

~~Libri domini Clementis pape p[ro]p[ri]i 4to et dimi-~~
diam octog[is] s[ic] rompat[is]

D. Martini de lluych

Inven. 270, 271.

Bibl. Jag.

CXVII
II

Dimi

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Sermones Bernardi de Ihu; de sp; et sancto

Sermones floridi de tempore
magistri Leonardi de Utino
cum duplici tabula eorundem.

Prologus Hadriani Ascensio. Ad Joanni de genas sacrarum litterarum baccalariorum
ac inter ciues Lugdunensium honesto loco genito: virtutibusque studiis laudatissimo: salute.

Cum ad optimi maximi rerum omnium conditoris ac servatoris dei miranda ac sepe incognita nobis: nunquam autem iniusta opera mentis oculos puererent: quod populo suo peculiari atque selecto prece perit ut postulet vir ab amico suo: et mulier a vicina sua vasa argentea et aurea et vestes, per que omnia quodam earum rerum peritissimum: scientiarum omnium decus atque ornamentum ad divinos cultus referendum esse interpretati sunt. Cum inquam hec genitorum animo complecterer in mentem venit facinorosis tui virorum solertissimum: quo his diebus ab antichristo et longe venerando viro magistro Adaturino espiardi sacre theologie professoris prestantissimo: ac sacri predicatorum ordinis consuetudinis religiosissimo: per os iam sane suppellectile et vasis illis egyptiorum non inferioris mercurialis quidam vasfretate sublegisti. Proxime siquidem instructum tui ad iudeorum facinorosum alluisse visum est. Illi etenim deo auctore atque provida fratri per insulas ac duris operis iustam mercedem: tametsi clam egyptijs: acceperunt. tu pietatis tue integritate munus: quod nulli fraudem: omnibus re gratissimum facie praedisti: divinos et (sicut inscribitur) floridos sermones. Ad Leonardi de Vici: nos quoque commodato accepisti: non ausculisti cuique: et tamen copulibus multiplicasti. Illis preterea quod illud perpetrare: quod facillime: dominus gratiam coram egyptijs fecerat tibi viro suavitissime blandis charites omnem gratiam venustate affluere. ad quam religionis tue pulchritudo: studiorum vigiliantia: morum decetia: verborumque comitas non sine multo fructu tuarum potest accerserunt. Vique adeo ut nihil mirer si gratiam in oculis venerandi patris maturini nace: ab illius manibus tam prestante thesauri suscipe potuisti. In quod quidem facio clementer egisti ac cum egyptijs iudei non enim ab invito ut illi nec quod perpetuo ablatum velles: sed ab amico viro viro prestante volumine illi integritate ac inviolatum restitutum commodare es. At dices fortasse calumniator: quispiam illi fraudem ac fucum factum eo quod ab illius exemplari clam eo atque incognito exemplum transcripseris ad amicum tuum impedire transmissisti. Etenim ut videat quod iniuste cessaverit: primum equidem credere non possem dicere patre maturini virum tam anxie religiosum: et tam religiose laudabilem in ea re se lesius doquestu ire. Cum enim de sacris litteris in mortalium quod optime meritis sit quippe quod plurima lucubratione: magno impedimento: incredibilique studio strate rarissima neque volumina illius: typis negligenter fere sicut victa: in lucem prodierit ac ne pereat servari: non verisimile est se illis solum oblectari constituisse. Sed esto (nam etiam sacris viris sepe incescit nescio quod studioz emulatio: et omnibus mortalibus ea inest cupiditas ut quod multo labore pepererint non facile prodant) esto inquam ut vir ille plusculos adhuc dies peculiare libros suos sibi occultasse voluisset nullam tamen iniuriam sibi facere causaberis: si maturini inviter: et quod cum venia dico iniuste detrahas exisse copererit. Quin adeo rem sibi gratissimam potius agnoscat quod vivus valensque omnium studiosorum ingenia demeruerit. Neminem siquidem horum sermonum lectorum fore arbitramur: quod non et illi quod eos conatus fuit ac servavit et tibi cui cura transcripi sunt gratias actur: sit maximas. Insuper nullus est illi iuste querele reliquus locus. Non enim illi edicta laude fraudari voluisti: sed anxie curasti: ut quicquid vere laudis aut gratiarum cuique per hoc tam egregio munere debet fatemur id non tibi sed venerando presidio tuo maturino acceptum referamus. Adde ad hec quod non apud indignos aut ingratos beneficium hoc collocatum eque iudicaverit. Noscunt enim mortaliu plurimi quatuor. Ad Joannes Trechsel: cui opera diligenti atque impedimento dicti sermones floridi impressi sunt: studiosos oes sibi tenere: nec qui vult in hac quidem Lugdunensi civitate liberos nondum impressos atque imprimi dignos suo ere et castigare et imprimere curare: quo factum est ut copiores libri precipue isti egregij predicatorum ordinis ab impio mortalium iugo redempti: perpetua utilitate donati sunt. Quocirca non iniuste nec ab re sperem: iam sepe memoratum sepius tamen memoratum patre maturini viro suapreque spore quod adduc abditos atque secretos habere (qui plurimi sunt) libros: ad Joannem suum Trechsel impedimentos transmissum. qui etsi aliud emolumentum ac auctoramentum non speraverit: abunde tamen sibi mercedem reconditam noverit: unde dictum est. Omnes qui elucidant me vitam eternam habebunt. Neque tamen is est qui ingrata manu abs quovis homine beneficium suscipere veller. Sed hec haec. Vale et virum illum nobis quoque observandum istarum rerum certior facito. Ex Lugduno ad quintum idus iulias anni huius. Ad. ccccxcvi.

Tabula

Alphabetica

Sermonii floridoz fratris Leonardi de
Anno sacre theologie pfectoris extimij ac
ordinis pdicatoz pcpini Tabula alphabe-
tica q dicitur materie diligenter annotant et p
lras dicq simobis istas idicat: felicit icipit

Acidia quid sit: et
quo p ea peccant adā: et ei
pena luit xpūs: declarat ser.
xliij. Id. Itē quot species ha-
beat et qm noceat. sermone

xxxv. J. Etōra quā daf remediū. ibidē R
Actio eadē pōr ee bōa et mala fm q a diu-
sa radice volūtat pcedit. ser. xliij. ibi. xliij.
signū et. Et in eodē. ibi. xxxvi. signū. Et ser-
mone. xliij. B

Aer mīmonialis qn ē illicī. ser. xxxvi. B

Adā accepit in paradiso duplex pceptū a
deo. ser. pmo in pncipio. et ser. xliij. J

Adā iuste penā incurrit: qz septe penas p-
pter septe culpas meruit. ser. i. B

Ade pgenies iuste punit. ibidem E

Adā cur phibit? est de ligno vite comedere.
ibidē D. Et qre de? ade quē sciebat vince-
dum tale pceptū dedit. ibidē paulo post.

Ade pccū p solū filiū dei potuit solui. Et gra-
ui? debuit puniri q cuiuscuqz alteri. ibi. E

Ade immortalitā erat qnqz cause. ser. x. B

Adā secūds qre xps est. ser. xliij. in pnci.

Adā ppter qtuor lras a qb? qtuor parres
mūdi grece incipiunt. ser. xxi. post Libi ses-
tta ydria. et ser. xl. D in fine.

Adolescētile iuitat ad pnam. ser. xxxv. D

Aduer? dñi in carnē habet ser. vi. p totum.

Advenit autē in plenitudine tps. ser. viij. A

Ambitiōis mala et diāsa gñā. ser. xxxij. B

Angeloz pccū cur fuit irremediabile post
q hoim oñdit ser. xliij. D

Angel? quō solat? est xpm. ser. xliij. Id

Angelozum clamor audiens in morte iesu
xpi. sermone. xliij. ante B

Angeli sex in nouo testamēto apparuerunt
ser. xix. E in qro signo. Et ar pastorib? ap-
paruerūt pot? q mag. ibidē. E et h. xvij. F

Angeli et creatoz attributa sunt qtuor. ser.
xxij. E Sed quō peccare potuit. ibidē D

Angel? pforat aiaz ad xture. h. xxxv. L Ad

Angeli p qdruplia bñficio in xpi natiuitate
suscepto quadruplex gaudiū habuerunt:
vt ostendit sermone. xliij. D

Angeli quō māducat xpm. ser. xli. E

Angeli quor et qñā cōmoda consequunt ex
hoim saluatione. sermone. xlv. E

Agni paschalis figura declarat. ser. xli. D

Alma ornat. xx. dōtis a sponso suo q reci-
tantur sermone. xxi. U

Alma cum carne pulchras prouersias et
xvīs augustim agit. ser. xxxv. L et Ad

Animalia imūda significantia hoies imū-
dos enumerant ser. xli. Id

Annūciatio dñica et q ea pccunt declarat
trib? simonib? xxxvi. xxxvii. et xxxviii.

Ann? iubile? figurat in titulo xpi. h. xliij. D

Antichrist? quō est caput maloz. ser. v. A

Antichristi aduent? pgenies: porētes et pa-
tria declarat ser. v. A et D. E. J. ppius autē

educatio habet ibidē F. Ab eodē mūdi
subingatio et pcpue iudeoz et xelum legis
cōiliatio. ibidē B Et oim fere p nūmos
et dona allectio. ibidē Id Eiusdē i xpianos
psecutio. ibidē J Itē thesaurorū inuentio
ibidē R Et multiplex deceptio. ibidē Ad

Eiusdē mors. ibidē N Signa q eius adue-
tū pcedēt B Cōsolatores quoqz xpianoz
in ipius psecutiōe habent. ibidem L

Apstolorū progatine xrtutū. ser. xxxvii. D

Aquile cōparat iohes euāgelista. ser. xxi. R

Armatura aie. ser. xxxij. A B vsqz B

Arce testamēti figura qd representat habet
ser. xli. D ibi Quarto sedet et

Arces seu castra aut bastie aie vide bastie

Astrolog? quō sit futura. h. xlvij. E i medio

Baricia cū ei? speciebus testat. ser. xxxv. D

Cōtra quā daf remediū. ibidem R

Budacia qd sit sermone. xliij. R

Bue significat ser pfectōes marie. h. xxxvii. B

Bucis imūde hoib? applicant. ser. xli. Id

Baptismi sacramen-
tū quō institutū ē: et quā xrtutē
habet: et quō significat p p mū
verbū xpi in cruce: et p eiusdem
p mū miraculū ibidē factū: et plura alia ha-
bent. ser. xliij. ibi. Xlv. signū et.

Baptistā iohāne quere iohāne baptistam.

Bastie seu arces qtuor in ciuitate aie habē-
tur. ser. xxxij. Quartū pma est veritat q ha-
bet ibidē B Secūda discretiōis q habet
ibidē Id Tertia prudētie q habet ibidē J.

Et qra fidelitat q habet ibidem R

Bastie. xvi. instrunt a dyabolo cōtra ciuit-
tatē aie. eodē ser. xxxij. Id

Bñficia septe a deo accepim? p qb? peccan-
do ingrati sum? ser. xxxij. E

Bona pncipalia cōiugij sunt tria quoz dese-
ctus pulchre notant. ser. xxi. F

*Annūciatio
dñica*

Tabula

Alphabética

Bona plurima cōsecratur est hō per passionē
xpi que ponunt sermone. xliij. D

Qualuarie mōs ē mōs
mambie in quo se ysaac offerri
consensit et xps oblat. sermo
ne. xliij. D. Et in quo iacob sca-

lam vidit. Nō autē ibi sepult. est adā: s; qre
caluarie nomē habet. vide ibidem D

Charitas sola xpm ad colūmā ligauit: et ad
crucem fixit: et in sepulchro clausit. ser. xliij
ibi. Trigesimū sextū signū rē.

Castra. xvi. instrumēt contra ciuitatē aīe ab
ipso dyabolo. sermone. xxiiij. AD

Carta vendidit mulier chari. q bonem vt
maritū defunctū deciperet. ser. xxvii. ante D

Cause. viij. inducunt pestis. ser. xlvij. D

Celo insunt triplicia corpa. s. illuminas tñ
vt sol: et significat xpm. illuminas et illumi-
natū vt luna: et significat plaros. illumina-
tum tñ vt firmamētū: et significat plebem.
vt notat. ser. xv. §. in decimo articulo rē.

Celiu noīe et re cōpetit xpo. ser. xix. D

Celidonia est herba q euellit dentē firmis-
me herentē sine dolore. sermone. x. B

Circus filie solis fabula q dī socios vlyxis i
feras mutasse exponit. ser. xxiiij. §

Circūcisio dñi habet. ser. xvi. p totū. Nō licet
autē nos modo circūcidi. ser. xxvi. A

Ciuitates due scz hierl'm bonoz. et babylon
maloz describunt. ser. xxv. q si per totum.

Ciuitas aīe et custodia lingue allegorice de-
ducitur. ser. xxiiij. fere p totum.

Cines tenent ciuitati sue pecuniaz prestare
qn indiguerit: imo etiā vitā p salute reipu-
blice expendere. ser. xxxix. §

Elamo: diuersoz pctorū recitat. ser. xliij. E

Eolūna ad quā xps flagellat. fuit erat lapi-
dea: et adhuc hodie apparet pāoso sangui-
ne xpi resperfa. ser. xliij. ibi. x. signū rē.

Comunicārium indigne tres sunt pene qñ
vna ē q ab angelo nisi bonitas dei occurre-
ret illico perimerent. ser. xliij. D

Comunicare phibent. xv. gñā hoīm. smōe
xli. D et J. Digne autē comunicātes. xliij.
sercula. i. dona spū scti suscipiūt. ibidē D

Comunicādoz eucharistie premitēs mor-
talit peccat. s. xli. B. et qtuor mala icurrit
ibidē D. Itē octo alia dānā. ibidē psequit.

Cōcubit. mīmonial. fit. iij. modis. s. xxi. L

Est autē qñqz illicit. ibidē et ser. xxvi. B

Cōfessiois vīras et dignitas. ser. xxxij. E

Cōfessio an sit necēa sumētī eucha. s. xli. D

Cōcept. dī xpus de spū scto pot. q de pte
quatuor de causis. sermone. xliij. D

Cōfirmatiōis sacramētū quō institutū est et
officiū in passioe xpi. ser. xliij. in. xlv. signo

Cōiugiiū triplex. s. legitimū cōiugiatū mīles
gīritū et ratū simul. ser. xxi. E

Cōiugijū triplex bonū et eiusdē defect. ibidē §
piura vidēda sūt in verbo matrimonij

Cōiugijū iterdū baculo corripēda ē. s. xxi. J
in secūda regula in iungio seruāda.

Cōsolatiōes fidelijū tēpe antichristi. ser. v. L

Cōsilia seu remedia pira septē ptra mortas
lia dant. ser. xxxv. R et ordine.

Cōsciētie et iusticie disputatio sup impstia
veneroz an sint vltaria. ser. xxxix. E

Cōtract. oīs quor modis fiat et q sūt vltura
rius et q sūt nō. ser. xxxix. E

Correptiōe debita negligē. xv. psonē. vt dī
ser. xlvij. post. E. ibi. xxv. peccatū rē.

Corp. xpi erat optime cōplexionatū qz mī
raculose pcreatū. ser. xliij. in. xvij. signo rē

Corona hūanitat. xpi qua coronat. est i die
natiuitatis sue habuit. xxi. lapides precio-
sos significatos p. xxi. lras alphaberi latini

Sūt aut. xxi. excellētie eiusdē natiuitat. vi
delicet q xpi natiuitas fuit annūciata: bea-
tifica: psecrata: dignificata: euangelizata: si-

gurata: gratificata: honorificata: illuminata
clarificata: letificata: manifestata: no-

bililitata: ornata: pacificata: quesita: recōcili-
ariua: sublimata: transmutata: verficata et

xpi cruce signata. ser. xliij. p totū.

Christ. a crismate dicit. est rex et sacerdos q
vt rex p nobis pugnavit et vicit et vt sacer-

dos se p nobis obrulit hostiā mūdā. Cris-
tifer. autē est inf. choros angeloz p applica-

tiōe virtutū eoz. ser. xl. AD

Christ. est hūani gñis recōciliator: et verus
inf. deū et hoīem mediator. ser. ix. B de q

plura videbis in verbo mediator.

Christ. xl. passiones sustinuit prop. xl. pctā
ipsi. ade. ser. xliij. ab E vsqz in fine

Christ. an necesse fuerat corporalit. pati ve-
adā pser recōciliari. ser. xliij. A et disputat

inf. mīscordias et iusticias ibidē E

Christ. in sua passioe hūiliauit se infra suaz
dignitatē in qtuor: et ppter ea exaltat. est

in qtuor. ser. xliij. post. A

Christi peritio de trāstīōe seu trāstārōe call-
cis diuersimode exponit. ser. xliij. §

Christ. cur et quō solat. est ab angelo im-
mutante passionē et. ser. xliij. D

Tabula

Christi septem opera lucentia. ser. i. in fine.
 Christ? in ides? & illud in quib? sibi impro-
 peratis in cruce. sermone. xliij. **B**
 Christ? dolor an fuerit maxim? qui vnq? in
 quouis dolente fuit. ser. xliij. **A**
 Christ? disputatio cū dyabolo sup? redemptio-
 ne gñis humani & quō dolor xpi maior sit
 q? dyaboli & celo expulsi. ser. xliij. **B**
 Christ? tres partes penitentie p nob? in cru-
 ce pfecte: & sua passione nobis e ois meriti
 causa sine qua nil mereri pōr. ibidem **D**
 Christ? excellētissim? in nos amor. ibidē **E**
 Christ? qtuor fecit in cena. ser. xliij. **D**
 Christ? satisfactio erat plus q? p digna. ibi. in
 xvij. signo dolor eius.
 Christ? cur herodi nō respōdit. ibidem **AD**
 Christ? in quib? p nob? passus est. ibidē **B**
 Et cur corp? passibile assūpsit. ibi. in. xliij.
 signo dolor ei?. Passus autē ē extra portā
 pp? tres causas. ibidē **P**. Et seqbant? eū
 diuersi ob diuersas causas & diuersas intē-
 tiones. ibidē in. xviij. signo dolor eius.
 Christ? passus ē fm oēm sensum corporis.
 ibidē hoc ē ser. xliij. in. xxi. signo dolor ei?.
 Christ? nudus crucif? est. ibidem **R**
 Christ? p quib? orauit in cruce. ibidem **S**
 Christ? mors ad diuersa cōsiderata diuersi
 mode agit. ibidē in. xxiij. signo dolor ei?
 Christ? solū p nob? mori pueniebat. ibidem
 Christ? quō necesse fuit pati. ser. xliij. **A**
 Christ? tradit? est a septe psonis. ibidē **B**
 Christ? septe populis loquit? de mysterio sue
 passiois dices. Popule me? &c. ser. xliij. a
 E vsq? in fine. vbi ei? septe vba q? locut? est
 in cruce recitant? post **B**
 Christ? inueniē mori cōgruebat. ibidem **S**
 Christ? in cena qtuor fecit. cenauit cū disci-
 pulis. lauit eoz pedes. sacramēta instituit
 & p ditorē nouauit. ibidem **D**
 Christ? pass? ē oēm passionē hūanā. ibi. **T**
 Christ? cōparat? luci pp? iij. ser. xvi. **A**
 Christ? dicit? est secundus adā: cui? causa as-
 signat? ser. xliij. in pncipio. Cōparat? etiam
 electro vt ostendit? ibidē **B**
 Christ? an pferat? in sciētia & virtute: an
 vero in instāti pceptoīs vtrāq? pfectissime
 habuerit? discant? ser. xliij. **A** & **E**
 Christ? ad q? pcta delenda venerit. ser. xvi. **A**
 Christ? loquit? de redēptōe hūana ad. xv. per-
 sonas: vbi plurima notata digna habent?
 ser. xvi. **A** & pcpue qñ ad virtutes loquit?
 Christ? ē lapis angularis q? fecit vtrāq? vñū
 vt figuratū ē in mag? & pastōib? s. xix. **B**

Alphabetica

Christus cur totū sanguinē suū sudatū: vel
 gutta satiffecisset patri. ser. xvi. post **A**. ibi
 duodecimo loquit? ad libertatē &c.
 Christ? dicit? celū noīe & re vt pbat? qñemls
 causas. ser. xix. **D** Habet preterea. xij. signa
 sicut & celum. ibidem **E**
 Christ? pueritia an fuerit nre vite isformati-
 uat? an nesciēte matre sua se iuste absentia
 uit. Probatūq? varijs argumētatiōib? q?
 nō. ser. xx. **A**. qñ solutiōes habet? ibidē **B**
 Christ? an regnū habuerit. ser. xx. **E**
 Christ? fuit verus legat? & idone? ad reco-
 ciliandū gen? humanū. ser. xij. **J**
 Christ? dicit? pcept? poti? de spū scto q? de pfe
 ob qtuor causas. ser. xij. **D**
 Christ? qñ? est a. iij. gñib? psonarū. ibi. **T**
 Christ? pcessit de agineo vtero tanq? spon-
 sus de thalamo at nos de matris nre thala-
 mo veluti hostes rapto spolio. ser. xij. **F**
 Christ? trib? dieb? hoc ē vna die integra &
 duab? noctib? puenient? māsit in sepulchro
 ser. xvi. **S** vbi de resurrectione ei? agit.
 Christ? figura & dīpositio corpis ex annua-
 lib? romanis recitat?. ser. xvi. post **AD**
 Christ? descēdit ad inferos: & scōz patrū in
 limbo exultatio habet. ser. xvi. **A**
 Christ? an ita deuit honorari ante passio-
 nē ei? sicut i die palmarū honorat? est dīq?
 rit. ser. xl. **A**. Et pbat? q? sic. xij. rōnib? ibidē
 & agit? de ei? honore. ibidem **B**
 Christ? lauit nos diuersa effusione sanguis
 sui a diūsis peccis. ser. xl. **B** Quedā alia vi-
 debis infra i hoc noīe iesu: & mltā de solēni-
 tatib? ei? in annūciatione: pceptōe: natiui-
 tate: circūcisione: pphāntia: passione: & re-
 surrectōe eiusdē in suis locis.
 Creature oēs letant? xpo nascēte. ser. xij. **D**
 Crucis lignū pueniebat xpo in ei? morte va-
 rijs de causis. s. moe. xliij. in. xxi. & xxi. si-
 gnis dolor ei?. Crucis autē signaculū cui?
 quō debeat apponi ostendit. ser. xxiij. **E**
 Crucis signū in. xij. reb? ostensum ē ade? vt
 subleis declaratur. ser. xl. **D** Crucis laudes
 habent. ibidē **S** paulo ante **LD** & post **J**
 Erucis. xi. notant? ibidē **N** & an crux xpi sit
 adoranda & qua adorandē. ibidem **D**

Annati cum iudice

O in nouissimō iudicio quō veni-
 millit? possent disceptare: & qd p-
 se allegare ostendit? de diuersis. s. mo de lu-
 cifero. ser. iij. **B** Secūdo de iudeis. ibidē **D**
 Terrio de gentilib? ibidē **D** Quarto de xpi
 & iij

Tabula

anis platis xpianis. ibid. **E** Quito de religio fis. ibid. **S** Sexto de impatorib. ibi dem **S** Septio de iudicib. **S** Octauo de ad uocad. **T** iurisperi. **N**ono de testib. ibid. **D** Decio de iniustis possessorib. **U**ndecio de gulosis **T** fornicatorib. **D**uodecio **O** lenoni bus. ibid. **D**ecio tertio de monialib. **D**e cimoqro de eccliafiq. cuiusmodi sūt clerici plebani **T** ceteri. quorum irregularitas pul chre ostendit. ibid. **R**. Decimoqro de usura rijs. gabellarijs **T** officialib. ciuitatū. **D**eci mofexto de adulteris. ibid. **L**. Decio septio de uiduis. **D**ecio octauo de domicellis. **D**e timonono de suijpoz amatorib. **T** delicatis. ibid. **A**. **E**ligesimo de ceteris oib. pccatorib. ad qd dñs xpi criso. valde pulchru. ibid. **N** **D**anati etno supplicio subiacebūt nec vnq. inde liberabunt. ser. xxxv. post **T** **D**efect. speciales quō causant i hoie **T** quō eos nō habuit xpianost. ser. xliij. **D** ibi. xxiiij. signum dolor ei. **T** **D**erelictio xpi q. se derelictū querebat a pte quomodo debeat intelligi. **S**er. xliij. ibi xl. signū **T** **E**t sermone. xliij. **D** **D**etractio. qñ **T** quō reuocare debeat ea q. p detractioe dixerit. ser. xxxv. **D** **D**e multiplici fuit cum varijs si excellēssimi me cū brā virgine. ser. xxxvii. **D** **D**iabol. reuelat futura tripli. ser. xlvij. **E** **D**iabolus prāte quā habuit in hoie amiste per xpi passionē. Quāquidē potestate tria respiciunt. ser. xliij. **D** **D**iabolū qd mouit ad tentādū primū ho minē in paradiso. ostendit. ser. xij. **S** **D**iabolus nō cognouit mysteriū incarnati onis dominice. ser. xxv. **E** **D**ieta corporalis contra pestilentia sit octo modis **T** toride sit dieta spūalis. ser. xlvij. **D** **D**iscretio loquēdi qñs eē debeat. ser. xliij. **D** **D**iuitas dñi poti. in hūanitate posita q. ecō uerso quatuor de causis. ser. xij. **E** **D**olores quinquagita xpi qd prulit in passio ne sua habet. ser. xliij. ab **E** vsq. in finem. **D**olor xpi an fuerit maxim. oium. ibid. **A** **D**olor xpi minor ē dolore dñator. ibidem maior autē q. angeloz bonoz. ibid. **I**tem q. dyaboli e celo expulsi. ibidem **B** **D**olor xpi in quo excedit dolores sanctorū martirū. ibid. hoc est. ser. xliij. **L** **D**olor marie duplex ostendit. ser. xliij. **T** **T** xliij. **A**. vbi ostendit. ex. vij. causis puenisse **D**omie q. dragica. pcedit cū maria ad replū ei. puritate **T** scitātē atrestātes. ser. xxy. **E**

Alphabetica

Dubia. xx. q. possunt oriri. circa causas pestis dissoluunt pulchre. ser. xlvij. **R** **D**ubia decē diuersarū sciētiarū de resurrecti one futura mouet **T** soluūt. ser. xlvij. **P**rimū qd ē grāmatica dubitāns cū gñis erit hō i resurrectōe. hoc ē an in vtroq. sexu an vero in masculino tñ resurget. **I**te cū p. sone ē verbū resurrex. **E**st an p. sone xpianita q. xpo p. mū pueniat cū tñ alij suscitati sint. soluūt ibid. **I** **S**ecūdū ē logice dubitā an idē hō numero resurget. circa qd ponit pul chra argumēta. **P**onit etiā opiniones va rie **T** errores circa resurrectionē. vt pote de magno anno platonis **T** ibid. **R** **S**ed quō impassibilitas **T** imortalitas potest sta re in corpore cōposito ex elemētis cōtrarijs ostendit ibid. **L** **T**ertū ē geometrie dubitā tis an corpora resurgētū erūt eiusdē mēsu re. **I**te an corpa subtiliata mutabunt in spi ritus. **E**t q. **T** qualis erit dos subtilitatis ibi dē **A**. **Q**uartū arithmetice dubitā an i eodem numero annoz **T** etatis resurgem. ibid. **N** **Q**uintū p. spectue dubitā an ha bebūt cōtractā obfcuritatē. an nō lucebūt purgati. **E**t ita disquir de dote claritatis. ibid. **S** **S**extū est musice dubitā q. vtrū scy pcederēt **T** clangor tube **T** quō duplex tūc erit vox **T** tuba vt declaratur ibidem **P** **S**eptimū ē pbie seu pbifice dubitā q. vtrū corpora mouebunt post resurrectionē **T** de dote agilitatis qualis erit. ibid. **D** **O**cta num est politice dubitāns an status hoiz erunt equales. ita q. vnus homo nō sit mi nor aut maior altero hoie. ibidem **R** **N**o num ē medicine dubitā q. vtrū totū qd cō uersum ē in substantiā aut carnē hois resur gētis resurget cū eo. **E**t an caro homis ab hoie psumpta **T** in ipm pueria resurget in comesto an in eo q. comedit. **T** silia. ibid. **S** **D**ecimū ē astrologie dubitā q. qñ erit nra resurrectio **T** mor. celestis cessatio ibid. **T** vbi ostendit quō expediat nobis nescire finem mūdi varijs de causis.

Ecclesie persecutōes ser. vij. p. totū **T** precipue **E** **E**t an erit rōnabilis in aduētū anti christi scandalizata. ibidem **A** **E**gypto cōparat mūdus **T** plage egypti ap plicant mūdū. ser. xvij. **B** **E**ligendi alicui ratio ostendit. ser. xxvij. **D**. **E**mere a quib. **T** qñ debem. **T** quō p. p. pue regnū celoz a xpo. ser. xxvij. **A**

Tabula

Errores hereticorum circa christum. ser. xij. ¶
 Etates mundi et christi pres notat ibi. post Z
 Eua quo scribit hebraice et quod significat. ser
 mone. xxxvij. B

Eucharistie vsus quō significat in b̄ x̄bo si-
tio dicto a x̄po in cruce. Et quō ostēsus est
q̄nto miraclo ibid̄ a x̄po facto h̄. xliiij. p̄. x̄
in. xlv. signo dolor x̄pi. ibi. Quirō dixit r̄.

Eucharistie dignitas: et an sine eucharistie
sacramēto possit q̄s saluari, ser. xli. B

Eucharistie sacramētū in pēto sumēs an sp
peccet mortalit̄. ibidē. **B** Subdunt autē
q̄rtuor signa q̄b⁹ habet pōr q̄s p̄babil^r spe
rare qd in pēto mortali nō sit. Itē an peccet
p̄rie^r 2 nō p̄fessio si sacramētū eucharis
tie sumit. ibidem.

Eucharistie factm figurabâr multa: vt agn⁹
paschal, 6. li. L. ibi, sexto sedet. Itē mīana.
ibidē D. Itē arca testamēti. ibidē Osequer
Itē panes, ppositōis a dauid sup̄i. ibidem
Itē panis belye ab angelo dar⁹. ibidē. Itē
aialia imūda significabant inmundos non
debere cōmunicare. ibidem II

Eucharistie sacramentū influitur ē in vltima
cena pp̄ tria. ibidē ē. Fr̄e quō diuidit in
tres partes pp̄ quā causas. ibidē. Plura
videbis sup in x̄bo cōicare r̄. Fr̄e in fimo
ne. xli. p̄ totū quia est de cena dñi.

Excellētie dī p̄ris. iiii. ī veteri testamēto legūt
6. xviij. B. q̄ filio etiā p̄uēiūt vt oñdit̄ ibi. L

Fabula circes filie so
lis couertend socios vlyxis i fe
ras habet ser. xxij. &

fides incarnatōis dñice semp
fuisse pbat: sermone. xv. A

Fides xpi est sub tutorib⁹ ⁊ actorib⁹ patri-
archis: pphetis: regib⁹: aplis: sibillis virtu-
tib⁹. ser. xv. a E vsq; in finem

fides articuli declarant pulchre. ibidem &
fideles xpiani habebunt rpe antichristi. iiii.
magnas pfolatōnes. ser. v. 2

Fili⁹ i diuinis ē eque pfect⁹ z eq⁹is patri qd
duob⁹ exēplis declarat. scr. xvij. A

Fili? alteri? nemo dicit nisi q̄ egredit̄ ab eo: si
 milis ē ei in sp̄e ⁊ familia facit. ser. xx. E
 Fili? rēpōsilia marie est xp̄s ibidem. D

¶ In fine m̃rimonij q̃s sic habet. 6. xliij. in. xlv.
signo doloꝝ xp̃i ubi 2° tertio dixit &c.

Finē mūdi expedit nob ignorare. ser. xlvj. **E**
Flos ē iēsus xp̄s. ser. xliij. **B**

Fontes. xij. e q̄b⁹ bibūt sancti. ser. xviij. &
 Futura quō p̄sciri possūt. ser. xlvij. & p totū

Alphabetica

Abriel archägelus
ad singulare ðgnis marie cus
stodia deputat⁹. qre visibilib⁹ ap
paruit: ⁊ quò puenient⁹ legatio
nem suā gessit: ⁊ multa pñcia notada sūt
in sermonib⁹: ⁊ annunciatōe dñica: ⁊ pñ
pue ter. xxxvii. post E in qtro flore.

Generatio reperit̃ q̃ntuplex, ser. xxxviij. &
Generatio xpi credi p̃ot: cognosci ac enari

rari nō potest. ser. xxxvi. D
Genera hoīm xpī mortē querentiū enume
rare consuevit. ser. xlii. 7

Genera hoim fructu passionis dñice nō p-
cipiētiū sunt octuor. ser. xliij. paulo post D.

Sigas haber quatro pprietas xpo puent
entes in sua natiuitate. ser. xiiij. E

Grane se pparans gram accipit. ser. xxiij. E
Porest aut se aliqs ad graz pparare duo:

bus modis vt ostendit ibide ¶ 7 B
Bula cũ ei⁹ speciebus describit. ser xxxv. B
contra quã dat remediũ ibidem R

Hereticoꝝ xxxiiij. er
rores enūcerant. ser. xij. ¶
Hystoria triū regū seu magoꝝ
recitatur ser. xviij. E

Iherusalē erat loc⁹ conueniētissim⁹ passioni
xpi ser. xliiij. post. Et ibi. xpi. signū tē
Iherusalē erat loc⁹ conueniētissim⁹ passioni
xpi ser. xliiij. post. Et ibi. xpi. signū tē

¶ Do pur' no potuit pfecte latuifacere p pto
ade: s' folūmodo is q' d' r hō. f. xliij. B' pclu
fionē. i. Si m' d' voluiffet: p' miffet: hoīes f'

ne xp̄i icarnatiōe ⁊ passiōe liberare a pctō:
nulli faciēdo iūsticiā, ibid̄ ⁊ cluſiōe, ij. g. on

ueniēs tñ nō fuit q̄ xps p suā potētiā sine
sua passiōe dyabolū superaribidē ꝑ clusi

one.iiij. Et uenitissime at p morte sua ipz
liberauit. ibidē p clusione.iiij.
Hocem liberādū fuisse sine nōi. nō effugit

bat mīa q̄druplicat. ser. xliij. 2

bona p̄secut^o est p̄ xpi passionē. ser. xliij. D
vbi in fine pulchre oñdū quò redēptoz ho

minis debuit eē de' sicut ⁊ creator ei'
Homo indiget sacrificio ppter tria. s. xliij. 71

11 Do p se satisfactio nō potuit. ser. xij. Et sed an
debebat redimi discit ser. ij. q si p totū.
Honores nūq imrēdebanr. ita in dionis.

maru: p q b^o rotidē prunelias, passus ē in
die veneris scā. ser. xliiij. 23

Hostia eucharistie diuidit in tres ptes ppter
quod causas. ser xli. 4. quod aut a diuinitate di

uerſimode videt. ibid p^o ¶ Quid ſedetur
z iii

2 iii

Tabula

Humanitas a xpo assumpta stanteynitione
nūq̄ potuit peccare. ser. xiiij. **C**ōclusiōe. i.
Semp̄ aut̄ merebat̄. ibidē p̄clusiōe. i.
merebat̄ vero i infinitū. ibidē p̄clusiōe. iij.
Et tot distinctis actōib⁹ quor̄ angeli aut
hoies erūt beati. ibidē p̄clusiōe. q̄rta
Humana natura nō fuisse cōplete beata nī
si diuina fuisset incarnata. ser. xiiij. **C**ōclu
siōe. p̄ma. **A**ssump̄it aut̄ verbū diuinum
verū corp⁹ nō fāstasticū nec celeste s̄ aiatū
z humanū. ibidem cōsequenter.

Iacob qui vidit sca
lam quō sedeat ad mensas eu
charistie: z quō z a quib⁹ corp⁹
xpi videri potest. ser. xlii. **E**
Jacinct⁹ versus in florē fabulose representat
iesum dictū florē allegorice. ser. xlii. **D**
Jesús ē flos vt declarat̄. ser. xliiij. **B**
Jesús ē nomē summe dignitat⁹ qd̄ oib⁹ oia
est z singulis p̄tētib⁹ p̄ strenua seu exrenio
datur. **E**aler aut̄ plurimū p̄ra oia vicia z
p̄cipue p̄ra p̄m̄ luxurie: vt exemplo p̄
batur. sermone. xvi. **E**
Jesús p̄nullū op⁹ ab eo factū s̄ p̄ q̄tuoꝝ dū
tasat mysteria: euident̄ dei fili⁹ cōproba
tur. ser. xvij. **E** Plura req̄re sup̄ xps.
Iherusalem vide sup̄ hierlm̄ tē.
Immortalitat⁹ ade quinq̄ cause. ser. x. **B**
Imp̄festa q̄ p̄cipue apd̄ veneros dant̄ cōi
p̄ annuo redditiū an vsurā faciāt disq̄ritur
ser. xxxix. **A** z quas p̄ totum.
Incarnatōis dñice fides sp̄ fuit. ser. xv. **A**
Incarnatio dñica exp̄t̄ varijs supplicatio
nib⁹ s̄ a dyabolo refragant̄. ser. xij. **E** vtrū
aut̄ saq̄ notificet̄ miraculis. habet̄ s̄. vi. **A**
Incarnatio xbi dei ex m̄re difficilī exp̄mit̄
a nob̄ q̄ ei⁹ et̄na gñatio a p̄re. Est em̄ in
cōprehensibilis nob̄. ser. xiiij. **A**
Incarnatōis dñice mysteriū h̄. s̄. xxxvii. **E**
Incarnatio dñica quare nō sit facta subito
post p̄m̄ ade disq̄rit̄. ser. xxxvii. **E**
Inclinamēta ad vicia. xij. habent̄. s̄. xrv. **A**
Inductōes ad peccādū. ibidem
Induratio quō hōi imputet̄ cū tñ sine gra
dei emollescere nequeat. ser. xxxi. **A**
Infamie null⁹ sonitus in fabricatōe corpis
xpi p̄cipit̄. Est aut̄ multiplex infamia quā
puelle scurrere possūt: s̄ btā xgo ena sit. ser.
xxxvii. **E** z **E** p̄cipue rōne quarta
Ingratitudo viciū detestat̄. ser. xliij. **E**
In p̄ncipio erat verbū pulcherrime exponit̄
contra hereticos. ser. xij. **B**

Alphabetica

Inuidia tāḡ. ser. xrv. **M** z ei⁹ remediū. ibi. **R**
Joachym nō scitur certe an sit p̄f̄ br̄ xgi
nis. vt tangit̄. ser. xrv. **E**
Johānē baptistā filiū zacharię: cur iudei cre
debāt̄ p̄f̄ m̄ssā q̄ filiū marie. s̄. viij. **E**
Johēs baptista locustis aialib⁹ vescebat̄
sicut helyas carnib⁹ sine p̄tō. ser. xliij. **D**
Johēs euāgelista cōparat̄ aq̄le. ser. xij. **R**
Ira tāḡ. s̄. xrv. **E** z ei⁹ remediū. ibidē **R**
Iubile⁹ ann⁹ signat̄ in titulo xpi. s̄. xliij. **A**
Iudei an iuste flagellent̄ eo q̄ verū m̄ssā
venisse negāt̄. ser. ix. **A** Eorū dē error ostē
dit̄. ibidē **E** Et eorū incorrigibilitat⁹ octo
cause ponunt̄. ibidem **B**
Iudiciū gñale cur z quō fiet. ser. iij. **A** Et
an sciri pot̄ qū fiet. ibidē **E** In exp̄st̄iōne
aut̄ euāgelij p̄bat̄ tps̄ ei⁹ instare. ibidē **E**
Iudiciū v̄le q̄re sit futurū. ser. iij. **A** Quō aut̄
dānat̄ r̄ndebūt̄ iudici. habet̄ ibidē p̄ totū.
Iudiciū pestis z cause ei⁹. ser. xlvij. p̄ totum
Ius canonicū z ius rheologicū quō diuer
sa respiciant̄. sermone. xxxix. **B**
Iusticia dei magis claruit̄ in veteri testamē
to q̄ ei⁹ m̄ia. in nouo aut̄ pot̄ claret̄ m̄ia.
sermone. xxx. **E** In iudicio aut̄ extremo so
la ei⁹ iusticia. ibidē **D** In presenti xō vita
nūc m̄ia nūc iusticia: s̄ pot̄ m̄ia. ibidē **E**
Unde z noia que deo dabant̄ in veteri te
stamēto erant̄ noia rigoris z iusticie: q̄ vez
ro in nouo m̄ie z gr̄e. ibidem **E**
Iuuenes iustat̄ ad p̄nias. ser. xxxv. **A** z **N**

Achzymarū virtus
qua plurimū apud deus possunt
ostendit̄. ser. xxxv. **A** vbi dicit̄
Tertia domina tē.
Laus nōs xps̄ diuersa effusione sanguinis
a diuersis p̄tis. ser. xl. **B**
Lazarus boni q̄nq̄ xba in cruce. s̄. xliij. **R** **It̄ 694**
Eiusdē fides commendat̄. ser. xliij. **P**
Legati boni q̄litas: z quō xpus erat boni le
gat⁹ p̄ nobis apud patrē. ser. xliij. **I**
Leges dicūt̄ iuste p̄f̄ tria. ser. xxvij. **B** Et
similit̄ iniuste p̄f̄ tria. ibidē p̄sequēt̄.
Leonis p̄petates xpo attribuit̄. s̄. xliij. **E**
Lepra signat̄ p̄m̄ p̄f̄ tria. ser. xxi. **E**
Leptozoz. xij. gñā curant̄. ibidem.
Lex mahumeti fuit a demone z nō a deo ins
tituta vt probat̄ sermone. ix. **E**
Lingue seu locutōis p̄m̄ detestat̄. s̄. xxxiij.
p̄ totū. **A**bi q̄rit̄ an hō p̄f̄ tps̄ iuste dāne
tur? **A** Et qd̄ sit lingua paulo post **A** Et
nobilitas lingue. ibidē **I** Et officiū. ibidē **R**

Lingua
ambiti
qua: str
22. 2. i
stificati
pulariū
Lingua
ne: aut
aut sup
secrero
Lingua
venenō
riamini
Lingua
Lingua
sando
do. 2. i
ro diuer
se s̄ ali
Lingua
de: ve
p̄stina
ip̄oper
Lingua
lia: vrin
aut̄ in
faciens
Ligua
p̄
doctō
Lingua
duco
Ligue
ser. seq̄
Lingua
Lis z cō
nez z be
babetur
Loca q̄
tho ietu
Loca du
stamē
Lōgū d
et m̄ar
Lōgū
dū sit
qua sig
Lōgū d
Lōgū m
Lūa p̄
Lūa p̄
Lūa p̄
Lūa p̄
Lūa p̄

Tabula

Lingua mendax vitupat: ibid. **A**d. piura. **A**mbitiosa. **D**entosa. **P**scadulosa. **V**aniloqua. **S**tililoqua. **T**urpiloqua. **N**epharia: ibid. **L**ingua nequissima: calumiosa: falsi testificaria: falsi iter pericaria: sententia falsae: stipulativa: iudicii puerina: ibidem. **R**
Lingua stulta vane vultus: aut ad vanum finem: aut crudeliter: aut malitiose: aut dolose: aut superstitiose: ibid. **B**. **L**ingua patens oia secreta reuelans: q multiplica sunt: ibid. **L**ingua dolosa et adulatoria: ibid. **A**. **L**ingua venenosa et maledica seu imprecatoria: derisoria: minatoria: blasphematoria: ibid. **X**
Lingua pniciosa in insultando: ibidem. **Y**
Lingua infansiosa putredine generans et cunctando petra. **P**rimo negando. **S**ecundo palliando. **T**ertio omitendo circumstantias. **Q**uarto diuersis pfitendo et diuisim. **Q**uinto non se habet alium culpando tanquam sui petri ibi. **X**
Lingua iuriosa: bilinguis: susurrans: vilipendens: vetera petra rememorans: pauperem pulchra obiciens cum parentum infamacione improperas beneficia prius collata: ibid. **B**. **A**
Lingua seditiosa seminans discordiam in familia: ut in consanguineis: iter copationis: concinues aut inter diuersas ciuitates: iter religioes faciens scismata: ibid. **B**. **B**
Lingua piculosa abasiationis: proditoris: falsi doctoris: lubrici caroris mediatoris ibi. **E**. **E**
Lingua odiosa heresim seminans apostasiam inducens. remeritate petra dei generans iperitum dinde: obstruens: et dispersos facies ibi. **D**. **D**
Ligue petri an septem mureat supplicium ser. sequenti. hoc est. xxxiiij. **A**
Lingua loqr stabili est siue porta ibid. **I**. **I**
Lis et controuersia agitata inter beatam reginam et belial sup redemptione huiusmodi generis: habetur ser. xlv. per totum
Loca qtuor: nobilitata sunt precipue et presentia iesu xpi. ser. xliij. **R**
Loca duo in quibus adorabat deum in veteri testamenti. ser. xxxviiij. **E**. in terris roe **L**ogin qui lar xpi lacea aperuit: visus epatui et martyrii accepit. ser. xliij. **X**
Loquendi discretio: qd. qm. cur: et ubi loquendum sit. ser. xxxiiij. **D**. **E** et si q gestu: quo sono qua significatio: ibid. primum.
Login di prudencia: ibid. **J**. et fidelitas ibi. **R**
Login maria in euangelio septies: ibid. **J**
Luca ppat xps ppter quattuor: ser. xi. **A**
Lune ppat maria sicut xps soli. ser. xij. **B**
Lufores sicut expres passionis xpi. ser. xliij. **P**
Luxuria notat. ser. xxxv. **E**. et remedium. ibi. **R**

Alphabetica.

Agi procidentes prius pueru adorauerunt q et in muneribus obtulerunt. ser. xliij. **B**. **E**ur eis stella app. ser. xliij. **E**. **E**
Adagor seu triu regu hysto. hest. ser. xliij. **E**
Adagi quo. xliij. dieb. triu itineris face potuerunt. ser. xliij. **E**. **E**t quare infantula tam pusillula adorauerunt ibid. **B** in qstione. vij. **E**t cur aurum: thus et myrra obtulerunt ibid. qstione octaua. **E**t. ser. xix. **E**. ibi **T**ertiu signu. et cur prius pastoribus q magis est manifestata xpi natiuitas. ser. xix. **B**
Adagdalene sacru excusauit xps quattuor rationibus. ser. xliij. paulo post. **B**
Adagni magna decet. ser. xliij. **B**
Adagnalia oia a deo facta: in diuina regine fuerunt consummata. ser. xxxvi. **D**
Adala unde pueniat cu deo sit sume bonu et oia que facit bona sunt. ser. xxxiiij. **A**
Adala. et insit petra mortali. ser. xliij. **E**
Adana figurabat corp xpi. ser. xli. post. **D**
Adanthei hereses reprobant. ser. xlv. **D**
Adari ppat mundu. ser. xliij. **B** et **E**
Adaris pprietates pulchre: significat septem petra mortalia. ser. eod. **E** est. xliij. **B**
Adaris bona xpo conuenientia ponit. ibid. **E**
Adaris picula bene pperit peccata: ibid. **E**
Adare significat mundu istu ibid. **J**
Adaria cur purgatois seu purificatois lege subiecit cu ip munda fuerit. ser. xlv. **A**
Adaria septies locuta e in euag. ser. xliij. **J**
Adarie dolor xpo ppatientis. ser. xliij. **E**. **E**t eiusde duplex dolor: et duplex amor ibidem. **E**t. ser. xliij. **A**. **I**te quare non mater sed mulier vocet. cu dicitur **A**dulter ecce fili tuus. ser. xliij. **E**. **S**ed quid et quare etiam alibi a xpo vocatur mulier ostendit. ser. vi. **B**
Adarie dolor de filio pueniebat ex septem causis. ser. xliij. **A**
Adaria cognoscebat se concepisse veru deum et veru hominem. ser. vi. **B**
Adaria pperit xpm sine dolore. ser. x. **E**
Adaria hunc tam pfectu filiu in eris sicut deus ppter in celis. ser. xliij. **A**. **C**onclusiones prima ubi relique vidende sunt conclusiones.
Adaria sola hy pprium filium ibidem
Adaria mulier euangelica pbat et dragmam decima inuenisse: et domu euertisse: in cuius prout octuplex ordo veru euertus e. ser. xliij. **E**
Adaria sola inuenta est digna ut eesset aduocata pro genere humano in sabbato sero: cuius sola esset sine petra. ser. xlv. **E**

Tabula

Alphabetica.

Adria est euz qua pfecte fuit de: ser. xlv. **B**
Adria fuit cōgenita instrumentū ad fabricā
dū corpis xpi templū: ser. xxxvii. **F**
Adrie thalamus habuit quatuor progeneras:
ser. xlii. post **E**. vide infra **T**halamus
Adria fuit reparatōis hūane cōueniens me:
dū p nois sui dignitatē: ser. xxxvi. **A**
Adria litteraliter interpretat: ibidem **E**
Adria an obtinuerit grē plectitudinē p salu
tationem angelicā: ser. xxxvii. **A**
Adria sanctificatā fuisse tenet: ibidē an **E**
Adria hūisse plenitudinē grē quō intelligit
r quō fuit gratie origo: ibidem **D**
Adria quadruplici grā fuit plena: ibidem
Adria pcepit xpo ne se matrē: sed aut acil
lam aut mulierē appellaret: ibidem
Adria oīno sine peccato fuit: ibidem.
Adria assimilatur paradiso: ser. xxxviii. **B**
Adria habuit coronā. xii. stellarū. i. pfectio
nes oēs quas hñt. it. chorū angeloz r tres
status hoīm beatorū: ibidem **E**
Adria oīm mulierū benedictiones excedit
vt exemplarē deducitur: ibidem **D**
Adrie pōr quis habere r in eā venire qdru
pliciter: ser. xlii. post **I**R ibi. xlii. ita rē.
Adrie se noluit maria appēlari: ser. xxxvii. **B**
Adrationū diffinit: ser. xli. **B**. Et i pēdis
xii. casibz ibidē **I**D **E** dōrinet autē sex rlas dili
gēter oibus obseruandas: ibidē **B**
Adrationū triplex. reqre supra cōiūgiū
Adrationū institutū fuit in paradiso in qstū
est officiū nature: s in cruce in qstū ē sacra
mentū ecclie. Itē quō p tertiā vocē xpi in
cruce significatū ē: ser. xlii. In. xlv. signo do
loz xpi ibi. **E** rrio dicit xps rē.
Adrationū ptractū inter deū patrē: r hgi
nē matrē: ser. xxxvi. **E**. xbi ostēdunt quatu
or ad matrimonii reqsita: i hoc matrimo
nio cōseruata. **E** r plura aliavalde pulchra.
Adrationij bona. reqre supra: bona rē.
Adrationū vide infra **N**uptie. r sup piūgiū
Adathie electio r vita hñt: ser. xxxvii. p totum
Adathias floruit oibz virutibz qbus ceter
ri apli spāliter flomerūt: ibidē **D** r **E**
Adiatores iter deū r hoīm qnqz sūt: for
lus autē xps verē mediator: ser. ix. **B**. Est
qd mediator vt hō nō vt rē: ibidē **D**. Sol
pcterea hō nō angel? xpo mediatore indi
gebat: vt ostēditur ibidē psequēter.
Adēdaciū genera enūerant: ser. xxxii. **A**D
Adense sex a deo pēpositi sunt in quibz xps
manducet: ser. xli. **B**. Pūa est angeloz qui
xpm manducare probatur: ibidem **E**

Adria oia nostrarū operationū etiā pfect
fōi depēdet ex merito passio. xpi. ser. xlii. **D**
Adessis quō sige naturatē dñicam: ser. xii. **E**
Adessia verū tā venisse ostēdit: ser. ix. p totū
E r pēpue ab **E** vsqz in finem
Adessia venisse negātes vt iudei iuste flagel
lantur: ser. eodē videlz. ix. **A**
Adilites tres inuadūt ociosū: ser. xxxviii. **E**
Adilitia pētoz pēra hoies ponit ibidē pter
Adirculū primū xpi an fuerit qd fecit in nu
ptijs in chana galilee: ser. xxi. **A**
Adircula vetens testi recitant ser. xxv. **D**
Adircula triplicia fiebant in natiuitate sal
uatoris nri iesu xpi. ser. xlii. **B**
Adircabilia qnqz in ead natiuitate: ser. x. **D**
Adircabilia. xii. sunt in pētois cuiusqz iustifi
catione: ser. xxxii. post **B**
Adirculose facto sūt meliora qz q naturalē
fuerūt: ser. xlii. post **P**. ibi. xxxviii. signum rē.
Adircula xpi diuinitates maxie ostēdūt tūc
qū ipsius humane infirmitates manifestis
sime patuerunt: ser. xlii. **B**
Adircula facta a deo in diuīso cenis pfigu
rabāt vltime cene factm: ser. xli. **E**
Adircula nouē cōpē iūtur in sacro euchar
ristie: ibidē consequēter
Adia intercedit pro xpo apud deū patrē ne
pariatur: r hoc quatuor rōnibz quas soluit
iusticia: ser. xlii. **E**. r toridē viris **D**
Adia r disciplina cōiūgende sunt erga sub
ditos: ser. xxi. **B**. Et quō mīa r iusticia dei
sunt in omni ei? opatione ibidē. **E** r latē
ostēdit idē ibidē **B** in nouē pēcipalibz opo
rationibz eius. Itē quō in nouo testō pēlu
cet mīa: r in veteri iusticia: ibidē **E**. plura vi
debis supra iusticia.
Adons caluarie est mōs mabre: in q ysaac
offerri pēnsit r xps oblat: est. ser. xlii. **D**
Adons xpi sū diuersa diuer sūmode egit: ser.
xlii. post **S** ibi. xxxvii. signum rē.
Adulier circū dabit virū de sola hōgine marie
dictū eē ostēdit ser. xii. **E**. Que cur mulier po
rē qz mater a xpo vocata est. reqre **E** r **A**
Adulier si nō peccasset an cū dolore pperit
ser. disquiritur. ser. x. **A**
Adulier quedā vt maritū defūctū decipet vē
didit carthā cari? qz bouem: ser. xxxvii. **D**
Adulieres oēs in veteri testō cepērūt ppter
maria olim nasciturā amari: ser. xxxvi. **B**
Adūdi finē expōdit nobis nesciri: ser. xli. **E**
Adūnd? iste est qdā ager: ser. xxxii. **B**
Adūndi pēculū qle sit ostēdit: ser. xlii. in pñ.
Adūdo ppat egypt? r plage ei? ser. xxxii. **B**

Tabula

Alphabetica.

Actiuitas iesu christi

quinq; mirabilibus claret: ser. x.
D. Et est dies maxie exultatio-
nis xpifidelibus: ser. xi. B

Natiuitas xpi nō debuit oibus manifestari
ser. xij. A Quō aut oēs creature in ea tē-
tur ostendit ibi Deducendo a spūmordio
mundi quasi per totum sermonem.

Natiuitas xpi cur pū pastouib; p magis
reuelata et quid mysterij hēat: ser. xij. B

Natiuitas xpi est omnia ex modo q; verbū
venit in virginē: ser. xij. R. I. xij. I. I. A.

Natiuitas xpi ppet angel' qdrupler gaudiū
ser. xij. P. Eiusd' xij. ppietates habent
ibidē p totū. vide sup' L orona

Natiuitas xpi qdrupler s. eternalis: intern a
lis: temporalis: et sacramentalis. T. pōtis aut
imitatur eternalē in qtuor ser. xij. E

Natus repñat pñiam: ser. xij. J in medio.
Nobilitas xpi et natiuitas ei': ser. xij. R. No-
bilitas aut sunt p eū qtuor loca ibidem

Nomen virginis marie qbus litteris et quid si-
gnificanti: ser. xvi. circa pñ. T o-
tus aut sermo de eodē noīe tractat.

Nomen marie pñet ser nūeros dignos cō-
replatione: ser. xvi. A. Quoz primus est
mille et vñ: p quē significat q est nomen
eternalis societatis. Scōs est quadragita
significans q ē nomē diuinalis capacitatis

Terz' ē. xlv. significans q est nomen vñ-
uersalis sactitatis. Quart' celij. significas
q est nomen supnalis dignitatis. Quin-
septigēta et sexagiduor: significas q ē no-
men hūanalis libertatis. Sex' mille cētū
significas q est nomen popularis alacrita-
tis dicto ser. xvi. ab A vsq; ad E

Noīs ipñedi alicui diuersa ratio: ser. xvi. E
Nomen ipñit xpo ab octo psonis ibidē D
Quō aut hoc nomē iesus exēnguit libidi-
nē et pñet medelā ptra oia pñā daturq; p
strena oibus pñentib; ibidem E

Nomen iesu qbus litteris scribat et qd eius
mōi littere significet: ser. xij. Z

Nunciū incarnationis dñice septē pñates lit-
teras ad xū pñt hñtur ser. i. S et M

Nuptie nō sunt delectāde: h. xxi. B. Qñ autē
nuptie sacramētales fuerūt a deo institute
et plura alia habēt ibidē D

Nuptie spūales xpi et ecclesie deducūt: h. xxi.
O per totum tertium florem.

Nuptie anagogice hñtur ibidē E. Plura vi-
denda sunt supra Abatrimonium.

Cylos misericordie

ostendit deus septē sermone
xxv. A

Oculorū reuelator quō et qua-
lem restitutionē debeat facere: ser. xxv. B

Oratio virt' q et quāta sit: ser. xij. F
Oratio pulcherrima pñe amba sactitatis et
ipñi aie pñitēis hñtur ser. xxv. Y

Ordo octuplex in incarnatione verbū diuini
euerlus est: vt ostēdit: ser. xij. T

Ordinis sactm quō institutū est et ad qd et
quō ostēsus est in sexto verbo xpi in cruce:
ser. xliij. post A in. xlv. signo dolorū xpi ibi
Sexto xps in cruce et.

Ornamēta sumi pñificas in veteri testamē-
to enūerant octo ser. xli. R. i medio. quoz
significatio figuralis subdit ibidē pñue

Ornat' natiuitatis dñice habet ser. xij. R
Opa bonah pñō moralī facta an sint me-
ritoria: et quō qdrupli sūt: ser. xij. F

Opa bona nō sufficiūt sine pñia: h. xxv. Q

Panis appellatiōe ce-

tera quoq; edulia itelligunt: ser.
xli. E ibi Sexto seder ioseph et.

Panis fēmicat' pñitit grecis
ad pñecratōes corpis xpi: h. xli. paulo an E

Panes qbus turbe saturate sunt in deserto
moraliter exponūt: ser. xxv. AA. Et pi-
scēs Abibidem BB

Parentes quō nō em a filiis diligūt: sicut
eos diligūt: h. xxv. A ibi Octaua pñuasio

Parr' mulierū nō fuisset dolorosus si pñm
parēs nō fuisset scelerosus: ser. x. A

Passio xpi pñit in trib' sermonib': videlz
xliij. xliij. et xliij. Ostēdit aut quō est causa
ois meriti nostri: ser. xliij. D

Passio xpi abunde satisfecit: et quō fit satis-
factio cōptens et cōdigna: ser. xl. B

Pater pl' diligēd' est q matrē: ser. xx. in fi.
Pñis in diuinis pñerates cōueniūt etiaz
filio: ser. xviij. B et E

Patria brōz pñat terre israel: ser. xviij. E
Pax quadrupler fuit hoib' per xpi natiuita-
tem acquirit: ser. xij. S

Peccatū significat p lepiā pñt tria: ser. xij.
E. Est em septē modis pñgiolū ibidē. Et
quis in pñō moralī existens mereatur et
quoruplex sit pñōz status. ibi. F

Pñōz moralū pñitio pñit: ser. xxiij. B
Peccata mortalia significāt: septem pñ-
pñerates maris: ser. xxiij. B

Galat.

Lep

Tabula

Peccatū lingue seu locutionis ⁊ quēcūq; ip
sus respiciūt hñf. s. xxxij. p. totū. Verū autē
ppf ipsū hō iuste dānet. s. xxxij. A
Pecō mortali infir. x. mala. ser. xxij. B
Pecō: ingrāt⁹ est deo in. vi. ibidē. E
Pecū grauissimū pōt p pñiam deleri: ⁊ quō
mulra sunt pecōz genera. ser. xxv. A
Pecōz turres seprē. ibidē E cum sequētib⁹.
Pecā mortalia inuolant intellectu: affectū: ⁊
sensum. ser. xxv. Supbia. C. Auaritia. D
Luxuria. E. ira. F. gula. Simidia. H ⁊ acci
dia. I. per ordinem.
Pecā. xxx. inducūt pestem. ser. xlvij. E
Pecm abstulit nobis qñq; priuilegia cōcel:
sa pñino parenti nostro. ser. x. A
Peccatū aliqd dicitur maius vel min⁹ alio
dupl⁹ exten. siue ⁊ int⁹ siue. ser. xvi. A
Peccatū originale quale sit. s. xxxv. S
Pecā. xij. modis remittunt⁹ ibidem in fine.
Pecm hoīs erat remediabile: nō demonis vt
probat⁹ ser. rationib⁹. ser. ij. B
Peccata iudeoz enumerant⁹ quattuor: quo:
rum quartū nō est remissum. ser. iij. D
Peccator cōparatur lapid⁹ sermo. xxxi. B
Pecōris pueris est difficilior q̄ mūdi totū
creatio. Nā. xij. mirabilia in ea sūt. ibidē E
Sed quōdē cōuertat vnū ⁊ nō aliū neutri
faciendo iniuriā habet. ibidem E in fine.
Penitēcia sola pecōrem deo recōciliat. ita q̄
sine ea aliē x̄tutes id nō possint facere. Jēc
quōd homo sine penitēcia gratiā alicui face
re pōt: quam deus nō facit. ser. xxxv. D
Pnie comites aut socie pñit⁹ ibid⁹. Quarū
prima est dñia iusticia. Secūda dñia libera
seu volūtas. Tertia dñia lachrymosa. Quar
dñia timorosa. Quinta fides. Sexta dñia
sollicita. Septia spes. Octaua veritas. No
na perseuerantia. Decima prudentia. Un
decima crubescencia seu verecundia. Duo
decima humilitas.
Pñiam q̄cūq; respiciūt hñf deō s. xxxv. p.
totū. Vocāt⁹ at ad ea oīa gñā hoīz. ibid⁹ R
Penitēcia an sit reiterabilis ibid⁹ U. in no
na suasionē demonis a pñia dehortantis.
Pñiam verā derelinquit duodecim genera
hoīm ⁊ falsam assumit. ibidem F
Pñia cōparat⁹ nauī. ser. xxij. I in medio.
Pñia sera an pñt ad salutē. ser. xxij. A
Penitēcie in extremis saluari est quid possi
bile: s. tñ valde difficile. ibid⁹ B. Et p cū ve
niā osequi ē multū dubitabile. ibid⁹ C. imo
dignus est pñitione. ibid⁹ D. Non em̄ tunc
est tps pgruū ad placandū deū. ibidem E.

Alphabetica.

Pñia seu penitudo nō tps longitudine. sed
affect⁹ sincritate pensanda est s. xxxv. AD
Pñia mittit ad recōciliandū pctōres ibi. P
Est autē scda tabula post naufragiū: p quaz
solū saluatur peccator. ibidem E
Penitētes duodecim scopul⁹ tēnt ne p ma
re. i. amaritudiez pñie ad patriā celestē per
gāt. Quoz prim⁹ ē magnitudo pcti origia
lis. Scds pī carnalis. Terti⁹ peccati inas
turalis. Quar⁹ pñitōis tē. ibidē S
Penitentie sacm quale sit: ⁊ quō operatur
x̄tute passiōis xpi: ⁊ quō designat p quar
tū verbū ⁊ quartū miraculū xpi in cruce de
clarat⁹. ser. xlvij. post F ibi. Quarto dicit⁹.
Pñia latronis in cruce glis fuerit ⁊ quō sit
meritozla. ibidē paulopost D
Penarū iferni timor pulcherrie cōditat⁹. ser.
xxxv. B. ibi Quarta domicella. rē.
Pene ifernales enūerant⁹. x. s. xxij. D
Pena tpsal ⁊ eterna quō possent euitari do
cet⁹. ser. xxx. circa principiū A
Periurij genera enūerant⁹. ser. xxxij. N
Personē tres gramaticales applicant⁹ trū
bus pñonis dimis. ser. xij. post N
Periculū mūdi q̄rū sit hñf. s. xxij. in pñci.
Pericula maris applicat⁹ pctis. ibid⁹ F
Pericula penitentiū. ser. xxxv. S
Pestē inducūt seprē cāe. q̄ singulari⁹ sūt no
tāde ad euitandū eas. ser. xlvij. D ⁊ E
Pestis quā ppter pctā nostra patim⁹ mult⁹
modis deo placato tollit⁹. ibidē F
Pestis seu pestilētie fuga hz tria pcepta lō
ge. cito. tarde ibi. p. B. xlvij. fug. rē. Deo
diēte obseruāde contra pestē ponūt⁹ ibidez
H. Et pestis curatio ibid⁹ ante J
Pestis iudiciū est pessimū ppf. x. rōnes. ser.
xlvij. B. Pestis mala ponūt⁹ ibidem.
Pestis futura idicat⁹ nob p. x. ibidē E
Pestis cāe fm astrologos sūt duplices ibi J
Pestē pñitētia mouetur ⁊ soluitur. xx. du
bia sane notanda. ibidem R
Petro cur clauēs regni celoz ⁊ nō iohanni
baptiste tradite sint. ser. xxxv. post Q
Pylat⁹ multis modis niti⁹ xpm liberare. s.
xlvij. post AD in. xvij. signo dolor xpi. Pñia
stā tñ sententiā ptra cū tulit ex trib⁹. ibidē
Q in. xvij. signo dolorum.
Plage egypti applicat⁹ mūdo. ser. xvij. B
Plenitudo quadruplex erat cū xps nascere
tur. ser. xij. Q. Est autē res digna scim.
Pollutio nocturna an ipediat cōcationē al
taris. ser. xli. p. J. ibi Quānt ad pollutos.
Poete cur legendi sunt. ser. xlvij. post E

Potesta
unt e
Precep
Precep
runt p
Precon
Predest
tionis
Predica
ad ituc
Princip
Princip
Princip
Process
tariis
Process
veneto
Prophe
phete a
Prophe
Prophe
Prophe
Pueri
puer in
uic in
mari
Solut
Pugna
Pugna
Purific
duplex
Purific
ybi ad
Purific
necessi
ser. xvij
Purifica
tū: at

Tabula

Potestate dyaboli in hoies quā tria respiciunt delevit xps in cruce. sermone. xliij. D
Preceptū duplex datū a de. ser. i. in pncipio
Precepta oia veteris legis cōsummata fuerunt p xpm. ser. xliij. Ibidē. xliij. signū rē.
Predicōes septē incarnatōis dñice. ser. i. B
Predestinatio xpi est exēplar nre pdestinatōis. de q plurima habent. ser. xliij. f
Predicator religio an fuerit bene instituta ad studendū. p dīcādū rē. ser. xliij. D
Principiū multiplicat caput. ser. xliij. post N
Principia rerū sū p hōs. ser. xliij. f
Privilegia q per pccm amissim. ser. x. B
Processus qtuor sup redēptōe nra. scz veritatis. iusticie. mie. t pacis. ser. xliij. f
Processus iusticie t pñcie circa impēstita venetoz an sine vsurario. ser. xxxix. E
Prophecie plurime de xpi passione. t quō pphete approbat xpi mortē. ser. xliij. f
Prophecia triplici capite. ser. viij. E
Prophecia triplex est. sed vtrū pñciata a pphetis debeat euenire. ser. xliij. E
Prophecie perētes xpi descēsum. ser. xliij. A
Pueritia xpi an sit nobis imitanda: t pñci pue in hoc q irrequisita matre se absentat: uic in triduo cū in templū inuē? est. Et an matri recte rñderit. pbat q nō. ser. xx. A
Solutio autē habet ibidē. B
Pugna voluntatū xpi glūs sit. ser. xliij. B
Pugna qdruplex in hūano gñe. ser. xliij. S
Purificatōis t oblatōis pueroz in templū duplex lex. sermone. xxy. post B
Purificatio marie an legitima sit. s. xxy. A
vbi adducunt sex pcepta leuitici.
Purificationi nō obligat mulier xpiana de necessitate. imo pōt qñ vult rēplū ingredi. ser. xxy. B. Nec obligabat maria. ibidē D
Purificatōis rpe nō est reddēdū debitū nisi timeat fornicatio alteri? cōiugum. ibidem

Quattuor generatio
minū nō percipiunt fructū passionis dñice. s. blasphematores. lysores: forilegi atqz desperati. sermone. xliij. D
Questiones quattuor sunt sup redēptōe nra. Prima an debeat fieri. Secda p quam psonā in dñis. Tertia p quē mod. Quar ta ex qua muliere nasci deat. ser. xliij. A
Quēst? est xps a qtuor. ser. xliij. Z
Quēstis laudes ponūt. ser. xxy. Z
Quiquagenari? nūerus iubilēi designans cōte ur? est in titulo xpi. ser. xliij. D

Alphabetica.

Rapina quid sit et
quo comitatur. ser. xliij. AD
Rebecca geminis cōpatur p tus virginis. ser. xliij. B
Regū seu magoz rñū hystoria. ser. xviij. E
Regnū nouē modis accipit. ser. xx. E
Vbi ostenditur quō xps iesus fuit rex sū vrrāqz suam generationem.
Regule in mrimonio seruāde. ser. xxi. f
Religionis habit? nō saluat sine bonis operibus. eodē sermone. xxxv. AD
Religio p dicator an sit bene instituta ad p dīcādū studendū rē. ser. xliij. D
Remedia quinqz cōtra peccata deducta ab abel vsqz ad presens tempus. ser. xvi. Post A. Vbi decimoquinto loquitur.
Remediū p periculū peccandi. ser. xxiij. A
Remedia ptra septem peccata mortalia habentur. ser. xxxv. K
Remissionis peccatoz duodeci modi diuim merantur. ser. xxxv. in fine.
Resurrectio xpi pulcherrime deducit. s. mōe xliij. p totū. Pro qua ipetrandā intercedit iusticia apud deū patrē. ibidē A. Et fides ibidē B. Et sps ibidē C. Et charitas ibidē D. Et sapientia ibidē E
Resurrectionis dñice mensis. dies. t hora pulchre declarātur ibidē f. Et sñr q t q b? debebat manifestari. ibidē pñter.
Resurrectiones qtuor fabulose recitantur dicto sermone. xvi. D
Resurrectionē humanā dubia cōcēmentia soluitur ibidē. vt vñū ē sup in xbo dubia.
Renocatio detractōis require detractor.

Sacramenta septem
instituta p xpm significat p. viij. et? xba q dixit i cruce. Et per. viij. miracula ibidē ab eodē facta vt nō tat. s. xliij. ibi. xlv. signū dolor xpi est rē.
Sacramentū altaris quare debeat a leuinis accipi. hētur. ser. xli. f. ibi. Quantū ad ieiunios. de hoc rēgē sup Eucharistia.
Sacramento eucharistie insūt aliqua duplēt q sñt illa notat. ser. xli. post. C. ibi Sexto sedet Ioseph rē.
Sacramentū eucharistie in pctō mortali sus mens an peccet mortali. ibidē. B
Sacramentū eucharistie figurabāt multavē agn? paschalis. ibidē. C. Adāna. ibidem. D
Ite archa testamēti. Ite panes p pñctōis Ite panis helye ab angelo dat? ibidē pñf.

Tabula

Sacramentū eucharistie institutū ē in vltia ce
na ppter tria. ibid. E. Diuidit aut in tres p
tes ppter quinque cās. ibid. ppter.
Sacrificiū quid sit. ser. xliij. E
Sacrificiū indiget hō ppter tria. ibid. N
Sanguis xpi quō melius loquitur q̄ sanguis
ip̄i. abel. ostēditur. ser. xliij. E
Sanguis xpi cur totus effusus est. f. xvi. p
A. Ibi duodecimo loquitur rē.
Sapia vera nō est cū pccō mortali. ser. xxi.
P. Est aut cū quolibet iusto. ibid. Q. Habet q̄
ser. ppter cates. ibid. R. et S.
Sapientia huius mūdi. et sapia iustorū describit
a sancto Grego. ser. xxv. ante A. A
Satisfactio duplex describitur. ser. i. post q̄
Scripturē dīne. Nūc quāta sit. ser. xxxij. E
Scopuli duodeci qui sūt duodeci magnitu
dines pccō. q̄bus pccōres existētes in na
ui pnie tērentur. ser. xxv. S
Sententia pylati ptra xpm erat iniusta ex tri
bus. ex aior. ex cāter. ordie. ser. xliij. D. ibi. U
gesimūquartum signū rē.
Sententia xpi in nouissimo iudicio erit irre
uocabilis. ppter tria. ser. iij. Q
Sensus nri quō satiabū i cens celesti. ostē
ditur. sermone. xli. Z
Septē genera hoīm querebant mortem xpi
vt declarat. ser. xliij. J
Sepultura xpi circa quā q̄tuor fiebant. q̄
tuor continebat misteria. ser. xliij. Z
Sequentiū xpi dū crucifigendū exiret diuer
sa erat occasio. ser. xliij. in. xxvij. signo.
Seruimē nō plene euasisset hō. si p aliū q̄
p cū qui deus erat et hō fuisset redemptor vt
pulschre ostēdit Anselm. ser. xliij. ante E
Sibyllarū pphetie de christo hñt. ser. ij. D
Signa pcedentia aduentū antixpi ponunt
multiplicia. ser. v. B
Signa quinquaginta dolorū xpi ponuntur. ser.
mone. xliij. Ab. E. vsq̄ in finem.
Signa pformitatis hūane nature cū xpo po
nuntur in eodē. ser. circa litteram q̄
Signa duodecim facta ipso die epyphanie
dñi recitātur. ser. xix. E
Signa q̄bus se aliq̄s potest sperare eē i sta
tu gratie ponuntur. f. xli. post B. ante M
Silentiū ubi et qñ pgruū est. ser. xxxij. Z
Sitis xpi in cruce cui rei et q̄lis fuerit ostē
dit. ser. xliij. In. xli. signo dolorū eius.
Solis obscuratio in xpi passioe qualis fuit
et quō ip̄i soli cōpēt retractio radiorū
suoꝝ ostēditur. sermone. xliij. A
Soli cōpōt xps et maria lune. ser. iij. B

Alphabetica.

Sors quid sit. ostēdit. ser. xxvij. in pncipio.
Sortiū varia genera. habetur. ibid. A
Sors olim ponebat. ppter septē cās ob quas
cecidit sup. Adathiam. ibid. B
Sortiū licet ipse male nō sint vsus tñ phibe
tur. ibid. E. et quadrupliciter ex eis mala acci
dere pñt. ibidem paulo post.
Sponsa strahens matrimonii q̄tuor mu
tationes accipit. f. segretatiōis a suis parē
tib. copulationis cū viri parentib. priuati
onis. ppter nobilitatis. et additionis nobilit
tatis sui mariti. ser. xliij. E
Stelle duodecim significantes duodecim pfe
ctiones brōꝝ hñt. f. xli. R. post medium.
Stella cur magis apparuit. et angeli pastori
bus. f. xliij. q̄. E. q̄lis fuerit. ibidem B
Steriles ser. pppisse legūt. ser. xxi. R
Strene seu xrenia petitur a xpo a diuersis
q̄bus dat hoc nomen iesus. ser. xvi. E
Sublannatio seu iyriso q̄ntuplex in xpm in
cruce pendente hñt. ser. xliij. Q
Supplicationes plurime diriguntur ad deū
parit p incarnatione filii. ser. xij. E
Supbia et ei spēs exerceant sermone. xxxv.
E. et remediū earū. ponit. ibidem R
Suspicio qd sit et quō fiat hñt. ser. xliij. S
Suspicio de peccatis an prohibeat susceptio
nem eucharistie. ser. xli. post J. ibi. Quantiū
ad suspectos rē.
Suscepit in cantico yginis cū dñ. Suscepit
israel puerū suū ex q̄tuor pib. cōponi pōt
fm quas diuersa importat. ser. xliij. B

Salamus diue vir
ginis habuit quatuor pterogas
tias. ser. iij. paulo post E. In co
nū facie sunt quattuor ymiones
Et quō de eo pcessit xps vt sponsus. Nos
vero de vtero matris nostre vt hostes. dos
ceat. ibidem q̄
Templi dei fuit bis edificatū. vt ostēdit. ser.
xxxvij. f. Ubi aduertēda est pportio rē
plidi cū diua virgine in secūda ratione.
Tēpantia quid sit. ser. xliij. post B
Tēpus pñte est dñi sani sumus. ser. xxxij. E
Tentationis diabolice subtilitas. ibid. T
Tēstamentū verū pñchbat quadruplicia. ce
rimonialia. iudicialia. moralia. sacramenta
lia. quoz qdā psumata sunt ita q̄ exerce
ea nobis nō liceat. qdā pmaserūt. f. xvi. B
Timor castus q̄ et q̄lis sit. ser. xxxij. E
Timor duplex et variū q̄ xpus declarat. ser.
xxxv. post Q. ibi. Quarta domicella rē.

Tabula

Titulus xpi quod erat diuinitus ordinatus et quod ipse tota singula notat ser. xliij. post. R. ibi Trigesimum tertium signum etc.

Tituli crucis declaratio quod significat annum iubileum ser. xliij. Q.

Thomas de aquino de signatur notari fidei: lis noui testamenti. ser. xij. R.

Thoma de aquino vite et doctrine excellentia declarat. ser. xliij. A et B. E. oparatur aure aquile cuius meminit Job. Apoc. xij. ibidem E.

Ubi etiam et vita declarat et ostenditur in: staurasse virtutes ecclesie: que duodecim de clarantur ibidem ex ordine: que sunt puritas: virginitas: fides: unitas: veritas: sapientia: iustitia: charitas: humilitas: obedientia: paupertas et perseverantia. Ite eiusdem scripta enumerantur ibidem. F.

Tradit est xps a septe. ser. xliij. B.

Transfiguratio quadruplex p miraculu et bu plex p natura ostendit pulcherrime ser. xliij. Post X ibi. decimamona ista etc.

Transire a se calice passionis quod xps ora: uerit ostenditur ser. xliij. F.

Tu es qui uerturus es an aliu expectam? egre: que exponitur ser. vi. E.

Tutoris: curatoris: actoris: officia que et qua: liter differetia sunt ostenditur ser. xv. B.

Analogum stultilo: quia et filia habetur ser. xliij. Q.

Aedificatores varij quorum optum est: deus: hinc ser. xliij. E.

Uerba septe locut est xps septe diuersis po: pulis ser. xliij. Q.

Uerba septe legitur maria locuta in euage: lijs ser. xliij. J.

Uerba septe xpi in cruce applicatur septe: sacramentis ser. xliij. in. xlv. signo etc.

Uerbu dei quate sit virtutis et efficacie: et quod accurate custodiendum: ostendit ser. xliij. A et B.

Uerbu dei non fructificat in peccatis: ut ostenditur ser. xliij. E. S. in hoib iustis ibidem. D.

Ueritas et quecumque ea respiciunt habentur: sermone. xxxij. B.

Uie due ducetes ab egypto in terram promissionis significat nobis duas vias deducetes: ab hoc mundo in celu. s. via innocentie p qua pauci abalauerunt: et via penitentie p qua pluri in celu intrant ser. xvij. D.

Uirtutes septe quas perdidit ho in paradiso: recupavit illi xps in cruce ser. xliij. E.

Uirtutes duodecim ecclesie restaurare p sanctu thoma de aquino ser. xliij. E.

Alphabetica.

Uita xpi in pueritia an se nobis imitanda re: quire supra. Pueritia xpi.

Uita xpi est ois pfectionis ois sua ser. xliij. M.

Uirga moysi repitit cruce xpi ser. xl. J.

Uirga Aaron pili ibidem paulo post.

Uncionis extreme sacramentum quod et ad quod institutum: et quod significatum in septimo verbo et in septimo miraculo xpi in cruce de: clarat ser. xliij. post X. in. xlv. signo doloris xpi. ibi. Septimo xps etc.

Unciones quatuor: misit facite in iecmorte: uerbi diuini hinc ser. xliij. F.

Uota diuersa quorum quedam sunt exaudita et quedam vana enumerant ser. xliij. B.

Uotum puerorum quod teneat et quod non ostendit ser. xx. B. ibi. Ad secundum etc.

Uox que fieri ad iudicij aggregationes que et quod lis erit ser. xliij. D.

Uoces quas emisit xps in cruce quod respen: tant septe facta ostendit ser. xliij. in. qdras: gesimo quarto signo doloris xpi.

Uocatio xpianorum qualis sit: cum xps ex oib diuitib non huerit nisi vni amicu nec ex oib: bus potentib. sapientib. etc. ser. xliij. B.

Uisura quod sit et in quib reb fiat ostendit am: plissime. ser. xxiv. D.

Uisurarij ptrahe habet ibidem ad longu. E.

Uisura quare potius committat in reb in quib: eo sinitur mutui. hoc est in illis que numero po: dere aut mensura traduntur in alijs disqui: ritur dicto ser. xxix. D.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Uisurarij sunt ipso iure excoicati et a trib: ar: cendi. videlicet a comunione sacramenti cu: charistie: ab oblatione ad altare dñicum: et a sepultura ecclesiastica ser. xli. post J. ibi.

Tabula

Sermonum.

Sermonū floridorū Leonardi de vltimo
vidinis predicatorū doctoris eximij in b ope
re contentorū Tabula ordinaria.

Dñica prima aduentus dñi.

Sermonēs duo prim⁹ et secūd⁹. quorū quidē
secūda ostendit qd de rigore iusticie humanū
gen⁹ debeat redimi et saluari.

Dñica secūda aduentus dñi.

Sermonēs tres. s. tern⁹. quart⁹. et qñt⁹. quo
rū quart⁹ est de vlti iudicio. quint⁹ autē de an
ticipo et tribulationib⁹ ecclesie.

Dñica tertia aduentus dñi.

Sermonēs duo. sext⁹ et septim⁹. Septim⁹
in quā de persecucionib⁹ ecclesie xpī.

Dñica quarta aduent⁹ dñi.

Sermonēs duo. octau⁹ et non⁹. quorū non⁹
ostendit messiam iam venisse.

In vigilia natiuitatis dñice.

Sermo vn⁹ florid⁹ videlicet decim⁹.

Sermonēs tres. videlz vn⁹ decim⁹. duo decim⁹
et decim⁹ tertio. quorū vltim⁹ ē de corona
humanitatis iesu xpī.

Dñica infra octauas natiuitatis.

Sermonēs duo decim⁹ quart⁹ et decim⁹ quin
tus. quorū posterior declarat quō semp fuit
fides de incarnatione dñice.

In festo circūcisionis dñice.

Sermo vn⁹ videlicet decim⁹ sext⁹ de pcessio
ne xpī in templū. et de strenis seu exenijis
datis a tpo ptenitibus.

In vigilia epiphaniē dñi.

Sermo vn⁹ videlicet decim⁹ septim⁹ qui cōpe
tit qñ venit in die dñico dicta vigilia epy
phaniē dominice.

In festo epyphaniē.

Sermonēs duo. videlz. xviij. et xix. qui am
bo floridi et digni notati sunt.

Dñica infra octauas epyphaniē.

Sermo vn⁹ florid⁹ qui est numero. xx.

Dñica prima post octa. epyphaniē.

Sermo vn⁹ videlicet xxi. qui est florid⁹ et val
de vtilis. tractat em̄ de cellēre de nuptijs et
matrimonio et que ipsa respiciunt.

Dñica. ij. post octa. epyphaniē.

Sermo vn⁹ florid⁹ s. xxiij.

Dñica. iij. post octa. epyphaniē.

Sermo vn⁹ florid⁹ qui est numero. xxiij.

Dñica. iij. post octa. epyphaniē.

Sermo vn⁹ florid⁹ videlicet. xxiij.

In festo purificationis marie.

Sermonēs duo. xxv. et xxvi. ambo de pcessio
ne diue virginis ad templū.

In festo sancti marthe apli.

Sermo vn⁹ florid⁹ qui est numero. xxvij.

Dñica in septuagesima.

Sermo vn⁹ florid⁹ numero. xxvij.

Dñica in sexagesima.

Sermo vn⁹ florid⁹ numero. xxix.

Dñica in quinquagesima.

Sermo vn⁹ florid⁹ numero. xxx.

Dñica prima in quadragesima.

Sermo vn⁹ florid⁹ numero. xxxi.

Dñica. ij. in quadragesima.

Sermo vn⁹ florid⁹ numero. xxxij.

Dñica. iij. in quadragesima.

Sermonēs duo videlz. xxxij. et xxxiij. quorū
prior est de peccato lingue valde notabilis

Dñica quarta in quadragesima.

Sermo vn⁹ qui est xxxv. tractans de pñia.

Est autē egregie cōsiderand⁹.

In festo annūciationis dñice.

Sermonēs tres. xxxvi. et xxxvij. et xxxviii. qñ
pm⁹. vici. xxxvi. etiet multa peculiaria de b
noie marie. ceteri quoqz floridi sunt.

Dñica in passione.

Sermo vn⁹ videlicet. xxxix. qui est de impressi
tis que veneri faciūt cōtati. circa q̄ exactissi
me disquirūt an sint vsurarii. Tres quid sic
vsura et quō cōmitatur p totum.

Dñica in ramis palmarum.

Sermo vn⁹ videlicet. xli. de processione scōz pa
trū xpī in iherlīm cōcomitantium.

In cena domini.

Sermo vn⁹ videlicet. xli. valde preclarus et āno
ratione dignus de sex mēsis et de sacramen
to eucharistie et virtute eiusdem

In die pasceus seu veneris sancta.

Sermonēs tres singularissimi. s. xlii. xliij. et
xliij. quorū prim⁹ est de xl. xenis xpī p p̄ xl.

petra ade. Unde sp̄ repetit illud Zach. iij.

Adā exēplū meū ab adoleſcentia mea. Secū
cū d⁹ de septē populis defunctib⁹ mortez xpī

et de eius osensu dicētis ad eos illō Adich.

vi. Popule me⁹ quid feci tibi. Terti⁹ de. l.

bolozib⁹ ei⁹ repetit illō tress. i o vos oēs tē.

In sabbato sancto.

Sermo vn⁹. s. xlv. de lite belial cū maria.

In die sancto pasche.

Sermo vn⁹ pulcherrius. s. xlvj. de resurrectio
ne dñice ostēdēs multa de resurrectione nra

In epore epidimie seu pestilentie.

Sermo. xlvij. de iudicio pestis et causis eius.

In festo sancti thome de aquino.

Sermo vltim⁹ de doctrina et sanctitate eius.

FINIS.

Unica prima aduentus.

Sermo I

Sermones floridi de dominica et quibusdam festis fratris Leonardi de vino sacre theologie doctoris ordinis predicatorum: qui predicant floridie anno domini MCCCCLXXXV feliciter incipiunt.

Unica prima in aduentu domini de euangelio suo Sermo primus floridus.

Ganna filio da

Quid benedictus qui venit in nomine domini. Matthei. xxi. et in euangelio hodierno. Moyses propheta ponit tale causam. Gen. ii. Deus in paradiso posuit adam: et dedit ei duodecim precepta. Unum negatiuum. scilicet ne comederet de fructu cuiusdam arboris: quod fuit in Hugone erat calnea. iuxta illud Job. i. Eum effles sub ficu vidi te. Aliud preceptum fuit affirmatiuum: ut scilicet comederet de fructu aliarum arborum que erant in paradiso. Sed adam comedit de fructu vitæ et non comedit de sibi pectore: propterea deus eiecit ipsum de paradiso: et multis penalitatibus et tribulationibus eum exposuit: et per eum totum genus humanum. Rom. v. Per unum hominem peccatum introiit in mundum: et per peccatum mors. ideo

Quero verum propter peccatum ade quo humanum genus? pene obligabat ex iusticia: fuerit necessarium filium dei incarnari et pro eo satisfactum ex misericordia: Ad istam questionem respondet Damascenus in principio tertijs libri dicens. Per incarnationis misterium monstrat simul bonitas: sapientia: iusticia: et potentia dei vel virtus. Bonitas quod quæ non despicit propter plasmatis infirmitatem. Iusticia vero quæ hominem victum non alium facit vincere tyrannum: neque vi eripit ex morte hominem. Sapientia vero quæ inuenit difficillimum decernendum solutionem. Potentia vero quæ uirtus infinita: quæ nihil est maius quam deum fieri hominem. hec ille. Sæctus Thoma. iiij. parte. q. i. articulo. i. in responso dicit sic. Unicuique rei proueniens est illud quod competit sibi secundum rationem propter nature. Sicut homini proueniens est ratiocinatio: quia hoc prouenit sibi in quantum est rationalis secundum suam naturam ipsa autem natura dei est bonitas eius: ut patet per Dionysium. i. c. de diuino. Unum quicquid primum ad rationem boni conueniens est deo: secundum ad rationem boni primum ut se alijs comunicet. ut patet per Dionysium. iiij. c. de di. no. Unum ad rationem summi boni primum quod summo modo se creature cõket quod quidem maxime fit per hoc quod natura creaturae sibi primum ut per unam personam fiat et tribus: verbum: anima: et carne. ut dicit Augustinus. xiiij. de tri. Unum

manifestum est quod conueniens fuit deum incarnari hec ille. Tamen pro declaratione pono quatuor flores.

Primus flos. Iuste ad

penam incurrit quod a dono iusticie originalis de currit. Nota quod adam meruit septem penas propter septem culpas contrarias septem domo sibi collatis. Supra que pono tale exemplum. Imperator videns aliquem baronem forma eleganter: cõfere sibi septem priuilegia quod sunt ista scilicet. Primum quod ponit eum in aliquo castro quod tradit sibi ad custodiendum suam sapientiam. Secundum quod omnia munimenta quod sunt ibi tradit ei ad suum imperium quod bene uti debet. Tertium quod supra pedes illius castri cõfert sibi plenum dominium quo ad regimen. Quartum quod supra milites et capitaneos illius castri dat ei plenum arbitrium et dominium. Quintum quod victualibus implet castrum et supra illis dispensandis dat sibi plenum ius. Sextum quod cõmittit fidei sue maxime thesaurum ut illi cum magna diligentia custodiat. Septimum quod prouenit sibi quando a nobilibus ciuitatem offerre tali pacto hijs omnibus addito quod predictus baro teneat dictum castrum et predicator omnium dominum in sui imperatoris feudum et in feudi recognitionem mandatur sibi quod nunquam tangat de fructu cuiusdam fiscalie que est in orto castri sed sibi referret. Si vero informis accidat huic baroni quod contingat et feudum vel primum vel mandatum infringat nonne iste de iusticia sine crudelitate de castro repellat et dominio omnium predicatorum prouideatur: et etiam primum ciuitatem frustrabit? Erre sic secundum omnia iura. Sic in proposito de patet quod imperator mari et omnibus vicijs intus primum parere omnibus ratione caritatis natura nobilior: posuit eum in paradiso terrestri quod est dei castrum: ecce primus donum. et sibi cõtulit cum hoc quandam magnam potestatem et virtutem supernaturalem: quod doctores vocant originale iusticia: per quam alia subiacent ei eius imperio ad nutum et vocem et sententiam virtuti. ecce secundum. Etiam vires sententiae ut visus audit et alij sensus tam exteriores quam interiores: ut memoria imaginatio. ecce tertium. Etiam voluntas subiebat rationi: ecce quartum. Etiam cõtulit sibi esum omnium arborum paradisi ad libitum vna excepta: scilicet esum ligni vite quod prohibebat esurie infirmitatem: mortem: et cõsilia. ecce quintum. Etiam cõtulit sibi magnam scientiam thesaurum: quoniam cognouit omnem animalem proprietatem. quia imposuit eis nomina secundum proprietates eorum. ecce sextum. Etiam primum sibi regnum celorum si prouideret. ecce septimum. Tale tamen pactum adiecit quod in

feudū het oīa teneret ⁊ in recognitiōe feudi
reseruaret sibi oēs fīcus cuiusdāz ficulnee q̄
erat in paradiso sicut frequēf sit q̄ p reco-
gnitiōe feudi vel dōminij alicui⁹ hospitij sol-
uitur vas vel ciphus aque vel vini. ecce seprē
dona ade collata. Adā eua mulcente ⁊ dy-
bolo instigāte de fructu illo comedit ⁊ ex con-
sequenti feudū similit ⁊ dōminij negauit: ⁊
dona sibi gratuito collata. vñ culpā ingrati-
tudinis commisit: ⁊ sic de iusticia omībus illis
dōnis puari meruit ⁊ penas illis dōnis con-
trarias mori incurrit. Nā illico de paradiso ex-
pulsus fuit. Secūdo aīalia insurrexerūt p̄tra
hoīem: q̄ inimiciāas ponā int̄ te ⁊ mulierē.
Tertio vires sensitiue rebellauerūt cōtra ra-
tione: qm̄ adā ⁊ eua folia ficū pudēdis ap-
posuerūt: q̄ stimulos carnis p̄tra voluntatē
insurgere senserūt ⁊ voluntatē cōtra rōnē. Et
expulsiua terrā habuit colere: q̄ sibi tribulos
germinauit: infirmitatē esuriē: ⁊ alios defect⁹
passus: ⁊ sic iuste his penis puni⁹ fuit. Forte
dices. cū fruct⁹ ficū sit ita modice p̄ditōnis
⁊ pena sit tanti doloris: quomodo ergo iuste
fuit puni⁹? Rñdeo q̄ sicut in nobis negare
cyphū aque vel auferre de se est modicus. nñ
vt est rōne feudi recognoscēdi nō est parū s̄
multus. Ita in p̄posito magnū fuit ⁊ magna
culpa non rōne ablata rei: s̄ rōne feudi fracti
vel negati. **E**cū Secūdo nota q̄ nō solus
ipe adā fuit iuste puni⁹: s̄ nos oēs filij eius
vsq̄ ad septimā generationē. Exemplū. po-
no q̄ vn⁹ rex donauerit p̄ncipat⁹ alicui suo
p̄ncipi vel militi ⁊ nō solū sibi s̄ etiā heredi-
bus suis vsq̄ in sempiternū descendētib⁹ ab
eo p̄ directā generationē: hac cōditōne adie-
cta q̄ teneat ipe ⁊ sui semp in feudum. alias
q̄ possit sibi auferre ⁊ mortē infligere capita-
lem: si iste p̄nceps p̄cessu temporis negaret
feudū regi: nūqd ipe ⁊ omnes posteri sui iuste
perderēt p̄ncipatū ⁊ s̄m iura oēs essent mor-
tū obnoxij ⁊ seruitutis? Lerte sic. Patet in li-
bro feudoz q̄ sit p̄ma causa bñficiū amitten-
di. col. iij. §. Sed nec. Ita in p̄posito de p̄f
dedit ade p̄ncipat⁹ paradisi terrestis cum
seprē dōnis ⁊ p̄uilegijs p̄dictis nō vt p̄sone
p̄uate: s̄ vt p̄ncipio tot⁹ generis humani. pa-
trum fuit q̄ quacūq̄ hora comederet de h̄
gno vitico: incurreret penā mortis. Bñ. ij.
Ex quo ergo nō seruauit pactum: iuste ipe ⁊
nos filij sui s̄m seprē gñatiōes p̄ncipatu illo
⁊ p̄uilegijs sumus puati. Prima gñatio fuit
ab adā vsq̄ ad enoch. secūda ab enoch vsq̄
ad noe. Tertia fuit a noe vsq̄ ad abrahā.

Quarta fuit ab abrahā vsq̄ ad moysen.
Quinta fuit a moysē vsq̄ ad dauid. Sexta
fuit a dauid vsq̄ ad marthariā patrē macha-
beoz. Septima a machabeis vsq̄ nūc s̄m
tēpus qd̄ ecclia representat. Iuste ergo p̄pter
transgressionē ade patris nostri sum⁹ adhuc
puniti. Theti. iij. Patres nri peccauerūt ⁊ nō
sunt: ⁊ nos eoz iniquitates portam⁹. D. For-
te dices. Quare precepit de⁹ ade ne comede-
ret de fructu illo? Rñdeo q̄ deus seq̄t hoīes
vt deū cognosceret ⁊ amaret ⁊ ei obediret et
finalit in gloria eo frueret. vt ait Aug. vt d̄f
ij. sent. di. i. Antea autē gloria nō erat cōferē-
da nisi p̄ aliquo bono ope ⁊ difficili. volens
ergo de⁹ conferre ade ⁊ hūano generi gloriā
sempiternā. imposuit sibi hoc mādātū vt ser-
uando illud mereret gloriā ex iusticia quā
nō merebat ex natura. Nñ sic rex volēs alit̄
quem militē exaltare vltra meritum sui gene-
ris ⁊ p̄ditōis: committit sibi exercitū ducēs eū
ad bellū: vt rediēs cū victoria possit eum rex
rōnabilē ⁊ iuste ad altiorē gradū pmouere:
ita est in p̄posito. Forte dices. nōne deus scie-
bat q̄ adā bellatur⁹ cū dyabolo deuinceret
⁊ sic nō seruaret p̄ceptū. q̄re ergo misit eum
ad bellandū? q̄re imposuit sibi tale p̄ceptū?
Rñdeo q̄ hoc fecit q̄ sciebat ex hoc elicere
maius bonū. Exemplū. ponat q̄ rex francie
q̄ scit regē anglie sibi p̄trariū mittat vnū mi-
litē suū versus terrā suā. vel vnā galeā in ma-
re suū: in quo ille habet multas. rex bene opi-
nat ⁊ cōstat ei q̄ ille capiet: ⁊ de facto postea
capit: custodit: cōpedit. Si rex frācie ex ista
causa in p̄p̄ta p̄sone regē anglie inuadat ⁊
recuperet militē ⁊ filiā suā in vxorē suā ei tra-
dat. nōne hoc ē melius militi ⁊ generi suo q̄
rex istū miserit: quia nō multis in plio inter-
fectis ⁊ in ipa galeā in mari submersis? Ler-
te sic. quia honor regis ⁊ bonū militis ⁊ dea
cōmunitas ⁊ tot⁹ parētele p̄p̄ollet bono par-
ticulari vite ⁊ p̄sone vni⁹ tm̄. Ita in p̄posito
sciens de⁹ pater lucifer⁹ regē sup oēs filios
supbie sibi p̄trariū: q̄ insurrexit contra eū in
paradiso inuidēs ei⁹ honorē: deus elecit eum
de paradiso. Sciēsq̄ deus ipm̄ homi inuide-
re posuit hoīem in paradisu vt temptaret a
dyabolo. ⁊ sciebat de⁹ q̄ homo deuinceret:
quo deuicto misit de⁹ pater filiū suū in mūdū
vbi demōnē ligauit ⁊ hoīem eripuit ⁊ ei⁹ filiā
scilz naturā diuinā sibi copulauit in matrimo-
niū: ⁊ tot⁹ gen⁹ hūanū exaltauit. Licet autē
aliqui ex hoc bello dānati fuerūt ⁊ misit mo-
riuntur: nñ meli⁹ fuit cōmunitati hūani gñis

2 p̄p̄o
vt 2 a 12
nñ
vbi
ris s̄
angl
librū
tus c
ra seq
qui p
quia
uerio
⁊ cor
re fig
nus
ris d
cani
mū
per i
figu
bus
būo c
datur
erud

et maior honor subsequetur. ideo dicit beatus Gregorius. Felix culpa que tale ac tantum meruit habere redemptorem. Pater ergo quod licet deus sciret adam transgressurum preceptum melius tamen fuit quod deus istud preceptum daret quod non daret. Ideo dicit Apocalypsis. vi. Quid solidum est adam post peccatum facius est niger tanquam factus cilicium per culpam et iusticie originalis carentia. Et luna id est eua. tunc est sicut sanguis effusa. tribulationibus et erumnis exposita. Et stelle celi id est nos ceciderunt de celo sicut ficus que emittit grossos suos cum a vento agitur. Et Gregorius. ut habetur in de rebus diffinitis. xl. ca. Adam. dicit sic. Adam primus homo per peccatum de paradiso eiecus est: quod nobilitate dei a se deiecit nobilitate loci priuatus est. hec ille. Et Augustinus. homilia. xl. ut habet de penitentia. diffinitis. ca. Roma. dicit. Princeps omnium viciorum dum vidit adam de limbo terre ad imaginem dei factum: pudicia ornatum: temperantia compositum: charitate splendidum: propter pariter illis bonis ac tantis bonis expoliari pariter acperemur. namque cum homini abtulisset pudiciam et continentiam suo dominio eius subiugauit. Et paulo post. Adam amissa temperantia intemperatus factus est: perdita charitate malus inuentus est. hec ille. Et sic patet primus flos.

Secundus flos. Nemo

poterat iram dei placare nisi filius dei qui venit mundum a peccato liberare. per Apocalypsis. vii. ubi dicit quod Iohannes vidit librum intus et foris scriptum signatum septem sigillis. et audiuit angelum clamantem. Quis est dignus aperire librum et soluere signacula eius? et nullus repertus est neque in celo scilicet angelus. neque in terra scilicet homo. neque sub terra scilicet diabolus qui posset librum aperire. Et iohannes flebat quia nullus dignus erat: et dictum est ei. Ne flet ueris: quia ecce agnus hic habens oculos septem et cornua septem qui dignus est aperire et soluere signacula eius. Per istum librum intelligo genus humanum: quod erat scriptum interiorem multis doloribus meritis et penalaribus et anxietatibus de glorie eterne petitione. Et exteriorum multorum corporis erumnis et tribulationibus per infirmitatem et mortis acquisitionem. et erat signatus septem sigillis. id est septem difficultatibus a bene operandum erat oppressus: a quibus conuenienter per purum hominem non eripiebatur. Primum sigillum et prima difficultas erat demeritis subiectio: quia homo erat a de-

mone deuictus et eius seruus factus. ij. Petri. ij. A quo quod superat est: eius et seruus est. Secundum sigillum et secunda difficultas erat in carcere inferni inclusio: quia erat in carcere inferni totus census sanctorum patrum conclusus propter peccatum originale. Tercium. iij. Sed proijcies expulisti nos derelinquens nos in longitudine dierum. Quartum sigillum et quarta difficultas erat culpe et pene oppressio: quia erat culpa et pena multiplici hic oppressus. Quintum. Quoniam iniquitates mee supergressae sunt caput meum: et sicut onus graue grauare sunt super me. Sextum sigillum et sexta difficultas erat debiti soluendi de pauperario: quia erat ad soluendum de pauperario et de peccato. Septimum sigillum et septima difficultas erat contra hominem indignatio: quia deus pater erat iratus contra eum. Octauum. Quia in perpetuum obliuisceris nostras iras: es contra nos vehementer. Nonum sigillum et nona difficultas erat gratie dei priuatio: quia erat amoris diuini frustratio. Decimum. Si steterit moyses et samuel coram me non est anima mea ad populum istum. Undecimum sigillum et undecima difficultas erat igne paradisi clausio: quia ab angelo flammis gladio deo precipiente circumdatus. Duodecimum. Et ecce liber signatus septem sigillis: quia septem obstaculis et nullus potest ea aperire: quia nulla creatura potest illa obstacula remouere: quoniam illa vel sunt ex parte luciferi dei neminis vel ex parte patris subtrahentis: vel punientis. Et quod potest luciferum superdicere: et deum patrem placare melius quam filius dei. Erte nullus. patet per exemplum. Si enim rex turbaret contra suos: nullus foret ita potens et dignus ad mediandum sicut filius regis qui est istorum naturalis dominus et regis filius: et ita utriusque partis amicus. Ita in populo nostro per istum agnum intelligimus filium dei: ratione maiestutudinis. Job. i. Ecce agnus dei. Qui habet oculos ad intrandum ad compartendum ad remittendum septem hominis culpas: et septem committens penas. Habet etiam septem cornua que sunt septem virtutes et spiritus sancti dona: quibus potest et patrem placare et hominem liberare. For te dices. Adam accepit vinum fructum contra dei preceptum. modo aliquis accipit furto mille libras: vel committit homicidium quorum utrumque est contra dei preceptum et grauius peccatum: quare ergo oportuit quod pro illo filius dei satisfecerit et descenderit ad nos et non pro isto? Respondeo quod peccatum meum vel tuum est portale peccati.

ps 106
Sed et tunc
b p t m v m b
m o z y f v m t q
t m d m t a t t
et f r x o
ps 37

Admonens subiectus
in peccatis suis inclusus
culpa et pene oppressus
debiti soluendi de pauperario
contra hominem indignatio
gratie dei priuatio
sancti paradisi clausio

etiam sed peccati ade fuit pccm comunita
tis et originale: qz communis pstone. Sed gra
uius est peccati qd comitit a comunitate
qd comitit a persona singulari: ideo gra
uius fuit peccati ade saltem extenstue quib
peccati tuu vel meu possit esse grani ex suo
genere. Exempli. grauius esset qd cosules ci
uitatis peccarent contra regē qd persona sin
gularis. Pater ergo qd solus filius dei erat
dignus solvere et latitacere p humano ge
nere. Sciendū qd aliqua satisfactio pot de
ci sufficiens duplici. Eno modo pfecte qz ē
p digna p quādā adeqñtoez ad recopēsatoez
comisse culpe. Et sic hominis puri satisfactio
sufficiens esse nō potuit: qz tota natura hūana
erat p pccm corrupta: nec bonū alicu pstone
vel etiā pluriū poterat p equiparatiā toti na
ture detrimentū recopēsare. Secūdo qz pec
cati pira deū comissuz quādā infinitatē bz
ex infinitate diuine maiestatis. Exēpli. tan
to offensa ē grauior qro maior ē ille in quē
delinquit. An oportuit ad condignā satisfac
tione vt actio satisfaciens haberet efficacā
infinitā: vt ipse dei et homis existēs. Alio mo
do pot dici satisfactio sufficiens impfecte. scz
fm acceptationē ei qd est ea pnt. Quis nō
sit cōdigna. et hoc modo satisfactio puri hois
est sufficiens. et qz omē impfectū presupponit
aliqd pfectuz a quo sustinet. inde est qd ois
puri hois satisfactio habet efficacā a satisfac
tione xpi. Qd aut fuerit necessariū filiū dei
incarnari oñdit sanctus Thomas. iij. parte.
q. lxxiij. require per totum.

3° et 3us Tertiū flos. deus pater

in xpo mundū sibi recōciliā: pcones misit
verbi sui incarnatōne pñuciās. Et em ver
bi incarnatio nullū lateret misit septē pcones
qui sunt septē angeli qd hec oñibus pñucia
uerunt. sicut dicit Apocal. viij. xbi habet qd
Johānes vidit septē angelos quibz dātē fuit
septē tube ab angelis pulsate qd sunt septē tri
bulatiōes ab eis immisse. Primū angelū mi
sit tēpore iacob patriarche qd tuba cecinit qñ
tribulatiōe euidētē immisit. Nā fuerūt cas
peti duodecim filij ei et p nullū aliū nisi p bē
iam in liberati. Qñd dixit eis ioseph p salutē
pharaonis nō egrediēti hinc donec veni
et frater vester minim. Gen. xliij. Per istos
capros intelligit genū hūanū a dyabolo tēre
tum. per bēiam qd interpretat filius dextere:
intelligit filius dei qd seder ad dexterā dei. ad
lk. eb. l. quia in sua pñuitate tēporali factus

est frater noster et parvulus. Esa. lx. Paruul
nat' ē nobis. Dicebat qd nō egrediemur
a captiuitate originalis pccī nisi adueniret
frater noster minim. Iesús. Secūdu angel
lum misit tēpore moysi qd tuba cecinit: qz tri
bulatiōe et morte immisit qñ media nocte
angelus pccit primogenituz in oñi domo
egyptioruz. Quis liberauit hebreos ab ista
psecutiōe et morte. Ecce signū thau cōscri
ptū sanguine agni in liminibz domoz. Exo
di. xi. Significabat qd a morte gehēne in quā
cadit infideles: nullo modo poteram libe
rari nisi veniret agni et sanguine in baptis
mo et crismate cōsignemur. Tertiū angelū
misit tēpore Barōn in deserto qui tuba ceci
nit qz incendiū immisit in pplm qñ murmu
rauerūt pira moysi: quā in incendiū nō fuit li
berati donec aaron accepit thuribulū et per
gens super interfectos adoleuit thymiana
oñio. et nihilē min' ignis cōsumpsit quatuor de
cim milia viroz. Num. xxiij. Significabat qd
ab incendiū gehēnalis ignis nō poteram libe
rari nisi summū sacerdotē liberari seipm offe
rendo. Quartū angelus misit tēpore dauid qd
tuba cecinit qñ tribulatiōe et vexatiōe pbi
liste immisit eo qd oñi die eos inuitabat ad
bellū et eos exire nō sinebat: nec vnq ab hui
us imperio liberati fuerūt quousqz venit da
uid. i. xpus. qui accepit qñq lapides lympe
disim. os s. puritatem: passibilitatē: agilitatē:
subtilitatē: claritatē de corāte humanitatis.
Primū posuit in funda. i. carne sua alios qz
tuor qd sunt quatuor dotes referēdas vsqz post
resurrectiōe. Et illo percussit phariseū qñ in
passione xps purissim' hō et deus cū dyabo
lo bellauit: et ipz deuic ligans eū in inferno.
Quintū angelū misit tēpore nabucho dono
for: qui tuba cecinit qñ pplm israeliticuz. lxx.
annis captiuauit. et daniel qd eis pērat in ba
bylonia. p eis orabat et angelus pērat ei re
sistebat. et viginti vno dieb' Reterūt corā deo
et nūq fuerūt liberati quousqz michael qd pre
erat synagoge iudeoruz iuit et eos liberauit.
Daniel. ix. Significabat qd genū hūanū non
nisi per angelū michaelē qd interpretatur qs ve
de' qd est filius dei poterat liberari. Sextum
angelus misit tēpore regis babylonie qd tuba
cecinit. qñ tribulatiōe immisit: cū daniel in
lacu leonū missus est et clausus et nūq potu
it inde liberari: quousqz venit in ppa perso
na rex: et lapidē amouit et eū liberauit. Dan.
xiij. Significabat qd sancti patres qd erāt in
inferno pbi sūt leones. i. demones. d. Petri. v.

4°

17

Aduersari⁹ vester dyabol⁹ tanq⁹ leo rugiens. nunq⁹ exiret inde quousq⁹ veniret rex celoz q⁹ portas t⁹vetres inferni cōfringeret. vt dicit ps. Septimū angelū misit tēpore ezechielis: qui tuba cecinit qm magna tribulatio ei in visione apparuit. Nā apparuit camp⁹ plenus ossibus mortuoz q⁹ nō potuerūt habere vitā quousq⁹ venit ezechiel ppheta t⁹ clamauit t⁹ ad clamorē eius os ad os accessit neruū carnis t⁹ pellem induit t⁹ spūs in eis intrauit t⁹ vita eis reddita est. t⁹ exercitus magnus fuit Ezechiel. xxxvij. Significabat q⁹ mund⁹ iste erat tanq⁹ camp⁹ plen⁹ ossib⁹ sanctorū patrū qui mortui erant in limbo nō uiuificarentur quousq⁹ veniret fili⁹ dei: qui erat ppheta vt turus in mundū in cruce clamaret t⁹ ad clamorē ossa uiuificaret. Nam ad literā dum xpūs in cruce clamaret t⁹ clamās exspirasset multa corpora mortuoz sanctorū q⁹ dormierant surrexerunt. Albar. xxvij. Et sic patet tertius flos. **B**

Quartus flos. humanū

genus qd nō nisi per filiū dei poterat liberari septē uuncios misit deo patri vt verbum in carnē debeat testinari. t⁹ fuerunt isti. Pri⁹mus fuit Ioseph accedēs passib⁹ mentis t⁹ dicens. Descende ad me ne morieris. Gen. xlvij. Secund⁹ fuit Dauid dicens. Et veniat sup nos misericordia tua dñe: salutare tuum fm eloquiū tuus. Tert⁹ fuit Salomon dicens. Veniat dilect⁹ meus in ortū suū. Cantico. v. Quart⁹ fuit Elayas dicens. Vtinā disrumperes celos t⁹ descēderes. Esa. lxiiij. Quint⁹ fuit Aggeus dicens. Veniat deus vātus cunctis gentib⁹. Agge. ij. Sext⁹ fuit Hieremias dicens. Descende in domū figurā tē. Hierem. xlvij. Septim⁹ fuit Ezechiel dicens. Quia pulchrior es descēde tē. Ezech. xxxij. Ecce septē literas quas misit gen⁹ humanū filio dei t⁹ ecclesia clamat aduentū eius in septē antiphonis. vt habes in legēda. Sz filius dei respōdit se venire si septē tempora ante transirent. t⁹ nos p septē annos predictas penas sustinerem⁹. t⁹ hoc ostendit duplici figura. Primo Pharaon in hoc q⁹ vidit septē spicas cōbustas t⁹ graciles: que significabant septē annos sterilitatis t⁹ penarū. Secūdo nabucho donosor q⁹ p septē tempora fuit in afflictōe maxima t⁹ fenū vt bos comedū: significabat q⁹ gen⁹ humanū septē annis staret in afflictōe sua. Primus annus fuit ab adam vsq⁹ ad enoch. Secun-

dus ab enoch vsq⁹ ad noe. Tert⁹ a noe vsq⁹ ad abrahā. Quart⁹ ab abrahā vsq⁹ ad moysen. Quint⁹ a moysē vsq⁹ ad dauid. Sext⁹ a dauid vsq⁹ ad mathariā machabeū. Septim⁹ a matharia vsq⁹ ad nūc. Ergo de cetero isto anno debet venire t⁹ nos a septē penis liberare. Et dico vobis pro certo q⁹ ipse iam venit. Si ergo fili⁹ dei qui est tant⁹ quē celi capere nō possunt ad nos tantillos in tantis penis cōtitatos ad liberandū venit t⁹ p amore nostro tantā viā fecit sicut de celo ad terrā: t⁹ p nobis tor t⁹ tanta t⁹ talia sustinuit: p certo multū debem⁹ sibi regratiari t⁹ immensas laudes offerre dicētes t⁹ clamātes nostro redēptori. Osanna id est salus t⁹ honor. filio dauid. i. filio dei benedic⁹ qui venit in nomine dñi. In quib⁹ verbis ponuntur quattuor respōsiones ad quattuor quēstiones quas potestis facere de istis bonis rumoribus aduent⁹ filij dei in carnē. Prima quēstio. Si filius dei in veritate iam venit vt nō oporteat nos de cetero hesitare. Respōdetur q⁹ iam venit in veritate. Secūda quēstio. Si venit cū benignitate vt nō oporteat nos de cetero formidare. Respōdet q⁹ venit benedic⁹ cū benignitate. Tertia quēstio est. Si venit cū plena potestate vt possit nos sine dubio liberare. Respōdet q⁹ venit benedic⁹ in nomine dñi: cū plena dei patris potestate. Quarta quēstio ē. Si venit cū qua humilitate debem⁹ ei occurrere t⁹ modo congruo honorare. Respōdet. osanna sz gratias exhibēdo t⁹ ipm honorādo. Ista omnia declarat beatus iohānes Apocal. i. qui est p⁹thonotari⁹ t⁹ secretari⁹ principalis: t⁹ dicit se cum vidisse hodie mane: sic dicens. Ego iohānes in dñica die audiui post me vocem magnā: t⁹ cōuersus sum vt vidērē vocē que loquebat meū: t⁹ vidi septē candelabra aurea t⁹ in medio septē candelab⁹: orū aureorū similit⁹ filio hominis vestitū podere: t⁹ precinctum zona aurea ad manillas: t⁹ capilli ei⁹ tanq⁹ lana alba: t⁹ facies ei⁹ sicut sol lucet in virtute sua. t⁹ oculi eius tanq⁹ flāma ignis: t⁹ habebat in dextera sua stellas septē: t⁹ ex ore eius gladius exiret: t⁹ parte acutus exibat. Et sequit⁹ infra ea. iij. Et viginti quattuor seniores ceciderūt in facies suas dicētes. Dignus es dñe accipere diuinitatē: virtutē: et sapiētia: t⁹ honore t⁹ gloriā: t⁹ bñdictiōne tē. In hoc qd dicit iohānes vidit in dñica die similit⁹ filio hominis: apparet q⁹ venit hodie q⁹ est dñica dies: quia ante nō venerat. quo ad

prima questione. et qui vidit testimonium perhibuit. et scim? qz veru est testimoniu eius. hoc signat sepre candelabra aurea in quoru medio stat xpus que sunt sepre pphetaruz testimonia q probant et declarant ipm iam venisse. In hoc q vestit podere q est vestis taloria linea: apparet eius benignitas et innocentia et mundicia: hoc signat sepre stelle ipm illuminantes in eius dextera q sunt sepre opera lucentia scz coceptio sine corruptione. natiuitas sine claustru pudoris violatione. conuersatio sine reprehensione. predictio sine errore. remissio peccatoru sine oburgatione. passio sine murmuratone. corporis in sepulchro depositio sine fetore. et hoc quo ad secundam questione. In hoc q habebat oculos sicut flamma ignis: et vocem sicut aquaru multarum: apparet eius potestas et fortitudo. hoc figurat per gladiu ex utraqz parte acutu. scilicet aperiendu inferos et ad reserandum celos. primu faciet post resurrectionem quando educet sanctos patres ab inferis. secundu in ascensione quando ducet eos ad celos. et hoc quo ad tertiam questione. In hoc q viginti quattuor seniores ante eu ceciderunt et adorauerunt apparet q nos senes mente qui sum? viginti quatuor. uoz ppter decem precepta: et quatuor decem articulos que tenemus et credimus debemus sibi dare laudem et honorem dicentes. *Blessanna filio dauid etc. Amen.*

De eadem unica pma in aduetu dni sermo secundus probat q de rigore iusticie humani genus debebat saluari.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. *Matth. xxi. et in euangelio hodierno. De dixit per os dauid. ps. lxxviii. Que pcedunt de labijs meis no facia irrita. Et dixit ade et eue post pceptu ne comederet de ligno scientie boni et mali. Gen. ii. In quonqz die comederit ex eo morte moriemini. Lu. g. dñs sit iust? iudex: talis lex no pot aboleri qm lex si verbis si reb? rebz imponi. vt de verborz significatōe. c. intelligetia. Et de electōe. c. ouerfa. S. porro lib. vi. ergo si iusta fuit lex dei seu pceptu tūc iuste dānat? fuit hō ptraueniens. Et si iuste g perperet: qz nihil ē aliud iusticia nisi cōstans et ppetua voluntas. vt. ff. de iusticia et iure in pnci. Et ps. cxviii. Iusticia tua iusticia in eternu: et lex tua veritas. Ideo mo neo ista qstione. *A. Utrū de? hoīem iuste dānatu p sui spōneā pcuratōne: iuste**

deberit ipm a dicta damnatiōe eripere per sui sacratissimā incarnationē? Ad ista questione respondēt duo doctores. Primo Augustinus. li. ii. qstionu veteris et noui testamēti. q. lxxxiij. dicēs. Nōne si qs vult i terra sua barbaros decipere: immutat se in habitū illorū vt putet vnus ex eis. et sic explorat quomodo subuertat. Ita factus ē a dyabolo: qm malo more subuerterat hoīem vt in morte remaneret inuentu remediū: quoyt quos male tenebat amitteret. Et qz de? equitas et iusticia est ipse sibi lex est. et qz hō iudicij et iuris sui ac liberi arbitrij predict? voluntate: voluntari? ruerat iniustu erat vt erigere in iustus: ideo equius et salubri? fuit vt q p supbia a dyabolo pfluasus fuerat ad mortē: a deo p hūilitatē iusticia subleuaret ad vitā. hec ille. Secundo rñdet magr sentē. li. iij. dist. xx. c. iij. dicēs. Si em tres illi in causaz veniūt qz de? hō? et dyabol? tūc dyabol? a hō qd aduersus deū diceret no haberet dyabol? em de iniuria dei cōvinceret: qz seruū ei? scz hoīem fraudulenter abduxit et violent? tenuit. homo etiā iniurius deo cōvinceret: qz pcepta ei? cōtempnit et se alieno dñio mācipauit. de hoīs etiā iniuria cōvinceret dyabol? qz et pus illū fallaci pmissione decipit: et post mala inferēdo legit. In iuste g dyabol? qm ad se tenebat hominē: sed iuste homo tenebat: qz dyabolus nūq meruit potestate habere sup hoīez: sed homo meruit p culpam pati dyaboli tyrānidem. Si ergo de? qui vtriqz preerat potentia hoīem liberare veller: sola iustionis virtute hoīez poterat rectissime liberare: sed iusticia hūilitatis vii voluit: qdum in carne mortali crucifixus ē iustificatus sum? l. per remissionē peccatorū eruit de potestate dyaboli. Et ita a xpo iusticia dyabol? victus est nō potentia. hec ille. *Tame ad maiore euidētia dictorū sciendū q in consistorio trinitatis deus pater pposuit filio et spūi scro dicēs illud qd pōnitur in fine tertij libri sentē. sic. Redēptōis hūane misterij spūs veritatis p bieremiā pphetā fidelib? manifestat dicēs. Quid tu vides bieremiā? Cui rñdit. Virga vigilātem ego video. Et dñs. Vigila bo ego sup verbo meo vt facia illud. In q virga denotat de? et hō? semp dicat vigilare et nūq dormire. iuxta illud dauid. Ecce nō dormitabit neqz dormiet q custodit israel. dormire em est fessa lassitudo post laborē nature. Igit laborē non fatigat q nūq laborē sensit. Verbo em dñi celi firmati sunt et spūis ei? ois vñ*

cor. Quoniam ipse dixit et facta sunt: ipse man-
dauit et creata sunt. Virga caro de virgine
assumēda duo significat. scilicet sustentamentū
et correptionē. Sustentamentum erit petro
cū niteret se in mare. Correptio fuit iacob di-
cens. Ne perdidieris me dñe cū mi. ne in. f. i.
re. v. mea. Vigilat sup verbo. immutabili-
ter expleti decuit. verbus dei videt omne qd
futurū fieri. a deo pordinat et sanctis facien-
dum significatur. hec magi. Vidēs vidī as-
sictionē populi mei qd est in egypto et gemi-
tum et exaudiui. pprea ego veni ad res-
dumcndū cum et viuct. Exod. iij. Quid ergo
debet fieri de hoīe an debeat liberari an non?
Si em homo liberabit. remouebunt ab eo
quq mala. Primo nō preterit ipi se dyabo-
lus qui ē auctor peccati. quēamodū Augu.
dicē li. xij. de trinita. sic. Quādo sic deo con-
tungi poterit hūana natura: vt fiat vna pso-
na: supbi illi maligni spūs non ideo se aude-
bunt homi preponere: quia nō habēt carnē.
hec illi. Si ego dñs: vbi timor me? si pater:
vbi honor meus: Adalathie. Unde ex hoc
ipso hoies me magis reuerēbunt et nō dyabo-
lum. Secūdo nō cōquinabit naturā su-
am peccando. Unde dicit Augu. in li. de ve-
ra religione. Demōstrabit nobis dñs qd ex-
cellum loci teneat inter creaturas humana
naturā: in hoc qd hominib in vero homie ap-
parebit. Et Leo papa dicit in s̄mone de na-
ritate dñi. Agnosce o xpiane dignitatem
tuā et diuine coloris factus nature noli in ve-
terem vilitatē regeneri cōuersatōe redire et.
Tertio nō presumet homo de seipso. vt dicit
Aug. iij. de trinita. Gratia dei nullis pcedē-
tibus meritis in nomine xpi nobis cōmen-
datur. Et super Iohannē. vt allegat a ma-
gistro sententiarum libro. iij. dist. x. ca. v. dicit
sic. Quid vngēitus est equalis patri non est
gratie sed nature. Quid autē in vnitatē perso-
ne assumptus est hō gte est nō nature. Quar-
to nō eleuabit p supbiā. Vñ Aug. li. xij. de
tri. c. xvij. dicit sic. Est etiā illud vt supbiā hoīs
qd maxime impeditō ē ne inherēat deo per
tantā dei hūilitatē redargui posset atqz sana-
ri. Quinto hō liberabit a vilitate. Vñ Leo
papa in s̄mone de natiuitate dñi dicit sic. Susci-
piatur a maiestate hūilitas: a virtute infirmi-
tas: ab eternitate mortalitas: vt qd nostris
remedijs congruebat vnus atqz idem dei et
hoim mediator et mori ex vno et resurgere
posset ex altero. Nisi em esset verus deus nō
asserret remediū: nisi esset hō verus homo nō

preberet exemplū. hec ille. Preterea et si hō li-
berabitur pmouebit ad bonū qd ad quq
Primo quo ad fidē que magis certificat ex
hoc qd ipi deo loquēti credit. vñ Augu. xi. de
ciui. dei. dicit sic. Et hō fidētius ambulat
ad veritatē ipā veritas dei filiū hoīe assum-
pto cōstituit atqz sū daut fidē. Secūdo quo
ad spem: que p hoc maxime erigit. vñ Aug.
li. xij. de tri. dicit sic. Nihil tam necessariū fu-
it ad erigendā spem nostrā qd vt demōstra-
retur nobis qd diligere nos de. Quid ve-
ro hui rei isto iudicio manifesti? qd dei fi-
lius nostre nature dignus est iūre cōfortiū
et. Tertio quo ad charitatē que p hoc ex-
citat. Vñ Augu. dicit li. de caritatis andis ru-
dibus. Que maior causa ē aduētus dñi nri:
nisi vt ostēderet de dilectionē suā in nobis:
quē si amare pigeat salte reamare nō pige-
at. Quarto quo ad rectā operationē in qua
homi nos exemplū prebent. Vñ Augu. in
s̄mone de nati. dñi. dicit sic. Homo sequēdus
nō erat qd videri poterat: deus sequēdus erat
qui videri nō poterat. Et ergo exhiberet ho-
mini et qd ab hoīe videret: et quē hō sequeretur
deus factus est hō. Quinto quo ad plenā par-
ticipatōē diuinitatē qd vere est hominis beati-
tudo et finis hūane vite. Vñ Aug. s̄mone de
nati. dñi. dicit sic. Factus ē deus hō vt hō fie-
ret deus. Ex quo itaqz in his stat pfectio ius-
ticie hoīs. iuxta illud ps. Declina a malo et
fac bonū: qd hō nō pōt adipisci nisi redimat.
ideo pposui vobis an homo debeat liberari.
Raderit fili? et spūsanct? dicētes. Sūppo-
tens pat qm omēs vie dñi mīa et veritas. vt
dī in ps. Aduocent ipse qd tunc affuerit cū
sentētia damnatōis hominis pmulgata fuit
sicut dicit David in ps. lxxvij. Et veritas
mea et misericordia mea cū ipso: quibus ad-
uocatis statim misericordia et veritas obuias
uerunt sibi. Et em dicit Seneca in trage-
dia. Quis statuit aliquid inaudita parte al-
tera? Equū quis statuerit: baud equus fu-
it. Inaudita em parte aduersa nihil possu-
mus iudicare: et maxime cum iusticia et veri-
tas plene gaudeant possessione iuris earū.
vt extra de maioritate et obedientia. ca. jñ.
ter quattuor. Et de causa possessionis et pro-
prietatis et. Quibus quidē citatis et com-
parentibus: mox misericordia coram domi-
no genuflexa cepit alloqui dñm dicens.
Elementissime domine placeat maiestati
tue nobile et rationale creaturā scilicet hoīem
propter solā tuā bonitatē saluare et redimē.
a iij

Eccē dñe pereūt omēs ⁊ nemo saluatur et in tot annor. curculis neminē hic videm⁹ ex homib⁹. hostes tui triumphant de ipis ⁊ nō iue māfiones: sed tartaree spelūce replētur. Et quid dñe nascuntur homies: quare tradūtur bestijs anime cōfiterēs tibi: Nam si fm iusticiā dec fiant tamē misericordie op⁹ est ⁊ tempus. Et si pmi parentes mandatū tuū incaute sunt transgressi: subueniat mihi cor: dia tua: quoniā disciplina vel misericordia multū destruitur si vna sine altera teneatur vt. xlv. dist. ca. Disciplina. Admēto quoniā hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē tuā creāst: iaperi ergo manū misericordie tue ⁊ imple omē aīal benedictiōe. Admēto misericordiā tuā qui saluos facis sperantes in te. Esto ei dñe turris fortitudinis a facie inimici. Tūc surrexit veritas dicens. Domine tu es veritas ⁊ veritas in circuitu throni tui est: ita q sine veritate nō es deus. Si ergo es verus oportet te implere sermonē quē locutus es scz vt totus moriat adam cū omib⁹ qui in eo erant quādo preuaricando pomū gustauit. Item qui est pditor dñi sui debet sine misericordia damari: quoniā cleric⁹ proditiō nibus vacās degradat. vt dist. xlv. ca. Clericus: habet. Sz homo fuit pditor: det: cū dyabolus aduersario suo consensit ⁊ sibi conuictus est: ergo sine misericordia debet damari. Preterea maximū peccatū mundi est ingrātudo que retrudit manū missū in seruitutē. vt habet. xij. q. ij. ca. Episcop⁹ qui manū missū. ⁊ ca. Libertī ecclie. ⁊ ca. sequenti Eccē qualiter istud peccatū q̄maxime puniatur: sed tu deus fecisti hoīem nobilissimā creaturā ⁊ omniū dñm euz cōstituiisti. iuxta illud. Omnia subieciisti sub pedibus ei⁹. Ipse autē ingrat⁹ post perceptionē tantorū beneficiorū te offendit: ergo perpetuo debz damari. Subito responder misericordia dicens. Clemētissime dñe quis homo fuerit damnatus ppter pditiōē ⁊ ingrātitudinē suā: hoc tamē fuit ex contumacia: quia comedere de illo ligno ex se nō erat peccatū: sed solū erat phibitū. Pena autē que imponit pro contumacia non debet esse perpetua. vt notatur extra de cōstitutionibus. ca. Ex litteris. ⁊ de iudicio. ca. Cum nō ab homie: ergo quolibz tempore potest liberari. Tūc ait dñā veritas. quādo iusticia fuit exēcuta suū effectus in iusta damnatiōe homis: nōne tu misericordia fuisti presens? Quare ergo nō fuisti precata de iure tuo. Tūc em̄ tibi sup hoc com

petebat defensor: ⁊ ea defensione neglecta ex cidisti a iure tuo. vt extra de sentētia ⁊ re iudicata. ca. Quia. ergo nūc nullā habes rōnē conqredi. Respondet misericordia dicens. Ego tūc fui prestata de iure meo: sed deus noluit me exaudire vsqz ad temp⁹ mihi limitatū ⁊ deputatū. de quo dicis in po. Tu exurgēs dñe misereberis syon qz temp⁹ miserēdi ei⁹ quoniā venit temp⁹. Cum ergo dictū temp⁹ aduenerit ideo p̄ficans dñō misericordie ei⁹ quia satiavit aīam inanē ⁊ aīam esurientē satiavit bonis. sedēres in tenebris ⁊ ymbra mortis vincitos in mendicitate ⁊ ferro: quia exacerbauerit eloquia dei ⁊ consiliū altissimi irritauerunt: humiliatū est in laboribus cor eorū: infirmati sunt nec fuit qui adiunas ret: ⁊ clamauerūt ad dñm cum tribularetur ⁊ de necessitatib⁹ eorū liberauit eos. Nunqd in eternū projiciet dñs: aut non apponer vt cōplacitor: sit adhuc aut infini misericordias suā absceidit a generatiōe aut obliuiscet misereri deus: aut continebit in ira sua misericordias suas. Tūc surrexit dñā iusticia dicens. Equissime iudex semper tu iusticiā dilexisti: equitate vidit vult⁹ tuus. tuā em̄ iusticiā preteriri nō potes. quia vt dicis. ij. ⁊ hmi. ij. Si nō credim⁹ ille fidelis permanet ⁊ seipm negare nō potest. Tūc eipm aut negares si iusticiā tuā negares: sed nō est iustū vt dimittatur homi peccatus: nisi sufficēter satisfaciatur p eo. cū ergo nō possit satisfacere p peccato suo: ideo nō dimittet ei peccatū. Nam pene aggravant fm quantitatē delicti. vt xxiij. q. i. Non asseram⁹. Homis aut delictū est maximū ⁊ infinitū ergo ⁊ pena debz esse infinita. Respondit misericordia dicens. Ille iudex non potest salua iusticia culpā siue penā dimittere q̄ habet punire culpā in aliū cōmissam. s. in aliū hoīem vel in totā rempublicā vel in superiorē principē: sed deus nō habet aliquē superiorē: sed ipse est supremū ⁊ cōmune bonum totius vniuersi: ideo si dimittat peccatum qd̄ habet rationē culpe ex eo q contra ipsum cōmittitur: nulli facit iniurias. Sicut quicunqz homo remittit offensam in se cōmissam absqz satisfactione misericorditer et non iniuste agit. Tūc ait iusticia ad deū loquens. Magister scimus quia verax es et nō respicis personā homin: sed a principio tu creasti duas creaturas. scz angelicā ⁊ humanā. de natura autē angelica multi ceciderunt sicut ⁊ tota natura humana cecidit: et ytraqz natura peccauit per superbiam.

Bñica pma aduentus

Sermo II

Eū ergo quis puniatur in eo in quo delinquit
vt extra de excessibus prelator. ca. Inter di-
lectos. Homo autē debet puniri ppetuo: sicut
angelus. vel vt cōsolue et redimatur: aut
neuter. Ad suggestionē iusticie citati fuerūt
demonēs: qui habito cōsilio inter se qualiter
causam suā defenderēt statuerūt per procu-
ratorē iura sue vniuersitatis agere et defen-
deret: quia vniuersitas vel collegiū necessa-
rio pcuratorē vel fundicū agere debet: vt de
iuramento calūnie. ca. Impetrādis. et ca. Im-
petrator. ix. q. iij. ca. Eū scimus. xxvii. q. iij. ca.
Quia et ipsi. Et ita pōicta infernalis vniuer-
sitas cōstituit suū procuratorē et fundicū Be-
lyal inuisitū: dāno ei potestātē impetrādi
agendi: defendēdi: et defectus agēdi: obijciē-
di iurādiqz de calūnia et dicendi veritatē. et
vt Extra de procuratoribz. ca. i. De officio de
legati. ca. Eorū de rescriptis. ca. Edoceri. De
procuratoribz. ca. Ad agendū. li. vi. Qui bely-
al habito procuracione vniuersorū dominū
adiit: eiusqz cōfistoriū ingressus: corā oibz
intrepide sic exortus est. *Alasime dñe rex
regū quē nullū later secretū: cuius voluntati
nullus resistere potest. Iustus in oibus vijs
tuis: et scūis in oibus opibus tuis. Placeat
te audire infimū totius vniuersitatis infer-
nalis pcuratorē: ac aures tue pietatis incli-
nare digneris. Cum sathan et dicta vniuer-
sitas infernalis tenuerit: possederit: et habue-
rit terrā vniuersam: mare et oīa q̄ in eis sunt
et maxime hoīes in terra degētes: ad plenā
et totālē iurisdictionē ppetuatē et dominū
ipsi: et tanto tpe. de cui⁹ cōtrario memoria
nō existit ex largitione: traditōe: et repudiā-
tione factis sathane et ei⁹ vniuersitati infer-
nali: per altissimā tuā dñationē vniuersorū:
propter peccatū et inobedientiā primi hoīs ad
ipm plenissime pertinere: precor maiestatem
tuā sententialit ad iudicari pōicta oīa ad p-
petuatē et dominū iā dicte vniuersitatis in
perpetuū perinētia irreuocabilitē. Qz si sec⁹
adiudicaueris ad graue preiudiciū et iactu-
rā corz sibi reputabunt. Et ne videar sine ra-
tione loqui: adducā testimonia sacre scriptu-
re cōfirmātia que dixi. Nā post expulsiones
hoīs de paradiso tu deus ipm hoīem tradī-
disti in manu sathane et dyabolice cōgrega-
tionis possidendū: vt patet E saie. xliij. vbi tu
dixisti. Parer tu⁹ prim⁹ peccauit et interpres
cui puaricati sunt in me. Et cōtamināui pū-
cipes sanctos: dedi ad interitōnē iacob: et is-
rael in blasphemā. Item eiusdē. l. ca. tu dixi*

*sti. Quis est hic liber repudij matris vestre
quo dimisi eam: aut quis est creditor meus
cui vendidi vos? Ecce enī in iniquitatibz ves-
tris vediti estis: et in sceleribz vestris dimisi
si matrē vestrā. Et Abacuch. iij. dicit: Egre-
dictur dyabol⁹ ante pedes eius stetit: et mē-
sus est terrā. Asperit et dissoluit gētes: et cō-
triti sunt montes scali. et. Itē. ps. xviii. Sicut
oues in inferno positi sunt: mors depas-
cet eos. Item Eccl. xl. Iugum graue super
filios adā: die exitus de vtre matris eoz.
Ex his patet qd dictus sathan et cōgregatio
infernalis repudiati hoīs habuerit: corpālē
possessionē. Respondit mīa dicens. Clemē-
tissime dñe tuā deprecor maiestātē vt ad frau-
dulenta verba hui⁹ nequissimi Belyal placeas
et nō aduerrere quia vera videtur exterior
salutatis aut plena sunt interioris. Quoniam
scriptū est. Fel draconū vinū corū: et venenū
aspidū insanabile. Tu enī nosti quoniam ipse
posuit in celo bellū: in paradiso fraudē: odiū
inter primos fratres: et in omni ope hūano
zīzaniā seminauit. Acqz ad dicta huius ne-
phādisimi respōdeā. Dico qd dyabolica sug-
gestione et dolo homo peccauit: vt dicit Be-
nessis. ij. Ideo ab hoc cōsilio oīno iste debet
repelli. et sic homo resoluit a petitione ipsi⁹.
vt Extra de exceptionibz. ca. Dilecta. in fine.
Et ca. Intellexim⁹. Et ca. finalit ad vlti. Ras-
tio est: quia fraus et dolus nemini patrocinari
debent: vt Extra de dolo et cōmācia. ca.
Ex litteris. Nā de dolo suo nemo debet res-
portare lucrū: vt Extra de eo qd duxit in vx-
orem ca. i. Tunc dixit Belyal: in hoc princeps
noster nō peccauit: sed magna fuit stulticia
hoīs eidē credere. quoniam si dictū fuit ei qd
comederet de ligno verito foret similis deo.
hoc credere fuit magna fatuitas: qd est plus
qd dolus. Argumentū habet extra qd mer⁹
causa. ca. Eū dilecti. Et. xx. q. iij. ca. Eōstituit
Et extra de cōuersione cōiugator. c. Et pte
Respondit mīa dicens. Belyal si dicta sug-
gestio tendisset ad bonū. nulla esset necessa-
ria cōpensatio dictorū: neqz esset peccatū. et
sic loquitur iura per te allegata. Sed supra
dicta suggestio fuit ad mortē: et tunc magis
punitur suggestor qz faciens: vt. lxxvi. di. c.
Tanta. quia intentio suggestoris fuit vt so-
cios possit habere penam. Dixit Belyal. Il-
le prim⁹ parens debebat experiri apud seip-
sū si expediebat sibi tale consiliū principis no-
stri: vt de regulis iuris regula cōsiliū. lib. vi.
Respondit misericordia. Homo pro temeri*

tate sua fuit punitus: etiam princeps vester puniti debet quia exhortator madoris opera fungitur. vt ff. de his qui no. infra. lege ab hoc verbo. Ideo dico q. sententialiter et iuridice debz priuari isto dominio. quodamodum Esaias ppheta. ca. xlvij. publice scripsit dic. Redemptor noster deus exercituum, nome illi sancti israel. Vtrone capia et no resistet mihi homo. Denuda turpitudine tua: discoopi humerum tuum: reucla crura tua: et si sumina: se detrace: et intra in tenebras filia caldeorum: id est infernorum. quia no vocaberis vltra domina regnorum. Iratus sum sup populum: et contra minauit hereditate mea: et dedi eos in manu tua. No posuisti eis misericordias: super se nem aggrauasti iugum tuum valde: et dixisti. In sempiternum ero dñia. No posuisti hoc super cor tuum: ne recordata es nouissimi tui. Et nunc audi hec delicata et habitas confidenter: que dicis in corde tuo ego sum: et no est preter me amplius. No sedebo vidua: et ignora bo sterilitate. Veniet hec duo tibi: hec duo subito in die vna: sterilitas et viduitas. Vniuersa hec venerunt sup te propter multitudinem maleficorum tuorum: et propter dardicia incitatorum tuorum vehementer. Et fiducia habuisti in malicia tua: et dixisti non est qui videat me. Sapientia tua et scientia tua decipit te: et dixisti in corde tuo. Ego sum: et no est preter me vltra. Veniet super te malum: et nescies ortu eius: et eruet super te calamitas quam non poteris explare. Veniet super te miseria repente: quam nescies. Sta cum incitatoribus tuis: et cum multitudine maleficorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua: si forte qd prosit tibi: aut si possis fieri fortior. De fecisti in multitudine consilioz tuorum. Stent et saluent te augures celi qui contemplantur sydera celi et supputabunt menses: vt ex eis annunciantur ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula: ignis combussit illos. No liberabunt animas suas de manu flame: non sunt prunae quibus calefiant: neq. focus vt sede ar ad eu. Sic facta sunt tibi in quibuscuq. laboraueras. Negociatores tui ab adolescentia sua vnusquisq. in via sua errauit: no est qui saluet te. Item eiusdem. xlv. ca. Lasso meo cyro cuius apprehendi dexteram: vt subiiciam ante faciem eius gentes: et dorsa regum verta: et aperta ante eu ianuas: et porte non claudunt. Item xlvj. Et dixi. In tempore placito exaudiri te: in die salutis auxilium suum tui. Seruauit te et dedi te in sedus populi: vt suscitares eos:

ros et possideres hereditates dissipatas: vt diceret his qui vincti sunt exire: et his qui in tenebris reuelamini. Et infra. Vt ego dicam: quia oib. his velut ornamento vestieris: et circumdabis tibi eos quasi sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et terrarum tue nunc angusta erunt pre habitatoribus: et longe vagabuntur qui absorbeant te. Item xlvj. Vt al audita ista sententia ait. Iustissime deus nihil scio de hac sententia: et non credo eam recte lata: quia nunq. ad eam audienda Sathan vel infernalis congregatio fuerunt citati neq. vocati. Si eniz fuissent presentes et non appellarent: tunc iudicio succubere: vt notat Iunocentius Extra de probationibus. ca. Quonia in summa. Et de probationibus ca. in clementina. Ex quibus omnib. habetur quod dixi. Responde misericordia dicēs. Clementissime domine ad hanc sententiam audienda fecisti citari Sathanam et infernum: prout testatur Esaias. pmo ca. dicēs sub hac forma. Audite verbum domini principes sedomorum. i. peccatorum: auribus percipite legem dei vestri populus gomorre. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis: plena iudicij. Iusticia habitaui i ea: nunc autem homicida. Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mitum est aqua. Principes tui infideles: focij furij: omnes diligunt munera: sequuntur retribuciones. Pupillo no iudicant: et causa vidue non ingredit ad eos. Propter hoc ait dominus deus exercituum fortis israel. Ideo ego consolabor de hostibus meis: et vindicabor de inimicis meis. Conuer tam manum meam ad te: et exequam ad purum scoriam tuam: et auferam omne stannum tuum. Item fecisti citari eundem Sathan per Esaiam prophetam. xlvij. ca. pro eo q. superbe dixerat. De ego sum: in hec verba. Et factum est verbum domini ad me dicēs. Fili hominis dic principi tyri. hec dicit dominus. Pro eo q. eleuatum est cor tuum: et dixisti. deus ego sum: et in cathedra dei sedi in corde maris: cum sis homo et no deus: et dedisti cor tuum quasi cor dei. Ecce sapientior tu es Daniele: omne secretum non est absconditum a te. In sapientia tua et prudentia fecisti tibi fortitudinem: et eleuatum est cor tuum in robore tuo. Propterea hec dicit dominus. Pro eo q. eleuatum est cor tuum quasi cor dei: idcirco adducam super te alienos robustissimos gentium: et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapientie tue: et polluent decorem tuum et interficient te:

Unica pma aduersus.

Sermo II

et detrahent te: et morieris in interitu occisorum in corde maris. Nunquid dices. Deus ego sum. &c. Item tertio fecisti citari Sathan per eundem Ezechiel. xxix. & xxxij. c. sub hac forma. Factus est verbum domini ad me dicens. Fili hominis loquere cum pharaone & dices. Nec dicit dominus. Ecce ego pharaon rex egypti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum: et dices. Abscondit flumini: et ego feci meipsum. & ponam frenum in maxillis tuis: & leoni gentium assimilatus es: & draconem qui est in mari. Et ventilabas cornu in fluminibus tuis: & conculcabas flumina eorum. Propterea expandam super te phere meum in multitudine populorum meorum: & extraham te in sagena mea: & proiciam te in terram. &c. Ecce o Belyal quanta equitate & iusticia vltus est deus. Tres enim citationes fecit fieri ad convincendam malitiam Sathane principis tui: qui requirebatur ad sententiam promulgandam: vt Extra de dolo & contumacia. ca. Prout. &c. Cum olim. Insuper ego adduca testes qui probabunt ad plenum de nequitia & sceleribus que sunt per principem infernale in regno dei commissas atque patratas. Propter quod merito debet privari principatu super humano genere. Et statim citati fuerunt David & Ezechiel: qui duo sufficiunt. Quoniam in ore duorum vel trium stat omne verbum: vt Extra de testibus. ca. In nomine. Et. ca. Licet. Statim quoque dauid affuit dicens. Deus vltionum dominus. deus vltionum libere egit. Vltimo quoque peccatores domine: vsquo peccatores gloriabuntur tui? Populum tuum domine humiliauerunt: et hereditatem tuam vexauerunt. Viduas et aduenas interfecerunt: & pupillos occiderunt & dixerunt. Non videbit dominus: nec intelligit de iacob. Polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt hierusalem in pomorum custodiam. Posuerunt morticinum seruum tuorum escas volatilibus: & leuicam sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt sanguinem ipsorum tanquam aquam in circuitu hierusalem: & non erat qui sepeliret. Incenderunt ignem sanctuarium tuum: in terra polluerunt tabernaculum nominis tui. Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul quiescere faciamus omnes dies festos dei a terra. Vnde dominus quanta malignus est inimicus in sancto. Ecce testimonium dauid. & ostendit asurrexit Ezechiel propheta. xxiij. dicens. Ecce princeps israel: singuli in brachio suo fuerunt in hierusalem. & effuderunt sanguinem patris & matris contumacis affecerunt in ea. Aduenam quoque

luminati sunt in medio eius. Pupillam & vltimam contristauerunt apud ipsam: sanctuarium tuum domine spreuerunt: & sabbata polluerunt. Scelus operari sunt in medio eius: & recundiora patris discooperuerunt: immundicia menstruate humiliauerunt: & vniuersasque in vxore proximi sui operatus est abominatio: & soror nurum suam polluit neptarie: frater sororem filiam patris sui oppressit in re. Et sicutui deus fuerunt obliti. **H**ic qui bus testibus plenissime deus informatus: vt iudeus de iudicia perversior totius impij principis infernalis: sic fuit allocutus. Nec dicit dominus. Audiuisti vniuersa opprobria tua que locutus es de montibus israel dicens. Deserti danti nobis sunt. ad deuorandum: & insurrexisti aduersus me ore vestro: & derogastis aduersum me verba vestra. Ego audiui hec dicit dominus: lerante vniuersa terra. In solitudine te redigam: sicut gaudus es super hereditate domus israel eo quod fuerit dissipata: sic faciam tibi. Ezechielis. xxvj. Ecce Belyal qualiter Sathan fuit citatus: si non comparuit fuit contumax. Sententia autem bene fertur in citatum et contumacem: vt Extra de officio delegati. caplo. Consultat. in glosa. et Extra de dolo & contumacia. caplo. Veritas. Et de verborum significatione. caplo. Sepe. in Clementinis. Que audiens Belyal stupefactus et confusus inclinans se coram iudice dei. Audiuisti dauid prophetam tuum dicentem. Domine & iumenta saluabis domine: quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam deus. Nunquid demoniorum misereberis: cum sint digniores iumentis ipsi demones. Respondit misericordia dicens. Illorum deus miserebitur: qui confitentur delicta sua: & propter iniusticias suas humiliantur. Vlt Belyal. Quid volunt confiteri demonia contra se: cum nihil mali fecerint: & deus gratis ea dannaui. Respondit misericordia. Lege & scias. xiiij. caplo. scies quid demonia fecerint tibi enim dicit sic. Quod cecidisti de celo lucifer quem mane oriebaris: & corruisti in terram quem vulnerabas gentes quem dicebas in corde tuo. In celum concede: supra astra dei exalta: & solium meum: sed ego in monte testamenti. &c. Vlt Belyal. Verum est quod princeps noster dixit. Pona sedem meam in aqilonem: & ero sicut altissimus. Sed tamen non posuit licet dixit. & qui dicit & non exequitur illud dicitur non facere: et ira non meretur penam. Argumentum huius habet de electione ca. Perpetuo. libro. vi. Respon-

Bñica pma aduentus

Sermo II

dic misericordia. valde eras Belial: nescis quia in delictis respicis voluntas: vt Erra de eo qui mittitur in possessione causa rei ser uade ca. i. Et de penitencia dist. i. c. Si quis cu celo. Unde peccatu hois est remediabile: no aut peccatu demonis. Ad quod probandū adduco sex rationes tales. Prima ratio est quatu ad virtutē naturāle vtriusq: qm quo ad virtutē cognitiuā angelus cognoscit in virtute lucis plene per intellectū deiformē vt possit totū cōsiderare sine inq̄sitione qd ad electionē alicuius pertinet: vt sic per igno rantia nō excusaretur. Sicut homo qui co gnoscit que agenda sunt deliberādo per ra tionē que est quasi quedā obūbratio intelle ctus: vt dicit ysaae. v. de definitionib⁹. Et sic principiu demonis dissimile est principio ho minis ppter infirmitatē humane cōditiōis: vt de penitencia dist. ii. §. Q. Ergo ante mediū Etia quo ad effectiua quia volūtas angeli est inuictibilia post electionē cū sit infra vo lūtātē diuinā que est inuictibilis ante et post Et supra volūtatē humanā que est veritibi lis ante et post. Ideo angelus semp inheret malo immobilitē: qd peccādo appetit. Un de mala voluntas demonis pro facto repu tatur: vt xxij. q. v. ca. Si paulus. Sed nemo dānatur nisi ex merito male volūtatis: nec liberatur nisi bonā habuerit volūtātē. xxij. q. iij. ca. Displacet. Secda ratio est quatu ad naturā vtriusq: quia angelorū natura nō p pagatur ex vno ex quo viciū contrahat sicut natura humana. ideo nec p vnu cōgruit eā reparā. Unde Paul⁹. Roma v. Sicut p vnu hominē in hūc mūdū peccatū intrauit et per peccatū mors: ita et in oēs hoies mors per transiit: in quo omnes peccauerūt. Si enim vni⁹ delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei et donū in grā vni⁹ hois iesu chri sti in plures abūdauit. Nam hō dicit imago dei: p hoc q sicut de principiu est hoim per creationē: sic hō prim⁹ est pncipiu alioz per ppagationē: vt xxij. q. vlti ca. Dec imago. Sic xps debet esse principiu coz per redē ptionē. Tertia rō est qtu ad statū vtriusq: quia homo non peccauit in termino sue vie sicut angelus: cui ad primā electionē status vie finit⁹ est. Idcirco est hoib⁹ mors: qd an gelis casus. Sed hō post mortē suā nō pōt penitere de petō suo. Et mortē in petō mor tali non profunt ofones nec oblationes vi noz: nec cetera suffragia ecclesie: vt xij. q. ij. ca. Quib⁹. et. vij. capitulis sequētib⁹. Quo

niā in inferno nulla est redemptio. Job. vij. Qui descendit ad inferos non ascendet. et. Quarta rō est quatu ad peccatū vtriusq: quia angelus supbiuit ex appetitu potentie quā natura creata nō potest recipere in ma gna pfectione: homo vero supbiuit ex appe titu scie: cui natura creata est capax. Exēplū Anima xpi bebiuit omnē sciētiā: nō tñ om nis potētia. Etia homo peccās cogitauit de ve niā: et in aliquo decept⁹ est. Quia vt dicit ma gister libro ij. sententiarū dist. xxiij. Plus pec cauit mulier q vir: que voluit vsurpare diui nitatis equalitatē: et nimia presumptiōe clas ta credidit sic esse futurū. Adā vero nec illd credidit: et de penitētia et de mīa dei cogita uit dū vxorū morē gerēs eius persuasiōis cō sensit: nolens eā contristare et ase alienā re linquere ne p erirer art iterās illud esse venia le: mō mortale delictū. Unde Aug. Aposto lus inquit adā nō est seductus: qd vtriq: ita accipi potest vt intelligat nō esse seduct⁹ pri or vel in eo in quo mulier: vt scilicet illd cre deret esse verus. Eritis sicut dii: sed putauit vtrūq: posse fieri vt et vxorū morē gereret: et per penitētiā veniā haberet. Adm⁹ ergo pec cauit q de penitētia et dei mīa cogitauit. hec magister. Sed angel⁹ peccās neutriū horum cogitauit. Adde huc etiā: quia angel⁹ nullo suggerēte peccauit: hō vero suggestionē dy a boli peccauit: ergo alteri⁹ auxilio debet libe rari et saluari vt hec sibi cor respōdeat. Qui ta ratio est qtu ad misericordiā dei: quia to ta natura humana est lapsa in vno parente nō autē tota natura angelica: ergo magis est in decēs q tota natura hūana relinquit sub dānatione q natura angelica que non tota corruit. Unde dauid ppheta in ps. diē. Ad i serator et misericors dñs: loganimitis et mul tū misericors. Nō impetū irascetur: neq in eternū cōminabitur. Non fm petā nostra faciet nobis neq fm iniquitates nostras re tribuet nobis. Qm fm altitudinē celi a ter ra. et. vsq ad. Adm⁹ autē dñi ab etno et vsq in etnū sup tūntes eū. Sexta rō est qtu ad iusticiā dei: qd oēs illi ad quos corruptio peti primi hois puenire debebat nōdū crāt in actu sed in virtute tñ. ideo nō deest vt pri usq sint vicinā dānationē recipiāt: sic oēs angeli actu existētes ppo arbitrio peccauē rūt: vt declarat mag⁹ sententiarū. li. ij. dist. v. c. Debāt em oēs. et. Iusticia autē auditis rationib⁹ misericordie instabat apud equiss mū iudicē dicens. Aduocētur angeli sanc

Unica prima aduentus

et audiantur iudiciū eorū in medio: an velint deponere aliqd cōtra gen^hianū. Quib⁹ ad uocaris audita est vox angeloz dicētiū illud Apoc⁹ xix. Alia Laus et glia et vīt deo nro est: qz vera et iusta iudicia ei⁹ sunt. Gaudeamus et exultem⁹ et dem⁹ gloriā ei: qz venerūt nuptie agni: et vxor ei⁹ scz natura hūana pparauit se. Et prestati sunt angeli q⁹ meli⁹ ē natura hūana saluari, ppter hec bñficia que ex hoc cōsequētur q⁹ etiā eis cōueniūt de rigore iusticie. Et sunt ista. Primo: qz natura nra summe nobilitabit⁹ fiaa rōnalis saluabit⁹ ppter plenitudinē sc̄ificatiōis aie xpi. Luc. ij. Dic erit magnus et fili⁹ altissimi vocabitur, et dabit illi dñs. 7c. Secdo qz nra ierarchia re parabit⁹ cū ciuitas celestis deppulata: et per casum maloz angeloz dimiūta augmētabit⁹ tur hoibus: velut celestis ciuitas cōciuib⁹. 7c. Tercio: qz hostiū nostror sc̄ificia supabit⁹. 7c. Quib⁹ cū drachone et angelis ei⁹ pugnauerim⁹ et eos hinc expulerim⁹: tamē sup terram plus inualuit drachō cū angelis suis q⁹ nos cū nō solū vincat sed et regnet in mūdo. et in de trahat hoies i infernū. 7c. Quarto: quia nostra custodia circa hoies roborabit⁹. Ecce em̄ a pncipio creationis cuiusqz aie deputa tur vñ⁹ ex nobis ad custodiā illi⁹. Quid prodest hec custodia circa hoies: cū tadē dānen tur. 7c. Quinto: qz nostra cōgregatio summe illuminat⁹ if. dū iusticia et sacramenta dei clari⁹ in saluatis hoibus cōtebimur. It is dictis statim angeli cōtrauerūt dicētes. Bene dicta gloria dñi de loco sancto suo. Sed qm̄ lex dora est a deo hoibus p nos tanq⁹ p ministrōs: gen^hianū oīns debet liberari ppter instrumēta publica q⁹ habet p se et non natura diabolica. Statim affuit iusticia dicēs an reg⁹ in sentētia peludas pars aduersa tenet exhibere instrumēta. vt Extra de fide instrumētoz. c. lū dilect⁹. idco cōssime iudex peto vt videātur hec instrumēta gñis hūani: quia subtrahēs instrumētū aduersarioz debet pūiri a iudice. Extra de testib⁹ cogēdis. c. Peruenit. Et ita ergo hūano genere ad publicā rōnē instrumētoz accessit primo Adā: et p tulit instrumētū suū cōtinēs liberationē humani gñis et assignauit illō archāgelo mīcha eli pncipi sup aiab⁹ suscipiēdis: qui explicās instrumētū corā celesti curia: sic legit. Idoc nunc os ex ossib⁹ meis et caro de carne mea. quapropter relinquet hō patrē et matrē et ad herēbit vxorū suar: et erunt duo in carne vna. Gen. ij. Sup quo dicit apls Ephe. v. xpus

Sermo II

dilexit ecclesiā et seipm tradidit pro ea vt illam sanctificaret: mūdās eā lauachio aq⁹ in verbo vite: vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiā: nō habentē maculā neqz rugā. aut aliū quid ei⁹ modī: sed vt sit sancta et immaculata. Idoc em̄ magnū sacramētū est in xpo iesu et in ecclesia. Licet aut iusticia ex sigillo pūiri legi vt l instrumētū. debet cognosci veritas vel falsitas instrumēti. vt hētur Extra de hō instrumētoz. c. Inter dilectos. ppter ea vidē dū est sigillū hui⁹ instrumēti. Tñdū Adichā el. Sigillū nō pbat nisi sit autenticū. Extra de fide instrumētoz. c. ij. Sigillū aut pncipis est autenticū: vt hētur eodē titulo. ca. lū dilectus. Sed hoc instrumētū est roboratū quattuor sigillis dei. In primo sigillo ē hō dormiēs: de cui⁹ costa formatur mulier. Licet tūc deus pater: illud qd ponit magi sentētia: rū. li. ij. dist. xviij. ca. liij. Nō sine causa quodqz dormiēti viro potius qz vigilāti detracta est costa: de qua mulier in adintroiū gñationis viro est formata: scz vt nullā in eo sensisse penā mōstraret: et dñe siml potērie op⁹ mirabile pbarer: que hois dormiētis latus aperuit nec tamē eum a quiete soporis exarauit. In quo etiā ope sacramētū xpi et ecclesie figuratū est. Quia sicut mulier de latere viro dormiētis est formata: ita ecclesia ex sacramētis que de latere xpi in cruce dormiētis pfluxerūt. hēc mgt. In scdo sigillo est paradīsus deliciarū: a quo egrediūtur quattuor flumina et lignū vite in medio eius. Hic tūc deus pater illō qd ponit Aug. li. xij. de ciui. dei. c. xxxi. dist. 7. osiunt hec in ecclesia intelligi: vt ea melius accipiam⁹ tanq⁹ pphetica indicia pcedentia futuror padisum scz ipam ecclesiam: sicut de illa legit in cārico canticor. Quattuor autē flumina padisi quattuor enāgelsia: ligna fructifera scdōs: fructus autē eoz opa eorum: lignū vite sanctū scdōz vtiqz xpm. Idoc Aug⁹. Sicut em̄ flui⁹ egrediebāt a loco volupratis ad irrigandū paradīsum: ita flui⁹ sapiētie verbū dei in excelis debet fundere flumina gñarū et misericordiarū. Inebriabūt⁹ cū hoies ab vbertate mie eius: et torrēre volupratis sue potabit eos. In tertio sigillo erat homo format⁹ de terra virgine. Hic tūc deus pater. Sicut prim⁹ adā de terra virgine format⁹ est opatione spūs sancti: ita scd⁹ cū adā ex virgine opatione spūs sancti formari debet. In quarto sigillo erat hō trāslatus in padisū a cāpo damasceno: in quo cōditus fuerat. Hic tūc deus pater illud qd ponit

magister sententiā l. ij. dist. xvij. c. iij. dicens. Homo extra paradisum creatus postmodum in paradiso fuit positus ut non nature sed gratie hoc assignaretur. hec magister. Insup. ut xps extra paradisum humanitatis in celum gen. humanum transferret. Et ita instrumentum ad auctenticis prouille gis inuentum est fore munus et roborari: ut parer. Secundo accessit Noe et prout instrumentum sibi traditum quod et tradidit michaeli: qui explicans illud sic legit. Hoc erit signum federis quod do inter me et vos et ad omnem animam viuere que est vobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus: et erit signum federis inter me et inter terram. Quis obdukerit celum nubibus: apparebit arcus meus in nubibus: et recordabor federis mei quod pepigi vobiscum et cum omni anima viuere que carne vegetat. Bena. ix. De pater exposuit quod hoc instrumentum con timeret dicit. Sicut arcus federis iuxta quattuor elementa integrat quattuor coloribus: sic xpus quattuor virtutibus decorabitur per humanitatem figuratam in nubibus: scilicet colore terreo medicamentis et indigetie. Colore aqueo sinceritatis et puritatis. Colore aereo benignitatis et innocentie. Colore igneo caritatis et amicitie. Apparebit itaque arcus in nubibus. id est xpus in humanitate in signum satisfactionis. recordationis. sustentationis. glorificationis. Unde Iohannes Baptista dicit. Audi angelum dei forte descendere de celo amicum nube et yris in capite eius. Tunc ait iusticia. Declara sigillum huius instrumenti. Et michael archangelus demonstrauit archam grandem: per quam octo aie salue facte sunt in diluuium aquarum multarum. Ait tunc deus pater illud quod ponit ab Augustino. xv. li. de ciuitate dei. ca. xxvij. dicit. Proculdubio figura est peregrinantis in hoc seculo ciuitatis dei: hoc est ecclesie que sit salua per signum: in quo pepedit media tor dei. et hominum homo xpus iesus. Et ita instrumentum Noe auctentico privilegio firmatum ostendit. Tercio accessit abraham: et pater instrumentum suum tradidit illi archangelo michaeli legendum: quod explicans legit sic. Egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui: et veni in terram quam monstrauero tibi: et faciam te in gentem magnam: et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum: et sis benedictus. Genes. xij. De pater exposuit hoc instrumentum sicut dicit Augustinus libro. xvi. de ciuitate dei capitulo. xvi. sic. Aduertendum est duas res promissas abrahe. Una scilicet quod terra chanaan possideretur fuerat semen eius. quod significatur ubi dictum est. Vade in terram quam tibi monstrauero: et faciam

te in gentem magnam. Alia vero longe prestatior: non de carnali sed de spirituali sententia. per quod pater est non vnus generis israelitarum: sed omnium gentium que fidei eius vestigia consequuntur. quod promitti cepit his verbis. Et benedicetur in te omnes tribus terre. hec ille. Tunc iusticia dicit. Demuestra sigillum huius privilegii: et apparuit cibarius fumus: et lampas ignis transiens per diuisiones illas. Genes. xv. Ait tunc deus pater. In occasu solis: id est in mundi termino apparebit fornax fumans: id est vterus virginis tumescens opere spiritus sancti: quia spiritus sanctus supueniet in maria virginis: et virtus altissimi obumbrabit eam. Nam propter syon non tacebo: et propter hierusalem non quiesca donec egrediarur ut splendor iustus eius: et saluator eius ut lapas accendatur. Esai. lxij. Quarto accessit ysaac et prout instrumentum suum michaeli: quod explicans legit sic. Comples iuramentum quod populo dei abraham patri tuo. Multiplicabo seminum sicut stellas celi: daboque posteris tuis vniuersas has regiones: et benedicetur in semine tuo omnes gentes terre. Genes. xxvi. Deus pater exposuit hoc instrumentum: sicut dicit Augustinus libro. xvi. de ciuitate dei. c. xxxij. dicit. Non qui filij carnis hi filij dei sunt: sed qui filij promissionis hi deputantur in semine. Ac per hoc filij promissionis ut sic semine abrahe in ysaac vocatur: hoc est in christo vocante gratia congregantur. hec ille. Tunc iusticia inquit. Demostra sigillum huius instrumenti: et appuit ager quia ysaac egressus fuerat ad medietatem in agro inclinata iam die: quando veniente rebecca accepit eam in vxorem. Genes. xxv. cap. Ait tunc deus pater. Egerget mundi vespere vti spiritus de thalamo filius dei egressus honestissima virginis matris clausula: ut desponsaret sibi naturam humanam. Ecce sigillum primum legi ysaac: ut patet. et. Quinto accessit iacob et presentauit instrumentum suum michaeli: quod explicans legit sic. Ego sum dominus deus abraham patris tui: et deus ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo: eritque germen tuum quasi puluis terre. Dilataberis ad orientem: ad occidentem: septentrionem: et meridiem. Et benedicetur in te et in semine tuo cuncte tribus terre. Et ero custos tuus quocumque perrexeris: et reducam in terram hanc nec dimittam nisi compleueris vniuersa que dixi. Genes. xxv. Deus pater exposuit hoc instrumentum: sicut dicit Augustinus libro. xvij. de ciuitate dei. c. xxxij. sic. Nunc tam intelligite segregatum semen iacob

ad alio
Quado
femine
separati
erat in
cehure
genitio
vni co
te a pat
in cogre
dictione
quit. De
paruit
peringit
a defend
illa. Sen
quod dicit
st. Scilicet
in memo
thomae
est. quia
iacob. Et
bitis cel
a defend
pater. Se
strument
sic. Nolite
fite me
femine
millis su
it hoc in
ne de se
ratio vel
pater. Et
vniuer
thomae
hec ille. Et
lum huius
propag
paginas
cordabit
te in grad
pater in
lo fore
cessit mo
michaeli
fictione
eius aud
libere co
ceret de
in terra
no pater
les perip

Prima prima aduētus.

Sermo II

ab alio semine ysaac: quod factū est p̄ esau.
Quādo enī dictū est: in ysaac vocabitur tibi
semen: pertinet ysaac semen ad ciuitatē dei
separatū est unde aliud semen abrahe: quod
erat in ancille filio: et qd futurū erat in filiis
certhure. Sed adhuc erat ambigū de duobus
geminis filiis ysaac vtrum ad vtrūq; an ad
vnū eorū: qd nūc declaratū est: cū propheti-
ce a patre bñ dicitur iacob: et dicit ei. Et eris
in cōgregatione gentiū: et det tibi deus bene-
dictionē abrahā patris tui. Tunc iusticia in-
quit. Demōstra sigillū huius priuilegiū: et ap-
paruit scala firmata super terrā: cuius caput
pertingebat ad celū: et angeli dei ascende-
bāt et descende-
bāt per illā: et dñs incubebat sup
illā. Genes. xxiij. At tunc deus pater illud
quod dicit Aug libro. xvi. de ciuitate dei. ca.
xl. Scalā istā intelligitur ipse saluator optime
in memoriā reuocare: vbi cū dixisset de Na-
thanaele. Ecce vere israelita: in quo dol' non
est. quia israel viderat istā visionē. Ipse ē enī
iacob. Eodē loco ait. Amē dico vobis vide-
bitis celū apertū et angelos dei ascendentes
et descendentes super filiū hoīs. hec ille. Et sic
patet. Sexto accessit ioseph et presentauit in-
strumentū suū michaeli: quod explicās legit
sic. Nolite pauere: pro salute enim vestra mi-
ser me domin' ante vos. premisit me deus ve-
seruamini super terrā. Deī enī voluntate huc
missus sum. Genes. xlv. Deus pater exposi-
it hoc instrumentū vt dicit August. in sermo-
ne de ioseph sic. Ioseph interpretatur augmē-
tatio vel ampliatio: quā non habuit nisi egyptus:
sed in christo augmentū habere meruit
vniuersus mūdus. Ille erogauit triticū: sed
christus erogare dignatus est dei verbum.
hec ille. Tunc iusticia inquit. Videam' sigil-
lū huius instrumenti: et apparuerunt tres
propagines. At tunc deus pater. Tres pro-
pagines tres adhuc dies sunt post quos re-
cordabitur pharao ministerij tui: et i' estiruet
te in gradū pristinū. Genes. xl. Sic ergo ap-
paret instrumentū ioseph validissimo sigil-
lo fore signatū. Et sic patet. 7c. Septimo ac-
cessit moyses et presentauit instrumentū suū
michaeli: quod explicās legit sic. Vidi af-
flictionē populi mei in egypto: et clamorem
eius audiui: et sciens dolorē eius descēdi: vt
liberē eos de manibus egyptiorū. et vt edu-
cerē de terra illa in terrā bonā et speciosā:
in terrā que fluit lacte et melle. Exodi. iii. De
us pater exponēs hoc instrumentū ait. Albo
y ses personā christi gerit: vt habetur de peni-

tentia dist. iij. §. Inter hec. In signū qd chris-
tus debet educere humanū genus ab infer-
no: et introducere in hāc ciuitatē celestē. sicut
scriptū est. Introduces eos et plantabis in
monte hereditatis tue: firmissimo habitaculo
tuo quod operatus es dñs: sanctuarium
tū dñe. quod firmauerūt manus tue. Tunc
iusticia inquit. Ostende sigillū huius instru-
menti: et apparuit fabulū in quo abscondit'
fuit vīr egyptius percutiēs quēdā ex hebre-
is. At tunc deus pater. Hec est figura qua
designatur qd christus per carnē assumptā
debet occidere dyabolū persequētē fideles
et abscondere et concludere in inferno. Se-
cundo accessit Aaron et presentauit instrumē-
tū suū michaeli: quod explicās legit sic. Por-
tabit Aaron iniquitates eorū que obtrule-
runt et sacrificauerunt filij israel in cunctis mu-
neribus et donarijs suis. Deus pater expo-
suit hoc instrumentū sic. Deponet christus tā
q̄ summus sacerdos oēs iniquitates huma-
ni generis: et proiciet omnia peccata eius:
quoniā ipse est saluator omnium. Et sicut vīr
ga Aaron deuorauit virgas magorū: vt di-
citur. xxi. q. v. ca. Nec mirum. Sic potestas
christi auferet potestātē dyabolī: quoniā fa-
ctus est principatus eius super humerū ei'.
Tunc iusticia inquit. Demōstra sigillū huius
instrumenti: et apparuit vīna plena oleo
et vnguento. At tunc deus pater. Quēdā
modū oleo consecratus est Aaron: sic chris-
tus consecrari debet. De quo dicitur. Dilex-
isti iusticiā et odisti iniquitatē: propterea vn-
xit te deus: de' tuus oleo leuitice. 7c. Nono ac-
cessit Bedeon et protulit instrumentū suū: qd
explicās michael legit sic. Hade in hac for-
titudine tua et liberabis israel de manu ma-
dian. Eitro qd miserim te ego ero tecū: et per-
cuties madian quā si virū vnū. Iudic. vi. De-
us pater exposuit hoc instrumentū: vt dicit
Augustin' libro de salutarib' documentis sic
Christus ideo dicitur redemptor: quia gen'
hūanū redemit a captiuitate dyabolī. Sal-
uator: ipsum saluando a peccatis suis. Ad-
iutor: ipsum adiuvando in oportunitatibus
in tribulatione. Prorector: p̄cedo: vt inter
inimicos maneat illesum. Susceptor: ipsum
suscipiēdo in etna tabernacula. hec ille. Tunc
iusticia inquit. Demōstra sigillū huius instru-
menti. Et apparuit pluuia descēdēs in vellere
terra nō madefacta. At tunc deus pater. De-
scendet sicut pluuia in vell'. 7c. Decimo ac-
cessit dauid et protulit instrumentū suū: qd ē

Unica pma aduentus

Sermo II

p'icas michael legit sic. Iurauit dñs dauid
veritate tñ nō frustrabit eū. de fructu ventris
tñ ponā sup sedē tuā. qm̄ elegit dñs syō: ele
git eā in habitatiōe sibi. hec requies mea in
seculū seculi. hic habitabo qm̄ elegi eā. Adhe
mora ē q̄ mea substantia. Nō em̄ vane consti
tuit oēs filios hoīm. Dens pater exposuit
hoc instrumentū: vt dicit Aug. lib. xviij de ci
uitate dei. ca. xi. sic. Nisi em̄ esset vn' fili' hoīs
substantia israel p quē liberarētur multi filij
hoīm: vane v'iqz cōstituti essent oēs filij ho
mīnū. Nūc vero oīs quidē hūana natura per
pctū pūni hoīs in vanitate de veritate col
lapsa est. Propter qd dicit alt' ps. Homo va
nitati filis factus est. Sed nō vane de consti
tuit oēs filios hoīm: qz multos a vanitate
liberat p mediatoz iēsum xpm̄ hec ille. Tūc
iusticia inq̄. Demōstra sigillū hui' instrumē
ti: apparuerūt qnqz lapides in funda. Ric
tūc deus pater. Sicut dauid percussit Solyā
in fronte p fundibulā: sic xpus qnqz vulneri
bus in carne assumptis debet eicere diaboli
potestātē. rē. Undecimo accessit elias: et p
tulit instrumentū suū: qd explicās mīchael ar
chāgelus legit sic. Dilata locū tentoriū tui: et
pelles tabernaculorū tuorū extēde ne pereas:
lōgos fac funiculos tuos: et clauos tuos cōso
lida. Ad dexterā em̄ et ad leuā penetrabis: et se
mē tuū gētes hereditabūt. Esaie. liiij. De p'p
exposuit h instrumentū sic. Popul' gētiū qui
ambulabat in tenebris: vidit lucem: magnā.
Habitātib' in regione vmbre mortis: lux or
ta est eis. Esa. ix. Tūc iusticia inq̄. Demons
tra sigillū hui' instrumēti: et appuīt nubes.
Rit tūc de' pater. Ascēdat dñs sup nubē le
uē vt ingrediat egyptū et p'ringatur oīa ido
la egypti. Esa. xix. Q' xps mudū ingredies
assumer carnē immunē a pctō: et confringet
oēs errores. Ecce sigillū munies instrumen
tū Esa. rē. Duodecimo accessit Hieremias
et protulit instrūmētū suū: qd explicās mīchael le
git sic. Nouū fecit dñs sup terrā. Mulier cir
cūdabit virū. Niere. xxi. Ibidē. xxiij. Ecce di
es veniūt dicit dñs et suscitabo dauid germē
iustū: et regnabit rex et sapiēs erit: et faciet ius
diciū et iusticiā in terra. Et hoc est nomē qd
et vocabit eū: dñs iustus noster. In dieb' illis
saluabit iuda: et israel habitabit confidēter.
De' pater exposuit hoc instrumentū sic. Pri
mus hō totā massā dānabiles fecit: veniet
dñs scōsus hō: veniet ex altero tramite: veniet
ex virgine: veniet viuus: inueniet mortuos
moriētur vt moriēdis subueniat: mortuos

ad vitā trāfferat: mortuos redimat a morte:
seruet vitā in morte: occidat mortē de morte
hec Aug. Tūc iusticia inq̄. Demōstra sigil
lū hui' instrumēti: et apparuit virga. Rit tūc
deus pater. Idcirco volui Hieremiā qui erat
vn' ex sacerdotib' vidisse virgā nucēā: cū p
phetaret. et ollā succēsā quāsi ostēderet in
virga esse vitā: et in lebere succēso esse mortē
Vita em̄ et mors ante faciē hoīs: vita qdē
est xps a sacramento nucis. Adors autē diabo
lus in figura leberis succēsi. Et sic apparent
instrumenta istoz sigillis valde autēctis mu
nita. Q' sic iusticia inq̄. Quid fiet de mu
lierib' quē hucufqz nullū instrumentū sue re
dēp'ionis attulerit. Si soli hoies redimant
et nō mulieres: peribit mudus et gen' hūanū
ante diuinā pōrdinationē: qm̄ matrimonii
nō debet cōtrahi cū psona infidelit: vt habet
xxvij. q. i. ca. Cense. et duob' capitulis sequē
tib'. Ad matrimonii em̄ est viri mulierisqz con
iunctio diuini et hūani iuris vnio indiuiduā vi
te p'ueritūdinē retinēs: vt dī. xxvij. q. i. §. i. Et
institutus de nuptijs. §. i. Et ita lex xpi modū
cū durabit. Scrimqz affuit mia dīc. Clemē
tissime dñe licet femine fm̄ leges ciuiles pro
hibeātur a publicis actib'. Extra de arbi. ca.
Dilecti filij. Tame in sua cā vel suoz possunt
aduocare: vt hētur. xv. q. iij. §. i. et trib'. §. se
quētib'. Unde et testimoniū ei' recipit p pa
rētib' et cōsanguineis: vt hētur. xv. q. iij. §.
De crimine. Nūc autē Abacūz Barro in li
bris diuinā rerū: prout recitat Zacarī. li
bro de falsa religiōe. c. vij. Sibillas decē nu
mero fuisse: easqz oēs enumerat sub aucto
ribus q de singulis scriptauerūt. q oēs vnū
deū predicāt: et de filij dei incarnatiōe: in salu
tē hūani generis pphetauerūt. et instrumen
ta valde autēctica p se hñt: quas iube p' om
nipotēs cōparere: et sua instrumenta produce
re. Subito fuerūt citate. Prima fuit de p'is
que protulit instrumentū suū: qd explicās
michael archāgelus legit sic. Ecce deus veni
et diues nasceretur de paup'cula: et bestie terre
laudabūt aduētū suū. Scōda fuit libera: que
protulit instrumentū suū michaeli. qd explicās
legit sic. De olimpo excelsus veniet: et firma
bitur cōsiliū in celo: et annūciabitur virgo in
vallibus desertorū. Tertia fuit delp'hyca: q
protulit instrumentū suū michaeli: quod ex
plicana legit sic. De excelsō celoz habitacu
lo prospexit domin' humiles suos: et nasce
tur in diebus nouissimis de virgine b'ebrai
ca in cunabulis terre. rē. Quarta fuit cy

mica
chael
annūci
alio. S
bunt. Q
mentū
ma erat
diuina
bie in f
tur deus
tulit ius
sic. Ecce
nebrar
ment lo
mana q
in quo l
de puel
sedē fed
edendū
gillus d
nis erat
regna. S
tūc p'p
tulit ius
sic. Dan
regnabit
tio quor
Non
tūc mī
nis erit
diue h
deus r
thiburr
chaeli i
mulier
bens sp
tōmittit
Zac. r
Qui erg
tus boni
et p'ma
Ecce
dē p'p
dimite
cum po
non cr
dio gen
Sed ci
bus p'p
angeloa
par p'p
vel alen
huo em̄

in italia que pultit instrumentū suū mi-
chaeli in quo legit sic. Nascet rps in berlee:
annūciabit in nazareth regnare thauo pa-
cifico. **S** felix illa mater cui vbera illū lacta-
bunt. Quinta fuit eribrea q̄ protulit instru-
mentū suū michaeli in quo legit sic. In vlti-
ma etate humiliabit deus: humiliabit ples
diuina. vntetur humanitati diuinitas. iace-
bit in feno agnus: et puellari officio educabi-
tur deus et homo. **S**exta fuit samia que p-
tulit instrumentū suū michaeli in quo legit
sic. Ecce veniet dies et illuminabit densa te-
nebrarū: et soluetur nequus synagoge et desti-
nent loqui labia hoīm et. **S**eptima fuit cu-
mana que pultit instrumentū suū michaeli
in quo legit sic. In pma facie virginis ascen-
det puella facie pulchra capillis p̄laxa super
sedē sedēs: pueri nutritiens dans et ad com-
edendū ius p̄rui. i. lac. de hac testatur Vir-
gilius dicens. **A**ltima camei iam venit carni-
nis etas. Jam redit et virgo redeit saturnia
regna. Et noua pgenies celo demittit alto.
et sic p̄r. **O**ctaua fuit bellepōrina que p-
tulit instrumentū suū michaeli in quo legit
sic. Humiliabit deus vltz ad bestias terre: et
regnabit in paup̄re et dominabit in silen-
tio quousq̄ de vtero virginis fuerit egressus
Nonā fuit phrygia q̄ protulit instrumentū
suū michaeli in quo legit sic. **S**emū virgi-
nis erit salus gentiū et pedes eius in valitu-
dine hoīm inuisibile verbū palpabit flebit
deus et leticia sempiterna et. **D**ecima fuit
thiburtina que pultit instrumentū suū mi-
chaeli in quo legit sic. In dieb' illis exurget
mulier de stirpe hebreorū nomie Adaria: ha-
bens sponsum ioseph: et pcreabit ex ea sine
cōmixtione viri de spū sancto filius dei noie
Iesus. et ipa erit virgo in partu et post partū
Qui ergo ex ea nascet erit verus deus et ve-
rus homo: sicut omnes pphete predicauerūt
et permanebit regnū eius in secula seculorū.
Et surrexit tunc dñs pax et genuflecta ante
deū patrem ait. Nullus bonus pnceps debz
dimūtēre ciuitatē et pacem suā dūminutam:
cum possit eam reparare: qm̄ bella bonorū
non crudelitate et cupiditate: sed pacis stu-
dio geruntur. vt dicitur. xxiij. q. i. ca. **A**pud.
Sed ciuitas celestis est dūminuta suis ciui-
bus ppter ruinā malorum angelorū. Et inf
angelos permānentes et cadētes nūq̄ erit
pax ppter antiquā pugnā: ergo necesse ē
vt saltem reparē per hoīm redēptionē. **I**n-
fusus em̄ iudex non ex vna specie p̄bationis

sed ex multis debet informari: et hūc ferre
sententiā. vt habet extra de sentētia et re ius-
dicata. ca. **L**ausam que. **N**ūc autē equilline
iudex satis constat ex allegationibus super-
rioribus q̄ genus humanum debet redimē
sed post plenā inuestigatōē veritatis est fe-
renda sententiā et non ante. vt dicit. xi. q. iij.
ca. **S**ūmopere. et ca. **S**ane. **I**deo peto vt fe-
ras sententiā pro pace hūani generis eiusq̄
salute. Quia pax humana tam dulcis est p
temporalī salute q̄o dulciōr est pax diuina
p̄etna salute. vt dicit. xxiij. q. i. ca. **N**oli. **N**ūc
misericordia et veritas obuiauerūt sibi iusticia
et pax osculare sunt. Cum autē fili' audiūset
p̄clusionē pacis: intuens patrē suū ait. **E**go
feci et ego feram: ego portabo et sanabo. **E**sa.
xlvj. Et quoniā genus humanū in me spera-
uit liberabo eū: p̄gēgā euz quoniā cognouit
nomen meū. clamauit ad me: et ego exaudis-
eum: cū ipso sum i tribulatiōe: eripis eū et glo-
rificabo eū longitudine dierū replebo eū et
ostendā illi salutare tuū. Et subito insu des
patris om̄ipotentis tuba aurea cecinit dicens
Accedite gentes et audite et populi attendis-
te: audiat terra et plenitudo ei' orbis et om̄e
genus eius qm̄ dñs in veritate educet iudis-
cium. **T**unc accesserunt homines et mulieres
et om̄es angeli om̄esq̄ h̄rutes: et dñs sedēs
p̄ tribunali pultit sententiā in hac forma lo-
quens filio suo et dixit. **E**go dñs vocaui te in
iusticia et apprehendi manū tuā et seruaui te
et dedi te in sedus populi mei in lucē gentiū
vt aperires oculos cecorū et educeres de con-
clusione victos de domo carceris sedentes
in tenebris. **E**go dñs hoc ē nomē meū: glori-
am meā alteri non dabo et laudē meā falsi
p̄tibilib'. **Q**ue pma fuerūt ecce venerūt: nos
ua quoz ego annuncio. **C**antate dño canti-
cum nouū laus eius ab extremis terre: qm̄
dñs sicut fortis egrediet' et sicut vtr amplias-
tor suscitabit celū. **E**t acui semp filii patiens
fui et sicut parturēs loquar. **E**sa. xliij. Et nūc
hec dicit dñs creans te iacob et formans te
israel noli timere quia redemi te: et vocaui te
nomie tuo seruus meus es tu. in gloriā meā
am creauit te: formaui te feci te. ante me non
est formatus deus et post me non erit. **E**go
sum dñs et nō est absq̄ me saluator. **I**n me
metipso iurauit. egredietur de ore meo iusti-
cie verbū et non reueret' qz mihi curabunt
om̄ia genu. **I**n dño iustificabit et laudabit
om̄e semen israel: p̄p̄ est iustus meus egres-
sus est saluator meus. **E**t quomodo descen-

Phil. 1. 1. 1.

Tercia secunda aduentus. Sermo III

oportet prius remoueri ea que glie opponuntur: que sunt duo. scilicet corruptio et infectio culpe. que ut dicitur. Cor. xv. Corruptio incorruptela non possidebit. Et a ciuitate glie oēs immundi eiciētur. Apocal. vi. Similitur etiam oportet elementa mundi purgari a detritis dispositioib⁹. ac quod in nouitate glie adducat⁹ pporionalit⁹ ei quod de hoīe dicitur. Quis autem res corporales subiectū infectionis culpe esse non possit: et ex culpa quā incongruitas in rebus corruptis relinquit⁹ ad huiusmodi spiritualibus reputent. Exemplū videmus quod loca in quibus aliquid criminosa sunt commissio non reputantur idonea ad aliquid factum in eis exercenda nisi purgatioe quādam promissa. Et huiusmodi ex peris hominibus quādam indoneitate ad glie susceptioem mundi pars recepit que in vultu ne cessariū cedit. vñ quā ad huiusmodi datōe indiget. Similitur etiam circa mediū locū ppter elementorum prauitatem sunt corruptiones et generationes et alterationes eorum que puritati eorum derogant. id ab his oportet elementa purgari ad huiusmodi decentem suscipiunt non itate glie. Secundo nota quod ista mundi purgatio remouebit a mundo infectionē ex culpa relicta et impuritate commixtionis et erit dispositio ad glorie perfectionē. ideo quā ad hanc tria conuenientissime fiet per ignem. Primo quia ignis cum sit nobilissimus elementorum habet naturales proprietates similiores proprietatibus glorie. ut maxime pars de luce. Secundo quia ignis non ita recipit commixtionē extranei ppter efficaciam virtutis active sicut alia elementa. Tercio quia sphaera ignis est remota a nostra habitatioe nec ita communis est nobis vsus ignis sicut terre: aque: et aeris. Unde non ita inficitur et ppter hoc habet maximā efficaciam ad purgandū et ad diuidendū subtilizando. hec sanctus Thomas. iij. sententiarum. dist. xlvij. q. ij. articulo. i. dubio. i. et ij. in respon. Hoc tamen reuelauit nobis deus per duas litteras quas de hoc misit. Prima misit noe ante aduentum christi quādo post diluuiū posuit archum in nubibus celi. Genes. ix. Quia prima purgatio mundi que facta est per diluuiū non respiciebat nisi imperfectionē peccati. precepit autē tunc regnabit viciū concupiscentie ideo per contrariū purgatio fuit facta. scilicet per aqua. ut dicit. ij. Petri. iij. In illo archu sunt duo principales colores. scilicet liquidus siue aqueus et rubescens siue ignis. Per colorem liquidū ostendit⁹ ppteritū diluuiū. per colorem ruberū ostendit mundi incedit. quā hec secunda mundi purgatio respicit et infectionē culpe et commixtionis impuritate et quo ad virtutem magis pue

nit quod fiat per ignem quod per aqua. Aqua enim non habet vim disgregandi si magis congregandi. Vñ per aqua naturalis impuritas elementorum tolli non posset sicut per ignem. Secundo quod circa finem mundi regnabit viciū repudietur quod si mundo iam senescente. que ut dicitur. Albar. xliij. Tunc refrigescet charitas multorum. vñ puenient purgatio fiet per ignem. vñ Vultus li. i. merbamur. de his duobus loquens dicit. Jamque erat in rotas sparsurus fulmina terras Sed tenuit ne forte sacerdos ab ignibus ether acciperet flamas loquens ardere et actis. Esse quoque in factis remissa affore tepor. Quo freta que tellus correpta resigio celi ardeat: et mundi moles oppressa laboret. Tunc reponit manibus fabricata cyclopi Perna placis diuersa. gen. morale subyndis Perdere et ex omni nimbos demittere celo. Hic secundā istas misit iohi euangeliste Apoc. viij. Et pñ angelus tuba cecinit et facta est gradatio ignis mixta in sanguine: et missus est in terram: et tertia pars terre coibusta est: et tertia pars arborum preternata est: et oēs fenum viride coibustum est. Per gradationē intelligo tepescere quod fiet tpe extremi iudicii. vñ gradatio tempestas vulgo appellatur. Admittit⁹ angelus tanquam a deo missus gradationē et ignem coiburete tertia parte terre. prima pars est paradisi terrestrius que est altior intactu quod sic diluuiū illud non ascendit: nec ignis ille ascendit. Secunda pars est inferni que est in centro terre: ad quem ille ignis non descendit. Tertia pars est iste mundus vel superficies terre: que est media pars: et ista igne coiburetur: quia ista sunt peccata. Per arbores intelliguntur homines. iuxta illud. Adar. viij. Alii deo homines velut arbores abulantes. est enim homo arbor euerfa. homines autem quādam erunt in inferno tpe illo ecce prima pars. quādam in celo: ecce secunda pars quādam in huius mundo ecce tertia pars. Et ista tertia pars coiburetur et non alia ab illo igne. Per fenum viride intelliguntur temporales diuitie pecunie. et ista cetera temporalia que tanquam fenum crescunt et arefcunt: cito augentur et cito diminuunt. Esa. xl. Disglia est quod si flos agri exiccatus est fenum et cecidit flos. Et dicitur virides: quia sic viriditas mulierum delectat oculū: ita diuitie et pecunie nesciunt minui. Quia iste cū illa tertia parte igni coiburetur. per ignis ante ipsas pcedet et insummat ibi cultu inimicos eius. et Dani. viij. Flumini ignis rapidusque egrediebatur a facie eius. et Aug. xx. de ci. dei. c. xvi. dicit quod sic mundatio mundanarum equarum factū est diluuiū: ita mundanorum ignium conflagratione figura huius mundi preteribit. Ista autem conflagratio nihil aliud est: quod congregatio omnium causarum superiorum

et inferiorum que ex natura sua habent virtutem
 igniendi: que quidem congregatio non naturali
 cursu rerum: sed virtute divina fiet. et ex omnibus
 istis causis sic aggregatis generabitur ignis qui
 terram mundi exuret. Tunc manebunt elementa
 ad substantiam et qualitates eorum proprias: si pur-
 gabuntur ab infectioe qua ex peccatis hominum con-
 traxerunt et ab impuritate que per actionem et pas-
 sionem mutua in eis acciderat: quia cessante
 motu primi mobilis. id est celi in inferioribus elemē-
 tis mutua actio et passio esse non poterit: et has
 appellat Augustinus qualitates corruptibilium ele-
 mentorum scilicet in naturales dispositiones eorum
 secundum quas corruptioni appropinquat. Hominem
 vero qui tunc vivit reperient subito poterunt pur-
 gari propter tres causas. Prima est quia pauca
 purganda in eis inveniunt cum terroribus et per-
 secutionibus: predecebitur fuerint purgati. Secun-
 da quia vivit et volutarie sustinebit penam: si pe-
 na in hac vita volutarie suscepta multo plius
 purgat quam pena post mortem inflicta. Exemplum
 in martyribus: sed si quid purgandum in eis inve-
 nitur passionis felle tollit. ut Augustinus dicit. Tunc
 pena martyrum fuerit brevis in comparatione
 ad penam quam in purgatorio sustinet. Tertia est
 quia calor ille recuperabit in intentione quantum
 amittit in temporis abbreviatione. Nam ille ignis
 in hoc quod predecebit iudicium ager ut instrumentum
 divine iusticie et iterum per virtutem naturalem
 ignis. Quamvis ergo ad virtutem naturalem et
 simpliciter ager in bonos et malos qui tunc vivit
 reperient verorumque corpora in cinerem resolu-
 do. Inquit vero ager ut instrumentum divine
 iusticie diversimode ager et diversos quo ad
 sensum pene. Ab aliis enim per actionem ignis cru-
 ciabuntur. boni autem in quibus nihil purgandum in-
 veniet omnino nullum dolorem ex igne sentient.
 sicut nec pueri senserunt in camino. Daniel. iiij.
 Quis eorum corpora non servent integra. sicut
 puerorum servata fuerunt: et hoc divina virtute
 fiet ut sine doloris cruciatu resolutione cor-
 porum patiantur. boni vero in quibus aliquid pur-
 gandum inveniet sentiet cruciatum doloris ex
 illo igne plus vel minus pro meritorum diversitate.
 Et sic patet etc.

Secundus flos. Iudici-
 um universalis examinationis sequetur ignem vel
 tunc conflagrationis. patet quia resurrectio mor-
 tuorum predecebet iudicium. ut dicitur. i. 2. Thessal. iiij. Quia
 illi qui dormierunt rapiemur in nubibus in aera
 obvia christo ad iudicium veniemus. Simul autem erit
 resurrectio corporum et corporum sanctorum glorificatio.

tiorum: sancti resurgentes corpora gloriosa resumunt.
 ut patet per illud quod dicitur. i. Cor. xv. Seminat in
 ignobilitate: surget in gloria. Simul autem cum cor-
 pora glorificabunt etiam tota creatura suo mo-
 do renouabitur. ut patet per illud quod dicitur. Rom. viij.
 Creatura liberabitur a servitute corruptionis in
 libertatem glorie filiorum dei. Et cum conflagravit mu-
 di sit dispositio ad renouationem predictam. patet quod
 predecebet iudicium. Sed quo ad hunc actum qui est
 involuere malos sequetur iudicium. Hoc enim de-
 reuelavit per duas litteras quarum unam misit eze-
 chiel: alteram paulo. Primam qui est Ezechiel
 xxxvij. reuelavit hoc modo. Eum ezechiel for-
 ret in capto pleno ossibus aridis mortuorum. Dis-
 cit dominus ad eum. Fili hominis putas ne vivet ossa
 arida? Et dicit propheta. Ossa arida audite ver-
 bum domini. hoc dicit dominus deus. Ecce ego imitabo in
 vos spiritum: et vivetis. et dabo super vos nervos
 et succrescere faciam super vos carnem et superexten-
 dam in vobis cutem: et dabo vobis spiritum et vi-
 vetis. Et factus est sonitus et commotio et accesserunt
 ossa ad ossa unumquodque ad iuncturam suam. et ec-
 ce super ea nervi et carnes ascenderunt et ostensa
 est in eis cutis. Et requisivit. Et ingressus est
 in eis spiritus et vixerunt et steterunt super pedes su-
 os et fuit exercitus gradibus nimis valde. Per
 istum campum intelligimus mundum qui erit plenus
 ossibus mortuorum: quia omnes homines tunc erunt mortui
 Per ezechiel intelligimus angelum qui clamabit
 ut dicit apostolus. Et discurrent angeli per orbem et col-
 ligent pulveres mortuorum. et omnes resurgent car-
 ne et pelle habentes sicut ante mortem. Secun-
 dam litteram misit paulo apostolo. i. 2. Thessal. iiij.
 dicit. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini quod
 nos qui vivimus qui residui sumus in adventum domini
 non perveniemus: eos qui dormierunt: quia ipse dominus in
 voce archangelorum in tuba dei descendet de celo
 et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Deinde
 nos qui vivimus qui relinquitur simul rapiemur
 cum illis in nubibus obvia christo in aera etc.

Tertius flos. Christo ad iudi-
 candum venient omnes et astabimus ad propterea
 peccatorum examinationem diversam et iustitiam audien-
 tes perpetuam remunerationem. Prima pars
 patet per duas litteras dei quarum unam misit esaias et al-
 teram lobanti euangeliste. Prima est talis. Esai. xl.
 Et tunc dominus sedet super solium excelsum et ele-
 vatum. seraphim itabunt super illud et commota sunt
 superlunaria cardina a voce seraphim cla-
 mantis. Per dominum sedentem intelligo christum veni-
 entem ad iudicium super nubem. Per autem dicitur
 assidue est a vobis in celis sic veniet quicquid

modum
 sunt om-
 nia et co-
 ram cla-
 erit ppa-
 et eleva-
 res et ibi
 bunt i sp-
 re a facie
 tere ter-
 est hec.
 ce sedes
 sedebat
 dis et la-
 nolia d-
 pcedebat
 angelum
 tangit m-
 demet ex-
 candu et
 i iusticia
 pter et
 in iusticia
 cofor-
 iustitiam
 eis vicia
 cu xpo
 ris igni
 cam: q
 sis colo-
 angelu
 res inter
 stram et
 sunt iud-
 nati co-
 mo: aia
 lis pleni
 de pter
 nis dāna
 qtuor ai
 fores iud-
 gellit n-
 hois et an-
 tes. Ba-
 bilit oes
 Hoc ma-
 3 tra tra
 Ecce ven-
 et qm p-
 bus terre
 die dno. q
 oes astab-
 nos. Pri-

modū vidistis eū em̄te in celaz. Seraphin
sunt angeli q̄ a derūt ibi. cōmorio in cardini-
bus ē cōuocatio in om̄ib⁹ gentib⁹. Istā litte-
ram clari⁹ exponit Esa. ij. di. In diebus illis
erit pparar⁹ mons dom⁹ dñi in felice mōriū
et eleuabit sup colles et fluēt ad eū oēs gen-
tes et ibi ppli mlti. Et sequit⁹ infra. Et introi-
bunt i speluncas petrarū et in voragine ter-
re a facie fortitudinis dñi cū surrexerit pca-
tere terrā. Secūda lra missa iobi Apoc. iij.
est hec. Vidi et ecce ostiū apertū in celo et ec-
ce sedes posita i celo et sup sedē sedes et qui
sedebat similis erat aspectui lapidis iaspi-
dis et sardinis et iris in circuitu sedis q̄tuor
aialia oculis plēa ante et retro et de throno
pedebat fulgura: voces et tonitrua. et septe
angeli missi in oēm terrā et in cōspectu sedis
conq̄ mare. Per sedē intelligo nubē et p se-
denē xpm sup eā de celo descēdente ad iudi-
candū. Et erit filis lapidi ppter ei⁹ cōstantiā
et iusticie immutabilitatē si cūciq̄ p piofo p
pter ei⁹ dñi inēstratē. s. iaspidi et sardini.
in iaspide ē color viridis q̄ multū delectat et
cōfortat visu. in sardine ē color rube⁹. Et q̄
iusti delectabunt in visione xpi⁹ apparebit
eis vt iaspis. Et q̄ pcciores terrebit ex aspe-
ctu xpi⁹ apparebit eis vt sardis rōne rubo-
ris ignis. Per iridē intelligo naturā angeli-
cam: q̄ ad instar iris ē in celo creata. et diuer-
sis colorib⁹. i. nariis et specieb⁹ distincta q̄
angeli veniēt cū eo. Per viginti q̄tuor senio-
res intelligo duodeci patriarchas veteris te-
stamenti et duodeci aplos noui testamenti q̄
sunt induti vestib⁹ albis imo: talitā et coro-
nati coronis aureis. i. glia eternitāt. Quar-
tuor aialia sūt q̄tuor euāgeliste q̄ fuerūt ocu-
lis pleni ante et retro: q̄ viderūt et scripserūt
de pterit⁹ et futuris: de gaudijs beatorū et de pe-
nis dānatorū. Isti viginti q̄tuor seniores et
q̄tuor aialia erūt i circuitu sedis ranq̄ asses-
sores iudicij sententiā approbātes. Septe an-
geli sūt multi angeli q̄ dicūt septe ppter septe
hois etates rubis clāgētib⁹ ad iudiciū uocā-
tes. Ante sedē ē mare: q̄ aī xpi⁹ iudicē sta-
būt oēs hoies q̄ fuerūt i isto mūdo amaro. ps
Hoc mare magnū et spaciosum manib⁹ et.
Istā lram exponit iobes Apoc. i. clari⁹ dicens
Ecce veniet cū nubib⁹ et videbit eū oīs ocul⁹
et q̄ eū pupugerūt et plāgēt se sup se oēs m-
bus terre. Ego sū alpha et ω pncipiū et finis
dic dñs. q̄ ē et q̄ erat et q̄ vētur⁹ ē et dō autē
oēs astabim⁹ ei qd erat scōa pars ps p duas
lras. Primā breuē misit paulo. l. Ez. v. di.

Oēs nos stare oportet ante tribunal xpi vt
recipiat vnusquisq̄ p̄t gessit siue bonū siue
malū. Secūda lram misit iohāni euāgeliste
Apoc. vi. di. Et cū aperuisset sigillū sextū ces-
te terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹ et sol fact⁹ ē niger
sic fact⁹ cilicini. i. xps apparebit cū stigmati-
bus ad istar faci cilicini vilificat⁹ q̄ in erat
sol p̄dicatōe fulgid⁹. et lra facta ē sic sāguis
q̄ nōgo maria appetit iusticie sāguinolēra
apparebit. Et stelle de celo ceciderūt: q̄ scī et
maxie apli q̄ vt stelle fuerūt lux mūdi descen-
dent cū xpo de celo. Et seq̄. Et reges et pnci-
pes terre et tribuni et diuites et fortes et ois
hu⁹ et liberi abscondēt se in spelunc⁹ et i petris
montiū dicētes petris et mōtib⁹. cadite sup
nos et abscondite nos a facie sedend⁹ sup thyo-
nū: qm̄ venit dies magn⁹ ire ei⁹ et qd poterit
stare. Et seq̄. xix. c. Et vidi angelū clamāre
voce mag⁹ oib⁹. venite et gregamini. Qd autē
iudei examiabit facta nra in ppa p̄fōa ps p
duas lras. qm̄ vnā misit oib⁹ aplis: alia mi-
sit oib⁹ abbatib⁹ et priorib⁹: q̄ fm̄ qd ipi exa-
mināt: sic xpus examiabit. An examiabit
nos sic examiat cleric⁹ ante ordinatōes et p-
morōne suā. et sic monach⁹ ante p̄fessione lu-
am. P̄fō examiabit nos sic examiat cleric⁹
ante ordinatōes suā q̄ examiat de literatura
et si nō de subtilib⁹ saltē de rudib⁹ de qd ē sibi
magn⁹ fauor: p̄ferti si pass⁹ de quo d̄ exami-
nari sibi p̄dicat. Ita in p̄fō oēs cupim⁹ p
moueri i ecclia celesti vt ibi sim⁹ sacerdotes
et semp assistam⁹ deo et ministrem⁹ i curia dei
iux illō Apoc. i. fecisti nos deo nro regnū et
sacerdotes. iō tūc examiabim⁹: nō de mag lris
reratura s̄ de grāmatica: nō de subtilib⁹ s̄ de
puerilib⁹: q̄ de donato. s. de septe donis spūs
scī. et d̄ septe partib⁹ osonis. s. de septe opib⁹
mie. Et vt melli⁹ sciam⁹ tūc r̄idere p̄dicat no-
bis i euāgelio. Math. xxv. Esturiū et nō vidi-
stis mihi māducare. sitiū et nō vdistis mihi
bibere et. Secūdo examiabimur nō solū de
lratūra sic eps examiat clericū: s̄ etiā de vita
sic abbas examiat monachū suū nouiciū an-
te p̄fessione quē examiat de qnqz prio si ē al-
teri⁹ p̄fessiois. secūdo si ē hūilis p̄dicitōis. ter-
tio si ē mulieri p̄iugar⁹. q̄to si ē rōcinis obli-
gar⁹. q̄nto si ē occulta infirmitate debilitar⁹
sic in p̄fō. Dēs sum⁹ religio si qz fide xpi
sum⁹ religati et sum⁹ nouicij in h mūdo: qz p
totū r̄p̄a vltē nfe p̄ram⁹ habitū xpi. s. gte q
est habi⁹ monasterij celestis in fine aūt tāq̄
in vltia die examiabimur de illis qnqz. P̄fō
si sum⁹ alteri⁹ p̄fessiois. s. iudei pagani heres
b ij

rici: apostate: obstinati i perō: dyabolo dediti
p desperationē. Secūdo si sum? huilis p diti
onis. s. dyabolo t perō p huius dediti qz q
facit pām suā pēti. Tercio si mulieri iuga
ti. s. si pētis carnalib? dediti: qz p mulierē itel
ligim? carnē. Quarto si debui obligati sum?
scz si fures fursurarij si p dōnes. si falsi merca
tores in ptractib? si mali artifices in yeditio
nib? t emptōib?. Quinto si sum? aliq? oculi
ta infirmitate grauati. s. si aliq? peccatum
mortale dimissim? incōfessuz qd debuit mani
festari p cōfessionē istud magis expellit mona
chiū q aliqd aliud t q fuerit inuēti liberi ab
hijs recipient ad p fessionē in curia celesti q
bus dicit abbas. Venite bñdicti pñs mei
percipite regnū t. Qui autē habuerit aliqū
hor? defectuū repellēt t dicit oib? talib?. Ite
maledicti in ignē eternū q parat? est tē. Qu
autē diuersas sententiā accipiāt pz qz pētores
in hoc mūdo multa mala cōmiserūt t pauca
bona fecerūt: ideo p paucis bonis fuerit hic
remunerati in diuitijs t delitijs tēporalib? t
p mult? pētis adiudicabūt pētis ifernalib?
Et iusti qd multa bona fecerūt t pauca ma
la cōmiserūt t p his malis passi sūt tribulati
ones t afflictōes in h mūdo: t p bonis pmi
abunt in celestib?. Iudei autē feret sententiā
dānariōis etne ptra reprobos dices. Ite ma
ledicti tē. Et gliaz ifinitā dabit electi di. Et
nite bñdicti pñs mei tē. Hoc cōfirmat salo
mon Sapie. v. Tūc stabūt iusti in māg? ostē
tia aduer? eos q se angustiauerūt t q abstule
rūt labores eoz. Vidētes turbabūt timore
horribili t mirabūt i subitantiē susperate sa
lutis gemētes p angustia spūs t dicētes in
tra se. Nō sūt qd aliqñ habuim? i derisū t i se
militudinē i pperij: nos isensati vitā illorū
estimabam? infania t finē illoz sine honore
Ecce quō cōpūcati sūt inf filios dei: t inf san
ctos sors illoz ē. ergo errauim? a viā vitā q t
ābulauim? vias difficiles: viā autē dñi igno
rauim?. Quid p fuit nob supbia aur diuitias?
rū tactaria qd pūlit nob? Tā flierūt aut oīa
illa tanq? ymbra t tāq? nūci? pcurres: t tāq?
nauis q p rāst fluctuare aqua: cui? cū pter
ierit nō ē vllū vestigiū iuenire. Et seqf. Vir
tutis aut nullū signū valūm? osidēre. in ma
lignitate em? nra p sūpti sum? iusti aut imp
peruū viuēt t apd dñz ē merces eoz: itō acci
piēt regnū deozis t dyadema speciei de ma
ni dñi. hec ille. Nec aut sententiā erit iusta ex
qūtuor. Pñio qz culpa erit manifesta: qñi pec
cata reprobōz erūt oib? patētia: t filij meri

ta iustoz. Secūdo qz excusatio nulla: qñi ob
mutescit faciūdia ybi p ficiētia ē egra. Terno
qz pena si excedet culpā: qñi pūit pētores
circa cōdignū t iustos pmiabit vltra merita
eoz. Pētores em? cum cōmiserūt crimē lēse
maiestatē merēbāt p dēre oīa. s. aīaz t corp?
t em? ambo remanebūt i esse. Quarto qz oīs
afflōz t iudicio reoz erit approbata: qñi
scit approbabit eā vñ iusta t etiā ipi pecca
tores q eū videbūt. Vñ iohes Apō. vi. Qui
dixit xpm habere statērā in manu vt apparet
ex isto tercio flore. E

Quartus flos. Dicit tem
pus iudicij sit ignozis i speciali cognoscit tñ
hora t tps in gnali. pñia pars pz ex duob?
Pñio qz xps h negauit aplis q rentib? ab eo
illud dicit. i. Dñe si in tpe h restitues regnū
israel. Rñdit. Nō ē vestrū nosse tpa vel mo
menta q pat possit in sua pñate. Secūdo qz
vt hēc Marc. xij. Dixit xps. De die aut illo
nemo scit nec angeli dei in celo: nec fili? s. ad
reuelādū nisi pater. Vigilate itaqz t orate qz
nescit qñ dñs ventur? sit. Ecce pñi quēdamo
dū dicit Aug. li. lxxij. qstionū. Etas vltima
hūani gñis q incepit ab aduētū dñi vsqz i fi
nem seculi: qñ gñiā oib? cōpūet incertū est:
sic etiā senect? q est vltia etas hoīs nō hz de
terminatū tps sic alie etates: cū quādo qz so
la teneat tñi tps: qñ reliq? oēs etates. Eū
ius rō est: qz determinat? nūer? futuri tps scā
ri nō pōt nisi p reuelatōez vel p naturalē ra
tionē. tps autē qd erit vsqz ad resurrectōem
nūerari nō pōt naturali rōe: qz simul erit res
urrectio t finis mor? celi. Et motū aut acci
pitur nūer? oīm eoz q terminatō tpe p natu
ralē rōnē futura puidēt. ex motu dō celi nō
pōt cognosci finis ei? q cū sit circularis ex h
ipo hz qz possit fm naturā suā impetū du
rare. Ecludo g? q naturali rōe nō pōt nūer
rari tps qd erit vsqz ad resurrectōez. Simili
ter nec p reuelatōez sciri pōt iō vt oīs sp
solliciti t parati sint ad xpo occurrēdū. Vñ
Aug. xvij. de ciui. dei dicit. Qmū dē hac re
calculantiū digitos resoluit t descece iubez
xpus. qd em? aplis q rentib? noluit reuelare
nec alijs reuelabit. Vñ oēs illi q tps p dicitū
nūerare voluerūt bacen? falsū loq inuēti sūt.
In gnali autē t pñse teneat cōiter q xps ve
nit in aurozate hora q xps resurrexit. s. vt
resurrectio nra cōrespōdeat resurrectiōi sue
qz resurrectio nra t aduēt? iñe erit simul t
salū hora qñi mūd? fuit creat? vt renouatio

respōda
ente t li
cub. iij. s.
lucē sagi
tio hāte
se leticijs
di pur dī
residēte a
ne tiberbe
de nocte
lo rege fū
py dñar
uenit? fili
uū erat c
ad hūc d
gnouerit
erit aduēt
debit filiū
In q pōm
nes qz pō
faciē i pson
vidēbūt fili
pter iudic
cūda qñi
scōndē: tñ
lucida i scā
bile ppr i
Tercia gñ
Rñdit q
cū erit in
pñate ma
cū pce vel
cū i mātē
flebile ppr
qñior oñi
sit p secula
tibiōm mag
cū? p pectū
uenit? ab eis
illos statēs
t al? libera
sunt mortu
opera eoz
erant: t mo
os qñi ipis
opa ipoz.
gñi ignia. s.
uenti in lib
ignis. Peri
ad iudiciū sū
a sūpra. P
intelligo ma
fientias hōi

¶ nica secūda aduētus. Sermo III

respondeat dñe creatori: et tūc stabit sol i ori
ente et luna i occidentē: sic i pñia creatōe Aba
cuch. iij. Sol et luna stetit i habitaculo suo: in
luce sagittarū tuarū ibūt i splēdore fulgurā
tis hāste tue. Veniet autē tpe q̄ hoies dabūt
se leticijs comestacōib⁹. puius et huiusmo
di pur dñi Dasi. v. Da balthasar rege i puulo
residēte apparuit man⁹ scribē i pariete ma
ne thebel phares. i diuīsiū ē regnū a re: et ea
dē nocte fuit iterfect⁹. Idoc qd fuit factū i il
lo rege figurabat idē futurū i gnē hūano. ve
p⁹ Adarb. xiiij. Sicut fuit i dieb⁹ noe ita ad
uent⁹ filij hois. sic autē i dieb⁹ noe ante dilu
uū erāt cōdētes et bibētes et nubētes vsqz
ad hūc diē q̄ introiuit noe in archā: et nō co
gnouerūt donec uenit diluuiū et tulit eos: ita
erit aduēt⁹ filij dei ad iudiciū. vñ dñi. Tūc vi
debūt filij hois et vt diē thema ppositiū.
In q̄ ponūt q̄tuor: iñstōes ad q̄tuor: q̄stio
nes q̄s potestis facere. pñia q̄stio ē. Si iudic
faciē i pñia possem⁹ subter fugē. Rñdē q̄
videbi⁹ filij hois: iō iudiciū erit terribile p
pter iudic pñia: qm̄ videbi⁹ filij hois. Se
cunda q̄stio ē. Si possem⁹ ei aliquid crimē ab
scondē. Rñdē q̄ videbi⁹ uenirē i nube. i.
lucida. i. scia magnitū iudiciū erit formida
bile ppter iudic sapiam: qm̄ uenientē in nube
Tercia q̄stio ē. Si possum⁹ ei prāci resistere.
Rñdē q̄ videbi⁹ eū cū prāte magnū iudi
ciū erit inenitabile ppter iudic potētiā: qm̄ cū
prāte magnū. Quarta q̄stio ē. Si possem⁹
eū pce vel pñio abducē. Rñdē q̄ videbi⁹
eū i maiestate: iō iudiciū erit pñioib⁹ nimis
flexibile ppter iudic iusticiā: qm̄ et maiestate. h
q̄tuor oñdīt nob⁹ et pñia p vñā lraz quā mi
hi p secretariū suū iobem Apocal. ix. Vidi
thronū magnū cādidum et sedēte sup eū ad
cui⁹ aspectū fugit terra et celū et loc⁹ nō ē in
uent⁹ ab eis. Troidi mortuos magnos et pu
illos stātes i aspectu throni: et libri apri sūt
et ali⁹ liber apri est q̄ est liber vite: et iudicati
sunt mortui ex his q̄ sc̄pta erāt in libris sñm
opera eoz. Et dedit mare mortuos q̄ in eo
erant: et mors et infern⁹ dederūt mortuos su
os q̄ in ipis erāt. et iudicati ē de singulis sñm
opa ipoz. Et infern⁹ et mors missi sunt i sta
gnū ignis. hec ē mors secūda. et q̄ nō sunt in
uenti in libro vite scripti missi sūt in stagnū
ignis. Per illū sedēte intelligo xpm̄ uenirē
ad iudiciū sup nubē candida. i. in hūanitate
allūpra. Per mortuos puillos et magnos
intelligo maiores et minores. Per libros cō
scientias hoim in quib⁹ eoz merita appare

bunt. Per librum vite intelligo diuinā essentia
in q̄ oia relucēt. et in vtroqz illoz libroz xps
clarissime videbit pñia nra et merita nostra:
et sñm illa iudicabit quosdā ad gliaz: q̄sdā ve
ro ad gehēnā. Et si bñ attēdant q̄tuor: pñia
ta q̄tuor pñie q̄stiones ibi soluunt. Nam
cū diē q̄ mortui puilli et magni stabunt an
te thronū et sedēte: soluit pñia q̄stio. i. q̄ nul
lus poterit faciē iudic subter fugē. iō videbi⁹
filij hois: cū diē q̄ libri apri sunt. et alius li
ber apri est soluit secūda q̄stio. i. q̄ nullus ei
aliquid crimē poterit abscondere: iō uenirē in
nube. i. lucida. Eū dicit q̄ mare dedit mortu
os et infern⁹ sñm et terra: soluit tertia q̄stio. i.
q̄ null⁹ poterit ei⁹ potestati resistere: iō cū po
testate magna. Eū dicit q̄ iudicati sūt mor
tui sñm ea q̄ scripta sūt i libris et. soluit q̄tra
q̄stio. i. q̄ null⁹ a tali sentētia poterit eū pce
aut pñio corūp̄tione et maiestate. vt q̄stus
iudiciū nō timeam⁹ de pñis doleam⁹ et pe
nitentiā agam⁹. vt sic redēptōre nostrū quē
nūc leti suscipim⁹ uenientē quoqz iudicē se
cū videam⁹: et cū eo in celū ascendam⁹: quo
ipse ascendit. Et istud euāgeliū exponit
moralit⁹ duob⁹ modis. Vno modo de aduē
tu ad iudiciū gñale. Alio modo de aduētu
ad iudiciū hois parriculare. pmo sic. Erunt
signa in sole. i. in sūmo pñifice pastore oim
et luna. i. vñis ecclasticis pastorib⁹ pñiculas
ribus. et stellis. i. cleriqz et religiosis. et in ter
ris pñura gñū. i. in laicis. Qm̄ in sole est si
gnū obscuracōis imptitū et ignorantie. in lu
na est signū carnalis dilectōis pñiquozū
et pñanguineoz. in stellis ē signū terrenalīs
affectōis. i. auaricie. in terris ē signū bestias
lis oppreſſionis p diuisiones laycoz. Vir
tutes celoz mouebunt: q̄ iustoz miracula
deficiēt et velabunt. Quādo ergo hec signa
apparebunt respicite et leuate capita vestra
id est considerate qm̄ extremū iudiciū ap
propinquat. nunc autē om̄ia illa apparent.
Nam in prelatis maioribus est ignorantia
et obscuratio. in episcopis et prelatis mino
ribus ē carnaliū amīcoz nimia amicitia. in
clericis est terrenozū nimia auaricia. in lay
cis bellorum diuīſio et pugna assidua. in vñ
is iustis miraculorum deficiētia. Ergo le
uate capita vestra quia appropinquat redē
ptio vestra. Secundo modo potest exponi
de iudicio hois parriculari. i. de morte hois:
qm̄ erūt signa in sole. i. in rōne q̄ habz mentē
illuminare in qua apparet signū obscuracōis
quādo excecatur p vicia. Et luna. i. voluntate
b iij

nostra q̄ a rōne debet regi ⁊ dirigi in q̄ appa-
ret signū amoris ⁊ dilectionis carnalis. Et
stellis. i. virib⁹ sensitiuis interiorib⁹. i. memo-
ria: fantasia: imaginatio: ⁊ hui⁹ apparet si-
gnū affectōis terrenalis. Et in terra. i. carne
nra in q̄ apparet signū pressure gētiū. i. mul-
tiplicatiois passiōis: q̄ caro tūc ē intra intre-
ritū. Et q̄ aliq̄s videt in se ista q̄ncq̄ signa
valde ē de iudicio mori timēdū ⁊ ad patrocī-
niū penitētie pfugiedū ⁊ sic secur⁹ tendet ad
iudiciū ⁊ obtinebit p se regnū eternū cui ap-
propinquat Amen.

De eadē unica secunda in aduentu dñi ser-
mo de vniuersali ⁊ nouissimo iudicio.

Celum et terra tras-
ibunt. Luc. xi. ⁊ in euangelio ho-
dierno. Beat⁹ Augu. li. xx. de ci.
dei. c. i. dīc sic. Nūc iudicat ⁊ ab humani gēis
initio iudicauit de⁹ dimittēs de paradiso ⁊ a
ligno vite separās pmos hoīes: pcc̄i magni
pcc̄atores. imo etiā qñ peccatib⁹ angelis
nō pcc̄it: quoz pnceps hoīes a seipso sub-
uersos inuidendo subuertit: pculdubio iudi-
cavit: nec sine illi⁹ alto iustoz iudicio ⁊ in h̄
aereo celo ⁊ i terris: demonū hoīmq̄ miser-
rima ē vita: errorib⁹ erūnisq̄ plenissima. Ele-
rū ⁊ si nemo peccasset nō sine bono retroq̄
iudicio vniuersā rōnālē creaturā pseueratū:
sine sibi suo dñio cohēretē in etna beatitudine
retineret. Iudicat em̄ nō solū vniuersalit̄ de
gēne demonū atq̄ hoīū vt miserī sint ppter
pmoz meriti pcc̄oz: s̄ etiā de singuloz ope-
rib⁹ ppijs q̄ gerūt arbitrio volūtad. hec ille.
Sup̄ quo moueo talē q̄stionē. **Q**uā-
tū ē grāte diuine iusticie q̄ in presentē reddit
vnicuiq̄ s̄m q̄ gessit in corpore: s̄ter vltē iudi-
ciū sciendū in nouissimo tpe: Ratio dubij ē
ista q̄ qualē inuenit dñs cū vocat talē parit̄
⁊ iudicat. vt dī de penitē. dist. i. c. Nūq̄ cayn
p̄terea iudiciū dei in p̄sentē ē valde cōple-
tū qm̄ corp⁹ mortis s̄m penā sibi taxatā a deo
vt dī Ben. ij. Et aīa beatificat vel dānatur
s̄m qd̄ gessit. s̄ nō restat aliud iudiciū: qm̄
de⁹ nō bis iudicat in idipm̄ qd̄ iuste in p̄sentē
ti ē punitū. vt dī de penitē. di. iij. s̄. Auctori-
tas. s̄ ⁊ ⁊ Ad istā q̄stionē rident duo ppbe
veteris testamēti: ⁊ duo doctores noui te-
stamēti. Prim⁹ est Dauid ppba q̄ ps. xlix.
dic sic. De⁹ manifeste veniet: de⁹ noster ⁊ nō
slebit. Ignis in aspectu ei⁹ exardescet: ⁊ i cir-
citu ei⁹ tēpestas valida. Aduocat celus de-
fensurū: ⁊ terrā discernere populū suū. Congre-

gregate illi sanctos ei⁹ q̄ ordināt testamētū
eius sup̄ sacrificia. Et annūciabūt celū iustici-
am ei⁹ qm̄ de⁹ iudex ē. Que verba exponit
beat⁹ Augu. li. xx. de ciuita. dei. ca. xxiij. dīc sic
Hoc nos de dño nostro iesu xpo intelligim⁹
quē speram⁹ de celo esse venturū ad iudicans-
dos viuos ⁊ mortuos. Manifest⁹ em̄ veniet
et inter iustos ⁊ iniustos iudicaturus iustet:
qui prius venit occult⁹ ab iniustis iudican-
dus iniuste. Ipse inq̄ manifest⁹ veniet ⁊ nō
slebit. i. in voce iudicis apparebit euidentis
qui prius cū venisset occult⁹ ante iudicē silue
qñ sicut ovis ad imolādū ductus est. ⁊ sicut
agnus corā tondēte se sine voce. que admo-
dum de illo per Esa. legimus pphetatū ⁊ in
euangelio videm⁹ impleri. Aduocabit celus
defensurū: qm̄ scī ⁊ iusti recte celū appellan-
t id est aduocabit sanctos angelos in sup̄nis
⁊ excelsis locis cū quib⁹ descendat ad faciē-
dum iudiciū. aduocabit ⁊ terrā. i. homies in
terra vtiq̄ iudicandos. vel celus pp̄ ei⁹ aīas
⁊ terrā ppter corpora dictū est. Discernere
populū suū: qd̄ est nisi p iudiciū separare bo-
nos a malis tanq̄ oues ab hēdis? Congre-
gate illi iustos eius. profecto em̄ per angē-
licū ministeriū tanta res pagenda est: vnde
congregatis sibi iustis suis ⁊ ad suā dexterā
cōstitutis q̄ disposuerūt testamētū eius su-
per sacrificia. i. in operib⁹ misericordie in q̄b⁹
disposuit iusti testamētū dei nouissimoz vtiq̄
iudicio dicunt⁹ est xps. Venite b̄dicti pa-
tris mei possidete paratū vobis regnū ab ori-
gine mūdi. hec Augu. Secundus est Adala-
chias ppba. iij. ca. dices. Ecce venit dñs ex-
ercitū. Et quis cogitare poterit diem adue-
tus eius? Et quis stabit ad videndū eū: ipse
em̄ egredietur qñ ignis cōflans ⁊ quasi her-
ba sicciorū: ⁊ sedebit quasi cōflans ⁊ emun-
dans argentū ⁊ purgabit filios leui. Et cola-
bit eos quasi aurū ⁊ quasi argentū ⁊ erunt
dño offerentes sacrificia in iusticia ⁊ place-
bit dño sacrificiū iuda ⁊ hierl̄z sicut a dieb⁹
seculi ⁊ annis antiq̄s. Et accedat ad vos in
iudicio ⁊ ero testis velloz maleficiā ⁊ adulte-
ris ⁊ p̄nitis: ⁊ qui calumniant mercedē mer-
cenarij: ⁊ opprimūt p potentia viduas: et
pcurant pupillos: ⁊ puerunt iudiciū adue-
nei: ⁊ qui nō timent me dicit dñs omnipotēs.
Ego em̄ dñs ⁊ nō muror tē. Que verba ex-
ponit beat⁹ Augu. li. xx. de ciuita. dei. ca. xxiij.
dices sic. Ex his que dicta sunt videt⁹ euidē-
tius apparere i illo iudicio quas dā quonidā
purgatorias penas futuras. Sic em̄ dīc dñs

Jo

az

est cos
dāmo
parant
stoz pur
trionv
filios leu
ostendit
ceps in
Acp bo
qua dñc
pferat
Quid e
iplos: q
ecciam
s̄ ex ali
tis mū
bem⁹ nō
nō est
latione
quozq̄
cellaria
ficiū p
fecit in
tur: v
mitant
in igne
digni
pam:
les hol
sunt fu
et sicut
future
erit nan
mire san
rib⁹ hosti
tione su
dicio ⁊
rius ē
Tibit
ta durab
sermo tr
sunt ver
no iā nō
sunt: at
mea nō
apud vo
bile ad
me tran
Qz sine
pūm
turi iudi
ne mō
lo em̄ dīc

est eos emūdari a sordibus et cliuari quos
dāmodo cū ab eis mali p penale iudiciū se-
parant vt illoz segregatio atqz dānatio: sit
illoz purgatio: qz sine taliū de cetero cōmis-
xione viciuri sunt. Sed cū dicit: emūdabit
filios leui et colabit eos quasi aurū et. Et qz
ostendit eos ipsos qui emūdabuntur: de in-
ceps in sacrificijs iusticie dño eē placituros.
Ac p hoc ipsi a sua iniusticia mūdabunt: in
qua dño displicebant. hostie porro in plena
pfecta qz iusticia cū mūdari fuerint: ipsi erūt
Quid em acceptius deo tales offerūt nisi se
ipsos? filios aut leui et iherl: et iuda: ipaz dei
ecclesiam debem accipere: nō ex hebrēis tñ:
si ex alijs etiā gentibz pgregatā: nec talē qua-
lis nunc est. Vbi si dixerim: qz pctm nō ha-
bem? nō sipsos seducim? et veritas in nobis
nō est: sed qualis nunc erit. velut area p vēti-
lationē: ita p iudiciū purgata nouissimū: eis
quocqz igne mūdatis qbz talis mūdatio ne-
cessaria est: ita vt nullū oīno sic q offerat sacri-
ficiū p pctis suis. Des em qui sic offerūt p
fecto in pctis sunt: p qbus dimitēdis offer-
tur: vt cū obulerint acceptūqz deo fuerit di-
mittant. Proinde: qz post iudiciū cū fuerint
in igne mūdati qz eiusmodi: mūdatoe sunt
digni in oibus sanctis nullū oīno inuenitur
pctm: atqz ita se ipsos offerēt in iusticia et ta-
les hostie oīno imaculat: ac sine vilo vitio
sunt future. Et pfecto sicut pstinis dieb?
et sicut annis prioribz: qñ in ymbra hui? rei
future mūdissime offerebantur hostie. Nec
erit nanqz mundicia tūc in mortali carne ac
mēte sanctorū qui figurabat in illari corpo-
ribz hostiarū. deinde ppter eos q nō munda-
tione sunt digni. Et accedā inqz ad vos i iu-
dicio et ero testis veloc et. hec Aug⁹. Ter-
tius ē Greg. in homelia bodierna: dicēs sic.
Nihil em in rez corporalū natura celo et ter-
ra durabili: et nil in rez natura tā velocit qz
sermo trāsit. Verba etenim quousqz iperfctā
sunt verba nō sunt. cū vero pfecta fuerint oī-
no iā nō sunt: qz nec pfici nīl transiēdo pos-
sunt. ait g: celū et terra trāsibunt verba autē
mea nō trāsibūt. Ac si apte dicat. Omne qd
apud vos durabile est sine imutatione: dura-
bile ad eternitatē nō est: et omne quod apud
me transire cernit fixū et sine transitu tenet.
Quia sine mutabilitate manētes sentēcias ex-
primūt me? sermo q trāsit. Illū ergo diē veni-
turi iudicij ante oculos ponite: et qquid gra-
ue nō credis in ei? cōparatōe lenigat. De il-
lo em diē p pphetam dicit. Juxta est diē dñi

magnus iuxta et veloc nimis. Elox diei dñi as-
mara tribulabit ibi fortis. dies ire dies illa
dies tribulatiois et angustie: dies calamitatis
et miserie: dies tenebrarū et caliginis: dies ne-
bule et turbinis: dies tūbe et clagoris. Illū
ergo diē tota intentōe cogitate: vitā corrigi-
te: mores mutate: mala reprobantia: resistētia
vincite: ppetrata aut fletibz punite. Aduentū
nāqz iudicis eternitanto securiores qñqz vi-
debitis: quāto nūc districtionē illi? timendo
preuenitis. hec Grego. Quare est beatus
Aug⁹. li. xx. de ciui dei. ca. ij. diē. Nunc nō qñ
nō solū in malo sūt boni et in bono mali qd
videt iniustū. verū etiā plenūqz et malis ma-
la eueniūt et bonis bona pueniūt: magis in-
scrutabilia sunt iudicia dei et inuestigabiles
vie ei⁹. Quāvis ergo nesciam? quo iudicio
de ista vel faciat vel fieri finat: apd quē sum
ma virt⁹. sūma sapiētia: sūma qz iusticia est:
nulla qz infirmitas: nulla iniquitas. salubrit tñ
discim? nō magni pendere seu bona seu ma-
la que videm? esse bonis malisqz cōia: si illa
bona qñere que ppria bonoz: atqz illa ma-
la maxime fugere q ppria sunt maloz. Cū
vero ad illud dei iudiciū venerim? cū tps iā
pprie dies iudicij et aliqñ dies dñi nūcupa-
tur: non solis quecūqz tūc iudicabūtur. verū
etiā quecūqz ab initio iā iudicata et quecūqz
vsqz ad illud tēpus ad huc iudicāda sūt ap-
parebūt esse iustissima. Vbi hoc qz manife-
stabit qz iusto iudicio dei fiat vt nūc tā mul-
ta ac pene omnia iuste iudicia dei lateant sen-
sus mētēqz mortalū: cū tñ in hac re pioz si-
de nō lateat iustum esse qd latet. hec Aug⁹.
Unde hoies iā iudicari ampli? nō iudicabū-
tur: sed iudex que iam iudicauit occulte ostē-
det publice iudicādo: qz de iure reprobos dā-
nauit in pctō: et bonos in iusticia saluabit. sicut
magi finiaz. li. iij. di. xlvj. dicit. ca. ij. Ma-
nifeste tūc iudicabit qd nūc occulte iudicat.
Et. xliij. di. ca. ij. eo d. li. dicit sic. Causa em res
surrectionis mortuoz erit vox tūbe: q in ad-
uentu iudicis ab oibus audiet et cui? virtute
excitabūtur mortui et de monumentis resur-
gent. Unde ppheta. dabit voci sue vocē vir-
tutis. i. effectū resuscitandi mortuos. Et Jo-
hānes euāgelista ait. Venit hora i qua oēs
qui in monumentis sunt audient vocem filij
dei: et procedent boni in resurrectionem vite
mali vero in resurrectiones iudicij. Nec ibi.
Et ca. sequenti dicit sic. Medietas autē nocte di-
citur ventur? vt ait Aug⁹. non pro hora rem-
poris: sed quia tūc venietū nō spatur. me-

dia ergo nocte. i. cū valde obfcurū erit. i. oē
cultū veniet. Dies em̄ dñi sicut fur ita in no
crepente. Dñ autē dies dñi nō p q̄litate tem
poris: sed rerū: q̄ tūc cogitationes ⁊ cōsilia
singulorū parebūt. Unde in dāniēle verūst
dierū sedit et libri ap̄i sunt corā eo. libri sūt
cōfciētie singulorū: q̄ tunc aperient singulis:
et tūc implebitur illud. Nihil occultū qd nō re
ueletur. Adueniēte em̄ sūmo iudicio: nō so
lum tenebre aeris illuminabūtur: sed etiam
abscondita cordiū manifestabūtur. Virtute
ergo diuina fiet: vt cuiusq̄ opa sua bona vlt
ima cūcta in memoria reuocetur: et mētis
iūctū mira celeritate cernātur: vt accuset ho
minē cōfciētia: eaq̄ teste vel saluē vel dāne
tur. Nec mgt̄ ibi. Et. xlvij. di. ca. iij. dicit sic.
Putat quidā dñm descensurū in vallē iosa
phat in iudicio: eo q̄ ipse p iohelē pphēz
loq̄tur sic. Cōgregabo omnes gētes ⁊ redu
cā eas in vallē iosaphat ⁊ deceprabo cū eis
ibi. In cui⁹ capli expōne ita repperi. Hoc q̄
dam puerilis itelligūt q̄ in latere que est in
vallē mōtis oliueti descēsurus sit dñs ad iū
diciū: qd frivoluū est quia nō in fra: sed in spa
cio hui⁹ aeris sedebit cōtra locū montis oli
ueti ex quo ascendit. Et sicut iohes crisosto.
dicit Angeli deferēt ante eū signum crucis.
Uñ in euāgelio veritas dicit. Et tūc appare
bit signū filij hoīs ⁊ c. iosa phat interpretat
iudiciū dñi. in vallē ergo iosa phat. i. iudicio
dñi cōgregabūtur oēs ip̄i. Iusti vero non
descendēt in vallē iudiciij. i. dānationis: sed in
nubib⁹ eleuabūtur: obuiā xpo. Quib⁹ prepa
ratis ad iudiciū et xpo sedēte p tribunali ci
tabūtur boni ⁊ mali ante conspectū iudicis.
Boni sedebūt cū xpo vt xgo gloriosa cum
oib⁹ sanctis anglis ⁊ apli ⁊ ceteri o: dies
sāctoz: sicut dicit pphēra. dñs ad iudiciū ve
niet cū senatōib⁹ ppli sui. Et Salō. in cāticō.
Nobilis in portā vir ei⁹. qñ sederit cū sena
tōibus terre. Rei autē ⁊ mali sigillatim et
diuisim cōparebūt: vt reddant rōem de his
que male gesserūt ⁊ p̄is iustā accipiant dā
nationis sententiā: vt parebūt. Primo cō
parebit lucifer cū oib⁹ socijs suis tremulē
ter aspiciēs xpi terribilitatē. Et ipse xps iū
dex dicit ei illud Ezechielis. xxvij. Tu signa
culū similitudinis plen⁹ sapiētia: pfectus de
core: in delicijs paradisi dei fuisti. Omis la
pis p̄ciosus operimentū tuū. Aurū q̄ opus
decoris tui ⁊ foramina tua in die qua cōdit⁹
es para sunt. Tu cherub extētus ⁊ ptegens

et posui te in mōte sc̄o dei. In medio lapidū
ignitorū ambulasti: pfect⁹ in oib⁹ vijs
tuis a die cōditōis tue donec inuenta est inis
quitas in te. In multitudine negociationis
tue repleta sūt iteriora tua iniquitate: ⁊ pecca
sti et eiecisti de mōte dei ⁊ p̄didisti te. o cherub
Et eleuati est cor tuū in decore tuo: in terrā
p̄ieci te: ante faciē regū dedi te vt cernerent
te. In mltitudine iniquitatū tuarū ⁊ c. Quare
cecidisti. o lucifer qui mane oriebaris. Tūc
lucifer inclinās se in terrā sic locut⁹ est. E q̄m
me iuder si tua clementia dignēf me audire
ostēdā manifeste me⁹ tuā dignitatē in nul
lo peccasse qñ cognoui: cognosco ⁊ cognos
cā q̄ tua diuinitas de nihilo me creauit: ple
nū sapiētia: pfectū scia ⁊ decore atq̄ totius
paradisi: tot⁹ angelici monarchie principa
tū post te tenent. Si fui donat⁹ plenitudi
ne sapiētie: q̄ nō poterā cōtra tuā diuinitatē
peccare q̄ est tot⁹ sapiētie pfectō. Si fui p
fect⁹ scia non poterā ⁊ tuā potentia peccare
eo q̄ subitō me poteras in nihilo redigere.
Unde nō ignorabā q̄ cōtra tuā potentiam
nihil erat potit⁹ cui potuissē adbeisse. Nō
ne fuisset magna execratio q̄ creatura p̄tra
creatorē in tantū superbuiis. Sed tua diui
nitas reuerēter loquēdo sic me abiecit expu
lit et in infernū demersit: suū michaēlis ar
changeli: vt principat⁹ monarchie agēlice ei
deputaret. Audiant oēs ppli: aduertāt oēs
gentes. si ego talis ⁊ tant⁹ in omni pfectiōe
sublimat⁹: oī sciētia ⁊ virtute decorat⁹: a tua
diuinitate hic presente q̄ semper sunt mihi as
mabilis: semp benigna: debuissēf taliter pec
casse: lex ab horret: ratio dissuadet vnicuiq̄
audiri sit incredibile. Ergo placeat tue ma
iestati me in priorē meā dignitatē gradū et
honorē atq̄ gloriā restituere. Et h⁹ istus alta
atq̄ terribili voce dicit. Audite oēs gentes
aurib⁹ percipite oēs ppli qui in circuitu meo
estis. Lucifer hic p̄s volens excusare super
biā suā in celis: ipse infelix temerarie per
egit peccatū suū palliando: tacite iniustū
ciā cōtra meā diuinitatem retorq̄t. Et cōuer
sus ad dyabolū ait. O lucifer si te diuinitas
tanto beneficio sublimauit: quomodo prestā
mis q̄ te gratis perdidit. Sed ad tollēdā
omnē presumptiones ambiguitatis merita
tua veniant in patrociniū ⁊ testimoniū
cause tue in hoc iudicio. Statimq̄ assurgēs
michael archangelus eisdē lucifero dulcibus
verbis ait. O lucifer si es innocens ⁊ iustus

Bnica secūda aduētus.

cur in me infamas peccatum superbie tue? Nōne in hoc cognoscitur malicia tua? Nōne tu dixisti in cōspectu tori? monarchie celestis: ego sum deus et in cathedra dei sedi: post hoc superbe dixisti. Ponā sedem meam in lateribus aedonis et similis ero altissimo. Et hec redacta fuerunt in scriptis ad memoriam futurorum per fideles notarios Ezechielē xxviii. ca. et esaiam. xlii. ca. Et est tante presumptionis q̄ in cōspectu dei hec negas cū sint etiam oī populo manifesta. Nūquid propter supradictam superbiam tuā ipse deus proiecit te et angelos te sequētes de celis in terram? Nunc vero respōde mihi. Si tante bonitatis in celis fuisti: pur asseris q̄re ipsa bonitate nō fuisti vltus in terra: in quā electus fuisti? Nūquid nouissima tua fuerit peiora prioribus? Nāq̄ bina vice fecisti fieri vitulos aureos in populo dei: cū diceret. hī sunt dii tui israel q̄ eduxerūt te d̄ tra egypti. Itē rpe ieroboā et roboā. Itē rēpoze machabeoz p phanastrā scā scōrū faciens te pro deo adorari: Nōne ista trahunt in manifestum superbiam tuā quā egisti in celis? Quid egisti in regno iesu iudicis cui dixisti hec oīa tibi dabo si cadēs adoraueris me: vt d̄r Althetē. liij. Si deus p̄stuit tibi sapienciā et decorē: tu autē in malignitate tua illam sapiam p̄didisti. Unde iniuste mihi ipropas p̄mī superbie tue. Accipiat et ceterē nationes et reges nationū qui serulerūt tibi et de bonis opibus tuis in hoc iudicio publice testificetur. Quāq̄ aduenissent reges nationū ante cōspectum iudicis p̄spiciētes luciferū admirātes dixerunt: Nūquid iste est vir qui cōturbauit terram: qui cōcussit regna: qui posuit orbem desertū: et vires eius destruxit: et vinctis ei nō operuit carcerem? Et tu vulnerat es sicut et nos nri similes effectus es detracta est ad ieros superbiam tuā: cecidit cadaver tuū: subter te sternetur tineā et operimentū tuū erūt vermes. Verūtamen ad infernum traheris in profundū laci. Tūc iudex dicit. Ecce nunc audiui qd̄ nationes testificentur de te et de peccatis tuis. Respondens lucifer dicit. Dñe iudex ponatur sine iusticia: q̄ fecerī tale peccatū. Nonne adam in simili superbia peccauit? Etiam nabuchodonosor et tamen nō grauasti cos sicut me. Iudex dicit. Quicquid ipsi egerunt te instigante fecerunt: sed tu nullum habuisti instigatorem nisi p̄pā maliciam tuam: ideo ipsi minus peccauerūt

Sermo III

Sed tamen ipse adam graui penitētia peccata sepultus est in valle ebion. Josue. xliij. qui cum posteris suis nō fuit miam consecutus vsq̄ ad aduentū incum in carnē. Tu vero de peccato tuo nūq̄ voluisti agere penitentiā: sed semp peiora mala prioribus addendo indies durior et obstinatior factus es sicut pharao quem vltū mare absorbuīt: et ita ifernus se parat ad te absorbendū. Tūc iudex dicit omnibus circa cū consistentibus. Quid vobis videtur? Nūquid lucifer fuit dānatus iuste cum socijs suis? Respondebūt omnes vna voce dicentes. Iuste fuit dānatus. Et iudex dicit lucifero et angelis euz se quētibz. Itē ad sinistram. Ad dextera vero et angelis eius dicit. Itē ad dextera hec est prima disceptatio quā faciet xp̄s in vlti iudicio. **¶** Secundo vocabit in iudicium creaturas humanas et principaliter populum iudeozū quibus dicit. Audite me viri iudei israelite: Nūquid p̄missum fuit vobis in lege vestra. Suscitabit vobis deus de medio fratru vestrozū p̄phetam similem moyse: illū audite. Omnis aīa que nō audierit p̄phetam illū exterminabitur de populo suo: Nōne similis fui moyse in humanitate: cōuersatione legis: et p̄ceptorū datione? Nōne vobis mortuos suscitauit: cecos illuminauit: omnes infirmos solo verbo curauit: mortem suscitauit: a mortuis resurrexit: et post meā resurrectionem per meos apostolos vobis p̄dicari feci de regno dei: qui signa et miracula magna apud vos fecerūt. Vos autem p̄secuti eos fuistis de ciuitate in ciuitates et eos flagellastis in synagogis vestris interminentes et occidentes illos: et sic regno dei indignos vos fecistis. Vineā mea electa quid ultra debui facere tibi et non feci? Expectaui vt faceres vvas et fecisti labruscas. **¶** Respondebunt iudei dicentes. Equissime iudex qm̄ iusticia et iudiciū p̄paratio sedis tue: placeat nos benigne audire: cum scriptū sit. Psal. xcy. Iudicabit orbem terrarum in iusticia et populos in equitate. **¶** Verum est q̄ deus promissit nobis mittere p̄phetam saluatōrē mundi. Et ip̄e dedit nobis signū ad cognoscendū p̄phetam illum deuteronos. m. xliij. dicens. Hoc habebis signū. Quod in voce dñi p̄p̄ba ille p̄dixerit et nō euenerit hoc dñs nō ē locut: sed per timorē aīl sui p̄p̄b̄ta cōfiterit. p̄p̄ba autē q̄ arrogāna de prauarū: voluerit loqui in nomine iheg:

que ego nō precepi illi vt diceret: aut ex noie alienoz deoz interficiet. Licet aut nunc cognoscā: p tu ille fueris pmissus in lege: ta men multa q nobis dixisti nō euenerūt: ppter que cogitātes te fore medacē pphetaz iuxta mandatu legis te occidim. Primo em dixisti palā in cōspectu toti synagoge. Soluere templū hoc: et in tribus diebus reedificabo illud. Hoc pdiuisti: et nō euenit: quia postea p longa tpa māsi: ppter qd meruisti affigi cruci. Quoniam vt dicitur. Ecdre. ca. vi. Dixit dārius rex. A me ergo positū est decretū: vt ois hō qui hanc murauerit iussione tollat lignū de domo ei: et erigatur et cōfigatur in eo domus: aut ei publicetur. Deus aut qui habitare fecit nomē suū ibi: dissipet oia regna et populū qui exēderit manu suā vt expugnet et dissiperet domū dei que est in hierl. Ego dārius statui decretū: qd studiose impleri volo et. Secūdo dixisti. nisi manducaueritis carnē meā et biberitis sanguinē meū nō habebitis vitam in vobis: vt habet. Johā. vi. Et tū p lōga tēpora vicimus absq cōmissione carnis tue. Tertio dixisti. Si qd credit in me fluit de ventre ei fluit aque viue. Joh. vi. Multi tē crediderūt: et tū nō vidim de ventre eoz flumina manasse. Quarto dixisti. Si qd sermō meū seruauerit mortē nō gustabit in eternū. Joh. viij. Multi sermōe tuū seruauerūt: qui tū mortui sunt. Et multa alia dixisti q nō euenerūt: q iuste sū legē te crucifixi mē. Preterea pei fecisti: qz sabbatū nō custodisti: eo die infirmos curādo p legē: iō nō tenebamur tibi credere: neq te pphetā in lege promissū reputare. Item lepi te interrogauim dicētes. Si tu es xps dic nobis palam. Tu nō respondisti nobis. Opa que ego facio in noie patris mei hec testimoniū phibēt de me. Licet em multa mirabilia et magna feceris q nemo ali vnpfecit: nō tū tenebamur tibi credere: qm de pcepit nobis dīcēs. Qd in noie dñi ppheta ille pdiit et nō euenerit et. Unde nō dixit fecerit: qz et helyas et helyse filia fecerunt in miraculis: qz et. Tunc iudex respōdebit eis dicē. Semp intellexistis scripturas et dicta pphetaz: quo ad cortice et superficie. Nōne pmissus in lege vestra debebat vobis loq in puerijs: pabolis et figuris. Iux illō. ps. lxxvij. Attēdite popule meus legem meā: inclinate aurē vram in verba oris mei: aperiam in parabolis os meū: loquar ppositiōes ab initio. Ecce quāte sollicitudine deus vos premouit. Si lo-

quē dixi vobis soluere templū hoc et. Non loquebar de templo materiali: in quo stabatis. Sed de tēplo corporis mei in quo habitat ois plenitudo diuinitatis corporalis: qd de structū a vobis p mortē reparauit in triduo p resurrectionē. Si dixi. nisi manducaueritis carnē et. fuit locut de vita grē et glorie quaz qd adipiscit p esus carnis mee vel re vel voto. Si dixi. si qd i me crediderit fluit et. fuit locut de fluminib: sacraz litteraz. Vos em cognouistis discipulos meos rudes: ignaros illiteratos a qbus magna flumina litari pcesserunt. Si dixi. Si quis sermōe meuz et. nō fuit locut de morte tēpali quā ego etiā sustinui: sed de morte eternali aie. Si sabbatū nō custodiui ppter carationē corporis et aie: ergo nec vos custodistis circūcidentes pueros in sabbato. Dicite mihi o iudei. Tū quid dixi filio vidue mortuo: vobis astantibus. Adolescentes tibi dico surge: et illico surrexit. Item lazaro quadriduo dixi. Lazare veni foras: et statim pdiit q erat mortuus. Tū quid leprosos mudauit: cecos illuminauit solo verbo? Nōne demonia cōfitebantur me fore xpm? Nōne discipuli mei in noie meo maiora hys fecerunt? Nōne hec signa cōfirmabant me illū fuisse pphetā in lege vestra pmissum? Ande viri nūquid surgent in iudicio isto p vos et cōdenabunt vos: qz penitentia egerunt in predicatione Jone: et vos me nō audiuistis? Respondebūt iudei dicētes. locutio tua obscura nos decepit: qz discipuli tuis dixisti. Vobis datū ē nosse mysteriū regni dei: ceteris autē in parabolis vt videntes nō videant et audientes nō intel ligāt. Luc. viij. Dicit iudex illud. Ec. v. Absiecastis em legē dñi exercitū et eloquiū sci israel blasphemastis. Non cōsurgebatis mane ad audiendū verbū dei: sed ad ebrietate sectandā ad potandū vsq ad vespēra vt vis no estuaretis. Et thara et lyra tympanū et ribia et vinū in cōmunijs vestris: et op dñi nō respiciebatis: nec opa manū ei cōsiderabatis: ppter ea captiui ducti estis: qz nō iustitiam. Ido dilatauit infernus aiām suam et aperuit os suū absq vilo termino. Et descendit fortes vestri et ppli et sublimes glorioz sig vti ad eū et. Iudex tunc dicet ois astantib. Quid videt vobis ppli gētes et ligue? Tū quid iudei fuerūt iuste dānati. Respondebūt oēs et dicēt. Iustissime qd. tūc iudex statuet iniuitas a dextis dicēs. Ite ad dextraz. Et iudeos a sinistris dicēs. Ite ad sinistras.

Ecce scda
bit in iudici
clamore tu
cer. Vos cu
dine dei for
te et rōne q
strati p de
terācu spi
et nō videb
bebāt man
nō ambul
ni ad adon
recogniti
rā: et oia q
pncipiū ef
Ipe fecit e
vestras de
bebātis fid
et in neces
iudicio de
spōdebūt g
iudex place
Et quo for
nē tuā quā
nobis nō
nationē tuā
incarnatio
gis tribuist
eram in al
spū scrm
da illor. p
nihil bonū
nos odio h
fuisse? p
debem? Ite
Audite q d
in statu inu
f hō ipse cre
dato reddid
ius cōmuna
frenate dep
ens tanc ei
hā vtrū fide
trū bolem
de dicto car
ius abrahe
lur arena n
et cū mibi
lo certimon
luc omnū
quando fec
in cōspectu
mei o feruē

Ece scda disceptatio. **ad D** / Tertio voca
bit in iudiciu gentiles qui idolis seruerunt in
clamore tubaru p angelu michael: qbus di
cet. Vos cu scitis hoies ad imaginē t altitu
dinē dei formati sicut t ceteri cu sensualita
te t rōne. quare idola vana opa manū ves
traru p deo adorastis? Que nec loqui po
terāt: cu spūs nō esset in eis. Nābebāt oculos
t nō videbāt: hēbāt aures t nō audiebāt: ha
bebāt manū t nō palpabāt: habebāt pedes t
nō ambulabāt. Qua ergo rōne mouebamini
ad adoranda illa simulachra? Quare non
recognouistis p deo illū qui fecit celū t ter
rā: t oīa q in eis erāt? Ille est q dedit vobis
pncipiū essendi: pauciqz vos a inuēture vīa
Ipe fecit exaltare spm vestru: t cogitatioēs
vestras depire. Ubi sunt dii vīi in qbus ha
bebatis fiducia? Surgāt t opitulentur vobis
t in necessitate vos ptegar. Videte si i hoc
iudicio de māu mea vos possint eruere. Re
spōdebūt gentiles idolatre dicētes. Et si nūc
index placeat tne māuetudini audire nos.
Ex quo formasti nos ad imaginē t altitudi
nē tuā: quare gratiā tuā quā iudeis tribuisti
nobis non dedisti: quos iudeos ante incar
nationē tuā per circūcisionē saluasti. Et post
incarnationē tuā quare grām baptisimi ma
gis tribuisti illis q erāt in europa q nobis q
erām in asia t in affrica? Itē cōdonasti eis
spm scrm qui inflāmauit diuino amore cor
da illor. ppter qd illi crediderūt in te: t nob
nihil horum tribuisti. Quare illos dilexisti t
nos odio habuisti? Adeli? fuisset q nati non
fuisset? postqz ppetua gehenna in inferno
debem sentire. Tūc iudet rīdebit eis dicēs
Audite q dicitur sum. Ego hoīem formaui
in statu innocētie vt ruinā angelor reparē:
s hō ipe credēs effici vt de spīto meo mā
dato reddidit se reū t cōtumacē mihi: p au
tus cōtumaciē purgatiōe spm cū tota ei po
steritate deputaui carceri infernali. Cōparē
ens tamē ei t posteris suis elegi mihi Abra
hā vīrū fideliē: cui pmi in semine suo predi
ctū hoīem t posteritatē ei bndicere: t ipos
de dicto carcere ad meā gratiā reuocare. Cu
ius abrahe semē creuit in pplm magnū ve
lut arena maris. quē pplz vocaui israeliticū:
t eū mihi in filiū elegi. t cōstitui eidē popu
lū cerimonias et circūcisionē: quē posui in
lucē omniū gentiū. Sed dicite mihi gentiles
quando feci vobis signa magna in egypto
in cōspectu vestro pro liberatione dicti ppli
mei a seruitute vestra: quare in virtute caro

rum signorū nō credidistis mihi tanqz vero
deo viuenti? Nōne exiccant mare t ipm cal
cabile prebui pplō meo vobis vidētibz: que
res notissima fuit vniuerso orbi. Nōne mas
re submersit pharaonē t exercitū ei ppter
secutionē ppli mei? Quare vos vidētes hec
miracula nō credidistis mihi? Nōne eratis
in terra pmissionis quā pmiserā huic pplō
meo qn tot signa feci in oculis vīis: in pcul
sione t occisiōe regū vestror t exercitū ve
stroz? Nūqd cōsiderastis qn Sedeo cum
trecentis viris pculis ecclā vīginti milia bella
torū t educētū gladiū: vt dī Judic. vij. Nū
quid cōsiderastis samsonē vīz fortissimū re
pplō meo: q cū maxilla a fine occidit mille vi
ros. vt dī Judic. xv. Itē cū teneretis archam
federis captiua: nōne vos in secretiori parte
natiū pculi: t inter vos fuit magna cōfusio
mortis quousqz remitteretis archā in hierz
vt dī i. Reg. v. Nōne angelus me? percussit
centū octoginta qnqz milia viroz qui vene
rāt cū Sennacherib rege assyrior vt pphana
rēt templū t pplm meū: vt dī iij. Reg. xix.
Item qd vobis feci quādo eratis cū Denas
dab qui venit in terrā populi mei cū. xxxij. re
gibus: vt dicitur populi annihylaretis: nōne
mortui sunt centū milia pedites de syris a fi
liis isrl? vt dī iij. Reg. xx. Si q vidistis ista si
gna fieri per me in pplō meo cōtra vos in q
bus idola vestra nō potuerūt vobis auxilia
rīqre mihi non credidistis? Immo vidētes
hec signa magis me vituperastis. Quia hō
nō aliter me poterā vobis demonstrare nisi
in his signis qd mihi imputatis? Eū autē di
citis q mag dilexi europā qz asiā t affricā.
Dico q ordināui discipulis meis vt p totū
orbē dīcūrerēt: vt dī Marc. xvi. Eures in
mūdū vniuersūz pdicare euāgeliū omī crea
ture. Et quia cōstat q in oēm terrā exiuit so
nus eoz: t in fines orbis terre verba eoz.
vt dicit ps. Nullā ergo habetis excusationē
Et quia scriptū est. Effūde irā tuā in gētes
que te nō nonerūt: t in regna que nomē tuū
nō inuocauerūt. Ideo ite ad sinistram. **ps. 78**
Quarto vocabit cūctū pplz xpianū: quo cō
parēte corā iudice dicit iudex angelis suis.
Separe oues ab hedīs. Exibūt angeli et se
parabūt malos de medio iustor. Quibz se
paratis accedēt pastores ecclesie: t iudex di
cet eis. Quare vos pastores depasti estis ec
clesiā meā: ecce rapina pauperū in domo ve
stra. Quare attriuitis pplm meū t faciēm
pauperū demoliri estis: cōtra vos prouocau

tes oculos maiestatis mee. Nōne superbi-
meri vestrū dedi clauē domi dauid: qua ape-
riebatis et nemo clauderet: clauderet et ne-
mo aperiret. Dicite mihi o pastores qua-
re pascebatis vosmetipsos. Nōne greges pa-
scuntur a pastoribus? Et comedebatis et pio-
sis lanis coopiebamini de substantia populi
mei et quod crassum erat superbe expoliando oc-
cidebatis: et populum meum pane spirituali non pa-
scebatis. quod infirmum fuit in opibus meis admo-
nendo non consolidastis: et quod egrotum in fide
sanctę trinitatis non saluastis predicando. et quod
fractum erat in mortalibus peccatis corrigendo non
alligastis. et quod abiectum erat in vicio et pec-
catorum corruptione clamando ad penitentiam non
correxistis. et quod perierat in peccatorum consuetudi-
ne increpando non quiescistis: sed cum austeritate
et populo meo impastis. Et ad aliud non atten-
debatis nisi ad splendida fercula in ventre po-
nenda. Et populus meus dispersus fuit: eo quod ei non
essent pastores. Et factus fuit populus in deno-
tatione bestię. id est dyaboli. Ergo pastores red-
dite rationem officij vestri. Ecce nunc exigitur san-
guis subditorum de manu vestra. Tunc pasto-
res et alij curati intuerentur terribile iudicium: cum
timore et dolore cordis humiliter dicent. Equissi-
me iudex cum sis. Ipse parati obedire tue maie-
stati non sumus iusticię tuę sed sumus magnę misam-
eritię tuę argue nos in hoc iudicio: quoniam in conspectu
tuo nullus potest per iusticiam saluari. Ergo mise-
recordissime deus sicut cum pluribus veteris testa-
menti egisti: sic et nobiscum placeat peragere.
Nōne clementissime iudex presustisti in paradiso
in quo tantum erant duo homines: et tamen ambo
sub tua custodia perierunt: ergo sanguis eorum
exigitur de manu tua. In archa noe tantum oc-
to homines fuerunt: quorum vnus periit. Nūquid
eius sanguis fuit exigitus de manu noe. In
domo abrahe filius eius bismael fuit malus. In
domo ysac esau periit. In domo iacob tres
de duodecim patriarchis perierunt. Sub princi-
patu Aboys et Barons erant mille milia: et ta-
men nemo intravit terram promissionis nisi Eas-
leph et Josue. De domo dauid quattuor pe-
rierunt. De schola et familia tua vnus perierit. De
septuaginta duobus discipulis tuis nullus me-
ruit attingere regnum eternum nisi quatuor ipsorum.
Nūquid sanguis eorum de manibus tuis et pre-
dictorum exigitur? O domine fiducialiter loquimur
cum supradicti fuerint sub custodia tua et illo-
rum cōtentamur valde quod si sanguis illorum su-
predictorum exigitur de manibus suorum pasto-
rum et sanguis nostrorum subditorum exigitur de

manibus nostris. Neque enim meliores sumus
quam omnes patres nostri. Unde iustissime iudex
placeat in misericordia iudicare nos. Iudex
dicit istis. In lege vestra quod scriptum est Eze-
chielis. iij. c. dicit sic. Fili hominis speculator es de-
di te domui israhel: et audies de ore meo verbum
et annuncias eis ex me. Si dicere me ad im-
pium morte morieris: non annuncians ei ne-
que locutus fueris ut auertatur a via sua im-
pia et viuatur: ipse impius in iniquitate sua morietur
sanguine autem eius de manu tua requiratur. Si
autem annuncians impius et ille non fuerit auer-
sus ab impietate sua et via sua iniqua: ipse qui
dedit in iniquitate sua morietur: tu autem animam tuam
liberasti. Sed pastores veteris testamenti et
ego redarguimus nostros subditos in peccatis
eorum. Nōne ego predixi. Ade ut non comede-
ret de ligno sciencie boni et mali: Nōne moy-
ses et aaron et ceteri pastores semper fuerunt
assidui pro salute populi: Si populus noluit eos
audire: non est culpa pastorum. Nōne monui
discipulos meos dicens. Vnus vestrum me tra-
ditur: est: si ille qui cecidit de schola mea et pre-
uaricatus est: noluit me audire: sibi est imputan-
dum non mihi. Etiam si noluerunt populi audire pa-
stres suos non est imputandum pastoribus: quoniam
sic secure dicere possunt. Quoniam manus nostras
a sanguine peccatorum. Contra negligentes dicitur
per prophetam Ezechiel. lvi. Canes muti non valentes
latrare. Sed dicite mihi. Si vos redarguistis
populum meum de peccatis suis: quare peristis in pec-
catis vestris? Si annuncias scelerum eorum: qua-
re in vestris sceleribus damnamini? Dicit pa-
stres. Equissime iudex si in sceleribus nostris
damnamur: non tamen fuimus negligentes circa sub-
ditos nostros: qui scelerum documentum nostrum in car-
narum iuste damnatur. Semper euangelicū verbum
in populo fecimus: seminare: ac citra nos semina-
uimus? Nostraque latas diocesces diuisimus
in parochias: in quibus spirituales posuimus re-
ctores: qui nobiscum assistebant ad crimina po-
puli corrigenda: vbique predicando euangelium.
Si ipsi noluerunt obseruare precepta euangelica
quare peccata eorum imputatur nobis? Veniant
ipsi de populo et cōfiteantur de hoc nobiscum. Quibus
aduocatis et coparentibus: aut pastores. Dici-
te nobis o subditi nūquid fecimus euangelium
dei predicari vobis in sanctis monitionibus et
assiduis redargutionibus? Respondent subditi et
dicunt. Fecistis: sed aliud docebamur a vobis
verbo: aliud facto et exemplo. Nam vos pasto-
res populi predicati euangelium cōsurgebant: et pec-
cata manifesta coram nobis operabamini. propter

quod nos
nem vestra
per credere
ris ei: propter
nobis magni
docuit. Dicit
stio aut occu-
stis peccatis in
et restitui pro
tantum fuerit
lari non pote-
fuit: negligens
Si occulte per
quoniam dei pa-
verbum dei non
ramque ad me
mus vobis pro
debulis peccatis
strare ecclesie
vestra: quia
caum: publici
Quia vero non
bultis recipere
operari quod docet
Etiam quocumque
te: sed vero co-
bultis nos
meum aliud
copetere de
pastoribus: aut
synoniam
ordines fac-
fuitis nulli
formacio cor-
fuitis: propter
etiam. Ecce ego
auri et argenti
dio formacio
standi in furo-
confabulo vos
vos in igne fi-
dio eius. Res-
irascitur furor
coram. Nōne in
mortalia cie-
mus. Dicit
vos. Quomodo
demonia cie-
sis prophetarum
venit? Nōne
cliam meam
carum: summi
et alii in quibus

Epistola secunda aduersus.

Sermo III

quod nos magis attendebam? ad execratio-
nem vestram: & ad verba sequentes vestra
peccata: credentes ea nobis licere ex quo facieba-
tis ea: propter quod in gehennam periclitamur. Vos
nobis magis fuistis: vos hac doctrinam nos
docuistis. Dicit pastores: aut publice pecca-
stis aut occulte. Si publice cum constitit de ve-
stris peccatis in iudicio vestro per denunciations
& restitui probationes vos redarguimus: & si in
tantum fuerint manifesta quod tergiversatio ce-
lari non poterat: & in redargutione predictorum
fuimus negligentes: est quidem nobis imputandum
Si occulte peccastis de his non tenebamur:
quoniam deum habet ultorem. Nonne vobis fecimus
verbum dei nunciare: quod docebamini quod ad vi-
ramque ad mortem comperebant. Nonne constitui-
mus vobis parochianos sacerdotes quibus
debuitis peccata vestra confiteri: qui vobis mini-
strarer ecclesiastica sacramenta in salutare animarum
vestrarum: quare ergo neglexistis? Si nos pec-
cauimus publice vel occulte: nobis imputetur.
Quia vero nemo sine crimine vivit: non de-
buitis recipere peccata nostrorum: explestis potius
operari quod debebam? quoniam ad actum. Et vobis
Dicit quicunque dixerint vobis seruate et faci-
te: sim vero opera eorum nolite facere. Semp ha-
buistis nos expositos et quasi inimicos: si ra-
men aliquod peccatum fuit in nobis quod vobis possit
competere. Dicite. Illi autem siluerunt. Tunc index
pastoribus ait. Dicite mihi: Quare vedidistis
symoniace donum spiritus sancti ecclesiis: bene facta
ordines sacros: loca sacra? Vos nihil aliud
fuistis nisi stannum: plumbum: & ferrum: & in medio
fornacis cordium vestrorum scoriam argenti & auri
fuistis: pro eo quod versi fuistis in scoriam predi-
catorum. Ecce ego congregavi vos in congregatione
auri & argenti: ferri stanni: & plumbi: in me-
dio fornacis inferni: & succedi ibi ignem ad co-
flandum in furore meo: & ira mea. Et adhuc
confabo vos: & congregabo vos: & succendam
vos in ignem furoris mei: & conflabimini in me-
dio eius. Respondit pastoribus & dicit. Ne
irascatur furor tuus super nos: qui es miseri-
cor. Nonne in nomine tuo demonia: id est peccata
mortalia eiecimus: & in nomine tuo prophetauimus.
Dicit index. Amen dico vobis: nescio
vos. Quomodo prophetastis in nomine meo: et
demonia eiecistis: cum totum mundum vestris fal-
sis prophetiis & peccatis & demoniis reple-
uerit? Nonne plures scidistis et diuisistis ec-
clesiam meam: mendaciter asserendo meum vi-
carium: summum pontificem dicere ecclesie non esse
sed alium in antipapa eligendum: quod reges et

rare fecistis: quod populos. Unde homicidia
adulteria: desolationes: scandala graua: et
innumeralia processerunt. Nec non Sa-
thana & demoniorum congregationem ad dicta
mala peragenda soluestis. Numquid in his sce-
leribus potestis merito vocari Samaria:
que non tanta facinora commisit quodammodo
vos? Ite reddite mihi rationem fructuum laborum
vestrorum: & diuini officij. Benedixistis ne do-
mino omni tempore: septies in die laudem dicendo:
Eubastis pauperes de substantia ecclesie mee
vel distastis parietem vestrum? Etiam istud meli-
us fuisset sed tamquam dissipatores bonorum eccle-
sie antedixistis ad alendas mulieres & meretrices
inhonestas: & ab his alias in domos ve-
stras introducentes. Velut equus & mulus in
lasciujs viuere: et copulauistis in concupi-
scencijs carnis: sicut iumenta in stercore suo, et
inaniter sacrificastis mihi carnem & sanguinem
meum: velut mundi ab omni peccato. Iudicium enim
maducauit vobis & bibistis. Si inimici mei
& ecclesie mee hoc fecissent: sustinuissem vti-
que. Et si hi qui oderunt me & ecclesiam meam super
me mala locuti fuissent mihi: abscondissem
me ab eis. Sed vos noti mei hoc egistis: pro-
pterea veniet mors super vos & descendetis
in infernum viuere. Quibus taliter conuictis:
dixit. Ite et vos a sinistris. ¶ Quinto vo-
cabit religiosos: scilicet monachos: mendica-
tes: anachoritas: et generaliter omnes qui re-
nunciauerunt saeculo: ut liberius deo seruiret
Et dicit eis. Vos in religione seculariter vi-
uistis: & quia nomen sanctitatis habentes per-
uerse agendo amplius nocuistis in ecclesia
mea quam ceteri: ut habetur. xij. questione. iij. ca-
pitulo. De monasterijs. Nam pre alijs diuinis
officijs debuistis inuigilare: ut habetur. xij.
questione. i. capitulo. Quia tuus. Et tamen
nec communiter cum alijs nec seorsum per vos
officio diuino intendebatis. et si aliquando
debitum persoluistis: non hora congruenti: non
attentione mentis aut deuotione. sed cursum
aut interpositis otiosis verbis: risibus: cla-
moribus: alijs operibus attentis. Preterea pro
priam voluntatem securi estis non obediendo
superioribus vestris. Irizando cum eis: percu-
tiendo eos: non omnia communia habentes:
sed tamquam propria possidentes: non omnia pre-
latis vestris assignantes: que religioni sunt
contraria: ut habetur. xij. questione. ij. capitulo
Non dicatis. & capitulo. Excedit. & capitulo. Deys
portio. Immo si aliqui fuistis monasterij de-
putabamini: non caritate sed cupiditate seruatis

batis ppter lucra tpalia. Si em̄ predicabas
tis pplo: si confessiones audiebatis: si cele-
brabatis: nōne spe lucri: aut pecunie: aut sub
fidij tēporalis: et mercedis terrene illa facie-
batis. Eterū eōdem vitā nō habuistis: sed te-
narios aut res alias mūdiales possedistis:
et (quod deterius est) nec castitatē observa-
stis. Idō cū Anania interibitis: vt habetur
xij. q. ij. ca. Dilectissimi. et c. Scim̄. Ite ergo
ad sinistrā. **S**exto vocabit impatores
reges: pncipes: duces: et alios qui p̄fuerūt
pplis t̄pianis. Quib⁹ cōparētib⁹ dicit. Red-
dite mihi nūc rationē regiminis vestri. Non
ne vos de puluere paupes suscitauit vt sede-
retis in solio glorie ad reddendā iusticiā
pplo meo? Quale ergo iusticiā fecistis? Re-
spondēbūt rectores dicentes. Nos secuti fui-
mus leges sacratissimas in administratiōe
iusticie. dicit iudex. Quō fuisit secuti leges
sacratissimas. Nōne corā vobis filij patris et
matris cōtumelijs affecerūt: aduenā calūnia
ti sunt: pupilli et viduā cōstituerūt: sacra-
ria mea sp̄euerūt: sacrificia polluerūt: viri de-
tratores: cōuenerūt ad effundendū sangui-
nem. Scelus opati sunt in medio vestri: ve-
rectū dora patris discoop̄uerūt: immūdi-
ciā monstruare humiliauerūt: et vniūscūq; in vo-
rē p̄mi opatus est abominationē: et sacer-
nū suū polluit nepharie: frater sororē suā:
filiā patris opp̄essit in cōspectu vestro: mu-
nera accepistis ad effundendū sanguinē. vsu-
rā et sup̄būdātiā accepistis: et a vero subdi-
tos calūniabimini. Ezech. xij. ca. Et sic mei
et iusticie mee fuisit oblit. p̄p̄ qd. Ego ef-
fundā indignationē meā sup̄ vos: et igne ire
mee cōsumā vos. Rēdebūt rectores dicen-
tes. Ecquid iudex placeat maiestati me de-
menter nos audire. Reminiscere eorū q̄ dixi
stis p̄ os Samuelis p̄p̄e cui cū primo crea-
sti regē sup̄ pplm̄ isrl. Tu em̄ dixisti sic vt dī-
xim⁹ Reg. viij. Hoc erit ius regis: q̄ impati-
rus est vobis. filios v̄ros tollet: et ponet i cur-
ribus suis: facietq; sibi equites et p̄anfores
quadrigarū suarū. et cōstituet sibi tribunos et
ceterūones et aratores agroz suorū: et mello-
res segetū et fabros armorū et curiū suorū.
Filias quoq; v̄ras faciet sibi vnguerarias et
focarias et pannificas. Agros q; v̄ros et vi-
neas et oliueta et optima tollet: et dabit suis
suis. Sy et segetes v̄ras et vincarū redditus
addēimabit sibi: vt der vernaculis et famu-
lis suis. Seruos quoq; v̄ros et ancillas et iu-
venes optimos et alios auferet et ponet in

ope suo. hec sibi. Etiam dñe dixisti pplo tuo.
Et clamabitis in die illa a facie regis vestri.
et nō exaudiā vos. hec ibidē. Si ergo illa sūt
iura regū vt pater qd ergo imputat nobis?
Tūc dicit iudex. Nō sic impij nō sic. qm̄ ea q̄
dixi pplo meo p̄ os samuelis serui mei fue-
rūt ad terrorē illius populi ne aliū cognosce-
ret regē nisi me. Ite cū dedissem imperiū to-
tius terre abrahe in sempiternū: vt p̄ Gen
xij. et xij. c. Nō dixi similia verba. Ite quādo
cōstitui dauid regē sup̄ pplm̄ meū: quale p̄-
ceptū dederim ei laudariis. Inueni dauid ser-
uū meū: oleo sc̄to vngi eū: et ponā eū excelsū
p̄e regib⁹ terre. Si autē ipe vel filij ei⁹ dereli-
querint legē meā: et in iudicijs meis nō am-
bulauerint: si iusticias meas p̄phauerint:
et mādāta mea nō custodierint. Visitabo in
virga iniquitates eorū: et in verberib⁹ p̄ctā eorū
vt p̄ ps. lxxvij. Item. ps. ij. dixi. Et nūc re-
ges intelligite: erudimini q̄ iudicatis terrā.
Seruite dño in timore: et exultate ei cum tre-
more. App̄hēdite disciplinā neq; irascatur
dñs. et pereatis de via iusta. Vñ cū legē me-
am nō euaueritis. Ite ad sinistrā. **S**e-
ptimo vocabit iudices q̄ iudicauerūt in po-
pulo suo: et dicit eis. Vñ vobis iudicib⁹ q̄ ius-
dicastis et iustificastis impiū p̄ muneribus
et iusticiā iusti abstulistis ab eo. Quia leges
meas fidelissimas iusticias meretricis feci-
stis: q̄ fuerunt plene iudicij et iusticia habita-
uit in eis: vos autē homicide bitastis in eis.
Quare iustū argētū versum est in scoriā: vt
socij furū bitastis in eis. Dilexistis munera
secuti estis retributiones. Pupillis nō iudi-
castis: et viduarū cā nō ingrediebat ad vos.
Vñ vos scelestos cōterā. Esa. i. Ite ergo ad
sinistrā. Octauo vocabit aduocatos et ius-
rispitos: q̄ in lege dei noluerūt ambulare: et
dicit eis. Vñ vobis iurispiros q̄ in cōsilijs ve-
stris pdidistis leges iniquas: scribētes iniur-
sticiā. vt paupes opp̄meret in iudicio: et vis
fieret cāe hūilū ppli mei: vt daretis in pdā
viduas: et pupillorū substantias diriperetis. pro-
pterea qz me dereliquistis cōsumemini. Ite er-
go ad sinistrā. Nono vocabit testes falsos
et aliud in falso h̄bo loquētes et ope exequē-
tes: et dicit eis. Vñ vobis qui dixistis bonū
malū: et malū bonū ponētes lucē tenebras:
et tenebras lucē. ponētes amarū in dulce: et
dulce in amarū. Dixistis iniquitatē in iusticiā
vanitatis: et in vinculo plaustrī peccatū
Esaie. v. Idō iratus est furor meus in vos
et extendam manum meam super vos. Ite

ergo ad si-
stos posse
temp de p
Et dicit ei
les populi
niet q̄ ipse
Nūc in nar
bija vestri
cam quo t
Unde dū
q̄ potius i
eis. Et v
vinū et vi
Ecce gū
ocādere v
et bilere d
as em̄ m
ne bois et
lenis q̄ et
tanq̄ nō fi
et sermo f
q̄ extinet
des quāsi
q̄ vestigiū
fugata est
nitione acc
bit op̄erū
nis q̄ sunt
tute celer
pleamur
nem⁹ nos
fit qd nō g
focij nostr
rati. Ite it
vocabit len
Et vobis
posuistis p
vendidistis
Rēctio
cratas q̄ pu
Nōne vos
fornicare fi
lectica vel
et fregist
ius filios
et in iust
augēre p
inducit ali
dari merce
tis amaro
stis eis vt a
candū vob
nem meret

ergo ad sinistrā. **¶** Decimo vocabit iniu-
stos possessores pyrratas: fures et alios qui
semper de pauperū viroīnī spoliis vixerunt.
Et dicit eis. Ele vobis q̄ pdati fuistis humi-
les populi mei. Nōne vros nūc dep̄dabimī:
nūc et q̄ spreuistis nōne vros nūc spnemini?
Nūc in naribus vestris ponā circuli: et in la-
bijs vestris ponā frēmū. vros ad locū dedu-
cam quo ire nō putatis. Ite ḡ ad sinistrā.
¶ Undecimo vocabit gulosos et fornicatores
q̄ potius in glunīci q̄ deo seruierūt. Et dicit
eis. Ele vobis q̄ potētes fuistis ad bibendū
vinū et viri fortes ad miscendā ebrietatem.
Ecce gaudiū vestrū et letitia v̄sa sempiterna
occidere vnicuique: singulare arietes: comedere
et bibere dicētes. Comedamus et bibamus:
cras em̄ moriemur: q̄ nō est refrigeriū in fi-
ne hoīs et nō est q̄ agnūmus sic reuerius ab iis
sens. q̄ et nihil nati sumus et post h̄ erim?
tanq̄ nō fuimus. Clarus est in narib⁹ n̄ris
et sermo scintille ad comouendū cor nostrū
q̄ extinet: cinis erit cor nostrū: spūs diffun-
det quasi mollis aer: n̄stibit vīra nostra tan-
q̄ vestigiū nubis: et sicut nebula dissoluet: q̄
fugata est a radus solis: et nomē nostrū obli-
uione accipiet p̄ rps et nemo memoriā habe-
bit operi nostrorū. Venite ḡ et fruamur bo-
nis q̄ sunt et vtamur creatura tanq̄ in iuuen-
tute celeriter. vino p̄cioso et vnguento nos im-
pleamus: nec p̄transcat nos flos r̄pis. Coio-
nem⁹ nos vobis anteq̄ mare scēat: nullū p̄u-
sit qd nō p̄transcat luxuria nostra qm̄ hec ē
sors nostra. **¶** Stulti ecce supplicii vobis pa-
rati. Ite itaq̄ ad sinistrā et. **¶** Duodecimo
vocabit lenones. Iustitios. Et dicit eis.
Ele vobis qui misistis sup̄ populū sortem et
posuistis puerū in p̄stibulo: et puellā p̄ vino
vendidistis. Joel. iij. Ite ergo ad sinistrā.
¶ Tertio decimo vocabit Adoniales cōse-
cratas q̄ pudicitia virginitatis nō seruauerūt.
Nōne vos fuistis filie matris ecclesie mee: q̄ et
fornicate fuistis in sanctuarijs meis ab ado-
lescēcia vestra? Vbi subacta fuerūt v̄bra v̄sa
et fregistis m̄mas pubertatē v̄se et qd ē pe-
ius filios et filias cū filijs ecclesie fratrib⁹ v̄ris
et non fuistis facite qm̄ meretrices fastidiose
augētes precii: sed quasi q̄ supra suos viros
inducit alienos. Quibus meretricibus solet
dari merces: vos autē dedistis mercedē cū-
ctis amatorib⁹ vestris: et dona diuersa dedi-
stis eis: vt ad vos ineratē v̄ndiq̄ ad forni-
candū vobiscū. Nūc fecistis cōtra cōsuetudī-
nem meretricū: in vestris fornicationibus.

Nūc cōgregabo om̄s amatores vestros cui⁹
q̄bus cōmixte fuistis: et quos dilexistis et nu-
dabo ignominia vestra corā eis et videbunt
ocū turpitudinē vestrā: et dabo vos in ignē
zeli et formidinis. Ite ad sinistrā. **¶** Quarto de-
cimo vocabit clericos parochianos sacerdo-
tes. Et dicit eis. Adīro: cui⁹ ordinis fueritis
Nam in cōgregatōe r̄palii fuistis vt laici: vt
milites in apparatu nobili: in acquisitiōe red-
ditū vt clerici. Sed nō laborastis vt laici:
nō pugnastis vt milites: nō euāgelizastis vt
clerici: et cū vtriusq̄ ordinis esse cupueritis:
vtrūq̄ deseruistis: vtrūq̄ cōfudistis. Ele vo-
bis qui sapiētes fuistis in oculis v̄ris et corā
vobis inmeritis prudētes. Et qd deterius est
Cū cūcti st̄tus hoīm habuerūt aliqd labo-
ris: aliqd voluptatis: vos clerici inter hec no-
uo quodā artificio discēmētes totū qd dele-
rat in statu quolibet elegistis: et totū quod
molestat penitus respuistis. A milicib⁹ acce-
pistis sup̄bie fasti: amplā familiā: eq̄rū pha-
leras: nobiles apparatus. A mulierib⁹ pen-
dētes collo pelles rubricatas: vinū: mollicie
balnei gloriā et ornatum. A rusticis boīes
plena: bona terre: fructus agroꝝ. Sed canis-
tis militaris lorice podus: muliebri declina-
tis verecūdiā: onus rusticū et agricole vicus
quē sibi labore acquiritat subterfugistis. his
delicijs in seculo affuebatis: adueniēte fru-
ctuum tēpe p̄op̄uaria vestra plena tritico
erant. vinū v̄se meracissimū bibebatis: et in
de in crassā aminitū impingebamini: dilata-
bamini. Nūc autē quo vos ordine collocē nō
inuenio. Si ad milites diuerterit: vos exu-
stis: si ad clericos cūcti ordines a suis finibus arce-
būt. cū itaq̄ in nullo fueritis ordine: vbi col-
locabimini. Restat ḡ vt illum vobis depu-
tem locū: vbi nullus ordo sed sempitern⁹ hor-
ror inhabitat. hec Bern. sup̄ illud. In labori-
bus nō sunt et. Ite ad sinistrā. **¶** Quinto de-
cimo vocabit officiales cōitatus. vsurari-
os et gabellarios. Et dicit eis. Nunqd̄ iusti-
cabo staterā impiā et sacelli pōdera dolosa
in q̄bus diuites repleti fuistis iniquitate: et ha-
bitātes in ea loq̄bamini mendaciū: et lingua
v̄sa fraudulēta in ore v̄so. Michae. vi. Agi-
te nūc diuites. plorate vlulantes in miserijs
vestris. q̄ adueniēt vobis. diuitie vestre pu-
trefacte sunt: et vestimenta v̄sa a tineis come-
sta sunt: aurū et argentū vestrū eruginat⁹ et
erugo eorū in testimoniū vobis erit: et mādū-
cabit carnes v̄ras sic ignis. Thesaurizastis
vobis irā in nouissimis diebus. Jacobi. v.

Septedecimo vocabit mulieres maritatas
q̄ cōiugij fidē violauerūt. Et dicit eis. Nunc
anūcio vobis scelera vestra. qm̄ quiter adul
terate fuistis et nūc sanguis adulterij vestri
in manib⁹ vestris. Nunqd̄ misistis ad viros
de longe veniētes: ad quos nūcios: lenones
in q̄ miseratis. Cūq; venissent ad vos: circū
linistis oculo: vobis ornate erat mūdo mul
ebri sedistis i lecto pulcherrimo: et are vos in
sa ornata: bimiamar ynguētū sup vos po
suistis: vob erat multitudo exultatōis. Po
suistis a. millas in aurib⁹ vestris: et coronas
speciosas i caprib⁹ vris et cū eis adulterate
fuistis. Et vobis cōphēsis in adulterio: edi
ficastis vob lupanari: cūq; plateis: ad oē ca
pit vīe posuistis signū p̄stitutionis vestre: et
abominabilē fecistis decorē vestrū: et dimisi
stis pedes vros omni trāsēūti. Ecce ego ex
tendā manū meā sup vos et in aīas odientū
um filiariū p̄pli mei et in p̄piscētijs vestris
plumemini. Itē q̄ ad sinistrā. **Decimo**
seprimo vocabit viduas q̄ in delicijs vixēst.
Et dicit eis. Vos delicate nō spastis in deo
nec in iusticijs obsecratōib⁹ et orōnib⁹ nocte
et die. Non em̄ bonorū operū testimoniū ha
betis: filios non educastis: hospitio egenos
nō recepistis: sanctorū pedes nō lauitis: tri
bulatōes patiēter nō tolerastis: omē op⁹ bo
nū subsecute nō fuistis: luxuriare fuistis: p̄
mā fidē irrita fecistis: simul aut̄ et ociose do
mos circūistis: nō solū ociose: sed et curiose et
hōse: loquētes q̄ nō op⁹. i. **Ad himorh. v.** Itē
ad sinistrā. **Decimo octauo** vocabit domi
cellas q̄ sunt vestite auro et argento et alijs
p̄ciosis ornamētis et dicit eis. **Q**uī filie popli
mei satis fuistis eleuate in ornamētis vris
q̄bus ambulastis extēro collo: et nutib⁹ oculo
loz ibatis: plaudebatis manib⁹: pedib⁹ vris
cōp̄stro gradu ite debatis. p̄pterea nūc de
caluabo vos et verticē capilloz vestroꝝ et cri
nes capiti vestroꝝ nudabo: et auferā orna
mēta calciāmētoꝝ vestroꝝ. et lunulas: et tor
ques et monilla et annillas et mitras: discer
i mīalia et olpharoziola: anulos et gēmas in
frōte pendētes et muratoria et pallia et acus
et specula. et syndones et thetistrā. Et erit p̄
suauī odore fetor: et p̄ zona funiculus: et pro
trispāti crine caluiciū: et p̄ fascia pectorali ci
licium. Itē ergo et vos ad sinistrā. **Decimo**
nono vo: abit homines seipos amātes: cupi
dos claros: sup̄bos: blasphemos: parentib⁹
inobediētes: ingratos: sceleratos sine affecto
ne: sine p̄ce: criminatores ineq̄mētes: iniu

tes: sine benignitate: p̄dicores: proteruos:
tumidos: voluptatū amatores: habētes spe
cies pietatis: hūit aut̄ abnegātes. Et dicit
eis. Quēadmodū Jānes et māb: es semper
restitērūt moysi: ita et vos restitistis iurati:
hōies corrupti mēte: reprobi circa fidez: et in
bonū nō proficiētes: sed ducebamini varijs
desiderijs semp disēctes et nunq̄ ad scīaz ve
ritatē pueniētes. Inspiciētia em̄ v̄ra nota erit
oibus. ij. **Ad himo. iij.** Itē ad sinistrā. **Deci**
gesimo vocabit oēs p̄dores p̄pli xpiani. Et
dicit eis illud **Er̄istotomi** sup̄ marb. Ego p̄
pter vos homo fact⁹ suz: p̄pter vos alligat⁹
et delusus: celsus et crucifixus: vbi est tantarū
mearū iniuriarū fruct⁹. Ecce p̄ciū sanguis
mei quē dedi in redēptionē aīarū vestrarū.
vbi est hūitus v̄ra quā mihi p̄ p̄cio sanguis
mei dedistis. Ego sup̄ glīaz meā vos habui
cū essens deus appares homo: et viliores me
oibus rebus vris fecistis. Nam oēm rem v̄
lūsimā terre ampl⁹ dilexistis: q̄ iusticiā meā
et fidē. hec ille. **Itē** spōdebūt p̄dores. **Q**uā
me iudex placeat elementie tue: nō in furore
arguere nos: neq; in ira tua corripere nos: qm̄
hōba tua sicut sagitte infixā sunt nobis. Quia
em̄ sim⁹ p̄dores: tñ aduerte q̄ baptizati su
mus in fide trinitatis. in quā credim⁹. vnde
Joh. iij. dixisti. Tñ q̄s renatus fuerit ex aq̄
et sp̄s sancto nō pōt introire in regnū dei. et
Adacti vlti. dixisti. Qui crediderit et baptiza
tus fuerit saluus erit. Et **Joh. xi.** Qui crede
it me et si mortu⁹ fuerit viuet. Tñne baptiza
ti fuim⁹: et in te credidim⁹. Et **Joh. xx.** dixisti
Beati q̄ nō viderūt et crediderūt. Ecce nūc
te vidim⁹ in carne mortali et humana. et in t
te credidim⁹. Si q̄ sumus mortui in p̄cio:
tñ p̄pter fidē quā habuimus in seculo: nūc p̄
tua mīam resurgere possumus ad glīam cuꝝ
in tua fide dimittant p̄cta. Cū em̄ cognosce
res figmentū nostrū: et q̄ infirmitate carnis
eramus p̄ni ad peccandū: etiā p̄pter versuti
as diaboli: sz p̄miseris nos mori in p̄cio: tñ
tua mīa liberare nos potes. **Q**uī sup̄ exaltat
mīa iudiciū: vt d̄ **Jac. ij.** P̄feses ieiunauit
m⁹. elemosinas fecimus: ecclīas visitauim⁹
et alia bōa fecimus q̄ tibi nota sunt: q̄ solus
saturator es cordiū: ergo saluare nos potes
Tñ iudex dicit eis. Licet fueritis baptizati
fregistis tñ fidē et p̄missionē vestrā: q̄ non
renūciastis sathane: neq; mūdo: neq; pom
pis eius: nō seruastis legē et mādata mea ve
t̄ miseratis. Item fidē meā violastis: sequē
do crimina: et p̄dores: et p̄miseris.

Itē nomē
vnde nō o
bie in regnū
paris mel
umatio: ve
lites et cōte
pugno imp
elegit. Et
ecclīstis
Amen die
stram. Itē
miseratō
sanctū: ne
sine mīo
sō sine mī
oibus et d
bie iudex:
qm̄ aduo
neri q̄ n̄ p
to et vort
Lōn filio p
uocatio au
lure apud
v̄bābē. Itē
J̄deo dīa
ad senten
subito ass
Et accēd
mine deu
multe mī
sericordiā
scelera aī
imocēa el
prebēstū
sup̄ vias f
opera sua
Tū dīe sed
fuit legē
tū: et leg
Tū dīstī
ne vestrā
preparū
illa de pop
nio est: et
nolūc p̄
mulum r
arq; iudic
tratur: est
populus f
legis iusti
tu quos in
vinctos de
legis tēru

Itē nomē meū p vos iugit̃ blasphemabaf.
vnde nō omīs qui dicūt mibi dñe dñe: intra
bit in regnū celoz: sed qui fecerūt voluntates
patris mei qui in celis est. **Matth. viij.** Si te
iunastis: vobis ieiunastis: et nō mibi: q̃a ad
lites et cōtentiones ieiunastis: et paullistis
pugno impie. Nunqd̃ tale est ieiunius quod
elegi: Erre nō. Si elemosinas fecistis: tuba
eccl̃nistis at̃e vos vt haberetis gloriā mūdi
Amen dico vobis. **Recepistis mercedē ve
stram.** Itēz tanq̃ obstinari in malo de mea
misericordia diffidētes: et peccātes i sp̃ritū
sanctū: neglexistis penitentiā: et q̃ iudiciū
sine misericordia erit ei q̃ est sine misericordia:
sō sine mīa dānabimini. **Quicq̃ h̃ his
oibz et deficiētibz in causa pp̃ia: expecta
bit iudex:** an aliq̃s velit aduocare pro istis
qm̃ aduocati nō minus pficiūt humano ge
neri q̃ si patriā armis defenderēt: ex de vo
ro et vori redēptione. per glosam. vbi dicit̃
Consilio pollet cui vīm natura negauit. Ad
uocatio aut̃ est desiderū suū vī amīci sui: in
iure apud eū qui iurisdīctiōē preest exponere:
vt habet̃. **ij. q. viij. ca. infamis. h̃. in digestis.**
Ideo dñs mīa videns iudicis indignatiōez
ad sententiā pmulgandā cōtra peccatores:
subito assumpsit cām peccatoz defendendā
Et accedēs ad p̃nias iudicis: ait dñaro: do
mine deus misericors et clemēs: patiens. ac
multe miserationis et verax: qui custodis mi
sericordiā in milia: qui auferis iniquitates et
scelera atq̃ peccata. nullusq̃ apud te per se
innocēs est: q̃ es magnus consilio et incom
prehēbilis cogitatur cuius oculi sunt aperti
sup vias filioz adam vt reddas vnicuiq̃ bz
opera sua et fm̃ factū adinuentiōnū suarū.
Tu dñe fecisti iudeos poplū tibi q̃b̃ impo
suisti legē circūcisionis p abrahā famulū
tuū: et legis mādāta p moysen seruū tuū.
Tu dixisti abrahā. **Et itq̃ pactū meū in car
ne vestra p fedus eternū.** Adāsculus cuius
preputiū caro circūcīsa nō fuerit peribit aīa
illa de populo meo. Si ergo fedus circūcīso
nis est eternū sine p̃finitione tempous. eter
naliter pmanere debebat. Et iā dixisti p fa
mulū tuū moysen. Custodite leges meas
atq̃ iudicia: ne et vos euomat̃ terra quāz in
traturū estis et habitaturū. **Leuitici. xx.** Vnde
populus iste sub tua lege cōstitutus: penas
legis sustinuit cū peccasset cōtra legē. Et iā
tu quoz in sanguine testamēti tui eduxisti
vinctos de lacu. vt dicit̃ **Zach. ix.** Tu insup
legis certitudīas carne assumpta obseruasti.

Et quāuis baptisimū instrueris a quo retel
serunt iudei nolētes baptizari: non tamen p
pter hoc debēt perpetuo damnari. Quia vt
dicit̃ **Deuteronomij. xliij. c.** Prophetam sus
citabo de medio fratrum vestroz. Si q̃s nō
audierit pphētā illū. ego vltor existam. **Lex**
ista nō exprimit certā vltionē. ergo intelligit̃
de vltione legis qua dicit̃ur. **Seruate leges
meas atq̃ mandata ne et vos euomat̃ ter
ra in quā intraturū estis et habitaturū.** Nūc
autē quia te cōtemplerūt et baptisimū spreue
runt. ideo ciuitas eozū desolata fuit p tūm
et vespasianū imperatores romanos prout
dixisti. **Luce. xij.** Venient dies in te et circū
dabūt te inimici tui et. Et sic de iure legis
nō debent perpetuo damnari. Preterea tu
domine fuisti causa pfidie ipozū. Nam de
us pater in aduētū tuo precepit tibi dicens.
Aggraua cor populi huius. et oculos excēta
et aures claudē: ne forte videāt et intelligāt
et sanem eos. **Esaie. vi.** Respondit iustitia
genusl̃exa ante iudicē dicens. Summe op̃i
fex rerum omnū licet verba misericordie vī
deantur demulcere aures audientium. Ego
tamen aliter ostendas de iure legis. cum lex
dicit̃. Si quis nō audierit pphētā illum ego
dens vltor existam. nō dicit̃ q̃ lex vlticere: sed
dens cuius vltio est alia ab vltione legis
quā vltionē dei ponit psal. dicens. **Conuer
tantur peccatores in infernū** scilicet damna
tione perpetua. ergo ipsi iudei saluari nō
possunt. Preterea **Amos. ij.** dicit̃ur sup tri
bus scelibus israel et super quattuor nō cō
uertam eum. p eo q̃ vendiderit argento iu
stum. Ego autē exterminauī amorē eum a
facie eozū. Ego sum qui ascendere vos feci
de terra egypti: et eduxi vos in deserto quas
draginta annis: vt possideretis terrā amor
re: ego suscitauī de filiis vestris in pphētas
Nunquid nō est ita filij israel: **Nec ille.** Ex
quo sequitur q̃ ipsi nō possunt saluari cum
te domine iudex vendiderūt. Primū enim
scelus post habitāz terram pmissiōis: fuit
in tabernaculo sylo: vbi deus habitauit cui
preerat hely sacerdos: cuius filij scilz op̃hni
et phinees. **Retraxerūt populū a sacrificijs**
ex quo scelere populi: archa dñi fuit capta a
philisteis. et post sex menses fuit reducta ad
locū pp̃iū: vt dicit̃ pmi **Reg. vi.** Secundū
scel⁹ fuit in syo: vbi sacerdotes et reges ydol
sacrificabāt neglecta lege ex q̃ transmigrationi
fuerūt in babilonē. destructo templo. ibiq̃
manserūt. **lxx. annis.** Postea cōuersi mian

5rela 4
f. d. 27

cosecuti sunt vt dicitur. Regū. vlti. 7 Eldre p
rotū. Tertiū scelus fuit in hierlm reedificato
ceplo. qm recesserūt sacerdotes 7 ceteri a le
ge dei et luxerūt se nationib⁹: apostatātes a
circuncisione ex quo ab infidelibus regibus
mortui: vediti: 7 captiuati fuerūt vltra ducen
ta milia: postea miam cosecuti sunt. vt pz in
libris Adachab. p rotū. Quartū vero scelus
fuit qz viderūt pmissum eis in lege christū
quē tradiderūt morti. Et quo ad hoc nō cose
quent miam. Tūc mīa relicta causa iudeoz
assumpta causam gentiū dices. Loquar ad
dñm meū cū fiducia. Siquidē isti videly pa
gani nescierūt te deū esse: nō viderūt nō au
diuerūt: pphetas nō misist legē nō dediti:
patriarchas nō viderūt: sanctorū exēpla non
legerūt: futurū iudiciū nemo pdixit: vestire
nudū nemo mādauit: resistere libidini nemo
pcepit: respicere auariciā nemo p sua frīguo
rātia peccauerūt: merent veniā. ppter ea cō
stebor in nationib⁹ dñe. Et tunc iustitia
adducet iustos suos q arguēt taz iudeos q
paganos. vt dicit Aug⁹. in smone. iij. de ad
uētū dñi ad iudiciū. Surget p̄mus noe iust⁹
ac p̄clamabit. Ego dñe ppter peccā corum ne
pirent diluuiū pdicauit. vt iph agnoscerēt q
esset innocētibus solus: 7 q pena peccātib⁹.
Secūdo venit Abrahā a dicit. Ego p̄ gētiū
cui⁹ exēpla sequētes cleci sunt. ego filiū me
um Ysaac nō dubitauit tibi offerre p victimā
vt isti cognoscerēt nihil sibi p te dño rebus
re. Ego filio meo nō pepci. Ego te dñe iubē
te terrā meā 7 cognationē meam deserui vt
eis essem exemplū sua peccā deserere. Tertiū
moyses subsecutus dicit. Ego dixi nō adul
terabā: vt licentiā fornicatiōis tollerē. Ego
dixi diliges p̄mū tuū vt charitas abūdarer
Ego dixi. soli deo seruiēs: ne idolis immola
rent. Ego dixi iniqs falsum testimoniū ne di
catis: vt aduerſum hoīem os suū mētiendo
clauderēt 7 oīa alia salutis p̄cepta te p̄cipiē
te pposui. Quarto venit dauid 7 dicit. Ego
te dñe p oīa nūciaui. Ego cū rex essem p̄dū
prāre cilio supercatus: 7 auri subiectus ora
ui. vt istis māiuerudinis ac humilitatē exem
plū darē. Ego dixi. Bñs vir q nō abiit in cō
silio impiorū 7c. Ego dixi. Exultabunt sancti
in gloria. Ego dixi. Desideria peccāz peribūt
vt agnosceret 7 peccā desererēt. Ego in inīq
mīs qui me psequēbant p̄cepit: vt 7 isti mi
sericordiā imitarent. Quinto Esaias surget
et dicit. Ego dñe p os meū p̄monui. Ego
peccātib⁹ irā venire testis sum: vt istos

a malis suis: siue spes p̄miorū: vlt suppliciorū
formido repellēt. Tūc xps dicit. Ego vobis
regna celoz p̄misi. Ego et vt maloz vestroz
penitentiā agerētis. in exemplū latronē qui
me sub vni⁹ hore momēto in suo sine cōfesi
sus est: in paradiso locauit: vt illius fidem
qui remitti sibi peccā mēnerat: imitaremīni.
Nam etiā p vobis passus sum: ne dubitaret
homo p se pari quod de⁹ p hoīe tulit. Ego
me post resurrectionē meā ne fides v̄sa con
funderet ostēdi. Ego in petro iudeos admo
nui. Ego in paulo gētib⁹ pdicauit. Quid vos
iuvat q labijs me honoratis facis vero et
opibus denegatis. hec Aug⁹. vbi sup. Sub
sequēter locuta est mīa dices. E lemetissime
iudex qd facies de istis peccātib⁹ ppli mei
xpiani: Nōne dñe mīator 7 misericors q
dixit: in eternū mīa edificabit in celis: in et
nū p̄ides eos vt non cōplacitor sis ad huc:
aut in finē miam tuā abscides a gñarōne in
generationē: aut obliuisceris miserī de⁹: aut
p̄inebis in ira tua mias tuas: Nōne isti ser
ui tui fuerūt q̄s in dilectōe tua vocasti chri
stos tuos: q semp te dñe inuotauerūt: Si p
petis suis penitentiā nō egerūt tñ viuētes
in mūdo gūter flagellati sunt. fame: peste:
guerris: 7 iudicijs legis tue. Unde num q li
bertate gauisū sunt: q semp futuri dedin fue
rūt. Tū tñ p̄miseris nō in ppetuū irasci. neqz
in eternū cōminari. Non fm peccā eoz facere
eis: neqz fm iniquitates eoz retribue eis. Quā
fm altitudine celi 7 terrā: corroboraſti miam
tuā sup nīmetes te. P̄peri q miam tuā: 7 im
ple aīal benedictiōe. Scitū qz iustitia re
spondit. dices. Iustus es dñe 7 rectū iudiciū
tuū. Tu mihi iurasti 7 statuisti custodire ius
diciā iustitię tue. Unde qz dile. isti iusticiā et
odisti iūq̄atē: p̄p̄ea vixit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo
leri: ic. qm iustitia tua iustitia in eternū: 7 lex
tua veritas: vt dixit dauid p̄pheta h̄ assistēs.
Ego dñe a te peti legē veritatē: dices. Dñe
qs habitabit in tabernaclo tuo: aut qs reque
ſcet in mōre sancto tuo. Et tu legē veritatē de
disti mihi: dices. Qui ingredit sine macula 7
operat iustitiā 7c. vsqz 7 munera sup inno
centē nō accipit: vt testat dauid p̄pheta. Irē
p̄misti mihi: ad nihilū deducere in p̄spectu
tuo malignū. Sz qz mīa foroz mea dicat chri
stianū pplm afflictiū illis q̄mroz plagis. Dis
co qz inter ipa flagella in ſculo: posuerit chri
stianū mendaciū ipem eoz 7 mendaciū p̄cepti
sunt: sicut dicit Esaias p̄pheta hic assistēs.
xxviii. c. sic. Percussus non sedus cū morte et

Vnica secūda aduētus Sermo IIII

tū inferno fecimus pactū. Flagellū inūdās cū transferit nō nocebit nobis: nec veniet super nos qz posuimus mēdaciū spem nostrā et mēdacio pteci fuim⁹. Idcirco dixisti dñe de⁹. Ecce ego ponā iudiciū i pōde et iustitiā i mēsurā et subuertet grādo spem mēdaci⁹ et ptectionē. Bq inūdabūt et delebit sed⁹ vñm tū morte: et pactū vestrū cū inferno nō stabit. hec ille. Isti xō pētores abūdātes in scō obtinuerūt diuitias et cū oib⁹ scīs et iustis nō fuerūt flagellati. In extremo vite ipsoz pace et diuitijs gaudētes obliuī sunt tui deus qui saluasti eos. pperera sicut oues in inferno positi sunt: vt mors depascat eos. Sed in inferno nulla est redēptio vt innit Job. vii. Et dauid in inferno qd cōfitebit tibi: quāsi dicat nullus. Et iterū. Nō mortui laudabūt te domine: neqz oēs qui descēdūt in infernus. Et Ela xxviii. Nō infernus cōfitebit tibi: neqz mors laudabit te: nō expectabūt qd descēdūt in lacū veritatē tuā. Ergo iustissime deus hij pētores fm veritatē legis tue inferno dānati: amplius saluari nō pnt. Assurgēs mīa dicte. Defecit in saluari tuo anima mea et in verbo tuo speraui. Defecerūt oculi mei i eloquiū tuū dicētes qñ solaberis me. Tu em̄ in latere tuo fecisti portā. vt pētores p eā ad te redeūtes saluarent. Sed iustitia semp rigorosa: angelos perdidisti. Adam peccante de paradiso eiecisti: mūdū vniuersū pātis plenū aqz submersisti. Sodomā et gomorrā ignē cremasti: pplm murmurantē: cōtra deū occidisti. Ideo scissimus dauid bñc assistēs. anteq̄ a deo vnctionez et regnū sacerdotij fumeret nō te sed me in persona xpī sub publico chyrographo inreūratū: firmato ab ipso deo despōsante: et cū ipso deo tale pactū habuit. Si autē dereliquit filij tui legē meā et in iustitijs meis nō ambulauerint: si iustitias meas pphanauerit: et mādāta mea nō custodierint. visitabo in virga iniquitates eoz et in hyberibus peccata eorum. Misericordiā autē meā nō dispergā ab eo neqz nocebo in veritate mea. i. in iustitia. Ergo postq̄ fūi despōsata ip̄i dauid: sub pacto in reūratō firmato: cesset rigor tuus quē ptra pētores ostēdisti. In cui⁹ signū dixit ipse iudex i mūdo vlūs. Discite qd ē misericordiā volo et nō sacrificiū. i. iustitiā. Auctoritates autē quas p te allegas nō loquunt de circūcisiōe vel baptizatiōe: sed de alijs paganis qui p circūcisiōe vel p baptisimū nō sunt scripti i libro vite. Isti em̄ tales qui mortui sunt in

inferno: nō laudabūt dñm: qm̄ characterem vite nō habēt: sed alij q̄ habent characterē vite. dñō benedicēt: sicut Hieremias qui in inferno orabat et exaudiebat a deo p victoriā ppli sui. ij. Mach. vlti. Scio em̄ o iustitia q null⁹ sanctorū et pplijs meritis et de iure iustitie pōt iustificari apud deū. sicut dauid clamabar dicēs. Non intres in iudiciū cum seruo tuo dñe: qz nō iustificabīs in conspectu tuo oīs viues. Et psetur⁹ ē iūmic⁹ aiāz meā Item o iustitia qd p̄fuit mūdo xpm̄ carnes humanā sump̄isse et eā in morte p pccōib⁹ posuisse: oēs dānans pētores. Prefea qd p̄fuerūt baptisimus et alia sacramēta ecclie i qbus peccata remittunt: gratie infundunt: et virtutes cōdonant: nisi qz alia est lex habētium characterē et alia nō habentium: qñ de his qui habēt characterem dicitur pmi Reg. ii. Dñs mortificat et viuificat: deducit ad inferos et reducit. Et dauid. Qm̄ nō derelinques aiām meā in inferno. Et iterū. Dñe eduxisti ab inferno aiām meā: saluasti me a descēdētibus in lacū. Ergo signati characterē circūcisiōis vel baptisimi. q dānati fuerint in inferno: possunt ab eo redimī p̄cipue illi q nō fuerūt alienati a deo cū sit scriptū. Perdes om̄s q fornicant abs te: mibi autē adherere deo bonū est. Ponere in dño deo spem meā Et iterū. Eouertant pētores in infernū oēs gētes que obliuiscunt deū. Et iterū. Verūm deus redimet aiām meā de manu inferi: cū acceperit me. Et sic de multis alijs que p̄fit adduci. **P** acbrā xgo cognosces hāc discordiā inter istas duas dñas: traxit eas ad partē et dixit eis. Que est ista v̄ba discordia? Rēspōdit iustitia dicēs. Dñā glorioza discordia n̄ra est hec: hoīes hic p̄ntes de p̄plo xpiano iuste p iudicē nostrū filiū tuū eoz de meritis exigētibus: traditi fuerūt inferno et ibi fuerūt p̄pa lōgiora i supplicijs eternis. Tunc xō qñt misericordiā soror mea dictos dānatos ab inferno liberari. in mei fūe pte iudiciū et iacturas. Dixit misericordiā. Soror mea iustitia mibi magis fieret p̄ludicū. si p̄dicti peccatores nō liberarent de carcere infernali. Namū em̄ esset nomē meū si p̄dictis pētoribus deus nō miserebit. Dicit tūc xgo beata. Nolite cōturbare inuicē: qz vtraqz vestrū suū ius habebit. Si placet ponite hanc vestrā disceptatiōē in manib⁹ meis. qm̄ p vtraqz rōnabiliter diffinit. Quib⁹ cōsentientibus xgo posuit inter eas silentium. hoc modo. Qm̄s pētores populi christiani

qui tñ baptismū nō irritauerūt: aut sine pec-
cato mortali in infernū descēderūt vt sancta
cerēt p purgationē quod in hac vitā nō sa-
tisfecerūt: de inferno redimant. Ceteri vero
qui cū peccato mortali descēderūt in infer-
nū: in eternū ibidē cruciētur. In his tñ oib⁹
reseruato beneplacito filij mei. Et in hac sen-
tentia h̄ginis: p̄dicte dñe cōsenserūt. Quos
venissent ad tribunal iudicis et p̄ h̄ginē reci-
tata h̄tutū cōcordia, dixit xps, illi p̄tōres q̄
diffiderūt de dei mīa et neglecta penitētia
semp ad malum obstinati fuerūt. Item qui
desperauerūt in suis peccis Item q̄ veri tatē
impugnaue: ut et semp mendaciū dixerunt.
Item qui nunq̄ habuerūt p̄positū penitē-
tiā. Item qui male senserūt de p̄sonis scissū
me trinitatis et p̄cipue de sp̄s sancto. Item q̄
scissima in ecclesia mea posuerūt et prexerūt q̄
bus dedit tps penitēdi et noluerūt. hi oēs de-
trudant in infernū iuxta voluntatē iusticie.
Ceteri x̄o oīs ab inferno redimant iuxta vo-
luntatē mīe, placuit sūta iudicis. Et sic mīa et
iusticia obuiauerūt sibi et inuicē osculate sūt
et. Ad h̄cordia dicit iterū. Clemētissime su-
der senio et iuxta infernū puulos carere gl̄ia
beatitudinis tue. qui nō habito baptismō.
aliq̄ in vteris matrū aliq̄ in lacte mortui fue-
runt q̄ si vitissent baptizati fuissent. Sed cū
p̄dicat puuli fuerūt sub tua custodia. ps. Cu-
stodies puulos dñs. ne dicat q̄ sub tua cu-
stodia pierint. pero vt ad gl̄iam beatitudinis
reducant: qm̄ culpa eorū nō fuit si baptizati
nō fuerūt: sed culpa mortis q̄ sic aspere eos
inuasit vt pr̄. Dicit iudex aduocent vitā et
mors. Quibus vocatis et cōparētib⁹ dicit
iudex. O mors ego te feci vt esses p̄ci: sa-
sanctoz hoim q̄ eterna gaudia p̄mereri potu-
issent. q̄re in peccis p̄tōres occidisti: q̄re eos
nō expectasti quousq̄ p̄niam egissent de pec-
catis eorū. Nōne cōstitui tps vite hois cētū
viginti ānoz: vt dicit L̄c. vi. Nōne cōstitui p̄tō
ri tps penitēdi cētū ānoz. Et. lxx. Maledi-
ct⁹ p̄tōr cētū ānoz. Et i vsq̄ ad illd tps expe-
ctasse: et iusticiā eorū: q̄ nō anticipasti tps di-
ctas es mors p̄tōr pessima. Certe pp tuā i-
gnatē punieris. Et iā p̄tō fecisti: q̄ hos puu-
los i vteris mīz aut i vlnis eorū occidisti: et
eos ad sacm̄ baptismū p̄uēire h̄bitasti. q̄re
h̄ mali fecisti iūq̄. Tūc mors sic h̄uilerit incli-
nās corā iudice: dicit sic. Ed̄ssime iudex pla-
ce: et tue maiestati me p̄tēf audire. ego me
si credo aliqd̄ iustū fecisse si iusticiā p̄tōres
pessimos s̄z iusticiā: qm̄ iusticia tua fuit. Tu ei

dixisti i lege tua. Maledicos si pariteris vitā
sup̄ eā. Iudex dicit nō sic: si deo in iudicijs
vocata es q̄ nō p̄misti eos penitē. R̄ndir
mors. Si p̄tōres memores fuissent nomis
tñ et eos iusticiā in iusticia fuissent: qm̄ scri-
bit. Non est in morte q̄ memoz sit tñ. Iudex
dicit istud intelligit q̄ si p̄tōres fuissent mes
mores nōis mer: nō fuissent i morte pessima
sed p̄iosa. R̄ndir mors. Sic scriptum est.
Viri sanguinē dolo si nō dimidiabūt dies
suos. quo ergo pessima fuit. Itē cum bestie:
hoies: viri filij hoim scipos occiderunt: debz
ne imputari mibi: Iudex dicit. Certe sic. Tū
ne oīm hoiz claus mors in manu tua erat:
quare homicidia p̄misti. Nā in lege scriptū
est Gen. ix. Sanguinē eū aīarū vestrarū
requirā de manu cūctarū bestiarū et de ma-
nu hois de manu viri et de manu fratris ei⁹
requirā aīam hois. Postq̄ sciebas q̄ deus
requerebat sanguinē occisi de manu occiso-
is: quare homicidia p̄misti: vt et homicide in
peccis interficerent. Iōz bestia sine te morte
nō poterat alijs inferre mortē. et sic de alijs.
Item sociabaris cū diabolo et in inferno ele-
gisti refrigeriū tuū. ad oīa mala mī di p̄ gē-
da vt dicit Abacuch iij. c. Ante facē eius vīe
mors: egrediet⁹ dyabol⁹ āre pedes ei⁹. R̄ndir
et mētus ē terrā asperit et dissoluit gētes. Et
q̄ sociata fuisti p̄tōrib⁹ et nō angel⁹ pon-
elegisti replere tartarū q̄ paradisi: p̄p̄tea
ad infernū descēdes. Et iudex illico abitu-
lū pratem et claus rā a morte q̄ ab inferno.
Tūc vocauit vitā dicit: dic mī o vitā: q̄re
p̄misti te vici a morte: q̄re nō fuisti auxilia-
ra p̄tōrib⁹ ne sic dānabiles morerentur.
Certe valde culpabilis fuisti. Quibus h̄bis
vita timē facta et lochimis cōpūta sunt: mo-
iudicā dicit. Ne irascat⁹ furor tu⁹ dñe in me: si
clemētē audi me. Verū est dñe q̄ me vitā. et
in p̄petuū creasti: qm̄ spiraculū vite formasti
me in aīaz viuētē. Postea vero inuidia dy-
boli me vitā exclusa. mors introiit i oib⁹ ter-
rarū. Nōne dñe annihilasti me in mūdo qm̄
hoim a paradiso expulisti: p̄pter eū inobedi-
entia et dixisti. Et idere ne homo mīrat ma-
nū suā et sumat de ligno vite et comodat et vi-
uat in eternū: et emisti eū de paradiso vbi
ego vita erā: et dedit eū in manu mortis de
cuius ligno ipe p̄mus homo comederat. D-
dñe que fuit mea potētia vt liberare popu-
lū hoim a grauib⁹ p̄culis mīdi. S̄z ne
q̄re liberare potui a morte crucis: cuius q̄
dem mortis h̄c apparēt insignia. Sed qm̄

tu dedisti mori in inferno: oēs mortuos in eo
vivi- ficat. dicit iudex: vivat vivat et nō morie-
tur. Tu dicit mie illud Aug⁹ lib. bypono-
sticon. mōde. v. Si qd nō renat⁹ fuerit ex aq⁹
et spū sancto nō intrabit in regnū celoz. In-
trare qppe in regnū celoz nō ē aliud q⁹ vita
beata vivere quē pmanet in secula seculoz
Ecce nō baptizatus. vitali etiā cibo pvarus
diuidit a regno celoz vbi salus viventium
pmanet: hec ille. Et andē terminū sentētie ad
veniret christo iesu sedēte p tribunali sona-
bit tuba in voce horribili et iudice iubente
iusti ab iniustis separabunt⁹ et silentio facto
quā si medio hore pferret iudex sniam. pmo
qd iustos dicit sic. Vos estis gen⁹ electi.
et egale sacerdotū gēs scā: pps acq⁹ sitōis vt
mtes in iusticia ei⁹ q⁹ de tenebris vos voca-
tū in admirabile lumē suū. Qui aliqui nō po-
pū⁹ nūc ad pps dei. Qui nō psecuti mīaz
nūc aut mīam consecrū. i. Perri. ij. Vos
em estis q⁹ pmanistis meū in rēpationib⁹
meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit
mibi p⁹ meus regnū vt edario et bibatis su-
per mēsam meā in regno meo: et sedea⁹ sup
thronos iudicātes duodecim trib⁹ isrl. Luc.
xxij. Itaq⁹ vt p⁹ p⁹ iusticia imarcessibiles eterne
glie coronā. Venite bñdicti p⁹ mei: p⁹ p⁹
te regnū vobis pat⁹ ab origie mūdi. mat⁹.
xxv. Secdo quo ad iniustos dicit sic. Ego te
hō de terre humo māb⁹ meis formavi: ego te
terrenis artub⁹ spū infudi: ego te ad yma-
gine et similitudine meā facere dignatus sum:
ego te inter paradisi gaudia qd nō mereba-
ris collocaui: tu vitalia mādara cōrēns de
ceprore seq⁹ creatorē maluisti. vñ et iusta
pena dātar⁹ inferni supplicij deputat⁹ es:
pperea mībus tui⁹ giale vcrū sine dispo-
sio hūnitat⁹ in pādo introi: carnē assum-
pisti in p⁹ pio post⁹ et pāntu inuolūt⁹ lacu: in
p⁹ tores hīc aut hūanosq⁹ labores qbus tibi
filia fierē p⁹ lūit te mibi filiez facere p⁹ meli-
as et vba p⁹ te sustinuit te eriperē colaphos
et spura suscepit: vt tibi dulcedine paradisi red-
derē aceri cū felle bibit⁹ vt glōsa gaudia pce-
derē p⁹ te vepbus coronat⁹: crucif⁹: lancea
vulnerat⁹: mortu⁹ in sepulcro post⁹: aiam in
tormēta dimisit vt te ad celū reducerez dolo-
res tuos suscepit: vt tibi meā gliaz dārē: mor-
tē tuā sustinuit vt in efnū viueres. lacui in se-
pulchro vt tu i celo regnares: hōia p⁹ vobis
hoibus sustinuit. Cur qd p⁹ te p⁹ lūit p⁹ didisti?
Cur ingre redēptōis tue munera nō tribuisti
Redde mibi vitā tuā p⁹ q⁹ meā redi. Redde

mibi aiam tuā quā vanis fallacijs p⁹ didisti.
p⁹ q⁹ vulnerib⁹ p⁹ toz tuoz meaz occidi. Cur
bitaculū qd in te sacraverā lūturie sordibus
polluisti: Cur cor⁹ p⁹ meū illecebrari turpius
dine mactasti: Cur me gūiori criminū tuoz
cruce p⁹ illa i q⁹ qndā p⁹ te p⁹ p⁹ dēdā afflicti?
Gravior em apd me p⁹ toz tuoz cur est in
q⁹ iuu⁹ p⁹ dēdā: q⁹ illa in q⁹ tibi mīb⁹ mortez
tuā occidit⁹ ascedi. Ego cū eēs inemurabil⁹
p⁹ te fact⁹ suz hō. Cū em ipassibil⁹ p⁹ te p⁹ t⁹
dignat⁹ suz. Cū diues essem: p⁹ te eg⁹ n⁹ fac⁹
sum. Ample⁹ hōz qd debui facē et nō feci: di-
cite mibi nūc et oñdite qd passi estis p⁹ me
dñs v⁹ vel qd boni egistis etiā p⁹ vob⁹: Vos
desperistis in boie tē in inferno salutē v⁹ia
rediti: in iudice veniā in cruce vitā in sup-
plicijs m⁹ medicinā. Ecce nō pōt modo iustitia
mea aliū indicare: nisi qd merent⁹ opa v⁹ia.
Ergo qd ipi elegistis: tenete. Cōcepistis lu-
ce: possidete tenebras: amastis mortē: ite in
p⁹ dōez. securi estis dyabolū: ite cū eo i ignē
eternū: h⁹ Aug⁹. smone. xij. de oñditi ad ius-
ditiū. Et alia voce clamabit dices. Ite ma-
ledicti in ignē eternū: q⁹ parat⁹ est dyabolo et
angelis ei⁹. Mat⁹. xxv. **¶** Ista snia erit
irrevocabilis. qm ab ea nō poterit appellari
p⁹pter res causas. Primo q⁹ tāta est excel-
lencia iudic⁹ q⁹ nō h⁹ maiorē se. vt bñ. ij. q. vi.
c. ois. c. placuit de cetero. ix. q. iij. c. **¶** Quēst⁹
ex de appellatōib⁹. c. dilecti et. Secdo q⁹ t⁹
evidētia erūt crimina p⁹ toz q⁹ tot⁹ mud⁹ co-
gnosceat. ex de appel. c. cū sit romana et. c. se-
quēti. et. c. puenit. Tercio q⁹ itra illd tps nō
poterit vlt⁹ius p⁹edi in causa. Extra de ap-
pellationibus. c. sup eo. Et tūc celum. i. iusti
transibūt in vitā eternam: sine dubio in ipa
carne quā hic habuerūt et sociabunt⁹ sanctis
angelis in gloria sempiterna. Terra autē. i.
peccatores et impij traditi in potestate demo-
nū transibūt et ibunt in suis corp⁹ib⁹ auz
dyabolo in supplicij eternū et permanebūt
semper sine fine et in gemitu et in luctu. Uñ
dicit Enisostomus. Plangent super se iudei
videntes viventem et viuificantem: quem
quasi hominem mortuum existimabant: et
cōuincētes se corde vulnerato: scelus suū
denegare non poterunt. Plangent et gen-
tiles qui vanis disputationibus philosopho-
rum decepti irrationabile stulticiā putave-
runt: et deū colere c⁹ uisū. Plangent xpīas
nī p⁹ tores: qui mag⁹ dilexerūt mundum q⁹
xp̄m. Plangent heretici q⁹ puri hoīem cruci-
fixū dixerūt: quē videns cē iudicē in quē com-
c iij

punterit iudei Plangēt oēs tribus terre: qz nec virtus est resistendi cōtra eū: nec fugiē di facultas a facie ei⁹: nec pnie locus: nec saluatiō: s; angustia est oīz rerū: nihil q; eis remanet pter luctū. hec ille. Rogem⁹ nūc futurū iudicē: vt post acceptabile pñiam concedat tunc nobis requiē. Amen

Eadem dñica. ii. aduentus sermo de antichristo ⁊ de tribulatiōibus ecclesie dei

Aspicite et leuate capita vestra.

Luce. xxi. ⁊ in euāgelio pñtis dñice. Blosa loquēs de antixpo sup illo verbo iob. xxi. Interrogate quēlibet de viatorib⁹ dicit sic. Dū de malorū corpe loqres subito ad omnium iniqz caput antixpm xba cōuertit dicens. In diē pñtiōnis seruas mal⁹ ⁊ ad diē furoris duces: post se oēm hoīem trahit ⁊ ante se innumerabiles

Sup quo talē moueo qōnē. Utr antixps ppter xpianoz grauissimā psecutionez sit caput maloz ppter diaboliē malicie plenissimā execratiōē. Ad istā qōnē rādet duo doctores noui testi. Prim⁹ est Hieron⁹ li. i. d. sūmo bono. ca. xxi. dicens sic. Antixpi multa mēbra pccesserūt ⁊ prauē actiōis merito caput ppiū puenērūt sūm apli sūam: q; iā in q̄tatis misterii opati sūt illud affirmāt etiā anteq̄ reuelē. hec ille. Secundus est sanctus Zho. iij. pre. q. viij. arti. viij. dicens sic. In capite materiali. i. hūani corpis tria inueniūt. i. ordo. pfectio. ⁊ x̄r⁹ insuēdi. Ordo q; caput est. prima ps hoīs incipiedo a supiori ⁊ inde est q; oē principiū cōstueit vocari caput sūm illud Ezechie. xi. ad oē caput vie fabricasti lu panar tibi. Perfectio autē q; in capite vigent oēs sensus ⁊ interiores ⁊ exteriores: cum in ceteris mēbris sit solus tactus. Et inde est qd dicitur. Esa. ix. Rogemus ⁊ honorabilis ipse est caput. Virtus x̄o q; motus ceteroz mēbroz ⁊ gubernatio eoz in suis actibus est a capite ppter vim seu sicutiā ⁊ motiū sibi dñian rem. vñ ⁊ rector dicitur caput ppli sūm illd. i. Re. xv. Et illes puulus in oculis tuis caput in tribub⁹ israel factus es. Quātū ergo ad ordinē tps antixps nō dicitur esse caput maloz qz eius pccm pccit sicut pccit pccm diaboli. Si r⁹ etiā nō dicitur esse caput maloz ppter x̄ritē insuēdi. Si cū alios sui tps ad malū sit cōuersus? exteri⁹ inducēdo: nō tñ illi q; ante eū fuerūt ab ipso sunt in malitiā inducti nec eius malitiā sunt imitati vñ sūm hoc non posset dici caput oīz maloz s; aliquoz. Re

linquis ergo q; dicat caput oīz maloz ppter maliciē pfectionē. vñ sup illud. i. j. Zhe. sal. i. ca. Quidens se tanq̄ sit deus. dicit glo. Sicut in xpo oīs plenitudo diuinitatis inhabitat: ita in antixpo plenitudo oīs malicie. I. o quidē ita q; hūanitas ei⁹ sit assumpta a diabolo in vinitate psonē. sicut hūanitas xpi a filio dei. sed q; diabolus malitiā suā cū nētius ei insinuat suggerendo q; oibus malis Et sūm hoc oēs aliq; pccesserūt sunt qz qdāz figura antixpi sūm illud. i. j. Zhe. sal. i. ca. Alij sterlus iam opatur iniquitatis. hec Zho. Ex q; p̄z q; duo sunt capita maloz. i. diabolus: qz sicut gubernator nō sp suggerit subiectis v̄ eius volūtatē obediāt sed pponit oib⁹ signū sue volūtatē: ad cui⁹ scq̄lā aliqui extantur inducti Alij spōte p̄p̄ia: sicut p̄z in duce exercitus cui⁹ vexillū sequūtur milites etiā nullo psuadere: sic etiā primū pccm diaboli qz ab initio peccauit vt dicit Joh. viij. Propositū ē oib⁹ ad sequēdū qd qdā imitant p suggestiōe ip̄i. quidā p̄p̄ia spōte nullo suggerēte ⁊ sūm hoc oīz maloz caput est diabol⁹ etiā quantū illi imitant sūm illud Sap. i. ca. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarū Imitant autē illi q; sunt ex pte illi. Aliud caput maloz ē antixps nō q; a primo diuissū. sed in quātū plenissime inuenit in eo impressa malitia diaboli. vñ sup illud. i. j. Zhe. sal. i. ca. oīdens se tanq̄ sit de⁹. dicit glo. In ipso erit caput oīz maloz diabol⁹ q; ē rex sup oēs filios supbie. Nō autē dicitur ē in eo p yniōnē psonalē: nec p intrinsecā habitationē qz sola trinitas mēti illabit: vt dicit in li. de ecclesiasticis dogmatib⁹. s; p malicie effectū in quātū diabol⁹ in eo qz malitiā suā adducit ad caput p modū q; dicitur aliq; ad caput ppositū sūm ducere cū illud pccerit. Saluator n̄ cūctos p̄municēs ne diaboli signēd a fidē seducat mēdacijs antixpi neytrūq; sibi pferat puerfa imitatioē dicit. Respicite ⁊ leuate capita v̄ra Pro cui⁹ declaratiōe ponā q̄tuor flores. B

Primus flos. Antixpi cōceptio ⁊ natiuitas erit cōmoda corruptio et iniquitas. pater p greg. lib. xxix. moral. dicit sic. Diabol⁹ q; iō cecidit puerfo ordine deo filis esse voluit eousq; pducens est vt in antixp̄z veniēs videri deo filis dedignē at qz eum quē l. abere nō potuit supbus equalē: dānatus putabit inferiorē. Tñ apls. Qui exalta tur sup omē quod dicitur colit: b̄ ille. Circūgñatiōē antixpi vidēda sunt q̄mōz. Primo

quyveniet
Zerico
nascet ali
q; tps an
cū nō hū
ris facis
illud act
mēta q; p
q; subit
iudiciū q
Eū qz nū
sup aqz
hor. Ha
q; sūm
p̄p̄ia: ca.
neg; ang
c. di. pcc
media d
nus antix
Qm nū
fuerit bo
glosa dicit
at dilecti
mano ip̄
dāt ab o
dilectat
marry
didit ge
destitu
q; et hū
gi vsq;
t ab ad
eoz dū
erit reg
vsq; ad
nūcent
em mag
regna g
etmū. l
tur oēs
ca corru
capado
insule n
go cor
Nūc y
rit bō
troz ⁊
no cru
vel tot
gresso
macl di
de man
sup eoz

quoniam venit antixps. Secundo de quo gēte nascetur
Tertio ex quo nascetur. Quarto i quo loco
nascetur antixps. **Q**uatu ad pmū sciendū
q tps antixpi qñ uerturus est nescit p certo
cū nō inueniat determinate positū in scrip-
tis sacris. sed sibi solus deus reseruauit sibi
illud act. i. Non est uelstrū nosse tpa uel mo-
mēta q p posuit i sua pte. Credat em qdā
q subito post mortē antixpi ueniat dñs ad
iudiciū qd vtiq est incertū. vñ Dan. xij. ca.
Et qñ uisisset a viro in duto lineis qui stabat
sup aqs fluminis dicēns. Dñe mī qd erit post
hoc. Uade ait Daniel qz clausi sunt signati
qz smones vsq ad tps pñitiū. Et math. b.
xxiij. ca. dñ. De die aut illo t hora nemo scit
neqz angeli celoz nisi p solus. t Apoc. vij.
c. dñ. qd factū est silentiū magnū in celo. quasi
media hora. Tñ ponunt qtuor signa adue-
tus antixpi. Prīmū signū ponit. ij. thessal. ij.
Qm nisi uenerit discessio pmū. t reuelatus
fuerit homo peccati filius pditionis. Unde
glosa dicit. Nō ueniet antixps nisi pmo ueni-
at discessio sibi aplm. i. nisi prius gētes a ro-
mano ipio discedat uel nisi pñi ecclesie disce-
dat ab obediētia romane ecclesie uel uisi pñi
discedat a fide. hec ibi. Et methodus epus t
martyr dicit sic. filij ismael qd occidit t disp-
didit gedō exibit ad hac semel ut uideat et
desituar orbē t obtineat tñ ab egypto vsq
qz erthiopiā t ab eufrate vsq ad india t a ty-
gr vsq in itroitu regis naboz ioniti filij noe
t ab aqlone vsq roma t illyricū. t erit iugū
eoz duplex sup ceruicē oīz gentiū. t non
erit regnū sub celo qd possit eos expugnare
vsq ad nūerū ebdomadaru septē t post de-
nūcent a regno romanor t subijciē ei. Et
em magnificabit regnū romanor sup oīa
regna gentiū t neqzq delebit ab vilo eoz in
etnū. l. s. em arma iexpugnabilia p q deiciē-
tur oēs aduersarij ei. Germania t q hīrāt i
ea corruēt gladio a filijs ismael t captiuitate
capadocia sicilia. syria. cilicia. grecia. roma
insule maris. t egypte. t erit oīs tñ sub iugū
eoz. hec est ab aplo pdicta discessio q ait.
Nisi uenerit discessio pmū t reuelatus fue-
rit hō pñi. Adinuet hō in tpe illo spūs pfe-
etoz t multū abnegabūt fidē. uinificatoriam
hō crucē xpi t scā mysteria etiā sine aliq vi-
uel tormētis abnegabūt t associabūt trans-
gressorib. post tribulatiōes aut illā cū filij is-
mael dixerūt qz neqzq bebūt xpiani ereptoz
de manib. nris. tūc ilurget terribilit subico
sup eoz rex romanor in furore magno quē

estimabāt hoies tanq mortuū eē q occidet
eos. t captiuabit mulieres t filios eoz t im-
pōet iugū suū sup eos septies tñ qñ erat
iugū eoz sup tñ. Et tē pacificabit tñ oīs t
furoz regū romanor exardescet sup eos qui
xpm abnegauerūt. Et hec ē par de q dñs dñ-
xit. Sicuti dieb. noe hoies māducātes t bi-
bētes t nubētes t nuptui tradētes ita erit i
nouissimo die. Et cū nō fuerit in cordib. eo-
rū timor t sollicitudo tūc egredient gētes il-
le qd cōclūst alexāder t cōcutiet oīs terra
cōspectu earū fugiētes abscondēt se i mori-
bus spelūcis t monumētis. t morient ex tē-
more qplimi t non erit q eos sepeliat. De
nāqz gētes comedēt carnes hoīz t bibēt sū-
guine bestiar. sic aquar comedēt serpētes t
scorpiōes t oē abominabile gen. bestiar t re-
ptilia t null. possit stare corā eis. Post ebdō-
madā hō tps cū cōprehēderit ciuitatē iopē
emittet dñs unū de pñcipib. militie sue t p-
cutiet eos vno momento tps. Post hoc ro-
manor rex descēdet t morabit in hierlm. se-
ptima tpoz t diuinitia. qd ē decē anī t dñi
t tūc appebit fili. pñitiōis. hec method. i.
Sibilla tiburtina dicit sic. Exurgēt ab aq
lōne spurassime gētes qd alexāder rex idūst
gog t magog. de sūt. xxij. regna qz nūer. s.
cur arena maris. Et aut audierit rex roma-
nor. quocato exercitū debellabit eas atqz p-
sterniet vsq ad infinitiōes t postea ueniet in
hierlm. t ibi depōstet capitis diademate et
oī bitū regali relinqt regnū xpianor deo pñi
t filio ei. iesu xpo. Et cū cessauerit impiū ro-
manor tūc reuelabit manifeste antixps.
hec sibilla. Et Mat. xxij. Accēsest ad iesuz
discipuli ei. secrero dicētes. Dic nobis signū
aduer. tui. t pñitiōis scilicet. Itē dñs iesus dñ-
xit illis. Audite uti estis pñia t opiones bello-
rū. videte ne turbemini. Aporet em hec fieri
sed nodū ē finis. Et ilurget em gēs in gentē
regnū i regnū t erūt pestilēte t fames t ter-
remor. p loca. hec aut oīa initia sunt dolor.
Et sibilla tiburtina dicit sic. Tūc initū dolo-
rū qles nō fuerūt ab initio mūdi. t erūt i die
bus illis pugne multe t tribulatiōes multoz
t sanguis effusio t terremor. p ciuitates et
regiōes. t tñ mltē captiuabunt. t nō erit q
inimicū resistat. qz tūc dñs erit irat. in terra.
Sibilla. Et h est pmū signū pcedēs aduer-
tixpi. Secū signū ponit a xpo. math. xxij.
Et pñicabit b euāgelii regni in vniuerso or-
be i restioniū oīb. gētib. t tūc uēiet pñima
tio. Et sibilla tiburtina dicit sic. In ill diabus

et un⁹ diuine mulre et magne et terra abundans dabit fructū ita ut nūc modū denario vno veniūdes modū vni denario vno: modū ol. i denario vno. Et rex rom. mox scripturā hēbit ante oculos dicē. Rex romanorū omīe sibi vendit et gūz xpianorū. Quā gūfūlas et ciuitates paganorū denastibit vniuersa ydolorū tēpla destruet rōs paganos id baptisimū puocabit: et p oīa tēpla erut rpi erigēt. Tūc nāqz pueniet egyptus ethyopiā dare man⁹ ei⁹ deo. Que hō cruce xpi nō adorauerit gladio puniet. Et cū ople t fuerint cēti xx. an. iudei ouerent ad dñz. et erit ab oīb⁹ sepulchz ei⁹ glisum. in dieb⁹ illis saluabif iuda et isrl⁹ bitabit cōfident. h sybilla. Et Thelepho⁹ pbyter et beremita in libello suo dicit sic. Scōs oēs pphas ante aduētū magni antixpi mlti infidel. s spālī ex iudeis et grecis puenient ad fidē xpi. Ter tū signū ponit pñdo. li. i. de sumo bono. ca. xxv. dicit sic. Anqz antixps apperit xutes ab ecclia et signa cessabūt ea qā abiectionē p sequat audaci. Ob hanc em vtilitatē cessabūt sub antixpo ab ecclia miracula et xutes vrp hoc scōz clareat pñctia. et reprobos q scā latibantur leuitas ostēat. et psequētūz audacia f. rados effictat. h ille. Et bñis Gre go li. xxv. moral. dicit sic. Diuīlqz antixps veniat a scā ecclia x. urū signa subtrahētur pñctia abscōdes. curationū qā auferet. pñctiois obstinētie hō minuet. doctrine xba cōtēctet. q dē nequaqz supna dispensatio fundit⁹ subtrahet hō h sicut pñctib⁹ tpi b⁹ apre et multiplicat⁹ oñdes. Nā fidelib⁹ in ei⁹ certamine signa nō dēnt⁹ rāta erūt bñoi signa ut nfoz paucos aut nulla videant⁹. quoz nimirū hō oīb⁹ fieri terribiliter cōspicit q in tēne dēstātē calcē pmit h ille. Quartū signū ponit Daniel. viij. ca. Cludui vñū de scris loquerē. Et dicit vñū scūs alfi. nescio cui loqnti. Alsqz quo vñū et iuge sacrificiū. et pēmi desolatiois q scā est et scūariū et fortitudo pculcabif. Et dixit ei. vñqz ad vesperā et mane dies duo milia trecēti. et mūdabit scūariū. Quātū est autē cū viderē ego daniel visionē et q rēre intelligētā ecce stetit i aspectu meo qñ spēs viri et ait. Gabriel fac istū intelligere visionē: et ait ad me. intellige fili hoīs qm i tpe finis cōplebit⁹ vñōvespe et mane q dicit est opera est. h ibi. Sup q bñis Jero. dicit. Nāc lo cū pleriqz nfoz ad antixpū referūt: et qd sub Anxycho in typo factū est. sub illo in xita te dicit esse cōplendū. sed Apo. xx. dñ. Vidi angelū descēdētē de celo habētē clauē abyf

si et carbenā magnā in manu sua: et apphen dit drachonē serpentē antiquū: q ē dyabol⁹ et sathanas: et ligauit eū p ānos mille. et mī sit eū in abyssum et clausit et signauit sup eū. vt ne seducat: ampl⁹ gētes donec psumēt mille āni. Post h opz illū solui modico tpe. h ibi. Et dñs verbū pñctas bñis Aug. li. xx. de ciuit. dei. ca. vij. dicit sic. Ad ille p ipf vniuersita te ponit qle est illd qd in ps legif. Ademor fuit in seculū verbi qd mādauit in mille gñatōnes. i. in oēs. et sic pñmū. Et Quātū ad scōm. f. dē q gēre nāscet dicit mētho d. Erit autē de tribu dan ex iudeis fm illd Jacob fiat dan coluber in via. Sic em spēs stat i via et i semita vt mordeat trāscitēs. Itā antixps simulabit se eē in via iusticie et in se nīa rectitudinis vt eos q p semitā iusticie cēdunt mordeat et feriat et veneno sue malicie occidat. Et firmat⁹ Apo. vij. ca. enumerat alijs tribub⁹ filioz isrl⁹ inter seruos dei de signatos in frōtib⁹ nō cōnumerat tribu dan. Et iū rō reddit in glo. sic. Et gñe dan nāscet antixps: iō h pñmū. vt ex oī nūero scōz rū ostēat antixps eieciēdus. vñ dan nō scrt bñ in cathalogo scōz. in detestationē antixpi. Quātū ad tertū. f. ex qb⁹ nāscet antixps dicit pñdo. li. de nūero. Antixps de tribu dan carne sumet. et pñ cū filia ppa peccāta maledictū infantē papiet. Sup q pono qñ tuoz pñctōnes. Pñā pñctō. Antixps nāscet de xgine: pñ qz hñit pñmū tpo. s. papi et nā scit de xgine. Esa. vij. ca. Ecce xgo papiet et pariet filiū: iō cāt ecclā. O xgo xginiū quō fiet istud qz nec pñmā similit vñā ea: nec hñe sequētē. Scōa pñctō. antixps nāscet nō ex legitimo mñmonio: s. ex fornicatiōe pñ p mētho d. dicentē: q de vtero meretricis spū nā ligno papiet. Nāscet em ex copulatiōe mñs ac pñs vt ceteri boies et ex parētū semibus nec qdē ex copulatiōe legitima q fit p matri moniale mñsum si ex fornicatiōe gñabitur. et rō in pñctō cōspicit. Tertia pñctō. antixps nō erit dyabol⁹: h hō in q tot⁹ sathanas cor porat⁹ bitabit. pñ p Thelepho d. dicentē. Antixps erit hō nā ex viro et muliere de semie isrl⁹ et tribu dan in vētre mñs demoni et dyabolice pñcti tradit⁹ et dedicat⁹ ipfius dyabolice obsequijs. Nā sicut spūscūs fuit i pceptio ne rpi ita dyabol⁹ erit in pceptiōe natiuitate et nutritura antixpi. h ille. Et Damas. li. iij. ca. xvij. dicit. Nō aut ipse dyabol⁹ fiet hō fm hñanationē dñi: h hō ex fornicatiōe gñabit⁹ q suscipiet oēs acū sathane. pñctō em de iur qratē et future volūtatē pcedet: et in eo bitan

dyabolū. gñabit q̄ ex fornicariōe dicitur? educabit occulte. ille. nō ēn erit in co dya-
bol? sic i energumīs audentiā: q̄ tūc nō
ipuraret ei p̄m̄is: sic dyabol? possidebit eū
q̄ p̄ sua vōlūtate inclinabit eū cū p̄sensu libi
arbitrii vñ sup illd. ii. thessal. ii. q̄ nō aduē-
erit s̄m opatōs sathane dīc gl nō tñ sine p̄se
su neq̄ enīat f̄merici q̄ culpā nō h̄nt de ma-
lis: or si sic veraret nō ipuraret ei q̄qd age-
ret. Sicur q̄ in matrē xpī sp̄s sc̄t̄s venit cā
sua x̄p̄ ure obf̄brauit x̄p̄ diuinitate repleuit vt
de sp̄s sc̄t̄o p̄p̄et x̄ qd nasceret diuinū eēt
ac sc̄m̄. Ita qd dyabol? in matrē antixpi de-
scēdes cā ora replebit. totā circūdabit. totā
tenebit: totā interi? x̄teri? possidebit: x̄ dīa-
bolo coopante p̄cipiē: x̄ qd nasceret totū erit
iniquū totū malū totū p̄ditū. iō appellat fi-
lius p̄ditōis q̄ veniet p̄dere gen? bñanuz.
Quarta p̄do agel? bon? reputabit p̄mo ad
custodiā antixpi p̄s. q̄ sc̄l̄s. l. bo. i. p̄e. q. xxiij
ort. iij. ad remū dīcēdū dīc sic. Sic p̄sc̄t̄ in
fideles x̄ ē antixps nō p̄uīat interiōri auxi-
lio n̄ h̄lis rōnis: ita ē nō p̄uīat x̄teriōri au-
xilīo totū nature bñane dīuī? p̄cesso. sc̄l̄s. custo-
diā angeloz. p̄ quā x̄ si nō inuenit q̄tū ad h̄
q̄ vitā eternā bonis opib? mereant iuuātū
tū q̄tū ad h̄ q̄ ab aliq̄b? malis retrahunt q̄
bus sibi p̄s x̄ alijs nocere p̄nt. Nā ēt ipi de
mones arcant p̄ bonos angelos ne nocēat
q̄tū volūt. l. iho. 4. si a x̄ ira oblinabit in
p̄ro q̄ dīcer se eē dēit sup omē q̄ dicatur x̄
ro. d. i. i. i. angel? ben? dēteret eū ex toto x̄
nō hēbit eū possimodū ad p̄mōtōes si ad ac-
cus. tione. l. v. vānū ad q̄tū. l. vbi nasceret
antixps dīc mēto. Antixps nasceret i coro-
zaim x̄ nutrit i bethsaida. x̄ regibit i car bar-
naū. p̄ p̄ d ēt̄s in euāgelio. Ue tibi coro-
zais x̄ tibi bethsaida x̄ tu capharnaū l̄vsc̄
in celū exaltata fuer: o vsc̄s in te nū descē-
des. h̄ ille. Augu. dīc sic iō ip̄ecat ciuitatib?
i s̄st q̄ i eis dicitur? ē fili? p̄ditō s̄ antixps. f.

Secundus flos. antixpi edu-
catio simulata erit opatio vicioz palliata.
Sc̄dū q̄ antixps i educatiōe sua nutrit i
sepiē matūria. t̄tis. p̄mo i rebellīōe deifica-
tā maligni s̄t̄s a puericia duces ei erūt x̄
socij induit i x̄ nutrit ab ip̄s. l. sa. xlvij. ca.
Sc̄dū em̄ q̄ puericā p̄uareat x̄ t̄rāsgresso-
rē dēvteret oculi te. Sc̄do in diuiniatōe ma-
gica. bēbit em̄ magos x̄ maleficos dīnatores
x̄ icaratores q̄ em̄ dyabolo i sp̄uāte nutrit x̄
doct̄r̄ ocelre oēs artes magicas. x̄ si astut
erit palde x̄ aduērtēs obscure dicta x̄ collig?

inuestigādo aliorz p̄positū. Dani. viij. Lōs
get rex ipudēs facie x̄ itelligēs p̄positiōes x̄
roboretur fortitudo ei? si nō i vñb? suis. ter-
tio i coīnq̄natīōe librica. erit em̄ maxie lura-
nolus. Dani. xi. Perpetrator ē q̄p̄ diffinis-
tio x̄ dēi p̄ez suoz nō reputabit x̄ erit i p̄u-
piscētijs sc̄t̄ari nec qu q̄ dēoz curabit q̄ ad-
uersus vñūsa p̄surget. quarto in blasphemā-
tiōe falsidica. Erīt em̄ blasphem? dēi x̄ nois
i p̄i x̄ sc̄oz ei? Dani. xij. Et s̄mōes p̄ excelsū
loq̄tur sc̄os altissimi p̄cret. Et i po. xij. dē
Et opuit os suū in blasphemias. blasphemā-
re nomē ei? x̄ tabernaculū ei? x̄ eos q̄ i celo
h̄rāt. Dīcet em̄ xp̄m nō fuisse verū f̄lū dēi:
nec matrē ei? fuisse x̄gnē x̄ sc̄os q̄ credides
rūt in xp̄s fuisse dānatos. q̄nto in elatiōe mī-
rifica. cor. suū p̄ sup̄bia magnificabit. Dani.
viiij. Diriget dol? i manu ei? x̄ cor suū magni-
ficabit: x̄ p̄ncipē p̄ncipū p̄surget: x̄ putabit
q̄ possit mutare t̄pā x̄ leges. sexto in simula-
tiōe venefica. i ap̄to em̄ simulabit sc̄t̄atē vt
facit? decipe p̄ sc̄t̄. c. ii. l. xxv. moral. dīc
sic. Antixps caput erit oīz p̄p̄ocurātū sc̄dū
etoz q̄p̄ ille simulabit sc̄t̄atē vt trahat in
iniquitate. septimo i p̄sūptōe malefica. i. em̄
tate p̄sūptōis q̄ i putabit se mozi nec a deo
puniri p̄ hys q̄ iniqui gesserūt p̄s. P̄uērtur
iudi. nā a facie ei? oīum m. su. dñabif. S.

Tertius flos. antixps fi-
cte sc̄t̄at? malignitate mūdū sibi subingabit
varta p̄tate. Sc̄dū q̄ antixps post educatōz
suā m. xxx. erat sue āno in q̄ manifestabit se
apte ad subingādū mūdū ip̄o suo faciet q̄e
tuoz p̄ncipaliter. p̄mo p̄ciliabit indeos. sc̄do
mīteret mīcios per vñuersus. t̄rtio p̄sc̄t̄ur
sc̄t̄os. quarto decipiet vñuersos. Quātū
ad p̄mū circa p̄ciliatōes indeoz dīc gl. l. an.
xi. Antixps de babylone v̄ctur? ē. vñ v̄bes
x̄ regē egypti p̄io sup̄abit postea libycos x̄
ethyopes superas: v̄ctur? ē in iudeā x̄ mīre
ciybes x̄ p̄uncie dātūre sūt m. n? h̄ ibi. Ue-
nīas āt̄hierosolimā cū magna comitūa gē-
tū p̄cipue cū illis. x. tribub? q̄ fuerūt p̄clute i
mōtib? regni medoz faciet quartuoz. p̄mo
faciet se circūcidī ne videat s̄r us legi. x̄ fa-
ciet rēplū edificatū. vñ Hymo in gl̄ij thessal.
ij. dīc sic. Nasceret antixps i babylone de tri-
bu dan. iuxta qd Jacob ait. Q̄t̄ dā coluber
in via. circūcidet se dīcēs iudeis. l. q̄ sū xp̄s
vob i lege p̄mū. nūc p̄surget ad em̄ oēs iudei
x̄ edificabit rēplū a iōnis dīst. neri. sedebit
q̄ ibi docens se esse dēū. h̄ ille sc̄do faciet dīcē
sabbatū x̄ dīcā celebrari. vñ. S. vt h̄etur de

coſecratioe diſtinctioe. iij. c. puenit. dicit ſic. Antixps venies die ſabbatu arq; dñica ab omni faciet ope cuſto diri. Et em mori ſe et reſurgere ſimulat hñi inueneratioe vult diez dñici. Et qz pplm in dñicare cōpellit vt exte riorē legis ritū reuocet: t ſibi iudeoz pſidia ſubdar: colit vult ſabbatu: hec ille. Terto in tēplo dei ſedebit docēs t p dīcās ſe cō meſſy am in lege pmiſſum. vñ Job. v. Ego veni in noie pñs mei t nō accepſiſtis me ſi alius ve nerit noie ſuo illū accipietis. Et cyrilus be: remita in epla ſua. c. vij. dicit. Tūc gñulabit chananeus. i. iudeus t nō filius abrahe: qā quē iam dudū altercās diſputauerit aduclū rū ecce ſaz veniſſe letatē effabit. hec ille. Et damascen⁹ lib. iij. c. xviij. dicit ſic. Antixpus in templo dei ſedebit nō in nfo ſed in veteri iudaico. Nō em nobis ſed iudcis veniet. Et repete inſurget t eleuabit ſe et inſpabit. et i pñor dijs regni ſui ſimulabit iuſtitia: h ille. Quarto demonſtrabit ſe velle deſtruere oēm ydolatriā deſtruēs ymagies ſcōz t taberna cula in qbus ſunt recōdite reliq; ſanctorū. Dañ. xi. c. Et faciet iuxta voluntatē ſuā rex: t eleuabit t magnificabit aduerſus oēm deū deoz loqueſ magnifica: t diriget donec cō pleat iracūdia. Et. ij. T heſſal. ij. c. di. Fili⁹ p dñicis aduerſat t extollit ſup omē qd dicit deus: aut quod colit. ita vt in templo dei ſe deat offendēs ſe tanq; ſit ipe deus. Heruñ cor eius erit ad deſtruendū cultum iudeoz. Dañ. viij. c. vſq; ad fortudis pñcipē magni ficatus eſt: t ab eo tulit iuge ſacrificiū t deie cit locū ſanctificationis eius. Robur autēz datum eſt contra iuge ſacrificiū propter pctā vt pñtemeret veritas in terra: t faciet et pſperabit. **I**l. Quātum ad ſcōm ſez qz mittit nūcijs p vñuerſū mundū. Sciendū qz antixps malign⁹ dyaboli ſu⁹ p ſe t p ſa os conabit culturā demonū in mūdo reuo care. venerabit em dyabolū in ſeipō tybiū qz fuerit ſui quoq; ipm adorātes dyabolū in ipō venerabunt. vnde greg. lib. xij. moral. dicit ſic. Sicut incarnata xitas in p dicatione ſua paupes ydoras t ſimplices elegit. ſic ē dānat⁹ homo quē in fine mūdi apoſtata an gelus aſſumer ad p dīcandū falſitatē ſuam aſtutos ac duplices arq; huius mūdi ſciam habētes electur⁹ eſt. hec ille. **U**t aut paganos ad ſe adducat faciet qñtuor. Primo mi racula. Nam faciet ſubito arbores florere et areſcere: mare turbare: t naturas i diuerſas figuras mutari: mortuos etiā faciet in cōſpe

ctu oīm ſuſcitari. hāt pñtē miraculor habe bunt nūci⁹ t p dīcatores ei⁹. **U**n Aymo ſup apoc. dicit. Admiſtri antixpi ſimulabunt ſe habere innocētā et virā purā t doctrinā t miracula q tps t eius miſtri hñt in verita te iſti habebūt in ſimulatione. Scōo faciet ymaginē t ſtatua ſuā in medio platee hies ruſalē. quā vocabit deū moaſim. Dañ. xi. c. Deū aut moaſim in loco ſuo venerabit. t deū quē ignorauerūt pñs eius coler: t multipli cabit gñiam. Admoſim aut interpraſ pñdū qz ponet edictū vt quicūq; cōfugerit ad ſta tua illā ſit ſecurus t nō occidat ob reuerentiā ſtatue. Nam arte magica faciet ſtatua illam loq; t futura p dīcere. **U**nde Remigius ſup apo. dicit. Antixps faciet ſibi ymaginē ma teriale: ſicut ymaginē corporeā ſaluatoris: t illā ymaginē faciet loqui vt p hoc hoies ſe ducti ipam adorēt: t cōtēnentes aut ab eo oc cident. Et iam nūci⁹ t p dīcatores antixpi p dīcabūt omibus credētibus in antixpm vt faciāt hāc ſtatua. Apo. xij. c. dīcēs habitātibus in terra vt faciāt ymaginē beſtie q ha ber plagā gladij t datus eſt illi vt daret ſpm ymagini beſtie: vt loquat ymago beſtie: et faciet vt quicūq; nō adorauerit ymaginem beſtie occidat: hec ille. **T**erto faciet vt ne mo ipm arguere valeat. **U**n Greg. li. xij. mo ralius dicit ſic. In fine mūdi ſathan antixpm egrediēs tanta elatiōe extollit tanta virtute pñcipat tātis ſignis t p dīgijs in ſanctitatis oñſione eleuat: vt argui ab hoie nō valeat: qz cū pñtē terroris adūgnit ſigna oſtenſe ſanctitatis: hec ille. Nūci⁹ antixpi diſcurrēt ſ p mundū ſua praua doctrina oēs ſeducēt et illa facere ſtudebūt: q ſcient illi fore placita: qñ corā eo illa facerēt. **U**n Greg. ſup illo x: bo Job. xl. c. Prorogat ſibi ſpm ſcītatis dīc ſic **O**pa iniquitatis exercēt olēt ſilātōe iuſtitie. ar dēp p ppetratioe neq̄tie. **Q**uarto faciet vt reges t pñcipes frangi ei obediāt t a ſibi ſi diq; ipm adorare cōpellāt. vñ caſſiodor⁹ ſup ps. li. dīc ſic. Antixps nō tñl auro locuples erit: ſi numeroſitate gētū t dñatioe terrarū: miraculor qz oñſione gaudebit: honoris etiā pñi ſimulatione ſe iactabit: h ille. **E**tia nūci⁹ antixpi ſulti auxilio ſclariū pñtū faciet ari xpm adorari pñō deo qbus difficile erit re ſiſtere. **Q**uātū ad tērtū ſez pſecutionēz ſanctor t maxime xpianor. **I**ſid. li. pmo. de ſūmo bono. c. xxvi. dīc ſic. **B**eaui⁹ tñc pccle ſiaz deſcendit ſynagoga: qz in xpo ſaluatoris aduclū xpianos e pſecuta. dñz in martyres

dyabolus iam excercuerit magna crudelitate
etiam ligatur: crudelior tamen erit sub antixpi tpi
bus qui etiam erit soluedus. Nam si ligatur: tan
ta facere poterit: quanta solutus faciet. Quan
to breuius tempus viderit sibi restare dyabolus
ut dancetur tanto in magna persecutionis ira
mouetur: diuina iusticia punitente ut glori
fient iusti: sordidant iniqui: ut dyabolo cre
scar durior: danationis sententia hec ille. Sci
endū quod antixpus et nūcius eius pugnabunt
quattuor modis velut quattuor cornibus co
tra xpianos. Prio callida et astuta persuasio
Job. xli. de ore eius i. antixpi lapides pce
dent i rōnes et callide persuasioes. quibus pba
bit se esse verum deū. Apocal. xii. Dic sapie
tia est. qui hys intellectū cōputet nūerū bestie.
nūerū enim hoīs est: nūerū ei⁹ est sexagesi
sexagita sex. hec ibi Beatus Jobā. scripsit apo
calypsum in greco. Ad. o. d. aut grecoz est quā
libet littera sui alphabeti cōputare. p aliquo
nūero. Exemplū alpha seu a significat vniū.
et sic lra vsqz ad Zeta seu i q est decia lre
ra apud eos significat. x. l. vero significat. xx.
l. xx. m. xl. n. l. o. lxx p. lxx. q. xc. r. c. cc. r. cc.
v. cccc. sic vsqz ad mille. Sed hūc i intellectu
cōputando nomē antixpi est Antemos. qm
iste littere sumat illi nūerū. a significat vniū
n. l. c. cc. e. v. m. xl. o. lxx. c. cc. Secundum no
mē eius erit Bismoner. Naz a significat vniū
s. c. c. m. xl. o. lxx. n. l. e. v. a. ccc. Tertiu nomē ei⁹
erit Aitan. Nam t significat. ccc. e. v. i. x. t.
ccc. a vniū. n. l. Antemos. i. pterius honorat
qz antixpus cui⁹ erit hoc nomē erit cōtrari⁹
honorat dei et ihesu xpi. Bismoner. i. negans:
qz antixpus negabit: xpm verū fuisse filiū
dei: et negabit fidē eius. Aitan. i. sol. qz dicet
se verū solem iusticie: et hoc sibi vsurpabit.
Quartū nomē in latino erit die lux. Nā i lati
no d. significat. cccc. i. vniū c cēti. l. qnqz
v quiqz. x decē. Dicit em se eē lucē mūdi. Ex
hys noib⁹ pbabit q sit de⁹ qm nūer⁹ senari⁹
est numer⁹ pfect⁹ ut dicūt Arithmetici. cum
sue pres aliquote reddat suū totū equaliter
scz. i. ij. iij. In illo aut nūero. s. sexcenti sexagi
ta sex sunt. iij. senarij. s. vnitatū: decimar⁹ et
centenarij. Senarij vnitatū significat p
fectionē nature: qz in sex dieb⁹ create sunt na
ture rerū sū spēs suas. Senarij decimar⁹
signif. cor pfectio em gracie p decalogū. x. p
ceptū in lege scripiure. Senarij cētenario
rerū significat pfectioē glorie. Figuratus p
fructū centesimū. Et hys arguet sic. In solo
deo est pfectio nature gracie et glorie. sed no

men meū cōtinet istas tres pfectiones: ergo
ego sum deus. Respondetur q nomē dei est
ineffabile: ut dicitur Exodi. xxx. ca. rē. Sed nō po
terit quisqz rēdere Antixpo et nuncio eius:
qz impedit ne scripture exponantur a catho
licis doctozib⁹. et ne publice pdicetur fidelib⁹
bus. Unde Sybilla erithea dicit sic. Tunc
sponsa silet i: gallus raucefecit: fiet agni con
tumelia. Sed celū ignis elemēta videbūtur
in aboiationis testimonij ut p dīgia faciat
stellas denigret: pfectos debilitet: apellas
reuocet ut vetata renouet: et renouata repel
lat: hec illa. Sed pugnabit miraculoz opas
tione. Vñ Damascē. li. iij. ca. xvij. dicit sic.
Qñ aut dñator fuerit facit pfectur eccliam
dei: et manifestabit oēm iniquitatē suam. ve
niet aut in signis et p dīgij mendacij fictis.
et nō veris: hec ille. Faciet aut quattuor ma
gna miracula. Prīmū est qz faciet ignē de ce
lo descēdere sup aplos suos ut loquātur opa
rijs linguis. Spūs em malignus descendet
in eos in cōspectu oīm sicut spūllant⁹ descē
dit in aplos xpi. Unde iacobū se meliores
aplos xpi qui spūllantū acceperit in cōcla
ui scz in cenaculo Apoca. iij. ca. Et faciet si
gna magna: ut etiam ignē faciat descēdere in
terrā in cōspectu hoīm. Et seduct habitā
tes in terra ppter signa que data sunt ei fa
cere: hec ibi. Et sybilla riburtina dicit sic. In
tpe illo surget princeps iniquitatis de tribu
dan qui vocabit magister erroris: plenitudo
malicie: qui subuerit orbē et faciet prodigia
ac signa magna p falsas simulacōes. Delu
der aut p artē magicā multos: ita ut ignē de
celo descēdere facere videat: hec illa. Et ay
mo super Apoca. dicit sic. Antixpus faciet
ignē de celo descēdere: et pdicatores Antix
christi falsa imitatioē xpi p impositionē ma
nus dare se suis: misanctū fingent: et agent
quibusdā pstigijs ut illi quibus manū impo
suerint loquātur linguis mulierum gentium:
hec ille. Scdm miraculū est: qz finger se mor
tuū trib⁹ dieb⁹ et tertia die resurrexisse. Apo
calip. xii. ca. Et vidī vniū de capiteb⁹ suis: qñ
occisum in mortē: et plaga mortis eius cura
ta est: et admirata est vniuersa terra. Super
quo dicit Ay mo. Tanta temeritas erit in
illo dānato hoīe ut ad deludendū aīos par
uuloz imitatione xpi occidi se d cat: et resur
rexisse post mortē: hec ille. Sicut symō mag⁹
qui d. iustit illū q putās eū occidere: gress⁹ de
collauit. Tertiu miraculū est qz feref a demo
nibus in aera quasi ascēdat in celum: et tunc

mirabitur populi adorabit eum atque lauda-
bunt. vñ sup illo xpo. Apoc. xiiij. ca. Et pla-
ga mortis eius curata est dicit glosa. Arte
magica ascendet antixpus in aera ferentib⁹
eū demonib⁹. Quarta miraculū est qd pos-
nit Methodi⁹ dices sic. Faciet aut signa et
p̄dicia magna. Eci nāqz videbunt claudi
ambulabūt: surdi audiet: demoniaci curabū-
tur. cōuerter solē in tenebras et lunaz in san-
guinē. hec ille iō yfido. li. i. de sumo hono ca.
xvi. dicit sic. Electi ibunt in erroze turbatio-
nis ad modicū p̄e multitudinē p̄dicioz: nō tñ deiciēdi sunt a sua stabilitate impulsu
reioz atqz signoz: et iō ponitur si fieri pōt:
qz electi nō possunt p̄ire: hec ille. **T**er-
tio pugnabit donoz largitōe. Ipse em̄ anti-
xpus inueniet thesauros absconditos p quos
ad sequēdū se plurimos deducet. dicabit em̄
diuites hui⁹ seculi: et tūc eoz falsam felicita-
tem ad decipiendū alios ostēdabit. Job. xxi.
ca. Ad sepulchra ducet et in cōgerie mortuo-
rum vigilabit. Antiquus em̄ qñ moriebant
hoies abscondebat thesaurū suū putātes se
inuenire eū redirēt iterū ad corpa post lōgū
annū quē pbi pponēbat. vñ Daniel viij. ca.
In copia rerū oim occidet plūmos. et. xi. ca.
Et terrā diuidet gratuito et dñabit thesauro
rū auri et argēt: et in oibus p̄ciosis. Quarta
pugnabit tormētoz inflictoe. Nam cōpellet
p̄minas et tormēta quos alter nō poterit.
Exhibebit em̄ cūtra gñā tormētoz q in p̄e-
cedētib⁹ martyrib⁹ sunt impleta. sed in illis
regionib⁹ fideles oerī verabūtur vbi xpus
fuit crucifig⁹. **A**ñ Grego. Penset que erit
hūanc mentis illa rēpratio qñ pius m̄ reyr
tormētis subijciē: et tñ ante oculos ei⁹ tor-
toz miracula faciet. Fideles etiā illo tpe nō
p̄dicabūt: qz tāqz excoicati hēbunt tūc boni
Nihil em̄ videret eis: nec emerit aliquid ab
eis nisi habeat caract. et. i. signū antixpi aut
in fronte aut in manu. **A**poc. xiiij. ca.
Et faciet oēs pusillos et magnos diuites
et pauperes liberos et seruos habere caracte-
rem bestie in dextera manu. aut in frontibus
suis vt ne quis possit vēdere aut emere nisi
qui habet caractere bestie: hec ibi. **A**ñ
debunt autē fideles quatuor magnos cōso-
lationes. Prima erit qz sicut antixpus erit
crudeitor omnib⁹ p̄secutorib⁹: ita sancti tūc
t̄pis fortiores erūt oibus retroactis marty-
ritus. Secūda erit quia deus de celo p̄uide-
bit fidelibus tum et frequē colloquio san-
ctoꝝ angeloz. tūz necessaria vire ipis mi-

nistrado. Tertia erit qz tribulatio illa modi-
co tpe durabit: qz vt dicitur Daniel. xij. cap.
Iurauit per vniūterū in eternū: qz rēpus et rē-
pora et dimidiū rēporis. i. tribus annis atqz di-
midio. **A**ñ **A**parb. xxiij. ca. Erat em̄ tribula-
tio qualis nō fuit ab initio mūdi vsqz modo
neqz fiet. Et nisi fuissent b̄reniati dies illi nō
fieret salua om̄is caro. sed ppter electos bre-
uiabūtur dies illi: hec ibi. Quarta erit exalta-
tio sumi pontificis. Nam deficiet sacrificiū
et oblatio destruet ordo ecclesiastic⁹: ita vt nō
sit in multitudinē populi q libere audeat in-
uocare nomē dñi. et summ⁹ p̄otifex erit in dis-
crimine sub antixpo sicut mardocheus sub
amon. **A**ñ abbas **I**oachi super illo verbo
Idiere. Egressi sunt. dicit sic. Eo tpe quo car-
melus. i. romana ecclesia deseretur a defenso-
rib⁹ suis dissoluta et destructo p̄p̄o xp̄ia:
nō tam in ecclesijs qz in monasterijs substā-
tija et p̄sonis a voce p̄dicationis equitis. i.
Antixpi: et fortit⁹ eius ad discurrendū terrā
et m̄tentū sagittā correptionis ad tēplū. i.
ad petrū aīas sancti ad as fugiet om̄is ter-
ra. Super illo verbo tu aut vastata et dicit
sic. Si certe vides et plebes de tuo circūcū-
delebūtur: qui i romana sedes facies: nūqz
effugies: non relinq̄ u in te lapis super lapi-
dem qui nō destruat. Et in libro cōcor. sic di-
cit sic. Et qz subiecta sibi multitudinē hoim
p̄dicoz solū sibi romanū p̄otifex et fideles
eius p̄p̄det obytare totis se malicie virib⁹
eriget cōtra eū. Tūc cōtra summū pontifi-
cē p̄diciū nō p̄ualebit: imo sumus p̄otifex q
erit tpe Antixpi sume exaltabit. Successor
em̄ petri qui erit tpe illo quasi fidelissim⁹ vsqz
carus **I**hesu xp̄i eleuabitur in sublimē vt cō-
pleat qd scriptū est in **E**saya. Erat in nouissi-
mis dieb⁹ p̄paratus mōs dom⁹ dñi in ver-
tice montū et eleuabitur sup colles et fluente
ad eum omnes gentes et vsqz ad p̄ellum.
Añ Quāto ad quartū scz vniūterū de-
ceptiōne. dicit ayimo sup **A**poc. Tempore
Antixpi veniens rēpratio nō per pres sed to-
rū simul exiabit. et hinc tormēta sentient. et
illic miracula suadebūt: hec ille. **A**ndeyr aīe
AMethodius. **L**uz appuerit filius p̄ditionis
ascēdet rex romanorū in golgatha: vbi xp̄us
crucifig⁹ ē: et tollet coronā de capite suo: et
ponet eā sup crucē: et exp̄idet man⁹ suas ad
celum: et traderet gñū xp̄ianorū deo patri et
assumet crucē in celū cū coronā regis: qz crucē
in q̄ pēpedit dñs p̄p̄ cōcor oīs salutē itē
appere aī cū i aduentu ei⁹: hec ille. **S**z ne sub

sto et ipse ueniens Antixpus uniuersos decipiat suo errore. et pdat an psecutōis ei exortū duo magni pphete. s. Enoch et Melias ueni. i. iur i mūdū qui p iperū Anti p cēs hoies pmaniat et arment. Instruet aut eos et pfortabitur docētes et pdicātes tribus annis et dimidio: et electos ad preliū pparabit pōnēdantes iudeis et gentib' dudum iam uenisse xpm et sua passione redemisse genus humanū. Malachie. ij. ca. Ego mittā uobis Melias pphētā anteq' ueniat dies dñi magnus et horribilis: et cōuerteret eor' patrū ad filios: et cor filior' ad patres eor' ne forte ueniam et pcurā terrā anathemate. Et Apoc. xli. ca. Debo duob' testibus meis scz Enoch et Melie pphēti. pphēti: et pphētabunt diebus mille ducentis sexaginta annis facies. Sibilla erithrea dicit sic. Et nūc ueniet in pphētibiles nūciantes rerū excidiū. et dicētes fiat lūmiliatio fiat penitudo cōterantur qui exēsserant ut auertatur furor cōuertatur et agnus. Adscrbodius aut dicit sic. Post hec nunt. nunt Melias et Enoch qui ostendunt mendacē anti xpm corā omnib' hoib'us. vñ gentes uidētes illum consuliunt et eius seductionē in cōparā a famulis dei fugiet ab eo et adherēbit iustis illis. Videns ergo seductor se durissime increparū: et ab oibus cōtēptū interficiet viros illos: hec ille. Sibilla thurina dicit sic. Regnate autē eo egredietur duo uiri dānissimi Melias et Enoch ad annūciandū dñi aduētum. et Antixpus occidet eos. et post dies tres a dño suscitabuntur. q' acciet aut magna miracula. Nam si q's uoluerit eos ledere ignis exiet de ore eorū. et deuorabit inimicos eorū: ut ps. iij. Reg. i. c. Et iā hēbūt prātē claudēdi celū ne pluāt diebus pphēti eorū. Et iā habebūt prātē cōmutandi aquā in sanguinē. Et iā habebunt potestātē percutere terrā omni plaga. i. pestilentia quorūcūq' uoluerint. ut habetur Apoc. xli. ca. Post q' aut finierit testimoniū suū per tres annos et dimidium Antixpus occidet eos in Hierusalē. et iacebūt cadauera eorum in platea ciuitatis Hierusalē per tres dies et dimidius: q' nullus audebit corpora eorū sepelire p pmetū Antixpi. Scissores uero eorū ualae leuabunt ppter mortem eorū: et munera mittēt in uicē. Post tres dies autē et dimidiū resurgēt et stabunt super pedes suos. Adirabunt autē oēs uiso tam patenti miraculo: et audiet omnes talem uocē Melias et Enoch alēdūe huc. Et alēdūe

in celū in nube uidentib' inimicis eorū. Tūc Antixpus et sui decipiet uniuersos. et erit tribulatio maxima in xpiano populo rā. N

Quartus flos. Post anti

xpi psecutionē habebit ecclesia grandem consolationē. Sciendū q' post q' Antixpus p fecerit tres annos cū dimidio in vexatione mundi ppos terrarū et maxime xpianos cruciando restabit quattuor flos. Prō Antixpi occisio. Nam pñdus ille figet tabernaculū solij sui super montem oliueti: et ueniet vsq' ad summītatē eius: ubi scz xpus ascēns dicit putans se magici artibus ascensurum de terra in celum. ubi q' deo irascente interficietur ipse et maxima p's suoz nemine aduūatē. ij. Thessalo. ij. ca. quē dñs interficiet spū oris sui. Et Cyrillus in epistola sua ca. vij. dicit sic. Quippe antiquus dierū euilās aibitur cōtra eū: et spū ignitū p nates emittēs eruret illū in intinsecus: et feror' exultionis illi pflabitur p filios chanaam. Sybilla thurina dicit sic. Et occidet totū dñi Antixps a Michaelē in mōre oliueti. Scōo penitentie expectatio. Nam deus post mortē Antixpi cōcedet. xlv. dies electis ad penitentiam subuersorū et seductorū ab Antixpo. Daniel. xij. ca. A tēpe cum ablatū fuerit iuge sacrificiū et posita fuerit abominatio in desola: tione dies mille ducēt nonaginta beatus q' expectat et puenit ad dies mille trecētos triginta quinq'. Quasi dicat beatus qui post hos dies psecutōis antixpi q' sūt. Adccc. p uenit ad dies. xlv. supadditos ad penitēdū qui simul faciunt dies. Ad. ccc. xxxv. ut dicit mag' in histo. Tētiō r' n' f'aci p'fessio. Nā post mortē Antixpi sancti libere predicabūt et annūciabūt ueritatē et fidem et iudiciū p xpo uenturū nemine iam eos p'se. uere uel impugnāte et miraculis choruscabūt. Et uic quoq' ex iudeis et gentibus et xpianis qui antixpo adpēserāt quicūq' ad uirā p'destinati sunt cōuerterēt. Et Sybilla erithrea dicit sic Appēbit ueritas et iusticia oēs q' abominatōne abijciēt. et puerit ad agnū. aquā p'f rebūt apellēt: nō erit diueria. i. s. sio: i. z uia p'cordantia grē vñ idēq' ouile hec illa. Et pellas aut uocat iudeos circūcisos ab a qd ē sine et pelle: sic horati i' s'monib' credat iude apella. Nō ego. Quarto pacis duratio. Nā p' mortē antixpi erit finis r'por' laboriozor et erit t'pus pacis et q'etis i q' erit deleta ois iniquitas sic et ois iudat m'ifesta eriet ligabit

sathan et ois potestas eius deficiet: et deus
ceps omnis inferni potestas cessabit: huius
nam natura et amplius in terra non erit labor:
neque bellum. Hebr. iij. Itaque relinquitur sab ba
tismus populo dei. Et Danielis. vii. ca. dicitur
Regnum et preces et magnitudo regni que est sub
officio celum dei populo sancto altissimi. Et ait
dicit glo. ij. Thessal. ij. cap. Ministri antequam
gaudebunt illis diebus ducetes uxores et con
iunia celebrantes: di. h. princeps noster mor
tuus sit: habemus in modo pacem et securitatem.
Et cum talia dixerint reperimus superueni
et eis interitus. Regemus diem etc.

Unica tertia in aduentu domini de euangelio.

Ques qui venturus

es an alium expectamus? Mar. xi.
et in euangelio hodierno. San
ctus Paulus vult ostendere quod deus pater
misit filium suum in hunc mundum ante in lege pro
missus, verum messiam: verum deum et hominem: verum
propheta ad redimendum et salvandum genus humanum.
dicit sic. Gal. iij. At ubi venit plenitudo
temporis: misit deus filium suum natum ex muliere
factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redi
meret. Super quo verbo moueo istam questionem.

Alii signa que Christus demonstravit per
sui in terris conversationem fuerint sufficientia
ad notificandum verbi eterni incarnationem.
Ad istam questionem respondet beatus Augu
stinus de questionibus novum et veteris testamenti. et
beatus Hieronymus. pre. q. xlvij. articulo. v. dicentes
quod apud iudeos: quidam erant maiores et quidam
minores. Maiores quidem que eorum principes
dicebant cognoverunt sicut demones eum esse
Christum promissum in lege. Videbant enim in eo
ista signa que prophete preherant esse futura. mi
sterium autem divinitatis et ignorabant. id. Epistolam. i.
Corinthios. h. ii. Si cognovissent nunquam dominum
glorie crucifixissent: et Aleu. iij. dicit. Veneris
loquens iudeis. Scio quod per ignorantiam fecistis
sicut et principes vestri. Et dominus pedes in cru
ce dicit. Luc. xxij. Pater dimitte illis quod ne
sciunt quid faciunt. hec ille. Tamen per clariori
notitia huiusmodi dubij pono quatuor flores. B

Primus flos. Beatavir

go que Christus in vtero concipiebatur: verum messiam
et verum deum esse cognoscebat. Per quod duos tes
tes. Primus est Lucas mulier familiaris
beate virginis qui dicit sic Luc. i. ca. quod ange
lus postquam salutavit beatam virginem dicit ei.
Ecce concipies in vtero et paries filium et vo

cabis nomen eius. h. sum. i. salvatorem. Ecce
messiam. Nec erit magnus et filius altissimi vo
cabitur: ecce deus. Et dabit illi dominus deus sedem
dauid patris eius. ecce messiam. Quod enim ex te na
scetur sanctum vocabitur filius dei: ecce deum.
Ista duo proposuit angelus beate virginis de
Christo que credidit. Unde super illo verbo. Quo
fieri istud Augu. de modo querit de facto non
dubitavit quo sibi ab angelo declarato: verum
que credidit cum sublevar. Ecce ancilla domini fiat
etc. Secundus testis est Johannes apoca. xij.
Signum magnum apparet in celo mulier amicta
sole et luna sub pedibus eius. et in capite eius
corona stellarum. xij. habes in vtero etc. i. bea
ta virgo: que idem dicit mulier. que sicut mulcet et in
flectit mulier virum suum: ita beata virgo inclina
vit ad se sua humilitate dei filium: ut deus fieri
ret homo. Est autem amicta sole. i. splendore divi
nitatis: que spiritu sancto superueniet in te et virum
altissimi obumbrabit tibi. Quia sicut sol sem
per cursum suum distinguit quatuor tempora per totum
annum: ita deus pater per quatuor tempora distin
git universum tempus humane generationis per quat
tuor tempora. h. hyemem. ver. estatem. et autumnum.
Per hyemem intelligitur status veteris legis
Nam sicut hyems est tempus frigidum. aridum
et egenum propter elongationem solis a terra: et ra
diorum subtractionem. Ita statum veteris legis frigidus
status opus frigidum ad bona tempora exercenda.
tempus aridum ad opera fructifera producenda: tem
pus egenum ad eterna gaudia obtinenda. Pro
aristo. li. de secretis secretorum comparat id tempus
cuiusdam matrone antique expoliare mortui per
frigore. Sic et nos comparamus tempus legis
antique huic matrone. Hebr. vij. Lex consti
tuit homines sacerdotes infirmitate habentes. Per
verum intelligitur status nove legis et gratie: que si
cut illud tempus est gratum viride. floridum et iocun
dum in quo herbe virent: arbores florent: philo
mene carat et hoc ex approximatione solis ad
terrā ita in hoc statu nove legis persone virent
opibus meritorijs florent cogitationibus san
ctis: cantant predicationibus continuis. est tempus
gratum: que ad gratiam consequendam valet. est tem
pus iocundum: que ad sempiterna gaudia obti
nenda optime dispositum. et hoc est quod deus
qui est sol iusticie magis appropinquavit no
bis cum filium suum qui est splendor glorie et figu
ra substantie dei patri: ad nos misit et dire
ctius illustravit: quod nobis ore proprio predicat
ur. Ideo Aristo. comparat illud tempus cuiusdam
puelle pulcherrime margaritis et monilibus
ornate. Sic et nos comparamus tempus legis

nōne hūc puelle. ps. Altit regia a dextris
tuis in vestitu deaurato circūdara varietate
Per estatē intelligit tps antixpiqz sicut il-
lo tpe calores crescūt i terra. vīrētia arescūt.
serpētes venenū fundūt r palā discurrunt.
qz sol a terra eleuatur. r dyamētraliter aspi-
cit eā. ita tps psecutionis antixpi ad seuitiā
calidissimū: charitatis virore andūt: r spēs
i. heretici r hypoerite discurrūt p totū mūdū
effundētes prauē doctrine venenū. Ideo ari-
stoteles cōparat illud tps mulieri adultere
maliciose r pniciose volēti virū totis viribz
illaqueare. Sic r nos cōparamus tps anti-
xpi hūc mulieri. Luc. xxi. Videte ficulneā r
omēs arbores cū pducūt iam ex se fructū: scid
qm ppe est estas. ita r vos cū videatis hec
fieri scitote qm ppe est regnū dei. Per autē
nū intelligit tps extremi iudicii. Nam sicut
illo tpe segetes recōdunt: palee ad cōburen-
dum disponunt: fructus sunt maturi r colligū-
tur isto tpe: r boni in horreo cōcludunt. mali
autē in ignē abijciunt. Ita illo tpe eribūt an-
geli r separabūt malos de medio iustōrū. et
mittēt eos in caminū ignis. matth. xiiij. Ita
aristoteles comparat tps cuius adulter dñe
etatis integre r forma corpis pulchre: diui-
tys locuplet. bene indute fm exigentiā fa-
milie cūcta distribueri. Sic r nos cōparamz
tps iudicii hūc mulieri. Recte g deus pater
cōparat soli. quo sole beata xgo fuit amicta
quo ad feruorē et grāz. Per lunā intelligimz
tpalē substantiā: qz sicut luna habz duo cor-
nua in suo angulo r est lata in medio. ita tē-
poralia in suo pncipio r fine sunt modica r
acuta: qz cū yno pāniculo carneo nascimur:
et mori: tū cū pāniculo lineo sepelimur. sed in
iuuēntute tanqz in medio possidemz plurima
beata xgo possit hec oia sub pedibus. s. diui-
tias. delicias. delectatiōes venereas oia con-
tēnendo. Corona duodecim stellarū est co-
gnitio clara quā habuit in mēte circa duode-
cim articulos fidei. s. sex diuinitatē r sex hūa-
nitatē. sex in qm tps fuit deus. r sex in quā
tum messias. hāc autē cognitioē habuit ex
duobus. Primo ex āgelica reuelatiōe. Secdo
ex xpi corpali cōceptiōe. p qz sufficienter fuit
edocēta. r sic pz primus flos.

Secundus flos. Ioseph
sponsus xginis. pastores. reges: Symeon:
Anna r summi pphete xpm verum deum r
verū messiam cognouerūt complete. Patet
discurredo p omēs. Nā Ioseph cognouit du-

plici testimonio. Primo testimonio angeli
dicētis sibi Matth. i. Ioseph noli timere ac-
cipere mariā cōiugē tuā. Quod em in ea na-
tum est: de spūs sancto est. Pariet em filium r
vocabis nomē eius iesum. Ipse em saluum
faciet pplz suū a pccis eoz. Secdo testimo-
nio angeli dicētis Matth. ij. Surge accipe
puerū r matrē eius r fuge in egyptū et esto
ibi vsqz dū dicā tibi rē. Pastores etiam co-
gnouerūt p angelū. Luc. ij. Pastores erant
in regione eadē vigilātes sup gregē suū. An-
gelus autē dñi stetit iuxta illos: r dixit ad il-
los. Ecce euāgelizo vobis gaudiū magnum
quod erit omni pplō: qz natus est vobis ho-
die saluator mūdī. Reges etiā sciuerūt per
stellā exteriū monentē r spūs sanctū interi-
docentē: vt pz Matth. ij. Symeō recogno-
uit duz tenēs puerū in brachijs dixit. Nunc
dimittis serū tuū dñe rē. Anna eodez mō
cognouit vt pz Luc. ij. Etā helizabēth ma-
t Jobis baptiste cognouit qz beate xginē eaz
salutātū ait. Et vnde hoc mihi vt veniat ma-
t dñi mei ad me. De his oibus dicit Job. apo-
cal. iij. Vidi supra sedē sedentē. r i circuitu
sedis quattuor aialia oculis plēa añ r retro
Per sedē intelligo beatā xginē in cuius me-
dio. i. in vtero requiescit sedēs. i. xps iesus filius
aspectu iaspidis r sardinis. i. in vtraqz etiā
natura. s. diuina r humana. Per quattuor aias
intelligo has quattuor gentiū differentias
que cognouerūt diuinitatē xpi que erat añ.
et humanitatē qz erat retro cū fuit in tempe
posteriori creatā. Per aial simile homini in-
telligo Ioseph qz fuit homo simplex et man-
suet. Per aial simile vitulo intelligo pasto-
res qz ad instar vitulorū sunt passionibus et
ruribz expositi. Per aial simile leoni intelligo
reges rōne potētiē r fortitudinis. Per aial
sile aqle intelligo pphetas rōne eleuationis
mētis et pteplariōis. Ecce quattuor aialia āte
et retro oculis plena xpm sedentē vt deum r
hoiem cognoscētes quā cognitionē habue-
rūt a duobz. Primo a spūs sancto referāte in-
teri. Secdo ab āgelo loquēte exteri. rē. D

Tertius flos. Apostoli
nō solū cognouerūt xpi hūanitatē s. et eius
verā diuinitatē: pz p duos testes. Prim⁹ est
Jobes euāgelista. ij. c. vbi dicit qz post qz xps
mutauit aquā in vinū in nuptijs et manifes-
tauit glām suā: crediderūt discipuli eius in
eū. Jo cū xps interrogaret eos dicēs: quē di-
cūt hoies esse filius hois? Illi dixerunt. Alij

Johannē baptistā. Alij helyā. Alij ho hieremiam. aut vnu ex pphctis. Rñdēs aut iēsus dixit. Vos aut quē me esse dicitis? Rñdēs symon petrus ait. Tu es xps filius dei viui. 2c. Matth. xvi. Scds testis est iohannes apo. xxi. vbi dicit. Eidi ciuitatē sanctā hierusalē descendēte de celo habentē claritates dei habentē portas duodecim: 7 in porj nomina duodecim 2c. Hec ciuitas est xps in quo vniūtur oēs electi angeli. p̄sarche. p̄sophete. apli. martyres. p̄fessores. r̄gēs. 7 ceteri xpiani fideles. In hac ciuitate sunt duodecim porte. i. duodecim articuli fidei p̄ q̄s venimus ad p̄fectas xpī cognitionē. qm̄ per sex cognoscimus eius diuinitatē. p̄ alios sex cognoscim⁹ eius humanitatē. Luc. viij. Nobis datū est nosse mysteriū regni dei. ceteris aut in parabolis. Et Job. xv. oia q̄ audiui a patre meo nota feci vobis. Et sic patet terti⁹ us flos.

Quartus flos. maiores

*Plu istam
gond
fuit
fuit
fuit*

legis. s. p̄ncipes sacerdotū scribe 7 pharisei si cut cognouerūt xpm̄ iēsum verū messyam 7 nō dei: sic minores iudeorū cognoscētes ip̄s magnū pphētā solū crediderūt in eū. P̄ua pars p̄z p̄ duos testes. Primus est marth. xxi. vbi ponit s̄lindinē dicens. homo erat paterfamilias q̄ plātauit vineā 2c. Et sequitur infra. Agricole aut vidētes filiū intra se dixerūt. hic est heres. Venite occidam⁹ eū. vbi dicit hieronim⁹. Adanifestissime dñs pbat his v̄bis iudeorū p̄ncipes: nō p̄ ignorantia s̄ p̄ inuidiā dei filiū crucifixisse. Intellexerunt em̄ esse illū cui p̄ p̄phētā dicit. Postula a me 7 dabo tibi gentes hereditatē tuā 2c. Et scūs 2 ho. iij. pre. q. xlvij. arti. v. Ad primam dīcēdū dicit sic. Illa v̄ba dicunt ex p̄sona colonorū vinee p̄ q̄s signant rectores illi⁹ ppli qui eū cognouerūt ec̄ herede in xp̄m̄ cognouerūt eū esse xpm̄. p̄missum in lege. Sexta hanc r̄sionē arguit sic. q̄ illa v̄ba. s. postula a me 7 dabo tibi gētes hereditatē tuā. eidez dicunt cui dī. filius me⁹ es tu ego hodie genui te. s̄ si cognouerūt eū ec̄ illū cui dictum est. postula a me 2c. sequit⁹ q̄ cognouerūt eū esse filiū dei. Crisostomus etiā ibidē dicit. q̄ cognouerūt eū esse filiū dei. Reda etiā dicit sup̄ illud Luc. xxiij. Nesciūt qd faciūt. Nos tandū inq̄r q̄ nō p̄ eis rogat q̄ quē filiū dei intellexerūt crucifigere q̄ p̄fiteri maluerunt. Ad hanc obiectionē r̄ndet q̄ cognouerūt eū esse filiū dei nō p̄ naturā. sed p̄ excellētiā

gratie singularis. Possū⁹ em̄ dicere q̄ etiā verū dei filiū cognouerūt: q̄ euidentia signa hui⁹ rei habebat q̄bus em̄ assentire p̄p̄t odiū 7 inuidiā noluerūt vt eū recognoscerēt esse filiū dei: hec ille. Scds testis est Jobānes apoca. x. vbi dicit q̄ vidit angelū descendēte de celo amictū nube 7 yris in capite eius: et facies ei⁹ sicut sol lucet. 7 posuit pedē dextruz sup̄ mare 7 sinistrū sup̄ terrā: 7 bēbat libroz in manu: 7 tradidit iohāni ad deuorandum: quē cū deuorasset fuit tanq̄ mel in ore eius: sed amarū in vētre ita q̄ immul dulce 7 amarū. Per istū angelū intelligo xpm̄ qui est angelus filiū s̄m̄ illud Esa. ix. Vocabit nō me eius magni cōsiliū angel⁹. hic descendit de celo in sui cōceptione. ps. Defecit sicut pulvis in vellus. apparuit amict⁹ nube: q̄ obū beatus nra carne in sua natiuitate: yris in capite eius: q̄ fedus 7 pax in sua interioe. ps. Brief in dieb⁹ eius iustitia 7 abūdātia pac⁹. Pedē dextrū posuit sup̄ mare: q̄ maiorē suū amorē ostēdit gētilibus. 7 sinistrū sup̄ terras: q̄ minores iudeis p̄p̄ndozibus. liber ap̄t⁹ est q̄ eius s̄mo fuit clarus 7 p̄dicatio dulcis: q̄ cognouerūt eū esse messyā qd fuit valde delectabile iudeis 7 desiderabile: 7 iō fuit dulce in ore. q̄ exterius xp̄m̄ ad hūanitatē s̄ amari in corde: q̄ nō cognouerūt eū interius q̄ ad diuinitatē. vñ erat dulce q̄ ad opa exteri⁹. s. miracula q̄ de se erāt delectabilia s̄ amari q̄ ad cogitationes eorū: q̄ cruciabant⁹ corz de ex inuidia Et istā cognitionē habuerunt ex varicinio Esaie. et multiplici miraculo: h̄ vidit ioh. apoc. v. vbi dī q̄ vidit libz signatū sigillis septe scriptū intus et foris 2c. Per libz intelligo p̄sonā xpī. duplex postis est humanitas 7 diuinitas. videbat exteri⁹ scrip⁹ q̄ cognoscebat eius humanitas: et h̄ septez lineis q̄ septe signis cognoscebat eū esse verū hoīem. Prima linea erat q̄ cognoscebat eū videre. Scda linea q̄ cognoscebat eū audire. Tertia linea q̄ abulare. Quarta linea q̄ māducare. Quinta q̄ tāgere. Sexta q̄ intelligere Septia q̄ velle. 3stis septe signis cognoscebat q̄ erat verus homo p̄fect⁹ in naturalib⁹. Videbat interius scriptis q̄ cognoscebat eū esse xpm̄ messyam p̄missuz in lege. et h̄ septe lineis. Prima linea q̄ videbat q̄ natus erat in loco in quo messyas debebat nasci scilz in bethleē. Adichee. v. Et tu bethleē effrata nequā q̄ mītra es in milib⁹ iuda. ex te em̄ egrediet⁹ q̄ sit dñator in israel. et egressus ei⁹ sicut a p̄ncipio dierū et iuita

Scōa qz videbāt tps messye esse cōpletus. Dañ. ix. Septuaginta hebdomadas nūmerabis tibi sup te ⁊ pplm tuū: donec finē accipiat pccm: ⁊ adducat iusticia sempiterna vni⁹ gat sancti scōy. Tertia qz cecos illūinabat Quarta quia surdos curabat. Quinta qz curtos ⁊ claudos rectificabat. Sexta qz mutis loquelā p̄stabat. Etsi. xlv. Tūc apient ocli cecoz ⁊ aures surdoz parebūt. tunc saliet si cur ceru? claudus: ⁊ aperta erit lingua mutoz. Septima qz paupibz euāgelizabat. Luce. iij. Spūs dñi sup me ⁊ c. Ecce liber scriptus exterius. Erat etiā interi⁹ scrip⁹ septe lineis qbus vere cognoscebat qz erat deus. P̄ia qz pastores ⁊ magi ad ipm adorandū venerūt. Mat. ii. ⁊ Luce. ij. Adorari autē stellam mittere nō est nisi dei. iō herodes iussit occidi om̄s pueros a binatu ⁊ infra. apoca. xliij. Secūda qz sciebāt ipm agere supra naturā cecos illuminādo. Job. ix. A seculo nō est auditum qz q̄s aperuerit oculos cecis: nisi hic homo a deo. Tertia qz sciebāt ip̄s agere cōtra naturā mortuos suscitādo: vt pater de lazaro Job. xi. Quarta qz nō herbis nec verbis sed p̄p̄ia nature mortuos suscitabat. p̄z de filio reguli. Job. iij. Quinta qz subito sine omni medio solo p̄cepto suscitabat. pater de filia archisānagogi cui dixit: tibi dico surge. Mat. ix. Sexta qz cognoscebat eum scire cogitādoes hoim. Luce. v. Et qd cogitatis mala in cordibus vris. Septima qz p̄bis ei⁹ p̄f̄anuebat. Job. xi. Ego autē sciebā qz semp me audis. Ista septe erant in deis latētia: q̄a istis nō cognoscebat eū esse deū. Dic autē m liber erat signatus septe sigillis: qz erat septe impedimēta q̄b⁹ phibebant ipm cognoscere esse deū. Primū qz sciebāt ipm cōceptum in nazareth. Job. i. Inuenim⁹ iesum fil. um Ioseph a nazareth. Nazareth autē erat locus paruus de q̄ nō videbat qz tā⁹ homo: sicut erat filius dei esset nascit⁹. Unde dicebant Nunqd a nazareth pōt aliqd boni ēē. Scōz qz cognoscebat eius parētes. An dicebant Mat. i. Nōne hic est filius fabri? fili⁹ marie ⁊ c. quē teipm facis. De filio autē dei non credebāt qz pōt sciri vnde esset. ideo dicebant. hūc scim⁹ vnde sit. xpo autē cū venerit nemo scit vnde sit. Job. vii. Tertiū qz videbant ipm esse creaturā ⁊ hoim. iō dicebāt. Tu homo cū scis facis teipm deum. Job. x. Deū vero credebāt om̄ino inuisibilē. Exodi. xxxij. Non videbit me homo ⁊ viuet. Quarta qz videbāt eum cū p̄ccōribz ⁊ publica

nis māducare: quoz consortiū est a deo allatum. Job. ix. Scimus qz p̄ccōres deus non audit. et Mat. ix. quare euz publicanis et peccato:ibus manducat magister vestre? Quintū quia videbāt euz sabbato curare iō dicebāt. Nō est hic hō a deo qui sabbatus nō custodit. Job. ix. Sextum quia predicabat se in cruce moriturū. Job. xij. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Ideo dicebāt. nos audiuimus et lege qz christus manet in eternū. quomodo tu dicis oportet exaltari filiū hominis. Quis est iste filius hominis? Septimū quia audiebant eum reprehendentē principes. ideo in iudicia excecabant. Mat. xij. Ypocrite bene prophetauit de vobis Esaias ⁊ c. Ista septe sigillis erat signat⁹ liber. i. christus ne agnoscerent eum esse deum. Secūda pars patet quia minores credebant ipm esse prophetam magnū. pater per duos testes. Prim⁹ est Mat. ix. Cum intrasset iesus hierosolimā commota est vniuersa ciuitas dicēs Quis est hic? Populi autē dicebant. Hic est iesus ppheta a nazareth galilee. Secūdos est lucas. ix. c. Interrogauit iesus discipulos suos dicens. quem me dicunt esse turbe? Alii dixerunt. Alii iohannē baptistā. Alii autē helyam. Alii vero hieremiā: aut vnū ex prophetis. Et sic patet quomodo antiqui cognouerūt christū et quomodo nō. Iohānes autē baptista ppheta magnus ⁊ in lege peritus cognoscebat christū esse deum ⁊ messyā pmissū in lege et magnū. Probat ex tribus. Primo quia q̄tum in se erat nōlebat christū baptizare dicens. Ego a te debeo baptizari ⁊ tu venis ad me. Mat. xij. Scō quia sp̄m sanctū vidit super caput christi baptizati. s. in specie columbe. ideo dicit q̄ misit me baptizare ille mihi dixit. Sup quē videtis sp̄m descendente ⁊ manente: hic est qui baptizat in sp̄m sancto ⁊ ego vidi ⁊ testimonium perhibui. qz hic est filius dei. Job. i. Tertiū qz ipm digito ostēdit. Respicēs iesū ambulante iohānes dixit. Ecce agnus dei. Job. i. Discipuli autē iohānis nō erāt in lege periti tanq̄ minores. iō nesciebāt ipm ēē deum ⁊ ex dilectōe quā habebāt ad iohannē inuidebāt xpo. qz plures baptizabat q̄ iohānes. iob. iij. p̄p̄erea iohānes tanq̄ ppheta magnus ⁊ in lege perit⁹ misit duos discipulos suos velut incredulos et christum ne scientes ad eum vt ipm interrogarent ⁊ interrogando discerēt qz ip̄e vere erat filius dei.

Unicatertia aduentus

Sermo VI

*Non hinc est
sermo. Tu es
venerabilis*

ideo venerū et dixerūt. Tu es q̄ v̄turus es
an aliū expectam⁹. vbi ponunt tres q̄ones
q̄s faciūt isti discipli ad q̄s pueniēt m̄des
Prima q̄o est si h̄mōi n̄r saluatoris est tan
ta stabilitas q̄ nō possit pmutari. i. si ē ver⁹
deus. Cui m̄des. xij. modis assumēdo p̄mā
partē. s. tu es verus de⁹. An̄ p̄mo tu es ad
mirabilis ppter d̄nitatē occulte maiestates
Esa. xlv. Vere tu es deus abscondit⁹. Sc̄do
tu es venerabilis ppter h̄ūanitatē assūpte
sanctitatē. ps. Tu es rex me⁹ et deus me⁹ q̄
mā. sal. Jacob. Tercio tu es asseribilis ppter
utilitatis allate vbertatē. Job. i. Tu es fili⁹
dei: tu es rex isrl. Quarto tu es imitabilis ppter
h̄ūilitatē q̄ ostēdit m̄ritatē. M̄des. xxi. Con
uertar ad te: q̄ tu d̄s de⁹ meus. Quinto
tu es cōmēdabilis ppter benignitatē intense
pietatis. Job. iij. Sc̄do q̄ tu es de⁹ clemens.
Sexto tu es laudabilis ppter pfunditatē im
mense x̄itatem. ps. Tu es deus q̄ facis mira
bilis. Septimo tu es imutabilis ppter eter
nitatē sup̄ne firmitatē. sapie. xvi. Tu es d̄ne
q̄ vite et mortis h̄es p̄tē. Octauo tu es ad
amabilis ppter charitatē impense suauitatē.
ps. Pater me⁹ es tu deus meus et susceptor
sal. mee. Nono tu es acceptabilis ppter sua
uitatē eterne libertatē. Sapie. xv. Tu autem
de⁹ n̄r suavis es et verus etc. Decimo tu es
formidabilis ppter stabilitatē p̄ne eq̄tates.
M̄dere. xi. Tu autē d̄ne sabaoth q̄ iudicas ius
te. Undecimo tu es exorabilis ppter iocun
ditatē beate claritatē. M̄des. xiiij. Tu in nobis
es d̄ne et nomē tuū innocatū est sup̄ nos etc.
Duodecimo tu es honorabilis ppter natū
tatis diuine dignitatē. ps. Filius me⁹ es tu.
Matth. xvi. Hic est filius me⁹ dilectus etc.
Decimotercio tu es expectabilis ppter capti
uitatis n̄re cecitatē. sicut h̄. Tu es q̄ v̄turus
es an̄ aliū expe. Sc̄do q̄o est. Si hui⁹ n̄r re
dēptoris est tanta h̄ūilitas q̄ possit imitari
Cui m̄des q̄ sic q̄ v̄turus es. Tercia q̄o
est. Si hui⁹ n̄r liberatoris ē tāta benignitas
q̄p̄tū p̄ntiā ab inferno debem⁹ liberari. Cui
d̄r q̄ sic an aliū expectam⁹. Certe nō si ip̄m
solū q̄ nos liberauit. An̄ nota vt dicit sc̄tus
Thomas. iij. q̄. ij. articulo. vij. ad sc̄os dicē
dū q̄ Jobes baptista nō q̄ fuit de aduentu
xpi in carnē q̄ hoc ignoraret cū ip̄e hoc ex
presse fuerit cōfessus dicens. Ego vidi et testi
monij p̄hibui q̄ hic est fili⁹ dei. Job. i. An̄
nō d̄r. tu es q̄ venisti. si tu es q̄ v̄turus es.
q̄res de futuro nō de p̄terito. S̄lt̄ nō ē cre
dendū q̄ ignorauerit eū ad passionē v̄turu

Ip̄e em̄ dixerat. Ecce agnus dei ecce q̄ tollit
p̄cā mūdi. p̄m̄tias eius imolationē futurā
cū hoc alij p̄pbe p̄dixerit: sicut p̄cipue parz
Esa. liij. Potest q̄ dici sicut greg. in homel.
q̄ in q̄ fuit ignoras an ad infernū eēt in p̄
pria p̄sona dēscēsurus. Sciebat autē q̄ x̄rus
passionis eius extēdēda erat vsq̄ ad eos q̄ i
limbo detinebant. sm̄ illud Zacha. ix. Tu q̄s
in sanguine testamēti tui eduxisti victos de
lacu in quo nō erat aq̄. Nec h̄ tenebat expli
cite credere ante q̄ eēt impletū. s. q̄ p̄ seipm
deberet dēscēdere. Vel p̄o dici sicut ambrosi
us dicit sup̄ Luc. q̄ nō q̄ fuit ex dubitatōne
seu ignoratīa sed magis ex pietate. Vel p̄o
dici sicut Crisostom⁹ dicit q̄ nō q̄ fuit quasi
ip̄e ignoraret sed vt p̄ xpm̄ satisficeret ei⁹ d̄
scipulis. An̄ et xps ad discipulorū instructio
nē respondit signa operū ostēdens h̄ ille. q̄
Abdoraliter autē expōnēdo enāgelij p̄ Jo
hannē intelligo quēlibet iustū fidēlē: q̄ Jo
hānes interpretat in q̄ est gratia et q̄libz iust⁹
gra illustrat. Jobes q̄ in vinculis posit⁹ est
q̄libet vir iustus afflictionib⁹ attrit⁹. p̄ duos
discipulos intelligo duas eius vires. i. inteli
lectū et voluntatē q̄ sunt duo discipuli viri i
sti q̄ debēt obedire Jobāni. i. homini in gra
ex̄m̄. Istos q̄ duos discipulos q̄n est in car
cere tribulatiōis d̄s mittere ad xpm̄. Primo
intellectū ad cōceptandū celestia. Sc̄do affe
ctū ad amandū eterna ne desperet de tribus
latione sua familiariter xpo loquētes et dicē
tes. Tu es q̄ v̄turus es an aliū expectam⁹.
q̄re de tribulatiōe ista nō me liberas. quare
de corpore hui⁹ mortis nō me abducis. Sic cō
ceptando audiet xpm̄ loquētē sine strepitu
v̄borū et auxiliā et b̄nficia collata nō mō sibi
s̄ et p̄cōrib⁹ dicēdo: ecce vidēt: claudi abus
lanc: surdi audiūt: leprosi mūdant: pauperes
euāgelizant: quasi dicat paupes. i. infideles
q̄ sunt paupes donis sup̄ne cognitiōis euā
gelizant. i. doua p̄dicatiōis accipiūt: leprosi
i. im̄mūdi et luxuriosi mūdant. sicut magd.
surdi. i. accidiosi audiūt: claudi. i. v̄surarij vt
Matth. et alij mortui q̄ sunt in p̄tis am
bulant et resurgūt. Si em̄ om̄s isti qui erant
iniusti et iniq̄ a me p̄solant et finaliter glori
ficant: quāto magis tu vir bon⁹ et iustus ad
instar Job et Jobie tribulatiōe et afflictiōe
p̄bat⁹ a me p̄solaberis et glorificaberis. Ita
q̄ audiet xpm̄ dicentē. Viri q̄ nō fuerit scan
dalizati⁹ in me. i. ille ē b̄n̄s q̄ tribulatiōibus
afflictus nō ē scandalizati⁹ in me. i. n̄ diffusus
sed cōfissus: q̄m̄ tribulatiōne sustinere et in

den nō sp
e sic totu
h̄ redēdū
rantes d
ad turbā
turbāo
hami n̄
gūari v̄
er p̄stari
penitēti
tam. la
amor d
tur. Ec
mea q̄
h̄e c
focutiō

C i homel
tonitru
sed adm
seandū
riemē v̄
xpm̄ crū
autē hui
vt p̄ de
tra cū
debito
ab hoi
etiā ind
beatus
ap̄a vol
signat:
ablecta
te suble
in me m
ille. B
Unus cō
m̄sc̄e h̄
suo p̄ leg
ista quel
tūus q̄
m̄ ac d̄
ois cast
vulneta
medio a
fonte. D
m̄c̄iūm
me oīa
so p̄ legē
iam volo

deū nō sperare est scandalum deo generare,
et sic fortificati spei cōfirmati. isti duo discipu-
li redeunt ad iohannē firmiter credētes et spe-
rantes. de tali dicit xpus in extremo iudicio
ad turbas. i. ad psonas mūdānis curis per-
turbatas. Quid existis in desertū videre ioh-
annē nī ad instar arūdinis vērō abitois a-
gitatū vel impatiētē. Sed hūc hūilitatis
et p̄stātie roboratū nec mollib⁹ vestitū: sed
penitētia et asperitate affictū. nec solū pphē-
tam. i. a longe cōspicientē: sed plusq̄ pphētā
i. morū diuinitatē clare inuentē: vt de eo dica-
tur. Ecce ego mitto angelū meū an̄ faciem
meā q̄ pparabit viam ante me.

De eadē unica tertia in aduentu dñi de p̄se-
lutionib⁹ ecclesie dei. Sermo floridus.

Beatus qui nō fuerit
scandalizatus in me. Math. xi. et i
euāgelio hodierno. Hūc grego-
rius hōmēl hodierna dicit sic. Vltis tot signis
tantisq̄ hūmib⁹ nō scandalizari quisq̄ potuit
sed admirari. S. infidelitū mēs graue i illū
scandalū pulcritū eū et post tot mirācla mo-
rientē vidit. nī et paul⁹ dicit. Nos p̄dicam⁹
xpm crucifixū iudeis quidē scandalū: gētib⁹
autē stulticiā. Sultū q̄ppe hoibus visum est
vt p hoibus auctoritate moreretur. et inde con-
tra eū homo scandalū sumpsit: vnde ei plus
debitor fieri debuit. Nam tanto deus dignius
ab hoibus honorāndus est: q̄to p hoibus
etiā indigna suscepit. Quid est ergo dicere
beatus q̄ nō fuerit scandalizatus in me: nisi
apta voce abiectiōe morū sue humilitatēq̄
signare: ac si apte dicat. Adira qdē facio: sed
abiecta p̄peti nō redignor. Et ergo morēdo
te subsequor: cauendū valde est hoibus ne
in me morte respiciat qui signa venerant: s̄
ille. **S**up qbus v̄bis moueo istā qōnez
Hūc ecclesia rōnabiliter circa aduentum
messie fuerit scādalizata: q̄ de abiectiōe ip-
sius p legē et pphetas fuit certificata. Ad
istā questione r̄nder iohānes cōstātinopoli-
tanus ep̄s in s̄mone. Tūrtur amatrix here-
mi et dices sic. Sagitta charitatē vulnerata
ois casta ecclesia dicebat. Ne mihi ve mihi:
vulnerata charitate ego sum. **D** gemit⁹ de
medīo cordis amabili bonitatis pullulans
fonte. **D** gemit⁹ celestē sponsum xpm ad se
meritū adducēs: p̄pterea dicit. **O**sculef
me osculo oris sui: desponsata sum celesti sp̄s
so p legē et pphetas. **E**go ecclesia ex gētib⁹ nī
iam volo p **A**ldoyfen et **E**sayas aut hieremias

et ceteros vates me alloq̄: sed ipse veniat cū
ipso volo ore ad os loq̄. ipse veniat et osculef
me osculo oris sui. Audio hieremias de ipso
dicentē. **S**itue cor eius p̄ oib⁹: et hō est:
et q̄s cognosceret eum: ipm desidero: veniat et
osculēf me osculo oris sui. Audio amos di-
centē de eo. Ecce homo stans sup murū ad
amātinū: et in manu eius adamas. ipm q̄ro
Veni et osculef me osculo oris sui. Et sicut
cōiūnx amatrix viri absente virū suū p fene-
stras circūspicit: ipm requirēs et ipm vbiq̄
speculās in mari et in terra: et si viderit naues
venientē sibi suū putat esse virū: et si viderit
viatores. pcul veniētes inter ipos adesse et
timet et occurrēs eis interrogat dicēs. Dicite
mihi in q̄ regione eū dimiseritis: in q̄ regiōe
in qua ciuitate: qd dicentē: qd facientē: quā-
do venientē. In hūc modū ois sancta eccles-
ia cōstricta amore xpi int̄rogat pphetas.
Vidistis eū: putas venit: putas nō venit: pu-
tas adhuc in celis est: putas adhuc non agi-
tanoue oues q̄ nō errauerūt pascit in celis: et
nō venit ad errantē ouē: Dicite mihi vbi pa-
scit: vbi cubat in meridie: quē diligit anima
mea. Interrogati pphete p vnu respondent
dicēs. Vidimus eū si tñ ipm expectas. Si
quidē vidimus eū sed nō hēbat sp̄m neq̄
decorē: sed visio eius inhonorabilis et minus
rata p̄ filijs hoīm. **R**ūder ois casta ecclesia
Ipe est: ipm desidero: ipm q̄ro: veniat et oscu-
lef me osculo oris sui. Dicite ad eā **E**sayas
ipse est: sed veniet cuz dñatione: ecce merces
eius cū eo et opa in p̄spectu ei⁹. sicut pastor
cōgregat gregē suū: ita in manu sua p̄grega-
bit agnos et in vtero habētes p̄solabit. **A**u-
diens hōis casta ecclesia: q̄ manifeste de eo
narrauerit **E**sayas dicit ad eū: vbi pascit: vbi
cubat quē dilexit aīa mea. **A**ditur eā ad **I**o-
hannē: vade. interroga eū: q̄ ipse est: precursor
eius et vox clamāt in deserto parās vias dñi
et dirigēs semitas eius. p̄git ad iohannē in
deserto. Dicite inq̄t mihi si tu es xps. **R**ū-
dit iohānes: nō sum ego xpus. denūo intro-
gavit. Si tu nō es xps q̄re baptizas? **R**ūdit
Ego qdē xps nō sum: sed post me veniet qui
fortior me est cui⁹ nō sum dign⁹ corrigia cal-
ciamēti soluere. Et adhuc tardante eo dicit
ad illū. Ne mihi. Vulnerata charitate ego
sum. **I**tem iohes dicit ad eā: Sustite paulisp̄
noli ingemiscere: expecta q̄ veniet. **E**go illū
tibi oīdā. Vider iohānes enim? veniētem
dñz dicit ad eā. **I**ā noli tristari nec ingemi-
scas q̄ veniet. Ecce agn⁹ dei: ecce q̄ rollit p̄cā

mūdi. Accedit illa ad sponsum amplectit et osculat eū. et cōpletur qđ in dauid scriptum est. Abia et xīras obtulerunt sibi iustitia et pax oculare sunt. H ille. Ad clariore euiden tiam huius dubij pono quattuor flores. **P**rimus flos est iste. Ec clesia multipl̃r fuit scādalizata in regno dei patris: quāq; de mōte sine manib; abscissus est lapis. Nam regnū dei p̃fīs cepit a tempe Abrahe cui sub pacto locut; est deus pater dicēs. Erig; pactū meū in carne ysa in fed; eternū. Adscissus cuius p̃paci; caro circūci sa nō fuerit: delebit; aia illa de p̃plo meo. qđ pactū meū irritū fecit. v. dicit; Gen. xviij. In huius circūcisionis pacto p̃plm israeliticū acq; hūc Abrahā habuit vxorē liberas. s. Sarra. et egyptiā ancillā. s. agar. quā Sarra vxor abrahe. dedit sibi in vxorē. ad quāz an cillā ingressus abrahā genuit ex ea ismaelē: cui bñdixit deus. Et ait dñs ad abrahā. v. d. Gen. xviij. Sup ismaelē quoc; exaudiui te: et ecce benedicā ei: et augebo et multiplicā bo eū valde. Duodecim duces gñabit et fa ctiam illā in gentē magnā. hec ibi. Post hec sarra sterilis cōcepit ex viro suo abrahā: et pe perit filiū noīe ysaac: et cu eo statuit pactum suū deus. Que ait ad Abrahā. Eūce ancillā et filiū eius. Non em̃ erit heres filius ācille cū filio libere. Quod audiens abrahā emisit agar ancillā cū ismaele filio eius dās ei de sua hereditate panē et vtrē aq;. Ipa hō agar deficere panē et aqua tpalis p̃speritatis er raut in solitudine vt h̃ Gen. xxi. Eūq; con sumpta esset aq; de vtrē et panis deficeret: ab fecit puerū ismaelē subter vnā arborē q; erat ibi et abiit: sed itq; p̃cul; dicēs. Nō videbo pu erū morientē et fleuit. Angelus autē dñi vo cavit agar ancillā de celo dicēs. Quid agis agar? Noli timere. Exaudiuit dñs vocē pue ri de loco in quo erat et ait. Surge tolle pue rū et tene manū eius: qz in gentē magnā fa ctā eū. Et ap̃is oculis agar vidit p̃trem et abiit et impleuit vtrē deditq; puero bibere: et ipa fugit cū eo. Post hoc abrahā ad dei p̃ce ptū imolauit filiū suū ysaac et libera vxore suscepit et p̃pter eius obedientiā de multis plicauit semen eius sicut stellas celī: et velut arenā maris. Figuratiue. Abrahā est dens q; habuit duas vxores spūales. s. synagogaz sterilit et ancillā. ecclesiam spūalē plicariūq; q; cōcepit spūaliter et peperit ismaelē. i. p̃plz gentiū. Cui p̃plo. ait deus. exaudiui te et p̃ple

gentiū bñdicā tibi. duodecim duces gñabit: et faciā te crescere in gentē magnā spūalem. Post hoc dicta sterilis synagoga spūalis li bera vxor dei in senectute cōcepit et peperit ex ipō deo spūaliter ysaac. i. p̃plm israeliticū cū quo p̃plo de; statuit pactū suū. Quo na to vidēs synagoga libera vxor p̃plz gentiū filiū vxoris ecclesie ancillā ait viro suo deo. Eūce ancillā et filiū eius. Deus hō b̃ cernēs in filio suo p̃plo gentiū acq; uerit vocē libere et dimisit ecclesiam ancillā cū filio suo ismaele p̃plo gentiū. dāsq; ei de hereditate sua spūali panē et aquā in vtrē. Que ecclesia ancillā cū abiisset deficientib; panē et aq; spūalitaris dei errauit in solitudine hui; mūdi: et abiicit pu erū ismaelē. i. p̃plm gentiū sub arborē cruq; q; erat ibi et ipa abiit. sed itq; p̃cul; fies et ait. Nō videbo puerū. i. p̃plm gentiū morientē in spūalitate. i. ius angel; dñi vocauit dictā ec clesiam dicēs. Quid agis ecclesia? noli timere. Surge tolle puerū ismaelē p̃plm gentiū: et tene manū eius: qz in gentē magnā spūalem faciā eū crescere. Et ecclesia ap̃is oculis vidit p̃trem aq; baptismalis q; iuit et impleuit vtrē aq; deditq; filio suo p̃plo gentiū bibere aquā baptismale et liberauit eū a monte et̃na et si ti spūali q; moriebatur et ipa ecclesia fugit cū ipō p̃plo gentiū. Sed in regno p̃ris remāsit po pul; israeliticus q; lapsū t̃pis dñi teneret ca; prius in egypto sub p̃tate p̃p̃orantis libe rar; a tali fuitute ācep adiret terrā p̃missio nis p̃mo p mediā maris rubi trānes labez egyptiace fuitutis deposuit q̃si lauachū su mes. Postmodū hō dicit; p̃plo terrā p̃mis siois intrās infestis triginta duob; regib; et alijs fortib; viris armoz; expulsiq; ydol et eoz cultura potētissime cā obtinuit. In q; terra p̃missiois ciuitate hierl; ibi posita ē pe deus sui regni dñiūz et templū p salomonez p̃strui fecit. Sed post p̃struatū templū p̃plo isrl̃ multas p̃secutōes passus fuit a gētib; q; circa ipm erat. Prima fuit q; passus fuit magnū scisma p malignū hierobōā. vt dicit; iij. Reg. xij. et xij. c. Secda fuit p fennachee rib regē assyrioz et egypti: vt d. iij. Regū xvi. et xviij. et ij. Paraph. xxxij. Tertia fuit p nabuchodonosor regē in t̃ransmigrationē babilonis p. lxx. annos destructis hierl̃m et t̃plo. vt d. iij. Regū vlt. Quarta fuit p̃r abominationē desolatiōis in dicto templo restaurato et sancta scōz in abominabile ydo lū p artiochū regē egypti t̃pe machabeoz q; fecit isaronē antipomificē. et talis abominatio

de abra
he vxorē
sua

durauit annis tribus cum dimidio, quo tpe iudas machabeus per emundatione sanauit templi multa et grania bella cum diuersis regibus commisit atque eos deuicit: vt. i. et. ij. mach. p. totum. Quarta et ultima fuit quando totale repleti et sacerdotum desolatione passus est per regnum romanorum. Et in his scismatibus et persecucionibus semper opatus est Sathan qui multiplici ecclesiam dei peris. i. synagoga scandalizauit usque ad aduentum christi qui est lapis abscessus de morte sine manibus ut dicitur infra. Qui autem non recesserunt a lege sancta dei propter scandalum dyaboli uerissime dicunt beati: ut patet.

Secundus flos est iste.

Quia in iesu christi regno scandalizabit iuste superplacio eterno dannabit. Nam regnum iesu christi distinguitur in ysaac abrahe qui natus fuit ex sara sterili et sene qui per multiplicationem populi imolaret fuit a pre suo abraha. sic deus pater imolauit filium suum iesum natum de uirgine qui erat de semine abrahe et propter eius obedientiam iurauit multiplicare seminem suum spirituale sicut stellas celi et in eo semine benedicere omnes gentes. Et sicut agar ancilla posterioris uxoris abrahe: prius ex ipso concipit et peperit ismaele populus gentium: qui sara libera uxoris abrahe qui in sterilitate et senectute posterioris concipit et peperit ysaac populum hebreorum. sic ecclesia ancilla posterioris uxoris spiritualis dei. prius concipit spiritualiter et parit ex ipso deo populum gentium in benedictione et semine abrahe quod est iesus. Et ipsa synagoga libera prior uxoris dei in sterilitate et senectute sua posteriori concipit et parit spiritualiter ex ipso deo populum iudeorum in benedictione seminis eiusdem. Et sicut ysaac accepit in uxore rebecca uirginem de cognatione sua quod aliquando tpe in sterilitate permansit: postea ex ipso concipit et peperit vno partu geminos filios: quorum primogenitus uendidit primogenita sua pro fame temporalis scondonatoris: scondonatoris uolente mittere fraus dulciter recepit a pre suo ysaac primogeniti benedictionem: ut patet Gen. xxv. et. xxvij. Sic iesus in sua uxore accepit spiritualiter uirginem ecclesiam quod aliquando tpe in sterilitate permansit. postea concipit et peperit spiritualiter ex ipso iesu gentes uos filios. i. duos populos ex vno uero. i. populo saraceni et latinorum. quorum primogeniti. i. populi saraceni prebentur temporalis uendidit primogenita sua scondo. i. latino: qui scondonatoris uolente mittere ecclesiam fraudulenter primogeniti benedictionem recepit a christo. Et sic de primis pacem circuncisionis cum populo israel. sic et iesus christus primis pacem baptismi

mi cum populo gentium dicens apostolus. Etes doctores omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Et sic de primis populo suo in terra egypti captiuo: ut mense martii reciperet agnum ancillulam sine macula per familias ipsorum imolaret ac et de eius sanguine in suppellectilibus domorum poneret dicens. Transibo nocte per terram egypti et percutiam omnia primogenita egyptiorum et. ut dicitur Exo. xij. Sic tpe de uolens liberare aias populi sui de uirtute et captiuitate isemali precepit populo suo mense martii die agnorum agnos sine macula. i. filium suum imolari et de eius sanguine super populo poni quando dixerat. Sanguis eius super nos et super filios nostros. Et ait ipse deus. Transibo nocte hac. i. per infernum percutiam de capite de domo in perit in cinere dijs egypti. i. inferni facia iudicia ego dñs. Erunt autem sanguis filii mei atque prius in inferno i sanguis: et uidebo sanguinem et transibo eas: nec erit in egyptera plaga dispendii cum percussio inferni. In quo adimplet illud Zach. ix. Tu es sanguis testis tui et educti uictos de lacu in quo erat aqua. Et sic in transitu maris rubri creuit populus dei per spirituales: sic pacto baptismi cum gentibus promissio: ipse dñs noster iesus christus crescit de spirituali. Deut. xxxij. Quia diuidebat altissimi gentes: quando sepabat filios adam postulat in finios populos: iuxta numerum filiorum israel. Pars autem omni populo eius. ps. Omnes gentes quascunque. Et sic populus habuit fratri promissionis super aduersum iniquis fortibus. sic ipse iesus deus obtine possessionem et re gentium sibi promissis ubi est maria et potissima cultura ydolorum. delectat ydolum uiuere. Hoc figuratum fuit Dan. vij. ubi ponit quatuor regna designata per quatuor bestias ascendentes de mari. Primus fuit regnum nabuchodonosor regis babylonis designatum per primam bestiam. Secundus fuit regnum persarum et medorum designatum per secundam bestiam. Tertium fuit regnum grecorum designatum per tertiam bestiam. Quartum fuit romanorum designatum per quartam bestiam: quod pariter debet a regno quinto dei et sanctorum redigi in fauillam. Quod probat per illas statuas quas nabuchodonosor uidit in somnis cuius caput aureum petra et brachia argentea: uenter femora erant ferrea: pedes autem ferrei. pedes autem quidam per ferrea et quidam fuisse erant. Deinde uidit lapides abscissus de morte sine manibus et percussit statuas in pedibus ferreis et scissilibus et minuit eos et trita sunt pariter ferri. et testa. argentum et aurum ut dicit Dan. ij. Per istam statuas. sic quadruplex variata figurant illa quatuor regna supradicta. Et lapis abscessus de morte sine manibus est christus iesus noster sine humano ope absque uirtutibus semine qui regnat prius quatuor primis regnis et iij.

antibialis. Et sicut populus israel passus est
graves persecutiones anteq̃ construeret templū:
ita regnū xpi d̃s pari. xi. persecutiōes anteq̃
in dicto regno construat templū q̃ figuratur
per decē cornua bestie. et p̃ aliud cornu ortū:
habens oculos et os loquens ingentia. hoc
fuit cōpletū in. x. primis impatoribus q̃ p̃se
cunt fuerūt regnū xpi circa q̃drigētos ānos.
et post istas. x. persecutiōes edificatū est tem
plū iesu xpi. quo constructo sicut templū dei pa
tris passum est scissurā totius ppli israel per
iniquū et puerorē Jeroboam: sic replū xpi
passum est scissurā totius ppli gentiū p̃ ini
quū Adahomerbus: q̃ gentibus in. xii. p̃tib⁹
in x̃a fide iesu remanētib⁹ earū dē gentiū. x.
p̃tes a vera fide iesu xpi segregādo: subuer
tit. Et sicut scissura Jeroboā durauit quous
q̃ transmigrationē et aboiatio regni dei fue
runt cōplere: sic Adahomerbi perfidia: dura
bit quousq̃ transmigrationē et aboiatio cōple
atur in regno iesu xpi. Secūdo templū dei pa
tris passum est p̃secutiōe p̃ regē assyriorū
et egypti. sic in regno iesu xpi fuit p̃secutio p̃
regē theutonicoz et scilicet. Nam regnū assyrio
rū figurabat regnū Alemanoz: et egypt⁹ re
gnū scilicet. Tercio per longa tpa fuit trāsmi
gratio regni et sacerdotij iudaici i babiloniā
per septuaginta ānos. destructis hierlm et
templo per nabuchodonosor regē caldeoz. sic
in regno xpi fuit persecutio per regē gortorū.
Nam regnū caldeoz figurabat regnū frā
coz. Quarto insurrexit aboiatio desolatiōis
in templo dei et in sanctisctōz p̃ anthiocū regē
egypti per quā maxima p̃secutio cleri et ppli
fuit facta ex qua multi recesserūt a lege sc̃ta et
aliq̃ sponte: q̃m anthiocus p̃stituit iasonem
antipōtifice q̃ aboiatio durauit p̃ tres ānos
cū dimidiō. Contra quē dictis ānis cōpletis
insurrexit Adachab⁹ q̃ p̃ emūdatione san
ctoꝝ inq̃natoꝝ prestito auxilio de celo: obri
nuīt virib⁹ armoz dictū anthiocū et eius ex
ercitū. vt dz. i. Adach. iij. ca. et sequēti. Quinto
āno obtinuit vīrū regalē principē lissā cū ex
ercitū infūito. vt pz. i. Adach. iij. Sexto āno
āno obtinuit thimorheū et emulos iudeos q̃
erāt in circuitu. vt pz. i. Adachab. vi. Septi
mo āno obtinuit antiochū filiū antiochi cui⁹
grauī pugnatōz exercitū. vt pz. i. Adach. vi.
Octauo āno intrauit Alchim⁹ antipōtifer
in ciuitatē hierlm cū deceptiōe sacerdotū et
pplī q̃ iussurandū ē egie et sanguinē sacerdo
tū velut aquā effudit: cui⁹ exercitū ac nicha
uorē principē exercit⁹ demetrii. q̃ in regnū suc

cessit antiocho iudas obtinuit. vt pz. i. Adach.
vij. Nonno āno venit Bachides cui⁹ exercitū
copioso missus a dicto demetrio et intrauit
hierlm in auxiliū alchimī antipōtificis q̃ ob
tinuit iudā machabecū et exercitū ei⁹ quo ob
tento dicit⁹ alchim⁹ fecit tantā tribulationē
in pplō isrlitico q̃lis nō fuit ex q̃ die visus ē
p̃pba in hierlm et facta est fames valida. vt
dz. i. Adachab. ix. Decimo āno sedēs dicit⁹
alchim⁹ in templo dei: p̃cepit muros sancti sc̃to
rii destrui ac etiā oia opera p̃phetarū: h̃i ce
pit et nō p̃fecit q̃ p̃cussus a deo fuit: p̃clusus
est os eius et vltra loq̃ nō potuit: sed in ma
gno tormēto mortuus est. Bachides h̃o b
vidēs rediit in regnū suū: et dēuit templū ānis
duobus. Post hec vero bachides ad sugge
stiones en. uloz templū iterum reuersus est p̃
hierlm cū exercitū suo et p̃ ionathas: quē dē
bachidē dictus ionathas in pace obtinuit et
datis dextris pacis p̃petue a iudea recessit.
Tunc ionathas q̃ iude successit cepit iudica
re pplm et exterminare ipios israel et cessante
gladius a hierlm. vt pz. i. Adach. xi. Sed t̃p̃
dicta pars p̃fecta nō fuit dicto templo et ma
chabets a supra p̃ximo āno vsq̃ ad ānos
quidēdecim. q̃bus finitis ablatū fuit iugū gen
tiū ab israel et cepit pplō scribere in tabulis
et gestis publicis anno p̃mo sub Symone
sumo sacerdote magno. vt pz. i. Adach. xii.
Sic in regno xpi cōpleta dicta transmigra
tione fiet aboiatio in desolatiōe: et ponet in
templo iesu per regē egypti: in qua aboiatiōe
magna p̃secutio fiet cleri et ppli xpiani. p̃p̃
quā multi recedent a lege sc̃ta et sponte. In
sup dictus rex egypti constituet antixpm p̃
pontifice templi cōtra xpi vicariū et pontificē ve
rum. cui⁹ p̃secutio et aboiatio durabit per
tres ānos cū dimidiō. Contra quē regē egypti
insurget alius machabecus q̃ zelo fidei et
p̃ emūdatione sc̃toꝝ cōinq̃natoꝝ obrinebit
dictū regē egypti armoz viribus: et alios cō
pures: q̃ singulis ānis p̃ eū insurget. Et ita i
guerris et tribulationibus obseruabit in re
gno xpi sicut olim fuit in regno dei p̃ris. Sz
rex egypti erit rex scilicet. hito respectu ad hie
rusalē qua aboiatione cōpleta p̃ longa tpa
regniū dei patiet finalē desolatiōē dei et sacer
dotij et deficiēt hostia et sacrificiū dei et regno
per regnū romanorū qd̃ est aq̃lonis habito
respectu ad alia terrena regna. Et sic sacrifi
ciū vespertinū defecit per rytū et vaspasianū
sic sacrificiū xpi per gog et magog deficiet.
Dubius quare regnū dei patris fuit

persecutio
gnū filij a p
quet et sc̃m
habuit in in
regno Saul
ab extraneis
filiū dei qd̃
paratur reg
q̃ a suis fili
vires qua
ebonū et sc̃
lijs quos h
fuit scissura
valde fuit
micis suis
sp̃m et car
xit cū vt at
lis habuit
ro. vt pz. i.
filiū suū dic
uidā. Reg
saulē patre
tēdā manū
Quin poss
virectas
tera. sp̃m
tēle pplm
lijs aliorū
sus est et
mulierē
vocalit d
me pater
liū. po. D
ficut dāu
tir mias in
in p̃petuū
et r̃isq̃ rec
cut feniū.
aboiatio
bitat q̃s en
lud qd̃ scri
intelligit d
Sic leuau
vno staban
et vni ex
ea vidi ar
p̃ accione
rāt rēstet
citq̃ emv
tra aūt by
te sup faci
rā. Porro
oculos suo

persecuti & scissum ab extraneis regib⁹ & re-
gnū filij a ppijs filijs & fidelib⁹ regib⁹ ple-
quet & scindet. rñdeo qz regnū dei pñs qd
habuit in iudeos p circuncionē eqparatur
regno Saulis q fuit terribilis & semp psecut⁹
ab extraneis. vt pz. i. Reg. p totū Regnū
filij dei qd exerceat in gentes p baptisimū: q
paratur regno dauid mirisimū & mansuet⁹:
q a suis filijs psecutus fuit. Etia habuit vij.
vxores quarū vna adultera genuit filium q
thronū & sedē regīa meruit. Ab alijs autē fi-
lijs quos habuit ex vxorib⁹ nō nullas regni
sui scissuras & psecutiones sustinu: in qbus
valde fuit māfuerus & miam pñtū oib⁹ ini-
micis suis. Et qz ionathas filius saulis fm
spñi & carnē cōglutinat⁹ est aie dauid & dile-
xit eū vt aīaz suā. vnde & ipse dauid filiā sau-
lis habuit in vxorē in qua factus est vna ca-
ro. vt pz. i. Reg. xvij. Pñt saul vocauit dauid
filiū suū dicēs. Nunq d⁹ vos hec tua fili mī da-
uid. i. Reg. xvi. Nec nō ipse dauid vocauit
saulē patrē suū. i. Reg. xxiij. dicēs. Non ex-
redā manū meā in dñm meū qz xps dñi est
Quin potius pñt mī & c. Sic ipe xps habuit
vij. ecclias i spōsas suas ex quarū vna adul-
tera. spūaliter cōmīscēdo pcreauit filiū. i. gē-
tilē pplm: q thronū & sedē eius meruit & a fi-
lijs aliorū eccliarū scissuras & psecutōes pas-
sus est & patiet. Esa. liij. Apprehēdent. vij.
mulieres virū vñū i die illa & c. Etia ipse xps
vocauit deū patrē suū. ps. Ipse inuocauit
me pater meus es tu & c. Et pñt vocauit eū fi-
liū. ps. Dñs dixit ad me filius me⁹ es tu & c.
sicut dauid & saul fecerūt. Etia ipe de⁹ presti-
tū mīaz in pccātes q eū sicut dauid. ps. Nō
in ppetuū irascet: neqz in eternū cōminabit⁹
& c. vsqz recordatus est qm puluis sum hō si-
cut fenu. Sz qz dictū est qz rex egypti ponet
oboationē & desolationē in regno xpī: du-
bitat qd erit ipse rex & vñ oriet. Rñdeo. Pl-
lus qd scripsit daniel de regno dei pñs. idēz
intelligit de regno xpī. scripsit autē Dan. viij.
Sic leuauit oculos meos & vidi & ecce arces
vñ⁹ stabat ante paludē hñs cornua excelsa
& vñū excelsius altero atqz succrescēs. Post
ea vidi arietē cornib⁹ vtilantē q occidēt &
q occidē & q meridie & oēs bestie nō pote-
rāt resistere ei: neqz liberari de manu ei⁹. fe-
citqz fm voluntatē suā & magnificat⁹ est. Ecō-
tra autē hyrcus caprarū veniebat ab occidē-
te sup faciē vñiū terre & nō tangebāt rer-
rā. Porro hyrc⁹ pēbat cornū insigne inter
oculos suos & venit vsqz ad arietē & cucurrit

ad eū in ipetu fortitudinis sue. Eūqz appro-
pinquasset ppe arietē: cesserat⁹ est in eū & p-
cussit arietē & cōminuit duo cornua ei⁹. hyr-
cus autē caprarū magnificat⁹ ē nimis. Eūqz
creuisset: factū est cornu magnū & orta sunt
cornua qtuor subter illud p qtuor vños ce-
li. De vno autē ex eis ortū est cornu vñū pñū
& factus est grande q meridie & q orientē: &
q fortitudinē: & magnificatū est vsqz ad for-
titudinē celi & deiecit de fortitudine & de stel-
lis & pculcavit eas: & vsqz ad principē forti-
tudinis magnificat⁹ est & tulit iuge sacrificiū
& deiecit locū scificationis eius. robur autē
daru est q iuge sacrificiū ppter pccā & pster-
netur xtras in terra & faciet & psp̄rabit. B-
ille. Aries est rex medoz atqz psari. i. dari⁹
hyrcus est rex grecoz. i. Alexander. q mor-
tuo orta sunt qtuor cornua. i. qtuor reges
de gēte sua q diuiserunt regnū alexandri in
qtuor regna. de vno autē ex eis qtuor regi-
bus egressum est cornu vñū modicū. i. aliud
regnū parū & factū est grande. i. regnū an-
tiochi q eiecit platos & pontifices rēplū dei &
posuit alios & vsqz ad pncipē fortitudinis. i.
summū pontifice verū magnificat⁹ est & ab-
eo tulit iuge sacrificiū: qz in tēplo posuit anti-
pōtifice Alchimū noie. vt pz in lib. Adach.
Sic in regno xpī vñ⁹ rex orientis regni xpī
hēbit regnū grecoz & italīe: q totā xpianita-
tē ventilabit & in his duob⁹ regnis magnifi-
cabitur. Contra istū veniet rex occidentis re-
gni xpī & effereit in eū & cōminuet eū: in his
duob⁹ regnis & ipse tenebit monarchiā rps
lē totius xpianitatis. Et ipse pñmus rex erit
& magnificabitur: q mortuo surgent qtuor
reges p eo q diuidēt totam xpianitatē in q-
tuor regna. Ex vno at pñctorū regnoz oriet⁹
vñū parū regnū & fiet grande q orientē &
meridiē: & q fortitudinē: & erit ppe eccliam
xpī sicut regnū egypti qd habuit antiochus
ppe rēplū dei. Illi autē q scādalizabunt i xpo
id est q recedēt a fide & lege iesu xpī ppter p-
secutiones ecclie dānabunt quēadmodū in
primo flore dictum fuit & c.

Tertius flos est iste. In
regno spūscī nemo scandalizet: qz nec in h⁹
seculo nec in futuro ei remittet. Nam regnū
spūscī distīguis in Jacob filio ysaae q
duas habuit vxores et vno patre. natus scz
lyam & rachele. hic iacob ex lyā pma vxore
habuit qtuor filios & cessauit parere: rachel
vero vxor secūda vidēs q infectūda esset ple-

Unica tertia aduētus

Termino VII

tradidit viro suo Balam ancilla suā in vxorē vt pareret sup genua rachelis ex qua ori-
tilla pcreauit iacob duos filios. Iya autē pōr
vxorē vidēs q parere desisser zelpham ancil-
lā suā tradidit viro suo in vxorē ex qua pro-
creauit duos filios. Ipsaqz Iya cōducēs ma-
ritū p mādragoris decipit & peperit duos fi-
lios & vnā filiā f dīnā. Rachel vō ad quā
deus respexit: cepit ex iacob & peperit duos
filios. f. ioseph & beniamin. vt pr. Gen. xxiij.
r. xxx. Ita spūscūs facit in regio suo spūali
li. Sic em iacob duas habuit vxores ex vno
pfe natus. f. Iyā & Rachelz ita spūscūs
duas habuit vxores spūales. f. Iyā ecclīaz gē-
tū: rachelē synagogā hebreorū ex vno pa-
tre spūali natus. f. deo. spūscūs ex Iya ecclā
feciā spūaliter qtuor: ppos infideles gēni-
uit fideles. f. Romanos. Grecos. Adacedo-
nes. Asianos. Scdō et balā ancilla rachelis
synagoga. f. Alexandrina ecclā duos ppos
infideles gēnuit fideles. Iyā vō ecclīa gen-
tū videns q defecit generare ancillā suāz
zelphā dicto spūscō dedit in vxorē. f. ecclīaz
antiōchenā q duos ppos infideles gēnuit
fideles. Iyā vero ecclīa gentū post h cōce-
pit & peperit interpollatū ex ipō spūscō spū-
aliter duos ppos pmo infideles demū fide-
les: r vnā filiā. f. antiochianā ecclīam
postea deus respiciet rachelē synagogā steri-
lē & ipsa cōcipiet spūalī ex ipso spū scō du-
os ppos infideles & pariet eos fideles. scz
isrlīticū & iudaicū ppos. Et ipse spūscūs
totū mundū spūaliter saluabitū fēmie abra-
he. Itē regnū spūscū ē paraf. regno sa-
lomonis pcedētis ex saule & dauid. sic ipse
sanctus pcedit a pfe & filio. Et sicut salomō
in principio regni sui enit suam inter duos
meretricies de vnicō filio viuo. vt ps. iij. Re-
gū. iij. Sic spūscūs dz ferre suam inter sy-
nagogā iudeorū & ecclīam gētū dz xpo vni-
cō filio viuo: r finaliter expoliare synagogā
q enī oppellit: r restituere enī ecclīe enī oī iu-
re q enī de manu synagoge finaliter liberauit
& ex tūc synagoga nō est amplī notata qm
iudei vlgore suie p dīcte a synagoga recesserūt.
Et sicut salomō tpe sui regni sua sapia
pduxit reginā saba in certissimā ad audien-
dū eū & oēs reges terre & pplī desiderabant
eius vultū videre: tpe suo fuit maria par-
tū regno hierlm. vt ps. ij. Paralipo. ix. Sic
spūscūs ad adueniēs oēs gētes & iudei q nō
pnerūt averti ad fidē icrsū ppter aplos r
alios p dīcatōres remota omī pfidīa & corde

lapideo ad fidē ⁊ regnū suū debebit aggre-
gare ⁊ de sua scititate infundere in oēs gen-
tes. vt oēs q̄ scripti sunt in libro cū salu fūit
cil ⁊ beceit paq̄ q̄ oēs fuit iure. fiet autē p̄dicta
saluatio p̄ baptisimū. Quia hō peccāto feda
uit padisim a quo eiec⁹ fuit ⁊ ipse padisus
hoiem fedaorē ettra fec̄ eiec⁹ alq̄quod mū
dauitp flumī ei⁹ q̄ dñisus in q̄tuoꝝ p̄es ir-
rigat vniuersas terrā. ⁊ h̄ Eufroates irrigauit
r. ⁊ pianos p̄ baptisimū: tñ in regno p̄fificat
p̄phōn gyon ⁊ tygrina. oēs gētes barbaras
fili⁹ irrigabūt p̄ baptisimū: ita q̄ oēs gētes in
fideles debēt p̄uerti ad fidē iesu xpi ps. *Re-*
miserunt ⁊ p̄uerunt ad dñs oēs fines terre ⁊
adorabūt in sp̄ctu ei⁹ vniūse familie gētiū:
qm̄ dñi est regnū ⁊ ipse dñabit gentib⁹. Et
iterū. ⁊ adorabūt eū oēs reges terre: oēs gē-
tes seruiet ei. Et iterū. regnū tuū regnū oīus
seculorū: ⁊ dñatio tua in oī gñatione ⁊ gñas-
tione. Et Joel. ij. Effundā de spū meo sup
oem carnē: ⁊ p̄phetabūt filij vtri ⁊ filie vtrē.
Et licet istud fuerit verificatum in aduentu
spūs sancti sup aplos: tñ etiā adhuc effundū
de spū oem carnē. qm̄ sicut de spū moysi de⁹
recipiens sup septuaginta seniores ppli po-
suit q̄ p̄phetauerūt nec vltra loq̄ cessauerūt
vt dicit Numerici. Unde ⁊ saul affuit inter p̄-
phetas. vt dicit i. Regi. xix. Sicq̄ spūs sanctus
de effundit sup oem carnē ⁊ renouat facies
terre: ps. Emitte spū tuū ⁊ creabunt ⁊ reno-
uabūt facie terre. Unde ⁊ iudoc corda lap-
idei i carnē p̄uerunt vt sic p̄uerūt terra ad
vniū labiū. s. ad xpm̄ dei filiū p̄ficcndū ⁊ cre-
dendū. vt dicit Sophonie. iij. Expecta me in
die resurrectionis mee in futurū: q̄ iudiciū
meū est vt aggregē gentes ⁊ colligā regna: ⁊
tūc reddā pplis labiū electū vt inuocet oēs
nomen dñi. Et ps. Quērent ad vesp̄rā ⁊
fume patif⁹ vt canes. f. verbi dei ⁊ circuibūt
ciuitatē. Ip̄s hō disperget ad manducandū
Et Esa. x. In vltate reliq̄e quērent⁹ reliquie
inq̄ iacob ad dñm fortē. Nam spūs sanctus re-
gnaturus est sup vniuersam terrā. simul cuꝝ
p̄fe ⁊ filio in tanta benignitate ⁊ miā: q̄ oēs
infideles ad sanctū baptisimū ⁊ fidē iesu xpi
aggregabit: ⁊ tūc fiet vniū ouile ⁊ vnus p̄stoz
Quāto autē tpe regnatur⁹ est sup terrā. dicit
Dani. viij. Et dicit vñ⁹ sc̄tus alterius nescio
culloqui. Usq̄quo visio ⁊ iuge sacrificiū ⁊
p̄ctm̄ desolationis q̄ facta est ⁊ sc̄tiarum
⁊ fortitudo p̄culabit. Et dicit ei: vsq̄ ad ve-
sp̄rā ⁊ mane dies duo milia trecenti ⁊ mun-
dabit sc̄tiarū. s. b. i. Vesp̄ra est ⁊ t̄ra l̄tā

sacerdotij veteris legis. Adane est pncipius xpianitat. Qui sicut in veteri lege sacrificabat in vesperis: ita in noua lege sacerdotes sacrificat in mane. Dies autē accipit hic p anno. qñ dicit q anno mil. ccc. computando ab anno translati sacerdotij qd fuit qñ cessauit sacrificiū yespertinus in tēplo dei: fortitudo deulcabit. s. scđarij qd fuit in anis xpi computado a natiuitate mil. ccc. lxxiij. qm p annos. lxxiij. pccit natiuitas xpi desolationes tēpli dei facit per romanos. Et subsecutis postmodū alijs mille annis deulcabit scđa nū xpi. Et istud millesimū erit totum regni spiritus sancti et sacri baptismatis. Et in hoc tpe fuit transfiguratio sedis aplice in Antiochie nonā babiloniā p. lxx. anos. s. a papa Clemente qñto de quo dicit papalissa. Vide b mulieris babilonis sponsam: fugientē spōsam suā sibi aboiabilem. et durauit vsqz ad tpa Gregorij. xi. q reduxit sedē in romā anno mil. ccc. lxxv. in quorū mille ānoz sine vel ppe ecclia xpi incipit meretricari et erit i in mūdicijs et aboiatione: us: sicut fecit Salomon ppe finem regni sui. vt p. x. iij. Reg. xi. Et istud iā fuit q draginta ānos: qbus fuit scisma in ecclia dei incipiendo ab Hydrino papa sexto vsqz ad Martinū papā qñti. In istud tpa mille ānoz prās infernalis ponet in ecclia xpi antixpū q persequet eccliam xpi. et eius verū vicariū p piales reges: et possidebit eā annis tribus cū dimidio et cū grauī psecutione ppli xpiani et sacerdotū sāguis effunderit sicut aqua et fames valida erit. Beat⁹ ergo qui nō negauerit nomē xpi et fidē eius abijcies a se spūsanat clemētiā et bonitatē tē. ¶

¶ Quartus flos est iste. p

pter mundi tribulationes in fide xpi nō scādalizemur: ne ab ecclēie vitare sepe remur. Nam ecclēia multipliciter fuit expugnata: sicut dicit Aug. sup illud psal. Sepe expugnati me a iuuentute mea tē. sic. Aliqñ i solo Abel ecclia erat: expugnata est a fratre malo et p dīto caym. Aliqñ in solo Enoch ecclia erat et translat⁹ est ab inīqs. Aliqñ in solo domo noe ecclia erat et pulit oēs qui diluuiū pierūt et sola arca nautauit et euasit ad sicū. Aliqñ in solo Abrahā ecclia erat et quanta pulit ab inīqs nouim⁹. In solo filio fratris sui et in domo eius in sodomis ecclia erat et pulit sodomorū iniquitates et queritates quousqz iū deus de meo eoz li

berauit. Et epē esse in populo israel ecclēia: et pulit pharaonem et egyptios. Et epē esse in ipsa ecclēia. i. in populo israel numerus sanctorū: vt Moyses et ceteri sancti et pulerunt iniquos iudeos. Et epē esse ad dñm iesu xpy predicatum est euangeliū: intrauerūt multi iusti et plures iniqui et pulerūt iusti iniquos in ecclēia. nō modo solū s. ex quo cepit mūdus: ideo ne miret modo ecclēia audī eam dicentē. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea. Nam modo senectus ecclēie expugnatur: sed non timeat. Nam nō cessauerunt illi expugnando: sed delere non poterunt. Consolet ergo se israel: consolet se ipsam ecclēia de pteritis exēplis: et dicat. Sepe expugnauerūt me a iuuentute: sed nō potuerūt mibi. Quia expugnauerunt me exerceuerunt me nō opprēsserunt. Valuerunt mibi sicut ignis ad aurū: nō sicut ignis ad fenū qz forte tollit non in cinerem vertit: ergo nō potuerunt mibi: qz non consensit: qz non me fecerunt quales erant ipsi. Supra dorsum meū fabricauerunt peccatores: fecerūt qz tollerē: nō fecerunt qz cōfiterē: plongauerūt iniquitatem. longe fecerunt iniusticiā suā. s. florent illi q regnāt iniqui. et vt sermonē loquatur vulgi. Quoniam iniqui et extollunt in typos in calūnijs: sed non semper: ideo dicit. Dñs iustus cōciderit cernices peccatorū: ideo cōfundant et reuerant oēs qui oderūt syō. id est ecclēia. Qui oderūt eam nolunt obseruare verbum dei. ideo sicut sicut fennum rectorum tē. hec ille. Et Dylarius lib. septimo de trinitate dicit sic. Hoc habet proprius ecclēia: dum persequitur floret: dum opprimitur augmentatur: dum contēnitur exoleatur dum leditur vincit: dum arguit intelligit dum diripitur ditatur: tunc stat cum auferri videtur. hec ille. Propterea concludit Augusti. super pma canonica iob. homel. ix. dicit sic. Toleremus mundū: toleremus mūdī tribulationes: toleremus scandala tēpationū non recedamus a vīa: teneamus vītatē ecclēie: teneamus xpm: teneamus charitatem: nō discellamur a mēbris sponse ipsius nā diuellamur a fide eius: vt gloriemur in pñtia ipsius: et securi manebim⁹ in eomō pfidē tunc p spēm cui⁹ nunc hēmus donum spūs sancti. hec ille. Licet ergo tribulatiōes patiamur: nō scādalizemur in fide: qz brūs q nō fuerit scādalizatus i xpo. Qd nobis pcedat qui cum patre et spūitu sancto regnat in seculo seculorū. Amen.

Bñica quarta in aduētū dñi de euāgelio.

Boxor clamātis in

deserto dirigite viā dñi. Job. i. r
In euāgelio bodiemo. Jacob pa
riarcha. Benefis. rñt. Deside
rans aduentum filij dei in carnem dicit.
Veniat qui mittēd⁹ est r ipse erit expectatio
gentiū. Cui consonās sancta mater ecclesia
per totum aduentum clamat. Veni et libera
nos deus noster. et ps. Veni domine r noli
tardare relaxa facinora plebis tue isrl. Su
per quo verbo moueo istā questionē. Utrū
aduētus filij dei in carnē sit tante certitu
dinis q subito veniet instante tempore ple
nitudinis. Ad istam questionē rñder scūs
paulus. Philp. iij. r in epistola bodiema
sic. Gaudete in dño semp. Iterum dico gau
dere. Ad odestia vestra nota sit omnibus ho
minib⁹. domin⁹ ppe est. Unde pono quattu
or flores.

Primus flos. Licet vili

tate humane nature precedat eterna dei per
fectio: nō tñ a pñcipio trasgressionis ade de
buit cōsummari filij dei incarnatio. Patet p
aplm Gal. iij. Et vbi venit plenitudo tps
misi deus filius suū factū ex muliere: natum
sub lege. vbi dicit glosa. Plenitudo tempis
est qd pñfinitū erat a deo patre qñq. mitte
re filiū suū. Sz deus sua sapia oia diffinit.
ideo cōueniēssimo tpe filius dei est incar
natus. r sic nō fuit pueniēs q a pñcipio hu
mani generis filius dei incarnaret. Et ad hoc
adduco qtuor rōnes scī Tho. iij. parte. q. i.
articulo. v. in rñ. Primo qz cū opus incarna
tionis pñcipalr ordinē ad reparationē hu
mane nature p peccati abolitionē. Adanise
stus est q nō fuit cōueniēs a pñcipio huma
ni generis añ petm deū incarnatū fuisse. Ex
empluz nō dat medicina nisi iam infirmis
vnde ipe dñs dicit math. ix. Nō est op⁹ va
lētibus medicus sed male habētibus. Non
em̄ veni vocare iustos sed peccatores g. r. Se
cūdo ppter additionē hūani peti quod ex sup
bia puenerat. vñ homo erat eo modo libera
tus vt humiliar⁹ recognosceret se liberatore
indigere. vñ sup illud Gal. iij. Ordinata p
āgelos in manu mediatoris: dicit glosa. Ma
gno cōsilio factū est vt post hoīs casum nō
illico dei filius mitteret. Reliquit em̄ deus
pūs hoīm in libertate arbitrij in lege natu
r ali vt sic vires nature sue cognosceret: vbi

cū deficeret legem accepit: qua data inuoluit
morbus nō legis sed nature vitio: vt ita co
gnita sua infirmitate clamaret ad medicū r
gfe quereret auxiliū. Tercio ppter ordinē
pmotiōis in bonū fm quē ab inspecto in
pfectū pcedit. Unde apls dicit pme corib⁹.
xv. Non pūs qd spūale est sed qd aiale: des
inde qd spūale. Primus homo de terra ter
ren⁹. Scds homo de celo celestis. Quarto
ppter dignitatē ipius vbi incarnari q sup
illud Gal. iij. Et vbi venit plenitudo tps:
dicit glosa. Quato maior iudex veniebat: rā
to pconū series lōgior pcedere debebat g. r.
Certe dices istud opus incarnationis ex im
mensitate diuine charitatis pcessit. fm illud
Ephe. ij. De q diues est i misericordia ppter
muitā charitatē suā qua dilexit nos cū esse
mus mortui petis cōiūficauit nos in xpo.
Sed charitas nō tardat subuenire amico ne
cessitate patēti sz illud puerb. iij. Ne dicas
amico tuo vade r reuertere: cras dabo tibi:
cū statim possis dare. g. r. deus nō debuit differ
re opus incarnationis h statim a pñcipio per
suā incarnationē humano generi subuenire
Rñdeo qz ideo distulit ne feruor fidei r cha
ritas multoz tps plixitate tēpseret. vnde
Luce xvij. dr. Cū venerit filius hoīs putas
iuueniet fidē in terra. Etia charitas nō diffe
ret amico subuenire. salua semp negotioz
opportunitate r psonarū cōditione. Sicut
medicus statim a pñcipio egritudinis in
dicinā daret infirmo minus pñceret vel ma
gis. ledere q iuuaret. ideo r dñs nō statim
incarnationis remediū humano generi ex
hibuit ne illud pñceret ex supbia si pūs inā
infirmitatem nō cognosceret. Certe adhuc
dices Sācr⁹ Paulus pme Thimoth. pmo
dicit. Christus venit in hūc mūdū pccatores
saluos facere. Plures aut fuisse saluati si
a pñcipio humani generis deus fuisset incar
natus. Plurimi em̄ ignorātes deū in suo pe
cato pñerūt in diuersis seculis sz cōueniēti
us fuisset q a pñcipio hūani generis deus
incarnat⁹ fuisset Rñdeo sicut Augustinus
dicit i li. d. sex qōnib⁹ paganoz. q. scda dices
q tūc voluit tps hoīb⁹ appere apd eos. p
dicari suā doctrinā qñ r vbi sciebat eē qui in
eū fuerat credituri. Mis em̄ tpsbus r in his
locis tales hoīes in eius pñdicatiōe futuros
esse sciebat: quales nō qdem om̄s. sed tamē
multi in eius coporali pñsentia fuerūt: qui
nec in eū suscitatis mortuis credere volue
runt. Sed hanc responsionē reprobas idē

plenitudo
tempis

2

Aug. i. de
dica e r rñ
rñtū fac
dñs eis an
si in eis fac
curum. Pro
apls ait. N
miserentis
apud eos fa
ros qdus v
subuenit de
re qdē hū
diā eius in
qui puniunt
aut opime
vñ. Ad tēp
faca fñt rei
pñdixerunt
dēpōr meuz
qdam de tps
dei. g. r. uenit
tpe Cōstant
iuuentū fuit
bar homo q
suo in qua f
ne r credo
dñi tēpōib⁹
saluati fue
qñ nō ba
tamen imp
res dei est
bi placitos
scētibus ip
qui docet no
primus flos
Secū
cellitate hum
culi non deb
rñōis. ppter
noy notus f
cordaberis.
barur tripl
tij. parte. q. i
ne diuine r
do pñfectū
qm̄ in eo q
pñfectum r
emplum pū
uos sunt euz
uenerunt ad
ti dipant rōn

Aug. li. de pſeuerantia dicit. Nunquid poſſum dicere tyrios aut ſydonios talibus apud ſe ſcribitur facti credere noluiſſe ſi fieret: cum ipſe dñs eis attetſet quacturi eſſent magnā pñiāz ſi in eis facta eſſent diuinari illa ſigna virtutum. Proinde vt ipſe ſolūes ſubdit: ſicut apłus ait. Non volantis neq; currentis: ſed miſericordis dei eſt qui his quos prouider. ſi apud eos facta eſſent ſuis miraculis credituros qbus voluit ſubuenire: alijs autem non ſubuenit de qbus in ſua pdeſtinatōe occulre qdē: ſi iuſte aliud iudicauit. Ita miſericordia eius in hijs q liberatur. tveritatē in hijs qui puniunt ſine dubitatōe credam. Hoc autē optime declarat ſcñs Thō. ij. ij. q. ij. art. vij. Ad tertiū dicendum q multis gentilibz facta ſūt reuelatō de xpō: vt pñ per ea que pñdixerunt. Nam Job. xix. dicit. Scio q re dēpor: meus uiuit. Sybilla etiā pñticiatit qdam de xpō: vt Aug. dicit. xviij. de ciuitate dei. Inuenit etiā in hystorijs romanorū q tpe Cōſtantiū auguſti t hyrene matris ei inuentū fuit quoddā ſepulchrū in quo iacebat homo apud lāminā habens in pectore ſuo in qua ſcriptū erat xpūs naſcet ex virgine t credo in eu. Sol ſub hyrene t conſtā tñi rēpōndit. iterū me videbis. Si qui tamē ſaluati fuerunt quibus reuelatō nō fuit facta: nō habuerunt fidē explicatā habuerunt tamen implicitā in diuina pudentia credē: res deū eſſe liberatōe hoīum fm modos ſi bi placitos t fm q aliquibus veritatē cognoscētibz ipſe reuelat ſm illud Job. xxxv. qui docet nos ſup iumenta terre. t ſic patet primus floſ. B

Secūduſ floſ. ppter neceſſitatē humane ſaluatōis: vſq; in finē ſeculī nō debuit differi opus diuine incarnatōis. pñ per illud Abacuch. iij. In medio annorū notus facies: cum iratus fueris mie recordaberis. Deus ab aſtro venit tē. probatur triplici rōne vt declarat ſcñs Thō. iij. parte. q. i. art. vi. in Rñſ. Primo ex vñō ne diuine t humane nature. Nam vnū modo perfectū precedit tempore imperfectum qm in eo q de imperfecto ſit perfectus. im perfectum tempore precedit perfectum. Exemplum pueri a principio imperfecti homines ſunt cuiſ careant vſu rōnis quouſq; peruenierint ad etatem perfectā in qua plene pñcipiant rōnez. Sic etiā dominus primū eſt

imperfectus quouſq; pducta fuerit ad cōplementum: ſed in eo qd eſt cauſa perfectionis perficiens perfectum precedit tempore imperfectum. Exemplum prius ſortis eſt perfectus homo perfecte etatis q generet pñationē. In opere autē incarnationis vt vñq; cōcurrit: q natura humana in ipſa incarnatione eſt perducta ad ſummā perfectionem imo nō deuit q a principio humani generis incarnatio facta fuiſſet. Sed ipſum verbum incarnatum eſt perfectionis humane cauſa efficiens fm illud Job. i. De plenitudine eius accepimus: ideo nō debuit incarnationis opus deſerri vſq; in finem. Secundo ex effectu humane ſalutis. q vt dicit in lib. de queſtionibus noui t veteris teſtamenti in poeſtate dantis eſt quando vel quantū miſereri velit. Venit ergo quando queri et ſubueniri ſciuit. t gratum eſſe futurum beneficiū. Cū em languore quodā humani generis abolere cepiſſet dei cognitio inter homines: vt mores imutarentur eligere dignatus eſt abrahā in quo forma eſſet renouate noticie dei t morum. t cum adhuc reuerentia ſenior eſſet: poſtea per Adōyſen legē literis dedit. t quia eam gentes ſpreuerunt nō ſe ſubijciētes ei: neq; hi q acceperūt ſeruauerūt mori miſericordia dñs miſit filiū ſuū qui data omnibus remiſſione peccatorum deo patri illos iuſtificatos redderet atq; offerret. Si autem hoc remedium dilatū fuiſſet vſq; in finem mundi totaliter dei noticia t reuerentia t morū honeſtas abolita fuiſſent in terris. Tertiū quia conueniens erat vt dei noticia manifeſtaretur fm omnē diſpoſerentiam temporis per cuius fidem homines ſaluarentur. Tres autem ſunt differētie temporis: ſcilicet futurum: preſens: t preteritum. Ante incarnationem filiū dei homines ſaluabantur in fide futuri: tempore xpī homines ſaluabantur in fide preſentis: chriſti: nos vero poſteri ſaluamur in fide preteriti. Et ſic pñ ſcñs floſ. C

Tertiūſ floſ. filius dei vt ſua mīaz nobis exhibeat liberaliter: ad nos cito venit p incarnationē certitudinaliter: pater per exemplum: ponatur cauſa q reſarracenoꝝ t infidelium malicioſe t proditorie capriuaerit vñū de principalioribus baronibus imperatoris chriſtianoꝝ t capriuaerit illum proditorie cum tota pñgenie ſua: t ponatur q imperator miſerat iſti baroni vñū litteram in qua promittat ad

cum liberandum mittere filium suū & tales litteram iuramento firmer: et nihilominus septem sigillis sū eius septem dñia principalia septem prouinciarum roborer: & fortius sigilla ista apposta in pendentem isto casu apposto: paret q nullatenus foret dubitandum quin filius istius imperatoris ueniret ad liberandum captiuū: p̄sertim si nec infirmas nec maris turbatio: nec galearū seu trirēmiū multitudo possent eius transitum impedire. Sic ad p̄positum deus pater habuit unum nobilem baronem: scilicet adam nobilissimū omnibus creaturis inferioribus: quem lucifer qui est rex super omnes filios superbie maliciose decepit & captiuauit cum omnibus de genere suo. Deus pater qui est imperator imperans ventis & mari & omnibus creaturis: super hoc turbatus misit unam litteram per nuncium suum angelū abrahe captiuū de genere adam: quā litteram postmodum moyses transtulit & que est talis. *Genes. xij.* Per me ipsū iurauit bene licam tibi & multiplicabo seminum sicut stellas celi & velut arenas que est in litore maris. & benedicent in semine tuo oēs gētes terre. Ecce ista sue instm. Istud instm est iuramento firmatū & fortissimo iuramento q: iurauit per semetipsum. istud instrumentum exponit apostolus *Ileb. vi.* dicens *Abrahe* namq̄ promittens deus: & quoniam nullum maiorem habuit per quem iuraret: iurauit per semetipsum. *Roborauit* autem istud instrumentū septe sigillis: id est septe miraculis sū septem dei principalia dñia septem prouinciarū prout paret ex textu sacre scripture. Primus sigillum fuit miraculum quod deus ostendit in nube. vnde dicit deus noe promittendo. *Genes. ix.* Domam arcum meum in nubibus celi & erit signum federis inter me & semen tuum: qd̄ intelligebat deus per istum arcum nisi christum qui est arcus refulgens inter nebulas glorie: habens duas partes sicut arcus: scilicet diuinitatem & humanitatem. sicut enī in arcu sunt due partes. Prima fortis & maior: scilicet lignus. Secunda debilis: scilicet linus & pars debilis inclinatur fortiori & minor maiorē. Ita in christo sunt due nature: scilicet diuinitas que est maior: & fortior: cum sit infinita & humanitas que est minor & debilis: cum sit fragilissima & tamen humanitas inclinatur diuinitatem. Iste arcus debebat primo in celo apparere & clari in virginis utero in

signū federis: id est nostre saluationis & hoc sigillum est primus dominū qd̄ habet deus in regione aeris. Ecce primum sigillum in instrumento appositum in pendente quia coram omnibus in euidenti & manifeste paret cuiuslibet intuenti &c. Secundum sigillum fuit miraculum de igne in rubo ostensū. Videbat enī Moyses q rubus ardebat: & non comburebatur. & dicitur *Exod. iij. ca.* Quid per ignem figuratur nisi diuinitas: q̄ est mentium illuminatrix: cordium inflammatrix: & a vicijs delectatrix. Quid per rubum figuratur nisi corpus humanum quod est spinosum & ad malum inclinatum. Nam quot sunt cogitationes prauę: tot sunt cruciantes spine. figurabatur itaq̄ q diuinitas adueniret in rubum: id est corpus nostrum: & non combureretur quia quīs diuinitas fuerat eēt in humanitate: que humanitas est caro peccati: quia misit deus filium suum in similitudines carnis peccati. *Roma. viij. ca.* Tamen caro christi fuit sine vicioium adustione. *Ad Ileb. iij.* Temperatum per omnia p̄ similitudine absq̄ peccato. Vel aliter per ignem figuratur diuinitas in qua est calor: splendor: & ardor. Per rubum figuratur vter virginis in quem venturus erat dei filius sine combustionē: quia sine mentis & carnis violatione. Et hoc sigillum est secundum dominū ipsius dei in regione ignis & est appositum in instrumento in pendentem: quia moysi apparuit ad oculum intuenti prout cantabat sancta mater ecclesia. *Rubum* quem viderat moyses &c. Tertium sigillum fuit miraculum in virga baron. precepit enī deus q singule tribus ponerent singulas virgas super altare dei. & fuerunt duodecim numero & sola virga barō tota sicca germinauit floruit & fructum amigdalinū protulit. *Numer. xvj. cap.* Quid intelligebat deus per istam virgam nisi virginem mariam que est virga a viriditate dicta: quia nullo ardore peccati adusta: virga directa quia sancta intentione ad deum semper directa. Quid per fructum amigdalinū: nisi mississimum christum sua misericordia mitigatum fructum peccatorum & egrotantium. Significabat ergo q beata virgo non viri coniunctione conciperet: floreret & fructum christum produceret. sed virtute spiritus sancti. & hoc sigillum est tertium dominū quod habet deus super arbores in instrumento appositum & fuit in pendentem quia omnibus qui erant in terra

fugere
plo in euidenti
raculum in
Nam pugna
illis fugien
sol cepit de
perderet cla
moueat: &
dio celi obed
sue. &c. Quid
nisi dei filiu
tris: soles b
tra ecclesia
Quid per
fuit celum:
lum sydere
tum. Quia erg
cabat q̄ chri
ti virginales
cordiam ru
sigillum est q
deus in regi
stium in pen
duodecim re
q̄ sigillum fuit
tempore
vult dominū
israel de m
sibi dant &
impleuerit
quasq̄ am
sti & sacru
ligebat scri
dissimul
lo prodeunt
tatem ad est
occipientem
in velle m
Rota terra e
ter concipit
Ecce enim in
in peccatio
virgo maria
pa christum
plena. Et h
quod habet
mento app
ni parenti
lum de regi
Ezechie enī
diximant d
christo m
noe. &c. & h

4 plo in evidenti. Quartum sigillum fuit miraculum in sole tempore Josue ostensum. Nam pugnante Josue contra quinq; reges: et illis fugientib; Josue cum suis insequentib; sol cepit declinare: et timens Josue ne illos perderet clamavit. Sol contra gabaon ne moueretur: et stetit sol spacio vni diei in medio celi obediente domino voci hominis. Josue. *2. ca.* Quid intelligit scriptura per solem nisi dei filium: lucem mundi: splendorem patris: solem humani generis: pro ut cantat sancta ecclesia. Dum ortus fuerit sol de celo etc. Quid per celum nisi virginis uterum qui fuit celum: quia divinitatis celarius. fuit celum syderum: quia nihil virtutibus ornatum. Quod ergo sol stetit in medio celi significabat qd christus debebat celari in medio uteri virginis. *Psalm.* Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Et hoc sigillum est quartum dominus quod habet deus in regione celorum instrumento appositum in pendent: scilicet quinq; regibus et duodecim tribubus in evidenti. Quintum sigillum fuit miraculum de Roze in vellere tempore Gedeonis ostensum. Nam apparuit dominus gedoni dicens. Tu liberabis israel de manu madian. Et ille percipit signum sibi dari et ait. Ponaz vellus in area et si ros impleverit vellus terra existente sicca circūquaq; cum surrexero mane erit quod dixisti et factum est ita. *Judic. vi. ca.* Quid intelligebat scriptura per vellus nisi marie mundissimum corpus. Quid per Rozem a celo procedentem: nisi dei filium a celo divinitatem: id est a deo patre per generationem accipientem. Quid ergo significabat Roze in vellere nisi divinitatem in virginis carne. Tota terra erat sicca: quia omnis alia mater concipit virili semine et cum culpa. *Psalm.* Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me etc. Sola autem virgo maria sine humano semine et sine culpa christum concepit: quia roze gratie tota plena. Et hoc sigillum est quintum dominus quod habet dominus super aquam instrumento appositum in pendent: quia gedoni patenti. Sextum sigillum fuit miraculum de regressu solis in horologio Achani. Ezechie enim morienti affuit Esaias et ei la chrymanti dixit. Nec dicit dominus. vidi la chrymas tuas ecce ego addam vice tue annos. *xv.* et hoc erit signum. Revertetur sol p

decem gradus quod apparuit in eius horologio. Nam ymbra solis per decem lineas retrocessit. *Esa. xxxviii caplo.* Quid per solem significatur nisi divinitas. Quid per decem lineas nisi decem rationales creature: scilicet octo novem angelorum et decima hominum. Significabatur ergo qd sol qui per decem lineas ascenderat: id est filius dei qui excedebat omnes rationales creaturas in signum curationis generis humani vsq; ad decimam scilicet hominum descenderet et minor angelis fieret. *Psalmi.* Adiuisti eum paulominus ab angelis. scilicet assumendo naturam humanam. Et hoc sigillum fuit sextum dominus quod habet deus super astra instrumento appositum in pendent: quia ezechie in evidenti. Septimum sigillum fuit miraculum de templo et eius porta clausa ostensum ezechieli. Nam vidit sanctuarius et eius portas clausas et dominus ad eum. hec clausa erit et non aperietur: et vir non transibit per eam: quoniam dominus deus israel ingressus est per eam. *Ezechiel. xliii.* qd exponit Augustinus in quodam sermone sic dicens. Quid per sanctuarius nisi gloriose virginis sacratissimum corpus quod fuit in sua conceptione sanctificatum. *Psalmi.* Sanctifica uir tabernaculum suum altissimus. Quid est porta in domo domini clausa nisi qd virgo maria semper erit intacta. Quid est vir non transibit per eam: nisi quia ioseph non cognovit eam. Quid est dominus ingredietur et egredietur per eam: nisi qd filius dei nascetur ex ea. Et hoc sigillum est septimum dominus quod habet deus super templum instrumento appositum in pendent: quia ezechieli in evidenti. Ecce littera dei patris munita septem sigillis. Sed quia instrumentum et littere magis creditur per decretum qd per sigillum ideo posuit deus pater suum decretum clarum et manifestum: et fuit istud per ut recitat *Esa.* septimo caplo. Locutus est dominus ad acham dicens. Pete tibi signum a domino deo tuo in profundum inferni siue in excelsum supra. Et dixit Acham. Non peram: et non temptabo dominum etc. *Esa.* la erat quia viderat illa septem sigilla. Et dicit *Esaia* propheta. Audite ergo domus david propter hoc dabit dominus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuel. Ecce decretum bene clarum. Ecce littera fide

figilli comunita decreto roborata in libro ce-
lestis curie registrata et iuramento vallata:
in qua deus pater promittit filium suum mis-
surum ad nos liberandum. Et cum sit tante
et talis potestatis quod nullus potest eum im-
pedire eo quod est omnipotens: nec mutat su-
um velle. quia non est deus ut homo ut men-
tiatur: nec quasi filius hominis ut mutetur.
Numeri. xxiij. Ideo certitudinaliter filius dei
veniet etc.

Quartus flos. Tempus
plenitudinis cito est terminandum quo fili-
us dei veniat ad nos liberandum. Pater p-
vnam litteram quam deus pater misit generi
humano: que partim fuit publicata per Ag-
geum ppham et partim per Abacuch pphe-
tam. Aggeus. ij. cap. sua tuba cecinit dicens.
Nolite timere quia hec dicit dominus exercituum.
Adhuc vnum modicum est: et ego commove-
bo telum et terram mare et aridam: et moue-
bo omnes gentes: et veniet desideratus civi-
tatis gentibus: et implebo domum istam gloria.
Et magna erit gloria domus istius novissime
plusquam ppe. Abacuch. ij. ca. sua tuba cecinit
dicens. Dominus dixit mihi. Scribe visum et expla-
na eum super tabulas: ut currat qui legitur
eum. Quia adhuc visus est procul: et appare-
bit in finem et non mentietur si moram fece-
rit: expecta eum quia veniens veniet et non
tardabit. Ecce qui incredulus est non erit re-
tra aia eius in semetipso. hec ille. Istam lit-
teras breviter sanctus Paulus I. Heb. x. ca.
dicens. Adhuc enim modicum aliquantulus
qui venturus est veniet et non tardabit. Istam
litteram deus pater sigillavit tribus sigillis
secretis et bene secretis quia a multis adhuc
ignoratur: scilicet indeis et sarracenis ut cla-
re patet. Primum sigillus fuit dei patris et fuit
signum datum ab eo de illo tempore et fuit
tale. Non auferetur sceptrum de iuda et dux
de femore eius. id est filius eius: donec veniat
qui mittendus est et ipse erit expectatio gen-
tium. Gene. xlii. Ad litteram isto tempo-
re presenti huius ecclesie representatione nul-
lus erat rex nec dux in israel de populo he-
breorum. ut patet Luce. ij. Sed herodes alie-
nigena: ergo tempus etc. Secundum sigillum
fuit filii dei de eodem adventu et fuit tale.
Erie in novissimis diebus preparatus mos
domus domini in vertice montium et eleva-
bitur super colles et fluent ad eum omnes ge-
tes et tribus populi multi et dicent. Venite as-

scendamus ad montem domini et ad montes.
ad domum dei iacob et docebit nos vias su-
as: et ambulabimus in semitis eius: quia de
syon eribit lex et verbum domini de hierusalem:
et constabunt gladios suos in vomeres et la-
ceas suas in falces. Non leuabit gens contra
gentem gladium: neque exercebuntur ultra ad
populum. Esa. ij. ca. Ad litteram isto tempo-
re presenti huius ecclesie representatione tan-
ta fuit pax quod omnes erant subiecti romano
imperio: nec apparebat guerra in mundo. ut
pater Luce. ij. Tertium sigillum fuit spissan-
ti de tempore huius adventus reuelatum.
Danie. lib. ix. Septuaginta ebdomades lab-
breniate sunt super populum tuum et super ve-
stem sanctam ut consummeretur per euaricatio: et
finem accipiat peccatum et deleatur iniqui-
tas: et adducat iusticia sempiterna: et implea-
tur visio et prophetia: et vngatur sanctus san-
ctorum. Iste septuaginta ebdomades sunt
septimane annorum et non dierum. et sunt
cecece. anni. Ad litteram que septimane sunt
complete hoc tempore quod nunc ecclesia re-
presentat: ergo etc. Patet ergo solutio questio-
nis quam ponit beatus Paulus: scilicet quod
dominus iesus cito veniet quoniam dominus ipse eff.
Consuetudo autem est quando rex vel im-
perator est iuxta civitatem quod mittat nunci-
um qui clamet et omnibus dicat ut preparet
se ad eum recipiendum. Sic etiam filius dei
qui est rex regum et dominus dominantium veniens
in mundum misit nuncium suum qui hoc omni-
bus manifestaret. Iuxta illud Malachie.
ij. ca. Ecce ego mitto angelum meum ante
faciem meam qui preparabit viam ut statim
veniet ad templum sanctum suum dominus
tor quem vos queritis et angelus testamini
quem vos vultis. Iste autem nuncius est Jo-
hannes baptista sicut ipsemet dicit in ver-
bis prepositis. Ego vox clamantis in deser-
to etc. In quibus verbis ponunt tres solus-
tiones ad tres questiones quas potestis fa-
cere circa personam filii dei et sunt iste. Pri-
ma questio est ex parte venientis: scilicet quan-
te est dignitatis et prerogative. Respondet
propheta. Dominus est. Secunda questio
est ex parte denunciantis: scilicet quante est
auctoritatis et excellentie. Respondet pphe-
ta. Ego vox clamantis. Tertia questio est
ex parte nostri recipientium: scilicet quante
debemus esse virtutis et diligentie. Res-
pondet propheta. Dirigite viam domini.
Primum apparet in Johannis de christo

testificatione ut p[er] s[e]c[un]da parte eu[an]gelij ibi.
 Quid g[er]m[en] baptizans. Scdm[us] apparet in phariseo interrogatio[n]e ioh[ann]is r[ati]o[n]e ut p[er]
 in p[ri]ma p[ar]te eu[an]gelij ibi m[en]s[ur]a iudei. Ter
 tiu[m] apparet in ioh[ann]is admonitio[n]e ut paret
 in tertia p[ar]te eu[an]gelij ibi. Dirigite vias d[omi]ni
 sicut r[ati]o. S[ecun]do q[uod] eu[an]gelio moueo se p[er]
 questiones literales ad p[ro]p[ri]u[m] p[ri]ncipes.
 Prima questio est quare iudei magi opi
 nabant de ioh[ann]e q[uod] esset x[ristus] et messias q[uod]
 de iesu x[risto]. R[ati]o[n]e ioh[ann]is Crisostomus
 triplici de causa. Prima p[ro]pter habitus
 asperitatis x[ristus] eni[m] f[aci]ebat vestes co[m]munes.
 Ioh[ann]es aut[em] vestes de p[ur]p[ura] cameloz[um] confe
 cras. S[ecun]do p[ro]pter vicus p[er]itatis. x[ristus] eni[m]
 ducebat vitam co[m]m[un]em et cu[m] p[er]d[ic]is et publi
 canis m[an]ducabat. Ioh[ann]es aut[em] durissimu[m]
 vicu[m] habebat et vitabatur co[m]m[un]ia hoim[um]. Itaq[ue]
 x[ristus] erat sicut l[ux] q[uod] quancu[m]q[ue] dispergitur
 sup[er] sordid[um] n[on] sordidat. Ioh[ann]es aut[em] non
 erat lux sed velut aer illuminatus a luce per
 bibet testimoniu[m] de luce et erat ut vox for
 mata in aere p[ro]b[an]s testimoniu[m] de lumine.
 Tercia p[ro]pter generis dignitatem. x[ristus] eni[m]
 de fabro genit[us] credebat et de paup[er]cula mu
 liere nati cognoscebat. Ioh[ann]es aut[em] filium
 summi sacerdotis et sterilis mulieris mira
 culose in t[em]p[or]e annu[n]tari nouerat o[mn]ia ista
 oib[us] erat nota p[ro]pter que magis credebat
 de ioh[ann]e q[uod] esset x[ristus]. S[ecun]do i[tem] questio est
 quomodo ioh[ann]es discipulus h[er]etici nega
 uit se esse helya cu[m] x[ristus] magister h[er]etici dixit
 ip[su]m esse helya[m] unde Mat[th]ei. xi. loquens
 de ioh[ann]e dicit. Si vultis scire i[n]de e[st] helyas
 R[ati]o[n]e Grego. q[uod] ioh[ann]es no[n] fuit helyas
 q[uia] ad p[er]sona[m] sed bene q[uia] ad v[er]itatem
 et officiu[m] et curam. Nam sicut helyas n[on] fuit
 temperantia in comedendo et v[er]itatem co[n]stantia
 in reprehendendo ita ioh[ann]es. Et sic helyas
 erit p[er]cursor x[risti] in s[e]c[un]do aduentu ita ioh[ann]es
 in p[ri]mo. Itaq[ue] ioh[ann]es negauit et vere dixit
 se no[n] esse helya[m] quo ad p[er]sona[m] et x[ristus] affir
 mauit vere dicens. J. b[ea]t[us] esse helya[m] q[uod] ad
 officiu[m]. Tercia questio est quare ioh[ann]es
 negauit se esse p[ro]phetam cu[m] christus in eu[an]ge
 lio d[omi]ne p[re]cedens dixerit eu[m] esse p[ro]phetam
 et plus q[uam] p[ro]phetam. Et alibi christus dicit. In
 ter natos mulieru[m] no[n] surrexit maior ioh[ann]e
 baptista. R[ati]o[n]e Augustin[us] d[icit] q[uod] p[ro]pheta
 capis tripl[em]. P[ri]mo general[em] p[ro] quolibet p[ro]
 pheta. sic negauit se esse p[ro]phetam sc[ilicet] solum
 Exempla si uis p[ro]phetam negaret se esse regem vel
 papa[m] se fore ep[iscopu]m. quia est hoc plus

S[ecun]do modo sumis sp[iritu]aliter pro messia
 in lege p[ro]misso de quo dixerat moyses filiis
 israel. P[ro]pheta suscitat vobis dominus
 de fratribus vestris ip[su]m tanq[uam] me audietis
 Et sic ioh[ann]es negauit se esse p[ro]phetam id est
 messiam. et vere quia iam ante negauerat se
 esse x[ristum]. Tercio modo sumis singularit[er]
 pro helya qui fuit maximus p[ro]pheta et sic
 negauit se esse p[ro]phetam. s. heliseu q[uod] p[ro]mone
 ret hoies ad baptismu[m] in iordane sic helise
 us admonuit Naaman lauari in iordane r[ati]o.
 Quarta questio est quare ioh[ann]es dixit
 se vocem esse cum realiter esset homo rationa
 lis: ut paret. Respondet sanctus Thomas
 mas q[uod] quis no[n] fuerit vox realit[er] fuit tam[en]
 vox similitudinaria. Nam sicut vox est post
 rior h[ab]itu cordis et nihilominus ip[su]s man[us]
 festat. Ita x[ristus] fuit h[ab]itu dei patris ab eter
 no et ioh[ann]es qui fuit posterior ut vox ip[su]s
 p[re]dicauit et digito demonstrauit dicens. Ecce
 agnus dei. Et sicut vox cito transit ab aere et
 h[ab]itu remanet diutius in corde ita fama ioh[ann]is
 n[on] esset christus cito transiit et fama x[risti]
 diutius mansit ut p[ro]est p[ar]te r[ati]o. Quia
 questio est quare dixit iohannes. Albedius
 vestru[m] sciet qu[od] vos nescitis. ut dicit in eu[an]
 gelio. Respondet Bernardus q[uod] x[ristus] fuit me
 dius inter nos et deu[m] p[re]sentem: nos sibi reco[n]cili
 ando. Fuit etia[m] medius inter p[re]sentem et p[re]sentem
 sanctu[m] in q[ui]bus deus: q[uod] s[e]c[un]da p[er]sona in trini
 tate: fuit medius in qua[m] deus et homo:
 q[uod] in medio m[un]di scilicet hier[osol]ym posuit. fuit
 medius q[uod] in medio annoz natus fuit illud
 in medio annoz nati facies r[ati]o. Tercia que
 stio est quid sibi voluit ista h[ab]itu quado dixit
 J. b[ea]t[us]. qui post me venit ante me factus
 est. Respondit sanctus Thomas q[uod] x[ristus] in
 qua[m] deus fuit ante iohannem. q[uod] ab eterno.
 sed sic no[n] est factus p[ro]p[ri]e sed genitus. Inq[ui]s
 rit aut[em] homo fuit factus et formatus si post
 iohannem co[n]ceptus et h[ab]uit sex menses. Luce
 ij. Et hic mensis est sextus illi que vocat[ur] ste
 rilis. sed x[ristus] fuit p[ri]mo homo p[er]fectus quia
 in p[ri]mo instanti sue co[n]ceptionis. Ioh[ann]es
 aut[em] fuit factus et co[n]ceptus: sicut alius q[ui]d
 puer qui p[re]fatus est in fieri vsq[ue] ad die[m] nati
 uitatis sue: et ita x[ristus] fuit ante iohannem
 qua[m] ad humanitate[m] factus homo p[er]fectus
 sed no[n] co[n]ceptus sed erat post iohannem ven
 turus ad predicandu[m]. Nam post iohannem
 predicauit et suu[m] baptisimu[m] post iohannem in
 choauit et sua passionem post iohannem reco[n]cili
 tionem co[n]summauit. Septima questio est

quare iohanes dixit cuius nō sum dign⁹ cor-
rigi calciamēti solvere. Rñdet sanct⁹ Tho-
mas dupl. Primo p hoc q minimū serui-
tium ⁊ humile sicut est discalciare non erat
dignus ei impedere. Unde Augustin⁹ libro
de hīs dñi dicit. De hīs aut calciamētis q
bus calciati ambulamus confortat me dñs
iesus xpus. nisi cū tpe calciatus fuisset non
ita de eo iohānes exisse diceret nō sum di-
gnus corrigi calciamēti eius solvere. Sub
repar q humana psumptio dicēs. ego euan-
gelii seruo q nudo pede ambulo: bec ille.
Secdo sic p pedē intelligebat diuinitatē cui⁹
est portare. Heb. i. Portans oīa hō virtutē
sue. Per calciamētū quod est de pedib⁹ mor-
tuorū intelligebat nostrā humanitatē morta-
lem que opiebat diuinitatē tanq̄ pedē. Per
corrigiā vnionis modū. Intelligebat q iohā-
nes q nō erat dignus solvere corrigiā calci-
amētis: nō erat sufficiens expmēre modum
tante vnionis. Sic q pparemus nos ad re-
ceptionē tanti dñi adueniētis huc p grām ⁊
tandē p gloriā. Amen.

De eadē dñica quarta in aduentu dñi q
messias iam venit. Sermo floridus.

Medius vestrū stetit
quē vos nescitis. Job. i. ⁊ i eua-
lio hodierno. Deus pater dixit.
Esay. vi. Vade ⁊ dices pplo
huic. Audire audientes: ⁊ nolite intelligere
Videte visionē ⁊ nolite cognoscere. Ecce
cor ppli hui⁹: ⁊ aures eius aggrana: ⁊ oculos
eius claudē: ne forte videat oculis suis ⁊ au-
ribus suis audiat ⁊ corde suo intelligat ⁊ cō-
uertat ⁊ sanē eū. h ille. Sup quo hō mo-
ueo istā questionē. Quid in dei iuste fla-
gellant a deo tanta penalitate q vt in media
torē iesum nō crederet: pculsi fuerūt magna
eccitare. Ad istā qōnē rñdent duo docto-
res veteris testamēti. Primo Esayas. xliiij
dicēs sic. A finib⁹ tēc laudes: audiui⁹ glo-
riā iusti. Et dixi. Secretū meū mibi secretus
meū. i. mibi sacramētū incarnatiōis filij dei
qd erat secretū ⁊ absconditū pplo iudeorū tpe
esay: erat pdicandū pplis gentiū p aplos
xpi. Item ibidē dicit. Relicta est in vrbe soli-
tudo: ⁊ calamitas oppmet portas: qz h erit
in medio terre in medio pplorū. Quō si pau-
te oliue q remanserūt excutiant ex olea: ⁊ ra-
cem cū fuerit finita vindemia: hi leuabunt
vocē suā atqz laudabūt. Cū glorificat fuerit
dñs hñiet de mari. Propter h in doctrinā

glorificate dñz in insulis maris nomē dñi
dei ihi xpi. vrba hierlm destructa est p roma:
nos cui⁹ portas: pncipes inq̄ qui indicabūt
in portis: oppsit calamitas. paucē hō oliue
i apli remanserūt in vera fide ⁊ cognitione
legis ⁊ ppbetariū. Idē excussi sunt de olea. ex
puli a ciuitate hierlm q et dicunt racem p
pter altitudinē sapie. Nā hierlm dicta est oli-
ua: vt pz Diet. xi. Quidā vberē pulcrā fructi-
ferā speciosam vocauit dñs nomē iui. hst
apli leuauerūt vocē suā pdicādo et post re-
surrectionē xpi de sepulcro et ascensionē ei⁹
in celis hñierunt pdicādo. defendēdo euā-
gelii iesu in medio psecutionū: et in doctrina
fidei et legis demonstrabāt iesus ee gloriosus.
Et qz iudei noluerūt suscipere doctrinā xpi et
aplorū eius. iō sequit Esā. xliiij. Pneuati-
res puaricati sūt et puaricationē trāsgressorū
puaricati sunt. i. nō ex ignorātia peccauerūt
aut ex fragilitate sed a affectata et supba ma-
litia. ppretea desinēs eorū penā dicit. qz
modo. i. quo ad terrore belli. et fouea. scz quo
ad tormentū mortis p quā tandē cadauer po-
nit in fouea sepulcri. Et laqus sup te q habi-
tor es terre. i. quo ad captiuitatis iugum.
Hec aut pena erit inuitabilis vnde dicit. Et
erit qui fugerit a facie formidie cader in fos-
ueā et q se explicuerit de fouea tenebit laqo
qz catharacte de excelis apre sunt. i. apli spi-
ritu sancto inflāmati ad pfundēdā aquā di-
uine sapie. Et cōcūrent fundamēta tēc. i. cō-
mouebunt corda tēc: h ille. Secdo rñdet
Salomō puerb i. dicēs. Sapia foris pdicat
i. xps iesus apre pdicat. in plateis dat vocē
suā. i. in synagoga et templo. in capite tuba-
rum clamitat. i. pncipes sacerdotū. in foris
bus portarū vrbis pfert hba sua. i. p iudices
et seniores et p omīs istos dicit. Alsqz par-
uuli diligitis infantia. i. nuda sonū scripturā
ruz legis et ppbetariū. Et stulti ea q sibi sūt
noxia cupiet. i. ceremonias et sacrificia legis
Et imprudēs odibūt scām. i. sensum spūs
sacri in scripturis dñis. Quertimini ad cor-
reptionē meā. i. qz vos corngo de pctō pf dte
vestre. En pferā vobis spm meū. i. mce indē-
gnationis. et ostendā hba mea. i. punitiōis
pcti vestri: qz vocauit remissis. i. cōsentire
doctrinē mee qua vos vocauit. Extrēdī manū
meā. et nō fuit qui aspiceret. i. extendi manū
meā in cruce p redēptionē generis humani
et nemo vestrū credidit in me. Desperistis
omē consiliū meū. i. qz docebā vos amare
celestia: et postponere tēra. Et increpatōes

meas neglexistis. s. quibus vos increpauit de
perō hypocrisis: auaricie: inuidie: homicidij i
me cōmittēdi. Ego quoq; in interitu vestro
ridebo. s. qñ obfidebimini a romanis. Et sub
sānabovos cū vobis qđ tūcēbātis euenerit
s. qñ dixistis. Ne forte veniāt romani et tol
lant locū nostrū et gentē. Cū irruerit repēti
na calamitas. s. insperate obsidionis. et inte
ritus. s. famis. Cū venerit sup vos tribulatio
s. captiuitas et ppeime futuris. Tūc inuoca
bunt me. s. in illa captiuitate. Et nō exaudia
s. qz nō in vera fide me inuocabunt. Adane
cōfurgēt et nō inueniēt me. eis ppitū. eo q
erosam habuerint disciplinaz et terrarierint
vniuerse correptiōi mee: h ille. Pro claria
sione aū dīctorz pono qñtorz flores. B

¶ **Prīm⁹** flos est iste. Chri
stus iesus humani generis reconciliator fuit
verus dei et hoīm mediator. Pater p duos
restes. Primus est ang. li. x. p. fessio. sic dīctis
Admediatorem inter deū et hoies oportebat
habere aliqd sīle deo aliqd sīle hoibus ne in
viroz hoibus sīlis lōge eēt a deo. aut i viro
qz sīlis deo lōge eēt ab hoibus. atq; ita me
diator nō esset h ille. Scōs est brūs Bieg.
li. xx. moral. dīctis sic. Christus mediator dei
et hoīm dī. vt qz p yma nra lōge distabam⁹
a summis in seipso iungeret yma summis:
atq; ex eo via redēdi fieret. q summis suis
yma nra copularet h ille. Sciendū q quicq;
sunt mediatores inter deū et hoies: inter qz
nemo ē verus mediator: nisi xps iesus. Pri
mus fuit dī. mō: qui bz cū deo qđē immorta
litate cū hoibus hō miserā. Ad hoc est se i
interponit mediatorē demon immortalis et
miser: vt ad immortalitatem beatā nos transi
re nō sinat sed pducit ad miserā immorta
lez. vñ est sicut mal⁹ mediator q separat ami
cos sicut Aug. li. de salutarib⁹ documētū dīct
Dyabolus inq; est aduersari⁹ effectus hūa
ni generis inuero: mortis: supbie insticator:
radix malicie: scelerū caput: pnceps omniū
vitiōz et ptiūz: turpiū voluntatū. Dic cūz
illū pñm hoīem a deo factū. s. adā ptem oīz
nostrū intrinsec. Videretq; eū hoīem ex li
mo terre ad ymaginē dei factū. pudicitia oz
natiuitatis: cōpāria cōpositio: caritate circūdatū
immortalitate vestitus: emulus atq; inuidus
tanrā beatitudinē hoīem terrenus accepisse:
quā ipse dū eēt angel⁹ p supbiā cognoscitur
amississe: inuidiā scitis insatiabilis homicida
et pñmū parentē nostrū. nos: nō sōz paren

tes scitis ac talib⁹ horribus expoliante inful
et pēit. Nā et multis bonis in pma fronte
dyabolus nos expoliante. i. pudicitia: pñmen
tia: patētia: māsuectudie: caritate et immor
talitate: sic nos nudos ac miseros reddidit
suisq; pānis inuolutos eē derisit et suo dñs
esse astrictos et ipso vinculo oēm ple nām
sibi obligauit. Expoliante nos pudicitia et ac
cūctū impudicitia. Expoliante nos caritate
et vestitus malicia. Expoliante nos immorta
litate: et pñauit mortē. Nis ei turpissimis
et infelicitissimis pānis: nos: posterosq; nōs
inuoluit et semiuitos reliq; h Aug. Ecce pñ
mus mediator nō. Scōs mediator fuit an
gelus bonus. Vñ dionysius. liij. c. de diuinis
noibus dīct sic. Et moueri quidē dicunt di
uine mētes. Circulariter qđē vnite sine pñ
cipijs et interminabilibus illuminationibus
pulcri et boni. In directū aut qñ pcedūt ad
subiectoz puidentiā recta oīa transcendēt
Et in pñcipio capli dīct. Sed post illas sa
cras admirabiles mētes aīe et quēcūq; sunt
bona aīarū ppter supbonā bonitatem intel
ctuale eē ipas hīe substantiale vīa incōsum
ptibile ipm esse et posse extētas ad āgelicas
vīas p ipos sicut bonos duces ad omniū
bonoz bonū pñcipatū sursum agi. Et qbus
pz q angeli boni sunt mediij inter deū et ho
mīnes: qz fm gradū nature sunt infra deū
et supra hoīem cōstituti et mediatoris offm
exerceēt: nō quidē pñcipalr et pfecte: s; minis
terialit et dispositiue. vñ Adatr. liij. Ange
li accesserūt et ministrabāt ei. xpo. Et Deb.
pñmo dī. Omīs sunt administratorij spūs in
ministeriū missi. ppter eos qui hereditatem
caplūt salutis et. Tertius est ppheta qui est
mediator inter deū et hoies dispositiue et mi
nisterialiter. sangrum pñciabat et pfigu
rabat verum dei et hoīm mediatorē. Vnde
Augustinus libro questionū. Exodi. q. xvij.
dīct sic. ppheta dei nihil ē aliud nisi enūcia
tor xpo dei hoibus q nō possunt vñ nō me
rent videre deū. Nā sicut dīct apłs Roma.
xij. Que a deo sunt ordinata sunt. habz aut
hoc diuinitatis ordo. sicut L yonius dīc vt
infima p media disponat. pphē aut dīcunt
vidētes. qz videbāt ea q ceteri nō videbāt
p pvidebāt q in mysterio abscondita erāt et q
dīnit⁹ cognoscebāt ad edificatores alioz pā
ciabāt. Quart⁹ ē sacerdos q dī mediator dī
et hoīz inq; et mīster verū mediatoris vīte
ipī facta salutaria hoīb⁹ ex hīeā. pñmū em
offm sacerdotis est eē mediatorē inter deū

et pplm inqatū scy diuina pplo tradit. Un
sacerdos de quali sacra dās fm illud Ad ala
eb. ij. legē requirit ex ore eius. i. sacerdotis.
Et iterū inqatū pces ppli deo offert. p. cor
peris aliquāter sacrificat. Un apls dicit
Heb. v. Is pōitex ex hoibus assump^r p
hoibus pstituit in his q sunt ad deū vt offe
ror dona et sacrificia p peris. Quitus ē xps
iesus q est pfectissim⁹ mediator. i. Thimo.
ij. Unus est mediator dei et hoim homo xps
iesus. qm mediatoris ppriū officiū est colū
gere eos inter quos est mediator. nam exte
ma vniunt in medio. Unre autē hoies deo
pfecte quidē cōcūit xpo p quē hoies recō
ciliant deo fm illud. i. Corin. v. De⁹ erat i
xpo mūdū recōciliās sibi. iō solus xps est p
fectus dei et hoim mediator: inqatū p suam
mortē humanū genus deo recōciliavit. Un
cū apls dixisset mediator dei et hoim homo
xps iesus subiūxit. Qui dedit semetipm res
cōmpriōne p oibus. Nā xps habuit cū deo
cōem beatitudinē. cū hoibus autē mortalita
tem. ideo ad hoc se inposuit mediū vt mor
talitate trāsacta ex mortuis faceret immor
tales qd in se resurgēdo mōstrauit vt ex mise
ria brōs efficeret. iō est bon⁹ mediator. Un
Aug. li. ix. de ciui. dei. c. xv. dicit sic. Si omīs
hoies qdiu mortales sūt: miseri sūt nēcrio
qrēdus est medi⁹ q nō solū homoverū ē de
us sūt vt hoies ex mortali miseria ad btām i
mortalitātē hmoi mediū brā mortalitas inf
ueniēdo pducatur: quē neq nō fieri mortales
oporebat neq pmonere mortale. Ad oral
qppe fac⁹ est nō infirmata hbi diuinitate. si
carnis infirmitate suscepta. Non autē pmon
sit in ipa carne mortalis: quaz resuscitauit a
mortuis. qm ipe fruct⁹ est mediatiois cuius
vt nec ipi ppter qd liberādos mediator ef
fectus est in ppetua vel carnis morte rema
neret. Proinde mediatorē inter nos et deū
et mortalitatē hfe oportuit transire et bea
titudinē pmanere: vt p id qd transit pgruet
mortuis: et ad id qd pmanet transiret ex
mortuis: hec Aug.

¶ Secundus flos est iste.

Christ⁹ est vere mediator nō r fili⁹ a patre
eternali pgre diēs: si vt fili⁹ a mīe spali egre
diēs. Patet p duos testes. Prim⁹ est Aug.
li. ix. de ciui. dei. c. xv. dicens. Nec ob h media
tor: est: q. hbi. Adaxime qppe immortale et
maxime brm hbi longe est a mortalib⁹ mi
seris. Et mediator est p qd hō coipso vtiq

ostendēs ad illud nō solū brm verū etiā bea
tifficū bonū nō opozere queri alios mediato
res p qd arbitremur nobis puentiois qdus
esse moliedos: qz brm et brificus deus fac⁹
prie pps hūanitas nfe cōpendiū pbnit pri
cipade dinitatē suē ille. Qui cās afigit sup
ps. xij. Emone. iij. dicens. Arbitr medi⁹ xps
ad cōponendā cām int deū et hoim nō qd
deus ē qhs pti. si em cālis sit pti nō iā media
tor. Et aut sit mediator: descendat a superiore
ad inferiore. ab cālitare pti faciat quod ait
apls. Emeritū ē inaniuit formā fm acy
cipiēs fūdat sanguinē suū: delect chiro gphā
nostrū: cōponat inter nos et deū: nostraz vo
luntatē eriges ad iustitiā: illius finiaz flectēs
ad miaz: hec ille. Et cōs testis est scūs Th.
ij. pre. q. xvi. art. ij. dicit sic. In mediatore duo
psum⁹ pñderare. pmo qdez rōnem mediū
scdo officiū cōiūgēdi. Est aut de rōe mediū
q distet ab vtroqz extremoz. Cōiūgit autē
mediator p hoc q ea q vni⁹ sūt defert ad al
terū. Neutrū autē horpōr puenire xpo fm q
dens: si solū fm q homo. Nā fm q deus nō
differt a pter spūscō in natura et pte dñi.
Nec etiā p et spūsanat⁹ aliqd hnt qd nō sit
sili⁹ vt sic pñit id qd est pti et spūsanat⁹ qñ
qd est alioz ad alios deferre. si vtrūqz pueit
ei fm q est hō: qz fm q est hō distat et deo
in natura et ab hoibus in dignitate gfer gfe
Et iā inqatū est hō cōpetit ei pūgere hoies
deo pcepta et dona hoim exhibēdo: et pro
oibus deo satisfaciēdo et interpellādo. Jo ve
nissime d: mediator fm q hō: h ille.

¶ Tertius flos est iste. Nō

mediatore idiguit āgelica creatura si sola p
uaricatit hūana natura. Patet p brm aug.
sup eplam ad Gal. dicēte sic. Angeli poro
q nō lapsi sunt a spūcatu dei mediatore op⁹
nō habet p quē recōciliēt. Itē āgeli q nūb
lo suadēre spōanea puaricatōe sic lapsi sūt
p mediatore nō recōciliant. Restat gve qui
mediatore supbo diabolo supbiā suadēte de
iectus est mediatore hūli xpo humilitatem
psuadēre erigat: h ille.

¶ Quart⁹ flos est iste. Qui

in xpm fidelit credidit assentit q messias ve
raciter venit. Nā Iher xxxij. d: sic. hec dicit
dñs. Si irritū pōt fieri pactū meū cum die
et pactū meū cū nocte vt nō sit dies et nox in
tpe suor: et pactū meū irritū ēē poterit cū dā
uid suo meore nō sit ex eo filius q regnet in

throno eius et leuiter sacerdotes mistri mei
sicut enūerari nō pnt stelle celi. et meriti are-
na maris. sic multiplicabo semē dauid. semī
mei et leuitas mistros meos. Et factū ē hū
dñi ad hieremiā dicens. Nūquid nō vidisti qd
pp̄s h locut⁹ sit dices. Dūc cognatōnes q̄s
elegerat dñs abiecerunt. et pp̄s meū desce-
xerūt eo q nō sit vltra gens corā eis. h dicit
dñs. Si pactū meū iter diē et noctē et leges
celo et terre nō posui. qd ē semen iacob et da-
uid hui mei p̄ciā et nō assumā de semine ei⁹
p̄ncipes semis abrahā ysaac et iacob. Me-
ducas enī cōuersionē eorū miserebor eis: h
ibi. Et qñ h̄ba in eodē caplo dicit sic. h dicit
dñs. Nō interibit vir de dauid q sedeat sup
thronū dom⁹ ist⁹. et de sacerdotib⁹ et leuit⁹ nō
iteribit vir a facie mea q offerat holocausto
morb⁹. et incēdat sacrificiū et cedat victimam
oibus dieb⁹. Et xxi. c. dicit sic h dicit dñs. Si
defecerūt leges iste corā me dicit dñs: tūc er-
it deficit semē ist⁹. et si sit ges corā me cūcā die
b⁹. Et qñ h̄ba hī q dicit dñs dicit se nūq̄
stare cūcā dieb⁹ seculi absq̄ gēre sibi placita
q sibi offerat sacrificiū grati. Sed ois diffi-
cilio qñ ad religiōis cultū reducit ad q̄tu-
or genera hoīz. qz vel sunt pagani ydola co-
lentes vel sequētes legē Mahometi vel in-
dei sequētes solā legē moysi. pp̄bas: vltz
ad malachiā includit. vlt sunt xpiani sequē-
tes legē xpī q fundat in lege moysi. pp̄bet:
psalmis et euāgelis: h de nulla istarū gentiū
pōt intelligi veracit⁹ dicit hieremie supra in
ductū q sit gēs deo vna: sibi q accepta nīā
de gēre xpianoz: vt ps. Primo enī nō de pa-
ganis ydolaris cū sint deo summo p̄xi. scōo
nō de saracenis q sequunt legē Mahometi
thi. tanq̄ a deo summo inspirat⁹ qd nō fuit
verū h p̄xi: dyabolo instigāte fuit ab hoīe
cōficta. Qd phat dupl. Primo arguo p̄ra
autē ip̄ius Mahometi q dicit se fore p̄-
phetā a deo missum. et arguo sic. Null⁹ pp̄ba
dices se a deo missum dicit recipi p̄vero pp̄ba
missa a deo nīā h ip̄m p̄bet p aliq̄d signū a
deo factū qd nō possit p hoīem arte magica
fieri. h mahometus nullo tali diuino signo se-
cit fidē de sua autē: q nō fuit pp̄ba missus a
deo: h hoīm deceptor: a dyabolo instigat⁹.
Ad hoc ps: qz oīs veri pp̄be veteris testa-
menti. s. Moyses. Josue. Samuel. Helyas.
Iherusalem et ceteri diuinis signis ostēderūt et cō-
firmauerūt suā autē q signa nō poterāt fieri
hūana potētia nec arte magica. et maxie eo
signo qd deus dedit pp̄lo. Deut. xviij. vbi dicit

Qz si tacita cogitāōe rīderis: quōd possus in-
telligere hū qd dñs nō est locut⁹. Hōchā:
bebis signū. Qd in noīe dñi pp̄ba ille p̄xi dī-
xerit et nō euenierit: h dñs nō est locut⁹ sed p
tumore animi sui cōfuxit. pp̄ba ille: et iō nō
timebis eū. Et Mahomet⁹ nō pbauit au-
toritatē suā vllō signo qd nō possit fieri per
hoīes: qñ dicit se missus a deo sol⁹ insignis
armoz. s. vt subiungat hoīes sue legi armoz
potētia. qd signū fecerūt cultores ydolorū
frequēter puta romani et. Et nīā nihil futurū
p̄dixit vel si p̄dixit nihil euenit. Nā vñ p̄di-
xit. s. q ipse eēt resurū ad pp̄s suū: qd nō
euenit nec eueniet. Ergo et tumore meū hūc
locut⁹ est. Prefea si Mahomet⁹ fuit a deo
missus sic qz oīs hoīes p̄xi i sua lege saluari
gīpe ē semē abrahē in q bñdicēde erāt oīs
gētes. Partz p̄ciā ex p̄missionib⁹ facit abra-
he. Nam illud semē abrahē in q bñdicēde
erāt oīs gētes debebat descendere de ysaac
Gen. xxi. vbi dicit. In ysaac vocabit tibi semē
et xxi. c. dicit ipi ysaac. bñdicent in semine tuo
oīs gētes terre. Et dēbebat descendere de
iacob: qm Gen. xviij. dicit iacob. Bñdicent i
te et in semine tuo cūcā trib⁹ terre. debebat et
descēdē de tribu iuda et d filijs dauid. Gen.
xliij. Iuda te laudabit frēs tui. et ps. Iurauit
dñs dauid vltatē et. Sed p̄dicit Mahome-
tus nō descendē de ysaac: nec de iacob: nec
de iuda: nec de dauid. sed magis de ismaele.
qz illud semē descendēs ab illis p̄fariachis de-
bebat nasci in berblee effrata: sic dicit Adichee
v. Sed mahomet⁹ nā est in arabia. gīpe
nō est illud semē abrahē in q sunt bñdicēde
oīs gētes. Secdo arguo q legē mahometi
Q: si eēt eius lex a deo eēt lex imaculata. s.
nullū p̄mittēs turpe vel inhonestū. p. Lex
dñi imaculata cōuērtēs alas. s. lex Mahome-
ti nō est imaculata. inuiso valde macu-
lata: qz p̄cedit turpia maxima et inhonestia: s.
cur vitiū sodomiticū cū masculis et p̄cem q
naturā cū brutis animalib⁹. gīpe lex nō ē a deo
sumo: s. a dyabolo. Et nā si lex Mahometi
eēt data a deo: tūc ip̄e de⁹ eēt mēdax. phat
qz Mahomet⁹ i lege sua dicit q libri euāge-
lioz xpī sunt verē: et a deo inspirati: h in euā-
gelis p̄tinent multa p̄dicētia his q p̄tinent
in lege mahometi. Exemplū in euāgelio
cauet ne qd siml plures heat vxores. Et lex
mahometi p̄cedit h̄e siml plures vxores.
Item euāgelii dicit qz nō obfuar māpda-
ta xpī dānā. s. lex mahometi dicit qz nō
obfuar mādata xpī dūmodo obfuar māp-
e iij

data ipsius mahomerbi saluar. q. lex adaho merbi dicit sibi ipsi. Qui autē hī dicit in altera pre dictionis est mēdar. Si illa lex sit a deo: sequit q. deus sit mēdar qd est im possibile. q. obseruātes legē mahomerbi nō sunt veri cultores dei. de qbus dixit supius Hieremias vt ps. **¶** Tertio nō de iudeis pōt intelligi q. sint cultores deo grāt: vt ps. ex ipa eoz captiuitate. **¶** Hī Esa. xli. d. Sur di audite & ceca intuemini ad vidēdū. Quis cecus nisi tuus meus: & surdus nisi ad quē misi nūcios meos? Quis cecus nisi q. veni datus est. Et q. cecus nisi hī dñi. Qui vides multa nōne custodisti? Qui aptas habes aures: nonne audies? Et dñs voluit vt sacrificaret eū & magnificaret legē & extolleret. Ipse autē pp̄ls direptus est & vastatus. **¶** Laquei iuueni oēs: & in domib⁹ carcerū ab scōditi sunt. Facti sunt in rapinā nec est qui eruat. in direptionē: nec est qui dicat. redde. Quis est in vobis q. audiat hec: arređat et asculet futura? Quis dedit iacob in direptionē: & iust⁹ vastatibus? Nōne dñs? Ipse ē cui peccauerunt & noluerūt in vijs eius ambulare. Non audierūt legē eius & effudit super eū indignationē furoris sui: & forte bellum & robussit eū in circuitu & nō cognouit & succēdit eū & nō intellexit. **¶** Hī bī. Sed iudei dicunt ad hoc q. intelligit de pp̄lo q. erat tpe q. ferā fuit dicta pphetia. s. pmo āno regis Joathā **¶** Eōra. tpe dicti regis Joathan pp̄ls nō erat mltū pcrōz dñi vt ps. ij. Paral. xxvij. & liij. reg. ix. Et lz postea sub regimine Achaz fuerit pp̄ls p pcr̄m ydolatrie depuatus: tñ fuit postea p Ezechia pfecte ad deū cōuersus vt ps. ij. Paralip. xxix. xxx. xxxi. c. ita q. ppter cō uersionē pfecta pp̄li ad deū. loquēs deus d. Sennacherib appellauit ciuitatē hierlm & gē nē dicens. Esa. xxxvij. c. Desperite subfanna uir te & go filia syō: post te caput mouit & go filia hierlm. **¶** Hī bī. Virgine autē eā appellauit ppter incorruptionē fidei eius ad deū veni ad quē pfecte crucifus fuit pp̄ls sub Ezechia rege. Et nā nō pōt intelligi de quacūq. alia auersione p̄dicti pp̄li a deo añ aduentū dñi iesu. qm̄ ab omni tali auersione infra breue tps fuit sanā a deo. **¶** Restat q. vt intelligat de ista p̄nti auersione a q. nō liberabūt. nisi in fine seculi. ps. Cōuertent ad vesp̄rā & famē parietē vt canes. s. iudei dicūt. Nos nō sum⁹ auersi a deo: qz nō adorām⁹ ydola: s. suam⁹ legē nobis datā a deo. **¶** Eōra in auctoritate sp̄s iō: dñi. Quis dedit iacob in direptionē

et iust⁹ vastatibus. Nōne deus: tpe est cui peccauerūt & noluerunt in vijs eius ambulare. Non audierūt legē eius &c. **¶** Eū q. ipsi sint di repti & vastati & adhuc p̄seuerēt in hac vastitate & captiuitate. q. p̄seuerāt in pcr̄ suo &c. Sed iudei dicūt q. illa auctas E. saye intelligit de decēz tribub⁹ captiuāz p. Gal. manasar regē assyrioz. **¶** Eōra. pp̄bia E. saye fuit sup tribū iuda. & nō sup decēz tribub⁹: vt patz ex titulo libri sui vbi dicit. **¶** Aliso E. saye quā vidit sup iudā & hierlm q. &c. **¶** Sz iudei dicūt verū est q. ppter pcr̄ā nra sum⁹ in seruiture captiuitatis aliqz angustijs inueneratilibus opp̄ssī. s. nō ppter illud peccatum ppter quod vos xp̄iam dicitis nos captiuatos. s. qz nolūmus neq. volumus credere vfo iesu quē vos dicitis ēē messyam: s. ppter alia pcr̄ā nostrā. **¶** Eōra: ista captiuitas iudeoz fuit p̄nūciata p aliquē pphetā: qm̄ Amos. iij. d. Nunqd dabit carulus leonīs vocē de cubili suo: nisi aliqd apphēderit Nunqd cader autis in laqueū terre absq. aucupe? Nunqd auferet laqueū de terra areq. qd ceperit? Si clanger tuba in ciuitate & populus nō expauesceret? Si erit malū in ciuitate qd dñs nō fecerit? **¶** Sz nō faciet dñs de x̄bz nisi reuelauerit secretū suū ad seruos suos pp̄bas. rugiet leo: q. nō timebit. **¶** Dñs deus locut⁹ est q. nō pphetabit: q. cū captiuitas iudeoz facta p romanos fuerit a deo p̄nūciat eoz pcr̄ā: sequit q. deus istā captiuitatē reuelauerit p suos pphetas. **¶** Nā circa captiuitatē decēz tribub⁹ misit deus plures pphetas q. eā p̄dixerūt & de culpa ppter quāz captiuādī erant increpauerūt vt si corrigerentur a culpa p̄seuerarent a pena: s. eis nolentibus corrigi setura est captiuitatis pena: vt ps. liij. **¶** Reg. xvij. vbi dñi. Factū est autē cū peccasset filij iust⁹ corā dño deo suo &c. **¶** Itē circa captiuitatē duarū tribub⁹ facta p babylonios misit deus hieremiā & Ezechielē q. increparent iudeos de culpis ppter q. redigendī erant in fuiturē: vt ps. i. in libris eoz. **¶** Sed hī p̄ns eoz captiuitas est lōgiōr & grauioz q. illa babylonica. q. debuit p̄nūciari p aliquē pphetarū pp quā culpa in tāā sunt redacti fuiturē. & p̄here aut nullā aliā assignā cām nisi occisionē & mortē messyc. s. xpi. vñ Daniel. ix. d. Et post hebdomadas sexaginta duas occidet xps. & nō erit ei⁹ pp̄ls q. cū negatur⁹. Et ciuitatē & sacuarū dissipabit populus cū dñe vēturo & fims eius vastitas: & post finē belli statuta desolatio. **¶** Eōfirmas

uit aut pacem multā hebdomadas vnā i me-
dio hebdomadis deficiet hostia et sacrificiū
et in templo erit abominatio desolationis et
vsq; ad consummationē et finē p̄seuerabit de-
solatio: hec tibi. Ergo iudei nō sunt veri cultores
dei. Nam eis regressis a captiuitate babilonica
dicit dñs. Adalac̄. dñmo. Non est mihi volūtas
in vobis dicit dñs exercitū: et munus nō suscipiā
d manu. Ab omni ei sol vsq; ad occasū magnū
ē nomē meū i gentib; et in omni loco sacrificat
et offert mihi et nō mihi meo oblatio munda: qz
magnū ē nomē meū in gentibus dicit dñs exercitū:
hec tibi. Ista autē nō pōt intelligi de sacrificio le-
galis qd nō poterat offerri nisi in vno loco. s.
in monte moysi. Sacrificiū autē xpianorū in
omni loco offert. Etia qz templū eorum est
destruū et parati sunt pphetē. vinctōe. sacer-
doto. doctore et lege. vñ in eis adimpleta ē
pphetia illa. Azarias pphete q̄ p̄nū. i. Da-
ralip. xv. vbi dicit sic. Azarias filius Obed fa-
cto i se spū dei: gressus est in occursum Iza
et dixit ei. Audire me Iza et oīs iuda et bē-
lamin dñs vobiscū: qz fuistis cū eo. Et que-
sierū eū inueniē. Si autē dereliquit eū dē:
linquet vos. Trāsbūt autē dies multi in isrl
absq; deo vero et absq; doctore et absq; lege
Cūq; reuerſi fuerint in angustia sua et cla-
mauerint ad dñm deū isrl et q̄sierint eum
reperiēt eū. In illo tpe nō erit pax egrediē-
di et ingrediēdi s̄ terrores vndiq; in cūctis
habitationibus terrarū. Pugnabit ei gens
3 genē: et ciuitas contra ciuitatē. quia domi-
nus cōturbabit eos in omni angustia: b̄ tibi.
Ecce hec pphetia manifeste dicit populum
iudaicū diebus multis pmanurū sine deo
vero et c. Et autē dicit eos reuersuros ad tē
verum quādo nō erit pax egrediēdi et c. In-
telligit de tēpe antixpi: qz tpe antixpi con-
uerſent ad fidē iesu p̄dicationē Enoch et
Melye: vt dicit Adalac̄. iij. Ecce ego mitram
vobis helyā pphētā anteq̄ veniat dies dñi
magnus et horribilis: et cōuertet cor paruum
ad filios et cor filiorū ad p̄fēs eorū. Sed iudei
dicunt qd illa pphetia azarie loquit de decez
tribubus que eunt sunt hieroboā filiū na-
bath: qui in scripturis intelligunt noīe isrl
frequentissime. Contra. Eiaze. iij. dicit sic.
Ecce em̄ dominator exercitū aufert a hie-
rusalem et a iuda validū. s. quo ad sanitates
corporis et fortē quo ad virtutē animi: om-
ne robur panis quo ad carentiā cibi: et omne
robur aque quo ad carentiā potus: et fortē

quo ad robur corporis. et virum bellatorem
quo ad armorum exercitiū. et iudicē quo ad
regimen circa statuta humana. et pphetā qd
ad reuelatiōes diuinas. ariolū quo ad diu-
nationes demonū. et senem quo ad regimen
in moribus. et pncipem sup̄ quāquaginta qd
ad auctoritatē dignitatis. et honorabilē vultu
quo ad nobilitū morum gravitatē. et confi-
liarium quoad directionē in agēdis. et sapiē-
tem in architectis quo ad directionē in me-
chanicis. et prudentē eloquij mystici quo ad
expositionē sanctarū scripturarū. Et dabo
pueros pncipes eorū. et effeminati imbecil-
les et debiles sicut mulieres dñabuntur eis.
Et corruet ppls: vir ad virū vnusquisq; ad
primū suū. s. quo ad discordiā et scissurā in-
ter eos. Tumultuabit puer contra senem et
ignobilis cōtra nobilem. Apprehendet em̄
vir fratrem suum domesticū patris sui et di-
cet. vestimentus tibi est. pncps noster esto.
Rutina autē hec sub manu tua. s. quo ad
euerſionē vrbis hierusalē factam per roma-
nos: quia tempore caldeorum habuerūt hie-
rusalem pphetā: sed in hac ruina p roma-
nos nullum habuerunt pphetā. Et respon-
debit in die illa dicens. scilicet p̄dictus electus
Non sum medicus. scilicet vt subueniās ves-
tris plagis. Et in domo mea non est panis
scilicet vt subueniam vestre fame. Necq; ves-
timentum. scilicet vt subueniam vestre nu-
ditati. Nolite constituere me principē popu-
li. scilicet propter inuitatē meā erga vos
Ruit em̄ hierusalē et iuda cōcidit qd lingue
eorum et adinuerſiones eorum contra dñm.
vt puocarent oculos maiestatis eius. scilicet
quo ad clamorē eorū dicentes. Tolle tolle
crucifige eum: et quo ad falsa testimonia eo-
rum contra iesum christum. Ex quo sequit
qd rationabilis sunt modo sine deo vero sine
sacerdote: sine lege: eo qd nō credunt in iesum
xp̄m et c. Sed iudei dicunt illa auctoritas hie-
remie. xxxi. c. superius allegata est contra nos
xpianos. Quia illa gens que debet esse deo
grata: debet esse de semine isrl. qz dicit. Si de-
ficiēt leges iste coram me: dicit dñs: tunc et
semen isrl deficiet: vt non sit gens coram
me cunctis diebus. Sed vos christiani non
estis nati de semine isrl: sed de semine pa-
ganorum. ergo vos christiani non estis illa
gens deo grata et accepta. Dicendum est
ad hoc qd semen isrl potest intelligi du-
pliciter. vel enim intelligitur s̄m carnem vel
s̄m sp̄ritum. Semen isrl s̄m carnem: est
c. iij

gnouerunt viā dñi & iudiciū dei sui. Et ecce magis hī simul confregerunt iugum. scz dñi tunc legis: ruperunt vincula. sc. charitatis. deinde penā subiungit dñs. Idcirco percussit eos leo de silua. s. babylonis. Lupus vastauit eos ad vesperā i. populus romanus post mortē xpi. Sz iudei dicit q̄ ista auctoritas intelligit de obfisione sacra p̄ babylonios. Contra in illa obfisione fuerūt multi iusti. s. hieremias baruch Daniel Ezechiel. Ergo ista respōsio falsa. Quarta cā est peccati corruptibilitas. de qua dñs dicit. vi. sic. Probatōrē dedi te in pp̄lo meo robustū: & scies & p̄ babilis viā eoz. Q̄s isti p̄ncipes declinantes: ambulantes fraudulēter. es & ferreū vniuersi corrupti sūt. Deficit sufflatorius in igne cōsumptū est plumbū. frustra cōstabit cōflator. Ad alicia eoz nō sunt cōsumpti. argentiū rep̄obū vocatē eos: q̄ dñs picat illos: hec tibi. Iste p̄bator fuit dñs iesus quē de p̄ter cōstituit iudicē aīarū & corporū. Sed q̄ iudicis officiū est cognoscere iudicandoz merita: aliter nō posset iuste iudicare: ideo xpus cognitis meritis iudeoz iudicat & p̄nunciat eos oēs infectos & puridos corruptiōe peccati. Quintra est remediōz inamitas. Nam iudei cōfidebāt in tribū. s. in scititate sacerdotū: in oblatione sacrificioz: & in dignitate tēplī. p̄ q̄ spabant se p̄ se q̄ posse peccā remediū. q̄ tria remouēt p̄ illō qd dñs dicit. vi. sic. Alitōre pp̄ba vīqz ad sacerdotē cuncti faciūt dolus vt qd mibi tibus de saba affertis: & calamū suauē olentem de terra longinqua: holocaustomata vestra nō sunt accepta: victimē vestre nō placuerūt mibi. Et vij. ca. dñs sic. Noli te cōfidere in verbis mendaciū dicentes. Tēplū dñi: tēplū dñi: tēplū dñi est. Ecce q̄lī rer per hec tria nō cōsequunt remediū. Serrā est peccati p̄nitas. de qua dñs dicit. viij. sic. Nec dicit dñs. Nunq̄d q̄ cadit nō resurget: & qui auersus est nō reuertet. Quare ergo auersus est pp̄lus iste in hierlm: auersione cōtentiosa. Apprehenderūt mendaciū & noluerūt reuerti. Nullus est q̄ agat p̄niam sup petō suo dñs. quid feci: hec tibi. Et ista est obfinitio eoz in malo suo. vt p̄z. Sep̄tima est peccati studio sitas. de qua dñs dicit. ix. sic. Quis dabit capiti meo aquā & oculis meis fontē lachrymarum: & p̄lo: abo die ac nocte interfeceros filiū pp̄li mei. Quis dabit me in solitudine diuersoz viatorū: & derelinquā pp̄lū mei: & recedā ab eis: Quia omīs adulteri sunt: & cerus p̄uicator. Et tēde-

runt em̄ linguā suam quasi arcū mendaciū: & non veritatis. & onforati sunt in terra: q̄ de malo ad malū regressi sūt & me nō cognouerunt dicit dñs. Unusquisqz a pximo suo se custodiat & in omī fratre suo non habeat fiduciā. Quia omīs frater supplantās supplantabit: & oīs amicus fraudulēter incedet: & vir fratrem suū deridebit: & veritatē nō loquet. Docuerūt em̄ linguā suam loq̄ mendaciū: vt iniqua agerēt laborauerūt. Habitauerūt in medio doli: & in dolo reuenerūt scire me: dicit dñs. hec tibi. Ecce iniquitates eoz perfidia. Octaua est diuine gratie ariditas. de qua dñs dicit. xliij. Si iniquitates nostre respoderint dñe: quesumus nobis fac p̄pter nomen tuū qm̄ mulce sunt auersiones nre. Tibi peccatūm? expectatio israel saluator noster in tpe tribulationis. Quare quasi colonus futurus es in terra: & quasi viator declinās ad manē dñi. Quare futurus es velut vir vagus & fortis q̄ non pōt saluare. Tu autē in nobis es dñe: & nomen tuū in nobis ne derelinquas nos. Et dicit dñs ad me. Noli orare p̄ pp̄lo isto in bonū. Cum ieiunauerint nō exaudiat preces eoz: & obrulerint holocaustomata & victimas non suscipiā ea: qm̄ gladio fame & peste ego cōsumā eos: & effundā sup eos malū suū. Et dices ad eos verbū istud. Deducant oculi mei lachrymas p̄ diē & noctē & non taceāt: qm̄ cōditione magna cōtrita est virgo filia pp̄li mei. plaga pessima vebemeter. Si egressus fuero ad agros: ecce occidit gladio. Si introierō in ciuitatē: ecce attenuatī fame tē. Et Esa. v. dñs sic. Propterea captiuius ductus est pp̄lus meus: q̄ non habuit sciam. Nobiles eius interierūt fame: & multitudo eius sicut exaruit. Propterea dilatauit infern⁹ aīam suā & aperuit os suū absqz vltimo termino. & descēderūt fortes eius & sublimēs eius gloriosqz eius ad eū. hec tibi. An iobes plus pp̄ba p̄uidentēs has cās incoz rigibilis q̄ iudeoz increpat eos dñs. Alitōre dñs vīn stetit quē vos nescitis. In q̄bus vībis rñdet ad quatuor q̄stiones. Prima qd est que diuinari p̄sonarū debebat iurari. Rñdetur q̄ filius q̄ medius. Secūda q̄ intellectuāri naturarū debebat reparari. Rñdetur q̄ humanarū vestrū. Tertia q̄ stio est q̄ supnarū gītarū debebat cōdonari. Rñdet q̄ gratū faciēs: q̄ stetit. Quarta ē que p̄fidarū sectarū debebat dānari. Rñdetur q̄ iudaica. Quia quē nescitis. Es iste quatuor q̄stiones declarant in singulis p̄ti-

In vigilia natiuitatis dñice Sermo X

bus euāgelij. p̄ma tangit ibi. tu quis es rē. Ubi introducunt multas opiniones de p̄o. baptista. Secūda tangit ibi. Quid ergo baptizatus si tu nō es xp̄s rē. Baptizabant ut saluarent. Tertia tangit ibi. Ipse est q̄ post me venturus est rē. Non solū autē p̄ incarnatio nē venit sed etiā p̄ grām inuisibile qua nos deo gratos faceret. Quarta tangit ibi. Ad diuū vestrū stetit rē. Et q̄ in eū nō crediderunt ideo reprobati sunt rē. Amen.

In vigilia natiuitatis domini. Sermo r. qui est floridus.

Priet autem filium 2

vocabis nomē eius iesum. Ada rbel. ij. et in euangelio hodierno. Deus post peccatum ade et eue ralem tulit sniam p̄ra mulierē. ut habet. Gen. ij. Mul tiplicabo erūnas tuas et cōcep̄ no tuos. n̄ dol̄ re paries filios et subviri p̄tate eris et ip se dñabitur tui. **¶** Sup̄ isto verbo mo ueo talē q̄nē. Utrū mulieres cū dolore si lios peperissent si p̄mi parentes non pec cassent. Ad hanc quēstionē responderē duo doctores ecclesie. Primo beatus Aug. xiiij. de ciui. dei. ca. xxvi. dicit. In illo statu nulla cor ruptio de integritate infunderet gremio ma ritus vxoris. Ita em̄ porit p̄iugis vtero sal us integritate feminei genitalis virile semē imitti sicut nūc p̄t eadē integritate salus ex vtero virginis fluxus menstrui cruoris emit tit. Tunc em̄ ad pariendū non doloris gēmi tas sed maturitatis impulsus femineae visce ra relaxaret sicut ad concipiendū non libidi nis appetitus sed volūtarius vsus naturaz vtrāq̄ cōiūgeret. hec ille. Secundus est san ctus Thomas qui p̄ma parte. q. xviij. art. ij. in r̄m. dicit sic. Passio d̄ dupliciter. Ano mo do p̄prie. et sic pati dicit qd̄ a naturali dispo sitione remouet. Passio em̄ est effect⁹ actio nis. In rebus autē naturalib⁹ cōtraria agūt et partim adinuicē quoz vnum remouet al terum a sua naturali dispositione. Alio mo do dicit passio cōter impon̄s quāciq̄ in mutationē etiā si p̄tineat ad p̄fectionem na ture sicut sentiret intelligere dicit pati quod dam. Primo modo in statu innocentie ho mo erat impassibilis et s̄m aīam et s̄m cor pus sicut et immortalis. Poterat em̄ passio nem p̄hibere sicut et mouere si absq̄ peccato p̄tuisset. partim quidem p̄ p̄p̄iam ratio nem p̄ quam poterat nocius vitare. partim etiā per diuinā p̄uidentiam que sic ip̄

sam tuebat ut nihil ei occurreret ex improbi so a quo ledere. Secundo modo etiam in statu innocentie erat passibilis s̄m animam et s̄m corpus. et talis passio erat ei salus et p̄fectio. hec ille. Tamen p̄ ampliori declaratio de huius dubij pono quattuor flores. B

¶ Primus flos. Humanus

genus multiplici p̄uilegio sup̄naturaliter dotatum culpa p̄p̄ia diuino mandato post posito est dñabiliter p̄uatum. Nam quoz p̄uilegia habuit a deo que p̄didit iuste propter sui reatum. ut colligit ex dictis sanctorū ec̄ lesie. P̄uilegiū p̄mū erat generale ma ritus et semina. itz quia mares et femie semp̄ fuissent numero pares. unde sanctus b. mas prima pre. q. xxi. art. ij. ad certius dicendū dicit sic. Proles fuisset genita viuas vita aīa talis quam sicut p̄tineret vti alimento ita et generare. Unde cōueniebat ut omnes generarent. et non solū p̄mi parentes. Ad quod cōsequēs videt q̄ tot fuissent genera te femine quot mares. hec ille. Cuius rōnes assignat in secūdo sniarum. Nam in illo sta tu h̄ginitas non fuisset prelara fecunditati sed fecunditas h̄ginitati. Virginitas em̄ nunc p̄feret fecunditati quia fecunditas im pedir hominem a contemplatione dei quod tunc non fuisset. vñ aplūs. i. Corin. viij. dicit. Qui sine vxore est sollicitus est que dñi sunt quomodo placeat deo. Qui autem cum vxore est sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat vxori et diuisus est. Et mulier que innupta est et h̄go cogitat que dei sunt ut sit sancta et corpore et spū. que autē nupta est cogitat que mundi sunt quomodo placeat viro. hec ibi. Sed istud impedimentū nō fuisset in illo statu. p̄mo modo non rōne p̄lis. quoniā ples fuisset sine p̄sencibus mē serijs quas nunc patit. Job. xiiij. Homo na tus de muliere breui viuens tempore replet multis miserijs. Secundo non rōne p̄iugis quia neutrum oportuisset laborare. Job. v. Homo nascit ad laborem et auis ad volan dum. Et loquitur de statu post peccatum ho minis. Tercio nō p̄ vīctū quia comedissent de fructibus paradisi. Genes. ij. ca. Et omni ligno paradisi comede. Quarto non pro ve stitu quāto semper fuissent nudi. Genes. ij. Et q̄ cognouissent se esse nudos rē. Quin to non rōne concupiscentie carnalis q̄ non fuisset caro contra voluntates stimulas. S̄ voluntas mandans et caro obtemperans.

Et sic nec vir nec mulier fuissent cōtinentes
 & tamen fuissent maxime regulati rōne. Quā
 autem rōnis sit q̄ una sit vnus vxor & vn⁹
 vnus vir & non vna pluri⁹ nec vnus mul
 tarum. ergo tot fuissent marces quot femine
 & tot fuissent nati simul & tot assumpti siml.
 quia sc̄mper vir & mulier simul. Et h̄ hoc ap
 parer mirabile non tamen impossibile. Nam
 si virtus naturalis facit q̄ nascantur quā
 doq; duo simul & viuāt simul & moriantur
 simul: multo magis potuit hoc virtus diuina
 Sed post peccatum ade istud priuilegium
 fuit perditum & causa est: quia potuit vir mo
 ri sine muliere sicut potuit de abel. & ecōuer
 so: ergo statim fuerunt impares. Processu
 autem temporis mūdo aliquāliter popula
 to virginitas fuit prelatā fecunditati: quia
 fecunditas impediēbat concuplacionem
 dei & sic quedam fuerunt continentes & que
 dam incontinentes: & per consequens ma
 res & femine facti fuerunt impares. Ecce pri
 ma pena. Secundum priuilegiū fuit: quia
 in illo statu vixissent sine dolore & infirmita
 te & huiusmodi defectibus. Causa huius est
 quia culpa debet precedere penam. Nam pe
 na infligitur propter culpam: sed in illo sta
 tu non fuisset culpa: ergo nec pena nec dolor
 nec infirmitas aliqua. Unde Augustinus
 super Genesim dicit sic. Si non peccassent
 nec ignis vixeret: nec aqua mergeret: nec spi
 ra pueret: nec gladi⁹ leccaret. Et si hoc ap
 parer mirabile non tamen impossibile. Si
 enim aliqua medicina est infirmitatis pre
 seruatiua quanto magis diuina gratia. Un
 de sanctus Thomas prima parte. q. cii. arti.
 ij. in respon. dicit. Quia inerat anime vis que
 dam ad preseruandum corpus a corruptio
 ne. Corrupti autem potest corpus i. uma
 num & ab interiori & ab exteriori. ab interio
 ri quidem corrumpitur per consumptionem
 humidi & per senectutem. Nam vnus defe
 ctus vite hominis est perditio humidi per
 actionem caloris naturalis qui est amune
 instrumentus. & huic corruptioni poterat ob
 uiare primus homo per esum aliorum ligno
 rum para diu: sicut & nunc subueniunt nobis
 per cibos quos sumimus. inter ea vero que
 exterius corrumpunt precipuum esse vide
 tur aer distemperatus. Unde huic corru
 ptioni maxime occurrunt per temperiez cō
 uenietē ipsi aeris. Sed in paradiso terrestri
 vtrumq; inerat: q̄ Damascenus dicit. est
 temperato & tenuissimo & purissimo gere cir

cunfulgens plantis semper floridis comat⁹
 hec ille. Sed post peccatum ade istud priu
 legiū fuit perditū. Causa est quia ppter cul
 pam debet infligi pena & ex tunc humanum
 genus fuit penalutibus subiectum. ecce ses
 cunda pena: Tertius priuilegium fuit q̄ in
 illo statu nunq; fuissent mortui: sed vir & mu
 lier duo simul post determinatum & certum
 tempus ad celos pariter ascēdisent. Unde
 sanctus Thomas prima parte. q. xcviij. arti.
 iij. in r̄s. dicit sic. Sicut dicit p̄bus pmo de
 generatione. Illud qd̄ aggenerat ex alimen
 to extraneo adiunctum ei qd̄ prius erat bus
 mido p̄existenti minuit virtutes actiua spe
 cies. Exempl⁹. sicut aqua adiuncta vino cō
 uertitur quidē in sapores vini. sed s̄m q̄ ma
 gis & magis addit diminuit vini fortitudi
 nem: & tandē vinū fit aquosum. Sic etiā vi
 demus q̄ in principio virtus actiua speciei
 est adeo fortis q̄ pōt cōuertere de alimento
 non solū qd̄ sufficit ad restauratiōē dep̄
 diti: sed etiā qd̄ sufficit ad augmētū. post mo
 dū vero qd̄ aggenerat nō sufficit ad augmē
 tū: sed solū ad restauratiōē dep̄diti. Tan
 dē hō in tpe senectutis nec ad hoc sufficit. vñ
 sequit detrimentū & finaliter naturalis disso
 lutio corporis. Et contra hūc defectū subne
 tiebat homi per lignū vite. habebat em̄ vir
 tutē forificandi hūc speciei cōtra debilita
 tem puenientes ex admixtione extranei. vñ
 Aug. dicit. xiiij. de ciui. dei. ca. xxvi. Quia cib⁹
 aderat homi ne esuriret: potus ne sitiret: li
 gnum vite ne illum senectū dissolueret. Et
 in libro de questionibus noni & veteris testa
 mēti dicit. Quia vite arbor in medicine modo cor
 ruptionem hominum prohibebat: nō tamē
 simplr immortalitatem causabat: quia nec
 virtus que inerat anime ad conseruandum
 corpus causabatur ex ligno vite: nec etiam
 poterat dispositionez immortalitatis corpō
 prestare vt nunq; dissolui passer. Ratio est:
 q̄ virtus cuiuscūq; corporis est finita: vnde
 non poterat virtus ligni vite ad hoc se extē
 dere vt daret hūc corpō durādū tpe infis
 nito: sed vsq; ad determinatū tpe. Adam ife
 stū est em̄ q̄ pro aliqua hūc ē maior rāto
 impmit durabiliore effectū. vñ cui⁹ virtus li
 gni vite eēt finita semel sumptū preseruabat
 a corruptione vsq; ad determinatū tpe quo
 finito vel homo translat⁹ fuisset ad spūales
 vitā vel indignisset iterum sumere de ligno
 vite. hec ille. Et Augusti. sup̄ genesim. vt al
 legat a magtō iniat⁹ lib⁹ scdō disti. xix.

et dicit sic. Caro em̄ ade ante peccatū ita immortalis creata est vt p̄ alimonia adiu-
ta esset mors et doloris expers. Sic ḡ immor-
tal et incorruptibilis cōdita est caro hoīs: vt su-
am immortalitatē et incorruptionē p̄ obser-
uantia mandatorū dei custodiret. in quibus
mandatis hoc continebat: vt de illis lignis
cōcessis māducaret et ab interdito abstine-
ret. Per horū edulū in immortalitatis dona
cōseruaret: donec corporalibus incrementis p̄-
ductus ad etatē quē cōditori placeret multi-
plicata p̄genie ip̄o subēte sumeret de ligno
vite quo p̄fecte immortalis facer̄ sibi alimē-
ta nō vltius requireret. Ecce hīs vbi videt
Augustinus dicere q̄ caro p̄mi hoīs imor-
talitātē in se habuit quē p̄ alimonia ciborū
conseruaret vsq̄ ad ip̄a sue translatiōis in
melius qm̄ de ligno vite comederet et fieret
oīno immortalis ita vt nō posset mori: h̄ ma-
gister. Et si hoc apparet mirabile nō tamen
impossibile. Nam si tempus et locus p̄sunt
hoīem longo tpe a morte put narrat valeri-
libro p̄mo dices q̄ est quedā insula tā rem-
perati aeris q̄ hoīes illius insule nō possunt
mori: sed p̄ senectute faciūt se deportari ad
aliā regionē et ibi moriunt. ḡ multo magis
diuina virtus hoc poterat facere. Unde alber-
tus magnus in libro de hoīe dicit q̄ immor-
talitas ade habuit quāq̄ causas. Prima et
p̄ncipalis fuit de⁹ qui est vita: sic vt anima
posset esse inefficiens vita corporis. Secūda
fuit meritoria et hoc fuit obediētia anime q̄
stetit sub p̄petua immortalitate: vt si corp⁹
staret sub ip̄a ad imperiū eius regeret p̄ce-
tuo sicut ip̄a regebat a deo. Tercia fuit p̄-
pinata et h̄ fuit gratia innocēcie cōtinēcie illū
immunē a pena infirmitatis et mortis q̄dū
fuit immunis a culpa. Quarta fuit cōsistēcia
substantie corporis in esse ex elu aliorū lignorū.
Quinta fuit renouatio p̄ esum ligni vite.
Nam p̄tes etiā nō dep̄dite p̄pter longā con-
trariorū actionē rigescūt antiquant et indu-
rant. ideo habuit lignū vite qd̄ semp̄ redu-
xisset tēneritudinē iuuetutis: si post peccatū
ade istud p̄uilegiū fuit p̄ditū. Nā paulo post
secuta est mors: vt p̄ in abel. Et in signum
deus cōminatus eis fuerat dicens. In q̄cūq̄
die comederitis ex eo morte moriemini. Et
ap̄ls Roma. v. Per vnū hoīem peccū intra-
uit in mundū et p̄ peccū mors. ecce tertia pe-
na. Quartū p̄uilegiū fuit qz in illo statu
opa eius nō fuissent vana nec cassa. ideo po-
suit eū dñs in paradiso vt oparet et custodi-

ret illū. Sē. ij. c. qd̄ vbi exponit sc̄ls Thō:
p̄ma parte. q. c. ij. art. iij. in rñ. dicens. Sicut
dicit augustinus libro. viij. sup̄ gen. ad istam
vbi istud pōt dupl̄r intelligi. Primo mō-
do sic q̄ deus posuit hoīem in paradiso vt ipse
deus operaret et custodiret hoīem. operaret
in q̄ iustificādo ip̄m: cuius opatio si ab hoīe
mine cesseret subito homo obtenebratur. Ex
emplū sicut aer subito obtenebratur si cesseret
fluētia luminis. Custodiret hoīem ab oī corruptiō-
ne et malo. Secūdo modo pōt intelligi vt
homo operaret et custodiret paradysum: nec
tñ illa opatio fuisset laboriosa sicut fuit post
peccatū. Sed fuisset iocūda p̄pter experientiam
virtutis nate custodiū illa nō eēt inuasiō-
res. sed eēt ad hoc vt homo sibi paradysum
custodiret ne ip̄m peccādo amitteret. et hoc
totū in bonū hominis cedebat illi. Patet ḡ
q̄ opa hoīs nō fuissent cū errore aut labore
Et si hoc apparet mirabile: nō tñ impossibile.
Exemplū: si aliq̄s lapis p̄ciosus vt berillus
h̄m albertū facit hoīem semp̄ hostes deuī-
cere et in actibus bellicis nō errare: q̄ro ma-
gis virtus diuina. Sed istud p̄uilegiū post
peccatū ade fuit p̄ditū ideo statim dicit ip̄i de-
us. In laboribus comedetis: maledicta terra
in ope tuo: spinas et tribulos germinabit tibi.
Sē. ij. ecce quarta pena. Quintū p̄uile-
giū fuit qz in illo statu mulieres cōcepissent
et peperissent sine dolore. Causa est qz cōce-
pissent et peperissent sine fractione et violatōe
signaculi virginis. Nam p̄ore veri fuissent
dilatare et in cōceptione et p̄uritione: sed nō
fracte nec violare. vnde. Augustin⁹ sup̄ gen.
vt allegat a magistro sententiarū. libro ij.
distin. xliij. c. i. dicit. Cur nō credam⁹ p̄mos
hoīes ante peccatū genitalibus mēbris ad p̄-
creationē imperare potuisse sicut ceteris in q̄
libet opere sine voluptatis p̄uritu veniuntur
Incredibile em̄ nō est deum talia fecisse illa
corpa vt si nō peccassent illis ceteris mēbris
sicut pedibus imperaret: nec cū ardore semi-
narent vel cū m̄ dolore parerent. Sed post
peccatū illū mortū meruerūt quē nuptie ordi-
nant: cōtinēcia cohibet: hec Augustinus. Et
magister dicit ibidē si nō peccassent p̄mi pa-
rētes sine omni peccato et macula in paradiso
carnali copula cōuenissent et esset ibi chorus
innuaculatus et cōmixtio sine paup̄sēcia atq̄
genitalibus mēbris sicut ceteris imparent.
vt ibi nullū illicitum: morum sentirent. Et si
cut alia mēbra corporis alijs ad mouēmus
id est applicamus. vt manū ori sine ardore

In vigilia natiuitatis dñice. Sermo X

ut idinis: ita genitalib⁹ vterent mēbris sine aliquo pruritu carnis. h̄ em̄ leralis cōgruēdo hīs mēbris ex p̄o inbēfit. Bēuissent itaq; filios in paradiso p̄ coitū immaculatus et sine corruptioe. h̄ magis. Et si hoc est mirabile nō ē impossibile. Nam si dens q̄rūcūq; firmit⁹ euellit sine dolore: p̄ applicationē cuiusdam herbe q̄ d̄ celidonia multo magis pōt h̄ facere x̄pus d̄n̄a. Et si sicut dēus tulit costā de adam sine dolore de qua formauit euā: put magis. Sūtiāz lib. ij. di. xviij. ca. iij. dicit. Non sine cā q̄s dormienti viro potius q̄ vigilanti tractata est costā de qua mulier in adiutoriu gēnatiois viro ē formata. I. v. nullā in eo sen sisse penā mōstraret q̄ dīne simul potentie opus mirabile p̄baref: q̄ hoīs dormientis latus apuit nec tñ ē a quiete soporis exci tauit. h̄ magis. Ita et dens fecisset q̄ mulier p̄perisset sine dolore. sed post p̄c̄m. aliud p̄u legiū fuit p̄c̄m et in signū hui⁹ dicit dēus eue. Multiplicabo erinas tuas. in dolore p̄ies. Gen. iii. P̄z ergo q̄ tota cā p̄ditionis hor p̄uilegiōz fuit p̄c̄m p̄mox parēum. E.

¶ Et cūdus flos. Sicut be

ata x̄go xpm̄ p̄cepit integra a pudore x̄ginitatis sic ipsuz p̄c̄m it lit̄ era a dolore integri tatis. Et uius testis est duplex: put recitat s̄a tus 2bo. iij. p̄c̄. q. xxv. art. vi. in r̄is. P̄c̄ mus est ipse: q̄ dolor parietis causat ex ap tione meatuū per quos p̄les egredif. x̄pus aut̄ ē egr̄: s̄us dāto vtero matris. et sic nul la ap̄rio mea: uū fuit ibi: et p̄pter hoc in illo p̄u nullus fuit dolor: sicut nec aliqua corrup tio. S̄z fuit ibi maxima iocunditas ex h̄ q̄ h̄o dēus natus est in mundus: s̄m illud E. s̄a. xxv. E. terminas germinabit sicut lilū et ex p̄rabit letabunda et laudans. In cui⁹ signū beata x̄go ipsamet puerum quē peperit p̄c̄ nis inuoluit et posuit in p̄sepio. vñ H̄iero. dicit 2o. l. iij. Nulla obsterit: nulla mulier ularum sedulitas intercessit et mater obste rit fuit. P̄anis inquit inuoluit infanē et po suit in p̄sepio. Et hoc p̄uincif q̄ narratio li bri de infantia saluatoris est ap̄erita. h̄ tho.

¶ Secundus testis est. Aug. in sermone de assumptione beate x̄ginis q̄ volēs extimere brām virginē ab illa maledictione qua dicit Gen. iii. In dolore p̄ies et. dicit sic. Ab hac snio excipif brā x̄go mater dei q̄ q̄ sine pec cati collusione et sine virilis admixtiois deri mencio xpm̄ suscepit sine dolore: sine integri tatis violatione pudore x̄ginitatis integra

pmanst. et libro. ij. de fide ad petru: put al legat a magis. Iniarum lib. iij. di. v. ca. i. 3dē Aug. dicit sic. Dēus vnigenitus dum cōcē peret veritatē carnis accepit de virgine et cū nasceret integritatē x̄ginitatē seruauit i ma tre. Et in sermone de natiuitate alloquēs x̄ ginē matrē dicit sic. Nec in cōceptione inuē ta es sine pudore: nec in partu inuenta es cum dolore. Ecce q̄ expresse dicunt isti dos ctiores q̄ beata virgo peperit xpm̄ sine dolo re. Et idem declarat p̄ hoc q̄ in cōceptio ne xpi p̄senserunt q̄nq; p̄sone magne digni tatis et excellētie. Prima dēus pater qui ab eterno cā p̄ tpe isto p̄ordinauit. Secunda angelus gabriel q̄ eam traxauit. Tertia sp̄s ritus sanctus de quo p̄ceptus est xps. Quar ta beata virgo que p̄cepit. Quinta filius dei quez p̄cepit. Isti em̄ q̄nq; fuerunt sine p̄c̄o. Nam dēus pater ab eterno fuit sc̄tus. Iuxta illud. Leuit. xix. S̄ acti estote sicut et ego san ctus sum. gabriel a mundi principio fuit in gratia cōfirmatus. sp̄s sanctus summe bo nus. virginis thalamus a p̄c̄i fomite in ma tris vtero emundatus. Filius dei candor et splendor et aris. S̄ac̄itas istoz declarat p̄ q̄nq; lapides p̄ciosos qui designant p̄ q̄n q; litteras p̄mas noim̄ ipsoz. Dum⁹ la is est margarita per quē intelligif x̄go maris cuius nomē incipit p̄ m̄ sicut nomē istius la pidis. Nam sicut margarita est lapis x̄rute p̄ciosus: colore totus cādīdus: rest̄ ingēs sanguinis fluxum. Sic beata x̄go fuit virtu ribus p̄ciosā. Eccl. xxiij. In me gratia oīs vi re et veritatis. Nobilis virginitate: et inuisi bilis integritate: restringēs fluxum p̄c̄oꝝ suo interuentu in alijs. Secundus lapis est guagares p̄ quē intelligif gabriel archāgel⁹ cuius nomen incipit p̄ g. sicut nomen istius lapidis. Nam sicut guagares: vt dicit Albr⁹ est lapis p̄ciosus totus victoriosus inran tum q̄ princeps deferens nunq̄ vincif: sed semp obrinet triumphuz: sic gabriel archan gelus fuit cui⁹ ministerio humanū gen⁹ ob tinuit victoriā de lucifero in mundo. Terti⁹ lapis est iaspis p̄ quē designat dei filius. sc̄z ic̄sus cuius nomen incipit p̄ i sicut nomen istius lapidis. Nam sicut iaspis est coloris viridis habens aliquos venas rubens. Sic ic̄sus christus fuit viridis ratione diuinitas: eo q̄ sicut color viridis confortariū sum ita et christus q̄rūm ad diuinitatez summe delectat anime aspectum. Et iam h̄at n̄r ve nas rubens rōne humanitatis sc̄z in circuitu

Non h̄t p̄c̄m
p̄c̄m totū

Sargatis est lapis, dñi, caloz et est x̄p̄m
in Alade p̄ncipe q̄ q̄ndū. Et portant
sem̄ habuit victoriā

In vigilia natiuitatis dñice Sermo. X

diffione & passione. Quartus lapis est saphirus per quē designat spū sanctus cuius nomen incipit per s. sicut nomen istius lapidis. Nam sicut saphirus est lapis preciosus transparentis & totus lucidus pacis reconciliatiuus: ardenti faciens gestantem & animū in bono confirmans. sic spū sanctus cor nostrum illum nat: deo patri nos reconciliat: animū inflamat & in gratia nos confirmat.

Quintus lapis est phytoses per quē designat pater cuius nomen incipit per p. sicut nomen istius lapidis. Nam sicut phytoses est lapis preciosus totus flauus & si tangat manū comburit eam ad instar ignis. Sic deus pater est totus sine affectu iustus mirēs spū sanctus qui sine igne fecit corda nostra ardere. Et sic patet quod iste quinq; persone sunt magne dignitatis & virtutis imunes ab omni peccato & errore. & ita partus christi sine matris dolore. D

Tertius flos. sacratissima

christi natiuitas valde stupēda & mirabilis: est sua veritate certa & non dubitabilis. patet per duos testes. Primus est Esaias. lvi. ca. dicens. Anteq; parturiret peperit: anteq; eue niret partus ei? peperit masculū. Quis vnq; audiuit tale & quis vidit huic simile. Secundus testis est Hieremias. xxi. ca. dicens. Nonnum faciet dñs super terrā mulier circumdabit virum. Super quo dicit magister in iherosolimis lib. iij. dist. xij. ca. ij. recte dicit. Quia in vtero virginis perfectus vir extitit non solum propter animam & carnem: sed etiam propter sapientiam & gratiā qua plenus erat: hec ille. Pro evidentiā huius primo ponā quinq; mirabilia. Secundo post quolibet mirabile vni exemplum familiare. Tertio vnus instrumentū in signe per quē apparebit veritas. Primum mirabile fuit ex parte patris. scilicet quod duo corpora fuerint in eodem loco. Nam virgo sine violatione puerum peperit: & tamen ianua vteri sibi non cessit. hoc est valde mirabile. Nunquid non foret mirabile si de vna clausa exiret margarita vna remanēte rotula clausa & margarita integra. Et nunquid si de manu exiret pomus manu existente clausa & pomus integro. Et ecce iste puer benedictus? quod est maior margarita & pomus cum sit tantus quā alius in finis extitit de vtero virginis sine violatione & clausi pudoris refectione. Quis vnq; audiuit tale quod vnq; vidit simile? Erre nullus. ideo admirat ecclesia clamās. Admiratione

comercium creator: generis humani animatum corpus sumens de virgine nasci dignatus est. Licet enim sit admirabile: non tamen dubitabile. patet per exemplum in natura simile. Clarum est: quod stella est luminis & radij contentiua & tamen exiret radius a sydere sine syderis violatione: & pomum est odoris contentiua & tamen exiret a pomum sine pomum fractione. Et quod plus est. radius solis transit per vitrum sine vitri corruptione. Si ergo natura facit hec non poterit plus virtus diuina? Si natura facit quod exeat a continente sine fractione: multo magis dei filius omnium creator potuit virginis exire vterum sine vteri violatione. ideo cantat ecclesia dicens. Si cur sydus radium proferit virgo filium pariformia. Neq; sydus radio neq; mater filio sic corrupta. Et non solum non est dubitabile immo omnino credibile. Nam a deo primitus fuit promissum per vnum instrumentum quod haberetur Ezechiel. xliij. ca. dicens. Vidi sanctorum & in eo portam clausam & dixit dominus ad me. Porta hec clausa erit & vir non intrabit per eam quia dominus israel ingreditur & egredietur per eam. Quod exponit Augustinus in quodam sermone dicit sic. Quid est porta in domo domini clausa: nisi quod maria semper erit intacta. Et quid est homo non intrabit per eam: nisi quod ioseph non cognosceret eam? Quid est dominus? salus intrat & egreditur per eam: nisi quod spiritus sanctus impregnante eam: & angelorum dominus nasceretur per eam? Et quid est clausa erit in eternum: nisi quod maria virgo est ante partum virgo in partu: & virgo post partum. hec ille. Ecce primum mirabile. Secundum mirabile fuit ex parte nascentis scilicet quod idem simul apparuit deus & homo in eadem persona. Nam iste puer benedictus hodie natus simul est homo & deus. hoc est valde mirabile. Nunquid non foret mirabile quod idem esset homo & arbor: agnus & aquila. Et ecce plus differunt deus & homo. quia vnum creator & aliud creatura: & tamen sunt simul in isto puero hodie nato. Quis vnq; audiuit tale: aut quis vidit huic simile? Erre nullus. Si hoc est mirabile non tamen dubitabile patet per exemplum. In natura clarum est quod piras & pomus sunt simul in eadem arborē. Nam prius erit antiqua & pomus sibi inseritur deo simul ead. in arborē erit antiqua & nonnulla: ille prius & pomus ut patet ex fructu: quia de vitraque producit. Si ergo hoc fa-

Mirabilia

climatur: in
quod filius
sumptus nati
quia in temp
homo. poter
fuit concepi
opera homin
cepit de ip
natus que s
homo recti
diuinitatis
et miserad
tur ecclesia
claratur ho
mo facit
non erat al
sus neq; di
est dubitabi
a deo prini
le instrumen
dit moyses
ri: & per illa
Rubum in
ignem intro
mal & rubu
& homo er
Ecce secun
bile fuit
ta virgo in
delectati
suenon
rayrigo in
delectati
ne christi
ponitior
ecclesia die
peperit sine
ipsum regē
vtere d. cel
Nunquid for
a capite vel
te fieri ecce
tris & puer
vtero in
& tamen p
re marci
vidit huic
est mirabi
exemplum
scinditur
istam rep
lore benefi
pyroge fi

est natura: multo magis virtus diuina: scilicet
 qd filius qui est antiquus: quia ab eterno: as-
 sumpsit naturas humanam que est nouella
 quia in tempore creata: ideo ē simul deus et
 homo: patet ex opere tanq̃ ex fructu. Nam
 fuit conceptus: formatus: et natus que sunt
 opera hominis. Etiam fuit sine semine con-
 ceptus de t̃p̃i sancto formatus: et de r̃gine
 natus que sunt opera dei: ideo fuit deus et
 homo retinuit qd habuit: scilicet excellēcias
 diuinitatis. assumpsit quod non habuit: scilicet
 miseria nostra et humanitatis: ideo mira-
 tur ecclesia dicens. Admirabile misterium de-
 claratur hodie: innovatur nature: deus ho-
 mo factus est. id quod fuit permansit: et qd
 non erat assumpsit. non cōmixonem pas-
 sus neq; diuisionem. Et istud non solum nō
 est dubitabile: imo om̃imodo credibile. Nam
 a deo primus est promissum per vnum ta-
 le instrumentum qd ponitur Exodi iij. Vi-
 dit moyses rubum ardentem et non combus-
 ri: et per illam loquebat sibi deus. Per istuz
 Rubum int. igitur nostra humanitas. per
 ignem intelligitur diuinitas. Ergo ignis si-
 mul et rubus significabat qd idem simul deus
 et homo erat: futurus qui nobis loqueretur.
 Ecce secundum mirabile. Tertium: mira-
 bile fuit ex modo parienti: scilicet qd bea-
 ta virgo peperit puerum iesum cum magna
 delectatione. Nam sicut ceteræ mulieres cō-
 suenerunt in partu multum dolere. Sic bea-
 ta virgo in pariendo christum cepit maxime
 delectari et gaudere: eo qd sicut in conceptio-
 ne christi fuit sine carnali delectatione: ita in
 porturitione sine dolore: ideo cantat sancta
 ecclesia dicens. Tiescens mater virgo viruz
 peperit sine dolore saluatorem seculorum:
 ipsum regem angelorum solayrigo lactabat
 vberē d. celo pleno. Hoc est valde mirabile
 Nūquid forer mirabile qd oculus erueretur
 a capite vel digitus a m. nū sine dolore. Er-
 re sic? ecce maior conuinctio et clausio ma-
 ioris et pueri qd capitis et oculi: quia puer in
 vtero interius et oculus in capite exterius
 et tamen puer diuisus est ab vtero sine dolo-
 re materno. Quis vnq̃ audiuit tale: aut qd
 vidit hūc simile? Certe nullus. Sed si hoc
 est mirabile nō tamen dubitabile: patet per
 exemplum. In natura clarum est qd venter
 scinditur et viscera extrahuntur ab vtero et
 iterum reponuntur et hoc sine parentis do-
 lore beneficio cuiusdam lapidis vocati mē-
 phytes sūm **Alibertum**. Si ergo hoc potest

natura: multo magis potest diuina gratia qd
 sine dolore mulier concepat et pariat et ma-
 xime quia beata virgo peperit sine violatio-
 ne. Et non solum non est dubitabile: imo
 om̃imodo credibile. Nam a deo primus est
 ostentum per tale instrumentum qd ponit.
 Danielis ij. Vidit daniel lapidem abscissuz
 de monte sine manibus et confregit quandā
 statuam. Per istum montem intelligit bea-
 ta virgo que fuit mons eleuatus contempla-
 tione: plantatus virtutum varietate de quo
 dicitur in psal. Adons in quo beneplacitum
 est deo habitare in eo. In illo monte fuit la-
 pis in inferno: qui christus qui est lapis que
 reprobauerunt edificantes. Iste ergo lapis
 est abscissus de monte: quia egressus est chris-
 tus a virgine sine manibus. id est sine dolo-
 re. Quartus mirabile fuit ex parte rēporis
 nascendi scz qd fuit tanta pars in t̃p̃i natiui-
 tate: vt in mundo guerra nesciret adcoer-
 tos orbis cui dñō deferretur: pur habet. Lu-
 ce. ij. Hoc est valde mirabile: nūquid non fo-
 rer mirabile qd tota vna puincia qd pmo fuit
 ser i briga et guerra subito intrare legato pa-
 pe nondū monente nec p̃dicare statim oēs
 gentes illius puincie foret pacifi: are? Erre
 sic. Et ecce totus mūdus in maligno erat po-
 situs in brigis et cōtentionibus. vt p̃z ex lib.
 Adachab. Et ad pacificandū venit filius dei
 legatus dei patris. Intra illud Miere. alij.
 Legatus ad gentes missus. Et statim ipso
 intrante totus mundus fuit pacificatus. in
 cuius signū hodie cantauerunt angeli. Glo-
 ria in altissimis deo: et in terra pax hoib⁹ bo-
 ne volūtaris. Quis vnq̃ audiuit tale: aut qd
 vidit hūc simile? Reuera nullus. Sed si hoc
 est mirabile non tamen dubitabile: p̃z per ex-
 emplum. In natura clarum est qd lapis sa-
 pbius pacificat discordantes sūm **Albertū**.
 Si ergo hoc pōt natura: multo magis diuina
 gratia et si lapis corporalis: multo magis fi-
 lius dei lapis angularis. Et non solum non
 est dubitabile: imo om̃imode credibile.
 Nam a deo primus est p̃missum p tale in-
 strumentum qd ponit. Et sa. ij. Et confabūit
 gladios suos in vomeres. et lanceas suas in
 falceas. Et quo designabatur qd in christi na-
 tuitate erat pax totalis in mūdo. ideo Esai-
 as vndecimo capitulo. hoc ap̃ius declarat
 dicens sic. Habibit lupus cum agno: et par-
 dus cū hēdo acubabit: vniu⁹ et leo t̃ om̃es
 simul morabuntur: vitulus et visus pascen-
 tur simul. requiescent parvuli coruz et puer

parvulus minabit eos. Et nō solū fuit factū
istud mirabile in xpī natiuitate: imo plura a
lia: vnde qz ista ipz adorauerūt. in orietē
tres soles apparuerūt. vince Engaddi flore
runt et fructū protulerūt et balsamū dederunt
Stella magis apparuit fons aq̄ in oleum ro
me crupit et vsqz in tyberim p̄fluxit et multa
alia. Ecce quartū mirabile. Quintū mira
bile fuit ex parte cordis s. quomodo cor hu
manum credere potuit puerum parvulū va
gientē esse deum omnipotentē: et puerū hodie
nātū de femina a deo patre eternāliter gene
ratū. hoc est valde mirabile. Nunq̄d non fo
ret mirabile si vnus rusticus crederet qd ho
mo cētenarius hodie foret natus: qd magn⁹
homo et altus hodie foret vt parvulus mio
ratus. Et ecce omīs xpīanus q̄ritur: ruti
sticus credit hodie. et credidit Ioseph. tunc
antiquus qd filius dei qd erat non solū cen
tenarius imo eternus et ab eterno et an̄ secu
la generatus: est hodie de virgine nāt⁹. Cre
dit etiā qd filius dei qd est et erat ita magn⁹ qd
magnitudo inis eius non est finis: hodie est
factus puer parvulus in gremio virginis cir
cūscriptus. Nunq̄d foret mirabile si crederet
mus qd aliquis simul esset parvus et magn⁹
et oliv⁹ et zacheus. cedrus et ysopus et tamē
credim⁹ istum puerum benedictus simul fo
re magnum et parvum. Solū et zacheum ce
dru et ysopum: ideo cantat ecclesia dicens
Cedrus alta libani conformatur ysopo val
le nostra. Sed si est mirabile non tamen du
bitabile. Paret per exemplū in natura. Ela
rum est qd sol qui est antiquissimus quia in
principio mundi formatus: hodie mūdo est
ortus et vnus homo cētenarius potest ho
die creari papa vel ep⁹. Si ergo hoc po
test natura multo magis diuina gratia qd fi
lius dei qui est eternus nostre humanitati
cōiunctus hodie mūdo sit ortus. Similiter
qd filius dei tam magnus hodie sit minorā
tus: qd sol qui est ita magnus luna interpo
sita eclipsatus videtur parvus. Ita in ppo
sito nostra humanitate filiū dei velante chri
stus apparuit minoratus et non solum non
est dubitabile imo omīs credibile. Nam
a deo primus est ostensus per tale instru
mentum. iij. Reg. xi. Et Esa. xlvij. capi.
Tempore ezechie sol qui iam ascenderat p
decem lineas in horol. gio Abam retroces
sit. Per solem retrocedentē intelligit xp⁹
natus in humanitate. per decem lineas intel
ligunt decem creature rationales nouē an

gelorum decima hominū. per decem lineas
ascenderat quia decem creaturis spūalibus
peminēbat. per decem postea retrocessit qm̄
naturam humanam assumpsit et minor: an
gelo apparuit. Ecce q̄ntum mirabile. E

Quartus flos. Sicut si

lius dei naturam humanam in sexu mascul
no assumere disposuit sic ex vtero femine na
sci pposuit. p̄z per duos testes. Primus est
Augusti libro de agone xpīano dicens. No
lire vos ipsos continere viri: filius dei virū
suscepit. Nolite vos ipsas continere femine:
filius dei natus est ex femina. hec ille. Secū
dus testis est Augusti in suarum lib. iij. dist.
xij. ca. vlt. dicens. Solet etiā queri quis cu
riose a nōnullis. si deus naturam humanā
potuit assumere sin mulieribz sexū. Quidā
arbitrantur eum potuisse accipere homines in
femineo sexu vt assumpsit in virili: sed oppo
nitur atqz cōuenientius factum est vt de fe
mina nascere et virū assumeret vt ita virū
usqz sexus liberatio ostēderet. vnde Augu.
li. lxxvij. qd dicit. Moys liberatio in vtroqz sex
u debuit apparere ergo qz virū opponebat
suscepere qd sexus honorabilior est cōueniē
erat vt feminei sexus liberatio hinc appareat
qd ille vir de femina natus est. Sapientia ergo
dei que dicit vniuersū filius hoīe suscep
to in vtero et de vtero virginis liberatione ho
minis indicauit hec magi. In figura huius
dicitur. Proverb. ix. Sapientia edificauit si
bi domū: et cōdidit in ea colūnas septem. Hec
domus est beata virgo ab omni labe et contra
gio seditans in unis ornata columnis puri
tatis sanctitatis et v̄ritatis: et sunt iste nume
ro. Prima colūna est ferrea stabilitas et p
manentia. de qua dicit Mier. i. a. Dedit te
dominus hodie in ciuitatem munitam et in
colūnam ferream et murum ereum sup oīm
terram regibus iuda et principibus eius et
sacerdotibus et populo. Et loquitur hec de bea
ta virgine cui hec oīa cōueniūt. vt p̄z Scda
colūna est ru bea. humilitas et subiacen
tie. de qua dicit moyses. Exodi xliij. Respe
xit dominus super castra egyptiorū per co
lumnā ignis et nubis. Hec colūna fuit bea
ta virgo. vt patet. Tertia colūna est ignea
fraternitatis et amicitie. de qua dicit Salo
mon. iij. Reg. vij. Et stauit duas colūnas
in porticu templi. Per istam porticū tem
pli intelligitur beata virgo succensa charitas
et. Quarta colūna est creta sonantis et

eloquentie
bar colū
conspicue
quodam
aurica eq
Ecclastic
bates arg
stabilis n
vt patet
bitatis et
federali
banz. col
corum au
virgo vt p
morea xij
Canti. v.
fundare su
beato xij
Egredimur
monē in d
sua in die
cordis illu
dicit homo
dauit eam
ba pposita
eius ielun
questione
tate xpi
beato xij
questi: m
naturalis
filio dei
pualiter.
us virginis
est si pdest
nationis c
qd po est c
natio: qd
tūm ad p
eius et bon
spōsio ad
mascen
p̄po est nar
do fin nos
et reme cō
qm̄ no est
rgine sup
te matris
pare o pera
Unde bea
cūstibet
iij. q. n. artic

In vigilia natiuitatis dñice: Sermo X

eloquentie de qua dicit Exo. xxxij. Descende-
bat columna nubis et stabat ad ostium ten-
torij loquebaturque cum moyses sic beata xgo lo-
quebatur cum xpo vt ps. Quia columna est
aurea equinitatis et pddetie. de qua dicitur
Ecclesiastici. xvi. Columne auree figuris sup
bases argenteas et pedes firmi super plantas
stabilis mulieris: hec mulier est beata xgo
vt patet. Sexta columna est argentea cele-
statis et resplendencie de qua dicit Cant. iij. c.
Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis li-
baniz et solinas eius fecit argenteas: reclina-
torium aureum etc. hoc reclinatorium est beata
virgo vt patet. Septima columna est mar-
morea virginis et pudicitie de qua dicitur
Cant. v. Curra eius columnę marmoreę q
fundate sunt sup bases aureas. Et loquitur de
beata xgine vt ps. ideo dicit sponsa. Cant. iij.
Egre dumini filie syon et videte regem Salo-
monem in dyademate quo coronauit eus m
sua in die desponsationis eius et in die leticie
cordis illius. Et dauid in ps. dicit. Ad syon
dixit homo: homo natus est in ea et ipse fun-
dauit eam altissimus. Et ideo vere dicitur ver-
ba pposita. Pariet aut filium et vocabis nomen
eius iesum. In quibus vobis solunt tres
questiones quas potestis facere circa natiui-
tatem xpi et sunt iste. Prima questio e. Si
beata xgo debet dici mtr xpi humanar. Cui
questioni rñdet q beata xgo est xpi mater
naturalis: q pariet. Secda questio est: Si
filius dei debet attribui aliqua natiuitas tem-
poraliter. Cui questioni rñdet q xps est fili-
us xginis tpalis: quia filius. Tertia questio
est si pdestinatio xpi sit causa nostre pdesti-
nationis exemplariter. Cui questioni rñdetur
q xps est causa nostre pdestinationis eter-
nalis: q vocabis nomen eius iesum. Quā-
tum ad primā questionē sciendū vt dicit san-
ctus Thomas iij. pre. q. xxxv. arti. iij. In re-
spōsiōe ad scdā argumētū q sicut dicit Da-
mascen⁹ in iij. lib. Natiuitas temporalis qua
xps est natus ppter nostrā salutē ē qdāmo-
do fm nos qm natus est homo ex muliere
et tempe cōceptionis debito sup nos autem
qm no ex femine sed ex spū sancto: et sancta
xgine super legē cōceptionis. sic ergo ex par-
te matris fuit illa natiuitas naturalis. sed ex
parte operationis spū sancti fuit miraculosa
Unde beata xgo est vera et naturalis mar-
chist: hec ibi et tertio sententiariū distinctiōe
iij. q. ij. articulo pmo dicit q beata virgo in

generatiōe christi cōtulit quicqd alia mulier.
cōferre debet ad generatiōem filij sui: puta
materiā cōuenientē ad pducendū aliquid
simile in specie. et locum cōuenientē et nutri-
mentū cōueniens ad conceptionē fetus. Si
q alie mulieres vere dicūt mtes et brā xgo
vere debet dici mater xpi. hec ille. Quarta
ad scdā questionē dicit Damascen⁹ in ter-
tio libro. Cōfitemur in christo duas natiui-
tates vnā que est ex patre eternā et vnā q
est in vltimis temporibus ppter nos. Super
quo dicit sanctus Thomas tertia parte que-
st. xxxv. arti. ij. i. rñ. q natura cōparat ad na-
tiuitatē: sicut finis ad motū vlt ad mutatio-
nem. Alboris autē diuersificat fm diuersita-
tem terminorū: vt ps p pbin. v. pbsicor. In
xpo autē est duplex natura quarū vnā acce-
pit ab eterno a patre. Alterā autē accepit te-
poraliter a matre. ideo necesse est attribuire
xpo duas natiuitates vnā qua eternalit na-
tus est a patre. alterā qua temporaliter natus
est a matre. vnde Eulysius in quadā eplā di-
cit. Non dicimus q filius dei indiguerit ne-
cessario ppter scdā natiuitatē post eā que
ex patre est. Est em fatuū et indoctū exñez
ante oīa secula et cōtempiternū patri dicere
indigere initio vt sit scdo. Qm autem ppter
nos et ppter nostrā salutē vnies sibi fm
subsistentiā quod est humanū pcessit ex mu-
liere: ob hoc dicit nasci temporaliter etc. Quarta
ad tertiā questionē dicit sanctus Thomas
iij. parte. q. xxiij. articulo. iij. in rñ. q pdesti-
natio potest cōsiderari dupliciter. Vno mō-
do fm ipm actus pdestinatiōis et sic pdestina-
tio christi nō potest dici exemplar nostre pre-
destinatiōis. vno em modo et eodem actus
pdestinauit deus nos et christū. Ephe. i.
Pdestinati fm ppositum eius qui omnia
operat fm ppositum voluntatis sue. Alio
modo potest pdestinatio cōsiderari fm id
ad quod aliquis pdestinat quod est termi-
nus et effectus pdestinatiōis. et sic prede-
stinatio xpi est exemplar nostre pdestina-
tionis dupliciter. Primo quidē qru ad bo-
nū ad quod pdestinamur quia ipse est pre-
destinatus ad hoc vt sit filius dei naturalis
Nos autē pdestinamur ad filiatiōē ado-
ptiōis que est quedā participata similitudo
filiatiōis natural. vñ dicit Roma. viij. Quos
pesciuit hos et pdestinauit cōformes fieri
ymaginē filij eius. Secūdo quāru ad mo-
dum consequēdi istud bonū quod est p gra-

2ª qth

3ª qth

1ª qth
2ª qth

In festo natiuitatis dnice

Sermo XI

ham: quod quidē in christo est manifestum: quia humana natura in ipso nullis suis pcedentibus meritis vnita est filio dei. et de plenitudine gratie eius nos oēs accepimus vt dicit Job. pmo. Et sicut deus pordinauit nostram salutē ab eterno pdestinādo vt p iesū xpī compleret. Ephe. pmo. Pdestinauit nos in adoptione filiorum per iesum christū Nam sub pdestinatione eterna cadit nō solum id quod est fiendū in tempore: sed et modus et ordo sūm quod est complendū in tempore: et sic pdestinatio xpī est causa nō solum pdestinatiōis. Recte itaqz vocat iesus id est saluator: quia per sui natiuitatem saluos nos fecit: hic per gratiam tandem per gloriam. Amen.

In festo natiuitatis dñi nostri iesu christi Sermo pmo qui est in ordine. xi.

Natus est nobis hodie saluator. Luce. ij. et in euāgelio pme misse hodiernę sollemnitate. Sāc^r Leo doctor ecclesie et summus pōtifer considerans sacram solēnitates natiuitatis iesu xpī in quodā sermone dicit sic. Exultemus in domino dilectissimi et spūali iocunditate letemur quia hodie illuxit nobis dies redemptionis nouę: reparationis antiquę: felicitatis eterne. Reparatus enim nobis salutis nostre annua reuolutione sacramentū ab initio pmissum: in fine redditū: sine fine mansurū In hac die dignum est nos sursum erectis mentibus diuinū adorare mysteriū: vt qd dei magno munere agitur magnis ecclesie laudibus celebretur: hec ille. Et sanctus Augustinus in quodam sermone dicit sic. Dulcissima dies est hodierni qua compunctio etiam infidelibus venit. in qua nra tangit pū: impius veniam sperat: compunctus reditur nō desperat: captiuus libertatem assequitur: remediū optinet vulneratus. In hac die qui conscientias habet securam dulcius gaudeat: qui miseram attentius timeat: qui bonus est affectuose oret: qui peccator deuotissime supplicet: hec ille. **¶** Sup^r quibus verbis moueo talem questionē. Quid sit sacratissima dies natiuitatis iesu xpī initium nostre sanctificationis et mundicie sit inter cetera eius mysteria maxime exultationis et leticie. Ad istam questionē respondet per

fectissime et verissime angelus et celo missus totius sanctę trinitatis verissimus ac fidelissimus paraniphus in verbis ppositis dicens. Natus est nobis hodie saluator. Hec autem responsio angeli est sufficientissima. Pōnit enim quattuor causas ex quarū quilibet manifeste pūincitur qd hec dies hodierna est dies maxime exultationis et leticie. Et sūt iste numero. Prima est ex parte gēmis: quod est magne dignitatis: quia natus est. Secūda est ex parte muneris quod est magne utilitatis: quia saluator. Tertia est ex parte generis quod est magne sanctitatis quia nobis. Quarta est ex parte temporis quod est magne cōgruitatis: quia hodie. Prima causa quare angelus ostendit hanc diem fore maxime exultationis et leticie est ex parte gēmis siue generati et nati: quia natus est ille de quo dicit Adamus in sermone presentis diei. Hic ē patriarchis predictus a prophetis predicatus: et ab angelis nūciatus. Natus est ille de quo dicit origenes in sermone. Hic est qui est in excelsis sine mīre et in terris sine patre: in celis sūm diuinitatē in sinu est patris: et in terris sūm corporis susceptiōnes in sinu est matris. Natus est ille de quo promissum est Abraham in semine suo benedicere omnes gentes. Natus est ille de quo dicit Jacob qd erat mīrēdus et ipse foret expectatio gentium. Natus est ille de quo deus dicit Moysi. Prophecam suscitabo de medio tui. Deutero. xviii. Natus est ille homo nō homo purus sed deus et homo verus de qd longe ante predictit. Esayas ix. c. Parvulus natus est nobis et filius datus est nobis et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis pater futuri seculi pnceps pacis. ergo natus est puer qd est dei et hominis filius qui est deus et hō verus. Et ex vtracqz parte hec dies est maxime leticie. Si enim consideremus qd iste puer benedictus hodie natus est dei filius: magna nobis adest leticie materia. Nunquid habitantibus in tenebris et vmbra mortis lūest materia meroris et tristitie dicere Thobia. y. c. Quale gaudiū est mihi qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Nūquid illustrante eis lumine seu splendore in ortu solis aduenit tā exultationis et leticie que tanta est vt vere fulgiant: auiule canter: et hoies ad opa sua excant dicente ps. Deus est sol et congregati sunt et in cubilibus suis collocabunt. Exibit

Conclusio questionis

Sacratissima dies natiuitatis iesu christi que initium est nostre sanctificationis et mundicie: nra cetera acquiritur maxime sit poulitudo et leticie

Homo ad
vici ad vel
benedicti
labantur
rent in sol
eterni cab
manus est
men orient
nebris et
dos pedes
ix. c. Dabit
lax orta est
females be
miserere li
ydolo cecid
tauerit glo
ges etiam
dies est die
Gregorio in
et angeli cap
pastor creat
tente ps. 2
leticia quia
que illumi
hunc man
nocte et
nedictus
fiscerem
hora lūe
quille nra
omnes vi
lux ad illu
ficti illi lū
mus in terr
rum est lūm
habere gau
pit. dies san
tes et ador
magna su p
puer dei fili
apostolo. M
16. Unde c
Primo re
cedit a sole
a deo patre
qd predicti sp
Secundo ro
etit a sole ex
pare pio ced
Sermo rōi
re splendor
die splendor

homo ad opus suū et ad operationem suam
vsq; ad vesperam. Et ecce ante ortum huius
benedicti pueri filij dei p̄s homines ambu-
labant in tenebris clare cognitionis: vt erra-
rent in solitudine in aquoso et viā ciuitatis
eterni tabernaculi nō inuenirent. sed hodie
natus est iste puer benedictus dei patris lu-
men oriens et alto illuminare his qui in te-
nebris et in ymbria mortis sedēt ad dirigen-
dos pedes nostros in viā pacis dicere. Etsi.
ic. c. Habitationibus in regione ymbre mortis
lux orta est eis. Ideo hodie oriens luce in-
fernales bestie scz demones auferunt. sodo-
mite fere innumēde extincti sunt et statue siue
ydola ceciderunt: sed celi antule. angeli cā-
tauerūt gloria in excelsis deo. Pastores et re-
ges exierunt ad opus adorationis. ideo ista
dies est dies leticie. Primo angelis dicente
Gregorio in hymno. Gaudet chor celestium
et angeli canūt deo palam qz sit pastoribus
pastor: creator omnium. Secūdo terrigenis di-
cente ps. Lux orta est iusto et rectis corde
leticia: quia iste puer benedictus est lux vera
que illuminat omne hominē venientem in
hunc mundū. Jo. 1. In signū huius media
noctē tenebrosa qua natus est iste puer be-
neditus sunt tres soles in vnus conuersi q̄
scilicet illum illustrauerūt vt ipa natiuita q̄ eius
hora lux meridianavidere: ad significandū
quille natus ē qui ē vna psona in trinitate et
omnes vnum in essentia et quelibet earū est
lux ad illuminandū peccatorū corda. vt veri-
fice illd luxi tenebris lucet. Jo. 1. vii. Adari-
mus in sermone p̄ntis diei dicit. Hodie exor-
tum est lumen in tenebris: et quod celum se
habere gaudebat: mādus dum nesciret acce-
pit. dies sanctificat. Illuxit nobis: venite ge-
tes et adorare dñm: quia hodie descēdit lux
magna super terram: hec ille. Et merito iste
puer dei filius dicitur lux siue splendor dicente
apostolo. Heb. i. Qui cum sit splendor glorie
et. Unde comparatur luci ppter quattuor.
Primo rōne p̄cessionis quia sicut lux p̄-
cedit a sole: et a sole et luce p̄cedit seruo: sic
a deo patre p̄cedit filius qui est lux et ab vtro-
q; p̄cedit sp̄s sanctus q̄ est seruo: siue amor.
Secūdo rōne incorruptionis. Nam sicut lux
exiit a sole et solem nō frangit: sic filius dei a
patre p̄cedit et tamen ipsum non scindit.
Tertio rōne duracionis. Nam sicut lux si-
ne splendorē exiit a sole: et tamen sol nō p̄ce-
dit splendorē tempore sed mox vt fuit splen-

dorem emisit. sic dei filius exiit a deo patre
et tamen deus pater non p̄cessit tempore filius
sed sicut ab eterno fuit ita ab eterno genuit
eius. Quarto quia sicut lux solis siue splendor
vitrum per quod transit non frangit: sed illu-
strat pulchrificat et calefacit: sic iste puer dei
filius vterum virginis marie intrauit et exi-
uit: non violauit si sacravit et dotauit. ergo
iste puer xps hodie natus dei filius bene di-
citur lumen siue splendor: ideo ecclesia catat
dicens. Christe redemptor omnium ex parte
patris vnice: solus ante p̄ncipium natus lu-
effabiliter. tu lumen. tu splendor patris. tu
sp̄s pennis omnium intende quas fundunt
preces tui per orbē famuli. Et quia hec lux
est hodie exorta. Ideo hec dies est leticie vt
dicat illud. Ester. vii. Nona lux orti vlla ē
gaudium: honor: tripudius apud omnes: qz
populus qui ambulabat in tenebris vidit lu-
cem magnam. Esay. ix. c. Et vere magnam
quia solem. Sic enim dei filius est lux: qz
est sol hodie nobis orbis ortus. et vobis ti-
mentibus nomen meum oritur sol iustitie.
Ideo dicit ecclesia. dum ortus fuerit sol de ce-
lo videbitis regem regum procedentes a pa-
tre tanq̄ sponsum de thalamo suo. Ortus
autem solis est iocundus. Et sic patet qz si
cōsideretur istius pueri natiuitas prout est
deus et patris filius est nobis maxime leti-
tie et exultationis. ideo dicit Gaudius in ser-
mone huius festiuitatis. Adest ecclesie ex-
opratiſſimus dies gratia geminata resplen-
dens: candore non quidem consueti lumi-
nis illustratus. sed p̄cipui solis fulgore co-
ruscus. Ducte fideles christi festiuissima
gaudia. Res hodie perfecta est nobis no-
ua que olim fuerat repromissa. Intra ar-
tex mundi angustias ventris humani: effu-
ditur grauida mater intacta. Et ecce tanq̄
sponſus de thalamo suo processit christus
ex marie vtero: hec ille. Si autem considere-
mus qz hic puer benedictus est homo verus
hodie natus: magna nobis adest leticie cau-
sa. Nunquid in ortu noue lune homines p̄-
cipue lerantur: nouam lunam cum gaudio
contemplantes. causa est: quia p̄ceſt nocti
sicut sol diei. Gen. i. Luminare maius vt p̄-
esset diei et luminare minus vt p̄esset nocti.
Et ecce iste puer benedictus qui est sol s̄m
diuinitatem dicitur luna s̄m humanitatem.
Ratio est: quia sicut sol de natura sua nūq̄
edipsat in exordia: luna tamen inter nos et

Hm postea eclipsas in apparentia: ita licet dei filius nunq̄ perdit suam perfectionem realiter. tamē interposita humanitate assumpta quo ad nos perdit apparet. Nam iste puer benedictus licet sit deus et vt sic sit sapiē-
tissimus: potentissimus et similis. et hoc in existentia: tamen indurus nostra carne et humanitate interposita cum non loquatur: non ambulet: sed lacteat: vagiat. videtur sapientiam et potentiam non habere. ergo iste puer benedictus vt deus est sol: vt homo est luna: et quia deus et homo sunt hodie in p̄-
sepio et iugis gremio. Ideo recte dicit illud **Abacuch** tercio. Sol et luna steterunt in brachulo suo. et infra. Egredius es in salutem populi tui in salutem cum christo tuo. Sic ergo iste puer benedictus vt homo est luna sed ortus noue lune est gaudiosus. ideo hec dies est dies gaudiosa et vere gaudiosa: quia si natiuitas ysaac fuit gaudiosa ita vt ysaac interpretaretur risus: in quo ysaac erat facta promissio de isto puero scilicet iesu christo: pro magis natiuitas ipsius pueri promissi erit letabunda. Si enim gaudiosa est promissio multo magis eius exhibitio et receptio. Etiam si natiuitas Johannis baptiste precursoris fuit multum gaudiosa: vt dicitur **Luc.** primo multo magis natiuitas domini nri iesu xpi debet esse letabunda. Preterea si mulier post q̄ peperit puerū iam nō meminit pressurę p̄pter gaudium: quia natus est homo in mundū. **Joh.** xvi. quāto magis beata maria post q̄ peperit xpm debet et debemus nos omnes gaudere que nullam pressuram vel dolorem passa est ppter puerperum: quia natus est homo non quicūq̄ sed verus dei et x̄ginis filius in mundū saluandū. Ergo clare patet q̄ hec dies hodierna est maxime exultationis et leticie ex p̄ma causa scz ex parte germinis quia natus est christus deus et homo verus in lege promissus. Ecce q̄ est puer magne dignitatis vt dicitur primū. **Quantū ad secundam causam** quare hec dies est maxime exultationis et leticie est ex parte muneris quia saluator. Nam iste puer benedictus nō solū est hodie natus: immo et est nobis datus. in illud **Esa.** ix. Puer natus est nobis et filius datus est nobis. et per consequens est munus datum nobis: quia ad saluandū nos est nobis datus. Vere enim iste puer est mūdi saluator: quia ipse est qui toto mundo aquis diluuij pereunte inter yndas aquarū validas

noe cum sua familia saluauit. Ipse est qui inter flamas sulphureas sup̄ q̄nos ciuitates e celo missas. loth cum duabus suis filiabus saluauit. Ipse est q̄ populū israel inter crebras flagella e celo in egyptū missa saluauit. Ipse est qui populū egyptiacū in medio maris rubri submersit et filios israel iter muros aq̄rum transire sicco vestigio fecit et saluauit: et postea p̄ quadraginta annos in deserto sine cibo et potu humano pavit et saluauit. Quid plura? Ipse est qui sub figura angelis gedeonē premonuit et signū in vellere ostēdit salutis populi israel a captiuitate et sargationib⁹ aduersus inimicos vt bñ. **Judicij** vij. Nam istum puerum esse saluatorem angelus predixit. **Matth.** ij. Ipse enim saluū faciet populū suum etc. Duplex etiā signū in vellere ostensum hoc manifestat. Primū est quia vellus in area fuit posuit et tota terra in circuitu fuit madida: et per consequens maculata. sed vellus in area aridū remansit. Quid hic per arē significat nisi iudea que dicitur area. quia est arida. Est enim terra q̄ non rigatur sed expectat pluuiam de celo. vt habetur **Judicij** vi. Quid per lanā nisi mariam virginem candore virginis albescentem de qua xpo puero fuit conrecta tunica: quia caro nostra assumpta. Unde **Augustinus** in sermone de trinitate dicit. Beata nēpe maria lana mundissima fuit et x̄ginitate clarissima que sola digna esset in se filij dei recipere dignitatem. sicut lana conchilij tincta sanguine vt ex eadez fieret purpura imperialis maiestati t̄mmodo digna: quā nullus esset dignus induere nisi augusta predictus dignitate: hec ille. Quid per lanam aridā tota terra remanente complura significat nisi brā maria ab omni contagio peccatorum et aquarū sola inter mulieres munda et elongata exi-
stentibus omnibus alijs pollutis aquarum et peccatorū maculis ac etiā sedatis. Et cōz signum est quia ros descendit de celo super vellus tñ: tota terra in circuitu sicca remanente. Quid per vellus significat nisi marie sacer vterus. Quid per rorem nisi filij dei p̄sona. Quid q̄ descendit pluuia in vellus nisi q̄ descendit in vterum x̄ginis dei filius: et ipsa sola omni alia muliere existente ab hoc privilegio aliena p̄s. Descendit sicut pluuia in vellus etc. et ecclesia cantat. Quando natus es ineffabiliter de virgine tunc implere sunt scripture sicut pluuia in vellus descendisti ve-

ut saluū faceres genus humanum. ergo iste puer benedictus bene dicitur saluator: quia per gedonem figuratus ad saluandum est nobis datus. Saluauit em̄ non solus sibi diuinitatem et matri sue virginitatem: immo etiam nobis perditam glorie hereditatē. ps. Vox exultationis et saluris in tabernaculis. Qm̄ hec dies quā fecit dñs exultemus et letemur in ea. O dñe saluū me fac o domine bene p̄parare. Benedictus qui venit in nomine dñi deus dñs et illuxit nobis. Tertia causa quare hec dies est dies exultationis et leticie: et ex parte generis qz nobis scz de genere Adam. Natus em̄ est nobis ut nobi liemur. qd figurat gen. xiiij. vbi legit qd melchisedech erat rex salem et sacerdos dei altissimi qd signabat xps iesus sm aplm ad Heb. viij. dicentes. Hic em̄ melchisedech rex salem sacerdos dei altissimi et. vsqz assumptus aut filio dei et. Ideo magi obtulerūt huic puero aurū et thys. in auro ostenditur regis potentia. in thure sacerdotem magnū cōsidera. Et sacerdos nos sanctificabit: ut rex nos nobilitabit. et hec est materia exultationis et gaudij. Quod pater per casum. si ei aliquis pater haberet filiū et filiam et essent de simplici genere et eadem die et hora audirent rumores qd sumum p̄fiter nobilitasset et creasset masculū in sacerdotem magnū et ep̄m. et imperator desponsasset sibi puellā in reginam et uxorem. Certe pater et ipsi filij et totum genus eorum haberet illam diem gaudij et leticie. ita in p̄posito. Adam pater generis humani habebat filiam scz naturā humanā et filiū. scz quēlibet nostrū. quorū vterqz trahit. et ab Adam. deus pater misit filiū suū maximum regem et imperatorem qui desponsauit sororem nostrā scz naturā humanā genere infimā: quādo eam assumpsit in vnitatem persone. et ita soror nostra facta est regina. et per consequens omnes sumus nobilitati. Item etiam misit deus pater filiū suū tanq̄ sacerdotem et pontificem. iuxta illud Heb. ix. Christus assumptus pontifex futurorum bonorum. et eiusdē filij. Non habemus pontificem qui nō possit compati infirmitatibus nostris: et h̄ ut quēlibet nostrū in sacerdotem magnū consecraret. Et quia hodie sic sumus nobilitati: qd regales effectus sacerdotes consecrati. iuxta illud Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnū et sacerdotes. ideo hec dies est maxime ex-

ultationis et leticie. Quia vero iste puer qui hodie tanq̄ sponsus p̄cessit de thalamo suo est filius dei: dominus celi maris et terre et omnium que in eis sunt: ut dicit ps. ideo de hodierno eius p̄cessu ipm̄ puerū collaudātes debemus q̄ plurimū exultare. Unde ad hoc inuitat nos ecclesia in hymno dicens. Hūc celum terra hūc mare hūc omnē quod in eis est auctorem aduentus tui laudat exultans cantico. Nos quoqz qui sancto tuo redempti sanguine sumus ob diē natalis tui hymnū nouum concinimus. Ad idē inuitat nos ps dicens. Iusti epulent̄ in cōspectu dei et delectent̄ in letitia. Cantate deo: psalmū dicite nomini eius. Eliderūt ingressus tuos deus ingressus dei mei et regis mei qui est in sancto. Quarta causa quare hec dies est maxime exultationis et leticie est ex parte tēporis. quia hodie. Siquidē hodie per natiuitatem iesu christi dissipata sunt omnia genera victorum que ante incarnationem xpi in humano genere prodierant put habebat Danielis secūdo. vbi dicit. Tu rex videbas et ecce quasi statua vna grandis: statua illa magna et statura sublimis stabat contra te et in circuitus eius erat terribilis: huius statue caput ex auro optimo erat: pectus autē et brachia de argento. porro vēter et femora ex erectis tibi autem ferree. pedum autem quedam pars ferrea quedam fictilis. Videbas itaqz donec lapis abscessus est de mōte sine manibus et percussit statuam in pedibus ferreis et fictilibus: et cōminuit eos et contrita sunt pariter ferrum et testae: et aurum et argentum et redacta sunt in fauillam: et nullus locus inuentus est eis. Lapis autem qui percussit statuam factus est mons magnus et impleuit vniuersam terram. Quid per varias huius statue structuras signatur nisi horrēde infectiones vite humane p̄ diuersas etates mundi. Nam ante aduentum christi in carnem erat primo immundicia castrimargie corporalis que incepit ab adā et durauit vsqz ad Noe. propter quam mundus periit diluuiō. Omnis quippe caro corruerat viam suam corā domino. Genes. vi. Excellentia arrogantie personalis que incepit a Noe et durauit vsqz ad Abraham ut paruū in edificio turris babilonie. ex qua insurrexit diuisio regnorum et confusio linguarum. Gen. xi. Concupiscentia auaritie temporalis: que incepit ab Abraham et durauit vsqz ad moy-

sem: quia tunc studebant pectoribus alendis
et possessionibus ampliandis propter quod
abraham et loth nequibant cohabitare. *Ge-
nes. xij.* Opulencia incōtinentie et gulo sita
que incepit a moyse et durauit vsq; ad Sa-
lomonem. Nam iudei in deserto dicebant.
utinam essemus mortui in egypto quādo
sedebamus super ollas carniū et comede-
bamus panem in saturitate: vt habet. *Exo.
xvi.* Etiam Sanson excedebat amore da-
lile. *Judic. xvi.* Duritia obstinationis et per-
tinacie que incepit a Salomone qui imme-
mor beneficiorū dei rōne prostituta ydo-
la coluit. Et Roboam a quo recesserunt de-
cem tribus sua dira tyrannide. *ij. Reg. xij.*
Versuta fictionis et fallacie: q̄ incepit a pha-
riseis qui oblecto timore dei summū sacer-
dotium symoniace vendebant vt patet in li-
bris *Abdachabeoz.* Ista execrabilia christus
velut lapis hodie de monte p̄siliens commi-
nuir: contriuit: et in nihilum redegit. Quod ē
tempus regularis obseruantie: continentie:
veritatis: humilitatis: castitatis: paupertatis:
et largitatis. hec omnia docuit nos christus
hodie vt patet in euāgelis per totus. De cō-
gruitate huius temporis loquitur Paulus
gal. iij. Aegypti venit plenitudo temporis mi-
sit deus filium suum natum ex muliere factū
sub lege. Super quo dicit sanctus Thomas
ij. parte. q. xxxv. art. viij. in iij. q̄ hec ē diffe-
rentia inter xpm et alios hoīes q̄ alij hoīes
nascunt subiecti necessitati temporis. xpus
autem tanq̄ dominus et conditor omnium
temporū elegit sibi tempus in quo nascere-
fuit et matrem et locum. Et quia que a deo
sunt ordinata sunt et conueniēter disposita.
cōsequēs est q̄ christus venerat nos in sta-
tum libertatis reducere de statu seruitutis.
Et ideo sicut mortalitatem nostram suscepit
vt nos ad vitam reduceret: ita in tempe di-
gnatus est nasci quo mox natus censui ce-
saris ascriberetur atq; ob nostri liberationē
ipse seruitio subderet et hec est ratio cur ho-
die. *Secūda ratio* est quia tempore illo quo
totus orbis sub vno p̄ncipe vnebat maxima
pax fuit in mundo. Ideo decebat vt illo tem-
pore nasceret qui esset pax nostra facies vtra-
q; vnum: vt dicitur *Ep̄b. ij.* Et hec est ratio
hieronimi super *Esa. vii.* dicit sic. Veteres
reuelamus hystrorias et inueniemus vsq;
ad vigesimū octauum annum cesaris augu-
sti in toto orbe terrarum fuisse discordias;

orto autem domino omnia bella ressuert
fm̄ illud *Esa. ij.* Non leuabit gens cōtra gē-
tem gladium: hec ille. *Tertia ratio* est quia
congruebat vt illo tempore quo vnus p̄m-
ceps dominabatur in mūdo christus nasce-
retur qui venerat suos congregare in vnum
vt esset vnum ouile et vnus pastor. *Job. x.*
Et hec est ratio sancti thome vbi supra in re-
sponione ad primum. *Quarta ratio* ē q̄a
tempore regis alienigene christus nasci de-
bebat vt impleret p̄phetia Jacob dicentis
Gen. xlix. Non auferetur sceptrum de iuda
donec veniat qui mittendus est. et hec est rō
Erisostomi super martheum dicentis. Quā-
diu iudaica gens sub iudaicis regib;: Quis
peccatoribus tenebatur: p̄phete mittebātur
ad remedium eius. Nunc autem quādo lex
dei sub prestate regis iniqui tenebatur: na-
scit christus. quia magna et desperabilis in-
firmitas medicum artificioze querebat. h
ille. *Quinta ratio* est quia tūc christus na-
sci voluit quādo lux diei crementum incipit
accipere: vt ostenderetur q̄ ipse venerat vt ho-
mines crescerent in lucem diuinā fm̄ illud
Luce p̄mo. Illuminare his qui in tenebris
et in vmbra mortis sedent. Simul etiā aspe-
ritatem hyemis elegit ad natiuitatem: vt ex
tunc carnis afflictionem pateretur p nobis
et hec est ratio Augustini in libro de q̄stio-
nibus noui et veteris testamenti. idco eccle-
sia cantat. Hodie nobis celorum rex de vir-
gine nasci dignatus est: vt hominē p̄ditum
ad regna celestia renouaret. Gaudeat exerci-
tus angelorum: quia salus eterna humano
generi apparuit. Hodie nobis pax vera de
celo descendit. Hodie per totum mundum
mellissui facti sunt celi. hodie christus natus
est. hodie saluator apparuit. hodie in ter-
ra canunt angelis: letantur archangeli. hodie
exultat iusti: dicentes. Gloria in excelsis deo
h ecclesia. Et istud confirmat leo papa in h
mone hodierno dicens. Saluator noster dile-
ctissimi natus est gaudeamus. Nec enī fas
est locum esse tristitie vbi natalis est vite.
Nemo ab huius alacritatis participatione
seceditur. vna enim letitie cōmunis est ra-
tio. Gaudeat sanctus quia inuitatur ad pal-
mam: gaudeat peccator q̄a inuitatur ad ves-
tiam. animetur gentilis quia vocatur ad vi-
tam: hec ille. Pareat ergo manifeste resposio
ad questionem qua queritur quare hec dies
est maxime exultationis et letitie p̄ b quod

angelus dicit
ergo gaudet
ster natus e
les magnifi
virginis
vobis gaud
puloquia n
diant verb
oi flores

Christus
nobis hodie
expulsi
aurora oie
tilat. Nam h
uenerat in c
quidem co
Benef. vi. A
viam suam
do. Deutero
et non deo
et sanctus
papa. Si q
peccatorum
posuim col
tantum era
securum:
uerebant
in sensum
has teneb
tanq̄ lux v
est. *Esa. vi*
tū vt nō s
cundus est
doi est eni
cula dei ma
Nam filius
tia sue male
quia tanta
mus sustine
claritas luc
mine sue san
quam de v
misericordi
mas in epis
Sons sapiē
celis: per qu
uiter dispos
sumere volu
pore splend
posse in pice
ris sue non

angelus dicit. quia natus est hodie saluator ergo gaudeam? omnes fideles saluator noster natus est in mundus. hodie processit ples magnifici germinis et perseverat pudor virginitatis. ideo dicit angelus. Euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator: ut dicunt verba pposita in quibus nota quatuor flores.

Primus flos natus est nobis hodie saluator: tanquam veterum errorum et pulsus. vide. ij. Regii. xiiij. dicit. Lux aurore oriente sole mane absque nubibus resplendit. Nam homo viuens in lege nature deuenerat in tantam ignorantiam quod vix erat quidem cognosceret et ydolis non fuisset. Bene. vi. Omnis quippe caro corrumperat viam suam coram domino. sed ydolis seruiebat. Deutero. xxxij. Inmolauerunt demonijs et non deo: diis quos ignorabant. Ideo dicit sanctus Thomas in epistola ad vrbani papam. Sapientie lux infusa hominibus per peccatorum tenebras et occupationum temporalium caligines erat obumbrata. Et in tantum erat cor quorundam insipientium obsecraturum: ut gloriam dei in ydola varia conuerterent: et ea facerent que non conueniunt in sensum reprobis incidentes: hec ille. Ad has tenebras expellendas natus est christus: tanquam lux ut patet per duos testes. Primus est Esayas. lxx. dicit. Dedit in lucem genti ut sit salus mea ab eternis terre. Secundus est Salomon. Sapientie. vij. dicit. Lumen est enim lucis eterne et speculum sine macula dei maiestatis. et ymago bonitatis illius. Nam filius dei non venit ad nos in subsistentia sue maiestatis nec in fonte sue claritatis quia tantam lucem et claritatem non potuisset sustinere. si ut ipsum intueri possemus sue claritatis lucem obtexit et obumbravit tegimine sue sanctissime et mundissime carnis quam de vero originali pro nobis peccatoribus misericorditer assumpsit. prout sanctus Thomas in epistola ad vrbani papam dicit. Fons sapientie verbum dei prebendens in excelsis: per quod pater prudenter fecerat suauiter disposuerat: in fine temporum carnem sumere voluit ut sub tegumento nature corpore splendorem eius humanus intuitus posset inspicere: quem in cellitudine maiestatis sue non valebat attingere: hec ille. Et cri-

stomus super illud. Vidimus gloriam eius dicit sic. Vidimus gloriam eius quam vix non vidissemus nisi per consortium humanitatis visus esset a nobis. Et augustinus ibidem dicit. Verbum caro factum est: ut possis dicere vidimus gloriam eius. Istud declarat dupliciter. Primo exemplo nature. Secundo mysterio figure. Exemplum in natura est tale. Cum homo non possit videre solem in sui claritate: quia et cellens sensibile positum supra sensum contrarium sensum: ut dicitur tertio de anima. ideo ponit ante oculos pannum lineum clarum ut sic videat solem. Ita intellectus noster qui se habet ad manifestissimam naturam sicut oculi noctue ad lucem solis: ut dicitur secundo Alberti. Cum non possit videre deum in sui claritate. lux illud Esai. lvi. Vere tu es deus absconditus superposita humanitate diuinitati cognoscimus deum: ut verificet illud quod dicitur. Esaye. liij. Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquar ecce assus. Mysterium figure apparet Exo. xxxij. ubi dicitur. Experiebat moyses faciem suam quando loquebatur ad eos. Super quo dicit Crisostomus super mattheum. Si enim iudei moyses non sustinuerunt faciem glorificatam videre. sed velamine opus fuit: qualiter diuinitatem nudam existeret: inaccessibilem etiam ipsis superioribus virtutibus nos lutei et terrestres suffragari possemus? hec ille. Etiam velum erat in templo. Exo. xl. Cumque intulisset archam in tabernaculum appendit ante eam velum. ut sic possit vterque dei populus cognoscere. Et hoc in figura huius mysterij attingebatur illis.

Secundus flos. natus

est nobis hodie saluator: tanquam mortuorum viuificans. Iste flos patet per duos testes. Primus est psalmus dicens. Benedic anima mea domino et noli obliuisci omnis retributiones eius etc. usque dies eius tanquam flos agri sic efflorescit. Secundus est Esayas. lxi. c. Spiritus domini super me eo quod vnterit me ad annuntiandum mansuetis. Adhuc me ut mederer contritis corde: et predicarem annum placabilem domino etc. Etiam potest declarari exemplo in natura et mysterio in figura. Exemplum in natura est tale. Dicitur naturales quod sol est maxime causa vite et sanitatis. unde quidam eorum dixerunt. quod sol est pater hominum deorumque ut dicitur tertio de anima. Et primo de celo dicit philosophus primum orbem esse causam omnis viui

ps. 102.

omnis virtutis: et omnis operationis. Et hoc mediante sole, quia homo et sol generat hominem. ut dicitur secundo periborum. Ratio est: quia vita et sanitas consistit in calido et humido temperato: purta in sanguine: sol autem est causa calidi temperati: ergo et. Et precipue est causa sanitatis in ortu suo. Nam videmus quod infirmi melius se habent in ortu solis quam in meridie vel in sero. Sic spiritualiter Christus est sol. Adalachie. iiii. ca. Dicit vobis timentibus nomen meum solus tunc et sanitas in penis eius: ideo est causa sanitatis et vite spiritualis et precipue in sui natiuitate: put dicit Esa. lviij. Adane erumpet lumen tuum et sanitas tua citius orietur. idem dicit. xxi. ca. loquens Christus. Factus es fortitudo pauperum: fortitudo egeno in tribulatione sua: spes a turbine in brachio ab estu. Ad iterum figure habet. Numeri. xxi. Vbi deus monuit moysi dicens. Fac serpentem enei: et pone eum pro signo qui percussus aspexerit eum viuet. Et ita accidit ut ibidem dicitur. Per istum serpentem si gurabatur Christus qui venerat ad liberandum nos ab infirmitatibus nostris. Adar. ij. cap. Non egent qui sani sunt medico: sed male habentes. ideo Bernardus in sermone dicit sic. Non sane instructuosa est natiuitas saluatoris. respicite perditum: venit Christus querere et saluum facere quod perierat. Ad orbem conuolens. Siquidem ante faciem victionis Christi nullus omnino stare poterit morbus anime. hec ille. ideo dicit Psal. Adisti verbum suum et sanauit eos. D

Tertius flos. Natus est nobis hodie saluator ut ianuam celi nobis aperiret. Sancti doctores tradunt quod nec legalia: nec circuncisio: nec aliud aliud quod ante incarnationem filij dei fieret aut seruaret eterne vite ianuam nobis referabat: sed filij dei sui incarnatione et natiuitate hanc ianuam nobis aperuit. In cuius signum multitudo angelorum descendit ad hunc nobis manifestandum. Conuersus est in ciuitatibus quod porte stant clausae per totam noctem: sed de mane aperuit. primo Paralipo. ii. ca. Stabant in custodia suis et facto mane aperiebant portas. Spiritualiter per totam noctem tam legis nature quam legis scripture: scilicet moysaice: quod erat tempus noctis et ignorantie: porte erant clausae. Sed in mane natiuitatis filij dei sunt aperte. Iudic. xxi. Adane facto surrexit homo et aperuit ostium. Adane facto: scilicet incarnatus

tionis surrexit homo: scilicet ille homo de quo scriptum est. homo est et quis cognosceret eum? Ille homo. de quo dicit in Psal. Homo natus est in ea. id est in virgine gloriosa: et aperuit ostium scilicet regni celorum. Unde glossa super illo verbo. Non erat locus in diuersorio dicit sic. Eger loco ut nos in celis habeamus mansionem: ideo in via nascitur quia viam nobis ostensurus erat. Iuxta illud. Job. xiiij. Ego sum via veritas et. E

Quartus flos. natus est nobis hodie saluator ut sine defectu nobis effulgeret. Nam sine aliquo peccato conciperetur et natus est Christus. Unde magister iniarum lib. iiij. di. xvi. ca. ij. dicit sic. Et est notandum Christum de omni statu hominis aliquid accepisse quod omnes venit saluare. Sunt enim quattuor status hominis. primus ante peccatum. secundus post peccatum et ante gratiam. tertius sub gratia quartus in gloria. De primo statu accepit immunitatem peccati. Unde Aug. exponens illud Iohannis euangeliste. Qui de sursum venit super omnes est. dicit Christum venisse de sursum. id est de altitudine summa humane nature ante peccatum: quia de illa altitudine assumpsit verbum dei humanam naturam dum culpam non assumpsit: cuius assumpsit penam: sed penam assumpsit de statu secundo et alios defectus. De tertio vero gratie plenitudinem. de quarto non posse peccare et dei perfectam contemplationem. Dabit enim simul bona via quedam et bona patrie: sicut et quedam mala via. hec Augustinus. dist. xij. ca. iij. et iij. idem dicit. Ideo petrus in epla. Qui peccatum non fecit nec dolus inuentus est in ore eius. Figuras huius habemus. Dani. iij. vbi dicitur. Videro quattuor viros solutos in medio ignis ambulantes et nihil corruptionis in eis est. Et species quarti similis est filio dei. Per istos quattuor viros intelligo Iherosolimam Iohannem baptistam Beatam virginem et Christum solutos quo ad eorum natiuitates ab originali peccato: in medio ignis huius mundi ambulantes. Sed species quarti similis est filio dei qui non solum est solutus a peccato originali in sua natiuitate: sed etiam in susceptione. Unde nullus est Christus similis nec ei adequari potest. Iuxta illud Psal. Quis in nubibus equabitur domino: quasi dicat nullus. quoniam omnes declinauerunt simul: inutiles facti sunt non est qui faciat bonum: non est visus

Natus est nobis hodie saluator
tamquam deus in vobis
et per ipsum saluati sumus

Natus est nobis
hodie saluator
tamquam in vobis
aut ipse nobis
participat

ad vñum: scilicet xpm hodie nobis natum.
In eodem festo natiuitatis dominice
Sermo secundus. ordiñe. xii.

Verbum caro factum

Quod est et habitauit in nobis. Job. primo. et in euangelio tertie misse huius solenitatis. David propheta loquens de natiuitate verbi incarnati in Psal. dicit. Deus noster manifeste uenerit deus noster et non silebit: aduocabit celum desum sum et terram discemere populum suum. Congregate illi sanctos eius qui ordinant testamentum eius super sacrificia et annuntiabunt celi iustitiam eius quoniam deus iudex est: scilicet per redemptionem generis humani. Et subdit. Audi populus meus et loquar israel et testificabor tibi deus deus tuus ego sum. hec ille. Et paulus prænunciando hoc esse impletum dicit. Tit. ii. Apparuit gratia saluatoris nostri dei omnibus erudiens nos: ut abnegantes impietatem et secularia desideria sobrie iuste et pie uiuamus in hoc seculo.

Super quibus uerbis sanctorum monito salem questionem. Utrum uerbi incarnati gloriosa natiuitas sem quam uoluit genus humanum saluari: rationabiliter debuerit omnibus hominibus manifestari? Ad istam questionem respondens sanctus Thomas tercia parte. q. xxi. art. i. in rñsi dicit sic. Quia natiuitas xpi non debuit cõteri oib⁹ esse manifesta propter tres rationes. Prima ratio est: quia per hoc fuisset impedita humana redemptio quod per crucem eius facta est: quod ut dicit. I. Corin. thi. ii. Si cognouissent nunq̃ dñs glorie crucifixissent. Secunda ratio est: quia hoc diminueret meritum fidei per quod uenerat homines iustificare: sem illud. Roma. ii. Iusticia dei per fides iesu xpi. Si enim manifestis indicijs xpo nascente eius natiuitas omnibus appareret: tolleret ratio fidei que est argumentum non apparentiū. ut dicit. Heb. xi. Tertia ratio est: quia per hoc uenisset in dubium ueritas humanitatis ipsius. unde Augusti. dicit in epla ad Voluianū. Si nullas ex parauulo in iuuentute mutaret etates: nullos ciuitates: nullos caperet somnos: nõne opinione confirmaret erroris: nec hominem uerum illo modo suscepisse credere. Et dum omnia mirabiliter facit: aufert quod misericorditer fecit. hec ille. **S**ed tamen per maiori cuiusdam huius rationis dubium est: quia

re dyabolus motus est ad temptandū hominem. Cum enim primus angelus fuerit maioris dignitatis et excellentie sem naturam quo ad cognitionem dei et rerum creaturarum: et quo ad uoluntatem et arbitrii libertatem: etiam quo ad gratias in qua conditus erat. homo autē minoris erat dignitatis et perfectionis naturalis. ut patet quo ad gratiam in qua erat creatus. Quid ergo mouit primū angelum ad temptandū primū hominem. Ad hoc respondet sanctus Bernardus exponens illud quod dicit Ione. i. Propter me orta est repestas et c. dicens. Quia dyabolus uidit rationalem creaturam assumendam in unitatem persone filij dei: et ex hoc inuidit et hec inuidia fuit causa casus eius et mouens ipsum ad temptandū hominem. Ex quibus uerbis apparet quod incarnatio filij dei fuit occasio temptandi adam. Quod potest patere ex uerbis dyaboli dicentis. eritis sicut di. Genes. ij. Uolēs experiri an hominem pueniret ad tantā excellentiā et dignitatē ut eadem persona humana esset deus et homo. Cogitauit itaque demon apud semetipsum dicens. Tanta est grauitas peccati quod nec deus nec celū potest ipsum sustinere: imo nec terra quia mihi dictum est. ut habet. Esa. xliij. Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Corruisti in terram qui uulnerabas gētes: qui dicebas in corde tuo. in celum conscendam: super astra celi exaltabo lumen meū: sed ego in monte testamenti in lateribus aquilonis. id est ero caput principis malorum. Ascendam super altitudinē nubium et similis ero altissimo. Verū tamē ad infernū detraberis in profundum laci. Si ergo peccatum meū in tantū est detestabile quod deus me non sustinuit prope se: sic de homine erit: quem si induxero ad peccandum et maculandum totā naturā humanā nunq̃ dignabit deus eam assumere ut perueniat ad tantā dignitatem: scilicet ut homo sit deus et propter hoc induxit hominem ad peccandum. ideo dicit. Sap. pi. ij. Inuidia dyaboli. mors introiuit in orbem terrarū. Uidens itaque homo se deliquisse dei preceptum contemnendo sicut ante peccatum prouiderat deum incarnandū quando dixit. Hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea et c. Super quo uerbo dicit paulus. Sacramentū hoc dico magnum in xpo iesu et in ecclesia ad Ephes. v. capi. Ita etiam post peccatū cogitauit deum incarnandū in remediū peccati sui quā de⁹ dixit. Ecce

In festo natiuitatis dñice   Sermo XII

adam factus est quasi vnus ex nobis. *Gen.* iij. Non hoc dicit deus insultando homini sed confirmando primū ppositum suū. ac si dixisset. nunc expedit vt vnus ex nobis fiat homo pro redemptione generis adei. nullus homo purus hoc potest facere. vnde i Dugo de sancto victore dicit. Pensa diuinā pietatem: tenuit homo diuinam similitudines ad quam factus est. venit tps vt reformaret et etiam eandē similitudinē transformaret. dictū est quasi in voce exprobrantis et alloquētis. Ecce adam factus est quasi vnus ex nobis. dicamus in voce etulationis et confitētis. Ecce deus factus est quasi vnus ex nobis. Ande de secūdo adam hoc possumus intelligere. hec ille. Respondit filius et spūsanctus patri et dixerunt. Nonne possumus facere vnam creaturā cuius bonitas prepōderet bonitati totius humane nature: quomodo ergo essemus oipotentes. si hoc facere nō possemus. Quia si hoc possumus ergo per illā recompensari posset corruptio totius humane nature. *¶* Respondit pater et inquit. Sicut ego ita et vos optime cognoscitis quod nulla natura in quantacūq; dignitate crearetur a nobis posset sufficere ad reparationem corruptionis humane nature per modum satisfactionis. Cuius rationem triplicem adduco. Prima ratio quia omnis creatura totum quod potest pro se deo debet. Unde non relinquitur sibi quo pro alio satisfacere posset. Secunda ratio est: quia hoc requirit in satisfactione. vt illud quod satisfaciens reddit preponderet ei quod per culpā ablatum est vel saltem sit equale illi. Quamuis autem aliqua natura creata sit vel possit esse melior natura humana: non tamen natura in aliqua psona creata considerata potest adequare bonitatem totius nature humane. Bonū enim totius nature humane est quodāmodo infinitum per comparationē ad supposita: in quibus natura humana in infinitum per generationē comunicabilis est: bonū autem cuiuslibet nature create in se finitū est et finitū put consideratur in vno supposito. et ideo cum actus et operationes sine supposito non potest esse. vt operatio alius cuius creature valeat tantum quātum est bonum totius humane nature vt possit esse digna satisfactio pro eius reparatione. *¶* Tertia ratio est quia nos dedimus humane nature in sua prima creatione quedā per que supra

statum suis principiis congruentē eleuabatur: pura imortalitatem que erat gratie non nature: iusticiā originalem et alia hmoi ex mera liberalitate nostra: que oīa per peccatum amisit. vnde reparare eam est ad gradus superiores ipsam eleuare in quo prius condita fuerat. Sed non est possibile eleuare alius quā naturā ad superiorem gradum nisi nobis quā naturas condidimus et earum gradus ordinauimus. ideo precise vnus nostrū potest humanā naturā reparare. Iste rōnes confirmatur per *Aug.* libro cur quādo et quomodo deus homo. ca. vi. dicētem. Sicut per hominē rātimmodo hominū fieri redemptio videatur: cōuenit vt intelligat quod de ade stirpe nullus naturaliter ppagari poterat quod illius delicto non teneret affricus. Et ideo qui libet tantominus vniuersale cyrographum delere posset: quāto vniuersali vel ppria culpa minime careret. Ande rex clemens et potens tali modo hominū subuenire disposuit: quod melius nūq; excogitari potuit et vnde cōdescendit clementius inde illum eleuauit potētius. Quia enim prius homo ceciderat oportuit vt homo secundus condere qui rectitudinē quā prius homo non tenuerat iste quasi emendando teneret. hec ille. Ideo deus pater pferit cum filio et spū scō dicens illud quod ponit *August.* ibidem. ca. x. Adam p inobediētā mortī addicis merito potest dolere: sed multo grauius ac miserabilius posset lugere si reparationis sue mysteriū diutius ignoraret. Scit enim quod nos angelis delinquentibus nō peperimus: sed inreacperabiliter eos dānauerim. Ideoq; merito multo sibi minus parcendū optari pōt. Denū itaq; qui prius tangendo veritā grauez ruinam fecit satis grauiorem et valde incōparabiliter deteriore desperādo incurreret nisi dominiū aduētum ad instar angelorū minime cadentium cognouerit venturū. Veritatem summa nostra prouidentia qua lapso hominū manū porrigere disposuimus quod tandem ad gratiam redeat ei insinuare velimus: et sub multis miserijs egrotantem de spe recuperāde salutis letificare et quodāmodo pondus infirmitatis ei doloris allentare. curemus. hec ille. Sic ergo primo hominū fuit primitus reuelatus aduētus dñi vt si merito de infirmitate miseria doleret valde tamen de suo sueq; posteritatis remedio ganderet et filiis suis quibus mortis sententiā indigerat: quasi con-

gratuland
tum domi
post sui lap
turali propo
gere valeret
rute diuinit
cano acciper
mines iacē
rant et valde
traheret. *¶*
filijs suis ci
cillabatur.
pape vel in
plicario est
gnata ad h
et sigillata:
sigillata et r
supplicanti
peccati suu
reli et prius
radio celest
dens autem
dignitatem
habito cons
vt materen
uētū si h
rat transig
primus u
liberation
cit *August.*
scripture. *¶*
Prima vi
da sacerdo
do. Tertia
primam fig
tur qui virgo
Et libro diu
dicit sic *Tr*
bel fuisse con
doriū et m
primus gess
qui hostiam
sancio legi
dr. *Genes.*
munera ciu
Tu dñe dei
tens et in m
em si pecca
guitudinē
scimus quā
se emere con
am et verita

gratulando eorum redemptionem per aduē-
tum domini posset intimare. Sciebat enī q̄
post sui lapsus nemo ex eius stirpe more na-
turali propagandus erat qui se vel alios eri-
gere valeret. nisi ille de sursum veniret qui h̄
tute diuinitatis de carne peccatrice sine pec-
cato acciperet humanitatem: cuius qua homi-
nines iacētes erigeret de palude cui inbese-
rant et valde magni: ita dicā conamine ex-
traheret. Alii quippe desiderio adam cum
filijs suis cruciabantur et tali spe pariter reso-
cillabantur. Exemplum: supplicanti domino
pape vel imperatori sit gaudium quādo sup-
plicatio est presentata: maius quādo est in-
gnata adhuc manus quādo est registrata
et sigillata: sed maximū gaudium est quādo
sigillata et registrata offertur et presentatur
supplicanti. Ita in proposito Adam ppter
peccatū suū fuit expulsus de paradiso ter-
restri et priuatus maxima hereditate: q̄ po-
radiso celesti et pro se et pro semine suo. Vi-
dens autem q̄ non poterat redire ad tantā
dignitatem nisi per incarnationem filij dei
habito consilio cum filiis suis compoluerūt
ut mitterent supplicationes deo patri p ad-
uētū filij dei in carnē. Quia vero Adam fue-
rat transgressus: mandan dei ideo abel tanq̄
primus iustus presentauit supplicationes p
liberationem generis humani. de quo abel di-
cit Augustinus libro de mirabilibus sacre
scripture cap. v. Iusticia triplex in abel fuit.
Prima virginitas non generando. Secun-
da sacerdotum munera placita deo offeren-
do. Tertia martyriū fideliter moriēdo. Qui
primam figuram saluatoris gestare concedi-
tur qui virgo martyr et sacerdos esse dicitur.
Et libro diuersarum questionum ad oro hū
dicit sic Tria maxime iusticie preconia in a-
bel fuisse comprobantur scz virginitas sacer-
dotium et martyrius in quibus xpī figuram
primus gessit. ideo ignis missus est de celis
qui hostiam abel sicut sepe factum esse viris
sanctis legimus approbavit. hec ille. Unde
dicit Benē. iij. Respexit dñs ad Abel et ad
munera eius. Supplicatio abel sic cōtinebat
Tu dñe deus noster suauis es et verus: pa-
tiens et in misericordia disponens omnia. Et
enī si peccauerimus tui sumus scientes ma-
gnitudinem tuam. Et si non peccauerimus
scimus qm apud te sumus computari. Nos-
se enī te consummare iusticia est et scire iusticia
am et veritatem tuam radix est immortalita-

tis: sed illū qui primus creatus est a te do-
mine pater orbis terrarum. Et um solus esse
creatus custodiuit iusticias et veritatem tuā
et eduxit illum a delicto suo et dedit illi virtus
tenē continendi omnia. Ab hac ut recessit in-
iustus insipientie sue reliquit hominib⁹ mes-
moriam: ut in his que peccauit nec latere po-
tuerit. Sed non impossibilis est omnipotēs
manus tua que creauit orbem terrarum ex
materia inuisa: sed omnia in mensura et na-
mero et pondere disposuisti. Et nūc enim
valere tibi soli superat semper: et virtuti bias-
chij tui quis resistet? Quā tanq̄ momentus
stare: sic ante te est orbis terrarū: et tanq̄
gutta rois antelucani qui descendit in ter-
ram. Sed et miseris oīum: qm oīa porces et
dissimulas peccata hominū ppter penitentia
Diligis enī omnia que sunt et nihil odisti ho-
rum que fecisti: nec enī odiens aliquid fecis-
sti aut constituisti. Quomodo autem posset
pmanere aliquid nisi voluisses: aut quomo-
do a te non vocatum in esse conseruaretur?
Parcis autem omnibus qm tua sunt dñe q̄
amas aīas. Cum sis ergo iustus iuste omnia
disponis ipsum quoq̄ qui non debet puniri
condēnas et exterum extremas a tua virtute.
Itaq̄ ut bonitatem tuam cogitemus iudi-
cantes et cū de nobis indicat sperem⁹ mīas
tuas. Sapient. xv. xi. et xij. cap. lii. Ne ne me
minis iniquitātū mearū antiquarū cito anti-
cipent nos mīe tue qz paupes facti sum⁹: nū-
nūc. Et diuina nos de salutaris nūc et ppter gliaz
noīis tui dñe libera nos et xpici⁹ elio patris
nris ppter nomē tuū. Hec est supplicatio abel.
Quā supplicationē cū accepisset de⁹ ppter po-
fuit eā filio et spūscō. nūc dicit spūscūs dicit
q̄ non videbat sibi q̄ p nunc fieret tantum
mysterium qz sicut aduentum magni regis
oportet aliquos nuncios precedere ut ppar-
rent subditi ad eū reuerētius suscipiēdū: ita
opz aduentū filij tui in terris multa pcedere
q̄bus hoīes sint parati ad deū incarnatū sus-
cipiēdū ut p mltā documēta hominū mētes
disponant ad ei facili⁹ credendū et fīat auditi-
ores ad impetrandū. Preterea sicut absurdū
fuisse si voluisses solum etates iuueni-
le in hoīe in statu innocentie fuisse qz euacuaf-
semus pulchritudines q̄ ceteris etatib⁹ suas
vices atqz ordines gerunt: sic absurdum est
ab vniuerso genere hūano vicissitudinarias
etates auferre. Nam et ipsū tanq̄ vñus hō
suas etates agit. Si ergo filius tuus nun-

incarnabitur auferemus ab humano genere suas erases. Tunc dicit deus pater spū sancto. Quāto magis differtur medicina tāto periculo sius morbus inualescit. Sapient enim medici est ut periculum morbi deuiet maxime cum puerb. tertio dicatur. Ne dicas amico tuo reuertere et cras dabo tibi cū statim possis dare. Quia vero Abel est inter ceteros homines maxime iustus cum nobis obtulerit de p̄mogenitis sui gregis et de adipibus eorum. ut dicitur Gen. iij. ergo videtur q̄ debeamus exaudire supplicationem eius. Si enim acceptauim⁹ sacrificiū eius quādo misimus ignem ut accēderet hostias eius: quare nō exaudimus petitionem eius. Responde spiritus sanctus dices q̄ aliter est in morbo corporali q̄ spūali. quia ad sanationem morbi corporalis non exigitur infirm⁹ vim medicine et periculum morbi cognoscat quod tamen maxime necessariū est in sanatione morbi spūalis: qm̄ per humilitatem et contritionem spūs sanat. Ideo quāuis medicina corporalis non differat tamē spūalis differri potest. Faciamus ergo sicut facit medicus corporalis qui p̄bet egroto medicinā: parato etiam anteq̄ det p̄fectam medicinā: ita nos exhibeamus generi humano p̄paratōiam medicinā contra morbus peccati originalis p̄ nunc scz oblationē p̄mitiārū et ita factum est. Licet autē Abel sit nobis carus gratus et acceptus et beniuol⁹. tamen rōnabile est ut istum amorē coniungamus discretionī que nō facit accelerari donū ante q̄ expediat ei cui datur. Non autem expedit humano generi hoc donum accipere anteq̄ experimento discat quātū eo indigeat: ut sic acceptum carius habeat. Vere pater sancte p̄pter hoc in nullo habet genus humanum conqueri de nobis quia statuet respōse nō statim pacē tradens ne vilem habeat maritus datam quam non suspirauit dilaram ut habet. xxvij. q. ij. c. statutum est et. Audiens autē demon et cognosces qm̄ abel supplicasset deo patri sup salutē generis humani tūmpt ne exaudiret p̄titiō eius quia videbat angelos descendētes de celo et colloquētes cum Abel sup hoc mysterio. dicebat intra se hoc cognoui a p̄ncipio creationis mee q̄ homo debebat exaltari ad tantā dignitatē ut esset deus. ideo indurū hōiem p̄mum ad peccādū qui eiectus est de paradiso. sed iste abel hoc mysteriū cognoscebat. ideo supplicat deo patri

ut filiū suū mittat in terris et iam est munerā accepta sūt deo. p̄pterea opz me uti armis meis ut hanc rem impedīā. Et statim cōmouit cayn contra fratrem suū abel dicens. Ecce frater tuus abel maliciose. percurat ut benedictio patris tui ad eum pueniat. cum tñ sit minor natu meliora offert sup altare credens placere patri tuo: q̄ tñ in sudore vult⁹ sui vescit p̄ae suo ipse la bores v̄fos dissipat. Iratusq̄ est cayn vehemētē et cecidit vult⁹ eius: dicitq̄ cayn ad abel fratrem suū. Egrediamur foras: cūq̄ essent in agro cōsurrexit cayn aduersus abel fratrem suū et interfecit eum ut dicit Gen. iij. Videns autē deus pater nequitias demonis et p̄cti cayn dixit filio suo vnigenito: quia abel iustus: innocens et sanctus p̄tuit ut descēderet et sanaret gen⁹ humanū: p̄curante dyabolo mortuus est et occisus a fratre suo cayn et subito facta est vox magna in celis dices. Emitte manū tuā de alio. Eripe me et libera me de aq̄s multis et de manu filiorū alienorū. i. demoniorū quorū os locuti est vanitatē et dextera eorū dextera iniquitatis. dicitq̄ filius patri. Quid sibi vult ista vox. Respondit pater filio. Ecce vox sanguis fratris tui abel q̄ frater eius eris p̄ incarnationē. Clamat ad me de terra scz ut mittā te ad eos et eripias eos de interitionibus eorū. Qui dixit fili⁹. Numqd nō tenebre dies dñi et nō lux et caligo et nō splendor in ea. Amos. v. Ip̄si autē sicut adam trāgressi sunt pactū ip̄i p̄uicati sunt in me. Psal. vi. Scz neq̄ dabūt cogitationes suas ut cōuertant ad dñm deū suū: q̄ spūs fornicationū in medio eorū est. et dñm nō cognouerūt. ibides. v. Videns autē deus q̄ malitia hōium esset in terrarē cūta cogitatio cordis hūani intēta ēēt ad malū oī rpe dixit. Et effundā sup cōs oēm indignationē meā: oēs irā furoris mei. Sophonie. iij. Precepit autē de⁹ noe ut fabri caret archā dices. Finis vniuerse carnis v̄cēt corā me: repleta est t̄ra iniquitate a facie eorū et ego disperdā eos cū terra. Factūq̄ ē diluuiū q̄draginta dieb⁹ sup terrā et multiplicare sunt aq̄ et cōsumpta est oīs caro q̄ mouebatur sup terrā et deleuit oēm subz q̄ erat sup terrā. Remāsit autē sol⁹ noe et q̄ cū eo erant in archa. Egrediusq̄ noe cū his qui cum eo erāt in archa. Vidit qm̄ dyabolus sua astutia suponerat hūanū gen⁹ et cogitauit scdō p̄ntare supplicatōē deo p̄fi sup salutē generis humani. Edificauit autē Noe altare dñō

et tollens de cunctis pecoribus et volucribus mundis obrulit holocausta super altare domini dicens. Deus patrum meorum et domine misericordie qui fecisti omnia verbo tuo et sapientia constituisi hominem ut dominaretur creature tue que a te facta est ut disponat orbem terrarum in equitate et iustitia et in directione cordis iudicium iudicet. Non ignoras quoniam iniqua est natio hominum et naturalis malicia ipsorum: quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio: nec timens aliquem et tu veniam dabas peccatis illorum. Quis enim diceret tibi quid fecisti? Quis stabit contra iudicium tuum? Quis in conspectu tuo veniet vindictam iniquorum hominum? Quis tibi imputabit si nationes perierint quas tu fecisti? Nec enim est alius deus preter te, cui cura est de omnibus ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium neque rex neque tyrannus in conspectu tuo inquirent de his quos perdidisti. Cum perierant superbi gigantes spes orbis terrarum ego ad ratem confugiens remisisti seculo semine natiuitatis: quia manu tua erat gubernata. Docuisti autem populum tuum per talia opera quoniam oportet iustum esse et humanum et bone spei fecisti filios tuos: quoniam iudicans das locum penitentie in peccatis. Tu es qui vite et morte habes potestatem. Que in celis sunt has inuestigabit. Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam et miseri filium tuum de altissimis per quem sanabuntur qui cumque placuerunt tibi domine a principio. Sapientia tua et capitulis hec est supplicatio noe. Iuste ergo vocatum est nomen eius noe. Sic enim prophetauerat lamech pater eius deo dicens. Iste consolabit nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra cui maledixit dominus. Genes. quinto cap. Tunc deus pater loquens filio suo precavens in futurum tactus dolore cordis intrinsecus. Delebo inquit homines quem creavi a facie terre. penitet enim me fecisse eos. Genes. sexto caplo. Considerate domini mei istum terrum et videre quod clare deus pater predixit incarnationem filii sui. Quid enim intelligitur per hoc. penitet me fecisse homines: quia malicia hominum multa esset in terra. Deus enim non potest de aliquo penitere: quia omnia videt antequam fiat et sciuit hominem pec-

caturum antequam ipsum crearet. nisi hoc quod multa malicia hominum est. Pro qua nequaquam solvere potest purus homo immo pena renebit filium dei in carne passurum. Et probat hoc deus pater cum subditur. precavens in futurum: id est cogitans de futura filii sui incarnatione que futura erat quo ad nos: sensit enim tacturum a penis et doloribus in triseculisque ad animam et ait tunc delebo hominem: id est derelinquas eum prout christus in cruce clamavit dicens. Deus meus ut quid dereliquisti me? Et cum ad modum hominis considerantis de hominum prodigione sermo apud eum foret: amore nimio victus concludit. Penitet id est penitentia me renebit quia feci hominem. Accepit autem deus sacrificium noe et supplicationem eius. quia ut dicitur. Gene. octavo capitulo. Odoratusque est dominus odorem suavitatis: et ait ad eum. Nequaquam ultra maledicam terre propter hominem. Ecce ego statui pactum meum vobiscum et cum semine vestro post vos. Hoc signum federis quod do inter me et vos et ad omnem animam ventem que est vobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus et erit signum federis inter me et terram. hec tibi. et capitulo nono. Ecce quod expresse deus pater promittit noe se missurum filium suum in carnem prout dicit Iohannes. Apocalip. decimo cap. Et vidit angelum fortem descendentem de celo amictum nube et viris in capite eius. Cum dicit amictum nube: intelligit amictum carne humana: quod corpus christi ad instar nobis fuit purum et leue: et conceptum sine macula. unde Esa. xix. cap. Ascendit dominus super nubem leuem. vidit itaque iohannes arcum divinalis miserationis in quo sunt quatuor colores. scilicet Rubens charitatis et amicitie: croceus benignitatis et innocentie. viridis sinceritatis et pudicie. niger mendacitatis et indigentie. quem deus pater posuit in nubibus nostre mortalitatis et liquescentie. Vide ergo arcum et benedic qui fecit illum. Valde enim speciosus est in splendore suo. Sicut et ecluz in circuitu glorie sue manus excelsi aperuerunt illum. Eccli. xlii. ca. Videns autem dyabolus quod deus proposuerat saluare genus humanum per incarnationem filii dei eterni et cogitans quod noe erat vir iustus atque perfectus in generationibus

In festo natiuitatis dñice Sermo XII

fuis: et cum deo ambularet. ut habet. *Gen. vi.* Imens ne id subito fieret et sic perderet dñum suum super humano genere adinuenit nēroth gygantem robustum venatorum et cepit eum de superbia dicēs. Audivisti a patribus tuis qualiter deus dissipavit totum genus humanum per aquas diluvij timeo ne id accidar tibi et posteris tuis. Contra hoc unū remedium habeo: scilicet ex quo omnes hoies esis simul et eiusdem ydionatis anteq̃ dispergamini per mundum facite vobis turrem altam usq̃ ad celum ad quam salubriter confugere possitis si iterū fieret diluvium aquarū super terram. Statimq̃ nēroth elevatus in superbia cogitavit ut faceret quē admodum dyabolus ei suggererat. Unde *Gen. xi.* dic. Erat autem terra labij unius et sermonū eorūdem. Cumq̃ hoies proficiscerēt de oriente inuenerūt campū in terra senaar et habitaverunt in eo. Dixitq̃ alter ad proximum suū. Venite faciamus lateres et coquamus eos igni. Dabueruntq̃ lateres pro saxis et bitumē pro cemento: et dixerunt. Venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen pertingat ad celum: et celebremus nomen nostrum anteq̃ dividamur in universas terras. Descendit autē dominus ut videret civitatē et turre quā edificabāt filij adam et dixit. Ecce vnus est populus et vnū labium omnibus: ceperuntq̃ hoc facere nec desisterunt a cogitationibus suis donec eas opere complerent. Venite igitur descendamus et confundam⁹ ibi linguā eorū: et non audiet vnusquisq̃ vocem proximi sui. Atq̃ ita diuisit eos dominus ex illo loco in universas terras: et cessauerunt edificare civitatē. Idcirco vocatur est nomen eius babel: quia ibi confusum est labium vniuersę terre. Et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. hec tibi. Tunc genus humanū dereliquit dominus deus suū factorem et recessit a deo saluari suo. De quibus dicit *Sapient. xiiij. capit.* Hanc sunt oēs hoies in quibus non subest scientia dei. Et de hijs que videmus bona non potuerunt intelligere eū qui est neq̃ operibus attendentes potuerunt cognoscere quā esset artifex: sed aut ignem: aut spū: aut citratum aerem: aut gyrū stellarū: aut aquā: aut solem: aut lunā rectores orbis terrarū deos putauerunt. Et in fine loquens de humano genere ydolatra ante dicit sic: Non erubescit loq̃ eū illo qui sine q̃a est: et p sanitate q̃

dem infirmum deprecatur: et pro vita mortuū rogat: et in adiutorium inuocare: et p interire petit ab eo q̃ ambulare non potest: et de acq̃rendo: et de operando: et de omni rerū euentu petit ab eo q̃ in omnib⁹ inutilis est. hec tibi. Et beatus Augustinus lib. xvi. de civitate dei. ca. xij. dicit sic. Sicut ergo scriptura sancta indicante didicimus in regione caldeorū natus est abraham q̃ terra ad regnū pertinebat assyriorū. Apud caldeos autē iaz etiā tunc superstitiones imple p̃ualebant quē admodū per ceteras gentes. Una ergo thare domus erat. de qua natus est abraham in qua vnus verus dei cultus remanserat quōdā et ipse sicut iam manifestior dei p̃p̃s in egypto: ita in mesopotamia seruissē dijs alienis iesu naue narrante referat. ceteris ex p̃genie illius hebrei in linguas paulatim alias et in nationes alias postea defluentibus. Proinde sicut p aquarū diluvium vna domus noe ad repandū genus humanū remanserat. sic in diluvio mulierū superstitionū p̃ vniuersum mundum vna remanserat domus thare: in qua custodia est plantatio cultus dei. hec ille. Abraham autē postq̃ obtulit sacrificij deo sibi qd sibi mandauerat deus. ut habet. *Genes. xij.* Presentavit supplicationē deo patri dīc. Inualuerūt super te vba hominum dicentū. Hanc est q̃ seruit deo: et qd emolumentū qd custodiimus. p̃cepta eius: et qd ambulauim⁹ tristres corā dño exercitū. *Malach. iij.* Nūquid perdes iustū cū impio. Absit a te vr̃e hanc facias et occidas. i. dānes iustum cum impio. Et atq̃ iustus sicut impius. Non est hoc tuū qui iudicas oēm terram nequaquā facias iudiciū. *Genes. xliij. ca.* Nec est supplex cario abrahe qua petit vt deus pater mutet filij suū in carnē ad redēptionē hominum: et si nō p̃scitorū et dānatorū: saltē ad redēptionē iustorū p̃destinatorū. Tūc deus pater septies apparuit abrahe cōfortando ipsum quas liter supplicationē eius acceptauerat: et eoz signauerat que oīa habent a. xij. ca. *Genes.* usq̃ ad. xliij. ca. eiusdē. vt ps. Primo p̃misit sibi deus eū in magnā gentē magnificādū non explicando an hoc fieret in semine suo vel nō. Secdo p̃misit sibi deus eū magnificādū et in se et in semine suo in sempiternum p̃pterea qd abrahā edificauit altare dño. Tertio dedit sibi deus vī: totā cōtra āctū reges cui cū occurriss̃ melchisedech dedit decimas ex omnibus. Quarto: p̃misit sibi deus qd am-

In
placido eius
re ab eo m
ancilla. Qu
explicat sibi
ra: hunc cri
furum: mēdo
sonis esse in
ris suis. Sex
misterium et
filium: non h
rat sibi filium
re cōmitem
in solo filio l
plēda. prop
vt offerat ill
braham p̃p̃e
in illo obrine
deus explicat
benedicti de
de dicit sunt
dicit et semini
in vno et sem
autem suppl
eam et fecit m
ret apud de
intenderet d
sum qd poss
p̃misit. H
cauit abra
Per mem
cam sibi et
las celli velt
Possidebit
et benedicti
re qd obedi
oculos suos a
dibamus fun
dinationes ill
bonū fūmā
cificatus spū
puerit in re
Berlapadē
vrij. Saluato
hec oīa abra
Job. viij. H
videret dicit
autem dem
plicatio era
ris humani
daretur epe
illud. Ecce
tundis ge

placido eius esset in filio naturali egrediens
 te ab eo non explicando an esset de libera et
 ancilla. Quinto iam habito filio de ancilla
 explicat sibi qd habiturus est filium de libe-
 ra: et hunc etiam vt primum in magnam gentē
 futurum: ideo a modo vult pactum circunci-
 sionis esse in carne sua et in omnibus poste-
 ris suis. Sexto reuelat sibi diuine trinitatis
 misterium et breue tempus habēdi prefatus
 filium: non natura sed gratia. Septimo nar-
 rat sibi filium ancille non esse cum filio libe-
 re cōmiscendum: sed potius reiiciendum: qz
 in solo filio libere est promissio pfata adim-
 plēda. propter quod exegit deus ab abraha
 vt offerat illum sibi in holocaustum vt scia-
 braham plenius promeretur et certificetur
 in illo obtinere promissa. Ecce qd gradatim
 deus explicauit sibi promissionem seminis
 benedicti de quo dicit aplos Gal. iij. Abra-
 he dicte sunt promissiones et semini eius. Nō
 dicit et seminibus quasi in multis: sed quasi
 in vno et semini tuo qui est christus. Vnde
 autem supplicatione statim deus signauit
 eam et fecit muniam et cum abraham insta-
 ret apud deum patrem vt sibi reuelaret qd
 intenderet dicēs domine deus. vnde scire pos-
 sum qd possessurus sum terram hanc quam
 pmisisti. Venit angelus domini de celo et vo-
 cauit Abraham dicens illud. Genes. xxi. ca.
 Per memetipsum iurauit dñs: benedi-
 cam tibi et multiplicabo semen tuū sicut stel-
 las celi velut arenā que est in litore maris.
 Possidebit semē tuū portas inimicōz suoz
 et benedicent in semine tuo omēs gētes ter-
 re qz obedisti voci mee. hec ibi. Eleuans autē
 oculos suos abrahā cū o cubuissz sol appuit
 cubitus fumans et lapas ignis transiēs per
 diuisiones illas. vt habet. Gene. xv. Per ci-
 banū fumantē intelligit vterus virginis san-
 ctificatus spū sancto. Luce. ij. Spū sanctus in-
 pueniet in te et virtus altissimi obducat tibi
 Per lapadē intelligit xps. Juxta illud. Esa.
 lxiij. Saluator eius vt lapas accēdat. Propē
 hec oīa Abraham gauisus est valde. vt dicit.
 Job. viij. Abraham pater vester exultauit vt
 videret diem meum: vidit et gauisus est. Et
 autem demon cognouit exultasse quia sup-
 plicatio erat signa pro redemptione gene-
 ris humani et valde timens ne subito man-
 daretur executioni cogitauit intra se dicens
 illud. Eccl. xliij. Abraham magnus pater mul-
 titudinis gentiū et non est inuentus similis

illi in gloria. qui conseruauit legem ex celsi. et
 fuit in testamento cū illo. In capite eius sta-
 re fecit testamentū: et in reparatione inuētus
 est fidelis. ideo iureiurando dedit illi gloriā
 in gēte sua crescere illi quasi terre cumuli et
 vt itellas exaltare semen eius et hereditari il-
 los vsqz ad mare et a flumē vsqz ad terminos
 orbis terre. hec ibi. Sz conabor talē turpitu-
 dinē pēti in humanū gen? seminare qd deus
 nunqz dignabit hanc naturā assumere: s. vis-
 cū sodomie et ex tūc tēpauit humanū gen?
 de hoc vicio. Moyses aures sodomie pestulā-
 erant et pētores corā dño nimis. vt dicit. Gen.
 xij. de qbus dicit Paulus. Roma. i. Fēmine
 eoz immutauerunt naturā vsum in eū vsum
 qd est contra naturā. Similiter autē et masculi in
 masculos turpitudine opantes relicto natu-
 rali vsum femine exarserūt in desiderijs suis in
 inuicē et mercedē quā oportuit erroris sui in
 semetipsis recipientes. hec ibi. Exempli ha-
 bes. Gen. xix. de duobz āgelis quos loth sus-
 cepit hospitio qbus vim faciebāt sodomite
 ppterea dixit deus abrahe. Eramor sodomo-
 rum et gomorreoz multiplicatus est et peccā-
 eoz aggravatū est nimis. Descendā et vide-
 bo vtrum clamorē opere cōpleuerint. Et cū
 non essent inuenti decem iusti iusti dñs pluit
 super sodomiam et gomorā sulphur et igne
 de celo: et subuertit ciuitates has et omēs ciui-
 ca reg onem et vniuersos habitatores vbiū
 et cuncta terre virentia. Et vxor loth respici-
 ens post se versa est in statuam salis. ideo
 Augustinus. xvi. de ciuitate dei. capi. xxi. di-
 cit sic. Post hanc promissionem liberato de
 sodomis loth et veniente igneo ymbre de ce-
 lo tota illa regio impie ciuitatis in cinerem
 versa est: vbi stupra in masculos in tantā cō-
 suetudinē conualuerāt: quantā solent leges
 alioz factorū prebere licentiā. hec ille. Et ne
 genus humanū crederet deū patrē fuisse mē-
 titum abrahe de missione filij sui in carnē dis-
 cit Aug. lib. xvi. de ciuitate dei. ca. xxvi. Ac-
 cepit etiā ysaac tale oraculū quale aliquoti-
 ens pēti? acceperat. de quo oraculo sic scriptū
 est. Facta est autē fames sup terrā pter famē
 qd prius facta est tpe abrahe. Abijt autē ysaac
 ad abimelech regē philistinor et gerat. Ap-
 paruit autem illi dominus et dixit. Noli tēse-
 dere in egyptum: habita autem in terra quā
 tibi dixero et incole terram hanc et ego ero
 tecum et benedicam te. Tibi enim et semini
 tuo dabo omnem terram hanc: et statuam

testamentum meum quod iuravi abrahe patri tuo: et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: et dabo semini tuo omnes terras has: et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. pro eo quod obaudiuit abraham pater tuus vocem meam: et custodiuit precepta mea: et mandata mea: et iustificatus es meis: et legitima mea. hec ille. Sed dum esset annorum quadraginta ysaac duxit uxorem Rebekcam. ut auget eam duceret quando ab eius patre in mesopotamia missus est seruus eius quod aliud demonstratur cum eodem seruo dicit abraham. Pone manum tuam sub femore meo: et adiurabo te per dominum deum celi: et domini terre ut non sumas uxorem filio meo ysaac de filiabus chanaanorum: nisi dominum deum celi: et dominum terre in carne que ex illo femore erabatur fuisse venturum. hec Augustinus eodem libro cap. xxvij. Duo ergo ysaac filij esau et iacob pariter crescunt. Primarius maioris transfunditur in minorem eo quod prelo lentile vendiderit primogenita sua. Genes. xxx. Cum autem venisset ysaac ad benedictionem filiorum suorum benedixit minorem pro fratre maiore. Genes. xxvij. Et Augustinus. xvi. de ciuitate dei. ca. xxxvij. dicit. Ipsa autem benedictio qualis est. Ecce inquit odor filij mei sicut odor agri pleni que benedixit dominus. Et det tibi dominus de rose celi: et de pinguedine terre: vberetatem et multitudinem frumenti: et vini: et olei: et seruiant tibi gentes: et adorent te principes: et fias dominus fratri tui. Qui maledixerit te erit maledictus: et qui benedixerit te benedictionibus repleat. Benedictio ergo Jacob predicatio christi est. In omnibus gentibus: hoc fit: hoc agit. lex et prophetia est in ysaac. Etiam per os iudeorum christus ab illa benedicitur velut a nesciente: quia in ea ab eis ipse nescitur. Odore nominis christi sicut ager mundus impletur. Eius est benedictio de rose celi. id est de verborum pluuia diuinorum: et de vberitate terre. id est de aggregatione populorum est et multitudo frumenti et vini. id est multitudo quam colligit frumentum et vinum. in sacramento corporis et sanguinis eius. Et seruiunt gentes ei: ipsum adorant principes: ipse est dominus fratris sui: quia populus eius scilicet christianus dominatur iudeis. Ipsum adorant filij patris eius: hoc est filij abrahe secundum fides quia et ipse filius est abrahe secundum carnem. Ipsum qui maledixerit maledictus est: qui be-

nedixerit benedictus est. Christus inquit non steretiam ex ore iudeorum: quibus errantius sed tamen legem prophetarumque cantantium benedixit. id est veraciter dicitur et alius benedicti putantur qui ab eis errantibus expectatur. hec ille. Tunc demon videns quoniam nihil profecerat: sed potius deus benedixerat generi humano in figura iacob. concitauit animum esau contra iacob fratrem suum ut eum occideret: et sic deperiret huiusmodi benedictio. ideo dicitur Genes. xxvij. Odes rat enim semper esau iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater. Dixitque in corde suo. Veniant dies luctus patrie mee: et occidam iacob fratrem meum. Tuncia sunt hec Rebece que mittens et vocans filium suum iacob dicit ad eum. Ecce esau frater tuus minatur ut occidat te. Tunc ergo filii audi vocem meam et consurgens surge ad laban fratrem meum in aram: habitabisque cum eo dies paucos donec quiescat furor fratris et cesser indignatio eius: obliuiscaturque eorum que fecisti in eum. hec ibi. Erye dicit beatus Augustinus libro de ciuitate dei cap. xxxvij. Pergens itaque iacob in mesopotamiam in somnis accepit oraculum de quo sic scriptum est. Et exiit iacob a puteo iurationis et profectus est in charram et inde venit in locum et dormiuit ibi: occiderat enim sol illo: et conuincit. et ecce scala stabilita super terram cuius caput pertingebat in celum et angeli dei ascenderant et descenderant per illam et dominus incumbebat super illam et dixit. Ego sum deus abraham patris tui: et deus ysaac noli timere. Terram in qua tu dormis super eam tibi dabo illam et semini tuo: et erit semen tuum sicut arena terre et dilatabitur supra mare et in affricam et in aquilonem: et ad orientem: et benedicens in te omnes tribus terre et in semine tuo. Et ecce ego sum tecum custodians te in omni via quacumque ibis et reducas te in terram hanc. quia non te derelinquam donec faciam omnia que locutus sum tibi. Et surrexit iacob de sono suo: et dixit. Quia est dominus in loco hoc et ego nesciebam: et timuit et dixit. Quod terribilis locus hic non est hic nisi domus dei et hec porta est celi. Et surrexit iacob et sumpsit lapidem quem suppositus capiti suo et statuit illum in titulum: et superfundit oleum in cacumen eius: et vocauit nomen loci illius domus dei. Hoc ad prophetam

nam pertinet
fudit oleum
Nec enim ad
sacrificium
i. ad vnde
quod ad ma
Scalam ver
opime in m
ubi cu dixit
ta in quo do
istam visio
loco ait. Al
celum
er descend
Cush autem
medice fili
dus erat et p
pphetice ben
auferetur sec
eius: donec v
erit expectati
bolus quonia
anteq filius
uit filios Jac
committend
u. q. d. iij.
induxit eos
mentis. Sed
Joseph fra
mine pessim
poterat ei
eum simae
Et vidit Jac
num. lib. iij. d
principes be
opia laborare
frumentarie
res inuolera
Tum interu
ranit de man
quadringent
postea lex illa
one ostendit
enim populu
dente angelo
per facti gra
uata in mon
re audira epe
suum man
tens tenere in
omni exercitu
gessu solitu

tiam pertinet. nec more ydolatrie lapidem p
fudit oleo Jacob velur faciens illum deum.
Neq; enī adorauit eundem lapidem vel ei
sacrificauit. sed qm̄ xpi nomen a crismate ē
hab vinctōe. p̄feto figuratus est hic aliqd
quod ad magnūm pertineat sacramentum.
Scalam vero istam intelligit ipse saluator
opime in memoriam reuocare in euāgelio
vbi cū dixisset de natanale. Ecce vere israeli
ta in quo dolus non est quia israel viderat
istam visionem ipse est enim iacob. Eodem
loco ait. Amen amen dico vobis. videbitis
celum apertum et angelos dei ascendentes
et descendentes super filium hominis: h̄ ille
Cui autem iacob moriturus in egypto be
nedixeret filios suos quia de tribu iuda oriū
dus erat xps fm̄ carnem: quāmodū iudā
p̄pheticē benedixerit habetur Bēn. xlii. Nō
auferetur sceptrum de iuda: et dux de femore
eius: donec veniat qui mittendus est: et ipse
erit expectatio gentiū. Tunc cognouit dya
bolus quoniam p̄figebat certum tempus
anteq̄ filius dei carnem assumeret. concita
uit filios iacob ad grauissimum peccatum
committendus. Et vt dicit sanctus Thomas
ii. q. ii. art. xii. ad quartum dicendum
induxit eos vt cōfiterentur cum pecoribus et lu
mentis. Ideo dicit Bēn xxxviij. Accusauitq;
Ioseph fratres suos apud patrem suū et
miser pessimo ppter quod oderant eum: nec
poterat ei quicq; pacifice loq; sed viderūt
eum ismaelitis qui duxerunt eū in egyptū
Et vt dicit Lactantius diuinariū institutio
num. lib. iij. ca. x. Ad maiorem nostrū qui erant
p̄ncipes hebreorum cum sterilitate atq; in
opia laborarent transferunt in egyptum rei
frumentarie gratia. ibiq; diutius commorā
tes intolerabili seruitutis iugo p̄mebantur
Tum misertus eorū deus eduxit eos ac libe
rauit de manu regis egyptiorū: post ānos
quadringētos et triginta duce moysē p̄ quē
postea lex illis a deo data est. In qua educti
one ostendit suam virtutem deus. Traiecit
enim populum in medio mari rubro piece
dente angelo et scindente aqua: vt populus
per sicci gradū posset. quem vt ait poeta. Cur
uata in montis facie circumferit vnda. Qua
re audita tyrannus egyptiorum cū magna
suorum manu insecutus ē et mare adhuc pa
tens temere ingressus coctibus aquis cui
omni exercitū deleuit est. Hebrei vero in
gressi in solitudine multa mirabilia viderūt

hec ille. Tunc moyses orauit ad deum p̄
trem vt supplicationem iam signatam ad
vocem precedentium patris sibi mandaret
dicens. Dominator deus misericors et clemēs
patiens ac multum misericors et verax qui
custodis misericordias in milia: qui auersa
iniquitatem et scelera atq; peccata. nullusq;
apud te per se innocens est: qui reddis iniq;
tatem patrum filiis ac nepotibus in tertiam
et quartam generationem. Exo. xxxij. Re
cordare Abraham. Isaac et Jacob quib; ius
rasti per te metipm̄ dicens. Multiplicabo se
men vestrum sicut stellas celi: et vniuersam
terram hanc de qua locutus sum dabo semi
ni vestro et possidebitis eam semper. ibidem
xxij. Obsecro domine mitte quē missurus
es. ibidem. iij. Nec est oratio moysi. Et cur
esset moyses in monte dei ore apparuit ei
dominus in flamma ignis de medio rubi
et videbat q̄ rubus arderet et non combureba
tur. Exo. iij. Super quo dicit Augustinus in
sermone. Magne admirationis gratia. In
ineffabilis suauitas. Ineffabile maguū
sacramentum: ipsa eadem virgo ipsa mater
domini ipsa dei genitrix ipsa ei⁹ ancilla: plas
matio eius ipsa quē genuit. Quis ista vnq;
audiuit? quis vidit talia? quis hec excogita
re potuit: ut mater virgo esset: intacta gene
raret: que virgo permaneret. sicut rubus com
buri videbatur et ab igne non cremabatur. ita
virgo sancta genuit deum. sed intacta p̄ma
fit. Adarer effecta est: sed virginitatem non
amisi. mater filij facta est: et castitatis sigillū
non perdidit: hec ille. Et statim moyses lo
cutus ad populum israel: dixit. Dominus
de syna venit: et de seir ortus est nobis. Ap
paruit de monte pharaui: et cum eo sanctorū
milis. In dextera eius ignea lex dilexit pos
pulos. Omnes sancti in manu illi sunt et q̄
appropinquant pedibus eius accipient de
doctrina illius. De benedictione domini ter
ra eius plena est. de pomis celi et rore atq; a
byssis subiacente. de pomis fructuū solis ac
lune: de vertice antiquorum montium: de po
mis collium eremorum: et de frugibus terre
et de plenitudine eius. Benedictio illius qui
apparuit in rubro viciat super caput ioseph
et super verricem nazarei inter fratres suos.
Quasi primogeniti thauri pulcritudo eius.
Deutero xxxij. Prop̄heram de gente tua et
de fratribus tuis suscitabit tibi dominus de
us: ipsum audies. Omnis anima que non

audierit, pphetam illum exterminabitur de populo suo. ibidem. xviij. Et vt dicit lactantius vbi supra. Cum dyabolus cognouisset grandia beneficia que deus illi populo contulerat temptauit eos: vt sic mysterium incarnationis impediret. vnde dicit sic. Cum sciti paterent ictu virge ruge percussa, psluit fons aque populumq; recreauit. Quo rursus eluriente celestis alimentis pluuia descendit. qui et coturnices in castra eorum induxit vt nō modo pane celesti: sed etiam instructiorib; epulis sori arant. Pro his tamen diuinis beneficijs honorem deo non reddiderunt: sed depulsa iam seruitute iam siti fameq; de posita: in luxuriam prolapsi ad prophanos egypciozum ritus animos transulerunt: h ille. ideo dicit Numeri. xx. Dixitq; dominus ad moysen et aaron. Quia non credidistis mihi vt sanctificaretis me coram filiis isrl: nō introductis hos populos in terram quam dabo eis. Super quo dicit Augustinus libro xvi. contra faustū. Arguitur moyses voce diuina qd eius fides ad aquas de petra haurit dam aliquantulum titubauerat: quod ei cum peccato petri potest esse comune qui in medijs fluctibus similis fidei defectu titubauit, et libro secūdo de penitētia dicit sic. Voluit deus vt non per moysen sed per iesum. i. nō per legem sed per gratiam populus terram p missionis intraret vt xpm figuraret et celestē patrias. Tunc pcepto domini. de singulis tribubus allate sunt virge in tabernaculum testimonij. Virga autem aaron die altera produxit flores et frondes: et peperit nuces seu amigdalas: vt habetur Numeri. xviij. Super quo dicit augustinus in tractatu de virginitate. Virga aaron protulit quod ante non habuit. Naz nō radicata plantario: nec de fossa sarculo: nec animata succo: nec fecundata seminario: cuz illi deessent vniuersa iura naturę: protulit virga quod nec femine suggeri potuit nec radice. Virga ergo protulit contra naturam nuces educere: sic et vgo maria potuit contra naturam eius dei filijs generare. Dicat mihi inde? incredul? quēadmodum arida virga fronduit floruit et nuces protulit et ego dicam illi quēadmodum maria dei filijs contcepit et peperit. sed pfecto nec ille virge edēptum poterit explicare: nec ego virginis partum. virge nitorem floris non leste emissio: nec virginis pudorem sacri corporis educio hec ille. Dyabolus autem intelligens psum-

ditatem mysterij incarnationis xpi concitata aaron et mariam sorores eius et moysen dicentes illud Numeri. xij. Num per solum moysen locutus est dominus. Nonne et nobis similiter est locutus? Quod cū audisset dñs iratus est valde et eos. Erat enim moyses vir mitissimus sup omis hoies q morabatur in terra. Statimq; locutus est dñs ad eū et ad aaron et ad mariā. Egredimini vos tñ tres ad tabernaculū federis. Et qz fuisset egressi descendit dñs in colūna nubis et stetit i ierōitu tabernaculi vocās aarō et mariā. Qui cū essent: dixit ad eos. Audite smjōes meos. Si qis fuerit inf vos ppha dñi i visioe appebo ei vl p sōmū loqr ad illū. Et nō talis vni me? moyses. Dixit enim ad os loqr ei et c. Fratresq; dñs abiit et ecce maria appuit eadē lep qm m: sed ad ofonē moysi curata est: h ibi. Et vt dicit Augustinus libro. xviij. de ciuitate dei. c. ij. diximus ab initio ad abrahā pmissionum dei duas res fuisse promissas. vnam scz qd terram chanaam possesurum foret semē eius quod significat: vbi dictum est. Vade in terram quam tibi demonstrauero et faciam te in gentem magnam. Aliam vero longe prestantiorē non de carnali: sed de spūali semine: per quod pater ē nō vni? tñ gentis israelitice: sed omniū gentiū que fidei eius vestigia sequūtur: quod promitti cepit his vbiis: et benedicentur in te omnes tribus terre. Et deinceps alijs multis admodum testimonijs. hec duo promissa esse monstrant. Erat ergo iam in terra pmissionis semen abrahe. i. populus isrl fm carnem atq; ibi non solum tenendo ac possidendo ciuitates aduersariorum. verū etiam reges habendo regnare iam ceperant. impletis de ipo populo pmissionibus dei: magna iam ex parte non solum que tribus illis patribus Abraham Ysaac et Jacob. et alijs qbuscūq; dictis vel signis aut figuris temporib; eorum facte sunt. verū etiam que per ipm moysen per quem populus idem de seruitute egyptiaca liberatus: et per quem cuncta preterita reuelata sunt temporibus eius cum populum per heremū duceret: facta fuerant. Neq; aut per in signem ducem iesum nauē: per quem populus ille in pmissionis reductus est terram: qui expugnatīs gentibus eam diuodēdm tribubus quibus deus iusserat diuise. impleta fuerat pmissio dei de terra chanaā: nec tamen adhuc pphētabatur futurus: sed

Bea
on

In festo natiuitatis dñice **Sermo XII**

expectabatur implendum hec ille. Huius ma-
ximo duci reuelatum est mysterium incar-
nationis filij dei. Unde dicitur Josue. x. Di-
xitq; Josue. Sol contra gabaon ne mouea-
ris et luna contra vallem baylon. Steterunt
q; sol et luna donec videretur se gens de-
inimicis suis. Stetit itaq; sol in medio celi
non festinavit occumbere super terram spa-
tio vnius diei hec tibi. Hoc erat signum q; fi-
lius dei debebat stare hodie in medio celi. i.
medio vteri virginis et in gremio et prese-
pio et quiescere ab omni contagio. lux illud
pme Petri. ij. Qui peccatum non fecit nec
dolus inuentus est in ore eius. ideo dicitur
Ecclesiastici. xlvj. Nam hostes ipse dominus
percutit: aut non iracundia eius impeditus e-
st: et vnus dies factus est quasi duos. Inuo-
cauit altissimum potentem in oppugnando
inimicos vndiq; et audiuit illius magnus et
sanctus deus: hec tibi. Et autem cognouit
dyabolus q; filij israel intrauerat terram p-
missionis cogitauit contra eos prouocare ira-
dei sicut dicitur Iudic. secundo. Surrexerunt
qui non nouerant dominum et opera que fe-
cerat cum israel. Feceruntq; filij israel in alium
in conspectu domini et seruiuerunt Baalim
ac dimiserunt dominum deum patrum suo-
rum qui eduxit eos de terra egypti et secuti
sunt deos alienos: deosq; populo-
rum qui habitabant in circuitu eorum: et adorauerunt
eos et ad iracundias concitauerunt dominum
dimittentes eum. et seruientes baal et as-
torib. Iratusq; est dominus contra israel et
tradidit eos in manus dissipantium qui cepe-
runt eos et vendiderunt hostibus qui habi-
tabant per gyrum: nec potuerunt resistere ad-
uersarijs suis: sed quocunq; pgerere voluisset
manus domini erat super eos sicut locutus
est et iurauit eis et vehementer afflicti sunt:
hec tibi. Suscitauit autem dominus iudices
qui liberarent eos de manibus vastantium
qui suscitauit eis saluatores et liberauit eos
ibidem tercio. Et apparuit angelus domini
Bedeoni et ait. Dominus tecum fortissime
viro-
rum. Dixitq; ei Bedeon. Obsecro mi
domine: si domus nobiscum est cur ergo
apprehenderunt nos hec omnia? Ubi sunt
mirabilia eius que narrauerunt patres no-
stri atq; dixerunt. de egypto eduxit nos do-
minus. Nunc aut dereliquit nos et tradidit
in manibus Adadian. Resperxitq; ad eum
dominus et ait. Uade in hac fortitudine tua

et liberabis israel de manu Adadian. Scito
q; miserum te. Et cum requisisset signum
dixit ad dominum et ait. Si saluum facies
per manum meam israel sicut locutus es po-
nam hic vellus lane in area. Si ros in solo
vellere fuerit: et in omni terra siccitas: sciam
q; per manum meam liberabis israel. Res-
ponsumq; est ita. Et de nocte confurgens et ex-
presso vellere concham rose compleuit. Di-
xitq; rursum ad dominum. Pro vt solum
vellus siccus sit: et omnis terra rose madens
fecitq; dominus nocte illa vt postulaue-
rat et fuit siccitas in solo vellere et ros in
omni terra: vt habet Iudicum sexto. Super
quo dicit Petrus rauennas. Vellus inquit
cum sic corpore nescit corporis passionem
Sic vnguitas cum sit in carne. vitia cum carnis
ignorat. Celestis ergo ymber dei scilicet fili-
us in virginem vellus: placido descendit il-
lapse et tota deitatis vnda bibulose nostre
carnis descendebat in vellere: donec etiam
partu emissus in terris omnibus pluuiam
salutis effunderet: hec ille. ideo cantat eccle-
sia. Quando natus es ineffabiliter de virgi-
ne tunc implere sunt scripture sicut pluui-
a in vellus descendisti vt saluum faceres ge-
nus humanum: te laudamus deus noster.
Cognoscens autem dyabolus sacramen-
tum incarnationis filij dei ex victoria quas
habuit Bedeon contra Adadianitas tem-
perauit populum israel vt faceret malum co-
ram domino. Unde vt habetur Iudicum
octauo. Dixit Bedeon ad eos. Anam peti-
tionem postulo a vobis. Date mihi ihaures
ex preda vestra. Inhaures enim aureas tunc
israelite habere consueuerant. Qui respo-
derunt libentissime dabant. Et pandentes
q; super terram pallium proiecerunt in eo
ihaures de preda. Fecitq; ex eis Bedeon
ephod et posuit illud in ciuitate sua effra.
Fornicatorq; est omnis israel in eo: et factus
est Bedeon et omni domui eius in ruinam
hec tibi. Tandem apparuit angelus domi-
ni Adanue et vxori eius et dixit ad ea. Stes-
tilis es et absq; liberis. sed concipies et pa-
ries filium et erit nazareus dei ab infantia
sua. ipse incipiet liberare israel de manu phi-
listinorum. vt habetur Iudicum. xij. Et istud
erat figura sacramenti incarnationis filij dei
prouit Augustinus tractans illud Adanue
quoniam Nazareus vocabitur: dixit sic.
Dicitur est nazareus et Sanson vir potens

In spū et virtute roboris. Sed in typo. cui ge-
sta si cōsideremus in eo quoq; exempla do-
mini p̄figurata cognoscimus. Ille septem
crines habuit: huic septiformis spūs et septe
ecclesie sunt. Illi omnis virtus fuit. huic ois
virtus in deo est: quia caput xp̄i deus est vt
ap̄stolus manifestat. In illo x̄tus obscu-
ra. in hoc celata diuinitas. Sanson iter faci-
ens leonez manibus enecauit: dominus ac
saluator noster per suscepi corp̄is sacramē-
tum leonem. scz dyabolum extensis in cruce
manibus iurcerit. Sanson de ore leonis fa-
uum mellis abstraxit: dominus de faucibus
dyaboli. plebem suam que sibi sacra est fide
dulcis per fidez eripuit. Sanson populū isrl̄
de bellatis hostibus saluauit: dominus extin-
ctis demonibus populum suum de morte per
pena liberauit. Sanson oblerat post claudis
in ciuitate: dominus oblerato et obfignato
claudis mo numento. Sanson fractis seris
subtraçitq; portis securus euadit: dominus
ruptis iserni obicibus ap̄ertoq; sepulcro re-
cepto corpore a morte liber egredis. Postre-
mo sanson moriens inimicos suos cōcussis
edificijs ruina comprimit. dominus tūc cū
mori dignatus est non vna domo sed omni
mūdo conculso dyabolum euz suis angelis
vniuersis extinxit: hec ille. Ideo lactantius
vbi supra dicit sic. Hieruz iudicibus regimē
eorum tenentibus prauas religiones sepe
susceperāt atq; offensus ab his deus toties
alienigenis subiugabar: donec rursus peni-
tētia populi mitigat⁹ liberaret eos a fuitute
hec ille. Sicut autem dicit beatus augustin⁹
xviij. de ciuitate dei. c. iij. Hely sacerdote re-
probato substitutus in dei ministerium Sa-
muel simul officio funerus sacerdotis et iudi-
cis magnam mutationem rerum futuraruz
p̄nūciat. et. v. c. dicit sic. Sed hec enidētius
ad ipm hely sacerdotē missus loquit homo
dei. Sic enī scriptum est. Et venit homo dei
ad hely: et dixit. Hec dicit dominus. Reue-
lans reuelatus sum ad domuz patris tui cū
essent in terra egypti serui in domo pharao-
nis et elegi domum patris tui ex omnib⁹ sce-
ptis domus israel mihi sacerdotio fungi vt
ascenderent ad altare meum: vt incenderet
incensuz: vt portaret ephor et dedit domui pa-
tris tui omnia que sunt ignis filiorum israel
in escam. Et vt qd respexisti in incensum me-
um et in sacrificium meum impudēt oculo:
et glorificasti filios tuos super me bñdicere

primicias nominis sacrificij in israel in con-
spectu meo. Propter h̄c dicit domin⁹ isrl̄
dixi. Domus tua et domus patris tui transi-
bunt coram me in eternum et nūc dicit dñs.
Nequa q̄. sed glorificantes me glorificabo:
et qui spernit me spernet. Ecce dies veniunt
et exterminabo nomen tuū et semen domus
patris tui: et nō erit tibi senior in domo mea
omnibus diebus: et viruz exterminabo tibi
ab altari meo vt deficiant oculi eius: et deflu-
at anima eius: et omnis qui sup̄fuerit dom⁹
tue deciderit in gladio viroꝝum. Et hoc tibi fi-
gnū qd veniet super duos filios tuos ophni
et phinees: vna die morientur ambo et suscita-
bo mihi sacerdotem fidelem qui omnia q̄ in
corde meo et que in anima mea sunt faciat
et edificabo ei domum fidelez: et transibit co-
ram xp̄o meo omnibus diebus: et erit qd sup̄-
auerit in domo tua veniet adorare ei obolo
argenti: dicens. Facit me in vnam partem
sacerdotij tui manducare panem tuū. Hille.
Ista p̄phetia non intelligit de Samuele qz
non erat de tribu aaron. cuius p̄genica fuit
deputata vt ex ea fieret sacerdotes. sed intel-
ligitur de xp̄o cuius tempore nullum taber-
naculum: nullum templum: nullum altare:
nullum sacrificium: nullus sacerdos reman-
sit iudeis. vnde vidimus esse impletuz vt de
stirpe aaron non sint vltierus sacerdotes: si-
cum vident sacrificium xp̄ianorū toto orbe
pollere: et illum magnum honorem esse sub-
tractum ab eis. deficiunt oculi eorum et des-
fluit anima eorum tade meroris. Et mors
filioꝝum hely significauit defectionem sacer-
dotij a filijs aaron. Per sacerdotem fidelez
intelligo xp̄m de quo dicit. Tu es sacerdos
in eternum sm ordinem melchisedech. Cui
deus pater edificauit domū fidelē. i. populū
in xp̄o credentem. Cum autem dicit et trāsi-
bit coram christo meo de illa domo aaron in-
telligit non de illo sacerdote qui est christus
jesus mediator atq; saluator. Et quod sc̄d ē
Et erit qui sup̄auerit in domo tua veniet ad-
orare ei obolo argenti intelligitur de iudeis
credentibus in christo sicut temporibus apo-
stolorum multi crediderūt. De quibus apo-
stolus ait. Et in hoc tempore reliquit per ele-
ctionem gratis vbi fidei. de quo dicit apo-
stolus. Roma. ix. Verbum breuiatum et cō-
summatum facit dominus super terram. et
ps. Eloquia domini eloquia casta; argentū

igne examinatum. Per illum panem intelli-
gitur illud sacrificium xpianorum de quo di-
cit xpus Job. vi. Panis quem ego dederō
caro mea est p mundi vita. Omnes enim
xpiani sunt sacerdotes xpi Petr^o pme scōi
Hos ekis genus electuz regale sacerdotiū
Et Apoc. v. c. fecisti nos deo nostro regnū
et sacerdotes. Ecce quomodo mutatio sacer-
dotiū hely et mors filioz ei⁹ figurabat sacer-
dorum iudeorum esse terminandum: p ad-
uentum iesu christi sacerdotis magni. Erat
autem samuel iudex super israel post mortē
hely sacerdotis. Tunc dyabol⁹ subuertit cor
da filiorum samuelis qui iudicauerūt pplm
iudaicum post mortem patris eozū: nec am-
bulauerunt in vijs samuelis. sed ambulaue-
runt post auaritiā: acceperuntqz munerat
peruerterunt iudiciū: vt habet pmi Reg.
viij. Sed malicia demonis non preualuit im-
mutare voluntates dei patris circa incarna-
tionem filij sui. Unde Booz suscepit Ruth
in vxore et dixit ei. Dormi vsqz mane. Ruth
iij. Booz interpretat robur vel in quo est vir-
tus. per quem intelligit filius dei. Paulus. i.
Corinth. i. Christum dei virtutem et dei sa-
piētiā. Ruth interpretatur deficiens per
quam intelligitur natura humana que erat
deficiens ante aduentum filij dei in carnem
Booz itaqz suscepit Ruth: cui filij dei susce-
pit naturam humanam. Nam ad istam xps
est natus ex ruth. quia vt dicit Ruth vltimo.
Booz ex Ruth genuit oberth q genuit ysai
patrem dauid a quo descendit xpus. Et sicut
Booz suscepit Ruth in vxorem: sic filius dei
suscepit naturam humanam in vxorem per
quāda similitudinez. De viro em et vxore dicit
Ben. ij. Et erūt duo i carne vna. Sic in ista
sacratissima incarnatione natura diuina et
natura humana fuerunt in carne vna christi
Unde Augustinus in sermone de nuptijs
dicit. Verbum est sponsus: et sponsa caro hu-
mana: et vtrūqz vnus filius dei. idēqz filius
hominis. habet em sponsam quam redemit
sanguine suo et cui pignus dedit spm sanctū:
quam sibi coniūgerat in vtero virginis. ps.
Tanqz sponsus pcedens de thalamo suo. s.
dicit. Dormi vsqz mane: quia homo añ ad-
uentum xpi dormiebat in statu cecitatis et
ignorantie. sed per istam benedictam incar-
nationem deuenit ad statum claritatis et in-
telligētie. de quo mane dicit ps. Adane astra
bo tibi et videbo qm non deus volens iniqz

tatem tu es. Immisit autē dyabolus cogita-
tionem superbie in mentibus iudeorum qui
dixerunt Samuēli. Constitu nobis regem
vt iudicet nos: sicut et vniuersē habent natio-
nes. Displacuitqz sermo in oculi: samuelis
et cum oiaisset ad dñm dixit dominus ad sa-
muelē. Non te abiecerit sed me: ne regnē
super eos. Sed audi vocem populi in oibus
que loquunt tibi. i. Reg. viij. Et creauit sau-
lem in regem super israel. put dicit. Regū. x.
Et dicit samuel ad saulem: me misit dñs vt
vngerem te in regem super populum isrl.
Et vt dicit ibidē. xij. ca. Locutus est samuel
ad populum dicens. Stare nunc et videre rē
istam: grandem quam facturus est donū
in conspectu vestro. Nunquid nō messis tri-
tici est hodie. inuocabo dñm et dabit voces
et pluuias et scietis: quia hodie dominus
fecit salutē israel. ibidē. xij. c. D Per mes-
sem tritici signatur natiuitas saluatoris p
pter plenitudinem gaudiū que in messe con-
suevit esse. Licet em multi sint acrus quibus
homines gaudent: vt sunt nuptie vindemie
et nullus ramen est tanti gaudiij nec taz ge-
neralis leticie sicut messis. ps. Venient. i. re-
pore messis cum exultatione portantes ma-
nipulos suos. Sic natiuitas saluatoris iter
omnes festiuitates quas solennizat ecclia
est gaudiij cōiōis: quia in ea omnes creatu-
re ostendunt singularem leticiā. Celum qdē
in hōine oīsa euz puero in lucido circulo so-
lis. Aer quoqz quia tunc summa claritatem
habuit. Aqua hō cuius fons rome in oleū
fuit cōuersus. Terra ppter ordinem nature i
vniuersis engadit floruit. Animalia hō byta
locuta sunt i boue et asino. Esa. i. Cognouit
bos possessorem suū et asinus pscpe dñi sui
Homines etiam gauisi sunt. Luce. ij. Annū-
tio vobis gaudiū magnum quia natus ē vo-
bis hodie saluator. Angeli hō cantauerunt.
Gloria in altissimis deo et ideo cātat ecclia
dicens. Letabāndus exulter fidelis chor⁹ et c.
Gaudeamus ergo et nos in hac plenitudine
messis. in qua horrea. i. sancti q horreis me-
rito comparant vtpote facti a deo ad hoc vt
repleant fructu diuine cognitionis et gratie.
hodie letitia et gaudio impleta sunt. put dicit
Proverb. iij. Implebunt horrea tua saturi-
tate. ideo dicit Greg. in sermone. Thesaurus
grarū mie ap⁹ est. fontes exuberāt pietatē
Hodie ad nos missus est filij dei cū plenitu-
dine gratiarū: currite currite implete sinus

In festo natiuitatis dñice   Sermo XII

et Esa. ix. Letabunt coram te sicut qui letantur in messe. et assignat causam dicens. Parvulus datus est nobis et filius natus est nobis. Diabolus autem hoc cognoscens immisit in cor saul ut non obediret voci domini unde Augustinus libro. xvij. de civitate dei. ca. vij. dicit sic. Rursus peccavit Saul per inobedientiam. et rursus samuel ait illi in verbo domini. Quia spreuisti verbum domini spreuit te dominus ut non sis rex super isrl. Et rursus p eodem peccato. Cum id confiteretur saul et venias precaretur. Rogaretqz samuelem ut reuertere cum illo ad placandum deum. Non reuertar inquit tecum quia spreuisti verbum domini. spreuit te dominus ut non sis rex super israhel. et conuertis facies tuam samuel ut abiret. et tenuit saul penulam diploidis eius. et dirupit eam. et dixit ad eum samuel. Dirupit dominus regnum ab israhel de manu tua hodie. et dabit primo tuo bono super te. et diuidet israhel in duo et non conuertetur neqz penitebit eum quonia non e sicut homo ut peniteat eum. hec ille. Nullus enim de stirpe saulis erat regnaturus sed soli illi de stirpe dauid unde exortus est fm carnem mediator dei et hominu homo xpus iesus. Ergo saul gerebat personam populi israhel in figura qui erat amissurus regnum. xpo iesu domino nostro per nouum testamentum non carnaliter sed spualiter regnatura. De quo euz d. Et dabit illud pxio tuo refert ad carnis cognationem. Nam xpus ex israhel fm carnem fuit sicut et saul. Cum vero dicit. Et israhel diuidet in duo. intelligit scilicet in israhel inimicu christo et israhel adherentem christo Et ut dicit beatus Augustinus libro. xvi. de ciuitate dei. c. vltimo. Reprobato saul et bellica clade prostrato eiusqz stirpe relecta ne inde reges oriretur. dauid successit in regnum Quis maxime christus dictus est filius. h ille. De quo dixit deus pater filio. ps. lxxvij. Iurauit dauid seruo meo vsqz in eternum preparabo semen tuum et edificabo in generatione et generationem sedem tuaz. Ideo dicit lactantius libro. iij. diuinarum institutionum. xij. c. Item in basilion libro secundo Propheta nathan missus est ad dauid volentem deo templum edificare. et fuit verbum domini ad nathan dicens. Glade et dic seruo meo dauid. hec dicit dominus omnipotens. non tu edificabis mihi domum ad inhabitandum. sed cum completi fuerint di-

es tui et dormieris cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te et parabo regnum eius. hic edificabit mihi domum in nomine meo. et erigam thronum eius vsqz in seculum et ego ero ei in patrem et ipe mihi in filium et fidem consequetur domus eius vsqz in seculum. Sed hec ut iudei non intelligerent illa fuit causa q Salomon filius dauid resplu deo edificauit. et ciuitatem quam de suo nomine hierosolyma nupciat. Itaqz ad ipz q a ppheta dicta sunt rettulerunt. Salomon autem ab ipso patre suo imperij regimine accepit. Prophete vero de eo loquebantur qui tunc nasceret postq dauid cum patribus suis requieuisset. Preterea salomonis imperium perpetuum non fuit. Annis eni quadraginta regnauit. deinde q nunq filius dei deus sit sed filius dauid. et domus qua edificauit non est fidem consecrata sicut ecclesia. que est verum templum dei. quod non in parietibus sed in corde ac fide hominu qui credunt in eum ac vocantur fideles. constitutum e Illud vero salomonu templum. quia manus factus est manu cecidit. Deniqz pater eius in ps. cxxvij. de operibus filij sui pphetauit dicens. Si dominus no edificauerit domum sine causa laborat hij qui edificant eam. Si dominus non custodierit ciuitatem sine causam vigilat qui custodiunt illam. hec ille. Et augustinus libro. xvij. de ciuitate dei. c. viij. dicit sic. Cum regi dauid multa pspira prouenisset cogitauit deo facere domum templum scilicet illud excellentissime diffamatum qd a rege Salomone filio eius postea fabricatum est. Hoc eo cogitante factum est xpus domini ad nathan pphetaz quod perferret ad regem ubi cum dixisset deus q non ab ipso dauid sibi edificaret domus. neqz per tm tempus se madasse cuiqz in populo suo vti sibi fieret domus cedrina. Et nunc inquit. hec dices seruo meo dauid hec dicit dñs omnipotens. Accepit te de ouili ouium ut esses in ducem super populum meum israhel. et eram tecum in omnibus quibus igrediebaris. et exterminauit omnes inimicos tuos a facie tua. et fecit te nominatum fm nomen magnorum qui sunt super terram. et ponaz locu populo meo israhel. et plantabo illum et habitabit seculum et non sollicitus erit vltra. et non apponet filius iniquitatis humiliare eum. sicut ab initio a diebus quibus constitui iudices super populum meum israhel. et requiem dabo tibi

ab inimicis tuis. et nūciauit tibi dñs queniā edificabis domum ipsi. Et erit cum impleti fuerint dies tui domus tua cum patribus tuis et suscitabo semen tuum post te: qui erit de ventre tuo et pparabo regnum eius: hic edificabit mihi domum nomini meo: et dirigas thronum eius usq; in eternū. et ego ero illi in patrem et ille erit mihi in filius. Et si venerit iniquitas illius redarguam eum in virga virorum et in tactibus filiorum hominum: misericordia autem mea non amouebo ab eo sicut amouit a quibus amouit faciem meā et fidelis erit domus eius et regnū ei⁹ usq; in eternum corā me: et thronus eius erit erectus usq; in eternum. Hanc tam grandem pmissionem qui putat in Salomone fuisse impletam multus errat. Attendit enī quod dictum est hic hereditabit mihi domum. qm Salomon templus illud nobile struit et nō attendit: fidelis domus eius erit et regnum eius erit usq; in eternum coram me. Attendat ergo et aspiciat Salomonis domū plenam mulieribus alienigenis colētib; deos falsos et ipsum ab eis regem alioquin sapiētem in eandem ydolatriam seductum atq; delectum. et non audeat existimare deum: hoc promississe mēdāter: vel talem salomonem domumq; eius futuram non potuisse prescire. Non hinc autem deberemus ambigere: nec si nō in christo domino nostro qui factus est ex semine dauid fm carnem iam videremus ista complerine vane atq; inaniter alium aliquem requiramus: sicut carnales iudei. Nec ob aliud viuente adhuc patre suo dauid regnare Salomon cepit: quod nulli illorum regum contigit: nisi vt hinc q; satis eluceat non esse ipsum quem pphetia ista signat que ad eius patrem loquitur dicens. Et erit cum impleti fuerint dies tui et domus cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te qui erit de ventre tuo: et pparabo regnum illius. Quomodo ergo propter id quod sequitur. hic edificabit mihi domum iste Salomon putabitur propheta: et non potius propter id quod pcedit cum impleti fuerint dies tui et domus cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te Alius pacificus intelligitur esse pmissus: q non ante: sicut iste: sed post mortē dauid pronuntiorus est suscitandus. Quālibet enim longo interposito tempore iesus christ⁹ uenerit proculdubio post mortem regis dauid

cui sic est promissus eum venire oportebat qui edificaret domū domino: non de lignis et lapidibus: sed de hominibus qualē illum edificare gaudemus. Hinc enī domui dicte apostolus hec est de fidelibus christi. templum enim sanctum est quod estis vos: hec ille. Et libro eodem. c. x. dicit. Post hunc regnauit eidem populo vniuerso. Salomō ei⁹ filius qui vt supra dictum est patre suo vni⁹ te cepit regnare: qui in ecclesiastico fidē gentium futuram predixit isto modo. Adhuc regre nostri dominator deus omnū et immitte timorem tuum super omnes gentes. Extolle manum tuam super gentes alienas et videat potentiam tuam: sicut coram illis sanctificatus es in nobis. ita coras illis magnificeris in illis: et cognoscant te fm q; nos cognouimus te: quia non est deus preter te domine. Hanc sub oprandi et precandi specie pphetiam per iesum christum videmus impleri. hec ille. Et super ps. vii. dicit sic. Salomon quippe interpretatur pacificus: aperte hoc vocabulum illi verissime atq; optime congruit per quem mediatorum ex inimicis concepta remissione peccatorum reconciliamur deo: hec ille De quo mediatore dicit sponsa Cantico. ii. Ecce ipse venit saliens in montibus: transiēs colles: similis est dilect⁹ meus capree: hinnuloq; ceruorum. En ipse staret post parietem inspicies per fenestras: aspiciens p cancellos. Superioribus angelis pmo natiuitas christi manifestata est. qntas montes in circuitu eius. Adinutus paulominus ab angelis. propter quod pinguescunt speciosa deserti: et exultatioe velut colles accinguntur. Et sicut caprea et hinnulus munda et innocentia a canibus usq; ad interfectionem insecutus est quē circūdederūt canes multi conciliumq; malignantium obfedit. Hucusq; signatio supplicatōis extendit. Post multum vero temporis conuocauit deus pater cancellarios suos scilicet prophetas suos quibus tradidit supplicatōnem signatam vt registrarēt eam autērice in curia ecclesie militantis. Primo itaq; vocauit Esayam prophetam quādam instantiam regis Achaz petentis hanc supplicationem registrarī: sic scripsit. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuel. Super quo dicit Zaccarius libro quarto diuinarum institutionum. xij. caplo. Regebant ista iudei qui eum necauerunt.

Salomo

runt. Si quis nos hec fingere arbitrat ab
hjs requiratur: ab hjs potissimum sumat: sa-
tis firmum testimoniū est ad probandū ve-
ritatem qđ ab ipsis phibetur inimicis. Ema-
nuel autem nunq̃ vocatus est. Sed ielus q̃
latine salutaris siue saluator dicit: q̃ cum
eis gentibus salutarifer venit: sed propheta de
clarauit hoc noīe qđ deus ad homines in car-
ne venturus esset. Et manuel autē significat
nobiscum deus: sc̃s qđ illo per virginem na-
to confiteri homines oportebat deum secū
esset: id est in terra et in carne mortali. Unde
dauid in psal. lxxxiij. Veritas inquit de ter-
ra orta est: quia deus in quo veritas est ter-
renum corpus accepit vt terrenis salutis vi-
am aperiret. hec ille. Et Augustinus lib. xviij.
de ciuitate dei. ca. xxx. dicit. Jam vero de ec-
clesia quod sequit̃ audiam⁹. Retare inquit
sterilis que non parit: erumpe et clama que
non parturis. quoniam multi filij deserte ma-
gis q̃ eius que habet virum. dilata locū tē-
torij tui: et palos caularum tuarum fige. No-
li parcere: plonga funiculos tuos: et palos
tuos conforta. Adhuc in dexterā et sinistrā
partem extende et semen tuum hereditabit
gentes et ciuitates desertas inhabitabis. Ne
timeas quoniam confusa es: neq̃ reueraris
q̃ exprobrata es: quoniam confusionem eter-
nam obliuisceris: et opprobrij viduitatis tue
nō eris memor: quoniam dñs faciens te: dñs
fabaoth nomen eius: et qui eruit te ipse deus
israel vniuerse terre vocatur etc. hec ille. Se-
cundo vocauit deus pater hieremiam q̃ tem-
poribus Sedechie regis iuda scripsit. xxxi.
ca. sic. Nouum faciet dñs super terram mu-
lier circumdabit virum. Et fuerunt hīc duo.
primum ex parte mulieris: cum dicit. Mulier
circundabit virum. Nam alie mulieres nō
circundat filios suos. q̃ corp⁹ diuisus ab alio
et discontinuatus non potest illud corpus cir-
cundare sicut circulus fractus vel diuisus vio-
lenter: sed corpus indiuisum et immaculatum
solum potest illud circumdare. Nunc autem
sic est qđ omnis alia mulier naturaliter con-
cipiens in ipsa conceptione continuitatem
perdit fractis claustris pudoris: ideo proles
non circumdat. Sed sola beata virgo quia in-
uiolata concepit: ideo filius suū in vtero cir-
cundasse dicit: cum dicit. Mihi. Nouum fa-
ciat dominus etc. Mulier circumdabit virum
id est eadem erit mater et virgo. Aliud nouū
est ex parte prolis: cum dicit virum. Nam fi-

lius dei existens in vtero solus intrer omnes
homines fuit virid est omni virtute et sapien-
tia plenus. Tertio vocauit deus pater. Ba-
ruch qui prophetauit tempore Iheremie. iij.
ca. dicens. Ille est deus noster: et non est ima-
bitur alius aduersus eum. Ille adinuēnit om-
nem viam discipline et tradidit iacob puero
suo: et israel electo suo. Post hec in terris vi-
sus est et cum hominibus conuersatus est. hec
ille. Quarto vocauit deus pater Ezechie-
lem prophetam. de quo Augustinus libro
xviij. de ciuitate dei. cap. xxxij. dicit sic. Eze-
chiel quoq̃ more prophetico per dauid xpm
signans: quia carnes de dauid semine assum-
ptū ppter quam for: mam serui factus
est homo etiam seruus dei dicitur ad est filius
dei. Sic cum prophetando pñciat ex per-
sona dei patris. Et suscitabo inquit super pe-
cora mea pastorem vnum qui pascat ea: ser-
uum meū dauid: et ipse pascet ea: et ipse erit
his in pastorem. Ego autem dñs ero eis: et
in deum et seruus meus dauid princeps in
medio eorū. Ego dominus locutus sum. Et
alio loco. Et rex inquit vñus erit omnibus im-
perans: et non erunt vltra due gentes nec di-
uidens in duo regna: neq̃ polluentur vltra
in ydolis suis: et ab oīationibus suis: et in cū-
ctis iniquitatibus suis: et saluos eos faciam
de vniuersis sedibus suis in quibus peccau-
erunt: et mundabo eos: et erunt mihi populus
et ego ero eis deus. et seru⁹ meus dauid rex
super eos et pastor vñus erit omnium. hec ille.
Quinto vocauit deus pater Danielem p-
phetam. de quo Lactantius vbi supra xij. ca.
dicit sic Daniel quoq̃ similia prelocut⁹ est.
Et dicitur inquit in visu vocis: et ecce in nu-
bibus celi vt filius hominis veniens et vsq̃
ad vultum dierum peruenit. et qui assiste-
bant obtulerunt eum et datum est ei regnum
et honor et imperiū. et omīs populus tribus
et lingue seruiet ei: et potestas eius eterna
que nunq̃ transibit: et regnū eius quod non
corrumpetur. Quomodo ergo indei et confi-
tentur et sperant xpm: qui hunc idcirco repro-
bauerunt q̃ ex homine natus est. Nam cum
ita sit a deo constitutum vt idem xps bis ve-
niat in terram: semel vt vñū deum gentibus
nunciet: deinde rursus vt regnet. Quomodo
in secundū eius aduentū credunt q̃ in pñm
non crediderūt. Et qui ppheta vtrosq̃ ad-
uentus eius paucis verbis cōprehendit di-
cēs: Ecce inquit in nubibus celi: vt filius ho-

minis veniens. non dixit vt filius dei: sed vt
 filius hois vt ostenderet qd carne indui ha-
 beret in terra vt suscepta hois figura et con-
 ditione mortali doceret homines iusticiam
 et cum mandatis dei functus: veritates gen-
 tibus reuclasset: multaret in morte vt infe-
 ros etiā vicere ac resignaret: atq; ita demū
 resurgens ad patrem proficisceret in nube
 sublimis: adiecit enim propheta et ait: vsq;
 ad antiquum dierum peruenit: et oblatu est
 ei. Antiquū dierum appellauit summū deū
 cuius etas et origo non potest cōprehendi
 quia solus a seculis fuit et erit semper in se-
 cula. xp̄us autem post passionem et resurre-
 ctionem ascensurus in celum ad deum pa-
 trem a David in Psal. cxiij. confessatus est
 hīs versibus. Dixit dñs domino meo sede
 ad dexteram meam: quo adusq; ponam ini-
 micos tuos sub pedaneum pedum tuorum.
 Qui propheta cum rex esset quem appella-
 re dñm suum posset qui sederet ad dexteraz
 dei: nisi christum filium dei qui est rex regū
 et dominus dñantium. Deniq; ob virtutem
 et fidem quam deo exhibuit in terra: datum
 est ei regnum et honor et imperium: et omēs
 populi tribus terre et lingue seruiunt ei: et po-
 testas eius eterna que nunq; transibit: et re-
 gnū eius non corrumpetur. Quod quidē
 duobus modis intelligitur: quia et nunc ha-
 bet perpetuam potestatem cum omnes gē-
 tes et omnes lingue nomen eius venerant:
 maiestatem constituent: doctrinam sequun-
 tur: virtutem imitantur: habet imperium: ha-
 bet honorem: cum omēs tribus et lingue ter-
 re preceptis eius obteperant. hec ille. Sec-
 to vocauit *Isaie* prophetam. de quo *Augu-
 stinus* libro. xviij. de ciuitate dei. capi. xxviii.
 dicit sic. *Isaie* ergo propheta quanto pfundius
 loquitur: tanto operosius penetratur:
 sed aliquid inde sumendum et hic ex nostra
 promissione ponendum. Et erit inquit in lo-
 co quo dictum est eis. Non populus meus
 vos: vocabuntur et ipsi filij dei viui. Doctes
 stimoniū prophetiū de uocatione popu-
 li gentium qui prius non pertinebat ad deū:
 etiam apostoli intellexerunt. Et q; ipse. quo
 q; populus gentium spiritualiter est in filiis
 abrahe ac p hoc recte dicit israel: ppter ea se-
 quirur et dicit. Et congregabuntur filij iuda-
 et filij israel in idipsum: et ponent sibi princī-
 patum vnum: et ascendent a terra. Hoc si ad
 huc velimus exponere eloquij pphetici. ob-

rundetur sapor. Recolatur tamen lapis ille
 angularis: et duo illi parietes vnus ex iudeis
 alter ex gentibus. Ille nomine filiorū israel
 eidem vni principatui suo in idipsum innitē-
 tes et ascendentes cognoscantur in terra.
 Istos autem carnaliter israelitas qui nunc
 nolunt credere in christum: postea creden-
 dos: id est filios eorum. Nam vtriq; isti in suū
 locum moriendo transibunt. Idem propheta
 testatur dicēs. Quoniā diebus multis ses-
 debunt filij israel sine principe: sine sacrificio
 sine altari: sine sacerdotio: sine manifestatio-
 nibus. Quis non videat nūc sic esse iudeos
 sed quid adiungat audiamus. Et postea in-
 quit filij israel reuertentur et inquirunt domi-
 num deum suū et david regem suum: et stu-
 pescent in domino et in bonis ipsius in no-
 vissimis diebus. Nihil est ista pphetia: ma-
 nifestius: quia david regis nomine significa-
 tus intelligitur xp̄us: quia factus est sicut di-
 cit apostolus ex semine david sū carnem.
 hec ille. Septimo vocauit deus pater *Jobe-
 lem* prophetam qui scrip sit secūdo caplo li-
 bri sui sic. Noli timere terrā: exulta et letare:
 quoniā magnificauit dñs vt faceret. Nolite
 timere aīalia regionis quia germinabit spe-
 ciosa deserti quia lignum attulit fructus suū
 filij syon exultate et letamini in domino deo
 vestro: quia dedit vobis doctor: em iusticie et
 descendere faciet ad vos ymbrem maruris
 num et serotinus sicut in principio. Et in die
 illa stillabunt montes dulcedinem: et colles
 fluent lacte et melle. hec ille. Octauo voca-
 uit deus pater *Amos* pphetā. de quo *Augu-
 stinus* libro. xviij. de ciuitate dei. ca. xxviij.
 dicit sic. *Amos* quoq; de rebus talibus sic p-
 phetat. Prepara inquit re vt inuoces dñm
 deū tuū israel: q; ecce ego firmans tonitruū
 et creans spm: et amuncians in hominibus
 xpm suū. hec ille. Nono vocauit deus pa-
 ter *Abdām* pphetam. de quo dicit *Augu-
 stinus* eodem libro. ca. xxxij. sic. *Abdām* q;
 tum ad scripturam eius attinet oīm breui-
 simus pphetarum aduersus ydum: eam lo-
 quis gentes: scz esau ex duobus geminis ysa-
 ac filijs neponibus abrahe maioris illius re-
 probati. Porro si ydum eam: modo locutio-
 nis quo intelligitur a parte totus: accipiam?
 postquam esse pro gentibus: possumus de xp̄o
 agnoscere quod ait inter cetera. In monte
 aurem syon erit salus: et erit sanctus. et paulo
 post in fine ipsius pphetie. Et ascendet inq;

Abdām

resaluati ex monte syon vt defendant mō-
tem esau. Et erit dñs regnum. Apparet qđ
pe id esse completum cum resaluati ex mon-
te syon: id est ex iudeis credētes in xpm qui
precipue agnoscuntur apostoli ascenderūt
vt defenderent montem esau. Quomodo de-
fenderunt nisi per euangelij predicationem
saluos faciendo eos qui crediderūt vt erue-
rentur de potestate tenebrarū et transferrent
in regnum dei qđ consequēter expressit ad-
dendo. Et erit dñs regnū. Adons em̄ syon
iudeam signat: vbi futura predicta est salus
et sanctum quod est xps iesus. Adons vero
esau ydumea est per quam significata est ec-
clesia gentium quā defenderunt sicut expulsi
resaluati de monte syon vt esset dñs regnū.
Hoc obscurum erat anteq̄ fieret: sed factus
quis fidelis non agnoscat. hec ille. Decimo
vocalit Jonam pphetam qui pmo caplo
libri sui dicit sic. Tollite mer mittite in mare
et cessabit mare a vobis. Scio em̄ qđ ppter
me tempestas grandis hec est super vos.
Per mare intelligitur mundus. Iuxta illud
psal. Hoc mare magnus est spaciosum ma-
nibus. In amaritudines huius seculi missus
est filius dei qui est sapientia patris. qđ bo-
mo ex appetitu scientie peccauit. Ideo tem-
pestas vniuersalis dñationis humane na-
ture propter filium dei acciderat. Undeci-
mo vocalit deus pater Adicheam ppheta-
tam de quo Augustinus eodem libro. capi.
xxx. dicit sic. Adicheam ppheta xpm in figu-
ra ponens magni cuiusdam montis hec lo-
quitur. Er̄ in nouissimis diebus manifestus
mons domus domini in vertice montium
preparatus et exaltabitur super colles: et fe-
stinabunt ad eū plebes: et ibunt gentes mul-
te: et dicent. Venite ascendamus in montes
domini: et in domus dei iacob: et ostendet no-
bis viam suam: et ibimus in semitis eius.
Quia ex syon procedit lex et verbum domi-
ni de hierusalē: et iudicabit inter plebes mul-
tas et redarguet gētes potentes vsq̄ in lon-
ginq̄. Predicens etiam iste ppheta locū
in quo natus est xpus. Et tu inquit berthe-
leem domus effrata nequa q̄ minima es vt sis in
millibus iuda. Ecce te mihi p̄dixit vt sis in
principio israel et egressus eius ab initio: et
ex diebus antiquis. Propterea dabit eos
vsq̄ ad tempus quo parturiens pariet: et re-
sidui fratres eius conuertent ad filios israel:
et stabit et videbit et pascet gregem suū in vir-

tute dñi: et in honore nominis dei sui erunt:
quoniam nunc magnificabitur vsq̄ ad sum-
mū terre. hec ille. Duodecimo vocalit deus
pater Naum pphetam. de quo Augusti-
nus eodem libro. xxi. ca. dicit sic. Naum ve-
ro pphetam per illum deus. Extermina-
bo inquit sculpilia et cōstilia ponam sepul-
turā tuā: qđ ecce veloces sup montes pedes
euāgelizatis et ānūciand p̄ce. Celebra iuda
dies festos tuos. redde vota tua: qđ iam nō
adiicient vltra vt transeant in vetustatem.
Consummatum est: consumptum est: abla-
tum est: ascendit qui insufflat in faciem tuā
eripiens te ex tribulatione. Quis ascenderit
ab inferis et insufflauerit in facie iude. hoc ē
iudeorū discipulorū sp̄s sanctus recolit: qđ me-
minit euangelium ad nouū em̄ testamentus
pertinent quorum dies festi ita sp̄ialiter in-
nouant: vt in vetustatem transire non pos-
sint. Porro per euangelijū ē terminata scul-
ptilia et cōstilia: id est ydola deorū falso-
rum: et obliuioni tanq̄ sepulture tradita ias
videmus: ac etiam in hac re prophetiam im-
pletam esse cognoscimus. hec ille. Decimo
tertio vocalit deus pater Abacuch prophe-
tam. de quo dicit Hieronim⁹ in prologo A-
bacuch sic. Dic in fine prenunciat aduentus
domini saluatoris. Nam de quo alio qđ de
xpi aduentu qui futurus fuerat intelligit
dicere. Et respondit dominus ad me et dixit
mibi. Scribe visum in buxo aperte vt asse-
quatur qui legit eum: qđ adhuc visus est ad
tempus: et orietur in fine et non in vacuum.
Si tardauerit sustine eum. qđ veniens veni-
et et non morabitur. hec ille. Et Augustinus
libro xviii. de ciuitate dei. capi. xxxij. dicit sic.
Abacuch de quo alio qđ de xpi aduentu qui
futurus fuerat intelligit dicere. Et respondit
dñs: et dixit ad me. Scribe visum aperte in
buxo: vt assequat qui legit eum. quia adhuc
visio ad tempus: et orietur in fine et nō in va-
cuum. Si tardauerit sustine eus: qđ veniens
veniet et non morabitur. Ista verba ponunt
Abacuch. ij. in principio. Quarto decimo
vocalit Sophoniam pphetam qđ primo ca.
sui libri dicit sic. Silere a facie dñi dei: qđ est
iuxta dies dñi. Quia preparauit dñs hosti-
am: sanctificauit vocatos suos. Et capi. iij.
Dñs iustus in medio eius nō faciet iniquitatē
Adane mane iudiciū suū dabit in luce et. h
ille. Et Augustinus. libro. xviii. de ciuitate
dei. ca. xxxij. dicit sic. Sophonie alit. ppheta

In festo natiuitatis dñice Sermo XII

q̄cū Meremta prophetabat etiam hec predi-
cta de xpo interim ponas. Horribilia inquit
dñs super eos: et exterminabit super omēs
deos terre: et adorabit eū vir de loco suo oēs
insule gentium. Et paulopost. Tunc inquit
transuertam in populos linguam et proge-
nias eius vt inuocent oēs nomen dñi: et ser-
uiant ei sub iugo vno: et finib⁹ fluminū ethio-
pie afferent hostias mihi. In illo die non cō-
funderis ex oñibus adinventionibus tuis:
quas impie egisti in me. quia tunc auferam
abs te prauitates iniurie tue: et iam nō adij-
cies vt magnificeris super montem sanctus
meum. Et subdit. Relinquā in te populum
mansuetum et humilem et verebuntur a no-
mine dñi q̄ reliqui fuerint in israel. De sunt
reliquie de quibus alibi pphetatur: quod a-
postolus etiam cōmēmorat. Si fuerit nume-
rus filiorū israel sicut arena maris reliquie
salue fient. De quippe in xpm illius gentis
reliquie crediderunt. hec ille. Quindecimi-
mo vocauit Aggeum prophetam. de quo vi-
dit Augustinus eodem libro. cap. xxxv. Ag-
geus xpm et ecclesiam hac apertius breuita-
te pphetat. Nec dicit domin⁹ exercituum
adhuc vnum modicum est: ego cōmouebo
celum et terram mare et aridam et omnes ge-
tes mōuebo et veniet desideratus cunctis ge-
tibus. Nec prophetia partim completa iam
cernitur: partim speratur in fine complenda
mouit enim celum angelo: vnum et syderum te
stimonio quando incautus est xpus. mo-
uit terram ingenti miraculo de ipso virginis
partu. Adhuc mare et aridam: cum et insulis
et in toto orbe xpus annūciatur. ita moue-
ri omnes gentes videmus ad fidem. iam ve-
ro quod sequitur. Et veniet desideratus cun-
ctis gentibus. de nouissimo eius expectatur
aduentu. Et em̄ esset desideratus expectan-
tibus: prius oportuit eum dilectū esse credē-
tibus. hec ille. Sextodecimo vocauit deus
Zachariam pphetam. de quo Lactārius lib.
iij. diuinarū institutionū. xliij. cap. dicit sic.
Quis autem futurus esset cui deus eternum
sacerdotium pollicebat zacharias etiam no-
mine posito apertissime docuit. Sic em̄ dixit
Et ostendit mihi dñs deus iesum sacerdo-
tem magnum stantem ante faciem angeli
dñi: et dyabolus stabat ad dexterā ipsius vt
aduerfaret ei. Et dixit dñs ad dyabolū. Im-
peret tibi dñs in te q̄ elegit hierlm et ecce ty-
rio electus ab igne et iesus erat indur⁹ vesti-

mentis sordidus: et stabat ante faciem angeli.
Et respondit et dixit ad circūstantes ante fa-
ciem ipsius dicens. Auferte vestimenta sordida
ab eo: et induite eū tunicā thalari et imponite
cydarim mundā sup caput eius. Et angel⁹
dñi stabat et testificabatur ad iesum dicens. hec
dixit dñs omnipotēs. Si in vijs meis ambu-
laueris et pcepta mea seruaueris in iudicia
domū meā dabo tibi q̄ puerifant in medio
horū circūstantiū. Audi itaq̄ iesu sacerdos
magne. Quis nō ergo captos meritis tum
fuisse iudeos arbitretur q̄. euz hec legerent et
audiret nephadas manus deo suo intulerūt
Atq̄ ab eo tpe q̄ zacharias fuit vsq̄ ad anū
quīdecimū Tiberij cesaris q̄ iesus crucifix⁹
est ppe q̄ngenti anni numerat. Si q̄dē darij ta-
lexadri adoleuit etate: q̄ fuerūt nō mltro post
q̄ tarq̄ni supb⁹ exat⁹ est. Sz illi rursus eo-
dē mō falsi de eptis sunt putātes b̄ de iesu fi-
lio naue eē dca q̄ successor mo ysi fuit: aut de
sacerdote iesu filio iosedech i q̄s nihil pgruit
eorū q̄ ppha narravit. Nō em̄ sordidati illi vñ
q̄ fuerūt. Euz alter eorū pnceps potētissim⁹
fuerit alif sacerdos. aut pphēti fūt aliq̄d adūstū
vt tāq̄ titio eiecit⁹ ex igne puraret⁹: aut aliq̄m
in aspectu dei et āgelorū stererūt: aut ppha de
pteris loq̄bat⁹ pot⁹ q̄ de futuro. Locut⁹ ē q̄
de iesu filio dei vt ostenderet eū. pmo in hūilita-
te et carne vcturū. hec ē em̄ vestis sordida vt
pararet tēplū dñi. Et sicut titio igni cōburit⁹
ita ab hominibus cruciamenta perferret et ad
vltimū extingueret. Et itonē em̄ vulgus ap-
pellat extractum foco torrem semiustū extin-
ctum. Quomodo autē et euz quibus manda-
tis a deo mitteretur in terras. declarauit spi-
ritus dei p ppham dicens futurū vt cū volū-
tatem summi patris fideliter et cōstāter im-
pleffer: acciperet iudiciū atq̄ impiū sempiter-
num. Si in vijs meis inq̄ ambulaueris et.
Propterea q̄ euz fidelis extitit q̄ sibi nihil
pplius assumpsit vt mādara mittentis imple-
ret et sacerdotis ppetui dignitatē: et regū sumi
honorē: et iudicis p̄tatem et dei nomē accepit
hec ille. Et Aug. lib. xviij. de ciuit. dei. ca. xxxv.
dicit sic. Zacharias de xpo et ecclesia. Exulta
inquit valde filia syon: iubilā filia hierusalē.
ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator. Ip-
se pauper et ascendens super asinum et super
pullū filiū asine. et p̄as eius a mari vsq̄ ad
mare: et a fluminib⁹ vsq̄ ad fines terre. Doe-
q̄n factum sit vt dñs xpus in itinere iūmero
huius gñis vteret. in euangelio legit⁹ vbi b̄

pphetia commemorat ex parte: quantum illi loco suffice. **D**ecimoseptimo deus pater vocauit malachiam, de quo augustinus vbi supra dicit sic. Malachias prophetaus ecclesiaz qua per xpm ia cernimus ppagatas iudeis apertissime dicit ex persona dei. Non est mihi voluntas in vobis et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus: et in omni loco sacrificabit et offeretur nomini meo oblatio munda: quia magnum nomen meum in gentibus dicit dn̄s. **H**oc sacrificium per sacerdotium christi fm̄ ordinem melchisedech cum in omni loco a solis ortu usque ad occasum deo iam videamus offerri. Sacrificium autem indeorum quibus dictum est non est mihi voluntas in vobis: nec accipiam munus de manib⁹ vris, cessasse negare non possint. Quid adhuc expectant alium xpm: cum hoc quod ppheta tum legunt et implerum vident: impleri non possint nisi per ipm: hec ille. **D**ecimooctauo vocauit eldram qui in eo xpm pphetausse intelligendus est vt Augustinus eodē libro xxxviii. c. dicit sic. q̄ inter quosdā iuuenes orta questione quid amplius valeret in rebus cum regem vnus dixisset: alter vinum: alter mulieres que plerūq; regibus imperarent. idem tamen tertius veritatem super omnia demonstrauit esse victicem. Consulto autē euangelio xpm esse cognoscimus veritatez hec ille. **D**ecimonono vocauit mardocheum qui in hoc pphetauit xpm venturum in carne: vt dicit **H**ester. viij. Mardocheus de palatio in conspectu regis egrediens fulgebatur vestibus regis hiacinthinis videlicet. et aerinis coronam auream portans in capite amictus pallio serico ac purpureo omnisq; ciuitas exultauit atq; letata est. Iudeis aut noua lux oriri visa est. Ecce q̄ expresse mardoche⁹ pphetat de xpo hodie nato quo ad omnia que hic continentur. **E**igesimo vocauit Job qui pphetaus de christo. xxi. ca. dicit sic. Vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare et letatum est cor meum in abscondito. Per solem intelligitur diuinitas christi. per lunam intelligit humanitas eius que fuit clara siue contagione alicuius peccati. ideo letatus est cor eius quia hodie vnus mundus exultat. sed in abscondito q̄a est leticia spūalis et mentalis. Dyabol⁹ autē cognoscens quomodo cancellarij dei patris

qui sunt viginti numero iam registrauerat supplicationem sanctorum patruz cepit amplius insensire in humanum genus: sicut augustinus lib. cur quando et quomodo deus homo. vii. c. dicit. Dyabolus nāq; qui nūmū deceptionis accommodauerat hominibus: cū maximis et intolerabilibus vris illum instanter exigebat et tandiu hoc facere cōsueuerat q̄ iam iure hereditario se omnem carnem possidere putabat. Unde beatus Job dicit. Absorbet flumini et non mirabitur et habet fiduciam q̄ insuat iordanis in os ei⁹ hinc aperte insinuans q̄ hostis antiquus omnes ante saluatoris aduentum. ita suos esse arbitrabatur q̄ ei parz et illis erat. sed etiam confidebat se obtinere posse omnes i christum credituros. i. baptizandos quos p iordanem intelligimus. in quo fuerūt sacra te baptizati primitię. Scimus equidem q̄ dominus sex diebus operatus est et in septimo requieuit. Similiter quoq; mundū istū per sex etates distinxit quem non amplius fluctuare presauit vt in etate seprima omnia cessarent et a suis actibus quiescerent. **H**oc vtiq; dyabolus sciens cum iam per quinque etates valde effrenate super homines dominum suum exercuisset: tunc tanto effrenatius se ad debellandum homines preparabat quanto intelligebat non nisi sextam etatem sibi superesse: hec ille. Ideo lactantius libro quarto diuinarum institutionum. xli. c. dicit sic. Cum sepe iudei preceptis salutarib⁹ res pugnarent atq; a diuina lege desisterēt aberrantes ad impios cultus deorum cum deus iustos et electos viros sancto spiritu implebat. prophetas in media plebe constituit: per quos peccata ingrati populi verbis minacibus increparet et nihilominus hortarentur ad penitentiam sceleris agendam quam nisi egissent atq; abiectis vanitatib⁹ ad deum suum redissent fore vt testamentum suum mutaret. id est hereditatem vite immortalis ad exterius conuerteret natio: nes. Aliumq; sibi populum fideliorē ex alienigenis congregaret. Illi autem a prophetis increpati non modo verba eorum respuerunt. sed q̄ sibi peccata exprobaretur offensi eos ipos et quisq; cruciaribus neceauerunt que omnia diuine littere signata conseruant. Dicit enim propheta **H**ierejmi. as. Adhuc ad vos seruos meos prophetas ante lucem mittebam: et non audiebatis

me: neq; intendebatis me auribus vestris cum dicerem vobis. Conuertat vnusquisq; a via sua mala et a nequissimis affectionibus vestris et habitabit in terra ista quam dedi vobis et patribus vestris a seculo et vsq; in seculum. Esdras etiam ppheta qui fuit cyri tempore quo iudei sunt restituti: sic loquitur. Desciuerunt a te et abiecerunt legem tuam post corpus suum et prophetas tuos interfecerunt qui obtestabantur eos vt reuertentur ad te. propter has illorum impietates abdicaui eos in perpetuum. itaq; desit pphetas mittere ad eos. hec ille. **¶** Et licet multi supplicarent deo patri vt apponeret sigillum curie celestis supplicationi iam registrate tamen istud fuit dilatum per multa tempora impediens demone sicut beatus Augustinus lib. xviij. de ciuitate dei. ca. xlv. dicit sic. Post ea q; gens iudea cepit non habere prophetas paulo dubio deterius facta est: scz eo tempore quo se sperabat in saeculo templo post casum priuilegium que fuit in babilonia futura esse meliorem. Sic quippe intelligebat populus ille carnalis quod pnuiciatum est per Aggeum ppheta dicens. Magna erit gloria domus istius nouissime plusq; prime. qd de nouo testamento dictum esse paulo superius demonstrauit vbi ait aperte xpm pnuicens: et venit desideratus cunctis gentibus. hec ille. Cum autem venit plenitudo temporis significata ppheta nico spu p os patriarche Jacob. Gen. xlvij. vbi ait. Non deficiet princeps ex iuda: neq; dux de femoribus eius donec veniat cui repositum est et ipse erit expectatio gentium. Adhuc est gabriel angelus ad mariam virginem que supplicabat deo patri p sigillo imponendo supplicationi dicens. Quomodo fiet istud qm viri non cognosco? Ad sinistrauit ceram virginem scz carnem mundissimam: tunc spissantus dei patris thesaurarius et sigillator sacrarius sigillus dei patris cere virginem impressit: qz dei filium qui est verbum et ymago dei patris carni inseruit: qz xpus fuit conceptus de spu sancto ex maria virgine per angelum dicit. Luc. ij. Spissantus superuenit in te virtus altissimi obumbrabit tibi etc. In sigillo est scriptura siue verbum et ymago et xps est dei patris verbus et ymago adunata carni humane. Et istud fuit factum iam sunt nouem menses et per totum istud tempus nouem mensium supplicatio sigillata stetit arrestata in virginis sacratissimo

mo vtero. id est Lactantius. liij. lib. xij. ca. diuina institutionum dicit sic. Descendens itaq; de celo sanctus ille sps dei sanctam virginem cuius vtero se insinuaret elegit. Et illa dum spu hausto repleta concepit et sine vilo actu viri repente vterus virginis intumuit. Et si animalia quedam vento et aura concipere solere omnibus notum est: cur quisq; mirum putet: cum spu dei. cui facile est quicquid velit grauatas esse virginem dicimus? Quod sane incredibile posset videri nisi hoc futurum ante multa secula pphete cecinisset. Salomon ita dicit. Infirmitas est vterus virginis et accepit fetum et grauata est et facta est in multa miseratione mater virginis. hec Lactantius. Et vt Augustinus lib. xviij. de ciuitate dei. ca. xlv. dicit. Regnante herode in iudea apud romanos autem iam mutato reipublice statu imperante Cesare augusto et per eum orbe pacato: natus est christus in bethleem iude: homo manifestus et homine virgine: deus occultus ex deo patre. hec ille. Et libro de symbolo tractatu q; to dicit. Quis non expauescat cum audiat deum natum. Audis nascentem vide in ipso suo ortu mirabilia facientem: alius tunc scit virginis: claustra permanet pudoris: impletur vterus matris sine vilo complexu patris: sentit prolem que se ignorauerat coniugem: angelus ad virginem loquitur: a virginis cor preparatur: christus fide concipitur: miraris hec? Adhuc mirare. Parit mater: et virgo sancta et intacta nascitur filius sine homine patre: qui fecit et ipsam matrem. factor omnium fit inter omnia: portatur manibus matris rector totius orbis. Lambit vbera gerens sidera. Tacet et verbum est: necdum per linguam se demonstrat quis esset: et vniuersa creatura suum natum indicat creator. Angeli pastoribus annunciant: stella magos inuitat: multitudine pastorum admonitionem exigit angelorum: curiositas magorum instructa est lingua celorum. hec ille. Ista enim fuerunt indicia quibus beata virgo supplicationem signatam registratam sigillatam omnibus hodierna die patenter demonstrauit: quia puerum solum verum deum et verum hominem toti mundo presentauit. Congregatis itaq; vniuersis creaturis scz angelis hominibus pastoribus magis iustis coram eis iohannes euangelista cancellarius noui testamenti cui reuelata sunt secreta celestia per

In festo natiuitatis dñice Sermo XII

bluce alte magna voce reuerenter sic legit. Verbum caro factum est et habitauit in nobis. ut dicant verba proposita in principio sermonis. Et suspiciens in celum. Cum omnes intenderent in eum ut audirent quidnam vidisset dixit. Illud quod ponitur. Apocal. xix. ca. Et vidi celum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et heras: et cum iusticia iudicat et pugnat oculi autem eius sicut flamma ignis: et in capite eius dyademata multa: habens nomen scriptum quod nemo nouit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine: vocabatur nomen eius verbum dei. Et exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in equis albis vestiti bisino albo et mundo: et de ore ipsius procedit gladius ex utraque parte acutus ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reges in virga ferrea: et ipse calcet torcular vini furoris ire dei omnipotentis: et habet in vestimento et in femore suo scriptum rex regum et dominus dominantium. hec ibi. Celum enim fuerat clausum ab Adam usque ad passionem christi: nunc autem est apertum prout pater ex supplicatione iam lecta. Et ecce equus albus. id est humanitas christi alba et munda sine macula. Et qui sedebat super eum erat deus et vocabatur fidelis in preteritis promissis per prophetas: et verax in futuris que euenerunt. Oculi autem christi quibus respicit ecclesiam sunt dona spiritus sancti in infamantia corda hominum. et habet multa dyademata. id est victorias quibus superauit dyabolum: et vocatur deus et homo. id est iesus qui interpretatur saluator: quia saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Malachi. i. ca. Uctus carne humana que tempore passionis fuit tota aspersa sanguine. Esa. liij. ca. Quare rubrum est indumentum tuum? Et vocatur verbum dei: quia in principio erat verbum. et ordines sanctorum sequuntur eum in vestibus albis. id est cum sola innocentie et eos qui nolunt credere in eius feriet sententia diffinitiva que est gladius feriens animam et corpus: quando dicit. Ire maledicti in ignem eternum. hoc autem iudicium conuenit ei: quia superauit torcular mortis et habet in vestimento suo. id est in patriarchis et in femore suo. id est in humanitate propria ut sit rex regum et dominus dominantium. Tunc surrexit Lucas euangelista et animauit omnes creaturas dicens

Respicite et leuate capita vestra quoniam appropinquauit redemptio vestra. Luc. xxi. Multi autem attendentes ad supplicationem sigillatam et non intelligentes seiscitabatur a matheo euangelista quid hoc esset. At ille respondens dixit. Liber generationis iesu christi filij dauid: filij abraham etc. Malch. i. Illi autem intuebantur faciem christi: sicut faciem angeli stantis inter illos. et videns eos admirantes. Marcus euangelista dixit. Intuemini euangelij iesu christi filij dei scriptum est in Esaia propheta. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem meam. de quo angelo dicit Malachias propheta. ultimo ca. Gratias veniet ad templum suum dominator quem vos queritis: et angelus testamenti que vos vultis. Et subito angelus apparuit pastoribus dicens. Hoc est vobis signum natiuitatis iesu christi. Tunc illi interrogassent quod signum. Respondit angelus. In sole luna et stellis: et in terris sicut predixit Lucas euangelista. Primo in dei filio nascente tanquam in sole: quia vobis clementibus nomen meum orietur sol iusticie. Malch. iij. Secundo in eius matre pariente tanquam in luna: quia est quasi aurora consurgens pulchra ut luna. Anticoz. vi. ca. Tercio in angelis eum annunciantibus tanquam in stellis quia stelle manentes in ordine suo. Iudic. v. cap. Quarto in hominibus eum recipientibus tanquam in terris. quia terras et in terra ibis. Genes. iij. **P**rimum signum apparuit hodie in sole. Qui per solem intelligitur nisi dei filius qui singulariter in celis: id est in angelis lucet. In terris radios emittit quia in iustis et peccatoribus fulget licet autem sol sit splendore lucis diffusus et vir attingibilis: quantitate maximus et intractabilis: tamen in speculo videtur clarissime et portatur facillime. Sic licet dei filius sem se sit candor lucis eterne. ut habet Sapient. vij. Et lucet habiter inaccessibilem. ut dicit. i. et hymo. vi. Et licet sit ira magni ut magnitudinis eius non sit finis. ut dicit in Psal. Tamen in speculo nostre carnis assumptus hodie clarissime videtur et attingitur. Job. i. cap. Vidimus gloriam eius gloriam quam vngenti a patre. et a puella facillime portatur. quia quem celi capere non poterant tuo gremio contulisti. Recte ergo assimilatur soli. In sole autem sunt duo. Primum est quia nunquam retrocedit. Secundum est quia non recipit lumen ab aliquo sedere: sed eis in lucem.

lucem. Et si
esset nam
posita ista
die retroce
lis et homin
minus ab au
famatibus
uentus ut h
trochlyt d
gnus sit par
nouus: quia
ius figuraz
sit in horolo
gnum cura
horologium
aturam: c
cinam linea
peruenit dei
cina in ordi
computatis
Decretis
apparito fa
minus sup
tibus origi
sol hodie r
recepit: qui
fudit: sed
virgine. de
stella ex ia
stella cibab
cantat eccl
pans laeta
Et infra. be
trem: virgo
go iste sol no
osita ut vid
in cuius figur
factus est sic
clicatus est
hodie est am
sumpta. So
die in luna.
mus nisi vi
na est terre
entiam. Si
toibus pro
in luna. con
distances: si
tur due pers
et secundica
luc. In luna
Primo qd est

lucem. Et si oppositum istorum inueniretur
 esset nimis mirabile. Sed hodie fuerunt op
 posita istorum in nostro sole. Primo sol ho
 die retrocessit: quia filius dei qui erat ange
 lis et hominibus superior: hodie est paulo
 minus ab angelis minorat. Et inuenitur enim
 semetipsum formam serui accipiens: habitum in
 uentus ut homo. Phil. ij. Ecce quantum re
 trocessit dominus sit factus seruus: ut ma
 gnis sit paruus factus: ut antiquus sit factus
 nouus: quia paruulus datus est nobis. in cu
 ius figuram dicit. Esa. lxxviii. Quid sol retroces
 sit in horologio achaz per decem lineas: in si
 gnum curationis Ezechie regis. Nam per
 horologium designatur totum uniuersum cre
 aturarum contentum. Sol retrocessit ad de
 cimum lineam: quia ad humanam naturam
 peruenit dei filius assumendam: que est de
 cima in ordine creaturarum intelligibilium
 computatis nouem ordinibus angelorum.
 Nec retrocessio: id est filij dei in humanitate
 apparitio facta est ut homo qui est rex et do
 minus suorum actuum sanaretur ab infirmita
 tibus originalis et actualis culpe. Secundo
 sol hodie radium retraxit: imo a stella lumen
 recepit: quia dei filius hodie natus non dis
 fudit: sed a stella lumen recepit: quia a beata
 virgine. de qua dicitur. Nume. xxiij. Quid
 stella ex iacob. A beata inquam virgine velut
 stella cibatur lacte matris. Juxta illud quod
 cantat ecclesia dicens. Concepisti virgo dei
 paria. lactas: nutris eum: pio prebens studio
 Et infra. homo deum: stella solem: nata pa
 trem: virgo prolem: antiquus iuuenula. Er
 go iste sol nostrum videtur retraxisse radios su
 os: ita ut videatur eclipsatus contra naturam
 in cuius figuram dicitur Apocal. vi. ca. Quid
 factus est sicut sacculus cilicinus. Sacculus enim
 cilicinus est vile corpus nostrum quo iste sol
 hodie est amictus ex humanitate nostra as
 sumpta. Secundum signum apparuit hodie
 in luna. Quid enim per lunam intelli
 gitur nisi virginem gloriosam. Nam sicut lu
 na est terre proxima inter planetas per influ
 entiam. Sic beata virgo est terrenis et pecca
 toribus proxima per clementiam. Sicut enim
 in luna coniunguntur due partes multum
 distantes: sic in virgine gloriosa coniungun
 tur due perfectiones oppositae: scilicet virginitas
 et secunditas. ergo beata virgo comparatur
 lune. In luna autem sunt duo finis naturam.
 Primo quod est a sole multum elongata finis

rum quia est in alia sphaera. Secundo quod
 licet habeat claritatem semper tamen habet
 aliquam obscuritatem quia modo est dimi
 nuta modo perfecta modo clara modo obscu
 ra semper tamen habet aliquid obscuritatis.
 Sed hodie fuerit opposita istorum in ista luna
 Primo hodie luna est facta propinqua soli et in
 eodem celo et sphaera coniuncta: quia et filius qui est
 sol exiit in virginis gremio. etambo manet
 in eodem habitaculo. Juxta illud. Abacuch. iij.
 Sol et luna steterunt in habitaculo suo. Sec
 cundo hodie luna apparuit sine diminutione
 perfecta quia sine violatione integra. propter quod
 ioseph spiritus eius voluit occulte dimittere eam
 Mar. i. et ps. lxxxviii. et bonus eius sicut
 sol in conspectu meo et sicut luna perfecta in eter
 num. Hic thronus est eternus beate virginis.

Quid enim signum apparuit hodie in stellis.
 Quid per stellas que habent claritatem et
 multiplicatam intelligimus nisi angelos:
 quia fulgent cognitione et sunt complures
 specie. In stellis autem sunt tria. Primo si
 tus proprietas. Nam quilibet stella habet suam situa
 tionem. Secundo gradus nobilitas quia est
 nobilior alia. Tercio effectus singularitas quia
 a sole singulariter illuminatur. Sed hodie fuerit
 opposita istorum in angelis. Primo hodie mu
 tauerunt naturale firmitatem: quia angeli qui in ce
 lo habent proprium situm et officium sicut stelle
 hodie fuerunt congregati. unde dicitur. Luce. ij.
 Facta est cum angelo multitudo celestis ex
 ercitus. qui autem stelle congregantur sicut fit in
 constellationibus: signum est alicuius magni
 euentus et mirabilis. ideo dicit Job. xxxviii.
 Nunquid coniungere valebis micantes stellas
 plades etc. Ita hodie quia angelorum multitudo
 facta est quod alias est inauditum. ideo est
 signum mirabile: quia magni euentus: scilicet filij
 dei. ideo dixit vnus illorum angelorum. An
 nuncio vobis gaudium magnum: quia nas
 tus est hodie saluator mundi. Secundo
 stelle perdiderunt hodie suum gradum no
 bilem: quia angeli qui natura et gloria homi
 nes excedebant: ita ut ab homine se permit
 terent adorari. ut patet. Iudic. sexto capitulo.
 Hodie quia dei filius paulominus est ab
 angelis minoratus homo est super angelos
 sublimatus qui non permittunt se ab homi
 ne adorari. ut patet. Apocalip. vigesimo se
 cundo capitulo. Tercio stelle hodie amiserunt
 suum proprium actum: quia angeli qui sunt
 stelle illuminant solem ideo influunt in eum

In festo natiuitatis dñice Sermo XII

Eum antea ab eo illuminarentur. Nam angeli seruiunt isti puero benedicto nō necessitate sed humilitate. vt patz. Math. iij. Et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Et Luc. xxi. Angelus dñi descendit confortans eū. Et. Quartum signū apparuit hodie in terris. i. in hominib⁹ de terra factis. Ante filij dei incarnationez erant etia in hominib⁹. Primo erant ydolatre et ydolatrie dediti. Secundo erant inter se praua pace confederati. Tercio erant a deo per peccatū diuisi. Sed hodie apparuerunt opposita istorum. Primo hodie in terris est ablatū ydolatrie cultus sive vaticinium. Esa. pphete: quia omnia ydola cornuerunt. Exemplum habemus de octauiano qui noluit adorari tanq⁹ deus a romanis. S; huic puero obtulit thura. vt patz in legēdis. Secūdo hodie in terris reformata ē pax praua qz est hodie ablata. Exemplū de templo pacis perpetuo quod hodie corruit. cum virgo peperit. quia ille venerat qui est par vera: vt tolleret pacem iniquas. reformauit enim pacem inter deū et homines: inter angelos et homines: inter hoīem et hominē. Iuxta illud pauli ad Ephes. ij. Ipse est pax nostra qui fecit vtraq⁹ vñ: ideo cantauerūt angeli hodie. Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone volūtarie. Et fons olei erupit rome et vsqz in tyberim fluxit. vt dicit in legendis. Per oleum signat mīa et pax. Tercio hodie in terris cōdēnatus est act⁹ illicitus sodomie: qz sodomite omīs extincti hodie fuerunt. vt habet in legendis. Ita vt vere possit dici de eo illud psal. Tu es deus q facis mirabilia. Notam fecisti in pplis virtutem tuam. Et sicut dixit bris Aug⁹ in sermone super illo verbo. Math. iij. Duct⁹ est iesus in desertū. Et. Cum dyabolus videret dei filium per tanta miracula preceatū voluebat secū vt arbitror: atqz admirās dicebat. Quis est iste qui nesciente me hūc ingressus est mundū. Noui quidem qz de femina natus est: sed nescio vnde cōceptus. Ad est ecce mater: sed patrē inuestigare nō possum. Partū video: sed non cognosco nascētem: et quod stupori meo accrescit incōfucta lege pariendi. et edito filio mater exultat vt virgo. En iacet in cinabulis paruulus: infundit lacrymis vultum: similemqz esse mortaliū vagitus prodit. Et cum nihil ei de infantia desit: nulla tamen est illi velut infantis corruptio. Pannis obstitus sordet: et celij

illi radio stelle letioris ardet: atqz in honorem ipsius ministrantes etiam angeli inter sidera terrasqz concurrūt et iulantes annūciant quam non intelligo nouitatem. Quid hoc miraculi? Video qd aduertere nequeo. Audio: quod sustinere non possum: vt homo natus honoretur vt deus. A seculis nūqz id mihi contigit vt quisq⁹ nasceretur homo qui humani vicij nihil haberet. Que hec tam noua potensqz generatio est? Inter peccatores et impios natus: mortali etiam de matre progressus: purgator est cunctis nascentibus: ipse mihi celo purior apparer. Auaricie in eo radit nulla confurgit. nulla cor eius pulsat inuidia: nescit eius lingua loqui mendacis: oculi eius concupiscentiam non admittunt. nulla aurium voluptate mollescit: luxuries certe per quam mihi humanus subieci genus: pectus eius non potest penetrare: nulla illi iactantia inest. nulla malicia. Et quid plura? Nihil in eo reperio quod me delectet: oēs meos conatus euacuat. quid agā quo me conuertam? En fortiozem me illum esse sentio. Arbitror illum meo in regno vel le regnare nisi forte deus est iste quem nullum potest maculare delictum. Sed si deus esset quomodo indignitatez partus feminei sustineret: quomodo esset cana pannisqz contentus? Quis hec credat: infans vagitus vi deo: cui non audienti ridiculum est deum femineo lacte nutrirī. Post omnia ecce elurit cum elurire deum ratio nulla persuadat. Ignorabat nimirum dyabolus qz xpus indumenta preferebat infantie: qz esuriebat vt homo: non erat fragilitatis corporis: sed celestis gratie sacramētum. Dei enim filius cui euz sempiterno patre interpozalis constar eternitas: q cum suo genitore naturaliter impassibilis incorrupto regnat imperio: egit in carne nostra salutare mysterium. Et ob hoc cōionem subiit passionū: vt inimi cum generis humani hoīs certamine triumpharet. hec ille. Tunc dyabolus conatus est seminare multos errores circa diuinitatem christi. Unde adiuuenit quosdam homines qui videbantur opinione vulgaris magne sanctitatis et per eos seminante errores illos vt sic retraheret homines ceteros a fide iesu christi dubitans ne tam presto amitteret dñum super humano genere. Primus fuit Paulus hereticus qui dicit xpm non fuisse ante gloriosam virginem mariā

Vnde istos errores alios fijos
in Opusculis doctorū sūm opus 3.
et compendū theologicū dñi
tractatu 2° m. 12. 14. 20. et 21. m.

In festo natiuitatis dñice

Sermo XII

matre eius: sed qñ pcept' est tñc incipit esse, isō negabar xps eē verū deū. Ponebat enī xpm esse purā creaturā. Unde. xxiij. q. iij. ca. Quidā autē heretic' .s. Pauliani dñ: Pauliani a paulo samothro exorti sūt: q dicit nō semp fuisse xps: s. a maria sumpisse initū. h. ibi. Secunda' fuit noer' heretic' q dicit q psona filij nō est alia a psona patris: sed eadē psona notat diuersis noib' sūm diuersos respect'. Nam de' put fecit creaturas et eas gubernat vocat patē: put xō assumptū carnē de virgine vocat filius: s. vt sanctifica uit creaturas vocat spūscntis. vt habet ibi dē. s. Noeriani. vbi dñ. Noeriani quoq; a qdam noeto vocati q dicebāt xpm eūdē esse et patrē et spūscntū ipamq; trinitatē in officiōz noib' nō in psonis accipiūt. Vñ et pñ passiani vocant q; patrē passum dicunt. hec ibi. Idē habet. s. Sabelliani. Terti' fuit aetius heretic' q dicit. q sicut psona filij est distincta a psona pñs. ita etiā essentia filij est distincta ab essentia pñs: ita q sicut distinguunt psonalit ita distinguant essentialit. vt habet ibidē. s. Aetiani. Quart' fuit error quorūdam gentiliū et paganorū. vt recitat Crisostom' q fabulant' q filij est verus sed insurrexit contra patrē et facit ei aduersari et ita separare ab eo uicq; simul pmanet et Quin' fuit manicheus heretic' q dicit q vn' de' .s. bon' fecit spūalia ali' vero .s. dyabolus fecit corporalia quē secut' Quicē. dñ. xij. methaphi. Q de' fecit pñā intelligētiā et pñā creauit secūda' et sic deinceps vsq; ad qñtā: q quarta intelligētiā creauit aīas celestis: ista aīa creauit ista inferioza. vt habetur xxiij. q. iij. ca. Quidā autē heretic' .s. Adami chei. et .s. menadriani. Sext' fuit auerroy's cōmētor d dicit q de' nō intelligit distinguētiā ista singularia: qz cū sint vilia tñc intellect' diuin' vile fecerit: sed intelligit ea i rationibus cōmūib'. vt dicit. xi. methaphi. Septimus fuit eliphac ebemantes et rabt moy ses q dixerūt q de' nō habet puidentiā singulariū corruptibiliū: dicētes illud Job. xxiij. Nubes labulū eius circa cardines celi ambulat nec nostra considerat. Ideo democritus et leuipp' dixerunt mundū casu factum vt recitat philoso. ij. phisicoz. Octauus fuit error iudeorū et phariseorū qui dixerunt xpm peccasse Unde dicebant Job ix. Nos sciam' quia hic homo peccator est. Videbat enī eis q ipus esset transgressor legis: cū dicebant. sabbatū nō custodit. Nonus fuit er

ror eorūde qui credebāt iohāne baptistam esse xpm et messias in lege pmissum. Unde miserit ad eū sacerdotes et leuitas vt inters rogarent eū. Tu qs es: et cōfessus est q: nō sum ego xps. Job. iij. Decim' fuit pelagius et error quorūdam hereticorū q dixerūt q hō nō potest eleuari p xpm ad hoc vt sit fili' dei per adoptionē: et p cōsequēs pñcipes felicitatis eterne glie vt deū per essentia videat et. Unde. xxiij. q. iij. ca. Quidā autē. s. Pelagias nī a pelagio monacho exorti. Iij liberi arbitriū diuine gracie antepōnūt dicētes sufficere voluntatē ad implēda diuina iussa. hec ibi. Undecim' fuit appelles hereticus qui dixit xpm assumpisse corpus fantastica. vt habet. xxiij. q. iij. ca. Quidā autē. s. Appellite vbi dicit sic. Appellite quorū auctor appelles fuit qui dixit xpm nō deū in veritate sed hoies in fantasia apparuisse. Et sanct' Thomas. iij. lib. cōtra gentiles. xxiij. ca. dicit sic. Fuerunt autē et alij qui veritate incarnatiōis negata quandā fictitiā incarnatiōis similitudinē introduxerūt. dixerunt enī manichei vñ filiū nō verū corp' sed fantasticiū assumpsisse. vnde nec verus hō esse potuit sed apparens: adducētes illud qd dicit apls ad Rom. viij. Deus misit filiū suū in similitudinē carnis peccati. Et ad philip. ij. In similitudinē hoim factus et habitu inuenit' vt hō et Duodecim' fuit valentin' heretic' qui dixit xpm assumpsisse corp' celeste. Vñ. xxiij. q. iij. ca. Quidā autē. s. Valentiniani dicitur sic. Valentiniani a valentino qdā platonico secratore vocati xpm de virgine nihil corporis assumpsisse sed per eam qñ per fistulam trāsisse asserunt. hec ibi. Sicut. s. stat' trāsire per fistulā. Et sanct' Thomas. iij. lib. cōtra gentiles. xxx. c. dicit sic. Valētinus enī dixit q xps nō terrenū corp' habuit. sed de celo portauit et q nihil de virgine matre accepit sed per eā quasi per aqueductū trāsuit. Occasionē autē sui erroris accepit ex hoc q dicit Job. iij. Nemo ascendit in celū nisi qui descendit de celo Et iterū. Qui de celo venit sup omēs est. Et infra. vi. c. dicit xps de scendi de celo non vt factā voluntatē meam sed voluntatē eius qui misit me. Et. i. Cor. xv. Primus homo de terra terren': secundus homo de celo celestis. Tertius decim' fuit apollinarius hereticus qui vt dicit sanctus Thomas eodē li. xxi. c. dicit aliqd verbi dei in carnē fuisse cōuersum. qz illud Job. i. Verbum caro factus est: sic intelligendū putauit

quasi ipsum verbū sit conuersum in carnem
 sicut intelligit illud quod legitur Job. ij. Et
 autē gustauit architrictin aqua vniū factū
 qđ ea rōne dicit quia cōuerſa est aqua in vi
 num: alias fuisset fictio et non vera cōuerſio
 quod est falsum. Quartusdecim fuit arri
 hereticus qui dixit xpm non habuisse aiām
 rōnāle: sed qđ loco anime fuit diuinitas. De
 qđ. xxiij. q. iij. c. Quidā autē. §. Arriani ab ar
 rio alexandrino p̄esbytero exortū sunt qui
 coeternū patri filiū nō agnosces diuersas i
 trinitate substantias asseruit: cōtra illud qđ
 dñs ait. Ego et pater vnū sum. Et sanctus
 Thomas. iij. lib. contra gentiles. xxiij. ca. di
 cit sic. Posuit enī arrius qđ in xpo non fuit
 aiāle loco eius diuinitas fuit et solam car
 nem assumpsit. et ad hoc ponendū necessita
 te quādā videtur fuisse inductus. Cum enī
 veller asserere qđ filius dei sit creatura et mi
 nor patre ad hoc pbandū illa scripturarum
 assumpsit testimonia: que infirmitatē huma
 nam ostendunt in xpo. Et ne ab eius pba
 tione deficeret non sū diuinā naturā huma
 nam uenire: nequiter aiām remouit a xpo:
 vt cū quedā corpori humano cōuenire non
 possunt sicut qđ miratus est: qđ timuit: qđ oia
 uit: necessariū fuit in ip̄s filiū dei minoratio
 nem inferre. Assumpsit autē ad sue positio
 nis assertionē illud Job. i. Verbum caro fa
 ctum est. ex quo inferebat qđ solam carnem
 verbū assumpsit: non autē aiām. et in hac
 positione etiā appollinarius secutus est cum
 Quintusdecim fuit nestorius. de quo dicit
 xxiij. q. iij. c. Quidā autē. §. Nestoriani a ne
 storio constantinopolitano epo nuncupati
 qui beatā virginē mariā nō dei sū hoīs tātū
 modo matrē asseruit: vt aliā personā carnis
 aliā faceret de: atis nec vnū xpm in xbo dei
 et carne credidit sed separa: im atqz seiunctū
 alterū filiū dei: alterū filiū hominis predicauit
 hec ibi. Et sanctus Thomas. iij. lib. cōtra gentiles
 xxiij. c. dicit. Nestorius dicit qđ aiā humana
 et corp⁹ humanū naturali vnione cōueniuit
 in xpo ad cōstitutionē vni⁹ hoīs eiusdē spe
 cie⁹ et nature cū alijs hoīb⁹ et qđ in hoc hoīe
 de⁹ habitauit sicut in tēplo suo. s. p̄ gñam sic
 in alijs hoīb⁹ sanctis. Unde dñs Job. ix. Qu
 ipse dicit iudeis. Soluite templū hoc et in tri
 bus dieb⁹ reedificabo illud. Ipse autē dicebat
 de templo corporis sui. Et ex hoc secuta est
 quedā affectualis vnio in hoīem illū et deū
 dñi et hō ille bona sua voluntate deo inheſit et
 de⁹ sua voluntate illum accepit. Job. viij.
 Qui mē misit uterū ē et nō relinquit me for

lum qđ qđ placita sunt ei facio semp. S. qđ in
 illo hoīe maior plenitudo gr̄e fuit qđ in alijs
 hominib⁹ sanctis fuit p̄e ceteris templū dei et
 arct⁹ deo sū affectū vnū et singulari quo
 dam p̄uilegio diuina nōia participauit: et p̄
 pter hanc excellentiā gr̄e cōstituit⁹ est in par
 ticipationē diuine dignitat⁹ et honoris. s. vt
 coadoreretur deo. vnde et beatā virginē non
 matrē dei vel verbi dei sū matrē xpi nominā
 dam esse dicūt. hic ē error: eoz vt ps. Sext⁹
 decim⁹ fuit eutiches heretic⁹ de quo dicitur
 xxiij. q. iij. c. Quidā autē. §. Eutichiani dicti
 ab eutiche p̄stātinopolitano abbate qđ xpm
 post humanā assumptionē negauit existere
 de duab⁹ naturis sū solū in eo diuinā asseruit
 esse naturā. hec ibi. Et sanctus Thomas. iij. li. con
 tra gentiles. xxxv. c. dicit sic. Eutiches enī vt cō
 tra nestoriorū vnitate p̄sonē suā reſpōdit in xpo
 esse etiā vnā naturā: ita qđ quis ante vnio
 nem essent due nature distincte. s. diuinā et
 hūanā: in vnione tñ coierūt in vnā naturā: et
 sic dicebat xpi p̄sonā ex duab⁹ naturis substi
 flere: et sic de idit in syllam cupiēs vitare ca
 ribdīm. Decimusdecim⁹ fuit error quorū
 dam hereticorū qđ vocant serbiani. de qbus
 dicit. xxiij. q. iij. c. Quidā autē. §. Serbiani
 nomē acceperūt a filio ade qđ vocat⁹ est serb
 dicentes eundē esse xpm. Decimusdecim⁹
 fuit heretic⁹ de quo dñs ibidē. §. Bos
 nostiani a bonoso quonidā epo exortū p̄du
 tur: qđ xpm filiū dei ad op̄m nō p̄pū asse
 re: hec ibi. Idē habet de p̄se. dist. iij. c. l. diu vero
 Decimusnon⁹ fuit carpocrates de quo dñs
 xxiij. q. iij. c. Quidā autē. §. Carpocratiani a
 carpocrate quodā vocant⁹ qui dixit xpm ho
 minē fuisse tantū et de vtroqz seru p̄genitū:
 quē imitati sunt alogij. de quib⁹ dñs ibidē. §.
 Alogij vocant⁹ tanqđ sine verbo. logos enī
 grece verbū dicit⁹ deū enī verbū nō credūt:
 respuentes iohannis enāgeliste apocalip̄m
 hec ibi. vt ps. g. rē. Eligesim⁹ fuit ebion here
 tic⁹ de qđ dñs ibidē. §. Ebionite ab ebione dicti
 siue a paup̄ate xpm enī nō ex quo nat⁹ est
 s. p̄ p̄fectū solū iustū putat⁹ effectū: quē imi
 tati sunt gnoite. de qbus dñs ibidē. §. Gnoite
 et triote a theodosianis exortū sunt: ex qbus
 gnoite ob ignorātia dicti: qđ ad pueritatē a
 qua exortū sunt id adiuāit qđ xpi diuinitas
 ignorat qđ sūt futura scripta de die et hora no
 uissima: nec recordāres xpi p̄sonā in Esāia
 Nesciam loqui dies iudicii i corde meo. hec
 ibi. Ecce quomodo dyabolus conatus est
 peruenire misterii incarnationis filij dei p
 viginti notarios falsos et hereticos: sicut de

pater viginti notarijs & cancellarijs fidelissimis & veracibus fide incarnationis filij sui confirmauerat in mentibus fidelium hominum. Iusti videtes quod dyabolus seminauerat tot & tantos errores circa tam admirabile sacramentum conuersi ad sanctum Augustinum doctorem ecclesie sciscitabant ab eo quare deus pater hoc permitteret: quibus respondens Augustinus illud quod habet. xxiiij. q. iij. c. Ideo dicit. Ideo diuina prouidentia multos diuersi erroris hereticos esse permittit: ut cum interrogant nos ea que nescimus sic discutiamus pigris & diuinis scripturas capiamus. Propterea apud ait ut probati manifesti fiant. Idem autem deo probati sunt qui bene possunt docere. hec ibi. R. Et cognoscetes viri sancti quoniam instrumenta istorum hereticorum deprehendebant scripturas & quasi totus mundus eas impugnabat congregato cetero sancto: uicauerunt dyabolus cum suis notarijs falsi dicit ut compareret ad respondendum. Cum autem coparuissent & defendere uellent sua instrumenta per falsum intellectum sanctarum scripturarum vocauit deum pater cancellarius noui testamenti cui commisit ut auditis partibus redigeret in scriptis ea que forent magis conuenientia carie triumphari & militanti. Angeli autem confortantes viros iustos dixerunt illud Ezech. xviij. Aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu plena plumis & uarietate venit ad libanum & tulit medullam cedri. I. Johannes euangelista figuratur per aquila ab altitudine contemplationis magnarum alarum quia transcendit ceteros euangelistas & doctores noui testamenti plena plumis. I. sententijs obscuris & uarietate scilicet sanctarum scripturarum venit ad libanum. id est celum: cum libanus sit altior mons in arabia ubi sunt cedri. Iuxta illud. Cedrus alta libani: & tulit medullam cedri. I. diuinitatem christi quam cognouit & uidit. Accipit itaque quod ad deo patre scripsit quod conueniens erat diuinitati & humanitati christi & inter cetera petiuit sibi dari notarium unum fidelem qui cum coadiuueret sanctum Thomam de aquino ut isti heretici uia ratione confunderent. Cui deus pater annuit. prout petiuerat & uirique dedit spiritum sapientie & intellectum in diffinitione & declaratione tantorum misteriorum. Accipis itaque instrumentis horum hereticorum Johannes euangelista & sanctus Thomas de aquino conueniunt simul ut inuestigarent quid uerius sancti & salubrius dici deberet. Contra primum notarium talem prouidit

sententiam. scilicet. In principio erat uerbum: quia sententia sic declarat sanctus Thomas. iij. lib. contra gentiles. xi. ca. §. Quia uero dicitur. Quia intellectus diuinus non exit de potentia in actum sed semper in actu existens: ideo semper seipsum intellexit. Et hoc autem quod se intelligit oportet quod uerbum in ipso sit: ergo necesse est semper uerbum eius in deo existisse: est ergo coeternum deo uerbum ipsum nec accedit ei ex tempore sicut intellectus nostro accedit ex tempore uerbum interi conceptum: quod est intentio intellectus. hec ille. Ubi nota sunt eundem super euangelio quod istud dicitur. In principio erat uerbum potest exponi tripliciter. Primo sic. In principio. id est ante omnia. Secundo sic. In principio. id est in patre erat uerbum. I. filius: quia pater non solus est principium creaturarum: sed etiam est principium filij: sed creaturarum per uoluntatem & filij per intellectum. Tercio sic. In principio. id est in filio quia filius est principium creaturarum ac si diceretur. uita est in deo que nihil aliud est quam ipse deus. Similiter in principio erat uerbum. I. uerbum est principium. hec ibi. Etiam nota quod uerbum temporis preteriti imperfecti uerbi de signat eternitatem quod uerba aliorum temporum. ideo Johannes uisus est uerbo temporis preteriti imperfectum dicit. In principio erat uerbum. Contra secundum notarium talem prouidit sententiam: Et uerbum erat apud deum. quia sententia sic declarat sanctus Thomas. iij. lib. contra gentiles. xi. ca. §. Hic autem sic dicens. Manifestum est quod deus seipsum intelligit. Et sic autem intellectum in seipsum intelligit oportet esse in intelligente. Significat enim ipsum intelligere apprehensionem eius quod intelligit per intellectum. Unde & intellectus noster intelligens seipsum est in seipso: non solum ut idem sibi per essentiam: sed etiam ut a se apprehensum intelligendo. Oportet ergo ut deus in seipso sit ut intellectus in intelligente. Intellectus autem in intelligere est interio intellectus & uerbum. Est ergo in deo intelligere seipsum uerbum dei quasi deus intellectus sicut uerbum lapidis in intellectu est intellectus. ideo dicit Johannes. Et uerbum erat apud deum. Nam hec prepositio apud dicit distinctionem personalem quia nullus deus apud seipsum. Contra tertium notarium talem prouidit sententiam. Et deus erat uerbum. quia sententia sic declarat ibidem. §. Quia autem intellectus diuinus non solus semper sit in actu sed etiam sit ipse actus purus: oportet quod substantia intellectus diuini sit ipsum suum intelligere quod est actus intellectus. Est autem ubi iterum accipitur siue in ceteris intellectu est ipse suum intelligi. Ita quod est et

verbi diuini et intellectus diuini et per consequens
 ipsius dei quod est suus intellectus. Et sic autem dei est
 eius essentia vel natura quod idem est quod ipse deus. Er-
 go verbum dei est ipsum esse diuinum et essentia
 dei et ipse deus verus. Non autem sic est de verbo
 intellectu humani: cum intellectus noster seipsum in-
 telligit. Aliud est esse intellectus et aliud ipsum
 eius intelligere. Substantia enim intellectus est in
 potentia intelligens antequam intelligat actum. Se-
 quitur ergo quod aliud sit esse intentionis intellectu
 et aliud intellectus ipsius: cum intentionis intelle-
 cre esse sit ipsum intelligi. Unde oportet quod in
 homine intelligere seipsum verbum interius conceptum
 non sit homo verus: naturale hominis esse habes:
 sed sit tantum homo intellectus. Quod quedam similitu-
 do hominis veri ab intellectu apprehensa. Ipse ve-
 ro verbum dei ex hoc ipso quod est deus intellectus
 est verus deus habes naturaliter esse diuinum
 eo quod non est aliud natura et esse dei et aliud eius
 intelligere. ideo dicitur. Et deus erat verbum. Illa
 eadem essentia numero quod est dei patris: etiam est
 verbi ut sit sensus. Et verbum erat deus. Contra
 quod notariū tale prulit sententiam. Hoc erat
 in principio apud deum. Quia sententia declarat
 scilicet Thomam ubi sup. §. Quod scilicet est autem et
 dicitur. Deus est sua essentia et suum esse quod i deo
 est quicquid pertinet ad rationem subsistentis essen-
 tie et esse. Conuenit enim ei non esse in alijs in-
 quod est subsistentia: et contra quidem in quod est
 essentia et esse in actu ratione ipsius esse. Opor-
 tet ergo quod cum in deo sit idem intellectus et intelligere
 et intellectus et intentio intellecta quod est verbum
 ipsius: quod verissime in deo sit et quod pertinet ad
 rationem intelligentis: et quod pertinet ad rationem
 est intelligere: et quod pertinet ad rationem intentionis
 intellectus siue verbi. Est autem de ratione in-
 terioris verbi quod est intentio intellecta: quod per-
 cedat ab intelligere secundum suum intelligere. Cum
 sit quasi terminus intellectualis operationis.
 intellectus enim in intelligendo concipit et format
 intentionem siue rationem intellecta que est interi-
 us verbum. Oportet ergo quod a deo secundum ipsum su-
 um intelligere procedat verbum ipsius. Compa-
 ratur ergo verbum dei ad deum intelligentem
 cuius est verbum: sicut ad eum a quo est. hoc enim est
 de ratione verbi. Cum ergo intellectus in deo
 intelligere et intentio intellecta siue verbum
 sunt per essentiam unum: et per hoc necesse sit quod
 quodlibet istorum sit deus. remanet tamen so-
 la distinctio rationis: pur verbum refertur ad
 concipientem ut a quo est. Hinc est quod euange-
 lista quia dixerat. Deus erat verbum: ne ois
 distinctio sublatam intelligeretur verbum a deo

dicente siue concipiente verbum subiunctum
 Hoc erat in principio apud deum. Si autem
 fuisset contrarium non esset apud ipsum. Ita
 enim prepositio apud non denotat contrarietas
 tem ut de se patet. ergo et cetera. Contra quintum
 notariū talem sententiam prulit. Omnia per
 ipsum facta sunt et siue ipso factum est nihil: quia
 sententia sanctus Thomas sic declarat ubi
 sup. ca. xii. §. Cum vero dicitur. Eius vero deus
 intelligendo seipsum omnia alia intelligit: oportet
 quod verbum in deo conceptum ex eo quod seipsum
 intelligit: sit etiam verbum unum et idem omnium rerum:
 non tamen eodem modo est verbum dei et alia-
 rum rerum. Nam dei quidem verbus est sicut
 ex eo procedens: aliarum autem rerum non sicut ab
 eis procedens. Non enim deus a rebus scientiam
 sumit: sed magis per suam scientiam res in esse
 producit. Oportet ergo quod verbum dei omnium que
 facta sunt ratio perfecta existat. Quicquid enim
 facit aliquid per intellectum operatur per rationem
 quam habet in mente: deus autem res in esse pro-
 ducit non naturali necessitate sed quasi per
 intellectum et voluntatem agentis: fecit ergo deus
 omnia per verbum suum quod est ratio rerum fa-
 ctarum ab ipso: ideo dicitur. Omnia per ipsum fa-
 cta sunt et cetera. Cui consonat quod moyses mundi
 originem describens in singulis operibus tali
 utitur modo loquendi. dixit deus fiat lux et fa-
 cta est lux. dixit deus fiat firmamentum et sic de
 alijs: que omnia per conceptum dixit. Quia
 ipse dixit et facta sunt ipse mandauit et crea-
 ta sunt. Dicere enim est verbum producere. Sic
 ergo intelligendum est quod deus dixit et facta sunt
 quia verbum produxit per quod res in esse produ-
 xit: sicut per earum rationem perfectam. Contra
 sextum notariū talem pronulit sententiam. Quod
 factum est in ipso vita erat: quia sententia sic de-
 clarat sanctus Thomas ubi sup. §. Considera-
 randum est: dicitur. Quia res facta per intellectum
 preexistit in ratione intellecta ante etiam quod sit in
 seipsa. Prius enim domus est in ratione artificis
 quam producat in actu. Verbum autem dei est ratio
 omnium eorum que a deo sunt facta. Oportet
 ergo quod omnia que sunt facta a deo preexistere
 rint in verbo dei: ante quam sint etiam in propria
 natura. Quod autem est in aliquo: est in eo per
 modum eius in quo est: et non per proprium mo-
 dum. Domus enim in mente artificis intelligi-
 biliter et immaterialiter existit. Res ergo sue
 intelligende in verbo dei preexistisse secundum mo-
 dum ipsius verbi. Est autem modus ipsius ver-
 bi quod sit unum simplex immateriale et non so-
 lum viuens sed et vita sit suum esse. Oportet

ergo q̄ res facie a deo p̄titerint in verbo dei ab eterno immaterialit̄ & sine cōpositōe & q̄ nihil aliud in eo sit q̄ ip̄m verbū quod est vita. ideo dicit̄. Quod factū est in ip̄so. i. verbo vita. i. cognitio erat. Contra septimū notariū talem p̄tulit sententiā. Et vita erat lux hoim: quā sententiā sic declarat sanctus Thomas vbi sup̄. §. Sic autē dicit̄. Si- cur autē operans p̄ intellectū: per rōnē quā apud se habet res in esse p̄ducit: ita etiam q̄ alius docet p̄ rōnē quā apud se habz scien- tiam causat in illo. Cum scientia discipuli sit deducta a sciētia docentis sicut imago q̄dā ip̄ius. De^o autē nō solū est causa per intelle- ctum suū oīum que naturalit̄ subsistunt: sed etiā oīis intellectualis cognitio ab intelle- ctu diuino deriuatur. Potest ergo q̄ p̄ ver- bum dei quod est ratio intellect^{us} diuini cau- setur oīis intellectualis cognitio, p̄p̄t q̄d dicitur. Vita erat lux hoim scilz qz ip̄m ver- bum quod vita est & in quo oīia viua sunt manifestat vt lux quedā mentib^{us} hoim veri- tatem quia dirigit & gubernat hoies in agē- dis: Ex quo patet q̄ deus habet p̄uidentia circa singularia. Contra octauū notariū talem p̄tulit sententiā. Et lux in tenebris lu- cet & tenebre eā nō comprehendērūt. quam sententiā declarat sanctus Thomas vbi sup̄. §. Nec est dicens. Nec est ex defectu verbi q̄ non oīes hoies ad veritatis cognitionē perueniunt: sed aliq̄ tenebrofi existunt. Pro- uenit autē hoc ex defectu hoim: qui ad verbū non conueniunt. Nec ip̄m plene capere pos- sunt. vnde adhuc in hoib^{us} tenebre remanēt vel maiores vel minores: s̄m q̄ magis vel minus ad verbū cōuertunt & capiunt ip̄m. Et iohannes vt a manifestatiua verbi vir- tute excludat oēm defectū: cum dixisset q̄ vi- ta est lux hoim subiūxit: q̄ in tenebris lucet & tenebre eam non comprehendērūt. Non enī sunt tenebre ex hoc q̄ verbū nō luceat: s̄ ex hoc q̄ aliqui lucem verbi nō capiūt. sicut luce corporei solis per orbem diffusa tenebre sunt ei qui oculos vel debiles vel clausos hz. Sic ergo lux. i. xp̄us in tenebris. i. peccatorib^{us} lucet & tenebre. i. peccata eum nō com- prehenderūt: qz p̄tū nō fecit: nec inuēit^{ur} & c. Contra nonū notariū talem p̄tulit sententiā. Fuit homo missus a deo cui nomen erat io- hannes. Ille venit in testinoniu vt testimo- nium p̄hiberet de lumine & c. vsqz non erat ille lux sed vt testinoniu p̄hiberet de lumi- ne. quā sententiā sic declarat sanctus Thomas

in euāgelij cōtinuis dicens. Premissus est iohānes ante xp̄m. prece ante iudicē: amic^{us} ante sponsū. Et qz vnūuersum mūdū tene- bre p̄tōz & nō infidelitatis opprēsserant & solē iusticie accipere nō valebāt: beat^{us} iohā- nes q̄ si lucerna p̄mitat^{ur}: vt cordis oculi qui lippitudine iniquitat^{is} opprēssi magnū & ve- rum lumē videre nō poterāt. ad lumē p̄uēiūt q̄ si tenues splēdorē videre nescerēt: & pau- larim p̄tōz nūbilo remoto infidelitatis hu- more detecto: adueniēte xp̄o ab illo celesti lu- mine letificari possent p̄tōz q̄ roqueri. Sic ergo p̄z q̄ iohānes nō erat xp̄s & messias. Contra decimū notariū talē p̄tulit sententiā. Erat lux vera q̄ illuminat oēs hoies veniēte in hunc mūdū. vsqz ex deo nati sunt. quam sententiā sic declarat sanctus Thomas li. octa- gēti. ca. iiii. §. Ampli^{us} q̄dā opatio. & c. dicens. Quedā opatiōes in scripturis sacris ita deo p̄p̄ie attribuunt q̄ alteri cōuenire non pos- sunt. sicut sanctificatio aīarū & remissio pec- carōz. Dicit enī Leuiti. xxi. Ego dñs q̄ san- ctifico eū. & Esa. xliij. Ego sum q̄ deleo iniqui- tates vestras p̄pter me. Et ruz autē hor xp̄o scriptura attribuit. Dicit enī Heb. ij. Qui san- ctificat & q̄ sanctificans ex vno oīes. Et ad Heb. vlti. Xps vt sanctificaret p̄ suū sangui- nem pplm extra portā passus ē. Ip̄se etiam dñs de se p̄stet q̄ habeat p̄tē remittēdi p̄cā & miraculo p̄firmavit. vt b̄. Adth. ix. Et hoc etiā angelus de xp̄o p̄nūciavit dicens. Ip̄se enī saluū faciet pplm suū a p̄cīs eorū. Nō ergo xp̄s & mētes sanctificās & p̄cā re- mittens sic d̄t^{ur} sic dicunt dii hi q̄ sanctifi- cans & quoz p̄cā remittunt sed sicut viri- tē & naturā diuinitat^{is} habēs. Sic ergo xp̄us d̄t^{ur} dei fili^{us} & verus d̄^{us}: nō sicut purus homo per gratiā ad op̄tōnis: sed p̄p̄t diuinitat^{is} na- turā: ergo p̄t alios adoptare in filios. Co- tra vndecimū notariū talē p̄tulit sententiā. Et verbū caro factū est. quā sententiā sic de- clarat sanctus Thomas vbi sup̄. c. xxx. dicens. Cum enī carnis similitudo caro nō sit neqz similitudo ambularōis ambulatorio & in cete- ris similis si solū fantastica caro fuit tūc mē- tiret scriptura dicens iesum xp̄m ambulasse comedisse mortuū fuisse & sepultū & surrexis- se: si hec i sola fantastica apparitiōe p̄rigerit & sic iam nihil fixum in fide nostra esse pote- rit. cum tamē dicat Actū. x. Dedit euz mas- nifestū fieri non oīi populo: sed testib^{us} p̄e- ordinatis a deo nobis qui manducauim^{us} & bibim^{us} cum illo: & ne scriptura mentiat^{ur}. ideo

dicunt. Verbum caro factum est. Non autem dicitur
apulus in similitudine carnis: sed addit patet:
quia xpus vera quidem carne habuit sed non
carne peccati: quia peccatum in eo non fuit sed si-
mile carni peccati: quia carne possibile habu-
it qualis est facta caro hominis ex peccato. Si-
militer sicronis intellectus excludit ab hoc quod
dicitur in similitudine hominis factum est: quia hic
similitudo non ponitur pro similitudine appa-
rentie sed pro naturali similitudine speciei. Sic
omnes homines similes specie dicuntur: quia dicit
formam. Item natura serui accipiens. Contra
duodecimum notarium eandem prout sententia
Verbum caro factum est. quia sententia declarat
sanctus Thomas ubi super ca. xxx. dicens. Dicit
apulus Gal. iij. Quia deus misit filium suum factum
ex muliere. Et Mattheus. i. c. dicitur Quia iacob ge-
nuit ioseph virum Marie de qua natus est iesus.
qui vocatur xpus. non autem vel ex ea factus vel
de ea natus dicitur: sed solum per eam sicut per
fistulam transisset nihil ex ea assumens: ergo ex
ea corpus assumpsit. Item apulus dicit Romanus
i. de filio dei: quod factus est ex semine da-
uid secundum carnem: sed corpus dauid fuit terrenum
ergo corpus christi. Non autem descendit de ce-
lo secundum corpus autem secundum animam sed secundum quod deus:
ideo dicitur. Verbum caro factum est. Contra
decimum tertium notarium eandem quoque prout
sententia. Verbum caro factum est. quia sen-
tentia sic declarat sanctus Thomas ubi super
ca. xxxi. dicens. Si aliquid verbi dei sit con-
uersum in carnem: oportet totum verbum conuer-
sum esse cum sit omnino simplex. Quod autem
in aliud conuerteretur desinit esse id quod prius fuit
sicut aqua conuersa in vinum: iam non est aqua
sed vinum: ergo post incarnationem verbi dei pe-
nitens non esset quod est contra illud Apostolus. xix.
Vestitus erat veste aspersa sanguine: et vo-
cabatur nomen eius verbum dei. ergo hoc quod ioha-
nes dicit verbum caro factum est: non sic intelli-
gendum est quasi verbum sit conuersum in car-
nem: sed quod carne assumpsit ut cum hominibus
quereretur et eis visibilis appareret. unde et sub-
ditur. Et habitauit in nobis et vidimus gloriam
eam: et gloriam quasi virginem a patre et cetera. unde
iste error est impulsus. Contra decimum
quartum notarium iterum prout tale sententiam
Verbum caro factum est. quia sententia sic decla-
rat sanctus Thomas ubi super ca. xxxii. dicens
Deus forma corporis esse non potest: cum er-
go verbum dei sit deus impossibile est quod verbum
sit forma corporis ut sit carni pro anima esse pos-
sit. Nam in euangelio expresse dicitur quod xpus

habuit animam. sicut Mattheus. xxvi. dicitur. Tristis est
anima mea usque ad mortem. et Iohannes. xii. Nunc anima
mea turbata est: ergo aliud fuit diuinitas et
aliud anima. Contra decimum quintum notarium
similiter talem prout sententia. Verbum caro fa-
ctum est. quia sententia sic declarat sanctus
Thomas ubi super ca. xxxiiij. c. dicens. Inhabita-
tione enim verbi dei in sanctis hominibus consue-
uit sacra scriptura his modis signare. locutus
est dominus ad moysen. Dicit dominus ad moysen.
Factum est verbum domini ad hieremiam. aut ad alium
quem aliorum prophetarum. factum est verbum domini in
manu aggei prophetarum. Nunquam autem legitur quod ver-
bum domini sit factum moyses vel hieremias vel
aliquis aliorum. hoc autem modo singulariter vni-
nem dei verbi et carnis christi designat euangelii
ista dicens. Verbum caro factum est: ergo non so-
lum per modum inhabitacionis verbi dei in ho-
mine. xpus fuit factus secundum traditionem sacre
scripture. Contra decimum sextum notarium prout
similiter tale prout sententia. Verbum caro factum
est et habitauit in nobis. quia sententia san-
ctus Thomas ubi super sic declarat ca. xxxv. di-
cens. Quia in christo iesu et corpus fuit et anima
rationalis et diuinitas: manifestum est quod corpus
christi etiam post unionem non fuit ipsa verbi diuini-
tas. Nam post unionem corpus christi palpabile
fuit et corporeis oculis visibile: lineamentis
membrorum distinctum: que omnia aliena sunt a
deitate verbi. similiter etiam anima christi post vni-
onem aliud fuit a diuinitate verbi: quia anima christi
post unionem passionibus. tristitie et doloris affe-
cta fuit que diuinitati ubi nullo modo con-
ueniunt. Anima autem humana et corpus constituta
sunt humanam naturam: ergo post unionem huma-
na natura in christo fuit aliud a natura diuina
verbi. et sic post unionem remanet due nature
Contra decimum septimum notarium tale prout
sententia. Et vidimus gloriam eius gloriam
quasi virginem a patre. de qua sententia sanctus
Thomas ubi super ca. ii. §. Quia vero. dicitur.
Quia notitia patris et filii generatione aliquam com-
sequuntur. Nam in psalmo dicitur. Dominus dixit ad me
filius meus tu es: ego hodie genui te. Dicit etiam
Esaia. vlti. Nunquid ego qui alios parere facio
ego ipse non paria dicit dominus: Nunquid quod gene-
ratione ceteris tribuo: sterilis ero? Non enim
esset conueniens ut qui alios vere generare fa-
cit ipse non vere sed per similitudinem generet cum
oporteat aliquid nobilius esse in causa quam in causa
tis: ideo dicitur. Vidimus gloriam eius: quod non vere
potest dici de ipso verbo. Contra decimum octauum
notarium talem prout sententia. Gloria quasi

vnigeniti a patre. quā sententiā sic declarat sanctus? Thomas vbi sup. c. iij. §. Adhuc tunc ceteros dicens. Althoyles nō eadē rōne dicit filius q̄ p̄s. distinguit em̄ apl̄a xpm̄ a moyse sicut filiū a suo. Dicit em̄ Ihes. iij. Althoyles quidē fidelis erat in tota domo eius. i. sicut famulus in testimoniu eorū que dicenda erant. xpm̄ aut̄ tanq̄ filius in domo sua. ergo xpm̄ nō dī dei filius p̄ adoptiōis grām sicut alij sancti. Similit̄ q̄l qdā singulari modo scriptura xpm̄ p̄e alijs dei filiū noiat. quā quidē absq̄ alijs singularit̄ eum filiū noiat sicut vox patris intonuit in baptismo. Ihes. ē filius me⁹ dilectus in quo mihi complacuit. quādoq̄ eū vnigenitū noiat. sicut Iohānes dicit. Vidim⁹ gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre. Et iterū. Vnigenit⁹ qui est in sinu patris ip̄e enarrauit. Si aut̄ comuni modo sicut et alij filius diceret: vnigenitus dici nō posset. Quoniā etiā primogenit⁹ noiat̄ vt quēdā deriuatio filiationis ab eo in alijs ostendat. s̄m illud I Rom. viij. Conformes fieri imaginis filij eius: vt sit ip̄e primogenitus in multis fratrib⁹. Et ad Gal. iij. Ad sit tē filiū suū in adoptione filiorū dei: ergo alia rōne ip̄e est filius et alij sancti dicuntur filij. Contra decimū nonū notariū talē etiā prulit̄ sententiā. Vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre. quā sententiā declarat sanctus? Thomas. vbi sup. ca. vij. §. Preterea si xpm̄: dicens. Nihil creatum potest dici deus nisi per quandā similitudinē ad deum: ip̄e autē iesus xpm̄ sit verus de⁹. Unde cum iohannes dīxisset vt simus in vtro filio eius iesu xpm̄ subdidit. hic est ver⁹ deus et vita eterna. Si em̄ ip̄s eadē rōne diceret filij sicut ceteri sancti: nō esset vnigenit⁹: licet per excellentiā sue nature. inter ceteros primogenitus posset dici: sed quia est verus de⁹ ideo iohānes nominat eū vnigenitū dicens. Vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre: ergo et c. Contra vigesimū notariū talē prulit̄ sententiā. Plenū grē et veritatis. quā sententiā declarat sanctus? Thomas. iij. parte q. vij. art. ix. in respon. dicens. Quia q̄ntū ad virtutem grē plene habuit grām: q̄ habuit eā ad omnes operatiōes vel effectus grē. et hoc ideo q̄ cōferebat ei grā tanq̄ cui dā vnūuersali p̄ncipio in grē habentiū grā. virtus aut̄ p̄ncipij p̄mi alicui⁹ vnūuersalit̄ se extendit ad oēs effect⁹ illi⁹ generis. sicut sol qui ē vnūuersalis causa grātiōis. ei⁹ virt⁹ se extendit ad omnia que sub generatiōe cadunt. et sic

plenitudo grē attendit in xpm̄ inq̄rū se exiit dicit ei⁹ grā ad oēs grāe effect⁹ quib⁹ sunt virtutes et dona et alia huiusmodi. Et ad Col. ij. dī. In xpm̄ sunt omnes thesauri sapientie et scientie et absconditi: ideo dicit. Plenū grē et veritatis. Cum autē iohānes euāgelista cancellari⁹ non testamētū simul cu sancto thoma suo notario p̄sentassent suas declarationes contra notarios falsos dyaboli iussit deus pater vt iste publicarent et legeretur corā tota ecclesia iustorū. Quod et factus est in tertia missa hodierna que in luce clara lecta et cantata est. Videns autē dyabol⁹ qm̄ ex instrumentis suorū notariorū nihil p̄fecerat: sed magis cū verecundia et rubore a conspectu patris discesserat: statim cepit occupare mentes phariseorū et doctorū legis iudeorū temptans eos et dicens. p̄missiones de xpm̄ nascituro non fuerūt facte gentilib⁹ sed vobis iudeis. s̄m illud I Rom. ix. Cognati mei s̄m carnem qui sunt israelite: quorum sunt p̄missa: ergo xpm̄ debet nasci tempore q̄ eratis in statu et dñio. Sed nunc rex alienigena dñatur vobis: ergo nunc non debet nasci. Quod attendentes iudei affirmabant qm̄ adhuc xpm̄ non venit. Videns autē sanctus? Thomas qm̄ mundus implicabat isto errore ex cōmissione sibi facta: a deo patre declarauit quomodo impletum erat tempus aduentus filij dei in carnem dicens q̄ xpm̄ regis alienigene tempore nasci voluit vt impleretur prophētia iacob dicentis. Beneficentia. Non auferetur sceptrum de iuda: et dux de femore eius donec veniat qui mitterendus est. Pro cuius intellectu sciendus q̄ sicut omne momentū temporis siue dies siue septimana seu mēsis siue ver siue estas autūmnus et hyems siue etiā annus a sole vel ei⁹ motu dicit̄. sic octo erates mūdi sub ip̄o sole et no tepēdet q̄s sic explicare oportet. Pri- mū tps est dies hic em̄ ē solis anfractus. dies em̄ ē duplex. s. natural et duo decī horarū et est cur⁹ solis i toto circulo celi. et artificial et est cur⁹ solis sup hemispheriū et ē maior et minor: s̄m maior ē minorē circulū vel moray sup hemispheriū vel orizontē. Et huic r̄ndet p̄mū tps mūdi ab adā vsq̄ ad sacru diluuiū: qd fuit spaciū. m. dclxvi. anorū. vt p̄s inuēti. Bēn. v. Eōgrū em̄ fuit iste nūmer⁹ p̄te erat et q̄ velut infantia solū elementis liari erat imbecūda. Nam tot⁹ nūmer⁹ litterarū nri al- phabeti est mille sexcenta sexaginta sex: q̄ si nri alphabeti non sunt inuēre ad significādū

numerū. vt dicit Jfidoz. i. cthimo. ca. ij. Nec
signat nūerū nisi iste. scz c que significat cen
tum. d. de signat quingēta. i. que signat vñū.
l q signat qñq̄ginta. m signat mille. y signat
qñq̄z. x q signat decē q̄ in vñū uerfo faciūt mil
le sexcenta sexaginta sex. Sed ex ea summa
remouendū est x qz b lfa p̄cise habuit ortuz
tēpore octauiani impatoris qñ xps natus ē
Non ē ergo dicta lfa cōputāda ante xpi ad
uentū t sic remanet nūer⁹ p̄me etatis mille
sexcentoz qñquaginta sex. que etas a sole ve
ro exordiu habuit. qz in p̄ncipio creauit de⁹
celū t terrā. t ab eodē habuit finē. qz de⁹ di
luuiū super terrā induxit. Et veluti dies cito
disparuit. que ita obliuioni tradita est vt sa
era scriptura excepta t ipa parū nulla histo
ria de rebus gestis in illa p̄ma etate aliquid
memorat. sicut infantes nō memorant que
fecerūt. Secūdu tēp⁹ ē hebdomada. dñ
em hebdomada qñ seprē lucēs vel seprē so
les. Nam ipa septimana sole oritur t sole fi
nitur. qñ dies q̄ faciūt septimanā sunt isti.
dñic⁹. lune. martis. mercurij. iouis. veneris.
sabbati qz dies. qui ideo sic ordinant. vt dicit
Jfido. li. i. cthimo. c. y. Romani dijs quibus
dam dies sanxerūt. i. planetis p̄mū diē a so
le appellauerūt q̄ princeps est oim syderuz
t idē dies est caput oim dierū. Secūdu di
es dicit⁹ est a luna tē. Ratio est qz dies de
nominat ab illo planeta q̄ illi⁹ diei p̄me ho
re dominat. Exemplū. p̄m⁹ dies est dñicus
qui dñ quasi dominas. qz sol dñs planetarū
p̄me ei⁹ hore dñatur. Sequere ḡ ordinem
planetarū p̄me hore dñatur sol secūde hore
dñatur mercuri⁹. tertie dñatur ven⁹. quarte lu
na. qñte saturn⁹. sexte iupit⁹. septime mars.
octaue sol. none mercuri⁹. decime ven⁹. vn
decime luna. duodecime saturn⁹. decimeter
tie iupiter. decime quarte mars. decime qñte
sol. decime sexte mercuri⁹. decime septime ve
nus. decime octaue luna. decime none saturn⁹.
vigefime iupiter. vigefime p̄me mars.
vigefime secūde sol. vigefime tertie mercuri⁹.
vigefime qñte ven⁹. Et sic dies tota cōpleta
est. veneri aut succedit luna. ḡ dies sequēs
post dñicā a luna dñ denotari. qz in p̄ma eius
hora dñat t sic dñat octaue hore decēq̄re
hore t vigefime secūde hore. vigefime xpo rer
tie dñat saturn⁹. vigefime qñte dñat iupit⁹
ḡ cū post iouē sequat⁹ mars. dies sequēs mar
tis denotatōne dñ hōre. t sic cū debet p̄cede
re q̄ inuenias solē dñantē p̄me hore diei t
inuenias dñicā t tūc cōpleta ē septimana. ḡ

istud temp⁹ a sole denotat. qd̄ rñder secūde
etati. s. vsqz ad abrahā q̄ durauit p̄ spaciū
trecentoz annoz vel circa. Nam a fine diluuij
vsqz ad natiuitatē abrahę fuerūt āni. cccxij.
Et tertiā etatē puto incipiendā qñ deum ses
quens de yz. i. de igne caldeoꝝ sublat⁹ ē q̄ for
te erat. trigintatru annoz. tunc em ipse ince
pit veracit colere deū dñic⁹ ab alijs. t sic
fides noui ritū h̄p̄e cepit. Idūc em etati ses
cunde rñder puenicia q̄ etiā adhuc i litera
rum elemētis p̄stic⁹. s. p̄secr⁹ q̄ infantia. il
la em incipit hec aut p̄ficat. Ideo litterarum
nūerus huic etati puenit. Nā vt dicit Jfido.
vbi sup. Apud hebreos lfe importat nūerū.
sic q̄ p̄ma signat vñū. secūda duo. tertiā tria
t sic vltia. lfe aut sunt viginti qñqz apd eos.
vt dicit idē. E p̄pone ḡ oēs nūeros simul vt
dicas vñū t duo sunt tria. tria t tria sūt sex
sex t q̄ttuor sunt decē. decē t qñqz sūt qñdecī
qñdecī t sex sūt viginti vñū. viginti vñū t se
preim sūt viginti octo. t sic vsqz ad viginti qñqz
t sic in sūma habebis trecenta viginti qñqz. t
iste finit nūer⁹ secūde etatē. Idē etas incipit
a deo qz tūc de⁹ incipit adorari cultu dñi
cro. qz noe nouū sacrificiū fecit t i deo termi
nata est qz ad se cognoscendū deus extraxit
abrahā de igne caldeoꝝ tē. Tertiū tempus
est mensis t hic etiā denotat a sole. Nā he
brei menses suos deducūt a luna vsqz ad lu
nam. vt dicit Jfido. vbi sup. Ideo annus ha
bet menses plus q̄ duodecim. sicut in n̄ro an
no plures sunt duodecim lunarib⁹. sed nos
sicut antiq̄ fecerūt egyptij a sole denotam⁹
mensē. signa aut solis sunt duodecim t in
quolibz stat duodecima parte anni scz trigi
ta dieb⁹ t q̄ttuor hōis t medietate vñius.
nos aut ne mēses frangam⁹ integros ponū
mus vel triginta dies vel triginta vñū vel vi
ginti octo. Secūdu ergo solis cursum mens
ses dicimus huic deseruit tertiā etas vsqz ad
dauid q̄ durauit fere nongētis triginta ānis
q̄ etiā terminat i deo qz tūc noua p̄missio de
xpo nascituro ipi dauid facta ē. ps. Jurauit
dñs dauid veritatē t nō frus tē. Quattuor
tēpora sequit⁹. s. ver. estas. autū. t hyems
quoz qdlibz durat trib⁹ mētib⁹. de q̄b⁹ dñat
hij xpus. Dar clemēs hyemē dar petrus ver
cathe drat. Et statē vrbā. autūnum bartho
lome. autūm phorian. Et hys q̄ttuor tēpo
rib⁹ rñdent q̄ttuor etates scly q̄ta vsqz ad
transmigrationē babilonis q̄ durauit ānis
mille q̄dringēto sexaginta qñqz. Quinta ve
ro vsqz ad xpm nascentem t durauit ānis

recor. Setta
vsqz ad aduen
ignomo. s. de
ad finem hūi
ouidi. iij. Deve
primo cōiuncti
colligunt. vna
Alia frigida ca
rida xpi carne
seruens seuitia
ligni antichristi
qui est circū
qñ perpetuo
sanctis. Et qu
q̄ filius dei mil
q̄es mille simo.
sebius Drosius
ab isto numero
etatem habuiss
cūda xpo ānos
tūm error nō est
dū edimōne. sep
dicim⁹ t in lib
ceptis bñi ito
mūdā. āno qñ
nūerus sup̄a
pture t cron
fic pater. per
to q̄ stelle in
te in optima
cuncta que fe
ne. ij. Secūdu
fuerit in anere
tur cōnemem
tari q̄ in med
tiam ab vrog
est sub arietē ad
pio fuit ibi p̄s
medio mundi
lis fuit in pūne
gradu cum sole
lor solis ex rec
tigaretur ex m
tro terre t effi
Quarto p̄m
du vno in cen
Tunc sic. p̄s
ges solis temp
rum Sol auct
fina in. xv. ḡdu
dine t exaltati
quēlibet cen
centenaria am

In festo natiuitatis dñice Sermo XII

eccccc. Sexta hō eras in qua sumus durabit
vsqz ad aduentū aīch: isti cur nūer est nob
ignotus. Septima vero eras durabit vsqz
ad finem mūdi que parum durabit: vt ponit
ouidi. iij. De vetula ex doctrina albumasar.
primo cōiunctionū. Ille quattuor etates sic
colligūtur. vna fuit vberima prophetarum.
Alia frigida captiuitate iudeorū. Alia flo-
rida xpi carne florecente iam virgine. Alia
seruens seuitia tormentorū et calliditate ma-
ligni antichristi. Octauū tēpus est annus
qui est circū solis. Et ista est octaua eras
qñ perperno sol verus erit cōiunctus cum
sanctis. Ex quo patet vt dicit sanctus Tho-
mas filius dei incarnatus est anno mūdi qñ
qes millesimo. clxxviii. vel circa. Sz beda eu-
sebius dicit suus ysidorus yspalensis valde
ab isto numero discrepant. Ponūt em̄ pma
etatem habuisse annorū duo milia cccxij. Se-
cūda hō ānos nōnigēto. xl. Etia aliarū era-
tum error nō est parua et ante diluuiū secū-
dū editionē. sepruaginta. iterpretū in lib. iij.
dicum et in libris regum quibus nūeris ac-
ceptis sū istos xpus natus est a creatione
mūdi. āno qñqes mil. cxcij. qd nō est vtz h
nūerus supradicti magis consonat sacre scri-
pturę et cronie gentiliū et astrologie. quod
sic pater. premittit quattuor. Primo premittit
qz stelle in principio mundi fuerunt crea-
te in optima sui dispositione: quia vidit de-
cuncta que fecerat et erant valde bona. Be-
ne. iij. Secūdo qz exaltatio et fortitudo solis
fuerit in ariete et i. xv. gdu. arietis: qz nō vide-
tur cōuenientius alibi solem pmitus collo-
cari qz in medio totius celi per equidistan-
tiam ab vtroqz polo: et paradīsus terrestris
est sub ariete ad orientem: et homo in princi-
pio fuit ibi positus sub equinoctiali quasi in
medio mundi. Tertio premittit qz aur solis
fuit in principio mundi in ariete et eodez
gradu cum sole: quia hoc erat necesse. vt cas-
lor solis ex rectitudine dyametri causat. mi-
rigaretur ex maiori distantia sui circuli a cen-
tro terre et efficeretur locus sūme tempus
Quarto premittit qz stella fixa mouet gra-
du vno in centū annis et similiter aux eius.
Tunc sic. ptholomeus in almagesti inueniet au-
ges solis tempore suo in sexto gradu gēino-
rum. Sol autē in sui creatione fuit: cuz auge
sua in. xv. gdu. arietis rāq in sua p se fortitu-
dine et exaltatione. Et stella fixa mouet in
quibuscūbet centū annis gradu vno. qz tot
centenaria annorum fluxisse a principio mū

di vsqz ad tēpus ptholomei quor fuit gradus
a. xv. gradu arietis vsqz ad octauū gradum
geminorū. s. qñquaginta duo q faciunt qñqz
milia. cc. Fuit autē ptholomeus post xpm. xij.
annis qui si dematur a superiori numero re-
stabit quinqz m. liacentis sepruaginta octo
mū. octo annis: qz fuit circa principium oc-
taui gradus geminorū. s. duodecima partes
illius gradus que ē octauū āni et quattuor mē-
ses. Et ita tantū tēporis fluxit a principio mū-
di vsqz ad natiuitatē xpi. Ecce qualiter ista
calculatio astrologica valde cōuenit cuz cal-
culatione superiori. Et ista est vera sentētia
a nobis catholicis tenēda. Ista est declaras-
tio sancti thome de aqno notarij curie cele-
stis. *Al. Tūc diabolus audita hac calculatō-
ne volēs expiri an iste puer hodie natus esset
verus messias in lege pmissus venit in hies
rusalē vt videret quid sup hoc sentaret docto-
res leges: et ibi inuenit magos qui sciscitabā-
tur ab eis vbi xps nasceret. Dicebant ei vbi
est qui natus est rex iudeorū. Ecce vidim? stel-
lam eius in oriente: et venimus adorare
eum. Videns autē dyabolus qm gentiles et
sapientes pastores iusti et piores veniebant
vt adorarent xpm. Intrauit ad herodē tur-
batus valde: et ait illi Tu natus es in palatio
et xps in dinerforio. Tu natus es in lec-
to aureo. xps autē natus est collocatus in bre-
uissimo presepio. Tu preciosis es inuolutus
sericis: iste vilissimis inuolutus est pānis: et tū-
tu contēneris natus in palatio: et iste queri-
tur natus in dinerforio. Tu a magis nullare-
nus notaris: et iste inuētus suppliciter ado-
ratur. Vno spūis primogenitus regis: et mu-
neribus adoratur primogenitus pauperu
le mulieris. Quis est iste rex iudeorū de quo
querūt magi. Ideo dicit leo papa in sermōe
de Epipha. Nō tantū herodes in semetipso
turbatur qm dyabolus in herode. Vero
des em̄ hōiem estimabar: sed dyabolus deum
Et vterqz regni sui successores timebat. dy-
abolus celestem: sed herodes terrenū. hec ille
Zalib? nāqz modis vexabar dyabolus mē-
tem herodis. Sanctus autē fulgentius in sermo-
ne de Epipha. sic loquitur Herodi ne noceat
iustis qui sunt in ecclesia xpi dic. Iste q natus
est vt paruulus: adoratur vt deus. Paruulus in
presepio inuentus in celo. vilis in pānis: pre-
ciosus in stellis. Quid est q sic turbatur he-
rodes: qm natum reges iudeorū audistit: tur-
batur suspitionib? agitaris: inuidie stimula
inflāmans: et ob hoc natum regem occidere*

*Nō h. 2. festo
Epiph.*

In festo natiuitatis dñice, Sermo XIII

conaria. Inanis est ista turbatio tua ⁊ vana
pro:sus cogitatio tua. Rex iste qui natus est
nō venit reges pugnādo supare: sed moriē-
do mirabiliter subiugare. Nec ideo natus est:
vt tibi succedat: sed vt in eum mūdus fideli-
ter credat. Venit enim nō vt pugnet viuus: s;
vt triūphet occisus. Nec vt sibi de alijs gen-
tibus auro exercitum querat: sed vt pro sal-
uandis gētibz preciosus sanguine fundat.
Inaniter inuidendo times successorem quē
credendo debes querere saluatozem: quia si
in eū crederes cum eo regnātes. Et sicut ab
illo accepisti tēporale regnū: acciperes ⁊ sem-
piternum. Mā⁹ enim pueri regnum nō est
de hoc mundo: sed per ipsum regnatur in
mundo. Ipse est enī sapientia dei que dicit
in proverbij. Per me reges regnant. Puer
iste verbum dei est: puer iste vir⁹ ⁊ sapientia
dei est. ⁊ potes contra dei virtutem: pugna-
re si potes contra dei sapientiam cogito. hec il-
le. Tunc dyabolus suggessit: Herodi vt
faceret periri istū puerum ⁊ videret cautius
quid de eo facturū esset. Et cum magi visi-
tassent herodē rogauit eos vt redirent ⁊ re-
nūciarent ei vbi xpus nasceret: q; ipse vole-
bat licet fide adorare eum. Cui fulgenti vbi
supra occurrit dicens. Calliditas ficta: o in-
credulitas impia: o nequitia fraudulenta. si
adorare istum puerū certissime disponebas:
qre pro illo multos pueros occidebas: San-
guis innocentum quē crudeliter effudisti: te-
statū quid de hoc puero voluisti. hec ē ille.
Cum aut magi pfectissent ea pro quibus ve-
nerant: edocti p angelum reuerſi sunt per
aliā viam in regionē suam. Et statim dya-
bolus suggessit herodi vt occideret oēs pue-
ros a bimatu ⁊ infra: s; tēpus quod exqui-
sierat a magis: quia difficile erat xpm inue-
nire nisi ipse se manifestasset. In furore autē
versus herodes videns se tam turpiter delu-
sum a magis adimpleuit suggestionem dya-
boli: ⁊ mīrens occidit oēs pueros qui erant
in bethleē: vbi xps natus est. Contra quem
inuehit fulgentius vbi supra dicens: nō solum
istum puerū nō inuenisti: sed nec illis pueris
aliquid nocuisti. imo iustus quod illis pde-
rar: hoc egisti. per seuitiā quippe tuam faci-
sunt martyres: qui per infantiam suam fue-
rant innocentes. qm per gratiam huius pue-
ri p eo meruerunt mori priusq; eum possent
coram hominib⁹ confiteri. Ipse itaq; puer
qui mūdū creauit qui mūdum regit q; om̃s

nia quecūq; vult facit: qui cuncta mirabilia
in superabili diuinitate disponit: hoc ordina-
uit: hoc egit vt per tuam inuidiam furiosam
illi pueri mouem susciperent preciosos: ⁊ qd
eis ad salutem suam prestare nō posses ad-
micus: hoc ad dānationem tuā faceres in-
micus. Ad hoc ergo te permisit infāres oc-
cidere: vt illos de te faceret triumphare. Te
ergo permisit ad nequitiam: illos pduxit ad
palmam. Unus enim idemq; est de⁹ omni-
potens qui paruul⁹ vagiens: qui tuam crude-
litatem dignatus est fugere: cui⁹ maiestates
nō potes effugere. Fugit enī nō formidine
humana: sed dispensatione diuina. Fugit nō
necessitate: sed potestate. Idco autē dignat⁹
est in egiptum fugere: vt postea crucē digna
retur ascendere. Et illa potestate puer lauit
in egipto qua postea iuuenis pendit in li-
gno. Unus enī idemq; est mortis susceproz
et vite largitor. Ipse itaq; puer qui natus ē:
ideo nō inuenitur in numero paruuloz mor-
tientiū: quia ipse est expectatio gentiū. San-
guis pprea istius pueri: non cum istozum
funditur sanguine puerozū: quia solus fun-
dendus est in remissione peccatoz. Et isti
omnes pueri inaniter morentur nisi hui⁹
sanguine omēs saluaretur. hec ille. Iusti au-
tem qui erant in ecclesia videntes ibi chris-
tum fugisse in egiptum timuerunt valde ne
ista natiuitas ficta ⁊ fantastica esset ⁊ non
veritas. Tunc surrexerit duo cācellarij dei
patrij. vnus veteris testamēti: ⁊ alius noui
testamēti. Cācellarius prim⁹ fuit Moyses
qui stans in medio iustozum cōfortauit eos
dicens illud Moyses. xi. Nec dicit dñs de⁹ puer
er israel ⁊ dilexi eum: ex egipto vocaui filium
meum. Cācellarius scd⁹ fuit iohānes euā-
gelista dicens. Verbū caro factum est: ⁊ habi-
tauit in nobis. Et statim pastores ⁊ magi
symeon ⁊ anna cōfortantes iustos dixerū
Vidimus gloriam quasi vigenitiā a patre.
hic per gratiam tē.

In hoc festo natiuitatis dñi sermo de coro-
na humanitatis iesu xpi. Continēs. xxi. pro-
prietates ⁊ dignitates eiusdē natiuitatē
designatas p. xxi. lras alphabeti latini.

In propria venit. io
bā. i. er in euangelio terre misse
presentis solēnnitatis. Bear⁹ gre-
go. li. viij. moralū diē sic. Deus
pa ter vnica filiū suū in vtero virginis huma-

In festo

ne nature con-
sibi coeternum
seculorū. Et qu-
dio hoibz in te
mouet hāc qstio-
uinitatis sit cre-
patre pducit q-
a matre accipit
nis ex pre nōst-
fabilem min⁹
q; scdm. Et q
camationis q-
ratione ⁊ auct-
est vnicus re-
pba. iij. merbe
hoiem ⁊ plan-
mai⁹ cogitari n-
potēte infinite
bi sile ⁊ tale qu-
pino xpi ioh. x.
uere vere q; a
missi. Ecce q
nerationē eret
Sed incarnacō
hij significat
Eritiora autē
dicitur ceteris
ambrosij ptra
possibile scire
deficit: vt fil-
geloz. Supra
omni sensum
q; parat oem
dēni sensum ef-
generatio xpi
seuati nō licet
re q; na⁹ sicut
hoc enī querere
illa generatio.
et⁹ quis enama-
di intelligentia
humane intelli-
fidelis pfectio.
ritate maxim
fic. Generatio
tres. Genera-
test: credi potē-
di. Ad agnus-
tanti de deo s-
sermo nō potē-
to patet aucto-
ris sic. Nemo h-

Amant par-
Cus audim

ne nature coniungens deum ante secula
sibi coeternum: fieri voluit hominem in fine
seculorum. Et quæ sine tempore genuit p saluan
dis hoibus in tpe ostendit. hec ille. Sup quo
moueo hæc qstionē. **A**tri maius op' di
uinitatis sit eternalis generatio: qua filius a
patre pducit q' temporalis incarnatio: q' xps
a matre p'cipit. Ad hanc qstionē dico q' q'
uis ex pre nostri intellect' verūq' op' sit inef
fabile: tñ min' difficult' expūmū' p'mum
q' scdm. **E**n quo ad nos mai' est opus in
carnationis q' eterne generatiōis. declarat
ratione t' auctoritate. **I**ste sic. **N**aturale
est vnicuiq' rei p'ferē pducere sibi sileve dic
p'bs. iij. methozoz. **E**xemplus hō generat
hoiem: t' planta plantā. Sed de' illud quo
mai' cogitari nō pōt. Et cū sit p'fecissim' t'
p'fecte infinite necesse ē p'feri q' generet si
bi sile t' tale qualis ipse est. **A**uctoritate p'
p'mo xpi ioh. xviij. **I**psi acceperūt t' cognos
uerūt vere q' a te exiit t' crederūt: q' tu me
misisti. **E**cce q' discipuli cognouerūt vere ge
nerationē eternā s'm quos fili' exiuit a p're.
Sed incarnationē tpalem que p' missionē fi
lij significat nō cognouerūt sed crediderunt.
Ecce t'ora aut sunt que cognoscūt q' q' ere
dūtur ceteris paribus. **S**cdō p' auctoritate
ambrosij p'ra hereticū dicentis sic. **A**dbi ē
possibile scire generatiōis xpi secretū. **A**deā
testific' vox silet. non mea tantū. sed etiā an
geloz. **S**upra p'ates. supra cherubin: t' sup
omne sensum est: q' scriptū est pax dei que
exuperat oēm sensum. **E**t si pax xpi supra
oēm sensum est: quō nō est supra oēm sensū
generatio xpi. **E**n ergo ori manū suppone:
scrutari nō licet diuina mysteria. **Z**icet crede
re q' nat' sit: nō licet inuestigare quō nat' sit.
hoc etiā querere metus est. **I**neffabilis ē enī
illa generatio. **E**n **E**layas ait. **G**eneratiōez
ei' quis enarrabit: hec humanū sensū t' mū
di intelligentiam excedit. **H**oc non capie
humane intelligentie ratio: sed pudētia est
fidelis p'fessio. hec ille. **T**ertio patet aucto
ritate maximi in sermone de natali dicentis
sic. **G**enerationem eius quis enarrabit. fra
tres. **G**eneratio christi si enarrari non po
test: credi potest. **L**ingua deficit: fides profi
cit. **A**dagnus enim profectus est fidei cum
tantū de deo suo potest concipere quantum
sermo nō potest parrurire. hec ille. **Q**uar
to patet auctoritate **B**erni in cpistolis dice
tis sic. **N**emo hominū nouit: nec noscere po

test ad plenum: quid boni ad gratiam: quid
congruentie ad sapientiaz: quid decoris ad
gloriam: quid commodi ad salutem: penes
seipsam contineat huius venerandi myste
rij: scilicet humane redemptionis altitudo.
hec ille. **C**larior autem declarat questio
nem istam. idem **B**er. super cantica dicens
sic. **F**ratres generationes istam quis enar
rabit. **A**ngelus nūciat virtus obumbrat: spi
ritus sanctus superuenit. virgo credit: vir
go parturit: virgo perficit. **Q**uis non mis
retur: nascitur verbum infans. **I**bi agnosci
tur longitudo brevis: latitudo angusta: alti
tudo ima: profunditas plana. **I**bi agnosci
tur lux nō lucens: verbum infans: aqua sili
ens: panis esuriens. hec ille. **E**cce q' maius
est opus incarnationis filij dei: q' eterne ge
nerationis: t' hoc quo ad intellectūz nostrū
qui magis super de incarnatione q' de ge
neratiōe: vt ps. **T**ame pro ampliori de
claratione huius sacratissimi mysterij. **S**ctē
endūm q' paruulus noster iesus christ' ho
die natus progreditur cū corona nature hu
manitatis a matre sua coronatus. **E**nde
Eanticoz tertio dicitur. **E**gredimini filie
syon t' videte regem salomōnem in dyades
mate quo coronauit euz mater sua in die de
sponsatiōis illi' t' in die leticie cordis ei'. **I**n
hac corona sunt vigintiunus lapides pres
ciosi quemadmodum sunt vigintiuna lit
tere in alphabeto latino qui habent notā bz
initium illarum litterarum. **I**uxta illud **A**s
poca. i. **E**go sum alpha t' ω principium et
finitis. **I**sti lapides p'ciosi hanc coronā signē
vigintiunam proprietates huius sacratis
sime natiuitatis qui lapides hoc ordine situa
tur in coronā humanitatis christi. **A** parte
anteriori sunt quinq'. **A** parte posteriori sunt
quinq'. **A** parte dextra sunt quinq'. **A** par
te sinistra sunt quinq'. **I**n similitudine vero co
rone est vnus in similitudinem crucis sicut
X. que est vltima littera alphabeti latini.
habet similitudinem crucis: vt patet. **D**e
notatur ergo q' illa natiuitas est annuncia
ta. **E**cce primus lapis in coronā humani
tatis xpi designat' per a. qm' hec natiuitas
fuit annūciata prius q' fieret. **N**am in veteri
testamento fuerūt quattuor genera hoim
maxime dignitatis. s. patriarcharū: vt abrahā
am: ysaac: iacob. pontificū: vt moyses aarō
ps. **A**ldorles et aaron in sacerdotibus eius
et eleazar. principum: vt **D**avid: **S**olomon

*Vigintiunus
lapis
signat' p' lap
dus p'p'os n
ra a humanit*

*Natus fuit
annūciata*

ps. 98.

Epistola 66
Antiqui parturiret p'p'it: antiqui veniret partu q' p'p'it masculu
Cum audiret vniq' talē et quis videret hūc p'p'it

In festo natiuitatis dñice   Sermo XIII

Ezechias, pphetarū vt Esaias Hieremias
Ezechiel Daniel &c. Patriarche autē annun-
ciauerūt hanc sacratissimā natiuitatē. Vnde
de iacob moriens dixit filiis suis, vt habetur
Gen. xlii. Congregamini vt annūtiem que
vētura sunt vobis diebus nouissimis. Non
auferetur sceptrus de iuda & dux de femore
eius donec veniat qui mittendus est: & ipse
erit expectatio gentiū. Leui fili⁹ iacob mori-
ens dixit. Vix renouāte legē in frute altissi-
mi erronci appellabitis: & in fine vt estima-
bitis occideris eum: nescientes ipsius resur-
rectionē: innocentem sanguinem in malicia
super capita recepturi. Iudas filius Jaco-
b moriens dixit. Exurget homo ex semi-
ne meo vt sol iusticie ambulans cum filiis
hoim in mansuetudine & iusticia & omne pec-
catū nō iuenietur in eo. Et apient sup ipm
zeli ad effundendū spūs bñdictionē patris
sancti. Tūc effulgebit sceptrū regni in eo & a
radice mea nasceat vas plantarōis & in ea de-
scendet virga iusticie gentib⁹ indicare & sal-
uare oēs inuocantes dñm. Ysaac fili⁹ iacob
moriens dixit. Habebit vobiscū deū celi am-
bulāte cū hoib⁹ in simplicitate cordis. Gad
filius iacob moriens dixit. Dicite filiis vris
vt honorent iudā & leui: qm̄ ex ipsis oriū fa-
ciēt dñs saluatore israel. Aser fili⁹ iacob mo-
riens dixit. Noui qm̄ peccabitis & trademini
in man⁹ inimicorū vestrorū & terra vestra de-
solabitur & vos disp̄gemini in quattuor an-
gulos terre: & eritis in disp̄sione despecti ve-
lur aqua in uulsi: vsq; quo altissim⁹ visitabit
terrā & ipse veniens: vt homo cū oib⁹ mā-
ducans et bibens & in silentio conterens ca-
put draconis per aquā. Sic saluabit israel &
oēs gentes: deus in virū absconditus. Dicite
ergo filiis vestris vt nō discredant ei. Ioseph
fili⁹ iacob moriens dixit. Vidi qm̄ ex iuda
nata est virgo habens stolam bñssimā ex ip-
sa prodijt agnus imaculatus & omēs bestie
impetum fecerūt aduersus eum et viderē eas
agnus: & perdidit in cōculcationem. Et gau-
debūt in eo angeli & homines & omnis ter-
ra. Beniamin filius iacob moriens dixit. En-
stodite mandata dei vsquequo deus saluā-
re suū reuelat omnibus gentib⁹. Tunc vide-
bitis Enoch Noe Sem Abraam Ysaac Jaco-
b resurgentes a decubitu in etulcarōe. Tūc
et nos resurgēmus: nusquisq; in sceptris no-
strum adorantes regem celorū qui in terra
appuit in forma hominis humiliati: & quorū
q̄ crediderūt ei in terra congaudebunt ei.

Tunc & omnes resurgēt: hī quidē in gloriā
am hī vero in ignominia. Et iudicabit dos-
min⁹ in p̄mis israel de ea que in ipsum est i-
iusticia qm̄ aduementē deum in carne libe-
ratores non crediderunt. Et tunc iudicabit
omnes gentes quotquot nō crediderunt ei
in terra apparenti & arguet in electis genti-
um israel. Ecce qualiter patriarche annūci-
ant concorditer natiuitatem christi tempo-
ralem. Pontifices annūciauerunt hanc sa-
cratissimā natiuitatem. Vnde Moyses
dixit vt habetur Exod. iiii. Obsecro domie
miste quem missurus es. Et loquebatur de
messia: vt declarat deuter. xviij. diē. Pro-
phetam de gente tua et de fratribus tuis si-
cut me suscitabit tibi dominus deus tu⁹: ip-
sum audies. Principes annūciauerunt hanc
natiuitatem. Vnde dauid in ps. dixit. Para-
ur domin⁹ dauid veritatem & nō frustrabitur
eum: de fructu ventris tui ponam super
sedem tuam &c. vsq; qm̄ elegi eam. Salo. cā-
ti. iij. dixit. Ecce iste venit saluens in montib⁹
transiliens colles similis capree hinnuloq;
ceruorum. Per montes intelligitur beata tri-
nitas. per colles intelligitur ordo et cer⁹ an-
gelorum. Per capream innocentia: per hin-
nulū munditia. Quasi dicat filius dei dimis-
sa altitudine trinitatis & sanctorū angelorū
venit in vterum virginis per innocentiam &
mundiciam nostre humanitatis. Prophete
annūciauerunt hanc natiuitatem. Dauid
ps. xviij. diē. sic. Exultauit vt gigas ad cur-
rendam viam a summo celo egressio eius.
Pro intellectu huius pphie videnda sunt
quattuor. Primo quis est iste gigas. Secūdo
qualiter exultauit. Tercio quā viam cucurrit.
Quarto qualiter a summo celo egressus est.
Quantum ad primum iste gigas est christ⁹
de quo dicitur, Heb. i. Quia cum sit splendor
glorie & figura substantie eius portatq; om-
nia verbo virtutis sue: purgationem pecca-
torum faciens: tanto melior angelis effect⁹
quanto p̄ illis different⁹ nomen heredi-
tauit. Vigas h. iij. proprietates chris-
to cōuenientes in sua incarnatione. Pr̄ia
est quia gigas habet strēnitatem in suo cō-
gressu. Tales ei hoies docebant a p̄cipio
ad bellandum vt patriā tutam tenerent con-
tra inimicos. Ideo dicebat Saul ad Dauid
de golia. Non poteris pugnare cum eo: quia
vir bellator est ab adolescētia sua i. Rē. xvij.
Illi ei fuerūt notati gigātes q̄ fuerūt magne
 stature & scietes belli, sic⁹ i sua icarnatōe

4^{or} p̄p̄tatis. Sicut⁹ p̄p̄tatis
inf. cl. 24 m. p̄p̄tatis

In
habuit stren-
cur viri strēni
qua certant cō
virgine hian
fabulant cū q
mico leuissim
gag habet ma
ra d̄ppe gigan
humane. Eno
pe og rex bala
et monstrat
habens longi
Ideo dicebat
dimus mōstr
bus cōparati
xpo in sua inc
nem in suo ex
corpus ei⁹ fue
cepum & oia
re augmētā cū
tatem vtrūq;
g⁹ fuit in iust
bet fontem dī
passionis. &
bet fontem dī
gnitudo sic f
ne fontem dī
ritudine vire
ter de nemine
ne. & i. m̄ dei
dine in suo e
ro totū mun
deceat patri
uit qm̄ in vter
tantū possit q
i. pleni granē
eliaz gigas h
Quaro est ei⁹
durabilior fm
dī. q̄ qm̄ erat
gantes erant
Isti sūt portē
habuit diuin
vtero virginis
marris man
es fetus nō e
ri sue cōcepi
dies plus cet
Quarto ad se
tris vtero q̄ n
sa fuit & bñf
nisco. Luc. ij.
vtero mō. &
cauit dū q̄

In festo natiuitatis dñice Sermo XIII

habuit strenuitatē in suo congressu. **Q**uā-
 cur vñ struui sunt solliciti de armatura cui
 qua certant cōtra inimicū: ita xps in vtero
 virginis hūanitatē nrām: sicut armaturā
 fabricauit cū q̄ postea congressus est cū ini-
 mico scutissimo. **S**ecūda p̄p̄ietas est: qz gi-
 gas habet magnitudinē in excessu. **A**den-
 su-
 ra q̄ppe gigantū excedebat modū q̄ntitatis
 humane. **E**nde deutro. iij. dīc. Solus quip-
 pe og rex basan restiterat de stirpe gigantū
 et mōstratur lectus ei: ferrens nouē cubitos
 habens longitudinis et quatuor latitudinis.
Ideo dicebat exp̄loatores. Numeri xij. vi-
 dimus mōstrā quedā de genere giganteo: q̄
 bus cōparatī quasi locustę videbamur. Sic
 xps in sua incarnatione habuit magnitudi-
 nem in suo excessu. **E**t licet in sui cōceptiōe
 corpus ei⁹ fuerit minimū qd̄ vnqz fuerit cō-
 ceptum ⁊ aiatum: eo qd̄ plus habuit de tēpo-
 re augmētī cū statim fuerit aiatū: tñ fm̄ qz
 ritatem virtutis ⁊ p̄fectionis virilis. ita ma-
 gn⁹ fuit in instanti sue cōceptionis sicut tpe
 passionis. **T**ertia p̄p̄ietas est: qz gigas ha-
 bet fortitudinē in suo conatu. sicut em̄ ma-
 gnitudo: ita fortitudo ei⁹ excedit modū hūa-
 ne fortitudinis. **P**s. Gigas nō saluabit i mul-
 titudine virtutis sue. i. fortitudinis sue. **P**a-
 ter de nemorib⁹ qui fuit gigas fortissim⁹. **G**e-
 ne. x. tñ delectus. Sic xps habuit fortitu-
 dinē in suo effectu: qz exiitēs in matris vte-
 ro totū mundū cōseruabat sicut sedens ad
 dexterā patris. **H**anc fortitudinē demonstrā-
 uit qñ in vtero virginis vnū hoīem fecit qui
 tantū posset q̄tum tota trinitas simul. **J**oh̄
 i. plenū gratie ⁊ veritatis. **Q**uarta p̄p̄ietas
 est: qz gigas habet diuturnitatē in suo statu.
Quāto em̄ eius virtus est efficacior: tanto ē
 durabilior fm̄ nature cursum. **U**n̄. Gen. vi.
 dī. qd̄ qñ erat etas hominū lōgea: tunc gi-
 gantes erant sup̄ terrā. de quib⁹ dīcīt ibidē.
Isti sūt porētes a seculo vñ famosi. Sic xps
 habuit diuturnitatē in suo statu: qz diut⁹ in
 vtero virginis q̄ aliquis hoīm in vtero sue
 matris mansit. Nam a cōceptione p. xlvj. di-
 es semis nō est aiatus: sed xps in p̄io instā-
 ti sue cōceptionis fuit aiat⁹ ⁊ sic per. xlvj.
 dies plus ceteris māsit: vt dīc̄ damascenus.
Quātū ad scdm̄ iste gigas exultauit in ma-
 tris vtero: qz mox vt ei⁹ aīa fuit corpori infu-
 sa fuit ⁊ bēfīcata. ideo exultauit gaudio bea-
 tifico. **L**uc. ij. Exultauit in gaudio infans in
 vtero meo. **Q**uātū ad tertium: iste gigas
 cucurrit duas vias. prima fuit a celo in vte-

rū virginis sicut radius solis vbicqz spargit
 per hemispheriū n̄r̄ in momento. scda fuit
 ab vtero in mundū sicut vox ab ore deferēs
 mentis conceptū: sic verbi diuinitas hūmas
 nitate quasi voce circūamicta erat. **Q**uan-
 tū ad quartū: iste gigas egressus est a sūmo
 celo. i. a sūma ierarchia scē trinitatis ne an-
 gelus putaret. **E**ccl̄sa a. quia ista natiui-
 tas fuit annūciata. **S**ecūda lūtera testi-
 gnans scdm̄ lapidē p̄ciosum in dyadema
 te humanitatis pupuli n̄ri iesu hodie nati est
 d. quia ista sacratissima natiuitas est bea-
 tificata. **I**n scriptura sacra legim⁹ quattuor
 natiuitates xpi. Prima est et̄nalis fm̄ quas
 verbū patris egreditur. **P**s. Ex vtero aīa lu-
 ciferi genui te. **S**ecūda est inf̄nalis fm̄ quā
 natus est in vtero virginis. **A**d̄ thei. i. **Q**d̄
 em̄ in ea natū est de spū sancto est. **T**ertia
 est tēporalis fm̄ quā natus est ex vtero ma-
 tris. **L**uc. i. **Q**d̄ em̄ ex te nascetur sanctū rē.
Quarta est sacramentalis fm̄ quā bapti-
 sar⁹ est a iohāne **A**d̄ ar. iij. **T**ūc em̄ xps fuit
 renar⁹ fact⁹: vt dīc̄ Amb. de hac natiuitate dīc̄
 Jo. iij. Nisi q̄s nat⁹ fuerit denuo nō p̄t itroi
 regnū dei. **S**z qz nūc loq̄mur de t̄ria nati-
 tate. **S**ciēdū est qd̄ ista r̄p̄alis imitat illā et̄-
 nale in quattuor. **P**rimo: qz vtrqz est tota-
 lis. Nā sicut fili⁹ eternaliter totā suam sub-
 stantiā habet a patre nō partialiter: sic tēpo-
 raliter totā subām humanitatis xpus a ma-
 tre suscepit. **S**al. iij. **A**d̄ istē de⁹ filiū suū fas-
 ctum de muliere. **S**cd̄o qz vtrqz est singu-
 laris. Nā sicut i generatōe et̄nali xps ē de
 solo patre sine matre: ita in r̄p̄ali est de sola
 matre sine patre. **U**nd̄ origenes in homel.
 sup̄ illo x̄bo. **E**ū esset deip̄osata mater iesu
 rē. dīc̄ sic. **A**d̄ i. ei⁹ cur⁹. **A**d̄ i. vñ gēit dei dñi
 et regis oīm plasmatoris ⁊ creatoris cuncto-
 rū. ill⁹ qui est in excelsis sine matre: ⁊ in ter-
 ra ē sine patre rē. **T**ertio qz vtrqz est x̄bal.
 Nā sicut pater de sua substantiā gēit verbi
 sibi consubstāiale: sic xpi cōceptio est mīn⁹
 strata verbo. **U**n̄ ecclesia cantat. intacta ne-
 sciens virū verbo concepit filiū. **Q**uarto: qz
 vtrqz est in cōprehensibilis. **N**ull⁹ em̄ intel-
 lectus ex puris naturalib⁹ potest augeri ad
 cognoscendū hui⁹ gēine natiuitatis sacm̄.
Un̄ Bernard⁹ in quodā s̄mōe exclamat. **Q**u-
 venter capaci⁹ celis: diffusior terris: latior
 elemētis: qui illū primere valuit quē tot⁹ mū-
 dus cōprehendere nō potuit. hec ille. **E**t sic
 patet. **E**ccl̄sa i. **T**ertia l̄ra designans tertii lapi-
 dem p̄ciosum in corona hūanitatis iesu xpi

2. n̄tas fuit
 b̄p̄fīcata
 qd̄ p̄p̄ietas
 h̄m̄as dñi
 p̄s. 109.

tp̄al' n̄tas
 h̄m̄as dñi
 p̄s. 109

Nūc p̄p̄ietas dñi
 qd̄ aīa fuit in vtero matris sue

In festo natiuitatis dñice. Sermo XIII

30° illa n^o
tas b^ondeta
f^o q^o p^ota

ps 18

ff^o p^o p^o p^o
m^otas. aln
udo. honoz

ps 44

hodie nobis nati est. Quia ista sacratissi-
ma natiuitas est cōsecrata. de quo Berni. in
quodā sermone dicit sic. Natiuitas illibata
sanctitate honorabilis: mūdo amabilis: ho-
minib^o collati beneficij magnitudine iuesti-
gabilis: et angelis sacri p^ofunditate mysterij
et in hys oibus admirabilis excellētia noni-
tatio: ut p^ore que nec primū silēs visa es nec
habere sequētem. S^o p^ore sine dolore: solus
nescius pudoris: corruptōnis ignarus: non
reterās sed cōsecrans tēplum vteri virginis
lis. hec ille. Hui^o natiuitatis cōsecrationē de-
clarat. ps. dices sic. In sole posuit tabernacu-
lū suū et ipse tanq^o sponsus pcedens de tha-
lam^o suo. Ubi duo demōstrat. Primo ica-
nationis mysteriū. Sēdo natiuitatis fasti-
giū. Quātū ad primū vidēda sunt tria. Pri-
mo quid p^o sole intelligit. Sēdo quid p^o ta-
bernaculū exprimit. Tertiū quō in sole istū
tabernaculū ponit. Primū declarat qm^o p^o so-
lē xpi diuinitas significatur. Nā sicut sol il-
luminat oīa sydera et corpora supercelestia
q^o de sui natura sunt opaca: ita deitas radio
sue claritatis beatificat oēs sanctos qui sunt
in celo empīreo ad modū syderū ipsū ornā-
tes. de isto sole d^o. Eccl. xlii. Sol illuminans
per oīa respexit et gloria dñi plenū est opus
eius. Quātū ad scdū. s. de tabernaculo.
Sciendū q^o per tabernaculū signat xpi hu-
manitas figurata multipliciter p^o tabernacu-
lū federis ut habet. De b. it. Et maxime figu-
ra quadrupli. Prima q^o illud tabernaculū
fuit vntōis oleo cōsecratū: ut habet exodi.
xl. Sic xpi humanitas vnctione spūs sancti
cōsecrata est iuxta illud Esaye. xi. ca. Spūs
dñi sup^o me eo q^o vnxit me et c. Et ps. Vnxit
te deus deus tu^o oleo leticie pre participib^o
tuis. Sēda q^o sicut illud tabernaculū fuit di-
uina maiestate repletū. Exodi. xl. Opuit nu-
bes tabernaculū testimoniū et gloria dñi re-
pleuit illud Paulus Col. ii. In quo habitat
oīs plenitudo diuinitatis corporali. Tertia
q^o sicut in illo tabernaculo fuit sanctū sancto-
rū collocatū. Sic xps d^o sanctus scōz: ut ha-
bet daniel. ix. Quarta q^o sicut illud taberna-
culū debebat federis. Sic xpi hūanitas est p^o
quā fit reconciliatio mundi ij. Cor. v. Erat
in xpo mūdus reconciliatus sibi. Tertiū
declarat qm^o hūanitas posita est in diuinitas-
te q^otenor modis potius q^o cōuerso. Primo
sicut in substanticante. Nam in hac sanctis-
sima vnione diuinitatis cum humanitate di-
uinitas retinuit propriam personalitatem

sed nō humanitas. Sic ergo humanitas est
in diuinitate: q^o assumpta est ad personalitatem
et subsistentiam diuinitatis xpi sicut lux ē in
sole. Sēdo sicut in excedente. Nam quan-
do aliqua duo cōiunguntur: quorū vnus exce-
dit reliquū. Ad aliū est excessum in exceden-
te q^o cōuerso sicut vinum in vegete. Sed in
hac sacratissima vnōe diuinitas excedit hu-
manitatem xpi. Ideo humanitas ei^o est in di-
uinitate. Tertiū sicut in preexistēte. Nam
qm^o aliqua duo cōiunguntur quorū vnū pexistit
et reliquū aduenit. Ad aliū est adueniē-
tē cōuerso: sicut melius est for-
ma in materia q^o cōuerso. Sed in hac sanctis-
sima vnione diuinitas est preexistēs et hūa-
nitas adueniens. Ideo hūanitas est in
diuinitate potius q^o cōuerso. Quarto si-
cut in nobilitante. Nam in hac sacratissima
vnione fuerunt duo mor^o vnus quo diuini-
tas descendit et inclinata est ad humanitatem
Et iste arguit ignobilitatem. Ps. ii. Exi-
aniuit semetipm^o hui^o formā accipiens. Ali-
us est quo humanitas ascendit ad vnionē
cum diuinitate et iste arguit nobilitatem. Vbi
apls b^o supra dicit. De^o exaltauit illū do-
minū illi nomen qd^o est sup^o omne nomen. Et
q^o denotatio fit a nobilitate. Ideo dicit ppba
in sole. i. in diuinitate posuit tabernaculū
suū. i. humanitatem suā ut demōstraret excellē-
tiam nature humane. Sic p^o incarnationis
mysteriū. Quātū ad natiuitatis fastigium
videnda sunt tria. Primo quis est iste tha-
lam^o. Sēdo quis est iste sponsus. Tertiū
quō pcedit de thalam^o suo tāq^o spūs. Pro
primo sciendū q^o iste thalam^o est sacratissi-
mus virginis vterus cōsecrat^o filio dei ho-
die nobis nato qui habuit q^otenor prerogati-
uas excellētes. Prima est q^o fuit optime fir-
mar^o. Qm^o enī dom^o est ruinosa nullus sapiēs
ens eā ingredit^o maxime si imineat periculū
mortis ex ei^o ingressu. Sed thalam^o virginalis
vteri fuit firmiter edificat^o: qm^o ipsa i vte-
ro matris sanctificata et in grā confirmata.
ps. deus in medio ei^o nō cōmouebit. Sē-
cūda est: q^o fuit sufficēter illuminat^o. Quā-
do enī dom^o est obscura nullus sapiēs igres-
ditur eam q^o enī ambulat in tenebris nescit
quo vadat. S^o thalam^o virginalis vteri fuit
sufficēter illuminat^o: q^o cū fides sit lūmē ra-
tionalis aīe hgo dei genitrix maxie habuit
lumen. Luc. ii. Strā q^o credidit: qm^o p^ociē-
tur in te q^o dicta sunt a dño. Tertia est quia
fuit sufficēter mūdatus. Qm^o enī dom^o ē sor-

ps 44

In festo

dida nullus
se nobilis. Se-
te purgassim^o.
Ubi de ca. d^o.
mica mea et m^o.
q^o fuit decetere
est vacua nō ef-
minē magne di-
nalis vteri fuit
ornata. Luc. ii.
te et vtrūq^o fuit
xit. ps. Et cōcū-
Pro sedo scien-
lū q^o fuit in v-
despōsatis q^o
re biane in na-
or vnionē. De-
biano ofe. ii. z-
tū. Sēda nati-
xpi. Terna nati-
Uterū caro fac-
cū hūanitate q^o
p^o p^o p^o p^o p^o
fuerunt indissol-
Quā tui vide-
ferri poterit. i.
iste vnōis m^o
fuit dissoluta
recte fuit re-
vnionē sēcū-
est. Nā ad vte-
murū cōfessio-
face p^o p^o p^o p^o
sua. Luc. i. q^o
vteri matrimoni-
enī p^o p^o p^o p^o
tiam originis s^o
nes fuerunt iter
Simul in vniū-
matrimonij ex-
tra illud d^o d^o.
excepit cōfessio-
erit indissolubi-
nūq^o diuinitas
fuit in vtero
cū hūanitas
er^o. Pro tertio
de thalam^o et
dimur de vte-
bolito. S^o p^o p^o
ginalis tāq^o p^o
s^o thalam^o p^o
q^o aīa fundit

didit nullus libeter ingredi eam maxime si
fir nobilis. Sed thalamus virginis vteri fuit
te purgassim? qd ab omni macula immunis.
Un de ea dr. Cantu iij. Tora pulchra es a
mica mea et macula nō est in te. Quarta ē
q: fuit decenter ornatus. Quādo enī domus
est vacua nō est ydonea ad recipiendū ho-
minē magne dignitatis. Sed thalamus virgi-
nalis vteri fuit donis spūalibus multiplicat
ornatus. Luc. i. Spūs sanctus superueniet in
te et viret altissimi etc. Et ppter hanc cām di-
xit ps. Et cōcupiscet rex decorem tuū. ¶
Pro scōdo sciendū qd iste sponsus fuit dei fi-
lius qd fuit in vtero vginis tāq in thalamo
desponsatus qd desponsatio est cōiunctio natu-
re hūane in natura diuina. Fuerit enī qtuor
vniōnes. Prima nature diuine cū intellectu
hūano osee. ij. Spōsabo te i iustia et iustitia
mib. Sed natura diuine cū aīa hūana spū
xpi. Tertia nature diuine cū carne. Iohis i.
Verbū caro factū est. Quarta nature diuine
cū hūanitate: qd hūanitate hūanitate assū-
psit pfectam. i. corp⁹ et aīam sūl. De vniōnes
fuerunt indissolubiles intra illud E. a. xxij.
Veni tui videbūt tabernaculū qd nūqz tras-
ferri poterit et fūniculū ei⁹ nūqz rūperunt. i.
iste vniōes nūqz dissoluetur ppter quartā que
fuit dissoluta in triduo mori xpi: s. in resur-
rectōe fuit reparata vt dicit mgt li. iij. sen. Iste
vniōes s. f. r. qd copula infimodialis. Luc. i. Pro
est. Nā ad verū matrimoniu requirit expulsi-
mutui cōsensus. S. iste vniōes nō fuerunt
facte ppter vrgis pensus fuit verbo expul-
sus. Luc. i. Fiat mibi sūm verbū tuū. Ite ad
verū matrimoniu exigit or⁹ disparitas. non
enī pnt phere matrimoniu qui nō hnt distā-
tiam originis sūm parentela. Sed iste vniō-
nes fuerūt iter naturas sūme distantes. ps.
Sūmul in vniū diues et paup. Ite ad verū
matrimoniu exigit nex⁹ indissolubilitas in-
tra illud Mat. v. Quicūqz dimiserit vxorē suā
excepra ca fornicatōis etc. S. iste vniōes fu-
erūt indissolubiles. qd qd semel xps assūpsit
nūqz dimisit sūm damascenū. Sic ergo xpus
fuit in vtero vginis tāq sponsus: qd ibi fuit
cū nra hūanitate quā si matrimoniali cōiun-
ct⁹. Pro tercio sciendū qd alit pgredu hostis
de thalamo et alit spōsus. vñ nos qñ pgre-
dimur de vfo matris nre pgreduimur tanq
hostis. S. xps pcessit de thalamo vteri vir-
ginis tāq spōsus. rō est. Nā hostis igre-
sus thalamū. primo cōturbat thalamū. Sic
qñ aīa istandū corpi nro fer⁹ scipit cōturbat

bare et molestare vterū matris nre. Luc. iiij.
Multiplicabo erinas tuas et pceps tuos
Sed xps nō cōturbat vterū virginis: sed lerit
fiscat cont. vi. Ego dilecto meo et dilect⁹ me⁹
mibi qui pascitur inter lilia. Scōdo hostis in
thalamo plagat eo qd habitatores thalami
repēte insurgūt p eum. Sic aīa qñ infundit
corpi vulnerat pccō originalis: sicut vinum
suave posuit in vase infecto cōturbat infecti-
onē. Paul⁹ ephe. ij. Vēs nascimur filij ire: s.
xps nō vulnerat in vtero mris: s. poti⁹ oscu-
lat. Luc. i. Gallicul⁹ mirre delect⁹ meus m-
biter vbera mea cōmorabit. Tercio hostis
de thalamo violēter expellitur tanq res no-
cua et supflua. Sed xps nō expellitur imo
spōte egredit⁹ sicut volūtarie morit⁹ Jo. xix.
Potestare hēo ponēdi aīaz meāz. Quarto
hostis malignat⁹ egredit⁹: qd si portam clau-
sas inuenit nō apert⁹ sed frāget. Sic fetus
egredies frangit p violentā claustra pndos-
ris. Unde in lege vocabatur adaperies vul-
uā. Sed xps decenter de vtero pcessit non
frāgendo claustra virginitatē: nō apericōdo
s. transeūdo Luc. v. Pessulus ostij mci apui
dilecto meo. Et ille declinauerat atqz tras-
lerat. Nā sicut radij solis emittit a sole sub-
ito transeūt p corp⁹ vireū sine eius fractiōe
et vltra trāscientes retinent eius colorē: s.
ne sui remissione. Sic xpus p virginē tran-
sit ens ipsam icorruptā dimisit: et naturā suā
qualē inuenit in ea assūpsit. Ideo clamat
ps. Emitte lucē tuā etc. Quirō hostis expul-
sus iuste vitupatur et confundit⁹: qd inhone-
ste ingressus est thalamum. Sic fetus egres-
sus ex vtero vitupatur et cōtenuitur ab ange-
lis et ab ecclesia iustoz ppter inhonestatē et
turpitudinē pccō originalis. S. xps pcedēs
ex vtero vgis fuit accept⁹. Luc. viij. Quis
mibi det te frēm meū vt inueniā inter solus so-
ris et deosculer te et laus me nemo despiciat.
Fuit etiā laudat⁹ ab angelis Luc. ij. Gloria i
altissimis deo: et in terra pax hoib⁹ bōe volū-
tatis. Sic ergo xps pcessit ex vtero vginis
tāq spōsus de thalamo suo. Ecce terra lra
l. e. qd ē in corona xpi. Quarta lra ē d qd
designat quartū lapidē preciosum in corona
hūanitatē xpi hodie nat⁹. Quia scratissi-
ma natiuitas ē dignificata. Un aug⁹ in ser-
mōe de natiuitate dñi dicit sic. Redēptoris nri
pcurfor testimoniu de ipso phibēs celsitudi-
nē humanitatis ei⁹ pariter et diuinitatē eter-
nitatē manifestat voce pnnnciat dicens. Qui
post me venit aīa me scis: qd pō me erat am

ps 42.

Quarta lra
fuit dignificata

10mo 60

Sermo XIII

Sermo XIII

Feb. 19.

187

32

Lasse

674

sto qz ista
interius fuit
pivagphizata

75-84

populū romanū et eius securitatē, et qui sciē-
ter falsum cōscripsit vel recitauit in tabulis
publicis. Et qui in bello fugit vel retro cessit
aut hostibus victoriā dedit. et qui arcem te-
nuerit non reddendo pñcipi perenti sicut ab
eo habuit in custodia. Et qui castra conce-
serit inimicis que pro imperatore custodie-
bat. et qui imagines pñcipis iam consecra-
tam violauerit. sed pñmus homo omnib⁹ hys
modis peccauit: quia pacem et securitatem
ciuitatis celestis prurbauit. scienter falsum
cōscripsit: cum mulier dixit. ne forte moria-
mur. *Benē. iij.* In bello fugit a deo quādo
in temptatione dyaboli cōsensit. Arcem pa-
radisi terrestris nō recte custodiuit. Castra
rationis et voluntatis inimico concessit qñ
eius verbis credidit et de pomio verito com-
edit. imaginē dei ad quā factus erat viola-
uit. *Thchoz. iij.* Denigrata est super carbo-
nes facies eoz: ergo peccatū eius est iremis-
sibile. Secundus pcessus est iusticie allegā-
tis sic. *Thronus tuus de⁹ in seculū seculi vir-
ga equitatis virga regni tui. dilexisti iusticiā
et odisti iniquitatē. vt dicit ps. Itaqz cum ho-
mo cōmiserit iniquitatē: quia crimen lese ma-
iestatis vt allegauit veritas: etiam cōmiserit
crimen sacrilegi rem sacrā ledens. lese est
personā tue maiestatis que est sanctissima.
Juxta illud *Leuit. ij.* Sancti estote sicut et
ego sanctus sum. *Restit locum sanctū: quia
paradisum terrestrem in quo nemo permane-
re potest nisi sanctus sit. Restit rem sacrā
transgrediēdo ius publicū. Item precepta
et prohibitiones tue maiestatis negligendo
violauit et offendit. Item legem tuam impu-
gnauit quā menti eius impressisti. Juxta il-
lud ps. Signatu est super nos lumen vñs⁹
tui dñe. Item diuine legis verba peruertit:
quādo mulier credidit verū esse qd dixit se-
pens. nequaquā moriemini. *Ben. iij.* Item iu-
diciū pñcipis in dubiū reuocauit: quando
mulier dixit. ne forte moriamur. hys modis
cōmittitur sacrilegiū. vt *lud. xvij. q. iij. ca.*
*Quisquis. Sed pñs sacrilegi est decapita-
tio. E. de epis et clericis. Si quis in hoc. Et
etiā maior excommunicatio cū leditur pñus
sacra: ergo eternalit puniri debet iste homo.
Tertius pcessus est misericordie p homie al-
legantis sic. Dñs pater naturaliter inclina-
tur ad miserēdū filijs. Juxta illud ps. Quo
modo misere pater filiorū: miser⁹ est dñs
timentibus se: quoniam ipse cognouit figmen-
tum tē. pñs super cūmentes eum. Sed de⁹***

est pax hoim quos fecit ad imaginē et simi-
litudinē suam. vt dicit *Benē. i.* ergo debet
eoz misereri. quia Sapie. xi. dicitur. Diligis
omnia que sunt et nihil odisti eoz que fecisti
Pena autē sacrilegi iudicis referatur arbi-
trio p qualitate persone rei tēporis et loci di-
ueritate moderada. ff. ad l. iul. pecul. l. lege.
*S. i. et l. Sacrilegi. ergo tē. Quartus pces-
sus est pacis pro homie allegantis sic. Nul-
lus bonus princeps debet dimittere ciuita-
tem et pacē suam diminutā et imperfectā cū
possit eam reparare qñ pñceps inutilis dis-
solutus et negligens circa regimen et iustici-
am et pacē obseruandā debet deponi. vt ha-
betur. *xvij. q. iij.* Si quis deinceps. xi. q. i. ca.
Nullus. *xxij. q. v. ca.* Preceptum. Unde et
zacharias papa deposuit ludouicum regem
francoz pdecessorem pipini patris Karoli
xv. q. vi. ca. Alius. Et innocentius orationem
imperatoris: sed celestis ciuitas est diminuta
ppter ruinā angeloz: ergo decet qd deus re-
paret eam cū perfecta pace et concordia. sed
inter angelos cadentes et permanētes non
potest esse pax ppter antiquā pugñā. Juxta
illud *Apoc. xij.* Factū est pñclū magnū in ce-
lo: michael et angeli ei⁹ pñliabant cum dra-
chone. et dracho pugniabat et angeli ei⁹ et nō
valuerunt: neqz locus eoz inuentus est am-
plius in celo. Ecce necesse est vt homo recō-
ciliatur et celestis ciuitas reparetur. Et sic pe-
pendit questio in curia celesti per quinqz mi-
lia annoz: quo tēpore contenderūt misicor-
dia contra veritatē: et iusticia contra pacem.
sed hodie in natiuitate xpi iste quattuor vir-
tutes cōuenerūt: et facta est concordia inter
eas. sicut dicit ps. Misericordia et veritas ob-
nauerūt sibi iusticia et pax osculare sūt. Nā
in misterio incarnatiōis xpi fuerūt due vnio-
nes et quattuor extrema vnita. Prima vnio
fuit inter diuinitatē et hūanitatē xpi. Secun-
da fuit inter aīaz et corpus xpi. quolibet illas
rum virtutū applicatur vni istoz extremoz.
qñ misicordia applicat diuinitati. ps. Mis-
ericors et miserator dñs. Veritas applica-
tur humanitati. *Job. i.* Plenum gratie et ve-
ritatis. Iusticia applicatur anime xpi. *Esa.*
xlvi. Juxta est salus mea vt veniat et iusti-
cia mea reuelabitur. Pax applicatur corpo-
ri xpi. *Esa. liij.* Disciplina pacis nostre super
eum. Tunc autē misicordia et veritas obuias
uerunt sibi quando diuinitas et humanitas
conuenerunt per vniōnē in vna persona iesu
xpi. Tūc iusticia et pax osculare sunt quādo*

anima xpi infusa fuit corpori xpi inter que non fuit ulla inimicitia: quoniam nulla peccati originalis infectio. Cuius ratio est. Nam veritas id est corpus xpi. de terra. id est de maria virgine orta est. Et sicut terra de qua formatus est adam fuit virgo et incorrupta et in instanti operatione spiritus sancti formatus est: sic corpus xpi verum de maria virgine spūs sancto operante formatum est. Iusticia vero id est anima xpi de celo prospexit: quia mori ut fuit creata vidit deum intuitiue cum esset pfectissime beata. ut declarat magister sententiarum. l. iij. Hoc autem natiuitas quo ad ista quattuor fuit euangelizata. Angeli euangelizauerunt diuinitatem et misericordiam. Luc. ij. Euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator qui est xpus dñs. Pastores euangelizauerunt humanitatem et veritatem. Luc. ij. Pastores venerunt et inueniunt sicut deum fuerat ad illos per angelum. Stella que de nouo creata fuit euangelizauit animam et iusticiam xpi. Math. ij. Vidimus stellam eius in oriente etc. Magi euangelizauerunt corpus et pacem xpi. Math. ij. Vbi est qui natus est rex iudeorum? et sic patet. Sexta littera de signans septimum lapidem preciosum in corona humanitatis xpi hodie nati est. Quoniam hec sacratissima natiuitas fuit in veteri testamento multipliciter figurata. vnde Beronius missus est dicit sic. Ad moysi montem stratum est in rubo et igne Aaron in virga et flore. Bodeon in vellere et rore. hoc aperte salomon preuidit in forti muliere et eius precio. Prius preclauit et hieremias de femina et viro. Apertissime declarauit Esaias de virgine et deo beclle. Sunt enim quattuor figure preclare. Prima est de flore pullulante. Esai. xi. Egredietur virga de radice iesse et flos de radice eius ascendet et requiescet super eum spiritus dñi. Per hanc virgam figuratur beata virgo de pgenie dauid quod fuit filius iesse que fuit xga rectissima: quia nullus criminis obliquatus tortu sitate. De radice huius virge ascendit flos ille cui pulchritudo in vniuersis appropriatur sicut potentia et fortitudo. Heb. i. Qui cum sit splendor glorie etc. Iste flos preclit de radice huius virge quia ex purissimis sanguinibus beate virginis formatum est xpi corpus. Secunda est de virga vigilante. Hieron. i. Virgam vigilarem video. Vnde vidisti quia vigilabo et ego super verbo meo ut faciam illud. Per

hanc virga figuratur beata virgo que nunquam dormiuit per aliquam culpe infectionem nec originalis nec mortalis nec ventralis. de qua somno apertius dicit Epiph. v. Surge qui dormis et exurge a mortuis et illuminabis tibi xps: sed vigilabat per multiplicem sui sanctificationem et tunc deus pater vigilauit ut faceret verbum suum in ea. Item illud Job. i. Verbum caro factum est. Tertia est de porta clausa. Ezechiel. xliij. Et conuertere me ad viam porte sanctuarii exterioris que respiciebat ad orientem et erat clausa. et dixit dñs ad me. Porta hec clausa erit et non aperietur et vir non transibit per eam: quoniam dñs deus israel ingressus est per eam. Per istud sanctuarii figuratur sacratissimum virginis corpus. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Huius sanctuarii porta orientalis. i. vterus fuit clausa: quia in conceptione xpi et generatione permansit virgo: ideo cantat ecclesia. Aluuus tumescit virginis: claustra pudoris permanent: vexilla virtutum micant: versatur in templo deus. Quarta est de petra excisa. Daniel. ij. vbi vidit lapidem abscissum de monte sine manibus. Per istum lapidem figuratur est christus. i. Cor. ix. Petra autem erat christus abscissus de monte. id est genitus de virgine que dicitur mons syon per magnitudinem sue virtutis. ps. Nunquid syon dicit homo: et homo natus est in ea. sine manibus. id est sine humano opere. Ideo cantat ecclesia. Non ex virili semine: sed misericordia spiramine verbum dei factum caro. Multe sunt alie figure in veteri testamento hanc natiuitatem figurantes. Prima littera designans septimum lapidem corone humanitatis christi hodie nati est. Quoniam hec sacratissima natiuitas fuit gratificata. Vnde Augustinus in epistola ad volusianum dicit sic. Si ratio queritur non erit mirabile. si exemplum exposcitur non erit singulare. Demus ergo deum aliquid posse quod nos fateamur inuestigare non posse: in talibus rebus tota ratio facti est gratia dei facientis. In hac siquidem incarnatione apparuit gratia dei quo ad corpus christi: quo ad animam eius: et quo ad vniuersam humanitatem cum diuinitate. Quantum ad corpus christi apparuit quadruplex gratia. Prima gratia fuit in virginis sanctificatione. Luc. i. Spiritus sanctus superueniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi. Secunda gratia fuit in virginis totali adunatione

ps 45.

ps 86.

imo ntras
ista fuit ppa
hificata

Nota ad
anp 4
4 pte ppa

Subo et igne Bodei. 3.
De virga aaron Num. 17.
Bodeonis velle. i. iudic. 6.
Forti muliere. i. iudic. 4.
Femina et vir. i. iudic. 31.
Virgine et deo. i. iudic. 7.

In festo natiuitatis dñice

Octauo *Ipse natus fuit homo*
29th **Termino XIII**

quia cū ceteri filij habeāt substantiā suā par-
 tim a patre partim a matre. solus xps habu-
 it totā substantiā suā corporālē solū a matre
 Tercia grā fuit in spū sancti operatiōe: quia
 de materia sanguinis purissimi quam virgo
 ministravit spū sancti subito formauit per
 fecrum corp⁹ xpi. Quarta gratia fuit in vir-
 ginis cooperatiōe: qz nisi genuisset nō fuisset
 vera mater. idō sicut in ceteris mater coope-
 rarur ad gñationē: ita beata virgo coopera-
 ta est spū sancto ad gñationē xpi. Vñ Bre-
 go. in moral. Nunciante angelo ei adueniē-
 te spū mox verbū in vtero: mox in terra vte-
 ri verbū caro factū: et manēte incomputabili
 essentia que est ei cū patre et spū sancto coe-
 terna: assumpsit carnē intra viscera matris:
 vt per ineffabile sacramentū cōceptu scō et
 partu iniolabili sūm veritatē verūqz nature
 eadem virgo et ancilla esset dñi et mater. hec
 ille. Quātū ad aīam xpi apparuit quadru-
 plex gratia. Prima gratia fuit in ei⁹ perfectis-
 sima creatiōe in puris naturalibus. Nam
 angeli in sui creatiōe fuerūt perfecti scien-
 tia et sapiētia. vt dicit Ezech. xlvij. Tu che-
 rub plen⁹ scientia: perfect⁹ decore a die con-
 ditionis tue. Sic aīa xpi ab instanti sue crea-
 tionis fuit plena sapiētia et scientia oīm re-
 rum. Juxta illud Eccli. i. Prior oīm creatura
 est sapiētia. Nō sic est de aiab⁹ aliorū hoīm
 de quib⁹ dñs iij. de aīa. Qz aīa in pncipio est sū-
 te tabula rasa in q̄ nihil ē depictū. Secūda
 gratia fuit in ei⁹ perfectissima formatiōe in
 domo gratuita: qz mox vt hec aīa fuit crea-
 ta fuit impleta grā ad redundantia. Job. i.
 Vidim⁹ gloriā ei⁹ gloriāz quasi vniūgeniti a
 patre plenū grē et veritatis. Et iterū de ple-
 nitudine eius oēs nos accepim⁹ grā. Tercia
 gratia fuit in ei⁹ perfectissima pseruatōe
 qz deus ipam corpori infudit sine vlla cōtra-
 gione. Anime em ceterorū hoīm inqñant et
 contrahūt pctnū originale ex earū cōiunctiōe
 ad corp⁹. Quarta grā fuit in ei⁹ pfectissima
 cōsummatiōe: quia in instanti sue creatiōis
 fuit pfectissime beata cū viderit tūc diuini-
 tatem beatificē. Juxta illud Luce. x. Nemo
 scit patrē nisi fili⁹. Quātū ad vniōnē huma-
 nitatis cum diuinitate fuit duplex grā. Pri-
 ma fuit creature rationalis exaltatio. Sicut
 em puella humilis cū desponsat filio regis
 nobilitatur: sic natura humana verbo copu-
 lata maxime nobilitatur. Nulla est em vniō
 qua deus creature vniūtur que istā excedat
 per quā homo sit deus. Est em exaltata na-

tura humana super omēs choros angelorū
 et sedet ad dexterā dei patris. Secūda gra-
 tia fuit nature angelice nobilitatiō. Sicut
 em fratres germani nobilitantur qñ eorū so-
 ror assumit ad celsitudinē regni p copulam
 desponsationis: sic angeli nobilitant⁹ ex co-
 pula humanitas cū diuinitate cum sint fras-
 tres nature humane. Sic ergo patz quo mo-
 do xpi natiuitas est gratificata multiplici-
 ter. Octaua littera designans octauū lapi-
 dem p̄ciosum in corona hūanitatis iesu xpi
 hodie nati est ih. qñ hec sacratissima natiui-
 tas est honorificata. vnde Math. in simo-
 ne de natali dixit sic. Videmur venerabi-
 les patres nostri magna innumeraqz mi-
 rabilia opera dei. Celū illis āgelicas escas
 rotauit. Lapis durissim⁹ dulcia pocula mīni-
 strauit. Jordonis p̄rem suū meatū in fon-
 tem retor sit. Validissim⁹ hostiū murus tu-
 barum strepitu corruit. Sol quoqz cōmoras-
 tus in celo longiorē triumphanti populo di-
 em p̄stitit. Idoc vero nullis antea seculis vi-
 dere datū est: vt vniūgenit⁹ altissimi quē res-
 mentes archangelorū potestates suspiciunt
 hoīem se oīmbus exhiberet et carnē quā ab
 homie sumpsit in deū transformaret. qz si ti-
 bi sensui tuorū fragilitate mīn⁹ dignū vides
 retur filiū dei de femina natū credere: virgi-
 nem cogita peperisse. Si tibi panni quibus
 obuolūt⁹ foras se vident: angelos collau-
 dantes et multitudinē celestis exercitus ad-
 mirare. Si p̄sepe in quo infans iacuit despi-
 cis erige paulisper oculos et nonā i celo stel-
 lam prestantē mundo natiuitatē mirificam
 contuere. Si credis viliā: crede mirificā. Si
 de hijs que humilitatis sunt disputas: que al-
 ta sunt et celestia venerare. hec ille. Idonōz
 huius sacratissime natiuitatis describit Lu-
 cas. ij. c. dices sic. Peperit filiū suū p̄moge-
 nitum et pannis ei inuoluit et reclinauit in
 presepio: qz non erat ei locus in diuerforio.
 Unde declarat hanc natiuitatē esse honora-
 tam multiplici. Primo parietis facilitate.
 ibi peperit. Nam differētia est inter parere
 et parturire. nam parere dicit emissiōe fet⁹
 sine vlla passiōe. parturire dō dicit emissiō-
 nem fetus cum passiōe. Beata virgo genu-
 it ex vtero suo xpm sine passiōe et dolore.
 Juxta illud. Nesciens virgo mater virū pe-
 perit sine dolore saluatore seculorū. In alijs
 em mulierib⁹ parturitio preuenit partum. qz
 prius sentiunt dolores in fractiōne claustri
 pudoris post cuius fractiōnē emittitur fetus

Sed in be-
 turion
 claustris
 peperit
 re. ita filiū
 rur. idō vo
 ergo xpus
 uis idō ip
 infero qua
 cluso est
 etiam filiū
 fuit idem f
 sim diuini
 tre em hui
 qz filius d
 desistebat
 quia pater
 nec filius.
 existens in
 vniūgenitū
 cum patre
 nō est qz fil
 cabat beati
 bebant eand
 ruit sancto
 cit magist
 p̄prietate
 testam⁹ et
 hier potest
 p̄prietate
 sola potest
 rarem: qu
 est corpus
 re sibi. p̄m
 plicem bab
 et sic p̄m
 posteros
 tunc autē
 tuo eius cō
 paritio sed
 dñs. deū e
 obstetricem
 nam. Jux
 pu. virg
 prio. id est
 rate niter
 ligi. hec ill
 ter beata
 ancilla dñi
 dmanit co
 pio p̄priet
 in beata vi
 in p̄ceptio

In festo natiuitatis dnice

Sermo XIII

Sed in beata virgine partus preuenit par-
taritione qz exiuit xpus manentibz integris
claustris pudoris. Et sa. i. Anteq parturiret
peperit. Secundo parientis vera maternita-
re. ibi filiu. Nam filius r mater relatiue dici-
tur: ideo verus filius infert vera matre. Luz
ergo xpus dicatur verus filius beate virgi-
nis: ideo ipsa dicit vera mater xpi. Ex quo
infero quattuor conclusiones. Prima con-
clusio est qd beata virgo habuit ita perfe-
ctum filiu sicut habuit deus pater: pater quia
fuit idem filius eternaliter genitus a patre
sin diuinitatem r temporalit genitus a ma-
tre sin humanitate. Secunda conclusio est
qd filius dei existens in vtero virginis non
desistebat producere spiritu sanctum: pater
quia pater nunq desistit ipm spirare: ergo
nec filius. Tertia conclusio est qd filius dei
existens in vtero virginis conferuabat totu
vniuersum: pater quia habebat eandem vim
cum patre r spiritu sancto. Quarta conclusio
est qd filius dei in vtero virginis glorifi-
cabat beatific omnes angelos. patz quia ha-
bebat eandem essentia numero cum patre r spi-
ritu sancto que est obiectum beatificu. vr di-
cit magister sentent. lib. i. dist. i. ca. iij. Part
pprietatez ibi suu. na ly suum est pnome pos-
sibilem r designat pprietate. Nulla autem mu-
lier potest dicere aliquem esse filium suum per
pprietatem cum sit etia patris. beata virgo
sola potest dicere xpm filium suu per pprie-
tatem: quia non humano semine formarum
est corpus xpi. Quarto partus principalita-
te ibi primo genitu. Nam primas habz du-
plicem habitu dñe. scilicet exclusiuam anterioris
r sic primu dicitur ante qd nihil. r inclusiuam
posterioris r sic pmu dicit qd habet secundu
Nunc autem filius virginis dicit primogeni-
tus eius exclusiue r non inclusiue. Quinto
parientis sedulitate. ibi. r pannis eum inuol-
uit. Decuit em vt partus dignissim habet
obstetricem r ancillam dignissimam r purissi-
mam. Iuxta illud Anselmi libro de conce-
ptu virginali. Decuit vt illius hominis conce-
ptio. id est xpi: ex ea matre fieret que ea puri-
tate niteret quae maior sub deo nequit intel-
ligi. hec ille: sed nulla talis inueniebatur pre-
ter beatam virginem: ideo dixit Luc. i. Ecce
ancilla dñi. Sexto partus localitate. ibi. r re-
clinauit eum in presepio. Sicut em in prese-
pio ponitur cibus animaliu quo reficiuntur:
sic beata virgo reclinauit humanitatem xpi
in presepio qui est cibus spiritualis mentis

r sensuum nostrorum. ij. Cor. xi. Accipite r
comedite hoc est corpus meum. Septimo
parientis egestate. ibi. quia non erat ei locu.
Carnit em loco vbi iaceret: r caruit cuna in
qua filium reclinarer: ideo reclinauit eum in
presepio. Sed beata virgo pro se non indu-
xit loco quia peperit sine dolore. p filio no
indigebat cuna quia vagiebat sine sapientie
diminutione. Octavo loci humilitate. ibi. in
dinerorio. Nam dinerorium est locus vilis
r communis homibus. ideo Hydrinus lib. ij.
de trinitate dicit sic. Parit virgo sed partus
a deo est. infans vagit. laudantes angeli au-
diuntur. panni sordent: deo adoratur. Ita q
potestatis dignitas non amittitur: dum car-
nis humilitas predicatur. hec ille. Ricet in
hac natiuitate multa fuerunt humilia: tamē
magnis laudibus fuerunt honorata. **N**
Nonna littera designans nonu lapidem pre-
ciosum in corona humanitatis iesu xpi ho-
die nobis nati est q quonia ista sacratissima
natiuitas fuit illuminata. Unde Adaxim
in sermone de natali dicit sic. Hodie namq
xps iesus dñs noster in quo diuinitas ē ple-
nitude carnis nostre infirma suscipiens no-
uus natus est homo. hodie refulsit secundus
ille adam non incola sed dñs paradisi: que
interdicte arboris pulchritudo no fallat: ser-
pens non decipiat: mulier non seducat. Hod-
die exortum est in tenebris lumē rectis cor-
de. Hodie illud qd celum r celi celoru se ha-
bere gaudebant: mundus dum nescit acce-
pit. hec ille. Sciendum qd ista sacratissima
natiuitas fuit illuminata quattuor modis.
Primo ex presentia irrationabilium scz bonis
r asini. Et sa. i. Cognouit bos possessorem su-
um r asinus presepio dñi. Per bouem signa-
tur populus iudeorum qui cognouit natiui-
tatem xpi. vr patet in pastoribus. Per asi-
num populus gentilis qui eandem natiuita-
tem cognouit. vr patet in magis. Per bouē
signatur maturitas discretionis que fuit per-
fectissime in anima xpi. Per asinum signa-
tur austeritas oneris que fuit i corpore xpi
he due virtutes illuminant xpi natiuitatem
Secundo ex presentia rationabilium scz ma-
rie r ioseph. Unde Bernardus in sermone
de epyphania dicit sic. Vbi aula regis: vbi
thronus: vbi curie regalis frequentia. Nūqd
aula est stabulum: thronus presepium: r co-
ritus curie frequentia ioseph r maria. Per ma-
riam signatur puritas incorruptionis in cor-
pore christi. Per ioseph significatur pietas
i iij

*Nomen Natus
ista fuit illu-
minata*

miserationis in anima christi. he due virtutes illuminant christi natiuitate. Tercio ex presentia intellectualium scilicet angelorum. Sic autem angeli post victoriam christi accesserunt et ministrabant ei. ut dicitur ad hebr. iij. Sic angeli nunc cognoscentes dominum suum natum accesserunt et ministrabant ei. Unde Origenes dicit quod angeli sui ministerium circa custodiam matris domini exhibebant. Cum enim dicitur euangelista. Inuenta est in utero habes de spiritu sancto. queris a quibus inuenta? Respondeatur ab angelis custodiens. Sic et in natiuitate christi angeli ei manifestauerunt. Unde Augustinus in sermone de epiphania dicit sic. Infancia cui astra subduntur. cuius est iste magnitudinis et superne glorie: ad cuius pannos et angeli excubant et sidera obsecunt et reges trepidant et secretiores sapientie ingenuantur. Super eo cum video pannos et intueor celos. estuo cum aspicio in presens pro mendicum et super astra preclarum. hec ille. Quarto ex presentia supernaturali. Fuit enim ibi tota trinitas que filium incarnauit cum in diuinitate sint opera trinitatis ad extra. ut dicit magister sententiarum lib. iij. Et de vero virginis enim produxit ita quod tota trinitas fuit loco obsteritricis. Job. xvi. Obsteritricante manu eius educatus est. sic ergo tota trinitas illuminauit hanc natiuitatem. postea. Tunc principium in die virtutis tue: in splendoribus sanctorum. Ubi propheta designat quattuor terminos. Primus est tunc. nam in grammatica sunt tres persone. scilicet prima que de se ipsa loquitur. Secunda ad quam prima loquitur. Tertia de qua fit sermo inter primam et secundam personam. Eodem modo in diuinis sunt tres persone. scilicet prima patris qui de se ipso loquitur: quod dicit a se et habet a se quicquid habet. et significat per hoc nomen ego. Esa. lvi. Ego qui generatione alius tribuo sterilis ero. Secunda persona est filij ad quam loquitur prima: quod pater de deo produxit verbum. Luc. iij. Tu es filius meus dilectus. Tertia persona est spiritus sanctus de qua fit sermo inter primam et secundam: quia due persone concorditer ipsum spirant unica spiratione. Job. xiiij. Cum autem venerit ille spiritus veritatis etc. Et ergo dicitur tunc significat personam filij ad quam loquitur pater eternus. Secundus terminus est principium qui accipit aliquando pro diuina natura. Apocal. i. Ego sum alpha et omega principium et finis. aliquando pro persona patris. Job. i. In principio erat

verbum. Aliquando pro persona filij. Job. viij. Ego principium qui loquor vobis. Aliquando pro persona spiritus sancti. Gen. i. In principio deus creauit celum et terram. Tertius terminus est in die virtutis tue qui accipit aliquando pro die eternitatis: et tunc in illa die tunc est principium. id est pater ad cuius generationem. Aliquando accipitur pro die creationis mundi: et tunc tunc est principium. id est spiritus sanctus ad mundi creationem. Aliquando accipitur pro die incarnationis: et tunc tunc est principium. id est diuina natura que humanitatem per se incarnationem assumpsit. Aliquando accipitur pro die natiuitatis: et tunc tunc est principium. id est filius dei in carne natus: quia verbum caro factum est. In prima die fuit in in splendoribus sanctorum. id est in equali deitate patris et spiritus sancti. In secunda die fuit in splendoribus sanctorum. scilicet angelorum. In tertia die fuit in splendoribus sanctorum scilicet prophetarum qui eius incarnationem predixerunt et figurauerunt. In quarta die fuit in splendoribus sanctorum scilicet pastorum et magorum. Unde Leo papa in sermone de epiphania dicit sic. Adorant magi in carne verbum: in infantia sapientiam in infirmitate virtutem et in hominis veritate dei maiestatis ut sacramentum fidei sue intelligentie manifestetur. Quod cordibus credidit numeribus protestantur. hec ille. Ecce quo modo hec natiuitas fuit mirabiliter illuminata. ut patet. Decima littera designans decimum lapidem preciosum in corona humanitatis christi hodie nobis nati est: quoniam hec sacratissima natiuitas fuit karissime dotata. Unde Leo papa in sermone de natiuitate domini dicit sic. Virgo regia dauidice stirpis eligitur que sacro gravidata fetu diuinam humanamque prolem prius conciperet mente quod corpore. Et ne superni ignara consilij ad inuolutos pauperet effectus: quod in ea operandum erat a spiritu sancto colloquio didicit angelico. hec damnum credidit pudoris dei genitrix mori futura. hec ille. Conceptio enim christi magis attribuitur spiritui sancto quam patri vel filio in diuinis. Cuius ratio est quadruplex. Prima ex amoris inclinatione qui patrem et filium ad hoc induxit. Unde magister sententiarum lib. iij. dist. iij. co. l. dicit sic. Non enim ideo operatio incarnationis spiritui sancto sepius attribuitur quod eam ipse solus sine patre et filio fecerit: sed

Deus Natus ista sanctissima
fuit karissime dotata

quia spiritus sanctus est charitas et donum patris et filij et ineffabili charitate dei verbū caro factum est et ineffabili dei dono filius dei vniuit sibi formam serui etc. Secunda ex originis assimilatione: quia sicut spiritus sanctus fuit disponens ad rerum formationem. Juxta illud Genes. i. Spiritus domini ferebat super aquas ita ipse spiritus esset disponens ad hominis reparationem. Nam in generatione naturalium hominis ex parte generantis actus sunt tria. scilicet materia: distinctio forme in utero habuit maria de spiritus sancto: Si quasi ex substantia ita quod spiritus in carnem et ossa conuersus est. Non vtrius. Si vero quasi ex operatione et potestate eius virgo concepit. Quis neget spiritum sanctum dominum incarnationis autorem. hec magister. Tertia ex virtutis connexione. sicut enim in diuinis spiritus sanctus est nexū patris et filij: ut dicit theologus sic ipse spiritus erat nexū diuinitatis et humanitatis in christo: non per naturam sed per gratiam. Unde magister sententiarum ubi supra ca. ij. dicit sic. Pro fecero modus ille quo natus est christus de spiritu sancto in finem nobis gratiam dei qua homo nullis meritis precedentibus in ipso exordio nature sue quo esse cepit copularet verbo dei in tantā persone vnitatem ut idē esset filius dei qui et filius hominis: et filius hominis qui et filius dei. Et sic in humane nature susceptione fieret quodāmodo ipsa gratia illi homini naturalis qua nullum possit admittere peccatum: que gratia ideo per spiritum sanctum est significata: quia ipse proprie sic est deus ut fieri etiam dei donum. Per hoc ergo quod de spiritus sancto esse natiuitas christi dicitur quid aliud quam ipsa natiuitas gratia dei monstratur qua homo mirabili et ineffabili modo verbo dei est adiunctus atque conuersus: et diuina gratia corporaliter repletus. hec magister. Quarta ex virginis fecundatione: quia spiritus sanctus superueniens in virgine verbo dei virtutem susceptiuam tribuit per gratiam. Unde magister sententiarum ubi supra ca. ij. dicit sic. Et huiusmodi homo natus est de spiritus sancto: quia

eum fecit inquantū homo est et ipse factus est ut ait apostolus. Conceptus ergo et natus de spiritus sancto dicitur. Non quod spiritus sanctus erit fuerit virgini pro semine. non enim de substantia spiritus sancti semen patris accipit sed per gratiam dei et operationem spiritus sancti de carne virginis est assumptum quod verbo est vnitum. hec magister etc. ¶ Undecima littera est L designans vndecimum lapidem preciosum in corona humanitatis iesu christi hodie nobis nati. Nam hec sacramenta natiuitas est letificata. Unde Apocal. xij. ca. dicitur sic. Audiuī vocem angelorum multorum dicentium alleluia: quoniam regnauit dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus et exultemus et deimus gloriam ei quia venerunt nuptie agni et vxor eius preparauit se. Ubi sciendum quod in sacratissima ista natiuitate angeli fuerunt letificati propter quattuor magna beneficia que tunc perciperunt. Primum gaudium eorum fuit de ierarchie celestis reparatione. Nam sicut boni ciues gaudent de restauratione ciuitatis sue destruite: sic angeli gaudent de natiuitate huius pueri qui venit restaurare ruinam eorum in ciuitate celesti. Aggel. ij. Ab agna erit gloria hominis istius nouissime magis quam prime. Secundum gaudium eorum fuit de hostium superatione: licet enim michael et angeli eius victrici in celum tamen dracho cum angelis suis vincebat in terra et nolente michaelē trahere humanū genus ad infernum donec iste puer sanctissimus natus est qui drachonem fugaret de mundo. Job. xij. Nam princeps huius mundi ei eijdetur foras. Tertium gaudium eorum fuit de custodie roboratione. Quid enim proderat nobis ante huius pueri natiuitatem angelorum custodia cum omnes perderemur? Quid proderat angelis ad gaudium accidentale in illius beatitudine cum nemo saluaretur: ideo tunc stabant. Juxta illud Esai. xxxij. Angeli pacis amare stabant. sed nunc per natiuitatem huius pueri summe gaudent. Juxta illud Luc. ry. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiā agere. Quarta gaudium eorum fuit de ierarchie illustratione. Sicut enim sol illuminat omnia que sunt in hoc mundo: sic christus gratia ad humanitatem illuminat omnia que sunt in celo: quoniam christus ab instanti sue conceptionis huius vltimare existens huius iam statim oculos angelos illuminauit. Et sic gaudet huius de oculo solis: sic angeli gaudent de natiuitate christi

inductio fuit
ita natus
letificata

3

4

l iij

bicētes illud Ezechiel. in. Benedicta gloria
dñi de loco sancto suo. Et beatus Augu. in
sermone de natiui. dñi dicit sic. Hodie xp̄us
in leticia est ⁊ dyabol⁹ in luctu. hodie angeli
in exultatione: ⁊ demones in confusione. ho-
die angeli in abundantia: ⁊ demones in egē-
tia. hec ille. Non solū aut angeli letant in na-
tiuitate xp̄i: sed vniuersus orbis: qm̄ homo
translatus est de morte ad vitā: de culpa ad
gratiā: de miseria ad gloriā. ideo Leo papa
in sermone hui⁹ solēnitatis dicit sic. Salua-
tor noster dilectissimū natus est: gaudeam⁹.
Neq; em̄ fas est locū esse tristitiae: vbi nati-
lis est vite que cōsumpro mortalitatis timo-
re ingerit nobis de p̄missa eternitate leticiā.
Nemo ab hui⁹ alacritatē participatiōe fecer-
nitur vna cunctis leticie cōmunis est ratio.
quia dñs noster peccati mortū q; destruxit
sicut nullū a reatu liberū repperit: ita p̄ libe-
randis omnibus venit. Exulter sanctus quia
appropinquat ad palmā. Gaudeat pecca-
tor: q; inuitat ad veniā. Animē gentilis q;
vocatur ad vitā. hec ille. Et Augu. in sermone
natiuitatē dñi dicit sic. Exultate virgines san-
cta virgo nobis peperit cui sine corruptione
nubaris. Exultate omnes xp̄iani natalis est
xp̄i. Exultate serui natalis est dominantis.
Exultate liberi natalis ē liberantis. Exulta-
te debiles ⁊ egroti: natalis est redemptoris
hec ille. *Quod* Duodecima littera designans
duodecimū lapidē preciosum in corona pu-
manitatis xp̄i est m̄. Nam hec sacratissima
natiuitas est manifestata. vnde Hidor⁹ in
sermone hui⁹ diei dicit sic. Post q̄ inuidia
dyaboli parens ille p̄mus sp̄s seducit inani-
cecidit confestim exulans ⁊ perdit⁹ in omni
genere suo radicē malicie ⁊ peccati traduxit
Eresecbarq; in malū vehementi⁹ omne gen⁹
mortalitū diffusus vbiq; sceleribus. ⁊ qd̄ est
nequius omnib⁹ cultib⁹ idoloz. Holēs ergo
deus terminare peccatū consuluit verbo: le-
ge: pphetijs: signis: plagis: p̄digijs: sed cur
nec sic quidē terrores suos amonit⁹ agno-
scret mūdus: nisi de⁹ filiū suū in mūdus
vt carnē indueret ⁊ hominib⁹ appareret ⁊ pec-
carozes sanaret. Qui idō in hominē venit: q;
per seipm̄ ab hoib⁹ cognosci non potuit. Ut
autē videret verbū caro factū est assumendo
carnem nō mutātū in carnē. Assumpsit em̄
humanitātē nō amisit diuinitatē. Ita idem
deus ⁊ idē homo: in natura dei equalis pa-
tri in natura hoīs factus p̄ nobis mortalis
Pro nobis em̄ manens qd̄ erat: de nobis

suscipiens qd̄ non erat vt liberaret qd̄ fecer-
rat. Nec est ergo dñice natiuitatē magna for-
lennitas. hec est diei hui⁹ noua ⁊ gloriosa
festiuitas manifestatio dei veniens ad ho-
mines. hec ille. Ista sacratissima natiuitas
fuit manifestata in tempore p̄finito a pa-
tre. Juxta illud Gal. iij. Et vbi venit pleni-
tudo temporis misit deus filiū suū in mū-
dum. vbi apl⁹ de signat quadruplicē pleni-
tudinem. scz anni mensis diei ⁊ hore. Circa
plenitudinē temporis xp̄i natiuitas fuit ma-
nifestata. Primo ex plenitudine mūdi inue-
terascētis: q; pactis qnq; milib⁹ annoz ab
origine mundi, in sero millenario xp̄s nas-
tus est. Sicut em̄ p̄mus adam sexta die for-
mar⁹ est. vt dicit Genē. i. sic xp̄s sero secu-
lo nar⁹ est. Secūdo ex plenitudine solis o-
currentis: quia sicut sol in solstitio hyemali
est in infimo signo de sup̄remo deducit⁹: ita
vt sit maxime inclinat⁹. sic xp̄s in sua incar-
natione fm̄ infimū gradū rationabilis: vt est
homo fuit vltimate inclinatus. Phil. ij. Du-
militauit semetip̄z ⁊ c. vbi dicit. Septragi-
ta hebdomadas enumerabis sup̄ pplm̄ tu-
um: ⁊ sup̄ ciuitatē sanctā tuā: ⁊ c. consummas
p̄uacatio ⁊ finē accipiat peccatū: ⁊ delect
iniquitas ⁊ adducatur iusticia sempiterna:
⁊ impleatur vult⁹ ⁊ p̄phetia: ⁊ vngatur san-
ctus sanctorū ⁊ c. Sed istud tempus est iam
impletū. vt patz. Quarto ex plenitudine vir-
ginis parietis. Nam decimotercio anno vir-
ginis maris sue fuit natus: cū duodenis cō-
ceperit vt cōmunit⁹ tenet: sed filius dei non
distulit incarnationē suā quā eternalit⁹ p̄es-
destinauerat ex quo virgo naturaliter potu-
it esse vera mater: ergo ⁊ c. Circa plenitudi-
nem mensis xp̄i natiuitas fuit manifestata
Primo decimo mense fm̄ computacionem
hebraicā. Nam p̄mus mensis est martius.
vt habet Exod. xij. Adhensio iste principium
mensū vobis erit: in quo notat⁹ qd̄ xp̄s fuit
in vtero virginis decē mensib⁹ incipiendo
a martio vsq; ad decēbr. Sapie. vij. Sum
quidē ⁊ ego mortalis homo similis hominib⁹
bus ⁊ ex genere terreno illius qui prior fact⁹
est ⁊ in ventre matris figurat⁹ sum caro: tes-
centi mēsum tempore coagulat⁹ sum in san-
guinem. Secūdo duodecimo mense fm̄ cō-
putacionem latinā. Nam p̄mus mensis est
ianuarius ⁊ sic decēber est duodecimus
in quo notatur qd̄ xp̄s natus est cum duplī

*Quod
Hui⁹
manifestata*

In festo natiuitatis dñice

Sermo XIII

lata perfectione glorie. s. diuinitatis et ani-
me xpi ob instanti sue conceptionis: sicut duo
denarius continet duplicatum numerum perfe-
ctum sibi senarius: qui est numerus perfectus.
Tertio quarto tempore s. hyemali. Nam quat-
tuor sunt tempora anni. s. verestas: autumnus:
hyems: in qua natus est xps. In quo nota-
re quod numerus quatuordecim copulatur xpo sibi huius-
modi. Sicut enim numerus quatuordecim
mediate sequitur ternarius. Ita post trinitate
personarum diuinarum sequitur quartus creatura-
rum dignissima humanitas xpi. Heb. i. 2. A-
utem melior angelis effectus: quanto pre illis dis-
tinctus nomine hereditauit. Istud autem xps fuit co-
uenientissimum huic natiuitati: quia istud tempus
est summe sterilitatis et frigidum. sic tantum myste-
rium peragendum in virgine ex natura sterili-
tatis fit manifestum: ut patet Luce. i. Et virgo
frigida: ab omni ardore alieque debebat elegi
ut nihil de carnis concupiscentia sensu traheret
ut dicit Leo papa in sermone huius diei. Circa
plenitudinem diei xpi natiuitas fuit ma-
nifestata: quod die dñice natus est. Ista enim dies
fuit conuenientissima huic natiuitati. primo
ex mysterio creationis. Nam ista die fuerunt
angeli creati sub nomine lucis Gen. i. Di-
xit deus fiat lux. i. natura angelica: ut exponit
Aug. sic ista die debebant reparari per xpi
natiuitatem. Secundo ex mysterio israelitice
exaltationis. Nam ista die viderunt iudei regi-
prios mortuos super litus maris: et sicut tunc
canticum cecinerunt. Exod. xxiij. et xv. Sic an-
geli et pastores xpm natum glorificauerunt
Luce. ij. Tertio ex mysterio celestis refectionis.
Nam sicut ista die hebrei in deserto acce-
perunt celitus manna. ps. Panem celi dedit
eis. Sic ista die cibum celestem xps. s. ad nos
descendit. Jo. vi. Ego sum panis viuus qui
de celo descendit. Quarto ex mysterio spiri-
tualis informationis. Nam sicut iudei accepe-
runt ista die legem a deo sic nos legem gratie
a xpo. ideo dicit ps. Dec dies quam fecit dñs
et cultemur et letemur in ea. Super quo Cal-
sidorus dicit sic. Licet deus cunctos dies
creauerit: singulariter tamen hunc diem fecisse di-
xit qui xpi dñi natiuitate factus est. In quo me-
rito exultari conuenit et letari: quoniam in eo et dya-
bolus suus perdidit: et salutem mundus accepit.
hec ille. Circa plenitudinem hore xpi natiuitas
fuit manifestata: quia in media nocte. s. completa ho-
ra sexta noctis. Nam ista hora fuit conuenientis-
sima huic natiuitati. primo ex primogenito-
ri occasione. Nam sicut ista hora omnia primoge-

nita egiptiorum occisa sunt. Exod. i. Sic ista
hora natiuitas xpi omnes sodomites fuerunt ex-
tincti: ut dicit Hiero. Secundo ex patrum confes-
sione. Nam sicut ista hora patres laudabant te-
ps. In media nocte surgebam ad confitendum tibi
ps. Sic eadem hora xps nasci debuit: ut et nos
ipsum laudaremus. Ideo ecclesia instituit ut
hac hora matutine dicantur ista die. Tertio
ex angelica saluatione. Nam sicut ista hora
verbum diuini carnem ex virgine assumpsit.
Sap. xviij. Cum enim quieti silentium contine-
rent omnia et non in suo cursu medium iter habes-
set. omnipotens sermo tuus dñe exiliens de celo: a
regalibus sedibus venit. Sic eadem hora fuit
conueniens natiuitati xpi: quia ex vero virginis
pectore. Quarto ex vigilie obseruatione. Si-
cut enim ista hora pastores vigilabant super
gregem suum: ut dicit Luce. ij. Sic xps per suam
natiuitatem debebat vigilare super nos tanquam
bonus pastor. Job. x. Ego sum pastor bonorum.
Redecima littera designans. xij. lap-
idem preciosum in corona humanitatis xpi
nobis hodie natus est. Nam hec sacratissima
natiuitas fuit nobilitata. Unde Luce. i. sup. illud
dicit. Nonne hic est filius fabri et c. di-
cit sic. Non illius fabri est filius quem paratis
sed fabri omnium fabricacionis qui fabricauerunt
auroram et solem. Nonne David filius fuit agri-
cole: et tamen radix fuit stirpis regie? Et regis
christi sum propter pentum ignobilitatem contemnere:
hec ille. Et aug. sup. Jo. dicit sic. Nobilitas
xpi nascens fuit in virginitate parietis. No-
bilitas parietis fuit in diuinitate nascentis.
hec ille. Nam ista sacratissima natiuitas fuit
nobilitata ex loco: in quo xps natus est. Pri-
mus locus est regni iuda ubi natus est. Nam
Ioseph descendit de galilea in iudeam ut ibi
xps nasceretur: ne forte alienigena putaretur
ut dicit Luce. ij. Iure enim hereditario istud res-
gnum sibi debebatur. Iuxta illud angelicum.
Et dabit illi dñs deus sedem dauid patris
eius et regnabit in domo iacob in eternum.
Luc. i. Secundo locus est ciuitas Bethleem ubi
natus est. Nam in hac ciuitate natus est Da-
uid: ut dicit i. R. xvi. Sic xps velut ex proge-
nie dauid ibi natus est Luce. ij. Tertius locus
est ciuitas syon: quia ibi progenitus est.
Hec enim fuit ciuitas dauid: ut dicit i. R. v.
In qua fuit regni germen de quo stirps xps
descendit: ut dicit i. R. i. Jo. dicit. s. Et syon
spes decoris eius: deus noster manifeste ve-
niens. Quartus locus est iherusalem ubi fuit puer
satus. Zach. iij. De syon exibit lex: et verbum

*Redecima fuit
ista natiuitas
nobilitata*

*Locus
natus est*

pax

In festo natiuitatis dñice. Sermo XIII

dñi de iherlm. Hanc nobilitatē loci exprimit idē ppba. y. ca. di. sic. Et tu bertheez effrata parvula es in milib⁹ iuda. Ex te mibi egressus dicitur qui sit dñator in israel: et egressus est ab initio a diebus eternitatis. Decimaq⁹ ta littera designas decimū quartū lapidem preciosum in corona humanitatis iesu xpi nobis hodie nati est d. Nam hec sacratissima natiuitas fuit ornata. Unde Cassiodorus sup illud. ps. Speciosus forma in filiis hoim dicit sic. Nō q⁹ forma ei⁹ decore lacri coloris eluxit aut flavo crine lampavit: sed veraciter in humano genere pulchro: fuitq⁹ peccatū nō habuit. hec ille. Ubi sciendum q⁹ ornatur ista natiuitas et modo quo verbus dei venit in virgine. Pōt est aliquis veni⁹ in matrē suā quattuor modis. primo aliqui veniūt in matrē suā ex morte q⁹ in terra q⁹ est mater oim reponitur. Ecclē. xl. Braue fugum sup filios adā vsq⁹ in diē sepulture in matrē oim. Secūdo aliqui veniūt in matrē suā ex inferno q⁹ de inferno veniūt ad sepulchrū in quo erant tāq⁹ in vtero ipsius reconditi. Sicut lazari⁹ iam q̄riduanus reuersus fuit ab inferno ad sepulchrū: vt dicit Jo. xi. Lazare veni foras. Tercio aliqui veniūt in matrē suā ex nihilo sicut qui nascuntur formati corporib⁹ a patribus: quorū aīas deus de nihilo creat. Iuxta illud Esa. xli. Ecce em de nihilo estis oēs. Quarto aliqui veniunt in matrē suā ex celo: et iste fuit solus xps Job. ii. Qui de terra est de terra locutus: qui de celo venit sup oēs est. Unde omnes qui sumus de terra habem⁹ inclinatio⁹ nē ad terram ipsam et ad peccatū qd est nihil. Sed qui de celo venit sup oēs est: et nō habet inclinationē ad terrā nec ad peccatū. quoniam oīa terrena cōtempnit. Iux illud. i. cor. ii. xv. Primus homo de terra terren⁹. Secundus homo de celo celestis. Etiam ista natiuitas fuit ornata sūm carne: qm̄ xps natus est ex rebus: vt dicit Albarb. i. Oēs em reges descendit a David: sed xps sū carne peccit a David. Luce. i. Dabit illi dñs deus sedes dō patrio ei⁹. Etia natus ex pōntificib⁹ eo q⁹ tribus regia et sacerdotalis erant cōiuncte. Nam belisabet q⁹ erat de filiab⁹ Aaron erat cognata beate virginis: vt dicit Luce. i. Et sic christus fuit de vtraq⁹ tribu. Etiam natus est ex patriarch. s. ex Abrahā: Isaac: Iacob vt dicit Albarb. i. Etiam natus est ex pphē: quia et David qui fuit extrem⁹ pphetarū: vt patet. **¶** Quindecima lra designans qm̄

decimū lapidem preciosum in corona humanitatis xpi: hodie nobis natus est p. Nā hec sacratissima natiuitas est pacificata. Unde aplos Eph. ii. dicit sic. Ipse em est pax nostra qui fecit vtraq⁹ vnū: et mediū parietem mactate soluit inimicitias in carne sua. Reges mandatorum decretis euacuās: vt duos cōdat in semetipso. et veniens enāgelizauit pacem hīs qui longe fuerunt et pacem hīs qui ppeq⁹m̄ per ipm̄ habemus accessū ambo i vno spiritu ad patrem. hec ille. **Ubi sciendū** q⁹ veniente filio dei in carnē tanta pace mundus gaudebat vt toti oib⁹ vnicui romano rū imperator pacifice p̄sideret. Nam siue nasci voluit vt nobis pacē pectoris et pacē eternitatis tribueret: sic voluit vt ortum suum pax rēpos illustraret. propterea canas bāt angeli. **¶** Nā in alitissimis deo. Et in terra pax hoibus bone volūtatis: vt dicit Luce. ii. Ante xpi natiuitatem hoies passi fuerant diuersas pugnas: sed in eius ortu quas duplex pax fuit hoibus acquisita. Prima ē pax monastica que est eiusdem ad seipsum. Nam cōtinua pugna erat inter aīam et corp⁹. Ito. vii. Unde in membris meis alia legem repugnā: ē legi mentis mee. Etia in ter intellectū et voluntatem erat cōtinua pugna qm̄ intellectus in regno anie est tanq⁹ magister dirigēs: et voluntas est tanq⁹ dñā imperans per sui libertatē vt dicit Anselm⁹ libro de similitudinibus. Intellectus autē cognoscens legem dei dirigebat volūtatem vt huic legi obediret et deo seruiret. Voluntas vero videns se liberam et reginam volebat legi dei obedire nec deo seruare. Ex quo sequebat pugna inter has potentias. Sed xps nascens in mundū subi. cit hanc volūtatem legi dei. ps. In lege dñi fuit volūtas ei⁹ et in lege ei⁹ meditabatur die ac nocte. Et sic facta est pax inter intellectū et volūtatem. Iux illud Gala. v. Fructus autē spūs est pax. s. intellectus et volūtatis. Secūda est pax ycondi ca q⁹ est corū qui habitāt in vna domo sicut sunt viros sensitiue et intellectiue: iter quas erat cōtinua pugna qm̄ in veteri testamēto dñi hoies vivebant carnaliter totū regnū aīe dabatur vīrib⁹ sensitiuis: et hoc iniuste. Sicut si quis constitueret seruos principū: et principes seruare. Et q⁹ naturale est intellectiuis p̄cipari sensitiuis: ideo nō erat pax inter eos. Sed xps nascens in mundū dedit legem spirituales per quā viros sensitiue rediguntur sub iugū rōnis et intellectus

*Deuotio
Natus ista fuit
ornata*

*Nā aliqui p̄
venit in matrē
suā qd est mater*

*In hoc sermo
fuit ista sententia pacificata*

Ido amonet nos apłs Eph iij. dieſ. Solli
dei ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis
Quando emi cōueniunt iſte vires ad obſer
uantia legis ſpīrunc ſunt vnus ſpiritus. ſup
quo Caſſiodor⁹ dicit ſic. Nabeatis vnitatem
ſpiritus in vinculo pacis: nec inueniri poſſet
forma expreſſior cōuerſationis angelice: q̄
pax ⁊ vnitatis ſocialis amicitie, bec ille. De
hac pace Leo in ſermone dicit ſic. Bec ē ve
ra pax a dei volūtare nō diſidē ⁊ in hijs que
ſolius dei ſunt aſſidue delectari. Quādo emi
ſenſualitas nulla parte pradiat volūtare: et
voluntas nulla parte pradiat rōe: eſt ſerē
tas, mentis ⁊ pax animi: ⁊ tunc eſt regnū dei
bec ille. Erat autē quadruplex pugna. P̄ma
inter viros ⁊ mulieres. Dicebat emi vir q̄ mu
lier fuerat cauſa ſue p̄ditiōis. Ecce mulier
reſpondebat q̄ vir nō debebat ſibi conſenti
re: eſt ea cōtingere. Sed xps naſcens in mū
dum ſciens viros q̄ fuiſſe cām p̄ditiōis eo
rum: pacificauit eos ſue redemptionis am
bos faciens principes. Suſcepit emi carnem
de femina nō de viro ne ſcīa excluſa ſe crede
ret ſed ſuſcepit in forma viri non femine ne
vir ab ipſa redemptione ſe alienum putaret
Scōda pugna erat inter mulieres. I. inter vir
gines nuptas ⁊ viduas. virgines enim dice
bant ſe nū eſſe in ſtatu ſalutis allegantes il
lud Sapie. iij. Felix ſterilis ⁊ in cōiūgnata q̄
neſciuit thori in delicto habebit fructum in
reſpectione aīarum ſanctarum. Nupte dice
bant ſe ſolas ſaluari allegantes illud p̄ceps
primū Ben. i. Crescite ⁊ multiplicamini. S̄
ipſe ſole hoc obſeruant. Et idne dicebant ad
eas p̄ciſe pertinere regnū dei. allegantes
illud Actū. xij. Per multas tribulationes
op̄ nos intrare in regnū dei: ſed ipſe mul
tas tribulatiōes parit in via qua itur ad
celum: ergo ⁊ c. Sed xps naſcens in mundū
pacificauit eas adiūcens: volens q̄ mater
ſua eſſet virgo ⁊ reſponſara ⁊ tādē vidua
ra. Quia ioseph ſuus ſponſus ante xpi paſſio
nem creditur fuiſſe defunct⁹. Tertia contro
uerſia erat inter diuites ⁊ p̄p̄es. Na diui
tes deſpicebant p̄p̄es. Iuxta illud Eccl.
xij. Exeratio diuitis p̄p̄: ecce vero pau
per deſpicebāt diuites dicentes q̄ ipſi ſoli
erant ſalut. Albat. v. Beati p̄p̄es ſpīritu:
qm̄ ipſorum eſt regnū celoz. Sed xps naſcens
in mundum viros q̄ pacificauit. qm̄ diuites et
p̄p̄ eſſe voluit. ps. Simul in vñ diuites et
pauper. Fuit emi diuites ſm̄ diuitiatares. Ro
ma. x. Idem op̄m̄ p̄m̄ diuites in oēs qui

inuocant eum. Fuit pauper ſm̄ humanitatē
ps. Perſecutus eſt hoīem inopem ⁊ mendī
cū. Ideo voluit eſſe diuites ⁊ p̄p̄ vt oſtē
deret q̄ vterq̄ poterat peruenire ad celum.
Quarta pugna erat inter iuſtos ⁊ peccato
res. Nam iuſti deſpicebant peccatores. ps.
Facientes p̄uaticationē odini. Ecce p̄cō
res peſequēbātur iuſtos. ps. Iniqui p̄ſecuti
ſunt me. Sed xps naſcens in mundi vtroſ
q̄ pacificauit: qm̄ fuit innocens ⁊ iuſt⁹. Eſa.
xlv. Rorate celi de ſuper: ⁊ nubes pluant iuſ
tum. Et accepit carnē peccatrici ſilez. Ro.
viij. Deus mīſit filium ſuū in ſimilitudinē
carnis peccati. Id⁹ voluit in ſua genealogia
habere iuſtos ⁊ peccatores: vt ſic iuſtos idu
ceret ad compaſſionē: ⁊ peccatores ad ſp̄s
Luce. v. Nō venit vocare iuſtos: ſed peccato
res ad penitentia. Tertia eſt pax politica: q̄
eſt eoz qui ſunt in eodem regno. Iſtam p̄
cem debent obſeruare ſubditi ad dñm ſuum
Erat autē cōtinua pugna inter dyabolū ⁊ ho
minē. Dyabol⁹ emi allegabat cōtra hoīem
quatuor. Primo iuſti autenticatiōē. Be
ne. ij. Quācumq̄ die comederis ex eo morte
moriertis. S̄ xps naſcens reppulit demonē
ab homine dices q̄ ipſe ſificauit in ſtrumē
tū cum dixit. Nequa q̄ moriemini. Scōdo al
legabat p̄ſcriptionē: qm̄ per multa milia āno
rū ipm̄ poſſederat. Sed xps naſcens reppulit
demonē dicens q̄ nō erat bone fidei poſſeſ
ſor. Tercio allegabat emptionē: qm̄ p̄ com
eſtione pōm̄ ipſum emerat. Sed xpus na
ſcens reppulit demonē: q̄ hoīem deceperat
ſupra medietatē iuſti p̄ciij. Eſa. liij. Statis
venundari eſtis ⁊ ſine argento redimemini
Quarto allegabat peccati punitionem et
grauitatem. ps. Iniquitates mee ſupergr̄
ſe ſunt caput meū ⁊ c. Sed chriſtus naſcens
reppulit demonem: qm̄ pena ipſius xpi pl⁹
ponderabat q̄ omnia peccata hoīz. Job. vi.
Quaſi arena maris bec grauioz oppet. Et i
ſignū hui⁹ pacis: xps naſci voluit cū deſcri
beret vniuerſus orbis. Unde Luce. ij. capi.
⁊ xij. edictum a ceſare Auguſto: vt deſcri
beret vniuerſus orbis: ſuper quo. S. in ho
mel. dicit ſic. Quid eſt q̄ naſcitur dñs mū
dus deſcribitur niſi hoc aperte monſtratur
quia ille apparebat in carne qui electos ſus
os aſcenderet in eremitate. Quo contra de
reprobis per prophetas dicit pſalmo. lxxvij.
Deleantur de libro viuētiū et cum iuſtis
non ſcribantur. Idē ille. Quarta pax eſt
pax thearchica: que eſt dei ad hominē

Erat enim inimicitia dura et implacabilis iter
dei et hominem post primam hominis effusionem
in tantum quod deus ractus dolore cordis intrin
secus dixit. Veniet me fecisse hominem: delebo
inquit hominem quem creauit a facie terre. Be
ne. vi. Sed christus nascens utrosque pacificauit
cum se mediatorem fecit. Et sic per quod illa naturalis fuit pacifi
cata. **Decima** sexta ista designans deci
mum lapidem preciosum in corona hu
manitatis christi: hodie nobis nati est quod. Nam
sacratissima natiuitas est questita. Unde secundo
paralipomenon. xv. dicitur sic. Transibunt multi di
es in israel absque teo vero et absque sacerdos
te docere et absque lege. Quibus reuerfi fuerint
in angustia sua et clamauerint ad dominum deus
israel et quesierit eum reperient eum. Et pau
lo post. Juraueruntque domino voce magna in
subilo: et in clangore tube: et in sonitu buci
narum: et in tota voluntate sua quesierunt eum
et inuenerunt: prestiteruntque eis dominus requiem per
circum. hec ibi. Sciendum quod quattuor: ge
nera personarum quesierunt Iesum christum. Pri
mo pres veteris testamenti. s. david ps. xvi.
dicens. Tibi dixit cor meum quia fuit te facies
mea: faciem tuam dominus requiram: ne auertas fa
ciem tuam a me. Ne declines ira a facie tua. Ad
inter me esto dominus ne derelinquas me: neque
despicias me deus salutaris meus. Qui pater
meus et mater mea dereliquerunt me: dominus
autem assumpsit me. Salo. can. ij. Surgam et
circuibam civitatem queram quem diligit anima
mea. Que fuit illum et non inueni. Inuenerunt
me vigilantes qui custodiunt civitatem: quem di
ligit anima mea vidistis: Paululum cum per
transissem eos inueni quem diligit anima mea
Remi enim nec dimittam donec introducam il
lum in domum matris mee et in cubiculum ge
nitricis mee. Et ai. lv. ca. Querite dominum dum
inueniri potest: invocare eum dum prope est. Et
quod descendit ymber et nix de celo et illuc ultra
non reuertitur sed inebriat terram et infundit
eam: et geminare eam facit: sic erit verbum
meum quod egredietur de ore meo. hec ille. So
phonias. ij. ca. Querite dominum omnes mansueti
terre: qui iudicium eius estis operati. Querite
infrum: querite mansueti: quoniam stabit nos do
minus deus noster: et auerter captivitatem nostram
hec ille. Secundo beata virgo de qua dicit Lu
ca. xv. Que mulier habens drachmas. x. si per
diderit unam: nonne accendit lucernas et euer
tit domum: et querit diligenter donec inue
niat. Hec mulier evangelica est beata virgo
de qua Berni. libro de consideratione dicit sic.
Mulier evangelica que comiscuit tria sara
farine fuit beata virgo qui in incarnatione fer
mento fidei sue comiscuit tria sara. Nouum
antiquum et eternum. s. aiam christi de nouo crea
tam: et corpus de natura adam: eternum. i. na
tura diuinitatis inuicem vniuit. hec ille. Beata
virgo habuit. x. drachmas. i. x. ordines sancto
rum. s. nouem angelorum et decimum hominum saluando
rum: super quos fuit exaltata eterna predesti
natione. Tunc perdidit unam quam per peccatum ade
naturam humanam fuit perditam et de libro vite re
leta. Exod. xxxij. Qui peccauerit mihi dele
bo eum de libro meo. Accedit vero lucerna:
qui in suo vtero ministravit humanitate igne
diuinitatis inflammata. ps. Parauit lucer
nam christo meo. Et euerit domum. i. ordinem vni
uersi. Nam in eius partu primo illud quod erat
superius posuit inferius: quia verbum diuinum
cum esset supremum: factum est infimum. Phil. ij.
Exinanivit semetipsum formam seruici acci
piens. Secundo illud quod erat inferius posuit su
perius: quia creatura rationalis infima in genere
intellectualium creaturarum fuit elevata supra
celstitudinem earum quoniam fuit a verbo assumpta
Ihesus. i. Natus angelos apprehendit: si semen
abrahe. Tercio illud quod erat ante posuit post:
angelus qui erat prior homine duratione perfe
ctione et dignitate: factus est eo posterior. Ma
toca. ix. Et excruciat qui sunt in celo seque
bantur eum. Quarto illud quod erat posterius fe
cit esse prius: quia homo factus est deus. Apo.
i. Ego sum alpha et omega. Quinto illud quod
erat ad dexteram posuit modo ad sinistram:
quia iudei antiquitus erant ad dexteram per
electionem. Nunc autem sunt ad sinistram per re
probationem. Dan. ix. Non erit ei populus: qui
eum negaturus est. Sexto illud quod erat ad
sinistram posuit ad dexteram: quia gentiles an
tiquitus erant ad sinistram per reprobationem
Nunc autem sunt ad dexteram per electionem. ps.
Populus quem non cognouit seruauit mihi. Septimo
illud quod erat propinquum posuit remotum: quia
maxima propinquitas sit nature ad personam
personalitatem: in christo fuit natura humana sine per
sona personalitate ps. Qui dominus est assumptio no
stra. Octauo illud quod erat remotum: posuit pro
pinquum: quia natura diuina quam maxime remota con
iuncta est nature humane in eodum supposito. Eph.
ij. Ipse est pax nostra quam fecit vtriusque vnum. Etiam
beata virgo drachmam perditam diligenter
quesiuit: quia per actus suos meritorios

*Datus pro
fuit ista in
tas diligenter
queritur*

*fata gebat veni
na homine exp
bus regie que
rione com repp
in vtero ei? Ec
dem? Tercio
illud Lucij. p
cem: maneam
verbum quod fac
dit nobis. Et v
rur maria et iose
sepio. Sup qu
stotes quide ill
videre quod audi
seruauit inueni
rem que quesie
Unde Aug. in
Tribus magis
clitatis appui
crios: quod deni
los amicos coi
renur non esse oc
tur. Dedit ergo
fuit agni. Et
esse inueniend
Et inuenio ip
obtulit: ut p
designio. v. xij.
humanitatis
Nam beata virg
fuit. Berni. d
plus posuit ad
ex deo nati et in
ficia est: ut plu
atque terrena q
vina: hec ille. S
nos fuerit. p. p
cunitatis circa
neno. Prima q
erit homine an
rexit iusticia ad
fuit index vtr
psonarum. E. de
cant. i. vltima
cuius. Ideo sap
de oibus. Luz
ai: peccaueris di
humanam. Se
ciderunt. et simi
go non magis
Itaque cum disp
ram angelicam:
turan humanam*

*hunc quod
minitay
datus
fuit*

In festo natiuitatis dñice

Sermo XIII

fatagebat venire ad telus empireu. a quo de
us hominē expulerat Eccl' xxiij. In omni
bus requie que fuit. Et post diligēte inquisi
tionē eam repperit per incarnationē filij dei
in vtero ei'. Eccl'e. li. Inueni mihi multa re
gem rē. Tercio pastores quesuerūt xps. iux
tā illud Luc. ij. Pastores loquebantur adinui
cem: transeam' vsqz bethleem et videam' h
verbum qd factum est: qd dñs fecit et osten
dit nobis. Et venerūt festinantes: et inuene
rūt mariā et ioseph et infantem positū in pres
sepio. Sup quo Beda in homel. dicit sic. Pa
stores quidē illi felici gaudio festinauerunt
videre qd audierunt. Et qz ardēti amore q
stauerunt inuenire inuenerūt cōtinuo saluato
rem quē quesierunt. hec ille. Quarto magi.
Ande Aug. in sermone de Epipha. dicit sic
Tribus magis in oriente positis stella noue
claritatis apparuit que illustrat: ceteris: pul
criorū syderib' facile in se intuentium ocu
los animosqz cōuerteret. vt cōfestim aduer
teret nō esse ociosum qd tam isolitū videba
tur. Dedit ergo aspiciētib' intellectū que pre
stare signū. Et qd fecit intelligi: fecit inquiri
et se inueniendū obtrulit requisitus. hec ille.
Et inuēto ipm adorauerunt et munera ei
obtrulerūt: vt ps. mat. ij. Et Decia septia lra
designas. xviij. lapidem pēdolosū in corona
humanitatis xpi: hodie nobis nati est. R
Nā hec sacratissima natiuitas est recōcilia
tiua. Ber. lib. de noua militā dicit sic. Nunq
plus potuit adam in malo p xps in bono. si
ex deo nati et in xpo electi sumus: que nā iu
sticia est vt plus noceat generatio humana
atqz terrena qz pro sit generatio celestis et di
uina. hec ille. Sciendū qz quattuor questio
nes fuerūt pposuē et diffinire in consilio: io
trinitatis circa recōciliationem humani ge
neris. Prima questio fuit. Quid debebat fi
eri de homine an deberet redimi an nō. Sur
rexit iusticia aduocans pira hoies dicit sic. Iu
stus iudex vt tu deus nō debet esse acceptor
psonarū. E. de pena iudicū qui male iudi
cant. l. vltima. et. q. iij. c. Quattuor. ca. Qui
cūqz. Ideo sapie. vi. dicit. Equiter ei cura est
de oibus. Luz ergo tu deus a principio mū
di creaueris duas naturas: scz angelicam et
humanam. Sed de natura āgelica multi ce
ciderunt. et similiter de natura humana: er
go non magis debet redimi vna qz altera.
Itaqz cum disposueris non redimere natu
ram angelicam: ergo nec debes redimere na
turam humanam. Surrexit domina miseris

cordia aduocans pro homine et dicens sic.
Verum est quod dicit domina iusticia. s. q
non debes magis saluare et beatificare vnā
naturam qz aliam. Sed de natura angelica
multos saluasti et beatificasti: ergo de natu
ra humana multos debes saluare et beatifi
care. Confirmo istud: quia natura angelica
partim est saluata et partim dānata. Sed ro
ta natura humana penitē cuius peccatū est
remediabile: quia alio suggerente peccauit.
Et de venia cogitauit: vt dicit. ij. sen. ergo et.
Auditis rationibus vtriusqz partis diffini
uit sancta trinitas qz homo reconciliaretur
dicēs illd ps. An in me sperauit liberabo eū
vt protegam eū quoniam cognouit nomen meū
qd non fecit demon manens in sua obstina
tione. Secūda questio fuit. Quis debebat
mitti ad hominem redimendū. Surrexit do
mina iusticia dicēs qz omnes tres persone
diuine debebāt mitti. Primopersona patris
cum ista redemptio sit op' magne potētie
et potentia attribuitur patri. Secūdo secun
da persona: videlicet persona filij cum ista
redemptio sit op' magne sapiētie: sapiētia at
tribuitur filio. Tercio tertia psona. s. spiri
us sancti cū ista redemptio sit opus magne mise
ricordie: et mīa attribuitur spiritui scō. Sur
rexit domina mīa dicit qz nō erat equū aliā p
sonam mitti nisi psonam filij. Et ad filium
spectat iniuriā remittere quas ab homine
passus est in eo qz appetit equalitātē diuine
sapiētie: vt patet. ij. sen. Auditis rationibus
vtriusqz partis diffiniuit scā trinitas qz filius
mitteret dicit illud. i. R. x. Tu liberabis pplz
meum de manib' inimicorū. Tercia questio
fuit. Quis erit modus istius liberationis.
Surrexit domina iusticia dicēs qz null' erat
modus huiusmodi redemptionis: qz nō re
mitteretur culpa nisi per satisfactiōē pōignā
Sed nullus potest satisfacere pro culpa hoīa
cum sit infinita. Nam homo nō potest satis
facere cum sit finit' virtutis. deus autē nou
debet cum nō cōmiserit culpā ergo et. Sur
rexit domina mīa dicit. Verus est et dixit iu
sticia. s. qz homo satisfacere non potest: et de
us nō dō. Si isti duo adinuitem cōiungan
tur sic qz deus fiat homo tunc ille poterit: qz
deus: et debebit qz homo. Auditis rationib'
bus vtriusqz partis diffiniuit sancta trinitas
quia inueniretur vna mulier de qua fili' dei
carne assumpta i carne nasceretur. Quarta
questio fuit. Quis potest inuenire talē null
erem. iuxta illud prouerbiorū. xxxi. Mulierē

2^a q^a q^a ho

tertia q^a ho

4^a q^a ho

1^a q^a q^a hois p^ast^a q^a q^a ho
trinitas
deus p^ast^a p^ast^a p^ast^a
fuit et reconciliatiua

In festo natiuitatis dñice. Sermo XIII

fortem quis inueniet: que deum et dñm mū
di in vtero suo portare valeat. Tunc sancta
trinitas cōmisit gabrieli archangelo qui in
terpretatur fortitudo dei vt hanc mulierem
inueniret. Gabriel vero accessit ad filium
dei querens quas condiciones volebat in
matre sua. Filius respondit primo qd sit de
spōsata: qd venio contra dyabolum: et ne hūa
nam salutem impediatur volo qd sit illi cogni
ta. Scōdo volo qd sit virgo: qd venio ī mun
ditione peccator. Tercio volo qd sit humili
ma: qd venio concūcare mundi superbiam.
Tūc gabriel habito mādaro missus est in ci
uitate galilee cui nomē nazareth ad virginē
desponsatam que habebat in se bec tria: et re
diens ad filiū dei exposuit ei successum p̄p̄e
rū officij sui. Filij em̄ dicit illud ps. Illec re
quies mea. hic habitabo qm̄ elegi eam. Et i
carnatus ex cathode natus est vt hominē
deo reconciliaret. Paulus. ij. Cor. v. De erat
in t̄po mundū reconcilians sibi. **De octa
uano**
maoetana littera designans. xviij. lapidem
preciosum in corona humanitatis iesu chris
ti hodie nobis nati est. Nam hec sacra
mentum natiuitas est sublimata. Unde maxi
mus in s̄mōe de natiuitate xpi dicit sic. Ita
verbum caro factū est: nō vt deus mutaret
in hominē: sed vt homo glorificaretur in
deum. Itaqz nobis natus est deus sed ex dua
bus natiuitatibus. i. dei et hominis: seipsum
vniuersus patris atqz in se hōmīe vnus
esse deum voluit. hec ille. Sciendū qd in hac
natiuitate natura humana fuit verbo despo
sata. Unde remigius sup̄ illo verbo. Albar.
xii. Simile est regnū celoz. hōi regi qui se
cit nuptias filio suo: dicit sic. Tūc deus pa
ter filio suo nuptias fecit quādo eum in vre
ro virginis humane nature cōiunxit. I. quā
do deum quē ante omnia secula genuit in fi
liū: et seculoz hōiem fieri voluit. hec ille. Quan
do autē cōtrahitur aliquod matrimonium:
tunc circa sponsam contingūt quatuor mu
tationes. Prima est sequestratio: qd tunc
sponsa sequestratur a parentibus pro eo qd
desinit esse sub potestate patris: et incipit
esse sub potestate viri in cuius signū nūc. rex di
cit qd hōi uxor est in domo paterna vo
cūm cūm est in potestate patris, si autē nu
ptias fuerit tunc vocūm eius non erit in potes
tate patris sed viri. Scōda est copulatio: qd
tunc sponsa a s̄nto parentibus copulatur p
eo qd ex tali desponsatione contrahit offi
cium cum patre suo viri: ita vt cum eis cō

trahere nō valeat s̄m̄ aliquot gradus: vt ha
beretur leuitici. xvij. Tercia est priuatio: qd
tunc sponsa propria nobilitate priuatur pro
eo qd a p̄p̄is parentibus sequestrat. Unde
si filia regis nubar plebeo priuatur nobilita
te regia: in cuius signum leuiti. xxij. Habet
qd filia sacerdotis nupta cuiusqz de populo
nō debeat vsci de sanctificatione. Quarta ē no
bilitatio: qd tunc sponsa ad alienā digni
tatem assumitur p̄ eo qd viri parentibus co
pulatur. Unde si filia nobilis nubar regi vel
filio regis: assumitur ad regiam maiestatem
Exemplū de hester quam rex assues voluit
esse reginam cum esset de humilibz parentis
bus nata. Unde dicebat ei Adardocbeus.
Admēro dierū humilitatis tue in quibz nu
trita es. Hester. ij. Ideo ponit ista lex qd qm̄
cūqz aliquod matrimonij cōtrahitur sponsa
a viri cognomine nuncupatur. Unde Esa.
liij. Mulieres p̄nūciant viro dicētes. Pa
t̄r nōstruz comedem et vestimētis nōstris
operiemur nūmō inuocetur nomen tuū sup
nos. Ad has autē mutationes designandas
dixit adam de sponsa. Gen. ij. Relinque hos
mo patrem et matrem et adherebit viro: sue
et erūt duo in carne vna. In hoc sacramēto
natiuitatis xpi natura hūana assūpta est ad di
gnitatem diuinitatis vt p̄pter hoc homo sit de
eccc sublimitas ei. **De octa uano**
gnans. xix. lapidem preciosum in corona hu
manitatis iesu xpi hodie nobis nati est. T
Nam hec sacratissima natiuitas est trāsmu
tata: qm̄ excedit omnē transmutationem tā
naturalem qm̄ miraculosam. Sciendum qd
trāsmutatio miraculosa ē quadruplex. Pri
ma est creationis. s. quando ex nihilo fit alis
qd: vt dicit magister sentē. libro. ij. in princ.
Illec autē incarnatio nō est creatio cū non
sit ex nihilo aliquid factum: sed potius ex ali
quo: qd de filio dei factū est filij marie. Scōda
est trāsūbationis. s. quando panis trāsūbā
tur in corpus christi. Sed ista incarnatio nō
est trāsūbatio: quia in trāsūbatione substā
tia panis nō remanet: sed sit substātia cor
poris christi in incarnatione autē remāsit na
tura humana cui esse diuini fuit cōmuni
catum. Tercia est multiplicatio: qualis
fuit in cōsta ade de qua formata est eua: vt
pater gen. ij. Et multiplicatio. v. panis in
deserto: vt habetur Jobāno. vi. Illec autē
incarnatio nō est multiplicatio. Qd in multi
plicatione non oritur naturarum pluralitas
Nam multiplicatio panis a se nō multipli

De octa uano
Natus ista sac
ramentum est
ta

De octa uano
Natus ista est infimūta

In festo
eato nō est alen
plicata se uer
tura. Sed in in
ralitas in vna
ra est conuer
te aquam in vin
Illec autē inco
nam nec verbum
nec caro in veri
mone de natiuit
vniuersus proprie
conuente personā
militas: a virtut
moralitas. Ecce
dit trāsmutatio
mutatio vero na
citur: qd quādo v
alia vtrūqz ex igne
Sed incarnatio
Quia in genera
est terminus gen
ideo qd illud qu
ret. v. p̄p̄ior. Ill
tur ineamatio
sumptionem ba
tum esse dicit
turalis est s̄m̄
est quod accidit
bus aut grām
est generatio
s̄m̄ quā illud
cū de potētia s̄
quint aliquid
subiecti. hōi
uitas nō educit
cū nihil material
comatio habet
s̄m̄ quid grām
tatione s̄m̄ quid
aduenit non in
cū s̄m̄ merba. S
tate et humanita
tura. in illis san
cōm speciem a
trāsmutat s̄m̄
accidit aduenit
Sic in incarnati
esset sed natura
lud ē eternū qu
generatione. Pl
nū factus: et hab
natura humana
habitus. **De octa uano**
Natus ista est infimūta

eato nō est alterius nature. Et costa multiplicata: se nō multiplicata si differt in natura. Sed in incarnatione est naturarū pluralitas in unitate psonę verbi diuini. Quarta est conuersionis. s. quia dominus conuerse aquam in vinum: vt pater Johannis. ii. Nec autem incarnatio nō est cōuersio: quoniam nec verbum mutatum est in carnem: nec caro in verbum. Unde leo papa in sermone de natiuitate domini dicit sic. Salua virtus p proprietate substantię et in vnam coeunte personas suscipitur a maiestate humilitas: a virtute infirmitas: ab eternitate mortalitas. Ecce quomodo incarnatio excedit transmutationem miraculosam. Transmutatio vero naturalis est duplex. s. simpliciter: scz quādo vna substantia generatur ex alia: vt aer ex igne sū pbn. i. de generatiōe. Sed incarnatio nō est generatio simpliciter. Quia in generatione simpliciter illud quod est terminus generationis non preexistebat: ideo qz illud quod generatur nō est vt patet. v. pbn. qz illud autē ad quod terminatur incarnatio est verbum eternum per assumptionem humane nature cui cōiunctum est esse diuinū. Secunda generatio naturalis est sū quid: scz quando generatur a liquo accedens vt pura quando homo fit albus aut grāmātic. Sed ista incarnatio non est generatio sū quid. Quia in generatione sū quid illud quod de nouo acquiritur edific de potētia subiecti. Exemplū cum hō acquirit albedinē illa albedo educit de potētia subiecti. s. hōis albi. In incarnatione autē hūanitas nō educit de potētia verbi subiecti: cū nihil materiale in ipso existat. Tamen in carnario habet similitudinē cū transmutatiōe sū quid q̄tum ad duo. primo in transmutatione sū quid ex eo qd̄ preuit et ex eo qd̄ aduenit non resultat vna tertia natura vt dicit. iiii. mēba. Sic in incarnatione ex diuinitate et humanitate nō resultat vna tertia natura. iux illō damasceni li. ij. in dño iēsu nō ē eōdem speciem accipere. Secūdo: qz cū aliqd̄ transmutat sū quid nō accēdit nouū esse: qz accēdēs aduenit subiecto post ē esse cōpletū. Sic in lucarnatiōe verbū nō acquirit nouū esse: sed natura assumpta aduenit sibi post illud ē eternū quod accepit a patre p eternā generatiōem Phil. ij. In similitudinē hominū factus: et habitū iuuetus vt homo. Quia natura humana aduenit verbo per modum habitus. Vigesima littera designat: xx.

lapidē preciosum in corona hūanitatē xp̄i: hodie nobis nati ē. Et. Nā hec sacratissima natiuitas est verificata. s. miraculis. In quatuor gñā miraculorū verificauerūt xp̄i natiuitatē. Primū gen⁹ fuit i corpib⁹ celestib⁹. vñ crisostomi⁹ dicit qz tunc circa solē apparuit cū culus aure⁹. Itē appuerūt tres soles q post modū in vñū redacti sunt. Itē apparuit stella magis in oriente positio. Itē apparuit circulus aure⁹ in cui⁹ medio erat puella pueri tenēs in brachijs. Scdm fuit in corpib⁹ terrestrib⁹. sū quatuor elemētis. Ignis enī vidit nouā claritatē: qz illuminebat et nō cōburebat. Sic rubus ardebat et nō cōburebatur Exo. ij. Sic beata virgo igne spūs sancti inflammata nulla cōbustione percussit adurebatur. Item fons aque romę in oleū est conuersus. Itē aer vidit nouā claritatē. Quia claritas dei circūfulsit illos Luc. ij. Terra inuenit nouā fecunditatem: qz de vincio engaddi balsamū prupit miraculose. Can. ij. Einea nostra floruit. Tertiū gen⁹ fuit in creaturis insensibilib⁹. s. in repli frāctione. Prentūcia tū enī fuerat p deos qz templū a romanis edificatū tā diu duraret qz diu virgo pareret. Quod illi putāre impossibīle dixerūt. Tēplū eternū. sed fundit⁹ corruit in xp̄i natiuitate. Itē oīa ydola egipti hac die parit⁹ corruerūt. Itē statua romuli dei romanorū cōfracta est et cōminuta. Quartū gen⁹ fuit in creaturis cognoscentib⁹. Nam bos et asinus miraculose dñm cognoscentes flexit genub⁹: ipm adorauerūt. Itē oēs sodomite extincti sunt. Item octavianus imperator renūciat vocari dominus mundi. Item sibilla ostendit ei aram celi rē. Vigesima prima littera designans supremum lapidē preciosum in corona humanitatis christi: hodie nobis nati est. Et. Nam hec sacratissima natiuitas est cruce signata. Unde idō xp̄s nascit⁹ vt tandē in cruce moriat⁹. et sicut crux ei⁹ cōstinet⁹ ex quatuor pib⁹: sic hoc nomē iesus constat ex quatuor litteris. Prima est i et sīgt virtutem iusticie in xp̄o cum sit lītres recta ad modum regule. Eta. xi. Eriē iusticia cingulum lumborū eius. Secda est e et sīgnificat virtutē miē in xp̄o: qz est clausa a sīnistris et aperta a dextris: quasi obliuiscens mala et largiens bona. Titum tercio. Non ex operib⁹ iusticie quē fecimus nos: sed sū misericordiam saluos nos fecit. Tercia est s. et significat virtutem humilitatis: quia licet sit littera alta est tamē capite in

4^{or} 3^{ia} marto
2ma 3^{ia} marto
probatum

Vigesima
qua bnfurda
uitas est ten
re signata

Vigesimo ista Nitias est
verificata sū māmū

el'mota phil. ij. Semetipsum exinanivit for-
mam sui accipiens. Quarta est u. r. siq. vir-
tutem paupertatis: q. est totaliter clausa a
parte inferiori et aperta a parte superiori. Adar. vi.
Nolite thesaurizare vobis thesauros in ter-
ra Luc. ij. Inuenies infantem pannis in-
uolutum et positum in presepio. Sic ergo ca-
ro xpi est dyadema: q. est ex omni parte clau-
sa et una tantum linea clauditur: quia solus ex
purissimis sanguinibus virginis fuit forma
mata. et causa exitus nostre victoriae et coro-
ne contra dyabolum: q. nulli alteri concessum
est. ideo dicitur. In propria venit. Hic per
gratiam tandem p. gloriam. Amen.

Dominica infra octauas natiuitatis do-
mini Sermo. xiiij.

Puer autē crescebat
et confortabatur plenus sapien-
tia Luce. ij. Et in euangelio ho-
die. Sanctus paulus. i. co-
rin. xv. capi. dicit sic. Factus est primus A-
dam in animā uiuente nouissimus adam in
spū uiuificantem. Primus homo de terra
terrenus. Secundus hō de celo celestis. Qua-
lis terrenus tales et terreni: qualis celestis ta-
les et celestes. hec ille. In hīs verbis vocat
xpm scdō adā: cuius ratio est duplex. P.ia
quia sicut primus adam est formatus de limo
terre diuina uirtute solū. ita xps mystico spi-
ritamine de purissimis sanguinib⁹ virginis glo-
riose. Secūda: q. sic adam dormiente for-
mata est euas: sic de xpi latere soporati in cru-
ce formata est ecclesia. ideo vocat scdō adā
Sup hoc queritur sic. **Q**uidem xps ab
infanti sue cōceptionis hūcūc oēs plenitudi-
nes create pfectionis. Ecce adā formatus est
pfectus magnitudine: fortitudine: et vigore.
ita q. non creuit in istis: sed fuit formatus
ip̄fectus sapiētia et cognitione gr̄a et carita-
te: ita q. creuit cognitione caritate et sapien-
tia. Idō gr̄a an sic fuerit de xpo vel nō? Re-
spondet scūs Thō. iij. q. xij. ar. ij. in respōsioe
principali dices. Duplex est pfectus sciētie
Un⁹ quidē fm̄ essentiam. s. prout habet sci-
entie augetur. Alius autē fm̄ effectum. Exē-
plum si aliquis fm̄ eundē et equalem habi-
tum sciētie. primo minora. alijs demonstrat:
et postea maiora et subtiliora. Hoc autem se-
cundo modo manifestū est q. xps in scien-
tia et gratia pfectus sicut et in etate: q. scz fm̄
augmētum etatis opera maiora faciebat q.
maiorē sapientiam et gratiam demonstra-

bāt. Scz q. ad habitum sciētie manifestum
est q. habitus sciētie infusus in eo nō
est augmētatus: cum a principio plenarie fi-
bi fuerit infusa omnis sciētia ut multo min⁹
sciētia beata in eo augeri potuit. De sciētia
autē diuina patet q. nō potest augeri. s. p̄ter
habitum sciētie infusus fuit in christo quidā
habitus sciētie acquisitus. extrahere species in-
telligibiles a fantasmatib⁹: euz sit quedā na-
turalis actio hominis fm̄ intellectum agen-
tem et ille hitus per hūmō abstractionem
specierum a fantasmatibus penitit augmēta-
ri: prout. s. intellectus agens post prias spēs
intelligibiles abstractas a fantasmatib⁹ potat et
alias abstrahere. hec ille. Secūdo respōdet
ambrosi⁹ dicens. Iesus proficiebat fm̄ sapi-
entiā humanam. sapientia autē humana est
que humano modo acquirit. s. per lumen in-
tellectus agētis. Ad euidētiā clariorē
hui⁹ questionis: pono quatuor flores. Be-

Prim⁹ flos. Puer iste be-
nedict⁹ sicut vtrāq. natura h̄s vere. sic de⁹ et hō
de⁹ sincere. Hoc nobis reuelauit de⁹ pater du-
plici signo et p̄fagio: ut patet ex textu sacre
scripture. Primū fuit Ben. xxi. Ubi habet
q. in vtero rebecca duo gemelli inēti sunt. s.
Esau et iacob. Ita q. fuerit due gētes in vtero
eius. Per rebecca significatur beata virgo:
quonia rebecca interpretatur multus a deo ac-
cipiens. Sed beata virgo p̄ter alijs mulierib⁹
bus multum a deo accepit: scz plus gratie:
plus glorie: ut dicit Bernardus super mat-
theus. Gemelli sunt filius dei patris. et fili-
us hominis matris. Esau est filius hominis
matris hyssidus et pilosus q. superfluitatis
bus et defectibus naturalibus plenus. Iacob
est filius dei patris simplex et domi quiescus
q. in sinu patris perpetuo quiescēt. Isti duo
sunt simul in eodem vtero quia in xpo par-
uulo: sunt in eodem supposito in virginis vte-
ro et nunc in eius gremio: ut pater. Secūdu
fuit ostēsus. Ezechiel i. lca. Nā vidit nubem
magnam et ignem inuoluentem et splendo-
rem eius quasi speciem electi. Per nubem
significatur beata virgo: q. christum obum-
bravit. Luce. i. Virtus altissimi obumbrabit
tibi: q. vmbraculum faciet tibi: ut dicit Ber-
nardus ut sic dicatur: q. nubes suscepit euz
ab oculis nostris Act. i. Etiam quia ab estu-
dine seueritatis nos refrigerant sua inter-
positione et humiliatione. Etiam q. effudit
pluuia gratiarū sua impetratione. Per ignē

Unica infra octa. natiuitatis dñice. Sermo XIII

significatur spūssancti ardor q̄ venit in nubem id est in beatā virginē q̄ spūssanctus superuenient in te. Luc. i. Per splendorē significatur fidei clara cognitio: quā angelo reuelāte accepit nūq̄ perdidit. Luc. i. Beata q̄ credidisti qm̄ p̄ficient in te q̄ dicta sūt tibi a dño. De medio ergo nubis q̄ de vtero beate virginis p̄cessit q̄ species electi. i. xps deus et hō q̄ electro p̄p̄ie cōparat vt optime ducit. Greg. sup̄ Ezechielē exponēdo istā figurā. Nā in electro est aurū et argentū: et ex hīs duobus miscetur ita in xpo est diuinitas q̄ designat p̄ aurū: et hūanitas q̄ designat p̄ argentū: et ex hīs duabus naturis p̄sona xpi cōpletur. In electro ex tali cōmixture argētū crescit et claritate: aurū vero a suo fulgore pallescit. Sic in xpo ex vniōne istarū duarū naturarū hūanitas nostris oculis crescit ad dignitatē q̄ nobilitat: sed diuinitas ad minoratōne q̄ minorat. ps. Adinuisi eū paulo: mīrā ab angelis glia et honore coronasti eū. In electro videm⁹ splendorē et sonoritatem p̄mū rōne anni. secundū rōne argēti. ita in xpo apparet splendor rōne admirande operatōis in sua cōceptōe: imo est ipse splendor dei patris q̄ est sol. ad Heb. i. Qui cum sit splendor glie et figura substantie dei etc. In xpo apparet sonozitas rōne sue p̄dicatōis in ei⁹ locutione. ergo de medio nubis p̄cessit species electi q̄ de vtero virginis p̄sona xpi filij dei et hois eū sit verus de⁹ et verus hō. In cui⁹ signum si xps nō fuisset hō: quomodo fuisset de muliere p̄cept⁹: si nō fuisset de⁹ quomodo fuisset sine virili semine de sanguinib⁹ hūanis format⁹? Si nō fuisset hō quomodo fuisset de muliere nat⁹: si nō fuisset deus: quō fuisset clauso vtero egressus? Si nō fuisset hō quō lac fluxisset: quō fuisset pastus? Si nō fuisset de⁹ quō de celo vberē pleno fuisset alit⁹? Si nō fuisset hō quō fuisset a pastorib⁹ vistrat⁹: si nō fuisset de⁹ quō fuisset ab angelis canētib⁹ demonstrat⁹? Si nō fuisset hō quō fuisset circūcūsus: si nō fuisset de⁹ quō angelo p̄dicatē fuisset iesus vocat⁹? Si nō fuisset hō quō fuisset a magis p̄quisit⁹ cū de⁹ sit vbiq̄ si nō fuisset de⁹ quō fuisset adorat⁹ cū adorari sit p̄p̄iū dei? Si nō fuisset hō quō obrulisset ei mirrā ad corp⁹ cōsolidādū: si nō fuisset de⁹ quō obrulissent ei aurū ad regiā maiestatis ostendēdā: imo quō thus ad eū verū dei venerandū: ergo iste puer bñdic⁹ est: si mul de⁹ et hō. vii. Hylari. li. ij. de trini. dic⁹ sic. Parit virgo h̄ part⁹ a deo est. Infans yagit

laudantes angeli audiunt. p̄ant sordent: de⁹ adorant. Itaq̄ p̄estāq̄ dignitas non amittitur: dū carnis hūilitas p̄dicat⁹. hec ille. Et Hiero sup̄ eplam heb. dicit sic. Respicias tuas xpi vide parit et celū. Vagiente in presep̄e intueris infanē: h̄ āgelos simul auscul ta laudātes. Herodes p̄sequit⁹: sed adorant magi. ignorāt pharisei: sed stella demonstrat. baptizat a seruo: h̄ vox dei desuper tonātis audit. Aquis imergit⁹: sed colūba descendit imo spūs in colūba. hec ille. Ecce quomodo in xpo puero nō fuerūt hūilia tantū hūanitat⁹ et infirmitas: sed et sublimia diuinitatis et excelsa etc.

Secundus flos. Puer iste benedict⁹ q̄ ad naturā diuinā sic fuit plenius sapiētia et cognitiōe q̄ nunq̄ creuit in vlla hūi⁹ p̄fectiōe. hoc ostendit de⁹ duplici signo et p̄lagio sacre scripture. Prīmū habet Apoc. iij. vbi iohānes vidit sedē et sup̄ sedē sedentē q̄ erat similis aspectui iaspidis. Per istā sedē intelligit⁹ brā virgo in cui⁹ medio. s. p̄i⁹ in vtero et nūc in gremio xps dei fili⁹ re quiescit q̄ dī similis lapidi iaspidis: q̄ sicut iaspis a sui p̄ncipio habuit torā suā virtutē et p̄fectionē et viriditatē nec ampli⁹ in hīs creuit: sic xps dei fili⁹ ab eterno sue gñatōis habuit torā suā virtutē et p̄fectionē: ideo dī quiescere et sedere: q̄ a minozī p̄fectiōe ad maiore nō mouet⁹: q̄ habitib⁹ p̄sentib⁹ immateria cessat mori. vt dī. ij. de gñatōe. Secūdū habet Apoc. x. vbi dī q̄ iohānes vidit angelū descendēte de celo amictū nube et facies ei⁹ erat sicut sol. Per istū angelū intelligit⁹ xps dei fili⁹ q̄ dī angel⁹ rōne missionis: q̄ missus est in mūdū ad nos docendū et illuminandū. Et la. ix. Locabit⁹ nomē ei⁹ magni consilij angel⁹. Et ecclesia cantat. Angel⁹ consilij nat⁹ est de virgine: sol de stella. Per nubem intelligit⁹ hūanitas xpi q̄ velat filij dei diuinitatē et obūbrat. Per faciē intelligit⁹ diuinitas xpi: q̄ sicut faciē hō cognoscit. Itē q̄ sit hō: ita xps diuinitate q̄ sit fili⁹ dei: q̄ dī est sicut sol. Nā sol oīa illuminat nūc vnā partem nūc aliā: et tū nō crescit nec auget lūmīne nec virtute nec gñitate et h̄ in se h̄ p̄ de feruore et lūmīne nob̄ infundat vno tpe q̄ alio. Sicut alij planetę crescūt et augmētant lūmīne et virtute. vt p̄ in luna. Sic xps in q̄rū de oīa illuminat plus vnū q̄ alij et magis vno tpe q̄ alio. vt paruit i op̄ia. tamē ipse q̄rū de se nūq̄ creuit cognitiōe: virtute: aut p̄fectiōe

Dominica infra oct. natiuita. dñice Sermo XIII

ab eterno sue gñarōnis: sicut nec sola pñci-
pio sue creatōnis: quīs aliq hoies aliquādo
augmētant charitate t grā: t aliqñ minuat
vñ Jacobi. dñ. Apd quē nō ē trāsmutatio
nec vicissitudinis obūbratio. Sic g iste puer
bñdic⁹ a pñcipio sue gñarōnis tatū scilicet
pñciū in qñtū dñi qñtū in erate pñciū. idō
Leo papa i pñmo. dñi dñi dñi sic. Eū g mi-
sericors oīpōrēsq saluato: ita suscepōis hu-
mane moderatē exordia: vt dñe insupera-
bilis a suo hoie deitad p velamē nre infirmi-
tatis abscederet illusa est securi hostis astu-
ta: q natiuitatē pñciū i saluē hūani gñis p-
creati: nō alit sibi q oīs nascētū putauit ob-
noxia. Vidit enī vagiētē atq lachrymantē.
vidit pñcis iuolūtū t legali sacrificio pñci-
etū. Agnouit tēncēps solita incremēta pue-
ritie t vsq ad viriles ānos nō dubitauit de
naturalib⁹ augmēt. h ille. Et fulgēt⁹ i ser-
mo. de nati. dñi dñi sic. Hodie xps iesus dñs
nū in q est diuinitatē plenitudo carnis nre in
firma suscipiēs. nou⁹ nat⁹ est hō. hodie exor-
tū est in tenebris lumē hodie illū quē celi se-
hē gaudebāt mūd⁹ diuinitatē accepit. Nou⁹
qdē hōis dñs sempit⁹. Nou⁹ xps: h rex oīs
seculor. h ille. Et dñge. in homel. sup p hūi-
tēma dñi sic. Xps iesus i eo q puer erat. i.
habitu hūane fragilitatē induerat crescere t
pfortari hēbat. In eo hō q t hūi dei t de⁹
erāt erat nec pfortari idigebat nec hēbat au-
geri. Eū rectissime plen⁹ sapia t gñā pñbiē
Sapia qdē q in ipō habitat oīs plenitudo
diuinitatē corporalit⁹: gñā aut q eidē media-
tor: i dei t hoīs hoī iesu xpo mag gñā donata
est: vt ex q hō fieri cepisset pfect⁹ ēēt etiā de⁹.
Qui sile ē opio bes eū plenū gñā t dñitātē: q
dē ipē diuinitatē excellētias vītā quā lucas
sapientie nomie cōmēdat. hec ille.

Terti⁹ flos. Puer iste be-

nedic⁹ i nō fuerit augmētāt⁹ fm hūanitatē
tē qñtū ad gñā t sapiā: tñ creuit ei⁹ cogñi-
tio qñtū ad modū t experientia. Idō ostēdit
duplici signo. Primum hñ Bñ. i. vbi dñ q
arborē scie boni t mali posuit tē i paradiso
t simul eā formantē t dñe totā ei dedit t
simul fructū habuit nec aliquo modo creuit.
Secūdu Aug sup Bñ. ad lraz. Per illā ar-
borē intelligim⁹ xpi aīas q fuit a deo inserta
carni sicut arbor terre fuit arbor doctrinarū
boni t mali gratiarū t penarū. Boni t gra-
tiarū quo ad bonos. mali t penarū quo ad
malos. Per paradisu terrestrē intelligim⁹

beatā virginē q fuit paradisu venustatē p
virtutū varietatē: t voluptatē p gratiarū col-
lationē t impetrationē. Aīa g xpi vt arbor
illa fuit terre infixat⁹: qñtū inserta in para-
diso qñtū i virginis vtero plena oī sapia t pfe-
ctio. Idō dñ Apō. xij. Qz habebat i capite
coronā stellarū duodeci. Secūdu hñ Apō.
xiiij. vbi dñ q iohānes vidit sup montē syon
agnū stantē t cū eo centū. xliij. milia. Per
montē syon intelligim⁹ xpi carnē vel corp⁹
duplici rōne suggerēte. Prō rōne sublima-
tionis: q sicut mons syon erat i sublimi sū-
tuat⁹: ita caro xpi erat sublimior alijs digni-
tate. Secūdo rōne pñminētias: sicut mōs
syon pñminebat ciuitati hierlm. Juxta illd
Zach. ix. Dicite filie syon ecce rex tu⁹ venit ti-
bilis corp⁹ xpi supeminet gñā t glia oī v-
dentē dñi t pacificē: qñtū hierlm visio pacis in-
terpretat⁹. Per agnū intelligim⁹ xpi aīa t spūs
Prō rōne māsuetudinis: qñtū fuit xpi spūs si-
cut agn⁹ mitis t hūilis nō supb⁹ nec clatus.
vñ dñ Albar. xi. Dūcate a me qñtū mitis sup t
hūilis corde. Secūdo rōne incoramiatōnis
qñtū sicut agn⁹ annūciat⁹ fuit pur⁹: sic xps fuit
ille agn⁹ de q dñc Esa. liij. Oblat⁹ est qñtū volū-
it. Et sicut agn⁹ corā rōndē se obmutescet.
Et. i. Per. ij. Eū maledicētes non maledice-
bat: cū patere nō cōminabat q pñm nō fe-
cit nec dol⁹ inuē⁹ est in ore ei⁹. Sic g agn⁹
stabat sup montē syon: qñtū xpi spūs carni p-
sidentē qñtebat pfectōē t hūilitatē t nō acq-
rendo ambulabat nec crescebat. Eū eo cētū
xliij. milia. Per numerū qñtemarū intelli-
go qñtuor hūites cardinales pñcientiū seu
actiōnū. Per nūerū cētenariū intelligo pfecti-
ones pseuerantiū: t qñtū i instāti sue pce-
ptōis erat pfectōes oīs virtutū: idō erat cū eo
cētū qñdraginta qñtuor milia. g xps qñtū ad
aīas ab instāti sue pceptōis fuit sapia t gñā
imo t glia plen⁹ sic nūc. Et tanta gloriā ha-
buit xpi aīa i cruce pēdētis qñtū ad pñciū es-
sentiale sicut nūc nec vñq creuit qñtū ad h:
ly aut xpi aīa nō creuit in sapia: creuit enī i
experientia: qñtū multa qñtebat per speculatiuā
experiebāt qñtū p practica. pura malicia
t perā hoīm q oculis corpis sui videbat in
fūmitates hoīm t defect⁹ eor. Qd declaraf
exēplo familiarī. Adedic⁹ enī qñtū passus
est quartanā scit passioēs t dolores qñtū
solū p speculatiuā: si accidat qñtū sile qñtū
nari: tñc scit etiā p experientiam: ita q creuit
ei⁹ scia: nō in re scita hñ modo sciēdi. Sic
in pposito xps qñtū ad diuinitatē ab eterno

Domínica infra oct. natiuita. dñice Sermo XIII

et eius aia a sue creatiois principio scinit oēs infirmitates et penas naturales hoim et peccata eoz et malicias et hoc p speculatiua: sed pcessu repositi qñ xpus infirmitates et defectus gñales passus ē et expre in sermone creuit ei? scia: nō in re scia s in modo sciēdi p experientiā. In cui? figurā mādauit de? abrahe vt inuolaret filiū suū: et hoc fecit de? nō vt sciret volūtate ei? quā ab etno scinit: s vt ex pñimētū sumeret de cordo dicit. Nunc cognoui. id est expertus sum. E

Quartus flos. Puer iste

bndict? sic q ad corp? crescebat et pfortabat q corporali qūatitate virtuali fortitudine et corporali vigore augmētābat. p duplici figno et p fagio. s pmo de hedera yonelei. vbi dñ q cū ionas nimio ardore solis estuaret subito hedera orta ē et creuit et ionas sub ea se obuiāuit et refrigerauit. Et ecce vermis subito i radice affuit: et cā corrodit et hedera aruit. Per hedera intelligo xpi psonā. Per folia feruore dei patris furoris q pphetas et alios scitōs patres et ionas gen? hūanū estu iusticie ppter ade culpā cōburebat. subito est hedera orta: q xps subito pcept? et formā est: nō in rpe s in instanti. Et cū nata ē hedera creuit: q xpi psona virtute et magnitudine corporali inuoluit: et a solis ardore q a dei patris furoris nos liberauit s vermis iuidie in deoz eū interfecit: et de? ciuitati inuine. i. mūdo i petris p firo pcepit. Nā sol ad instar regis nūciū dūit se sacco caliginis et tenebris fūat. vt dñ Abrah. xvij Secūdo p Apd. i. vbi dñ q iohānes vidit xpm ambulāre i medio seprē candelabroz aurēoz. in figura q xpus creuerit in principio qñz ad corpus et cōfō: et arc? qñz ad seprē. s q ad quē sensus corporis et opatōes eoz et experientias et quo ad locutionē et q ad magnitudinē. Ista sunt seprē candelabra in quoz medio. i. in pueritia ābulabat et crescebat sicut alij pueri. Nā defect? naturales gñales nō culpabiles oēs xps habuit sic al? hō vel puer. Vbi nota q defect? sunt duplices. quidā singulares et speciales: sic esse cecū claudū leprosum q nō sūt in oib? s in qbusdā: et tales defect? xps non assūpsit nec habuit. Quidā sūt gñales et vniuersales q tñ repugnāt pfectiōi scie et grē: vt ignorātia q repugnāt pfectiōi scie et pñitas ad malū q repugnāt pfectiōi grē: tales xps nō assūpsit nec habuit. Quidā sūt gñales q cōsequunt? totā naturā hūanā ex pctō origi-

nali et nō repugnāt pfectiōi scie nec grē: vt famere finire fingere lassari mori et. et tales oēs xps assūpsit ad satisfaciēdū p pctō vniuersali oim: et i talib? defectib? et passib? crescebat xpus vt verificet illud Ihesu. iij. Fons paru? creuit in fluuiū. Et sic pñz gñtio declarata. s q quīs xpus fuerit alter adā nō creuit i pfectiōib? nec fm diuinitatē nec fm aiam i reb? scitōib? dicit? et crescebat tñ et cōfortabat corpe et ei? vigore: q ista hebdomada ē puer q puer crescebat et pfortabat plenus sapia vt dicit? hba pposita. In qb? verbis pñpue notat? tria et sūta scz. Prio hūmilatā euidētia fm quā uiuebat int? gentes gratiose. ibi. puer aut. Secūdo sanctitā euidētia fm quā pollebat int? gētes virtuose. ibi. crescebat et. Tercio deitatis excellentia fm quā docebat int? gētes miraculose. ibi. plenus sapia. que oia satis patēti euāgelio hodiernō. Et expositiōne morale videam? Per mariā virginē intelligo sanctā matrē ecclesiā: q sicut brā maria fuit virgo et xpi marer eo q maria dñ qua s illuminata: ita ecclesia q est ppre pgregatio fidelium est virgo fide incorrupta. Vbi xps dixit. Ego rogauī p te p te vt nō deficiat fides tua. Etiam est mater xpi: quia xpm concipit corde per fidem et cognitiōe: parit autē p sanctā operationē. Etiam est illuminata qm est gratia illustrata. Nam ecclesia nunq fuit nec est nec erit sine fide: sine sancta operatōe: sine vite sanctitāte. Per ioseph sponsum marie et virginitatē eius custodem intelligo vniuersalē ecclesiē pastorem et fidelitatis eius custodē. Unde xps dixit. Eū aliquādo cōuersus cōfirmā fratres tuos. Iste est spūs marie. id est ecclesie qui audiuit mirabilia de isto puero iesu benedicto. Nam in scripturis audiunt et legunt eū ab angelo nūciatum de virgine natum: a pastoribus et regibus adoratum: mortuū et resuscitatum in celū ascendisse: ad iudiciū venturū vt bonis gloriāz et malis penā reddat: q oia maria et ioseph firmū credunt. Per simeonē iustum et timoratū et spūs sancto plenum intelligo predicatorē qui debet esse iustus rectitudine: timoratus sancto timore: spūs sancto repletus: doctrina et intelligentia: vita et sanctitate. Iste tanq? simeon prophetizat quia futurā annūciat. Iudicat em matrem ecclesiā vt alteram mariā de christi conceptione et fidelitate letam gladio persecutionis christi ferendam: et corde suo perforandam: quia non solum

externis penis s̄ internis p̄suationib⁹ ⁊ sal-
sis argumētis trāfigendā: atramē nō mo-
riendā: q̄ in vera fidelitate p̄manebit sicut
virgo maria in xp̄i passione fuit doloris gla-
dio p̄forata: nō tñ mactata. Per aiam inrel-
ligo quālibz p̄sonā eccl̄ie vel aiam nostrā q̄
aia p̄mo fuit cōiūgata p̄ septe annos demu-
roto tpe vite sue viduata: semp tñ sācta. Et
aia nostra p̄mo debz esse cōiūgata. scz p̄ vite
actiue opa x̄po cōiūcta ⁊ hoc p̄ septe opa-
mie velut septe rēporib⁹: demū dz esse vidua.
scz ab op̄ib⁹ exteriorib⁹ aliena ⁊ op̄ib⁹ inte-
riorib⁹ meditorib⁹ ofonib⁹ sc̄is cōtempla-
tionib⁹ deo cōtinue diuincta vsqz in finē vite
sue cōtemplādo puerū iesum tanq̄ speculuz
⁊ exēplar ante oculos suos p̄ponedo. f. quō
fiat pyella. i. a p̄cis pura ⁊ quō crescat ⁊ cō-
forret. s̄. deuorōe ⁊ ofone: plena sapiētia diui-
ne cognitiōis ⁊ gr̄a sc̄e charitatē: ⁊ sic pue-
nier ad statū imobilis perfecteqz gloriifica-
tionis in secula seculoz Amen.

De eadē dñica infra octa. natiuita q̄ dñi
sermo q̄ om̄i tpe fuit fides incarnationis.

Et sub tutorib⁹ et
actorib⁹ vsqz ad p̄finitū temp⁹
a patre. Gal. iij. Sacer. Aug.
ad op̄atū yr̄ allegat maḡ sen-
tentiā. lib. iij. dist. xxy. c. ij. dñc sic. Illa fides
sana ē q̄ credim⁹ nullū hoīem siue maioris
siue parue etas liberari a cōtione morū ⁊
obligatōe p̄ci qd̄ p̄ma natiuitate contraxit
nisi p̄ vnū mediatorē dei ⁊ hoīm iesum xp̄z
cui⁹ hoīs ei⁹ dēqz dei saluberrima fide: etiā
illi iusti salui facti sūt q̄ priusq̄ veniret i car-
nē crediderūt venturū. Eadē em̄ fides
nostra ⁊ illoz. hec ille. Sup̄ quo verbo mo-
ueo talē q̄stionē. **Q**uātrū sacramētū in
carnatōis xp̄i qd̄ fuit reuelatū antiq̄s velut
tutorib⁹ sit necessariū credere p̄ saluādīs pec-
catōib⁹. Ad istam q̄stionē r̄ndent duo do-
ctores eccl̄ie. Prīm⁹ ē br̄s Greg. sup̄ Eze-
chiele dicēs sic. Et q̄ p̄rebat ⁊ q̄ seq̄bant cla-
mabant dicētes. Dauid filio dauid. Quia
oēs electi qui in iudea esse potuerūt: siue qui
sūt nūc in eccl̄ia in mediatorē dei ⁊ hoīs cre-
diderunt. Eadē em̄ fides mediatoris q̄ nos
saluat: saluos iustos faciebat antiquos: p̄
filios cū magis. qz sic nos credim⁹ xp̄m i
carne venisse: ita illi v̄turū. hec ille. Secūd⁹
est sc̄us 2 ho. ij. q. ij. art. vii. i. respō. dicēs
Illud p̄p̄e ⁊ p̄ se p̄inet ad obiectū fidei per
qd̄ hō beatitudinē cōsequit. v̄s aut̄ hoīb⁹ ye-

niendi ad beatitudinē est misterii incarna-
tionis ⁊ passiois xp̄i. dñc em̄ Alce. iij. Nō est
aliud nomē sub celo datū hoīb⁹ in q̄ oportet
at nos saluos fieri. ideo misterii incarnatio-
nis xp̄i aliq̄lir oportuit om̄i tpe esse creditū
apd̄ oēs: diuersimode tñ s̄m diuersitate rē-
porū ⁊ p̄sonarū. Nam hō ante statū p̄ci ha-
buit explicitā fidē de xp̄i incarnationē s̄m q̄
ordinabat ad p̄sumatōnē gl̄iendū aut̄ s̄m q̄
ordinabat ad liberationē a p̄ciō p̄ passionē
⁊ liberationē a p̄ciō: qz hō nō fuit p̄cis p̄ci
futurū. Videlc̄ aut̄ incarnationis xp̄i fuisse p̄e-
scius p̄ b̄ qd̄ dixit. p̄p̄ b̄ relinq̄ hō patrē ⁊
matrē ⁊ adhereret vxori sue. vt h̄ Gen. ij.
Et hic apls Eph. v. dñc. Sacramētū b̄ dico
magis in xp̄o iesu ⁊ in eccl̄ia: qd̄ qdē sacra-
mentū nō est credibile p̄mū hoīez ignorasse
post p̄am aut̄ fuit explicite creditū misterii
xp̄i: nō solū q̄rū ad incarnationē f̄ctā q̄rū
ad passionē ⁊ resurrectōē qd̄ hūanū gen⁹
a p̄ciō ⁊ morte liberat. alie em̄ nō p̄figurā
sunt xp̄i passionē q̄busdā sacrificijs ⁊ ante le-
gem ⁊ sub lege. quoz qdē sacrificiorz signifi-
catū explicite maiores cognoscebat: minores
q̄r subvelamēte illoz sacrificiorz credētes ea
diuinit⁹ esse disposita de x̄po v̄turo qdāmo-
do habebāt velatā fidē. Et sic p̄s ea q̄ ad mi-
steria xp̄i p̄inet. tanto difficult⁹ recognouit
q̄r xp̄o p̄p̄iniores fuerūt. hec ille. Sd̄o dñc
verbū p̄p̄ositū. Est sub tutorib⁹ ⁊ actorib⁹
vsqz ad p̄finitū tps a patre. Qd̄ h̄bū expōni-
tur trib⁹ modis vt patz p̄mo sic. Quāto tpe
heres paruul⁹ est. sc̄ate ⁊ sc̄ia: est sub tutori-
bus ⁊ actorib⁹ q̄ distinguūt. nā paruul⁹ pue-
ritur ab alijs ⁊ cōuenit alios. Dicūt em̄ tu-
tores q̄ causas ei⁹ agūt tuēdo p̄tra aduersa-
rios ei⁹ p̄ueniētes. Actores hō q̄ causas ei⁹
agūt p̄tra eos q̄s cōuenit. Et iā tutores dicūt
tur sub quoz custodiā sūt paruuli vsqz ad de-
cimū quartū annū p̄fectū. Actores aut̄ dicūt
curatores q̄ habēt eoz curā a decimo q̄rto āno
vsqz ad vigesimū quartū annū vsqz ad p̄finitū
tps a p̄e. antiq̄ em̄ erat p̄suetudo q̄ parē-
tes i testamēto suo determinabāt tps tutele
paruuloz: h̄ hodie ē determinatū s̄m p̄suetudis
nē diūsarū regionū q̄rūz debeat eē puer sub
tutela. Et lex det̄m̄iat vsqz ad decimū quartū
annū p̄fectū. vel vsqz ad p̄finitū tps a p̄e. i.
a tutele o: diaro a sapiētib⁹. Secūdo ad ap̄a f̄
similitudo ad xp̄z: q̄r tpe heres fuit par-
uul⁹ fuit sub tutorib⁹. i. sub maris ⁊ ioseph de-
fendētib⁹ h̄ herodē: ⁊ ap̄los h̄ iudeos vsqz
ad p̄finitū tps a p̄e. i. vsqz ad tps q̄ voluit.

de q̄ manifest-
neculis ⁊ signi-
fuo: q̄ i oib⁹ ob-
p̄ i q̄rū op̄
lij. Et ita fecit
veniedo. Et a
2 erio hoīb⁹ p̄
dñm q̄ ipe ve-
nob̄ molitō.
ignit ⁊ hoc ful-
tps gessit ⁊ p̄
p̄ncipiū ⁊ capū
sub tutorib⁹
em̄ de p̄missi
eterni q̄n semp
Aug. li. xviij.
lū a tpe corpora-
ab ip̄o abel quē
dit. ⁊ dñc p̄p̄i
nones mudi ⁊
curie eccl̄ie s̄
Aug. s̄mo. iij.
in archa nauis
ctos p̄uam̄ iol
grante seculoz
ad huc trāfac-
ba signū p̄ad-
tps ad eccl̄ia
ipe coliba ⁊ o-
boros ⁊ gaud-
dū q̄ post p̄m
lut pupilla ⁊ o-
ho p̄secutorib⁹
lū de v̄ra xp̄ian-
insipientie ⁊ ip̄e
fallit ac decipit
lūsticie op̄ib⁹ a p̄
b̄ erroris q̄nē fin-
m̄itiorū credū
die v̄torē. r̄ndē
Adā a deo fac-
di p̄dīe an p̄e
credulitatē fuisse
cui⁹ cā dānar⁹ ē
Ea q̄ q̄p̄ h̄ p̄
p̄dēnat. Quid
iterne nō p̄dīe
moza vt p̄p̄i
causā infidelitā
qd̄ sc̄ptura euā-
m̄inos iodomire
cu de valde. Pp̄
iterne videt ⁊

Unica infra octa. natiuitatis dñice Sermo XV

de q manifestaret suā dñitatē & potētiā i mī
raculis & signis. Et sicra em fecit de i tpe
suo: qz i oib obſeruauit tps & oportunitatē vt
p i qtuor opib. Pmo mūdū creādo. Ecce
lij. Et sicra fecit de i tpe suo. Secūdo i mūdū
ueniēdo. Esa. xliij. Prope ē vteniat tps ei.
Tertio hoib pōdicādo. Esec. x. Ps reqre di
dñm cū ipe venerit docebit nos. Quarto p
nob monēdo. Job. vij. Tēp meū nō dū ad
uenit & hoc fuit tps pñitū a pfe. Tertio qz
tps gessit tps ecclie & fidei xpiane: cui fuit
pñitiū. & caput pōr dīa q ecclia dei ē & fuit
sub tutorib & actorib a creatōe mādū nūq
em de pñitū eccliaz & fidei xpianā i tāti su
tuari qn semp hēet defēsores & actores. vñ
Aug. li. xviij. de ciu. dei. c. xviij. dīc sic. Nō so
lū a tpe corporalis pñitūe xpī & aploz ei: s
ad ipō abel quē pñitū iustū impius frat occi
dit. & deinceps vsq i hui' seculi finē int pscu
tiones mūdū & pſolātōes dei peregrinādo p
tūre eccliaz vsq ad pñitū tps a pfe. sic dīc
Aug. sūmōe. iij. de sacō pēro sic. Sic em noe
in archa naufragatē mūdū qz suscepit cun
ctos suauit icolumēs: ita & ecclia petri. Fla
grante seculo: oēs qz aplectit habuit. Et sic
adhuc i trāfacto diluuiō ad archā noe colū
ba signū pacis reulicita in trāfacto iudicio
tps ad eccliaz petri gaudiū pacis deferet: qz
ipe colūba & pax ē. & ipe pñitū. Iterū vide
buvos & gaudebit cor vñm. h. ille. Et sic dīc
dū q post pñitū pñi hois ecclia remāsit ve
lut pupilla & orphana quā oēs pseqbāt diū
tis pscutōib pētoz. sic declarat brūs Aug.
li. de vita xpiana dīcēs sic. Aliqz noui qz ita
insipientie & imprudētie tenebrosa ignorātia
fallit ac decipit: vt fidē quā hīc simulāt sine
iusticie opib apō deū sibi cōleat pñitū: &
b erroris gñe sine metu crimia nephāda cō
mittūt: dū credūt deū nō criminū h tātū pñi
die vltorē. rīdeat ille mibi cui talis ē sent.
Adā a deo fact' ē hō pñi i pñicio statū mū
di pñidie an petri causa dānar' ē: in q nihil in
credulitat' fuisse iuenio pñi iobediētā solā
cui' cā dānar' ē: t oēs suo dānamur exēplo.
Eayn qz si pñidie cā h qz fratrē iteremerat
pōdenat. Quid plura. vñit' h mūd' diluuiō
iterit nō i fidie cā h criminū. sodoma & go
morra vt pēctūno cremarent in cēdio: nullā
causā infidelitat' iuenio nisi pētoz & scelerū
qz septima euidentissime dēmonstrat dīcēs. ho
mines sodomite mali & pētores erāt in pſpe
ctu dei valde. Ppls ipe iudaic' vt tā frequē
iterū videret & corripī nōne pētoz cā pñi

bat: h ille. Quis aut ecclia xpī sic mltiplices
pateret pscutōes: tñ in qlibz statu habuit
tutores & actores. s. scilicet patres q dīcē
bant illd qd hī dī. lxxvij. c. Irreligiosū pñor
sus & execrabile iudicam'. si qñ vlt' et: ane
sus istua mūdō suscepit si oi fide & tota ani
mi sui edncauerit scitātē. h ibi. Propterea in
sūdabat seti pñes vt fides setē mīto ecclie &
messie filij ei' defēderet ab hostib' suis. fue
runt autē tutores fidei xpī nō solū fideles s
etiā gentiles & pagani q ad singulos articu
los fidei. Eñ ex oi gñe hoiz adducā sex gñā
hoim: qñ qlibz apponet dīctū suū circa vñū
articulū fidei.

Fides xpī
est sub
Patriarchis
Prophetis
Regibus
Apostolis
Sibillis
Virginitibus
tutorib' &
actoribus

Primo fides xpī quo ad

singulos articulos symboli ē sub pñiarchis
tutorib' & actorib'. vt pz. Adam Bēn. v. dīc
Creauit de' hoiez. Ad similitudinē dei fecit
illū masculū & femīnā: creauit eos & bñdixit
illis. h ibi. & hoc q ad pñiū articulū symboli
Noe Bēn. v. dīc. Iste pñolabit nos ab operi
bus & laborib' manū nostrarū in terra cui
maledixit dñs. h ibi. Et loq' de filio dei q de
bebat saluare gen' hūanū sic pñiserat ei de
Bēn. it. Arcū meū ponā i nubib' celi & erit
signū federis int me & int terrā: nequa q vl
tra maledicā terre pñi hoiez, & h pñiet ad
secū dū articulū in q ponit nōmē ies' qd inter
pretat' saluator. Abrahā Bēn. xv. dīc. Eñ
sol occubisset facta ē caligo tenebrosa & ap
paruit cliban' fumās & lāpas ignis trāsiens
int diuisiones illas. h ibi. E liban' fumās est
vñer' xgis i q format' ē panis celestis. Job.
vi. Ego sum panis viu' qdē celo descēdi. Su
mauit at p obūbzardēs spūstici. Luc. i. Spi
ritus scūs supueniet i te: & h' altissimi obū
brabit tibi. Nā sum' obūbrat radiū sol. lam
pas accēda ē fil' dei. Esa. liij. Saluator ei' vt
lāpas accēdat. Nec aut facta sunt i pceptōe
xpī & natiuitate ei' ex xgic. & h pñiet ad ter
tiū articulū. Isaac Bēn. xxi. dīc. Colligauit
filiū suū & posuit eū i altari sup strue lignoz
vt imolaret eū. h ibi. Per strue lignoz itelli
git lignū crucis: qd xps i humeris suis porta
uit i q crucifix' ē. Abat. xxvi. Et baiulās sibi
crucē exiuit i eū q dī caluarie loc'. de' pñi mā
dauit xpo vt ascēderet crucē. Ro. viij. Pro
le iij

Dominica infra oct. natiuita. dnice Sermo XV

prio filio suo nō repēdit p nob oib madidit illū. ⁊ b pñet ad qñtū articū. Jacob Gen xxxv. die. Fera pessima deuorauit filiū meū delectā ad ipsi lugēs i infernū. b ibi. Nec fera pessima fuit serpens q deuorauit adā cū tora postentate sua qñ repñauit euā i paradiso. i. Dec. v. Adūsari vester dyabol⁹ rāq lco rugies circuit qrens quē deuoret ⁊c. Sz xps i cruce rugies p pñt ade. Heb. v. ⁊ n clamor re valido ⁊ lachrymis exaudir⁹ ē. Adē descedit ad infernū vt educeret seros ibide detē eos. Zach. ix. Tu qñq i sanguie testamēti cui emissisti victos de lacu in q nō erat aq. ⁊ b pñet ad qñtū articū symboli. vt ps. Zm fili iacob vt bñ i testamēto patriarcharū moriens dixit. Virū renouāte legē i hūte altissi miferonēū appellabiq. ⁊ i fine vt estimabiq occide eū nescientes ipi resurrectōez in oēs tē sanguine i malicia sup capita recepturi. b ibi. Iudei em nō intelligētes xpi qd dixit Job. ij. Soluite tēplū b ⁊ i trib dieb⁹ excitabo illd. false testati sūt adūsus eū corā caypha dicētes. Die dixit. possū destruere tēplū dei ⁊ i trib dieb⁹ illd excitare. Abas. xxi. Sz xps loqub⁹ tēplo corpis sui qd erat excitādū terrio die post mortē p resurrectōez fm ppbi⁹ Amos. ix. vbi dñ. In die illa suscitabo tabernaculū dauid qd cecidit. ⁊ aperturas muros ei⁹ reedificabo ⁊ ea q corruerāt instaurabo ⁊ reedificabo eū sic i dieb⁹ antiq⁹ quis ⁊c. Ultrōnē aut sūguis xpi p se pñet dicētes. Sūguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros. ⁊ b pñet ad septū articū. Aliter fili iacob vt bñ i testamēto patriarcharū moriens dixit. Noui qm peccabiq ⁊ trademi i manib⁹ inimicor vror ⁊ terra vstra desolabit ⁊ vos dissipgem i qtuor āgulos terre ⁊ eriq i dispersione respecti velut aq inuul⁹ vsq āltissim⁹ visitabit terrā. ⁊ tpe venies vt hō cū hoib⁹ mādūcās ⁊ bibens ⁊ i silētiō pterens caput draconis p aquā. Hic saluabit isrl ⁊ oēs gētes de ⁊ vñ abscōdit. Dicite g filios vt nō discēdāt ei. hec ibi Iudei em post ascēsiōē xpi i celū dispñ sūt p mūdū fm ppbetiā ei⁹ q ponit Luc. xix. Thēs ies ciuitatē hēuē super illā dicēs. q si cognouisses ⁊ tu ⁊c. Congregauit aut eccliam ex gētib⁹ ⁊ iudeis per aquā baptismi. Abas. viii. Ennes docere oēs gētes baptizātes eos ⁊c ⁊ b pñet ad septimū articū. Ioseph fili iacob vt bñ i testamēto patriarcharū moriens dixit. Vidi qñ ei iuda nara ē xgo hñs stola bñlinat ex ipa pñit agn⁹ imaculat⁹ ⁊ oēs bestie ipen fecerunt ad qñcū ⁊ vicit eas agn⁹ ⁊ pñit inco

culationē. ⁊ gaudebūt i eo āgeli ⁊ hoies ⁊ oīs terra. Nec ar hñt i tpe suolūtimis dieb⁹ vos g filij mei custodite mandata dñi ⁊ honorare iudā ⁊ leuīqñ ex ipis oriētur vobis agn⁹ dei gñ saluās oēs gētes isrl. regnū em ei⁹ mētū n pñitbit ⁊ iudicabit dñs i pñis isrl ⁊ ea q in ipm ē iniusticia. qñ aduētiētē dei i carne liberatoz nō credidit. Et tūc iudicabit oēs gētes qñq h credidit ei i terra appariti. ⁊ arguet i elect⁹ gētiū isrl. b ibi. Quē xps i prio aduētu suo iuste iudicāb⁹ ab hoib⁹ ppfea i secūdo aduētu iuste iudicabit terrā ps. Iudicabit orbē terre i eqrate ⁊ populos i iustate sua. ⁊ Job. xxxv. dñs sic. Eas sa tua qñ ipij iudicāre p pfea iudiciū causamq recipies. Et Job. v. Prāe dedit ei iudiciū facē qz fili⁹ hois ē. Iudicabit em in forma hois comitantib⁹ eū scis. Zach. xiiij. Et viciet dñs de⁹ me⁹ oēs qz scit ei⁹ cū eo. Et erit in die illa nō erit lux. h frig⁹ ⁊ gelu. ⁊ b pñet ad octauū articū. Iudas fili iacob vt bñ i testamēto patriarcharū moriens dixit. Vñica bñ vos dñs i mīa ⁊ i electatōē i capriuitate inimicor vror. ⁊ post b oriet vob astrū ex iacobi pace ⁊ exurge hō ex semine meo vt sol iusticie ābulās cū filiis hois i māuetudine ⁊ iusticia. ⁊ oē pñm nō iueniet i eo. ⁊ aperient sup ipsi celi ad effundēdū spm pñs sci Luc. effulgebit sceptrū regni i eo ⁊ a radice mea nāscet vob plāratiōis. ⁊ i ea ascēdet virga iusticie gētib⁹ iudicare ⁊ saluare oēs iniquos dñs. b ibi. Pluries em xps dedit spm scētm aplis. s. ad faciēdū mirādū. ad remittēdū pñā ad pñicātiōez cū āgeli. fm illd. Zach. xij. ⁊ sūcā sup domū dauid ⁊ sup hīra. ⁊ oēs hīerl⁹ spm gñ ⁊ pñ. Et b hē xps qz tpe erat plen⁹ spālco. fm illd. Adieb. ij. Ego reple⁹ h fortitudie spūs iudicio ⁊ xruce. ⁊ hec pñet ad nonū articū symboli aplor. Ysachar fili iacob vt bñ i testamēto patriarcharū moriens dixit. Omne āgrestē ferā fururū subiciet ⁊ habebiq vobiscū deus celi ābulare cū hoib⁹ i simplicitate cordis b ibi. Xps em āggregauit eccliam cui⁹ tpe ē caput. fm illud Elee. i. Congregabū filij iuda ⁊ filij isrl pñriter ⁊ ponēt sibi in caput vñū ⁊ ascēdēt de terra. ⁊ Job. ij. Laudabiq nomē dñi de vñi q fecit vobiscū mirabilia ⁊ nō pñdēt pñs me⁹ i scēptū. ⁊ sciet qz i medio isrl ego sū ⁊ ego dñs de⁹ vñ ⁊ h ē āpli ⁊ nō pñdēt pñs me⁹ i scēptū po. Annūciāu iusticiā tuā i ecclia ma g. ⁊ b pñet ad vñmū articū. Iudas fili iacob vt bñ i testamēto patriarcharū moriens dixit. Inferte odiū ab āiāb vñis ⁊ dñs

Dominica

gñe aduētiētē vñs vt bonū faciet dñs salū i mūdū pñitbit dñm iuda deo suo. ⁊ Job. nōs ⁊ mīe mīchee. viij. Quis ⁊ trāsserit pñitbit vñs furorē sēpē em saluū bñitbit ad vñm iacob vt bñ dixit. Custodi re sūū reuelat nō sētm abrahā dñm i ⁊ exultā dñs i sceptrū vñ appāuit i fide credidit ei in resurgēt bñ qz bñ. Xps ei relinquit vñs malū iusticiā illa erit. In die illa erit hñ erit anābēti ⁊ Abas. xxi. oī i vñā etn

Secund

pñet tutorib⁹ qñlos symboli pñcipio creatū pñm mīcū. me fil⁹ me⁹ ⁊ nō ad secūdū dñs ⁊ radice iusticie ⁊ reqñscit sup nāc⁹ est nob ⁊ fm mē ei⁹ admiratōē pñceps pñticulū. Dñe ⁊ pñat aduētiētē sup me ⁊ filia nē ei⁹ ⁊ erādā ei⁹ nō mōcēt cū. Sz Job. xij. moui gētes cū qñcedebāt i ma oīā lig voluē. Sz Job. vi. die. eo. i die terra dñpū ei⁹ scētm dñs ⁊ b pñit

gite adinuice et rectitudine cordis. dicite filijs
vris vt honoret iuda et leui: qm ex ipis oziri
faciet dñs saluatore isrl b ibi. Et ps emvenit
i mudu petores saluos face. fm illd. Osee. l.
Domui iuda misebor et saluabo eos i dño
deo suo. et Jobel. ij. Benignus et misericors e pa
tens et mltie mie et pñstabil sup malicia. et Ad
chee. viij. Quis de filijs tui q auferis iniquitate
et trasfers petm reliqaz hereditaz tue n imie
ter vlt furore suu: qñ volēs miaz e. et Adar. i.
Ipe em saluu faciet pplz suu a pctis eoz. et
h pñnet ad vñdecimū articulū. Etiam in fi
liis iacob vt bñ i testamto pñarcharu mouēs
dixit. Custodite mādata dei vsqz qd saluta
re suu reuelet oibz gentibz. Et uidebitis emoch
noe sem: abraha ysaac. iacob resurgentes a
dextis i exultatioe: et nos resurgem vñus
qñqz i se pñru nñz adorātes regē celoz q i ter
ra apparuit i forma hois hūilitati. et quotqz
crediderit ei in terra ggaudebūt ei. tūc t oēs
resurgēt hñ qdē i gliaz hñ ho i ignominia. b
ibi. Et ps ei resurge faciet mortuos vt recipi
at vñus qñqz fm qd gessit i corpe siue bonuz
siue malū iusti vñā etnā fm illd. Zach. xiiij.
In die illa erit dñs vnus et erit nomē ei vñū et
hñ erit anathema apli: si sedebit hñz secura
et Adar. xxi. Ibi hñ i suppliciu etnū iusti
aut i vitā etnā. et h pñet ad xij. arti. vt ps D

Secundo fides xpi e sub p

phes tutoribz et acrobz q ad singulos arti
culos symbolice ps Doyley Ben. i. dic. In
pñcipio creauit de celu et terrā. et h pñnet ad
pñm articulū. Dauid i ps dic. Dñs dixit ad
me fili me es tu ego hodie genuite. et h pñ
net ad secūdū articulū. Esa. xi. dic. Egrediet
rōga de radice iesse et flos d radice ei ascēdet
et reqñscet sup eū spūs dñi. Et. ix. Paruulus
natus est nob et fili datus ē nobis et vocabit no
men ei admirabil pñs iari de fort: pñ futuri
secl: pñnceps pac et. et h pñnet ad terciū ar
ticulū. Idicre. xi. dic. Ego qñ agn māsuer q
pñat ad vñctū et n cognoui qz cogitauer
sup me pñla dicētes. Adittam lignū i pa
ne ei et eradam eū de terra viuētū: et nomē
ei nō meozet apli. et h pñnet ad qñrtū arti
culū. Ezech. xxxi. dic. A sonitu ruine ei cō
mouit gētes cū deducere euz ad isemū cū bis
q descēderāt i lacū. Et pñlata sūt i terra i fir
ma oia lig volupras. et h pñnet ad qñtū arti.
Osee. vi. dic. Vñificabit nos post duos di
es: i die tertia suscitabit nos et videmus in
pñpctu ei sciem se gmuraz et cognoscām
dñz. et h pñnet ad sextū articulū. Amos. iij.

dic. Ecce formās mōtes et creas vñctū et an
nūciās hoibz eloquiū suū: faciēs maruinā
nebulā et gradies sup excelsa terre dñs de
nomē ei. et hoc pñnet ad septimū articulū.
Adalach. iij. dic. Accedā ad vos i iudicio et
ero testis velox. Et eiusdē. iij. Ecce ei dies ve
niet succēsa qñ camin et est oēs supbi et oēs
faciēs iniquitātē stipula: et i flāmabit eos di
es venies dicite dñs exercitū. et h pñnet ad
ocauū articulū. Jobel. iij. dic. Et fūdā de spū
mco sup oēs carnē et sup puos meos et acū
las meas effūdā spm meū et dabo pñgla i
celo et i terra. et h pñnet ad nonū articū. So
phontas. iij. dic. Iudiciū meū ē vt gregē gē
tes et colligā regna: et reddā pplis labiū ele
ctū vt inuocet oēs i noīe dñi et huiat ei bume
ro vno. et h pñnet ad decimū arti. Adicheas
vij. c. d. c. Deponer iniquitates nras et pñdet i
pñdū maris oia pctā nra. et h pñnet ad xi.
arti. Dan. xij. c. dic. Ibi q dormiūt i terre pul
uere euigilabūt aliū in vitā etnā aliū i oppio
biū vt videat sp. et h pñnet ad xij. arti. E

Tercio fides xpi e sub regi

buz tutoribz et acrobz q ad singulos articu
los symboli vt ps. Salomō Eccl. i. dic. Un
e altissim creator oīs ops et rex potēs et me
tuednmis sedēs sup thronū sapie et domi
nās de. et h pñnet ad pñm arti. Hieroba
iij. Reg. xi. dic. Remaneat lucerna dauid
cūc diebz corā dño i hierl et regnet sup oia
q desiderat aia ei. b aut lucerna dō ē xps fi
lius dei etnālis a pñe genit. Esa. lvi. Nūqd
ego q alios parere facio ipe n parā dic dñs
Si ego q gñarōz tribuo cetis: stent ero dic
dñs de. Et ps. Ipe inuocabit me: pñme es
tu et ego ponā i scāz scāz semē ei et thronū ei
sūt dies celi et thronū ei sūt sol i pñpctu mco.
et h pñet ad iij. arti. Ahas Esa. viij. dic. Ecce
rōga pñpriet et pñet filiū et vocabit nomē ei
emāuel. bñtū et mel cōcedet sciat repoba
re malū et elige bonū. xps ē iste fili q de intra
tra gñitare scē marie nar ē qyze dñi Adar. i.
Et ei i ea natū ē d spūs scō. et h pñet ad iij.
arti. Abia. ij. paralip. iij. dic. Est apō nos cā
delabū aureū et lucna ei vt accēdat sp ad
vesperā i exercitū nro dñz de. Nolite pugre
pñ deū patrū vñoz: qñ n vob expedit. iñ d cāde
labū accēsa ē xps q dic Job. viij. Ego sū lux
mūdi. sūt at accēsa ad vesperā qñ scāp obta
lit deo pñi cruce i holocaustū qd i pñptra
scēsa: et h pñet ad iij. arti. Jobarba. ij. paralip.
xxvij. dic. Ecce qd rectū erat corā dño. ipe edi
ficauit pñā domū dñi excelsa. ipe pñguit et re
h uū

gem filioz amon: r vicit eu. r. Dec porta ex
celſa e porta celi qua xps aperuit iuſtis. ſm
illd ps. Aperite mihi portas iuſtieie r ingreſ
ſus in eas coſitebor dño hec porta dñi iuſti
intrabũt in ea. Qui in cruce pedes vicit dya
boli atqz ad infernũ iens coſegit potẽcias
dyaboli ps. Corruit portas ereas: r vetres
ferreos pſegit. ſuſcepit eos de via iniquitatis
eoz. r. Et Osee. xij. Ero mors tua o mors
moſus tu: ero inferne. r hoc pñet ad quẽ
tũ articulu. **Quas. ij.** Paralip. xvi. c. Egref
ſum e nomen ei: pũleo q auxiliaret ei dñs
r corroboraret illũ. Nã de? par ſuſcitauit ie
ſum xpm a mortuis. iuxta illud ps. Ego dor
mivi r ſoporatus ſui: r exurrexi qm dñs ſuſce
pit me. Et **Abich. vij.** dñc xps. Ne leteris in
mĩca mea ſup me: qz cecidi. pſurgã. Cũ ſede
ro in tenebris dñs lux mea eſt. ita dñi porta
bo. educet me in lucem: videbo iuſticiã ei: r
aſpiciet ad me iũmica mea r operiet pſuſõe
r hoc pñet ad ſextũ articulu. **Joſaphat. iij.**
Regũ vlti. di. ſic. Eidi dñm ſedente ſup ſo
liũ ſuũ r oẽm exercitũ celi aſſiſtente ei a de
xtris. Xps em aſcendit in celũ cũ leticia ſctoꝝ
angeloz. ps. Aſcendit de? in tubilatõe r dñs
in voce tube. Et **Abaci vltio. Dñs qdẽ ief?**
aſſump? eſt in celũ r ſeder a dextris dei. Et
Job. vij. Tolle tecũ omne multitudinẽ pu
gnatoꝝ r pſurge r aſcende in oppidũ hay. r
hoc pñet ad ſeptimũ articulu. **Ala. ij.** Pa
ralip. xv. di. Transibũt multi dies in iſrael
abſqz deo vero r abſqz ſacerdote r abſqz le
ge. Quĩ reuerſi fuerint in anguſtia ſua cla
mauerũtqz ad dñm deũ iſrael r qñerit eum
reperit eũ. In tpe illo nõ erit pax egredien
di r ingrediedĩs: terrores vndiqz i cunctis ha
bitatoib? terrarũ: qz dñs p̄turbabit eos in
oĩ anguſtia r iudicio. Xps em vñtur? eſt in
dicare viuos r mortuos. Jux illd **Jobel. iij.**
Cõgregabo oẽs gẽtes r deducã illas i val
lem ioſaphat r diſceprabo cũ eis ibi. Et pa
rum infra. conſurgã r aſcendã gẽtes in val
lem ioſaphat: qz ibi ſedebo vt iudicẽ oẽs gẽ
tes i circũitu. r hoc pñet ad octauũ articu
lum. **Ezechias Eccl. xlvij. di.** In dieb? ipſi
retro redijt ſol decẽ lineis p grad? qd deſcen
derat r ſpũ magno vidit vltima r coſolat?
eſt lugẽtes ſyon vſqz in ſempiternũ. Offen
dit futura r abſcõdita atqz veniret. Spũs
em ſcũs revelat ſecreta dei ſcis pphẽt. **Amos. iij. di.** Nõ faciet dñs de? verbũ niſi re
uelaverit ſecretũ ſuũ ad ſuos ſuos. pphetas
ei. **Def. i.** Nõ em voluntate hũana allata
eſt aliquãdo pphetia: ſpũſcõ inspiratio:

cuti ſũt ſcũ dei hoies. Et. i. **Eoz. ij.** Spũs em
oia ſcrutaf etiã pſũda dei. Quis em ſcũ ho
minũ q ſũt hoies niſi ſpũs hois q in ipſo eſt.
ita r q dei ſũt nemo cognovit niſi ſpũs dei.
Nob aut revelauit de? p ſpũſcũ. r b pñi
net ad nonũ articulu. **Maſaſes. ij.** Paralip.
po. xxij. di. Abſtulit deos alienos r ſimul
lacrã de domo dñi. Inſtauravit altare dñi r
imolauit ſup illud victimas r hoſtias r lau
dem pcepitqz iude vt fuirer dño deo iſrael.
Xps em ex paſſione ſua formauit ſibi nouã
eccliam. **Ep. v.** Xps dilexit eccliaz r ſep̄s
tradidit p ea vt illã ſcificaret. mũdas eã la
uacro aq i xbo vñte: vt exhiberet ipe ſibi glo
riofam eccliaz nõ habẽtẽ maculã neqz rugã
aut aliqđ huiuſmodi: ſ vt ſit ſcã r imacula
ta. Et **Zach. xij. di.** In die illa erit fons pas
rens domui dauid r habitatorib? hierim: in
ablutõe pccõris r mēſtruate. Et erit die il
la di. dñs exercitũ. Diſpãdã noia idolorũ de
terra r nõ mēorabũt vltra: dicã ppls me? es
tu. r hoc pñet ad decimũ articulu. **Joſias
Eccl. xlix. di.** In oĩ ore qñ mel indulcabit
ei? mēoria. r vt muſica i cõſuio vñi ipe eſt di
rect? diuinit? in pnia gẽtũ: r tulit abomiati
ones impietã r gubernauit ad dñm cor ipſi?
r i dieb? pccõꝝ corroborauit pietatẽ. Xps ei
ſuo ſanguine mũdauit nos a pccis. **Heb. ix.**
Sãguis xpi emũdauit pccas nſas ab opib?
mortuis. r **Apoc. i.** Dilexit nos r lauit nos
a pccis nſis i ſanguine ſuo. r **Eſa. lxi.** Spũs
dñi ſup me eo q vñterit me. Ad annũciãdũ
mãlũqz miſit me vt mēderer pccis corde r p
dicare captiuis idulgẽtiã r clauſis apertõe
vt pdicare añũ placabilẽ dño. r b pñet ad
vndecimũ articulu. **Zeconias Idier. xxi. di.**
Aſſitabo vos r ſuſcitabo ſup vos xpbũ meũ
bonitẽ reducã vos ad locũ iſtũ r i pace illi?
erit pax vob. Hoc eĩxpbũ bonũ eſt illd qd dixer
xps eis q a dextris ei? vñtur. **Mat. xxv.** Veni
te bñdicti pſis mei pcpite regnũ meũ qd vo
bis paratũ eſt ab origie mũdi. r **Eſa. xxxij.** Se
debit ppls me? i pulchritudie pac? r i taber
nacul? fiducie r i rege opulẽtia. r b pñet ad
duodecimũ articulu. **f**

Quarto fides xpi eſt ſub
aplis tutorib? r actorib? q poſt miſſiõẽ ſpũs
ſcũ añqz diſpgerẽt p mundaũ gregato cõ
cilio fide pdicandã in. xij. articulos diſtixe
rũt iux illud **Apoca. xxi.** Adur? ciuitatis. i. ſi
dei bñs ſuſdamẽta. **xij.** r in ipſis noia. **xij.** a
poſtolorũ: qz qñs apls poſuit ſuũ articulu. **Pe**
tr? poſuit primũ articulu dñcẽs. **Eredo in de**

us pa. oip. ex
deo. pũo m
rũ r de tota
dicte oipotent
cit. **Terio ſap**
in ſapia ſcã
li dñcẽs. Et in
ſtrũ. **Abi oñ**
pũo q ad dñm
Ego r p vñi
ei di. vñi. **f**
erit in pñi
cũ di. dñm n
mĩt? a dñe r
dei poſuit tem
de ipſi ſcõ nar
tur de xpo. pñi
pceptionẽ cũ
broſi? no ex v
xpbũ dei ſcã ca
niet i re. **Eccl.**
di. nat? **Eſ. ſm**
bis arguet me
gũe or? **Eſa.**
radiũ pñerẽ
rũ articulu di
cruat? mo
r xpi oñdit
ficus. i. petri.
gẽto redẽp
clari ſcũ xpi
tũ. **Web. ij.** p
hebãt ipſi. i.
re moũ p totã
tio celli apertõe
cũ xpo p bapti
amcl? dñcõ. **N**
in infernũ pñe
de dyabolo mũ
vñcẽs. ſi etiã i
E yrographũ
ei expoliã pñi
deter palã trũ
ppr remediũ
de eos educẽ
gregatõe vñi
ceret? p? mul
rie dñs exercit
re glorioſus. **T**
ſepe in infernũ
infernũ viatẽs.
nclũ dñcẽs. **T**
Abi oñdit q
locũ cũ di. cer

us pa. oipo. crea. celi t t're. Ubi tria pñter in
 deo. pñt miam cū dñe pñt. ij. cor. i. pñt miam
 rui t de' tot' pñt. pñt. Sed o oipotentia cū
 dñe oipotent. ps. Dia qñqz voluit dñs fe
 cit. Tercio sapiam cū dñe. creator. ps. Dia
 in sapia fecisti. Jo. zebedi ei posuit scōz articu
 lū dñe. Et in iesu xpi filii ei' vñcū dñs no
 strū. Ubi oñdit xpm patri coeqle q ad tria
 pñt q ad dñitatem cū dñe filii eius. Job. x.
 Ego t pñt vñt sum. Sedo q ad eternitatem
 cū dñe vñcū. Jo. i. In pñt erāt xpm. hoc
 erat in pñt apud deū. Tercio q ad prāte
 cū dñe. dñm nrm Job. xiiij. Vos vocatis me
 mgt t dñe t bñ dñe. sūz tñm. Jacob' zebedi
 posuit tñt articū dñe. Qui pñt de spū scō
 de spū scō nar' ex maria vñcū. Ubi tria pñt
 tur de xpo. pñt q sol' spū scō opar' ē hāc
 pñtione cū dñe. Qui pñt de spū scō Am
 brosi. nō ē vñtū semie. s' mīstico spū scō
 xpm de scō caro. Luce. i. Spū scō supue
 niet in te tē. Sedo q fine pñt nar' est. cū dñe
 cit. nar' ē. i. fine pñt. Job. viij. Quis ex vo
 bis arguet me de pñt. Tercio q de itacta x
 gine o' ē. cū dñe ē maria vñcū. sicut fidus
 radiū pñt xgo filii tñ. Andreas posuit qñ
 tū articū dñe. Passus sub pñt pñtato:
 crucifix' mortu' t sepult'. Ubi circa hūanita
 tē xpi oñdit tria. pñt redēptōz cū dñe cruci
 fixus. i. pñt. i. nō corruptibilib' auro vel ar
 gēto redēpti est' s' pñtō sanguine agni ima
 clari iesu xpi. Sedo satisfactio cū dñe mor
 tu'. Debe. ij. Per mortē destruet ei q mori
 hēbat iperū. i. dyabolū: vt libaret eos q tñ
 re mort' pñtō vitā obnoxij erāt vñtū. ter
 tio celi apñtione. Iho. vi. Cōsepulci em' sum'
 cū xpo pñt pñtū tñ. Thōas posuit qñtū
 articū dñe. Descēdit ad inferos. descēdit ei
 in infernū pñt tria. pñt pñtū q pñt
 de dyabolo triūphant' nō solus ipm in cruce
 vñcēs. s' etiā ipm expoliās t ligās. Colo. ij.
 Cyrographū tulit de medio affigēs illū cruci
 ei expoliās principat' t pñtēs traduxit cōfi
 dētē palā triūphās illos t semetipō. Sedo
 pñt remediū. s' vt scō pñt' subueniret t i
 de eos educeret. Esa. xliij. Cōgregabū cō
 gregatōe vñt' fāsq' i lacū t claudē ibi car
 cerē: t pñt multos dies vñtābū cū regnaue
 rit dñs exercitū: t i aspectu senū suoz fue
 rit glōsūs. Tercio pp exēplū vt crudiamur
 sepe in infernū mēre tēscēde. ps. Descēdāt in
 infernū vñcēs. Bartholome' posuit tñt ar
 ticū dñe. Tercia die resurrexit a mortuis
 Ubi oñdit q xpo resurrexit tripl'r. Pñt ove
 locat' cū dñe tertia die. Sedo veracit' cū dñe re

surrexit. Luc. xli. Surrexit dñs vñt. Tercio
 pñt cū dñe a mortuis. Iho. vi. Xps resur
 gēs ex mortuis iā nō mori' mors illi vñt nō
 dñabit tē. Philipp' posuit septimū articū
 dñe. Ascēdit ad celos sedet ad dextera' dei
 pñt oipotent. Ubi oñdit q xps ascēdit pp
 tria. pñt vt ianuā celi apñt cū dñe. ascēdit
 ad celos Iho. x. Hōm' hūc iā i iroitu s. o'z
 in sanguie xpi. scō vt scē in celo sedē facē
 cū dñe. sedet ad dextera' dei Luce. xxiij. Sedet
 bis t vos sup sedes. xij i regno mco. tñt ove
 apud pñt p nob iē pñtaret. Debe. ix. Introi
 ur i celū vt appeat vulgū dei p nobis. Al
 the' posuit octavū articū dñe. Indevētur
 est iudicare vivos t mortuos. Ubi oñdit q
 xps appebit tripl'r. pñt i fōa hūana ad exa
 minādū cū dñe. Indevētur ē. Job. xxiij. Lāz
 quā nesciebā. i. quā me nescire oñdebā dñe
 gēssimē examiābā. scō cū societate vñcōa
 ad pñtādū cū dñe. Iudicare Albar. xxi. Cū
 sederit fili' hois i sede maiestāt' suē oēs an
 geli ei' cū eo tē. tñt cū prāte mag' ad snian
 dū cū dñe. vivos t mortuos. Lu. xxi. Tūc vi
 debūt filii hois veniēē i nube cū prāte ma
 gna t maiestātē. Jacob' alphet posuit. ix.
 articū dñe. Eredo i spū scō. Ubi oñdit
 tria de spū scō pñt q ē solator t tristit
 am cū dñe credo. Job. xvi. Si ei abiero mī
 tā pacitū ad vos. scō q ē spñt scōz t mū
 di maliciā cū dñe in spm. Job. xvi. Cū āt ves
 nerit spūs arguet mundū de pñt. s. qd hēc i
 fidelitātē de iusticia s. bonoz opñt quā nō hē
 t de iudicio. s. qd nō fier. tñt q ē eruditor t
 ignorantiā cū dñe scō. Job. xiiij. Paracit'
 at spūs scōs quē mittet pñt in noīe mco ille
 vos docebit oīa tē. Symō posuit decimū ar
 ticū dñe. scōz ecclīaz catholīcā scōz cōiō
 nē. Ubi oñdit q ecclīa ē spūale celū: t corp'
 mīsticū. In celo s' tria. pñt corp' illūians t
 nō illūiatū vt sol t sīgt xpm q lūmē sapie
 a' lījs ifundit: t ipse a nullo recipit. iō dñe. scōz
 Leuitici. xi. Scit estote sic t ego scōs sum.
 scō corp' illūians t illūiatū vt luna. et sīgt
 pñtōs q illūiant a xpo t illūiant subditos:
 iō dñe ecclīaz. Albar. xxiij. Dic ecclīe. tñt cor
 pus illūiatū tñt vt firmamentū t sīgt subdi
 tos fideles q a pñt lūmē accipiunt t alijs
 nō illūiatō dñe. catholīcā. Apoc. xxi. Ecce tab
 ernaculū dei cū hoib' t habitabit cū eis t ipi
 pñt ei' erūt. Pñt ecclīa ē corp' mīsticū
 In corpe hūano fm Aūicēnā est qd dā mē
 brū qd illūiat vitā: s' nō recipit vt caput t sīgt
 pñtōs qd dā qd recipit: s' nō illūiat vt caro t
 sīgt subditos iō dñe scōz cōiōnē. ps. Partū

est sub
 nōz spūs
 gregatō cō
 os dñt
 nātā. i. sū
 nōia. tñt
 tñtū. De
 Eredo in

ceps ego sū oim timētū te rē. Ade^o posuit
 pī articulū dñes. remissio⁹ perōn. Abi offe
 dit q^o xpus remittit pccā in ecclia. Efa. xliij.
 Ego sū q^o deo iūq^{at}et tuas pp me. In pccō
 emi sū tria pccō dei offēsa scōo deformis ma
 cla. rīo obligatio ad penā etnā. Treno⁹. ij.
 Quō obterit caligie q^o ad pmiū in furore suo
 dñs filiā syon. q^o ad scōm pccit de celo in frā
 iclita israel. q^o ad tertū. Ista tria sol^o dicit
 q^o sūm est Luce. xv. in sillo pdigo: de q^o di
 cū⁹ tria. i. q^o p^o oscular⁹ ē eū: ecce remissio of
 fen⁹: q^o i dūit eū stolā pīnā. ecce mūdicia aie
 r q^o ipe mortu⁹ fuerat remittit: ecce dimissio
 pene etne. Althias posuit. xij. articl⁹ dñes
 L armis resurrectōes: vitā etnā amē. Abi
 oñdit q^o oēs surgem⁹: si diffonit⁹: q^o mali
 ad suppliciu⁹ etnū: boni xō ad vitā etnā. Nā
 bñ hñt vitā sine morte p illos q^o sū i inferno
 sō dñe. vitā. Bñ hñt etnā sine fine p illos
 q^o sū i mūdo: sō dñe etnā. Bñ hñt possessio⁹
 sine expectatōe p illos q^o sū i purgatorio
 dñe Amen. i. cōplete r pfecte rē. quo ad sin
 gulos articulos fidei: v^o paret. **S**

Quinto fides xpi ē sub
 Abili⁹ rāq⁹ actorib⁹ r tutorib⁹. Sibilla pica
 dñe. hic ē sol⁹ sūm⁹ de⁹ q^o celos fecit lūib⁹ q^o di
 stinxit atq⁹ solē lunā r stellas creauit frugē
 ferāq⁹ frā r tumores aq⁹ ponti. r Judib⁹. ix.
 dñe. De⁹ creator celoz r aq⁹ni r dñs tot⁹ cre
 ature. r hoc pter ad primū articulū symbo
 li rē. Sibilla lybica dñe. Ip⁹ tuus cognosce
 deū q^o dei fili⁹ ē q^o dedit de⁹ fidelib⁹ vitā ho
 norare. Et. i. Job. i. dñe. In hoc societas nra
 sit cū pte r filio ei⁹ ielu xpo. r hoc pter ad
 scōm articulū. Sibilla erithrea dñe. In vlti
 etate hñt abif de⁹ hñt abif ples dñe: vnie
 tur hñt anitari dñitas. Jacebit i feno agn⁹ et
 puellari officio educabit. Et Efa. lvi. ca. dñe.
 Anre⁹ pcurirer pperit: ap⁹q⁹ venirer p⁹ ei⁹:
 pperit masculū q^o audiuit v⁹ tale: aut q^o vi
 dit huic simile: r h⁹ pter ad. iij. articlū. Si
 billa tyburtina dñe. In man⁹ i pias i fidelib⁹
 postea veniet. Dabit ar⁹ deo alapas manib⁹
 icel⁹: r i purato ore expuet venenatos spue
 dabit xō ad xbera simpl⁹ sem⁹ dor⁹ i elca
 fel: r in siti acetū. dederūt: i hospitalitā⁹ hñc
 mōstrabāt mensā. Dñe i p⁹ies deū cui nō itel
 le p⁹it lūdēt mortaliū mētib⁹. h⁹ spūis coro
 nati. r h⁹ pter ad. iij. articlū. Sibilla del
 phica dñe. Post tridūū r morte moriet⁹ mib⁹
 dieb⁹ sōno suscepto: r tūc ab iferis regressus
 ad lucē vñet p⁹: Et ecc. xliij. dñe. Penetrabo
 inferiores ptes tre r i spiciā oēs dormiēt⁹. r

illu⁹abo oēs spantes i dñe. r h⁹ pter ad. v.
 articlū. Sibilla cimica dñe. Adors fatū finiet
 tertū dñe dormiēs r tūc ex mortuis rediens
 ad lucē vñet p⁹ resurrectōis iitio vocatis
 ostēso. Et. ij. dñe. i. dñe. Adors esto dñm
 ielu xps resurrexistē a mortuis. r h⁹ pter ad
 sextū articlū. Sibilla belleporina dñe. Sciat
 iusti dūcē scē milirie ascēsurū in celū comitā
 tib⁹ agel⁹ pūq⁹ descēdat i mediū tre: r āre
 dat in aspectu ei⁹ flāma ignis teringibilis
 Et ps. Descēdisti in alēu cē pisti capitātē ac
 cepisti dona in boib⁹. r h⁹ pter ad. vi. arti.
 Sibilla cumea dñe. Tūc apiet celū mediū in
 tēpsta nocte r tenebrosa vt in orbe toto lū
 mē descēden⁹ dei tāq⁹ fulgur appeat. et zach.
 ix. dñe. Exibit vt fulgur iaculū ei⁹ r dñs de⁹ in
 tuba canet r vadet i turbē austri. i. r. r. h⁹ pter
 iij. pte dñs i tuba dei descēdet de celo rē. et
 h⁹ pter ad octauū articulū. Sibilla pbrigia
 dñe. Dñm nutritorē p⁹itorēq⁹ dulcē spm ois
 bus disposuit r dūcē fecit. r Sapie. xij. dñe.
 Dñs bon⁹ r suauis ē dñe spūs tu⁹ i oib⁹. r h⁹
 pter ad. ix. arti. Sibilla europa dñe. Cōre
 rēt ar⁹ silāra boies r oēs dñitas. r Sopho. i.
 dñe. Preparuit dñs hostiā scificanti vocatos
 suos r h⁹ pter ad. x. arti. Sibilla samia dñe
 Jugū nre fuit itolerabile sup collū possit
 tollet leges ipias soluet: vinculaq⁹ violenta.
 Et. i. Jo. i. dñe. Sāguis ielu xpi filij dei emun
 dat nos ab oī pccō. r h⁹ pter ad. xi. articlū.
 Sibilla agrippa dñe. Eclū volūis terre late
 bras apia⁹: r resurgē faciā mortuos: faci⁹ sol
 uēs r stimuliū mort⁹: eaq⁹ i iusticiā dūcā iudi
 cās pioz ac i p⁹ior scā hoim: r iustos q^o p⁹
 cipio fūerit ad vitā iustaurabo sepiternā. r h⁹
 pter ad duodecimū articulū. **D**

Sexto fides xpi ē sub vir
 tutib⁹ rāq⁹ sub tuto rib⁹ r actorib⁹ q^o ad singu
 los articulos simboli. sapia Heb. iij. dñe. Qui
 ar oia creauit de⁹. r h⁹ pter ad pmiū articlū
 fides. i. Eboi. i. dñe. Fidel⁹ de⁹ p quē vocari
 est i societate filij ei⁹ dñi nri ielu xpi. r h⁹ pter
 net ad. ii. articlū. Par Ro. i. dñe. Predestina
 tus est fili⁹ dei i v⁹te sin spm scificatōis. r h⁹
 pter ad. iij. arti. Obedia Phil. ij. dñe. Nū
 liant fennetipm fac⁹ obedies v⁹q⁹ ad mortē
 mortē ar⁹ crud. r hoc pter ad. iij. articlū.
 Spes. Ephe. iij. dñe. Descēdit primū i infero
 res ptes tre. r h⁹ pter ad. v. arti. Veritas
 L. Eboi. xv. dñe. Xps resurrexit a mortuis
 p⁹mitte donniēnū. r h⁹ pter ad. vi. articlū.
 Prouidēia Ephe. iij. dñe. Descēdit sup oīs
 celos vt ādipleret oīs. r h⁹ pter ad. vii. arti.

Iusticia Ro
 esse in cor
 pscia ipsoz
 sanctū aut
 us occu⁹ a bo
 Pteras. Ep
 onis scō q^o p
 acq⁹ fūis in l
 nonū articl
 dit caput sup
 plenitudo ei⁹
 ad. r. articl⁹
 couit nos in
 p⁹em p⁹an
 p⁹ter ad. xi.
 In die reuel
 atis q^o opa
 rias glām
 buoyū c⁹er
 Et flez. Jo
 stimonij pro
 m⁹. Roem
 In feto q^o
 te p⁹estione

S
 olim de loq
 bñs ista lo
 q^one. Et
 p nob⁹ suben
 L. bo. iij. pte
 L. enū ē xpm
 ad relendū illū
 hñt in postero
 q^o postmodū
 q^o ē p⁹ p⁹ter
 lud Job. iij. dñe
 boies in q^o dñe
 hñt q^o iust
 dñe. Ro. v. dñe
 dñe ex vno
 delictis in iust
 alim⁹ p⁹ter dñe
 p⁹am mai⁹ ē
 mō iten fūe
 r p⁹ bñe mō
 gualit⁹ q^o p⁹
 aliā mō rē
 in malis iust
 q^o p⁹ter gen⁹

Iusticia Ro. ii. dic. Dñe ut o leg scriptū esse in cord b' suis restit: omñ illis reddent: scia ipsor: et iter se iuce cogitat omñ accu-
santiū aut et defendentiū in die cū iudicabit de
us occu:ta hoim: et hoc pñner ad. viij. articl:
Dietas. Ephe. i. dic. Signari est spū pmissi
onis scō q̄ pign' bēditatē nre in redēptōez
acq'stōis in laudē gl'e ipsi. et hoc pñner ad
nonū articl:
Parietia Ephe. i. dic. Ip'm de-
dit caput sup' oem eccliam: q̄ est corp' ipsi et
plenitudo ei' q̄ oia in oib' adipler. et h' pñner
ad. x. articl:
Adia. Ephe. i. ca. dic. Gratia
cauit nos in dilecto filio suo: in q̄ hēm redē-
ptōem p sanguinē ipsi' inuisione pētorū. et h'
pñner ad. xi. articl:
Charitas Ro. ii. dic. In
die reuelatōis iustiticij dei reddet vni-
cuiq's fm opa sua: b'is qd fm pariaz boni o-
peris gl'iam et honorē et incorruptiōē q̄renti
bus vitā eternā. et h' pñner ad. xij. articulum.
Et sic p. Idē q̄ pētorū iudiciat alioz re-
simonij probari pōt: q̄ necesse nō sūt omisi
m. Rogem' eū in cui' fide vivim' Amen.
In festo circūcisiōis dñi nostri iesu xpi
de p'essione in tēplū et strena. Sermo. xvi.

Est nomen eius iesus.

Luce. ij. Et in euāgelio hodiernē
solēntia. Aplos ad Heb. i. dicit
sic. Multipharie multisq' mōis
olim de loquus pñs in pph'is nouissime die
bus istis locut' ē nob' in filio. Sup' q̄ moueo
qōnē. Et xps veniens in mūdū qd locut'
p nob' subeūdū. Ad istā qōnē rñdet scrius
Tho. iij. pre. q. i. ar. iij. in. p pñcipali dicens
Certū ē xpm venisse in hūc mūdū nō soluz
ad delendū illud pētm qd traductū ē origina-
lit in posteros: s' et ad delectiōē oim pētorū
q̄ postmodū supaddita sūt. Nō q̄ oia delect'
qd ē pp defectū hoim qd xpo nō iherent s' s' il-
lud Job. iij. Lux venit in mūdū et dilexerit
hoies mag' tenebras q̄ lucez. S' q̄ ipse ex-
hibuit qd sufficiens fuit ad oim telerōez. Vñ
dñ Ro. v. Nō sicut delictū sic et donū. Nā lu-
dictū ex vno in pēdenatōez: grā aut ex mult'
delictis in iustificatōez. Zāro at pñcipal' ad
alicui' pēti delectiōem xpus venit q̄ro illud
pētm mai' est. Dñ aut mai' aliqd dupl'r. vno
mō iten sine sicut ē maior albedo q̄ ē intē flor
et p hunc modū mai' ē pētm acuale q̄ ori-
ginale: q̄ pl' h'z te rōe volūtarij. Alio mō dñ
aliqd mai' erēctiue sicut dñ: maior albedo q̄ ē
in maiori supficie: et h' mō pētm originale p
qd totū gen' hūanū ificā ē mai' quolz pēto

actuali qd ē pñtū singl'is p'sone. Et q̄zeli
ad hoc xps pñcipal' venit ad tollendū pec-
catū originale inq̄tum bonū gētis diuini
est q̄ bonū vñus vt dñ pño Erhico. hec ille.
Pro intellectu hoiz sciendū q̄ hodierna die
iesus xps valde mane ducitur ad tēplū et
associaf a. xv. pñonis cū qbus loquit' in via
sup facto redēptiōis hūane: pur dicit apos-
tol' ad Gal. iij. Adific deus filiū suum na-
tum ex muliere: factum sub lege vt eos qui
sub lege erant redimeret. Primo loquitur
Alhoyfi dicens. ego sū q̄ misi te ad liberanduz
pplm egypti a seruitute opp'ssuz: in cuius si-
gnū apparui tibi in rubo succenso igne et nō
cōbusto in figurā redēptiōis generis hu-
mani. Nam sicut tu fultu assūptus ex aquis
sic ego a virgīe matre mea cui' vter' velut ra-
bus apparuit plenus splendore ignis sine cō-
sumptione. i. diuinitate mea sicut hodie can-
tat ecclesia dicens. Rubū quem viderat moy-
ses incōbustum cōseruaram agnouim' tuaz
laudabile virginitatē rei genitricis. Et q̄z mā-
dauit tibi Exo. xij. Ut imolares agnū annū-
culum imaculatū et de sanguine agni itinger-
res vtrūq' p'stē et sup'liminaria domoz et
ita liberaretis ab ipso pharaonis angelo de-
uastante: ideo ego tāq' agn' mansuet' inno-
cēs ab oī macla imunis vado ad tēplū circū-
cidēd': vt effundā sanguinē meū p vestri li-
beratōē a pēto originali: p q̄ detine mia p'ā-
te dyaboli. Vñ cārat ecclesia dicens. Prorecti
posce vespere a deuastātē āgelo: erepti de dy-
rillimo pharaonis ipio. Pas pascua nostrū
xps est q̄ imolat' agnus est synceritatis qz
ma caro ei' oblata ē. Scōdo loq't aaron dicens
ego sū q̄ misi te ad pplm ydolatria receptū
p'dicatorē veritatē vt libares eos a tā detesta-
bili viciō: in cui' signū feci tuā virgā frōdere
florē et germinare. Cū tñ de se foret siccā. nu-
meri. xv. ij. In figurā q̄ ego pñonalit debeo p
dicare pp'o iudaico et ipm ab errorib' libera-
re: q̄ nō sum missus nisi ad ones q̄ pierime
dom' israhel. Adarb. xv. Et mater mea tanq'
virgā virginitatē viriditate nō hūano semine
s' mystico spiramie pduxit me q̄ suz flos cā-
pi pur dicit Esa. xi. Egrediet' virgā de radi-
ce iesse et flos de radice ei' ascendet. Vñ can-
tat sancta mater ecclesia dicens. Virgā iesse
floruit xgo teū et hoies genuit. Et q̄z māda-
ui tibi Exo. xxx. Ut tāq' sum' sacerdos sel' in
āno itares in sancta scōz nō sine sanguine
in sacrificiū pro culpa et ignorantia populi.
Ideo tanq' pontifex futurozū bonozū

p ppiū sanguinē hodie igrediar i scā etna
redēptōe iūct: vt deducit Pau. ad Ileb. ix.
¶ Tertio loq̃tur ioh̃s dicens. Ego sum q̃ mi
si te ad bellandū p̃ inimicos ⁊ pplm̃ meū p̃
regendū: in cui⁹ signū ad voces tuā stetit sol
in medio celi ⁊ non declinavit occubere spa
cio vni⁹ diei. Ioh̃s. x. In figurā q̃ ego ver⁹
Ioh̃s. i. saluator debeo q̃rere qd̃ p̃ierat: ⁊ in
medio celi. i. virginis vteri celatū dīna sa
crāmēta steti rāq̃ sol: qm̃ vobis timētib⁹ no
men meum oriet sol iusticie. Adalacbie. iij.
¶ Unde cārat eccl̃ia dicens. Dñ or⁹ fuerit sol d̃
celo: videbis regē regū p̃cedentē a patre: ⁊ a
q̃ sp̃s us de thalamo suo. Et quia mandauit
Exo. xxiij. Et lib̃ legis aspgere sanguine:
⁊ in verba legis mūdaret ppl̃s ad Ileb. ix.
Ideo ego rāq̃ liber scriptus int⁹ ⁊ foris de
beo aspgi hodie sanguine ad emūdandōes cō
sciāri oīm hoīs. ¶ Quarto loq̃tur Bedeoni
dicens. Ego sum q̃ te misi ad liberandū ppl̃s
meū de manu madiā: in cui⁹ signū vell⁹ posui
tū in area appuit in crastino plenū roze ter
ra circūq̃q̃ manēte arida Iudic. vi. In fi
guram q̃ ego q̃ sum vnigenit⁹ dei p̃is debeo
liberare ppl̃m dei. totū gen⁹ humanū de ma
nu dyaboli: ⁊ vell⁹. i. sacratissim⁹ virginis vte
rus appuit plen⁹ roze diuinitatis: q̃ ad in
star rois ego descēdi de celo in virginis vte
rū sicut Estias petebat dicēs. Rorate celis de
sup: ⁊ nubes pluet iustū ⁊c. ¶ An cārat eccl̃e
sia dicens. Qm̃ natus est ineffabiliter de virgine
sic implere sunt scripture sicut pluuia in vell⁹
descēdisti vt saluū faceres gen⁹ humanū. Et q̃
mādauit vt sanguine vituli imolati ppl̃s as
pergeret: ⁊ sic mūdaret Levitic. xiiij. Ideo
ego tanq̃ vitul⁹ rōne discretionis hodie de
beo offerri teo p̃i vt sic asphione sanguinis
mei gen⁹ humanū redimaf. ¶ Quinto loqui
tur sanfoni dicens. Ego sum q̃ misi te ad libe
randū ppl̃m meū israel de manu philistino
rū: in cui⁹ signū dedi tibi tantā fortitudinē vt
occideres leonē ferocissimū: in cui⁹ ore fauū
mellis inuenisti. Iudic. xiiij. In figurā q̃ ego
tanq̃ sanfoni fortis. rōne anātoris: q̃ am
bo mulieri alienigenē copulari: sed tu cornu
liger: ego sp̃ualiter. s. nature humane. rōne
traditionis: q̃ ambo a familiari ⁊ domesti
co traditi. rōne clauisionis: sed tu in ciuitate:
ego in sepulchro. tu p̃tractis postib⁹ exiisti:
ego clauso sepulchro resurrexi. Debeo libe
rare gen⁹ humanū a ptāte dyabolozum: et
leo i. trib⁹ iuda regalis: fuit occisus. i. puata
fuit regie. ge. xlix. Nō a useref sceperū d̃ iuda
⁊c. ⁊ de ore leonis. i. de vtero virginis q̃ fuit

d̃ illa tribu. Egressus est fauus mellis. i. ego
xps ioh̃s: q̃ sicut fauus mellis p̃stat ex cera
mundissima ⁊ melle: sic ego ex carne inocen
tissima ⁊ diuinitate dulcissima. Et q̃ mādauit
ut q̃ mascul⁹ cui⁹ p̃purit caro circūcisa nō fue
rit pereat oīa ei⁹ de ppl̃o dei. Gen. xviij. Que
circūcisiō nō fiebat sine sanguis effusio: iō
ego ad templū vado p̃ circūcisiōne effunde
re sanguinē meū in ppl̃o dei electo. Sexto
loquit dñe sapiētie dicens. ego hodie debeo
circūcidi ad cōmendandā ⁊ approbandā
legem datā patrib⁹ que statuit vt die octaua
circūcidat puer natus ⁊ vt credat q̃ hec lex
fuerit data a deo: qm̃ lex data est per anglos
in manu mediatoris. Gal. iij. Etiam accepi
stis legē in dīsp̃sitione angeloz. Barui. viij.
Ideo p̃gruit vt circūcidat: hec em̃ lex ordina
batur ad me. p̃mo testimonij ferēdo eo q̃
ops ipleri oīa que scripta sunt in lege ⁊ psal
mis ⁊ prop̃s de me. Luce vltimo. Etiaz si
crederetis moysi crederetis ⁊ mihi de me ei
ille scripsit Iob. v. Scdo ad mei fidem dī
ponēdo qm̃ cōcludit oīs sub cultu vni⁹ dei a
quo debet saluari genus humanū. Unde di
cit apl̃s ad Gal. iij. Prius q̃ viret fides sub
lege custodiebamur p̃clusi in eādē fidē q̃ re
uelanda erat. Dixit autē dñs sapia. ista lex fu
it p̃fita p̃pter transgressores eos qui p̃cto
originali astringuntur: sed in te nullū est pec
catū qm̃ sanct⁹ fuisti in ipsa tui cōceptione.
Alit quō deleres p̃ctū istd̃ si hoc p̃cto fores
astrictus: ergo nō p̃gruit vt circūcidario. ¶ Re
spōdit xps dicens. Licet reges ⁊ principes
nō videantur legib⁹ subijci: vt. C. de legibus ⁊
cōstitutionib⁹. l. digna vox: debent tū sponre
legib⁹ parere q̃tum ad vim directiua legis:
vt dī ex de cōstitutionib⁹. c. Luj omne: vbi ha
bet q̃ qd̃ iure q̃s statuit in alio ipse eodē
iure vti dī. Et sapiēs dīc. Patere legē q̃ tu
ipse tuleris. Sic q̃ princeps dī esse solutus
a lege: q̃ null⁹ in ipm̃ p̃ iudiciū p̃denatōis
inferre: si p̃ legē agat. Und sup̃ illud. ps. Ti
bi soli peccati dicit glosa. Lex nō h̃z hoīem:
qui sua facta diiudicat. Et q̃ nō veni solue
re legē: sed adimplere: iō legis p̃cepta hodie
obseruare p̃pono. Septimo loq̃tur dñe ius
ticie dicens. Ecce vado ad templū vt circū
cidar a sumo sacerdote pp̃ iudeoz scādālū ⁊
excusandōes tollēdā: ne si circūcisi⁹ fuero obij
ciat q̃ nō debet i circūcisiū p̃ xpo recipe. Un
Pau. ro. v. dīc. Dico ei ibm̃ xps misitū fuis
se circūcisiōis ad p̃firmādas p̃missiōes p̃m
⁊ Jo. cris. in homel. dīc sic. Dñs at circūcisiō
ne accepit nō q̃ aliq̃ remedio idigē p̃ p̃ctū

originalē qui peccatū nō fecit: sed vt oēm occasionem nō credendū iudeis auferret: noluit dissimilis patribus appere. **¶** Quarto loquitur dñe prudentie dicens: ego circūcisionē iō suscipio: vt circūcisio carnalis sinez accipiat. spiritualis autē initium sumat: qz sicut ait apłs. finis legis xps est ad iusticiam omni credēti. Sed quis frequēter lex hanc precipiat: nō facile tamen scriptum reperit absqz solo ysaac filio repromissionis. Ergo circūcisio ysaac meam circūcisionem significauit qz geminā vestri figurauit. vnam qua in pñti circūcidimini: qñ per aquas baptisimatis et gratiā spūs sancti a peccatis abluti in eipsum induimini: monente apło qui ait. **¶** Renouamini spū mentis vře: et induite nouū hoīem qui fm deum creatus est. Et iterum Exuite vos veterē hoīem cum actibus suis: induite eum qui renouatur de die in diem. Alteram qua in futuro verū circūcidemini qñ carnis fragilitate deposita: mortale hoc induet imortalitate: et corruptibile hoc induet incorruptiōē: et qñ nō erit cōsiliatus cum carne et sanguine: sed implebitur promissio illa qua homines neqz nubent neqz nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo: cum filij resurrectionis fuerint. Nonnō loquitur dñe veritati dicens: ego debeo circūcidī vt veritatez carnis humane offēdam ptra varias hereses hereticorū. Scio enī nō de futuroz qui dicant me nō verum corpus sed fantastiū assumpsiisse: vt manichei. et corpus meū consubstātia le diuinitati vt apollinaris: et me corpus celeste de celo attulisse vt Valērinus. Idō vt hos errores confutem: cōueniē vt circūcidar et sanguinem emittā qđ nō potest facere corpus fantastiū nec celeste nec deo substātia le. Decimo loquit dñe humilitati dicens: conuenit vt ego circūcidar vt qui in similitudine carnis peccati aduēi remediū quo caro peccati cōsueuerat mūdari nō despiciam. Sic ei decet vos implere oēm iusticiam. i. humilitatē et sic reprehendā stulticiā eorū qui de peccatis suis facere pñiam erubescūt: qñ ego qđ peccatū nō hēo peccati remedia nō erubescō: et medicinē vnguentū adhibeo vbi vuln? nō hēo qñ erubescētia id qđ est mortale efficit veniale. Et qđ corā pñib? sacerdotib? qđ erubuerūt: pñe meref et plures sacerdotes obligat ad orandū: vt de pñia disti. pñia. q. quē peniter. Dixit dñs hūilitas. Istud ē augere pñm et errorē: qz vt hēf. xxi. q. ii. ca. cū hūilitatis cā mētiris. si non eras peccor ante

qđ mētireris: mētendo efficeris qđ deus tuas: et veritas in te nō ē nisi te ita dixeris peccorē vt ēt esse cognoscas. Veritas autē ipsa est vt qđ es dicas. Nam quō est hūilitas vbi regnat falsitas? hū illa. **¶** Respondit xps dicens: nō indigens sacramētis etiā renef sacramēta suscipere: qz qđ cum qđ sit scitis: tñ adhuc est in similitudine carnis peccati. **¶** An Beda in homel. hodierna dicit sic. Suscepit ergo circūcisionē lege decretā in carne: et qui in similitudine carnis peccati nō autē in carne peccati aduenit. remediū quo caro peccati cōsueuerat mūdari nō respuit: sicut et vnda baptismatis: qua noue grē pñlos a peccorē forde lauari voluit: ipse nō necessitatis: sed exēpli causa subiit. hec ille. **¶** Undecimo loquit dñe obediētie dicens: ego debeo circūcidī vt superior inferiorib? exemplū prebeā: qz exēplum malū reprobaf: vt. ff. ad senatus pñlū mace. l. pñia in pñm. et bonū imitat: vt. viij. q. i. qualis. Unde Beda in homel. dicit sic. Et autē nobis necessarias obediēdi virtutem pñmo cōmēdaret exemplo: factus sub lege filium suū misit deus in mundū non qz ipse quicqz legi debeat qui est vn? magister noster: vnus est legislator et iudex: sed vt eos qui sub lege possit legis onera portare nequi uerant sua cōpassione iuuaret: ac de seruili cōditione qui sub lege erant ereptos in adoptionē illoz que p grām est: sua largitate reduceret. hec ille. **¶** Duodecimo loquit dñe liberrati dicens. Ego debeo circūcidī in arraz redēptionis hūani generis. Volo enī facere sicut faciūt mercatores: qui qñ emunt aliqd nō statī faciūt plenā solutionē: sed pño dāt arram in signū rei empte. Sic ego tāqz mercator veni ad emendū peccorē: pñciū autē quo debēt emi est sanguis me: ideo volo circūcidī et sanguinē meū effundere in arrā pñciū peccorū emptorū. Sed in die pasceues super bancū crucis: ego aperīā bursā. i. corp? meū p quēz pres et totū pñciū. i. sanguinē meū fundā. Et sic gen? hūanū restitūā pñsti ne libertati quā p pñm pdiderat. Dixit tunc dñs libertas. Nōne modic? iste sanguis quēz nūc effusus es in circūcisione sufficit ad redimendū gen? humanū a seruīute dyabolī. Si sic: quare opz totū effundere in passidē? **¶** Respondit xps: licet gutta sanguis mei sufficeret ad redēptōem generis hūanī nolo tñ qđ sic redimat: ppter tres rōes. Primo ne peccati apud deū leue et pñcipibile videat: nā modico pñciū abluit. Secundo vt amorē quē

In festo circūcisiōis dñice. Sermo XVI

ad genus humanum gero maximum esse
demonstrem dñi corp⁹ meū tot flagellationi
bus: ictib⁹: vulnerib⁹: passionib⁹: et tā cru
deli mortē exposuero: vt sic gen⁹ hūanuz ad
mei amorē attrahā. Tercio vt nō casu vel in
uitē ifans mea circūcisiōe mūdum saluare
credar: sed volūtariē paties quēadmoduz et
nūc volūtariē et mea sponte ad circūcisiōes
vado et. Decimo tertio loq̄tur dñe benigni
tati dicens. Ego debeo circūcidi: qm̄ totū ge
nus hūanū qd̄ huiusq̄ fuit infirmū carare p
pono tanq̄ medic⁹ eius. Nam sicut cauteriū
fit in vno mēbro: vt totū corp⁹ sanet a super
fluis et nocuis hūiorib⁹: et ita volo mibi cau
teriū apponi et mīnutionē fieri: vt sanetur to
tū corpus humani generis. Unde Paulus
Col. ii. dicit. Circūcisi estis circūcisiōe nō
manu facta expoliatioe carnis: s; circūcisiōe
xp̄i. Decimo q̄to loq̄tur dñe cōcordie di
ces. Ego debeo circūcidi: vt approbē me esse
de genere abrahe: cui dedi mandatū circūci
sionis i signū fidelit̄ quā de me habuerat. Nā
sicut fili⁹ tenet cōplere votū patris sponte
susceptū: aliter priuāt patris hereditate: vt
dī extra de voto et voti redēptione ca. Licet
sic ego debeo votū circūcisiōis sponte ad
plere maxime cū sim lapis angularis duorū
parietū. s. populi iudaici et gentiliū: et veteris
et noui testamētī. Ideo sub vtroq̄ statu esse
volo. s. sub obseruatiōe legis veteris et sub a
perta institutione et obseruatiōe noue legis et.
Decimo q̄nto loq̄tur dñe secrete dicens. Jō
debo circūcidi vt sub. cōmuni et vniuersali cū
alijs obseruatiōe legalit̄ meā auctoritatem et
dignitatē vsq̄ ad rēpus ydoneū occultem:
vnde per hoc nō velut sanctus sanctorū: sed
quasi de peccato et in petro p̄ceptū me dyabo
lo exhibeo: et sic eum ingeniose fallo. Si enī
dyabol⁹ sciret me esse deū verū ip̄dieret redē
ptionē gñis humani faciendā p mortē meam.
Nā post lapsus primoz penitū ego ip̄s qd̄ vo
lo oēs hoīes saluos fieri. puidi hoī de diuer
sis remedijs p qd̄ pterat tandē salutē psequi
Prīmū fuit oblatio et istud incepit ab abel et
durauit vsq̄ ad ip̄s diluuij. Scdm̄ fuit sa
crificiū qd̄ incepit a noe et durauit vsq̄ ad
Abrahā. Tercius fuit decatio qd̄ incepit ab
Abrahā et melchisedech. Quartus fuit cir
cūcisiō cui⁹ ritus incepit ab Abrahā et filio
ei⁹ ysaac. Quintū ē baptisim⁹ cui⁹ rit⁹ ince
pit a ioh̄e baptista. Nā h̄ remediū volo in
me transferri: qd̄ debeo fr̄ib⁹ assimilari p oīa
ad Heb. ij. Et Ber. dicit. Amator cōfōmita

ris et cōmendator quō illā defereret. vñ bea
tus Aug. Introducit dyabolū secū loq̄rē
in quodā sermone dicentē sic. Si de⁹ eet iste
quō indignitates prius feminet sustinisset:
quō esset pānis et cunis cōtēnus: quō est
possibile deū lacte semine nutrirī: et ecce circū
cidit: ecce petri signū ei insignit. hec ille. B
Sic q̄ rps loques cū istis de redēptione hu
mani generis tandē puenit cū eis ad rem
phū ibiq̄ p̄ntatus sumo sacerdoti deuoriss
me circūcidit et sanguinē suū fudit in precū
filij et lauacriū generis hūani. Quod declarat
iobes crisostom⁹ in homel. dicens. Libet in
q̄rere quare toto tpe ducat⁹ Abosy si nemo
circūcisi⁹ fuisse legit⁹: excepto vno filio eius
quē vxor eius in diuersio ne ab angelo p̄
citeret acutissima petra circūcidit. Et quā
re p̄suetudo circūcisiōis qd̄ per quadrigeros
annos fuit obfuita: et ab ip̄o moyse frequē
ter fieri cōmonita: ita p quadraginta annos
sub eius tpe relicta est quasi nō esset. S; nō
hoc frustra neq̄ absq̄ mysterio trigisse pu
tandū est. Nā p̄p̄s qui sub moyse incircūci
sati remāst ppter imminē bellū vetus te
stamentū succedēs ioh̄e grāz noui testa
mētī figurant. Unde euāgelista ait. Ter per
moysen data est grā et veritas p iesū xp̄m
facta est. Preputiū autē qd̄ sub moyse creuit
legē significauit. que petri ostēdebat nō autē
auferebat dicentē Ap̄lo. Ter itā opatur vbi
nō est lex nec p̄uaricatio. Nam p̄cupiam ne
sciebā nisi lex diceret. Non cōcupisceo: occasi
one autē accepta petri per mandatū operatū
est in me oēm iniquitatē et p̄cupiam. Et fas
ciū est qd̄ erat mibi ad vitā: h̄ eet ad mortē: s;
q; sub ioh̄e amputatus est p̄putiū qd̄ sub
moyse creuit. significauit qd̄ iesus xps dñs
et ordinator noui testamētī p grām spiritus
sui nō solū petra ostēdit: sed etiā misericordi
ter dimittit. Et bene idē p̄p̄s culis per
trinis circūcisi⁹ fuisse dī. Petra enī xp̄m si
gnat teste ap̄lo: qui ait. Petra autē erat xps.
hec ille. Ex quo app̄t qd̄ xps hodie circūci
dit: vt a vicis circūcidamur et absolvamur
Et autē Veda in homel. hodierna diē. Sed
et hoc qd̄ eodē die sue circūcisiōis nomē vt
iesus vocaret⁹ accepit ad imitationē p̄nce
fecit obseruatiōis: quā ex eo credim⁹ sum
ptā qd̄ Abraham p̄iarcha qd̄ prim⁹ circūci
sionis sacm̄ in testimoniū sue magne fidē
et dñe ad eū p̄missionis accepit: eodē die
sue suozūq̄ circūcisiōis et nois aplicatio
ne filij cū suā cōiuge benedicti p̄meruit. vt q

Handwritten note:
Circūcisiō
Abrahā
et filio ei⁹
ysaac.

In fe
hacem⁹
rum genit
genitū p̄st
inoluit: unc
nūc fit in bap
sue spiritua
noie dign⁹: m
buo vire scrip
peres hodie
puer⁹: et voca
stigit scūs 2
ne dices. q; m
spondere. Et
cieri⁹ put dī.
signat nomē
rei naturā. Nā
tur ab aliq̄
tur vela tpe
tor⁹ ijs qd̄ co
ne sicut cū fili
cū de cogna
baptisim⁹ volu
chamāno aut
gnatōe eē qd̄
Luc. i. Veda
aut p̄mogenit
me fecit dñe
Veda et ex
nūc sicut dñ
sue est de re
in mortē hys
nomen ei⁹ 2
at que ip̄m
alio qd̄ genitū
ne. xvij. dicitur
dyabol⁹ qd̄ p̄tē
Et Adab. xvij.
et sup hāc petra
ergo dñi rps h
p ip̄m oēs sal
tū est nomen
Dñi. Eueniet
ponendū sibi
circūcisiōis.
Reuelabit si
am dābunt et
veret secuti.
d. iij. Abissu
tio ad auct⁹ p̄
deho in xpo iesu
la mēbra que
ca. xij. fecit ve
et dñs filius dñi

hacem? Abram: nunc Abraham: i. poter multarum gentium vocares. Quid patre inquit multarum gentium possit nre. hec ille. ¶ Quid ducendo ad inuoluitur: nunc et nomen infantis ipnecet sicut nunc fit in baptismo. Ratio est qd an factale siue spirituale regeneraretur nulli peccator: et nunc digni: nec eius nomen est vsqz tunc in libro vite scripti neciter fideles amiserat. ppter hoc hodie ipnecit est nomen huius bndicti puero: et vocatur i nomen ei? Iesus. Et ubi dicitur assignis 2ho iij. pie. q. xxv. i. an i i nro ne dices. qd noia debent ppteratit reru respondere. Et hoc p in noibus gentiu i specicis putat. iij. Mithaphi. Ratio em qm signat nomen est diffinitio qd definit ppiaz rei naturam. Noia aut singuloru homiu ipnecit aut aliqua ppteratit ei: aut nomen ipnecit vel a tpe fiat ipnecit nomen aliquoz satoroz ijs qd i eoz festis nascuntur. vel a gnatro ne sicut cu filio ipnecit nomen patris: vel alit cu de cognatione ei? sicut ppnecit Jobis baptiste voluerit eu vocare noie pns sui za ebariano aut Jobem. Nullus em erat in cognatoe ei? qui vocaret hoc nomen. v. dicit 2 Luc. i. ¶ Et etia ad eueni fiat ioseph vocat ipnecit gentiu suu manasse dices obliuiscere fecit reus olim labor meoru. Bene. xli. ¶ Et etia est aliqua glitatie ei? aut nomen ipnecit sicut Bene. xxy. dicit qd p pio egressus est de vtero matris rufus erat et totus in more byspide pelis byspidus vocatu est nomen ei? Esau qd interpretat rubei. Moia at que ipnecit diuinu? aliqbus sp significat aliqd gratituti donu eis dnti? dnti sicut gene. xxy. dicitur est Abie. appellabatur i Abraham: qd patre multarum gentium constituit et est Adarb. xvi. dicit est petro. 2u es petrus? i sup hac petra edificabo ecclesiam meam. Ergo hoi ipso hoc nomen? ge collocatu fuit. v. p ipm oes saluaret. Ideo conuenit vocatu est nomen eius Iesus. i. saluator. hec ille. ¶ Et conuenit aut oio plene in repto ad ponendu sibi hoc nomen iuxta nueru dierum circuncisionis. Primo p etius Esdre. iij. c. ¶ Reuelabit filiu me? iesus cu hys qd eo iocundabunt et moriet filius me? iesus et conueriet seculu. Scdo Salo. filii? Daniel. et. xli. Abissim placatu dnt iesus ¶ Tercio no abachuc. ppha. iij. c. Ego aut in dno garz deo in deo iesu saluati meo ¶ Quarto sibil la eritibus que v. dicit Aug. li. xxy. d. c. i. t. a. i. x. xij. fecit versus quoz prime le redunt i iesu filius dei saluator. Quinto angelus p

modi oraculi dicit Lucas. votabis nomen eius
iscum. h. erit. &c. Sexto maria philitine. L. o
sultit em. f. fili sui vocat iuxta revelationes
sibi adeo factam p angelus. Septimo Jos
seph determinatur q; mulieres nō impne
bant noia pueris in circūcisione: sed vni re
p. Quia sumus pntes ministeria & ce
ptile. vi. Nā q; reuelat & pdaos vocant
eius iscum. Jo dicit Efa. xix. & ecce nomen dñi
venit de longinq. **E**t iacobus puer be
nedictus sic sup alacritate pntē reficere vne
rū duodecim genera psonarum parentum
frenā velut a magno dño & diuice. Primo
frenat iusti in templum dicetes. In te sunt
oēs thesauri sciētie & sapie re abscon diti pe
nitimus frenā a te. L. iiii. respondit. Vltip
fous hūc & volucres celi nidos filii autē
nō habebit caput reclinet. Mat. xliij.
Hoc vñ vobis tribuo qd meli⁹ habeo: scz
qd nomen iesus qd ēr nunc mihi donari est
Dixerūt iusti quid cōferet nobis hoc nomen
iesus? Respondit puer benedict⁹. Affud nos
men ē aduortū opatūū qm sine isto nō
nulli op bonū fit. Jo. i. Dia per ipsū facit
vñrū sine ipso factū ēr nūb. J. p. L. o. liij.
Dia que dicitis aut facitis in nomine dñi
nostri iesu xpī facite. ideo istud nomen be
nedicentū semper ēr inuocandum: vt singu
las operationes nostras citius et facili⁹ cō
pleamur. p. Sur nomen ēr benedictiū in scā
nente sole pmanet nomen ei⁹ benedictenr
in ipso oēs trib⁹ terre. Iij aut cōsaturā a do
mīo bñdixerūt petē. Secdo venerūt creden
tes in templū petētes frenā a puero bñdico
bus dixit & dedit h nomen iesus. Dixerunt
credēs qd pferet nobis hoc nomen iesus?
Rñdit puer bñdixit istud nomen ēr pulchē
udo credentū qm ps. dicit. Exortū ē in tes
ebus lumē rectis cordē. Nā sicut sol in aus
ora spīdet ēr sic hoc nomen in cordib⁹ fidelīū
credat qd filii dei p eternā generatōē ps
Nā dixit ad me filius meus es tu: ego ho
ie genui te. Et filii hoīs per humane natu
e assumptionem. Zacha. vi. Ecce vir oīs
nomen eius. Et Apca. i. Eō mendatur epi
copus ille qui nomen domini nō negauit:
ed fidē eius seruauit. Mat. x. Qui me con
fessus fuerit &c. Tercio venerūt predican
tes in templum petētes frenā a puero
benedicto: quibus dedit hoc nomen Iesus.
Dixerunt predicanes: quid conferet no
is hoc nomen Iesus? Respondit puer be
nedictus istud nomen Iesus ēr inuocans

Nō serva
p̄t m̄m̄m̄m̄
tū q̄s̄ tēg
p̄m̄m̄m̄m̄m̄
q̄ p̄m̄m̄m̄m̄
tū q̄ p̄m̄m̄m̄m̄
na quasi
serva q̄
lametura, s̄
m̄ p̄m̄m̄m̄m̄
dazi dēst

Nō quāz q̄ h̄ nō p̄f̄s p̄p̄n̄z

predicantium: quoniam nulla predicatio est suavis
predicatio nec dulcis populo siue occulta siue vo
calis siue scripta nisi interponat hoc nomen
iesus. Unde Apoc. iij. ca. Commendat eps
philadelphie sic. Ecce dedi coram te ostium
aperitū quod nemo potest claudere: quia seruaſti
verbum meū et non negaſti nomen meū: ego
seruabo te ab hora temptationis. Et Ber. sup
cārica dicit sic. Nomen iesu lucet predicantibus: pascit
recognitū: lenit et vngit inuocatū. Quid ita
exercitatos reparat: sensus roborat: virtu
tes vegetat: mores bonos atque honestos fo
uet. Quarto venerūt cadentes in templum
petentes strenā a puero benedicto quibus de
dit hoc nomen iesus: dixerūt cadentes quid
cōferret nobis hoc nomen iesus? Respondit
puer sanctissim⁹. Istud nomen est sustanta
mentū cadentū. unde Job. iij. Omnis qui
inuocauerit nomen dñi saluus erit. Et plū.
Quidā audiēs se moriturum in patibulo ex
disponē celorum et stellarum non considerās
quod oīa humana non subijciuntur mortui celestius
corporum. iuxta illud Sapies dñabitur astris
proposuit seipsum suspendere. Et quia in princi
pio cuiuslibet sue actionis duxerat in cōsue
tudinē inuocare hoc nomē iesus: dicit in no
mine iesu hoc fiat: tunc ergo ligasti collum su
um ad funē et funem arbori et vellet se deo
rum proicere: assumens nomen iesu cum sic
diceret statim detent⁹ est. Audiens hanc vo
cem deus pepercit tibi. Et ex tunc cessauit fan
tasia quā habebat de morte sua in patibulo
ideo dicit ps. Dñe dñs noster quod admira
bile est nomen tuū in vniuersa terra. Et am
bro. in sermone dicit sic. Omnia habem⁹ in
xpo iesu: et omnia in nobis est xps. Si vul
nere curari desideras: medic⁹ est. Si febribus
estuas: fons est. Si grauatis indigat: iusticia
est. Si indiges auxilio: virtus est. Si mortem ti
mes: vita est. Si tenebras fugis: lux est. Si celū
desideras: via est. Si cibum queris: alimen
tum est. hec ille. Ideo longa consuetudine ē
habendū hoc nomē in ore vt in morte nihil
aliud habeas: quia idubie non poteris stare dya
bolus prope infirmū. Nam abhorret hoc no
men iesus: et statim fugit cum ipsum audir.
Angeli autē accedunt: quia sequitur ipsius sicut
filij patrem et sicut ferrū magnetem: et pūter
bñ disponūmentē infirmis: vt salutē cōsequat
Pater de pluribus infirmis: qui p aplos sa
nati fuerūt inuocatio ne huius nominis: vt pa
rer in actib⁹ apostolorum quasi p totū: ergo et.
Quinto venerūt pctores in templū peten

tes strenā a puero benedicto quibus dedit hoc
nomen iesus. dixerūt peccatores quid conse
rer nobis hoc nomen iesus? Respondit puer
sanctissim⁹. Istud nomen est lumen contra
culpam: quoniam sicut lumen illuminat aerē tollēs
tenebras: sic hoc nomen iesus illuminat animas
tollens culpam. Ad Arb. ij. Vocabis nomen
eius iesum. ipse enim saluū faciet populum suum a
peccatis eorum. Et Ber. sup cārica dicit sic. Ni
hil ita sicut hoc nomen iesus cohibet inepetū
tumore superbie: sedat vuln⁹ liuoris iuidie
restringit flurum luxurie: temperat furam aua
ritie: ac toti⁹ corporis puriginē fugat omnis
iusticie. hec ille. Peccator in memoria pec
cat vicio ingrati tudinis ps. Obliti sunt be
neficioz ei⁹ et mirabiliū que ostēdit eis. In
intellectu peccat vicio temeritatis. Sapie. ij.
Dixerūt teo. recede a nobis sciam⁹ viarū tua
rum nolum⁹. Et Job. xliij. Ipse fuerunt res
belles lumen. In voluntate peccat vicio affe
ctionis Job. iij. Lux venit in mundū et dile
xerūt magis tenebras quam lucē. Istud nomē
iesus tollit omnia hec peccata. Nā sepe col
lectum in memoria facit cognoscere benefi
cium redēptionis in emissionē sanguinis. Ad
poc. i. ca. Dilexerunt nos et lauit nos a peccatis no
stris in sanguine suo: et sic tollit viciū ingra
titudinis. Sepe replicatū in intellectu facit co
gnoscere beneficiū miserationis: et sic tollit viciū
cū deniationis. Figura de filio pdigo Luc.
xv. Qui ad se reuersus dixit. Surgam et ibo
ad patrē meū et c. vsqz mercenarijs tuis quē
pater extēris brachijs amplexat⁹ est. Sepe
affectatum in voluntate tollit viciū affectio
nis. quoniam xps plus dilexit nos quam aiam suam
Job. xv. Maiorē hac dilectionem nemo ha
bet quā vt ponat aiam suam quis pro amicis
suis. Unde Aug. libro meditationū. ca. xix.
dicit sic. Iesu obliuiscere puocantem: re
spice miserū inuocantē. Iesus enim est nomē
dulce: nomē delectabile: nomen cōfortas pec
catorum et bone spei. Quid enim est iesus nisi
saluator: ergo propter remissionē esto mihi ie
sus: noli dñe: noli sic attendere malū meum
vt obliuiscaris bonū tuū. Bone dñe si ego
admissi unde me dānare potes: tu non amissi
sti unde me saluare soles. Si enim castitatem
meam amissi nūquam enim mihi tuā pemi hec il
le. Ecce quid obtrinerūt peccatores a xpo ie
su. Sexto venerūt reſpari in tēplo petētes
strenā a puero benedicto quibus dedit hoc no
men iesus: dixerunt reſpari. Quid conferet

no hyphaz

nobis hoc no
min⁹. Istud n
se carnis mi
molestat: et ci
dñe qd est
nō aut cōcup
Eū dicit paup
Eū dicit paup
Eū dicit fup
nomē iesus rē
placatū in mē
quā fecit xps
est tanta gul
deuote recol
plū cū quedā
deberet glori
su xpi ad plac
nomē iesu et
est in eo libid
uidi amaro q
tens Adarb. x
rende oia q b
apli et marty
su. Adarb. x
sum⁹ te. Dicit
vili demonē
nisti ante tēp
uites ad tēp
nō subijciunt
nardus expu
virtute bui⁹
ta dicit sic. Ne
nis abducari
Ne spū erro: iē
nōi veritas iē
firand⁹ fragari
pentalis hec il
ti. Septimo
tentos strenā
hoc nomē iesu
feret nobis bñ
cūsum⁹. Quid
quā tribulati
sicut dñ nomē
reus a cōſpectu
noie iesu pūm
more nullū ha
sus. Quid mihi
monuo hui⁹ tē
gancia istis sepe
dū oia impedi
per grecū et p
lus sui tres par

nobis hoc nōmē iēsus: Rñdet puer sanctissim⁹. Istud nōmē ē fortitudo cōtra violētā scz carnis mūdi ⁊ dyabolica quib⁹ penitētia molestat. ⁊ cū qd⁹ bellus cōgredit. i. Job. ii. Qñc qd⁹ est in mūdo aut ē cōcupiscētia carnis aut cōcupiscētia oculor⁹ aut supbia vite. Eū dicit cōcupiscētia carnis: ecce plū carnis. Eū dicit cōcupiscētia oculor⁹: ecce plū mūdi. Eū dicit supbia vite: ecce plū dyaboli. Hoc nōmē iēsus tollit violētā carnis qm̄ sepe replicatū in mēte reducitur ad mētiā penitētiā quā fecit xpo in deserto ⁊ in tora vite sua. nō est tanta gula aut luxuria q non remittat si deuote recolit in mēte hoc nōmē iēsus. Exēplū cū quēdā monialis diceret amāti suo q deberet gloriari cū pulcherrimā sponsam iēsu xpi ad placitū obtinisset: statim audito nōmē iēsu ⁊ sepi⁹ replicato in mēte exticta est in eo libido luxurie. Item tollit violētā mūdi atterō q tantā paupertatē sustinuit dicens Matb. xix. Si vis pfcus esse vade ⁊ vende oia q habes ⁊ da pauperib⁹. Exēplū apli ⁊ martyres rel. quunt oia ppter nōmē iēsu. Matb. xix. Ecce nos reliqm⁹ oia ⁊ secuti sum⁹ te. Irē tollit violētā dyaboli. Matb. viij. demones clamabāt dicētes Iesu qd⁹ venisti ante tēp⁹ rōgare nos. Et discipuli rede: unes ad xps dixerūt. Dñe in noie tuo demonia subiiciunt nobis. Exēplum. bea⁹ Bernardus expulit demonē a quodā demoniaco virtute hui⁹ nois iēsus. Un⁹ Bern. sup cantica dicit sic. Ne mūdi glia feruolupatib⁹ carnis abducaris: dulcescat tibi sapiā vera iēsu. Ne spū erroris ⁊ mēdaci seducans: luceat tibi veritas iēsus in dubijs. Ne seculi aduersitatib⁹ frāgariis: cōfortet te virt⁹ iēsus in periculis. hec ille. Ecce qd⁹ obtinuerūt rēptati. Septimo venerūt tribulati in tēplū petentes strenā a puero scitissimo: quib⁹ dedit hoc nōmē iēsus. dixerūt tribulati. Quid cōfret nobis h nōmē iēsus? Rñdit puer sanctissim⁹. Istud nōmē iēsus ē solatiū fragiliū qm̄ tribulati nullū ira pueniēs solatiū habēt sicut h nōmē iēsus. Act. v. Jbāt apli gaude res a cōspectu cōcilij qm̄ digni habitū sunt p noie iēsu ⁊ tunc etiā pati. Exēplū. Paulus in morte nullū habuit refrigeriū nisi h nōmē iēsus. Cōsimilis scitis Ignati⁹ in cui⁹ signū eo mortuo inuēti est in corde ipsi⁹ h nōmē iēsu. aureo lito scptū. In h nomen iēsus ē remediū ptra impediriā penitētiē. qm̄ cū scribit per y grecū ⁊ p b ⁊ p s designat penitētiā cuius sūt tres partes: pñitio: pñessio: satisfactio

y grecū q: est ad modū cordis signat pñitio: onē eo q pñitio ē passio cordis: sed h q: pñitio ē aspiratōe ⁊ h magnū corp⁹ ad similitudinē mulieris pregnā signat cōfessionē plenā pñis. s. signat satisfactiōne. Nā satisfactio fit p oñe: ieiunij: elemosynā: non tantū semel si circularitē sicut h ista s. que est tertia i h noie yho: est circularis habēs tres partes. supiorē q importat oñe: mediā q importat ieiunij: inferiorē q importat elemosynā. Un⁹ hō magis tenet diligere deū q se ipm̄: magis seips⁹ q pñmū. ⁊ sic peccādo cōtra deū seips⁹ ⁊ pñmū. pmo debz satisfacere p iniuriā illatā deo. scdo p iniuriā illatā sibi: ipsi. tercio p iniuriā illatā pñmo. P: optea dicit Bern. sup cāti. Semina dulcedo suas uitas exuberat in pectore dñi iēsu. loganimitas in expectatōe. facilitas i donatōe. Nōmē iēsu q vtile q charū q salubre. Si vtile nō esset mihi nō effunderet. si salubre non esset me nō lucraret. iēsus mel i ore: melos i aure iubil⁹ i corde. h ille. Ecce qd⁹ obtinuerūt pñores penitētes ⁊ tribulati. Octauo venerūt in firmi i tēplū petētes strenā ab isto puero scitissimo: q dedit eis h nōmē iēsus. dixerūt in firmi. Quid cōferet nobis hoc nōmē iēsus? Rñdit puer bñdicit⁹. Istud nōmē iēsus est medicīna cōtra infirmitatē. Marc. viij. Si vgnā aurē eos q crediderūt hoc seq⁹. In noie meo demonia eiiciēt: liguis loqut⁹ nouis: serpentes rollēt: ⁊ si mortiferū qd⁹ biberint non eos nocebit: sup egros man⁹ imponēt ⁊ bñ habebūt. Qm̄ egritudo aliqñ puenit ex parte dyaboli vexand. aliqñ ex parte serpentis mordētis. aliqñ ex parte veneni inficient. aliqñ ex pte febuis mortificatis. Qd⁹ iste egritudines tollunt ⁊ sanitates inducunt p hoc nomen iēsus. Exēplū. Petr⁹ dixit claudo. Argētū ⁊ aurū nō ē mihi qd⁹ aurē habeo h tibi do. In noie dñi iēsu xpi nazareni surge ⁊ ambula. Act. iij. Tanq⁹ si diceret nō habeo monetā mūdi quā qris. s. aurū ⁊ argētū si habeo monetā celi. s. h nomen iēsus. h ⁊ c. Nono venerūt pñplatiui in tēplum petētes strenā a puero bñdicio: q dedit eis h nōmē iēsus. dixerūt pñplatiui. Quid cōferet h nōmē iēsus nob⁹? Rñdit puer scitissim⁹. Istud nomen iēsus ē cōfortatio sensus: ⁊ h p quādā dulcedinis pgnatōne quā degustauerat sapiēs dices Gal. xij. Qd⁹ bon⁹ q suauis ē dñe spūs tu⁹. Hāc degustationē sensit apls dices Gal. vi. Adhibi mūd⁹ crucis ē ⁊ ego mūdo. Et h ppter dulcedinē quā sentiebat i

hoc nōme iesus. **Uñ** Ambrosio. sup. Luc. diē. **Quibz** oīa facit iesus: paup. paupibz. di-
ues diuitibz. siccus siccitibz. esurienti-
bus: pīlato abundantiibz. in carcere cū paupe
re est: cū maria fletu aī aplis epulaf: cū lina-
ritana fletu in deserto clurit. **7** Bern. sup. ca-
rica diē. Dignū plane ē morte q̄ tibi p̄ iesu
recusat vīuere: moruū ē sine te 7 q̄ tibi nō
sapit desipere 7 q̄ curat eē nō. p̄p̄ te p̄ nībilo
fir 7 nībilo ē. p̄p̄ te p̄ de 7 fecisti oīa 7 q̄ esse
vult sibi 7 nō tibi nībilo esse incipit ius oīa. **h**
ille. Ecce qd obtinuerit p̄p̄latuū a xpo. **De**
tīmo venēr parvulū in replū p̄tēres strenā
a puero scīssimo 7 cū impediret ab alijs di-
xer iesus. **Sūte** parvulos venire ad me. Nī
sī em̄ querit fuerit 7 efficiamī sic parvulū nō
intrabit in regnū celoz. 7 cū accessissent de-
dit eis h nōme iesus. **Dixēr** parvulū. **Quid**
diceret nob hoc nōme iesus. **Rūdie** puer bñ-
dice. **Istud** nōme est roboratio mēorie. Nā
mōs hūana p̄ efficacīa noīs iesu sp̄ in mēo-
ria ardētis rāto desicērio bone op̄atōis inar-
descit q̄ nullū op̄. **Itur** ē adeo arduū 7 dif-
ficile: qn̄ leue reputet p̄ magnitudine amo-
ris iesu. **Apl̄s** **Pbl̄** **lūj**. **Dia** posuit in co q̄
me cōsolarita q̄ post p̄foratōne sequit p̄
fētia op̄atū p̄ amore: qm̄ vt diē **Aug**. **Dia**
aspera ipe amor reddit lenia. **Nā** roborati-
ōne habuerit parvulū. **de q̄** diē **Job**. **Apo**.
xliij. **Vidi** sup montē syon agnū stāte: 7 euz
eo centū qdragita gnatōz mīlia habētes no-
men ei 7 nōme p̄is ei 7 sc̄ptū i frōtibz suis
p̄ qd nōme vicerāt i bello martyrii. **Exēplū**
de innocentibz occisibz p̄ xpi noīe. **Undeci-**
mo venēr v̄gines in templū p̄tēres strenā
ab isto puero bñdicto. **de q̄** diē. **Virgines**
enī sūt 7 sequunt agnū q̄cūq̄ ierit qd dedit
hec nōme iesus. **Dixēr** v̄gines. **Quid** p̄fe-
ret nob h nōme iesu. **Rūdie** puer scīssimū.
Hoc nōme iesus est imobilitatio intellectus:
qm̄ ita firmat hoīez in bono itur q̄ reddidit
inflexibilis ad op̄a victosa. **Nō** pulchre figu-
ratū est **Osce**. **xliij**. vbi diē qd dñs ventū ven-
tem adduxit de deserto: q̄ mare rubrū ita erit
cauit qd p̄p̄s israeliticū p̄ mediū ei sicco ve-
stigio p̄rāssat. **Per** v̄rū ventē signat fer-
uens desiderū iustitiam nōie iesu. **Per** ma-
re rubrū signat p̄nitas 7 fluxibilitas carnal-
delectationis q̄ p̄ feruore gte hui⁹ noīs iesus
rātū in hoīe delectat qd mēs in bono itur
firmata oīm p̄nitate 7 fluxibilitate carnalē
amittit. **Exēplū**. **Nur** carnis in paulo extitit
est p̄ nōme iesu: qm̄ iesu xpus diē ei. **Sufficit**

sibi grā mea. **7** **Itū** em̄ abundavit h nōme ie-
sus in mēte pauli qd meruit dici vas electio-
nis hui⁹ noīs. **Act**. **xv**. **Et** de qm̄ vas electio-
nis mihi ē iste vt p̄ouet nōme meū corā gen-
tibz. **Duodecimo** venēr senes in replū p̄-
tēres a puero scīssimo strenā: qd dedit hoc
nōme iesus. **Qui** dixēr. qd cōferet nob hoc
nōme iesus. **Rūdie** puer bñdict. **Istud** no-
men iesus ē sup̄elatio voluntatē: qm̄ amor
iesu aīaz deo vnit 7 sociatā in h mūdo q̄ in
alio. **Non** em̄ in baptismo vnit xpian⁹ xpo:
nisi p̄ h nōme iesus impressus in mēte ei⁹ p̄
modū caracteris faciendū eū de p̄p̄o dei vt di-
cant doctores. **de** alio mūdo dī **Ap̄s**. **xvi**. qd
iōhānes vidit in portis. **xij**. **superne** ciuitatis
hīerlīm nōme agnū sc̄ptū p̄ qd nemo pōt in-
gredi illā ciuitate sine h noīe. **Et** sic in h mū-
do vocamur xpianitā in alio mūdo vocabit̄
mur iesuani. **De** sic tota ecclia militās 7 res-
dempta p̄ xps ita tota ecclia mīlphās ē sal-
uata p̄ iesu. **Uñ** oēs scī siue angeli siue ce-
lestes sp̄s bñi habēt sc̄ptū istud nōme iesus i
mēte 7 vulgarit̄ dicēdo **Petr⁹** est portar⁹ i-
stius paradisi. **Paul⁹** nō bullerat: cum porta-
uerit nōme iesu p̄ totū mūdū. **Uñ** aliq̄s vult
intrare paradisu p̄ pet̄: pet̄ ab eo sī hz bul-
lerū qd est iesus: nī hz paul⁹ legit illd 7 rueli-
bere ingredī: a it nō. **In** cur⁹ signū symcon
iust⁹ 7 timor⁹ expectabar aduēnū xpi in
carnē dicēs. **D** si me hic iueniat illa natiui-
tas. **D** si qd credo oculis meis videā: putas
videbo: putas durabo. **Et** responsū accepit
symcō a ip̄isero nō visurū se morē nisi vis-
deret xps dñi. **Ecce** qm̄ expectabar hīe istd
bullerū accepit aīe. **Nūc** dimittis hūi tūū
dñe hī mūdū tūū in pace. **v̄s** q̄ plebis tue iust⁹
Propt̄ea ē de celebratōe missarū. **c. i. di**. **Qz**
licet iesu xpi nōme in cordibz fidelū iugit̄ sit
requendū 7 adorādū: corp̄o tñ exhibitōe p̄-
cipue iū missa cū noīaf reuerentiā demonstra-
rent vel capite inclinādo vel genuū flexione
si id pat̄ facultas h ibi. **vñ** ad **p. bil. ij**. **In**
noīe iesu oē genu flectat celestū terrestriū
7 infermōz. **7** sic hī oēs q̄ strenā talē accepe-
runt a xpo iesu genuflexi ante ip̄m bñli ac-
teuota mente dixerunt illd qd **Aug**. sup. **p̄s**.
lxxviiij. **Gratias** dicim⁹ mīe dei: gr̄as gratie-
ip̄i. **Nos** em̄ gr̄as agim⁹: nō dau⁹: nō redē-
dim⁹: nō referim⁹: nō rependim⁹: gr̄as h rātū
in xpo agim⁹: gr̄as 7 reuim⁹. **Ipe** nos gra-
tis saluos fecit: ipe impetrat⁹ n̄as auēdit
ipe nos nō eū querētes q̄s iur: inuenit: rede-
mit: liberauit a dñatu dyaboli 7 p̄tate tēno:

habent⁹ bñe-
nin⁹. **Sup** q̄
ē iuste mū-
bio repurat⁹
tebram⁹. **El**
rea. **Pem**⁹
na dei. **Vidi**
in egypto 7
berare eū de
terra illa in e-
gypto. **Beg**
sen q̄ missus
tōi q̄ mūn-
nū tenet: oī
sp̄as mīl-
litas 7 meli-
tūma dūce
bñis **Beg**
nante de e-
oīm cū festi-
ce gaudia d-
die bñi ager-
mūo. **Nemo**
in patria lo-
euidētia p̄n-

Prim⁹

duo iste q̄ p̄
ab eo fugiat⁹
duplī de cau-
Egypt⁹ em̄
angustia ren-
tecebū cū
uati. **In** cur⁹
dei 7 teneb-
di **Exo**. **x**.
mīue fidel⁹
xpian⁹. **Alīq̄**
caro. **7** sī
gustian aīe
dehū. **San**
qui colat⁹
ca **Job**. **xli**. di-

niorum. hec Aug. Ipi g̃ iesu honor et glia in
sempiterna secula Amen.

In vigilia epyphanie si in dñica venerit
sermo. xvij. qui est floridus.

Arge et accipe pue

rum et matre ei⁹ et vade in ter-
ram israel. Adh. ij. Sanctus
paul⁹ ad Hebr. vlt. dic sic. Non
habem⁹ hic ciuitate pmanente h futura inq̃
rim⁹. Sup̃ q̃ verbo moueo tale q̃stione. Quid
est iste mūd⁹ ad ppetuā māsione nō sit no-
bis depuratus. ad quē locū pmasuri accedere
debeam⁹. Ad istā q̃stione rñdēt duo docto-
res. Prim⁹ Adoyles Ego. ij. dicēs in pso-
na dei. Vidēs vidi afflictionē ppli mei q̃ est
in egypto et gemitū ei⁹ audui et descēdi vt li-
berare eū de manib⁹ egyptior⁹ et educam de
terra illa in terrā q̃ fluit lac et mel. Qd̃ hū
expōit Greg in moral. dic sic Quid p moy-
sen q̃ missus ē ad liberādū pplm nisi p̃dica-
torē q̃ mittit ad p̃dicādū. Quid p egyptum
nisi tenebrosus istū mūdū. Quid p terram
spaciosa nisi gloriā sempitnā. Quid q̃ fluit
lac et mel nisi q̃ redundat diuine visionis
sūma dulcedine intelligim⁹. Bille. Secūd⁹ ē
br̃is Grego. in qdā homel. dicēs sic. Festi-
nante de egypto vicioz surgit pcepta vite
oim cū festinatōe implere curare celestio vi-
te gaudia diligēt considerate qz adhuc ho-
die bñ agere scām verum cras liceat ignora-
mus. Nemo g̃ in viā vite itinere corpar ne
in patria locū p̃dar. hec ille. Q amē p maiori
euidētia pono quatuor flores. B

Prim⁹ flos est iste. Quid
dus iste q̃ p egyptū figurat copellit hoies vt
ab eo fugiat. Nā iste mūd⁹ cōparat egypto
duplici de causa. Primo rōne significatiois.
Egypt⁹ em̃ bñ fido in: erptat tenebra vel
angustia tenebra quidē: qz egypti ita erāt i
tenebris cū essent idolatre et lumine fidei pri-
uati. In cui⁹ signū lux erat vbi habitabāt iu-
dei et tenebre erāt vbi habitabāt egypti. vt
dī Ego. x. Sic in mūdō isto aliq̃ sunt sine lu-
mine fidei vt infideles. et aliq̃ illuminati sicut
xpiani. Aliq̃ sunt illuminati lumine grē sic do-
ni xpiani. aliq̃ nō puati vt mali xpiani et pec-
catōres. Et similit̃ aliq̃ sunt tribulati hic on-
gustati afflicti vt iusti. put deducit ap̃s ad
Heb. xi. Sancti p fide vicerūt regna et c. Ali-
qui cōsolari et latentes vt p̃dores. put dedu-
cit Job. xxi. dicēs. Impij viuūt subleuati sūt

cōfortatiq̃ diuini: semē eoz pmanet cor-
eis. Propter quoz turba et neptū in p̃specn
eoz dom⁹ eoz secure sunt et pacate: et nō est
virga dei sup illos. bos eoz p̃cipit et nō at-
tit. vacca peperit et non est priuata fetu suo.
Egrediunt̃ q̃si greges paruli eoz et infan-
tes eoz exultāt iustib⁹. Ducūt iustis bonis dies
suos et in p̃ceto ad inferna descendūt. B ille.
Secūdo rōne tribulatiois. Nā sicut de tribu-
lante egyptū decē plagis p̃p̃ egyptior⁹ faci-
noratita nūc verat et affigit mūdū decē pla-
gis cōsimilib⁹ p̃p̃ multitudinē delictor⁹ no-
stroz: qz imitatur egyptios i vici eoz pra-
ua oroz puerla. vt p̃z. Prima plaga q̃ p̃cū-
sit de⁹ egyptū fuit qz fontes et flumina fuerūt
in sanguine puerla. vt p̃z Ego. vii. Et similit̃
plaga moralit̃ loquūdo de nūc p̃cūsit mūdus
Quid p fontes intelligam⁹ nisi p̃laros ma-
iores ecclie: vt ē papa et cardinales. Quid p
flumina nisi p̃laros minores: vt archiep̃os
ep̃os et ceteros curatos. Nā illi dicunt fon-
tes isti sūt flumina: qz sic terra rigat aq̃ p̃gre-
diēte de fluminib⁹ que flumina trahūt origi-
ne a forib⁹: fōtes autē a terre viscerib⁹ et celoz vir-
tutib⁹. Sic aq̃ sapie et scē vite transt̃ ad ho-
mines terrenos et mūdānos exēplarit̃ a me-
diocrib⁹ plaq̃. s. archiep̃is ep̃is sic a fluminib⁹
in terrā et i istos fuit exēplarit̃ et h̃balit̃ a pa-
pa et cardinalib⁹ vt flumina a forib⁹: et i istos
a xpi hūanitate et diuinitate: qm̃ p terrā xpi
hūanitas designat q̃ supra ē d̃ terra. ps. Ter-
ra nra dabit fructū suū. i. br̃a xpo xpi. p celū
xpi diuinitas signat q̃ ē celū. de istis forib⁹ et
fluminib⁹ dī Dan. ij. Bñdicite fōtes dño bñ
dicite maria et flumina dño. Ecce fōtes et flu-
mina. s. qz p̃dores tribulat iustos: mādara
dei nō suat: vicijs se exponūt et dāt. misit de⁹
moysen. i. bñ dñicū et aarō. i. bñ fr̃sciscū
vt eis p̃dicet qz a talib⁹ abstineat et diuinis
monit̃ pareat. Et qz p̃ceptet audire vocem
dñi ecce fōres et flumina sūt puerla in sangui-
ne: et p̃fices mortuū qz nō habēt vñ viuāt: et
affligit ppl̃s et iūmetā: cū eis aq̃ deficiat ad
porādū. Per sanguinē intelligim⁹ afflictioez
parentū carnalē. In punitionē em̃ totū mūdū
fontes et flumina sūt puerla in sanguine: qz i
amore parentū carnalē. Exēplū. si habēt cō-
ferre aliqd̃ p̃guc bñficiū vel psonatū nō ar-
tendūt qz s̃cnoz: qz ad regēdū potētiōz et
ap̃ioz: s. qz sic parētela et sanguine p̃p̃indoz
iō puerlū i sanguinē. i. ad attrinētē: et si p̃fes-
nūt digno: nō iō qz dign⁹ ē: s. qz de eoz sāgu-
ne ē. Et iā puerlū i sanguine qz ad guerras

et ad homicidia et cōtentōes et sanguis effu-
sionē: ideo mortui sunt pisces. i. p̄p̄lati q̄
fugit̄ terrena sicut pisces terram. isti viri sūt
hodie in mūdo p̄p̄t malū exēplū platōz. po-
pulus. i. fideles: et iūmēta. i. infideles nō ha-
bent aquā ad bibendū: q̄ p̄p̄t malū exēplū
platōz nō habēt unde sumāt aquā bone do-
ctrinē et sp̄ialis vite. ps. Evertit aquas eo-
rum in sanguinē et occidit pisces eoz. Et sic
p̄ p̄ma plaga qua mund⁹ iste affligit. Se-
cunda plaga q̄ dē? percussit egyptū fuit q̄ cō-
uertit lunē vel diē in tenebras vel noctē. nā
facte sunt tenebre ita horribiles vt in vniuer-
sa terra egypti trib⁹ dieb⁹ nō se viderent mu-
tuo hoīes nec mouerēt se de loco in quo pri-
us erāt. vt p̄z Exod. x. Et simili plaga mo-
raliter loq̄ndo p̄cutit de⁹ mundū nūc. Quid
p̄ lunē nisi clerici vel curati intelligunt q̄ ha-
bent subditū p̄p̄m regere et illuminare. Nā
sicut lux h̄z dirigere: calefacere: radios emi-
tere: et sua virtute flores et fruct⁹ in arborib⁹
et lapides p̄ciosos in terre viscerib⁹ genera-
re. ita clerici et maxime curati debēt in sc̄a vi-
ta alios regere: charitate inflāmare: sacramē-
ta ministrare et suo bono exēplo facto et ver-
bo viris iustis q̄ cōparant arboribus flores
sanctorū verborū: fruct⁹ sc̄orū factorū: folia sc̄a
clarū meditationū ḡnare: et in p̄corib⁹ q̄ cō-
parant terre cū sint terrenis dediti lapides
p̄ciosos p̄secutorū et p̄tutū p̄creare. Albarb.
v. Vos estis lux mundi: q̄n̄ isti erāt lucētes
sciētia et doctrina tūc erat dīcs: s̄i q̄ mūdo
nō obedīt diuinis mādāz p̄ moysen. i. b̄m̄
dñicū et aarō. i. b̄m̄ frāsc̄i: et p̄ p̄dicatores
eoz: ideo lunia in tenebras palpabiles sunt
cōuersa. Per tenebras ignorāciam intelli-
mus. In punitionē ḡ toti⁹ mundi. p̄p̄t ista
delicta ecce q̄ lumina et tenebras sunt cōuer-
sa: q̄ clerici et curati ignorantia palpabili et
inuinabili sunt pleni. Cum etiā grāmaricaz
ignorēt ps. Adisist tenebras et obscurauit et
nō exacerbauit sermones suos. et sic p̄z sc̄a
da plaga. Tercia plaga fuit de paludibus.
Nā de⁹ fecit prodire r̄nas q̄ operuerūt sup-
ficiē terre. Exod. viii. Et simili plaga de nūc
p̄cutit mundū. Per paludes q̄ sunt cōgrega-
tiones fetidarū aquarū intelligunt status et
p̄ditōes hoīm q̄ docēt cōclusiones prauarū
et falsarū doctrinarū: ab istis nūc egressi sūt
rane. Per ranas intelligim⁹ bigbinos et bi-
gbinas rōe coloris q̄m̄ induunt humilit⁹ nō
rubeo et. s̄i de bruno variato. Etiā rōne vo-
cis q̄m̄ faciūt prauū et diuersū catū ab alijs

animantib⁹: et hoc dādo praua cōsilia. Etiā
rōne feroris: q̄m̄ sicut rana habuit in palu-
dib⁹ et ferorib⁹: sic isti in p̄ctis et maxime car-
nalib⁹. de quib⁹ d̄r Apoc. xvi. Qui exierunt de
ore drachonis et bestie tres spūs inmundi in
modū ranarū. Isti bigbini dicunt spūs q̄
exter⁹ ostendunt se sp̄uales cū tñ intrinsec⁹
sint carnales. sunt inmundi eo q̄ inmundē vi-
uant. sunt tres q̄ tres virtutes a se expellūt
p̄ tria vicia. i. luxurie: sup̄bie: ypocrisis. Am-
milant ranis q̄ in paludib⁹ habitāt p̄ luxu-
riam: sem̄p garrunt p̄ sup̄bia: sunt rugosi p̄
hypocrisim. In punitionē ḡ toti⁹ mūdi misse
sunt iste rane. s̄i isti bigbini et begbine q̄ torā
sup̄ficiē terre implent. ps. Dedit terre eoz
ranas in penetralib⁹ regū ip̄oz. et sic p̄z ter-
tia plaga. Quarta plaga fuit q̄ venit v̄res
q̄ eduxit locustas in totā terrā egypti q̄ con-
sumpserūt oīa virentia. vt d̄r Exo. x. Sic cō-
simili plaga p̄cutit nūc de⁹ mundū. Per lo-
custas intelligim⁹ hereticos: q̄ sicut locuste
saltant et discunt p̄ capū: ita heretici p̄ mū-
dum. et sicut locuste apparent maxie tpe fer-
uoris: ita heretici tpe p̄secutoris eccl̄ie. Et si-
cut locuste cito cadunt ita heretici cito delin-
quunt. Et sicut locuste cito p̄cipiēdo alias et
pariēdo seip̄as interficiūt ita heretici alios
docēdo et p̄uertēdo a fide seip̄os in vera fi-
de p̄rimūt. Iste locuste sunt adducte a ven-
to viente: q̄ p̄sumptōe et sup̄bia inualescen-
te. nā p̄sumptio et sup̄bia est p̄ncipiū oīm
heresum. vt d̄r Greg. Iste locuste cōsumūt
oīa virentia: q̄ illa q̄ in orto et cāpo eccl̄ie sūt
pulchra vera et catholica suis falsitatib⁹ des-
piciant et corrumpunt. De quib⁹ d̄r Apoc. ix.
Ascendit fum⁹ putei sicut fum⁹ fornicis ma-
gie et de fumo et puro extierūt locuste in ter-
ram. Per puteū intelligo pfunditatē malī-
cie et nequie infernalis. Ascendit fum⁹ heres-
um obscuratūm veritatē fidei eccl̄ie et ē fu-
mus magne fornicis: q̄ t̄git magnos. i. p̄-
latores vel magne fornicis. i. dyabolice et igni-
te malicie. De fumo ḡ illarū heresum exibat
locuste. i. heretici sequaces illarū. Exēplū de
multis hereticis vt de mḡo iohāne hus qui
sua heresi p̄turbauit totū regnū boēmiē. vt
p̄z: in punitionē ḡ toti⁹ mundi date sunt iste
locuste. i. heretici p̄p̄t p̄ctā mūdi. ps. Venit
locusta et bruc⁹ cui⁹ nō est mīer⁹. Quarta pla-
ga fuit q̄ misit rōnierna fulgura ignē grā-
dinē et dissipata sunt oīa q̄ erāt in agris egypti.
vt d̄r Exo. ix. Sic p̄simili plaga p̄cutit
nūc de⁹ mundū p̄p̄t inobediētia nostrā. Per

tonitrua intelligunt reges et principes: quod sunt in altissimis per generationem et progeniem. unde terrent inferiores et subditos suis comitibus. Per fulgura discant etiam intelligunt milites quod discuntur per diuina plura cōburentes et destruentes edificia: scindentes et incidentes ligna fructifera: et incertificientia aialia rōabilia. Ab istis duobus egreditur ignis emulacionum et pliorum et grando persecutionum et deperacionum. Nam totum mundum in guerris et discrepacionibus posuit. ab istis tota terra est dissipata et depaupera. In punitione ergo totius mundi affuerunt isti. Per soluit pluuies eorum gradinem et ignem cōburentem in terra ipsorum. Sexta plaga fuit quod fuit per creati cyniphe ex pulueribus ita quod omnis pulvis puerus est in cyniphe. Exo. viij. Cyniphe autem sunt homines fido. xij. erbimo. mulce minutissime aculeis pmolesce. s. muscardi. Et similis plaga percussit mundum. Per cyniphe intelligunt usurarii et astuti mercatores. Nam sicut cyniphe finem magnum hyssopiarum sunt visu acuti clare videres vix attingibiles artame crebro moleste ledentes: ita usurarii et mercatores in negotijs suis et peractibus suis a magnis et latis vitijs vix cognoscunt. s. an eorum peractibus sint usurarii vel no. Et quis sunt ita cautelo fit in alijs reprobis multum ledit. In punitione ergo totius mundi a pulueribus. i. a terrena de fideratibus perierunt. Isti cyniphe totam terram impleuerunt. s. fideles et infideles: quoniam isti et illi usurarios exercere. ps. Venit cymonia et cyniphe i. oib. finibus eorum. et sic per sexta plaga. Septima plaga fuit quod ex cineribus quod erant in caminis vulnera seu glandule turgentes gūate fuerunt in vesicis: vt per Exo. ix. Et similis plaga percussit mundum propter peccata hominum. Per cineres camini intelligunt mulieres male et meretrices nutritæ et facite ex igne carnalis concupiscentie et cōburent et erunt in camino ignis infernalis cineres: Quis enim appareat pulchre vt flores cum pueris in cineres. Isti cineres in aerem eleuantur quoniam iste male mulieres in publicis manifestant: et tunc homines ledunt in vesicis quod ad corpora et in seceret quod ad animas: quoniam in seceret cum eis peccant. In punitione ergo totius mundi tota terra est plena istis cineribus vulnera et glandulas in vesicis faciunt quod malis mulieribus ad peccatum inducunt. Esa. i. Vultus liuor et plaga si est curata medicamine neque fons oleo. Et tertia plaga fuit quod mulce grauissime affuerunt et tota terra et aerem impleuerunt. vt dicit Exo. viij. Et similis plaga percussit mundum mulieribus. Per mulcas intelligunt aduocatos et iu-

ristas. Nam sicut mulce non apparerunt in hyeme si in estate et maxime ubi sentiunt fructus: sic ad uocari non discuntur tunc quiescit et tunc feruoris et perarictas perferunt ubi sentiunt pecunie censum et bonum salarium. Iste mulce erat grauis sime aculeis ledentes usque ad sanguinem: sic ad uocari iniuste et per alicuius causas defecit non nunc pauperes emulantes usque ad sanguinem id est usque ad necessaria sustentationis vite ipsorum. In punitione ergo totius mundi per peccata nostris de dedit terram multitudinem muscardi. i. uis peritorum. Sap. xvi. Illos enim muscardi occiderunt morsus: quoniam digni erant ab huiusmodi exterminari. Nonna plaga fuit quod omnia aialia egyptiorum fuerunt mortua. vt dicit Exo. ix. Et similis plaga percussit mundum propter nostra delicta. Per aialia intelligunt defensores et patrones pauperum quod ideo dicunt aialia: quod sic aialia fuerunt debiles et potant: sic isti defensores pauperum sustentant et defendunt eos. Sicuti vere in testamento abraham lorry iob thobias. in nouo testamento gregorijs augustinus episcopus iobes elemosynarius ludouicus rex francorum. In punitione ergo totius mundi omnes huius mortui sunt et vix apparet vix. Job. i. Boues arabant et asine pascebant inter eos: quod pres laborabat et pauperes maducabat cum eis. Sed nunc verificat illud Job. vi. Patres vestri maducauerunt manum in deserto et mortui sunt. ideo dicit Ezech. i. Aialia ibant et non reuertebant. et sic per nonna plaga. Decima plaga fuit quod omnia primogenita egyptiorum. s. regis et aliorum mortui sunt. vt dicit Exo. xi. Sic et similis plaga percussit mundum et crudeli propter multiplicia delicta nostra. Per primogenita egypti intelligunt religiosi mundi quod ideo dicunt primogeniti quod prius nati. Nam descendit ab abel quod obrulit seipsum deo et omnia sua: sic religiosi seipsum deo offerunt per vinculum religionis. Nam abel fuit primogenitus ad eum descendit et a Sem qui fuit primogenitus noe finem magnum hyssopiarum. religiosi ergo sunt primogeniti ad eum: quod principalis a deo regnari et sanctificari. In punitione ergo totius mundi nonnulli ex istis mortui sunt deo et viuunt mundo quod e contrario debent vivere deo et mori mundo. Iuxta illud apostoli. Adormi estis et vita abscondita est cum deo. Nam nunc multum refrigerant appetendo episcopari et dicant quod est pessimus signus mundi: quod illi quod hucusque dimiserunt terrena et facto verbo homine et predicantione bec docuerunt fugere. sunt velut canes ad vomitum reuertentes: ideo sunt velut mortui de quibus dicit Math. xxv. De timore autem eius observante regularis facti sunt velut mor-

tui. Et Apocal. ij. Nomē habes q̄ viuas ⁊ mortu⁹ es. ecce decia plaga. rōnabilē q̄ mū dus affligit decē plagis sic egypt⁹. q̄ nō au dīm⁹ moysen. i. bñm dñicū neq̄ aaron. i. bea tū frāciscū. ps. Misit moysen suū suū. i. bea tū dñicū aaron quē elegit ip̄s. i. bñm frāciscū posuit in eis sba signoz suoz ⁊ pdigiorum suoz in terra.

Secūdus flos ē iste. Pa tria brōz terre israel comparat ad quā debe mus currere vt apphēdat. Nā illa patria cō parat terre isrl duplici rōne. Pūo rōe signi ficatōis nois isrl em̄ interpretat mēs videns deū vel visio dei in patria oēs bñ vidēt deū. Adarb. xvij. Angeli eoz semp vident faciē patriis q̄ in celo ē. s̄ hoies erūt sic angeli dei in celo. Adarb. xxij ergo ibi ē visio diuine es sentie. Secūdo rōne gaudiū ⁊ eulcorōis pū uilegi ⁊ ybertatē. Nā sic i terra isrl erāt duo decim fōres. vt dñr Nūerū xxij. Sic in terra brōz sūt duodeci gaudia. ps. Inebriabunt ab ybertate dom⁹ tue ⁊ correte voluprad tue porabis eos: qm̄ apd te ē fons vite. de q̄bus oib⁹ est dicendū. Prim⁹ fons de q̄ bibūt scti est plena dei cognitiō. vñ Paul⁹. i. Cor. xij. dicit. Nūc cognosco ex parte nūc aut cognoscam sic ⁊ cognē sum. Eīdem nūc p specu lū ⁊ in enigmate: nūc aut faciē ad faciē. Se cūnd⁹ fons de q̄ bibūt scti est pfecta dei dile ctiō. Tūc em̄ vniūsq̄q̄ pfecte diligit deū se ip̄m ⁊ pxiū. tūc implebit illd pceptū. Dili ges dñs deū tuū ex toto corde ⁊ c. vt reducit mḡ sentē. lib. iij. Terc⁹ fons de q̄ bibūt scti ē sūma dei fructio. Lanti. iij. Tenui eum nec di mitta illa p̄tinent ad aīaz. Quar⁹ fons de q̄ bibūt scti est corp⁹ claritas. Sap. iij. Fulge bunt iusti ⁊ tanq̄ scintille i arūdineto discu rent. Quin⁹ fons de q̄ bibūt scti est corp⁹ agilitas. Sap. iij. Iusti tāq̄ scintille ⁊ c. Sex tus fons de q̄ bibūt scti ē corp⁹ subtilitas. ps de tpo q̄ exiuit clauso sepulchro ⁊ irauit ad discipulos lanuis clausis. Septim⁹ fons de q̄ bibūt scti ē corp⁹ i passibilitas. i. Cor. xv. Seminat corp⁹ aiāle surget spūale. Se minat corp⁹ i infirmitate: resurget i virtute. Ista p̄tinet ad dorea corp⁹. Octau⁹ fons de q̄ bibūt scti ē pacis tranquillitas. Esa. xxij. Sedit ppls me⁹ in pulchritudie pacē. Non⁹ fons de q̄ bibūt scti ē nobil⁹ societas. Apoc. xij. Vidi sup montē syon agmē frārem ⁊ q̄ cū eorāt. Decim⁹ fons de q̄ bibūt scti est lo ci amenitas: q̄ ē loc⁹ luminosus. Apoc. xxi.

Luītas illa nō eger sole ⁊ luna vt luceat in ea. nā claritas dei illuminabit eā. Et ps. In lumie tuo videbim⁹ lumē. Undecim⁹ fons de q̄ bibūt scti est star⁹ imutabilitas. Iaco. i. Apud quē nō est trāsmutatio nec vicissitū dinis obūbratio. Duodecim⁹ fons de q̄ bi bunt scti est beatitudinis securitas. ps Lau da hierlm dñm lauda dei tuum syon. D

Terc⁹ flos est iste. Ad pa triā claritatē ⁊ cōfiderē puenit viā puritatē ⁊ innocētiē. vñ. Idiero. sup illd Quicūq̄ hu miliauerit se sic paruit. dñc. Sicut paruit nō p̄seuerat in iracūdia: non meminit lesus nō delectat vides pulchrā mulierē: nō aliud cogitat ⁊ aliud loquit⁹. sic ⁊ vos nisi talē ha bueritis innocētiā ⁊ animi puritatē regna ces loz nō poterit intrare. Sciendū q̄ ad istam ab egypto in terrā isrl erāt due vie. Vīa pri ma plana ⁊ populara p quā iacob cum filiis suis descendit in egyptū. Vīa secūda aspera ⁊ ardua p quā ascederunt filij isrl qñ reuer si sunt de egypto in isrl scz p viā deserti. Per istas duas vias intelligim⁹ duas x̄tutes p quas vadim⁹ ab isto mūdo ad gloriā para di. s. vīa innocētiē q̄ est plana: ⁊ vīa penitē tiē q̄ est aspera. p vīa innocētiē trāsiuit brā virgo: bñs iohānes baptista: ⁊ qdā alij. De innocētiē dñc Ambro. in lib. de officiis. vt h̄ xxij. q. iij. c. Innocēs credit oī verbo nō vitu perādā facilitas si laudāda bonitas. hoc est innocētē esse ignorare qd noceat ⁊ si circū scribit. i. decipit ab aliq̄ de oib⁹ tñ eq̄nimitē iudicat q̄ fide esse in oib⁹ arbitrat. Hoc ergo mētis sue dore inclinat⁹ iesus. i. iohes vt cre deret gabaonitis testamētū dei posuit: pacē dedit: firmavit societate. Sybī i terras eo rū venit ē dephensā fraude q̄ cū essent fini timi aduenas se esse simulauerūt. circūsepi ū se ppls patrē indignari cepit: iesus aut pacē quā dederat reuocādā nō censuit q̄ firmara erat sacramēti religione. Ne dū alienā pfidī am redargueret suā fidē solueret. hille. In b mūdo pauci trāsēnt p hac sinceritatē innocētiē: q̄ oēs hoies sūt gabaonite. i. deceptores nō solū int se sctiā q̄ ad deū ⁊ sc̄ros. vñ Pe trarcha lib. sue affrice introducēs simulatā pacē ⁊ fidē cartaginēsiū cūz romantis: dicit sic i mēro. Dauid sec⁹ ancipiti piur⁹ nauita moriē. Tēpestate timēs: vbi iam spes nulla relicta ē. Uora deis cumulat pelagū: tremu laq̄z tumēt. Neprunū ter voce ciet thetidia gmarie numē: ⁊ irāz cōpellat nereā pōrē.

Dona dabit tēplis: oēm feret ille laborē. Si redeat trāq̄lla dies: portusq̄ videri Comin⁹ incipiat sensim mēsa p̄fida tuto. Atq̄z icōsul ti subeāt obliniayoti. hec ille. E

Quart⁹ flos est iste. **Post** naufragiū ⁊ deuotionē innocētie apphēdē da ē tabula ⁊ via penitētie. vñ Hiero. Secū da tabula post naufragiū ē penitētia. de q̄ di cit Ber⁹. in sermone q̄dā. Fugite de medio babilonis: ⁊ saluate aīas v̄stas. Couolate ad vides refugij vbi possit ⁊ de p̄terit⁹ agere pe nitētia: ⁊ in p̄sentī obtinere grām: ⁊ i futuro gl̄iaz fiducialit⁹ p̄stolari. Nō vos retardet cō sciētia: q̄ vbi abūdauit p̄cni sup̄abūdare cō sueuit ⁊ grā. nec p̄nie austeritas ip̄a deterre at: qm̄ nō sūt cōdigne passiōes hui⁹ t̄pis ad p̄nitētia culpā q̄ remittit: nec ad futura gl̄iaz q̄ repromittit. Si v̄bis nō credit opib⁹ cre dit: exēplis acq̄scent plurimoz. Currūt vn dīq̄z p̄ciores ad p̄nias ⁊ natura parit ⁊ plue tudine delicti. Nihil est credētib⁹ impossibi le: nihil amātib⁹ difficile: nihil asperū mitib⁹ nihil arduū hūilib⁹ reperit. q̄b⁹ ⁊ grā fit i au xiliū ⁊ obediēdi deuotio lenit imperiū. h ille. Idāc viā trāsuiit magdalena: paul⁹: dauid ⁊ multi alij. Iste due vlt hodie nob i figura sūt demōstrare. In xp̄o puero denotat puritas ⁊ innocētia q̄ in p̄ia viā ⁊ i ei⁹ matre maria figurat austeritas ⁊ p̄nia q̄ est i secūda viā: vel in vtroq̄ figurat veraq̄ viā. in puero ie su innocētia vt dictū ē ⁊t amaritudo p̄nie rōe passiōis. In maria figurat innocētia rōne matris puritatē. Cant. iij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō ē i te. Amaritudo p̄nie q̄ maria. i. mare amarū. Qui ḡvult tot mala ⁊ plagas p̄dictas enadē ⁊ p̄fata gau dia possidere: oportet ip̄s ab egypto fugē ⁊ i terrā isrl⁹ p̄gere. sic dīc hūi p̄positū. Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrē ei⁹ ⁊ vade in terrā isrl⁹. In q̄ v̄bo r̄ndet ad tres q̄stiones q̄ possunt fieri circa iter n̄rm ad patriā celestē. P̄ia q̄ stio ē. Quis ē ac⁹ expēdies exercēd⁹. R̄ndet tur. Surge. Secūda q̄stio est. quis est mo dus: v̄nēticā attēdēd⁹. R̄ndet. Accipe. Ter tia q̄stio ē. q̄s ē termin⁹ allicies āplectend⁹. R̄ndet. In terrā isrl⁹. Pro intellectu euāgelij sciēdū q̄ p̄ mariā intelligim⁹ carnē p̄p̄ia q̄z amarā ⁊ multā amaritudinib⁹ p̄fecta. Per ioseph marie virū intelligim⁹ sp̄m̄ n̄fē carnī vni tū. Eōiūq̄z ioseph marie i dīngio: q̄z dīngiū sp̄us carnī i codē supposito. Ioseph nāq̄z si it respōsar⁹ h̄gni marie nō ad corūpēdū s

ad dirigēdū: ⁊ sp̄us ē cōiūct⁹ carnī nō ad im ficiēdū eā nec destrūēdū s̄ magis ad regēdū ⁊ custo diēdū. Ioseph erat d̄ domo dauid reg⁹ ⁊ sp̄us n̄fē familia etnī reg⁹ q̄ oēs sp̄us it ministri dei. Ergo p̄ mariā carnē p̄p̄ia. p̄ ioseph virū hūanū ip̄m̄. p̄ herodē amonē irel ligim⁹. Nāq̄ sic ille occidebat pueros: sic ist e p̄sēq̄t viros inocent⁹ ⁊ pure viuere cupiētē s̄z viros puritate mūdōs. Per terrā egypti stat⁹ p̄cī intelligit⁹ q̄z egypt⁹. i. tenebra: ⁊ sta tus p̄cī ē tenebros⁹: cū ibi deficiat lumen grē q̄ est i statu p̄cī ē i patriā egypti. Ioseph descendit i egyptū qm̄ n̄fē sp̄us cadit i mortale p̄cni: ⁊ descendit timore herodis ⁊ p̄secutiōe qm̄ cadit demonis tēpratiōe ⁊ instigatiōe. Nā demonis tēpratio ē herodis p̄secutio. Ad os rat⁹ q̄ ioseph cū mariā i egypto qm̄ hō corpe t⁹ mēte: carnē ⁊ sp̄ū p̄ueurat i p̄cni mortali. S̄z āgel⁹ apparuit i sōnis. Per sōnia intelli gunt mūdi delectabilia: tūc aliq̄s dormit qm̄ i delectatōnib⁹ mūdi delectat⁹ ⁊ q̄scit⁹: sunt trāstoria sic sōniū. Per āgelū intelligim⁹ p̄di catōrē clamārē ⁊ xp̄s i mēte p̄cniis dormiē tis i p̄cni: bona celestia inspirat. Vel p̄ āge lū ip̄s xp̄m̄ q̄ ē magni cōsiliū āgel⁹ intelligim⁹ seip̄s mēti p̄cniis dormiēti p̄cni inspiran tē. vel p̄ āgelū intelligim⁹ n̄fē custodē nos ite rius reformatē. Iste appet ioseph dormiēti: qm̄ loq̄s iteri⁹ v̄l exteri⁹ sp̄ū i p̄cni existēti: admonet vt surgat o p̄cni delectatōe p̄ p̄nitē onē ⁊ vadat p̄ scām ⁊ frequētē op̄atōnez ad terrā isrl⁹. i. ad celestē patriā in q̄ videbit⁹ de⁹ sicuti ē: q̄z mortu⁹ ē herodes. i. dyabol⁹ est a xp̄o deuict⁹ i cruce. ⁊ mortu⁹: eo q̄ mors tū ē qm̄ mortua i ligno vita fuit: iō nō pōt ledē nisi volētē. Sic admonet ioseph recedit ab egypto qm̄ penitet de p̄cni. Vel it nazareth. i. in locū floridū sc̄is cogitatōib⁹ ⁊ op̄atōib⁹ in isto stat ioseph q̄sq̄z p̄ueniat ad isrl⁹. i. ad celestē patriā. Ad quā nos p̄ducatur q̄ sine fi ne viuūt ⁊ regnat Amen.

In festo epyphanie dñi n̄fē iesu xp̄i ser. xvij.

Adm⁹ gl̄iaz ei⁹ gl̄iaz qm̄ v̄ngenti a p̄fē. J. ob. i. Sc̄is Esa. pp̄ba ⁊ mathe⁹ euangelista contēplantes istū puerū in gremio virginis matris vagientē esse matrī annūciatū mira bilē: q̄lab archangelo gabriele, esse cōceptū ineffabiliter: quia de virgine matre. esse na tum singulariter: quia clauso matris v̄tero. esse predicatorum laudabiliter: quia ab ange loz multitudine canētū. Et ita in excelsis

deo esse demonstratū supnaliter quia noua stella declarate ostēdente pducere celeriter. Pauidi qñt de ei⁹ gñatōe ⁊ pfe. Et alas em liij. c. qñt dices. Generatione ei⁹ qñ enartat bit. Ad the⁹ dñi. xxi. c. qñt dices. Quid vob videt de xpo cui⁹ fili⁹ est. Et cū nos viderimus omnia ista de xpo idō ad plēna moueo istā qñtionē. Puer iste tante excellētie ⁊ dignitatē cui⁹ fili⁹ est ex origine sue natiuitatē. Ad istā qñtionē rñdet duo magni doctores valde ei⁹ familiares. Pñio iohānes baptista Job. i. dices sic. Ego vidi ⁊ testimoniū phibui qñ hic ē fili⁹ dei. Secūdo iohānes euāgelista. i. Job. i. Qd fuit ab initio qd vidimus oculis nostris ⁊ man⁹ nostris ptractauerunt de verbo vite testamur ⁊ annūciam⁹ vobis vitā etnā qñ erat apud patrē ⁊ apparuit nob qd vidim⁹ annūciam⁹ vobis vt ⁊ vos societate habeat⁹ nobiscū ⁊ societas vestra sit cū pfe ⁊ filio eius iesu xpo. hec ille. Super quo pono quattuor flores.

Prim⁹ flos est iste. Quicquid habz pat⁹ ineffabilis pfectōis: comuni car filio rōne etnalis gñatōis. Declarat dupliciter. Primo exēplo nature qd est duplex. Primū est istud. ponat qñ hic sunt duo lapides pñios scz duo saphiri magne xñuositatē ⁊ qñbz habeat eñm xñutē saphiri ⁊ tantam qñtam pōt hñe saphirus: tūc istī duo saphiri sunt omīno eqles in xñute. qñ si alter excede ret alterū yn⁹ illoz esset impfec⁹: ⁊ sic non esset ver⁹ saphir⁹. Sic in pposito pat⁹ ⁊ filius se habet: qñ vtqz ē ver⁹ de⁹ ⁊ pfect⁹: ⁊ fili⁹ habz oēs pfectionē quā bz pat⁹: alias nō ēet ver⁹ ⁊ pfect⁹ de⁹ si aliqd ei⁹ deesset pfectionis: cū pfectū sit cui nihil deest. vt dñ. y. mchthapb. Secūdu exēplū est istud. ponat qñ hic sunt duo corpora huana nō habentia nisi vnū caput ⁊ vnā aiām: sic de facto aliqñ duo simul nascunt se tenentes in⁹ qñ vix pōt discerni. an sunt vn⁹ vel duo: ⁊ sint isti gñā exempli petrus ⁊ paul⁹. clarū est qñ isti essent duo quia haberet duo corpora ⁊ tñ nō ēent duo hoīes: qñ hō est hō p aīaz ⁊ rōnē ⁊ isti nō habēt nisi vnā aiāz vt positū est i casu: tūc qñā sciam bz yn⁹ habz ⁊ ali⁹: ⁊ qñā xñutē bz yn⁹ bz ⁊ ali⁹: ⁊ sic de alijs pfectōib⁹. Sic i pposito de⁹ pat⁹ ⁊ de⁹ fili⁹ sūt due distincte psonae: qñ alia est psona patris: alia filij: ⁊ tñ habent vnicā essentia vnicā diuinitatē: qñ pñs ⁊ filij vna ē diuinitas eqlis glia coetna maiestas: qñlis pñ. talis fili⁹: ⁊ bñ qñ pfectiones diuinitatis

Secūdo declarat misterio figure. Nam duo cherubin erāt in scāstōz ⁊ i tēplo salomonis eqlia pōia i materia ⁊ i forma ⁊ ambo aurea. vt dñ. iij. Reg. vi. Per scāstōz itel ligo gliaz brōz in qñ sūt duo cherubin. i. pat⁹ ⁊ fili⁹ pleni sapia ⁊ pfectōe. yn⁹ sūt oīno eqles in pfectionib⁹ essentialib⁹ diuinis.

Secūdo flos ē iste. summi patris glia ⁊ excellētia cognoscit a nob ex sacran⁹ scpturaz intelligētia. pñ qñ in veteri testamēto legim⁹ qñtuor excellēcias dei pñis vel qñtuor pñlegia. Pñia excellētia ē qñ an⁹ geli assistit ⁊ ministrat ei. Dan. vii. Aspice bñ ⁊ ecce throni positi sūt ⁊ antiquus diēz sedet vestimētū ei⁹ cādīdū qñ nix: ⁊ capilli ei⁹ qñ lana alba. Ad illa nūllū ministrabant ei ⁊ decies cetera nūlla assistebāt ei. Per antiquū diēz itel ligo deū patrem qñ fuit ante mūdi cōstitutionē: qñ ab initio ⁊ ante secula a dieb⁹ etnāz. Per vestimētū cādīdū itel ligo op⁹ pfectū. i. mūdū quē ab initio creauit Ben. ii. Quid de⁹ cūtra qñ fecerat ⁊ erāt valde bona. An ipse de⁹ later in ope suo ⁊ impfec⁹ p ipm cognoscit. sic hō later in vestimēto suo ⁊ interdū cognoscit p vestimētū. La pilli effluētes sūt opatōes ei⁹ subitiles ab eo pcedētes tanqñ lana alba valde clara ⁊ pfecta opa. Per assistētes itel ligo angelos superiores p ministrātes inferiores illi sibi assistit istī ministrat ⁊ discunt. Ista excellētia ē magna vt patz p exēplū. Si aliqñ rex ⁊ pñceps habeat comites ⁊ barrones qñ semp assistant sibi ⁊ milites qñ sibi ministrēt ⁊ ad ei⁹ imperiū sollicitē discunt: magne nūmū glie indicabit. Sic magna ē glia dei pñs qñ cherubin ⁊ seraphin ⁊ ceteri qñ sunt nobilitates natura: diuinitis: pfectōib⁹. qñ comites et barrones ei⁹ assistāt. qñ archāgeli ⁊ angeli qñ sūt nobiliores ⁊ potētiōres militib⁹ ei⁹ ministrent. Quis em⁹ misit angelos abrahe nisi de⁹ pat⁹. Quis loth⁹: qñ manue⁹: qñ ezechieli⁹: danieli ⁊ ceteris pphēz nisi de⁹ pat⁹. Quis facis angelos tuos spūs ⁊ ministros tuos ignē vītē. Et Job. i. Cū venissent filij dei. i. āgeli ⁊ assisteret corā dñō. Et xxxviij. c. vbi eras cū iubilaret oēs filij dei. i. angeli. Scda excellētia ē qñ stelle celi ad ei⁹ nutū ⁊ imperiū stant ⁊ mouēt. Ben. i. Quid de⁹ duo mag⁹ luminaria: lūmiare mai⁹ vt pesser dicit: ⁊ lūmiare min⁹ vt pesser nocti: ⁊ stellas ⁊ posuit eas i firmamēto celi vt lūcerēt sup terrā ⁊ p esset diēi ⁊ nocti: ⁊ diuiderēt lūcē ⁊ tenebris

*Contra in flos pueri iste vixit in pueris noster dominus trahit
flos pueri iste vixit in pueris noster dominus trahit
flos pueri iste vixit in pueris noster dominus trahit*
In festo epiphanie dni **Sermo** **XVIII**

et sunt in signa tpa et anos. Ista excellētia
ē magna vt ps. p exemplū: si aliq rex et prin
ceps hēret gladiū et hastā q mouerēt ad ei
ipertū: sic q hostes occiderēt: castra caperēt:
munitōes diruerēt: milites regis dēfēderēt
eo tū immoro: foret mortē excellētia ei. Sic
magna est glia dei pīs q celi stelle planere
mouēt: discunt p celi nō dēscūt fulgura
emittūt istū. Iedunt illū iterficiūt: nūc pētilē
tias inducūt et mores: nūc sanitates faciūt
nūc fulgura: nūc conitrua: nūc ignē: nūc grā
dinē: nūc aquā: pētilē emittūt ad ipertū
dei pīs ipō mirabiliter dēscēre Job. xxxviii.
Nūqd pūgere valebis stellas pīades aur
giri a rēcuri poteris dissipare. s. sicut ego. Nū
quid pducēs luciferū in tpe suo et hēperum
sup filios terre et cōsurgere facies. s. vt ego.
Nūqd pcepisti diluculo et ostēdisti aurore
locū suū. s. sicut ego. Et ps. ait. Dñe inclina
celos tuos et dēscēde et seqtur fulgura coru
scatōnes et dissipabis eos emittē sagittas. et
cōturbabis eos. Tertia excellētia q creatur
re corruptibiles ad ei ipertū mutatur et se al
terāt. Sēti. Dixit de. Fiat firmamentū
in medio aquarū et diuidat aq ab aq. et
fecit firmamentū: et diuisit aq q erāt sub
firmamēto ab hys q erāt sup firmamentū
dixit hō de. Cōgregētur aq q sub celo sūt in
locū vnū et appareat arida factūq est ita.
Ista excellētia ē magv ps p exemplū. Si ei
ipato: suo solo hō castra iūmicorū dirueret
et sua fortificaret cederet ad magnā gliaz ei.
Sic magna ē glia dei pīs: q omīs creature
corruptibiles et terrestres ad dei pīs hōum
sūt: dēscūt: creatur: alterant. ps. Ipse dicit
et facta sūt: ipse mādauit et creata sūt. Quis
mutat aquā in vinū: terrā in frumentū: itrat
secreta cordiū: didit aīam a corpore: misit sol de
us p q solo fmoē aliat et restaurat vniuer
sa. viii. ē fmo dei et efficit et pētibilior omī
gladio ācipiti et ptingēs vsq ad dionē spūs
et aīe. cōpagū qz et medullarū et discretor co
gitatiōnū et itentōnū cordis. Heb. iiii. Jo dī
iob. xxxviii. Quis pclusit ostiū mare qn erū
pebat qn de vulua pcedēs. Et ponere nubē
vestimentū ei et caliginē illud qn pānis īfā
tie obuolueret. Et cū dēdi illud teris meis: et
posui vectē et ostia et dixi. huc vsq venies et
nō pcedēs amplī. Quis ē pluuie pī aut qz
genuit stillas roris. de tū vtero egressa ē gla
cies et gelu de celo qz genuit. et. Quarta ex
cellētia est q fili et spūs reddūt testimoniū
q a deo pte pcedūt. ps. de filio q dīc Jo. viii.

Ego em a deo pcessi et veni. Neq ei a me ip
so veni: s. ille me misit. De spūco dīc Jo. xv.
Aditā vobis spm vitaris qui a pte pcedit
Quis genuit filiu: certe de. pī. ps. Ante luci
ferū geni te. et puer. viii. Generauit me dñs
Quis dedit filio tantā doctrinā: vtiq de. pī
Job. vii. Ad ea doctrina nō est mea: s. qn
misit me pīs. Jo dīc de. pī. Job. xxxviii.
Abi eras cum me laudaret astra matutina
scilicet filius et spūs sanctus. C

¶ Tertius flos est iste. Puer
iste spāliter nar. ē rāte dignitat q in coivse
sunt excellētie dei pīs. Ps. qz tres reges oriē
tales. Primo viderūt angelū istū pueri nūci
um eis missū: eis loquentē: eis pcpitē xps
esse matris nūciantē qz viderūt ipm in mo
dum pueri: eis loquentē vt declarabūt in ex
pōne euāgelij. Ecce pīa excellētia dei pīs q
venit hūc puero scripsit. Sed viderūt ei
stellā eos pcedēte: iux eos incedentē: et istuz
puerū bñdictū eis ostendentē: cū staret sup
domū vbi erat puer. viii. Fulgenti in fmo
pīs dīc dīc sic. Nec stella nūq ante ap
puit: qz nūq an puer iste ēā creauit qz mag
ad se vētib: deputauit. Tercio apli viderūt
eū mutātē aquā in vinū. io. iij. et hēc iste puer
hac die cū esset āno. xxi. Et esset iuitatus
ad nuptias et mater ei et discipuli ei et chaz
na galilee. Quarta iobes baptizauit dīc spi
ritū sanctū in colūbe spē sup ipm dēscēdēz
vt ps. Adar. iij. Unde Jobes testimoniū per
hibuit de ipo dīc. Vidi spm dēscendentē de ce
lo et māsit sup eū et ego nesciebā eū: s. q misit
me baptizare in aqua: mibi dīxit sup quē vi
deris spm scdm dēscendentē hic est q bap
tizat in spū scro: et ego vidi et testimoniū perhi
bui: qz hic est fili dei Job. i. Hoc aut factū est
cū eēt incipēs qn āno. xxx. Luc. iij. Sic g
ps. q puer iste bñdit: habet in se quattuor
excellēcias dei patris. D

¶ Quartus flos est iste. nō
possum cōscere istū puerū fuisse dei filium
nisi p qdruplex mysteriū. Ps. qz p nūlluz o
pus ei pī pcludi singularit q sit dei fili: vt
dēmonstrabit statim dīcurre dō p singula ar
gumēta q fieri pīr ad hoc q tū oīa soluitur
Primo situ allegas pceptionē et admirabi
le: qz de spūco pcepit. et. Rñdeo q p p hō
conuicē q sit fili dei duplici de cā. Pīo qz
ps. dīc. Homo nar. est in ea. Sedo qz cō
ceptus a muliere. Sequit minoratio glorie
et dignitat sue. ps. Admīnisti eū paulomū.

ps. 35.

ps. 8.

ab angelis: et sic nō sequitur qd sit fili⁹ dei. Secundo si tu allegas qd angel⁹ missus a deo eū nūciavit nasciturū. Respondeo qd ppter hoc nō pūctitur qd sit fili⁹ dei: qd Isaac. Sanson: Iobben baptista fuerūt pure homines angelo nūciante pcepti. Tertio si tu allegas qd pcepit sine virili semine. Rñdeo qd adā fuit formatus de terra ⁊ eua de costa sine virili semine qd est magis mirabile qd formari de sanguine ppter cōuenientiā. Quarto si tu allegas qd nat⁹ est de ⁊ homo. Rñdeo qd est homo nat⁹ de muliere breui viuit tpe repletus multis miserijs. Iob. xiiij. Quid nat⁹ est nud⁹: panitur frig⁹: alit⁹ lactat⁹: pānis inuoluitur: plo rat. Sapie. vii. Primā vocē simile oib⁹ emi si plorās. Et ecclesia cantat. Agit ifans iter areta pdir⁹: psepia mēbra pānis inuoluta virgo mater alligat man⁹: pedes atq; crura stri crā cingit fascia. Itē nō loqur⁹ fame ⁊ ceteris passionib⁹ afficit⁹ qbus pure homines ⁊c. Quinto si tu allegas qd angeli in ei⁹ natiuitate affuerūt. Rñdeo qd etiā angeli natiuitatib⁹ eor⁹ quos annūciauerūt cū gaudio interfuērunt. Et iā angel⁹ gaudet de natiuitate ei⁹ cui deputat ad custodiā ⁊ ex psequenti ceteris angelib⁹ ppter reparatōnez ruine angelice. Sexto si tu allegas qd mī ei⁹ pcepit sine fractiōe sigilli virginis. Rñdeo qd in statu innocentie oēs fuissent nati sine fractiōe sigilli virginis matris. vt dicit Aug. xiiij. de ciuit⁹ dei. ⁊ sanct⁹ Tbo. i. pre sūme. q. xviij. arti. ij. Et tñ oēs fuissent hoīes vt pz. Septimo si tu allegas qd fuit circūcīsus vt funderet sanguinē in redemptiōem generis hūanī. Rñdeo qd erat sanguinolentus in silitudinē carnis pccī. Vñ magis appebat hoc mō pccōr qd de⁹ qui circūcīdi nō pōt. Octauo si tu allegas qd tunc vocat⁹ fuit iesus. i. saluator. Rñdeo qd etiā Ioseph in egypto fuit vocatus saluator vt pz. Gen. xl. Etiam ioseph fuit vocat⁹ iesus ⁊ tñ hī fuerūt pure homines vt pz. si qd petra a vobis quid vobis videretur de xpo cui⁹ fili⁹ ē. Per ista signa potestis dicere qd est fili⁹ David. Sed hodierna die cū videris in isto puero scissimū qtuor pīs excellētijs supradictas. Nā angel⁹ ei⁹ mīstrando eū demonstrat stella fulgētior ceteris eū oīdier maiestas regis eū adorauit: aquam i vniū mutauit: spissāncē sup eū descendit ⁊ de⁹ ppter qd esset ei⁹ fili⁹ testimoniū pbiuit. Si er⁹ interrogati fuerim⁹: qd vobis videt⁹ de xpo cui⁹ fili⁹ ē. Dolum⁹ dicere qd vidim⁹ glīam ei⁹ glīam qñ vnigenit⁹ a pte vt ly quasi sit

et pssimū hīead. i. veri vnigenit⁹ a pte ⁊ ē modus loquēdi sūm crisostomū. Sicut si aliqd vidisset filiū regis in multiplici glīa incedentē ⁊ interrogat⁹ ab aliq⁹ qualis fili⁹ regis incederet volens se breuiter expedire de rñsione. illā multiplicē glīam vñico verbo expmeret dīc. Ibat qñ fili⁹ regis. i. sicut decet ire filium regis. Ita ⁊ nos si interrogati fuerim⁹ glīs sit glīa istī pueri scissimū. Rñdem⁹ breuiter qñ vnigenit⁹ a pte. i. talis glīs debz ēē glīa vni geniti dei pīs. Et qñ qd solūtur tres qstiones quas possum⁹ facere istis regibus. Prima qstio ē qd fuit principal⁹ principū motiū ad pquirendū. Itē qz vidim⁹. i. stellā. Secda qd est qd fuit veracit⁹ certū indicūz ad cognoscendū. Rñdet⁹ qd vnigenit⁹ a pte ⁊ Tertia qd est qd fuit finaliter assecutū pūctū ad pfruedū. Rñdetur qd glīam eius. Et aut ista clari⁹ potēat videam⁹ hyfiorā euāgelij. Pro cui⁹ intellectu sciendū qd olim fuit quid ppha malus in moribus qd fuit de pgenit⁹ zoroastes regis qui prim⁹ ante magica adiuuent vt dī in Aditrali. h. dicebat. Bas laam noīe ⁊ in reuelatōibus erat ver⁹ ⁊ prophētizans filijs israel: inter alia dixit vt haberetur nūeri. xiiij. sic. Dñef stella ex iacob eret cōsurgēt vīrga ex israel ⁊ pcutiet duces Moab vastabitq; omēs filios seth: ⁊ erit ydumea possessio ei⁹ hereditas seir cederit inimicis suis israel vero fortiter ager. de iacob eritq; dñef. hec ibi. Ex ista ppha gēntes qui erāt de genere istī pphē cluserunt qtuor. Primo qd messias de genere iacob erat vērū qui totū mundū debebat sibi subiūgare cū dī. Et stabit filios seth qui fuit reit⁹ fili⁹ ade ⁊ pncipalis a quo oēs hoīes descendit quia abel fuit mortu⁹ sine filijs. Dēs filij cayn fuerūt mortui in diluuiō. Noe aut descendit a seth: et p pīs omēs posteriores. Secdo qd messias oēs ydolatrā destrueret cū dī pcutiet duces moab. Nā moabites fuerūt ydolatre vt patet Tertio qd stella apperet i ei⁹ omi cū dī orientur stella ex Jacob. Quirto qd illi qd erāt vērū de genere suo stellā illā tunc viderent. cū dī videbō eū h nō modo. Propter istā causā gentiles de gñe illi⁹ pphē elegerūt tres magnos pbs qui istā stellā oriendā diligenter attenderēt: ⁊ cū illi moriebantur filij succederant post multū vero tēpōis hec successio deuenit ad tres magnos pbs: tunc reges i orientilib⁹ ptrib⁹ aut maleficis: h post modū cōuer⁹ sūm crisostomū. Cūq; istī nocte quādō morē alit⁹. i. victorialis pscendissent ⁊ orafset

sez nocte nat
pulscheri in
gestatio in ca
in iudea ⁊ it
nietis. **Q**
octo gñes q
paltorū
pholio ⁊ ronal
magnis pbi
der leni ⁊ h
qd boe faci
qd ronalier
apud quos f
geloz. reuel
Adagio aut
compe mani
crisostom⁹ dī
voluit eis cō
Greg dicit. **E**
le alī angel⁹
vt ronalier
vocē h p sign
quente annū
quētes ita cū
pda carerit
et in hmo h
erat pmissa
secunditate
dmi est cōp
Ideo gñales
syderio cēci
efficiuntur
natiuitas xpi
modo celestis
natiuitas xpi
dicit dī. **E** lo
vīrga ergo cel
Secda qd est
ad iudeos puen
nerūt. **E** ergo
in capite mod
plicare ibi q
fuit duplici
eqraperūt su
locifluna. **S**
iste bñdicit⁹ q
dum in tam b
sic inuenerūt
quare magis
tate iude: **R**
duas causas. **I**
re locū natu
nō tñ sciebant

scz nocte natalis dñi appuit eis quod stella
pulcherrima: hñs forma pulcherrimi, pueri
gestaciis in capite cruce q puer dixit eis. Ite
in iudea t ibi regē quē desideratis natū iue
nietis. **¶** Circa hystoria euāgelij mouent
octo qñces qles sūt iste. **¶** Prima qō est q
re pastorib⁹ ignorātib⁹ appuit creatura nobi
magnis pñis creatura irōnal. s. stella: **¶** Rñ
det scitū **¶** Ho. iij. pre. q. xxxvi. ar. v. in. f. dñe
Q hoc factū est quadruplici de cā. **¶** Prima est
q rōnaliter pastorib⁹ tanqz rōne vrentibus
apud quos frequēter facit sune apitōdes an
geloz. reuelata est natiuitas xpi p āgelos.
Ad hāc autē assuetis in cōsideratiōe celestīū
corpoz manifestata est p signum stelle: qv
cristostom⁹ dicit **¶** Per dñs uocare eos dñs vocare
uoluit eis cōdescendēs. **¶** Secūda cā est: qz vt
Greg. dicit. Iudeis tanqz rōne vrentib⁹ rōna
le al. i. angel⁹ pdicare debuit: gētilēs ho qui
vnt rōne nesciebāt ad cognoscendū deū nō p
uocē s. p signa pducuntur t sicut dñm iaz lo
quentē annūciauerūt gētib⁹ pdicatores lo
quentes. ita enī mundū loquentē elemēta mu
ra pdicauerūt. **¶** Tercia cā est qz vt Aug dī
cit in sūmōe hui⁹ diei Abrahāe innumerabilis
erat pmissa successio nō carnis semine: s. fidei
secunditate generāda: t iō stellarū multitu
dini est cōparā vt celestis pgenies speraret
Ideo gētilēs in syderib⁹ designari ortu noui
syderis. ratatur: vt pueniāt ad xpm p quē
efficitur semen Abrahāe. **¶** Quarta cā est qz
natiuitas xpi nō erat pure terrena: s. quodā
modo celestis: nō p signa celestia verisqz na
tiuitas. si reuelat. **¶** Vñ Aug in sūmōe hui⁹
diei dicit. **¶** Clos angeli bitant t sydera omāt
vtriqz ergo celi enarrant glām dei. **¶** hec ille.
¶ Secūda qō est: qz isti magi mox recesserūt et
ad iudeā puenientes iherlm die hōierna itra
uerūt. **¶** Vñ ergo isti recesserūt de oriēte qui ē
in capite mūdi: quō in xij dieb⁹ pauerūt ap
plicare iherlm q ē i medio mūdi. **¶** Iñr p istō
fuit duplici de cā. **¶** Prima ē sūm hieronimū: qz
eq̄rauerūt sup dōnadarios q sūt aīalia ve
locissima. **¶** Secūda est sūm **¶** Remigii qz puer
iste bñdicit⁹ q eoz corda pmouit ad venien
dum in tam breui spacio adducere potuit. t
sic intrauerūt iherlm. xij. die rē. **¶** Tercia qō ē
quare magis venerūt iherlm qz ad aliā ciui
tatē iudee: **¶** Respōdet **¶** Remig⁹ assignando
duas causas. **¶** Prima est: qz licet isti magi sci
rēt locū natiuitatis xpi t tēpus in generali
nō tñ sciebant in speciali. in qua ciuitate in

dee natus erat **¶** Et qz sciebāt il. tñ esse nobi
liorē ciuitatē iudee estimauerūt q tam nobi
lis puer nisi in nobili ciuitate nō nasceretur.
Secūda est: qz in iherlm erant nobiliores t sa
piētiōres legis a qbus meli⁹ poterant infor
mari: iō venerūt iherlm quā cū intrassent qñe
rūt: vbi est q nar⁹ est rex iudeoz. **¶** Vidimus
enī stellā eius in oriēte t venim⁹ adorare eū
In qbus verbis cōfitebātur xpm esse verū
hoiēm verū regē t verū deum. **¶** Q sic homo
dicit: vbi est qui nar⁹ est. **¶** Q sic rex dicit: rex
iudeozum. **¶** Q sic de⁹ dicit: t venim⁹ adora
re eū. **¶** Et mox rñdebant tacite questioni. **¶** Si
qā enī dixisset quō scitis: **¶** Rñdent vidimus
stellā ei⁹ in oriēte t statim pderunt stellā
nec eā viderunt qdū in iherlm fuerūt sicut
dñ in euāgelio hōdicmo. **¶** Quarta questio
est quare magi pderūt stellā ad ingressū
iherlm: **¶** Respōdit glosa q hoc fuit duplici de
cā. **¶** Primo vt cogerētur interrogare t sic cer
tificaretur de loco t p pphie assertionē t per
stelle appitiōē **¶** Secūda qz ex quo querebant
auxiliū rēpōrale signū erat q pderūt celeste
t interrogātib⁹ eis **¶** Herodes rex turbat⁹ est
t oīs hierosolima cū illo. **¶** Iñr maiores q mi
nores nobiles t ignobiles. **¶** Quinta qō qre
facta est hec vniuersal turbatio: **¶** Rñdet cri
stostom⁹ q de Herode facta est duplici de cā
Prima qz timuit ne iudei illū regē natū reci
perūt t ipm repudiārēt. **¶** Cū esset alienigena
Secūda qz timuit ne a romanis p qb⁹ ibi erat
incorpore. **¶** Tora autē hierosolima turbata ē
duplici de cā. **¶** Prima est qz volebāt Herodē
turbato in h adulari. **¶** Secūda est qz timebāt ex
hoc guerrā insurgere: t p pñs grauari in cor
pore t expēsis: nūc Herodes puocās oēs sa
cerdotes legi sapiētes hūit sup hōstiliū t rā
dē rñsum q in bertheē eēt nascatur pph illā
pphiaz. **¶** Et tu bertheē cfrata. **¶** I. alio noīe sic
vocata puul⁹. **¶** s. est loc⁹ in milib⁹ iuda. **¶** i. in res
spec. u iudee ex te mihi egrediet⁹ q sic dñaroz
in israel t egressus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eñt
ratio Abichee. **¶** v. **¶** Tūc **¶** Herodes clā vocatis
magis didicit ab eis tpus stelle q apparuit
eis vt natiuitatis xpi cognoscere t dīc eis
Ite t interrogare diligēter de puero t cū iue
neritis renunciate mihi vt t ego veniens ad
orem cum. **¶** hoc dicit intendens ipsum occi
dere: vt patet. **¶** Vñ existēt hierusalē statim
viderunt stellā quam perdidērāt: et ga
uisti sunt gaudio magno valde. **¶** **¶** **¶**
¶ Sexta questio est. **¶** Cuiusmodi stella ista
erat: an vera an non: an tunc primū creat

4ta qñ5^{ta} qñ6^{ta} qñ

vel ante? Rñdent quidā q̄ fuit angel⁹ q̄ si-
cur appuit pastorib⁹ in specie hūana: ita ap-
paruit magis in spē stelle. Quid alij dicūt q̄
ficut spūsanca? descēdit sup̄ baptisatū dñm
in spē colūbe. Ita appuit magis in spē stelle
Scripsit Lho. iij. pte. q. xxxvi. l. vii. in. s. dñe.
Sicut crisostom⁹ dicit sup̄ matheū. Illa stel-
la q̄ magis appuit nō fuit yna celestiu stella
rū ppter q̄nqz causas. Primo qz nulla illa
rū stellarū hac via incedit. Nec em̄ stella fe-
rebat a septentrione in meridiē. Ita em̄ iacet
iudea ad p̄fidē vñd magi venerūt. Secō ex
tpe: qz nō solum appebat in nocte: s̄ etiā in
medio die qd nō est virtus stelle: s̄ nec etia⁹
lune. Tercio qz q̄nqz apparebat ⁊ q̄nqz oc-
cultabatur. Cū em̄ intrauerūt iherlem occulta
uit seipsam: deinde vbi lderodē reliquerunt
mōstrauit seipsā. Quarto qz nō hēbat cōri-
nuū motū: sed cū oportebat magos ire: ibat
qñ aut eos oportebat stare: stabat. sicut etiā
legitur de colūna nubis in deserto. Quinto
qz nō sursum manēs ptū virginis demōstra-
bat: sed deorsū descēdens. s̄ faciebat. Un⁹ p-
babili⁹ videtur q̄ fuerit stella de nouo creata
nō in celo s̄ i aere vicino terre que s̄m deo vo-
luntatē mouebat. Unde Leo papa in s̄mo
ne hui⁹ diei dñe sic. Trib⁹ magi orientē positi
stella noue claritatē appuit q̄ illustrior cetis
pulebriorqz syderib⁹ in se intrinū oculos atos
qz cōuerteret vñ cōfessim aduerteret nō esse
ociosum qd tam insolitum videbat. hec ille.
Cōpleto aut ministerio suo redacta ē in p̄a
centē materiā. Et cū magi fuissent in bethle-
em iuxta stabulū stetit hec stella sup̄ domū
vbi erat puer qñ diceret hic ē. Et intrātes do-
mū inuenerūt puerū cū maria matre ei⁹ ⁊ p-
cidētes adorauerunt eū sicut dñm in euāgelio
hodierno. Septima qd ē cū sol⁹ de⁹ debeat
adorari quō cognouit q̄ esset de⁹: cum vide-
rūt em̄ puerū lactētē nō loquentē ⁊ c. h̄ excla-
mat Ber. dicens. Quid facitis o magi qd fa-
citis: lactētē puerū adoratis in tugurio: idu-
tū vili⁹ p̄anis q̄ ne de⁹ est. iste. Quid facitis
qz aurū offeritis: q̄r ex iste? Ubi est aula re-
gia? Ubi thron⁹? Ubi curie regalis frequen-
tia? Nunq̄d aula regia est stabulū: thron⁹ p-
septū curie frequētia Joseph ⁊ maria. Rñ-
dit Ber. ibid⁹ dicens sic. Inspiciētes inq̄t facti
sunt vñ fierē sapiētes: aliud viderūt: aliud co-
gnouerūt. Viderūt oculis corporeis puerū
nō loquentē: s̄ fidei stella ipm cognouerunt
angelos docentē. viderūt oculo corporeis pu-
erū vagientē: sed viderūt oculo mētis ipsū

vnīuersa regentē. Et sic flexis genib⁹ ipsū
adorauerūt ⁊ aptis thesauris suis obrulēte
ei munera. aurū: thūs: ⁊ mirrā. sicut dicit in
euāgelio. Tercia q̄stio est q̄r pot⁹ obrule-
rūt ei ista dona q̄ alia? Rñdet Ber. q̄ mul-
tiplici de cā. Primo obrulerūt aurū ppter i-
opie subleuationē: thūs ppter stabuli fetorē
mirrā ppter mēbroz pueri cōsolidationem
Secō ppter significatiōē p̄ aurū nobilius
oib⁹ metallis ostēdebant in eo esse dimita-
tem p̄ciofissimā: p̄ thūs s̄iam sanctissimā: p̄
mirrāz carnē incorruptā. Unde Augustin⁹
in sermone hui⁹ diei infantia cui astra sub-
dūt ad cui⁹ p̄anis āgeli excubāt ⁊ sydera ob-
secrāt: reges trepidāt. Serpēs cū video p̄a-
nos: estuo cū intueor celos. In p̄sepio men-
dicū ⁊ sup̄ astra p̄clarū. Idis oblatis moniti
fuerūt p̄ angelū ne redirēt ad lderodē sed p̄
aliā viā. s̄ p̄ mare redirent in regiōē suā: q̄
in bonis opib⁹ perseverātes beato fine q̄
uerūt in dño per infinita secula. Amen.

In festo Epiphanie dñi nostri iesu xpi
Sermo secundus ordine. xix.

Ecce gloria domin
apparuit Exo. xvi. Et p̄ solēnita-
te hodierna sunt assumpta David
p̄pba in spū ituens hodiernā so-
lēmītatē: tunc futurā vt p̄ncem p̄dixit eā fo-
re magne exultatiōis iub. latōis ⁊ adoratiōis
dicēs sic i p̄s. Iubilate deo ois fra: psalm⁹
dicite nō ei⁹: dare gl̄iaz laudi ei⁹. Dicite deo
q̄ tribilia s̄ opa tua dñe in multitudie vñ-
tis tue. Vis fra adorare te deus: ⁊ psallat tibi
psalmū dicat nōi tuo dñe. h̄ ille. Faust⁹ etiā
in s̄mone hui⁹ diei dñe sic. Ecce adest exopta-
tissim⁹ dies ḡta gemitara resp̄lēt eā: nō solū
quid candore p̄uerti lūis illustrat: s̄ p̄cipuo
stelle fulgore corusc⁹. Ducite fideles xpi festi-
uissima gaudia nob̄ res p̄ferā hodie appuit
noua q̄ oli fuerat repromissa. h̄ ille. Sup̄ isā
p̄bis moueo talē q̄nē. Et cū s̄q̄ hūantē
talē i iesu xpo puero b̄fido admiram⁹: q̄r ad
iubiland⁹ exultand⁹ p̄ceptandū ⁊ x̄m adorandū
hodie iuitam. Ad istā q̄nē n̄ dicit cassio-
dor⁹ sup̄ illd. ps. Nec ē dies quā fecit dñs ⁊ c.
die sic. ⁊ zte tūctos dies creauerit singulr tñ
hūc diē fecisse dñ. q̄ xpi dñi natiuitate sacra-
tus est in quo merito exultari cōuenit ⁊ leta-
ri qm̄ in eo ⁊ dyabol⁹ ius p̄didit: salutem
mūdus accepit. hec ille. Etia⁹ gregorius an-
thiochen⁹ pbr in s̄mōe hui⁹ diei dñe sic. Pro-
ximere de p̄ois nostre celebrāuim⁹ factim q̄

798

deus hoies cū infirmitatib⁹ induit. hodie ho
illū excolim⁹: dicit q̄ se in hoie vtrūq̄ declarā
uit. p. eo q̄ in hac die: siue in celo stella orē
sui nūciū p̄buit siue q̄ in chana gahlee in cō
uicio nuptiali aquā in vinū cōuertit: siue q̄
in iordanicis vndis aquas ad reparationē hu
mani gñis baptismo p̄serauit. In quolibet
horū salutis nre mysteria p̄tinentur ⁊ gaudia
hec ille. Pro maiori tñ declaratōe pono q̄
tuos flores. B

Primus flos est iste. na
tūtas rōnabilē p̄tio est iudeis euangeliza
ta q̄ gētib⁹ postmodū fuit nūciata. Nam vt
dicit sc̄tus 2ho. iij. pre. q. xxxvi. ar. vi in rñi.
Xpi natiuitas. P̄mo q̄ dē manifestata est
pastorib⁹ ipso die natiuitatis xpi. vt enī dicit
Zucc. ij. Pastores erāt in regione eadē vigi
lantes ⁊ custodiētes vigilias noctis sup gre
gē suū ⁊ vt discesserūt ab eis angeli in celus
loquebātur ad iudeos dīcētes. ⁊ rāscam⁹ vsq̄
berplec tē. ⁊ venerūt festinātes. Sc̄do autē
magi puenērūt ad xpm xij. die natiuitatē ei⁹.
i. hodie. Si ei reuoluto anno aut etiā duob⁹
ānis puenissent nō iuuenissent eū in berplec:
cū scriptū sit Luc. ij. q̄ postquā p̄fecerūt oia
sūm legē dñi. offererēs puerū iēsū in tēplū
reuersi sūt in galileā. sūa nazareth ciuitatem
suā. Rō. figurat ē ista: q̄ p pastores signifi
cant apli: ⁊ alij credētes ex iudeis q̄b⁹ p̄tio
manifestata ē fides xpi. Inf q̄s nō fuerūt
multi potētes: multi nobiles. vt dñi. Eoz. i.
Sc̄do autē fides xpi puenit ad plenitudinē
gentiū q̄ est pfigurata p magos. Et licz ple
nitudō gentiū p̄i⁹ itrauerūt ad fidem q̄ ple
nitudō iudeoz. tñ p̄mitie iudeoz. puenērūt
in fide p̄mitias gentiū. Et iō pastorib⁹ p̄tio
manifestata est xpi natiuitas q̄ magi. h. ille
Et fulgēt⁹ in s̄mone hui⁹ dicit dñs sic. Nā q̄
ipse ē dñs q̄ sibi in veteri testamēto p̄mitias
offerri mādauit. Idē dñs nār⁹ gentiū p̄mi
tias suo cultui dedicauit. Aplica xpo testatur
autoritas: q̄ vñ est dñs q̄ iustificat circūcisio
nē ex fide: ⁊ p̄putiū p̄ fidē. Circūcisionis no
mīe iudeos: p̄putiū noīe gētes idubitanter
ostēdit. Isti sunt duo pietes q̄ ex diuerso ve
nerūt ⁊ in lapidē q̄ f. cēc in caput āguli vñ
tate fidei cōcūerūt. An⁹ p̄ies venit de iude
is: al⁹ de gētib⁹. Lōge a se diuisi erant q̄n di
uersa credebāt: postē est in medio lapis āgu
laris q̄ ad se vtrūq̄ paritē duceret ⁊ vtrūq̄
vno noīe nūciaret: cōcūct⁹ vñ cōione vo
cabuli q̄ fieret vñū gñs facti. Per xpm enī q̄

est pax nra faciēs vtrāq̄ vñū iudei ⁊ gētilis
facti sunt vñū: q̄b⁹ fidei vñitas vñū in adir
noīs xpiani vocabulū. Ad lapidē q̄ angula
rē vtrāq̄ p̄ies venit: ⁊ vñū angulū fidei vñi
tas fecit. horū duoz parietū vñū adduct⁹ est
q̄n pastorib⁹ iudeis xpm natū angel⁹ nūcia
uit: aliter paries adduct⁹ ē q̄n gētib⁹ magis
nouū syd⁹ apparuit. Illi fuerūt p̄mitie iudeo
rū: isti facti sūt p̄mitie gentiū. Illi de p̄mo
adducti: isti de longe reducti. Prope enī erāt
idei q̄ deū colebāt: longe erāt gētes q̄ ydolis
seruiebāt. Hoc vtrāq̄ signabāt ⁊ pastores: q̄
nascēre xpo p̄p̄e sunt iuētē et magi qui sūt
de lōginqs p̄b⁹ adducti. hec ille. E

Secund⁹ flos ē iste. licet

ipsa nocte natiuitatē fuerit xps ab angelis nū
ciat⁹. tñ hodie dñs cōueniēter manifestatus.
Nā vt dicit fulgēt⁹ in sermōe hui⁹ dicit: hodie
xps dñs q̄ ad salutē gētib⁹ honoris venit: p̄mi
tias sue dīnitati cōdignas a magis i q̄b⁹ tā
p̄mitie gentiū dedicabātur accepit: vñ siue il
lis siue ab illis recte dñs manifestat⁹: a q̄b⁹ vt
deus ver⁹ est hūiliter adorat⁹. Xpm enī quē
vidit pastor: puerū puellū ipm mag⁹ certissimē
me deū cognouit inensū. quē iude⁹ vidit in p̄
sepio iacentē: ipm gentilis mag⁹ adorauit in
celo regnatē. Quē pastor: vidit p̄anis vilissi
mis iuolutū ipm mag⁹ p̄fessus est oblat⁹ mu
nerib⁹ gloriois. An⁹ ips⁹ redēptorē suū hūil⁹ p̄
cidit: quē pastor: isāre mirat⁹ ostēdit. pastorib⁹
gētib⁹ suā huāitatē verā demonstrauit infantia.
Adagis atē sue dīnitatis tā tunc dignat⁹ ē re
uelare potentia. Quid q̄ hoc significare dīca
mus q̄ iude⁹ vt xpm videat vñis angel⁹ des
cēdentis instruit. gētib⁹ atē vt ad xpm veniat
celestis fulgore syderis amone: nisi q̄ ipi⁹
dñi iēsū xpi iudeis ostēsa est hūil⁹ infirmitas
carnis: gētib⁹ reuelata est excelsē glia vtrāq̄
Iudei nāq̄ viderūt hūilem xpm q̄ tūc fuit
p oib⁹ nob occidēd⁹: gētes cognērūt altissim⁹
xps q̄ sp̄ ē ab oib⁹ adorand⁹. h. ille. D

Terti⁹ flos est iste. xpus

in q̄ hīat oīs plenitudo dīnitatē: dñs celū rōe
eminentie ⁊ dignitatis. Patet nomine ⁊ re.
Quo ad nomē celū dñs a celando: q̄ vñ celū
nihil videt: ⁊ itra ⁊ vltra magna dei secreta
celāter. Q̄ vt dñs Daniel. ij. Qui ē i celo ē res
uelās mysteria: sic ē de xpo. Nā in eo toti⁹ tri
nitatis secreta abscondit a p̄tēntur et celātur
intra enī hūanitatē celat dīnitatis: q̄n hūani
tas apper ⁊ dīnitatis sub ea latet. Apper par
uus ⁊ latet magn⁹. Apparet infirmitas ⁊ la

et sub ea infinita maiestas. Quo ad redit celū ppter quattuor: qm̄ celū h̄z quo ad maiestā incorruptibilitatē q̄ est incorruptibile. Quo ad formā specio sitatē: q̄ est multū delectabile. Quo ad artificē dignitatē: q̄ nō ē factū ab hoīe. Quo ad finē vtilitatē: q̄ h̄z illū minare et illuere. Sic dñs iesus quo ad maiestā s̄ corp⁹ est incorruptibilis p̄s. Nō dabis sanctū tuū videre corruptionē. Nā caro xpi est icinerabilis. Quo ad formā est speciosissim⁹. p̄s. Speciosus forma p̄ filius hoīz. Quo ad p̄eantē est nobilis. Nam s̄m dñitaret est fili⁹ dei s̄m hūanitatē est fili⁹ virginis de stirpe regia. Davidica. Et etiā p̄cep̄ nō hūmano semicē mīstico spiramie. Quo ad finē est valde vtilis q̄ salutē insulit. Adat. ij. Ipe ei saluū faciet pplz sūti a pctis eoz. **Quartus filios est iste.** cur excellētia celi syderei est in. xij. signis ipz decorantib⁹ sic glia iesu xpi apparuit hodie in xij mirabilib⁹ ipm̄ glificantiis. Nam dñs Eccl. xliij. Species celi glia stellarū. Primū signū appuit in syderib⁹ nouis demonstrantib⁹. vñ Adat. iij. in sermone hui⁹ diei dicit sic. Sicut nascēdo glīosus est fili⁹ dei. Ita apparādo mirabilis. Adit q̄ p̄cessit ex virgine magnificū q̄ ostēsus ē de celo. Apud iudeā in p̄sepio vagiebat apud caldeā inter syderā coruscabat apud iudeos sordidabat p̄p̄is: apud gētilēs fulgebat in glia vt celoz dñm testimoniū celeste p̄cederet: et auctore lucis signū lūis reuelaret. Et cetera quid stellet facere sūt: vt mūdi hui⁹ t̄p̄a carnisq̄ distīguerēt: hec autē p̄dire iustū est vt ipm̄ mūdi dñm et regnū celestis t̄p̄s adesse ostenderet. Nunq̄d nō dicere videbat: hic est puer quēz natū testoz et celo: hic est rex ille magn⁹ q̄ venit celestī īperio regnū sociare frenū? Quā admirabile est h̄ q̄ exigu⁹ stelle radi⁹ alienigenarū corda p̄mouerit. cū illū iudicium populi cui in are diuisus: cui p̄bitū māna de nubib⁹: nec ignea potuerit de celo mīcās columna conuerrere. hec ille. Ecce in hoc signo appuit glia xpi. Scdm̄ signū appuit in trib⁹ regib⁹ adorantib⁹. p̄s per tres testes. prim⁹ est Esay. xli ca. dicens. Taceant ad me insule: et gentes murer fortitudinē. Quis suscitauit ab oriente iustū. et vocauit eū vt sequatur se. Dabit in cōspectu ei⁹ gentes et reges obriuebit. hec ille. Scdm̄ est David in ps. dicens. Reges tartaris in insule munera offerēt reges arabūz et saba dona adducēt et adorabunt

eū oēs reges terre oēs gentes seruiēt ei. Tert⁹ est maxīm⁹ in sermōe hui⁹ diei dicens. Hodie gentilitas edocta de celo redēptoz mundi requirit vt regem mirat vt forē: adorat vt deum. ecce glia dñitatis. Tertium si gnū apparuit in numerib⁹ designantib⁹ us. Nā et hodie. xliij. dicit sic. Nec splendida fulgebis et fines terre adorabūt te. In hoc q̄ magi offerūt ei aurū: ostēdunt q̄ est rex vniuersorum. In hoc q̄ thys: ostēdunt q̄ est sacerdos et p̄ntex futurorum bonoz. In hoc q̄ miram: ostēdunt q̄ sit monit⁹ tanq̄ saluator p̄ctoz. Aurū em̄ est regie maiestati ad offerēdū p̄gruū: thys sacerdotali dignitati ad offerēdū est necessarium. mira carnis mortalitati est ad p̄seruandū cōmoda. Ido cantat ecclia dicens. Triasunt mīera p̄ciosa q̄ obulerūt magi dño in die ista: et habēt in se diuina mysteria. In ouro ostendit regis p̄tētiā in thure sacerdotē magnū p̄diceret: et in mirra dñicam sepulturā. Quartū signū appuit in spiritib⁹ b̄ris lere cōsulantib⁹. Istū signū p̄viderat Job sap. xvi. dicens. Et sex⁹ angel⁹ effudit phylas suā in flumē magnū euftratē: et siccauit aquā ei⁹ vt p̄paret via regib⁹ ab ortu sol. Per sexū agl⁹ itellgo agl⁹ qui p̄sulerūt magos ne rediret ad Herodes: q̄ ex apparitione dñi sex⁹ in nouo testamento Prim⁹ fuit q̄ appuit zacharie nunciās conceptionē Jobis baptiste. Scdm̄ q̄ apparuit beate marie nunciās conceptionē xpi. Tert⁹ q̄ appuit in sōis Joseph ne raderet cōiugē suā. Quart⁹ q̄ appuit pastorib⁹ nunciās xpi natiuitatē. Quint⁹ q̄ multitudinē angeloz secū adduxit laudatū glia in excelsis deo Sextus q̄ hodie in sōis appuit trib⁹ magi. Iste effudit phylā suā in flumē magnū: q̄ ostēdit actionē suā in mare inq̄etū: et siccauit q̄ quietauit et p̄parauit viā regib⁹ ab oriēte venientib⁹ et reuerentib⁹: ita vt Herodes eis nocere nō potuerit. Et de hys q̄tuor signis dñs Esay. lx. Surge illuare ib̄im⁹: q̄ v̄it lūmē tuū et glia dñi sup te orta est: et abulabūt gētes in lūe tuo et reges in splēdore vult⁹ tuū vt p̄s p̄ totā eplā bodiemā. ecce apparuit glia dñi iesu xpi et. Quintū signū appuit in milite xpm̄ baptisatē. Nā cū baptisaret oīs ppl̄s a Jobe xpi p̄cursores: venit iesus ad iohāne vt baptisaret ab eo. Et iohānes recusa ret rād acceuit et ipz baptisauit: vt dñs Adat. iij. Istud signū et factū admīrās Bern⁹ i sermone dicit sic. Venit tanq̄ vn⁹ de populo: q̄ sol⁹ erat sine pctō. Quis tūc crederet filiū dei

In fe
q̄o putaret dñi
dñe iesum
nō poteras
te mundū nat
et q̄ turbis dñ
am motu ex
veniret ad f
et ecce qui r
stimonū a J
ille. Quid mī
gere sem̄ rei
dum: p̄tētiā
dñi. hec ille. J
dñi iesu xpi
hūanitatē. U
dñe vt q̄d ad
Nunq̄d san
one mūdo. J
Et p̄s quid
re nō posse q̄d
bes sed virgo
re p̄mūsi s̄m
fegritate p̄p̄
agn⁹ sine ma
a in mīte
a rebeo b
le. Sextū s̄
Nā cū iesus
lūe: et cōdī
per caput xpi
fuisse spū s̄
rano Bern⁹
hāus restit
ecce testimoni
be. Nec incōg
coliba: q̄ nū
ba. Et dñs
Sūma v̄it
Quid em̄ sic
et coliba: N
nouerit. hec
glia dñi iesu
mōstrauit: q̄
spū s̄cō. et p̄
Et testimonū
spū s̄cō descend
f̄e sup eum: et
me baptisare
videtis spū s̄
h̄c est qui bap
Et p̄p̄mū s̄m
nōne. Nam d
sēp̄ eum s̄m

q̄o putaret dñs maifesta: valde q̄d hūliaris
vñe iesu nimis abscondere. s̄. Jōbem latere
nō poteras. Nōne ipse ē qui p̄ maternū vter
te mundū natū ipse mundum nar̄ cognovit
et q̄ turbis clamare nō potuit salte mātē su
am motu exultatōis edocuit. Nōne ipse ē q̄
venit ad se digito ostēdit dicit. Ecce agn̄
dit: ecce qui tollit peccā mūdī: et nō post hoc tes
timoniū a Jōbe voluit baptisari. Tremuit
ille. Quid mirū si tremuit hō: nec audet tan
gere scēm dei verticē: caput angelis adorā
dum: prātib⁹ reuerendū p̄ncipatib⁹ tremen
dū. hec ille. In isto signo ecce apparuit gl̄ia
dñi iesu xp̄i: q̄ in hoc ostēdit suā maximā
hūilitatē. Unde Ber. vbi sup̄. Baptisari vñs
dñe vt q̄d: ad q̄d opus fuit tibi bapti mātē?
Nūq̄d sano op⁹ est medicina aut mūdari
one mūdō. Unde tibi peccā: Nūq̄d a patre?
Et p̄ter quid bēs deū. In deo aut̄ peccā cade
re nō posse q̄d dubitō: an nō de m̄se: matrē ha
bes sed virgo est. Quod q̄ peccā ex ea trabe
re potuisti sine iniquitate te cōcepit et salua
fegitrate pepit. Quā maculā potest habere
agn⁹ sine maculā: magna virtus hūilitatis
et in mīlīte et in rege sed nulla cōpario. Ego
a te debeo baptisari: et tu venis ad me: hec il
le. Sextū signū appuit in flāmē prestante
Nā cū iesus a Jōbāne baptisaret ap̄ri sūt ce
li: et descēdit spūs sanct⁹ in columbe specie su
per caput xp̄i baptisati: quasi p̄stādo ip̄m
fuisse spū sancto plenū. Istud signū admi
rans Ber. dicit sic. Si fortasse mīx⁹ credis Jo
hānis testimonio: q̄ et hō est et cognat⁹ ei⁹
ecce testimoniū māt⁹ Jōbe aduenientis colū
be. Nec incōgrue ad indicādū agnū dei venit
colūba: q̄ nihil mē⁹ agno cōuenit q̄ colū
ba. Sed agn⁹ in aīalib⁹: hoc colūba in aīib⁹.
Sūma vtriq̄ in cogētia: summa māsuerudo.
Quid cū sit alienu ab oī malicia sicut agn⁹
et colūba: Nōcere q̄cquā nesciūt ledere non
nouerūt. hec ille. In isto signo ecce apparuit
gl̄ia dñi iesu xp̄i: nō solū se innocentē de
mōstrauit. verū etiā ostendit se baptisare in
spū scō ad peccōz remissionē. Unde Jōb. i.
Testimoniū p̄hibuit Jōbcs dicens: q̄ vidi
sp̄m descendēte quāsi colūbā de celo: et man
sit sup̄ eum: et ego nesciebat eū: sed qui misit
me baptisare in aqua ille mihi dixit. Sup̄ quē
videris sp̄m descendēte et manentē sup̄ eū
hic est qui baptizat in spiritu sancto. hec ibi.
Septimū signū apparuit in deo patre into
nante. Nam dñs xp̄s baptisaretur et columba
super eum staret facta est vox de celo dicens.

Hic est filius meus dilect⁹ in quo mihi com
placuit: vt dicit Alar. iij. Istud signū admittās
Bernar. dicit sic. Et ne fortuito columbam
euenisse causeris: e. ce testimoniū dei patris:
ecce de⁹ maifestatio. Intronuit dñs sup̄ aq̄s
multas. Hic est filius me⁹ dilect⁹ in quo nū
hi bene cōplacuit. Ecce vocis paternē testiō
nio dei fili⁹ approbatur. hec ille. In isto signo
apparuit gl̄ia dñi iesu xp̄i: q̄ se esse filiū vñs
genitum dei patris ostendit. Jōb. i. Vidi
mus gl̄iaz quasi vñgicē ap̄te et. Octauū
signū appuit in flumine regeneratē. Nā sta
tim vt xps fuit in iordanis flumē baptisat⁹
nō solū aqua iordanis: imo oīs aqua for
talis elemētariis flumīlis racu mundissime
carnis xp̄i habuit virtutē vt esset materia sa
cramenti baptismatis et regenerandi peccō
res in filios dei. Unde dicit Beda in homiel.
Quia xps racu sue carnis mundissime vini re
generatiuā protulit aq̄s q̄ magnū mysteriū
declarat hodie: q̄ creator omniū in iordane
purgat nostra facinora. Venit baptisari in
aquis ipsarū cōditor aquarū: vt nobis q̄ in
iniquitatib⁹ cōcepti sumus et in delictis gene
rati sue natiuitatis q̄ per aquā et sp̄m celebra
tur in sinuaret mysteriū. Dignatus ē lauari
aquis iordanis q̄ mūdus erat sordib⁹ cūcū
vt ad diluendū n̄re sordes scelerū oīm flūe
ra scificaret a quarū hīlle. In isto signo ap
puit gl̄ia dñi iesu xp̄i: q̄ se peccōz purgator ē
et aquarū p̄ditor ostendit. de hīs quatuor si
gnis dicit Eze. i. Et factū est in. iij. anno in q̄n
ra mēsis cū esset in medio captiuoz iuxta flu
uīū chobar: ap̄ri sunt celi et vidi vñsōes dei et
scēm et verbū dñi hec ibi. Per ezechielē itelli
go Jōbem baptistā: quoz vterq̄ fuit p̄p̄ba
Per captiuos itelligo indeos q̄ iā erāt capti
ui et sub Rōanoz ip̄io positi. erat igit iohā
nes in medio captiuoz: q̄ in medio indeoz.
Sed xps. iij. anno sue erat q̄nta die mēsis ia
nuarij venit ad iobez exiit in iordanis flu
mē et baptisat⁹ fuit ab eo et ap̄ri sūt celi et vi
dit vñsōes dei: q̄ sp̄m scēm in sp̄e colūbe. Et
factū est vñs dñi: q̄ p̄fina vox audita ē vt
p̄z Luc. iij. Ecce q̄ ex p̄sle Ezechiel p̄p̄ba p̄
vidit gl̄iaz dñi in hīs quatuor signis. Nonū
signū appuit in m̄sis obsecratōe. Nā cum
xps et māt ei⁹ et discipuli fuissent ad naptias
iuitati: et vini in mēsa deficeret: brā x̄go icis
piens se ostēdere matrē mīe noluit obuiare
verecūdie sp̄s obsecrando dixit xpo vinū
nō h̄it Jōb. ij. Ecce ipse iesus r̄ndit. Quid
mihi et tibi est mulier? In qua responsione

ostendit se a brā matre tm carnē hīe et hoies
verū esse: hī quā carnē et humanitatē facere
de aqua vinū vel aliud miraculū nō poterat:
qz solius dei est miracula facere: s; hoc mira-
culū facere poterat hī divinitatē et hī hāc
nihilattinebat matri. Decimū signū appa-
ruit in sacramēti pfirmatōe. Nam psciebat
nō de futuros hereticos qui nuptias adēna-
rent: iō nuptijs iteresse voluit vt mīmonij
sacm sua pntia pfirmaret. In q signo appa-
ruit glia dñi iesu xpi: qz ostēdit se lumen er-
roz oīz lustratiū: vt ps. Undecimū signū
apparuit in nature rāsmutatione. Nā aquā
in vinū mutauit: in quo signo apparuit glia
dñi nri iesu xpi: qz ostēdit se creatorē oīm res-
rum creaturū et dñm: vt clare ps. Duode-
cimū signū apparuit in fidelis uceptōe. Nā
cōuersio aque in vinū fuit: initius signoz in
quo crediderūt discipuli in xpm: vt dicit Jo. ij.
De istis qtuor signis dicit infra. Ecce duo
decis signa decoratā xpi psonā vt spherā ce-
li et solēnitatē hodiernā que fuerūt figurata
in veteri testamēto et in nouo testō. In veti
testamēto fuerūt figurata p duodecim lapi-
des pscios quos Baro gestabat in peto-
re. In nouo testō fuerūt figurata p mulierē
habentē in capite suo cordaz stellarū duode-
cim. In istis q duodeci signis apparuit glia
dñi. Iesu xpi vt dicit verbū ppositū. In qd
verbis respondet ad duas qstōes q pnt fie-
ri. Prima qstio est quāte admiratōis ē pre-
sens solēnitās. Respondet q est maxie ad
mirabilis et dūmnoz mysterioz reuelatiōe:
qz ecce glia dñi. Secda qstio quāte venera-
tionis est pns celebratō. Respondet q est
maxime vtilis et collaroz beneficiorz varia-
tione: qz apparuit. Sic g ecce glia dñi. Tria
nāqz mysteria hodierna pditur David pro-
pheta in ps. dicēs. Et dūbare sunt gēres. s.
herodes et oīs hierosolima cū illo: vt dicit euā-
gelista. Et inclinata sunt regna. s. reges p-
dētes et xpm adorātes. dedit vocē suā. s. de-
p: qz paternayox audita est. mota ē terra. s.
brā maria q est terra nra q dedit fructū suū.
hec hodie mota ē pietate qñ reficiēte vino i
nuptijs dicit xpo. Vinū nō hñt. iō cantat ec-
clesia dicit. Hodie celesti sposo iūcta ē ecclesia
Hodie in iordane xps lauit ei? crimia. hodie
currūt cū mīerib? magi ad regales nuptias
et ex aqua sacro vino letant cōiue alleluia
In istis trib? mysterijs ecce appuit glia dñi
iesu xpi. Nōne appuit ei? glia qñ reges ad
eū de longe venerūt: ad pedes ei? se posuerūt

et in recognitionē dominij in feudū: munera
obtulērūt. Nōne apparuit eius glia qñ vox
pns de celo audita fuit q ipm verū dei filius
testata est. Nōne appuit ei? glia qñ aduocē
ei? aqua obediu et in vinū se cōuertit: ergo
apparuit glia dñi iesu xpi etā.

Enica infra octa. epipha. Sermo. xx.

In his que patris
mei sunt opz me clie. Luce. ij.
Et i euāg. hodierno. scs abz.
sup hoc verbo dicit sic. Quē emz
xps dñs iesus de? et hō est nūc excelsa deitaz:
nūc infima pferit hūane fragilitatē: quasi hō-
mo seniores iterrogat: quasi de? vt docerēt
responderet: quasi dei fili? in tēplo cōmorat dei
et qñ fili? hoīs cū parētib? quo iubēt regre-
ditur. Quid emz mirū si ex hūana suscepit
minorē se patre asserit in celo: ex qua subdi-
tus erat etiā parētib? in terra. hec ille.
Sup quo xbo moueo talē questionē. Et rū
xps ex hīs que in pueritia demonstrauit: sū
mā sapientiā obseruauit: et in snevituris ar-
gumentū q in nre isomatiōis et cēplū et do-
cumentū. Forte videt alicui q nō: ppter qñqz
causas. Primo q a matre ipsa inscia et irrez-
qnsa se absentauit: cum tñ sciret eā fore talē
q nullaten? ipdaret bonū opus aut aliquid
beneplacitū ei?. Etā cum sciret eam cū sum-
mo dolore et merore afficiendā. Et quo vi-
det irreuerētē et ipie in hoc se hūisse ad eā.
Etā ceteris pueris videt dedisse exemplum
multa incōsulēt pcpitater agendi. Secdo
qz saltem vsq ad xij. annū debuit expectare
Nam hī cōem cursum pueri ante xij. annū
sic sunt sub patris prāte q etiā vota ab eis
facta nō valēt absqz pns assensu. Tercio qz
sanctiorē societate p minus sancta reliquit
qd nō est opus prudentie. Quarto qz p-
tiz irreuerētē prim ipudēt matri respondit
se videt: irreuerētē quid dēdo. Quid ē q
me qrebat? Impudētē vero qz materialē
locū tēplū et doctores ac sacerdotes illic stā-
tes videt in hīs q dei pns sunt poti? cōpura-
re q matre et ioseph et qz locū nazareth: in q
fuit natus. Quinto qz nō videt rationabī-
liter satisfacere: cōquestioni matris. s. qz ipa
inscia remāserat: qñ ipsa scia et pntiente
remanere potuisset: g irōnabiliter respōdit.
Ad istam questionē respōdeo q licet in dū-
bitatē credere teneamur xpm oīa sapienter
et pudētē egisse in quacūqz erare. Specialit
tñ sibi cōplacebat ea agere et qbus videtur

Ps. 45.
Thema xpi
127. y. 128. y.
129. y.

Enica
nobis corra-
ria. Pito ad
stru sibi for-
dendo et op-
dent nob m-
mus ea q fun-
Zerrio qz in
sapia xpi est
estmēt ibi
pma laura in
ingredi. Nā
ria. Primo
xpi sic obsec-
alioz conatu
neratōe ad ill-
cū maior ad-
videt. Terc-
Zum qz vbi p-
liter satur et
ste ciande in-
tit et reuolat
gestu puerit-
cu inscidi o-
cu expti oib?
replexu sui qz
straret euer?
sue carnis
ritas patet
tis cūde in-
andū puerit-
scruā qñ
Tep? qd qz
adsum libe-
vero ad hoc s-
cultu dicitur
aprior: ē docto-
d. scptioz. Nū-
tus ad oīa imp-
q impedimēta
sordū amicos
mici oīs dom-
valde canēdi.
hoc pūpēden-
implectēdo c-
impugnū v-
rimere neqz d-
In pēuēdo
Pito vt a doc-
humilit ac doc-
piat. Secūdo v-
indrat. s. prude-
do. Tercio vt
interrogato resp-

nobis coram huius apparentia huius apparentia ppter
tria pto qz in talibz sensum et intellectum no
stru sibi fortius capitam. Secundo qz cre
dendo est optimu et sapientissimu in his q vi
dent nob mala indecencia multo facilius credi
mus ea q sunt optime et prudetissime facta.
Tertio qz in habentibz et raria specie maior
sapia xpi est abscofa: que no pot iueniri nisi
estimant ibi maria esse abscofa. Et ista est
pma ianna inuentio in qstiois ac desiderij
inquirendi. Na in talibz est maior sapia ppter
tria. Primo ppter excessu altitudinis sapie
xpi sic abscofa. Secundo vt cu maior et diffi
cilio conatu ac cu pfundiori hilitate et ve
neratioe ad illi pseruatione inire: ac demu
cu maior admiratione et lociditate reperiat
videat. Tertio vt xps ex h mag gloriificet
Tum qz vbi pot iudicari stultior ibi trispha
liter scitur esse sapientior. Tu qz sua secreta iu
ste claudic indigne: et sola gra qm vult ape
rit et reuelat elect. Sic q in pposito ea q xps
gestit in pueritia decetissime fecit. pmo respec
tu sui. Secundo respectu matris. tertio respec
tu exple oibz dade vt py sigillatim. Primo
respectu sui: qz deuit vt sua virtute demon
straret exteri. Sui ppositione sue erat: sic q
et sue carnis veritas et sue diuinitas singula
ritas pateceret. Juxta ppositione aut sue eta
tis ostendit sua virtute ad diuinu cultu incho
and: pcurredu renedu. In ichoatoe sui ob
seruanda qtuor. scilicet. loc. societas: et mod.
Tep. qde qz debz inchoari a puero mox cu
ad vsum liberi arbitrij incipit puenire. Loc.
vero ad hoc sanctior e repluz dei soli diuino
cultui dedicatu. Societas no puero ad hoc
aptior e doctor et rector diuini cole et cer
d. scipuloz studioz. Mod. aut debz ee cau
tus ad oia impedimenta vitada et pcaueda:
q impedimenta sunt tria. scilicet. carnale piliu et co
fortiu amicor et ppinquor. Alie. vij. In
mici bois domestici ei: id e huiusmodi sunt
valde canedi. Etia spes et amor: et posaliu et
hoc puipeendo necessariu supru et auxiliu
implectedo euangelice pauprat egestate et
improperiu vt fecit xps. In sup nemine debz
timere nec desolatione parci seu amicor.
In pcurredo sunt obseruanda quattuor. scilicet.
Primo vt a doctoribz disciplinale doctrinam
humilis ac doctibilis audiat et audiendo susci
piat. Secundo vt ab eis ampliora et clarioza
inquirat. scilicet. prudent et hilitate illos interroga
do. Tertio vt verbo efficacit et prudent ad
interrogata respondeat: siue a doctoribz inter

rogetur et badius et examinadus: siue a co
cys p collatione mutua instructus. Quor
to vt i hys et in medio talu stabilis pserer
Idec qtuor xps in hoc sacro ostendit. qz inue
nerit eu in medio doctor tanq diuine sapi
entie et religionis doctis discipulu: audiente
quide illos et interrogare: sicq ad interroga
ta respondeat q mirabant oes sup puden
tia et responsio ei. In tenedo aut se firmis
et ireuocabilis in inceptis fecit qtuor. Pri
mo in nullo potuit retrahi dolore parentum
vel conqstia rone: qm maridicti. Fili qd
fecit nob sic: nibi ruder q sapiat copassio
nem aut retractione ab inceptis. Secundo
parentu affect et coquestiones admirat: di
cens. Quid e q me qrebaris et nesciebatis.
Tertio pferit diuinu obedientia hiane obe
dientie dicis. In his q patris mei sunt opor
terme esse. Quarto qz in his q dei sunt fm
deu et ppter dei reuerent parentibz obedit qz
descendens cu eis erat subdit illis. ecce pmi
respectu sui. Secundo respectu matris sapi
enter se habuit: et h tripliciter. pto vt excu
ret virtute et amore matris: qm nihil ita cer
tificat de pfectoe amoris sicut intolerabilis
dolor et amaritudo de absentia amati. Ipsa
etia sollicita in qstio amati dilecti vehemen
tiam amoris demonstrat. Et anti. iij. Surga et
circuibz ciuitate: quera que diligit aia mea.
Secundo vt temeraret se idubitant cofide
re de ea in oi casu. Na sciebat q mat sua ex
tali absentatioe in nullo penit deficeret nec
peccaret: ito fiducialit ipa in seia se absentia
uit. Tertio vt euidet demonstraret q inter
eos nulla carnalis aut viciosa amicitia erat
Na ipa mat erat spualissima et ab oi erga fi
liuz amore carnali elogetissima. nec ista ab
sentario fuit culpabilis: q non se absentiauit
tanq a matre fugiens: aut ad locu secularem
vel irreligiosum iens: aut cu in doct et vanis
causa ludendi: lasciuiedi: euagadi remanens: si
poti in templo dei ad qd cu paritibz venerat
ppter diuinu cultuz pseras. Et istud fuit in
exemplu nfi q in pueritia debem addiscere
stare in templo ad deitada vicia et sequedas
virtutes. et h est tertiu ppter qd xps se absen
tauit. Ad pmi argumentu dico q in
hoc voluit dare nobis exemplu vt cuiem co
silia amicor carnaliu: et vt doctor spualiu
inquirat: qz in templo dei peti coiliu ab ipso
deo sup agendis p deuotas ofones. Etiam
circa precepta et consilia dei nobis tradita debe
mus esse certi et sup illis no est aliud consiliu

inquirendū quasi sint dubia licet ipsoz expli-
cita intelligentia a doctoribz spūalibz extigat.
et hec oīa xpus docuit in pfato exēplo. ideo
nullā irreuerentiā ostēdit. Ad secū dū dico qd
ter de iure cōi debeat expectari ann? qruisde
cim? quo ad vota immobilis pfectionis. nō
tū quo ad quāsdā inchoatōes diuini cultus
Neqz etiā vbi animi pfectiō et discretiōe sup
plēte eratē ducit qd lege spūscī puara. sic iō
homines baptista ad huc puer petijē desertū.
rōe pfecti et irreuocabili obseruādi euāge-
licū itatū. licet aut paf possit infringere votū
filiū qd ad cōiectū familiārē et disciplinālē euz
comō tū votū adēndi itatū regularē suo tpe
nisi rāa leuitas et indiscretio appareat i co
qz votū ei? deberet haberi p inualido. Und
licet possit impedire voti executionē ad tps:
nō tū illō infringere. Ad tertiu dico qd quia
societas hūginis forat sanior et sanctior qd do
ctoz. tū nō erat euīdēs ceteris saltē qd fo-
cietatē filiū qd facili puenit ex naturali et car-
nali aspectu. Etiā nō sociatū se illis ad cōi-
yendū h solū ad audiendū et disciplinālē cō-
ferendū vt satis piz. Ad qrtū dico qd p ea q
patris sūitelligit pncipalit spūalē cultū pa-
tris qd in tēplo illo sensibili et cōmuni? eē vi-
debat tūc pps qd alibi cōhabitādo cū ppria
matre qmūcūqz scia. Ad qntū dico qd ad
oīa oprime tūdit qd totū qd fecit et modus
agēdi fuit ad gloriā pfa. Et ipa nō debebat
esse nescia huius facti. Tamen p declaratio-
ne pono quatuor flores.

Primus flos est iste. Pu-
er iste bndict? fm et nā natiuitatē ē fili? pns
fm diuinitatē. piz exēplo nature et misterio.
Pns exēplo nature. nā fm naturā tria exi-
gunt ad h vt aliqd sit ver? fili? aliquid. Pns
q ab eo egrediat? et sic arbor nō dī fili? hoīs
qz ab eo nō pcedit nec egredit? sed salomon
dī fili? dauid qz ab ei? vtero egressus ē. Vñ
ij. Reg. vij. dī. Qui egredietur de vtero tuo
ipē edificabit mibi domū. Secūdo qd in na-
tura ei assimilēt? et sic pulx vel vermis qz nō
egrediat? et generet? ex boie nō tū dī fili? ho-
mīnē? qd nō assimilāt ei in natura euz nō sit
hō? sī serb dī fili? ade qz ad imaginē et simili-
tudinē ei? generat? vñ. Gen. v. dī. Adā ge-
nuit filiū ad imaginē et similitudinē suā vo-
cavitqz nōm ei? serb. Tercio qd faciat et ope-
retur similia qrenus et pat. Et sic fili? berla-
bee vxoris vñe ethei generatus a dauid ex
adulterio nō dī fili? berlahee nec copuratur

inf filios dauid cū mox fuerit mortu? et opa
nō fecerit similia his. q fecit pat. Sz salomō
in opatiōe tēpli similia dauid dī fili? dauid
pmogenit? et vnigenit? maris. Prouer. iij.
dī sic Ego fili? fui patris mei tenellus et vni-
genit? corā marre mea. Super q verbo dicte
dicō. Nam et ego fui vnigenit? corā marre
mea. Quare vnigenitū se noīat quē fratrem
vterinū pcessitē scriptura testat? nisi qz ille
mox nat? sine noīe qm nūqz esset et vira extes-
sit. hec ille. Ista conditio nō requirit de filia-
tione naturali sī solū morali. Ista tres cōdi-
tiones habuit i se puer iste bndict? respectu
dei patris. Nam pmo a deo pte est genit? et
egressus. Exēplū. sicut splēdor exiit a sole: ita
ille puer bndict? est genit? et egressus a deo
patre. ps. In splendoribz scōz ex vtero an-
te luciferū genuit te. Et iterū. A summo celo
egressio eius. i. a deo patre. Secūdo assimi-
latur nature dei patris. Exēplū. sicut flumē
est eiusdē nature euz fonte a quo etiā sic iste
puer est eiusdē nature cū patre a quo pcedit
Sapie. vij. Candor ē em lucis etne et specu-
lum sine macula et imago bonitātis illi. Tercio
est similitudo pī in cōditiōibz et pprietatibz
et similes effect? pgr. it. qd ps. Si attēdam?
pprietates et pdrōes dei pīa q sūt qmōz.
in qb? iste puer assimilāt pī. Pua vñ? est
qz potest creare et de nihilo aliqd pducere.
Gen. i. In pncipio creauit de? celū et terrā.
Et ad Heb. iij. Qui oīa creauit de? est. Sed
iste puer bndict? oīa creauit. Job i. In pnci-
pio erat hūi et verbū erat apd deū et. Pua
p ipm facta sūt et sine ipso factū ē nihil. Ido
doctores theologi cōiter pcedūt istā pposi-
tione. Adā? isti? pueri formauit celos: et
monstrato xpo. Secūda vñ? ē qz pōt vni-
uersum sustinere. pars qz de? pat? gubernat
sustinet et pōderat vniuersum orbē. Esa. xl.
Quis mensus ē pugillo aqz? et celos palmo
pōderauit? Quis appendit tribz digiti mōle
terre et librauit mōres in pōdere: et colles in
statera? Sz iste puer benedict? gubernat et
sustinet vniuersum orbē. Esa. xl. Sicut pasto et
gregē suuz pascet in brachio suo cōgregabit
agnos et in sinu suo leuabit: seras ipe porci-
bit. Quis dat lapso hēntē et his q nō sūt for-
titudinē et robur multiplicat? hībi. Et dicūt
ad istam de isto puero bndictō. Und cantat
ecclesia dicēs. Salue sancta parens enixa pu-
erpera regē q celus terramqz regit in secula
seculoz. Tercio virtus dei patris est qz pōt
totū mu. dā occupare tūc dīnā. Ipeffer. xij.

Enica
Dne rex omni
potens et no
i. Sed iste p
ta ps. Glo
Dia subieci
dicit. Ecce dñ
um et dñab
monētū stat
inscruit in
bit in specu
Quarta vñ?
re pñā. Adā
nisi solas dñ
Esa. clix. Ego
per me et per
ergo iste puer
ditiones et
egressus a pat
evident qd est
Ista vñ? dñ
dis olim de la
sime dieb? isti
delusio nā q
bicas. Pmo d
cū sit splēdor
dor a sole
tris dicit. Et
Tercio qd
fecit et secula
nat et pnat
sue. Iste p
dño et vniuers
vniuersoz. Sz
cens. Purgan
do pī mīseric
dicit? figurat
sicut a dñ fau
tione diuina: s
ne Adāria op
tratis de terra
et benedict? e
la incarnatiō
plasmatus: s
mo totus sim
cur a dñ in
sapiētia sine
necitōe in sa
entia sine hūi
biat. Adāria
bit lūteras scē
vniuersū form
uclato mōiē
a dñ fuit capū

Dñe rex omnipotens in ditione tua cūcta sūt
posita ⁊ nō est q̄ tue possit resistere volūtas.
Sed iste puer bñdicit⁹ habz sibi oīa subie-
cta. ps. Gloria ⁊ honore coronasti eum ⁊ c.
Dñs subiecit sibi pedib⁹ ei⁹ ⁊ c. Et Esa. xl.
dicit. Ecce dñs in fortitudine veniet ⁊ brachi-
um ei⁹ dñificabit. Venies q̄ si stilla stultie ⁊ q̄ si
momentū stateret reputare sunt. Et. li. Quis
suscitavit iustū ⁊ vocavit eū yr sequef se. da-
bit in aspectu ei⁹ gentes ⁊ reges obtinebit.
Quarta vīr⁹ dei patris est q̄ pōt dimitte-
re pēā. Adar. ii. Quis pōt remittere pēā
nisi solus de⁹. Sed iste puer bñdicit⁹ idē pōt
Esa. xliij. Ego sum q̄ deleo iniquitates tuas p-
pter me ⁊ pēā tuorū nō recordabor. Quia
ergo iste puer bñdicit⁹ habz has q̄tuor con-
ditiones ⁊ hūitates patris vt dicit⁹ est: ⁊ est
egressus a patre ⁊ ad ei⁹ imaginē. Delinquitur
evident q̄ est fili⁹ dei p̄f. s. dñm. p̄ illud
Heb. i. vbi dñs sic. Multipharie mltiq; mo-
dis olim de⁹ loq̄s patrib⁹ in p̄phetis. nouis
sime dieb⁹ istis locut⁹ est nob in filio. Ecce
delusio nra quā pbat p sex p̄prietates iam
dixas. Pr̄o q̄ sit egressus a p̄e dicit. Qui
cū sit splendor gl̄ie. nā exit a patre sicut splen-
dor a sole. Secūdo q̄ sit ad imaginē dei pa-
tris dicit. Et figura. i. imago substantie eius.
Tertio q̄ oīa creauit ⁊ fecit dicit. per quem
fecit ⁊ secula. Quarto q̄ oīa sustinet guber-
nat ⁊ p̄stat dicit. Portas oīa verbo virtutū
sue. i. seipso ⁊ virtute dei p̄f. s. Quinto q̄ est
dñs vniuersorū dicit. Quē cōstituit herede
vniuersorū. Sexto q̄ pōt dimittere pēā di-
cens. Purgationē pēā faciens. g. Secun-
do p̄z misterio figure. Nam iste puer benes-
dicit⁹ figurat per adā p̄mū hoīez. Quonā
sicut adā fuit formatus de terra virgine opera-
tione diuina; sic iste puer benedicit⁹ de virgi-
ne Maria operatione sp̄s sancti. Sicut adā
traxit de terra corp⁹ inuacuatur: sic iste pu-
er benedicit⁹ dei patris verbū est sine macu-
la incarnatū. Sicut adā fuit p̄fectus homo
plasmatus: sic iste puer benedicit⁹ verus ho-
mo totus simul in virgine est format⁹. Si-
cut adā in sua plasmatione fuit perfectus
sapiētia sine studio ⁊ labore: sic puer iste be-
nedictus in sua conceptōe fuit plenus sapi-
entia sine humano doctore. Unde Job. vii.
dicit. Adirabant inde dicentes. quomodo
hic litteras scit cui non didicerit. Sicut adā
dormiēte formata est eua: sic isto puero be-
nedicto moriēte formabitur ecclesia. Sicut
adam fuit caput eue: sic puer iste benedicit⁹

est caput ecclesie. Sicut adam nō habuit pa-
trem in terris s̄ immediate traxit esse a deo
qui est in celis: sic puer iste benedicit⁹ non ha-
bet patrē in terris sed deū in celis. Patet er-
go q̄ ille puer benedicit⁹ est filius dei patris
Confirmat per illud Mat. xvi. vbi dicitur
q̄ petrus interrogat⁹ a xpo. Quē dicit⁹ ho-
mines esse filiū hominis: ⁊ ceteris dicentibus
Alij iohannē baptistam: alij helyan: alij ve-
ro hieremiam: aut vñū ex p̄phetis. Respon-
dens petrus ait. Tu es xpus filius dei viui.
hec ibi. Ideo dicit ps. ij. Dñs dixit ad me fi-
lius me⁹ es tu ego hodie genui te. D

¶ Secundus flos ē iste. ¶ Pu-

er iste benedicit⁹ est vere nature humanalis
rōne natiuitatis temporalis. p̄z exemplo
nature ⁊ misterio figure. Scdm em̄ naturā
illa creatura est humane nature que concipi-
tur ab hoīe muliere: nascit de muliere ⁊ fa-
cit illa que cōmunit sunt humane nature: s̄
iste puer benedicit⁹ est conceptus a muliere
Luc. i. Ecce concipies in vtero ⁊ paries fili-
um ⁊ vocabis nomen ei⁹ iesum. Etiam est
de muliere natus. Gal. iij. Adsit deus fili-
um suū natum de muliere factū sub lege. In-
super est alius lacte matris. Unde cantat
ecclesia. Nesciens mater virgo virum pepes-
cit sine dolore saluatorē seculorū: ipm regē
angelorū sola virgo lacrabarybere d celo ple-
no. Namq; ei⁹ māt fuit beata virgo Maria
Mat. i. Liber generatōis iesu xpi ⁊ c. Et
sequit infra. Jacob autē genuit ioseph virū
Marie de qua nat⁹ est iesus q̄ vocat⁹ xpus.
Quomodo autē hoc factū sit dñs ibidē. Cum
esset desponsata māt iesu maria ioseph an-
te q̄ cōuenirēt inuēta est in vtero habēs de
sp̄s scto. Cū dñs ille puer fili⁹ hoīs. i. brē virgi-
nis q̄ de sua carne fecit vestē imperialē filio
dei. Exēplū. sicut de sanguine cōchili p̄ficio la-
na intincta fiebat purpura impatorū: sic ḡfa
⁊ spiramie sp̄s sancti brā virgo fuit dorata
vt ex ei⁹ carne fieret filio dei purpura. Per
lanā em̄ intelligim⁹ beatā mariā q̄ fuit mun-
da: q̄ pudore clarissima. Per cōchiliū sp̄s
sancti: q̄ ex eo oriunt in nob hūitēs. sic ex cō-
chilio margarite ⁊ lapides p̄ciosi. Per cōchi-
lij sanguine sp̄s sancti ḡte infusione ⁊ amorē
istū p̄fectū amorē p̄e alijs fuit beata virgo
digna recipere vt indueret dei patris filium
sua carne. Unde Augustinus in sermone
de trinitate dicit sic. Beata nempe virgo
Maria lana mundissima fuit et virginitate

Unica infra octa. epyphanie Sermo XX

clarissima que sola digna esset in se filij dei recipere dignitate sicut lana cochilij sanguis ne intincta ut ex eade fieret purpura imperia li tatumodo maiestati digna. h. ille. Secundo p. idem misterio figure. Na figurat p. salomone. sicut enim Salomō fuit sapiēssim⁹ sic ille puer bñdicit⁹ est sapia dei patris. An. i. Lox. rñth. i. dñ. Xpm dico dei virtutē et dei sapiētiā. Sicut salomō edificauit tēplū terrestrē: sic iste puer bñdicit⁹ tēplū celeste. Sicut reges desiderabāt videre faciē salomonis: sic multi reges et pphete voluerūt videre faciē xpi. Luc. x. Sicut salomō fuit rex pacificus: sic in ortu hui⁹ pueri erat pax in vniuerso orbe: idō angeli cātauerūt dicētes. Gloria in altissimis deo et in terra pax hoib⁹. Sed ecce plusq. salomō.

Tertius flos est iste. Puer

bñdicit⁹ fm vtrāq. gñationē est adept⁹ regalem dñationē. Pro q. sciendū q. regnū accipitur nouē modis. Prio p. titulo creatōnis seu vniuersalis gubernatoris. ps. Regnū tuum regnū oīs seculorū et dñatio tua in oīs generatōe et gñationē. Secūdo p. statu ppetue glificatōis. ij. Zbi. iij. Liberauit me dñs ab oī ope malo: et saluū faciet in regnū suū celeste. Tertio p. apparētia magnifice maiestati. Albarb. xvi. Nō gustabit moriē donec videbunt filij hoīs venientē in regnū suū. Quarto p. vniuersali regimine spūalis potestatis. Lox. xv. Cū tradiderit deo et p. rē. Et seq. tur. Cū euacuauerit oēs pncipatū et prātē et virtutē oportet aut illū regnare donec ponat inimicos suos sub pedib⁹ suis. Qd exponēs Aug. i. de tri. c. x. dñ. sic. Quia oēs iustos in qb⁹ nūc regnat ex fide viuētib⁹ mediator dei et hoīs hō xps iesus pducitur est ad patrē videndū. quā vīsiōe dñi aplūs facie ad faciē Luc. reuelabit⁹ patē a filio: cum euacuauerit oēm pncipatū et prātē et dñitē ita ut necessaria h. sic dispēsatio filij iudiciū p. angelicos pncipat⁹. h. ille. Quito p. spūali regimie ecclesiastice prātis. Apoc. v. Fecisti nos deo nro regnū et sacerdotes et regnabim⁹ sup. terram. Sexto p. dñitē interne bonitatis. Albarb. xij. Si in digito dei eicio demonia: pfecto puenit i vos regnū dei. Septio p. viciosa p. tinuatione prauitatis. Rom. vi. Nō regnet i vestro mortali corpore p. tē. Octauo p. pgregatōne oīs pscitōz. Albarb. viij. Filij aut regni ei⁹ cūc in tenebras exteriores. P. lūis q. tuor modis puer iste bñdicit⁹ ē rex fm diuinitatē et

Nono accipit regnū p. vero et iusto titulo regie maiestati. ps. Da imperiū tuū puero tuo. Et h. modo puer ille bñdicit⁹ ē rex fm diuinitatē: qm bñ virgo et māt fuit de gñe regali. An cātat ecclesia. Regali ex p. genie maria exorta refulgerat. Et marie de gñe regali dauid. idō cātat ecclesia. Natiuitas glisose x. gnis marie ex semie abrahe orta de tribu iuda clara ex stirpe dauid. Ex plū. Rex erat iheri. xxvij. q. nulla mulier q. ēēt heres p. f. sui p. ceret virū nisi de tribu sua: ex h. sc. ne possesio hereditaria tēneret ad alienos. h. bñ x. go maria fuit vnica p. f. suo iachim et heres q. fuit desponsata ioseph: q. erat de eadē tribu. Ioseph autē erat de genere et tribu dauid. Luc. i. Adissus ē angel⁹ gabriel a deo i ciuitatē galilee cui nomē nazareth ad h. g. nē tēpō sara viro cui nomē erat ioseph de domo dauid. Et Albarb. ij. Ioseph fili dauid noli timere accipe mariā coniuge tuā: q. etiā brā x. go erat de domo dauid: sed dauid fuit rex q. iste puer bñdicit⁹ fm gñationē tēporale fuit de genere regali. ad h. sunt octo testes. Prim⁹ est Esaias. ix. c. dices. Sup. solij dauid i sup. regnū ei⁹ sedebit. Secūda ē Adicheas. v. c. Ex te em⁹ erit dux q. regat popl⁹ meū iust. Tertius est Zach. ix. c. Iubila filia hierl⁹ ecce rex tu⁹ venit. Quart⁹ ē Dauid i ps. dices. De iudiciū tuū regi dauid i iusticiā tuā filio regi. Et seq. tur. Descēder sic plūia i vell⁹ tē. Quint⁹ est iobes Apoc. xix. Habēs i vestimēto t. in se more suo scriptū. Rex regū et dñs dñantiū. sup. q. dicit glo. p. q. xps fuit ver⁹ rex fm humanitatē: q. p. vestimētū itelligit ei⁹ hūanitatē. p. femur ei⁹ p. pagario ab antiq. patrib⁹ fm carnē habebat aut i hūanitate et i sua p. paratōe septū. Rex regū. h. ibi. Sext⁹ ē reificatio magorū dicētū. Ubi est q. nar⁹ ē rex iudeorū. Albarb. ij. Septim⁹ est chananea dicens Albarb. xv. Jesu fili dauid misere mei. Octau⁹ ē cōgregatio iudeorū dicētū. Bñ dicit⁹ q. venit i noie dñi rex israel. Job. xij. Quā ita fuerit declarat scūs Th. ij. p. q. x. art. iij. ad secūdū dicēdu q. narbā et melchisedech tēporib⁹ de vna eademq. vxore esca noie singulos filios pcreauerunt: q. narbā q. p. salomōne descedit vxorē eā p. p. separ. et relicto filio vno noie iacob refunc⁹ ē. post hui⁹ obitū qm lex viduā aliq. viro nō verat nubere melchiz. q. p. narbā gen⁹ dicit cū ēēt ex eadē tribu h. nō ex eodē gñe relicta narbā accepit vxorē ex q. i tpe suscepit filiū noie hely. et sic ex dñlo p. f. gñe iacob et hely efficiū f. f. s.

utrumque quorum alter scilicet iacob fratris sui hely
sine liberis defuncti ex mādaro legi accipiens
vixit genuit ioseph. Natura quod dicitur gñis filii
sui: sicut in hoc legis pceptū hely efficit filii: idō
Abathe dicit. Jacob genuit ioseph quia da
mascen dicitur quod brā hōgo Adaria artinebat
ioseph sicut illa originē q̄ pat̄ ei dicit hely: q̄ di
cit ea descendisse ex melchi. Tāme credēdū ē
q̄ ex salomone originē duxerit sicut aliquem
modū p̄ illos p̄fēs q̄s enūerat mathe q̄ car
nale xpi gñationē dī enarrare p̄ferti cū am
brofio dicit xps de semie ieconie descendisse. s.
Tho. Natha ar vt hī. i. Paralip. iij. Fuit vte
rin salomōis. Ponit em̄ ibi tertiū inf̄ q̄ctu
or filios dauid de bersabee quorū q̄r̄ ē salo
mon. Si autē dicit q̄ illd ē p̄ra illd qd̄ poni
tur Michē. iij. vbi dī de ieconia. Scribe virū
istū sterile. nec enī erit de semie ei vīr q̄ sede
at sup̄ solū dauid. Rñder Ambrosio super
Lucā q̄ nō negat ex semie ieconie posteros
nascituros: t̄ idō de semie ei xps. Nec est q̄
illd qd̄ dī Etia. it. Sup̄ solū dauid sedebit q̄
nō seclari honore regnabit. Ipe em̄ dixit. re
gnū meū nō ē d̄ hī mūdo. Et iste ē q̄r̄ modū
accipedi regnū. s. p̄ titulo regal dignitatē ci
uilit̄ relato ad iura reddēda. s. vt mali coerce
ant̄ t̄ boni dēte inf̄ malos viuāt. vt hī. xxiij.
q. v. c. Nō frustra. t. q. iij. c. Qui peccat are si
nē. t. c. Iker. t. h̄ modo xpus nō fuit rex. put
declarat bñs Augu. li. xxiij. s. faulū. hī. c. di
cēs de tribū filiis iude t̄ thamar hytōriā tro
pice expōnēdo: sic inf̄ thamar nū iude intel
ligitur plebs iudeorū cū de tribu iuda reges
tāq̄ mariti debebāt. Adherito nomē ei amā
ritudo it̄p̄p̄at. ipa em̄ dñs sellis poculū mi
nūstrant. Duo autē gñā p̄ncipiū qui nō recte
operat̄ i plebe illa vni eorū q̄ oderāt alterū
eorū q̄ nō pderāt significānt i duobū filiis iu
de quorū vn̄ erat malignū vel sen̄ are de iural
ter i terrā fudebat semine daret fecūditatē
thamar. Et seq̄. de. i. m̄ occidit ambos vbi fi
gurat dēū abstulisse regnū talibū hoibū. Ter
tiū hō filiū iude q̄ mulieri illi nō ligit agnat
rps ex q̄ reges plebi iudeorū ceperūt de tribu
iuda nō fieri. t̄ idō qd̄ erat filiū iude sicut mā
ritū thamar nō accipiebat: q̄ erat eadē tri
bus iuda sicut i p̄p̄lo iude nemo regnabat. Vñ
t̄ nomē ei sella dūm illū it̄p̄p̄at. Nō p̄nēt
sane ad hāc significatōē vīr iusti t̄ scitū q̄ h̄
illo tpe fuerit: ad nouū tñ p̄nēt testamētū
cui p̄phetādo scient̄ oīles erāt q̄lis dauid fu
it. Et sane tpe q̄ iam iudea ceperat reges ex
tribū iuda nō h̄re nō ē cōputādos herodes

maior i regibū eiū tāq̄ maritū thamar. Erat
ei alienigena nec ei sacramento illo misticevi
ctionis tāq̄ iugali federe coherebat: sicut tāq̄
extraneū dñabat: quā p̄atē a romanis t̄ a
cesare acceperat. Illo ḡ tpe q̄ iam de tribu iu
da regnū defecerat veniēdū erat xpo vero sal
uatori n̄ro q̄ nō obesset sed p̄desset. Sic em̄
fuerat p̄phetatū. Nō deficiet p̄nceps ex iuda
neq̄ dux de femore ei: donec veniat cui repo
sitiū ē t̄ ipe erit expectatio gētū. Jam illo tē
pore om̄e magisteriū iudeorū t̄ mistica vñ
ctio vacabāt. Huius itaq̄ veniētis ad oues q̄
perierāt domū isrl figuram gessit ipe iudas
cū iret ad condēdas oues i thāmas qd̄ int̄
p̄rat deficiēs. Itā em̄ defecerat p̄nceps ex iu
da t̄ oē magisteriū t̄ vñctio iudeorū. s. ille. f.

Quartus hos est iste. Puer
bñdicit nō solū ē honorādū p̄p̄ additionē p̄
phetale veruetā p̄p̄ dignitatē sacerdotale.
p̄p̄ duos testes. Primū ē scūs Tho. iij. pre
q. xxi. arti. i. in respō. dices q̄ xps specialit̄
duorū antiquorū patrū filiū ēē dī. s. abrahā t̄
dauid. Cui ē multiplex rō. P̄ia qd̄ q̄ ad
hos specialit̄ p̄missio facta est. Dicitū est em̄
abrahā Gen. xxiij. Bñdicit̄ i semie tuo oēs
gētes terre. Qd̄ ap̄s de xpo expōnit dices
Gal. iij. Abrahā dicitē sūt p̄missiōes t̄ semi
ni ei. Nō dīc t̄ semini bñdicit̄ q̄ i mltis sicut q̄ i
vno: t̄ semini tuo q̄ ē xps. Ad dauid autē di
ctū est. De fructu vñctis tui ponā sup̄ sedē tu
am. Vñ t̄ populi iudeorū xps vt regē hono
rifice suscipiētes dicebāt. Bñā filio dauid
t̄. Adact. xxi. Secūda rō ē q̄ xps futurus
erat rex p̄p̄ba t̄ sacerdos. Abrahā autē sacer
dos fuit. vt p̄z ex h̄ q̄ dñs dīc ad eū Gen.
xy. Sume tibi vaccā triēnē t̄. Fuit etiā p̄
pheta sicut qd̄ Gen. xy. Propheta ē t̄ ora
bit p̄ te. Dauid autē rex fuit t̄ p̄p̄ba. Tertia
rō est q̄ i abrahā p̄io icepit circūcisio: i da
uid autē manifesta ē dei electio. sicut illd qd̄ dī
i. Reg. xxiij. Quē fuit sibi dñs vīrū iux̄ cor su
um. idō vtriusq̄ filiū xps dī specialissime vt
oīdāt ēē in salutē circūcisioni t̄ electōi gen
tū. s. Tho. Secūda ē Breg. nazāren dices
Nuru sup̄no p̄tigit vt regū gen̄ sacerdotali
stirpi iūgeret: vt xpus q̄ rex ē t̄ sacerdos ab
vtriusq̄ nasceret sicut carnē. Vñ t̄ aaron q̄ p̄
mus fuit sacerdos sicut legē duxit ex tribu iu
de iugē helisabeth filiā aminadab. Sic ḡ
ponit fieri vt pat̄ helisabeth aliqua v̄rorem
habuerit de stirpe dauid. rōne cui brā hōgo
maria q̄ fuit de stirpe dauid esset helisabeth.

co iunata: vel poti⁹ e⁹ conuerso q⁹ pat⁹ bre⁹ marie
de stirpe dauid existeret xpo⁹ habuerit de stir
pe aaron. Et q⁹ fili⁹ mag⁹ tenet diligere pa
tre⁹ q⁹ matre⁹. Ratio e⁹ vt dic⁹ scilicet L⁹ ho. xxi.
q. xvi. arti. x. Qm⁹ amant⁹ pat⁹ e⁹ mat⁹ vt p⁹nci
pia q⁹da p⁹ncipalis originis. Pat⁹ aut⁹ excellē
tiorē rōnē p⁹ncipij h⁹z q⁹ mat⁹. q⁹ pat⁹ est p⁹nci
piū p⁹ modū agens: mat⁹ aut⁹ mag⁹ p⁹ modū
patientē e⁹ materie. iō p⁹ se loquēdo pat⁹ e⁹ mag⁹
diligēd⁹ q⁹ mat⁹. imo mag⁹ e⁹ diligēdus de⁹ q⁹
pat⁹ e⁹ mat⁹ rōe ordinis charitat⁹: iō dic⁹ puer
iste b⁹ndict⁹. In h⁹z q⁹ p⁹ris mei sunt oportet
me eē. Vbi soluit⁹ due q⁹stiones. P⁹ria q⁹stio
est. In q⁹b⁹ actib⁹ diligēt⁹ expedit inludare.
R⁹ndeō q⁹ i⁹ h⁹z q⁹ p⁹ris mei sūt. Secūda q⁹
stio ē. In q⁹b⁹ munerib⁹ finalit⁹ p⁹rigit spera
re. R⁹ndeō q⁹ me eē. s. cū p⁹re meo. Iste q⁹stio
nes pat⁹ i⁹ euāgelio. Pro cui⁹ respōsione t⁹
expōsitorē sciēdū q⁹ q⁹libz xpian⁹ ē xps ab in
tione baptis⁹mag⁹: t⁹ h⁹z pat⁹ i⁹ cel⁹ q⁹ ad aiām
t⁹ mat⁹ i⁹ terris q⁹ ad corp⁹. Vbi sicut xps tra
xit a p⁹re celesti diuinitatē t⁹ a m⁹re hūanitatē
sic q⁹libz xpian⁹ aiaz h⁹z a deo t⁹ carnē a terra
Lūc xps ē aīoz duodecim q⁹libz xpian⁹ cre
dit duodec⁹ articulos fidei. vt p⁹ articulu⁹ i⁹rel
ligam⁹ aīu⁹ iō q⁹libz xpian⁹ h⁹z erat⁹ aīos
duodec⁹: q⁹si credit⁹ mēre duodec⁹ articulos: p⁹
h⁹erit⁹ i⁹ m⁹re terrestrē q⁹ xpian⁹ aīcedit⁹ p⁹replatio
ne deuorōe t⁹ scit⁹ meditatōe i⁹ celestē h⁹erit⁹.
Lūc aut⁹ h⁹ debeat⁹ facē q⁹libz die t⁹ frequē: n⁹
gnant⁹ i⁹ festiuis solemnitatib⁹: t⁹ sic p⁹repla
ri celestia t⁹ mētalit⁹ habitare i⁹ m⁹re choros an
geloz n⁹for doctoz. Angeli em⁹ sunt docto
res n⁹ri t⁹ post tridū ierarchiarū āgeloz cō
tēplariōis iuenit⁹ i⁹ medio senioz. s. p⁹ris filijz
spūssci q⁹ sūt senes. rōe e⁹st⁹ i⁹rat⁹. Et sic eos in
terrogare orādo t⁹ audire p⁹replādo. Per
parēres n⁹ros itelligim⁹ oīa rēporalia t⁹ am
cos n⁹ros terrenos. Iste em⁹ nos i⁹crepāt t⁹ in
quirūt q⁹ i⁹ p⁹replatiōe celestīū t⁹ bonis op
rib⁹ nos i⁹pediūt: t⁹ ad terrena nos trahūt de
bem⁹ eos repellere asserētes q⁹ i⁹ h⁹z q⁹ sūt pa
tris. i. in diuinis oportet nos eē. Post illā cō
tēplatiōē debem⁹ dēscēdere ad vitā actiua p⁹
necessarijs t⁹ ab ista pueniem⁹ ad p⁹replatio
nem celestem. Amen.

Unica pma post oct. epiphanie Sermo
xii. de nuptijs t⁹ matrimonio.

Hoc fecit in iū signo
nū ielus t⁹ manifestauit glīam
suā. Job. ij. t⁹ i⁹ euāgelio hodie
no. Legit⁹ i⁹ libro de infantia saluatoris q⁹

xps i⁹ sua pueritia mīta miracula fecit. Su
per q⁹ moueo talē q⁹stionē. **Q**uārum iesu
xpi hoc fuerit miraculū p⁹mū quo i⁹ nuptijs
aquā mutauit i⁹ vinū. Ad hanc q⁹stionē
r⁹ndent duo doctores ecclē. Prim⁹ est Jo
hānes crisostom⁹ sup⁹ Job. dicēs ex xpo iōs
hānnis baptiste dicentis. Et manifestet⁹ i⁹
isrl⁹ p⁹pterea veni ego i⁹ aqua baptisās. Albo
nifestū est q⁹ illa signa q⁹ q⁹da dicūt i⁹ pueri
tia a xpo facta mēdacta t⁹ fictiōnes sunt. Si
em⁹ a p⁹ma etate xps miracula fecisset: neq⁹
neq⁹ iobes eū ignoraasset neq⁹ reliq⁹ multitu
do indiguisset mag⁹ro ad manifestādū eum
Adaxime xpo tūc signa necesse erat ipz facē
q⁹si discipuli iam p⁹gregari erāt deuoti t⁹ attē
dentes h⁹z q⁹ fiebat. Vbi subdit. t⁹ credidit
i⁹ eū discipuli ei⁹. Nō q⁹ tūc p⁹mū credidit
runt⁹ q⁹ tūc diligēt⁹ t⁹ p⁹fecti⁹ crediderunt.
hec ille. Secūdus ē scilicet L⁹ ho. iij. p⁹re q. xliij
arti. iij. i⁹ respō. dicēs. Q⁹ miracula facta sūt
a xpo p⁹ p⁹firmationē doctrine eius t⁹ ad
ostēdendā hūit⁹ diuinā i⁹ ipō: t⁹ iō p⁹mū ad
p⁹mū nō debuit ante miracula facere q⁹ do
cere inciperet. Nō aut⁹ debuit incipere docere
ante p⁹fectā etatē. Quāru aut⁹ ad secūduz sic
debuit p⁹ miracula diuinitatē ostēdere vt cre
deret⁹ veritas hūanitat⁹. Et iō sic dic⁹ Criso
stom⁹ sup⁹ Job. Decent⁹ nō incipit signa fa
cere ex p⁹ma etate. Existimasset em⁹ tanta fi
am eē incarnatiōē t⁹ ante xps oportuū cru
ci em⁹ tradidissent. hec L⁹ thomas. Pono ra
men quattuor flores. B

Quāru⁹ flos est iste. Hoc fe
cit in iū signoz scz nuptiarū sacramentaliū.
i⁹ q⁹b⁹ hūanū gen⁹ multiplicat⁹. p⁹z p⁹ duos re
stes. Prim⁹ est mag⁹ sentē. lib. iij. dist. xvi.
ca. v. dicēs. Fūerūt aut⁹ nonnulli heretici nup
tias detestātēs: q⁹ a rriani appellati sūt. Iij
nuptias oīno dānāt ac parēs fornicariōib⁹
alijsq⁹ corruptiōib⁹ faciūt. nec recipiūt i⁹ suoz
nūero matrimonio vrentē marē vel femina.
Q⁹ aut⁹ res bona sit p⁹ugiū nō modo ex eo p
barat q⁹ dñs legi⁹ cōiūgiū instituisse i⁹ p⁹i
mos parentēs: s. etiā q⁹ i⁹ chana galilee nup
tjis interfuit xps easq⁹ miraculo cōmēda
uit aq⁹ i⁹ vinū pueris. B ille. Secūd⁹ restis est
p⁹aliū gangrense q⁹ p⁹ra heresim manicheo
rū q⁹ p⁹ugiū detestabāt. vt h⁹ i⁹ canone di. xxx.
dicat⁹ sic. Si qua mulier detestato viro dīcede
re voluerit soluto vinculo p⁹ugali nuptias cō
dēnando anathema sit. Itē ibidē dic⁹ sic. Si
q⁹ vel hūmilitatē vel p⁹ncipiā p⁹scit⁹ i⁹ p⁹ugio.

De m. post
p. octa
lib. 1

positos p arrogatiam vituperantur anathe-
ma sit. Pre ibide dñ. Si qd vel xginitate vel
ptinencia pfecti i iungio rāq abominabiles
nuptias iudicat r nō ppf b solū q ptinētie
r xginitas bonū scñi ppositū sit anathema
sit. Pre ibide dñ. Si qd nuptias i accusatōez
duxerit r mulierē fidelē ac religiosā cū viro
suo dormire abominadā crediderit: aut eri-
am accusandā tanq nō posse iungatos i re-
gnū dei ingredi anathema sit. Et his prz q
matrimoniu de fe bonū ē r nō culpādū. Un
Breg. li. xxi. moral. dic sic. Bonū ē iugū h
mala sūt q circa illd sūt r ex hui⁹ mūdi cura
suerescūt. Dū g tenet qd non nocet ex reb⁹
iux ppsit cōmittit plurimū qd nocet sic sepe
rectū mūdūg iter pgiū r tñ oñ iux viāve
piūb⁹ vestimēta retinemur. In viā qdē mū-
da nō offendimur si a latere nascit q pūga-
mur. h ille. Pro cui⁹ euidētia sciēduz q
qñtuor mod s pōt qd accedē ad vxorē. Pū-
mo causa plis pcreade r sic nō ē pcrū. Nāz
dist. xxi. q. Alia s. in siue dñ sic. Quonies ex-
cepto filioz desiderio vxorē cognouerit rē.
Et loq⁹ de pcrō veniali. Secundo causa red-
dedi debiti. r sic nō est pcrū. Un Augu. de
adulterinis iugijs vt h⁹ xxvij. q. ii. c. Si tu
dic sic. Si tu abstinēs sine vxoris voluntate
tribuis ei fornicadū licitū r pcrū ill⁹ que in-
putabit abstinētie. Tercio causa fornicatōis
vīade: r sic ē pcrū veniale. vñ Aug. d bono
iugali. vt h⁹. xx. q. ii. c. Quicqd. dic sic i fi-
ne. Debet g sibi iugati nō solū ip⁹ sui ser-
uicē dēdi fidē liberoz pcreadoz causa que
pma ē humani gñis i ista mortalitate socie-
tas: vterutq i sūmitatē inuicē excipiede ad il-
licitos cōcubir⁹ eulādōs mutuā qdāmodo
sūitūre: vt r si alteri eoz pperua ptinētia pla-
ceat nisi ex alteri⁹ pssuū nō possit. Qui⁹ exē-
plū ponit. xxiiij. q. ii. c. In adolecētia pstru-
tus: si vāgere aut meri mori aut captiuitatē
periculo pēnitētia gesserit: r postea timēs la-
psū in cōcūmēte iuuenilis copulā vxoris ele-
gerit ne crimē fornicatōis incurreret rem vi-
desse fecisse veniale si pcrē cōiūge nullā oīno
cognouerit. h ibi. Quarto causa libidinis ex-
plede eanq cū adultera vel meretrice: r sic ē
pcrū mortale. vñ Hiero. vt h⁹. xxxij. q. iij. c.
Augu. dic sic. Nihil ē fedi⁹ q vxorē amare
qñ adulterā. Certe q dicit se causā reipubli-
ce r gñis hūani vxorib⁹ iūgi r filios pcreare
iūmentis salte pcedere: r postq vent vxoris
innumerū nō pdat filios: nec amatores se
pbeā vxorib⁹ h maritos. h ille. In istis

nuptijs sacramentalib⁹ vidēda sūt sex. Prio
qñ sic facit. secūdo qñ sic nō ē ibi. tertio
qñ vocat iel⁹ r mar ci⁹ ad nuptias. qñto q
modo deficit ibi vinū. qñto qd significet. sex
ydrie. sexto quō aq in vinū mutat. Quatuor
ad pñū sciēdu q matrimoniu fuit i sstitutū
a deo tertio die i triplici lege. s. nature legē
gracie. Quo ad legē nature fuit i sstitutū ma-
trimoniū r āre pcrū r post pcrū. Un magi
sentē. li. iij. d. xxvi. c. ij. dic sic. E oīūgū aut in
sstitutio duplici ē. vna āre pcrū facta i para-
ditō ad officiū vbi eēt iher⁹ i nacular⁹ r na-
prie honorabiles: ex qb⁹ sine ardore pperēt
r sine dolore parerent. Altera post pcrū ad
remediū facta extra paradisiū. ppf illicitū
motū deuitādū. pma vt natura multiplicaret
secunda vt natura expleret r viciū cōpberet
tur. Nā r ante pcrū dixit de⁹. Cresce r inul-
tiplicam. Et post pcrū oib⁹ pene hoib⁹ p vi-
lūmū pspē. h ille. Nā in statu inocētie dūte
adā. vt h⁹. Gen. ij. Hoc nūc os ex ossib⁹ mes-
is r caro de carne mea. ppf h relinqt hō pa-
trē r matrē r adherēbit vxori sue qerūt duo
in carne vna. In q xbo tria intellexit. Prio
q i hac cue formatōe qdā dignitas sibi ser-
uabat. s. q sic de⁹ ē pncipiū vniūti sic ipe fos-
ret pncipiū toti hūane speciei. Et xvij. De⁹
fecit ex vno oē gen⁹ hoīs. Secūdo intellexit vxo-
rem ee diligēda r sibi inseparabilē iūgedā
qñ cognoscebat ipam ab eo pductam r co-
gnouit debere obsequare cū ea equitate social⁹
dilectōis. vñ nō ē formata de capite nec de pe-
de: h de costa. Qd declarat magi sentē. li. iij.
dist. xxvij. c. vlt. dicēs. Quia em nō ancilla
nō dñā dat: nō nec de sūmo nec de imo a pñ-
cipio formata ē: h de latere vñ ob coniugale
societate. Si de sūmo fieret vt de capite: vis-
deret ad oblationē creata. Si vero de imo
vt de pede videret ad seruitutē subiāenda
S⁹ qz nec in dñam nec in ancillā assumit fa-
cta ē de medio. i. de latere: qz ad iugale socie-
tatē assumit. h ille. Tercio intellexit i matri-
monio vñā tātū pphibitōne. s. q par nō acci-
piat filiā in vxorē nec mar filiū in virū nec p-
psequis filia patrē in maritū nec fili⁹ matrē
in vxorē. r h pz cū dicit. Relinqt hō patrē r
matrē. Nā iste termin⁹ hō est gñis cōmūis
r stat pveroqz sexu. s. masculino r feminino
Simul ista copula r tenet copulatiue r nō
copulati r ē sens⁹. Relinqt hō. i. filia patrē r
relinqt hō. i. filius matrē quo ad iugale so-
cietatē vt dictū ē. Pre i sstitutū fuit m fimonū
um a deo post diluuiū qñ deus dixit noe r

Unica prima post octa. epyphanie Sermo XXI

filij eius. Crescite et multiplicamini et replete terram etc. vt pz Gen. ix. Un magis sententia. li. iij. dist. xxi. c. iij. dic sic. Post diluuiū q̄ vniuersum pene gen⁹ hūanū deletū est fm p̄ceptum dictū est filijs noe. crescete et multiplicamini. h̄ ille. Quo ad legē scripture p̄cepit deus filijs isrl̄ ne p̄traherēt matrimonia cū infidelib⁹ s̄ cū illis de domo sua. Un. xxxv. q. ij. c. l. iij. igit. S. Mac itaqz p̄suetudine dī sic. Ne q̄ ex cōiunctōe infidelīū fideles ad idolatriā plaberēt et ita dñs offenderet. sic quondā ante diluuiū filij dei cōmixti filiab⁹ hoīm ip̄s ad iracūdiā p̄uocauerūt rectissime cautū est vt patriarche viri scitissimi nō nisi de p̄pria cognatōe. i. de familia fidelium sibi vxores acciperēt. Nunc etiā cū filij isrl̄ intrarūt terrā p̄missionis a dño audirēt ne filias chanaanorū sibi i vxores acciperēt nec suas eis nuptui traderēt. statī subūit dñs ne faciāt vos recedere a deo v̄ro et fornicari cum dijs alienis. Dic etiā esdras ydumeas atqz altariū nationū mulieres p̄ q̄s filij isrl̄ ibat ad deos alienos ab eis separari iussit. h̄ ibi. Idem dī. li. iij. sententia. dist. xxxix. c. i. Quo ad legem gte dic xps ad ab. xix. Quos de⁹ p̄iūit hō nō separet. Un de despolata voluit nasci etiam nuptijs voluit interesse vt matrimonii cōfirmaret vt pz. Quātū ad fecūdū sciēdū q̄ vt. xxv. q. i. c. Si q̄s iudaice. S. Jē illd Aug. dī. Cōiūgiū aliud ē ratū et nō legitimū. aliud legitimū et nō ratū. aliud legitimū et ratū. Legitimū p̄iūgiū et nō ratū ē qd̄ legali institutōe vel p̄uincie morib⁹ p̄trahitur. Hoc inf̄ infideles ratū nō est. qz nō ē firmū et iniolabile p̄iūgiū eorū. Dato em̄ libello repudiij h̄ eis discedere ab invicē et alijs compulsi lege fori nō lege poli quā nō sequunt h̄ ibi. In h̄ cōiūgio nō est ielus: qz reprobatur oīno libellū repudiij. Un p̄tra iudeos dixit. Ad duriciā cordis v̄ri p̄misit h̄ vob moy ses. ad ab. xix. Norat li. iij. sententia. dist. xxxix. c. iij. Sequit i canone sic. Inf̄ fideles hō ratū p̄iūgiū ē. qz p̄iūgia semel initiata et completa inf̄ eos v̄lēt solui nō possūt. Aliorū hō p̄iūgia q̄ cōtēp̄ oib⁹ solēnitatib⁹ et q̄b⁹ immediate subijcti solo affectu aliquā sibi compulsi i cōiūgē huiusmodi p̄iūgiū nō legitimū: s̄ ratū modo esse credi. h̄ ibi. Et ad tale p̄iūgiū nō vocat nisi isrl̄ qz obligat fm cōsciētia s̄ nō in facie ecclie. Seq̄ vbi supra sic. Quēdā sunt legitima veluti cū vxor a parentib⁹ tradit a sponso dōtat et a sacerdote b̄ndicta. hec talia p̄iūgia legitima trara ap̄

pellant. hec tibi. Et ad tale p̄iūgiū vocatur ielus maria et discipuli ei⁹. Et sic etiā dic magis sententia. li. iij. dist. xxxix. c. vlti. et sic parz tertia. Quātū ad q̄rū sciendū q̄ vt dī li. iij. sententia. dist. xxxix. c. i. Et r̄a sunt bona p̄ncipalia p̄iūgiū. vñ Aug. Nuptiale bonū triplex ē. s̄ fides: p̄les. sacramētū. In fide accēdit ne post vinculū p̄iūgale cū alio vel alia coeat. In p̄le vt amant suscipiat et religiose educes. In sacramento ne p̄iūgiū separet et dimissa vel dimissus nec causa p̄lis aliq̄n p̄iūgat. hec ibi. Et sic aut in nuptijs deficit vinum. s̄ boni gaudiū q̄n alterū triū bonorū deficit. Nā bonū fidei deficit vbi vir cū alia vel mulier cū alio coit. Hoc q̄ bonū ita p̄iūgio adheret vt ex eo flasit ampl⁹ cōmēdet p̄iūgiū: si nō affit nihil inde annibile. Que em̄ adultera est nō idō cōiūx nō est: imo si p̄iūx nō cēt adultera nō foret: qd̄ scz adulteriū culpa cōmittit. sacramētū hō nō cassat. vt dic magis ibidē. c. iij. Istud vinū fidei deficit sex modis. P̄io q̄n in matrimonio accidit infidelitas et neq̄cia. Exēplū de adulterio in q̄ deficit p̄missa. Nā q̄rū ad deū magis peccat vir rumpendo fide vxorū q̄ ecouerso: s̄ quo ad mundum magis peccat vxor. et h̄ p̄p̄ hereditates que relinquunt filijs alienis: q̄n vir pōt decipi de filio vxor aut nō. In signū em̄ fidei dicit J̄hdo. li. ij. de officijs. c. xvi. vt h̄. xxx. q. v. c. Femine dñi maritā: idō velant vt non uerint semp viris suis subditas esse et humiles. Jē q̄ nūberes post b̄ndictionē vitra. i. vno inice vinculo copulant: idō fit ne copagem cōiūgalis vnitatē disumpāt. At hō q̄ eadē vitra cādido purpureoqz colore permiscetur cādor quippe ē mūdicia vitre purpure ad sanguis posteritātē adhibet. scz filiorū: vt hoc signo et p̄uincētia et lex p̄uincēdi ab vtriqz ad rep̄ admoneat: et post h̄ reddēdū rebitū non neget. Jē q̄ in p̄mia nuptijs annul⁹ a sponso sponse datur fir nimirū vel p̄p̄ mutue dilectōnis signū vel p̄p̄ id magis vt eodē p̄ignore eorū corda iungant. Un et q̄to digito sanguis ad cor vsqz pueniat. Secūdo vinū fidei deficit q̄n in matrimonio accidit amoris zelotipa. Nā vxor est aliq̄n zelotipa de viro suo. Eccl. xvi. Dolor cordis et meror est mulier zelotipa. Un desecat: qz spūs tristis siccet ossa. Aliq̄n vir est zelotip⁹ de vxore sua. Eccl. ix. Nō zeles mulierē finis tui: ne ostēdat sup te maliciā doctrine neq̄. Nam de dilectō difficilis male sentit et de nō dilectō

am

facile male. et
bolus est in
one et vxore
gūt p̄per car
dei deficit: q̄n
ras et negligē
esse sodomitā
curat dicens
alio qd̄d vñ
rotiens racēt
ne q̄tinent fl
adulterib⁹ et
ficter eos p̄
dicunt vñ. N
finus dñi et
vos mēdā
do in matrimoni
cia. Nā mulier
adulterio fici
accipit vxorē
cōiūmunt in le
niet et. 22. N
rimonio accē
facim est inf̄
idō diabolu
lentia et per
cantatores
restatur eum
E om̄iges al
ham de fara
nū fidei deficit
p̄iūdo et ibe
q̄n alter cor
aut inf̄m̄: co
gere fidem al
Item bonū
tunc in nuptijs
li. iij. dist. xxxix. c. i.
hō nō o. luo a
ricoro cōiūm
vel alteri re
illī etiā qui rec
Nam bonū p̄
hō spēs que a
hereditariā su
terrene possit
adheret quo
one inf̄m̄: et
qui cū bono p̄
ingim esse def
lis deficit sex m
tem inf̄m̄: et
hemens vt h̄

facilit[er] male. Aliq[ui]d v[er]o se zelat et tunc dicit
bolus est in medio cor[poris] et portat viru[m] a parte
ante et uxorem a parte post: q[ui]n[quid] se invicem dili-
git p[ro]pter carnalitate[m] et. Tertio vniu[er]su[m] fi-
dei deficit: q[ui]n[quid] in matrimonio accidit repidi-
tas et negligentia. Nam q[ui]n[quid] vxor videt viru[m]
esse sodomita[m] vel cum alia co[n]versari et non
curat dicens viro p[er]mittere me stare fac cum
alio q[ui]d vis. talis amor est tepidus. Adul-
terio tenet mulieres: aliq[ui]d timore p[er]terre-
re q[ui]n[quid] timent flagellari a viro: aliq[ui]d blandis
adularioib[us] emolliunt: q[ui]n[quid] viros eas laudat q[ui]n[quid] pa-
tenter eos portant. aliq[ui]d falsa r[ati]o seducte: q[ui]n[quid]
dicunt viri. Nos sum[us] viro[rum] et vos femine. Nos
sumus d[omi]ni et vos sclave. Nos sum[us] caput et
vos membra. Quarto vniu[er]su[m] fidei deficit qua[m]-
do in matrimonio accidit cupiditas et avari-
cia. Na[m] mulier cupiditate victa submittit se
adulterio sicut meretrices faciunt. Etia[m] viri
accipiunt vxores p[ro]pter illaru[m] divitias quas
consumunt in lenonib[us] et meretricibus ut de
tidie fit. Quinto vniu[er]su[m] fidei deficit q[ui]n[quid] in ma-
trimonio accidit rancor et iracundia. Nam b[ea]t[us]
factu[m] est institutu[m] ad amicitia[m] federandam
ideo diabolus semp[er] nitit[ur] seminare malitio-
lentia[m] et per seip[su]m et per suos ministros. sin-
cantatores et sortilegos. puer. vi. B[ea]ta dei de-
testatur eum qui seminat iter fr[atr]is discordia[m]
Coniuges aut[em] vocatur fr[atr]es sicut dicit Abrah-
ham de sara vxore sua B[ea]t[us]. xi. Sexto vi-
niu[er]su[m] fidei deficit q[ui]n[quid] in matrimonio accidit tur-
pitu[m] et ibecillitas aut alia infirmitas. Nam
q[ui]n[quid] alter cor est turpis aut insanus mente
aut infirm[us] co[r]pore tunc alter machinas fra-
gere fidem alteri: ut satis exp[er]imento patet.
Item bonu[m] p[ro]lis deficit in matrimonio sic
tunc in nuptijs deficit inu[er]su[m]. Unde mag[ist]er sen-
ti. li. iij. di. xxi. i. ca. iij. dicit sic. Bonu[m] quoq[ue] p[ro]-
lis no[n] o[mn]ib[us] adest co[n]iugibus. Quid[em] pa-
rivo[r]o co[n]tinentia[m] servat: aliq[ui]d p[er] etatis defectu[m]
vel alteri rei ca[usa] generare no[n] valent. Nec o[mn]es
illi etia[m] qui recipiunt p[ro]lem bonu[m] p[ro]lis h[ab]ent.
Nam bonu[m] p[ro]lis dicit[ur] no[n] ipsa p[ro]les vel p[ro]-
lis spes que ad religione[m] no[n] refert: imo ad
hereditaria[m] successione[m]: ut cu[m] quis heredes
terrene possessionis h[ab]eat desiderat: sed spes ac-
t[us] desiderii quo p[ro]les ad hoc querit[ur] ut religi-
one informetur. Adulteri ergo p[ro]lem habent
qui t[ame]n bono p[ro]lis carent: nec ideo tam[en] co[n]-
iugiu[m] esse desinit hec ille. Item vniu[er]su[m] p[ro]-
lis deficit sex modis. Primo p[ro]pter co[r]p[or]alis
infirmitate[m] hec est potest esse adeove-
hemens ut inhabiles fiant ad p[ro]creationem

prolis. Secundo p[ro]pter natura[lem] frigiditate[m]. Na[m]
frigiditas p[er]petua no[n] solu[m] impedit bonu[m] p[ro]-
lis: sed etia[m] dirimit matrimoniu[m] sicut ut ex
tra de frigidis et maleficiis. ca. i. et ca. sequen-
ti. Idem dico de senio p[ro]pter q[uo]d si homo im-
potens ad reddendu[m] debitu[m]. Tertio p[ro]pter na-
tura[lem] sterilitate[m]. Qued[am] eni[m] mulieres sunt
naturaliter steriles et inhabiles ad p[ro]lem sus-
cipiend[am]. Quarto p[ro]pter artificialem p[ro]cu-
ratione[m] p[ro]ut dicit mag[ist]er sen. li. iij. di. xxi. ca.
iij. Qui vero venena sterilitatis p[er]curant co[n]-
iuges no[n] sunt sed fornicarii. Unde Aug[ustinus]. Ali-
q[ui]n[quid] co[n]iuges puenit hec libidinosa crudelitas
vel libido crudelis: ut etia[m] venena sterilitas
p[er]curet et si nihil valuerint co[n]ceptos fer[re] in
tra viscera aliquomodo extrigat vel fundat vo-
lendo sua p[ro]lem prius interire q[uam] vivere aut
si in vtero vivebat occidi ante q[uam] nasci. b. ibi.
Quinto p[ro]pter sortiale maledictione[m]. Nam
multi p[er]curant incantationib[us]: ut vir et vxor
no[n] coeant s[ed] de quib[us] dicitur xxxij. q. i. ca. Si per
fortiarias. ut mag[ist]er sen. li. iij. di. xxiij. c. iij.
dicit sic. De maleficiis aut[em] impedimento b[ea]te
nend[um] esse decernitur: q[uo]d si p[er] fortiarias et ma-
leficas co[n]cubitus no[n] segret[ur]: horra di sunt q[ui]n[quid]
bus ista eveniunt ut sp[irit]u p[er]ito et h[um]iliato deo
et sacerdoti de o[mn]ib[us] p[ar]tis p[ro]fessionem faciant
et lachrymis atq[ue] elemosinis et oronib[us] et ie-
iunijs satisfaciant d[omi]no: et p[er] exorcismos et ce-
tera ecclesiastice discipline munimina mistri
ecclesie tales sanare p[er]curent. hec ille. Sexto
p[ro]pter ext[er]na[m] pollutione[m]. Unde aug[ustinus]. De adul-
terinis co[n]iugijs. ut h[ab]etur xxxij. q. vij. ca. adul-
terij dicit sic. Adulterij malu[m] vincit fornicati-
one[m]: vincit aut[em] ab incestu. peius est eni[m] cum
matre q[uam] cu[m] aliena vxore concubere. S[ed] o[mn]i-
bus pessimu[m] est q[uo]d contra natura[m] fit: ut si vir
membro mulieris ad hoc no[n] co[n]cesso uti volue-
rit. v[er]us eni[m] naturalis si vltra modu[m] plabit
in vxore quid veniale est in meretrice d[omi]na-
bile. Sed illud q[uo]d contra natura[m] fit execrabiliter
quid in meretrice fit sed execrabilius in vxore.
hec ille. Præterea factu[m] deficit in mat[ri]mo-
nio sicut vniu[er]su[m] deficit in nuptijs. Unde mag[ist]er
sen. li. iij. di. xxi. ca. iij. dicit sic. Ubi no[n] in-
ter legitimas p[er]sonas d[omi]n[us] matrimoniu[m]
no[n] adest illud bonu[m] q[uo]d d[icitur] facim[us]: q[ui]a p[ro] solui
taliu[m] matrimoniu[m] hec ibi. Item vniu[er]su[m] sacra-
menti deficit q[ui]n[quid] deficit legitimu[m] t[em]p[us] quo pos-
sint se ligare co[n]iuges. Ligatio aut[em] e[st] duplex
scilicet p[er] sp[irit]ualia et matrimoniu[m]. Sp[irit]ualia d[omi]n[us]
h[ab]uit quatuor modis. Primo cu[m] alter p[er]mit-
tit alteri ducere e[am] in vxore et illa p[er]mittit

prolis. Secundo p[ro]pter natura[lem] frigiditate[m]. Na[m]
frigiditas p[er]petua no[n] solu[m] impedit bonu[m] p[ro]-
lis: sed etia[m] dirimit matrimoniu[m] sicut ut ex
tra de frigidis et maleficiis. ca. i. et ca. sequen-
ti. Idem dico de senio p[ro]pter q[uo]d si homo im-
potens ad reddendu[m] debitu[m]. Tertio p[ro]pter na-
tura[lem] sterilitate[m]. Qued[am] eni[m] mulieres sunt
naturaliter steriles et inhabiles ad p[ro]lem sus-
cipiend[am]. Quarto p[ro]pter artificialem p[ro]cu-
ratione[m] p[ro]ut dicit mag[ist]er sen. li. iij. di. xxi. ca.
iij. Qui vero venena sterilitatis p[er]curant co[n]-
iuges no[n] sunt sed fornicarii. Unde Aug[ustinus]. Ali-
q[ui]n[quid] co[n]iuges puenit hec libidinosa crudelitas
vel libido crudelis: ut etia[m] venena sterilitas
p[er]curet et si nihil valuerint co[n]ceptos fer[re] in
tra viscera aliquomodo extrigat vel fundat vo-
lendo sua p[ro]lem prius interire q[uam] vivere aut
si in vtero vivebat occidi ante q[uam] nasci. b. ibi.
Quinto p[ro]pter sortiale maledictione[m]. Nam
multi p[er]curant incantationib[us]: ut vir et vxor
no[n] coeant s[ed] de quib[us] dicitur xxxij. q. i. ca. Si per
fortiarias. ut mag[ist]er sen. li. iij. di. xxiij. c. iij.
dicit sic. De maleficiis aut[em] impedimento b[ea]te
nend[um] esse decernitur: q[uo]d si p[er] fortiarias et ma-
leficas co[n]cubitus no[n] segret[ur]: horra di sunt q[ui]n[quid]
bus ista eveniunt ut sp[irit]u p[er]ito et h[um]iliato deo
et sacerdoti de o[mn]ib[us] p[ar]tis p[ro]fessionem faciant
et lachrymis atq[ue] elemosinis et oronib[us] et ie-
iunijs satisfaciant d[omi]no: et p[er] exorcismos et ce-
tera ecclesiastice discipline munimina mistri
ecclesie tales sanare p[er]curent. hec ille. Sexto
p[ro]pter ext[er]na[m] pollutione[m]. Unde aug[ustinus]. De adul-
terinis co[n]iugijs. ut h[ab]etur xxxij. q. vij. ca. adul-
terij dicit sic. Adulterij malu[m] vincit fornicati-
one[m]: vincit aut[em] ab incestu. peius est eni[m] cum
matre q[uam] cu[m] aliena vxore concubere. S[ed] o[mn]i-
bus pessimu[m] est q[uo]d contra natura[m] fit: ut si vir
membro mulieris ad hoc no[n] co[n]cesso uti volue-
rit. v[er]us eni[m] naturalis si vltra modu[m] plabit
in vxore quid veniale est in meretrice d[omi]na-
bile. Sed illud q[uo]d contra natura[m] fit execrabiliter
quid in meretrice fit sed execrabilius in vxore.
hec ille. Præterea factu[m] deficit in mat[ri]mo-
nio sicut vniu[er]su[m] deficit in nuptijs. Unde mag[ist]er
sen. li. iij. di. xxi. ca. iij. dicit sic. Ubi no[n] in-
ter legitimas p[er]sonas d[omi]n[us] matrimoniu[m]
no[n] adest illud bonu[m] q[uo]d d[icitur] facim[us]: q[ui]a p[ro] solui
taliu[m] matrimoniu[m] hec ibi. Item vniu[er]su[m] sacra-
menti deficit q[ui]n[quid] deficit legitimu[m] t[em]p[us] quo pos-
sint se ligare co[n]iuges. Ligatio aut[em] e[st] duplex
scilicet p[er] sp[irit]ualia et matrimoniu[m]. Sp[irit]ualia d[omi]n[us]
h[ab]uit quatuor modis. Primo cu[m] alter p[er]mit-
tit alteri ducere e[am] in vxore et illa p[er]mittit

Sp[irit]ualia
et h[ab]ent
quatuor modis

Sedō hūm dātis aris spōsalit. s. pecu
nia vel hūmō. Tercio hūm anuli subarra
tione. Quarto iuramento vt si iurauerit qd
am alteri pferret te accipia in vxorem. t. h
bābētur. xxv. q. ij. ca. Si qd desposauerit. ex
de spōsalib. ca. de illis. t. ca. p. terea. In istis
em spōsalib. deficiit vñū si ante septimū an
ni hūm qd vocat anu. pubertat. t. si hūm
tur nullo mō ligat nisi post septimū anū am
bo pferant. Sed septimū annū nō ē pūca
liter numerādus. s. circa septimū annū post
sextū fm maliciā t. pūderiā pferant. t. pū
cōtrahi p parentes t. alias psonas medias
pferant. t. pūb. t. d. ex de spōsalib. i. pūb. c.
inuenit. Et. xxx. q. ij. ca. vbi nō est. Et. xxxij. q.
ij. ca. nō ois. t. ca. honorat. Et. ff. de spōsalib.
bus. l. vlti. Ista em spōsalia sic cōtracta cō
pellunt ad matrimonii celebrandū p verba
de pūti t. ipm psumandū p carnalē cōiūc
onē. Et si nolunt debet p censurā ecclēsticā
cōpelli. Et si sic ligat vt si nō sequeret mari
monii t. p morte vñi vel alio casu vt dicef
nō pōt alter cū sanguinea alteri pferre. Ita
q mascul. nō pōt aliquā accipere in vxorem
Intra qrtum gradū strinētem puellē cū qua
spōsalia cōtrahit. nec aliq. sanguine. mas
culi. Intra qrtū gradū pōt illam puellā in
vxorē habere. vt d. ex de spōsalib. ca. spōsa
et ca. ex l. i. r. ij. t. In istis em spōsalib. defi
cit vñū factū qd soluitur in. x. casib. Primo
si alter intrauerit religiōē tunc alter absol
uit et est in sua libertate. vt habet ex de puer
sione cōiūgator. ca. ex publico ex de spōsalib.
bus ca. cōmissū. Sedō si spōsus nō inuenit
tpe debito matrimonii expectato et de spōso
nesciat an viuat vel nō facta diligenti inq. si
tione. C. de spōsalib. l. i. Tercio si al. spō
sōz cōtractis spōsalib. lepram aut palisim
incurrat aut nasum vel oculos pdat. Ex de
cōiūgio leprosoz. ca. l. i. s. ca. Ex de iureiurando
ca. quēadmod. Quarto si alter spōsōz ste
terit cū sanguineo vel sanguinea intra qrt
tum gradū alteri. vt hētur. xxv. q. ij. quid de
spōsauerit. t. ca. si quis spōsam filij. Ex de eo
qui cognouit sanguineā vxoris sue ca. ij. et
ca. fraternitati tue. Quinto si pari pſensu se
absoluāt vt dicat hostiē tancrēd. Sexto si
alter spōsōz sponte fornicatus fuerit carna
liter vel spūaliter. i. heresi. ex de iureiurando. c.
quēadmod. Etiam vt notat Hug. Si vir cō
trahit spōsalia cum virgine vel quā putauit
virginē demū pſtat sibi de opposito nō tenet
spōsalia si vir non vult. Seprimo si pſens

spōsalib. alter eoz cōtrahat p verba de pſe
senti cū alia vel cum alio soluitur. Octauo
qñ mior erare cū puenit ad etates adultā pe
tit absolui a spōsalib. s. sibi dari licentiā alee
ri nubēdi. Ex de desposatione impuberū. ca.
de illis. ca. a nob. Nono si sit fama qd cano
nicū impedimentū sit inter eos t. de impedimen
to doceat. Decimo si pſens spōsalib. cum
alter eoz euenerit ad etatē discretionis vo
uerit pſens castitatem publice t. solemniter
vel puate. Secundū ligamentum est p ma
trimoniū tpe apro. s. in puella. xij. annoz et i
puero. xij. annoz vel circa t. si ante pūgū
tur nō tenet mīmoniu. qd deficiit vñū factū
ex de desposatione impuberum. ca. pūb. s. s.
intelligendū qd predictū tps nō est punctual
obſuadū. qd pte ē tāta apertudo t. malicia t.
cognitio carnis in puella. x. annoz t. in pu
ello. xij. annoz qd pſit pſerere. Exemplum
quedā puella. ix. annoz pcepit in. x. anno pe
pſit vt dic. Alber. iij. sen. Et quidā nascit
dētrati qui cito maturatur ad pſentia cogno
scendi vxores quod fit i locis calidis. vt dic
cūt pbi naturales. Cū ergo matrimonii sit
ppter remediū carnalis cupiscentie in eis
nō est pūcaliter tps numerādū ideo puber
tatem dic. innocētus t. goffred. s. fiderandā
p aspectū corporis t. ei. qualiter licet hos
stiens velit oppositum. Iſto ergo tpe pōt se
vir t. vxor ligare. Nec autē ligatio sit p ver
ba de pūti. Exemplū accipio te in vxorē meā
et cū pſens interiori t. quodcūq. istoz defu
rit nō ē legitz mīmoniu. s. fornicatio cū se
quis carnalis cognitio. Unde infero istā cō
clusionē valde notabilē. Si aliquis vel aliq
per verba de pūti sine consensu interiori ex
metu vel verecundia siue ad cōplacendum
alijs vel ad decipiendū aliquā vel aliquē in
matrimonii se pſentire ostēdit tale marrio
niū nō tenet. Et quicūq. simul se carnalr cō
gnoscat peccant mortalr et fornicantur si
sciēter hoc faciūt. Nam si alter cōiūgū cōſen
sit verbo t. aīo t. credit aliū vel aliam pſensit
se aīo sicut verbo pcepit. ille talis vel illa nō
peccat. qd suus actus excusatur p ignorantiā
inuicibilē. Nemo em nisi deus potest cogno
scere secreta cordis hoīm. Sed ille vel illa q
nūq. pſentit t. stat carnaliter moraliter pec
cat qui nascitur sunt illegitimi. qd nō de vero
matrimonio nati. Tertū est tñ qd si pſio non
cōſentit t. postea pſentit talis consensu fas
cie verū matrimonii nūc alit aliud impedi
mentū et pſens verbalis est signū exteri

qd pſentialiter
tus mutorum
re absentū. hoc
dudū. si inter
verba pte vere
cōſensum t. alie
rū matrimonii
rimoniū est vi
talis inter legi
nig vñio t. cō
dine retinēs. P
vñ nō debet el
liens t. nō mul
vñius marie.
ad differentiā
lia vel amicitie
iūctio natural
ro d. inter legi
qui nūdum pū
alioz de quibus
iuris diuini bun
delū t. infidelit
liter iūgū para
nus cū iudea
fuerunt retin
cem qd diuol
factū signatū
ait in. xij. casib
dum t. pſerere
Et. r. cōditio
dū pſas. vñ
affinis si forte
cane cōiūbia i
vñū factū p er
ros pſone ipe
si vñio alieni se
tu vñio. t. h. i. o
ſensu eū ē in p
cōdi si dīcis ego
ego sū diues t.
mercatoris t.
nō. Si sit pſen
tenet. qd de op
atione qd nō si
q. s. h. i. i. i. i.
factū p cōditio
cū pſuo vñ
si aut nō sciēte
ter vel ignorā
pſia vel origi
pſuo vel fūa
mū. Nec al
mō. d. cū si tñ

Extra de eo qui duxit in vxore quā polluit p
adulteriu. ca. cū haberet. ca. ex literarum rē.
Sexto deficit vinū sacramenti p disparita-
tē. cul. Nam nullū matrimoniu tenet qd fit
inter fidelē et infidelē. xxxviij. q. i. ca. et hys. c.
caue xpiane. ca. nō opz. Si aut ambo sint i
fideles et vni illos cōuertit et alter nō vult se
cum habitare. vel vult secū habitare vt eum
seducat in xpi nois cōtumeliā: tunc solutus
est fidelis et cū alio vel alia hēre pōt. Ex-
tra de diuortio. ca. quāto. ca. gaudent. Itēz
si vir cōuertit ad fidē cū suis vxoribz. si mul-
tas hz tunc sola pria est vxor. vt p. Septi-
mo deficit vinū sacramenti p vinū vel violen-
tiā. Nam omne matrimoniu factū metu mor-
tis vel cōuictiā. eo: potis est irritū et nō v3 vt
habet. xxxvii. q. ij. ca. sufficiat. Extra de spōsali-
bus. ca. de muliere. Si aut post violentiā cō-
sentiat in carnalē copulā vel p annū cū dimi-
dio steterit cū sponso: ideo tenet. extra de spō-
salibz. ead id. Octauo deficit vinū sacramē-
ti p ordinē. Nam nullū pōtiter dyaconus sub-
diaconus pōt recipere vxorē qd si acceperit nō
tenet matrimoniu: vt hētur in canone disti.
xxij. ca. si quis eoz. ca. leutores. ca. erubescat
ca. placuit. Nono deficit vinū sacramenti p li-
gamē. Nam quicūqz est alligatus vni vxori si-
ue clam siue palam siue secuta sit carnalis co-
pula siue nō illa viuēt nō pōt cum alia hē-
re et si facit nō tenet. Exemplū si clam cepisti
vnā et nō cognuisti eā: nec aliquis testis ē. de
inde cepisti aliā solēnter cum testibz et alijs
solēntibz et hēs filios tu es in fornicatōe et
debes dimittere istā et redire ad primā. Si ac-
ceda te repetatū curia et testibz pbet te esse
suū. Ad quā suscipiendā te cogat iudex p se-
rentiā excoicatiois: debes stare i illa excoica-
tione et pmanere cū pria ppter oīas q te obli-
gat. Decimo deficit vinū sacri p honestatis
publice iusticiā. Nā si spōsalia recte dixit et
iudice cū aliq demū efficiaris monachus vel
capias aliā vxorē vel sis frigidus vel aliud i-
peditū hēas nō pōt puella ab aliq tuo co-
sanguineo ista qrtū gradu hfi in vxorē ppter
honestatē. Undecio deficit vinū sacri p af-
finitatē. Nā oēs p sanguine vxoris tue et p sa-
guine tui affines in eod gradu q sibi nec
pores vñqz hēre etiā mortua vxore tua cū
aliqua sibi iūmēte vsqz ad qrtū g dū. Et iaz
oēs p sanguine tui efficiūt affines vxori tue.
Sicut p sanguineos tuos et p sanguineos vxo-
ris tue nulla ē affinitas p sanguine. Et de co-
sanguinitate et affinitate. ca. quod super hys.

Itē si tu cognoscis carnaliter vnā puellā aut
mulierē quācūqz ipsa cognitio constat affini-
tatē et nō pōt aliquā attinēre sibi ista qrtū
gradu accipe in vxorē. nec ipsa aliqz tuū co-
sanguineū ista qrtū gradu p hēre maritū qd
si fit nō tenet nec ē infimonia: s; fornicatio.
Duodecimo deficit vinū sacri p ipedimētū co-
sensū. Nā ipotentes qūqz nō debēt hēre: et
si faciūt matrimoniu nō t3. De hoc vltio nō
dico pla: q nolo os meum neqz aures vrās
maculare. Quantiū ad qntū sciendū q
sex ydrie signat sex rlas qz debēt obseruare
viri circa vxores suas. Pria rla ē v3 dz vxorē
sua amare et ipsa virū suū. Nā debēt se
innicē amare nō amore ribaldor: s; amore
virtuosor. Epb. v. Viri diligite vxores vrās
sicut xps dilexit eccliam. Xps em dilexit ec-
cliam vero amore. s. vt eā saluaret: p cui salu-
te mortē sustinuit in cruce: preterea qn hoies
erāt stat brachys apsis ad recipiēdū eos ad
miam sic dz facere vir cū vxore. Vñ apls ybi
supra q vxorē suā diligit semetipsum diligit
qntū em est nō diligere se: qz nō vnqz car-
nē suā odio habuit. Et i. Cor. vij. dz. Qui
hnt vxores sint tanqz nō hntes. Ille em hz
vxorē et nō hz: qui debet tpe se it opī cōiuga-
li intēdere: et tpe debito abstinere. Itē amor
dz hēre qrtūor. s. maioritatē: punitatē: pcor-
dialitatē: singularitatē q figuratur p anulū
qui figt diuicōne viri et vxoris. Nā annul-
lus est aure? qn ille amor excedit omēs amo-
res sicut aurū oīa metalla. Scdō est rōrd?
qz amor ille nunqz finit nisi per mortē. Ter-
tio in qrtō digito ponit: qz quedā vena pce-
dit a corde q respōdet quarto digito. Quar-
to est vnus et nō duo. Vñ Seneca in tragedia
dicit. Nec regna locum ferre: nec tede scūt
rē. Scdā regula ē: vir dz vxorē suā corripere
et ipsa virū suū timere. Vñ Eccl. xxi. dz. Si
nō abulauerit ad manū tuā pfundet te i co-
spectu inimicor tuor. Nam vxores pfundūt
viros qn viri nō corripūt eas sapienter. Et
xxii. q. v. ca. vltio. dz. Qz cum mansuetudine
corripenda est vxor. Et ad Epb. v. dz. Adu-
lires viris suis subdite sint sicut dñs. Nam
inter mulieres est triplex dñs. Quēd sūt rōe
pbare et istis leges nō sunt imponende: sed
sue libertati penit: reliquende: qz vita talium
nō sollicitat virum: sed oblectat Ecclia. xxi.
Adulter fortis oblectat virū suū. Quedā
sunt suspecte. Itē sunt oreanda legibus: et
sub manu viri tenende. alias em magnū
periculum est. Quedam sunt medie. Itē

ad huc non sunt bene pbeate nec nimis artan
de sunt: nec nimis laxade sed prius pbande
Si enim amicus est prius pbandus quam homo confis
dat de eo: multo magis vxor. Eccl. vi. Si pos
sides amicum in reprobatione posside eum et ne fa
cile credas ei recipi. Est autem vxor corripieda
tribus modis. Primo secundum timorem dei. Secundo
secundum confusionem mundi per opprobria. Tercio ba
culo pautienda: ut dicit crisostomus super ad he
braeos. Tercia ratio est vir debet vxorem suam
honorare et ipsa virum suum reuereri. Nam mulier
de leui designat cum seruilis conditionis quod vir
ideo ne sequat aliquid malum de eas honorare. i.
Petri. iij. di. Infirmitiori vasculo honorem ipsis
entes. Tenet namque vir magis honorare vxor
em quam vxor virum. Exemplum de vasculis aliis phy
sicalibus mortaliolum est huiusmodi cure. An dicat.
Honore autem puenientes: et mulier debet reuereri
virum suum verbis et opere. Exemplum de sara quod
vocabatur Abraham domum suam. Quarta ratio est
vir debet cum vxore sua conuersari et ipsa non debet a
viro suo discedere. Nam vir debet stare pro vxore
et ei cohabitare: aliter esset causa multorum malorum.
Unde nec propter infirmitatem nec propter alias
causas debet eam dimittere: sed solum propter fornicatores
ad huc. v. Ego autem dico vobis. Quis qui reli
querit vxorem suam excepta causa fornicationis fac
eas mechari. Et. xxij. q. v. ca. si vxor est de sp
salub. ca. in pntia. Etiam vxor tenet continue
habitare cum viro suo. i. Cor. vij. Precipio
non ego sed dominus quod vxor non discedat a viro. Et
xxij. q. vii. ca. oes. vt pz. Quinta ratio est vir
debet vxorem suam gubernare et ipsa virum suum iuu
re. Nam debet eam vestire calciare etc. et illos quod
cedunt quod hinc et ab eis et vxor remanet
domi siccis debet. Etiam mulier debet iuuare vi
rum suum. Gen. ij. Faciamus ei adiutorium sile si
bit: et non solum quod ad corpus. sed etiam quod ad animam etc.
Sexta ratio est. vir debet vxori debita reddere et
ipsa viro. An. i. Cor. vii. debet sic. Vxor viri de
bita reddit: sicut autem viro mulier. Vxor enim
non habet prater suum corpus sed vir. Sicut vir non
habet prater suum corpus: sed mulier. Nolite fraudare
re invicem nisi forte ex consensu ad epa ut vacet
ordini. Et iterum reuertimini in idipsum ne forte
temper vos sathanas propter incontinentiam vestram
Unde in matrimonio constituti certis temporibus a
colu abstinere debet. s. rpe colonis. xxij. q.
liij. ca. i. Preter die natalis christi et alijs festiuitati
bus. xxij. q. liij. Quotienscumque. Preter tpe ieu
niis. ibide. q. ea d. ca. Si ca. Item tpe conce
ptus et ablactationis pueri et tpe menstruo
rum habet in canone distinctum. v. ca. Ad eius etc.

Iste sunt sex ydrie postre ad purificationem
infimonia inter christianos: ut satis patet. R
Quantum ad sextam sciendum quod vir debet magister
sententiarum. lib. iij. dist. xxi. c. iij. Quid pari vo
to continentia seruare: alij per etatis defectum vel
alteri rei causa generare non valent. hec ille. Et
tunc ydrie sunt plene aqua. s. iusticie et mero
ris. propter defectum prolis: et sicut sex ydrie ple
ne aqua reddiderunt bonum vinum non ex natura
sed ex miraculo. Sic sex ydrie veteris testam
ti plene tristitia et merore couerse sunt in le
ticia et gaudium ex ple susceptra non per naturam
sed per gratiam. Ex quo antiqui crediderunt in deum
Prima fuit sara vxor Abraham. de qua dicitur Ge
ne. xxi. Visitauit autem dominus saram sicut promisse
rat et peperit sicut locutus est. Et cepitque et pe
perit filium in senectute sua tempore quo predi
xerat ei deus. Vocauitque Abraham nomen filij
sui quem genuit sara Isaac. Et cepitque Abraham
grande conuiuium in die ablactationis pueri.
hec ibi. Et ex tunc credidit Abraham deo et re
putatum est ei ad iusticiam. Secunda fuit rebecca
vxor Isaac de qua dicitur Gen. xxv. Deperatus
est. Itaque dominus Isaac per vxorem suam: eo quod esset
sterilis quod exaudivit eum: et dedit preceptum rebecca
hec ibi. Et sic tristitia mutauit in gaudium.
Tercia fuit Rachel vxor Jacob de qua dicitur
Gene. xxx. Lernas autem Rachel quod infecunda
esset: inuidit sorori eius. Recordatur quod dominus
Rachelis et exaudivit eam et aperuit vuluam
eius: quod concepit et peperit filium dicit. Abstulit de
opprobrium meum. hec ibi. Et sic primo erat
tristis couersa est in leticiam. Quarta fuit
vxor manue. de qua dicitur iudic. xij. Appuie
eunt illi angelus domini et dixit ad eam sterilis es
et absque liberis: sed concipies et paries filium.
Erit enim nazareus dei ab infantia sua: et ex ma
tris utero et ipse incipiet liberare israel de ma
nu philistinorum. hec ibi. Et sic tristitia versa est
in gaudium. Quinta fuit anna mater samuel
de qua dicitur i. Reg. i. Quia esset anna amaro an
no orauit ad dominum flens largitus et votum vouit di
ces. Domine exercituum si respicias iudicium affli
ctione famule tue et recordatus mei fueris
nec obliuisceris ancille tue: dederisque tui seti
virilem dabo enim domino omnibus diebus vite sue
et nouacula non ascendet super caput eius. Et
factum est post circulum dierum concepit Anna
et peperit vocauitque nomen eius Samuel: eo
quod a domino postulasset eum. hec ibi. Et tunc di
xit Anna orans exultauit cor meum in domino etc.
Ecce quod afflictio couersa est in consolationem.
Sexta fuit elisabeth mater iohannis baptiste de

qua dicit Luce. i. Est autem angelus ad zacharias. Ne timeas zacharias: quia exaudita est oratio tua belisabeth vxor tua pariet tibi filium et vocabis nomen eius. Iohem: et erit tibi gaudium et exultatio et multi in natiuitate eius gaudebunt. Post multos autem dies concepit belisabeth vxor eius et ocltrauit se mensibus quibus dicit. Sic mihi fecit dominus in diebus quibus respexit aufferre opprobrium meum inter homines. Et ibi. Ecce qualiter miraculose deus conuertit aquam in vinum. i. tribulationem in gaudium quoniam iste sex mulieres obtinuerunt filios per miraculum preter cursu nature. Et quia ista erant figura beatorum miraculorum quod hodie fecit christus in nuptiis: ideo dicitur hoc fecit initium signorum Iesus. 2

Secundus flos est iste. Hoc fecit initium signorum Iesus in nuptiis allegorice carum in quibus christus in ecclesia sociatur per duos testes. Primus est leo papa ut habetur. xxvii. q. ii. ca. Et societas nuptiarum. ita a principio sic instituta ut per coniunctionem sexuum non haberetur in se nuptie coniunctio christi et ecclesie sacramentum non dubium est illam mulierem si primere ad matrimonium in qua docet non fuisse nuptiale ministerium. figurat enim illa unionem christi et ecclesie que est in charitate: non illa que est in nature conformitate. Est ergo in illo matrimonio typus coniunctionis christi et ecclesie: sed illi enim que ecclesia christo charitate vnita. Non illi que per suspensionem carnis capiti membra vniuntur. Hibi. Sedo est magister secundum lib. iiii. dist. xvi. c. vi. ubi dicitur sic. Et ergo coniugium sacramentum sit et sacramentum si coniugium est sacre rei. i. coniunctio christi et ecclesie sic ait apostolus. Scriptum est. inquit reliquit homo patrem et matrem et adheret vxori sue et erunt duo in carne vna: hoc autem magnum est sacramentum. ego autem dico in christo et in ecclesia. Et enim inter coniuges coniunctio est secundum consensum animarum et secundum coniunctionem corporum: sic ecclesia christo copulatur voluntate et natura: quod idem vult cum eo et ipse forma assumpsit de natura hominis. Copulata ergo sponsa sponso spiritualiter et corporaliter. i. caritate ac nature conformitate huiusmodi vniuntur copule figura est in coniugio. Consensus enim coniugum copulam spiritalem christi et ecclesie que fit per caritatem significat: coniunctio vero sexuum illam significat que fit per nature conformitatem. Hic ille Luca has nuptias videnda sunt quoniam. Primus quid significat illi tres dies. Sedo quod Iesus fuit vocatus ad nuptias. Tercio quid significat sex ydrie. Quarto quod deficiente vino Quinto quod aqua in vinum conuertitur: quod omnia allego-

rice exponunt. Quartum ad primum sciendum quod in eadem gestis die tertio nuptie facere sunt. quo ad fidem redeptoris tripliciter se habet humiliter genitrix secundum diuersa tempora: ut dicit sanctus Thomas in. sententia. dist. xxv. q. ii. art. ii. dubio. ii. in. xv. principali. In primo enim statu ante partum non oportebat ab aliquo haberi fidem explicitam de redeptore: quod mundum seruauit erat inducta: si sufficiebat habere fidem implicitam in cognitione dei. scilicet. ut homo crederet quod deus ei prouideret in eis que necessaria essent ad salutem et iste est primus dies. In secundo autem statu post partum ante aduentum christi quod habebant fides explicita de redeptore quibus reuelatio facta erat qui maiores dicebantur: quid autem ut minores fidem implicitam habebant in fide maiorum unde et eis sacramentum redemptionis sub signis sacrificiorum proponebatur. et iste est secundus dies. In tertio autem statu post aduentum christi: iam misterium redemptionis impletum est corporaliter et visibiliter et predicti carum omnes tenent credere explicitum misterium redemptionis: sed si aliquis instructores non haberet deus ei reuelaret: nisi ex culpa sua remaneret. et iste est tertius dies. hec ille. Ecce quod tertio die facere sunt. accedite sicut nuptie christi. Quartum ad secundum dicit Beda in homel. hodie eterna sic. Miracula namque factum in terra filius dei venit ad nuptias: ut ipse se esse doceret de quo sub typo solis. ps. p. canit. Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo. Et ipse quod loco de se suisque fidelibus ait. Non potest filius hominis lugere quod cum illis est sponsus veniet autem dies cum auferet ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Et nimirum incarnatio nostri saluatoris ex quo primus cepit promitti multis secum et lachrimis et luctu semper expectata donec veniret. sponsus ergo christus sponsa autem ecclesia filii sponsi vel nuptiarum singuli quique fideles sunt. Tempus nuptiarum est tempus illud quando per incarnationis mysterium sibi ecclesiam sociatur. Non ergo casu sed certi gratia mysterii venit ad nuptias in terra carnali more celebratas qui ad copulanda sibi spirituali amore ecclesiam de celo descendit ad terram. Cum quidem thalamus incorrupte genitricis vterus fuit in quo deus humane nature coniunctus est ex quo ad sociandam sibi ecclesiam tanquam sponsus processit. Primus nuptiarum locus extitit in qua filius dei homo fieri et ecclesiam sui corporis participare sone consecrare et sui spiritus pignore in fide confirmare dignatus est: sed vocatis vique ad fines orbis terre ad fidem ge-

adus ad eandem nuptiarum votiva gaudia
perueniunt. hec ille. Vocatus est ita q̄ iesus
ad nuptias: q̄ antiqui patres euz de fiderio
expectabant xpi aduentum. Nam vnus dice-
bat. obsecro dñe mittere quē missurus es. Ali-
us dicebat. Excita dñe potentiam tuā & veni
vt saluos facias nos. Alius dicebat. vtiq̄
disrumpes celos & descenderes &c. Quan-
tum ad terrā sciendū q̄ chana galilee inter
pretat̄ zelus transmigrationis: q̄n ergo tras-
iuit de sideriū sanctorū patrum cū nō esset p-
phet̄a neq̄ visio: facit sūt nuptie. Per istud
matrimonii carnale intelligit matrimonii
filij dei cum natura humana. Istud enī ē ve-
rum matrimonii. Ratio est: q̄m sicut i ma-
trimonio carnali est triplex vnio. s. aior per
cōsensum & dilectionem: coꝝ per cōmixti-
onem: & habitatio amboꝝ per loci indiuisio-
nem. Sic in isto matrimonio spūali fuit tri-
plex vnio s. per dilectionē Jere. xxi. In cari-
tate ppetua dilecti teideo attrahi te miseris
Per nature cōformitatem Heb. i. Nūq̄ an-
gelos apprehendit sed semea abrahe. p in-
diuisibilitatem q̄ nūq̄ descepsa diuinitas su-
it separata ab humanitate. Istud matrimonii
fuit initiatiū per sponsalia: de futuro. s. tēpore
abrahe cui facta fuit pmissio de xpi incarna-
tione. si tūc natura humana erat puella i co-
gnitione dei. sed postmodū in cognitione vē-
riti facta est adultera: tunc facit sunt nuptie
p verba de p̄nti: q̄n agēl⁹ gabriel et parte dei
patris ad hoc tractandū in mundum venit.
Iste tractauit & nasa hūana p̄sensit: q̄n h̄go
maria rīdit dicēs. Ecce ancilla dñi: fiat mihi
s̄m verbū tuū. Iste nuptie fuerūt celebrate i
thalamo h̄gūis gl̄iose. p̄a. Et ipse rāq̄ spō-
sus pcedens de thalamo suo. s. q̄n dei filius &
hūana natura in ei⁹ vtero fuerūt cōiūcti: q̄
ibi Verbū caro factū est. Job. i. Iste spōsus
cū spōsa fuit in thalamo suo: s. in die ascē-
sis introduxit spōsus. i. dei fili⁹ spōsam. i. natu-
rā hūanā in aulā patris sui vbi istud matri-
monii est totaliter cōsummatū. s. amado idē
uisibile factū. In istis nuptijs fuit beata vir-
go rāq̄ tabernaculi dñi: & xps rāq̄ spō-
sus & angeli appēntes pastoꝝib⁹ & eos inui-
tātes rāq̄ xpi amicoꝝ ad nuptias iuitaro-
res. Et iūtauerūt magos ad istas nup-
tias: vt sic vterq̄ p̄p̄s. s. iudaicus & gētilis in-
gereretur. Sex ydria figurant sex etates mūdi
Prima ydria est p̄ma etas ab adā vsq̄ ad
Noe que fuit plena aqua. i. p̄p̄tia. p̄a. T̄nc
h̄osa aqua. i. reuelatio p̄phetica in nubibus

aeris. i. in p̄p̄etia. In hac etate p̄p̄etiauit
Adam dicē. Reliquet homo patrē & ma-
trem & adherēbit vxori sue: et erunt duo in
carne vna. i. xps reliquit patrē: q̄ cum in
forma dei esset non rapinā arbitrat⁹ est eē
se equalem deo: sed semetipsū exinanīuit for-
mam serui accipiens. Q̄ ergo reliquit patrē
nō est q̄nā deseruit & recessit a patrē: sed q̄
nō in ea forma apparuit hominib⁹: in qua ē
equalis patri. Reliquit matrē. i. synagogas
iudeoꝝ: de qua s̄m carnem natus est: & adhe-
sit vxori sue. i. ecclesie quā ex oībus gentib⁹
cōgregauit. Idē ydria fuit plena aqua: quia
habebat p̄p̄tiam de xpo: s. q̄ nō exponēba-
tur gētilibus nō erat aqua in vinū conuersa.
Item domit Adā vt fiat Eua: morit xps
vt fiat ecclesia Eua p̄osuit de latere ade dor-
mientis. p̄fuit sacramēta quibus formet ec-
clesia de latere xpi morientis: ergo pria ydria
iplebatur quia p̄p̄tia de isto futuro tpe dispē-
sabitur. Secūda ydria est scda etas a Noe
vsq̄ ad Abrahā q̄ fuit plena aqua. i. p̄p̄tia
In hac etate ydria p̄p̄tice dispēlationis im-
plebat̄. Nā sicut noe in latere arche ostiū sa-
cere in illis est vt in illā intrarent aīalta: que
nō erāt diluuiū p̄tura: sed aq̄s diluuij mūd⁹
p̄pter peccatorū multitudinē ac magnitudi-
nem delerus est: solus aut̄ noe p̄r iusticiam
sua cum domo sua fuit liberatus in archa.
Et iā colūba ramū virentis olīue tenuit in ar-
chā. Per noe figuratur xps cui⁹ lat⁹ vñ⁹ mili-
tū lancea aperuit: vt illic vīte ostiū panderet
vñ sacramēta eccleie manauerūt. Per archā
figuratur ecclesia que fit salua per lignum in
quo xps pepēdit. Per aquā diluentē p̄p̄tice
cores figuratur aqua baptisimi que p̄cā dilu-
it. Per aīalta que ingressa sunt in archā fig-
nue multiformis baptizatoꝝ differētia. Per
colūbas q̄ portat ramū virentē olīue in archā
signat vñctio spūscī: qua baptisati docētur
misteriū iesu xpi. vt p̄a. Tercia ydria ē t̄tia
seculi etas ab Abrahā vsq̄ ad Dauid q̄ fuit
plena aq̄. i. p̄p̄etia. Nā de⁹ rēp̄rauit obedie-
tiā abrahe q̄n p̄cepit ciue imolare ysaac fi-
liū suū: nō distulit abrahā facere q̄ iube f̄it: sed
pro filio immolaturus: & pro virtute obe-
dientie benedicitur Abraham a deo. Per
Abrahā figuratur deus pater qui tradidit
filium suum in mortem vt ostenderet illius
obedientia: de quo dicitur Factus est ei obe-
diens vsq̄ ad mortem. In quo quia diuini-
tate impassibilij permanēte. sola humani-
tas passa est mortem et dolorem ideo quasi

filius affert: sed aries macra. Per benedictione illa signat gentib[us] credentib[us] munus esse cōplenum. Quarta ydria est q[ua]rta secta eras. La dauid vsq[ue] ad t[ra]nsmigratione babilonis que fuit plena aqua. i. p[ro]ph[et]ia. Nā Dauid innocēs hūilis et mitis sortitur regnum israel abiectio Saul: et Saul iniusta p[er]secutione affligebat Dauid. Per saule significat iudei xpm p[er]sequētes. p[er] dauid signat xps et eccl[esi]a. p[ro]pter p[er]fidiam iudeorū destructus est illos ip[s]e carnale et spūale xp[ist]i aut[em] et eccl[esi]e regnū sp[irit]u permānebit. Zūc. i. Et regnū ei[us] nō erit finis. Quinta ydria est q[ua]rta seculi eras a t[ra]nsmigratione babilonis vsq[ue] ad iohānez baptistā q[ui] implebat aqua. i. p[ro]ph[et]ia. Nā Daniel vidit lapide p[er]cissum de monte sine manib[us]: et p[er]fregisse oīa regna terrarū et creuiss[e] illū lapide et factū esse montē magnus ita ut impleat vniuersam facie terre. Per istū lapide intelligo xpm. ps. Lapidē quē reprobauerunt edificantes. De quo mōte p[re]dictis nisi de regno iudeorū: unde natus est xps h[uius]m[od]i carne: et p[er]didit sine manib[us]: q[ui] sine opere hūano: q[ui] sine maritali cōplexu: de virgine natus est. mōs ille unde p[er]cussus est nō impleuerat facie terre: q[ui] regnū iudeorū nō tenuerat oēs: sed regnū xp[ist]i occupat omēs gentes et vniuersū orbem terrarum. Sexta ydria ē sexta secta eras a Iobē baptistā vsq[ue] ad finē mundi q[ui] implebat aqua. i. p[ro]ph[et]ia. Nā dixit. Qui post me venit ante me facit ei[us] curi nō sum dign[us]: corrigiam calciamēti ei[us] solue re. i. xps post me venit: q[ui] post me nat[us]: ante me facit. i. m[er]ito p[re]lat[us]. Quid nō sū dign[us] t[ame]n q[ui] consuetudo apud antiq[ui]os fuit ut si alius quis eā q[ui] sibi cōueniret noller accipe vxorē ille solueret ei calciamētū qui ad hanc sp[irit]us sine iure p[ro]p[ri]etatis veniret. Per sponsū intelligim[us] xpm de quo Iobes dixit. Qui h[uius] sponsa sponsus est: ideo dixit. Ego redēptoris vestigia denudare nō valeo: q[ui] sponsi nomen xp[ist]i mibi immerito nō usurpo. Pōt etiā intelligi alit[er] sic. xps veniens in carne q[ui] calcia[re] appuit: q[ui] calciamēta ex mortuis aialibus fuit: h[uius]m[od]i incarnatiois mysteriū būa nus intellexit cognoscere nō sufficit. Corrigia ē calciamētū: est ligatura mysterij. Ergo Iohānez nō valet soluere corrigia calciamēti ei[us]: q[ui] incarnatiois xp[ist]i mysteriū inuestigare non sufficit. Iste sunt sex ydrie implete aq[ua] q[ui] sunt sex eras q[ui] nō defuit p[ro]ph[et]ia i q[ui] d[omi]n[us] iesus xp[ist]us p[re]dicabat. Lapebāt aut[em] singule meretas binas vel ternas. Adterete bine

sunt circūcisio et p[re]putiū. i. populo iudaico et gentib[us]. de populo iudaico d[icitur] in euāgelio h[uius]m[od]i purificatioem iudeorū: q[ui] ad solū pplm israel missus ē moyses et illi soli populo lex data est: et ex illo populo fuerūt p[ro]ph[et]e et ista distributo tēpor[is]. h[uius]m[od]i eund[em] pplm distincta ē: iō dicitur sex ydrie h[uius]m[od]i purificatioem iudeorū. Sed tū q[ui] ille p[ro]ph[et]ie ceteris gentib[us] annūciabatur re p[er] p[ro]ph[et]ia. Nā adam erat fi. iura xp[ist]i et in hoc vocabulo adā q[ui]tuo: p[re]s orbis frātū demōstratur. grece em̄ d[icitur] anathole byssio archios mē sēbria. i. oriens occidēs: aq[ua] meridies q[ui] q[ui]tuo: noia ex primis eorū litteris reddūt adā ad designandū q[ui] ex illo exorte sunt oēs gentes. Et nā in noe in cui[us] archa erat oīa aialia q[ui] significabāt oēs gentes. Idoc in Abrahā cui agri dicit[ur] est. In semie tuo benedicent oēs gentes: hoc in dauid qui dicit. Surge de us iudica terrā q[ui] tū hereditabis in oib[us] gentib[us]. Idoc in daniele cui[us] lapis opuit vniuersam superficiem terre. Idoc in iobē baptista qui dixit Abat. iij. Potens est de lapidib[us] istis suscitare filios Abrahę. Per lapides intelligēs oēs gentes: p[ro]pter duritiā stoliditatis: q[ui] erat filius lapidib[us] q[ui]s adorabāt ps. Siles illis fiant qui faciūt ea: et oēs qui cōfidūt in eis. Quid nos q[ui] venim[us] ex gentib[us] nō venissem[us] ad fidē xp[ist]i nisi de lapidib[us] suscitasset filios abrahę nō nascēdo p[er] carnes s[ed] immittendo p[er] fidē. Ergo ad oēs gentes p[ro]tinebat p[ro]ph[et]ia h[uius]m[od]i sex ydriarū. Iō dixit capientes meretas binas. s[ed] dixit ternas p[ro]pter tres filios noe p[er] q[ui]s reparatū ē gen[us] h[uius]m[od]i: i. signū d[icitur] in euāgelio. Sile est regnū celoz fermento q[uo]d abscondit mulier in farine mensuris tribus quo ad usq[ue] fermentaret totū. Que ē ista mulier nisi caro xp[ist]i. Q[uo]d est fermentū nisi euāgelium: Que sūt tres mēsure nisi oēs gētes p[ro]pter tres filios noe. Ergo sex ydrie capientes meretas binas vel ternas sūt sex eras tēpor[is] capientes p[ro]ph[et]iam p[ro]tinecē ad iudeos et ad oēs gētes: ut p[er] p[ro]ph[et]ia. Quid ad q[ui]tuo sciendū q[ui] p[er]les eccl[esi]e fuit i merore: sex tēporib[us] p[ro]p[ter] p[er]secutores q[ui] sustinuit et sic vinū leticie defecit. Primo in adā peccare: et caym frēm occidēte: et omī carne viā nature corū p[er]ire vsq[ue] ad diluuiū. Scdo i noe q[ui] cham filij medij p[re]m terisit et despectit. q[ui] fabricādo turri gen[us] h[uius]m[od]i succubuit et lingua deus diuisit et hō ydola coluit. Tercio in abrahā p[er]grināte ster ydolarras et iacob seruiente cū populo sub pharaone. Quarto in moysē seruiente in egypto moriente p[ro]p[ter] sui culpā in de

¶ Inica pma post octa. epyphanie **Sermo XXI**

ferto et populo iudaico dei irā exasperāte in
 hierlm. Quanto qñ in trāsmigratōe babylo
 nis idola coluit deū offendit psecutiōes nō
 timuit. Sexto in dauid qñ tandē sub tribu
 cesaris seruauit et tēplo destructo et pphana
 to p mūdū peregrinat. Tempe ergo hui⁹ sa
 cri matrimonij fuit magn⁹ defect⁹ vini. s. sa
 pientie et cognitōis diuine et feruoris charita
 tis: idō dñ in euāgelio q⁹ deficiebat vinū. ¶
 Quātū ad qñtū sciendū q⁹ ydrīe fuerūt im
 plere aqua. s. penaltat⁹ et timoris et xps mu
 tauit aquā in vinū: q⁹ legē timoris in legem
 amoris. legē penaltat⁹ in legem charitat⁹. le
 gem obscuritat⁹ in legē veritat⁹. qd⁹ p⁹ i latro
 ne pēdente i cruce. cui dixit xps. Hodie me
 cū crīis i paradiso. Pars i magdalena pecca
 trice. cui fletu pccā dimisit et eidē ad monu
 metū apparuit. Pars in chananea cui grās p
 filia tribuit. cui dixit. Quia magna est fi
 des tua. Pars in publicano quē exaudiuit. de
 quo dñ. Descēdit hic iustificat⁹ in domū suā
 Pars in zaccho cui dixit. Hodie huic domui
 salus a teo facta ē. Pars in petro de q⁹ dñ. Ire
 discipulis ei⁹ dicite et petro q⁹ surrexit dñs:
 vt ostēderet qñ indulsit ei pccā negatōis.
 Pars in duob⁹ discipulis euāb⁹ in emanat⁹ q⁹
 bus dixit. Qui sūt hī smones q⁹ sferitis ad
 inuicē ambulātes et estis tristes. Ecce aqua
 cū aut cognouissent eū in fractōe panis. Di
 xerunt. Nōne cor nostrū ardēs erat in nob⁹
 dñ loq⁹res nob⁹ in via et aperiret scripturas.
 Ecce aq⁹ in vinū cōuersa. Pars cū discipuli es
 sent clausi p⁹ metū iudeoz. Ecce aq⁹. Tunc
 venit xps iesus et stetit in medio eoz et dixit
 eis. Pax vobis. Quasi sunt g⁹ discipuli viso
 dñō. Ecce aq⁹ in vinū puerfa. Pars cū iesus
 dixit eis tristitia impleuit cor vestrū. ecce aq⁹
 Sed tristitia v⁹ puerref in gaudiū. ecce aq⁹
 in vinū puerfa. Hel alit sic. i cōuulso passio
 nis xpi. de q⁹ dñ xps i euāgelio. Quid tibi et
 mihi ē mulier. Nondū venit hora mea. s. pas
 sionis mee in q⁹ cōuerrā aquā in vinum
 Nā in passione fuerūt septē gñā psonarū q⁹
 ad xpi pñitiū fuerūt inuitate. Pñō pccōres
 et puerit aquā in vinū dās eis veniā: dicens.
 Pax ignosce illis q⁹ nesciūt qd⁹ faciūt. Secū
 do afflicti et puerit aquā in vinū dās eis cō
 solationē et requiē: dicens latroni. Hodie me
 cum eris in paradiso. Tercio iusti et cōuerrit
 aquā in vinū dās eis hūrit et grām: dicens
 Mulier ecce fili⁹ tuus: et discipulo ecce mar
 tua. Quarto p⁹be et puerit aquā in vinum
 dans eis reuerentiā et veritatem: dicens. Con

summatū est. Quēto natura assumpta et cō
 uertit aquā in vinū dās ei cōpassionē et pie
 tatem: dicens. Hely hely lamazababam tē.
 Sexto scēti pñes in limbo manētes et puerit
 aquā i vinū dās eis spem et securitatē: dicens
 sūto. Septimo pñi et puerit aquā in vinum
 dans ei suc aīe totalitatē: dicens. In man⁹ tu
 as dñe cōmēdo spm meū. Ecce qñ iste nu
 prie de q⁹ hodie loq⁹ euāgelij. figurabāt
 nuptias xpi. i ei⁹ passiōe in q⁹ puerit aquā i
 vinū. Per ministros q⁹ hauerūt aquā itelli
 gunt pdicatores q⁹ legūt antiquā scripturā.
 Per architriclinij. i. scēscalcū itelligūt qñbz ex
 posito: vetis legē. Ministri porūt ad archi
 clinij gustādū: q⁹ lectores antiq⁹ legē ducūt p
 phenas ad doctores noue legē exponēdas.
 Iudicat enī architriclin⁹ aqua vinū bonū fa
 ctū qñ iudicat figuras antiquas p xps vere
 adimpleras. Et h⁹ est signū q⁹ venit ies⁹ p⁹p⁹
 qd⁹ credim⁹ in eū tanq⁹ discipuli eius.

¶ Tertio flos est iste. hoc fe
 cit inuitū signoz iesus. s. nuptiarū intellectuā
 liū: in q⁹ intellect⁹ et sapia copulant. p⁹ per
 duos testes. Prim⁹ est August. li. xij. de tri. di
 cēs. Superior pars rōis sapie deputat. infe
 rior aut scie. Scribit i lib. Job. Ecce pieras
 est sapia: abstinerē aut a malis scia ē. hille.
 Secūd⁹ ē scrips. 2° ho. ij. q. xlv. arti. iij. dicens
 Supior rō incedit supnis rōnis. i. diuinis
 prēplādis et cōsulēdis. Contrēplādis qdē fm
 q⁹ diuina i seipis prēplāf: cōsulēdis aut fm
 q⁹ diuina iudicat de hūanis: p diuinis re
 gulas dirigēs act⁹ hūanos. Ille g⁹ q⁹ cognō
 scit causā altissimā simpliciter q⁹ ē dñ simplici
 ter sapiēs: in qñ p regulas diuinis pōt in
 dicare et ordinare oia. Huiusmodi aut iudi
 cū psequit hō p spm scēti. fm illd. i. 2° q. ij.
 Spūalis hō dñ iudicat oia. quia sic ibidē dñ.
 Spūs scrutat⁹ oia etiā pfūda dei. hille. Qñ
 g⁹ ista sapia q⁹ est donū spūscēti copulat itel
 lectui humano tūc fuit nuptie intellectuales.
 Circa istas nuptias vidēda sūt qñtuor. pñō
 quō nō ē ibi iesus. Scdō quō ies⁹ vocat⁹ ad
 has nuptias. Tercio qd⁹ significēt sex ydrīe.
 Quarto quō aq⁹ puerit i vinū. Ista enī nō
 vq⁹at a misterio qñ p sapiam spūscēti ha
 bitat i nob⁹ vt saq⁹ p⁹. ¶ Quātū ad pñm
 sciēdū q⁹ sapia nō pōt ēē cū pccō mortali. p⁹
 p duos testes. Prim⁹ ē Salomō. Sap. i di
 cēs. In maluiola nām nō introibit sapia
 nec habitabit i corp⁹ subdito pccis. 2° i de
 claratio est: q⁹ sapia importat quādā recitu

qui ignari litterarū tantā sapiam adepti sūt
ut vniuersus mundus ad fidē puerterint. Ec
ce qñmodo aqua ignorātie cōuersa est i vñū
sapie miraculo spūscī. Secūdo aq in vinū
mutat qñ et malis eliciunt bona. vñ Gene
ca de qñtuor xñtib⁹ dīc sic. Si magnanīm⁹
fueris nūq̃ iudicabis tibi et meliam fieri.
De inimi⁹ o dīco. Nō nocuit h animū nocē
di habuit. Et cū illū in potestate tua videris
vindicā putabis potuisse vindicare. h. c. ille.
Et. lxxxi. epla dīc. Sapiēs illa pñme q̃b⁹ le
sus eneco. hñscīf p negligētiā h volēs nō
vertit omnia in pñus nec querit cui imputet
casum: p cētā boīm ad fortunā poti⁹ refert.
Nō columināf verba vel vult⁹ q̃cqd accidit
benigne interpretando lenar nec offense pot
ius q̃ officij meminit tē h ille. Exēplū de
martyrīb⁹ pura ēt brō stephano q̃ p se lapi
dantib⁹ orauit. Et alij martyres q̃ in romē
tis dicebāt. Hoc ē qd semp optati h est qd
voris oib⁹ exq̃siui. Ecce quō aq tormēto:uz
cōuersa ē in vinū pñmior. Tērtio aq in vi
num puerit qñ ricia cū passionib⁹ subiacū
tur. vñ Seneca epla. lx. dīc sic. Sapiēs autē
ad oēm incurf: z munīf inrent⁹ nō si paup
tas: nō si luct⁹: nō si ignominia: nō si dolor
impetū faciat pedē referet. Intrepid⁹ z cōtra
illa ibit z itra illa. hec ille. Exēplū de scīs cō
fessorib⁹ q̃ diuitias mūdī pcepterūt ut liberi
us deo fuirēt in pauprate tē. Et sic aqua pe
nitrētie eoz in vinū pñlarōis fuit cōuersa.
Quarto aqua in vinū puerit qñ sapiēs no
uit bñ lctificari. Vñ Seneca epla. lx. dīc sic.
Sapiēs ille pñc⁹ est gaudiū bilaris z placi
dus inconcussus cū diu ex pari vinit. Nunc
ipe te pñle si nūq̃ inestus es: si nulla spes
animū mū futuri expectationē sollicitat si p
dies nocet q̃ par z cōlis animi tenor erecti
z placēt sibi ē puenisti ad bñāni boni sum
mā hīc q̃ cogita hunc esse sapie effectū gau
dij cōlitarē. Talis ē sapiētis anim⁹ q̃lis mū
dus sup lunā semp illic serenū est. Baudū
hoc nō nascit nisi ex fortunā z ciētia. Nō pōr
ergo gaudere nisi fortis: nisi iust⁹: nisi tēpera
tus tē h ille. Exēplū de brīs xgimib⁹ puta
tā agatha q̃ letant ibat ad carcerem tē. Et
sic aqua tristitie in vinū lcticie fuit cōuersa.
Quinto aqua in vinū puerit qñ sapiēs scie
de se solo pñcari. Seneca enī epla. ix. dīc sic.
Se cōtēn⁹ est sapiēs ad beate vinendum
q̃mū quidē illi lct res suas suo arbitrio or
dinare se cōtēn⁹ est. Et si ducit vxorē se cō
tēn⁹ est: si liberos tollit se cōtēn⁹ est.

Et dīcet qd silbon dīxit. Dīc enī capta pa
eria: amissis liberis: amissa vxore: ex incē
dio publico solus z tamē beat⁹ exiret. inter
roganti demetrio nū qd pdidisset. Dia inq̃
mea bona meci sunt. Ecce vir foris ac stre
nuus ipam hostis sui victoriam vicit. Nihil
inquit perdidit. omnia mea meci sunt iusticia
virtus prudētia temperāta. hec ille. Exēplū
de cōtemplatiuis q̃ nihil mūdiale possideat
ut liberi⁹ vacent cōtemplationi. z sic aq mū
dialis possessionis fuit cōuersa in vinū men
talis pñmptariōis. Sexto aqua in vinū con
uertitur quādo sapiēs scit pōr mortē rite
pñstolari. Unde Seneca epla. liij. dīc sic.
Illū tu lauda z imitare que non piger mori
cū iuuat viuere. Que est enī virtus cū ei cū
ris exire: tamen est z hīc vir⁹. Eijci⁹ quis
dem sed tanq̃ exeam. z ideo nūq̃ ei cū foz
piens. quia ei cū est inde expelli vnde inuit⁹
recedas. Nihil autē inuit⁹ facit sapiēs: nes
cessitate effugit qz vult tē. hec ille. Exēplū
de paulo aplo qui dicebat. Eupio dissolui z
esse cum xpo: z sic aqua mortalitatis cōuer
titur in vinum immortalitatis. Ecce qualis
ter in matrimonio sapiētie cum intellectu
conuertitur aqua in vinum impleis sex
ydrijs. z

Quart⁹ flos est iste. Hoc
fecit iniriū signoz iesus scz nuptiaruz ana
gogicarum in quibus deus z anima colliga
tur. Parer per beatum Aug. libro. i. de ver
bis dñi. sermone. vi. vbi dīc sic. Concupi
uit sponsus noster aīam quam fecit quoniā
vz pulchram faceret fedam amauit: pro infi
deli z feda sanguinē suum fudit: fidelem z
pulchram reddidit: dona sua in te amauit.
Quid enī sponso tuo contulisti. quid in dos
tem a prio: i patre ex prio: i populo accepisti.
Nōne luxuriam z pānos peccatorz. abiecit
pannos tuos: deiecit ciliū tuū: misert⁹ est
ut ornaret: ornauit ut amaret hec ille. Circa
istud matrimonium videnda sunt quattu
or. Pñmo quo modo hanc sponsam for
mar. Secundo quo modo celebrat christus
nuptias cum anima nostra. Tērtio quo mo
do deficit vinum. Quarto quo modo aqua
in vinum conuertitur: impleis sex ydrijs:
quibus vñs patebit celebritas nuptiarum
christi cum anima nostra. **U** **Quar**
tum ad pñmū sciendum q̃ christ⁹ tanq̃ spō
sus format aīaz nřam integrā z pfectā sanā
z bonēstā z bene morigeratā ut sic eam

Unica secunda post octa. epypha. Sermo XXII

sibi in spōsam assumat. Primo em̄ dar ei ce
rebrum qđ ad modū celi est pmo causatū ⁊
pmū mēbrū formatū ⁊ distat a terra qđ est
valde eleuatū ⁊ istud ē gta puenies. Secū
do dar ei cor. i. volūtate. Tercio splendore. i.
temperātiā. Quarto pulmone. i. gaudiū
Quinto stomachū. i. mēoriā. Sexto epar. i. be
nignitatē. Septio fel. i. psciam. Octavo ca
pur. i. prudētiā. Nono aures. i. pscius ⁊ dis
sensum. Decio nascū. i. discretione. Undecio
oculos. i. pteplationē supior ⁊ iferior. Duo
decio os. i. intellectus. Decio tertio genas. i.
verecūdiā ⁊ erubescētiā. Decio quarto verba. i.
sapiam ⁊ sciētiā. Decio quinto brachia. i. dile
ctionē amicor ⁊ inimicor. Decio sexto vin
bilitū. i. continētiā. Decio septio spatulas. i.
cōstantiā in pseris ⁊ aduersis. Decio octa
uo tunica. i. lana simplicitatē ⁊ puritatē. Deci
monono cappā. i. mātellū nigrū pudiciē
⁊ mortificatiōis. Vigesimo puerfationē cum
pulchritudine honestatē ⁊ sic parz formatio
sponse. **Quartū ad secundū dicit ps.**
Tong spōsus dñs pcedes de thalamo suo.
Nā xps qñqz vicib⁹ pcessit ad hāc spōsam.
Prio qñ ipaz subarravit i. incarnatiōe. Se
cundo qñ ipam dēspōsavit in passione. Ter
tio qñ ipam secūdavit i. spūsancti missione
Quarto qñ ipa parturivit in secūda pscu
tione ⁊ tēptatiōe. Quinto qñ ex ea pte susce
pit. i. in gñficatiōe. Qualit autē ipa aia debe
at apparere corā xpo spōso suo dicit ps. Ego
autē i iusticia apparebo in cōspectu tuo. Dec
auctiusticia apparet in duob⁹. Prio pscntar
se xpo amāda qđ ē sibi similis in vultu qđ est
sub angelis pclara ⁊ nobilis: qđ ē ingenua ⁊
docilis: qđ ē diues ⁊ locupletabilis. Secūdo
pber se a xpo peligēda qđ cū amat nil psc
spōsuz diligit: qđ cū munuscula largit spōso
gfas impedit: qđ cū visitat se nullaten⁹ absco
dit: qđ cū ipaz psclof odoramēta diffundit
In h autē matrimonio sūt tria bona. i. fidei
plis: ⁊ sacramēti. Fidei qđ aia seruabit xpo
fidē p semp renūciās dyabolo. Prolis qđ
bona opa. i. deū laudare bñdicē ⁊ huiusmo
di q sūt ples aie nre. Sacramēti qđ xps ab
aia nra tanqđ spōsus a spōsa nūqđ separabi
rur. Iste nuptie celebrant i. chana galilee. i.
in zeli feruoris trāsmigratiōe: qđ i statu pe
nitētie vbi ē trāsmigratio a culpa in gām ⁊
zelus feruoris ⁊ amoris. Vocat gñ iesus. i.
saluator nota trinitas ⁊ exercit⁹ angelor ad
has nuptias. Joh. xiiij. Ad eum veniem⁹ ⁊
māssione apđ cū faciem⁹ ⁊ sic ps. **Y Quā**

tum ad tertū sciendū qđ vinū apponēdū in
istis nuptijs ē cognitio diuinitatē. Sicut em̄
vinū lenificat ⁊ feruet: sic cognitio diuinitatē
lenificat aiam ⁊ facit eā feruere amore. Nāq
qto pl⁹ secreta diuina cognoscat tāto plus i
amore feruet. vñ Lati. ij. dñ. Fulcite me florib⁹
bus. i. sāctarū reuelatiōnū. supate me malis
sez sāctarū operationū: qđ amore languet.
Istud vinū deficit i hac vita qđ aia nra parū
bz de cognitōe diuina. vñ cū aia peccat defic
cit vinū. **Quartū ad qrtū sciendū qđ per**
ydrias itelligunt corda nra qđ sunt vasa la
pidea qđ implent aq qñ implet cognitōe ve
rū tēporaliū. Aqua em̄ ē scia būana qđ debilis
tar aiaz in amore dei ⁊ ifrigidat eā. Iste xps
aquā puerit i vinū qñ cognitōe ⁊ amore
tēporaliū puerit in cognitōe ⁊ amore cele
stū. ⁊ sciaz mūdā i sciam diuinā. Nō em̄
spōsus noster xps vult qđ aia spōsa sua vñat
aq cognitōis tēporaliū: sū vino cognitōis ces
lestū vt i amore ei⁹ ferueat. Admistrī qđ istā
aquā hauriūt ⁊ i ydrys ponūt sūt qñqz sen
sus corpis qđ aqua sapie mūdane a reb⁹ exte
riorib⁹ hauriūt ⁊ i corde ponūt. Sz ista aqua
in vinū cōuersa deferet archiepiscopo. i. intelle
ctui nro: ⁊ mirat tā bonuz vinū factū: qđ stru
per i cognitōe celestū. qđ b superat oēs sen
sus. Istud gñ pmū signū est qđ fecit iesus in
istis nuptijs qđ pmuz qđ facim⁹ i baptismo
est cognoscere deū p fidē: ⁊ ita credim⁹ in eū
qđ tūc manifestat nob⁹ gliaz. i. pmū qđ pscq
mur ex ista fide: idō dicit xps ppositū. Hoc fe
cit initū signor iel⁹ ⁊ manifestauit gliaz tē
In q verbo solut⁹ qtuor qstiones q possūt
fieri circa sacramētū matrimoniū. ⁊ sunt iste
Pria qstio ē. Si oī tpe sūt matrimoniū ob
seruatū: Rñdes qđ sic qđ dñ hoc. Secūda qđ
stio ē. Si a deo pte fuit matrimoniū ordina
tū: Rñdes qđ sic: qđ fecit iesus. Tercia qstio
est. Si inf cetera sacramēta sūt matrimoniū
um pbenozatū: Rñdes qđ sic: qđ dñ initū
signor. Quarta qstio ē. Si a xpo i vita brā
sūt matrimoniū pmiatū: Rñdes qđ sic: qđ
dñ ⁊ manifestauit gliam suā. Iste qtuor qđ
stiones patet ex his q in supiorib⁹ iam dicta
sunt ⁊ c.

Unica secunda post octa. epyphanie.

Omine si vis potes
ine mūdare. Adarb. viij. ⁊ i euā
gelo bodierno. Pñs Ambrosius
suis sup Lucā loqns de xpo dicit sic. Ille i
stus venit ad pēores vt ex pctōib⁹ faceret

Unica
hostos. Pñs
faceret pñs
pñs faceret
mūdare vt
hec ille. Eccc
vt nos mūd
chie. xrv. di
mūdā ⁊ mūd
Sup ista ve
Eū oēs lepro
i xpo mūd
dent duo doc
⁊ al⁹ noui. P
pij. dicit. Di
tra sūt pñs
luntari. Sz d
berabimur. 2
qd celi ambir
es nec est q re
⁊ scis bñ. S
dam dicit. D
me saluare po
iōi declarāo
Oprim
semp iesus x
phurū pñs
tam dicit. E
accidiosis fa
uicantē oc
bens cor pñs
cliaurē nō c
benē primo
lo acq in lant
edebat⁹ oēs
tutū. i. in bad
singula vicia
pino de sup
dñs. Eia. xij.
dñs. Eia. xij.
cler q mane
luit esse sicut
facit vt pec
nō intellexit
bus ⁊ sūm
qui dicit. 22. m
mei ⁊ tūc ab e
pij. Quarto
vultu expugn
luda pscums
xrvij. Quarta
in gula babyl
magna qñā ed
mice: ⁊ glia de

Unica secūda post octa. epyphanie Sermo XXII

multos. Pius venit ad impios vt ex impijs faceret pios: hūilis venit ad supbos vt ex superbis faceret hūiles. Adidus venit ad imundos vt ex imundis faceret mundos. hec ille. Ecce qd xpus venit in hunc mūdum vt nos mūdaret ab oib' pctis nris. Et Ezechiel. xxvi. dī sic. Effundā sup vos aquam mūdā t mūdabimī ab oib' inqnamētijs vris. Sup istis verbis moueo istā qstionē. **Q**uā oēs leprosi mēte nascamur. cur nō omnia iēsu xpo mūdāmur? Ad istā qstionē respondēt duo doctores. vn' veteris testamenti. et ali' noui. Prim' est Adardoche'. Hester xij. dicēs. Dne rex optēs in ditiōe tua cuncta sūt posita et nō ē qd possit tue resistere voluntati. Si decreueris saluare nos pūno liberabimur. Tu em fecisti celus et terrā et qd qd celli ambitu continet. Dñs vniuersorū res nec est qd resistat tue voluntati: cuncta nosti et scis. h' ille. Secūd' est Bern. in h'mōe quodam dicēs. Dne iēsu me totū tibi cōmitto qd me saluare potes noscis et vis. Tamē p maiori declaratiōe pono quattuor flores. **S**

Prim' flos est iste. Non semp iēsus xps punit perā pena etnālī s' vt plurimū pena tēporali. Pars p David pphe tam dicētē. Nō pponēbā ante oculos meos accidiōsuz facietē rem iniustā: luxuriosū preuaricantē odiui: nō adhesit mihi gulosus habens cor prauū iracundiū malignū et a me declināre nō cognoscebat. inuidiū secreto terra bentē pūmo suo hūc psequar. Supbo oculi argi insatiabili corde auaro cum hoc non edebā: s' oēs tales pccōres interficiebā i matrisio. i. in hac vita. Istud pz discurredo per singula vicia quō et qualis meruit punita. Et pmo de supbia. Nā lucifer eiecit' fuit de paradiso. Esa. xliij. Quomodo cecidisti de celo lucifer qd mane oriebaris. Secūdo adā qui voluit esse sicut de' et expulsus fuit de paradiso et fact' est vt pec'. ps. Homo cū in honore eet nō intellexit. cōparat' est iumētis in sapienti bus et similit' fact' est illis. Tercio Koboa qui dic'. Minim' digrit' ē grossior dorso p'p' mei et tūc ab eo recesserūt decē trib'. iij. Regi xij. Quarto Sennacherib' qd p'p' supbia suā voluit expugnare hierl'm: et Ezechiam regē iuda psecutus est gladio a p'p'is filijs. Esa. xxxv. Quinto Nabuchodonosor deābulās in aula babylonis dixit. Nōne h' est babylō magna quā edificauit in robore fortitudinis mee: et i glia decoris mei. Et eadē hora ex ho

minib' eiecit' est et senū vt bos comedit et. Dan. iij. Sexto Holofernes qd in supbia eleuar' a Judith sc'ta gladio occisus ē. Judith p totū. Septio Aman qd in paribulo suspensus ē. Hester. vij. Octauo Antioch' qd misereabilis mortu' ē. i. Adacha. vi. Ecce qualiter de' punitur in b' seculo p'p' supbie. Secūdo punitur de' p'p' auaricie. pmo Achor qd induct' auaricia sumpsit de anathemate p'p' qd a p'p'o fuit lapidat'. Josue. vij. Secūdo filij Samuelis qd p'p' cor auaricia p'diderē iudicatū. i. Regi. vij. Tercio Saul qd cupid' rem amalech p'ra p'ceptū dei regnū amisit. i. Regi. xv. Quarto Siezī qd accepto p'do p liberatiōe lepre naaman effect' ē lepro' cū suis. iij. Regi. v. Un' b' viciū nō rep'no in illo casu p'missū nisi i spolijs qd fecerūt filij isrl' Exo. xij. et iustis p'p'is vt p'z i libris Adach. Tercio punit de' p'p' luxurie. P'rio stuprū qd cōmisit sychem princeps terre salem vrbis succomoz in dynā qd egressa fuerat vt videret mulieres regionis illi'. interfecit' em ē vt de' depopulata. Gen. xxxij. Secūdo fornicatio meretriciā quā cōmisit Sanson cū dalila a qd recessit spūs dñi et a suis inimicis occis' est. Iudicā. xvi. Tercio adulteriū qd cōmisit David cū berthabee vxore vrie. Un' absalon fili' est oēs vxores p'p'is maculauit. i. Regi. x. et xvi. Quarto incest' quē cōmisit Anno cū thamar sorore sua. et ob h' absalon frater vniūsqz ipz peremit. i. Regi. xij. Quinto iacob maledixit ruben qd cū cōcubina p'p'is sui iacob p'cubuerat. vt dī Gen. xlix. Sexto viciū um p'ra naturā qd cōmisit onan fili' iude qd vt nō suscitaret p' fratre suo semē: fundebat semē in terrā p'p' qd a deo fuit p'cul'. Gen. xxxvij. Septimo viciū sodomit' p'p' qd ciuitas sodomie cū alijs ciuitatib' coadiacētib' igne et sulphure perijt. Genes. xix. Etiam tribus beniamin p'p' tale nephas deleta ē. Iudic. xix. et xx. Quarto punitur de' p'p' inuidie. P'rio rachel insecūda inuidie sorori sue lye qd postea secūda in partu beniamin mortua ē. Gen. xxxv. Secūdo fratres ioseph quē ex inuidia v'ciderūt et postea ipz adorauerunt. Gen. xxxvij. Tercio iacob qd inuidia mortuus recepit b'ndictionē fratris sui elau: p'p' qd exulauit a domo p'p'is annis plurimis cōstituit' semp in timore elau. Gen. xxxvij. et xxxij. Quarto filij chore qd inuidia mori p'ra aaron sc'm pōtifice q'retes cū deponere a pōtificate abso:pti sūt a terra. Nūm. xvi. Quinto abimelech ex inuidia fratres suos occidēs

Antica secunda post octa. epy phanie Sermo XXII

vos sacerdotibus. **Zuc. xvij.** Duodecimo le-
profus iste que dñs curauit excedens manū
id est salubre ppositū sibi infundens. vt pñ in
euāgelio hodierno. **ido.** Bern sup eāū dicit
sic. **Vino.** pp̄t māsuetudinē tuā q̄ in te p̄di-
cas currim⁹ post te dñe iesu audictos q̄ non
spernas pauperē: p̄tōrē nō boureas: nō hor-
ruisti p̄sente latronē: nō lachrymāre pecca-
tricē: nō supplicāre chananēā: nō dep̄saz i
adulterio: nō sedentē in theloneo: nō suppli-
cantē publicanū: nō negātē discipulū: nō p̄-
secutorē discipuloz: nō ip̄os crucifigeros tuos
In odorē istoz vnguetoz currim⁹. **bille.** D

Secundus flos ē iste. Rega-
lis emundatio leprosi nō sanabat: q̄ nec quē
q̄ lex iustificabat: p̄s duos testes. **Prim⁹ ē**
Paul⁹ ad **Gal. iij.** dicens. Si data esset lex q̄
posset iustificare: x̄ps gr̄a mortu⁹. **cēt. i.** sine
causa: **f. b.** est inueniens. **g. lex** vet⁹: **et cerimo-**
nie ei⁹ nō iustificabāt. **Secūda** ē **Aug. li. ij.**
q̄lioni veteris et noui testamēti q̄. **cij.** circa
finē dicens sic. **Semp dñs** p̄ totā legē p̄tō-
res ad se p̄uēni hōrat nōles op⁹ suū p̄diti-
oni eē obnoxii: cū nec alia causa date legis
sit q̄ vt exhoratū hōies p̄uentā ad venturē
ita tñ vt i nouo testamēto auctoz legi clemē-
tior: videat: q̄ tpe q̄ sacramentū filij sui dñi
nñ iesu x̄pi manifestare dignat⁹ ē largior: et
veterior in mīa eē voluit vt pl⁹ gte mediāte
filio p̄dicare esset q̄ p̄dicāb⁹ seruis fuerat
Nec imērito. **Sic** cū fuit dignus vt maiora
dona p̄ filiū q̄ p̄ famulos largiret. **b. ille.** q̄s
declarat seruis **2 bo. i. ij. q. cij. arti. ij.** in respo-
p̄ncipali dicens sic. In veteri lege duplex imū-
dicia obseruabāt. vna q̄ dē spūalis q̄ est imū-
dicia culpe. alia q̄o corporalis q̄ tollebat ydo-
neitatē ad cultū diuinū: sic leprosi q̄ dice-
bāt imūdi: vel ille q̄ rangebat aliqd mortu-
cinū. Et sic imūdicia nūll aliud erat q̄ irre-
gularitas q̄dā. Ab hac q̄ imūdicia cerimo-
nie veteris legis habet virtutē emūddā: q̄
huiusmodi cerimonie erant quedā remedia
adhibita ex ordinatiōe legis ad tollēdas p̄-
dictas imūdicias ex statuto legis inductas.
Et ideo ap̄ls dicit ad **Heb. ix.** Q̄ sanguis hir-
corum et taurorū et cinis vitule aspersus in-
quinatos sanctificat ad emūddatiōē carnis
Et sicut ista imūdicia q̄ p̄ huiusmodi ceri-
monias mūdāf erat magis carnis q̄ men-
tis etia ip̄e cerimonie iusticie carnis dicun-
tur ab ip̄o ap̄lo parum sup. Iusticiis inquit
carnis vsq̄ ad temp⁹ correctiōis inpositis.

Ab imūddicia vero mentis q̄ est imūdi-
cia culpe nō habebāt virtutē expiandī. et hoc
ideo q̄ expiatio a p̄ctis nunq̄ fieri potuit ni-
si per x̄pm q̄ tollit p̄ctā mūdi. vt dñ **yob. i.** Et
q̄ misterii incarnatiōis et passiois x̄pi nōdū
erat pactū ille veteris legis cerimonie nō po-
terant in se cōtinere realit̄ virtutē p̄sente a
x̄po incarnato et passio: sicut p̄inet sacramē-
ta noue legis. et ideo nō poterāt a p̄ctō emun-
dare. sicut ap̄ls dicit ad **Heb. x.** Q̄ impossibi-
le est hircorū aut taurorū sanguine auferri
p̄ctā. Et hoc est q̄ ap̄ls ad **Gal. iij.** vocat
ea egena et infirma elementa. Infirma quis-
dem q̄ nō possunt a p̄ctō mundare: sed hec
infirmitas puenit ex eo q̄ sunt egena. **i. eo**
q̄ nō cōtinet in se ḡam. Poterat autē mēsa
fidelius tempe legis p̄ fide coniungi x̄po in-
carnato et passio et ita ex fide iesu x̄pi iustifi-
cabant cū fidei quedā protestatio erat hu-
iusmodi ceremoniarū obsequio in q̄ntū erat
figura x̄pi Et ideo p̄ p̄ctis offerebant sacri-
ficia quedā in veteri lege: non q̄ ip̄a sacrifi-
cia a p̄ctō emūddarent: sed q̄ erant quedā p̄-
testationes fidei q̄ a peccato mundabāt Et
hoc etiā ip̄a lex innuit ex modo loquēdi. **Le-**
uitici. iij. et v. c. Q̄ in oblatiōe hostiarū p̄ pec-
cato orabit pro eo sacerdos et dimittetur ei
q̄si p̄ctū dimittat nō ex vi sacrificiorū f̄ ex fi-
de et deuotiōe offerentiū. **Et** hoc ip̄m q̄ ce-
rimonie veteris legi a comparab⁹ imūddicis
expiabāt: erat i figura expiatiōis a p̄ctis que
sit p̄ x̄pm. **b. ille.** Et vt idē dicit vbi sap. q. cij.
arti. v. Ad septimū dicēdū. **rit⁹** legis i emun-
datione leprosi nō erat vt leprosi mūdaref
a macula lepre: s̄ emūddat⁹ oñderet. et b̄ si-
gurat **2 em. iij.** cū dñ de sacerdote cū inue-
nerit lepra eē mūdātā p̄cipiet ei q̄ purificat.
Ergo iam lepra erat mūdātā: s̄ purificari dī-
citur in q̄ntū iudicio sacerdos restituēbat cō-
fortio hōim et cultui diuino. Cōtingebat tñ
quādōq̄ vt diuino miraculo p̄ritū legis cor-
poralit̄ mūdaref q̄si sacerdos decipiebat in
iudicio. Huiusmodi autē purificatio leprosi
duplicit̄ fiebat. **P̄rio** nāq̄ iudicabāt eē mū-
dus. **Secūdo** autē restituēbat mūd⁹ confortio ho-
minū et cultui diuino. **f. post septē dies.** In p̄-
ma at purificatiōe offerebat p̄ se leprosi mū-
dand⁹ duos passeres viuos: et lignū cedrinū
et yfopū. hoc modo vt filo coccineo ligaretur
passer et yfopus ligno cedrino: ita scilicet q̄
lignū cedrinū esset q̄ si manubrū aspergeret:
yfopus vero et passer erant id quod de as-
perforio intingebatur in sanguine alterius

Unica secunda post octa. ep. pba. Sermo XXII

passeris immolari in aquis vivis. Nec autē
quorū offerrebat cōtra quatuor defectū lepre.
Nā cōtra putredinē offerrebat cedrū q̄ est ar
bor impuribilis. Cōtra ferorē ysoꝝ q̄ ē her
ba odorifera. Cōtra insensibilitatē passer vi
vus. Cōtra turpitudinē coloris vermiculū q̄
habet nūcū colorē. Passer ḡ viū auolare di
mittebat i agrū qz leprosus restituebat pri
stine libertati. In octavo ḡo die admitteba
tur ad cultū diuinū et restituebat sfortio ho
minū. Primo tñ rasis pilis toti corpis et lo
tis vestimentis eo qz lepra pilos corrodit et ve
stimenta inquar et fetida reddit. Et post mo
dum sacrificiū offerrebat p petō ei⁹ qz lepra
plertiqz inducit p petō. de sanguie autē sacri
ficii intingebat extremū auricule ei⁹ q̄ erat
mundād⁹ et pollices man⁹ dextere et pedis
qz in istis partib⁹ prio lepra dinoscit et sen
titur. Adhibebant autē huic ritui tres liquo
res. scilicet sanguis ad significandū corruptionem
oleū ad significandū sanationē morbi. aqua
viva ad emundandū spurciā. Ratio autē figu
ralis ē ista. Per duos passeres signat diui
nitas et humanitas xpi quoz vn⁹ humanitas
imolat in vase fictili sup aq̄s viues: qz per
passionē xpi aque baptismi cōsecrant. Ali⁹
autē scz impassibilis diuinitas viū remane
bat qz diuinitas mori nō pot. Quid et auola
bat qz passione astringit nō poterat. Nec autē
passer scilicet viū cū ligno cedrimo et cocco vel
vermiculo et ysoꝝ. i. fide spe et charitate mit
tetur in aquā ad aspergendum: qz in fide dei et
bois baptizantur. Lauat autē hō p aquā ba
ptismi vel lachrymarū vestimenta sua. i. opa
et oēs pilos. i. cogitationes. Tangit autē extre
mū auricule dextre ei⁹ q̄ mundat sanguie et
oleo vt ei⁹ auditū muniat ptra corruptētia
verba. pollices autē man⁹ dextre et pedis tan
gunt vt sit ei⁹ actio scilicet h̄ scilicet Thō. vbi su
pra. Ecce qualis ceremonie veteris legis nō
iustificabāt si fides xpi vētur. vt dictū ē.

Tertius flos est iste. Becca
tor qui bonis operib⁹ se ad gr̄as preparat sa
lutē corpis et aie a iesu xpo impetrat. Priz p
duos testes. Prim⁹ est canon vt h̄ dicit i. c.
Si post ordinationē. ḡ. Contra. vbi d̄r sic.
Marta em̄ soror aaron post q̄ lepra percussa
est qz in moysen murmurauerat accepta pe
nitentia mudata est et pristina gr̄am pphe
tandi accepit. hec ibi. Secundus ē canon de
pnā dist i. ḡ. Leprosus ḡo ille quē descen
dens dñs de monte mundauit prius clama

uit ad eum. Dñe si vis potes me mundare
quē postea tangēdo mundauit. Et quo da
tur intelligi q̄ ille quē macula granioris cul
pe inficit nisi cōfessione pprii oris vel ecclie
intercessione suffragate sanari nō poterit. S
ibi. Potes ḡ petō se preparare ad gr̄as du
pliciter. pmo p bona opa. secūdo intercessio
ne ecclie. Quātū ad bona opa d̄r Benesi.
xviii. Qz cū de⁹ veller destruere ciuitates sos
domoz occurrit ei abrahā humilit̄ dicens.
Abstine a te dñe ne perdas iustū cū impijs: si
fuerit quāginta iusti iunues ab illo pe
cato: p̄ibit et nō parces loco illi. Respondit
dñs. Si inueniero in sodomia quāginta ius
tos iustos dimittā omī loco p̄p̄t ipos. Tūc
ait abrahā. Loquar ad dñz meū cum sim ci
uis et pulvis. Quid si quāginta t̄c. et deues
nit abrahā vsqz ad decē. Rndit dñs. Nō des
lebo ciuitatē p̄p̄t decē. et qz nō fuerit iunues
ti decē iusti ideo pluit ignē et sulphur sup sos
domā. Sic in p̄posito i ciuitate ista sodomie
est hō petō. p̄p̄t cur⁹ incorrigibilia petā de⁹
vult eū subuerrere. Et tūc sacerdos occurrit
deo dicens. Nūqd dñe perdes bona opa isti⁹
petōis simul cū malis operib⁹ ei⁹ et nō par
ces huic petōi. si in eo fuerint quāginta bos
na opa. Ait dñs sacerdoti. Si inuenio i pec
cato: et isto quāginta bonas oparōes i me
dio ei⁹ dimittā ei oīa mala. Et puenit sacer
dos vsqz ad decē bonas oparōes. Et dicit
dñs. Etiam si inuenio decē bonas oparōes
parcā ei. Ne ergo illi in quo nō sunt decē bo
ne oparōes qm̄ dānabit. Sed dubita
tur an bōa facta extra charitatē aliqd p̄sine
faciēt. Rndeo dicendū qz opa q̄ sūt in hac
vita sūt in q̄druplica differentia: qm̄ qdā sūt
in charitate et p̄p̄t charitatē. Exemplū. cum
q̄s existēs in charitate dat elemosynā amo
re dei: et hec sunt meritoria vite et ne directe
et immediate. Quedā sūt in charitate et nō p̄
pter charitatē. Exemplū. cū q̄s existēs i gra
et charitate dat elemosynā cō sanguine suo
nō amore dei si rōne affinitatē carnalia: tunc
talīs meret vitā etnā: qz ē in charitate: si nō
rōne elemosyne. Quedā sūt nō in charitate
si p̄p̄t charitatē. Exemplū. cū q̄s in petō mor
tali existēs dat elemosynā amore dei: et talis
nō meret vitā etnā directe et immediate: si in
directe. si p̄ assuefactionē bonoz operū. sic d̄r
de baptismo iobis qz si voluit ad remissionē
petōis: si ad assuefactionē boni vt h̄ de cōse
cra. dist. iiii. ca. Nō regenerabant. Et talis
meret vitā de cor illi: cū illi iustit ad p̄m

tentia sicut
ca. falsas
facere p̄erit
de cor illi
puerit nec
dij bonis op
biliores vt d
ḡ. Si quis nō
illo qui est fin
enā dubol⁹ h
refert Greg.
se signo crucis
re. Quod op
charitatē ex
exiō nō amo
ne affirmat
tur vitā etnā
scz p̄alem p̄p̄
ca. Tūc dñs
re. Tūc dñs
Ne forte dicat
Nūc aliqd
p̄m iustit
bubā dicit
ibi. Exemplū
pharaonis q
hebeoz q̄
cōp̄lūne et
rea. Nā ben
uā p̄uit vici
in retrema ē
qz. ca. si quel
magi sc̄n. vbi
aliqd q̄ in se
nū facit vt
dicit aliqd ei
cū se vt ei p̄
cat. et aliqd i
dicas p̄p̄t rei
nos odor iust
do: mortis. Et
est i facien
h̄ ille. Ecce q̄
glam p̄para
ne ecclie sū
der papa. vbi
p̄p̄t sacerdos
petā comedū
cōmunitatē
cū in necessi
tur h̄ ille. Et
vehabēt disti
Et et aliud op

tentia sicut Greg. dicit. ut hētur de pñia di. v. ca. falsas in fine sic. Et interim q̄quid boni facere poterit hortamur ut faciat: ut om̄ps de cor illi illustret ad pñiam. Et si nūq̄ puereret nec ageret pñiam pro p̄cto suo ex hīs bonis opib⁹ pene inferni sūt sibi tolera biliores vt dicit Aug. vt hē de pñia disti. iij. §. Si quis nō hñs charitatē rē. Et loq̄t de illo qui est sine charitate et moris p fide xp̄i: enā diabol⁹ h̄s minorē prātē sup eū. Exēplū refert Greg. i dialogo de iudeo q̄ munierat se signo crucis: cui demones nō poterāt nocere. Quē op̄a sūt nec i charitate nec ppter charitatē. Exēplū cū bonū facit p̄cto mortali exis nō amore dei s̄ p̄p̄ gl̄ias mūdi aut rō ne affinitatē carnalis: et talis nullo mō meretur vitā eternā: s̄ augmentū bonorū cpaliū s̄z tpalem p̄p̄terat: vt hē de pñia disti. iij. ca. Quādiū nobis vt si forte aliq̄ bonū agim⁹ in pñia sc̄lo remuēratōē accipiam⁹. Nō forte dicat nobis recepit mercedē suā. Nisi enī aliq̄ bonū egisset diues ille. vñd in pñia sc̄lo remuēratōē accepit nēq̄ ei Abrahā diceret. Recepisti bona in vitā tua. s̄ ibi. Exēplū hui⁹ hētur de obstericib⁹ r̄pe pharaonis q̄ mēdaciō liberauerunt pueros hebreorū q̄bus dñs edificauit domos i q̄ re cōp̄nsatōē cognoscit qd mēdaciū culpa meret. Nā benignitatē earū merces q̄ eis i ef̄ua potuit vitā retribui: p̄missa culpa mēdaciū in terrena ē rēcōp̄nsatōē tēliata. vt dicit. xxiij. q. ij. ca. si quelq̄ culpa. Istā distīctōē ponit mag⁹ feli. lib. i. dist. xlvij. ca. vij. dicit. Est enī aliq̄d qd in se bonū est et cui fit s̄ nō est bonū faciēti vt cū subuenit paup̄i s̄ nō ppter deū: et aliq̄d est bonū in se et faciēti: et si nō ei cui fit vt cū ppter deū alicui nō obediēti p̄dicat. et aliq̄d i se et faciēti et cui fit bonū ē vt cū x̄itas p̄p̄ deū p̄dicat credēti. Et nō ap̄s. bonus odor sum⁹ deo. Alijs odor vitē: alijs odor mortis. Est aut aliud qd nec in se bonū est et faciēti dānat nisi peniteat vt malum. s̄ ille. Ecce q̄lir p bona op̄a hō p̄est se ad gl̄iam p̄parare. Quādiū ad itercessiōnē eccl̄ie sunt duo testes. Prim⁹ ē alexander papa. vt hētur. i. q. i. ca. lxxi. vbi dicit sic. Ip̄si sacerdotes p populo iterpellant et ppli p̄cta comedunt: q̄ suis p̄cibus ea tenent atq̄ cōsumunt: qui p̄ro digniores fuerunt tāto fa cili⁹ in necessitatib⁹ p quib⁹ clamāt exaudiū tur. s̄ ille. S̄ d̄s est hieronim⁹ sup leuitico vt habet disti. xxxvi. ca. si q̄s vult. vbi dicit sic. Est et aliud op̄ qd facit moyses. ad bella nō

vadit nō pugnat s̄ inimicos: sed quid facit orat et donec orat vincit ppl̄s ei⁹: s̄ relaxauit et demiserit manus: ppl̄s ei⁹ vincit et fugatur. Dicit q̄ sacerdos eccl̄ie inde finē ter v̄ri cat ppl̄s: q̄ sub eo est hostes iustitiales amas lechitas. qui sunt demones ipugnātes eos q̄ pie volunt viuere in x̄po. hec ille. Et sic iste leprosus. vt a x̄po grām iperraret studuit bonis opib⁹ sicut dicit origē. homelia hodierna dicit sic. Venit ad x̄pm hō leprosus adorā ē ante q̄ p̄tereret adorare cepit ante q̄ rogaret culturā ostendit. Adorauit eū pio hoc ip̄so deū et dñm iuocans. Adorabat eū sicut il li beati magi padentes prius adorauerūt et ita demū ei munera obrulerūt. Eodē modo rē nūc iste cadens adorabat et sic supplicem p̄stulationē offerebat dicit. Dñe tu qui digne adoraris qui merito coleris re ego dñs adoror. Ideo q̄ et dñm dico op̄a prius p̄stās et sic verba loquēs. p te em̄ oia facta sunt: tu ergo dñe si vis potes me mundare rē. **¶**

¶ Quart⁹ flos est iste. Leprosus iste sanatus nō fuisset nisi de⁹ pater suū in cruce monuisset. Pr̄p̄ rex tē euāgelij ip̄m allegorice exponēdo sic. Cū de scendisset iesus de mōre. Per montē signifi cat patria celestis: q̄ est mōs eleuatus sublimi tate trinitatis. mons pinguis varietate florū tis. In qua bñplacitū ē deo habitare in eo. In isto mōre habitabat dei fili⁹ ante incarnatiōnē: et erant cū de discipuli eius mistri. Istia discipulis p̄dicabat: q̄ angelos prius doce bat diuersa mysteria et facta eis reuelando. Per vallē positā inferi⁹: significat iste mun dus qui est vallis tenebrosa: ppter priuatiōnē lūmis gl̄ie. ē vallis caliginosa ppter nebulā ignoratiōis. ē vallis frigida: ppter distātiāz radij gratie diuine. In ista valle erāt multe turbe a turbine vel turbatione sic dicte. In istam vallem x̄ps descendit: q̄n de celo ad terrā descendendo carnē humanā assumpsit. Apparuit in valle cum discipulis: q̄ appuit in mundo cū assumpta humanitate cū ange lis: qui cū pastouibus annūciauerunt in die natiuitatis dñi. Per leprosum significat ge nus humanū cuius lepra est originalis cul pa. Ratio est: quia sicut leprosus generat leprosum: ita originali p̄cto infectus generat infectum eodem peccato. Et sicut in leproso infectio interior: prodit in carnem exterior: ita leprosus est in totū infectus: sic in toto genere humano ex infectione quē in

mente pcedit infectio in carnem. Iste leprosus prebebat curationem: quoniam sancti pres et huiusmodi genus ut filius dei descenderet et in carnem caratur et ipsum curaret lachrymabiliter vociferabatur dicentes. Veni dñe noli tardare. et iterum Emite agnū dñe dñarorem terre: et rursus. Rorate celi de sup: et nubes pluerint iustum etc. Adhuc vniuersa disrumpres celos et descenderes. Item. emite manū tuam de alto et eripe me et libera me de aquis multis. Et tūc deus pater extendit manū suā quoniam filium suū in carnari iussit. Sed ipse leprosum terigit quādo manū suā in cruce extendit: tunc leprosum sanauit quoniam sanguinē suū in cruce fundendo quoniam voluntatem suā conformauit voluntati patris dicēs. Non sicut ego volo: sed sicut tu vis. vel quoniam in cruce stare se dixit quod erat sitis nre salutis. Un xps nra docuit in cruce cor: respondētia tribus quod dixit isti leproso. Primo docuit bona spūalia occultare quoniam beata virginem que interpretat illuminata beato iohāni quod interpretat gratia et ipse beate marie commendauit in sinu suo quod bona spūalia non sunt reuelanda. Un dixit leproso. vide nemi dixeris. Secundo docuit peccata nostra xpi vicario aperire et manifestare et aliorum peccata misericorditer relaxare. hoc docuit in cruce quoniam dixit. Pater ignosce illis: quoniam nesciunt quid faciūt. Un dixit leproso. vade ostende te sacerdoti. Tercio docuit nos bona spūalia elargiri: et hoc quoniam dixit. Pater in manus tuas commendo spiritum meū. Unde dixit leproso. Biser munus tuū quod precepit moyses: et ita leprosus. i. genū humanū totū sanauit ē. ps. Adhuc verbum suum et sanauit eos et eripuit eos de interitōib⁹ eorū. Propterea clamans dicebat ad xpm. si vis potes me mūdare. quod fuit verbū primo ppositum: in quo verbo notatur quattuor. Primo nostra confessio in dñe agnū xpi excellentiam et honorē: cū dicit dñe. Secundo nra assumptio in finitās xpi potentiam et valōrē: cū dicit potes. Tercio nra dubitatio demonstrans animi ignorantia et timorē: cū dicit si vis. Quarto nra petitio manifestans animi miseriā et lāguorē: cū dicit me mūdare. Et b patet in euangelio quod moraliter videamus. Leprosus em significat peccatōres et lepra mortale culpā. Nā sicut lepra inficit oēs quosq; sensus corporis: quoniam visū reddit caliginosū: auditus obscurū: tactū obtusū: gustū infectū: tactū debilitatū. Sic peccati mortale inficit oēs quosq; sensus aīe. Nam reddit ē

intellectū male iudicantē iter mundū et inimicū: lucidū et obscurū: peccatā appetendo et reueres fugiendo. Et cū audit dei cōminantē ex vna pre et mundū allicientē ex alia: nō attēdit nō discernit iter delectatōis mūdi fedas et celestes placidas: odorādo nō distinguit p gustū iter amara vicia et dulcia esna premia tūc aut iesus descendit in vallē: quoniam descendit per scām cogitationē in nram mentē. Videm⁹ euz in valle quoniam cognoscim⁹ eū in nra mēre: et tūc peccatōr orat ut suā psciam purget dicēs. Dñe si vis potes me mūdare. Et statim iesus p iussit. carōe peccatōis extendit manū suā pferendo ei miām et grām. Ipse em manu tangit quoniam cogitationē inferni vel glie padisi vel aliq; tribulatōe corporali eū ad se p pñiaz trahit: et sic sanat quoniam peccati ei dimittit. Et glia celestis tūc ei pcedit. quā nobis pcedat: qui in eternū viuit et regnat. Amen.

Thērica. iij. post octa. epipha. Sermo. xxij.

Omnine salua nos:

Perim⁹. Math. xij. Et in euangelio hodierno Beatus Petrus. cui piens nos cognoscere picula mundi dicit sic. Adhuc picula pbar trāscentiū raritas: pcentiū multitudine. In mari marshallie de gētiis: nanib⁹ vix pxit vna. In mari hui⁹ mundi dāgnorab⁹ vix euadit vna. b ille. sup quo xbo moueo talē qstionē. Ad hōro quoniam in mari hui⁹ mundi sum⁹ in magis repraionib⁹ ut pote vētis pbaris agitati et sum⁹ in piculo submergēdi: quoniam in mortale peccati la bēdi. Quero cuiusmodi remediū possum⁹ as sumere ut valeam⁹ tā grade pēndi piculū effugere. Ad istā qstionē rident duo doctores ecclie. Prim⁹ est beatus Gregorius homelia hodierna dicit sic. Dedit em p hec oīa nobis dñs doctrine ymaginē ut et nos i oi pbaratōe et temelia paciam reneam⁹. stabiles sim⁹: fide nō deseram⁹. et si oēs rēpstatēs mūdus iste tāq; mare ebulliat atq; in furore cōsurgat: si oēs vērī rēpstatēs dēmentū vndi q; seuiat. Et si oēs pīcipar⁹ et pīates mūdī pēctetur: et in timore iracundie spūmēt et furiānt sup scōs. et si adhuc vsq; ad celū sese extollāt ut rēpstatēs maris malignitates et dolos et fremit⁹ pēctatēs aduersus aliquē vīz. Nolite timere: nolite turbari: nolite cōtremisere: nolite desicere. Dēs em qui in fidei nauicula cū dño navigatis. Omnes qui hāc sancte ecclie nauicula cū dño navigatis. Dēs em per hunc vndosum supnaratū mūdū

dum. et si ipse dominus dormiat pro somno vestras patientiam et tolerantiam expectas vel ipsorum penitentiam et conversionem sustines: alacris accedite ad eum orationibus instantes atque cum propheta dicentes. *E surge quare obdormis domine. Surge et ne repellas i finem. Surge domine adiuua nos et redime nos propter nomen tuum. Et ipse surgens imperat ventis. i. huius aeris demonum spiritibus. Ipse enim maris repestares promouet. i. elatos et amaros fluctus: principes huius mundi conitant ad persecutiones sanctis omnibus imitandas ad continentias fidelibus ingerendas: omnibus dominis increpandis: coninas omnia mitigat facitque tranquillare magna circa corpus et spiritum pacem ecclesie et serenare mundo. Hic ille. Secus est Augustinus in libro soliloquiorum dicit sic. *Quarta nostra patria secunda: a longe te videmus: ab huius mari te salutamus: ab hac valle te suspiramus: et in tuemur cum lachrymis: si quid modo ad te perveniamus spes humani generis. De te vero refugium et vir: us cuius lumen a longe iter caliginosus nebulas et maris peccellas quasi stella mittit radios. Quotulos nostros irradiat ut dirigamur ad portum gubernata nostra navis tua dextera: rube nos ab isto pelago ad te solamen nostrum quod a longe quasi stella in tueri a via lachrymantibus oculis in limore celestis patrie nos expectare videmus. Hec ille. Sed pro maiori declaratione pono quatuor flores ad propriam primetres. **Primus flos est iste. mundus iste mari comparatur qui multis discrimini-****

bus circumdatus. **Primo duplici mysterio figuret: et testimonio nature. Quo iter figura dicitur ap. xiiij. Et vidi bestiam ascendente de mari huiusmodi capite sepe: et super ea sepe nomina blasphemie et cornua decem: et super ea dyademata decem: et erat filius pardo: et pedes eius tanquam pedes viri et os eius quasi os leonis: et draco dedit ei potestatem loquatur blasphemias in deum et adorabatur dicentes. Quis filius bestie: hec ibi. Per mare signatur mundus. Nam sicut navis exiens in mari venit ad portum quatuor modis. Primo impetu fluminis. Secundo tractu restitui. Tertio remigando. Quarto velando. Ita persona nostra que est navis cum nauta: quod caro est navis et spiritus nauta venit ad portum salutis eterne interdum impetu fluctuum. i. tribulationibus. Exemplum Paulus qui prostratus perdidit visum et percussus clamavit domine quid me vis facere. Interdum tractu restitui. i. miserationibus. Exemplum Petrus quem dominus respexit oculo nunc fleuit mox amare. Interdum remigando scilicet opere penitentie et consolationis inter-**

ps. 92.

ne. Exemplum in magdalena que agendo penitentiam a dextris et a sinistris prospera et aduersa nunc fleuit oculos: nunc cantico angelorum peruenit ad portum celorum. Interdum velando scilicet spiritu sancti directione. Exemplum viri in flus cuius arbor alta est spes: antena transuersa est fides: velum est charitas. et ventus impellens est spiritus sanctus. Et ut dicit crisostomus super Mattheum habemus pro mari mundum: pro nauis ecclesiam: pro velo penitentiam: pro gubernaculo crucem pro nauta christum: pro vento spiritum sanctum. hec ille. Ergo pro mare significatur mundus: per bestiam significatur aggregatio peccantium: bestialiter viventium et facie ad terram habentium. hec bestia est in mari. i. in mundo. Per septe capita bestie intelligimus et peccata et bestialiter viventes septe vicia principalia: iuxta septe maris proprietates que sunt universa discrimina et pericula que accidunt populo in mari isto. Primo mare est altum tumidum et elatum. unde ps. Mirabiles elationes maris mirabilis in altis dominus. Sic superbus est tumidus et elatus. Ideo dicit de lucifero qui dicebat in corde suo: in celum ascendas super astra: celexalebo solium meum. Et sa. xiiij. Ecce primus caput bestie. tale caput fuit rex nabuchodonosor. Secundo mare est feruens et fetidum iob xli. Profundum maris fervescere faciet quasi olivum. Sic luxuriosus est feruidus et fetidus. Et sa. lxx. Quasi mare feruens quod quiescere non potest. Ecce secundum caput bestie ascendens de mari. tale caput fuit rex salomon ut ps. Tercio mare est insatiabile et profundum. Ecce dicitur. Quia fluita intrat in mare: et mare non redit. Sic avarus est profundus appetitus divitiarum: et insatiabilis corde. Eccl. xiiij. Insatiabilis est oculi cupidus. Et ecccl. v. Avarus nunquam impletur pecunia: et qui amat divitias fructum non capit ex eis. Ecce tertium caput bestie. tale caput fuit rex pharao a quo incepit avaritia. Quarto mare est inquietum et impetuosum. Et sa. li. Qui conturbo mare et intumescit fluctus eius. Sic iracundus est totus inquietus impetuosus et furiosus. Proverbio. xvi. Iracundus provocat rixas. Ecce quartum caput bestie. tale caput fuit rex Antiochus tempore machabeorum. Quinto mare est deceptivum. Nam videtur existere in eo quod non moveatur: et qui ipsi quiescant in eo ps. Transfrentur montes in cor maris. Sic invidus est valde deceptivus sui: quia plus nocet sibi quam alteri: immo sepe nocet sibi

et nō alteri cū interi⁹ crucies⁹ et ali⁹ nihil ma-
li patiat. Prover. xiiij. Putredo offusis inuidia
Ecce quantum caput bestiale caput fuit rex
saul q̄ inuidebat David. Sexto mare est cō-
strictum: q̄ est falsū et omne falsum est cōstri-
ctum Job. xxviii. Cōcluse offusis mare. Sic
accidiosus ē tor⁹ p̄strice⁹ ad bona opa exerce-
cenda. puer. xxi. Vis autē piger sp̄s est in ege-
stare. Ecce sextū caput bestiale caput fuit
gabaon h̄ quē pugnavit Josue. Septimo
mare est spumofus et falsū. Sic gulofus ē sp̄s
falsus et sicus sp̄s desiderat et appetit bñdū et
potū ad saturandā ebrietatē Ecce septimū
caput bestie. tale caput fuit rex herodes qui
in suo p̄iūio ap̄tavit caput iohis baptiste
Ecce bestia exiit in mari hñs capita septem
Et sup̄ ista erant septē noīa blasphemie
i. septē igratindines q̄bus sumus teo igrati
sū quolq̄ pctō. Vñ septē beneficia a deo acce-
pim⁹ de q̄bus sum⁹ ingrati quorūcūq̄ mortali-
ter peccamus. Prīmū est beneficiū creatio-
nis qm̄ sui bonitate et sapiētia nos de nihilo
creavit vt aliqd̄ essem⁹. Secūm est beneficiū
p̄servatōis qm̄ nos i esse p̄servat Breg.
Via in nihilo deciderent nisi man⁹ oīpoten-
tis ea in eē p̄servaret. Tertiū ē beneficiū re-
creationis qm̄ p̄ facta que de latere xp̄i flu-
xerūt nos recreavit. Quartū est beneficiū
redēptionis qm̄ xp̄s in carne venit vt nos a
pctis nostris redimeret. Quintū est benefi-
ciū vocatōis qm̄ de tenebris infidelitatis vo-
cavit nos in admirabile lūmē fidei. Sextū
est beneficiū miseratōis qm̄ sua benignita-
te et mīa expectat nos ad p̄nias. Septimū
ē beneficiū p̄miatōis qm̄ nobis celestia re-
gna in p̄miū p̄misit. Ita quorūcūq̄ mortaliter
peccam⁹ de hīs septē beneficiis ingri sum⁹
ideo septē blasphemias blasphemam⁹ deum
Nec bestia habebat decē cornua. i. decē ma-
la que sunt in mortali culpa q̄bus p̄tēntur
decē diuina p̄cepta et repellunt decē divina
adiutoria. vt s̄a patebit. Prīmū cornu ē q̄
honor dei ex pctō vilitat cū quo repellit pa-
tris potentia quā nō vult sibi dari. Secūm
cornu est q̄ honor dei cōtēntur cū quo repel-
lit filij sapiam quā nō vult gub̄nari. Tertiū
cornu est q̄ timor dei amittit cū quo repellit
sp̄ssancti clementia quā nō vult sacrificari.
Quartū cornu ē q̄ viros dei desent cū q̄ re-
pellit angelorū custodia quā nō vult defēsa-
ri. Quintū cornu ē q̄ deos dei offuscat cū q̄
repellit beatorū cōp̄henzorū militia q̄ nō vult
adiunari. Sextū cornu est q̄ vigor dei vicia

tur cū quo repellit predicanū viatorū p̄siliū
quo nō vult informari. Septimū cornu est
q̄ dulcor dei extirpat cū quo repellit moris
p̄sciētia a quo nō vult stimulari et. Octa-
vū cornu est q̄ laus dei refutat cū quo repel-
lit cōceptū dānū inferni qd̄ nō vult cōtē plas-
ri. Nonū cornu est q̄ humor ḡe dei extirpat
cū q̄ repellit passionē xp̄i morte quā nō vult
meditari. Decimū cornu est q̄ valor dei q̄-
tum ē ex p̄te pctōis annihilat cum quo re-
pellit sacre scripture admonitiones a qua nō
vult reformari. Ecce decē cornua bestie: sed
sup̄ decē cornua erant decē dyademata que
sunt decē p̄ne infernales et cruciat⁹ quas cō-
sequit pctō: p̄pter decē p̄cepta que om̄s se
servare. De Prima pena est carētia divini
amoris qm̄ de⁹ h̄z odio pctōres. ps. Longe
a pctōibus salus. Secda pena est carētia
divine vilitōis: qm̄ dānati nūq̄ sūt visuri faciē
dei gl̄ificatiua. Tertia pena est carētia sup̄-
ne hereditat⁹ qm̄ dānati ligatis manib⁹ et pe-
dib⁹ eiiciētur in tenebras exteriores. Quar-
ta pena est carētia angelice societatis: qm̄ āge-
li pacis amare flēbūt p̄pter corū custodiam
p̄dita. Quinta pena est carētia bñfice associa-
tōis: qm̄ societas corū erit cū demonib⁹ cum
xp̄s dicit. Discedite a me maledicti i ignē eter-
ni q̄ parat⁹ ē diabolus et āgel ei⁹. Sexta pe-
na est carētia corporis et sp̄s gl̄ificatōis qm̄ i
aīa et corpe sūt p̄petuo dānabunt. Septia
pena ē adeptio vermis iteri⁹ corrodcē qm̄ re-
moris p̄sciē p̄tinue cruciat⁹ eos. Octava
pena ē adeptio ignis exterioris ad urētis: qm̄
ignis grādo n̄r glacies p̄s colid eorū. No-
na pena ē associatio temōis affigēti: qm̄ ibūt
et veniēt sup̄ eos temōes horribiliores. De-
cima pena ē h̄itatio loci scēti: qm̄ pars illorū
erit in stagno ardētis igne et sulphure Apoc.
xvi. Istis decē dyadematis⁹ erūt pctōres in
inferno coronati: s̄ pctōres hñt pellēre p̄dus
rōne variata: q̄ pctōres xp̄iani hñt nomē et
nō rem: q̄ nomē dicuntur xp̄iani et sunt dia-
bolici re. Apoc. iii. Nomen babes q̄ vivas et
mortu⁹ es. Itē hñt pedes vt visus rōne va-
nitatis et sup̄fluitatis cogitātōis: q̄ pillosos
Item habēt os leonis rōne fctōis: quia co-
ram deo et hoib⁹ pctm̄ feret. Istā bestia. pecca-
trix persona ascendit de mari. i. ad dignita-
tem mundialem cui dedit potestatem dia-
bolica est diabolus: quia elenat eam ad di-
gnitates temporales. Istam autem besti-
am adorat mūdus et cōmendat. Pater q̄
mundus assimilatur mari misterio figure.

Secundo p[er] idē exemplo nature. In mari enim h[uius] inueniuntur septem mala sup[er] di-
cta: ibi t[ri]st[is] inueniuntur septe bona et v[er]ita ge-
neri humano ut satis potest patere. Primum
bonū est q[uod] mare est vite cōseruatiui. Nam
in mari nascitur corallū ad modū arboris et
palmitis facit qui crescit sola virtute celesti
sine humana cultura. In mari autem est
mollis et albus extra mare posuit est durus et
rubeus et valet ad sanitatis restorationem et
vite p[er]seruationē cū sit valde medicinalis et
cordialis. Per corallū intelligo filium dei q[ui] h[uius]
manū gen[eris] infirmū ad sanitatē pristinā re-
stauravit et vitā p[er]suat cor nostrū in amore
sui corroborat et p[er]fortat. Producit palmites
q[ui] habuit multas p[er]fectiones et fructus. Nas-
tus est in mari profundo hui[us] vite: q[ui] in virgi-
nis vtero. in mūdi vmbilico: q[ui] in india que
est in medio mūdi. Nas[us] est celestis spiramie
et nō hūano semine. In mūdo ut in mari facit
mollis mīa in primo aduētū: nūc ex[tra] extra
mare mūdi ut in celo venit dur[us] iusticia in
scō aduētū. Primo albus carnis assumptōe
postea rubeus in passiōis toleratōe: ut paruit
Secundū bonū ē q[uod] mare est aq[ua] dulcis g[ra]tūū
Paret p[er] experimentū. Nā si vas integrū et cō-
cauū factū de cera virginea ponat in mari in-
ueniet factū cito repleti aqua multū dulci: q[uia]
cera nihil amaritudinis p[er]mittit intrare. Per
vas cereū intelligo xpī corp[us] verū ut dicat il-
lud. ps. Factū est cor meū rāq[ue] cera. Factus
est de cera virginea: q[uia] factū est et formatū et
natū de virgine gl[ori]osa: est integrū q[uia] nō p[er]to
fractū. Est dulce ex natura mellis: q[uia] forma-
tū de cera et marre h[uius] g[ra]tūū op[er]atōe.
Ecc[lesiasticus] xxiij. Spūs em[en]s sup[er] mel dulcis.
Habet poros patētes ex vulnerib[us] spinariū:
clauorū lancee. Istud vas tale fuit missū in
mare hui[us] mūdi: ideo sunt hauste aq[ua] dulcis
sine beatitudinis et felicitis resurrectionis. Si
isto vase distillare velim[us] tribulatōes maris
hui[us] mūdi quas sustinem[us]: ad xpī passionē
recurrām[us] et efficiētur dūcissimē. Non enim
videbūtur amare in cōparatione ad illas q[ua]s
p[ro] nobis p[er]tulit Ec[clesiasticus] xij. Dauries aq[ua]s in gau-
dio de forib[us]. In vulnerib[us] saluatoris et Greg.
Si passio xpī ad memoriā reuocet: nihil tā
dūm est q[uod] nō equo aīo tolere[re]. **Tertium**
bonū ē q[uod] mare est feruoris mitigatiui. p[er] p[er]
experimentū. Nas[us] si topation lapis p[er]ciolus
ponat in mari feruere tumido et q[ui]si buliēte sta-
tim p[er]dit feruorē et q[ui]scit. Per topation itel-
ligo xpī lapidē angulārē p[er]ciolum. Mare

feruens est cor mundani v[er]i q[uod] feruet de de-
rio terrenor[um] et volup[er]atū. Sic lapis si in tali
corde ponat statim q[ui]scit ab illis desiderijs: et
amar celestia. **Quartū** bonū est q[uod] mare ē
p[er]fundi declaratiui. p[er] p[er] experimentū. Nam
si intrans p[er]fundū maris poter oleū in ore et
emittat: effundat mox clare ituc p[er]funda oīa
q[ui] in eo sunt et liberat. Per oleū intelligo xpī
nomē p[ro]p[ri]ū. I. Iesus. Can. i. Oleū effusum
nomē tuū. Si ex[tra] in tribulatōib[us] hui[us] mū-
di ore inuocet nomē dñi iesu xpī clare vides
b[ea]t[is] tribulatōes fore salubres et saluab[is]. Jo-
belis. ij. Dis quicūq[ue] inuocauerit nomen dñi
salu[us] erit: signat[ur] in tēptationib[us]. **Quintū**
bonū est q[uod] mare est passiōis curatiui. p[er] p[er]
experimentū. Nam si canis vel hō rabid[us] aq[ua]
maris frequēter imergat tand[em] curat. Itē si
hō p[er]cupie carnalis rabid[us] vel malicia et sup-
bia rabidus vel furibūdus aq[ua]s maris tribu-
lationū et infirmitatū hui[us] mūdi frequēter
imergat tand[em] ab hui[us] mūdi vitijs libat greg.
Adala q[ui] nos h[uius] p[er]mūt ad deū ire cōpellit ps
Multiplicate sunt iniquitates eor[um] postea ac-
celerauerit et c. **Sextū** bonū est q[uod] mare est
flup[er]uitatis expulsui. p[er] p[er] experimentū. Nā
si q[ui]s h[uius] stomacū pleni malis hūioribus in-
trer mare b[ea]t[is] p[er]fundū euomit et curat. Itē si
quis h[uius] mēte plenā p[er]uit et nociuis cogitari-
onib[us] et tēptatōib[us] quādā meditātōe intrer p[er]
fundū maris mūdi meditando q[ui]si mūd[us] de-
cipit et mors irreficit et fālia: euomit in p[er]fessio-
ne q[ui] nociva gestabat in v[er]te mētis. Hiero-
nim[us]. Facile cōtēnit oīa qui se sp[iritu] cogitat cō-
moriturū. **Septimū** bonū ē q[uod] mare ē val-
de ditatiui. p[er] p[er] experimentū. Nā plus ditā-
tur mercatores maris q[uam] terre. Per mare in-
telligim[us] mūdū. Per terrā celū. ps. Porzio
mea dñe sit in terra viventū. Quāuis āge-
li in celo fuerint multū lucrati meruerit glo-
riā rōne pugne et negotiatōis et satis circū-
t[er]ps et beata d[omi]no in hui[us] mūdi pelago nego-
ciātes cū multis tribulatōnib[us] et lōgis t[em]p[or]ib[us]
plus habuerūt de merito et nūc de gl[ori]e p[ri]mio
q[uam] quicūq[ue] āgel[us]. Etā multū alior[um] scōr[um] ha-
buerūt b[ea]t[is] p[er] merito et nūc h[uius] de p[ri]mio q[uam]
milti āgel[us]. Ergo mūd[us] recte p[ro]p[ri]at mari. **¶**

¶ Secundus flos est iste.

In mari isti mūdi sunt multa p[er]icula p[er]m-
di. p[er] dupl[ic]r. Primo mysterio figure. Scōdo
ex[em]plo nature. Quāq[ue] ad figurā narrat boe-
ti[us] lib. v. de solat. m[er]ito. in. Quid vites redies a
bello troiano p[er] decem annos errauit p[er] mare

uno autem diei vidit quandam insulam ad quam
 uenit applicuit et intravit in eam quia circue pulcherrima
 domus habitabar quam visam intravit illam insulam. Ista cir-
 ce per carnalia et icantatōes p̄fecit quod populo per quod
 oēs bibētes trāsmutabat put volebat et a na-
 tura hūana in bestias trāsmutabat. Et cum
 porreptis sociis vultibus de portibus illis et bibisset
 mutavit unum in apriū alium in leonē alium in ca-
 nē et sic de alijs. Elites autem habebat unum florē
 cuius vir erat huiusmodi incantatōes quē sibi de-
 derat mercurius. Iste viles euaginato gla-
 dio magā isēquitur et eā ad reformationē suo-
 rū sociorū coegit. Per mare itelligo mundus
 Per insulam aliquā dignitatē placidā. Per ma-
 gā incantatricē cupiditatē mūdialē. Per icā-
 tatōes dēcatōes. Iste dēcatōib⁹ ut quibsdā
 poculis boies spoliāt rōne et in bestias trāns-
 mutātur. Nam aliqui efficiunt lupi rapaces
 vrsusque milites. Alij vulpes fallaces ut sub-
 doli mercatores. Alij canes latrātes ut falsi
 aduocati et placitantes. Alij porci ut voluptu-
 osi. Alij canes rabidi ut iracundi. Et viles
 i. vir iust⁹ portat florē mercurij: quia i corde suo
 filiū dei qui est flos can. ii. Ego flos capii. Et
 virtute hui⁹ floris se defendit et alios suis ser-
 monib⁹ et p̄silijs puerit in naturā p̄stinā. s.
 ad grām. Sēdo p̄s idē exēplo nature. Nos
 licet in mari sine multa p̄cula gñalia tū sunt
 septe p̄cula sp̄alia insolita et maiora. de quib⁹
 dicitur Eccl. xlii. Qui navigat mare enarrat p̄-
 cula eius. Et ista significat septe p̄cā mortā-
 lia quod deducunt boies ad iteritum ut parebit.
 Prīmū p̄culū est navis fractōis hoc dicitur
 tur silla. p̄p̄ experimentū. Nā in mari est quod
 dā saxū hīs tentes iterruptos et mortuos
 quāsi quosdā mortuos quib⁹ naues frāgunt.
 si in eos feriāt. Sp̄ualiter h̄ p̄culū s̄gnat p̄cā
 supbia et dignitates sēti quāsi mortuū ele-
 uatur in quib⁹ plurimū frāguntur. Sēdū
 p̄culū est navis revolutōis et h̄ dicitur caribdis.
 p̄p̄ experimentū. Nam in mari est aquarum
 abforptio et subito abforptari euomitio. Et
 naute fugiētes huiusmodi revolutōis maris ap-
 propinquant ad p̄fatos mōtes iterruptos
 credētes se p̄culū evasisse et ibi frāguntur.
 vñ puer. dicitur. Incidit in syllā cupiens vitare
 caribdam. Sp̄ualiter h̄ p̄culū s̄gnat p̄cā
 ire et revolutōis in quā verba alteri⁹ abforbēt
 demū cū ip̄erit euomitur. Et in tali p̄cō cō-
 p̄cā submergitur. Tertiū p̄culū est nauis
 carū obdormitōis: h̄ dicitur syrene vel syren. p̄p̄
 experimentū. Nā in mari appent quod dicitur
 quod dicitur syrene vel syrenus. Iste suis dulcis

simis cantibus facit nautas obdormire et sic
 navis absque gubernatore facile picitatur. Sp̄i-
 ritualiter hoc p̄culū s̄gnat p̄cā accidie quo
 boies in leticijs et cantibus delectant. Et nā dicitur
 miētes in p̄cis frequēter picitatur. S̄cū
 remediū est h̄ hoc p̄culū. Legim⁹ enim quod vli-
 kes metues h̄ p̄culū obruravit aures suas
 et sociorū cera et se alligavit arbori navis et
 sic evasit. Sp̄ualiter prudēs hō debet aures
 suorū s. suū cera. i. mēditatōis mortis obrura-
 re: et se ad arborē crucis firmare et nihil time-
 re. Idem modo secur⁹ evadet ut ostendit. Quar-
 tū p̄culū est navis adhesionis et hec dicitur are-
 na affixa. p̄p̄ experimentū. Nā in mari inte-
 ri⁹ in quibusdā locis est aggregatio arenarū
 in quib⁹ naues frequēter firmit⁹ adherēt et p̄-
 clitatur. Sp̄ualiter h̄ p̄culū s̄gnat p̄cā avarit-
 tie quo divitie ut arene in hoc mūdo p̄p̄-
 gant et ibi sepe cōplures picitatur. Quin-
 tū p̄culū est navis submergionis et h̄ dicitur
 massus. p̄p̄ experimentū. Nā in mari latent in
 quibusdā locis quedā voragine vicumate h̄
 ē iter duos mortuos vel ripes posite et tres
 dētes naute libere trāsire tā firmit⁹ navis il-
 lis adheret quod vit vel nūq̄ pōt evadere. Sp̄i-
 aliter hoc p̄culū s̄gnat p̄cā luxurie in cuius
 voragine rōne delectatōis quod ita firmit⁹ ad-
 heret ut abstrahi neq̄at. Sextū p̄culū ē aq̄
 haurionis et dicitur syone vel siblo. p̄p̄ experi-
 mētū. Nam nubes ad instar manice sup mare
 descendit et aquā haurit et voraginē magnā
 ibi facit. Ita quod si navis foris iux illā trahere
 tur et picitaret. Sp̄ualiter hoc p̄culū s̄gnat
 p̄cā gula quo quod haurit tantū sibi et potus
 ut sepi⁹ aia et corp⁹ sibi picitaret. p̄p̄ divite
 epulōe. Septimū p̄culū est false appetitōis
 et dicitur fugitiva. p̄p̄ experimentū. legim⁹ in
 hystoria britonū quod i mari hybernica subitō
 appuit quedā insula. Juvenes autē de hybernica
 naues ascēdētes pueniebant ad ipsam. Et
 cū essent iux vellet in eā ascendere subito
 insula fugiēs ad aliū locū se trāserebat. Et
 sic frequēter sunt illi et multi volētes in eā
 ascēdere sunt submersi. Sp̄ualiter p̄ isto p̄-
 culū s̄gnat p̄cā invidie. Nā invidet nōnul-
 li alteri⁹ subito appenti p̄peritatur: et volē-
 res in eū accēdere et ip̄m deprimere frequē-
 ter picitant. Ecce quod in mari sūe multa p̄-
 cula. vñ Aug. lib. soliloquiorū dicit sic. Inse-
 lices inq̄ nos et miseri p̄ hui⁹ maris magni
 fluctus pcellasq̄ voraginis naue trahentes
 ignoramus an ad portū valeamus pervenire
 re salutis. Infelices inq̄ quorū est vita in

Bo. tertia post octa. epipha. Sermo XXIII

enioria in t
 futurum re
 p̄culū ap̄s
 minū p̄culū
 alio et gērio
 solitudine p̄
 sū fratribus.

Certū
 navi maris
 gaudēre ve
 manūti in e
 monio. p̄p̄
 de Regiū
 tēptas nō
 nū imp̄erari
 nō sūe qui
 Dicit enī bu
 sed in temer
 ius sūstion
 maris facto
 ve magnū op
 ille. In hoc ap
 manitas ap̄
 sūnt ad pur
 itinere deui
 babebat. S
 nitate allu
 miebat quid
 miebat corp
 bat fluctus
 nō p̄cēntia
 illud sanctū
 meū vigila
 benfione cu
 midū estis m
 etiam dōm
 lum timebat
 te solliciti er
 creatorem et
 eos quare e
 nō potētē
 sione aque
 re nō credi
 deū me ven
 re nō credi
 babeat p̄cā
 Parvū sū
 idēq̄ rep̄
 sūnt nō
 seu ascēsi
 en p̄culū
 bōm⁹ et se
 et fidei sup

enlio: via in piculo finis in dubio: qz oia in futurum reservantur incerta. hec ille. De istis piculis aplos. ij. Eozin. xi. dicit sic. Periculū tu minū: piculus latronū: piculus ex genere: piculus ex gērib: piculus in ciuitate: piculus in solitudine: periculis in mari: periculis in falsis fratribus. hec ille. B

Tertius flos est iste. In

uari materiali cū discipulis nauigat diuina pūderia: vt ostendat diuinitatē vnitam humanitati in eadē subsistentia. p3 triplici testimoniō. Primo ex maris cōturbatione. vnde Greg. in homelia bodierna dicit sic. Illa rēptas nō ex sese oborta est: s; potestati patris imperātis ei? qui educit vērōs de thesauris suis: qui terminū maris arenam pstituit. Dixit enī huicq; venies et nō supgredieris sed in temetipso pfringetur fluctus tui. Duus gūssione et pcepto orta est tempestas maris facta est rēptas magna et nō pusilla vt magnū opus et nō pusillū ostenderet. hec ille. In hoc appuit diuinitas xpi. S; eius humanitas apparuit in hoc qd dormiebat. Nā sicut ad purē sedebat lassus et fatigatus ex itinere demonstrans qd vere humanū corpus habebat. Sic nūc in nauicula dormit humanitate assumpta. vnde Greg. vbi sup. Dormiebat quidē corpore: sed cōturbabat mare. Erigebat fluctus et aplos cōterrebat suam ostentus potentia. Nam ipse qd dormiebat corpore illud sanctū verbum dicebat: ego dormio et cor meū vigilat. hec ille. Secūdo p3 ex xpi reprehensione cum ad discipulos dicit. Quid timidi estis modice fidei. ecce qd modice fidei erant: dñm salutarē secū habebant et periculum timebant. Alia secū habebant: et de morte solliciti erant. maris rēptatē tremebāt: et creatorē eius habebāt. Dicit ergo xps ad eos: quare cōturbati estis modice fidei? Si me potētē sup terrā cognouistis. in cōuersione aque in vinū in sanatione leprosi: quare nō creditis qd etiā in mari potens sim? Si deū me vere eēt creatorē oim credidistis: qd re nō creditis qd eo qd a me facta sūt in mea habea pāre? Rēspōdēt discipuli et dicunt. Paruuli sum: adhuc infirmi et nō dū robusti ideoq; trepidam: nōd vidim? cruce. nōd cōsumam? nō passionē tuā et resurrectionē tuā seu ascensionē in excelsis: nōd misisti spm sctū pacis. Propēea būana fragilitate dubitā: nō sepiā te audim? in cōpatoz modice fidei supponam? toleram? volūtarie susti-

nem? Tertio p3 ex subita maris detorse tūc surgēs ipauit vērōs et mari et facta ē trāquillitas magna. sup qd Greg. in homelia dicit sic. Scriptū est vt exurrexit itaq; dormit. dñs tanq; potēs crapular? a vino et pascit oēs inimicos suos in posteriora. Et nūc surgens i perat vērōs et mari et facta ē tranquillitas magna. Impauit vērōs et mari sicut creator: sic potens sicut dñs. De magno vērō et rēptate magna mari cōturbato et tumefacto magna trāquillitas secuta est. Decet enī hūc magnū magna et miranda facere. Ideoq; paulo ante magna accit? potētia magnifice cōturbauit pfundū maris: et nūc in eo ipso oñdens sue magnificentiā pāris trāquillitatē magnā fieri iussit. B ille. Quarto p3 ex hominū rōnabili admiratōe. Porro hoies admirati sunt dicētes. q̄lis est bicq; vērū et mare obediūt ei? Ipsi enī hoies qd admirati sunt non sunt discipuli xpi: qz sp noianf aut apli aut discipuli dñi ppter honorē: sed erāt hoies quoz erat b nauicula cui etiā intendebāt. vñ Greg. in homel. dicit sic. Admirabatur gilli homines hū qd cū eo nauigabāt. hi quoz erat nauicula. Illi qd in eadē nauicula sele transibāt hi mirabāt: et admiratōe dignū erat mare a p fundo cōmōtū mitigari eiusq; claros deplacari fluct: vērōs surtes cōpesci. Admirabatur g dicētes: q̄lis est bicq; vērū et mare obediūt ei. nō interrogātes dicit q̄lis ē iste: s; asserentes qd b talis ē cui vērū et mare obediūt. qualis ē iste? Ille ē qd forē qd potēs qd magn? Qual ē iste maior: moyses. pterior helysa. Illi enī abo: quoz vñ ligno mare pēssio cū labore discidit ali? icu in eolore iordanē pgrā sūt. Iste xpo vno xpo mādāt illis qd non hñe auditi obrepērāt. Ibi qd prudētie et intellectus expres s; iclinant? iubēti. hec ille. Ecce quod est xpianus et homo rē. B

Quartus flos est iste. Da-

ris hui? mundi fluctuatores nō euadit nisi per exoneratōes aut die gte iperratōes. p3 pim? mod? mysterio figure. Nā Jone. i. dñ. Qd iua lescētib? fluctibus naute cūuērit et merces ppietēs et nauē exonerātes. Et iaz Jona qd dormiebat in nauis in mare deiciētes statim secuta est tranquillitas: et sunt a periculis liberati. Per nauē significat caro ipsa debilis fragilis et parida. Per nauā significat spūs regēs carne tanq; nauē in hoc pelago et ad portū salutis eterne dirigens. Per merces bonas et leues significantur cogitationes sancte et celestes: iste sunt dimittende in

navi: qz nō onerant nauē. Per merces malas & graues significatur cogitationes male & occasiones peccādi. Iste debet ab ymaginatioe & a memoria expelli & pici qm̄ ē possibile. Per ionā dormientē in nauī significat affectū q̄scēs i delectatōe ymaginatōis. Iste d̄z extirpat ab h̄mōi delectatōe & ymaginatōe expelli & pici & sic fiet tranquillitas i nauē carnis & cessabit tēpestas. Scd̄s modus liberationis p̄ exemplo nature. Nā videm⁹ q̄ aliq̄n est tāta tēpestas in mari de nocte q̄ nauē nō videt lūnā nec stellas in celo & lumen in nauī est extinctū: nec p̄riter inuenire ex nimia tenebrositate: nec vident et nimia tenebrositate et ventorum cōtrarietate: nec possunt exonerare nauē: et sentiunt aquam subintrantē: & tūc desperantes de salute nullū aliud remediū habēt nisi ad deū clamare vel sanctos iuocare vt pro eis deū exorent sicut d̄z Actū. xxiij. Neq̄ sole neq̄ syderib⁹ apparētib⁹ ablata erat oīs spes salutis. Sp̄s aliter tanta & tā valida est interdū in carne tēptatio: vt rō absorpta q̄ est nauis & obtenebrata. Jam nō videat nec p̄deret p̄mia celoz nec merita scōz: nec virtutes: nec passionē & cruce xp̄i: nec videt qualiter illā tēptationē possit repellere: sed subintrant aq̄ tribulationū vsq̄ ad mediū: & tunc d̄z clamare ad dñm cū ps. dicēte. Saluū me fac deus: qm̄ i trauerūt aque vsq̄ ad gīam meā. Vel sic dicit Gregori⁹ in orōne hodierna d̄z orare sic De⁹ qui nos in tantis piculis p̄stitutos pro hūana scia fragilitate nō posse subsistere: da nobis salutem mentis & corporis vt ea que pro peccis nostris parimur te adiunāte vicemus. hec ille. P̄z q̄ illis qui sūt in hoc mūdo tanq̄ in mari magno validis tēptationibus vt vētis d̄rijs agitati: & sūt in piculo sub mergēdi & perēdi. i. mortaliter peccandi: vltimū & p̄cipuū remediū est ad deū d̄fugere & q̄ a periculis eos liberet rogare. vñd̄ Greg. i homel. hodierna dicit sic. Ingressus ḡies nauiculā fecit turbari mare: cōmouit vētos: cōcitauit fluct⁹: cur hoc? Ideo vt discipulos mitteret in timorē: & suū auxiliū postularent suāq̄ potentiā rogantib⁹ manifestaret. Ad quē accēdētes discipuli cū dormiret suscitabant eū dicētes. Dñe salua nos p̄m⁹ h̄ ille. Cū ergo oēs de peccis tēptamur: debem⁹ clamare & dicere. Dñe salua nos p̄m⁹. Quod fuit verbū p̄mo p̄positū. In quo verbo notatur tria q̄ debem⁹ facere. I. P̄mo debemus recognoscere sue maiestatis excellens

dominiū: cum dicitur dñe. Secundo debem⁹ expetere sue pietatis oīpotens adiutorium: cum dicit. salua nos. Tercio debem⁹ ostendere nostre necessitatis vigena negotiū: cū d̄z. perim⁹. Hec tria patent in euāgelio. Pro cui⁹ expositione morali sciendū q̄ per mare signat mūdos triplici rōne. P̄mo, rōne in quietudinis tēpestatis. Nam sicut in mari ē inūdantia fluctū & vētorū: iō q̄ sūt i mari sūt in periculo: sic in isto mūdo est inūdantia tribulationum: afflictionū & persecutionū: vt satis patet. Secūdo ratione amaritudinis & derbitatis. Nam sicut mare est amarū sic gaudium mūdi est dolorosum: & Tercio ratio ne inualitudinis sanitatis. Nam sicut hoīes assueti quiescere in terra cōturbantur & commouēt q̄ intrāt mare: nec est tanta sanitas in mari quāta est in terra. Sic quicūq̄ ē in sancta religione & mūdi cōtemptu assuetus: si intrat mūndū & mūdanū strepitum infirmatur cōmouetur alteratur. Per nauiculam in mari positā signatur p̄mia que est solam in hoc mūdo. P̄mia comparatur naui triplici rōne. p̄mo ppter figure qualitatē. Nam sicut nauis est in extremis stricta & in medio est lata: sic penitētia est in principio difficilis ppter defectum assuefactionis: & resistētiā carnalis delectationis. In fine etiā est stricta: q̄ fini viri iusti insidiatur diabol⁹: & tunc homo multis doloribus sauciatur. Est etiā ita stricta q̄ null⁹ oneratus diuitijs: null⁹ i pinguius delicijs: null⁹ ornatus vestib⁹ preciosis pōt in eam ascendere. Unde Job p̄mo d̄z. Nudus egressus sum de vtero matris mee: nud⁹ reuertar illuc. In medio autē est satis lata: q̄ licet inchoetur penitētia cur tedio tñ cum delectatione & amore pficitur. Etia⁹ nauis quo ad figurā est clausa versus mare & aperta versus celum: ad designandū q̄ penitētes debent esse clausi mūdo & aperti celo: despiciētes terrena & apperentes celestia dona. Scd̄o penitētia p̄parat nauī p̄p̄ vecture cōmoditatē. Nā sicut merces deferretur ad portum nauis sic n̄ra bona opera deferuntur ad celū p̄ p̄miam. Et sicut de insula trāsitur ad terrā firmā: sic p̄ p̄miam vehimur ad celestem patriam. Math. iij. Penitētiā agite. appropinquet enim regnum celorum. Tercio penitētia p̄parat nauī ppter iacture possibilitatē. Nam sicut nauis est in p̄tinuis piculis: sic ille qui est in penitētia est in afflictionib⁹ & erumnis. Et sicut nauis dū periclitatur inuat q̄drupliciter. s. per exonerationem

Thica quarta post octa. epiphanie **Sermo** XXIII

undo tobem?
ad uocatum:
penit' ostende
gonitici di.
Agelio, Pro.
q per mare
lino rone in
cur in mari e
se in mari sit
londaria tri
unio: ut sa
artudinis a
maru sic gau
Erio rono
ficut boies
amur a com
it tanta fani
hic quicqz e
impro assue
u strepitu
Per nauis
mia que est
paratur na
e qualitate
Africa i in
in principio
ctiois: et re
a. In fine
fiduciar dia
bus sanctas
tus diuino:
tineat: uelut
Unde Job
de petro ma
medio aut
quicqz auz
ee pficitur.
ula uerba
signanda
undo a aper
gentes cele
e noui pof
perce defen
o opera dese
pifola tras
debinur ad
ententiam
y celorum.
per iacure
in primis
est in affi
b di pericl
eratione

per foraminu oburatione p aque electioez
p anchora fitione. Sic penitentes luuant p
exoneratione peccatoru et temporalium bonorum
per oburatione quibus sensui exteriorum per
quos intrat aque temptationum: p electio
nem delectationum et cogitationum. per fixi
ones spei in deum et celestia bona. Ista nauis
penitentie sicut nauis materialis indiget tribus
scilicet anchora pondere et themone. Anchora e
spes qua sumus ne commoueamur tribulationibus.
Themo est fides qua nauigamus rectis itine
ribus. Pondus est caritas que recte stamus
in sus celum ne ad uiaz partem aut ad aliam
eadamus. Uetus flans est spiritus sanctus qui
ubi uult spirat et ducit ad portu paradisi. In
istam nauim christus intrauit et discipuli securi
sunt eum. quia penitentia arcam omnis egerunt.
Per discipulos qui christum abnegauerunt et de
mum penitentur significant omnes qui primo
peccauerunt et demum conuersi sunt. Quando ergo
ad portum cofugimus tunc in naui sumus.
Et quia christus est cum penitentibus. ideo ascendit
nauim cum eis. sed sequitur uetus magnus et co
morio in mari. i. temptatio. Nam sicut tem
pestas in mari pcedit quicquid a causa superioris. i. a
stellis quicquid a causa inferioris scilicet a fundo
maris: quicquid a causa media scilicet a uentis: sic
temptatio aduenit penitentibus quicquid a causa su
periori scilicet a deo pmittere. patet de Job. quicquid
a causa inferiori scilicet a carne inualefcente: per
de petro qui peccauit fragilitate carnis. scilicet ri
more. quicquid a dyabolo instigante: per de paulo
Uide autem penitentem sic temptato quod christus dor
miat. Nam christus in celo semper uigilat. quia bea
torum semper recordatur et eos docet. In inferno
autem semper dormit: quia danarorum obliuiscitur et
eos punit. In naui uero penitentie quandoque
dormit quicquid uigilat. Uigilat quicquid in tribula
tionibus adiunat: dormit quicquid contemplantur
et expectat. Penitentes ergo temptant uidentes tem
ptationes inualescere debent clamare ad christum
dicentes. Domine salua nos perimus. Et tunc christus
impat ueris. i. demonibus et reprobationibus
sic repestas euascent. et sic contemplantur christi
bonitatem et admirantes debent eum laudare
gratias reddentes ei qui per infinita secula
uixit. Amen.

Thica quarta post octauas epiphanie

Domine nonne bonu
semen seminasti in agro tuo vni
us hyzanthia: Matt. xiii. et in
euangelio hodierno, Moyses gen. i. dicit sic,

Uideit deus cuncta que fecerat et erat valde
bona. Super quo homo moueo ista quoniam. Et
cum omnia fuerint a deo creata bona in quibus
lucet diuina sapientia: unde dicitur tot et tanta
mala plena omni incoercetia. Ad ista ques
tione respondunt duo doctores ecclesie. Primus
est Salomon. Sapientia. ii. dicens. Deus creauit
hominem inextinguibilem. et ad ymaginem sue simi
tudinis fecit illum. Inuidia autem diaboli mors
introduit in orbem terrarum. Imitant autem illum
qui sunt ex parte illius: hec ille. Secundus est per
rasmus super illo libro. Dicitur est iesus in des
ertum a spiritu maligno dicens. Dyabolus est mali
actor: neque origo rerum bonarum: corruptio scilicet
bonis semper inimicus: qui laqueos tendit: lapsus
parat: caueas fodit: aperit ruinas: corpa stis
mularias pugnat: cogitationes suggerit: iras
immittit: dardures odio: uicia addit: amoris
errores seminat: discordas nutrit: pacem tur
bat: affectus dissipat: humana violat: diuina
temperat: hec ille. Pro huius maiori declaratio
ne pono quatuor flores.

Primus flos est iste. mun
dus iste sui dispositione dicitur agerba comparatio
ne. Patet dupliciter. scilicet testimonio nature et my
sterio figure. Testimonio nature sic. Ager
est naturalis locus premeditationis. In cuius
signum dicitur gen. xxiij. quod ysaac inclinatus est ad
terram in agrum ad meditandum. Secundo ager e
locus exercitationis. In cuius signum dicitur gen.
xxxvij. quod ioseph exiit in agrum ad fructus uisita
randum. ps. Exiit homo ad opus suum et ad
operationem suam usque ad uesperam. Tercio est
locus floris productionis. Canticoz. vij. Veni
dilecte mihi egrediamur in agrum et videamus
si flores fructus parturimus. Spiritualiter mundus
iste est locus premeditationis celestium quoniam
in eo sunt premeditationi qui ex consideratione ter
restrium consurgunt in premeditatione celestium
ad Roma. i. Inuisibilia dei per ea que facta sunt
a creatura mundi intellecta spiciunt. Exem
plum magdalena sedens secus pedes domini au
diebat uerba illius. Item iste mundus est locus
exeritationis: quia ut dicitur gen. ii. Deus posuit
hominem in paradiso voluptatis ut operetur et cu
stodiat illum. Exemplum sicut miles est in campo
certans ita homo est in mundo exercitatio
nis. Job. vij. Adversaria est uita hominis super terram
unde martha erat sollicita circa frequenter minu
steria. Luc. x. Item mundus est locus floris. per
florē enim intelligo christum qui filius est floris et fructus
est namque fructus hominis. Item de quo Luc. ii.

Benedictus fructus v̄eris tui. Etia est flos
roge aaron de quo c̄arat ecclia. Virgo dei ge
nitricis roga est flos filius eius et sup hūc florē
requiescit sp̄s almus. Est etiā flos cādidus
x̄ginitate: viridis p̄dicatione: rubicundus
passione: fulgens resurrectione. vñ Bern. sup
illo x̄bo ego flos cāpi dicit sic. Christus est
flos redolens olfactui decorus aspectui. flos
fuit ortus in agro. l. in mūdo. Nam sicut flos
i campo nō semiat ab aliquo. et tñ florēt sine
humano adminiculo nō desolus sarelo nec
impugnatus fimo. Sic x̄ps sine virili semie i
mūdo nascit: sine lesione p̄gredit et vberē
celo pleno alit. de isto flore d̄r Etia. xi. flos
de radice eius ascēdet. Sc̄do ps myt̄ eno fi
gure. d̄r etiā gen. iij. q̄ in agro abel innocēs
occidit a cayn fratre suo. et iij. Regū. xxi. d̄r
q̄ naborh in agro lapidat. et Luce. xv. d̄r q̄
frater maior minor ad p̄rem reuertēti inui
dus efficit. Sic x̄ps innocēs in agro huius
mūdi a populo iudaico eiusdē matris filio
occidit. Sic stephan⁹ in agro huius mundi
lapidat. Sit temō hōi ad penitētiā cōuerso
inuidet. Ecce quō mūdus iste agro cōparat
et iam satis patet.

Secundus flos est iste.

Agger mūdi hui⁹ a sūmo deo creat⁹ optimo
semine fuit ab eo satus. ps dupl̄r. s. testimo
nio nature et mysterio figure. Quātū ad p̄i
mū d̄r gen. i. In p̄ncipio creauit deus celū et
terrā. Due sunt p̄ces mūdi. s. supior et bec est
celū in quo fuerūt plārata duo. scilz angeli et
astra. Natura angelica fuit seminata q̄dru
plici semine. s. essentie subtilitate: intelligēcie
p̄spicacitate: liberi arbitrii facultate: discreti
na p̄sonalitate. Patet p̄ tres testes. Prim⁹
est magister sententiarū. lib. ij. dist. iij. ca. i.
dicens. Et q̄tuor quidem vident̄ āgelis attri
buta initio su b̄sistētie sue. scēntia simplex i
diuisibilis et imaterialis. et discretio p̄sonal
et p̄ rōem naturāl̄ insitā intelligētia memo
ria et volūtas siue dilectio: liberi q̄s arbitriū
i. libera inclināde volūtat̄ siue ad bonum
siue ad malū facultas. Poterat etiā p̄ liberū
arbitriū sine violētia et coactione ad vtrū
liber p̄pā flecti volūtate: h̄ ille. Secundus est
Damasen⁹ lib. ij. c. iij. dicens. Angelus ē cre
atura intellectuālis: semp mobilis arbitrio li
bers: incorporea deo ministras: q̄a nō natura
immortalitatē suscipiēs. Qui sube sp̄m et
terminū solus qui creator est: nonit: bec ille.
Tertius est Bern. dicens. Inuestigamus in

uestigabilia et illos sp̄s cernem⁹ et p̄cetera
distinctos in p̄sona: dispositos dignitate: ab
initio stantes in ordine suo: immortalitate p̄
petuos: mente puros: affectu benignos: reli
gione pios: vnanimitate indiuiduos: p̄pce
securos: diuinis laudib⁹ et obsequijs dectos
h̄ ille. Sc̄da ps celi est in qua plārata fuerūt
astra gen. i. Fecit deus duo magna luminaria
luminare maius ut p̄sser diei: et luminare mi
nus ut p̄sser nocti: et stellas: et posuit eas in
firmamento celiv⁹ lucerēt sup terrā: et p̄ssent
diei et nocti: et diuiderēt lucē a tenebris: et ef
sent in signa et t̄pa et annos: h̄ ibi. Quo autē
semine fuerint seminata doc⁹ mag⁹ s̄tiarū
li. ij. di. xij. c. xi. dicens. Ideo q̄ t̄pa q̄ sunt p̄
sydera n̄ spaciū horarū s̄viciilitudinē aerē
q̄litate debem⁹ accipere: q̄ talia motib⁹ syde
rū sūt: sicut dies et anni q̄s v̄sitate nouum
sunt ei ibi signa serenitatis et tempestatis. Et i
t̄pa distinguimus ānū. s. verēstatē: autū
nyemē. vel sunt in signa et t̄pa. l. in distinctō
nē horarū tēpis q̄ p̄s̄p̄ fierēt sydera ordo
tēporū nullis notabaf idicis: vel meridiana
hora vel q̄libet hora: h̄ ille. De isto agro d̄r i
figura martha. xij. sic. Sile est regnū celoz
thesauro abscondito in agro quē q̄ iuenit ab
scōdit et p̄re gaudio illi⁹ vadit et redit vniuer
sa q̄ h̄y et emit agrū illū. Per istū agrum in
telligit celū pulcherrime seminatū. s. natura
angeloz et stellarū varietate semp lucidum
lumine gr̄e quo ad naturā angeloz q̄ oēs
angeli fuerūt creati in gr̄a: ut declarat mag⁹
s̄tiarū lib. ij. et lumine nature quo ad naturā
stellarū q̄ fuerūt create fulgētes lumine.
In illo agro est thesaur⁹ absconditus. s. deus
q̄ est aīe n̄re thesaur⁹: et ibi est incognitus a
nobis: q̄ deū n̄o vidit vnq̄. i. Job. iij. Pro
isto habēdo debem⁹ dare oīa n̄ra et ip̄s emere
sicut x̄ps p̄sultit cuidā dicens. Vende oīa
q̄ habes et da paup̄ibus et hēbis thesaurum
in celo. Adar. xix. Sc̄da ps mūdi. s. inferi
or ē terra in q̄ fuerūt plārata duo. s. natura
corpalis et natura sp̄ualis. Natura sp̄ualis ē
natura h̄iana q̄ tūc fuit creata in gr̄a. Nam
sm̄ angustini simul erat deus condens na
turā et infundens gr̄am. Anima h̄iana fuit
sata multiplici semine p̄r Bern. dicit in li
bro meditationū. Oīa dei ymagie insigni
ra dei silitudine decorata: fide desponsata: sp̄i
ritu dotata cū angelis deputata: p̄cipeps ro
nis: capax v̄ritutinis: heres et̄ne hereditatē:
q̄d tibi cū mūdo. h̄ ille. Natura corpalis est
corpus humanū q̄ fuit multiplici seminat⁹

402 angelus est
flos mūdi

semine. s.
corpore. s.
vñ ps. Sicut
natura la
tum nam
libar. n.
turam p̄e
le adde
Per istū
emit x̄ps
passione
mūdi. Pol
fraz. pu
ps. Albin
Dia sub
aplo ad h
p̄dicationē
mūdi. s.
vñ apli. s.
do magis
p̄gri. s.
the ager
monio na
sue. x. d̄r
tebat a p̄
irriguū
Per p̄re
irriguū
Per agri
fons gr̄e
bus et li
ngari et vi
lis sapius
Et h̄ ager
seminat⁹
C. Te
mūdi h̄o
bolo p̄re
Dary dup
figure.
p̄b. lome
o nobis el
bens et li
q̄i est cō
vñ. s.
geli p̄ncip
mas p̄ncip
officiat
tate et ope
lū d̄ fuit
et ab. m
vñ. s.

Nota q̄
vñ. s.
vñ. s.
vñ. s.

semine. s. perpetua sanitate: cibor suauitate: corporis immortalitate: loci amenitate etc. ut ps. Sūt et alie nature corporales in terra. s. natura lapidis natura piscium: natura volatiliū: natura quadrupedū etc. de isto agro dicit Matt. xvij. Emerūt agrū figuli in sepulchram pegrinorū ppter hoc vocat^r est ager ille acheldemach^r h^c est ager sanguinis: hec ibi Per istum agrū intelligit mūdus iste: quez emit sps a deo pte suo sanguine. Nam sua passione habuit nouū ius emēdi subiectōez mūdi. Job. xi. Nūc princeps mūdi bñt^r encies foras. pus em mūdū habuit pñs donatiōe ps. Alīn iusti eū paulomin^r ab angelis etc. Etia subiecti sub pedib^r eius etc. vt deducti apls ad heb. i. Demū habuit mūdū ppa em pñe: sicut et homo pus fuit det^r ab eo creatus: demū est fact^r eius q: ab eo redēptus vñ apls. i. Coīntb. vi. dicit. Empi estis pretio magno. Iste ager est empr^r in sepulchra pegrinorū. i. viatorū hui^r mūdi. Ecce qualif iste ager mūdi ē s^c bono semine: vt ps testi monio nature. Scōo ps mysterio figure Jo sue. xv. dicit q^a oia sedēs sup aīnū et scns pe tebar a pte suo agrū irriguū supius. et agrū irriguū inferius. Per aīā intelligit aīa nra. Per pñm eius pñ noster deus. Per agrū irriguū supius celū quod irrigat fluuio glie Per agrū irriguū inferius. Debet g aīa deuora flētibus et supis pte a deo pte h inferius rigari et vndari gta et doctrina scā et illic in celis supius irrigari et satiari beatitudine et glia Et sic ager mūdi huius erit optimo semine seminatus.

Tertio flos est iste. Ager mūdi bono semine diuini^r seminat^r a dyabolo pterōz zizanij est postmodū depu^r. Dicit dupl^r s. testimonio nature et mysterio figure. Quantū ad testimoniu nature dicit pñolomeus q^a saturn^r est planeta primus a nobis elōgarissimus et altissim^r colore plū beus et liuidus: terre multū nociuus pñm qh est cōiunctus stel^r et stellatiōi male pñris. Spñal^r p planetas intelligunt angeli pñcipales: p stellās intelligūt angeli min^r pñcipales. p cōstellatiōes intelligunt affectiōes angelorū minorū cōiūctē in volūtate et ope. p saturnū intelligūt lucifer angelus q^a fuit excellētia nature et cognitiōis pñm et ab humana natura magis elongat^r et eleuatus. Iste fuit inuidia liuidus appetendo

esse vt deus tui cōiuncti fuerūt: multū angelū ideo fuit toti mūdo multū nociuus. Itaqz in uida eius introiuit mors in orbē terrarum Sapie. ij. ps p duos testes. Prim^r est Job. apoc. xij. sic dices. Factū ē hplū magnū in celo michael et angeli ei^r phabant ei^r draco ner^r draco pgnabatur et angeli ei^r et nō pua luerūt neqz locus eorū inuētus est amplius in celo: et pñctus est dracho ille serps anti quus q^a vocat^r dyabolus et sathanas q^a sedu cit vniuersum orbē pñctus est in terrā: angeli eius cū illo missi sūt: h ille. Scōs testis est Elayas pñba. xliij. dices. Quō cecidisti de celo lucifer d mane oriebaris: corruisti in terrā q^a vulnerabas gētes: q^a dicebas i corde tuo. In celū cōscendam. sup astra celi exaltabo soliu meū: sedeo in mōre testamētū in lateribus aqlonis. Ascendā sup altitudines nubū: et ero siliis altissim^r. vtrūqz ad infernū detracta est supbia tua: h ille. Pro intellectu istorū dicit sanct^r Thomas pñma pte. q. liij. art. iij. q^a omīs angeli fuerūt creati i gta gratū faciēte: q^a oia q^a pcellu tps per opus diuine puidēte creatura sub deo opāte pducta sunt in pma rerū pditione. pducta sūt fm seminales qsdā rōnes. vt aug^r. dicit sup gen. ad lram. sicut arbores et alia hmoi. Ad nifestū est aut^r q^a gta gratum faciēs hoc modo cōparat ad beatitudinē sicut rō seminalis i natura ad effectū naturālē. vnde. i. Job. liij. Sia semē dei noiāf. sic g^a sicut fm aug^r. statim in pma creatiōe corporalis creature idire sunt ei seminales rōnes oīm naturalū effectū ita statim a pñcipio sunt angeli creati i gta. vñ aug^r lib. xij. de ciu. dei dicit sic. Bonā volūtate q^a fecit in angelis nisi ille q^a eos vt sua voluntate. i. amore casto illi adbererent creauit fil^r in eis pñs naturā et largiēs gratiā: h ibi. Quātr aut^r peccauit pñm angel^r de clarat eadē pte. q. liij. art. i. ad ~~secūdu~~ dicitur dices sic. Pñm in actu liberi arbitrii pñgit eē dupl^r. Vno mō ex h q^a aliqd malū eligat Exemplū hō peccat eligēdo adulteriū qd bz se est malū. et tale pñm semp pcedit et aliq ignorātia vel errore. alioqn illud quod ē malū nō eligeret vt bonū. Error qd adulter in particulari eligēs hanc delectatiōē inordinari actus quasi eligēs aliquod bonū: ad nūc agendū ppter inclinātiōē passionis v^r habitus. etiā si in vniuersali nō erret. sed v^r raz de hoc sententiā teneat. Hoc aut^r modo in angelo peccatū esse non potuit: quia i angelis non sunt passiones quibus ratio aut

Nota q^a iste flos est
dyaboli pñm pro figm
Michaele qz est d^r angelus
et magis de casu aglorū

Nota

Am

Bnica quarta post octa. epiphaniæ **Sermo XXIII**

Intellectus liget. Nec etiam primū peccatus
habitualiter pcedere potuit ad pccm iclinās
Alio modo ptingit peccare p liberū arbitri
um eligendo aliqd quod fm se est bonū. sed
nō cū ordine debite mēsure vel regulē ita q
defectus inducēs pccm sit solū ex pte electio
nis que nō hz debitu ordinē nisi ex parte rei
electe. Exemplū si qd eligeret orare nō attē
dens ad ordinē ab ecclia institutū. et hmoi
pccm nō pexigit ignorantia sed solū abfctiā
p̄siderationis eoz que p̄siderari debent. Et
hoc modo angelus peccauit cōuertendo se
per liberū arbitriū ad pccū obiectū absqz or
dine ad regulā diuine voluntatis: hibi. Pec
cauit autē appeterēdo esse vt deus qd declarat
sanctus Thomas eadē parte. ij. q. art. iij. in
r̄sione p̄ncipali: dicens sic. Angel⁹ peccauit
omnino appeterēdo esse vt deus. Sed hoc
pōt intelligi duplr. Vno modo p eq̄paran
tiam. alio modo p similitudinē. Primo qdē
modo nō potuit appeterē esse vt deus: quia
scituit hoc esse impossibile naturali cognitiōe
nec p̄mū actus peccadi in ipō p̄cessit passio
vel habitus ligans cognoscitiuā nature ipi.
vt in particulari deficiēs eligeret impossibile
sicut interdū accidit in nobis. immo dato q
hoc esset possibile: tñ esset p̄ naturale deside
rium. Inest em̄ cuiqz naturale desideriu ad
cōseruandū suū esse: quod nō cōseruaret si
transmutaret in altiorē naturā vnde natura
res que est in inferiori gradu nature potest
appeterē supioris nature gradū. Exemplū
sicut asinus nō appetit ēē equ⁹: qz si trāsser
ret in gradū supioris nature iam ipē nō ēēt
si in hoc ymaginatio decipit. qz em̄ hō appē
tit esse in altiori gradu q̄ ad aliq̄ accidenta
lia que p̄it crescere absqz corruptiōe subiecti.
estimat qz possit appeterē altiorē gradū na
ture in que puenire nō posset nisi esse desine
ret. Manifestū est autē qz deus excedit āge
lum nō fm aliq̄ accidentalia si fm gradū na
ture: etiā vn⁹ angelus aliū. Vñ impossibile ē
qz angelus apperat esse eq̄lis angelo supio
ri nedū qz apperat esse equalis deo. Appete
re autē esse vt deus p similitudinē ptingit du
pliciter. Vno modo q̄tū ad id in quo natū
est deo assimilari et sic si aliq̄s q̄tū ad hoc
apperat esse deo similis nō peccat dū mō sili
tudine dei debito ordine apperat adipisci. I.
vt eā habeat a deo. peccaret vero si qd etiam
appeteret sz iustitiā esse filius deo quasi p̄pa
x̄tute et nō ex x̄tute dei. Alio modo potest
aliq̄s appeterē esse similis deo q̄tū ad hoc

in quo nō est natus ei assimilari. Exemplū
Si qd appeteret creare celū et terras quod ē
pprium dei. in quo appetitū esset peccatum.
Et hoc modo dyabolus appetit ēē vt deus
nō vt ei assimilaret q̄tū ad hoc quod est
nulli subesse simplr: qz sic appeteret suū nō
esse: cū nulla creatura esse possit nisi p hoc qz
sub deo esse participat: si in hoc appetit vt si
nez vltimū b̄titudinis id ad quod x̄tute sue
nature poterat puenire auertēs suū appeti
tum a b̄titudine sup̄naturali que est ex gr̄a
dei. vel si appetit vt vltimū finē illaz dei simi
litudinē que dat ex gr̄a: et voluit hoc habere
p̄x̄tute sue nature nō ex diuino auxilio fm
dei dispositionē. Et cōsonat dictis anselmū q
dixit qz appetit illud ad quod p̄uenisset si
stetisset. et hec duo in idē redeunt qz fm vtrū
qz appetit finālē b̄titudinē p suā x̄tute h̄re
quod est p̄prium dei. Quia nō quod est p se
est p̄ncipiū et causa eius quod est p̄ aliquid
ex hoc etiā cōsecutū est qz appetit aliquē
p̄ncipiū sup̄ alia habere in quo etiā p̄uerse
voluit deo assimilari: hec ibi. Ecce qualis des
mon sup̄seminauit s̄sania in agro celesti. I.
inter angelos qui ei cōsenserūt in peccato.
Quantū ad mysteriū figure sciendū qz dy a
bolus post casum suū conat vntates ecclēsie
scindere et humanū gen⁹ cūertere. vñ. xvi. q.
ij. c. vñs dī. sic. Eouat nāqz a p̄ncipio ruine
sue vntatē ecclēsie rescindere: charitatē vult
nerare: sanctorū operū dulcedinē inuidie fel
le inficere et oibus modis hūanū gen⁹ cūer
tere et p̄turbare. Doler enim satis et erubescit
charitatē quā in celo nequit h̄re: constantes
ex lutea materia in terra tenere: hec ibi. In
figurā huius dicit Job. apoc. viij. qz vidit ses
prem angelos habētes septē tubas q̄ para
uerūt se vt tuba canerēt et ad cuiuslibet tube
sonū secuta est vna magna tempestas. Per
istos septē angelos intelligunt septē demo
nes p̄ncipales q̄ sunt angeli ad nos exerci
tandos p temptationē missi. Per septē tu
bas designant septē temptationes eoz qz
humanū genus quo ad septē p̄tā moralia
et. Primus angelus tuba cecinit et facta est
grando et ignis cōmixta in sanguine missuz
est in terrā et tertia pars terre combusta est:
et tertia pars arborū cōcremata est et omne
fenu viride combustū est. Per istum primū
angelus intelligit lucifer natura: ex cellentia:
culpa suggestionē p̄mū: qz tuba cecinit quā
do in paradiso celesti alios angelos vt appe
terent esse sicut de⁹ mouit et cōsuluit fact⁹

1. q. 67. az. 37

Bnica

est ignis qui
gant trāse
nir in aior
nos gestus
derum app
nerundit
goga eoz. I.
caroies. P
elams offi
et dissipans
do segetem
grando. P
no crudelit
sanguis: qz
nem effund
p̄tū dñi
maioribus
iur. p̄. Al
buit dies su
celo nulla fu
exat in an
deus: qz dñ
fientes bon
ostendit sup
vt comedet
ni generis
fecuta mor
guis abel i
bomine eri
Embrofius
s. Item ill
mus hō recē
qui sanctor
ibi. Sed luc
supbie. p̄t
en. dñs. S
imudus p̄
cōseruus et
dere subditi
ritualē parad
bois sensu se
qm̄ ipē cecid
diso corpora
manculo et f
subdita et in
colubū et ro
suo congrui
angelica p̄t
lineq̄tia sibi
tuo. Fallacia
et. Insuper
vt gradatim
vñ facile cre

est ignis grando sanguis. Per h tria intelligunt tria que sunt in supbia. s. interior appetitus in aīo: exterior: fastus in dībo: ylerior elatus gestus in facto. Per ignē intelligit desiderium appetitus et ardēs amor dīandi: veniendi: exaltandi. ps. Ignis exarsit in synagoga eoz. i. supboz. flamma combussit peccatores. Per grandinē intelligit sūo supbi elatus omīs et pīncipis q̄rū in p̄tate sua est et dissipans et destrūcēs et detrahēs sicut grando segetem. Exo. ix. Cumcā terraz percussit grando. Per sanguinē intelligit supbi in facto crudelitas. Nā frequēt cū supbia mittit sanguis: q̄ supbi sunt vindicatori et sanguinem effundūt: et homicidia p̄p̄tāt: sunt appetitui dīi. ideo sanguinē suū et genus cū maioribus misceēt vere dicant viri sanguinuz. ps. Viri sanguinū et dolosi nō dimidia bunt dies suos. Ista tria que p̄us fuerūt in celo missa sunt in terrā. i. in eam que primo exarsit in animo igne desiderij sciendi: sicut dēus: qñ dyabolus dixit eis. Eritis sicut dii scientes bonū et malū. ecce ignis. Secundo ostendit supbiā suā in x̄bo qñ cōsultat viro vt comederet. Ecce grando que omīs humani generis vīrutes consumpsit. Tercio et h fuit secūta mors naturalis et spūalis quādo sanguis abel iustī effusus est. Ecce sanguis. In homine etiā erat seminatū bonū semen. vñ Ambrosius vt habet de penitētia. distū. ij. s. Item Ambrosius ad sabīnū dicit sic. Pri mus hō recēs dei opus cōfabulator assidu⁹ qui sanctorū cōplātarus erat vīrūtibz. et. h. ibi. Sed lucifer supseminavit zīzania. i. p̄tū supbie. p̄tū declarat aug⁹. li. iij. de ciui. dei. c. xi. dices. Supbus ille angelus ac per hoc inuidus p̄ eandē supbiā a deo ad semetip̄s cōuersus et quodā quasi tyrānico fastu gaudere subditis q̄ esse subditus eligēs: de spūrituali paradiso cecidit q̄ male sua x̄furia in hoīs sensu serpere affectans cui vtiq̄ statū qm̄ ipe ceciderat inuidebat colubū in paradiso corporali vbi cū illis duobus hominibus masculo et femina aīalia etiā terrestria cetera subdita et innotia p̄uersabant. Animal scilz colubū et toruolus anfractibus mobile opī suo congruū p̄ quē loqueret elegit: eoq̄ per angelicā p̄ntiam p̄stantiorēq̄ naturā spūali neq̄tia sibi subiecto et tāq̄ instrumēto abutens: fallacia sūocuratus est femine a par te. i. inferiose illi⁹ humane copule incipiens vt gradatim pueniret ad totū: nō existimās virū facile credulū nec errādō posse decipi: si

alieno cedere errori. hille. Per terrā intelligūtar subditi qui calcant. istoz qdā sunt innocentes sicut puuli. ecce p̄ma pars: et isti igne supbie p̄bant sicut aurū. Quidā sunt penitētes scy q̄ peccauerūt demū p̄ntiam egerunt: ecce scda pars. et isti ab isto igne purgantur. Quidā sunt reprobi p̄seruantes. et isti igne supbie sunt cōbusti et humore grē et viriditate x̄ntū arefacti. Per arbores intelligunt plati et superiores ad modū arborū sup alios dignitate eleuati: istozū quidā sunt cōtēplati. Ecce p̄ma ps. Quidā sunt actiui. Ecce secūda ps. et isti seruiūt deo. Quidā sunt bellatiui vanitātib⁹ et gueris dediti. ecce tertia pars. et isti igne supbie sunt cōbusti. per femū viride intelligunt potētes reges barones milites mūdo virētes. Et isti fere omīs igne elationis venerationis dīnatiōis appetituz et supbie sunt combusti: q̄ semp sunt cōmōtionibus: p̄dationibus: emulatiōib⁹: bellis: gueris: homicidijs: quoz fundamentum et radix est supbia. Et sa. x. Vis violenta p̄datio cū tumultu et vestimentū mixtū sanguine erit in cōbustione et cibus ignis. ecce p̄ma zīzania. superseminata. s. superbia. et. Scds angelus tuba cecinit. et ecce mons magnus igne ardēs missus est in mare. Et tertia pars maris facta est sanguis et mors tua est tertia ps creature eoz q̄ bebāt animas in mari. et tertia ps nauū interijt. per istū scdm̄ angelū intelligit sathan. de q̄ habet Job p̄mo: missus a lucifero ad seminādū p̄tū inuidie que oīs ex superbia. iste sathan tuba cecinit qñ in paradiso terrestri sp̄ritū ore voce humana et sacrilega suggestit p̄mīs parētibus vt comederēt de pomo vetito: et tūc supseminavit inuidiā in cordibus eozū qñ desiderū sciendi bonū et malū eis inmisit. vñ mag⁹ sūarū lib. ij. distū. xxi. c. p̄mo dicit sic. Videns q̄ dyabolus hoīem p̄ obedientiā et humilitatē posse ascendere vnde ipe corruerat p̄ supbiā: inuidit ei et qui p̄us p̄ supbiā fuerat dyabolus. i. deo: sū lap sus zelo inuidie factus est sathan. i. aduersarius. vñ et mulierē rēp̄rauit in qua nūc q̄ in viro rōnē vigere nouit. Et ius cui⁹ malicia ad remprandā vītutē tūmida humanā naturā in ea parte vbi debilior videbat aggrasata est: vt si forte illic aliquatenus p̄ueneret postmodū fiducialius ad alterā que robustior fuit pulsandā vel potius subuertendā accederet. Prīmū ergo solitariā feminā et plorantē in ea p̄mū omuez vñ sūe cēpra

gitur status platon minor. s. archiepiscopum
et epoz. et isti sunt in triplici dñia. Quidam
erogant paupibus generaliter. Quidam solis
atinentibus spāliter. quidam nec istis nec
illis: sed retinet sibi singulariter: et ista tertia
pars est obscurata apud oēs fumo avaritiae.
Per stellas intelligit status religiosorum
qui sunt minores sole et luna. i. platis maio
ribus et minoribus dignitate sed plures nu
mero sitate. Istoz est triplex differentia. Qui
dam sunt pauperes spū vira cōtemplativa
deo servientes. Quidā vira activa servientes
primo amore dei. Quidā cupiditate et aua
ritia terrenoz fructibus mudo: honores et divi
tias appetentes: curias magnoz frequentantes.
Et isti obscurat cupiditate et avaritia. Per
diez intelligit status clericoz q̄ a sole et luna
i. a platis maioribus et minoribus illustrant
et regunt. Inter istos est triplex differentia
Quidā pauperibus de bonis pprijs tribu
unt. Quidā nō de pprijs sed de quarta parte
reddituū que est pauperū fm iura eos nutri
unt. Quidā nec de illis nec de istis eis pferunt
sed ex avaritia sibi retinet et canes et equos
pascunt. Et hec tertia pars diei est obscura
ta avaritia. Per noctē intelligit status secu
larium qui a stellis. i. religiosis p̄ plurimū illu
strant. Istoz est triplex differentia. Quidam
sunt qui dant paupibus extra casum vltime
necessitatis quod est supererogatio. Quidā
dant solum in casu vltime necessitatis. Qui
dam nec dant illis nec istis: immo auferunt
per furtū rapinā vsuraz. Et ista tertia ps est
obscurata fumo avaritiae. idco deus p̄ tanq̄
aquila clamar dicens. Ve clericis. ve religio
sis. ve laicis habitantibus in terra. Lappien
tibus terrena ex avaritia et cupiditate. Qui
tus angelus tuba cecinit et stella de celo ceci
dit in terram et apertus est puteus abyssi. Et
ascendit fumus putei fornacis magne et ob
scuratus est sol. Per istum q̄ntū angelū in
telligit beelzebub. d̄ q̄ dñi. reg. iiii. missus a
pmis ad sup̄ seminādū zizanias gule. Iste tu
ba cecinit q̄ntū eua ad comedendū de fructu
verito induxit. viditq̄ mulier q̄ bonum esset
lignū et ad vescendū inuade. ge. iii. S̄ q̄
ram nocuit: audiamus. Stella cecidit. i. tem
perato plona que ardet inter? sanctis et pu
ris meditationibus. et lucet exterius ordina
tio et lucida s̄monibus. Nam homo temper
ratus habet retū q̄ntū cadit de celo q̄ntū per
vitiū gule cadit de iustoz collegio in terraz
i. in terrenam delectationez cibi et pot̄. Per

puteum intelligit venter gulosi q̄ dñi puteus
abyssi: q̄ venter et stomachus gulosi est insa
riabilis sicut abyssus: qui etiā dñi fornax ma
gna: eius sitis est inextinguibilis. Ab isto pu
teo exit fumus: ad istam quia fumositates p
cedunt a ventre gulosi velut a fornace ma
gna. qui fumus obscurat solem. i. rationem.
Unde Augustinus in glosa super illud h̄b̄
ad Roma. xiiij. Noli ppter escas destruere
opus dei. Omnia quidē munda sunt et di
cit sic. Non ppter potum sed ppter potum
pmis homo mortē inuenit. Et esau prima
rum suum non ppter gallinam sed propter
lenticulam perdidit. Scio enim Noe omne
genus carnis que cibo esset vsui manducari
concessum. Idēam cibo carnis refectum.
Iohannem mirabili abstinentia predictum
animalibus. i. locustis in escam cedentibus
non fuisse pollum. Et scio esau lenticule cō
cupiscētia deceptū. Et dauid ppter aque desti
derium a seipso reprehensum: et reges nostrū
non de carne sed de pane tēptatū. Sextus
angelus tuba cecinit. et ecce equi sunt visiter
q̄ sedebant super eos habebant loricas igne
as et sulphureas et de ore eorum p̄debat
ignis: fumus sulphur. In his tribus plagis
occisa est tertia pars hominū. Potestas ei
equorum erat in caudis eorum. Nam caude
eorum erant similes serpentibus et in his no
cebant. Per istum sextum angelum intelli
gitur Beemot. de quo Job. xl. fit mētio: mis
sus a pmis ad sup̄ seminādū zizanias lus
turie. Iste tuba cecinit quādo filios dei i. fi
lios sech ante diluvium ad luxuriam incitā
uit. Vidētes enim filij dei filias hominū q̄
essent pulchre et c. Omnis quippe caro cora
peratiam suam coram domino. Genes. vi.
Et ppter hoc peccatum deus perdidit mūdū
diluvio. S̄ quātū nocuit: audiam. Ecce et
Per equū intelligit corp⁹ luxuriosū. Per equā
tē intelligit spūs: q̄ spūs. i. aia regit corp⁹. de
istoz eq̄ dñi ps. Callax equ⁹ ad salutē. In abu
dātia auctē dñi sue n̄ saluabif. In luxuriosis
ei spūs q̄ sūt equitātes h̄nt loricas igneas et
sulphureas. Per loricas intelligit cogitationes
et meditationes q̄ sūt i mēte vt i spū et capite.
Sūt ignee q̄ de ignita libidine et i mēte sunt
feruide seu sūphuree q̄ de ferido et illicito o
pere. s̄ de ore eq̄ntū p̄cedit ignis q̄ de ore luxu
riosoz h̄ba ignita feruore libidinis et fumi
i. h̄ba denigrātia bonos mores et famā: et
sulphur q̄ sunt h̄ba immūda et fetida. Eti
am per ignem bene intelligitur prima actio

ignite libidinis. p. fumum assuefactio obscuro
rans rone. Per sulphur. inueteratio reddens
fama fetida. Inter hoies est triplex differē
tia. Quidam sunt hōines. qdam nō hōines
sed cōinētes. qdam nec sunt hōines nec
pīnētes. t. b. tertia ps a pōict trib' plagis. i.
trib' modis luxurie occisa est. Per os equo
rū intelligit pēni in locutiōe. p. caudā pēni
in operatione. Ideo pās equorū. i. hōim lu
xuriosorū est in ore t. caudis. i. in verbis t. fa
ctis. t. istis caudis. i. factis plus nocēt. vt ps
Septim' angelus tuba cecinit t. facta sunt
fulgura voces t. tonitrua t. terremot' t. grā
do magna. Per istū septimū angelū intelli
git alimode. de quo dicit Job. iiij. Admissus
a pīs ad supseminandum zizania accide.
Iste tuba cecinit qm i sodomitas oculi inuise
Ezech. xvi. Nec fuit iniquitas sodomie super
bia. saturitas panis abundātia t. oculi. Sed
quantū nocuit audiamus facta sunt fulgu
ra t. c. Per fulgura intelligit ignita rēptamē
to que in psonā ociosam imittunt a dyabo
lo. Per voces intelligunt cogitationes inte
rioris loquētes in mēte ociosi. Per tremo
tus intelligunt illicite cōmōtiones in cor
po re hois ociosi. Per grandinē intelligit exte
rior operatio ociosi. in malū mores t. rēptures
in aia seminatās dissipās. Nec oia patēt in
sodomitis qz ex ocio deueniunt in pēā gra
uissima carnalia t. in penaz ignea qm. ignis
sulphur t. fulgura cōlum pterit eos. vt pr.
Gen. xix. Ecce quomō ager hūicus bono se
mine satius. peccatorū zizanijs ē a dyabolo
superseminatus. **E**

Quartus flos ē iste. In
hae vna mali mixti bonis nō pgrue pnt se
pari: qz zizania mixta tritico neqz iussu dñi
eradicari. pr. p. duos testes. Prim' est brūs
Hieronim' in lib. Judic. vt habet. xi. q. iij. ca.
nolite dicit sic. Nolite recedere a dñi vscz in
hodiernū diē: hoc ē donec seculū pstat. Dñs
dāt q mibi quō Iehuseus donec seculū stat
habiter cū filiis iuda in hierlm: qppe cū nec
ipsi quidē filij iuda habitēt in hierlm. ideo q
nec istō verū ē poterit q Iehusei cū iudeis
habitāt in hierlm qm nec ipsi qdem habitēt
in ea. S. nos intelligam' h' spūaliter assūme
tes euāgelij pabolā de zizanijs: Sinite vtra
qz crescere ne forte volētes eradicare zizania
eradicet cū ipsis t. triticū. t. infra. Audi er
go scripturā dicēte: qz nō potuerūt filij iuda
discedere iehuseos: h' habitā uerūt cū ipsis in

hierlm vsqz in hodiernū diē. h' ille. Scdō est
brūs. Aug. vt h'et xxij. q. iij. c. qdā cū bono
rū dicēs sic. Si p negligētiā ppositorū sine p
aliquā excusabile necessitatē siue p occultas
subreptiōes inuenim' in ecclia malos quos
ecclastica disciplina corrigere: aut coercere
nō possumus: tūc ne ascēdat in cor nostrum
impia t. pni. iola psumptio qua existimem'
nobis ab his ēē separādos. vt pās eoz nō
cōinēnemur atqz ita post nos trahere cone
mur veluti mūdōs scdōs discipulos abvni
tāt cōpage quasi a maloz cōiunctiōe segre
gatos: veniēt in mēte ille de scripturis filis
rudines: t. diuina oracula vel certissima ex
pla qbus demonstratū t. pnuiciatū est ma
los in ecclia bonis pmixtos vsqz in finē scē
rēpusqz iudicij futuri tolerando: s. nihilqz bo
nis in vnitare ac picipatione factorū qz eoz
facē nō cōsenserim obfuturos. h' ille. Noluit
em dñs vt zizania aī mēsem eradicāret: qd
pōt exponi qdrupliciter. Primo de eradicā
tione vli t. oīmmoda q fida est tpe messis
id ē in fine seculi. vñ dñs. Sinite vtraqz cresce
re vsqz ad messes. Scdō de eradicātiōe pci
pitata t. dubia. s. qm nō est certū de aliq q sit
zizania h' qbusdā signis appareat. vñ dñs gl.
ibidē. Hoc videt' pñm hō ap' q ait. Aus
ferre malū a vobis. S. sicut inter lolii t. tri
ticū q dñs in herba ē parū distat: ita monet
dñs ne de ambiguo iudicemus. Terno de
eradicatiōe piculosa. s. qm nō possint eradi
cari zizania sine periculo tritici. iō dicit dñs
Ne forte t. Quarto de eradicatiōe libidi
nosa. s. qm ex libidine vindicte vel mortu im
patientie veller qz malos auferre: qz tūc ser
uanda est patia. Jacobi. v. Patientes estote
fratres mei vsqz ad aduentū dñi. Et qz mali
sunt pmixti bonis: qz zizania pmixta tritico
q deus non seminavit neqz malū culpe fecit
Ideo admirātes qrimus dicētes. Dñe nō
ne bonū semē seminasti in agro tuo t. vñ q
bz zizania. in q hō notant' qtuor. Primo
coloni bonitas in creatiōe aīoz. cū dñs. Dñe
nōne. Scdō tritici ppietas in pductione
flox cū dñs. Bonū semē seminasti. Terno a
gri pueritas: cū dñs. vñ q zizania. Quarto di
aboli crudelitas in supseminatiōe vicioz. cū
dñs. Immitte hō h' fecit. Ista qtuor patēt in
euāgelio qd pōt exponi tripliciter. **P**rimo
sic t. est expositio xpi. p. agrū intelligit mun
dus q ad instar agri est lat' t. magis. p. scia
toz intelligit dei filius oīm redēptor. p. bo
nū semē qd est triticū intelligunt electi ad

In festo purificationis marie Sermo XXV

Vita eterna q̄ fuerit in agro seminati q̄n fuerit in mundo cōcepti et nati. Isti sunt semē bonū q̄ tritici. nā tritici bz candore interi et rubore exterius: sed viri sancti sunt interi candidi p puritatē et exterius rubicūdi p charitatē. Per zizania intelligunt reprobi: q̄ sicut zizania est semen pessimū: ita isti zizania cū sunt acuta et ventosa: sic reprobi sunt acuti ad aggregandū p vsurā. ventosi ad ascēdendū ex supbia: venenosi ad inficiendū et malicia et carnis imundicia. zizania sunt per mitta. i. reprobi p mitta electis in hoc mūdo. Per inimicū intelligit dyabolus q̄ xpo aduersat. iste seminat zizania in agro q̄ inducit multa gēna vicioz in hoibz suis temptationibus. Dormientes sunt hoies ociosi. q̄ cū inuenerit dyabolus inducit ad peccandū ideo dicit. Ille. Semp aliqd boni operis facio vt te dyabolus inueniat occupatū. Serui dñi sunt angeli dei q̄ ascēdunt ad triticū et ad zizania q̄ cognoscunt electoz et reproboz bona et mala opera. Etia per seruos intelligunt prelati q̄ videntes zizania inter triticū dolore cōmōti clamant ad dñm et dicunt Dñe nōne bonū semē semiaſti in agro tuo? Ande q̄ bz zizania: et tot peccata. rīdes eis Per scripturas inimicū hō h fecit: ipsi desiderant q̄ mali tollant de mūdo: q̄bz i fides q̄ dimittant crescere: scq̄ ad messēm. i. vsq̄ ad cōsumationē seculi. et tunc mēsores. i. angeli colligent zizania et facient fasciculos ad cōburendū q̄ mittent in ignē eternū. Tritici autē mittent in horreuz: q̄ electos assument in celū. Sēdo exponit sic. p agruz intelligit corpus humanū laruz q̄ secretorū diuinorū terrenorū infernorū q̄ est susceptiū. p seminatore intelligit dei filius creator. per triticū x̄tutes et bonū q̄ cor cōfortat pulchrificat et impugnat. Per zizania vicia tritici et x̄tutis destructiua suffocatiua ventosa et puerſa. Per hoies dormientes intelligunt intellectus et volūtas negligētes in bono ope. Per inimicū intelligit dyabolus seminans vicia per suggestionē. Per seruos intelligunt q̄nq̄ sensus rōni deservientes et intellectu tanq̄ dñō. Tertio exponit sic. p agruz intelligit ecclesia militans: q̄ lata cum sit receptiua iustoz et pccōz. p seminatore x̄ps p̄dicator. per triticū sancta doctrina et verbū dei et fides in x̄i. articulos distincta. per zizania intelligunt hereses q̄ suffocant triticum et dissipāt q̄ sanctā doctrinā. p inimicū dyabolus. i. per hereticos. p hoies dormientes in

telligunt inq̄ sitores negligentes. per seruos prelatos x̄pi seruos et sernoz dei qui vsq̄ ad cōsumationē seculi et vsq̄ ad mortē anti x̄pi debent esse solliciti vt acgram vitā erent. quā nobis pcedat iesus x̄ps q̄ cū patre et spū sancto viuūt et regnat. Amen.

In festo purificationis br̄e marie virginis. Sermo de pcellione ad templum.

Inpleti sunt dies purgatiōis marie s̄m legē moy. Luc. ii. Et in euāgelio hodie no. B̄tus Aug. sermone tertio in nativitate br̄e virginis dicit sic. Nec p̄p̄rit nō i dolore sed gaudio: pec nutrit angeloz et hoīum cibū. Q̄ beatā mater ista q̄ sine cōtaminatōe vlla cōcepit mūdiciā: et sine dolore p̄p̄it medicinā. Felix mar̄ p quā n̄i gēns reparata est: vita q̄ de celo dei suscepit prole et mūdo genuit liberatorē: a p̄cis redēptorē: et a morte saluatorē: q̄ mirabili et ineffabili modo oīm rerū et suū peperit creatorē: hec ille. Super quo verbo talē moueo q̄dē. **A**lterum mater iesu x̄pi cōcūcūter ad templū purganda accesserit et p filio suo legales hostias obrulerit. Ad istā q̄dē rīdet duo doctores ecclesie. Primus ē b̄tus Aug. in sermone sc̄do huius solēnnitatis dices sic. Sicut dñs noster nō necessitate sed volūtatē factus est sub lege: ita eius genitricē nō indiguit sacrificiorū purificationē: q̄ virgo antē partū remāsit et x̄go post p̄tū. hec ille. Sēdo est Fulgentius in sermone huius diei dices sic. Et s̄m plenū dei filius operaret redēptōis n̄re negociū nō solū dignatus est creator totius carnis de carne x̄ginis s̄m x̄ratē carnis naturaliter nasci: deus factor hoīs hō verus ex hoīe fieri: quētiā p̄anis inuoluit in angustissimo p̄sepio parvulus collocari: ocrasuo die circumcidī: et ad rēplum suū humanis manibus baluari. O clemētissimī dei glorioſa benignitas. O altissimī dei excelsa humilitas. ille a matre nutritus infans: ille q̄ matre sibi creauit inuentus. Ipse a parentib⁹ ad suū rēplū parvulus portabatur et deus magn⁹ in eodem tēplo rogabatur. Et idem p se sacrificiū p̄cepit offerri qui sine p̄ccō p nostris venerat iniquitātib⁹ immolari. hec ille. Amen p maiorē declarationē sciendū q̄ vt dicit mag⁹ iniarum li. iii. di. rev. ca. i. Eadē fides mediatoris que nos saluat saluos iustos faciebat antiquos pusillos cuz magnis

Et s̄m v̄ba
Aug⁹ i. l. h.
de purgatiōe
et grana

In festo purificationis marie Sermo XXV

qz sicut credimus xpm venisse in carne ita il-
li venturi: sicut nos morituri: ita illi mori-
turi. sicut nos resurrexisse: ita illi resurre-
cturum: hec ille. Eadem fides erat apud iu-
stos patres dum essent in limbo. Alii magi
in eode l. b. di. xxi. ca. iij. De antiqz vero pa-
tribus qz apud inferos vsqz ad passionem tes-
nebant non in eode dici pde qz fidem spez
z virtute habuerunt qz credebant z sperabat
se viuros deum p spm qualiter cu tunc no
videbant qz non patuit eis cognitio dei per
spm ante passionem xpi qua consummata a fi-
de transferit ad spem. hec ille. Nec aut fides
antiqz patrum continebat in lege moysi
qua deus dederat qui est pater dni nostri iesu
xpi. Propterea declarat sanctus L. ho. f. ma. ij.
q. xcvij. art. ij. in rñi. dicens sic. Lex em ver?
hoies ordinabat ad xpm dupliciter. Uno mo
xpo testimoniu pphedo. vii dicit. Luc. v. lxi.
oportet impleri oia que scripta sunt in lege
z pphetis z psalmis de me. Et Joba. v. Si
crederetis moysi crederetis forsitan z mihi
de me ei sepius ille. Alio mo p modu cuiusda
dispositionis dum retraheret hoies a cultu
idolatrie cōcludebat eos sub cultu vni dei
a quo saluandū erat humanū genus p xpm
Alii apls dicūt. Gal. iij. Priusqz veniret fi-
des sub lege custodiebamur. conclusi in eam
fidem que reuelanda erat. Manifestum est
autē qz eiusde est disponere ad finē: z ad fi-
nem perducere. ideo ab eodem deo a quo fa-
cta est salus hoim per grām xpi lex ver? da-
ta est. hec ille. **¶** Et qz dyabolus cogno-
scebat fidem iustoz in xpm ex obseruantia
legis antiquę sic eos fore saluandos: ideo
conatus est deprauare ceremonias illius le-
gis p quēdam magnū heresiarcham qz dicit
est manicheus. Qui vt dicit Fulgētiū in ser-
mone huius diei. Dum in xpo dei filio vīta-
tem non credit carnis scripturis sanctis z ve-
teribus z nouis crimen nitit imponere falsi-
firatis. Non vult enī credere humanā carnē
a deo plasmata: neqz circumcissōē carnis a
deo nostro patribus impatā: nec victimā de
carnibus aialium deo viuo z vero pūctis re-
poribus imolatam nec sabbatum ex dei pce-
pro ac voluntate seruatiū nec tēplū iubente
deo dño fabricatum: itaqz dum in scripturis
sanctis non discernit tempoz qualitatē sper-
nit z despiciit dñice incarnationis saluberrī-
mā veritatē. quapropter manicheus emide-
tissima rōne vincat z dyabolus confundat.
Ecce moyses ppheta veritatem testamen-

ti veteris defendit vt et hoc z veteris z no-
ui deum vni: scz iesum xpm manifestissime
comprobat. Fuit ergo moyses ad xpm z be-
atam xginem rogans eos vt mentem eius
illuminaret sup hys que adducebant a ma-
nicheo notario dyaboli z mox illuminatus
a spū sancto cognouit qz iste erat ille ppheta
ta de quo dixerat Deutro. xviij. scz. Prophe-
tam suscitabit vobis dñs de medio fratrum
vestroz. **¶** Et conuersus ad naturā ait illud
quod dicit Aug. sermōe. xi. de ephā. Quid
di natura: confer meū. quis est iste: cui exhi-
bes obsequiū: z non hz recuz? Quis est iste
qz vagitibus p sepe replet? Responde mihi
oro te dic mihi cui exhibes laudē: ne diu inq-
rat animus rōnem. Super eo ego cum video
pānos z intueor celum. Estuō cuz inspicio
in presepe mendicū z super astra preclarum
sed subueniat mihi fides qz ratio vera defici-
cit. Que ergo fides verba mīdeat. audiam?
Pāni isti vagit? z infantia generis humani
est natiuitas noua: qz interierat hoīs petō
natura. stellauero fulgens z magis occurrez
regis est natiuitas patris hec ibi. Conuersus
est postea moyses ad beatam xginē dicens
illud Aug. sermone. ij. de natiuitate brē x-
ginis sic. Dic mihi tam queso sancti sanctorz
mater quēadmodum materni odoris lilij
nivei coloris conuallium sine succo huma-
ne ppginio: z sine ymbre carnalis feminis
iustum ecclesie germinasti. Dic mihi queso
vīua mater. quibus manibus vel quo diui-
nitatis articulo in vtero tuo formatus est fi-
lius cuius solus deus est pater? Dic obsecro
te per eum qui talem fecit te vt ipse fieret in
re. Dic inqz mihi quid boni egisti qm pre-
mium obtulisti: per quas potestates ascen-
disti: quos patronos habuisti: que suffragia
premisisti: quo sensu vel qua cogitatione ad
hoc vt acciperes peruenisti: vt virtus z sapi-
entia patris que attingit a fine vsqz ad finē
fortiter: z disposuit omia suauiter: totus vbi-
qz manēs: z sine vlla sui mutabilitate in vte-
rum tuum veniens: ita castrum tue ventris
incoleret: z ingrediens non lederet: z cū
incolūne custodiret. Dic mihi quomodo
ad hoc peruenisti? Et illa. Quæris a me: qd
obtulerim munus vt mei mater efficerer
creatoris. oblatio mea est virginis pro-
missio nō a me mihi data: s; ab ipso mihi a
tore bonorum omniū concessa. Omne enī
datum optimū z omne donum perfectuz
descensum est. **¶** Oblatio mea est humilitas

culm

Etideo. Ad
ro eleuatum
cultu radian-
te: aut p
tius alpeti
ruborem att-
sed respice
em ad humi-
renus vati-
Noli timere
bi manifestu
laudem est
em. Venit
per finem m-
mentem ven-
implens cele-
superbos z
nos timore
medio militi-
Abanicheus
xpm z beata
pacta verū
na quem ait
libro. v. cōter-
est qz te pmi-
de iustis co-
de quo nat-
ri preparau-
dis maniche-
care est mea
cerem potu-
ficeret. sicut in
nupta virgini
lata maiesta-
sordes siccar-
nuitoma: zio-
bālinqz amer-
ni mundare
solite videt
gubitus cū
ea que nec co-
est pariendo
ad quam nu-
tor: eius z di-
bar indult e-
hec ille. Po-
terius ad m-
papa in sem-
quondam at-
buiti per
z pulcrem
ella viuendi
um potest

In festo purificationis marie Primo XXV

Et ideo. Magnificat aia mea dñm. Non au-
ro eleuatam tunicam meam: non pomposo
cultu radiantis auri ornamentum: cernicis
mee: aut preciosarum margaritarum pende-
tius asperit: in auribus meis: aut gemmarum
rubor: em attendit nec fucis incendit colores:
sed respexit humilitatem ancille sue. Venit
enim ad humilem mansuetus sicut fuerat ha-
erens vaticinis prophete preuisum qui ait
Noli timere filia syon. Ecce rex tuus venit ti-
bi mansuetus: mitis sedens super nubem
leuens: id est sine corporis pondere genitri-
cem. Venit in q̃ mansuetus requiescens su-
per sinum maternum humilem et quierum et tre-
mentem verba sua. Venit ergo mansuetus
implens celos: transiliens per humilem ad
superbos et celos non derelinquens: ut infla-
tos tumore superbie appo- ro humilitatis re-
medio mitis medicus ipse curaret. hec ille.
Manicheus autem venerat cum moysse ad
xpm et beatam virginem. Et cum audiret su-
pra dicta verba indignatus est valde. Con-
tra quem ait xpus illud quod dicit August.
libro. v. contra hereses sic. Manichee quid
est q̃ te pmouit in mea natiuitate. Non suz
libidinis conceptus cupiditate: ego mar-
tyr de quo nascerer feci. Ego viam meo itine-
ri preparavi atq̃ mundavi. Nec quas despi-
cis manichee mater mea est: sed manu fabri-
cata est mea: si potui inquinari cum eam fa-
cerem potui in illa inquinari cum ex ea na-
scerer. sicut in transitu meo illius non est cor-
rupta virginitas: sic mea ibi non est macu-
lata malestas. Si solis radius cloacharum
sordes siccare nouit: eis inquinari non nouit.
nullo magis splendor lucis eterne in quo ni-
hil inquinamenti incurrit quocunq̃ radiaue-
rit mundare potest: ipse pollui non potest.
stulte vides sordes in xgine mife vbi non est
parbitus cu homine potre. vnde sordes in
ea que nec concipiendo libidinem: nec passa
est pariendo dolores. vnde sordes in domo
ad quam nullus accessit: solus ad eam fabrica-
tor eius et dñs venit vestem quam non habe-
bat induit eam sicut inuenit clausam reliq̃.
hec ille. Post hec verba puer noster iesus co-
uersus ad moysen: ait illud quod dicit Leo
papa in sermone de natiuitate dñi sic. Tibi
quondam abicero tibi extruso paradisi sedi-
bus: tibi per exilia longa morienti in cinerez
et puluerem dissoluto cui iam non erat spes
vlla viuendi per incarnationis mee sacramen-
tum potestas data est: ut de longinquo ad

tuum reuertaris auctorem: recognoscas po-
rentem: liber efficiaris ex seruo: de extraneo
proueharis in filium. ut qui ex carne natus
es corruptibilis: ex dei spiritu renascaris: et ob-
tineas per gratiam quod non habes per na-
turam. hec ille. Tunc moyses verites se ad ma-
nicheum ait illud quod dicit Fulgentius in
sermone huius diei sic. Attende manichee
vtriusq̃ testamenti manifestissimam et con-
cordissimam veritatem: et tuam conuersus abij-
ce vanitatem. vide in veteri testamento signi-
ficationem futurorum: in nouo revelationem pote-
ntiorum: xpm autem dei amborum testamentorum
in veteri testamento qd exhibiturus est: pmit-
tere in nouo qd pmisserat exhibentem: in
pmissione mendacem nec in donatione fallace-
m: sed vbiq̃ bonum: vbiq̃ iustum: vbiq̃ scriptum
vbiq̃ potentem: vbiq̃ clementem. In veteri tes-
tamento redimendi a se hois conditoris. In
nouo conditi a se hois redemptoris. In veteri
testamento carnis atq̃ aie humane poten-
tissimum creatorem: in nouo eiusdem carnis
atq̃ aie clementissimum susceptorum: ac sic. pri-
mo carnis aieq̃ factorum postmodum carnis
aieq̃ saluatorum h ille. Dixit autem manicheus
moysi. Cur tantu facim e absconditu dyabo-
lo si hoc cognosceret no sic fabueret: et men-
tes hominu errandu circa hoc. Cum enim ei
simile cum vniuersis aduerit naturam: parez
habere arbitrat euz hostibus causam: nec in-
relligit a transgressionis vinculo liberu que
ab infirmitatibus mortalium non inuenit alie-
num. Qui respondens moyses ait illud qd
dicit Leo papa in sermone de natiuitate dñi
sic. Tergit namq̃ nita dei cum ad reparandu
humanu genus ineffabiliter ei multa suppe-
terent: hanc potissimum consulendi viam ele-
git qua ad destruendum opus dyaboli non
virtute vteret potentie: sed ratione iusticie.
Nam superbia hostis antiqui non imento
sibi in omnes homines ius tyrannicum vendi-
cabat: nec indebito diuati premebat: quos
a mandato dei spontaneos: in obsequium
sue voluntatis illexerat. Non itaq̃ iuste a-
mitteret originalem humani generis serui-
tutem: nisi de eo quod subiecerat vinceretur
Cum ergo misericors omnipotensq̃ salua-
tor: ita susceptionis humane moderaretur
erordia ut virtutem insuperabilis a suo ho-
mine detraxis per velamen nostre infirmi-
tis absconderet: illa est securi hostis aitu-
tia. qui natiuitatem pueri in salutem huma-
ni generis procreari non aliter sibi q̃ omni

20

In festo purificationis marie Sermo XXV

nascentium putant obnoxiam hec ille. **E**ratim affuit dyabolus qui inuehens contra moysen ait. Idce sunt impossibilia que tu ais. **M**oyses. s. qd xgo pariat et q mater huius pueri sit xgo in partu et post partum. Et in confirmatione dicti tui nihil aliud allegas nisi q ista sunt mihi incognita. Respondit moyses dicens. Idce adolefcentula habuit Ioseph virum qui eius sponsus fuit sed tamē eaz carnaliter nō cognouit. Et post qd desponsata fuit cōcepit de spū sancto. Et h hoc tibi fuerit incognitū. tū noli mirari qz tante fuerit vires sacramenti in simonij q ab eo dem enī effusgat qñ sancte et honeste obseruat. vt pbat̃ur Thob. vi. Ideo ne mireris si nihil scis de incorruptiōe xginis marie. Nōne Ioseph uoluit occulte dimittere eam dū uideret eā pregnantē. qz tñ sacramētū ignorabat ut dicit̃ur Math. i. ij. Sed ut huius rei haberes veritatē scito qd deus p̃f misit filiū suū in mūdū nasciturū ex hac xgine. qz sicut femina p quā introiuit mors in orbē terrarū nata fuit ex incorrupto viro s. adam. Sic iste deus et hō nasci debebat ex incorrupta femina p quam exclusa morte intraret vita in orbē terrarū. Sed quomodo potest dici femina incorrupta nisi xgo. nec mireris si hec tibi incognita sūt cū his minora tibi incognita fuerint. Dic mihi sathan sciuisti tu vñ qd vbi fuit corpus meum ante qd resuscitasset me dñs meus iesus vt pz Deut. vlti. Luz michael archāgel⁹ euz dyabolo disputas altereare de moysi corpore nō est ausus iudiciū inferre blasphemie. Sed dixit impet tibi deus vt dñs in canonica iude. i. Sic g locus mee sepulchre est tibi incognitus vsqz ad hanc diē. Preterea dic mihi sathan. Scis tu locū vbi posita fuit archa federis. Ait sathan. Scio. Moyses dicit et vbi. Ait sathan. Hieremias posuit eā in spelica mōris in quē tu ascendisti vt videres dei hereditatē et ibi eaz muro strinxit. Moyses ait. Inuenias mihi speluncā illā. Ait sathan. nescio eaz. qz locus ille erit incognit⁹ donec cōgreget dñs cōgregationē p̃puli sui vt p̃pitiū fiat. vt dñs. h. lib. mach. ii. Tunc moyses ait. Ergo ne mireris sathā si tibi est incognitū quomodo iesus creator humani generis humanū corpus sumpsit de xgine sine peccō. **Q**uod si hec videt tibi contra humanū cursum nature. noli mirari qz multa fecit deus que videt̃ contra naturā. vt pz ex textu biblie. Primo rubus ardebat et non comburebat. Exo. iij. Virga mea versa fuit

in colubrū. Exodi. iij. Petra percussa effuxerit aque in abundantiā. Exodi. xviij. Virga aarō sicca floruit. Numeri. xviij. Sorra sterilis et senex cōcepit et peperit. Gen. xxi. Aque iordanis stererūt et xse sunt retrosum. Josue iij. Alina contra naturā locuta est. Numeri xxi. Sol reuersus est retrosum decē gradibus. Esa. xxxviii. Ferrus sup aquas nauauit iij. reg. vi. Ex sicca maxilla asini aq ue emas nauerunt. ex qbus refocillatus est sanfon. Iudic. xv. Si deus voluit contra naturā in supradictio opari quid miraris si natus est deus et hō mo de xgine incorrupta que p̃f ueratur xgo et sine peccō. Ait sathā. Cōgnosco singula supradicta fore xas. h quomodo verificat q iste sit messias. Nā messias pmissus debet sumere carnē ex p̃genie dauid. nūquid deus irritum fecit pactū suū quod pepigit cū dauid et domo eius. vt dñs. iij. Reg. i. Ubi deus locutus est dauid dicens. Non auferes de te corā me vir q sedeat sup thronū israel si custodierint filiū tui legem m eā et ambula uerint coram me sicut tu ambulasti. Et hoc pactum fuit iure iurādo firmati vt patet ps lxxviii. et cxxi. vbi dñs. De fructu vētris tui ponā super sedem tuā. Adodo videndū est si filij dauid seruauerūt viā dñi sicut dauid. Primo salomon ydola adorauit et deus neglexit. iij. Reg. xi. Secūdo roboā et abbas filij eius quorū corda nō fuerūt recta cum deo sed in grauibus peccatis ambulauerūt iij. Reg. xv. Zorab filius Iosaphat adorauit ydola in excelsis. i. Paralip. xxi. et eius filius Bechosias. ibidem. xxi. ca. Et achaz non fuit rectum cum deo. et sic de alijs. et maxime de manasse qui omnia opprobria obsequauit contra deū. ergo moyses si filij dauid nō ambulauerūt per viam dñi. immo pactū iure iurādo firmatus fregerūt. quomodo est possibile qd deus elegerit incarnari de stirpe dauid preuaricatrice pacti et iuramenti dei. Respondit moyses valde subtiliter mouens sathan. Dico enim tibi q licet supradicti taliter peccauerint. non tamen fregerunt pactum tantum qd propter hoc stirps dauid fuerit reprobata a deo. Unde si bene aduertisti sic legitur ibidem. Ipse inuocabit me pater meus es tu deus meus et susceptor salutis mee. Et ego p̃mogenitum ponā illi excelsū pre regibus terre. Si autē dereliquint filij eius legem meā. et in iudicijs meis non ambulauerint. Si iustitias meas p̃phanauerint et mādata mea nō custodierint

In festo purificationis marie Sermo XXV

visitabo in omnia iniquitates eorum et in heribus
petra eorum: iniam autem meam non dispergam
ab eis: neque nocebo in veritate mea: neque per
phorabo testamentum meum: et que preceperunt de
labijs meis non facias irrita. semel iuravi in
scro meo. si david mentiar semini eius in eter
num manebit. Et licet si sathā supradicti reges
filij david peccaverint et deum irritaverint: ta
men ipse deus visitavit in magnis heribus
petra eorum iuxta pactum supradictum propter quod
non colligit quia deus fuerit incarnatus de stir
pe david quā tu dicis reprobari. illorum autem
punio propter in allegationibus tuis. Si diligen
ter investigaveris: quibus autem christus non fuerit
incarnatus ex regali linea. Salomonis propter
regnum peccatorum incarnatus est et linea na
thā filij david fratris yherini salomonis. ut dicit
Luce. iij. Nam ut dicitur. Paral. iij. David habuit
quatuor filios ex verbahee iherusalem quo
rum tertius fuit nathan et quartus salomon
Nam melchij existens de genere nathan ge
nuit panthera: et panther genuit barpathera
et ab hoc genere est Joachim qui fuit pater huius
adolescentule virginis de qua loquimur. Et sa
thā o moyses quomodo dicis hanc esse vir
ginem et incorruptam nonne hodie est quadrage
simus dies purificationis eius. Tu dicis nunc
contra legem tuam. Nonne tu dixisti. Luce. xij.
Mulier si suscepto semine peperit masculum im
munda erit septem diebus iuxta dies separatio
nis menstruae: et die octavo circumdetur infantu
lus. Ipsa vero triginta tribus diebus mane
bit in sanguine purificationis sue. omne san
ctum non tanget nec ingredietur sanctuarium do
nec impleant dies purgationis sue et cetera ibi.
Si ergo adolescentula ista vadit ad templum
purificanda: sequitur quod sit immunda. Ecce qua
liter ista lex dicitur dicitur superius a te. unde puri
ficatio mulieris post partum districte servaba
tur in lege. ut habetur in canone. dist. v. ca. iij. §.
primo. Respondit moyses illud quod dicit Augustinus.
Simone. ij. huius diei dicens. Si quidem ad huius
virginis distinctiones dixi. mulier si suscepto
semine peperit: videbatur istam sine susce
ptione seminis paritura: ideo non fui ausus di
cere absolute mulier si peperit immunda erit.
Est ergo sathan quare circumcisus est christus
quare hostias obtulit pro emundatione sua ge
nitricis eius. Respondit moyses. hoc fecit propter
quatuor rationes. Primo ut nobis exemplum hu
militatis daret. Unde Beda in homelia
hodierna dicit sic. Sicut dominus et salvator noster qui
divinitus legem dedit apparet in homine fieri vo

luit sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret
ut ad optionem filiorum recipere: ita etiam beata
dei genitrix que singulari privilegio super legem
fuit. pro ostendendo humilitatis exemplo legalibus
subditi non refugit institutio. iuxta illud viri
sapientis. Quāto magnus es humilis te in
omnibus. h. beda. Secundo ut legem impleret: non
enim venerat dominus legem solvere sed adimplere
Nam si in hoc legem solvisset potuissent se ius
dei excusare et dicere quod doctrinam tuam non re
cipimus: quoniam dissimilis es patribus nec legis
traditiones observas. Tercio ut legem puri
ficationis terminaret: sicut enim adveniente
luce cessat tenebra. sic adveniente purificatio
ne vera cessat purificatio typica. Unde deus
ceps nec patres tenent ad solutiones nec ma
tres ad purificationes: vel templi ingressiones:
nec filij ad illam redemptionem. ut habetur in cano
ne dist. v. Si mulier. Et de purificatione. ca.
vno. Quarto ut nos purificandos instrue
ret. unde Augustinus. ab. ij. §. pelagianus dicit sic. Libe
rum in arbitrio primus homo per seipsum dum
suis in conspectu viri bonis: cadens in purifica
tione i eiusque profunda temeris nihil quā ad
modum exinde resurgere posset invenit suam
levassit aduersus: quoniam prope regenerationis
purificationem omne peccatum viciumque sui baptis
maris laacro purificavit. h. aug. Ecce sathā
quibus omnibus homo dei genitrix ad templum acce
dit non purganda a maculis quas non dixit. si
ut testimonium accipiat a sanctis patribus: verius
quod servus quo ad eius virginatē: puritatem: et
innocentiam: vite sanctitatem. Et sathan ostendit
mibi hos testes in quibus fuerit status digni
tas: fidei puritas: et morum puritas. ut habetur.
iij. q. iij. ca. testes. §. sequenti. Et de quibus pres
sumat quod veritatem facti magis sciatur. xxxv.
q. vi. ca. i. Respondit moyses sicut mulier suscep
to semine paries filium arcebat ab ingressu
templi per xl. dies. Sic beata homo predicat vere
innocentissima octo testibus inter viros. et
xl. inter mulieres. Testibus in quibus bone op
eris. ut habetur. iij. q. i. cap. i. in primis circa me
dium. iij. q. v. ca. suspectos. iij. q. iij. ca. testes.
§. i. Nam de vnoquoque horum minus est du
bitandum ubi pro vita qualis fuerit testimo
nium redditur dist. vi. ca. miramur. Unde autem te
stes processioniter accedunt ordinate cum
beata virgine ad templum et testimonium ei red
dunt. unde Ambrosius in homelia hodierna dicit
sic. Non solum ab angelis et prophetis. a pasto

rbus et parerib⁹ sed etia a seniorib⁹ et iustis
 generatio: dñi accepit testimoniu. Dis etas
 et pterq sexus eueniūq miracula fidē astru
 unt. virgo generat: sterilis parit: mutus lo
 quit. Elizabeth pphetat: magus adorat: ve
 ro clausus exultat: vidua cōfite^r: iustus expe
 rat. **B** Ambros⁹ et uersus moyses ad bea
 tam xgine dixit illud Bernardi in quodam
 sermone sic. Vere in q^o ex hoc beatā xginez
 te dicent oēs gñationes qz omib⁹ gñatio
 nib⁹ vitā et gloriā genuisti. In te em̄ angeli
 leticiā: iusti gratiā: pccōres inueniūt veniā
 in eternū. merito in te respiciunt oculi om̄is
 creature qz in te et p te benigna manus oip
 tentis qd quid creauit recreauit ac restaura
 uit. **hec Bern⁹**. Tunc brā virgo ait. Ecce em̄
 ex hoc beatā me dicent oēs generatiōes: qz
 fecit mihi magna q potens est. **Ad oysen ait**
Tibi o brā xgo tam magna et stupenda do
na dedit altissimus vt vere benedicta dicas
ris in eternū. siquidē in te vna sunt benedi
ctiones oium iustoz q tecū pergunt ad tem
pli pccionaliter. **Ad p^o** **Primus in hac p**
cellione est adam q pūmo genuit etus corā
beata xgine corā oibus assistentib⁹ in ordi
ne et gradu suo. Sic alloquit beatā virginez
 dicens. Adib⁹ filia dilectissima tanq^o pmo
 parenti gñis humani data est originalis ius
 titia per quā fui in innocentia cōstitut⁹: tibi
 datus est sol et fons iusticie per quē nocētes
 et pccōres ad statū sempiternalis innocētie
 pducunt. Ego te statu meo tam nobili p pce
 tarū cito pōita iusticia de paradiso cecidi: ex
 quo tū me qz meā posteritatē corrumi et ad
 mortē cōdēnaui. Tu vero de massa ipsa cor
 rupta pcepta tantā gratiā sancti spūs es as
 secuta: vt seruata semp innocentia integrali
 ipsam vitam oim viuētiū traxeris de celo
 ad terrā per quā oib⁹ credentibus incorru
 ptio et vita ppetua cōdonata est. Ego ppter
 inobedientiā maledictionē merui. tu ppter
 obedientiā cōpleta maledictionē totius ge
 neris humani in benedictionē om̄imodā cō
 uertisti. Tunc brā xgo dixit astantib⁹ illud
 qd ponit **Bugl⁹** pmo lib. meditationū. ca. l. di
 cēs sic. **Q^o** qz durus et durus ē casus iste. **Deu**
qd pōdit homo et qd inuenit: qd recessit et
quid remāsit. pōdit beatitudinē ad quā fa
ctus est: et inuenit miserā. ppter quā factus
nō est. Abscessit sine quo nihil felix est: et re
monstr qd p se non nisi mis⁹ est: quare sic
obserauit nobis lucez et obduxit tenebras.
Ne qd nobis abstulit vitā et inflixit mortem

erinosam. vñ sum⁹ expuls⁹: quē sum⁹ impul
 si. vñ precipitati: quo obruti. **R**aderit iusti
 astates dicentes. a patria in exiliū: a visiōe
 dei in cecitatē mētis: a iocūditate in mortalita
 tis: in amaritudinē et horrore mortis. **T**ūc ait
 brā xgo misera mutatio est de qro bono in
 quātū malū: grane dānus est grauis dolor ē
 graue tormentū est. **E**xclamauit autē adam
 corā oibus et ait. **Q** felix culpa q talē ac tan
 tum meruit habere redēptorē. **E**t subiungit
 illud qd ponit **Fulgētiū** in smone de nat⁹
 uitate dicēs. **A**hagnū mysteriū dilectissimē
 magnū dine dilectionis indicū. **E**go homo
 deum pccōrens: a deo recessi. deus hoīem dili
 gens ad hoīes venit. **D**ilexit impiū: vt face
 ret iustū. dilexit infirmū vt faceret sanū. dile
 xit puerum vt faceret rectū. dilexit mortuū
 vt faceret viuū. **E**t qd amplius dicaz qñ qdē
 deus vnigenitus humanā naturātm dilexit
 vt eaz nō solū a pccate maligni angeli libera
 ret: verū et in seipso sup oēs bonos angelos
 in patris dextera collocaret. **N**atura em̄ que
 in pmo hoīe a malo angelo captiuata fu
 erat: ipsa nūc in scdo hoīe sup oēs bonos an
 gelos regit. **N**atura q i me mūdū pccā polluit
 ipsa nunc in scdo hoīe mūdū a pccō mū
 dauit. **A**de pmo hoīem mulier corrupta mē
 te recepit. scdm hoīem xgo incorrupta xgi
 nitate cōcepit: in mea cōiūge neqūa dyabol
 li seducta deprauauit mentē. in scdō aut hoīe
 matre gratia dei et mentē integrā seruauit: et
 carnē. **A**bsenti cōtulit firmissimā fidēz. carnī
 abstulit oīno libidinem. **I**git qm̄ miserabil
 ter per me dānatus est homo: ideo sine pccō
 mirabiliter de xgine natus est deus et homo
 hec ille. **E**t sicut ego formatus fui a deo ex
 terra xgine sine humano semine: sic xps de
 bebat nasci ex xgine de spū sancto sine viri
 li semine. **T**unc moyses surgēs in gregario
 ne iustoz. ait illud qd ponit **Fulgēsi⁹**. vbi. s.
 sic. **A**trēdite fratres medicinalis grē lineas
 diuina nobis benignitate mōstratas p pmi
 hoīs culpā cepit dyabolus hoīm dñari: per
 scdō hoīs grām cepit ab hoīe supari. **S**uper
 pūmū superbus: sub scdo captiuus. p illum
 nos captiuos tenuit: p istū nos liberatos
 amittit. **P**rimus adam nobis auctor extitit
 culpe: nouissim⁹ adam nobis extitit gfe. **I**lle
 de limo plasmatus terrenos tulit: iste de
 spū sancto natus: celestes efficit. **P**er illum
 pōditū gñaz potē: p istū recepim⁹ ap̄liorē
Ille qppe nobis inuitit pccā maculā cū q na
 scerem⁹ ad suppliciu: iste nob p̄tulit iustificā

Adam

In festo purificationis marie Sermo XXV

tionis gratias qua renasceremur ad regnū.
Per illius filios ire nos gñatio carnalis edi-
dit: p istū nos filios dei gñatio spūalis exhi-
buit. Ille nos vicijs subdidit. iste nos flore
hortib' fecit. Ille nos vicijs deiecit q' p'm' cecidit.
Iste nos p' virtutes eleuat q' p'mus asces-
dit. hec fulgentius. Nec omī celebrata fue-
runt in thalamo virginis gloriose in quo fecit
dñs magna. Secundus qui vadit pariter
tū adam est abel genui fletrens corā beata
gine t' dices. Ego quidē a summo deo filio
tuo obtinui virginatē t' martyriū ppter q'
iustus a dño vocat' sum: sed virginitas mea
fuit infecunda: q' non genui filiū nec filiam
in hoc mūdo. Ad martyriū meū ad salutē me-
am solius p'suit. sed vt dicit Aug' in sermōe
de natiuitate dñi. Lacta mater xp̄m dñm
nostrū t' cibū: lacta panē de celo venientes:
lacta enī qui talem fecit te vt t' ipse fieret in
re: qui tibi t' manus fecunditatis attulit cō-
cepit. t' donū non abstulit virginatē nas-
tus. Qui sibi enī anteq' nascere: t' vterum
de quo nascere: t' diem in quo nascere: t' ci-
uitatem in qua nascere: elegit t' ipse condi-
dit q' elegit: sic nāq' olim predictū est. Al-
ter syon dicit homo t' homo natus est in ea
t' ipse fundauit eam altissimus. Omnipō-
tia nascentis. Magnificētia de celo ad ter-
ram descendētis. hec ille. Tu nāq' es virgo
sed fecunda: q' mater immaculata: mater incor-
rupta: mater intacta: mater vniuersi dñi et
regis oīm: plasmatoris t' creatoris cunctoz
illius q' in excelsis sine matre t' in terra est si-
ne patre. Illius qui in celis fm deitatem in
sinu est patris t' in terris fm corporis susce-
ptionē in sinu est matris hec Origen'. in ho-
melia. Sed quid dicam de martyrio tuo be-
ata virgo. sic enī de te fuerat pphetatū t' tuā
ipsius animā pertransibit gl'ia ius. Subito
nāq' vt venter tuus intrinūit dño fetu an-
gustie occupauerunt mentem tuā tribulatio-
nesq' cordis tui multiplicatē sunt. Ex vna p-
te erat zelus pudoris virginē: t' fama purissi-
me honestatis. Ex alia parte erat humilitas
qua secretum tenebas mysterium incarna-
tionis filij dei. Unde nihī dicebas q' tuam
excellētiam reputatōem pretenderet in-
ter hec vero cernebas sponsum tuum pre ad-
miratōne suspensum t' quasi turbatum vi-
dentē te grauidā nec cognoscentē sacramen-
tum. Dicebat enī intra se. Ego nosco sanctita-
tem pudicitia virginatē huius adolescē-
tis: quā cūq' mouebus corripere nil p'audi

vinq' q' nec viri puerfationē etiā momētaneā
aliqñ habuit. vñ ergo intumescit vterus ei?
Iustus ille collucebat mente sua. vñ mēta-
lis hec turbatio extendeat' exterius per alis
qua signa: qd' tu adueniens non modicā af-
flictionē spūs pariebaris t' sustinebas. dices
bas enī intra te. Quid nūc paup'cula facias
tam pfundū t' admirabile mysterium nulli
nisi cui dñs mandauerit debeo reuelare. Et si
am si reuelarem non adhiberet' fides dictis
meis. Si taceo huic sancto seni mee virginis
tatis casto di' suspecta efficiat: pudorisq' vir-
ginē sacra fama recipiet maculas: q' dicent
ali' quomodo fuit virgo. de qua conquestus
est sponsus eius. Et quod mihi pregrauissi-
mus est nō modo tēerrimus honor mee
gine puritatis: sed t' tanti filij nascituri des-
cor t' gl'ia infamia polluet. Augustie missi
mihi sunt vndiq'. Et quod eligam ignoro si
indicauiro donum dei: forsan donantē of-
fendam. Si autem occultauero tam virgini-
tas mea q' proles incurrent infamia. Pres-
terea ad maiorem afflictionem tuā erat: q'
videbas sanctum illum senem nolle tecum
habitare. dicebat enī intra se. Si non fallor
video: non potuisse tantam pudicitia viola-
ri: video tamen oculis ipsam filius concepis-
se: aut ergo non cōcepit de hoīe: aut hoc est
diuinū t' superceleste mysterium quoz quo
libet dāto consiliū mibi videt' occulte di-
mittere eam. Nec si peccauit t' occulte: quod
non credo: occulte sceleris non debeo esse re-
uelator aut homicidij perpetrator: nec rur-
sus debeo cohabitare peccanti. Si autem di-
uino miraculo hoc actū est non sum dignus
vt tante sanctitatis co- habitem: nisi deus ipse
iussit. Tutius ergo est vt secedendo de
locum diuino iudicio committam. Tu au-
tē quantū affligebaris mente ex hys signis
Unde dicebas si sanctus t' iustus hic senex
me deserit: quid inde vulgus poterit estima-
re? Quid tenella t' verecunda puella tunc fa-
ciam? Quid respondebo si sceleris arguarī
debit quisq' plenitudinem ventris mei. Al-
debit sponsum iustum reliquisse me pregnā-
tem: quis nisi facinus indicabit? Nunquid
qd' vñ iusto reuelare nō debeo populari vul-
go p'dicabo. Et si reuelare mysteriū: vulg'
iustis nō capax: rexdinarū t' sacroz celestiu
lapidādā me acclamabit ex lege nec pl' p'sta-
bit fidē ei: q' vbo meo q' facto iusti: me tan-
q' peccatrice deferentis. Quamētiā si iure
iurādo expectetur an corpus meū tetigerit

In festo purificationis marie Sermo XXV

tanq̃ iustus et verat b̃ oīno negabit. Quid ergo cōtra me f. diet vulgaris imperuofitas. Hys argumētis affligebat mēs tua sed superma deus filij dei quē vtero tuo gestabas noluit te diu afflicti. q̃ fidelis est deus q̃ non patiet̃ vos reprimi supra illud quo portis: sed faciet cū reparatione puentū. vñ mī sit angelū iū q̃ sancto senī reuelatū in sonis te de spū sancto saluatore nostrū concessit: cui mādauit ne te desereret sed custos et testis tue h̃ginitatē nascituri filij deitatis pmaneret. Qui teincepte te nō vt sponsas: aut filiā: sed tanq̃ dñam et reginā celi et terre venerabat humiliter petens veniā a te: confitens tecū cogitationes suas. vt autē ait Bernardus in quodā sermone. Vere beatā virginem non habes causas nec tibi opus est purificatione: sed nunq̃d filio tuo opus fuit circumcissione: Esto inter mulieres tanq̃ vna illarū. Nā et h̃c sic est in medio pueroz. b̃ Bernardus. Luncōia h̃go dicit illud qd̃ ponit Aug. in quodā sermone sic. Ego filiū generauit: sed h̃ginitatē meā non volauit: regnū tenuit virginis: q̃ reges genuit castitatis. ingredierem et egrediente habui in palatio ventris mei filiū imperatoris: et manibus meis non amisi clauim pudoris. Porta facta sum celi tanua facta sum filio dei: illa porta facta suis clausa quā in visione diuina vidit Ezechiel p̃pba. hec ille. Surgens autē abel astantib̃ iustis dicit illud qd̃ ponit Origenes in homelia sup̃ illo verbo. Eum esset desponsata et exclamās magno seruiore sic. O magne admiratiōis gr̃a. O inenarrabilis suauitas. O ineffabile magnūq̃ sacramentū. ipsa eadē h̃go: ipsa et mater dñi: ipsa genitrix ipsa eius ancilla ipaq̃ eū genuit. Quis ista nō audiuit? Quis vidit talia? Quis hec excogitare potuit vt ipsa mater virgo esset intacta generaret q̃ et virgo pmanst et genuit. h̃ ille. Statimq̃ affuit moyses dicens illud qd̃ ibi sequit̃ in Origenē. Sic. Sicut quondā rubus cōburi videbat et ignis eū nō tangebatur: et sicut tres pueri in camino inclusi habebant: et tñ eos nō ledebat incendiū: nec odor fumī erat in eis. vel quē admodū danieli intra lacū leonum incluso claustris non apertis allatū est prandii ab abacuch. ita et hec sancta virgo genuit dñm sed intacta pmanst. Mater effecta est: sed h̃ginitatē non amisit. Genuit infantem: et h̃go permanst. Virgo ergo genuit et h̃go pmanst. Mater filij facta est et castitatis sigillū non perdidit. hec ille. Dices

nunt autē iusti. Quare sic factū est. Respondit moyses: q̃ non homo iste tantū q̃ videbatur: sed vnigenit⁹ erat et deus q̃ in carne aduenerat. hec origenē. vbi sup̃. Ecce dignitate h̃ginis in abel. Tertius q̃ vadit in comitis uā beate h̃ginis est Enoch qui genui flectēs ante eam dixit. Ego cū deo ambulās transilā? sum in paradysu: si tu h̃go beatā es ortus conclusus fons signatus: emissiones tue paradysus. vere ortus deliciarū: in quo cōstita sūt vniuersa genera floz et odorinamētā virtutū: sicq̃ conclusus vt nesciat violari: nec collis in fidiatū fraudibus corrumpi. Fons quoq̃ si gillo totius trinitatis signatus: ex quo fons vite manat in cui⁹ lumine oēs videmus lumen. Sicut paradysus est locus oīetalis nobilis a terra eleuatus. Sic beata h̃go es terrestri paradysus alta plusq̃ paradysus: q̃ si in illo fuit postus adam a deo creatus: in te postus est dei filius homo nouus q̃ h̃m deū creatus est. Ille in innocētia cōstitutus: tu autē in materno vtero sanctificata. Ego puto q̃ cor ioh̃is sanctificatiōis benedictio q̃ in alijs sanctis ab vtero sanctificatis in te descendit q̃ non solū tui ortū sanctificaret: sed etiam vitā ab oīi perō teinceps imūne conseruaret qd̃ alicui nemini in natis qd̃em mulierū credit esse donatum. O vere lignū vite qd̃ solum fuit dignū portare fructū. Et sicut campus paradisi terrestris sine oīi humanis non floret amūculo: non seminatus ab aliq̃ non defossus farculo: nō impinguitus fimo. Sic beatā virginem floruit alius tua. Sic inuolara integra et casta tuauiscera tanq̃ pasce eterne virois florem puluerūt. Cui⁹ pulchritudo nō videt corruptionē. Cui⁹ gloria in perpetuū non marceret. Tunc beata virgo dicit illud qd̃ ponit Aug. S̃mone quarto de natiuitate dñi sic. Virgo concepit virgo peperit non te conturbet iste pceptus: parus non te cōfundat audis q̃ h̃ginitas qd̃d est humani pudoris excusar ad quem venit angeloz legio vbi inijt deitas cui amica semper sibi integritate cōsortiū: vbi ē interpret angelus. fides p̃nuba. desponsatio castitas donatio virtus: iudex cōscientia: cā dei cōcepit integritas. virginis parus virgo mater. hec ille. Surgens autē enoch in medio infanz dicit illud qd̃ ibidē sequit̃ sic. Nemo nostrū iudicet humanū modū: q̃ diuinum gerit sacramentū. Nemo mysterium celeste disciat et radione terrena. Nemo in eo qd̃ singularē est mediū exempli. Nemo caligat

niam de p
sabat et p
legē. Per
hoc factus
Luncōia
fuit lib. d
matre? Q
potis cōg
et: quā sp
ris et cā
te: cor de b
loquēdū p
to diuinar
inters ope
tis nō boi
ledere: oī
rerōnem s
uit humilē
totū: mibi
rectū: m
lurū: et nō
simulacriū
ille. et h̃c p
Enoch ē
h̃ginē dicit
ait. Iste cō
bus manu
dñs. Sed
in me h̃go
operibus
latus sum
filios quos
Quid h̃go
q̃ cum im
tpe quo m
dūmij q̃ m
meni gener
tus sum q
dentibus a
suarū: m
laboreo lab
ficiēbus
elus vni
cessi. Pro
labore h
mines ma
q̃ magis
naculo meo
mueret q̃
opa sunt. v
Simulacri
uio: fusc
cimus. a qu

st. Respon
ntu q vider
in carne ad
e dignitate
it in comite
geni flectis
ulias mani
ra es ortus
es me para
o cofra fuc
at virum
neculus in
ma quocq
ex quo sona
idemus in
dualis no
xgo es ter
radisus: q
creatus in
bus q fm
stimus:
cata. Ego
benedictio
catis in re
tafcarerit
inunc cou
e odem mu
e ligui vite
tu. Et sic
omni huma
nus ab aliq
adsumo.
Et multo
q palare
in pulchri
gloria in
ara virgo
quarto de
e virgo pe
us: parus
nitas qd
nem veni
amica sem
e interpres
io castitatis
a dei coe
virgo mar
in medio
ic. Nemo
dumum
in celeste
in eo qd
emo calu

nam de pietate componat nemo sibi placuit
subeat et p altiora que desiderat recurvat ad
legē. Per legē em lucis sciam qrat auctoris
hoc factus autē cognoscat deitatis: hec ibi.
Tunc moyses ait illud quod ponit Ambro
sius lib. ij. de virginitate sic. Quid nobis? dei
matrē? Quid castius ea, q corpus sine cor
poris cōtatione generavit? Quid splēdidū
ea: quā splēdor summus elegit. Et vt de cete
ris taceā xgo erat nō solū corpe sed etiā mē
te: cor de hūilis: animo grauis: xbo prudēs
loquēdū pitor: legēdū studiosior. nō in incē
to diuiniari: sed in pce pauperū spēs ponens
intēta opert: verēcūda smone: arbitrio mē
tis nō hoīem sed deū querere studuit: nullus
ledere: oibus bene velle: maioribus assurge
rerōnem sequi: xruē amare: qn ista fastidi
uit humilē: qn vituū inopem: nihil in oculis
toruū: nihil in xbis praenibil in actu inue
rēcūdum: nō gestus fractio: nō incessus so
lutione: nō vox petulatio: vt ipsa corpis spēs
simulachrū fuerit mēns figura pbitatis: hec
ille. t. sic ps. Quartus qui vadit pariter cū
Enoch ē Noe qui genuit ante beatam
xginē dicit sic. De me ppherauit p me? cur
ait. Iste cōsolabit nos ab operibus et labori
bus manū nostrarū in terra cui maledixit
dñs. Sed hec pphētia nō potuit adimpleri
in me xgo beata: qm a nullis laboribus vel
operibus humanū genus absolui nec conso
latus sum quē ex tūc viuētibz: nisi ppos
filios quos cur nūribz a diluuiō liberauī.
Quid q voluit lamech p me? mens intelligere
qn cum impositione noīs ppherauit. Nūqd
tpe quo maledixit deus terre p inundationē
diluij q me cū pderis iussu altissimi p hu
mani generis semie huius in archa cōsolat
us sum quē piam ex pcedētibz vel succē
dentibus a laboribus siue opibus manū
suarū: immo post diluuiū vident supadditi
labores laboribus: cū fructibus terre nō suf
ficientibus ad humani generis victū carniū
elūs xvini potus p conditorē sunt hoīb? cō
cessi. Pro quoz vsu necessitant hoīes mag
laborare: s. neq ppter vinee fructū: sum ho
mines magis cōsolatus post me laborātes:
qn magis vini gustu denudat? sum in taber
naculo meo. Elere brā mī tū es cōsolatix q
vniuersoz cōsolatorē genuisti. manū nfarū
opa sunt: idola surda et muta de qbus dicit
Simulachra gentiū demonia q carnis laet
uita: offuscatione mētis: vanitate sensui fa
cinus. a qua infantia pus liberari nequim?

q sacru corpus tuū xginēz nobis pareret
fructū salutis. Dic q fructus. s. corpus scissimū
filiū tui de spū sancto cōceptū ac diuinitati p
sonalr vnitū: nulli maledictioni potuit subia
cere. Terra cui maledixit dñs est hūani cor
poris massa vna. cuius xginale corpus tuū
fuit ps. In terra q cui maledixit dñs cōso
lationē a laborib? et ab opib? manū nfarū
inuenimus: qz in massa carnis humane p
piscētie maledictioni subiecte: solāte inueni
mus ad pducendū fructū vitalis germinis ap
tam et bñdictā. p quā bñdictionē accipemus
et nā liberatōz a cultura detestabili lapidē
et lignoz cōplementū laborz. xruoz cū oī
polarione inuenimus in celis mediāte fru
ctu sacrificiū vētrū tui. Accede itaq ad
templū dei nō purificāda a maculis ruis: sed
vt nos purificatos a foridib? pctoz offeras
filio tuo. Tūc beata xgo dixit. Ego q sūctis
fructificauī suauitatem odoris: et flores mei
fructus honoris et honestatē. Ego sicut vitis
abundās in laterib? domus tue: benedictus
fructus p quē semen incorruptōis et supne
hereditatis quā pdidisti in adā: hodie re
cepisti et vere singulariter bñdictus qui nō
nfo more p quā natus est gām bñdictionis
a dño accepit: se ipō ad saluandū mūdū bñ
dictus q venit in noīe dñi. Surgēs autē noe
in medio iustoz dicit illud Bede in homel.
Surgēs maria. et sic de huius fructus ortu
ps. mystico spiramine testat dices. Et enim
dñs dabit benignitatē et terra nra dabit fru
ctum suū. dedit qppe benignitatē qz gen? hu
manū a reatu pme purificatiōis p vniuersū
tum suū liberare disposuit: dedit benignitatē
qz eius ingressu virginis vērī tēplū spūs
sci gta plectrant. et terra nra dedit fructū suū
qz eadē xgo q de terra cor? habuerat: filius
genuit: diuinitate quidē deo pfi cōeqlē: se d
sibi carnis veritate psubstantialē. de h. Et a
rps humane redēptionis intus ait. In illa
die erit germē dñi in magnificētia et glia ee
fruct? terre sublimis. Germē nāq dñi fuit
in magnificētia et glia. Cū sempit? dei fili?
in carne tpaliter apparēs magnitudine xru
tū celestia mūdo clarus effulsi. fruct? qz ter
re sublimis est effect? qm carnē quā de nra
natura mortale deus suscepit imortalem ad
celos subleuabit: h. ille. et. Quis q vadit
in comitūz brē xginis est melebisdech rex
salē q et ipē est Sem. vt dicit Hieronym? in
eplis et genuflectēs an ipam dixit. Ego qui
dem a deo altissimo optinui vt essem rex et

Alcibiades
225

sacerdos. tu quoque mater gratie genuisti nobis so-
lem iusticie qui eternum regnum ac indeficiens
sacerdotium secum ferens non modo vere rex et
sacerdos perpetuus: quietis nos immeritos
et pusillos faceret gratie sue participes. deo no-
stro regnum et sacerdotes. Tunc beatus homo dixit
illud Augustinus in libro lxxviii. questionum. q. lxxviii.
Dominus Iesus Christus rex et sacerdos est qui pugna-
do pro nobis vincendi monstravit exemplum in
carne mortali peccata nostra suscipiens. Itaque ipso
duce ab hominibus et laboribus huius peregrinationis
nostre tanquam ab egypto liberamur: et perque-
ritia nos per gratiam sacramenti baptismatis nobis
evadentibus obviunt. Eodem ipso duce in hie-
rusalem celestem tanquam in terram promissionis
introduci possumus in eternum ibi re-
gnare ipso custodire servari. Ipse etiam sa-
cerdos noster in eternum secundum ordinem melchisedech:
qui seipsum offert holocaustum pro peccatis
mundi et eius sacrificij similitudinem celebranda
in sue passionis memoria commendavit ut il-
lud quod tu melchisedech iam obulisti vide-
ant fideles pro orbis terrarum offerri. Surgens
sunt melchisedech in medio iustorum dixit. Ego
obuli panem vitinum in sacrificium propter novi
corpus et sanguis in institutione sacramentali
nec miremini quoniam si veritas inuisibilis fuit in
igne sacrificij sanctificatio secundum ordinem aaron
quanto magis veritas inuisibilis debet esse in
pane vitino sacrificij sanctificationis secundum or-
dinem melchisedech. Nunc sacerdotes qui ca-
ptivi ducti fuerunt in babilonem abstulerunt
ignem de altari et saluare cupientes absconderunt
eum in speluncam quem ignem post septuaginta an-
nos huius qui reuertere fuerunt de captivitate inue-
nerunt in loco ignis aqua crastina quam acci-
pientes et illam aspergeres super holocaustum
statim accensus est ignis et libaverunt domino
holocaustum. ut habetur. iij. Machab. ij. Si ignis
sanctus fuit absconditus quod reperta est loco
eius aqua. Si appuit aqua ubi erat ignis:
Si videbas ignis ubi erat aqua. Ruderunt
ita substantia fuit. Tunc melchisedech dixit il-
lud ad hebreos. vij. sic. Ille enim melchisedech rex
Salem sacerdos dei summi qui est rex pacis
sine prece fine in fine sine genealogia neque initium
dierum neque fine habens assimilatus est filio dei
sacerdos manens in eternum: si ille. ecce quantus
comes. Sextus qui vadit pariter cum mel-
chisedech est abraham qui genuflexus coram beato
homo dicit sic. Ego enim accepti a domino propluri-
mus dona grandia. propter que inter cunctos

populos clarus et singularis habitus sum. Nam
tunc temporis inter omnes viuentes vocatus sum: ex
omnibus electus sum: ac tanquam optimus omnium
sequestratus sum: patriarchali nomine ab ipso
domino notatus sum: plurisque fecunditate miracu-
lose donatus sum. cunctarum gentium benedictio-
nem semen sanctissimum mihi promissum benedi-
ctus sum. Ego sum ille per quem deus corripuit
inter reges: quem magnis divitiis deus ditavit.
Ego sum qui tanquam verus dei cultor: legem cir-
cuncisionis a deo promerui propter sincere fidei
fidei mee. Sed quod sunt hec omnia respectu
eorum que in te fecit altissimus. Tu homo beata:
Tu enim super omnes creaturas ad ineffabile mys-
terium incarnationis divine vocata pariter et
electa fuisti. sicque dum redemptoris omnium mater
diceris cunctorum electorum patriarcha iherusalem
merito coprobis. Namque tam excellentem plenam ge-
nuisti: per quam omnis hominum generatio spiritualis pro-
cedit. Tu es filia super omnes benedicta: per quam
omnis promissio de mei seminis benedictione com-
plet. Tu es vere ceterorum regina qui illum
genuisti cui omnes reges fuerunt tanquam domino
in timore et exultatione in eo cum reuerentia et tres-
more: cuius honore circumcisorum et patriarcharum in una
fide ac legis observantia iunguntur. et verum cultum
divini nominis per universam terram dilatant et am-
pliat. Et cum amplitudo hereditatis mihi pro-
miseretur non dubitavi id sciendum. si rei quam
credideram aliquam similitudinem operam qua ei
modum agnoscerem. sic non fuit diffidentie in te
quoniam dixisti gabriel qui fieri istud quoniam virum non
cognosco. quod enim futurum esset certa eras: si
modum quo fieret in quibus. Et hoc cum que
fuisses audivisti. Spiritus sanctus superveniet
in te et Christus altissimus obducat tibi. Denique
mihi similitudo data est de animalibus. scilicet de iuven-
ca capra et arietem et de duabus volucribus celi
scilicet de turtura et columba ut hinc benedictus qui dicit
esset futurum. quod hinc similitudinem tenet hinc bene-
dictus filius tuus siue propter ingulum legis in iu-
venca. siue propter similitudinem carnis peccati in
capra. siue propter regnum divinum in arietem et in tu
hodierno die accedas cum turtura ad templum
et columba propter simplicitatem et innocentiam
vite tue hoc ipso partu tuo demonstrandum.
Nam innocentia tue humilitas designat in tur-
ture: et simplicitas tue sanctitatis designat in columba. Ille enim offerre debes iuxta legis
preceptum. quemadmodum in evangelio hodierno
beatus. Par turturam aut duos pullos columbarum:
propter geminam dilectionem dei et proximi. Tunc
beatus homo dicit illud quod ponit sanctus. Tu homo

In
mas. iij. po-
isse pmissio-
nificent in
tuis non fuit
bre. vij. ad
ordine mel-
ve p. p. b. q.
sedech ad h
primer legal
esset decim
um hinc ord
tio melchise
tus in lumi
mas darum
buit quod
quodammodo
ad decem. et
se ipse et
aut hinc i
one eius qu
apud est si
tollit peccat
eius gerebat
Deb. vij. p
reddidit mel-
peccat conce
eius ratione
curacione
leni et oes
tur non solu
etiam hinc r
le contrahit
figuram in
Solus aut
non hinc r
substantiam
indigena se
Unde non f
Augustinus
in abraham
vultu
hec thoma
in medio in
de abraham
sum. Omne
er creditur
fidei non m
iudei per in
filio abrah
rum ita eod
ipm fidele
meruit. T

mas. iij. parte. q. xxi. arti. viij. i. rñ. sic. l. 3. oēs iste pmissiones diuinitus tibi facite tam verificent in filio meo: hñ test: q: in lumbis tuis nō fuit decimatus. Probat em̄ apls be bre. viij. Abrahā esse sacerdotiū quod est hñ ordinē melchisedech sacerdotio ipso leuitico vt p̄p̄ bñ q: in Abrahā dedisti decimas melchisedech adhuc leui extitit in lūbis tuis ad quē p̄tinet legale sacerdotiū. Si autē filius meus esset decimatus in te nō esset eius sacerdotiū fm̄ ordinē melchisedech hñ m̄ sacerdotio melchisedech. Unde xps nō est decimas in lumbis tuis sicut leui. Ille em̄ q: decimas dānouit sibi retinet et decimas alij attribuit quod est p̄fectionis signū: inquitur est quodamō fm̄ oīm nūeroz q: p̄cedit vsq: ad decē. Inde ē q: ille q: decimas dā prestas se ip̄fectū p̄fectōez alij attribuit. Im̄p̄fectō autē hūmānū gñis ē p̄p̄ p̄ctm̄ qd̄ idiger p̄fectione eius qui a peccato curat. Curare autē a p̄ctō est solus xpi. Ip̄e est em̄ agnus qui tollit p̄ctā mūdi. vt d̄r. Joh. i. Figurā autē eius gerēbat melchisedech vt ap̄ls p̄bat ad Heb. viij. Per hoc q: in Abrahā decimas dedisti melchisedech p̄figurasti te velut in p̄ctō conceptū. et oīs qui a te desēsurī erāt ea rōne vt p̄ctm̄ originale p̄herent indigere curatione que est p̄ xpm̄. Ysaac autē iacob et leui et oēs alij sicutur in te vt ex te deriuare tur nō solum fm̄ corpulentā substantiā: sed etiā fm̄ rōnem seminālē p̄ quā p̄ctm̄ origiale contrahit. ideo oīs in te sunt decimati. i. p̄figurati indigere curatione que est p̄ xpm̄. Solus autē xps sic fuit i te vt a te deriuaret nō fm̄ rōnem seminālē. hñ fm̄ corpulentam substantiā: ideo nō fuit in te sicut curatione indigens. sed magis sicut vulneris medicīa. Unde nō fuit in lūbis tuis decimas. p̄p̄ea Aug. lib. iij. sup̄ gen̄ ad hñz dicit. nō est xps in abrahā decimatus cuius caro inde nō feruore vulneris: hñ materiā medicamīs trahit: hec thomas vbi supra. Surgēs autē abrahā in medio iustoz dicit illud Aug. in homel. de abrahā sic. Ego p̄ multarū gentiū dicitur sum. Om̄s em̄ gentes q: in xpm̄ crediderūt et crediturē sunt: filij abrahę sunt imitando fidem non nascendo per carnem. Nam sicut iudei per infidelitātē degeneres facti sūt. ex filiis abrahę filij dyabolī et p̄gentes vip̄erarum: ita ecōtrario om̄es gentes i dominū xpm̄ fidelitē credētes abrahę filij effici merentur. Tunc moyses dixit illud Augusti.

super ps. ciiij. sic. Semen Abrahę sunt om̄es filij p̄missionis pertinentes ad eternā hereditatem testamenti eterni vt tanq: ip̄am hereditatem sibi eligant dūm: et eum gratias colant. i. propter ipsum non propter alius quod emolumentum mercedis extra ipsum et hoc faciant laudantes: inuocantes: annūtriantes: non in suam sed in eius gloriā. per fidem bene operantes: se gaudentes: charitate autem feruentes: hec ille. Septimus qui vadit in comitū beate marie virginis est ysaac et genuflectens ante eam dixit sic. Ego sum heres Abrahę in quo promissit deus vocare et suscitare illi semen. Ego tanq: heres eius vnicus signorum et miraculorum illi ostensorum particeps fui. Nisi enim me orante non poruit yxor mea concipere: precedente fere viginti annorum sterilitate que tamen duorum populorū mater futura erat. Natis autem duobus geminis electio mea a diuina predestinatione longe erat cū vellem benedicere maiorem deo disponens te benedixi minorem. Sed quid significant hec parua virgo a deo p̄electa: nisi stupenda illa et mira que in te fecit deus omnipotens. Tu es illa que secundatione sterilitatis cognate tue Elizabeth ab archangelo gabriele p̄cepta mox verbum fidelissimum et humillimum protulisti orando vt merearis omnium populorum salutem tuo virginali vtero concipere quando dixisti. Ecce ancilla domini fiat mihi fm̄ verbum tuum. Tu es illa que non geminos filios: sed vnica gemine tamen substantie scilicet diuine et humane genuisti: qui perfectissimus heres eterni patris: primogenitus in multis fratribus. duos populos scilicet iudaicū et gentilem tanq: lapis angularis coniūxit in vnam fidem: vt secum heredes faceret vt te ereme. Licet autē iudaicus populus effi marer se p̄ferri ceteris populis: in benedictione altissimi: quia prius legem mandata et benedictionis dātozem suscepit: tamen tua humilitas qua ad templū p̄ nobis purgandis accedis gentili populo bñdictiones saluarem condonat. Tunc beata ego dixi illud quod ponit beda in homelia hodierna sic. Lumen quidem vniq: populo et saluare dei xps a deo parat: qui tamen ad gloriā magis israel a quo diu speratus et ex quo p̄nuntiatus aduenit. Gentium vero dicitur esse reuelatio: quarum mentis oculos pro-

In festo purificationis marie Sermo XXV

funda iam cecitate demersos neq; vlla spe
adactus dñici erectos ipse vifcare: pariter ⁊
releuare atq; illustrare dignatus est. ⁊ bene
reuelatio gentiū israeli pferatq; cū plenitu
do gentiū introierit: tūc ois israel saluus fi
et quod vidit ps cū diceret. Notus fecit dñs
salutare suū ante cōspectū gentiū reuelauit
iustitiam suā. subūxit atq; ait. Ademor: fuit
mie sue iacob ⁊ veritatis sue domui israel: h
ille Surgēs autē ysaac in medio iustorum di
xit illud leonis pape in smone de natiuitate
dñi sic. Exultet sanctus: q; appropinq; ad
palma. gaudeat pctōr q; inuitat ad ventas:
animet gentilis q; vocat ad vitā. Dei nāq;
filius fm plenitudinē tpis. quā diuini confi
lij altitudo inscrutabilis disposuit recōcilian
dam auctori suo naturā generis assumpfit
humani: vt inuictor mortis dyabol⁹ p ipsaz
qua vicerat vinceret. In quo cōfictu p no
bis inito magno ⁊ mirabili eq̄tatis iure cer
tarum est. dū omnipotēs deus cūz sensu
litate congregit obijciēs ei eandes formam
eandēq; naturā: mortalitatis quidē nostre
participet: sed totius pcti exptē. Nihil autē in
ista singulari natiuitate de carnis occupen
tia transiuit. Nihil de pcti lege manauit: hec
ille. Tunc moyses vidēs iustos admirari in
hōibz ysaac volens declarare mysteria hui⁹
excellētissime natiuitatē dixit illud qd ponit
Augustinus in quodā smone sic. Qui lapideas
inscripsit tabulas sine stilo ferro: ipse
gravidauit mariam spū sancto. Qui pduxit
panes in heremo sine ofone: ipse virginē im
pregnauit sine corruptiōe. Qui fecit ngam
sine plunā germinare. ipse fecit filiaz dauid
sine semine generare. Non legistis esayam
p̄phētā eximū. Ecce inq; r̄go cōcipiet ⁊ pa
riet filiū. Quod ⁊ legistis in scripturis: aspi
cite in maria oculis nō obscuris vt dicat cā
ticū dauid. Sicut audimus sic vidimus i
ciuitate dñi: utrum in ciuitate dei nostri ⁊ c.
Certanus q; vadit pariter cū ysaac est ia
cob filius eius genuflexus corā beata ngine
dicēs sic. Inter ceteros q; magna obtinuerit
a dño ego nō pua affectus suz. Nāq; pmo
geniture bñdictionē diuina dispositiōe p̄tra
ordinationē p̄tis mei ysaac pmerui. scalam
in via positus attigēte celū p quā angeli
descendebāt ascendebant dñm q; innox
scale dormiēdo ego clare vidit: vtorē: plenū
diuitiis nō obstatibus calūnijs deceptorū
diuinate dño acquisiui. Rediens autem ⁊

rimēs fratris mei insidias castra dei habui
obuiā et cū angelo tota nocte vsq; mane lu
cratus sum: ac israel magno mysterio voca
tus suz. Sed qd sunt hec r̄go gloriosa respe
ctu eoz que in te ⁊ p te opatus est deus? Si
em de benedictione agitur benedictionem
eternā a summo celo vsq; ad terrā traxisti.
Ipamq; tuo sacro gestans vtero nginitatē
flo: e pmanere toti mūdo p̄tulisti. Unde bñ
dicta es filia a dño q; p te fructū vite cōmu
nicauimus. Insup q; obsecro est illa scala ni
si tua intemerata nginitas: p quā deus ad
nos descendit: ⁊ nos ad ipm ascendimus.
Ipe em qui p te ad nos descendit: p te rursus
ad se nos facit ascendere. Que bene celū tan
gebat ⁊ terrā: quia tu inter deū ⁊ nos posu
isti ipm attigisti p plenitudinē gr̄e ⁊ nos res
cui retines p naturā. Ascendit ergo ange
li dei p te ac descendit: q; tanta fuit plenitu
do ⁊ pulchritudo gr̄e tibi diuinitus cōcessa:
q; admirātes eam angelici spūs beati descē
debant ad te venerātes simul ⁊ gratulātes.
⁊ sancti dei hōies vidētes completas p̄ te
pmissiones p̄m ad dñm vnīuersorum qui
tecum est ascendāt. Tunc beata virgo dixit
illud quod ponit brūs Augustinus lib. xvi.
de ciui. dei. c. iiii. sic. Per scālā istā intelligitur
ipse xps saluator: quā in memoriā reuocat i
euāgelio vbi dicit. Amen amen dico vobis
videbitis celum apertum angelos dei ascen
dentes ⁊ descendētes sup filiū hominis. Sur
gens autē iacob in medio iustoz dixit illud
Augu. smone secundo de natiuitate dñi sic.
Facta est maria scala celestis quia per ipaz
deus descendit ad terras vt p ipam homines
ad celos mereantur ascendere. Ipsa enī
licebit illuc ascendere qui deum crediderūt p
nginē mariā ad terras descendisse: hec ille.
Tunc moyses dixit sic. Virgo hec regia via
est p quam saluator aduenit p̄cedēs ex ip̄si⁹
vtero: tanq; sponsus de thalamo suo. Ipsa
est scala p quam ad nos descendit saluator
vt ad ipm per eam ascendamus. Studeam⁹
per eam venire in grām ipsius qui per eam i
nostram miserā venit ⁊ genuflectēs: oēs
viri iusti simul cum moyse coram beata vir
gine dixerūt vna voce. Per te accessum ha
beamus ad filiū. Benedicta inuentrix
gratie: genitrix vite: mater salutis vt p te sus
cipiat nos qui per te datus est nobis. Ele
ni in templum: ostende partum diu p̄missus
diu opatum. vt per eū ab omnibus facio
ribz nostris purgemur: ⁊ purificari i gl̄iaz

eternam deducamur. Quibus dictis statim affuerunt quadraginta venerabiles domie iuxta quadragenarium numerum dierum purificationis reddentes testimonium de puritate virginis. **P**rima fuit eua q̄ genuit ka coram beata ymine dixit illud Bernardi in sermone. Signum magnum et sic. Non erat bonum nobis esse homines solum: congruum magis erat ut adesset nostre reparationi serpens vterq; quorum corruptio neuter defuerat. Ego namq; crudelis fui mediator per quam serpens antiquus p̄stiferus et mihi virovi: rus insidit: sed fidelis tu ymo sanctissima q̄ salutis antidotum vis et mulieribus p̄pina: fti. Ego fui ministra seductionis: sed tu propiciationis. Ego suggesti per uariationem: et tu inieisti redemptionem. Ego comedis: phibitum pomum et mihi nocui viro: sed tu concipiens nobis datum filium et feminis p̄fuit et vis. Ego timens p̄ peccato abscondor: iter ligna paradisi: sed tu gaudens p̄ partu circumdatus certibus angelorum celestis militie decursum cum gaudio. Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Ego de parvulo ad exilium mitto: et tu de exilio seculi lenaris in celum. Ego p̄ corruptionem concipis et in dolore pariens sub viri potestate fuis: sed tu per misterium spūs sancti fide concipiens cum gaudio peperisti ac reges et principes ouantes eius cupiunt subici potestati. Ego posteros ex me nascituros transmissi ad inferos: sed tu benedicta ex tuaple natos dirigit ad superos: et q̄d vicerius moroz: prabendo plurima. Ego obfuit: et tu p̄fuit: quia q̄ oēs sumus leri p̄ sanctissimū partū tuū purificari nos venit ut vira quā destruerat per te misericorditer repararetur: ut tuis meritis suffragantibus filij tui immensa pietas nos perahat ad coronam eternam: hilla. **S**ecunda fuit vxor Noe simul vadens cum eua que genuit ka corā beata ymine dicit sic Vere beata virgo tu es archa in qua ecclesia iustorum saluat: p̄pter officij finalem intentionem. Cum em vir mens fabricauit archā ex mādaro dei p̄seruauit humanū genus a vastitate diluuij in figurā q̄ corpus filij tui velut Noe i vtero tuo tāq̄ i archa reciperet in quo saluant omnes electi qui simul vniti in vna fide ad te confugiunt. Unde omnis generis animalia per te saluant: vel ut dicit Esayas. q̄ i regno xpi filij tui lupū cū agno pardum cū iū hēdo: leonem et bouem simul ire ad pascua. eorumq; fetus simul pasci vid

mus. velut dicit petrus quia refert leuisionē vidisse in qua omnia quadrupedia et bestie terre et volatilia celi intra vnum fidei linteum continebantur quatuor euāgelioz iniquis alligatum. vnde in te video tria p̄cipue fore adimpleta. Primo q̄ illi qui sunt ex archaz tue ygnitatis: in te nō credēs filij dei cōceptum non saluant licet deo sacrificent: q̄a extra ecclesiam catholicam non est locus sacrificij. vt habet p̄ma questio. i. c. et immo si quis in archa noe. i. in ymitate ecclesie non fuerit peribit regnate diluuiū vt habet. xliij q̄ i. c. quia vetus. Et sic pereunt philosophi qui negant te virginē potuisse parere salua integritate virginittas. Pereunt ariani q̄ negant xpm sumpsisse verum corpus de te maria ymine. si illud fuisse vel celeste vel sanctificum. Pereunt et valentiniani qui negant xpm habuisse animā: sed diuinitatē fuisse locum anime. etiam verū hominem te nō genuisse. Pereunt iudei xpm negātes filium dei: sed pure hominē filij tui et iosephido omnes isti diluuiū perierunt: quia archa sanctissimi vteri tui per fidem nō intrauerunt. Secundo illi nō saluant qui cū como ad archā sanctitatis et mie tue nō redeunt. Isti sunt qui peccando egrediunt et recedūt nō credentes te genuisse saluato: ē seculoz et ad vnitatem ecclesie non reuertunt: vnde semp corni remaneat nec remissione peccatoz aliquādo recipiunt neq; celeste regnū aliquādo ingrediuntur. eo q̄ extra ecclesiam nō est remissio peccatoz: vt habet. xliij. q̄ i. c. quicūq; Ter: tio illi soli saluant qui tecum tanq̄ cum columba rannū virentis oliue deferentes ad fidem xpi reuertunt. Isti sunt qui peccando exeunt et penitēdo redeunt quibus nō clauditur archa mie filij tui. Siquidem hanc columbam iubemur offerre huius legem die purificationis nostre vt consecramur vere qm tu es columba que mūdo pacem annūciasti. **T**ertia fuit sarra vxor Abrahę que genuit ka corā beata ymine dicit sic. O genitrix virgo tantiq; nostri pueri mater risum fecit tibi dominus quando euz genuisti qui fecit te angelo gaudij nostrum tibi predicente puritate nimia velut angelo mihi ysac nūciante. Risum fecit tibi dominus quando genuisti puerum signum portantem pharaonis puerum hastam tenentem Bedeonis puerum pulchrum habentem caput absalonis: puerum totam vim habentem sanctis. **P**er ergo virgo sinu: expāde gremiū

prepara iter tuum ad templum: quia ecce fa-
crurus est tibi magna qui potens est: vt pro
maledictione israel beatam te dicent omnes
generationes. Confortare virgo fecunda: en-
sta puerpera: mater intacta: quia non eris in
israel vltra maledicta: neq; inter steriles de-
putata genuisti: pfecto illum qui te fecit ⁊ in
eternum permans virgo. Quarta fuit re-
becca simul vadens cū sarra q̄ genuflexa co-
ram beata virgine dixit sic. Ego disponente
deo virum meum deperi: vt filio benedicere-
ret: tu singulari beneficio et privilegio vitam
absq; omni peccato duxisti: vt peccati mors
q; peremptorem pareres vite iusticieq; mu-
nus omnibus ostenderes: que ideo virgo de-
sponsata fuisti: vt dyabolo ḡginitas tua oc-
cultares: vt iudeorum prauitas deiceret: vt
legis institutum non destrueret ⁊c. Quinta
fuit lya que genuflexa coram beata virgi-
ne dixit sic. Ego em magnam populi multi-
tudines deo pgeni: sed tu ḡgō immaculata
effecta es fecundior que plucidis oculis: latē
visceribus omnē creaturam eternis sedib;
tollocandam simul aspersisti. Ecce ita video
quid de te futurū sit: quis ex te fructus pro-
cessit: q; iocūda omnibus gētib; ex te pue-
nerūt. Nam angelorum numerus per tuum
filium reintegratur: ⁊ hominū generatio in
Adam maledicta per benedictionē fructus
ventris tui ad eternitatis possessionē regene-
ratur. p̄t. pmiserat iustis ⁊c. Sexta fuit
Rachel simul vadens cum lya q̄ genuflexa
coram beata ḡgine dixit sic. Ego formosita-
te nimia splendens: oculis Jacob gratiosa
fui: sed tu venustior que omnis gratie ple-
nitudines accepisti: quid iusticie: quid sancti-
tatis ḡgō beata indignisti: que digna habi-
ta es vt ex te inextimabile precii salutis hu-
mane carnem sumeret. Quid dignius: quid
fructuosius i humani generis salutē exoriri
potuit: Cui nullus patriarcharum. nullus pro-
phetarum. nullus antiquorū patrum. nullus
pro: sus hominū potest cōparari. Quomo-
do huic quisq; estimabitur cōferendus: cuius
ob ḡginitatis excellentiaz: mira sublimitate
supeminet fructus. Nec mirum: si tu admira-
bilis ḡgō cūctorum celsitudinem transcendis
mortalium: cum tuo partu beatorū excellas
meritum angelorum. Omnium quidē scōrū
memorie mirabiles: nulla tamē celsiore tuo
memoranda preconio Abel per sacrificium
nominat. Enoch per complacentias memo-
ratur. Melchisedech sicut ymago dei predi-

catur. Noe p iusticiā laudatur. Abraham p
fidem approbat. Ysaac per noiam recitat
Jacob per lucramen beatificatur. Ioseph p
castimoniam honorat. Iob per patientiam
glorificat. Moyses sicut legislator venerat
Iesus naue sicut dñx preponitur. Melchisedech
aut zelotes testificatur. Elias sicut locutor
dei scribitur. Daniel sicut p iudiciis suis pre-
dicatur. Ezechiel sicut inspector arcanorum
demonstrat. Dauid sicut pater mysterij sz
carnem dicit. Salomon sicut sapiens publi-
catur. Sed nullus talis in seculo q̄lis tu dei
genitrix ḡgō. Quē em omnes illi in enigma-
te viderunt: tu in vtero tuo incarnatum por-
tasti. Ex te em ortus est sol iusticie christus
deus noster. Septima fuit dyna que ge-
nux flexa coram beata ḡgine dixit sic. Bene-
dicta sup mulieres que angelos vincis pu-
ritate: sanctos superas pietate. Bona virgi-
nitas in te maria: que sexum vtrūq; non so-
lum a crimine absoluit. verū etiam ad gra-
tiam puocasti. Accusamus pleriq; femine
um sexum q̄ ego egressa vt viderem homi-
nes regionis salem erroris ⁊ stupri causam
inducti. sed laudamus multo magis femine
um sexum in te que pro nobis curiosior sa-
tisficasti cum salua virginitate salutis aucto-
rem edidisti. Reddita est ergo femina pro
femina: prudens pro fatua: humilis pro sup-
ba: virgo pro corrupta. Octaua fuit tha-
mar nuda iude simul vadens cum dyna: q̄
genuflexa coram beata virgine dixit sic. Ne
fama tua macularetur virgo illibata perma-
nens decreto legis viro desponsata es ne fla-
gitijs argueris: foci signum retinisti. in
audiam nanq; a seculis partum apud mul-
tos defendit suspectum annulus nifimoni
contracti cum sene: armilla pudicitie cōpro-
bate ⁊ virga prestantis diuine non de simpli-
ci ḡgine: sed de desponsata viro concipi tna-
sci voluit xps. ne velut stupri rea damnare-
ris si virum non habens filium procreares
Spotebar itaq; te habere virum qui et te
stis integritatis tue esset certissimus: ⁊ nati
ex te domini ac saluatoris nostri esset nutri-
tius fidelissim⁹. Nona fuit arseuerb vxor
phutifaritis sacerdotis que genuflexa coram
beata ḡgine dixit sic. Amurandam ⁊ oim
honore dignissimam ḡginem. Feminam
singulater venerandam super omnes femi-
nas admirabile. Admeto magni illius quō-
dam patriarche venditi in egypto ⁊ scito ip-
sius istum tuum virum non solum nomen

adeptum fuisse: sed castimoniam innocentiam
consecutum: et gratiam domino suo fidem
seruans mihi noluit committere. Iste te do-
mina suam domini sui matrem virginem agno-
scens et ipse continens fideliter custodiuit. Il-
li data est intelligentia in mysterijs somnio-
rum. Iste datum est consciunt fieri atque par-
ticipem celestium sacramentorum. Ille fru-
menta seruauit non sibi tantum: sed etiam omni
populo. Iste panem viuum de celo suandum
accepit tam sibi quam toti mundo. Decima fu-
it ethiopiissa vxor moysi simul vadens cum
arfenetibus que genuflecta coram beata regine
dixit sic. Clarissima mater virginea virgo
sancta dei genitrix christi piissima. Ego con-
tinuam dilecta mitissimi prophete: presignauit san-
ctissimum matrimonium inter deum et abomi-
nabilem humanarum naturam que tamen for-
mosa fuit in te. Ille siquidem in egyptum ve-
nit quando in mundum descendit: areolam
repperit aromatum: quando irrigaris sicut
paradisus deliciarum: quando in te intrauit
ut pasceret ibi et lilia colligeret. Ille tecum
manavit nature humane indissolubili ymione
sicut moyses mecum ex delectatione. Unde
decima fuit maria soror moysi que genuflecta
coram beata regine dixit sic. Virgo mundo
venerabilis. mater humano generi amabilis.
femina angelis mirabilis. maria sanctissima
tu sola hoc nomen obtinuisti quod significat
deus ex genere meo. Ego soror aaron dicta
sum maria quia maris amaritudo: sed venit
dominus in amaritudine fragilitatis huma-
ne ut conditionis amaritudo dulcesceret re-
perata tibi celestis suauitate. Inter multas
marias tu sola excelisior que signum virgini-
tatis extulisti et intemerate integritatis pium
versillum christo leuasti. Duo decima fuit se-
phora vxor moysi ut dicitur Exodi quarto.
que genuflecta ante beatam reginem dixit sic.
O felix maria. O genitrix gloriosa. O puer-
pera sublimis: cuius visceribus autor celi ter-
reque committitur. O felicia oscula labijs im-
pressa lactentibus: cum inter crebra iudicia
reptantis infantie verus ex te filius tibi ma-
tri alluderet: verum ex parte tibi dominus im-
peraret. Nam auctorem tuum ipsa concipiens
edidisti in tempore pubertatis quem habueras
ante tempora conditorum: quem pro eo paru-
lo semini legem hostias ad templum deferre de-
bes. quem circumcisioni supposuisti: atque eum
instante persecutione herodis in egyptum
transfers: plerumque alia necessaria monstrabis

Tertiadecima fuit Raab de qua narrauit
Iosue. vi. que genuflecta coram beata virgi-
ne dixit sic. Excelentissima inter reginas
virgo sancta omnibus omnia facta es sapien-
tibus et insipientibus copiosissima charitate
debitricem te fecisti. omnibus misericordie
signum aperuisti ut de plenitudine gratie tue
accipiant vniuersi: caprius redemptionem
eger curationem: tristis consolationem: pec-
cator veniam: iustus gratiam: angelus letitiam:
denique trinitas gloriam: filij persona carnis hu-
mane substantiam. ut non sit qui se abscon-
dat a calore tuo. Et sic vniuersum mundum
per iesum christum liberaisti: sicut ego populum israhel
per Iosue. Quartadecima fuit ara filia ca-
leph: ut dicit Iosue. xv. que genuflecta coram be-
ata regine dixit sic. Castissima regina terra irri-
guam superius et inferius nobis impetrauisti
cum quasi nubes in terra pluuiis gratiam christi.
Huius sacre nubis ymbrem patres nostri
annuntiauerunt nobis futuram salutem mundi
tanquam stillicidia stillantia super terram. Ecce
pluuia voluntarie benedictionis quam here-
ditati sue dominus effudit. Tu enim intra te
fontem genuisti quo terrarum orbem rigas
res. Quintadecima fuit delbora de qua
dicitur Iudic. iij. que genuflecta coram be-
ata regine dixit sic. Sancta et in sanctos post
deum singulariter sancta mater admirabilis
reginitas: rego admirabilis fecunditas: do-
mina prefulgens admirabili sanctitate sup-
ereminens mira dignitate que sceptrum populi
tenes electi: adueniente tempore quo iam oppro-
brium auferri congrebat caput contriuitive
nenarum que omnimoda maligni suggestionem
eam de carnis illecebra: quod de matris superbia
deduxisti ad nihilum: hostem antiquum clamo-
rum prudentie tue necasti in manu fortis. Sexta
decima fuit Jahel vxor ober cyneivt dicitur
Iudic. iij. que genuflecta coram beata regine
dixit sic. Solus ad te regine fabricator et do-
minus venit quem opulisti pallio cum veste quam
habuit ex te induit. vestis filij tui est caro eius a
diuinitate assumpta: et sic ego agni vire lacte
dedi bibere syzare ingressi in tabernaculum meum: sic
lacta mater christi dominum ad te ingressum: lacta panem
de celo venientem: lacta eum qui tale fecit te ut et ipse
fieret in te: qui tibi et munus fecunditatem attulit co-
ceptum et donum reginitatem non abstulit naturam: quia
deus qui est et qui erat in humanitate processit.
Septimadecima fuit mulier sansonis de qua
dicit Iudic. xij. que genuflecta coram beata vir-
gine dixit sic. Angelus domini annuntiavit

In festo purificationis marie Sermo XXV

In me tuū sacratissimū partū brā hōgo. Audi
ui angelū de carnis nre limo tēplum diuine
maiestatis arte ineffabili cōstruentē. Audi
ui in terris dū: in celis hōiem sacro incōpre
hensibili collocari. Audiui inaudita rōnem
in vno corpe duz hōiemq; misceri. Audiui
fragile nōstre carnis naturā ad portandū ro
tam deitatis gloriā angelica exhortatiōe ro
borari. Decima octaua fuit filia septē de q̄
dr. Judic. xi. q̄ genuflecta corā brā hōine di
xit sic. Hōgo singularis inter oēs: tu es tē
plum et fons signatus et porta in domo dñi
clausa. Felix certe et omī laude dignissima q̄
sine humano semine celestem seculo p̄tulisti
ponē et mūdo genuisti sauatorē. Electa q̄
pe es hōgo integra cui secunditas matris da
ref et facta es secunda mater in qua hōinis
integritas seruaret. Genetrix gloriosa na
tus est ex te q̄ moyfi in igne flāme rubi ap
ruit. Natus est ex te q̄ virgā aaron sine aqua
germinare fecit et ex ea fructus p̄duxit. Ego
in montib; meā cōseruari virginitatē tu ve
ro in celis regnaturā cū fecunditatē gaudia
illibata seruasti integritatē. Decima nona
fuit noemi. de qua dr. Ruth. i. q̄ genuflecta
corā beata hōine dixit sic. Hōgo benedicta
et sup̄ benedicta p̄ cui; benedictionē benedi
cit ois natura. Pulchra ad intrēdū: ama
bilis ad prēplandū: delectabilis ad aman
dū: quā deus paternū vocauit dicēs. Veni colū
ba mea immaculata mea. Tu es em cādidata
multis meritor; hūitib; et dealbata nūe cā
didius spūsancti muneribus colūbe simpli
citātē rep̄rans in oibus. Nam q̄quid in te
gestū est: puritas et gratia fuit: totū mīa et iu
sticia q̄ de celo p̄cepit. Ideo es immaculata q̄
in nullo corrupta. Eligesima fuit Ruth. de
te q̄ dr. Ruth. i. q̄ genuflecta corā brā hōine
dixit sic. Benedicta puerpera: pauper terre
na possessione: sed plena celesti benedictiōe
Es q̄dem p̄genita stirpe regali: sed paup̄
pendio tpali. pauper mundanis rebus: sed
referta diuinis munerib;. Beata pauper
tas: que nos diuites reddidit felix inopia q̄
locupletos nos fecit: tua exercitatio et sollici
tudo fecit ut panē vitū i cui corporis scrinio
cōficeres: ut granū post merentū terga tol
ligeres: et sicut ego veterano iuncta sum ma
rito: sic tibi locupletior restis pudoris ioseph
maritus adhibetur q̄ possit et delere iniuriā
et vindicare obprobriū: si non agnoscat sa
cramentum. Eligesima prima fuit Anna
mater Samuelis. de qua dicat. i. Regl. i. que

genuflecta corāz beata hōine dixit sic. Ad
mirabilis thalamus. de quo speciosus pro
dixit sponsus: lux gentiū replum celeste: ad tu
ius solium glorie angeli canūt triumphum.
Ego p̄phetā sterilis cōcepti: sed tu dei oīz
p̄phetarum p̄manens virgo genuisti. deus
em qui. ut habet libro Numeror; mirabile fi
gnū ostendit cōtra naturā: ut aīna loquere
tur ipse hoc mirabilius facere voluit ut xps
de te virgine nasceret. Eligesima secunda
fuit Abichol. de qua dicat. i. Regl. xviii. que
genuflecta coram beata virgine dixit sic. Dis
nimirū virgo regia gēmis ornata virtutum
specie tua et pulchritudine tua in celestibus
cognita ciuiū celestū in te puocasti aspectū
ita ut regis animū in tui cōcupiscentiā inel
nares sicut ego ad me inclināui aīm dauid:
et celestē nūciū ad te de sup̄nis educeres. Nā
spūali decore aspectum ad te traxisti diuinū
et liberaisti desiderabile ad egyptum depon
tano: fugiens a facie herodis sicut ego libe
rati dauid a facie laulīs inimici eius. Elige
sima tertia fuit Abigail. de qua dicat. i. Regl.
xv. q̄ genuflecta coram beata hōine dixit sic.
Aula vniuersalis p̄piciationis: gūalis cau
sa recōciliationis: vas et replum vite et salu
tis: maximis meritis dei pacificando non
modo virū sicut ego muneribus dauid p̄me
rui sed ut tuus filius diceret et esset obriui
sti. Tota em vita tua et actio semp̄ intena
fuit in dño. tu em optīmā partē elegisti que
dei mater et sponsa esse meruisti. Ego p̄ hu
militatem meā liberaui Nabal a furore et ira
dauid: sed tu multo magis te ancillam dñi
confitens dei gignere meruisti qui nos san
guine suo deo patri reconciliabit. Et ad cele
stis palatia regis trāfferet. Eligesima quar
ta fuit achinoen israelites. de qua dicat. ii.
Regl. ii. que genuflecta coram beata virgine
dixit sic. Poterat filius tuus aliunde hoīez
suscipere in quo esset mediator dei et hoīum
non de genere illius adam q̄ pctō suo genus
obligauit humanum sicut ipsum que primū
creauit non de genere creauit alicui; sed me
lius indicauit ut de ipso quod victum fuerat
genere assumeret hoīem: per que generis hu
mani vinceret inimicū. Ideo sui ceptionē ex
te hōine spūs nō caro: fides nō libido puenit
Nec interfuit carnis cōcupiscentia p̄ quas se
minant et cōcupiunt qui trahunt originale
pctm: sed ea penitus remota credendo non
cōcupiendo facta est secunda in te hōinitas
ut filius q̄ extērnascebat ex p̄pagine primū

In festo purificationis marie Sermo XXV

hois tantummodo gñis et nō criminis originē duceret. **¶** Trigesima quāta fuit berſabee. de q̄ dicit. **¶** Regi. xi. q̄ genuflexa corāz brā virgine dixit sic. **¶** Pelecta et sancta. **¶** Venerabilis et imperiosa. **¶** Clemēs et p̄piciā: tu es vere fons ex quo orit sapia maior salomone. **¶** Tu finē ponis legi date in igne deserti vīa occiso dum leges seruas veritas vt abdicetur et ad regē regū transis sub q̄ fulget lex liberatōis et grē. **¶** Tu es p̄cōr interuentrix potētissima q̄ non pateris repulsam i mediatiōe inter ioab et dauid p̄ pessimo absaloue. **¶** Tu es mediatrix nostra deo nos pacificās per immensam grām tuā. **¶** Trigesima sexta fuit thamar foror absalonis. de qua dicit. **¶** Regi. xii. que genuflexa corā beata h̄gine dixit sic. **¶** Nascit x̄ps ex te virgine sicut flos ex virga sine ylo cōpōsito semine. **¶** Nascit infans parvulus rex magnus p̄cedunt celestia indicia et signa magni regis. pastoribus nuntiāt angeli. p̄ stellā velut per linguā nonā clamant celi: adducunt de longinquo magi veniunt vt adorent adhuc in p̄sepe iacentē: sed iam in celo et in terra regnāt. **¶** Trigesima septima fuit abhelana. de qua dicit. **¶** Regi. xix. que genuflexa corā beata h̄gine dixit sic. **¶** Virgo h̄ginū q̄ magna est sapientia tua h̄itas de te orta est. veritas q̄ est in sinu patris de terra orta est vt eēt etiā in sinu matris veritas qua mūdus priuē de te orta est vt femineis manibus portaret. **¶** Veritas qua beatitudo angeloz incorruptibiliter alit de te orta est vt carnalibus vberibus lactaret. veritas cui celū nō sufficit de te orta est vt in p̄sepio p̄neret. **¶** Trigesima octaua fuit abysach. de q̄ dicit. **¶** Regi. i. que genuflexa corā brā h̄gine dixit sic. **¶** Excellentissima virgo nequaquā hunc q̄ natus ex te predicat dñi vilius obuioluit p̄anis dum iacere cōtentus est in p̄sepio: dux lachrymosis p̄cepit vagari. **¶** dñi maternis lactat vberibus dñi esse diffidim? imo p̄ ista aduertim? eū vt hoies infirma pro infirmis prulisse: et deū celestē potētā exerceuisse. **¶** Ille nāq̄ q̄ forderibus p̄anis circūdatur regis et caldeis muneribus honorat. **¶** Ille qui humilis iacet in p̄sepio lumine noni syderis cōnſcat i celo. **¶** Ille qui reddit infantie vagitus vocibus angelicis collaudatur exercitus hic q̄ semino nutrit lacte: multa milia hoium paucissimo sariabit p̄one. **¶** Trigesima nona fuit vidua sarreptana. de qua dicit. **¶** Regi. vii. que genuflexa corā beata h̄gine dixit sic. **¶** Quis misericordie tue

o benedicta longitudinē latitudinē sublimitatem: et pfunditatē queat inuestigare. Nam longitudo tua vsq̄ in nouissimū diē inuocāribus eam subuenit vniuersis: latitudo tua replet orbē terrarum vt tua quoq̄ mīa plena sit oīa terra. Sublimitas tua ciuitatē super ne inuenit restaurationē. pfundum tuū sedentibus in tenebris et ymbra mortis obtrahit redemptionē. Per te em̄ celum repletū est: infernus euacuatus: instaurate ruine celestis hierusalem: expectantibus miseris vīa perditā data. **¶** Trigesima fuit mulier samaritana. de qua dicit. **¶** Regi. iiii. que genuflexa corā beata virgine dixit sic. **¶** Virgo benedicta: sit pietatis tue ipsam quā apud deū inuenisti gratiam notā facere mundo: reus veniam: regis medelas: pusillus corde robur afflictis consolationē: p̄dicantibus auxiliū et liberationē vt sic nos vasa vacua et immunda repleas tue dulcedine gratie. **¶** Trigesima prima fuit atthalia. de qua dicit. **¶** Regi. xi. que genuflexa corā beata virgine dixit sic. **¶** Virgo mater potentissima: tu es mulier quondā a deo p̄missa: serpentis caput virtutis pede contritura et omne semen eius: sicut ego omne semen regū p̄trui. Nam et cōtinuo dracho ille per herodem insidiarius est tibi parienti: vt nascentē excipies deuoraret filium tuū: eo q̄ inimitie essent inter semē tuū et semē drachonis. **¶** Alius drachō versutis idē serpens insidiarius est calcaneo tuo: si vniuersam hereticon p̄uitatē sola interemisti. **¶** Alius siq̄dem te non de substantia carnis tue x̄pm edisse dogmatizat. **¶** Alius puuluz nō peperisse sed repperisse libilar. **¶** Alius vel post parvum viro cognitā blasphemāt. **¶** Alii dei matrē nō audire sustinens magnū illud nomē theotecos impiissime sugillat. **¶** Et cōtriti sunt insidiatores: cōculcati supplantatores: confutati derogatores: et ecce beatam te dicent oēs generationes. **¶** Trigesima secunda fuit anna vxor thobie. de qua dicit. **¶** Thob. i. que genuflexa coram beata virgine dixit sic. **¶** Educientibus t̄pibus q̄ redeptioni hoim fuerant p̄stituta ingressus est hec mundi infama ielus x̄pus filius tuus de celesti sede descendens et a paterno gloria non recedēs. **¶** Nouo ordine: noua natiuitate generatus. **¶** Nouo ordine q̄ inuisibilis in suis: visibilis factus est i nostris. **¶** Incōprehensibilis voluit cōprehendi: ante t̄pa manēs eē cepit ex t̄pe vniuersitatis dñs scrulem formā obtrita maiestatis sue dignitate suscepit. **¶** Impassibilis

In festo purificationis marie Sermo XXV

lis deus nō dedignatus est homo fieri passibilis: et immortalis mortis legibus subiace-
re. Non autem natiuitate generatus: conce-
ptus a virgine: natus ex virgine sine pater-
ne carnis concupiscentia: sine materno in-
gratitatis iniuria: quod futurum hominem saluato-
rem talis ortus decebat: quod in se haberet hu-
mane substantie naturam et humane carnis
inquinamentum nesciret. quod spiritus sanctus superue-
niet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi
Erigesima tertia fuit Sarra filia raguelis
de qua dicitur: **Genes.** vi. quod genuit Sarra
virgine dixit sic. Sunt qui dicunt quod tu virgo im-
maculata filios habuisti ex ioseph post par-
tum domini quod nephas est credere: quod tu es por-
ta quam vidit ezechiel in domo domini clausam: de
qua dicitur quod dominus iesus ingressus est per eam sem-
per erit clausa ubi euidenter ostendit nobis quod
semper virgo fueris: virgo permanens. coce-
pisti et virgo es. lactas et virgo sancta es. in-
tumescunt ybera virginis et intacta manent
genitalia matris. vniuersi corrupti non potuisti
que integritate genuisti. Magni meritum
magni donum: magna gratia: ancilla peperit domi-
nus creatura peperit creator: filia peperit pater
filia diuinitatis mater humanitatis. Ecce no-
ua sarra cuius amatores non casti. illi qui
eius derogant imaculate puritati sunt a de-
mone necati et in barathrum demersi. **E**rigesi-
ma quarta fuit Iudith que genuit flexa coram
beata virgine dixit sic. Merito sancta et vene-
rabilis dei genitrix maria: celorum regina: mun-
di domina singulari preconio extolleris tanquam ca-
stissime puritatis exemplum. que triumphali lau-
de singulare commercium mundo prebueris. Te
namque non solum feminis sed viris imitabile
dedit qui castitatis tue remunerator virtute
talem tribuere inuictum ab omnibus hominibus vin-
ceres: et insuperabile superares. denique tantum
te ad celi fastigia subleuasti: verbum in prin-
cipio apud deum de summa celi arce suscipe-
res: et vtero tuo concluderes. **E**rigesima quin-
ta fuit hester que genuit flexa coram beata vir-
gine dixit sic. O genitrix dei. o regina celi in
te angeli reperiunt letitiam: iusti gratiam. peccatores
veniam. per te verbum dei: homo sapiens: ymago
parris est nobis condonatus: sicut per me regi
assuero hebreorum populus est gratificatus. Quid
plura? Adulter filie congregauerunt diuitias:
tu supergressus es vniuersas. Gaudere pie-
tuos concedere: quoniam dominus excelsus terribilis rex
magnus super omnes deos et super omnem terram
ex te virgine sancta nasci dignatus est: et cre-

ator regali trabea carnis indutus ex virgi-
nis palatio visitare dignatus est mundum.
Quia tante pietatis diuitias non obstupe-
scit? Quis ad tam ineffabilem charitatem
non contremiscat? Quis potest estimare ve
portaretur manibus femine portator om-
nis: creator angelorum in presepe ponere: fan-
gelorum panis lactaretur: virtus celorum in
firmaretur. **E**rigesima sexta fuit mulier for-
tis. de qua dicitur. **Proverbia.** xxi. que genuit
flexa coram beata virgine dixit sic. O domina
admirabilis singulari virginitate: amabilis
singulari fecunditate. venerabilis ineffabili
sanctitate. Tu es mulier fortis fide for-
tissima: spe nobilissima: dilectione validissi-
ma: que ostendisti mundo dominum suum. Tu visi-
bilem exhibuisti mundo creatorem suum: quem
prius non videbat. Tu genuisti mundo re-
stauratores suum: quo perditus indigebat. Tu
peperisti mundo reconciliatores: quem reus non
habebat. Per fecunditatem tuam. o domina mun-
di peccator est iustificatus: damnatus: saluatus:
exul reductus. Partus tuus o domina mun-
di captiuum redemit: egrum sanauit: mortuum
suscitauit: cecum illuminauit: oppressus libe-
rauit. **E**rigesima septima fuit filia syon. de
qua dicitur in psalmo. Audi filia et vide. quod genuit
flexa coram beata virgine dixit sic. Adduces
tibi regi virginem postquam proxime eius: as-
seretur tibi in leticia et exultatione. Que ita
vniuersi deo proxima fuit sicut tu virgo illibata
que te totam diuinis obsequiis mancipasti:
cui verbum diuinum dicit. Veni prima mea:
columba mea: ecce hyems preterit. An-
teque verbum dei virgo conciperes hyems
erat. at ubi verbum dei concepisti facta est
estas. Denique sermo: et sancti spiritus vapo-
rata flos cepit esse et spirare odorem fidei.
Hec tu es tota spiritualis et simplex ad mo-
dum columbe. **E**rigesima octava fuit Su-
sanna. de qua dicitur. **Daniel.** xiii. que genuit
flexa coram beata virgine dixit sic. O felix fe-
mina letabilis angelis: opus sanctis: tres
voluntate mirabilis nascendi species operam
trinitatem nouimus. Prima est qua Adam
formatus est de limbo. Secunda est quod mulier
formata est ex masculo. Tertia vero cele-
stis quod christus ex te virgine processit. quid
horum non nouum: quid non mirabile? Quod
mystico hoc conceptu mundum suum vniuersi
care dignatus est dei filius: hoc nostre salu-
tis necessitas flagitabat: ut tandem celestis

generatio re-
perderetur
que genuit
est dicitur.
num: bened-
mulieres be-
caliter infig-
parabuliter
ria. Benedic-
tum virgine
prime marie
cus ventris
corruptione
didimus in
singulariter
re per quam
nis percipit
benedictus
Quadrages-
nida aser: de-
ta coram bea-
nitatis. O do-
est creata et
Deus oia cre-
qui oia fecit
corat refecti-
noluit eo vi-
re. Deus er-
pater est co-
mater refecti-
lum per que-
periti alii fi-
vere itaque di-
cre mulieres
tus in sermo-
diuine myste-
egregii sacra-
lebas et colli-
qd nobis in-
dar: et qd tan-
inde quum
bis misericor-
gnoscant? in
qd deus vni-
nobis humi-
no coactum
tus assumpti-
tum nobis le-
bona merita
ridigantur:
muncia vber-
tumelo affe-
benignitate

In festo purificationis marie Secundo XXV

generatio repararet quod natiuitas terrena perdidit. Et trigesima nona fuit elizabeth que genuit corā beata virgine sic locuta est dicens. Mater dñi mei et saluatoris omnium: benedicta tu inter mulieres: sed inter mulieres benedictas maiori benedictione specialiter insignes. Benedicta es enī incomparabiliter que diuini generis suscepisti gloriam. Benedicta tu inter mulieres per cuius primum virginem a natis mulierum maledictio prime matris exclusa est. Benedictus fructus ventris tui per quem et semen prime in corruptionis et sapientie hereditatis quā perdidimus in adam fructus recipimus. Vere singulariter benedictus qui non nostro more per quā natus est gratia a dño benedictionis percepit. sed ipse ad saluandū mundum benedictus qui venit in nomine dñi israel. Quadragesima fuit anna filia phanuel de tribu aser. de qua dicit. Luce. ij. que genuit corā beata virgine dixit sic. O flos virginitaris. O decus puritatis: ois natura a deo est creata et diuina maiestas est ex te nata. Deus oia creauit: tu deum genuisti. Deus qui oia fecit: ipse se fecit: sic oia que fecerit refecit. Qui potuit oia de nihilo facere noluit ea violata nisi prius fieret in te reficere. Deus ergo est pater rerū creatarū. deus pater est constitutionis oīm: et tu maria es mater restitutionis oīm. deus enī genuit illum per quem sunt oia facta: et tu maria peperisti illi sine quo nulla sunt bona refecta. vere itaqz dñs tecum. Post hec oia iste sancte mulieres dixerunt illud quod ponit. Fulgetius in sermōe huius diei sic. Incarnationis diuine mysterium: nostrę reconciliationis egregium sacramētum ob hoc a nobis hodie celebrat et colit: vt et tantū festiuitas beneficii quod nobis indignis fuerit impensum ostendat: et quod tāte gratie deam amoneat. Proinde quum audimus dñm iesum xpm p nobis misericorditer humiliari: tantomagis agnoscamus ineffabiliter gloriosum. In eo namqz deus vnigenitus euidenter ostendit. in quo p nobis humiliatē vere carnis vereqz mortis nō coactus necessitate sed bonitate miseratus assumptus. Quid enī boni feceram? vt tantum nobis beneficiū prestaret? Que nostra bona merita fuerint: vt vnigenitus dei hō fieri dignaretur: vt indeciens angelorū panis semineis vberibus lactaretur: vt secularorū rex cōtumeliosis officeret? Attendamus ergo tāte benignitatis dignationē vt gratiarū pluuia

mus actionē. ac magis grās agamus quā mereremur penā papiamus grām. quia facti estis vt dñi iuste moris deberet p dñis: vna gratia donaret indignis. hec ille. **¶** Tunc moyses surgens in medio rotę sanare huius aggregationis dixit illud quod ponit beda in hominibus hodierna sic. Decretū quidem legis est paruulū post trigessimū tertium circūcisionis die ad replum dñi deferri: et dari hostiā p eo. Quā legis cōditionē ob hoc dñs magis suscipere dignatus est vt re sancta et iustas ac bonas esse pbarer vt nō solū nos ab eius seruitute ac timore per fidē grām liberaret: sed et ipsa dei genitrix sicut ab amixtione virili fieri a legali sit ure immunis. Non enī filius quē hōie deus est: nō mater quę spū scō oprate peperit victimis hostiarū quibus purgaretur indigebat. hūc nos a legis vinculo solueremur. Et sicut dñs xps ita et beatāgo semp maria legē et ipse subiecta. hec ille. Unde in testimoniū sue puritatis. ois ecclia scōz ipsam ad replum maxime veneratione associat. Et vt dicitur 2 bo. ij. pre. q. xxi. art. iij. in principio. Christus voluit sub lege fieri vt eos quibus lege erant redimeret. Et vt iustificatio legis in suis mēbris spūaliter impleret. de plebe aut nata duplex preceptum in lege traditur. Vnū quidem generale quum ad omēs scs vt cōpletis diebus purificationis marie offerret sacrificiū p filio siue p filia. vt habet. Leuit. xij. Et hoc quidem sacrificiū fiebat et ad expiationē peccati in quo ples erat cōcepta et nata: et etiam ad cōsecrationē quandaz ipsius: quia tunc pmo pñtabat in rēplō: et ideo aliqd offerrebat in holocaustū: et aliqd p peccatū. Aliud autē preceptū erat spale in lege de primogenitū tam in hominibus quā in iumentis. Sibi enī dominus deputauerat omne primogenitū in israel pro eo quod ad liberationem populi israel percusserat primogenita egypti ab homine vsqz ad pecus: primogenitus filiorū israel reueruatis. Et hoc mandatum ponitur. Exodi. xij. In quo etiam prefigurabat christus qui est primogenitus in multis fratribus. vt dicit. Roman. viij. Quia ergo christus ex muliere natus erat primogenitus et voluit fieri sub lege. Idcirco duo euangelista Lucas circa eum fuisse obseruatā ostendit. Primo quā id quod pñet ad primogenitos: cū dicit. tulerūt illū in hierlm vt offerret eum dño sicut scriptū est in lege. dñi: quia omne masculinum adaperiens vuluam sanctum dño vocabit. Secundo id quod pñet cōmuniter

Regina
Beda

31
Sicut loquitur
Iheronimus

ad om̃s cum dicit̃ vt darent hostias fm̃ q̃ dictum est in lege dñi. Par turturis aut duos pullos columbarū. Nam p hoc ip̃m voluit hostias legales p se offerri q̃ erat vera hostia vt figura veritati cōiungeretur et per veritatē figura approbaref. Contra illos qui deum legis negant a xpo fuisse in enāgelio p̃dicatum. Non enī putādū est vt origenes dicit q̃ filiū suū bonus deus sub lege nasci fecerit quā ip̃e nō dederit. Sed leuit. xij. precipit̃ vt qui agnū possent p filio aut p filia si mul et turturē siue columbā offerrent. Quē hō nō sufficerent ad offerendū agnū duos turtures aut duos pullos columbe offerret. Dñs ergo qui cum diues eēt ppter nos egenus factus est vt illius inopia diuites esset. vt d. ij. Corin. viij. Pro se pauperū hostiā voluit offerri et ip̃a natiuitate panis inuoluit et reclinat in p̃sep̃io. Nihilominus tamen h̃mōi aues figure congruit. Turtur ei quia est auis loquax. p̃dicationē et p̃fessio nē fidei significat quia hō est animal castū significat castitatē. q̃ hō est animal solitariū significat cōtemplationē. Columba hō q̃ animal mansuetū et simplex mansuetudinem et simplicitatē significat. Est autē aial gregale vñ significat vitā acriū. Et iō h̃mōi hostia significat p̃fectōez xpi et mēbrū eius. Vtrūq̃ aut aial p̃p̃t̃ p̃suetudinē gemēdi p̃fectes sanctorū luctus designat. Sed turtur que est solitaria significat orationū lachrymas. Columba hō que est gregalis significat publicas orones ecclesie. Vtrūq̃ autē animal duplicatū offert vt sanctitas sit non solū in anima sed etiam in corpore. hec Thomas. Et ecce homo erat in hierl̃m cui nomē simeon. et homo iste iustus et timoratus expectans consolationē israel et sp̃s sanctus erat i eo. Et vt dicit Augustinus in s̃mone hui⁹ diei multū seuer iste fuit ad audiendū serus sed ad videndū maturus nō expectauit vt videret xpm loquentē qm̃ vidit infantē. Et h̃ illi iam cōcessum erat decrepito quasi desiderāti et suspirāti et quotidie dicēti in oratiōibus suis. quādo veniet. quādo nascet̃: qm̃ videbo. Putas durabo: putas me hic inueniet. Putas isti oculi videbūt p̃ quez cordis oculi reuelabūt. dicebat ista in oronibus suis et p̃ desiderio suo accepit respōsum q̃ non gustatet mortem nisi videret xpm̃ domini sui. Viderit ille et agnouit. Vbi nouerat qd̃ agnouit: est reuelatus. qui foris est natus. vidi et

et agnouit. Agnouit Symeon infantem centem. Cum ergo cognouisset eum accepit eū in vlnas suas et dixit. Nunc dimittis suū tuū domine fm̃ verbum tuū in pace. Tunc Moyses ait omnibus iustis in templo sic. Nec manicheus audiat conferat agnoscat et confiteat̃ credensq̃ ad eccl̃ias catholicas veniat i qua bñficiū vere saluariōis inueniat hic p̃ g̃ram tandē p̃ gl̃iam. Amen.

In festo purificationis beate marie x̃p̃i. Sermo. xxi. de p̃cess. one in templū.

Oclerūt iesum in hic rufale. vt s̃isterent eum domino. Luce. ij. et in euangelio hodiernē solēnitatis. Beatus augustinus i s̃mone huius diei dicit sic. Modiem⁹ dies fratres charissimi magnū nobis prulit gaudium in quo xps̃ infans in templo est p̃sentatus. Dñs enī antiqui sancti fideles et iusti ab initio mūd̃isq̃ ad diēz natiuitatis xpi domini. saluatoris desiderabāt eū in carne videre p̃genitū: quia sciebant se aliter nō posse saluari neq̃ ad regnū celestis gaudia puenire: nisi ip̃e nasceret in hoīe qui semper in diuinitate coequalis et coeternus est cum patre. hec ille. Sup̃ quo moneo talē questio nem. **Q**uātrū sanctissimus p̃phetarū xps̃ iesus qui legalibus p̃ceptis nō tenebatur rōnabiliter iugo legis hodie subijciatur. Ad istam questionē respondent duo doctores noui testamētis. Primus est paulus ad galat̃. iij. dicens. Vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suū natum ex muliere factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Secundus est beatus augustinus in sermone huius diei dicens sic. Et vbi natus est xps̃ et fm̃ legis mandato octauo die in corpore est circūcisus. etiam fm̃ legē qua dragesimo post natiuitates die quem hodie colimus in templo est a parētibus p̃sentatus: hec ille. Amen. p̃ clariori notitia sciendū q̃ isto mane cum xpo et beata virgine vadunt ad templū duodecim genera personarū eos assortiantū quibus in itinere obuiat domina synagoga querēs a moysē doctore suo causam tam solennis processio nis et huius itineris. Cum moyses respondet dicens. Vadunt ad templū vt legem inuolent. et sic ostēdēt se cē de p̃plo dei. Nā ego habui legē a deo in qua precipit̃ sic. vt dicitur Zenitici duodecimo. ca. Mulier si suscepro semine pepererit masculum immunda erit

oblatio
et p̃fessio

aut

Simeon
dicit

septem diebus
stare. Et dicit
ipsa vero. xx
ne purificat
geret: nec ingre
tur dies puri
runt dies pu
agnū alicui
lumbē siue re
beruaculi rel
offeret illa
mundabit
inueniet m
agnū sum
los columbe
p̃ p̃cā. Vbi
dabit. hec ille
in h̃is verb
lier q̃ suscep
nere debet
ab ingressu
sicut mulier
sc̃tiariora
sacramētū
prime illē q̃
vñ Albern
actus mat
encharistia
nū dicit. S
p̃ia d̃y ab ill
quēz dieb⁹
puro q̃ sic fi
sic. Quā coitu
fiat tā plis
tū nō alia rō
nisi p̃p̃t̃ inu
eractionē. S
cōiugi p̃b̃ib
2. p̃p̃ia. Ser
cūcidat oct
imundicia
aduentū x
Nam
gñā p̃cepto
bant aliqd
qui figurab
iudicialia s
tramēntia
mortalia s
rimonialia
veritate cel
tata: q̃ xps̃
sice aduice

pp̃ia
et p̃fessio

In festo purificationis marie Bermo XXVI

septem diebus iuxta dies separationis mē-
strue. Et die octavo circundef infantulus.
ipsa vero. xxxij diebus manebit in sangui-
ne purificationis sue. Omne scdm non tan-
get: nec ingrediet sanctuariū donec implea-
tur dies purificationis eius. Et qz expleti fue-
runt dies purificationis eius p filio deferet
agnum auniculum in holocaustū et pullus cos-
lumbe siue turturem pro pctō ad ostium ta-
bernaculi testimonij: et trader sacerdoti qui
offeret illa coram dño et rogabit p ea: et sic
mundabit a x fluuio sanguinis sui. Quia si
non inuenerit manus eius: nec poruerit offerre
agnum sumet duos turtures vel duos pul-
los columbe: unum in holocaustū: et alterus
pro pctō. Quibz p ea sacerdos et sic mun-
dabit. hec ibi. ubi ponunt sex diuina pcepta
in hys uerbis. Primum pceptū est q mu-
lier q suscepto semine peperit masculū pma-
nere debet inmundatā: scz a cōsortio hoīm et
ab ingressu tēpli. ex quo dat documentus q
sicut mulier tali pctō inqñata elōgabatur a
scritorio: ita se d q libet isto tēpe elongare a
sacramēto dñici corporis et sanguinis: et ma-
xime ille q est inqñamento luxurie inqñat.
vñ Albertus. iij. iniarum. di. xij. qre uerum
actus matrimonialis impediatur a pceptione
eucharistie. rñdicit dñs sic. Et oculi liberti
nū dicit. Omnis homo ante sacra cōiōne a p-
pria d abstinere vxore res aut qtuor aut
qñqz dieb. de pscr. di. ij. ca. ois homo. et bñ
puro q sic fit faciendū. Et 2 ho. ij. pte dicit
sic. Quia coitus cōiugalīs si fit sine pctō: scz si
fiat cā plis generande vel cā reddendi debi-
tū nō alia rōne nō impedit sumptionē sacri-
nisi ppter inmundiciā corporale vel mētis dis-
tractionē. Sz q uoluptate dñante miscetur
cōiugi pbiel accedere. xxxij. q. iij. ca. vir cū
ppria. Scdm pceptū est q infantulus cir-
cudat octaua die quasi eius cōsumpta sit
inmundicia ex quo dat documentū q nūc post
aduentū xpi nō est licita circūcisio. Rō est.
Bñam in veteri testamēto fuerit qtuor
gñā pceptor. Quedā cerimonialia q figura-
bant aliqd venturū in xpo sicut imolatio a-
gni figurabat imolationē xpi in cruce. qdaz
iudicialia sicut illud oculi p oculo. qdam sa-
cramēntalia sicut circūcisio et sacrificia. qdam
moralia sicut pcepta decalogi. Pcepta ces-
rimonialia fuerit euacuata quia adueniēte
ueritate cessat figura. iudicialia fuerit rebili-
tata: qz xps ea mitigauit. vt piz de transgre-
ssōe adulteroz. Job. viij. Sacramēntalia fue-

runt dñata et mortifera facta: sicut circūcisio
q erat principiū sacramentale apud iude-
os. Gal. v. Si circūcidimini xps uobis ni-
hil pderit. Ad oia fuerunt pfirmata. Ma-
thei. v. Non ueni legem soluere sed adimple-
re. Tertium pceptū est q marer q nōdū
pfecte purgata erat remanere debebat in sa-
guine purificationis sue. xxxij. dieb. qñ pur-
ganda ab infectionib. suis. Nam cōpletis se-
ptem diebus munda qdē efficiebat a cōsor-
tio hoīm: s ad huc vsqz ad. xxxij. die q ad in-
gressu tēpli imunda erat. Ex quo dat docu-
mentus q nemo pōt ingredi tēplum dei cele-
ste nisi obseruando decalogus cū fide qtuor
euangelistarū. Quartū pceptū est q ma-
ter in istis. xl. diebus nō tangat aliqd mun-
dum nec ingrediat scritariū. Ex quo datur
documentū q post aduentū xpi mulieres si
uolunt intrare eccliam ad agendū grās deo
immediate post partū non sunt pbiēde nec
peccāt. Si in ueneratione uoluerint aliqd diu
abstinere nō ppter uenerationē legis antiq-
sed potius bre rōnis aut ecclie xpi deuotio
earū non est improbāda. vt dicit de purifica-
tiōe post partū. Sz nō approbo q post mor-
tē mulieris inducat in eccliam cā solēnitāte
put sit qñ uiuit. qñ tunc nulla deuotio appa-
ret in ea. Preterea uidet q oīno obligare
tur ad hoc pceptum legis. Quintum pre-
ceptum est q mulier sufficiens in facultati-
bus post quadraginta dies debebat venire
ad ostium tabernaculi testimonij et ibi offer-
re agnum in holocaustum. Ex quo dat do-
cumentum q de honestate et consilio vir nō
debet cognoscere vxorem post partum ante
purificationes. vt piz dist. v. ca. ad eius cō-
suetud. Et. xxxij. q. iij. ca. Si causa. Et. xxxij.
q. iij. ca. origo. et. q. vij. ca. non solum. Et glo.
super illo ca. ad eius dicit. Quia si tpe purifica-
tionis mulier peccat debet q uiro nō reddet
ei nisi timere eius fornicatio aut etiaz viri.
Sextū pceptū est q si mulier ppter paup-
tate nō poterat offerre agnū: tūc debet offer-
re duos turtures: aut duos pullos columbe
vñ in holocaustū et alterū pro pctō. Ex q da-
tur documentū q hanc mīfimonialis sit liciti-
tus tñ dieb. festiuis et pcessionū et ieiunior
nō hz exigere debet. vt bñ. xxxij. q. iij. xpi
ano. et ca. qñticiqz: qz qualitercūqz exigit
debitū peccat salte uenialiter. iō dñ. Orabit
q sacerdos p ea. Et sic synagoga ait ad
moysen. Cum in die natiuitatis istius pue-
ri tot miracula uisa fuerint q demōstrabant

74. dñs qñticiqz vñ. Vñ. dñs
qñticiqz. Syn. dñs. folio 442.

In festo purificationis marie Sermo XXVI

eius diuinitatē puta angeli cāntantes: pasto-
res in bethleem cūtes noua stella in celo ful-
gens: magi adorantes &c. & hūc fit dñs vni-
uersorū. vt dicit paulus Ad Heb. xi. Quare
ergo voluit subijci legi seruitutē. dicit em̄ ps.
Excelsus sup oēs gētes dñs &c. & Dan. iij.
Potestas eius p̄as sempiterna &c. Et tñ ho-
die tanq̄ seruus & peccator venit ad tēplū
qd̄ tñ non cōgnuit. Tūc moyses. Ostendat
inq̄ tibi q̄ maxime cōgnuit p̄pter dicta p̄-
phetarū. Malachias em̄ p̄p̄a p̄mus inter
eos q̄ associant xpm̄ ad tēplū. iij. c. dicit sic
Statim veniet ad tēplū sc̄m suū dñorū
quē vos q̄ritis & angelus testamēti quē vos
vultis. venit em̄ vt legem impleat. Si em̄ in
hoc legē solūiss̄ tu synagoga hūiliss̄ excusa-
tionē te eo dicendo: qm̄ doctrinā tuā non res-
tipio eo q̄ dissimilis es patribus: nec legi tra-
ditiones obseruas. Tunc synagoga ait. Gl̄i-
des mibi q̄ cedat ei ad iniuriā subijci hūc le-
gi: qm̄ iste est ille messias quē a diu expecta-
uistis in testamētis: vellē q̄ diceret cām apertio-
rem quare venit ad tēplū. Malachias r̄i-
dit. Ipse venit p̄pter q̄tuor cās. Prima est
vt purget p̄m̄ ade quo peccauit & deū appe-
tens inordinare sciam boni & mali: que scia
signat per aurū. ideo venit vt adducat sc̄ios
dei. Malach. iij. Ipse em̄ quasi ignis p̄flans
& colabit eos quasi aurū. Secūda est vt pur-
get p̄m̄ ade quo peccauit cōtra deū in elo-
quentia sermonis dicēs. Mulier quā dedi-
sti mibi sociam dedit mibi & comedi. ideo ve-
nit vt mundet argentū eloquentie ab inutili
sermone. Prouerb. xxi. Aufer rubiginē de
argēto & egrediet vas purissimū. Propter
ea dr̄. Malach. iij. Et sedebit conslās & emū-
dans argentum. Tercia est vt lauēt opera q̄
fecit adam peccādo & p̄ximū p̄ dissimulatio-
nem. Alidit & cognouit adam p̄m̄ trāsgres-
sionis eue & tamen finxit se non cognoscere
illud. ideo venit vt lauēt hoc peccatū. Ezech.
xvi. Lauit te aqua. p̄pterea dr̄. Malach. iij.
Ipse em̄ quasi herba fullonū. Quarta est vt
purificet opera q̄ fecit adam cōtra deū peccā-
do p̄ negligentia & remissionē. Iuxta illud.
Malach. iij. Et purgabit filios leui. Neemi-
as sacerdos sedus inter eos q̄ associant xpm̄
ad tēplū confirmans dictū Malachie di-
xit. Quia xps venit in tēplū tanq̄ ignis mū-
dans & purgās sacrificia. vñ. ij. Malach. i.
dic̄ sic. Nam & cum in per. ide dicerent pa-
tres nostri sacerdotes qui tunc dei cultores
erant acceptum ignem de altari occulte ab-

scōderant in valle vbi erat puteus altus &
sicus & in eo cōtūti sunt eum: ita vt oib⁹
ignotus esset locus. Cum praterissent autē
multi anni & placuit deo vt mitteret Neemi-
as a rege p̄sidis nepotes illoz sacerdotū q̄
abscōderant misit ad requirendū ignē & si-
cut narrauerūt nobis non inuenerūt ignē:
sed aquam crassam. Et iussit eos haurire &
offerre sibi & sacrificia q̄ imposita erāt iussit
sacerdos Neemias aqua ipsa aspsi & ligna
& q̄ erant supposita atq̄ hoc factū est: & tps
affuit quo sol refulsit qui p̄ius erat in nubib⁹
lo & accensus est ignis magnus: ita vt omēs
miraret̄. Orationē autē faciebāt oēs sacerdo-
tes dū cōfirmaret sacrificiū. Appellauit autē
Neemias hūc locū neptbar qd̄ interpretat
sacrificia seu purificatio. h̄ ibi. Sz iste ignis
figurabat p̄sonā xpi. Iuxta illud. ad Heb.
xij. Deus noster ignis cōsumens est. q̄ oīa
sacrificia legis rep̄ntabant sacrificiū xpi &c.
Charitas dñi valde bonorabilis & terribilis in-
ter eos q̄ associant xpm̄ ad tēplū cōfirmās
dictū supior ait. xps ideo subijci legi serui-
tutis vt ostendat q̄ non ex debito: sed ex chari-
tate venit saluare genus humanū. Iux̄ illud.
Iudic. xxi. In charitate p̄perua dilexi te: iō
attraxi te miserās. Et paulus ad I. Co. v. Qd̄
mendat autē deus suā charitatē in nobis: qm̄
cum adhuc peccatores essem⁹ xps p̄ nobis mor-
tuis ē. p̄pterea se offert hodie xps in tēplo
vt ostendat se cē verū sacrificiū deo p̄ferre cha-
ritate offerendū in cruce. p̄ salute gñis huma-
ni. Moyses autē volens certificare synago-
gam q̄ iste puer erat ille messias & p̄p̄a. de
q̄ p̄dixerat. Deut. x. iij. dicēs. Propt̄am sus-
citabit vobis deus de fratribus vestris. di-
cit illud qd̄ ponit Aug. in s̄mone p̄ntis solē
niratis. intellige q̄m desiderii hēbant an-
tiq̄ sancti videre xpm̄. Sciebant illū esse vē-
turū & oēs q̄ cupiebant dicebant. Q̄ si h̄ me
inueniat illa natiuitas. Q̄ si qd̄ credo in scri-
pturis sacris oculis meis videā. Atq̄ vt no-
ueris antiquos sanctos & iustos op̄asse vi-
dere xpm̄. Ipse dñs noster iesus xps ad di-
scipulos loquens ait. Multi iusti & p̄ph̄e
luerunt videre que vos videris: & audire q̄
auditis: & non viderunt nec audierunt. Sz
meon iste senex quem emin⁹ cernis non ex-
pectauit vt videret xpm̄ loquentē qm̄ vidit
infantem: & hoc illi concessum erat iam decre-
pito quasi desideranti & suspiranti: & dicenti
quod die in orationibus suis: quādo veniet
qm̄ nascet̄: qm̄ videbo: putas. Durabo: putas

Handwritten note:
Hic
in
p̄p̄a

Festus purificationis marie Sermo XXVI

hic me inueniet? putas isti oculi videbunt p
quem cordis oculi reuelabuntur? Dicebat
iste in orationibus suis: pro desiderio suo.
accepit responsum qd non gustaret mortem
nisi prius videret xpm dñm. Vnde etiam ma
ter eius infirmum: videt eum iste cognoscit
eum qd intras est ei reuelatus qui foris est na
tus. Cum ergo cognouisset accepit eum in vli
nas suas. i. in brachia sua. Amplexatus est
et dixit. Nunc dimittis seruum tuum dñe fm
verbum tuum in pace. hec ille. qd videbat xps
pacem oim. **¶** Tunc synagoga ait ad
moysen. Cum ista virgo non teneat ad hanc
legem nec rone prolis: nec rone parientis:
quare ergo venit in templum ad offerenduz
sacrificium ac si esset peccatrix? Nam qd nul
lo istorum modorum obligatur. prius: primo no ex
parte legis. **¶** Nec enim erit supponebat: scz fra
ctionem: deo dicit mulier que fractionem so
nat: sed in hac virgine non fuit fractio: immo
integritatis illibatio. **¶** Supponebat feminuz
comixtionem: ideo dicit que suscepit semine
sed in hac virgine non fuit seminis comixtio
immo spississimi operatio. **¶** Supponebat omni
modam naturae assimilationem: ideo dicit pe
perit masculus. sed hic non est talis assimi
lacio: Quis enim nec virgo genuerit istum
puerum sibi similem quo ad naturam huma
nam. non est tamen et similitudo quo ad natu
ram diuinam ergo et. **¶** Secundo non obliga
tur ex parte prolis: quia per illam legem da
batur intelligi qd sicut puer. xl. die ingredie
batur templum materiale: sic anima pueri
xl. die a conceptione ingrediebatur templus
suum corporale. sed ista causa non fuit in co
ceptione huius pueri. Nam corpus eius no
fuit formatum in quadraginta diebus: sed in
instanti fuit corpus eius formatum et aia in
fusa et diuinitas veritatis unita. **¶** Iuxta illud.
Grego. in moralibus. Angelo annunciente
et spū sancto adueniente mox intra verum
Verbum caro factum est et. **¶** Tertio non ob
ligatur rone parientis: qd fuerat a patre san
ctifica. a. po. Sanctificauit tabernaculū suū
altissimus. quia fuerat spū sancto repleta
Luce. i. cap. Spū sanctus superueniet in te:
ergo nullo modo obligatur. **¶** Agens pphe
ta et quartus inter eos qui associat xpm ad
templū dixit illud i. ca. Ego mouebo celū et
terrā mare et aridā: et mouebo ocs gentes et
veniet desideratus cunctis gentibus: et imple
bo domū istā gloria. Magna erit gloria do
mus istius non solum plūq. prime. et in loco

isto dabo pacē dicit dñs exercituz. hec ibi.
Venit enim vt legē terminet. Sicut enim adue
niente luce cessat tenebrarū adueniente sole
recedit ymbra. sic adueniente purificatione ve
ra cessat purificatio typica. Tunc autē venit
vera purificatio nostra. scz xpus qd acuit de
purificatio eo qd nos p fidē purificat. **¶** Iuxta
illud. Act. xv. qd ideo purificas corda eoz: Sicut
enī templū fuit qd rupit mysterio vltimū
prinēre ad hanc vrgine. **¶** Primo enī ista vrgo
postq. fuit ablata in hoc tēplo fuit educa
ta. **¶** Secūdo ista virgo in hoc tēplo quo ad
virginitatē vto emissio fuit cōsecrata. **¶** Ter
tio ista virgo in hoc tēplo fuit ioseph vrgini
desponsata. **¶** Quarto ista vrgo in hoc tēplo qd
ambo vrginitatē ppetuo pseruaret fuit p an
gelū pl. nissime certificata: ideo maior: ē glo
ria huius rēpli. **¶** Mo. pti. vrbā et qntus inter
eos qd associat xpm ad tēplū cōfirmat di
ctū Aggei pphe dicēs sic. **¶** Edificauit noe al
tare dño et tollens de cunctis pecoribz et volu
cribus mūdīs obtulit holocausta sup altare
Adorantibz est dñs odorē suauitatis. **¶** Gen.
viii. Illa enī gloria figurabat mundiciā istū
pueri. Puritas dñi venerabilis et sexta iter
eos qui associant xpm ad tēplū cōfirmās
dictum istoz dixit. **¶** Iste puer portat a quat
tuor psonis in tēplū. **¶** Primo a maria que
signat xpi penitentiā. vt d. Aldarb. iiii. **¶** Secū
do a ioseph qd signat xpi charitatē. **¶** Tertio a
symeone qd signat xpi parientiā. **¶** Quarto ab
anna qd signat xpi mundiciā et puritatē. **¶** Por
tat autē iste puer turturē qd signat vrginē cōtem
platiuā xpi. et portat columbanū que signat
viram acutā xpi. ideo subiicit se legi obla
tionis vt demonstraret puritatē sue cōuersa
tionis. **¶** Moyses autē volens certificare syna
gogam qd iste puer est verus messias in le
ge pmissus dicit. **¶** Iste est agnus verus de q
in figura mandauit mihi deus. vt patet. Exo
di. x. ca. Et symeon in spū hoc prouidēs
gratias egit dicens. **¶** Quia viderunt oculi
mei salutare tuum: quod parasti ante facies
omniū populorum. **¶** Nam iste puer puri
gat remittendo culpam cum sit iustus: id est
saluator. vt patet. Aldarb. ii. cap. **¶** Tunc syna
goga ait ad moysen. **¶** Quare puer iste voluit
subijci legi redēptionis. **¶** Nam fm legē tibi a
deo traditā quedā pmo genita redimebat
sicut pmo genitā. **¶** Tribus qd redimebat qm
q. filia. quedam deo dedicabatur sicut pri
mo genita leuitarum que non redimebatur:
sed quando erant adulescentes semper in

*Bra nro
in tpb*

v. p. p. p.

Imaginatio

In festo sancti matthei apli Sermo XXVII

templo dño sermibat. Eus g puer iste fuerit de
 tribu iuda. Apocal. v. Ecce vicit leo de tribu
 iuda debebat redimi: sed qz nō ē seru? s oim
 dñs quare voluit subijci huic legi redēptōis
 1 Thobias patriarcha septimus inter eos q
 associant xpm ad tēplū. xii. ca. dicit sic. Eō
 fitere dño in bonis tuis: t bñdic deū seculor
 vt reedificet in te tabernaculū suū: t reuocet
 ad te oēs captiuos t gaudeas in oia secula
 seculor. Luce splēdida fulgebis t oēs fines
 terre adorabunt te. Ubi assignat tres cās q
 re potius p̄mogenita debent offerri qz alia.
 p̄mo p̄p̄ recognitionē bñficior. iō dicit. Eō
 fitererē. Sicut em̄ deus est principii oim a
 quo oia habem. Esa. xvi. Oia opa nostra
 operat es in nobis dñe. Sic etiā ē finis ad
 quē oia referre debem. Ps. illud. i. Paral.
 vlti. Tū sunt oia t que de manu tua acce
 pimus reddimus tibi. scō. p̄pter occisiones
 2 egyptior. ideo dicit. vt reedificet tē. Sic em̄
 filij israel non sunt liberati a seruante egypti
 nisi qñ interfecta fuerūt eor. p̄mogenita: sic
 nec genus humanū poterat liberari a seru
 ante dyabolū nisi occidendo petā p oblatōez
 huius pueri. Esa. xlii. Ego sum q deleo iniq
 tates tuas p̄pter me. tertio p̄pter liberatōez
 3 indeor. ideo dicit. Luce splēdida tē. Deus
 non est em̄ destructor ois malis: sed etiā con
 suator t p̄fector ois boni. Ad Phil. ii. De
 est q operat in vobis velle t p̄ficere. Salo
 mon rex p̄firmas dictū Thobie. t. vii. inter
 eos q associant xpm in tēplū dixit illud. ii.
 Paral. v. Eūqz venissent cuncti senior isrl
 portauerūt leuite archam: t intulerunt eā in
 locū suū. i. ad oraculū tēpli in sancta scōrū.
 Per istam archā figurabat p̄sona xpi vt de
 dicit aplūs Ad Heb. ix. Veritas dñā vene
 rabilis t nona inter eos q associant xpm ad
 tēplū dicit sic. Ideo puer iste voluit subijci
 legi redēptionis vt verificaret dictū apli. ad
 Heb. ii. Debit per oia fratribus assimilari
 vt misericors fieret t fidelis p̄fiter ad deū
 vt repropiciaret delicta ppli. In eo em̄ in q
 ipse tēptatus est potens est auxiliari. Moyses
 aut volens certificare synagogā q iste
 est verus messias p̄missus in lege: vt myste
 riū benedictionis quo symeon benedixit eū
 dices. Ecce positus est hic in ruinā: sed super
 boz: t in resurrectionē multor sex humilior.
 tñ signū cui cōtradiceb. vt ps. Luce. ii. Et
 mysterium confessionis anime vidue satis te
 certificat. Et symeon in spū hoc p̄uidens
 ait. Lumen ad reuelationē gentiū: scz tu es

p̄pter sapientie claritatē. Tunc synagoga
 ait ad moysen. ista virgo non indiget purifi
 catione qz tota purissima est. Iuxta illud. Eā
 ticoz. iiii. Tota pulchra es amica mea t ma
 cula non est in te. quare ergo voluit purifi
 cari? Zacharias p̄p̄ba t decimus inter eos
 q associant xpm ad tēplū. xii. c. dicit sic. Effun
 dam super domū dauid t super habitatores
 hierlm spm̄ gratie t precus. Voluit ergo pu
 rificari vt occultaret dyabolo sacm̄ dñice
 incarnationis. Samuel p̄p̄bta t iudex po
 puli dei t vndecimus inter eos q associant
 xpm in tēplū dixit. Postq ergo ablact
 sum mater mea adduxit me in domū domi
 ni in sylo t adorauit ibi dñm t cōmendat
 uit me ibi dño cū oblatōe t sacrificio. vt dz
 p̄mi. Reg. i. Sic ista virgo dz facere p pue
 ro isto vt pbeat ceteris obediētie documen
 tum. Humilitas dñā venerabilis t. xii. inter
 eos qui associant xpm ad tēplū dixit sic.
 Ista ego p̄pterea venit ad purificationem
 nō quasi indigeat: sed vt oibus humilitatis
 exemplum ostendat. Quia s̄m Greg. bona
 rum mentū est etiā ibi culpa agnoscere vbi
 culpa non est. Ideo est tante humilitatis vt
 ad templū purificanda veniat. cū n̄ nullius
 peti cōsciam habeat. Et notat in legēdis hu
 ius diei. s. i. rō est tē. vsqz baptisma suscepit
 Moyses aut volēs certificare synagogā q
 iste est verus messias p̄missus in lege ait.
 Audi symeonē p̄stantē ipsū cōferre glo
 riā t dicentē. Et gloriā plebis tue israel. Ad
 quā nos perducit q in trinitate perfecta vis
 uit t regnat. Amen.

In festo scti matthei apli. Sermo. xxvij.

Cecidit fors sup ma
 theiā t annumeratus est cum. xi.
 aplis. Act. i. B̄tis Aug. super
 ps. xxi. expositōe scda. sm̄oe. iij.
 dicit sic. In manibus tuis sortes mee. Audi
 to nomie sortitū nō dēmus sortilegos q̄rere
 Fors em̄ nō aliqd mali est sed res est i dubi
 tatione humana dinam indicās voluntarē.
 Nam t sorte miserūt apli qñ iudas tradito
 dño perijt t sicut de illo scriptū est. Ubiqz in
 locū suū. Epit qñ qz in locū eius ordinare
 tur: electi sunt duo iudicio humano. Electus
 est de duobus vnus iudicio diuino. de duob
 cōsultus est de quēnā ipsoz esse velle t ce
 cidit fors sup matthei. Quid g est in manib
 tuis sortes mee? Sorte dicit quantū ego cri
 stino gram qua salui facti sumus: qz in fors

p̄mogenita
 debebat
 offerri.

tem nō est el
 di. Iste facit
 electio est nō
 ra nostra inu
 uos fac qz p
 Holitas g t
 fors veniet t
 quē nō est in
 sed ocula ul
 per quo mou
 b̄tis matthei
 buerit anim
 tuit oim reg
 ridet dñs
 Augustinus
 tis dicit sic.
 docent script
 nam dignā s
 stoli viderat
 transgressore
 thiam eligere
 ad deū p̄ce lo
 em̄ in veteri
 mallet fugere
 ob maris tem
 dephensum.
 credamus co
 in exemplū
 acrum. Sed
 te querebat
 p̄uenditē sa
 p̄nerat. q̄ta i
 sacerdotē for
 nitet in camē
 bircoz aut vie
 introiuit seme
 iudici. Et qz
 sed acimpre
 dato veteris
 te lumine eua
 euasceret vt
 sua dīctio
 p̄i oblatio
 veteri legi. J
 nūc aiquar
 modū sepre
 uiterij fore
 apostolor. pa
 rabit ordinā
 Thoma. iij.
 Sorte p̄p̄e d
 nō p̄siderato a
 a quidē quera

tem nō est electio sed volūtas dei. Nam vbi
dicitur. Iste facit iste nō facit: merita p̄siderant.
electio est nō fors: qm̄ autē deus nulla meri-
ta nostra inuenit forte volūtaris sue nos sal-
uos facit q̄a vult nō q̄ digni sumus. h̄ est fors.
Volūtas igitur dei in humano genere fors est.
fors veniens de dei occulta voluntate apud
quē nō est iniquitas. Non enim p̄sonas accipit
sed occulta illius iustitia fors est: h̄ ille. Su-
per quo moyses talē questionē. **¶** Curum
br̄is matthias cōueniēter ap̄loz collegio de-
buerit anumerari p̄ fortes quas ecclesia sta-
tuit oīno reprobari. **¶** Ad istam questionē
r̄spondent duo doctores ecclesie. **¶** Primus est
Augustinus in sermone hodiernē festiuita-
tis dicens sic. Deniq; vt apostolorum actus
docent scripta. postq; iudas suis scelerib; pe-
nam dignā suspēdendo se suscepit: ne apo-
stoli vnderarij in perfectione velut decalogi
transgressores remanerēt: barabam et ma-
thiam eligēs in medio statuerūt atq; fusa
ad dei p̄ce fortes sup̄ eos dederūt. Legim⁹
enim in veteri testamēto. Ionam p̄pheta cui
mallet fugere q̄ niniue subuersionē p̄dicare
ob maris tempestatē periculū fortis agitorē
dephensum. quod is p̄ dispensationē diuinā
credamus cōgisse: nō tū trahere debemus
in exemplū quod a n̄ris gētib; constat prae-
actum. Sed tū lege dñi sumim⁹ sacerdos for-
te querebat sicut et zacharia dictū est q̄ fm̄
consuetudinē sacerdotij forte exiit vt incensum
poneret. q̄a in re mystice monstrabat verus
sacerdos forte esse querendū donec ille ve-
nirēt in carnē qui vt ait ap̄ls nō p̄ sanguinē
hircorū aut vitulorū: sed p̄ ppriū sanguinem
int̄roinuit semel in sancta eterna redemptione
inuēta. Et q̄ saluator nō venit legē solui-
re: sed adimplere. ap̄li nō debuerūt facit a mā-
dato veteris legis discrepare: donec radien-
te lumine euangelice p̄dicationis paulatim
euanesceret umbra veritatē vt sicut magister
sua circūcisione ac legalibus hostijs p̄ se deo
p̄bi oblaris terminū imposuit circūcisioni ac
veteri legi. Itē discipuli hac vice finem ipo-
mūt antiquarij fortū inq̄sitionē: hic ē q̄ post
modū septem dyaconi nequa q̄ ad op⁹ mi-
nistrij forte venisse legunt: sed tū oratiōe
ap̄stolorū pariter manū impositione vene-
rabiliter ordināt: hec ille. **¶** Secundus est sanct⁹
Thomas. ij. q. xcv. art. viij. in r̄m. dicens sic
Sortes p̄pe dicuntur cū aliqd fieret cui⁹ eue-
tu p̄diceret aliquid occurrū innotescat. Et
si quidē querat iudiciū fortū qd cui sit exi-
-

bendum siue illud sit res possessa siue sit ho-
nor siue dignitas seu pena aut actio aliqua
vocat fors diuisoria. Stante inquirat quid
agere oporteat vocat fors cōsultoria. Si ho-
querat quid sit futurū vocat fors diuinatio-
ria. Actus autē hoīs qui requirunt ad fortes
nō subduntur dispositioni stellarū. nec etiaz
euentus ip̄orū. Unde si q̄s ea intētiōe fortis
bus vras quasi h̄mōi actus humani qui res
quirunt ad fortes fm̄ dispositionē stellarū
fortianē effectū vana et falsa est opinio: et p̄
p̄ns nō carens demonij ingestione. Ex quo
talis diuinatio erit sup̄sticiosa et illicita: hac
autē causa remota necesse est q̄ fortialium
actū expectet euentus. vel ex fortuna vel ex
aliqua sp̄iali causa dirigere. Et si quidē ex
fortuna qd solū pōt habere locū i diuisoria
forte nō videt habere forte: nisi vitium vani-
tatis: sicut si aliq̄ nō valēs aliqd cōcordiā
diuidere velint fortibus ad diuisionem vti
quasi fortune expōnentes q̄s quam partem
accipiat. Si ho ex sp̄iali causa expectet for-
tū iudiciū q̄nq; quidē expectat ex demo-
nibus sicut legitur Ezech. xxi. q̄ rex babilonis
stetit in viuiō in capite duarū viarū diuina-
tionē querēs cōsulcēs sagittas interrogauit
ydola et ea consuluit. Et tales fortes sunt
illicite: et fm̄ canones p̄hibent. **¶** Itē q̄s ex-
pectat a deo fm̄ illud p̄uerb. xvi. Sortes mit-
tunt in sinū: sed a dño remanent. Et talis
fors fm̄ se nō est malū vt dicit augustinus.
Et talibus fortibus vsi sunt ap̄li in electiōe
matthe: beatus thomas. tū p̄ declaratione pono
quartio: fortes. **¶**

¶ Prim⁹ flos est iste. Pere

nū spectaculū quod h̄s claritate in offa scabie-
lem p̄monstrauit ap̄loz orōne forte deo acce-
ptabile. p̄ p̄ b̄m̄ Dionysij n̄o. de ecclesiastica
hierarchia. c. v. dicentē sic. De diuina autem
forte que sup̄ matthias diuinit⁹ cecidit. Alij
quidē alia dixerūt: nō religiose sicut arbitror
mea aut et i p̄e intētiōe dicā. Vident enim
mibi eloq̄a sancta forte noiare thearchicū
quoddā donū demonstrans illi hierarchico
choro a diuina electiōe susceptum: hec ille.
Ergo ista fors fuit quidā radius lucis descē-
dens sup̄ matthias q̄ forte dicitur. **¶** Regum. x.
Cecidit fors sup̄ tribū dēiamin: q̄ sicut ille
fuit vltim⁹ p̄riarcharū: sic iste fuit vltim⁹ ap̄-
stolorū. Quō autē cecidit fors sup̄ eū sciendū
q̄ fors ponebat antiquus p̄p̄t septe causas:
Primo ad extollendū regale solū. Exēpl⁹

In festo sancti mathie

Sermo XXVII

de saule de quo dicitur i. Regū. iij. Certe videtur
quē forte elegit dñs. Secūdo ad exercendū sa
cerdotale ministeriū. Exemplū de zacharia
de quo dicitur Luce pmo. Sorte exiit vt incensū
poneret. Tercio ad diuidendū hereditatē su
niculū. Exemplū de filiis israel de quibus dicit
Josue. xv. Igitur fors filiorū iuda p cognatio
nes ista fuit etc. Quarto ad distribuendū io
cale spoliū. Exemplū de tunica xpi. ps. xxi. di
uiserūt sibi vestimenta mea et sup vestē meaz
miserūt sorte. Quinto ad augendū collegiū
Exemplū de male agētibz. puerb. i. Sorte
mitte nobiscū. marcupiū sit vnus oīm nrm.
Sexto ad discernendū diuinū iudiciū. Exē
plū de Jona. Jone. i. Et miserūt sortes et ce
cidit fors sup Jonā. Septimo ad discernen
dum diuinū sacrificiū. Gen. xvi. Sacerdos
duos hyrcos faciat stare corā dño in ostio
tabernaculi testimonij mītēs sup vtrūqz
sortē. vna dño et alterā capro emissario. cu
ius fors exierit a dño offeret illum p pctō.
Eodē modo sortes fuerūt misse sup mathi
am ppter easdē causas. Primo qz mathias
eligebat in regē sicut apli debent esse reges
sedētes sup thronos duodecim etc. Luc. xxij
Secūdo qz mathias eligebat in pōtificē sicut
apli fuerūt pōtifices. ps. Epātū eius. i. inde
accipiat alter. Tercio qz mathias eligebatur
in pōdicatorem sicut apli sorte diuiserūt sibi
mundū ad pōdicandū. Marci. xvi. Euntēs i
mundū vniuersum pōdicare euāgeliū omni
creature. Quarto qz mathias eligebat i apo
stolū. i. ad complendū duodenariū numeri
aploz. vt ps in epla hodierna. Quinto quia
mathias eligebat in testē sacroz xpi. Act. i.
Oportet ex his viris q nobiscū sunt pgrega
ti in omni tpe quo intrauit et exiuit int nos
dñs iesus incipēs a baptisate iohannis
vsqz ad diē qua assumptus est a nobis testē
resurrectōis eius fieri nobiscū vni ex istis.
Et statuerūt duos ioseph q cognouabatur
barfabas et mathias et dederunt sortes eis.
et cecidit fors sup mathiā et ānumeratus est
cū vndecim aplis. Sexto qz mathias elige
bat in martyre. Nam omēs apli sunt marty
rio coronati. Act. v. Ibant apostoli gaude
tes a cōspectu cōaliū qm digni habiti sunt p
noīe iesu cōtumeliā pati. Septimo qz ma
thias eligebat in ministrū xpi. vñ apostoli
orātes dixerūt Act. i. Tu dñe q corda hoīm
nostrō oīde quē elegeris ex his duobz vñ
accipe locū iherosolūm et apli de q pñari
cō est iuda et vt abiret in locū suū. b. i. Et

fic ps ad qd fors cecidit sup mathiā. E

Secundus flos est iste.

Alia fors nihil mali cōtineat tñ vntem ec
clesia anathematizat. Prima pars patet per
duos testes. Primus est Aug. in lib psal. vt
b. i. xxvi. q. ij. c. fors dices sic. Fors nō est ali
quid mali sed res in humana dubietate diui
nā indicās volūtate. Scōs est scōs thomas
ij. q. xcv. arti. viij. argu. ij. Et idē b. i. xxvi. q.
ij. q. quod aut fortes etc. dices sic. Ea que a
sanctis in scripturis obliuata legunt nō vi
dent esse illicita neq mala sed scī viri tam
in veteri q in nouo testamēto inueniuntur
fortibus vñ esse. Legit enī ioseph. viij. q. ioseph
ex pcepto dñi iudicio sortū punitur Achor
q d anathemate sum puerat. Saul etiā forte
dephēdit filiū suū ionathā mel comedisse vt
b. i. reg. xij. Jona etiā a facie dñi fugies
forte dephēsus est missus in mare. vt legit
Jone. i. Zacharias etiā forte exiit vt incensū
poneret i templū. vt legit Luce. i. Adathias
etiā forte est ab aplis in aplm electus vt le
git Act. i. Quod g tantoz exemplis pbatur
ps malū nō esse. b. i. c. Scōa ps ps p duos
testes. Primus est leo quart. vt b. i. xxvi. q.
v. c. fortes dices sic. Fortes qbz sūcti vōs
vñs discriminaq. i. discernitis puñcijs : q
pñes damnauerūt nihil aliud q diuinatio
nes et maleficia esse decernimus. qbz vo
lumus illos oīno dñari et vltra intra xpias
nos nolumus notari et ne exerceant anathe
matis interdicto phibemus. b. i. Scōs est
cōciliū aurelianē. vt b. i. xxvi. q. v. c. si quis.
dices sic. Si qz clericus monachus vel secu
laris diuinationē vel auguria crediderit ob
seruāda vel sortes qz mētunt esse sanctorz
qbuscūqz putauerint intinādās cū his qui
ei crediderūt ab ecclē cōione pellant. b. i. b.
Luius rarō assignat. xxvi. q. ij. q. b. i. ita rñ
def. etc. vbi dicit sic. Ante q euāgeliū claresce
ret pmittebant que tpe pfectionis discipule
sunt penitus eliminata. Copula nāqz sacer
dotalis vel p sanguineoz nec legali nec euā
gelica vel aplice antē phibet. Ecclēstica
rñ lege penitus interdicta. fieri fortibus nihil
mali inesse monstrat. phibet tñ fidelibz ne
sub hac specie diuinationis ad antiqz ydo
latric cultus rediret. b. i. b. Licet enī fors nō
sit malū. pōt tñ i ea quadrupl malū accide
re vt declarat sancto rbo. ij. q. xcv. arti. viij.
in rñ. Primo q dem si ab iis villa necessitate
eligat qd humano iudicio non comprehendit

Secundo etiam si quis in necessitate absque reuerentia fortibus utatur. unde super actus apostolorum dicitur beda. ut h. xxvi. q. ii. c. no exemplo. Si qui necessitate aliqua compulsi deum putant fortibus exemplo apostolorum esse consulendum, videant hoc ipsos apostolos non nisi collecto fructum ceteris et precibus ad deum fuisse egisse. Tercio si diuisa oracula ad terrena negotia conuertant. unde Augustinus dicit ad iohannes ianuarij ut h. xxvi. q. ii. c. bis. et sic. Illis qui de paginis euangelicis fortiter legunt et sic operandum est ut id potius faciant quam ad demonia consulenda percurrant. Et ista mihi displicet consuetudo ad negotia secularia et ad vite huius vanitatem diuina oracula velle conuertere. Quarto si in electionibus ecclesiasticis que ex spiritus sancti inspiratione fieri debent aliqui fortibus vrantur unde sicut beda dicit super actus apostolorum. Ad thomas autem penthecoste ordinatus forte qui. scilicet quia nodum erat pleniundo spiritus sancti in ecclesia effusa. Septem autem dyaconi postea non forte sed electione discipulorum sunt ordinati. Secus autem est in rebus dignitatibus que ad terrena disponenda ordinantur in quarum electione plerique homines fortibus vrantur sicut in rebus verum diuisione. Sexto necessitas inuincit licet est cum debita reuerentia fortibus diuini iudicii implorare. unde Augustinus dicit in epistola ad honoratum. Si iter dei ministros sit discipulatio qui eorum persecutionis tempore maneant ne fuga oium et qui eorum fugiant ne morte oium deserat ecclesia. Si hoc discipulatio aliter non potuerit terminari quoniam mihi videtur qui maneant et qui fugiant forte legedi sunt. Et in primo de doctrina christiana dicit sic. Si tibi abundaret aliquid quod oporteat dari ei qui non haberet nec duobus dari potuisset. Si tibi occurreret duo quorum neuter alium vel indigentia vel erga te aliquid necessitate superaret nihil iustius faceres quam ut forte legeres cui dandum esset quoniam dari vtrique non posset. hoc thomas ubi super et sic per quomodo uti fortibus est prohibetur et quomodo non etc.

¶ Tertio flosciste. Tu

Premiu fastigiu quod huius dignitatem improbabile firmos beatus matthea habuisse fortiter associabile. per se cum theodoro. ii. q. c. lxxv. articuli. i. r. di. cetera sic. Circa assumptionem alicuius ad episcopatum aliquid est considerandum ex parte eius qui assumit et aliquid ex parte eius qui assumitur. Ex parte eius qui assumit vel eligendo vel puidendo requirit quod fidelis diuina misteria dispense. qui dicit

dispensari debet ad utilitatem ecclesie. Item illud. l. corinthios. xiii. Ad edificationem ecclesie quare ut abundet. Non autem misteria diuina hominibus committuntur propter eorum remunerationem quam expectare debet in futuro. et ideo quod dicit aliqui eligere in episcopum vel de eo puidere non tenet assumere meliorem simpliciter quod est secundum charitatem si meliorem quod ad regimen ecclesie. si qui possit ecclesiam instruere et defendere et pacifice gubernare. unde h. c. d. m. l. diero. dicit quod dicit non quoniam eos in ecclesia colamus erigere quos plus consecrat ecclesie potest. si quis vel ipse amat vel quorum sunt obsequia celebrari vel debent vel per quibus maior gloria rogauerit ut deteriora taceat qui ut clerici fieret minister impetrarint. Ille autem puerit ad acceptionem personarum qui in talibus est que patitur. unde super illud. Jacobi. ii. Fratres mei nolite in personarum acceptione etc. dicit glossa. Augustinus. Si hac distantia sedendi et standi ad honores ecclesiasticos reseramus non est purum leue esse peccatum in personarum acceptione bene fide dei glorie. Quia enim ferat diuinitate eligi ad sedem honoris ecclesie propter pauperum instructionem et sanctorum. Ex parte autem eius qui assumit non redit quod reputet se alius meliorem. bene enim est superbi et presumptuosus: si sufficit quod nihil in se inueniat per quod illicitum ei reddat assumere plarioris officii. unde h. petrus interrogat. Etenim dominum plus diligeret in sua responsione non se preiudicet ceteris si rudit simpliciter quod christum amaret. h. theodoro. Sic in proposito h. ioseph dicit vocabatur barthabas forer melior et sanctorum quod mattheas: quia ille propter suam scitatem cognouit. et iustus. tamen nihil prohibet matthea fuisse magis ydoneum ad officium apostoli quam tamen non excellere in gratia scriptura. Unde apostoli viderentur a deo esse electi eorum erigebatur meritis. ideo non sanctorum si humilior et atque minor eligat. unde Augustinus in sermone de hac festiuitate dicit sic. Ad thomas namque dei prius interpretatus. Cum audiret puum non corporis spiritum si mortui attenderet. si humilitatem dei. puum intelligit humiliter et quod. unde dominus in euangelio. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. et alibi. Sinite puulos venire ad me. Talium est regnum celorum per hoc quod voluntatem dei per puum habitu intelliges atque actu intellectumque perficies meritis duodecim ubi superbi apostolatus mutilati abiectione sue punita complerit adiectione ut per ipsos tunc perficeret in re quod olim perixerat dauid in spe. Etiam inquit hitarum est. si iude traditoris. Debet autem tamen sit qui haret ea et episcopum est accipiat aliter. Quod iste scitis suscipies obediendo honorifice decorauit euangelizatio: h. ille. ideo dicit epistolam transmutat. et cum vnde apostolus dicit. pueri et seruient et seruient. quod floruit oibus.

virtutibus quibus ceteri apostoli floruerunt. Primo Petrus floruit virtute veritatis et sapientie cui dicitur matth. xvi. Beatus es symon bariona: quia caro et sanguis non revelavit tibi. sed pater meus qui est in celis. Et Ambrosius: ut habetur xliij. q. i. non turbas: dixit sic. Denique et si alijs impere vel laxent rethra sua. soli tamen petro dicitur: duci alius. hoc est in profundum disputationum. Quid enim tam altum quam altitudinem divitiarum sapientie et scire dei videre: scire dei filium et perfectionem divine generationis assumere. Quia huius mens nequeat humana plene rationis investigatione comprehendere: fidei tamen plenitudo completif. hec ibi. Beatus mathias floruit hac virtute quod dicitur in legenda matthias de tribu iuda et civitate bethleem illustratus sapientia oriundus fuit qui fidei traditus omnem in brevi legis et prophetarum scientiam apprehendit. Igitur mathias erat in lege doctissimus et sapientissimus in solvendis questionibus sacre scripture acutissimus: in consilio prudens. in invocacione expeditus: hec ibi. De quo augustinus in sermone hodierno dicit sic. Ipse olim inter coepulos constitutus audire a domino meruit. beati qui vident quod vos videritis: hec ille. Et ecci. xliij. dicitur. Eandem eius. i. sapientiam admirabitur oculus. Secundo andreas floruit virtute puritatis et innocentie: quod fuit per simile testimonium ut accusatus fuit christus. de christo autem dicitur iohannes primo. Ecce agnus dei. Et de andrea dicitur. Innocens eius sanguis sine causa damnatur. Beatus mathias floruit hac virtute. quod dicitur in legenda. Lascivus quoque abhorrere pueriles annos mox maturitate vincebat. Fuit enim homo mente et corpore quod paucis apostolis concessum est etc. Tertio iacobus maior floruit virtute fortitudinis et constantie: quod audita passione christi postulavit regnum eius propterea se offerens ad moriendum pro christo. matth. xx. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Dicit ei. Possumus. Beatus mathias floruit hac virtute: de quo dicitur in legenda. Informabatur quoque animus eius ad virtutem vel esset ad intelligentiam habilis: ad maiorem facilius in prospectu non elatus: in adversis constantis et in reperiendis ideo assumptus est in testem factorum christi: ut per. Quarto iohannes floruit virtute charitatis intense: quod erat recubens in sinu eius discipulus ille quem diligebat iesus. ioh. xliij. Beatus mathias floruit hac virtute: quia dicitur in legenda. Ille cum per iudeam predicaret. cecos illuminabat: leprosos mundabat: demones expellebat: claudis gressum: surdis audire.

mortuis vitam restituebat. Que omnia sunt signa charitatis. quod procedit ex abundantia gratie spiritus sancti. Quinto thomas floruit virtute constantie qui dicitur ioh. xi. Eamus et nos et moriamur cum illo. Nec obstat dubium resurrectionis quod dicitur Gregorius in homel. Plus per fuit nobis infidelitas thome ad fidem quam fides credentium discipulorum profuit. Beatus mathias hac virtute floruit. ut dicitur in legenda. Sargebat ut quod sensu preceperat opere compleret et oris doctrinam manus operatione monstraret. Sexto iacobus minor floruit virtute patientie. unde propter mansuetudinem et patientiam dicitur esse frater domini iesu quod dicitur gal. primo. Alii autem apostolorum videri neminem nisi iacobum fratrem domini. Beatus mathias floruit hac virtute. quia dicitur in legenda. Ille cum coram pontifice accusaretur in multis. Respondit obiectis quod criminis dicitis non oportet multa dicere quoniam christiani esse non est criminis sed glorie. Cui pontifex si tibi dant inducitur vis penetrare. Et ille absque ut a veritate quam semel inveni per apostasiam discediat. Septimo philippus floruit virtute spei firme: quia sperabat divinam visionem sibi sufficere ad beatitudinem cum diceret ioh. xliij. Domine ostende nobis patrem et sufficere nobis. Beatus mathias floruit hac virtute: quare dicitur in legenda cum mathias in macedoniam advenisset et fide christi predicaret quandam portioem torculari que visu cum totos perbar sibi dedere quam in nomine christi bibere nulla lesione incurreret. Et cum homines illius caritatis cum illa portione plusquam ducentos quinquaginta exercebant ille singulis manus imponens omnes illuminavit sperans quod fides christi illuminaret oculos mentis et corporis. Octavo bartholomeus floruit virtute pacis et concordie: quod interpretatur filius suspendens aquas pacificas aut vocat filius dei. ad bar. v. Nam multoties ab hominibus querebatur et non inveniebatur nisi cum vellet: et tamen inter eos esset sicut iesus transiens per mediu iudeorum ibat: nec tamen cognoscebatur ab eis: et sicut transiens cum illis duobus discipulis euntibus in emaus non cognoscebatur. quod oculi eorum tenebant ne eum cognoscerent: ut dicitur Luce ultimo. Beatus mathias floruit hac virtute quia dicitur in legenda. Diabolus in similitudine infantis cantu apparet suaserit eum occideret qui eorum cultum evacuaret. Et cum ipse in medio eorum consisteret tribus tamen diebus cum querebatur minime invenirentur. tertia autem die se eis manifestans dixit. Ego sum quem manibus post tergum ligatis. et

fune collo in carcere re-
res deinde
non poterat.
venies de re
dulciter pso
ribus dñi p
matheus flo
cum esset rel
suo unico
secutus est p
as floruit ha
liquit ptem
duos et nob
de septuag
Decimo s
quia sic inter
quia mortu
apli mortu
tus mathias
gendis cum v
pos signis et
invidens ip
quo falsi test
ipm lapide
monu corru
lapidare se
extensis in
Cende cin
quia terribil
epistola pñ
Beatus math
in legenda. E
ret et qdam
nuntio vobia
moros se tem
glucit. i. Res
convers.
Quar
tum mathia
sanctificati
restes. Prim
ta. ut habet
sic. Nostis q
oportet esse
pbo solo. sed
icatos et totu
ostendere res
bonam habet
minis ut bab
Qualis erit

hunc collo imposito crudeliter affixerunt: et sic in carcere recluserunt ubi demones apparentes dentibus in eum fremebant: sed appropinquare non poterant. Dies autem cum lumine multo ad eum veniens de terra leuauit et vincula soluens et dulciter pforans ostium aperuit: qui egressus subum domini predicabat valde potenter. Nono matheus floruit virtute paupertatis summe quia cum esset rebus et curis temporalibus multiplicatus vnico verbo a Christo vocatus: omnia reliquit et secutus est Christum. Vnde dicitur in libro matthei. Vnde mattheus floruit hac virtute quia vnde in legem. Reliquit patrem et matrem et domum propriam cum esset diues et nobilis et secutus est Christum et suum. De septuaginta duobus discipulis Iesu Christi. Decimo symon floruit virtute obedientie: quia sic interpretatur. Nam sicut Christus ex obedientia mortuus est pro nobis: et ad Philippum. Ipsi factus est obediens usque ad mortem et sic apostoli mortui sunt ex obedientia Iesu Christi. Beatus matheus floruit hac virtute quia vnde in legem cum subum dei in iudea predicaret multos signis et prodigijs conuertebat. Unde iudei inuidentes ipsum in concilio sternerunt. Duo ergo falsi testes qui ipsum accusauerunt primo in ipsum lapides miserunt quos lapides in testimonium contra illos perijt secum sepeliri: quia eius lapidare fecerunt more romanorum percutit et expensis in celum manibus spiritui deo reddidit. Undecimo thaddeus floruit virtute iustitie quia terribile iustitia diuine vltionis in sua epistola predicauit. Contra incredulos vnde per. Beatus matheus floruit hac virtute quia vnde in legem. Cum semel in macedonia predicaret et quidam obstinati persistenter dixit eis de nuntio vobis quia in infernum mori se terra aperuit et cunctos illos de gloriavit. Reliqui autem ad dominum sunt conuersi.

Quartus flos est iste. Beatus

matheus recte imitatur si virtutem suam sanctificatione nascamur. Paret per duos testes. Primus est greg. ex historia triptota. vnde habet distin. lxxij. c. valentinianus dices sic. Nostis aperte diuinitus eruditi eloquijs qualem oporteat esse pontificem et quia non decet eum verbo solo sed et conuersatione gubernare subiectos et totius semetipsum imitatore virtutis ostendere et semper doctrinae conuersationem bonam habere: hec ibi. Secundus est Hieronymus vnde habet. viij. q. i. c. qualis dices sic. Qualis erit edificatio discipuli si intelligat

magistro se esse maiorem: hec ibi. Et beatus matheus in seipso prebet nobis exemplum virtutum quibus sancte viuamus et maxime demonstrat nobis vnde decem illas virtutes quibus debemus ipsum imitari si cum eo in celesti patria volumus conregnare: et imitemur ipsum. Primo per virtutem sapientie ut superiora de quibus est cetera plerumque non infima sunt quod dicitur. I. Corinthus. ij. Sapientiam loquimur inter perfectos. vnde Beatus super cantica sermone. xxxvij. dicit sic. Scias quo ordine quo studio: quo finem in quodque nosse oporteat. quo ordine ut illud per quod maturius ad salutem mouet: quo studio ut illud ardentius quod vehementius ad mores. Quo fine ut non ad inanem gloriam et ostentationem: sed quod est efficacius ad tuam et aliorum salutem. hec ille. Ista est vera sapientia per quam in deum ascendimus. Secundo per virtutem innocentie et quam excidimus ab innocentia baptismali sicut primi parentes a iustitia originali ideo datus est nobis sacramentum penitentiae quod est secunda tabula post naufragium. vnde Hieronymus dicit. Tertio per virtutem fidei: quia sine fide impossibile est placere deo. et omnes sancti testimonio fidei probati inuenti sunt ad Iob. xi. Quarto per virtutem charitatis quia diligere proximum manet in deo. i. Iob. ij. Nam plenitudo legis est dilectio. Quinto per virtutem obedientie quia melior est obedientia quam victimae. i. Reg. xv. qui est sacrificium propriae voluntatis. Sexto per virtutem pacis quia in pacis vestra possidebitis animas vestras. vnde dicitur. Luce. xxi. Septimo per virtutem spei non rei transitorie: sed ad propositum nobis certamen per. Nolite sperare in iniquitate. Octavo per virtutem patientie et concordie quia in pace vocauit nos deus. I. Corinthus. ij. Nono per virtutem paupertatis quia nisi quis reliquerit domum aut patrem. et sim. quod habetur matthei. xv. Decimo per virtutem constantie quia non coronabitur nisi qui legitime certauerit. vnde dicitur. i. thimotei. ij. Undecimo per virtutem iustitie mortificando et castigando corpus nostrum. E. Colo. ij. Adornate membra vestra. Iste vnde decem virtutes fuerunt figurate per vnde decem benedictiones que dante fuerunt vnde decem patriarchis. Gen. xlix. quia dante fuerunt benedictus: sicut coluber et significat benedictionem iude scariothis. Et sicut illi vnde decem fuerunt recepti in sinu abrahe sic nos recipiamur a Christo in eterna secula Amen.

Antica in septuagesima. Sermo floridus. qui est in ordine. xxvij.

Quid hic statis tota die
ociosi. ite et vos in vinea mea mat.
xx. et euangelio hodierno. Moyses
propheta gen. ij. dixit sic. Formauit de hominem
de limbo terre. Super quo moueo tale quoniam
Aliter homo accidiosus non se exercet
in virtutis operatione sit dignus diuina repre-
hensione. Ratio quoniam est ista: quia homo est de
limbo terre formatus: limbus est ponderosus
eo quod ex aqua et terra quorum virtutibus est ponde-
rosus effectus est. Ad ista quoniam respondent
duo doctores ecclesie. Primus est Bernardus lib.
meditationum dicens sic. Mille millia mini-
strant ei: et decies centena millia assistunt ei:
et tu ociosus sedere presumis. quod negligenter
quod pigritie: quod vecordie est vt credis
spiritus et frequentissima affectione habet infeli-
cia agmina laculari atas non prouideatis. Ne
vobis milites christi a duritia cordis vestra. Ne
vobis mercenarii a perditione gentium et eternum non
vultis lucrari regnum: habet ille. Secus est gregorius in
moralibus dicens sic. Misere christiani ociosi
mercatores celestis regni: erit vobis mors
sine morte: finis sine fine: defectus sine defe-
ctu: quia mors vincit et non capit et defec-
tu deficitur nescit: mors punit et non extinguit
demon cruciat: sed nullatenus pauore fugat.
flamma comburit non quod consumit. habet ille. Et pro
maiori declaracione pono quatuor flores. B

Daniel. 7.

Primus flos est iste. Be-
us pater hominem in mundo posuit quem tanquam
militem in campo ad pugnandum exerceri voluit:
ita per mysterio figure et testimonio nature.
Primo figura que ponit apostolus. vi. ubi dicit quod iohannes
audire vocem dicentem sibi veni et vide et
vidit et ecce equus albus et qui sedebat super eum
habebat arcum et data est ei corona et exiit vin-
cens vt vinceret. Et exiit alius equus rufus
et qui sedebat super eum datus est ei gladius: ma-
gnus vtsumeret pacem de terra et vt inuiceret se
interficiat. Et ecce equus niger et qui sedebat
super eum habebat statera in manu. Et ecce equus
pallidus et qui sedebat super illum nomen illi mors
et infernus sequebatur eum. et data est illi potestas
super quatuor partes terre et interficere gladio
et fame et bestias terre. Specialiter per istos
quatuor equos intelliguntur quatuor principales
milites. Per primum militem intelligitur christianus
dei miles cuius equus. i. corpus est albus. quia
in baptismo christi sanguine a peccatis omnibus est
laudatus. Iste miles habet arcum. i. christum. que sicut

arcus constat ex duplici substantia. scilicet ligno et
lino. sic christus ex duplici natura. scilicet diuina velut
fortis et magna. Ecce lignum. et humana tanquam
debile. Ecce lino. Sic autem lino inclinatur lignum
ita natura humana diuina. Et sicut in arcu
lignum inclinat et abbreviat: sic chorda extendit et
elongat. Ita in christo natura diuina ex com-
munionem ad humanam inclinatur et humilatur: et
humana extenditur et sublimatur et honoratur.
Iste arcus debet tendi: et christiano debet tene-
ri duabus manibus. Vna spiritus. scilicet voluntate tan-
quam manu sinistra debet tenei lignum deitatis: eam
super omnia diligendo et intellectu tanquam manu
dextra debet tenei lino humanitatis eius in car-
natione: vitam passionemque contemplando. Per
sagittas intelliguntur eius verba et exempla que
debemus iacere. i. facere et sic nos defende-
mus. Corona est gloria nobis promissa.
Per secundum militem rufum intelligitur dy-
abolus qui perfidetur in gradu honoris sublimi
fortis et delectabili et magno sicut in equo ruffo
in quo complacet noster animus sicut in equo
lucido corpore in re rubra. Ille militem est datus
gladius magnus. i. preter magna tentandi et
nocendi et principali ad pacem et concordiam
inter homines tam inter se quam inter ipsos et deum
diuidenda. Job. xli. Non est preter in terra que ei
valeat comparari. Per tertium militem nigrum in-
telligitur corpus nostrum quod residet in actu
illicito luxurie sicut in equo nigro. Ille por-
tat statera in manu: que vellet carnes et spiritum
equari et currere de pari cum terra caro debeat
subici spiritui: et studere adquare est vincere.
Per quartum militem pallidum intelligitur mors et
infernus qui equat. i. complacet in mundo fal-
lente et desit in eo sicut in equo pallido quoniam
mundus est pallidus. i. tribulacionibus et mor-
tibus periculis positus. qui autem moritur pallidus est.
per. Ecce equus fallax ad salutem scilicet eternam
qui in abundantia meritis sue non saluabitur. Iste
sequitur infernus. i. inferorum census: quod damnari
sequuntur homines mundanos et ipsi sequuntur in-
fernum. Ille equus. i. morti data est potestas: et
terficere fame et gladio et peste et alijs varijs
modis omnes homines et bestias que sunt in qua-
tuor partibus vniuersi. Ecce tres milites co-
tra vnum in campo. scilicet dyabolus simul et mors
corpus et mundus contra hominem et maxime co-
tra christianum fortissime ipsum inuadentes in cam-
po huius mundi. Instructus est homines stare ocio-
sum et dormire. Nam ociositas et voluptas ar-
ma sunt hostis antiqui ad miseram animam ca-
piendam. vt patet ex de renouacionibus. canis

tum pedem
ture. Et tem-
alios rone
rone cautele
rah lumine.
ense. Et si pe-
descendit in
virlit. Et vi-
spualr omi-
paratoris ad
Dedit eis pr-
dant in noie
ronis. Et sub-
sup nos lum-
scuto bone v-
lectus quo d-
ops nos pug-
felli. Qualiter
declarat deo.
hois sume r-
et descriptis in
aduersus eos
nones. i. tur-
rem. i. terre v-
Et pones at-
portalia diru-
mundus. et f-
mirus debi-
Sic mundus
et ex his ele-
et auaricia. i.
diti. ubi pon-
Secundo ex au-
Dionysius
marin libidini
perbia illo-
et par latere
Per bierim
tere isto intel-
ami exis in m-
ne visionis.
anima xpian-
Et idem mi-
rone ex altis-
muras excellen-
iude. Sic au-
cellis omnia co-
bec ciuitas et
nitiones eius
relectus et vo-
alta quod ea
et remora. vt
nullo modo

cum p'dem. §. verū. Scdo pz testimonio na-
ture. Exemplis naturalr milites precellunt
altos rōne parēte qz sunt de nobili genere
rōne cautele qz sunt ingeniosi et viget natu-
rali lumine. rōne tutele qz armant scuto et
ense. Et si ponant in obsidione fortissime se
defendūt si nō sūt accidio sūt magis volūt mori
viriliter qz vivere cedendo inimicis turpiter
Spūalr omis nos xpiani sumus filij dei im-
peratoris. ideo nobiles genere. Job. pmo. c.
Dedit eis prātem filios dei fieri his qui cre-
dunt in noīe et. Sum? etiā illuminari lumie
rōnis. iō subriles ingenio. ps. Signatum est
sup nos lumē vultus tui dñe. Sum? armari
scuto bone volūtatis dei et gladio nři intel-
lectus quo deū scimus et intelligimus: vnde
opz nos pugnare qz sumus ab inimicis ob-
sciti. Qualiter aut sumus in obsidione positi
declarat des. Ezech. iij. vbi dī sic. Et tu fili
hoīs sume tibi laterē et pones eum coram te
et describes in eo civitatē hierlm et ordinab
aduersus eam obsidionē et edificabis muni-
tiones. i. turres altas: et comparabis agge-
rem. i. terre multitudine ad fossata replenda
Et pones arietes in giro. i. signa ferrata ad
portalia diruēda. Spūalr p laterē intelligit
mūdus: qz sicut later est terreus aque? igne
mixtus debilis et cito in puluere redigendus
Sic mūdus est terreus aqueus igneus tan-
qz ex his elementis composuit. vel est terre?
ex auaritia. Hier. xij. Terra terra audibū
dñi. vbi ponit bis terra. Primo ex natura.
Scdo ex auaritia. Est aqueus ex luxuria.
Hieronymus. vter mero estuās facile spu-
mat in libidine. est igne? ex supbia. ps. Su-
perbia illoz qui te oderūt ascendit semper.
qz per laterē intelligit mūdus fragilis et mollis
Per hierlm civitatē sanctā descriptam in la-
tere isto intelligit anima nostra et manē xpī
anī exīs in mūdō et comparat ei. Primo rō-
ne visionis. Nam hierlm interpret visio et
anima xpiani videt deū fide. i. Eoz. iij. xij.
Videntis nūc p speculū in enigmate. Scdo
rōne exaltationis. Nam sicut hierlm erat ci-
uitas excellētiō et altior ceteris ciuitatibus
iude. Sic anima nostra pserit xpiani ex-
cellit omia corporalia et naturalia et gratuita
hec ciuitas est munita murata et vallata mu-
nitiones eius sunt due altissime vires. scz in-
tellectus et volūtās. intellectus est turris ita
alta qz ea vident et premplant oīa grūcū
qz remota. voluntas est turris ita fortis qz
nullo modo potest dirui cogendo nisi volen-

do. Mūrus eius est corpus nostrum. Iste
mūrus est fr. glis et d. bilis: quia terreus et
aqueus cum corpus nostrū sit de limo terre
formatū. Porte huius ciuitatis sunt quinqz
sensus corporis qbus inuicem quicquid in
ciuitate vel in turribus pōit. Vallū est cor
nostrum quod est pfundū et malū. Hierem.
xv. Prāvū est cor nostrum et inescrutabile.
Est em adeo pfundū qz nihil potest ipm re-
plere nisi solus deus. Contra istam ciuitatez
sunt pōite circūquaqz obsidiones. i. multipli-
ces demonioz temptationes que iō dicunt
obsidiones: quia temptationibus demones
pcuriūt per prauarū cogitatonū inmissionē
deiciūt: p delectationē interficiūt: p opora-
tionem capiunt: p assuefactionem rapiunt i
eternam gehēne possessionē: per aggerem et
terre congeries intelligit multitudo terrena-
rum diuitiarum. Demones em replent mu-
ros et fossata anime nostre ista terra. Fossa-
ta em sūt corda nra que demones conant re-
plere affectione terrenoz. Arietes em qui
sunt signa ferrata qbus fortissime pcuriūt
porte muri sicut arietes mutuo se percutiunt
cornibus suis. sunt delectabilia: vīsa audita
odorata gustata tacta que sunt lignea: quia
vīsa et modicum durant: sunt ferrata qz ad
impugnandū et allicendū ppter delectationes
valde fortia. Istis lignis ferratis conantur
demones murum corporis nostri deiicere et
turres anime nostre capere. Per castra in-
telligunt seprē demones pncipales et impe-
ratores cū suis militibus mouētes castra s
aiam q edificat munitiones siue turres que
sunt seprē pta mortalia in circuitu ciuitatis
aie edificate a qbus mittunt sagitte contra
ciuitatē aie nre. Prima turris est supbia qz
turris altissima iminēs sup ciuitatē. In ista
turri dñas lucifer impator: vt dī Esa. xliij. cū
suis exercitibus et nabuchodonosor rex cūz
suis militibz. vt pz Dani. ij. Scdo ē lacratia
Tertia est hypocrisis. Quarta est vana glia
Quinta e nouitarū pūptio. Ab istis sagitē
qplurimi sūt vulnerati et inf alios tres ma-
gni pncipes. scdā vt pz gen. ij. Moyses vt
pz Nūer. ij. David qñ elar? voluit nuerare
pplm sibi subiectū. i. Paralip. xxi. Scdo tur-
ris est ira. cui dñas leulathā impator: vt dī
Esa. xlvij. cū anthiocho rege et eoz exercitibz
vt pz ij. mach. ix. Ab ista turri emittunt quī
qz sagitte. Prima est timor subitus in corde
Scdo ē idignō a pposito i cogitationē. Ter-
tia ē priuēlia blasphemā rixa i sūmōe. Quarta

est dānus in rebus in opatione. Quinta est vulnera et homicidia quo ad corpora in exercitio. Ab istis sagittis plurimi sunt percussi. et inter alios duo magni principes. scilicet cayin et ptz. Gen. iii. et iudas scarioth. vt ptz. Alia turris est inuidia cui dñat sathanas impator. vt dr. Job. i. Euz saule rege q inuidebat glorie dauid. vt dr. i. Reg. xviii. et dñant euz eoz exercitib. Ab ista turri emittunt qñqz sagitte. Prima est odium interius. Secda est susurratio. Tertia est detractio. Quarta est de bono pximi afflictio. Quinta est de malo pximi exultatio. Ab istis sagittis plurimi sunt percussi et precipue vndeim magni pñi arche principes veris testamēti filij iacob q vendiderunt ioseph ex inuidia. Gen. xxxvii. **Quarta** turris est luxuria cui dñat Heemoth impator. vt dr. Job. xl. cū salomone rege et eoz exercitibus. vt ptz. iij. Reg. xi. Ab ista turri emittunt qñqz sagitte. pma est in honesta visio. scda est inhonesta auditio. tertia est inhonesta locutio. qñta est inhonesta imaginatio. qñta inhonesta opatio. Ab istis sagittis plurimi sunt percussi et maxime duo magni principes: scilicet sanon q fuit denictus a dalila. vt ptz. iudic. xvi. et dauid a berabee. vt ptz. ij. Reg. xi. Quinta turris est gula cui dñatur belzebub impator. vt dicit xps Luc. xi. Cum balthazar rege. vt ptz. Daniel. v. et eoz exercitib. Ab ista turri emittunt qñqz sagitte. pma est inepta leticia in corde. scda est scurrilitas in locutione. tertia est multiloquiū in verbo. qñta est hebetudo mētis in discernendo. qñta est indiscretio in operando. Ab istis sagittis plurimi sunt percussi pñi fertim duo magni principes: scilicet noe q fuit inebriatus. vt ptz. Gen. ix. Et esau q p lenicula vendidit pmo genita. Gen. xxv. **Sexta** turris est auaricia cui dñatur māmōna impator. vt dr. xps. Mat. vi. Et alexāder rex vt ptz. i. Machab. i. et eoz exercitib. Ab ista turri emittunt qñqz sagitte. pma est fraus i cogitatione. scda est mendaciū in locutione. tertia est fallacia in tractatu et cōmuratione. quarta est piurinus in emptione et veditio. qñta est robaria furtiū rapina in cōgregatio. Ab istis sagittis plurimi sunt percussi pñi pñi duo magni principes: scilicet nero et cesar imperatores. vt ptz in hyftorijis romanor. **Septima** turris est accidia cui dñat asmoctus impator. vt ptz. Job. iij. Cū pharade rege q nō pmittebat pplm dei sacrificare. vt

ptz Exodi. v. cū eoz exercitib. Ab ista turri emittunt qñqz sagitte. prima est torpor in bono cogitando. scda est fastidiū in oratio. tertia est tediū in bono simone auscultado. qñta est timor et pusillanimitas i bono ope pñie inchoando. qñta est desperatio in bono pñe uerando. Ab istis sagittis plurimi sunt percussi pñi duo magni principes. scilicet holoser nes. vt ptz. iudic. xii. et princeps sodomor vt ptz. Ezech. xvi. Ecce ciuitas septe turrib. obfessa iuxta septe etates hois et xpa. Nam gulla sagittam in nra infantia. iudicia in pñeritia. supbia in adolescentia. luxuria in iuuentate. ira in virilitate. accidia in senectute auaricia in decrepita etate. Ecce qñter nra ciuitas est obfessa. Deus aut posuit nos in ea vt vñ riliter eaz defendam. tanqz boni milites. ij. Thimo. ij. Terta sicut bonus miles iesu xpi parz q homo cōparat militi in capo seu obfisione existenti a dño vel rege ad bellum missio. **E**

Secundus flos est iste. Homo in hoc mūdo a deo creatus est ad negociandū regnū celoz deputatus. pñi mysterio figure et testimonio nature. pmo figura sic. dr. em. Lu. xix. Qu xps loqñs in pabolis et fi guris dixit discipulis suis. Idō qdaz nobilis abiit in regionē longinquā accipe sibi regnū et reueri. Locatis aut seruis suis tradidit illis bona sua et dixit negociamini dñz venio. Spūaliter p istū hominem nobilē intelligi tur dei fili. q dr hō rōne humanitaz. et dr nobilis rōne deitaz. Etia ex pte pñis est de gñe impiali et ex parte matris est de gñe regali. Iste in die ascensiois recedēs a mūdo sim carnē abiit in celestē pñiaz regionē valde elō gatā a mūdo In die iudicij reuerfurus. Per istos suos intelligit vniuersitas xpānoz q bus mādauit obseruantia decē pceptoz. **Di** bus q mādauit negociari et oib. pcepit obf uare decē pcepta. vt possent lucrari regnū celoz. Secdo pñi testimonio nature. mercatoris em est merces cōmutare. p mūdū discurrere diligēter laborare et cōputare. Spūalr xpianus dz opa sua mala i bona cōmutare. i. dare terrena et accipe celestia. dare trāfiro: i. accipe eterna. Nec est felix cōmutatio p ter renis celestia p pituris eterna cōmutare. dz etiā discurrere qz nō bēi. b manēre ciuitate s futurā inqñrū. Ad De. xii. Debz etiā in opib. bōis se exercitaz et cū sero. vt dr. Ber. qd illa die meruit qd demeruit qd deo dede

qd ab eo
est mercat
negociand
deus. Apoc
aurū ignit
intelligit
tia et digni
et Notandū
ideo poma
ceptione iō
rectione iō
mat ego de
bolus clau
ficio. Ab ist
vendit bon
nit ad nos
lia et dare b
haurire igni
na xpi dicit
qd dñe. R
tate regnū
litate gloria
on dñi xps
mo. i. ad iud
tps negoci
E u videt
uitas illa
pma hora v
terre lugub
emer aplū
pñiolor. et
nec fieri. nec
ad culpa v
est tps ved
emendi bon
mala. et isti
vedunt dei p
nia. i. mo po
portia qz p
tia et vñ dñ
eccliam ved
teri testame
cipiū fuerū
der. Iste op
in fine illu
res et emen
cūcos pñi
lariter vider
las de tēplo
fios gñi spū
eo. Quos et
spūo sibi fac
illa mole v

Unica in septuagesima . Sermo XXVIII

qd ab eo accepit strictissime cōputare. qd hō est mercator missus a deo in hūc mundū ad negociandū qd aut deat hō emere consule deus. Apocaf. iij. dicēs. Si uideo tibi emere aurū ignitū pbatū ut locuples fias. p aurū intelligit charitas qd cōparat auro excellētia et dignitate a quo aut sit emendū. **¶** Notandū qd vendit mūdus: sed defecione ideo poma putrida. Vēdit dyabolus sed de ceptionē iō oīa venenata. Vēdit xps s refur rectionē iō oīa electa. vii. Ber. Alūdus cla mat ego deficio: caro clamat ego in fictio. dya bolus clamat ego teplo. xps clamat ego re fictio. Ab isto qd veditore xpo est emendū: qz vendit bona et puo pōio. vii. Aug. dic. Vē nit ad nos celestis negociator accipe ptume liā et dare honorē. subire mortē et dare vitā. haurire ignominia et dare glām. idē in pso na xpi dicit sic. Venale hēo: venale hēo. Et qd dicit: Regnū celoz. Quō emis? Paupe rate regnū: laboare reqes: dolore gaudiū: vi litare gloriā: morte vitā. Sz q tpe sit emendū oñdit xps vbi sup cū dicit. Negociamī dū ve nio. s. ad iudicandū. Naz post iudiciū nō erit tps negociādi. in cui⁹ figurā dī. Apoc. xvij. Eū viderint fumū incēdiū ei⁹ dicit. Ne ve ci uitas illa magna babylō ciuitas fortis qm vna hora venit iudiciū tuū: et negotiatores terre lugebūt sup illā: qm merces eoz nemo emet aplius. merces auri et argēti et lapidū pōioz zc. Per hōc intelligit qd opa nfa nec fieri nec lucrī nec alia opa valebūt nob ad culpā vēdendā et gloriā emendā. Istud g est tps vēdendi et emendi. vendendi mala et emendi bona. Sz qdā vēdūt bona et emunt mala. et isti sunt in triplici dīa. Primi sunt q vēdunt dei pīs potentia. s. malī plari symo niaci: imo potius gyezite q vēdunt dei pīs potentia qz p munere et mercede vēdunt potē tia et vñ clauū ecclie imovnicā sponsaz xpi eccliam vēdunt p pecunia. Nam gyezi in ve teri testamēto et symon magus in nouo pncipiū fuerūt sym: nīe. ut habet. i. q. i. ca. q stu det. Istos xps in figura eiecit de tēplo. Vñ in fine illius capli dī sic. Dns etiā ut vēdē tes et ementes huius gte expertes oñderet: cūctos pōiores p gīaz in tēplo dimisit singu lariter vēdentes et emētes increpās et flagel lās de tēplo eiecit. In q vēditores et pōiores suos gīa spūscī pstat destitutos eē et vacu os. Quos em xps eiecit de tēplo nunqd xpi spūs sibi facit tēplum: s. ibi. Propterea de illis male vēdētib⁹ dī. Joel. iij. Puerū po:

suerunt in pñibulo et puellā vendiderūt pro vino. Spūaliter xps puer puritate scitissim⁹ tunc ponit in pñibulo qm ecclia cōfert viro lubrico et luxurioso: et puella tūc vendit pvl: no qm ecclia cōfert guloso. Tales em symo niaci si nō renūciāt et penitēt in eternū pri bunt. i. q. i. ca. si qd neqz. Secūdi sunt q ven dunt filij dei veritate. Isti sunt falsi assello res q nolunt veritatē cōsulere nisi p munere Amos. ij. Vendiderūt p argēto iustū. Isti sunt peiores dyabolo q adiuratus noie xpi cogit dicere vitarē: et tales nō sunt p xpo in hoc mūdo: sed p nūmo q deduct eos ad in teritū. ps. Nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū in manibus suis. Act. viij. Pecunia tua recū sit in pditionē. Tertij sunt q vēdūt spūsan cti sanctitatē. s. ypocrite et simulatores q ven dunt bona opa p laude humana: istes et au q vendidit p̄mogenitā p lenticula. Isti sunt similes cuidā stulte mīseri sed in oculis suis prudenti. de qua narrat qd vir sup morim⁹ rus cōdidit testm. Et inter alia dimisit vnū vitulū vendendū et grauauit vxorē suā ut p cium vitulū daret p aīa sua si moreret. Nec aut eo defuncto accipiens chattam et bouē duxit ad for. Cūqz emptores vellent ab ea emere bouē rīdebat se nolle vendere bouē sine chatta. Et illis rīdentibus qd de chatta nō curaret sed de boue: illa asserbat ut pus Tunc emptores petiuerūt ab ea p qto pre cio vitulū dare vellent. rīditi chatta dabo p decē aureis qz preciosa est: bouē vero p soli do. Tandē cōuentione facta p cū bouis pū ra solidū dedit p aīa viri aureos aut retinuit sibi. Spūaliter ypocrite spūi sanctū et bona opera ei⁹ p nihilo et negocia tpalia nolunt dare nisi p magna pecunia. **¶**

Tertius flos est iste. Be

tanqz pñfamilias hōiem pduxit quē ut exco leret vineā suā p denario glie pduxit. Patet mysterio figure et testimonio nature. figura sic dī em Beñ. ij. Qd deus posuit ad em in pa radiso terrestri ut oparet et custodiret il'um Per paradysū terrestre intelligit ecclia. vii. Aug. lib. xi sup gen. ad līaz. ca. xxxij. dicit sic Paradysus dicta est ecclia sicut in cāticis cā ticor. legit. **¶** Vnus cōclusus: fons signatus: puteus aq viue paradysus cū fructu pomor inde ceciderunt vel aperta et corporali sepa ratione hereticū: vel occulta et spūali qñis in ea corporaliter esse videant oēs pueri. bec ille. Et Bregi. in homel. hodierna dicit sic.

Quis recte in patrefamilias intelligi pōt ni
fī cōditor noster q̄ regit quos condidit ⁊ ele
ctos suos. sic in hoc mūdo possidet quā si sub
iectos dñs in domo. Qui h̄z vineā vniuer
sam sc̄z eccl̄iam q̄ ab abel iusto vsqz ad vlti
mum electū q̄ in fine mundi nasciturus est:
quos sc̄ros p̄tulit quasi tot palmites misit.
Hic itaqz paterfamilias ad excolendā vineā
suā mane hora tertia: sexta: nona: ⁊ vndeci
ma oparios cōducit. qz a mundi hui⁹ initio
vsqz ad finem seculi ad erudiendā plebē suā
predicatores mittere nō desistit. Adhuc em̄
mundi fuit cum sequēti hora ab adam vsqz
ad noe. hora vero tertia a noe vsqz ad abra
ham. sexta quoqz ab abraham vsqz ad moy
sen. nona aut a moyse vsqz ad aduentū dñi
Undecima vero ab aduentu dñi vsqz ad fi
nem mundi. in qua predicatorēs ap̄li missi
sunt q̄ mercedē plenā etiā tarde veniētes ac
ceperūt. Ad erudiendā ergo dñs plebē suā
quasi ad excolendā vineā suā nullo tpe desi
stit operarios mittere. qz ⁊ prius p̄ p̄res post
modū p̄ legi doctores ⁊ p̄p̄has. ad extremū
vero p̄ ap̄los dñs plebis sue mores excoluit
quasi per oparios in vinee cultura laborauit
Quāuis in quolibet modulo vel mēsurā q̄
q̄s cum fide recta bone actionis extitit hui⁹
vinee oparius fuit. Operator q̄ mane hora
tertia sexta ⁊ nona antiqu⁹ ille ⁊ hebraicus
p̄p̄lus designat q̄ in electis suis ab ipso mū
di exordio dum recta fide deum studuit co
lere quasi non desistit in vinee cultura labor
rare. Ab vndecima vero gentiles vocant. h̄
ille. Sc̄o p̄z testimonio nature. Nam sicut
mercenary est mercedē post laborē expecta
re: ita ⁊ cuiuslibet nostrū post diē hui⁹ mūdi
Job. vii. Sicut mercenarij dies eius. Sicut
em̄ ceruus naturaliter desiderat umbras: sic
mercenarius premiū laboris sui. Luce. x. Di
gnus est operarius mercede sua. **E**

Quartus flos ē iste. Ad
les h̄z vitā si nō bellauerit: mercator si nō
cōmūrauerit: mercenarius si vineā dñi non
coluerit: nō indignus ē si illos deus iustus re
prehēderit. p̄z discurredo p̄ oēs. Nam quo
ad militem dauid rephēdit Abner. i. Regi.
xxvi. Quo ad mercatorem dñs reprehēdit
seruū q̄ posuit pecunias in sudario. Luce. xix.
Quo ad mercenariū d̄r. Proverb. xxiij. ca.
Per agrum hoīs pigritransiui ⁊ ecce totus
repleuēr vitice. ideo dicit ibi. vi. c. vade ad
formicam o piger. Et Job. vi. Homo nascit

ad laborem ⁊ auis ad volandū. vii. Regi.
in homelia hodierna dicit sic. Quid ergo nos
torpentes ⁊ a bono ope cessantes in excusa
tione nostra dicturi sumus q̄ pene a matris
vtero ad fidē venim⁹ q̄ verba vite ab ip̄s
cunabulis audim⁹ q̄ ab vberibus sc̄e ec
clesie potū sup̄ne p̄dicationis sugimus cū
lacte carnis vnde recte vsqz ad finē vite tor
pentibus dicit. Quid hic statis tota die oc
iosi. hec ille. Quod fuit verbū p̄positū in quo
p̄pter quattuor reprehēdunt. Primo qz
non possunt iustam rōnem assignare cū di
cit. quid. i. q̄ est rō oīj vestri: quasi dicat nul
la. Secūdo qz non possunt locū cōueniēte
reprobare: cum dicit. hic: quasi dicat non est
alius locus exercitiij. Tercio qz nō possunt
virtutē debillē accusare: cū d̄r statis. i. non ias
cetis nō sedetis. Quarto qz nō p̄nt laboris
diuturnitatē allegare: cū d̄r tota die ociosi. i.
fuitis nō laborātes. Nec q̄tuor patet in euā
gelio hodierno qd̄ moralit̄ exponit sic. Per
itum hoīem intelligit deus p̄ oīm creator
q̄ d̄r homo p̄pter mānerudinez qz mīa dñi
plena est terra. Iste est p̄familias qz guber
nat oēs creaturas celestes terrestres ⁊ infer
nales. Per vineā intelligit p̄nia. ista vinea
designat per paradysum terrestre: qz sicut in
illo fuerunt tria. s. lignū vite: lignū sciētie bo
ni ⁊ mali: ⁊ fons irrigās vniuersam sup̄ficiē
terre. Sic in p̄nia est deus pater q̄ est dator
humane vite. fili⁹ q̄ est sapiētia dei p̄ris. sp̄s
sc̄s q̄ est fons gr̄e rigans totā aiām. ista ē
vineā quā oīdit sp̄s sc̄s p̄iceme p̄parad
is. i. vitē in q̄ erāt tres p̄pagies q̄s vidit cre
scere i gēmas ⁊ gēmas i botros ⁊ post vinas
maturascere. Sp̄s sc̄s tres palmites in vite
sunt tres p̄tes p̄nie que crescūt in gēmas. i.
emittūt cogitationes sanctas: ⁊ gēme in flo
res. i. sc̄e cogitationes in sanctas locutiōes
⁊ flores in fruct⁹. i. locutiōes in sc̄as opatio
nes. Ista vinea tanqz alī paradysus terrestis
est custodita ab angelo flāmeo gladio. Ad
istam vineā vocat nos deus: sc̄z ad p̄niām.
faciendā: non ad dormiendū: sed ad operā
dum. ad excolendū: qz posuit deus hoīem in
paradiso vt operaret. Iste homo. i. deus pater
diuersis hoīs nos vocat ad p̄niām: quosdā
vocat hora p̄nia. i. puericia. Nam sicut hora
p̄nia incipit sol lucere ⁊ ardere: sic in ista eta
te sol rōnis ⁊ discretionis incipit in puero ap
parere. nunc autē vocat eū deus qū imitric
sc̄as cogitationes ad relinquendū mūdū
⁊ seruendū deo. Ista hora vocauit beatum

Nicholaus bñi dñicuz rē. Quosdā vocat hora tertia. i. in adolescentia. Nam sicut hora tertia sol multū ascendit et calorem magnū emittit: sic in adolescentia sol rōnis et dilectionis oritur et in cōplexione et mundi cōcupiscentia feruidus est. tunc autē vocat eum deus qñ inspirat ad faciendū pñiam. ista hora vocauit bñi Paulū beatū Franciscū rē. Quosdā vocat de sexta hora. i. in virili etate et perfecta. Nam sicut hora sexta sol est in toto suo splendore et feruore: sic in virili etate sol rōnis est in suo vigore: vsq; ad quadraginta annos. tūc autē vocat eū deus qñ imitatur ppositū pseruandi in pñia. ista hora vocauit scñi Bartholomēū et scñi marthēum. Quosdā vocat hora nona. i. in senectute. nā sicut hora nona sol incipit declinare in splendore et feruore: sic in senectute homo incipit minui in rōnis splendore et cōplexionis vigore. i. a. xl. annis vsq; ad. lx. tunc autē vocat eū deus qñ ipsum adiuvat ad pñiam pagendam sicut vocauit petrū et andrē fratres ei⁹. Quosdā vocat hora vespertina. i. in decrepitate. Nam sicut sol hora vespertina tendit ad occasum: sic hō ad interitū et mortē. Et istos reprehendit deus tanq; oculos qñ senes et antiqui sunt pte alijs reprehensione digni si in seruitio dei fuerint oculos. Hora autē complerorū nullū vocat qñ tunc nō est tēpus operandi: si mercedē recipiendū: si hora mortis. Per pcuratōrē intelligit xps qñ pcurat uitā arum salutes. Iste vocabit nos in morte pcepto patris et dabit denariū. i. regnū eternum in quo est roanditas. i. eternitas. est scriptura. i. dei sapientia. est imago imperatoris. i. filius dei patris. incipiet autē a nouissimis qñ nōnunq; qui posterius cōuertitur prius gloria pñiant sicut paruit de latrone respectu aploz: marie magdalene. Ideo qui fuerunt primi in pñia videntes se postea riores fore in tanta gloria murmurāt nō liuore inuidie sed magno zelo et desiderio fruende glorie. nō quasi eis displiceat qd alij pñiati sint. sed quia in presenti miseria remāserunt. Tamen post modum sicut et primi accipiunt eternam gloriā. quam nobis cōcedat iesus xps in secula seculoz. Amen.

Unica in sexagesima. Sermo. xix.

Vide bono et opti

mo audientes verbum retinet et fructum afferunt. Luce. viij. Dñs noster iesus xps cū que

dā mulier de turba exaltasset vocē dicens: Beatus venter q te portauit et ybera q lucti st. dixit. Beati qui audiūt verbi dei et custodiunt illud. vt habet. Luce. xi. Sup quo tale moueo questionē. **¶** Vtrū verbum dei sit tāte efficacit et virtutis q oibus audientibus sit causa salutis. Ad istaz qstionē rñdet sanctus Aug. libro primo de verbis dñi sermone tertio dicēs sic. Dum nobis p officio cōpetat dicere vobis aurē p deuotione pueniat audire: qd tam necessariū tanq; pñes poterit vrisq; cōtingere qz qd religiose dicat et deuote audiat obsequijs cōparentibus teneat. nam si religiosa non tacere lucrū est tacere dispendiū: quanto itaq; potiora lucra poterunt peruenire cum operis effectu monstratur qd quid magistris celestibus et discitur et tenet. Par em causat docentē et audientē pstringit: vt vrisq; pfectio factorū et stificatione hñet. Et quia dissimile sit doctoris discipulis officij: tamen vrisq; debet sanctarū legum obsequiū: vt iungant factis q separant officijs: copulent opere: q diuersi sunt nomine. et quos vocabula ab inuicē separant: eos obseruantia pceptoz fide liter et deuote pñungat. Quare sic fit vt vrisq; diuersus sit actus: sed obseruantie par sit necessarius in vrisq; effectus. vt factorū in ambob⁹ cōspiret assensus: qbus diuersus est in vocabulis sonus. In doctrine molestia est cā dicere nec facere pcepte nec obseruare. In discere nō velle audire qd nolit implere: aures auditui accommodare: et ab ope voluntate auertere. Etenim q facit qd docet. et qd quid imperat cōplet maximus in celestib⁹ scñia dñi declarat. De vero qui qd discit negligit: et qd audit pñit salutis reus exirrit: quia obseruanda contēpit et pericula non vitauit. hec ille. Tamen p ampliori declaratione hñi pono quattuor flores.

¶ Primus flos est iste. Vi

det verbum dei sit ex se saluiferū: non tamē in audientibus est eque fructiferū. pñ per tria exempla tanq; per tria testimonia. Prīmū ponit Aug. sup gen. dicens sic. Simul pluit dñs sup legerez et sup spinas. Et segeti pluit ad horreum: spinis autem ad incensdum et tamen est vna pluuia. Sic verbum dei oēs cōpluit. videat quisq; qualē radicē hñat. Videat qsq; q pluuia bonā trahat. Si eā trahit et generet spinas: nūqd id pluuia illa dei iudanda ē: Anteq; ad radicē veniat

pluvia dulcis est: sic dulce est xpm dei areq
veniat ad cor malū: hec ille. Scdm ponit idē
aug. li. p̄fessio. dicēs sic. Palato nō sano p̄a
est panis: q̄ sano est suavis. ⁊ oculi egris odi
osa est lux que puris est amabilis. Tertium
ponit idem aug. lib. v. homeliarū: homelia
xxvi. ⁊ allegat. i. q. i. c. interrogo. dicēs sic. In
ter rogo vos fr̄es ⁊ sorores dicite mihi quid
vobis p̄l̄eē videt corpus xpi an xpm dei. Si
verū vultis r̄idere dicere debetis q̄ non sit
minus xpm dei q̄ corpus xpi. Et ideo q̄ta
sollicitudine obſuamus qm corpus xpi nō
bis ministrat vt nihil ex ip̄o de manib⁹ n̄ris
in terrā cadat: tanta sollicitudine obſuem⁹
xpm dei qd nobis erogat ne dum aliud aut
cogitamus aut loq̄mur de puro corde depe
at qz nō minus reus erit qui xpm dei negli
genter audierit q̄ ille qui corpus xpi sua
negligentia in terram cadere permiserit.
hec ille.

Secundus flos est iste.

Peccatores in mortali pctō p̄seuerātes ne
qua q̄ sunt in xpm dei fructificātes. Patet p
duos testes. Primus est greg. q̄ comparat
xpm dei cibo in homelia hodierna dicens
sic. Verba dei que aure p̄cipit: mēte retinere
Libus em̄ mētis est xpm dei: ⁊ q̄ accipit
cibus stomacho languēte reijcit: qm audir
fimo in ventre memorie nō tenet: si quisq̄
alimēta vite nō retinet: hui⁹ p̄fecto vita despe
rat. Eterne ḡ mortis periculus formidare si
xpm quidē sancte exhortationis accipitis. si
xpm vite. i. alimēta iusticie in memoria non
tenetis: h̄ ille. Nam cor pctōris desiderijs vo
luptatū repletū: est stomach⁹ prauis humo
ribus repletus. Cor pctōris i acidia positi
est stomachus languidus. Et tales nō sunt
apti ad audiendū xpm dei ⁊ si audiūt non
retinēt nec fructificant: ⁊ est signū p̄tē mor
tis eorū. Scds testis est Iohānes apoc. xv.
⁊. xvi. dicens sic. Vidi ⁊ ecce aptū est tēplū
tabernaculi testimonij in celo ⁊ exierunt de
templo septē angeli vestiti lapide mundo ⁊
candido ⁊ circa pectora zonis aureis cincti.
et dātē sunt illis septē phiale auree plenē vi
no trāctū die dei ⁊ audiuit vocē magnā dicēte
septē angelis. Ite ⁊ effundite septē phialas
tre dei i terrā. Spūaliter p̄ istos septē angelos
intelligunt p̄dicatores moderni q̄ dicuntur
angeli rōne nature: qz debent esse a peccatis
puri. Et rōne cure: qz sunt paranimphi a deo
missi. Et rōne māsūre: qz debēt esse a t̄renis

elevati ⁊ zelo p̄ desiderij fixi. dicunt septem
ppter seprē vitia q̄ debent p̄dicare fugienda
vel dicunt septē ppter septē dotes tres aie et
q̄ttuor corpis habēdas. dicunt vestiti lapidē
ppter p̄stantiā ⁊ firmitatē. mūdo ppter inte
riorē castitatē. Cādido ppter exteriorē vitē
honestatē. Precincti pectore ppter cogitatō
nū p̄uarū reph̄sionē. zonis aureis ppter cha
ritatē. exeunt de tēplo. i. de secretorū studio.
Septē phiale sunt septē pctōz mortaliū cla
re intelligēt ⁊ cognitiōes. Sūt plene vino
tre dei: qz sunt plene penis q̄s tandē debent
desē pctōres in h̄ mūdo vt patebit. Primo
angel⁹ effudit phialā suā in arenā: factū est
vulnus seuū ⁊ p̄ssimū in hoies q̄ h̄nt chara
cterē bestie. Spūaliter p̄ illū p̄mū angelū in
telligit p̄dicator de p̄mo pctō qd cōtingit in
hoie. s. de pctō gula. Ite effudit phialā suā
qm p̄dicat p̄nā infligendā p̄ isto pctō cadit
sup arenā qm cadit i cor pctōris gulosi. Bu
losus em̄ cōparat arenē. Primo ppter insas
tiabilitatē: qz sicut arena nunq̄ satiat aqua.
ita gulofus nunq̄ satiat potu ⁊ esca. iō r̄tē
cōparat inferno q̄ nūq̄ dicit sufficit. vt dicit
p̄verb. xxx. Scdo ppter siccitatē qz sic arena
est ita siccā qz figure vel ymagies i ea deseri
pte nō diu manēt s̄ ad modicū vēnū destrui
unt. sic gulofus ē ita siccus qz scē cogitatōes
abstinentie i eo nō p̄st diu manēt: s̄ ad modi
cā tēptationē frangit ieiunia vel modū exce
dit. Qm ḡ xpm p̄dicatores imittit i cor ali
cui⁹ gulofus: itē semē verbi dei cadit i arenā: ⁊
phiala effundit in arenā. Arena autē nō est
loc⁹ apt⁹ ad semē sp̄gedū nec ad fructifican
dū. Et qz gulofus nō facit fructū angel⁹ cō
minat sibi p̄nā h̄ac. s. qz vulnerabis qz diu
des a suis delectatiōib⁹ in cibo ⁊ potu q̄ erit
magna p̄nā: seu qz diuidet aia a corpore: seu
qz diuidet aia a deo ⁊ ponet in inferno. Et
istas p̄nas h̄ebūt gulofī: qz h̄nt signū bestie
in viuēdo tāq̄ bestie. exēplū hui⁹ fuit in adā
Nā deus tanq̄ p̄mus angelus eum monuit
ir de peccato gula vitando. Et quia Adam
non seruauit cum esset tanq̄ puluis de pul
uere a deo creatus. ideo exultauit a deo i pa
radiso ⁊c. Secūdu angelus effudit phia
lam suā in mare: ⁊ factum est qz omnis aia
viuens mortua est in mari. Spūaliter p̄ illū
secundū angelum intelligit p̄dicator de se
cundo peccato quod cōtingit in homine. scz
de peccato luxurie. Per mare intelligit luxu
riosus. Primo ppter fetorē qz sic mare ē fe
tidū. ita luxuriosus nō solū corpore: sed etiam

culpa deo et hominibus est feridus ex infamia. ideo coparatur sepulchris mortuorum quod exterius sunt dealbata. interius autem plena cadaveribus. **Matth. xxiij.** Secundo propter feruorem. Nam si cur mare semper est feruidum: et ideo semper inquietum. sic luxuriosus semper est feruidus in suis concupiscentiis. ideo coparatur olle succi se igne: quia vidit **Hiere. i. c. dices.** **Illaz** succentiam ego video. sed concupiscentia ardentem. **Adare** autem est infructiferus: quod fructumque seminis infundat in eo non reddit fructum. Sic quis predicator infundat verbum dei in cor luxuriosum non fructificat. ideo sequitur pena quod ois anima vitiosa in mari mortua est: quoniam per seueram in luxuria mortis morietur gehennali. Exemplum huius noe tanquam secundus angelus predicauit contra hoc peccatum centum annis. Nam videtes filij dei filias hominum eo quod eent pulchre etc. **vt habet. Gen. vi.** Ideo nolentes corrigi mortui sunt omnes diluuij. **Gen. viij. ca.** Unde **il dicit.** **vt habet de pnia distm. i. g. te** nique dicit sic. **Denique** et in **gen.** legimus centum et viginti annos pnie constitutos ante diluuium: quod tanto tempore hoc est centum annis non lucrunt agere pnam nequaquam expectant deus vt et viginti alij copiant: sed infert antea quod post fuerat conuincatus etc. **Terminus** angelus effudit phialam suam in fontes et flumina et factus est sanguis. Per illum tertium angelus intelligit predicator contra tertium peccatum quod contingit in hominibus scilicet peritiam. Iste angelus effudit phialam suam quoniam emittit predicationem suam super fluxum. i. super iracundum. Iracundus enim coparatur flumini. Primo propter impetuositatem. Nam sicut flumens semper est instabilis et impetuosus ad currendum ita iracundus ad nocendum. Secundo propter rapacitatem et sonoritatem. nam sicut flumens emittit sonum magni et existentia in eo dirigit et ad se trahit. ita iracundus semper est clamorosus et existentes ibi dissipat vulnerat et mactat. ideo coparatur flumini quem vidit **Ezech. xlvij.** Quicquid non poterat transuadere: quod iracundum quasi nullus potest in sua malicia superare. Si autem spergas semen in flumini non fructificat sic si predices iracundo non facit fructum. **Ubi** insinuat pena: quod si fiet sanguis non solum in corpore quod gladio ferit gladio perit. **Matth. xxvi.** Et per quem quis peccat: per hunc et torquetur. **Sapient. xi.** Immo spiritualiter couertetur in sanguinem: quod in eterna vindicta et tribulationem. **Gen. iij.** **Ulex** sanguinis fratris tui **abel** clamor ad me etc. **Exemplum** huius moyses tanquam

tertius angelus predicauit contra hoc peccatum scilicet duricie et iracundie in pharaone et quod noluit couerti flumina eius couertit in sanguinem **vt dicit. Exodi. viij.** In derestacione eius etc. Quartus angelus effudit phialam suam in sole et estuauerunt homines estu magno et blasphemauerunt nomen dei neque egerunt penitentiam. Spiritus sanctus per illum quartum angelum intelligit predicator: quod quartum peccatum quod contingit in hominibus scilicet peritiam superbie. Iste angelus effudit phialam suam in solem quoniam emittit predicationem suam in superbis et elatum. Supbus enim coparatur soli. Primo propter sublimitatem. nam sicut sol est sublimior sibi et splendidior omnibus terrenis: ita supbus vult apparere sapientior et altior alijs hominibus. Secundo propter quantitatem et figuracionem: nam sicut sol est omnibus planetis maior quantitate et figura perfectior omnibus inferioribus: quod figure sphericitate supbus vult preminere et apparere et viris perfectior tanquam superioribus et omnibus alijs tanquam inferioribus. Ideo coparatur soli quem vidit **Iosue** stantem in medio celi non declinantem occumbere. **Iosue. x. q.** superbus nunquam vult descendere. Si autem semen spergatur in solem non fructificat: ita nec verbum dei seminatum in supbo fructificat. ideo sequitur pena. Quia estuauerunt homines estu magno et igne. si non solum estuat hic estu ambitionis imo estuabunt in alio seculo igne eterne damnationis. **Iuxta illud. Matth. iij.** **Adit** eos in caminum ignis. **Exemplum** huius: nam **daniel** fuit quartus angelus qui predicauit per **Nabuchodonosor** superbissimum. Quia vero non se correxit nec fructus fecit. idcirco punitus fuit. **Ubi** septem annis fenuit vt bos comedit et estuaret estu solis cum bestijs. **vt habet. Dani. iij.** Quartus angelus effudit phialam suam super sedem bestie et factum est regnum eius tenebrosum et manducauerunt linguas suas pro dolore et blasphemauerunt deum celi predoloribus et vulneribus suis quod penitentiam non egerunt. Spiritus sanctus licet per istum quartum angelum intelligit predicator: per peccatum inuidie. Iste angelus effudit phialam suam in predicatione sua in sedem bestie. i. in inuidiam. Nam inuidus coparatur sedi bestie. i. dyaboli propter duo. Primo propter modum conformem et eius conformitatem: quod sicut dyabolus inuidet deo. **Iuxta illud. Esa. xliij.** **Se** debo in lateribus acclonia: super astra celi exaltabo solium meum et similis ero altissimo. inuidet etiam homini quoniam dixit **Eur** precepit vobis dens ne comederet de oligno paradisi. **Gen. iij.** Ita inuidus inuidet viris perfectior de spiritualibus

4

5

et alijs de tpalib⁹ semp appetens in alio sede
re et stare. Secdo ppter inq̄retē qz sicut dya
bolus semp est inq̄retus intendēs ad malus
hōis: ita inuidus. ideo diabolus in eo tanq̄
in sede sua sibi cōplacet sedet et q̄scit. q̄ in
uidus cōparat sedē. Si autē semē sp̄rgat in
sedē nō fructificat: ita nec verbū dei seminatū
in inuidio fructificat: iō sequit̄ pena: qz inuidi q̄
sunt regnū dyaboli erūt tenebrosi non solus
mente hic: imo etiā in inferno mēte et corpo
re. Nam mittent in tenebras exteriores vbi
erit flens et stridor dentū. vt d̄. Math. xii.
Exemplū hui⁹. Naz Deliscus fuit iste ange
lus q̄ p̄dicauit p̄ regē syrie et exercitū suū q̄
inuidebāt iudeis q̄ erant in samaria et q̄ enī
non audierūt p̄cussit illos cecitate. vt habet
iij. Reg. vi. Sextus angelus effudit p̄bia:
lam suā in flumen magnū Eufraatē et siccā
uit aquā eius et exierunt tres spūs imūdi in
modū ranarū. Sp̄ualiter p̄ istū sextū ange
lū intelligit̄ p̄dicatōr: p̄m avaricie iste an
gelus effudit p̄biā suā. i. p̄dicat onē suā in
flumen magnū eufraatē. i. in auarū et vsura
riū. Quā em̄ cōparat flumio magno eufra
ti ppter duo. Primo ppter p̄gregationē pul
uerū: ideo d̄. eufraatē. i. puluerulē. ita auar
us semp est p̄gregatius terrenoz q̄ tanq̄
puluis deficiūt. Secūdo ppter accrescentiaz
vndarū. Naz sicut ille flumius plus crescit q̄
decrescit. ita auarus nunq̄ decrescit si semp
crescit in vebemētia et apparitū terrenoz qd̄
est illud ps. Diuitie si affluāt nolite cor ap
ponere. Ideo auarus cōparat ydre p̄ico q̄
quanto plus potat tanto plus sitit. q̄ auar⁹
bene cōparatur flumio magno eufraatē. si autē
semen sp̄rgat in illo flumio non fructificat:
sic nec verbū dei in auaro fructificat: iō sequi
tur pena. Nam aqua. i. diuitiarū abundātia
aufert ci: itz aqua tpalius rerū et aqua diui
ne gte in p̄rit et aqua fontis glorie in futuro
q̄ est aqua saliens in vitā eternā. Tres spūs
imūdi in modū ranarū sūt tres pene quas
habēt auari in mundo isto. Prima est sapa
ritas in acdrendo. Secūda est renacitas in
cōseruādo. Tertia est labor in disponēdo seu
dolor in dimittendo. Exemplū hui⁹. Naz la
zarus fuit iste angelus q̄ facto magis q̄ ver
bo p̄dicauit illi diuitiū auro et cpuloni: et qz
euz non audierūt in inferno missus est aqua
siccata qm̄ petēs aquā ab abraha vt refrige
raret ligū suā nō obtinuit. vt bef. 2. u. xvi.
Septim⁹ angel⁹ effudit p̄biā suā in aerē
et facie sūt voces fulgura tonitrua et tremo

tus magn⁹ q̄lis nō fuit sup̄ terrā. Sp̄ualit̄ p̄
istū septimū angelū intelligit̄ p̄dicatōr: p̄m
accidie. Iste angelus effudit p̄biā suā. i. p̄
dicatōnē suā in aerē. i. in accidiosus. accidio
sus em̄ cōparat aeri ppter duo. Primo ppter
imobilitatē sicut em̄ aer nunq̄ mouet nisi a
veto vl ab alio cogat sic nec accidiosus. Se
cūdo ppter vacuitatē. nā sicut aer semp redit
ad vacuitatē: ita accidiosus ad locū vbi nō hēat
opus bonū. ideo cōparat lapidi vel ferro q̄
semp appetūt centrū: iō accidiosus cōparat
aeri. Si autē semen sp̄rgat in aerē nō fructi
ficat: ita nec xp̄bū dei in accidioso fructificat:
ideo sequit̄ pena: qz rēptas inuis et ignis de
scendit de celo et blasphemauerūt deū ppter
plagā grandinis qm̄ magna facta est vebē
mēter. Iuxta illud ps. Quando nix glacies
spūs pcellarū ei⁹ pars calicis eoz. Ex plus
huius. Nam Iosue fuit iste angelus q̄ p̄dica
uit p̄ gabaon vt exerceat se i opib⁹ vtriusq̄
Et qz nō audierūt eū misit dñs sup̄ eos grā
dinē et p̄cussit fuerūt plures grandine q̄ gla
dio et interfecti. Iosue. x. Pr̄ ergo qz p̄iores
in peccato perseverantes non fructificāt in
verbo dei. D

tertius flos est iste. Ju

sti verbū dei qd̄ audiūt aures et mente retinēt
non abiciunt sed opere cōplēt. pr̄ p̄ duos
testes. Primus est Anselm⁹ libro de silitudi
nib⁹ q̄ ponit talē casum. Si ros et vētus tescē
dant sup̄ ignē in materia extrem facit̄ ip̄s
augmētari. Sic si in corde iusti tescēdar ver
bū cōminatōis eterne dānatōis et xp̄bū cō
solationis dīne retributōis facit̄ ip̄m ang
mētari et fructificare. Secdo testis est Robes
2. p̄o. vi. vbi dicit qz vidit celum ap̄rū et au
diuit vocē tāq̄ rube loquē. Et dū loq̄ret̄ au
diuit tāq̄ vocē tonitruū magnū dicē. Venit
vide. Et vidit septē mysteria in q̄bus sp̄ualit̄
demonst̄at quō iusti fructificāt in xp̄bo dei au
ditō q̄ qdē patent. discurre dō p̄ singula. Pri
mo vidit et ecce equ⁹ albus et q̄ sedebat super
illū hēbat arcē et data est ei corona. Sp̄ualit̄
p̄ istū angelū intelligit̄ p̄dicatōr: p̄dicans vo
ce tube: qz inuitat ad eremū iuuiū. Et etiā
inuitat nos ad bellū. p̄ equū intelligit̄ corp⁹
nrm. p̄ eq̄tantem intelligit̄ spūs cū est rege
re corpus nostrū et suppeditare. qm̄ q̄ aliq̄s
imundus et luxuriosus pponit ppter xp̄bū
p̄dicatōris seruare mūdiciā et castitatē et cū
pposito erit cecidit: itic miles erit in equo
albo cū corona in capite: qz cū victoria in mē

Quinta in sexagesima Sermo XXIX

se et hys arcu in manu. i. firmu ppositu et libe-
ri arbitriu ad se defendendu. Sedo vidi an-
gelo loquere et ecce equus rufus et q sedebat
sup cum habebat gladiu magnu. Spualiter
qn audiens picatoris est occidiosus et p-
ponit firmiter exponere corpus suu opibus
fructus et sic exiit. tunc apparet equus rufus
q designat constantia et fortitudine cu gladio
magnu. i. cum prate magna a deo sibi data:
vt se virilis defendat ab insidijs inimici. Ter-
tio vidi angelo loquere: et ecce equus niger et
q sedebat super eu habebat statera in manu
sua. Spualiter qn alijs gulosus ppter ver-
bum predicatoris pponit macerare corpus
suum ieiunio et abstinentia: tunc apparet miles
cum equo nigro qz abstinentia demigrat cor-
pus. et cum pponit dare corpori suo victus et
alia necessaria ad mensura et no ad superbi-
dantiam: tunc porat in manu statera. Quar-
to vidi angelo loquere et ecce equus palli-
dus et q sedebat super illud data est illi pias
sup quatuor pres mun de et nome illi mors
Spualiter qn alijs inuidus ppter verbum
picatoris pponit se exponere dilectioni dei
et pminuit apparet miles cu equo pallido
et nomen illi mors qz fortis est vt mors dile-
ctio. hys aut ptatem sup quatuor partes ter-
re qz ad diligendu de seipsum. pmiu et corp
Quinto vidi angelo loquere et ecce alas in-
terfectoris ppter verbu dei. Spualiter qn ali-
qs supbus post hbu picatoris pponit alas
sua humilare et alijs submittere ppter fides
dei q est verbu dei: tunc apparent aie interfe-
ctoris qz p illa sancti dei occisi fuerut. Sex-
to vidi angelo loquente et ecce terremotus
factus est magnus et sol factus est niger ta-
qz saccus cilicinus. Spualiter qn aliquis a-
uarius ppter verbum predicatoris pponit
oes diuitias terrenas vilipendere tanq sac-
cum cilicinu: tunc soli. auarius q ad instar
solis humores diuitiaru traheretur: apparet
tanq saccus cilicinus per vilipensionem ab
oibus despiciat mundualibus. Septimo vi-
di angelo loquente et ecce factus est silentiu
magnum in celo. Spualiter qn aliquis ira-
cundus ppter verbum predicatoris propo-
nit omes iniurias et impropria cum panti-
tia sine murmuracione clamore et responso
ne tolerare: tunc factum est magnum silenci-
um in eo. E

Quartus flos est iste. Tunc
verbi dei offerimus: cum imitari spu-

alium viroz vestigia firmiter pponim. p-
p. Esa. xlii. c. Abi dñs deserte ecclesie spualu
virtutum merita pmitit dicens sic. Donaz
desertum in stagna aquarum et terras inuia
in riuos aquarum dabo in solitudine cedrus
et spinam et mirum et lignum oliue. Ponam
in desertum abietes vlnu et butum simul vt
videant sciant et recogitent et intelligant pas-
riter. hec ibi. Spualiter dñs ponit desertum
in stagna aquarum et terram inuia in riuos
aquarum: qn pctoribus qui per ariditate me-
tis nullos fructus bonoz operu faciebant
fluente sancte predicationis dat: a qbus es
manat rini bonoz operu. Cedri sunt illi qui
fructus et signa exhibent in sua opatione dis-
cetes cu paulo. ij. Cor. iij. ij. et pi bon odor
sum. quoz corda ita interno amore solidas-
ta sunt vt nulla putredo terreni amoris possit
ea corumpere. Per spinas significant viri
spuales q dum de pctoris et fructibus pdicant
nunc eterna supplicia minant: nuc celestis
regni pnia pmittit. cor audientiu pugnat:
et instantu pforat mente dolore copunctionis
vt ab eoz oculis quasi qdam sanguis anie
lachryme decurrant. Aditus est fructus repe-
ratine: qz dissoluta mēbra repēdo restrin-
git. Per vlnum intelligunt illi q afflictioni-
bus pmiu copati sciunt: eoz tribulatio-
ne repērat sicut scriptu est. ij. Cor. i. i. Stas
aut deo q solaf nos in oi tribulacione nra: vt
possim et ipsi solari eos q in oi pstra sūt.
Isti em dñ aliqd hbu vlt opa solatiōis affe-
rūt afflicti. pmiu: pauldubio eos ad statum
rectitudinis restringit ne imoderata tribu-
lacione in desperatione soluant. p oliua signi-
ficant misericordes quia grece eleos latine
mia vocat. Nam fructus mie lucet ante ocu-
los dei qñ liquo: oliue. Unde dr. Beati miseri
cordes qñ ip si miā consequent. Per abie-
tem vero q valde crescendo ad alta sustollit
tur: intelligunt illi q intra scām ecclesiam ad
huc in terrenis corporibus positi iā celestia
contēplant q euz paulo dicit illud. Phil. iij.
Nostra querlatio in celis est. Per vlnu in-
telligūt mētes seculariū: q dñ terrenis curis
inferuunt non affertunt fructum aliquis
tutis spualis. Et sicut vlnus licet no habes
at fructum ppiu tamen solet portare vi-
tem cum fructu: sic viri seculares licet nullu
fructum virtutis spiritualis habeant: tamen
dum sanctos viros spiritualibus donis ples-
nos sua largitare et elemosinis sustentant vt
tem cum botris portant. Per buxum autē

Spinosa

que in altu non pñit nec fructu pducit sed
solu viriditatem habet intelligunt paruli q
ex etatis infirmitate bona opera nō faciunt
sed tamen parentu fidelu credulitate sequē
tes fide ppetue viriditatis reuēt. Nunc ex
positione ponit bñs Greg. in homelia sup
illud Luce iij. anno quarto decimo imperij ty
berij cesaris tē. Ergo emēdemus in melius
q ignorāter peccauimus et ad semita iusticie
reuertamur vt verbū dei audire et recipere in
corde possimus et in opere fructificare ad sa
lurem q tales corde bono et optimo audien
tes verbū retinent tē. vt dicit verbū pposi
tum. in quo soluunt tres qñtiones. Prima
questio est qñ est locus cōueniens in quo est
verbū dei collocādu. rñdetur corde bono et
optimo. Secūda qñt est qñ est opus expe
diens in quo est laborandū. respondeť ver
bum retinent. Tertia questio est quis est
terminus alliciens in quo est sperandū. rñ
derur fructum afferunt. Nec oia potēnt in
euangelio hodierno. pñius ex positione sci
endum q per seminatore intelligit dei filius
vel qñlibz pñicator xñtatis qñt ad semina
dum qñ exiit a patre et venit in mundū ad
erudiendū nos. vel pñicator exiit de secreto
sue pñplationis ad docendū pplm. Per se
men intelligit verbum dei qñ predicat. per
terrā intelligit mens humana. per malā ter
ram intelligit mēs viciosa. p terrā bonaz in
telligit mēs xñuosa. Semen ergo quoddā
cecidit secus viā. quoddā in terrā petrosam.
quoddā in spinosam. Per terrā secus viā in
telligit pñona luxuriosa. Nam sicut terra se
cus viā non est muris clausa. ita nec pñona
immūda est sen sibus suis clausa sed aperta
Habet enī oculos non clausos ad videndū
illecebras. Aures aptas ad audiendū immū
da colloquia tē. et sic xñū dei in eo nō fructifi
cat. sed volucres celi. i. demones q dicunt vo
lucres a subito volatu et motu. et dicunt celi
q in aere existunt comedūt illud. qñ de cor
de eius verbum dei auferunt. Unde Criso
stomus super matheū dicit sic. Sicut si osten
dantur carulis leonum floz amenitates nō
excitantur. sed si ostendant eis carnes. ita
luxuriosi non excitantur ad diuina eloquia.
sed ad praua colloquia. Per terram petro
sam intelligitur persona superba. Nam sicut
terra petrosa est ponderosa dura frigida. ita
superbi sunt ponderosi ideo non pñt in celo
manere sursum. vt patuit i lucifero. Sūe duri
ad opa hūilitat. sunt frigidi ad opa charita et

io verbum dei non si uerificat in eis. Nam ad
tēpus credunt. et in tempore temptationis
recedunt. Unde Crisostomus super ma
theum dicit sic. Sicut aqua cadens supra pe
tram exterius petram abluisset interius nō
emollescit verbū dei. et si cor peccatoris sup
bi punitione tangitur. tamē ad hūilitatē ope
ra non emollescit. Per terram spinosam intel
ligitur persona diuitiis opulenta. Nam sicut
spine cornem lacerant et inflicto vulnere cru
entant. ita diuitie mentem auari cogitatio
num et desideriorum punitionibus perforāt
et vsq ad consensum eā trahunt. Ideo nec
isti fructificant. q spine diuitiarū et cogita
tiones earum verbum dei in cordibus suffo
cāt. vii. Crisost. sup matheū dicit. Sicut mo
dicū mellis immisit in vas plenū aceto non
dulcorat. sed ipsum mel dissipat. ita verbum
dei immisit in cor auari p multitudinem co
gitationū diuitiarū cogitationes tales non
expellit. sed seipsum destruit. Quod autē ce
cidit in terram bonam f. cit fructum. sed qñ
dam facit fructum tricesimum. i. magnum et
isti sunt incipientes sequi dñm. Quoddā
centesimum et isti sunt perfecti. vel pñ
ni sunt coniugati scōi vidue tertij virgines
faciamus ergo q terra nostra sit bona et fa
ciat fructum. Possimus autem hoc cognos
cere. si terre ammiscēat aqua et si gustata
terra remanet dulcis. signum est q terra est
bona. Si autem amara signum est q terra
est amara et mala. ita in proposito. Si aqua
tribulationū amiscēatur persone si est ama
ra per verba impatientie signum est q terra
est mala. Si autem dulcis per verba patien
tie signum est q est bona. Dabemus igit
cor in terram bonā et faciamus fructum me
ritoz in vita beata. Amen.

Enica in quinquagesima. Sermo. xxx.

Iesu fili dauid mis
serere mei. Luce. xviij. et in euā
gelio hodierno. Deus cōmī
nās perōri Ezechiel. vij. dicit sic
De pñquo effundā irā meā sup re. et cōple
bo furore meū i te. et iudicabo te in vias me
as. et imponā tibi oia scelera tua. et nō parcer
oculus me. nec miserebor. h vias tuas ipo
nā tibi aboiationes tue in medio iuerit.
et scies q ego sum dñs pñtēs. **Ps** Sup
isto xñbo moueo talē qñē. Postq q aliq
ppter pctā sua credēs deus sibi iratū pñtēs

tus qñt
Ex ob. i
lymny

Expo
tā

Scnd
vnt

pelopa

ante vna tribulatione tpali nunc alia rim et q
 pbabilr ne mortis iaculo pcurat eternali q
 ro ista qone. Quid pot homo a deo iperare:
 vt oem penā tam tēpale q̄ eterna possit cui
 tare. Ad ista qone rident duo doctores ec
 cleſie. Primus est bñs greg. lib. xi. moral.
 parte. iij. c. xi. allegat in decreto disti. xlv.
 c. disciplina dicens sic. Disciplina vel mīa mī
 tum destruit si vna sine altera teneat. Sed
 circa subditos inesse dicitur rectorib⁹ et iuste cō
 sulens mīa et pie seuitis disciplina. hinc est
 q̄ semitū illius vulneribus q̄ a samarita
 no in stabulū ductus est et vinū adhibetur
 oleū vt p vinū moderent vulnera: p oleum
 leniant et foueant: quaten⁹ vnusquisq̄ q̄ sa
 nādīs vulneribus pesti in vino morsum di
 strictionis adhibeat: in oleo mollicie pīa
 tis. p vinū mūdant puritā: p oleū sanāda
 fouet. Adhūc ē ḡ lenitas cū seueritate: fa
 ciendū est quodāmodo ex tēpore tempamē
 tam: vt neq̄ multa asperitate exulceret sub
 dicti neq̄ nimia benignitate soluant: hec ille.
 Scdus est sanctus thomas pma pte. q. xxi.
 arti. iij. in rñ. dicens sic. Necessē est q̄ in quo
 libet ope dei mīa et veritas inueniat. Quia
 necessitat rō est q̄ cū debitu quod est ex di
 uina iustitia reddat opz q̄ sit vel debitu deo
 vel debitu alicui creature. Neutrū em pōt in
 aliquo ope dei p̄mitti. nō em pōt aliquid
 facere deus quod nō sit cōueniēs sapientie et
 bonitati ipius fm quem modū diximus qd
 eē debitu deo. Sillr etiā quicqd in reb⁹ creat⁹
 facit fm puenientē ordinē et p̄portionē facit
 in quo consistit rō iustitie. et sic opz in omni
 ope dñi esse iustitiā. Opus autē diuine iusti
 tie p̄supponit op⁹ mie et in eo fundat. Et crea
 ture em nō debet aliqd nisi ppter aliqd i eo
 p̄actis vel p̄cōsideratū. Et rursus si illd cre
 ature debet hoc erit ppter aliqd pus: et cum
 nō sit pcedere in infinitū opz deuenire ad al
 liquid quod ex sola benignitate diuine volū
 tatis dependeat qua est vltimus finis. exē
 plum si dicamus q̄ habere manus debitu
 est hōi ppter aīam rōnale: aīam hō rōnale
 hōe ad hoc vt sit homo: hōiem vero esse ppter
 diuinā bonitatē: et sic in quolibet opere dñi
 apparet mīa q̄tum ad p̄mā radicē. cū vir
 tus saluatur in oibus p̄sequētib⁹ et etiam
 in eis vebemētius opatur: sicut cā p̄mariaye
 hemētius influit q̄ cā scādaria. Et ppter h
 etiā ea q̄ alicui creature debēt de⁹ ex abū
 dātia sue bonitātis largius dispēsat q̄ terigar
 p̄portio rei. Adhūc em est qd sufficeret ad

suandum ordinē iustitie q̄ diuina bonitas
 cōfert que dñe p̄portionē creature excedit:
 hec ille. Amen pono quattuor flores ibi se
 quentes.

B

¶ Primus flos est iste. Di
 cut i filio dei siml est misericordia cū iustitia:
 sic nō vtrf vna sine altera in vlrerū. puidē
 tia. Quo ad p̄mā p̄e sunt duo testes. Pri
 mus est moyses exo. xxv. dicens sic q̄ in ar
 ca dei erant simul hōga et māna. Per archam
 intelligit dei filius. Et q̄ in eo sunt omnes
 thesauri sapientie et sciētie dei reconditi sic
 erat in archa tabule testamēti. Et q̄ est de
 lignis oliuari. i. d. natura diuinariū p̄sonarū
 que sunt p̄sone misericordiarum: sicut archa
 erat de lignis oliuari. In ista archa est hōga
 simul et māna. i. hōga districōis et iustitie et
 māna dulcedinis et mie. hinc etiā dauid ait.
 Virga tua et baculus tuus ipsa me p̄solara
 sunt. Virga em pcurimur et baculo sustēta
 mur. Si ḡ est districō iustitie q̄ feriat sic et
 p̄solario baculi que sustēcet. Sit itaq̄ amor
 si nō emolliens: sit rigor si nō exaspans: sit
 zelus sed nō immoderate leuiens: sit pietas
 nō plus q̄ expediat p̄cens. hanc figurā expo
 nit greg. ybi sup. Secūdu testis est ioban
 nes apoc. iij. dicens sic. Audi et ecce ostium
 apertū in celo et vox p̄mā quā audiui tanq̄
 tube loquēns meū dicens: Ascende huc et
 ostendā tibi que opz fieri cito. Post h̄ stat⁹
 fui in spū. et ecce sedes posita erat i celo et su
 pra sedem sedens. Et q̄ sedebat similis erat
 aspectui lapidis et iaspidis et sardis. Sp̄s
 liter p̄ istud celū intelligit diuinū secretū in
 quo scire et velle dei manet absconsum. Jo
 hanni fuit celū apertū. i. diuinū secretū fu
 it reuelatū. Per sedē intelligit deus p̄. Ista
 sedes est posita in celo. i. deus p̄ sup nos val
 de eleuatus. In ista sede sedet dei fili⁹ dñs
 iesus xps q̄ est similis lapidi ppter eius per
 petuitatē: iaspidis et sardis. In iaspide est
 viriditas p quā designat mīa. Nam sicut vi
 riditas multū delectat oculū infirmū. ita mī
 sericordia petōrem puerum. In sardine est
 color rubeus et sanguinolētus quo designat
 iustitia. Nam sicut sanguis puocat iudicem
 et terret delinquentē iuxta illud gen. iij. Ec
 ce vox sanguis fratris tui clamat ad me de
 terra: ita iustitia clamat ad xpm iudicem: et
 terret petōrē. ḡ in filio dei est simul mīa et iu
 stitia. ps. Dñe duo hec audiuit: q̄ p̄as tē ē
 et tibi dñe mīa: q̄ tu reddes vnicuiq̄ iuxta

Unica in quinquagesima

Sermo XXX

opera sua. Et iterū. Dñe libera aiam meā
misericors dñs iustus &c. Quo ad secundā
partē sunt duo testes. Primus est moyses
de quo dicit greg. vbi supra sic Inveni liber
in moyfi pectore miam cū seueritate sociatā
Videamus amantē pie & districte seueritē
Terre cum israeliticus popl's ante dei ocu-
los pene inueniabilē ptraisset offensas. ita
vt eius rector audiret a dño. descende pecca-
uit popl's tuus: ac si ei diuina vox diceret qui
in tali pectō lapsus est mens nō est atq; cuz
subiūgeret dimitte me vt irascat furor me?
D eos & deleā eos faciāq; te in gēte magnā
Ille semel & iterū p popl'o cui perat obicem
se ad imperiū dei irascēris opponēs ait. Aut
dimitte eis hāc nora aut si hāc facis dele me
de libro tuo in quē scripsisti. Pensamus er-
go qbus visceribus eundē ppl'm amauit. p
culus vita de libro vite se deleri petijt. sed tñ
iste qui tanto eius popl'i amore pstringitur
p eius culpas qto zelo rectitudinis accēdat
Alhor em vt eius culpe venia daret obtinuit
zelo rectitudinis succēsus inquit. ponat vir
gladiū sup femur suū. Ire & redite de portis
q; ad portā p mediū castrorū & occidat vnus-
quisq; frēm & amicu & primū suū. ceciderūt
q; in die illo quasi. xliij. milia hoīz. Ecce qui
vitam oīm etiā cū suā morte petijt. paucorū
vitam gladio extinxit. intus arsit igne amo-
ris foris accēsus est zelo seueritatis. in regi-
mie g vtrūq; moyses misit. vt nec disci-
pline deesset mīa: nec mie disciplina: hec ille.
Item Exo. xliij. dī q colūna descendēs de
celo que archā dñi pcedebat quolibz die ap-
parebat nubea & ignea. nubea in die ad pre-
standū refrigeriū: & ignea in nocte ad illu-
minandū. Per istā colūnā de celo pēdēte
intelligit filius dei egrediēs a deo pte tanq̃
a summo celo & a celoz fastigio ad nos des-
cendēs qui fuit nubes p mīam ponēs se in-
ter solis ardorē & nos. i. inter deū pte iratū
et nos reos tanq̃ mediator. Etia fuit ignis
p iustitiā q; sicut ignis terret & ardet: ita di-
utna iustitia pēdēte tribulat & affligit. iō pec-
caroribus debet pena ignis ex iustitia. Se-
cūdus testis est Job. apoc. xliij. vbi dicit sic.
Vidit mibi angel? flumiū a que vite splēdi-
dum tanq̃ cristallū pcedentē de sede dei et
ex vtrāq; parte flumis lignū afferēs fructū
duodecim. Spūali p illū flumiū intelligit dei
filius: q; sicut flumiū emanat a fonte im-
mediatē & ab eo fragmū vel lacus: ita dei fi-
li? pcedit a deo pte immediate tanq̃ a fōte

et ab eo & a deo pte spūs sanctus tanq̃ lac?
a flumiū & a fonte. Iste flumiū. i. dei filius ē
flumiū aque vite. i. essentie diuine que est il-
la aqua viua de qua dixit xpus Job. liij. Et
quis biberit ex aqua quā ego dabo ei nō sitit
et in eternū. Et ex vtrāq; parte est lignū vite
q; filius dei est medi? inter deū ptem cui ar-
tribuit prās & iustitia. & spm sanctū cui attri-
buit benignitas & mīa. Et q; mediū sapit na-
turā extremorū. iō in filio dei est iustitia & mi-
serico: dia. Quia nō p vtrāq; ducimur ad. vi-
tam qm mīa facit nos de pctō veniā petere &
iustitia timore de fūstire. Ideo ex vtrāq; parte
est lignū vite & q; ducit ad. xij. gaudia para-
disi iō offerūt fructus. xij. Q aut deus vtrūq;
in quolibet ope suo mīa & iustitia. p descendē-
do ad eius opa pncipalia q; sunt nouē
Primo in hoīm creatione vñ sanctus & ho-
pma pte. q. xli. ar. liij. ad qrtū dicēdū dīc sic.
Lūz creationi nō psupponat aliqd in dei co-
gnitione: fm hoc tñ saluat ibi rō iustitie in-
qum res in esse pducunt fm q; cōuenit di-
uine sapie & bonitati & saluat quodām rō
mie in qrtū res d nō esse in esse mutat: h ille
Quia em formauit hoīem de limo terre. p ef-
na habēda glia. ecce mīa. h tñ hanc gloriā
voluit deus hoīem adipisci p obedientiam &
p pugnā cū dyabolo hita victoria de tempta-
tione eius. ecce iustitia. vnde d. Apoc. li. c.
Ambulabūt meū in albis qm digni sunt. i.
ppter victoriā. Secō in pmoz parentū ex-
pulsionē. i. de paradiso. Nam iustitia dei ap-
paruit in hoc q; subtrahit fuit eis id qd iure
gratū statim cōpetebat. i. locus paradisi ter-
restis. qd significat gē. iij. cū d. Emisit eū
deus de paradiso volupras. vt dicit sanctus
tho. ij. q. cl. iij. arti. ij. in rñ. pncipali. Alia
aut dei apparuit in h vt dicit in rñ. ad scrip-
tū dicendū q; homo si post pctm de ligno vite
comēdisset nō ppter hoc immortalitacē recu-
perasset: h beneficio illius cibi pmisservitaz
magis plangere. vnde cū d. gē. iij. Videte
ne forte sumat de ligno vite & viuat in eternū
sumit ibi eternū p diuturno. Hoc aut nō cōpe-
tebat hoī vt in miseria hui? vite diuit? pnta-
neret: h ille. Ecce iustitia cū mīa &c. Terrio in
hoīm redemptione. Nam in qum ex passio-
ne sua satisfecit p pctō generis humani ap-
paret iustitia. Etia. i. c. Factus est pncipatus
sup humerū eius. Sed in qum deus pater
voluit ipm p nobis pati apparer miserieor:
dia. Roma. viij. Pro po filio nō peperit: h
p nobis oibus tradidit illū. vñ sanctus tho.

in parte a. xij.
fle. Domini
fuit & mie
passione suā
humani: & ite
iustitiae dicit
nō posset p
sanctificatio
ij. Iustitia
pione que
ppriatōrē p
notis mie q
fuerit. vnde
in mia p p
tuz essentia
in xpo. hec i
ne. vnde san
arti. liij. ad se
serico: dia de
gentiū fm
scilicet: minis
ritatē dei ad
gentes aut
aliqua rō
iudicorū que
am. sicut q
tribus facit
mīa. Quia
vnde sancti
dicendū d
unt in hoc
tum p hmi
purgant e
ursum fm
mīa ad deu
Jobanes a
liij. q. qm ira
bonū mala
vne pte
pca: hec ille
stos appar
eterna rē
dicit luce.
bendo. vñ
sic. Unū
tum diuin
et ofoni ab
re cōuenit.
uerū. Elero
in modū bo
Qm em in
reges. i. se
in deo regu

in parte. q. xvi. arti. i. ad tertium dicendum dicit
sic. Dominus liberari p passionē xpi crucis
fuit a mie a iusticie eius. Iusticie qdē qz per
passionē suā xpus satisfecit p petō generis
humani. ita homo p iusticiā xpi liberat ē.
Ad hoc dicit qd qz cū homo p se satisfacere
nō pset p petō totius humane nature. de
satisfactorē dedit filiū suū fm illud ad Ro.
iij. Iustificari gratis p grām ipsius p redē
ptionē que est in iesu xpo. que pposuit deus
ppriatorē p fidem ipsius. et hoc fuit abūda
ntioris mie q si petā absqz satisfactorē dimi
ssisset. unde dicit ad Ep. ij. Deus qui dūes ē
in mia p p nīmā charitatē qua dilexit nos
tūz clemens in omni peccis cōmunicavit nos
in xpo. hec ille. Quarto in infidelū puerfio
ne. unde sanctus thomas pma parte. q. xxi.
arti. iij. ad scdm dicendum dicit sic. Iustitiae mī
sericordia dei apparet in puerfione iudeorū
a gentiū fm illud Roma. xv. Dico em xpm
secum ministrū fuisse circūcisionis p puerve
ritatē dei ad confirmādas pmissiones p m:
gentes aut sup mia pponificare dei. Sed
aliqua rāō iusticie apparet in cōuersione
iudeorū que nō apparet in cōuersione genti
um. sicut q saluari sunt ppter pmissiones pa
tribus factas. hec ille. sic q apparet iusticia r
mia. Quinto iustum cum impio puniendo
unde sanctus thomas vbi supra. ad tertium
dicendum dicit sic. In hoc etiam q iusti puni
unt in hoc seculo apparet iusticia r mia in q
tum p hmoi a afflictiones aliqua leuia in eis
purgant r ab affectu terrenorū in deū magi
erigunt fm illud greg. Adala que nos b p
mūt ad deum nos ire compellūt. h ille. unde
Iobānes crisostomus vbi de pnia distin.
iij. q. qd itaqz videmus dicit sic. qū videm
bonū mala pati nō tūbēmur. Neqz em bo
nus potest in omnibus bonus esse. sed bz aliq
petā. hec ille. In hoc q q deus hic punit iu
stos apparet iusticia in punitione r mia in
eterna retributione. p de lazaro medico vt
dicit luce. xvi. Sexto a bonis rpalia subtra
hendo. unde hiero. vt hf. iij. q. v. c. duo dicit
sic. Unū est genus xpianorū quod mancipa
tum diuino officio a debitum cōtēplationi
et ofoni ab omni strepitu temporalū cessā
re cōducit. vt sunt clerici r deo deuoti. f. con
uersi. Eleros em grece latine forā d: ide hu
iusmodi boies clerici. f. fore electi vocantur.
Qm em in suos deus elegit. Nij nāqz sunt
reges. i. se r alios in frunbus regēs. r ita
in deo regnū habent. r hoc designat coronā

in capite. hanc coronā habuit ab institutioē
roane eccle in signū regni qd i xpo expectat
Rasio hō capitis est temporalū oim depo
sicio. hec ille. In hoc qz subtrahunt eis bona
rpalia apparet iusticia: r put remunerantur
in alio seculo apparet mia. vt dicit sanctus
Thomas. iij. sentent. dist. in xvi. q. ij. art. ij.
arg. vi. sic. Hoc qz melioribus minus datur
de bono rpalī. et qūqz plus de malo in eoz
pfectum cedit. quātum ad spūale bonū qd
est simplr hois bonū. bona em rpalia nō sūt
simplr hois bona nisi fm qz organice defer
unt ad spūale bonū. Septimo impiū iusti
ficando. unde sanctus thomas pma parte
q. xxi. art. iij. ad scd dicendum dicit sic. De mī
sericorditer agit nō qdē contra iusticiā suāz
faciēdo sed aliquid supra iusticiā oprādo.
Exemplū si alicui cui debent centi denarij
aliqz ducētos det de suo non cōtra iusticiā
facit sed liberaliter vel misericorditer facit.
Sifr si aliquis offensam in se cōmissam di
mittit. Qui em aliqd remittit quodāmodo
donat illud. vñ apls. Remissione donatio
nem vocat. ad Ephe iij. Donātes inuicem
sicut r xps donauit vobis. Et quo p q mī
sericordia nō tollit iusticiā. si est quedā iusti
cie plenitudo. unde dicit Jacobi iij. q mia sup
exaltat iudicium. hec ille. Naz in opre iusti
ficationis peccator culpam recognoscit a ve
niam petit ecce iusticia. Deus penam remit
tit eternam r commutat in temporalē r pre
stat ei suū amorē r grām. ecce mia. Sic q
vtrūqz apparet qz de pnia. dist. in prima. q.
idem in ps. lxxiij. veritas. Octauo iustos
pniando. Nam eis dat glia eterna vt dicit
illud ad titū. iij. nō ex operibus iusticie que
fecimus nos: sed fm suā miām saluos nos
fecit. Unde sanctus thomas. iij. sententiarū.
dist. in xvi. q. ij. art. ij. dubio. largu. pmo sic
dicit. Cū deus sit excellentissimus dātor p
pter superabundantiā sue bonitatis opor
tet qz semper eius dāto in bonis superexce
dat receptionem pportionatam recipienti.
Nono reprobos puniendo. Naz damnatis
dat penam ecce iusticia r eam dat cetera con
dignum: quia minus q merētur. quia debet
perdere esse propter crimē lese maiesta
tis: r tamen remanebunt vt possint dicere
illud 2 rectorum tertio. Ad hoc dicit dominus
multe quia non sumus consumpti. vñ scūs
Thomas pma parte. q. xvi. art. iij. articu
lo pmo dicit sic. In damnatioē reprobos
apparet mia nō quidē totaliter relaxās. sed

aliqua aliter alienas dum punit circa condi-
gnū et. Decimo pēores expectādo. unde
Leo ep̄s ut habet de penitētia distīn. p̄ma.
c. multiplex dicit sic. Multiplex mīa dei ita
lapisbus humanis subuenit ut non solum p
baptismi gr̄as: sed etiā p penitētie medicina
sp̄s vite reparetur et̄ne: ut qui regenera-
tionis dona violassent propo se iudicio con-
demnātes ad remissionē criminū pueniret
hec ille. Primo em̄ expectauit cayn vsq; ad
septimā sui gñatōez q̄ oēs tādē puniti fuerūt
q̄ si egerūt pñas i h̄ q̄ expectauit ad pñas
Ecce mīa. in hoc q̄ pñiunt. ecce iustitia. Se-
cūdo expectauit genus humanū qñ diluuiū
duobus millibus annorū distulit cum tamen
essent pēra gr̄auia sup̄ terrā teste Eugu. lib.
xv. de ciui. dei. c. xx. Tercio expectauit centum
viginti annis tpe quo fuit facta arca et trun-
cati fuerūt viginti. ut h̄ de pñia. distīn. p̄ma.
S. idem p̄dixerat. Quarto expectauit i do-
mā. ut habetur gen. xvij. Quito expectauit
thāneanos donec completa esset malitia po-
puli. gen. xv. que completa fuit in introitu io-
sue: ut ps Josue. v. ut h̄. xxiij. q. v. S. hinc no-
randū. Sexto expectauit nimitas quadra-
ginta diebus. Jone. iij. Septimo expectauit
om̄s pēores. Jone. iij. Octauo expectauit
ezechiā. Eza. xxv. Ecce quō in q̄bet ope
dei inuenitur mīa simul cū iustitia. Sicut
em̄ medicus nō dat suas purgationes neq;
ex toto frigidus q̄ nō alterarent: neq; ex to-
to calidus q̄ nimis lederet: sed partim cali-
dus et partim frigidus. i. tepidus et sic p̄ficiūt
sic deus in opibus suis nō est ex toto calidus
ex mera iustitia: q̄ sic pēores possent despe-
rare: neq; ex toto frigidus ex mera mīa: q̄ in-
centiū delinquēdi pberet: s̄ potius tepidus
ex iustitia mixta cū mīa ut possent ei dice-
re illud apoc. iij. Scio opa tua q̄ neq; frigi-
dus es neq; calidus. s̄ tepidus. Unde aug.
ut h̄ de pñia. distīn. l. c. taciturnitas dicit sic.
Deus q̄ misericors et iustus est sicut cōsuat
mīam in iustitia: ita iustitia in mīa ut sit ro-
ta in medio rote. Eze. i. vñ ps. Om̄s vie dñi
mīa et vitas. Sic ergo patet q̄ i quolibz ope
dei et in omni eius actiōe est misericordia cū
iustitia et.

¶ Secundus flos est iste.

Sicut ante incarnationē filius dei magis de-
clinabat ad iustitiā: ita post humanē nature
assumptionē magis declinat ad mīam. Pri-
ma pars ps p̄ duos testes. Primus est moy-

ses. Legit em̄ in leuitico q̄ moyses deferre
barāga et aaron thuribulū. et tñ plura mira-
cula fecit. Ad moyses h̄ga q̄ aaron thuribulo
Per moysen et aaron intelligit dei filius q̄ ē
tanq̄ alter moyses ductor p̄p̄i et tanq̄ al-
aaron doctor noster qm̄ regit ut moyses et
tercedit ut aaron ut d̄ heb. v. Portabat vir-
gam rōne punitionis quia multos pñiuit.
Portabat thuribulū rōne placationis: quia
multis penā remisit. ideo magis declinabat
ad iustitiā q̄ ad mīam. Sed testis est Jo-
hannes apoc. vi. Ecce equus pallidus et qui
sedebat sup̄ eū nomē illi mors et infernū. seq̄
bat eū. Sp̄ualit̄ p̄ illū equus intelligit p̄p̄s
antique legis q̄ fuit equus dyabolī ratione
ydolatrie. et p̄ncipalit̄ rōne p̄ci originalis.
Fuit pallidus: q̄ multis tribulatiōibus im-
mutatus. Et dyabolus sedēs vocabat̄ mors
q̄ mortē induxit. Et infernus sequebat̄ eū
q̄ om̄s antiq̄ ad infernū descenderūt p̄pter
culpā. Ecce magna iustitia. Quā tñc magis
declinaret ad iustitiā q̄ ad mīam. Primo ps
in p̄cō ade iquē expulit de paradiso p̄pter
inobediētiā ligni verit̄ cū tota posteritate
sua. Ecce iustitia. Non tñ interfecit ipm̄: sed
vitiū multis tribulationibus et afflictionib;
oppressit. ecce aliq̄lis mīa. Sed ps in dilu-
uio vbi soli octo fuerūt reſuati. ecce aliqua
mīa. Et om̄s alij fuerūt submersi. ecce ma-
gna iustitia. Tercio ps in plagis pharaonis
et egyptiorū qñ tot penis fuerūt afflicti et tā-
dem om̄s submersi in mari rubro. Quarto
ps in filijs israel in deserto. Nam exierunt de
egypto sexaginta milia viroz absq; mulie-
ribus et puulis: et tñ om̄s fuerūt varijs cedi-
bus interfecti et solū duo intrauerūt in t̄rā
p̄missionis. Quinto ps in rege dauid qui p
eo q̄ numerauit pplm̄ octingēta milia viro-
rum angelus interemit. Ecce quō magis de-
clinabat ad iustitiā q̄ ad mīam. vñ noīa ei
erant noīa iustitie qm̄ dicebat de yltionum
dens exercitiū. deus bellarorū. Leges ēt erat
leges iustitie: ut ps leuitici p̄ corū: vbi scribit̄
oculū p̄ oculo dentē p̄ dente et: et quicūq; tā-
gebat immūduū immūdus erat: et q̄ terigiss̄
leprosum erat excoīcatus et extra castra pos-
itus. Erat em̄ filius dei tanq̄ alter gedcon
gladiū deferēs: sed nūc post incarnationem
magis declinat ad mīam ut dicit scōa pars
ps p̄ duos testes. Primus est Dester. v. vbi
d̄ q̄ qm̄ rex assuerus foret iustitia valde
seuerus mox ut dester ad eū venit duabus
associata puellis sūgam iustitie renocās in

mansuetudine est cōuersus. Spūaliter per
asserū intelligit dei filius ante incarnatio-
nem iustitia valde seuerus. Per hester regi-
nam intelligit brāhgo de stirpe regia q̄ post
q̄ fuit dei filio cōiugata & ginitate & humilitate
tanq̄ duabus associata puellis cōuer-
sus in mansuetudine extendit & gam suaz. i.
immisit nobis miam suā. Nam illa & ga erat
aurea ppe charitatem & miaz & nō ferrea ppe
iustitiam. Secū dus testis est Job. apoc. x. dicit
sic. Vidi angelū forte descēdere de celo ami-
crum nube & yris in capite eius. Spūaliter
p illum angelū designat dei filius descēdes
de celo p carnis nostre assumptione: hec nu-
bes est humanitas. Per yridem intelligitur
portā p mīa. hec yris est data noe in signum
federis & erat in capite eius: q̄ mīa appare-
bat pte iustitiam in sua p dicatione & miraculo-
rum opatione. Patet in magdalena. petro.
paulo. adultera. ebrianea & sic de alijs. idō
dicit pastor bonus. Job. x. Qui si aliquando
portat & gam ad reducendū. in plurib⁹ tamē
etiā desert ramū ad oues post se trahendū.
vñ aug. Iramū viridē oñdis ouit trahis eā
&c. et sic p̄ &c.

¶ Tercius flos est iste. In
vniuersali hominū resurrectione p̄ualebit iusti-
tia mie p meritorū retributione. p̄ per duos
testes. Prim⁹ ē moyses. gen. xli. vbi sic dicit.
Pharao vidit septē spicas & septem yaccas
pinguissimas que p̄cedebāt & septē tenuissi-
mas que seq̄bant. quod somniū Joseph ex-
ponēs dicit hoc esse septē annos pores ma-
xime fertilitatis: & septē posteriores maxime
egetatis. Spūaliter p annos fertilitatē in-
telligit totū t̄p̄a vite p̄h: q̄ vt dicit ps. Abia
dñi plena est terra. Totū istud t̄p̄a diuidit
i septem annos: q̄ in septem etates. Et p̄pter
septē opa mie q̄bus impinguant. Septem
anni steriles significāt dies iudicii vniuersa-
lis resurrectionis in q̄bus nulla erit venia
nec cōtritiō. Et dicunt septē p̄pter septē pec-
cata mortalia q̄ tunc ḡuissime punient vel
p̄pter septem opa mie de q̄bus p̄iores du-
re arguent. vt dicit Matt. xxv. Scōs testis
est Job apoc. x. c. dices. Vidi thronū cādidū
& sedentē sup eum & corā eo libri ap̄i sunt.
et vidi mortuos magnos & pusillos stantes
in cōspectu throni & iudicati sunt mortui ex
his que scripta erāt in libris s̄m opa ip̄orū
Et qui nō est inuētus in libro vite scriptus
missus ē i stagnū ignis. & vtet fortissima iu-

sticia. Ip̄e est ille de quo dicit apoc. i. Vidi si-
mile filio hoīs & de ore eius exibat gladius
ex vtraq̄ parte acutus. q̄ de ore eius exibat
s̄nia iudiciaria p̄demnas p̄iores in anima
& corpore. idē dicit serēs exvtrāq̄ pte q̄ feri
et animi simul & corpus p̄denando eos ad
ignē infernalē: & sic p̄.

¶ Quartus flos est iste. A
xp̄i ascensioe vsq̄ ad scōm aduentus: aliq̄
magis declinat ad iustitiam ad puniendum.
aliq̄ magis ad benignitatem ad miserandum
p̄ p̄ duos testes. Primus est Salomō. iij.
Reg. vi. vbi dicit q̄ fecit portas repli de lignis
oliuarū q̄ in cardinibus ferreis voluebant.
Spūaliter p templū t̄p̄ale intelligit celū qd
est templū dei spūale. Per portas oliuarum
intelligunt opa mie. Per cardines ferreos
intelligunt tribulationes inflicte p iustitiam
Et q̄ deus quosdā deducit ad celū p̄ exteri-
ores tribulationes vt paulum. quosdā p̄ inte-
riores cōsolationes vt iohannē dilectū suū.
Quosdā p̄uertit grauius puniēdo. quosdā
in corde dulciter inspirādo. Ecce quomodo
rex salomō fecit portas paradisi de lignis oli-
uarū & in cardinibus ferreis. Scōs est iob.
apoc. v. qui dicit q̄ vidit agnū tanq̄ oculū
de quo p̄us dixerat q̄ erat leo de tribu iuda
hñs cornua seprē & oculos seprē. Spūaliter
p agnū & leonē intelligit filiū dei. i. q̄ agno no-
rat mansuetudo in leone fortitudo & iustitia
in cornibus potētia ad puniendū: in oculis
sapia ad cognoscēdū. De isto agno dicit apoc.
vi. q̄ hēbat in manu sua arcū. Nam in arcu
est lignū forte quod designat iustitiam. & cher-
da tenuis q̄ designat miam. & tamē chorda
que est dei mīa inclinat lignū ad se: q̄ iusti-
tiam dei ad miserorū corda. ps. Quī irat⁹ fue-
ris mie recor daberis. Istū arcū accipit quā-
do ad p̄tendū nos se cōminādo disponit
tendit q̄ p̄tuit. p̄tuit autē luto vel lapide:
q̄ p̄tuit aliqua leui tribulatione: sed p̄tuit
iaculo & sagitta q̄ p̄tuit infirmitate vltima
Ille aut qui videt aliquē cui nō p̄t resistere
tenentē arcū & se tensum & trahentē non h̄s
aliud remedium nisi ei humiliari & pro mīa
supplicare. Quī si nos videamus xp̄m lapsi-
bus tribulationū nos ferientē & se dispo-
nentē ad feriendū et p̄tendū sagitta vlti-
me infirmitatē & mortis isto t̄p̄e mie debem⁹
clamare & dicere. Jesu fili dauid misere mei
vt dicat bñ p̄mo p̄positū i q̄ notant q̄tuor.
Prō ex pte glorie xp̄i nomē mire suauitatē.

cum dicit iesu. Secundo ex pre persone patris sui
cognome sume patris. cum dicit fili dauid. Ter-
tio ex pre rei petite agnomine magne utilitatis.
cum dicit misere. Quarto ex parte viri petentis
pnomine multe calamitatis. cum dicit mei. Nec quod
tuor parent in euangelio hodierno. Pro cuius
notitia sciendum quod istum cecum intelligit qui
ber petor qui comparat ceco. Primo quod errat in
eligendo. Eligat enim caduca et transitoria post
ponit eterna et celestia. Secundo quod palpat in im-
bulando. cognoscit enim bene grossa. id est peccata grossio-
ra sicut homicidium et cetera. si non cognoscit minima
et subtilia. quod non habet sciam de minoribus peccatis
ut de cogitationibus et mediocribus et hominibus. Ter-
tio quod respicit in ascendendo. id est per bona opera
Quarto quod cadit offendendo per culpa in crimi-
na. Seder autem quoniam non mouet ad bonum. si per-
uerando in malum quietat. Peruia intelligit
christus. Job. xiiij. Ego sum via. Iustus manet in
tempore et ita in via. sed quoniam incedit: quandoque
quiescit. Incedit quoniam in bonis operibus crescit.
Quiescit quoniam in via per gratiam sistit. si perueniat
culpa. ibi sistit sicut pueri qui et si a via non de-
uiant. attendendo ad aliquas curiositates stratis
si quod peccator est ex gratiam christi. id est extra viam.
Qui autem est assuetus peccato est longe a via
Quid non est in peccato diu inueterat. sed secus
via. Qui in peccato perseuerat mendicat quoniam ele-
mosinas dat ofones aliorum sibi obligat et au-
xilium postulat. non autem mendicat quoniam elemosi-
nas non dat. Tunc si debet clamare ad christum et
expiationem a culpa petere et misericordiam. Clamat
ergo quoniam hoc orat. non clamat quoniam non orat. si qui
pibant increpabat eum ut taceret. Isti qui pre-
cedunt sunt peccata preterita et delectationes preter-
ite quod ad memoriam veniunt et ut non desistat a pec-
cato nec misericordiam petat sua delectatione inducit
Et quoniam hoc sentit deus magis ac magis clamare
sicut iste cecus. Iesus transiit quoniam in corde suo
peritionem magnam non sentit nec perfecte abstrin-
gere. proponit. id est tunc debet magis clamare et si bene
orauerit et clamauerit. Iesus mandabit eum
adduci ad se. nunc christi si infirmitates et tribu-
lationes. iste ait nos venire ad christum. Ecce
ergo sic clamans per infirmitates adducet ad christum
et videbit presertim lumen gratie infundendo et ocu-
los cordis aperiendo et sequetur eum bonis
operibus ipsum confitendo et magnalia eius
commendando et cetera.

Sermones in xl. Sermo. xxxi.
Fili dei es dic ut la-
pides isti panes fiat. Al. Matt. xiiij.
et in euangelio hodierno. Sicut hiero. sup. i l

lo xpo. Nam primo non indicat deus bis in idem
ipsum vel ut alia translatio habet non surgit du-
plex tribulatio. dicit sic: ut habet de penia. distin-
guuntur plures. scilicet auctas. Quod deus gen? hu-
manum diluio: sodomitas igne. egyptios
maris israelitas in heremo perdidit. Scitote
id est specialiter per peccata punisse ne in eternum puni-
retur quod non indicat deus bis in idem. Super quod
dicit mngt futurum. li. iij. dist. xv. c. iij. Attende
lector: his habet et caue ne de omnibus generaliter
intelligas: si de his tunc quod inter ipsa flagella pe-
nitentia egerit crederes in deum de beatorum qua-
er si breue et momentanea tunc non respuit deus
Qui autem per palia flagella non corrigunt post
eternaliter puniunt: si ille. Sup. quo pono tale
casum. Sint duo peccatores in peccatis obdurati
ut lapides flagellet deus tribulationibus istis et
illu vnus emollit ad peniam: alius obdurescit
per culpa. id est moueo tale quoniam. Alius
rationaliter impuget si ex lapide in panem non
muret. Ad hanc quoniam rident duo doctores
ecclesie. Primum est aug. sup. gen. ad lras. ut habet
xiiij. q. iij. c. nabuchodonosor dicens sic. Na-
buchodonosor peniam meruit fructuosam. non
ne post iniurias impietates flagellatus peni-
tuit et regnum quod perdidit rursus accepit.
Pharao autem in ipsis flagellis durior effectus
perijt. Dic mihi roem reddat quod diuini patris
nimis alter sapienti corde diiudicat. Cur me-
dicamentum vnus medicus presertim alij ad inter-
ritum: alij valuerit ad salutem: nisi quod christi bonus
odor est vite i vita: alius est odor mortis in
morte. Quam ad naturam ambo homines erant
christum ad dignitatem ambo reges. Primum ad
cam ambo captiuum dei populum possidebat. Quod
tunc ad penam ambo flagellis clementer admoni-
turi. Quid ergo fines eorum fecit esse diuersos nisi
quod vnus in animum sentiens in recordatione proprie
iniquitatis ingemuit. alter liber dei misericordie
dissimulata pugnavit arbitrio: ille. Se-
cundus est scilicet theob. lib. iij. de gentilibus. c. xvi. di-
cens sic. Ad huiusmodi solutionem considerandum
quod ly alius per mortem liberi arbitrij diuina gratiam
nec permereri nec aduocare possit. potest enim seipsam
impedire ne ea recipiat. de enim de quibusdam.
Job. xxi. Dixerunt deo recede a nobis. scientiam
viam tuam nolumus. et Job. xxiij. Ipse fue-
runt rebelles luminibus. Et cum hoc sit in prete li-
beri arbitrij impedire: vel impedire diuine gratie
receptionem non immerito in culpa ipurat ei quod
impedimentum prestat gratie receptioni. De enim
quatum in se est paratus est omnibus gratias
dare. Vult enim omnes homines saluos fieri et ad

Prima
agnitione ven-
it. illi gra-
tum pñam
minare in cul-
fi ex hoc aliq-
pollit nñ lum-
no quatuor
Prima
caror: es obdu-
iust dbaritaz
Prima para-
mandauit ob-
pñ lapides.
caror: rñe se-
plura. Exem-
manere vt d-
quitates me-
cur omis gñ-
frigiditatē. T-
exercedis bo-
lapis. Tercio
tus durus q-
auaritie pñ-
cōparent la-
pcepta legi-
q habes. a-
iordanis la-
q ad instar
sunt in ior-
si in amore
sue abstrabi-
pñunt. Sec-
pit moysi q-
et offerret. p-
oliter pñ-
ppter tres pñ-
Primo pñ-
panes et mu-
io paulus q-
supbus ad
factus est li-
dices. Dñe
et ingreder-
e rapit. ita
Na sicut pa-
tuat. ita iu-
scis marry
sicut panes
luti sue sua
dñe. xij. q-
mle. corpa-
tes. q. in ch-
drecodit i

agnitione veritatis puenire vt dicitur. **Prima** illi gra puant q in seipfis gte impedime
turi pstant. Exempli sicut sole mundu illu
minare in culpa imputat et q oculos claudit
si ex hoc aliquod malu sequat licet videre no
possit nisi lumine solis pueniat: b ille. vn po
no quattuor flores: **B**

Prima flos est iste. **Sec**
ratores obdurati lapidibus coparant sicut
iusti charitate infirmari panib assimilantur.
Prima pars patet Iosue. iij. vbi dicit q dñs
mandauit aditabi de medio alsei iordanis
xij. lapides. Spualit p lapide intelligit pec
cator rone supbie. id no pot stare in celo su
pius. Exemplu de lucifero q ibi no potuit per
manere vt dicitur supbia de se illud. ps. Ini
quitates mee supgresse sunt caput meu et si
cut onus gne guate sunt sup me. Secdo ppter
frigiditate. Nam pctois est totus frigidus in
excedis bonis opibus rone accide velut
lapis. Tercio ppter duritia. Nam pctois e to
tus durus ad elemosinas largiedas ranoe
auaritie ppter b tria pta pncipalia pctois
coparant lapidibus. dicunt. xij. ppter decem
pcepta legis et duo cõsilia xpi. i. vende oia
q habes. aliud veni et sequere me. Per alieuz
iordanis intelligit amor et honor terrenoru
q ad instar flum est tot trãstioz. g lapides
sunt in iordanis alieuz. i. pctois sũt submer
si in amore et honore terrenoru: tũc pcepto Ios
ue abstrahunt qn inspiratioe dina p miaz
pũtunt. Secda ps ps Exo. xxv. vbi dñs pce
pit moysi q poneret in tẽplo mclaz pponis
et offerret. xij. panes calidos et recetes. Spũ
aliter p istos. xij. panes intelligunt viri iusti
ppter tres ppterates pñas lapidib p dicitis
Primo pp leuitate. iusti em sũt leues sicut
panes et mutabiles rone hũilitat et obedie.
id paulus q añ puerione fuit poderosus et
supbus ad terrã cecidit. mox post pñionem
factus est leuis hũilis obedies et mutabilis
dices. Dñe qd me vis facere. id dicit. Surge
et ingredere ciuitate. i. celeste et dices tibi ec.
et rapte est in paradisu. Secdo ppter caliditate
Nã sicut panes sunt calidi vel formali vel
tu alr. ita iusti rone adepte fortitudis. Ps de
scis martyrib. Tercio ppter suauitate. Nam
sicut panes suauẽ pstant odorẽ et sapore. ita
iusti sũt suauẽ p pñ rone pietat et elemosine
dicunt. xij. ppter decem pcepta et duplicia opera
mie. i. corporalia et spũalia. dicunt calidi et rec
tes. qz in charitate feruẽtes: ponũt in tẽplo
et recedũt i dei ecclesiar fidelũ collegio. et

Secundus flos est iste.

Pctois pñioz et lapidib in pñes mutato
est mai op q totu mudi creatio. Ps p du
os testes. Primẽ scus rho. pñia. ij. q. cxiij
art. it. in rñ. dices. Aliqd op pñ dici magnũ
dupli. Uno mō ex pte modi agendi. et sic ma
ximũ e op creatois in q ex nihilo fit aliquid
Alio mō pñ dici magnũ op pñ magnitu
dine ei qd fit et bñ b maius est op iustifica
tiois impij q tñinat ad bonũ etnũ dñe pri
cipatõis q creatio celit ete q tñinat ad bo
nũ creature mutabil. Jo aug. cñ dixisset q
mai est vt ex impio fiat iust q create celũ et
terrã. Subiungit celũ em et fra trãstib pdesti
natio aut sal et iustificatio pmanebit: b ille.
Secus est Iob. apo. xij. vbi dicit sic. Alidi et a
ptũ est templũ dei et scẽ sũt voces fulgura ter
remor et grãdo magnus. Et signũ magnum
appuit in celo mulier amicta sole et luna sub
pedib eius et in capite ei corona stellarũ. xij.
et in vtero hñs vt pariat. Spũal p tẽplũ in
telligit ecclesia fidelũ. i. tẽplũ male in q audis
unf voces. i. p dicatorẽs fulgura et coruscatio
nes. i. ignite locutioes. tremor. i. lefne comi
natioes et grãdo. i. tribulatioes pceptoz et ex
cõcatorẽs. Et ppter istas pñas signũ magnũ
appuit in celo et. Per mulierẽ intelligit oia
fide l q cito mices et inclinãt a dyabolo vel
mũdo et cito mulcet lacrymis copũctois et
pñctois dei filiũ ad aore sui. in capite ei co
rona stellarũ. xij. Quia in eius conuersatione
apparent. xij. mirabilia lucentia tanq stelle
Prã stella et mirabile est qz in pñioe pctõ
ris: celi mediũ fre medio pñugit. Nã mediũ
celi e iustitia. Sic em celũ pñcto voluit: ita
qdã fit i celo iustitia regit. mediũ fre e mia
Sic em oia frena et poderosa tẽdũt ad me
diũ fre. i. ad cẽtrũ. ita hoies mũdani et pctõ
res tẽdũt ad miaz quã appetũt. vlt mediũ
celi intelligit dinitas q a ro pñe orta e. p me
diũ terre intelligit xpi hũanitas. In dinitate
fulget iustitia. in hũanitate mia. ps. Duo b
audini qz pñas dei et tibi dñe mia et g mia
est in fra. ps. Alia dñi plena est terra. Et
iustitia i celo. ps. Iustitia d celo pñxit. Ce
lũ aut e surũ. et iustitia: fra deo: lũ g et mia
Celo attrahũt leuia g et a iustitia. Terra at
trahũt gũia g et a mia. Iusti trahunt surũ
iustitia. Pctores sustinef deorũ mia. Ista
duo media pñugit in pctois pñuisione. nã
ex iustitia reus cognoscit culpam et petit ven
iam. et ex mia deus sibi indulget et veniam
tribuit: vt dicatur illud ps. Alia et pñas et.

Secunda stella et mirabile est quod tunc fel in mel et amarum in dulce puerit. vñ. iij. Reg. iij. dñ. qdā coxit in olla pulmentū ex viti bus siluestribus et cū hoies degustassent dixē rūt mors est in ollavir tē et apposuit helise? farina et amaritudo in dulcedine cōcūsa est Spūalit p olla intelligunt corda nra. p vītē siluestre intelligit mūdāna et apparet dulce docti in rei vitare amaritudo. Nā h mūdā de lectiones videat qdē dulcedies tñ sūt ama ritudines et anxietates. q olla ē plēa vitib? siluc strīb? amaricātib? qñ cor nostrū est plēnuz cogitationib? terrestrib? et anxietatib? fari na imittit et dulcorat qñ grātia dei mēti in fundit et letificat. Ecce amarū in dulce. Ter tia stella et mirabile est. q cū pētor cōvertit fons de rupe emittit. vñ Numeri. xx. dñ. Per cussit moyses xga silicē et emanavit fons in abundātia. Spūaliter p silicē durū intelligit pētor induratus. pcutit xga qñ affligit pe na. Bis pcutit qñ et p dicatione repēndit et afflictione terret fons sūt in abundātia qñ sūt ab eo limpida verba et sancta opa. **Q**uarta stella et mirabile est quod tunc pecus in hoīem tñt. vñ Dani. iij. dñ. q nabuchodonosor q vt pecus. s. vt bos fenū comedit septe anis post q sicut et oculos ad celū leua vit sensus est sibi reddidit et in regnū restitutus. Spūaliter p nabuchodonosor intelligit pētor q tpalibus q tanq fenū crescūt et decre scunt rñt et inuoluit et vt pecus ducit q rō ne non regit. ps. Errant sicut onis q perit. Septe tpa sunt septe pēta mortalitā qb? sic tenet qñ g lachrymas et ad deū cōvertit tūc a pēde in hoīem. i. ab irōnabilitate ad rō nabilitatē. et a ferocitate in māsuetudinē ver tit et tūc in regnū restituit q ad reginē spū ale aīe sue et corporis sui sūm tñtutes. **Q**ui ta stella et mirabile ē q debitor centū milium talentor p obolo dimittit. vñ Matb. xviij. dñ. q seruus qdā erat obligat dño suo in de cē milib? talentor et inisse illū dñs venūdari et vxores et. et ille pīcit se ad pedes eius et dñs indulgit sibi. Spūaliter p pūū intelligit pētor q est debitor decē milium talentor qñ est fractor decē dinor pceptor. qñ veniās petit dñs eū liberat et dimittit. Sexta stella et mi rabile est q reus et p ditor in gradū pristinū restituit. vñ dñ. Gene. xl. q pincerna regis pharaonis duz esset positus in carcere vidit p dīgnū et credidit et in gradū pristinū rex eū restituit. Spūaliter p pincernā regis admi nistratōre intelligit psona scā deo seruīcs. in

carcere ponitur qñ in pēto et crimine detinet a quo petebat liberari dauid dicēs. Educ de carcere aīam meā vt pīceat nomini tuo dñe **V**ider p dīgnū qñ diuini verbū predicatio nis audire et credit et si tunc a pēto cōuertitur in amorē dei et gradū pristinū diuini seruī tij restituit. Exemplū de pēto q ad pasto ris officium post pētm restituit. Exemplū de filio p dīgo. vt pñ. Luce. xv. Septima stel la et mirabile est q reipublice dilapidator tunc oīm diuitiarū totius mūdi pīceps effi citur. Unde regi salomoni postmodū pētor oēs reges terre tributū offerebant. vt dñ. iij. Reg. v. Spūaliter per salomonē pñs fidei lem intelligit homo iustus q infidelis ob a mores mulierū efficit qñ ob amorē terrena rum diuitiarū voluntari diuine opponitur. Salomon a dño visitat qñ peccator in amo rem diuinū reformat. oīm bonorū munerā sibi tribuit qñ oīm spūalium bonorū p pe nitentiā participo efficit. ps. Participa me fecit deus. **S**exta stella et mirabile est q pauperimus tunc ditissimus constituit. Nā vt dicit. Dani. iij. Ppls isrl ppter eoz secle ra fuit captiuat sub nabuchodonosor et af flictus. lxx. annis post quos penituerunt et clamauerunt ad dñm et restituta est eis hie rusalem et vasa sancta etiā plura prioribus. Spūaliter per pplm israeliticū dñs alienis seruientē intelligit xpianus fide deū vidēs sed pēto mundo carni et diabolo tanq dñs alienis seruīcs. Captiuat qñ ab omnipoten te affligit et flagellat. Cōuertit qñ de pēto cō terit et mox terra scā. i. corpus xpi ad cōicā dum sibi restituit. Vasa scā. i. opera bona prius in charitate facta sed post per pētm de perditā qbus vīnuz feruoris et deuorōis deo p pīnat illico sibi restituitur. **N**ona stella et mirabile est q p ditor non ex alio seruīrio nī si q a p ditione desistit vt filius ver? et legiti mus heres regni celoz assumitur. Nā vt di cit. Luce. xv. Homo qdam habuit duos fili os et dixit adolefcentior ex illis patri. Pater da mihi portionem substantie que me cōtigit q consumptis oībus cū meretricibus redijt ad patrē veniā petens et de nouo est indur? calcarius et annulus sibi datus et bonis pa temis admissus. Spūaliter per istum patrē intelligit deus. Per illum filiū p dīgnū intel ligitur homo peccator et prauus q dicit fili? rōne creationis sed p dīgnus rōne cōsumpti onis bonorū spūalium et p ditor rōne subie ctionis alteri dño. Veniā petit qñ recogno

Unica prima in quadragesima **Sermo XXXI**
 fāt pētm qñ
 la claritā
 vinulo sagu
 so in cruce
 paterne glo
 mirabile est
 toz letus re
 uid q p dīgnū
 rōnuz pplm
 currentib? et
 et dauid decē
 rellogit pēto
 spūius deu
 rius contri
 tatur qz cer
 tur. Luce. x
 vno pēto e
 la et mirabil
 vīnū. vñ dñ
 vīctus et del
 Spūaliter p
 intelligit p d
 sed postmo
 sensu deuīn
 peccati cōu
 tur. phalite
 monco et
 modus tri
 la et mirab
 di palaciu
 vii. dicit. q
 in bierlm. q
 intelligit co
 est plūq sū
 requiesce p
 Ad eum ve
 faciem? Ecce
 licis. Laie
 rīctis fulgē
 calcata et de
 sanctum p
 deo gratū
Unica prima in quadragesima **Sermo XXXI**
 caroris co
 murario ef
 la pōt afflig
 lū. pñ. dñe
 verbū ad il
 in domū fi
 descendit et
 tam et dñs
 vīnūbus

scit patm qñ humiliat qñ cōterit ⁊ mor sto
lo clarioris induit. Anulus gr̄e ei conferf.
vincto saginato affato in xpo deificato ⁊ pas
so in cruce in sacro pasce. ⁊ ad hereditatem
paterne glorie admittitur. Decima stella ⁊
mirabile est q: tunc totus cernis spūm bea
roz letus reddif. vii. i. Reg. xvij. dr. Quid
uid q: philistei p̄cessit ⁊ victorias obrinuit
coruz pplm israeliticuz. letificauit puellis ac
currentib⁹ ⁊ cātantibus. Saul p̄cessit mille
⁊ david decē milia. Spūaliter per david in
telligif p̄cessor cōuersus ⁊ iustificat⁹. philiste⁹
spurius deuincitur qñ a p̄cessore demon spu
rius contritiōe repellit. pplus israeliticus le
tatur q: cernis angelicus deū videns letifica
tur. Luce. xv. Gaudii est angelis dei super
vno p̄cessore p̄nam agente. Undecima stel
la ⁊ mirabile est q: turba demonū fugit ⁊ de
uincit. vnde Iudic. xv. dr. Quid sanfon prius
victus ⁊ delusus multos philisteos fugauit
Spūaliter per sanfonem nazareū delusum
intelligif p̄cessor per baptisimū deo consecrat⁹
sed postmodum p̄cessor sedatus. Carnis con
sensu deuincitur ⁊ deludit⁹ qñ delectatione
peccati cōuincit. Excitat⁹ qñ ad deū cōuertit⁹
tur. philistei vincunt qñ a dño repellunt de
mones: ⁊ q: prius gaudebant de culpa post
modum tristant de venia. Duodecima stel
la ⁊ mirabile est q: triū maximoz regū mun
di palacium peccatorū cōstruit. vii. iij. Reg.
vij. dicit. Quid salomon cōstruxit templū dño
in hierlm. Spūaliter per tēplum salomonis
intelligif cor viri iusti qd est tēplum xpi qui
est plusq̄ salomon. Luce. xi. In hoc templo
requiescet pater filius ⁊ spūssans. Job. xij.
Ad eum veniemus ⁊ mansione apud eum
faciem⁹. Ecce duodecim stelle in capite mu
lieris. i. aie penitentis q̄ est amicta sole. i. cha
ritatis fulgore. ⁊ luna sub pedib⁹ eius. i. p̄cessa
calcata ⁊ despecta cū suis affectibus. cōcipit
sanctum ppositum ⁊ parit opus bonum ⁊
deo gratum. D

Tertius flos est iste. Dec

toris conuersio ⁊ ex lapidibus in panes
mutatio est actus tam mirabilis q̄ eius nul
la pōt assignari rō nisi voluntas dei ineffabi
lis. p̄z. Idiere. xvij. vbi dicit sic. Factum est
verbum ad Hieremiam a dño dicens. Descende
in domū figuli ⁊ ibi audies verba mea. Et
descendi ⁊ ecce faciebat opus suū super ro
tam ⁊ dissipat⁹ est vas qd faciebat de luto
manibus suis. Conuersusq̄ fecit aliud vas

sicut placuit in oculis suis vt faceret. Et dixit
dñs ad hieremiam. Nunq̄d sicut fecit figulus
iste non potero ego facere filijs israel. Et ad
iecit sicut luti in manu figuli: sic ⁊ vos in ma
nu mea. Spūaliter per istam rotā intelligif
mundi fortuna q̄ facit nos ascendere: nūc de
scendere: nunc sup̄bire: nūc humiliari. p vas
factum de luto intelligif corpus nostrum ⁊ cor
de limo terre formatum. Job. x. Adans tue
dñe fecerūt me ⁊ c. Adans⁹ premit qñ affli
ctionibus ⁊ tribulationib⁹ affligit ⁊ dissipat
pmitendo in p̄cessore p̄seuerare: vt in patm rue
re. Recedificat⁹ p̄nam fm q̄ placet in oca
lis suis. vii. scus 2 ho. lib. iij. p gentiles. ca.
clxij. dicit sic. Licet aut ille qui peccat impedi
mentū gratie preste ⁊ q̄tum ordo rerū exi
git non deberet gratiā recipere: tñ q: deus p
ter ordinem rebus inditus operari pōt: puta
cum cecū illuminat vel mortuū resuscitat. in
terdum et abundātia bonitatis sue etiā eos
q̄ in impedimentū gr̄e prestant auxilio suo pre
uenit auertēs eos a malo ⁊ auertens ad bo
nū. Et sicut nō oēs cecos illuminat nec oēs
languidos sanat: vt etiā in illis quos curat
opus virtutis ei⁹ appareat ⁊ in alijs ordo na
ture seruet: ita non oēs q̄ grām impediūt au
xilio suo preuenit vt auertatur a malo ⁊ con
uertant ad bonū: sed aliquos in q̄bus vult
suā miām apparere. ita q̄ in alijs iusticie or
do manifestet. Hinc est q̄ ap̄lus dicit Ad
Roma. ix. Volens ostendere deus iram ⁊
norā facere potentia suā sustinuit in multis
patientia vasa ire apta in interitū: vt ostē
deret diuitias glorie sue in vasa miē que pre
parauit in gloriā. Cum autē deus hoīes qui
in eisdem peccatis detinētur hos q̄dem pre
ueniens cōuertat: illos autē sustineat siue p
mittat fm ordinem rerū peccare. non est rō
inquirenda quare hos cōuertat ⁊ non illos.
Idc effi ex simplici voluntate eius depēdet
sicut ex simplici voluntate eius p̄cessit q̄ cū
oia fierent ex nihilo q̄daz facta sunt alijs di
gniora. Et sicut ex simplici voluntate artificis
p̄cedit ex eadē materia similiter disposita
q̄dā vasa forme ad nobiles vsus ⁊ q̄dā ad
ignobiles. hinc est q̄ ap̄lus dicit. Ad Ro. ix.
An non habet potestātē figulus luti ex eadē
massa facere aliud quidem vas in honorem
aliud vero in contumeliā: hec ille. S

Quartus flos ē iste. Dec

toris cōuersio quis nobis videat difficil
Est tñ rō valde facilis. p̄z. Ad arb. ix. vbi qñ

Unica secunda in quadragesima Sermo XXXII

xpi matheo sedenti ad theloneū dixit. Surge
 sequere me: statim surgens secutus est eū. id ē
 turio dixit xpo. Adarb. viij. Tantiū die xpo
 et sanabit puer meus. s. corporali et spūaliter
 Si qd ē est induratus vt lapis et velit cōuer
 ti in panē roget filiū dei vt verbo mādēt et p
 cipiāt hāc puer sione fieri. viij. Aug. i. homel.
 sup illud. Nemo pōt venire ad me nisi pater
 qd misit me traxerit euz dicit sic. Adagna grē
 comendatio. Nemo venit nisi tract. Quare
 hunc trahat et illi non trahat noli velle inue
 stigare si nō vis errare. Nondū traheris: ora
 vt traharis. h. ille. Quia xpo multi sumus ob
 durati tanq lapis clāmem dicēs. Si fili
 dei es dic vt lapides isti panes fiant. in quo
 xpo notant tres rñsiones ad tres qñsiones
 Prima qd est qd possumus ei allegare ad
 insinuandā eius magnāz auctoritatē. rñdes
 filius dei es. Secda qd est quē modum pos
 sumus assignare ad demonstrandz ei mā
 gnā facilitatē. rñdes. dic. Tertia qñtio ē qd
 possumus ab eo postulare ad transmutandā
 nostri cordis rigiditatē. rñdes. vt lapides isti
 panes fiat. Nec tria parēt in euāgelio hodi
 ermo. ad cui⁹ euidentia sciendū qd p iesuz in
 telligis qd liber xpianus qd est iesus a pāte sal
 uandi dictus et actiue pñmū consulendo et
 monendo: et passiue pcepta decalogi obser
 uando. Iste spū ducit in desertū qñ spū san
 cto inspirante a iordanis flumie. i. a mundi
 vanitate et fluxibili voluptate transfertur ad
 pñie statum que vocat desertū rōne corpo
 ralis afflictiois qz in deserto cōiter hoies af
 fligunt. pñz de filiis israel qñ erant in deserto
 Exodi. xvi. et xvij. Rōne spūalis consolatio
 nis qz in deserto vni scī fouent cōsolationi
 bus interius. pñz de filiis israel qui fuerunt
 refecti māna. Rōne celestis pegrinatiois qz
 desertū est via tendēdi citius ad celū. pñz de
 filiis israel qd p desertum venerūt ad terrā p
 missionis. In istud desertū ducit xpianus
 dz nō solū vicijs h. etiā cibis ieiunare. Primo
 ppter pestis curationē: qz ieiunio et abstinē
 tia curant nō solū pestes mētis: h. etiā cauē
 infirmitates carnis. Secdo ppter hostis re
 pulsionē: qz ieiunū reddit hoīem magis ha
 bilē ad pugnādū p hostes et p demōnē. Ter
 tio ppter mētis eleuationē: qz ieiunū mētē
 disponit ad pēplationē celestīū. Et istud ie
 iunū dz durare p. xl. dies. i. p totū tpus vite
 nre. In fine hui⁹ tps sequit elurios et fames
 celestis cōsolatiois. Tēptator accedit qñ dia
 bol⁹ in pñia extñi suggerit cogitandē pñz.

Primo tēptat de petō gule suggerēs cordi
 qd si fili⁹ et amīc⁹ dei ē nō dz se nimis affligē
 qz peccaret pñles ei vt corpus suū qd de⁹ se
 cit ad tolerādā ieiunū: fortiora faciet panes
 suauēs ad tolerādā debilitatē. isti nō dz crede
 re si repellere qz est xbus ecclie de ieiunio qd
 hōiū mētē magi qd cibo materiali corpore
 Secdo tēptat de petō vane glie qz assumit eū
 cogitatione sup scām ciuitatē. i. eccliaz fidei
 lū et sup pñmaculū tēplī. i. platū. Cum plac⁹
 cogitat se meliorē subdit: tēptat qd dicit deoz
 sum qñ cogitat cōmittere aliqd petñi. Nam
 tales frequēter de multis tēptant in qbus ex
 pñmptione nō credūt se peccare: iō dz repel
 lere nec in se cōfidere. Tercio tēptat de petō
 auaricie qñ eleuat mētē cogitatioē et auidē
 tate ad aliqd gradū honoris mūdi inuitēs
 gliaz fauorē diuitias delicias mētē ei⁹: qd oīa
 cōsequunt ad talē gradū dicēs. Nec oīa tibi
 dabo si cōsenseris mihi. Sz dz repellere oīa
 pñcta pñtendo: deū diligēdo: adorādō mē
 taliter: clamādō vocaliter. vade sathana nō
 me tēptabis. Tunc accedūt angeli offerēdo
 deo nra merita et victorias: imitrendo scās
 cogitationes: et cōsulēdo in agēdis: defendē
 do ab insidijs: et tandē ad celū aīas nostras
 deferēdo vt ibi viuam⁹ p eterna scla. Amē.

Unica secda in qdragesima. sermo. xxxij.
 Merere mei dñe fi
 li dauid. Adarb. xv. Et in euan
 gelio bo dñmo. i. Adarb. iij. dz
 sic. Tūc clāmem⁹ in celū et mise
 rebis nri teus noster. Sup quo xpo talē mo
 ueo qñsionē. Postro qd aliqz inuita sua mul
 ta cōmiserit petā et tūc nō curauit confugere
 ad dei mīam. Accidit qd infirmas quiter et
 ad morē tūc reclamat xpi mīam lachrymā
 do: cōsistendo: satisfacēdo et mox migrat tali
 ter ab hac luce. **Q**uero vñi petō: in fi
 ne vite penitēs xpi mīa saluē: au poti⁹ eter
 nis supplicijs deputēs. Ad istā qñē rñdet
 duo doctores ecclie. Primus est Leo papa
 vt habet de pñia distīn. viij. ca. nemo dicē sic.
 Nemo desperādus est dū in hoc corpore cō
 stitutus est qz nōnūq qd defidentia etatis
 differt cōsilio maturiore perficitur. hec ille.
 Secūdus ē Aug. vt habet ibidē. ca. quāqz
 dicēs sic. Si qd positus in vltima necessitate
 sue egritudinis voluerit accipere pñiaz et ac
 cipit et mox recōiliabit et dñc vadit: fateor
 vobis non illi negam⁹ qd petit sed nō pñia
 minus qz bene pñc extñ. Si secur⁹ hūc exte

Bñca
 nē ego nesci
 rarem dā
 bñm: sed ne
 liberat: vñ
 dum sanua
 es. qz pñia
 tuist. Si oīa
 pores: petā
 Tamen: poi
Quero
 extremis pe
 valō diffici
 adpuc: et ut
 Exemplū p
 sic iudici ac
 cōparendū
 dies. si iste
 diē anni. ad
 crīmie et ita
 libet petō: cō
 p pñia diuiti
 tē etiā crīu
 tra dñm su
 uerario. s. d
 euidentia x
 fato cui pñ
 se de crīu
 candū. Tō
 infirmatē
 nizerelima
 infirmare
 mouit. Adp
 si bene de c
 Ergo possit
 petens mīa
 qz ad pñia
 to et pposi
 pōt esse in
 q in cruce
 securus est
 tio: nē a cul
 cūda pñ p
 diligar qu
 posiro qd
 regio angl
 die: fuerit
 nocet et c
 tē et durat
 Eueniat ea
 carceret ea
 ficile et mī
 fectū subit
 ad regē trā

Bñica secūda in quadragesima Sermo XXXII

rit ego nescio. pñiam dare possumus: securi
tatem dare nō possumus. Nunquā dico dāna
bitur: sed nec dico liberabit. Eius ḡ a dubio
liberabit: vis qđ incertū ē euadere. age pñiaz
dum sanus es. si sic agis dico tibi qđ securus
es. qđ pñiam egisti eo tēpe quo peccare po
tuisisti. Si autē vis agere pñiaz qñ peccare nō
potes: pñia te dimiserunt non tu illa. hec ille.
Lamen: pono quattuor flores. B

Primus flos est iste. In

extremis penitēre saluari h̄ sit possibile: ē tñ
valdē difficile. Pñia ps ps qđ istō tēpō vltimū
adhuc est intra tēpō ei ad pñiam assignatū.
Exemplū postro qđ aliqđ p suis criminibus
sic iudici accusatus ē tēpō ad se purgandū
cōparendū ei a iudice assignatū sit ānus r
dies. si iste nō curat cōparere vsqđ ad vltimū
diē anni. adhuc pōt se purgare de illato sibi
crimine r ita miam cōsequi. Sic in pposito qđ
libet pñia: cōmittit crimē heretice hūitū: qđ
p pñia diuidit a deo r ab ecclia sua. Cōmit
tit etiā crimē lese maiestatis: qđ insurgit cō
tra dñm suū: r adheret deo alieno r dei ad
uersario. s. dyabolo. Iste pñia cōficta r facti
euidētia xpo oīs iudici accusat de crimine. p
fato cui pñegit r pñerit totū tēpō vice sue ad
se de crimine purgandū exculandū r suppli
candū. Totū tēpō sanitatis est ānus r tēpō
infirmitatis est dies. Si ḡ iste cōparet r pe
nitēre vltima diē tēpō assignatū scz in extrema
infirmitate ante vltimā horā vel punctū qđ
mouit. Adhuc pōt se purgare p cōfessionē. r
si bene de crimine se purgat adhuc valet sibi
Ergo possibile est qđ tunc penitēs r veniās
petens miam psequat r saluet. Confirmat
qđ ad pñiaz vltimū duo sūt necē. s. dolor de pñi
to r pñia nō peccandi de futuro: s. vltimū
pōt esse in illo qđ penitēt sero. Exemplū latro
qđ in cruce sero penituit indulgētiā r mias cō
secutus est: qđ tāto dolore penituit vt libera
tionē a culpa r pñia eterna pmeruerit. Se
cūda ps ps qđ difficile est qđ deū super oīa
diligat quē antea sup oīa odibat. Exēplum
postro qđ sicut maxime familiaris r amic⁹
regis angliematuralis tñ subditus regis frā
cie: fauerit iste r obediet. Quam pōt regi aglie
r nocet r cōtradicat ex toto posse regi fran
cie r durauerit hoc per .xl. vel .xxx. annos
Eueniat casus qđ rex francie capiat istū r in
carcerem affligat eū: nunquā foret valde dif
ficile r mirabile qđ iste sic captus totū suū af
fectū subito vteret r amorē suū deduceret
ad regē francie: ita vt diligeret eū super oīa

hoīes mūdū: tēpō eū captiū r affligit quē
antea nolebat videre. Et ecōtra amorē suū
auerteret a rege anglie r odiret sup oīa hoī
mīnes mūdū: quē tantū antea dilexit r nullā
cām ei de nouo dedit. Aliqđ hoc esset valde
difficile. Sic in pposito deus r dyabol⁹ sunt
reges oppositi affectu r effectu valde diuisi
Ecce dauid r saul qđlibet nrm est naturaliter
deo subditus r subiect⁹ qđ ab eo formatus r
in pñia sua populatus. In terra quē eius est
ps. Dñi est terra r plenitudo eius rē. qñ pec
camus fugim⁹ r dyabolo adherem⁹: qñ in
perō perseueramus voluntates suās facim⁹ r
mandata eius seruam⁹: illa qđ sunt dei pñi
mus: r pñim⁹ non diligim⁹. Tūc deus nos
capit r ponit in carcere qñ nos affligit in fir
mitate maxima r pñerit extrema. Quā tūc
dyabolū odiam⁹ r eius delectatōes quas
forte .xxx. vel .xl. ānis tñ dileximus: r deum
sup oīa diligamus ponēdo in corde nro qđ
si essemus sani vt prius idē facerem⁹. Hec
si nō est impossibile est tamē valde difficile.
Pñerim cū deamus h̄re tale ppositū qđ si
essem⁹ sani vt prius nihilomin⁹ deo hūiedo r
eū supra oīa amādo faceremus qđ nūc fac
mus. vñ Greg. dicit. Tanto diabolus quio
res tēptationes ingerit. Quomagia pñerit
appropinquari fini conspicit. Si ḡ non po
tulinus paruas tēptationes tolerare qñ cade
remus qñ fuim⁹ sani quō grauiorē tolera
bimus: qñ sumus infirmi. Hec est di ficile
Nunquā vulnus antiqū difficile curat: nun
quid sordes inueterati difficile ablunf: cer
te sic. Sic peccata grauiora scz aīe vulnera r
sordes sunt prauē r imunde cogitatōes. Si
ḡ sint inueterata cū mag⁹ difficultate curant.
vñ Proverb. xxx. dī. Tria sūt in difficulta. scz
via adle i celo. i. supbia. via colubri sup perraz
id ē auari. via nauti i medio mari. i. luxuriosi
i cui⁹ figurā pñis istū qđ lōgo tēpō fuerat i prā
te pharaōis captiua: r sub nabuchodonosor
cū mag⁹ difficultate. pñia vice sub moysē r
scōa vice a daniēle fuit liberat⁹. Sic in pposi
to vir xpianus vidēs deū p fidē captiua: a
pharaone. i. a demone pñis irerit⁹ cū difficil
tate liberat⁹ r difficile deo recōciliat. E

Secūdus flos est iste. La

le penitētiā miam pñe est multū dubitabile
Sic qđ ei⁹ oppositū est mag⁹ opinabile. pñia
ps ps qđ qđ sit plene r ite gre. pñis de oib⁹
pñis suis ē multū dubitabile. exēplū post qđ
aliqđ egerit negocia dñi sui r dispēsat iūta
p. l. vel. lx. annos. r iste fuerit ita imprudēs

Unica secunda in quadragesima Sermo XXXII

Quod nihil scripserit nec notauerit. Post quod nuntiata annos dominus vocat eum die illi inexcogitata et vult oino audire computum et rationem de his que dispensauit non dans ei spacium nisi vna dies. Iste reddidit coactus nunquid redderet clarum et integrum rationem omnium bonorum? Certe est valde dubium; quod dubitas an possit recordari omnium. Sic in proposito deus commisit nobis oia bona temporalia dispensanda a prima die nostre natiuitatis usque ad diem mortis. Commisit etiam nobis magnam pecunie quantitatem. Sed duo milia quingenta milia librarum. id est corpus et animas et quod sensus corporis negotiemur dicentes nobis Negotiamini dum venio. Iste qui non confitetur usque in finem tenet istam dispensationem per quinquaginta annos vel plus quibus viuere et nihil scribit nec ad mentem reducit. Deus vocat eum qui in infirmitate vltima citat eum: hic nisi vna die vel duos quod poterit iste perficere proferri et ois cogitationum locutionum operationum subito recordari? Certe est multum dubitabile. vñ eccl. xvi. di. Due species difficiles et pculose appaeruerunt mihi. Difficile est uis negotiorum a negligencia sua: et non iustificabitur caupo a peccato labiorum. Per negotiatores intelligit peritorem et filium per cauponem. et Job. xxxviii. di. sic. Numquid ingressus es profunda maris et in nouissimis abyssis ambulasti? quasi dicat. Quis potest intrare interiora peccatoris et nouissima eius scire et sequi? Nunquid apte sunt tibi porte mortis et ostia tenebrosa vidisti etc. Secunda pars per quam magis est opinabile quod tunc defleat et confiteatur timore quam amore. Exemplum ponat quod aliquis iudex comprehendat aliquem in furto multo tempore perseverante. iudex mandat istum suspendi. videt iste ante se patibulum si tunc clamaret et veniam peteret eum propositum nunquam deinceps attentandi filia: magis posset opinari quod hoc diceret timore mortis quam amore rei cois vel iudicis. Sic in proposito qui deus tenet aliquem peccatorem in infirmitate tunc tenet eum in vinculo et carcere suo. tunc exponit quonibus qui tribulatur per criminibus. Videt patibulum ante se qui videt mortem approximari: Si tunc fateatur veritatem et confiteatur peccata sua et perit mihi patibulo inferni propinquus magis est opinabile quod hoc facit timore pene infernalis quam amore dei. Unde aug. lib. de pnia vt hñ de pnia dist. vii. c. hec aut. dicit sic. Quod sero penitet opus non solum deum timere iudicem: sed iustum diligere non tamen de pena timeat: si anxietur de gloria. Debet enim dolere de crimine et de omni eius predicta varietate. Sed qui vix vel raro

est tam iusta conuersio timendum est de penitentia sero. Quod enim moribus veget et pena fret ad veram vix veniet satisfactionem maxime cum filij qui illicite dilexerint sint pñtes: vñ et mundus ad se vocet. multos solet serotina penitentia decipere: hec ille.

Tertius flos est iste. Bi

gnus est confusione qui cum non possit gloriatur de fructifera operatione. per calum. Ponat quod aliquis dominus multos adduxerit ad excolendas vineas suas: alij operantur: alij dormiunt: nihil volunt operari: sero facto dominus vocat omnes vineas soluat. Iste autem qui continue fuit ociosus videns quod dominus soluit dicit domino quod ipse vult excolere vineam et tunc incipit laborare. Certe ille est dignus confusione. Sic in proposito deus adduxit nos omnes ad laborandum et ad vepres id est vitia anime extirpanda. Finis vite est temporis solutionis nobis promissa. Quod si aliquis usque tunc expectet et quando sol vite sibi occidit vel vitia extirpare et solutionem petere: est dignus magna confusione. Secundum exemplum ponat quod tempore quo habuisti vñ soluere potuisti creditoribus: tuas noluisse soluere: et qui nihil habes vocas creditores vt soluas eis. nunquid fatum reputaberis. Sic in proposito tempore sanationis habemus virtutem facienda pñiam et nolumus. tpe autem infirmitatis volumus et non possumus. id est sumus digni confusione. Tertium exemplum quod quis est sanus et fortis dicit se non posse pugnare qui est debilis et infirmus: ita quod non potest se monere: petit campum certaminis: nunquid talis est dignus confusione. Sic in proposito iste qui fuit sanus noluit campum pñie intrare. Tunc autem debilis et mortui propinquus vult pñiam agere. et certe de risorie: id est talibus loquitur iob. apo. viii. et. ve. ve. hñratib' in fra. Primūve per pñiam cogitationis sed ipe per pñiam locutionis. et tunc per pñiam commissois. vñ pñiam ve per pñiam moris. secundum ve per pñiam dñi vñtū. et tunc ve per pñiam penam sent' futurā. pñiam ve abijt et adhuc vñtū duo ve. s. qz pñia moris trāst: si alie due pñie supue nūit māsire. In figurā horum di. Judi. xvi. quod sanon qui habet fortitudinem et prāre poterat vitare dāilā et tunc morte sui pñit phillisteos si pñit se videt radiā tē fuit obsecrat et ca pñit et terit: et tē voluit ostendere suā prāre in fecit ser alios. sic i. proposito hō fortis ad opa penitentie pñit se a carne duci et si agit pñiaz si infirmitate debilitat et tunc nāli pñit vult agere pñiaz et iudicē deones. et ita est fit dignus confusione etc.

Unica secunda in qua dragesima Sermo XXXII

Quartus flos est iste. Ad

dei miā implo: andā nō congruit ipus ex
treme infirmitatis sed vigor pfecte sanitas.
pma pars pr. Apocal. x. vbi dicit sic. Vidi an
gelū tenentē pedē dextrū sup mare et sinistrū
sup terrā et leuauit manū suā ad celū et in
rauit per viuentē in secula q̄ creauit celum et
ea q̄ in eo sunt. q̄ amplius non erit tempus
Spūaliter p istū angelū intelligit xps q̄ est
angelus cōsiliatus de x̄gine q̄ posuit per
dem dextrū sup mare osidendo miā pctō
ribus cōuersis. Et sinistrū sup terrā osiden
do inflicā pmeritis: q̄ adinstat terre in mali
tio perseverat. Jurauit q̄ ab eremo pordi
nauit. q̄ amplius nō erit eps: sed post mortē
ad miā implo: andā: ergo in morte nō est
tempus cōgruū. vñ Aug. vr habet de pnia
distin. vij. ca. nullus dicit sic. Tūc cū ille ly
venā meruisset de oi crimine in fine nō tamē
de eis baptizatis peccādi et p̄uerādi aucto
ritatem. Tūc cū baptizatus est q̄ tunc p̄u
mū in cruce xps cōfessus est. hec ille. Exēplū
ij. Machab. ix. d. q̄ antiochus q̄ ibat cōtra
hierlm duris penis oppressus viscerū: p̄mit
tebat se iudeos liberaturū et replū dei puile
giaturū et. tū orauit scelestus dñs a quo nō
erat miā consecutus. rō est: q̄ orauit nō
amore sed attritus pene dolore et. Secūda
pars pr. Bar. x. v. vti d. q̄ q̄nq̄ prudē
tes virgines q̄ sumptulerunt oleū secū in lam
padibus ante aduentū sponsi: ideo intraue
runt cū eo ad nuptias. Quinq̄ aut fatue q̄
congruo tēpore non emerunt ideo nō intra
uerunt. Spūaliter per sp̄sum intelligit xps
p vas cor nostrū. p lāpades exteriores opa
riones. p oleum mīe donū. ergo ante temp
iudicij et extreme infirmitatis emam? a deo
patre oleū mīe: et intrabimus palatium cele
stū nuptiarū. vñ Aug. vr habet de penit. di.
vij. ca. quāq̄ dicit sic. Baptizatus ad horam
securus hinc exit. Agens pniā et recōcilia
tus dñi sanus est postea bñ viuens securus
hinc exit. Agens pniā ad vltimū et recon
ciliatus si securus hinc exit: ego non sum se
curus. Unde securus sum deo et do securus
et. vñ securus nō sum pniā dare possūz se
curitate dare non possū. Due sunt res aut
ignoscit aut nō ignoscit. Quid horz tibi pro
futurū. si nescio: q̄ tene certū dimitte in cer
tū. Hic ille. d. Apoc. iij. sic. In mēte habe q̄
ter accipis et audieris et serua: et pniā age.
Si nō vigilaueris veniā ad te tāq̄ sur et ne

scies q̄ horaveniā ad te. pr. q̄ solutio qōnis
q̄ dñi i mltis pctis offendit si vale sine du
bio veniā iperrare dñi humiliter et lachryma
bilis xpi miā inuocare dñi san? est et dicit.
Misere mei dñe fili dauid. vr dicit xbi p
positū et. In q̄morant tria q̄ dñi facere pctōz
p miā iperranda. Primū est mōstrare sue
necessitatis indigētiā: cū dñi. Misere mei.
Secūm est cōmendare dñe maiestātē poten
tiā: cū dñi. Tertiū ē implorare supne pie
tātē clemētiā: cū dñi. fili dauid. Nec tria parēt
in euāgelio hodierno. Ad cui? euidētiā scē
dum q̄ p mulierē chanaicā intelligit q̄libet
persona: q̄ est mulier: q̄ mulcet et est mollis
aer: q̄ adinstat aeris ad modicū ventū tem
pationis flectit: et ad modicū iterū tribulatio
nis p̄sternit. Et chanaica a canis cōditio ē dñi
cta: q̄ sicut canis redit ad p̄mū: ita mīse
ra psona redit ad p̄mū: ita p miā abolitū
Nec h̄ infirma filiā. i. peccatrice aiām. A de
monio vexat. i. a pctōz cogitatione q̄ est a te
mone p̄mū agitāt. In terra chanaeorū
morat: q̄ in cogitationib? pctōz et mūda
noz relectat et q̄tat. Et gredit a finib? illius
q̄ custodit se a peccādi occasib? ad xps
filiā lachrymar: q̄ in miā a deo p aiā sua po
stulat. Xps nō mīder xbi nisi beat ppositū
cōfessio eius ministro. Recedit ad discipū
los tāq̄ ad mediatores: q̄ sacerdotes pctā
sua p̄stet vr eā absoluat et p ea orēt. discipu
li p filia rogāt: q̄ sacerdotes peccatrice aiāz
absoluit: et deū p ea exorāt: si infidelitas et
obitāt q̄ pctōz grauitas et ingrātudo et
spūalis infidelitas in corde eius reprehendit
a sacerdote q̄ gent vices xpi cogitando quō
deo infidelis fuit: q̄ ita p eū peccat. bñficia
q̄ deus p̄tulit amicis suis et q̄ in eius mēte
renouant. et ex h̄ aiā peccatrix plus se p̄mit
et humiliat et canē redeuntē ad vomitū se
vocat: ideo nō illas nec tales nec rātas grās
sicut h̄it sui cari petis: si modicū. s. dei miā
non se reputat dignā aliā grā nisi pctōz re
missionē: et tūc si sic agit ex sua magna fide et
deuotione obtinet grām pctōz veniā. Alia
gna fides est credere q̄ p̄stans hōi sacerdo
ti mortali et pctōz veniā obtineat pctōz. Et
magna est humilitas q̄ reges mūdi et p̄nci
pes et alij corā sacerdote genuflectāt et pctā
sua occultissima ei deregāt. p̄pter quod con
sequimur gratiam in presenti et gloriam in
futuro. Amen.

**Unica tertia in qua dragesima de peccatis
et lingue. Sermo xxxij.**

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

Locutus est mutus et admirare sunt turbe. Luce. xi. in euangelio hodierno. Bern. In quodā sermōe dicit sic. Leuis qdē sermo qz leuiter volat: sed grauius vulnerat leuiter trā sit: sed grauius vit. leuiter aīam penetrat: si nō leuiter exīr. leuiter p. f. sed nō leuiter re uocat. facile volat: ideo facile vitare violat. Tenuis mēbrū lingua: attamē vit teneri p. substantia qdē infirmū atqz exiguū inuenit et validū est. hec ille. **A**itū oīs homo puenit ter admīret si ppter pēnā locutionis tantaz aīarū multitudinē de non lūret. Ad istā qō nem rīdent duo doctores ecclie. Prim⁹ est Aug. lib. iij. de xibis dñi sermone scdo circa finē dices sic. Proposuit deus mercedē vitā: dles bonos. dies boni sunt vitā sine fine. re quies sine labore. in tanta mercede pposita non fuit onera grauiā portare: nec aliquaz machinā erigere: nec fodere iussit rē laborio: fas ē mēbrū qd inter oīa mēbra cito moues ipsum continere tibi precepit. E obibe in: qz linguam tuam a malo. Non est labor erigere fabricam: et labor est tenere linguam. E obibe linguam tuam a malo noli loqui mendaciū. noli loqz criminationes. noli loqz calūnias. noli loqz falsa testimonia. noli loqz blasphemias. E obibe linguā tuā a malo. v. de quō irascēris si qd de te mala loqz. Quos modō irascēris alteri qm alter de te mala loquit: sic irascere tu tibi qm de altero male loqueris. Labia tua ne loquantur dolū: qd ē in tus in corde tuo hoc dicat forte: nō aliud pectus regat et aliud lingua deferat. Declina a malo et fac bonū. Nam quō dicturus sum ei vesti nudum: qui adhuc vult spoliare vestitū. Nam q pmit vicinū suū quō hz suscipere pe grmū. ergo p ordinez prius declina a malo et fac bonū. pus accinge lumbos tuos: et tunc accende lucernā et cū hoc feceris securus ex pecta vitā et dies bonos. hec ille. Secundus ē lugo li. ij. de aīa dices sic. Lingua dī qz lingit adulando mordet. detrahēdo occidit. mētiendo ligat. et ligari non pōt. labilis est et tēneri non pōt: si labis vt anguilla: pueniat vt sagitta: tollit amicos: multiplicat inimicos: mouet rixas: semiat discordias: vno ictu mltos pcutit: vulnerat et interficit. blanda est et subdola: et lora ad exhauriēda mala et miscēda parat. Qui custodit linguam suā: custodit aīam suā: qm mors et vitā in pte lingue sūt

posita. h. ille. Et Jacob⁹ in epla sua. iij. c. dīc sic. Ecce et naues cū magne sint et a vtrīs validis minent circūferunt aīe a modico gubnaculo: vbi iper⁹ dirigē voluerit: ita et lingua modici qdē mēbrū est: et magna exaltat. Ecce quāt⁹ ignis q magnā flūā incēdit. Et lingua ignis ē vniuersē mīqzā. lingua cōstītat in mēbris nris: q maculat totū corp⁹ et inflāmat rotā natiuitat⁹ nre inflāmata a ge hēna. Simi em natura bestiarū et volucrū et serpētū et ceteroz domat et dōta sunt a natura humana: lingua aut null⁹ hoīm domare pōt. in dētū malū est plena veneno mortis fero. h. ille. **S** Tamen p maiori declaratio ne sciendū ē qd⁹ creatur quandā ciuitatē q vocat ciuitas iusticie. de q dicit Job. Apoc. xxi. sic. Ego Jo. vidi ciuitatē scz hierlm nō nā descendē de celo a deo parā sicut spōsam ornātā vīro suo. Idē qm ciuitas dī hierlm q ex cultu iusticie et pūitū puenim⁹ ad vīsiō nē dī q est par nra. ps. 3but de hīrte in hīrte vīdebit⁹ deus deoz in syon. dī etiā noua qz in hac ciuitate dēmus deponere vicia. In il lud. Ephe. iij. Deponētes veterē hoīm cū actib⁹ suis: induite nouū hoīez q fm deū creatus est in iusticia scitate vitā. dī descendere de celo: qm celestis est grā qua de⁹ fecit eā et ornauit. In hac ciuitate posuit de⁹ aīam humanā vt oparet et custodiret iusticiā: quā ar mauit multipliciter. qz vt dī in euāgelio hos dierno. Dū foris armat⁹ custodit aīū suū in pace sunt oīa q possidet. Et scitis Effraim in hmonib⁹ suis dīc sic. E alē armaturā dī si bī acqz rere q p xpo certare instituit vt possit p eā et dyabolo resistere et placere in aspectu dei saluatoris nri. h. ille. **Q**ue aut sit hūoi armatura hūane aīe. Scēdū gipa pmo iduit thoracē. i. fidē. vñ dñs aīr. Si dñerit fidē nē gñū sinapis diceqz mōt hūic tollere et mittere in more et fier vob. Nā gñū sinapis ē leue et rotūdū nullā hns scissurā nec angulū et ptri tū hz feruorē insignē. Sic fides leuat hoīm ad celestia et facit eū pfectū et ignitū ad omē op⁹ bonū. Exēplū petr⁹ cū piteret xpm esse filiū dei viui. accepit clauēs regni celestis et adeptus est pte oīm celestis et terrenoz. Qui g vult vitare in ciuitate iusticie. pmo asumat fides. Ad Ro. x. Corde credis ad iusticiā. h. em fides dat aīe intelligētiā dinoz. Esa. viij. Nisi crediderit nō intelliget: als nō pmanebit. dat vt nō iudicet pxiū daret cū ret infirmos dat vt erigat lapios corde. dat vt sit feruēs pposit⁹ ad exequēda in mandata

Unica
saluatoris ci
tra in gaudi
mit aīa gale
non vidit ne
ascēdi: q p
et i. Corin. ij
redēptor: m
men in sinu
nō aīe inter
plūstīri man
corruptoz. g
simā spē dē
baltēu. l. dī
Ilec em fac
mento. Nā
leuit⁹ sollicit
supat oīa sū
tas oīa tole
est charitas.
ritate diceb
mor: Quis l
fī cōpāssion
affectū. ppe
cursum pū
fīcā ē mīdī
oīa calcian
amētū iū
repleuerit
militas est
custodit aī
em est xps
offendat xp
ego aīr sum
phēre regnū
ligit hūmā
humilia resp
militamū s
to assumit aī
suū et oīa m
me sicut fig
maturat: p
reue si bac
ferat signū
eū ledere: q
cauerit signū
mus en ad:
gremus nō
deceamus o
gultū. sermo
sic. Rōgo v
re xpiani sū
tampas. Sc
ppis q nō

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

saluatoris cui deus dixit. Euge serue fidelis intra in gaudium domini tui. Matth. xxv. Secundo assumit aia galea. i. spe futuroz bonoz q oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit: q paravit deus diligenter. se. Esa. lxiii. i. E. o. i. i. Exeplum de Job q dicit. Scio q redemptor meus vivit etc. Reposita est h spes in aia mea. Nec enim spes dat consolatio ne aie inter afflictiones et vexationes suas, exeplum: scilicet martyres xpi inter equales et varia tormentoz gna propter libetere oia tolerabat summa spe hinc roboreti. Tercio assumit aia baltheum. i. charitatem pfectam in deum et in proximum. Nec enim facit aiam currere absq ylo impedimento. Naz q baltheo accinctus est facit oia lenius et sollicitus: sic q se divina charitate pcingit super oia summa facilitate. i. E. o. i. i. xii. Charitas oia tolerat oia sustinetio plenitudo legi est charitas. Exeplum paulus succensus charitate dicebat. Quis infirmat et ego non infirmo. Quis scandalizat et ego non vici. Vidisti compassionem charitatis. Vidisti miserationis affectum. propterea dicit bonum certamen certum cursum consummati. fide servavit in reliq reposita est michi corona iusticie. Quarto assumit aia calciamerum. i. humilitatem. Sicut enim calciamerum iugiter calcas: sic que humilitas sancti amentum iugiter calcas: sic que humilitas sancti replerit: studet ab omnibus concitari: qui humilitas est calciamerum spirituale: non carnale. q custodit aiam ne offendant lapides sui. lapis enim est xps. Humilitas q custodit aiam ne offendant xpm. Exeplum de david q dicebat. ego autem sum verum et non habeo. Ecce regis prophete regnum humilitatem. deus maxime diligit humilitatem. ps. Qui in altis habitat et humilia respicit. Ideo dicit. i. Petri. v. Humiliamini sub potenti manu dei. Qui assumit aia securum. i. crucis signum: signas cor suum et oia membra corporis. E. o. i. i. viii. Pone me sicut signaculum super cor tuum. Nec enim maturat validissima et nulli nocere poterit si hoc fuerit precepta aia. Exeplum si quis ferat signaculum regis terreni nullus audebit eum ledere: quomodo aia nullum timebit si portaverit signum impavida celestis. Si q volumus evadere laqueos reprobationis diaboli si gnemus nos signo crucis. Qualiter autem debeamus nos signare hoc signo docet Augustinus. sermone primo de vita christiana dicens sic. Ite vos ut attentius cogitemus quare christiani sumus et crucem christi in fronte portamus. Scire enim debemus q non sufficit populo q nomen christianum accepimus si ope

ra christiana non fecerimus. Si quis enim christianum se dicat et iugiter se cruce christi signet et elemosinas hinc vires suas non fecerit: charitatem et iusticiam et castitatem habere noluerit: nihil ei prodest nomen christianum. Adsigna res est signum christi crux christi: ideo res preciosum est signaculum ut res magnas et preciosas signare debeat. Quid enim prodest si thesauro signum facias et puridas paleas intus recludas. Quid prodest si signum christi in fronte et in ore portamus et intus inimici crimina et peccata recondimus. Qui enim male cogitat male loquitur: male operatur: si se emendare noluert qm se signat peccati illius non minuitur sed auget. Adulter cum ad furtum et ad adulterium vadunt si pedem impingerint signant se et tamen de malo opere non reuocant: se tamen nesciunt qm crimen includit in se magis demonem q excludat. Qui vero a se cum dei adiutorio vicia peccataq repellit et quod bonum est cogitare simul et implere contendit iuste signum crucis labijs suis apponit. Talis oportet agere q signum crucis merent accipere et christiani nomen non ad iudicium sed ad remedium habere. hec ille. Sexto assumit aia arcum. i. orationem. ps. Poluisti utrumque brachia mea. Nam manus exte se in oratione sunt arcus contra inimicos. Sagitta autem emissa est attentio orandi. Qui enim orat et prout animam vagari est similis ei q tener arcum in manu et sagittam nequit dirigere contra aduersarii. Et interdum merus vulneris terret hostem dum considerat arcum sed dum videt alio diueri sagittam metus deponit. unde Augustinus in quodam sermone dicit sic. Oratio est aie sancte presidium: angelo bono solatium: dyabolo supplicium: gratia deo obsequium: et penitentia ac religionis laus tota prefata gloria spes et sanitas incorrupta. h ille. Septimo assumit aia gladium. i. timorem dei. Est enim velut gladius anceps concutit omnem malam concupiscentiam. ps. Gladius accipites in manibus eorum. unde Augustinus super prima canonica Jobanis homie ix. dicit sic. Est timor que charitas foras mittit et est timor castus permanens in seculum seculi. sicut sunt homines qui timent deum ne mittant in gehennam: iste timor introducit charitatem: h sic venit ut exeat. Si enim propter penas times deum: non amas non bonas desideras sed mala caues. Si ex eo q mala caues corrigis te et incipis bona desiderare cum incipis bona desiderare et in te timor castus

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

q̄ est ne amittas ipsa bona. Sicut si ponas
duas mulieres maritatas quarum vna velle
adulterij facere sed timer maritū ne veniat,
hec diligit nequitia ⁊ onerosa est ei mariti p̄
sentia. Altera amat virū ⁊ nulla se adulterij
immundicia vult maculare: optat p̄tū viri
⁊ timer illa timer ista. Illa timer virū ne veniat.
Ista timer virum ne discedat. Illa dicit ei
meo ne dānet: ista dicit timeo ne deserat. Po
ne hoc in anis xpianoz ⁊ videas timorem
q̄ eparat foras militis mittere alij timor casti
pmanente in seculū seculi. B. ille. **A**d
uo assumit aia tubā. I. scripturā diuinā. Hec
em̄ tuba sonās cōgregat milites: ita scriptu
ra diuina dī clamat ad nos cogitationes no
stras colligit in timorē dei q̄ cogitationes no
stre sunt milites resistentē aduersarijs regi
Et sicut tuba reple belli suo clangore excitat
mentes bellaroz ⁊ auget voluntatē eundi
aduersarios: ita scriptura diuina auget p̄posi
tum nostrum ⁊ in melius excitat ⁊ cōtra vī
tias passionēq̄ corroborat. ps. Beati q̄ scri
bantur testimonia eius: in corde exquirūt eū
Et iterū. In iustificacionib⁹ tuis meditabor
no obliuiscar sermones tuos. Et rursum. In
corde meo abscondi eloq̄a tua vt non peccē
tibi. Rursumq̄. In quo corrigat adolescē
tior viam suā: in custodiendo fīmones tuos.
In hac ciuitate iusticie vt melius se p̄seruet
aia edificat in de⁹ quattuor arces: q̄ ciuitas
hec est in quadroposita. Et in quolibet qua
dro posuit nā arcem: ⁊ vni⁹ angeli custodē
B. Prima est ars veritatis q̄ custodie aiaz
ne cor discordez a lingua: sed sicut gerit men
te si loquat ore. Nam p̄itas est adequatio
totius vite hois: quales intentio ⁊ sermo ⁊
actus hois inuicē in bono concordā: nec in
villo inter se dissentiant. Nec em̄ arc̄ est ro
tunda: q̄ veritas nō bz angulos. Cui in oēs
sui p̄rem easdē fit. vñ. Bern. in quodā fīmoē
dicit sic. Non amat x̄ras angulos: nō ei dī
uersoria placent: in medio fās: cōi vita: cōi
disciplina: cōiibus studijs delectat. hec ille.
Ad banc arcem vel turrim ascendit aia per
scalam trū gradū. vñ. Bern. de gradib⁹ hu
militaris dicit sic. Cum sint tres gradus hu
ilis. ad primū per labore⁹ humilitatis. ad secū
dū p̄ affectionē cōpassionis. ad tertij p̄
cessum ascendimus cōtemplationis. In p̄
mo veritas reperit se uera. in secūdo pia. in
tercio pura. Ad p̄mū ratio dicit quā nos
discutimus. Ad secūdū affectus pducit q̄
glis miseremur. ad tertium puritas rapit q̄

ad inuisibilia subleuamur. Sup hanc turris
est vnus angelus custos q̄ custo dit aiam ne
deserat veritatem. Vnde Berni. in sermone
de angelis dicit sic. Et nobis si qñ sancti an
geli puocati nostris negligentis ⁊ peccatis
nos indignos iudicauerint sua presentia ⁊
visione vltima: quozum presentia proteges
re nos ⁊ pulsare poterant inimicum. Et si
tam necessariā habemus familiaritatem di
gnationis angelice cauenda est nobis eoz
offensa: ⁊ in his vniūq̄q̄ exercendū quibz
eos nouitinus oblectari. Nec autēz plas
cent eis que in nobis inuenire desiderant sic
sobrietas: paupertas volūtaria: castitas. ges
mitus ⁊ super hec oīa a nobis exigit verita
tem ⁊ pates. hec ille. Custodi ergo angelus
veritatem in aīa nostra. de qua veritate lo
quit sanctus Th. q̄. ij. q. cit. arti. i. ad tertius
dicendū sic. Veritas est virtus moralis
est in medio inter supflū ⁊ diminutū dupli
citer. Vno modo ex parte obiecti. Alio qui
dem modo ex parte actus. Ex pte q̄dem ob
iecti qz verū fm suam rōnem importat quā
dā equalitātē. Equale autē est medium inter
maius ⁊ minus. Unde ex hoc ipso qz aliq̄s
dicit verū de seipso tenet mediū inter eum ⁊
maiora dicit de seipso ⁊ inter euz ⁊ minora.
Ex parte autē actus tenet mediū inquantus
verū dicit qñ oportet ⁊ fm qz oportet. sup
flū autē cōuenit illi: q̄ importune ea que sua
sua sunt manifestat. Defectus autē cōuenit illi
qz occultat qñ manifestare oportet. hec ille. Nā
qz homo ē aīal sociale naturaliter: ideo vn⁹
homo d̄s alteri illud sine quo humana socie
tas cōseruari non posset. Non autē possent
hoīes cōuiuere nisi sibinuicē crederent tan
q̄s sibinuicem veritatem manifestātes. Vnde
de qui vult habitare in ciuitate iusticie debz
veritatem obseruare: quia veritas est pars
iusticie prout attendit debitum morale inq̄
tum scz ex honestate vnus homo alteri des
berbitur manifestacionem. Angelus autēz
in hac custodia facit qz quotienscunq̄ ani
ma elicit actum huiusmodi virtutis cum de
liberatione: siue orando: siue predicando: si
ue disputando: siue confabulando: ipsa mes
retur. Ratio est: quia si de omni verbo ocio
so reddiduri sumus rōnem vt puniamur: ergo
de omni verbo virtuoso nobis reddetur
ratio vt premiemur. ¶ Secunda est
pars discretiōis qz custodia aīaz ne tacenda p
ferat ⁊ proferenda reticeat. Nam Greg.
in pastoralī caplo. xv. vt habetur. nūq̄. distu

et sic dicitur sic. Sic rector discretus in silentio: ut
 llo in hōne aut tacenda pferat aut pferen
 da reticeat. Nam sicut incauta locutio in er
 rorem distrabit ita indiscretū silentiū eos q̄
 erudiri poterant in errore derelinquit. Sepe
 nāq̄ rectores improvidi humanā amittere
 grāz formidātes loq̄ libere recta p̄nescūt.
 Et iuxta veritatis voces nequa q̄ iam gregi
 custodie pastoz studio sed mercenariorum
 vice deficiunt q̄ veniēte lupo fugiunt dum
 se sub silentio abscondūt. Hinc nāq̄ eos per
 pphetam dñs increpat dicens in Esa. Ca
 nes muti nō valētes latrare. hinc querit rur
 sus dicens in ezechiele. Non ascendistis ex
 aduerso neq̄ posuistis vos munus p domo
 israel vt staretis in prelio in die dñi. Ex ad
 uerso quippe ascendere est p defensione gre
 gis libera voce huius mundi p̄rābus p̄ire.
 et in die dñi in p̄lio stare est p̄is decertatio
 nibus iusticie amore resistere. Pastori enīz
 recta tinnisse dicere qd̄ est aliud q̄ tacēdo
 terga p̄buisse. Qui nimirū si p grege se obij
 cit mūrū p domo israel hostibus opponit. h
 ille. Ad hanc arcem vel turrū ascendit aīa p
 scalam q̄nq̄ gradū. vnde hugo de discipli
 na monachoz dicit sic. In affatu siue locuti
 one disciplina honeste p̄uercationis et discre
 tionis attendit. in qua q̄ sunt res q̄nq̄ obij
 nabunt. scilicet quid. cur. quomodo. vbi. et q̄n.
 dicat. Quid vt nūq̄ in s̄monibus ociosa
 adhibeant. Ociosa aut sunt omnia que aut
 inutilia aut inhonesta aut nociua sunt. Inu
 tilia sunt que nec dicētibz nec audicētibz
 p̄stunt. Inhonesta sunt que vel illius q̄ loq̄t
 vel sui loquit̄ et de quo loquit̄ dignitari nō
 cōueniunt. Nocua sunt que suis suasionibz
 animos auditoz ad errorem siue p̄uitatē in
 ducūt. Ecce p̄mus gradus. Cur. p̄mo consi
 deret an p̄pter se an p̄pter aliū loquat̄. si p̄
 pter se videat q̄ ille talis sit de cuius collo
 quio sibi possit vtilitas puenire. si p̄pter aliū
 caueat ne ille talis sit qui vel sua exhortatōe
 nō indigeat vel estimat vt se corrigi p̄mit
 tat. Si q̄ sic est nūq̄ nisi ad n̄am vel alio
 rum eruditionē loq̄ debemus. ecce secūdus
 gradus. Quomodo. vt exhortemur ad circū
 stātia rīmidos. ad timorē sup̄bos. ad fruga
 litatem p̄digos. ad liberalitatem auaros. ad
 humanitatem parcos. ad parcitatem gulosos.
 ad consiliū temerarios. ad silentiū h̄bōs.
 ad mansuetudinē impatiētes. ad indulgen
 tiam crudeles. ad h̄cunditā p̄aces. ad quie
 tem p̄cipites. ad prudentiā incautos. et om

nino quicquid dicere volumus et ipa prius
 nostri s̄monis qualitate colligamus. Ecce
 tertius gradus. Vbi. Quedā enī sunt loca i
 quibus silentiū est suandū. quedā in q̄bus
 de intelligētia et expositione scripturarū cum
 disciplina et reuerētia sine p̄tentione et clamo
 re verborum colloctiones haberi possunt.
 Quedā in quibus p̄ institutione morū h̄ba
 habenda sunt. quedā in q̄bus magna loquē
 dilicētia laxat. ita vt nō solū de sp̄alibus. s̄
 etiam de terrenoz dispositione et p̄uisione
 s̄mones admittunt. loca in q̄bus vana et su
 perflua dici possunt nō inuenio. Ecce quartus
 gradus. Quādo. Est enī tps q̄n nihil. et est
 tempus q̄n aliquid dicendū est. nullus vero
 tempus quādo dicenda sunt omnia. Tem
 pus enī loquēdi et tempus tacendi. vt dicit
 Salomon. Quia pus p̄ silentium tempore
 tacendi discitur. quod postea p̄ h̄bū tpe lo
 quendi p̄ferat. Sapiens enī eque cauet ne
 quādo loqui debet p̄ negligentia silent vel
 ne indebite loquēdo p̄ multiloquium cadat.
 Recte q̄ tempus loquēdi discernit. si h̄o nō
 semp loquēda s̄leat nec semp q̄n ly loquat̄.
 Ecce quartus gradus. hec ille. Sup̄ hanc tur
 rim est vnus angelus custos q̄ custodit ani
 mam ne deserat discretionē vt loquēdo scy
 obfuer modū. vnde hugo. vbi supra dicit sic
 Almodus aut loquēdi in tribus p̄stiter. s̄ quo
 gestu. quo sono. et qua significatione aliqd̄
 dicat. Discretio enī iubet vt loquētis sit ges
 tus moderatus humilis. sonus demissus et
 suauis. Significatio h̄o dulcis. h̄ ille. Ange
 lus aut in hac custodia facit q̄ quicq̄z me
 dij incedūt inter nūmū temerariis tanq̄ve
 recidiores his qui ad idebitos honores fe
 da ambitione nitunt. et paulo p̄fidentiores
 his q̄ futuri iudicij metu etiā bonoz actū
 cuncta refugiūt merent sua discretionē siue
 opando siue loquēdo. Patet p̄ bñm Bern.
 s̄mone. xxiij. sup̄ cantica sic dicent. Discre
 tio q̄ppe omni h̄ruti ordine ponit. modū tri
 buit. decorē et p̄uitatē p̄fert. Est q̄ discretio
 h̄tus quedā moderatrix h̄ruti. ordinatrix
 affectū et doctrix morū. Tolle hanc et h̄tus
 vitium est. Ip̄a q̄ affectio naturalis in per
 turbationē magis conuerteret. exterminiiq̄z
 nature. hec ille. Tercia est ars prudē
 tie que custodit aīam vt sit cauta in loquen
 do vt prudēter loquat̄ ne erroris vulnere fe
 riat corda audientū. Vnde Gregorius vt
 habet. xliij. dist. c. sic rector circa medium
 dicit sic. S̄z cū rector se ad loquēdū p̄parat

Donica

laxatibus cam ofonem bene estimant eē in
ore. cuius nec habent in pectore lingua: b ille
Et hīero. dicit sic. Prius veniat fimo ad la-
ma q̄ ad linguā. Quartus gradus est tar-
datio fmonis. s. vt homo raro loquat. Exē-
plum beata hgo raro loquebat. vñ in euan-
glio ne legunt nisi septem vba. Primum fuit
Vñ nū habent. Scdm Eli qd fecisti nob
sic. Tertiū quodcūqz dixerit vobis facite
Quartum saluauit elizabet. Quintū quod
fieri istud qm virū nō cognosco. Sextus ecce
ancilla dñi. Septimum Magnificat anima
mea dñm &c. Prīmū fuit pietatis. Secūdu
echaritatis. Tertiū instructionis. Quartum
cōsolationis. Quintū discretiōis. Sextū bu-
militatis. Septimū ofonis t gñari actiōis.
Ideo t nos in locutiōnis nr̄is raro loqui
debemus. Eccl. xix. Qui odit loquacitatē ex-
tinguet malitiā. Et aulus gelius lib. viij. di-
cit. Nūq̄ tacer quē morū loquēdi r̄. Deho-
dus ar. Lingua nō vulganda esse h recorde-
dam t thesaurū eius esse grām cōprimam si
modesta pauca t modulata sunt que loquit
b ille. Quintus gradus est diuina cōmenda-
tio. s. vt homo orando lingua suā reo cōmē-
det. qz dñi est gubernare linguā. ps. Pone
officē custodiā oī meo t ostium cōcircūte
abibis meis. Non declines cor meū in verba
malitie ad excusandas excusationes in pec-
catis. Sup hanc currunt est vnus angel⁹ cas-
tos q̄ custodiā aīam ne deferat prudentias
in loquēdo. vñ angelus dicit anime illud pi-
etagozē i pceptis suis. Quidā em̄ a pētra
gora quēres quomodo inter sapiētes disci-
pulos computari posset. R̄ndit hua siliētiū
donec tibi loqui sit necessariū. si nihil dixeris
nisi quod bene noueris si gesseris optima t
loqueris pauca. Nāq̄ silentiū signū est sapie-
loquacitas aīr stulticie. nec festines r̄dere
donec fueris finis interrogatiōis. nec quēz
in cōtētu solvere tentes cum sapiētiorez
te interesse p̄pteris. bec ibi. Angelus autē
in hac custodia facit vt maxima ps bonitas
t meriti anime sit in custodia lingue. Vnde
Jacobi. iij. d̄ sic. Qui ait vrb̄o nō offendit b
p̄fecus est vir ille. Et puerb. xxi. Qui custos
dit os suū t linguā suā. custodit ab āgustijs
aīam suam. R̄. Quarta est ars fidelitatis
que custodiā aīam vt loquat sane sic qd ad
fidem consolidat. vnde lingua est depurata
ad orandū ad deū laudandū ad faciū xpī
cōdicandū. ad sacra hba praeandū que oīa
exigunt sinceritatē in lingua. De pmo dicte

gig. Lum in
trati animus
gna que totie
orande exan
est spacio la
endi q ficut
corpus xpi re
fi peccat qui
cipit p pecc
est eucharist
indigne acce
ne de sic. Po
qui indigne
sanguine mu
Alsb. vii.
quie sanare s
ceros sanare
monus vte
ascendit onie
Perp. lmo
num subin
xtutem in
nentiam in
sue pieretie
tutem in omo
fi nobiscu
ne fructu
xpi cogniti
cus est a m
tutum est v
stiam in a
a te requir
tile possit in
necio citras
tas distrabi
tibus occup
te deposcit i
cordis affec
stirium ore
q tua respice
bille. Dec
reuerencia
salutem fra
30. Angeli
anima vres
ref. Ander
m. y. i. g. B
a sunt in
fallane sed
tigationes
fallaciam in
561. 21

Enica tertia in quadragesima Sermo XXXII

greg. Cum indignus ad intercedēdū mittit
irati animus ad deteriora provocat. Nam lin
gua que torrens deū offendit nō de facili in
orone exaudis. De secūdo dicit Eccl. xv. Non
est speciosa laus in ore peccatoris. De tercio sci
endū quod sicut ille mltū peccat q̄ in calice vbi
corpus xp̄i recipit lutum immundū ponit.
sic peccat qui os suum in quo corpus xp̄i re
cipit p̄ peccm inquit. Nam homo q̄m i se
est eucharistia polluit. cum ad ipam sumēdā
indigne accedit. vnde p̄ma. q. l. c. mlti. in fi
ne dicit sic. Polluimus itaqz panē. l. cor. p̄ xp̄i
q̄m indigne accedimus ad altare. De quarto dicit
Alb. b. vii. Nolite sanctū dare canibus. reli
quie sancte sunt h̄ba xp̄i que illuminauerūt
cecos. sanauerunt infirmos. resuscitauerunt
mortuos vt ps. Ad hanc arcem vel turrim
ascendit anima p̄ septem ḡdus de quibz. ij.
Petr. p̄mo dicit sic. Vos autem curas homi
num subinferetes ministrare in fide vestra
fratrem in caritate aut sciam. in scia aut absti
nentiam. in abstinentia aut patientiam. in patientia
aut pietatem. in pietate aut amorē fraternitatis.
in amore fraternitatis charitatem. Nec ei
si nobiscū assint et sapient nō vacuos nec si
ne fructu nos constituant in dñi nostri iesu
xp̄i cognitione. Qui em̄ p̄sto nō sunt hec ce
cus est et manu palpās. hec ille. Supra hāc
turrim est vnus angelus custos q̄ custodit
otam ne a fidei sanctitate deficiat. vñ crisos
tomo in tractatu de simbolo dicit sic. Quid
a te requirat immensa illa pietas nisi q̄ sa
tile possit implere nuda paupertas. despecta
mediocritas. indocta simplicitas. Non p̄ mltas
disfrabit ambages. nec duris difficulta
tibus occupādas inuolueris quod a te et p̄
te deposcitur intra te est. i. oris famularus et
cordis affectus. s̄m illud corde credis ad in
finitum. ore aut p̄fessio fit ad salutem. In aia
q̄ tua reposuit omnia anime p̄fidia de? tu?
h̄ ille. Nec fides est ad tria scz ad deū vt illi
reuerentia exhibeas. ad teipm vt te imma
culatum facias. ad p̄ximū vt spm nō recipi
as. Angelus autem in hac custodia facit vt
anima vtrōqz h̄bis ad quod instituta sūt me
reat. Unde Augu. Enchiridion vt habetur
xii. q. ij. c. 30 aut dicit sic. Et vtrōqz h̄ba p̄p̄
ta sunt instituta nō vt p̄ ea se inuicē homines
fallant. sed vt eis quisqz in alterius noticiā
cogitationes suas p̄ferat. Verbis q̄ vñ ad
fallaciam nō ad quod sunt instituta peccm ē.
h̄ ibi. **E**cce ciuitas iusticie optime mu

nita. Est autē circūdacta muro inexpugnabi
li. s. silentio. De quo dicit Esa. xxxij. Er̄ opus
iusticie pax et cultus iusticie silentiū. et xxx. c.
dicit sic. In silentio et in spe erit fortitudo nra
Et Jacobi p̄mo dicit sic. Si quis putat se reli
giosum esse nō refrenans lingua suam. s. se
ducens cor suū. huiusvana est religio. Sup
isto muro est vnus angelus qui custodit eū
vt scz anima obfuet silentiū et taciturnita
tem p̄terq̄ in tribus casibus. Primo in pe
cati confessione. vt habet de p̄nia dist. p̄ma.
s. taciturnitas vbi dicit sic. Taciturnitas pec
cati ex superbia nascitur cordis. Ideo enim
peccatum suū quisqz celare desiderat ne li
quitas sua alijs manifesta fiat ne talis repu
teretur apud homines foris qualem se iam
dudum exhibuit diuino conspectui quod ex
fonte superbie nasci nulli dubium est. Sp̄s
em̄ superbie est se velle iustum videri q̄ pecca
tor est atqz hypocrita cōvincitur qui ad imi
tationem p̄morum parentum vel tergiuer
satione h̄borum peccata sua leuigare contē
dit vel sicut cayn peccatum suū reticēdo pe
nitius suppressere querit. Vbi aut supbia re
gnat vel hypocritis humilitas locuz habere
non valet. Sine humilitate h̄o alicuius vias
sperare non h̄. nec ergo vbi est taciturnitas
confessionis venia speranda est criminis. h̄
ibi. Secūdo in veritatis defensione. Unde
Aug. ad casulanum. vt habet. xi. q. iij. c. quis
quis dicit sic. Quisquis metu cuiuslibet pore
statis veritatem occultat. iram dei sup se p̄
uocat. quia magis timet hominē q̄ deū.
Alterqz enim reus est et qui veritatem occul
tat et qui mendacius dicit. quia et ille p̄desse
nō vult. et iste nocere desiderat. hec ibi. Et io
hānes crisostomus vt habet eadem. q. c. no
lite timere dicite sic. Nolite timere eos qui oc
cidunt corpus ne forte p̄pter timorē mortis
nō libere dicatis quod audistis nec fiducia
liter predicetis omnibus quod in aure soli
audistis. Sicut q̄ ex his h̄bis ostēdit nō so
luz ille p̄ditōr est v̄catis qui transgrediens
veritatem p̄veritate palam mendaciū loquit.
si etiā ille qui nō libere v̄citatē p̄nūciat quas
libere p̄nunciare opz aut nō libere v̄citatē
defendit quā libere defendere cōuenit p̄di
tor est v̄catis. Nam sicut sacerdos debitor ē
v̄citatē quā audiuit libere p̄dicat. sic laicus
debitor est v̄citatē quā audiuit a sacro
dote. placam quidē scripturis redendat
fiduciam qd si non fecerit p̄didit veritatem.
Lorde em̄ credis ad iusticiam ore autem sic

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

confessio ad salutem hec ibi. Tercio in subdivi-
torum correctione ppter quod plarus canis
mur? dr: vt dr dissim. xliij. c. h. rector. 2c. Tunc
angelus dñi exhortat aiam dicens posside
cum timore silentij quieret et nulla tibi no-
tebunt iacula inimici. Quies diuino timori
coniuncta curus igneus est possessoris sui in
telu eleuans. pñadeat hoc tibi ppheta hely-
as qui dilexit quieret ac timore dei assumptus
qz est in celis. Quies em silentij est murus
atqz munitio certare volentiu ppter regnu
celoz hec pars optima quam elegit sibi ma-
ria q no auferetur ab ea. Itaqz sume arma-
turam vt certamen bonu certare valeas et
conculcare oem hntem inimici vt libereris
a ventura ira et inuenias gram et miam an-
conspicu xpi dilectissimi sponsi tui. Sed vt
dicit petrus rauenas sup illud. Ductus est ie-
sus in desertum 2c. Dyabolus mali auctor:
nequitiæ origo: reru hostis. corruptor: seculi:
hois semp inimicus: ille laqueos tendit: lap-
sus parat: foueas fodit: stimulat corda: pun-
git aias: cogitationes suggerit: et imittit iras:
dat odio hntes: vitia addit: errores ferit: dis-
cordias nutrit: pacem turbat: affectus dissipat:
humana violat: diuina temptat: h ille. Ideo
nitit expugnare hanc ciuitatem anime p pec-
catum lingue quo vitis ranq gladio. Eccli.
xxviiij. Lingua tertia multos comouit: disp-
sit illos a gente in gente. Ciuitates muratas
diuiciu destruxit: et domos magnatoz effodit:
Virtutes populoz cecidit: et gentes fontes
dissoluit. Lingua tertia mulieres viratas cie-
cit et suauit illas laboribus suis. Qui respi-
cit illam non habebit requiem nec habet amicum
in quo requiescat. Flagelli plaga fluore facit
plaga aut lingue cominuet ossa. Multi ceci-
derunt in ore gladij: sed non sic quo qui interie-
runt p lingua sua: hec ibi. Et qz ista ciuitas e-
in quadra posita. Ideo dyabolus vt liberius
ea expugnet: instruit sexdecim castra. i. basti-
as fortes. Et in omni quadra ponit quatuor
bastias seu castra et munit ista castra multi-
demonibus vt iaculent aiam diuersis sagittis
et feriant et vincant ea. **A** Primu castrum
et bastia vocat lingua dyabolica et fallax. i.
medax que ideo dr dyabolica. qz dyabolus
semp est medax et cu no astringit a deo de pec-
catis loquitur et medacia loquitur. Job. viij.
Mendax est et pñ eius. i. hois medacis. qd
homo medax est fillus dyaboli imitatione.
Job. viij. Vos ex pñe dyaboli estis. In hoc
castro est maxima multitudo demonu q co-

tra arcem sagittat veritatis. Prima sagitta
est mendaciu officiosum quod nulli obest: s
magis pdest. Ista sagitta vulnerate sunt ob-
stetrices egypti: vt hñ exo. i. de quibus dicit
sanctus thomas. ij. ij. q. c. iij. arti. iij. Ad se-
cudu dice ndu q obstetrices non sunt remue-
rate p mendacio sed p timore dei et beniuo-
lencia ex qua pcessit mendaciu. vnde signa-
ter dr exo. i. Et qz timuerunt obstetrices deus
edificauit eis domos. Ad mendaciu no postea
secuti non fuit meritoriu: hec ille. Etia ppter
mendaciu punire sunt qz remuneratio cele-
stis hitationis in terrenā hitatione declina-
uit. vt dicit greg. sup illo hbo Exodi allega-
to supius. f. 2c. Secda sagitta est mendaciu
iocosum. i. causa coplacendi vel iocandi vel
tribulanz subleuadi. Ista sagitta vulnerata
fuit raab meretrix que metra est vt explo-
ra tores filioz israel a tribulatione subleuaret
vt dr Josue. vi. que remuneratione et paleis
accepit qz ceteris cessis illesa exiuit a hierico
vt ps. Tertia sagitta est mendaciu pñciosu
scz mentiedo cu damno vniuus vtilitate al-
terius. vel cuz damno aliquoz sine vtilitate
alioz. Ista sagitta vulnerati sunt ada et eua
qñ dyabolus dixit. nequa q moriemini: sed
eritis sicut dii scientes. i. eripientes bonum et
malu vt dr gen. iij. vt satis ps. Quarta sagit-
ta est mendaciu libidinofunu: qz sic delectat
quis mentiri sicut luxuriosus in libidinosis
vnde ps. iij. Ebi. dicit sic. qz medax eo q
talis est fm habitum ipo medacio gaudet.
Ista sagitta vulnerati fuerunt pphete meda-
ces qui suaserunt achab vt iret ad pugnam et
haberet victoria. qui tñ fuit vulneratus ad
mortē. iij. Reg. xxiij. Etia vulnerati fuerunt
alii pphete tpe hieremie. de qbus dr Idiere.
xiiij. Falso pphete vaticinauit in noie meo visi-
onem mendace et diuinatione fraudulentaz
et seductione cordis sui pphetant vobis: hec
ibi. etiam multi alij vulnerati sunt 2c. vt ps.
Quinta sagitta est mendaciu venenosu. i.
metiendo p sancta fide catholica scriptura
et p spm sanctu. Ista sagitta vulnerati fue-
runt ananias et saphyra vxor ei? ptra quos
dicit petrus anania. Cur teptauit sathanas
cor tuu mentiri te spui sancto 2c. Actus. v
11. Secundū castru et bastia est lingua au-
dat et sacrilega. i. piurantis. vnde hiero. sup
hieremiam vt habet. ij. ij. q. ij. c. aiaduertendu
est q iurandu hos habeat comites. veri-
tatem iudiciu et iustitia: si ista defuerit neqz
q iuramentu erit sed piuriu. hec ibi. In hac

bastia est
arcem vitio-
feris. **P**
ritate igno-
in epla ad
lingua tua
veritatis an-
rea: h ille. **F**
qui audia
paupia. **Tu**
deret et filiu
ignozant
ramenti de
debbis apli
c. homies
veru ee et u
esse. **E**idre
rebus humi
sagitta vule
rpm nullat
confirmat
Pertia sa-
sagitta ta
pma. **C** habi
dei scriptur
nec pollue
monēti su
um: no foli
quio: sed e
sagitta vuln
uit et pessim
mici quicq
nis baptiste
ta est iuram
yelo iustitie
est phibitu
Ista sagitta
q suis meda-
scz afferet
iustia fecerit
Etia illi fou-
rur ista sag-
to firmamē
Quinta
no referet
ramenti affe-
vt iuramen-
Albarbey
Considera q
bui sed p cō-
per caput tu
costam lege
ne cas iunm

Bñica tertiain quadragesima Sermo XXXIII

bastia est multitudo demonū qui sagittāt p̄ arcem x̄p̄tatis multiplicibus sagittis mortiferis. **P**rima sagitta est iuramentū de veritate ignota: et hoc est p̄hibitū vt hiero. dicit in epla ad celantiam. Adtentiri atq; iurare lingua tua prius ignoret tantūq; in te sit veritatis amor: vt quicqd dixeris iurati putet: h̄ ille. Ista sagitta vulnerat fuit dauid qui audita parabola de hoīe qui tulerat ouē paupis. Iurauit qd ouem in quadruplo redderet et filius mortis esset. **R**eg. xij. Et tñ ignorant quid diceret. **S**cda sagitta ē iuramentū de falsitate nota de quo dicit aug. de x̄bis apli smone. xviij. vt habet. xxiij. q. ij. c. homines sic. Aliquis scit falsum esse et dicit verū eē et iurat tāq; verū sit quod scit falsū esse. Videte qd ista sit detestanda belua: et de rebus humanis extermināda: hec ille. Ista sagitta vulneratus est petrus mentiedo se x̄pm nullatenus cognouisse quā falsitatem confirmauit iuramento: vt dicit Math. xxi. **T**ertia sagitta est iuramentū sine n̄itate sc̄ extra iudiciū. vnde hiero. vt habet. xxiij. q. p̄ma. c. habemus. dicit sic. Habemus i lege dei scriptum. Non iurabis in nomine meo nec pollues nomen dei in vanū. Ideo qd ad monēdi sunt om̄s vt diligēter caueant iuratum: nō solum in altari seu in sanctorum reliquiis: sed etiā in cōmuni loquela. h̄ ille. Ista sagitta vulneratus fuit herodes qd male iurauit et pessime seruauit iuramentū. s. dare saltatricē quicqd peteret cū cōcessit ei caput ioh̄nis baptiste vt dicit marc. vi. **Q**uarta sagitta est iuramentū de veritate in iudicio: s. nō zelo iusticie sed ex odio vel alia passione: h̄ est p̄hibitū vt habet. iij. q. iij. s. Item si qd. Ista sagitta vulnerati fuerūt isti duo testes qd suis mēdaciis assertionibus et iuramētis sc̄z asserētes blasphemasse deū naboth virū iustū fecerūt cū lapidari. vt dicit. iij. Reg. xxi. Et iā illi duo senes sacerdotes vulnerati fuerūt ista sagitta. qñ testimoniū falsum iuramento firmauerūt cōtra iusannā. vt dicit Dan. xij. **Q**uinta sagitta est iuramentū p creaturā nō referēdo in creatore siue de p̄rito vt iuramentū assertoriū siue de p̄nti aut de futuro vt iuramentū pmissoriū. Unde hiero. super Math. xxi. vt habet. xxiij. q. i. c. s. considera dicit sic. Considera qd saluator nō p deū iurare p̄hibuit sed p celū et terrā et p hierosolimam et per caput tuū. et hoc quā si p̄uulis fuerat cōcessum lege vt quō victimas deo imolabāt: ne eas immolarēt ydolis. sic iurare p̄mitte,

rent in deū non qd recte hoc facerent: sed qd melius esset deo id exhibere qd demonijs: h̄ ille. Ista sagitta vulneratus fuit nabuchodonosor rex qd iurauit p thronū suū qd vindicaret se de filiis israel vt dicit iudith. i. **T**ertium castrū et bastia est lingua ambiciosa de qua dicit bern. in smone. xl. sic. Ambitio subtile malū: secretum virus: pestis occulta: doli artifer: mater hypocrisis: liuoris parēs: vitiorum origo: tinea sanctit ad: execratiō cordis: um: ex remedijs morbos creans: ex medicis na lāguo: ē. In hac bastia est maxima multitudo demonū sagittantiū p̄ arcem x̄p̄tatis multiplicibus sagittis. Prima sagitta est cōtentio. s. cū clamore defendēdo x̄ritatem. vel quod deterius est x̄ritatem impugnādo aut falsitatem defendendo. Unde ambro. lib. de patriarchis dicit sic. Est impugnatō x̄ritatis cū confidētia clamoris. Ista sagitta vulnerati sunt pharisei et saducei. Cum Paulus disputasset cum eis de x̄ritate resurrectionis mortuorū. vt habet actū. xxiij. **S**cda sagitta est iactantia sc̄z cū alijs laudat se et sua ad inanē gl̄iam: aliqñ cū x̄ritate: aliqñ cū mēdacio: aliqñ cū dēp̄sione aliorū nō solum p̄ rumpeudo in p̄pam laudē. s. et in aliorū virtutium et p̄futionē. Unde Aug. lib. de ha. innocētia. c. ccc. lxxviii dicit sic. De diuitijs et honorib; et maiorū nobilitate te iactas et exaltas d̄ p̄fiaz et pulchritudine corporis et honorib; qd x̄bi ab hoib; deferunt. **R**espice teipm qz mortalis es et in terrā ibis etc. Ista sagitta vulneratus fuit phariseus qd ingressus templū dixit. **G**ras ago tibi dñe qz nō suz sicut ceteri hoim; vt dicit Luce. xviij. **T**ertia sagitta est arrogātia. s. cū aliquis maiora dicit de se qd sint lz aliqualia fuerint. Unde greg. in moralibus. lib. xxiij. parte. v. c. xij. vt h̄ disti. xli. dicit sic. Doc habet p̄pium doctrina arrogantū vt humilr nesciant inferre qd sentiunt et docent: et ea que sapiūt recte. et ias recte nequeūt ministrare. Et Isidorus li. et h̄ mologiarū dicit sic. Arrogātia ē animi motus quo quisq; mouet ad iactandū se habere quod nō habet. Et grego. moral. dicit sic. quattuor sunt sp̄s qbus omnis tumor arrogantie demonstrat. s. cum bonū aut a se ipsis habere se estimāt. aut si sibi datū de super credūt p suis se accepisse meritis putant aut cum certe iactant se habere quod nō habent: aut de p̄p̄is singulariter videri appetunt se habere quod habent: hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerūt aaron et maria

Bñica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

qui supbe et arroganter dixerunt. Num p solus moysen locutus est dñs. Non et nobis filius est locutus. vt habet Nume. xij. ecce arrogancia eoz. Quarta sagitta est extollentia. scum quis laudat se sup alios vt maiorē glām in de acquirat. vnde cassiodorus in epla dicit sic. familiare est hoibus extolli. cū bene de se cognouerit estimari. Ista sagitta fuit vulneratus nichanor. Nam dicentibus iudeis ē deus vivēs potēs in celo qui iussit celebrari septimū diem. Rñdit nichanor. Et ego potens sum sup terrā q̄ in po sumi arma. ij. macha. xv. Quinta sagitta est yronia. scū aliq̄s minora de se dicit q̄ sint aut bona que in se sunt negado aut vitiosa de se affirmado. et h vt acquirat laudē et glām mundanā. Unde Aug. de xbis apli vt habet. xxij. q. ij. ca. cur humilitatis causa mētiris si nō eras peccator: anteq̄ mētireris mētendo efficeris qd vitaueras. Veritas in te nō est nisi te ita dixeris peccatōrē vt etiā esse cognoscas. veritas autē ipa est vt quod est dicas. Nam quomō est humilitas vbi regnat falsitas: h ille. Ista sagitta vulnerata fuit nichol vroz dauid q̄ euz ex magna deuotione saltasser corā arca dñi audiuir ab ea ironice loquēre. q̄ glorio sua fuit hodie rex israel. ij. Reg. xvi. **¶** Quartū castrū et bastia est lingua detrosa si milis lingue tinche vel carpionis habentius dentes sup linguā. vbi alia aialia et pisces habent in maxillis. vnde iudas in epla sua dicit Isth. pcella tenebrarū in eternū suata ē. p phetauit autē et de his septimus ab Adam. Enoch dicens. Ecce venit dñs in sancē milibus suis facere iudiciū p omnes et arguere omīs impios de oibus opibus suis impietatis eoz q̄bus impie egerūt et de oibus duris que locuti sunt p eum peccatōres impij. Iussit murmuratores querulosi fm desideria sua ambulātes et os illoz loquit supbiam: h ille. In hoc castro et bastia est maxima multitudine demonū sagittantiū contra arcē vitatis. Prima sagitta est murmurare contra bonū scz cōtra opa dei atqz iudicia eius. Cū aliq̄s vult deus iudicare dicens. quare facit mihi h malū et nō illi. quare illi confert bona et alijs magis q̄ mihi: et ita murmurat de infirmitate: de paupertate: de tps inopportunitate: de malorum pseritate: et bonoz aduersitate. vnde Greg. in quadā homilia dicit sic. Perfecte aduersarius vincit qm̄ nēs nostra in repta menta eius ad delectationē atqz consensuz nō trahit et inter cōtumelias pximi qd odio

custodit: et inter flagella dei a murmuratōe compescit: hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerāt moyses et filij israel q̄ murmurauerunt ad aquā p̄dictōis. vt dicit nūe. xx. Secda sagitta est diminutō bonū cū aliq̄s audit quepiā laudari de bono: ita apre q̄ n̄ p̄t negari tūc dērib⁹ diminiuit dicens. V forte non est tñ q̄rum dicit nec fore fit ita bono animo recta intēctione et similia. vnde Hiero. sup osee dicit sic. Nihil tam facile q̄ ociosum et dormiētes de alioz labore et vigilijs disputare. Ista sagitta vulnerati fuerūt oparij murmurantes contra p̄emfamilias q̄ modico tpe laboratibus fuit largus. Adat. xx. Tertia sagitta ē puertere bonū in malū. scū aliquis dicit virum humilē: virum elemosinariū: virum indulgentem: virum abstinētē: virum castū: virum increpantē vitia: virum corripientem: primus esse hypocritā. vnde Bernardus in quodā sermone dicit sic. Si paupes obloquētes vilem te repurat et abiectū. si diues: ambitiosum cupidū et auarū. si affabilis: dissolutum. si p̄dicatōr vel doctor: honoris et humani fauoris questrat. si rāces: inutilem. si ieiunans: hypocritā. si comedis vorarorē: hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerūt p̄ncipes facerdotum q̄ audientes pueros clamātes. **¶** Sana filio dauid murmurabāt p̄ xpm̄. Lu. xix. Quarta sagitta est detractio. scū aliquis obloquit de homine in absentia ei⁹: hinc inde famā eius diminūdo et qui p bonam famā viuit in mētib⁹ hominū suis dēribus occidit et mactat occulte et publice de multis obloquēdo: nō tñ in cōspectu eius. vnde cassiodorus sup ps dicit sic. Dentes dicti sunt a demendo: ideo pulchre lingue detrāhentū dētes vocant: quia sicut dentes illoz ciboz partes demūcāt: isti hoim opiniones corrodūt: hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerūt p̄ncipes qui detrāxerūt dauid apud achis. p̄mi Reg. xxi. Etiam p̄ncipes popli detrāxerunt hieremie apud sedechiā regem vt dicit Hiero. xxxviii. et hoc fuit ppter inuidiā vt p̄ Quinta sagitta est infamia. scū aliq̄s peccatōculum pximi manifestat multis qui nesciebāt. vnde talis assimilat scabronibus q̄ semper morant in fecibus et stercoribus de quibus dicit Ezo. xliij. Cunctoz inimicor tuoz coram te terga veram emittans scabrones pus. Ista sagitta fuit vulneratus Symon ppositus templi qui suis malis relacionibus fecit templū spoliari. ij. Machab. iij. vt factis paret. Sexta sagitta est criminatio. scz cum

aliquis ex seipso falsum crimen imponit p[re]s-
mo vel quod falsè imposu[er]it cito credit et
subito illud disseminat in aures multorum.
Iste assimilatur illi bestie de qua d[icitur] Da[vid] .vii.
que similis erat viso et habebat res o[mn]es
dentium quia talis criminator tribus modis
lacerat homines. s. falsa crimina imponendo:
falsè imposita cito credendo: et alior[um] p[er]t[ra] in
auribus multorum seminando. Ista sagitta
fuit vulnerata arseneth d[omi]na ioseph q[ui] apud
virum suu[m] falso imposuit ioseph q[uod] voluiss[et]
eam opprimere. Gen. xxxix. Et sic p[ri]m[us]
bellum. **C**ontra arcem discretionis
que est in secundo quadro ciuitatis iustitie eri-
git dyabelus quattuor alia castrat bastias
vt expugnet hanc ciuitate[m] et munit istas ba-
stias sagittis etc. **P**rimu[m] castru[m] bastia d[icitur]
arcem discretionis est lingua scandalosa. v[er]o
Miero. sup[er] illud Matth. Necesse est vt veni-
ant scandala dicit sic. Sicut necesse est igne[m]
talere et n[on] fringere: necesse est vt iniqui-
tas mundi erroribus plena scandala generet
et pariat. Perfector[um] x[risti] charitas pietas ope-
ribus luceat: hec ille. In hac bastia est maxi-
ma multitudo demonu[m] sagittantiu[m] multipli-
ca. **P**rima sagitta est multiloqui[us] in quo n[on] d[icitur]
est p[er]m[issa] ma[gn]e t[em]p[or]e cu[m] homo n[on] possit omnia
v[er]ba sua cum statera r[ati]onis ponderare preci-
pue loquedo de factis alienis. vnde ambro-
sio. p[ri]mo de officiis dicit sic. Alliga sermonem
tuum ne luxuriet ne lasciuat multiloqui[us]
peccata sibi colligit sit restrictor et ripis coer-
ceatur cito lutum colligit amnis egundans:
iugu[m] sit v[er]bis tuis et statera atq[ue] mensura vt
sit iustus in sensu: in s[er]mone pondus: atq[ue] in
v[er]bis modus: hec ille. Ista sagitta vulnera-
ta fuit Rachel q[ui] dixit iacob. da mihi liberos: q[ui]
si in eius p[re]sente forer. Gen. xxx. Sec[un]da sagitta
est vaniloqui[us]. loquedo v[er]ba ociosa ad nul-
lus utilitate[m] loquedo de vanitatibus mundi
cum p[er]d[er]ione temporis cum risibus et dissol-
utis gestibus sicut hystriones et ioculatores
vnde Iugo lib. ii. de anima dicit sic. Vanus
s[er]mo vane conscie est index. Adorcs eni[m] ho-
minis lingua pandit et qualis s[er]mo ostendit
talis animus approbat. Quia et abundancia
cordis os loquit[ur]. Sermovanus n[on] eni[m] abs-
q[ue] iudicio: qui ab omni statu rectitudinis de-
percutit: qui p[er]vana v[er]ba dilabunt[ur]. h[ec] ille. Ista
sagitta vulnerata fuit samaritana a[n]i[m]a x[risti]
cognoscere vt habet Job vi. Tercia sagit-
ta est stultiloqui[us] loquendo v[er]ba scurrilia si-
ne r[ati]one sine dei timore quasi fatui et ametes

non habendo respectum ad p[ro]p[ri]am p[er]sonam
dignitatem: officium: n[on] ad tempus: n[on] ad
horam: non ad locum deuotionis: n[on] habendo
respectum ad astantes coram quibus lo-
quit[ur]: quia se inhonestat et p[ro]bet malu[m] exem-
plum vnde Hieronymus sup[er] Mattheum
libro p[ri]mo dicit sic. Qui scurrilia recitat et ca-
binis ora dissoluit aliquid turpitudinis p[ro]-
fert non ociosis v[er]bis sed criminosis re[st]at.
hec ille. Ista sagitta vulnerata fuit vxor iob
que quasi vna de stultis mulieribus locuta
est: vt habet Job secundo. Quarta sagitta est
turpiloqui[us] loquendo de turpibus factis de
inhonestatibus maxime p[ri]ncipalibus ad car-
nalitatem p[ro]pter quod loqueres et audientes p[ro]-
uocantur ad luxuriam: tanto grauius pecca-
tes quato magis assuescunt. et quato plures
iustificunt et quato habent intentionem ma-
gis corruptam. vnde Ambrosius libro de v[er]-
ginitate. Ingressus mors per ostium tuum
si falsum loqueris: si ruperis si pecciter. Ista
sagitta vulneratus fuit Amon turpiter los
quens forori sue. sec[un]di Regum. xiiij. Quin-
ta sagitta fuit sermo neptarius loquendo
de tam inhonestis et occultis q[uod] non licet di-
cere immo nec cogitare sine magna verecu-
dia et rubore. vnde Epheios quinto dicitur
Turpido aut scurrilitas nec nomine in
vobis sicut decet sanctos dei. Ista sagitta
vulneratus fuit his beseb qui respondit Ab-
ner q[uod] fuerat ad concubinas ingressus qui
ambo occisi sunt vt habetur. ij. Reg. iij. **S**
ecundu[m] castru[m] et bastia est lingua ne-
quissima que loquitur contra legem: contra
iustitiam: contra equitate[m]: contra pupillos
orphanos: viduas: paup[er]es: et iustos. vnde
Ieda super illud Proverb. Statera dolosa
etc. dicit sic. Statera dolosa non solu[m] in iu-
suratione pecunie: sed etiam in iudiciali dis-
cretione tenetur. Qui enim aliter cam pau-
peris aliter potentis: aliter sodalis: aliter an-
dit ignoti: statera librat dolosa iniquitas ille.
In hac bastia est maxima multitudo demo-
num sagittantiu[m] contra arcem discretionis
Prima sagitta est calumniatio. scilicet de falso
in iudicio accusando. Vnde. ff. de abolitio-
nibus criminu[m] accusatorum et allegatur. se-
cunda. q. iij. c. si quem tenuerit. s. notandu[m]
quoq[ue] etc. dicitur sic. Lemeritas tribus mo-
dis detegitur et tribus penis subiicitur: aut
enim calumniatur aut p[er]iuratur: aut tergiver-
satur. Calumniari falsa crimina int[er]dere. P[er]-
iurari crimina abscondere. Tergiversari in

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

uniuersum ab accusatione desistere. hec ibi. Ista sagitta vulnerati fuerunt principes a satrapa dani regis p'sari q' falso accusauerunt daniellem. vt dicit dān. vi. xiiij. vt satis p'z. Secūda sagitta est testimoniu falsum q' dicitur q' cōscientiā p' veritate et hoc sciēter. vñ i'sido. de summo bono lib. iij. vt habet ex de crimine falsi. ca. i. dicit sic. q' alidicus testis tribus est p'sonis obnoxius. p'mo deo cui p'ntiam peierando p'ntit. secundo iudici quē mentiendo fallit. tertio innocenti quē falso testimonio ledit. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt iudei q' falsum testimoniu dixerunt p' iesum vt dicit. Math. xxvi. Etia duo falsi testes loquētes p' stephanū. vt habet. Act. vi. Tertia sagitta est aduocatio et paratio ex puerio intellectu legis et iuris. Unde Bern. lib. de cōsideratiōe ad eugeniu papā dicit sic. Adversus quō religiose aures tue audire sustinent h'mōi disputationes aduocatoz et pugnas h'boz cū magis ad subūfionē q' inuētiōē faciunt veritatis. nihil em ita absq' labore manifestam ostendit veritatē et facit sicut brevis fidelis et pua narratio. Precide q' linguas vaniloquas et labia dolosa claudet. Idij sunt q' linguas suas docuerunt loq' mendaciū. loqui grandia cū op'at' exigua. diserti aduersus iusticiā. eruditi p' falsitate sapiētes vt faciant male. bene aut facere nesciunt. loquētes vt impugnat verū. hec ille. Ista sagitta vulnerat' fuit demosthenes. de q' dicit delyniadus. demosthenes cū aristodemū actores fabularū interrogasset q'cum mercedis vt ageret accepisset et responderet talentū. Et ego demosthenes ait plus accepi vt tacerē. ita cauidicoz lingua dānifica est nisi eaz vt dici solet fimbis argenteis vincias. hec ille. Quarta sagitta est stipulatio in ista iniqua scienter. vñ Petrus rauēnas in quodam sermone dicit sic. Idij sunt martyres seculi. mūdi p'fessores. discipuli curie terrestris. milites dyaboli. Per multas siqdem tribulationes intrant iusti in regnū celoz. Idij vero p' multas tribulationes merent' infernū. Et ille Ista sagitta vulneratus fuit q'dam q' falsam confecit scripturā. vt habet ex de fide instrumētōz. ca. inter dilectos. Quinta sagitta est malignitas snie p'mulgare per iudiciū suspiciōsum vsurparū puerum. vñ i'sido. lib. de summo bono dicit sic. Sepe iudices prauici p'dictaris cā aut differunt aut puerunt iudicium nec finitū cepta patriū. negocia quoz n'q' eoz q' causant' exhauriant marisupia. Et

ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt scribe et pharisei qui cōscripserunt noua mādara p'tra mādara legi. q' quos dicit x'p's. Quare et vos transgredimini mādara dei p'pter traditiōnes vestras. Math. xv. Sexta etiam casstrū et bastia est lingua stultissima: scz fatue voutentiū. vñ Hiero. tractans illud. Iudic. xi. de yepre qd vouti voutit et dicit sic. In voutēdo fuit stultus q' discretionē nō adhibuit: et in reddendo impius q' p'soluit. In hac bastia est maxima multitudo demonū sagittarū. Prima sagitta est vouere vana: scz nō comedere de capite vel alio mēbro aialis vel piscis. vñ Aug. ser. vi. de natiuitate dñi dicit sic. Sunt multi q' vouēt alius oleuz. alius cerā ad luminaria noctis. alius vt vinuz p' alios quos ānos non bibat. alius vt ieiunia certo tēpore faciat. alius vt carnes non comedat non istud votum optimū nec perfectū: non hoc eligit deus: sed illud qd in te redemit. Et est aiaz tuā. hec ille. Ista sagitta vulneratus fuit yepre qñ p'misit imolare qd sibi p'mo occurreret. Iudic. xi. Fuit em v'tum indiscertum et vanti. vt p'z. Secūda sagitta est vouere bona vana sine puta vt habeat pulchros capillos vt sit sana in die festo vel die tripudij. vt habeat somniū de amasso suo. vt sciat quis d' esse maritus suus. vñ i'sido. lib. ij. vt habet. xxij. q. iij. c. in malis. dicit sic. In malis p'missis rescinde fidei: in turpi voto muta decretum: qd incaute vouisti non facias. im p'ia est p'missio que scelere adimpletur. hec ibi. Ista sagitta vulnerata fuit dyna filia iacob que volens videre mulieres regionis illius capta fuit et vi oppressa vt diffuse dicit Bern. xxiiij. Tertia sagitta ē vouere imone et credule. sc. petere a deo mala p' p'ximū. vñ Beda homel. xliij. vt h'et. xxij. q. iij. c. si aliqd dicis sic. Si aliqd forte nos incauti iurare cōtigerit qd qdem obseruatiū maiore vergat in exitū et peiore: libere illud salubriori p'lio mutandū decreuim' ac magis instāte necessitate p'ciandū nobis q' p' vitādo p'urio in aliud crimen grauius esse diuertēdū. hec ibi. Ista sagitta vulnerat' fuit absalon q' p' indiderat et mala cā vouit volens rebellare p'ri suo. vt dicit p'lix. ij. Reg. xv. Sexta sagitta est vouere maliciose: scz nōo p'mittendo et corde nō cōsentiendo in voto solēni vel p'uato. vñ nicholaus pap. vt habet. xxvij. di. decreti. ca. qd interrogasti dicit sic. Quid interrogasti de femina que post obitū mariti sui sacri pelamē suū caput suū ip'soluit et finxit

Unica
se sub eodē
vero ad nu
p' ypoctisim
lur et nō legi
agat de illu
qd ip'spondi
ar qd inchoa
tus fuit autē
dño plaga in
curū et hoc fi
Quinta sagi
iciuare in q
nō signare se
non dare ele
comedere car
nō comedere
lib. iij. eplari
m ibi qd non
vobis deccar
p'me q' diuini
ignoscere de
nomb' acq' se
rati fuerit im
uouet' nos
panū. Act. x
bastia ē ling
leconditū res
tens est gurg
bat. venenū
maledictio
bachastia ē n
gitanū. P
celandū sua cō
dicant' q' licet
opante celā
scientia tua d
seq aliqd not
mi tui tibi soli
bois vel mali
rata in cōfili
puatus. vt d
dū stipulati
palis si tu es
si illam rāp
gesta et facta
vt q'rele am
fraz. vñ Eccl. x
ad amia p'di
fide cū illo b
vior famboit
q' marito in d

Unica tertia in quadragesima Verbo XXXIII

se sub eodē velamē testimoniale esse postea vero ad nuptias rediit bonū mihi videt qz p ypocritism ecclesiasticā regulā cōrūbare voluit et nō legitime in vōro suo p māsit pniāz agat de illusione nephāda: et reuertat ad id qd spōndit et in sacro ministerio pmane at qd inchoauit. h ibi. Ista sagitta vulneratus fuit antiochus q postq̄ percussus fuit a dñō plaga insanabili vouit se mirabilia faceretur et hoc fecte vt clare piz. ij. Adachab. ix. Quinta sagitta est vouere supstitiose scz nō ieiunare in quadragesima nō ire ad ecclesiā nō signare se qñ vadit dormitū: nō confiteri non dare elemosynā: nō subuenire pximo: comedere carnes prima die quadragime: nō comedere carnes die pasche. vñ Cassio. lib. iij. eplāru dicit sic. Nonū est qdē vōrū si tñ ibi qd non amīscat aduersum. nam licet vbiqz deat iusticiā custodiri in illis reb? maxime q diuinis obtutib? offerat nec putem? ignozare tñ vnde accipiat si fraudatis oblationib? acquiescat. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerūt impij iudei dicētes. deuotione deuouem? nos nihil gustare donec occidam? patulū. Act. xxiij. **¶** Quarta sagitta et bastrum et bastra ē lingua patēssima q nullū in se absconditū reuertat secretū. ps. Sepulchri patens est guttur eoz linguis suis dolose agebāt. venenū aspiciū sub labijs eoz quoz os maledictione et amaritudine plenus est. In hac bastra ē maxima multitudo demonū sagittantū. Prima sagitta ē reuelare secretū celandū sua cōditiōe. Exēplum. quedā tibi dicant q licet non imponant a loquēte vel opante celāda: tñ tu debes celare scz qñ conscientia tua dicat q reuelādo illa pōr inde seq aliquid notabile malum: vt puta pctm. pximi tui tibi soli notum. vt occulta infirmitas hoīs vel mulieris si tu es medicus. vt deliberrata in cōsilio si tu es cōsultor publicus vel puatus. vt dispositio testamēti vel iustitū nō dū stipulāti. si tu es notarius: vt cā tui principis si tu es aduocatus vel pcurator. Etia si illam tanq̄ iniustā non vis defendere: vt gesta et facta in domo. si tu es filiūfamilias vt qrele amīci tui de suo inimico. si tu es cōsolator salte audiendo. pximū tecū conferētes. vñ Eccl. xxvij. dicit sic. Qui denudat archana amīci pōit fidem et non inueniet amīcū ad animū suū. Dilige pximū et coniungere fide cū illo. h ibi. Ista sagitta vulnerata fuit vxor: sanonis q statim vt didicit ppositionē a marito in dānuū ei? alijs reuelauit. Iudic.

xiiij. vt pz. Secūda sagitta est reuelare secretum. vñ Eccl. xxvij. dicit sic. Denudare amīci mysteria desperatio est aie infelicia. Ista sagitta vulnerata fuit dalila q sciens vbi esset fortitudo sanonis statim reuelauit inimicis Iudic. xvi. Tertia sagitta ē reuelare secretū celandū sigillo vt omne qd suscipis sub sigillo cōfessionis et pnie licet non sis cōfessor: et de ricis. vñ Eccl. xxij. dicit sic. Est em cōcordatio excepto cōuicio et improprio et supbia et misterij reuelatione et plaga dolosa in hīs oīs bus effugiet amīcus. h ibi. Ista sagitta vulnerata fuit vxor: thobie q cum rica ei cōuiciādo rōdit vana sacra est spes tua. Thobie. ij. Quarta sagitta est reuelare secretū. vñ Proverb. xxv. dicit sic. Que viderit oculi tui ne pferas in iurgio cito ne postea emendare nō possis cū dehestaueris amīcū tuū. Causas tuā tracta cū amico tuo: et secretū euz extra neo ne reueles ne forte insultet tibi cū audierit et exprobare non cesset. hec ibi. Ista sagitta vulnerata fuit ancilla sarre que iuste reprehēsa ab ea rōdit. amplius nō videam? ex te filiū. Thob. iij. Quinta sagitta est reuelare secretū celandū interpretatiōe scz cū extraneus vult cōfiteri nec scit linguā nostrā nec sacerdos suū tu aut scis vtrūqz et ab vtroqz es electus interps qquid habes in ista interpretatione debes celare et nemini dicere. vñ Aug. in homel. de pnia. vt habet. ij. q. i. ca. si peccauerit dicit sic. Si solus nosti q peccauit et eū vis corā oib? arguere nō eris corrector erroris: sed pctor. Sic agamus et sic agendū est non solū qñ in nos peccat: sed etiā qñ peccatur ab alio. vt ab alio nesciatur hec ibi. Ista sagitta vulneratus fuit symon phariseus q pctā magdalene cereris astātibus reuelabat dicēs. Dic si esset ppha sciret vtrūqz et qualis est mulier ista. Luc. viij. Sexta sagitta est reuelare secretū celandū sacramentali pessione q nullo modo est reuelanda. Etia si cōfessus daret tibi licentiā imo si rogaret q pctū suū manifestares alteri. vñ Almagi iururum lib. iij. dist. xxi. ca. vlti. et habet de pnia dist. vi. ca. sacerdos. ante oīa caueat ne de ijs q cōfitent ei pctā sua: alicui recitet: non ppinquis: nō extraneis: neqz qd absit p aliquo scandalo. nam si hoc fecerit reponat et oibus diebus vite sue ignominiosus peregrinādo pgrat. hec ibi. Ista sagitta vulnerati fuerūt sacerdotes legis q peccatū adultere reuelauerūt corā oibus. vt habetur Job. viij. **¶** Contra arcē prudentie q est

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXII

In tertio quadro ciuitatis iusticie erigit dya-
bolus quatuor castra seu bastias fortissimas
quas munit diuersis sagittis ad ferendum
animas humanas. Prima castrum et bastia est lin-
gua dolosa: scilicet adulatoria. de qua Plinius
lib. de coplactu nature dicit sic. Multi pestis
pestilentia percutiunt principum laterales: pala-
tini canes: adulatoris artifices: fabri laudis
figuli falsitatis. Multi sunt qui dolosa comenda-
tionis ruba in diuitum auribus cytharificant qui
mellite adulationis fauos eructant foras: qui
ut emigant munera caput diuitis oleo adu-
lationis inungunt: platorum auribus plumas
laudis subiiciunt: qui ab eorum palliis aut fictitiis
pulueribus excutiant vestes deplumant. Hic ille.
Cuius exemplum ponit Seneca epistola. lx. dicens
sic. Alexander cum in obsidione cuiusdam urbis
occubisset: ictu sagitte percussus: cum re-
presso sanguine sibi vulneris dolo: cresce-
ret et trax obstupesceret coactus absterere.
omnes inquit inuenerunt me esse solus filium: sed
vulnus hoc hominem me esse clamat. idcirco nos
faciamus. dicamus vos quidam dicitis me esse
prudenter: ego autem video quod multa inutilia: co-
cupiscentia nocturna optet hec ille. In hac bastia
est magna multitudo demonum sagittarum. Pri-
ma sagitta est circueueniendo hominem. scilicet per-
rando quod presumat in aliquid hominum ut capias
ex ore suo aliquod secretum quo ipsum possis
accusare: sicut faciunt exploratores: qui male
dicunt de dominis et dominis ut alios inducant ad
male dicendum eam accusandi eos. unde Hugo de
sero victore dicit sic. Adulator est amicus in
obsequio et verbo: hostis est in animo: coprus
in homine: turpis in facto: letus ad prospera: fragi-
lis ad aduersa: inflatus ad obsequia: anxius
ad obprobria: imoderatus ad gaudia: facilis
ad humana difficilis ad humana. hec ille. Ista
sagitta fuerunt vulnerati pharisaei volentes se
sum capere in sermone. Ad actum. xxii. Secunda
sagitta est laudando hominem ut ipsius decipias
Etiam si de veris ipsum laudes et hoc habes
intentionem corruptam. unde Aassiodorus super il-
lud psalmi. Aleum autem peroris dicit sic. Oleum
peroris est adulatorio simulata verborum: quod adu-
lationibus et blandimentis metes velut olei
pinguedo libenter ingredies rigore veritatis
emollit: et ad noxias cogitationes amoris fieri
potius hortatione perducit. Hic ille. Ista sagitta
vulnerat fuit abasalon qui et eam in curia pa-
tris habentibus complaceret. cuiuslibet dicebat
videns mihi sermones recti. ut habet. ii. Regum.
xv. Tertia sagitta est laudando hominem de fal-

sos: de virtutibus quorum vicia sunt in eo et sunt
tibi manifesta. unde Aassiodorus. in quadam epistola
dicit sic. Adulatorio blanda omnibus applaudit
omnibus salue dicit. prodigos vocat liberales: a-
ueros et sapientes lasciuos: curiales garrulos
affabiles: obstinatos constantes: pigros ma-
turos et quies. Hic sagitta leuiter volat. cito in-
figit. Hic ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt consi-
liarii regis assueri qui adulantes ei dixerunt. tu
ista est indignatio tua. Mester. i. Quarta sa-
gitta est laudando hominem vicia et viciosa ut vicio-
sus fiat. unde Gregorius. lib. xxiij. moralium. pre. iij. c.
iij. ut habet. xliij. dist. c. sunt dicit sic. Sunt non
nulli qui dum male facta hominum laudibus effe-
runt: augent qui increpare debuerant. hinc enim per
prophetas dicit. Et illis qui consuevit paruulos sub
omni cubito manum et faciem cervicalia sub ca-
pite vniuersae etatis. Ad hoc autem sub ca-
pite paruulos vel cervicalia sub capite iacentis
ponit ut mollior deficiat. Quisquis ergo male
gentibus adulatur paruulum vel cervicalia sub ca-
pite vel sub cubito iacentis ponit: ut qui corru-
pi ex culpa debuerat in ea fultus laudibus
mollior deficiat. hec ibi. Ista sagitta vulnera-
ti fuerunt amici amon qui volentes ei complacere
dixerunt inbe parum excelsum trabem. ut dicit.
Mester. v. Quinta sagitta est commendando vi-
ros viciosos in vicijs ut iste fiat similis eis.
Unde Augustinus. ut habet. xi. q. iij. ca. nemo dicit sic.
Nemo peritorum aut prudentium putet quod minus
sit periculum in hominis lingua mentiendo quam ma-
nibus sanguinem fundendo. Melius autem est per
virare pari supplicium quam per adulationem assequi
beneficium. hec ibi. Ista sagitta vulnerati fue-
runt duo latrones qui occidentes ysaie et attu-
lerunt caput eius regi david credentes ei com-
placere quos iussit occidi. ii. Regum. iij. Et se-
cundum castrum et bastiam est lingua venenosum quod
maledictione plena est de qua Hieronymus super epistolam
ad ieremiam. ut habet. xxiiij. q. iij. ca. si michael di-
cit sic. Si michael non fuit ausus dyabolo et
certe maledictionis dignissimo iudicio infer-
re blasphemie: quanto magis nos ab omni male
dico puri esse debemus. Aderebat dyabolus
maledictum: sed per os archangelis blasphemia
extirpare non debuit. hec ibi. Ad euidentiam huius
sciendum quod quidam propheta vidit quod post. lxx.
annos captiuitatis hierusalem michael ante teum
dicebat. Domine deus miserere populo tuo ut per
misisti et dyabolus respondit aiebat. permisi sed sub
additione: si eius ultra non offenderent. ad quod
michael non eum maledixit: inquit imponat ei
bitum silensium propterea dicit. si michael et c. In

Unica
Ista bastia est
sagittarum
malas. i. i. i.
ne deiectione
fecit filijs in
silenio: aut c
di sermone
manem tacet
habet enim m
eris mactat
bil est de for
li? racere. pu
nisi ad epus
Ista sagitta
led xit davi
citus fuit ab
da sagitta est
vivere de iust
per tuas de
neste vivere
nocentia ca
volunt pie v
dissimilibus
tur aqua sit
dunt et iumi
hec despect
cum et abun
bia transie
gitta vulne
bias qui de
dicit. Nec m
bonis operi
cominatio
ad iram rix
non habes
puocandu
mo bono. ca
bo vel odio
percutit. Qu
animus pe
lectio corru
rati fuerunt
iurgio eor
est maledic
mortuos. a
gnatos et l
lia. Unde l
q. iij. ca. qu
ois maled
non corde
fm elate vi
hec ille. I
maledictu

Bonica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

Illa bastia est maxima multitudo demonum sagittarum. Prima sagitta est imprecando mala: scilicet in infirmos: pauperes: abiectio nem deiectione: dominorum indignatione: morte in seculum filios: in amicis: aut precipiendo: aut consulendo: aut oporatio. Unde Valerius episcopus in quodam sermone dicit sic. Plena victoria est ad clamantem tacere et non respondere provocati. habes enim mercedem de tua patientia et de fratris medela: si oblivioni des iniuria. Sicut nihil est de formis: videre furiosus: ita nihil est de facere provocati. Nullus enim finis inimicis nisi ad tempus obtinere periculum iras. hec ille. Ista sagitta vulneratus fuit Solias quod male dixit david et dixit suis. Unde in prelio occisus fuit ab eo. vt habet. i. Regum. xvij. Secunda sagitta est iustos deieciendo et hoc vt ipsi vivere de iusto erubescant vel saltem alij perperuas derisiones verciderent bene et honeste vivere. Unde Augustinus libro de vera innocentia ca. xxxij. dicit sic. Omnes qui in tempore volunt pie vivere necesse est vt ab impiis et dissimilibus patiatur obprobria et despiciantur quia si stulti et infantes presentia bona perdunt et immutabilia sibi ac futura permittunt: sed hec despectio et irrisio reor quod in eos: cum et abundantia eorum in egestatem: et superbia transierit in confusione. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt Sanaballath et iobias qui deridebant edificantes hierusalem. vt dicit. Nee. iij. Quia mali deridebant bonos: bonis operibus. Tertia sagitta est homini comminando scilicet intentione provocandi proximum ad iram rixam homicidium quam intentionem si non habes saltem mine sunt sufficientes ad provocandum eum. Unde Hieronimus libro. iij. de summo bono. ca. xli. dicit sic. Qui diligenter superbo vel odioso animo corripit non emendat: sed percutit. Quicquid enim peruersus vel indignans animus percutit obiurgatio furor est non dilectio corrigens. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt pastores ab abe et loth propter iurgia eorum. Gen. xij. vt patet. Quarta sagitta est maledicendo: scilicet deum et sanctos viros iustos mortuos: viuos: patrem matrem pariter: cognatos et bona proximi cui mobilia et imobilia. Unde Hieronimus in leuitico. vt habet. xxiij. q. iij. ca. qui negligunt. dicit sic. Qui negligit omnis maledicti consuetudinem resecare. etiam si non corde maledicat tamen immundicia labiorum eius elae verbum et indignam omnia incurrit. hec ille. Ista sagitta vulneratus fuit semey quod maledixit david fugientem ab absalone. vt dicit.

ij. Regum. xvi. et iij. Regum. ij. Quinta sagitta blasphemando deum scilicet negando eius potentiam sapientiam iustitiam prudentiam bonitatem misericordiam et sanctorum sanctimoniam. Unde Augustinus libro 3 mendacium aduersus presbiterianistas dicit sic. Peius est blasphemare quod peiorare: quam peiorando falsum rei adhibere testis deus: blasphemando autem falsum dicunt de ipso deo. Tercio est autem quisquis in excensibilior sine perius sine blasphemus quod magis ea que peiorando vel blasphemando assent falsum esse nouit vel credit. hec ille. Et super illud Ambrosius. xvi. blasphemant. dicit sic. Non minus peccat qui blasphemant christum et gaudent in celis: quam qui crucifixerunt ambulantes in terris. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt serui senacherib. regis assyriorum qui blasphemauerunt deum celi unde mortui sunt. cecy. milia ex eis. iij. Regum. xvij. Sexta sagitta est lingua pniciosa semper loquens in danum proximi. Unde Erysostomus. lib. de concupione cordis dicit sic. Vbi amicitia permanet facile credit nihil facile reperit quod dissidium possit operari. Si vero inimicitie semel occupauerint animos omnia que fiunt et que dicuntur ita accipiunt et intelligunt vt ad maiores et longiores perficiant inimicitias. Si quid enim boni dicatur de inimico non credit. Si quod autem mali hoc solum credit et per vero firmat. hec ille. In ista bastia est maxima multitudo demonum sagittarum contra animam humanam. vt patet. Prima sagitta est vitia proximi non corripiendo aut ita lente quod videtur adulter aut ita acriter quod videtur inimicari. Unde sequitur quod in primo casu peior: capit audaciam in secundo facit inimicitiam et ex utroque fit quod perseverat in malicia. Unde Gregorius. lib. xix. moral. dicit sic. Regat discipline vigor mansuetudinem et mansuetudo omnet vigorem: et sic alterum ex altero comendat. vt nec vigor sit rigidus: nec mansuetudo dissoluta. Ista sagitta vulneratus fuit hely summus sacerdos qui neglexit correctionem filiorum scilicet ophim et phineas. Unde ipse et filij mala morte perierunt. i. Regum. iij. Secunda sagitta est consulendo male proximum. Unde Ambrosius. lib. ij. de officiis dicit sic. Aduertendum quod in acqrendis consiliis plurimum valere debet pietas et verum progaria bonum. lerie vsus facilitas gratia. Quis enim in censo centem requitur? Quis de turbida aqua potum petat itaque ubi luxuria est ubi intemperantia ubi vitio rum effusio. Quis inde aliquid hauriendus

Unica tertia in quadagesima Sermo XXXIII

sibi existimet: Quis velle indicet cause alie ne que videt inutile vite sue: Quomodo eu potero iudicare supiorem quem video mori bus inferiori: supra me debet esse cui me co mittere parotian eu ydoneu putabo q mihi det consiliu quod no dedit sibi: et mihi cu va rare credam qui sibi no vocat: Cuius animu voluprates pturbant: hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt mlti. Primo achiosel per malicia in fastigijs. ij. Reg. xvij. Seco iesa bel in diuitijs iij. Reg. xxi. Benadab i lasci uis. iij. Reg. x. Absalon in iniurijs. ij. reg. xvi. Fratres ioseph in inuidijs. Gen. xxvij. Balam in inimicitijs. Iheser. iij. Balaam in diuinis. Numeri. xxiij. Roboaz filius sa lomonis in angarijs. iij. Reg. xij. Balam in dehonestatibus. ij. Reg. x. Tertia sagitta est maioribus supplicado. f. fidei charitates p pxiimi omicitia: contra iusticia legale: contra iusticia distributia. corra iusticia communa tiuam. unde ambrosius lib. de officijs. vt hf xxij. q. iij. c. vnusquisqz dicit sic. Vnusquisqz simplice smone pferat: vas suu in sanctifi catione possideat nec frz circumscriptione in ducar: hbo: um: nihil pmitat inhonestum: aut si pmissit tolerabilius est pmissus non facere q facit quod turpe sit: hec ibi. Ista sa gitta mlti vulnerati fuerunt. Primo dauid no peurando bonu vtile pxiimi. Seco hero dias peurando mortem Johannis baptiste. Tercio saul pponedo filiu bonoviro. Quar to iudei postpneres iustu ipio pccres ma gis barraba q xpm. Quinto filij rebedei pe tentes pmiu sine merito. Etia mlti pccres fuitia pauperu a diuis sine stipendio. et in hoc nuero est maxima hoim multitudo. Quar to sagitta est minoribus papiendo: vt magi discipulo: vt platus subdito: vt dñs suo: vt pater filio. unde Eypanus vt habet distin. l. ca. si quis ppostera dicit sic. Adandae aliq martyres. f. epi fieri. sed si iusta: si licito: si no ptra dñm ac dei sacerdotes sunt. facienda sut si obtemperatio facilis et pna confessio est: si pñdatis fuerit religiosa inoderatio. Adon dāt martyres aliqua fieri: sed si scripta non sunt in lege dñi que mēdant: ante est vt scia mus illos de deo impetrasse que postulant et tūc facere qd mandāt: hec ibi. Ista sagitta vulneratus fuit Sedechias q iustu pncipi bus hieremia occidi. Ihere. xxxvij. Quira sagitta est deniciando vt maiore a pxiimi in ciuitatibus et villis: et qñbz ad que faceret deniciare et ynu p alio scilicet deniciat unde

denicians et in pbatone deficiēs ab officio et beneficio suspendit: vt hf ex de calumiaro i bus. c. ij. Ista sagitta vulneratus fuit doech ydumeus q referēs sauli q abimelech con fortauit dauid saul occidit. lxxv. viros indu tos ephor et mulieres zc. i. Regum. xxij. Quartu castru et bastia est ligua infanio sa. i. coopta et plena infanie et putredine: no qz infanie tergar a vulneribus: sed qz lingēs vulnera pctōz facit illa gñare putredine in sanie. f. p excusatione. ps. Done dñe custo diam ori meo et ostiū circūstantie labijs me is no declines cor meū in vba malitie ad ex cusandas excusationes in pctis. Sup quo cassiodorus dicit sic. Hoc em maximu viciu est quo laborat humanitas vt post peccatu suu ad excusationis confugiu quasi penitu dinis sue cōfessione pternat. quod facinus inter summa pctā costat esse numeratu: qā inde nascit vnde reus ad pñiam tardius ve nire videat: hec ille. In hac bastia est maxia multitudo demonu zc. Prima sagitta est sua pctā negare. f. in foro contētiofo vel conscie qñ necesse est cōfiteri. unde greg. in pastora li. c. xxvij. dicit sic. Vulnera clausa plus cru ciant. Nam cū putredo que interius feruet eijcit: ad salutē aptionis dolor opat: hec ille Et valerius eps in quodā smone dicit sic. Venia dignus est qui de pctō excusationez no querit: sed pure pñtendo teregit. vbi em pñctio ibi remissio: qz pñmū ad innocentia hēcūda pcti pñctio locū tenet. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt adam et eua excusan tes pctū suū: vt dñs Gen. iij. Secda sagitta est pctā sua palliare et no apte accusare ne repu tent mali. unde pper libro de vita ptempla tiua dicit sic. Supbus vult credi se esse con stantem: pdigus liberalē: avarus diligēter. temerarius forte: inhuman⁹ parcu: gulosus human⁹: gratus quietu: timidus acutus: sic vitia sub pallio se occultant: neutrum: hec ille Eandē sniam hz fencea epla. ly. dicens sic. Nemo se avaru intelligit esse: nemo cupidū Eci em ducem querūt: nos sine duce erra mus et dicimus. Non ego ambitiosus sum: si nō alie romeviue pōt. Nō ego supnosus sū si vbs ista magnas ipensas exigit. Nō ē meivitiū q iracuū sū: adolecētia sū fac. qd nos decipim⁹ n ē extrisec⁹ malū nūz: istra nos cū in viscerib⁹ ipsis fedit. et iō difficult ad sani tatē rēim⁹ qz nos cōtate nescim⁹ sū ille. Iste sagitta vulnerat⁹ fuit pharao q hz dicit peccatū: sū dixit palliare et no apte. Exodi. x. ca.

Unica
Tertia sagitta
re no deficiē
rias. vñ Augu
dicit sic. E dñe
in pñerantia
fecerit tēpōrati
excusatione. Q
et defenda. Cū
multitudo inu
do augmenz
fuerit etatis: cū
alteri? no pcc
rar⁹ fuit caym
iij. Quira sa
fare. i. dñedo
et altera alteri.
sic. Eaneat per
vidat opud se
velle sacerdotē
vultat qñ
se laudare et ad
venia carere
venire. sū ille. Z
das q non inu
sed quēda em
tūi tradens
Quinta sagit
sz excusand
ramundū: po
pñū habitū
litatē: locatō
das epla dicit
nā sexus erra
liaritas. Almie
luit: inimicus ei
cedimus: stulci
gitavulnērat
samuel de luo
gū. xy. B. B.
litatē q est in q
infruit dyab
et munit eas d
spem vte sag
est lingua inu
smone pmo d
inrogadas inu
regrenda. in il
nū sagittanti
do pñmū in f
fidit tēti conf
eius pñtia: et q
dasti alijs vici
re. vñ Prover

Tertia sagitta est sua peccata in genere accusa re nō descendēdo ad particularitatem et circūstā tias. vñ Aug. li. de pñia. vt hēc de pe. di. v. c. l. dicit sic. Et consideret q̄litate criminis in loco: i. tpe in p̄seuerantia: in varietate p̄sonę: et quali b̄ fecerit tēp̄tatione: et in ipsius vicij multiplici executione. His ista varietas cōstitendo est et defendenda. Cum aut cognouerit q̄ peccatū est multū: cito inueniat deū p̄piciū: in cognoscēdo augmentū peccati cito inueniat in se cuius fuerit crasis: cui? sapie et ordinis et statū oēs alteri? nō peccatū s. h̄ ille. Ista sagitta vulne rat? fuit caym q̄ se excusauit de peccō. Gen. iij. Quarta sagitta est sua peccata diuissim accu sare. s. dīcēdo vñā p̄tem peccōrū vñī sacerdoti et alteri alteri. vñ de pe. dist. v. g. i. in fine dicit sic. Quare penitus nō verecūdia ductus di uidat apud se cōfessionē vt diuersa diuersis vellet sacerdotib̄ manifestare. Quedam em̄ vñī celat q̄ alij manifestanda p̄seuar: q̄d est se laudare et ad ypocritam tendere: et semper venia carere: ad quā p̄ frustra putat totā per uenire. h̄ ille. Ista sagitta vulneratus fuit iu das q̄ non integre cōfessus est reatu suum: sed quedā tñ dicit sacerdotibus cū ait. pec caui tradens sanguinē iustum. Mat. xxvi. Quinta sagitta est sua peccata in aliū retorq̄re sc̄s excusando se et culpando demones: syde ra: mundū: hoies mūdī: p̄p̄riā p̄pletionē: p̄ p̄p̄riū habitū: malā cōsuetudinē: p̄pter fragi litatē: societate: ignorantia. vñ Seneca i qua daz ep̄la dicit sic. Puerū eras excusat: femi nā sexus: extraneū libertas: domesticū fami liaritas. Amicus est q̄ offendit: fecit q̄d vo luit: inimicus est fecit q̄d debuit: prudētiori cedimus: stultiori remittimus. h̄ ille. Ista sa gitra vulneratus fuit saul q̄ se excusauit ap̄d samuelem de inobedientia ad reū. vt ps. i. Re gū. xv. **B**eaťa contra quartā arcē sc̄s fide litat q̄ est in quarto quadro ciuitatē iusticie instruit dyabolus quattuor castra et bastias et munit eas demonib̄ et sagittā diuersarum sp̄erum vt sagittat tē. Prīmū castrū et bastia est lingua iniuriosa. vñ Aug. lib. de h̄bis dñi s̄mone p̄mo dicit sic. Idōies faciles sunt ad irrogandas iniurias: et difficiles ad cōcordiā req̄rendā. in illa ē maxima multitudo demo nū sagittantiū. Prīma sagitta est offendēdo p̄ximū in fide: sc̄s p̄ biloquū. nā de te cō fidit tecū confert facta sua: et tu vñū dīcis in eius p̄p̄ria: aliud in ei? absentia: et q̄ ei lau dasti alijs vituperasti. vñ nō pōt de te p̄fide re. vñ Proverb. xvij. dicit sic. Verba bilinguis

quasi simplicia: et ipsa pueniunt vsq̄ ad inte riora ventris. h̄ ibi. Quia sub p̄tatu loci vel bone intentionis loquit̄: tñ cor audiendū mul tum ledit. ps. Adolliti sunt sermones ei? sup oleum et ipsi sunt iacula. Et Amb. lib. de pa radiso dicit sic. Bilinguis serpens habet atq̄ le talis: eo q̄ diaboli minister est cū aliud lin gua loquat̄: aliud corde meditet̄. Ista sagitta vulneratus fuit adolescens q̄ narras da uid mortē saul inimici sui iustus fuit occidit. vt habet. ij. Reg. i. Secūda sagitta ē offendēdo p̄ximū in amicis p̄ susurraciones sc̄s occulte et sic in aurib̄ amici p̄imi tui taliter loquendo q̄ de amico facis inimicū et inter p̄cordes seminas discordias. vñ Bern. sup cantica s̄mone. xxiii. dicit sic. Susurriones quodā simulare verecūdie fūco conceptam maliciā quā retinere nō p̄t: adumbrare co nantur. Videas a susurrone alta suspicia: sicq̄ cū quadas grauitate et tarditate: vultu mesto: demissis supcilijs: et voce plangenti egredi maledictionē: et q̄dem tanto persuasi biliorē q̄to credis ab ijs q̄ audiūt corde mū do et magis condolētis affectu q̄ maliciose p̄ferri. Doleo inq̄ rehemētē p̄ eo q̄ diligo cū satis: et nunq̄ potui de hac re corrigere eū et alias mihi q̄dē cōp̄tū fuerat de eo istud sed p̄ me nunq̄ immortisset. at qñ p̄ alterū patefacta res est veritate nō possū negare reuera ita est. h̄ ille. Ista sagitta vulnerati fu erunt pharisei q̄ viso miraculo s. q̄ eiecit de mone locut? est mur? dicebāt in beelzebub p̄ncipe demoniorū eiecit demonia. Luce xi. Tertia sagitta est offendēdo p̄ximū in gloria p̄vilipediū. vilipēdo. s. p̄ximū de vili p̄ genie: de turpi p̄sona: de moribus incōpōsiq̄ de ignorantia: de paup̄tate: de infirmitate. vñ Greg. lib. v. moral. dicit sic. Potētē q̄ppe il latā iniuriā tolerat q̄ pie meminit q̄d et se habeat quo ipse tolerari debeat. Et quasi in aqua ignis extinguit̄: et surgēte furore ani mi: sua cuiq̄ ad mentē culpa reuocat. Quia erubescit peccis alienis nō parcere: q̄ deo vel p̄ximo sepe se recolat parcēda peccasse. hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerūt parētes et conati thobie q̄ vilipendebunt eū dicentes. Ubi est sp̄s tua p̄ qua elemosynas et sepul tras faciebas? et thobie. ij. Quarta sagitta est offendēdo p̄ximū in honore debito h̄ nuti p̄ verba cōtumeliosa in facie suā recitā do et affirmādo peccatā q̄ alias perp̄trauit licet de ijs sit modo correctus vel etiā recitando peccatā de q̄b̄ fuit infamis suspectus accusat?

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

et examinatus. vñ Seneca in puerbiji dicit
 Contumelia nec foris potest nec ingenu? pati.
 Et sane crimen etiam cum leuiter dictum est nocet
 heu quod miserum est ab illo ledi de quo non pos-
 sum credi. In iuriarum remedium est obliuio ea-
 rum. in calamitosis etiam illius est iniuria. Adul-
 teris minas quod vni facit iniuria. hec ille. Ista sa-
 gitta vulnerati fuerunt pharisei dicentes ceco-
 nato. in peccatis natus es totus et. vt habetur
 Job ix. Quinta sagitta est offendendo. pri-
 mum in honore debito bono naturali per con-
 tumaciam. scilicet asserendo primum abiectum. de paupe-
 ratum. in carceratum. in moribus mutilatum. curuum.
 claudum. cecum. et alijs defectibus penalibus oc-
 cupatum. propter peccata peccatis aut in iustis seu ali-
 orum parentum suorum. vñ Gregorius. lib. xix. moral.
 dicit sic. Tunc illata conuicia bene toleramus.
 cum in secreto mentis ad mala perpetrata recur-
 rimus. leue quippe videbitur cum iniuria perui-
 mur. dum in actione nostra conspiciamus. quod pe-
 ius est digne meremur. Sicque sicut conuicia
 gratia magis quod ira debeat. quorum interuentu deo
 iudice pena gravior declinari possit confidit.
 hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt viri loc-
 totum quod deridentes gedeonem et conuiciantes ei
 induxerunt eum ad nocendum eis quod prius nocere
 nolebat. Iudic. viij. Sexta sagitta est offen-
 dendo proximum in honore debito humane fe-
 licitati dum homo per suam industriam dei gratia comi-
 tante de infimo statu scire peruenire ad
 altum et diuitem et hec impugnat lingua impro-
 perando ei beneficia collata quoniam fuerit in ad-
 uersitate infirmitate. paupere. et alijs misere-
 rijs. vñ Rabanus super illud. Adhuc. v. gaude-
 re et exultare et. dicit sic. Nescio quid nostrum
 possit implere. vt lacere obprobrijs fama
 nostra et exultem in deo. Eleganter enim in quod
 dam volumine legimus. quod si non gratiam
 non dolebis cum iniuriatus fueris. Hic ille. Ista
 sagitta vulneratus fuit nabal quod concitauit
 se david et socios eius propter impropria nu-
 cius eorum illata. vt habetur. i. Regum. xxi. **S**e-
 ptima sagitta est lingua seditiosa.
 vñ Gregorius. lib. ix. moral. dicit sic. Peruerse me-
 tes si semel ad studium perierint. eruperint siue
 prauum siue rectum quod a peccatis dicentibus audiatur
 aduersus hoc rationibus impugnat. quod cum persone per
 perierint displicent nec recta quod peruerunt pla-
 cent. Et si bonorum corda quibus in odium persone
 non veniunt sed calpe. sic peruersa dijudicant. vt
 quod recta dicunt assument. et sic male plura re-
 spuunt vt tunc approbent quod ex veritate cognos-
 cant. hec ille. Ista bastia est munera magna

multitudine demonum et sagittarum. vt patet. Pri-
 ma sagitta est seminare discordiam in familia
 scilicet inter virum et uxorem. inter patrem et filium. inter
 fratres et sorores. inter cognatos et attinen-
 tes. inter amicos et sodales. vñ Proverbia. vi.
 dicit sic. Sex sunt quod odit deus et septimum detes-
 tat. anima eius. oculus sublimis. lingua munda
 ceterum manus effundentes in mortuum sanguinem. cor
 machinas cogitationes pessimas. pedes ve-
 loces ad currendum in malum. restes fallaces. et eorum
 quod seminat inter fratres discordias. Hic ibi. Ista
 sagitta vulnerati fuerunt apostoli inter quos fuit
 contentio quod cor esset maior. Luce. xxi. Se-
 cunda sagitta est seminare discordiam in eodem
 regno et ciuitate inter domum et domum pres-
 partes. vñ Luce. xi. dicit sic. Omne regnum in se
 diuisum desolabitur et domus supra domum ca-
 det. Ista sagitta vulneratus fuit hyssimael de
 quo Dist. lvi. dicit sic. Hyssimael vt separaret a
 populo dei non obtulit mater ancilla. sed obtulit
 fraterna discordia. Nec profuit preces uxoris. s.
 sarre cuius magis filius erat quod ipse iura
 consanguinitatis et in ancilla seminat. erat et ex ancil-
 la suscepit. Tertia sagitta est seminare discor-
 diam inter ciuitatem et ciuitatem. regnum et regnum.
 castrum et castrum. villam et villam. vñ Ambrosius. lib.
 de prioribus dicit sic. Nulla spacia sunt satis
 esse discordiis. queris et pacificis etiam angus-
 ta abundant. dissensionis moribus etiam spa-
 ciosa orant. Hic ille. Ista sagitta vulnerati fu-
 erunt reges sodomorum quod recesserunt a fratre
 rethodolaomorum propter quod factum est bellum
 quatuor regum quod quatuor reges. vt diffuse habetur.
 Gen. xxiij. Quarta sagitta est seminare discor-
 diam inter clerum et populum. religionem et religionem.
 Nam unitas est causa concordie et dualitas est causa
 discordie. vñ Hieronymus. ad rusticum monachum. vt
 habetur. viij. quod. i. c. in apibus. dicit sic. In apibus
 princeps vnus est. grues vnus sequuntur ordine
 fratre. impari vnus. iudei vnus. prouincie. Romanos
 autem condita. duos fratres simul reges ha-
 bere non potuit et fratricidio dedicat. In re-
 becce vtero esau et iacob bella gesserunt. Hic ibi
 Ista sagitta vulnerati fuerunt illi iudei quod erat
 circuncisio fideles discordantes a come-
 lio gentili baptizato a beato petro. Actus. xxi.
 Quinta sagitta est seminare discordiam in ec-
 clia per scismata et diuisiones. vñ pelagius pro-
 pter habetur. xxiij. quod. i. c. scisma. dicit sic. Scisma
 siquidem ipsum quod grecum nomen est scissu-
 ra sonat. Sed in unitate scissura esse non potest
 Non ergo unitati conicatur quod scismaticis conicatur
 presertim sibi fecerunt ab eo quod vnus est. hec

Unica

hi. Ista sagitta
 kpi quibus
 na carne filij
 bia. statim abi
 pleera. di. iij. ca
 stru et bathia e
 pastorali dicit
 deo. Neute dile
 bilius dyabol
 ergo semina
 punitio. huius
 ultia bastia est
 sagittarum. P
 ria in sua am
 tio. pace co
 officijs dicit
 gnunt ad vnu
 hoim. ca. fuisse
 lijs. pda. se po
 duces seq. et c
 hec ille. Ista sa
 quod sua mala
 ret. fornicari fi
 t. Secunda sa
 ponit in per
 unde Hiero
 dicit sic. Iud
 nis rariunt
 nec inuincio
 frangit. quod
 uerat. hec ille
 loab qui. pda
 ij. Regum. xxi
 ria. quod iudice
 et falsa doctrin
 xpiana dicit
 et fidei docto
 cere et mala
 ciliare aduer
 bus quod agi
 hec ille. Ista
 nsei quod falsos
 bant dicentes
 ribi. pderit. v
 ra est pericul
 multos. ppo
 presbyteri. d
 dyacones vel
 res licetia no
 eniet. conuina
 amatoria. can
 copos. choro
 dimus et obdu

Unica tertia in quadagesima Sermo XXXIII

ibi. Ista sagitta vulnerati fuerunt discipuli
kpi qbus cu diceret xps. Nisi manducaueri-
tis carne filij hois non habebitis vita in vo-
bis statim abierunt retrorsum, vt habet de
psepha. di. ij. ca. pma qdē. **¶** Tertiū ca-
strū et baltia est lingua piculosa. vñ Greg. i
pastorali dicit sic. Sicut nihil est preciosius
deo xrtute dilectionis: ita nihil est desiderabi-
lius dyabolo extinctioe charitatis. Quisqz
ergo seminando iurgia dilectione pximorū
punit hosti dei familiaris seruit. Hille. In
ista baltia est maxima multitudo demonū
sagittantū. Prima sagitta est piculū orato-
ris in sua ambasiata tractans. Bonū cōtra-
tio: p pacē cōpatriorū. vñ Tullius lib. i. de
officijs dicit sic. Scire dēmus q in terris gi-
gnunt ad vsum hois creati oia: hoies aures
hoim cā fuisse genitos: vt ipsi inter se alij a-
lijs pdesse possent. In h g debem? naturaz
duces seq et cōes vilitates afferre i mediū
hec ille. Ista sagitta vulneratus fuit balaam
q sua mala suggestione sua sit balach q face-
ret fornicari filios israel. vt habet. Numeri.
xxv. Secūda sagitta est piculū pditoris qui
ponit in periculo quēcūqz in eo cōfidentem
Vnde Hiero. in epla ad multici n. onachūz
dicit sic. Judas de aplarns fastigio in pdito-
nis tartarū labi: q nec familiaritate cōiuij
nec iniunctione ducelle: nec obsequij gratia
frangit: qn hoim tradat qē filium dei no-
uerat. hec ille. Ista sagitta vulneratus fuit
ioab qui pditorie occidit amasa. vt habetur
ij. Reg. ix. Tertia sagitta est piculū docto-
ris: qz lubuerit intellectu mulcor. sua mala
q falsa doctrina. vñ Aug. lib. iij. de doctrina
xpiana dicit sic. Debet diuinarū scripturarū
et fidei doctor ac debellator erroris: bona do-
cere et mala dedocere et hoc ope et sermōe. cō-
ciliare aduersos: remissos erigere: nescienti-
bus qd agis quid expectare debeat intrin-
mare hec ille. Ista sagitta vulnerati fuerunt pha-
risei q falsas doctrinas predicabant et doce-
bant dicētes. Manus quodcūqz est ex me
tibi pderit. vt dicit Alarhei. xv. Quarta sagit-
ta est periculum inuētoris q suis carnalibus
multos puocat ad luxuriā. vñ dist. xxxv. ca.
presbyteri. dicit sic. Presbyteri dyacones sab-
dyacones vel deinceps qbus ducendi vxor-
es licētia non est. Etia aliarum nupciarū
euitē cōiunia: nec hys certib? miscant? vbi
amatoria cātant? et turpia aut obsecni mor?
corporū chorici et saltatioib? offerunt. ne au-
ditus et obtutus sacris mysterijs deputat?

turpiū spectaculor atqz verborū contagione
polluant. hec ibi. Et Seneca libro de breui-
tate vite dicit sic. An non illi ociofi sunt qui
in cōponendis audiendisqz canticis opera-
ti sunt dum vocē cui? rectū cursum natura
et optimū et simplicissimū fecit: inflexu modus
laciōis inerrillime torquent. quoz digiti ali-
quod inter se carmen merietes semp sonāt
Quoz. qui ad res serias etiam sepe tristes
sunt adhibiti. exaudita cantica mollificant.
Non habent isti ocium sed iners negocium
hec ille. Ista sagitta vulnerate fuerit mulie-
res que suis persuasione? et amatoijs car-
minibus subuerterūt cor salomonis. iij. i Re-
gum. xi. Quinta sagitta est periculū media-
toris: qz si mediat vt sensalis inter mercato-
res est causa mulcor cōtractūz usurariorū.
Si aut mediat inter viros et mulieres est cā-
qz adulterij. qz stupri. qz incestus:
qz sacrilegij. qz simplicis fornicatiois
Vnde Aug. lib. i. de ciuita. dei. ca. xxxij. dicit
sic. Dñj ppter sedandā corporū pestilentiam
ludos tibi scenicos exhiberi iubebant. pontif-
ex aut scz scipio nascia ppter aiorū cauedā
pestilentia ipsam scenā cōstrui phibebat. H-
ille. Scena erat quedā domus in qua poete
recitabant lenocinia seruorum erga domis-
nos suos: et gestibus corporis et ludis. Idys-
triones ista effigiabant vt dicit Valerius
libro. ij. Ratione. i. versus finem. Ista sagit-
ta vulneratus fuit Jonadab qui fuit medius
inter Amon et Zamar ad commiten-
dum incestum. vt habetur. ij. Regum. xij. c.
¶ Quartum castrum et baltia est lin-
gua ociosa. Vnde Augustinus in epistola
ad Marcellinum dicit sic. Non enim mihi
placet sententia Tullij maximi oratoris et
auctoris Romani eloquij qui nullum vnqz
verbum quod reuocare veller emisit: que qui
dem laus quīs preclarissima videatur: tas-
men credibilior de nimium sermo q de sapi-
ente perfectio. Sed si in bonā partem accipi-
tur: vt quēpiam talem fuisse credamus qui
cum sapienter omnia loqueretur nullum vn-
qz verbum quod reuocare veller emisit. hoc
potius de hominibus dei que spiritu sanc-
to locuti sunt qz de illo quem sic Cicero lau-
dat saluberrima pietate credendum est. hec
ille. In hac baltia est maxima multitudo de-
monū sagittantū diuersis sagittis.
Prima sagitta est inducere hominē ad ydo-
latrias ad heresim et ad oēm infidelitatem. vñ
Augustinus lib. xviij. de ciuitate dei. cap. li.

Unica tertia in quadragesima Sermo XXXIII

dicat sic. Vidēs dyabol⁹ tēpla demonū deseri
 ⁊ in nomē liberand⁹ mediatoris currē gen⁹
 humanū hereticos mouit q̄ sub vocablo xpī
 ano doctrine resistēt xpīane q̄si possent in
 differēter lineylla correptōe haberi in ciuita
 te dei: sicut ciuitas ⁊ fustiois indifferēter hūit
 phos inter se diuersa ⁊ aduersa sentientes.
 H ille. Ista sagitta vulnerat⁹ fuit pmo arri⁹
 ⁊ post eū multi alij. vt hēc dist. xvi. c. vi. sūo
 duo. Scda sagitta est inducere hoies ad apo
 stasia a religione p depositionē cōsure ⁊ habi
 tus religiōis ⁊ spūalis vite. vñ. xxi. q. ij. c. h. in
 qualibet dī sic. Quisq̄s aut vel abolitōe cō
 sure vel secularis vestis assumptiōe detect⁹
 fuerit attrigisse trāsgressiōē etiā ex cōcordiis
 celsurā accipiat ⁊ religiōi semp inheret. hec
 ibi. Ista sagitta vulnerati fuerūt aplī q̄ reli
 ta religione a fide xpī ipsam deseruerūt ⁊ vi
 tā eius cū ad mare piscaturū redierūt. vt hēc
 Job. xxi. Tertia sagitta ē inducere hoies ad
 temeritatē ⁊ diuinā iusticiā p exēpla q̄b⁹ de
 us fuit cōminatus ⁊ postea placatus. Vñ
 dist. xxi. ca. nolite. dī sic. Nolite vos existima
 re facta cuiuscunq̄ proximorū vfox q̄ sunt di
 gna reprehensione vel defendere: sed q̄ itave
 lim filios circa spūalē patrē ⁊ discipulos er
 ga magis deuotos esse ⁊ sobrios: vt nulla
 penit⁹ temeritate ad eorū vitā vt nō dicam⁹
 diu dīcandā: s̄ nec saltē tenuiter reprehēdā
 p̄siliāt. h ibi. Multo magis facta dei nō sunt
 temere iudicanda. Ista sagitta vulnerati fue
 runt Iheremias ⁊ dauid quorū p̄im⁹ dixit.
 Quare vlt impiorū p̄sp̄at. Scdōs dixit. qz
 zelauit sup iniquos pacē p̄torū vidēs. Quar
 ta sagitta est inducere hoīem ad impietā ⁊
 diuinā clementiā s̄ p obstinationē. vñ. Du
 go de. xij. abusiōib⁹ dicit sic. Tres sunt spēs
 obstinatorū. Prima eorū q̄ ex correptiōe p̄si
 ciūt. Scda eorū q̄ ex cōmonitiōe deteriores
 fiunt. Tertia eorū q̄ emendatiōe p̄mittunt
 sed nō faciunt. Ex corruptiōe manasse fa
 ctus ē melior. nabal ex cōmonitiōe deterior
 pharao ex afflictione durior. h ille. Ista sagit
 ta vulnerati fuerūt impij de q̄bus dī. Sapie
 ij. Dixerūt impij cogitātes apud se nō recte
 Exiguū ⁊ cū radio est t̄ps vite n̄e ⁊ nō ē re
 frigeriū i sine hoīs t̄. Venite q̄ fruamur bo
 nis q̄ sunt t̄. Quinta sagitta ē inducere hoies
 ad desperationē. vñ. Amb. sup luc. dīc sic. Ne
 mo diffidat: nō veterū p̄sicius p̄torū p̄mia
 dina desperet. nouit dñs mutare suam si ru
 noueris cōmēdare delictū. h ille. ⁊ Valerius i
 quodā s̄mone dicit sic. Quāuis sint aspera ⁊

difficilia q̄cūq̄ sunt in excelsis posita: nō du
 bie sit vt in apertū cāpū veniāt si itinerātib⁹
 nihil despatiois occurrat. h ille. Ista sagitta
 vulnerat⁹ fuit iudas. de q̄ Aug. lib. de vilita
 te agēde p̄nie dīc sic. Nemo desperet: iudam
 traditorē nō tam scelus qd cōmiser qd de
 indulgētia desperauit fecit penit⁹ inire. h
 ille. Ecce sedecim bastias ⁊ castra q̄ instruit
 dyabolus ⁊ ciuitatē iusticie moralis vt capi
 at aīam humanā q̄ est in certamine. iō Aug.
 sup ps. xxxij. dīc sic. Iust⁹ ex fide viuūt: fides
 tua est iusticia tua: q̄vitiq̄ si credis caues: si
 caues aut conaris: ⁊ conari tuū deus nouit
 ⁊ voluntatē tuā inspicit ⁊ luctā cū carne cōfi
 derat. ⁊ hortat⁹ vt pugnes: ⁊ adiunat⁹ vt vin
 cas: ⁊ certantē spectat. ⁊ deficientē subleuat: ⁊
 vinctē coronat. h ille. Ec. xvi. q. ij. ca. visus
 dīc sic. Idz ei⁹ hostis hostis mille nocēdi mōs
 nec ignoram⁹ astutiā ei⁹. Eonā nāq̄ a p̄n
 cipio ruine sue: vitatē ecclie rescindere cha
 ritatē vulnerare: scdōz operū dulcedinē inui
 die felle inficere: ⁊ oib⁹ mōis humanū gen⁹
 euertē ⁊ p̄urbare. dolet ei⁹ fast⁹ erubescit cha
 ritatē quā i celo nequē h̄re: p̄stātes ex lutea
 materia in terra tenere. iō oꝝ q̄m fragilitatē
 n̄e cōcedit: vt oēs adit⁹ nocēdi ei⁹ versutie
 munitam⁹. Ne mors ingrediat⁹ portas n̄as
 h ibi. Quātr aut istud fiat declarat⁹. vi. q. i. ca.
 ex merito. vbi dīc sic. Officiū singulorū sic di
 lectissimi nō solū oculos castos suare s̄ ⁊ li
 guā. ne qd i cuiusq̄ domo agat. Nēant oēs
 simplicitatē colūbe: ne cuiq̄ machinēf do
 los: ⁊ serpentis astutiā hēant ne aliorū sup
 plantent⁹ insidijs. h ibi. Propterea petr⁹ ras
 nēnas in quadā eplā dicit sic. Filii accedens
 ad seruiciū dei sta in iusticia ⁊ timore ⁊ pre
 para aīam tuā ad tēptationē. Abundus ad
 uersus desertores suos fort⁹ pugnat ⁊ egre
 dientes vite secularis illecebras grauiiores
 cōgressus expectat. Nam in exitu isrl⁹ de egypto
 pro pharao vehemētius exādēscit: ⁊ sathas
 nas egredies ab hoīe quē ab infantia tenuē
 rar ipsius graui⁹ ingressus eius discerpit. Dis
 cursus vite p̄ntis est tēptationib⁹ app̄hēdi
 Nam ad p̄ntis exercitiū hierosolimā iebu
 seus relinquit⁹: ⁊ ap̄lo paulo spūs sathane ē
 datus: ne reuelationibus extollat⁹. Alrenam
 pugne acipitis ingressus es: in q̄ nō app̄hē
 des brauiū nisi curral. nō corāberis nisi pu
 gnes h ibi. ⁊ qz pauci currūt ⁊ pauciores pu
 gnāt nō refrenātes linguas suas h̄nc est qd
 demō tot aīas lucrat p̄ p̄nti locutiōis. ⁊ sic
 p̄t̄ r̄n̄sio ad dubiū in p̄ncipio adductum.

Bo. ter

De eadē
 festiuitate

lomon. Eccl. i.
 cito statetā ⁊
 de ne forte labi
 etu inuicorū
 infanabilla in
 moueo talē q̄
 p̄temū igne
 carum locutū
 flāmarī: B d
 metia bodierū
 eloquij v̄ aliq̄
 aliud unuar.
 nō loq̄rati v̄
 namē. Nec b
 elatōe ⁊ tēnac
 abūdare i cōu
 male diuuar⁹
 ga ardere p̄b
 tribus famula
 ludendi etiā
 ludus sequat⁹
 Sedir p̄p̄s
 runt ludere:
 ad iocos ac
 ḡ est q̄ iunū
 guam suā ref
 cōmūdāo mag
 r̄būmōnē iust
 becille. Nam
 le loq̄ndo est
 legat in vino
 bus fratrib⁹
 multo ab eis t
 mū suauit̄
 ad locū dīc
 neris nū hab
 sed habitatiō
 stabulū eorū
 dire domū. i.
 quā ps. Dicit
 inq̄m in lūg
 diā t̄. Prole
 Omnia q̄m
 de
 m

tianu tu
 trincando?
 sta fa gagna
 de vilina
 frendu dom
 te q' q' de de
 tuerne. h
 q' q' infirmit
 te. io Luigi
 iusti fide
 s' caues: fi
 s' noie
 carne cōfi
 uat r' vin
 iubeu' an
 ca. x'ius
 cōdimos
 d'gō a p'n
 diu' hui
 nū gen?
 e'ne' ca
 re' lucea
 n'gi trati
 e' r' l'utie
 s' n'as
 u'ia. l'ca.
 f'io: fit di
 are f' z li
 c'ant' co
 f'ior: dō
 p'et' r'z
 ccedens
 de a p're
 d'us ad
 de a egre
 r'amos
 e' de e'gy
 r' f'arba
 ria renue
 p'p'ia
 n' f'ietu
 x'iane ē
 p'erenā
 n'p'p'ia
 n' h'it pu
 o'co pu
 e' est q'
 s' f'ic
 mu.

738

13. 2 flc
14.

1

Unica quarta in quadagesima Sermo XXXV

possit esse erroneū. Primo quidē qz p hoc tol-
leretur libertas arbitrij. Secūdo qz deroga-
retur virtuti grē p quā moueri pōt cor aui-
cumqz pēto: is ad penitendū. Sū illud Pro-
uerb. xxi. Cor regis in manu dēi: et quocūqz
voluerit inclinabit illū. Qz aut secūdo modo
nō possit p verā pniām aliqd pēni remitti
est etiā erroneū. Primo quidē qz repugnat
diuine mīe. de qua dicit Jobel. ij. Benignus et
misericors ē dñs et multe mīe et p̄stabilis su-
per malicia. Vincere ē enī quodāmodo de-
ab hoīe si hō pēni veller deleri qd de-
nō veller. Secūdo qz hoc derogaret virtuti
passionis xpi p quā pniā operat sicut et cere-
ra sacramēta: cui scriptū sit. i. Job. ij. Ipse est
ppiciatio p peccis nostris: nō solū nostris s̄
et toti mūdi. Sū simpliciter dicitū est qz oē
pēni in hac vita per pniām deleri pōt. h ille
¶ Tame p clariorē noticiā sciēdū qz due
sunt ciuitates quarū vnā fundauit de-
scz ciuitas hierlm q est ciuitas virtutis. ps. Dies
rusale q edificat vt ciuitas cui participatio
ei in idipm. Altera quā fundauit dyabolus
scz ciuitas babilonie q est ciuitas viciozum
In pma ciuitate habitāt iusti: in secūda ha-
bitant pētores. Qui g vult saluari necesse ē
vt fugiat a ciuitate babilonis et vadat ad ci-
uitatē hierlm. Unde Berni. in quodā s̄mōe
dicit sic. Fugite de medio babilonis et salua-
te aīas vestras. Couolate ad urbē refugij. s.
hierlm ciuitatē sanctā: vbi possitis et de pteri-
tis agere pniām et in p̄senti obtinere grām:
et futurā gloriā fiducialit̄ p̄stolari. Nō vos
retardet cōscientia: qz vbi abūdauit delictum
sup obūdare p̄suevit et grā. Nec p̄nē austeri-
tas sp̄a deterreat. Nō enī condigne sunt pas-
siones hui⁹ rēpo: is ad p̄teritā culpā qz remit-
titur: nec ad futurā gloriā qz rep̄omittit. Si
verbis nō credid̄ operib⁹ credite: exēplis ac-
quiescite plurimoz. Currūt vndiqz peccato-
res ad pniām: et natura parit et p̄suetudine
delicari. Nihil enī credētib⁹ impossibile: nihil
amātib⁹ difficile: nihil asperū mutib⁹: nihil ar-
duū humilib⁹ reperit: quib⁹ et grā fit in auxi-
liū et obediēdi deuotio lenit imperiū. h ille.
De hīs duab⁹ ciuitatib⁹ Augi homel. xvi.
sup Apoc. dicit sic. In vna domo in vna eccle-
sia et i vna ciuitate sūt simul babilonij cum
hierosolymitanis: et tñ qdū nec boni p̄sen-
tiant malis: nec mali p̄uertunt ad bonos. et
in bonis hierlm et in malis babilon esse co-
gnoscit simul habitāt corpe s̄ lōge diuisi sūt
corde: qz maloꝝ p̄uersatio semp in terris est

qz terrā diligūt et oēm ac totā intētiōē ani-
mī sūt in terrā p̄stitūt. Sōdo et hō m̄s sūm
aplm in celis et qz qz sūt sūt sapiūt. h ille
Sed homel. i. dicit sic. Dā inspirāte deo puer
tunt mali ad bonū. babilonia dicit et pars illa
q ab ea discesserit hierlm dicit. Quotidie enī et
de babilonia trāsferruntur ad hierlm: et de
hierlm reuertunt ad babiloniā. dū et mali p
pniām cōuertunt ad bonū: et qz videbant in
hypocriti boni: manifestant publice mali. h
ille. De ista ciuitate babilonie et de pēto: is
habitātib⁹ in ea dicit Jobes Apoc. xvij. sic.
Vidi mulierē sedentē sup bestia coccineā
plena noib⁹ blasphemie habēre capita sepe
et cornua decē. Et mulier erat circūdara pur-
pura et coccino: et inaurata auro: et lapide p̄-
cioso: et margarit⁹ habēs poculū aureū i ma-
nu sua plenū abominatōe et imūdiācia forni-
cationū ei⁹. Et in fronte ei⁹ nomē scriptum
mysteriū babilon magna māf fornicatōnū
et abominatōnū terre. hec ibi. Spūaliter p
istā mulierē intelligit aīa peccatrix quā dya-
bolus mulcet qū ad p̄sensuz pēti trahit quā
xps venies in hac mūdū circūdedit purpu-
ra. i. p̄ierate et demētia. Loco induit. i. iustī-
cia et fortitudine. Auro decorauit. i. sapiētia
et cognitōe. Lapide p̄cioso insigniuit. i. mū-
diācia et castitate. Margaritis ornauit. i. fide
spe et charitate. Sed mox vt dyabolo cōsen-
sit. habuit poculū in manu. i. prauū p̄sensum
plenū abominatōe. i. praua delectatiōe q est
deo abominabilis. Seder aut sup bestia. i.
carnē hūanā in cui⁹ operib⁹ aīa misera et p̄-
catrix delectat et quiescit. Et dicit bestia qz na-
turalit̄ est sine rōne: sine rubore: sine honore
ps. h domo cū in honore esset nō intellexit cō-
parat⁹ est iumen q in insipietib⁹ et similis fact⁹
est illis. h abet aut decē cornua. i. decē incitas
mentis ad nō seruandū decem p̄cepta legis.
Septē capita sunt septē turres hui⁹ ciuitatē:
in quib⁹ qlib⁹ p̄sident vñ demon qz inscit aīaz
peccatricē quodā veneno sōmifero et mortu-
fero: et h ē abominatio hui⁹ ciuitatē vt ps. **¶**
Prima turris ē supbia cui p̄sident lucifer de
quo habet Esa. xliij. Quomodo cecidisti de
celo lucifer q mane oriebaris et. Ipse demō
inscit aīam peccatricē veneno supbie et ins-
uitat aīam triplicet. Primo prurbat intel-
lectum ei⁹ inducēdo tria qz incitāt ad supbiā
Primū est generis nobilitas. Secūdu colla-
ra potestas vel officiū dignitas. Tertius for-
me vel sapiētie speciositas. Ipse demō facit
aīaz cogitare qz est nobilis genere: qz est po-

49

Unica
testatio ma
pientie: et n
moueat per
bilisat intel
secū de hīd
bie. Primi
boni qd bab
bere et se
deo miseric
aliqd credē
arantē se h
grā. Errat
at a deo et n
alios volen
de pharise
terno consi
aīam dupli
beraret scie
de genere e
qz ppter an
illud qd faci
re dectamē
cōmendatō
tione si alia
glosie. h ille
crum boni
de vilitate
pniā ange
guas consi
necauit: sa
dit: os iam
stiam mure
noie et an
fuerit in ba
infecit. vt s
ferendo tra
iurgia et lī
p̄fundū pas
xij. dicit sic
michael et
ne et p̄ieci
antiquos
eo. hec ibi
p̄sident m
ditatio. de
deo seruire
venerunt
triplicet. P
turbat trib
Primū est
fidat. Sec
is puidet
re purat. q

testatio magne: q̄ est speciose forme vel sapientie: et in hijs perturoat ei⁹ intellectus ve moueat p̄ra dei: et isto veneno inficit et debilitat intellect⁹. Secūdo perturbat ei⁹ affectū refidēdo tria in quib⁹ stat p̄m supbia. Primū est q̄n aliq⁹ credit vel opinatur bonū qd̄ habet siue tēporale siue spūale habere ex se et suo labore et sua industria: et nō deo misericordit⁹ concedere. Secūdū est q̄n aliq⁹ credit bonū qd̄ habet q̄uis a deo habere tamē se habere suis meritis et non sola dei grā. Tertū est quando aliq⁹ credit q̄ habeat a deo et nō suis meritis: tamē contemnit alios volens singularit⁹ videri. Exemplum de phariseo contemne publicanū et ex isto tertio confurgit p̄m vane glorie: qd̄ inficit aīam dupliciter. Primū quādo aliquis debetare scienter facit aliquid vel dicit qd̄ est de genere bonorū magis p̄pter laudem sui q̄ p̄pter amorē dei vel p̄mi. Secūdo q̄n illud qd̄ facit vel dicit facit p̄ncipaliter amore deitatis contingit vt cōmendet et ex hac cōmendarde plus accendit q̄ sine cōmendarde. si alias nō accenderet: est p̄m vane glorie. Istis modis inficit hoc venenū affectum hominis p̄t declarat Innocent⁹ libro de vitare p̄dōis hūane dicens sic. Supbia p̄mū angelū de celo eiecit: rurrim euerit: linguas confudit: goliam p̄stravit: pharaonē necavit: saulem regno prinauit: amian suspēdit: oziam interfecit: nabuchodonosor in bethiam mutavit: sennacerib interemit: nichanorē et anthiocum peremit bec ille. Dēs isti fuerūt in hac turri babilonie veneno supbie infecti. vt satis p̄t. Tertio cruciat sensus inferendo tria. Primo rōnē excecā. Secdo ad iurgia et lites puocat. Tertio impetuose in p̄fundū precipitat. que declarat Job. Apō. xij. dicens sic. Factū est plūm magnū in celo michael et angeli ei⁹ p̄eliabant cum drachone et piec⁹ est dracho ille magn⁹ et serpens antiquus piec⁹ est in terrā et angeli eius cū eo. hec ibi. D Secūda turris ē auaricia cui p̄sident māmona. i. demon diuitiarū et cupiditatis. de quo d̄ Mat. vi. Non potestis deo seruire et māmonē. Iste demon infundit venenū auaricie in animam peccatricem tripliciter. Primo q̄m ad intellectū: que perturbat trib⁹ modis quo ad incitamentū tria. Primū est timor inordinat⁹ ne sibi aliqd̄ deficiat. Secūdū est amor innat⁹ vt filijs suis p̄uideat. Tertū est error p̄uar⁹ qd̄ diu viuere putat. Secūdo inuaret⁹ affectū q̄m

ad desideria multa. Primo in retinendo scz q̄n videt aliquē in vltima egestate et nō dat vel q̄n attēta sua p̄dione et negocijs cōmunibus et p̄riculis cōmunit⁹ emergētib⁹ et hys aliqd̄ supflui et nō dat indigentib⁹ positis in extrema necessitate vel nō extrema. Secundo tēporalia acq̄rendo circa qd̄ peccat tribus modis. P̄mo supflua sollicitudine. i. q̄n excelsiue sollicitat⁹ i acq̄rēdis diuitijs vltra q̄ expedit sue p̄ditiōi. Secdo supflua locuroe. scz q̄n aliq⁹ vtit⁹ i suis p̄tractib⁹ et negocijs aliqd̄ dolo. Tertio supflua opatōne. i. q̄n aliq⁹ in sua opatōe vtit⁹ fraude et facto res sopbistando vel q̄modolib⁹ alit⁹ accipiendo. Tertio in accipiendo. et h̄ dupl̄. p̄mo accipiendo secreter: et h̄ ē furtū. scdo accipiendo palā ab eo cui⁹ res ē vidēre et resistere: et h̄ ē rapina. Tertio cruciat sensus inferendo dāna tria. P̄mo facit hoies nudū et misēbile ip̄ualia substrabēdo. Secdo imūdū et abominabile cū alijs p̄sādō. Tertio lupū infatiabile p̄tinerapiēdo. Quot aut⁹ istud venenū ifecat declarat Innocē. de vilitate p̄dōis hūane dicens sic. q̄ multos seducit cupiditas: q̄ multos perdit auaricia. Nā balaa asina redarguit: et pedē sedend⁹ artriuit qd̄ capr⁹ cupidine p̄missorū disposuerat maledicere israeli. Achor p̄p̄s lapidauit qz de anathemate ierico aurū et argēum tulit. naboth iherēp̄ extitit qz achab vineā p̄cio nō p̄cessit. giezi lepra p̄fudit: qz sub noie beylei argētū et vestes petijt et recepit. Judas laqueo se suspēdit: qz p̄p̄s tradidit pecuniā atqz vendidit. Anania et saphyrah ab itanea mors extitit: qz de pecuniā agn ap̄lm defraudauit h̄ ille. Dēs isti fuerūt veneno auaricie infecti. de quo d̄ Dan. vi. Qz est idolū a quo daniel expulit demoniū. **T**ertia turris est luxuria cui p̄sident becmoth. i. bestia vel vestialit⁹ viuēs. de quo d̄ Job. xl. Ecce becmoth que fecit et fortitudo ei⁹ in lumbis eius et virtus eius in vmbilico ventris eius. Iste demon infundit venenū luxurie in aīam peccatrice tripliciter. Primo q̄m ad intellectū que perturbat tribus modis quo ad incitamentū tria. Primū oritur ex carne p̄dominante. Secūdū ex cibo et potu p̄gropāre. Tertū ex aspectu illicito illagante. Secdo inuitat ei⁹ affectus q̄m ad desiderabilia tria in q̄b⁹ h̄ p̄m cōmūtis. P̄mo naturalit⁹ in suā vxorē. i. q̄n accedit ad eā modo et tpe incongruo. Secdo in nō suā. i. per adulteriū p̄inceptū et. Tertio contra naturā. i. p̄ sodomianū per viciū brutale et. Tertio cruciat sensus

inferendo damna tria. primo illaqueat hoies
vniuersalit. secundo inflamat totaliter. te. tio
extirminat finalit. Quor aut istd venenu ife
cit declarat Innocenti de vitare pndio i u
mane dices sic. Quis eius multiplices enu
merare valeat species. Nec eni i e. h. apolim
cu adiacenti regione subuerit. Nec heben cu
omni populo suo interemit hec filios iude peni
fit. Nec iudeu i madianide pugione trans
fodit. Nec tribu beniamin ppxore leuite dele
uit. hec filios hely sacerdot in bello pstravit
hec vna occidit. hec anno interfecit. hec plu
rimos lapid. uir. hec ruben maledixit hec sa
soni seduxit. hec salomone subuerit. hec da
uid dilectus d. iecit. Veru est q legi p p
specie mulieru multi perierit. h. ille. Dmes
isti fuerit veneno luxurie infecti a deo vt fi
guratiue sunt illi porci in quos demonia inera
uerit. vt h. Luc. viij. **¶** Quarta turris e
ira cui p fider leuiathā i. psequens. de q dicit
Esa. xxvij. In die illa visitabit dñs i gladio
suo magno duro i fori sup leuiathā serpen
tem toruosi. Iste demon infundit venenu
ire in aiam peccatrice triplicis. Prmo qm
ad intellectū que prurbar tribus modis q ad
incitamenta tria. primū est malū apprehensū
secundū est hūi pāgitiū i accensū. Tertiū
est factū lesiū i impēsus. Secundo inuitat
ei affectū qm ad desiderabilia tria qb co
mittit h. pēni. Primo i corde. s. qñ aliq ex
turbatioe i deliberatioe pponit i pēntu ali
cui nocere. Secdo i ore. s. qñ aliq ex turbati
one animi iteri pūpit in vba promeliosa
exteri. Tertiū i ope. s. qñ aliq post cogita
ta i locuta pūpit ad vulnera. Tertiū cruci
at sensus q ad dā. i. tria. Prmo obnubi. ar
tione. Secdo tollit rectā opatores. Tertiū sub
injerit alioz maledictionē. vii. Sier. lib. v.
moral. dñs sic. Per irā iusticia relinq. qz dñ
peurbata mēs iudiciū sine rōne exasperat.
oē qd furor su ijerit rectū purat. Per iram
enā iusta vite socialis amittit. qz se ex hūa
na rōe nō rēperat ē necesse vt belialit p cō
temptū viuat. Per irā māsuetudo amittit.
p irā concordia rumpit. p irā lux veritatis amittit
tūtur qz cum mēt i rā cū dia tenebras incurrit.
huic de radiū sue claritatis abscōdit. Per irā
spūstī splendor exērit i sup hūil. i quie
tum requiescere phibet. qz cū ira quierē mēt
subtrahit suā spūstō i habitationē claudit.
cui dīscellu animi vacuus ad operta mori
infanti ducit i vsq ad surficiē ab intimo
cogitationū fundamēto dissipatur. hec ille.

Quor aut istud venenu iracundie infecti p
er sacra scriptura. Nam irar est cayn cōtra
abel fratrem suū vehementer i cōcidit vultu. **¶**
Sē. iij. Saul irar est cōtra dauid. i. Reg.
xvij. Abagistrat holof. mis irati sūt cōtra
achior. Judich. v. Nabuchodonosor irar est
cōtra cres pueros quos iussit mitti in fornā
cem. Dan. ij. Ozias rex irar est cōtra sacer
dotes qb minabatur. ij. Paralip. xvi. Dñs
isti fuerit veneno iracundie infecti vt fuit si
guratiue ille demoniac q clamabat elidebat
dissipabat i spumabat. Luc. ix. **¶** Quin
ta turris est gula cui p fider beelzebub. i. vī
muscari. de quo dicitur. iij. Reg. i. Qz misit
ochozias nūcios ad pfulendū beelzebub de
um accaron. Iste demon infundit venenum
gale in aiam peccatrice triplicis. Prmo per
turbat intellectum quo ad iuramenta tria
Primū est appetit inordinat i imoderat
Secundū est frenū nimis relaxatū Tertiū
est vsus cōtinuat. Secundo inuitat ei affe
ctum quo ad desideria tria quib cōmittitur
illud viciū. Primū est delectatio sēz qñ rātū
de victu sumit q notabilis nocuentur ius
currit. Secundū est ebrietas p quā rōne p dīe
Tertiū est delicatio sēz qñ nimis relicta. e vī
uit alio remanēte in egerare ipso sciēte. Exē
plū de diuine epulone. **¶** Tertiū corripit sen
sum quo ad damna tria. Primū est mentis
bzualitas. Secundū est corpis infirmitas.
Tertiū est oris loqacitas. Quor aut infecti h
venenu ostēdit Innocenti d vitare aditio
nis hūane dices sic. Gula paradisy clauis
pmogenita vendidit. pūtorē suspēdit. bapti
stam decollauit. nabuzardan pnceps coquo
rum tēplū incēdit i hierlm corā euerit. bal
thasar in cōtinuo manū cōtra se ferbentem
asperit. Adantesbel phareos i eadē nocte in
terfecit est a caldeis. hec ille. Dēs isti fuerit
veneno gula infecti. vt gulosus sit figurat
ue ille demoniac qui nō potuit ab aplis libe
rari. de quo dicit xps. Hoc gen demoniorū
nō eijcit nisi oratioe i ieiunio. Marc. ix. **¶**
Sexta turris ē inuidia cui p fider sarbanas
id est aduersarius. de quo dñ Job. i. Eum ve
nissent fili dei i assisteret corā dñō affuit in
ter eos i sarban tē. Iste aduersarius est iob
inuidēs eius pspicitur i sanctitati. Iste de
mon infundit venenu inuidie in aiam pec
catrice triplicis. Prmo prurbar intellectum
quo ad incitamenta tria que in memoriā
inducit. Primū est cogitare alienā pperita
tem. Secundū est pprā infirmitatē. Tertiū

est exercere in
cundo inuile
ria quib cō
bono alteri
teri gaudere
eius spūale
tenus in gū
pēni. Tertiū
fit qñqz mod
re i mēre dñ
Secundo erit
sed vt obit d
tendo reuelā
tendo de vici
notoriū vt a
nō regnif reu
ad dēre. i. tū
de bono dimi
tionē i mēre
prauā intem
rumpit sensū
est q ferit p
subiectū. **¶**
aut inficit h
quodā sem
allene felici
equen. ref
respectu eā
inuidie abe
saul dauid
iusticie orig
xpi. pr inui
mors xpi. h
inuidie infe
serpens an
dus qui ad
Septima tu
dus. de qu
cōmūctioe
renur. Iste
qz impedi
triplicis. P
incitament
Primū est
Secundū est
um est qz
do inuile
quib cōm
ex pignora
cepto de v
honore. s.
qz obligat
sam dieb

Unica quarta in quadagesima Sermo XXXV

est exercere iniuriā malitiā et iniquitatē. Secundo iniuriat eius affectū quo ad desideria tria quib⁹ cōmittit hoc viciū. Primum est de bono alteri⁹ dolere. Secundū est de malo alteri⁹ gaudere in q̄tū nō redundat in bonū eius spūale; q̄ gaudere de malo tēporali alterius in q̄tū redundat in bonū spūale nō ē peccatū. Tertiū est verbo alicui detrabere: qd fit q̄nq; modis. P̄mo crimen falsū imponere et tūc requirit reuocatio dicēdo q̄ dixit falsū. Secūdo crimē verū sed occultū nō vt proferat sed vt ob sit ordinē fratē cor̄rectōis omitendo reuelare. Et tūc requirit reuocatio dicēdo se dixisse qd nō debuit. Tercio crimē notoriū vt ampli⁹ diffamē recitare: et tūc nō requirit reuocatio. Quarto aliud crimē addere: et tūc tenet additū reuocare. Quinto de bono diminūere vel ipsi habuisse prauā intentionē tūc tenet dicere q̄ nescit illū habuisse prauā intentionē: et hoc si ita est. Tercio corumpit sensum quo ad damna tria. Primum est q̄ ferit primum. Secūdū est q̄ ledit suū subiectū. Tertiū ē q̄ tollit suū p̄fectū. Quorū aut̄ inficit hoc venenū inuidie oñdit Aug⁹. quoddā sermōe dicēs sic. Inuidia est odium aliene felicitatis respectu inferiorum ne sibi equent̄ respectu superiorū q̄ eis nō equatur respectu eq̄lūz q̄ sibi equant̄. Sic em̄ cayn inuidit abel p̄peritaci. rachel iye feciditaci. saul dauid felicitati. serpens humani generis iusticie originali. pharisei fame et opinionī xp̄i. per inuidiam p̄curat⁹ est lapsus mūdī et mors xp̄i. hec ille. Omnes isti fuerūt veneno inuidie infecti vt sic figuratiue inuidus ille serpens antiquus quē intravit demon callidus qui ad am̄ decept⁹ et euā. Gen. iij. Septima turris est accidia cui p̄sident asino decus. de quo dī Z hobia. iij. Q̄ impediēbat cōiunctionē sarre et viroz eius ne ples seq̄retur. Iste demon infundit venenū accidie: q̄ impedit ne aia bonū opus pariat: et hoc tripliciter. Primo p̄turbat intellectū quo ad incitamenta tria que ad intellectum reducūt. Primum est q̄ in spūalib⁹ nō percipit sapore. Secūdū est q̄ in talib⁹ aspicit labore. Tertiū est q̄ eoz nō concipit valorem. Secundo iniuriat ei⁹ affectū quo ad desideria tria quib⁹ cōmittit hoc peccatū. Primum est quādo ex pignitaci dimittit illud ad qd obligat ex p̄cepto dei: vt sabbata sanctificare et parēres honorare. Secūdū est q̄ dimittit illud ad qd obligat ex p̄cepto ecclē: vt audire missam dieb⁹ dñicis. Tertiū est q̄ negligit illud

ad qd obligat ex p̄cepto cōfessoris. scy p̄nitentiā inlunctrā p̄ficere. Tercio corumpit sensum quo ad damna tria. Primum est q̄ ac̄ cumulat peccatā. Secūdū ē q̄ negligit mādātū. Tertiū est q̄ tollit bona data. Quorū aut̄ venenū accidie inficit ostēdit sacra scriptura. Nam filij iacob accidio si erant quos in crepauit dicēs. Quare negligitis etc. Gen. xliij. Leuite accidiosi erāt quos arguit ioab. ij. Paralip. xliij. Filij israel ex accidia murmurabant de māna. Numeri. xxi. Dauid ex accidia adulteriū cōmittit. ij. Reg. xi. Yso: serb dormiens sup lectū a latronū p̄cipib⁹ occisus est. ij. Reg. iij. Omnes isti veneno accidie infecti sunt vt accidiosi figuratiue sit ille demoniac⁹ qui inter sepulchra latitabat. Luc. viij. Ecce q̄liter demones inficiunt aīas diuersis venenis in ciuitate babilonie. Anima vero peccatit̄ senēs se venenatā tanq̄ egra currit ad xp̄m medicū suppliciter orat. vt Aug. dicit lib. soliloquiorū. c. v. sic. Pretende dñe sup nos alas tuas vt fugiamus sub eis a facie serpentis hui⁹ q̄ nos p̄sequitur et scuro tuo libera nos a cornib⁹ eius. Ille em̄ est primum studiū hoc cynicū desiderium suū vt deuoret aīam quā creasti. Ido ad te clamam⁹ libera nos ab aduersario nostro quotidiano q̄ siue dormiam⁹ siue vigilem⁹ siue comedam⁹ siue bibam⁹ siue quodcūq; opus operemur instat modis omnib⁹: die et nocte: fraudib⁹ et artib⁹: nūc palam nunc occulte sagittas venenatas p̄ra nos dirigens vt interficiat aīas nostras. Et tanta est dñe pessima insania nostra q̄ cū continue videamus cōtra nos draconē ore aperto ad deuorādū: nihilomin⁹ dormim⁹ et lasciuim⁹ in pignitaci nostris tanq̄ securi are eū q̄ nihil aliud desiderat q̄ vt nos p̄dat. hec ille. Et sequit̄ ibidē. ca. xxix. sic. Facies dñe angelos tuos sup me qd⁹ mādasti vt custodiāt me ī omnib⁹ vijs meis ne forte offendā ad lapidē pedē meū. Iij sunt custodes sup muros ne hierlm et mōres in circuitu ei⁹ vigilantes et custodientes vigilias noctis sup gregem suū: ne qñ rapiat vt leo aīas nostras dū nō esset ille q̄ eriperet. Ille antiqu⁹ aduersarius noster q̄ quasi leo rugiens circuit q̄rens quē deuoret. Iij sunt ciues brē ciuitatis hierlm supne in ministeriū missi p̄p̄ eos q̄ benedicti capūt salutis vt eos liberarēt ab iniūciis suis et custodiāt in oib⁹ vijs suis: p̄fortē quoq; ac moneāt et orationē meā offerant ī cōspectu maiestatis glie tue, b̄ ille. Facta aut̄

Unica quarta in quadragesima

Sermo XXXV

oratione subito apparuit angelus ipse aie peccatrici qui audita causa infirmarum aie ppter venena que in eam dyabolus infuderat pbiu te ei septe remedia et pillia. **R.** Primum cõsiliu fuit cõtra superbie venenu ex triplici cõsideratione. Prõ cõsiderare ppiã fragilitatẽ. Secũdo deestari sup se dyabolica potestatem. Tertio abominabile infirmitatẽ: qz superbiu ois homo abominat. Secũdu pilliu fuit ptra auaricie venenu cõsiderado tria. Prõ vite hois breuitatẽ. Secdo xpi paupertatẽ. Tertio diuitiarum inuitiatẽ. ps. Ne ti mueris cu di. si. hõ. r. c. v. g. ghaz er. Tertium pilliu est ptra luxurie venenu cõsiderado tria. Prõ carne inacerare. Secdo a muliere se elongare. Tertio mentẽ circa honesta occupare. Aug. in regula. Carne vestraz domate ieiunio. Quatu pilliu fuit ptra ire venenu cõsiderado tria. Prõ p patientiã se refrenare. Secdo deestari ppuos recogitare. Tertio mortuũ ire a corde extirpare. Aplos Soluõ occidat sup iracundiã vestra. Quiesc cõsiliu est cõtra gne venenu cõsiderado tria. Prõ prauã societate euitare. Secdo sanctã paritatem assumere. Tertio eternã felicitatẽ expectare. Greg. Corporali ieiunio vicia cõpumis mentẽ elenãs. Sextu pilliu est ptra inuidie venenu cõsiderado tria. Prõ fraternã charitatẽ. Secdo maternã in hoie cecitatẽ. Tertio naturã sequi q inclinat ad hũanitatem. hys tribus expellit inuidie venenu. Septimu pilliu est cõtra acidie venenu cõsiderado tria. Prõ futurũ premiũ. Secdo eternũ suppliciu. Tertio pñens exiliũ: ido fugiendũ. Ecce septe cõsilia angeli missi a deo ad aiam curadã a pctis. **R.** Tunc aia erecta ad deũ ex cõsilijs angeli orauit sic. vr dicit Aug in quadã ofone. Quia caro cu qua in habito semp me ducere vult ad pctm. meũ vult coronari si nõ meũ decetare. nullũ peccatorem pario hostẽ q corpus in quo habito Est em qũ leo subuersor in domo mea. vndig me pestifero mortu dilacerando consumens. Ido longa trahẽs suspiria clamitandog dicaz. Infelix ego homo qo me liberabit de corpe mortis huius. Gratia dei. Per quẽ. Per iesum xpm dñm nostrũ. Decyelim. Iesu saluator bone redẽpro: optime hec depcor qz pñoso sanguie tuo redẽpra sum vr ppter carnis corruptionẽ nõ perẽa in eternũ nõ veniã in mortẽ secũdã: neqz in terrã obliuionis. Decyox mea in aurib me tue sonet vr tuã nõ carnis faciã voluntatẽ. et ois mēs

mea te meditetur in te delectet: re sequat te cõfiteat. h. ille. Dixit aut angelus aie. Video qm pillia mea in te pñcia in forti aio esto in pñmo e vr a deo curans assume iugũ xpi suauẽ et onẽ eiũ leue. Sup q die Hyland sup alidatibũ. Quid iugo xpi suauẽ. Quid eiũ onere leui. A seclere abstinẽ: bonũ velle: oēs amare: nullũ odisse: efna pñq: pñentib nõ capi: nolle iferre alteri qd sibip si molestu ppeti. h. ille. Et puerfuo ad carnẽ dixit illd qd ponit Aug. lib de salutarib documentis sic. Le tibi aie misere quã sic caro pñq. Caro misera pñmẽ cõtra aiam pugnas. Caro bestia crudelis qd habet: qd grauas aiaz q nũhil de fidera asserit nisi deo feruire: tibi inuicẽ nõ se innoxisset. Tu aut caro misera nõ solu teipm occidis si etiã aiaz occidis. Nõ sufficit tibi pñcio tuarũ adhuc vĩa aiaz ad infernũ demergere. Le tibi aia q carnẽ accepisti pñariãq nec ipa intrat nec te pñit intrare: in regnũ celoz. Caro mala qd vis: qd desideras: Nõ vis laborẽ sustinere: nõ vis quĩeta qescere. Suffocas aiaz vr versafice tuas dñia et illa acilla rogo qre grauas aiaz q molesta nõ e tibi: Nec tu effugies penam quã ipa patiet: nec sine te potest iudicari in die iudicij. Quare g nõ pñentis spũ sic enã geliũ te horrat dicẽs. Eto pñentis aduersario tuo dñi es cu eo i via. i. in h seculo: ne forte tradat te iudici i. xpo. uide tradat te ministris. angelis ma is. et ministri miratẽ re in carcerẽ. i. in gehẽnã. nõ exies inde donec reddas nouissimũ qdrantẽ. i. minũ petri. Que es tu: qd pñas aie nisi detrimẽrũ aie. Qui te nutrit: ad maleficiũ nutrit. h. Augu. Tunc aia cognoscit qũ vera sit q dicunt p angelũ ipa cõuersa ad carnẽ clamar dicẽs illd Aug. lib de salutarib documentis sic. Ego de celoyem a deo pñess. tibi: a tu de terra es inelidẽ vr tu meũ ascẽdas ad celũ: q tu me trahas recũ i infernũ. dñi viuim: a sum ymũ corpe pus operemur in anib nñis qd bonũ e. i. elemosynis ieiunio: castitate: hospitalitate: et opib vĩa viuam: vr p bõa q hic agim: ascẽdere mereamur. Ubi sã nõ e solutio corpiã: si incorruptõis veste induemur. Ubi sã nõ feror. h. odor suauissimẽ. Ubi sã nõ sũt tenebre: h. lux ppetua micat. Ubi sã non vermiũ multitudo: h. ageloz caterua et inuicibilis serõz agmina celesti regihymni canẽtia cũ ipis etnis gaudijs pfuamur. hec ille. Caro aut pñentis aie dixit illd qd ponit scñs Et frim in qdã fmoẽ sic. Hic quicq ne pñdas

*Amant
dip-ht*

Unica
neqz affligat
primaris ne
rene digerit
Neqz em plo
ipe ad te cla
ci tibi aut in
tibi. Nõne
est nõ reuer
Nõ em sub
es qũ dñas
uicias tuas:
rurs dñco sũ
ficetere: sũ
lmo gaudet
te paror: v
cũm rati n
dario a faciã
te abijcere p
trubular nos
Touit xps a
fillanines a
piterno tẽp
dere. Nõ fib
etũ mirat: q
imitare pñ
trẽ h. ille. Q
te babylon
et aia puen
dixit ad iũ
purgato: lo
quo alienã
aur filũ: aur
dunt boies a
dunt: i lucu
nõ pmo tẽp
nfe qd illi ex
lũ sit vr gran
mã nãm nõ
et ad statũ p
est: corpi mo
vero mortu
plagim. Et
amare iapi
imaginẽ de
marã. vr cũ
a hymib de
in ababe gr
in die iudicij
audire mœd
lmo i gaudi
valẽtes trã
runt pilliũ in
cplũ. i. ad d

Unica quarta in quadragesima Sermo XXXV

neq; affigaris. Et si multitudine peccatorum op-
primaris noli ad teipsum eternum ignem attrahere
neque dixeris. Projice me dominus a facie sua.
Neque enim placet deo huiusmodi sermo. namque
ipse ad te clamavit et dicit. Popule meus quid feci
tibi aut in quo conturbavi te aut quid molestum fuit
tibi? Nunc quod cadit resurget aut qui aversus
est non reverteretur. Audi autem domini benignitatem.
Non enim sub manu principis aut ducis vendita
es quasi donata. Noli astringi quoniam extirpasti di-
vinitas tuas: noli quoniam questionem erubescere. Sed po-
tius dicito surgens ibo ad patrem meum. surge pro-
fisciscere: suscipiet te neque exprobrabit tibi:
limo gaudebit potius? In quoniam filio tuo: expectat
te parat? vultis ineffabilis sue pietatis ample-
cti tui tantum noli erubescere sic ad amicum: neque ab eo
datis a facie dei. Propter te crucifixus est christus: et
te abijcere poterit? Absit. Nunc enim qui sit qui
tribulat nos et nemo est qui adiuvet nisi solus ipse
Nunc christus te et me quod in eternum sumus. Non quod pu-
sillanimes aut desides sumus? quasi iam igni semus:
piterno deputati. Non oportet christus te ignibus tra-
dere. Non sibi luctum computat si nos in suppli-
cium mittat. Exurge exiit omnes materiae seculi
imitare: pedem filium qui per ipsum obdormivit ad pa-
trem. Hic ille. Viri autem et mulieres qui erant in civitate
te babylonie omnes perierunt: videtes quoniam caro
et anima puererit simul ad propriam salutem quod dicitur
dixit ad iudicem illud quod ponit Augustinus sermone de
purgatorio dicens. Sic lugramus animas nostras
quod alienam carnem motum plagam? Et vox
aut filii? aut maris? mortui fuerunt in se alii:
dum homines capillos detrahendo: peccata tun-
dunt: et in luctu et in abstinentia veli lachrymis:
non parvo tempore puererit. Itaque exibeamus animae
nunc quod illi exhibet carni aliene. videte quoniam ma-
lum sit ut quaramus quod non possumus suscitare: et ani-
mam nostram non plagam? quam suscitare possumus?
et ad statum pristinum revocare. Sed quod nobis peccatum
est: corpus mortuum plagam? quod amamus? animam
vero mortuam quam non amamus: nec dolemus? nec
plagam? Et ideo mutata vice per dominum quod servum
amare incipiamus? per dominum quod acilliam. Iamque ad
imaginem dei facta quod carne de limo terre for-
mata. ut cum die ultimo caro nostra putrefcere et
a hominibus deo: arceperit in se pulchro: anima nostra
in abrahe gremio: angelorum manibus eleuetur: et
in die iudicii receptio per resurrectionem corpore
audire mereamur. Euge huius bone et fidelis
intra in gaudium domini tui. Hic ille. Periores autem non
valentes ut sic ad civitatem hierusalem congregave-
runt populum in inter se decentes illud Ambrosij
epistolam. ad Simplicianum sic. Nihil peccare

solius dei est: corrigere erratum penam agere
et emendare sapiens est. Id tamen difficile est
in hac vita hominis. Quid enim tam rarus quod
invenias virum qui seipsum coarguat: et factum suum
pravi condemnet atque despiciat? Itaque professio
vera de peccato rara in hominibus? et etiam penitentia.
verbi huius assertio dura. Repugnat enim na-
tura: repugnat verecundia. natura quod omnes sub
peccato. Qui carnem gerit culpe obnoxius est.
Repugnat ergo illecebra carnis et seculi in-
nocentie et integritati. Repugnat verecun-
dia quia erubescit uniusquisque propriam culpam
facere dum presentia magis cogitat quam futura.
ra. hec ille. **Item.** Scimus quod angelus huius
consilio affuit qui confortat peccatores ad pe-
nitentiam dicit illud quod ponit Chrysostomus de
reparatione lapsi sic. Nunc quod spernit deus pe-
nitentiam si ei sincere et simpliciter offeratur.
Etiam si ad summum perveniat quis malorum
et inde tamen velit reverti ad virtutis viam
deus libenter suscipit et amplectitur penitentem.
Non enim temporis longitudine sed affectus
sinceritate penitudo pensatur. Et declarat per
exempla dicens sic. **Item.** ille qui pedebat in
cruce non eguit prolixitate temporis ut incre-
retur cum christo ingressum beatitudinis:
sed tantum ei spatium sufficit quantum expendi
potuit donec vim posset vultus perfere ser-
monis: ita ut intra momentum temporis: to-
tus sue vite absolutus sceleribus precedere
ad paradysum etiam apostolos mereretur.
hec Chrysostomus. Adducit etiam alia exem-
pla confirmando dicens illud quod ponit pe-
trus rauenas in quodam sermone sic. **Item.**
dicit et videte: quis in seculo peccavit et homi-
nis paulo? Quia in religione gravi peccato? Il-
le enim per penam meruerit assequi non solum ministerium
sed etiam magistrum scribarum. Admones esto
te mihi quam filio prodigo patet evangelic? legitur
impedisse Noluit gate reprobandum quodque ve-
niat dominus et cetera. Namque multa sunt quod de iudicio dei
homines ignorant: et fortasse multa quod vos laudas
tis: ille reprehendit: et que vos reprehenditis
ille laudabit. hec petrus rauenas. Peccatores
res autem auditis verbis angeli suspirantes
gemendo et fiendo elevantes oculos versus
hierusalem dixerunt illud quod ponit Grego-
rius homel. iiii. super illud Mat. ii. Euz na-
tus es tu iherusalem iherusalem sic. A regione no-
stra superbiendo: visibilia secundum cibum veteris
gustando discimus: si ad eam necesse est necdo
obediendo: visibilia premeditando atque appetitricar-
nis refrenando redeamus. Per aliam quoque viam ad
et iiii

Lato

paub

Mon. p. 101

Unica quarta in quadagesima Sermo XXXV

regione nostra regredimur qm qui a paradisi gaudijs p delectatione recessim: ad hec p pnie lametra reuocamur. Ille. Cognouit aut angelus affectu r intentione bona hominum pector. Sed crant ibi quida iuuenes egre ferentes delectare delectabilia mundi, quos angelus dulci reprehendit r arguit dices illud qd ponit Aug. Imone. xi. de aduerfu dñi ad iudiciu sic. Forte qm omis ad pniam puoca mini aliqd intra se cogitar dices. Ego iuuenis ho vxore habes quomodo possis aut ca pillos rodere aut religionis habitu assumere. Nec istud dñ vobis fratres: nō h vobis p dicovt iuuenes q coniugia hñevident: habitu magi q mores debeant comutare. Quid em ho haberi vxore nocet si mores pditos voluerit ad opera bona vel honesta puertere. Si pcor suoz vulnera elemosynis: seinijs orationib ad sanitatē pristina itudeat reuocare. Vera em puerisio sine vestimentoz comutatio sufficit sibi. Vestimenta em religio sine bonis operib nō solū remediū habere non poterunt: si etiā iustū dei iudiciū sustinebunt. Quertim q ad meliora dñ in vñ sunt prate remedia. Ille extinguit mo: tem moricōdo pctis. hic virā vite meritis acqrite etnā. hec Aug. Nā videns aut belial astutissim demon q iuuenes indignabant mutata facie timēs ne eos pderet r de civitate babylonis exirent statim affuit seducēs cor da eoz dices illud qd ponit scñs Effrem in quodam sermone sic. Interim dum iuuenis es fruiere pcupiscētijs tuis. Quot em putas esse in seculo delitjs deditos neq in celesti regno pñatos. Et tu q dñ iunior es comede bibe fruiere voluptatib seculi: r cum pueris ad senectutē tūc demū pñas ages. Quid em ab ipso statim etas flore te crucias. Quid ante tps corp tui p abstinentiā maceras. Vide ne forte egritudinem incurras. h ille. Tūc iuuenes rñderūt dicētes illud qd ponit idē Effrem subsequē sic. Quid si in iuuetute dephendar nec pueniā ad senectutē. Quid rñdebo cū ante xpī tribunal astabo. Video em iuuenes plurimos in ipso iuuentu flore defungi: senib itidem etatis spacia preñdi. Sunt em inuestigabilia dei opa. r quo modo tu me supplāre moliris admonēs cum se nūero pñam agā. Nā iudiciū satisfacere poterō dices. Iuuenis defunx sum: si dimitte me modo vt pñam agā. Nōne si istud obredero mihi quoz pñm r ipse respondebit dicens. Tot annos dñmisti te sepiusq peccā

tem equanimiter pertulisti: te pñmo occidit: dñs tēpora loca r momenta quib pñie iactare semia posses. Tu vero tot annos qe tibi ad pñiam prestiti in pctis r voluptatib cōsumpsisti. h ille. Statimq angelus affuit pñas iuuenes in isto bono pposito: dices illud qd sequit ibidē sic. Scias q frater q si despicias timorē dei peccatqz teips r adas eterna seueritate plecteris. Nam q voluptati sua exposuit mēbra: nō modo in futuro verum in presenti quozq seculo dolore digno cruciabit nisi cito pñas egerit. Erat em simili abiecto pñno q vbi in vñm oim cesserit: postremo ingrat erit atqz pedib pculcabit. Sicut tu si te ab omib tuleris ac tpo dñi placere volueris: obseruas castitate corpis tui in charitate dei que virtutū oim culmen est: regie purpure similis eris: fulgebisqz luminis in morē in medio fratru: eosq q in te surgūt auertet dñs atqz pñerit. Nā timor dei quē dilexisti p muro erit tibi r iuuenies grām apud deū r hoies. Vigila ergo sobri r attende tibi ipi scñs r illa q nō ignorat astut. inimic etiā intra claustra r vectes lucrarī aīas de fide torpore languētes. hec ille Iuuenes aut vt magis animarent ab angelo r pñarent cōtra reptatōes dyaboli dixerunt angelo illud qd sequit ibidē sic. Non queo resistere subreptib vicijs: verū pñm affectu pessimo deuincior r in assensum trahor. Rñdit angelus dices sic. Noli in isto gloriari: nō est em ista religio si desidia r insipientia. Ne gloriaris neq suscipias faciē aīe tue ne pfundaris in ruina tua. Nā oro si senis latrone suffodientē parietē tuū iacere sustinebis r rapi que int sunt: Nōne surgēs latrone pñeris. Et quomodo si tibi cura ē castitat tue. sed replū dñi prodis exponisqz corrupele. Vide qto de honore dignet illos q sibi a iuuetute vsq ad senectutē hñiūt. Dicit em ad hieremiā pphētā. Admemor sum mie iuuetut tue r charitat pfectionis tue vt seqris post semī israel. Porro q a iuuetute vsq ad senectutē vicia sequunt: eos ira ppha redarguit. Iuuetere diei malo: us nūc venerūt pctā tua que faciebas pñ. Idcirco beatificat pñsancus q sup se iugum xpī tulere. cū per pphām iterū dixit. Bonū est viro cū potauerit iugū dñi ab adolescentia sua. hec ille vbi sup. Erant aut ibi adolescentule quedā mulieres vestib deauratis r variatis ornate mundi illecebris deidire que dubitātes facere penitentiā de pctis

luta, dixerunt illud qd ponit Ambrosio libro. i. de uindicta sic. Ulicina est lapsus adolescentia qz uariarum estus cupiditatu feruore calen-
tis inflāmur eratis hec ille. Quibus respō-
dit aug. ¶ dicens illud quod ponit Augusti-
ni in sermone de reprehensione iuuenū sic. Nos
filias charissī nas monco iuuentia desideria
fugite: nupte suffannā annā uidet: uirgines
mariam cogitate nec in dñicū templū pro-
pterea procedatis: vt florem seni vestri: ocu-
lis hominū ostentare cupientes in domo vi-
te mortem queratis. Omnis em̄ caro fenit
et pulchritudo hominis: vt flos seni. Quid
ergo facieris cum senū aruerit flos deciderit
ante verbū dñi quod manet eternum? Li-
cus vestros facies inuictus putatis: quos
nunc superbia estatis viriditate continens.
Ecce iterum dico atqz confesso: iuuentia de-
sideria fugite. si auditis hoc: fi obtemperat
si tanq̃ de verbum cum honore timore sus-
cipitis: nō solum pulchre ante oculos dei: si
eris sane eritis. hec ille. Auditis ergo exhor-
tationibus ang. li statuerunt peccatores mit-
tere ambasatores fidelem ad iesum xpm:
vt reconciliarentur ei: et reciperent in ciuita-
tem iherlm: qui consulerunt angelum pre-
tes ab eo quem digne mitterent. ¶ Qui
bus respōdit angelus. fidelesim ambasator
erit dñi penitentie. de qua dicit Aug. libro de
penitentie sic. Quā sit appendenda penitentie
gratia oīs clamat auctoritas: omnis bonoz
vita conatur ostendere. Angusties enim sa-
nas leprosus curat: morozus suscitāt: sanita-
tem auget quā conseruat. claudis gressum:
aridis copiam: cecis restituit visum: vicia fu-
gat: virtutes ornamento munit: et robos
raetia sanat: omnia reintegrat: repperat suc-
cessus: confringit impetus: moderatur gres-
sus. ignorans semp hanc recogioscer: que-
rens semp hāc inueniet. Idcirco et quos ad
angelos daci: et feruā creatori reddit. Ista
ouem pdictam mōstrauit querēt: et decimam
dragmā obtulit anxietā. Hec dissipatorē fili-
um ad patrem reducit: typhleratū a larro-
nibus custodi curandū tradidit. In hac om-
ne bonū iuenit. p̄ hanc oē bonū p̄ferit. su-
gat tenebras et clarā inducit lucē. h̄ Aug. et
Hierō. dicit qd scōa tabula post naufragiū est
pnia. qd exponit serūs 2 boiū. pre. q. lxxxiij.
ar. vi. in fine. h̄ dicit sic. Nā p̄mū remediū
mare transeūt: bus est vt oseruent in nauē
segmā. Tercio autē remediū est post nauē fra-
ctā: vt aliqd adhercat tabule. Ita etiā in ma-

ribui vite. Primum remedium est qd hō integratē
 rēseruet. Scdm autē remediū ē si p pccm
 integratē pddiderit qd p pñiam redeat. hec
 ille. Et magis scñ. h. ij. dist. xxiij. c. dicit sic.
 Si quis vēlēt inocēre in baptismo receperā
 peccando corrupt pñie remedio reparare pñ.
 Prima tabula est baptisim⁹ ubi reponit vñ
 homo ⁊ induit nou⁹. Secda tabula est pñia
 qua post lapsum resurgim⁹ dñi veritas reuer
 sa respicit ⁊ nouitas pñie resumit post bap
 tismū. Post lapsum p pñiam reuocari vñ
 per: hō nō baptisim⁹. Accet homini scp⁹ pe
 nitere: nō baptisari hō mag⁹. Qd Dixerūt
 pētores ad angelū. Nōne mel⁹ esset miter
 re dñam charitatē: q. puer. x. dī sic. Uniusa
 delicta opit charitas. Et sic hō est suffici
 ens miterē dñam fidē: q. puer. xv. dicit sic
 Per fidē purgā pēta. Etia hō ista nō est suf
 ficiens miterē dñam miam: q. p. dicit sic.
 Quomodo miserē pñ filiozū miserē ē dñs
 timētib⁹ se: qñ ipse cognouit signum nō
 strū. Nos em̄ pētores habem⁹ vñ xpi. Ad
 xpm nos xpiani adoramus vñ deu: reuerē
 mur ecclīas: vñ dñam ad missas ⁊ ad offi
 cia ⁊ ad pōdicationes. Nō blasphemam⁹ nō
 peruram⁹: dies sanctos celebram⁹ ⁊ au
 stom⁹ dñm nos pētores nemine odim⁹ nō fu
 ramur nō occidim⁹ hoies: nō facimus vñ
 ras: nemine tēraudam⁹: cui⁹ suum debem⁹
 dam⁹ ⁊c. Nos peccatores elemosinas da
 mus. Infirmitas vitam⁹. In carcere pños
 nostris pecunijs extrahim⁹: tribularos pños
 lamur ⁊c. Nōne sufficiunt nobis ista siue pe
 nitētia. Rēspōdit angel⁹ dices illud qd po
 nit fauer⁹. Qdomas. iij. pte. c. lxxxiij. or. v. ad
 scdm dicendū sic. Ex q aliquis pccm incurrit
 charitas ⁊ fides et mīa nō liberant hoies q
 pēto siue pñia. Requirit em̄ charitas qd hō
 deoleat et offia in amicū pñia: q amico
 recōciliari studeat. Requirit etiā ipa fides
 vt per virtutē passionis epīque in factis ecc
 clestie opatur querat iustificari a pccis. Re
 quirat etiā ipa mīa ordinaria vt hō subueni
 at penitēdo sue miserie quā p pccm incurrit.
 Sm̄ illud puer. xli. Adiferos facit pños pcc
 catū. vnde. Eccl. xxx. dñ. Adiferre autē iue pla
 cens deo. h. c. d. bomas. Dixerūt pētores ad
 angelū. Nō videtur nobis q talis ambasta
 to: s. dñia penitētia sit nobis necessariā ad re
 conciliandū nos deo: ⁊ remittendū offensas
 in reum cōmissam. Ratio est: q maior ē mī
 sericordia dei q mīa hominis: sed homo fecit
 dum remittit offensam suā homini et nō p

Bo. quarta in quadrage. Sermo XXXV

nitenti. Unde ipse deus mandat. Mat. v. Dilige inimicos vestros: benefacite his qui odierunt vos: et multo magis deus dimittit offensas suas vobis non penitentibus. Respondit angelus dicens illud quod ponit sanctus Theobaldus in pre. q. lxxvi. ar. ij. in. Respondit. sic. Impossibile est peccatum actuale mortale sine penitentia remitti loquendo de peccato in quo est vir. Rō ē quia cum peccatum sit dei offensio eo modo deus peccatum remittit quo remittit offensam in se commissam. Offensa autem directe opponit gratie. Et hoc enim aliq̃s dicit alteri esse offensum quod repellit eum a gratia sua: hoc interest inter gratias dei et gratiam hominis. Quia gratia hominis non causatur sed presupponit bonitatem veram vel apparentem in homine grato: sed gratia dei causatur bonitatem in homine grato eo quod bonas voluntas dei que in nomine gratie intelligitur est causa boni creati. Unde potest contingere quod homo remittit offensam quia offensus est alicui absque aliqua imutatione voluntatis eius: non autem potest contingere quod deus remittat offensam alicui absque imutatione voluntatis eius. Offensa enim peccati mortalis peccat ex hoc quod voluntas hominis est auersa a deo per conversionem ad aliq̃d boni commutabile. Unde requiritur ad remissionem divine offensionis voluntas hominis sic imutetur quod convertatur ad deum cum detestatione potest conversionis: et tunc est positio emende quod pertinet ad rationem penitentem secundum quod est virtus. Et ideo impossibile est quod peccatum alicui remittatur sine penitentia secundum quod est virtus. Sacramentum autem penitentie perficitur per officium sacerdotis ligantis et soluentis sine quo potest deus peccatum remittere: sicut remittit Christus mulieri adultere ut legitur Jo. h. viij. Et peccatrici ut legitur Luce. vii. Quibus tamen non remittit deus peccata sine virtute penitentie hec Theobaldus. Confirmat: quia dominus dixit Iere. xviij. sic. Si penitentia egerit gens illa a malo quod fecit agam et ego penitentia a malo quod commisi: ut facerem ei. Et ille. Videte itaque quoniam si homo penitentia non agat deus non remittit ei offensam etc. Peccatores auditis verbis angelici deliberaverunt inter se assumere dominam penitentiam in ambasciatricem mittendam deo et exhortabatur seipsum ad penitentiam dicens illud Aug. lib. de salutaribus documentis sic. Dum tempus habemus laboremus per bona opera placere deo vna cum dei adiutorio illa facere studeamus: ne subito preoccupati die mortis spacium queramus penitentiam et inuenire non possimus. Dum sumus in hoc corpore seminas re nos oportet tempore cuius sui. post mortem

secundum die iudicii meremus quod in vita eterna habere debemus. Sic enim laboremus et inuicem onera nostra portemus. Quo enim precessit causa et merces sequitur. hec ille. Videns autem belial quod anima propulerat accedere ad deum cum penitentia dixit ei illud quod ponit Aug. lib. de consuetudine vicioz sic. Si lectioni continuato studio semper insistis oculo caliginem i curris: si indefinenter lacrymas fundis ipsos etiam oculos amittis. Si protelaris vigiliis psalmodia censum pro soluis insaniam capitis nequias si quotidianum te labore conficis ad opera spiritualia quoniam confurgis. h. Aug. Etiam multis alijs modis dissuadet belial penitentiam dicens. Quid mali facis in hac vita. Ecce tu percellis veritas aliena non queris: et si digna nunc retributione non agis nulla tamen peruersa committis. Anima vero intellectus suggestionibus belial aliter perit et propulsi dimittit penitentiam dicens intra se: difficile est penitentiam assumere. Tot enim sunt obstacula que me impediunt quod nunquam poterit eam percedere. Unde in fideliatur mihi amici me retrahunt. inimici deridentur: vox maledicte filii clamant rectores civitatum officijs publicis me occupant: nisi multo labore vitium et vestitum quesuero famelicus et nudus ero. habeo nequissima scelera que dimittere non possum. Statimque effuit angelus aie confortas et arguens eam de negligentia dicens illud quod ponit sanctus Theobaldus in sermone de compunctione dicens sic. Iteu heu infelix anima cuius modo rei gratia negligenter salutem tuam. Lur clata incedis et marcessis otio breue hoc tempus negligis quod tibi ad penitentiam remedium indultum est. Nescis quia subito erit vocatio tua. Quid oro illic actura es: si modo in negligentia vixeris ante tremens iudicis tribunal quid per excusationem tua respondere possis: non intelligis misera: quem non subrepat tibi inimicus? Quomodo tibi celestes diuitias quotidie furetur: ignoras? Respice queso et euigila o anima de peccatione interitisti: ma cum lacrymis dei opem implora: in die belial clama ad illum cum gemitu cordis: et continuo mittet tibi auxilium de celo: ut ab omni periculo te liberet et ab omni perditione mimici. Sollicite precave ne mortis tpe in tristitia et gemitu incedas: atque incertum inutiliter plangas. Tunc redibit tibi oia in memento in hora illa dicesque et temetipsa acriter dolens atque a fundo cordis in iugeno. Ego ista quotidie remittebar: proponebam apud incipiam dicens. Per oia gain profecto dies meos quibus in terra sum

ve vltra non
feram et
illi placet
uenior: nulli
habeo redi
fidue time
in operibus
tionis adve
potam cum
lam. Et si
versatione
anima cofo
ppr. sic sp
S. alia me
luc sine pe
ne vite iug
corde habet
voluntate
percaris gl
erequenda
in penam
pactis ne
des consue
gaudio et
sum qui ad
dignam: m
acquisti
qua mibi
Ere cu
rificans et
stor atq
ricope fieri
ille. Pecc
cum aie i
cer nobis
ba fiam
nouice va
ri. Quas
mus pro
iste erunt.
stida d
de celo
mifero ho
ri. Ignosce
ad puni
meus ad
clarat
in. R. d
ter illos
uo: ficut
vro: sub
penitentia
cum m

ut vltra nō peccem: neq; a diuinis mādatis
iterum excidam: sed cū alacritate multa que
illi placēt perficiam semp. Nūc aut inanis in
uenior: nullūq; pro suis boni operis meriti
habeo redi ad te ipsam: o aīa: certa iugiter. as
sidue time: desidera dei tuū: ⁊ obsequere illi
in operib; bonis: vt cū hora mortis et sepa
rationis aduenerit: inueniat te p̄p̄tam atq;
patam cum ineffabili gaudio prestolantē il
lam. Cōsidera o aīa: diligenter exanīma cō
uersationē tuā: vocatōneq; dei. hec ille. Tūc
anīma cōfortata verbis angeli cōnerta ē ad
xp̄i: sic spūali oratione scq̄ in p̄dco sermōe
Salua me pīssime dñe: salua me fili dei q̄ so
lus sine pctō es xpe: dā mihi saluator eter
ne vite iugem māditationē vt nihil vñq; in
corde habeam p̄ter māditationē istā: vt
voluntatē tuā facias semp cooperante mihi
peccatrici grata tua promptaq; sim ad tua
erequēda mādata: vt nūc negociari possim
in pecunia quaz ipse redisti mihi rex celestis:
pactaq; negoti: tōc in tuo agro saluator lau
des consequi merear. Dicamq; cū fiducia ⁊
gaudio ⁊ mīdo corde dum veneris: beata
sum qm̄ aduenisti dñe vt induas me vestre
dignat: ⁊ nuptijs p̄grua sponsi immortalis quā
acquistui per gratiam tuā. Accēda ⁊ lāpōdē
quā mihi p̄stisti tpe grā tuā ⁊ lōganitas tua
Ereā cū gaudio in occurssi tuū laudās ⁊ glo
rificans ⁊ benedicens celestem sponsū: vt ius
stor atq; sanctorum qui tibi placuerint par
ticeps fieri merear in secula semp: eterna. hec
ille. Peccatores autē cognoscentes p̄posi
tum aīe iustum ⁊ sanctū dixerūt angelo. pla
cet nobis mīltare dñam penitentiā pro am
basiarice nostra ad xp̄m: sed volum⁹ qd ho
norifice vadat cum comitiua valde cōdecen
ti. Quas ergo virgines ⁊ domicellas assūme
mus pro eius societate. Rēspōdit angelus
iste erunt. Rē Prima domicella est dñā in
sticia d̄ q̄ aug. sup ps lxxiij. dīc sic. Iusticia
de celo p̄p̄erit atq; dīcētis. Parcam⁹ huic
misero homini: qz ipse nō p̄perit sibi cōfite
ri. Ignoscant⁹: qz ipse agnoscat. cōuersus est
ad puniendū p̄m suum. cōuētere ⁊ tu de
meus ad liberandū eum. hec ille. Quod de
clarat faciens Thō. iij. parte. q lxxv. ar. iij.
in. Rē dicens sic. Est enim quedā iusticia in
ter illos: quoniam vñ⁹ est sub potestate alteri
us: sicut seruus sub domino: filius sub patre
vxo: sub viro: ⁊ talis iusticia consideratur in
penitentiā. Unde penitens recurrit ad deum
cum emendationis p̄posito sicut seruus ad

dñm. ps. Sicut oculi seruoꝝ in manib; dñi o
culi suos: ita oculi nostri ad dñm deum nos
trum donec misereatur nostri. Et sicut fili⁹
ad patrem Luce. xv. Pater peccauī celum ⁊
coram te: ⁊ sicut vxor ad virū Jere iij. Tu au
tem fornicata es cū amatoribus multis: ta
men reuētere ad me dicit dñs. Penitentiā
enī est virtus ex eo qd penitens dōlet de pctō
cōmissio inq̄rum est offensa dei cum emēda
tionis p̄posito. Emendatio autē offēse con
tra aliquē cōmissio fit nō per solā cessationē
offēse: sed exigit vltē: quedā recōpensatio
que habet locū in offēsis in alterum cōmis
sis sicut ⁊ retributio: nisi qd recōpensatio est
ex parte eius qui offēdit: vt puta cum sa tis
faciō. Retributio autē est ex pte eius in
quē offēsa fuit cōmissa. Vtrūq; autē ad
materiā iusticie p̄tinet: qz vtrūq; est cōs
mutatio quedā. Unde manifestum est qd pe
nitentiā sim qd est virtus est pars iusticie. b
Thōmas. Hec enī iusticia est dei operatio cō
uertentis cor: sicut illud 2 renoꝝ. v. Cōuer
te nos dñe ad te ⁊ cōuertemur. Hec domicella
signatur in euāgelio hodierno cum dicit Je
sus. Adalach. vlti. Dīetur vobis timentib;
nomen meū sol iusticie. Secunda domicel
la est dñā libera que facit vt sicut voluntarie
peccastis sic et voluntarie penitētiā. et non
cum redio: sed cum gaudio. Unde Leo eps
vt habetur de penitentiā distinctio. p̄ma. s.
Serpens dicit sic. Multiplex misericordia
dei ita lapiſibus hūanis subuenit: vt non so
lum per baptisimi gratiam: sed etiam per pe
nitentiā medicinam sp̄s vite reparatur eter
ne: vt qui regenerationis dona violassent: p
prio se iudicio cōdemnantes ad remissionē
criminū peruenirent. hec ille. Quod declarat
sanctus Thōmas. iij. parte. q lxxv. ar. iij. in
Rē dicens sic. Penitentiā vt est virtus est sp̄s
iusticie. Iusticia autē h̄z p̄ subiecto appetitū
rōnis qui est volūtas. Ideo p̄nā est sacrifici
cū quoddā h̄z illud. ps. Sacrificiū deo sp̄s
tribular⁹. Sed offerre sacrificiū ē act⁹ volū
tatis. ps. Volūtarie sacrificabo tibi. q̄ p̄nā ē
in voluntate. b Thō. 3 de scda domicella ē
dñā libera. i. volūtas: ⁊ hoc ostēdit euangeli
um cū dīc Abijr. i. libere ad p̄nā accessit. c.
Tertia domicella est dñā lachrymosa que
sp̄it vt cū amaritudine delectis pctā cōmis
sa sicut Ambrosi⁹ in quodā sermōe dicit sic.
Quando sic penites vt tibi amarū sapiat in
aīa quod prius dulce fuit in vita: ⁊ quod p̄ i
us te oblectabat in corpore: ipsum te cruciat

In corde. **I**n tunc bene ingemiscis ad deū. **H** ille. **E**t Hiero. in epla dicit sic. **L**achryma humilis tua ē potētia: tuū est regnum: tribu-
nal iudicis nō vereris: amicorū tuorū accusa-
torib⁹ silentium ipōnis: nō est qui te accedē
veter: si sola intras vacua nō redis: mag⁹ cru-
cias diabolum q̄ pena infernalis. **Q**uid plu-
ra? Vincis inuicibilē: ligas oipotentē: incli-
nas filiū virginis ad omne qd̄ poscis. **H** ille.
Et sanct⁹ **E**ffrem in sermone de cōpunctione
dicit sic. **L**achrymarū virr⁹: quousq̄ pertin-
gis: que celū ipm̄ genti cū fiducia: nullo ma-
culari obice retardata: nullis impedita reti-
naculis penetras. **E**ximīa lachrymarum
vis in cui⁹ pfidentia angeli omnes celestes
q̄ virtutes sp̄ epulant. **V**irtus lachryma-
rū q̄ si volueris p̄uales ante sanctū ac subli-
me solū dñi imaculati cū gaudio pfidenter
assistere. **V**is sūma lachrymarū: quo mō
in ictu oculi in celos veheris. **A**scēdis p̄peti-
bus sublata pennis: ⁊ a deo que postulare
ris accipis. occurrat tibi festin⁹ hilariter cun-
ctisq̄ petitionib⁹ annuit. **H**ec ille. **I**deo tertia
domicella est dñia lachrymosa. **E**t hoc ostē-
dit euangelii cū dicit trans mare. **Q**ui enī
vadit tras mare p̄mo degustat mare. i. ama-
ritudinez sic penitēs facere debet. **Q**uarta
domicella est dñia timorosa q̄ facit q̄ petm̄ i
cipit petōi displicere p̄pter supplicia: q̄ sp̄i
cū timor seruilis: q̄ mor⁹ timoris p̄cedit ex
actu dei cōuertētis cor. **U**n̄ dī Deuteron. v.
Quis det eos talē h̄re mentē vt timeant me?
Et iō q̄ p̄nia a timore p̄cedit nō tollit qui
p̄cedit ex actu dei cōuertētis cor. **U**n̄ dī
remie. xxi. dī sic. **N**ost q̄ cōuertisti me egi
p̄niam. **E**t **I**ugo lib. iij. de aīa dīc sic. **S**i te
tenere nō pōt amor dei saltē te teneat ⁊ ter-
reat timor iudicij: met⁹ gehenne: laquei mor-
tis: dolores inferni: ignis vrens: vernis cor-
rodēs: sulphur ferēs: flāma tartarea: et mala
oīa. **H** ille. **E**t sc̄us **E**ffrē in quodō sermone di-
cit sic. **E**uigilemus dilectissimi ne forte sūma
diuīe bonitatis lōganimitas nobis ad iudi-
ciū sit dū p̄niam agere nolum⁹: si dieb⁹ sin-
gulis quēd petis nostris adijcimus. **Q**uis
puras dīc iudij absq̄ horrore aīo verfat. **E**o
siderem⁹ q̄ dīcitur dilectissimi. **C**uz venerit
estas: estusq̄ incāduerit: dīcām⁹ alij duo sup
sunt mēses ⁊ trāstet est⁹. **Q**uid faciem⁹ dile-
ctissimi si etnī ignis scēdijs cremādī dāne-
mur: **R**ursum cū venerit hyems dīcām⁹: duo
restant aut tres alij mēses ⁊ vis algoris ex-
tinguet. **Q**uid faciemus frēs si in inferiori⁹

b⁹ terre post mortem dānati religemur. **S**i
quis itez in malā valitudine incidat noctur-
noq̄ de stirac somno. **A**ssidue d̄ o sium do-
mus acie dingit lucē videre desiderans. **N**os
qd̄ faciem⁹ frēs si in exteriorib⁹ dānemur re-
nebris: vbi stertus est ⁊ dentium stridor: vbi
nulla spes vidēde vn̄ p̄ lucis supest in secla
scloz. **S**ilr et qui exilio dānatus est dies ali-
quot aut mēses aut ānos: enumerat quortū
die q̄tum sibi restat spaciū tēpōis in ea res-
legatione faciendū: ac post p̄stītum tēpōs pa-
trium solū visurū expectans ea p̄solatone re-
creatur. **P**orro qui in futuro seculo dānabit
neq̄ dies nūerare p̄ualet: neq̄ noctes neq̄
mēses neq̄ annos sūt em̄ infinita ⁊ imorta-
lia secula in quib⁹ hī q̄ mō lugent ⁊ de h̄er cōs-
solabātur. **H**ec ille. **E**t **E**sa. xvi. dīc sic. **S**icut q̄
concepit cū appropinquauit ad p̄tum dolēs
clamat in dolorib⁹ suis: sic facti sumus. i. p̄-
p̄niam. **E**t postea subditur s̄m aliam lītērā
A timore tuo dñe cōcepim⁹ ⁊ p̄uulsumus ⁊
peperimus sp̄m saluris. i. p̄nie salutaris. **E**t
isto timore seruili p̄cedit timor filialis quo
p̄pter reuerentiam dei aliquis emēdam deo
volūtarius offert. **I**sta domicella signatur i
euangelio cū dīcitur. galilee. i. transmigratione a
peccatis ad virtutes. **Q**uinta domicella est
dñia fides q̄ facit vt penitēs credat deū eē iu-
stificatōre hoīū p̄ ministeriū xp̄i. **U**n̄ dīc
Ro. iij. **C**redenti in eū qui iustificat impiū
reputabit fides ei⁹ ad iusticiā s̄m p̄positum
gr̄e dei. **Q**uod declarat s̄c̄r Thō. iij. q̄ xxiij.
ar. iij. in. **R**. dīcēs sic. **A**dor⁹ liberi arbitrij re-
q̄ritur ad iustificationē impij s̄m q̄ mēs ho-
minis mouet a deo. **D**eus autē mouet anī-
mā hoīs cōuertendo eam ad ipsū. vt b̄: in
ps. s̄m aliam lītērā. **D**eus tu cōuertens vis-
uificabis nos. **E**t ideo ad iustificationē impij
req̄ritur mor⁹ mētis quo cōuertit in deū. **P**ri-
ma autē cōuersio in deū fit p̄ fidē s̄m illd̄ **I**de-
bre. xi. **A**ccedentē ad deū opz credere: q̄ est ⁊
q̄ credentibus in se remuneraturus sit. **D**ec
Thomas. **N**am in baptismo anima despon-
satur deo per fidem s̄m illud **D**sec secundo
cap. **S**ponsabo te mihi in fide. sed per pecca-
tum sequens anima frangit hanc fidem. **I**o
cōmīatur sibi deus. **A**pocalip̄. secundo dī-
cens. **A**demor esto vnde excederis: ⁊ age pe-
nitentiam. **Q**ui ergo vult reconciliari deo
oportet q̄ in penitētia assumat fidem quas
perdidit s̄m illud ad **R**omanos quito capi.
Iustificati ergo ex fide pacem habeamus
ad deum. **I**sta etiam domicella significatur

In euangelio cū dicitur. Quid est iherosolymis. i. vi-
dens testimoniū: q. fides ē testimoniū. Sexta
domicella est dñia sollicita q. suadet ale ve-
gar pñiam festināre absq. tardatione dicet
ei illud Eccl. v. Ne tardes cōverti ad dñm ⁊
ne differas de die in diē. Sup. q. Aug. i. cōb.
vino mib. pñione. xxiij. dicit sic. Pro maiore
b. peris elemosynas dē. ⁊ nūq. ad ipā cri-
mina redeam. Nō sanitati credendus ē: nō
erari ad remediū salutis sue sp. est tard. qui
vite ē incert. Si sp. pñie sic cognoscit qñ
est in nra pñate pñit: sicut cognoscet am-
fū. Nos q. quib. a dñe sub icerta breuitate vi-
ueret: pcedit. curren. maculas lauare culpa-
rū: emendare pñita: puidere ⁊ cauere furu-
ratoris virib. labore: vt qd. viliū. mor-
ti nō pficiat. si saluti. sine in nō gemit. effi-
caces q. pñā in ossib. pñeretur ⁊ in medul-
lis crimia pñquāt. Nihil itactu fieri. nihil
incuratū pñie dolor relinq. qd. nos in die
discussiois assurgat: qd. post vetera scda repē-
te in nouū reatu male cōfite mēris appear.
festinē. emendatā vitā dñō anteq. ause-
ras offerre. Idē extingam. mortē moriendo
pñis de vitā vite meritis acq. ram. nec nos
ad rps senectutis ad pñiam referem. Qui
em dicit pñō: qñq. hora pñus fuerit ⁊c.
Ipse dicit noli tardare cōverti ad dñm. Si
te faciebat pñissio illa fecit: refaciāt presta-
tio ista sollicitū. audi scripturā. Admēro fili
mors nō tardat. Hille. De tardatib. dicit. So-
phonia. i. Vox cantantis in fenestra: coruus
in suplinari. Nā cātar coru. cras cras. Jo
rps pñie pñue figura de rōgūio. fatuit que
nō sumplerit oleū. Amie et pñie in vasis su-
is. pñerea clausē fuerit ex pñā. Exemplū
narrat bñs Aug. de quod nobili cui nomē
Cesar. erat pleno vitio: qui ad extremā ve-
niēs horā vidit nigerrimos spūs an se cepit
q. tremere ⁊ expānscere et magnis vocib.
i. ducias perire. vocauitq. filiū suū noie. Ma-
ximuz quo accersito cepit clamare i. ducias
sicq. cū illis clamorib. migravit a corpe de-
dit. prāti demōnū. Ista domicella designat i.
euāgelio cū dicitur. cito vnit q. n. tardauit
⁊c. Septima domicella est dñia spes q. sua
der penitēt: vt sp. pñidat de mīa dei: q. nūq.
apud deū est sera pñia. vñ Jero. vt habet di.
xciij. ca. Dyaconi sunt q. in fine diē sic. Ado-
deratio em dei ac pñias solū nostrū reditum
requirit ac nos cupit longa bonitate saluari
si nō cōvertimur: si duri colli sum. si in pñis
vlt. ad mortē illūte pñuram. assidue pec-

cātū nō misereat. Hille. Dubitat q. rps
tradidit clauē regni celoz. Petro ⁊ nō Jo-
hāni baptiste. Nōne Jobes fuit virgo reliq.
seculū: austerā duxit vitā: nūq. pñm mortis
le cōmisit. Ecce sic. Petrus aut. negauit xps
piurū cōmisit: mortaliter peccauit. xps reli-
quit. Quare g. tradidit xps clauē regni ce-
loz petro ⁊ nō iohāni baptiste. Responder
hec domicella dices. Pñores res vñ agi-
tur. Peccastis pñidite: q. p. pñias saluabim
ni. Ecce ascendim. i. iherosolimā pñrabimus
vos ad portā paradisi: dicit. Pet. quid vul-
tis. Rñ debim. p. pñōib. exorare dñm ve-
nim. dicit. pet. Nōne orare p. pñlo isto q.
pñōr est. Respondebim. Et tu quid fuisti.
Pñitor: magistri tūto obnegator: verita-
o di. minor fidei tue quomō aude pñores
ad ingressū celi repellere. dicit. petrus. Pecca-
tor: fuit. pñiam egi. Dicit dñia spes. Nonne
ego tedi tibi fiduciā agēdi pñiam ⁊ huc te i-
troduxi. Respondebit. pet. Scitissima dñia
vere nō est rōnabile neq. iustum tibi portas
paradisi obserare: et statim aperire ianuā ce-
li. Eñ Greg. in homel. de resurrectione xpi di-
cit sic. vt hētur dif. v. ca. pñiderandū nobis ē.
cur omips de. eū. quē cuncte ecclie pñferre dif-
posuerat: ancille vocē pñmescere ⁊ seipsum
negare pñmiser. quod nimirū magie actū pie-
tatis dispensatōe cognouim. vt is qui furu-
tus erat pastor: ecclie in sua culpa disceret q.
liter alijs miseri debuisset. Pñus itaq. cum
ostēdit sibi et tunc pñposuit ceteris. vt ex sua
infirmirate cognosceret q. misericordis alle-
na toleraret. hec ibi. Sone dices tā grādia et
grauia sūt pñā mea q. nūq. veniā merebor.
Responde dñia spes dices illud. Ber. in quo-
dā sermone sic. Homo securū accessus ha-
bes ad deū. Vbi māt ante filiū: filiū aspā-
trem. Adater ostēdit filio pec. ⁊ vbera: fili.
ostēdit patri lat. ⁊ vulnera. Nulla ibi pñt ēē
repulsa: vbi tot pñcurrūt charitatis indicia. H
ille. Ista domicella designatur i. euāgelio cū
dicitur. In morte ps. Leuauit oculos meos i. mo-
tes. Scana domicella est dñia rñras: q.
docet agere pñias veraciter ⁊ nō fallā cū de
pñis oibus. vt habet de pñia dif. iij. q. siue
aliquis dicat vbi sic dicit. Nam sicut vero pe-
nitētia deum promeret: ita simulata deū ir-
ritat: q. spūstancus discipline effugiet fictū
hec ibi. Propterea dñs Joel. ij. Cōuertim
ni ad me in toto corde vñ. Nam vt habetur
de pñia di. i. q. hoc idē pñatur. Cōuertio dicit
tur quasi coidis vñdiz versio. Si autē cor

longe hāc
petro

nostrū a malovndiq; ad deū cōuertit: mox
sue puerfionis fructū meret: vt de' ab ira ad
miam cōuersus peccatori prestat indulgenti
qm cui primo preparabat vindictā. h ibi. Et
sequitur. scindite corda vestra et nō vestimēta
vestra. Exemplū legif i vitis patnū de visfioe
scā cuidā semī qvidit aīaz cuiusdā q putabaf
scitū: et culūf alit' q putabaf pctōr: qz p'm
faciebat pniaz in agero et fallaciter. scōs in
oculto et veraciter. Nam primi vidit p strī
dentez demonē trahi ad infernū. Nam scōi
vidit p angelos dei deferri in celū et. Ido dī
Adarh. vi. Nesciat sinistra tua quid mō faci
at dextera tua. Ista domicella signat in euā
gello cū dī. iesus i. veritas. Jo hīs. xiiij. Ego
sum via veritas et vita. Nonā domicella est
dñia pfeueratio que docet nūq; cessare a pe
nitētia nec vnq; redire ad pctā pīora. vñd
magi sen. lib. iij. distin. xiiij. ca. ij. dīc sic. Pe
nitētia est virt' vel gfa qua cōmissa mala cū
emēdationis pposito plangimus et odim' et
plangē dāylterius cōmittere nolumus qz sic
penitētia vera est in ato dolere et odire vicia
hec ille. Forte dicitis quō possumus pīnue
facere penitētia: habem' intendere artibus
nris et seruire dñis et maiorib' nostris. Re
sponder dñia pfeuerantia dīcēs. illud qd po
nit sanc' 2 ho. iij. pre. q. lxv. ar. ix. in. v.
sic. Penitere dī dupliciter. s. fm actum et fm
habitū. Actū quidē ipossibile est q homo cō
tinue peniteat: qz necesse est q actus penitē
tis siue interior siue exterior interpoletur ad
min' somno et alijs que ad necessitatem cor
poris ptinent. Alio mō dīcā penitere fm ha
bitū: et sic opz q homo cōtinue peniteat. s. q
cum ad hoc q homo nunq; aliquid pīū fa
ciat pnie: p quod habitualis dispositio peni
tēris tollat. Et qm ad hoc qd debet in p
posito gerere. s. vt semper pctā pīerita sibi dis
pliceant fm illud. ps. Ascensiones in corde
suo disposuit in valle lachrymarum. h 2 ho.
Ideo dīcīt Aug. Dolor in penitētia cōtinue
custodiā. Ista domicella signat in euāgelio
cū dī. Et ibi sedebat cum discipulis suis. In
fessione pfeuerantia in bono significatur
Decima domicella est dñia prudentia q do
cet agere penitētia pportionabiliter siue cō
mensurabiliter de cōmissis et omīssis: cōsīde
rando numerū peccatoz et multitudinē pur
est possibile. tempoz diuturnitatem. libidinis
feruore. circumstantiarū qualitatem. intentio
nis pueritatez: et sic flere Unde dī. Luc. vi.
Beati qui nunc letis: qz ridebitis. super q dī

cit glosa. Ecce prudentia per quā ostendit q
hoc terrena sunt misera: qz beata celestia. Ido
dī. Leuitici. v. Anima si peccauerit et peccati
rea intellexerit iniquitatem suam offerat aries
tem immaculatus iuxta mensurā et estimatio
nem pcti. Exēplū de magdalena de q Breg.
homel. xxiiij. dīc sic. Quot hūit i se maria ob
lectamēta tot de se inuenit holocausta. Con
uertit numerū criminū in numerū virtutum
vt tñi seruier deo in penitētia: qm ex se de
um offenderat in culpa hec ille. Ista domi
cella signat in euāgelio cum dī. Erat autē p
ximū pascha. s. transitus. s. de vicis ad virtut
tes: et de statu culpe ad statum gfe et. Un
decima domicella est dñia erubescētia. i. ver
gognosa: que docet vt ppter verecundiā nō
desistamus facere penitētia. vñd Aug. vt
habet de penitētia distin. i. s. que penitet dī
cit sic. Erubescētia ipsa ptem habet. remissio
nis ex mīa em' pcepit dñs vt neminē peni
teret in occulto In hoc q per seipsum dīcīt
sacerdoti: et erubescētia vñd timore offen
si sit vicia cīs. s. et ei veniale p ofensiones qd
criale erat i oparōe. Et si nō statū purgat. sic
tamē vitale vel veniale qd pmisserat mortale
Adultum em' satisfactionis obrulit qui erus
bescētie dñans nihil eorum que cōmisit nū
cio dñi denegauit. Laborat em' mens patiē
do erubescētia: et qm verecundia magna ē
pna: qui erubescit pzo xpo sic dignus venia
hec ille. Ista domicella signat i euāgelio cū
dī. Dies festus iudeorum. i. verecūdia cōfēs
sionis pctōrum et. Duodecima domicella
est dñia humilitas que docet ea que humilit
sunt agenda in pnia. s. vt si homo quēpiā of
fendit studeat illi recōciliari petendo ventā
ab eo: humiliter loquēdo illi: cōuertendo eū
eo: subueniendo ei. vñd Aug. ad Felicianū
vt habet de penitētia di. i. s. res autē sūt acti
ones et. dīcīt sic. Est enim penitētia humi
liū et bonoz fidelium quotidiana pna: in q
pectora nostra tundim' dīcētes. Dimitte no
bis debita nostra. Neq; ea dimitti nobis vo
lumus que dimissa in baptismo nō dubita
mus: sed illa vtiq; que humane fragilitati q
uis pua tñ crebra subrepunt que si collecta
circa nos fuerint: ita nos grauabūt et opp
ment sicut vñ aliquid grande pctū. Quid
em' interest ad naufragiū verum vno grādi
fluctu nauis operiatur et obuat: an poula
tū subrepens aqua in sentinā et p neglīgen
tium culpā derelicta atq; pcepta implicat na
uem atq; submergat: Prope hec ieiunia ele

Ho. ...
molyne ...
cinus. Dini ...
stam' b'ie no ...
verbis humil ...
agere penite ...
em' aliquid e ...
men debet fa ...
domicella fig ...
autē senū mul ...
mines p p ...
Dicit gang ...
celle que deb ...
que ibi ad x ...
pctōribus. I ...
ponit Aug. ...
Penitētia ...
mus. etia si ...
nitent' vbi p ...
datur. qz p ...
penitētia ite ...
eius nō mut ...
pus peccatū ...
mo vito ex ...
manet. ab il ...
vt cōuertat ...
miserat de ...
fil cū dno d ...
puratio. a ...
ab eo: que i ...
nē mudi bu ...
pro pīeritā ...
Dñi. in que ...
locum curios ...
noie vbi ba ...
ne defectu: ep ...
carosus aut ...
ordāuerit s ...
rēta babylō ...
dam cū pue ...
Noc cū dīc ...
ses cū dōce ...
Dāid cū ...
as cū clerici ...
hānes bap ...
pcederit i ...
nitentia. Q ...
ad faciendū ...
nē ei co: et ...
p pctō suo ...
cere pīam ...
dicit illud q ...
nie ea iij. ...
neo: burn

mosyne orationes inuigilant in quib⁹ eus dicimus. Dimitte nobis debita nra. Adhuc sciam⁹ h⁹c nos qd nobis dimittat: atq; i hys verbis humiliat⁹ aīas nostras quod i mō agere penitentiā nō cessamus. hec ille. Licet em aliquis esset sine psciā pēri mortalis: tamen debet facere pniām de venialib⁹. Ista domitella signat in euangelio cum dicitur. Erat autē senū multū in loco sup quo sedebat⁹ hōmines p cōsiderationē pprie fragilitatis. **R.** Dicit⁹ gangel⁹ aīe iste fuit duodecim domitelle que debent associare sanctissimā pniā que ibit ad xpm ad interpellandū pro vobis pētoribus. Dixerūt autē pētores illud quod ponit Aug. lib de ecclesiasticis dogmatib⁹ sic. Penitentiā abolere pēā indubitanter credimus. etiā si in ultimo vite spū cōmissor pēnitet at vbi publica lamentatione peccata prodantur: q; ppositū dei quo saluare decreuit qd perierat stat inmobile. Et ideo q; voluntas eius nō muratur sine emendatione vite si tēpus cōceditur sine supplicii cōfessione. si cōtinuo vita exceditur venia pētorū fideliter psumatur illo qui nō vult mori peccatoris: s; vt cōuertat a pditione penitēdo t saluatus miseratōe dñi uiuat. h ille. **A.** Tunc dñs pniā fil cū duodecim domitellis sibi ab angelo deputatis. a scēdit nauez pparatā t munimam ab eo: que nauigauit per mare. i. amaritū dñe mūdi hui⁹: vt pueniret ad ciuitatē iherlm pro ipestanda venia pētoribus. dicens illud Bern. in quodō sermone sic. Festinemus ad locum turior: et ad agrū vberiorē: ad pastū saniorē. vbi habitem⁹ sine metu: abundemus sine defectu: pulsemur sine fastidio. h ille. Peccatores autē audientes verba dñe pnie statim ordinauerūt ser magnas naues vt securi trāsrerēt a babylone in iherlm. In prima erat **A.** dam cū pueris t adolescentib⁹. In scda erat **N.**oe cū decrepit⁹ t senib⁹. In tertia erat **M.**oy ses cū doctorib⁹ t sapientib⁹. In quarta erat **D.**avid cū dñis t regib⁹. In qnta erat **B.**elyas cū clericis t sacerdotib⁹. In sexta erat **I.**ohānes baptista cū ppls t artificib⁹. Omēs as cēderūt naues suas vt associarēt dñas penitentiā. **Q.**ueritō inuenies **A.**dā vocat⁹ vos ad faciendū pniām: si dubitatis as cēdite naue cū eo t saluabim⁹ nī. **E.**cce adā fecit pniā p pētor suo centū annis: et vos nō potestis facere pniām vna quādragesima. **U.**nī **A.**dām dicit illud qd ponit **H.**ugo lib. iij. de claustro aīe ca. iij. Sic ut in illa etate qñ flauescit cernē: oburnea caro nīr escit: oculos gēmis fa-

cies rosea decoratur: valitudo corpis t vires subsistunt: inueniunt etas longioris vite spacium reponit: qñ viger ratio: viger t corporis sensus: visus acutior: auditus p̄p̄rior: incessus rectior: vultus iocundior: qui in hac etate se domant: t deo se sociant pniū a deo expectat. hec ille. **S.**enecio: o decrepiti o inueterati maloz. **N.**oe vocat⁹ vos ad archā suā vt faciat⁹ penitentiā sicut ipse fecit centū annis quibus fabricauit archam tantam sarcinā peccatorū nō potestis ferre. **E.**cce totū tps vite vestre expulstis voluptatib⁹ cōcupiscencijs t libidinibus carnis. **N.**ūc autē istud modicum tēporis qd vobis cōcessit deus expēdire in pniā. **U.**nde **N.**oe clamat ad vos dicens illud qd ponit **H.**ugo vbi supra sic. **A.**udiat h senū sera cōuersio qd effectū senectutis aures obturatur: oculi turbant⁹: t vt cuncta breuiter pstringam. ipsi in se per se deficiunt: hī nō offerunt agnū imaculatū: sed vt ita dicā porcū imputum. **S.**icut em porcus in imūdi cūis: sic senes iacet in vicijs. **E.**t sicut porcū alius quis pascitur sic senes fabulis t rumoribus delectat⁹. hec ille. **D.**octores: o sapientes mūdi: o iudices t aduocatos pcuratores t notarij **M.**oy ses vocat⁹ vos ad penitentiā: sicut ipse quadraginta diebus t eoridem noctib⁹ egit penitentiā: vt esset iustus iudex populū dei. **N.**os negatis ciuitatibus inducias: mercatōib⁹ mūdianis: emptoribus mensuras: reuerentiā clericis: originē nobilib⁹: locū prius: priuilegia cūctis irre distinctis quib⁹ nullum genus hoīm ordinum tempoz erret cordi. **U.**nde **M.**oy ses clamat ad vos dicens illud quod ponit **B.**ernardus in quadā eplā sic. **E.**t nūc sapres t intelligeres ac nouissima p̄uideres: sapres que dī sunt: intelligeres que mūdi sunt: puideres q; inferni sunt: profecto inferna horereres: superna asperereres: q; etias ad man⁹ sunt cōtemneres. hec ille. **R.**etro: res ciuitatū: o principes mūdi: o gubernatores hoīm **D.**avid vocat⁹ vos ad pniām. **P.**ecauit **D.**avid qd etiā solēt reges: s; pniām gēsi sit sicut ingenuit quod nō solent reges. **E.**t cōfessus est culpā t obsecrauit indulgentiam. **N.**os autem quot tyrannides: quot impostiones: quot extorhones: quot grauamina: quot iniusticias: quot homicidia: impulstis sub dñis vestris et pro hys nō agitis penitentiā. **U.**nde **D.**avid clamat ad vos dicens illud **S.**enecae sic. **Q.**uomodo autē cui rādam: hic libere imperabit qui non p̄ test suis cupiditatibus imperare. **R.**etinet hō

pr^o libidines: sp^onat voluptates. iracundia te-
neat: coerceat auaritia: ceterosq^{ue} animi labe-
repellat: tunc alijs incipiat iperare cum ipse ipso
bissimis dñis de decore ac turpitudine desierit
parere. Nā q^{ui} his obediens lib^{er} habend^o oīno
nō erit. hec ille. **O** prelati. **O** pastores ecclie
O sacerdotes. **O** clerici. Helyas vos vocat
ad pñiam sicut ipse incitauit q^{ui} draginea die
bus donec puenit ad mōre dei. Noui nō pau-
cos ydoneos fuisse retores: multuz
in abstinentia et ieiunijs laborantes quib^{us} q^{ui}
diu licuit esse pñatos et nihil aliud curare q^{ui}
ppria et deo placebant: et indies nō modica
incrementa pñie capiebant. At ubi in pplo p-
dierūt et multoz iperitias emendare necesse
fuit. Aliq^{ui} tantū inter exordia sustinere pōd^o
nō potuerūt officij: qui vero tolerare coacti
sunt pñentes pñantia et virtutē pñem et si
bi in igna dispēdia intulerūt: et nihil alijs p-
fuerūt. Hec sunt h̄ba crisost. i suo dyalogo li.
iij. **U**n helyas clamat ad vos dicens illud
Bernar. de pñideratōe ad Eugenium li. ij. sic.
Nūc audi canticū meū min^{us} suauē: s̄ saluta-
re. Monstruosa res est gradus sūmus et ai-
mus infim^{us}: sedes pñauita yma: lingua ma-
gis loqua et man^{us} ociosa: sermo mult^{us} et fru-
ctus null^{us}: vult^{us} graui^{us} et actus leui^{us}: caput
canū et cor vanū: facies rugosa et lingua nu-
gosa: ingens auaritas et nurans instabili-
tas h̄ ille. **O** pplares: o artifices: o stipēdia-
rij: o officiales cōratum: Jobes baptista vo-
cat vos ad pñiam. vñ ipse clamat dicens. Fa-
cite fruct^{us} dignos pñie. Et subdit illō Aug.
in s̄mone de timore sic. Quid dicit de ill^{is} mi-
seris diuitib^{us} et artificib^{us} qui thesaurizant et
agregant et nesciūt cui agregāt: nec agūt p-
nitentia: nec elemosynas iustas faciūt: lucra-
tur terrena mūera et pñit celestia pñia: lu-
crātur pecunias et pñunt oīas. Attendit qd
acquirant ad tēp^{us}: et nō pñiderāt qd pñat eter-
nū. tales ceci sunt et in luce se esse sperātes a
foris se estimāt claros cū sint int^{us} tenebrofi
hec ille. Ecce q^{ui} mō ciues babilonij vocātur
ad pñiam: vt exeant a confusione pñōz: et
fiant ciues ciuitat^{is} iherl^{osolyma} qui velociter ascen-
derūt naues ad quas vocati sunt et cū leticia
et exultatōe introuerūt mare. l. sumpterūt a-
maritudinē penitentiē. Et ecce angel^{us} dei subi-
to affuit et pñortauit eos dicens illud Jeron^{imus}.
Sup^{er} illo h̄bo marci penitemi et credite euā-
gelio sic. Amartudinez radicis dulcedo pos-
mi cōpēdit: picula mortis spes lucri dulcescit
dolorē laboris mitigat spes salutis. Qui de

fiderat nucleū frangit nucleū: sic pñias agat q^{ui}
eterno bono adherere desiderat. **P**reconia xpi
narrare pñit qui ad palmā indulgentie pñue-
nire meruerūt. h̄ ille. Illi aut^{em} nauigantes co-
hortabātur se inuicem dicētes. Eya milites
xpi abijcite opa tenebrarū et induim^{us} armis
lucis. Eūq^{ue} sic nauigantē puenerūt ad qued^{am}
loca ubi erant. xij. magni scopuli q^{ui} vt isti vi-
derūt pñerrefacti nō audebāt vltius pgre-
di: q^{ui} dyabol^{us} vidēs hoīes facere penitentiā
ostēdit eis. xij. magnitudines pñōz quibus
retrahātur a bono proposito incepto. **S**
Prim^{us} scopulus est magnitudo pñi infecti-
tia. s. p originale pñm: quo oēs hoīes inficiū-
tur. Isti em^o cognouerūt q^{ui} subito qñvir vel
mulier nascit in hoc mūdo p naturālē gñari-
onem et pparatōē pñie pñm originale. vñ
apls ad. Ro. v. dicit. Per vnū hoīem pñm
intravit in mundū. maria em^o corp^{us} nri ē a
matre nra que materia est vas suscipiens vi-
nū. i. aīam: si veges est infecta: etiā vinū infici-
cit. Eū ergo materia quā habem^{us} a mte sic
infecta: etiā aīa inficiet. Quis g^o poterit eua-
dere hunc scopulū: cerre null^{us}. pur declarare
scūs Aug. vt hēf de pñecra. di. iij. ca. firmi-
me per totū. In hūc scopulus incidit nauis
ade. Ideo nauis substituit^{ur} dicētes. Natura
nos inclinat ad malū. iux illud Bēn. viij. Sē-
sus et cogitatio cordis hūani et na sūt ad ma-
lū et. Appuit aut^{em} angel^{us} dñi ade pñortans
eū et dices. **O** socij neq^{ue} em^o ignar^{us} sum aīe
maloz cognosco hunc scopulū ne timueritis
qñ pñāhibitis eū p baptisimū sequēdo pñi-
tentia s̄m illud act. ij. Pñiam agite vt bapti-
set vnusq^{ue} s̄q^{ue} vñm. Nā vt dicit scūs Tho. iij.
pre. q. lxx. ar. i. ad scōz dōz. Nulli^{us} pñi remis-
sio fieri pōt. nisi p virtutē passionis xpi. vñd^o
et apls dicit Debe. ix. ca. q. sine sanguis effu-
sione nō fit remissio. **U**n mor^{us} volūtat^{is} hūa-
ne nō sufficeret ad remissionē culpe nisi adef-
set fides passionis xpi et ppositū pñcipandi
ipam vel suscipiēdo baptisimū vel subscien-
do se clauib^{us} ecclie: qñ aliq^{ui} adult^{us} pñi-
tēs ad baptisimū accedit pñētur quid remis-
sionē pñōz ex pñposito baptisimⁱ: pñecti^{us} at^{que}
ex reali susceptōe baptisimⁱ h̄ ille. **S**ecū sco-
pul^{us} ē magnitudo pñi adhefua. s. p pñz car-
nis. Nā Aug. dicit sup leuiticū. Qd dyabolus
maxie gaudet de pñō luxurie et ydolatrie au-
ius rōez assignat scūs Tho. pñia ij. q. lxxij.
ar. v. ad scōm dōm. Qd dyabol^{us} maxime
gaudere de pñō luxurie: q^{ui} ē maxie adheren-
tie et difficile ab eo pñōt enpi. insatiabilis

em est delectabilis appetit⁹. vt dicit pbs. iij. Ethicoz. hec ille. Quis em poterit euadere hunc scopul⁹? certe null⁹. qz vt dicit Aug. lib. de pñctu vici⁹. Iste scopul⁹ clamat. Et ur te in voluptate tua modo nō dilatas cū te qd sequat⁹ ignoras? Acceptū tēp⁹ in desiderijs pñdere nō debes: qz pñtius pñseat nescis. Si em deus misceri hoīem in voluptate carnis nōllet in ipso hōi generis exordio masculus et femina nō fecisset. h ille. In hūc scopul⁹ incidit naus ade cū nautis suis. de qz bus dī ad 1^{am} Rom. i. Propterea tradidit illos de⁹ in passionē ignominie. Nā femine eoz mutauerūt naturāle vsum in eū vsum q est contra naturā. Similit⁹ autē et masculi relicto naturāli vfu femine exarserūt in desiderijs suis: in inuicē masculi in masculos turpitudinem operātes. hec ille. Apparuit autē angel⁹ dñi pñtās eos et dixit. Ne timueris hūc scopul⁹ qm pñtāsib⁹ eū p penitētiā. Eū mgt sentē. lib. iij. dist. xv. c. iij. vult gen⁹ humanū qd pñtās diluuiō nō ex toto esse damnatur: qz illi q inter ipa flagella diluuij pñtām egerunt licz bene et momentanea euaserūt hunc scopulū: qz sunt saluati et nō dñati. Nā par uam pñtām acceptat de⁹ sicut et magnam. Terti⁹ scopul⁹ est magnitudo pñt volūtūa scz in qñtū pl⁹ participat de volūtario qd con tingit qñ volūtas est in suo pposito magis radicata qñtō min⁹ habz de ignorantia qñtō min⁹ participat de passionē qñtō min⁹ de timore sicut fuit pñtās cayn occidēdo abel fratrem suū q fuit percussus a deo. vt dī Ben. iij. In hūc scopulū incidit naus noe cū nautis suis qñ loth pñtāuit filias virgines sodo mitis ne macularēt angelos dei. vt dī Ben. xix. Qui oēs cōbusti sūt igne et sulphure. Apparuit autē angel⁹ dei pñtās istos et dicens q si haberēt decē opa xruose pñtē euaderēt hunc scopulū. vt dī Ben. xvij. Quart⁹ scopul⁹ est magnitudo pñt punitiua scz in qñtū magis pñt. Eū. xliij. q. i. c. Nō afferam⁹. dicit sic. Nō afferam⁹ stateras dolosas vbi appēdam⁹ qd volum⁹ p arbitrio nostro dicentes. Hoc graue hoc leue est: sed afferam⁹ diuinā staterā de scripturis sacris tāqz de the sauris diuicis. Et in illa qd sit graui⁹ appē dam⁹ tempore quo dñs priora delicta recentibus penarū exemplis canēda monstrauit. Et idoli fabricatū atqz adoratū: et ppheti⁹ liber ira regis contēptorū incēsus et scisma tempratum. Et ydolatria gladio pñta est exultio libri bellica cede et peregrina capriui

tate: scisma hiatu terre sepultris auctorib⁹ vt uis et ceteris celestī igne consumptis. Quis iam dubitauerit hoc esse sceleratū cōmissus qd est graui⁹ vindicatū. hec ibi. In hunc scopulū incidit naus noe qñ cham derisit patrem suū. Unde et chanaan descendēs ab eo fuit maledict⁹. vt dicit Ben. ix. Apparuit autē angelus confortans istos nautas dicens. Ne timueritis hunc scopulū: qz vt dī Aug. lib. de vera innocētia. c. cxiij. Peccata siue magna siue parua impunita esse nō possunt: qz aut boniē penitēre aut deo vindicante pñtunt. Cessat autē vindicta diuisa si conuersio pñtatur humana. Amat em deus confitētib⁹ parcere et eosqz semetipos iudicant non iudicare. hec ille. Quint⁹ scopul⁹ est magnitudo pñt oppositiua scz qz cōtra magnā virtutē vel contra magnū virtuosum cōmitit. Nā qñ virt⁹ fuerit maior tanto magis elongat hoīem a pñtō sibi contrariō: ita q nō solū ipm pñtū sed etiā inducentia ad pñtū cōhibet. et sic qñ aliq virt⁹ fuerit minor tanto etiā minora pñtā cōhibet sicut etiā sanitas qñtō fuerit minor: tāto etiā minores discrepācias etcludit. Idō peccatū est graui⁹ qd cōtrariat maiorē virtutē. Exemplū. odiū dei qd cōtrariat amorē dei. In hunc scopulū incidit naus moysi quando ipse et aaron murmurauerūt contra dñm ad aquā pñtādictōis. vt dī Nūeri. x. et xxi. Apparuit autē angel⁹ dei pñtās istos nautas et dices. Licet peccaueritis tñ penitētiā agite: qz dñs cōmutauit penā eternā in penā tēporalē. vt dī Deuterono. xxi. et xxiiij. quia nemo eoz q murmurauerūt cōtra dñm inu trauit terrā pñtmissionis. Sext⁹ scopul⁹ est magnitudo pñt peruersiua scz pñt maiorē auersionē a deo: et sic pñtā spūalia sunt grauiora q pñtā carnalia: qz pñtā spūalia pñt nent ad spūm cui⁹ est cōuertē ad deū et auertē ab eo: sed pñtā carnalia cōsumant⁹ in delectatione carnalis appetit⁹ ad quē pñcipalit⁹ pñtinet pñtē ad bonū corporale. Idō pñtā carnale habz plus de pñtione: sed peccatū spūale habet plus de auersione: et quā pñcedit ratio culpe: pñtērea pñtū spūale est maioris culpe. In hūc scopulū incidit naus moysi qñ balaam uenit maledicere pñtō dei vt habet Nūeri. xxiij. Et pñcipea pñtū istū fornicātes cū moabitīs adorauerūt ydoli beelphegor. vt habet Nūeri. xxv. Apparuit autē angelus confortans eos et dicens. Vñtā omib⁹ peperit de⁹ zelo phinees. vt dicitur

Unica quarta in quadragesima Sermo XXXV

ibide. et sic p penitentiā saluati sunt. Septimus scopulus est magnitudo pccati efficacitatis. scilicet quā vni pccati causat tantū effectū? multa alia pccata. Et si enim p vni actū pccati hō amittit grām vel charitatē vel verecundiam vel quodcumq; aliud retrahēs a pccatō incidit ex hoc in aliud pccatū: et sic pccatū est causa secūdi vni. Bieg. dicit sic. Pccatū qd p pccatū nō dī luitur: mox suo pōdere ad aliud trahit. Etia vni pccatū est causa alteri? inq; ruz preparat ei materiā. Exēplū. auaricia pparat materiā inq; ruz qd plerūq; est de diuitijs pgregatis. In hunc scopulū incidit nauis dauid qn post pccatū adulterij cū berſabee cōmiste pccatū homicidij iubens occidi vniā virū eius vt habef. iij. q. vij. ca. Saul infamat. Apparuit aut angelus dñi confortās eos q erant in nauī cū dauid dices illud qd ponit de pccatū dist. iij. §. Dauid quoq; per pccatū adulterij simul et homicidij veniā impetrauit. De cui? pccatū scribit Hiero. ad rusticū sic. Ora penitentiā pccatōis ostēdit psalm? qnquagesim? qn ingressus est dauid ad vxorē viue et a naathan ppheta corrept? dauid respōdit dices Peccauī statimq; meruit audire et dñs trāsit ruit a te pccatū tuū. Adulterio enī inuxerat homicidū et tñ cōuersus ad lachrymas ait. Misere mei de? Sim magnā misericordiā tuā. Adagū enī pccatū magna idiget mīa. vnde dicit. Abulū laua me ab iniquitate mea. Et ibi. **U**sculū scopulū est magnitudo pccati regnatua. scilicet per supbiā q est pccatō inuicinatua. An Eccl. x. dñ. Initiū ois pccati supbia. Ad declarat scūs 2 ho. i. q. lxxiiij. art. ij. in respon. sic. Considerādū est q in actib? volūtarijs cuiusmodi sunt pccatū duplex ordo inuenitur. scilicet intētionis et executionis. In primo qdē ordine finis habz rōnē pncipij. Finis autē i oib? bonis tēporalib? est vt ho p illa quādā pfectionē singularē et excellentiā habeat: et ex hac parte supbia q est appetit? excellētē ponit initiū ois pccati. sed ex parte executionis est pccatū qd pber oportunitatē adimplendi oia desideria pccati: qd habz rōnē radicis. scilicet diuitie. Ideo ex hac parte auaricia ponit esse radicē oim maloz. vt dñ. i. ad 2 hūm. vlti. hec thomas. In hūc scopulū incidit nauis dauid qn ex supbia numerauit pplm israel: ppter cuius pccatū mortui sunt. lxx. milia virorum. vt habef. i. Paralipo. xxi. Etiam uabuchodonosor q plus ē in bestiaz. vt dñ. Dan. iij. Apparuit aut angelus dñi istis nauis confortās eos ad pccatū et dices. Ego sum ille angelus qui iussu dei occidi tot viros: si

visā pnia tua cessauit a plaga. vt habef. Paralipo. xxi. Etiam nabuchodonosor pccatū penitentiā in pūstinū gradū et honorē restitutus est. vt habef. xxiij. q. iij. ca. Nabuchodonosor. Nonus scopulū est magnitudo pccati nocua. Unde Aug. vt habef. dist. lxxiiij. dicit sic. Nemo quippe in ecclia nocet amplius q qui peruerſe agens nomē vel ordinē sanctitatis et sacerdotis habet. Delinquentem nāq; hunc redarguere nullus psumit. Et in exemplū culpa vehemētē extendit quando p reuerentiā ordinis pccatō honorat. hec ille. In hunc scopulū incidit nauis helye qn petrus aplos et ceteri apli qui erant sacerdotes xpī negauerunt xpī tēpore passionis vt dñ. Math. xxvi. Apparuit aut angel? dñi de celo confortās istos nauas dicens illud qd ponit dist. l. c. Pōderet sic. Beat? quoq; perus amarissimas lachrymas fudit quando deum negasse penituit: sed tamē aplos permanſit. hec ibi. **D**ecim? scopulus est magnitudo peccati obiectiua. Nam xps voluit quidē suā passionē sicut et deus voluit: iniquam tñ actionē indeoz noluit et ideo occisores xpī ab iniusticia non excusant. Et tamē sicut ille qui occidit hominem iniuriā facit non solū hominī sed etiam deo et respublice. Etiam et ille q occidit seipm. vt pbs dicit. v. Ezechioz. Unde dauid dānauit illi ad mortem qui non timuerat mittere manū vt occideret xpī dñi Quis eo perente. vt habetur ij. Reg. i. In hunc scopulū incidit nauis helye quādo pncipes sacerdotū crucifixerunt xpī. Sim illud Job. xvij. Sens tua et pontifices tui tradiderūt te mihi. Quoz pccatū fuit grauissimū. Tum ex genere pccati. Tum ex malicia volūtatis. Apparuit aut angel? dñi de celo confortās eos et dicens illud Aug. lib. i. de ciuitate dei. vt habef. xxiij. q. v. ca. Si non licet. sic. Inde factū merito detestamur eumq; veritas iudicat cū laqueo se suspēdit scelerate illi? traditionis auxisse pot? q ex piasse cōmissur: qm de dei mīa desperando extriabilis penitus nullū sibi salubris pnie locum reliq; hec ibi. Similit? etiā xps pendēs in cruce orauit p persecutorib? suis. Un super illud Luc. xxiij. Nesciūt qd faciūt. Dicit Beada. Pro illis rogar qui nesciūt qd fecerūt zelum dei habētes: sed q penitentia nō egerunt: ideo saluati non fuerūt. Undecimus scopulus est magnitudo pccati deturpatua. scilicet p circūstantias. An sanct? 2 ho. i. q. lxxij. art. vij. in respon. dicit sic. Enūquodq; ex eodē natū est augeri ex quo causat. vt dñ

Unica

pba. ii. Et ibi aut causat hoc enī reccogno dñō ergo pccatū riam. hoc aut inq; ruz cū pccatū. sicut p homo acced circūstantia us vxor. tra in iniusticia Et sim hoc nicio. Sed uat pccatū q solum q m dat qn nō pccatū eodē q solū dēcat graui? sicut res partes q in paradoxi multa peccatū aluit cruciatū publicā coll aggrauat puenientia alieni pccati circūstantia carū graui? uis iohānis les cōmunitatū tam. vt habef. sic. In singulari niens tribu blicanis ne ne calūniā fac cens iaculo dñs sumptu Statimq; dicens. Nō penitentia reddēbat q etia a deo lonari? et ruit. Quid d bar oculos q sui dices. Dū fecidit iustitio fuit tunc e Dñe nō sū d et saluar? est.

Unica quarta in quadragesima Sermo XXXV

phs. ij. Eubicoz. de habitu virtut. Peccatū autē causat ex defectu alicuius circūstātie. Et hoc em̄ recedit ab ordine rōnis q̄ aliq̄s in operādo nō obseruat debitas circūstāntias ergo peccatū natū est aggrauari per circūstāntiam. hoc autē cōtingit tripliat. Ano modo in q̄tū circūstāntia transferret in aliud genus peccatū. sicut peccatū fornicatōis cōsistit in hoc q̄ homo accedit ad nō suā. Si autē addat hec circūstāntia. s. ut illa ad quā accedit sit alterius vxor. transferret iam in aliud gen⁹ peccatū scz in iniusticiā in q̄tū hō v̄surpat rem alterius. Et fin hoc adulteriū est graui⁹ peccatū q̄ fornicatio. Secūdo modo circūstāntia aggrauat peccatū quāsi trahens in aliud gen⁹ peccatū. s. solum q̄ multiplicat rōnē peccatū. sicut p̄dignus dat qm̄ nō debet et cui nō debet multiplicat peccatū eodē genere peccatū. plus em̄ peccat q̄ si solū det cui non debet. et ex hoc ipso peccatū fit graui⁹. sicut etiā egritudo ē grauior que plures partes corporis inficit. Unde et Tullius in paradoxis dicit q̄ in patris vita violāda multa peccant. Et nota em̄ is q̄ peccauit qui aluit eruditū q̄ in sede ac domo atqz in rem publicā collocauit. Tercio modo circūstāntia aggrauat peccatū ex eo q̄ auger deformitatez pueniente ex alia circūstāntia sicut accipere alienū p̄stituit peccatū furti. Si autē addat hec circūstāntia vt multū accipiat de alieno ē peccatū graui⁹. s. ille. In hūc scopulū incidit nauis iohānis baptiste qm̄ cabellarij et officiales cōmunitatū et daciarij defraudāt bona cōmunitatū et reipublice. vñ Amb. sup. Lucam. vt habet dist. lxxvi. c. In singulis. dicit sic. In singulis quoqz generib⁹ hoīm conueniens tribuit sanc⁹ baptista respōsum. publicanis ne vltra p̄scriptū exigant. militib⁹ ne calāniā faciant et ne predā requirant. doctis idcirco stipendiū cōstitutū militie ne dūz sumptus queritur predo craslet. hec ibi Statimqz apparuit angel⁹ confortās eos et dicens. Nōne sache⁹ publican⁹ fuit et tamē penitentiā egit. Si quē em̄ defraudauerat reddebat quadruplū. et tamen salus domui eius a deo facta est. Nonne matthe⁹ fuit theloneari⁹ et tñ p̄niam egit et p̄m⁹ euāgelista fuit. Quid dicem⁹ de publicano q̄ nō audēbat oculos ad celū leuare. s. p̄curiebat peccatū suū dicens. De⁹ p̄pici⁹ esto mihi peccatō. Nam descendit iustificat⁹ in domū suā. Nōne cetero fuit dux et cetera. et tñ egit p̄niam dicens. Dñe nō sū dign⁹ vt intres sub tectū meū et cetera. et saluar⁹ est. Nōne ali⁹ cetero tpe passionis

xpi fuit dux exercitū. et tñ egit p̄niam. et vñ so terrenorum et alijs que fiebant dicit. Etere filius dei erat iste et cetera. **Quo decim⁹ scopul⁹** est magnitudo peccatū aggrauatiua scz offendētis cōditōe. Vñ scitis 2 ho. i. ij. q. lxxij. arti. iij. in respon. dicit. Quedā sunt peccatā ex deis beratōe pueniētia q̄ tanto magis alicui imputant⁹ q̄o maior est. Et hoc pōt esse p̄p quattuor. Primo qdē q̄ facili⁹ possunt resistere peccatō maiores puta q̄ excedūt in sciētia et virtute. Unde dñs dicit Luce. xij. q̄ seru⁹ sciens volūtatē dñi sui et nō facies plagis vapulabit multis. Secūdo p̄p ingratitudinis nem⁹. q̄ omē bonū quo aliq̄s magnificat ē dei beneficiū. cui homo ingrat⁹ peccatō. etiam q̄ram ad hoc q̄ maioritas in bonis repositib⁹ peccatū aggrauat. fin illō Sapie. xl. Potentes potent tormēta patient. Tercio p̄ppter specialē repugnantia ac⁹ peccatū ad magnitudinē p̄pone sicut si p̄nceps iusticiā violat q̄ ponit iusticie custos. et si sacerdos fornicat q̄ castitatē vouit. Quarto p̄ppter exem plū siue scandalū. q̄ ad pluriū noticiā perueniunt peccatā magnor. Et magis ea homines indigne ferūt. s. ille. In hūc scopulū incidit nauis iohānis baptiste qm̄ ipse dixit phariseis. Progenies viperarū q̄s docuit vos fugere a v̄tura ira dei. Etia qm̄ paul⁹ p̄secubatur ecclīaz xpi. Etia qm̄ magdalena erat i cūtra te peccatrix. Etia mulier de p̄bela i adulterio Etia chananea cui⁹ filia verabatur a demonio Strati apparuit āgel⁹ dñi p̄fortās istos et dicens. Facite fruct⁹ dignos p̄nue. dico em̄ vobis qm̄ potēs ē de⁹ de lapidib⁹ istis suscitare filios abrahe. itaqz secare de mia dei agite penitentiā. Tūc iste naues sic p̄fortate ab āgelo p̄seuerabāt ceptū iter et euasit p̄icula horū duodeci scopulor atqz dixit illō qd̄ ponit Aug. li. de fide ad petru pre. l. c. xvi. sic. Tūc⁹ acq̄redit vira et nā i ista tān vira de⁹ nob desit vbi eē voluit p̄niaz fructuosa. Idō autē h p̄niaz fructuosa ē q̄ pōt hīc hō deposita malicia bñ viuere et mutat a volūtatē iniusta merita sū opaz murare. et i timore dei ea ogere q̄ placet deo. qd̄ q̄ i hac vira n̄ fecerit debet q̄ de p̄niaz i futuro sēlo d mal suis. s. indulgētiā in p̄spectu dei n̄ iuciet. q̄ et si tibi stimuli multitudis nulla erit correctio volūtatē. et ali bus ei ita culpabit iniquas sua vt nullaten⁹ possit vel dilgi vel desiderari iusticia. Nolūtas em̄ eorum talis erit vt habeat in se semper malignitatis sue suppliciu. Nunq̄ tamē possit recipere bonitatis effectū. Quia sicut

Unica quarta in quadragesima Sermo XXXV

Alti qui cum christo regnabunt nulla in se male voluntaria reliqua habebunt: ita illi qui erunt in supplicio ignis eterni cum dyabolo et angelis eius deputati. sicut nulla vltima habebunt requiem: sic omnia nullatenus poterunt habere voluntatem. Et sicut coheredibus christi perfectio gratie dabitur ad eternam gloriam: sic coheredibus dyaboli cumulatibit ipsa malignitas pena: quoniam exterioribus deputati tenebris nullo illustrabuntur interiori lumine veritatis. Proinde omni homini in hac vita utilis esse potest penitentia quam quicumque tempore homo gesserit contritionibus iniquis: quantumlibet annosus: si toto corde renuntiaverit peccatis preteritis et presentibus in conspectu dei non solum corporis sed etiam cordis lachrymas fuderit: et malorum operum maculas bonis operibus diluere curaverit: omni peccatorum indulgentiam morum habebit. hec Augustinus. Deus autem qui erant in navibus sic animati cum magna fiducia navigabant associantes navem penitentiae donec venirent ad portum salutis. Tunc videns autem bellialis qui fere oculos exiuerant a babilone et sequebantur navim penitentiae. Et iam euaserant scopulos. id est magnitudines peccatorum: tunc ne isti pervenirent ad portum salutis: et sic eos perderet sua negligentia quos sibi subiunguerat fraudulentata astutia volens eos recuperare: statim ascendit navim falsae penitentiae et transfigurans se in angelum lucis: ut sic facilius illos deciperet navigavit per mare huius mundi quousque devenit ad istas sex naues. Et ut dicit Gregorius libro xix. moralium. Per conspersione conversatione vniuersumque antiquus aduersari perpicit: et tunc reprobis laqueos apponit. Alii namque letis alii tristibus: alii timidis: alii elatis moribus existit. Quo ergo aduersari occultus facile capiat: vicinas conspersione reprobos parat: leticie voluptas iuxta est: letis moribus luxuria proponit. Et qui tristitia in ira facile labitur: tristibus peccatis discordie porrigit: qui supplicia formidat patientibus terrores intemurat: qui elatos extollit laudibus conspiciat: eos ad quicumque voluerit blandis fauoribus trahit. Singulis ergo hominibus vicis prouenit: insidiatur super terram. hec ille. Et Leo papa in quadam sermone dicit sic. Non desinit antiquus hostis reprobationis laqueos ubique prendere ut quocumque penitentiam fidelium valeat corrumpere. Nouit enim cui illecebras carnis ingerat cui virus iracundie infundat: cui incitamenta luxurie imponat. Nouit quem gaudio fallat: quem merore peribet: quem metu opprimat: quem ad miratorem seducat: quem discit mores omni-

ventilat causas omnium: scrutatur affectus omnium: ibi querit causas nocendi ubi viderit quem diligenter occupari. hec ille. Et autem dyabolus iste scilicet bellial cognouit maximam multitudinem hominum et mulierum in illis sex navibus satis prompta ad consentiendum reprobationibus suggestionibus suis tunc fecit illud quod ponit Gregorius in quadam homelia dicens sic. Et in graui peccato miser homo labitur: suadet ei dyabolus ne peniteat ne consistat peccati leue et modicum in corde affirmat: misericordiam predicat: longissimum tempus vite permittendo securat. Et sic in preceptum dei et desperationem sui inducit et perdit. hec ille. Ubi nota quod belyal suadet istis nautis ne penitentiam agant duodecim clinatibus per parum. Prima sua visio est peccatorum alleviatione dicens. Talem estimationem facit de peccatis nostris qualem vos facitis de peccatis vestris quoniam peccant. Et videtis pueros vestros peccare dicitis: quoniam leue peccatum est eo quod non cognoscant: ita facit de vobis quoniam peccatis. Exemplum christus in cruce dixit patri. Ignosce illis quod nesciunt quod faciunt. Luc. xxiii. Et erat enim christus velut bona matrem que dicit patri si velis verberare puerum parce illi quod ignorant fecit recte. Nam isti predicatorum quod dicunt non credunt nec faciunt si aggravant peccata ad terrorem vestrum et sui lucrum. id est ut faciant elemosinas et faciant dici missas ut habeant pecunias non credatis ista. Deus enim non fecit hominem tantam creaturam: neque mortuus fuit in carne tantas passionibus non sustinuit ut ipsum danna ret. Statimque angelus domini affuit et videns quod multi ex nautis presentiebant huic suasioni confortauit eos dicens illud Gregorius in registro sic. Salubriter de morte resurgere peccati nequaquam possumus: quod quod iniuste egimus non iniuste possumus. Hille. Hoc enim est generale in omni malo quod si malum alleviatur per peccatum euentum. Exemplum infirmas corporales si alleviatur et non est per deatur debito tempore et oportunitate remedij tantum inualeat malicia ut fiat egritudo incurabilis. Nec fuit ruina tua o adam. ut dicit Augustinus. et magister sententiarum libro ii. quia putasti peccatum tuum esse veniale et leue ideo non curasti deum premunere et tota posteritatem tuam damnare. Visi fortes et robusti audite pauli clamorem et dicentem ad ephesios v. Nemo vos seducat inanis verbis. propter hoc venit ira dei in filios diffidentem: nolite ergo effici participes eorum. Tunc surrexit Salomon et dixit illud Ecclesiastes v. sic. Noli credere ad possessiones iniquas et ne dixeris: est mihi sufficiens vita: nihil prodes-

Unica

rit in tem
quaris de
quo potui
mea. Deu
ris peccat
mus enim
carum no
super pec
multitudi
ricordia ei
prodes re
fra illi et
ventiles t
vii. Et ho
mi et scilicet
facit. hec
salomonis
salomonis
lio manali
mala in p
prosperitate
sunt filii ei
multa ma
dens illa
fuerit gra
dum allevi
et indulg
suis miss
suasio. S
specione
tio per v
cerdotes
car corrip
magis co
ra et de p
Albath di
to pium
si non ideo
ria sua p
maior: su
ria quod in
ritate et a
affuit et y
huic suasio
dian? ad
cipe mob
ribus dicit.
quibus p
le faciat
Albath re
uare et fac
Eli dicit. I
et tam a si

Bonica quarta in quadragesima Sermo XXXV

rit in tempore vindicte et obductionis. Non se-
quaris precipitias cordis tui et ne dixeris
quod potuit aut quis me subijciat propter facta
mea. Deus enim vindicabit vindicabit. ne dixe-
ris peccavi. Et quod accidit mihi triste. Altissi-
mus enim est patiens redditor. de propiciata pec-
catorum noli esse sine metu neque adijcias peccati
super peccati dicēs. Adiferatio dei magna est
multitudinis peccatorum meorum misereberis. Adise-
ricordia enim et ira ab illo cito appropinquat et i-
peccatores respicit ira illius. Subito enim veniet
ira illius et in tempore vindicte disperdet te. Non
venies te in oem ventum et non eas in omnem
viā. Esto firmus in via domini et in virtute senti-
tui et scientia et psequatur te verbum pacis et ius-
ticie. hec ibi. Angelus autem confirmavit dictum
salomonis dicēs sic. Exemplum huius quod dixit
salomon habetis. iij. Reg. xxi. de amon fi-
lio manasse. Nam manasses iste fecit multa
mala in conspectu dei et tamen mortuus est in bona
propter rate sine vindicta suorum peccatorum. Amō
autem filius eius succedens ei exemplo patris cepit
multa mala agere et mala addere malis cre-
dens illa non gravari a domino queadmodum non
fuerunt gravata peccata patris. Tunc securus est quod
dum alleviaret peccata sua credēs consequi misericordiam
et indulgentiam a domino in fine vite sue a seipso
suis miserabiliter oculis ē: et sic perit per am-
suasione. Secunda suasio ē ad peccata maiorum in-
spectione. Dicit enim belyal. Cur tantum gravata
peccata vestra. ecce maiores vestri ut episcopi sa-
cerdotes religiosi predicantes ad quos spe-
ctat corrigere et emendare talia peccata quod etiam
magis cognoscunt ea quod vos committitis maio-
ra et de penia non curant. Tunc Enosio. super
Adarb. dicit sic. Quis aliquando videt clericum ci-
ro peniam agentem quod dephensus humilitavit se:
si non ideo dolet quod peccavit: si fundit quod glo-
ria sua perdidit. Hic ibi est maior symonia
maior superbia: maior avaricia: maior luxu-
ria quod in clericis et tunc isti sunt semper in inspe-
ritate et abundantia. Et statim quod angelus domini
affuit et vidit quod multi ex nautis consentiebant
huic suasioni. Tunc dicit illud quod ponit. Et lau-
dianus ad theodosium. Semper mutat cum pri-
cipe mobile vulgus. Ido Aug. lib. de pasto-
ribus dicit. Bis quod male agit in conspectu eorum
quibus propositus ē eos occidit. Licet si isti ma-
le faciā: assument tunc vos doctrinam christi dicēs
Adarb. xxiij. Bis quod cum dixerint vobis ser-
vate et facite: semper vero opera eorum nolite facere
Tunc dist. lxxxiij. §. ultimo de sic. quod sacerdos
et tam a suis quod ab alienis criminibus oportet

at esse immunem: tamen si aliorum se se habue-
rit non ideo verba sue predicacionis debet contineri
Sic enim Diero. ait. ut luxuria per cinerem humilitatis
fluens lavat et non lavat: ita bona doctrina per
malum doctorem aias credentium et penitentium
lavat a foridibus peccatorum. Hic ibi. Surrexit autem
Prosper et dixit illud quod ponit lib. de vita co-
templativa sic. Fili hominis speculatore dedi-
te domui israel. Si impio locutus non fueris
ut se ab impietate sua custodiat et ille perie-
rit sanguine eius requiratur de manu tua. Hoc ē
dicere si peccata sua ei non annunciaris ut ab
impietate sua convertatur et vivat: te quod non annu-
ciasti et eum quod te tacite peccavit animis pen-
nibus perdat. Rogo quod tam saxi pectoris:
quod tam ferreus ē que sententia ista non terretur
ar. Quis tā alienus a fide quod isti sententia non
credat: Quis ad hec non tremescat: Quis
ista sine intolerabili metu future estimationis
accipiat: nisi is quod hec non intelligit aut su-
tura non credit. Si autem annunciat te ad impi-
um ut a vijs suis convertatur et non fuerit conver-
sus: ipse impius in iniquitate morietur: tu autem
aiam tuam liberasti. Ecce evidenter ostenditur
quod siue perficiat sine non perficiant auditores: ta-
cere eis non debet sacerdotes. nec ideo rei sunt
si forte populi verba eorum non audiunt vel facere
audita premuntur: sed ab eis corrigendis ab-
stinent. hec ille. et sic per. Tertia suasio est pec-
cantium multiplicatio. Dicit enim belyal. Iusti-
cia humana exemplat a iusticia divina: sed in
iusticia humana non ē ferenda sententia quod mul-
tudo est in causa. vel quod ille peccat quod socius
habet multitudinem. vñ Aug. lib. ij. contra epistolam
permenianum. ut habet. xxij. q. iij. c. Non potest
dicat sic. Non potest esse salubris a multis cor-
reptio nisi cum ille corripitur quod non habet socium mul-
titudinem. Cum vero idem morbus plurimos occu-
paverit nihil aliud bonis restat quod dolor et
gemitus. Per illud signum quod ezechielis sermo re-
velatur. ille si evadere ab illorum vastatione me-
reatur. Et infra. Revera cum contagio peccati
peccandi multitudinem invaserit: divine disci-
pline severa misericordia necessaria ē. hec ibi. Simi-
lis sententia habet eadem causa et eadem. q. ca.
Comestatores. et dist. l. c. Et constitueret. Et
l. q. ultima. c. Quoties. Ergo etiam sic est
de iusticia dei. Statim quod angelus domini affuit et
vidēs quod multi ex nautis consentiebant huic
suasioni. dixit illud quod ponit. ij. q. i. c. Abul-
ti corriguntur: sic. Non remere aut quomodolibet
sed per iudicium auferendi sunt mali ab ecclesie
communione: ut si per iudicium auferri non possunt

Unica quarta in quadagesima Sermo XXXV

tolerantur poti⁹ ne puerie malos euicando
ab ecclia ipe discēdis eos quos fugere vide
tur victor ad gehennā. Quia etiā ad hoc no
bis in scripturis exēpla sunt posita. velut in
melle vt palea iusserat vsq; ad vltimū ven
tilabrum. vel intra rethia illa vt pisces boni
cū mal⁹ ad segregatōne q̄ futura ē i litore. i.
in fine seculi equo aīo tolerēf. Et infra. Nō
ergo illi quos monem⁹ agere p̄niam q̄rant
sibi comites ad supplicia. nec gaudeāt quia
plures iueniūt sibi similes. Nā non p̄perea
min⁹ ardebūt q̄ cū multis ardebūt. hec ibi.
Surrexit autē Baruch pp̄ba t dicit illud qd
ponit iij. c. sic. Vbi sunt p̄ncipes gentiū qui
dominant sup bestias q̄ sunt sup terrā. qui
in auib⁹ celi ludūt qui argentū thesaurizant
t aurū in quo p̄fidūt hoies: t nō est finis ac
quisitiōis eoz. Qui argentū fabricāt t solli
citi sunt nec ē inuētiō operū illoz. extermina
ti sunt t ad inferos descendērūt. h̄ ille. Licet
ergo iusticia hūana nō puniat totā multitu
dinē q̄ sperat ei⁹ emēdationē fm̄ dei iudici
um: tū in alia nō sperat h̄ correctio. Quar
ta suasio ē peccādī assuefactōne. dicit em̄ de
lyal illud Aug. lib. vi. cōtra iulianū. c. viij. sic
Consuetudini male difficile resistit. Unde
vehement⁹ vidua q̄ virgo t vehement⁹ me
renrix q̄ casta temptat. Et tanto plus in ea
superāda volupras laborat: p̄o ei maiores
vires p̄suetudo dedit. h̄ ille. Exēplū ponit be
da sup illud Proverb. xxiij. Adolesces iuxta
viā suā etiā cū senuerit nō receder ab ea: dicit
sic. Greca narrat hystoria alexandriū poten
tissimū regē orbisq; dñatōrē egregiū: t mo
ribus t incessu leonidis pedagogi nō potu
isse carere vicijis quib⁹ paruu⁹ fuerat imbu
tus. h̄ ille. Si q̄ alexander tant⁹ hō nō potu
it vincere malā consuetudinē suā: a fortiori
nec vos vestrā. vñ Hierem⁹ xiiij. dicit sic. Sicut
p̄or ethyops mutare pellē suā t pardus va
rierates suas: sic t vos potestis bñ facere tē
q̄ si dicat q̄ valde difficile est inmutare cōsue
tudinē viuēdi tē. Statimq; affuit angelus
dñi t vidēs q̄ multi ex nautis cōsentiebāt
suasioni dixit illō Aug. in encheri. c. lxiij. sic.
Petr⁹ quis magna t horreda sunt: cū in cō
suetudinē venerint aut parua aut nulla esse
credunt: adeo vt nō solū nō occultanda ve
rumetiā p̄dicāda t diffamāda videant. qm̄
scriptū est. Laudat pet̄or in desiderijs aīe
sue t iniquis benedicit. Talis in diuinis li
bris iniquas clamor vocat. Unde est illud in
B. mesi. Clamor sodomioz t gomorreoz

multiplicat⁹ est corā me: q̄ nō solū iam apd
eos nō puniebant illa flagitia. verū etiā pu
blice velut lege frequentabāt. h̄ ille. Quēdā em̄
vicia mirabilif grauabāt t puniebant an
tiquit⁹ q̄ a maiori parte hoīm hodie frequē
tant. s. luxuria: adulteriū: sodomia: vsura tē.
q̄ inuerecūde cōmittunt. q̄ vt dicit Seneca
eplā. xxviij. Tunc desistit esse remediū locis
qñ ea q̄ fuerūt vicia mores sunt. Ratio est
q̄ ille q̄ est affuer⁹ in pet̄o h̄ gustū spūalem
infectū. i. inordinatū amore sui. Ido penas
q̄ debent pet̄is nō gustat. i. nō timet. Tunc
surrexit David pp̄ba t dicit. Nō me demers
gar tēpestas aq̄ necq; absorbeat me p̄fundū
necq; vigeat sup me pute⁹ os suū. Tēpestas
aque demergit hoīem in p̄sentū pet̄i mortu
lis. P̄fundū absorbet hoīem cū opus pet̄i
additur. Pute⁹ vget os suū: qñ hō in seru
turē male p̄suetudinis redigif. Tanta ē vis
p̄suetudinis vt qd hō p̄sueuit facere vigilās
facit etiam dormiēs: t qd cōsueuit facere vi
uens interdū faciat moriēs. Exēplū fert de
quodā medico cui debebant tredecī libe
ad tres annos soluēdē: q̄ cū laboraret in ex
tremis t admoneret vt p̄ficeret t eucharis
tiā sumeret: nihil aliud poterant ab eo audi
re nisi tredecim libe ad tres annos. t sic lo
quens expirauit. Ido dicit impi⁹ cū in p̄fundū
venerit pet̄oꝝ p̄nitit tē. Quinta p̄suasio ē
pet̄i cōsufione. dicit em̄ belyal. Ecce habes
bonū nomē t magne sanctitatē in ciuitate. p
pter multa bona opa tua. vñ oēs veniūt ad
te p̄p̄silio. Iuxta dictū salomonis. Abeli⁹ ē
nomē bonū q̄ diuitie multē: ideo curā habe
de bono noīe. Si facis p̄niam p̄des bonā sa
mā: q̄ dicef tibi hāc nō facis p̄p̄ bona ope
ra tua: s̄ p̄p̄ scelera tua. Et ille sacerdos q̄
pus habebat bonā op̄inione d̄ te audita co
fessione tua p̄fundet in semetip̄o t nō aude
bit ampli⁹ testificari bonū de te q̄ diceret cō
tra p̄scientiā suā: t sic vituperaberis t p̄sum
deris. Vñ Jobes Criso. vt bñ de p̄nia dist. i.
h̄. Ihs auctoritatib⁹ asserit tē. Et allegaf
a m̄ḡo sentē. li. iij. dicēte sic. Nō tibi dico vt
te prodas in publicā necq; apud alios te ac
cuses: s̄ obedire te volo pp̄be dicti. Reue
la dñō viā tuā: spera i eo. Statimq; affuit
angel⁹ dñi q̄ vidēs q̄ multos ex nautis sedū
gerat ista sua fio dixit illō qd ponit de pe. dist.
iij. h̄. Inter b. sic. Pigra ē t verecūda est pe
nitētia q̄ p̄sentū pudore p̄mit. Solis em̄
iurendit futuris: quoz spes sera tardior fru
ctus interim p̄currē impudētia t spe p̄sens

¶ñica quarta in quad ragesima **¶**ermo XXXV

tum pñia excludit: affectus eius exunt et
aboleat. h. ibi. Nā futura pfusio maxime debe
ret nos mouere ad pñiaz qz dñs minas no
bis dices illud Mihiere. xx. Cōfunden t oē oye
bement qz nō intellexerūt opprobriū sempi
ternū qd nūq̄ delebit. Et p ppham aliū di
cit. Ikuelabo pudēda tua i facie et ignomi
niā tuā corā gentib⁹. Tūc surrexit Aug. et di
xit illud qd ponit sup ps. l. sic. Sunt mñi q̄s
pctā nō puder agere puder autē penitere. In
credidit et amara insania. de vulnere ipso
nō erubescis: erubescis autē de ligatura et cu
ra vulneris. Nōne vuln⁹ sedū est et puridū
cōfuge ergo ad medicū age pñiam. dic inū
tates tuas vt euadas penas. dic inūtatē
meā ego cognosco et delictū meū cōtra me ē
semp. Tūc ibi soli peccauit qz tu sol⁹ es sine pec
cato. Sexta pñia est pñie difficilis ac de
dicat em belyal illud qd ponit de pñia dist. i.
h. nō nulli poscunt sic. Facili⁹ inuenies q̄
iuste seruauit innocētia q̄ q̄ cōgrue egerit
pñiam. vbi acq̄rende ambitio dignitas. vbi
vini effusio: vbi ipius copule cōiugalit⁹ vltus
Renūciandū seculo est et ipi somno minus
indulgendū est q̄ natura posuisset. Interpel
landū est gemitib⁹: interrū pendū ē suspens⁹
segritadū ofonib⁹: viuedū ita vt vitali hui⁹
moriat⁹ vltus: et ipi hō abneget et tot⁹ imute
tur. h. ibi. Ecce quanta oportet vos facere si
dignā et fructuosas vultis agere pñiaz. Stra
timqz affuit angel⁹ dñi: qui videns qm mul
ti ex timore preterfacti erāt dixit. Vñi pes
nitentes ad qd vocasset vos de⁹ ad hoc san
ctum viagiū nisi veller vos iuuare. Fugū em
xpi suauē est et onus ei⁹ leue. Sup quo dicit
Aug. sic. Fugus meū leue est: et sarcina mea
lenis. Nec sarcina nō est pōdus onerās vltas
torit⁹: ala est potius volatori. Dabent em et
aues pñariū suarū sarcinas. Et qd dicim⁹.
Portauit ala illā in terrā. Sic portant et hñi
ab illis in celū. h. ille. Ecce quō pñia non est
ponderosa nec grauis cupiet volare ad celū
quis em ex se sit ardua et ex dei auxilio ē ve
lut ala deducēs penitētē ad celū. De istis vo
lantib⁹ ad celū p pñiam dicit Greg. in qua
dam homel. sic. Debem⁹ charissimū inspice
re immensam mīam cōditōis q̄ nobis velut
in signo exempli pñie posuit eos quos p re
nitentiam post lapsum recepit. In fide laps⁹
est aliq̄s: aspiciat peritū q̄ fleuit amare qd ti
mide negauit. al⁹ cetera. pñiū i malicia cru
delitatis exaruit. aspiciat latronē qui in ipsa
hora mortis ad vitē pñia penitendo perue

nit. Alius auaricie estibus anhelās alienas
deripuit. Aspiciat zachēū qui si qd abstulit
quadupli reddidit. Ali⁹ igne libidinis suc
sensus carnis mūdiciā pdidit. Aspiciat ma
riam magdalēā que i se amorē carnis igne
diuini amoris extorfit. Ecce deus vbiqz oca
lis nostris que imitari debem⁹ obijcit. vbiqz
exempla sue mīe apponit. hec ille. Tūc sur
rexit Grego. et dixit. Vñi constantes ore
mus ad dñm et humilit⁹ dicam⁹. Actiones
nostras quēsum⁹ dñe aspirando preueni et
adiuādo prosequere vt cuncta vōstra ope
ratio a te semp incipiat et per te cepta finia
tur amen. et sic perijt timor a mentibus eoz.
Septima persuasio est vitē pñia. dñe. di
cit em belyal. Ad qd maceratis vos tādiū
per pñiam. Diutius vobis concessum est vt
uere. sufficiat vobis penitētia hora erit⁹ aie
a corpore. sicut habet. xxi. q. vi. c. Si pñy
vbi dicit sic. Si presbyter penitētia abue
gauerit morientib⁹ reus erit aīarū: qz dñs di
xit. Quicūqz hora peccator fuerit conuers⁹
ad penitētia vita viuet et non moriet⁹. Ele
ra em cōfessio in vltimo tempore potest esse
quia dñs non solum temporis sed etiā cor
dis inspector est. sicut latro vñius momen
ti penitētia meruit esse in paradiso in hora
vltimē pfessionis. hec ibi. Et ca. sequenti dñ
sic. Agnouim⁹ morientib⁹ penitētia dene
gari nec illoz desiderijs annui qui obur⁹ sui
tempore anime sue cupiūt hoc remedio sub
ueniri. Douem⁹ tante fateor impietatis ali
quē reperiri vt de dei pietate desperet quasi
non possit ad se quouis tēpore concurrenti
succurrere et periclitantē sub onere peccato
rum hoīez redimere quo se velle expediti de
siderat et liberari. Quid ergo hoc rogo aliud
est q̄ morienti mortem addere eiusqz aīam
sua crudelitate ne absoluta possit esse occide
re. Cum dñs ad subueniendū paratus inui
tar ad pñiam: et sic pñitit peccatori. In q̄
cunqz hora tē. Et iterū. Nolo mortem pec
catoris sed vt magis conuertat⁹ et viuat. Sas
lutem ergo homis adimit quisquis mortis
tempore penitētia sibi negauerit: et despe
rat de misericordia dñi: qui cum ad subueniē
dū moriet⁹ sufficere vel in momēto posse nō
credit. Perdidisset vñqz i cruce pñiū ad xpi
dexterā pendēs: si illū hore vñi pñia nō iu
uisset. Tū esset in pena pñituit. et p vñi pñel
sione simonis habitaculū paradisi eo pñite
rente pmeruit. Etenā q̄ ad deū conuersio in
vltimis postor mēte poti⁹ est estimāda q̄

Unica quartain quadragesima Sermo XXXV

tempore: ppheta hoc totaliter asserere. Eū con-
uersus ingenueris tūc salu' eris. Eū q̄ dñs
fit cordis inspector quoniam tempore nō est de-
neganda pnia postulat: cū illi se obliget iu-
dici cui occulta oīa nouerit reuelari. hec ibi.
Ecce qualis oī tempore fieri pōr fructuosa pe-
nitētia: etiā in ultimo vite tempore fieri potest
fructuosa pnia: vt ps. Statimq; angel' dñi
affuit q̄ videns q̄ multi ex nautis pposue-
rant retrocedere dicit illud qd̄ ponit de pnia
dist. vij. sic. Qm̄ vit vel raro ē iusta quersio:
timendū est de penitēte sero. Qm̄ em̄ mor-
bus viger et pena terret: ad verā vit veniet
pniam satisfactiōe rē. Adaxime cū filij q̄s
illicite dilexerat sint p̄sentes: vxor et mūdus
ad se vocet, multos solet serotina pnia deci-
pere: sed qm̄ de' semp potēs est: semp etiā
in morte iuuare pōr qd̄ placet: s̄ qm̄ multa
sunt q̄ impediūt et languentē retrahunt peri-
culo sissimū est et interitū vicinū ad mores
prahere pnie remediū. h̄ ibi. Adagna em̄ p
sumptio est diffinire sibi temp' ad pniā.
qm̄ vt dicit Bern. Quid de futuro temera-
rie psumis tanq̄ paf temp' et momenta in
tua non in sua posueris prāte. An ignoratis
illud qd̄ dī Eccl̄. ix. Nescit homo finē suū:
s̄ sicut pisces hano: et aues cōprehēdunt la-
queos: sic capiunt hoīes rpe malo. Exemplū
de illo diuitē q̄ vt habet Luce. xij. dicit. Ma-
mea habes multa bona reposita in annos
plurimos: sede: gaudet: epulare. Cui dicit' ē.
Stulte hac nocte dyaboli a te repetent aīaz
tuā. Cui' erit hec q̄ cōgregasti. Jdō dī Lu-
ce. xij. Veniet dñs serui illius in die qua nō
sperat et hora quam ignorat. Tunc surrexit
Elasas et dicit illud qd̄ ponit. xxvij. ca. Erat
verbū dñi. manda remāda. expecta reespe-
cta modicū ibi modicū ibi. vt vadāt et cadāt
retrosūm et p̄terant. i. verbū dei est multis
ocasio derisiois: q̄ cū admonet de: quersioe
sua rēspōdent et dicit. manda remāda rē. et
sic vadunt ad infernū: qm̄ iusto dei iudicio fit
vt q̄ in vica sua oblit' est dei in fine obliuiscā-
tur sui. Idē em̄ est fatuitas hoīm credere qd̄
dicit' viuāt et in fine peniteant. Octaua p
suasio est primor' et caror' affectione. Dicit
em̄ belyal illud Crisostomi super illo verbo
Abab. xij. Relinq' homo patrē et matrem
sic. Quid em̄ in herbis aut in arboribus hu-
mor: hoc agit in hoīb' amor. Sic em̄ her-
be humore nascunt' et crescūt: sic homines per
amorē incipiūt et augent'. Dumor em̄ de ra-
dicibus ascendit in herbā: de herbā vel arbo-

re ad fructū: non reuertit' ad radices sed sur-
sum transmittit in semē. sic et amor de parē-
tib' ascendit in filios: de filiis aut' naturalit'
nō reuertit' ad parētes: nisi spūalit' reuertat'.
Jdō parētes qdē filios diligūt: s̄ nō ratiū a fi-
liis diligunt. h̄ ille. Quia ergo naturalit' de-
betis puidere filiis vestris sustentando eos:
thesaurizando eis rē. nō potestis hoc face-
re et primū agere pniā rē. Statimq; ange-
lus dñi affuit et vidēs qm̄ multi pposuerāt
retrocedere p̄f amorē filior' q̄ dicebāt qd̄
non est minoris meriti nutrire filios suos et
vxores et alios attrinētes q̄ agere pniā de
petio suis: dicit sic. E am̄ affectio et maxie
caror' incepta bona impedit et futura p̄tur-
bat et refugit. Nā radix oīs mali ē timor ma-
le hūilans et amor male inflāmans. Eū cō-
mētator. ij. politicoz dicit. Qz filij sup oīa de-
bent nutiri a parētib' in hys q̄ ad religiōē
spectant: qz quo semel est imbuta recens ser-
uabit odorē testa diu. S; qm̄ faciant parē-
tes istud adnerite. Non em̄ ducunt filios
ad eccliam: nō ad missam: nō ad predicatio-
nes: sed ad plateā: ad specacula turpia. Al-
t' suelcunt eos dormire in lecto: ludere: non les-
iunare: nō orare: sed iurare blasphemare: nō
esse hūiles: nō māsucos: s̄ supbos furibun-
dos. Et tot criminib' ip̄os onerant q̄ mul-
totiens in penā suoz pctōz filij sunt iudices
parentū suoz. Exemplū. multoties filij sunt
inobediētes parētib' suis: spoliant eos bo-
nis suis: dissipant in ludis q̄ illi multis labo-
ribus et dolorib' et sudorib' acq̄sierūt: eos de
domo expellūt: et multis verbis et verberib'
affligūt eos. Et dato qd̄ in hac vita aliqñ nō
hū hor' patiant': tamē i alia vita grauissime
puniantur propter filios irreligiose nutri-
tos. Exemplum. Quidā filius semel roga-
uit dñm vt reuelaret sibi statū patris sui: q̄
satis iuuenis fuerat. cui tandē hec reuelatio
facta est. Videbat em̄ quandā scalā cū mul-
tis scalionib' et ad pedē illi' scale vidit q̄rtu-
or' viros antiq̄s et vnu iuniorē q̄ sigillat' ascē-
debant grad' scale: et cū esset in ultimo vidit
poni funē in collo p̄nit' et ip̄m projiciēdo de
scala p gulā suspēdi. vidit secundu' similiter
suspēdi. et tertiu' et quartū remanere et inter-
rogauit qui erāt illi: et rēspōsum est sibi. Pri-
mus fuit abauus patris tui. secundus fuit
auus patris tui. tertius fuit paf patris tui.
quartus ē paf tuus qui adhuc nō est suspen-
sus: qz tu nondū per mala exempla et mores
corruptos quib' se instruxit paf tuus: illuc

o cessit
uit in meli
illud quod
v. q. v. ca. T
qm̄ castiga
tunc circa
mor' plagas
inferiunt.
q̄ blanda
ra sunt vuln
mā. hec illa
pniam. N
dicit em̄ bely
homelia de
pam post v
post curam
gratiā. Qu
venit peccat
post q̄ sanā
semetip̄m p
ap̄s ad dñm
semel illuā
et p̄ncipes
rursus reue
stis et fuit
sancti. Si
iterato pe
q̄. Item s
q̄ sic p̄terit
comierat.
rit p̄m qui
p̄magis
ibi et infra
ganit a ma
nis est p̄ni
mus iterati
et lugens v
menta si re
venit post
In cui' ce
pore cor
spūaliū in
a petio: s̄ v
ter p̄nitent
Quē lepro
bis suscit
vidit quē
sp̄atorē le
be bis a ven
ranit facit
remediū h
fuit et vide
suādo. Dix

a cessisti. Unde timore correpti vitam mutasti
uit in melius. Tunc surrexit Amb. et dicit
illud quod ponit in quod sermone sicut habetur
v. q. v. ca. Non osculatur sp. pater filium: s. alii
qui castigat. Ergo qui castigatur qui diligit:
tunc circa eum pietas excrescit. Habet enim et a
mor plagas suas quod dulciores sunt cum amare
inseruntur. Dulcoris est enim religiosa castigatio
quod blanda remissio. Unde ait propheta Dulcor
ra sunt vulnera amici quod voluntaria oscula iu
mici. hec ille. Ecce quod amor filiorum non impedit
penam. Nonna psumo est peccati recidivatio de
dit enim helyal illud quod ponit Criso. in quadam
homelia sic. Cogita o homo grauiorem esse cul
pam post veniam renouari vuln. per dolere
post curam: molestius hominem sordidari post
gratiam. Que sic indulgentie igrar. et qui post
veniam peccat. sanitaris idignus est: quod semel
post peccatum sanari: nec mundari mereat quod
semel illiati sunt et gustauerunt donum celeste
et peccatores facti sunt ipsius sancti: et per lapsi sunt
rursus renouari ad penam. Sed vos penitui
stis et fuisse illiati et accepistis donum spiritus
sancti. Si ergo peccastis post penam non potestis
iterato penitere. Nam ut habetur de penam di. li. ij.
S. Item sinaragodus. Ille penam digne agit
quod sic peccata mala deplorat ut futura iterum non
committat. Nam quod plagit peccatum et iterum admit
tit peccatum quasi quod abluerit laterem crudum. quem
pro magis abluit rantomagis lutum facit. hec
ibi Et infra dicit Aug. lib. soliloquiorum et alle
gatur a magistro sen. li. liij. di. xliij. ca. ij. sic. Yna
nis est penam quam sequens culpa coinquat. Cul
pus iteratum tardius sanat frequenter peccata
et lugens veniam vitare meretur. Nihil profunt la
menta si replicatur peccata. Nihil valet a malis
veniam poscere et mala de novo iterare. hec ibi.
In cuius exemplum miracula quibus dominus infirmi
tates corporales sanauit signat sanationes
spiritualium infirmitatum. scilicet quibus homines liberantur
a peccatis: sicut videtur de penam di. li. ij. S. Item quod frequen
ter penitentia. Que cecum bis illuminauit.
Que leprosum bis mundauit: Que mortuum
bis suscitauit. Non lazari quem dilexit: non filium
vidue quem misertus matri reddidit: non filium dis
cipulorum quem legem bis suscepisse: non filiam abra
he bis a demonia liberasse. In nulla persona ite
rauit faciem deos ut autem non sepe a domino fieri
remedium. hec ibi. Statimque angelus domini af
fuit et videns quoniam plerumque seduxerat ista per
suasio. dixit illud quod ponit sanctus L. ho.

in parte. q. lxxxiij. ar. liij. in R. n. sic. Circa pe
nitentiam errauerunt quid dicentes. non posse
hominem per penitentiam seculo consequi veniam pec
catorum: quoniam quidam. s. nouationi in tantum exten
derunt hoc quod dixerunt post primam penam: que
agitur in baptismo peccata non posse per peni
tentiam iterato restituere. Alii vero fuerunt here
tici: ut Aug. dicit lib. de penam: Qui post baptis
mum dicebant quidam esse vilem penam non tamen
pluries sed semel tantum. Videtur autem hominibus erro
res ex duobus processisse. Primo quid ex eo quod
errabant circa rationem vere penam. Quia enim ad
veram penitentiam charitas requiritur sine qua
non valentur peccata: credebant quod charitas semel
habita non possit amitti: et per penam quod penitentia
si sit vera: nunquam per peccatum tollatur ut sit necesse eam
reiterari. Sed ostensum est quod charitas semel
habita propter libertatem arbitrii potest amitti: et
per penam post veram penam aliquis peccare mo
raliter. Secundo ex eo quod errabant circa esti
mationem grauitatis peccati. Putabant enim a deo
grauem esse peccatum quod aliquis committit post veni
am impetratam: quod non sit possibile ipsum remitti
in quo quid errabant. Et ex pre peccati quod etiam
post remissionem persecuta potest esse et grauius et
leuius. Etiam quod fuerit ipsum primum peccatum remis
sum: et multo magis contra infinitatem diuine
mie que est super omnes numerum et magnitudinem
peccatorum: sicut illud. ps. Aditerere mei deus sicut
magna misericordiam tuam. Et sicut multitudinem miserationum
tuarum dele iniquitatem meam. Unde re
probat verbum cayn dicens. Maior est iniquitas
mea quam ut veniam merear. Et ideo misericordia dei
peccantibus per penam veniam prebet atque villo
terminio. Unde dicit. i. palippo. vltimo. Imme
sa et inuestigabilis misericordia promissionis tue super
malicias hominum. Unde manifestum est quod peni
tentia est pluries iterabilis: in cuius signum homo
ducitur ad misericordiam exemplo diuine mie sicut illud
Luce. vi. Estote misericordes sicut pater ve
ster celestis misericors est: sed dominus hac misericordiam
discipulis imponit: ut sepius remittant fratribus
propter se peccantibus. Unde dicit sic. Math. xvij. pe
tro querenti quoties peccabit in me frater meus
et dimittam ei usque septies. Non dico tibi usque
septies: sed usque septuagies septies. Ergo etiam
am deus septies per penam veniam peccantibus pre
bet: proferunt cum doceat nos petere. dimittite
nobis peccata nostra sicut et nos dimittimus de
bitoribus nostris. hec L. ho. Sed attendite quoniam
apud iudeos sicut legem erat instituta quedam
lanagra: quibus pluries se ab inmundicijs purga
bant. Ideo credebant quidam iudeorum quod etiam

per lauachum baptismi aliq's pluries possit purificari ad quod excludendū dixit aplūs. Impossibile ē eos qui semel illuminati sunt scz per baptismū rursū renouari ad pñiam scz per baptismū q̄ est lauachū regeneratio nis ⁊ renouatio spūs sancti. Et dñ ad thitū iij. Et rationē assignat ex h̄ q̄ p baptismum homo xpo morit. Unde dñ rursū crucifige tes in semetipso filiū dei. hec 2° bo. ibid ad p mū dñm ⁊ c. Q̄ aut multos debiles pfortauit ostēdit in diuersis illis eidē sepe petā dimitti vt quē pñ sanauit leprosum alio tpe illumi net cecum. Ideo em tot sanauit claudos ce cos ⁊ aridos ne deserer sepe pctōr: ideo non scribit aliq̄ nisi semel sanātū vt quiscq̄ tē meat mergi pctō. Videm⁹ adhuc quortidie ī ecclia sepe febricitantes: sepe languidos: sepe passionib⁹ capros: sepe liberari vt appeat te tiens opus miserātis quoties cōfessio fit pe nitentis. Quomodo em corp⁹ qd̄ villus ē et ab ipso dissimilē sepe sanaret: ⁊ aīaz dignio rem ⁊ redēptam nō totiens liberaret. Adhe dicū se vocat ⁊ nō sanis: sed male habētib⁹ oportūm. Sed qualis hic medic⁹: qui ma lū iteratū nesciret curare. Ad medic⁹ em ē cē ties infirmū: centies curare qui ceteris mior esset si alijs possibilia ignoraret. hec Aug. vt bētur de pñia di. iij. S. iter quod frequēter ⁊ c. Tunc surrexit Hiero. ⁊ dixit illud qd̄ hēf de penitencia di. iij. S. q̄ aut p pñiam sic. Septi es cadit iustus ⁊ resurgit. si cadit quō iustus si iustus: quomō cadit: sed iusti vocabuluz nō amittit q̄ per pñiaz semp resurgit. Et nō solum septies: si etiā septuagies septies deli quēti si cōuertatur ad pñiam peccata donā tur. hec ibi. Et sic ps q̄ ista suasio non cogit. Decima pñia est. Nulla in pñiam gra dum restitutione. Dicit em belial ad quid iu uat facere pñiam: que nō restituit hoīem ad pñiam dignitatē. Nā sup illd̄ Amos. v. Air go israel cecidit. dicit glo. Non negat vt resur gat si vt resurgere virgo possit: q̄ semel ober rans ouis ⁊ si reportet in humeris pastoris nō hz tantā glām q̄tam q̄ nūq̄ errauit. er go p pñiam nō recusat hō pñiam dignitatē Et innocenti⁹ pap̄ dicit q̄ apud nicenā pñi tui canones penitētes etiā ad infimis cleri rīcorz officijs excludūt in cui⁹ exemplū dicit Exechie. xliij. leuite qui recesserāt a me nun q̄ appropinquabūt mibi vt sacerdotio fun gant. Et sicut habet in decreē di. l. in bylers den si pñio legitur. Idij qui in sacro altario

deseruiūt si subito flenda debilitate carnis cor ruerint et dñō respiciēte penituerint officioz loca recipiant nec possent ad aliorz officia ulterius promoueri: ergo penitētia non resti tuit hoīem in pñiam dignitatē ⁊ gradū ⁊ c. Gratinqz angel⁹ dñi affuit qui vidēs mul tos ex nauis retrogradi velle: dixit illud san cti 2° bo. iij. parte. q̄ sit. lxxxi. Homo per pctm duplicē dignitatē amittit vnā q̄tum ad deū allam vero q̄tum ad eccliam: q̄tum aut ad deum amittit duplicē dignitatē. vnā pñiā palem q̄ s. cōputatus erat inter filios dei per gratiā: ⁊ hanc dignitatē recuperat p penitē tiam: qd̄ significat. Luce. xv. De filio pdigo cui p penitentiā iussit restitui stolā primā et annulū ⁊ calciāmēta. Aliā vero dignitatē amittit scōariam. s. inocentiam: de qua sicut ibidē legit gloriabaf filius senior dicens. Es ce tot annis serui tibi ⁊ mandati tuū nūq̄ pteruii ⁊ c. Et hanc dignitatē penitēs recupe rare nō p̄t. Recuprat it̄ q̄nqz aliquid mae⁹ qz vt Greg. dicit in homelia de centuz quib⁹ qui errasse a deo se considerant dāna preces dentia lucris sequētib⁹ recōpensant. Adas ius q̄ gaudiū de eis fit in celo: qz ⁊ dux i pre lio plus eum militem diligit q̄ post fugam re uersus fortiter hostē pñit q̄ illum qui nūq̄ tergo p̄buit: ⁊ nūq̄ fortiter aliquid fecit. Di gnitate aut homo ecclesiasticā per peccatū p dit qui indignū se reddit ad ea q̄ cōpetit di gnitati ecclesiastice exercēda. Quāquid recu perare phibentur quatuor modis. Primo modo: qz nō penitēt. vnde yfido. ad dñm nū ep̄m sicut di. l. legē ca. dñō dīc. Illos ad pñios gradus canones redire p̄cipiūt: q̄ penitētie p̄cessit satisfactio vel p̄digna pctōrū p̄fessio. Argumentū cōtra. hī q̄ a vicio corruptionis nō emūdanē nec gradū hono rū nec grām recipiūt cōionis. Secōdo modo qz pñiam negligēt agunt. Tñ in ead di. c. si quis dyacon⁹ dñi sit. Eū in aliqbus nec cō pñtio hūilitatis nec instantia orandi appa reat: nec ieiunijs vel lectionibus eos vacare videam⁹: possum⁹ agnoscere si ad grad⁹ pñi stinos redirent cū quāta diligentia pmanē rent. Tercio modo si cōmiserit aliq̄d peccatū hīs irregularitatē aliquā admixtā. Unde ī eadē di ex pñio dñi pape dñi. Si q̄s vi duā vel ab alio relicā duxerit nō admittit ad clerū. Qz si irreperit detineat. Sili si ho micidij aut facit aut p̄cepto aut pñio aut defensione post baptismū cōficius fuit. s. hoc nō est rōne pcti. sed ratione irregularitatis.

¶ Quarto modo propter scandalum. Unde et ea de di. legi. ca. de hijs vero Raban^{us} dicit. Nij qui de phensi vel capri fuerint publice in pium furto aut fornicatione et ceteris criminibus. Sui canonu sacroz instituta propter gradu de cidantur. Scandalum est populo dei tales personas suppositas habere. Qui autem de peccatis peccatis abscondit a se commissis sacerdoti pficitur si se peccunia et elemosynas vigilasque et sacras orationes purgauerit hijs in proprio gradu seruato spes venie mia dei promouenda est. Et hoc etiam dicitur: extra de qualitate ordinandorum ca. questru. Si crimina ordine iudiciario probata vel alias notoria non fuerint propter reos homicidij post penam in susceptis vel iam suscipiendis ordinibus peditari non possunt. hec **¶** Th. vbi sup. Tunc surrexit ydolor^{um} qui dicit illud quod beatus di. l. ca. dno sacro sic. Necessario illos re stitui in loco honoris: quia per penam meretur reconciliatione diuine pietatis. Et confirmatur per exemplum per habentem ead di. s. eodera sic. Maria enim soror Aaron postquam lepra percussa est: quia in Aboysen murmurauit accepta penitentia mudata est et postquam gratia prophetia accepit. Aaron postquam constitutus vitulum in summu sacerdotem est consecratus. David post adulterium et homicidium spiritus prophetie recepit: et in proprio gradu promouetur. Achab post mortem Nabuth viri sanctissimi penam humilium in regia sede remanet. Et ut perieramus multa exempla veteris testamenti. Petrus negauit christum et tamen postea princeps apostolorum factus est. Paulus Stephanum lapidauit: et tamen a deo in apostolus electus est. s. ibi. et sic per. **¶** Undecima persuasio est peccati possibili curatione. Dicit enim beatus al. Adulteri et ydoli peccauerunt ex certa malicia: s. talis peccare est peccatum in spiritu sanctus de quo dicitur: **¶** Mart. xij. Qui dixerit verbum contra spiritum sanctum non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Et Iohes in prima sua epistola canonica ca. v. dicit. Est peccatum ad mortem non pro eo dico ut roget quis. Et Augustinus in sermone dno in morte dicit sic. Tanta est labe illi peccati scilicet cum post agnitionem dei per gratiam christi oppugnat aliquis fraternitates et aduersus ipsam gratiam iudicium facit: agit ut de peccandi humilitate subire non possit. Etiam si peccatum suum malicia cognoscere et annuuntiare cogat. hec ille. Et Iob. xxiij. dicit. Quasi ipios percussit eos in loco videtur: quasi de industria recesserit ab eo: videtur vias eius intelligere noluerunt. Nonne videris quod mali et iniqui sperantur in hoc

mundo et boni affliguntur? Pro magis boni fecerint tanto grauius patiuntur aduersitates: et penam facere disponit: preparate vos ad passionem durissimas et graues disciplinas. Stratum angelus dno affuit et videns multos ex nauis in desperatione labi dixit illud quod ponit sanctus. **¶** Th. scd. ij. q. xiiij. ar. l. in fine. **¶** Rn. si. sic. Peccare ex certa malicia pringit dupliciter. Uno modo ex inclinatione habitus viciosis: quod malicia dicitur. Et sic non est idem peccare ex malicia quod peccare in spiritu sancti. Alio modo pringit ex eo quod per contemptum abiicit et remouet id quod electio: ne peccati poterat impedire sicut spes per desperationem et timor per presumptionem. Nec autem omnia que peccati electione impediunt sunt effectus spiritus sancti in nobis: et ideo ex malicia sic peccare est peccare in spiritu sancti. **¶** Th. vbi sup. Verbum autem quod dicitur contra spiritum sanctum est finalis impenitentia: ut Augustinus dicit in libro de habitibus dno qui penitus est irreuerisibilis: quia post finem huius vite non est remissio peccatorum. vel quia non remittit de facili vel quia pro tali peccato puniuntur quis in hoc seculo et in futuro: et tali peccato non est orandum. ut dicit magister sententiarum. lib. ij. dist. xliij. ca. v. Quia per aliquod peccatum ad mortem vel in spiritu sanctum postquam finit erit hanc vitam non oramus: dum autem in hac vita est nec peccatum illi iudicare nec de illo despare si per illo orare debemus. et licet humilitatem subire non possit. s. de facili enim quod ille dicit non posse sanari qui non potest de facili sanari. potest tamen habere fides et virtutes diuine gratie: que etiam interdum in profundum maris auerit: ut dicitur in ps. **¶** Adulteri enim obstinatissimi et desperatissimi conuertuntur: ut ait Augustinus super illud ps. **¶** Ederam in profundum maris. Leos qui erant desperatissimi. Alium conuersio ibi etiam eius dicit ostenditur. vbi ait. Qui eduxit viros in fortitudine: sicut eos qui habitant in sepulchris. Tunc surrexit crisostomus et dixit illud quod ponit in epistola ad heliodorum monachum sic. Non est graue cadere luctantem: non magnum iacere in terra: sed non resurgere deiectum. Non est semper viciosum in prelio vulnerari: sed post vulnus acceptum desperatione non curari. Sepe etiam athletas videbis post frequenter lapsus et reiectiones pulcherrimas coronatos. Adhuc quod scimus post fugas multas viri fortiter et persistentes fuisse et viros viciisse. hec ille. Duodecima persuasio est venie facili imperatione. Dicit enim beatus l. sic. Aduersi corda dno omnibus peccatoribus in quibus peccatis perseverantibus tamen credentibus: quia

deus liberat deus ignoscit. Ita in sine pata ē
ut nemo fidelium si quoz precat. i. nemo peat
eoz qui sibi credūt. quicqd faciat qbuslibet
facinoribz flagitijs īqnetur. qñlibz peccet
Dicat libera me de? sin magnā miam tuam
qz credidi in te: saluabit. Unde dico vobis
q nō opz grauez vos agere pñiam qñ oēs
saluabūtur in die iudicii. Primo infantes ⁊
pueri: qñ vt dicit Aug. lib. xxi. de ciuitate dei
ca. xvi. Tanta est dei mia in vasa mie q ppa
rauit in glām vt etiā prima hoīs eras. i. in
fantia q sine vilo renūu labiacer carni. Et se
cūda que pueritia nūcupat vbi ratio nōdūz
suscepit hanc pugnā: ⁊ fere sub oibus vicio
sis iacet delectationibz: qz licet fari iam vale
at: ⁊ ideo infantia transire videatur: nūdūm
in ea est pcepti capax firmitas mentis si sa
cramenta mediatoris accepit. Etiam si hāc
in eis ānis vitā finiat trāslata. s. a pte tene
brarū in regnū dei nō solum pñis nō prepa
ratur eternis: si nec vlla quid post mortē pur
gatoria tormēta patiat. Sufficit em̄ sola spi
ritualis regeneratio ne post mortē oblit qd
carnalis generatio cū morte p̄raxit. hec ille.
Sēdo oēs infideles saluabūtur. s. iudei ⁊ paga
ni. p̄. Moyses. i. iudei ⁊ iūmēti. i. paganos sal
uabis dñe quēadmodū multiplicasti miam
tuam deus. Nam donabit eos misericors de?
p̄cibus ⁊ intercessionibz sanctorz suorū. Si
em̄ orabant. pro illis qñ eos pariebāt iūmi
cos: qzromagis qñ videbūt hūiles supplices
qz p̄tractos. Neqz em̄ credendū est: tunc a
missuros scōs viscera mie cū fuerint plenī
sine sanctitatis: vt qui tūc orabant p iūmiq
suis qñ ⁊ ipsi sine pctō nō erant: tūc nō orēt
pro supplicibus suis qñ nullum ceperint h̄re
p̄cū. Aut vero de? tunc nō exaudiet tot ⁊ tā
ros suos filios qñ in tāta eoz sanctitate nul
lū iueniet orānis eoz īpedimentū. Ideo di
cit. p̄s. Nūquid obliuiscer misereri de? aut cō
tinebit in ira sua mias suas. Tertio heretici
saluabūtur: qz princeps sūt corporis xpī quo
modoly vixerint: sed Job. vi. dī. Sic ē panis
vilius qui de celo descendit. si quis manduca
uerit ex hoc pane viuēt in eternū: qz necesse ē
istos erui ab eterna morte ⁊ ad vitā qñqz p
ducī sempiternā. Quarto fideles ⁊ male vi
uētes saluabūtur: qz vt dī in euāgelio. Qui
p̄seuerant vsqz in finē hic salu? erit. Sz isti
quīs male viuāt p̄seuerant in fide xpī vsqz
in finē: ergo saluabūtur. ideo dicit ap̄s. qñ
damentū aliud nemo pōt ponere p̄ter id qd
positū est qd ē xps iesus. Si quis autē edifi

cat sup fundamentū hoc aurū argentū lapī
des p̄ciosos lignū fenū stipulā vniūscuiusqz
opus manifestabitur. Dies em̄ dñi declarā
bit: qz in igne reuelabit vniūscuiusqz opus
quale sit ignis p̄babit. Si cui? op? pmanse
rit qd sup edificauit mercedē accipiet. Si cu
ius op? aut arserit detrimentū patiet ipse at
salu? erit: sic em̄ quasi p ignē. h̄ ille. Ergo ca
tholici p̄seuerātes in fide qñs sint pctōres
salui sicut p ignē. i. post penā ignis in vltimo
iudicio. Quinto oēs misericordes qñlibet
mali saluabūtur: qz Jacobi. i. dī. Iudiciū sū
ne mia erit ei q est sine mia. Unde i iudicio
vniuersali nō examinabūt hoīs nisi de ope
ribz mie vt dī Albar. xxi. Ergo isti misericor
des p̄sequētur saluē: qñ vt dī Albar. v. Be
ati misericordes qñ ipsi miam p̄sequuntur.
Statimqz angelus dñi affuit ⁊ vidēs qñ
infinita multitudo nautarū inclinabat ad res
liquendā viam pñie dixit illud. p̄s. Semel lo
cut? ē de? duo hec audiui qz p̄as del est ⁊ ti
bi mia dñe: qz tu reddes vniūscuiqz iux opera
sua. Sed vos nō attēditis nisi ad miam dei
⁊ nō ad iusticiā eius. Non aduertit qd dictū
rū ē vobis xps in iudicio. s. discedite a me
maledicti in ignem eternū q parat? ē diabo
lo ⁊ angelis ei?. Et apoc. xi. dī sic. Diabol? q
seducebat eos missus ē in stagnū ignis ⁊ sul
phuris quo ⁊ bestia ⁊ pseudo p̄pbe crucia
būt die ⁊ nocte in sela scōz. Uides qz p̄
ne iferni nō sint h̄itue finē: ideo cludit sa
cra scriptura. Et ibūt h̄i in suppliciu eternūz
iusti aut in vitā eternā. Ista em̄ se h̄nt parit
scz vita eterna ⁊ suppliciu eternū quo ad diu
tinitatē ep̄is: iō dicit Job In iferno nulla ē
redemptio. Quao ad adolefcētes dicit Aug.
lib. xxi. de ciuitate dei ca. xvi. sic. Paucissimi at
sunt tāte felicitatis: vt ab ipa ineunte adole
scētia nulla dānabilia pctā p̄mittat vel in fla
gicijs vel in facinoribz vel in neptie cuius
qz ipieratis errore: si magna sp̄is largitate
oppriat qd quid in eis possz carnali delecta
tione dñari. hec ille. Ecce qz adolefcētes ni
si penitentiā egerint pro peccatis eoz com
missis in adolefcētia saluari nō possunt. tō
Bernar. in quod sermone dicit sic. Qd ma
ius miraculū: qz tot iuuenes: tot adolefcē
tes: tot nobiles vniuersi deniqz quos hic vi
deo velut in carcere aperte tenētur sine vici
lis solo dei timore cōfissi: qz in tanta afflictio
ne perseuerant pñie: vltra virtutē humanam
supra naturam? cōfiteri dñe m. hec ille.
Ecce quomodo adolefcētes nō saluabūtur:

nisi p pnia. Quo ad fideles dicit Aug. lib. xxi. de ciuit. dei ca. xxiij. sic. Idcirco causa qua fit ut nunc ecclesia non oret p malis angelis quos suos nouit inimicos esse: eadem ipsa causa est qd fit et ut in illo tunc iudicio etiam p hoib' eterno igne cruciadiis. Quis pfecta sit sanctitate non oret: nunc ppreca pro eis oret quos in genere huiusmodi inimicos: quia ipse est penitentie fructuosus. Nam quid maxime pro eis orat: nisi ut deest illi de pnia sicut dicit apostolus. Et respiciat de dyaboli laqueis a qd captiui tenentur sibi ipsius volutarum. Denique si de aliquibus ita certa esset ut qd sint illi et nollet qd licet adhuc in hac vita constituti tamen pdestinati sunt in eternum ignem cum dyabolo tam p eis non oraret qd nec p ipso. Sed quia de nullo certa est: orat p oib' hoib' iunctis suis in hoc corpore pstratis. hec ille. Auctoritates autem intelliguntur de mia dei solum in hac vita pnia ut ipse declarat ibidem. Quo ad hereticos dicit apostolus. Manifesta autem sunt opera carnis qd sunt fornicatio inuidia. luxuria ydoloz seruiri: ueneficia inimicie: prentiones: emulationes: aio fitates: discensiones: hereses: inuidie: ebrietates: comestiones: et huiusmodi filia que p dico vobis sicut p dicit: qm qui talia agunt regnum dei non possidebunt. Licet autem aliqui manducauerint corpus xpi non tamen p seue rauerint in uirtute fidei xpi et ecclesie. ppreca et non saluatur. Quo ad fideles male uiuentes dicit apostolus Iacobus in epistola. Si quis dicat se fidem habere opera autem non habet: nullo modo fides pperit saluare eum: qm dicit non. Quisquis ergo hunc xpm in corde sic ut non ei p alia et terrena nec ea que sunt licita pponat fundamentum habet xpm. Si autem pponit et si videat hunc fidei xpi non est tamen in eo fundamentum xpi cui talia pponuntur. Quo ad misericordes dico qd illi saluabuntur qd dignas p suis peccatis elemosinas faciunt et qui pnt eas a seipso facere incipiunt. Indignum est enim ut in se non faciat qd facit i. p xpm cum audiat dnm dicere. Diliges primum tuum sicut teipsum. Item qd coniungit Eccl. xxi. Non serere aie tue placens deo. Hanc elemosinam. i. ut deo placeat non facies aie tue quod dignas p peccatis suis elemosinas facere dicend' est. Ad hoc enim etiam illud scriptum est qui sibi malum lignum eest cui bonum erit. Quia enim adiuuente elemosina: etiam inueniuntur est qd lignum Eccl. xxi. Fili peccasti non adicias iterum: et de preteritis deprecare ut tibi dimittatur. Propter hoc qd elemosina faciente sunt: ut cum de preteritis peccatis deprecamur: et audiamur non ut in eis pfeueret licentiam male facienti.

nos p elemosinas pparare credam'. Examplum nobis autem xps gen' humanum de opentus elemosine in illo testamento iudicio ut ostendat quod elemosine valent ad priora delenda non ad perpetua impunitate committenda peccata: ut de uicte Aug. li. xxi. de ciuitate dei ca. xxvij. Ecce quod nemo saluatur nisi per uiam penitentie. ideo horrore vos ut ambuletis digne cum pnia ambulantem scirestra donec salui pueniatis in iherosolim. Inter istos nauas plurimi acquieuerunt consilio angelorum qui ambulauerunt cum dña pnia ut eandem reportarent fructum mercedis laborum suorum: sed infinita multitudo recessit a comitatu dñe penitentie: et trauit nauem falsae penitentie cum belial eius gubernatore. Et rara fuit hec multitudo dicebat illi quod non remiserit nisi quinquaginta nauas fuerunt autem xij. genera hominum qui recesserunt a uera pnia. Primum genus est illorum qd se ipsos ex intentione occidunt quorum princeps fuit iudas de quo leo papa in sermone qd incipit ter oia ut habet de pnia di. li. ca. sceleratior dicit sic. Sceleratior oibus. o iuda et infelicioz extitisti: que non penitentie reuocauit ad dominum: sed desperatio traxit ad laqueum. Expectantes columinationem criminis tui: et donec sanguis xpi p petribus funderet informis leti suspensum distulisses. hec ille. Syasit autem belyal iude ut se ipsum occideret ppter turpitudinem peccati sui qd xpi et hominem uideret et mortuus iuste tradiderat: si ista pnia est falsa: quia non licet alicui seipsum occidere ppter scelus commissum ut declarat sanctus. 2. ho. sed a. ij. q. li. ar. v. ad tertium domini p duas rationes. Primo: quia in hoc sibi maxime nocet quod sibi admittit necessarium penitentie tempus. Secundo quia malefactoris occidere non licet cuius nisi p iudicium publice preteritis hec ille. Secundum genus est illorum qui de uenia desperant quorum princeps fuit cayn de qd de pnia di. i. q. Ex hijs ita apparet et sic. Cayn qd cum pame puaricationi fratricidij addidisset filium de culpa requisitus est cum de ei ubi est abel fratrem tuum? sed quia superbus peccatum suum confiteri noluit: peccatum me dicitur negando dñm fallere conatus est dicere. Aliquid cultos fratris mei super ego indigni uenia iudicatus est. Tamen in desperationis profundum merlusus est dum ait. Alia iniquitas maior est qd ut ueniam merear. Ideo uag' et pflug' exiit a facie dñi hec ibi. Syasit autem belyal ipse cayn ut de uenia desperaret dicebat. Peccatum tuum est grauius et insanabile sibi illud dicitur. xxx. Insanabile fractura tua pessima plaga tua: hoc autem est peccatum tuum qd occidisti fratrem tuum innocentem. Tunc

dicat Eayn illud Iudic. xv. Plaga mea despa-
bilis: renuit cōsolari. Sed ista pnia est falsa
qz despatio est grauissimū pccōz vt declarat
2ho. scōa. ij. q. xx. ar. iij. in 1^a Rñ. dicēf. Despa-
tio est piculiofissima: qz p spem reuocamur a
malis: et introducimur in bona psequēda. Et
tō sublata spe irrefrenate hoies labūf i vicia
a bona laboribus retrahūtur. An sup illud
puer. xxiij. Si desperaueris lapsus in die an-
gustie iminuet fortitudo tua. dicat glosa. Ni-
hil est execrabilius desparatione: quā qui bz et
in gñalibz hui⁹ vite laboribz et qd per⁹ est i fi-
dei certamine pstantia pōit. Et ysidor⁹ lib. de
sūmo bono dic. Perpetrare flagitiū aliquod
mors aie est: sed desperare ē descendere in infer-
nū. hec 2ho. vbi sup. 2ª ertū gen⁹ est illoz
qui penitet more danator. i. nō de pctō vt est
offensa dei: sed ppter penā mī quoz princeps
fuit anthioch⁹ de quo dr. ij. machabe. ix. Ora-
bat celest⁹ ille dñm a quo nō erat mīam pte-
cuturus. sed ista pnia fuit falsa: qz nō vere pe-
nituit. Dolebat em̄ de culpa pterita nō ppter
offensam dei: sed ppter infirmitatē corporeā
quā patiebat⁹ vt dicit sanctus 2ho. iij. pte. q.
lxxvi. ar. i. ad primū dñm. Quartū gen⁹ est
illoz qui penitet de pteritis et alia cōmittere
pponūt: quoz pnceps fuit Esau. de quo dr
ad Heb. xij. Quia Esau nō inuenit locum pnie qz
uis cū lachrymis inqñisset eā. i. nō inuenit lo-
cum veniet benedictionis p pniā. Unde
de pnia di. iij. capim. Pniā quippe dr sic.
Penitentiā quippe agere est et ppetrata ma-
la plangere et plangenda nō ppetrare. Nam
qui sic alia deploiat: vt iterū alia cōmittat ad
huc pniā agere aut ignorat aut dissimulat
Quid em̄ pdest si pccā quis luxurie desheat:
et tñ adhuc auaricie estib⁹ anhelat⁹ hec ibi.
Sed ista pnia fuit falsa: qz Esau nō vere peni-
tuit. qd pater ex h⁹ qd dixit. Venient dies in
cuis pñs mei et occidam Jacob frēm meum.
Quintū gen⁹ est illoz quos penitet peniten-
tiae quoz princeps fuit pharao de quo dicat
Exo. viij. Quia vt cognouit se p pctā flagellari
penituit: h⁹ cessatib⁹ plagis doluit penituisse:
sed ista pnia fuit falsa. qz vt dicit Amb. libro
de pnia vt hētur. xviij. q. iij. ca. Sunt q opes
suas tumultuario mētis impulsu: nō iudicio p
petuo vbi ecclie cōmulerūt postea reuocādas
mutauerūt: qb⁹ nec prima merces grā est nec
secūda: qz prima iudiciū nō hūit: et secūda quidē
habuit sacrilegiū. sunt quos penituit opes su-
as diuississe paupib⁹: sic eos q pniā agunt
hoc solū timere oportet ne ipsi⁹ pnie agant

pniā. hec ibi. Ecce ad qd deducit belial sua
reparatione. Sextū genus est illoz qui non
restituūt: hñtes vnde restitutiū: quoz prin-
ceps fuit Saul de quo dr. i. 1^a Re. xv. Qui hñs
vñ offerret sacrificiū deo percipuit bona ama-
lech ex auaricia. cū aut audisset priuationes
sui a regno penituit: h⁹ nō fuit exauditi⁹: qz q
dei erant deo nō reddidit: h⁹ talis penitentiā fu-
it falsa. An Aug. in epla ad macedoniū dic
vt hētur. xiiij. q. vi. ca. Si res aliena ppter quā
pccm est: reddi pōt et non reddit⁹: pnia non
agit⁹ h⁹ simulatur. Si aut veracit⁹ agit⁹ nō re-
mittit⁹ pccm nisi restituat ablatū. si vt dixit re-
stitui pōt. Hec aug. vbi sup. Septimū gen⁹
est illoz quos penitet de oibus vno solo refer-
uato: quoz princeps fuit Nabuchodonosor
qui in fornace vidit fillem filio dei ppter qd
egit pniā: sed nō de alijs pctis penituit. vt
habet Daniel. iij. Sed illa est falsa penitentiā
qz vt dicit Aug. lib. de pnia di. iij. s. hñs au-
toritatib⁹. Sunt plures quos penitet peccas-
se. s. nō oīno: reseruantes sibi quēd in quib⁹
bus delectātur nō adaduertētes dñm fil⁹ mus-
tus et sardū a demonio liberasse. per hoc do-
ces nos nūq⁹ nisi de oībus sanari. hec ibi.
Nam agere pniā de vno et nō de aliō ē qua-
si crudū latere lauare. et scitis 2ho. iij. parte
q. lxxvi. ar. iij. in 1^a Re. dicat sic. Impossibile ē
p pniā vñ pccm sine aliō remitti. Primo
quid qz pccm remittit⁹ in qzrum tollit⁹ di offē-
sa p grā. vnde nullū pccm pōt remitti sine
grā. Omne aut pccm mortale trias grē et ex-
cludit eam. vñ impossibile est qvñū pccm sine
aliō remittat⁹. Secūdo qz omne pccm mortale
nō pōt sine grā remitti p verā pniā ad
quā pñer deserre pccm: in qzū est d⁹ deū qd
quid est cōe oībus peccatis mortalib⁹. Vbi
aut eadē rō est et idē effect⁹. Unde nō potest
esse vere penitens qui de vno pctō penitet et
nō de aliō. Si em̄ displicet ei illud pccm qd ē
petra deū sup oīa dilectū quod requirit ad ra-
tionē vere pnie seqretur qz de oībus peccatis
peniteret. Unde sequit⁹ q impossibile sit vñū
pccm sine aliō dimitti. Tertio qz hoc esset cō-
tra pfectionem mie dei cui⁹ pfecta sunt ope-
ra. vt dr Deutro. xxxij. Unde cui⁹ miseref
totaliter miseref: et hoc est qd Aug. dicit in
libro de pnia. Quedā impietas fidelitatis ē
ab illo qui iustus et iusticia est dimidiā spera-
re veniā. hec 2ho. Quatuor genus est illoz
qui cōteritur cum pposito confitendi quod
postea facere continent: quoz princeps fuit
Adam qui peccādo cogitauit de veniā: et ra-

men requisit? a deo de peccato suo reto: sic il-
lud in muliere. ideo de de penitencia dist. i. §.
et hys rē. sc. Peccato transgressionis primi
parētes corrupti a dño sunt requisiti de el pa
ve pēti qd transgrediendo cōmiserant cōfi-
tendo delerent. hec illi. Sed ista penitētia
est falsa: qv dicit sanctus Tho. ij. parte. q.
lxxvii. ar. ij. in fine rē. Ad actum vere peni-
tētie pīnet vt penitēns pponat se subijcere
claudis ecclesie p cōfessionem sū illud. ps.
Confitebor aduersus me iusticiā meā dño
et tu remisisti impietatem peccati mei. Contra
hoc facit qui contēnit cōfessionem sū quod. ppo
suerat. hec ille. Nonū gen? est illoz qui cōri-
ti et cōfessi nō remittunt iniurias primis su-
is quoz princeps fuit seruus neq: cui vt dicit
Abathēi. xviij. Dimiserat decē milia talenta
rū: qui nō voluit remittere centū denarios cō-
seruo suo Sed ista penitētia est falsa: quia
vt dicit sanctus Thomas. ij. parte. q. lxxvii. ar.
ti. ij. in rē. pō. Ingratitudo cōmittitur non
solum faciēdo ptra ipsū beneficium: s et i-
am ptra formā beneficii pstitit: quequid for-
ma si attendat ex pte benefactoris: ē remissi-
tio debitor. Unde cōtra hanc formam facit
q fratri penitentiā nō remittit. sed odiū re-
net. et hoc est qd Greg. lib. xviij. moralū dicit
Ex dicitis euangelicis cōstat quia si quod i-
nos deliquit ex corde nō dimittim: etiam
illud rursus erigetur quod nobis iam p peni-
tentiā dimissus fuisse gaudebamus. h Tho.
vbi supra. Et sic patet. Decimū genus ē il-
loz q penitent sine dolore veraci: quoz prin-
ceps fuit achā: qui penituit q accepisset de
anachemate: vt dicit Josue. vij. S; non voluit
veraciter. s. ppter displicentiam peccati in se sed
magis quia lapidari debebat. S; ista pnia ē
falsa: q in vera penitētia requiritur dolor.
acer acrior acerrimus: vt dicit Ber. Acer qd
offendimus dñm creatorem oim: acrior qd
parentem nostrum celestē qui nos pascit mul-
tipliciter. Acerrimū q redemptorem nostrū
qui nos liberauit p proprio sanguine a vinculis
peccati: nimia crudelitate demonum: et acer-
bitate gehenne rē. Undecimū genus est il-
loz qui penitē sine voto cōfiteendi sacra-
mentalē quoz princeps fuit Dya de quo dicit
ij. Re. vi. De temerarie ausus fuit tagere ar-
cham dñi. Nā nocte pcedenti fuit cum vxore
pnia et nō se purgauit a facinore. sic multi
credunt sibi sufficere pniā sine voto pfecti
onio: et ita accedunt ad eucharistie cōmunionem
S; ista pnia est falsa: q vt dicit serū Tho.

ij. pte. q. ii. ar. ij. in rē. Alio mō fit recōpen-
satio offense in pnia et in vindictina iusticia
Nam in vindictina iusticia fit recōpēratio
sū arbitriū iudicis nō sū voluntatē offen-
dentis vel offensē: sed in penitētia fit recōpē-
satio offense sū voluntatē peccātis et sū ar-
bitriū dei in quē peccat: qz hic nō qritur sola
reintegratio eqūitatis iusticie: sicut i iusticia
vindictina. sed magis recōpēratio amicitie
qd fit dñi offendēs recōpensat sū voluntatē
eius quē offendit. Sic § requirit ex pte penitē-
tis. Primo quid voluntas recōpensandi qd
fit p cōtritionē. Secōdo q se subijciat arbitrio
sacerdotis loco dei qd fit in cōfessione. Ter-
tio q recōpenset sū arbitriū ministri dei qd
fit in satisfactioe. h ille. Et sic p. Duodes-
cimū gen? est illoz qui penitent sine affectu
satisfactiōdi realiter. quoz pnceps fuit phari-
seus ptra quē dixit xps Luc. viij. Intrauit i
domū tuam: aquam pedib? meis nō dedisti:
osculū mihi nō dedisti. oleo caput meū non
unxisti rē. p aquā signatur ieiunium. p osculū
signat oratio. p oleū elemosine: q sunt pres-
satisfactiōis: s ista est falsa pnia qñ ista tria
deficiunt. Un Leo pap in sermōe de ieiunio
dicit sic. Dñe ppiario dei queris: ieiunio
caput carnis extinguit: elemosinis peccati re-
dimis: simulqz p oia dei ymago renouat. hec
ille. Ecce. xij. genera hominū qui suas ionib?
belyal. relinquunt namem vere penitētie et re-
deunt ad ciuitates Babilonie a qua primo
exierant. Et sic de sex nauibus nō remanserūt
nisi quinque naues vere penitentiū. Falsae au-
tem penitentes receperunt se ad sextam na-
uem et discesserunt a istis quāqz que signi-
ficant per quinque milia hoim: de quib? fit mē-
tio in euangelio hodierno quos angelus cō-
forauit: vt pseruarent in bono pposito. ¶
Tunc dñā penitētia simul cum domicell? su-
is et aia rationali puenit in iherlm celestē re-
manētib? illis quinque nauibus in mari bu-
is mudi et genuflexa coram xpo cum debita
deuotione et reuerentia. pposuit ambasatas
suā in hunc modū: vt dicit sanctus Efreim in
quod sermone sic. Indulget bonorum oim
fonsqz fmitatum: et thesaurus misericordiū:
aia angustijs pressa accedit ad te: et cum la-
chrymis iter p lat te aduersus corruptores
iūmiciū: et cum hūilitate pcedit tibi aduersus
hostē te iplozans § vexantē se aduersariū: te
depeatur. Quoniā ergo pstanter accedit ex-
audi illam celeriter: que ad te sancta impre-
bitate cōfugit: immo vero summo deside- b.

Bo. quarta in quadragesi. Sermo XXXV

affectu visita illam diligenter et ptege. Si affectus despicias: perijit. Si angustius pressa aud re differas: deficiit. Si illam tuis miserationibus visites: inuenis. Si respicias in ea: salua efficitur. Si exaudias: roborat. Emulare pro illa quam desponsata tibi est. Id quippe tibi Paulus apostolus qui tibi illa respondit ait. Immo talis quippe zelator: ne despicias ea ne quam arbitres inimicis te illi libellum repudij dedisse: atque abste dimisisse. hec ille. Cum dominica penitentia compleret sermonem suum: statim presenauit christo aiam rationalem que erat secum in comitina. Hic autem rationalis accepta fiducia cum maxima humilitate et compunctione genu flexa tora christo orauit sic ut dicit sanctus. Effre ubi supra. Exaudi me domine sancte: propter miserationes tuas: et ne tradas me in manu coruptoris. Ecce enim intellexi cogitationes meas de longe: nec inuenio in me quippiam boni quod in conspectu tuo memorari possit: nisi hoc solum quod propter te alium ignoro. pelagus inmensum est curationum tuarum: largissima gratia: cunctis ad te venientibus sanitatem prestatas. Curas vulnera mea miserationibus tuis: et denuo puti escauit propter desidia vicio. Et nunc oblita sum medicum in sanitate mea: et mei oblitus est medicus in infirmitate mea. Nam quod molesta tibi sunt peccata mea: et quod mihi consecuta te ad iracundiam domine puocet: scio. Quod castigas me ex inmensa pietate tua non ignoro: tanquam indulgentissima mater que et si irritat ab infanthulo suo: non tamen ideo illum spernere sustinet: quam pietatis visceribus vincit: si sic illa: quam magis gratia tua: O stede ergo in me domine inmensam pietatem tuam et remitte mihi ut a perniciosis seductoris nexibus liberer qui me vulneravit: cominus iridet me ac sicuti perturbati in mari discipuli ad te accesserunt et per benedictionem oris tui vocem sedata est peccella venti et fluctuum commotio tranquilla facta est. Ita exaudi lachrymas meas quoniam nam die ac nocte excitant te. libera queso afflictam animam et ab exprobratione vexantis me inimici piissime medice. O stede in membris meis in gentem sapientiam tuam et in cordami nara conserua: sana domine vulnera mea etiamque impone virtutum decorum. predicet in me gratia tua: quam ipsa eripuit me. O agne immaculate qui pro salute orbis occisus es: et per tuum sanguinem pacificasti celum et terram. Noli me obsecro et per fortune accedente abscere: nec mihi obrepere obrepas: dixeris in die illa terribili et metuenda. quid pro me passus sis. Equidem domine afflicto et attrito animo. iam annos plurimos cla-

mo ad te atque aduersus hostem iterpello illius undique telis fatigata. Vide domine et esto mihi refugium. Illiusque coarctatus in carceris patere tua: ad te confugio propter universam pietatem tuam. Et irritant: ad te redeo. propter infinitam clementiam tuam. Et ad iracundiam prouocant: ad te confugio propter summam benignitatem tuam atque bonitatem tuam. Nihil enim habeo quod tibi offeram: non opus bonum: non mundicia cordis: sed confido in miserationibus tuis proioctione me in eas: ut crees in me cor mundum et spiritum principalem perfirmes in me: denuo facile in peccatis relabar: atque ex nunc seruus tibi in sanctitate et iusticia omnibus diebus meis: quia tuus est regnum et imperium in secula seculorum. Amen. hec ille. et per oratio. **T**unc spiritus mortis precibus domine penitentie et oratione anime humane subleuauit oculos suos qui sunt sepe ut dicit Iob apoc. v. **Q**uod sepe mortis pijs respexit mundum per suas etates. Primam etatem aquarum diluuium deficiente respexit et misericordiam intulit dando archas in qua mirabiliter cunctorum animalium etiam ferocium species saluate sunt. ut habetur **Beatus** ix. **S**ecundam etatem deprehensam a caldeis volentibus dei veram fidem destruere et ignem adorare: vidit dei misericorditer et extraxit abrahama de hur. i. de igne caldeorum: ut habetur **Beatus** xi. **T**abebant enim eum caldei nolentem ignem adorare per ipsum ignem ut sic propter penam martyrii adoraret ignem vel in ipso combureret: sed deus enim preseruauit ille sum ab illa pena. **T**ertiam etatem afflictam fame. ut habetur **Beatus** xliij. respexit deus misericordiam faciens ioseph dominum egypti qui pavit iudeos **Beatus** xlvij. **E**cce etatem sub iugum seruilitute graui: respexit liberando in manu moysi mirabilibus multis. **E**cce etatem famem et sitim in deserto laborantem: respexit dando manna de celo et aquam de petra. ut habetur **Exo.** p. totum. **E**cce etatem varijs rebus respexit liberando a seruilitute sub iudicibus multis: ut habetur **Iosue** et **Judicium** p. totum. **Q**uarta etatem quam incepit dauid laborantem ydolorum cultura: ut habetur in libris regum: respexit multiplicando populum sanctum: qui unum deum esse cessarent perdicauerunt: ut habetur ibidem et in libris prophetarum. **Q**uinta etatem que incepit a transmigratione babilonis gementem in circuncisionem persura ut in lib. machabe. habetur deus respexit piissimum oculo iestimabili charitate et misericordia infinita: quam in veteri hominis descendit indur carne humanam: ut nos a miserabili seruitute redimeret. **S**exta etatem flagellatam ab impera-

Unica

coribus mi
sperit mis
et primo a
mentoz ec
p posse suo
lyam. etia
sunt testes
gre. Can
caput anti
ciet igne p
bunt imor
na reddent
ra subiace
oculis p
mificordie
et oculis
magima ve
colloquiu
lippu cu di
nam. et cu
cu dr. Et p
Ego p
uilete in re
expalmar
porat. sum
regnu me
tantu par
ni cri in m
lachrymi
rint. labor
tione letifi
nouisq sus
p impeta
verationi
larer eos
runt. **E**len
perco esse
neq ea q
tolleto
renit. **E**cce
eos: et q
vt cognos
nitantib
centia p
in sapient
tua. **E**cce
ducit: et ob
os obliuio
ment sapi
fio et nup
sapientia
humana d

foribus mundi ut christi nomine extinguerent res-
pexit miserando cum miraculorum multitudine
et continuo augmento christianorum et veritate sacra-
mentorum ecclesie et ceteris. Septima erat iugo anti-
christi domanda et sua perfidia corrumpebam
p. posse suo respiceret christus: dando enoch et he-
lyam. etiam secundum aliquos iohannem euangelista ut
sint testes et omni lege. i. nature. scribere: et
grate. Tandem respiciet mittendo angelum suum qui
caput antichristi feriat et occidat. Tandem respi-
ciet igne purgato quo facto corpora suscita
bunt immortalia et ab omni passione totaliter alie-
na reddentur: quod nullis miseris amplius natura
subiacebit humana. Ecce quomodo septem
oculis christus respicit naturam humanam: ut sic ei
misericorditer subueniat ne pereat. Et subleua-
set ergo oculos Iesus et vidisset quia multitudo
maxima venit ad eum scilicet per penitentiam: habuit
colloquium cum domina sapientia qui designat per phi-
lippum cum dicitur. Dixit ad philippum. i. ad sapien-
tiam. et cum domina innocentia qui designat per puerum
cum dicitur. Est puer vester hic. Et locutus est eis sic.
Ego propter aiam incarnatus sum: propter aiam ma-
nistis in terra ambulavi: propter aiam celus:
expulsum: crucifixus ligno affixus: aceto et
poratus sum: ut aiam sanctam ac celum facerem
regnum meum donari et eamque ad me ipsum inui-
tavi: patresque obtuli: etiam sancti spiritus mihi. Ve-
ni enim in mundum ut eos qui in vigiliis: ieiuniis
lachrymis: orationibus: et psalmodiis se exercue-
runt: laboremque pulerint: varios mea illustra-
tione letificem. Veni ut misericordes peregrini-
corumque susceptores ac pupillorum nutritores
per impetramus misericordie coronam. Veni ut variis
vexationibus affictos beatificem. Veni ut pro-
larer eos qui super peccatis suis iugiter luctum habue-
runt. Veni ut eos glificem qui per noie meo pau-
peres esse delegerunt: qui non dilexerunt mundum
neque ea que in mundo sunt: si omnia reliquerunt: ut
tollebant crucem suam nudi expeditique me seque-
rentur. Ecce nunc clamant ad me et ego exaudiam
eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberabo eos
ut cognoscant quoniam sum adiutor eorum in oportu-
nitatibus in tribulatione. Et sic sapientia et inno-
centia confirmaverunt sententiam christi dicentes. Via
in sapientia fecisti: impleta est terra possessione
tua. Et qui dereliquerunt te sapientiam et innocentiam
duces: et oberrant in vestigiis tuis qui nunc tuis
obliviscuntur. Quasi suavis lux purgare
mentis sapia. Non enim cessas invere qui et gra-
tis et nunc tui sunt omne creaturarum decus. Et sic
sapientia pueri ad dominam penitentiam et ad aiam
humanam dicit illud. Sermo. lib. x. moral. expo-

nentis illud Job. xii. Deridet iusti simplici-
tas et ceteris. Huius mundi sapia est cor machina-
tionibus regere: sensum verbis velare: que ve-
ra sunt falsa demonstrare. Hanc qui sciunt cere-
ros supbiendo despiciunt. Hanc qui nesciunt
supbi et tumidi in alijs ipas mirantur. Hec sibi
obsequentibus precipit honorum culmina que
recepta temporalis glorie vanitate gaudere.
Sibi interrogata ab alijs mala multipliciter
reddere: cum vires suppetunt nullis resistere.
cedere: cum virtutis possibilitas deest quicquid per
malitiam explere non valent: hoc in pacifica bo-
nitate simulare. Iustorum autem sapia est nil per
ostentationem fingere: sensum verbis aperire
vera ut sunt diligere: falsa deuitare: bona gra-
tis exhibere: mala libenter tolerare quod facere
nulla iniurie ultione querere: per veritate con-
tumeliam lucrum purare. Hec iustorum simplici-
tas deridet a mundi sapientibus et fatuitas re-
putat. Quid enim in hoc mundo stulti? Quamvis
sa non querere: possessa sapientibus relaxare:
nulla per acceptis iniurijs contumeliam reddere:
imo adiunctis alijs patientiam subire. hec. Sermo
gosi. Nunc autem quoniam humanum genus hanc veram
sapientiam per peccatum amisit: si ea recuperare vo-
luerit per penitentiam expedit ut comedat quicquid pa-
nes ordeaceos quos vobis trado eidem offe-
rendos sine quorum commestione ad hanc civi-
tatem pervenire non poterit. **Primus** panis
panis est peccatorum cognitio. de quo dicit psalmus
Panis cor hominis confirmet. Iste panis con-
firmabit aiam humanam si observaverit tria in
ei commestione. Si numerabit quod et quanta
mala commisit: quoniam multiplicata sunt super nu-
merum. Sed valde doledum est quod scit quoniam nume-
rat quod solidos perdidit: et nescit quod peccata
commisit. Et licet ipsa non numeret nisi christus omnia
eius peccata numerat. Unde Job. xiii. dicit ad
eum. signasti quasi in sacculo peccata mea et ceteris. Et
iam si appender peccata sua dicendo pondus et cir-
cumstantias peccatorum. Etiam si divisit. i. measuras
veritatem tempore quo iacuit in peccato et tenuit in dy-
bolo in civitate babilonis. An dominus quasi de
lunatico. Quantum tempus est ex quo hoc illi
accidit. Marci. ix. Secundus panis est dolor
de amissis bonis. de quo dicit psalmus. Surgite postquam
federitis qui manducatis panem doloris. Iste
dolor quasi esse debeat declarat. Alibi. iij. Dole
et sarge filia syon sicut portuicis. Et
Paulus. i. Cor. vij. dicit sic. Que enim secundum deum
tristitia est penitentia in salutem stabilem ope-
ratur. Et ponit consequens septem effectus illius
doloris dicens sic. Ecce enim hoc ipsum secundum deum

contristari vos gram in vobis operat sollicitudine: si defensionem: si indignationem: si timorem: si desiderium: si emulationem: si vindictam isti sunt septem effectus doloris. Primus est sollicitudo scilicet emendandi iniuriam quam fecit deo. Job. xxiij. A facie eius turbatur super et consideras cum timore sollicitor. Secundus est defensio contra temptaciones et peccata. Ecclesi. iij. Usque ad mortem certa per iustitiam et de expugnabit pro te inimicos tuos. Tertius est indignatio contra seipsum. Ezech. iij. Abij amar in indignatione spiritus mei. Quartus est timor de casu. ad Romanos. xi. Noli altius sapere si time. Nam subito casu qui valere ruunt. Quintus est desiderium proficiendi in melius. Phil. iij. Ego non arbitror me comprehensisse. scilicet perfectam cognitionem vel virtutem. Sextus est emulatio et imitatio bonorum. Apoc. iij. Emulare et penam age. i. emendatus in futurum vive. Septimus est vindicta in seipso. i. Ezech. xi. Quia si nosmetipsos iudicemus non vniquam domino iudicemur. Tertius panis est pudor de malis commissis. de quo dicit psalmus. Fuerit mihi lachryme mee panes die ac nocte. scilicet ut anima erubescat ante faciem patris qui in celis est. Unde Bernardus dicit sic. Quia fronte attollo iam oculos ad vultum tam boni patris: tam malum filium? pudet indigna gessisse genere meo. Pudet tanto patri vitasse de amore meum? h. ille. et sic per. Quartus panis est custodia cordis. de quo dicit Ezech. xij. Panem tuum in turbarde comede. Nam dyabolus exclusus a corde hominis nunc rumpere domum a qua exiit. Idem dicit Deuteronomio. iij. Custodi temet ipsum et animam tuam sollicite sic leviter custodieris tabernaculum et vasa eius. i. cor. et mori eius. Et Proverbia. iij. di. Omni custodia serva cor tuum quoniam ex ipso vita procedit. Tria autem debet facere anima circa hanc custodiam. Primo cohibere sensus ne moris per fenestras intret ad ipsam. Secundo reprimere cogitationes malas. psalmus. Circumdederunt me mala quoniam non est numerus. Tertio restringere res temporales ne suffocent ipsam superfluitate curarum a Quintus panis est sollicitudo salutis. de quo Ecclesi. xv. Ebavi illi pane vite et intellectu. In specia lilmagis declarat Adhebeas. vi. sic. Indicabo tibi o homo quid sit bonum: et quid dominus requirat a te. Et sic facere iudicium et diligere misericordiam: sollicitudine ambulare cum deo tuo. Iudicium debes facere de teipso discutiendo et districe puniendo quicquid commisisti contra deum. Unde Bernardus dicit sic. In prima cogitationis ingrediens atque illic coram oculis dei cause tue iudicium suscipe. Et qui mihi

sericordiam suscepisti vel qui contulisti discerne. h. ille. Adhuc coram deo debes facere primo iniuriam remittendo ne patiaris sententiam revocatis: onis in virtute eterna. ut unus ille nequa qui per se sui noluit misereri. Etiam elemosinas tribuendo indigentibus. Thob. iij. Ex tua substantia fac elemosinam: et ne auras faciem tuam ab illo paupere. Ita enim fiet ut non auertat a te facies dei. Sollicitudinem debes deo et ei deo te servas. Affectuosas orationes ad eum quotidie fundas: humanam gloriam fugias etc. et sic per. Tunc anima humana preemplas dulcedinem et vigorem istorum panum genuflexa deuote coram christo dicit illud Aug. li. meditationum. c. xij. sic. Da mihi domine in bello panem doloris et lachrymarum quem esurio super omnes copiam deliciarum sicut mihi domine in terra lachryme mee panes die ac nocte: donec dicat mihi. Ecce deus tuus: donec audias. ecce populus tuus. Pisce me domine inter singulib' meis. refocilla me doloribus meis. h. ille. Et christus intus dominam sapias ait. Tribue hos quinque panes sicut humane quos instanter petit ut saluet totum genus penitentium virtuosum. et statim anima humana extendit manum albisimam scilicet puritatem et sinceritatem conscientie in quo posuit illos quinque panes domini sapia ut diligenter custodiret eos: donec rediret ad naves vere penitentium. Domina homo innocentia audiens maximam benignitatem dei conversa ad animam humanam dicit illud Aug. li. de vita christiana sic. Nihil est amplius a christiano querendum: nihil desiderandum magis: nihilque plus totis viribus est nitendum quam ut malicia a suo excludat corde: quam ut nequa intra pectoris sui conscientiam non admittat: quam ut bonitatem teneat. Iusticia seruet: puritate mentis custodiat. Esto innocens si vis cum deo vivere. Esto simplex si vis regnare cum christo. Quid tibi prodest malicia que te ad mortem trahit? Quid nequa que prohibet regnare cum christo: que se habere exterminat sicut serpenti est. Illa enim nequa disperdet que se habet. Si vis vivere audi prophetam quod loquitur. Si regnum christi diligis audi quod illud mercedis adipisci. Quis est inquit homo qui vult vitam et cupit deus videre bonos. Cohibe linguam tuam a malo et fac bonus inquit pacem et sequere eam. Quislibet homines deus honorat et diligit qui malum nesciunt: qui metiri non noverunt: quorum labia dolus non loquuntur. In quibus non nisi bonitas esse videtur et puritas. In innocentia que nos commendat deo: simplicitas que nos faciat regnare cum christo. Quid autem deus non nisi innocentes diligit et subleuat esse putat: testimonij plurimis declaratur sicut in psalmis scriptum est. Innocentes et recti adhaerent mihi

Bñica quarta in quadragesima Sermo XXXV

bi. Et alibi etiā dñ. Custodi innocētiā ⁊ vide
edgarē qm̄ sunt reliq̄e hōi pacifico. Quāvis
innocētiā hōi prester ⁊ pferat etiā si sero ter
uef. ppbe dauid testimonio cōprobat: q̄ cū
grauit peccasset ⁊ postea iudicare se nō time
ret ex quo innocētiā nosset i se ip̄e dixit. Ju
dica me dñe qm̄ ego i innocētiā mea ingres
sus sum. Sciebat q̄ sibi iam nō metuedus q̄
innocētiāz vel sero cognouerat. ⁊ alio i loco
dicit. Alde aut̄ pp̄ innocētiā suscepisti. Sufce
pit post modū pp̄ innocētiā de⁹ que ppter
maliciā ante repullerat. Infantes nō nec
p̄fundi corā deo posse manifestū est: dicit
Quāto tpe innocētiā custodierint iusticiāz
nō p̄fundant. Nihil em̄ deo dignū: nihil cha
rius esse pot̄ q̄ vt innocētiā tota obseruatōe
teneat. Licet q̄s in alijs operib⁹ deuor⁹ appa
reat si illā nō habuerit sibi frustra blanditur
h̄ ille. Quib⁹ dictis statim iussu xpi prulit du
os p̄fces quos manu gestabat ⁊ dedit man
ducandos cū panib⁹ ate hūane vt ip̄a appo
neret toti vniuerſitati vere penitētū. **B**
Prim⁹ p̄fciis est timor: q̄ capif in aqua salſa
scilicet in lachrymis cōpūctōnis q̄s generat ti
mor in eadē sempiternū. Vñ Job. x. Dimitte
me vt plāga paululū dolorē meū: anteq̄ va
dam ⁊ nō reuertar ad terram tenebrosā ⁊
operā mori caligine ⁊c. Secūd⁹ p̄fciis est
sp̄s q̄ capif in aqua dulci. In lachrymis de
uotōnis q̄s generat amor ⁊ desiderū regni.
Vñ ps. Quādo veniā ⁊ apparebo ante fa
ciem dei. Querūt mibi lachryme mee panes
die ac nocte. Idos p̄fces p̄misit tibi xps qm̄
per ps. dicit. Ponā in mari manū ei⁹ ⁊ in flu
minib⁹ dextera ei⁹. Prim⁹ p̄fciis fugat elatio
nē ne hō sit p̄fpuosus. Secūd⁹ tollit despe
rationē ne sit vltra modum meticulosus. Et
ita p̄fciā nō videt tam aspera s̄ magis leuis
⁊ placida vt satis ps. Alia aut̄ hūana accepit
q̄nq̄ panib⁹ ⁊ duob⁹ p̄fciib⁹ reuerent genu
flecta orauit. sic dicit Aug. li. soliloq̄. c. xvij
sic. Adulter tua bñficiā exhibuisti mibi dñe ⁊
ego nō cognoui donec me illuminasti. En il
luminasti me lux mea de⁹ me⁹ ⁊ cognosco te
q̄ viuō p te. Gratias tibi ago: s̄ viles ⁊ exi
les ac beneficijs tuis impares: q̄les tñ mea
fragilitas bz affero: q̄ tu es solus de⁹ crea
tor me⁹ benign⁹ ⁊ de me educaſti post bñficijs
creatois. Oficeor bñficiā tua maḡ qm̄ eripui
sti me d̄ inferno semel: sc̄o tertio: cētes ⁊ mil
lēs ⁊ tu sp̄ me ducebas. ⁊ cū iuste milleſies
dānasſes si voluisses: noluiſti q̄ amas aias
⁊ dissimulas peccā pp̄ p̄fciāz dñe. de⁹ me⁹: mul

te mie i oib⁹ vñſtois. h̄ ille. Et his dicq̄ dīſceſ
ſit p̄fciā cū bñdictōe xpi Tūc dñs p̄fciā
ſimul cū aia hūana ⁊ reliq̄ comitūa puenit
ad naues vere penitētū ⁊ obtulit eis q̄nq̄
panes ordeaceos ⁊ duos p̄fces q̄s accepe
runt cū magna deuotōne. Primū panē acce
pit Job cum multis alijs dicēs illud. vi. ca.
Et nā appendereſ peccata mea quib⁹ irā
merui ⁊c. Secūdū panē accepit magdale
na cū multis alijs que Luce. vii. lachrymis
cepit rigare pedes eius ⁊c. Tertium panem
accepit filius p̄digus cuz multis alijs dicēs
Luce. xv. Pater peccaui in celū ⁊ coram te
iam non ſum dign⁹ ⁊c. Quartus panē acce
pit dauid cum multis alijs dicēs in ps. Dis
ci custodiam vias meas ⁊c. per totū vt p̄r.
Quintū panē accepit enoch cū multis alijs
qui ambulauit cum deo ⁊ nō apparuit quā
tulit eū deus. Genes. v. Primū p̄fciem acce
pit rhobias cuz multis alijs qui plus timēs
deū q̄ regem ſepeliebat corpora defunctorū.
Thobie. i. ⁊. ij. Secūdū p̄fciem accepit sy
meon iustus ⁊ timoratus cum multis alijs
qui expectabant conſolationē iſrael. Luc. ij.
Quos cum accepisset deuotiſſime mandus
cauerunt ⁊ saturati ſunt id est confirmati in
gratia perſeuerandi. Angelus aut̄ dñi iuſ
ſit dñe penitētie ⁊ domicellis ſuis vt collige
rent fragmenta. id est remiſſionē oīum pec
catorū. Collegerunt ergo ⁊ impleuerūt duos
decim cophinos fragmētōrū. id est duode
cim remiſſiones peccōrū. de quib⁹ Aug. i tra
ctatu. iij. de p̄fciā ſic dicit. P̄fciā itaq̄ remiſſio
peccōrū est q̄ baptizantur materia. ſic ſcriptū ē.
Niſi q̄s renar⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſp̄ſ ſc̄o. Ses
cūda remiſſio charitas ē affect⁹ vt ē illd. Re
mūtunt ei peccā m̄tra qm̄ dilexit multū. Ter
tia remiſſio elemosynarū est fruct⁹ h̄m b. ſic
a q̄ extriguir ignē: ita elemosyna extriguir pec
catū. Quarta remiſſio ē p̄ficio lachrymarū
dñi dicere. Or ſleuit i ſpectu meo ⁊ ābula
uit corā me tristiſ nō iducā malū i dieb⁹ ei⁹
Quinta remiſſio ē criminū p̄fſio. ps testāre
Dixi p̄fitebor ad ſū me i iusticiā. ⁊c. Sexta
remiſſio ē afflictio cordis ⁊ corporis ap̄lo p̄ſo
lāte. Dedi h̄mōi hōies ſathane i meritu car
nis vt ſp̄s ſit ſalu⁹ i die dñi nſi i eſu xpi. Se
ptima remiſſio ē emēdatio morū. ſabreſſi
atio vicioz. euāgelista testāre. Pā ſan⁹ fac⁹
es nolī vltari peccare ne deteri⁹ tibi p̄ſingat
Octaua remiſſio ē oīo ſc̄o. vt ē illd. Si q̄s
infirmat i vob inducat p̄ſbyteros ⁊ orēt p
eo ⁊c. Nona remiſſio est miſericordiē ⁊ fidei

In festo annunciationis dñice Bermo XXXVI

meritū. Sm illud. Beati misericordes qm̄ tpi
misericordis psequens. Decima remissio est
pueris et sal' alioz iacobo aplo pfirmante
Qui cōuerit fecerit pccōrē rē. vsqz charitas
operit multitudinē pccōz. Undecima remissio
est indulgētia et nra remissio. Veritate pro
mittere. dimittere et dimitte vobis. Duode
cima remissio est passio martyris ihs vnica
salutē indulgētie latroni fuit dicēte dño. Amē
dico tibi hodie mecū eris i paradiso. h. aug.
Ecce duodeci modos remissionis culpe per
pniaz. et sic nō est aliqd pccm̄ tāte grauitatē
qn̄ possit remitti p pniaz i hac vīta. Illi autē
hoies cū vidissent signū qd fecerat iesus in
acceptatōe pnie et aie hūane ad salutē et nā
dixerūt. Quia hic ē vere ppba q̄ ventur' ē in
mundū i scdō aduētur: vt vere penitētes scdū
introducāt i ciuitatē hierl' celestē. ad quā rē.

In festo annūciatōis brē Aldarie virginis
Bermo pmi' de hoc nomine Aldaria.

Amen virginis ma
ria. Luc. i. et in euāgel. p̄sentā solē
nitatē. Propba Albalachias. i. c.
de noīe brē virginis i spu pphētās dīc sic. Ab
ortu solis vsqz ad occasum magnū est nomē
meū in gentib'. Et ps. dicit sic. In israel ma
gnū nomē ei'. Sup quib' moueo talē que
stionē. A. Virū beatissima virgo Aldaria
fuerit cōueniens mediū hūane reparatōis ex
sacratissima dignitate sue nominatōis. Ad
istā q̄stionē rēdel p duas auctoritates. Pri
ma est sacre scripture. ij. Reg. vij. ybi dīc sic.
Fecitqz tibi nomen grande iuxta nomē ma
gnū qd fuit in terra. Secunda est Bede in
homel. hodierna dicit sic. Nec p̄reuidū qd
brā dei genitrix meritis p̄cipuis etiā noīe re
stimoniu reddidit. Aldaria em̄ interpretat stella
maris: et ipa q̄ si sydus extimū int fluit' hu
ius seculi labentes ḡa puilegij specialis re
fulsit. h. ille. Amē p maiori declaratōe po
no quattuor flores.

Prim' flos est iste. Istud
nomē maria est tam p̄ciosū qd cūctis creatu
ris ē valde fructuosū. Pr̄z qz sic h nomē re
fragmarō ē mira icludēs et imēsa sacramē
ta et diuinas p̄fectōes absq̄ dēs idicari scis
patrib'. sic h nomē maria. Nam istud nomē
maria hebraice et latine scribit qnqz litteris
Pria dīc mem' qd est tertriadecia apud eos: et
apud nos ē duodecia. apd eos signat q̄dra
ginta: s apud nos signat mille. apud eos est

p̄ma dupla qd nunq̄ scribit in fine alicui' dī
ctōis s tantū in p̄ncipio vel i medio. Nam
p fine habēt men. et p̄ncipiu vel mediū susci
pit mem. Secūda et q̄nta hui' nomis ista est
aleph et idē est qd a apd nos. i vtroqz alpha
bero ē pria ista et apud eos signat vniū i nūe
ro: s apd nos nihil. Tercia ista ē Res et idē
est qd r apud nos. que apud eos signat du
centa: et aliq̄ septingenta qn̄ p̄cedunt eam
qnqz lre duplicate q̄ sm̄ eos inuēri ponit
et est vigesima i alphabeto eoz: s apud nos
est decimaseptima: et nō signat numerū ali
quē. Quarta ista est ioth apud eos: et apud
nos est i. apud eos est decima et signat decē
sed apud nos est nona et signat vniū. Ex hīs
colligif qd hoc p̄ciosum nomē maria impor
tat sex numeros p̄replandos. Prim' nūer'
est mille et vniū: et iste numer' colligif sm̄ si
gnificationē latinā vt ps. Secūd' numer' ē
q̄draginta et iste numer' colligif ex quorāq
lris in alphabeto latino. scz. xl. Terc' nūer'
rus est q̄draginta cū qnqz. et iste numer' col
ligif ex quoratis lris in alphabeto hebreo.
Quart' numer' est oīz p̄dictoz' elementoz'. si res
id est r apud eos signat ducenta. Quintus
nūer' est septingēta sexaginta duo. Ad ius
gam' em̄ q̄ngenta ad hanc istam res. si qnqz
duplicate p̄cedētes illā ponit innumerum.
Sex' numer' est duo milia et centum. Iste
em̄ numer' est sūma oīm p̄dictoz' numeroz'.
Quid autē sacramēti cōtineat iūi sex nume
ri videam' clare. Prim' nūer' numer' signat
qd hoc nomē maria est nomen et̄nalis socie
tatis. Nā iste numer' mille i sacra scriptura
sumit p deo. Un' brā virgo dicit illud Ean
ticoz. y. Dilect' me' candid' et rubicūdus ele
ctus ex milibus. In cui' signū miles dīc qd est
elect' ex milib' vel qd p̄ponit nulle homib'.
Unū vero qd ē p̄ncipiu nūeri signat hoīem
indiuisū nō dilapsū in multa: si solū tendēte
in deū. sic xps orauit p discipulis. Job. xvij.
Volo pat' vt ipi sint vnus in nobis: sic tu et
ego vni sum'. Sic qd cū dico maria est ac si
dicere sol. es: dñs tecū. Ideo angelus in
gressus ad virginē nō notauit eā mariā: s dī
xit Ave ḡa plena dñs tecū. Fuisse em̄ sup
flui. nā sic saluātō virginē et recte prouit si
gnificari hui' nomis maria. Un' euāgelistā
dicit. Ingressus angelus ad eā. Ecce qd sola
erat dixit Ave. ecce qd nō erat p aliqd ve in
partes diuisa. Gratia plena. Ecce qd erat p
fecta qd nō patit vacuū. Dñs tecū. qd dicit

In festo

Adulle est
cū vni in
p̄ter tu co
cund' nūc
maria est
partes ali
sum p̄e a
menio est
brissina
ra et dona
remissio
ginta ē nū
q̄ solus fec
mortuus
domad
sibus p̄dic
generatō
ferro et p
riā vel glo
rius: post
suo. post
tus granol
te magis
terā pmi
gula rep
Ber. in
fimanitat
si iudici
onis ab
nō reced
ipam cog
tas: ip. m
causis
fatigari
ipo experi
men dñi
ce quo ist
Terc' nū
qd h nomē
tis. Nā ist
discipulo
tem ipm
runt p̄e
flue vsqz
dicit qd
et oīam
testamē
robora
merio ali
xpi q̄ sum
vitalis. et
qnqz p q
notiones

In festo annūciationis dñice. Sermo XXXVI.

Adille est feci q̄ es vna. itaq; nulle est p̄iun-
ctū vni in tuo sacratissimo vtero. Quapro-
pter tu es vere maria rōne p̄mi numeri. Se-
cundū nūc? ē q̄draginta et signat q̄ h̄ nomē
maria est nomē diuinalis capacitatē. Nam
partes aliquote hui? nūeri q̄ sūt septe simul
sumpre ascēdūt ad nūcū q̄nq; genariū q̄ nu-
merus est iubilei et remissionis. Et signat q̄
br̄ssima h̄go maria tota diuina p̄ bona ope-
ra et dona sp̄ssit impetrauit nob̄ veniā et
remissionē oīz p̄ccōz. Et iste nūc? s. q̄dra-
ginta ē nūc? faciat? a deo in p̄p̄is opib?
q̄ solus fecit. Nam quadraginta horis lacuit
in oronib? xl dieb? ieiunauit q̄draginta heb-
domadis fuit in vtero matris h̄ginis. xl. mē-
sibus p̄dicauit q̄draginta annis. p̄xim? fuit
generationi illi cui tāto tpe pluit māna i de-
serto et p̄ oēs istos act? reducēs nos ad gra-
tiā vel gloriā. Post p̄mū spaciū surrexit glo-
riosus: post secūdū p̄uauit de hoste victorio-
sus. post tertiū apparuit carārib? angelis ro-
tus gratios? post q̄rtū mōstrat? est charita-
te matris viscerosus. post q̄ntū festus p̄plus
terrā p̄missionis irruit gaudiōs?. Et h̄ sin-
gula reperiunt in br̄ssima h̄gine maria. vñ
Bern. in q̄da s̄mone dicit sic. Si cr̄minū es
immitare turbat? si p̄ccatiē seditate p̄sulus
si iudicij horrore p̄terit? si baratro despati-
onis p̄bicio p̄r? Maria cogita: maria inuoca-
nō recedat a cōsēdē nō recedat ab ore. Nam
ip̄am cogitās nō erras: ip̄as rogās nō despe-
ras: ip̄am s̄c̄ptas nō denūas. Ip̄a tenēte nō
corruis: ip̄a p̄egere nō metuis: ip̄a dūce nō
fatigaris: ip̄a p̄picia puenis. Et sic in temet
ip̄o experiri poteris q̄ puenient dicitū sit no-
men h̄ginis maria. i. maris stella. h̄ ille. Ec-
ce quō iste nūc? cōuenit huic noi maria et.
Terti? numer? est q̄draginta q̄nq; et signat
q̄ h̄ nomē maria ē nomē vniuersalis s̄c̄ritas.
Nā iste nūc? signat grad? bonitatē p̄ q̄s
discipulōs meruit sp̄s suscipe et vscz ad mor-
tem ip̄m nō deferere qm̄ q̄draginta q̄nq; fue-
runt p̄ces q̄s s̄c̄ptura notat ab abrahā inclu-
sive vscz ad xp̄m de h̄gine natū q̄s mathe?
dicit q̄draginta duos omittēs tres inf̄ iorā
et osant? sic voluit sp̄s s̄c̄ritas vt veritas noui
testamēti ex vaticinijs veteris testamēti cēt
roborata. Etia iste nūc? cōstat ex q̄nq; nu-
meris aliq̄is cōpōnitib? nūcū annoz ic̄su
xp̄i q̄ sunt isti. i. vñ p̄ quē signat charitas
vntatē. tria p̄ quē signatur fides trinitas.
q̄nq; p̄ quē signat scientia deitadē p̄p̄ q̄nq;
notiones. i. vniuersalitas: p̄fectitas: filiatio

spiratio actiua: spiratio passiva. vt dicit the-
ologi. Nouē p̄ quē signat in angelis innocē-
tia puritatē. q̄ndeci p̄ quē signat ascēsus ad
gloriā sūme felicitatis. Ista q̄nq; notissima
sūt de br̄ssima h̄gine maria. vt p̄z cū oīa ista
habuerit. Idos q̄nq; numeros. i. vñm tria
q̄nq; nouē q̄ndeci: si collegeris faciēt trigin-
ta tria: q̄ est nūc? filij virginis i hac vltā vi-
uentis. Quart? nūc? est ducēta q̄nq;ginta
duo. et signat q̄ h̄ nomē maria ē nomē sup̄-
nalis dignitatē. Nā iste nūc? signat beatam
h̄ginē excedere oēs h̄uani ingenij facultatē:
vt nō nisi elingues de ip̄a loq̄ possim?. And
Hieron. in s̄mōe de assumptione ei? dicit sic.
Quid nos tācill? q̄d acroē pusillū: q̄d de eius
laudib? referam? cū etiā si oīm nostrū mē-
bra verterent in linguas: null? eā laudare suf-
ficeret. Altior em̄ celo ē de q̄ nitimur. abyss?o
pfundior cū laudes dicere conamur. Si ce-
lū in quā vocē altior es. si matrē gentiū: p̄ce-
dis. si formā dei te appellē: digna existis. Si
dñam angeloz: parata esse p̄baris. Quid ḡ
digne de te dicā? h̄ ille. Iste em̄ nūc? ē
valde sup̄abūdans cui? p̄ares aliquote si-
mul sup̄e transcendūt nūcū p̄ncipalē. Red-
dunt em̄ trecenta sexaginta. Etia ē sup̄abū-
dans cū surgit in q̄dragēta octogēta sex. Et
am ē sup̄abūdās cū reddit sexcenta septuagi-
ta sex. Aliq̄n autē iste nūc? ē imp̄fect? et in-
cipit declinare cū reddit q̄nq;ginta septuagi-
ta nouē. S; deficit magis qm̄ cadit i cētū no-
nagēta septē ad quē est stat? qz nō h̄z p̄ces
aliquotas p̄et vñū. Iste nūc? h̄ymisticam
significationē: qz de signat h̄ac h̄ginē glorio-
sam rer fuisse q̄stā a s̄c̄tis patrib? in mulieri-
bus. Vidēdū ē qm̄ ceperit patrū amor ardē-
tissim? ad mulieres et qm̄ cessauerit s̄m s̄c̄ri-
p̄ture tenorē. Incepit autē ab adam cū dixit.
Relinq̄t hō patrē et matrē et adherēbit vx-
ori sue. Gen. ij. Qm̄ amor viri ad vxorē ē ita
naturalis vt nō possint viri a mulierib? sepa-
rari. Et filij dei. i. filij serb̄ mort potē? bestia-
licer q̄ naturalit̄ acceperūt sibi filias hōim i
vxores p̄p̄ qd̄ delictū diluuii terrā delcuiē
qm̄ imature et ante tempus atq; indebite il-
lam req̄rebāt. de cui? vtero sup̄ma veritas
nasceref. Quidā p̄m feruor p̄cipu? h̄ dānar?
post p̄mā p̄missionē factā abrahā de filio dei
incarnaturo noscīt exorē in patrib? appro-
batis. Exemplū. Nos legim? q̄ abrahā lete
susceperit iuuēculā speciosissimā i vxorē quā
tū onnosaz amasse post p̄missionē sacra s̄c̄ri-
ptura demonstrat. In signū q̄ mox facta p̄mū

In festo annuntiationis dñice **Bermo** XXXVI

fione mulieres sunt magis dilecte a patribus
quā beatissimaz virgine mariā intuebant in
ipsis. Et ne h' veritas in dubiū iste non amor
p' dū autē vsqz ad salomonē cui patri alia p'
milio clara facta nō dubitatur qui errant
amādo sicut et p'mi: qm sicut et illi accepit ex
oib' quas elegerat. Hoc autē totū factū ē vt
declaret q' maria erat caste qrenda in bo
nis honorada: et nō p'cupiscibilis s'm carnē
amāda. Hic autē salomō fuit n' delect' vt p'mi
qm verbis curauit vulnera. i. p'ca q' p'duxer
rat ope: cū scē virgini in ultimo vite sue illis
carnalib' feminis abdicaq: cārica cāricoz ad
mirā innocētā et p'coniū singulare altissime
deccauit. Ibi autē q' p'cipue feminas ama
uerunt a deo fuerit magis dilecti et ad celesti
um ar: ban a familiar' admitti q' incontinenti
bus nūq' fuisse p'cessa vt clare scribit Hiero.
cōtra Iovinianū. Quāto studio petita ē re
becca et q'to recepta gaudia ab ysaac ei' p'
sentia dolore cessate de morte maris. Quo
zelo fuit dilecta rachel a iacob p' q' vit tunc
q'tuordecim annis se subdidit suum. Ioseph
quoz purior h'ginit' arfeneb sup modum
amauit. Et licet moyses in tān cūyo p'ssam
emauit q' quis foret mitissim' sup oēs ho
mines: n' p'p' ipaz sustinuit vt dilecti frater
et foroz ad displicentiā nō modicā ducerent
Quid dicā de scificato i vtero sansone qui
vt sic loquar ad tantā infantā deuenit p'pter
amorem mulierū: vt etiā sciēt in sinu vni' se
exposuerit morti. Quid dicā de psalmista se
raphico dauid: p'p' in celo q' i terra habitāre
cui erat tediosum celū et terrā et q'qd' p'pter
deus sibi posset p'ponit q' n' amore mulieris
ad philistēū accessit tremedū intrepid' ducē
ris p'putijs aliā cmit: p'p' aliā virū scēni ius
sic occidi et nō ē passus mori extra sinū speci
ose iuncule oi castitate suata. Quid igitur
volūt i castissimis viris amores (vt videt)
incastit' nisi q' a lōge q'rebāt mariā. Predica
bant mariā totis virib' post deū venerabāt
mariā. Hoc expresse illi iuvenes docuissimū
ij. Esdre. iij. et iij. q' soluētes q'tione p'positā
qd' i reb' eet fortis: mori a spūscro scripserūt
vnuqzsqz suuz videre. Prīm' dixit. Fortis ē
rex iusticia q' tenet hōlez a paradiso repulsi
Secūd' dixit. Fortis ē vinū marie lerabūde
q' sup iusticia gradies ad incarnādū deū dis
ponit. Tert' dixit. Fortior ē mulier. i. brā vir
go maria q' effectualis deū trahit de celo et re
gē tenet in sinu. et cetera q' ibi sequit'. Vterū
forissimum ē veritas q' de terra orta ē. lex vte

ro tāte h'ginit' et celū abstrusū reuerat suo
sanguine p'ioso i ara crucis p'ciū n're redēpri
ontis effuso: et p' cruc' vellit suparo humani
gñis hoste crudeli. Ecce q' reuerfuri ad ciui
ratē hierlm terrenā cōueniēssime p'p'heras
tes de illa hierlm ciuitate celesti venerantur
iusticia: mariā extollū: mariā p'ponūt alicib'
cem et ductrice regerim. Sup oia autē increa
tam veritatē ex regina celoz nascēdā sic pas
trū desideria p'cludēs et sent'. Sic q' amor
mulierū fuit p'mo sub patriarchis et tūc cre
uit et abūdauit p'p'ls hebreoz. Scōdo sub p'
p'phet et iterū auct' est p'p'ls ille. Tertio sub
regib': et tūc etiā maxie sub duob' q'retib' be
ata h'gine. i. sub dauid et salomone quoz tpe
dilatata est dom' hebrez. At vbi se auaricie
dederūt et carni et epheboz p'ncipatū in hie
rosolymā receperūt imp'fectionē senserūt ad
pariū. Tandē vltio i eratē p'senti qm nō solus
negligūt s' mariā blasphemāt. venērūt ad ex
tremit opprobriū misere seruicū: qd' i min'
vituperiū nō pacit p'uenire: et sic nō pōt par
tiri. sic nec vniū q' est oino idiūssibil'. vt p'
Quir' nūer' est de p'ringēti sexaginta duo: et si
gnat q' b' ē nomē humanalis libertat'. Nā p'
hanē p'iam h'gine donat libertas p'fecta ro
ti mudo: cum illū genuerit q' verissime dixit
Job. viij. Si fili' vos liberauerit vere liberi
erit. Et si sciendū q' iust ceteras captiuitates
q's passi sūt hebrei due sūt magis famose et q'
nūc ē tertia famoissima. Prā fuit sub phar
raone rege egypti q' intercepta ē p' totū tpe
ab egressione de egypto vsqz ad regimē iudi
cū. In tpo autē eoz reginie sepe recapitula
ta ē captiuitas. Et vsqz ad hely sacerdotē
vl' parū āte nō plene possūt dici fuisse liberi
s' libertat' dīa gia aliq' sen sisse. Ipxer autē
iudices p'p'm ātis ferme trecent'. ab ingres
su autē ioseph i egyptū vsqz ad tpe iudicum
fluxerūt āni circit. ccc. Additis vero annis
qd' nō erat rex i ius q's hebrei nō paucos fa
sisse putāt clare habebim' nūerū p'santi quē
iporat h' nomē maria sic ista q'nta acceptio
nūeri sonat. Et licet illo tpe legis q'das maria
cui' nō legim' virū p'ra p'fuerādū se p'p'ras
rū q' raro ponūt noia mulierū qn viros adiū
gant vel p'p'ricos vel p'sentes choruz ducēs
sodalitū p' libertate p'pli. Sic n'ra maria q' v'
rum nuptiarū nō habuit p' captiuitate gñis
hūani termiata choreas āgeloz duxit. Se
cunda captiuitas famosa cepit sub ionatha
rege iuda ex decē trib' h're trib' ducē i hūi
tutē p' assyrios. Tūc nati sūt reu' et romul'.

*Non h' quo fct
viri fcti
fuit in no
re mulier*

In
quē
est aut
dica
ps q' p'p'
gentilex
p'parat: q'
vsqz ad p'
beras ro
milia et cē
mē populū
milia et cē
milia i leg
p'missio
a die p'm
ries tūc
a more d
runt ān
fione x
ocrogita
Et sic p'
sum q' cu
sic p'p'at
De
nomē m
bndicā
fione
piētib'
fima cba
anymū
tristia p'
lus letici
na carniē
scondat
ratio l'ar
fime h'g
apō beba
p'mit i p'
h' b' solo
apō eoz
rabat ill
ferētia m
tū c' i f'et
ē infern'
tūssime
to maria
m replē
nullū aliū
tū. Si v'
est mū
gelit i c
et Amb
vūera p'

quod iuvenes cōdiderūt vrbē romanā. Nam
est autē xp̄s de vrgine maria āno ab vrbe con
dita septingentesimo quingentesimo secūdo. Un
ps q̄ ppe maria cuius nomen signat septin
gentes et sexaginta duo libertatem mundo im
portat: q̄ tū tēpis fluxit ab hac capivitate
vsq; ad pceptionē xp̄i p̄ quē facta ē plena li
bertas toti hūano gñi tē. Sēx mīser ē duo
milia t cētū. t signat q̄ h nōmē maria ē no
mē popularis alacritas. Nā ille nōmē. s. duo
milia t cētū apre demōstrat mariā fuisse p
missā i lege t a patrib; summe opatā. Re
promissio nāq; ad abrahā facta ē. Nūera g
a die pmissionis vsq; ad natiuitatē ei; repe
ries tēcurisse annorū duo milia t centū. Et
a morte abrahę vsq; ad xp̄i natiuitatē crā fle
runt ānī ferme duo milia duodeci. A pmissi
sione xp̄o vsq; ad mortē abrahę fluxerūt ānī
octoginta t ultra si ferē genesis insperem?
Et sic p̄s q̄ istud nōmē maria ē tam p̄cio
sum q̄ cunctis creaturis est fructuosum. t
sic p̄cer tē. E

Secūda flos ē iste. Istud
nōmē maria ē tam glīosū q̄ oib; gñatōib;
bñdicēdo ē copiosū. p̄s p bñ. Berū. in q̄dā
smone dicēt sic. Alia oib; oia facta ē sa
piētib; t in sapiētib; debñtē se fecit copiosū
fima charitate vt de plenitudine illi; accipi
ant vniūscapitū; redēptōez eger caratōez
tristis solatōez: p̄ctō; veniā: iust; grā; āge
lis leticiā deniq; tota trinitas glīas: filij p̄so
na carnis hūane substātiā: vt nō sit q̄ se ab
scondat a calorē ei; s. ille. Sēdū q̄ interp
ratio s̄arū hui; nōis mariā cōdit glīaz bñ
fime vrginis. Nā p̄mū elemētū t s̄a ē in q̄
ap̄d hebreos duplicat. t men ap̄d eos nūq;
ponit i p̄ncipio alicui; dicitōis v̄l medio ei; nī
si i s̄olo noīe maria q̄d de vna tñ verificat
ap̄d eos: q̄b; oia p̄rigebāt in figura: qm̄ figu
rabat illā q̄ simile nō h̄z neq; parē. Et āt dī
ferētia int̄ mem t men ap̄d eos. q̄ p̄mū ap
tū ē inferi t clausū supi; secūdū hō ecōnertō
ē inferi clausū t supi; patēs. Videt q̄ sub
tilissime spūscritus p̄dixit hebreis i b̄ elemē
to mariā vrginē futurā incognitā viro: ple
tū replēdā de celo q̄ nulli alteri pcedit: cum
nullū aliud nōmē cū ista s̄a men sumat int̄
tū. Si vero aliorū noīa termināt p̄ men nō
est mīrū q̄ oēs bñ i celo erūt vrgines sic an
gelī dei celo q̄ nec nūbēs neq; nūbēs. si vt dī
cit Amb. sup. Bñ immaculati. Aden iter p̄at
viscera vel ex ip̄is. In h̄ autē tā dignitas q̄

charitas actiue t passiue denotat bñ vrginis
Dignitas ei; est in h̄ q̄ in suo viscēb; fuit
aliqñ realis habitatio xp̄i vt dicat vere tēplū
p̄rio. dom; filij. sacratū spūscriti. Charitas
actiue demōstrat i b̄ q̄ pierat; viscera ad pec
catōres singulos gent̄ iterpellās assidue p
nīa oimq; salute. vñ. Berū. i q̄dā smōe dī
sic. Per tēpgo regia accessit hēam; ad filiū
Dñi dīcta inuētrix grē: genitrix rē: mā; sa
lutaris: p̄ te suscipiat nos q̄ p̄ te dar; ē nobis.
Exculer ap̄d ip̄s tua itēgnitas nīe corrupti
onis culpās: t tua hūilitas dō grata: nōstre
veniā impetret vanitati. Copiosa charitas
tua nōrū cooperiat multitudinē p̄ctōrū: t se
cūditas glīosa fecūditatē nob cōferat meri
tōrū. s. ille. Charitas passiue demōstrat i b̄ q̄
fuit ab oib; cōsideratā. vt p̄s ex b̄ q̄ dī. Et
ip̄s q̄ ex ip̄is patrib; fuit viscērose expecta
ta p̄genita t cōmēdara. Un ip̄a dīxit de se
illō Eccl. xliij. Et radicaui p̄plo honorifi
cato t i p̄es dei mei hereditas illi; t i plen
tudine scōp dētērio mea. S. vñ signatē h̄bā
t norate mysteriū. Radices figit i p̄plo ho
norificato brā vgo. Duplex ē p̄pls honorifi
cat; p̄mū ē p̄pls hebreorū q̄ dicebat p̄pls
dei p̄ctularis: cui; radix fuit abrahā. Tunc
hō ex radice p̄ducit t rami fuerūt vñ q̄
in gñatiōe xp̄i de signat marbē. s. abrahā. Nā
finit hui; honorificati p̄pls ē p̄ncipū; s̄arū
marie t vbi illi terminat ista scipit. Vlmē
illi; ē sūdamētū istū. Flos hui; p̄pls honori
ficat; ē radix vrginis marie. Alcedat oīs
creatura q̄pū potest vlx p̄uenit ad planē
pedis marie. In altitudine arboris sanctorū
patriū ponam; iōachūm vel alium qui fuerit
verior pater vrginis: ne affirmem q̄ diuus
Aug. lib. xxxvi. contra Faustū dubitare vt
detur t non tractat. Ex hoc alto fastigio na
scitur flos fructusq; maria. t sic radix popu
li sequentis cui; arbor est xp̄us filius eius t
rami omēs veri xp̄iani. Unde sancta mater
ecclesia cantat sic. Stirps iessēvī: q̄a produxit
virgaq; florem. Et super hunc florē requies
scit spūscrit; almus. Virgo dei genitrix virga
est flos filij eius. Tūc q̄ sit eminentior po
pulus xp̄ianorū populo hebreorū: quāto ra
dix scz brā virgo est nobilior abrahā qui fuit
radix illi; p̄pls: t quanto arbor illius populi
que ē xp̄s est p̄ciofior ysaac qui fuit quo dā
modo arbor illius: cui; iacob t ceteri q̄ s̄a ra
mi. Secūda p̄pls honorificat; ē p̄pls spi
rituū broz. Nā p̄at etern; nō habet radice
sed est radix t fons t origo totū; dīuinitatis
t iij

Radices
BR vñ

Abrahā

In festo annunciationis dñice Sermo. XXXVI

Filius pcedit ab hac. Spūscū ab vtroq;
pcedit qñ a radice. Deide āgeli sū ordinat
eoꝝ vltꝝ ad seraphim q ē in maxia altitudie
et iū pñm mī spūa brōs. Brūssima vīrgo ma
ria i supmo āgelo radicauit et itati vt creuit
caput terra diuinitatē extrulit: sicq; ascēdit vt
maꝝ dei fieret. pꝑtea dicit. Et i pres dei mei
hereditas illi. i. radiq; quā radicauit iū pplo
bonoꝝificato. Nā hereditas quāda ē i angel
q solū radicauit i sacramētoꝝ suscepꝑioe
quozūda aut i archāgelis p custodiā sui ab
vniuersis pꝑio: et sic de singulis ascēdēdo vt
deducit bras. Reg sup Ezechielē macians
illd. Vis lapis pꝑiosus idumētū tuū. Necess
se est q si aliq creatura in pñenti vīta pos
ta radicauerit i angelo supmo p charitatē p
fectā diligēs deū ex toto corde: tota aīa: toꝝ
vīrbꝝ q trūc: et oēs rami eiꝝ: folia et fruct:
et flores sint i deo imēdiate. Sed talis chari
tas hic i vīa nūq; fuit i aliq creatura sic i brā
hōīne: qz talis charitas fuit i ea hic i vīa: q
lis ē in certis scīs i patria idō pcludit. Et in
plenitudine scōꝝ: cetero mea. Quia plenit
do brōꝝ spūitūū simulq; electoꝝ oīm pñi
nebat i brā hōīne q ad merita pñiis digna
q ad vīrutes practicas etiā dum foret i vīa.
Vincē q nō hꝝ locū iñfra deū: sꝫ pñse i deo.
Nā sic iñ tēporali sabbato vniūq;q; mane
bat i seipo et apud seipm: sic iñ etñali sabbat
to. i. in patria qlibꝫ i seipo manet. Et qñ fil
dei sit pars brē hōīnis q illuz carne veltiuit.
psequis ē vt ipa i deo maneat. Ido cātar san
cta māꝝ ecclīa. Et habitare eam facit i taber
naculo suo. Vñ i figurā bui dñi dñi. xviij.
q petꝝ dixit xꝑo iñ tñsfigurātōne. Dñe si
vīs faciam? hic tria tabernacula tē. Tanto
amore erat repletꝝ q non curabat facere ta
bernaculū p se aut p dilecto iohāne: neq; fia
re ausus postulare q maneret i tabernaculo
et pꝑiq; sciebat nullū fore dignū habitare i ta
bernaculo verbi nisi beatā hōīne. q illd de su
to purissimis sanguinibꝝ fabricauit et suū ē
effectus sic xꝑi possessiue. Nesciebat em qd
diceret qñ tria tabernacula tam sacra erant
pñi qd reciperet oēs pꝑreplariuos. secūduꝝ
qd reciperet oēs actiūs. tertiū qd reciperet
solā hōīne matrē dei. ps. In sole pñuit. i. vīr
go maria tabernaculū suū. Et Cant. vi. dñ.
Que est ista q pꝑredit qñ auroꝝa pꝑurgēs:
pulchra vt luna electa vt sol. Aurora quip
pe fuit i ortu. luna concipiēdo filium dei. sol
aut ascēdens i cellū. Sol em qz sola est iñ
glīa patris nō habēs sibi similit. qd de nullo

beatoꝝ dñi pñ. Ad cuiꝝ euidentia scēdum
q sicut de vīdit iñ pñciplo creatōis mūdī.
nō esse bonū esse hoīem solū: ideo formauit
mulierē simile specie spī adē: nō seru. Sic
vidit et approbauit p illud idē bonū q null
angelꝝ foret solꝝ iñ glīa sua. Ideo vniūq;
brōꝝ spūitūū sociauit hoīem vt duo et duo
mūdī habeant iñ archa dñi q tñ iñtrauerit
septem i septem pꝑ spūscū gām q sepe
donis replēt exclusiū idē bestialibꝝ. et iñmū
dis q etiā iñtrauerit bini et biniq; cōbina
ti fuissent vt ceteri si steressent. iuxta illd Deu
teroñ. Et dñituit terminos populoz iuxta nu
merū filioꝝ israel. Et emm cñ signat nūme
rum et meritū. Jam adimplet sine culpa illd
Gen. vi. Qñ filij dei videntes filias hoīm q
sunt pulchre accipiūt sibi ex oibꝝ qz eligunt
qm filis ad similit inclinat et delectabilis so
ciat. Est aut vīr. i. angelꝝ aiabꝝ pfectio: i. na
tura: sꝫ iste tales vxores sine subiectōe vīroz
vernatioꝝ vīstibꝝ iñduunt pꝑ stolas cor
poris glōꝝificati qz accipiunt cum armillis et
margaritāle et nō angeli sicq; socie magi q
sponse nō nubē neq; nubent: sꝫ erūt oēs sic
angeli dei. Iñt oēs aut angelos iobēs bas
pūsta sociat supmo. et brā vīrgo q est maior
iohāne baptista parē nō habz. Sic q plures
erūt hoīes q angeli: q vīrgo maria q est hō
et xꝑs q est hō sunt sup angelos. Iste solꝝ et
ista sola. Iste deꝝ et ista dea: tñ inq;les sꝫ affu
nes et similes. sicut oē iste generat sibi simile
Iste hāc creauit simile sibi et ista hūc simile
genuit sibi. Quilibꝫ hō q sociat āgelo simile
sibi et hō maria vñt magni cōsiliū angelo.
Ido cātar scā māꝝ ecclīa. Exaltata es scā
dei genitrix sup choros āgeloz et scēdū
elemētū et lra est Aleph sine A et iñterpꝑa
tur doctrina iñ q et vīlitas pñicat. Est em
brā vīrgo doctrina salutaris oīm vīuētū et
speculū directiū toti hūane vite militātiū
Ipa em pꝑcognoscebat oīma futura clare et
apꝑe magis q angeli dei i celo. Itar o est.
Quia dñe pbs. ij. de aīa q actiūoz sunt
nūc erat disposita q angeli ad cognitionē
futuroꝝ iñ q essentialit erat deꝝ. et de aīa sua
fecerat aīa celestis paradisi: q maiori gā
possidebat deū. q tam verū est q brā vīrgo
sciuerit futura q verū est q angeli deo pꝑes
sentes cognosceat vniuersa. Vñ sanc. 2. hos
mas. iij. parte. q. xviij. arti. v. ad tertiū dicen
dum dicit sic. Non est dubiū q beatā vīr
go acceperit excellent donū sapientie et gām.

Bea vīrgo dñi

hūc vīr
iñt vīrgo

Bea vīrgo
māꝝ

virtutis: et etiam gratiam prophetie sicut habuit christus. Non tamen accepit ut haberet omnes virtus hanc et illam gratiarum sicut habuit christus: sed sicut quod conveniebat condictioni ipsius. Dedit enim virtus sapientie in contemplando sicut illud Ieremias. Adhuc autem prescribam omnia verba hec considerans in corde suo. Non autem habuit virtus sapientie quod ad docendum eo quod hoc non conveniebat se sequi mulierem sicut illud Ieremias. Docere autem mulierem non permittit. Miraculorum autem virtus sibi non conveniebat dum viveret: quod tunc prophetis presumenda erat doctrina christi miraculorum: et ideo soli christus et eius discipulis qui erant discipuli doctrine christi conveniebat miracula facere: propter quod de iob baptista dicit Iob. 8. Quia signum nullum fecit. sed omnes in christo intenderent. Num autem prophetie habuit: ut per prophetam cantico quod fecit. Adhuc significat aliquid in ea dominum. hec Iob. Et sanctus Ambrosius. Iob. de virginitate dicit sic. Talis fuit marie et ipsius vita sit omnis disciplina. Sic igitur nobis tanquam in ymagine descripta vita marie in qua velut in speculo refulget species castitatis et forma virtutis. Unde sumatis exempla vivendi ubi tanquam in exemplari magisteria expressa per batis: quod corrigere: quod fugere: quod tenere debearis ostendit. hec ille. Ecce qualis est doctrina beate virginis. Tertiū elementū et ista est res siue. Rursum interpretatur. Caput in quo est inestitas gloriosa sue capacitatis et signat. Laqueum enim caput omni nostrum: quod caput nostrum est christus pater marie. Caput enim est quodammodo non stre salus: quod caput nutritio salutare: caput autem qui serpentis corrumpit. Caput omnis spiritus intelligentie: quod mater est sapientie. Caput omnis gradus glorie: quod regina est vie sue et patrie. Caput cunctos modos indulgentie: quod mater est misericordie. Caput quod status virtutis excellencie: quod mater est omnis gratie. Caput omnes beatos velut magna sporta: quod est felix celi porta. Unde Iero. in sermone de assumptione beate virginis dicit sic. Ceteris virginibus per partes dicitur gratia. Marie vero se totam infudit gratie plenitudo quod fuit in christo: quod per aliter et aliter: quod in christo fuit plenitudo gratie tanquam in homine personaliter diffinito: in maria vero ut in templo singulariter consecrato. Vel aliter. in christo fuit plenitudo gratie in capite: in maria vero sicut in collo transfusa. hec ille. Quartū elementū et ista est iob siue. I. interpretatur scia siue pfectio aut principium in quo virginis humilitas perfunda et virtutis coloratur. Nam humilitas est scia vera: sui cognitio atque principium bonorum omnium in celo et in terra: ut Augustinus scribit ad dyoscorum. Ad cuius declarationem permittit tria. Primum est quod quolibet est pfectior: tanto se deterius cognoscit. Secundum est quod quanto quis est deo vicinior: tanto se videt remiore ab eo.

Tertium est quod quanto quis est maior: tanto se magis humiliat in oculis. Ratio istorum est quod quanto quis clarius deum cognoscit: tanto se ipsum perfectius videt: quod in comparatione vere lucis omnia alia lux evanescit et obrenescit ex toto. cum autem quis hos duos terminos sic cognoscit deum stantes per infinitum quodammodo est maximum eius necesse est ut alium videat: aut nihil aut quodammodo nihil: quod respectu infiniti omne aliud eius videtur quasi nullum magnitudinis. Sic in iuxta mensuram cognitionis perfectitur gradus dilectionis. Unde sic ut plus amat qui plus novit. Et quod recte existimat deum amandum et amabilem: quod amare non potest videt illud diligibile in infinitum: et actum sue dilectionis fore finitum: iudicat se minus amare quod in: licet ille qui minus amat sicut minus cognoscit. Et ita apparet quod quanto quis est melior: sanctior: tanto est humilior et pfectior se creavit. prout de abraha dicit Iob. ad dominum meum cum sim pulvis et cinis. prout de Iob dicit. Ceterus est vita mea. prout de David dicit. Ego autem supereminis et non homo. prout de Iob baptista dicit. Ego vox clamantis in deserto. prout tandem in beata regine dicit. Ecce ancilla domini. sic quod per cognitionem et pfectionem beate regine ad seipsum. Quartū elementū et ista est aleph siue. A quod interpretatur summa claritas in gloria. Nam sicut in via beata virgo est doctrina vivendi: sic in patria est claritas deum videndi et gaudium deo fructu. Si quis periret et si deus volebat reparare celum et restaurare ruinam angelicam: quare potius id non fecit de illa portione angelica quod perierat cum sit nobilior creatura quam de terrestri homine gravi. Respondet crisostomus dicens quod celum debuit reparari de maiori gaudio et non minori siue ad maius gaudium et non ad minus. Sed maius gaudium resultat de humana natura quod angelica. Primum quod est duplex gaudium angelis dei de redemptione humane nature. scilicet quo ad carnem et quo ad spiritum. Ex eo enim quod verbum assumpsit carnem et spiritum: gaudent angeli in fructu et visione virtutis usque. Si autem assumpsisset illam portionem angelicam tam dicta non fuisset gaudium eorum: nisi quo ad spiritum. Secundo quod maior est numerus hominum salvandorum quam spirituum damnatorum. Sed ex hoc accrescit gaudium angelorum. ideo dicit christus Luc. xv. Gaudium est angelis dei super uno peccatore penitentem: agentem: quam super nonaginta tanquam iustis qui non indigent penitentia. Unde Bernardus in quodam sermone dicit sic. Ad beatam

humilior
quod

Quod in
dicitur
et quod

virginē sicut ad mediū: sicut ad archanū dei
sicut ad rerū cām: sicut ad negociū scōz re-
spiciūt ⁊ qui in celo sunt: ⁊ qui in inferno ha-
bitāt: ⁊ qui nos precesserūt ⁊ nos qui sum⁹
et qui nos sequentur: ⁊ nati natorū: ⁊ qui na-
scētur ab illis. Illi qui sunt in celo vt restau-
rent: ⁊ qui in inferno vt eripiātur: ⁊ qui pcesse-
runt vt ppbe fideles inueniātur: ⁊ qui sequen-
tur vt gloriā assequantur. hec ille. D

Tertius flos est iste. Ma

gitudinē factorū a sumā diuinitate. compre-
hendit hoc nomen maria in veritate. Pp p
tuos testes. Prim⁹ est Amb. sup Luc. dicit
hereticū dīcē sic vt allegat a magro sen. lib. i.
dist. ix. ca. vi. Adhuc em impossibile est gñati-
onis scire secretū. s. carnatiōis xpi mens de-
ficit. vox silet nō mea tū: sed etiā angelorū
Supra potestates: sup angelos: supra che-
rubim ⁊ supra seraphim: ⁊ sup oēm sensū. Et q
scriptū est par xpi sup oēm sensum est. Et si
par xpi sup oēm sensum est: quō nō est sup
oēm sensū tanta generatio? Tu ergo oī ma-
ni ad moue: scitari nō licet diuina mysteria
licet scire q nar⁹ sit: nō licet discere quō na-
tus sit. Illud negare mihi nō ly: hoc qre mer⁹ ē
Ineffabil ei ē illa gñatio. vñ ēla. ait. Gñati-
onē ei q enarrabit: Nec hūanū sēsu ⁊ mūdi
intelligētiā excedit. Hoc nō capīt hūane itelli-
gentie. rō: s. prudentia est fidelis. pfectio. s. il-
le. Scōs est Adaxim⁹ in simone de natali
dices sic. Gñatio xpi enarrari nō potest: credi
pōt. Lingua deficit. fides pfectit. Adaxim⁹ em
pfect⁹ est fidei cū tū de deo suo mens pōt cō-
cipere quantū sūmo nō pōt pturire. hec ille.
Nā oīa magna q olim fecerat deus in mūdo
hodie cōpleuit in maria. Adaxim⁹ fuit q de⁹
creauit celū ⁊ terrā: ⁊ oēs ornatus eoz: sed
maius fecit in maria: qz celū ⁊ terrā nō fue-
runt capacia dei: s. in vtero virginis formauit
minimū corpus in quo totus de⁹ essentialit
cōtinet. vnde cārat scā mater ecclia. Sācta
⁊ imaculata virginitas quib⁹ re laudib⁹ res-
ferā nescio: qz quē celi capere nō poterāt tuo
gremio cōtulisti. Hec magnū fuit q libera-
uit frequēter bebos in manu forti signis mi-
randis ⁊ portētis insolitis: s. mai⁹ fecit in
maria: qz in virgine liberauit totū gen⁹ hūa-
nū: inferno spoliato. Nam fuit in vtero virgi-
nis men⁹ sūb nouē. Preterea magnū fuit q
pauit pplm suum. Et annis in deserto māna
celi: s. mai⁹ fecit in maria: qz in ei⁹ vtero for-
mar⁹ ē panis oīm angloz ⁊ hoīm. ps. Pa-

nem angeloz māducauit hō. Amplius ma-
gnū fuit q mel eduxit d pēra oleū qz de saxo
durissimō: s. mai⁹ fecit in maria: quia de vtero
hūanis emanauit ille ad quē oīa sub figura
tendebāt. Adhuc magnū fuit qz loz danil cō-
uersus est retro: s. mai⁹ fecit in maria: qz
antiqu⁹ dierū: ⁊ can⁹ eternitate vīsa hūanē
retrocessit ad infantia vñ dicit. Sūc etiā alia
magna ⁊ miranda q de⁹ fecit in veteri testa-
mento s. plera in maria. Adaxim⁹ fecit de⁹
Abrahā patriarēbā cui dixit de⁹ ego sū merces
tua magna: ⁊ faciā te crescere i genē magnā
⁊ magnificabo nomen tuū. Adaxim⁹ fecit
cui magna pmissit: sed mai⁹ fecit in maria: qz
quē Abrahā p mēde deū expectabat: maria
illū in vtero gestabat. Quod abrahā figura-
bat Abrahā significabat. Abrahā fuit p popu-
li electi: maria fuit vera mī vniuersitatis dei. Ad-
axim⁹ fecit de⁹ moysen ppbam. In illō Ego.
xi. fuit qz moyses vir magn⁹ valde in terra
egypti: s. maius fecit in maria: qz ipse descē-
dit in egyptū: s. mundū istū areolā reppit as-
romatiū quē hyrigabāt sicut padifus dīctū: qz
quā intravit vt pascat ibi: ⁊ lilia colligat. In
hac areolā fact⁹ ē ille ppba de quo oīs pbeas
aliqñ clamabat. ppba magn⁹ surrexit in no-
bis ⁊ qz de⁹ vīsitauit. Adaxim⁹ fecit de⁹ da-
uid regē iuxta illud. i. Reg. xxi. Fuit homo
ille magnus nimis iux nomen magnorū qui
sunt in terra: qz vera magnitudo nō iuenit i
terra cū sit etigua ad instar pūci: mūdus tū
vocat tales magnos: qz fuit vestigia magni
dei q est rex regū ⁊ dñs dñantū: sed mai⁹ fe-
cit in maria: qz dedit sibi nō vt anciller: nō vt
nutrici: nō vt doctrici: sed vt dilecte matri do-
minū vniuersoz cui⁹ regnū nō erit finis. Ex
quo facta est mīparitē oīmū potens ⁊ glo-
riosa. habēs i perare regē tētorū: qz erat sub
ditus illi. vt dicit Luc. ii. Vere g magna scā ē
inter. imo sup oēm creaturā q dicit de se luc.
ii. Fecit mihi magna q potens est. Adaxim⁹
fecit deus mulierē qui ceno calū edificauit in
domo sua in quo recipit helysēi qui interps-
tatur deus saluator meus. sed maius in ma-
ria in cui⁹ vtero recipere filius dei qui expā-
dit se sup defunctos. s. genus humanū: ⁊ fecit
sunt organa hoīs mēbra dīna discarres huc
atqz illuc sūm humanitātē assumptā p iudeā
et galileā: et adiacētes pūcias calefecit be-
neficijs verbis exemplis carnem defuncti. Et
septies oscitauit imperfecte ptestans toties
q esset ppba pmissus in lege. Tandē qz lo-
catus in lectulo ex celo: surrexit qui erat mox

Enimvero
fuit

Mex
munda
munda

In festo annūciationis do. Sermo XXXVI

tu cepit loq̄ dices. Vere filius dei homo
erat iste: et resurrexus est viū matri sue q̄ sta
bat iuxta crucē: hoc munus expectans. Ad
gnū fecit deus celū et terrā et sup̄ oīa veritate
Celū valde distat a terra iuxta illud: sicut ex
altis celis terra: sic exaltare sunt vie mee a
vis visis: sed maius fecit in maria in cui
vtero veritas i filius dei: cōiungit rōnali aīe
que est celū: et carni humane q̄ est terra. ps.
Veritas de terra orta est rē. Adagnū fecit de
us hostem timentē se iudicē. xvi. Qui timet
te magni erūt apud te. Nos em̄ fecit magis
ratione p̄destinationis ad vitā: sed mai⁹ fecit
in maria: que ad salutationē angeli timu
it casto quod timore. Unde fuit p̄destinara
esse cōformis ymagini filij dei: plusq̄ omīs
alia creatura. Nec fuit a patre vocata: a spī
sancto sanctificata: ab angelo in spōsam dei
electa: et tando a filio magnificata. Adagnū
fecit deus subiectū sacre scripture iuxta illud
Prover. viij. Audite me qm̄ de reb⁹ magnis
locutura sum. s. de tribus psonis divinis: et de
ijs q̄ ad gloriā earū p̄tinent: sed mai⁹ fecit
in maria. Nam scriptura de xpo multa loqui
tur: sed in virgine vtero p̄cipit. Illa regit eū
multiplici figura: hec vestit eū carne pura. Il
la p̄nuit hec ostēdit. Ibi mltiplicif glori
as. Ille mirabiliter humane et adorā rē.
Adagnū fecit deus mīam suā iuxta illud Ec
cle. xviij. Mīa est mīa dei solius. Nec val
de lata: q̄ mīa dñi plena est terra. Valde lō
ga q̄ vniuersē vie dñi mīa rē. Valde p̄fū
da: q̄ si defendero ad infernū adest. Valde
sublimis: q̄ mīa dñi sup̄ oīa opa eius. Ira
domestica: q̄ cōplet viscera dei. Ira mobilis
q̄ mīa eius a p̄genic in p̄genies. Ira dura
bilis q̄ mīas dñi in eternū cantabo: sed mīa
ius fecit in maria: ut merito deat mater gra
tie mīe mīe. vñ dī. Salve regina mīe rē. Ad
agnū fecit deus replū reedificatū post capni
tatem babylonis iuxta illud Agge. ij. Adagna
erit glia dom⁹ istī: noi illi: q̄ p̄ime dīc dñs
exercentiū. s. hoc nō pōt itelligi de illo tēplo
materiali: q̄ in esdra legif q̄ seniores q̄ vi
derāt primā domū edificatā p̄ Salomōne
stebant: q̄ hec domus longe dīstiebat a glo
ria p̄rie. Nam in isto: sed a domo defecit lex
que fuerat in prima domo s. archa testī ra
bule legis: virga aaron que floruit vna in q̄
erat manna: quia expiationis et p̄p̄tia. Angel
ligit hēc gloria quo ad p̄ntiās messie iuxta
illud ad elachie. ij. Gratim venit ad templū
suū dñator: quē vos queritis: et angelus re

stamenti quē vos vultis. Hoc autē implety
fuit per beatā virginē: ut p̄rē. E

Quart⁹ flos est iste. Zi

cer tō. cēpus virginis p̄nūciatus fuerit pro
phetia p̄destinationis: nō tñ sine arbitrio cō
sentiente consummatū est op⁹ diuine icarna
tionis. Pater p̄ duos testes. Prim⁹ est san
ct⁹. 2. ho. iij. p̄r. q. xxx. ar. i. ad. i. dñm q̄ dīc sic
Prophetia p̄destinatōis p̄plet sine nro arbi
trio causante: nō tñ sine nostro arbitrio con
sentiente. Ibi. Incarnatō xpi p̄fusa fuit. Esa.
vij. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū. Adtri
moniū quoddā p̄rāhebatur inter dei et bea
tam virginē s̄m illud canti. lxxij. Veni de liba
no sponsa mea. Sed vt dī. xxvij. q. ij. in p̄m.
Consensus facit matrimoniu. Item iobes
criso. sup̄ Math. Admatrimoniu quid nō fas
cit cotus: s. voluntas. hec ibi. Scd⁹ est san
ctus et p̄phanti⁹ q̄ in quod sermone dīc. Be
ata virgo dñi legebat illum psalmū. Bene
disti dñe terrā tuā rē. et p̄uenisset ad illum
versū. Audia quid loquat in me deus: qm̄ lo
quet pacem in plebez iustis: statū angel⁹ igres
sus ē ad eā: et dixit. Ave grā plena dñs tecū.
Ecce quomō voluntas virginis pabat ad
p̄sentendiū in matrimoniu dei. Fuerunt autē
i isto sac. antīmo p̄iugio q̄tuo: requirita ad
verum matrimoniu. Primo fuit initiatū cū
dīc. Luce. i. missus est angel⁹ rē. Nec autē
initiatō designatur per sex. Primo per electi
onē ep̄is. cū dīc in mente autē tēro. Secun
do p̄ nomē nūcy. cum dīc. Missus ē angel⁹
gabriel. Tercio p̄ dignitatē mīcēria. cum dī
A do. Quarto p̄ decentiā loci ad quē mīe
rif cū dī. In ciuitatē galilee cui nomē nazas
reth. Quinto p̄ magnificētā p̄sone ad quam
mīrif. cū dī. Ad virginē desponsatā viro cui
nomen erat Ioseph de domo dō. Sexto per
manifestationē visionis electe sponse. cū dī
Et nomē v̄gis maria. Quarto ad p̄mū de
us in p̄stōrio trīas. p̄p̄sū filio et sp̄itē scō
quo rēdebat matrimoniu istud initiari.
Cui r̄sum est q̄ in mense sexto p̄p̄ duas
rōnes. P̄ia vt veritas cōrespōdeat figure
nā sicut hō sexto dīc fac⁹ est ad ymaginem
dei: et initiari matrimoniu cū euat: sic sub cōs
siliario debet fieri xps homo p̄rior dei
ymago et initiari matrimoniu cum virgine
sponsa. ps. 2. ep⁹ miserendi ep⁹. qm̄ venit rē
pus. Et Paulus Gala iij. Ne vbi plēitudo
venit rēp̄is misit deus filium suū sacrum
ex muliere. Secūda ratio est q̄ post quinq

In mense
mabum
402 fuit

In mense
6to

Sex in domo dei fuit

In festo annūciatōis dñice. Sermo XXXVI

nobiles deursus synagoge debet nūciari
matrimonium istud. p̄a. Sacrificium et obla-
tionem noluisse: aures autē p̄fecisti mihi. Ido
locustum et p̄ peccato nō p̄stulasti: tunc di-
xi ecce venio. s. hoc tpe sermo. Primo enī fu-
it synagoga sub circūcisione per quadringē-
tos annos. Secūdo accepta lege fuit sub iudi-
cib⁹ p̄ tantū dē t̄p̄is. Tercio fuit sub regibus
p̄ficiens in regnū dñi. Quarto assūpto
pleni spū p̄pico fuit sub p̄p̄is solēiori-
bus. s. sub Esaiā Hieremīā et. Quinto resti-
tuto t̄p̄lo et civitate fuit sub p̄ficiētib⁹ q̄b⁹ p̄
Aggēi: zachariā: et malachiā. iterata p̄p̄ia
de xpo et cū p̄p̄ore factū est silentiū p̄p̄ba-
rū: ita q̄ obmutuit cetus sacerdotū vsq̄ ad
iobis ortū. Et ideo in ciuitate q̄nti t̄p̄is sermo
ē cōueniens: cōueniētiū initiatū ē matrimonii
istud. Quātiū ad scdm̄ p̄posuit dñ⁹ p̄ filio et
spū sc̄to. Quis erit nūci⁹ fidelis ad em̄ sac̄z
nūciandū: an hō: an angel⁹. Cui respōsū est
q̄ angel⁹ p̄p̄ tres rōnes q̄s assignat sanct⁹
Tho. in p̄te. q̄ iij. ar. i. in. p̄. dicē sic. Conuer-
tiens fuit matri dei annūciari p̄ angelū diuī
ne incarnationis mysteriū. Primo quidē vt i
hoc etiā seruaret diuina ordinatio s̄m̄ quas
mediatib⁹ āgelis diuina ad hōes pueniunt.
vñ dicit d̄y. iij. ca. celestis hierarchie: q̄
diuini iesu benignitas mysteriū: āgeli p̄mū
edocui sūt: postea p̄ ipsos ad nos cognitiōis
gr̄a trāsiuit. Sic q̄ diuinitissim⁹ gabriel zachā-
riā quidē docebat p̄p̄bam eē futurū et ipso:
mariam autē quidē in ipsa fieret thearchicum
ineffabilis dei formationis mysteriū. Secūdo
hoc fuit cōueniens reparatiōi humane q̄ hē-
bat p̄ xpm̄. Unde Beda in homelia dic̄. A-
ptū humane reparatiōis p̄ncipiū: vt ange-
lus mitteret a deo ad virginē partū p̄secran-
dam diuino: q̄ prima perditionis hūane fu-
it eā cū serpens a diabolo mitebat ad muli-
erē spū sup̄bie recipiendam. Tercio: q̄ hō
gruebat virginitati matris dei. Unde Hier-
ro. dicit in s̄mone assūptionis. Bene angel⁹
ad virginē mitti: q̄ semp est angelis cogna-
ta virginitas. Profecto in carne p̄ter car-
nē vīuere nō terrena vita est: s̄ celestis. hec
Tho. Et iste fuit āgel⁹ gabriel: qui fortitudo
dei interpretat. Quia illū debebat annūciare: q̄
esset fortitudo n̄ra. Et ita. Vocabitur no-
men ei⁹ admirabilis: p̄siliat⁹: deus fortis et.
Et s̄o. Quis est ist⁹ rex gl̄ie: n̄ dicit. Dñs for-
tis et p̄p̄or: dñs p̄p̄or in p̄elio. s̄ diaboli. s.
Quātiū ad s̄m̄ dñi Bern. Super missus
est: q̄ ideo dñ⁹ missus a deo: ne alicui bea-

tor angelorū suū cōsiliū priusq̄ virgini reue-
lasse putaret: excepto dñi x̄ar āgelo gabriele
cui et seruata ab initio tradita fuisse creden-
da est. Et exponēda se subdit. Sūti p̄siliū dñi
nō de op̄es sed de op̄is tpe. de loco: de modo: de
p̄fice q̄s electōe. Alhodū āt vocat illū quē vir-
go req̄ fuit dicē. Quis fuit istud? Quis etiā
sibi exp̄m̄it dñi dñi. Sp̄s sanct⁹ sup̄uenit i-
te et Quātiū ad quartū: dñ⁹ p̄ ordinat ga-
briel archāgelo: vt vadat ad ciuitatē nazareth:
que est sita in p̄uincia galilee. Quia na-
zareth interpretat flos vel sanctitas et galilea
transmigrationis: et s̄it q̄ in loco a mūdi fastu
et sup̄bia segregato: et hūane noticie et exp̄ie-
tie abscondito: vñ cōuersioni gentiū vicino: et
in deū et eternā patriā suspirante et transmi-
grante. et puritate et sanctitate florido: et ra-
tionabili affectu: et ciuiū collegio instar
necitatis: debet cōcipi verbū eternū. Quātiū
ad q̄ntū Petrus rauēnas in s̄m̄ de hui⁹ dicit
dic̄ sic. Ad virginē deus aligerū perito: et m̄te-
rit. Nam dat Anā: datā suscipit: qui fert gra-
tiā: fidem refert: et tradit mūera virtutis: q̄
mox virginē consensu resoluat sponsonē
p̄uolat ad sponsum festin⁹: interpres. vt a dei
sponfa hūane dispōis arceat et suspendat af-
fectū. Necq̄ auferat a Ioseph virginē: s̄ red-
dat t̄p̄o: cui est in vtero pignora: cum fie-
ret: xps ergo suam sponfam recipit: nō p̄ri-
pit alienam: nec separationē facit: q̄n sibi su-
am totam iungit in vno corpore creaturam.
hec ille. Et Ambrosius in homelia hodiernā
na dicit sic. Unde vtrūq̄ p̄sūt scriptura vt
et desponsata esset et virgo. Virgo: vt exp̄sa
virilis consortij videretur: desponsata: ne tes-
merate virginitatis adureretur infamia: cui
grauis alius corrupele videretur infirmitas:
p̄ferre. hec ille. Et Beda in homelia hodiernā
na dicit sic. Cui autem ipse nō de simplici vir-
gine: sed de desponsata viro concipi et nasci vi-
luit: plurime a patribus rationabiles cause
proferuntur. Ex quibus permaxima est ne
velut stupi t̄cā damna reuē: si virum non
habens filium procrearet. Deinde etiā que
domestica cura naturaliter exigebat: puerpe-
ra solatio sustentaretur virili. D̄p̄tebat er-
go beatam mariam habere virum: qui et tes-
tis integritatis eius certissimus: et nati ex
ea domini et saluatoris nostri esset nutritus
fidelissimus. hec ille. Quātiū ad sextū dicit
s̄m̄ in. p̄. Quātiū angelus annūciās apparuit ma-
tri dei corpore visione: et hoc cōueniens

Synagoga

Angelus
misterium

37

fuit primo quidē q̄tum ad id quod annūcia-
bat. Generat enī angel⁹ annūciare incarna-
tionē inuicibilis dei. Unde etiā pueniēs fuit
vt ad hui⁹ rei declarationē inuicibilis creatu-
ra formā assumeret in qua uisibiliter appa-
reret. cū etiā oēs apparitiones veteris testa-
menti ad hanc apparitiōem ordinēt: quā fili⁹
dei in carne appuit. Secūdo congruū fuit di-
gnitati matris xpī que nō solum in mente: s̄
in corpore uere erat dei filiū receptura. Et
ideo nō solum mens eius: s̄ etiā sensus cor-
poris erant uisione angelica fouendi. **Ter-**
tio pgruit certitudinē ei⁹ qd annūciabat. Ea
enī que sunt oculis subiecta cert⁹ cōprehē-
dīm⁹: q̄ ea que ymaginamur. vñ dicit **Tri-**
sostho. sup. **Alar.** Qd angel⁹ nō in somnis: sed
uisibil⁹ uirginē asstitit. Nāq; magnā valde re-
lationē ab angelo accipiebat: ideo egebat tē-
te rei euen⁹ uisione solēni. hec **Tho.** Sed h
nomen maria interpretat illuminatiō dicitur
et nomen x̄gis maria. i. illuata ex luosa
appitiōe angeli ad eā tē. Secundo istud
matrimoniu fuit cōtractū p ueritate p̄sentia
cum dī ingressus angel⁹: ad eā dixit sic. In
quo m̄simonio fuit triplex bonū. f. fides: p-
les: et factm. sicut declarat **Aug. lib.** de bono
cōiugali. vt hēf. xxvij. q. ij. ca. Omne dicit sic.
Omne itaq; nuptiarū bonū impletū est in
pceptione xpī. ples: fides factm. **Prolem** ac-
cipim⁹ ipm dñm. Eidemq; nullū adulteriū.
Sacramentū: q̄ nullū diuortiu h̄bi. Ange-
lus primo salutat uirginē dicens. **Aug.** Sup
quo per⁹ rauēnas in smone hodierno dicit
sic. In hac uoce oblatio ē. Oblatio muneris
nō simplex salutationis officiu: Que h̄ ē gra-
tiā accipe. Ne trepidēs ne sis sollicita de na-
tura. plena: q̄ in alijs gratie p te ueniet ples
nirudo: dñs tecū. Quid est in te dñs est. Qd
ad te nō uisitādi studio uenit: sed in te nouo
nascēdi labis factō. Adiecit pgrue **Bndicta**
tu in mulierib⁹. Qd in qd⁹ eua maledicta pu-
niebat uiscera: nūc in illis gaudet: honorat:
suscipit: maria benedicta. Et facta ē nūc uer-
te mī uiuentiū p gratiā que māt erat moriē-
tium p naturā. h̄ ille. Post p angelus saluta-
uit beatā uirginē dicit. **Aue.** Corinuo subitū
xit illa m̄ta bona matrimonij. Primo subitū
xit bonū fidei dicit. **B̄ta** plena. Sup q̄ **Ver-**
dicit sic. In ventre gratia deitatis. in cor-
de gratia sp̄ritualitatis. in ore gratia affabilita-
tis: in manibus gratia mīe et largitatis.
hec ille. Et **Aug.** sup illud **Luce.** i. c. **Beati**
qui audiunt uerbum dei et c. dicit sic. **Felicioz**

part⁹ sp̄ritualis q̄ carnalis. **Beatioz** enī fu-
it uirgo p̄cipiēdo xp̄m fide: q̄ carne. **Alar.**
na enī p̄pinq̄itas nihil ei p̄fusserit: nisi felici-
tas ipsius fide. q̄ carne gēstasset. hec ille. Se-
cundo subiūxit bonū plus: dicit dñs tecum.
Sup quo dicit **Verū.** dñs pater te. n̄ qui ge-
nuit dñs tecū quez cōcipis. dñs sp̄s sanct⁹
de quo cōcipis: et dñs filius que carne tua in-
duis. hec ille. **Tertio** subiūxit bonū facti di-
cēs. **Benedicta** tū in mulierib⁹. i. super omēs
mulieres: q̄ eris mater et uirgo. Sup q̄ **Be-**
da in homelia hodierna dicit sic. Vere b̄ndi-
cta. in mulierib⁹: q̄ sine exēplo muliebris cō-
ditionis cū decore uirginitatis gausa est ho-
nore pentis: quodq; uirginē matrē decebat
dei filium procreauit. hec ille. Que cū audis-
set: turbata est in sermone ei⁹: et cogitabat q̄
lis esset ista saluatio. Sup quo per⁹ rauēn.
in smōe. hodierno. dicit sic. Quid est q̄ p̄so-
nā uider: et de sermone turbatur? Quia uene-
rat angel⁹: blād⁹ in specie. fortis in bello: mi-
tis in habitu: sermone terribilis: hūana p̄se-
rens: diuina repromittēs. Unde et uirginēz
quā leuiter uisus sollicitauerat: nūmū turba-
uit audire: et quā missi p̄tia parū mouerat:
p̄cussit toto pōdere mittētis auctoritas. hec
ille. **Origenes** sup **Luce.** dicit sic. Si uirgo sci-
uisset ad aliū quēpiam silem esse factū smō-
nē ut p̄te que legis habebat scientiā: nunq̄
eā q̄ si pegrina talis saluatio tenuisset. **An-**
gelus apparens sciens hanc esse humanam
naturā: p̄mū p̄turbationi humane medef
dixit. Ne timeas. hec ille. Nec ei turbatio uir-
ginis cōueniens fuit uerecūdie uirginali: q̄
ut **Amb.** dicit sup **Luce.** Trepidare uirg. nū ē
et ad oēs uiri ingressus pauere: oēs uiri affe-
ce⁹ uereri. Quid tū dicit q̄ euz beata uirgo.
assueta ēē uisionib⁹ angeloz nō fuit turba-
ta in uisione angelicā: in admiratiōe eoz que
ei ab angelo dicebant: q̄ de se tā magnifica
nō cogitabat unde euāgelista nō dicit: q̄ tur-
bata fuerit in uisione angelicā: s̄ in sermōe ei⁹
quo i sp̄sam dei eligebat. Cogitat ergo bea-
ta uirgo: q̄ cito respondere ē facilitatis b̄na
ne. cogitare uero est pōderis maxi: et iudiciū
p̄maturū. Pauet celū: stupēt et tremūt angeli
creatura nō sustineret: natura nō sufficit cōfi-
derare imensitate dei: et una puella sic intra
sui p̄toris angustias deus recipit: oblectat
hospitio ut pacem terris: celis gloriā: salu-
tem perditio: uitam mortuis: terrenis cum
celestibus parentelā ipsius dei cum carne cō-

meritum: pro ipsa domo exigit pensionem: p ipso vtero mercedem conquirat: et impleat illud prophete. **E**cce heredes domini filij merces fructus ventris. Agit angelus cum maria de salute: quia cum Eva angelus egerat de ruina. Audistis angelum de limbo nostre carnis construere templum diuine maiestatis: ar re ineffabili. Audistis in terris deum: in celis homines: sacramento incomprehensibili collocari. Audistis inaudita ratione in vno corpore deum hominemque misceri. Audistis nostre carnis fragilem naturam ad portandam foram deitatis gloria angelica exhortatione roborari. Quis non stupeat? Quis non miretur? Quis non turbetur? Nam cum spemida esset facies Adami: videtes seniores claritatem vultus eius ammirantes timuerunt valde: quanto incomperabilius timendum est in visione claritatis diuine? Denique ne tanto ponderi et celesti fabricae in maria subilis et minuta nostri corporis arena succumberet: et in virgine totius generis humani portatura fructum: virga tenuis frangeretur: fugat mentum vox angeli dicentis. Ne timeas maria: id est ne dubites ista compleri in te: quia inuenisti gratiam apud deum. Qui enim inuenit gratiam nescit timere. Tu vero inuenisti gratiam apud quem? apud deum. Beata que inter homines audire sola meruisti pre oibus inuenisti gratiam. Quanta: quantarum superius desiderat plenam. Vere plenarum: que largo imbretorant infunderet creaturam. Ecce quia angelus eadem bona matrimonij repetit. fides cum dicit. Inuenisti gratiam apud deum. Per hanc enim fide meruit esse mater christi. Unde sanctus Thomas. iij. parte. q. ij. articulo xi ad tertium dominum dicit. Quia beata virgo meruit portare dominum christum: non quia meruit deum incarnari: sed quia meruit ex gratia sibi data secundum illum puritatis et sanctitatis gradum ut prout posset esse mater dei. hec ille. Ideo celebrat ecclesia. O gloriosa dei genitrix virgo semper maria que dominum omnium meruisti portare. De principio autem huius meriti dicit angelus inuenisti gratiam apud deum. Etiam confirmat bonum plus cum dicit. Ecce concipies in vtero et paries filium: et vocabis nomen eius iesum. Tandem confirmat bonum sacramenti quod est inter deum et animam: dicens. Hic erit magnus et filius altissimi vocabitur. **T**erminus istud matrimonium fuit ratificatum: cum dicitur. Duxit autem maria ad angelum. Quomodo sic istud: quoniam virum non cognosco? Super quo

Petrus rauenas in sermone hodierno dicit sic. Ecce maria interrogat: et si qui interrogat: dubitat. Cur solus zacharias velut querulus percontator penam incurrit? Quia percontator non verba: sed corda praeiudicat. Non quid dixerit: sed quid senserit iudicauit. Erat enim interroganti causa dissilis: spes per diuersa. Nec contra naturam credidit: ille dubitante per naturam. Nec itegre rei ordinem quare: ille qui deus iubet fieri non posse prescribit. Ille impellenti bus exemplis non accedit ad fidem: hec sine exemplo percurrit ad fidem. Nec miratur de partu virginis ille de conceptu disputat diuinali. hec ille. Et ergo istud matrimonium ratificet: siue stigmat non dubitando de facto si modum et ordinem querit. Unde Ambrosius. expresse dicit super lucam quod beata virgo de verbis angeli non dubitauit dicere sic. **T**empratio est marie responsio quod verba sacerdotis. hec ait. Quod fieri istud? ille respondit. Unde hoc sciam? Negat ille se credere que negat se scire. Ista non dubitat esse faciendum: quod quod fieri possit inquirat. Augustinus videtur dicere quod dubitauerit. Dicit enim li. questionum veteris et noui testamenti. Ambrosio genti marie de conceptu: possibilitates angelus predicat. Sed ut dicit sanctus Thomas. iij. parte. q. xxi. ar. iij. ad secundum dominum. Talia dubitatio magis est admiratio: quam incredulitas: et ideo angelus probatione inducit non ad auferendam infidelitatem: sed ad remouendam admirationem. **T**homas. Nam ratificatio firmat matrimonium quod ab initio non valuit: nec tenuit: rati habitatione valet: ut dicit. Extra qui matrimonium accusare possunt. cum supradictis. Et ergo istud matrimonium firmiter: quare beata virgo de modo huius matrimonij dicit. Quod fieri istud? Si modo spirituali quod ad me pertinet. Si modo naturali modum resera. Si modo naturali: virum non cognosco. i me non cognoscere propositum: quoniam virginis meae deo deuoti. **N**on pro pudor: tamen: quod virum queris? Nihil quod queris virum quoniam in padiso perdidisti. Redde virum non propter: redde depositum dei. redde ex te: quod eua perdidit ex te. Per te mitte nature ordinem: recognosce ordinem creatoris. Ille ex te assumet et faciet virum: in principio se iam fecit et assumpsit ex viro. ne gratias virum. **E**sset opus hominis: quod ad repationem hominis sufficit ars diuina. hic est quod deus ipse ad te venit: quod te peruenit ad hominem peruenisse. Nec id caro ad carnem: sed spiritus sanctus superuenit in te: quod de carne nati est caro est: et quod de spiritu sancto est spiritus est: quod de spiritu sancto nascitur: sine controuersia dei

Maria
Hec dicit

in mōe de assumprōe dicit. *Gene g̃a plena q̃
ceteris per partes prestatur.* Marie ver

in mōe de assumprōe dicit. *Gene g̃a plena q̃
ceteris per partes prestatur.* *Mariē verē*

In festo annūciatiōis dñice. Sermo XXXVII

se totā simul infudit gte plenitudo. hec 2° ho.
vbi sup. Secūdus est Beda in homel. hodi
erna dicet sic. Vere em gta erat plena cui di
vino munere collatū est: vt pma inter femi
nas gloriosissimū deo virginitatis munus
offerret. Unde iure angelico aspectu simul
et affatu meruit perfui q angelicā vitā stu
dium imitari. Vere gta erat plena cui ipm p
quē gta et veritas facta est iesum xpm gene
rare donatū est. hec ille. Amen. pro maiori
declaratōe pono quattuor flores. B

Prim^o flos est iste. Tam
ineffabilis angelus virginē salutavit q̄ mi
rabilis de^o eā sanctificauit. Pr^o qm angel^o
salutauit beatā virginē dicet Aue. que salu
tatio nūq̄ ab aliquo ante beatā virginē fuit
inrellecta. Dignū em erat vt singularissime
virgini singularissimū reuelaret archanum.
Cū aut sit cōsuetudinis angeli eo ydioma
te vt qd nouit psona ad quā loquit. verissi
mile est q angel^o hebraico sermone saluta
uerit beatā virginē dicēs Aue. Ad cui^o eui
dentia nota q apud hebreos eua scribit^r tri
bus litteris. Prima q est octaua in alphabe
to eor^u est. Et b^o et format sic n. Secūda que
vi. est eis dicet^r van. et talit^r figurat^r. T^o c^oria
ho littera et in ordine qnta est he que h^o mō
do scribit^r. a. Luz ḡ ipi hebrei scribāt ordine
retrogrado et legāt q nos. qz incipiūt a dex
tra et vadūt ad sinistram. nos aut incipimus
a sinistra et vadim^o ad dextrā. p^o q eua scri
bunt sic a. z. Litterā p^omā nec nos pferre
valem^o neq^z pprie nostris lris significatio
nem ei^o notare. Hec em est pp^o quā pferen
dam beat^o Hieronym^o passus ē partes dē
tium sibi secari. Nam hebrei nō dicunt eua
sed poti^o eue. qz pma lra est eth. secūda est
vau p qua bñ vtimur v. et tertia he q apud
nos est em esse est q dicāt eue vel ppius
ethue. Nō em in eua habet aleph siue a. h^o qz
nos nō possum^o int^r primā et tertiā lram no
tare differentiā loquedo et lra tertia figurat^r
vt nostrū a. Prudent^o Hieronym^o p ethue
dixit eua. Angel^o aut salutās beatā virginē
dixit sic q si lre ei^o scriberent^r vt pferim^o ha
beret sic eue. p quo nos recte dicim^o aue.
Istud aue signat sex pfectiōes in beatā vir
gine. Prima est virginitas. Nā hoc mirificū
aue ab hebreis nō pot^o intelligi qm adhuc ē
velamē ante faciē moy si descendētis a glo
ria dei loquētis in motu vt nō capiat^r gloriā
virginitatis marie. Viderat em moyses ru

bum ardentē incōbustum. vt d^r Exod. iij. q
arbor iuxta expōem grecor^u fuit mortuus. Et
significat corp^o bē marie virginis a quo tras
hit sanguis hūane redēptionis ex charitate
p^oris. q vt d^r Ro. viij. Propt^o filio suo nō pe
percit. s^o p nobis oibus tradidit illum. Et ex
charitate sanctissime aie iesu xpi: q vt dicet
Apoc. i. Dilexit nos et lauit nos a peccis nris
in sanguie suo. Sup^o hac virginē erat verbū
tanq^z ignis. qz deus noster ignis est: et ardet
bat charitate qz ex charitate descendit in vte
rū virginis. Je. xxi. In charitate ppetua dile
xi te: ideo attraxi te miserās. Et nō cōsume
bat: qz virginitatē nō abstulit a maria. Vñ
Ambro. sup^o Luc^o dicit sic. Incredibilis est: et
inaudita generatio. Vñ audiri debuit vt cre
deret^r virginē parere diuini est signū myste
riū nō humani: deniq^z accipe hoc tibi signum
Ecce virgo in vtero accipiet et p^oet filiū. Le
gerat hoc maria. ideo credidit futurū. Sed
quō fieret ante nō legerat. Nō em quemad
modū fieret: vel ppbe tanto fuerat reuelatū
Tanti em mandati mysteriū non hois fuit
s^o angeli ore promēdū. Modiel primū audis
spū sanctus supueniet in te. Et erat cogitās
qualis esset ista saluatio. Et ideo cū p^oreca
dia qz pauebat: cū prudentia qz benedictiōis
nouā formulā mirabat^r: que nūq^z lecta est:
nūq^z ante cōpta. Soli marie hec saluatio
seruabat^r. hec ille. Secūda est claritas. cū
em angelus dixit Aue. demonstrauit qz itel
lectus hebreis in sacris lris erat terminatus
et qz virgo beata erat auroza sanctorū lites
rarū: et filius eius vel lux meridiana. Dixit
nāq^z marie nomen hebraicū qd est eua mo
do retrogrado qd est Aue. Insinuauit em p
hoc q scriptura sacra nō est de ceto a dextra
in sinistram legēda. sed a sinistra terminan
da in dextrā. Spūs em sanct^o qui significat^r
per dextrā reuelauit sacra scripturam sanctis
ppbis qui significat^r per sinistram vt eā po
pulo pdicarent. Sm illud. ij. petri. i. Non em
voluntate hūana allata est aliqñ pphetia: s^o
spū sancto inspirati locuti sunt sancti dei ho
mines. hec ibi. At vbi venit plenitudo tēpis
legēda est scriptura sm lram et interpretan
da sm spū. Littera em occidit. ecce sinistram
spūs at viuificat ecce dextrum. Sū em in fi
gura cōtingebant illis ecce sinistram: p^oloq
bant xpm dei virtutē et dei sapientiā in mys
terio absconditam. ecce dextrum. Cum ergo
hui^o noui modi scribendi atq^z legēdi vir
go sit principium et fili^o eius vbiq^z intentus

In fe
sequi q
dida au
p^o di q
simplic
obliquu
Aue. Ben
pit a de
nam cul
fecit eua
nir qz an
aue qz v
virginis
ad statū
genti^o in
eua dyab
venit ad
minib^o nū
Nā ex fig
p^oreca
mur diuini
pura Aue
tam. Legū
translat^r
que signat
des marie
qzq^z tran
tio e qz ip
exordium
eunt p p^o
re mali pa
nuer^o octo
ocaua reli
tionē qz in
Quinari^o
corpis nos
curtēre tal
aie leo boie
mur. Vnde
fidem bap
eramētoz
licitat^r et
carnalis fā
aue scilicet
Leo papa
em quond
gaudis: et
et pulvere
vined^o p
vnde longi
recognosca
de externo
nor^o es con
obtinere p

In festo annūciationis dñice Sermo XXXVII

sequit q̄ virgo beata est vere sapiētie splen-
dida aurora. Sicut illud Lati. vi. Que ē ista q̄
p̄gredit q̄ aurora p̄surgens tē. Tertia est
simplicitas. nā hūane nature terminat̄ est
obliquus incellus t̄ inchoat̄ direct̄. cui dī
Aue. Sen' quippe hūanū iter suū agere ce-
pit a dextra innocētie in q̄ fuit creatū ad le-
uam culpe p̄p̄ quā de dextra fuit electū. t̄
fecit eua t̄ p̄didit simplicitatē innocētie. Ve-
nit ḡ angel' ad virgine sanctā: t̄ eua venit i-
nue: q̄ venit sinistru in dextrū: eo q̄ hō per
virginis partū a leua culpe debebat regredi
ad statū simplicitatē t̄ innocētie. Unde Ful-
gent' in smoe de nati. dñi dīc sic. Venit ad
eua dyabol' vt vitā nobis malign' auferret:
venit ad mariā gabriel vt vitā reddendā ho-
minib' nūciaret. b̄ ille. Quarta ē diuinitas.
Nā ex significatōe numerorū in histrib' istis
ptentorū de signat q̄ per beatā virgine effici-
mur diuini p̄ participationē. Hanc em̄ scri-
pturā Aue q̄ apud hebreos t̄ nos signat vi-
tam. Legit ab eis que s̄m eos signat octo.
transcūt p̄ pau q̄ signat sex: t̄ veniāt ad be-
que signat q̄ng. Nos autē cū angelo ad p̄-
des marie cōtorario legentes incipimus a
q̄ngz transum' p̄ sex t̄ puenim' ad octo. Ra-
tio ē q̄ ipi per eua carnale intrātes ad vitā
exordiu' a patria paradisi terrestis trans-
eunt p̄ p̄fectū creatōis oīm rerū: t̄ sub arbo-
re mali partē nutriūt sensitiua. Scim' em̄ q̄
nūer' octonari' de signat vitā futurā p̄pter
octauā resurrectōis. Senari' p̄rinet ad crea-
tione: q̄ in sex dieb' deus creauit vniuersā.
Quinari' nūer' cōrespōdet q̄ngz sensibus
cōspō: nos vero ad vitā p̄ virgine marrem
currētes tanq̄ insecti. p̄mo sum' carnales t̄
siales boies. t̄ tales nos esse hūiliter fate-
mur. Inde venim' ad p̄fectū qd̄ est x̄p̄s per
fidem baptisimā t̄ susceptionē aliorū sex sa-
crāmētōrū vt sic finis noster sit in octaua fe-
licitatē etne p̄ participationē diuinitatē. Eua
carnalis facta de se quosq̄ facit carnales: si-
cut scitissima carnales reddit diuinos. Vbi
Leo papa in smone de nati. dñi dīc sic. Tibi
em̄ quondā obiecto: tibi extruso a paradisi
gaudio: tibi p̄ exilia longa mortē in cinerē
t̄ puluerē dissoluto: cui iam nō erat spes vlla
viuēdi: p̄ incarnationē verbi potestas data ē
vt de longinquo ad tuū reuertaris auctore
recognoscas parentē: liber efficiaris ex suo
de externo p̄uebaris in filium: vt q̄ ex carne
nati es corripibilib' dei spū renasceris: t̄
obtinēas p̄ grām qd̄ nō habes p̄ naturam.

hec ille. Quinta est felicitas. Nā vbi habet
scribēs vel legēs eua modo suo scribit decē
t̄ nouē. xpian' autē demit q̄tuor t̄ scribit siue
profert q̄ndecim: q̄ si be mutam' in A siue
aleph vt dictū est: tūc q̄ngz mutam' in vñū.
Numer' autē decē t̄ nouē nō inuenit sacra-
tus in sacra scriptura: si quidenari' tam in ve-
teri q̄ in nouo testamēto est sacramētis re-
plet'. Iuxta em̄ traditionē Idiero. hic nūer'
est nūer' ofonis p̄p̄ q̄ndecim grad' tēpl'.
Nā brā virgo nodū apnos discretōis attin-
gens immo neq̄ s̄m cursuz nature verbum
vñūq̄ sciens formare ascēdēs q̄ndeci gra-
dus tēpl' pedib' suis celū mēte cōscēdit per
q̄ndeci psalmos graduales quos dī recitā-
se. Prim' em̄ est de tribulatiōib' ad deum cla-
mare: dicēdo. Ad dñm cū tribularet clama-
ui t̄ exaudiuit me. Secūd' est deū intueri: t̄
inuocare. s̄ vt parer ascēdū: dicēdo. Leuaui
oculos meos in mōtes vñū veniet auxiliū mi-
hi. Tert' est iam ex hilari mēte spe certa cō-
cepta d̄ futuro ascēdū etiā p̄ferri: dicēdo. Te-
ratus sum in his q̄ dicta sunt mihi in domū
dñi ibim'. Quart' est in creatore oculos fū-
xos lz adhuc sit a longe tenere t̄ modulari
dicēdo. Ad te leuaui oculos meos t̄. Qui-
tus est iam sentire t̄ videre dei bonitatem a
multis iurib' p̄seruātē t̄ fateri dicēdo. Nisi
q̄ dñs errat. Sext' est inf̄ insidias hosti-
um p̄tēplanti paratas anchoras fixā videre i-
dñio t̄ dicere. Qui p̄fūdū in dñio t̄. Septi-
mus ē cōsolari de hoste retro cōuerto t̄ robo-
rari circa lachrymosū laborē p̄p̄ spem ferti-
lis messis dicēdo. In cōuertēdo t̄. Octau'
est intruēri oēm sufficientiā nostrā esse a deo
vanūq̄ fore aliquid sine illo tētare dicēdo.
Nisi dñs edificauerit t̄. Non' est respicere
vberes fruct' laborantiū in vinea dñi saba-
oth t̄ ipos gustare: dicēdo. Beati om̄es t̄.
Decim' est in ḡarū actionē trāfire p̄specta
distātia inf̄ bonos t̄ malos dicēdo. Sepe ex-
pugnauerūt t̄. Undecim' est p̄funda p̄fū-
de a p̄fundis virib' rīuari t̄ ofonis secretū
tranfire dicēdo. De p̄fūdis t̄. Duodecim'
est in luce claritatē supeme sese cognoscere t̄
nō extolli s̄ illuminari dicēdo. Dñe nō ē ex-
aleari t̄. Decimus tert' est charitate diuina
medullit' inf̄flamari t̄ primorū salutē et̄ naz
postulare: dicēdo. Memēto dñe dāuid. De-
cimus quartus ē bonorū oīm viuētiū vñūq̄
videre t̄ a solo deo scire illos fore beatos: di-
cēdo. Ecce q̄ bonū t̄ q̄. Decimus quint' est il-
lis sup̄nis cōpōis admisceri atq̄ resoluti

laudes creatoris dīcedo. Ecce nūc bñdicite
dñm rē. Sic ascēdit aut quqz aut trīu anno
rum vel ad plūs puella septēnis ad templū
manū factū: qz mens ei⁹ p spūscm sic inuē
sibilis rāpta fuerat ad celū: et iam sua puer
satio nīsi cū angelis nō esset ad contēplādū
deū magis qz mens pauli in rāptu trīu die
rum. Etā nūc qudenari⁹ est nūc⁹ susce
ptus spūscī ppter centū viginti sup quos
descēdit visibilis spūscūs. vt dī Act. i. Qui
denari⁹ em nūc⁹ in se collect⁹ surgit ad cē
tū viginti. hoc modo vñū r duo faciūt tria.
sed tria addita trib⁹ priorib⁹ faciūt sex qz
or addita sex fac iij. x. sic pcedēdo vsqz ad
quīdecim. Iste nūc⁹ copulat ecclīam milīa
rem cū trīphātē. hec aut oīa norantē ange
lus dīcēs. Ave. Sexta ē scitās. Nā ena ver
sum in latīnūz s. in aue addit in nūero seprē
sup hebriū. vt em dīctū est tres hebrioz lre
simul iūctē ascēdūt ad decē r nouē: qz octo
r sex r quqz faciūt decē r nouē. Sz ponēdo
vñū pro A r viginti p v r quīqz. p e ascē
dunt ad viginti sex qd superat decē r nouē p
seprē. Hoc aut ideo factū est vt sciam⁹ mari
am replētā seprīformi spūscīaī gfa. Et solis
illū dari q ad eā deuote r fidelit⁹ recurrūt in
cui⁹ signū spūscūs nō fuit dar⁹ in cenaculo
nīsi illis q erat cū maria matre iesu. vt habe
tur Act. i. Ido scīus 2 ho. iij. parte. q. xvij.
arti. i. in respō. dīc sic. Rationabiliter argumē
tari possum⁹ q brā virgo fuerit sanctificata
in vtero. Rationabiliter em credīt q illa que
genuit vnigenitū a patre plenū gfe r verita
tis. Pre omib⁹ alijs maiora gfe pūlegia ac
cepit. An legīt Luc. i. q angel⁹ dīcat ei Ave
gfa plena. Inuenim⁹ aut quibūdā alijs hoc
pūlegiū esse pcessum vt in vtero sanctifi
carent. sicut hieremias cui dīctū ē Miere. i.
Anteqz exires de ventre sanctificauit te. Et sic
Iohānes baptista de quo dīctū est Luc. i.
Spūscō replebit adhuc ex vtero matris sue
An rōnabiliter credīt q brā virgo sanctifica
ta fuerit anteqz ex vtero nasceret. hec 2 ho.
Et Bern. in eplā ad canonicos lugdunēses
dīcat sic. Ego puro q copiosior sanctificatiōis
benedictio q in alijs scīs ab vtero sanctifica
ta in eam descendit que nō solū ipius ortum
sed etiā vitā ei⁹ ab omī pccō tēnceps linunt
pūaret: qd alteri nemini i naria qdē mul
erū credīt eē donatū. s. ille. Ecce singularis
sanctificatiō rēgis ex iēstabilī salutarōe rē. E

Secūndus flos ē iste, Bea

ta virgo Maria oīm plenitudinē gratie suf
ficiētis habuit ad statū electōis cōdecen q
Daz p scīm Thomā iij. parte. q. vij. arti. x.
in respo. dīcētē sic. Plenitudo gfe pōr ac
tendi dupliciter. Vno modo ex parte ipī⁹ gfe
Alio modo ex parte habētis gfa. Ex par
te quidē ipī⁹ gfe dī esse plenitudo eo q ali
quis ptingit ad sumū gfe r qm ad essentia
r qm ad virtutē. s. qz habz gfa in maxima
excellētia q pōr haberi: r in maxima extēsi
ne ad oēs effect⁹. Et talis gfe plenitudo est
ppria xpī. Ex parte vero subiecti dī gfe ple
nitudo: qm aliqz bz plene gfa sū suā cōdi
tione: sicut sū intēctiōe. s. pur in eo est intē
sa gfa vsqz ad terminū ei⁹ pfixū a deo. sū ill
lud Ephe. iij. Anteqz nōstrū data ē gfa
sū mēstāra donatōis xpī. sicut etiā sū virtu
tem. s. in qm bz facultatē gfe ad oīa que pri
nent ad suū statū sūc officiū sicut apłs dīce
bat Ephe. iij. Adibi aut oīum serōz minimo
data est gfa hec illuminare potēs rē. r talis
gfe plenitudo nō ē ppria xpō s. comunicat
alijs p xpm. An brā virgo dī gfe plena nō
ex parte ipī⁹ gfe: qz nō habuit gfa in sumā
excellētia q pōr haberi: nec ad oēs effectus
gfe s. dī fuisse plena gfe p comparatiōē ad
ipām. s. qz habebat gfa sufficientē ad statū
illū ad quē erat electa a deo. s. vt esset mater
dei. hec 2 ho. Sciendū q aliqz pōr habere
gfa tripliciter. Prio qm ad gfe quātitatē
intē suā. s. oū qz habz gfa qm ipa nata ē
haberi. Et plūs. Si dīcā aliqz plene bte al
bedinē si habeat eam qm nata est haberi. r
isto modo xps habuit gfa: q vocat gratia
vniōis. Vnd scīus 2 ho. iij. pre. q. ij. arti. x.
ad secūdū dīcēdū dīc sic. Gratia dei donū
qd est vñū diuine psonē pīnet ad totā na
turā hūanā q cōponit ex oīa r corpore. Et per
hunc modū dī Col. ij. q in xpō habitat oīs
plenitudo diuinitatē corporalit⁹: qz est vnica
diuina natura non solum aīe s. etiā corpori.
Quis etiā possit dīcī q dī habitasse in xpō
corporalit⁹. i. nō vmbra lit⁹ sicut habitauit i sa
crāmētis veteris legi. de qb⁹ ibidē subditur
q sunt vmbra futurorū corp⁹ aut ē xps. s. p
ut corp⁹ ptra vmbra diuidit. Dīcūt etiā qdā
q diuinitas dī in xpō habitasse. scrib⁹ mo
dis. sicut corp⁹ bz tres diuēctiōes. vno mo
do p essentia pīentia r potētia sicut in cere
ris creaturis. Alio modo p gfa gratia faci
entē: sic in scīs. Tercio modo p vniōē pso
nalem qd ē ppriū xpō. b 2 ho. Nūc modo
succedit brā virgo: nō q ei⁹ eqparet s. similit

In festo annūciationis dñice Sermo XXXVII

tudinariet qm̄ sicut xps habet gr̄as vnionis
p̄sonalis: sic beata vgo habuit gr̄am vt illa
vno fieret in ei⁹. vtero. vdo dñe Bern. in q̄
dā s̄m̄ de sic. V vent capacio: celis: diffusi
or: terris: horio: elem̄tis q̄ illū p̄uere valuit
quē tot⁹ mūd⁹ cōp̄chēdere nō potuit: ⁊ qui
trib⁹ digi⁹ molē terre appendit. h̄ ille. Sed
pōt q̄s h̄re gr̄am magnā ex cōparatōe eius
ad effectū. sic ignis q̄ est causa caloris i oib⁹
calidis ē maxime calid⁹. Et sic xps accepit
gr̄am vt cā qdā modo trāsfunderet i alios.
vñ oporuit qd cēt maxima. Sic br̄a vgo tā
tam accepit gr̄am qd in se habens fōrē gr̄e
oib⁹ emanat gr̄am nō inspirādo. vñ Bern.
in qdā s̄m̄ de sic. Dñb⁹ gñatōib⁹ vitā ⁊
gl̄iam genuit. In te em̄ angeli leticiā: iusti
gr̄am: p̄tōes incitū vitā in etnū. Adhuc
in te respiciūt oculi ois creature: qd in te p̄e
⁊ de te benigna man⁹ oipotēt: qd qd crea
uit recreauit. h̄ ille. Tertio pōt quis h̄re ma
gnā gr̄am qd ad x̄m̄. Et replū. Si qd dī
cā plene h̄re vitā: qd h̄re ois effectus
vel op̄are: sic plene habz vitā hō: nō aut
oīal b̄uitū vel plā. Et isto modo xp̄us habz
buit maxīmā gr̄am. i ad ois effect⁹ gr̄e ⁊ p̄
cipue in b̄ qd illa hūanitas fuit instrumentū
diuinitatē ad redimēdū. Ad hoc etiā modo br̄a
vgo fuit plena gratia qm̄ fuit instrumentū ⁊
mar̄ illi hūanitatē. Vñ si noe fuit iust⁹ in ge
neratōib⁹ suis: multo mag⁹ fuit br̄a vgo in
hoc gratiosa filij dei cōcepti oē. Et sic ille fuit
instrumentū ad saluādū gen⁹ hūanū corpora
liter p archā: mltro mag⁹ br̄a vgo fuit instru
mentū ad saluādū gen⁹ hūanū corporalit⁹ ⁊
spūalit⁹ p iesū xp̄m filij sui. Propt̄ea dicit
Amb. sup Luc. sic. Nō mirū si de⁹ redēptur⁹
mūdū op̄ationē suā inchoauit a maria vt p
quā sal⁹ oib⁹ parabatur adē p̄sona fructum
salutis hauriret ex pignore. h̄ ille. Ecce quō ple
nitudō gr̄e fuit in beata virgine. D

Tert⁹ flos est iste. Beata
vgo digne fuit gr̄a p̄ena q̄ est ois gr̄e et
vniū vena. Pz p b̄m̄ Bern. i qdā ser. dicē
rē sic. Quis mic tuc o bñdica lōgitudinē p
funditatē sublimitatē queat inuestigare: Nā
lōgitudō ei⁹ p̄lqz ad nouissimū diē inuocati
bus cā subuenit vniuersis. Latitudo ei⁹ im
plet orbē terrarū: vt sua mīa plena sit oīis
terra: sic ⁊ sublimitas ei⁹ ciuitatē sup̄ne inue
nit restauratiōē. Et p̄fundū ei⁹ sedētib⁹ in
tenebris ⁊ vmbra mōrē obtulit redēptōē. h̄
ille. Itaqz fuit plena gr̄a gr̄a dāta. fuit plena

gr̄a gratuita fuit plena gr̄a gratū faciēte. fuit
it plena gr̄a gl̄iose p̄ficiēte: q̄ oia seriatī vide
am⁹. P̄tio fuit plena gr̄a gr̄a dāta. nā mul
ti posuerūt felicitatē terrenā ⁊ politicā i nobi
litate gñis qdā i elegātia corpis qdā i fami
rate corpis. qdā i familia copiosa. qdā i gr̄a
ciuitū. qdā i fama. qdā in diuitiarū copia. vt
h̄. i. Et b̄. 33. br̄a vgo habuit ois istas gra
tias vt ps. Quātū ad nobilitatē gñis br̄a vir
go fuit de stirpe dauid. Vñ sc̄m̄ 2 bo. in. p̄e
q. xxi. arti. ij. ad sc̄dū dicēdū diē sic. Barō
q̄ fuit prim⁹ sacerdos s̄m̄ legē durit ex tribu
iuda p̄iugē helisabeth filiā aminadab. Sic
q̄ potuit fieri vt pat̄ helisabeth vxoris zacha
rie. vt dñ Luc. i. Aliquā vxorē habuerit d stir
pe dauid rōe cui⁹ br̄a vgo q̄ fuit de stirpe da
uid esset helisabeth cognata vñ pot⁹ ec̄ouer
so qd pat̄ beate marie de stirpe dauid existēs
vxorē habuerit de stirpe aaron. vel sic Aug.
diē. xvi. cōtra Faustū. Si ioachi pat̄ marie
de stirpe aaron fuit vt faust⁹ heretic⁹ qd dā
sc̄pturas apocryphas asserēbat. credēdū est qd
mar̄ ioachim fuit de stirpe dauid vel etiam
vxor ei⁹: ita qd p aliquē modū mariā dicam⁹
fuisse d̄ p̄genie dauid h̄ ille. Vñ cātar ecclia
Natiuitas gl̄iose vgis marie ex semie abra
he oīa de tribu iuda clara ex stirpe dauid.
Quātū ad speciositatē ei⁹ cātar ecclia. Ista
est speciosa int̄ filias b̄erlm̄: quā spūalit̄
q̄ cā formauit nō solū s̄m̄ aīas: verit̄ia s̄m̄
carnē laudar dicēs illud Lat̄icor. iiii. Tota
pulchra es amica mea ⁊ macula nō est i te.
Quātū ad familiā diē apls Gal. iiii. Adul
ti filij deserte magis q̄ ei⁹ q̄ h̄z vitū. Et ps.
Filij tui sic nouelle olinarū in circuitu mēse
tue. Quātū ad gratiā ciuitū ē speculū sc̄ritatē
⁊ mōz. Docet nāqz suis exemplis infantes
ascēdere replū: pueros ⁊ puellas vitare sus
pecta p̄sona adolecētes virginitatē ample
cti. iuuenes cū dolore triduo q̄rere xp̄s. iro
bustos hoīes insudare opib⁹ mīe ⁊ pietatē.
senes stare iuxta crucē dñi ⁊ cū sc̄tis p̄scue
rare in ofonib⁹ ⁊ bonis opib⁹. decrepitos
vero ascendere celum. hoc instruit nobiles
consc̄rēdiuites charitatē. om̄es volūtariā
paupertatē. miseros patientiā. felices hūmī
litatem. virgines reclusionem nupras castā
⁊ indiuisa consortia sponzorū. Eliduas vñ
tare frequentius loca diuina ⁊c. Per hanc
addiscunt contemplatiui sc̄y clerici ⁊ religio
si expectare recipere ⁊ conseruare spiritum
sanctū. Actiui vero deo ⁊ hominibus obedire
integraliter. Et sicut pro oīib⁹ hūic mūdo

In festo annūciationis dñice Sermo XXVII

edidit xpm lucē illuminantē oēm hoīem venientē in hūc mundū: sic exhibuit se cunctis lucernā irreprensibilē vite. Quātū ad famā dicit Luc. i. Beata me dicent oēs generatio nes. Quātū ad diuitias. Ecce magi offerūt munera: auribus et mirā. Ido dicit Salomon. Multe filie congregauerunt diuitias tuas. Supgressa es vniuersas: qz illū habuit i sua potestate in quo sūt oēs thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Nihil enī pot inueniri ad hoc gen^{us} p^{ri}ncipes: qd nō sit copiosissime i maria. Secūdo sūt plena grā gratuita: quā ap^{osto}le dūm dūc i nouē riuulos. i. Cor. xij dices. Alij quidē p^{ro} spū dāt bmo sapie: alij autē bmo scientie bmo eūdem spū. alij fides in eodē spū. alij grā sanitatū in vno spū. alij opatio v^{er}itatis. alij pphetia. alij discretio spiritū. alij interpretatio bmonū. alij grā linguarū et. h ibi que oia fuerūt in v^{er}gine gloriosa. Quantum ad sapiam dī Luc. ij. Maria autē p^{er}ueniabat oia verba hec cōferens in corde suo. Audierat enī a ielu xpo filio suo archana verba q nō licet homi loqui. Siquidē beata virgo tuus vires inferiores et sensualitas ipa nullo modo repugnabant rōnī: immo totaliter ei subdebāt nequaq^{ue} remouebāt a diuina cōtemplatione sicut nec adā in paradiso terrestri. q deo delectabāt: qz p intellectu dei cōtēplabāt. Nā si moyses post ieiunium. xl. dierū vidit dñm facie ad facie. Et paul^{us} post sui hūiliationē rap^{us} fuit ad tertiu celū: non mirū. si brē virginī p^{re}bito hūili cōsensu ad conceptionē filij dei aut certe in suauī partu diuinitas fuit offensa: vt sic fructu p^{re}ceptio nis dulcorata esset p diuinā grā. vt diceret cū ps. Q^u dulcia faucib^{us} meis eloq^{ua} tua sup mel ori meo. Quātū ad sciām dicit beatus Aug^{ustinus} et allegat a ingfo sentē. lib. ij. di. xliij. c. iij. sic. Fuitq^{ue} hō p^{ri}m^{us} ante lapsum triplici cognitōe p^{ro}dit^{us}. rerū. s. p^{ro}p^{ri} se faciarū: et creatōris: et sui. Iterū quippe cognitiōe hominis accepisse p^{ro}p^{ri}ciū est: cū non ipse creator vel aliq^{ui}s angel^{us}: s. hō aīantib^{us} oib^{us} noīa imposuerit vt ostenderet q singulorū noticiā hō ipse haberet. Que enī p^{ro}p^{ri} illū creata erant: etiā ab illo regenda et disponēda erant. hōz oīm de^{us} illi sciētā tribuit et pudentiā atq^{ue} curā reliquit. Cognitiōe quoq^{ue} creatoris p^{ro} mus homo habuisse credit. Cognouit enī a quo creatus fuit: non eodē modo cognoscēdi quo ex auditu solo percipit quo modo a credentib^{us} absens querit: sed quadā interiori aspiratiōe qua dei presentia cōtēplabāt.

non tamen ita excellenter sicut post hanc vitam visuri sunt. Neq^{ue} ita in enigmate qualiter in hac vita viderunt. Porro sui cognitio nem idem homo talē accepisse videt: vt qd deberet supiorū quid equali et inferiori non ignoraret. hec ibi. Hoc lūmē scientie non desuit beate virginī que dei filium gerebat in ventre qui est lux vera que illuminat omne hoīem venientē in hunc mūdum. Jobis. i. Immo habuit plenē scientiāz oīum que ad bene viuendū sunt necessaria magis q^{uam} adā qui non fuit sui casus p^{re}sciens. vt dicit magister sententiarū vbi supra. Ipsa hō p^{ro} gratiā cognouit statū suū gratiosū cū moyse cum abrahā: cū paulo q^{ui} fuit reuelat^{us} q^{uod} erant in gratia. Unde Ambrosi^{us} super illo verbo Luc. ij. Tuam ipsius aīam pertransibit gladius: dicit sic. Per gladiū deī g^{ra}uar pudentia marie: non ignara mysterij celestis. Cū est enī verbum dei et validum et acutius oīi gladio anticipat^{us}. i. acutissimo. Quātū ad fidem dicit helysabeth Luc. ij. Beata que credidisti quoniam perficietur in te que dicta sunt tibi a dño. Unde sola ipsa fidem cōseruauit que tempore passionis recedentibus discipulis xpm associauit. Bebat enī iuxta crucē mat^{ris} ei^{us}. Job. xix. Quātū ad grām sanitatū dī Cassiodor^{us} in epla sic. Tu patrona humani generis: tu officina medica singularis: q^{ui}s tuo non eget munere cū sit peccare cōe et. Quātū ad grām virtutum dī Bern^{ardus}. hōmō. lxxxviii. sup cāntica. sic. Per te virgo setā celū impletū et infernū euacuat^{us} est: restaurata ruine celestis hier^{osolyme} expectantib^{us} miserā vita perditā data est. Quātū ad pphetiā dī Ambrosi^{us} sup Lucam sic. Marie quo p^{ro}sona melior: eo pphetia plenior. Nec ociosum videt q^{uod} ante iōhānē hānē helysabeth pphetat: et maria ante dñi generatiōe: cū dicit Adagnificat et. Quātū ad discretiōe spiritū oēs cedūt virtuti noīs eius. de hac enī dī Bern^{ardus}. Ipsa cōteret caput tuū. Et loquit^{ur} de potestate demonum quā beata virgo cōculcauit. Quātū ad genera linguarū in die pentecostes ipsa accepit spū sanctū sicut et ceteri apostoli: et in maiori plenitudine q^{uod} illūc esset magis disposita. Quātū ad interpretatiōe sermonum audi virginē interpretantē sermonem filij sui ad vniuersos qui erāt in nuptijs. Dixit enī xps mari sue Job. ij. Quid mihi et tibi est mulier: nondū venit hora mea. Pro cui^{us} intellectu notandū q^{uod} filius acceperat.

In festo annunciationis dñice Sermo XXXVII

In mandatis a beata yrgine ne vnq̃ eā ma-
trē noīaret: sed ancillā: si noller eā vocare
ancillā p̃p̃ reuerētiā salte eā vocaret mulie-
rem. Xps q̃nt̃ rāq̃ fili⁹ obediēs annuit mā-
dato matris: idō dixit. Quid mibi ⁊ tibi est
mulier: q̃nt̃ dicat. Nūq̃d vis ire ad stagnū vt
ancilla: ydrias implere: scapulis tuis defer-
re ⁊ ante hāc turbā ponere aquā quā cōuer-
tam in vinū. Nolo q̃ hic tūc hūiliteris. Quid
tibi mulier: mater es ⁊ mulier vocaris: nō re-
dicā ancillā. Ad te hoc op⁹ spectaret si es-
set ancilla quē admodū cupis. Sed ego certe de-
beo haurire aquā: ⁊ tūc q̃ seru⁹ debeo in aq̃
seruire discipulis meis q̃ sunt hic presentes.
Hic nōdum venit hora mea vt aq̃s mini-
strem. Et ideo q̃d mibi: q̃nt̃ dicat. Neq̃ ego
nūc debeo aq̃s deferre: nec tu aliq̃n. Quid q̃
mibi ⁊ tibi mulier: nondum venit hora mea
Luce brā virgo intellexit sermonē xpī ⁊ ait
ad ministrōs quoz erat aq̃s deferre. Quod-
tūc q̃ dixerit vobis facite. Et aut̃ xps cōfir-
maret interpretatōe s̃monis dixit. Implete
ydrias aqua rē. Tercio fuit plena grā gra-
tum faciēte. Nā in vēre matris fuit sanctifi-
cata ⁊ in natiuitate ei⁹ fuit h̃ grā augmenta-
ta cū ablactata fecisset in tēplū. In cui⁹ figu-
ram d̃c̃. Sen. xxi. Qd̃ abrahā fecit grāde cōui-
uiū ablactato ysac puero suo. q̃ de⁹ pater
grandē leticiā inuit in oēs angeloz choros
ex oblatatōe xginis glōsio. Hec grā creuit
q̃nt̃ ad pubertatē annos venies: in tēplo ma-
nens votū emisit cōditionatū tū sub volun-
tate diuina p̃petue castitatē. vñ Aug. vt ha-
bet. xvij. q. ij. c. Brā, dic̃ sic. Brā maria p̃po-
fuit se cōseruaturā votū xginitatē in corde si
ipm̃ votū xginitatē nō expressit ore. Subie-
cit se diuine dispositōni dū p̃posuit se p̃se-
raturā xginē nisi de⁹ alit̃ ei reuelaret. Hibi.
Hec grā fuit augmentata p̃ oēm actū a volū-
tate ei⁹ egredientē vsq̃ ad finē vite ipī: q̃nt̃
ois effect⁹ hui⁹ grē plenissime in se habuit
vt p̃t̃ parere cōsideratū. Primū effectū hui⁹
grē habuit q̃ est i grā posse stare ⁊ posse
nō peccare. sic adā habuit in statu inocētie.
Secūdū effectū hui⁹ grē habuit q̃ est facere
gratū deo ipam habere. ⁊ de ea dicit̃ Lucā.
Inuenisti grām apud deū. Tercū effectum
hui⁹ grē habuit q̃ ē posse sibi mereri. Et me-
ritū eius fuit sub deo maximū. Quartū effe-
ctū hui⁹ grē habuit q̃ est acq̃rere alteri salu-
tem. Et ipa nobis genuit ipm̃ saluatōrē mū-
di. Quintū effectū hui⁹ grē habuit q̃ est
nō posse peccare mortaliter. Et de ipa dicit̃

Aug. vt allegat̃ a m̃gro sentē. li. iij. dī. iij. c. ij.
sic. ⁊ xcepta in q̃ sancta virgine maria de q̃ p̃-
p̃er bonorē dñi nullā p̃xius cum de p̃cis
agit̃ habere volo q̃stionē. Inde etiā scimus
q̃ ei pl⁹ gracie sit collarū ad vincēdū ex oīs
parte p̃cām q̃ cōcipere ⁊ parere meruit quē
p̃st̃at nullū habuisse p̃cām. hec ibi. Ecce quō
hūc effectū habuit. Sextū effectū hui⁹ grā-
cie habuit q̃ est nec veniali maculari p̃cō: q̃
singulari modo dei fili⁹ q̃ est dei sapia in ipa
habitauit: nō solū in aīa s̃ etiā i vtero. dicit̃
aut̃ Sapie. i. In malivolā aīam nō introibit
sapia neq̃ habitabit i corpe subdiro p̃cis.
Prop̃ea brā virgo nullū aīuale p̃cām imo
nec veniale cōmisi. Septimū effectū huius
gracie habuit q̃ est immunitas a rēptariōe:
q̃ nullo modo rēptari potuit de aliquo p̃cō
Quartū effectū hui⁹ gracie habuit q̃ est nō
posse nō mereri q̃ in oi actu suo volūtario
merebat. Nonū effectū hui⁹ gracie habuit q̃
est securitas p̃cōe future: q̃ b̃ritudinē suaz
etiā in hoc mūdo habebat p̃p̃ sui maximā
vniōnē ⁊ p̃p̃inq̃tate ad deū. Lucā. i. Entra-
uit spūs me⁹ in deo saluatōrē meo. Quarto
fuit plena gratia gloriificatē q̃ est ip̃e de⁹ est
sentiat̃ ⁊ in xgine erat dicēte angelo. dñs
tecū. De ista eadē gratia dicit̃ angel⁹ Luce. i.
Inuenisti grātiā apud deū. Pro cui⁹ intel-
lectu sciendū q̃ gratia ē p̃cō: gratia ē filius
gratia ē spūs sc̃tus. Et hij tres vna gratia sūt
Sed p̃cō nō dicit̃ gratia apud deū: q̃ a nul-
lo p̃cedit. Fili⁹ aut̃ dicit̃ gratia apud deū: q̃
a deo patre. sicut verbū a deo patre gignit̃ ⁊
nascit̃. iuxta illō Job. i. Et verbū erat apud
deū. Hanc grātiā apud deū oēs tam mares
q̃ femine vnus dei noticiā habētes ab exor-
dio hūani gēis q̃serūt ⁊ petierūt ⁊ nō inue-
nerūt neq̃ acceperūt: s̃ sola xgo maria cū
tros excedēs ⁊ angelos vniuersos trāscens
dens inuenit apud deū rē. E

Quart⁹ flos est iste. Tan-
ta incarnatione verbī rectitudinē ⁊ eq̃tates
de⁹ p̃cō demonstrat q̃ maximā r̃tutem
limpitudinē ⁊ dignitatē p̃seruauit. P̃cō per
duos testes. Prim⁹ ē Amb. sup̃ Lucā. dicēs
sic. Ille iust⁹ venit ad nos p̃cōres vt ex pec-
catorib⁹ faceret iustos. P̃cō ṽit ad ip̃os vt
facēt p̃cios. hūil ad sup̃bos vt ex sup̃bis facēt
hūiles. hec ille. Secūdus est Damascen⁹ in
p̃ncipio tērij libri dicēs sic. Per incarnatio-
nis mysteriū mōstrat̃ simul bonitas ⁊ sapi-
entia ⁊ iusticia ⁊ p̃cōtia dei vel vñ
y iij

tas quidē qm̄ non despexit p̄prij plasmi aris
infirmatē Sapientia x̄o qm̄ inuenit diffi-
ciliū decemissimū a solutione. Iusticia x̄o qm̄
hoīe victo nō aliū facit vincere tyrānū neq;
vi eripit ex morte boīem. Potentia x̄o siue
virtus infinita qz nihil ē mai⁹ q̄ deū fieri ho-
minē. h̄ ille. Ad intelligēdū diuine incarna-
tionis mysteriū sciēdū q̄ in p̄stitorio scrip-
me trinitatē de⁹ p̄p̄ posuit filio suo ⁊ spūi
scō redēptionē hūani gñis isto modo. vt po-
nit seris 2 ho. iij. sentent. dist. i. q. i. arti. ij. sic.
dicto. Nō est pueniēs vt vna nobilissimariū
creaturarū a suo fine totalit̄ frustret. S; hu-
mana natura ē inf nobilissimā naturas cū
ergo tota corrupta fuerit p̄ p̄ctū in p̄mo pa-
rente ⁊ ita breuitudine p̄uara ad quā insti-
ta erat cōgruū est ipsam reparari. Sed repa-
ratio nō pot fieri nisi p̄ctū dimittat. nec in-
stū est vt p̄ctū sine satisfactōne dimittat. q̄
oportet p̄ctō totū hūane nature satisfaci-
satisfactio fieri decet nō pot nisi ab eo q̄
deby satisfaccere ⁊ p̄ct. S; nō debet nisi hō q̄
peccauit. nec pot nisi deus qz q̄l: ⁊ creatura
totū suū esse deby deo nec h; vt p̄ alio satis-
facere possit. Et sic nulla pura creatura p̄ ho-
mine satisfaccere pot. nec ipse p̄ se cū p̄ctō in-
dign⁹ reddat. h̄c 2 ho. 2. P̄ctōt q̄ vni ex
nobis p̄ hominē satisfaccere. Statim qz affuit
dñi mīa q̄ erat ad pedes p̄tis p̄strata ⁊ di-
xit sic. Quia tu de⁹ excelsus sume bon⁹ ⁊ mi-
sericors es. decet vt nulli nature neges hoc
cui⁹ est capax. H̄ cū natura hūana sit lapsa
⁊ nihilomin⁹ sit reparabilis. decet vt ea re-
paret. Cui cōsentiens dñi iusticia inclinat
reuerent corā p̄re dixit sic. Iusticia tua deus
est inmutabilis. cui⁹ lege sanctū est vt nunq̄
p̄ctū sine satisfactōe dimittat. q̄ decet vt in
hūana natura instruat vnus qui satisfacciat
qz homo ex se satisfaccere non pot. Quis effi-
demissimē pater sis sume misericors. tū ma-
mīa in nullo deby derogare tue iusticie. qz mi-
sericordia q̄ iusticia tollit magi iniusticia q̄
virt⁹ dici deby. ⁊ ita deū nō decet. p̄p̄ea tuā
infinitā misericordiā sic manifestare debeo vt
in nullo tue iusticie deroges. Qd̄ fiet si deus
fiat hō vt p̄ hoīe satisfacciat in q̄ etiā abidā-
tior mīa tuā apparebit q̄ si p̄ctū hoīs sine
satisfactōe dimittat inq̄rū h̄ ianā naturam
magis eraltrabis. Vidēs aut̄ sanctissima trini-
tas qm̄ decemissimū erat vt hūana natura re-
dimitat ⁊ h̄ in incarnationē filij. vt q̄ erat in
diuinitate dei fili⁹ in hūanitate fieret hominē
s; p̄p̄e dñi deū deū dñi a vāld: h̄ ianā

leo quarū p̄silio p̄ficere opus sanctissime
in carnatōis quo ad modū pueniēssimū re-
nendū vt porebit. P̄io fuit vocata dñi fi-
des q̄ genuit ex corā sanctissima trinitate de-
xit illd qd̄ ponit seris 2 ho. xxiij. q. ij. arti. vij.
in respō. sic. Illud p̄p̄ ⁊ p̄ se p̄m̄ ad obie-
ctū fidei p̄ qd̄ hō būndine p̄seq̄. Alia autē
hoīb⁹ veniēdi ad beatitudinē ē mysteriū icar-
natōis ⁊ passionis xpi. dñi em̄ Act. iij. Non
ē aliud nomē datū hoīb⁹ in q̄ oporteat nos
saluos fieri. P̄do mysteriū incarnationis xpi
aliquatū oportuit ut tpe eē credidū apd̄ oēs
diuersimode tñ h̄m diuerfiter tēpōz ⁊ p̄so-
narū. Nā ante statū p̄cti hō habuit explici-
tam fidē de xpi carnatōe h̄m qd̄ ordinabat
ad p̄sumationē gl̄ie nō aut̄ h̄m q̄ ordinaba-
tur ad liberationē a p̄ctō p̄ passionē ⁊ resur-
rectionē. qz hō nō fuit p̄feci⁹ p̄cti futuri. Vi-
det̄ aut̄ incarnationis xpi p̄feci⁹ p̄ h̄ p̄ dicit
p̄p̄ h̄ relinq̄t hō patre ⁊ matrē ⁊ adherēbit
vtrūq̄ sue ⁊ erit duo in carne vna. vt h̄c 2 Peti.
ij. Et h̄ apls ad Eph. v. dic. Sacramētū ma-
gnū in tpo eē ⁊ in ecclia. Qd̄ qd̄ sacramē-
tū nō ē credibile p̄m̄ hoīes ignorasse. Post
p̄ctū aut̄ fuit explicite credidū mysteriū xpi
nō solū q̄r̄ in incarnationē. s; etiā q̄r̄ ad
passionē ⁊ resurrectionē. q̄ hūanū gen⁹ a
p̄ctō ⁊ morte liberat. Aliē em̄ nō p̄figurā-
ser xpi passionē q̄busdā sacrificijs. ⁊ ante le-
gē ⁊ sub lege. quoz qd̄ sacrificiorū signifi-
catum explicite maiores cognoscebant mino-
res aut̄ sub velamē illoz sacrificiorū creden-
tes ea diuinit⁹ esse disposita. de xpo v̄turo
qd̄ammodo habebat velatā fidē. multū etiā gē-
tū sacra fuit reuelatio de xpo. vt p̄ p̄ ea q̄
p̄d̄terit. Nā Job. xix. dñi. Scio q̄ redēptor
me⁹ viuit. Sibilla etiā qd̄ p̄p̄betauit d̄ xpo
vt dic̄ Aug. li. xviij. de ciui. dei. Inuenit etiā i
hystorijs romanorū q̄ tpe cōstāntini augusti
⁊ hyrene martis ei⁹ inuētū fuit qd̄ dā sepul-
chrū in q̄ iacebat hō aureā laminā habēs in-
pectore in q̄ scriptū erat. E p̄ nascet ex v̄gi-
ne ⁊ credo i eā. Qd̄ sol hyrene ⁊ cōstāntini tēpō-
rib⁹ iterū me videbis. Si q̄ tñ saluari fuerit
qd̄ reuelatio nō fuit facta. nō fuerit saluari
absq̄ fide mediatoris. Quia ⁊ si non habu-
erunt fidē explicite habuerūt tñ fidē implici-
tā in diuina p̄uidētia credētes deū eē libera-
torē hoīm h̄m modos sibi placitos ⁊ h̄m q̄
aliquib⁹ h̄ratē cognoscebant ipse reuelasset. h̄m
illud Job. xxxv. Qui docet nos sup̄ iumēta
terre ⁊ c. h̄c 2 ho. S; nō ē definitare sub fide
cadēs t̄p̄a carnatōis ⁊ p̄ quā v̄ginē hoc sit

In festo annunciationis dñice Sermo XXXVII

implendū. Un cū maioris fidelis miracu-
lū hēdū in pceptōe xpi ex hōie q̄ in pcepti-
one iobis ex sterili. Sz pceptio iobis p age-
lū pūiciata fuit ne fortuito si ex dei pūdictia
occidere putaret. q̄ multo ampli pceptionē
xpi annūciatio p āgelū pcedere debz. Nā infi-
ma ierarchia hz off cūm dirigēdū hoies sūm
quādā limitationē. v. l. ym. pūicie sic ordo
pūciparū. vel ym hois sic ordines āgeloz
z arch āgeloz q̄ diff rūt. Quia ad āge os p-
tinet dirigere i acib alicū hōmīs q̄ ad ipz
rātū pūnet. vñ dūcūt minima nūciare. Ad
arch āgelos nō pūnet dirigere i acib alicū
ius hois q̄ tñ rātū multitudinē redūdāc vñ
z mediū sunt inf pūnapar. z āgelos q̄ etiā
coruomē off dīr. Dicit em arch āgeli q̄ pū-
cipes āgeli. Quia q̄ sēu hēc xginis q̄ per
annūciationē req̄rit ē ac singularis p sone
in mltitudis salūte redūdās. iūno totū hūa-
nū gīs. q̄ annūciās hz ē d ordine arch āgelo
rū z inf cos sūm. Nā in pceptōe xpi dīz ptra
bi matrimonū p idūisibīlē pūctōez dīuine
z hūane nature. Sz i matrimonio req̄rit cō-
sensu q̄ p hūa nūciōz extigīt z cōlīat. q̄ de-
cet vt iūmā maieſtas p arch āgelū tūi
pēnsū exq̄rat xginis ee q̄ hūanā naturā af-
fūmar fili mī vītatē pōe. Lūq̄ sic locuta
fūisset dñā fides iūstī fēdīma trīnitās gab-
rieli arch āgelo vt ier i ciuitatē nazareth p-
uīcie galilee i trarēt domū marie virginis
cū debita reuerētia req̄rens ab ea consensuz
in incarnationē xpi. q̄ fecit. vñ Luc. i. ca.
dicīt sic. Absūss est angel⁹ gabriel a deo in
ciuitatē galilee cū nomē nazareth. Secūdo
fuit vocata dñā sapiētia que genufēxa corā
sanctīssīma trīnitatē dixit illud q̄ pōit san-
ctus L ho. iij. parte. q. xxix. articū i. in respō.
sic. Lemētīssīme dñe pūciēs est xpm de de-
sponsata virginē nasci. Lūm ppter ipm Lū
ppter matrē. Lūm ppter ipos hoies. Pzoz
ppter ipm quidē xpm ppter quatuor ratio-
nes. Primo quidē ne ab infidelibz tanq̄ il-
legitīme natus abiciat. Unde Ambrosius
dicīt super Lucā. Quid iudeis quid herodit
posset ascribi: si natū viderent ex adulterio
persecuti? Secūdo vt consueo modo eius
genealogia p viruz describeret. Unde dicīt
Ambrosius sup Lucā. Qui in seculū venit: se-
culi debuit more describi. Tñ aut psona q̄
ritur q̄ in fenatū z reliquis curijs ciuitatū ge-
neris afficit dignitatē. Cōsuetudo etiā nos
instruit sepuarāt q̄ semp viri originē querit
Tertio ad urelā pueri natī ne dyabol⁹ tra-

eum vehemēt⁹ nocumēta pcurēt. Sed ideo
Ignati⁹ dicīt ipam fuisse desponsatā vt par-
tus ei dyabolo celaret. Quarto vñ ioseph
nūtiat. vñ z pat ei dicit. Est q̄i nutrit⁹. Est
etiā cōueniēs ex parte virginis. Primo qui-
dem q̄ per hoc reddīt iūmā a pena. s. ne la-
pīdē a iudeis tanq̄ adultera. vt Hiero. dic.
Secūdo vt p hoc ab infamia liberet. vñ dic
Amb. sup Lucā. Qz desponsata est ne teme-
rate xginis adureret infamia cul grauis al-
ius corūprele videret infigne pferre. Ter-
tio vt ei a ioseph ministerium exhiberet. vt
Hiero. dicīt. Ex parte hoim etiā b est pueni-
ens. Pzoz q̄d eo q̄ testīmonio ioseph com-
probabit xpm ex hōie esse natū. vñ Amb.
dicīt super Lucā. Locupletior testis pudoris
maritus adhibet qui possit z delere iniuriā:
z vindicare opprobriū si non agnosceret sa-
cramētū. Secūdo q̄ ipa verba virginis
magis credibilia reddent suā virginitatem
asserentis. vñ Ambrosius dicīt super Lucā.
Fides marie verbis magis asserit si mēdo-
cij causa reinouetur. videretur em culpā obs-
umbrare mēdacio voluisse iūmpta pgnas
causam autē mentiendi desponsata non ha-
buit: cū coniugij premiū z gratia nuptiaruz
parrus sit feminariū. Que quidē duo pūnet
ad firmitatē fidei hoim. Tertio vt rollatur
excusatio virginibus q̄ ppter incauēlā suā
non vitant infamā. Unde Ambrosius. Non
decurt virginibz sinistra opinione viuētibz
velamē excusatiōis relinq̄ quo mōt dñs vze-
retur. Quarto p hoc testīgnat vniūsa ecclīa
que cūm virgo sit: desponsata est tamen vni
viro xpo. vt Aug. dic lib. de sancta virginita-
te. b L ho. Lūq̄ sic locuta fūisset dñā sapiē-
tia: cōmīstī scriſsīma trīnitās gabrieli arch ā-
gelo vt irer ad virginē desponsatā. Ideo
euangelista sic esse faciū ostendit dīcēs: ses-
quēter. Ad virginē desponsatā viro cui nō
men erat ioseph. Inter quos fuit verus ma-
trimoniū q̄ vterqz consensit in copulā cōiū-
galē. Nō aut expresse in copulā carnalē nisi
sub conditiōe. s. si deo placeret. Tertio fuit
vocata dñā veritas que genufēxa corā san-
ctīssīma trīnitatē dixit illud q̄ pōit sanct⁹
L ho. iij. parte. q. xxix. arti ij in respō.
sic. Summe deus xpus specīaliter duozum
antiquozum patrum filius esse debet. s. abra-
he z dauid. vt pzy Abatb. i. Lūius ratio est
multiplex. Pzoz quidē q̄ ad hos specīaliter
de xpo reptonissio facta ē. Dicitur em cū
abrahā Gen. xxi. Benedicēt in te omnes

Quia desponsata

Abzabry
et dauid

In festo annunciationis dñice Sermo XXXVII

gentes terre. Ad apls de xpo exponit dicēs
Gal. iij. Abrahā dicere sunt pmissiones et se-
mini ei. Nō dixit et semini qñ in multis sed
in vno et semini tuo q est xps. Ad dauid au-
tem dictū est. De fructu vētris tui ponā sup
sedē tuā. Vñ et ppli iudeorū xpm vt regē hō
nōifice suscipiētes dicebāt math. xxi. Vñ
na filio dauid. Secūda rō est q xps futurus
est rex ppba et sacerdos. Abrahā autē sacer-
dos fuit vt pz ex hoc q dñs dixit ad eū. Be-
neb. xv. Summe tibi vaccam triennē et. Fuit
etiā ppba fm qd dicit Benef. xx. Prophe-
ta est et orabit p te. Dauid autē rex fuit et p-
pheta. Tertia rō ē q in abrahā pmo incepit
circūcisio. In dauid autē maxime manifesta
est dei electio. fm illud qd dñs. i. Reg. xiiij.
Quē fuit sibi dñs virū iuxta cor suū. Et idō
vtriusqz filius xpus specialissime dici debet vt
ostendat esse in salutē circūcisioni et electiōi
gentiliū. Ideo vt veritas appareat in tua p-
missione xpus debz esse de domo dauid. hec
Tho. Aug. sic locuta fuisset dña veritas cō-
misit gabriel archangelo vt irer ad virginē
desponsatā ioseph q esset de domo et descēde-
tibz a dauid. Ideo euangelista sic factū esse
ēdidit dicēs de domo dauid qm Amb. dixit
xpm de semine iecōnie descendisse. Quarto
fuit vocata dña xginitas q genuit corā
sacra trinitate dñi illud qd ponit scūs Tho. iij.
pre. q. xxi. arti. iij. in respō. sic. Licet fili-
dei carnē hūanā assumere possit de quacūqz
materia voluerit. cōueniētissimū tñ ē vt de
femina carnē accipiat ppter tres rōnes. Prio
qdē qz p h tota natura hūana nobilitabit.
vñ Aug. dic. li. lxxxiij. q. qz hoīs liberatio in
vtero qz secū debuit apparere. Ergo qz virum
oportebat suscipere qz fetus honorabilior est
puētiēs est vt feminei fetus liberatio hūc
appareat. qz ille vir de femina nat⁹ est. Secun-
do qz p hoc veritas incarnatōis asstruit. vñ
Amb. dic. li. de incarnatōe. Multa fm na-
tura iuenies et vltra naturā. Secūdu em̄ p di-
tione nature i vtero feminei cōpōis fuit. Sz
sup additionē xgo pcepit. xgo gñuit. vt cre-
deres qz de erat q inouabat naturā et hō erat
q fm naturā nascebat ex hoīe. Et Aug. dic.
in epla ad volustanū. Si oportēs de hoīem
vbicūqz formatū nō ex matre vtero crearet
fz repētū inferret aspectibz. nōne opūione
fz rimaret erroris. nec hoīem verū suscepisse
vilo modo credere. et dñs oīa mirabilis facit
aufert qd misericordis fecit. Nūc hō ita inf-
deū et hoīez mediator apparuit vt i vnitatē

plone copulās verāqz naturā et solita subli-
maret insolē et insolita solē reparet. Et er-
ro qz p hūc modū pplef oīs diuītas gñati-
onis hūane. Nā pñ hō pducet est ex limo
terre sine viro et femina. Eua hō pducta est
ex viro sine femina. ceteri hō hoīes pdu-
it ex viro et femina. vñ hoc qñtū qñ xpo ppius
relinqbat vt pduceret ex femina sine viro. h
ille. Aug. sic locuta fuisset dña xginitas cō-
misit scūssima trinitas gabriel archangelo
vt annūciaret brē xgini q ex ea xps carnē
assumeret. Ideo euangelista sic esse factū dicē
et nomen xginitis maria. Quīto fuit vocata
dña puritas q genuit corā scūssima trini-
tate. dixit illd qd ponit scūs Tho. iij. pre. q.
iij. arti. iij. in respō. sic. Que a deo sunt ordi-
nata sūt. vt dñs Rom. xiiij. Angel⁹ autē mit-
tāt a sūmo deo ad hō q xgini annūciat incarna-
tione verbi. vt dñs Luc. i. Ergo ordinatissime
debz annūciario p angelū compleri. Ordo autē
est reddere mēre virginis antē ad rāte rei
considerationē ne videret illud Cognouit
autē scūssima trinitas qd inderet dña puri-
tas. et cōmisit gabriel archangelo annūciatōez
fiedā pgruo ordine. Ad qd fecit eā saluam
dñs. qdā noua et solita salutarē dicēs. Ave
vñ Dñge dic sup Luc. q si fuisset ad aliū
quēpiā similē cē factū hmonē. vt pore q ha-
bebat legi. cia. mñ q cā qñ pegrina talis sa-
lutaratio terruisset. In q qd salutarē pmissit
idoneitātē ei ad pceptū i eo q dixit. Gratia
plena. Explicet pceptū i eo q dixit dñs reus
et pñciatū honorē psequēti dñi. benedi-
cta tu i mulieribz. h Tho. Sermo fuit vocata
dña prudētia q genuit corā scūssima trini-
tate dixit illd qd ponit scūs Tho. iij. pre.
q. xxi. arti. iij. in respō. sic. Angel⁹ annūciās ma-
tri dei debuit corporea visione apparere. et h
puētiēs ē ppter tria. Prio qdē qñ ad id qd
annūciat. Venerat em̄ angel⁹ annūciare icar-
nationē inuisibilis dei. Vñ etiā puētiēs ē vt
ad hūi rei declarationē inuisibilis creatura for-
mā assumat in q visibilis appareat. Et etiā
oēs apparitōes veteris testamēti ad hāc ap-
paritionē ordinant q filius dei i carne appa-
uit. Sedo pgruū ē dignitati mīis dei q nō so-
lū i mēte h etiā in corpore vētre ē dei filius re-
ceptura. et iō nō sola mēs ei h etiā sens⁹ cor-
poris sūt visione āgelica refouēdi. Tercio cō-
gnit certitudinē ei qd annūciat. Ea em̄ q se
ocul⁹ subiecta cert⁹ hoīes cōprehēdūt q ea
q imaginat. vñ dicit Criso. sup Mar. qz an-
gel⁹ nō i sonis imo visibit xgini asit.

De femina

In festo

Nam qz m-
accipit. b. c.
tho. Luc. an
vñso spualit
l. est qz a t
seruit. nō
corpale vñ
ponit scūs
Sicut Am
a nōo alieu
aut sagiori
qñ in vñso
ria. vñ Be
sopoi. imit
nebusus i
nō tñ hoī
appio p
hō sup leip
tate p. et
batio pāc
ra redueo
oigene d
eas hāc eē
oni būane
dicit. Ne
ra bñ An
rituū mal
cellerit ga
qz securu
Si autē
des h Tho
stegabich
te xgini a
tardē oim
sz brā xg
bar qual
virginis q
qz dicit B
est et ad o
affatus v
go affuer
ta in vñso
ad angel
cogitaba
ta fuit in
ato hūit
lentē et
tiarū gem
et illū a
art. iij. th
xpi xgini
per pāc
em̄ pāc
et

In festo annunciationis do.

Sermo XXXVII

Nam qz magnā valde relationem ab angelo accipiebat: egebat rāte rei visione solēni. hec tho. Tūc angel' dixit dñe prudētie. Corpul visio spūalis mōde stupescit vidētes. S; me l' est qz a tali turbatōe mens brē virgīs pre seruet. Nō qz pgruit ve hec annūciatio fiat per corpale visionē. Rūdit prudētia dñe illud qz ponit scūs Tho. vbi sup ad certius dñm sic. Sicut Amō. dñe sup Luc. Perturbamur et a nro alienamur affectu qñ restringimur ali cui' supioris prāe occursu. Et h nō solū pēgit in visioe corpālī: etiā in visioe ymagia ria. vñ Bēti. xv. ca. dñ. cū sol occubisset sopor: irruit sup abrahā: t horroz magn' a re nebulosus iuasit eū. Talis tñ pūrbatio hoīs nō tñ hoī nocet: vt ppter eā debeat angelica appitio pēmitti. Quid quid qz ex h ipso qz ho sup seipm elicit qd ad ei' pñer digni tarē ps ei' inferio: debilitat: ex q puenit pūrbatio pñicta. Sicut aloze naturali ad iterio ra reducto exteriora tremūt. Secdo qz sicut origenes dñe sup Luc. Angel' appāreo: sci ens hāc eē hūanā naturā. Primū pūrbati onē hūane medet. vñ t zach. post turbatōes dixit. Ne timeas zach. Et ppter h vt legit i vi ta bñi Anthony. Nō difficilis est bonoz spi ritū maloz qz discretio. Si em p' riorē luc cesserit gaudiū a dño venisse sciam' auxiliū qz securitas aie pñis maiestatis indicū est. Si autē iussa formido pñāserit hostis ē q' vi des. h Tho. Tūc sanctissima trinitas cōmī sit gabriel archangelo vt visibili forma bea te hūmī apperet: t ei annūciaret q' in salu tarōe pñeretur. Quod t fecit. Que cū audist' scz brā hgo turbata ē in fmone ei' t cogita bat qual esset ista saluatio. Nec em turbatio virginitas cōueniēs fuit verecundie virginali: qz dicit Amō. sup Luc. Trepidare virginuz est t ad oēs viri igressus pauere omēqz vri affatus vereri. Quidā tñ dicit qz cū brā vir go assueta eēt visioib' angloz: nō fuit turba ta in visione angelicā in admiratōe eoz q' ei ab angelo dicebāt: qz de se tā magnifica non cogitabat. vñ t euāgelista nō dicit qz turba ta fuit in visione angelicā in fmone ei'. Nā aio hūmī nil est mirabil' q' audir' sue excel lentie rē. Septimo fuit vocata dña itelligē tia: qz genuit ex corā sanctissima trinitate di cit illud qd ponit sauer' Tho. ii. pre. q. xxvii. ar. i. in Rū. sic. Cōuenientissimū est matres xpi hūmī cōcipere ppter qtuor. Primo p pter parris miteris dignitatē pñerit. Tūc est: ps h' ver' t naturalis ei fili' nō est cō

ueniens vt aliū patrē habeat q' tñ: ne dei di gnitas transferat ad aliū. Secdo h est cōue niens pñerit ipi' filij q' mīttit: q' est verbū dei. verbū aut absqz oī cordis corruptōe cō cipit q' nūmmo cordis corruptio pñerit verbū pceptionē si patit. Qz q' caro sic a hōo tel al sumi dñ vt sit caro verbū dei: cōueniens est qz et ipa sine corruptōe mīttit pñiat. Tercio h est cōueniens dignitati hūanitatē xpi: in q locū habere pñm nō dñ: p quā pñm mundi tollet. fm illud Job. i. Ecce agn' dei. Sinoēs qui tollit pñā mundi. Nō pōt autē esse q' in natura tam corrupta ex pñbitu caro nascē tur sine infectione original' pñi. Vñ Aug. di cit li. de nuptijs t pñcipia. Solus ibi nuptial' cōcubitus nō fuit. sin matrimonio marie et ioseph: qz in carne pñi fieri non poterat sine vlla carnis pñcipia que accidit ex pñō: sine q cōcipi voluit qui futurus erat sine peccato. Quarto ppter ipm sine incarnationis xpi: qui ad hōc est: vt homines renascant in fili os dei nō ex volūrate carnis neqz ex volūta te viri: ex deo. i. ex dei virtute. Cū rei exem pli debet apparere in ipsa pñe xpi. vñ Aug. lib. de sancta virginitate dicit. Spore bat caput nrm in signi miraculo fm corpus nasci de virgine vt significaret sua mēbra de virgine ecclia fm spm nascitura. hec Tho. Tūc sic locuta fuit dña itelligentia cōmī sit sanctissima trinitas Gabriel archangelo vt annūciaret beate virginī q' sicut virtute di uina fieri potuit pñm' hōmō de limo terre formaret: ita etiā diuina virtute fieri pōt vt corp' xpi formet de virgine absqz viri l' semī ne. Tūc angel' vidēs beatā virginē turbat i semioe ei': dedit itelligentiā eoz que dixerat dicēs. Ne timeas maria Inuenisti cū grām apud deum. Et vt clare itelligat: fuit eas de mīsterio incarnatōis qd in ea erat iplens dū. Quod quid fecit pñiciando pceptum t partū dicēs. Ecce concipies in vtero t pari es filiū. Et declarat sex magnalia de eo. Pri mo qz erit saluator mundi cū dicit. Et voca bis nomen ei' iesum. Secdo qz erit glorifica tor mundi. cū dicit. Ille erit magn'. Tercio qz erit de' t hōmō. cū dicit. Et filius altissimi vocabit'. Quarto qz spiritualis regni fidei t gratie erit possessor. cū dicit. Et dabit illi dñs deus sedem. dauid parris eius. Quinto qz to tius synagoge et ecclie p fideliūnitatem erit verus doctor: cū dicit. Et regnabit in domo iacob in eternū. Sexto qz oīm electoz erit se picem' remunerator. cū dicit. Et regnabit

670

ne hūmāna
maria

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

In festo annunciationis do. Sermo XXXVIII

nō erit finis. Existis pōt intelligere btā vīr-
go magnū sacramentū. Octavo fuit vocata
dñā discreta que genuflexa corā sanctissima
trinitate dixit illud qd pōnit sanctus Thō. iij.
pre q. xxvij. ar. iij. sic. Perfectionis opa ma-
gis sunt laudabilia si ex voto celebrent. q̄ si
ex simplici deuotōe procedāt. Virginitas at
in matre dei p̄cipue debuit pollere: ideo cōue-
niens fuit vt ḡginitas ei⁹ ex voto eēt deo cō-
secrata. verū q̄ tpe legis oportebat genera-
tionē in sistere tam mulieres q̄ viros: q̄ s̄m
carnis originē cultus dei p̄pagabat. Aliq̄
ex illo p̄pō xps nāsceretur. m̄ dei ante p̄ de
spōsaret. Ioseph: nō vult absolute ḡginita-
te licet eā in desideris habuerit sup hoc tas
men voluntatē suā diuino cōmisit arbitrio.
Postmodū vero accepto sponso: s̄m q̄ mo-
res illi⁹ t̄pis exigebāt simul cū eo votū vir-
ginitatis emisit. hec Thō. Ideo beata virgo
cū angel⁹ sup dicta ei annūciaret: dixit. Quō-
dā istud: qm̄ virū nō cognosco. vñ dīc Aug.
gu. l. i. de sancta virginitate. Annūcianti age-
lo maria rīdit: quōd fuit istud: qm̄ virū nō co-
gnosco: qd p̄fecto nō diceret: nisi se virginez
deo ante vultisset. Nono fuit vocata dñā cha-
ritas: que genuflexa corā sanctissima trinitate
dixit illud. qd pōnit sanctus Thō. iij. pre. q.
xxij. arti. i. in Rñ. sic. Licet cōceptione cor-
poris xp̄i tota trinitas op̄et: m̄ debz attribui
spiritui sancto triplici rōne. Primo quid: q̄
hoc agnuit causē incarnationis q̄ considerat
ex p̄te dei. Spūs em̄ sanctus est amor p̄ris ⁊
filij. hoc aut̄ ex maximo dei amore: puenit vt
filius dei carnē assumat in vtero ḡginali. vñ
dīc Job. iij. Sic deus dilexit mundū: vt filius
suū vnigēitū daret. Secdo q̄ hoc agnuit cāse
incarnationis ex p̄te nature assumēde: q̄ p
hoc datur itelligi q̄ hūana natura assumē-
da est a filio dei nō ex aliq̄b⁹ meritis: s̄ ex so-
lo gr̄a q̄ spūi sancto attribuit s̄m illud. i. Co-
rin. xij. Diuisiones gr̄arum sunt: idē aut̄ spūs
Et Aug. dicit in Encheridion. Iste mod⁹ q̄
est natus xps de spūi sancto insinuat nob̄ gra-
tiā dei: qua homo nullis p̄cedentibus meri-
tis ex primo exordio nature sue quo esse ce-
pit verbo dei copulareretur in tantā vnitatem
p̄pone vt idē ip̄e esset fili⁹ dei. Tercio: q̄ h̄ cō-
gruit termino incarnationis. Ad h̄ em̄ ter-
minata est incarnatio: vt homo ille qui c̄ci-
piebatur sit sanct⁹ ⁊ filius dei. vñ q̄ aut̄ ho-
rum attribuitur spūi sancto. Nam p̄ ipsum
efficiūtur homines filij dei s̄m illud Gala. iij.
⁊ m̄ estis filij dei nisi de⁹ spūi filij sp̄i in cor-

da vestra clamantē. Alia pater. Ip̄e etiam
est spūs sanctificatiōis vt dīc Iho. i. ca. Sicur
ergo alij p̄ spūi sanctū sanctificant spūiali-
ter vt sint filij dei adoptiui: ita xps per spūi
sanctū debet in sanctitate cōcipi: vt sit fili⁹ dei
naturalis. vñ Iho. i. s̄m vñam gl̄osā. Quod
p̄mittit qui p̄destinat: est filius dei in x̄tu
te manifestat per id q̄ immediate sequit s̄m
spūi sanctificatiōis i. per hoc q̄ concep⁹ est
de spūi sancto. h̄ Thō. l. iij. sic locuta fuisse
dñā Charitas cōmisit sanctissima trinitas
gabrielī archangelo vt p̄nunciaret beate vir-
gini duarū personarū diuinarū aduentus in
eam s̄. p̄sonam spūi sancti ad purgandū: ⁊ po-
tentia generatiua p̄standū. Et p̄sonam filij
ad carnes assumendū. Qd sic esse factū euā-
gelista testatur dīcēs. Et rīdens angelus di-
xit ei. Spūs sanct⁹ supueniet in te: ⁊ vir⁹ al-
tissimi obumbrabit tibi. Virtus em̄ altissimi
p̄ susceptionē nostre infirmitatis obūbrata
est. Que verba exponēs Iobes damascen⁹
vt allegat a magistro sen lib. iij. di. iij. cap. i.
dicit sic. P̄uenit in ipsā s̄m verbz dñi qd
dīc angel⁹ purgās ipsā ⁊ potentia verbi rece-
ptiua p̄parans: n̄l aut̄ ⁊ generatiua Et tunc
obūbravit ipsā dei altissimi p̄ se sapia ⁊ vir⁹
et̄na. i. fili⁹ dei patri. hōne uñ h̄a. ⁊ substantia
lis ⁊c. Et hoc p̄ assumptiōe n̄e humanitad
Decio fuit vocata dñā sacritas: q̄ genuflexa
coram sanctissima trinitate dixit illud qd pō-
nit sc̄l Thō. iij. pre. q. xxvij. ar. i. in Rñ. sic
Abūndātia gr̄atē sanctificā aīaz xp̄i deriuat
tur ex ipsa verbi vñione s̄m illud Job. i. Uñ-
dim⁹ gl̄iam ei⁹ gl̄iam quasi vnigeniti a p̄te
plenū gr̄e ⁊ veritatis. Sed in primo istantē
cōceptionis corpus xp̄i dīc esse aīarum: et a
verbo dei assumptū: ergo in illo primo instā-
ti cōceptionis: xps debet habere plenitudiez
gr̄atē sanctificatiōis aīam ⁊ corpus ei⁹. San-
ctificari aut̄ est aliquid fieri sanctū. Et aurē
aliquid nō solum ex p̄rio: sed etiam ex nega-
tīe et priuare opposito: sicut albū fit ex nigro
et etiā ex nō albo. Hōies aurē ex peccatorib⁹
efficiunt sancti s̄m illud i. corin. vi. Et h̄ qui
dem fuistis aliqui. s̄. peccatores. Sed ablutis
estis: sed sanctificati estis. Et ista sanctifica-
tio hominū est ex peccato. Sed xps quidez
s̄m hominē factus est sanctus: q̄ hanc gra-
tiā sanctitatis nō sp̄ habuit nō tamen factus
est sanctus ex peccatore: q̄ peccatū nūq̄ ha-
buit. sed factus est sanctus: ex nō sancto s̄m
hominē nō quidē priuatiue. s̄. vt aliquan-
do fuerit homo ⁊ nō fuerit sanct⁹: sed nega-

In festo

tiue. s̄. quā-
ritatem dñi
r̄ homo ⁊ san-
q̄ sic locuta f-
tissima trinit-
nūciaret virgi-
mum p̄pter q̄
em̄ nāscitur ei⁹
Quod expōn-
Ad distinctio-
eius nascitur
et efficitur: n-
corruptibile
em̄ sol⁹ veracit-
tione carni ali-
ille. Ideo dīc
cauit ⁊ misit
vocata dñā o-
tissima trinit-
Thō. iij. parte.
sic. In hoc sac-
p̄ncipalī aīam
sum qd n̄l f-
ex diuina p̄ce-
xit in hexame-
nerunt vt p̄-
cepus h̄l y-
ficiens argum-
ficiēt p̄par-
gine p̄ter q̄
quodā am̄ sig-
f. m̄ rationē h̄a-
est cat̄ et o m̄
Lūg sic locut-
mūt sanctissim-
lo vt concep-
ceptu senis ⁊ c-
sic factum esse
gelus dixit ⁊
der cognara
f. i. q̄ v. ite q̄
verbum. ⁊c.
obedientia
trinitate dixit
lij. sen. di. xx
m̄ m̄ m̄ m̄ m̄
eramentū: q̄
quib⁹ om̄is
cat qui om̄is
ba de p̄m̄
vera facta m̄
m̄ m̄ m̄ m̄
m̄. Et ideo

In festo annunciationis dñi Sermo XXXVIII

tue. scilicet quando nō fuit homo nō habuit sanctitatem humanam. Et ideo simul debet fieri homo et sanctus homo. hec Thomas. Et quod sic locuta fuisset dñi sanctitas: cōmiste sanctissima trinitas Gabrieli archangelo ut annūciaret virgini cōceptū eius fore sanctissimum propter quod angelus dixit Lucā. Quod enim nascetur ex te sanctus: vocabitur filius dei. Quod exponēs. B. li. xviij. moralium dicit sic. Ad distinctionem nostre sanctitatis iesus factus nasciturus asseritur. Nos quippe si sancti efficiamur: nō tñ nascimur: quia ipsa nature corruptibilis cōditiōe pstringimur. Ille autem solus veraciter sanctus natus est qui ex cōiunctione carnalis copule cōceptus nō est. hec ille. Ideo dñs Iobis. iij. Quē pater sanctificavit et misit in mundum. Et Andeimo fuit vocata dñi cōpotentia: q̄ genuifera corā sanctissima trinitate dixit illud quod ponit sanctus Thomas. iij. parte. q. xxx. art. iij. ad tertium dñm sic. In hoc sacratissimo mysterio intendim⁹ principalem aīn virginis inducere ad consensum: quod iūto fieri exemplo helysaber: et rōne ex diuina potētia sumpta. Et sicut Amb. dixit in hexamero. Sub hoc muliere steriles pueri: nerunt ut prius credatur virginis: et ideo cōceptus helysaber sterilis inducit: nō q̄ si sufficiens argumentū cum maius nō possit sufficere pbari per minus. Sed maius est virginē perire: q̄ vetulam. Inducit autem quasi quoddam figurale exemplū. Et ideo ad cōfirmationē hui⁹ exempli. sub datur argumentū efficax ex omnipotētia diuina. hec Thomas. Et quod sic locuta fuisset dñi omnipotentia cōmiste sanctissima trinitas Gabrieli archangelo ut concepit virginis manifestaret ex cōceptu senis et ex efficacia virtutis diuine. Quod sic factum esse euangelista testatur cum angelus dixit Lucā. i. ad virginē. Et ecce helysaber cognatus tuus et ipsa c. f. in. f. f. Et hic. m. e. f. i. q. v. f. q. q. nō erit impossibile apud deū oē verbum. et. Duodecimo fuit vocata dñi obedientia q̄ genu flexa coram sanctissima trinitate dixit illud quod ponit sanctus Thomas. iij. sen. di. xxvii. sic. Quod sunt eēntia sacra menti matrimonij quib⁹ omissis non est sacramentū: quedā autē ad solēnitatē pertinet quib⁹ omissis verū p̄fici sacramentū. tñ peccat qui omittit. Sic q̄ mensus exp̄ssus per verba de p̄ntiū legitimas psonas ad p̄bendū verā facit matrimonij. Sed spūale quoddā matrimonij requirit iter filij dei et hūanā nature. Et ideo p annūciationē exp̄ssus

virginis loco totius humane nature. Nā de⁹ nō diligit coacta s̄ voluntaria seruitia ut q̄ obsequuntur ex ipso mysterio mereat. vñ tñ brā hōgo singl̄r excellēt i diuinitatē ellgat: quē vtero dñs portare lacte alere: et brachij baiu lare decere p̄sensus ei⁹ āgelo nūdante requasit. hec Thomas. Et quod sic locuta fuisset dñi obedientia: cōmiste sanctissima trinitas Gabrieli archangelo ut p̄sensu virginis ad tā celebre sacramentū exigeret. Quē brā hōgo hūiliter p̄bens: ad obsequiū se sedulā ac p̄p̄ra obrulit dñs Lucā. i. Ecce ancilla dñi: fiat mihi s̄m verbum tuū. Ecce qualiter. xij. dñe fuerit vocata a sanctissima trinitate ut consulerent sup modo tenēdo in incarnatione filij dei ut vere dicat beata virgo: gratia plena. Quam nobis concedat et. Amen.

In eodē festo annunciationis beate virginis marie. Sermo iij. numero. xxxviii.

Benedicta tu in mulieribus. Lucā. i. et in euāgelio p̄ntis solēnitatis. beatus Hieronimus. li. v. de cōsideratione dicit sic. Mulier euāgelica que cōmisiuit tria sara farine fuit beata hōgo que in incarnatione fēmitō fidei sue cōmisiuit tria sara. Nouū antiquum eternum scilicet animā christi de nouo creatam: et corpus antiquum de natura Adam: et eternum in vnione diuinitatis. Nec ille. Sed hoc nō potuit fieri nisi per modum meriti: ergo beata virgo meruit incarnationem per eam fieri. B. Sup quo verbo moueo istam questionem. Utrū beatissima virgo per sui admirabilem benedictionē: meruit in suo vtero fieri diuinale incarnationem. Ad istam questionē respōdent duo doctores ecclesie. Primus est Beda in homelia hodierna dicens sic. Vere benedicta in mulieribus: que sine exemplo muliebri conditionis cuius decore virginis gaudia est honore parentis. Quod virginē matrem decebat: dei filium p̄creantē hec ille. Secundus est sanctus Thomas. iij. parte. q. ij. art. xi. in 7. R. dicit sic. Neq̄ etiā opera cuiusq̄ alterius hominis poterūt esse meritoria huius vnionis ex condigno. propter tria. Primo quidem: quia opera meritoria hominis p̄prie ordinātur ad beatitudinē que est virtutū p̄sum et consistit in plena dei fruitione. Vnio autem incarnationis cum sit in esse personali transcendit fruitionis meritis beate ad deum: que est per actum cōsentis. Et ita nullo modo potest cadere

Thomas
38443421
vñ vnio in
maternali
p̄p̄ra

In festo annūciatōis dñice. Sermo XXXVIII

sub merito. Scdo qz gta nō pōt cadere sub merito cū sit merendi pīcipiū. vñ multo mīus cadit incarnatio sub merito que ē pīcipiū gte sīm illud Job. i. Gratia et veritas p̄ iesū xp̄m facta est. Tercio qz incarnatio xp̄i est reformatiua toti⁹ humane nature. Et iō nō cadit sub merito alicuius singlōis hoīs. Qu bonū alicui⁹ puri hoīs nō pōt ēē cā bōi toti⁹ nature. Ex p̄gruo tñ meruerit scī p̄f̄ sc̄mationē xp̄i desiderādo et p̄cedo. Cōgruū em̄ erat. vt dē et audiret eos q̄ ei obedie bāt. h̄ ibi. Et. iij. sen. di. iij. q. iij. ar. i. ad sextū dōm dicit sic. Bēa virgo nō meruit incarnatioē sūp̄posita iōgnatōe meruit q̄ p̄ eā sic et nō qd̄ merito p̄grui iōgrum debebat. dei mater ēē purissima et p̄fectissima. hec Tho. Rāmen pono quattuor flores. B

Primus flos est iste. bea
tissima virgo maria ē de paradiso terrestris in quo possit⁹ est scdōs adam celestis. Dat⁹ p̄ duos testes. Prim⁹ ē Salo. Cant. iij. dicit sic. Virtus p̄clusus foror mea sp̄sa. or⁹ con elius fons signatus. Emissiones tue paradisi malor⁹ puniceor⁹ cū p̄ponor⁹ fructibus. Scdōs est aug. in quod sermone dicit sic. De illa canit in canticis. Vir⁹ cōclusus fōs sig⁹ rus emissiones tue paradisi. vere ortus de liciariū in quo cōstita sunt ynūuersa genera florū et odoramenta virtutū. Sicqz p̄clusus vt nesciat violari nec vllis in fideliū fraudibus corūpi. fonsqz sigillo toti⁹ trinitatis signatus. ex quo fons vite manat in cui⁹ luie oēs videm⁹. hec ille. Nam beatissima virgo maria affiliorat paradiso terrestris ppter quattuor rōes. Prima ē p̄p̄f̄us dignitatem. Et sanct⁹ Tho. parte. i. q. c. iij. ar. i. in. B. dicit sic. Est q̄ paradisi vt yfido. dicit li. Et h̄molo giarū. Locus in oīētis p̄tibus p̄stiet⁹. cui⁹ vocabulum a greco in latinū vertit⁹ or⁹. Et nēniēter q̄ in pre orientali dī sic⁹ qz credendū est q̄ in nobilissimo loco toti⁹ tre sit cōstitutus. Cū em̄ oīēs sit dextera celi vt p̄ p̄b̄m scdo de celo. Dextera autē nobilior est q̄ sinīstra cōueniēs fuit vt in oīētali pre paradisi terrenus institueret. hec Tho. Sic glōsā virgo maria ē paradisi terrestris nobilior et dignior paradiso. Nas si in illo ponit adam hō a deo fact⁹. vt dī Bēn. ij. In bēa v̄gine ponit dei fili⁹ homo nouus qui sīm deū creatus ē vt dī Ep̄s. iij. ca. Si in illo eua format ex adā In bēa v̄gine fabricat ecclesia et iesu xp̄o. Si ille est in dextera celi et beata virgo est in

dextera dei. tñ ppter sanctificationē ei⁹ iūyte. ro. tñ ppter sanctificationē eius in xp̄m cōcipiend⁹. Scda est ppter necessarios vberitatē. vñ sanct⁹ Tho. i. parte. q. xcviij. ar. iij. in. Rñ. dicit sic. Duo remedia ad p̄seruationē vite habebat homo in paradiso p̄ra duos defectus. Prim⁹ defect⁹ est de p̄ditio humidit⁹ p̄ actōem caloris naturalis q̄ est aie istūm. Et p̄ra hunc defectū subueniebat hominī p̄ elū alior⁹ lignor⁹ padisi. sicut et nūc subuenit nobis p̄ cibos quos sumim⁹. Scda autē defect⁹ est qz vt dicit p̄bs. i. de ḡn̄atione. Illud qd̄ ag generat⁹ ex alimēto extraneo adiunctum ei qd̄ p̄t⁹ erat humido p̄eextnī minuit virtutē actiua speciei. Sicut aqua adiciat vino cōuertit quid in sapore vini. sed sīm qz magis addit. diminituit vini fortitudinem. et tand⁹ vñ nū sit aquosum. sic q̄ videm⁹ q̄ in principio virtus actiua sp̄i est adeo fortis q̄ pōt conuerrere de alimēto non solū q̄ sufficiat ad restauratōē de p̄ditio. sed et cū q̄ sufficiat ad augmentū. Postmodū vero qd̄ ag generat⁹ nō sufficit ad augmentū. sed solū ad restauratōē de p̄ditio. Tandē vero in tpe senectutis nec ad hoc sufficit. vñ sēctur decrementū et finalit⁹ dissolutio corporis. Et p̄ra dūc defectū subueniebat hōi p̄r lignū vite. Habebat em̄ vim fortificandi virtutē sp̄i p̄ra de bilitatem puenientē ex am̄tione extranei. vñ Aug. dicit. tñ. h̄ de ciui. dei. c. xvi. Cibis aderat hominī ne esuriret. potus ne sitiret. lignum vite ne illi senecta dissolueret. Et li. bio de questionib⁹ noui et veteris testamenti. dicit qz vite arbor medicine modo corumpit onēz hominū p̄hibebat. hec Tho. mas. Sp̄i ritualiter beata virgo est paradisi afferes cibum sacramentalem. f. corpus xp̄i quo anima pascitur. et potum. f. sanguinem xp̄i quo mens deuota satiatur. Vñ xp̄s dicit. Job. vi. Caro mea vere est cibus. et sanguis me⁹ vere est potus. Lignum vite est diuinitas xp̄i. que est vita p̄ quā anima in gratia p̄seruat⁹ uatur. qm̄ lignum vite est h̄ys qui apprehenderunt eam. Et dicit p̄uērbio iij. Immo ipsa beata virgo est cibus et potus anime. sīm illud Ecclesia. xxiij. Qui edūt me adhuc esurient. et qui bibunt me adhuc sitient. Ipsa etiam est lignum vite. de qua dicit Augusti. in quodā sermone sic. Virgo vere plāra celestis. planta p̄ciosior cunctis sanctior ynūuersis. V̄ vere lignum vite qd̄ solum dōgnū fuit p̄p̄care fructum salutis eterne. Hec ille. Tercio ppter exētiū suauitatis

adignū: s̄ m̄t̄

No h̄a v̄go affiliorat paradiso terrestris ppter quattuor rōes. Prima ē p̄p̄f̄us dignitatem. Et sanct⁹ Tho. parte. i. q. c. iij. ar. i. in. B. dicit sic. Est q̄ paradisi vt yfido. dicit li. Et h̄molo giarū. Locus in oīētis p̄tibus p̄stiet⁹. cui⁹ vocabulum a greco in latinū vertit⁹ or⁹. Et nēniēter q̄ in pre orientali dī sic⁹ qz credendū est q̄ in nobilissimo loco toti⁹ tre sit cōstitutus. Cū em̄ oīēs sit dextera celi vt p̄ p̄b̄m scdo de celo. Dextera autē nobilior est q̄ sinīstra cōueniēs fuit vt in oīētali pre paradisi terrenus institueret. hec Tho. Sic glōsā virgo maria ē paradisi terrestris nobilior et dignior paradiso. Nas si in illo ponit adam hō a deo fact⁹. vt dī Bēn. ij. In bēa v̄gine ponit dei fili⁹ homo nouus qui sīm deū creatus ē vt dī Ep̄s. iij. ca. Si in illo eua format ex adā In bēa v̄gine fabricat ecclesia et iesu xp̄o. Si ille est in dextera celi et beata virgo est in

In festo annūciatōis dñice. Sermo XXXVIII
tem. dī enī
posuit cum i
ref a castod
p̄ci. q. c. iij. ar.
dier. sicut
terā. Vno
raditō vt ip
operaret in
si ab homie
ner obreneb
diret vero al
mō pōt inter
ret paradisi
sa. sicut poss
periciā vñ
ligi qz custo
h̄ ēē ad bōi
ipm p̄cedā
dus ad bōi
paradisi ē
homo iesus
h̄c ipsa dī
p̄rens est. f.
Tria op̄a
fēstas in a
liter singul
sunt facta
duca quī
ter et virgo
alia et caro.
vñ sunt ne
tare p̄sonā
natura. Bē
mirabilis et
qz virgo est
virgo p̄mā
nū. et hec qu
fortis. Alib
h̄ys duobus
eredi potū
ne que p̄p̄
posuit. sic
ne glutino
ra excellen
lenissima
beata virgi
eam ab omī
bio. sup̄. Zu
de ortu suo
ebat em̄ cen
lubrica fami
fide. maria
qz face ma

410

44

labilis opinione virginitas. Dignetur enim
secrös et ab his q' foris sunt reclinomü hie.
Nec dequit virginib' velamen excusationis
reliqui q' i' gramam mat' dñi q' quo mö videre
tur. hec ille. Quarto ppter loci tranquillitatem
vnde secüs 2 ho. pre. i. q. xxv. ar. i. in. R. dicit
fle. Passio dicit dupli. Uno mö ppter: sic
pari d: q' a sua naturali dispoñe remouet
Passio em est effect'. In reb' aut' naturali
dñia agunt et patiuntur adinuicē: quoz vnum
remouet alteruz a sua naturali dispoñtione.
Alio mö d' passio cōter hñi quantū q' inu
rationē. et si peñeat ad pfectiōē nature sic
intelligere vel sentire d' parti quoddā. Hoc q'
secdo mö hō in statu innocēti passibilis erat
et pñebat hñi aiam et hñi corp'us. Primo
aut' modo dicta passioē erat impassibiliter
hñi aiam et hñi corp'us: sicut et immortalis. Pos
terat em passioē pñbere sicut et mortem si
absq' pctō pñstisset. An corpus hois in sta
tu innocēti poterat pñferre ne pateret lesi
onē ab aliq' duro. parat quid p' pñari rati
onē per q' poterañ nocia vit. re. partim ē
per diuinā puidētiā que est ipsūm tuebat:
vel nihil occurreret ex ipso: a quo ledere
tur. hec ille. Ideo Aug. lib. xiii. de ciuit. dei. ca.
xxvi. dicit sic. Nihil corruptiōis in corpore vel
ex corpore nullas molestias vllis eius sensib'
in gerebat: nullas interius: moibus: nullas
ictus metuebat ext'ius. Summa in car
ne sanitas erat: in aīo tota tranquillitas. Si
cut in padfio. null' estus: aut frigus: sic in ei'
habitorio nulla ex cupiditate vel timore ac
cidebat bone voluntatis offensio. Ille. Spi
ritualiter beata virgo fuit padfius hñi aiam
et hñi corp'us. Et vbi dicit sanctus 2 ho pre
lii. q. xxvii. ar. iij. in. R. Per sanctificationem
virgis in vero. s. per grām abundātem quā
in sanctificatiōe accepit: et enā pfectius per
diuinā puidētiā sensualitas ei' ab omni in
ordinato motu pñbebat. Post modū ve
ro in ipsa cōceptione carnis xpi. in qua pñ
debat refugere peccati immunitas: credendū
est q' et p' ledeuauerit in matrem totalit'
a fornice subtrahit. Et hec figuratur Ezech.
xliij. vbi dicitur. Et ecce gloria dei israel igredie
batur per viam orientalis. i. per beatam virgi
nem et terra. i. caro ipsius splendeat a ma
iestate ipsius. s. xpi. hec ille. Vnde illud q'
habetur ad am in paradiso terrestr' hñi origi
nalem iusticiam: idē habuit beata virgo ma
ria per grātā in sanctificatione et in xpi con
ceptione. Ipsa est ergo vere paradisius terre

In festo annunciationis do. Sermo XXXVII

fratres: ut dicat primus flos et c.

Secundus flos est iste.

Beatissima homo maria sui puritate matris dei efficitur: que omni creaturarum perfectionibus suis humilitate cingitur. Pater per beatam. Ber. in quod sermone dicente sic. Signum magnum apparuit in celo. Mulier amicta sole et luna sub pedibus eius: et in capite eius corona stellarum duodecim. Videret de presenti ecclesia intelligendum. Propter visibiles series demonstrat: ipsa cum non in convenienter marie videtur tribuendum. Minus ea est quam alteri soli idem sibi. Et quemadmodum ille super bonos et malos indifferenter oritur: sic ipsa quod non discutit merita: sed omnibus sefe exorabile: omnibus clementissimam prebet: omnibus necessitates apostolice quod miserat affectum. Nam et defectus omnis sub ea est: et quicquid fragilitatis seu corruptionis est amplius quam quod sublimitate excedit. Supergreditur beata virgo creaturas omnes ut merito sub pedibus eius luna esse dicatur. Alioquin nihil magnum dixisse videbimus: ut sit luna sub pedibus eius: quam super omnes angelorum choros: super cherubim quoque et seraphim exaltat: nephas est dubitare. hec ille. In capite eius est corona stellarum duodecim. Nouum ordinem angelorum: et trium statuum hominum. scilicet virginum coniugatorum et viduarum. Quod ad ordines angelorum sciendum quod beata virgo se humilias infra ordines angelorum meruit eleuari ad perfectiones eorum. Dis enim cui se humilias exaltabitur. Luc. xiiij. Prima stella est charitas seraphim. Unde magister scilicet. li. ij. dicitur ca. ij. dicitur sic. Seraphim enim interpretatur ardens vel succendens hec ille. Nam proprium est seraphim in amore dei ardere: alios ad incendium diuini amoris inflammare: et deum ordinare diligere. Isti immediate deo iunguntur. Hanc charitatem habuit beata virgo per quam loquitur ad ipsam dei filius tantum. dicens. Veni formosa mea. iam enim hyems transiit. ubi glossa dicit sic. Alii quod de verbis homo percipit hyems erat: ubi verbum dei recepit facta est estas. Denique seruire sancti spiritus va potata flos cepit esse: et spirare odorem: sibi. Ad hanc charitatem ascendit sui humilitate quam caritas seraphim immobiliter manet: sed ipsa manens in crucis amore filii sui transfuit in soles et angelos: quam christus dixit ei. Mulier ecce filius tuus. Vnde magister scilicet. ubi super dicit sic. Cherubim per alios in scientia permittit. Cherubim enim interpretatur plenitudo scientie. hec ille. Nam cherubim principum re-

et dei in suis radiis: per eo peruenit per veritatem coniungunt quorum officium est promouere homines ad diuinam cognitionem. Et per ceteris dicitur lucere quod per lenitudinem quam suscipiunt aliis inferioribus: conuocando infundunt. Hanc sciam habere beatam virginem cum dicitur luc. ij. Beata me dicit omnes generationes. Ad quam sapientia ascendit sui humilitate: quam dixit coram omnibus post modum inuentio filio. Luc. ij. Filius quid fecisti nobis sic. Ecce ego et pater tuus dolentes querebam te. Tertia stella est iustitia tronorum. ubi magister scilicet. ubi super dicit sic. Tertia dicit sedes. Tertia autem vocantur beati. Beati qui tanta diuinitatis gratia replentur: ut in eis sede ardeat: et per eos sua iudicia detemorat. hec ille. Nam in his precipue relucet rectitudo diuini iudicii. hi quod virtutis dei quam super se accipiunt: ad inferiores res transfundunt. Hanc stulticia habuit beatam virginem que sua misericordia equissima super se tenet rigorem iusticie tronorum: de qua Ber. in quod sermone dicit sic. Admirabilis thalamus: de quo speciosus per dicit spiritus lux gentium: tronus celestis cui apostoli soli sacrum reddunt obsequium: ad cuius glorie angelici canitum triumphantium: quam christus aperit. hec ille. Ad hanc iusticiam ascendit sui humilitate quam filio dicit in nuptijs: vinum non habuit. Et dixit illi filius. Quid mihi tibi est mulier: non dum venit hora mea: ut habet iohannes. Quarta stella est speculatio diuinationum. ubi magister ubi super dicit sic. Diuinationes vocantur: quod principum et prelatos transcedunt hec ille. Nam dicuntur diuinationes quod ceteris angelis diuina ab omni oppositione sunt liberi: et nulli inferiori subiecti. boni officii. secundum grece. in bello spirituali instruere: aliter oportet officium placidius excutere: et aliter debet subdiuina diuina. Non omni officium secundum dyonisiu est timore seculari deposito in deum moueri et incessanter ei famulari. Hanc speculationem habuit beatam virginem: quod fuit placata spiritalis fenarum: tre: quod apostoli fuerunt constituti principes terre. ps. Constitues eos principes super omnes terram: quod et sanctos angelos debent iudicare secundum apostolum. Istis apostolis preponit christus beatam virginem quam moriens in cruce dixit Iohi qui stabat cruci in persona apostolorum. Ecce mater tua. Jo. xix. quam dicitur. Hanc omnibus vobis apostolis ut matrem prepono ut sibi reuerentiam exhibeatis tamquam matri a qua reuerentia: quod naturalis debet. nulla dignitas spiritualis aut temporalis absoluitur. Ad hanc speculationem ascendit sui humilitate cum angelo suo suo dispensat dicit. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? Luc. i. In illo autem dignitatis fastigio est in ultimo loco ceteros filios suos sibi permittit. Nam actu. i. Numeraria duodecim apostolis dicit. In quod omnes erant prelatos

In festo annunciationis do Sermo XXXVIII

In ordo unanimis cum mulieribus et maria in se
 iesu. Ubi lucas pmitit peccatrice regini nar
 rans p ordine sic locabant orates, vt sentit
 Ber. in simone assumptio. Quia stella est
 iperiu principatu. vñ magi sen. vbi sup dic
 sic. Principat' dicitur qui sibi subiectis que
 sūt agēda disponit eisq; ad explēda dīa in y
 steria pncipant. hec ille. Nā principat' ange
 lis pñt et eos ad ministeriū diuinū explē
 dū disponit. Ad hos pñt sim dyonisiū re
 gime vniuerse gentis ducere in dei filii dīe
 Ministeriū eoz sim. S. est docere hoies et
 habere reuerentiā sim gradu suū. Idoz est et
 pmouere hoies vt nō ppter vilitatē ppiā
 s ppter solū dei amorē et honorē faciāt iusti
 ciā. Ad hoc iperū ascendit beata rego: cū deul
 eam sibi pposuit eligens in matrē cui humili
 ter obediret et furer deuore. Luc. ij. Descēdit
 puer iesus cū eis et venit nazaret et erat sub
 ditus illis. Ad hoc iperū ascendit maria sui
 hūilitatē qm cū esset regina mūdi et dñs ces
 loz nō est dignata fūire helysaberth pari
 entī: nec ē ausa se vocare matrē dñi sed acil
 lam vt satis pz Luc. i. Sexta stella est pre
 ctio pñtum. vñ magi sen. vbi sup dic sic. Po
 testates noiant hī qui hoc certis potētius in
 suo ordine acceperūt vt virtutes aduersē eis
 subiecte eoz refrēntur pñte. ne hoies rēta
 re tantū valeant: qm considerāt h ille. Nāz
 pñtibus sim yldoz virtutes aduersē sunt
 subiecte: ne tñ nocēt qm cupiūt. Idoz
 officiū sim. S. est illos qui spūali certamine
 desudāt cōfōrare et ne regnū spirituale amit
 tant defendere. hanc pñtionē habuit bea
 ta rego: pñtēs nos ab hoste maligno de q
 dō Gen. iij. spsa conteret caput tuū. vñ Au
 gu. in quod simone dicit sic. Est itaq; mater
 rego mulier quod a deo pmissa et serpētis ca
 pur virtutis pede pñtura. Nā et pñtuo dra
 co ille p herodē i fidiat' est paritū vt nascentē
 excipies deuoraret filiū virginis: eo q in
 micrie eēnt int semē illi et dracois h ille. Ad
 hanc pñtionē ascēdit beata virgo sui hūi
 litatē qm ex pñti seculo nequā et maligno mi
 gratura ne demonē videret suppliciter posu
 lauit. Septia stella est auctoritas virtutū. vñ
 magi sen. vbi sup dic: sic. Virtutes vocant
 illi p quos signa et miracula frequēter fiunt
 hec ille. Nā virtutes sunt inextingibiles ad excu
 tionē sēndoz et robusti ad pñceptionē mīse
 rum. Idoz officiū est sim dyonisiū docere
 pñtatos: vt facilliter et pñeueranter que ad

officiū pñtionis pñnent crequātur: et one
 ra sustineant patienter. Per istos fiunt mī
 racula: et virtutes faciendi mirabilia p istos
 perfectis. viris concedunt. Hanc auctoritatē
 hūit beata virgo. vñ Bern. in quod simone
 dicit sic. Porter vniuersos xpīcolas int flu
 ctus hui' seculi nauigātes atēdere hanc ma
 ris stellā q primo cardini. i. deo est. pñma et
 respectu exēpli ei' cursum vite dirigere. Qd
 q fecerit h iactabit. vñ vane glīe nec frāget
 scopulis aduersoz: nec absorbebit sylea vo
 ragine voluptatū: s pñprie pñiet ad quies
 tis eterne portum. hec ille. Ad hanc auctori
 tatē ascendit brā virgo sui humilitatē: q cū
 fuisset requisita a ministris vt defectū supple
 ret respōdit. Quodcūq; dixerit vobis facite
 vt habet Job. iij. Quasi diceret mīhi nō licet
 nunc miracula facere. Septia stella est illu
 minatio archangeloz. vñ magi sen. vbi sup
 dicit sic. Archangeli sunt qui maiora nūciāt
 hec ille. Nam archangeli sūmi nūcij nūci
 pantur: q sūma nūciant. Idoz officiū est
 sim. S. Illuminare de hīs que pñnent ad p
 motionē fidelē vt de natiuitate xpi et sanctis
 eius. Hoies etiā expēdiūt in sanctis opibus
 agendis: et ab eis demones repellūt sim dyo
 nisiū pñbias reuelant. Isti illuminatōes q
 suscipiūt superiores inferioribus aūdiānt: et
 per eos nobis. Angeli sunt in celesti dispōe
 vltimi et hoibus magis pxi. Hanc illumina
 tionē habuit beata virgo: q sumit de verbo
 suo archangeli verbū. An Miero in simone
 de assumptioe dicit sic. Qd nō habuit natura:
 vñs nesciuit: ignorauit ratio: mēs nō capie
 hūana: panet celū: super frat: creatura oīs et
 celestī: mirat hoc totū est qd per gabriele ma
 rie diuinitus nūciatur: et per xpm pñcti ad
 impletur. hec ille. Ad hanc illuminationem
 ascendit beata virgo maria sui humilitatē q
 velut eliguis raro loquebatur: sed conserua
 bat omnia verba diuina conferens in corde
 suo: vt dī Luc. ij. Nona stella est obsequium
 angelorum. Unde magister senten. vbi sup
 dicit sic. Angeli dicuntur qui minora nūci
 ant hec ille. Nam angeli minora nūciant: et
 homines ad diuinam cognitionem ducunt:
 et vt iuste viuāt instruit: hī se sursum extē
 dunt per dilectionem dei: et in semetipsis fir
 mantur per custodiam sui ac sub se pñgrediū
 tur ad auxilliū pxi. h obsequiū hūit brā rego in
 q tanq; in speculo noscūt angeli ad qd debet
 ant dirigē subditos eis. Et Bernar. in quod

In festo annūciatōis dñice. Sermo XXXVIII

fmone dñe sic. In te em̄ angeli leticiā; iusti
grām; p̄dōres veniā; inueniunt in eternū. hec
ille. Ad h̄ obsequiū ascēdit beā h̄go cū castis
simū et virginē virū velut sue custodie depu
tati nūq̄ deseruit quociq̄ pgeret nēitate
cōpula nō vagādi cupiditate; ne videret sibi
vīlū vīlū angelorū officiū quo custodiūt i
nīstibilib creaturas sibi a deo cōmissas; vt do
cet sacer Hiero. Quarta stella est puritas h̄
gini. vñ Amb. li. de viduis dicit sic. Sup̄ gra
diū h̄ginitas p̄ditiōe h̄uane nature; p̄ quā
boies āgelis afflānt in puritate. Maior tñ
est victoria virginū q̄ angelorū. Angeli em̄
sine carne viuendo militāt; h̄gies vero i car
ne triūphant. h̄ ille. Nec puritas fuit in bea
ta h̄gine. vñ Ambrosi. lib. de officiis dñe sic.
Quarta est virginis nīstis gfa q̄ meruit a xpo
eligi vt esset corpale templū dei. in q̄ corpali
ter h̄bitauit plenitudo diuinitatis; virgo mun
di salutē genuit; h̄go vniuersorū vitā peperit
hec ille. Ad hanc puritatē ascēdit beata vir
go sui hūilitate. vñ Ber. in quod fmone dñe
sic. Elit maria cui nec hūilitas defuit nec h̄
ginitas. h̄is nimirū virgo regina gemis co
ronata virtutū; sp̄e sua et pulchritudine sua
in celestibus cognita; ciuiū celestīū in se pro
uocauit aspectū; itavt et regis aim in sui cōcu
piscētia inclinarēt; et celestē nūciū ad se de sup
nis educeret. h̄ ille. Undecima stella ē casti
tas cōiugalīs. vñ Aug. li. de cōi. viduali dñe
sic. In cōiugalī vinculo si pudicitia p̄seruat
dāratio nō timeat. h̄ ille. Hanc pudicitia ha
bit beā virgo q̄ cōiugata virginitates voto
exp̄ssit cū sposo suo ioseph. vñ cris. sup̄ mar.
dicit sic. Inestimabilis laus marie; ioseph
plus credidit sue castitati q̄ vfo irumescēti
plus gfe p̄ nature p̄ceptionē vidit; h̄ fornicā
tione nō estimant. Possibilē credidit mulie
rē sine viro p̄cipē. q̄ mariā posse peccare. h̄ ille.
Ad hanc castitatē ascēdit beata h̄go sui
hūilitate. Dixerat em̄ ei angelus Luc. i. Ecce
cōcipies in vtero et p̄ies filiū; et vocabis no
men ei⁹ iesum etc. Credidit h̄go et nullaten⁹
dubitauit; cogitabat illud qd̄ scribit in p̄
phenis. Et erūt duo i carne vna. ex h̄is duo
bus ipsa erat vna et virū nō cognoscebat si
bi parē ad h̄: qz nullū sibi silem vel sociū de
creauerat. de carne hui⁹ vrgis gfiand⁹ erat fi
li⁹; sicut oli h̄go de costa viri fuit formata; vt
tam āplius se in viro obligata nō eēt. Virū
q̄ nō cognosco tanto filio dignū; tanto habi
lē p̄sortio. Die gfi sp̄e brē; qd̄ erit scōs i car
ne vna; qd̄ soci⁹ h̄ginitis in carne. Et nūc dñe

ille mor oēs creaturā; quā nūllā reppit pa
rē et sociū habile et inuibile tantū p̄is futurū
exp̄ssit. s. creator em̄ oīm deum; et ait. Spūss
etūs sup̄uenit in te et vir⁹ alacrimis obūbra
bit tibi. De due p̄sone vñ sūt et tu es scōs;
sicq̄ plata es mihi et cetis creaturis vniuer
sis. Et illa vt itellexit nō sup̄biuit; h̄ūilitatē
rūdit dices. Ecce ancilla dñi Luc. i. Duode
cima stella est p̄tineria vidualis. vñ di. lxxii.
ca. vidue; sic. Vidue q̄ stipēdio ecclie iustē
tant rā assidue in dei ope esse debent; vt meri
tis et orōnib⁹ suis eccliam adiuuēt. h̄ ibi. Et
Aug. li. de vita xp̄iana dicit sic. Qualis autē
esse xp̄i vidua debeat; ap̄la docet; dices. Que
autē vere vidua est; ip̄at in dño et instat orōi
bus die ac nocte. Hanc p̄tineriā p̄seruauit
beata virgo vñq̄ ad finē vitē sue cū maxia
hūilitate vt satis potest patere ei⁹ vitā inspi
cienti diligētē. Et sic patet scōs flos. D.

Tertius flos est iste. bea
tissima virgo maria oīm sanctarū mulierū
b̄ndictōes exēdit; quā p̄f etem⁹ p̄ oib⁹ eli
git. Pz p̄ duos testes. Prim⁹ est Aug. fmone
ne. v. de ei⁹ assūptione dñe sic. Benedicite per
ip̄am oēs mulieres. Jam vltima seina in mas
ledictōe nō erit. Erat em̄ eua. filuit egiptia
seplis dalila. obliuiscit iesabel. imēor efficit
tur herodias. Et nūc miratur mulierem dei
scriptis. Laudatur sara sicut populi p̄m
ceps. Honorat rebecca sicut benedictionis
astuta. Lōmēdat iya sicut mater secunda;
Zaudat delboza sicut p̄ naturā p̄li ducit
effecta. Beatificat helysabeth sicut p̄pollēs
gfa in exultatōe p̄cursois. Adorat et ma
ria qm̄ facta est mater ex ancilla. Nubez tha
lam⁹; et archa dñatoris oīm. hec ille. Secūd⁹
est Hiero. in fmōe de assūptōe dñe sic. Si
cut in cōpatione dei nemo bon⁹; ita et in cō
patione matris dñi nulla iuenit p̄fecta; q̄
uis virtutib⁹ et imitā cōproberur. Unus est
pater vester q̄ in cellis est; vñ et magi. vna ē
et forma virginatatis in maria cui vos oēs;
vt ymaginē reformatis itegritatis; faciē ip̄i
mere debetis in sculptura spūssācti. Ad quā
nulli potuerūt doli irumpere; neq̄ p̄ualuit
frans iimicis p̄manē sancta mēre ac corpo
re; multis donorū p̄ullegijs sublimata. h̄ ille.
Sciendū qd̄ cōiū dubitat doctores. Qua
re fili⁹ dei si fuit icarnat⁹ subito post p̄ctm̄ ade
Rūdit beda in fmone de natiuitate brē h̄ gfa
dñe sic. Sicut p̄ctm̄ a mulierib⁹ cepit; ita etiā
bona a mulierib⁹ icp̄oātur; vt fem̄e quoq̄

Alto

In festo annūciationis dñice Sermo XXXVIII

mulierum opera deponētes infirmitati renū-
ciant: et aīa q̄ nūc habz serumvr maria et nes-
cit errorē religioso deo seruit officio. b̄ ille.
Quasi dicat: istud op⁹ incarnationis p̄ mu-
liere īmunē a peccō fieri debet fm̄ illud Bēn.
it. Ille erit signū federis int̄ me et terrā ar-
chum meū ponā in iunib⁹ celi. Iste archus
est filius dei. vt dī Apoc. iij. Nubes est brā-
virgo de q̄ nasci debebat filius dei. Promise-
rat aut̄ de⁹ abrahe dicēs Bēn. xij. In te bñ-
dicē vniūse cognatōes terre. Id̄ expectabat
hanc bñdictionē et magnis et deuotis suspi-
ris desiderabat tantū sacramētū. Cui deus
volēs satisfacere determinat mittere gabrie-
lem in mūdū vt diligēt inuestigaret et per-
quireret si foret aliqua mulier īmunis a pec-
cato quā filio suo cōsecraret matrē: de q̄ car-
nem purissimā susceperet. demonstrās qm̄ de⁹
parat⁹ erat ex se redimere mūdū. Incepit ḡ
angel⁹ discurrere p̄ mūdū. Primo intrauit
angel⁹ in domū abrahe cui exposuit distins-
cte volūtate dei sup̄ salute gēis hūanū: dum
modo inueniret mulier ap̄a ad tantū mini-
steriū. Interrogauit ḡ ipm̄ si haberet dñaz
sufficiētē ad hoc sacramētū. Respondit abra-
ham dicēs. Ille vxorē noīe sarai que est
pulchra. fm̄ illd̄ Bēn. xiiij. Noui q̄ pulchra
sis mulier. et multas pmissiōes habuit a deo
fm̄ illud Bēn. xviij. Sarai vxorē tuā nō vo-
cabis sarai s̄ sarā et bñdicā ei: et ex illa da-
bo tibi filiū cui bñdicetur sum. eritq̄ in nati-
ones et reges populoz orient̄ ex eo. hec ibi.
Dixit aut̄ ei angel⁹. Uxor tua nō est īmunis
a peccō nec etiā vt hoc ex vobis fiat. offen-
distis em̄ dñm in incredulitate vestra. Nam
tu risisti in corde tuo dicēs. Putas ne cen-
tenario nascet filius et sara nonagenaria pari-
et. Nunq̄ deo est quicq̄ difficile: sed et sara
similit̄ risit et mēta est dicēs. Non risi timo-
re p̄terita. vt habet Bēn. xvij. Itaq̄ deus
hanc non elegit sibi in matrē. valē. Secūdo
intrauit angel⁹ i domū ysaac quo requisito
an in domo ei⁹ foret dñā q̄ digne foret maf-
dei. Respondit. Est apud me rebecca vxor
mea pulchra valde: cui benedixit de⁹ p̄ ange-
lū suū p̄ q̄ deprecat⁹ sum dñm eo q̄ esset ste-
rilis. qui exaudiuit me et dedit pceptū rebec-
e. cui dixit dñs. Due gētes in vtero tuo sūt
et duo populi ex ventre tuo diuident̄. Bēn.
xvi. Dixit aut̄ angel⁹. offendisti ambo deū
in petis vris. Tu em̄ mētē es eā tibi esse so-
rorē p̄ timorē. Vñ dī Bēn. xvi. Timue-
rat em̄ p̄terit q̄ sibi sociata esset plūgio: res-

putans ne forte intericeret eū p̄ illi⁹ pul-
chritudinē. Et ur mētē es sororē tuā esse.
Respondit. timui ne forte morerer p̄ eam
sed et rebecca dixit modicū pfidēs in dño.
Redet me vire mee. Et si acceperit iacob vxo-
rem de stirpe hui⁹ terre nolo viuere. vt dī ibi
dem. vale. Tertio intrauit angel⁹ in domū
iacob cui facta est pmissio magna in visione
scale. dicente sibi dño Bēn. xxvij. Ego sum
dñs de⁹ abraha patris tui et ysaac. terrā in q̄
domis tibi dabo et semini tuo. eritq̄ gēme
tui sicut puluis terre. Dilataberis ad ori-
entem et occidentē et septentrionē et meridiē
et bñdicent in te et in semine tuo cū cre tribus
terre. Quo requisito an apud ip̄s foret dñā
sufficiēs ad tā excellēs sacramētū. Respon-
dit. Est apud me lya et rachel s̄ lya lippis
oculis et secūda: cui⁹ dñs vidit humilitatē et
bñdixit ei. Dixit em̄ Bēn. xxx. Hoc p̄ beati-
tudine mea. beatā q̄ppe me dicet oēs mulie-
res. Rachel aut̄ decora facit et venusto aspe-
ctu cui bñdixit dñs. Dixit em̄ Bēn. xxx. Ab-
stulit de⁹ opprobriū meū. Di. it̄ aut̄ angelus
Nemo vestrū est īmunis a peccō. nō tu quia
supplantasti fratrem tuū sup̄ripies ab eo bene-
dictionē p̄mogeniture. Non lya p̄p̄ infir-
mitate q̄ cessauit parere. Bēn. xxx. Nō
rachel p̄p̄ impatiētia. Vñ dixit Bēn. xxx.
Da mihi liberos alioq̄ moriar. Etiā q̄ vt
dī Bēn. xxxi. Furata ē ydola p̄ris sui laban.
Ergo neutra earū pōt esse digne mater xp̄i.
vale. Quarto intrauit angel⁹ in domū aaron
que t̄legerat dñs in summū sacerdotē super
israhel quo req̄sito simul cūz moyse an apud
eos esset vlla dñā ap̄a incarnationi filij dei
fm̄ q̄ dictū fuerat moyfi. Deut. xvij. Pro-
pheta suscitabit vobis dñs de fratrib⁹ vris:
ip̄s audite. Dis ei aīa q̄ nō audierit p̄p̄bar
illū ext̄miabit de pp̄lo suo. Rñderūt aaron
et moyses. Est apud nos maria soror n̄ra. q̄
vt dī Ero. xv. Sūp̄sit maria p̄phetissa tym-
panū i manu sua. Egrediet̄ sunt oēs mulie-
res post eā cū tympanis et choris q̄b⁹ p̄cine-
bat dicēs. Cantem⁹ dño gl̄iose em̄ magnifi-
cat⁹ et. Dixit aut̄ angel⁹. Nemo vtm̄ est īmu-
nis a peccō. Nō aaron et maria p̄p̄ murmu-
rōnē p̄ moysen dicētes. Nū p̄ moysē solū lo-
cut⁹ ē dñs? Nōne et nob̄ s̄lt̄ ē locut⁹. Et sta-
tīm punita ē maria. apparuit em̄ cādens le-
pra. vt dī Nūm. xij. ergo est inhabilis ad b̄
sacramētū. vale. Quinto intrauit angel⁹ i do-
mū manue p̄ris samonitis: q̄ req̄sito an ap̄
se foret dñā ap̄a incarnationi xp̄i. Rñdit se

In festo annūciationis dñice Sermo XXXVIII

habere vxorē. cui apparuit angel⁹ ⁊ dixit ad eā Sterilis es ⁊ absq; liberis h̄ accipies ⁊ paries filiū. at ego dubitās orauit dñs vt iterū mitteret āgelū suū rursūm q; apparuit. vt dñs iudic. xij. dixit aut āgel⁹. Quia temptastis dñs vt iterū mitteret āgelū suū nec fuistis si deles p̄mis h̄mōib⁹. idcirco corripuit vos dñs ne eum agnoscat. vñ dixit vobis. Cur queris nomē meū qd̄ ē mirabile. p̄p̄ qd̄ stupefacti proni cecidistis i terrā ⁊ dixistis morte moriemur q; vidim⁹ dñs. ergo vxor tua inhabilis ē. vale. Sexto intrauit āgel⁹ i domū lapidoch q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noie delbo. rā. que. vt dñs iudic. iij. est. p̄phetissa ⁊ iudic. car p̄plin isto tpe ad quā. ascendit filij israel in oē iudiciū. dixit aut āgel⁹. Quia venit domin⁹ facere mīas ⁊ nō iudiciū. vultq; matrē innocētē eē ab homicidio ⁊ sanguine hoīm. b̄ aut p̄rexit i vindictā hostiū. sic dñs ibidē. Surrexit itaq; telbora ⁊ p̄rexit cū barach p̄ncipe exercit⁹ isrl in cedes. Et expugnauerūt filia rā p̄ncipē exercit⁹ iabin cū multitudine sua in mōte thabor. vale. Septimo intrauit āgel⁹ i domū aber cynei q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noie iael. de q; dñs iudic. v. Vindicta inter mulieres iael vxor aber cynei ⁊ vñdicat i caber naculo suo. Nec em̄ dedit victoriā p̄plo isrl de hostib⁹. dixit aut āgel⁹. Nec nō ē inuuis a p̄cto qm̄ p̄diorie occidit i domo sua salsarā p̄ncipē militie iabin regē chanaā. clauū mal leo defigēs i cerebrum ei⁹. vt dñs iudic. iij. Hāc nō elegit de⁹. vale. Octauo intrauit āgel⁹ i domū elymelech. q; req̄sito an apud se foret dñs apra cōceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noie noemi. de q; dñs Ruth. i. Qz cū ingressa esset berthele velor apd̄ cuctos fama p̄crebuit. dicebatq; mulieres. Hec ē illa noemi. i. pulchra a deo electa. dixit aut angelus. Hāc nō elegit de⁹ i matrē p̄p̄ impatiētias suā. qm̄ p̄ amaritudine dicebat nuri⁹ suis. Bā em̄ senectute p̄fecta sū nec apra viculo cōiugalī. vñ dicebat. Nolite me vocare noemi id ē pulchra. si vocate me mara. i. amara. qz amaritudie valde repleuit me dñs. vt dñs eo dē ca. p̄p̄ p̄ctm̄ ei suū hūiliauit eā dñs ⁊ affixit. vt ip̄ amet p̄fiteri ibidē. vale. Nonno intrauit āgel⁹ i domū booz potētis ⁊ dñm̄ priū. q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noie ruth. de q; dñs Ruth. iij. Vñdicta es inq̄r a dño filia. scit ei ois p̄p̄s q; habitat itra portas vrbis berthele

mulierē te esse virtutē. dixit aut āgel⁹. Hanc nō elegit sibi de⁹ i matrē. qm̄ non ē te p̄p̄o dei electo cū sit moabi⁹. Etia qz lauit ⁊ vñct se iudic. qz cultiorib⁹ vestiment⁹. ⁊ in lecto tuo tecū dormiuit. vt dñs ibidē. vale. Decio intrauit āgel⁹ i domū helchane. q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē nomie annā. de q; dñs i. Reg. i. Qz orauit ad dñs dicens. Dñe exerceatū h̄ respiciēs videris afflictoz famule tue ⁊ recordar⁹ mei fueris nec oblit⁹ ancille tue. redertisq; serue tue sexū virile dabo ei dño oib⁹ dieb⁹ vt te ei⁹. Cui dixit hely sūm⁹ sacerdos. vade in pace ⁊ ter tibi⁹ israel petitiōne quā rogasti eū. Insup etia magn⁹ sp̄s p̄phetie ē in ea. qm̄ cecinit dño dicens. Exultauit cor meū i dño ⁊ c. vt dñs i. Reg. iij. Dixit aut āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi de⁹ i matrē. qm̄ dñs p̄clu sit vuluā ei⁹. affligit em̄ vehement ab emula sua p̄p̄ qd̄ flet ⁊ nō capit cibum. vt dñs i. Reg. i. Immo exosa h̄z emulā suā. vale. Inde cimo intrauit āgel⁹ i domū saul. q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re filiā noie nichol pulchrā valde ⁊ magne prudēcie. Nā sua prudēti rñsione liberauit dauid de manu mea. vt dñs i. Reg. xv. dixit aut āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi dñs i matrē qz tulit nichol struā ⁊ posuit eā sup lectū ⁊ pellē pilosā caprarū sup caput dauid ⁊ operuit eā vestiment⁹ ⁊ sic illū sit tibi. vt dñs ibidē. Etia cū intrasset archa dñi i ciuitatē dauid nichol p̄spiciēs p̄ fenestras vidit eū salierē corā dño ⁊ despectū eū. ij. Reg. vi. vale. Duo decio intrauit āgel⁹ i domū nabal magni viri ⁊ potētis. q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra incarnatōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noie abigail. de q; dñs i. Reg. xxi. Vñdicta dñs de isrl q; misit te hodie i occursum meū ⁊ bñdixit eū eloquiū tuū ⁊ vñdicta tu q; p̄hibuisti me ne irem hodie ad sāguinē ⁊ vlciscerer me manu mea. dixit aut āgel⁹ ad eū qz tu dur⁹ ⁊ p̄sum⁹ ⁊ malicio⁹ hō es. vino inebriaberis ⁊ morieris mala morte. Abigail at qz p̄sensit in m̄fmonitū dauid spernit eā de⁹. vale. De 13 cimo tertio intrauit āgel⁹ i domū vñe ethel. q; req̄sito an apd̄ se foret dñs apra gnationi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noie berthebe. q; vt dñs i. Reg. xi. Sanctificata ē ab imūdicia sua ⁊ ē pulchra valde. dixit aut āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi dñs i matrē p̄p̄ p̄ctm̄ aduleterij qd̄ cōmisit cū dauid dormitēs cū eo. Etia fuit causa vt dauid te occideret. vt dñs ibidē. vale. 14 Decio quarto intrauit āgel⁹ domū da

In fe

uidquo re
p̄ceptōi
sach iuan
puella pul
bus isrl. dñ
sibi dñs i
nias quā
gnū a salo
Reg. iij. p
uit eā de
mū absolo
ap̄a p̄cep
thamar q;
gu. xij. dñ
bi dñs i m
eā tu ac il
tro intue
apd̄ se fore
h̄re matrē
Reg. iij. p
angel⁹ ad
h̄ oino p̄p̄
p̄p̄ qd̄
uit āgel⁹
apud se
se h̄re vx
manuū
angel⁹
p̄ eo qz
lynas m
12 Intrauit
suo an q
Rñdit se
que orās
sac dñe q
ul alay m
gel⁹ ad eū
fuit sepre
nono intr
to an ap
Rñdit
ctu nini
deū vale
lū. vt dñ
Hāc sibi
suis dece
dñs ibidē.
domū m
dñs ⁊ p̄
p̄cia no
q; liberau
13 Hec
docepit

In festo annūciationis dñice Permo XXXVIII

uid: quo req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōni. Rñdit se habere puellā noīe aby sach (inamitē de q̄ dñ. iij. Reg. i. Erat autē puella pulchra nimis ac speciosa i oib⁹ finibus isrl. dixit autē āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi dñs i matrē qz eā adamavit fili⁹ tu⁹ adonias quā petiuit sibi dari⁹ vxorē vt auferret regnū a salomone & iudicaret se d̄ eo. vt dñ. iij. Reg. i. p̄p̄ qd̄ adonias mortu⁹ ē vñ sp̄s uir eā dñ. vale. Decio q̄nto intrauit. āgel⁹ i domū absalon: q̄ req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noīe thamar q̄ inoccisima t̄ xgo ē. vt dñ. iij. Reg. i. dixit autē āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi dñs i matrē qm̄ amon fr̄s tu⁹ vi opp̄ssit eā tu at illū occidisti i cōiūio. vale. Decio sexto intrauit āgel⁹ i domū ochozē: q̄ req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re matrē noīe athalia q̄ vt dñ. iij. Reg. i. Regnauit potentissime sup̄ terrā. dixit autē āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi dñs i matrē si oīno sp̄s cūit eā: q̄ interfecit oē semē regū p̄p̄ qd̄ i ip̄a interit. vale. Decio septimo intrauit āgel⁹ i domū thobie atq̄oris: q̄ req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noīe annā q̄ deū timet t̄ labore manū suarū uiuit. vt dñ. 2. hob. iij. dixit autē āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit sibi dñs i matrē p̄ eo qz irata p̄tra te improp̄rat tibi elemosynas tuas. vt dñ. ibidē. vale. Decio octauo intrauit āgel⁹ i domū thobie minoris: q̄ req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noīe sara filiā rachelis que orās apud deū dixit vt h̄f. 2. hob. iij. Tu scis dñe qz nūq̄ p̄cipui virū t̄ mūdā seruā uiāz meā ab oī p̄cipiscētia t̄c. dixit atq̄ āgel⁹ ad eū. Hāc nō elegit i matrē qz tradita fuit septē viris q̄s demon occidit. vale. Decio nono intrauit āgel⁹ i domū manasses: q̄ req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noīe iudith elegāti aspectu nimis t̄ i oib⁹ famoissimā qm̄ timebat deū valde t̄ nō erat q̄ loq̄ret̄ de illa rōbū mālū. vt dñ. iudith. viij. dixit autē āgel⁹ ad eum. Hāc sibi nō elegit dñs i matrē qm̄ blādictio suis recepit holofernē cui⁹ caput abscidit. vt dñ. ibidē. xij. vale. Eligesimo intrauit āgel⁹ i domū mardochei: q̄ req̄sīto an apud se foret dñā apra p̄ceptōi xpi. Rñdit se h̄re filiā ados p̄ia a noīe b̄st pulchra nimis t̄ decorā facie q̄ liberauit ppl̄m suū a p̄secutōe aman. vt dñ. 2. esther. viij. dixit āgel⁹. Hec simularo habitu decepit mentē regis assueri quē inebriauit i

cōiūio suo t̄ impetrauit mortē aman. Tū hanc de⁹ nō elegit sibi i matrē t̄c. vale. Al timo intrauit āgel⁹ i domū ioseph de stirpe dauid: quo req̄sīto an apud se foret dñā apra cōceptiōi xpi. Rñdit se h̄re vxorē noīe mariā quā sp̄s sc̄sificauit i vtero matris q̄ ab infantia sua p̄māst i rēplo cū oī pudicia t̄ sc̄ritate solita apparitiōib⁹ angelorū. Hanc elegit sp̄s sc̄s q̄ virginitatē suā deo p̄secrauit. Hec p̄c̄m nullū vñq̄ cōmisit sed immaculata t̄ intacta p̄seuerat. dixit illi āgel⁹. Hanc elegit dñs i habitatiōē sibi p̄ quā oīs maledictio tollat̄ a mūdō t̄ b̄ndictio inducat̄. Per hāc fili⁹ dei carnem assumeret ioseph autē tacit⁹ cōsiderabat magnitudinē sac̄ramētī dñice i carnatiōis t̄ tandē āgel⁹ discessit ab eo t̄ intrauit i domū virginis marię cū maxima reuerētia salutans eam. t̄ dixit sic. Benedicta tu i mulieribus t̄c.

Quart⁹ flos est iste. Templum corporis xpi qd̄ i maria virgine fabricatur foritū mallei infamie oīino dedignatur. Sciendū est qz beata virgo est cōueniens instrumentū ad fabricandū templū corporis xpi p̄pter quattuor rationes. Prima ratio est quia sicut ab edificatiōe templi materialia vir sanguinū sc̄s dauid rep̄ellitur. vt habet̄ i. Paralip. xxvij. sic. In cōceptiōe filij dei generans solummodo fm̄ carnem repellit. Ubi nota qz q̄ntuplex gñatio dñi ē tantū carnis t̄ ista ē qua fm̄ carnē uiuētēs generāt filios fm̄ p̄cipiscētiā carnis. Extra legitimū m̄rimoniū. Exēplū vt dauid salomōē ex b̄rsabee vxorē vñe. vt dñ. iij. Reg. i. Sc̄da ē rātiō sp̄s de q̄ dicit̄ 3o. ban. i. Dedit eis p̄atē filios dei fieri. Tertia est carnis fm̄ sp̄m. i. qm̄ rō totalit̄ i perat carnē i carne i nullo p̄radicēte: t̄ ista fuisse i sta tu inocētie fm̄ Aug. li. xij. de ciui. dei. c. xxvi. Quarta ē sp̄s fm̄ carnē t̄ ista ē qm̄ caro cōcupiscit adu⁹ sp̄m redēs ad gñatiōē cuius mori rō sequit̄: si nō nisi infra līmites sac̄ramētī: t̄ ista est int̄ virū t̄ vxorē ex legitimo m̄rimoniō: vt int̄ abrahā t̄ sarā. Genes. xviij. Quinta ē in carne fm̄ sp̄m: nō de carne t̄ sanguine h̄ de sp̄u. t̄ ista fuit tantū i brā h̄gie q̄ filiū p̄cepit i carne t̄ sp̄s sc̄s fm̄ ei⁹ sp̄m p̄bentē fidē t̄ p̄sensū. Uñ vir sāguinū ab ista repellit si virgo p̄p̄ta h̄gnitate i custodiā eidē virginis sponus eligit simul voto virginatis cū illa astric⁹. vt habetur

In festo annūciationis dñice Sermo XXXVIII

xxvii. q. ii. s. i. Secūda ratio ē qd illud tēplū
et istud pportionalit pificat. Ubi nota q ius
dei audientes xpm dicentē. Soluite tēplū h
et in tribus diebus reedificabo illud: mirati fue
runt dicentes. Quadraginta sex annis edifi
catū est tēplū istud: et tu dicis in tribus diebus
reedificabo illud. S; euāgelista declarat hoc
dicens. Hoc autē dicebat de tēplo corporis sui.
Ad cuius evidentia sciendū est qd bis edifica
tū fuit tēplū dei i hierlm. Prius a salomōe vt
h. ii. i. Reg. vi. t. vii. t. ii. palip. ii. t. iii. vbi
dī q septē annis fuit cōplētū. Secūda orige.
xl. annis fuit edificatū computādo totū tps
qd fluxit a pma pparatione quā fecit dauid
vsq; ad vltimā psumatōne quā fecit salomō
Secūdo fuit reedificatū a zorobabel post qd fu
it destructū p regē nabuchodonosor. Nā zo
robabel post reuerfionē filioz captiuitatē ob
tinuit licētā reedificādi illud a ciro rege per
sarū et p multa impedimēta nō fuit pfectus
nisi tpe secūdi anni darii vltimi regi persarū.
Ubi ab inchoatōe vsq; ad psumatōne fluxe
rūt anni. xvi. vt colligit. i. s. d. v. t. vii. put
etiā h. xvi. q. vii. c. Et b dixim. Ad ppositū
fm adaptatōne quā facit brūs Augu. lib.
lxxii. q. stionū. q. lvi. Calculādo dies. ab. vii.
kal. aplis. i. xxy. die martij in q fuit xps pce
ptus i vfo hgis vsq; ad. viii. kal. ianuarij. i.
xxy. decēbris in q xps nar' ē. trāserūt mēse
nouē t dies. s; de purādo cūlibz mēsi dies
xxx. qui faciūt dies. cclxxvi. qui diuisi p sena
riū t senariū faciūt nūeros senarios. xvi. t
sic brā virgo tot senarijs edificauit in vētre
suo pfecte tēplū corporis xpi sicut illd tēplū
materiale fuit edificatū. xvi. annis. Tertia
rō est: qd ad ipm vtetq; ppls admittit. Pro
quo sciendū qd in veteri lege fuerē pcpue duo
loca vbi de' adorabāt in qb' dabat respōsa
scz tabernaculū factū tpe moysi t tēplū fa
ctū a salomōe. inf q est differētia qd taber
naculū erat portabile t mobile t ad ei' edifi
cationē nō interfuit nisi ppls iudaic'. t tē
plū edificatū tpe paq. s. salomonis fuit stabi
le t ad ei' edificationē interfuit nō solū ppls
dei s; etiā gētilis tyri t sydonis. Tabernacu
lū t tēplū figurāt xps. Nā tabernaculū figu
rat corp' xpi mysticū. i. eccliam mutabile de
figuris t pphetijs ad veritatē qm oia i figu
ra cōtingebāt illis. S; tēplū stabile figurat
xpi diuinitatē t hūanitatē ppter gl'iosam po
testatē qm i noie iesu oē genu flectit. Et sic
tabernaculū solū p iudeis: sic incarnatio
xpi figurat solū in veteri lege. Tēplū nō pri

mo p iudeis deinde paganis t gētilib': sic
xpus nar' prius reponit inf bouē i. ppls in
doctū t inf a sinū. i. ppls gētilē. Etiam xps
nar' prius manifestat pastorib' deide magis
gētilib'. Et maria i purificatōe prius pscntas
uit iudeis xps i tēplo deide gētilib' i egyptū
fugiēdo. Quarta rō est qd sicut i fabril
ca tēplū material' sonit' mallei aut securis nō
perapit. vt h. ii. i. Reg. vi. ii. vii. ca. Sic qm
maria cōstruit tēplū corporis xpi son' alicui'
infamie nō intelligit. vt p dīcurredo p mo
dos infamie cū parit' euāgelij. Prius causat
infamia i iuuecula qm sola cū solo iuvene i fe
creto colloquit. Ilic son' mallei infamie nō
audif de maria. qz iste q cū ea loqf nō ē hō:
s; āgel' idō dī miss' ē āgel'. vñ Amb. sup
Luc. dīc sic. Clauso ostiolo orabat maria pa
trē in abscondito. Nō ē em purādū ostioli vir
ginis apri ne vel orātis filietū vel ptenēd
castitas tēptaret quā sol' āgel' reperit so
lam sine comite solā sine teste. h. ille. Secū
do causat infamia i iuuecula qm nūci' suspect'
t minim' mīrit'. hic son' mallei infamie nō
audif de maria: qz iste q mīrit' ē archāgel' t
vñ de supmis: idō dī gabriel. vñ Beda i ho
mel. dīc sic. Sicut i p dīre serps mittebat
ad mulierē spū supbie decipiedā: ita apri bu
mane restauratōis pncipiū fuit vt āgel' mī
teret ad hōginē paritū psecrādā diuino. h. ille
Tertio causat infamia i iuuecula qm psona
mīrtēs ē suspecta t viciosa. hic son' mallei nō
audif de maria: qz iste q mīrtit' ē de'. idō dī a
deo. vñ Beda i homel. dīc sic. Ideo āgelū a
deo missus narrat vt nouā natiuitatē i carnē
filij dei p dīcarēt: p quā nos abiecta vetusta
te noxia renouari atq; inf filios dei cōputa
ri possim'. h. ille. Quarto causat infamia in
iuuecula qm i loco inhonesto habitat t puer
sac. hic son' mallei infamie nō audif de maria
qz a tertio etat' sue āno p tunc fuit i tēplo di
uinis vacās obsequijs. s; decio qrtō āno diui
nit' respōsata ioseph āre q ipaz duceret in
bertheē ciuitatē suā ad quā iuerat ad paran
das futuras nuptias: interm' ponit in naza
reth. pūncie galilee i domo pīis. idō dī. in ci
uitatē galilee cui nomē nazareth. vñ Beru.
dicit. Gl'os nascit de flore i flore tpe floris. i.
xps de hōgine tpe veris i nazareth. i. flore. h.
ille. Quito causat infamia i iuuecula qm p
gnans reperit sine viri noie. hic son' mallei
infamie nō audif de maria: qz erat desponsa
ta. idō dī. ad virginē desponsatā viro. Et nō
Beda i homel. dīc sic. Cur autē ipse non

In festo annūciationis dñice Sermo XXXVIII

de simplici virgine sed de despōsata viro cō
cipi et nasci voluerit p̄maxima causa est ne
velut stupri rea dānaret si virū nō habēs si
liū p̄crearet. Si ille. Sexto causat infamia in
iuuēcula si ante q̄ ducat p̄gnās a viro res
pudiat. hic son⁹ mallei infamie nō audis de
maria. idō dicit. Qui nōmē erat ioseph de do
mo dauid: et nōmē x̄ginis maria. Nā dauid
interpretat⁹ decore: et si gē decore iusticie in iō
seph: p̄ cui⁹ iusticia fuit defensata fama x̄gi
nis marie iam p̄gnāns ante q̄ duceret. Et si
dicit Albarb. i. Et ēē despōsata ioseph maria
mar iesu are q̄ p̄ueniret iuēta ē in vtero ba
bens de spūscō. Ad b̄ autē fuit p̄uulz dupli
citer. Primo p̄ iusticia ioseph q̄ pon⁹ voluit
ip̄am dimittere q̄ vel leuit infamare. Ideo
dicit ioseph autē cū esset vir iust⁹ noluit eā tra
ducere. i. diffamare in publicū: si voluit oculi
te dimittere eā. Si enī fuisset dimissa domi
fuisset diffamata qm̄ multi fuissent mirati
q̄ despōsata nō duceret a viro. Quic autē p̄
uulū ē scō p̄ angeluz q̄ apparuit in sonis
ioseph dicens. Ioseph noli timere accipe ma
riā cōiuge tūā. Qd̄ enī in ea nati est de spū
scō est: et sic duxit eā ioseph iust⁹. vt habet
Albarb. ii. Et sic ille mallei infamie nō ē au
dit⁹. Septio causat infamia in iuēcula qm̄
sine cōsensu vi rapit. Illic sonus mallei infā
mie nō audis de maria. vñ dicit. Et ingress⁹ an
gelus ad eā dicit. Ave. Nā p̄mū p̄sentus vir
ginis ē red⁹ fuit⁹ dei matrimonii annūciatū
obisq̄ pena culpe vel pene. Licet autē brā vir
go expressam fidē haberet incarnatōis futu
re: nō tñ alta de se sapiebat: idō sup̄ b̄ erat in
struēda. s. vt seruaret p̄gruus ordo cōiūctio
nis filij dei ad x̄ginē. s. vt mens ei⁹ prius de
spō instrueret q̄ carne eū p̄ciperet. Qd̄ qdē
angel⁹ p̄fecit et c. et sic p̄. Octauo causat infā
mia in iuēcula qm̄ a viro prudētī et bono
post req̄sitū p̄sentus repudiat. Illic son⁹ mal
lei infamie nō audis de maria. Vñ dicit. Ave
grā plena. q̄ a spōso dilecto. s. patre etno fu
it dilecta cū esset plena grā. s. ad statū illam
ad quē erat electa vt esset spōsa patris etni
et mat⁹ et c. Vñ helyseus fuit plen⁹ grā vt p̄
p̄heraret et miracula faceret. iij. Regum. i.
Paul⁹ ad faciēdū miracula et ad illuminan
dum pplz sua doctrina. Ep̄b. iij. Stephan⁹
ad faciēdū p̄dicia et ad disputandū. Act. i.
Qd̄ sc̄i ad merendū vel ad p̄ficiendū pro
xpo. Ep̄b. iij. Sed q̄ officiū ad qd̄ electa fu
it beata virgo erat excellenti⁹ ceteris: idō p̄
ceteris dixit ei angelus. grā plena. Nono

causat infamia in iuēcula qm̄ vir ab ip̄sa
vel illa ab eo sui culpa p̄ diuorziū separatur.
Illic son⁹ mallei infamie nō audis de maria.
Vñ angelus dixit ei. dñs tecū. Et sc̄i
dum q̄ in veteri et nouo testamēto de⁹ fuit
multiplicat⁹ cū q̄busdā. P̄mo mentalit⁹ p̄ fidē
cū quib⁹ nō fuit corporalit⁹ in carne. Exēplū
cū abrahā cui dictū ē a dño. Gen. xviij. Am
bula corā me et esto p̄fect⁹. Secūdo fuit cū
quib⁹dā corporalit⁹ et non mentalit⁹. Exēplū
cū p̄fidis iudeis q̄b⁹ dixit x̄ps Albarb. xvi.
Quotidie vobiscū erā docēs in tēplo. s. cor
poralit⁹: et nō me tenuistis. s. p̄ fidē mentalit⁹.
Tertio fuit cum quib⁹dā mentalit⁹ q̄ p̄terit
corporalit⁹. Exēplū cum iacob qui ait. Gen.
xxviij. Si dñs de⁹ me⁹ fuerit mecū i via ista
p̄ quā ego ambulo et custodierit me. Quar
to fuit cū q̄busdā mentalit⁹ eos satiādo i gra
tuitis spūaliter. Exēplū cū iheremia cui di
xit de⁹. i. c. Noli dicere q̄ puer ego sum qm̄
ad oīa q̄ mittā te ibis. Quinto fuit cū q̄bus
dā mentalit⁹ a quib⁹ recessit tēporalit⁹. Exē
plū cū dauid et petro a q̄b⁹ recessit qm̄ eos
peccare p̄misit. Sexto fuit cū q̄busdā a q̄b⁹
nunq̄ recessit q̄ nūq̄ peccauerūt moralit⁹
quīs venialit⁹ peccauerūt. Exēplū de iobē
baptista sc̄ificato in vtero matris. Septio
fuit cū q̄busdā intrinsece a q̄bus videbat⁹ re
cessisse extrinsece. Exēplū cū aplis cū quib⁹
erat int⁹ et non extra: q̄ p̄mittebat ip̄os ma
ledici et iniuriari ab hoib⁹. Octauo fuit cum
brā virgine mentalit⁹ et corporalit⁹ et excellēt
sime q̄ nūq̄ peccauit moralit⁹ nec venialit⁹
q̄ mirabilis fuit sanctificata vt esset mat⁹ dei
Decimo causat infamia in iuēcula qm̄ per
sterilitate ple p̄uat aut victosa ple circūdat⁹
et hoc p̄cipue tpe legis antiq̄ qm̄ patres seq̄
bant illā b̄ndictionē. Rescite et multiplicas
mini. Genes. i. Et qm̄ discipuli dixerūt x̄po.
Rabbi q̄s peccauit hic aut parētes ei⁹ vt ce
cus nasceret. Job. ii. Illic sonus mallei infā
mie nō audis de maria. vñ angelus dixit ei.
B̄ndicta tu in mulierib⁹. Nam b̄ndictio dei
importat p̄uere multiplicādū q̄ vir⁹ excellē
tissime fuit in brā x̄gine. Vñ habuit illā p̄l
mo in corporalib⁹ q̄ fuit p̄ sp̄m̄ sc̄m fecūdas
ta ad generādū nō solū hoīem s̄ deū et hoīez
nō cū p̄cō s̄ sine p̄cō nō cū grauitatē penali
tate s̄ cū suauitate. Scōdo in spūalib⁹ p̄cipue
do nō solū filij dei s̄ p̄ ip̄m deū et hoīez mul
tiplicādū filios dei s̄m illud Job. i. Quorū
autē receperūt eū et c. Undecimo causat infā
mia in iuēcula qm̄ respōdet presumptuose

Unica in passione

Germio XXXIX

vel impudenter sine pua premeditatione
hic son' mallei infamie no audif de maria
An dñ. Que cū audifset turbata est in om
ne ei' 2 cogitabat qualis esset ista saluator
Nā oīo hūmī nihīl est mirabilē 7 q' audī' su
excellētia admiratio aurē causat attentionē
dīnē. Eūq' ipa sic foret attenta declarauit
angel' ydoneitate ei' ad cōceptū dīnē. N
tūcas maria inuenistēm gām apud tē
Et instruit eā de mysterio incarnatōis fili
dei q' ē ea erat implendū pñiciatō pceptū
7 partū dīcēs. Ecce pcpies i vtero 7 paries
filiū 7 vocabis nomē ei' iesum. Etā declar
uit plū dignitatē cū dīcē. Hic erit magn' 7
fili' altissimi vocabib'. Duodecimo causat i
famia in iuuēcula pp' boni ppositi instabi
litate 7 cordis ad vīrī lubricā animatōe
hic son' mallei infamie no audif de maria
q' in bono pposito virginitatē pē pmauram
vout nē f'it' alt' dīponeret. An ipa dīcē
Quō nīst istud qm vīrū nō cognosco. Nam
mirat quō fieri possit q' sit mat' 7 hō dīcē
qm vīrū nō cognosco. f. pp' ppositū voti vir
ginitatis. Nec fuit in ea hui' ppositi mutabi
litas q' simul cū viro vīrū virginitatē emisit
Decimo tertio causatur infamia in iuuēcula
qm cū viro seruat castitatē 7 ex alio q' ex vi
ro ppo incipiat plū fecunditate. Hic sonus
mallei infamie nō audif de maria. An dñ
ei angel'. Spūscris supueniet in te 7 vīr'
altissimi obūbrabit tibi. qm dīcāt. Spūscris
crus supueniet in te. f. ad pparatā 7 forma
dam materiā corpis ppi. Et vīr' altissimi. i.
fili' dei obūbrabit tibi. corp' pñitiat' acci
piet in te rē. Decimo quarto causat infamia i
iuuēcula qm fili' h' cū p're dissimilitudinē
cū alio nō arretire p' similitudīe. Hic son'
mallei infamie nō audif de maria; q' in mo
ribus vīrā 7 disciplīna fuit similis deo parī
7 dissimilis hoīb' carnalib'. An dñ. Qd em
ex te nascet scām vocabib' fili' dei. Nā abun
dātia grē scificantiā xpm rē vīrū ex ipsa
pbi vnione. Sm illō Job. i. Quidm' gloriā
ei' glām q' vīgeniet a p're plenū grē 7 ve
ritatē. An in p'io instātī sue pceptōis habu
it plenitudinē grē sanctificantiā 7 az 7 corp'.
Hec autē fore vīrū suadet angel' 7 sterilitē
fecundatā 7 p' dei potētiā illūstratā dicens.
Et ecce hēlsabēth rē. Decimo qnto causat i
famia i iuuēcula qm allecīue magnū qd ei p
mixit' 7 post plenitūm recipit. Hic son' mal
lei infamie nō audif de maria; q' angelo nū
ciante 7 spūscō adueniēte vīrū vērū in y

ro: in hoc intra vestrū vultū caro. Nam sup hō
minē operat xps ea q̄ sunt hoīs. p p̄ea p̄it
brā hōgo ista impleri: dīcēs. Ecce ancilla dñi
fuit mihi p̄m verū tuū. s. vt dñs mecū sit
p̄ incarnationē ad salutē hūmī gēis. Ecce q̄
ter brā hōgo fuit pueniēs instrumētū ad for
mā tuū corpūs xpī. bec fuit singularis bñdi
ctio per qua mēuit vt in ea fieret diuinalis
incarnatio p̄ gratiā vt. Amen.

Ponica in passione dñi de imprestitis
venetiarum Sermo. xxxix.

[illegible]

Primus flos est iste. Qui

dubitationis decisio nō ē iuris theologicī si
portē canonici. Prę qđ de iure theologie ē in-
terpretari ius diuinū quo ad opa diuini le-
gis xpi. Et dī nouū ē verū testamentū vt hī
dist. ix. ca. Quis nesciat. De iure autē canonico
est interpretari dubios casus primētes ad
philosophia morali. Nā in toto volumine de-
cretorū videm⁹ decisiones summoꝝ pōiticiū
sup dubijs iuris naturalis et diuini. Etia in
decretalib⁹. in materia de decimis et baptis-
mo de voto de infamio de usura de symo-
nia de homicidio de furis quoz ppiū ē elu-
cidare dubia q̄ oriunt in p̄dicta materijs tra-
hentib⁹ originē a iure naturali et diuino. Er-
go interpretatio iuris naturalis et diuini q̄re-
mus tendit ad iuralitatē q̄ dirigit ac⁹ nros
in deū p̄inet ad canonicū q̄ ex p̄stitutionib⁹
canonicis et decretis scōꝝ patrū deby ius theo-
logicū adiuuare corrigere supplere vt notat
Innocent⁹ ex de p̄fuetudine. c. finali. Et Jo-
hannes andree post ipm et alij. Hoc autē ius
canonicū recipit scēa mat⁹ ecclia sicut nouus
et verū testamentū vt hī dist. xy. c. Scēa roma-
na ecclia vbi dī sic. S; et si q̄ sunt p̄cilia a scēa
cris patrū instituta post istoz q̄tuor p̄cilio-
rū auctoritatē et custodiēda et recipiēda de-
creuim⁹. hī vbi. Jdē hī dist. xij. p. totū et maxie
in ca. In mēoria. et ca. Cū numero 12. Pro-
ut autē ius diuinū tendit ad spūalitātē et tui-
tionē nre fidei p̄ra hereticos iudeos infide-
les spectat ad theologia q̄ huiusmodi erro-
res h; corrigere et sinceritatē fidei exponere
defensare et declarare. vt p̄z. ij. 2 hūm. iij. vbi
dī sic. His scriptura diuinū inspirata vtilis
est ad docēdū in iusticia vt p̄fec⁹ sit hō dei
ad omne opus bonū instructus.

Secundus flos ē iste. Con

trac⁹ in p̄fitorū bz reddit⁹ certitudinē et tē-
poris incertitudinē. Pro cui⁹ intellectu sciē-
diū qđ ois p̄trac⁹ reduc⁹ ad q̄tuor casus. vt
p̄z p̄siderati iura. Prim⁹ casus est qñq; red-
dit⁹ siue fruct⁹ qđ emunt sūt icerti et tps ē in-
certū. Exēplū. Emō vsufructū vni⁹ possessio-
nis ad vitā meā. et iste p̄trac⁹ ē licit⁹ qz titu-
lo emptoris in corp⁹ qđ me⁹ sit vsufruct⁹ p̄sti-
tut⁹ pōr sicut a legari et alijs pactōib⁹ et stipu-
lationib⁹ p̄stituit. vt hī in. ff. de vsufructibus
l. in p̄ncipio et in inf. c. 5. Si restō. et ff. De
p̄t. et cōditio rei vēdire. l. Necessario. 5. Qđ si
pendere. 2. ante et Bymādas et Boffred⁹

biterūt hūc p̄trac⁹ fore vsurariū eo qđ ho-
mines sperāt diuiti⁹ viuere et sic sperāt se am-
pli⁹ p̄cipere de p̄uētib⁹ rebus possessionis qđ
fuerit in pecunia quā dederūt et sola spe con-
trahit⁹ usura. Et etiā eo solo qđ alijs ē plus
verisimilit⁹ post tps p̄ceptur⁹ qđ fuerit p̄cū.
vt hī extra de vsuris. ca. Nauiganti. et c. In ci-
uitate. vbi dicit qđ solū rōne incertitudinis
tolerat⁹ lucrū excedēs rei p̄cū. S; istoz opi-
nionē reprobat Hostiensis in sūma. titulo
de vsuris. 5. In aliquo casu. vbi dicit qđ de
hij⁹ qđ emūt. Nā fm cū usura nō p̄trahit⁹ nū-
si in cōtractu mutui. hic autē nō est mutū si
emptio vsufruct⁹ p̄ certo p̄cio. Nec obstat qđ
sit verisimilit⁹ ampli⁹ p̄ceptur⁹. Hoc em̄ nō
est verū qz vita homis est incerta et pōt ali-
quis plus et min⁹ viuere. Ideo rōne incerti-
tudinis iste p̄trac⁹ toleratur. vt notat in dī-
cto ca. Alii de mente Hostiensis est qđ etiā
si verisimilit⁹ et fm cōputationē iuris de vita
homis p̄sumenda quā facit iuris consultus
ff. ad legem falcidia. l. l. hereditatū. Iste em-
ptor plus sit p̄ceptur⁹ puta adolecēs p̄ mil-
le ducatis emit vsufructū vni⁹ possessionis
qui verisimilit⁹ annuatim reparetur tot red-
ditus qđ valebūt centū et sic in decem annis
habeat capitale suū vltra hoc verisimilit⁹ vi-
cturus. tñ licite p̄cipiet. Nec ē sentētia inno-
centij et iohānis andree in dicto. c. In ciuita-
te. vbi dicit qđ iste p̄trac⁹ emptoris reddit⁹
nō ex eo pōt rescindi qđ emptor sit amplius
p̄ceptur⁹. hī ex eo qđ sit deceptio vltra dimidi-
um iusti p̄cū. Nā i isto cōtractu et certis alijs
vsq; ad dimidiū iura tolerēt istam lesionem
vt habet⁹ extra de emptiōe et venditōe. c. Lū-
dilecti. Pro isto facit qđ notat dñs Iohes
calderini in cōmēto dicti. c. Nauiganti. q. viij.
vbi tenet qđ licitū ē emere villi⁹ et vēdere cas-
rui⁹ p̄ suis necessitatib⁹. Et adducit 2 ho-
ij. ij. q. lxxvij. arti. iij. dicentē qđ si negotiatio
sit p̄p̄ lucrū qđ ordinat⁹ ad aliquē effectus
necessariū vel honestū ē licita. Qđ dicit⁹ h; y-
veritatē fm iohāne calderini qñ sit mutatio
dicte rei empre in suba vel respectu loci vlti-
spectu tps. hī oia ista p̄currūt i b̄ casu qđ iste
em̄ vsufructū p̄ se et nō causatē dēdi et sic p̄-
causa maḡ licita et honesta. Itē vsufruct⁹ p̄ci-
pif cū cultura et cura cui⁹ sola rōe ē licitū p̄-
cipere aliqd vltra sortē. s. vltra p̄cū rei. vt hī
extra de reb⁹ ecclie nō alienadō. c. Ad n̄as
Qđ optime facit ad p̄positum qđ vt dī. Jbi
emptor p̄cepit tantū de fructib⁹ qđ de gerat
noie p̄cipi et tñ papa plurimoz annoz fruct⁹

Unde ad naturā mutui accedit isteactus re-
poralis magis q̄ ad naturā emprois vel lo-
cationis: vt tenet Bercho. in lege cū stipul-
simplicia. ff. de verborz obli. Et quo sequitur pri-
ma conclusio q̄ si quis emeret ista ipsestia ad
vniū duos vel tres annos p̄ minorē p̄cio q̄
p̄cepturus sit: puta centū in anno p̄ octo-
ginta et lucratur viginti quoz anno de diebis
duobz vel tribz annis foret vsura fm̄ Jobez
andree in additionibz speculi codē titulo. Li-
cet immo ceteri et hostiēsis tolerent hāc cōtra-
ctū annui reddirē ad certū tps: quis in pecu-
niā p̄sistat vt notant sup̄ illo ca. In ciuitate
sed credo veni qd̄ p̄dixi. Si autē dixeris: si
soluo pecuniā meā itatim sub noie p̄cij q̄re
nō est licitum q̄ recipiam annuatim plus de
centis. Nam iuris fictione nō video plus re-
cipere postq̄ tardū recipio: vt habet extra
de plus petitionibz ca. i. Et instituta de actio-
s. plus aut. Item iterius forū medij tēpōis
est lucrū approbatū a iure: vt habetur. ff. so-
ma. l. si stante. s. quoties. Et vere ista iura
obstant p̄allegans capi s. nauiganti. et in
ciuitate in quibz phibetur p̄uentio maioris
p̄cij p̄pter dilaram solutionē ipsius. vel mi-
noris p̄pter mercū retardatā traditionem.
Rūdeo q̄ speratū lucrū p̄ueniēs ex pecunia
nō est licitū in cōuentiōe deducere: si post mo-
ram debitoris bene est licitū: tanq̄ interesse
petere. Nam si in pecunia mutua restituen-
da post terminū esset licitū cōuenire de pluri-
tanq̄ de interuossio siue interesse vel tanq̄
p̄pter terminū nō plus reddere videat: ecc̄
parata via ad fen̄ exercendū. Semp̄ enim
mutuans p̄pter solutionē retardandē pecu-
nie sue fingeret interesse et posse eū ea multū
lucrari: et sic velle illud interuossio recipere
a debitore: et sic esset parata via fraudibz ad
fenus exercendū: contra caplin Quāro. Ex-
tra de diuorzijs ratione aut̄ more facere in re-
stitutione etiā de pecunia pōt cōsequi inter-
esse vt d̄ cōiter Sed dubiū est cū redditus
nō p̄sistat in pecunia: si fructu. s. fructu: vi-
no: oleo: seruicio: operis: et. An sit licitū ista
emere ad certū tēpus et certas mēsuras p̄e-
sentī pecunia. Rūdeo q̄ nō: si sunt tēpore p̄-
reptionis verisimiliter plus valitura vt no-
tat in ca. Nauiganti. s. ille quoqz. Et hoc si
talīs constitutio redditus creatur de nouo et
in ḡne nō relata ad certum fundū vel perso-
nā et sic pro ea cōpetit actio p̄sonalis: et nul-
lum q̄ sit periculum spectat ad creditore. vt. ff.
Si certū petatur. l. incendium. Et ad hoc fa-

cit quod notat Job. andree in dicto ca. in eis
iurare. Si vero illa obligatio referat ad cer-
tum fun. iū: quo ad fructus vel certā p̄sonā
quo ad operas et seruiciū. Etiam si de nouo
creet credo valere licet sit plus p̄ceptur. Nā
possis min⁹ p̄cipere fructibz nō natis vel per-
sona defuncta que ad operas tenebat. p̄pter
istud q̄ dubiū hoc videt p̄missum vt notat
dicto. s. ille quoqz. Et Cde vsuro. l. si ea l. ge-
Idem si cultura p̄cij spectaret ad istū ep̄ot
rem. Nam sicut p̄pter culturā possis p̄ p̄ci-
pere de fructibus q̄ fuerit p̄cij: vt habetur
ex de rebus ecclie nō alienādis ca. ad nostrā
Idem videt posse cū verisimilit̄ sint pluri-
estimationis q̄ p̄cij de p̄ferti soluti vt sic
opa suppleat qd̄ d̄est in p̄cio. Et ita satis
paret q̄nū ad istū scdm̄ casum. Tertius ca-
sus est q̄nqz reddirē sunt incerti et tēpus cer-
tū. Exemplū cū emō fructū fundi vsqz ad q̄n-
qz annos et videt licitū. licet verisimilit̄ sim am-
plius p̄cepturus q̄ sit p̄cij et licet de nouo
p̄stituat alias iura q̄ approbat locationem
ad modicū tps reddirē beneficiū oportere
intelligi q̄ exinde emptores nō essent apli
verisimiliter p̄cepturi q̄ sit p̄cij soluti: vt
notat extra de rebz ecclie nō alienādis ca.
p̄mo. Et ne p̄elati vices suas ca. finali. et ca.
p̄pter de locato. et ca. ij. quod eēt nimis restrī-
gere illa iura et alterare naturā locatōis: in
quo nō sit diminutio p̄fidiōis nisi p̄pter steri-
litate. Neqz augmentū nisi p̄pter utilitatem
nimia: vt notat in dicto ca. p̄pter sterilitatē
ff. de loca. l. si vno. s. item cū quid. Facit etiā
ad hoc qd̄ dixi sup̄ de mēre Job. calderini in
cōmento rē. Quāto casus est q̄nqz reddi-
tus sit certi et tps p̄perui vel incerti. Exem-
plū reddirē censu alius q̄tuor aureoz p̄ me et
meis heredibz vel ad vitā meam cuiusmodi
sunt ista ipsestia: sed q̄nqz cōtingit qd̄ dicta
empro annui reddirē est certa et transim-
bilis ad heredes et alios quoslibet quocūqz
titulo et de hoc erat questio n̄ra. s. de ipsestia
que sunt talis nature vt dictū est sup̄. D

Tertius flos est iste. Con-
tractus imp̄p̄tor nō est vsurarius neqz i
iuris coactis soluere neqz in alijs volentis
bus emere. Dacet auctoritate innocentii ho-
stiens Job andree. Tamen probat per quare
enoz rationes. Prima ratio est Tullius in p
hemio primi libri de officijs dicit sic. Omnia
que a ratione suspicantur de aliqua re iusticia
et diffinitione debet p̄fici: vt intelligat qd̄

fit illud de quo disputatur. Supponam? ergo primo qd est usura. Usura est lucrus qd provenit solum ex contractu mutui et committitur solum in hijs rebus que consistunt in numero pondere et mensura. Quodcumq; enim lucrum ex hijs tribus percipit ultra sortem est usura: ut habet. xliij. q. ij. ca. pleriq;. Nam etiam percipiendo ex pacto servitium verbale vel operis pro pecunia mutua. puta ut pro ipso roget vel scho las suas intret vel ut ad suu molendinum et non ad aliud vadat: si ex hijs lucrum sentiat usura contrahitur: ut notat Joh. calderini i ca. naviganti. Extra de usuris. q. v. Sic et in symonia prohibito includit non solum munus a manu: sed et lingua et obsequio. ut habet. i. q. i. ca. sunt nonnulli. Et extra de symonia cap. Et si qonea. Licet aut quicquid ultra sortem percipitur sit usura: tamen oportet hec enumerata provenire de rebus in quibus consistit mutui ut in rebus persistentibus in numero pondere et mensura. Quare autem magis committatur usura in istis rebus? In alijs. Nota Johanne adree in ca. peccatu de regulis iuris libro. vi. in mercerialibus ar. i. et sequenti. Hoc ergo premisso probatur quia ex hijs impositis non resultat contractus mutui: quia suscipiens mutui obligatur reddere tantum in eodem genere et ead qualitate et quantitate. ut habetur. ff. si certum petatur. l. cum quid. et l. ij. Sed in hijs impositis supponitur qd commune nullo restituit sortem. Item in mutuo contrahitur obligatio personalis qua tenetur debitor ad reddendum. ut ff. si certum petatur. l. certi conditio in principio. Sed in hijs impositis contrahitur qued obligatio realis ad solutionem annui redditus: ut extra de electionibus ca. quere lam qua obligatione in se commune constituitur de nouo creat per suis necessitatibus subleuandis et sic ex causa licita: unde deducto annuo redditu iudicamus id quod in re immobilis et inter mobilia computatur: ut in clemens. de verborum significatione ca. exiui. §. cumq; in autem. de non alienand collone. ij. l. ij. inbem? in principio. et ibi nota de sacrosanctis ecclesie suis. Emptio autem huiusmodi annui redditus non accedit ad naturam mutui: sed vni possessionis immobilis. Nam soluitur pro eo pecunia ut precium non ut mutui. Quia autem sit in eis contractus emptionis et venditionis verius quod mutui. Probatum primo ex natura rei in conventionione deducere. Nam in istis impositis varatur estimatio secundum tempora sicut aliarum

rerum: quia quandoque valde plus quandoque minus et quandoque communiter vendi possunt ut ff. ad legem faladias. l. precia rerum. In mutuo vero ex tempore non crescit vel decrescit estimatio: sed semper debet in eadem qualitate et quantitate restitui: ut ff. si certum petatur lege cum quid. Item subiaceret honoribus si cur bona mobilia quod in mutuo non contingit. Item quod soluitur nomine precij pro emptione impositio: non repetitur: sed pecunia mutua sic non ead in specie sed in suo genere: ut ff. si certum petatur. l. ij. in principio. Et de actione emptionis. l. vendica. actio. ergo etc. Secundo idem patet ex natura diversitatis istius contractus. Nam ad substantiam contractus emptionis et venditionis requiritur res et precium ut insitum de contrahenda emptione. §. precium. et ff. de contrahenda emptione. l. pena conuicta. Si i mutuo est sola pecunia: ut ff. si certum petatur. l. ij. Sed in ista emptione impositio: inuenitur res que venditur. ipsum ius exigendi annui redditum quod est ius incorporeale sicut usufructus ius decimandi. et alie similes que adherent quicquid rebus corporalibus et quicquid non. Item est precium ex parte emptoris. Et quibus patet quod iste non est contractus mutui: sed emptio et venditio. Et hanc rationem tangit Innocentius i ca. in ciuitate extra de usuris. Si ergo ista est emptio et venditio et non mutui: licite emptor post contractum percipit omnem fructum et emolumentum proveniens ex re empti: ut de actione emptionis. l. vij. §. si fructibus: et §. ex vendito. Tertio hoc probat consideratio cause et originis cuiusque rei. Principium enim velut radix et maxima pars cuiusque rei debet inspicere utrum sit infecta vicio. vel licita et permixta. Que enim malo sunt inchoata principio minus quam bono peraguntur exitu: ut habetur. i. q. i. ca. principatus et capi. vulnerato: et libro. vi. de regulis iuris. ca. non firmatur. Que autem habent radicem fixam et stabilem non mutantur: licet perueniant ad easum a quo non possent incidere: ut de verborum obligationibus. lege pluribus. §. ij. si placeat. Et plene de isto principio in rebus agendis considerando habetur extra de electione capi. dudum. Item lex dicit quod primo die tituli. posterior quoque formatur euentus. ut de iur. iura. l. prima ad finem. ubi dicit glossa quod ex origine contractus et cause cuiuslibet rei quod sit statuen dus distinguitur: ut ff. de donationibus. l. qui ist

lud quod in
alieni iuris.
go istorum in
data super
guntur subue
Necessitas
sue diuino
um prout be
per necessita
miadio cap
comune vel
car subueco
premijs ad
tum comen
lios magis
dos p pac
de inofficio
de iusticia
cuium in ist
tio malo pri
ad ralem su
reperitur q
consequat
ponitur po
vitro se off
men post q
sua videtur
au. legem
baldum. y
re pecunia
soluen de
tutur. Sim
tes vicia: ad
dicta. Qd
ctio si com
redditu fin
cipi possit
non obliga
que non ex
betur pui
qstio. i. ca.
eulogis. d
ratio est: d
ex imposit
per hoc q
ma q ver
ram foret
hic vltim
plus perre
iudican co
git in emp
pertem po

lud quod in principio. Et ff. qui sunt sui vel alieni iuris. lege pro furioso. Et causa et origo istorum impetratorum est iustissima et fundata super bono reipublice: quia ciues coguntur subuenire comuni in necessitatibus. Necessitas enim facit ut que sunt prohibita iure diuino fiant licita. ut furtum. homicidium prout habetur extra de furtis cap. si quis per necessitatem. Et in clement. titulo de homicidio capi. primo et de feriis ca. licet. Item commune velut parer per legem suam pronocat subiectos velut filios non pactionibus: sed premijs ad subuentionem communis: et hoc nullum commendat lex in similibus sed meritis filios magis ad paterna obsequia prouocandos per pactionibus astringendos: ut codice de inofficioso testamento. lege si quis. Et illud. Et ff. de iusticia et iure. lege prima. Et parte etiam ciuili in ista subuentione non est coniuncta intentio malo principio nec propter dictum premiū ad talem subuentionem accedunt. Nullus enim reperitur qui sine coactione solueret causa consequenti et cum reddunt: hoc presupponitur pro veritate in facto. Et licet ciues vltro se offerant ad dictam subuentionem: tamen postquam procedit legis ordinatio compulsiua videntur coacti solueret. ff. de sal. cu. au. lege nouissime: et quod ibi notatur per dñm baldum. Item nec commune consuevit recipere pecunias sub fenore cum sit semper diues et soluen. Nec etiam ciues sub usuris mutare. Sunt enim viri iusti et catholici detestantes vicia: ad propositum ergo applicatio predicta. Et ostendo quod cum hic nulla precedat pactionis commune soluat sponte istum annum redditum fundatum i iusticia: licite potest recipi postquam sponte offertur. Nam ut dicie casus non obligatio nulla culpe maculam ingerit que non ex ambicis petitione processit: ut habetur prima. q. ij. capi. sicut epus. Et prima questio. i. capi. q. pio. Et distictum xvij. capitulum de eulogijs. Et xij. q. ij. capi. questio est. Secunda ratio est: quia si ista perceptio annui redditus ex impetritio est usuraria: maxime est propter hoc quod iste est perpetuo amplius percepturus quam veram sortem. Nam si tantummodo veram sortem percepturus esset nullas diceret hic usuram committi. Sed ex eo quod quis est amplius percepturus quam veram sortem non debet iudicari contractus usurarius: quia hoc contrigit in emptione cuiusdam possessionis ex qua per temporum curricula semel cursum inferiorum

constarum plus percipiet quam fuerit pretium. Et est ratio in dicto capi. in ciuitate. Et confirmatur: quia iura valorem rei vendite statuunt per relationem ad fructus qui ex ea possunt percipi quadoque in xx. annis: ut in auctent. de rebus ecclesie non alienandis. §. quia vero leones. quadoque quantum potest colligi in. l. annis ut in auctent. de alien. et emphiteo. §. sanctissimas quadoque estimatur quantum communiter venire potest. ut ff. ad legem falcidiam. lege precia rerum. Preterea iste non potest dici amplius percipere propter particulares solutiones per temporum intervalla dilatas. Etiam viroque iure cauetur quod plus et minus soluat tempore ut habet extra de plus petitio nibus ca. primo et institutis de act. §. pl. autem. Et centum ergo de presenti solutis in communis: in. xxv. vel xxx. annis plus probabiliter percipio puta annuatim quinque vel sex non possum dici amplius percipisse. Nam post tam longum tempus de vna possessione posses licite percipere ultra vera rei pretium ut dictum est. hinc est quod debitum potest erigi in die temporis propter commodum representationis. Exemplum si dos consistens in pecunia soluto matrimonio soluenda annuatim bina trina die soluat. statim potest reduci interitus fori in medij temporis propter commodum representationis: ut ff. sol. ma. lege si constante. §. quoriam. Idem in falcidia retrahenda de debiro in diem pure legato. Detrahatur enim falcidia de comodo quod consistit in representatione quia ante diem soluitur quia pure legatum: ut ff. de dote prele. lege. i. §. rerum est: et lege. ij. §. idem querit. et lege cum quis. Preterea hoc videmus in contractu emptionis et venditionis. Ubi si apponitur pactum de reuocando post unum annum vel plures emptor in totum omnes fructus lucratur et in termino integrum pretium sibi restituitur. Nec istud lucrum fructuum potest alia ratione continere nisi quia solutio pretij est dilata: ut. l. de pactis inter emptorem et venditorem lege si fundum. Et istud pactum videtur approbare constitutio canonica nisi in homine consueuo fenerare. Et alijs concurrentibus de quibus habetur Extra de pignoribus capitulum illos nos. Preterea propter moram etiam in solutione pecunie: necdum aliarum rerum constat esse licitum recipere ultra sortem. necdum damni: sed etiam lucri interesse cessante: ut diligentissime notat dñs Lynus. Et de

usuris in auct. ad hoc. Sed licet ex post facto. post terminum: non autem est assignare rationem quare propter dilationem solutionis preuenit ex conuentione prius si licet plus recipere ut si ludus quod licet ex post facto propter moram liceat a principio propter dilationem conuentionalem. Ex quo sequitur quod propter interest ipsorum non est usurarius: quia ille qui emittit ista imposita est preceptum minus ultra quod dederit. Nam ex quo recipit minimum et post longa tempora non videtur amplius percipere. Et si videtur: hoc licet in isto contractu sicut in alijs de quibus dictum est. Et si dicemus: per hoc esset corrigere omnia iura que dicitur posse plus et minus percipi propter tempus solutionis prefixum vel representationem etc. Tertia ratio est quod propter varias opiniones doctorum non videtur esse dubium. An iste contractus impositus sit usurarius vel non: sed in talibus dubijs sequenda est consuetudo que est optima legis interpretatio ut ff. de legibus. l. nonne. l. sed ea. l. si de interpretationibus. Sicut enim lex positiva modificat et interpretat legem diuinam: ut notat Innocentius extra de constitutionibus ca. q. in ecclesia. Item consuetudo et statutum certi loci dicitur pars iuris civilis ut ff. de iusticia et iure. l. omnes populi. Sed a tempore cuius huius memoria non existit: fuerunt creata ista imposita veteribus et credere debent homines moderni temporis antiquos que fuerunt catholici et deuoti et testantur eorum scriptura multitudine monasteriorum et ecclesiarum et eorum magnifica ornamenta: ista imposita non instituisse sine magna puidetia et consilio. Nec etiam est credendum quod idifferenter omnes emerent et venderet nisi firmiter credidissent hoc esse licitum et permissum. Facit ad hoc illud quod notatur extra de iure patronatus ca. circa. Ubi habetur quod etiam in hijs que possidentur pro iure comune debent credere successores eorum auctores habuisse iustum principium. Et libro vi. de prescriptionibus ca. i. habetur: quod contra institutionem prescribitur tanto tempore cuius propter memoriam non existit. Si igitur tempore roboratur et expresse iure comune resistit multo magis debet firmari tam longa consuetudo cum illud super quo inducit est dubium. Dubius enim est similis ignorari: ut habetur libro vi. de postula. prelatorum ca. primo ubi dicitur. Non illud quod agit preteritum consuetudinis super eo de quo sapienter dubitatur valet et tenet nec rescinditur. licet dicta consuetudo postea per superiores reprobetur. Facit ad hoc illud quod habetur extra de translationibus ca. inter corporalia ubi maior error etc. Preterea ab illo tempore circa fuerunt multi sancti patres et etiam

episcopi in illa ciuitate insuper et romani pontifices viri iusti et sancti qui consuetudines suas locorum per suas constitutiones reprobauerunt: ut habetur libro vi. de electione ca. q. sepe. Istas autem consuetudines de istis impositis nunquam res probauerunt. Nec potest dici quod ea ignorauerint. Cum apud omnes principes et ciuitates christianitatis nota sunt et habeant ibi dicta imposita. Etiam cardinales et alij curiales. Non est ergo credendum eos sub dissimulatione tollerasse si cognouissent ea sapere usuram: quoniam videretur approbare errorem: nutrire peccatum et relinquere veritatem: et hec periculosa sunt in prelatibus. ut habetur de iurisdictione. ca. q. sentire ca. quid enim et ea. nihil. Pro isto facit quod habetur de iurisdictione. c. sicut quod: ubi dicitur. In hijs que dubia fuerint aut obscura id non erimus sequendum quod nec preceptis euangelicis solum nec decretis sanctorum patrum inueniatur aduersus. Ex quo sequitur quod consuetudinis antiqua interpretatio: antiquorum imitatio: romanorum pontificum opinio: sanctorum patrum et eorum non reprobatio: et christianorum nulla contradictio necessario concludunt quod qui emittit dicta imposita non possit argui de usuram nec de peccato. Quarta ratio est. Innocentius. hostiensis. Jo. andree. Extra de usuris ca. in ciuitate expressum tenent quod in redditu creato aut contractus vel renditione illa emptio sit licita siue sit constitutus redditus in rebus in domo possessione vel alijs bonis siue in persona: scilicet suis liberti vel rustici. Item siue sit certus redditus scilicet quia reddit decem: siue incertus scilicet quia reddit quartam partem fructuum qui percipiuntur de aliqua domo. Item siue sit preteritum contractus: scilicet quia extenditur ad heredes utriusque contrahentium: siue sit ad vitam hominis: siue ad certum tempus: scilicet usque ad quinquaginta annos. Item siue sit redditus in pecunia siue in alijs rebus siue in facto. In hijs enim casibus semper reputantur hoc contractus licitos: quod est ibi proprius contractus et licitus venditionis. Quod est ibi pretium scilicet certa quantitas pecunie. Et est ibi certus redditus vel causa vel annona: ut. Ca. de sacrosanctis ecclesijs. l. subemus. Et in antecedentibus de rebus ecclesie non alienandis. §. ab anastasio. Non quod sit plus percepturus cum emittit pro se et suis heredibus quam pretium quod soluit ut supra dictum est. Ex quorum dictis sequitur quod licet redditus impositorum contrahant in pecunia licet sint omnino certis: emptor sit plus percepturus quam soluerit: non hominibus tamen talis emptio est licita.

Pro pñt...
dntem. vt dñ
gliebit pñt
pñcipio pñt
it xpianissim
re oem peccat
eccebit monet
nijs mior cu
tus modicio
ne habetes y
Et gloia itell
Et quo pñt
litos no est
no colleret vt
nec usura. Et
sa: qñ res qñ
in tuto colloc
pere de re em
licet emptio
emere ista ip
erit tergo. flos
Qua
la euidea rat
ram bunc an
Pro an. tre
de venerabi
copauerunt
bitaria pñt
ne inter eas
ru corrout
emna plenat
let decor do
rie me. Ne p
et cu viris sa
manib. inqñ
est munera
gressa sum. T
sed pñpere
rum que hñ
era cu sit co
decem rone
cum amou
dñe cum oñ
pñcientia. P
si bene com
iste pñt
usura est luc
actu: vel us
ero: vel inced
neo pñt
ris sup regu
placiq. ca. p

¶ Pro p̄firmatione dictorum allego casum in
autend. vt hij q̄ obli. here. se phibent res mī.
S. licebit diuncto principio collarōne. vi. In
principio Ibi enī īperator Iustinianus qui fu
it xpianissim⁹ p̄mittit q̄ intētio ei⁹ est aufer
re oēm peccandi materiam. Et in dicto. S. li
cebit monet tutores et curatores: vt de pecu
nijs mīoz curēt caute inuenire si poterūt f̄ddi
tus modicis functionib⁹ obligatos veditio
ne habētes ydoneos et opulentos redditus
Et glosa itelligit ibidē de redditib⁹ annuis.
Et quo p̄ q̄ emere illos annos reddit⁹ opu
lētos nō est p̄cū. Aliet iustinian⁹ peccatū
nō tollerēt vt p̄mittit. Si q̄ hoc nō est p̄cū
nec vsura. Et quo p̄ q̄ emptio nō dī vicio
sa: q̄ res q̄ emitur nō subiacet periculis: s̄ est
in tuto collocata. Nam et canō. dicit q̄ p̄ci
pere de re emphiteorica est ruti⁹: q̄ sp̄ debet
hēet emphiteorica nihil p̄cipiat. Et sic pars q̄
emere ista īprestita nō est vitii⁹ vsure. et iste
erit terti⁹ flos. **¶**

¶ Quart⁹ flos est iste. nul
la eiusdē ratio potest recte hūncere fore vsu
ram hunc annuū īprestitorū redditus p̄cipere.
Pro cui⁹ itelligētia. sciendū q̄ due dñe val
de venerabiles. s. dñā p̄scīentia et dñā iusticia
cōparuerūt corā dñā rationē tanq̄ iudice ar
bitrariā p̄stituta ad decisiōē litis et cōrouer
sīe inter eas sup̄ dubitationē īprestitorū: qua
rū cōrouersa et lis erat ista. Nam dñā p̄scī
entia p̄sentās se iudicē dicit illud. p̄. Dñe di
lecti decore domus tue: et locū habitatiōis glo
rie tue. Ne p̄das cum ip̄s deus aīam meaz
et cū viris sanguinū vitā meam. In quorum
manib⁹ iniquitates sunt dextera eorū repleta
est inunerib⁹. Ego autē in innocentia mea in
gressa sum. P̄cū enī meus stetit in via recta
sed p̄cipere annuū redditū istorū īp̄stitorū
rum que fuit venetijs nō est stare in via res
cta cū sit cōtractus vsurarius vt p̄babo per
decem rōnes: ideo dñe iudex peto hunc p̄ra
ctum amoueri vt sic in ecclesijs benedicā te
dñe cum oībus ciuib⁹ meis vinētib⁹ sin
p̄scīentia. Prima ratio quā adduco est ista:
si bene considero diffinitionē vsure video q̄
iste p̄tractus īp̄stitorū est vsurarius. Nam
vsura est lucrū ex mutuo pacto debiti vel ex
actu: vel vsura est q̄quid forti accedit ex pa
cto: vel īntēsiōe p̄cedēte quas diffinitio
nes ponit Iob. andree libro. vi. de regulis iu
ris sup̄ regula p̄cū. Et probatur. iiii. q. i. c.
plētiq. ca. putant quid. ca. vsura. Ibi dicit

q̄ vsura est euz amplius recipit q̄ datur. Et
notat. ff. si certū petatur. l. rogasti. §. si tibi.
S. ille qui mutuat pecuniā cōmuni plus ab
eo recipit q̄ dederit. s. annuatim sex vel octo
pro cētenario: et hoc perpetuo. et tñ in. x. an
nis vel triginta percipiet sorem suā et adhuc
amplius: ergo i eo q̄ p̄ recipit q̄ soluit est
vsurari⁹ censend⁹. Statī affuit dñā iusticia
plene docta vtriusq̄ iuris dicens illud Am
bro. libro de officijs. Iusticia est que nil alie
nū vendicat: que cui libet dat quod suū est:
negligit p̄p̄iam vilitatem vt seruet cōem
equitatem. Prima nāq̄ iusticia est in deum.
Scda in patriā. Tertia in parentes. Quar
ta in oēs. hēc ille. Tunc autem ciues et nobi
les veneti seruunt iusticiā in deū: quo ad di
uinū cultum magna deuotione et reuerentia
cōueniētes ad diuina officia et p̄dicatōes
et. Seruant iusticiā in patriā subueniēdo
necessitati cōis in hūmōi īprestitis. Et dato
q̄ p̄cipiant aliquē redditū ex hoc a cōmuni
nō tamen iniuriā faciūt tibi dñe p̄scīentie p̄
vsure viciū: quia licet in mutuo nō sit licitum
plus accipere q̄ homo soluerit: in alijs tamē
p̄tractib⁹ permittit p̄ posse accipere de re em
pta q̄ fuerit p̄cū et licitū est a principio
min⁹ emere q̄ valeat. vt. ff. de mino. l. in cau
se. §. penultimo: et ita hīc nō est vsura vt saq̄
pars. Scdo replicauit dñā p̄scīentia dicens sic.
Dñā iusticia in istis īprestitis ē multiplex
prohibitionis ratio: sicut in vsuris: qm̄ lucrum
proueniēs ex vsura est certius et tuti⁹ q̄ lu
crum pueniens ex cultura. p̄diorum eo q̄
istud lucrū subiacet per totū annū iudicio dei
et multa accidunt p̄pter que nihil p̄cipitur
vt habet extra de locato et conducto ca. si p̄
per sterilitatem. Idoc autē in lucro pecunie
nō contingit cum vsurarij sēp sibi provide
ant de pignorib⁹ cautionib⁹. et alijs vt notat
Iohānes andree Extra de emptione et ven
ditiōe ca. ad nostrā. Quia ergo iuris cōsili
um est tenere certum et dimittere incertū: vt
de penitentiā disti. vii. ca. ii. Omnes intende
rēt pecunijs feneradijs et desererent agricul
tūram: et sic pauperes periret fame cum nō ha
bentes pecunias nō possint deseruire agricul
ture que sumptibus multis eget: nec etiā fe
nerare. ergo p̄pter bonum publicū quod in
agrorū cultura versatur: vsura prohibet. mul
to ergo magis in hīs īp̄stitis. Tunc do
mina iusticia respondit dicens. ne turbem
nī dñā p̄scīentia: qm̄ nō quero nisi innocen
tiā et sinceritatem ciuium quā etiā vos que

ritis. Nunc aut dico qd nō est similitudo iter
ista ipsestia et muruū. Nam maior certitu-
do luci nō arguit contractū esse usurariū vt
dictum est in ij. Roze. Nec etiam p dicta im-
prestia deserit agricultura. Et ciues nostri
veneti nō intendat ad agriculturam qm ma-
re est eoz territorii per quod nauigātes pa-
rant sibi frumentū vinū et diuitias etc. Ter-
tio replicauit dñā psciētia dicens. Ego ma-
xime attendo inflāmare mentes ciuiū vene-
toz ad charitatem sine qua etiā qui facit mi-
racula nihil est. Sed ista charitas extinguit
in eis qui pecunias suas fenori potius expo-
nūt qd gratis mutant qm cognatio quā in-
ter homines natura cōstituit. vt habet. ff. de
iusticia et iure. l. vt vim. etiam de medio tolle-
retur et sequerentur multa delicta. qz vt dicit
Salomon Eccl. xxvij. Propter inopiā mul-
ti deliquerunt. ergo ista ipsestia nō sunt abs-
qz pctō. Tunc dñā iusticia respondit dicens.
Ecce dñā psciētia in nullo derogatur chari-
tati quā intenditis: quia hec est maior chari-
tas euz homo homini subueniat neqz perdit-
ur ppter ista imprestia. Nam ciues nri ve-
neti magis vacāt mercimonijs qd illis emē-
dis cum ex mercibus plus lucratur vt bene
nostis. Quarto replicauit dñā psciētia di-
cens. Maxime odio habeo ista imprestia
qm sunt ptra naturam. Nam p ysura res
que nō parit fructū generat lucrum. Unde di-
cit canō. xliiij. di. ca. sicut hij qd ysure arte ne-
quissimi ex auro aurum nascit. Et idem di-
cit primo polieicoz. Sic est in istis impresti-
tis. ergo videtur qd sint ptra naturam. Tunc
dñā iusticia respondit dicens. Ciues nostri ni-
hil agūt ptra naturā ppter hmoi imprestia
qz hoc qd dicitis habet veritatē in mutuo nō
aut in ptractu emptionis annui reddit' etiaz
cōsistētis in pecunia. Quinto replicauit do-
minā psciētia dicens. Vultis videre dñā iu-
sticia qd ista ipsestia sint ptra naturā. Nam
ptra naturā est qd ad eū spectet cōmodū ad
quē nō spectat periculū: vt habet in clemētis
nō de censib' ca. i. et. ff. de regulis iuris. l. fin
naturā. Sed ad creditorem nō spectat peri-
culū pecunie mutuate. vt ff. si certū petatur. l.
incendū: ergo iniquū est qd ad eū spectet lu-
crum. Tunc dñā iusticia respondit dicens. Vt
qz valde zelatis dñā pscia qd ciues nri vene-
ti nihil agāt ptra naturā: et ego ideo requiro
qd iusticia nō pōt cū scelerato homie habere
pfortiā vt dicit extra de verboz significatione
ca. no in fine. Et ista ratio hz veritatē in

mutuo a quo elongātur ista ipsestia. Sexto
replicat dñā pscia dicens. miror qd vos domi-
na iusticia defendatis ista ipsestia cū sint cō-
tra vos. Nam iustū est qd ciues vltro se offe-
rāt et subueniāt necessitatib' reipublice vt ha-
bet. xliij. q. vi. §. ex hīs oibus: tunc sic. de eo
qd debet gratis et nōcō impēdi nō debet pecu-
nia recipi: nec aliquid aliud. Alias turpiter
agit et moraliter peccat vt p in collationib' bñ-
ficioz et ordinū: vt habet. a. q. iij. ca. qz pio
extra de symonia p totum. Pz in iudice qui
pro sua cā dy gratis ministrare iusticiā. vñ
etiā p bona sua pecuniā turpiter recipit. vt
habet ex de vita. et honestate clericoz ca. cū
ab omni et ff. de pñcio ob turpē cām. l. n. §.
sed si dedi. Et ita videt qd recipit lucrum ex sub-
uentione cōis sit pctm. Tunc dñā iusticia res-
pōdit dicens. Si cōmune faceret hoc aliqua
pactione pcedere bene faceret p me. nūc aut
facit hoc sine vlla pactione: tunc ex mera libe-
ritate: et ciues suos pfirmat in charitate bñfi-
cij. Septimo replicat dñā pscia dicens. In iu-
re sunt certi casus in qbus de pecunia mutua
pōt aliqz recipere vltra sortē: qd enūerātur
ca. i. extra de ysuris Et plene p hostiū. in sū-
ma eodē titulo. §. an aliquo casu. Abi ponit
hos casus. Quidam fideiussoz: p dote stipēdia
cleri. Quidam fructus. cui velles iure noceri
Vedēs sub dubio. pñū vel tpa soluens. De
name in fraude lege commissioz: gratis. Das
socijs: pompa: plus sorte modis datur istis.
Sed iste casus nō enūerat int illos: qz iste ca-
sus ipstioz nō fugit viciū ysure: qz exceptio
aliquoz casuum cōfirmat illa in casib' nō ex-
ceptis. vt dicit libro. vi. de regulis iuris. Tūc do-
minā iusticia respondit dicens. Si bene ad-
uertit dñā pscia iste casus ipstioz habet
maiores rationē exceptionis qz supra noia
ti in quib' aliqd recipit vltra sortem. Nam in
illis versat primariū cōmodū: hic publicum
dum spe premij puocantur ciues ad onera
reipublice subeunda. Unde si marit' pōt
picipere vltra sortē: qz sustinet onera mīmo-
nij. vt habet extra de donationib' inter virū
et vxorem. ca. per nras. ergo etiā ciues qui su-
stinēt onera reipublice. Nam maius bonum
minori et publica vtilitas puate preferi: vt
dicit extra de postulatione prelatoz ca. bone
primo et maxime qd sponte et sine vlla pacti-
one precedente cōferunt: vsatis habet in ca-
none prima. q. ij. ca. sicut debet etc. Octavo
replicat dñā conscientia dicens. Et isto ptra-
ctu imprestioz datur via ceteris contractib'

bus ysurijs
de dimo: ciu
cōueniret p
decem titulo
bitioz ad m
ret emptore
ti pecunia: v
tis emoret q
qua foret ve
decimas pñ
dos in post
noit pñcio
Sed isti con
dem ysuriar
habet dicto
Item solu
lationi eluā
cia exempli
rismilitar p
lum suffici
rius: vt hab
p i. in ciuitat
debeat cōuel
ex parte vñ
nō cadere
aut est pñ
Tunc dñā
redditus
no et ven
precio et m
mur in rec
causa nece
ca. ideo est
nocentiū h
in dicto ca
no dñā psc
imprestioz
Nam magn
gratia ciu
cōueniret
prestitioz
redd ituz
facili val
si cum de
muneat c
liter redd
Tunc do
tali frequ
homines
Nō enī a
prestita i
tum in p
ti pprope

bus usurarijs: qđ est contra capi. qđ extra de dinorijis. Indigena enim mutuo pecunia cōueniret pro centū mutuatō dare annuatiz decem titulo emprionis vel habēs nomen de bitoria ad mille soluēda vsq; ad annū repēret emprōrem istius nomis. p sex cētis pēnti pecunia: vel p centū pēnti pecunia solu tis emeret quis fructus vni⁹ possessionis. ex qua foret verisimiliter plus pcepturus vel decimas pōdiales: tributū vel adfruct⁹ pēpiē dos in posterū emerēt pēnti pecunia pro mi nori pēcio qđ esset debito tempore pceptur⁹. Sed isti contractus vidētur inuirti in frau dem usurari eo qđ plus pēpietur qđ datur. vt habet dicto capi. putauit quid. et ca. pleriq; Item solum ppter dilationem appōsitaz so lutioni eius quod emir in singulis supradis etis exemplis soluit minus in pēnti qđ si re risimiliter pcepturus post rēpus: et hoc so lum sufficit vt contractus iudicetur usura rius: vt habet extra de usuris ca. soluit et ca. p. in ciuitate. Emere enim vilius qđ pēpiere debeat cōuenire solum ppter solutionē dilata tā ex parte vēditoris. Nam si essent oīa in pēnti nō caderet venditio pro minori pēcio. Hoc aut est pēnū⁹ improbatū: ergo idēz qđ supra Tunc dñā iusticia respondit dicens. si nou⁹ redditus in pecunia p sistentē crearetur: nō uo et venderet ad certum tēpus et pro certo pēcio et minori illud esset usura. S; nou loq mur in redditu tam creato et ab antiquo et ex causa necessaria ac pia. pro bono reipubli ce. ideo est iust⁹ et sup eo licite ptabit hū in nocentiū hostiensē et alios doctores iuris in dicto ca. in ciuitate Extra de usuris. No⁹ nō dñā pscientia dicit nimia frequētia horū imprestitorum facit cōtractum esse illicitum. Nā magni dñi tyrāni sūt forēses. Vñ tñ ex gratia ciues mei veneti generaliter aut oēs cōuertūt pecunias suas in dicta emprione i prestitor. Sed hec frequētia cōtingit quia redditus est magnus certus et tutus: nec de facili variatur: nec habent onera annexa nī si cum de nouo guerre vel alie necessitates i muneat cōmuni ppter quas diminuitur aliq licet redditus demū redit ad pñmū: ergo et. Tunc domina iusticia respondit dicens. Ex tali frequētia nō appet dānū siue lesio ibi vbi homines magis vacant alijs vt dñi supra. Nō enī a tanto tempore fuissent tolerata im presticia si ex frequētia resulcasset detrimē tum in populo. Sic ergo nō habes cōtriba ri propter talem frequētiā et. Decimo

repleat domina conscientia dicens. Unum est quod me facit valde pplexā. Nam apud theologos et pītos in vtroq; iure quos a diu cōsului. Ista questio est valde dubia. S; p talibus dubijs pro salute anime tutū est ab stinere. Ut habetur extra de usuris capi. in ci uitate. Nam semp in casibus dubijs via iuri or est eligenda: sed ciues mei veneti sunt p diti prudentia naturali: ergo debent abstinē re Tunc domina iusticia respōdit dicens. Ista questio nō est dubia nisi hominibus scrupū losē pscientie. Eum enī ista ipsesticia funden tur sup cōsuetudine tam vetusta a sūmis re tro pōsiticibus et viris catholicis tolerata: cre dendum est firmiter qđ ratione fundentur nī hilominus tamen quia confirmamus dñam rationem iudicē arbitrariā: inter nos vide tur mihi qđ eius sententiā diffinitiuā audia mus: a qua nō licebit appellare qm ipsa vtrā qđ nostrū habet dirigere et pfulere. quicquid illa statuerit iusserit diffinitur tanq; lege ius tam amplectamur. Ita vt nō oporteat deū cept nos litigare: tamen multi doctores ca nonum tenent qđ ego vt patet in dicto capi. in ciuitate. Tunc ratio velut iudex in diffini endo et terminando hāc litem cōuocatis pri bus s. dñā conscientia et dñā iusticia dicit sic Ego in hac cā terminanda ex consensu verū usq; vestrum nihil in grauamen alterius in dicabo: quia vt habetur in nonella innocen tij. extra de sententiā et re iudicata capi. cum erem. Si iudex ecclesiasticus ordinari⁹ aut delegatus cōtra conscientiā et cōtra iusticiā in grauamen pri⁹ alterius in iudicio quicq fecerit per gratiam vel per sordes ab executi one officij nouerit se suspensum per annū ad estimationem litis parti quāz leserit nihil o minus condēnandus et. Et quia iudex de ber esse pī⁹: nec debet querere ab alijs quid enim loqui oporteat: vt habetur in autēd. de iudicio in principio coll. vi. Et extra de p san guinitate et affinitate capitulo ex litteris in fine. Et Ber. in glosa extra de rescriptis su per capi. salscitarus es et. Quoniam diffini tiua sentētia debet pferri ab ipso iudice et nō ab alio: vt extra de consuetudine capi. a d no stram. Et iudex debet habere scientiā legum Idcirco in hac questione diffinienda pono quatuor pclusiones. **P**rima pō est qđ ciues tenēt cōitati sue pchniā mutuoare qm indiger. Probat⁹ qđ tenēt⁹ p statu ciuitas qđ sue si necē fuerit virā ex pēnere corporali: qđ fortiori pecuniaz. Hūo p; ex qđ duplici lege.

Dominica in passione. Sermo XXXIX

Primo lege naturali. Nam lex nature vult
ut alijs faciamus quod nobis fieri volumus.
Secundo lex nature vult ut quodlibet membrum corporis
teneatur ad preseruationem corporis. Tercio lex na-
ture vult ut maius bonum preeligatur minori bo-
no. Ex quibus arguo sic. ciues tenentur facere co-
munitati quod sibi vellet a ciuitate fieri: ut dicit
primum preceptum legis naturalis: si ciues vellent
ciuitatem tueri eorum vitam corporalem: gerant pro salu-
te ciuitatis ciues tenentur vitam exponere corpo-
ralem: maxime cum sint membra ciuitatis: ut dicit
secundum preceptum. Et quod bonum ciuitatis est maius
et melius quam bonum ciuium in periculo. Sic enim le-
gimus fecisse romanos. Nam Camillus rogauit
deos ut oia mala reipublice in domum suam trans-
ferrerent: quoniam equum huius est bona patrie auxisse
et mala in se transferri voluisse. Liberauit enim
romam a gallis ut narrat Valerius lib. i. rub. iij.
Etiam Brutus filios suos qui reipublica cona-
batur destruere securi percussit. Insup. Cassius
filium suum iussit necari quod retinebat sub iuge dñius
reipublice. Eundem se in periculo percipit ut ciuitas
liberaretur: ut idem recitat lib. v. i. vi. Pre-
terea Eodem rex atheniensium responso accepto
a dijs quod illi vincerent: quorum rex primo in bello
interisset: vestre filia in medio hostium se occi-
dendum exposuit. Etiam bruius Aug. li. i. de ciuita-
te dei de pluribus recitat quod amore reipublice se et
suos morti exposuerunt. Egegetus de re milita-
ri lib. i. ca. iij. dicit. Quod milites imperatori iura-
batur morte non recusare pro reipublica. Et Dra-
conius dicit. Dulce et decorum est pro patria mori. Et
Ciceroni lib. i. de officiis dicit. Dim societatis
nulla est gratior: nulla carior quam illa que cum
reipublica est. Cari sunt parentes: cari sunt libe-
ri: propinqui et familiares vnicuique nostrum: sed
omnes oim charitates patria vna complexa est.
pro qua quisque bonum non dubitat mortem appe-
tere si ei sit profecturus. Et. Secundo patet idem an-
tecedens lege naturali. primo quod moraliter vi-
uens maius bonum debet preponere minori. Et.
Secundo quod status plurium moraliter viuientium
et ciuitas est maius bonum statu paucorum. patet
quod ex pluribus bonis particularibus resultat bo-
num vniuersale quod est maius bonum. ut dicitur
primo Ethico. Tercio quod quilibet morali-
ter bonus ubi esset necessitas deberet vitam ex-
ponere corporalem pro amico. Patet quod ami-
corum est idem velle et idem nolle. ut dicitur viij.
Ethico. Ergo sicut quilibet velle pro se ita
debet velle pro amico. Et quibus arguo sic. Ci-
ues moraliter viuentes debent facere pro ciui-
tate quod facerent pro amico si necessitas

adesset per primum et secundum: si pro amico in
necessitate exponerent vitam corporalem per
tertium: ergo a fortiori pro ciuitate debent expo-
nere vitam corporalem in necessitate. Hanc
conclusionem tenet philosophus. iij. Ethicorum dicens.
Quod fortis pro reipublica debet se exponere mor-
ti. Tercio patet idem auctoritate legis scripte. pri-
mo quod lex Moysi fuit data a deo ut haberetur
Exodi. xx. Ideo debet observari quo ad mo-
ralia. Secundo quod ipsa obseruanda homo iuste se de-
bet exponere morti. patet primo machab. in
pluribus capitulis. Nam Judas machabeus
ciues pater et eius fratres morti se exposuerunt
pro legis defensione. patet etiam libro iudic-
um de yephte gedone satione et sic de alijs. Pa-
tet etiam de Iosab qui dixit fratri suo illud. ij.
Regum. x. Esto vir fortis et pugnemus pro popu-
lo nostro et ciuitate dei nostri. Patet de hester qui
se morti exposuit pro populo dei. Iudith. v. Si
militet Iudith ut patet iudith. viij. et xij. Si
militet Moyses operabatur delicti de libro vite
pro liberando populo sui Exodi. xxxij. Quare
patet idem auctoritate legis euangelice que est lex
perfectioris et gratior. Primo quia mandat pro
proximo diligendum. Matthei. xxij. et eadem subie-
niendum. i. Iohannis. iij. Si quis viderit fra-
trem suum necesse habere et clausum viscera
sua ab illo non est caritas dei in illo. Secun-
do quia mandat pro subuentione et defensione
proximi vitam exponere corporalem. Iohannis
xv. Maiorem hac dilectionem nemo habet
quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.
hoc fecit christus: apostoli: martyres: virgines
qui persecutionem sustinuerunt et mortem vio-
lentam pro communicare totius ecclesie. Ex quibus
arguo sic. Quod libervium est melius et
eligibilius non viuere: sed quilibet ciuis pro pa-
trifico statu reipublice tenetur vitam expone-
re corporalem: ergo a fortiori et penitius que
est quid non viuere: ergo. Et. Secunda
conclusio est quod ciues tenentur certam pecunie
quantitatem soluere communicati sibi pro por-
tionem facultatum. Patet nam ut dicit san-
ctus Thomas prima ii. q. xvi. art. iij. in res-
ponsum sione. Leges positive humanitus vel sunt
iuste vel iniuste. si quid iuste sunt habent vim
obligandi in foro conscientie a lege eterna a qua
deriuantur: sicut illud proverbium. vij. Per me
reges regnant: et legum conditores iusta
decernunt. dicuntur autem leges iuste propter
tria. Primo ex fine. scilicet quando ordinantur ad
bonum commune. Secundo ex auctoritate. scilicet quia
lex lata non excedit potestatem ferentis.

Tercio
honis sap
comune. E
dinis: sicut
vnde et na
ut saluet
porcionab
obligat in
Tercio. et
ciuitas grau
tabilitate
tenent obli
Nam ut di
ges dicunt
mariorum
modis phi
phidens leg
primas a
ppam capi
is cum ali
porcionat
ter multitu
ab bonu
tie quod leges
arbitrio leg
rit. Unde
scitrie nisi
tributio
cedere deb
riauerit mi
Et qui ab
hoc Tercio. et
primo. et
et. sub. q. art
demum arat
dat. ideo si
stunt cum
ciuitas grau
nebant ci
is. vltra cap
illari. Et lic
quod ciuitas
vult quod
idem est de
gus et quod
nulla. C. de
ge vltra. C.
aliqui ciues
legis vel sta
tores et eoz
hostes. S. q.
gratias mibi
vos duas vi

Dñica in ramis palmarū Sermo XL

Tertio ex forma scy qñ fm eqlitate propor-
tionis imponunt subditis onera ad bonum
cōmune. Eū enī vnus homo sit ps multica:
dinis: sicut ⁊ quelibet pars id qd ē est toti?
vnde ⁊ natura aliquod determinū infert pri:
vt saluet totū. ⁊ fm hoc leges hmoi onera p
portionabiliter ferenda imponētes iuste sunt ⁊
obligāt in foro pscie. ⁊ sunt leges pōitiue: s
Tho. ⁊ sic prp pōlo hā. Tertia conclusio est q
cōitas grauans ciues suos ⁊ dānificans nō
tabiliter vltra id quod mutare vel soluere
tenent: obligat ad satisfaciendū eis. Patet
Nam vt dicit sanctus thomas vbi supra le-
ges dicunt iniuste tripl. Vno modo p con-
trarietate ad bonū hūanū ecōrario tribus
modis pōictis. Primo ex fine. s. cū aliquis
pōidens leges imponit onerosas subdit nō
pōinentes ad vtilitates cōem: sed magis ad
ppam cupiditatē vel glām. Scdo ex aucte
scy cum aliqs leges fert vltra cōmissam sibi
potestatē. Tercio ex forma. s. cū onera ineql
ter multitu dñi dispensant. etiā si ordinent
ad bonū cōmune: ⁊ hmoi magis sunt viole-
tie q leges. qz sicut Aug. dicit lib. de libero
arbitrio lex esse nō videtur que iusta nō fue-
rit. Vnde tales leges nō obligant in foro cō-
sciētie nisi forte ppter vitandū scandalū vel
turbationē. ppter quod etia homo iuri suo
cedere debet fm illud Albar. v. Qui te anga-
riauerit mille passus vade cū eo et alia duo.
Et qui abstulerit tibi tunica da ei ⁊ pallium
hec Tho. Idem ponit Dostien. in suma lib.
pmo Rñ. ij. de cōstit. s. vij. qñ constitutio
⁊c. sub. s. artat aut. vbi dicit q pstitutio ita
demū artat si cōis sit ⁊ cōem statū nō offen-
dat. ideo si claudicat nō astringit. extra de cō-
stitut. cum omis ⁊c. Quarta conclusio est q
cōitas grauans ciues suos. vltra id quod te-
nebant cōitati obligat satisfacere ciuib⁹ su-
is vltra capitale: nō rōne mutui s rōne dāni
illati. Et licite ciues possunt illud recipere. Pz
qz cōitas debet regulari iustitia: sed iustitia
vult q ciues nō grauent vltra debitum. vñ
idem est de hoc casu sicut cōiter dē de peda-
gōis ⁊ questis ⁊ de iudice qui iniqūā senten-
tiam tulit. C. de pena iudicis qui male iudicauit. le-
ge vltima. ⁊. x. q. iij. c. quartuo. ⁊c. Si enī
aliqui ciues dānnificati sunt occasiōe talis
legis vel statuti vel coactionis tenent cōdi-
tores ⁊ eoz heredes ad restitutionē. Idē ⁊z
hostien. s. quid de pdenribus leges ⁊c. Sic
gvidet mibi esse dicendū ⁊ iudicandū inter
vos duos: vt deinceps non sit lis inter vos.

Tunc iustitia ⁊ pax. i. pscia osculate sunt an-
dixit que de terra venerat: orta est. iō
ciuitas veteroz simul cum xpo clamar hōi
die dices. Quis ex vobis. s. pdicatoib⁹? que
scrupulose pscie hoibus arguer me de pco
scz vltre in hōi unpfitor reddendo et sa-
tisfaciendo ciuib⁹ meis p eo q coegi eos
ad mutadū vel soluendū mihi vltra id qd
obligabant: quasi dicat nemo. Ideo domi-
na pscia egit grās deo q ex hmoi contractu
nō obligabat ciues suos ad damnationem
sed expectabat eos ad regnum. Ad qd nos
⁊c. Amen.

Dñica in ramis palmarū. Sermo. xl.
de pcellione sanctorū patrū allocianrū ipy
in hierusalem.

Curbe que precedebat
et que sequebant clamabāt dicen-
tes. Sanna filio dauid. Albar. xxi.
⁊ in euāgelio pcellionis hodieme
Scdz repitatorē ecclie hodie facim⁹ pcelli-
onē cū ramis palmarū ⁊ oliuari sic oliz po-
puli hebreoz honorifice ⁊ pcellionali deda-
uerunt xpm in hierlm put reciat in euāge-
lio ad designandū allegorice q sancti pres-
veteris ⁊ noui testamēti associat hodie xpm
iesum in hierlm ad passionē tolerandam. et
mortē crucis subeundā die scō veneris futu-
ro p redemptionē totius humani generis.
Vnde Job crisostomus in homelia super
assumptio themate dicit sic. Admores ppli
mirabiliū eius que oīdē eis: ⁊ sanitarū q
pstitit eis: exultantibus cordibus suis ante ⁊
retro clamabāt. Sanna filio dauid. Qui p-
cedebāt seniores erant. i. pñar che ⁊ pphete
ceteriqz sancti q ante aduentū xpi aduentū
eius ⁊ p dixerūt ⁊ cognouerūt. Sequētes au-
tem iuniores. Apli martyres ceteriqz docto-
res q post ascensum xpi de resurrectione eius
et de ascensu etiā de opibus p dcauerunt et
p dcaunt: ⁊ diuersis quidē tpiibus fuerūt. tñ
in oibus vnus exultationis spūs fuit. ⁊ illi
quidē pphetātes de xpo vēturo clamauerūt.
Benedictus qui venit in noīe dñi. Illi autē
laudātes clamabant de aduentū xpi iam ad-
impleto. Sanna filio dauid. Sanna qdā
interpretat glām: alij xpo redemptionem: alij
salutificā suē saluū fac qui omis in idēz rede-
unt. Nam ⁊ glā illi debetur: ⁊ redemptio illi
cōuenit qui oēs redemit ⁊ pcois sui sangui-
nis effusione saluauit. hec ille. Precipit autē
Exo. xij. sic. Dixit quoqz domin⁹ ad moysen

et aaron in terra egypti. Adensis iste vobis
 pncipium mensiu: pncipus erit in mensibus an
 ni. Loquimini ad vniuersum cetum filiorum
 israel: dicite eis. Decima die mensis huius
 tollatynus quisq; agnu p familias et domos
 suas. Erit aut agnus sine macula masculus
 anniculus: hec ibi. Quia figura exponit beda
 in homel. hodierna dicēs sic. Adedator dei
 et hoim homo xpus iesus qui p humani ge
 neris salute passurus de celo descendit ad ter
 ras: appropinquare hora passionis: appro
 pinquare voluit loco passionis: vt etiaz p h
 claresceret: qd n̄ inuitus si sponte pateretur
 In asino venire et a turbis rex appellari ac
 laudari voluit vt etia p hoc eruditus quisq;
 cognosceret ipm esse xpm que sic venturum
 pphetia olim pmissa signauerat. ante qnq;
 dies pasche venire voluit. sicut ex euāgelio
 Jobānis didicimus vt etia p hoc ostenderet
 se esse agnu immaculatu qui tolleretur peccat
 a mudi. Agnus qd ppe paschalis cui? immo
 latione ppls israel ab egyptiaca fuitute li
 beratus ē are qnq; dies pasche. i. decima lu
 na domu inferri et ipsa die pasche. i. qrtade
 cima luna iustus est immolari. significas enī
 qui nos suo sanguine redēpturus ante qnq;
 dies pasche. i. hodierna die magno pceden
 tium sequentiūq; populorū gaudio ac lauda
 tione deductus venit in templū dei et erat qe
 tidie docens in eo: hec ille. **Sup qd?**
 vobis moueo tale qonem. Erit ipus rōna
 biliter voluerit hodierna die honorari: q in
 mundum venerat p humani generis salute
 passionū tormētis cruciari: Ad istam qonē
 rīdeo dicendo qd xps sic voluit hodie ma
 gnifice honorari ppter duodecim rōnes licet
 alias fugerit honores: vt ps Job. vi. Primo
 rōne maioris cōfessionis. qz cū ipse esset a iu
 deis interficiendus et mors aliquid magni vi
 ri qto turpior: tanto sustineri cōfusiūior ē.
 Ideo vt ostenderet se passuru ignominiose
 a iudeis: voluit hodie oñdere cui? dignitas
 erat. Verū. Ab eodē populo et in eodē loco
 et ipso tēpe paucis interpositis diebus. pmo
 cum tanto triūpho susceptus: postea crucifi
 xus est. Qd dissimile ē tolle tolle crucifige eū
 et benedictus qui venit in noīe dñi: qd dissimile
 est rex israel: et nō habemus regem nisi
 cesares. Qd dissimile est regnū et cruciflores et
 spine. cui pstermabant vestimēta aliena. ce
 te suis eruit et foris sup ea mitit. Cui dixe
 rant. Osanna. i. obsecro salua. Tūc dixerūt.
 Alios saluos fecit seipm saluū facere nō po

test: hec ille. et sic apparuit magna confusio.
 ps. Qm ppter te sustinui opprobriū: opuit
 confusio faciē meā. **Secundo** rōne venozis
 supscriptionis. Nam pylatus scriptur' erat
 triūphali titulo. Iesus nazarenus rex iudeo
 rum. Et qd veritatē haberet iste titulus con
 ueniens erat vt honorifice pclamaret a iu
 deis. **Tertio** rōne celebrioris prestationis.
 Nam vt ostenderet se esse verū deum qd cor
 da hominū vt vult mutat. ideo voluit a iude
 is tanq; deus recipi cū magno honore et glo
 ria. **Quarto** rōne certioris cognitōis. Nam
 vt auferret a iudeis velamē incredulitatis: et
 se verū messiam in lege pmissum et a patrib'
 pphetatū ostenderet iō cū gloria ad eam ve
 nit et. **Quinto** rōne gloriosioris passionis.
 Nam vt ostenderet suā mortem futurā glo
 riosam nō venit ad locū passionis cū timore
 coacte et occulte: sed cū honore sponte et aper
 te. **Sexto** rōne singularioris resurrectionis.
 Nam vt discipuli aliquē singulārē glorifica
 tionem de eo videntes minus turbarent de
 eius morte cum resurrectionū sperātes. ideo
 sic venit. **Septimo** rōne vigorosioris domi
 nationis. Nam vt ostenderet regnū mudi qd
 suū erat p creationē et suam potentiam fore
 stemendū et sibi subiugandū. ideo cū tanto
 honore venit hierlm. **Octauo** rōne pphetā
 impletionis. sic enī pphetauerat sathanias
 ix. c. Exulta satis filia syon iubila filia hierl:
 ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator: et
 ascendēs sup asinā et sup pullū filium asine
 Et loquet pacē geribus et prās eius a mort
 vscq; ad mare: et a fluminibus vscq; ad fines
 terre. vt qd hec pphetia impleret: iō cum glia
 venit. **Nono** rōne exemplaris figurationis.
 Nam iste honor exhibitus xpo multipliciter
 fuit figuratus in veteri testamento. Primo
 moyses ipetro cognato suo pcessit obuiam
 et adorauit et osculatus est eū. Exodi. xviij.
 Secūdo balach volens adorare balaā misit
 ad ipm seniores moab et maiores madian
 cū muneribus: postea nobiliores principes.
 inuit qd cū pncipibus iussu angeli. Quod cum
 audisset balach egressus est in occursum ei'.
 Perrexit ergo simul et venerūt in vibem.
 Numeri. xxi. **Tertio** israel iuit obuiam ipsi
 dauid post mortem absalon. ij. Regum. xix.
 Quarto Salomon honorauit marrē eūdo
 ei obuiam cui assurrexit et adorauit eaz iux
 se sedere fecit. iij. Reg. ij. Quinto mulieres
 exierūt obuias saul et dauid dūctes choros
 in tympanis et sistris cārātes. Saul percussit

Beda

Sto

Pz

Beda

mille et dom
 Sexto afflu
 endo vesti
 dyademate
 mirares p
 10. Decimo r
 Nam rom
 rem exhibe
 populo si
 omnes cap
 ens manib
 indurus tu
 quartuor e
 bant. Ne x
 honore tri
 bulis cōd
 culibet sp
 si pbitas n
 phis cedeb
 no culibet
 opprobrio
 erat cōmuni
 nō cōuenie
 ramos est
 nam et pul
 dum a dup
 aliam q
 biero. i. l
 que subli
 transtierat
 tuus et libe
 qbus sedū
 noie fuerit
 de gaudere
 cundo popu
 via. Tertio
 puebant
 sum odep
 quebant la
 cū maiorib
 reo. Quā
 in noie dñi
 de curare.
 assumptio
 nia. Tertio
 Luc. xix.
 etus qd ven
 ne in nomi
 ne non vol
 Andecum
 qnq; gene
 im intenti
 Exemplu

honor hie exhibit

Unica in ramis palmarum

Sermo XL

mille et dauid decem milia pmi Regu. viij. Sexto affluens honorauit mardocheu vesti endo vestibus suis sup equu regis ponendo dyademate coronado: iubedo eu duci p ciuitates p vnu de maioribus suis. hester. viij.

10 Decimo rone triumphalis honorationis.

Nam romani vt refert tullius triplice honorem exhibebant victoribus suis. Primo ois populus sibi euz leticia obuiabat. Secundo omnes captiui quos ceperat eius curru vincis manibus sequebant. Tercio ipe victor indutus tunica iouis sedebat in curru quez quattuor equi albi vsqz ad capitoliu deducebant. Ne xpo supra se nimis eleuaret istum honorem triplr temperabat. Primo vnus hō nullis cōditionis secum in curru ponebat vt cūstiber spes daref pūctiēdi ad tale honore si pbitas mereret. Scdo ille fuus cum colaphis cedebat dicens. Cognosce teipm. Tercio culibet licebat illa die in ipm inferre oia opprobria que volebat: sed quia iste honor erat cōmunis bonis et malis. Xruo hō autē nō cōuenit et maxime xpo. ideo aliter honoratus est. Primo em loco equi scdit sup asinam et pullum vt designaret se fore honorandum a duplici populo. s. iudaico figurato per asinam et gentili figurato in pullo a sine. Vbi Miero. i. homel. hodierna die sic. Asina ista que subingals fuit et domita et iugum legis transierat. sinagoga est. pullus xpo a sine lasci uos et liber gentiu populus intelligit. Super qbus sedit iesus: hec ille. **¶** In isto honore fuerūt sex magnalia. Primo ofus turbe gauderes exterius obuiam xpo dño. Secundo populi stremebant vestimenta sua in via. Tercio cedebat ramos de arboribus et picebant in via. Quarto eius discipuli ipsum ade ptabat. Quinto q pibant et qui sequebant laudabant eum. Sexto pueri vna cū maioribus et senioribus clamabat dicens. Dauidna filio dauid. bñ dicitur qui uenit in noie dñi. xbi cōmendat de qnqz. Primo de deitate. s. qz sit deus Dauidna. Secundo de assumpta humanitate. s. qz sit homo. filio dauid. Tercio de dignitate rex israel. Job. xij. et Luce. iij. Quarto de benedictione. Benedictus q uenit in noie dñi. Quinto de saluatione. in nomine domini. ps. Non nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. **¶** Undecimo rone inuersalio pfectionis. Nā dñqz genera psonaru spāliter honorabant. s. in intentionem scripture. Primo victores Exempluz de dauid redeūte ab infectione

goliath pmi Reg. xviij. Secundo rectores vt impatores et reges. Exempli. Reges dauid imphebofeth adorauit. ij. Reg. ix. Tercio sacerdotes et medici pmi tanqz curatores animarum. vnde. i. Timorib. v. di. Qui tñ pie sunt pbyteri duplici honore habent: scōi tanqz curatores corporu. vnde eccl. xxxviij. dicitur. Honora medicum ppter necessitate et em creauit illum altissimus. Quarto pres et matres: exemplum. Ioseph pcessit obuia patri suo et honorauit eum. Gen. xlvj. Quinto doctores. exemplum de Salomone quem omnes reges ppter eius sapias honorabat. iij. Reg. v. et ix. Sx xps habuit b omnia i se ideo super omnes homines debuit honorari. Primo em fuit victor validissimus cum hostem infernalem debellauerit: vt patuit i euāgelio pme dominice huius quadagesime. Secundo impatore mudi se esse declarauit vt patuit in euāgelio secūde dñice. vbi xpāna nea dixit. Nam et corelli edunt de micis que cadunt de mensa dominor suorum. Tercio medicum animarū se declarauit vt patuit in euāgelio tertie dominice vbi hoiez a dyabolo liberauit. Quarto psem nostrū se demonsttrauit cibando et gubernado vt patuit i euāgelio quarte dominice. Quinto doctore vtrum se exhibuit qm ad anime salutem vt patuit in euāgelio hñte dominice dicens. Si quis smone meū euauerit et. Duodecimo rone spūalis pparationis. Nam si volumus interesse digne hñte pfectioni debem⁹ habere vndecim cōditiones quas habet hodie sancti patres associates xpm in hierls ad locum passionis. Primo obedientia matorum dei ibi. Cū appropinqueret iesus bte rofolymā. Scdo delictorū pfectione: ibi. Et uenisset bethphage que domus bucce interpretatur. Tercio mte exhibitione: ibi. ad montē oliueti. Quarto timore filialem et amore pñale habere ibi. Tunc misit duos de discipulis suis. Quinto simplicitate opatiois et humilitate corporalis macerationis: ibi. et adduxerunt asina et pullū. Sexto xpi imitatione et puritate queratiois: ibi. et imposuerūt sup eos vestimēta sua. Septimo uoluntaria conformatione dine uoluntati: ibi. et eū desup sedere fecerūt. Octauo fiduciale spz dine pfectiois. i. oēs fiducia ab alio remoue et in deo solo ponere: ibi. Pluria aut turba strauerūt uestimenta sua i via. Nono pictare exercetā frēdo: ibi. Alii aut cedebat rāos d arborib⁹. Decimo vires internas et extnas ad deum

Unica in ramis palmarum Sermo XL

conuerrere et nihil cogitent: nihil desiderent nisi deum. Ibi, Turbe autem quae praecedebant et quae sequebantur. Undecimo audacter confitere christi ore. Primo regem omnia gubernantem: ibi ecce rex. Secundo deum te creatorem: ibi tuus. Tertio te adiutantem: ibi venit tibi. Quarto pius habitantem: ibi mansuetus. Quinto mentis et sensualitatis rector: ibi sedes super asinam et pullum filium subiugalis. Sexto omni saluatorum: ibi osanna. Septimo humani generis amator: ibi filio dauid. Octavo maiorum excussor: ibi benedictus qui venit. Nonno dyaboli debellator: ibi in nomine domini. Et hoc modo clamantes et parati praesentes veteris et noui testamenti associauerunt iesum christum in hierusalem. Hoc fuit figuratum per duos discipulos quos misit christus ibi. Tunc mittens duos de discipulis suis. scilicet petrum qui figurat uerum testam. et philippum qui figurat nouum testam. unde hieronymus in homelia dicit sic. Adhuc ad eos duobus discipulis suis primum in circumscriptione alterum in gentes etc. **¶** Quasi autem sancti praesentes associauerunt christum in hierusalem declarandum est hoc die valde diligenter et ordinare. scilicet qui sit crucifer qui ceroserari: qui vadat in processione. quod possent in manu: quod cantet: ultimo quo sit sacerdos summus. **¶** Quantum ad primum sciendum quod in ista sanctissima processione crucifer est adae prius hominis humani generis. quod prius cum extenderit brachia sua ad lignum scilicet boni et mali quae exterius fuit facta in modum crucis. Nam ut dicit sanctus thomas. ii. pre. q. xlv. arti. ii. in principio. §. ii. q. r. c. Hoc genus mortis. scilicet christi in cruce maxime conueniens erat satisfactioni per peccatum primum parentis. quod per eo quod mandatum dei primum ligatum ueritatis sumptis. et ideo conueniens fuit quod christus satisfaciendo per peccatum illo seipsum pareret ligno affigi quasi restituens quod adae sustulerat. secundum illud psalmi. Que non rapui tunc exsoluebam. unde Augustinus in quodam sermone de passione dicit sic. Exempliciter Adae preceptum accipiens ex arbore pomum: si quicquid adae perdidit christus in cruce inuenit: hec ille. Et sancta mater ecclesia dicit. De parentis prius hominis fraude facta condolens quoniam pomum mortalis mortis mortuorum corrumpit: ipse lignum tunc notauit dana ligni ut solueret. Hoc opus nostre salutis ordo de populo fecerat: multiformis perditionis arbor arte falleret: et medela ferret. inde hostis unde leserat. Illud lignum scilicet boni et mali erat perhibendum adae: quia suauiter gustandum christo. **¶** Hoc est quod dicitur in genesi. ii. quod mulier. scilicet ecclesia uidit lignum boni et pulchrum visu comedit et dedit

uiro suo. id est christo ad comedendum quod per ea sanctificaret comedit. de isto ligno dicitur. xxi. De lignum paradisi non est assimilatum illis. Adam qui portat crucem et cantat illud quod scribitur Ephe. iij. Flecto genus ad praesentem dominum nostrum iesum christum. Ex quo omnis profinitas in celis et in terra nominatur ut det uobis secundum diuitias glorie sue et tutem corroborari per spiritum eius in interiores hominem habitare christum per fidem in cordibus uelut stris in charitate radicari et fundari ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quod sit latitudo et longitudo sublimitas et profundum: hec ibi. **¶** Si enim quesierimus ab adae ubi aduenit istud signum crucis. Respondet quod in duodecim rebus. Primo in diuinitatis manifestatione. Nam ut dicit sanctus thomas prima parte. q. l. arti. primo. ad primum dicendum. Per profunditatem intelligimus naturam ad oculum cognoscendum. per altitudinem excellentiam crucis super omnia. per longitudinem durationem sui esse. per latitudinem affectus dilectionis ad omnia: hec ibi. Dionysius autem libro de diuinis nominibus. ita dicit sic. Latitudo quod est diuina est dicenda super locum dei ad omnia processus Longitudo autem totius super tota extenta. profunditas autem omnibus existibus neque comprehensibile occultum et ignoratum: huiusmodi. Quod dictum sit exponit sanctus thomas ibidem per profunditatem dei intelligit incomprehensibilitatem essentie ipsius processus: per longitudinem totius eius omnia penetrans omnia sub eius presentia cione continent. ecce figura crucis etc. Secundo in creaturarum distinctione ut sublimitas sit natura intellectualis incorruptibilis. scilicet angelica natura: profundum sit natura corporalis corruptibilis ut animalia irrationalia plante et mineralia. scilicet lapides etc. Longitudo sit natura corporalis incorruptibilis ut celum. latitudo sit natura rationalis corruptibilis. Rationalis quoque ad aiam corruptibilis quoque ad corpus. ecce figura crucis. Tertio in mundi situatione ut sublimitas sit merides: profundum sit acqullo sinistru sit occidens. dextru sit oriens. ut probat per secundum celis mundum. nobis quoniam determinati est etc. ubi ponit tale exemplum plus. Ponamus quod caput hominis sit in polo antartico et pedes in polo arctico. tunc manus dextra erit in oriente et sinistra in occidere et sic motus celi incipiet a dextra ut conuenit. ecce signum crucis. **¶** Quarto in temporis variatione ut sublimitas sit estas. scilicet quando sol est in maiori sua exaltatione. profundum sit yemo scilicet quando sol est in maiori eius elongatione a

fac 29

in processione

crux

nobis et sic
sol incipit
fit aurum
Ecce signum
tione: ut
omnibus
dum sit res
uer cum co
sit aqua co
ecce figura
tione ut su
frigiditas
tas: quoniam da
paret. ecce
nisi creatio
dum peder
stram. scilicet
sidera corp
clare videb
corpositio
re figura cr
tione ut sub
sanguinea
lia: quoniam
tolera. simi
tatione ut
dum senti
cupiscibili
crucis est
tatum orig
marre sine
profundum
et caput. etc.
Adam. simi
Eia. ecce si
renouation
alle. Iob. iii.
spiritu sancto
fundum sit
por homo
et renascit
mumonia
rio ut per
Duodecim
mitas sit p
noctie. P
ut est nunc
deo aliam
legi meris
se peccare
Longitudo
glorie. Ecce
bus aduue

Unica in ramis palmarum Sermo XL

nobis ⁊ sic de depressione dextrum sit ver. s. qñ
sol incipit appropinquare nobis. finistrum
sit aurum. s. qñ sol incipit elogiari a nobis.
Ecce signu crucis. Quicquid i elemetor cobina-
tione: vt sublimitas sit ignis cui sit superior
omnibus elemetis ppter sui leuitate: pfundum
sit terra ppter sui crantate: dextrum sit
ser cui conueniat in caliditate cu igne. finistru
sit aqua eo q conuenit in frigiditate cu terra.
ecce figura crucis. Sexto in qualitate ppor-
tione vt sublimitas sit caliditas. pfundum
frigiditas. dextru humiditas. finistrum seci-
tas: qñ due hanc sit actiue ⁊ due passive vt
paret. ecce figura crucis. Septimo in homi-
nis creatione vt sublimitas sit caput. pfun-
dum pceda latitudo. pcellus a dextra in fini-
stram. longitudo a capite vsq ad pedes. Con-
sidera corpus hois extensum ex toto ⁊c. Et
clare videbis figura crucis qua deus impleuit
corpus hois vt eam in reueretia haberet. ec-
ce figura crucis. Octauo in humoru composi-
tione vt sublimitas sit sanguis: qz copectio
sanguinea est pfectissima. pfundū melaco-
lis: qz nimis participat de terrestri. dextru sit
colera: finistru fletum. Nono in virtutū coap-
tatione vt sublimitas sit intell. ciuita. pfun-
dum sensitiua. dextru irascibilis. finistru co-
cupiscibilis. Ecce in potentijs anime figura
crucis est manifesta vt pz. Decimo in natui-
tatum originatōe vt sublimitas sit nasci de
matre sine pte sicut xpm tpali generatiōe.
pfundum sit nasci de patre ⁊ matre vt abel
et cayn. dextru sit nasci sine patre ⁊ matre vt
Adam. finistru sit nasci de patre sine matre vt
Eua. ecce signu crucis. Undecimo in spūali
renouatiōe vt sublimitas sit natiuitas spū-
alis Job. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aq ⁊
spū sancto nō pōt introire in regnū dei. Pro-
fundū sit natiuitas coporalis ibidē. Nūqd
pōt homo iterato introire mris sue introire
⁊ renasci: Dextrus sit natiuitas ex legitimo
mrimonio. finistrum sit natiuitas ex adu-
lterio vt pz in genealogia xpi. ecce figura crucis
Duodecimo in merali pegrinatiōe vt subli-
mitas sit posse nō peccare pnt fuit in statu in-
nocetie. Profundū sit nō posse nō peccare p
ut est nūc sub originali pēdō. Rom. viij. Et
deo aliam legē in mēbris meis repugnātes
legi mētia mee. Dextru siue latitudo sit pos-
se peccare ⁊ tñ nō posse peccare. s. in statu gratie.
Longitudo sit nō posse peccare. s. in statu
glorie. Ecce quatr adam in his duodeciz re-
bus adinuenit figurā crucis. p hoc facit qd

dicte Aug. sup ps. lxxv. Adam orbē terrarū
signat fm greca lingua quattuor littere sunt
Alpha. Delta. Alpha. Mdi. Sicut aut gre-
ci loquunt quattuor orbis pres has in capti-
te lras hñt. Anathole signat orientes. dohis
occidentē. archos aquilonē. mensebia meri
diem. hēs adam. Jpe g adam toto terrarū
orbē sparsus est in vno loco fuit quottidie.
et quodāmodo impleuit orbem terrarū: sed
mia dei vndiqz collegit fracturas ⁊ cōstauit
ignem charitatis ⁊ fecit vñ quod fractum
fuerat: sed ille artifex fecit qui refecit. ille res
formauit qui formauit bec ille. **¶** Quā-
tum ad scdm sciēdū qz cōferarij fide acco-
lin sunt duo. s. abel ⁊ Enoch. Abel portat in
manib⁹ suis lignū sanguinolentū quo occi-
sus est a fratre suo cayn tanq cereus. ⁊ erat
accensum igne celesti quo diuinitus inflama-
bat sacrificiū eius. vnde dicit glosa super
illud Egrediamur in agrū. Duo filij ade du-
os populos expmunt. s. iudaicū natu maio-
rem ⁊ xpianū minore. Adaioris sacrificiū
de frugibus terre reprobaf: Quis enī iudei
carnalia sacrificia recte fecerunt. tñ tempus
nouī testamēti a tpe veteris nō distinxerūt
vnde iuxta. lxx. interpretes si recte offeras ⁊ re-
cte nō diuidas peccasti: quiesce. recte offere-
bat quia deo: sed nō diuidebat qz exteriora
dabat se in neqna cōfirmabat. Ad minoris sa-
crificium approbat vel fm Theodotionem
inflammat: qz p dilectione qua xps dilexit
nos nō exteriora sed seipsum patri obtulit.
Quē caput minoris populi maior natu. i. in-
daicus populus crucifigit in caluarie loco: si-
cut cayn minore frēs natu occidit in agro: s.
ibi. Et Hiero. in eplia dicit sic. Septez patā
cōmisit cayn ⁊ abel. Prīmū qz nō recte diui-
serit. Scdm qz fratri inuiderit. Tertū qz do-
lose egerit dicens. Transeamus in agrum.
Quartū qz occiderit. Quintū qz peccat nes-
gauerit. Sextū qz se dānauerit dicens. Ma-
ior est iniq̄tas mea qz vt veniā merear. Ses-
timū qz nec dānatus pniā egerit: bec ille
Sed vt d: Gen. iij. His q occiderit cayn
septuplū puniet: quē tñ Lamech occidit vt
d: ibidē. Septuplū vltio dabit d cayn: de la-
mech ho septuagies septies. Sup q glo. dicit
sic. Peccatū lamech qz interpretat hūilitas
signat delectatiōe humani generis qd puari
cante adam corruit: nec p legē vel circūcisio-
nem nec p suaz iustitiā surgere potuit donec
post septuaginta septē generatiōes fm lu-
cā xps in mundū venies effusione sanguis

sus petri delevit. Unde nō dico tibi septies: sed usq; septuagies septies: hoc est in deum recipiendū esse post septuaginta septem videris: si respuerit xpi indulgentiā quesierit. Sicut q; septima gñatione peccatum cayn solutū est. Non em iudicat deus bis in idipm x qui semel recipit in vita sua: nō eos des cruciatus patiet in morte quos passus est in vita. Itaq; lamech. i. totius mudi petri xpi aduētū solutū est: hec ibi. Itaq; abel yadens cur adam crucifero cantat illud quod scribit Heb. xij. Accessisti ad syon montem sanctū et civitatē dei vivētis hierlm celestēz et multoz milliū angeloz frequentia et ecclesiam pmituoz qui conscripti sunt in celis et iudicem oim deum et spūs iustoz pfectoz et testamēti noui mediatorē xpm et sanguinis aspersione melius loquentē q; abel. Videte ne recusetis loquentē p vobis. hec ille. Ecce pimus. Secundus ceteroferarius est enoch q; portat in manibus suis virentē ramū: quem accepit in quadā arbore paradisi terrestris de quo d. Ben. v. Ambulavitq; cum deo et non apparuit: q; tulit eum deus. Sup quo dicit glosa. In generatione iustoz pimus Enoch ponit qui dedicatio interpretat: q; reprobī in pñti vita xpi sue radicē figurat et ab amore immarcescibilibus hereditatis areseūt de qbus d. Vidi stulem firma radicē et maledixi pulchritudini eius stari et. In genere iustoz enoch septimus ab Adam ponit: q; hic manentē civitatē nō querūt s; expectatio nem vsq; in finē temporū extendunt. quod septenaria reuolutio ē terminabit cū eternitas octava successerit. Unde iste enoch qui septimus ponit et translatus est q; deo placuit: septimā requiē figurat ad quā post hanc vitam qui deo pseuerat adheret sine dilacione transferet. interpretatio quoq; nominū huius generis idem significat. Adam interpretat homo vel rubra terra. Seth postio vel resurrectio benos homo. Enay lamentatio. Adalafel laudās deum. Jareth roboratus. Enoch dedicatio. Adatufale mori emissio. Ramech humiliatus. Noe requies. Proce: dens s; homo ex terra resurgēs a pctis erit homo inuocās deū et deslens pctā pristina sicq; laudās deū roboratus spū dei dedicatur i vitā eternā atq; victor mortis deo subiectus requiē possidet sempiternā qd figurat noe q; reqs interpretat: et decio loco nūerat q; p impletionē mandatorū possidet regnū celoz: b; ibi. Cantat qūz Eno et illud ps. i.

Et erit tanq; lignū quod plantatū est secus decursus et. Quē sic expōit beatus greg. lib. xix. moral. c. xviij. dico. Creator noster q; in deitate sua videri nō poterat: assumpit s nobis vnde videt a nobis. Ipe ergo iecus aquas aperit: quia auro: humani generis p humanitatē suā hoibus demonstrat. vñ recte p ps d. Et erit tanq; lignū quod plantatū est secus decursus aquarū: q; fructū sui vñz braciū in ptectionē nobis offerens appuit creator vt humanū genus p resurrectionēz figeret: quod p defectū quotidiē ibari morrem: b; ille. In medio istoz duoz vadit serph tanq; thunerarius portans in manu thuribulū aureū plenū igne et thure. Et ascēdit fumus incensū vsq; in celū. de quo dicit glo. sup illud Ben. iij. Cognovit quoq; adhuc adam vxorē et. Per serph qui interpretat resurrectio significat vitā xpi ex mortuis quod i nobis mris significat. Posuit inq; mihi de semē aliud. quasi dicat ecclesia q; luctū pñti mortuo gaudeo de resuscitato: hec ibi. Cantat aut serph illud ps. cxi. Dirigat oratio mea sicut incensum in pfectu tuo elevatio manū mearū sicut sacrificiū vespertinū. Sup q; dicit Aug. Sacrificiū vespertinū est passio dñi: cruc dñi: oblatio dñi: victimē salutaris holocaustum acceptū deo. Illud sacrificiū vespertinū fecit in resurrectione murr matutinus. et hōne pmo in parascene dicit sic. Nouus altare sacrificij xpi qm imolatio noua et admirabil. ipe ei hostia erat et sacerdos. hostia qdem fm carnē. sacerdos nō fm spū. Idē ipe qui offerebat et quod offerebatur simul s; hostia et sacerdos in altari crucis pfectus est. Quanti ad tertiū sciendū q; in hac pcellione est triplex ordo. s. actioz: mulierū et cōtemplatioz. In pmo ordo. s. actioz: sunt pmo Noe et Abraham q; vadit simul. Noe tanq; vir iustus atq; pfectus cum deo ambulavit et portat in manu lignū mie. ex q; fabricavit archam. vnde glosa. Ben. vi. dicit sic. Noe p actus suos figurat xpm q; ait. Disce a me: q; micis sum et humilis corde. Iosus iust? invenit cui ppter iusticiā suā septēz hoies donant. Iustus quoq; xps et pfectus cui septem ecclesie sepiiformi spū illuminare in vnam ecclesiam pdonant. noc per aquas et lignū liberat: et familia eius. sic familia xpi p baptismū et crucē: hec ibi. Quia autem archa Noe significet crucē xpi. patet ex mēsurā ei: quā sic declarat Aug. lib. xi. contra faulsum dicens. Trecentoz cubitoz erat longitudo

ozdo in pñti

arche pñti
di. pñti em
socij passio
nem vite et
ra cubitis
longitudo
ritudo nost
consecrati
re sed admi
agnoscit in
gudo pñti
computat
et denario
et cos pñti
Unde bon
alita reliq;
preferat et
repositū q;
a parte pñ
cos qui pñ
denario lap
reformant
remissione
i. nobilis
ebat: dñi
patriā. Et
narium re
ritudine.
ecclesia p
rius in alt
cōtinet sa
quia vñz
baptisma.
eius. sic ecc
atq; pñti.
git. Oñz
orsum. Ter
mētum rei
apto man
pime petri
retur arch
facere sane
forme salu
posito soz
in drus pñ
est in dext
ne herede
lectis sibi
ille. Cum f
glosa sup
dñs in con
gerit pñti
venit in m

arche pot in trecentis cubitis lignu crmo ostē
di. Huius eni nūeri lra. T. cruce signū ostēdit q
socij passionis p baptisimū effecti longitudi
nem vite eterne adipiscimur. Altitudo trigi
ta cubitis surgit. que numerus decies habet
longitudo in trecentis cubitis. quia xps est al
titudo nostra qui triginta annor euangelii
consecrauit cōstans q: nō venit legē solue
re sed adimplere. Tercio cū in decem pcept
agnoscit in decies tricens cubitis arche lon
gitudō pficit. Unde et hoc decim ab adā
computat. Centenarius solidus et qdratus
et denario in se ducto multiplicat signat ele
ctos p iustificatiōe pceptor gloriificados.
Unde homo q habebat centū oves vna p
dita reliq nonaginta nouē et quesit eaz q
perierat et inuēta vt centenariū reformaret.
reposuit q triplicatus grām immortalitatis
a patre p filius et sps sancti suscepit: apud
eos qui p grām trinitatis augent. et q ex cē
tenario lapsi p agnitiōes trinitatis eidem
reformant lritudo qnquaginta cubitorum
remissioē signat: q: qnquagesimus annus
i. iubilus suos liberabat: possessiōes restitue
bat: debitoribus indulgentiā dabat: exulib
patriā. Christus q in ecclesia sua qnquage
narium remissionis numerū collocauit in al
titudine. Nisi eni pctōz remissioē donass
ecclesia p orbes dilatare nō fuisset. T. ricena
rius in altitudine numerus simile trecentis
corinet factm. Ad vnu aut summa reuocat
quia vnus deus ex quo oia. vna fides. vnu
baptisma. In cubito cōsummat summitas
eius. sic ecclia in vnitare collecta sublimatur
atqz pficit. vnde qui nō colligit mecū disper
git. Qstius aut arche pones in altitudine de
orsum. Nemo eni intrat eccliam nisi p sacra
mētum remissionis pctōz quod de late xpi
apto manauit: hec ibi. Cantat aut noe illud
pme petri tercio. In diebus noe cū fabrica
retur archa in qua pauci. i. octo anime salue
facte sunt per aquā. quod et vos nūc similis
forme saluos facit baptisma non carnis de
pstrito fordidum sed cōscie bone inrogatio
in deus p resurrectionē iesu xpi a mortuis q
est in dextera dei: reglūtes mortē vt vite ef
ne heredes efficeremini pfectus in celū sub
lectis sibi angelis et prātibz et virtutibz: b
lle. Cum isto vadit Abrahā. de quo dicit
glosa sup illud Gen. xviij. Apparuit aut ei
dñs in cōualle. Abrahā triplicē figuram
gerit pnam saluatoris qui relicta cognatōe
venit in mundū alteram patris quia filium

unicum amolauit. Tercia que in hoc loco
apparet sanctorū qū aduētū xpi cum gau
dio suscepit. Tabernaculū abrahā hierlm
signat vbi p tempore pphete et apli habita
uerūt: et xps aduenies a credētibz excep
tū ab incredulis in ligno suspēsus est. T. reavi
ri christi aduētum pnuñciāt quē duo ange
li comitant moyses sūm quosdam et helyas
Annus legislatoz qui in lege dñi aduētus in
dicauit: alter qui in fine vcturus scitū ad
uentum xpi nūciaturus et euangeliz eius
pdicatur. Unde transfigurato iū monte
domino cum eo vident. T. res vidit et vnum
adorauit. i. saluatorē ostendens cuius aduē
tas prestolabatur. vnde abrahā vidit diem
meum. vidit et gaudius est. Percidit eni in
sterium futuri sacramēti vnde pdes eorum
lauit et in fines mūdi purificationē lauachy
futuram monstraret. pdes eni nouissima si
gnant: hec ibi. Ponit aut in manibz suis
arbozem: quia vt dicit gen. xviij. dixit. abrahā
requiescite sub arbore etc. Sup quo dicit gl.
sic. Tria sata tres filios noe signant: qbus
omne genus humanū post diluuiū diffemina
tum est. ergo ecclesia vel euāgelica doctrina
per totum mūdum diffemināda et in tribus
mundi partibus. i. asia: affrica: europa mul
tiplicanda tria sata de quibus sara subcine
ritios panes facit. tres filios signant Noe:
ex quibz omne genus humanus natus est
qui diuine trinitati credentes a qua baptis
matis per Sarrām. id est ecclesiam consper
si sunt in vnam pauem corporis christi reda
cti. Nec sunt eria sata farine que mulier in
euangelio Luce de timotertio fermentauit.
Alimi sunt panes: quia sine fermento mali
cie et ranchoze nequitie et feruore peruerse
doctrinē oportet esse credentium vnitatem:
subcineritij: vt per penitentiam delictorum
spiritus sancti calore decocti sic a deo dele
crabiles efficiantur. Butirum et lac cum car
ne vniū apposit. quia lac veterem legem si
gnat. Unde prime ad Corinthios tercio. ca.
Lac porum vobis dedi non escam. Tradis
derat eni illis legis mandata quā lac de
vberibus duarum tabularum expressum.
Exodi vigesimo quarto capitulo. Hoc est te
stamentum fidei: quia non poterant euā
gelice doctrine solidam escam sumere. Buti
rum vberissimum et pinguis simus euāgelicū
est testimonium: quia velut oleum fideli
bus in signum datur. Etulū cum lacte et
butiro apposit: quia nec corpus domini

sedebit
 in iudicio et
 cernit. Et elus
 declarat. Au
 imperit. Sup
 misa illi bu
 rorum xpi p
 bolus vindic
 ciam et grati
 dit iacob pat
 dit et verbis
 vult q cum
 us illi mutat
 ris abram: s
 abraham. Z
 abien eadem
 iacob sed f
 et israel. Et
 seculo explic
 multarū gen
 men aut isra
 debimus tunc
 nus in hoc t
 in spe. Sup
 no populi n
 plantatum
 dicuntur: q
 em excecra
 tangens ille
 terrarum no
 pūit ecclesi
 is: supplāra
 supplāra
 mia seculi ven
 qui modo sit
 quod modo
 ad loca. Sup
 rum. Zuan
 vterq iam p
 romana ius
 onē ppenā
 facient. et ig
 Porcā ad
 te quā Zing
 didit sic. Le
 lapsum. En
 sa qd esse be
 et pducit ad
 politū et
 nus ad dñm
 tidie miderā
 dūne crucis
 seuerit.

sedebit
 in iudicio et
 cernit. Et elus
 declarat. Au
 imperit. Sup
 misa illi bu
 rorum xpi p
 bolus vindic
 ciam et grati
 dit iacob pat
 dit et verbis
 vult q cum
 us illi mutat
 ris abram: s
 abraham. Z
 abien eadem
 iacob sed f
 et israel. Et
 seculo explic
 multarū gen
 men autē is
 debimus tunc
 nus in hoc t
 in spe. Sup
 no populi n
 plantatum
 dicimur: q
 em excecra
 sanguis ille
 terrarum no
 pñit ecclesi
 is: supplant
 supplantat
 mia seculi ven
 qui modo sit
 quod modo
 ad loca. Sup
 rum. Zuan
 vterq iam p
 romanus. Iu
 onē ppenā
 faciem: et ig
 Porat autē
 te quā Zing
 didit sic. Le
 lapsum. Eri
 so qd esse be
 et pducit ad
 politū et
 nus ad dñm
 tidie miderat
 dūne crucis m
 leuatur.

Amica in ramis palmarū   **Sermo XL**

elus se debet: vt confirmet illud et corroboret in iudicio et iusticia a modo et vsq; in sempiternū. Et elus dñi exercituum faciet hoc. Qd declarat Aug. vbi supra dicens. Tunc xpus imperiū super humeros habuit qñ cruce suā misabili humilitate portauit. Nec incogruē crux xpi pncipatū significat: q; per ipsas vias solus vincit et totus mundus ad xpi noticiam et grām renouat. hec ille. Cum ysaacya dicit iacob patriarcha. de quo dicit Aug. libro iij. de verbis dñi sermōe tertio sic. Quid tibi vult q; cum abrahā prius vocaret abram: de us illi mutauit nomē: et dixit. Non vocaberis abram: sed abrahā: ex illo non est vocat abrahā. Jacob autē cum accepit aliud nomen eadem verba audiuit. Non vocaberis iacob sed israel: et tñ post iacob vocatus est israel. Et hoc ideo: q; nomen abrahe in h seculo explicandū fuit. hic est em factus pater multarū gentium: vnde nomen accepit. Nomen autē israel ad alterū seculū pñet: vbi debimus teus. Populus autē dei pples xpianus in hoc tpe iacob ē et israel: iacob in re israel in spe. Supplantator em fratris: pplus minor populi maioris factus. Nunq̃ nos supplantauimus iudeos: sed plantatores eorū dicimur: q; nostri cā sunt supplantati. Nisi em excecari essent xpus non crucifigeretur: sanguis ille preciosus non funderet: orbis terrarum non redim: res. Quia ergo nobis pñit cecitas eorū: ideo a minore fratre maior supplantatus est: et appellatus est minor supplantator. Sed q̃diu hoc venit tēpus. si nūc seculi venit et credit totus israel: nō illi qñi modo sunt sed filij eorū q; tunc erūt. Nam modo isti per vias suas ambulantes ibunt ad loca sua: transibunt ad dñationes ppetuam. Quando fuerit factus vnus populus vterq; iam purgatus: ita resuscitatus: ita coronatus: ita in immortalē formā et incorrupti onē ppetuā cōmutatus: videbit deū facie ad faciem: et iam nō erit iacob: sed israel. hec ille. Porat autē iacob in manu sua scalā lignēā. de quā Aug. sermone secūdo de carbecimo dicit sic. Cuius est scala celis: p quā xps hoies lapsus: leuauit ad patrē. Non ergo laboriosa d; esse hec scala. Quattuor em gradus h; et pducit ad teū. In altitudine crucis caput posuit est crucifixi. fursus cor habeat xpianus ad dñm: quē admodū interrogat quorū tidie ruderet: et ascendit vñū gradū. In latitudine crucis manus exense sunt crucifixi: per seuerent manus xpianū in opibus bonis: et

secundū gradū ascendit. In longitudine corpus xpi pependit. castiger q; corpus suum pñis et ieiunijs: vt ipsum sic suspendens seruauit aīe subijciat. et ascendit tertium gradū. In pfundo crucis occultū est qd non vides sed inde exurgit totum hoc qd vides. affit si des xpiana: et q; non pōt cōprehendere credat corde: et altiora se non querat: spes eum nutriet: et tunc quartū gradū ascendit. Quid vñā donauit q; bonos mores sic instruit. hec ille. Cantat autē illud qd habet. Veni. xxxij. In baculo meo transiit iordanē istū: et tunc cū duabus turmis regredior. Sup quo dicit Aug. sermo. xi. de ascensione sic. Victimatus in cruce xps expleuit archanū p hois liberatione consiliū et leta maiestas occisus hoies reduxit ab inferis incolumē: et cōtinue perduxit ad sue glorie sedē. Quis em illuc possit ascendere et ethereos demones trasilire: nisi ille q; solus pcrū nullatenus potuit habere. Cui ergo illa non obfuit sed pñit. q; in nobis xps vicit et ipse in ea superari non potuit. Non sepulchri: non inferi: vicerice detinuerunt carnē. Expendit em de p hoie qd de creuerat: et eripuit quē volebat. hec ille. **T**ertio vadunt simul ioseph et iudas pñar de. de ioseph dicit Aug. in sermone de eo sic. Quorū lectiones vobis de veteri testamēto recitant: non hoc solus debetis attendere qd auditis: qd q; sonat in verbo: sed etiā qd intelligit et qd sapit in spū. Ecce audiuimus q; bñs iacob genuit filium cuius nomē fuit ioseph. hoc loco iacob figurā habuit dei pñs ioseph typum gessit dñi saluatoris. Diligebat iacob filium suū: et deus pater vñū suū sicut ipse dixit. Hic est filius meus dilectus et. Adistit iacob filiū suū vt de fratribus sollicitudinē gereret: et deus pater misit vñgentiū: vt genus humanū pñis languidū qua si oues p ditas visitaret. Ioseph dñi fratres querebat in heremo xps genū humanū querebat qd errabat in mūdo. Ille fratres querebat in sichimis q; interpretatū hūmeri: semp em pēdēs dorsum ponunt in faciem iustis hūmeri em retro sūt. Et sicut fratres ioseph fraternē dilectioni dorsum magis q; faciem offerebant: ita infelices iudei veniunt ad eos salutaris auctori: inuidere potius q; diligere maluerunt. Venit autē ad eos in dothaym que interpretat defectio: vere em in grandi defectione erant quando de fratribus dñō cogitabat. Illi em videntes de eius morte tractauerūt: sic iudei dñm xpm vt cū cruce

10/17

disfigerent oēs in cōsilio statuerūt. Illi eū ex-
poliauerūt veste polimita ⁊ calari: iudei cru-
cifigentes xpm expoliauerunt eum tunica
mortalī. Exitus ille tunica mittit in lacum:
expoliatus carne humana xpo descendit ad
infernū. Eleuatus de cysterna hyssinacitis
vendit: xpus ab inferis rediens oības gen-
tibus fidei cōmercio cōparat. Per consiliū
iude ioseph. ⁊ argenteis distrahitur: xpus
iuda tradente. xxx. argenteis venundatur.
Ioseph descendit in egyptū. xps in mundū
Ille a penuria frumenti saluat egyptū: xps
a fame verbi dei liberat mundum. Nisi fra-
tres sui illum vendidissent defecerat egyptus
nisi iudei xpm crucifigissent perlerat mun-
dus. hec ille. Portat autem ioseph in mani-
bus septe spicas frumenti eo qd interpretas-
tus est somniū pharaonis: sup septe annis
fertilitaris. vt dicit. Gen. xli. de quo frumen-
to dicit xps. Job. xij. Nisi granum frumenti
cadens in terram mortuū fuerit ipsum solū
manet: si autē mortuū fuerit multū fructum
affert. Super quo Aug. sermone. vi. de scō
laurentio dicit sic. Non indignus debet redē
pro: noster videri: si assumpta humanitate
grano frumenti cōpararet: qd etiā vilib⁹ ver-
mibus assimilaf. sicut ipse per pp̄etā dicit.
Ego autē sum vermis ⁊ non homo. Et pul-
chre dīs gno tritici cōparat qd sicut in oib⁹
anonis nihil frumeto pulchrius: nihilqz est
delectabilius: ita ipse oēs creaturas excessit
qd nihil eo suauius: nihilqz dulcius inuenit.
Sed hinc certe grano frumeti cōparat: quia
alimento corporis ⁊ sanguinis sui fidelium
refecit aīas: sicut ipse ait i euāgelio. Ego sup
panis viuus ⁊c. hec ille. Sunt autē septe spi-
ce: qd per sacramentū corporis ⁊ sanguinis
dñi nostri iesu xpi conferunt nobis septem
dona spūs sancti. Cantat vero ioseph illud.
Esa. lxi. Ecce saluator tuus venit: ecce mer-
ces eius cū eo: ⁊ opus eius coram illo. quasi
velit dicere. qd passio xpi fuit satisfactoria p
peccatis totius mundi. Im qd declarat sc̄tus
2 bo. iij. parte. q. xlvij. arti. ij. in r̄sione prin-
cipali dicens sic. Ille pprie satisfactio p̄ossen-
sa: qui exhibet offēso id qd equevel magis
diligat qd oderit offēsam: xpus autē ex cha-
ritate ⁊ obedientia patiēdo magis aliquid
deo exhibuit: qd exigeret recompenratio to-
tius offēse humani generis. Primo quidē
pp̄ter magnitudinem charitatis ex qua pa-
tiebat. Secūdo pp̄ter dignitatē vite sue qd
p satisfactiōe ponebat: qd erat vita deit hoīs

Tertio pp̄ter generalitatē passionis ⁊ ma-
gnitudinē doloris assumpti: ⁊ ideo passio
xpi non solū sufficiens: sed etiā sup̄abundās
satisfactio fuit p peccis humani generis. Vt
illud. i. Job. ij. Ipse est ppiciatio p peccatis
nostris: non p nostris aut tantū: sed etiā
p totius mundi. hec ille. Cum isto ioseph
dicit iudas frater eius. de quo Aug. lib. xvi. de
ciuitate dei. ca. xli. dicit sic. Eū in egypto mo-
riturus israel filios suos benediceret: quēad-
modū iudā pp̄betice benedixerit audiam⁹
Iuda inquit te laudabūt fratres tui: man⁹
eue sup dorsum inimicōz tuoz: adorabunt
te filij patris tui. Catul⁹ leonis iuda: ex ger-
minatione fili mī ascendisti: recubens dor-
misti vt leo ⁊ vt catul⁹ leonis. Quis suscita-
bit eū? Non deficiet princeps ex iuda: ⁊ dux
de femorib⁹ ei⁹ donec veniat qd reposita sunt
ei⁹ ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Alligans ad
vitē pullum suū: ⁊ cilicio pullū affine sue: la-
nabit in vino stolā suā: ⁊ in sanguine vne a-
mictum suū. Fului oculi eius a vino: ⁊ dens
teus eius candidiores lacte. Exposui hec ad-
uersus manicheum faustum disputans: fa-
tis notum esse arbitro: qm veritas hui⁹
pp̄betice elucet. Vbi mox xpi predicta est
verbo dormitionis: ⁊ non necessitas sed po-
testas in morte leonis. quā potestates
in euāgelio predicat dicens. Potestatem
habeo ponendi aīam: ⁊ potestatem habeo ūe-
rum sumendi eam. Nemo eā tollat a me: sed
ego eā pono a me: ⁊ iterum sumo eam. Sic
leo fremuit: sic qd dixit impleuit. Ad eā nā:
qz p̄tinet pr̄atem qd de resurrectione ei⁹ ad
iunctū est. Quis suscitabit eum? Hoc est: qd
nullus hoīm nisi seipse: quētiā de suo corpo-
re dixit. Soluite tēplum hoc: ⁊ in tridū res-
suscitabo illud. Ipsam autē genus mortis. h
est sublimitas crucis vno verbo intelligitur
qd ait. ascendisti. Qd vero addidit: recubens
dormisti. euāgelista exponit vbi ait. Et incli-
nato capite tradidit spm. Aut certe sepul-
ra ei⁹ agnoscit in qua recubuit dormiens. Et
iude illū nullus hoīm sicut pp̄be aliquos vlt
sicut ipse alienos suscitauit: si ipse sicut a sō-
no surrexit. Stola q̄ppe ei⁹ quā lauit in vino
id ē mīdat a petis in sanguine suo: cui⁹ san-
guinis sacm baptisati sc̄ti. Vbi etiā qd ad
iungit. Et in sanguine vne amictū suū. qd ē
nisi ecclesia? Et fului oculi eius a vino. Spūs
les em̄ inebriati poculo ei⁹. de quo canit ps
Et calicatus inebriatus qz p̄clarus est. Et dē
tes eius cādidozes lacte. Qd potant apud

apm parua
na folio cu
erans pmil
principes: h
refuerit. Et
clarius est v
Portat autē
ne: de quo d
nostri in sa
do sanguin
tis. In cruce
que viger in
cenā in orō
larione lau
nē hui⁹ fe
dib⁹ lauit m
guinis a la
ne sanguin
uarice. Effi
nari a calico
Ideo dicit
opus erat fa
p̄m p̄cor
patientie: q
igno cruci
bellando
Nam passio
Carar autē
⁊ iument
modū mu
bois in re
biabunt fa
volupatē
fons vite: a
Super quo
ral: eue sic
tionis: nūc
dānatione
salutis ere
lū bonoz
berauit: v
tit. hec no
aut deo: r
cos. De le
reddidit ei
prio: paciē
thesaurus
mānib⁹. V
regni p̄si
Ios ignita
fic em̄ vite
fic p̄ p̄m
la q̄ primo

Unica in ramis palmarū Sermo XL

ap̄lm parauit: p̄ba scz nutritia nondū ydo
nei solido cibo. Ipse ergo ē in quo reposita
erant p̄missa iude. q̄ donec venirent: nunc
principes: hoc est reges israel ab illa stirpe
defuerūt. Et ipse est expectatio gentiū. Qd̄
clarius est videndū q̄ sit exponēdo. hec ille.
Portat autē i manu sua calicē plenū sangui
ne. de quo dicit. Apocal. i. Lait nos a pctis
nostris in sanguine suo. Nam x̄ps effundē
do sanguinē suū diuersimode pctā nostra la
uit. In circūfione lauit nos a pctō luxurie:
que viger in mēbro genitali. In sudore post
cenā in orto: lauit nos a pctō gula. In flagel
latione lauit nos a pctō inuidie: quā effusio
nē inuidi fecerūt. Effusione sanguinis a pe
ccatō: lauit nos a pctō accidie. Effusione san
guinis a latere: lauit nos a pctō ire. Effusio
ne sanguinis a manibus: lauit nos a pctō a
uaricie. Effusione sanguinis a capite p̄spi
narū aculeos: lauit nos a peccato superbie.
Ideo dicit Aug. sup ps. li. sic. Eya fratres
opus erat sanguine iusti ad deleuū cyrogra
phum pctōz nostrorū. Opus erat exemplo
patientie: exemplo humilitatis. Opus erat
signo crucis ad dyabolū et angelos eius de
bellandos. Opus nobis erat passione dñi.
Nam passione dñi redēptus est orbis. h̄ ille.
Et ait iudas illud psal. Moies. i. iudeos
et iumenta. i. gentiles: saluabis dñe. Quē ad
modū multiplicasti miam tuā deus: filij autē
hoīū in tegmine alarū tuarū sperabūt. Ine
briabunt ab yberrate domus tue: et torrete
voluptatis tue potabis eos. Qui apud te ē
fons vite: et in lumine tuo videbunt lumen.
Super quo dicit Aug. sermone p̄mo de pa
rasceue sic. Ante nomen crucis erat p̄dēna
tionis: nūc facta est res honoris. Prius in
dānatione maledicti stabat: nūc in occasiōe
salutis erecta est. Nec enī crux innumerabi
lū bonorū extitit cā. hec nos de erroribus li
berauit. hec nos sedētes in tenebris illumina
uit. hec nos a dyabolo expugnatore recōcili
auit deo: et ex alienatis restituit in domesti
cos. De longinq̄ primos fecit. de pegrinis
reddidit ciues. Nec est inimicitiam interem
ptio: pacis firmamētū: et oim nobis bonorū
thesaurus. Propter hāc iā nō erram⁹ in soli
tudine. vīa enī x̄p̄i agnouim⁹. nec iaz ex
regni p̄fictum. ianua enī regis intrauim⁹.
Iaz ignitas dyaboli sagittas nō tuncim⁹: fō
te enī vite q̄ exstinguerent inuenim⁹. h̄ ille. et
sic p̄s p̄m⁹ ordo. Sequit⁹ ordo mulierū
in q̄ p̄mo vadit simul sarra et agar. Sarra

fuit vxor abrahę q̄ p̄mo vocata est saray. i.
p̄nceps mea cū esset tñi vni⁹ domus mater
familias. Postea cā nois imitata dicta est
sarra. i. p̄nceps. oim q̄ppe gentiū futura erat
p̄nceps: sicut et dñs pollicitus fuerat ad a
brāhā. Gen. xvi. dices. Dixit quoq̄ deus ad
abrahā. Saray vxorē tuam non vocabis sa
ray sed sarra. Et benedicat ei: et ex illa dabo
tibi filiū cui benedicturus sum. Et reges in na
tiones: et reges p̄p̄loz orient ex eo et. Por
tat autē sarra in manu sua iuuenā. caprā: ari
etern: turturē: et columbas. Iuuenā significat
plebē p̄stram sub iugo legis. Caprā eandē
figit: h̄ peccatrice. aries eadē plebē significat
sed regnaturā. vtrāq̄ auis simplex et innoxia
in illo isrlitico p̄p̄lo futuros significat indui
duos filios p̄missiōis: et heredes regni in ef
na felicitate māsuros p̄ passionē iesu x̄p̄i. ve
teclat Aug. lib. xvi. et ci. tri. ca. xxiij. Et ait
autē sarra illud. Eol. ij. Donās vobis oīa de
licita: delens qd̄ aduersus nos erat cyrogra
phū decreti qd̄ erat p̄tū nobis: affiges illud
cruci. Et ista vadit simul et agar ancilla ei⁹ q̄
vlus ē abrahā ad generādū p̄m⁹ ad exple
dam libidinem: vbi demonstrat abrahā se
nō amatoriē seruū: sed liberū fuisse genitorē.
Et in agar sane pudicitia custodisse: nec vo
luntatē suā: sed voluntatē illius impleuisse:
accepisse nec petisse: accepisse nec hēsisse: se
minasse nec amasse. ait em̄. Ecce ancilla tua
in manibus tuis est: vtere ea quomodo tibi
placuerit. vt dicit Augusti. vbi sup. ca. xxy.
Portat autē in manu sua panem et vtrē aq̄.
vt dicit. Gen. xxi. Sup quo dicit glo. sic. Et
Abraham eijceret agar: tollens panē in hu
meris imposuit et vas aq̄ et puerū. Exiens
agar infans humeris imposuit: q̄ pctō: po
pulus et inspiens ceruice matris synagoge
grauauit dices. Sanguis eius sup nos et su
per filios n̄ros. Panes autē signif. cat q̄ ver⁹
sacerdotiū panes p̄positionis portaret secū
et vesceret. Vter vō aque q̄ defecit: iudaica
purificatio defectura: vel doctrina carnalis i
pelle mortua clausa. i. i carne veteris hoīs p̄
uaricatiois snia dānata: q̄ nec refrigerat nec
sariat. sed est tepida et vomitū facit. Errat a
gar in solitudine cū filio suo: et synagoga per
orbes cū populo suo expulsa a terra sua sine
sacrificio et sacerdotio: et vīam que est x̄pus
ignorat. Filius s̄ti perit. scz populus nullam
habēs spiritalē purificationē. Filiū s̄ti mort
entes sub arbore p̄icit: et monstrāte angelo
fontē aspicit. q̄ qdā de p̄p̄lo sub ymbra ligni

De Capite

Inica in ramis palmarū **Sermo XL**

crucis refugium petunt. Puer exclamat plorans: et deus exaudit. Et monstrante angelo illa fonte aspicit. p. illis dicit qui ad xpm conuertuntur et tentes peccata exaudiunt: et app. oculis cordis videt fontem aq. i. xps q. ait. Qui sicut veniat ad me bibat. Angelus helyam significat: p. quez populus crediturus est. vnde. Ecce ego mittam vobis helyam qui conuertat corda patrum in filios et. hec ibi. Ecat aut agar illud Canticoz. ij. Sub ymbra illius quem desideraueram sedet fructus eius dulcis gutturi meo. De qbus fructib. dicit. Berni. sup. cantica smone. lxxv. sic. et hystus in passione patriam exhibet: humilitate commedat: obediā impler: charitatem demonstrat: his virtutib. gemis quattuor ornatur cornua crucis. Sursum est supeminens charitas: a dextris obediētia: a sinistris patientia: in pfundo radix virtutum humilitas: b. ille. Secundo vadit simul rebecca et thamar. De rebecca dicit Aug. lib. xvi. de ciuitate dei. c. lxxij. Post mortē thare Rebecca neprem nachor cuius annor. quadraginta esset ysaac duxit uxorem. i. centesimo et quadagesimo anno vite patris sui: triennio post mortem matris sue. Et aut eam duceret quādo ab eius patre in mesopotamiā suus missus est quid aliud demonstratū est cum eidem suo dicit abraham. Et ad te pone manū tuā sub femore meo et adiurabo te p. dñm deū celi et dñm terre: ut non sumas uxore filio meo ysaac et filiabus chanaanor. nisi dñm deū celi et dñm terre in carne que ex illo femore traheret fuisse venturū. Et. xxvi. c. dicit sic. Iste patriarcha nec uxore habuit aliam nec aliquā concubinā: sed posteritate duorū generum ex vno cōcubitu pcreator contentus fuit. Imuit sane ipe etiā periculū de pulchritudine cōiugis cum habitaret inter alienos: fecitq. qd pater vt ea sorore diceret: taceret uxorem. Erat em ei p. p. in qua ex p. mo et maf. no sanguine: hec ibi. Por. rat autē in manu sua hydriā. sicut dicit. Gen. xliij. Celeriterq. d. posuit hydriam sup. ylnā suam. De q. dicit aug. sup. Job. sermone. xv. sic. Nam recepro xpo dño quid faceret nisi iam hydriam dimitteret et euāgelizare curaret. Proiecit cupiditatem et p. p. annūciare v. itatem. Dic. scant qui volunt euāgelizare: p. i. ciat hydriā ad puteum: hec ille. Cantat aut illud Sal. vi. i. d. h. autē absit gloriari nisi cruce domini nostri iesu xpi. p. quem mihi mūdus crucifixus est: et ego mūdo. Cum ista vadit Thamar

mar nūrus iude. de qua dicit. Gen. xxxv. q. de politis viduitatis vestibus assumptis teristrum et mutato habitu sedit in bivio itunes quod dicit thanna: eo q. creuisset sela et non cum accepisset maritū. Quam cum vidisset iudas suspicatus est meretricem esse. Speruerat em vultū suū ne agnosceretur. Ingredietq. ad eā ait. Dimitte me vt coeā tecus. Nesciebat em q. nūrus sua esset. Quam rudente. quid mihi dabis vt fruaris concubitu meo: dicit. Aditā tibi hēdū de gregibus. Rursū illa dicit. Pariat quod vis si dederis mihi arrabones donec mittas qd polliceris: ait iudas. Quid vis tibi pro arrabone dari? Respondit. Annulū tuū et armillam et baculū quem manu teneas: b. ibi. Sup. quo. Fidorus. vt habet in glosa ordinaria: dicit sic. Thamar plebs iudaica cui de tribu iuda reges tanq. mariti dabant: que amari rudo interpretat: q. dñs fellic poculū dedit. Thamar habitum mutar. nam et cōmutans interpretat. Adurat habitū et nomen: et fit de synagoga ecclia: sed nomen amaritudinis manet nō in qua dñs se ministravit. sed in qua petrus amare fleuit. Nam iudas p. fessio dicit. Confessione amaritudo miscet: v. n. a. pnia designet: ac pnia secundet in omnib. gētib. ecclia p. fura. Sporebat em pari xpm et resurgere: et p. dicare in noie eius p. n. tentiā et remissionē p. ror. p. o. s. gētes. Iba bitus meretricis cōfessio peccatorū est. Thamar quippe ecclia de gētib. vocatā significat: sedens cū hoc bitu ad portā quā q. inter pretat. fons. q. curtebat yelut ceruus ad fontes aquarū: puenire ad semen abrahe. Illo nō cognoscere secundat. Scd. y. illud. Populus quē nō cognoui huius mihi. Accepit in occulto annulū monile et ygam: q. vocatiōe signat: iustificatiōe decoratur: gloriatiōe exaltatur. Quos enim predestinauit. vocauit gloriificauit: sed in occulto. vbi conceptio scē vbertatis sit. Postea nō publicis signis annulū monilis et virge vicit temere indicātes iudeos: quos iam iudas significabat: qui hodie quoq. dicunt. Non hunc esse populum christi nec semen abrahe: sed prolatis documentis nostre vocatiōis: iustificatiōis: gloriatiōis confundunt. et nos magis q. se iustificatos esse confitent. Pignora enim se habere refert ecclia: que accusat a iudels quasi adultera legis: sed ostendit virgas: scilicet signum passionis: et monile: legitims legis: et annulū: pignus immortalitatis.

hec ille. Por. rat autē in manu sua hydriā. sicut dicit. Gen. xliij. Celeriterq. d. posuit hydriam sup. ylnā suam. De q. dicit aug. sup. Job. sermone. xv. sic. Nam recepro xpo dño quid faceret nisi iam hydriam dimitteret et euāgelizare curaret. Proiecit cupiditatem et p. p. annūciare v. itatem. Dic. scant qui volunt euāgelizare: p. i. ciat hydriā ad puteum: hec ille. Cantat aut illud Sal. vi. i. d. h. autē absit gloriari nisi cruce domini nostri iesu xpi. p. quem mihi mūdus crucifixus est: et ego mūdo. Cum ista vadit Thamar

hec ille. Portat autē in manu sua hedū sicut
dicit. **Gen. xxxviii.** Adhuc autē iudas hedū: scz
vt plebs iudaica veteri vite renūciaret. Per
pastorem suū odollamiten: scz Johānez ba
pistam dicentē. Benigna viperarum rē.
Adal. iij. Et recipit pignū qd dederat mu
lieri: scz vt sacramenta cōmissa non perderet
Cantat autē illud psal. Aduersum me letati
sunt r cōuenerūt. Congregata sunt sup me
flagella r ignorauit: dissipati sunt nec cōpun
cti. Tentauerūt me: subannauerūt me: sub
annauerūt subfānatione. Greduerūt super
me dentib: suis: dñe qñ respicies. Restitue
aīam meā a malignitate eorū: a leonib: vni
cam meā. Conspiceboz tibi in ecclia magna: i
pplo graui laudabo te rē. r sic p r o r d o m u
lieri. **3.** Sequit ordo contēplatiuor scz
pphetarū, in quo primo vadūt simul moy
ses r Aaron. De moyse dicit Aug. lib. iij. de
vbiis dñi. ser. xij. sic. Personam xpī gerebat
moyses: r ideo velut ante se ponebat qñ lo
quebat populo. qz qd iū illi in lege carnali
bus gaudijs r voluptatibus dediti erant: r
regnū terrenū qrebant: velamen positū erat
cōtra faciē eorū ne viderent xpū in scripu
ris. Ablato em velamine postqz passus est
dñs: vīsa sunt secreta tēpli. ideo eū in cruce
penderet scissum est velum tēpli a sūmo vsqz
deorsum. Et apē dicit aplūs. Cum autē tras
leritis ad xpū aufertis velamen: q autē non
transierit qñvis legat moysen: velamē est po
sitū sup cor eius. hec ille. Portat autē moy
ses in manu sua ḡgā. de q dicit Aug. s. mo. ij.
de pascue sic. De egypto dei pplm credētes
moyses eduxit: r mare ḡgā diuisit: pharao
nem pstrauit: r pplm dei triūphali palma
redemit. Aduersus pharaonem regē exerci
tūqz eius r drachones eius solaz ḡgā leua
uit. **2.** portēs ḡgā: qz terraz ymbribus inun
dauit: celū tenebris obduxit: flectant r mare
fluctibus. Ingerant bebreos egyptij moy
ses em orabat r dñs rñdebat ei. Diuisus est
mare r pplus intrauit: r secutus pharao im
pius pīnat cū curribus r quadrigis defect
r moyses vīrgā tenens q lignum figurabat
crucis: de medijs fluctibus liberat: r incolu
mis cū populo dñō decētrauit. Ergo vt lignū
qd figurā ostendebat crucis laudibus prefe
ramus: ordinē cōsequamur. Dum venissent
in marath: non poterāt bibere aquā: amara
em erat. Idem moyses iussu dei lignū in a
quā misit: r eas in dulcedinē cōmutauit. Ex
ligna vīrga de tali petra salutaris vnda p

fluxit. Et vt amelech genā barbarā vincere
cōtra ḡgam moyses expansis manib: extē
dit. Latuit autē moyses illud. **Job. iij.** Sic
moyses exaltauit serpentē in desertor: ita ex
altari oportet filium hoīs: vt oīs q credit in
ipsum non pereat: sed habeat vitā eternam.
Sup quo dicit Aug. lib. de petor meritis r
remissione sic. Quid est exaltatus serpens:
nisi mors xpī: eo significādi mō quo p effi
cāte id qd efficit significat. A serpente qz
pe mors venit: q peccatus quo moreremur
hoī persuasit. Dñs autē in carnē suā non pec
carum transulit tanqz venenū serpentis: sed
transulit mortē: vt esset in similitudinē car
nis pēti pena sine culpa. Unde in carnē pec
cati r culpa saluaret r pena. Sicut ergo tūc
qz aspiciēbat exaltatum serpentē r a
veneno sanabat: r a morte liberabatur: sic
nunc q cōformat similitudinē mortis xpī p
fidem baptisimi eius: r a pēto p iustificatio
nē: r a morte per resurrectionē liberat. Hille
Luz istō vadit aaron sūmus sacerdos q suo
sacerdotio figurabat sacerdotiū xpī: eo qz si
cut ille fuit mediū inter deū r populum: sic
xpūs fuit mediator inter deū patrē r huma
num genus. De sacerdotio aaron dicit Aug.
gust. lib. qstionum veteris r noui testamen
ti. vt habet. i. q. i. ca. dicitur est a dño in nume
ris ad Aaron. Eos ponite nomen meū sup
p filios israel: ego dñs benedicā eos: vīrgā
traditio per ministeriū ordinati transfundat
hoībūs. Nec volūtas sacerdotis obesse aut
pdesse possit: sed meritū benedictionē poscē
tis. De merito vero xpī dicit scūs **2 ho. ter
tia parte. q. xij. art. i.** in rñsione sic. Propriū
officiū sacerdotis est esse mediatorē inter de
um r populū: scz inqūatūm diuina populo
tradit. Unde sacerdos dicit quasi sacra dās
fm illud **Adalac. ij.** Regem requirēt ex ore
eius: scz sacerdotis. Et item inqūtum preces
populo deo offert: r p eorū peccatis deo alt
qualiter satisfacit. Unde aplūs dicit. **1. He. b.**
v. Omnis pontifex ex hoībūs assumptus p
hoībūs constituit in his q sunt ad deum: vt
offerat dona r sacrificia p pēto. Hoc autē
maxime cōuenit xpō. Nam per ipsum dona
hoībūs sunt collata. **h. ij. illud. ij.** Perri. l. Per
quē: scz xpū: maxima r preciosa nobis pro
missa donauit: vt per hec efficiamini diuine
consores nature. Ipse autē humanū ge
nus deo reconciliavit: fm illud. **2. coll. i.** In ip
so: scz xpō: cōplacuit oēm plenitudinē inha
bitare: r per eum recōciliari oīa. Unde xpō

maxime convenit esse sacerdotem. hec ille. Por-
tat autem aaron in manu sua virga quod floruit. fro-
duxit fructum fecit. De qua Augustinus in sermo-
ne de virga aaron dicit sic. Unus solus est
verus pontifex cuius illa virga precebat si-
guram. Sicut enim virga aaron germinavit in
populo iudeorum: ita crux christi in populo gen-
tium. In virga unus promissus dominus et plura de-
dit. Consuetudinis enim sue est plura et maio-
ra tribuere quam promiserit. Promisit ergo dominus
ut virga germinaret et non solum germina-
vit: sed frondes et flores et fructus attulit: in
quibus videmus resurrectionis sacramentum.
Virga est arida: germinavit: corpus est extin-
ctum: renatus est. in quo quattuor supra dicta
presentantur: scilicet ut seminatus in corruptione
surgat in incorruptione: seminatus in ignominia
surgat in gloria: seminatus in infirmitate: sur-
gat in virtute: seminatus corpus animale: surgat
corpus spirituale. hec ille. Cantat Aaron illud
psalmi. Virga directionis virga regni tui. Dilexi
sti iustitiam et odisti iniquitatem. Berni. in sermo-
ne de passione dicit sic. Vere quod rex israel est
titulum regni non deserat: virga imperii non de-
ponit. cuius imperii nimirum super humerum
eius est crucis. **¶** Secundo vadunt simul
esaias et hieremias. De esaias dicit Augustinus
lib. xvij. de civitate dei. ca. xxvij. sic. Esaias in-
telligit illa quod arguit iniqua: et iusta precepit: et per omni-
populo futura mala predixit. Etiam de christo
et ecclesia. hoc est de rege et de ea quam condidit
civitate multo plura quam ceteri prophetarum: ita
ut a quibusdam evangelista quam prophetam potius di-
ceretur. Porat autem in manu sua vineam. de qua
dicit Esaias. v. Vineam factam est dilectio meorum
coram filio olei. Et sepit eam: et lapides ele-
git et ea: et plantavit vineam. electam. Vineam
enim dominus exercituum domus israel est. Super quam
dicit Augustinus sic. Vineam est omnis anima christiana
plantata manibus apostolorum: rigata vocibus pro-
phetarum. Quia radix christus est: que dilecta di-
citur: quia amando tenet christum: ut fructum per eum
afferat bonum. Cantat autem Esaias illud eius-
dem. iij. ca. In die illa erit germen domini in ma-
gnificencia: et gloria fructus terre sublimis
et exultatio his qui salvati fuerint de israel
et cetera. Cum isto vadit Hieremias propheta. de
quo Augustinus libro. xvij. de civitate
dei. ca. xxvij. dicit sic. Prophetans ergo de
christo Hieremias. Spiritus inquit oris nostri
domini: christus captus est in peccatis nostri-
stris. Sic breviter ostendens et dominum nostrum
lesum christum et passum esse pro nobis. De vo-

catione etiam gentium que fuerat futura: et
eam nunc impietatem cernimus sic locutus est
dominus deus meus et refugium meum in die ma-
lorum: ad te gentes venient de extremo terre: et
dicent. Vere mendacia coluerunt patres no-
stri simulachra et non est veritas in eis. quia
vero non erant cum agnitione rei iudei a qui-
bus eum etiam occideri oportebat: sic idem pro-
pheta significat. Trahe cor per omnia: et homo
est: et quis agnosceret eum: hec ille. Porat au-
tem Hieremias in manu sua lignum in cuius
summitate est panis purpureus dixit. xi. capi-
tulo. Venite: mittamus lignum in panem: eius: et
erodamus eum de terra viventium. Quasi di-
cerent. propter eum et passionem ponentes christum
qui est panis vivus in ligno: scilicet crucis cruci-
figentes eius. Cantat autem Hieremias illud
Apocalypsis. ij. Dabo ei manducare de ligno vite
quod est in paradiso dei mei. Super quo dicit
Augustinus in apocalypsi. homel. ij. sic. Dabo ei
manducare de ligno vite. id est de fructu crucis
quod est in paradiso. diuini enim paradisi: di-
cit ecclesiam. Omnia enim in figuram illius fa-
cta sunt. hec ille. **¶** Tercio vadunt similes
dauid et salomon. De dauid dicit Augustinus
super psalm. xvi. sic. Dauid est christus: quia
interpretatur dauid manifestus: et quis tam
manifestus quam christus: qui cuncta mundum
vicit. Porat autem dauid in manu sua psal-
terium. De quo dicit Augustinus in sermo-
ne de utilitate et cantu perionarum in prin-
cipio sic. Dauid adhuc pueri cytharam suam
ter canens in malignum compescuit: non quia in cythara
illius tanta virtus erat sed quia lignum cru-
cis christi qui in ligno extensione nervorum my-
stice figurabatur: iam tunc spiritum demoni-
um opprimebat. hec ille. Cantat autem da-
uid illud psalmi. lxxvij. Quis est homo qui vi-
uet et non videbit mortem: et eruet animam suam
de manu inferi. Super quo dicit Augustinus
libro. xij. de civitate dei. capitulo. xi. sic.
Quis est iste nisi de substantia illa israel ex
semine dauid iustus christus. De quo apostolus di-
cit. Qui surgens a mortuis iam non moritur
et mors ei ultra non dominabitur. Sic enim vivet
et non videbit mortem: et tamen mortuus fue-
rit: sed animam suam eruit de manu inferni
quo propter quorundam solvenda peccata vel in
infernalibus vincula descenderit. Eruit autem
potestate illa qua in evangelio dicit. Poresta-
tem habeo ponendi aiam meam: et prater huius
modi iterum sumendi eam. hec ille. Cum isto vadit

Salomon. De
sic Salomon
Aperte hoc
me congruit
concepta ren-
mur deo. hec
coronam die
filie syon: et
demare quo
per quo dicit
dñi sic. Syna-
nem noverca-
ratio et effec-
spinea coroni-
gelista. Etenim
et. Cantat au-
Benedictus et
tia. Super quo
re. ca. xij. sic.
dyabolus nisi
do vici: et qui
invenit. occi-
re debitorum
in cum creden-
dit. hoc est qui
ne. Sic quip-
stroz innoce-
se dicit in psal-
em a debito-
Ecce qualiter
diant christum
ad. Post
xpianis quo-
ne. Christus a-
ctione. Regem
ille vero vici-
gnavit pro nobis
quando pro nobis
mortuus fuit: et
in qua erat
noster. Sacra-
tulit. Dote si-
niter homo
mundum pro
impie: quia
tamen aliqui
Quid est ap-
etiam arden-
sunt ipsius et
mundi sacrificii
quorum bal-
mundi offerre
pro mundi

Unica in ramis palmarū Bermo XL

salomon. de quo dicit Aug. super psal. vii. sic. Salomon quippe interpretat pacificus. Aperte hoc vocabulū illiverissime atq; optime congruit. per quē mediatorē ex inimicis concepta remissione peccatorum: reconcilia mur deo. hec ille. Porrat autē in manu sua coronam dicens illud Eant. iij. Egre dimini filie syon: et videre regem salomonem in dya demate quo coronavit eum mater sua. Su per quo dicit Augus. in sermone de corona dñi sic. Synagoga quidē mater xpi fm car nem novitatem le exhibens affectu crudeli tatis et effectu: nostrum salomones corona spinas coronavit. Scripsi nāq; Jobes euā gelista. Et tunc iesus portans coronā spinā et c. Eant autē salomon illud. Sapie. xiiij. Benedicū est enī lignū per quod fiet iusti cia. Super quo dicit Aug. lib. xiiij. de trinita te. ca. xiiij. sic. Que est iusticia qua victus est dyabolus nisi iusticia iesu xpi? Et quomo do victus est? quia tūz in eo nihil morte dignū inveniret: occidit eū tamē. Et iustus est vici g. vt debitorē quos tenebar liberi dimittant in eum credentes quē sine villo debito occi dit. hoc est q; iustificari dicimur xpi sangui ne. Sic quippe in remissione peccator. no stror innocens ille sanguis effusus est. Vñ se dicit in psalmo in mortuis liberus. Solus em a debito mortis est liber mortu. hec ille Ecce qualiter patres veteris testamēti asso ciant xpm honorifice in hierlm ad passionē

Ad Post istos vadit summus sacerdos xp̄us de quo dicit Augus. super psal. cxlij. sic. Christus a chrismate dictus est. i. ab yn ciatione. Reges em yngebant et sacerdotes: ille vero ynctus est rex et sacerdos. Rex pu gnavit p nobis: sacerdos obtulit se p nobis quando p nobis pugnavit. Quādo victus: morte vicit. Crucifixus est em: et de cruce sua in qua erat fixus dyabolus occidit: inde rex noster. Sacerdos autem q; se p nobis ob tulit. Dare sacerdoti qd offerat. Quid inue nit homo qd daret mūdā victima? Quid mundum pōt offerre peccatō? Quidque o impie: quicquid obtuleris imundum est: tamen aliqd mundum deo offerendum est? Quid est apud te qd illi offeras? Non dele ctas arietibus: nec hydis: nec thauris. Via sunt ipsius etiaz si non offeras. Offer g illi mūdū sacrificiū: sed pccō es et impius: et in qnāq; habes psciētiā. Poteris g aliqd mūdū offerre purgat: sed vt purgeris aliqd p te mūdū offerendū est. Quid g p te ob

laturus es vt mūderis? Si mūdatus fueris poteris offerre qd mūdū est. Offerat ergo seipsum mūdus sacerdos vt mūderis. h est qd fecit xps. Nihil inuenit mūdū in hoibz: qd offerret p hoibus: seipsum obtulit. Alidū da victima: felix victima: xa victima: hostia imaculata. Non g hoc obtulit qd illi dedim? imo hoc obtulit qd a nobis accepit: et mūdū obtulit. Eamē em a nobis accepit: hanc ob tulit. Sed vñ illā accepit. De vtero virginis marie vt mūdā offerret p mūdū. Ipse g rex: ipse sacerdos: in illo ieremur. h ille. Non aut solus vadit: sed oēs ordines angelor ip sum circumstāt in modū crucis: vt pateat q ipsi ordines p cruce sunt reparati. Ante va dūt seraphim et cherubin. Postvadūt archā geli et angeli. In latere dextro vadūt rutes et pates. In latere sinistro vadūt pncipat et dñationes. In medio aut seder xps super thronos. Ecce crux facta ex nouē ordinibus angelor: ad designandū q xps in cruce pen dens: est in quolibet dictor ordinū. Primo in ordine seraphim: q interpretat incendiū. et de xpo dī. Dent. iij. Deus tu ignis plūmēs est. Scdo in ordine cherubin. qui interpretat plenitudo sciētie. Et de xpo dī. Col. ij. In q sunt thesauri sapientie et sciētie dei abscondit Tertio in ordine archangelor. Quarto in ordine angelor simul. Quia de xpo dī. Esa. ix. Et vocabit nomen eius magni cōsiliū ange lus. Quinto in ordine virtutū. ps. Dextera dñi fecit virtutem: dextera dñi exaltavit me. Sexto in ordine pccatorū. Albar. vlti. Data est mihi ois pccas in celo et i terra. Septimo in ordine pncipatū. Esa. ix. Facit est pnci parus sup humerū eius. Octauo in ordine dñationū. ps. Et dñabit a mari vsq; ad ma re. Nono in ordine thronor. ps. Thronu tu de in selz selz. Porrat aut xps in manu sua oliuā in q vt pccōes expiri sunt cruce in finte. vt sic xps sua mīa reso: marer qd cor ruptū erat. et sic hoīz magnificaret q ad. xi. cruce. Primo p cruce morālē q sensus et cō cupiscētia rōni subdit. i. vt sublimitas sit pū detia: pfundū tēperātia: latitudo iusticia: lō gitudō fortitudo. pur declarat scūs et ho l. ij. q. lxi. art. ij. in rñs. dicēs. q numer aliorq; accipi pōt: aut fm pncipia formalia: aut fm subiecta. Et vtroq; mō iuentū quor: virtutē cardinalē. pncipiū em formale: virtutē morāl est bonū rōnis: qd qd qd dupliciter pñderat Pmo fm q in ipsa rōnis pñderatiōe pñstet et sic ē pñductis. Scdo pvt ordo rōnis pñstet

directa operationes et sic est iusticia. Tercio secundum passionem impellit ad aliquid contrarium rationi: et sic necesse est quod passio reprimatur per rationem: et sic est temperantia. Quarto secundum passionem retrahit ab eo quod ratio dicitur: sicut timor periculorum vel laborum: et sic necesse est quod homo firmetur in eo quod est rationis et non recedat: et sic est fortitudo. Similiter secundum subiecta inuenitur idem numerus. Quadruplex enim est subiectum virtutis moralis. Primo rationale per essentiam: et hoc prudentia perficit. Secundo rationale per participationem: scilicet voluntas quod est subiectum iusticie. Tercio vis concupiscibilis quod est subiectum temperantie. Quarto vis irascibilis quod est subiectum fortitudinis. hec ibi. et sic apparet crux. Secundo per crucem intellectualem qua ratio perficitur. scilicet ut sublimitas sit sapientia: profunditas scientia: longitudo intellectus: latitudo consilium. Quia ut dicit sanctus Thomas in i. q. lxxviii. articulo ii. virtus intellectualis speculativa est per quam intellectus speculativus perficitur ad considerandum verum: hoc enim est bonum opus eius. Sed verum considerat quadrupliciter. Uno modo ut per se notum: quod se habet ut principium et percipitur statim ab intellectu: ideo habitus perficiens intellectum ad huiusmodi veri cognitionem vocatur intellectus quod est habitus principiorum. Secundo ut per aliud notum tanquam ultimum in aliquo genere respectu totius cognitionis humane: et quia ea que sunt post se nota nota quo ad nos: sunt priora et magis nota secundum naturam: ut dicit primo philosophus. ideo illud quod est ultimum respectu totius cognitionis humane: est id quod est primum et magis cognoscibile maxime secundum naturam: et circa huiusmodi est sapientia quod considerat altissimas causas. ut dicit primo metaphysice. Unde convenienter iudicatur ordinari de omnibus: quod iudicium perfectum et ultimum non potest nisi per resolutionem ad primas causas. Tercio secundum id quod est ultimum in hoc vel in illo genere cognoscibilium perficit intellectum scientiam. Quarto sicut ad comprehensionem veritatis perficit speculativa per intellectum: sic practica perficit per consilium ad recte iudicandum. hec ibi. Et sic per crucis figura restaurata. Tercio per crucem transformalem per quam homo supra rationem extollitur: scilicet ut sublimitas sit virtus exemplaris: profunditas virtus politica: latitudo virtus purgati animi: longitudo virtus purgatoria. Illas quatuor virtutes posuit Augustinus in secundo de sono scripturis: quas declarat sanctus Thomas in i. q. lxxi. articulo v. in ratione dicens. quod sicut Augustinus dicit libro de moribus ecclesie. Operetur quod aia aliquid sequatur ad hoc quod ei virtus pos-

sit innascitur: et hoc est tenus: que si sequitur bene vivimus. Operetur ergo quod exemplar humane virtutis in deo preexistat: sicut in eo preexistunt omnes rerum rationes. Sic ergo virtus potest considerari per exemplariter in deo: et sic dicuntur virtutes exemplares: ita scilicet ipsa divina mens in deo dicatur prudentia. temperantia vero concupiscitio intentionis divine ad seipsum: sicut in nobis temperantia dicitur per hoc quod concupiscibilis conformatur rationi. fortitudo autem dei est eius immutabilitas. iusticia vero dei observatio legum eterne in suis operibus. sicut Plotinus dicit. Et quia homo secundum suam naturam est animal politicum virtutes homini per se sunt in homine secundum conditionem sue nature dicuntur politice: scilicet per hoc homo secundum has virtutes recte se habet in rebus humanis gerendis. Sed quia ad hominem pertinet ut etiam ad divinam se trahat: quoniam potest per virtutes dicere. et ethicorum. et hoc nobis in scriptura multipliciter commendatur. ut est illud. Albarth. v. Esto te perfecti sicut pater vester celestis perfectus est: necesse est ponere quasdam virtutes medias inter politicas que sunt virtutes humane et exemplares que sunt virtutes divine. Que quidem virtutes distinguunt secundum diversitatem morum: et terminantur: scilicet ita quod quedam sunt virtutes transcentes de terrenis in divinam similitudinem tendentium: et he vocantur virtutes purgatorie: ita scilicet per purgationem a mundana divinorum preplatione despicitur: omnemque ante cogitationem in divinam sola dirigat. Temperantia vero relinquatur in quantum natura patitur quod corporis usus requirit. Fortitudinis autem est ut anima ne terrearum propter recessum a corpore et accessum ad supernam. Iusticie vero est ut tota anima consentiat ad huiusmodi propositi via. Quedam vero sunt virtutes iam assequentiis divinam similitudinem que vocantur virtutes purgati animi: ita scilicet per purgationem sola divina intrinsecus: temperantia temperantiam cupiditates nesciat: fortitudo passiones ignorat: iusticia cum divina more perpetuo federe societ: scilicet eam limitando. quas quidem virtutes dicimus esse breves: vel aliquorum in hac vita perfectissimorum. Quarto per crucem doctrinalem. quod ut dicit sanctus Thomas. parte. ii. q. lxxvi. articulo ii. in ratione. 6. Sexta ratio est ad hoc genus mortis diversarum virtutes designantur. unde Augustinus dicit in libro de questionibus veteris et novi testamenti. Non frustra tale genus mortis elegit ut latitudinis et altitudinis et longitudinis et profunditatis. De quibus apostolus loquitur: magis existeret. Nam latitudo que est in eo ligno: quod transversum desuper figitur

ut scilicet ad maiorem

*Subiecta
vires*

log.

ad bona
mus. Longi
ad terra co
i. phisic
bunt. Alti
que trans
hoc est ad
supra exp
quod fixu
significat
idem Aug
fiza mebra
magistri d
eracis reco
scilicet sub
fundum si
Latitudo
do sit primi
p. crucis mo
ficatio pp
Alto ego
fundum
Bal. v. Q
runt cu vir
tificatio in
dus cruci
mortifica
vivere xp
mans ca
primo p q
tas sic m
dolo: p g
tis ad qua
ad qua tra
venire poss
crucis sua
crucem gra
ut sublimi
recordand
do. Dexter
secula cogi
put nobis
passionis
ii. pre. q. l
dicit sic. q
crucis figi
xpi que est
fio xpi qui
fimo hinc r
quod signi
xpo. hoc de
ficia illibet
Est autem y

Unica in ramis palmarū Sermo XL

ad bona opa p̄tinet q̄ in eo extendunt mo-
nus. Longitudo in eo q̄d ab ip̄o ligno vsq̄
ad terrā cōspiciunt est. ibi ei quodāmo statur
i. p̄stīit & p̄seuerat: quod longanimitatē tri-
buit. Altitudo est in ea ligni parte q̄ ab illa
que transuerſa figit: sursum x̄sus reliquit.
hoc est ad caput crucifixi: q̄ bene sperantū
sup̄na expectatio est. Jam x̄s illud ex ligno
quod fixus occulſat: vnde totū illud exurgit
significat. p̄funditatē gratiue gratie. & sicut
idem Aug. dicit sup̄ Job. Lignū in q̄ erant
fixa mēbra patientis: etiā ad cathedraz fuit
magistri docētis. hec Thomas. ecce figura
crucis reſormata. **Quinto** p̄ crucē vniūsa
sc̄yze ſublimitas ſit: reparatio ruīne angelice
p̄fundū ſit liberatio ſanctorū patrū a limbo.
Latitudo ſit vocatio vniūſq̄ ppli. **ſexto**
do ſit p̄tinuatio redēpti ppli. ecce &c. **Sexto**
p̄ crucē mortificatiua. ſ. ſit ſublimitas ſit mor-
tificatio p̄prie volūtatē cū ap̄lo. **Salaf. ij.**
Ego ego iam nō ego. vniūſq̄ in me x̄pus
p̄fundum ſit mortificatio carnis cū ap̄lo.
Sal. v. Qui autē ſunt x̄pi carnē ſuā crucifixe-
runt cū vniūſq̄ p̄cupiſceris. **Dexterū** ſit mor-
tificatio in mūdānis. **Sal. vlti.** Adibi man-
dus crucifixus eſt ego mūdo. **ſiniſtrū** ſit
mortificatio in naturalibus. **Phil. i.** Adibi
viuere x̄pus eſt & mori lucrū. ecce crucē reſor-
mans ea p̄ que homo peccauerat vt p̄. **Se-**
ptimo p̄ crucē recōciliatiua. ſ. p̄tinet ſublimi-
tas ſit amor dei que offendit. p̄fundū ſit
dolō: p̄ ḡa quā amiſiſti. **dexterū** ſit rior mor-
tis ad quā cucurriſti. **ſiniſtrū** ſit horor: p̄ne
ad quā trāſcurriſti. **iō dicit** x̄pus. Si q̄s vult
venire poſt me abneget ſemetip̄m et tollat
crucē ſuā & ſequat me. ecce crucē. **Octauo** per
crucē gratificatiua. ſ. ḡe cū ḡa ſu actione
vt ſublimitas ſit habere b̄nficia in memoria
reſcordando. p̄fundū in intellectū cōtemplā-
do. **dexterū** in voluntate amādo. **ſiniſtrū** in
ſenſu cogitādo crucis & paſſionis myſteriū:
put nobis in ſacrificio memorie dominice
paſſionis oſtendit. **Unde ſanctus thomas**
in pre. q. lxxxiij. arti. v. ad tertium dicendū
dicit ſic. Sacerdos in celebratiōe miſſe vti
crucis ſignatione ad exp̄mendā paſſionem
x̄pi que eſt ad crucē terminata. **Eſt autē** paſ-
ſio x̄pi ambuſdā quaſi gradibus pacta. **Nā**
p̄mo fuit x̄pi traditio facta a iuda & a iudeis
quod ſignificat trine crucis ſignatio ſup̄ illa
x̄ba. hec dona. hec munera. hec ſancta ſacri-
ſicia illibata. **Secūdo** fuit ch̄iſti venditio.
Eſt autē vēditio ſacerdotibus: ſcribis & pha-

riſeis: ad quod deſignandū ſit trina crucis ſi-
gnatio ſup̄ illa x̄ba: aſcripta: ratā: rōnalem.
vel ad oſtendendū p̄cium vēditionis. **ſ. in. lxx.**
denarijs. **Addit** autē duplex crucē ſup̄ illa x̄ba:
ba: vt nobis corpus & ſanguis &c. ad deſigna-
dum p̄ſonā iude venditoris. **Tertio** fuit p̄ſi-
gnatio paſſionis x̄pi facta in tēna: ad quod
deſignandū ſūt due crucēs. **Una** in cōſecra-
tione corporis: altera in p̄ſecutiōe ſanguis. **vñ**
vtrobiz d̄: b̄ndixit. **Quarto** fuit ip̄a paſſio
x̄pi. vnde ad rep̄tandū q̄nq̄ plagas ſit q̄n-
tuplex crucis ſignatio ſup̄ illa x̄ba. hoſtia
purā. hoſtia ſancta. hoſtia immaculata. pa-
nem ſanctū vite eterne & calicē ſalutis p̄pe-
tue. **Quinto** rep̄tāt extenſio corporis & effu-
ſio ſanguinis & fructus paſſionis p̄ trīnam
crucis ſignationē que ſit ſup̄ illa x̄ba. **Corpus**
et ſanguine ſumpſimus omni b̄ndictione ce-
leſti &c. **Sexto** rep̄tāt triplex oratio quam
fecit in crucē. vna p̄ p̄ſecutoribus cum dixit.
Pater ignoſce illis &c. **Secūda** p̄ liberatione a
morte cū dixit. **deus meus: deus me:** vt q̄d
dereliquiſti me. **Tertia** p̄tinet ad adeptiōē
glorie cū dixit. **Pater in manū tuas cōmēdo**
ſp̄m meū. Et ad b̄ ſignificandū ſit trina cru-
cis ſignatio ſup̄ illa x̄ba: ſcificas: viuificas:
b̄ndicis. **Septimo** rep̄tantur tres hore q̄
bus p̄pendit in crucē. **ſ. a ſexta hora vsq̄ ad**
nonā. Et ad hoc ſignificandū ſit iterū trina
crucis ſignatio ad illa x̄ba: p̄ ip̄m: & cū ip̄o: &
in ip̄o. **Octauo** rep̄tāt ſeparatio anime a
corpore p̄ duas crucēs ſubſequētes ex calicē
ſcificas. ſ. ad illa x̄ba. exi. deo p̄e oiporente in
vinitate ſp̄s ſancti &c. **Nono** rep̄tāt reſurre-
ctio facta tertia die p̄ tres crucēs q̄ ſunt ad
illa x̄ba. **Pax dñi ſit ſemp vobis.** **Alii** con-
ſecratio huius ſacramēti & acceptatio ſacri-
ficii & fructus ei⁹ p̄cedit ex hore crucis x̄pi.
Ecce magnificatio hois ex crucē vt p̄. **Nō**
no p̄ crucē exp̄tatiua. ſ. q̄n crucē appebit ſi-
iudicio cū in forma hūanitatē appebit x̄pus
vñ **ſ. iſo. ſup̄ adar. dicit ſic.** **Cōſidera** quan-
ta ſit x̄p̄ crucis: ſol obſcurabit: & luna n̄ da-
bit lumen ſuū: vt diſcas q̄tūm crucē & luna
lucidior. & ſole pulchrior eſt &c. vñ in excellē-
tia gl̄ie tūc erit. **Decio** p̄ crucē ḡificatiua ſc̄y-
in. q̄tuor dotibus corporis ḡificatiue ſubli-
mitas ſit claritas. p̄fundū agilitas. dextrum
ſubtilitas. ſiniſtrū impaſſibilitas: de his d̄
in die paſche. **Undecimo** p̄ crucē d̄etatiua
ſc̄y britūditas aie vt ſublimitas ſit claratiua
p̄fundū comp̄heſio. latitudo fruitio. **lōgū**
do eterna vniō. ſ. cū trinitate & ſcificata. **Pro-**

B

pter has rones xps portat oliue lignu corti-
nens signu crucis expfle. **Q**uod carat aut
xps illud Esa. lxxv. Scdm dies signi erit di-
es ppli mei. quasi dicat qd ppls xpi semper
veneratus est lignu: et signu crucis xpi. qui
autē nō venerant crucē xpi nō erant xpi.
vñ om̃s electi et sancti dei incipiendo ab abel
vsqz in finē seculi venerati sunt et adorane-
rūt crucē xpi. Quis figurā rep̃itauit signū
Zau quod similitudinē crucis exp̃mebat. De
quo dicit dñs p̃ ezechiele p̃pheta. signa Zau
in frontibus eoz. et scūs rbo. iij. pre. q. xxy. ar.
ti. iij. in rñ. dicit qd crux xpi ē adorāda ado-
ratione latrice. qz honor seu reuerētia nō de-
bet nisi rōnali nature. Creature aut̃ insensibi-
li nō debet honor vel reuerētia nisi ratiōe
nature rōnalis. et hoc dupl̃. Uno modo in-
q̃m rep̃itat naturā rōnalē. alio modo in-
q̃m ei q̃cūqz mō p̃iūgt. P̃mo mō osueuē
hoies. venerari regē ymaginēscō mō ei ve-
ratiōē q̃ venerant et regē. Si q̃ loq̃m de ipsa
cruce in qua xps crucif̃x est vtroqz mō ē a
nobis venerāda. Alio modo. scz in quātum
rep̃itat nobis figurā ch̃isti ex̃rēsi in ea. alio
modo ex̃ practu ad mēbra xpi: et ex̃ b̃ qd ei
sanguine est p̃fusa. vñ vtroqz mō adoratur
eadē adoratiōe cū xpo. scz adoratiōe latrice. Et
p̃pter hoc etiā crucez alloq̃mur et deprecamur
quasi ip̃m crucif̃xū. Si x̃o loq̃mur d̃ effigie
crucis xpi in quacūqz alia materia puta la-
pidis vel ligni: argēti vel auri: sic veneramur
crucē tñ vt ymaginē xpi. Vñ Damas. dicit
li. iij. s̃g. Preciosus lignu vt sc̃ficari practu
sancti corp̃is et sanguis decenter adorandū
dicimus. clauos: indumēta: lanceā: sac̃ eius
tabernacula: b̃ ibi. Istō mō honorifice allo-
ciatus xps dū transiret p̃ viā veniēs in hie-
rusalē. alij vestimēta sup̃ alia imponūt: alij
in terrā sternūt: alij ramos de arboribz cedūt
Et vt d̃ in homel. Qui vestimēta sup̃ alia
lia ponūt apli sunt. q̃ mentē audientiū p̃ suā
p̃dicationē emūdant. Qui vō vestimēta sua
in via sternūt sancti martyres sunt: q̃ dū p̃
testamēto dei sua cor̃pa ad supplicia tradi-
derūt ostenderūt nobis viā regiā per quam
ad celestia gradū debeam. Qui autē ramos
de arboribz cedūt cōfessores accipiunt: q̃ dū
ad nostrā eruditiōē p̃fuz p̃cederūt finis p̃-
ferūt: quasi ramos de arboribus cedūt. b̃ ibi
Vñ oēs portāt in manibus ramos palmarū
de q̃bus dicit augu. in s̃mone hodierno sic.
Rami palmarū laudes sunt significantes
victoriā qua dñs iesus xps morte moriedo

superatur et tropheo crudē de dyabolo mori-
p̃ncipe triūphatur ē. b̃ ille. s̃ vt d̃c Hiero.
in homella. Quāqz opa cūcta fecissent vocis
quoqz tribuit testimoniu: et p̃cedētes ac se-
quētes: nō breui silentij p̃fessione: s̃ clamore
plenissimo resonāt. Anna filio dauid: b̃ ñ
dictus q̃ venit in noīe dñi. Perspicue ostē-
dit qd aduētus xpi nō tñ hominū salus: sed
etiā toti mūdi fuit: terrena p̃iūgens celestia
bus. cui om̃e genua flectat celestiu terrestriu
et infernoz: b̃ ille. **P**̃ Introire aut̃ se-
su cū tota turba hierosolymoz ciuitas com-
mouet mirās frequētiā: nesciēs q̃ritatem: et
dicens. Quis est b̃? Populi aut̃ dicūt. Ille ē
iesus p̃pheta a nazareth galilee: p̃pheta
quem moyses similes sui dixerat veniturum
a nazareth autem galilee. quia ibi educa-
tus vt flos cāpi emittret in flore iherusol̃. Et
statim intrauit in tēplū dei ibiqz docebat po-
pulos de regno celoz. Erāt aut̃ gētilēs q̃daz
q̃ ascenderāt vt adorarēt in die festo. Vñ q̃
accesserūt ad philippū q̃ erat a bērsaida cy-
mitate galilee: et rogabāt eū dicētes. Dñe vo-
lūmus iesum videre. vt d̃ Job. xij. Vñ figu-
rabāt ecclesiam xpi p̃gregatā ex gētibz: q̃ ve-
nit audire sapiāz iesu xpi: sicut regina saba
sapiam salomonis: pur declarat aug. h̃mōe
ij. de dedicatiōe ecclesie dicens. Ille est regina
illa q̃ venit de p̃tibz ethiopiē audire sapiam
salomonis. sed hec nō tam ex vna regiōe q̃
ex diuersis mūdi p̃tibz regē auditura pue-
nit: sicut scriptura cōmemorat. Regia saba
vēit a finibz terre audire sapiam salomonis
venit ecclesia ad redēptiōē et eruditiōē suam
vt de stulticia erroris: doctrinā audiret: h̃mōe
Ingressa regia saba in hierl̃m cū multo comi-
tatu et diuitijs: cū camelis portātibz aromas
ta et aurū infinitū nimis: et gēmas p̃ciosas
Venit ad salomonē et locuta est vniuersa q̃
hēbat in corde suo. q̃ in figura illi vēit eccle-
a ex gētibz imponens finē cupiditātibus vñ
risqz frenis audire sapiam salomonis. i. viri
paciā dñi ñsi iesu xpi q̃ fecit vtraqz vnum
solū in inimizias inter deū et hominē i carne
vna. venit post veteres tyanas sup̃stitutiones
audire et discere de fidei illuminatiōe: de iudi-
cio futuro: de aīe immortali: et de spe resurre-
ctionis et gl̃ie. Venit aut̃ in hierl̃m cū multo
comitatu. i. nō iam cū vna tñ gēte iudeoz
sicut synagoga solos habuit iudeos: s̃ toti
mūdi gētibz diuersisqz natiōibus. Venit
q̃ exhibēs mūera digna xpo aurū et gēmas
p̃ciosas: et b̃ camelis portātibz. i. ex gentili
p̃plo venientibz q̃ p̃us fuerūt vitiōz feditate

In cena dñi

distort: et malox onere turuac petox pra-
uitate diffomes. Cū his tanq̃ munibus:
regina hec ingredit̃ ad pacificū regem xp̃m
exhibēs secū aromata fidei aurū p̃ciosum
incensum p̃ciosum: splendoresq̃ gemarū. i.
ornamēta virtutū. Et locuta est vniuersa que
habebat in corde suo. i. aperuit ei cor suū: et
manifestauit ei oculis p̃cie in p̃fessione et
plenitudine p̃cedentū delictorū. Videamus
qd̃ hec regina agat. Vidēs inq̃ regina saba
oem sapiam salomonis: et domū quā edifica-
uerat et cibos mēse eius: et holocausta q̃ effe-
rebat in domo dñi nō hēbat vltra sp̃m. qd̃
erat rōnis vt hec petens regina domū: expē-
sas et cibos regios tantope miraret̃: q̃ hoc
loco aliq̃ maiora op̃s nos inq̃rere. Vidit er-
go eccl̃ia p̃gregata ex gētibz sapiam xp̃i. i.
post carnalia instituta gentiliū: post būnas
et aīale doctrinā p̃boz: accepit intellectum
salutis sue: inspicit sp̃aliū mirabilia bono-
rum. Agnouit vñū fabricatōrē cel̃i terre et
potētissimū p̃ditōrē humani generis de cui⁹
lapis d̃r. Omnia in mensura pondere et nu-
mero cōstituit d̃s. Vidit etiā domū quā
edificauerat. i. incarnationē hoīs assumpti.
De qua domo dicit apl̃s. In quo hītat oīs
plenitudo dīnitatis corp̃aliter. Vidit etiam
cibos salomonis. i. altaris sacrificia celestia
de quibz d̃r. Panē cel̃i dedit eis: panē ange-
lorū mādauit homo. Vidit et holocausta
eius. i. orōne sine dubio supplicationūq̃ my-
steria: et obstupuit. Ibi vidit inestimabiles
diuitias dñi sui. Dicitq̃ ad regē. Vterus est
fimo quē audiui in terra mea sup̃ fmonib⁹
tuis et sup̃ sapia tua: et nō credebā narrātib⁹
donec ip̃a venī: vidi oculis meis: et probaui
q̃ media p̃a mihi nūciata s̃ fuisse. Ad maiora
sūt sapia tua et opa tua q̃ rumor quē audi-
ui. Cū q̃ puenit regina b. f. eccl̃ia in eternā
hierlm̃. a. visionē pacis. et ingressa fuerit br̃as
requiet̃ gl̃iaz celestīū p̃missorū multo plura
et magnificētia p̃spiciet q̃ ei sūt p̃ scā elo-
quia: p̃ p̃phas: p̃ ap̃los in hac terra nūciata
Nūc enī tāq̃ p̃ speculū et enigmatē: tē autē
ocul̃ suis videbit facie ad facie. et his ṽbis
vri poterit dicēs. Vterus est fimo quē audiui
in tra mea sup̃ fmonib⁹ tuis. Ad maiora sunt
opa tua q̃ rumor quē audiui: b̃ est dicē. Q̃
dñe de retributōib⁹ tuis magna qd̃ sp̃are p̃-
sumpsi sed maiora p̃cepi et c. b̃ ille. Ex occa-
sione q̃ gētiliū iustorū q̃ cū videre cupiebāt:
annūciari ip̃e xp̃s plenitudinē futurā gentiū.
Promittit nāq̃ adesse horā clarificationis

Sermo XLI

sue: quā factā in cel̃ gētes fuerāt crediūre.
P̃baris et q̃ dixit ad semetip̃os. Videt̃: q̃a
nihil p̃ficiam⁹. Ecce mūdus cor⁹ post cū abir.
ecce voluit iudē xp̃m occidē. gētilēs nō vidē
et tñ rōis q̃ an euāgelīū et q̃ euāgelīū dñō
crediderūt: p̃sona p̃fessōis voce iesuz laudāt
dicētes. Videt̃: q̃ venit in noīe dñi rex iust̃.
Qui viuit cū p̃fe et c.

In cena dñi. Sermo xli.

Upusquisq̃ cenā suā
māducet. ij. e. 2. r. i. in epla ho-
dicerna. David p̃p̃a. ps. cx. dicit
Memoriā fecit mirabilis et c. et
ps. cxxiii. Veni oīs in te sperā dñe et c. Alr
Luce. xiii. d̃r. Homo qd̃a fecit cenā magnā
et vocauit multos. In cui⁹ exēplū pont̃ helter
pmo. c. q̃ rex assuerus fecit gradē cōuinium
cūctis p̃ncipib⁹ et optimarib⁹ suis. vñ apoc̃.
xix. c. dicit Jōh. Et vidi vñū āgelū stātes in
sole et clamauit voce magna dicēs oīb⁹ aui-
bus q̃ p̃ mediū cel̃i volabāt. venite et p̃grega-
mini ad cenā et comedet̃ carnes. Iste āgel⁹
est xp̃s. Et c. Et vocabit nōmē ei⁹ magnū
p̃ filij angel⁹ q̃ stāt in sole dīnitatē: q̃ i sole p̃a
sūt tabernaculū suū: et clamat voce magna
oīb⁹ fidelib⁹ xp̃ianis q̃ sunt aues cel̃i: qm̃
nra p̃uersatio in celis est. Phil. ij. Crybi fue-
rūt corpus illc p̃gregabunt et agle. Albarth.
xiii. Et venite et p̃gregamini ad me oēs q̃
laborat̃ et onerati estis et ego reficiam vos:
Albar. xi. Sup̃ qd̃ ṽbis moueo istā qōney.
A. Vtrū sacm̃ eucharistie int̃ cetera sacra
nouī test̃i sit tāte excellētē et dignitadē q̃ sine
eo nlla sit sp̃s vite et immortalit̃. Ad istā qō-
nē r̃ndēt duo doctores. P̃rio dyo. iij. c. eccl̃.
hierar. dicit q̃ si p̃rigit aliq̃ p̃fici p̃fectione
hierarchica nisi p̃ dīnissimā eucharistiā. Se-
cūdo sc̃as tho. iij. p̃te. q. lxx. ar. iij. i. rñ. vbi d̃r
cit q̃ simplr loq̃ndo sacm̃ eucharistie ē pont̃
simū int̃ alia sacra. et p̃bat trib⁹ rōib⁹. i. rōe p̃-
fectōis rōe ordiatōis rōe p̃sumatōis. P̃rio
rōe p̃fectōis q̃ ad p̃rincipiā: qm̃ i b̃ sacrop̃net
ip̃e xp̃s substantia l̃r. i. alij autē factis p̃rinc̃.
qd̃a xp̃i inst̃al p̃cipitata a xp̃o. Sēp ar qd̃
ē p̃ eētā ē p̃r̃eo qd̃ ē p̃ p̃cipatōez. vnde
Alex. papa q̃nū a petro: vt h̃r de p̃fē. dist.
ij. c. nihil dicit sc̃. Nihil in sacrificijs mal⁹ ē
p̃t q̃ corpus et sanguis xp̃i. nec vlla obla-
tio hac prior est: sed hec omnes excellit que
pura cōsciētia est dñō offerēda: et pura mē-
te sumēda atq̃ ab omnibus veneranda
Et sicut prior est ceteris: ita potius extolli-

et venerari debet. hec ille. Et Hieron. ad rusticum narbon. ep. v. ut habet in decr. di. xcy. c. ecce ego. dicit sic. Quid maius est xpo? Et qd poterit corpori et sanguini eius anteponi. Et Greg. ut habet. i. q. i. ca. multi seculariū. dicit sic. Quid melius corpore et sanguine xpi? quasi dicat nihil. Secundo rōne ordinatiōis factorū adiuvicē. Nam oīa alia sacramēta videns ordinari ad hoc sacramētū sicut ad finē. qd p̄z inductive in oībus. Primo sacramētū ordinis ordinat ad eucharistie cōservationē. Jo b. xliij. ca. Hoc facite in mea cōmemorationē. Secundo sacm̄ baptismi ordinat ad eucharistie p̄ceptionē in quo etiaz p̄ficiat aliq̄s per cōfirmationē. scz vt non vereat se subtrahere a tali sacramēto. Tercio p̄ p̄niam et extremā unctionē preparat hominē ad digne sumendū corpus xpi. Quarto matrimonii saltē sua significatiōe attingit hoc sacm̄ inquantū significat cōiunctionē xpi et ecclesie: cui vnitās p̄ sacramētū eucharistie figurat. vñ ap̄lus dicit. Ep̄. v. Sacramētū hoc magnū est. ego autē dico in xpo et in ecclesia. Tercio rōne cōsummationis scz ex ritu sacramētorū. Nam fere oīa sacramēta i eucharistia cōsummant. vt dicit Dion. iij. c. ecclesiastice ierarchie. Sicut p̄z qd ordinati cōmunicat et etiā baptisari sūt adulti. Et. q. lxxij. art. iij. in rñs. dicit sic. In hoc sacramēto est p̄sistere duo: scz ipsum sacm̄ et res sacramenti. res sacramenti est ipsa vnitās corporis mystici sine qua nō pōt esse salus. nulli em̄ p̄z aditus salutis extra ecclesiam: sicut nec in diluvio absq̄ archa noe: q̄ significat ecclesiam. vt habet. i. Petri. iij. Res alicuius sacramenti pōt haberi etiā ante p̄ceptionē sacramēti ex ipso voto sacramēti p̄cipiendi vñ ante p̄ceptionē sacramēti pōt homo habere salutē ex voto p̄cipiendi hoc sacramētū sicut etiā ante baptismū ex voto baptismi. Ideo dicit Aug. in ep̄la ad bonifa. Nulli ē aliquatenus ambigendū: tunc vniquēq̄ fideiū corporis sanguinisq̄ dñici participem fieri: qm̄ in baptismate mēbris corporis xpi efficit. nec alienari ab illius panis calicisq̄ consortio: etiā si anteq̄ panē illuz comedat et calicē bibat. de hoc seculo in vnitatē corporis xpi constitutus abscedat. hec ille.

¶ Quia vero hoc sacm̄ ē necessariū ad salutē nostrā. idē a principio mundi vsq̄ ad finem nemo saluaf nisi ex cōione corporis et sanguinis xpi: aut in veritate: aut in figura. Propterea ad tñ cōmuniū xps instruit sex

mensas diuersi generis. i. in q̄bus residēt diuersa genera hominū fm̄ diuersitatē tēporū. in q̄bus nihil aliud pponit nobis sumendum nisi corpus xpi.

¶ Prima ē mensa legis spiritalis. Secūda ē mensa legis naturalis. Tercia est mensa legis diuinalis. Quarta est mensa legis gratificatiue. Quinta est mensa legis p̄sitiue. Sexta est mensa legis glorificatiue.

¶ In prima mensa sedet chorus angelorū. In secunda mensa sedet ceteris p̄farcharum antiquorū. In tertia mensa sedet plebs hereticorū. In quarta mensa sedet ordo discipulorū. In quinta mensa sedet collegiū xpianorū. In sexta enūmerabilis multitudo factorū.

¶ Quantū ad primā mēsa

in qua sedet chorus angelorū sciēdū qd mēsa seu tabula in qua sedent angeli in domo celesti est liberū arbitriū fundatum sup̄ duos tripodes. primus est intellectus q̄ru ad cognitionē matutinā et vespertinā. Un̄ Aug. dicit quarto super gen. ad litterā. Adulcū interest inter cognitionē cuiuslibet rei i xpo dei et cognitionē eius in natura eius. vt illd̄ p̄neat ad diē h̄ aut ad vesp̄rā. hic intellectus habet tres pedes fm̄ Bern. Dispositionem dignitatis: perpetuitatē immortalitatis: puritatem mentis. Secūdos tripodes est voluntas: qz vt dicit Aug. xi. de trinit. Imago trinitatis que in angelis maxime relucet inuenit fm̄ memoriā intellectū et voluntatē: cuius tres pedes sunt in affectu benignitas: in religione pietas: in cohabitatiōe vniuitas: gauisape extensum est: gratia in qua creati sunt angeli. vñ Aug. xij. de ciuita. dei. ca. ix. dicit. Bonā voluntatē qd fecit in angelis nisi ille qd eos cum sua voluntate. i. cum amore casto qua illi adherēt creauit simul in eis cōdens naturā et largiens grām. Etiā magis inuarius lib. iij. dist. v. dicit. Non indigebat angelus gratia p̄ quā iustificaret: qz malus non erat sed qua ad diligendū deum p̄fecte et obediendum adiuuaret. Et de p̄nia dist. ij. §. Quod ergo reprobi dicūt. Accepit ergo dilectionem in sui creatiōe sicut ceteri de q̄b̄ dicit Angelice stures que in dei amore p̄stiterunt: non ait que deum diligere ceperūt sed que in eius amore p̄stiterunt: que ex creatiōe diligere ceperant. vt principiū diuine dilectionis oībus credat esse cō: p̄seuerantia vero. tantūmodo eorū intelligat q̄ iure

tributione hoc accipere meruerunt: ut confir-
mati ulterius cadere non possent: et hoc de se-
certissime scirent. unde bene apud moysen
super celum: deinde firmamentum factum esse dicitur:
quod nimirum angelica natura prius equaliter subtri-
lis in superioribus est posita, postea in persisten-
tibus in amore sui creatoris mirabiliter confir-
mata: sibi ibi. In hac mensa nihil ponitur nisi cor-
pus Christi quod manducatur angelis spiritualibus
ad completam satisfactionem. Pro cuius intelle-
ctu nota ut dicit sanctus thomas. iij. pre. q. lxxx.
arti. ij. in rñ. Duplex d'ringit manducare spiri-
tuali corpus Christi. Uno modo ipsum Christum put
in sua specie consistit, et hoc modo angelus spiritualis
liter manducatur ipsum Christum in quantum ei univertur
fruitione charitatis perfecta et visione ma-
nifesta: quæ panem expectamus in patria. Nunc
vero per fides sicut nos hic ei univertur. Alio modo
d'ringit spiritualiter manducare ipsum: put est sub
speciebus huius sacramenti in quantum, scilicet aliquis
credit in Christum cum desiderio sumendi huius sacra-
menti: et hoc non solum est manducare spiritualiter
Christum, sed etiam spiritualiter manducare huius sacra-
menti quod si co'p'it angelis. id est angelus spiri-
tuali manducatur Christum. Quod probat tribus
rationibus. Primo sic, quod super illud psalmi. Panem
angelorum manducavit homo dicit glossa. i. cor-
pus Christi qui vere est cibus angelorum. Sed hoc
non esset nisi angelus spiritualiter Christus manducaretur.
2. Secundo sic, Augustinus super Romanos dicit sic. Manduca-
tum et potum vult intelligi corpus et membra
suorum quod est ecclesie in predestinatis socie-
tatem: sed ad illam societatem pertinet non solum
homines sed etiam angelus et sancti angelus spiritualis
manducatur. Tercio sic Augustinus libro de verbis domini
dicit. Spiritualiter manducandus est Christus quo ipse
dicit. Qui manducatur mea carne et bibit meus
sanguinem in me manet et ego in eo. Sed hoc
convenit non solum hominibus sed etiam sanctis angelis
in quibus per charitatem est Christus et ipsi in eo. et sancti
angelus spiritualis manducatur Christum. id est carnis scilicet
in ecclesia: panis angelicus fit panis hominum.
propterea dicit Augustinus. iij. libro de libero arbitrio.
Quid enim tam opus habere misericordiam quam miser: et
quod tam indignum divina misericordia quam superbus mis-
er. et quo factum est ut illud dei verbum per quod facta
sunt omnia et quo frui omnis angelica creatura
posset ad misericordiam nostram: clementiam suam porrige-
ret: et Christi caro fieret et habitaret in nobis.
Sic enim possit panem angelorum manducare homo: non
dum angelis adequatur, si panis angelorum homini-
bus dignaretur equari. nec sic ad nos descen-
dit ut illos desereret: sed simul integer illis:

integer nobis: illos intrinsecus pascens per
illud quod deus est: nos forinsecus admonens
per id quod sumus. nos ydoneos facit per fidem
quos per spiritum pascit equaliter: quod enim rationalis
creatura Christo illo tanquam optimo cibo pascitur:
humana autem anima rationalis quam mortalibus vinculis
partis pena tenebatur ad hoc divine cognitionis
est redacta ut per coniecturas rerum visibilibus ad
intelligenda invisibilia nitetur. Cibus rationalis
creature factus est visibilis non mutatione sue
nature: sed habitu nostre ut visibilia sectantes
ad se invisibile revocaret: hec ille. In huius
genera dixit angelus raphael. Tobie. xij. ca.
Ego cibor et potu invisibilis vero, id est fructus apte
divinitatis in Christo. Et Augustinus super titulum. psalmi.
lxxxij. dicit. Respicite altitudine ipsius facti
In principio erat verbum et verbum erat apud deum
et deus erat verbum. Ecce cibus sempiternus
sed manducatur angelis: manducatur superne crea-
ture manducatur celestes spiritus et saginantur: et
integrum mater quod eos faciat et letificat. Quis
autem homo posset ad illum cibum ascendere.
unde cor tam ydoneum illo cibo se posset propa-
rare. Oportebat ergo ut mensa illa laetesceret:
et ad pueros perveniret. et ideo Christi caro facta
est et habitavit in nobis. Unde et humilitatem
quod panem angelorum manducavit homo. id est Christus
illo a quo pascuntur angelus in semper nisi quod e-
quale patri manducat homo: quod cum in forma
dei esset non rapina et visque morte aut crucis
ut iam de cruce commendaret nobis caro et
sanguis domini: hec ille.

Quantum ad secundam mensam
tam in qua sedet ceterus patriarcharum antiquus
rum. sciendum quod mensa in qua sedet patriarche
est lex naturalis que fixa manet in corde ho-
minum. sicut Augustinus. ij. per. dicit. Lex tua scripta
est in cordibus hominum quam nec ulla quod delet
iniquitas. et in decreta. dist. v. dicit. Naturale ius
ab exordio rationalis creature nec variatur tpe
sed inmutabile permanet. Sausape est fides
quam habuerunt sancti patriarche de Christi incarna-
tione. Heb. xi. Di omnis testimonio fidei proba-
ti inveniuntur. In hac mensa sedet primo ad-
am in statu innocentie collocatus in paradiso ter-
restri cui apponitur lignum vite quod causat immor-
talitatem. unde Augustinus dicit. xij. de civitate dei
c. xvi. Cibus aderat homini ne esuriret: po-
tus ne sitiret lignum vite ne illa senecta dissol-
ueret. et in libro. quoniam novi et veteris testi dicit.
Ecce arbor medicine in medio paradisi: et com-
munitur. et post partem. Hec dicitur. Gen. ij.
Bij

Videte ne forte mittat manū suā & sumat
de ligno vite & comedat & vivat in eternum
Prohibitū autē fuit ei ne comederet de ligno
scie boni & mali. Istud lignū vite significat
sacm corpis xpi iuxta illud apoc. xxi. Estē
dit mihi fluvius aque vite splendidi sicut cri
stallum pcedere de sede dei & agni in medio
platee eius. & ex utraq; parte flumis lignū
vite offerēs fructus. xij. p singulos menses
reddens fructū suū & folia ligni ad sanitatē
gentiū. iste fluvius est ecclia sanctorū. ps.
Fluvius impetus letificat civitatē dei: que ē
splendida p unitatē & charitatē: sicut & ysa
nus papa scribit. vt hē. xxiij. q. i. loquitur. q.
quod multi radij sunt sed vñ lumen: & rami
arboris multi sunt sed vñ radix re
naci fundatū: & quod de fonte vno rivi pluri
mi defluit: & numerositas lz diffusa videat
exundantis copie largitate. vñitas tñ suatur
in origine. Buelle radiū solis a corpe diuini
onem vñitas nō capie: ab arbore frange ra
mū. fructus germinare nō poterit: a fonte p
cideritū pñius arefcit. sic et ecclia dñi luce
pñusa p totū orbē radios suos porrigit. vñū
tñ est quod vbiq; diffundit: nec vñitas cor
poris separat. ramos suos p vñuersum or
bem copia vñitatis extēdit: per flūtes lar
gī riuos: latius pādīt. vñū tñ caput ē vna
origo. & vna mī copiose fecunditatis adule
rari nō pōt. sponsa xpi incorrupta est & pud
ica: vñā domū nouit: vñius cubiculi scitates
casto pudore custodit: b ille. p. bide. c. oibus.
Nec ecclia pcessit a xpo cū sederet in ligno
crucis. vnde magī sentent. li. ij. dist. viij. non
sine causa dicit. Sic mulier d latere viri dor
mientis est formata. ita ecclia ex sacramētis
que de latere xpi in cruce dormiētis pflux
runt. s. sanguine & aqua qbus redimimur a
penis: & abluimur a culpis. Platea ciuitatē
dei est totus mūdus. hui? fluminis. i. ecclesie
dne sunt pres. s. militantū in mūdō: trium
phantū in celo. lignum vite est ipse xps. ps.
Erit tanq lignū quod plātātū est secus de
cursus aquarū quod fructū suū dabit in tpe
suo. Et sancta mī ecclia in officio cārat. Fru
ctum salutiferū gustandū dedit dñs mortis
sue tpe. Isti duodecim fructus sūt duodeci
pfiarche q pcedebāt a deo radicari in eo per
benedictionē Jacob. vt habet. Gen. xli. ca
Folia ligni dicunt mirabilia que continent
in sacramēto corpis xpi que erūt ad sanita
tem si nō comederimus de ligno scie bonit
mali. i. si nō inuestigauerimus per scientias

humanas dignitatē huius sacramēti. qā vt
dī. Prover. xvj. Qui scrutator est malitad
oppnet a gloria. Et scā mater ecclia cantat
Verbū caro panē verū. xpo carnem efficit
fiteq sanguis xpi merū & si sensus deticit ad
firmandu cor sincerū sola fides sufficit. Ser
cādo sedet abel dum sup altare offert mune
ra sua deo. Vnde Augu. i. dyalogo. ad oros
sum dicit. Tria maxime iustitie pconia in
abel fuisse comprobant. s. vñitas sacerdo
riū. & martyriū: in qbus xpi figurā primus
gessit. ideo ignis missus est de celis q hostiā
abel sicut sepe factū esse vñis scri s legimus:
approbant: hec ille. Vbi nota q sacrificium
quod offerebat abel figurat corpus christi
altari psecratū quod pia fide & mēte deuota
offerendū est. Vnde Augu. in orōne dñica
dicit. pus frater reconciliari iubet pacificū pre
cibus vt deus possit sibi eē placatus: sacrifici
ū est magis deo par nostra & fratna cōcor
dia: & vñitate pñis & filij & spū sancti plebs
adunata. Neq; em in sacrificijs que cayn et
Abel pmi obtulerūt mīera eoz de? s. cor
da eoz intuebāt vt ille placeret in munere q
placebat in corde Abel pacificus iust? deo
sacrificabat innocēt: & docuit ceteros quā
do ad altare munus offerūt sic viuere cum
dei timore & cū simplici corde & cū lege iust
tie: & cū cōcordie pace vt mereant sicut me
ruit ille in sacrificio dei: hec ille. Quid autē
significat ignis ille q de celo descendit nisi pre
sentia trinitatis & oim sanctorū. vnde greg. i
homel. paschaliv pfect de consecra. distin
ij. c. quid sit. dicit. Quis em fidelū hē dubi
um possit in ipa immolationis hora ad sacer
dotis vocem celos aperiri in illo iesu christi
mysterio choros angeloz adesse sūma imis
sociari. Unūq; ex inuisibilibus atq; visi
bilibus fieri: hec ille. Tercio seder Noe de q
Gen. viij. c. Noe qui edificauit altare dño: et
de mūdus aialib? et volucib? obrulit holo
causta. Iste cultus Noe figurabat mysteriū
xpi. vnde de aialibus immūdis dicit Augu.
lib. vi. corra faustū. Immūdi qppe aial dī
eo q nō ruminet. Non aut hoc eius vitium
sed natura est. Sūt aut hoies q p hoc aial si
gnificāt immūdi ppo vitio nō natura. quia
cum libēter audiant xba sapie postea de eis
oīno nō cogitant. Quod em vile audierit
velut ab intestino memorie tanq ad os co
gitatōis recordādi dulcedine reuocare. qd
est aliō q spūaliter quodāmodo ruminare
Quod q qui nō faciūt illoz animalū genere

figurant
mun. 302. f.
Nam rumi
gala ad m
Prouer. b.
in habitac
pabit illud
Abel aut
Tis. vir aut
sic ille q
si dēglutit
sapa. roud
Qui aut in
munt & u
erat fapoz
eius & m
Quo ad fā
quia cū cit
dicit & u
hoc q signi
fi a gran
qui aut neg
malos hab
Quedā ai
mo q et r
cus. Sed d
dam aialib
res & alia
da sicut vt
Nam xpo
cis. in agn
pncipali
pcti in tur
uicio mon
columba ch
ista in holo
sum q torū
um obrulit
ip fuis: et a
itorū pfect
implemen
rebat: vt si
furum aia
tes qruy q
et subydia
tionez q ho
tori igne p
are igne cō
Sic roros n
uoz ille roro
feruētes. Th
diuine sapi
diuimoz

figurant. hec ille. Itaq; sunt duo gñā aialū mundor. s. animal ruminās & scissa yngula Nam ruminatio ad sapiam pñet. scissa yngula ad mores. Quo ad pñū dicit salomon Proverb. xxi. Thesaur⁹ desiderabilis & oleū in habitaculo iusti. & im prudēs homo dissipabit illud. vel fm aliam translationem. Thesaur⁹ desiderabilis req̄scit in ore sapientis. vir aut̄ stultus de glutiū illud. Sic in ppo sic ille q̄ audit & negligētia fit obliuiofus q̄ si deglutit illud quod audit vt iam in ore nō sapi traditionē illam sepelies p obliuionē Qui aut̄ in lege dei meditat̄ die ac nocte ruminat & in quodā quasi palato cordis delectat sapienter p̄. Sed in lege dñi volūtas eius & in lege eius meditabit̄ die ac nocte. Quo ad scz scissā yngula pñet ad mores quia cū cito labat lapsus p̄ti signū ē. & hic dicit 2. ug. lib. l. homel. homel. xvi. in pñ. hoc ḡ significat qd ad eccliam. i. corpus xpi sit ad gram societate qz scōrū nō pñet illi qui aut negligētia audientes sunt. aut mores malos habent aut in vtroq; vitio rephēdunt. Quedā aialia dicunt̄ immūda dupl̄. Pri⁹ mo qd ex rebus immūdis nutriunt̄. sicut porcus. Scdō qd immūde conuersant̄. sicut quedam aialia sub terra hīcāntia vt talpe & mus res & alia h̄mōi. Hoc aut̄ obtulit aialia munda. sicut vitulū agnū &c. q̄ figurabāt christū Nam xps o sferat in vitulo ppter virtutē crucis. in agno ppter in nocentiā. in arietē ppter pñcipatū. in hyro ppter siliuādem carnis p̄ti. in turturē colūba duarū naturarū coniūctio monstrabit̄. vel in turturē castitas. in columba charitas figurat̄. & ip̄e noe obtulit ista in holocaustū quod interpretat̄ totū incēsum qd totū comburebat̄. h̄mōi em̄ sacrificiū obtulit p̄cipue ad reuerentiā maiestati ipsius. et amorē bonitatis eius & figurabat statū pfectionis in quo sumus nos quo ad impletiōē pñior xpi. 3o aut̄ totū comburebat̄. vt sicut totū aial resolutū in vaporem sursum ascēdēbat. sic nos ad altare accēdētes q̄uz ad cōiōē ex toto nos ei tradam⁹ et subiiciamus. vnde aug. sup̄ illud ps. oblationes & holocausta &c. dicit holocaustū est totū igne cōsumptū qñ totū p̄t imponebat̄ are igne cōsumendū. holocaustū dicebatur. Sic totos nos diuinus ignis assumat. & feruor ille totos arripiat. de q̄ dicit apls. Spū seruētes. Non tñ aia nra absumat̄ igne illo diuine sapientie & corpus nostrū mereatur ibi immortalitē. sic leuet holocaustū vt ab

forbeat̄ mors in victoria. hec ille. Quarto sedet abrahā cui melchisedech rex & sacerdos obtulit panē & vinū. Cū em̄ q̄tuor reges vastassent terrā in qua hītabāt abrahā & loth cū multa spolia & portaret̄. abrahā in se q̄bas eos cū suis q̄bus percussit & victis rediebat ad ppa. Occurrit aut̄ ei melchisedech offerens sibi panē et vinū. vt h̄r gen. xliij. In q̄ pfigurabat diuinū hoc fact⁹. Idē scūs rho. iij. pre. q. lxxij. arti. vi. in rñ. dicit. Quantum em̄ ad id quod est sacm̄ tñ. potissima figura fuit oblatio melchisedech q̄ obtulit panē et vinū. qz sicut melchisedech erat rex. quia dabit ei dñs deus sedē dauid p̄is eius & regnabit in domo iacob in eternum. Luce. ij. Etia est sacerdos qz in es sacerdos in eternū fm̄ or dñe melchisedech. ps. Unde magister sen. lib. iij. dist. viij. c. i. in fine dicit. Hui⁹ etiā sacm̄ti nra melchisedech oñdit vbi panem & vinū abrahe redeūti de p̄lio obtulit. vñ vt ait ambro. intelligi dat̄ anteriora esse sacra xpianor. q̄ iudeor. h̄ ille. Offert aut̄ nobis corpus suū sub specie panis & sanguinē sub specie vini. vñ alexan. papa. vt h̄r de pse. dist. ij. c. i. dicit. In sacm̄toz oblatiōib⁹ q̄ inter missarū solēnia dñs offerunt panis tñ vinū & aq̄ pñitū in sacrificiū offerat̄. h̄ ille. Nā p̄tis & vinū sūt materia p̄ficiēs hui⁹ sacri. & h̄ rōnabill p̄t q̄tuor rōnes. Pri⁹ quidē q̄rū ad vsūz hui⁹ sacri ē mādūcatio. Sicut ei aq̄ assumitur in sacro baptisimī ad vsū spūalis ablutiōis. qz corporalis ablutiō fit cōter in aq̄. ita panis & vinū q̄bus cōius hoies reficiunt̄. assumunt in h̄ sacro ad vsū spūalis mādūcatiōis. vñ ambro. li. de sacra mētis vt h̄r de pseca. dist. ij. c. panis ē in altari dicit sic. Sicut em̄ mortis similitudine assumpti: ita etiā sanguinē bibis vt null⁹ horroz cruoris sit. & tamen precū op̄es redemptionis. hec ille. 3. dem lib. de officijs vt habet de pseca. dist. ij. c. forte dicit. Ne ergo plures hoc dicerēt. s. durus est h̄ fmo: et ne veluti quidā esset horroz cruoris s̄ maneret gñā redemptionis: iō in similitudine quidem accipis hoc sacm̄. sed h̄e nature gñam xru tcmqz cōsequeris. Ego suz inq̄ panis viu⁹ qui de celo descēdit. hec ille. Scdō quātū ad passionē xpi in qua sanguis a corpe est separatus: iō in hoc sacramēto qd est mēoziale dñice passionis seozus sumit panis vt fact⁹ corporis. et vinū vt sacm̄ sanguinis. Tertio q̄rū ad affectū cōsideratū in vnoqz sumētiuz. qz vt ambro. dicit sup̄ eplaz ad Corinb.

hoc factum valet ad tuitionē corporis et aie:
et ideo caro xpi sub spē p̄is p salute corporis
sanguis xpi sub spē vini p salute aie offert.
Sicut dñ. *Gen. ix.* Et aialis aia in sanguine est.
Quarto q̄ntu ad effectū respectū totius eccle
q̄ constituit ex diuersis fidelibus sicut panis
conficit ex diuersis granis: et vinū fluit ex di
uersis uitis. ut dicit glo. super illud. i. *Corin.*
x. Multū sumus vñ corpus rē. vñ Aug. ser
mone. *xxvii.* de resurrectione dñi dicit sic. Pa
nis ille quē videris in altari sanctificatū per
x̄bū dei corpus xpi est per ista volant dñs
x̄ps cōmendare corpus et sanguinē suū: quē
p nobis sudat in remissionem peccatōz si bene
accipitis. ut ap̄lus dicit. Unus panis et vñ
corpus multi sumus. Cōmendat nobis in
vno pane quomodo vnitatē amare debea
mus. Nunq̄ em̄ panis ille de vno grano fa
ctus est: nōne multa erāt tritici grana: sed an
teq̄ ad panem peruenirent separata erant.
p aquā cōiuncta sunt et post cōtritionem fit
panis. Nisi em̄ molat tritici et aqua p̄sper
gat ad istam formā mīne venit q̄ panis vo
cat. Sic et nos ante ieiunij humilationē ex
orcismi sacramēto q̄ molebamur accēsim⁹
ad baptismum aque qua p̄sperū sumus. ut
ad formā panis veniremus: sed nondū est
panis sine igne. Quid ergo significat ignis:
chr̄isma: oleum: qd̄ est spūs sancti sacramētū
hec ille. Quinto iacob sedet. Fugiens em̄ a
facie esau edificauit altare dño q̄ apparuit
ei in summitate scale: et vidit angelos descē
dentes et ascendentes per eam et conforta
tus a dño processit obuiam esau fratri suo.
ut dicit. *Gen. xxvi.* Notandū sicut ponit de
consecra. *distin. i.* Altaria si non sunt lapidea
chr̄ismatis yncione nō consecrant. Ad qui
dem cōpetit etiā significatiō: nī hui⁹ sacra
menti. Tū qz altare significat xpm. dicit em̄
i. *Corinth. ix.* petra aut erat xps. Tū qz cor
pus xpi in sepulchro lapideo fuit recōditus.
Cōpetit etiā quo ad vsum sacramēti. La
pis em̄ et solidus est et de facili potest inueni
ri vbiq̄: ita et nos in soliditate fidei sacramē
tum hoc debem⁹ percipere. vnde Augusti.
super *Iobem.* ut habet. de p̄seca. *distin. ij.*
eo. credere. dicit. Credere in xpm iesum hoc
est manducare panem viuū: qui credit man
ducet: inuisibiliter saginat⁹: qz inuisibiliter re
nascit⁹: et qui manducat carnem meā et bibit
meū sanguinē vitā habet eternā. hec ille. Et
Berū. in quadā epla dicit. Sacram̄ dei altissi
mū est humiliter et fideliter suscipiendū yene

randū nō dijudicandū: fide fortitū nō imma
rum: traditione sanctitū nō rōne adinuentus
Et sicut iacob deposuit oēm rancorē et odiū
etra esau fratrem suū: sic et nos facere debem⁹
cū ad sacri xpi altare accedamus. vñ Euse
bius. ut habet eadē *dist. ca.* qz corpus. in fine
dicit. Cum ad reuerendū altare cibis spūali
bus satiandus ascendis: sacri dei cui corp⁹
et sanguinē fide respice: honore mirare: men
te continge: cordis manu suscipe: et maxime
totū haustu interioris hoīs assume. hec ille.
Et Aug. ut legit ibidē. *ca. panē.* dicit sic. Pa
nem de altari spūaliter māducare: est innoce
tiā ad altare portare. petā et si sint quoridā
na: vel non sint mortifera anteq̄ accedatis
dimittite debitorib⁹ vestris. Si dimittas di
mittis tibi. Securus accedis: panis est: et nō
venenū. sed vide si dimittis ne meritaris deo
quē non fallis: meriti deo potes fallere ipm
non potes. hec ille. De hys autē fideliter sus
mentibus corpus xpi dñ. *Esa. xxiiij.* Reges
in throno suo videbūt. Quia iacob vidit dñs
inmitti scale. vbi nota qd̄ duplex est oculus. i.
spūalis puta intellect⁹ q̄ a certitudine vīso
nis dicit⁹ p similitudine oculis. et corporalis
pprie dicit⁹. ex quo infero sex. Primo brā
trinitas videt corpus xpi in hoc sacro. p̄z qz
modus essendi quo xps est in hoc sacramēto
to est penitus spūalis: et a spūali intellectu
videri pōt. scz diuino. Secundo angeli et te
ten sancti vidēt corp⁹ xpi in hoc sacramēto.
p̄z qz secūdu participatā claritatē diuini in
tellectus vident ea que spūalia sunt p vīso
nē dīne essentie. Tercio oculus corporalis xpi
videt seipsum. put est in hoc sacramento. p̄z
qz ipse oculus corporalis xpi est sub hoc sa
cramēto. Quarto demones vident suo intel
lectu xpm in hoc sacramento per fidē cui non
voluntate assentiunt: sed ad eaz signoz eui
dētia quincunt. p̄z Jacobi. *ij.* Demones
credunt et tremiscūt. Quinto ab intellectu
hoīs viatoris non pōt aspici corpus xpi nisi
per fidē: sicut et cetera spūalia. p̄z qz nec etiā
intellectus angelicus fm sua naturalia suffi
cit ad hoc inuendū. Sexto a nullo oculo
corporali corpus xpi pōt videri. put est in h
sacramento. p̄z duplici rōne. Primo quidē
qz corpus vīsbile per sua accidentia imutat
mediū. Accētia aut nō hnt immediatā corpis
xpi habitudinē neqz ad hoc factū neqz ad
corpus q̄ ipsum circumstāt. ideo nō pnt inu
tare mediū. ut sic ab aliquo corporali oculo
corpus xpi videri possit. Secūdo qz corpus

xpi est in hoc sacro p modū substantiæ. subā
ant in qñi hmoi nō est visibilis oculo corpa
li neq subiacet sensui neq ymaginationi: si
soli intellectui. cui obiectū ē essentia rei, vt
dē tertio de aīa. Ideo pprē loquēdo corpus
xpi fm modū eēdi quē hī in hoc sacro neq
sensu neq ymaginatione pceptibile est: sō
lo intellectu q dē oculo spūalis. Et sic patz
quō diuersis modis videt corpus xpi in hoc
sacro: quā diuersitate designat angeli ascen
dentes et descendētes p scalā. Sexto se det io
seph q factus dñs egypti sua pudentia per
septē annos puidit toti terre egyptiorū. Un
cū fratres sui de se diffent in egyptū post mī
rā copā frumētī quā eis donauerat inuica
uit eos oēs vt secū comederēt panē. vñ Au
gusti. lib. q. gen. q. clxx. dicit. Cū dixit ioseph
fratrib' suis mecū comedite panes. nū
qd panes tñ: sed ab eo qd excellit cetera est
plexa locutio. Et lib. l. hōcliarū homel. xliij.
Non miremur si notari pane cetera necessa
ria intelligunt. quō qñ ioseph inuitauit fra
tres suos. hoies inq illi māducabunt mecū
hodie panē. Quare panē solū manducaturi
erant? Sed a solo pane intellecta sunt cete
ra. Unde p istum panē intelligere voluit io
seph factū corpus xpi qd nobis sub specie
panis offert. Et sicut ioseph inuitauit fra
tres suos vt comederent secū panē. sic xps
de quo dicit apls. Cū sit primogenitus in
mult' fratrib' inuitat nos vt comedam' secū
panē dicens. Venite comedite panē meum
et bibite vinū qd misceui vobis. Et nos velut
egentes quotidie in oratione dicim'. Panē
nostrū quotidianū da nobis hodie. Sup q
dicit Aug' ibidē sic. Qñ rogam' panē quo
tidianū. qd quid nobis ppter carnē nostram
in terra necessariū est postulamus: sed qz aīe
dñs iesus. Querite primū regnū dei et iusti
ciā eius. et hec oīa adiciēnt vobis. Intelligi
tur etiā hic valde benē panē nostrū quoti
dianū da nobis hodie. i. eucharistiā tuā quoti
dianū cibum. Nozunt em̄ fideles qd accipi
ont et bonū est eis accipere panes quotidia
nū huic tpi necessarius: p se rogant vt bona
faciāt et in bonitate et fide et vita bona pseue
rent hoc optant. hoc orant: qz qui non perse
uerāt in bona vita separabunt ab illo pane.
Ergo panē nostrū quotidianū da nobis ho
die: qd est sic viuamus vt ab altari tuo non
separemur: et verbū dei qd quotidie nobis a
perit. Et quodāmodo frangit panis quoti
dianus est: et quō illum panē vētres; scistū

mentes esuriunt. Et hunc ergo petim' simil
liter. Quicqd ergo aīe nostre et carnī nostre
in hac vita necessarius est quotidiano pane
concludit. hec ille. Quia vero Aug' dicit. qz
per panē ioseph intellexit cetera ita parifor
miter qd quid est xpi est in hoc sacramento.
Vbi nota qz in hoc sacramento est aliqd du
pliciter. pmo ex vi sacramenti. scdo ex natu
rali cōcomitantia. Ex vi qdem sacramen
ti est sub speciebus huius sacramenti id in
quod directe cōuertit substantia panis et vi
ni pēstentis put signat per verba forme q
sunt effectiua in hoc sacramento sicut et in ce
teris puta cū dicit. hoc est corpus meū: hic
est sanguis meus. Et naturali aut cōcomi
tantia est in hoc sacramento illud qd realit
est cōiunctū ei in qd predicta quērio termi
natur. et sic in sacramento corporis xpi sunt
quattuor scz diuinitas. Quia diuinitas nun
qz deposuit corpus assum ptū. ideo vbiqz
est corpus xpi necesse ē diuinitatē eē. vñ in
symbolo ephesino legitur. vt habet. de spec.
di. ij. ca. necessarie. Participes efficiuntur cor
poris et sanguinis xpi non vt cōem carnem
percipientes nec virtū sanctificati et xbo con
iuncti fm dignitatis vnitatē: sed vere viuifi
catrie et ipsius xbi grām factā. hec ibi. Se
cundo est ibi aīa quā xps reāsumpsit in re
surrectione. Ro. vi. xpus resurgēs ex mor
tuis: iaz nō morit' et. Tertio est ibi sanguis
xpi. Quarto est ibi tota quātitas dimēsiua
corporis xpi et oīa alia accideria ei'. Quia
gritas dimēsiua alicui' corporis nō separa
tur fm esse a substantia eius: sed in hoc sacra
mento est tota substantia corporis xpi et grī
tas dimēsiua corporis xpi est in hoc sacro. D

Quantum ad terciā mē
sam in quā sedet plebs hebreorū. sciendū qz
mensa est lex scripta quā deus dedit moyfi.
Saufape est figura diuinitatē et humanitadē
in xpo. Istud signat Nume. iij. vbi deus p
cepit moyfi qz mensam poneret ac pallio sa
cincto eā inuolueret. Sicut dicit poete. sa
cinctus fuit homo pus demū in florē ē mu
tatus. Sic xps factus homo mortalis p suā
resurrectionē in florē est mutatus. ps. Re
floruit caro mea. Et Ezech. xviij. dicit. Re
ductus et purpura de insulis elisa facta sunt
operimentū tuū. Sic itaqz apposita mensa
cum hebrei essent in egypto. apponit' eis a
gnus paschalis. Nam vt dicit scitis 2o. p
mo scdo. q. cii. art. v. argu. ij. Ratio litteralis

cōiūij paschalis fuit in cōmemoratiōe bñ
ficij quo deus eduxit hebreos ex egypto. vñ
per hñmōi cōiūij celebratiōe pñebant se
ad illuz pplm pertinere quē deus sibi assum
pserat ex egypto. Qñ em fuerūt ex egypto
liberati pceptū est eis. vt sanguine agni li
nērent superliminaria domoz: quasi prestā
tes se recedere a ritibus egyptioz. q̄ arietes
colebāt. vñ ⁊ liberati sunt p sanguinis agni
asperitiōe ⁊ linitōe in postibus domoz. a
periculo exterminij qd iminebat egyptijs. in
illo autē exitu de egypto duo fuerūt. scz fe
stinantia ad egrediendum. impellebant em
eos egypti vt velociter exirent. vt haberetur.
Exodi. xij. Imminēbat etiā piculū ei q̄ non
festinaret exire cū multitudinē ne remanēs
occideret ab egyptijs. ⁊ estinantia autē desi
gnabat dupliciter. Unomodo p ea q̄ come
debant. pceptus em erat eis vt comederēt
panes azimos in hui⁹ signum qd non pote
rant fermentari cogentibus exire egyptijs:
⁊ qd comederent assum igni. sic em velocius
preparabat ⁊ qd os non cōminuerent eo qd
festinantia nō vacat ossa frangere. Alio mo
do q̄rum ad modum comedendi. dicit em
renes vestros accingetis: calciāmēta habē
bitis in pedibus vestris: ⁊ comedetis festi
nātes: qd manifeste significat hoīes exītes
in pñctu itineris. Ad idē etiā pñet qd eis
pñcipi in vna domo comedetis: neq̄ feretis
de carnibus foras qd ppter festināciā nō va
cabat inuicē mittere enenia. amaritudo autē
quā passi fuerant in egypto figurabat p la
crimas agrestes. ⁊ figurālis rō hoz pñz qd per
inolatōe agni paschalis figurabat imola
tio xpi. fm illud. i. ⁊ orinb. v. Pasca nostrū
inolatū est xps. Sanguis vero agni libe
rans ab exterminatiōe linitus in superlimi
narib⁹ domoz. significat fidē passionis xpi
in corde ⁊ ore fidelium per quē liberamur a
pccō ⁊ morte. fm illud. i. Petri. i. Redempti
estis pccōso sanguine agni immaculati. Come
debant autē carnes ille ad significandū esus
corporis xpi in sacramento. Erant autē asse
igni: ad significandū passiōe vel charitatem
xpi. comedebant autē cum azimis panibus
ad significandū purā cōuersatiōe fidelium
sumentū corpus xpi. fm illud. i. ⁊ orinb. v.
Epulemur in azimis sinceritatis ⁊ veritatis
Lactuce autē agrestes addebant in signū
penitētie pccōz. que necessaria erat sumentū
bus co: pus xpi. Renes autē accingēdi sunt
cingulo castitatis. Calciāmēta autē pedum

sunt exēpla mortuoz patrū. Baculi etiā ha
bendi in manibus significat pastoralē custo
diā. Precipit autē qd in vna domo agnus pa
scalīs comedat. i. in ecclia catholica non in
cōuenticulis hereticoz. hec ille. Et. iij. parte
q. lxxij. arti. vi. in filio dicit. qd in hoc sacra
mento tria cōsiderare possum⁹. scz id qd est
sacramentū em. i. panis ⁊ vinū. Et id qd est
res ⁊ sacramentū scz corpus xpi verū. Et id
qd est res tñ: scz effect⁹ hui⁹ sacramēti. Sed
agnus paschalis q̄rum ad hec tria pñfigu
ratur hoc sacramentum. q̄rum enim ad pñ
mum: qd manducabat cū panibus azimis.
fm illud. Exodi. xij. Edent carnes ⁊ azimos
panes. Quātū vero ad scidū imolabatur
ab oī multitudinē filioz israel. xij. luna qd
fuit figura pñssionis xpi qd ppter innocentia
dicit agnus. Et. llij. Sicut agnus corā ton
dente se obmurescet: ⁊ non aperiet os suum
Quātū autē ad effectū quia per sanguinē
agni paschalis pñca sunt filij isrl a deo stā
te angelo ⁊ educi de egyptiaca seruitute. ⁊
quantū ad hoc ponitur figura huius sacra
menti pñcipua agnus paschalis: quia fm
omnia eam representat. Hanc figuram de
agno paschali exponit Augusti. l. lxxij. q.
qone. lxxix. vbi dicit sic. ⁊ hui⁹ est ille agn⁹
paschalis qui queritur quigz dum non ani
plus qd semel occidit non amplius fm ve
ritatem qd semel celebratum perfectumqz il
lud pascha monstratur. figure tunc tempo
ris fuerunt he. Nam agnus eligitur vt sim
plicitas ⁊ innocentia designetur. Adsculus
queritur vt inuictus comprobetur. Imma
cularus: ac sine crimine. anniculus vt exacto
predicationis tempore perfectus ⁊ iustus
omnis virtutis. Ad. nse primo: agnus a pri
mo primordio consecratur quartadecima
mensis vt lumine veritatis impleto erroruz
noī operiatur. Ad vespērum vt seculi occa
sus imminens approbetur. Eiecto fermen
to vt a corde peruerse mentis malicia corru
pta tollatur. ⁊ blutis sanguine liminibus
domorum. Ut figura dñice passio nis frons
re signetur. Agni assum: est enim euangeliz
⁹ ⁊ sermo xpi robustus cibus nec in aqua ma
didus. Non est em delicatō interpretatiōis
⁊ humido languore soluendus. Nilil pñer
mitit qz nihil in xpo oīno reprobat. ossa nō
cōterant: qz nec cōminui. i. vñd xps in quo
q̄ pōr. Quod superest diuinis ignibus im
ponit: qz que quis capere non potuit xpi di
uine sententiē remittit ea raurū que manife

fra sunt puerulus epulas et iuuetus. Nam et
 q̄ stantes edūt forma est ne quis cadat aut
 ne quis in euangelio ad iniquitates p̄sternat
 sed ingentis animi robore contra p̄secutio-
 nū prelia inuictus et sublimis et erectus assi-
 stat. Nam accinctis lumbis euāgelice signū
 cōtinentie est dum locus semini cohercet et
 cōstringit. Adhibitis baculis. i. spū sancto
 quo quis innitit. Pedib⁹ calcatis. i. lubrico
 erroris delecto dum puerio ad fidē celestīū
 quasi ferra p̄fidis. in euāgelio cūcta sunt
 fixa et firmissima veritate solidata. fr̄es eri-
 am seruentes in fide p̄banf. repidi et negli-
 gientes respuunt. Eus azimis sumit. xps
 em cū simplicis animi sit pura simplicitate
 sumit cum panibus azimis. Etenim hoc pa-
 scha iudeorū dānario in acerbissimas ama-
 ritudines cessit. et non nisi circumcisio datur.
 Purgatis em solis et lauacro indulgentie ce-
 lestis expiatis p̄cipiendi xpi sacra cū ius
 porrigitur. Itaq̄ que figurata in israelit̄ fue-
 runt in nobis corroborata sunt. Et q̄ in illis
 fuerunt imagines in nobis ipse sunt fr̄es
 hec ille. Secūdo sedet plebs hebreorū i deser-
 to quos deus paut māna. xlānis. Qd man-
 na figurabat corpus xpi. vii magi sniarum
 li. iiii. di. vii. ca. i. dicit. Quis sacramēti figura
 p̄cessit qm māna pluit deus patrib⁹ in deser-
 to qui quotidiano celi pascebant alimento.
 vnde panē angelorū manducauit homo: sed
 tunc panem illum q̄ manducauerūt mortui
 sunt. Iste vero panis viuus q̄ de celo descen-
 dit virā mundo tribuit. Adāna illud e celo: b
 sup celū. Illud scaturiebat vermib⁹ in diem
 alterū seruati hoc ab oī corruptione alienū
 est. Quicūq̄ religiose gustauerit corruptio:
 nē non videbit. Illud fuit datus antiq̄s post
 transitū maris rubri vbi submersis egyptijs
 liberauit hebreos. Itaq̄ hoc celeste manna
 non nisi renatis prestari debet. Panis ille
 corporalis populū antiquū ad terrā p̄missio-
 nis per desertū eduxit. hec esca celestis fide-
 les huius seculi desertū transeuntes in celus
 subuehit. Unde recte viaticū appellat: quia
 in via nos reficiens: vsq̄ in patriā deducit.
 Sicut ergo in mari rubro figura baptisimi p̄-
 cessit: ita in māna significatio dñici corporis
 hec ille. Et sanctus L. bo. tertia pre. q. lxxij.
 arti. xl. in rñi. dicit. Quantum aut ad effectū
 fuit p̄cipua hui⁹ sacramēti figura māna qd
 habebat in se oīs saporis suauitatē. vt dicit
 Sapient. xvi. Sic ut et gratia huius sacramē-
 ti quantum ad omnia reficit mentē. hec ille. idē

dicit Ambrosi⁹ lib. de sacramen. vt habet de
 consecra. dist. ij. cap. reuera. Et vt spalius di-
 cā. Adāna figurabat corpus xpi quo ad sex.
 Primo māna erat nature mirabilis: q̄ in ra-
 dio solis liquefiebat et ad ignē indurabat. sic
 corpus xpi in cordibus vanis liquefit et cua-
 nescit: sed in cordib⁹ ignitis p̄ charitatē pdu-
 rat et in celū deducit. Secūdo cū descendebat
 māna de celo descēdebāt simul et ros celi. sic
 cū corp⁹ xpi sumit a dignis cōfert eis simul
 grā dei et fr̄es: imo eas auger cū inuenit.
 Tercio māna erat albū et ad modū niuis cā-
 didum: sic cōicans debet habere cor mundū
 et purū. Quarto māna hēbat in se oē delecta-
 menti cibi terrestis: sic euchařistia h̄z in se
 omne delectamētū cibi celestis: qd n̄ sentit in
 masticatione cibi: sed in sanctis meditationib⁹
 bus et cōtēplatione celestīū sursum eleuā-
 do mentes per grām. Quinto gustus māne
 cōuertebat in oēm sapore purū q̄q̄ deside-
 rabat: sic dulcedini hui⁹ sacramēti nullus sa-
 por assimilā qm si q̄s semel gustaret perfe-
 cre de hac dulcedine reputaret delectamēta
 mundi abstinthiū. Exemplus Petrus in mō-
 te thabor gustās de hac dulcedine dixit xpo
 Dñe si vis faciam⁹ hic etia tabernacula: eo
 q̄ semper ita manere affectabat. Gregori⁹
 spū degustato desipit omnis caro. Sexto
 moyses precepit populo vt mane ante so-
 lis ortum extirent: et singuli pio illo die
 vnū gomor colligerent: sed miraculo deivo
 races qui plus collegerant quādo redibant
 ad propria non inueniebant plusq̄ vnū gos-
 mor. Qui autē non plenum gomor college-
 rant: quādo redibant ad ppria plenum gos-
 mor inueniebant. sic in pposito cōicans qui
 plures hostias sumit non habet plusq̄ ille
 qui vnā tantū sumit. Similiter ille qui acci-
 pit partē hostie non minus habet q̄ ille qui
 integrā vel plures sumpserit. Ideo dicit Au-
 gu. super psal. lxxvij. Adāna significat panē
 verū de celo q̄ vere abas est angelorū quos
 dei verbum incorruptibile incorruptibiliter
 pascit quod vt manducaret homo: caro fas-
 ctum est: et habitauit in nobis Ipse em pa-
 nis p̄ nubes euangelicas vniuerso orbi plu-
 rit: et apertis predicatorum cordibus tanq̄
 celestibus ianuis non murmuranti et remis-
 sonenti ecclesie predicatur. hec ille. Tercio
 sedet plebs hebreorū in tabernaculo in quo
 tria p̄inebant. p̄mo archa testamēti in qua
 cracyma aurea habēs māna: et yrga aaron

que fronduerat: et tabule in quibus erant scripta decem precepta legis. hec autem archa sita erat inter duos cherubim qui se mutuis vultibus respiciebant et super archam erat quidam tabula que dicebatur propitiatorium super alas cherubim quasi ab ipsis cherubim portaretur ac si ymaginaremur quod illa tabula esset dei sedes unde et propitiatorium dicebatur quasi exinde propitiaretur deus ad preces summi sacerdotis: id por tabatur a cherubim quasi deo obsequentibus. Archa vero testamenti erat quasi scabellum sedes super propitiatorium. Erat autem exterius aliud tabernaculum in quo continebantur tria. scilicet altare thymiamatis et mensa propositionis super quas duodecim panes apponebantur: et candelabrum quod habebat septem calamos. In atrio vero quod erat extra tabernaculum continebatur altare holocaustorum in quo offerebantur deo sacrificia de his que erant a populo possessa. Quid autem significet declarat scriptus theodosius prima secunda quodam articulo. Item arguimus dicentes. figuralis ratio omnium istorum assignari potest ex relatione tabernaculi ad christum qui figurabatur. Ipse enim figurabatur per propitiatorium quia ipse est propitiatio peccatis nostris. ut dicitur prima Iohannis. et convenienter hoc propitiatorium a cherubim portatur quia de eo scriptum est. Et adorant eum omnes angeli eius. ut habetur in libro de prophetis. Ipse etiam figuratur per archam: quia sic archa erat constituta de lignis ceribim. ita corpus christi de membris purissimis constituitur. erat autem de aurata quia christus fuit plenus sapientie et charitate que per aurum signatur: intra archam erat vasa aurea. sancta sancta habebat manna. id est omnem plenitudinem divinitatis. Erat etiam in archa theodosius. id est preces sacerdotum: quia ipse est sacerdos in eternum. Et erat etiam ibi tabule testamenti ad designandum quod ipse christus est legislator. Ipse etiam christus designatur per candelabrum quia ipse dixit. Ego sum lux mundi. per septem calamos seu lucernas septem dona spiritus sancti. Ipse etiam signatur per mensam quia ipse est spiritualis cibum secundum illud Iohannis. vi. c. Ego sum panis viuus. Duodecim enim panes signant duodecim apostolos vel doctrina eorum: sive per candelabrum et mensam potest figurari doctrina et fides ecclesie que etiam illuminat et spiritualiter reficit. Ipse etiam christus signatur per duplex altare. scilicet holocaustorum et thymiamatis: quia per ipsum opus nos offerre omnia debemus: opera sive illa quibus carne affigimur que offeruntur in altari holocaustorum: sive ea que maiore merita perfectione per spiritualia perfectionum desideria deo offeruntur in christo quasi in altari thymiamatis. secundum illud hebreorum. vi. c. per ipsum

offeramus hostias laudis semper deo: hec ille. Quarto sedet plebs hebreorum post instructionem altaris de quo datur duplex preceptum unum quidem in principio legis. Exo. xx. ubi dominus mandavit quod faceret altare de terra vel saltem de lapidibus non secis. Et iterum quod non facerent altare excelsum ad quod oporteret per gradus ascendere. et hoc ad detestandum ydolatrie cultum. Gentiles enim ydolis constructebant altaria ornata et sublimia in quibus credebatur aliquid sanctitatis et divinitatis fore. propter quod et dominus mandavit. Deut. xvi. Non plantabis lucum et omnem arborum iuxta altare domini dei tui. Ydolatrie enim consueverunt sub arboribus sacrificare propter amenitatem et vmbrositatem. si quod et hoc dicitur. ponit. Non ascendes per gradus ad altare meum subdit ratio precepti ne reveles turpitudinem tuam. Pro quo sciendum quod hoc fuit institutum ad exclusionem ydolarum. Nam in sacris prescriptis sua pudenda gentes populo remuebant postmodum autem inducuntur esse a sacerdotibus femoralium usus ad tegmen pudendorum. ideo sine periculo institui poterat contra altaria altitudo ut per aliquos gradus lignos non stantes sed portantes in hora sacrificii sacerdotes ad altare ascenderet sacrificia offerentes. Et ponit autem scriptus theodosius prima secunda quodam articulo. Item arguimus rationem horum preceptorum dicentes. Quia in christo qui est nostrum altare debemus confiteri per amicitiam naturam quantum ad humanitatem quod est altare de terra facere: et quantum ad divinitatem debemus in eo confiteri peris equalitatem. quod est non ascendere per gradus ad altare. Nec etiam iuxta christum debemus admittere doctrinam gentilium ad lasciviam provocantem hec ille. Quinto sedet david que veniens ad achimelech sacerdotem dixit ei. Nunc igitur si quid habes ad manum vel quinque panes da mihi. Et respondens sacerdos david ait illi. Non habeo panes laycos ad manum: sed tamen panem sanctum si mundi sunt pueri maxime a mulieribus manducet. Et respondit david sacerdos dixit ei. Et quid si de mulieribus agis contumimus nos ab heri et nudius tertius quando egrediebamur: et fuerunt vasa puerorum super a. dedit ei ergo sacerdos sanctificatum panem. ut habetur primi Regum. xxi. Ipse panis sanctus figurabatur verus corpus christi quod christiani in altari sumunt quia panis virtute verborum christi convertitur in verum corpus christi. unde Hieronymus li. viii. de trinitate. ut habetur de consecratione. dicitur. in christo pater dicit. De virtute carnis sanguinis christi non relictus est ambigendi locus:

Nunc est et ipsius dñi possessione et fide nostra caro eius vere est cibus et sanguis eius vere est potus. Et Ambrosius lib. viij de sacramentis dicit. Sicut verus est dei filius dñs iesus xp̄us: ita vera xp̄i caro est quā accipimus et vere sanguis eius est potus. Et sanctus Thome tertia parte, q. lxxv. articulo. i. in ratione dicit. Quod verum corpus xp̄i et sanguinem eius esse in hoc sacramento nec sensu deprehendi potest: sed sola fide que auctoritati divine innititur. Unde super illud. Luce. xxiij. Hoc est corpus meum quod pro vobis tradet. dicit Eyrillius. Non dubites an hoc sit verum: sed potius suscipe verba saluatoris in fide: cum enim sit veritas non mentitur. hoc autem conveniens est propter tres rationes. Primo propter perfectio nē legis nove, sacrificia enim veteris legis illud verum sacrificium passionis xp̄i continent: bant solum in figura. sicut illud. Hebræos. x. Unam habens legem futurorum bonorum: non ipsam ymaginem: ideo oportuit ut aliquid plus haberet sacrificium nove legis a xp̄o institutum: sed ut cōtineret ipsum passum non solum in significatione et figura: sed etiam in rei veritate. Et ideo facim quod ipsum xp̄m realiter cōtinet. ut dicit Dionysius. ca. ecclesie hierarchie est perfectissimum omnium factorum aliorum in quibus virtus xp̄i participat. Secundo hoc cōpetit charitati xp̄i ex qua pro salute nostra verum corpus nature nostre assumpsit. Et quia maxime propter amicitiam est cōmune amicis. ut p̄b̄s dicit. i. c. ciborum. Sui prius corporales nobis repromittit in premium. Math. xxviij. Ubi fuerit corpus illud cōgregabuntur et aequales. interim tamen nec sua p̄ntia corporali in hac permutatione nos deservit. sed per veritatem corporis et sanguinis sui nos sibi cōiungit in hoc sacramento. vii ipse dicit Job. vi. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo. Unde hoc sacramentum est maxime charitatis signum. et spei sublevationem: ex tunc familiaris cōiunctione xp̄i ad nos. Tertio hoc cōpetit perfectioni fidei quia sicut est de divinitate xp̄i ita est de eius humanitate. sicut illud. Job. xliij. Rediris in deum et in me credite. Et quia fides est invisibilis sicut divinitas sua nobis exhibet xp̄s invisibiliter: ita et in hoc sacramento carne sua nobis exhibet modo invisibilis. Que quidam non attendentes vident corpus et sanguinem xp̄i non esse in hoc sacramento nisi sicut in signo quod omnino tantum hereticum abiciendus est: ut ipse verbiis xp̄i cōtrariū. Unde Berengarius l. ius quod primus

inventor huius erroris fuerat coactus est suum errorem revocare et veritatem fidei confiteri. ut habet de consecratione. dist. ij. ca. ego volengarius Et allegat a magistro lib. iij. suarum. dist. xij. c. alij tradunt. Item requirebat achimelech syvasa puerorum erant sancta quia verum corpus xp̄i in hoc sacramento non nisi a mundis debet suscipi: quia indigne sumens eucharistiam quantum est in se ea polluit. ut dicit. i. q. i. c. multi. in fine. ubi dicit. Polluimus itaque panes. i. corpus xp̄i cum indigne accedimus ad altare: et fordidum mundum sanguinem bibimus. Et fido. ut habet de consecratione. dist. ij. ca. q. scelerare. dicit sic. Qui scelerare venit in ecclesia et cōmunicare non desinit putans se tali cōiunctione munda: discant nihil ad emundationem perficere sibi dicere propheta. Quid est quod dilectus meus fecit in domo mea scelera multa: nunquid carnes sancte auferunt a te malicias tuas. Et apostolus. Probat inquit se ipsum homo et fide pane illo edat et de calice bibat. hec ille. Berro sedet salomon. de quo Augustinus super Iohannem sermone. lxxviij. dicit sic in pueri huius salomonis legit. Si sederis cenare ad mensam potentis considera et intellige que apponunt tibi et sic mitte manum tuam scilicet ens quia talia oportet te preparare. Que est mensa potentis: nisi unde sumitur corpus et sanguis eius qui pro nobis posuit animam suam. Et quid est ad eam sedere nisi ad eam humiliter accedere. Et quod est considerare et intelligere quod apponunt tibi: nisi digne tantam gratiam cogitare. Et quod est sic mittere manus tuas ut scias quia talia oportet te preparare: nisi quod sicut pro nobis xp̄us animam suam posuit. ita nos debemus animas nostras pro fratribus nostris ponere sicut ait apostolus petrus. et pro nobis passus est vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. hec ille. Berro mo sedet helyas qui preterit in deserto viam unius diei. Et cum venisset et sederet subter vnam umbram perivit aie sue ut moreretur. et ait. Sufficit mihi dñe. tolle animam meam. Neque enim melior sum quam patres mei. piecitque se et obdormiuit in umbra umbræ. Et ecce angelus dñi tetigit eum dixitque ei. Surge et cōede. Resperit. Et ecce ad caput suum subcinericius panis et vas aque. Comedit ergo et bibit. Et ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montes dei. ut dicit. i. Reg. xix. Iste panis significat verum corpus xp̄i in hoc sacramento. put Ambrosius. sicut habet de p̄secr. dist. ij. ca. oia dicit. Panem quidem istum quem

sumum in misterio illud intelligo panem quod manu spiritus sancti formatus est in vero agnitionis et igne passionis decoratus est in ara crucis. Panis enim angelorum sacrum est hominibus. Unde ipse ait. Ego sum panis viuus qui de celo descendendi. Et iterum. Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Hec ille. Erat autem ille panis azymus: quod in azymo hoc sacramentum conficitur. quod ut habet extra de celebratione missarum. ca. per litteras. Punit sacerdos qui in pane fermentato et cypho ligneo missarum solennia celebrare presumpserit. Et scribitur. Tertia parte. q. lxxiiij. art. iij. dicitur quod circa materia huius sacramenti duo possunt considerari scilicet quod necessarium et quod convenientius. Necessarium quidem est: ut sit panis triticus quod in huius specie Christus hoc sacramentum instituit sine quo panem non perficit sacramentum. Non est autem de necessitate sacramenti quod sit azymus vel fermentatus: quod in veritate confici potest. Conveniens autem est ut vniuersis seruet ritum sue ecclesie in celebratione sacramenti. Super hoc dicitur in ecclesiis sunt consuetudines. dicit enim Gregorius in registro. Ecclesia offert azymos panes propterea quod dominus sine ylla commixtione suscepit carnem. Sed grece ecclesie offerunt fermentatum pro eo quod verbum patris induratum est carne: sicut et fermentum miscebatur farine. Unde sicut peccat sacerdos in ecclesia latinorum celebrans de pane fermentato ita peccaret presbyter greceus in ecclesia grecorum celebrans de pane azymo quasi pervertens sue ecclesie ritum. Tamen consuetudo de pane azymo celebrandi rationabilior est. Primo quidem propter Christi institutionem quod hoc sacramentum instituit prima die azymorum. ut habet. Matthei. xxvi. Marc. xiiij. et Luc. xxij. Secundo quod panis est proprie sacramentum corporis Christi quod sine corruptione conceptus est magis de caritate ipsius. Tercio quod hoc magis competit sinceritati fidelium que requirit ad usum huius sacramenti: sicut illud. I. Corinthi. v. Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur in azymis sinceritatis et veritatis. Habet enim consuetudo hec grecorum rationabilem et propter significationem quam tangit Gregorius in detestatione heresis nazareorum quod legalia evangelio miscebant. Hec ille. E

Quantum ad quartam mentem

nam in qua seder ordo discipulorum cum Christo secundum istam mensam est lex gratie quam Christus dedit apostolis dicens. Job. xiiij. Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem. Sicut et

gratia spiritus sancti. Iuxta illud. I. Ro. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. In hac mensa ponit discipulis Christi sacramentum corporis et sanguinis Christi sicut illud. Matthei. xxvi. Accipite et comedite hoc est corpus meum. Et hic est sanguis meus novi testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Ipse autem Christus convenienter instituit hoc sacramentum in cena: scilicet cum ultimo fuit cum discipulis conversatus triplici ratione. ut ponit sanctus Thomas. tertia parte. q. lxxiiij. art. v. in responsis. Primo quidem ratione continentie huius sacramenti. Continetur enim ipse Christus in eucharistia sicut in sacramento. et ideo quando ipse Christus in propria specie a discipulis discessurus erat in sacramentali specie seipsum eis reliquit sicut in absentia imperatoris exhibet veneranda eius ymago. Unde Eusebius dicit. ut habetur de preceptis. di. ij. ca. Quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis fidelium et sydenibus illaturus: necesse erat ut die cene sacramentum corporis et sanguinis sui nobis consecraret ut coleret iugiter per mysterium quod semel offerebat in precium. Secundo quod sine fide passionis Christi nunquam potuit esse salus. Sicut illud. I. Roma. ij. Quem propositus deus propitiatus rorem per fides in sanguine eius: et ideo oportuit omni tempore apud homines esse aliquod representativum divine passionis. cuius quidem in veteri testamento principium erat agnus paschalis. Unde et apostolus dicit. I. Corinthi. v. Pascha nostrum immolatus est Christus. Successit autem ei in nouo testamento eucharistie sacramentum quod est rememorative preterite passionis: sicut et illud fuit prefigurativum future: ideo convenientius fuit imminente passione celebrato priorum sacramentum novum sacramentum instituire. Unde Leo papa dicit. Ut vmbre cederent corpori antiqua observantia nouo excludit sacramentum hostie in hostiam transire. sanguis sanguine auferatur: et legalis festiuitas dum murat implet. Tercio quod ea que ultimo dicuntur maxime ab amicis recedentibus magis memorie commendantur. presertim quod tunc magis infundatur affectus ad amicos. Ea vero ad que magis afficiuntur profundius animo imprimuntur. Ideo ut hoc sacramentum in maiori veneratione haberet dominus in ultimo discessu suo a discipulis sacramentum instituit. Et hoc est quod Augustinus dicit in libro orationum ad Ianuarii. Saluator quo vehementius commendaret misterium illius ad

etiam in memorie
discipulis
cula quod Christus
hoc sacramentum
fecit miraculum
in vinum fuisse
in populum
de sacramentis
ca. reuera. et
meum aquam
guis cepit et
na benedictio
de ipsa com
dñi saluato
stud quod ac
benedictione
tur post co
dec ille. Et f
miraculo tui
de solo vino
Primo quod
no vñs bod
quod ipse dicit
suis sacram
mine vñs
sumus id quod
pue aut vñ
liquores vñ
ne ad vñm
tit ad effect
ps. Huius
xps aqua h
sacro dñs ag
Primo quod
em creauit
vino aqua p
Prout dñs
Secundo quod
passionis
distin. et ca
nus solus au
latere xpi d
tio quod b
facti quod vñ
pp dñs vñ
demus in a
omni sangu
misceat xpo
ne ad vñm
ad vñm cre
duntur ad
Secundum m

timiditatem vltimū hoc voluit insigere cordib⁹
 ⁊ memorie discipulor⁹ a quibus ad passionē
 discēssurus erat. h̄ ille. Propterea oīa mira-
 cula q̄ xp̄s in diuini fecerat sub figura hu-
 ius sacramēti; i hoc adimpleuit. **Primo** cū
 fecit miraculū in nuptijs cōuertendo aquas
 in vinū: in figura q̄ in hac cena dñi cōuerteret
 in propriū sanguinē. q̄ vt dicit Ambrosius, lib.
 de sacramētis. vt habet de cōsecra. dist. iij.
 ca. reuera. Eurrēbant egypti flumina puro
 meatu aquarū subito de fontium venis san-
 guis cepit erūpere. ⁊ si tantū valuit huma-
 na benedictio vt naturā cōuertat qd̄ dicim⁹
 de ipsa cōsecratione diuina vbi ipsa verba
 dñi saluatoris operant⁹. Nam sacramētū
 istud qd̄ accipis xp̄i sermone cōfiscit. tunc
 benedictione verbor⁹ celestium alia spēs noīa
 tur post cōsecrationem sanguis nuncupat⁹.
 hec ille. Et sicut illud vinū qd̄ xp̄s in nuptijs
 miraculo turbe apposuit fuit verū vinū: sic
 de solo vino vltim⁹ pot cōfici hoc sacramētū
 Primo qd̄em ppter institutionē xp̄i q̄ in vi-
 no vitis hoc sacramētū instituit. vt p̄z ex eo
 qd̄ ipse dicit. Luc. xxij. Circa institutionē hu-
 ius sacramēti. Amodo nō bibā de hoc geni-
 mine vitis. Secundo q̄ ad materiā sacroꝝ af-
 sumit: id qd̄ pprie ⁊ cōiter h̄z talē spēm. pro-
 prie aut vinū dicit qd̄ de vite sumit. alij aut
 liquores vinū dicunt h̄m quandā similitudi-
 nē ad vinū vitis. Tercio q̄ vinū vitis cōpe-
 tit ad effectū hui⁹ sacri q̄ est spūalis lencia.
 ps. Vinū lificet cor hoīs. ideo autē puerit
 xp̄s aqua in vinū. Quia vino qd̄ offert in h̄
 sacro d̄z aqua misceri ppter quatuor rōnes
 Primo qd̄em ppter institutionē. p̄babiliter
 em̄ credit⁹. qd̄ dñs hoc sacramētū instituit in
 vino aqua p̄mixto h̄m morē illius terre. vñ
 Prover. ix. d̄z. Bibite vinū qd̄ miscui vobis
 Secundo q̄ hoc cōuenit respiratori dñice
 passionis. vñ dicit Alexander papa de p̄sec.
 dist. iij. ca. i. Non debet in calice dñi aut vi-
 nū solū aut aqua sola offerri: sed verūq̄ ex
 latere xp̄i in passiōe sua p̄fluxisse legi. Ter-
 tio q̄ b̄ puenit ad significandū effectū hui⁹
 sacri q̄ ē vno ppli xp̄iani ad xp̄s. q̄ vt Iulius
 pp̄ dicit vt habet de cōsecr. di. ij. c. cū om̄e. U-
 demus in aqua ppli intelligi. in vino vero
 ostēdi sanguinē xp̄i. Ergo cū in calice vino aq̄
 miscet xp̄o ppli adunat. Quarto hoc cōpe-
 tit ad vltimū effectū hui⁹ sacri q̄ est introit⁹
 ad vitā eternā. vñ Amb. li. de sacris dicit. Re-
 dundat aq̄ in calice ⁊ salit in vitā eternam.

Secundū miraculū fuit qd̄ xp̄s in deserto pa-

uit qnqz millia hoim ex qnqz panib⁹ ordeas
 eis. vt habet. Job. vi. ⁊ Math. xij. vñ ⁊ r̄
 solto. dicit. Accepis qnqz panib⁹ aspiciens
 in celū multiplicauit bñ dixit ⁊ fregit. ⁊ por-
 tebat em̄ credi de xp̄o qm̄ a p̄re est: ⁊ qm̄ eq̄
 lis est ei ideo vt vtrūqz ostendat nūc qd̄ cum
 p̄ate nūc autē orans miracula facit. hec ille.
 Et p hoc insinuat qd̄ sicut nō erat nisi qm̄
 qz panes in substantia: sed multiplicabāt in
 manib⁹ xp̄i p bñ dictionē: ita est vinū xp̄i cor-
 pus sub hoc sacro: ⁊ tñ est in diuersis altari-
 bus ⁊ diuersis hostijs cōsecratis: ex q̄ corpo-
 re xp̄i sariant oēs fideles xp̄iani. Vbi nora
 qm̄ nouē mirabilia sunt in h̄ sacramēto. **Prio**
 q̄ ibi ē corpus xp̄i in tāta q̄titate sicut fuit
 in cruce: sicut nūc est in celo ⁊ tñ nō excedit
 terminos illius forme. **Secundo** qd̄ ibi accide-
 tia sine subiecto. **Tercio** qd̄ ibi panis puerit
 in corp⁹ xp̄i sic qd̄ nō ē materia corpis nec tñ
 annihilat. **Quarta** qd̄ ibi n̄ augeat corp⁹ xp̄i ex
 mltarū hostiarū cōsecratōe nec minuit ex ho-
 stiarū suscepiōe. **Quinto** qd̄ idē corp⁹ xp̄i in
 plurib⁹ locis est sub oīb⁹ hostijs cōsecratis
Sexto qd̄ qm̄ diuidit hostia nō diuidit corp⁹
 xp̄i. **Septimo** qd̄ qm̄ tenet hostia in manib⁹ xp̄i
 corp⁹ n̄ videt. nec tāgit: h̄ talia sūt circa spe-
 cies. **Octauo** qd̄ deficientib⁹ illis sp̄ib⁹ desinit
 ibi ē corp⁹ xp̄i ⁊ sanguis. Non qd̄ cū n̄ apli
 sint ibi panis ⁊ vinū accētia: tñ cū de effectū
 h̄nt vt pas. s. nutrire satiare ⁊ c. **Tertium** mi-
 raculū fuit qd̄ xp̄s in deserto satiatur qm̄z mis-
 lia hoīs ex. vñ. panib⁹. vt d̄. Math. xij. Bra-
 xps ex mltā hostijs vno corpe xp̄i sariat oēs
 obsequēs qm̄z euāgelia i fide trinitatē. vñ
 hostia diuidit i res pres. p̄p. v. cās. pmo p
 pter trinitatē p̄sonarū in vna eētia. scō p
 pter. iij. stat. ecclesie. s. militariū triūphariū ⁊ i
 purgatorio ardentiū. etio p̄p. iij. stat. xp̄i qz
 fuit mortal mortu⁹ immortal. q̄to p̄p. iij. p
 res i corpe dñi passas rpe passiois. s. man⁹ pe-
 des ⁊ lar⁹. q̄to p̄p. iij. subas i xp̄o. s. dinita-
 tē aīaz ⁊ corp⁹. ⁊ sic Sergi⁹ pp̄ dicit vt h̄et. de
 p̄secr. di. ij. c. triforme ē corp⁹ dñi. ps oblata
 i calice missa corp⁹ xp̄i qd̄ iā resurrexit demō-
 strāt. s. ijs xp̄m ⁊ bram⁹ reginē. vñ si q̄ ali scī
 cū corporib⁹ sunt in gl̄ia. ps comesta abulā
 adhuc sup terrā. s. qz viuēs in terra sacro
 vniū: ⁊ passionib⁹ p̄terunt sic panis comes-
 tus atterit dentib⁹. ps in altari vltz in finē
 remanēs missa: est corpus xp̄i remanens in
 sepulchro: vltz in finē seculi qz corpora scōz
 in sepulchris erūt quoz tñ aīe sūt vltz i purga-
 torio: vñ in celo. hic tñ ritus nō seruat modū

vñ n̄
 fabula
 de p̄secr

sey vt vna pars fuet in fine missæ. Adanet
tamen eadem significatio partiu quã qdaz
meritæ expresserit dicentes. hostia diuidit i
ptes tincta beat os plene. sicca notat viuos
huata sepultos. Quidã tñ dicit q pars in
calice missa signat eos qui viuunt in hoc mñ
do. pars autẽ extra calices huata signat eos
qui plene beati sunt quo ad aiam ⁊ corpus
ps aut comesta signat tertios. Et his ergo
tribus pibus sariant omis q obbuant legez
xpi in quattuor enãgelis descripta ex qbus
resulat septẽ. **¶** Quartũ miraculũ fuit quod
dñs sedit ad mensam cũ phariseo. de quo
dñs. vij. c. Rogabat iesum quidã phari
seus vt maderet cũ illo ⁊c. id est. Synago
ga iudeoz rogabat xpm vt maderet. i. de
scenderet de celoz ⁊ carne humana assumpta
inter hoies conuersaret iuxta illud Baruch
ij. Post hoc in terris visus est ⁊ cũ hoibus
couersatus est. Qm̃s em̃ pphete hoc roga
bant. vnde alius dicebat. Etinã disrumpes
celos ⁊ descenderes. Alius autẽ. veni domine
⁊ noli tardare. alius qñ videbo. putas dura
bo. Qñ me inneciat h̃ illa natiuitas ⁊c. Pro
p̃ea dñe Aug. sup b̃ euange. i. h̃m̃ de ma
ria magdalena. In gressus iesus in domum
pharisei. i. iudeoz synagogas. discubuit. sey
qñ occubuit. qñ cruce ascendit. Crux est mē
sa quã parat phariseus xpo. vnde ipse dicit.
Parasti cruce saluatori tuo. Saulape ē bu
mantas ⁊ diuinitas xpi in cruce extesa. Pa
nis est corpus xpi. iuxta illud. Aditamus li
gnum in panẽ eius: qz corpus suũ transmis
sit ecclie ad mensas. vt esset caro maderatu
ris gētibz ad salutẽ. Quẽadmodũ autem
manducet eius caro ⁊ sanguis bibat. noñit
illi q sunt sacramētis celestibus imbuti. Et
ecce mulier q erat in ciuitate peccatrix. Nec
mulier ecclia fuit que erat in ciuitate. de qua
dicit ppheta. Vidi iniquitatẽ ⁊ p̃traditionez
in ciuitate: ⁊ labor in medio eius ⁊ iniustitia.
et non defecit de plateis eius vinũ ⁊ dolus.
In ciuitate q pfidie. septa muro supbie. tur
ribus cõmunita iniquitatis: obserata plateis
p̃ditionis: portis depicta dolosararũ nego
ciatorũ aggrauata laboribus ⁊ lipanaribus
⁊ ydolorũ templis. Nec mulier grauissimos
trahēbat reatus ⁊ tanta p̃cedentiũ colluui
ne peccatorũ audire xpm in synagoga pas
sionis sue mysteriũ tradidisse sui corporis ⁊
sanguinis sacramentũ manifestasse nostre
redemptionis archanũ: scribas velut pesti
mos despiciēs ianitores. Et vobis inqens

scribes pharisei habētes clauẽ scie. amptis
p̃ditionũ foribus cõempto pharisei p̃nci
partu ardēs: anhelās: estuas ad torũ legalls
cõsuij p̃nẽtrale p̃uenit ibiqz repperit xpm
inter amoris epulas ⁊ dulcis pocula: ⁊ frau
dem occubuisse iudasas iuxta illud pphete
Et si inimicus meus maledixisset mibi susti
nuissem iriqz. Inuenit ergo xpm in synago
ga cum dolo ⁊ fraude traditũ: passum. cruci
fixũ: ⁊ sepultũ. ⁊ tñ a feruore fidei nō cessat
inimico clamat Centurio. vere filius dei erat
iste. ⁊ lōginus recepto visu confitetur p̃m̃: et
latro in cruce cõfrens. Nos qdem digna sa
ctis recipimus: h̃c autẽ quid mali fecit. Et
tria milla hoim qui reuerrebant hierlm̃ per
curientes pectora sua. Et portat vnguentũ. i.
christiani christiatis oleũ: ⁊ qz xpi facie cor
porale nō vidit: stetit retro. nō loco sed tẽpe
eius inherens vestigijs vt sequatur. ⁊ iam tẽst
derij plus q̃ p̃scie lachrymas fudit: vt quem
absentẽ vidẽ nō meruit mercaũ vidẽ redeũ
tem. Lachrymas q̃ fudit ad pedes quos p
suo amore pfudit dñs pedes euãgelizantium
regnum eius bonoz operũ manibus tenet
lauat lachrymis charitatis. p̃fessiois labijs
tenet osculat. ⁊ totũ m̃e pfudit vnguentũ.
dum couersus ad eã. i. reuerfus dicit negan
tibus iudeis intraui domũ tuã ⁊c. quod eũ
erit qñ veniet ad iudiciũ. qz ecclia fecit im
nimis eius quod tñc synagoga facere capi
ti recusauit. Tunc dicit ad eccliam. Remit
tunt tibi p̃cã tuã: qñ dilexisti multũ. quia
tunc erit p̃cõr remissio qñ tota materia pec
candi tollit: caro p̃c̃i efficit: caro toti san
ctitatis: terrena finis celesti dominatione
mutabit: ⁊ milita humana ad diuinũ p̃mo
uebit regnũ. Corruptio induet incorruptio
nem ⁊ immortalitẽ mortalitas p̃sequetur
hoc ille. Sed anteq̃ xps hoc sacramentum
institueret officia humilitatis in discipulos
demonstrauit. vnde Aug. sup ioh̃. s̃mone. lvi.
dicit. Eũ pater omnia dedisset xpo filio i ma
nus. discipulorũ: nō manus sed pedes lauit:
et tñ se sciret a deo exisse ⁊ ad deum p̃gere:
nō dei dñi sed hois sui impleuit officium: ⁊
ad maximũ cunulũ humilitatis eius acce
dit q̃ traditiois sui nō indignatus est pedes
lauare. cuius manus prouidebor in scelere.
Quid autẽ mirũ si surrexit a cena ⁊ deposuit
vestimenta sua. qui cũ in forma dei eẽt sciet
ipm̃ exinanire. Et quid mirũ si precinxit se
lintheo qui formã sui accipiens habitũ inuẽ
tus est vt homo. Quid mirũ si aquam m̃is

In pelum ut laueret pedes discipulorum: qui in terra sanguine fudit p que immundicia dilueret peccata. Quid miru si lintheo q erat pre: cinctus pedes quos lauerat teris. qui carne qua erat indutus euangelistarum vestigia co firmavit. et lintheo qd vt se pingeret posu: it vestimenta que habebat vt forma sui acciperet qñ semetipm exinanitus. Non qd habebat depositum: sed qd nō habebat accepit. Et rufigē dus rñ suis expoliatus est vestimentis et mortuus inuolutus est lintheis. et tora eius passio nra est purgatio. passio q exeat pmissio obsequia nō solus eis p qbus erat morte sub: iectus. sed etiā illi qui eū fuerat ad mortem traditus: rus: hec Aug. Post ista xpo acceptis vestimentis suis resedit cū discipulis suis et accepit panē et bñ dixit: ac fregit deditq discipulis suis et ait. Accipite et manducate: h est corpus meū. Sup q dicit scūs tho. lxxi. pre q. xii. arti. i. argu pmo q nō est intelligēdus q accepit solū in manibus vt qdam dicunt sed eodē modo accepit quo alijs accipiēdū tradidit. vnde cū discipulis dixerit. Accipite et comedite. et iterū accipite et bibite. Intel ligēdū est q ipe dñs accipiens cōcedit et bi berit. vnde qdam metrice dixerunt. Rex ses det in cena: turba cinct: duodena se tenet in manibus se cibos ipe cibos. rō. est vt idē dicit ibidē in rñ. q xps ea que ab alijs obser uanda instituit ipe pmitus obsequauit. vnde et ipe pas baptisari voluit q alijs baptisimū imponeret bñ illud acc. pmo. Lepit iesus fa cere et docere. ideo et ipe pmo corpus suū et sanguine sumpserit postea discipulis suis tra didit sumendū. et hoc est qd rñ. iij. c. super illud. Et qz comedisset et bibisset et dicit gl. q xps comedit et bibit in cena cū corpis et sanguis sui sacm tradidit discipulis. vnde aplos: qz pueri cōcauerūt carni et sanguinē et ipe participante esidē hec ille. ideo dicit Die ro. ad Hespia. Dñs iesus ipe cōiuiat cōiuium: ipe comedenor qui comedis. Et licet xpo nota eēt iniquitas iude sicut deo: nō tamē erat sibi nota p modū quo hoib⁹ innotescit et iō xps iudam nō reppulit a cōmunionē. Etia ne ipe iudas inde etas peras sumeret occasione peccandi. ideo iudas cū alijs disci pulis corpus dñi et sanguine suscepit. vt dicit Dyo. in lib. eccl. hierar. Et crisostho dicit par ticipes exñs mysterio: cōuersus nō est vnde fuit scelus eius vt rñqz immanens. tñ qz tali pposito ibitus adiit mysteria: tñ qz audies melior factus nō fuit. nec metu nec bñficio:

nec honore. Et aug s mone pmo de resurre ctione dñi dicit. Quid cenā illā liberā come more vbi tangebatur discipulus mendax digi tum. edebat eū pane cede et sorbebat cū san guine portionē. Q crudele pctoris cōiuius rogo qbus oculis aspicebat quē sub dente pmebat patricida pariter et cōiuiua. Vendeis dñr argēto dñm fecit de magro ferale cōmer cium. Accepit aurū et cruetat aiam. et cepit alit sub pectore vultus. Accepit a xpo buc cellā quā male sibi cōscia mens ferre nō po nit: hec ille. Tandē dedit ceteris apostolis corpus suū et sanguine. Nam idem corp⁹ xpi erat quod a discipulis tūc in ppria specie vi debat et in specie sacramenti sumebat. Non autē erat impassibile bñ qd in ppria specie videbat: qñ immo erat passioni paratū. Et nec ipm corpus quod in specie sacramenti dabat impassibile erat. Impassibili tñ mo do erat sub specie sacramenti quod in se erat passibile. Et sic patet.

Quantū ad quinta men sam in qua sedet collegiū xpianor. Sciēdus q mensa est cōscia cuiuslibet fidelis xpiani quā debet pmo parare sicut mīstri parabāt qm macule vel defectus corporales a qbus sa cerdotes debebat ee immunes significāt di uersa vitia qbus debet carere dignevolētes cōicare. Prohibet ei esse cecus. i. ne sitigno rans. ne sit claudus. i. instabilis et ad diuersa se inclinās. ne sit paruo. vel grandis: vel torto naso. i. ne p defectus vel in plus vel in min⁹ excedat. aut etiā aliqua praua exerceat. Per uasus em discretio designat: qz est discretus odoris. ne sit fracto pede vel manu. id est ne amittat virtutem bene operadi vel pcedendi in virtutem. Repudiat etiā si habeat gibbū ante vel reffo p que significat supflū amor terrenor. si est lippus. i. si p carnalē affectū eius ingenū obscurat. Eorūqz em lippus do ex fluxu humoris. Repudiat etiā si ha beat albuginē in oculo. i. psumptionem can doris iustitie in cogitationē. Repudiat etiā si habeat iugē scabiē. i. penulantiā carnis. Et si habuerit impetiginē que sine dolore cor pus occupat et mēbroz decorē fedat: p quas auaritia designat. Etiā si sit onerosus vel pō derosus qui. i. gestat pōdus turpitudinis in corde l⁹ nō exerceat in opere. Per ornamen ta xpo designant virtutes dignē cōmunicari. Sunt autē quattuor que sunt necessaria om nibus cōicentibus velut ministris xpi. scilz

castitas que signat p femoralia, puritas vite q signat p tunica lineā moderatio discretionis que signat p cingulū, rectitudo intentionis que signat p thyrā, pregentē caput. Et iā vt digne accedant ad mī sacmī pparē se vestibus sacerdotilibus. Primo supbus merali quod signat discretionē. Secdo alba que signat castitatē. Tercio cingulo quod signat mortificationē carnis. Quarto manipulo q signat pstantiā fortitudinis. Quinto stola que signat pseuerantiā loganimitatē. Sexto casula que designat feruorē charitatē. Ideo de talibus sic omnis dicit petrus in canonica. Vos estis genus electū, regale sacerdotium, gens sancta, popl's acquisitionis. Saulape est puritas mēris de qua dicit ambrosius in orōne. Quāta em cordis puritōe et lachrymarū fonte, cōtra reuerētia et tremore, grā corpis castitate atqz animi puritate. Dñe deus istud diuinū et celeste mysterium est celebrandū, vbi caro tua in vitare sumit vbi sanguis tuus in vitare bibit vbi sumis yma, humanis diuina iungunt, vbi ad est scētoz pntia angeloz, vbi tu es sacerdos et sacrificiū mirabilē et ineffabiliter. Quis digne pōt hoc mysteriū celebrare, nisi tu de omnis dignū feceris offerentē, hec ille. Et crisostomus. Sicut corporalis cibus cū ventre inuenit diuersis humoribus occupatum amplius ledit, magis nocet nullū prestat auxiliū. Ita et iste spūalis cibus si quēz repperit malignitate pollutū ipm nō sua natura sed vicio accipiētis interimit. Hic ille. 30 Aug. in tractatu d quarta feria dicit. Tu anima xpiana que ascēsurā es ex sacratissimo fonte rubore atqz decore pfulsa oimode speciosa et mens candida serua decorem tuum. Agnosce quid fueris et quid eris, vide ne de seras mensam sponsi tui, vt pulchra pmaneas, carnes eius quotidiē mādutabis vt vitā eternāz habeas, sanguinē eius potabis vide ne de seras hanc mensam: hec ille. Propterea idem tuone lib. de salutaribus documentis dicit. Seipm nobis edendū tribuit q dicit. Ego sum panis viuus qui de celo descendis vnusquisqz ante q corpus et sanguinē eius accipiat, seipm pber fm apostoli preceptum et sic de illo pane edat et de calice bibat. Qñ em ipm accipere volumus ante ad pfessionem et pnam recurrere debemus et omis actus nostros curiosius discutere: et pctā obnoxia si nobis senserimus cito festinemus p pfessione et verā pntiāz abluere ne cū in gda pditore

dyabolū intra nos celātes peamus: hec ille. Ob hanc causam mandā oibus xpifidelibus: vt habet ex de pñis et remissionibus. Omnis vnusqz sexus fidelis post qd an nos discretionis puerit oia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter pferat p prio sacerdoti et inuincta sibi puiam p priis viribus studeat adimplere, suscipies ad mīnus reuerētē in pascha eucharistie sacmī, nisi forte d p prii sacerdotis pñlio ob aliquā rōnabile cām ad tps ab eius pceptione duxerit abstinentiū, alioqn r viues ab ingressu ecclesie arceat, et mortis xpiana careat sepultura: hec ibi. Et quo sequit q sacramentalis mādutatio corpis xpi nō est de necessitate salutis, qm h sacmī psumponit grāz cū psumponat baptisimū in q grā dat, h de ordinatione ecclesie hoies obligat ex statuto ecclesie corp xpi semel in anno sumē nisi de pñlio pfessionis differat quis. Sed dubitat primo. An accedēs ad hoc sacmī cū pctō mortali peccat mortali. Rñ deo qd accedēs ad sacmī altaris aut bz pficiam pcti mortalis aut nō. Si habet aut q illa pficia surgit ex certitudine ne sufficiēti. Exemplū q: scit se fornicatū vel similitur pphabili. Exemplū q: morose delectatus est et timet fuisse pñsum mortalem aut ex leni. Exemplū q: homo scrupulosus qd timet de leui delectatione ne fuerit mortale pctm. In pmo casu peccat mortali: qd demerit. In scdo casu etiaz peccat mortali: quia discrimini se exponit. In tercio ho casu non peccat mortali. Si aut nō habet pficientiā peccati mortalis. Aut hoc est qd pparauit se et discussit pparatione sufficiēti diligētissimē pficiam suā examinādo et pterito consiliendo et tunc nō peccat, sed remissionē peccatorum si qua latent accipit et meret aut pparauit se pparatione pphabili, scz pphabilē consiliētiā suā examinādo et pficiendo, et tunc nō peccat quidē: sed in remissionē pctōrum si qua latent nō accipit nec meret aut pparauit se negligētē pparatione et tunc peccat mortali et demeret maxime si negligētissimē magnā. Et si dicit q qlibet xpian' tenet in pascha cōiccare et etiaz pctō. Rñ pñdeo q talis peccat et cōmunicādo et omittendo: sed tamen magis peccat cōmunicādo: qd cōmunicare in pctō malū est de se. si omittere cōmunionē malū est ex pcepto ecclesie, vide etiā porius debet ex cōmunicationē sustinere q in pctō cōmunicare: nec em ideo pplexus est, quia potest penitere. Et si dicit nemo scis p. l. ca. d. f. m. d.

vestes
sacerdotales

etiam

se esse sine petro. Ideo qd h de hoc nō possit
haberi certitudo scire potest si de hoc haberi
probabilis cōiectura: et hoc p̄cipue p̄ q̄tuor
signa. Primo cum qd deuote audit v̄bū dei
q̄ v̄r d̄r Joh. viii. Qui est ex deo verba dei
audir. Secundo cum quis se promptū ad bene
operandū inuenit. quia vt dicit grego. in ho
mel. Probatio dilectionis exhibitio est ope
ris. Tercio euz qd h̄z p̄positū abstinerēdi in fu
tūrum a peccis. Quarto cū de p̄teritis dolet
quia in his v̄a p̄uita constitit s̄m greg. Vñ
si quis p̄ h̄mōi signa facta diligētī discutiōe
sue p̄scit: quis forte nō sufficere ad cor: p̄
xpi accedat aliquo pctō mortali i ipso rema
nente qd eius cognitiōe p̄terfugiat nō pec
cat: immo magis ex vi sacramēti peccati re
missionē consequit. vnde Aug. dicit in q̄daz
sermone qd q̄n corpus xpi manducat: viuifi
cat mortuos. Nam tale p̄ctū in contritione
generali dimissus est: h̄ nō ita plene sicut ea
que in sp̄ali confessus est. **¶** Dubitatur
secūdo vtrū peccet qui accedit p̄ritus et non
p̄fessus. Ideo qd peccat: cōtritus aū con
fessione quādo vult cōmunicare aut habet
copiā confessoris qui euz possit absoluerē. et
tunc peccat cōicando sine p̄fessione. quia ad
sacm̄ ecclie requirit̄ recōciliatio. etiam s̄m
iudiciū ecclie. aut nō habet copiā p̄fessoris
et tūc aut immittit aliqua necessitas cōmuni
candi vel celebrādi. Exemplū qd timer scan
daluū populi vel iam incepit ministeriū sa
crāmēti vel amittit loquelā: et tūc non peccat
habēs p̄positū cōfessendi q̄n p̄terit aut nō
immittit aliqua necessitas dictarum: et tunc
peccat. cū aut fuerit sufficēter contritus et cō
fessus securus accedat et sacm̄ corporis xpi
accipiat. **¶** Abi nora qd cultus legis moysi fi
gurabat mysteriū xpi: qm̄ oīa iudeoz gesta
figurabāt ea que ad xpm̄ p̄tinēt s̄m illō p̄ri
me Corinth. i. Omnia in figura p̄tingebāt
illis. ideo rōnes obbuanariū iudeoz sumē
de sunt p̄ figurā ad vitam xpianoz. Prohi
debant aut iudei ab esu quorūdam ciboz
tanq̄ immundoz: vt p̄s Levit. ix. qd p̄ h̄mōi
atalia phibita designabant aliqua in quorū
figurā illa animalia phibebant: p̄pter qd q̄s
reddidit indignus ad p̄cipiendū cōmuniōe.
Nam in quadrupedibus phibebant anima
lia immūda: et nō scissavngula nec ruminan
tia: quia animal quod ruminat et vngula sci
dit mūdū est significatōe: qm̄ scissio vngule
significat distinctionē duoz testamētōrū

vel patris et fili: vel buarū naturarū in xpo.
vel discretionē boni et mali. Ruminatio autē
significat meditationē scripturarū: et sanum
intellectū earum. Quicq̄ em̄ alterū horū
deest sp̄ualiter immūduū est. Similiter etia
in piscibus illi qui habent pennulas et squa
mas significatiōe mundi sunt. quia per pen
nulas significat vita cōtemplatiua. per squa
mas h̄o significat vita aspera: quoz vtrūq̄
necessariū est ad mundiciā sp̄alem. In au
bus aut specialia quedā genera auis phibe
bantur. In aquila em̄ que alte volat phibet
superbia. In griffio autē qui equis et homin
bus infestus est: phibetur crudelitas poren
tiam. In anatho qui pascitur minutis auib⁹
signant illi qui sunt molesti pauperibus. In
miluo qui maxime insidijs vtr̄ designantur
fraudenti. In vulture qui sequit̄ exercit⁹
tum expectans comedere cadauera occisorū
signantur illi qui affectant mortes et seditio
nes hominū vt inde lucrētur. In coruo si
gnantur illi qui sunt voluptariis denigras
ti qui sunt expertes bone affectionis. quia
coruus semel emissus de archa nō est reuers
sus. Genes. viii. In strutione qui cum sit
avis volare non potest: sed semper est circa
terram signatur deo militantes et se nego
rijs secularibus implicātes. Niccorax que
in nocte est acuti visus: in die autem nō vi
det signat eos qui in temporalibus sūt astu
ti et in sp̄itualibus sunt hebetes. Lacus au
tem qui et volat in aere et natat in aqua si
gnat eos qui et circūcisionem et baptismus
venerantur: vel signat eos qui per contem
plationem volare volunt: et tamen viuunt
in aquis voluptatum. Accipiter vero qui
deseruit hominibus ad predam signat eos
qui ministrant potentibus ad predandum.
Per bubonem qui de nocte victum querit.
de die autem locitat signantur luxuriosi qui
occultari querunt in noctis operibus que
agunt. Aldergulus autem cuius natura est
vt in aquis diutius immoretur signat gulo
sos qui aquis deliciarum se immergunt.
Ibis vero que avis est in affrica habens lō
gum rostrum que ex serpentibus pascitur et
fere est ciconia signat inuidos: quia de ma
lis aliorum quasi de serpentibus reficiuntur.
Eignus qui est coloris candidi et longo col
lo quod habz qdē qd ex pfunditate terre vel
aque cibum querit signat boies qd ex iusticie
cādore lucra terrena querūt. **¶** Monocrotalus

In cena dñi

Sermo XLI

est quis quedā in partibus orientis habens
rostrū que in faucibus habet quosdā solli-
cos in quibus primo cibū reponit et post horam
in ventrē mittit signat avaros qui immode-
rata sollicitudine necessaria cōgregāt. Por-
phyrio autē qui pter modū aliarū auiū habet
vntē pedem latū ad notandū et alii ad am-
bulandū: qz et in aqua natat vt anates et in
terra ambular vt perdices solo morfu bibūt
omne cibū aqua tingēs. comparant illi qui
nihil ad arbitriū aliter agere volūt: sōlū
quod fuerit tinctū aqua ppevolūtatis. Per
herodionē qui vulgenter falco dī significat
illi quoz pedes veloces sunt ad effundendū
sanguinē. Calandria que est avis garrula si-
gnificat loquaces. Appupa vero que nidifi-
ficat in stercorebus: fecerit pascit fumo: gemit
rum in cantu simulās significat tristitiaz se-
culi: que hoibus immūdis operat. Per vesp-
tilionem qui circa terrā volat significantur
illi qui sola terrena sapiūt: seculari scia pōiti
Ex quibus apparet q figurati per ista genera
animaliū sunt immūdi et inhabiles ad capi-
endum eucharistie cōionē. Qui nō cōmuni-
cat suo rpe quartor mala incurrit. Primo
quia pīnat in multipliciuitate. Si em raab
meretrix saluata fuit q suscepit nuncios dñi
multo magis qui xps suscepit. et ita p opposi-
tum. Secundo quia pstitutionē ecclie trans-
gredit. Tercio quia maledictionē incurrit.
Eccl. iij. c. ve soli. Bene em sol est qui xps
nō habet. Quarto qz vices deo nō rependit
aug. Hecundū est illi hospitiiū denegare q
solet oēm pulsantē admittere. In ista mēsa
sedent tria genera hoīm qui diuersimode su-
mūt cibū corpis xpi. Primo genus est eozū
qui sumūt spūaliter tñ: qz pēpiūt effectum
huius sacramēti habētes illd in voto. Quis
nō habeat in re. ideo manducat spūaliter p
hoc qz iungunt xpo p fidem et charitatem
lz nō manducant sacramentaliter. sicut multi
bene cōtriti et sufficiēter moriunt qbus non
administrat hoc sacram. Sōm gen^{us} est eoz
qui sumūt sacramentalr tñ: qz pēpiūt solū
sacm et nō rem sacramēti: vt pēiores indi-
gne cōicantes. Et isti raltur sumētes incur-
runt octo mala. Primo pētorū illagationē
Secdo dānationis pparationē. Tercio pīmi
scandalizationē. Quarto mētis execrationē
Quinto rērationis subuersionē. Sexto dei
fratationē. Septimo tēpis abbreviationē
Octavo grauiroz expolationē. de his om-
nibus dicit ps. fiat mens eoz coram ipis

in laqueū. ecce pīmi. Et in retributionē. ecce
scdm. Et in scandalū. ecce tētiū. Obserua-
tur oculi eoz ne videat. ecce quartū. Et dor-
sum eoz semp incurus. ecce dñus. Et funde
sup eos iram tuā et furoz ire tue compēdat
eos. ecce sextū. Et habitatio eoz deserta et
in tabernaculis nō sit qui inhabitet. ecce septi-
mū. Appone iniquitatē sup iniquitatē eo-
rum et nō inereant in iustitiā tuā. deleant de
libro viuentiū. et cū iustis non scribant. ecce
octauū. Tercū genus est eoz qui sumunt
sacramentaliter et spūaliter qui ita suscipiūt h
sacm qz etiā pēpiūt eius effectum. Et istia
appōnant quattuordecim fereula cū isto ci-
bo. Primo est xpi cōmemoratio. 2. p. xij.
Hoc facite in meā cōmemorationē. Sec-
do interior viuificatio. 3. p. vi. Nisi māducaue-
ritis carnē filij hoīs et biberitis eius sangui-
nem nō habebitis vitā in vobis. Tercū est
corporis mystici incorporatio. Aug. Nec tu
me mutabis in te sicut cibuz carnis tue: sed
tu mutaberis in me. Quartus est spūalis
delectatio. Sapie. xviij. Panē de celo pīstint
eis. Omne delectamentū suauitatis in se ha-
berem. Quintum intellectus illuminatio
pīmi Reg. xij. c. Sustinuit ionathas de mel-
le et illuminati sunt oculi eius. Sextum est
fidei cōmendatio: qz supra naturā sensum et
intellectū eleuamur. Aplos. ij. Corin. x. In
captiuitatē redigentes omne intellectuā
Septimū est spūis eleuatio. Aplos. Roma.
vij. quomō nō cum illo oia nobis donauit.
Octauū est spūalis resectio ps. Dñs res-
git. i. pascit me et nihil mihi deerit in loco pa-
sue ibi me collocauit. Nonū est fomitis mi-
tigatio. ps. Sup aquā resectionis educauit
me animam meā conuertit. Decimū est
cōtra dyabolū armatio. ps. Parasti in con-
spectu meo mēsam aduerfus eos qz tribulāt
me. Undecimū est deuotionis augmētatio
ps. Impinguasti in oleo caput meū et calig-
meus inebrians qz pclarus est. Duodeci-
mū est grē collatio. 3. p. i. Bīa rixitas p ie-
sum xpm facta est. Decimūtertū est pēto-
rum remissio. ps. Et mīa tua subsequetur
me oibus diebus vite mee. Et in quadā col-
lecta dīr. Sit h sacram ablutio scelerū. Deci-
mūquartum est celestis regni collatio. ps.
Et vt inhabitē in domo dñi in longitudinē
dierum. et 3. p. vi. Si quis māducauerit ex
hoc pane viuet in eternū. Sur autē sex de-
cim genera hoīm qui non possunt accedere
ad mensam xpi vt inde percipiāt hoc sacram

1
Qui nō
com-
muni-
cat

multo
magis

h. d. g. s.
h. d. g. s.

multo

De quibus
vixit ille
mēsa. ecce
numero.

Cena dñi
non gustat

Quatuor
tribus vici-
ter cibum
eucharistie
pīonab
etigil ac-
nō possunt
discretionē
sint decē
potest dan-
nis et deu-
p. lxx. ar-
Nora qz illi
mēte habē-
les eoz qu-
talibus no-
git in cōal-
Amicitia
renda. Mi-
nia: sed h-
sacm ext-
huius sac-
los. Nota-
ualla: et ru-
tuncant f-
et talis nō
et aliqua f-
tūc hōi p-
pīculo ter-
vel hōi d-
condilio. E-
te pīam p-
dōs rēc

In cena dñi

Sermo XLI

De quibus dicitur Luc. xxiij. Dico vobis q nemo viros illos qui vocati sunt gustabunt cenam meam. licet tamen omnes vocent. Et sunt isti numero. scilicet.

- 1 Pueri.
- 2 Amentes.
- 3 Furiosi.
- 4 Demoniaci.
- 5 Infideles.
- 6 Peretici.
- 7 Fortilegi.
- 8 Publici peccatores.
- 9 Alsurarij.
- 10 Hystriones.
- 11 Polluti.
- 12 Non sciunt.
- 13 Suspecti.
- 14 Excommunicati.
- 15 Interdicti.
- 16 Suspecti.

Cena dñicam non gustant.

Quatuor ad pueros. Nota q pueris caribus visu rōnis qui nō possunt distinguere inter cibum carnale & spūalem non debet dari eucharistia: quia quidā greci hūm teneant Irōnabile autē qz ad eucharistie sumptioez exigis actualis deuotio quaz tales pueri hñe nō possunt. Pueris autē iam incipientib⁹ hñe discretionē etiā ante pfectā etatem: puta cū sint decē vel duodecim annorū aut circa hoc potest dari si in eis appareat signa discretio nis & deuotionis. put dicit scñs tho. iij. pre q. lxx. arti. x. arg. iij. **Quatuor ad amentes.** Nota q illi amētes siue stolidi qui debilem mentē habēt: & tñ sunt aliquo modo docibiles eoz que ad fidē & deuotionē pñtēt sacri talibus nō op⁹ corpus xpi denegari: sicut legit in ecclia arauheo. Et habet. xvi. q. vi. Amētib⁹ quēcūqz sunt pietatis sunt cōse renda: illis autē qui nunqz habuerūt vsus rōnis: sed sic a natiuitate pmanerūt nō ē hoc sacm exhibendū: qz in eis nullo mō pcessit huius sacramēti deuotio. **Quatuor ad furiosos.** Nota q furiosus aut habet lucida interualla: et tunc potest cōmunicare: aut non. et tunc: aut fuit pperuo furiosus. s. a natiuitate & talis nō debet cōmunicare: aut ad tempus ex aliqua infirmitate incidit in frenesim: et tūc si an pteriat & sumis posse accipere sine periculo terisionis vomitus vel expurionis vel hñōi debet dari: als nō. Unde legitur in concilio Cartag. xlv. q. vi. Is q in infirmitate pñiam perit si casu ad eū inuitatus sacerdos vēit & in pñus infirmitate obmutuerit

vel in frenesim cōuersus fuerit. debet audiri testimoniū qui eum audierit & accipiat pñ nrentiam: et si cōtinuo credis moriturus re compellit p manus impositionez & infundat ori eius eucharistia. **Quatuor ad demoniacos.** Nota q arreptiij q energumini dicūt cum nō sunt baptisati & in qbus nō dum est vis demonis extincta: qui viget in eis p ouginalē pctm nō possunt cōmunicare. Sed de baptisatis qui corporaliter ab immūdis spīritibus vexant p aliquo crimine qd quidē certum est. Dicendū q est eis cōmunio deneganda. Si autē nō torqueant sub aliquo crimine nō debet eis denegari. An cassian⁹ dicit. Eis qui ab immūdis vexant spīritib⁹ cōmunionē sacrosanctā a seniorib⁹ nostris nunqz memimus interdici. **Quatuor ad qntos.** s. ad infideles. Nota q pctm infidelitatis quod funditus separat hominē ab ecclē vnitatē simplr loquendo. maxime hōminē reddit ineptum ad susceptionē huius sacramēti quod est sacm et de fāstice vnitatis. Unde & grauius peccat infidelis accipiens hoc sacramētū: q pctō: fidelis & magis contēnit xpm hñm quod est sub hoc sacramento. pñtēti: si non credat xpm sub hoc sacramento vere esse: quia qñtū est in se dimittit sanctitatē huius sacramēti & xptem christi operantis in hoc sacramento quod est contēnere xpm sacramētū in seipso. Fidelis autē qui cum pñtētia peccati sumit contēnit hoc sacramētū nō in seipso: sed qñtū ad vsuū digne accipiens. Unde apls pñe Corinib⁹. xi. assignans rōnem huius pcti dicit. Non dijudicans corpus dñi. i. non discernēs ipz ab alijs cibis quod maxime facit ille qui nō credit ipm esse sub hoc sacramento: hec tho. iij. parte. q. lxx. arti. v. arg. ij. **Quatuor ad hereticos.** Nota q hereticis nō sunt danda sacramēta ecclē a viris catholicis. put gelasius papa dicit. xxiij. q. ij. c. nec quisqz in fine. vbi dicit sic. Cum nullo prius eoz partīcpare debitis mense dñice puritatem: quam maiores nostri semp ab heretica magnope suauerūt pollutione discreti. **Quatuor ad fortilegos.** Nota q ipi tales de parochijs suis eicere debent: vt habet. xvi. q. v. c. epī per totum. **Quatuor ad peccatores publicos.** Nota q si sacerdos sciat pctm alicuius qui eucharistia pete per confessionē vel alio quolibet modo distinguendū est: quia aut peccatū est occultum aut manifestus. Si est occultum aut exigit in occulto aut in manu

fecto. si in occulto debet ei denegare et mo-
nere ne in publico petat. Si aut i manifesto
petat debet ei dare. vt ps de plectra. dist. ij.
c. nō phibeat. Et hoc ppter quattuor rōnes
Primo qz p petō occulto pena publicā infe-
rens est reuelator cōfessionis vel pctori cri-
minis. Secūdo quia q̄libet xpianus hz ius
in pceptione sacramēti eucharistie nisi illud
p petm mortale amittat. Unde cum in facie
ecclesie nō confiter istum amississe ius suum.
non debz ei in facie eccleie denegari. Als da-
ref facultas malis sacerdotibus p suo libi-
to punire maxima pena quos vellent. Tercio
ppter incertitudinem status sumentis:
qz spūs vbi vult spirat. Unde subito potest
esse complicitus et a petō mūdatus et diuina
inspiratiōe ad factm accedere. Quarto qz
esset scandalū si denegaret. Si hō peccatus
est manifestū debet ei denegare siue occulte
siue publice petat. Quātum ad ysararios
publicos. Nota qz publici ysararij sunt ipso
iure excommunicati quo ad tria. Primo quia
nō debent recipi ad cōmuniōē altaris. Secūdo
qz nō debent recipi eorū oblationes. Tercio
qz nō debent recipi ad xpianā sepul-
turam si in hoc petō decesserint. ex deysuris
c. qz oibus. Quātum ad hystriones. Nota
qz ypianus dicit de his loquēs puto iquit
qz nec diuie cōueniat maiestati: nec ecclesia:
stice discipline vt decus et honor eccleie pso-
nis talibus conferat. vt habet de pse. dist. iij.
c. p dilectione. Quātus ad pollutos. No-
ta conciliū oligbertinū qz ois hō aucte sacraz
cōmuniōē a ppa debet abstinere vxore tri-
bus aut quattuor aut qnqz diebus. vt hf de
cōsecra. dist. ij. c. ois homo. Et bene puto qz
sit faciendū: si tñ alter cōiugum inueniatur
debitū reddere coactus et nō expetere et hoc
notanter facere eo qz alter etiā illo tempore
nō vult abstinere ego cōmunicare cōcedere
illi qui reddit iuitus et alteri nō: qz extorquet
debitū qm nō est extorquendū: qz constat qz
etiā illo tempore reddere tenet: si pbabiliter
timet de incōtinentia alterius. Exigens autē
infirmatē ductus hmoneri debeat ne ac-
cedat si tamē oibus modis ex deuotione se
ingerat nō est phibēdus. Unde Greg. vt hf
xxij. q. iij. di. c. vir cū ppta in fine. Si quis
hō cū sua cōiuge non cupidine voluptatū ra-
ptus. sed solimodo creandoz liberorūz gra-
tū ist pfecto siue de ingressu eccleie siue de
sumendo dñici corpis sanguinisqz mysterio
suo est iudiciū relinquēdus: qz a nobis phi-

beri nō debet accipe corpus q̄ in igne positū
nescit ardere. Cum hō nō amor: pcreade so-
bolis: sed voluptas dñas in ope cōmixtiōis
habēt cōiuges etiā de cōmixtiōe sua quod
desceat: hēc ille. Sed de pollutiōe nocturna
dico qz vbi dubiū est an pollutiō habuerit or-
tū ex petō mortali: pura ebrietate crapula
longa cogitatione et. debet tunc homo a cō-
muniōe abstinere de necessitate. Vbi hō nō
habet ortum ex petō mortali: puta qz cōtin-
git ex nimio labore: aut ex debilitate nature
aut ex infirmitate abstinendum est de hone-
state: non tñ peccat mortali qui cōmunicat.
Vbi hō ex petō nō surgit tūc in arbitrio ho-
mis est abstinere vel nō abstinere. Quātū
ad nō ieiunos. Nota qz aliqz impedit a per-
ceptione huius sacramēti triplici rōne. Pri-
mo quidē. sicut dicit Aug. lib. rñsionum ad
Januariū placuit spūi sancto vt in honores
rauti sacramēti pus in os xpiani dñici cor-
pus intraret qz ceteri cibī. Secūdo ppter signifi-
cationem vt. s. def intelligi qz xps q̄ est res
huius sacramēti: et charitas eius debz pmo
fundari in cordibus nris sm illud Abartb.
vi. Primū querite regnū dei et iustitiā eius.
Tercio ppter piculū vomitus et ebrietatis q̄
qnqz ptingūt ex hoc qz hostes inordinate ci-
bis vtunt. sicut apls dicit pme Corinth. xi.
Et alius quidē esurit. alius autē ebrius est.
Ab hac tñ generali regula excipiunt infirmi
qui statim etiā cōicandi sunt post cibū si de
eorū piculo dubitet ne sine coione decedant
qm necessitas lege nō hz. vnde dr de cōsec.
dist. ij. c. Presbyter infirmū statim cōicet ne
sine cōione moriat. de sanis autē secus ē: qz
vt dicit apls pme Corinth. xi. Cū puenitis
ad manducandū. s. corpus dñi inuicē expe-
ctate. si quis autē esurit domi māducat. Vbi
hō in glosa sic exponit. Si quis esurit et
impariēs nō vult expectare alios māducat
domi suos cibos. i. pane terreno pascat nec
post eucharistiā sumat. Quātum ad susce-
ptos de crimine. Nota qz triplex est suspicio
quedā violēta que p facto reputat. vt si iues
niatur suspectus cum suspecta: nudus cum
nuda solus in eodem loco. ppter hanc sicut
ppter petm denegāda est cōmuniō: qdam
pbabilis vt si inueniat solū: cur sola loquēs
loco et tpe suspecto et requirit. ppter hanc nō de-
bet denegari: quia pēa nō infligit vbi culpa
ignorat. Quedā lenis vt si appareat aliqz si-
gna nō tamē omnino certa ppter hanc etiā
nō debet denegari. Quādo cūqz ḡ suspicio

est violenta pcedens ex publica fama: tunc
nō debet dari corpus xpi illis nec in oculis
to nec in manifesto. Si autem talis suspicio
non pcedat ex publica fama sed solius sacer
dotis sic debet dari in publico sed nō in oc
culto sicut dictum est. Quādo crimen scitur
non tamen dico qd debeat dari suspectis de
crimine ad examinationē: quia ut dicit Gre
phanus papa. ij. q. iij. Ferri candēris vel aq
feruētis examinatione confessionē extorqri
s quolibet sacri canones nō concedūt. Spō
ranea em̄ confessione vel testium approba
tione publicata delicta commissa sunt regi
mini vestro iudicare. Occultra xō et incogni
ta illi sunt relinquēda qui solus nouit corda
filiorum hominū. idem habet extra de purg.
c. ex tuarū. In omnibus em̄ talibus videtur
esse dei tempraio. vnde sine peccato fieri nō
possunt. Quātum ad excommunicatos: inf
dictos et suspensos, dicunt theologi qd exco
municatus interdictus et suspensus etiā in iu
ste nō debet cōiccare: quia in talibus est defe
ctus rei signatus. s. vnitatis corporis mystici.
Item nota qd quatuor genera hominū inuitā
tur ad hanc cenam: vt dicit Luce. xij. Exi cito
in vicos et plateas ciuitatis. s. huius mundi:
et omnes pauperes debiles et claudos et ce
cos compelle intrare: vt impleatur domus
mea. Vnde aug. lib. de hbis dñi. sermone. x.
dicit sic. Veniamus ad cenā qua intrinsec
saginimur. nō nos impediāt excellētia: non
nos superbia extollat. nō nos teneat curiosi
tas illiata: et auertat a deo: nō nos impediāt
voluptas carnis a voluptate cordis. Venia
mus et saginimur. Illi vero c. nō venerūt
fuerunt diuites sani quasi bene ambulātes
et acute cernētes et multum de se presumen
tes. et ideo tanto desperatiores quāto supio
res. Veniamus nos mendici: quia ille inuit
rat: qui ppter nos factus est pauper cum di
ues esset: vt illius inopia dīcaremur. Venia
mus nos debiles: quia non est opus sanis
medicis: sed male habentibus. Veniamus
nos claudis: vt dicamus. perfice gressus nros
in semitis tuis. Veniamus nos ceci dicen
tes. Illumina oculos meos ne vñq obdori
miam in morte. Tales venerūt ad horā. illis
pūs inuitatis sua excusatiōe reproba: b. ille
Et sic pater etc. R

Quātum ad sextam mē
sam in qua sedet innumerabilis multitudo
sanctorum dicit beatus Augu. sup ps. xcij.

Est quoddam sublime altare inuisibile quō
non accedit iniustus ad illud altare ille sol
accedit qui ad istud securus vel iustificatus
accedit. illic inueniet vitam suam. qui in isto
discernit causam suam. Et lib. i. homeliarū.
homelia. xviij. dicit. Ad hoc altare quod in
ecclesia infra est positum terrenis oculis ex
positum ad ministeriorum diuinorum sacra
menta celebranda: multi etiam scelerati pnt
accedere: quoniam commendat in hoc tempe
patientiam suam deus: sed in futuro exerce
bit seueritatem suam. Accedunt em̄ ignorā
tes quoniam patientia dei ad pnam eos ad
ducit. Illi autem fm duritiam cordis sui et
cor impenitens ibelaurizant sibi iram in die
reuelationis iusti iudicii dei qui reddet vni
cuiq fm opera sua. Ad illud altare quo pre
cursor noster introiuit xps: quo caput ecclie
precessit membris ceteris securis nullus
eorum accedere poterit: hec ille. Hoc em̄ al
tare est exemplar eius quod mandauit do
min⁹ moysi vt faceret. Exo. xxv. vñ dictū est
ei inspicere et fac fm exemplar quod tibi i mō
te monstratum est. Propterea Salomō cō
struxit templum domino: et quoniam erat
fixum: et stans significabat statū future vite
que est omnino inuariabilis. Etiam dicitur
q in edificatione templi non est auditus so
nitus mallei vel securis: ad denotandum qd
omnis perturbationis tumultus longe est
a statu future beatitudinis. Distinguebatur
autem templum in duas partes. scilicet in
sancta sanctorum que figurabat seculum al
tius quod est spiritualium substantiarū in
quam partem summus sacerdos semel in
troibat vt designaretur qd hec est finalis per
fectio hominis. vt ad illud seculum introdu
catur. In hac parte continebantur tria. sci
licet archa testamenti in qua erat vna au
rea habens manna. et virga Aaron q frons
duerat: et tabule in quibus erant scripta de
cem precepta legis. Nec autem archa sira
erat inter duos cherubin qui se mutuis vul
tibus respiciebant. Et super archā erat que
dam tabula que dicebatur propiciatorium
super alas cherubin quasi ab ipsis cheru
bin portaretur: ac si illa tabula esset sedes
dei. Vnde et propiciatorium dicebatur
quasi exinde propiciaretur ad preces sum
mi sacerdotis. Et ideo portabatur a cheru
bin quasi deo obsequentibus. Archa vero
testamenti erat quasi scabellum sedentis sui
per propiciatorium. Per hec aut significat
E iij

q̄ sunt in illo altiori seculo: sc̄z deus q̄ est su-
per oīa inēdprehensibilis om̄i creature ⁊ p-
pter hoc nulla similitudo eius ponebat ad
rep̄entādū eius inuisibilitatē sed ponebat
q̄dā figura sedis ei⁹. s. q̄ creatura cōprehē-
bilis est q̄ est subiecta deo sicut sedes sedēti.
Sūt etiā in illo altiori seculo sp̄iales substa-
tie q̄ angeli dicunt: ⁊ hij signat p̄ duos che-
rubim mutos se respiciētes ad designādū eo-
rū sc̄cordiā adinuitē s̄m illud Job. xxi. Qui
facit cōcordiā in sublimibus suis. Et ppter
hoc etiā nō fuit vnus tm̄ cherub vt designa-
ret multitudo celestīū sp̄ium ⁊ excludat cul-
tus eoz ab hīs q̄bus p̄ceptus erat vt vnū
tm̄ deū colerent. Sunt etiā in illo intelligibili
seculo rōnes om̄i eoz q̄ in hoc seculo p̄ficiū-
tur quodāmodo clausē: sicut rōnes effectū
claudunt in causis suis ⁊ rōnes artificiorū
in artifice. ⁊ hec figurabāt p̄ archas in qua
representabāt p̄ tria ibides cōtēta q̄ sunt
potissima in rebus humanis: sc̄z sapia q̄ re-
presentabat p̄ tabulas testamenti. potestas
regiminis q̄ representabat per virgā aaron
vita vero representabat p̄ mānā q̄ fuit te-
stamentū vitę. Ita per hec tria significaban-
tur tria deo attributa sc̄z sapiētia in tabulis.
Potētia in virgā. bonitas in mānā. Tūc p-
pter dulcedinē: tūc q̄ ex mīa dei datum est
Nec tria figurata sūt in ysis. Esa. vi. Vidit
em̄ dñm sedentē sup̄ solium excelsum ⁊ ele-
uati: ⁊ seraphim assistentes ⁊ domū impleri
a gloria dei. Unde etiā seraphim dicebāt. ple-
na est oīs terra gloria eius. Secunda autē
pars tēpli dicebat sancta: que significabat
presens seculū. de qua dictū est sup̄ in mensa
hebreoz. Ad sinistram autē tēpli inscribebāt ad
cultū dei p̄ aliquā sp̄alē purificationē: vt cō-
secrationē: vt designaret eos habere quādā
prerogatiuas dignitatis ⁊ puritatis ⁊ virtu-
tis: ideo in institutione ipsorū fiebant tria.
Primo purificabant per ablutionē aque: ⁊
per quedā sacrificia. Secundo radabant oēs
pilos carnis sue: sp̄aliter autē pontifex. oleo
unctionis in capite ungebat. Tercio indue-
bant q̄busdam vestimetis sp̄alibus deputa-
tis ad cultum diuinū ad designandū q̄ illi
q̄ sunt cōsecrandi ad sp̄iale ministeriū xpi
in illo altiori loco debent primo purificari p̄
aquas baptisimi ⁊ lachrymarū in fide passio-
nis xpi quod est sacrificiū purgatiuū ⁊ expi-
atiuū. secūdo debent radare pilos carnis. i.
oēs malas cogitationes. tertio debent orna-
ri virtutibus ⁊ consecrari oleo sp̄ualitatis ⁊

aspiratione sanguinis xpi. In sp̄ali autē po-
tifer habebat octo ornamenta. Primo enī
habebat vestem lineā. Secūdo habebat tus-
nicā iachinctinā in cuius extremitate versus
pedes ponebant per circuitū tintinabula q̄
daz ⁊ mala punica facta ex iachincto purpu-
ra coccoq̄ bis ticto. Tercio habebat superhu-
merale q̄ regebat humeros ⁊ interiorē par-
tem vsq̄ ad cingulum: quod erat ex auro ⁊
iachincto ⁊ purpura coccoq̄ bis ticto ⁊ bys-
so rectora: ⁊ super humeros habebat duos
onichinos in quibus erant scripta nom̄a filo-
rum israel. Quartū erat rōnale ex eadez ma-
teria factum q̄ erat quadratū ⁊ ponebatur
in pectore ⁊ cōiungebat superhumerali ⁊ in
hoc rōnali erant duodecim lapides p̄ciosi
distincti per quatuor ordines. in q̄bus etiā
erant scripta nom̄a filiorū israel. Quintū erat
baltheus. i. cingulum quoddā factum ex qua-
tuor coloribus. Sextū erat thīara. i. mitra q̄
dam de bysso. Septimū erat lamina aurea
pendens in fronte eius: in qua erat scriptū
nomen dñi. Octauū erant femoralia lineā
vt operirent carnem turpitudinis sue quon-
do accederet ad sanctuarium vel altare. In
istis ornamentis designat dispositio orbis
terrarū quasi pontifex vt omēs beati p̄ces
stent se esse ministros creatoris mundi. vñ
Sapientie. xxiij. ca. dicat. Quia veste Aaron
erat descriptus orbis terrarū. Nam femora-
lia lineā significabant terram in qua lignus
nascit. Balthei circinulatio significat cōtra-
nū q̄ circumcingit terram. Tunicā iachincti-
nā suo colore figurat aerē: per cui⁹ tintinabu-
la signant conitrua: per malagranata cho-
ruscantioes. Suphumeralē significat sua va-
rietate celū sydereū. duo onichini signant so-
lem ⁊ lunam. duodecim gēme in pectore si-
gnat duodecim signa in zodiacho que dice-
bant postre in rōnali: q̄ in celestibus sunt
rōnes terrenorū: s̄m illud Job. xxi. viij. Num
quid nosti ordines celi ⁊ ponis rōnem eius
in terra. Thīara signat celū empyreū. lami-
nā aurea notat deū oibus presidentē cui as-
sistunt oēs beati per claram ⁊ beatificā cō-
tēplationē. Unde recte possum dicere xpo
illud. Apocal. v. Ecce stinos deo nostro re-
gum ⁊ sacerdotes. Isti sunt figurati per il-
lam mulierē. de qua dicit. Apocal. xij. Adu-
lier. id ē aīa beata: amicta sole: id est fructus
ne diuinitatis beatifica: ⁊ luna sub pedibus
ei⁹: q̄ in beatis erit p̄fecta sanitas: sive egrī-
tudine. Esa. xlix. Non esurient neq̄ sitient.

amplius: qz miserator eoz reget eos: z ad fontes aquarũ deducet: potabit eos: qz fontes sunt tres persone beate trinitatis que sole desiderũ z sitim creature rñalis possunt tandẽ satiare: de qbus dicit Aug. z allegat a magfo sniarum lib. i. de pñia. cap. ii. Res igit qbus fruendũ est sunt poter z filius z spũs sanctus. eadẽ trinitas qdam summa res est cõisqz fruentibus ea. hec ille. Et Apocal. xxi. Absterget deus omnẽ lachrymã ab oculis sanctorz: z mors vltra non erit: neqz lucus: neqz vllus clamor: neqz dolor: erit vltra que prima abierunt. Sequitur: z in capite eius corona stellarũ duodecim: ista corona coronati sunt sancti. de qua dicit Ber. in quodã sermone. Corona duodecim stellarũ in patria est. Prima stella memoria sine obliuione. Raro est: qz erit in eis securitas sine timore qm de perpetuitate sue felicitatis erũt certissimi: cuius experimentũ habebũt ex quattuor. Primo qz in gloria videbũt voluntatẽ in qua fuerũt eternaliter pde finati ad imẽsam felicitatẽ. Secũdo qz sunt confirmati in gloria ita qz non possunt peccare. Tercio qz legent in libro vite i quo sunt indebiliter scripti. Quarto qz sunt inseparabiliter per charitatẽ z beatificẽ deo cõiuncti. Et a. xxix. Sedebũt in pulchritudine pacis z requie opulẽta. Secũda stella ẽ rō sine aliquo errore nam vniũsquisqz sapiẽs dicit: qz nouit de obiecto qz scire pōt per aliud hominem sapientiorẽ sed beati apprehendent deũ sũ se totũ nec larebit eos. Greg. Quid est qd non videant qz videntem oĩa vident. Apocal. xxi. Serui eius serulent illi z videbunt faciem eius z nomen eius in frontibz eoz: z not vltra non erit z non egebũt lumine lucerne neqz solis: qm dñs deus illuminabit illos. Tercia stella ẽ voluptas sine prurbarione qz quanto natura est nobilior: tãto in viuẽtibus pfectius declarat. Similiter qto melius est disposita tanto magis pōt delectari: sed natura aie est incõparabiliter melius disposita qz natura corporis: z tunc summe erit disposita. psal. Inebriabũnt ab yberitate domus tue z torrente voluptatis potabis eos. qm torrentis dilectionis pcedit ab illa diuinitate sicut a fonte: velut radius a sole. Quarta stella ẽ ipsa subtilitas sine corruptione: qz sancti tunc habebunt tantã fortitudinẽ: qz sicut vnus angelus nunc volat ad celũ: ita poterit homo tunc glorificatus se mouere: qm erũt equales angelis. Et a.

xl. Qui timēt deũ fortitudinẽ mutabunt scz humanam in angelicam: assument penas vt aquile volabunt z non deficient. Quinta stella est claritas qua pfigurabit claritã xpi sine obscuratione. Adat. xii. Fulgebũt iusti sicut sol in regno patris eoz. Sexta stella ẽ agilitas sũ mobilitatẽ cogitationũ nostrarũ agiliũ in motione. sicut em angelus dñi in momẽto transiit ab acacũ de iudea in babilonem z confestim restituit eum in locum suũ. Daniel. xii. Sic corpora sanctorum mouebũt ab aia subito de loco ad locum prout voluerit anima. Septima stella subtilitas in cuiuslibz spissi z solidi agillima penetratione. Sicut pẽ de christo qui intrauit ad discipulos sanis clausis: z exiit de clauso sepulchro. Et beatus Bartholomẽus qui intrauit ad regem ianuis clauso: sic erit de corporibus. Octaua stella in pĩmi rangẽ sũpĩus in omĩ veritate z sanctitate dilectione. tunc implebit illud. Adat. xii. Diliges pĩmũ tuũ sicut teipsum: qd in hac vita compleri non pōt. vt dicit August. Nona stella est videre pĩmũ suũ se sicut semetipsum diligere vera dilectione. Nam voluntas beatorũ est maxime concors: qz oēs hoc volunt quod deus. Luce. xii. Exerunt oēs turbe descendẽtũ laudare deũ dicentes. Benedictus qui venit rex in nomine dñi: pax in celo z gloria in excelsis. Decima stella est deum suũ perfecte plusqz seipsum habere in amore. Undecima seipsum solum ppter deũ diligere. Duodecim videre deum se diligẽtẽ: sic qz diligit seipsum cum perpetuatione. hec ille. Istõ modo coronati sancti beatificant in gloria sumentes corpus xpi. i. delectabiliter inherentes xpo per fruitionem diuinitatis z humanitatis. Job. x. Ingrediet z egrediet z pascua inueniet. vbi dicit Aug. Ingrediet per contẽplationẽ diuinitatis: z egrediet per contẽplationẽ humanitatis z pascua eterne felicitatis inueniet. Cõicere ergo z sumere corpus xpi a sanctis nihil est aliud nisi contẽplari beatificẽ iesum christũ z vniri ei per gloriam. Unde Augusti. lib. de contẽplatione iesu xpi. ca. xii. dicit. Vita sempiterna z vita beata: vbi gaudium sine merore: requies sine labore: dignitas sine timore: opes sine amissionẽ: sanitas sine languore: abundantia sine defecctione: vita sine morte: perpetuitas sine corruptione: z beatitudo sine calamitate. vbi omĩa bona in charitate perfecta. vbi species z visio facie ad

faciem: ubi plena scientia in oibus et per oia
ubi a bonis deitas cernitur et lumen illumina-
mans a sanctis glorificatur. ubi presens dei
maiestas conspicitur et hoc vite cibo sine defe-
ctu mens inuentius satiat et desiderat: sine
anxietate desideratur: et sine fastidio satiat
Ubi verus sol iusticie mira sue pulchritudis
his visione omnes reficit et ita vniuersos ce-
lestes patrie ciues illuminat vt luceant ipsi
lumen videlicet illuminatum per deum lumē
illuminas super omnem splendorem nostri so-
lis atq; cunctarū stellarum claritatem imor-
tali adherentes claritati deitatis: et per hoc
immortales atq; incorruptibiles facti iuxta
promissionē saluatoris. Pater quos dedisti
mihi volo vt ubi ego sum et illi sint mecum:
vt videant claritatem tuam et omnes vnium
sint. hec ille. Et beatus Bern. in quodam ser-
mone. Vere gloriosa satietas. Sanctus
coniuium. Desiderabiles epule ubi nemi-
um anxietas nulla: nullus poterit esse fasti-
dium: quoniam satietas summa et summū ine-
rit desiderium. hec ille. Unde in cōione ista
beatifica et gloriosa omnes beati pfecte satia-
bunt quo ad quā sensus corporis. **¶**
Nam vltus satiabitur in visione xpi: qm
vltus delectat in colore viridi qui est medi-
color constans ex albo et nigro. Color alb-
us est deitas lucida. Color niger est caro de ter-
ra formata. hi duo colores sunt coniuncti in
xpo: ideo totus amicus et viridis est effe-
ctus. Unde vocat se viridem. Luce. xxiij. di-
ces. Si in viridi ligno hoc facit in arido qd
fieri? Ideo quilibet sanctus pot sibi dicere il-
lud Ihesu. xv. Valde mirabilis es dñe et sa-
cies tua plena est gratia. Et. i. Petri. i. dicit.
In que desiderant angeli pspicere. Audi-
tus satiabitur audiendo vocem xpi que tunc
dulcis est vt quilibet sanctus clamet: dicat
Cantic. ij. Sonet vox tua in auribus meis
vox em tua dulcis. Tactus satiabit in tan-
gendo xpm. multum delectatur homo in tā-
gendo amicum plus in amplectendo amicum
multo plus in osculando amicum. Tunc ergo
sancti xpm tangunt et tenebunt fortiter. Ca-
nticoz. iij. Tunc eum nec dimittam. tunc am-
plexabuntur bylariter. Proverb. iij. Arripe il-
laz: scis sapientia que est xpus: et exaltabit te
glorificaberis ab illa cum eas fueris ample-
xatus. Tunc osculabuntur dulciter. Cantic. iij.
vii. Quis mihi det te fratrem meū iugen-
tem vbera matris mee vt inueniam te foras. s.
quando naturam humanā assumpsit: et col-

culer te et tam me nemo despiciat. **¶** Sacer-
satiabit in redolentia xpi. In ipso em est bal-
samū et cynamomū deuote oie: myrra carnis
mortificate. Eccl. xxiij. Sicur cynamomū
et balsamū aromatizans odorem dedi quasi
myrra electa dedi suauitatē odoris. Ex hijs
tribus speciebus aromaticis sancti tantum
odores sentient qd clamabunt et dicent illud
Cantic. i. Trabe me post te curremus in
odorem vnguentoz tuoz. Gustus satiabit
in gustando dulcedinem xpi. Unde cantat
ecclesia. vt habet Iob. iij. In die illa stilla-
bunt montes dulcedinē et colles fluent lac et
mel. Per lac signatur caro xpi mundissima.
Montes ergo et colles. i. sancti magni et mi-
nores haurient suās dulcedines a carne xpi
mundissima: ab aīa xpi dulcissima: et a vera-
te christi suauissima. Propterea horat nos
Bernardus in quodā sermone dicens. Fe-
stinemus ad locum turiozem: ad agrū vbe-
riorem: ad pastum saniorē vt habitemus si-
ne meru: abundemus sine defectu: epulemur
sine fastidio. hec ille. Et Aug. lib. xxi. de ci-
uit. dei. i. fine dicit. Ibi aderit qdquid amabit:
nec desiderabitur quod non aderit. omne qd
ibi est bonum erit et summus deus summū
bonū erit et qd est omnino beatissimū semper
ita fore certus erit. ibi vacabim et videbim
videbim et amabim et amabim et laudabim
Ecce qd erit in fine fine fine. Nam qd alius
noster est finis nisi peruenire ad regnū cui-
us nullus est finis: Propterea dicit psal. Be-
ati qui habitant in domo tua dñe: in secula
seculoz laudabunt te. Ad quā laudem satia-
ti visione xpi gloriosa perueniamus. nūc p
gratiā et tandem per gloriam. Amen.

In die vcheris sancta. Sermo primus qd
xps sustinuit. xl. passiones ppter. xl. de pccā.

¶ Nam exemplū me-
um ab adolescentia mea Zach.
xii. Beatus Greg. lib. xx. moral.
dicit sic. Eum em posset xps ie-
sus vel etiā non moriendo succurrere voluit
tū hoibus moriendo subuenire: qz videlicet
nos minus amasset nec tantā vim sue dile-
ctionis ostenderet: nisi hoc qd a nobis tolleretur
ad rēpus ipse sustineret. hec ille. Super quo
ralem moueo qstionē. **¶** Et nūc necesse
fuerit xpm subire corporale passionē ad pec-
cati ade salutarē expiationē: Ad istā qōnez
respondent quatuor doctores. duo veteris
testamenti et duo noui. Primus est Esaias

xy. c. dicens. Nunquid non ego dñs: et non uest
 ystra deus absq; me. deus iustus et saluans
 non est pter me. Loucrimini ad me et salui
 eritis oēs fines terre: q; ego dñs et non est a
 lius: he sunt iusticie et imperiū. Ego dñs lo
 quēs iusticiā et annūciās recta. pgregamini
 et venite et accedite simul q; saluati estis. q; s
 audietis hoc fecit ab initio. Secūdo ē dñe
 mias. xliij. c. dicit. Eibi peccauit expectatio
 israel saluator: noster in tēpe tribulationis.
 Quare qñ colon? futur⁹ es in terra et qñ yvia
 tor declinās ad manendū. Quare futur⁹ es
 velut vir vagus et for⁹ q; nō pōt saluare. Tu
 autē in nob es dñe et nomē tuū ē sup nos ne
 derelinq; nos dñe. Tertio est Petr⁹ apłs. i.
 Petr. iij. Xps semel p peccatis nris mortu⁹ ē
 iustus p iniustis vt nos offerret vno mortifi
 catos qdē carne viuificatos alit ipm. Quar
 tus ē Paulus apłs. Iko. v. dicit. Sicut p iob
 edientiā vni⁹ hoīs pccōres. pñtuti sūt mlti
 ita p vni⁹ hoīs obediētiā iusti pñtutē mlti
 Sciendū q; necessariū fuit xp̄s pati p hūani
 gnīs liberatōe nō necessitate coactiois: s; ne
 cessitate finis q; qdē pōt triplē intelligi. Pri
 o ex pte dei cui⁹ diffinitionē circa passiōē xp̄i
 pñciatā in scripturis: et pfiguratā in obhūa
 tia veteris testi oportebat impleri. et h est qd
 dicit. Lu. xxiij. Eibi hoīs vadit hūc diffinitū ē
 de illo. et Lu. xvi. Nec sūt hūa q; locutus sum
 ad vos cū adhuc eēm vobiscū: qm̄ necesse ē
 impleri oīa q; scripta sūt in lege moysi et pphīs
 et psalmis de me: et qm̄ oportebat xp̄m pati et
 resurgere a mortuis. h em̄ nā angelica sit ex
 cellēto: q; nā hūana. vt dicit Dion. iij. ca. de
 diuinis noib⁹. et pccm̄ angeli nō fuit remedia
 bile sicut pccm̄ hoīs. iō de⁹ sua mīa pordina
 uit ab eterno: vt fruct⁹ humane salutis nō seq̄
 ret nisi xpo patiēte. vñ dñs dicit. xxi. dñs vi
 xit ad patrē. Pat mīsi nō pōt calix iste trāsi
 re a me nisi bibā illū fiat voluntas tua. Quā
 autē ibi de calice passiōis q; pteriri nō poterat
 nisi biberet illū. pph hoc q; p̄r disposuerat. iō
 subdit. fiat voluntas tua. et dñs dicit. Ideo
 calix trāsi re nō pōt nisi illū bibat: q; saluari
 nisi eius passiōe nō possum⁹. Quoad mod⁹.
 Job. xij. dicit. Nisi gnū frumēti cadēs in ter
 rā mortuu fuerit ipm solū manet: si autē mor
 tuū fuerit multū fructū affert. vbi Aug⁹ dicit.
 q; seipm̄ granū dicebat: nisi q; morte passus
 esset alter fructū nostre liberatiōis nō fecis
 set. Secūdo pōt intelligi ex pte ipsius xp̄i q;
 p humilitatē passiōis meruit gloriā exal
 tationis. Et ad hoc p̄tinet qd dicit. Luc. xvi.

Hec oportuit christū pati et sic intrare in glo
 riam suam. Aliteram ergo importat quan
 dam equalitatē iusticie. Unde apłs dicit.
 Roma. iij. Et q; operat⁹ merces imputatur
 sibi debitū. Et sicut cū aliquis ex sua iniusta
 voluntate sibi attribuit plus q; sibi debeat:
 iustū est vt sibi diminuat. etiam q; ad id
 qd sibi debebat. Exemplū vt cum q; fur. x
 bat vñz ouē debebat reddere quattuor. vt
 dicit. Exodi. xxi. Et hoc dñs mereri in q;rum
 p h punit et in q; voluntas: ita etiā cū quis
 sibi ex iusta voluntate subtrahit qd deat has
 bere meret⁹ vt sibi amplius aliqd supaddat
 qñ merces iuste volūt⁹. Et p̄p̄us de illo autē
 data sunt. v. talēra q; tñ. x. talēra hēbat. vt dñs
 dñs. xxi. Et de illo qui hēbat. x. minas cui
 data est vna serui negligēt. Luce. xix. Quē
 admodū autē dñs. Luc. xxiij. Qui se humiliat
 exaltabit. Et p̄p̄us in sua passiōe seipm̄
 humiliat in sua dignitatē q; ad qua
 tuor. Primo qdē qm̄ ad passiōē et mor
 tem cui⁹ debitor: nō erat. Secūdo qm̄ ad lo
 cū q; corpus eius post⁹ est in sepulchro: et
 aīa in inferno. Tertio qm̄ ad cōfusiōē et
 obprobria q; sustinuit. Quarto qm̄ ad h q;
 est traditus humane prātī sibi q; ipse dicit
 pylato. Job. xix. Non haberes in me prātes
 nisi tibi datū eēt desup. ideo p sua passiōe
 meruit exaltatiōē quo ad quattuor. Primo
 qdē qm̄ ad resurrectionē gloriōsam. vñ
 dñs in ps. Tu cognouisti sessionē meū. hūili
 tatē passiōis mee et resurrectionē meā. Se
 cūdo qm̄ ad ascensionē in celū. vñ dicit.
 Ephe. iij. Descendit primū in inferiores pa
 tes terre. Qui autē descendit ipse est et q; ascē
 dit sup oēs celos. Tertio qm̄ ad p̄sentiū
 paterne dextere: et manifestatiōē diuitatis
 ipsi⁹. sibi illud Esa. liij. Exaltabit et eleuabit⁹
 et sublimis erit valde. Sicut obstupuerūt su
 per eum multi: sic inglorius erit inter viros
 aspect⁹ eius. et Phil. ij. dñs. Factus est obedi
 ens vsq; ad mortē et. Propter qd et de⁹ ex
 altauit illū et donauit illi nomen qd est sup
 onne nomen. vt scz ab oībus noīet⁹ de⁹: et
 oēs ei reuerentiā exhibeant sicut de⁹ hoc ē
 quod subdit. vt in noīe iesu omne genu flet
 et celestīū terrestriū et infernū. Quarto
 qm̄ ad iudiciā prātem. dicit em̄. Job.
 xxxvi. Causa tua quasi impj iudicata est: ius
 dicium causamq; recipies. Quāvis autē
 christus per priora merita meruerit exalta
 tionem ex parte ipsius anime cuius volūtas
 charitate et alijs virtutibus informabatur: et

humiliat
(ad hūm)baptizatus
est

In die veneris sancta Sermo XLII

In passione meruit sua exaltatione p modū
culis dā recōpensationis etiā ex parte corpo
ris. Iustus est enī vt corpus quod fuerat ex
cōbortate passioni subiectū acciperet recōpen
sationem in gloria. Tercio potest intelligi ex
parte nostra qui p eius passionē liberati su
mus fm illud Job. iij. Sicut moyses exal
tauit spem tem in deserto: sic opz exaltari filiū
hominis vt omnis qui credit in ipm nō per
eat sed habeat vitam eternā. Quod quidem
de exaltatione intelligit in cruce. Et aug. xij.
de trinitate. c. x. dicit. Sanāde nostre miserie
cōuenientior modus alius nō fuit q̄ per xpi
passionem. Hario est q̄ tanto aliquis mo
dus cōuenientior est ad exequendum fines.
q̄to per ipsa plura pcurrit que sunt expedie
tia fuit. Per hoc autē q̄ homo per xpi passio
nem est liberatus multa concurrūt ad salu
tem hominis p̄sentia p̄ter liberationez
a peccato. Primo enī per hoc homo cognos
cit q̄ram deus diligit hominē. et per hoc p
uocatur ad eum diligendum. in quo pfectio
humane salutis consistit. Unde apostolus
dicit. Roma. v. Lōmendat autē deus suam
charitatem in nobis: quoniam cum inimici
essemus xps p nobis mortuus est. Secundo
quia per hoc credit nobis exemplum obedie
tie: humilitatis: constantie: iustitie: et cetera
rum virtutum in passione xpi ostensarū que
sunt necessarie ad humanam salutem. vnde
i. petri. ij. dī. Christus passus ē p nobis vobis re
linquens exemplum vt sequamini vestigia
eius. Tercio quia xpus per suam passionem
non solum hominem a peccato liberauit: sed
etiam grām iustificantem et gloriā beati
tudinis ei p̄meruit. Job. xij. dī. Ego si exal
tatus fuero a terra omnia traham ad meip
sum. Per hoc enī q̄ in alto moies ascensus
nobis parat in celum: vt Aristotomus dicit.
Quarto quia hoc ad maiorem hominis di
gnitatem cessit: vt sicut homo victus fuerat
et deceptus a dyabolo: ita etiam homo esset
qui dyabolum vinceret. Et sicut hō moies
meruit ita homo mories ascendere superaret. Unde
dr. i. Lēuit. x. Deo gratias q̄ dedit nobis
victoriam per iesum xpm. B. Unde po
no quartum. cōclusiones. Prima cōclusio
Nullus pur? homo poterat satisfaccere p̄fecte
p̄ p̄cto ade. sed solus deus et homo iesus
xps. Patet: quia satisfactio est sufficiēs per
fecte q̄n est condignū p quādā adeq̄tionez
ad recōpensationē culpe commisse. et sic ho
minis puri satisfactio esse nō potuit p p̄cto.

Sum qz tota natura humana erat p p̄ctū
corrupta: nec bonū alicuius p̄sone nec etiaz
plurium poterat p eq̄parantiam totius na
ture detrimentū recōpensare. Sum etiaz qz
p̄ctū cōtra deum ēmissū quādā infinitas
tem hz ex infinitate diuine maiestatis. tanto
enī offensa est maior q̄to maior est in quēz
delinquit. Unde oportuit ad p̄dignā satisfac
tionem vt actio satisfaccētis h̄ret efficaciaz
infinitā vt puta dei et hoīs exis. Homo enī
purus satisfaccere non poterat p toto hūano
genere deus autē satisfaccere nō debebat. Vbi
oportebat xpm ēē deū et hoīem. sic leo papa
in h̄mone de varuitate dñi dicit. Suscipit a
maiestate hūilitas: a hūite infirmitas: ab eñi
tate mortalitas: vt qd n̄ris remedijs p̄grue
bat. vnus atqz idē dei et hoīs mediator. et mo
ri ex vno et resurgere posset ex altero. nisi enī
esset verus de? nō afferret remediū nisi esset
verus hō nō p̄beret exemplū. Secūda p̄ctio
Si deus voluisset absqz oī satisfaccōe hoīem
a p̄cto liberare iustitiā nō fecisset. Patz qz
ille index nō pōt salua iustitia culpā sine pe
na dimittere q̄ hz p̄mitte culpā in alii com
missam. puta vel in alii hoīem vel in totam
repu. vel in supiorē p̄ncipe: sed deus non hz
aliquē supiorē. s̄ ipse est supmū et cōe bonus
totius vniuersi. et iō si dimittat p̄ctū qd ha
bet rōez culpe ex eo q̄ ipm cōmittit: nulli
facit iniuria. sicut q̄cuqz hō remittat offensa
in se cōmissam absqz satisfaccōe misericordie
et nō iniuste agit. et iō dāuid mīam perēs dī
cebat. Tibi soli peccaui. q̄n dicat. p̄ores sine
iustitia mihi dimittere. Tertia p̄ctio. nō
erat p̄ueniēs iustitie dei: vt xps p solā suā po
tentia absqz passione dyabolū superaret. Pz
qz hz dyabol? inuaserit hoīem iniuste. tū hō
ppr p̄ctū iniuste erat sub hūitute dyaboli reli
ct? a deo. et iō cōueniēs fuit vt p iustitiā hō a
hūitute dyaboli liberaret xpo satisfaccere p
ipso p suā passionē. Fuit etiā h̄ p̄ueniēs ad
vincēdā supbiā dyaboli q̄ est depro? iustitie
et amor: potētie vt xps dyabolū vinceret et
hoīes liberaret nō p solā p̄ctia dinitat. s̄ ēē
p iustitiā et humilitate passiois. iō dñs dicit.
Job. xij. Nūc iudiciz est mūdū nūc p̄nceps
mūdi euādet foras. et aug. xij. de trinit. c. xij.
dicit. Iustitia xpi dyabol? vici? est: qz in
eo nihil dignū morte inueniret. occidit eum
tamen. et vtiqz iustū erat vt rebellores quos
tenebat liberi dimitterent in eum credēs.
quē sine vilo debito occidit. Quarta p̄ctio
null? modus satisfaccōis p p̄cto. Ade fuit

conuenientia
xps venit
Ego venit
beant. Et p
ad vitam d
firmitate ille
penā eius.
Job. xi. Et
pplo et non
mies in se
dicens. Ad
ria mea. vt
Eum dei
dam et tori
Et exurgit
miserendi
runt mia et
per modo se
em volebat
ne xpi alle
fiam in p̄lā
ritas. sed no
tur ex mīer
buita gra
faccione. vi
tur xps do
super exalt
leraciōis e
rūdet hūit
cūcu t̄yōn
passione xpi
qz cū bon o
p p̄cto totū
satisfaccōe
ficiat grā
que est in xpi
atoz per h̄
tios mīe a
tar. vñ dicit
miseriōdi
dilexit nos
cauit nos i
per passionē
mani gener
liberati. U
cit. Et nō de
lesu xpi non
xps p̄ben
nō est mīer
vici? enter et
ris p̄ctia
ris venūdat
u. Sed dya

In die veneris sancta Sermo XLII

eduenientior q̄ per passionē xpi. Dicit: quia
xps venit ut daret nob̄ vitā s̄m illud Job. x.
Ego veni ut vitā habeant et abundantī ba
beant. Xps aut̄ per suā mortē nos p̄duxit
ad vitā dñi sua morte mortē nostrā destru
it: sicut ille q̄ penas p̄ alio sustinet remouet
penā eius. Unde Cayphas p̄phetice dixit.
Job. xi. Expedit ut vnus homo moriā pro
poplo et non tota gens peat. Et sic xps assu
mens in se penas p̄cōr̄ adeo satisfecit p̄ illo
dicens. Adam exemplū meū ab adolescens
tia mea. ut dicit x̄b̄m. p̄mo p̄positū. **E**
Cum deus pater disposuisset redimere a
dam et totū genus humanū: s̄m illud psal.
Zu exurgēs dñe misereberis syon: q̄ tēpus
miserendi eius q̄ venit tēpus. Ador affue
runt mis̄a et iusticia ab inuicē discordantes su
per modo saluatiōis humane. Ad misericordiā
em̄ volebat hoīem liberari: sed non p̄ passio
nē xpi allegatō q̄m̄ rōnes. Prima est: q̄
sicut in psal. dicit. Vniuerserie dñi mis̄a et ve
ritas. sed non videt̄ necessariū q̄ xps patia
tur ex misericordiā: q̄m̄ sicut gratis dona tri
buit: ita gratis dona d̄z relaxare absq̄z satisf
factione. vñ dicit. Ephe. v. Donate inuicē si
cut xps donauit vobis. Et Jacobi. ij. Adia
super exaltat iudiciū. et in psal. dicit. Adi
seratiōes eius sup̄ oīa opera eius. Iusticia
r̄ndet sicut in psal. dicit. Veritas tua in cir
cuiū throni tui est. Noīem liberatiā p̄cō p̄
passionē xpi cōuenit mis̄e et iusticie dei. Adie
q̄ cū bon. o per se satisfacere nō possit: ideo
p̄ p̄cō totius nature humane deus dedit ei
satisfactōrē filiū. s̄m illud Roma. iij. Iusti
ficati grā per gratiā ipsius per redēptionē
que est in xpo iesu que p̄posuit deus p̄pici
atoz̄ per fidem ipsius. Et hoc est abundan
tioris mis̄e q̄ si p̄cā absq̄z satisfactiōe dimit
tar. vñ dicit. Ephe. ij. Deus qui diues est in
misericordiā p̄pter nimīā charitatē suā qua
dilexit nos cū essemus mortui p̄cōis cōmisi
cauit nos in xpo. Conuenit autē iusticie: q̄
per passionē xpi satisfacit p̄ peccato hu
mani generis: et ita homo per iusticiā xpi
liberabit. Unde Aug. xij. de trini. ca. xij. di
cit. Fieri debuit ut dyabolus iusticia homis
iesu xpi non potētia superaret: q̄d idem fier
xpo p̄ homine satisfaciente. Secūda ratio
mis̄e est: nam cōuenientissimū videt̄ q̄ ille q̄
violenter et iniuste aliqd̄ detinet per superio
ris potētiā spoliēt. Unde Esa. liij. dr. Bra
tis venūditi estis et sine argento redimem̄
ti. Sed dyabolus nullum ius in hoīe habet

quē per fraudē decept̄ et per quandā vio
lentiā seruituti subiectū detinet: q̄m̄ fraus et
dolus nulli patrocinari debēt. ut notat extra
de regu iuris. lib. vi. Ergo dyabolus debet
per potētiā spoliari et nō p̄ passionē xpi. Ius
ticia r̄ndet dñi. Nō peccādo obligat̄ erat deo
et dyabolo. Quantū em̄ ad culpā deū offen
derat et dyabolo se subdiderat ei cōsentiens
Unde rōne culpe non erat factus filius dei
sed potius a dei seruitute recedens dyabolū
seruitutē incurerat: deo iuste hoc p̄mittente
p̄pter offensam in se commissam. Quantū ve
rō ad penā p̄ncipaliter homo erat deo obli
gatus sicut sūmo iudici: dyabolo aut̄ tanq̄
toritor: s̄m illud Adar. v. Ne forte tradat te
ad cruciariū tuū iudici: et iudex tradat te mi
nistro. I. angelo penarū crudeli. ut Crisostomus
dicit. Quāuis ergo dyabolus iniuste q̄m̄
in ipso est hoīem sua fraude deceptū sub ser
uitute teneat et q̄m̄ ad culpā et q̄m̄ ad pe
nam iustū tñ erat hoc hoīem pati deo p̄mie
tente q̄m̄ ad culpā: et ordinante q̄m̄ ad
penā. Et ideo per respectū ad deū iustus est
q̄ homo libere p̄ passionē xpi non autē q̄
tū ad dyabolū. Et ertia rō mis̄e est nā iniquū
et crudele videt̄ esse q̄ innocens passioi et
morti tradat. s̄m illud Dani. xij. Innocētes
et iustum nō interficies. Et Miere. xxiij. Nec
dicit dñs: facite iudiciū et iusticiā et liberate
vi opprēssum de manu calūniatoris. et adue
nā et pupillū et viduā nolite contristari neq̄
opprimatis inique et sanguinē innocētes ne
effundat. ut aut̄ dicit Deut. xxiij. Deus est
fidelis et absq̄z vlla iniquitate ergo xpm̄ inno
centem non debet permittere exponi pas
sioni. Sic enim dicit Jobis. xij. c. Quis ex
vobis arguet me de p̄cō multa bona opar
sum in vobis p̄pter q̄d eoz̄ vultis me occi
dere: Iusticia r̄ndet dñs. Noīem innoce
te passioi et mortī tradere p̄ eius volunta
tē est impium et crudele. Sic aut̄ deus pater
xpm̄ non exponit passioi sed inspirando ei
voluntates patiendi p̄ hoīe in quo apparet
dei severitas q̄ pati sine pena dimittere nō
vult q̄d signat apls Roma. viij. dices. Pro
prio filio suo nō pepercit. et bonitas eius in
eo q̄ cū homo sufficienter satisfacere nō pos
set p̄ aliquā penā quā pateret ei satisfactor
rem dedit: q̄d signat apls subdēs: sed pro
nobis oībus tradidit illum. Lex em̄ clamat
Exo. xxi. Maleficos nō patieris sup̄ terrā
Et Esa. xxvij. dicit. Ad mensurā cōtra mēsurā
id est mensura pene p̄tra mēsurā culpe. Et

In die veneris sancta Sermo XLII

Miere. l. dicis. Reddite ei fin opus suū iuxta oīa que fecit facite illi. Et qm natura humana in primis partibus et in filiis gravissime et nequissime deliquit. adeo q clamor patōz ascēdit in celoz dicente dño ad cayn de homicidio. Gen. iij. Vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Et de luxuria. Gen. xviij. ca. Elamor sodomoz et gomorreoz multiplicatus est: et pccm eoz aggravatū est nimis. descendā et videbo verum clamorē opere cōpleverint an non est ira vestra. Et de opprellione pauperū. Exod. iij. Elamor filioz israel clamat ad me ppter duriciā eoz q presunt operibz et descendi ut liberare eos. et de fraudatōe mercenariōz. Jacobi. v. Ecce merces oparioz q messuerūt regiones vestras q fraudata est a vobis. clamat et clamor eoz in aures dñi sabaoth introiit. et de blasphemia. Iho. ij. dicis. Nōm dei pyos iugit blasphemaf. Propterea clamat Miere. l. dicis. Egredimini de medio babylonis ppulus meus ut salvet vniūsqz aīaz suā ab ira furoris dñi. Cūqz de vino fornicationis eius biberint oēs gētes et reges terre cū illa fornicati sint. et mercatores terre de virtute deliciā eius diuites facti sint: et qm pueri pccā eius vsqz ad celū: rector dotus est dñs iniquitatū eius: ideo qstus se gloriāuit et in delicijs fuit: tñ date ei tormentū et luctū. Apocal. xvij. Quarta rō mie est: non video quō xps sua passiōe possit satisfacere p pccōade et totius nature hūane q nulli satisficit p maiorē offensam: sed maxima offensa perpetrabit in passione xpi. Nam iudas vituperabit ex eo q tradet xpm indeis: fm illō Ioh. vi. Unus ex vobis diabolus est: qd dīcūm est ppter iudā q eum traditurus erat. Similiter vituperabunt iudei q eū tradent pylato fm q ipse dicit. Ioh. xvij. Sens tua et pontifices tui tradiderūt te mihi. Pylatus autē tradet eū militibz ut crucifigat. ut habetur Ioh. xix. Judas em tradet xpm et cupiditate pōtiffes aut ex odio et invidia. Ioh. xix. Sciebat em q per invidiā tradidissent eū. Pylatus vero ex timore cesaris. milites aut ex insulsiōne quoz pccā cū sint ptra deū erūt insulsiūte offensionis: ergo nō ē pueniens xpm pati p humani generis liberatiōe. Iusticia rīdet dicens. Ille pprie satisficit pro offensa qui exhibet offenso id quod eque vel magis dīligit qz odit offensam. Chūstus autem ex charitate et obedientia patiēdo nō minus deo aliqd exhibet qz exigit recondensatio

totius offēse humani generis. Primo qdē propter magnitudines charitatis. Miere. xxi. In charitate perpetua dilexi te: ideo atrahere miserans. Secundo propter dignitatem vite sue: quā p satisfaccione poneret que est vita dei et hominis. Miere. xij. Dedi dilectam aīam meam in manus inimicōz. Tercio ppter generalitatem passionis et magnitudinē doloris assumpti. Renoz. i. Attēditē et videre si est dolor sicut dolor meus. Et ideo passio xpi non solum sufficiens: sed etiam superabundans satisfactio erit p peccatis humani generis: fm illud. i. Ioh. ij. ca. Ipse est propiciatio p peccatis nostris: nō p peccatis nostris tantum sed etiam p totius mundi. Et quia maior erit xpi charitas patientis q malicia crucifigētū: ideo plus poterit chūstus satisfaccere sua passione qz crucifigētes offendere ipsius occisione. In tantum q passio xpi sufficiens erit et superabundans ad satisfaciendū pro peccatis crucifigentium ipsum. Crucifigētes est xpi boies tātū fuerunt: sed xpus occisus etā de. Maior autē fuit charitas xpi patientis qz malicia hoīum occidentū: et ideo passio xpi magis valuit ad reconciliandū deo totum humanum genus: q ad pnuocandū ad iram. Quā misericordia insuper aduersus ad innotāciam chūsti cui nocumentū illatus est magis indebitū. Unde etiam sunt maxime reprehensibiles qui innocenti non comparantur. fm illud. Esa. lvij. Iustus perit et non est qui recogitat in corde suo. Chūstus autē innocenter patietur: fm illud. Miere. xi. Ego agnus mansuetus qui portatur ad victimā. Attēdens etiam q passio xpi debebat impleri per homines xpm occidentes qui ex hoc grauiter deum offenderunt. ut ps ex peccato eoz debita: fm illud. Luce. xxij. cap. Filie hierusalem nō hēte flere super me sed super vosipsas flere et super filios vestros: quoniam ecce venient dies in quibus dicent. Beate steriles et ventres qui non genuerunt et vbera que non lactauerunt. Tūc incipient dicere. montibus cadite super nos et collibus operite nos et. Attēdens insuper q infinitus dolor chūsti sufficeret ad finem salutis humane: quoniam haberet infinitam virtutem ex vnione ad personam diuinam. Accessit ad deum patrem assumptis quatuor sanctissimis patribz veteris testamenti acceptissimis in qz deos: scz noe. Adoy se. David. Elasa. quoz interpellatione ob

stueret
ref q
sit cas
Noc vi
tionibus
noc uultu
lia m: am
Noc lue
die factus
ante deum
dñe mie q
ria tua cor
re tue que
rari in eq
delecter re
gubernasti
sti. atqz in
permaneb
id est indi
quāqz vlti
Sentus en
malum p
ignit vlti
ris oīz: q
cata boīu
onia que
paret om
mas. E
nis. nec er
bus. Et n
aliquē ven
em nbi cu
sibilis est
stros mult
cogitamus
cabo itaqz
coribus et
locantur
odorem su
quoniam op
ne spei: da
Deus par
lud. Gen
malicia h
tario cor
omni tem
fecerim u
tactus dol
minem cre
ta malicia
test satisfi
bit filium
tano quā

fineretur salus humani generis aliter pfectus
 ref q̄ per passionem xpi. Noe primus acces-
 sit cur misericordia. de quo Genes. vi. dicitur.
 Noe vir iustus atq̄ perfectus fuit in genera-
 tionibus suis. Et Sapien. x. Sapiens sciuit
 noe iustum: et sine querela seruauit deo et in fi-
 lijs miam fortem custodit. Et Eccl. xliij.
 Noe inuentus est iustus et in tempore iracun-
 die factus est reconciliatio. Qui genuflexus
 ante deum patre ait. Deus patris meorum et
 dñe mie qui fecisti omnia verbo tuo et sapie-
 tia tua constituisti hominem ut dñare creatu-
 re tue que a te facta est: ut disponat orbem ter-
 rarum in equitate et in iusticia: qui cum aqua
 deleteret terram per contemptibile lignum iustus
 gubernasti apud que testamenta seculi posui-
 sti: atq̄ in salutem domus mee pmisisti. Non
 permanebit spūs meus in homine in eternum
 id est indignatio furoris mei. q̄ caro est et ne-
 qua q̄ ultra maledicta terre ppter hominem.
 Senius enim et cogitatio humani cordis ad
 malum pna sunt ab adolescentia sua. Non
 igit̄ ultra percutiam omnem animam misere-
 rijs oim: quoniam oia potes et dissimulas pec-
 cata hominum ppter penitentiam. Diligitis enim
 omnia que sunt et nihil odisti eorū que fecisti
 parce omnibus qm̄ sua sunt dñe qui aias a-
 mas. Cum sis ergo iustus: iuste omnia dispo-
 nis. nec enim est de? pter q̄ tu: cui cura ē de oī-
 bus. Tu autem dñator virtutis nec timens
 aliquē veniam da peccatis nostris. Subest
 enim tibi cum volueris posse: qm̄ non impos-
 sibilis est oipotēs manus tua: inimicos nos-
 tros multipliciter flagella: ut bonitatem tuam
 cogitemus et speremus miam tuam. Edifi-
 cabo itaq̄ altare dño et tollens de cunctis pe-
 coribus et volucribus mandis: offeram ho-
 locaustum super altare. Tu autem odoratus
 odorem suauitatis. docebis populum tuum
 quoniam oportet iustum esse et humanum: et bo-
 ne spei: dans locum in peccatis penitentie.
 Deus pater auditis sermonibus noe ait il-
 lud. Genes. vi. Videns ego deus q̄ multa
 malicia hominum esset in terra et cuncta cogi-
 tatio cordis humani intenta esset ad malum
 omni tempore. penitet inq̄ me q̄ homines
 fecerim in terra. Et precuens in futurum. et
 tacens dolore cordis intrinsecus. dolebo ho-
 minem creatum a facie terre. Quia enim mul-
 ta malicia hominum est p qua nequa q̄ po-
 test satisfacere purus homo. Ideo pena tene-
 bit filium meum in carne passurum. et cogi-
 tans quid euenturus sit ex eius passione: q̄

fructus salutis humani generis. tanget bo-
 loribus vsq̄ ad animam intrinsecus intans
 eum ut videat dereliquisse ipsum prout ipse
 clamabit in cruce. Deus meus ut quid derel-
 liquisti me. Sicq̄ factum est ut deus aliud sacri-
 ficium noluit acceptare pro expiatione pecca-
 ti ade nisi sacrificium christi. Adoyles secu-
 dus accessit cum misericordia. de quo dicitur
 nus ait. Exodi. xxxij. capi. Inuenisti gratiam
 coram me et respicimus nos ex nomine. Et Ec-
 cleh. xlv. capi. Elegit eum dominus ex omni
 carne. qui genuflexus humiliter ante deum
 patrem ait. Dominator dñe deus misericors
 et clemens patiens et multe miserationis ac-
 verax: qui custodis misericordiam in milia:
 qui auersus iniquitatem atq̄ scelera et pecca-
 ra: nullusq̄ apud te per se innocens est: quate-
 scat ira tua: et esto placabilis super nequitia
 populi tui: recordare abraham ysaac et israh-
 el seruo: um tuorum: quibus iurasti per remem-
 ipsi dicens. Multiplicabo semen vestrum
 sicut stellas celi. q̄ etiam mihi dixisti. Homo q̄
 obrulerit hostiam dño de bobus et omnibus
 offerens victimas dño. ponet manus super
 caput hostie: et acceptabilis erit: atq̄ in expi-
 atione eius pfectus: quoniam holocaustus ē
 et oblatio suauissimi odoris dño. Et nūc do-
 mine obsecro peccauit populus iste peccatum
 magnū. Aut dimitte eis hanc orationem si
 non facis dele me de libro tuo in quē scripsi-
 sti. Sic enim dixisti. Anima que peccauerit cō-
 tempto dño: pro peccato offerat arietem im-
 maculatum dño: et dimitte tur ei pro singulis
 que faciendo peccauit. Deus pater auditis
 sermonibus moysi ait illud Deutero. xxv. c.
 Si fuerit causa inter aliquos et interpellau-
 rint iudices quez iustus esse perspexerunt il-
 li iusticie palmam dabunt quez impium con-
 denabunt impietatis. Si autem cum dignū
 viderint plagis prosternent et coram se faci-
 ent dberari. Pro mēsurā enim delicti erit et pla-
 garum modus. Adam autem mihi tan q̄ iu-
 dci accusauit eum cum examinarem eum
 super elu ligni vetiti dicens. Mulier quam
 dedisti mihi socram dedit mihi de ligno et cō-
 edī. Contra quos diceui sententiam dis-
 cens. Quacūq̄ hora comederitis ex eo mor-
 te moriemini. Non sufficit autem quodlibet
 sacrificiū ad expiationē huius peccati: qm̄ pēn-
 originale p qd totus genus humanū inuicē
 ē malus quolibet peccato actuali: qd est p pū-
 singulis psonis. Est autem pueniens satisfactio
 moq̄ cū qd se subijcit pene quā qd inuicē

In die veneris sancta Sermo XLII

ut ipse satisficiat, hunc ergo regre q̄ p̄ toto genere humano aiam suaz ponat. et sic p̄s. David terci⁹ cū mīa accessit, de quo dñs ait. Inuent dauid seruū meū oleo scō meo vni- xi eū. man⁹ em̄ mea auxiliabif ei: et bra. me. cōfir. eū. Qui genuflexus humiliter ante deū ait. Tu locutus es in visione sc̄is tuis. et di- xisti. Posui aduersariū in potente et exaltaui electum de plebe mea. Et v̄itas mea et mīa mea cū ipso: et in noīe meo exaltabif cornu eius in eternū seruabo illi mīam meā: testa mentū meū fidele ipsi. Et ponā in seculū se- culi semen eius et thronū eius sicut dies celi neq̄ p̄phanabo testī meū: q̄ p̄cedūt de la- bijs meis non facia: irrita. Semel iuravi in sc̄o meo si dauid meriā semen eius in eter- nū manebit. Ubi sunt mīe tue antiq̄ dñe sic iurasti dauid in v̄itate tua: memor esto dñe obp̄obrii seruoꝝ tuoz. Veritas em̄ dñi: dēre figure. In sacrificijs aut legis tue q̄ sem- per tibi placita fuerunt: sicut dixisti mihi. Nō in sacrificijs tuis arguā te: holocausta autē tua in p̄spectu meo sunt semp. nunq̄ offere- bat caro humana. Quīmo hec sacrificia ne- phanda censebant: quēadmodū exprobra- sti dñes. Effuderunt sanguinē innocentē sā- guinē filioꝝ suoz. obsecro p̄ expiatione peti- nostri acceptabis sacrificiū iusticie oblatōes et holocausta et imponemus sup̄ altare tuūz vitulos. Deus pater auditis sermonib⁹ da- uid ait. Non accipias de domo tua vitulos: neq̄ de gregib⁹ tuis hyrcos. q̄m̄ mee oēs sūt fere siluari iumenta in mōtib⁹ et boues. Co- gnoui oīa volatilia celi: et pulchritudo agri meū est. Si esuriero non dicā tibi: meus est em̄ orbis terre et plenitudo eius. Nunqd mā- ducabo carnes thaurōꝝ aut sanguinē hyrcō- rum potabo? Immolā deo sacrificiū laudis: et redde altissimo vota tua. Et inuocabis in die tribulationis: eruiam te et honorabis me. Nam frater nō redimet: q̄ sc̄s sit de gēte tua: sed sc̄ro p̄noscēs: q̄ te redimet hō et dabit deo placationē suā p̄cluz redēptionis aīe sue. Esaias quart⁹ cū mīa: ascendit. de quo dicit Esai. xlii. Dñs ab vtero vocauit me de v̄tre matris mee recordatus est noīis mei. q̄ genuflexus ante deum patre ait. Dñe de⁹ exercituz: deus israel q̄ sedes super cheru- bin. tu es deus solus omnū regnoz terre. tu fecisti celum et terram. inclina dñe aures tuā et audi. aperi oculos tuos et vide. Pater no- ster primus peccauit et multiplicata sunt ini- quitates nostre coram te, et peccata nostra

responderunt nobis: quia scelera nostra no- biscum et iniquitates nostras cognouimus. Et nunc dñe deus noster adiuua nos. Ad- duc nos in montē sanctū tuū: et letifica nos in domo orationis tue. holocausta nostra et victimę placeant tibi super altare tuū: quia domus tua domus orationis est cunctis po- pulis. Deus pater auditis sermonib⁹ Esaię ait. Audite verbum dñi principes sodomorū et auribus percipite populus gomorre. Quo mihi multitudinē victimarū vestrarū? Plenus sum holocausta arietum: et adipēz pinguiū et sanguinē vituloz nolui. Cum ve- nitis ante conspectū meū: q̄s quesuit bec de manibus vestris? Ne offeratis vltra sa- crificium frustra. Incensum aboiatio est mi- hi. Iniqui sunt cetus vestri: cum extenderiq̄ manus vestras auertam oculos meos a vo- bis: et cū multiplicaueritis orationē non ex- audiam. Abanus em̄ vestre sanguine plene sunt. Bit autē rursus Esaias illud. xlii. cap. Miserebif dñs iacob: et eliger adhuc de isrl requeiescere eos faciet super humū suā. Et la- mabunt ad dñm a facie tribulantis: et mīe- tet eis saluatorem et p̄pugnatorem qui libe- ret eos. Et percutiet eos dñs plaga et sana- bit eos: et reuertent ad dñm et placabif eis. et erit benedictio in medio terre cui benedi- xit dñs exercitū. Deus pater ait filio illud. Esai. vi. Quem mittam et quis ibit nobis? Fili⁹ respondit. Ecce ego: mitte me. Ad quē pater ait illud. Proverb. vi. Fili si sponde- ris p amico tuo: definisti apud extraneum aiam tuam. Illaqueatus es verbis oris tui et caprus p̄prij sermonibus. Filius respon- dit. Que non rapui nunc exoluam: quia con- tempnit adam p̄ceptum accipiens ex arbo- re pomū: sed quicquid adam perdidit ego in- ueniam. Ad quē pater ait illud. Miere. i. Ec- ce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie super gētes et regna. vt eucllas et de- struas dispa: et dissipes et edifices et plan- tes. Et cōuersus ad iusticiā ait. Propter sce- lus populi mei percutie eum: ego dñs conte- ram eum in infirmitate. Si posuerit pro pec- cato animam suam: videbit semen longeuū et voluntas mea in manu eius diriget. Pro- eo q̄ liberabit anima eius videbit et satura- bitur in scientia sua iustificabit ipse iustus seruos meos multos et iniquitates eorum ipse portabit. Iusticia nō rīdit. Desidera- uimus eum despectum et nouissimum viro- rum: vīrum dolorum et scientem infirmitatē

Unde nec reputauimus eū sed nos putauimus eū quasi leprosum et percussus a deo et humilitatum. Et Elayas ait. Ipse enim vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostre super eum: cuius linore sanati sumus. Omnis nos quasi oues errauimus: unusquisque autem viam suam declinauit et dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrarum. Filius dei risit patri: ita fiat pater qui sic placitū est ante te. Nam ad exemplū meū ab adolescentia mea. **¶** Deus pater scit iustitiam. Volo ut puniat secundum adē delicta: quā paradiſo voluptatis cōmisiſt p quibus pāgnas luat penas. Et nō qz tu optime nostri ptra pparauerim infidelissimo adē: et quot pcrā in me admisit que cū illo i principio affuisti. Propterea reduc in mediū singula et vlciscar etc. Iustitia cū intellexisset pceptū dei patris: omnia pcrā adē i mediū adduxit: accusans eū acriter. Primo peccauit contra donū iusticie originale. I principio enim cum eū creasset manibus tuis: de eo confidens posuisti in orto deliciarū vt operaret et custo daret illū absqz labore et lassitudine et sudore: ac ipsius fructibz vesceretur cui parasti lignū vt ne illum fenestra consumeret: cui dedisti dñūm omnis creature. Ipse aut octo vacatōes nec opatus est nec custodiuit que mandasti qñimmo spens callide ipm ingrediens: sub uertit mentē pcoris eius cui adam assensit. Deus pater ait. Propter iustitiā hanc adē sub eo vt xpus transiret ad ortum trans torrentem cedron vbi nō laborando sed pisse orādo expectet iudam velut serpētē in quo introiuit sathanas. Job. xij. qui cū satellitibz suis pcurer eius mortē ipm psequendo. Sic enim implebunt due figure que hāc psecutio nem diu ante pñūciauerūt. Prima figura est de dñid quem xpus absalon filius suus psequere vt ipm puaret regno rex dauid tras grediebatur torrentē cedron. Omnes autem viri qui cū eo erant et reliqua multitudo flebant et transibant: vt habet. ij. Regum. xv. Secūda figura est de semet de cognatōe domus saul cui dixit Salomon. Quacūqz die transieris torrentē cedron scito te interficiēdum. Sanguis tuus erit sup caput tuum. iij. Reg. ij. Implebunt etiā visiones sanctorū pphetarū. Prima est Esa. xlvij. In die illa pcutiet dñs ab aluo fluminis vsqz ad torrentem et yros cōgregabimur. Secūda est Iher. xxi. Erubet et circūbit omne vallem caudauerū et omne regione montis vsqz ad

torrentē cedron. Tertia est Job. l.ij. Fons de domo dñi egredietur et irrigabit torrentem spinarū. Quarta est Amos. v. Reuelabitur quasi aqua iudiciū: et iustitia quasi torrentis. Quibz auditis egressus est iesus cū discipulis suis tras torrentē cedrō vbi erat ortus in quē introiuit ipse et discipuli eius dicētes. Adam ex plū meū ab adolescentia mea. **¶** Secūdo dixit iustitia. Adam peccauit contra vñm quo se obligauit suaturū lignū scie boni et mali. Nam ratio naturalis dicit hominī q alicui superiori subdat. ppter defectus quos in seipso sentit in quibus eget ab aliquo superiori adiuari et dirigi. Quicquid aut illud sit h est quod apud omēs dicit deus. Sicut autē in rebus naturalibus naturaliter inferiora subdunt superioribus. Ita etiā ratio naturalis dicit hominī secundum inclinationē naturalem vt ei quod est supra hominē subiectionē et honorē exhibeat secundum modum suum. Et autē conueniēs modus hominī vt sensibilibus signis vtatur ad aliqua expmenda: qz ex sensibilibus cognitionē accepit. et ideo ex naturali rōne pcedit q homo quibuscūqz sensibilibz rebus vtatur offerens eas deo in signū debite subiectionis et honoris secundum similitudinē eorum que dñs suis aliqua offerit in recognitionem dominij. Docetiam videmus in omni republica obsequari q ciues suū rectorem aliq signo singulari honorat qd cuiuscūqz alteri deferret esset crimen lese maiestatis. Eū autē adam i statu innocentie subderetur deo et nō alteri. Propterea debitum honorē debebat deo aliquid illi offerendo que oblatio dei erat sacrificiū. Duplex aut sacrificiū pmissit Adam se oblatum deo. Primo sacrificiū spūale interius quod ad aiam suā quod offerret deo tanq principio sue creatōnis: et fini sue beatitudinis ipm deum adorando: laudando: orando secundum illud ps. Sacrificiū laudis honorificabit me. et Job. iij. Eos qui adorant deum in spū et vritate adorare oportet. Secūdo sacrificiū corporale exterius quo per abstinentiam ligni sciētie boni et mali seipsum deo dedicaret. hec duo sacrificia cum integritate innocentie absqz of macula et culpa requirēbat deus ab Adam cum dixit Genes. iij. De ligno sciētie boni et mali ne comedas. In quacūqz die comederis ex eo morte moriemini. In eo q dixit de ligno sciētie notatur primū sacrificiū. In eo q dicit ne comedas: notatur secūdū sacrificiū. Tercia erat puritas illius status vt

hec duo sacrificia fuissent deo acceptissima: tantoq; magis q̄ro Adam obligauit se vo: ro ad ea persoluenda. Lūq; Adam violauit vota sua per transgressionem mādari dei: non potest sacrificari iuste p̄ p̄cto ei nisi quis tante puritatis et innocentie quātas exigeret ille status: offerat se in sacrificium deo quem admodum paulus Heb. vij. dicit. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex sanctus: innocens: impollutus: segregatus a peccatoribus: et excellens celis factus qui nō habet quottidie necessitatem quādamodum sacerdotes prius p̄ suis delictis hostias offerre. deinde p̄ populo. hoc enim fecit semel christus se offerendo. Deus pater ait. Propter transgressionem uoti ade: quia me nō laudauit adorando: glorificando: et exorādo. iubeo ut christus orat in octo tribus vicibus: quia Adam sua culpa offendit trinitatem diuinā p̄sonarum. Sic enim implebunt due figure que hāc ofonem prēdicauerunt. Prima figura est de dauid qui fugiens in agrum facies saulis persequēis eum: cadens prius in terrā adorauit tercio. ut dicit p̄mi Regum. x. Secunda figura est de danielē qui cum compēsser legē constitutay a dario rege tribus temporibus in die flectebat genua sua et adorabat: confitebaturq; domino. Danielis. vi. Implebunt etiam uisiones sanctorum p̄phetarum. Prima est Exodi. xxxij. Moyses orabat dominū deum suum dicens. Eū domine irascifuroz tuos contra populum tuū: quiescat ira tua et esto placabilis super nequitia populi tui. Secūda est thobie. iij. Thobias ingemuit et cepit orare cum lachrymis dicens. Iustus es domine: et omnia iudicia tua iusta sunt: et omnes vie tue misericordiae et veritas est iudiciū: et nunc domine memento mei: et fac sū voluntatem tuam deus meū. Expedit enim mihi mori magis q̄ uiuere. Tercia est Hieremie. xxx. Querit pacem ciuitatis et orat pro ea ad dominū: quia in pace illius erit pax vobis. Quarta est Baruch primo. Pro nobis orate ad dominū deum nostrū: quia peccauimus domino deo nostro: et nō est auersus furor eius a nobis vsq; in diem hanc. Quibus auditis christus progressus pusillum: prociat in faciem suam orans et dicens. Pater mi si possibile est trāseat a me calix iste. verūamen non sicut ego volo: sed sicut tu. Et orauit tercio eundem simonem dicens. Pater mi si non potest hic calix trāstare mihi bibam illum. fiat voluntas tua. Abat.

xxvi. **I**sta petitio de trāstatiōe calicis diuinitate a sanctis exponitur. Illyan⁹ enim super mattheum dicit. Quia autem ut calix a se transeat: rogat non ut ipse preceat orat. sed ut in alterū id qd a se transeat: excedat: atq; ideo pro his orat qui passiuri post se erant: ut sic sensus. quomodo a me bibitur calix passio: ita ab his bibatur sine sp̄e diffidentia sine sensu doloris: sine metu mortis. et ita si intelligatur qd perierit per hoc alios martyres sue passionis imitatores fieri: omnino i plerum est quod petiuit. Hieronymus exponit sic. Signatē dicit calix iste b̄ est populi dei qd exaltationē ignoratē h̄e nō poterit si me occiderit habens leges et p̄phetas qui de me varicinant. Et ita si intelligatur qd petierit ut calicem passionis et mortis non biberet a iudeis: non quidem est factum quod petiit. Dionysius alexandrinus exponit sic. Quia dicit. Transfer calicem istū a me nō hoc est non adueniat mihi. Nisi enim aduenerit transferri non poterit: sed sicut quod petierit nec intactum est nec permanēs est: sic saluator leuiter inuadentem temptationem flagitāt pelli. Et ita si intelligatur petiuisse qd timor bibendi calicis eum nō perturbaret omnino est factum quod petiit. Ambrosi⁹ autē origenes et crisostomus dicunt qd hoc petiit quasi homo naturali uoluntate morte recusat: Et ita si intelligat ip̄us petiuisse qd nō biberet calicem passionis vel mortis nō est factum quod petiit: quia ratio que petitorē proposuit nō uolebat ut hoc impleteretur: sed ad instructionem nostram uolebat demonstrare nobis suam uoluntatem naturalem: et sensualitatis motum que sicut homo habebat. Quis autem non fuerit exaudire? tamen patienter dixit Adam et. Tercio dicit iusticia. Adam peccauit contra prudentia p̄ precipitationem. Sicut enim tu deus omnipotens instituiisti corpus a de ita perfectum ut posset generare: ita instituiisti animā eius ita perfectam ut nō solum seipsum quinimo totum uniuersum posset regere et gubernare infundendo sibi scientiam omnium rerum. ut parer ex nominibus que imposuit singulis rebus ut habet Genesis tercio. Precipitatio autem in actibus anime: metaphorice dicitur sū similitudines a corporali motu acceptā. Dicitur autem precipitari sū corporale motum quod a superiori in ym a peruenit sū i petum quēdam p̄prij motus uel alicuius impellentis non ordinate incedēdo p̄ gradus

medios
ymum v
ra. Broc
ordinare
torum
confider
conferen
aliquos
quidem
recte con
ogendum
passioni
di precip
lecteris
malorum
illam. de
rum tere
preuider
uideret
sue. ceron
credendo
mini qd
denis ex
manum
tium: im
tristat
offende
tatione
non acc
futurum
ut christ
moris s
rem carni
ti tristat
plebunt
timorem
de Jacob
ter suus
dirigent
me de m
meo. B
lya qui
sabel. re
uisiones
est pūm
vlsq; ad
est. Et i
stis et me
Elide don
tas est v
ment in
sum for
est. Qua

medios. Summū autē anime est ipa ratio
Ymum vero est operatio per corpus exerci-
ta. Gradus autem medij per quos oportet
ordinate descendere sunt memoria pteritis
torum: intelligentia presentium: solertia in
considerandis futuris euentibus: rōcinatio
conferens vnum alteri: docilitas per quam
aliquis acquiescit sententijs maiorū. p quos
quidem gradus aliquis ordinate descendit
recte consiliando. Si quis autem ferat ad
agendum: per impetuum voluntatis vel
passionis: pertrāsitis huiusmodi gradibus
dī precipitatio fm illud Proverb. iij. Ne de-
lecteris in semitis impiorum nec tibi placeat
malorum via. fuge ab ea: nec transeas per
illam. declina ⁊ desere eam. via enim impio-
rum terebrosa: nesciunt vbi corruant. f Adā
preiudicat casum dyaboli ⁊ ruinā eius. Pre-
iudicat etiam transgressionem. Eue roris
sue. et tamen precipitavit in peccatum: por-
tando serpentem dicenti. Nequa q morte-
mini: q deo comināti. In quacūq die come-
deritis ex eo morte moriemini extendendo
manum per inepiam leticiam ad pomum ve-
titum: immo post transgressionē in nullo cō-
tristatus est nec veritus est iuam maiestatem
offendere. Deus pater ait. Propter precipi-
tationem qua imprudenter Adas peccavit
non attendens ad considerandum malum
futurum quod ei comminatus fuerat. iubeo
vt christus consideret ⁊ apprehendat malū
mortis sine vlla spe euadendi fm infirmita-
tem carnis. ex qua apprehensione vehemen-
ti tristetur et mortem timeat. Sic enim im-
plebuntur due figure que hanc tristitiam et
timorem prenunciaverunt. Prima figura ē
de Jacob qui audiens a nuntijs q Esau fra-
ter suus properaret in occursum eius cum q
dringentis viris ait. Deus patris mei erue
me de manu fratris mei: quia valde cum ti-
meo. Bene sis. xxiij. Secūda figura est de he-
lyo qui timens mortem fugiebat a facie Je-
zabel. cxxij. Regum. xix. Implebunt etiam
visiones sanctorum prophetarum. Prima
est pūmi Esdre nono. Ego sedebam tristis
vsq ad sacrificium vespertinum. Secūda
est Esa. xxiij. Circumvallabo ariel: et erit tris-
tis ⁊ merens. Tertia est Renoium pmo.
Ecce domine quoniam tribulor conturba-
tus est venter meus. Subuersum est cor
meum in me quoniam amaritudine plenus
sum. Foris interficit gladius: ⁊ domi mors
est. Quarta est Baruch secundo capitulo.

Anima tristis est super magnitudine mali-
tie ⁊ incedit curus ⁊ infirma ⁊ oculi deficiūt
S Quibus auditis christus assumpto pe-
tro et duobus filiis zebedei cepit contristari
et mestus esse. tunc ait illis. Tristis est ani-
ma mea vsq ad mortem. Matthei. xxvi. c.
Et ipse cepit tedere ⁊ parere. Marci. xiiij. c.
Hec tristitia exponitur diuersimode a scis.
Hieronymus enim super Mattheum dicit.
q dominus noster vt veritatem assumpti p-
baret hominis. vere quidem contristatus est
sed ne passio in animo illius dominaretur.
dicitur q cepit contristari vt passio perfecta
intelligatur. quādo animo. id est rationi do-
minatur. Passio autem quādo est inchoata
in appetitu sensitiuo: sed ulterius non se ex-
tendit. Ambrosius tertio de trinitate dicit.
Ut homo tristitiam habuit: suscepit enī tri-
stitiam meam. confiteor in eo tristitiam: in
quo crucem predicō. Sāctus Thomas ter-
tia parte. questione. xv. articulo sexto. dicit.
Mortuum tristitie fuit malum interius ap-
prehensum siue per rōnem siue per ymagi-
nationem: sicut cū aliquis tristatur de omis-
sione gratie vel pecunie. Porrit autē anima
christi interius apprehendere aliquid vt no-
cium et quātum ad se: sicut passio et mors
eius fuit. ⁊ quātum ad alios: sicut peccatum
discipulorum vel etiam iudeorum occidentiū
ipsum: ⁊ sic in eo fuit vera tristitia. Dylori
decimo de trinitate dicit. Interrogo vos q
hoc ita existimatis: vt mortuimuerit qui om-
nem ab apostolis mortis timorem expellēs
ad gloriā eos sit martyrij exhortatus: hic
excludit timorem quo ad necessitatem ti-
mendi que non fuit in christo. tamen vt pro-
baret veritatem humane nature voluntarie
tristitiam et timorem assumpsit: dicens.
Adam exemplum meum ab adolescentia
mea. Quarto institia dicit. Adam pecca-
uit contra temperantiam per immoderatio-
nem. Tu deus creasti Adam summa puri-
tate et innocentia: quem omnibus virtutib⁹
dotasti: et ne passionēs appetitus sensitiui
insurgerent contra iudicium rationis. Dedi-
sti ei virtutem temperantie fm illud Augu.
homelia vndecima. vt haberetur de penitētia.
distinctione secūda. §. Romanos. dicens
sic ⁊ Princeps vitiorum omnium dum vi-
dit Adam et limo terre ad ymaginem del-
factum: pudicitia ornatum: temperantia
compositum: charitate splendidum: pri-
mos parentes illis donis ac tantis bonis

In die veneris sancta   Sermo XLII

appolluit pariter ac premit. Adam amissa
teperantia intemperas factus est: perdita
charitate malus inuenus est: hec ibi. **Tempe**
rantia em significat temperie et moderatoez
quam ponit ratio in humanis operatiōibus
et passionibus fm illud Ambro. primo, de
officio. In temperantia maxime tranquillitas
animi spectatur. Nam temperantia retrahit
ab his que contra rōnem appetitū alliciunt.
cuz pperitus hominis maxime corrupas
per ea quibus allicitur homo ad recedendū
a regula rōnis et legis diuine. Primus enī
motus appetitus sensitiui pēpue repugnat
rōni per immoderantiā fm q appetitus sen
sitiuus tendit in bona sensibilia et corporalia
non fm modū rōnis. Dicit em Augu. libro
de moribus ecclesie. Quod munus temperantie
est in coercendis sedādisq; cupiditatibus q;
bus inhiamus in ea que nos auertit a legi
bus dei et a fructu bonitatis eius. Et pbus
tertio Epiphio dicit q temperat appetit de
lectabilia pper sanitate vel bonam habitū
dinem. Quedā autē sunt impeditiua sanita
tis vel bone habitudinis. et his nullo modo
vrit tempus. hoc em esset pētm ptra tem
perantiam. Nam intemperantia est circa dele
ctationes: quarū appetitus nō est adeo ne
cessarius ad vite conseruationē. sicut adam
cōcupiuit fructū scie boni et mali. nō sibi ne
cessariū ad nutrimentū nec ad pperuitatem
vite cū sufficeret illi puidisses de alijs lignis
dicens. De omni ligno quod est in paradiso
dei comede. Gen. iij. Deus pater ait. pper
immoderationē qua adam cōcupiuit esum
ligni veriti appetitū sensitiuo cōtra ordinem
rōnis et legem dei: iudeo vt xps graues forti
pugna inter sensualitatē et rōnem humanā.
Sic em implebunt due figure q hāc pugna
pnuiciauerūt. Prima figura est de iacob q
timens elau: orans lucubabat cuz āgelo. gen.
xxxij. Secūda figura est de duobus angelis
pugnātibus cōtra inuicē p liberationē ppli.
dū daniel tremēs oraret p liberationē eiusdē
populi. Dan. x. Implebunt etiam visiones
sanctorū pperarum. Prima est Exo. xxxij.
Uolatus pugne audis in castris. Secūda
ē iij. Paralip. xviij. Adutorq; rex israel ha
bitu venit ad bellū. Tertia est Job. xxxviij.
Ingredietur es thesauros gradinis quā ppa
rant in tempus hostis in diez pugne et belli
Quarta est Esa. xix. Pugnatib vir et frater
suū et vir contra amicu suū. Quibus au
ditis epiphio factus in agonia plicius oza

bat. Luce. xxij. Ista pugna diuersimode ego
ponit a sanctis in determinatiōe sexte syno
di di sic. Predicamus in xpo duas natura
les voluntates nō cōtrarias. iuxta quod im
pij heretici sed sequentem eius humanā vo
luntatem et nō resistentem vel reluctantem
sed potius subiectam eius diuine atq; omni
potenti voluntari. Damascenus libro scdo
sententiarū dicit q agonia nō fuit in christo
quātum ad partem anīme rōnalem fm q i
portat concertationem volūtatum ex diuer
sitate rōnis pcedentem. puta cum aliq; fm
q ratio cōsiderat vnum vult hoc. et fm q cō
siderat aliud vult cōtrarium. hoc em contri
git ppter debilitatem rōnis que non potest
diudicare quid sit melius: quod in xpo non
fuit: quia per suam rōnem iudicabat simplr
esse melius quod per eius passionē implere
tur voluntas diuina circa salutem humani
generis. Fuit tamen in christo agonia qru
ad partem sensitiuā fm q importat timorē
infortunij imminētis. Bibanastius lib. ptra
appollinarium dicit q quādo christus dicit
pater si possibile est trāseat a me calix. tamē
non mea sed tua volūtas fiat. Et iterū spūs
quidem promptus est: caro autē infirma: du
as voluntates hic ostēdit: humanā q ppter
infirmitatē carnis refugiebat passionem et
diuinā eius promptam. Sanctus thomas
iij. parte. q. xviij. art. vi. dicit. q licet volūtas
naturalis et volūtas sensualitatis in xpo qui
dem aliud voluerit q volūtas diuina et vo
lūtas rōnis in ipso: non tamen in eo fuit ali
qua contrarietas volūtatum: quia neq; eius
volūtas naturalis neq; volūtas sensualitatis
repudiabat illā rōnem fm quā diuina
volūtas et volūtas rōnis humane in xpo
passionem volebat. Volebat enim volūtas
absoluta in christo salutem humani generis
Nam nihil pphibet aliquid esse contrariū vo
luntati fm se quod tamē est volitum ratiōe
finis ad quem ordina f: sicut medicina ama
ra non est fm se volita sed solus fm q ordi
natur ad sanitatem. Et hoc modo mors xpi
et eius passio fuit fm se cōsiderata inuolū
taria et tristitia causās: licet fuit volūtaria
in ordine ad fines que est redemptio huma
ni generis. Sicut etiam in aliquo puro homi
ne sensualitas eius et volūtas absolute cō
siderata refugit visionem quam tamē volū
tas fm rōnem eligit ppter finem sanitatis.
Volūtas autem dei erat vt christus dolores
et passionēs et mortem pateret. non q ista

essent volita a deo fm̄ sed ex ordine ad finem humane salutis. Unde patet qd̄ xpus fm̄ voluntate que est p̄ modum rōnis semp̄ idem volebat qd̄ deus. cuius dicit. Non sicut ego volo sed sicut tu. fm̄ autem voluntatem sensualitatis et fm̄ voluntate rōnis q̄ confideretur per modū nature aliud poterat vellet qd̄ deus: et fm̄ factus est in agonizare ostenderet qm̄ in nobis per concupiscentiam carnis impedit aut retardat concupiscentia spūs fm̄ illud Gal. v. Caro concupiscit aduersus spm̄ dices. Adā exemplū meū ab adolescentia mea. Quinto iustitia dicit. Adā peccauit contra fortitudinē p̄ intiniditatem. Tu deus ne voluntates eius aliquid delectabile repelleret ab eo quod esset fm̄ rectam rationem: ppter aliquod difficile quod inueneret. de disti ei fortitudinē mētis q̄. i. his difficilibus resistere possit. Unde Ambrosius libro pmo de officiis dicit. Nō mediocriter est animi fortitudo que sola defendit ornamenta virtutis omnium et iudicia offēdit que inexplabili prelio aduersus omnia vitia decernat: inuicta ad labores fortis ad pericula rigidior aduersus voluptates. Fortis viri est non dissimulare cum aliquid imminet sed p̄cedere. et tāq̄ de specula quadam mētis obuiare. cogitatioe p̄uida rebus futuris: hec ille. Ne forte dicat ideo in ista incidit: quia nō arbitrabar posse euenire. Adam ergo debuit p̄meditari velut fortis animo que poterant sibi imminere vitia eis resistere possit. Quia enim tu deus p̄sciebas eum debere a serpente tentari ne cēpta: tion succumberet: de disti ei fortitudinē q̄ resistere poterat. Unde Augustinus lib. xi. super Gen. ad iham dicit. Non mihi videtur magne laudis futurum fuisse hominē: si propterea posset bene viuere: q̄a nemo male viuere suadebat. cum etiā in natura et potestate haberet velle nō consentire suadenti. Tu insuper minatus ei fueras periculū mortis ex tali consensu. Ipe autem tanq̄ ipavidus et intinidus abiecta animi fortitudine te neglecto cētatori adhefit. Deus pater ait. Propter intiniditatem ade: quia non timuit periculum mortis. lubeo ut xpus p̄sentiens forti meditatione pericula sibi imminētia luderet sanguinē. Sic enim implebunt due figure. Prima figura est de libro testamēti asperso sanguine. Ezo. xliiij. Secūda figura est de amara qui iacet in terra aspersus sanguine. ij. Regum. x. Implebuntur etiam visiones sanctorum p̄pgetarū. Prima est. iij. Reg.

tertio. Viderunt Moabite aquas rubras quas si sanguines. Dixeruntq̄: sanguis gladii est. Secūda est Esa. nono. Vestimentū tuū mittum est sanguine. Tertia est Hieremie secundo. In alio tuis inuentus est sanguis. Quarta est Ezech. xvi. Vidi te sicut carni sanguine tuo. et dixi tibi cum esses in sanguine tuo viue. Quibus auditis factus est sudor xpi sicut gutte sanguinis decurrētis in terram. Super quod dicit Augustinus. Angustias quide corporis tui domine iesu indicabat sudor ille sanguineus qui in hora passionis de sanctissima carne tua decurrebat in terram. Crisostomus dicit. Et non videret ex ypo: crisi plurius orare: sudores insup fluit sicut rivulus sanguinis. Sudor fluit ex vehementia anxietatis: sed gutte sanguinis nō naturaliter sed miraculose fluxerunt. Unde hoc fuit singulare in xpo sanguinis inq̄ decurrētis in terram ad ostendēdum qd̄ terra. id ē ecclesia adhuc militat in terra orabat et sanguinem suū fundebat et ipsam suo irrigat sanguine secundabat. In sudore notat feruor: in sanguine p̄cium: in decursu abundantia: in guttis particularis efficacia: Quis eēt vniuersalis sufficiētia. Glofa dicit p̄ terras sanguine irrigatā: declaraf qd̄ effectum sue pietatis iam obtineret vt fidem. s. discipulorū quas terrena adhuc arguebat fragilitas suo sanguine purgaret. et quicquid illa scandali in morte eius p̄uulisset: hoc totum ipse moriendo deleteret. sed et totum mundum peccatis mortuum resuscitaret ad vitam. Propterea dixit xps. Adam exemplū meum ab adolescentia mea. Sexto iustitia dicit. Adā peccauit per accidam quo ad euagationes mentis circa illicita. Nā accidia est quoddā redium operandi. vt p̄z p̄ glosam sup̄ illud ps. Omne escam abominata est aia eorū cum sit totū mentis bona negligentis inchoare. Proccidit enim accidia et contemptu quo quis bona que possidet contēnit prop̄ quod mens recedit a bono diuino cui oportet de necessitate inherere. Unde quia bona que habet quasi mala vel vilia reputat. ideo tristatur. Etiam ex tristitia a spiritualibus transfert se ad delectabilia exteriora per euagationes mentis circa illicita. Equissime domine cum tot ac tantis donis hunc Adam dotaueris: te contempto ac bonis tuis a te recessit transferens se ad vetita sibi et p̄bicta: dona tua vilia reputādo de quo dicit in ps. Homo cum in honore esset nō intellexit

comparatus est iumentis insipientibus et
illis factus est illis. Deus pater ait. Propter
redium quod habuit adam in bonis nostris
spualibus iubeo ut ipse ex timore mortis ha
beat redium propter quod indigeat conforta
ri per angelum. Sic enim implebuntur due
figure. Prima figura est de gedone qui post
minorem prelij cum inimicis confortatus fuit
ab angelo. Iudic. vi. Secunda figura est de
daniele qui dicit. Elidi ego daniel solus visi
onem porro viri qui erant mecum non vide
runt. Ego autem relictus solus vidi visionem
hanc grandem et non remansit in me fortitu
do: sed et species mea commutata est in me:
nec habui in me quicquam virum: sed iacebam
confirmatus super faciem meam: vultusque
meus herebat terre: et tetigit me quasi visio
hominis. et confortavit me et dixit. Noli time
re. pax tibi. esto robustus. cumque loqueretur me
cum convalescit: quia confortavit me. Dan. x.
Implebunt etiam visiones sanctorum pro
phetarum. Prima est Ieremie quarto. Noli
timere faciem eorum domini magni et terri
bilis memento: et pugna pro fratribus tuis: et
confortate sunt manus mee in bono. Secunda
est Esa. xlii. Dominus sicut fortis egredietur
sicut vir preliator suscitabit zelum. Vocifera
bitur et clamabit et super inimicos suos con
fortabitur. Tertia est Ezech. tertio. Spiritus
quoque levavit me et assumpsit me et abiit ama
nus in indignatione spiritus mei: manus enim
domini erat mecum confortans me. Quar
ta est Naum secundo. Contemplantur vias. con
forta lumbos tuos: roborata virtutem valde.
Quibus auditis iesus cepit sedere. Appa
ruit autem illi angelus de celo confortans eum
Luc. xxi. Angelus gabriel presentavit christo
ex una parte omnia peccata hominum: et ex
alia parte meritum passionis sue: et dixit ei.
Domine iesu christe fili dei. aut accipe passi
onem et sustine. et omnes saluabuntur: aut
dimitte mortem et omnes damnabuntur. Et
scias esto domine mihi salutare venisti genus
humanum per hanc mortem que cito transi
bit. cur trepidas in bello qui habere potentie
omnibus principibus: Succurre mundo per
ditto: clamant ad te voces humani generis.
Non decet te reculare confictus qui causas
prelij assumpsisti. sicut dignatus es pro omni
bus nati: sic debes pro omnibus mori. Tuum
non est fugere cuius est alios animare. recor
dare promissionis tue: qua patri te venturum
obtulisti ad hominem liberandum et a manu

dyabolus redimendum. Si ergo sic sagis ut et
meas mortem crucis: nil restat nisi et afflic
torem inducas afflictionem. Unde Jo
hannes baptista qui capite minutus est: te
mundi redemptorem ostendit et iam limbo
aduentus tui precium nuntiavit. Quid faciet
ergo testimonium veritatis si veritas negat?
Sume ergo verillum crucis et victoriam mundi
devicto dyabolo cuius gloria consequeris. Cui
christus ait. Nunc iudicium est mundi: nunc
princeps huius mundi eicietur foras: quia
adam exemplum meum ab adolescentia mea
Septimo iustitia ait. Adam peccavit per
discordiam et odium dei et proximi: quia scien
ter et ex intentione dissensit a te qui es sum
mum bonum. Voluntas autem hominis in
herens immobiliter summo bono est quodam
regula recta a qua pectus est discordare. Sic
etiam quidam effectus dei qui repugnant
inordinate voluntati: sicut inflicto pene et
cohibito peccatorum per legem divinam que
repugnat voluntati depravate per peccatum
Et sic deus odio habetur iniquum apprehendit
ut peccatorum prohibitor et penarum inflictor.
sed adam deviauit a lege tua per quam probi
buiti sibi peccatum transgressionis. te autem
odiuit per combinationem pene qua ipsum
exterruit. Etiam concepit odium contra eum
que sibi obtulit de ligno vetito estimans quod
ipsum deceptum erat aut violentiam intulerit. quo
rum neutrum fecit. In signum odii eam asper
sime apud tuam maiestatem accusavit. Dix
it deus pater. Pro eo quod adas peccavit per
discordiam et odium contra me: derelinquen
do charitatem et legem meam: iubeo quod christus
tradatur a iuda discipulo suo per odium con
ceptum contra ipsum: et hoc fiat per signum
amicitie. scilicet per osculum. Sic enim implebunt
due figure. Prima est de Joab qui simulans
pacem cum Abner quem odiebat percussit
illum in ebo: in sanguine. ii. Reg. iii. Secunda
est de Joab qui manu dextera tenuit metum
amase quasi osculans eum: quem Joab per
cussit in latere et effudit intestina eius ut be
ii. Regum. xx. Implebunt etiam visiones
sanctorum prophetarum. Prima est ii. Reg.
xv. Cum accederet ad eum homo vir salu
ret illum extendit manus suas et apprehen
dens osculatus est eum. Secunda est secunda
Regum. xix. Cum transisset iherusalem pos
pulus et rex iordanem osculatus est rex ber
zelay et benedixit ei. Tertia est Mi. xv.
Ue mihi mater mea quare genuisti me virum

filii viri
neo mal
est Eze
meam su
um Qu
tim ven
et subib
seniorib
dedit ei
fuero: q
Amice
terrogat
mihi pro
ruli. Il
uo malu
satorum
terris con
amiam
dip amie
meo non
catur: et
tempus
ppreca
quendam
etibus. B
dei christ
bem crea
Iesus re
Luce qu
passionis
meum ab
filiis ait
perit: su
ras et app
quendum
autem cog
est quod
propositum
vias dolo
tum consi
secunda
ta de deco
vero exco
ad similit
ligni verit
git cogitan
et sic aufer
Deus pater
vius est est
dominatio
et equitatis
pio palpa

Nunc virum discordie in universa terra? Omnes
 maledicunt mihi dicit dominus. Quarta
 est Ezecb. xvi. Ecce ego extendam manum
 meam super te: dabo te in manus odienti
 um. Quibus auditis. Ecce unus de duode-
 cim venit: et cum eo turba multa cum gladiis
 et fustibus missi a principibus sacerdotum et
 senioribus populi. Qui autem tradidit eum
 dedit ei signum dicens. Quicumque osculari
 fuerit: ipse est: tenere eum. Dicitque illi iesus.
 Amice ad quid venisti? Potest enim legi
 interrogari: et tunc est sensus. Sic respondit
 mihi pro tot ac tantis beneficiis que tibi co-
 tuli. Hieremie. x. xiii. Tunc quid reddis? pro
 bono malum? Feci te discipulum meum: dispo-
 sitorum meum: gratiam miraculorum cum ce-
 teris condiscipulis meis tradidi tibi: feci te
 amicum meum. Iohannis. xv. Vos autem
 dixi amicis: quia omnia que audivi a patre
 meo nunc feci vobis. Potest etiam legi indi-
 cari: et tunc est sensus: quia hoc est hora et
 tempus quo tradar in manus peccatorum:
 propterea fac illud ad quod faciendum venisti
 quemadmodum in cena dixit. quod facis fac
 citius. Iohannis. xiii. Sepius voluerunt iu-
 dei christum capere: et tunc aut timuerunt ple-
 bem credentem in eu: aut non potueruntque.
 Iesus transiens per medium illorum ibat.
 Luce quarto. Nunc autem dicit tempus sue
 passionis advenisse: quia adam exemplum
 meum ab adolescentia mea. Octavo ius-
 titia ait. Adam peccavit per astutiam ad qua
 pertinet sumere vias non veras: sed simula-
 tas et apparentes ad aliquem finem profe-
 quendum vel bonum vel malum. Quicumque
 autem cogitat aliquid malum facere necesse
 est quod excogitet aliquas vias ad hoc quod suus
 propositum impleat. Etiam plerumque cogitat
 vias dolosas quibus facilius suum propositum
 consequatur. Propterea dicit Paulus
 secunde Corinth. quarto. Abdicamus ocula
 ta de decore non ambulantes in astutia. ad
 vero excogitavit falsam viam perueniendi
 ad similitudinem tue divinitatis per gustus
 ligni: verum quo degustato ab illo loco aufu-
 git cogitans ne videres eum: aut inuenires
 et sic aufugeret penam pro transgressione.
 Deus pater dicit. Pro eo quod Adam mala
 vias est astutus in rapiendo equalitate mee
 divinitatis et fugiendo terrorem mee iustitie
 et equitatis. subeo ut christus gustato ty-
 pico pascha ad ortum transfer: ubi ab inimi-

cis suis inveniat: et ne fugiat manus ipso-
 rum obviet inde et cohorti sue. capiendus et
 vincendus ab eis. Sic enim implebuntur
 due figure. Prima figura est de Saul qui certus
 mortis sue occurrit Philisteis. primi Reg.
 xxi. Secunda figura est de iuda machabeo
 qui cum gentes parate essent venire ad ip-
 sum in prelium: venit obviam illis. pmi ma-
 chabeorum libro. Implebuntur etiam visio-
 nes sanctorum prophetarum. Prima est. p-
 mi Regum quarto. Egredius est israel ob-
 viam philisteis in prelio. Secunda est pmi
 Regum nono. Apparuit Samuel egredi-
 ens obviam eis. Tercia est pmi Paralip.
 xiii. capitulo. David egredius est obviam eis
 scilicet philisteis. Quarta est secundi Para-
 lipomeno. xvi. capitulo. Ea tempestate erat
 in Hierusalem propheta domini qui egres-
 sus est obviam exercitui venientium. Quis-
 bus auditis iesus venit ad discipulos suos
 et invenit eos dormientes. et dicit Petro sic.
 Non potuisti una hora vigilare mecum. Vi-
 gilare et orare ut non intretis in temptatio-
 nem. Spiritus quidem promptus est: caro
 autem infirma. Tunc venit ad discipulos se-
 os. et ait illis. Dormite iam et requiescite. et
 ecce appropinquavit hora: et filius hominis
 tradetur in manus peccatorum. surgite cas-
 mus. Ecce appropinquavit qui me tradet:
 quoniam Adam exemplum meum ab ado-
 lescencia mea. Non iustitia dixit. Adam
 peccavit per ingratitude beneficiorum
 dei. Nam recompensatio gratie respicit be-
 neficium secundum voluntatem beneficientis in
 qua quidem hoc commendabile videretur: quod
 gratis beneficium contulit ad quod non re-
 nebatur. Et ideo qui beneficium accipit ad
 hoc obligatur ex debito honestatis: ut similis
 liter gratis aliquid impendat: quod non vide-
 tur facere nisi excedat quantitatem accepti
 beneficii. Ideo philosophus quinto Ethico-
 rum dicit. Refamiliari oportet ei qui gratiam
 fecit et rursus ipsum incipere: sed Adam in sui
 creatione: tot ac tantis dotatus est benefi-
 ciis ex quibus nihil recompensavit nec gra-
 tias egit immo contra te benefactorem su-
 um insurrexit. Propterea merito beneficia
 sunt ab eo subtrahenda. Deus pater ait.
 Propter ingratitude qua Adam ru-
 pit vinculum iustitie originalis: per quod
 gratias mihi agere debebat pro beneficiis
 copulatis a me liberaliter perceptis. Iubeo

In die veneris sancta Sermo XLII

et ipſus ab inimicis et emulis ſuis comprebendatur et ligetur. Sic enim implebuntur due figure. Prima figura eſt de archa dñi que caſtra fuit a philiſteis inimicis populi dei. i. Regum. iiii. Secunda figura eſt de ſanfone q̄ voluntarie fuit ligatus a philiſteis inimicis Iudic. xv. Implebuntur etiaſ viſiones ſanctorum pphetarum. Prima eſt Iudic. xv. Ligauerunt eū duob⁹ novis funib⁹. Secūda eſt ps. Perſequat⁹ inimicus animā meā et comprehendat⁹ cōculcet in terra vitā meā: et gloriā meā in puluerem deducat. Tercia eſt Job. xxxii. Vincula eius quis ſoluit. Quarta eſt Ezech. iij. Et tu fili hoīs ecce data ſūt ſuper te vincula et ligabūtur te in eis: et nō egredieris in medio eorum. Quibus auditis cohoris et tribunus et miniſtri iudeorū cōprehenderunt te ſum et ligauerunt eum: et tenuerunt. In illa hora dixit ieſus turbis. Tūc ad la tronē exiſtis cū gladiis et fuſtibus cōprehendere me. Quotidie apud vos ſedeſ in templo docens: et non me tenuiſtis. Hoc autē totū factū eſt vt impleantur ſcripturę pphetarū: ſed nunc eſt hora veſtra et poteſtas tenebrarū. qm̄ adam exemplū meū ab adoleſcentia mea. **D**ecimo iuſticia dixit. adam peccauit per contēptū mandatorū dei. Tu deus omnipotens ad cuſtodia ade et filiorū eius depuraſti in paradiso cōſortia ſanctorū angelorū quib⁹ inſpirantibus tua mandata ſeruaret. Unde Greg. iij. lib. dyalogi. dicit. In paradiso quoq̄ aſſueuerat homo verbo dei perfruī bonorū angelorū inſpirationibus cordis mundicia et celfitudine viſionis intereſſe. Et iā psal. dicit. Angelis ſuis deus mandauit de te: vt cuſtodiat te in omnib⁹ viſis tuis. Duo enim mandata huic hoī dedisti. vñū affirmatiuū: ſciz de oiligno q̄. ad eſt in paradiso dei comedere: et hoc obligabat ſemp: ſed non p ſemper. Solū autē p loco et tēpore fm̄ q̄ miniſterio angelorū ei reuelaffet. Aliud negatiuū: ſciz de ligno ſcientie boni et mali ne cōedas et hoc obligabat ſemp et p ſemp. Adā autem contēpſit cōſortia angelorū et adheſit cōſortio ſerpētis et eue. vnde ſpēuit mādara que ſibi dederas ſub cōminatione mortis. Deus pater ait pro eo q̄ adam ſpēritis angelis miniſtris meis acceperat inſpirationē angeli apoſtatice ore ſerpētinio per mulierem tranſmiſſam: iubeo vt chriſtus in malo ri preſſura derelinquatur ab amicis et diſcipulis ſuis que ab ipſo apoſtatent et euz negent. Sic enim implebuntur due figure. Prima figura eſt de ſanfone cuius caput radetur. in q̄ precipua eius fortitudo cōcludebat Iudic. vi. Secunda figura eſt de Sedechia rege comprehenſo et ligato a caldeis a quo omēs qui erant cum eo fugerunt: et ad varia loca ſunt diſperſi. iij. Regum. xxi. Implebuntur etiaſ viſiones ſanctorū pphetarū. Prima eſt Iudic. xi. Filij beniamin cum ſe inferiores eſſe vidiffent ceperunt fugere qd̄ cernentes filij iſrael dederunt eis ad fugiendum locum. Secunda eſt iij. Regum. xxi. Perſecutus eſt exercitus caldeorū regem comprehenditq̄ euz et omēs bellatores qui erant cum eo diſperſi ſunt et reliquerunt eū. Tercia eſt psal. Amici mei et p̄ximi mei aduerſum me appropriauerunt et ſteterūt. Et qui iuxta me erant de longe ſteterunt: et vīm faciebant qui querebant animā meam. Quarta eſt. Job. vi. Ecce non eſt auxiliū mihi in me: et neceſſari quoq̄ mei reſceſſerunt a me. Fratres mei p̄terierūt me ſicut torrens qui rapit in conuallib⁹. Quibus auditis: tūc diſcipuli eius reliquerunt eum fugerunt omēs. Quoniā adam exemplū meū ab adoleſcentia mea. Unde eimo iuſticia dixit. Adam peccauit per inuidiam. Bonum enim alterius eſtimat vt malum p̄p̄iū inq̄tum eſt diminutiū proprię glorie vel excellentie. et ſic de bonis alterius p̄ſtitat inuidia. Unde precipue de illis bonis contriſtant inuidioſi hoīes in quib⁹ eſt gloria: et ſic in quibus homines amant bonos rari. et in opinione eſſe. vt dicit p̄bus ſecūdo rethorice. Et ad hanc inuidiam procurandā in hoīe demon valde ſatagit. Unde Greg. lib. v. moral. dicit. Quāuis per omne viciū quod perpetratur humano cordi antiquus hoſtis vīrus inſundat: in hac tamen nequitia inuidie tota ſua viſcera ſerpens ille conſcutit ad imprimendū malicie peſtē. Sed bie adaz motus ſtimulis inuidie non potuit paſſi q̄ tu deus plus co ſeres: cum tantā ſcientiam ei contuliſſes qua merito te venerari et colere debebat. Deus pater ait. p̄pter inuidiā qua noluit adam intelligere vt bene ageret ſed iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuis: aſtitit omī vīe non bone: maliciam autēz nō odiuit: ſed abiect et odiuit diſciplinam p̄ceptorū meorū: et proiecit ſermones meos retro ſum: iubeo vt chriſtus non effugiat manus perſequentiū ſe: licet eius verbo cadāt retro ſus in terrā. Sic enim implebuntur due figure. Prima figura eſt de ſanfone qui inuen-

In die veneris sancta Sermo XLII

Isa mandibula a fini interfecit in ea mille vi-
ros. Iudic. xv. Secunda figura est de dauid
qui vno impetu percussit octingentos viros
ij. Reg. xliij. Implebuntur etiam visiones
sanctorum pphetarum. Prima est. psalmi.
Confundantur & reuerant simul qui que-
runt aiam meam vt auferant eam. Conuer-
tant retro: sum & erubescant: qui volunt mi-
hi mala. Secunda est. Esa. xliij. Omnes sta-
bunt & confundent simul & pauebunt. Ego
sum dñs conuertens sapientes retro: sum &
scientiam cor stultum faciens. Tertia visio
est. Hierem. vij. Audite vocem meā: qz ego
deus factus sum retro: sum & non in ante.
Quarta est. Treno. i. Ipsa autem gemens
& cōuersa retro: sum. Quibus auditis iesus
sciens omia que ventura erant super eū: p-
cessit & dixit eis. Quis queritis? Responde-
runt ei. Iesum nazarenum. Dixit eis iesus.
Ego sum. Illi autem abierunt retro: sum: &
eciderunt in terram. Symon ergo petrus
habens gladium exemit eum & percussit ser-
uū pontificis: & absidit auriculam eius dex-
tram: quem tamen christus sanauit: & dixit
petro. Calicē quē dedit mihi pater non vis
vt bibam illam? Adam em̄ exēplum me ab
adolescētia mea. Duodecimo iusticia di-
xit. Adam peccauit per negationem puidē-
tie dei. Quia em̄ tu deus oculis corporis vi-
deri non potes. Em̄ illud. Ecdi. xxiij. Non
videbit me homo & videri. Et. i. Job. iij. ca.
Deum nemo vidit vnq. Estimabit adas qz
sic nō vidit te rapiens lignū veritū: sic tu nō
videres ipsum dices illud Job. xxi. Nubes
laribulum eius circa cardines celi perambu-
lat nec nostra considerat. Unde ne ipsius a-
liqñ inuenires inter cōdensa nēmoz latita-
bat. Unde si existimasset te gubernare oia
summa puidētia: non tam facile consensisset
eue vxori sue mortifera sibi suadenti: qñ
imo alapa saltem eam correxisset & ei pluri-
mū pfuisset. Deus pater alt. ppter transgres-
sionem ade qua puidētia meam nega-
uit nec se nec vxorem suam pphana verba
dicentem corripuit: iubeo vt christus latere
nequeat: sed ante conspectum iudicis addu-
catur vbi sanctissima verba proferens cola-
pbiis percutiat. Sic em̄ implebuntur due fi-
gure. Prima est de Adichea propheta quez
sedechias percussit in maxilla. iij. Regum.
xii. Secunda est de Dauid quem Saul tes-
nens lanceam in manu confodere cupiebat
i. Reg. xix. Implebunt etiam visiones san-

ctoꝝ pphetarum. Prima visio est Job. xvi.
Collegit furorem suū in me: & cōminans mi-
hi infrenuit contra me dentibus suis. hostis
meus terribilibus oculis me intuitus est. as-
pexerunt super me oia sua exprobrantes p-
cusserunt maxillam meā: satiati sunt penia
meis. Secunda visio est Treno. iij. Dabit
percutienti se maxillā: saturabit obprobrijs
Tertia visio est Adichee. v. Percutient mas-
xillam iudicis israel. Quarta visio est Abas-
cuch. i. Dñe in iudicium posuisti eum: & fors
rem vt corripes fundasti eum. Quibus au-
ditis adductus est iesus ligatus ad Annaz
primū. Pontifex ergo interrogauit iesum de
discipulis suis & de doctrina eius: cui cū vere
& humiliter respondisset malcus cuius in or-
to sanauerat auriculam dedit alapā iesu di-
cens. Sic respondes pontifici? Et iesus ait.
Si male locutus sum testimoniū perhibe de
malo: si autē bene cur me cedio? Et hoc eue-
nit: qñ adam exēplum meum & c. Trideci-
mo iusticia dixit. Adam peccauit per peruer-
sitatem lingue accusando proximum. Sicut
em̄ ex fructu cognoscit arbor: qz arbor bona
fructus bonos facit. Mat. v. 7. Sic ex lo-
quela cognoscit homo. Nam & loquela tua
manifestus te facit. Mat. xvi. Tu dñe cū
examinares adam: quāobrez comederat de
ligno verito nostri qz improbe & qz impudē-
ter tibi respondit. & quomodo sub lingua por-
tauit venenū dicens. Mulier quā dedit mi-
hi sociam dedit mihi & comedi. Credidit
namqz satanus multum tibi complacere: si
etiam sociam ostenderet deliquisse. An fors
te expectabat p huiusmodi nouo radium
sibi rependit: sed displicuit impudens vnde
placere studuit quod apparuit cū ipsum res-
prehenderes. Unde ab eo qz ipse incepit de
promere tu incepisti eum arguere. ipse namqz
qz incepit sic. Mulier quam dedit mihi so-
ciam & c. Tu vero econtra dixisti: qz audiuis-
sti vocem vxoris tue & comedisti de ligno:
et quo pceperam tibi ne comederes. ma-
ledicta terra in opere tuo. Deus pater ait p
eo qz adam peruerse locutus est contra me
quasi ego fuero causa sui delicti ppter eua
quam in eius adiutorium creauit quā etiam
peruerse accusauit: iubeo vt christus false ac-
cusetur: & falsi testes contra eum insurgant.
Sic em̄ implebunt due figure. Prima ē de
Naboth contra quē viri dyabolici dixerunt
falsum testimoniū corā maioribus natu &
tota multitudine. iij. Reg. xxi. Secda figura

In die veneris sancta Sermo XLII

est de Susanna contra quam duo falsi testes in
surrexerunt coram tota multitudinis civitatis.
Daniel. xiiij. Implebunt etiam visiones san-
ctorum prophetarum. Prima est psal. Surgen-
tes testes iniqui que ignorabam interrogabant
me. Secunda est Job. xvi. Testimonium di-
cunt contra me: et suscitavit falsiloquus aduer-
sus faciem meam contradicens mihi. Tertia est.
lij. Regi. xxi. Submittite duos vestros filios
bestialium contra eum et falsum testimonium dicant.
Quarta est. Daniel. xiiij. Tu scis domine quod fal-
sum contra me tulerunt testimonium. Quibus
auditis iesus ductus est ad caypham prin-
cipem sacerdotum ubi scribe et seniores conve-
nerant quod querebant falsum testimonium contra
iesum ut eum morti traderent: et non inveni-
erunt cum multi falsi testes accessissent novissimè
me autem venerunt duo falsi testes et dixerunt.
Dic dicit. Possum destruere templum dei et
post triduum reedificare illud. hoc vero fuit co-
veniens: quoniam adam exemplum meum est. **¶**
¶ Decimoquarto iusticia dicit. Adam pec-
cavit per audaciam non timens penam. Audacia
enim est motus appetitus sensitivi qui sequitur
apprehensionem brutis sensitiue. virtus autem
sensitiva non est collativa nec inquisitiva sin-
gularum quod circumstant re: sed subiectum habet iudi-
cium. unde si subito apprehensione non possunt
cognoscere omnia quod difficultate in aliquo negotio
afferunt ideo surgit audacia motus ad aggre-
diendum periculum. unde per hoc secundum rhetoricam di-
citur quod in expertis periculorum sunt audaces. tunc pro-
pter inexperience: tunc quod debilitate sua non
cognoscunt neque presentiam periculorum. Et. iij.
ethicorum dicitur quod audaces perivolantes sunt
ante pericula: in ipsis autem discedunt. Unde
autem talis motus est contra ordinem legis di-
vine et rationis est peccatum mortale: ideo dicitur.
Ecclesiasticus. viij. Cum audace non eas in via ne for-
te gravet mala sua in te. ipse enim sine voluntate
se suadente et simul cum stulticia illius peribis.
Adam autem magna audacia tulit de ligno ve-
rito: non timens penam sibi debitam pro delicto: ma-
gna audacia se deliquisse negavit cum tibi peccatum
suum imputavit. Deus pater ait pro eo quod adas
audita voce uxoris sue me negavit quasi me
non cognovisset: iubeo ut ipse a discipulo suo
charissimo neget ad vocem galli. Sic enim imple-
bunt due figure. Prima figura est de moysen
et aaron qui non crediderunt deo ut sanctifica-
ret ipsum coram filiis israel ad aquas potestatis
Nume. ij. Secunda est de ebuse qui cum esset ami-
cus et consiliarius david: in conspectu abas

lon negavit eum. ij. Regi. xvi. Implebunt etiam
visiones sanctorum prophetarum. Prima est Job. viij.
Si absorberit eum de loco suo negabit eum
et dicit: non novi te. Et. xxxvii. ca. Quis des-
cit gallo intelligentia. Secunda est Proverbi.
xvi. Variatus illiciter ad negandum: et dica quod
est dominus et compulsum piorem nomen dei mei.
Callus succinctus labios bene gradis. Tercia
est. Esa. xxi. Ecce dominus asportari te faciet
sicut asportat gallus coronas coronabit te tri-
bulatione. Quarta est Renoz. i. Absolutus
dominus omnes magnificos meos de medio mei.
vocavit aduersum me ipse ut cerneret electos
meos facti sunt filii mei perdiri quoniam inualuit
inimicus. Quibus auditis Perius sequebatur
iesum a longe usque in atrium cayphe ubi sede-
bat cum ministris ad ignem et calefaciebat se. et
accessit ad eum una ancilla dicens. Et tu cum iesu
galileo eras. Et ille negavit coram omnibus
dicens. Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ias-
nuam et usque egressus foras fleuit amare.
Matth. xvi. et hoc rationabiliter occurrit: quoniam as-
dam exemplum meum est. Decimoquarto iusticia
dicit. Adam peccavit per excusationem: nam ve-
hementer habet de peccato dei. i. et. et. Per hoc transgressi
omnes primi parentes correpti a domino sunt reque-
si: et de ipsa peccati quod transgressi deo commiserat
offendo delictum. beatus ibi. Et autem tu deus? quoniam
me excusasti adam se a peccato excusavit: quoniam se ex-
cussit non estimas: quoniam uxori suadenti offenserat.
unde magis peccavit secundum illud psalmi. Ad excusa-
das excusationes in peccatis: cum hominibus operantibus
iniquitate non docebo cum electis eorum. Deus pas-
sit pro eo quod adam cum examinaretur: sua noluerit
confiteri verissimam culpam: cum multum de penis
indulgenti fuisset: iubeo ut ipse cum examinabitur
experiat in se penas cunctarum culparum quas
nunc commisit. Sic enim implebunt due figure.
Prima est de philisteo qui ausus est maledice-
re populo dei et congregari cum david. i. Regi. xvij.
Secunda est de semetipso qui maledicebat david
mittens lapides contra eum. ij. Regi. xvi. Implebunt
etiam visiones sanctorum prophetarum. Prima est. i. Regi.
xxi. Veniet in circuitu istius et interficiet me il-
ludentes mihi. Secunda est psalmi. Draco iste
quem formasti ad illudendum ei. Tercia est Job.
xl. Illudens ei quasi avis. Quarta est Abdi. i. c.
Deus viri federis tui illuserunt tibi: inualuerunt
aduersum te viri pacis tue: qui comedit de rebus
ponit in fidias subterre. Quibus auditis ie-
sus in domo cayphe cum nihil videret adiura-
tus si esset christus filius dei. Respondit. Tu dixisti.
Et respondens dico vobis: amodo videbitis filium

lum hois et. vlt qd est qui re pculit. Ad
thei. xxi. hoc ante euenit. qm adam exēpluz
meū et. Decimoseptio iusticia dixit. Adam
peccauit p iram. nā ira est passio appetitus
sensitiuū q si ordinez rōnis excludat est ma
lo et pccū. vñ si qd appetat q fiat vindicta
qualitercūqz ordinē rōnis: pura si appe
tat puniri eū q non meruit: vel vltra q me
ruit: vel non sū legitimū ordinē: vel non p
per debitum finē: q est cōseruatio iusticie et
correptio culpe erit appetitus ire viciosus.
Ideo dī. Ep̄. iij. Dis indignatio et ira tol
lať a vobis. Adam aut post sui transgressio
nē exarist grandi ira et viciosa cōtra eū vxo
sem suā copies eā a te inclemēter puniri cuz
dicit. Ad vlt quā dedisti mihi sociam dedit
mihi et comedi. vñ grauissime a te puniri de
bet. Deus pater ait p eo q adam cōtra or
dinez rōnis voluit puniri eū et non se cum
agentes et consentientes par pena pstringat
vt notat extra de regulis iuris. lib. vi. iubeo
vt xps in fundo carceris vsqz mane referue
tur. in fūis in limo p̄fundi. Sic em̄ implebūť
due figure. Prima est de micha que rex isrl
iussit mitti in carcerē. ij. Paral. xviij. Secūda ē
de Hieremia que irati principes celum mise
runt in carcerē. Miere. xxxviij. Implebuntur
etiā visiones scōz ppharū. Prima est. iij.
Reg. xxi. Ad vltitē vñ istū i carcerē: et suste
tate eum pane tribulationis et aqua angus
tie. Secūda ē Job. viij. Expectabo ad vespe
rā et replebor doloribz vsqz ad tenebras: qz
circūdedisti me carcere. Tertia est Esa. xliij.
In domo carceris absconditus est dñs ip
se cui peccauerūt et noluerūt in vjs eius am
bulare: et non audierūt legē ei. Quarta est.
Ezech. xij. Adduxerūt eū ad regē miseritqz
eū in carcerē: ne audiret vox ei vltra. Qui
bus auditis ic sus ductus est ad rēplum dñi
in quo p̄ pōtiffes et phariseos p̄dicauerat:
ligatusqz ad colūmā diuissime cūsus ē: eādē
ad domū cayphe deducit in p̄fundū carceris
demersus ē vsqz mane. Sic em̄ oportuit fie
ri quoniam adam exemplum meū ab ado
lescētia mea. Decimoseptio iusticia dixit. a
dam peccauit p malū cōsiliū p bonū spūscū
Nam p̄siliū qd est donū spūscū est circa ea
q sunt ad finē: qz xō mltā singlaria et p̄tingē
tia occurrere p̄it i vjs q sūt ad finē q hūana
rō p̄prehendere nō pōt. cū cogitationes moita
liū sint timide et incerte puidētie nre. vt dī.
Sapie. iij. Propterea indiget hō in inq̄suo
ue ratiū dñi: a deo q oīa cōprehendit: qd q

dē sit per bonū cōsiliū p qd hō dirigit qd
cōsilio a deo accepto. Sic etia in rebz hūa
nis q sibi p̄sili nō sufficiūt in inq̄suo p̄sili
a sapiētibz p̄silia requirūt. per b̄ em̄ filij dei ins
truit de agēdis sū illd apli. Ro. viij. Qui
cūqz spū dei. cōsilio deī agunt: hī filij dei
sunt. Sed adam a te equissime deus spiritus
sancto suggerente habuerat cōsiliū: vt si in
statu innocentie volebat persistere ab esu li
gni scientie boni et mali oīno abstinere. hoc
autem cōsiliū dereliquit cōsentiendo cōsilio
serpentis auriqz et ene: vt ederet de ligno veti
ro: sed volebat esse sicut deus sciens bonum
et malū. Deus pater ait p eo q adam omē
cōsiliū meū despexit: et increpationes me
as neglexit. vnde orta est magna seditio in
ter serpentem et eum et ipsum adam: que ad
modum patuit in maledictione prima quaz
dedi serpenti dicens. Super p̄crus tuū gra
dieris: ipsa conteret caput tuum et tu insida
beris calcaneo illius: iubeo vt christus per
cōsiliū sacerdotum et phariseorū presen
teur pylato crucifigendus. Sic em̄ imple
bunt due figure. Prima est de ioseph que
fratres sui cōsilio inito perdere et occidere
voluerūt. Gen. xxxvii. Secūda figura est de
moysē contra que p̄las surrexit in seditio
nem vt eum occiderent. Exodi. xxiij. Imple
bunt etiam visiones sanctorū pphetarū.
Prima est Gen. xli. Symeon et leui fra
tres vasa iniquitatis bellantia. in cōsiliū
eorum non veniat anima mea: qz in ira sua
suffoderunt murum: et in furore suo occide
runt virum. Secūda est. psal. Tremuerūt
gentes et populi meditari sunt inania. Astu
terunt reges terre et principes cōcūnerūt in
vnu aduersus dñm et aduersus xpm eius.
Tertia est Sapient. ij. Dixerunt impij apud
se non recte cogitantes Circūueniamus iu
stū qm̄ inutilis est nobis p̄rarius est ope
ribus nostris impropere nobis. perā legis
et diffamat in nos p̄ccj discipline nre. Pro
miserit se scientiā dei habere. filiū dei se noiāt
fac us est nobis in traductiōe cogitationū
nostrarū. grauis est etiā nobis ad videndū:
qm̄ dissimilis est alijs vici illius: et immura
te sunt vie eius. Tanqz nugaces estimati su
mus ab illo: et abstinē se a vjs nostris tan
qz immundicijs. et p̄fere nouissima iusto
rum: et gloriatur patrem deum se habere.
Eideamus ergo si sermones illius veri sint
et tentemus que ventura sunt illi. et sciemus
que erunt nouissima illius. Si enim est

In die veneris sancta Sermo XLII

Verus filius dei suscipit illum et liberabit eum
 de manibus contrariorum. Contumelias et tor-
 mento interrogemus eum: ut sciamus reue-
 rentiam ipsius et pbenimus patientiam illius.
 Adorte turpissima condēnemus illum. Erit
 enim ei respectus ex pbenibus illius. Nec co-
 gitauerit et errauit: excecavit ei illos mali-
 cia eorum et nescierit sacramenta dei. Quar-
 ta est Hier. xi. Sup me cogitauerit cōsilia
 dicētes. Adortamur lignum in panem eius
 et eradamus eum de terra viuētius et nomē
 eius nō memoret amplius. Quib' auditis.
 Adane facto pssili inierūt omnes pncipes
 sacerdotum et seniores populi aduersus iesū
 ut eum morti traderēt. Et vincū adduxerūt
 eum et tradiderūt pontio pylato pssidi. recte
 quidē sic actum est. qm Adam exemplū me-
 um et. **Decimo octauo** iustitia dicit.
 Adam peccauit per temeritatē contra donū
 timoris. Illa em dicitur fieri temere q rōne
 nō regunt: siue ex impetu volūtatis vel pas-
 sionis siue ex ptem pū regule dirigitis. et b
 ppe importat temeritas. vnde ex radice sup-
 bie puenit que refugit subesse regule diuine
 aut etiā aliene. Deus em debet timeri ab ho-
 mine in qz ab ipso pōr puenire homini ali-
 quod malū pene quod iuste sibi infligit pri-
 morialit ex merito pēi bz illud Sapi. pmo
 Deus mortē nō fecit: sed impij manibus et
 pōis accersierūt illam: et estimātes illā ami-
 cā defluerunt. Adam aut temere lignū veti-
 tum inuasit considerās q quia tu deus tāta
 felicitate ipm dotaueris. nō expediebat sibi
 te timere qn potius quodlibet libitū agere:
 cum tamen dicat Hier. x. Quis nō timebit
 te o rex gentiū? Et Adalachie pmo. Si ego
 dominus vbi est timor meus? Deus poterat
 ait. Pro eo q Adam nō timuit me dominū
 suum et regem iubeo ut xps per populū suū
 accuset in multis et pēpue de dñatu regio
 Sic em implebunt due figure. Prima est de
 Adipheobserth quez suus suus acriter acce-
 sauit apud dauid regem. ij. Regū. xix. Scda
 figura est de iuda Adachabeo. que alcibim?
 et viri impij et iniq ex israel accusauerūt mul-
 tis criminibus apud regem Demetriū. pmi
 Adacha. viij. Implebunt etiā vifiones scōū
 pphetarū. Prima est Eccl. xxxij. Sapiēs
 in xliutias parabolarum introibit in medio
 magnatorum ministrabit. et in aspectu pēsi-
 dis apparebit. Scda est Sapiē. x. Stetit
 contra reges horrendos in potētis et signis
 Terra est Vester. v. Stetit aū regē. Quar-

ta est Hier. xvi. Potuit sunt sacerdotes ad
 pncipes et ad omnem populū dicētes. Iudi-
 cius mortis est viro hūc quia pphetauit ad
 uersus ciuitatem istam. Quibus auditis ie-
 sus stetit ante pssidem: et cum accusaretur a
 pncipibus sacerdotū nihil respondit et. qm
 Adam exemplum meū et. **Decimo nono**
 iustitia dicit. Adam peccauit p desperatiōez
 circa te deus. Vera estimatio intellectus est
 q ex teipo puenit homini salus et venia pec-
 catoribus datur fm illud Ezechie. xviij. No-
 lo mortem peccatoris sed ut magis conuer-
 tatur et viuat. Falsa autem opinio est q pec-
 catori penitenti venia denegat: vel q peccato-
 res ad te non conuertas per grām iustificā-
 tem. ideo desperatio est peccatus. De qbusdā
 em dicit apostolus Ephesios. iij. Qui despe-
 rantes semetipsos tradiderunt impudicitie
 in operationem omnis immundiciē et avari-
 tie. Adam autem post q comedit de ligno ve-
 titō non recognouit delictum suum ut p illo
 pniām ageret et ad tuam misericordiam res-
 diceret. sed desperans a te fugit quem ad reuo-
 cans prohibuisti suspendio. Deus poterat ait.
 Pro eo q adam ex avaritia pomi vetiti co-
 ram suam posteritatem chyrographo vendi-
 dit serpenti. vnde in desperationem lapsus su-
 it: iubeo ut christus ex avaritia vendatur a
 discipulo suo iuda chyrographo triginta de-
 nariōz fm illud zachā. xi. Appenderūt mer-
 cedem meam triginta argenteos. et dixit do-
 minus ad me. Projice illud ad statuarium.
 decorum precium quo appreciatus sum ab
 eis: et tuli triginta argenteos et proieci illos
 in domum domini ad statuarium. qui tamē
 cognoscēs peccatū suum desperans se suspē-
 dat. Sic enim implebuntur due figure. Pri-
 ma figura est de absalon qui fugiens a facie
 patris sui dauid subter condensam quercū
 adhefit caput eius quercui et remansit in ea
 suspensus. Secunda Regum. xviij. Secunda
 est de Abirolfel qui videns q non esset fas-
 etum consilium suum suspendio seipm inter-
 emit. ij. Regum. xviij. Implebunt etiā vifio-
 nes sanctorū pphetarū. Prima est i. re. xxiij.
 Desperabat se posse euadere. Scda est Job
 vij. Elegit suspendium animā meā: et mori
 rem ossa mea. desperauimē quāq vltra iam
 viuam. Tertia est Hieremie. xxi. capitulo
 Infanabilis fractura tua pessima plaga: pla-
 ga tua. Quarta est Adichee primo capitu-
 lo. Desperata est plaga eius. quia venit vs-
 q ad iudam desperatio. Quibus auditis

te me

In die vcheris saticta Bermo XLII

videns iudas q̄ iesum tradidit q̄ dānatus
esset: p̄nia ducit retrulit triginta argenteos
p̄ncipibus sacerdotū rē. vsq̄ cōstituit mibi
dñs: qm̄ adam exemplum meū. **Ad. Vig.**
fimo iusticia dixit. Adā peccauit p̄ infidelit̄
tatē in sibi cōmissis. q̄ idelis em̄ dispensator
si bona dñi sui fidelit̄ gubernauerit magnā
mercedē habebit s̄m illud. **Ad. b. xxv.** Eu-
ge serue bone & fidelis: q̄ in pauca fuisti fi-
delis supra multa te cōstitua. Adam autem
nō fuit fidelis: q̄ cuz tu deus oīa subieceris
sub pedibus eius: in vno solo de quo pluri-
mū in eo cōfidebas vt tibi seruaret infidelit̄
se habuit. Deus pater ait p̄ eo q̄ adam seu-
dum meū infideliter tractauit volens mibi
equari in scia boni & mali: qd̄ ego aduer-
tēs dixi. Ecce adam factus est quasi vnus ex no-
bis: sciens bonū & malum: iubeo vt x̄pus in
domo herodis inscius & fatu⁹ repuref: & tā-
q̄ insanus & demens sperat: & illudat in-
durus veste alba. Sic em̄ implebunt due fi-
gure. Prima est de Amō q̄ debonefauit nū-
cios dauid. ij. **Reg. i.** Secūda est de nicha-
nore q̄ vñs sacerdotibus ppli irridens spre-
uit eos. i. **Ad. b. vii.** Implebunt etias vi-
siones scōz p̄phetarū. Prima est **Job. xij.**
Deridet iusti simplicitas. Lampas contē-
pta apud cogitationes diuini. parata ad tē-
pus statum. Secūda est. **Esa. i.** Filios enu-
trui & exaltari ipsi autē spreuerunt me: dere-
liquerūt dñm: blasphemauerūt sc̄m̄ israel:
abijerunt sunt retrorsum. Tertia est **Tre-
noz. i.** Quē amici eius spreuerunt illuz: & sa-
ci sunt ei inimici: oēs q̄ gloriificabāt en̄ spre-
uerunt illum: qm̄ viderunt ignominia eius.
Quarta est **Zach. iij.** Iesus indutus erat ve-
stib⁹ sordidior stabat ante faciē angeli. Qui-
bus audiū p̄latus audiēs galilea interroga-
uit iesum si hō galileus est. Et vt cognouit
q̄ de herodis prāte eēt rē. vsq̄ nā antea in-
mici erant. **Luce. xxiij.** qm̄ adam exemplum
meū rē. **Vigesimo p̄mo iusticia dixit.** adam
peccauit per rapinā. imposita em̄ rapina quā-
dā violētia & coactione p̄ quā p̄ iusticia ali-
cui aufert qd̄ suū est. in societate aut̄ hostium
nullus hz coactionē nisi p̄ publicā prātem: &
ideo q̄cunq̄ per violentia aliqd̄ alicui aufert
si sit puata persona nō vtens prāte publica
illicite agit & rapinam cōmittit. sicut f̄ in la-
tronib⁹. Principibus vero publica prās cō-
mittit ad hoc q̄ sine iusticie custod. s. Et iō
non licet eis violentia & coactiōe vt: nisi s̄m
iusticie tenorem: & hoc vel cōtra hostes pu-

gnando vel cōtra ciues malefactores puni-
do: sed adam cōtra iusticia violentē abstu-
lit de pomo: qd̄ tibi iustissime deus seruans
dñi voluisti: nec cōtra hostē pugnavit q̄ eue
suasit transgressionē: nec eua maleficientem
puniuit. Deus pater ait p̄ violentia quas in
me exercuit adam: contra iusticia bona mea
sumpiendo: iubeo vt x̄pus petat̄ adiudicari
morti: & barrabas raptor ac seditiolus libe-
ret. Sic em̄ implebunt due figure. Prima si-
gura est de p̄plo abijciente dñm & petente bo-
minē in regē. i. **Reg. viij.** Secūda figura est
de siba q̄ occidit & vba dimittit. ij. **Reg. x.**
Sic illūstī mibi & dimisit inimici meū vt
fugeret. Secūda est. **ij. Reg. x.** Quia dimisi
sti virū dignuz morte de manu tua erit aia
tua p̄ aia eius. Tertia est. **ps.** Caprabunt in
aiam iusti & sanguinem innocentē condēna-
bunt. quarta est. **Idierem. xij. c.** Fratres tui &
dom⁹ patris tui ipsi pugnaverūt aduersum
te & clamauerūt post te plena voce. Quib⁹
auditis p̄lat⁹ volēs liberare iesum ait p̄plo
indeoz. Quē vultis vob̄ de duob⁹ dimitti?
Et illi dixerūt. barrabam rē. vsq̄: Et illi ma-
gis clamabant dicentes. crucifigat. **Ad. b.**
xxvij. Qm̄ adam exemplum meū rē. **Vig.**
fimo secūdo iusticia dixit. Adam peccauit p̄
presumptionē. Zieet tu deus creaueris adā
vt tandem transferret in gloria tuā: tamē po-
fuisti eum in orto deliciarū: vt in eo operans
mereret ad illam peruenire: s̄m illud. **Ad. a.**
thel. xx. Ite & vos in vineā meam & qd̄ iustu
fuerit dabo vobis. Et **Roma. iij.** Ei autem
qui operat merces imputat s̄m debitum.
Adam autē tempravit excellentiaz tue gl̄ie
adipisci absq̄ meritis: imo contra tuam les-
gem faciendo. Deus pater ait. Cum adam
presumptuose aspexerit lignum veritum q̄
esset pulchrum visu: cū tamen non liceat in-
tueri quod non licet cōcupisci: iubeo vt x̄pus
velef facie ne aspicere possit se percutientes
Sic em̄ implebuntur due figure. Prima si-
gura est de moysē qui velabat facie: si popu-
lus debebat in eū aspicere. **Exodi. xxxij.** Se-
cūda figura est de altari holocaustoz quod
purpureo pallio erat coniectum. **Numeri.**
iiij. Implebuntur etiam visiones sanctorū
p̄phetarū. Prima est. **Exodi. xxxij. capi.**
Posuit velamen super faciem suam. Secū-
da est. **Numeri. iij.** Alij nullo curiositate vis-
deant que sunt in sanctuario priusq̄ inuol-
uantur: alioq̄ morientur. Tertia est. **Esa.**
vi. Velabūt faciem ei⁹. Quarta est. **Ezech.**

In die venerationis sancta Sermo XLII

xij. ca. Facies eius operietur ut non videat oculo terram. Quibus auditis milites pylati suscipientes iesum in pectorio congregaverunt ad eum universam cohortem: et equantes eum chlamidem coccineam circūderunt ei et velauerunt facies eius. Quoniam Adam exemplum meū et cetera. Vigesimo tertio iusticia dicit. Adam peccauit per diffamationem. Cum esset tu deus tanta dona sibi contuleris quibus merito te plurimū laudare atque benedicere debuit: tamen ad suasionem serpentis et eue maxima obprobria contra te excogitauit: reputans te propter lenitatem quandam: seu propter inuidiam sibi prohibuisse ne ederet de ligno scientie boni et mali. Deus pater ait pro eo quod ad arborē prohibitam me non laudauit sed mihi detraxit: inbes ut ipse ligeretur ad columnam ubi acerrime flagelletur. Sic enim implebuntur due figure. Prima figura est de Abchior qui dicens veritatem laudando deum ligatus fuit ad arborē. Iudic. vi. ca. Secunda figura est de tribus pueris qui benedictes deum missi fuerunt in fornacem ligatis manibus et pedibus. Daniel. iij. Implebuntur etiam visiones sanctorum prophetarum. Prima est. Genes. xliij. Tollenſque symeon et ligans illis presentibus. Secunda est. Genes. xlii. Ligans ad vineam pullum suum et ad vitem o fili mi asinam suam. Tertia est. psal. Quoniam ego in flagella paratus sum et dolor meus in conspectu meo semper. Quarta est. Job. xix. Flagellis suis me cincti: spoliavit me gloria mea et obsedit in gyro tabernaculum meum. Quibus auditis pylatus apprehendit iesum et fecit eum spoliari et ligari ad columnam et flagellari. Quoniam adam exemplum meum et cetera. Vigesimo quarto dicit iusticia. Adam peccauit per auariciam. si cur enim immoderatus appetitus habendi bona temporalia est auaricia. ut dicit Augustinus in libro secundō. dist. xxi. Sic immoderata cupiditas altitudinis et scientie cur supra modum ambulat est auaricia radix autem omnium malorum est cupiditas. ut dicit apostolus. i. Timotheo. vi. Equalitatem autem scientie boni et mali ex auaricia Adam concupiscit. Deus pater ait pro eo quod adam voluit coronari corona mee diuinitatis abiecit ens coronam auream quam sibi dederam sibi illud psal. Gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum: iudeo ut christus coronetur corona spi-

nea. Sic enim implebuntur due figure. Prima est de ariete herente cornibus inter vepres Genes. xxij. ca. Secunda figura est de David quem saul et viri eius cincterunt in modum corone ut occiderent eum. i. Regum. xxiij. Implebuntur etiam visiones sanctorum prophetarum. Prima visio est Job. xxi. ca. Circūdet illum corona. Secunda visio est. Esa. xxvij. ca. In die illa erit dominus exercituum corona glorie et ferrum exultationis residuo populi sui. Tertia visio est. Ezech. xliij. Corona tua circumligata sit tibi. Quarta visio est Zacha. vi. capi. Facies coronas et pones in capite iesu. Quibus auditis milites plectentes coronam de spinis posuerunt super caput iesu. Quoniam adam exemplum meū ab adolescentia mea. Vigesimo quinto iusticia dicit. Adam peccauit per gula que est immoderata cibi auaricia siue vorax edacitas nature finibus non contentus. Adam autem in paradiso deliciarum positus cum ei ad vescendum omnia concesseris ligna: de vno quod ei sub pena mortis interdictum ne comederet quod primum auertit si faciem ab eo abstinere non posuit: sed vltima necessitatem nature: imo in detrimentum nature sue comedit. Deus pater ait pro eo quod Adam olfactu et gustu sensit suauitatem pomi: atque amissa innocentie stola: coram nuditate corporis fecit sibi et vixori perisoma ta de ficulneae folijs: iudeo ut christus illudatur fetore sputorum iniectorum in os et faciem eius et plures spoliatur vestimentis suis et induatur purpureis in derisum. Sic enim implebuntur due figure. Prima figura est de hur quem iudei suffocabant sputis. ut dicit magister hystoriarum super matth. cap. i. Exod. di. Secunda figura est de Melchisedec quem pueri illudebant. iij. Regum. ii. capi. Implebuntur etiam visiones sanctorum prophetarum. Prima visio est. Numeri. liij. ca. Pater eius spuer in faciem illius. Secunda visio est. Deutero. xxi. cap. Coram senioribus spuer in faciem eius. Tertia est. iij. Regum. xix. capi. Spreuit te: subinanauit te: post tergum tuum mouit caput. Qui exprobrauit: Quem blasphemasti: Contra quem exaltasti voces et leuasti in excelsum oculos tuos? Contra sanctum israel. Quarta visio est Esa. liij. ca. Vidimus eum et non erat ei species neque decor: desiderauimus eum de speciem et non iustissimum: virorem: virum dolorem et scientem infirmitates: et quasi absconditus vultus

eius et despectus, unde nec reputauimus eum
 vere languores nostros ipse tulit et dolo-
 res nostros ipse portauit. Et nos putauimus
 eum quasi leprosum et percussum a deo et hu-
 militatum. Quibus auditis milites prefidis
 suscipientes Iesum in pretorio: congregauerunt
 ad eum vniuersam cohortem: et exuentes eum
 chlamidem cocineam circundederunt eum: et ge-
 dederunt arundinem in dexteris eius: et ge-
 nus flexo ante eum illudebant dicentes. Que-
 rex iudeorum? Et expueres in eum accepe-
 runt arundinem et percutiebant caput eius:
 et postquam illuserunt ei exuerunt eum chlamide
 et induerunt vestimentis eius. Quoniam A-
 dam exemplum meum etc. Trigesimo sexto
 iusticia dixit. Adam peccauit per crudelita-
 tem. Cum enim vidisset eam errasse ut oues
 absque pastore: immo fuisse post lapum non
 studuit eam reuocare ad caulam. Cum vi-
 dit eam famelicam et sibiundam similitudi-
 nis diuine non abauit eam docendo modum
 quo peruenire poterat ad saturitatem illam.
 Cum vidit eam iam hospitem a deo factam
 et ciuem inferni non collegit eam suis moni-
 tis. Cum vidit eam nudam: et iam perdidisset
 stolam innocentie non ostendit ei viam
 recuperandi ipsam. Cum vidit eam capti-
 uam non studuit eam liberare de manibus
 inimici. Deus pater ait pro eo quod adam nul-
 lum signum misericordie et pietatis ostendit
 in eam delinquentem: imbeo ut christus qui
 a populo suo paulo ante tantum verus rex ho-
 norifice susceptus est: pro cesare abnegetur: et
 ut crucifigatur ab eodem proclametur. Sic
 enim implebuntur due figure. Prima figura est
 de gabaonitis qui perierunt septem viros
 de filiis saul a dauid rege: ut crucifigerent
 eos: quorum peritioni dauid annuit. Triges-
 gum. xxi. capitulo. Secunda est de babilonijs:
 qui perierunt a tyro rege persarum danie-
 lem morti tradendum. Daniel. xliij. capitulo.
 Implebuntur etiam visiones sanctorum pro-
 phetarum. Prima visio est. Deutero. xxxij.
 capitulo. Negabunt te inimici tui et tu eorum col-
 la calcabis. Secunda visio est. iij. Regum.
 duodecimo capitulo. Recessit israel a domo
 dauid vsque in presentem diem. Tertia visio
 est. Idierem. trigesimo octauo capitulo. Di-
 cerunt principes regi. rogamus ut occida-
 tur homo iste. Siquidem hic non querit pacem po-
 pulo huic sed malum. Et dixit rex. Ecce ipse
 in manibus vestris est: nec enim fas est vo-

bis regem quicquam negare. Quartam visio est
 Danielis nono capitulo. Occidet christus:
 et non erit eius populus qui eum negaturus
 est. Quibus auditis cum vidissent Iesum po-
 tifices et ministri clamabant dicentes. Crucifige
 eum crucifige eum. Si hunc dimiseris non es a-
 micus cesaris. Dixit eis pylatus. Regem
 vestrum crucifigam? Responderunt pontifi-
 ces. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc
 ergo tradidit eis Iesum ut crucifigeretur.
 Quoniam Adam exemplum meum etc. Trigesimo
 iusticia dixit. Adam peccauit per falsam credulitatem.
 Non enim
 fuit seductus ut eam: immo a principio non
 credens verbis eius totaliter cogitare cepit
 quod tu deus indulgeres sibi et sic uxori sue mor-
 tem gerens eius persuasioni consensit: no-
 lens eam contristare: nec a se alienatam res-
 linquere ne periret. ut dicit. Magister sensu-
 centiarum libro secundo. distinctione viginti
 masculina. Unde sponte succubuit volens
 uxori sue complacere. Deus pater ait. pro eo
 quod adam audiuit vocem uxoris sue in mei
 contemptum et sui damnum. volo ut pyla-
 tus non exaudiat vocem uxoris sue pro li-
 beratione christi interpellantis. Sic enim im-
 plebuntur due figure. Prima figura est de
 Ruben qui nitentur liberare Ioseph de
 manibus fratrum suorum cuius vocem non
 exaudierunt. Genesis trigesimo sexto ca-
 pitulo. Secunda figura est de Moyses qui
 suadebat pharaoni liberationem iudeorum
 cuius vocem non exaudierunt. Exodus decimo
 capitulo. Implebuntur etiam visiones san-
 ctorum prophetarum. Prima visio est. Deu-
 teronomij tercio capitulo. Non audies verba
 prophete. Secunda visio est. iij. Regum
 decimo quinto. Non est qui te audiat. et
 etc. Tercia visio est. Esa. trigesimo tercio capitulo.
 Obturat aures suas ne audiat. Quarta vi-
 sio est. Amos quinto capitulo. Cantica ly-
 re tue non audiam. Quibus auditis pyla-
 tus sedente pro tribunali misit ad eum uxorem
 eius dicens. Nihil tibi et iusto illi. multa enim
 passa sum per visum hodie propter eum.
 Pylatus autem adiudicauit fieri peritionem
 eorum. Quoniam adam exemplum meum
 et cetera. Trigesimo octauo iusticia
 dixit. Adam peccauit per iudicium pueri-
 sum. Cum enim audiuit uxorem suam com-
 edisse de ligno vetito non replicauit pecces
 primum tuum deus: sicut eam qui replicauit ipsum

In die veneris sancta   Sermo   XLII

Serpenti biceps. Ne forte moriamur: q̄ si nō
reclauit in forma qua p̄ceperas: saltez dixit
q̄ erat p̄culus comedere: si nō tñ dixit adā.
Imo nullā de tuo p̄cepto fecit mentionē qua
si iam excidisset a sui memoria. vnde iudica
uit et male: et q̄ eua non erat mortua et trāsi
gressione: q̄ nō esset taz grande malū com
edere de ligno verito sicut sonabat p̄ceptū
sub pena mortis. vt dicit magr iniarum lib.
ij. Ali ex hoc malo iudicio cōsensit eue sua
denti. Deus pater ait p̄ eo q̄ adam male iu
dicauit de p̄cepto meo. Vnde tanq̄ latro
associauit se serpenti et eue latronibus. me in
uito accipiens de arbore pomum iubeo vt
christus iudicio nequissimo de ciuitate sua
hierusalem tanq̄ latro cum duobus latroni
bus educatur: et in caluarie monte tanq̄ in
suo palatio sup altissima cruce tāq̄ in rega
li folio collocef. Sic enī implebunt due figu
re. Prima ē de vitulo et hyrcō q̄ solēnissimo
sacrificio ad expiationē totius multitudinis
offerebant. extra castra cremabant. Leuit.
xvi. Secūda figura est de sacerdote magno
q̄ homicida manebat in ciuitate refugij do
nec sacerdos magnus qui oleo sancto vnct⁹
est moriat⁹. quo mortuo poterat in domum
suā redire. Numeri. xxcv. Implebunt etiam
visiones scōrū p̄pbarum. Prima est Job.
xxiij. Et q̄ iustus est condēnas. Secūda
est psal. Sanguis innocentē condēnabunt
Tertia est. Sapie. ij. Morie turpissima con
dēnemus eum. Quarta est Esa. liij. Et cum
sceleratis reputatus est. Quib⁹ auditis py
latus accepta aqua manus lauit corā popu
lo dicens. Innocens ego sum a sanguine iu
sti hui⁹ vos videritis. Et ridens vniuersus
populus dixit. Sanguis eius sup nos et sup
filios nostros. Tunc autē iesum flagellatum
tradidit eis vt crucifigeret eū duobus latro
nibus: q̄si adam exemplū meū. 26. Vigesi
monono iusticia dixit. Adam peccauit per
pusillanimitatē quā offendit in rēptatione:
fuga et abscofione. Nam fuga bonorū q̄ sunt
ad finē tanq̄ ad ardua que subsunt cōsilijs:
fit per pusillanimitatem: q̄ deficit a propor
tione sue potentie dum recusat in id tendere
q̄ est sue potentie cōmensurati cum defici
at ab operationibus quibus pōt alios iuu
re. Vnde Gregorius in pastoralī dicit. Illi
qui prodesse vtilitati proximorū in predica
tione refugiant. si discrete iudicentur. ex tan
tis rei sunt quantis venientes ad publicū
prodesse potuerunt. Sed o adam potuit iuu

re etiam ante transgressionem: eas ad se vo
cando et suis consilijs admonendo. Etiam
post transgressionē seipsum tuendo ab inisi
dijs serpentis et ene: per magnanimitatē q̄
non fecit. Imo absq̄ vllō cōgressu succubuit
Denum timuit ne tu deus venires ad occi
dendum ipsum: quēadmodum fueras ei cō
minatus. Vnde fugit et latuit inter condē
sa arborum. Et sic non timuit priusq̄ pec
caret. Si fuisset pusillanimus ad transgres
sionem: et precogitasset se pro illa interficien
dum nunq̄ peccasset. Deus pater ait p̄ eo
q̄ Adam pusillanimis fuit ad resistendum
peccato et ad agendam penitentiam pro il
lo. Iubeo vt christus proprijs humeris por
ter crucem suam ad penam sustinendam in
seipso. Sic enim implebuntur due figure.
Prima figura est de ysaac: qui vadens cum
Abraham vt immoleretur portat ligna in hu
meris et ignem in manu. Genes. vigesimo
secundo caplo. Secūda figura est de vīsa
qui portauit litteras mortis sue. ij. Regum
vndecimo caplo. Implebuntur etiam visio
nes sanctorum prophetarum. Prima visio
est. i. Regum. xv. caplo. Nunc porta queso
peccatum meum. Secūda est. Job. xxxi. ca
pitulo. Tibus scribat ipse qui iudicat vt bus
mero meo portem illum et circumdē illum
quasi coronam mihi. Tertia est. Esa. xlvj.
caplo. Ego feci et ego feram: ego portabo et
saluabo. Quarta visio est. Ezechiel. iij. capi
tulo. Portabis iniquitatem domus israel.
Quib⁹ auditis milites pylati susceperūt ie
sum et duxerūt. Et iesus baiulans sibi crucē:
exiuit in eum qui dicitur caluarie locus. quo
niam Adam exemplum meum. 27. P
Vigesimo iusticia dixit. Adam peccauit
per superbiam ambitionem. Ambiuit enim
equalitatem diuinitatis tecum: per scientias
boni et mali. Vnde sicut habebat dominū
super creaturas terrestres. Im illud psalmi.
Omnia subieciisti sub pedibus eius oues et
boues vniuersas insuper et pecora camp.
Ita cupiuit dominū super creaturas cele
stes. Apperijt siquidem similitudinem tue
diuinitatis quantum ad scientiam boni et
mali: sicut serpens ei suggessit: vt scilicet per
virtutem proprie nature determinaret sibi
quid esset bonum: et quid malum ad agen
dū. Vel etiā vt per seipsum p̄cognoferet: qd
sibi boni vel mali ēēt futurū. Peccauit etiā
appetēdo similitudinē tue diuinitatē q̄rū ad p
prias p̄tatem opandi. scz vt virtute proprie

nature operaret ad beatitudinē consequen-
dam. vñ Aug. xi. sup. Gen. ad istam dicit qd
menti mulieris indest amor. pprie potest ad
Et sup. illud ps. De⁹ qd similis erit tibi. Di-
cit qd qd per se vult esse de⁹ puerse vult esse
similis deo: vt dyabolus qui noluit esse sub
deo et hō qui vt seru⁹ noluit tenere pcepta.
Deus pat^r ait. Pro eo qd a pncipio plātaui
paradisū voluptat^r ortū delictiariū. in cuius
medio posui lignū vitē mirādī saporis de q
adā comedēs pperuaret i vitā et ipe hoc cō-
tempo fructū cōcupuit ligni sciētie boni et
mali. in eo vt xps loco ameni orti ducat in
mōrē caluarie aridū et sterile in quo nō plā-
tant nisi mortales arbores. i. cruces de qb⁹
gustātes moriunt^r pntino. Et qd adā in pa-
radiso terrestri voluit p supbiā et ambitionē
sup omēs creaturas exaltari: in eo vt xpus
in mōrē caluarie sup excelsa cruce exaltetur
Sic em̄ implebunt^r due figure. Prima figu-
ra ē de serpēte eneo eleuato sup palo ligneo
quē aspiciētes liberabant^r vulnerati mortui
bus serpentū. Nūc. xxi. Secūda figura ē
de moysē qui vt amalech vir cecidit circa vir-
gam expansis manib⁹ extendit. Exod. xviij.
Implebunt^r etiā visiones sanctorū ppheta-
rum. Prā est Gen. iiii. Suspēdet te in cruce.
Secūda est i. Eldre. vi. Omnis homo qui
hanc mutauerit iussione tollat lignū de do-
mo ei⁹ et erigat et configatur in eo. Tertia ē
Nester. viij. Suspēsus est aman in patibulo
ercis et regis ira quēuit. Quarta est Esa.
lxxv. Sim dies ligni erūt dies ppli mei. Qui-
bus auditis milites pylati crucifixerūt iesus
et cū eo duos latrones: mediū aut^r iesū. Scri-
psit aut^r et titlū pylat⁹. Iesus nazaren⁹ rex
iudeor⁹. et posuit sup cruce. qm̄ adam etem
plum meū et. Trigesimo pmo iusticia dixit
Adā peccauit per pteruā. Cum em̄ tu de⁹
fuisit ad examinādū ipm̄ sup trāgressione
sua. foror mea misericordia et ego eram⁹ tecū
et licz suis exigentibus demeritis vt mibi sa-
tisfaceres ipm̄ punire disposuisses: tñ ad in-
stantiā fororis mee cōsiderandū qd adā trans-
ferendus erat in mortale regionē in qua di-
uersis passionib⁹ affligēdus erat. qdam oc-
cidisti atalia vt de ipsorū pellib⁹ eū et euam
vestires qz cognouerūt se fore nudos. Ipse
vero tam pteru⁹ ac pñar fuit qd noluit pes-
tere veniā nec de suo delicto se afflicte nec
posuit se in aliquo actu punitōis imo nec
vnā lachrymā fudit in signū cōtritiōis. cum
tamē dicat. Ezechiel. xliij. Si impi⁹ egerit

penitentiā ab omnibus peccis suis qd operat⁹
est: vita viuet et non moriet^r. oim iniquitatē
eius quas operatus est nō recordabor. De⁹
pater ait. Pro eo qd adam nō est bene vsus
spiraculo vitē qd sibi tradiderat: sed ex gustu
pomi vetiti aperuit oculos vt videret illicz
ta ac deformitatē corpis sui cū delectatōne
abscqz vilo remorsu consciētie. in eo vt xps
in cruce ex illatis penis oculis caligantibus
laceratōne corpis sui videat et lachrymas
fundat. Sic em̄ implebunt^r due figure. Pri-
ma est de dauid qui fleuit absalon licz fuerit
persecut⁹ ab eo. ij. Reg. xviij. Secūda figu-
ra est de dauid qui plantat et fleuit sup saul:
Quis sepis attēptasset mortē eius. ij. Re-
gum. i. Implebunt^r etiā visiones sanctorū
pphetarū. Prima est Exod. xxxij. Ponant
te in foramine petre. Secūda est Job. xx.
Manus illius reddent ei dolorē suū. Terti-
a est ps. Foderunt manus meas et pedes
meos: dinumerauerūt oia ossa mea. Quar-
ta est Zach. xiiij. Due sunt plage iste in mes-
sio manū tuarum. Et dicit. hys plagatus
sum in domo eorū qui diligebant me. Quin-
ta est Hieremie. ix. Quis dabit capiti meo
aquā et oculis meis fontē lachrymarū et plo-
rabo infectos filie ppli mei. Sexta ē 2 bre-
no. ij. Deduc quasi torremē lachrymas. nō
des requiem tibi neqz taceat pupilla oculi
tui. Quibus auditis iesus cū clamore vali-
do et lachrymis offerens et auditis est pio
sua reuerētia. Heb. v. Quoniā adā exemplū
meū et. Trigesimo secundo iusticia
dixit. Adam peccauit per blasphemā quon-
iā deo attribuit illud qd omnino tue diuini-
tati repugnat. Nam super illud. i. 2 bim. ij.
Mulier seducta in pñaricationē. Dicit glo-
sa. Hanc seductionē pprie appellauit apos-
tolus per quā id qd suadebatur cum falsus
esset verū esse putari est. scz qd deus lignum
illud ideo tangere phibuerit qd sciebat eos
si tetigissent velut deos futuros tāqz eis di-
nimitatē inuideret qui eos homines fecerat.
Imputare autē tue diuinitati peccatū inmi-
die est maxima blasphemā quia sola chari-
tate et liberalitate tua mundum vnuersum
creasti. Attingis em̄ a fine vsqz ad finē for-
titer et disponis omnia suauiter. Sapientie
viij. Deus pater ait. Pro eo qd adam facit⁹
ad similitudinē et ymaginē nostrā consensit
serpentī suadenti qd ppter inuidiā prohibue-
ram sibi esum ligni sciētie boni et mali et
in conspectu vultus sue erubuit qd esset nus

duo. Iudeo vt xpus nudus coram populo penderat in cruce et a cunctis pretereuntibus blasphemetur et derideat. Sic eni implebitur due figure. Prima figura e de Noe que nudatu in tabernaculo suo derisit cham filius eius iunior. Genes. ix. Secunda figura est de Dauid que nichol despexit quia nudus erat saltans coram archa dñi. ij. Reg. vi. Implebunt etia visiones sanctorum prophetarum. Prima est Job. xxx. Nunc autem derident me minores tempore: quorum virum magnum mihi erat pro nihilo. Secunda est ps. Omnes qui viderunt me deriserunt me locuti sunt labijs et mouerunt caput. Sperauit in dño eripiat eum: saluum faciat eum quonia pulit eum. Tertia est Iherem. xc. Facies sum in derisum tota die omnes subfamiant me: audiui contumelias multorum et terrorem in circuitu ab omnibus viris qui erant pacifici mei dicentibus. Persequamur et perueniamus aduersus eum et consequamur visionem ex eo. Quarta est Threnoz. ij. Factus sum in derisum populo meo canticum eorum tota die. Quibus auditis stabat populus expectans et deridebant eum principes cum eis: pretereuntes autem blasphemabant eum mouentes capita sua. Insultant autem ei in quinq. Primo de templi reedificatione dicentes. Urch qui destruit templum dei et in triduo illud reedificat. Secundo de paternali filiatione dicentes. Si filius dei es salua te metipsum. Tercio de impotenti liberatione dicentes. Alios saluos fecit: sapim non potest saluum facere. Quarto de vniuersali dominatione dicentes. Si rex israel est descendat nunc de cruce et credimus ei. Quinto de diuinali perfectione dicentes. Confidit in deo liberet illum nunc si vult. Xpus autem pro tantis derisionibus retribuit illis bona. Nam in cruce pendens orauit pro inimicis suis. Unde ad patrem clamauit et dixit. Pater dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Sic eni prophetauerat dauid in ps. dicens. Os peccatoris et os dolosi super me apertum est. Locuti sunt aduersus me lingua dolosa et sermonibus odij circumdederunt me et expugnaverunt me gratis. pro eo vt me diligerent detrahebant mihi: ego autem orabam. Et Esa. liij. Et ipse peccatum multorum tulit et per transgressores orauit. Et Thob. iij. Ingenuit et cepit orare cum lachrymis. Et Job. xlij. Orabit pro vobis et facies eius suscipiam vt non vobis imputetur stulticia hec. Istud eni fuit primum verbum quod dixit Iesus

in cruce quod fuit mentalis charitatis: quoniam ad exemplum meum etc. **¶** **I**rigesimoseptimo iusticia dixit. Adam peccauit per fraudem. Non dedit enim quod gratis dare debuit. Nam innocentia originalis gratis a te deus accepit. ideo bona opera gratis reddere debuit. Unde Luce. xix. dixit de seruo nequam. Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam et ego veniens cum usuris vtiq; exegissem illam. Super quo dicit glossa. Qui verbi pecunias a doctore emit credendo necesse est usuras soluat operando. Etia de accepto fenore verbi usuras soluit qui ex eo quod audit etia alia studet intelligere. Quare ergo adam non dedit sed gratis pecuniam tuam. Id est doctrinam tuam ad mensam. Id est ad refectionem internam eius. Et tu deus veniens ad remunerandum eum cum usuris vtiq; exigisses illam. sed aut bonorum operum aut verorum intellectuum. In hoc itaq; fuit fraudis adeque similitudinem diuinitatis tue quam magno precio. scilicet vero intellectu mandati tui et bonis operibus emere debuit: etiam ligni veriti quasi minimo precio se empturum putauit. Peruersa negociario. **¶** **F**raudulenta deceptio. Deus pater ait. Pro eo quod latro et fraudulenter negociator adam voluit mihi surripere regnum diuinitatis. Iudeo vt dixit in cruce latroni secum pendenti paradysum tribuat eterne sue felicitatis. Sic eni implebitur due figure. Prima est de Adiphiboseth de domo saul inimici dauid: cui dixit dauid. Faciam in te misericordiam et restitui tibi omnes agros patris tui: et tu comedes panem in mensa mea semper. ij. Regum. ix. Secunda figura est de Dauid qui cum esset dignus morte tamen confitenti peccatum suum pepercit deus. ij. Regum. xij. Implebitur etia visiones sanctorum prophetarum. Prima est Genes. xl. Admemento mei dum bene tibi fuerit. Secunda est Deuteronom. ix. Dñe deus ne disperdas populum tuum et hereditatem tuam quam redemisti: ne aspicias duriciam populi huius: et impietatem atq; peccatum nostrum. Tertia est Neemie v. Admemento mei deus in bonum. Quarta est ps. Scdm misericordiam tuam memento mei tu propter bonitatem tuam dñe. Quibus auditis vnde de his qui cum xpo pendebant latronibus blasphemauit cum dicens. Si tu es xps saluus te fac et nos. Respondens autem alter dixit quinq; verba. Primum fuit increpationis dicens. Neq; tu times dei. Secundum fuit instructionis dicens. qm in eodem damnatione es,

In die veneris sancta Sermo XLII

Tertiu fuit pfectio dicēs. Et nos qdē inſte
nam digna factis recipim⁹. Quartū fuit xpi
defenſionis ⁊ perfidie iudeorum pylariz cō
demnatio dicens. hic vero nihil mali geſ
ſit. Quintū ſane venie obſecrationis dicens
ad ieſum. Dne memento mei dum veneris
in regnū tuū. Et dixit illi ieſus. Amen dico
tibi: hodie mecum eris in paradīſo. Adhuc
autē cum crucifixus ieſum acceperunt ve
ſtimenta eius ⁊ fecerūt quattuor partes vni
cuiqz militi partem. Acceperunt etiā tunicā
inconfuſe deſuper contextam per totū. Di
xerunt ergo ad inuicē. Non ſcīdam⁹ cam
ſed ſortiamur de illa cui⁹ ſit: vt impleſſet ſcri
ptura illa de terra diuiſa p ſorē. Joſue. xlii.
Et vt impleſſet pphetia illa ps. Diuiſerūt ſi
bi veſtimenta mea ⁊ c. qm̄ adā exemplū meū ab
ado ⁊ c. **S** Trigeſimo quarto iuſticia vi
ſit. Adā peccauit per ſuſpicionē que impo
ſuit opinione mali quando ex leui⁹ indicij
pcedit. precipue cum aliquis male afficitur
ad alterum. Cum em̄ aliquis contemnit vel
odit aliquē aut irāſcit vel inuider ei ex leui
bus ſignis opinatur mala de ipſo. quia vnus
quiſqz faciliſter credit qd appetit. S; adam
audiens ab vxore ſua qd eſſet deus ſcīes bo
num ⁊ malū ſi comederet de ligno vetto:
quia erat pulchri viſu ⁊ ad veſcendū ſuauē
putauit eū cōſecutū hoc donū. Unde inui
dit ei credens eam decepiſſe ipſm. Deus pa
ter ait. Pro eo qd adam ſuſpicat⁹ eſt malum
de me attendens voci vxoris ſue: iubeo vt
xps matrem ſuam indigniori comēder diſci
pulo abſqz vlla ſuſpitione. Sic em̄ implebū
tur due figure. Prima figura eſt de Dauid
qui in perſecutione ſua comēdauit matrē
ſuam regi moab. Regū. xxi. Secūda figu
ra eſt de Thobia qui comēdauit thobie ſi
llo ſuo vt curam gereret maris. Thob. xlii.
Implebunt etiam viſiones ſanctorū pphe
tarum. Prima eſt Iudici. v. Proſpiciens
vlulabat mater eius. Secūda eſt Canticoz.
vii. Ducam te in domū matris mee. Tertia
eſt Hierem. xxi. Aditā matrē tuam que
genuit te in terraz alienaz. Quarta eſt Thre
noz. v. Aditēs noſtre quaſi vidue. Quib⁹
auditis cum vidiffet ieſus matrē ⁊ diſcipu
lum ſtantem quē diligebat. Dixit matri ſue.
Mulier ecce filius tu⁹. Deinde dixit diſcipu
lo. Ecce mat tua. Et ex illa hora accepit eā
diſcipul⁹ in ſua. Quoniam adam exemplum
meū ⁊ c. Trigeſimo quinto iuſticia dixit. Adā
peccauit per apoſtāſiam a fide. Cum em̄ ſi

des ſit triplex: vt dicit magiſter ſenſe. lib. ii.
diſt. xlii. ſc; credere deum: quā demones ⁊
mali hoies habent: quia credunt deum eſſe.
⁊ credere deo quia ſc; credunt vera eſſe que
dicit deus. Et credere in deum. id eſt creden
do amare ⁊ ei adherere. Hanc fidē adam de
reliquit: quia fecit hoīem cuncta dei pcepta
diligentiſſime obſeruare ⁊ adimplere. ſm il
lud Jacobi. ii. Oſtende fidem tuam ex ope
ribus: imo ab hac fide apoſtatauit: quia ſi
iſtam habuiſſet ſm eam operat⁹ fuiſſet. S;
quia hanc dereliquit: ideo non fuit auſus
tuo conſpectui apparere: cum tuā vocem au
diuit. Deus pater ait. Pro eo qd adam me
dereliquit cum tamē ad claritatem ſue vite
atqz iocunditatē ne in tenebris ambulare
creauerim celum ⁊ ipſm ornauerim ſole luna
ceteriſqz ſydenibus ⁊ ipſe nō erubuerit hora
meridiana ſole coram eo clareſcente me of
fendere ⁊ a me apoſtare: iubeo vt hora
mortis xpi obſcureſ ſol ⁊ ſint tenebre ſuper
vniuerſam terrā a ſexta hora vſqz ad horas
nonā vt ſic ad omib⁹ clamer ſe derelictū. Sic
em̄ implebunt due figure. Prima figura eſt
de moyſe qui cū extre diſſet man⁹ ſuas ſacre
ſūt tenebre horribiles ſup totā terrā egypti
Exod. x. Secūda figura eſt de Abner: quē
cū ioab ⁊ abſay pſequerent ſol obruuit. ii.
Reg. ii. Implebunt etiā viſiones ſanctorū
pphetarū. Prima eſt Eſa. ix. Ecce tenebre
operient terrā ⁊ caligo pplos. Non erit tibi
ſol ad lucendū p diem: nec ſplēdor lune illu
minabit te. Secūda eſt Iob. ii. Contur
bent oēs habitatores terre: qd dies dñi ve
nit dies tenebrarū ⁊ caliginis: ſol ⁊ luna ob
tenebrati ſūt ⁊ ſtelle retraxerūt ſplēdorē ſuū
⁊ dñs dedit vocē ſuā. Tertia eſt Amos. vii.
Decidet ſol meridie ⁊ tenebreſcere faciā ter
rā i die lumis. Quarta eſt Adichee. ii. Decu
bet ſol ⁊ obtenebrabit ſup eos dies. Quinta
eſt ps. De⁹ de me⁹ reſpice i me qre me dereliq
ſti lōge a ſalute mea ⁊ oba delictorū meor. Se
pta eſt Eſa. xli. Et dixit ſyon dereliqit me dñs
⁊ dñs oblit⁹ eſt mei. Septia eſt Baruch. iiii.
Nemo gaudeat ſup me deſolātū: derelict⁹ ſup
ppf pcrā filiorū. Octaua eſt ii. Mach. v. Qui
derelict⁹ eſt in ira dei oiporent: iterū i magni dei
reconciliatōe cū ſuma glia exaltabit. Quib⁹
audiqz a ſexta hora tenebre ſacre ſūt ſup vni
ſā terrā vſqz i horā nonā. ⁊ circa horā nonā
clamauit ieſ⁹ voce mag dicēs. Hely hely la
mazababani. hoc eſt. de⁹ me⁹ de⁹ meus vt
qd dereliquiſti me. Iſta derelictio refertur

ad h^o pater exposuit eū passioni. Unde derelinquere hic nō est aliud q̄ nō pretere ipm a persequētib⁹, quoniam adam exēpium meum ē. **¶** Trigesimo sexto iusticia dicit. Adam peccauit p̄ crimē lese maiestatis quia attentauit mortē principis scz filij ui. Nam iste latro uiribus quib⁹ potuit attentauit rapere similitudinē tui in scientia et hoc est p̄prias filij tui. Im illud fons sapientie uerbum dei in excelsis. Nec ex te potest esse talis similitudo nisi una: sicut nec potest esse nisi unus filij tibi. Si autē hic latro adam obtinuisse qd̄ querebat: necesse erat filium tuum mori vel desinere esse. quid ergo tardas: quid expectas ut eū amplius acculem. an forte egen⁹ restib⁹? Non uides filium tuū tanq̄ agnū sine macula coraz te q̄si occisum in morē Deus pascit. Pro eo q̄ adam quē putabam mihi fidelissimū uas fallum cui cuncta creata tradideram in fidem sperans fidelem ab eo habere rationē cum lucro mandans ei ut arborē quā filio meo deputauerā non cōtingeret. Ipse uero aduertens filiū meum aduenire ut fructus arboris colligeret: quia dilect⁹ meus descēdit in hortum suum ad areolā aromatum ut pascatur ibi. Canticoz. vi. Insiliit in eum decens. Hic est heres uenite occidam⁹ eum et nostra erit hereditas. Mar. xxi. Unde stitit inordinare potum sapientie que sitis facit sibi mortifera. Iubeo ut xpus in cruce stitiat que sitis ad mortē sibi fiat: quia sub arborē malo suscitauit te. ibi corrupta est matris tibi violata est genitrix tua scz eua. Canticoz. viij. Sic enī implebuntur due figure. Prima est de filia q̄ ingressus ad iahel petiuit bibere q̄ porrexit ei poculū mortis. Iudicij. iij. Secunda figura est de Salomone qui q̄dragesimo sexto anno consummavit domum dñi. iij. Regū. vi. Implebatur etiam uisiones sanctorū pphetarū. Prima est Job xviij. Immisit in retes pedes suos: tenebit plantā illius laqueo et exardescet contra eū sitis. Secunda est ps. Dederunt in escam meā fel et in siti mea potauerunt me aceto. Tertia est Hierem. ij. Raduxit me per terram sitis et imaginem mortis. Quarta est Eze. ij. Interficiam eum siti. Quinta est Esa. x. Consummationē et abbreviationem faciet dñs in medio ois tue. Sexta est Danielis. ix. Consumetur purgatio et finē accipiat peccatū et deleatur iniquitas et adducatur iusticia sempiterna et occidetur xpus.

Septima est Nau. i. Quid cogitatis contra dñm: consumationē ipse faciet. Secunda est Sophonie. i. Preparauit dñs hostiam: sanctificauit uocatos suos consumationem eū festinationē faciet cunctis habitantibus terram. Nonā est Job. x. Eliscario tua custodiuit spiritū meum. Decima est Ecclesiastes. xij. Spiritus redeat ad deū qui dedit illum. Undecima est Ecclesi. xxxvij. Console illū in exitu spirit⁹ sui. Duodecima ē Baruch. iij. Nunc dñe omnipotēs deus israel anima in angustiis et spirit⁹ anxius clamat ad te. Quibus auditis scies iesus quia iam omnia cōsumata sunt ut consumares scripturā dicit. Sisto. Has ergo positi erant accipere plenum. Illi autē spongiam plenā aceto yfopo circumponentes obrulerunt ori eius. Cū ergo accepisset acerum dicit. Consummatū est et clam is uoce magna iesus ait. Pater in manus tuas cōmendo spiritū meum: et inclinato capite tradidit spiritū. Quoniam adam exēplū meum ab adolescentia mea **¶** Trigesimo septimo iusticia dicit. Ad peccauit per obstinationē. Nam excecatio et obduratio est morus animi hūani inherētis malo et auersi a diuino lumine: ex quo fit ut mens hominis non illuminetur diuinitus ad recte uidentū: et cor hominis non emolliatur ad recte uiuendum. Ideo dicit Ecclesi. iij. Cor durū male habebit in nouissimo. Sed adam prouocat⁹ ab uxore sua ad esum ligni ueriti proprio sensui obstinatissime inheret: auertitq̄ se a tuo lumine. de quo dicit ps. Signatū est super nos lumen uult⁹ tui dñe. Immo post transgressionē remansit inflexibilis et obdurus absq̄ ulla conuersione. De⁹ pater ait. Pro eo q̄ ego compatiens ade: qz solus erat et nō est bonum esse hoīem solus ut facerem ei adiutor: iū simile sibi misi soporem in ipm ne doleret: et aperui latus eius dextris et extraxi uinā de costis eius ex qua sibi formauī pulcherrimā mulierē quam ei in uxorem dedi: atq̄ eius latus consolidauī ut nec uestigium uulneris in eo remaneret: ipse uero cōtra me obdurus plus eam q̄ me dilexit et ad ips⁹ uerba est mea transgressus mādāta: Iubeo ut maximo dolore mortis xpus emittat spiritū et eius latus dextrū lancea perfodiatur: et inde p̄fluat sanguis et aqua: nec uulnus illud cōsolidetur in eternum. Sic enī implebuntur due figure. Prima figura est de filice percusso de quo dicunt iudei. aquā et sanguinē profluxisse. Hierem. xx.

Secundū de moabitīs qui viderunt aquas
rubeas quasi sanguinē et dixerūt sanguis ē
gladii. iij. Reg. iij. Implebūt etiā visiones
scōrū pphetarū. Prīa est. i. Reg. xvi. Nūc
podiā eū lancea semel et secūdo op? nō erit
Secūda est. ii. Reg. xviij. Ulit iob tres la-
teas in manu sua et infixit eas in cor absalō
pendens in quercu. Tertia est Judib. ix. In
sagittis suis et in lanceis gloriānt. Quarta
est Job. xvi. Posuit me q̄si in signū: circūde-
dit me lanceis suis: cōvulneravit libos me-
os: concidit me vulnere. Quinta est ps. In-
tingat pes tuus in sanguine. Sexta est Job
xvi. Terra ne operias sanguinem meū neq;
inveniat i te locū latendi clamor me. Septia
est Esa. liij. Quare rubrū est indumentū tu-
um et vestimenta tua sicut calcantiū in coru-
lari. Tōcular calcaui solus et aspersus ē san-
guis eorū sup vestimenta mea. Octava ē Za-
charie. iij. Aspiciet ad me quē pfixerūt. Qui-
bus audiis ad iesum milites pylati cū venis-
sent et viderēt eū iam mortuū nō fregērūt ei
crura. Exod. xi. Quis nō cōminuet ex eo: sed
vñ milites lancea lar? ei? aperuit et cōtinuo
exiit sanguis et aq. Qm̄ adā exēplū meū ab
adolescētia mea. Rigelimo octavo iu-
sticia dicit. Adā peccavit p incredulitatē. si ei
credidisset hīs tuis magni fecisset grādē
pressurā iminentē sibi et toti sue posteritati.
Quid em̄ expediebat ei qd tu de? nō pcesse-
ris ei? Et em̄ dicit Aug. ti. sup Gen. ad lras
De? p̄mis hoib? antea loquebat sicut cū an-
gelis loq̄bat ip̄a incōmutabili veritate illu-
strans mētes eorū. Adā em̄ in scientia natu-
raliū scibiliū nō p̄fecisset q̄rum ad numerū
scitōrū: s̄ q̄rum ad modū sciendū: que scie-
bat intellectualit̄ scivisset postmodū experi-
mentalit̄. Quātū vero ad supernaturalia co-
gnita p̄fecisset etiā q̄rum ad numerū p no-
vas revelaciones. sicut etiā angeli p̄ficiūt p
novas illuminatōes. Adā aut nō cōtentus
hīs appetijt vt p̄pria virtute ista assequere-
tur. vñ nō credidit verbis tuis q̄b? cōminas-
tus ei fuisti mortē: s̄ tanq̄ inexpert? divine
severitatis nō credidit illud p̄m̄ fore mor-
tale: sed veniale. i. de facili remissibile. Deus
pater ait. Pro eo q̄ adā nō credidit verbis
meis nec me cōfessus est dñm suū punitōrē
transgressionis sue: iubeo vt xps nō credat
mortu? s̄ post certificationē mortis tanq̄ res
morticina et vilis donec sepulture. Sic em̄
implebunt due figure. Prīa est de Ioseph
qui corp? iacob cū aromatis sepelivit. Se-

neb. i. Secūda est de viris iabes galaad q̄ se-
pelietur honorifice corp? saul. ij. Reg. ij. Im-
plebunt etiā visiones scōrū pphetarū. Prīa
est Deuterōn. xxi. Qñ hō adiudicat? morti
appensus fuerit in patibulo non pmanebit
cadaver ei? in ligno s̄ in eadē die sepeliatur
Secūda est Job. xxi. Ipse ad sepulchrū du-
cetur et in p̄gerie mortuorū vigilabit. Tertia
est Esaie. xi. In die illa radix iesse q̄ stat in si-
gnū populorū ip̄m gentes dep̄cābunt et erit
sepulchrū ei? gloriū. Quarta ē. iij. Reg.
xvi. Sepult? est in orto. Quib? audiis velū
repli scissum ē in duas partes a sumo vsq;
deorsum: et terra mota ē et petre scisse sunt et
monumēta ap̄ta sunt. Figura de cōmōrōe et
spū grādī subvertēte mōres et p̄terente pe-
tras in transitu dñi. iij. Reg. xix. Centurio
ait et q̄ cū eo erāt custodiētes iesum visō ter-
remotu et hīs q̄ fiebat valde timuerūt dicē-
tes. Vere fili? dei erat hō iste. Eū sero aut fa-
ctum esset venit qdā hō dives abarimathia
noīe ioseph tē vsq; et aduoluit saxū magnū
ad ostiū monumēti. Mat. xviij. **¶** Tri-
gesimonono iusticia dicit. Adā peccavit p
fallam pentētā. Eū em̄ vidisset eūa vxorē
suā mortuā in aia p p̄m̄ mortale non vere
doluit q; nec in modico cōtristat? est. Etia;
vidēs eā incurrisse penā mortis et trasgressi-
one diuini p̄cepti nō igemuit corde nec vnā
lachrymā fudit: imo ip̄met in aia mortu?
p̄sentum in delictū nō fuit p̄rit? Quis autē
pposuerit p̄fiteri suū reatū de foris p̄ndēs
quādā scitātē qñ sibi et vxori sue fecit peri-
somata de folijs fic? q̄ sūt aspera valde et in-
trauit cōdensa arbor qñ acur? p̄niam i de-
sero. tñ qñ ip̄m vocasti nec lachrymar? est
nec suū reatū cōfiteri voluit. De? pater ait.
Pro eo q̄ adam non ploravit nec doluit de
morte vxoris sue: iubeo vt in morte xpi brā
virgo inconsolabiliter debeat. Im̄ illud Luce. ij.
Et tuā ip̄ius aiam p̄ra sibi gladi? Sic em̄
implebūt due figure. Prīa figura ē de agar
q̄ stans a longe ne videret puerū morientē i
arbore plorabat. Gen. xxi. Scōda figura est
de dauid q̄ plorās mortē filij sui dicebat. ab-
salon fili mi fili mi absalō. ij. Reg. xviij. Im-
plebunt etiā visiones scōrū pphetarū. Prī-
ma est Ihere. iij. Deducat oculi n̄i lachry-
mas et palpebre n̄e defluāt aq̄s q̄ vor lame-
tationis audita ē de syon. Scōda ē Thren. i.
Plorās ploravit in nocte et lachryme eius
in maxillis ei? non est q̄ solet eā ex omib?
charis ei? Om̄es amici ei? sp̄uerūt eam: **¶**

et facti sunt ei inimici. Tertia est Ezechielis xliij. Doloze repleberis et calice meroris et tristitie et vbera tua lactabis. Quarta est Ruth. i. Nolite me vocare noemi. i. pulchra si vocare me maram. i. amara: quia valde me amaritudine repleuit omnis potes. Quibus autem dicitis erant mulieres de longe aspicientes: inter quas erat maria magdalena et maria iacob minoris et ioseph marie et salome et cum esset i galilea ministrabat ei et alie mulieres que simul cum eo ascenderant hierosolimam. Quia ad exemplum meum etc. **¶** Quadragesimo iusticia dixit. Adā peccavit per heresim non credendo aliam vitam. In primo enim statu. Innocentie adā habuit fidem explicitam circa quatuor articulos. Primum fuit de ministerio sanctissime trinitatis. scilicet patris filij et spiritus sancti in vna diuinitate. Secundum fuit de incarnatione filij dei ad maiorem glorificationem hominis cum dicit. Hoc nunc os ex ossibus meis etc. Super quo dicit apostolus Eph. v. Sacramentum hoc dico magni in christo iesu et in ecclesia. Tertium fuit de beatitudine electorum ad quam fuit eleuatus quoniam tu deus imitasti sopore in ipso. Quartum fuit de punitione peccatorum in inferno: quoniam cognovit luciferum cum suis in profundum inferni descendisse propter peccatum suum. Esa. xliij. et Ezech. xxvij. Sed si adā credidisset se in inferno puniendum pro delicto suo nunquam peccasset: quia hoc non credens incurrit heresim estimans se saluari suo arbitrio sine auxilio gratie dei que fuit heresis pelagianorum. ut dicit magister sententiarum. li. ij. Propterea expulisti eum ab ecclesia tua et a comunione electorum. Deus pater ait. Pro eo quod adam putauit se benificari propria virtute si comederet de ligno vitæ: in reprobatione sui erroris inbeo ut christus descenderet ad limbum sanctorum patrum et merito sue passionis et gratie educat adā et omnes electos ab inferno et deducat secum ad beatitudinem eternam. Sic enim implebuntur due figure. Prima est de moysen que descendit in egyptum ut liberaret israel de manu pharaonis. Exo. ij. Secunda figura est de cyro rege persarum qui venit ad lacum in quo erat daniel in medio leonum et liberavit et extraxit eum. Dan. xliij. Implebuntur etiam visiones sanctorum prophetarum. Prima est ps. Contriuit portas ereas et vetres ferreos confregit. Suscepit eos de via iniquitatis eorum. Secunda est Eccli. xliij. Penetrabo omnes inferiores partes terre et illuminabo omnes sperantes in domino. Tertia est 2^a sec. xliij. Ero mors tua o mors ero morsus tuus in inferno. Quarta est Zach. ix. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Quibus autem

dictis christus quo ad animam statim descendit ad inferos: quia sicut potestatem suam ostenderat in terra vivendo et moriendo: ita etiam potestatem suam ostenderat in inferno ipsum visitando et illuminando. Unde dicit in ps. Attollite portas principes vestras et eleuamini porte eternales et introibit rex glorie. Super quo dicit glossa. Principes inferni auferre potestatem vestram qua versus nunc homines in inferno tenebatur. et si in nomine iesu omne genu flexerit et celestium terrestrium et infernorum: et omnis lingua confiteatur: quia dominus iesus christus in gloria dei patris benedictus in secula Amen.

¶ In die veneris sancta primo secundum de sepre populis diffinientibus passionem et mortem christi in cruce et de consensu eius.

¶ **P**ule meus quid feci tibi: aut quid molesti fui tibi? Responde mihi. Aldice. vi. c. Propter te cura est tempestas hec gradis. Tollite me et mittite in mari. Jo. ne. i. Christus pueris sua passione a cunctis definit cui tunc non erat obnoxius clamar dolens inducens illud Esa. v. Nunc ergo habitatores hierusalem et viri iuda indicite in me et vineam meam. Plantavi vineam electam et edificavi turrim in medio eius et torcular extruxi in ea. Quid est quod ultra debui facere vinee mee et non feci ei? En expectavi ut faceret vvas et fecit labruscas. Expectavi ut faceret iudicium: et ecce iniquitas. Et iusticia: ecce clamor. hec ibi. Ista vinea est synagoga. ps. Vineam de egypto transtulisti eiecisti gentes et plantasti eam dux fuisti itineris in qua et plantata est. Turris fuit templum salomonis. Torcular fuit altare holocaustorum ubi effundebatur sanguis animalium. Super quo tale moueo questionem. **¶** Alii christus intendens humane saluationem: quod grue fuerit traditus acerbissime passioni: Ad istam questionem respondent duo doctores noui testamenti. Primum est Anselmus in sua meditatione dicens sic. De non egebat ut hominem per passionem christi saluum faceret: sed modo natura humana indigebat ut deo satisfaceret. Non egebat de ut per tam laboriosam patientiam: sed indigebat homo ut ita deo reconciliaretur. Impossibile ergo fuit hominem saluari nisi per acceptam propter remissionem: quod non fit nisi per precedente integram satisfactionem: quam satisfactio talem esse oportet ut peccator vel alius quis det pro illo aliud deo offensio quod non sit debitu et quod superet omne quod non est deus. Si enim peccare est deum inhonorare et hoc homo facit

In die veneris sancta Sermo XLIII

tere non deberet etiam si necesse foret omne quod de non esset perire: vitz ratio exegit vt qui peccat reddat aliqd deo. p honore abla eo maius qd sit hoc pro quo deū exhonozare non debuit. Et qz natura humana hoc non habebat nec sine debita satisfactōe reconciliari poterat: ne iusticia dei in regno suo peccatum impunitū relinqueret: subuenit bonitas dei et eam in suam personā assumpsit: filius dei vt eadem persona esset deus et homo que haberet qd superaret nō solum omne quod deus nō est sed etiam solueret omne debitorum qd peccatores soluere debent. hec ille **Secundus** est sanctus Thomas. iij. parte. q. xvi. artic. i. dicens sic. Necessarius fuit pater xpm necessitate finis: que quidē potest tripliciter intelligi. Primo quidem ex parte nostra qui per eius passionē liberati sumus. fm illud Job. iij. Sicut moyses exaltauit serpētem in deserto: ita exaltari oportet filiū hoīs vt omnis qui credit in ipm non pereat sed habeat vitam eternā. qd quidē de exaltatione in cruce intelligit. Secundo ex parte ipsi xpi qui per humilitatē passionis meruit gloriā exaltationis. fm illud qd dicit Luc. vltimo. Hec oportuit pati xpm et sic intrare in gloriā suam. Tertio ex parte dei cuius diffinitio erat circa passionē xpi penūciata in scripturis et prefigurata in obseruantia veteris testamenti. et hoc est qd dicit Luc. xxi. Filius quidē hominis vadit fm qd diffinitū est de illo. Et Luc. vlti. Hec sunt verba que locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum qm necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et pphetis et psalmis de me. Et qm sic scriptū est qm oportebat xpm pati et resurgere a mortuis. hec Thomas. **Sciendū** qd xps fuit traditus passioni a seipso ptem generibz personarū non tamen eadez intentione. vt patebit. Primo pater eternus tradidit xpm passioni fm qd sua eterna voluntate preordinauit passionē ei ad humani generis liberationē. fm illud Esa. liij. Dominus posuit in eo omnes iniquitates omnium nostrū. Et iterū dñs voluit contere euz in infirmitate. Et Roman. viij. Proprio filio suo non peperit sed p nobis omnibus tradidit illū. Nā innocentē hoīem passioni et morti tradere cōtra ei volūtate est impiū et crudele. Sic autē deus pater xpm non tradidit: sed inspirando ei volūtate patiēdi p nobis i quo offendit dei seueritas qd pccm sine pena dimittere noluit. qd signat apls dices. Pro

prio filio suo non peperit et bonitas ei in eo qd cū hō sufficientē satisfacere nō posset p allā quā penā p quā pareret ei satisfactorē tradidit illū. Et Roman. iij. dicit qd xpm p piciatōrē p fidē pposuit in sanguine ipsi. Et Aug. li. x. confessio. dicit sic. Quomodo nos amasti pater bone qd filio tuo vnguento nō periclisti s p nobis impijs tradidisti qd p nobis tibi facere est victor et victima. et ideo victor qz victima. Pro nobis tibi facere est sacerdos et sacrificiū: et ideo sacerdos qz sacrificiū faciens tibi de seruis filios de te nascēdo nobis seruendo. hec ille. **Secundo** xpus semetipm tradidit passioni. Nā xps fm qd tradidit semetipm in morte eadē volūtate et actione qua et pater tradidit eū. Sed in qtuor hō tradidit semetipm volūtate a patre inspirata p quāto inspirauit ei volūtate patiēdi p nobis infundendo ei charitatē. Esa. liij. Tradidit in morte aīam suā oblatuē est qd ipse voluit. Ricz em passio et mors fm se pñderata naturali volūtati repugnet: tñ volebat xps dei volūtate circa h implere. fm illd ps. Ut facere volūtate tuā deus meus volui. Unde dicebat Abatb. xvi. Si nō pōt hic calix transire a me nisi bibam illū: fiat volūtas tua. Et Sal. ij. Dilexit me et tradidit semetipm p me: qz maiorē charitatē nemo habet vt aīas suā ponat qd p amicis suis. Exēplū de Lotho rege armenicū qd cū ex oraculo intellexisset illū exercitū supatū cui dux ipse interret: et cū h aduertarij sciētes cauissent ne qd eū occideret mutato habitu intrādo adūsus rios seips p exercitū suo tradidit morti. **Tertio** iudas scarioth tradidit xpm passioni. Iudas aut vituperat eo qd tradidit xpm iudeis. fm illd Job. vi. vn ex vob dyabolus ē: qd dicebat ppter iudā qd eū erat traditur ex cupiditate. fm illd Abat. xvi. Quid vult mibi dare et ego eū vob tradā. ps. Persecutē hoīes inope et medicū et cōpūctū corde mortificas re. Beda. Infelix iudas dānū qd ex effusione vnguētū recepit credēbat vult mgti pccō cōpescere. Nec certā tñ postulat sumā vt saluē daret lucrosa pccō: s qñ vile tradēs mancipiū i prāte emētiū posuit qm velle dare. h ille. ps. Idō pacmee i q spauit qd e. p. m. m. s. m. s. r. **Quarto** principes sacerdotū tradiderūt xpm passioi. Iudei qz vituperant qd tradiderūt xpm pylato et iudā. fm illud Job. xviij. Senes tua et pontifices tui tradiderūt me mibi. Et debant em euidentia signa diuinitatis ipius

E iij

sed ex odio et invidia xpi ea pervertebant: et verbis eius quibus se dei filium facebat credere volebant. Unde xps de eis dixit Job. xv. Si non venissem et locutus es fuisse peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Et postea subdit Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit peccatum non haberent. Et sic ex persona eorum accipi potest quod dicit Job. xxi. Dixerunt deo recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus. Unde videres opera xpi mirifica ex odio pessit quod eum dei filium non cognoverunt. Unde Jobis. xv. dicit. Nunc autem viderunt et oderunt me et patrem meum et. Quinto populus iudeorum tradidit xpm passioni. Et enim dicit Mat. xvij. Principes sacerdotum et seniores persuaserunt populo ut peterent barrabam: xpm vero perderent. Nam populares iudeorum qui mysteria scripturarum non noverant non plene cognoverunt xpm esse xpm in lege promissum nec filium dei. Licet autem in eum aliqui crediderint: non tamen multitudo populi in eum credidit: et si aliqui dubitarent an ipse esset xps propter signorum multitudinem et efficaciam doctrine. ut habet Job. viij. Et postea recepti fuerunt a suis principibus ut eum non crederent neque filium dei neque xpm. Ideo Mat. xxiij. dicit. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Super quo Crisostomus dicit. Quam ad veritatem excesserunt mensuram patrum suorum. Illi enim homines occiderunt: isti vero dei crucifixerunt. Hec ille. Sexto pylatus tradidit xpm passioni. Cum enim pylatus dixisset iudeis xpm accusantibus quod secundum legem debebat mori. Accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Respondunt iudei. Nobis non licet interficere quemcumque. Job. xix. Et quod per romanos quibus erat subiecti erat eis potestas occidendi interdicitur: sed non potestas iudicandi. secundum illud Mat. xx. Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condemnabunt eum morte. Et aliter dicit Mat. c. xv. Tunc pylatus volens satisfacere populo tradidit eis xpm flagellatum ut crucifigeretur. Hoc autem fecit ex timore et. Septimo milites pylati tradiderunt xpm passioni. Dicit enim Mat. c. xxi. Tradent enim gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum. Et xxvij. c. dicitur Tunc milites pylati suscipientes xpm in pretorio chlamidem coccineam circumdederunt ei: et pleccentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et duxerunt illum ut crucifi-

geretur. Eadem autem actio diversimode indicatur in bono vel in malo. secundum quod ex diversa radice procedit. Pater enim tradidit xpm et ipse semetipsum et charitate et ideo laudatur: quoniam liberatione hominis et redemptionem eius intendebant. Judas tradidit ipsum ex cupiditate: iudei ex invidia: pylatus ex timore mundano quo timuit cesarem: et ideo ipsi vituperant. Unde Aug. in enchiridion ut allegatur. i. sententia. dist. vlt. dicit sic. Deus quasdam voluntates suas utique bonas implet per malorum hominum voluntates: malas sicut per maliuolos iudeos bona voluntate patris xpi occisus est pro nobis quod tantum bonum fuit. Hec ille. Passio enim xpi subiacebat duplici operationi scilicet actioni iudeorum in quantum iusticia erat et sic non erat voluta a deo sicut nec a xpo. Et operationi voluntatis xpi in quantum erat meritoria et sic erat placita deo. Unde versus. Actio displicuit passio grata fuit. Passio enim xpi tractata per iudeos fuit eis imputata ad peccatum: quod quidem peccatum fuit gravissimum. Tum ex genere peccati. Tum ex malicia voluntatis. Quia enim xpi voluerunt suam passionem: sicut deus pater eam voluit iniquam tamen actionem iudeorum noluit: et ideo occisores xpi ab iniusticia non excusant. Et tamen ille qui occidit hominem iniuriam deo facit et reipublice. sicut etiam ille qui occidit seipsum. ut pbus dicit. v. Ethicorum. Unde david damnavit illum ad mortem qui non timerat nutrire manum ut occideret xpm domini quia eo petente. ut dicitur. ij. Regum. i. Et sic peccatum iudeorum fuit gravissimum non solum hominis xpi sed etiam dei mortem et crucem temperant. Legitur enim in sermone ephesini concilij sic. Sicut qui chartam imperiales disrumpit tanquam imperatoris disrumpens verbum ad mortem ducitur: sic crucifigens iudeus quem viderat penas dabit tanquam in ipsum deum verbis presumptionis iniiciens. Hec ibi. Unum multum bona opera xpi esset operatus apud iudeos: merito congrue dicitur. Popule me? quid feci tibi aut quid molestus fui? Respondet mihi. Ubi xps loquitur septem populis sub hac forma.

Humilis
Spiritalis
Patriarchalis
Propheialis quid feci tibi
Disciplinialis
Regalis
Dynastialis

Popule me?

E

Primo loquitur xps in

quātum homo toti trinitati dicens. Popu-
le meus diuinalis quid feci tibi? Videf enīz
cōuenientissimū q̄ ille qui violēter et iuste
derinet aliquā p̄ superioris potētiā spoliē.
An Esay. li. dr. Gratis venūdāri estis et si
ne argēto redimemini. Et diabol⁹ nullū ius
in hoīe habet quē per fraudē decepit: et p̄ quā
dam violētiā seruītuti subiectū derinet: er-
go videt cōuenientissimū q̄ tu de⁹ p̄ solā po-
tētiā spoliēs diabolū et hoīem a manibus
ei⁹ eripias. Rūdet ppl⁹ diuinalis dicens.
Propt̄ te orta est sup nos tēpestas hec grā-
dis. Nō em̄ quē ad ymaginē et similitudinē no-
stram fecim⁹: sapientias tuā cōcupiscens nō
solū se si totā posteritatē suam dānauit: cui⁹
trāsgressiōis tu videris fuisse occasio: quia
qui occasiōē dāni dat dānum dedisse vide-
tur. Extra de regulis iuris libro. vi. Licet autē
diabolus iniuste iuāsit hoīem: tñ homo pro
pter pctm iuste est sub seruītute diaboli tere-
luctus a deo. Et ideo cōueniēs est vt per iusti-
ciam homo a seruītute diaboli liberetur et sa-
tisfaciente p̄ ipso per tuam passiōē. Septē
em̄ virtutes quas p̄didit et recuperabit. de
q̄bus virtutib⁹ dicit aug⁹. homelia. xi. vt ha-
bet de penitētia distī. ij. §. romanos. Prin-
ceps oīm viciōrum dñ vidit Adam de limo
ēre ad ymaginē dei factū pudicitia ornatū tē-
perātia cōpositū: charitate splēdū primos
parētes illis domis ac rātis bonis expoliāuit
parit̄ et pemit. Nāq̄ cūz homini abstinēssit
pudicitiam et p̄tinentiā suo dñio eum subiū-
gauit. Adam amissa tēperantia in tēperans
factus est: perdita charitate malus inuē⁹ est
hec tibi. **Primo** enim per hoc homo cognō-
scet q̄tum deus hominē diligit et per hoc ho-
mo p̄uocabitur ad eum diligendū in quo p̄-
fectio humane salutis consistit. Unde apo-
stol⁹. Roma. v. dicit. Cōmendat deus suam
charitatem in nobis: qm̄ cum inimici essem⁹
xps p̄ nobis mortuus est. Multi em̄ in po-
pulo nō diligunt principē q̄ tamen eum di-
ligerent si pro eorum liberatione morerē.
Etiam si rex pro suis rebellibus: de iure rñ si
bi subiectis cōtra aliquas nationes extrane-
as dimicaret vsq̄ ad mortem pro illorū sa-
lute ingratiſsimi viderentur: si principes pro
tanto beneficio nō redamarent vt constat.

Secundo exemplū humilitatis que neces-
saria est ad humanam salutē: homo recupe-
rabit. Unde apostolus philip. ij. c. dicit. Nōc

sentite in vobis: scy exemplum humilitatis:
qd̄ et in christo iesu. Et vna humilitatis tria
fuerūt signa. scilicet. Inanitas. Ideo dicit qui⁹
in forma dei esset nō rapinam arbitratus est
esse se equalē deo: sed sem. exi. for. h. acci. in
similitudinē hominis facit et habi. inuen. vt
homo. Subiectio: ideo dicit. Humiliāuit se
metipsū faciens obediens vsq̄ ad mortem:
subijciendo se humane potestati infra suam
dignitatem. Confusio: ideo dicit. Adortē au-
tem crucis que erat maxime cōfusiōis. Sa-
piētie ij. Adorte turpissima: scilicet crucis
condēnemus eum. **Tercio** iusticiam quāz
perdidit homo recuperabit. Nam cōueniens
est ad vincendā superbiam diaboli q̄ est te-
rror iustitie et amator potētie vt tu christe
diabolum vincas et hominē liberes: nō per
solam potētiā diuinitatis: sed etiam p̄ ius-
ticiam passiōis in q̄tu in passiōe tua ex-
cedet omnem modū potestatis sibi tradite
a me deo machinando in mortem tuam qui
nō habes meritū mortis cum sis absq̄ pec-
cato. Unde Aug⁹. si. dicit. xij. de trinitate ca-
pi. xij. Iusticia xpi diabolus victus est: q̄
cum in eo nihil morte dignum inueniret: occi-
dit eum tamen. ps. Q. nō repellēt dñs ple-
bem suam: et hereditatem suāz nō derelinquet
quo aduſq̄ iusticia cōuertatur in iudiciū.
Quarto misericordiaz quā homo perdidit
recuperabit. de qua Ambro. super Luc. vt ha-
betur. lxxxvi. disti. ca. in singulis dicit sic. Ad i-
sericordie cōmunis est vltus: ideo cōe p̄ce-
ptum est omnibus officiis etatibus omni-
bus necessaria est et ab omnibus deferenda.
Misericordia em̄ est plenitudo virtutum: et
ideo oibus est p̄posita perfecte forma v̄tu-
tis hec tibi. Hoīem autem liberari per passio-
nem tuā xpe cōueniens est iusticie et miseri-
cordie tue. Iusticie quidem: quia per passio-
nem tuāz satisfacies pro peccato humani ge-
neris: et ita homo per iusticiam tuam libera-
bitur. Misericordie vero: q̄ cum homo per
se satisfacere nō possit pro peccato totius na-
ture humane: deus satisfactorem dedit filiū
suū s̄m illud. Ro. iij. Iustificati per gratiaz
ipsius per redemptionem que est in christo
iesu: quem p̄posuit deus pro p̄ciatore p̄ fi-
dē ipsi⁹. Et hoc est abudatiōis misericor-
die q̄ si pctā absq̄ satisfactōe dimittat. An-
de dicitur Eps. ij. capi. Deus qui diues ē in
misericordia propter charitatem nimiam q̄
dilexit nos cum essemus mortui peccatis cō-
iustificauit nos in christo. **Quinto** sp̄s per

ueniendi ad celum quā homo perdidit recuperabit. Prohibentur enim homines ab igne su regni celestis propter peccatum: quia sicut dicitur Esay. xxxv. Hic illa sancta est et non transibit per eam pollutus: et precipue peccatum comune totius nature humane: quod est peccatum primi parentis: per quod precludit homini aditum regni celestis. Unde legitur Genes. iii. Quia post peccatum primi hominis collocavit deus cherubin et flammam gladii atque versatilem ad custodiendam viam ligni vite. Sed per passionem tuam christe liberabitur homo a peccato totius nature humane et gratiam ad culpam et gratiam ad reatum per te solvere precium pro eo secundum illud Heb. ix. Christus assistens pontifex futurorum bonorum pro proprio sanguinem introiit scilicet in sancta: eterna redemptione inuicta. Et x. cap. Habemus fiduciam in introitu sancto rum. i. celestium in sanguinem christi etc. Per hoc enim quod in cruce mortis ascensum homini parabis in celum Job. xij. ca. Si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad me etc.

Sexto prudentiam recuperabit. Albinus enim cecidit homo in statu innocentie quoniam propter suam mortem gessit: suggestioni diaboli consentiendo. Nunc autem maior sibi indicetur necessitas se inuicem a peccato conseruandi: secundum illud i. Corin. vi. Empri estis pro magno: glorificate et portate deum in corpore vestro. Septimo gratiam iustificante et gloriam beatitudinis promerebitur. Nam satisfactio tua christe habebit effectum in homine in quantum incorporabit tibi ut membrum capiti: sicut naturale corpus est unum ex membrorum diuersitate consistens. ita tota ecclesia que est mysticum corpus christi computatur quasi una persona cum suo capite: quod est christus. Membra autem oportet capiri esse conformia: et ideo sicut christus primo quidem habuit gratiam in natura cum passibilitate corporis et per passionem ad gloriam immortalitatis peruenit: sicut homines qui sunt membra christi per passionem eius liberabuntur quidem a reatu cuiuslibet peccati. Ita tamen quod primo recipiet in anima spiritum adoptionis filiorum quo ascribentur ad hereditates glorie immortalitatis: adhuc corpus passibile et mortale habentes. postmodum vero configurati passionibus et morti christi in gloriam immortalitatem perducuntur. secundum illud Roma. viij. ca. Si filij et heredes: heredes quidem dei coheredes autem christi: si tamen compatimur: ut

simul glorificemur etc. Unde sanade miserie humane alius modus conuenientior non est quam per tuam passionem cum impossibile sit dei preces falli et eius voluntatem siue dispositionem cassari. Supposita ergo prescientia et preordinatione dei secundum quam est ordinatus ut fructus humane salutis non sequatur nisi te christe patiente hoc tue dignitati congruit. Tunc ipse ait. Si non potest hic calix transire nisi bibam illum. propter hoc quod tu etc. ita dispositus sit fiat voluntas tua. Tollite me et mittite in mare etc. D

Secundo loquitur christus angelis dicens. Popule meus spiritualis quid feci tibi: Angelica enim natura est excelentior quam humana ut patet per dyonysium. iij. ca. de diuinis nominibus. Sed per reparationem angelice nature que peccauerat non vultis me pati neque mori: ergo nec etiam debetis me vel le pati pro homine. Respondit populus spiritualis dicens. Peccati angeli non fuit remedium diuile sicut peccatus hominis. Unde Augustinus. ad orosium dicit sic. Angelicum vulnus non predestinavit deus sanare: homines constituit curare. Angelus sui sceleris inuictor fuit: homo autem diabolice ductus fraude: quia fragilis erat necessitate peccauit: et ideo quanto fragilior: homo naturalitatis facilius ad veniam Angelus vero quanto sublimior in gloria: tanto maior in ruina. Ideo non angelos: si semel abrahe apprehendit nascendo: quia non diabolus qui est malignus angelus: sed hominem erat redempturus. hec ille. Et libro primo de mirabilibus sacre scripture ca. liij. dicit sic. Quare inueniabilis in dicta angelorum lumen? per se est: cum non sit homo: quia de sublimissimo statu sui ordinis prout idcirco iterum surgere non potuit. Et ad cumulum diabolice peccati accessit quod desperationem incurrit. hec ille. Propter enim orta est super nos reprobatio hec gradus: fecisti nos domine angelos tuos spiritus super hominem quibus inuicem vel custodirem: cum in omnibus vijs suis ne forte offendant ad lapidem pedem suum. Constituisi nos custodes super muros noue iherusalem et montes in circuitu eius vigilantes et custodientes vigilas noctis super gregem nostrum: nequando rapiat ut leo hominem: et non sit qui eripiat. Ille inquam diabolus hominis aduersarius qui tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Deputasti nos ciues superne iherusalem ad munus sterium missos propter eos qui hereditatem

capite salutis. Frustramur ergo isto officio quia nemo hominum saluatur: quod sicut oues in inferno positi sumus: deprecatur eos. Sequetur autem multe dignitates hominem ex tua passione si pro eo sacrificare digneris. Primum homo liberabitur a peccato. Passio cuius tunc canlabit remissionem peccatorum per modum redemptionis: quod cum tu sis caput hominum per passionem tuam quod ex charitate et obedientia sustinebis: liberabis eos: tamquam membra tua a peccatis quasi per precium tue passionis. Sicut si homo per aliquod opus meritorium quod manu exerceret redimeret se a peccato quod pedibus commisset. Nam in christo non solum fuit gratia sicut in quouis homine singulari: sed sicut in capite totius ecclesie cui omnes uniantur: sic membra capiti ex quo committuntur vna persona multitudine meritorum christi se extendit ad alios in quantum sunt membra eius. Sic et in vno homine actio capiti aliquando pertinet ad omnia membra eius: quod non solum sibi sed etiam omnibus membris vni. Item. v. dicitur per vnum hominem delictum in omnes homines: id est in iustificationem vitæ. Et Esa. xliij. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Secundo homo liberabitur a peccato diaboli. Circa peccatum eius diaboli qui in homines exerceret: considerant tria. Primum mentus hominis qui pro peccato meruit: ut in peccato diaboli traderet per cuius reparationem fuerat superatus. Alii enim qui sunt vici: est enim et seruus est. Secundo iusticia dei quod homo peccando offenderat quod per suam iusticiam hominem reliquit peccati diaboli. Tercio nequitia diaboli qui sua nequitia avoluntate hominem a consecratione salutis impediens. Quantum ad primum homo liberabitur a peccato diaboli per passionem tuam in quantum est causa remissionis peccatorum instituendo eas ex quod possint quicunque peccata remitti. Sicut si medicus faciat medicinam ex qua possint quicunque morbi curari. Quantum ad secundum homo liberabitur a peccato diaboli: principatu eius a mundo sublato secundum illud Job. xij. Nunc princeps huius mundi eicietur foras. Quantum ad tertium preparabit hominem remedium ex quo poterit se tuum hostis impugnationes ne deducat in interitum mortis eternæ: quod passio tua non pacta nulli peccato diaboli manum euadere quod descendat in infernum. Non mortui laudabunt te dominus: neque omnes qui descendunt in infernum. Alii qui post passionem tuam se poterunt homines eius virtute iuvari. Unde scriptum est parati homines remedium se tuum dei nequitias de monum. Tercio homo liberabitur a pena peccati et precipue ab eterna damnatione: in quantum passio tua christi est sufficiens et superabundans satisfactio pro peccatis totius humani generis secundum illud Esa. liij. Etenim

quos nros ipse tulit dolores nros ipse portauit. Exhibita autem satisfactio sufficiens tollit reatum peccati. Quarto homo reconciliabitur deo. Nam passio tua christi est sacrificium deo acceptissimum. Est enim hoc propter sacrificium effectus: ut per ipsum placeat deus. Sic cuius homo offensam se commissa remittit propter aliquod obsequium acceptum quod ei exhibet. Unde dicitur. Re. xvi. Si dominus idcirco aduersum me odoret sacrificium. Et si tu bonum eris quod voluntarie patiaris quod propter hoc bonum in natura humana iuentum deus placebit super omnes offensas generis humani. Item. v. reconciliatum deo per mortem filij. Tu sublata odij carnis ablato peccato. Quanto repabitur ruina angelica per hoc quod homines assumunt ad ordines angelorum secundum illud Abd. xxiij. Erunt homines sicut angeli dei in celo. et Augustinus. ut habet. in sen. di. x. dicit sic. Supra iherusalem in nostra citas dei nulla ciuium numero sitate fraudabit aut veriori etiam copia fortasse abundabit. Neque enim numerus sanctorum aut inuidorum de monum in quantum locum succederet filij catholice misis qui steriles appebat in terris: in ea pace de qua illi ceciderunt sine illo tempore finio promanebit. Et. hille. Hoc autem fiet per passionem tuam in illud cor. lo. i. Pacificas per sanguinem eius est finis qui in celis fuit qui in terris sunt. Sexto homo merebitur salutem eternam. Nam tibi christi data est gratia non solum sibi singulis sed etiam in quantum es caput ecclesie. ut scilicet te reducat ad membra. Et id opus tua habet in se habere ad te et ad membra tua: sicut se habet opera alterius hominis in gratia constituti ad ipsum. Quicunque autem in gratia constitutus parit propter iusticiam ex hoc ipso meretur sibi salutem secundum illud Abd. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam. id est tu christi non solum tibi per tuam passionem: sed etiam omnibus tuis membris mereberis vitam eternam. Circumstantie siquidem percurreres ad aliquem actum habet earum bonitatem reddunt illi actum acceptabilem ut patet. iij. Etenim. Christus cui sit te et homo habet duplicem gratiam et charitatem. scilicet effectivam et gratificativam: seu iocundatam et creatam. Gratia percurrere ad actum gratificatiue in quantum dat congruatam actui respectu personarum: quod seclusa nihil est meritorium beatitudinis. Ubi ergo gratia creatam alicui per plenitudinem unita et condita concurreret ad ipsum actum per modum circumstantie gratificatis. talis actus esset infinite acceptationis: quia gratia et charitas infinita et bonum infinitum per circumstantia gratificare habet. Ideo talis actus a deo de condigno infinite acceptari deberet. Ubi autem talis actus esset non debitus et elicetur de facto. ob plenitudinem diuinitatis infinite acceptaretur a deo. Actio autem meritoria non solum quidem pensatur ex eo quod elicitur: sed etiam ex eo a quo

¶ Termo XLIII

dignitate quā habiturus erat si nō peccasset
cū ipse qui nō nisi dei seru⁹ et equalis angelis
per oīa futur⁹ erat seru⁹ esset ei⁹ q̄ deus nō
esset t̄ cū angel⁹ nō essent t̄ sic nō esset p̄se
cte redēpt⁹ nec soli dō sentire teneret roe
creationis: s̄ etiā alteri ratione redēptionis
qd nō cōguitur tunc p̄tē. S̄ nō pōt b̄ cas
lus transire a me nisi biba s̄lū fīḡrē. Tollere
ergo me t̄ mittere in mare. S̄

¶ Tertio loquitur xps pa-
triarchis dicens. Popule meus patriarchalis
quid feci tibi? Veritas est debet rñdere figu-
re. S; in sacrificiis veteris legis q̄ erat figu-
re mei nung̃ offerrebar caro humana; qñs
imo hec sacrificia nephandā habebātur fm̃
illud ps. **Et** fuderunt sanguine inocente san-
guinem filior̃ q̄ filiorū suarum quos sacrificia
uerit passibilib; chanaan. Quid ergo feci ti-
bi vt velis sanguine meū in sacrificiū effun-
di carne meam in holocaustū offerri? Re-
spōdit populus patriarchalis dicens. Sacri-
ficiū est aliquid fieri in honore pprie te
debitū ad eum placādū. Unde Aug. x. de
cui. dei ca. vi. dicit. Cū sacrificiū ē oc opis
qd̄ agit vt facta societate teo iheremus? rela-
tiū. Ad illū finē boni q̄ veracit̃ beati ē possi-
bilis. Opus aut̃ tue passionis xps qd̄ voluit
rie vt nobis offerres teo pñst. et de maxie ac-
ceptū vt ppter eū charitate pueniens. Un ē
pfectissimū sacrificiū fm̃ illud Ep̃s. v. Tra-
didit semetipsum p nobis oblatione t̃ ho-
stiam tē in odore suauitatis. Quī? g̃ruitat̃
ro est quadruplex. Prima ē qz ex eo qd̄ cor-
pus tuū est humane nature caro; congrue p
hoibus offerret̃ et ab eis sumer̃ lū sacramē-
to. Secūda est qz ex eo qd̃ passibilis t̃ mor-
talis est ap̃ imolari. Tercia est qz ex eo qd̃
sine peccō efficac̃ et ad emendāda peccā. Quar-
ta est qz ex eo qd̃ est caro ipsius offerentis et
de accepta ppter charitatē suā tam offeren-
tis. Unde Aug. iij. de trinitate ca. iij. dicit
sc̃. Quid tam pgrūer̃ ab hoibus sumere
qd̄ p eis offerret̃ q̄ humana caro? Et quid
tam aptū huic imolationi q̄ caro mortali-
lis? Et quid tam mundū pro mīdandis vi-
cijs mortalit̃ q̄ sine vlla cōrōnate carnalis
conspicuentie caro nata in vtero et ex vtero
virginali? Et quid tam grate offerri t̃ lū
cipi possit q̄ caro sacrificiū nostri corpus ef-
fecerunt sacerdotis nostri? hec ille. Idoc em̃
genus mortis plurimis figuris fāctorū
patrum cōrrespondet: vt patet adducen do

sanctos patres cū suis figuris. Adā loquit
xpo dicit sic. Et hūc redemptor humani gēis
aduenit. vt p morte crucis satisficeret pro
peccō meo quo mundū dānauit. qd fuit et eo
q vtra mandatū dē. p mī ligni vetitū surrē
puit. cōdic ergo vt tu volēs satisficere p pec
cāto isto reipsum patiaris ligno affigi qd re
stituit qd ego iūste sustulerā pīs illud ps.
Que nō rapin tunc exolebā. Tū Aug. in
hymone de passionē dñi dicit sic. Contempnū
Adā pēccpūm accipiens et arborē pōnit. s; q
dāq dñm perdidit xps in cruce inuenit.
Iloc em ceder ad maiorem dignitatē hoīs:
vt i cruce homo victus fuerat i decepti a dia
bulo. Ita enā homo sit q diabolū vincat.
scilicet homo morte meruit. ira hō moriendo
more super. vt dñi i Lho. xv. xpo gratias q
dedit nobis victoriā p iesum xpm. Et ecclia
cantat de penē pēbo. tē. vsq hōi vnde lese
rat tē Abel cur iusticia cōmendat. Marb.
xliij. loquitur xpo dicit sic vt ponit Aug. libo
xliij. s; fustū. Decidit abel mori a fratre
maiore natu. occidit xps caput poplī mī
noris natu a populo iudeoz maiore natu: il
le in campo iste in caluarie loco. Interrogat
deus cayn nō tū ignarus a quo discat rā
p iuder reū que p mīr: vbi sit frat ei? Re
pōdit ille nescire se nec illū? esse cūstodē. In
terrogat xps iudeos scripturamī voce de xpo:
dicūt se nescire. Sz fallat ē cayn iudeoz iu
deoz falsa est negatio. Dicit dñs ad cayn.
Quid fecisti? Nam vox sanguis fratris enī
clamar ad me tē terra. scit etiā xps i Nabz enī
magna voce xpi sanguis in terra. Nec exor
clara clamās veniā peccatoribus. Ille. Noe
loquitur xpo dicens illud Aug. lib. xv. de ciui
tate dei ca. xxvi. Archa illa ligna in qua no
dē pēpco. cū suis ingressi est vt liberaret
a diluuij vastitate pculdubio. h est ecclia
q tota p p lignū in quo pēdēdi mediator dei
et hominū homo xps iesus. Et ex ostiū in la
tere accepit. pfecto illud est vuln? qñ lar? cru
cifixi lācea pforatum est. Iloc quippe ad illū
venientes igredimur: inde facia manant
quib? credentes intrātur beccille. Abrahā lo
qitur xpo dicens illud Aug. in sermōe de A
brahā sic. Abrahā q ysac filiū suū obulit
typū habuit dei ad locum: ysac vero figurā gie
dei saluatoris. Qz ad parum imolarionis die
iij. puenērūt mysteriū trinitatis ostendit.
Duo pueri qz cū aīna remanere iussit typū
habuerūt populi iudeoz qui p eo q in chri
stū nō erant credituri. Ideo vbi imolauit

et accedere vel vñire nō poterūt. Qñ nō il
 la sñg synagogam. Alios vero q̃ inter tri-
 nas comb⁹ tenebat typ⁹ dñi hābuisse vide-
 re. Nōne xps qñ comb⁹ inter sp̃as b̃re
 barqñ ad cñq̃ comia clauz. cōfione p̃e-
 debat. Q̃ vero ysaaçiple lib⁹ ad inelaudū
 ligna denūb. hoc figurat. ad locū passionis
 sue crucē fusi ipse portat. Q̃ aut̃ ante occi-
 sus est ideo factū est. q̃ in passione non dī-
 uinitas s̃ hūanitas crucifixa credit. idē nō
 ysaaçis anis imolat. Audiz ad fact⁹ bea⁹
 ill⁹ p̃b̃ senpsit ab antiq̃s tenioib⁹. indeco-
 re certissime cognouisse q̃ vbi ysaaç obla-
 tus. est. vbi postea dñs crucifix⁹ est. Deniq̃
 ab eo loco vbi bea⁹. Abrahā iussus est p̃fici
 terra die venis ad locū vbi crucif⁹. ē xps
 hec Aug. Jacob loquit̃ xpo dicens illō Da-
 mascenti iūiū. loq̃r illū. Danc p̃ciosam crucē p̃e-
 figurat. Jacob adorans extremum hōge. et
 trāsmutatis manib⁹ filio Joseph benedicēs
 s̃ signū crucis describens manifest. hec ille.
 Et Aug. li. in de verbis dñi h̃mone. ii. dīc fīc.
 Supplātor. em̃ fīc p̃p̃s mōis. p̃p̃i ma-
 ioris. Nūquid nos supplāuim⁹. iudēos. ēz
 supplātores eoz diximurq̃ nostrū cū sunt
 supplātoz. Nisi em̃ exccati essent. xps nō
 crucifigeret. sanguis ille p̃ciosus nō fūde-
 retur. vobis terrā nō redimeret. Quia ero
 nobis p̃xist ecclias corz ideo a maiore fra-
 tre maior supplātoris est. et appellat⁹ est mi-
 nor. supplātoris. hec ille. 21. Moyses loquit̃
 xpo dicens illud Aug. in sermone de passio-
 ne dñi fīc. De egypto dei p̃p̃lo recedēte moy-
 ses mare diuisit virga. et p̃b̃ arāonē prostra-
 uit. et populū dei redemit. Idem moyses li-
 gnū in aquā mī sit. et amara aquam in dulce
 dīnē trāsmutauit. Et ligna h̃ga de sp̃i. in la-
 p̃ terra salutaris vīz. pfertur. Et ṽt amat
 lech vinceret. p̃ra virgām moyses ep̃asū
 manibus extendit. et let dei arche testamētū
 credid. lignē. ṽbis oibus ad lignū crucis
 q̃ si per quosdā grad⁹ veniat. hec Augusti.
 Aron h̃ga pontificat⁹. iud dignitatē ep̃i
 mōis loquit̃ xpo dicens illud. Eugē. in h̃mo-
 ne de h̃ga. Aron fīc. Sic p̃ncipes habeat
 necesse ē h̃gam suam. sed ṽt solus est ver⁹
 pontifex eccl⁹. illa virga p̃ferebat figurā. Sic
 em̃ h̃ga Aron germinauit in populo iude-
 orū ita crux xpi in populo gentiū. nō solū
 germinauit. et floruit oīm credentiū p̃p̃los
 nū fructus. hec ille. Tūc xps dicit pat̃r
 chris cur me maledicti exstimatis ligno cru-
 cis me configi p̃optantes. cū deuterō xxi. dīc

Tat. Maledictus omnis qui pendet in ligno.
 Ruderunt patriarche diceret illud Aug. li.
 xlii. contra faustū. Peccatū est maledictū et p
 osequens morā et moralitas est perō pious
 nicens. Eo autē xpi mortalis fuit similis
 dinē habes carnis peccatū. et ppter hoc moy
 ses eam notat maledictū. ficut et apłs notat
 eā peccatū i. Eho. v. ca. dices. Equis non no
 uerat peccatū p nobis pēni fecit. s. per penas
 necedō maior iniuriā est quā dixit maledi
 ctus est a deo. Nisi em̄ deus peris odisset nō
 ad eam suscipiendā arg. tollendā filiū suū
 mitteret. Eōdem ergo maledictū suscepit
 p nobis quē cōfitemur mortuū p nobis
 Unde Sal. iij. dr. Xps non redemē te ma
 ledicto legi. factus p nobis maledictū. Tūc
 xps ait. Si nō posset hic calix trāfire a me ni
 si bibā illum fiat. Tūc Tollite ergo me et mitti
 te in mare.

¶ Quarto loquitur xps p:
phetis dicebat. pple meus ppbalis qd feci te-
bi: Nā diabolus? qd iuste hoīem seduxerat ius-
ticia ei superādas. Sed hoc exigit iusticia:
vix ille qd iuste dolose re alienā debeat ea pua-
ri: qd fraude & dolus nemini debet patrocinari:
vix etia dicūt iura hūana. Et ergo diabolus
creaturus est. hoīem dolose decipere sibi sub
iugauerit: et nō debet hō per modū redem-
ptōis ab ei? eripi prae: qz quicūq; redimit
aliqd pccū soluit ei qd possidebat. Sed incon-
ueniēs ē qd ego solua pccū sanguini meū qd
pccū redēptōis humane diabolus: qd ho-
minē captiuū tū ēz tē. Rñderūt ppbe dicen-
tes. Illo peccado obligat? erat deo & diabolo
am. pccū dupl? hō obligat? erat. Prio qd
de pccatū pccū: qz qui facit pccū suū? est pccū.
Job. viii. An q̄sum ad culpā teū offendit?
r diabolus te subdiderat ei pñtēs: ideo
rōne culpe nō erat fact? fur? dicit? hō pccū? a dei
fuiturē recedēs: diaboli fuiturē incurrerat
deo iuste hō pñtēte pccū offēnā in te cōmī-
sam. Sed q̄m ad reatū pene quo hō erat
obligat? fm te iusticia & hē fuit? qda. Ad
fuiturē ei pñet qd aliqd parat qd nō vult
cū libetio hōis sibi p seipso vix vult. An q̄m
ad pēna pccatū hō erat deo obligat? sicut
sūmo iudici. Diabolo autē tāq; torori fm il-
lud Alab. v. Ne forte tradatē aduersari?
tū iudici: iudex tradatē te misit. i. angelo
penitri crudeli: vix dicit Eriso. Quāvis qd dia-
bolus hominē iniuste q̄m in ipso erat

sua fraude decepti sub humilitate teneant: et quod
 tum ad culpam et quod ad penam. Iustus enim erat
 hoc hominem pari deo submittente quod ad culpam
 et ordinante quod ad penam. Et ideo per respectum
 ad dei iustitiam erigit quod non dimittat. Non autem
 per respectum ad diabolum. Quod vero redemptio re-
 quiritur ad hominis liberationem et respectum ad deum
 non autem per respectum ad diabolum: non est peccatum solu-
 uendum diabolo: sed deo. Unde sanguines tui
 est peccatum nostrae redemptionis non offeres dia-
 bolo sed deo patri. Sic enim fieri pronuntiaverunt scri-
 pturae prophetarum in illud Ezechiel. xii. c. Locu-
 sum per prophetas et ego visione multiplicavi: et
 in manu prophetarum assumilavi: super hoc ille. De quo
 bus visionibus? Etayas loquens de christi passione
 liij. c. dicit. Sic non est spiritus neque terror: et vidimus
 eum et non erat aspectus: et desideravimus eum despe-
 ctum et novissimus virores: virum doloris et clementes
 fimmirare: et quasi abscidit vultum eius: et respectus
 vestri nec reputavimus eum. Etenim dolores nostros
 ipse tulit: et lachryas nostros ipse portavit. Sic
 omnis ad occasionem ducit: et quasi agnus coram
 dante se obmutescit et in aspiet os suum: propter
 scelus populi mei posuit in eo quod iudicare non feces-
 rit: neque dolor fuerit in ore eius. hoc ibi. Sicut
 enim dicit lincolneff. ostium regni celestis est pre-
 catio primi parentis: quod vestribus nobis clausu-
 ra fuit. Primum vestrum fuit ira diuine offensus. De
 cuius fuit reus: fuit satisfactorie quod per peccatum
 solueda erat. Hic tenet per maximam humilitatis
 quam christus in incarnatione assumpsit: ira dei prius
 placata fuerit. Abducit remanet aliud impedi-
 menti. Creavit enim satisfactorie: quia quod pe-
 nam per peccatum nobis debitas christus hodie in
 sua passione soluit: quod peccatum nostrum in corpore suo
 prout fuit per lignum. i. per lignum. ca. Ido habet plena-
 rit regni celestis introitus: fuit ibi referenda: et
 non in incarnatione ipsius. Hieremias loquens
 de christi passione. xi. c. dicit. Sic ego quasi agnus
 mactetur: quod potest ad victimam et non cognovimus
 quod cogitauerit super nos propterea diceretur. Misit
 mus lignum in panem eius: et eradamus eum de terra
 viventium: et nomen eius non memoretur apostolus.
 hoc ibi. Secum enim filium dei regulis theolo-
 gie lib. iij. ppoc. iij. Satisfactorie per peccatum sine
 qua homo non poterat liberari: debuit esse equali
 delicto seu maior. Debit etiam esse praria cuius
 prius cruciatur. Quia ergo peccati primi
 hominis fuit superbia: ideo fuit curandum per humil-
 tatem: sed non nisi per humilitatem christi: quia omni
 moda obiectio et omnis de servitium assum-
 ptio sunt equales et contrarie. Quia ergo prius

ma s. oimode seruitutis abiectio fuerit peccati primi parentis: necessario fuit curanda per oimode seruitutis assumptionem. necesse ergo fuit aliquē assumere oimodaz seruitutē si nullus poterat illā assumere nisi q̄ ex p̄ra illius fuerat cuiusmodi est sol⁹ dē: cū q̄s creatura oimode seruituti sit subiecta. vt patet. i. p̄f. ij. ca. Ergo solus xps potest satisfacere. **D**avid loquēs de xpi passione in. ps. dicit sic. **Q**uā tribulatio prima est et nō est qui adiūuet. Circūdederūt me canes multi: conciliū malignantiū obsedit me. q̄o derunt manus meas et pedes meos: diminuerunt oīa ossa mea. Ipsi vero p̄siderauerūt et inspererūt me: diuiserūt sibi vestimenta mea et sup̄ vestem meam miserunt sortem. Dēs vidētes me deriserunt: locuti sunt la. et mo. ca. spe. in. de. cri. eū. sal. fa. eū. q. v. eū. **E**ū em̄ dauid cōgredere tur cū Soliath philisteo gīgāte ipm̄ p̄tras uit atq̄ superauit eū fundibula et quinq̄ lapidib⁹ terra cū sacris. Xps tanq̄ lapis agularis cū humanitate assumpta et q̄nq̄ plagis diabolum vicit. Salomon loquēs de xpi passione Sapie. ij. ca. dicit sic. Dixerunt ip̄i apud se nō recte cogitantes. Circūueniam⁹ iustū qm̄ iustis est nobis: prius est o perib⁹ nostris. Improprie nobis p̄ca legis: et discipulū in nos p̄ca discipule nostre. Promittit se scientiā dei habere. filiū dei se nominat. Sacrus est nobis in traductōem cogitatio: nū nostran⁹. grauis est etiā nobis ad videndum: qm̄ dissimilis est alijs vita illius et immutare sunt vie eius. **T**āq̄ nugaces estimati sumus ab illo et abstinet se a vijs nostris: tanq̄ ab imundicijs: et p̄fert nouissima iustorum et gloriatur se patrem habere deum. **V**ideamus ergo si sermones illius veri sūt et retempt⁹ que ventura sunt illi: et sciemus que erūt nouissima illius. Si em̄ est verus filius dei suscipiet illum: et liberabit eum a manibus cōterariorum. **C**ōrumeljs et cōmēto interrogemus eū vt sciāmus reuerētiam ipsius: et pbemus paciētiam illius. **A**ldore turpissima cōdēnemus eum. **N**ec cogitauit et errauerunt. **E**xecrauit em̄ illos malicia eorum. **H**ec ille. **O**see loquēs de xpi passione xi. capi. dicit sic. **E**go quasi nutritius esphraim portabam eos in brachijs meis et nescierūt curare eos. in funiculis **A**dā traham eos in vinculis charitatis. **E**t. xij. capitulo. **H**ic filius meus sapiens. **N**unc em̄ non stabit in contritiōe filiorum. de manu mortis li-

berabo eos: dō mortē redimā eos. **E**ro mors tua o mors: ero mortus tuus inferne. **H**ec ibi. **A**dhuc loquēs de christi passione. vij. capi. dicit sic. **Q**uis deus similis tibi qui auferis iniquitatem: et transfers peccatum relinquantis hereditatis tue? **N**ō imittet ultra suorum suum: qm̄ volens misericordiā est. reuertetur et miseretur nostri. **D**eponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. **D**abis veritatem **J**acob et misericordiā **A**braham que iurasti patribus nostris a diebus antiquis. **H**ec ibi. **Z**acharias loquēs de christi passione. ix. capitulo dicit sic. **E**xulta satis filia syon: iubilala filia hierusalem. **E**cce rex tuus venit tibi iustus et saluator. **I**pse pauper et ascendens super asinum et super pullum filium asine. **E**t xi. capitulo. **E**t dixi ad eos. **S**i bonum est in oculis vestris: offerre mercedē meā et si nō: quiescite. **E**t appenderunt mercedem meas triginta argenteos: et dixit dominus ad me. **P**roice illud ad statuarium decorum precium: quo appreciatus sum ab eis. **E**t nulli triginta argenteos et proieci illos in domus domini ad statuarium. **E**t tredecimo capitulo. **E**t dicitur ei. **Q**uid sūt iste plage in medio manuum tuarum? **E**t dicit: **H**is plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. **F**ranea fuscitare super pastorem meum: et super virum coherentem mihi dicit domin⁹ exercituum. **P**ercede pastorem et dispergetur oues. **H**ec ibi. **Q**uā christus dixit prophetis. **N**ulli sanis sit per maiorem offensam. **S**ed maxima offensa perpetrabitur in mei passione: quia peccatum crucifixorum erat grauissimum: sicut illud **J**ob duodecimo capitulo. **I**n diem perditionis seruetur malus: et ad diem furoris ducetur. **N**ec ex hoc reconciliabitur deus pater: sed magis ad irā provocabitur: sicut illud **S**apientie decimo quarto capitulo. **S**imiliter odio sunt deo impius: et impietas eius. **E**rgo passio mea erit magis maleficium q̄ sacrificium. **R**espōderunt prophete dicentes. **A**ldio: erit charitas tua: o christe paciētijs q̄ malitia crucifixorum. **E**t ideo plus poteris satisfacere tua passione q̄ crucifixores offendere tui occisionem: passio tua erit sufficiens et superabundans ad satisfaciendum pro peccatis te crucifixorum. **E**t quia maior erit charitas tua partētis: cum sit infinita ppter vnionem diuinitatis cū humanitate q̄ malicia occiditum.

Ideo passio tua magis valebit ad reconciliandū deum toti humano generi q̄ ad puocandū ad iram. Tūc autē passio tua ex parte occisorū sit maleficium: tūc ex parte excharitate patiens erit sacrificium qd̄ tūmple offerret: nō occidētes tūc xps ait. Si nō pōt hic calice transire a me nisi bibā illum fiat tē. Tollite h̄m̄ et mittite in mare tē. **B.**

Quinto loquitur xps apo-stolis dicens. Popule me⁹ disciplinalis qd̄ feci tibi: Nam p̄ p̄sentia mei in mūdo: mūdos illuminabit: s̄m̄ illud Jos. ix. Quādiū sum in mūdo lux sum mūdi. Etia q̄diū sum in mūdo beneficijs et miraculis subuenio mūdo s̄m̄ illud Berni. x. ca. Qui p̄transiit b̄n̄s faciendo et sanādo oēs oppressos. Conueniēti⁹ ergo est ut diut⁹ vinam q̄ moriar. p̄cipue hac iuuenili etate. R̄nderunt apli dicētes. Fides nostra de te p̄ quā credim⁹ saluari est circa humanitatē et diuinitatē tuā. nec sufficit alterū sine altero credere. ideo ad hoc ut confirmetur in nobis fides de veritate humanitatis tue cōgruit ut moriaris. Q̄n̄ enī vidim⁹ te ambulāte sup̄ mare: purauim⁹ te fantasma esse ut habet Mat. vi. Redidim⁹ etiā te verū dei filiū in mundus venisse ad saluandū hoīem: eo q̄ moyses et helyas in mōte vt auduim⁹ dicebant excessum quē cōplem⁹ eras in iherosolē: vbi veritatē tue passionis et gloriā resurrectionis tue demonstrasti. Luc. ix. Unde cōuenienter hac iuuenili etate pati debes: vt et hoc magis tuā dilectiōnē nobis cōmēdes: qui vitā tuā p̄ nobis dare disposuisti in p̄fectissimo statu etatis tue: vt in iuuenili etate moriens: et resurgens futurā resurgentis qualitatē in teipso p̄monstrares. Unde dicit eph. iiii. Donec occurrā oēs in vnitatē circa passionē xpi. Nō enī equaliter intendebant mysterium passionis xpi: vt parebit Judas scarioth intendebat v̄ditionē xpi ex cupiditate. Nam ante sex dies pasche. i. sabbato ante dñicā in ramis palmarū rediens iesus a ciuitate puula Effrē: venit in bethanā vbi maria magdalene et martha sorores lazari parauerunt ei cenam in domo symonis eoz cōsobrinū: quē antea xps mūdauerat a lepra: et lazarus erat vnus ex discipulis. Cum autē esset xps cum discipulis suis superuenit maria magdalene q̄ effundēs p̄xide alabastrū et vnguētū precio so vixit caput man⁹ et pedes xpi: et ex odore nō nā vnguentū ex cōtactu corporis xpi: re-

pleta est rota dom⁹. Ex hoc ip̄ssim⁹ Judas cōmōtus et turbat⁹ eo q̄ vnguentū nō p̄ueniat ad man⁹ eius vt ip̄sus videret et sicut solit⁹ eror: tanq̄ latro decimā partē lucrifaceret: auaritia cōcitat⁹ cogitauit vendē xpm̄ vt precii p̄ditū recuperaret. Unde sub specie pietat⁹ murmurauit dices. vt quid p̄ditio illa vnguentū facta est? Poruit enī vendi trecentis denarijs: et dari pauperib⁹. Tūc xps ait. Quid molesti estis huic mulieri? Si vos nō vultis benefacere salte nō p̄hibeatis b̄n̄s facientes. Et assignat quatuor rationes excusando se et magd. Primo opus bonū operata est in me. s. opus cōfessionis fidei et veritatis quo cōfessa est meā diuinitatē in p̄ia vncione qua cū lac: xymis ad me accessit et pedes meos lauit et capillis capitis sui terxit et vnguētū vixit vt ei dimitteret p̄ctā. Luc. vii. Etiam op⁹ deuotionis et pietatis q̄ cōfessa est meā humanitatē: quā pro hoīe assūpsit. Secūdo sp̄ paupes habebitis vobiscum. Iuda pietas pauperū nō te mouet: q̄ cū ex p̄dieris que aduerſum me cogitasti. remanebūt pauperes in mūdo q̄b⁹ nō compatiēris. Ad e autē nō sp̄ habebitis: q̄ p̄pter tuā auariciā et sacerdotū inuidiā: cito tollar a mūdo. Tertio mittens hęc mulier vnguentum hoc in corpus meū ad sepeliendū me fecit: q̄ volēs hęc mulier vnguere corpus meū in sepulchro nō poterit: quia iam resurrexero. Quarto vbi cū p̄dicatū fuerit hoc euangelii in toto mūdo. dicet q̄ hoc fecerit i me moriā sue charitatis. Judas autē sciens iudeos cōgregatos sup̄ nece xpi abiit ad eos dicens. Quid vultis mihi dare et ego tē. Et illi cōst. ei. xxx. denarios. Nos apostoli a lōge p̄uidētes passionē tuā xpe loquebamur tibi dicētes. Post biduū pascha fiet: vbi vis paremus tibi vt māduces pascha. Et introcūtes in ciuitatē secuti sum⁹ hoīem amphorā aque portante: et dñō domus dixim⁹. Dicit tibi m̄ḡ. Xps meū. s. passionis p̄p̄ est apud te facio pascha cū discipulis meis. Vbi ē dixerunt. i. locus manducandi: Et ibi ostendit nobis cenaculū magnū et parauim⁹ pascha. Ibi xps autē vespere facto iuxta legis mandatū venit cum duodeci discipulis suis ad locū paratū et discubens cum illis: ait de fiderio desiderari hoc pascha māducare vobiscū ante q̄ patiar. Vbi fecit quattuor. Primo māducauit pascha. Iam p̄ paschales s̄m̄ q̄ precipit Exodi. xii. ca. Secūdo surgens a cena lauit pedes discipulorū incipiens a Iuda.

Tertio instituit sacramentū corporis et san-
guinis sui in memoria passionis sue et comu-
nicauit oēs aplos et iudā. Quarto nota-
uit p̄diorē suū dicens. Un⁹ ex vobis me tra-
deret et ceperūt singuli dicere et. Iohes p̄ciui
dens passionē xp̄i recubuit sup̄ pect⁹ iesu di-
cens. Dñe q̄s est q̄ traderet? Iesus autē se-
cretō ait illi. Ille ē cui intinctū panē porre-
ro. Et cū intinxisset panē dedit iude scarioth
et post buccellā introiuit in illū sarbanas. De-
inde dixit ei iesus. Quid facis fac ciuius. Hoc
autē nemo scīuit discipulū ad qd̄ dixerit ei
Quidā enī putabant q̄ loculos habebat in
das q̄ dixisset ei iesus. Ene ea q̄ op⁹ sunt
nobis ad diem festū: aut vt egenis aliqd̄ da-
ret. Eū ergo accepisset ille buccellā exiuit cō-
tinuē: erat autē nox. Eū ergo exisset dixit ies⁹
Nūc clarificat⁹ est fili⁹ et de⁹ clarificat⁹ ē in
eo. Si de⁹ clarificat⁹ est in eo et de⁹ clarifica-
uit eū et. Ioh. xii. Thomas p̄uidēs passio-
nem xp̄i ex eo q̄ dixit filioli adhuc modicū
vobiscū sum: quo ego vado vos nō potestis
venire: et q̄ ego vado scitis et viā scitis: dixit.
Dñe nescim⁹ quo vadis: et quō possum⁹ viā
scire: Dixit ei iesus. Ego sum viā veritas et
vita. Nā vita mea est oīs p̄fectōis ostēsiua.
P̄cio paup̄atis q̄ in cruce nud⁹ ero. Secū-
do hūilitat⁹ q̄ vilitates patiar a p̄tereuntib⁹
et blasphemantib⁹. Tertio charitatis q̄ p̄
p̄ctōib⁹ moriar. Quarto patētie cōtra ad-
uersitates et flagella. Quinto abstinentie in
cibis et potib⁹. Sexto modestie in v̄bis et lo-
cutionib⁹. Septimo pietat⁹ et clemētie latro-
ni parcēdo. Octauo vigilantiē in oīonib⁹ p̄
transgressorib⁹ exorādo. Nono vigilantiē di-
uine legis q̄ summam est. Decio p̄seuerā-
tie in cruce et bonis operib⁹. Undecio prudē-
tie corp⁹ et animi deo comēdādo. Duodecio
salutē parādo et sacramētorū institutiōe in
lateris ap̄tōe. Philipp⁹ p̄uidēs passionem
xp̄i ait. Dñe oīde nob̄ patēre sufficit nob̄. i.
scī p̄res operādo opa iusticie meruerūt vi-
dere patre p̄ introitū regni celest⁹ et fide pas-
sionis tue. h̄m illud h̄c. xi. Scī p̄ fidē vice-
runt regna operati sūt iusticiā p̄ quā vnus-
quisq̄ a p̄cto purgabat⁹ q̄tū p̄uinet ad emū-
dationē p̄pe p̄sonē: nō tñ fides vel iusticia
alicui⁹ sufficiebat ad remouēdū impedimē-
tū qd̄ erat p̄ reatu rotū hūane nature. qd̄ q̄
dē remouebit p̄cio sanguis tui. Un⁹ null⁹ po-
test intrare regnū celeste ad p̄p̄tēdo b̄stidi-
nē etnā q̄ assit in plena cognitiōe et fructūe
dei p̄tis nisi obediēt sustineris passiones

et de morte nūp̄haucris moriēdo. q̄. Proū-
biō. xxi. Vir obediēs loq̄r victorias. nō ei
miles vincere pōtū duci obediāt. R̄ndit
xp̄s dicens. T̄aro tpe vobiscū sū et nō cogno-
uistis me. s. v̄sione b̄ficat⁹: nō videbit me
hō et v̄net. Exo. xxiii. Pat̄ autē i me manēs
h̄m diuinitatē ip̄e facit opa. s. miraculosa in
mei passione q̄b⁹ cognouisset me aperuisse
vobis ianuā regni celest⁹ in q̄ videbit me et
patre. h̄ opa sūt solis obscuratio: p̄rariū sc̄is
fio: monumentorū reueratio: mortuorū suscita-
tio: cētūmōtis illuminatio: milit⁹ aliorū de pec-
cato m̄ritio et. P̄cto p̄uidēs xp̄i passiones
dixit. Dñe q̄ vadis. s. relinq̄ndo nos or̄pha-
nos oī solatio destitutos: R̄ndit xp̄s. Quo-
ego vado nō potes me modo seq̄. seq̄ris autē
postea. dixit ei pet⁹. Eū nō possūte modo
seq̄: aīas meā p̄ te ponā. R̄ndit ies⁹. Etiam
tuam p̄ me pones: Amē dico tibi: nō cātabit
gall⁹ donec ter me neges. Ecce iā venit hora
vt disp̄gami vnusq̄ seq̄ in p̄pa et me solū reli-
quet. Dixit ei pet⁹. Scio q̄ pati et mori de-
bes p̄ nob̄ relinq̄ns exēplū virtutū q̄ seq̄mur
vestigia tui. Tu sapia dei hoīes q̄ recte viues
rem⁹ suscepisti vt ad vitā rectā p̄tingē cupi-
entes ea q̄ nō sūt metuēda nō metueremus
Sūt aliq̄ hoīes q̄ q̄uis mortē ip̄az nō time-
ant gen⁹ tñ mortē hoīes reſcunt. Et q̄ nullū ge-
nus mortē recte viuētū hoī metuēdū s̄ctū in
cruce oīdes q̄ ḡne mortē nullū ē exērabili⁹
et formidabili⁹. Iacob⁹ p̄uidēs xp̄i passio-
nes v. c. in canonica epla dicit sic. Exēplū accep-
tus exire mali et loganimitatē et p̄pharū las-
boris et patētieq̄ locuti sūt i noīe dñi. Sus-
ferētia iob audim⁹ et finē dolorū vidim⁹
qm̄ misericors ē dñs et miserator: q̄ p̄p̄ea i mū-
dū venisti vt p̄ p̄cto hūani ḡnis sacrificeres
Un⁹ autē p̄ p̄cto alteri⁹ sacrificat⁹ dū penā pec-
cato alteri⁹ debita in sc̄ip̄s suscepit: tu autē sic
facē debes. h̄m illd̄ Esa. liij. Ip̄e vulnerat⁹ ē
p̄p̄t iniquitates n̄as. attrit⁹ ē p̄p̄t scelerā n̄a
Tūc xp̄s ait. Ut cognoscat mūd⁹ quia disti-
go patre. sic mādātū dedit mibi pat̄ s̄efacio
Surgite eam⁹ h̄c. Et egress⁹ cū discipulis
trās torrētē cedron venit i villā q̄ d̄r gerbsē
manit⁹ et dixit eis. Sedete h̄c donec vadā il-
luc et or̄. Et assūpto petro et duob⁹ filiis se-
bedei: cepit derisari et mēst⁹ ēē app̄hēdēdo
mortē vt qd̄ nocuū: et q̄tū ad sensualitatē q̄
naturalit⁹ fugit passionē et mortē: et q̄tū ad
p̄ctm̄ infidelitat⁹ discipulorū q̄ oīs relinq̄re eū
debebat: et q̄tū ad p̄ctm̄ iudeorū occidētū
ip̄m. Et p̄cidēs i terrā orauit a se remoueri

calice passionis nō p se tātū s r p suis q pas
suri erāt p p ipm. qñ diceret. quō a me bibi
tur calix passiois ita ab alijs bibat sine spei
diffidētia: sine sensu doloris: sine metu mor
tis. Ideo dicit apls. Ecce appropinquit ho
ra t fili hois tradet in man petroꝝ. **¶**

Sermo loquitur xps iudeis
dicēs. Popule me legis qd feci tibi? Naz
sal? multitudinis est pferēda paci qñcūq;
singulariū hoim. Un qñ aliq sua pueritate
multitudinis salutē impediūt nō ē timenda
eoz offēso a doctore ad h q mltitudinis
saluti pvideat. Hos aut pncipes iudeoꝝ
vestra malicia plurimū ppli salutē impediū
Tum qz repugnās doctrine mee p quā solā
pōt esse sal? Tu qz prauis vestris morib? vi
tā ppli corūpū. idō nō obstāte offēssione
vestra publice veritatē docere debui. Rñde
runt iudei dicētes. Null sapiēs debet facere
aliqd vñ effectū sui opis impediāt: si tua do
ctrina fuit in offēssionē t scādali nri. Sm il
lud Esa. viij. Ipe erit i lapidē offēssionis t
petrā scādali duab? domib? isrl. Etia fuisti
destructor legis q pncipit nihil operis i sabbā
to fieri: sicut d? requirit die septimo ab omī
ope qd parrat. Tu vero i sabbato curasti
hoiem t ei mandasti vt tollerēt lectū suū. vt
dī Job. vij. Ideo tanq legis destructor pu
niri debes. Sūt aut septē gñā hoim qrentiū
mortē xpi. Judas scarioꝝ sciebat locū in q
xps erat qz frequē venerat xps illuc cū disci
pulis suis: t vt pficeret pditionē accepit co
hortē minore q erat trecentoꝝ militū t ma
iorem q erat quingētoꝝ t erat familia pylati
t nō iudeoꝝ. Iesus autē videbat oculis sue
diuinitatē in aula regia militēs armati: later
nas t faces accēdi: arma parari: iudā sollici
tari vt venirēt ad ipm capiendū: s nō fugit
qz h est hora ei? vt trāseat ex h mūdo ad pa
trem: imo p inimicis orat ter. f. p culpe remis
sione p gñe cōsolatōe: p glie adeptōe. An
gustias cordis eius indicabat sudor ille san
guineus q in feruore sue ofonis de scissima
carne ei? decurrebat in terrā. Apparuit autē
angel? dñi de celo pfortās eū ac dicēs q sic
orauerat impetraret. iudas nō pcedit ante
cedēs ministros cohortis t dicit eis. Quē
oscular? fuero tenere eum t ducere caute: ne
forte aufugiat: t confestim accēdes ad xpm
oscular? t eū dicēs. Huc rabbi. Iuda in b
pbo teipꝝ pdenas. Si ē sine ve cur ipm tra
dis ad mortē? Neqñ sine iuda cū diq aue;

qd aliud fateris q aufer vulnēra eue? Et q
dē tua auferret si volueris Un diē tibi Ami
ce ad qd venisti? penitere pti tui t amicus
me? eris. qñ Adesignat habitudinē pncipij
cū dicis aue. t auctor venie es. cur te nō pe
nitet? Sed o cecar? malicia innuis cohorti
vt horū ingrediat t xps cōprehēdat. Attē
de signa clemētie t benignitatē ei? Prio cū
turba intrasset horū: xpus pcessit obuiā eis
dicēs. Quē grīa? At illi rñderūt. Iesum na
zenū. Cūq xps dixisset ego sum: abierūt re
tro: sūz t ceciderūt i terrā. Ad hāc vocē po
terat se terra aperire t viuos istos deglutire
si indulget eis: data licētia surgēdi q m iterū
cecidērūt. Scōdo petr? eduxit gladiū t absci
dit malcho sanctūmā terrā. quā m dñs sana
uit. Tūc xps dixit turbis. Tūc ad latronē
existis cū gladijs t sustinē cōprehēdere me.
Quotidie apō vos erā in tēplo docēs t nō
me tenuistis: s h est hora vestra. **¶** An
nas q fuerat pōrtifex āno pcedētē expectabat
cohortē ducētē xpm ligari vt eū mortū adiu
dicaret. Nā cohorts t ministri iudeoꝝ man
uinecerūt in iesum t tenuerūt eū t ligauerūt
funib? t vincitū duxerūt ad domū anne. Tūc
qz xps sub ipō pōdicauerat. Tum qz domus
ei? ppinguoꝝ erat. Interrogauit q ānas iesum
de doctrina t discipul ei? Xps rñdit. Ego
palā locut? suz mūdo: t i occulto locut? sum
nihil: qz oēs doctrinā meā vel toti turbe ppo
sui vel oib? discipul meis in cōi p qz volui
qd locut? sū innotescere toti mūdo. Tūc mal
chus cui? auriculā in horto sanauerat: dedicē
alapa iesu dicēs. Sic m des pōrtifex? Qd in
petrū abscidētē ei? auriculā vindicare nō po
tuit in iesum vlt? ē: put blasphematoꝝ fa
ciunt. Xps rñdit huilī. Si male locut? sum
testimoniū pbihe de malo. t in tpe iudici ve
ri alapa erit testis medi? int me t re. De di
scipulis autē nihil rñdit. Tum qz relicto eo
oēs aufugerāt. Tum qz petr? q cū iobē secu
tus fuerat xpm vlt? i atrii pōrtifex ad vo
cē ancille negauit ipꝝ: t tūc erit armā vbi ca
lesciebat se. t gall? cārauit h nimio timore
perterrit? ipm nō audiuit. Cayphas q erat
pōrtifex anni illi? in cui? domo scribe t pha
risei cōuenerāt expectabar xpm ad se addu
ci. Cūq xps esset eis pntar? qrebāt falsa
testimonia aduersus eū vt mortū traderent
Adulti autē falsus testimoniū aduers? eū di
cebat t pueniētia testimonia aduers? eū nō
erāt. f. ad pdenādū eū cruci. Nouissime autē
venerūt duo falsi testes q dixerūt. Nos au

Sermo XLIII

rint palatū pylati hī per familiā ei⁹ p̄senta
 uerunt xpm ligatū p̄ndi q̄ dixit eis. Eū a ac
 cusationē offerens adducit boies istū. Res
 pōderunt iudei dicentes. Si nō esset hic ma
 lcfactor: nō tibi tradidissē eum. Et accusaue
 runt eū de rib⁹. Quid inuenim⁹ hūc subuer
 tentē gentē nostrā. Secūdo phibentes tribu
 tum dari cesari. 2° etio dicere se xpm regē
 esse. Et q̄q̄ tps nihil rīderet hī taceret. Dixit
 pylar⁹. Tūbil rīdes? Nō audis quāta aduer
 sum te dicūt testimonia? 2° u es rex iudeoꝝ?
 R̄ndit eis. A remeipso b̄ dicis an ali⁹ tibi
 dixerūt de me? Pylar⁹ dixit. Nūqd ego iude
 us sum? B̄ns tua ⁊ pontifex tui tradēs
 rūt te mihi. q̄d fecisti? R̄ndit iesus. Regnū
 meū nō est de hīc. Si ex b̄ mūdo eet re
 gnū meū ministrī vtr⁹q̄ mei decernerēt vt hō
 traderet iudeis. Pylar⁹ dixit. Ergo rex es
 tu? R̄ndit eis. 2° u dicis q̄ rex es? Ego
 s̄ b̄ nar⁹ sū ⁊ ad b̄ veni mūdū vt testimo
 niū phibeā veritatī oīs q̄ est ex veritate au
 dirocē meā. Pylar⁹ dixit. Quid ē veritas?
 Et cū b̄ dixisset extirū ad iudeos ppf clamo
 rem eoz: ⁊ dixit. Ego nullā causāz mori ei⁹
 uenio in hīc isto. Iudei accusauerunt ei⁹ di
 centes. Incomptē pplm docēs ⁊ vniuersam
 iudēā incipēs a galilea vsq̄ hūc. Judas au
 tem videns q̄ tps esset damian⁹ ad mortē
 penitētia ducē: retrulit triginta argenteos p̄n
 cipib⁹ sacerdotū: dices. Peccati tradēs fan
 guinē iustū. Et illi dixerūt. Quid ad nos. tu
 videris. Et p̄dictis argenteis in tēpo recessi
 ⁊ abiēs laqueo se suspendit. Principes autē
 sacerdotū accepiēs argenteis dixerūt. Non
 licet eos mittere in carbonem: q̄ p̄ccatū fan
 guinis est. Et confilio isto emerunt ex illis
 agri figuli in sepultura peregrinoꝝ ⁊c. He
 rodes q̄ erat in iherusale illis dieb⁹ nō dam
 nauit xpm ad mortē. Pylar⁹ ei⁹ audis q̄
 lileam gauisus est valde: ⁊ interrogauit si
 xpus galicū esset. Et vt cognouit q̄ de he
 rodis potestate esset: misit eum ad herodes
 qui videns xps gauisus est valde: quia erat
 multo tempore cupiens videre eum: eo q̄
 audierat multa de eo ⁊ sperabat aliquod si
 gnum ab eo fieri. Et cum ebrisi⁹ a iudeis ac
 casauerat de multis p̄cipue q̄ ipse fuerat
 causa neas tantozum p̄urozum in heb̄is
 em: ⁊ q̄ herodes acquireret sibi amicos
 omnes parentes illorum si christum occide
 ret. X̄pus autē nihil respondit. 2° hunc her
 des reputans eum fatum sp̄cū illū cū
 exercitū suo: ⁊ induit eum veste alba ⁊ ro

Ferme XLIII

Ferno XLIII

alios filios habet vel habere pōt. Sꝫ virgo
brā nullū aliū habebat filiū nec etiā spabat
se habiturū: idō dolor qꝛererat grādis. Quā
rōne pñsalitqꝫ: qꝛ erat pñs in morte
filiꝫ. En̄ em̄ aliqꝫ mār audir filiū suū moruū
doler mltū: ⁊ qñ audir ipꝫ terribilī morte fū
vidit oculū magi dolorē. N̄ qñ ante oculos suos
vidit filiū suū crudelī occidī maxime doler
Hugo autē brā imō dolorē vulnerebat qñ
vidit filiū suū corā tē occidī ⁊ horribilī morte
te necari. cuiꝫ corā ferretū nō emolleceat: vñ
qꝫ uꝫ in ofoꝫ. Oñā mea misēricōdiā
ma qꝫ dicā fontes erupisse de pudicissimis
oculis tuā cū atēderes vñiciū filiū tuū ino
centē corā te flagellari ligari: mactari: ⁊ car
nē de carne tua ab impijissimis crudelī dī
secari: qꝫ singulibꝫ cūmabo purissimū pe
cꝫ tuū penetrari. Bille. Quā rōe infelicitatē
qꝫ nō poterat adiuvare filiū suū. Adhuc qꝫ
psolano ē qñ mār filiū suū in morte eiꝫ pōt
adiuvare: amplꝫ cariā psolari. Sꝫ brā hgo
in nullo poterat filiū suū adiuvare. Videbat
eū vulnerari ⁊ neqꝫ vulnera alligare. Sā
guine cruciari: ⁊ nō poterat lintheo extergē
Laput male renere: ⁊ nō poterat sufficere.
In cruce fieri: ⁊ nō poterat lachrymas ter
gere. In cruce fuisse: ⁊ nō poterat sibi potum
ponere. In cruce mori: ⁊ nō poterat eū am
plexari. In terra sāguine cūfluere: ⁊ nō pote
rat recolligere. In poterat dicere illō qꝫ dī
xit āna mār samuelis. i. Regi. i. Mulier in
felix nimis ego sū ⁊ c. Sero rōne nobilitat
Doler em̄ mār mār qñ amittit filiū suū bo
nū sapiētē ⁊ sibi in oibꝫ obedierē. Sꝫ filꝫ
ginis fuit gratioꝫ pñioꝫ ⁊ glōꝫ hōꝫ quo
cūqꝫ alio. idō dolor hginis fuit maior in eiꝫ
amissione. Septio rōne passibilis: qꝫ nūqꝫ
fuit aliqꝫ creatura qꝫ tot dolores ⁊ tā graues
passiones sustinuerit aia sic brā hgo. Uī
debat em̄ filiū suū pati penā ignominiosā
mortē turpissimā. cruce in medio latronū: i.
vilissimō loco. scꝫ caluarie vbi malefactorē
plectebant: penā durissimā a nocte vsqꝫ ad
nonā. penā vñsālē. i. p. oꝫ pres corpꝫ ⁊
penā mīstā qꝫ in oꝫ eratō ipaychemē
ter debebat. Unū cū ē psolabat: qꝫ saniss
ciebat filꝫ eiꝫ pꝫ tꝫ bñi gñit: ē fides i
ea remāst. ⁊ p. oꝫ aut metri. Sic autē vendi
dit sāguinē suū innocentē ⁊ innocuū pꝫ
flu ⁊ dulcedine pomi veritē expedī vt p
redēpōt dolor sāguinis hūmā reddā deo patri
in sacrificiū sāguinē meū nulli a licro obri
cum. fū illud i. Heb. viij. Talis em̄ decebat

[illegible]

4^{or} quia hunc
p^{er} hunc passus
est No^h h^{ic}

Superior
Solutio
Blasphemia
Dissipatio

No^h q^{uod} titulus
crucis h^{ic} p^{er} hunc
passus est

Quis tam iracundus? ut non indulget? Quis
tam religiosus? ut non abstineat? Quis tam
flagitiosus? ut non contineat? Quis tam mal-
tiosus? ut non peniteat hys diebus? **P** Sed
quatuor genera peccatorum non precipue fructus pas-
sionis Christi. Primi sunt lufores similes mili-
tibus? pylati qui luserunt vestimenta Christi. Secundi
sunt forilegi et incitatores similes eiusdem
militibus? qui posuerunt sortem super aliam vestem Christi.
Tercii sunt blasphematores qui sunt similes iudeis blasphemantibus?
Christum in cruce. Quartii sunt desperati si-
miles iudei qui obiens laqueo se suspenderit. In
cuius signum sit primum miraculum in passione Christi
scilicet solis obscuratio. et huius dicitur illud Sap. v.
Ergo erravimus? a via veritatis et lumine iusti-
cie non luxit nobis? et sol intelligentie non est or-
tus nobis. lassari sumus? in via iustitiae et per-
ditionis. Huius ibi. Alii autem redibant ad Christum? quia
hic est Iesus Nazarenus? rex iudeorum? ut scripsit
pylatus. **P** Per hunc etiam titulum designat an-
nus iubilei. Remissionis peccatorum qui fuit plena-
rie facta in passione Christi. huius illud Esai. lxi.
Et predicare annum placabilem domino. Nazarenus
huius fuit absolutus a culpa. **Deb. ix.** San-
guis Iesu Christi emundavit conscientias nostras
ab operibus mortuis: etiam a pena. **Zach. ix.** Tu
quoque in sanguine testamenti tui emisisti vin-
ctos de lacu in quo non erat aqua. Scribitur
etiam hic titulus? sic. **I. N. R. I.** Ista ista I designat
gnat decem. ut huius dist. lxxv. c. Scitissimo. **I** ve-
ro designat tredecim: **I** autem designat decem et
septem. et I designat iterum decem. qui iuxta
mille collecti reddunt quinquaginta: qui volue-
rit pylatus? ostendit? mortem? a spueris licet non intel-
lexerit sicut nec Cayphas. **Id** est per quem sit
plena remissio omnium peccatorum. **Id** est secundum
verbum fuit liberalis largitatis quod direxit po-
pulo spirituali. **Id** est Amen dico tibi hodie mecum
eris in paradiso. Fernebat impietas persequen-
tium? exultabat impietas blasphemantium? co-
ritio? innotescunt? vulnera demonstrant? Christum
solu boies. Sacramentum manuum in ligno crucis
extensio infirmitate bonis assererebat apostolis.
Post divina miracula sol? latro non acquies-
cit scandaloso crucis et mortis? solus latro tes-
tis est maiestatis? solus? probat doloris illa-
minaverunt? tam neque fidei latronis cre-
dentes in Christum? prius corpori adnotata divi-
nitatis? qui se laquei? sub memento illo pagende
redemptio? infuderat. **Id** est ait. Admemento
mei dñe dñi venientis in regnum tuum. **Id** est dicit,

filieus es te presenti supplicio eripe me? huius
gis? quod de? es de futuro iudicio libera me. Di-
vina vero bonitas respondit. Amen dico ti-
bi hodie mecum eris in paradiso. **Id** est dicitur. he-
reditaria et paterna sedes? qui expulsi adam
et ena est clausa innumeris populis te intro-
eunte referabit? ingredere illic? huius? huius? huius? huius?
su felicitati? qui? huius? intra paradisu? nequaquam
enim ad visum? inferni? nullum illic cibum letale.
nulla legem? nulla arboris? prunescas. Ego ero
illic tibi vice? a vita ibi cum angelis? particeps
eris beatitudinis. heres divine bonitatis in-
cui? signum sit secundum miraculum? veli scilicet
Nā veli repli scissum est? et aperuit scissam san-
ctorum? qui angelica custodia? gladio iusticie
prepediebat? hominem ne ingrederet paradisu
hodie amota est? et porta celi aperta est. **Id**
Tertium verbum fuit filialis pietatis? quod dire-
xit populo patriarchali. **Id** est Ecce mater tua. **Id** est
ce filii? tu? **Id** est Tunc enim Christus in cruce dixerit ma-
tri sue. Mulier ecce filii? tu? et Johāni euan-
geliste dixerit. Ecce mater tua. **Id** est per precium
sanguinis? qui Christus funderet in redem-
ptionem humani generis? potuit esse verbum Christi ad
patriarchas? qui si diceret? **Id** populo patriarcha-
li? ecce mater tua. Nam Christus humanam naturam
assumpsit? ut eam a corruptione purgaret? non au-
tem purgatione indigebat? humana natura nisi
hinc? qui infecta erat? per originem viciatam? et ad
descendebat. **Id** est Christus carne sumpsit? et ma-
ria ab adam? tenuata? ut ipsa natura per assump-
tionem curaret? qui imperfectio humani generis
per precium indigebat? perfectione innocentie Christi
cui? soli? est a peccato curare. **Id** est enim agnoscit
qui tollit peccatum mundi? ut dicit Joh. i. Ista autem cu-
ratio debebat fieri? per precium sanguinis Christi? vel
per vitam eius? corporalem? que est in sanguine? quam
ipse Christus exsoluit. **Id** est unitas ergo Christi ad hu-
manum genus? est per hoc? quod corpus Christi formatum
est ex purissimo sanguine? bre virginis deri-
vato? hinc? origine? ab adam? et ab aliis patribus.
Sicut ergo? beatissima virgo fuit vera mater Christi? qui
ne peccato sanguine? probuit? ex quo formatum est
corpus? christiana? cum Christus hunc sanguinem? per innocen-
tiam in sacrificia deo patri offerat? in cruce?
vult? quod mater sua sit mater patriarcharum?
hic sanguis imaculat? quem per te nunc effun-
do? est pignus? hereditatis? materialis? qui attrinet
et coniungit me tibi. Caput enim? et membra? sicut
sunt una persona? sic Christus? et caput? et omnes
fideles? tanquam membra? sunt una persona? mystica.
ca. **Id** est satisfactio Christi ad omnes fideles pri-

neri sicut ad sua membra in gremio etiam duo homines sunt unum in charitate vestri? p alio satis facere potest. Nec autem satisfactio fit per sanguinem christi. Ecce sanguis meus preciosus quem dedi in redemptionem animarum vestrarum in remissionem peccatorum vestrorum. Facite sanguinem vestrum preciosum sicut medietate sicut illa mulier est mater mea sic per gratiam est mater mea. Si enim sanguis meus non faceret preciosum sanguinem vestrum nequaquam diceret. Preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. In cuius signum sit terram miraculum. s. terremotio. s. illud ps. Terra tremuit et quicunque ibi refugeret in iudicio deo? ut salvos faceret omnes mansuetos terre. Hic terre motus significabat motionem et consolatio nem sanctorum patrum in limbo existentium ex sanguine sanguinis christi per. Contrivit portas ereas et vectes ferreos prefigit. s. e. d. m. a. i. cor. 2. c. Quartum habuit universalis penalitatis quod dixerit populo prophetali. s. De me? deus meus? ut quod dereliquisti me? non enim derelictio illa est referenda ad solutionem unionis personarum: sed ad hoc quod deus pater eum exposuit passioni. Unum derelinquere hic non est aliud quam non preterege asequentibus? ut verisicer illud ps. Deus dereliquit eum psequimini et comprehedite eum: quod non est qui eripiat. q. si dicat. Popule prophetialis ad peragendum mortis mee sacramentum: voluisti me sustinere offere genus humanarum passionum: et nunc de me dereliquit me. Passus est enim christus omnes passionem humanam. Primum ex parte hominum: quod passus est a gentilibus et iudeis: a masculis et feminis. ut primum de ancillis accusantibus petrum. Passus est etiam a principibus et ministris eorum et a popularibus sicut illud ps. Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius. Passus est etiam a familiaribus et notis. sicut per de iuda eius pedante et petro ipsum negante. Secundo primum de ex parte eorum in quibus homo potest pati. Passus est enim in suis amicis eum derelictum in fama per blasphemias contra eum dictas. in honore et gloria per irrisiones et contumelias ei illatas. in rebus per hoc quod etiam vestitus? spoliar? est. in anima per tristitiam reditum et timorem. in corpore per vulnera et flagella. Tertio primum de spiritu ad corpus membra. Passus est enim in capite pungentium spinarum coronam. in manibus et pedibus fixationem clavorum. in facie alapas et sputa. in toto corpore flagella. s. m. r. acutum clavus confixus et flagellatus. s. m. gustu felle et aceto potatus. s. m. olfactu in loco fe-

tido cadaverum mortuorum quod dicit calvarie et a tribulo appensus. s. m. auditu vocibus blasphemie mantium et irridendum lacestis. s. m. visum laqueis perfusus. In cuius signum sit quatuor miracula scilicet petrarum scissio: quod lapides convenerant? christo tam dura parietum cui non compaiebatur homo morienti. Est enim christus lapis angularis qui ut concreteret? petrum? parietem scilicet iudeorum et gentium vulneribus? et plagis profundis: et ut homo penetraret per hunc lapidem usque ad celum scindit. Et antequam. c. Oliva mea in foraminibus petre? c. c. Quintum habuit cordialis compassibilitas: quod direxit populo disciplinali. s. Sitio. Nam quod omnes discipuli eius relicto eo fugerant atque fide eius abnegaverant: me in desperatione plaberent? s. sub spe venite ad eum redierunt: clamat. Sitio fide vestra: salute vestra: gaudium vestrum. Plus animarum vestrarum fructus corporis mei cruciat? me tener: et si non mei saltem vestri miseremini. Non sitio pena aceri et fellis peccati vestri quam mihi perfidi iudei porrigunt? s. per visionem et salutationem vestram. In cuius signum sit quantum miraculum. s. monumentorum apertio: quod fides vestra de mea divinitate aperiet? et manifestabit toti mundo: hunc videatur per data. Sextum habuit triumphalis felicitas: quod direxit populo legali. s. Consummatum est. Iudei enim qui fuerunt mortem christi. v. d. m. a. i. dicit quod coloni vinee per quos signant rectores et principes iudeorum videntes filios dixerunt intra se. Hic est heres: venite occidamus eum. Ideo christus eos alloquitur dicens Consummatum est. scilicet desiderium vestrum quod voluistis me mori. Consummatum est iudicium passionis mee. Consummatum est sacramentum redemptionis humane. Consummatum est dominium luciferi super hominem. In cuius signum sit sextum miraculum. scilicet mortuorum resurrectionis: animarum sanctorum patrum de limbo egressio. Nam multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt? convenerunt in sancta civitatem et apparuerunt multis et testificati sunt mysterium redemptionis humane. Septimum habuit divinalis veritatis quod direxit populo matronali. scilicet Pater: in manus commendo spiritum meum. Christus enim non habebat aliquem sibi compatiens nec obsequens nisi populum mulierum. Unde Job. xix. dicit. Strabae iuxta crucem iesu mater eius et soror matris eius? maria cleophae et marie magdalene quas christus velut spiritum suum commendavit patribus: quia qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Christus ergo tanquam deus veritas redemit

nos et perfecti mysterium humane redemptionis
 quoniam voce magna clamavit. Parum manus
 as comendo spiritum meum. In cuius signum sic septi-
 mus miraculum. scilicet hominis infidelis puerum. Unde dicit
 ad actus xxvii. Elides autem ceterum quod ex aduerso
 stabat: quod sic clamans expirasset ait. Vere hic
 homo filius dei erat. Et inclinat capite emisit spiritum.
 Unde ante militum legum nomine latere aperuit la-
 ceas: et miraculose secus eius exiit sanguis et aqua
 ut a peccatis omnibus mundaremur. Apoc. i. Lauit
 nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et illud ix.
 Sanguis iesu christi emundauit a peccatis nostris
 ab omni mortuis. Fuit ei mirabile in christi mor-
 te quod velociter mortuus fuit alijs quod illi pena affi-
 ciebat. unde dicit Iob. xix. quod eorum cum christo erat
 frangeretur terra ut cito morerentur: ad iesum vero
 cum venissent inuenit eum mortuum unde non frege-
 runt ei crura. et ad actus. xv. dicitur quod pylatus mira-
 bat si iam obisset. **P**ost mortem vero christi
 circa corpus eius fuerunt quatuor. Primum cecidit sepli-
 ri. Nam pylatus postquam cognouit christum mortuum co-
 cessit ioseph corpus eius sepeliri. Secundo a ma-
 gnatibus fuit sepultus. scilicet a ioseph ab arimathia
 qui erat nobilis decurio: et a nichodemus qui erat
 princeps iudeorum. Tercio varijs aromatibus
 corpus christi conditum: quod nichodemus venit se-
 rens mixturam mirre et aloes quod libras ceterum.
 Quarto decens et honeste fuit corpus christi in o-
 luto: quod ioseph inuoluit corpus eius in syndone
 munda. In sepultura vero eius fuerunt quatuor. Pri-
 mo sepelitus in horto ad significandum quod post mortem
 et sepulturam eius liberamur a morte quam incur-
 rimus per peccatum ad hunc paradisum commissum.
 Secundo ponitur in alieno sepulchro quia per aliorum
 merita salutem. Tercio ponitur in monumento
 nono in quo nodum quod post fuit fuerat ne post re-
 surrectionem ceteris corporibus remanentibus sur-
 rexisset alii fingeret. Quarto in monumento ex-
 ciso in petra sepelitus ne sit ex multis lapidibus edi-
 ficatum fuisset tumuli fundamentum suffocis sub
 larum furto deceret. Unde et saxum magnum quod ap-
 positum fuit ostendit non absque auxilio plurimorum
 sepulchrum potuisse referari. Si etiam sepulchrum
 fuisset in terra: dicere poterat suffoderunt ter-
 ram et furati sunt eum. Et ne hoc horum prange-
 ret diligenti custodia signatus est sepulchrum cum
 sigillis pylati: munitus illud magna multi-
 tudine hominum armatorum. Ad quam tertia die exi-
 bit cum victoria iesus christus dominus noster qui cum pa-
 tre et spiritu sancto in eternum vivit per infinita
 seculorum secula Amen.

In die veneris sancta sermo de quodam gita do-
 loribus christi: quod in passione sustinuit per nobis

Vos oes qui transitis

attēdite et videte si est dolor similis
 sicut dolor meus. Threnoz. i.

Xps in cruce hodie extensus dicit
 illud ps. Circumdedit me dolores mortis: et
 torretes iniquitatis turbauerunt me. Dolores
 inferni circumdedit me: preoccupauerunt me la-
 quei mortis. Ps. lxxviii. Supra quod moueo talem quoniam
 neminem. **U**trum dolor quem christus in passione
 sustinuit fuerit maximus quem vlla creatura in
 hac vita ferre potuit. Ad istam questionem respondet
 duo doctores noui testamenti. Primum est beatus
 Bernardus in tractatu de scala iacob dicens sic.
 Christus non est passus in hoc mundo si a die nati-
 uitatis sue usque ad horam passionis se in pro-
 bis impeditum in paupertate natus: in humilitate
 pueritatis: persecutione fatigatus: passione summa-
 tus: totum se in aq̃s passionis immergit aiarum
 utique saluator non corporum. Nam tollere peccata ve-
 nerat non carnis molestias. Ps. lxxviii. Secūdo est
 Iulianus. x. de trinitate dicens sic. Unigenitus dei si-
 mus ad pagendum mortem suam sacramentum cosus
 malle in se oem gentium humanarum passionum riska-
 tur: cum inclinato capite emisit spiritum. Ps. lxxviii. Scie-
 dum quod christus in cruce eleuatus omni creature trans-
 eunti per viam huius mundi fuit deploratus infortu-
 niū si aliquid videret tantis doloribus affecta fuit:
 quantum ipse est. Nam dolor aie separare patien-
 tis prinet ad statum future damnationis: exce-
 dit oem malum huius vite: sicut scilicet gloria excedit
 oem bonum presentis vite. Unde cum christus dicit suum do-
 lorem esse maximum non comparat ipsius dolori aie
 separate: ideo dicit. Vos oes qui transitis. per vi-
 am mundi huius. Quod si christus operatur sit nostra
 salutem in medio terre: constitutam angelos in
 oriente: demones in occidente: iustos in austro:
 peccatores in aquilone: ad oes istos ordines crea-
 turarum amore et dolore lamens et lachry-
 mas ieiunans quodam dicens. Vos oes qui transitis
 Primum autem ad angelos voluit se demonstrare dicens
 Vos angeli qui me ab initio desiderastis: respici-
 cere tunc cum gaudio et delectatione: cum ludib-
 rio et phusio: attendite et videte quod est maior
 dolor an vestri in ruina et hominum custodia in su-
 ctuosa: an mei in passione ignominiosa. Ad-
 gnem fuit dolor vestri cum vidisset torpentes
 vestros deum insurgere. Unde coacti fuisse inire cum
 eis bellum et pugnare cum fratribus vestris. Item illud
 Apoc. xii. Factum est pluuium celum: michael et ange-
 li eius preliabatur cum drachone: et dracho pugnas-
 bat et angeli eius non valuerunt: et non est iudex
 locorum angelorum in celo. Et pieci est ille dracho

de sepul-
 chro

¶ Sermo XLIII

uim? babilonē ⁊ nō ē sanata derelinq̃m? cas
 ⁊ eam? vnuq̃sq̃ in fras suā qm̃ puenit saz
 ad celos iudiciū cō? Venire ⁊ narrā? i i
 op? dñi eti nifi ⁊? De isto fleu āgeloꝝ i pas
 sione x̃i dicit? ioseph? de be lo iudaeo ⁊ bea.
 hic sup illd Eſa. lvi. Vox ppli de citate vor
 de celo ⁊ c. q̃ ppo in cruce m̃grāte ⁊ ruina tē
 pli iminēte angeli custodeſ ppli ⁊ p̃ſides tē
 pli vnde psona ſc̃lbi clamabāt. Heu fugia
 m? ⁊ trāſcam? ab hīs ſedib? q̃ vox i ſc̃lōꝝ
 ⁊ i aere p totā citatē audita ē? E lamāt q̃ x̃ps
 i cruce aduerſus āgelos ⁊ dicit. Adiuuꝝ voſ
 ſpūs āgelicoſ ſi i vniūſa ṽſa cuſtodia circa
 hoīem tā horēd? ſc̃l? ⁊ immane ſtigitiū ṽ
 q̃ p̃petratū ē. Heu oēs r̃ſident illud iudic.
 xii. Nūq̃ mī nephas ⁊ tā grāde p̃ſicm̃ cō
 miſſū eſt in iſrael? ſic p̃ p̃mū. B. Secdo
 autē ñtens ſe x̃ps ad ſath nā p̃ncipē militie
 iſemalis ⁊ ad demones ſu ſc̃q̃ces ñtus occi
 dentē dicit. Demones q̃ mare ⁊ arida circū
 ris atē dicit ⁊ videre quis ē maior dolor? an
 ṽ in vſurpatione diuinitatē ⁊ nature hūane
 ſubiugatoē an me? in penarū ludibrio frau
 dulēta ṽſi ſuggeſtione. Nā tu lucifero maledi
 cere a die creatiois tue apperuiſti fieri deus? q̃
 vt Eſay. xii. x̃iij. ca. dicebas in corde tuo. In
 celū p̃ſcendā ſup aſtra a die exaltabo ſolum
 meū ſedebō in mōte reſtiti in laterib? aq̃lōis
 aſcendā ſup altitudinē nubū? ⁊ ſiſis ero al
 tiſſimo. Et Eze. xxiij. Tu ſignaculū ſolitu
 dinis plen? ſapia p̃ceꝝ? de ſore in d. l̃ij. padī
 ſi tē fuiſti. oīs lapis p̃cioſus op̃imentū fuiſti.
 Tu cherub extē? ⁊ p̃teges p̃ſui te in mōte
 ſcto dī. Eū autē eieci? fuiſti a padīſo magnū
 dolorē decepſiſti quēadmodū Eſa. xliij. d. Ele
 riſti ad infernū detrahēris in pfunduz laci.
 p̃reſea ſatellites tui inſultabāt tibi dicentes
 Tu vulnerat? es ſicut ⁊ nos nū ſiſis eſſe cō
 es. detracta ē ṽſqz ad iſeros ſupbia tua. quo
 mō occidiſti de celo lucifer q̃ mane oriebaris
 ⁊ c. Et Eze. xxiij. Repleta ſunt i terriora tua
 iūq̃rate p̃didisti ſapiām tuā in decore tuo in
 mltitudine iūq̃tā? tuarū. Polluisti ſc̃ificatio
 nē tuā ⁊ c. Iſte tu? dolor? q̃ ex ab̃itōe ⁊ ſupbia
 tua q̃ apperuiſti diuinitatē ⁊ p̃ceꝝ? es in ma
 gniū vilitatē eſt magnū? ſi dolor? me? i cōpā
 bilis ē maior? q̃ cū eſſem de? ſemp me i bono
 raſtē? torū hūanū gen? aduerſū me p̃c̃itasti
 ⁊ turpi? enī? p̃nceps legicim? a ſuis ciuib? de
 dūio enī? q̃ r̃yān? nō acceptet. De me autē
 de Job. i. In p̃da venit ⁊ fui cū nō recep̃t.
 p̃pter me ſolū p̃dendū cōmouiſti herodem
 ad occidendū oēs pueros q̃ erāt in bethleē?

et in oib⁹ finib⁹ ei⁹ vt d^r Albar. ij. Abiue qm
iduristi eu⁹ ad peccand⁹ et p⁹ ea ada ad come
dend⁹ fructu ligni vetici subiungasti tibi natu
ra⁹ hūana et p⁹atez atq⁹ dñum sup⁹ ipaz tibi
vltrapasti: q⁹ a q⁹ quis vici⁹ e⁹ et⁹ et⁹ hū⁹ et⁹ tunc
maximū gaudiū p⁹cipisti. Solatiū em̄ ē mise
ris socios h⁹re penarū: nūc aut⁹ q⁹ in iudiciū
vocaris et traheris vt frans tua delectet per
quā subymbra mea p⁹ios p⁹ecōs seducisti as
serens te a me missū qm̄ me p⁹enitūsser statu
ti qd⁹ sel⁹ sanxerāt: iō vebement⁹ doles. verūm
q⁹ iusticia dei exigit vt hō ap⁹etō libere⁹ xpo
p⁹ passionē suā satisfaciēte: tū si veller abiq⁹
oi satisfaciōe hōiem a p⁹etō liberare p⁹ iusti
cia dei nō faceret. Ille ei iuder nō p⁹t salua in
sticia culpā sine pena dimittere q⁹ h⁹ p⁹unire
culpā in aliū commissā: puta vel in aliū hōiez
vel in totā rēpub⁹. siue sup⁹iorē p⁹ncipē: si deus
nō h⁹ aliqū sup⁹iorē cū ipse sit sup⁹miū et cōe
bonū totū vniūsi: tū si dimittat p⁹etū qd⁹ h⁹
rōem culpe ex eo q⁹ p⁹ ipz cōmittit nullū facit
iuriā. Sicut q⁹cuq⁹ hō remittit o⁹ffensā in se
cōmissā abiq⁹ satisfactōe misericordit⁹ et nō i
iuste agit. vñ David p⁹ecōs mīaz dicebat. Et
ibi soli peccauit: quasi dicet⁹ potes sine iusticia
mibi dimittere: tū q⁹ ego nō veni gen⁹ hūa
nū a p⁹etō libare solū p⁹ate h⁹ etiā iusticia. p⁹
p⁹eca nūc cū sim in cruce a⁹ tribunal iusticie
affer iura tua: et libere audieris. Vidēs aut⁹
diabol⁹ hōiem et cogitēs eū eripi a suo dñio
nō valēs ferre potentia ei⁹ q⁹rit iusticia p⁹po
nēs q⁹rimonia corā deo et ait fieri sibi iuriā.
Primo p⁹ legē cōem Scōo p⁹ legē dīna. Ter
tio p⁹ legē naturālē. P⁹uo allegat legē cōez q⁹
dicit q⁹ vllis victoria mutat possessionē. Sic
in mūdo post diluuiū in q⁹ qd⁹ p⁹pt diūlas vi
ctorias fuerūt dñatōes et possessiones muta
te vt p⁹z de rē a⁹ sūrio: xald⁹ cor: grecor: roma
nor. Et q⁹ hōie victoria habueri gūalē ra
tionabl⁹ ad me ē trāsmutata possessio. Idc
em̄ autēricat legē dīna q⁹ mādāt Albar. xij.
reddi q⁹ sūt cesaris cesari et q⁹ sūt dei deo. Itē
legē naturālē videm⁹ q⁹ creaturē q⁹ hūit natu
rāl⁹ maiore potētia alijs dñant: sicut ipz i aia
lib⁹. Leone et agla. vñ. ij. Pel. ij. A quo q⁹
supar⁹ e⁹ ei⁹ et seru⁹ ē. Et et vñ q⁹ ea q⁹ hosti
bus auferūt iure gētiū possidem⁹: q⁹ iuste pos
sideo hōiem. Ap⁹us rñ dīc. Allegatio tua nō
rīq⁹z fm̄ legē frans et dol⁹ nō debet alieni p⁹
trocinari: si tu hōiem p⁹ potentia nō vicisti. cū
euz forte creaturi angel⁹ associaueri: loco tu
o locaueri: si p⁹ fraude. sic q⁹ iuste aufero qd⁹
fraudulēter detines. diabol⁹ addit. Scōz le

ges sciēt et volēt nō i⁹ferē doli: si hō cū eē
sapia p⁹dit⁹ decipi neq⁹bor: q⁹ em̄ nō fraudesed
ppa volūtate ligant. Nā Etan nō fuit dol⁹ il
lar⁹ qm̄ vēdidit p⁹io gēita sua. Gen. xxy. Q⁹
nō p⁹ fraudē vēdidit: p⁹ppa volūtate. P⁹ietes
dato q⁹ ipz p⁹ fraude deciperi nihil obijcit: q⁹
eras gressio nō mīseris. si viri fuit q⁹ hūant ge
neris p⁹etū in p⁹teros tradidit. Et apls. ij.
Et bi. ij. dīc. Vir nō ē seducit⁹: si mulier. Ap⁹us
ait. Sic videm⁹ i ludo q⁹ cōuēt aliqū iuste
p⁹dere qm̄ ad ludū nō iudic⁹: si iudic⁹. nec de
cipit victor. tū nō p⁹ iuste retinere. sic p⁹posi
to licz hō iuste p⁹alderit: tu em̄ iuste possides
q⁹ falsē iustit⁹ dīcēs. Neq⁹ q⁹ moriem⁹ si eritis
sicut dicit⁹. Diabol⁹. Videm⁹ q⁹ duplex ē lu
chrū. vñ in q⁹ cōp⁹it restitutio sic in his q⁹ fi
unt in iudiciū alit⁹ sic rapina furtū. Al
ud ē in q⁹ nō cōp⁹it restitutio sic qm̄ nulli ē in
iudiciū. Vñ is cū p⁹etō lucrat⁹ fueri hōiem
em̄ ad restitutionē nō teneor: sic p⁹z in filijs is
rael q⁹ spoliante⁹ egit⁹ rōs Et. xij. Ap⁹us. Sc
m⁹ fm̄ iura q⁹ q⁹ lucrat aliqd⁹ in iudiciū alte
ri⁹ teneat ad restitutōē sic mīer q⁹ i iudiciū
viri fornicat q⁹ qd⁹ ide lucrat teneat viro et vir
mīeri: iō cū fm̄ meū iualeris in meū iudi
ciū fecisti diabol⁹. Arde allegasti: q⁹ hō iaz
fact⁹ ē me⁹ iure p⁹scriptōis eo q⁹ possederi ip
sū tor ānis et fm̄ p⁹bm. Cōluctudo ē alfa na
tura: iō possessio ei⁹ ex lōgo tpe scā ē in natu
rāl⁹. Ap⁹us. Alit⁹ nō iudicari q⁹ tu dīc⁹ q⁹ nō
dū scā fuit⁹ fm̄ p⁹scriptōis: cū nō pacifice nec bo
na fide possederis. Nā prestata lre mīst adā
cū satisfactōe p⁹etī. Abrahā cum circūcisōis
purgōe. Adōysen cū leg⁹ iustitōe. p⁹phas
cū victor oburgardē: et tūe malitie detectōe.
diabol⁹. Ad te nō p⁹met licē p⁹estari: q⁹ Et
cl. xv. dīc. Q⁹ tu reliquisti hōiez in manu p⁹liij sui
et sic em̄ emācipasti et ex q⁹ dimissisti eū: vltro
se dedit tū: et ita ad restitutōē nō teneor: xps
Vicer fuerit emācipar⁹ nō tū torali p⁹sona
si in p⁹etū q⁹ dedit sibi naturālē. cursuz. f. arb
trij libatē: sic alijs creaturis: p⁹pas ac cōes
dedit. diabol⁹. Vicer cū accepit tū em̄ nō p⁹dis
disti dñū: q⁹ sicut tu vis q⁹ sit tu⁹ in celo per
miam tē et tu⁹ in v⁹erno p⁹ iusticiā. Vñ sapie
iij. dīc. Venier in cogitare p⁹etō: suoz tūm
di et traducit illos ex a⁹uerso iudicēs cor.
Et q⁹ i⁹stū p⁹cauerit ad tuā iusticiā p⁹met
vt a me acit⁹er p⁹uniat. Ap⁹us. Sic dīc⁹ lex
ois cā p⁹ quicūq⁹ viā ois⁹ p⁹ eand⁹ d⁹struitur
q⁹ eadē est viā eūdi et rediūdi. Et q⁹ hō p⁹vi
am lib⁹ i⁹stū p⁹cauerit: p⁹ eand⁹ p⁹ ad gra
tiā et glīam releuari. Viere. vij. Nunqd⁹ q⁹ ca

diabol⁹
thumap

fed nō sine magna pena et dolore. **U**bi osee
 xi. dicit. Ego quasi purificatus effraim: porta-
 bami eos in brachijs meis et nescierunt qd cu-
 rarem eos i. i. funiculos Adamantio et dolo-
 ribus traham eos in vinculis charitatis. tu
 autem ab his vlla passione et dolore multos
 ribus videras. Ideo nō est dolor illis sicut dor-
 lor meus. **Q**uarto volens se epos ad au-
 strum in qd sunt multi innoctes et inardientes
 Adam et eua ardebat et videre qd ē maior
 dolor an vester in iusticia originali patiendo
 an me in cruce moriendo. **E**x p. enim rui-
 ada in statu innoctie pati nō poterat nisi pec-
 caret et fieret mortale et passibilis: qz mors et
 alij defecti in huius natura pcedit et dupli-
 ci cā. vna qd pēra qd accipit et pte pncipioz
 materialia huius corporis in qtu est et pns
 cōpositiōis. hēca ipe dicebat p originale iusticia
 vñ Aug. lib. qti. vñ et nōm testi dīc. Uire
 vñ medicina mō corruptiōem hōm pñ-
 bebat. Et **R**aban sup **S**en. dicit. **H**ic re-
 rum hois nil noxiū prulit: nulla terra herbā
 venenatā: nulla arbor ē steriles: cū manifeste
 dictū sit in **S**ch. qz ois herba et vniuersa li-
 gua data sunt hoibus et volatilibus et cūcū
 aian tñt in escam. hec ille. **S**ed cā qst pñ-
 cia pñt p qd subtrahit ē originalis iusticia:
 qz p pñt mors intravit in mūdū et **R**o.
 v. **U**icet em corp⁹ rui aliqd posset pati nō tñ
 pñt pñt pati pñt qd repugnaret illi statū in
 innoctie: sicut est pena mortis. **E**go aut accepi
 naturā humanā ab his peccato in illa pñta
 te in q erat in statu innoctie: qz vt dīc **Au**
 gu. ex pñs illud **Iob** iij. **Q**ui de sursum venit:
 sup oēs est. **D**e sursum venit xps. i. ex altitudi-
 ne hūane nature quā hūit atq pñt pñt hō-
 minis. **A**d hēc vñt in mūdū carne assum-
 ptus. **P**er pñt tuo et toti hūani gñis satisfice-
 re. **U**n⁹ aut p pñt alē qd satisfacit: dñ pñt
 p qd alē dedita in seipm satisfacit. **A**d ois at
 et alij defecti et penalaris sunt pena pñt: qd
 est in mūdū p te adā iroduciū. p pñt hāc
 penalaris ē in mea carne vice tm in seipm. vñ
 cū gemit⁹ in dicta hoibus ex: obprobrio **Q**ui
 gratissim⁹ et regeres sñy **A**dā. **C**um omē
 aial diligat sibi sēcūmo etiā canis diligit di-
 ligentē se. quare me sic odisti qz in patibulo
 spāpedit⁹. **Q**ui innoctes et iusti adūro
 vos si vñqz tā horrendū scelus audistis aut
 vidistis: vt p tot acritati bonis q ego p fas-
 lure hūani generis attuli cruci atqz latronū
 patibulo aduincat⁹ sim⁹. **Q**uid est qd debui
 pñt facē vince mee et nō feci. **E**sa. v. **E**xina

In die veneris sancta. Sermo XLIII

nisi meipm formā fui accipias pp̄ qđ fece-
rūt me opprobriū hoīz ⁊ abiectōez pleb. ha-
būe de qđ vñq̄ audiuit ēle aut qđ vidit huic
sile. Esay. ultimo. Attendite itaqz ⁊ videre
qm̄ nō est dolor illis sicut dolor meus. D
Quarto volūēs se xps ad adlonē in q̄ sūt
pctōez penitētes clamar dicēs. O viri peni-
tētes quis ē maior dolor an vř p pctō peni-
tēdo an me? p pctō vřo dolēdo. Ego em̄ nō
solū dolui p amissidēvire cor pal. ppe: s̄ ē p
pctis oīm vřm: qm̄ dolor exēssit oēm dolo-
re cuiusqz pccitū: qz ex maiori sapia ⁊ chari-
tate pccitū ē qbus dolor pccitōis augetur
Lū. cū qđ p o: pccis sū dolui. sū illd Esay.
xvij. Spūs dñi sup me tē Et sequit vř me-
deret pccitō corde. Pnia em̄ h̄z effectū me-
riti: qđ meret p pniām nisi ex passiōe mea
et q pformat merito passiōis mee: Cōritio
qđ vestra ē meritoria sū q pformat dolo-
ri meriti quē ego in cruce sustinui. sū illud
Esay. liij. Vere dolores nr̄os ipse portavit.
Sicut q volūtariē in cruce p pctis singulo-
rū passus sū: sic vos in pccitōe volūtariē pa-
ti debetis: qz pccitio est dolor p pctis volunta-
rie assūpt. ad Heb. v. Lū clamore valido ⁊
lachrymis offerēs exaudiet est p sua reuerē-
tia. Et qđ cū esset fili⁹ dei didicit ex his que
passus ē obedientia ⁊ cōlūmar fact⁹ ē oib⁹
obteperantib⁹ sibi cā salutis cōne. Cōfessio
sacramentalis pctōz vestroz est vob⁹ merito-
ria sū q pformat cōfessionē pctōz vestroz
quā feci in cruce dū essem in orto ⁊ orare pa-
trē vř trāfferet a me cal cē passiōis. Appa-
ruit em̄ mibi angel⁹ dñi pntas duas carras
in quarū vna legi oia pctā hoīm: in alia nō
legi merita passiōis mee ad delēda illa pec-
cata. Tū subito elegi passiōē dicens. Non
mea volūtas fiat: s̄ tua. In cruce autē pēdēs
pessus sū oia pctā hoīm saluandoz dicens
De⁹ de⁹ me⁹ respice in me: quare me dereli-
quisti lōge a salute mea s̄ba delictoz meoz tē.
Et sicut ego pctā vřa pessus sū in cruce: ita
⁊ vos meū debetis pferri pctā vřa in cruce
si vultis saluari: satisfactio pctōz vřoz ē vo-
bis meritoria sū q pformat satisfactiōem:
quā ego in cruce prob feci: sū illud Lolo. s̄.
ij. Donās vobis oia delicta delēs qđ aduer-
sum vos erat chirographū decreti qđ erat cō-
trariū nobis ⁊ ip̄s tulit de medio affigēs il. d
cruci. Satisfactio h̄z tres pces s. orōnem: et
hāc ego feci in cruce. p̄io p pctōib⁹ dicens.
Pater ignosce illis: qz nesciūt quid faciunt.
Scdo p iustis dicens. Pater in manu tuas

cōmendo spm̄ meū. i. oēs qui mibi p fidem
⁊ charitatē sunt adhiberi. Qui em̄ adheret
deo vñ spūs est cū eo. Elemosynā in cruce
feci in effusione sanguis mei. Heb. ix. Sanguis
xpi emūdavit pccias nostras ab operi-
bus mortuis. Jeiumiū in cruce habui cū hris-
ui ⁊ cū aquā de latere meo effudi. Lū. cū
fuit dolor me⁹ qđ cor dextri latoris penera-
uit ⁊ ipm̄ ad pniām emolluit. Primo habu-
it pccitōē dicēs Luc. xxiij. In eadē dānarōe
sum⁹ nos ⁊ quidē iuste. Scdo pccitōē di-
cēs. Nos digna factis recipimus. hic nō nil
mali gessit. Terno satisfactiōē q ad ieiuniū
in eo q crura eius ptracta sunt ps. Venua
mes infirmata sunt a ieiunio. Quo ad elemo-
synā i eo q sociū arguit dicēs. Neqz tu ries
deū. Quo ad orationē in eo q deuote se cō-
mēdauit mibi dicēs. Dñe memēro mei cum
veneris in regnū tuū. Et autē penitētia fuit
meritoria. cū dolor ei⁹ meo dolori cōformar-
et. Unde qz patiēter fuit socius tribulatio-
nis iusti erat vř soci⁹ fieret pccitōis: id dī-
xi ad eum. Amen dico tibi hodie mecum
eris in paradiso. Lū. in beata visione. Et autē
habetur de cōsecra. dis. iij. ca. baptisimi vicez
Neqz larro ille p nomine xpi crucifixus est:
s̄ p meritis facinor⁹ suoz. Neqz qz credi-
dit passus est: s̄ dū patitur credidit. Quātrū
itaqz valeat etiā sine visibili baptisimi sacro-
qđ ait apls. Eorde credit ad iusticiā. ore autē
pcessit fit ad salutem: in illo latrone declaras-
tū est. In quo id qđ de baptisimo sacramēto
defuerat: cōpleuit oīporentis benignitas. Et
qz in latrone per necessitatē baptisim⁹ corp⁹
rationaliter defuit pfecta: salus ē qz p pietatē sp̄i-
tualiter affuit: cū corde credere ad iusticiām
et ore confiteri ad salutem potuerit. hec ibi.
Elamar ergo in cruce iesus. O vos peccato-
res penitētes qui transitis per viam peni-
tentie attendite ⁊ videre si dolor vester ē s̄
milis sicut dolor meus in cruce. Et ecce om-
nis turba eorum qui simul aderant ad spēs
crucis istud ⁊ videbant que fiebant per-
cutiētes pccitōa sua reuertebantur i hierusa-
lem. Luce. xxiij. capi. Ideo Augustin⁹ libro
de cathetizandis rudibus dicit. E suriūt chri-
stus in terris: qui omnes pascit famelicos.
Sicut qui omnes refocillat sitientes. In
via fatigatus est: qui se viam nobis fecit in
celum. Obmutuit ⁊ obfurdit corā cōiciās
tib⁹: per quē locut⁹ est mur⁹ ⁊ surd⁹ audiuit.
Vinctus est qui oēs soluit. Flagellat⁹ ē qui
oēs fouet. Crucifix⁹ ē qui cruciatus nostros

In die veneris sancta.

Gerino XLIII

sustinuit hille. Bene ꝑ dicit xps. Nō est do-
 lo: in mūdo sicut dolo: meꝝ. Et Adā. nūc
 do doloris xpi in cruce pot̃ manifestari ꝑ qñ
 uaguina signa vt sic ꝑ iubilei nos introdu-
 cat in patriā padisiā qꝫ ceciderim ꝑ pecc̃m.
 Nā ꝑ passionē xpi aperta est nobis ianuā re-
 gni celestis. fm̃ illud h̃ebec. i. x. xps assistēs
 pot̃ifer futurorū bonorū ꝑ p̃p̃m languine in-
 trouit scilicet in sancta: et̃na redemptioe iuēta.
 Et h̃ significat m̃ieri. xxxv. vbi d̃r. Qꝫ homi-
 cidā manebit in ciuitate refugij donec sacer-
 dos magiꝝ qꝫ oleo oleo qꝫ vinctꝫ ē moriatꝫ qꝫ mor-
 tuo poterit domū redire. Nec aut̃ signa dolo-
 ris xpi sic patet. Prīmū signū doloris xpi in
 sua ꝑ nob̃ passioē ē amoris inmensatꝫ ex diu-
 nate ordinatoris qꝫ iter miam ꝫ veritatē difficilē
 fuit altercatio. Veritas in adiutorij ꝫ p̃p̃m
 tibi iusticia aduocatur. Adā aut̃ pacē si-
 bi in adiutorij ad iudiciū. Sed abē accordi-
 ter diē sapie arbitriū elegerūt. Partibꝫ ꝫ i-
 p̃p̃ia corā arbitris p̃stima: imia pacis iustu-
 tra ꝫ filio taliter allegauit. Lū d̃r sūma boni-
 tate fecerit boiem ad ymaginē ꝫ illiusdine
 suā idignū est vt tā digna creatura tota pe-
 rear et̃ frustretꝫ p̃posito: qꝫ p̃p̃reare fecit bo-
 minē vt illū cōficeret: cognitū diligere: ius-
 lectū h̃fer. Si em̃ talē ex toto perire p̃mitteret
 nulla ꝫ eius bonitas: imo crudelis foret ip̃ie-
 ras. Nō ꝫ obliuiscat m̃ibi et̃ nec ꝫ p̃neat
 in ira sua mias suas. Veritas aī fr̃era iustu-
 tie ꝫ filio r̃ndit. Lū d̃r sūma eq̃rate p̃p̃t pecc̃m
 clausit ianuā padisiā: colloca: cherubin aī
 padisiū vt angelꝫ diaboli ꝫ hoies igneo gla-
 dio arceret idignū ē vt eū reseret idignis: ne
 scām de cābꝫ vel margaritā spargat aī por-
 co. Qꝫ oēs reclinauerūt siliciles facti sūt
 nō est qꝫ faciat bonit̃ oēs inūdo cōcepti sūt
 semie ꝫ apposerūt adhuc peccare ei. Ad h̃
 m̃ia. Quis hō grauit peccauerit: postea tñ ꝫ
 fecit penititū iō qd̃ añ amittit ꝫ culpā recupe-
 rare oīs ꝫ p̃niām. Quaciūqꝫ em̃ bona p̃tō: in
 genuerit: oīs iudicatū eiꝫ nō recordabit dñs
 Eōtra veritas r̃ndit. Vt̃er hō ꝫ p̃niām de-
 lement culpā: p̃fecta tñ in nocentia p̃niā nō re-
 stituitꝫ remanet qꝫ fomes petiluguo: na-
 ture: tyrāꝫ carnis. Iō cū possit penā auferre
 nō ꝫ gl̃iam restituē. H̃is talit oburgātibꝫ
 diuī sapia cogit oēs pacē cogitant ꝫ viciū
 qꝫ iusticia ledere: nisi iusticiēs pena ꝫ oibꝫ
 soluere: Et̃ m̃ia desparat si quēis sufficiētiā
 p̃ca puniret. Vñ vt tā mie qꝫ iusticia satisfā-
 ceret iudiciū: vt filij dei assumerent in se pe-
 nā ꝫ oibꝫ ꝫ donaret ꝫ se gl̃iam vniūso. Ac

p hoc iusticia ⁊ par oscule sūt ⁊ plexe sūt
cuncte. Null' ei al' iuent' dign' apire ianu
am padis in fide deo de tribu iuda qui claudir
tūc apert. Un' boies libani a pēto p passiōe
q' couenit iusticie ⁊ mie ei'. Iusticie qdē qz
p passiōe suā xpo satisfaciēt p pēto hūani
gñis: ⁊ ita p iusticiaz xpībō liberabit'. Alie
ho qz cū hō p fē satisfaciēt nō possit p pēto
tori' hūanē nature de' satisfactorē dedit filiū
suū sū illud Ro. in. Iustificati p gratiā ip̄i
sū redēptionē q' est in p'cto ielu: quēz p'p
sūt de' p'piciatorē p fide ip̄i'. Et h' est abū
dātoris mē qz si pēta absqz satisfactorē de
leret. Un' d' Ep̄. ij. De' q' dices est in mia
moriū pētis cōiustificauit nos xpo. Et tunc
de' p'f' sua eternā uolūtate pōr dinauit passio
nē xpī ad hūani gñis liberatōes p' illd' La.
liij. De' p'uit in eo iquiratōes oim' noluz.
Et itē dñs uoluit cōcrere eū in iusticie
demū ispirauit ei uolūtate patēdi pro hoie i
fundēdo ei charitatē. Un' ibid' sequit. obla
tio est q' uoluit. In b' oñid' dei seueritas q'
pētm sine pena dimittere nō uoluit: q' sūt a
postol' Ro. viij. dicēf. Pro p' filio suo nō pe
puit de'. Et bonitas ē in eo q' cū hō suffici
ent' satisfaciē nō possit p aliquā penā quas
pateret ei satisfactorē dedit ei subingitū.
Pro nobis oib' tradidit illuz ⁊ tradit enim
ypocritas q' multi amore intēso sic uerant q'
moriūf. S'z null' tanto amore quēpiā dile
xit sicut xps hūanā naturā. Un' Eritio. in ho
mel. de cruce dicit. Xps mortu' est: vt tibi i
mortalitate donaret. Et surit: vt te sua carne
satiaret. Striuit vt te p'pio sanguie pararet
Sup' afūm sedit: vt te sup' cherubim sedē fac
eret. Baptisat' ē vt te lauaret. Alapis cel'
est: vt te a seruitio libaret. Clator facit: ē vt
te sine labore faceret. Mō appellat': ē vt te de
um uocaret. Fili' hois dicit' est vt te in filius
dei adoptaret. Druit: vt te fidelē faceret. B' il
le. Et Petr' rauē. in suis meditatioib' dicit.
An qz q' dñi p'itō in memō ero amoris: do
loris. lāguoris: q' ip̄e dei fili' spōre p me p'
tulit. qui patrē q' d'ferēs: celū angelis relin
quēs. spūi s'cro locū tribuēs: orbē ⁊ elemēta
diuidēs. in d'ginis v'ro me q'fūctis: ibi me
nō iūtero celo mūdo q'fūctis: p'f' spūi recōmen
dāno: coz p' in sepulchro relictio: ad ifūm
iferni d'fēdi: d'p'lor: ās in iferiorib' terre et
in v'icūculo carc: v'ro me repiciēs: de ty p' mor
tū me rapuit: in lymā latibulo quē q'fuit. B'
ille. Et Arnulph' de nobis dñi in cruce dicit.

Xps amore iebuat: scisso dorso verberib:
genis velat: sic fedata spu: pumero capite
verpib: palmis terebat: pedib: pressis: lora
re laceato: qñ agn' ingulatoz nō reluctans
si nudū oīno tenerrimū corp: qñ iude mal
lentoz scib: patēter supposuit amore vict'
quo vicit oīa phorēda. hec ille. Et ecclia cā
tat Jesu nostra redēptio rē. vltz nos tuovul
tu facies. Et quidaz deor' ait sic.
Jesu dulcis cur tanta pateris:
Cum peccati nihil cōmiseris:
Flos innocentie:
Ego reus: tu in cruce moteris:
Ego latro: tu pena plecteris
Nostrē nequitie.

Pro re vili cur tantū precium?
Quid lucras per hoc supplicium
Dives in gloria?
An te fecit amor sic ebrium:
Qñ nō putas crucis opprobrium
Amoris gratia?

Sicq' patet q' dolor passionis xpi est maxi
mus: q' pcedit ex immenso amore dīna preor
dinatione et istud est pūmū signum doloris
xpi in cruce p nra salute. Propterea xps di
xit illud Mt. xij. Reliqui domū meā. dīni
si hereditatē meā: dēdi dilectā oīam meā in
man' inimicōz elus. In hīs verbis ostēdit
xps imenitatez amoris sui. Secundu
signū doloris xpi in passione ei' est imen
tas doloris p paucorū saluatione. Sūb pde
stinatione em eterna nō solū cadit id qd est
sciendū in tpe: s' etiā mod' et ordo sūm q' est
cōplēdū in tpe. De' aut' pordinavit hūanā
salutē ab etno pdestinādo: vt p iēsu xpm cō
pleret. vñ Ephe. i. Pdestinavit nos in ad
optione filioz p iēsum xpm. Pdestinatio
em xpi est exēplar et cā nostre pdestinatiois
dupl'r. Primo q'cum ad bonū ad qd pdesti
namur: ipse pdestinat' est ad h' q' esset fi
li' dei natural'. Hos aut' pdestinamur ad filia
tionē adoptōis que est qdā picipata filitū
do filiarōis natural'. An dī Ro. viij. Quos
presciuit hos et pdestinavit cōsō: mes fieri
ymaginis filij ei'. Scdo q' ad mod' pñdi
istud bonū qd est p grām: quā in nobis effu
dit abū de p passione quā p nobis sustinuit.
An Aug. li. de pdestinatioe scōz. Est pre
clarissimū lūme grē ipse saluator: ipse medi
cor dei et hoim bo xps iēsus. Sumus em filij
dei adoptiui ex spūali generatōe: et gratiua
sū illud Jacobi. i. ca. Volūtate em genuit
nos xpo veritatis. Assumamur em verbo

eterno sūm vnitatē quā hz ad patrē: qd dēz
sit p grātā et charitatē. Unde xps in passio
ne oravit. Jo. xvij. ca. Sūm vñ i nobis sicut
et nos vñ sūm: et talis assilatio pñcit grāz
adoptōis: q' sic assilāz debet hereditas eter
na. Debem' q' pformari xpo in passionib': i
laborib' et vñtib'. Et pformitad' q'ntor sūe
signa. s' libent' hba dei audire. Job. viij. Qui
ex teo ē hba dei audire. Et orinare a patre. ps.

Declina a malo et fac bonū. Dignos fruct'
pnie facere: vt dī Luc. iij. Opus iusticie pera
gere. Mat. v. Beati q' elunūt et sitiūt iusti
ciā rē. Et aut' glosa Luc. v. dicit. In ecclesia
circūcisionis rupiētur reberēz: nō intrant tot
de iudeis q' apud deū erāt pordinati ad vitā
pppter paucitatē q' iudeoz saluādoz xps la
cōym. et ē: et fremuit spū et turbavit semet
ipm in suscitatioe lazari: q' ex taz a pro mira
culo pauci crediderūt in eū vt dī Jo. xij. ca.

Preuidebat ei adiplēdā pphiaz. xxiij. vñ
vbi dī. Propbam te gēre tua et de fratribus
tuis sic me suscitabit tibi et ipm audies. po
nāq' in ore ei' hba mea. Qui aut' hba ei' q'
loq' in noie meo audire nō uerit ego vltor
existā. s' ibi. Q' q' fruct' passionis xpi p quā
mūd saluati venerunt: papiē pñm iudiciū
sū illud Abat. xv. Nō sū missi nū ad oues
q' pierūt dom' israel: pēdiebat ex paucorū
saluādoe eo q' multa ex eis abierūt ad phari
seos et dixerūt q' fecit iēsus in suscitatioe la
zari et ex hīs in frā et indignationē accēssit sūe.

Ideo clamar' xps: videre si est dolor filijs sic
dolor me'. Et xpi signū doloris xpi in pas
sione ei' ē scitās lagnōris multoz dānatio
ne. Nā apoc. iij. dī. Tene qd habes ne ali' ac
cipiat coronā tuā. Sup q' Aug. libro de pdes
tina. s' oīz dicit. Pdestinatioz ita cert' est
nūer': vt nec addat eis q' nec minuat ex
eis. Tene qd habes ne ali' accipiat coro
nā tuā. Si ei ali' nō est acceptur' nisi iste p
diderit cert' ē nūer'. Corona em sūm q' est
alicui' ex merito grē: qd meremur: quodā
modo nrm est: sic suā coronā qd amittere pe
per pñm mortis le sequēs. Ali' aut' illā coro
nā amissā accipit in q'ntū in locū ei' subogā
tur. Nō em pmitte' aliq' qm alios erigat
sū illd Job. xxiij. Ederet multos et inie
rabiles et stare faciet alios p eis. Sic em in
locū angeloz cadentū subtritu sūe gētiles
ps. Popul' quē nō cognouit seruauit mihi: in
auditu oris obediuit mihi. Pōrifices ergo et
pharisei q' erāt popl's dei elec' sū illd Abat
lach. ij. Labia sacerdot' custodiūt sciām et les

De pdestinatioe

Indie veneris sancta Sermo XLIII

gem requirit ex ore ei? qz angelus dñi exerci-
tū est habebat coronā dñe pdestinatiois:
qz deputabāt in nūero saluādoz: s; coronam
suā amiserūt ppter itā qz filiū qz xpm occi-
dere deliberauerūt. Ador em̄ vt audie. In qz su-
scitauerat lazariū & qz oēs ibāt post eū in gra-
uē irā & inuidiā exarserūt: cū festināti & in-
sipientia pñlū pgregauerūt vt dñs Job. xi. De
quoz pñl. dñs. Bene. xli. Symeō & leui frēs
vasa iūqz bellāria in cōsilio eoz nō veniat
aīa mea: qz in furore occiderunt viri. s. xpm.
Dicite autē. Idere. qz de symeone descenderūt
pharisaei & leui pñfices qz firmauerūt occide-
re xpm. De causis autē allegat in b. pñlio dñs
sapie. ij. Et cū uentam? qz iustū qm̄ iustitia est
nobis dñus est opib? nris. Iproperat nobis
pctā legis & diffamat in nos pctā discipline
nre. Promisit se sciam dei hīe: filiū dei se no-
minat fac? ē nobis in traditiōe cogitati-
onū nřarū: grauis ē nob ēd ad uidendū: qm̄
diffilis est uita illi? & inuitate sūt uie ei? & a
qz nugas est iari sum? ab illo & abstinere se
o uis nris tāqz ab inuicijis pñt nouissi-
ma iustoz & glīat se pñt hīe dei. Uideam?
qz si symones illi? ueri sūt & tētem? qz uentura
sūt illi & sciem? qz erūt nouissima illi? Si est
uere fili? dei suscipiet illū & liberabit eū de ma-
nib? hīoz. Cōsumelija & tormēto iteroge-
m? eū: vt sciam? reuerentia ipsi? & pbem? pa-
tentiā illi? morte turpissima pñnem? illum
Erūt em̄ respect? ex sermonib? illi? hec cogi-
tauerūt & errauerūt. Excecauit em̄ illos ma-
licia eoz & nescierūt facta dei neqz mercedē
sp̄rauerūt iusticie. hec ibi. Propterea xpus
valde doler de tantoz dānatiōe dicens illud
Mat. xij. Facta est ih̄ hereditas mea qz si leo i
silua. cedit p me uocē. Et. ij. Reg. i. c. Doleo
sup te frat mī ionathā: de ore nimis & ama-
bil valde sup amorē mulierū. Sicut mat a-
mat vnicū filiū suū ita te diligebā. Quomō-
cecidērūt robusti & perierunt arma bellica. i.
pñfices & pharisei a li. uire in pñdū ifer-
ni. ps. Deleat a libro uiuētū & cū iustis nō
scribātūr. Un dñs xps pñt dicens illō ps.
Quare fremuerūt gētes & ppli meditati sūt
inania. Aliterūt reges tre & pñcipes cōue-
uerūt in vñū aduersus dñm & aduers? xpm
ei? Jō uidere si ē dolor filis sicut dolor me?
Quartū signū doloris xpi in passiōe ei?
ē pñstas honoris iudoz destructōe. Xps
em̄ capū certū mīs & duellū cū diabolo gref-
sur? honorabil? igredit? ad quē ducendū tur-
be pauperū & humiliū cōueniūt. vt dñs Job.

xij. In crastinū autē turba mīta qz uenerat ad
diē festū cū audissent qz uenit iesus hieroso-
limā acceperūt ramos palmarū & pcesserūt
obuiā ei & clamabāt. Sāna: bñdicit? qz uenit
in noīe dñi rex israel. Xps em̄ ex oibus diui-
tib? nō hūit nisi vñū amicū. s. zachēū. Luce
xix. Et oib? potētib? nō hūit nisi vñū. s. cētū-
rionē. Albar. ix. Et oib? sapientib? nō hūit
nisi vñū. s. nichodemū Job. iij. Un dñs. i. chor-
rin. i. Uidete uocatiōem uestřā frēs: qz non
multi sapiētes sūt carnē: nō multi potētes:
nō multi nobiles: s; qz stulta sūt mundi elegit
dei. In ista pcessione turbe fecerūt xpo octo
magno honores: s; hodie cōmutauerūt glīas
in ignominia: honorē in ruborem. Primo dñs
scipuli pcepto xpi hūiliter obedierūt. Albar.
xli. Cūres autē discipuli fecerūt sicut pceptū
rat eis iesus. Hodie autē oēs relicto eo fuges-
rūt. Secūdo turbe obuiā ei pcesserūt & cū laus
dib? in ciuitatē iherlm̄ ipm̄ duxerūt. Job. iij.
c. Hodie autē ipm̄ turpiter de ciuitate eie-
cerūt. Job. xix. Et baulas sibi crucē exiuit in
eum qui dñs caluarie loc. Tercio uestimēta
sua in uia strauerūt. hodie xpm̄ suis uestib?
expolauerūt. Quarto ramos oliuarū & pal-
marū sibi obuiā detulerunt. hodie autē hōis
eū ceciderūt & spinas acutissimas ei? capiti
affixerūt. Quinto cū mag? reuerētia & deuotiōe
ipm̄ sup asellū posuerūt. hodie ipm̄ cū mag?
ignominia i paribulo suspēderūt. Sexto ius-
dei eū regē appellauerūt. hodie ipz obnega-
uerūt dicētes. Nō habem? regē nisi cesarē.
Septimo ipm̄ saluatore decāauerūt dicen-
tes. Sāna. i. obsecro salua. hodie ipm̄ blas-
phamauerūt dicētes. Alios saluos fecit se-
ipm̄ nō p saluū facē. Octauo ipz i noīe pa-
tris i mūd uenisse bñdixerūt dicētes. bñdicit?
qz uenit in noīe dñi. hodie ipz tāqz malefacto-
rē & legē destructore maledixerūt dicētes. Si
nō eēt h malefactorē. Xps autē puidēs ex
hīs opprobriis ciuitatē cū oi pple fūditus
euerredā sicut amarissime vt dñs Lu. xix. Et
hūit pñt: s. Ego. v. Nūc ostendā uobis qd
faciā uinee mee. Miferā sepē ei? & erit in di-
reptionē destrua maceria ei? & erit in uulca-
tionē & ponā eā desertā: & ascēdēt sup eā ue-
pres & spine. Et Idere. viij. Adilu? in celo co-
gnouit ipa sūt: turtur & hyūdo & ciconia ca-
stodierūt rēpus aduersus sui. ppli autē meua
nō cognuit iudiciū dñi. Et qz ciuitas ista scitā
& tēplū scēm in quo tor & tā grādia miracu-
la facta erant: precipue ex aduentu & presen-
tia messye: tandem ex tanta iniquitate et

In die veneris sancta. Sermo XLIII

malignitate indeoꝝ subuerti debebat iux p
phera Daniel. ix. ca. Occidet xps et no erit
ei ppla q eu negatur e et cluitate factuaru
dissipabit et finis vastitas ei. Jo flet amarit
sime sup dilecta sibi ciuitate dicēs. Videte
est dolor filis sicut dolor meus. **Quin-**
tum signu doloris xpi in passione ei e mul
tiplicitas erroris xpianoz de puate. Na luc.
xxij. dixit. De siderio desiderauit pascha ma
ducare vobiscu auctu patiar. In hoc em pas
cha xps fecit qtuor circa discipulos q qtri
die facit circa xpianos q norant. Ben xviij.
Altera paucillu aque et lauetur pedes vtri
et reqesceat sub arbore pnaqz bucella panis:
et pfortet cor vestru pstea trasibit. Licet
illa fuerit rba abrahe q fixerat tabernaculu
ad radicē mābre stans in ostio tabernaculi
in ipso feruore dieitū cōuenit xpo ex imen
so amore patiēti. Excessu sui amoris oñdit
in ostio tabernaculi. i. morte corporali. **Rob.**
xij. Eū dilexisset suos q erat in mudo scies
lesus qz venit ei hora: vt trāseat ex b mudo
ad patrē. Ecce ostiū: in finē dilexit eos. s. qz
voluit p eis finalit morietate feruor et excel
sus amoris q cōplet e in iherlm q sita est ad
radicē mōris mābre: vbi ad litteram fixerat
Abrahā tabernaculu. Ipse ei mōs caluarie
ē mōs mābre in q ysaa oblat e et xps filii.
In hac figura xps fecit qtuor: **Pri**o pedus
lorione qz hūilitatē quā docuit xpo. tēpente
exēplo dū piscatorz pedes lauit. Et nā iude p
ditōis pedes lauit. Tunc dixit eis. Scit qd
fecerit vob? Vos vocat me mgt et dñe et bñ
dicitis suz et em. Si ego laui vestros pedes
dñs et mgt: et vos debetis alii alteri lauare pe
des i. officia hūilitatē et hūanitatē exhibē: mu
tuo vos diligere: mutuo subuenire: et iniurias
vobis dimittere. p iulce orare. Exēplū em de
di vobis. s. hūilitatē: paupertatis: charitatē: paq
obediētē: abstinentie: penitētie: q sicut feci vo
bis et vos faciat. Et cū vos xpiani i hīs oī
bus deficiat ppterea videre: qz nō est dolor
filis sicut dolor me. **Sec**do xps fecit i xpia
nis sue passionis recordatoz cū dī reqesce
te sub arbore. et Luc xxij. dicit. Hoc facite q
tēscūqz sumitis i mea pmemorationē. **Co**
secrauit em corp et sanguinē suū ad b vire
remur illo sacro in mēoria passionis sue. vñ
Pascha? lū de corpe et sanguine xpi dīc. **Itē**
rat qtridie b oblatio. licet xps sel passus ē in
carne p vnā eandē mōi passionē semel sal
uauerit mūdū: et q passionē idē resurgēs ad
vitā mōis ei vltra nō dñabit. **Q**do pfecto sa

piētia rei patris necessariū ēē pro mltis cal
sis puidit. Prima quidē qz quortidie peccat
mus saltem in peccis sine qbus mortalis iſir
mitas viuere nō pōt. licet oia peccata donata
sint i baptismo. iſirmitas tñ pccū adhuc i car
ne manet. Unde ps. Benedic aīa mea dño
q ppiatur oibus iniquitatib? tuis: q sanat
oēs infirmitates tuas. Et ideo qz qtridie la
bimur: quortidie xps p nobis mistic imola
tur. hec ille. **Q**z ergo xps vult b mysteriū ob
cōmēorationē sue passionis quortidie ite
rari: vt xpiani cognoscant q misericorditer
sint redepti: et qra charitate a quortidianis
peccis absoluantur: tanqz regeneres obliuiscū
beneficiorū saluatoris sui iesu xpi. Ideo cla
mat videre si est dolor filis sicut dolor me.
Tertio fecit xps in xpianis sui corporis et
sanguis refectōem dicēs. Accipite et comedi
te hoc est corpus meū. Indigne aut cōicās
iſcūrrit triplicē penā. primo tpālē. i. **Cor**. xi.
Ideo multi iter vos iſirmi et ibecilles et dor
mūt multi. Dicit em Pascha? q qtridie in
digne cōicāt nisi bonitas rei gladiū suspēde
ret ab angel ad hoc positis pmeret. **Sec**do
incurrit penā spūālē: qz diabol? maiorē pā
te in eū accipit. **Uñ** dī te iuda. Jo. xij. Post
buccellā introiuit in eū sathanas. s. aplius q
erat. Ideo dīc Aug. Null? malign? ad corp?
xpi accedat. null? ſic? adueniat. null? fūca
to aio pūmare audeat ne qd iudas sustinu
it patiat. Nā in illū post cōione mēse diabo
lus introiuit. Nō qz supsit dñica corp? s. qz i
pudētia iude et malignitas mētis aduersari
um inhītare fecit: vt dīscas q indigne myste
riorū secreta celebrātib? diaboli in fide ppa
rātur. **T**ertio penā eternā. **Et** hōm. xi. Qui
manducauerit panē vel biberit calicē dñi in
digne reus erit corporis et sanguis dñi. **Sup**
quo Amb. dicit. Abortis xpi penas dabit: et
ac si xpm occidisset: puniet. **P**ctm em indi
gne sumentū corpus xpi cōparat pctō occi
dentū xpm fm similitudinē: qz vtrūqz cōmit
rit cōtra corpus xpi. Et ita renouat plagas
ei. **ps.** Quē tu percussisti psecuti sunt et sup do
lorē vulnerū meoz addiderūt. Jo clamari vi
dere si ē dolor filis sicut dolor me. **Q**uar
to xps post cenā fecit testamenti sui declara
tionē p longū sermonē: in q mādauit suis fi
delib? ista diligēter obſuare. s. charitatē dei:
fidē scē trinitatis iſtrūctōs eos de donis spūi
tūscrit: de glia padis: de dilectōe pmitte vti
litate pnie: de timore diuine vindicte: qd tes
tamentum confirmauit in ligno crucis. **Q**z

vero fideles nihil horum obseruat: ideo xpus tanq̃ abiect⁹ ab eis clamar dicens illud ps. Et ego factus sum opprobriū illis. p̃perea videre si est dolor similis sicut dolor meus.

Sextū signū doloris xpi in passione ei⁹ est malignitas furoris in iude obstinatōe. Preuidētib⁹ em̃ p̃ncipib⁹ ne circa passionē xpi tumult⁹ oriret⁹ si in sc̃o die fieret: qz seditio nem turborum in p̃cipua solēnitare metuebant nō vt ppls nō peccaret: s̃ ne xpus euaderet quē ppls sc̃m reputabat: q̃rebāt congregatō eccl̃io mod⁹ quo xpm occiderent absq̃ eoz periculo. Ecce iudas scarioth nō inuitat⁹: nō rogat⁹: nō coact⁹: s̃ spōte scelera ta mente obstinato aīo intrauit in eccl̃iam eoz vt xpm eis traderet. Iesus aut̃ turbat⁹ est spū. vt d̃r Job. xij. p̃e nimio dolore q̃ videbat sathanā introisse i iudā ad tam exērabile feci⁹ p̃petrandū t exclamans ait. Infelix iuda opa dyaboli p̃posuisti opib⁹ dei: auariciā t pecuniā p̃posuisti tue saluti vt traderes eū q̃ tot t tam grandia b̃nficia tradidit tibi. Potestatis in q̃ eiiciendi demones illuminādi cecos: sanādi leprosos: suscitādi mortuos: faciēdi miracula: q̃ se ad pedes tuos iurauit vt pedes tibi lauaret: t corpe t sanguie suo cū ceteris aplis i cena cōmuni cauit: qui cū te nosceret suū traditorē in mēsa te p̃monēs alijs discipulis nō reuelauit i te adimplet p̃phetia ps. Os p̃toris t os doloū sup me ap̃m est. Et iterū. Homo pac mee in q̃ sperauit q̃ edebat panes meos magnificauit sup me supplāratōnē. Sceleris si me iuda p̃e ad p̃ncipes sacerdotū cōgregatos p̃fisceris in volūtate emētū q̃i ṽl emācipiū posuisti p̃ciū sanguis mag̃i tui dicēs. Quid vult mibi dare t ego eū vobis tradā: Illi aut̃ p̃stiterūt tibi triginta argēteos. vt adimpleret illa p̃phetia Zach. xi. Et appenderūt mercedē meā triginta argēteos quoz p̃cio appēat⁹ sū ab eis. Iuda pueris: quō te nō corrigit denūciata supplia quē pudo: non vincit. Fili⁹ em̃ hois vadiū sicut scriptū est de illo. Et aut̃ hoi illi per quē tradet⁹ bonū erat ei si nāt⁹ nō fuisset hō ille. Discipule obstinatissime amplexaris eū a q̃ vis recedere: oscularis eū quē vis tradere. salutas cum quē vis occidere. Auges dolorē meū q̃ cū parat⁹ sim te in amicu recipere licet tam grauē me offenderis: m̃ oīno me despecto abiēs te laqueo suspēdisti. Utdet⁹ q̃ si est dolor: t. Septimū signū doloris xpi in passione ei⁹ est passibilitas morq̃

suoz perpetratōe. Nā in xpo s̃m hūanā naturā ponit duplex volūtas. s. sensualitatis q̃ participatiue d̃r volūtas: t volūtas rōnis sine cōsideret p̃ modū nature sive p̃ modū rōnis. Quada aut̃ dispētatōe fili⁹ dei ante suā passionē p̃mittebat carni agere t pati q̃ sunt ei p̃pria t similis p̃mittebat oib⁹ ṽrib⁹ aīe agere q̃ erant eis p̃pia. Volūtas aut̃ sensualitatis refugit naturalis dolores sensibiles t corpis lesionē: similis etiā volūtas ṽt natura repudiat ea q̃ nature sūt p̃prias: etiam ea q̃ sunt s̃m se mala pura mortē t alia. Tamē q̃m volūtas p̃ modū rōnis eligere potest istā ex ordine ad finē: sicut etiā in aliquo puro hoīe sensualitas ei⁹ t etiā volūtas absolue p̃siderata refugit ṽsionē quā tñ volūtas s̃m rōnē eligit p̃p̃ finē sanitatē. Volūtas aut̃ dei erat vt xps dolores passionis t mortē pateret non q̃ ista essent a deo volūtas s̃m se s̃ ex ordine ad finē hūane salutē. Unde xps s̃m volūtate sensualitatis t s̃m volūtate rōnis q̃ cōsiderat p̃ modū nature aliud poterat velle q̃ de⁹: s̃ s̃m volūtate rōnis q̃ est p̃ modū rōnis semp̃ illud volebat qd̃ de⁹. p̃perea orabat dicēs. Pat̃ si vis transfer calicē hūc a me: verūtamē nō mea volūtas s̃ tua fiat. Luc. xxi. Nā simpliciter iudicabat ē meli⁹ q̃ p̃ ei⁹ passionē impleret volūtas diuina circa salutē hūani gēis t de hoc nō dolebat: s̃ dolor ei⁹ t agonia erat qz p̃ iudeos q̃ exarsione ignoratiē h̃re nō poterāt si eū occiderēt ista passio implēda erat. Habebāt em̃ legē t p̃phetas q̃ hec vaticinabānt. Nō em̃ erat excusabile peccat⁹ eoz: qz nō puri hominē occisuri erāt s̃ deo inferebāt p̃scriptōes. Pone em̃ p̃ncipē loq̃ p̃ verba t hec formari p̃ lras in terra aliq̃: t dirigi ciuitatib⁹ t alijs quib⁹ inobediēs carā dirumpat ad mortis sentētiā deducet. nō tanq̃ carthā modo discerpens s̃ tanq̃ etiā x̃bū impiale dirūpēs nō q̃ secur⁹ sit iude⁹ tanq̃ puri hoīem crucifiges. qd̃ em̃ videbat q̃ carthā erat qd̃ aut̃ in ea celabat⁹ impiale x̃bū erat nat⁹ p̃ naturā nō platū p̃ linguā. Iesus itaq̃ p̃videns malignitatē iudeoz aspirantiū aduers⁹ ipm sudat sanguinē in testimoniū malicie ipoz vt q̃ fortio: fuit agonia i sudore sanguis co granior videt⁹ culpa t admiratōe agminis qz iam p̃gregauerāt vniuersam cohortē ad capiēdū eū. Clamat q̃ t d̃c illd̃ Job. xv. Si nō venissem t locut⁹ eis nō fuisset peccat⁹ nō haberēt mīc aut̃ excusationē nō haberēt peccato suo. Si opa nō fecissem in eis q̃ nemo

ali fecit: petri non haberet. Nunc autem et videtur
et odere me et patrem meum: sicut impleat sermo qui
in lege eorum scriptus est: quia odio habuerunt me
gratis. Sed o infidelis frater mei et domus patris
mei: cur accingimini ut pugnetis aduersum me
Ecce sudor meus sanguinem fundit in terram.
super vos terrena seculares terrena perdere et
metes in expiationem petri vestri qui contra me in
centum conspirastis. Nullus enim secundum legem vestram
petri expiabit nisi per sanguinem animalium. videtur
in Leuitico. Petri autem vestrum tamen gravitatem
epistulae vel nulli animalis sanguine possit expiari
nisi sanguine puri et innocentis hominis qui omnino im
munis a peccato quod est sanguis meus. At homo cum
non respiciat nec desistat a morte mea inani
ter sanguinem meum fundit: contra quem a vobis
deinquit. Si sanguinem meum requirit redemptio
ne animarum vestrarum: ecce voluntarie illum sacrifici
co. Cur ergo tentatis illum crudelis effundere in con
denationem quem liberaliter sedit in expiationem.
Ideo videre si est dolor similis sicut dolor meus.
Secundum signum doloris christi in passione est tri
stabilis cordis discipulorum discoloratio. Nam de
lectatio divine preloporis: ita per discolorationem
divine virtutis retinebat in morte christi quod non de
nuabat ad vires sensibiles ut per hoc dolor sen
sibilis excluderet aut tristitia. Adhuc autem
tristitia est notum seu malum interius: appropinquat
sive per rationem sive per imaginationem. Sicut cum
aliquis tristat de amissione gratie vel pecunie
Hic homo christi appropinquat aliquid ut notum et
quod ad se sit passio et mors eius fuit. Et etiam
quod ad alios sit peccatum discipulorum. Nihil enim
prohibet aliquid esse peccatum voluntati secundum se quod
tamen est voluntas rationis finis ad quem ordinatur: sicut
medicina amara non est voluntas secundum se si solus
secundum quod ordinatur ad finem salutis. Et sic mors
christi et eius passio secundum se considerata sunt in volunta
ria et tristitia causata: sed fuerit voluntaria in
ordie ad finem qui est redemptio humani generis. Et
ergo christus in cena instituerat omnes apostolos sacerdo
tes et per eis precipue orauerat sicut predicaverat
petro. Ego rogamus pro te petre ut non deficiat
fides tua. predicaverat etiam eis suam traditionem et
ipsum fugam secundum illud Zachariam. Percute pasto
rem et dispergent oues. id est cum dolore clamare
ad eos et dicere. O filii mei quod elegi de mundo
quod manifestant mysterium regni dei. Tristis
est anima mea usque ad mortem. Tristis enim non
quod mori debeo cum ad te venerim sed per scandalum
ruina et fugam omnium vestrum. Tristis quod iam a me
spiritualiter elogamini: cum corde meriamini et
ore. Dicit enim quod nequaquam scandalizabimini.

nonne per prophetam dicit in psalmo. Longe fecisti nos
meos a me posuerunt me abominationem sicut
petre nunc videtur post hoc et firmus esse mecum
si hac nocte antequam galli ceteris blasphemis me ne
gabis. O discipuli mei qui exhortamini mori
per mentem non potestis hinc hora vigila reme
re. O vana fiducia vestra quod gladii duo vo
bis valebunt: cum requiritur furo cum latuit facit
armis laeas et gladiis. Tristis non quod copre
bendar a iudeis: sed quod me relicto in iudicium
animarum vestrarum omnes fugiet. Tristis quod quod erit
puta facit: dyabolus a nequam mundum contra
me insurgit: videtur: et quem filii dei credere debent
sunt velut peccatores abnegabitis. Tristis: petre
quod magis timebis vocem vniuersalem quam timeas
me deum. Tristis: petre quod ab alto confessionis
mee diuinitas: cor meum in barathrum abnegatio
nis mee humilitas. Tristis: dolore penitentis
ut sit vobis spes reconciliatio. Quid enim est
dictum. Dominus respicit petrum nisi quod homo
mee tristitia et doloris penetrabit et transiget
cor: petri post abnegationem meam ad tantam tri
stitionem et dolore vel lachrymis compunctio sit
ut lauet reatum. Videtur ergo quod non est dolor meus.
Non enim signum doloris christi in passione est
odibilis saluatoris miraculorum ostensione.
Principes enim iudeorum cognouerunt christum sicut
demonos cognouerunt eum esse christum in lege per
missus: quod omnia signa videbant in eo quod dixerat
futura per prophetam. Myserum autem diuinitas eius
ignorabant secundum illud in eorum. Sed cognouit
sententiam dominus glorie crucifixus. et Actuum. de
scio quod per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri
eorum in ignorantia non excusar eos a crimine
quod eorum ignorantia erat affectata. Videbat enim
evidentia signa diuinitatis eius ex odio et inui
dia quam conciperat contra christum ea peruehebant et
homo eius quod se dei filium forebat credere vole
bant. Unde dixerunt ei. Scierat viam tuam no
lumus recedere a nobis. Job. xxi. Admones homo. i.
populares qui mysterium scripture non nouerant
non plene cognouerunt christum: nec christum nec fi
lium dei. sed aliquid eorum etiam in eum crediderunt multi
tudo tamen in eum non credidit. Et aliquid non dubita
rent aut ipse esset christus per signorum multitudinem
ne et efficacia doctrine. ut habet Job. vii. Tamen
postea decepti fuerunt a principibus: ut eum non cre
derent neque christum neque filium dei. Unde ignoran
tia affectata non excusat eorum culpam si magis ea
aggrauat. Ostendit ei homines sic vehementer esse
affectum ad peccatum quod non vult ignorantiam
incurrere ne peccatum vitet: et idcirco iudei eum ad
christum ut eum capiat et vincat ducit ad principes.

sacerdotum peccauerunt non solum tamquam homines christi
 sed etiam tamquam dei occisores. Clamat ergo christus et
 dicit. O iudei pessimi quoniam venistis ad me capi-
 endum cum tantis luminaribus in medio vestrum
 existentem me videre non potuistis: quoniam excecavit
 vos malicia vestra. O malignitas ceca
 quomodo me comprehendere potuistis quem nec vide-
 re in medio vestrum existere valuistis. Quid
 respondetis: quod potueritis: quod diuinitas in me aduer-
 satus sit nec mihi appropinquare potueritis.
 Radix quidam a diuinitate in facie mea posui-
 sit in quem aspicientes ceci facere iussistis. In
 da multitudine armorum venistis ubi est promissio
 tua ego enim vobis tradam: cur mihi non ap-
 propinquas? Ecce non fugio: sed in medio ve-
 stri possum. O infelices iudei et si me non vide-
 tis ob claritatem vultus mei quare vocem meam non
 agnoscitis? Iuda princeps mecum conuersus fuit
 et tunc vocem meam non cognouit. Unde
 hoc tibi nisi quia tu et ceteri satellites tui non
 estis ex oculis meis: Quis me vocem meam
 audiuit et cognoscit me. Ecce non fugio sed ad
 vos sponte venio: parat vos recipere in meum
 collegium. Item vobis indulgeo: sed vos odio
 aduersum me indurati non cognoscitis. ergo
 quem queritis? Eum obmutescitis. Adhesit lin-
 gua vestra faucibus vestris. Et autem sciatis me
 verum filium dei quod aperit os inuotorum: et linguas
 infantium facit disertas: licetiam loquendi vobis
 concedo. Illi autem voce magna dixerunt. Jesum
 nazarenum. O filii dyaboli cum dixi vobis. Ego
 sum cur me non comprehendistis? Ubi militum co-
 hors: ubi terror et munus armorum vestrorum?
 Una mea vox turbas odij ferocem: armisque
 terribile sine ulla telo paussit repellere et fra-
 uir. Eum latente virtute diuinitas non agnosce-
 tis: Et sicut ad iherosolimam meum cecidistis retrosum
 in terram corporaliter: sic conuertere debuistis a pre-
 cato vobis cordialiter. Eum non comprehendistis disci-
 pulos meos vos timetis: nisi quod mandavi
 vobis. Dimite hominem abire illeum. Non enim per
 eos mundus debet redimi sed per me quod ideo mis-
 sus sum. Quia vero indignos vos facitis
 huius redemptionis. Ideo videte si est dolor et
 decimum signum doloris christi in passione eius
 cecitas peccatoris in iesu comprehensione. Christus
 enim fuit causa sue passionis et mortis in-
 directe. scilicet quia non impedivit cum impedire
 posset. Sicut si aliquis dicat alium perfunde-
 re: quia non claudit fenestram per quam imber in-
 greditur. Poterat enim christus sua passione et mor-
 tem impedire. Primo quidem aduersarios re-

primendo ut eum aut non vellent aut non pos-
 sent interficere. Secundo quia spiritus eius
 habebat potestatem conseruari naturam carnis
 sue ne a quocumque leuius inflicto opprimeretur
 quod quidem habuit aia christi quod erat verbo dei
 coniuncta in unitate persone. quia ergo aia christi
 non reppulit a proprio corpore nocuentum illatum
 sed voluit quod natura corporalis illi nocumento
 succubere. Ideo dicit Job. x. Nemo a me tol-
 lit aiam meam sed ego pono eam. Christus enim simul et
 violentiam passus est et a peccatoribus comprehendere
 retur: et tandem occideretur: et tamen voluitarie com-
 prehensus est et mortuus quod violentia corpori
 eius illata est quod tamen tantum corpori eius preualuit
 quantum ipse voluit. Iudei autem persecutores christi di-
 recte ex malicia eum occiderunt: quod sufficien-
 tem causam mortis ei intulerunt cum intentione
 occidendi ipsum: et effectu subsequente. scilicet quod
 ex illa causa est mors subsecuta: ideo venit
 nunc ad comprehendendum eum. Clamat ergo
 christus et dicit. O ceteri iudei nonne cognoscitis
 me esse verum filium dei? Ecce petrus discipulus
 meus aggressus malchum suum pontificis cui ab-
 scidit auriculam dextram. Eum ipsum non detinuit
 cur ipsum illesum abire permittit. Eum de eo non
 vult sciri: cur ipsum non perimit. In sen-
 tari iudei exciderunt a vobis auricula dextra
 quod per infirmitatem meam humanitatem quam foris
 videtis dexteram meam diuinitatis audire non
 potestis. Exciderunt autem a petro gladio ver-
 bi dei qui non est passus me perbere estimari
 sed dei filium docuit fidei confessione si-
 gnari. Et ego restitui malcho auriculam de-
 monstrans si conuertamini vos quoque pos-
 se sanari: sed maledixit furor vestester et perit
 nazareth nec maiestas miraculi: nec beneficii
 pietas potuit corda vestra emollire. Nunquid
 potui pleratis obliuisci qui nec sum passus
 meos hostes vulnerari: Eos mortem iusto
 inferis qui peccatorum vulnera sanat. Sed
 hec est hora vestra: quia qui male agit odit
 lucem. Hec est hora qua sub pedibus vestris
 aperitur terra et vos absorbeat in profundum
 tenebrarum ut olim sub chore dathan et aby-
 ron. Verumtamen misericorditer vobiscum
 ago si forte conuertamini et redeatis ad cor.
 Hec est hora qua legiones angelorum ve-
 lut flamma ignis vos perimant: sed expectat
 vos dominus deus vestester ut misereatur ve-
 stri. Hanc horam vobis elegistis in qua lu-
 minaria celi verentur et erubescunt tantum
 nebas aspicere. O dementia iudeorum si
 iuste me queritis occidere: cur non expectatis

diem. si iniuste cur non confitemini iniusticiam vestram domino: et ipse remittet iniquitatem peccati vestri. Ingratitudo detestanda tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me: quod diu fui vobiscum in templo dei non me tenuistis: quia verba que vos docebam spiritus et vita sunt et corda vestra ad penitentiam emollescunt. Unde dicebat. Numquid sic locutus est homo nunc autem existis a templo dei: existis a via veritatis: lumen iusticie non lucet vobis: lassati estis in via iniquitatis et perditionis: qui ligastis me ne vos a vinculis peccatorum vestrorum solvam. Propterea Ezechiel propheta. iij. c. dicit sic. Fili hominis ecce data sunt super te vincula et ligabunt te in eis. Grauis cecitas iudeorum: primum dominum ligatis ut vincula peccatorum vestrorum non dirumpat: quod si fiat quod sacrificabitis domino hostiam laudis: quod nomen domini invocabitis. ps. Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis et nomen domini invocabo. Dolor meus est quia cum in mundum venerim ut peram vestra tollerem. secundum illud ps. Dominus soluit compeditos dominus illuminat cecos: nunc me ob duriciam cordis vestri ligatis ne vos solvam: videre itaque si est dolor. etc. Undecimum signum doloris christi in passione eius est veritas servitoris in domini subjectione. Nam obedientia quibus importet necessitatem respectu eius quod percipit: tamen importat voluntatem respectu impletionis precepti et talis fuit obedientia christi. Nam eius passio et mors secundum se considerata naturali voluntati repugnabat: volebat tamen christus circa hoc dei voluntatem implere. secundum illud ps. Et facere voluntatem tuam dei volui. Et hoc quoniam veniebat in iustificationem humanam: ut sicut per unum hominem inobedientia peccatores constituti sunt multitudine et per unum obedientiam iusti constituentur multi. ut dicit. Rom. v. Conveniebat etiam reconciliationi dei ad homines. secundum illud. Rom. v. Reconciliati sumus deo per mortem filii eius. scilicet in quantum ipsa mors christi fuit quoddam sacrificium deo acceptissimum secundum illud Epistolam. v. Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis. Obedientia vero omnium sacrificiorum preterit. secundum illud. i. Regum. xv. Adhuc est obedientia quam victor meretur: ideo quoniam veniebat ut sacrificium passionis et mortis christi ex obedientia prederet. Conveniebat etiam victorie christi quod de morte et actus mortis triumphavit. Non enim miles vincere poterat nisi duci obediret: et ita homo per victoriam obtinuit per hominem deo obedire. secundum illud. Proverbia. xxi. Vir obediens loquitur victorias. Clamat ergo et peros dicit. Pontifices et sacerdotes non veni sol

vere legem sed adimplere. usque ad hunc diem servaui vobis honorem: quis nec timorem dei nec cognitionem mei servaverit. Anna cur me de doctrina mea interrogas quoniam non audieris quod locutus sum. Ego palam in synagoga docui quoniam si crederetis moysi crederetis et mihi. De me enim ille prophetavit. Scelerate pontifex nonne moyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem. Lex enim dicit. Innocentem et iustum non condemnabis. ab illo enim die qui iniustis filium adversum me fecistis: me inaudito occidere. Quis statuit aliquid inaudita parte altera? Et si equum indicaverit: haud equus fuit. Ego cum leprosum mundossem mandavi et dicens. Hade ostende te sacerdoti et offer munus. In iustitiam atque obedientiam docui sacerdotem appellas quem sciebam sacrilegum. nunc autem subdit passioni quam predicavi: obedientiam et humilitatem servandam indicavi. Eum enim tibi essem presentem. servum tuum malchum me in maxilla percussit quod si male respondisset pontifici. Nihil tamen contumeliose locutus sum in personam pontificis: si sic in obedientiam mea tunc suum dicendo. Si male locutus suus exprobra te malo: si autem bene quod me cedis. Ingratissimum genus hominum: terribilium mihi mala per bonis. Doleo vehementer quoniam in iudicio peccati vestrum testificabit contra vos et de malo culpe quod contra me perperam et de malo pene quod mihi nunc interrogas. Doleo maxime quod quoniam debeo esse causa salutaris: occasio: natus video: esse testis peccatorum. Doleo quod non causa cognoscere veritatem: sed ut me romano prelati accuset et prelatum examinet. Non est modo temporis doctrine exquirende: sed malicie in damnationem vestri explende. Ideo videre si est dolor similis. etc. Duodecimum signum doloris christi in passione eius est falsitas accusatoris maligna occasio. Si enim innocens false accusatus et condemnatus: magis patitur et dolet quam si reus diceret: quia innocentia patienti minuat dolor passionis. Quia ad numerum eo quod dum nocens patitur dolet non solum de pena: sed etiam de culpa. In nocens autem solum de pena: tamen dolor in eo augetur ex innocentia in quantum approbatur innocentem illam ut magis indebitum. Unde etiam alii sunt magis reprehensibiles si ei non copatiuntur. secundum illud. Esai. lviij. Iustus perit et non est qui recogitet in corde suo. Auges etiam in eo dolor quoniam videt se iniuste amittere quod cunctis operibus est preciosius. Ita factum est. Adhuc est nomen bonum quod duntaxat multum: christus autem innocentem passus est. secundum illud. Hierem. xi. Ego quoniam agnovi manus eius quod portat ad victimam. Clamat ergo et dicit. Invenisti in iudeis nonne

In die veneris sancta   Sermo XLIII

Rificauit me apud vos dicēs. Quis ex vobis
 arguet me de peccato: quod ḡ nūc vestris iudicijs
 formā iudicij contra me imponit? Ecce nūc co-
 ra vobis ligor adducor expecto si qd aduer-
 sum me vere dicat. In b̄ nō iudicio quō ve-
 ritatē exquiri quā ligatā teneat: b̄ c̄ vestra ra-
 biē tā q̄ vitā c̄ inimicā deponere: qm̄ ira ē ad-
 versarij p̄sili. In iusticia legis quō p̄ncipes
 tuos palam fallentes nō abiciat aut puniat.
 Princeps sacerdotū eayphas t̄ oē p̄ciliū q̄
 runt causas vt me morti tradāt. t̄ nō iueniē-
 tes nouissime falsos adducūt testes: q̄ dicūt
 hic dixit. Possū delirare tēplū dei t̄ i triduo
 reedificare illud. Responde int̄ quō mēta ē
 vobis iniquitas. Sm̄ illō ps. Insurrexerūt i me
 testes int̄ q̄ mēta ē iniquitas sibi. Et iterum.
 Surgentes testes int̄ q̄ ignorabāt interroga-
 bant me. Sz fontes q̄suerūt aīas meā t̄ non
 p̄posuerūt deū ante p̄secutū suū. In ip̄is ver-
 bis calūniā faciat. ego em̄ dixi. Soluite tēplū b̄.
 vñū em̄ ad vos p̄tinet. i. destructio tēplū in q̄
 grauit̄ peccatis: q̄ p̄ditio tua ex te isrl̄. aliud nō
 mibi seruabāt. i. reedificatio: q̄ ex me tantū
 auxiliū tuū t̄ saluatio. Q̄ cecidit iudei quō non
 aduertit ad testimonia v̄ra q̄ adducit: s̄ ap-
 ta mēdacia nō sūt respōsione digna. Stul-
 ti t̄ obdurati corde me adiurāt nō veritatez
 desiderātes: s̄ calūniā p̄petrātes vt dicāt vob̄
 sum ver̄ fili dei. Noui in q̄ v̄ra p̄cordia qui
 nō credidistis opib̄ min̄ credet̄ s̄ monib̄.
 verūtamē dico vobis. Almodo videbit̄ filiū
 hoīs sedere a dextris s̄m̄ dei t̄ veniēte i nu-
 b̄ib̄ celi. Pōtissimē aut̄ quē de solio sacerdotū
 li furor excusserat cadē rabies ad scindēdas
 vestes puocari: ip̄i accusantes: ip̄i discutiē-
 tes: ip̄i sententiā p̄ferētes firmauerūt me reū
 esse mortē quē innocētē nouerat. Idō videre
 si ē dolor: t̄ La Decimūtertū signū dolo-
 ris xp̄i passiōe ei⁹ est puritas doloris ex in-
 digna offensione. In alijs em̄ p̄cētib̄ m̄-
 rigat̄ tristitia interior: t̄ etia dolor exterior
 ex aliq̄ p̄sideratōe rōis p̄ quādā deriuatiōez
 seu rediditāriā a supiorib̄ v̄rib̄ ad inferio-
 res qd̄ in xp̄o p̄cēte nō sūt. vñicūq̄ em̄ vi-
 rium p̄misit agere qd̄ ē sibi p̄p̄iū. sicut Da-
 nialecū dic. Licet em̄ martyres dei grauio-
 res t̄ diuturniores passiones sustinuerūt q̄
 xp̄s. s̄c̄ ps̄ t̄ Laurētiō q̄ est assar̄ in craticu-
 la. t̄ de vincitio cui⁹ carnes sūt vngulis ferre-
 is lacerate: t̄m̄ dolor xp̄i ē maior: q̄ illi p̄ deo
 moriūt̄. t̄ xp̄s p̄ bonie: Illi p̄ deo diligē. e cr̄
 premiāt̄: xp̄s p̄ hoīe odiere t̄ exp̄robare.

Illi moriunt̄ sine culpa non t̄ sine causa eo
 q̄ causā traxerūt ex peccato originalit̄: xp̄s aut̄ si-
 ne vlla culpa t̄ sine causa. Illi moriunt̄ mor-
 te p̄suetā: xp̄s pena mort̄ studiose iūcta. Il-
 li moriunt̄ t̄ patiunt̄ ab inimicis: xp̄s aut̄ ab
 amicis t̄ inimicis. Illi patiunt̄ s̄ nō illudunt̄:
 xp̄s aut̄ nō solū patit̄ s̄ etiā illudit̄. Sm̄ illud
 2̄ b̄reth. iij. Dedit p̄cūcti se maxillā saturā-
 b̄is opprobrijs. Et abdic. i. Dēs viri federis
 tui illusefē tibi inualuerūt aduersū te viri pa-
 cis tue. Clamar ḡ xp̄s t̄ dic̄ illō Esa. i. Cor-
 pus meū t̄ di p̄cūctib̄: t̄ genas meas vel-
 lentib̄. facie meā nō auerti ab icrepantib̄ t̄
 p̄spūctib̄ i me: idō posui facie meā vt penā
 durissimā. Q̄ crudeles iudei t̄ impij me li-
 gatis vt latronē: p̄cūcti vt gorfione: deride-
 vt fatuū: cōspūcti vt leprosi: vultū meū spūq̄
 iniquit̄: manib̄ p̄cūcti: velo p̄ derisione ope-
 ritis: nec amaris v̄berib̄ parci. Accēdite q̄
 volo p̄spui vt vos laue: volo velari vt vela-
 men culpe originalis a vob̄ auferā. Tota no-
 cte me flagellat̄. Sm̄ illō ps. Et fui flagellat̄
 tota die t̄ castigatio mea i maturinis: vt fla-
 gella diuine iusticie a vobis eripia. Videre
 itaq̄ qm̄ nō est dolor: filia s̄c̄ t̄. Decimū
 q̄rtū signū doloris xp̄i in passione ei⁹ est di-
 gnitas recōciliatoris vite corporāl̄ amissioe
 Alia em̄ corporalis xp̄i fuit tante dignitat̄
 p̄cipue p̄p̄ diuinitatē vnita q̄ de ei⁹ amissi-
 one etiā ad horā maḡ est doledū q̄ de amis-
 sione alteri⁹ hoīs p̄ q̄ritūq̄ xp̄s. Vñi p̄bs
 iij. erbicor̄ dic̄ q̄ vñi⁹ rāto pl̄ d̄ligit v̄-
 tā suā q̄ro se sat̄ eē meliorē: t̄ tñ eā exponit
 p̄p̄ bonū h̄m̄. Et filr̄ xp̄us v̄tā suā marie
 dilectā exposuit p̄p̄ bonū charitatē. Sm̄ illō
 Rom. v. Recōciliati sum⁹ deo p̄ mortē filij
 ei⁹. Clamar ḡ xp̄s t̄ dic̄. Q̄ scelerati iudei q̄
 solliciti estis i malo. tota nocte inuigilastis
 circa mortē meā: s̄ q̄ b̄ nō valuisse p̄ vos ip̄os
 nūc mane facto putātes p̄ mortē extinguerē
 meā doctrinā t̄ fidē ap̄d eos q̄ crediderūt me
 esse verū filiū dei. In p̄ciliū adducit̄ vt roma-
 nos p̄sidi occidēdu tradat̄. Indignū t̄ in-
 felix p̄ciliū de q̄ ps̄ dic̄. Q̄ciliū malignarū
 obfedit me. Q̄ filij scelerati s̄o me nō occulte
 occidistis q̄ ḡtē mee terrabere studuistis.
 Q̄ impia cecitas alienigene iudicij p̄torio cō-
 taminari timuist̄ t̄ fratris innocēti sāguinē
 fundē nō erubuitis. Nūq̄d vos inimicos a
 peccato iudicat̄ q̄ alieno me occidēdu p̄sentat̄
 Sz p̄ romanos q̄b̄ subiecti estis p̄as occi-
 dēdi ē vob̄ interdita: cur nō aduertimē illā
 Sm̄ p̄phetiā iacob patris v̄s̄ adduxisse. An

neſcitis qm̄ ille ad mortē me non p̄dēaret
m̄i iudicium veſtrū me dignū morte iudica
ret. Videre itaqz ſi ē dolor t̄c. Decimūqu
tū ſignū doloris xpi in paſſiōe ei⁹ eſt celebri
tas xpi legi t̄aſgreſſione. Nā in ipſo modo
paſſiōis xpi p̄figurat⁹ ē effect⁹ rōnis. P̄io
enī paſſio xpi effectū ſalutis habuit in iudeis
quoz p̄ximū i morte xpi baptizati ſt. vt pz
Act. ii. 41. Sed o vō iudeis p̄dicatib⁹ effe
c⁹ paſſiōis xpi t̄aſiuit ad gētes et iō pueni
ens fuit. et xps a iudeis pari ſciper et poſtea
iudeis credētib⁹ p man⁹ gētiliū ei⁹ paſſio ſi
miret. q̄ traditio iſtant accuſabat eū d q̄tuor
P̄io q̄ eſſet malefactor et receptor gētis iu
daice. Secūdo q̄ p̄hiberet tributa dari ceſari.
Tertio q̄ eſt rex iudeoz et ſic ſe diceret regē
iudeoz. Quarto q̄ puereretur ppli a viave
ritatē galilice vltz i iudeā. Pylar⁹ autē h̄ au
diēs dixit. Qm̄ ad voſ iudiciū poſit⁹ et ſu
perbiqz accipere eū voſ q̄ legē habet⁹ et ſim le
gē vram p̄dānare eū. Illi autē dixerūt. Nō ſi
licet iſterficē quēqz. Intellexeſt enī ſibi nō lice
re iſterficē quē p̄ p̄p̄eſti dei ſcribat⁹ quā ce
lebrare iā ceperat. Et iā volebat eū occidī nō
tāqz t̄aſgreſſorē legiſ rāqz publicū hoſtē. q̄
regē ſe fecerat de q̄ nō erat eoz iudicare vel
qz nō licebat eis crucifigē qd cupiebant ſi la
pidare. vt i ſtephano fecerūt. Clamar⁹ q̄ xps
et dic. Pro t̄atis et talib⁹ b̄nificijs q̄ apd voſ
geſſi vocat⁹ me ſeducorē. Accedant lep̄oſi
q̄s mūdant. accedat cec⁹ nat⁹ et alij cec⁹ q̄s il
luminant. Accedat hō m̄gita octo ānos ha
bens i infirmitate quē ſanant. accedat mor
tui q̄s ſuſcitant. accedat remoniaci a q̄b⁹ de
monia eieci et alij q̄s a varijs ſāguoib⁹ cu
ram dicāt h̄j om̄es an ſeducor an ſaluator
pplī ſaci. 2. Igrati et mēdaces iudei iudicia
et malicia p̄citant corā q̄b⁹ iſtutes et miracula
ſci p̄dēnat⁹ eū quē hō gētilis ignar⁹ legi dei
abſoluere conat⁹. Cur tā celebre feſtū p̄ami
natioſ ita ne oēs ſenſū p̄didit⁹ vt i dō voſ a
ſāguine inocent⁹ i mortuos eē credat qz eū ſu
dendū p alienigenā acclamaqz. 2. i m̄cores
liberatois vſe ab egypto q̄ ſub dura h̄uitute
p̄nebant. nūqd deo reddere vices meo ſā
guine arbitrami. Nōne voluiſt⁹ me rapē et p̄
ficere voſ i regē. Accuſare q̄ voſ ipſos et p̄
excecrādo ſcelere penas luite. ego ſc̄ autugi
a voſ. qm̄ regnū meū n̄ ē de h̄ mūdo. 2. py
late ne metuas tibi auferri regnū mūdi per
me q̄ veni vt cōſerā regnū. videre itaqz ſi ē
dolor t̄c. 11. Decimūſextū ſignū doloris
xpi paſſiōe ei⁹ ē p̄auitas illuſoris cōmme
lariū illarōe. m̄lū q̄ppe laborauit i mūdi re

dēprōne ſaluator nec i oī mūdi fabrica rāte
faſtigioris materia aſſiſpit. Illic ei dixit et
ſacta ſt. hic vō i dieqz ſuis ſuſtinuit p̄radico
res. i ſacqz obſuatores. i cōmēdū illuſores et
in morte exp̄obatores. vt dic⁹ Ber. ſup cā
tica. Xps enī a p̄ncipio p̄ceptōis ſue meruit
nob ſalutē etnā ſi ex p̄e nra erāt ip̄dēneta
qdā q̄b⁹ impēdiebat p̄ſeq effectū p̄cedētū
meritoz. 2. Nā ad remouēdū illa ip̄dēneta
oportuit xpi pati qz paſſio xpi habuit aliquē
effectū quē n̄ habuerūt p̄cedētia merita nō. p̄
pter maiore charitatem. qz p̄p̄eſti gen⁹ op̄eris qd
erat pueniēs tali effectū. qz de dicit nob exē
plū charitat⁹. obediere b̄ndict⁹. p̄t̄ aīle. iuſti
cie et ceterarū virtutū i paſſiōe xpi oīſarū q̄
ſūt neceſſarie ad h̄uanā ſalutē. Enī paſſ⁹ ē i
honore et gl̄ia p̄ iuſtiones et p̄uicias et il
latus vt diſcerem⁹ mūdi gl̄ias et honore p̄e
nere. ſm̄ illd Pauli. Sp. crucis ſaci ſum⁹
mūdo t̄c. Clamar⁹ q̄ xps et dic. 2. ſcelentiſſi
mū iudei hō gētili me iudicū morte indicat
dicēs voſ ap̄e. qm̄ nullā cauſā moſ iuenio
in homie iſto. et ecce remittit me ad herodē.
Gētilis tñ cōpati ſūt imo me reuerſ⁹ ſub q̄
rū p̄are eſt cupiētes aliqd diuinitat⁹ ex me
vidē. Ego vō i dīgnos illos iudicās miſſerū
onū regni dei nihil hor feci q̄ illi cunose popo
ſcerat. Et qz herodes i mult⁹ ſm̄oib⁹ me int
rogat⁹ nihil tñ di legē obſuās q̄ ydolatriā
ſacramēta dei cōicare p̄hibet neqz ſalutadiū
quēpiā p̄ceſſit. Si tñ diſſe vtiqz e manib⁹ vſis
eua ſiſſi. p̄p̄o p̄ obſuaciā legi mori volui q̄
iſfecta lege viuere. Alia ſati fatū et iſp̄ies a
gētili boie deſpici q̄ ſap̄ies et p̄udes p̄ſpici.
Doctrina mea et miracula i puericia mea voſ
in admiratores deduxerūt. erate iā p̄fecto ma
iora ſacta voſ i p̄cordiā p̄uereſt vt me ſa
tū i dū velle alba et arūdine i manu data
ad pylatū remiſit. 2. p̄ſt̄as iudeoz iſ be
rodes me ſatū exiſtimauerūt iſanos tñ voſ
adiudicauit ſatū ſeq̄ntes. ſatū accuſātes.
ſatū nemi nocēre mortē adiudicātes. iſ gē
tilis me ſatū exiſtimāre morte tñ i dīgnū
p̄uereſt. 2. ipſa iudeoz rabies et ſatū et di
gnū morte iudicāſ. videre itaqz ſi ē do. et t̄c.
Decimūſeptimū ſignū doloris. i paſſiōe
ei⁹ ē dignitas ſatiffactoris ſe dītoſoz cōpa
ſione. xps ei ad h̄ mūdu venerat vt p̄ctis
iſtis deo offeſo ſatiffacēt. ps. Que nō rapui
tūc exoluebā. Ille autē p̄p̄e ſatiffacit p̄ offeſa
q̄ adhibet offeſo id qd eq̄ vlt magi diliget q̄
oderit offeſā. xps autē ex charitate et obediē
tia pariēdo magi aliqd deo exhibuit q̄ exige
ret recopeſcāto rōnū offeſe h̄uani gñis. P̄io

In die veneris sancta.

Sermo XLIII

mo qdē ex magnitudine charitatis qd qd patie-
bat. Scdo ppter dignitatem vite sue qua p sa-
tisfactionē ponebat q erat vita dei et hois. Ter-
tio ppter dolorē magnitudinis assūpti. Aliq-
em dolor ē pbabil. vt pbat Aug. li. xiiij. de ci-
ul. dei. qm pcedit ex tēto amorē. vt puta cū qd
dolet et tristat de pctis ppijs vel alienis. al-
sumit enī vt vtilis ad tūc satisfactionis p pce-
caro. fm illud. ij. Ez. vii. Que fm deu ē tri-
sticia pnam i salute stabile opat. Et iō xps
vt satisfaceret p pctis nris assūptis dolorē
maximū qritate absoluta nō tñ excedere re-
gulā rois. Et iā dignitas carnis xpi nō ē esti-
māda solū fm carnis naturā. s; fm psonam
assūptē. s. in qm erat caro dei ex q hēbat di-
gnitatem infinitā. Llamat q xps et dic. Qm
durat iudei ecce herodes vos vacuos remi-
sit ad pylatū inibil dignū morte i me reperi-
ens. Erubescite atq; confidim qm iniquitates
vtrē iā vniūso oib; patefuit. latēs mea diuini-
tas horz pncipū volūtares imutauit. vt q p-
mo inuicem fuerat in amicitia redeat. Q cecī
iudei corā vob pylatū me interrogas sup his
de qb; me accusas testimoniu pbiuit dicēs.
Nullā causā iuenio in hoie isto. si neq; hero-
des. nam remisit eum ad nos. Pietas nulla
emollit vos nō flagellat. nō ludibria qb; affi-
rior ab effusione sanguis innoxij cōpescit vos
Q gēs pñda me q torbificia vob pculūnt
qō innocentē vixi ad mortē pdenāq; barrabaz
aut homicida et vniū seditiosū donari festiui-
tati acclamat. Qffert vob optionē pylatū dei
mittēdūque vult. latronē an xpm saluatōrē.
Q filij dyaboli pccōrē vobis pñciē ad etnā
dānatōnē satisfactorē abijciē. vñ pcti pñcia-
torē ad etnā saluatōrē. Videte itaq; si ē do-
lor. sic tē Decimū octauū signū doloris xpi
in passiōe ei; ē pñs seductoris ipioz obsti-
natōe. Licet ei dyabolus iniuste inuaserit hoiez
tñ hō ppter pñm iuste erat sub fuiture dyabo-
li terlice. a tēo. iō pñs sūit vt p iustici-
am hō a fuiture dyaboli liberaret xpo satis-
faciēte p ipō p suā passionē. Fuit etiā hō pue-
niēs ad vincēdā supbiā dyaboli q ē defensor
iusticie et amator pñcie. vt xpo dyabolū vi-
ceret et hoiez liberaret si p solā potētā diuini-
tatis. s; etiā p iusticiā et humilitatē passiōis.
Dyabolus ei excessit modū pñtis sibi tradi-
te a tēo machinādo i mortē xpi q nō hēbat
meritū mortē ei; ēē absq; pccō. vñ Aug. xiiij.
de tri. c. iij. Iusticia xpi dyabolū viciē qz cū
in eo nihil mortē dignū iueniret occidit euz
tñ. et vtiq; iustū ē. vt debitores qō tenebat
liberi dimittant in eū credētes ique hūyellō

debito occidit. clamat q xpus et dic. Q iudei
impij alienigene vos iniustos iudos et rabi-
dos existimāt. cū me iustū et innocētē accla-
māt. Ecce pcula vroz pylatū mittit ad eū dī-
cens. qd tibi et iusto illi. Ecce iudas q me tra-
didit vob dicē. Peccati tradēs sāguinē iustū
vos autē malicia plenū dīcē me exceptorē et
seductorē. Q pñt pñtē exercet in vos sedu-
ctor ille dyabolus concitās vos ad clamādū.
Tolle tolle crucifige eū. Pylatū vidēs inocē-
tiā meā nūc me liberare. Pñs iudicū mura-
tione cū me nūc ad herodē. Scdo p crūnis
amortōnē cū dic. Nullā causā mortē iuenio i
hoie isto. Tertio p cor reptōrē cū dic. Corri-
piā eū et dimittā. Quarto p psonarū cōpati-
onem. pñs barrabā latronē mihi inocētē.
Quinto p sententiā dilatorē septi vob intro-
gans qd malū fecissem vt sic rediret ad cor.
Q magis ipioz obstinatio nō solū me occidē
s; etiā crucifigere qrit vt pedib; ac manibus
ad lignū cōfixis morte vixer pducta. me do-
lor citū finiat et i cruce diu videar. Q mani-
tas sceleris vsq; ad crucifigēdū saluatōrē se-
nitia q si ē iustū et saluatōrē. videte tē. N
Xix. signū dolo. i passiōe xpi ē dolositas ve-
roz excusatio. Nā iudas tradidit xpm nō py-
lato s; pñcipib; sacerdotū. fm illud. Jos. xviij.
Sēs tua et pñtices tui tradidit re mihi.
horz tñ oiz pñm fuit malū. Q pylatū q timo-
re cesaris xps occidit. et etiā q militū q mā-
dato pñdis xps crucifigē. nō ex cupiditate
sic iudas. nec ex inuidia et odio sic pñcipes sa-
cerdotū. Licet aut xps voluerit suā passiōē
tñ voluit eā sic tē. nō aut iniquā actionē in-
deoz voluit. Et iō occisores xpi ab iniusticia
nō excusāt. vñ ille q occidit hoiez iniuriā facit.
non solū hōi s; et tēo et reipublice. sic ē ille q
occidit seips. vt dic pñs. y. et bñ. Qñ dō dā-
nauit illū. ad mortē q nō timuerat mīre ma-
nū vt occidēt xps dñi Quis eo petēte. vt le-
gis. ij. Reg. i. Ita pñm iudeoz i occisōe xpi
valde gnat. vñ sup illud. Adat. xxiij. Et vos i-
pñte mēsurā pñm vroz dicē. Et bñ. Qñ ad hōi-
tatē excessit mēsurā patrū suoz. illi ei hoies
occidit. isti tē crucifigē. clamat q xpus et
dic. Q iudei dolo s; pylatū q cogit hō me fer-
re sniaz si dānat oblatū. s; arguit iniusticiā of-
ferētū. iustū ē pñciās quē crucifigēdū pñ-
tis. Ecce accipit aquā lauat manū suas corā
vob me inocētē prestās dicēdo. inocēs ego
sū a sāguine iusti huius. o pylate si neq; inocēs
eris ab effusione sanguis mei. ecce dolū ad-
uertis iudeoz. sed iro oītur rebellionis tibi
contra cesarē crimen impingit verba tua re

In die veneris sancta

Ecimo XLIII

condonant: qm̄ si iustus sum ergo iudei rei sunt: q̄ liberādu sum et nō iudicand⁹: dimit tendus et nō crucifigēdus. Sciebas em̄ q̄ p inuidiā tradidissent me tibi dicētes. Ecce mi dus tot⁹ post eū abijt. Q̄ cecī iudei sanguinē meū fundiq̄ expectētes vltionē quē fundere venerā ad p̄torē et m̄ssionē. dicū em̄. San guis ei⁹ sup nos et sup filios n̄ros. Q̄ indu rari iudei: iste sanguis quē fusu estis non ē me⁹? s̄m diuinitatē: s̄ est vester s̄m hūanitas rem. Iste sanguis ē me⁹? p hūanitatē assump tionē: s̄ est vester p redemptionē. Iste san guis nō est p̄tra vos s̄ p vob. Iste sanguis nō est allat⁹ ad maledictionē: sed ad hominū recōciliationē. Iste sanguis nō est sup vos in cōdēnationē: s̄ ad p̄torē iustificationem. Iste sanguis ē efficac⁹ p̄ciū ad p̄merendam m̄ficionē: nō ad p̄tendā vindictā. Q̄ cru dele iudei et si mihi non cōparimini saltē si lior⁹ vestror⁹ miseremini. et si mihi nō partiū filijs v̄ris q̄ necdū sunt paritē. Illos ad ho micidiū puocat⁹ vt si p vos fieri p̄hibeat⁹ p illos act⁹ impleat⁹. Videte q̄ si est dolor s̄ milis sicut dolor: et. Eligim⁹ signū dolo ris xpi in passionē ē impietas celsoris in iesu flagellatōe. Nā s̄m sufficientiā minima pas sio xpi suffecisset ad redimēdū gen⁹ hūanū ab oib⁹ p̄cis: s̄ s̄m p̄uenientiā rōnabile su it q̄ pateret multa ḡia passionū: q̄ xps vo luit gen⁹ hūanū a p̄cis liberare: nō solū po testate s̄ etiā iusticia: nō solū attēdit quā tā virtutē passio ei⁹ h̄eret et diuinitate vnita s̄ etiā quātū passio ei⁹ sufficeret s̄m naturā hūanā ad tantā satisfactiōē. Et p̄lar⁹ cu piens satisfacere iudeis in platea ciuitatis hierl̄m publice corā poplō fecit expoliari et denudari xpm̄ et ad colūā lapideā ligari et durissime flagellari. Tunc em̄ virgis et funi bus nodosis ac nodat⁹ corrigijs fecit adeo verberari q̄ sanguis vndiq̄ fluebat. q̄ in il la colūna vsq̄ hodie apparēt vestigia cruo ris. Clamat q̄ xps et dicit. Circūdederūt me viri mēdaces sine causa flagellis ceciderunt me. Supra dorsum meū fabricauerūt pecca tores plongauerūt iniquitatē suā. Traditus sum militib⁹ flagellat⁹ q̄ corp⁹ meū atq̄ pe ctus secuerunt. Q̄ impij iudei meis iniurijs penis et opprobrijs satiemini: vsq̄ ad mor tem seruire desistite et deiceps sanguinē meū sitire nolite. Videte ne qm̄ irascat⁹ dñs et pereatis cū exarserit i breui ira ei⁹. videte q̄ si ē dolor filijs et. Eligim⁹ p̄mū signū do

in iesu derisione. V̄it⁹ em̄ passionis xpi ad totū mūdū diffundēda eractio i medio ter re habitabilis. i. in hierl̄m pati voluit. s̄m il lud ps. De v̄it⁹ rex noster ante secula opera tus ē salutē i medio terre. i. in hierl̄m vbi dī esse vmbilicus terre. Q̄ ueniebat etiā hūilis rati ei⁹: q̄ sicut turpissimū gen⁹ mort⁹ elegit ita etiā ad hūilitatē ei⁹ p̄mebat q̄ i loco ces lebrī p̄fusione et derisione pati non recusare vñ Leo papa in q̄das s̄mone dīc. Qui serui suscep̄rat formā bethleē p̄legit natiuitatē hierl̄m passioni. Et q̄ p̄ncipib⁹ celi exorta ē iniquas occiditū xpi: do in hierl̄m vbi p̄ncipes morabant⁹ pati voluit. Et dī Act. iij. Q̄ uenerūt in ista ciuitate aduersus scrip̄tū tu um iesus quē misisti herodes et poti⁹ p̄lar⁹ cū genib⁹ et p̄p̄is israel. Et Luc. xij. Non ca pit p̄p̄am perire extra hierl̄m. Iussit itaq̄ p̄lar⁹ duci iesus i atriū p̄torij et indui veste purpurea verustissima et lacerata: p̄ dyades mare coronari corona de spinis acutissimis: p̄ sceptro regali arūdinē in manu ei⁹ appo nit⁹ facto milites p̄lari genuflecti ante eus salutabāt et insulabāt ei dicētes. Ave rex iu deor⁹. et dabāt ei alapas et cōspuebāt in eus. Clamat q̄ xps et dīc. Q̄ vos oēs q̄ transitis attēdite quāta et q̄ indigna a p̄p̄ia gēte p̄ tuli. gradior habēs speciē velut regi⁹ et s̄m i spectissimū consufusioe incedo coronari: s̄ ipa corona mille infert cruciat⁹. purpura induor⁹ regali q̄ despicio tanq̄ re⁹ mali. Sceptrum in manu gesto: s̄ attritus h̄berib⁹ nō quiesco. Posit⁹ in terra genib⁹ me velut regē adorāt et p̄tinuo spū me in honozāt. Sacileg ma nib⁹ in me insiliūt et maxillas meas palmis pcuriūt. s̄m illō Job. xxx. Faciē meā p̄spuere nō verent. Eiusdē. xvi. Exprobrātes paulle runt maxillā meā. Videte q̄ si dolor sit simi lis sic et. Q̄ Eligim⁹ m̄lticādū signū dolo ris xpi in passiōe ei⁹ ē horribilitas clamoris i iesu liberatiōe. Xps em̄ ē exaltat⁹ sup totā naturā hūanā s̄m q̄ habuit oēm ḡraz et oēs scias p̄ q̄ sup eo m̄lti admirātes obstupueūt et sicut sublimar⁹ ē in donis ḡtarū sup alios ita deiecit⁹ ē infra alios p̄ ignominia passio nis. s̄m illō Esa. liij. Ecce itelliget bu⁹ me⁹ et exaltabit⁹ et eleuabitur et sublimis erit valde Sicut obstupueūt sup eū m̄lti sic inglorius erit in viros aspect⁹ ei⁹ forma ei⁹ inf filios hoīs. Ignominia at passiois sue ē q̄ pass⁹ ē in corpe per vulnera et flagella. q̄m̄ aut ad corpis mēbra pass⁹ ē in capite pugerū spī narū coronā: in facie alapas et spūatū oīs

per tristitia cedit et timore in reb⁹ p hoc q^d p
prijs vestibus spoliatur est q^d oia pylatus pos-
deras mor⁹ p^retate et compassione circa xpm
nitebat liberare eu^m et adducens ipm ad iude-
os et nulla caz mortis in eo iuuenies dixit eis
Ecce ho qui se facit regē vestru^m in habitu re-
gali sibi iuuenieri. Elamar g^r xps et dicit. Q^d
vos oēs q^d trasitis videre me nō clarū ipio:
sⁱ plenū opprobrio. Q^d ipi iudei si regi iude-
tia iā p^retate q^d deieciū videris. Frigescat iui-
dia nō crescat in mei ignominia. Quare faci-
es vestras auertit: obliuiscim⁹ iopie et tribu-
larōis mee: qm⁹ hūiliata ē in puluē aia mea
et ne q^d vacer itactu a passionib⁹ man⁹ et p^r-
des meos cruci affigi p^relamaq^d dicētes. Tol-
le crucē et iunge eum. Videre g^r rē. Viget
mutertū signū xpi in passione ei⁹ ē pusilla:
nimis rectoris rabidoz cōminatōe. Nō ei
p^rinebat ad o^r ginalē iusticiā quā adā i sta-
tu innocentie hūit q^d aia hois h^ret h^retē tras
mutandi corpus p^ritū in quacūq^d formā: sⁱ
q^d posset ipm cōseruare: absq^d nocumento: et
hanc etiā virtutē xpus assumere potuisset si
voluisset. Sⁱ cū sint tres star⁹ hoim⁹. Igit^r et
innocētie et culpe si ut de statu glie assūpsit
p^reprehēsiōe: et de statu innocentie inunitatē
a p^retōia et de statu cū p^r assūpsit necessi-
tatē subiacēdi penalarib⁹ hui⁹ vite: q^d vene-
rat sacrificare p^r p^retō alteri. Sacrificatio at^r
p^r p^retō alterius h^r q^d q^d materiā penas q^d
aliq^d p^r p^retō alteri sustineret: sⁱ p^r principio h^r
habitu aie: et q^d inclinā ad volendū sacrificā-
cere. p^r alio et ex quo sacrificatio efficacā h^r.
Nō em⁹ esset sacrificatio efficax nisi ex charita-
te p^rcederet: iō oportuit aiam xpi eē p^retā
q^d ad habitū sciariū et h^retū vt h^ret facultā-
tē sacrificiēdi et q^d corp⁹ ei⁹ eēt subiectū pe-
nalarib⁹: vt ei sacrificatiōis māsia nō dēsser
Et nō pena sequitur culpā actualē v^l origi-
nalē: qm⁹ q^d ei⁹ p^r punit⁹ q^dq^d aut^r alit^r p^r
quo parit pena sacrificatiōis accidit i xpo h^r
illud Esa. liij. Ipse vulnerat^r ē p^r iudicē
nrās attrit^r ē p^r p^retā n^ra. Si fuisset pu-
rus hō et nō tē nū p^r sacrificiis. rō em⁹ exigit:
vt qui peccat d^r d^r reddat aliqd^d deo p^r offen-
sa q^d sit mās il^lo p^r q^d d^r offendit. Et q^d na-
tura hūana hō nō hēbat nec sine debita satis-
factiōe recōciliari poterat: ne iusticia dei i reg^r
suo p^retm⁹ ipmūm relinq^rret: subuenire boni-
tas dei et eā in suā p^rsonā assūpsit fili⁹ dei: vt
ead^r p^rsona eēt hō et d^r h^ret q^d suparet oē
q^d d^r nō ē: et solueret oē debū q^d p^retōres
soluē debet. Propetia iudei rabidi nō ex ch^r

ritate: sⁱ furiosa iudicē: dixerūt pylato nō in-
ueniēti p^r iesu vllā cām morē. Nos inquit le-
gē hēim⁹ et h^r legē d^r morē: q^d filiū dei se fecit.
Xps aut^r silebat. Iplēs il^lud Esa. liij. Qm⁹ nō
apuit os suū in hūilitate sua iudiciū ei⁹ sub-
latū ē. Elamar g^r xps et dicit. Q^d ipudēs pyla-
te times hys audiē et formidas ne forte ver-
rū sit q^d d^r et videaris iūq^d agere: times filiū
dei occidē et rōre p^rellus rursus a me req^d
ris. Quis est me⁹ p^r. Cur nō req^dris ab hys
q^d h^r dicit. h^r legē et p^rbas audi illos. Cur
nō p^ristis in rōre dei vt salueris. Q^d p^rsupio
p^rellima nō credis me eē filiū dei et formidas
mihilomin⁹ qm⁹ p^retēs hēs crucifigere me: et
dimittere me. Q^d hū supbia plenū teip⁹ py-
lare p^rdenas. Si em⁹ in te vtrūq^d posuē ē cur
me innocentē nō absoluis. Sⁱ hec p^ras ē tibi
a me q^d volēs mori: p^r salute p^retō. Ego no-
sce qm⁹ ego aiam meā pono quā vtrūq^d nō au-
ferres nisi q^d p^r h^r veni i mūd⁹. Eredis hāc
p^retē tibi esse a cesare: sⁱ vehemēt^r erras qm⁹
ois p^ras a deo ē. Eno h^rbo p^rfrue^r te iudei
dicentes. Si hāc dimitt^r nō es amic⁹ cesaris
Imprudēt^r pylate tenuisti mag^d hoim⁹ q^d
dei. Facile teniar a iusticia q^d i caus⁹ suis ma-
gis hoim⁹ q^d dei timet. Videre g^r rē. Viget
simūquartū signū doloris xpi in passiōe ei⁹
est iudicē p^retōis accusatoz p^rdenatōe. Xps
em⁹ nō suā mortē quā nō hēbat cū sit vita: sⁱ
hoim⁹ mortē venerat p^rsupi^r: vt cū illo dicit.
Eli nō p^rpa morte corp⁹ p^rposuist^r ab hoib⁹
illatā sustinuit. Si aut^r estraussit corp⁹ eius:
et in p^rspectu oim⁹ solueret icōueniēs erat euz
qui sanaret alioz lāguores h^ret p^ritū co^rp⁹
affectū lāguorib⁹. Si etiā absq^d aliquo mor-
bo alicubi corp⁹ p^rposuisset: ac deinde se offer-
ret nō crederet ei de resurrectiōe differenti. q^d
mō em⁹ pateret in xpi morte victoria. nisi co-
rā oib⁹ eā p^retēs p^rirruptionē corp⁹is p^rba-
rer extinctā. Etiā nō debuit pati defect⁹ q^d nō
p^rsequit^r cōit^r hūanā naturā p^r p^retm⁹ p^rmi
hois sⁱ creant^r in aliqb⁹ hoib⁹ ex q^dbus p^rti-
cularib⁹ caus⁹: sicut sūt lep⁹ morib⁹ caducus: et
alia h^rmoi q^d quid defect⁹ q^dq^d creatur. ex cul-
pa hois pura ex iōrdinarōe vict^r. q^dq^d autē
ex defectu h^retis form⁹. tūc quoz neutru⁹ cō-
uenit xpo: q^d caro ei⁹ de spūscō p^rcepta est: q^d
est i finire sapie^r: et h^retis errare et deficere nō
valēs. Et ipse nibi iōrdinatū in regimie lue-
vite exercuit. Etiā nō caput ei apntat vt iō-
hāni baptiste neq^d secc^r ē vt Esayas vt cor-
pus itegru⁹ et idiuissibile mortū fuet: et nō fiat
occafio volētib⁹ eccliam diuidere. Nō renuit

aut passiones assumere q̄ p̄nēt ad iūriam
ab exteriori illata q̄nimo vt dī Debe. xij. Su
stīnuit crucē pfusione p̄p̄ra. S̄z ead actio
iudicat i bono ⁊ in malo s̄m q̄ a diuersa ra
dice p̄cedit. P̄f em̄ tradidit xpm̄ passionē ⁊
ipse seuerit̄ ex charitate ⁊ iō laudātur. Iu
das tradidit ipm̄ ex cupiditate. Iudei ex iūi
die malignitate. Pylar⁹ ex timore q̄ timuit
cesarē ⁊ iō ipsi vitupant. Timuit em̄ offēde
re cesarē qz xps se regem faciebat. iō clama
bāt iudei dicētes. Nō habem⁹ regē nisi cesa
rē. Timuit etiā ne iudei ipm̄ accusarēt apud
cesarē p̄pter qd̄ p̄deret dñm̄ t̄paleriō volēs
placere ⁊ satisfaccē p̄plo iudeoz ad iudicauit
fieri p̄tōem corz ⁊ sedēs p̄ tribunali iesus
xpm̄ morti crucē finaliter adiudicauit. X̄pus
aut om̄e gen⁹ p̄r meliariū sustinuit. S̄z q̄s ma
ior dolor q̄ maior iūria q̄ iūstū innocentēz
dānari. Clamar⁹ xps ⁊ dicit. O iudei pesti
mi nūqd̄ ego exterior sū barraba latrone vt
neqz p̄ pietate neqz p̄ festi celebritate debeā
liberari. Sed nisi ego morior latro ille aday
nō liberabit. O ambicio dolosa quō iūstas
suiam dñm̄ tuū redidisti. Ecce snia tua o pyla
re d̄ me iūsta ē ex aio ex cā ex oī dic. Ex aio
qz ex inuidia iudeoz p̄cessit ⁊ ex timore q̄ ce
sarē timuisti. Ex cā qz nullā cāz mortis i me
inuenisti neqz etiā herodes iō dīc̄ Job. xxxvi.
Causa tua q̄n ipm̄ indicata est. Ex ordine qz
nō seruasti ordine iuris qm̄ p̄dēnasti nec te
stib⁹ cōiuncti nec spōte p̄fessum. Erane ei ē
⁊ indecēs vt in re dubia certa dicat snia. O
neq̄stine pylate vbi ē aq̄ iustificatōis q̄ ma
nus tuas lauiisti. Nesciebas qz Esay. i. c. dīc̄.
Abanus v̄fē sanguine plene sunt. Ecce p̄ctm̄
tūū granissimū reddidit. P̄rio in iudicādo qz
adiudicasti nō ex iusticia scīs me innocentē
si t̄ore ducit cesaris. Scdo i exaudiēdo qm̄
exaudisti ⁊ p̄cessisti fieri iniquā p̄titionē iu
deoz. Tercio i exequēdo qm̄ morti crucē qd̄
ipsi volebāt me p̄dēnasti vt autē snia tua vi
deret iūsta cū latromb⁹ crucifigend⁹ deputa
sti. Videte ḡ t̄c. Nigessimū q̄ntū signū do
lotis xpi in passione ei⁹ est debilitas creato
ris in flagelloz multiplicatōe. Passio ei⁹ xpi
causat remissionē p̄torz p̄ mod̄ redēp̄tōis
qz ipse cū sit caput nostrū p̄ passionē suā quā
ex charitate ⁊ obedientia sustinuit liberauit
nos tanq̄z mēbra a peccat̄ tāq̄ p̄ctū sue pas
sionis sicut si aliq̄s hō p̄ aliqd̄ opus merito
riū qd̄ manu exerceat redimeret se a p̄tō
qd̄ p̄ctū cōmississet. Sicut em̄ naturale cor
pus est vni ex mēt̄ totū diuersitate p̄sistēs

Ista tota ecclia que est corp⁹ misticiū xpi q̄n
vna p̄sona reputat cū suo capite qd̄ est xps
Caput autē ⁊ mēbra sūt q̄n vna p̄sona misti
ca ⁊ ideo satisfactio xpi ad oēs fideles p̄ti
net sicut ad sua mēbra. At x̄o ipm̄ duo bo
mines sūt t̄nū in charitate. vñ p̄ alio satisfac
cere p̄t. iō de xpo dī. i. Jo. ij. 3 p̄c est p̄p̄ia
tio p̄ p̄ctis n̄is nō pro nobis n̄m̄ h̄ etiā p̄
toti⁹ mūdi. Et qz sanctū erat a romanis vt
crucifigēdo p̄i⁹ flagellaret. iō pylar⁹ roma
nis legib⁹ ministras tradidit iesum flagellis
cesum vt crucifigeret. Clamar⁹ ḡ xps ⁊ dicit.
O vos oēs q̄ trāstis attēdite qm̄ ap̄tor ad
h̄ba. ecce iā cedo rūpit sanctā curē violētia
flagelloz repetitis scib⁹. p̄ crudelia h̄ba sca
pularū terga d̄scindunt. Facet ante hoīem
⁹ extēsus ⁊ supplicat̄ pat̄i rei in q̄ nullus
p̄cti vestigiū potuit inueniri. Videte ergo.
Nigessimū q̄ntū signū doloris xpi in pas
sione ei⁹ est grauitas laboris in crucis depor
tatione. X̄ps em̄ nō in tēplo aut ciuitate. S̄z
extra portā passus est. p̄p̄ tria. Primo quid
vt veritas m̄deret figurē. Nā vñl⁹ ⁊ hye
qui solēssimo sacrificio ad expiātōem toti
us multitudinis offerebant extra castra cō
burebātur vt p̄cipit L̄uitici. xvi. vñ dī De
be. xij. Quoz aialū īf̄f̄t sanguis pro p̄tō
hoz corpa cremātur extra castra. p̄p̄t qd̄
et iesus vt sc̄ificaret p̄ suū sanguinē p̄p̄t ex
tra portā passus est. Scdo vt p̄ hoc daret ex
emplū nobis a mūdāna c̄tēdī cōuersatōe
vñ ibid̄ subdit. Exeam⁹ ḡ ad cū extra castra
ip̄p̄riū ei⁹ portātes. Tercio vt cris̄o. dicit i
h̄mone de passioe. Noluit dñs pati sub recto
nō in tēplo iudaico ne iudei subtraherēt sa
crificiū salutare nec putares p̄ illa t̄n plebe
oblati. ⁊ ideo ex ciuitate extra muros vt sci
as sacrificiū eē cōc qd̄ toti⁹ terre est oblatio
qd̄ cōis est purificatio. P̄p̄t p̄ca militis py
lari data snia mortis p̄ra xpm̄ exuerit euz
chlamidē purpuram illam lacerarunt et in
duerunt eum vestimentis suis ⁊ deduxerunt
eū in plateam ciuitatis iherl̄m vbi iudei ve
lut canes rabidi expectabant ⁊ magnā cru
cem quā xps preparauerant imponit super
humeros eius ⁊ extra ciuitatem crucifigē
dum deduxit. Clamar⁹ ergo xps et dicit. O
iudei p̄m̄r̄si lignum crucis vt propbanum
vitaris ⁊ neqz ipsum tangere sustinētis qd̄
mibi vt condēnato imponitis. Peccatū autē
vestrum nō ponderatis. ⁊ er om̄ia sanguis
innocū coartatur ⁊ sp̄ctus cōfunditur sub
crucis onere premunt. s̄m illud Esay. xli. ca.

In die veneris sancta Sermo XLIII

Dabo clauem domus d' auid super humeris eius. Videre ergo ac. Uigefimū sep. in unum signum doloris xpi in passione eius est fatu- cas turbe audieris ielu deplorazione. Pro- pheta enī dicitur qua si procul fans: vel pro- cul videns. Inq̄rum cognoscit vel loq̄tur ea que sunt procul ab hoim sensib⁹: vt Augu- dicit. xvi. p̄ra f' autē. Et quibus ipse est: qz licet deus vel angel⁹: vel beati cognoscāt et annuncient ea que sunt procul a nostra no- tia non tñ dicuntur p̄pheta: eo q̄ in nullo nostrū statum attingant. Et p̄o aut ante mor- tem suam nostrū statū attingebat. Inq̄rus erat viator: i deo propheta erat q̄ ipse ea q̄ erant p̄cul ab aliorum viatorū noticia et co- gnoscebat et annūciabat. p̄pterea dicit fuis- se p̄pheta. fm illud Job. vi. Dic est vere p̄- pheta qui vēturus est in mundū. Eū q̄r du- ceretur xps ad partē ciuitatis iherlm. insul- tabant ei iudei: fm illud ps. Aduersum me lo- quebātur qui sedebant in portis: et in me psal- lebant qui bibebāt vinū. Sequebat etia ier- sum turba multa p̄p̄ta mulierū q̄ plangebāt et lamentabant euz. Quid enī sequebantur xpm vt crucifigerēt eū: sicut mulieres pylati: quid vt improparēt et quidā vt letimouē- tem aspicerēt: quē viuēte oderant vt sūmi sacerdotes quid vt lutū et imundiciā in fa- cie ei⁹ scissimā p̄icerēt: quid vt mortuū plora- rent quē viuēte dilecterāt. vt mulieres deno- te. Clamat ḡ xps ad mulieres et dicit. Filie iherlm. Nolite flere sup me: s̄ sup vos ipsas fle- te et sup filios vestros: qm̄ ecce venient: dies scz romane obfisionis: in quib⁹ dicent bea- te steriles et ventres q̄ nō genuerūt et ybera que nō lacrauerūt. Tunc dicent in dōib⁹. La- dite sup nos: et collib⁹ operite nos: qz si in vi- ridi ligno hoc faciūt. s̄ in me qui sum viridis virore siccus et gte in arido. i. p̄p̄o p̄tōre: in q̄ humo: gte deficiē qd̄ fiet. s̄ a romāis ho- srib⁹ iudeoz. Et p̄p̄le stulte et insipēs. Q̄ gēs absqz p̄silio: et sine vlla prudētia vtinā sape- res et intelligeres ac nouissima p̄videres. Et magna enī firmitate amoris quā iesus habe- bat ad ciuitatē iherlm: p̄uidēs ei⁹ excidiū p̄p̄- audacē fatuitatē et temeritatē ciuiū suoz: la- chrymar⁹ ē dices illud Hier. ix. Quis dabit capiti meo aquā: et oculis meis fontē lachry- marū et plorabo interfectos f. līe p̄p̄l mei. De reliquā p̄p̄l meū et recedā ab eis. qz me nō cognuerūt. Videre ḡ ac. Uigefimū octauū si- gnū doloris xpi in passione ei⁹ est. Percepti- bilitas meritis passoz agguarōe. Et ps enī

fm corp⁹ erat optime cōplexio nat⁹: cū cor- pus ei⁹ fuerit formatū miraculose operatōe spūscī. Sic autē illa q̄ p̄ miracula fuis- alijs poriora: vt cris. dicit de vino in qd̄ xpus hūc aquā in nuptijs: et iō in xpo in vīe vīgūt et sus raxet: cui⁹ p̄ceptōe scz dolor. Annū- ciat ipi⁹ h̄s vires ifertiores efficacissime apphē- dit oēs eas tristitias. Et sic hūc dicitur xpi dispēsatīe sic. b̄rudo i aīo p̄tinebat q̄ nō deruabat ad corp⁹ vt passibiles nō tollerēt Ita delectatio p̄tēlarōis sic retinebat i mē- te q̄ nō deruabat ad vires sensibiles: vt p̄ h̄ dolor sensibīl excluderet. vñ in ps dicit p̄- sona xpi. Repleta ē malis aīa mea. glo. non vicijs: s̄ dolorib⁹ quib⁹ aīa carni p̄parit: vel m alis. s̄ p̄tētis p̄p̄l cōparitōe et tā h̄s corp⁹ q̄ fm aīam xps passus dolorē s̄criebat: iō clamat et dicit. Ipsi iudei opp̄ssus pōdē cru- cis h̄berib⁹. Flagellis et cruciatib⁹ afflicti: suc- cūto. pedib⁹ p̄sistere neq̄ cōparitimi affli- ro. Illi aut nō vt iesu p̄parerēt: s̄ ne a xpi mor- te impediret. Angariā uetē i. coegerunt symo- nē syrenē. vt ferret crucē iesu. Quid facitis o iudei recusā: p̄ciū sanguis mei q̄ p̄ redē- ptione v̄a fundēd⁹ ē. Ecce fruct⁹ salutē vob̄ derelictis transite ad gētes. hic me⁹ sanguis p̄- agni paschalis sanguine designat⁹. in filiū- dinem. Tan. i. crucis sup h̄ores v̄as insigni- ri debebat: fm p̄pheta ezechiel. ix. Sed ad gētes cōuerteret. Videre ergo ac. Uigefi- simū nonū signū doloris xpi in passione ei⁹ ē deestabilitas cruoris sceleratoz dānatōe vt enī Hiero. dicit sup Ahar. Quid exponit caluarie locū: q̄ sepulcr⁹ ē adā. et iō sic appel- latū: qz ibi antiq̄ hoīs sic p̄ditū caput fauora- bilis interpretatio et mulcens aures p̄p̄l. nec tñ vers. extra vrbē cū et extra portā loca sūt in q̄bus trācant capita damnatorum: et cul- uarie. i. decollatoz sumpterūt nomen. p̄p̄ea aut ibi crucifixa est xps: vt vbi p̄t⁹ erat area dānatorum ibi engerētur vexilla martyrum. Adā vero sepulcrū iuxta ebrō in i. su filij na- ue sepulchro legim⁹. Adagis aut crucifigen- dus erat i loco cō i dānatoz q̄ iux sepulchris ade vt ostēderet q̄ crux xpi nō solū erat i re- mediū p̄ p̄tīm p̄culare ade: s̄ etiā p̄ totius mūdi. Clamat ḡ xps et dicit. P̄cipites m̄ dei in hoc loco reduxit Abrahā puerū suū ysaac vt immolaret ipm deo: s̄ q̄ ille ex obe- dientia dei factus erat: vos malicia in me im- pletis hunc locū venerat⁹ est Jacob videns scalam crucis p̄tingentē. i. reducentē ad celū et aglos ascēdētes. līeros vt sua restauratōe

In die veneris sancta.

Sermo XLIII

Et angelos descendentes. i. cōpatientes et ad
mirantes mysteriū passionis filij dei et dñm
imitū. i. xpm affixū scale. i. cruci et ait. Vere
dñs est in loco isto. i. vere crucifigē deum et
hominem: ego nesciebam. i. vos ignoran-
tes tantū scelus perpetratis nō est hic aliud
i. in cruce nisi domus dei. i. habitatio in qua
verus agn⁹ pro peccō mundi offert velut in
sancta scōrū: et porta celī: per sanguinē me-
um aperienda est porta celi quā sanguis ade-
precluserat. Unde cecī sanguinē meū cō-
miseri detestando cruci pēdōr crucimatis
sed innox⁹ est: qz est pēdum redemptionis
illoz. quē tñ dānastis inique. Videte ergo si
est dolor similis et. **T**rigesimū signum do-
loris xpi in passione eius est sensibilitas er-
roris nociuoz multiplicatione. Nā xps fuit
passus fm oēm sensum corporeū fm tactus
quid multoties flagellatus et clavis confis-
sus fm visum aspiciens matrē et alias mu-
lieres post ipsum flentes. multoties velatus
fm auditū vocibus blasphemantiū laceffit⁹
et iridentium. fm olfactū in loco fetido ca-
daverū mortuoz: qd dicit caluarie appensus
patibulo fm gustū felle acetō potatus. Eū
enī xps fuisse pductus in locū caluarie: de-
derūt ei vinū bibere: cum felle mixtū. Et cum
gustass⁹ nō luit bibere. vt dicit **Matth. xxvij.**
ca. Dixerunt enī quidam crucifixos dñs et
acrius mori si aceri cum felle biberent: ideo
militēs pylati secus tale vinū apporauerūt:
vt citius liberarētur a custodia crucifixoz
et lamat ergo christus et dicit. **V**inea mea
electa quo mō conuersa es mihi in amaritū-
dinē: qd a me suscepta es hodie dulcedine
scito qd fel peccatorum nō cōmiseretur eter-
ne glorie beatorū: gustabo mori amaritudi-
nem: sed tercia die glorie diuine afferam fili-
tudinē: sed vt impleat illud ps. Dederunt
in escam meā fel: et in siti mea potauerūt me
aceto. Videte ergo si est dolor similis sicut
dolor meus. **T**rigesimū primū signū dolo-
ris xpi in passione eius est penalitas satis-
factoris crucis confixione. **A**ldors enim xpi
in cruce maxime conueniens fuit satisfactio
m pro peccato pimi patris qd fuit ex eo qd
contra mandatū dei pomū ligni veritē sumi-
plū: et ideo conueniebat qd xps ad satisfaci-
endum pro peccato illo seipsum pareretur. li-
quo affigi quasi restituens qd **A**dām sustu-
lerat fm illud ps. Que nō rapui tunc exol-
uebam. Unde **Augustinus** in sermone de passio-
ne dicit. **A**dām contempnit pceptum ac-

ciens ex arbore pomū: sed quicquid **A**dām
perdidit xps in cruce inuenit. Hoc enī gen⁹
mortis plurimis figuris respondet. Nam de
diluvio aquarū humanū gen⁹ archa lignea
liberauit. De egypto dei pplo recedere moy-
ses mare diuisit. et **Pharaonem** prostra-
uit et populū dei redemit idem moyses lignū
in aquā misit et amarā aquā in dulcedinem
cōmutauit: ex lignea virga de spūali petra sa-
lutaris vnda profertur: et vt amalech vince-
retur cōtra virgā moyses expansis manib⁹
extendit: etiā lex dei archē testamenti lignee
creditur: vt in hīs omnib⁹ ad lignum crucis
quasi per quosdam grad⁹ veniatur. **A**ltare
etiā holocaustoz: in quo animalū sacrifici-
cia offerebātur erat factum de lignis vt ha-
bet **Exodi. xxvi.** Penalitas autē xpi fuit ma-
xima ex gñe passionis: quia mors crucifixo-
rum in cruce est acerbissima: quia configus-
tur in locis nervosis et maxime sensibilibus
scz in manib⁹ et in pedibus: et ipsum corp⁹ pē-
dens suo pondere cōtinuo auget dolorem.
Clamat ergo xps et dicit. **O** vos qui transi-
tis attendite qm foderunt manus meas et
pedes meos: dinumerauerūt omnia ossa mea
Hīs enī plagatus sum in medio eorum qui
diligebant me. Videte manus que munda-
uerūt leprosos: que suscitauerūt mortuos: q
illuminauerūt cecos: que auditū surdis pre-
buerūt. **L**euauit dñs signū in nationib⁹: vt
cōgreget pfugos ex israel. **I**n dei obduras-
ti ecce fenestre celi aperte sunt. **E**nī nō festi-
natis igredi in ipm a quo cecī fuistis. **I**n
sensari morib⁹ serpentis antiqui vos vulne-
rantis cur nō aspiciatis in serpentem enei pa-
lo crucis affixum. Videte ergo si est dolor si-
milis sicut dolor meus. **T**rigesimū se-
cūdum signū doloris xpi in passione eius ē
Anditas corporis vestimentoz diuisione:
xps ei passus est in rebus per h qd suis ve-
stimentis spoliatus est. Unde **Anselm⁹** di-
cit. **X**ps moriens nō habuit vnde nudaret
naturale tegeret: nec mortuus vnde inuol-
ueretur. sicut nec viuens locū habuit in quo
caput reclinaret: nec domū: in qua nasceret
sed oīno pauper: oīno nudus: mortuus est vt
natus est: adeli noe inebriatus et nudatus
celo et terra tenebrosos passio tectus et a fra-
tre suo irritus est. Et **Ambrosius** dicit sic.
Xpus omnino nudus crucem ascendit: con-
tra mundi principem seuerem pugnaturno:
et talis currū suum xps ascendit quales deo
auctore nos natura formauit. Postq enī

In die veneris sancta.

Sermo XLIII

milites crucifixerunt xpm diuixerunt vestimenta sua: et fecerunt quatuor partes unicuique militum prem. Et lamat g' rps et dicit. No' pua hec ab iectio estimanda est. Ad eum velut omnium vi lissimam vestimentis nudauerunt. hoc duobus latronibus mecum crucifixis minime fecerunt. Eod' emmaris et valde abiectis: et nihil habebat vestes auferebantur et diuidebantur. Ipsi aut' milites considerauerunt et ispererunt me: non rang' iudice sedente in solio iudicii: si rang' p'ctore pendente in ligno supplicij: ideo diuiserunt sibi vestimenta mea et sup' veste meas miserunt sortem. Videre g' si est dolor filis r'e.

Trigesimūtertium signū doloris xpi in passione ei' est. Et lamorofitas oris in tituli corruptione. X'pus enim fm humanitate fuit rex et sacerdos: q'z muti diuino contigit. vt regū genus sacerdotali stirpi coniungeret: vt xps qui est rex et sacerdos ab vtriusq' nasceretur fm carne. Nā paf' br'e marie de stirpe dauid existens: vxorez habuit de stirpe dauid q' fuit p'um' sacerdos fm legem: et ita xps a beata virgine genit' fm hum' mitate: fuit ver' rex iudeoz. Unde et p'p'li iudeoz eum vt reges honorifice suscipientes dicebant. Adar. xii. ca. Danna filio dauid. Nunc autē pylatus titulum p'tinentē cam mortis xpi scripti dicens. Hic est iesus nazaren' rex iudeoz. q. d. ideo crucifixus est: q'z rex est iudeoz: et posuit ipsam sup' caput xpi in similitudine crucis. Pofitices aut' iudeoz legentes hunc titulum: vehementer turbati clamabant ore furibundo aduersus pylatū dicentes. Noli scribere rex iudeoz: sed q'z fecit se vocari regem iudeorum. Pylat' vero respondit. Quod scripsi scripsi. Et lamor ergo xps et dicit. D' impij iudei cor impurato ore sentitis contra pylatū: ecce diuinitus procuratū est: vt titulus talis super caput meū affigeret: vt per hoc cognosceretis qm' per crucis patibulū nō amisi s'z corroboraui imperium. Aduertite et corde intelligite me verū esse hominem: ideo d' hic. Ad deū eē et verū dei filium: ideo d' est. Ad verū esse mundi saluatorē p' passionem: ideo d' iesus. Ad verū esse mundi glorificatorē per resurrectionē: ideo d' nazaren'. Ad deū esse mūdi et oim' gubernatorem: ideo d' rex. Ad peccatorū vestroꝝ iustificationē p' verā noīo mei cōfessionē: ideo dicit iudeoz. sed qm' ista indigne fecitis. Videre si est dolor similis sicut dolor meus. Trigesimūquartū signū doloris xpi in passione est: forciat' pudoris latronū meditatione. X'pus enim in medio latronū

crucifixus est: alia quid' rōne quantū ad intentionem iudeoz: alia vero quantū ad dei ordinationem. Quātū em' ad intentionem iudeoz duos latrones vtriusq' crucifixerunt sicut dicit et r'isost. vt eoz suspitionis fieret particeps. Sed nō ita euenit. Nā de illis nihil d'f. Ipsi aut' vbiq' crux honorat' reges dyademata deponētes assūmūt crucē in purpuris in dyadematib' in armis int' vniuersa sacramenta vbiq' terrarū crux emicat. Quātū vero ad dei ordinationē xps cum latronibus crucifixus est: q'z vt dicit super adar. b. Sicut pro nobis maledictus crucis factus ē xps: sic pro oim' salute iter noxios quasi noxius crucifigat'. Sicut em' xps debitū mortis nō habuit: sed mortē volūtarie subiit: vt sua virtute vinceret mortem. ita etiam non meruit vt cū latronibus crucifigeretur: sed voluit cum liquis deputari: vt destrueret et superaret iniquitatē. Unde et r'isostom' dicit super Job. Q'z latronē in cruce conuertit: et in paradisiū inducē nō min' fuit q'z petras cōcurre et cōtundere. Et lamor ergo xps et dicit. Q' cecī iudei cur nō intelligitis vocationē vram ad regnum celeste mecum percipiendum. duo nempe latrones qui dextre ac leue affigunt oim' humani generis diuersitates vocari ad sacm' passionis mee ostendūt. Sed q'z per diuersitatem fidelium atq' infidelium fit diuisio oim' fm dextram et sinistram. ideo vn' ex duobus ad dextram situs fidei iustificatione saluatur. Q' idurati iudei ipsa crux tribunal est in medio autē iudice cōstituto. vnus qui credidit liberat' est. Alter autem qui insulea uie dānatus est. q' d' quid' in iudicio facturus sum. alios positurus ad dextram: alios vero ad sinistram. Videre ergo r'e. S' Trigesimūquintū signū doloris xpi in passione ei' est excusabilitas crucifixoris in resu orōne. X'ps em' excusauit peccatū crucifigentū ip's dicens. Pater ignosce illis: q'z nesciunt quid faciunt. Excusatio em' ista nō pertinet ad p'ncipes iudeorum: sed ad minores de populo. Non em' pro eis orat qui quē filium dei itellexerunt crucifigē q'z conf'eri moluerunt. cognouerunt em' principes iudeoz xpm esse filium dei per signa euidentia: quib' em' assentire p'pter odium et inuidiā noluerunt. Adī nores aut' iudei licet grauissime peccauerunt q'rum ad genus peccati: tamen in aliquo diminuit eoz peccatū p'pter ipsorum ignorantia. vnde sup' illud Luc. xxiij. ca. Nesciūt qd faciāt. dicit Beda Pro illis rogat q' neclius

Nā h' s' q'z h' s' r'us est p' d' m' q' ordinat' est q' h'ud' m' p' r'at' v'at' h' s' s' h' m' q' p' l'ij h' s' r'e.

runt quid fecerāt: zelus dei habētes s̄ nō s̄m
scientiā dei. Adulter autē magis excusabile fu-
it peccatū gentiliū per quorū manus crucifi-
xus est qui legis sciam nō habebāt. Et h̄ fu-
it primū verbū qđ xp̄us dixit in cruce ⁊ fuit
magne charitatis: q̄ cum lachrymis orauit
pro crucifixoribus suis s̄m illud Esa. liij. Et
pro transgressorib⁹ orauit. Nō enim orauit
pro oib⁹ crucifixoribus: neq̄ etiā pro oib⁹
q̄ credituri erant in eū: sed pro hijs qui erant
p̄destinati: vt per ipsum vitā consequerētur
eternā. Vñ Ber. aic. Ad ira res caput angeli
cis spiritib⁹ tremibundū den̄sitate spinarum
pungit: facies pulchra pie filijs hoīz sputis
iudeorū fetidis contrudit. Oculi lucidiores
sole in morte caligauerūt. Aures q̄ audiunt
p̄cēt⁹ angelicos: opprobria ⁊ insultus audie-
runt. Quod docet angelos ⁊ iherar: felle
et aceto potat: pedes quorū scabellū adorat.
cruci clauis affigunt: manus q̄ celos forma-
uerūt in cruce expanse ⁊ clauis affixe fuerūt
torū corpus flagellat: latus lancea perforat.
Quid plura? Non reman sit nisi cor ⁊ lingua
vt pro p̄cētibus exoraret xp̄us flagellis ce-
sus: spinis coronatus: clauis confossus: op-
probrijs saturatus: oīum tñ dolor inmemor
ait. Pater ignosce illis q̄ nesciunt quid faci-
unt. Ascendit in altū vt longius audiretur:
fortiter clamauit vt nullus excusaret: clamo-
ri lachrymas addidit vt homo cōpateretur.
Orauit pro peccatorib⁹ ne culpa eis impu-
taret. Iudei clamabant crucifige: sed xp̄us
ignosce. Abagha illoz iūctas: sed maior dñi
iesu pietas qm̄ multus est ad ignoscendū. b̄
Bern. Qualis est b̄ q̄ in oībus pressuris su-
is nec semel os suū aperuit: vt aut querele
aut excusationis aut cōminatōis: aut male-
dictōis verbū aduersus maledictos illos ca-
nes p̄ferret ⁊ nouissime verbū benedictōis
quale a seculis nō est auditū sup̄ inimicos su-
os effudit dicens. Pater ignosce illis. Quid
hoc viro mansueti? Quid clementi? Quid
benigni? Clamat ergo iesus ⁊ dicit. Homo
vide quid pro te patior: ad te clamo qui pro
te morior: vide penas quibus afficio: vide
clauos quibus confodio: ⁊ cum sit tantus
dolor exterior: interior tamen planct⁹ ē gra-
uior: tam ingratum dum te experior. Videte
itaq̄ si est dolor illis sicut dolor me⁹. Tri-
gemis sexum signū doloris xp̄i in passione
eius est: infatigabilis rancoris opprobriorū
substantiōe. Maior em̄ fuit charitas xp̄i pa-

stentis q̄ malicia crucifigentū. Et ideo p̄t
potuit xp̄s satisfacere sua passione q̄ crucifi-
tores offendere occidendo. In tantū qđ pas-
sio xp̄i sufficiens fuit ⁊ superabundans ad sa-
tisfaciendū pro peccatis ipsum crucifigentū
⁊ sicut occisores xp̄i homines fuerunt: ita et
xp̄s occisus: maior autē fuit charitas xp̄i pa-
tientis q̄ iniquitas ppli crucifigentis ipsum
⁊ ideo passio xp̄i magis valuit ad reconciliā-
dum deo totū humanū gen⁹ q̄ ad prouocā-
dum ad irā. Passio em̄ xp̄i ex parte occiden-
tū ipsum fuit maleficiū: ex pte xp̄i ex char-
itate patientis fuit sacrificiū. Hoc autē sacrifi-
ciū ipse xp̄s obrulisse dī qui voluntarie pas-
sus est. nō autē illi qui occiderunt eū. xp̄i em̄
hoīs occisio pōt ad duplicē voluntatē cōpar-
rari. Vno mō ad voluntatē occidentū: ⁊ sic
nō habuit rōnem sacrificij aut hostie: nō em̄
dicitur occisores xp̄i hostiam deo obrulisse:
sed grauit̄ deliquisse ⁊ hui⁹ peccati similitu-
dinem gerebant: impii gentiliū sacrificia quib⁹
hoīs idolis immolabāt: s̄m illud ps. Effu-
derunt sanguine innocentē: sanguine filiorū
suorū ⁊ filiarū suarū quos sacrificauerunt:
sculpilib⁹ chanaā. Alio modo pōt conside-
rari occisio xp̄i per p̄pationem ad volūtatē
patientis qui voluntarie se obrulit passioni: ⁊
et hoc habet rationē sacrificij. Charitas
q̄ magnū est vinculū tuū: nullū em̄ aliud vi-
culū xp̄m ad columnā tenere potuisset: nec fer-
rum in cruce sicut nec lapis in monumento.
Amor autē nostre salutis ⁊ ad columnam et
in cruce ipsum derinuit. Si aduertim⁹ ad ma-
nus ⁊ pedes ei⁹ videm⁹ in eo exemplū p̄se-
uerantie: ita fuit affixus cruci qđ nō p̄pter in-
deorū blasphemias: nec p̄pter matris ⁊ mul-
tarū mulierū lachrymas voluit reliquere cru-
cem. Principes em̄ sacerdotum: ⁊ alij iudei
gaudētes de penis eius ex iniquitate odij et
rancoris multipliciter ipsum deridebant. Pri-
mo monētes capita sua dicebāt. Hach q̄ de
struis templū dei: ⁊ in trib⁹ dieb⁹ reedificas
illud. s̄m illud ps. Omnes videntes me deri-
serūt me locuti sunt labijs ⁊ monerunt: ad
put. Secūdo dicebant Alios saluos fecisti:
ipsum nō potest saluum facere: quasi expro-
biarent ei qđ nō virtute dei: sed in beelzebub
principē demoniorū ciecerat demonia. Tercio
dicebant. si filius dei est descendat de cruce et
credemus ei. In hoc filij diaboli imitantur
vocem potētam. Diabolus em̄ dicit. si filius
dei es mitte te deo: sum⁹: ⁊ iudei dicunt si fi-

In die veneris sancta Sermo XLIII

lius dei es. descendas de cruce. Quarto dice-
bant: si rex israel est descendat nunc de cruce;
ut videamus et credamus ei: quasi diceret.
Si tu es rex ubi sunt milites tui et cunctales
tui qui te protegant. Quid dicebant: perfidit i
deo liberet eum si vult. *fm* illud. ps. Spera-
uit in domino eripiat eum: saluum faciat eum
quoniam vult eum. propterea Bernardus dicit. In
dictis sustinuit contradictiones in factis obser-
uatores in tormentis illosos. In morte ex-
probratores. Clamat ergo christus et dicit.
Quinque in dei non veni ut destruerem templum
dei: sed vos per mysterium crucis mee edifi-
carem templum dei. Non enim frustra tale ge-
nus mortis elegit: et altitudinis latitudinis
et profunditatis. Adhuc existere. Nam latitu-
do est in eo ligno quod per transversum desup
figitur: et hoc ad bona opera pertinet: quia ibi
manus extenduntur. Adhuc existere. Et in eo li-
gno quod versus ad terram conspiciunt: est ubi
perstiterunt et perseverant quod longaminita-
ti tribuit. Altitudo est in ea ligni parte quod ab
illo quod transversum figitur sursum ad caput
meum erigitur: quia bene sperantur suprema
expectatio est. profundum est in eo ligno quod
fixum occultatur. Unde rotundum exurgit et gratias
gratificientem in penitentialibus cordis laren-
tem designat. Hoc nunc lignum in quo sunt fi-
xa membra patiens cathedra est magistri do-
centis. O infensati iudei etiam nolentes con-
fiteri: alio saltem cornu. vestra vos condē-
nat sententia: quia sum filius dei: ideo non descē-
de de cruce. Dixi enim vobis quod si exaltatus fu-
ero a terra omnia traham ad meipsum. Si enim
descendere debuissetis non illuc a principio ascē-
dissetis. Mendaces iudei fraudulenta est pro-
missio vestra: quod dicitis et credimus ei. Quid
enim maius est de cruce adhuc viventē descēde-
re an de sepulchro mortuam resurgere. resurgas
ad nutum et non crederis: etiam si de cruce de-
scendero non crederis. Peruersi iudei in
his duobus latronibus nihil tale machina-
mini: si non decet opus dei imperfectum relin-
gere. Propterea confido in deo: quia genus hu-
manum eripiet a potestate diaboli et salu-
abit: quia redemptio requiritur ad hominis
liberationem per respectum ad deum: *fm*
illud. Psalmis. Redemptionem misit domi-
nus populo suo. Ime quidem redemptiones
captivis: quoniam vult eum: *fm* illud primo
Thimo. secundo ca. Deus vult omnes homi-
nes salvos fieri: et quia hoc vestra pertinacia

impeditis. Videte si est dolor similis sicut
dolor meus. Angelus septimum signum
doloris christi in passione eius est pertinaci-
tas irrisoris contempta correptione. Non
enim conueniebat ut cum christo aliquis ali-
us parceretur ex eadem causa. Unde Orige-
nes super illud. Math. xxvi. Si oportuerit me
moritum non te negabo dicit. Adhuc eum
su pro omnibus moriente hominum non erat
Omnes enim fuerant in peccatis. Et omnes
opus habebant ut aliquis pro eis moreretur
non ipsi pro alijs. Et Ambrosius dicit.
Passio christi emulos habet: pares non ha-
bet. Adhuc christi tantum facta mors dei: sed per
unionem in persona dei ruxit: oremus qui de-
et homo erat qui pariebatur. Non enim nati-
ra dei lesa est: neque mutatione sua sustinuit
passiones. Passio enim christi *fm* quod compa-
ratur ad divinitatem eius agit per modum ef-
ficientie. In quantum vero comparatur ad vo-
luntatem anime christi agit per modum meriti
In quantum vero consideratur in ipsa carne christi
agit per modum satisfactionis. In quantum per eam
liberatur a reatu pene agit per modum re-
demptionis. In quantum per eam liberatur a
servitute culpe: per modum autem sacrificij.
In quantum per eam reconciliamur. Per passio-
nem aut christi liberatur. non solum a pecca-
to communi totius humane nature: et quantum
ad culpam: et quantum ad reatum pene ipso sol-
vente precium pro nobis: sed etiam a peccatis
proprie singulorum qui communicant ei
passioni per fidem et charitatem: et fidei sa-
cramenta. Et ideo per passionem christi ac-
perta est nobis ianua regni celestis *fm* illud
Hebreo. nono capitulo. Christus assistens
pontifex futurorum bonorum per proprium
sanguinem introiit semel in sancta eterna
redemptione inventa. Et hoc quidem patet
quia latrones qui crucifixi erant cum eo irri-
debant eum: et improperabant ei dicen-
tes. Si tu es christus saluum fac teipsum
et nos. Nihil autem signis unus eorum cre-
didit in christum corripient alterum colla-
troniem: pertinaciter blasphemantem: dicens.
Neque tu times deum qui tamen in eadem
damnatione es. Nos quidem digna factis
recipimus: hic vero nihil mali gessit. Et con-
uerius ad christum dixit. Memento mei do-
minum dum veneris in regnum tuum. Per-
tinaces iudei quod dispar est vox vestra voci
latronis. Vos etenim dicatis vobis qui de-

*passio
homo
pene*

*passio
homo
pene*

*passio
homo
pene*

In die veneris sancta.

Sermo XLIII

Amis templū dei. Tatro autē dicit. Admento mei. vos qui vidistis xpm cecos illuminare mortuos suscitare: et gradus miracula facere: dicit. Alios saluos fecit. Ex hunc autē q crucifixū aspicit latro dicit. memero mei. vos q xpm i tēplo docentē audistis dicitis. Si filius dei es descende de cruce: et credim tibi. Tatro autē andrēs in cruce pendente: pfi pro peccatoribz supplicante dicit. Admento mei domine: vos scripturas interpretante negatis in eo sublimē maiestare et dicitis. Si rex israel ē descendat nūc de cruce. Tatro autē crucifixū aspicit et dñm ostendit. Condānati vider infirmitatē et regis predicatē dignitatē dicēs Admento mei dñe dum veneris in regnū tuū. Elamat ergo xps et dicit. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Indurati indei pulcherrimū vobis datur exemplum cōuersionis qd tam facile latroni venia relata est. Etro ignoscit qd cito ille conuertitur. Et vberior est glorie promissio qd precatio. fide hūit q me in etnū regiturū credidit que secū pariter moriente vidit: quis tūc crederet dominiū oipotentem patiēter et humiliter tam crudelia sustincentem. Spē impetravit qui regni mei aditum postulat. Caritatem in morte viuaciter tenuit qui vos et collationē de iūquitate corripuit. Maligni indei diabolus Adam de paradiso expulsi: latro vos in paradisu redire sua cōuersione cōpulsit. Ante totū orbē: ante patres vestros: ante apostolos nudo verbo sola fide paradisi foris promissionem: ne quis post errores labatur in desperationē. Hodie inq mecum eris in paradiso. Verbum mīe et pietatis: discite nūc quid est mīam volo et nō sacrificiū. Amen dico tibi. Ecce quanta firmitas: hodie. Ecce quanta celeritas: mecum eris. Ecce quanta gloriosa societas. in paradiso. Ecce quāta loci amenitas. Rebelles indei attendite quāta est virtus crucis mee: quāta est gloria pendētis in ligno. Tatro iste meum videt lignum et mor cōfiteretur regnū. Breuis confessio vitam promeretur eternam: s; pēnat vestra iūrisio penam meretur sempiternam. Videre ergo si est dolor similis sicut dolor meus. Trigesimū octauum signum doloris xpi in passione eius est firmitas amoris matris deploratione. Xpus enim doluit in cruce pro sua matre vltra modum cruciatū sic dicit Hier. epla. lxxvi. Dei filiū nūq ante crucem matrem dimiserat nisi quando illam discipulo cōmisi: moritur. Dolores cū

quos ipsa effugit in partu hos ex itemali cō passione sustinuit in passione filij: vbi omnia viscera virginis dolore lacerata sunt. Tatro em amor inter matrem et filium fuit: quo maior inter creaturas esse nō potuit: et q proportio doloris sequr pportione amoris: ideo tantus dolor: inter istos condolentes extitit quo maior esse nequit. Unde Anselmus dicit. Superabat oēs omnū creaturarū amor: atqz dulcedine magnitudo amoris: inter deum filium et matrem virginē. Tanta enīz imensitas amoris eos cōiūnit: vt vtriusqz in vtroqz anima liqueretur. si ergo talis actus erat amor: qz erat dolor. quibus em gemitibus: quibz suspirijs: quibus doloribz patiebatur et cruciabat pectus virginium et cor maternū quādo ipsum a se crudeliū manibus auferri et trahi viderat: suspirijs et flagellis cedidit: nudari: ligari: spinis coronari: cōdenari crucifigi crucentari: blasphemari cōspexit. Unde voce lugubri dicebat. Deu me fili dilectissime. cur ante tuam mortem nō suus mortua. cur sic remisso capite pertransis nec vnū quidē verbum matri q repperit loqueris. Fili mi respice in me et ne derelinquas me. Quicqd crudelitatis inflicum fuit cor poribus martyru leue fuit et nihil in cōparatione imensū amoris et doloris qui animam matris in filiū transfixerat. Alii puto q nullo mō potuisset virgo tanti cruciatu ferre tormenta nisi illa spūs vite: modo ifolito robore rasset: qz tot mater in mente quot fili in corpore vulnera sustinuit. fm illud Symeonis. Quā ipsius aīam pertranfuit gladius. Et qdam deuotus metricē loquens dicit sic. Saxa nō sustinēt dolorem virginis: Sol sentem adiuuat iactura luminis: Terra concutitur more ploraminis: Ferre non sustinēs dolorem federis. Transformat mater amoris oculum Cum transformatum cōspexit filium: Cernēs caput sub spinis deici: Os horrore spūtorum inficit: Cum pupille splendor obuoluitur: Et ex pena corpus dissoluitur: Cum pallere labra cōsiderat: Eūre findi quam mors dilacera: Latus pungi crudeli lancea: Caput cingi coronis spinea: Corpus vngi liquore lateris: Pectus pungi cruoris litteris: Ferrū ficum mollitis manibus: Et simul fixum politis pedibus.

hunc de la
trone fct

Cum cernit mori perfusus fletibus:

Tunc nif multis mactatur mortibus:

Dolens stimulis cor pium lacerat:

Cordis intima crucians vulnerat.

Accillat gressibus et tremit corpore:

Virgo doloribus exhausto robore.

Eum enim fons dulcoris dei patris: et flos odoris virginis xpus iesus oibus per omnia compassus miseris. Flens cu fletibus: compatiens patribus: et dolens dolentibus. Ora ret p suis crucifixoribus et latroni paradisu pmitteret quis illi dubitabit eandem legem pietatis eundem fervore compassionis virginis sub patibulo denegare lamentanti. ideo dicit Job. vi. Cum vidisset christus maria lachry mare in fremuit spu et lachrymatus est. Pugnabant enim in corde virginis duo amores. scilicet amor filij et amor generis humani. Amor filij nolens ipm pati. Amor generis humani volebat ipm pati ppter que ipse in mundum venerat. Contra autem in virginis pugnabat duo dolores. scilicet dolor quez habet de morte vnici filij sui: et sicut sensualitas i xpo erat relicta sue nature eo qd contemplatio anime non deriuabat ad vires sensuales: ita erat in beata virgine. Alius dolor in virginis erat de pditioe generis humani: iste dolor supabat pmiu: non quia magis diligeret genus humanu qd filiu suum que sciebat esse filiu dei: sed quia nouerat filiu suu non hse in se cam mori: si h genus mortis eligisset: vt redimeret gen^u humanu. Videns ergo qd per fide applicabat generi humano passio xpi ad percipiendus fructu i pius fm illud Ro. ii. quem pposuit deus ppiatore p fidem in sanguine ipsius. Fides autem p qua a peccato mundabat non debebat esse informis que potest esse etiam tum peccato: sed est fides formata p charitate: sic vt passio xpi applicaret generi humano non solum qum ad intellectu: sed etia qum ad affectu p que modu peccata dimittuntur ex virtute passionis xpi. Nec autem fides formata charitate in nullo inueniebat ppter qd in ipsa latrone. Erat enim omnino pdita etia in apostolis qui mortaliter peccauerunt fugiendo a xpo in mente et corpe. Et qd fructu passionis xpi non sequebat. ideo plorans plorauit in nocte. scilicet infidelitatis generis humani: lachryme eius in maxillis eius. Non est qui cosoleat eum ex omnibus charis eius: vt dicit Tenor pmo. Clamat ergo xpus in cruce et dicit illud Iheremie. ii. Audite vbu domini domus iacob et omnes cognationes domus

israel. Quid inuenistis in me iniquitatis: quia eloquimini a me et abula post vanitate corda minastis tra mea et beditate mea posuistis i aboiatione. Obstupescite sup hoc: et porte eius desolamini vehementer. Duo enim mala fecit ppls me^u: me dereliquerunt fonte aque viue: et foderunt sibi sisternas dissipatas que ptinere non valent aquas. Scito et vide quia malu et amaru est te dereliquisse dnm deum tuu et non esse timore mei apud te. Ego plaui te vineam mea electa offic semem veru quomodo qd conuersa es in prauum: implesti mala cogitatione tua: ostendisti contrariu fortitudine tua vt posses facere quod hmo cogitasti. Recordatus suus tui miseris adulescentia et charitate tua qua secuta es me. Aspiciens autem iesus ad matrem suam stabat iuxta crucem et ad discipulu stantem quem diligebat dixit mri sue. Mulier ecce fili^u tu^u. Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. Non enim vocat matrem: sed mulierem: quia passio christi relata ad carne xpi congruit infirmitati assum pte fm qua atinebat beate virginis relata xpo ad diuinitate consequit ex ea infirmitatem virtutem fm illud pme Corinth. primo Quod infirmu est dei fortius est hoibus: quia scilicet ipsa infirmitas xpi in xpo est dei habet virtutem excedentem oem virtutem humanam: et fm hanc virtutem non atinebat beate virginis quia h passio xpi sit corporalis h in spuale virtutes ex diuinitate vnita. Et id p spuale cotractum efficaciam fortis. scilicet p fidem et charitatem fm qua virtutem passio xpi est causa remissionis peccatorum. Et qd consolaret matrem inspirauit menti eius qd passio sua remisit culpam et penam suis apostolis ne desperaret: sicut iudas ppter iporum delictu: id dicit. O mulier in qua pmanet fides mee diuinitatis. Ecce scilicet in pnti venia do filijs meis aplis et credituris p eos in me quoz tu eris nif p gram et miam. Et sicut virtus mee passionis singlis adhibet ad deletionem ppor peccatorum. ita ex merito grie singularis impetrabis qd volueris in adoptione filiorum. O mulier qui tecum pmanerint iuxta crucem mea p fide et charitatem impropriu portantes velut filios tuos quo volueris deduces. Sciendu qd satisfactio xpi habet effectum in nobis in qum in corporamur ei vt membra capiti. Adhuc autem oportet capiti esse cōformia. Et ideo sic xps pmo quidez habuit gram in anima cu passio bilitate corporis et p passionem ad gloriam immortalitatis peruenit: ita et nos qui sumus

membra eius p passionē ipsius liberamur qdē a reatu cuiuslibet peccata tñ qd pmo recipimus in anima spm̄i adoptiōis filiorū qd ascribimur ad hereditatē gl̄ie immortalitatis ad huc corpus passibile et mortale habētes. post modū hō cōfigurati passiōibus et mortē xp̄i in gloriā immortalē pducimur s̄ illud *Roma. viij. Si filij dei et heredes: heredes qdēz dei: coheredes autē xp̄i. si tñ cōpatimur ut et simul glorificemur. Et sicut in hoc nōte mulier sunt due nature s̄carum qz tres vocales scz. y. i. e. et tres mute. scz. m. l. r. Vocales qdē p se sonant. mute autē nō p se sonant: sic in xp̄o est duplex cōditio naturarū. s. diuine q significat p s̄as mutas: qz ineffabile est nomen dei: et humane que significat p litteras vocales: qz oues mee vocē meā audiūt. ut dicit *Job. x. De nature vnite sunt in xp̄o et cōmunicat inuicē pprietas suas: ut idem dicit deus et homo ad quod designandū cōtūgnit inuicē littere mute et vocales ita ut nomē diuinitatis insinuet p hoc qd est mel et nomē humanitatis insinuet p hoc qd est vir. Per passionē em̄ xp̄i que fuit in humanitate viri rigor iustitię dei cōmutatus est in dulcedinē m̄ie. Quia hō xp̄us qui patiebat nō erat solū homo nec s̄m solā humanitatē sortiebat effectū passio eius: ideo non dixit Mater: sed quia erat deus et homo iō dixit mulier quasi diceret. Qui in me crediderit p fidem et charitatē et fuerit filius tuus p dolorem mee passionis sicut tu habes: et itererit tecum iuxta crucē meā sicut tu stas: sortietur effectū mee passionis. quia nūc pauci sūt q amaritudinē mee passiōis meditent et effectum eius. pp̄erea videte etc. **T**rigesimū octauū signū doloris xp̄i in passione eius est obscuritas solis radiōz subtractōe. Tūc em̄ p̄cipue oportebat in xp̄o p miracula diuinitatē ostendere qñ in eo maxime appebant infirmitates nature humane. Et ideo in xp̄i natiuitate stella apparuit in celo. Unde maximus dicit in s̄mone de natiuitate. Si p̄sepe despicias: erige pariter oculos et nouam in celo stellāz p̄stare mūdo natiuitatē dñicā conuere. in passione autē adhuc maior infirmitas circa hūanitates xp̄i apparuit: ideo oportuit ut maiora miracula ostenderentur circa p̄ncipalia mūdi luminaria. Et sicut crisostomus dicit sup *Mat. II* doc est signū qd p̄cētibz p̄mittebat dare dices. *Veneratio praua et adultera: querit signū et signum nō dabit nisi signū Jone pphete. crucē signifi-***

cans et resurrectionē. Et em̄ multo mirabilior est in eo q crucifixus erat hoc fieri. qd eo ambulante sup terrā. ut scz a sexta hora fierent tenebre sup vniuersam terrā: vsqz ad nonā. Ille em̄ tenebre vel solis obscuratio que in passione xp̄i fuerit acciderit ppter b̄ q sol radios suos retraxit nulla mutatiōe sc̄a circa mortē eius. aut celestiu corporis s̄m quē tēpora mensurant. Unde Hieron. dicit sup *Mat. II* dicit luminare maius retraxisse radios suos ne aut pendente videret dominū: aut impij blasphemantes sua luce fruerentur. Tal aut retractio radiōz nō est sic intelligenda: qñ sol in sua p̄tate habeat radios emittē re vel retrahere. Non em̄ ex electōe s̄ ex natura radios emittit ut dicit *Dyon. vii. c. de diu. nominibus* sed sol dē retraxisse radios in quātum diuina virtute factum est ut solis radij ad terram nō puenirent. vnde quidā deuotus dicit sic. Sol ne cernat dolentem dñm: Sue lucis exstinguit radium: Erubescit nudum conspiciere: Per quem celum vestitur sydere: Terra luget et vita moritur: Sol conspirat et sydos scinditur: Medicina morbis opprimitur: Et amara morte consumitur. **C**lamat ḡ xp̄s in cruce et dicit. *O impij sui dei luminaria celi detestant v̄ra facinorosa: quā iniuriam sui creatoris nō sustinet. O furiosi iudei sydera celi vobis nō obsequunt cum omnia in morte p̄ditoris moueant et turbēt vos soli immobilē in malignitatibus p̄seueratis. O iudurai iudei tenebre sic opuerūt terrā: et caligo populos ut ne quis v̄m possit caput mouere. Ecce gētilēs vobis p̄dicant hoc signo viso: qñ aut deus nature patitur sydera sibi compariunt: aut ordo nature p̄uertit et sydera mentiunt. Ecce Amos. viij. c. p̄p̄bavit de me dices. Occidet sol meridiē: et tenebrelescere faciā terrā in die luminis. Et hō in sua duritia p̄stiterūt. ideo et videre si sit dolor etc. **Q**uadragesimū signū doloris xp̄i in passiōe eius est. Separabilitas p̄tectionis aduersarioz p̄secutorē. *Et huius em̄ ad ostendendā abundantia charitatis sue ex qua patiebat in cruce possius veniam persecutōibus postulare: ita ut huius p̄tectionis fructus ad iudeos et gētilēs pueniret a quibus patiebat. Passio autē xp̄i fuit sacrificij oblatio in q̄trum xp̄s pp̄ia volūate morte sustinuit et ex charitate. In quā dñm hō a p̄se-**

tutoribus ē passus nō fuit sacrificiū s̄ petri
 gravissimū. Clamat ergo xps ⁊ dicit. Deus
 meus. deus meus. vt qd dereliquisti me. Istā
 autē derelictio nō est referēda ad solutionem
 vniōis psonalis: qz impossibile fuit qd solue
 ret vniō diuinitatis a carne xpi. Unde sicut
 ante mortē caro xpi vnita fuit s̄m psonam
 xpo dei. ita etiā post mortem. Istā derelictio
 est referēda ad hoc qd deus pater ipm expo
 suit passionē de derelinquere h̄ nō est aliqd
 qd nō pegeret a psequētibz. vel dicit se de
 licium q̄m ad illam ofonem qua dixerat
 Pater si fieri pōt transeat a me calix iste.
 vt Aug. exponit libro de ḡa noui testamēti
 scz vt nō biberet calicē passionis: vel dicit se
 derelictū: quia tūc videbat iurilis sua passio:
 eo qd de toto genere hoim nō fuit lucrat⁹ nisi
 latronē dextrū. Pater dereliquisti me talib⁹
 exinonitū calamitatibus tradidisti. vt ppls
 qui fuerat apud te honoratus a te derelin
 quat⁹ qui in me est ausus vt pūct lumie tue
 p̄p̄ctionis. Pater p salute gentiū dereli
 quisti me. Quid autē tā bonū fecerit qd ex gētib⁹
 crediderūt vt p̄cioso sanguine super terram
 effuso p eis: erueret eos a maligno: aut quid
 tale dignū facturū sunt hoies p qbus p̄tor
 ista? D̄ indei ingrati humana natura ppter
 petm a deo fuit derelicta: sed qz factus sum
 vester aduocatus quoz suscepi culpā deplo
 ro miserā. D̄ inq̄ indei pctā vestra p qbus
 p̄tor me cogunt clamare: quare me dereli
 quisti vt fiam quasi qui colligit stipulam in
 messe ⁊ racemos in vindemia. Videte ergo
 si sit dolor ⁊c. ¶ Quadagesimū: primum si
 gnum doloris xpi in passione eius est anxie
 tas ardois peccatoz redēptione. Anxietas
 em̄ ⁊ magnitudo doloris xpi patientis ē ex
 hoc qd passio illa ⁊ dolor a xpo fuerūt assum
 pta volūtarie ppter finē liberatiōis hoim a
 pctō. et idō tantā q̄ritatē doloris assumpsit
 que esset p̄portionata magnitudini fructus
 qui inde sequebat⁹. Quia hō naturale est qd
 qñ p̄sone violēter moriunt⁹ ppter mortū oim
 spiritui ⁊ anxietatem mortis sentiūt. id xpus
 ex anxietate mortis petiuit bibere. Clamat
 ergo xps in cruce ⁊ dicit. Sitio. D̄ infelices
 homines ardore desiderij salutis vestre sitio.
 Non esurio: non doleo: sed sitio fidem vram
 salutem vestrā: gaudiū vestrum. plus aīarū
 vestrā qd corporis cruciatus desico. Et si
 nō mei saltem vestrū miseremini. Crux non
 me teneret: corona spinea nō me perfoderet
 nisi sitio vestre redēptionis me cogeret. Si

tio em̄ nō peccati vindicta. nō animarū me
 strarū damnationē sed cōuersionē. Offer
 ris mihi acetum cum felle. i. corrupelā pecca
 ti cum amaritudine pene sempiternē vobis
 debere. Non hunc potum sitio sed vinū fidei
 et charitatis vestre. Videte ergo si est dolor
 similis ⁊c. ¶ Quadagesimūsecundū signū
 doloris xpi in passione eius est veritas me
 diatoris mandatoz implerione. Chist⁹ em̄
 mandatū accepit a patre vt moreretur. D̄ em̄
 Job. x. Potestare hēo ponendi aīas meas et
 iterum sumēdi eam et hoc mādātum accepi
 a patre meo. scz ponendi animam ⁊ sumēdi
 Ex quo vt crisostomus dicit. Non est intelli
 gendum qd p̄s expectauerit audire et opus
 ei fuerit dicere: sed voluntariū monstrauit p
 cessum ⁊ contrarietatis ad p̄m suspitionē
 destruxit. quia tamen in morte xpi lex vetus
 consummata est s̄m illud quod ip̄c moriens
 dicit Job. xix. Consummatum est: potest in
 telligi qd patiēdo omnia veteris legis p̄ce
 pta impleuit. Adorabilia quidē que in p̄cept
 charitatis fundant⁹ impleuit in quātum pas
 sus est et ex dilectione patris s̄m illud Job.
 xiii. Et cognoscat mūdus: quia diligo p̄fz
 sicut mādātum dedit mihi pater sic facio.
 Surgite eamus hinc. scz ad passionē. Et iā
 passus est ex dilectione p̄mi. s̄m illud Ba
 labas. ij. Dilexit me ⁊ tradidit semetipsum p
 me. Cerimonialia vero p̄cepta legis qd
 sacrificia et oblationes p̄cipue ordinātur
 impleuit christus sua passione: in quantum
 omnia antiqua sacrificia figure fuerunt illis
 us veri sacrificij quod christus obrulit mor
 tiendo pro nobis. Unde dicit Colossenses
 secundo capitulo. Nemo vos iudicat in cibo
 aut in potu aut in parte diei festi: aut ne
 menie: aut sabbatorum que sunt vmbra sus
 turoz: corpus autem christi. Eo scilicet qd
 cōparatur ad illa sicut corpus ad vmbra
 P̄cepta vero iudicialia legis que p̄cipue
 ordinantur ad satisfaciendum iniuriā pas
 si impleuit sua passione. quando vt in ps.
 dicitur. que non rapuit exoluit: permittens
 se ligno affigi pro p̄mo quod de ligno ho
 mo rapuerat contra dei mādātum. Clamat
 ergo christus in cruce ⁊ dicit. Consummatū
 est omne illud quod circa passionem meam
 p̄nunciātam in scripturis ⁊ p̄figuratam
 in obseruantia veteris testamēti oportebat
 impleri. D̄ peccatores consummatū est in y
 sterium humane redemptionis predictus in
 lege ⁊ p̄phetis. D̄ indei obstinati. s̄m mātū

In die veneris sancta. Sermo XLIII

est puerum desiderium vestrum: p mortem
meam atq; passionem. Videte si dolor re.
Quadragesimū tertium signus doloris xpi
in passione eius est liberalitas redemptionis
vite dpositio. Ad hoc em qd aliqs redimat
aliū duo requirunt. scilicet solutio & pūz
solutū. Si em aliqs soluat p redemptionē ali
cuius rei pūz quod nō est suū sed alterius
nō ipse dī redimere pncipalit: sed ille cuius
est pūm. Precium autē redemptionis nre
est sanguis xpi vel vita eius corporalis que ē
in sanguine quam ipse liberaliter p nobis ex
soluit. Unde glosa dicit. Tu dñe de? vitatis
redemisti me in xpo clamāte. In manus
commēdo spm meū. Et Aug. iij. lib. de trini
tate dicit. Una mors nostri saluatoris. scilicet
corporalis duobus moribus nostris. scilicet et
corpis causa salutis fuit. Per mortē em xpi
destructa est in nobis mors anime q est per
pctm fm illud Roma. iij. Traditus est p
pter delicta nostra. scilicet in mortē. Etiam mors
corpis que cōstitit in separatione anime fz
illud pme Corinth. xv. Absorpta est mors i
victoria. Clamat g xps in cruce r dicit. Pa
ter in manus tuas cōmendo spm meū. Fac
ut oīdas te esse ptem meū a quo eternalit
pcessi fm diuinā naturā. Pater satisfeci mi
sericordie in redemptione generis humani sa
tisfeci iustitie ex iusta voluntate subtrahēdo.
quod mihi debebat. mie r iustitie tue cōmē
do spm meū quo ad mercedē iuste voluntas
Pater ecce me hūiliāui ad passionē r mor
tem cuius debitor nō eram sed in te domine
speraui. fac nō cōfundar in eternū in iusti
tia tua libera me. tibi cōmendo spm meum
q̄tum ad resurrectionē mei gloriofam. Jus
tum em est vt corpus quod est ex charitate
passioni subiectū: accipiat rēcompensationem
in glia. dispensatiue fecisti vt in passione mea
glia anime nō redūdaret ad corpus: iustum
est vt corpus glia honorabilius obtineat
Pater ecce me hūiliāui q̄tum ad locū: qd
corpus ponit in sepulchro r anima in inferno
sed inclina ad me aure tuā accelerat eruas
me. Tibi cōmendo spm meū q̄tum ad edu
ctionem de loco inferiori ad ascensionem in
celū. Pater ecce me hūiliāui q̄tus ad p̄fusiōē
r appropria que sustinui sed esto mihi in de
um p̄torē r in domū refugij vt saluū me
facias: tibi cōmendo spm meū q̄tum ad cō
fessum p̄ne dextere r manifestationē mee
diuinitatis vt scy ab oībus noier de? r oēs
mihi reuerentiā exhibeat sicut deo. Pater ecce

me hūiliāui q̄tus ad hoc qd sum traditus
humane prāti: sed fortitudo mea r refugij
meū es tu: r ppter nomē tuū deduces me et
enutries me. Tibi cōmendo spm meū q̄tū
ad iudiciā prātem. scilicet vt sedeā iudex q̄ steti
sub iudice r damneveros reos qui falso fa
ctus sum reus r fm iustitiā sum iudex qui p
dei iustitiā pugnavi r vici. Pater ecce pūz san
guinis mei que lib erali r ex p̄tione peccati
humani generis effudit: sed deduces me de la
queo que abscōderunt. Remones mihi: qm
tu es p̄tor meus. tibi cōmendo spm meū
vt merito sanguis mei a laqueo r reatu pe
ne inferni scōs qui in me crediderūt exoluā
r educā vt impleat illud. Zach. iij. Tu vero
in sanguine testamēti tui eduxisti me de lacu
in quo nō erat aqua. Dimpji iudei ecce
ce pūm sanguis mei que dedi p redēptiōē
vestrā animarū r q̄vos indignos facitis
glorie mee. Videte si est dolor filis sicut re.
Quadragesimū quartū signus doloris
xpi in passione eius est vigorositas clamoris
veli scissione. Dicit em origenes p̄tans
illud pmi Adacha iij. Similis facit leonē
in operibus suis r bēd. ad cui? voces cuncte
tremescūt creature est leo de tribu iuda. Leo
montē ascendit r dum in predā rugire cōs
uet cūcta in valle animalia gradum figit
nec recedūt: leo semp in dolore morit r mor
iens lachrymas cuius cor sanguine emittit
ex dolore passionis. Hūstus autē leo noster
rex oīm creaturarū nō solū nascēs ē colloca
tus in p̄sēpio r viciū s in mūdo: sed etiā mo
riens deplorat nostrā miseriā cū in patibulo
lachrymas lamentat. Adorff in dolore qui
oīs conso lat r sanguine eicit cordialem a
quo oīs vita vegetat. Hic est ille leo de quo
Amos sic p̄phetat. Leo rugiet qd nō time
bit? Ascendit em in montē caluarie vbi p̄dā
p̄m in valle mortis inferor. cōmens septi
miz emisit rugitū quo mūdus tremuit vni
uersus. Celum tunc horret r stupent sydera
sol totus p̄llet: r paucē omnia h cū clamo
re valido leonis rugitus in patibulo ad tem
plum hie lsm infra sancta sanctor clarit̄ terrī
bilius lamētābilius psonuisset cloz: mēvni
versa demonia tremuerūt: tunc elemēta su
as hūtes p̄diderūt: tunc verūq; velū tēpli
scindit. tūc tam altore q̄ sup̄liminare tēpli
confractū rumpit: tūc angeli p̄dētes tēpli
diffugiētes lugubri voce infra scā sanctorū
vniūoce cōclamabant. Adigremus ab h lo
co horribili: hec ille. Et Beda dicit. Luz vor

In die veneris sancta Sermo XLIII

Alia tonitrualis motiōis in paribulo perlata
 vsqz in sanctos sanctorum angelos sic terru-
 sisset vt reclamarent quid facier. vox tube iu-
 dicatōis in maiestate potēti folio. Nepe sicut
 eo moriente dolor erat vniuersalis: sic eo in
 iudicio apparēte erit oibus impiorabilis ter-
 ror: generalis. Et in euāgelio nichodemi dē-
 sic. Elīus est angelus cū rūphea igne velū
 templi in duas pres a summo vsqz dorūz
 p mediū diuississe: q̄ etiā sic clamauit. Testis
 ego suz passionis. Elīus est hīerlm p pte
 erat situata in monte syon et in eius decliua
 erat templū salomonis. Habebat itaqz pie-
 dicta ciuitas a meridie montē syonab oriē-
 te montē oliuetab occidentē munitionem
 ex lapidibz quadris et plumbo fustitab ag-
 lone montē caluarie: vbi crucifixus est xps
 habens facie ad occidentē. A golgata vero
 vsqz ad sanctos sanctoz sunt duo stadia: cuius
 dimidio. Gradum autē habet passus. cxxv.
 Et sic in summa erant ducēti quinquaginta
 passus. Per sanctos sanctoz significat celus
 Per velum significat porta celi. Sunt autē
 quinquies quinquaginta passus. p quinquaginta
 significat plena remissio peccōz p quinqz vul-
 nera xpi. Sanguis g xpi p quinqz vulnera de-
 fluens in mōte caluarie obtinuit nobis ple-
 naz remissionē peccatoroz. p portā celi nobis
 aperuit sua voce fm illud Heb. xij. Accessi-
 stis ad syon montē et ciuitatem dei vniētis
 hīerlm celestē et multoz nūllum angelozum
 frequentia et eccliam primitiuoz qui scripti
 sunt in celis et iudicē oim dēum et spirituum
 iustozum et testamēti noui mediatorē iesus
 et sanguis asperionē melius loquentem q̄
 abel. Sanguis em̄ abel aggrauat fratris sui
 peccm: sanguis xpi humani generis relaxat
 reatum. Sanguis abel clamat vindictā dā-
 nationis: sanguis xpi clamat indulgentiam
 remissōis. Sanguis abel vni tū iustificat:
 sanguis xpi vniuersos saluificat. Sanguis
 abel obstruit viā paradisi: sanguis xpi ape-
 rit ianuam paradisi. Sanguis Abel clamat
 Tūrum sanguinū et dolosum abominabitur
 dñs: sanguis xpi clamat apite mihi portas
 iustitie et ingressus in eas confitebor dño. Is
 porta dñi iusti intrabunt in eam. Clamat g
 xps p sanguinē suū et dicit. Rebeldes iudei
 velus templi scindit et durities cordis vestri
 nō soluit. Iudei increduli p huius iſtmi-
 tores humanitatis tanq̄ p velū abscondita
 est maiestas diuinitatis sed dirupit est ves-
 lū humanitatis vt pringatis ad secreta mee

diuinitatis fm illud Roma. v. Accessus ha-
 bemus p iolum xpm ad deū. Indurati in
 dei meo sanguine aperui vobis et manifesta-
 ui introitum regni celestis et velamen et im-
 pedimentū peccati remouit. Et qm nō intra-
 uidete si est dolor similis sicut dolor meus
 V. Quadagesimūquintū signū doloris
 xpi in passiōe eius est charitas institutoris
 sacramentoz collatione. In passiōe em̄ xpi
 diuissum est velum ad ostendendū reſeratio-
 nem mysterioz legis: aperta sunt monumē-
 ta ad ostendendū q̄ p eius morē mortuis
 vira dareſ. Terra mora est et petre scisse sūt
 ad ostendendū q̄ per eius mortem lapidea
 boim corda emollirent: et q̄ totus mundus
 x̄tute passionis eius erat in melius cōmu-
 tandus. Sciendū q̄ septe voces emisit xps
 in cruce p quas instituit septe sacramēta de-
 signata p septe miracula que xps fecit i cruce.
 Primo cum lachrymis orauit dicēs. Pater
 ignosce illis quia nesciūt quid faciūt. In s
 xpo instituit sacramentū baptisimi. Nullus
 em̄ puenit ad vitam nisi absolutus ab omni
 culpa et reatu pene: que quidē vniuersal ab-
 solutio fit in pceptione baptisimi: sed nullū
 peccati remissio fieri pōt nisi p x̄tutē passio-
 nis xpi. Unde apls dicit Heb. ix. Sine sang-
 uinis effusione nō fit remissio peccatorum.
 Formā em̄ baptisimi integritate intelligibilis
 demonstrat xpus dicens. Pater. in nomie
 autē patris iurelligit filius. cum autem dicit
 ignosce: intelligit spūs sanctus: quia hec idul-
 gentia et remissio peccōz fit p spm sanctum.
 Persona autē baptisima exprimit per hoc q̄
 dicit illis: Et quia effectus baptisimi est q̄ ba-
 ptisatus illuminet a xpo circa cognitionem
 x̄tutis. ideo dicit quia nesciūt: et q̄ secunde
 tnr ab eo secunditate bonoz operum p grē
 infusionem: ideo dicit quid faciūt. Materiam
 autē in qua fieri debet baptisimus est aq̄. idō
 p̄mum miraculū quod xps fecit in cruce est
 aqua fluens de latere eius que fuit aq̄ pura
 miraculose egrediēs a corpore mortuo. ideo
 dicit Zacha. xij. In die illa erit fons patens
 domui dauid et habitātibz hīerlm in ablu-
 tionem peccatoris et menstruatē. quod qdēz
 intelligitur de fonte baptisimali. Nec autem
 vox p̄ma xpi designat per illud ps. Vox do-
 mini super aquas. Clamat ergo xps et dicit.
 Pater in manus tue potestatis confisus cō-
 mendo et peto vt meritum x̄tutis mee pas-
 sionis operetur in sacramento baptisimi in
 nomine meo sanctificetur. vt suscipientes

*Nota hanc p̄p̄tā
 que p̄ dicit
 et ante*

De Scto
latrone

biuini auxilii peccat ad consequendum finē
baptismi p spm meū ex dono timoris / Se-
cundo dicit xps in cruce. Amen dico hōi
die meū eris in paradiso. In hoc xpo insti-
tuit xps sacm confirmationis: nō tñ pmitten-
do sed etiā exhibēdo plenitudinē spūs sancti
et confirmationē charitatis in anima latronis
fm quā reputabat ad futurā glām quasi p
quandā conignationē que fit per grām que
spūs sancto attribuit in grām ex amore pec-
cat: grā spūs sancti in oleo designat. vnde
xpus dicit esse vinctus oleo letitie per plenu-
dinem spūs sancti quā habuit: et ideo oleum
competit materie huius sacramenti: admisce-
rit balsamum ppter fragrantia odoris qui
redundat ad alios fm illud. ij. Corin. ii. xii.
Epibonus odor sumus. hoc em sacm ordi-
nat ad pugna spūales cōtra hostes visibiles
id est contra persecutores fidei. Publice enim
confiteri nomen xpi est cōfirmator: qz iam
sunt pducti spūaliter ad virilem etatem fm
illō pme Job. ij. Scribo vobis iuvenes qm
fortes estis et xpm dei in vobis manet et
vicistis malignū. Tercio autē dexte post con-
firmationē publice p dicitur fide xpi quo ad
diuinitatē dicens. Admēto mei domine dū
veneris in regnū tuū et quo ad humanitatem
dicens. Nūc nō mibi mali gessit. pus tamen
baptizatus est a spū sancto et cōsecutus est
effectū baptismi in grām cor eius mortū est
a spū sancto ad credendū et diligendū deum
et penitendū de peccatis quod est baptismus pe-
nitentie. In forma autē huius sacramenti confir-
mationis pōnit tria que subintelli gunt in
pdicto xpo tpi quoz pmi est causa pferēs
plenitudinē roboris spūalis que est scā tri-
nitas. ideo dicit. Amen dico tibi. ly amen qd ē
veritas designat filiū. ly dico qd est verbum
pducere designat pfer. ly tibi qd est secūde
p sone designat spm sanctū que est secūda
p sone visibiliter in mūdum missa: sicut xps
pma. Secūdū est ipm robur spūale quod
hominū confert per hoc sacramentū. ideo dicit
hodie meū eris. Terciuū est signū quo in pu-
gna spūali milites insigniunt qd est crux in
quo xps triumphauit ingredies paradysum
ideo dicit in paradiso. vnde dicit. Eccl. ii. nono.
Signa Tau sup frontes viroz. Hoc sacm
ostensum est in secūdo miraculo quod fecit
xps in cruce: qz multa corpora sanctorum qui
dormierūt surrexerūt et venerūt in sanctam
ciuitatē et apparuerunt multis: qz egressi de
sepulchris acceperūt p tatem publice fidem

xpi vbi pferendi. Unde nō verebant si cō-
firmabant fide xpi faceri corā inimicis ei.
hec autē secūda vox xpi designat p illud ps.
Vox dñi in virtute. Et amat qd xpus et dicit.
Pater in manus tue autēris p sūus commē-
do et pto vtrius et meritum mee passionis
operet in hoc sacramento vt in nomine meo
sanctificet confirmatus in seipo cui conferat
robur ad pferendū publice fidem meā et con-
sequat pleniorē remissionē peccatorū vt per
spm meū multiformis grā cum plenitudine
sanctitatis et virtutis ac fortitudinis venire in
hominē delectet. Tercio dicit xps in cruce
Mulier ecce filius tuus. in hoc xpo instituit
it sacm mīmonij in quo sunt tria. scz fides
qz nullū adulteriū. ideo dicit mulier. Proles
ppter quā est institutū: id dicit filius. sacm
quia nullū debet interuenire diuortij: ideo
dicit tuus. Alimū ē mulier a viro ad co-
habitationē mīmoniale. ideo dicit mulier.
nō autē dicit mater ne videre coassum de-
bere a filio ad mīmonij copulā quod qdes
in lege nature phibitū fuerat. Gen. ij. Reli-
quet homo. i. filiā pferet et relinquet homo.
i. filius matrē et adhibebit vxori sue in alio
g dū mīmonij em fuit institutū in statu ino-
centie: nō scdm quod est sacm: sed scdm qd
est officium nature. Nūc autē instituit vt sa-
cramentū in grām signat vniōnē xpi cū ec-
clesia fm illud Ephe. v. Sacm hoc magnū
est. Ego autē dico in xpo et in ecclesia. Admī-
monium autē dicit ex hoc verū qd suā pfectōz
attingit. Duplex autē est pfectio. scz prima ex
scda. Prima quidē pfectio in ipsa forma rei
constitit ex qua spm foris. Secūda autē
pfectio consistit in ipsa opatione rei per quam
res aliquāliter suū finē attingit. Forma autē
mīmonij consistit in quadā indiuisibili cōiū-
ctione animoz p quā vnus cōiugum indiuī-
sibiliter alteri fidem suare tenet: qd notat p
hoc aduerbiū demonstratiuū ecce. Finis autē
mīmonij est proles generāda et educanda
ad quoz pmi puenit p concubitu iugales
ad scdm per alia opa vxoris et viri qbus sibi
inuić subequunt ad plem nutriendā. ideo
dicit. et ex tunc accepit ea discipulus in suam.
scz matrē. Hoc sacm ostensum est in tercio
miraculo quod fecit xps in cruce: qz sol ob-
secratus est. Per solem em intelligit diuini-
tas xpi que fuit cōiuncta humanitati tanq
nubi. fm illud Eccl. xix. Solem iube regam.
Hanc indiuisibile vniōnē designat mīmo-
nium fm qd est sacm. hec tertia vox christi

designat p illud ps. Confessio et magnificetia opus eius. Clamat g xpus et dicit. Pater in manus tue dignitatis pfusus pro vtriusq meriti mee passionis applicet hominibus coniungaris in sacramento mimonij vt sit in re medium contra peccati paupiscerie et sanctificationem hois per gram et donu intellectus p spm meu pnuiciatuu future glie fm illd Ephe. v. Christus dilexit ecclesiam et tradidit semetipsum p ea vt illa sanctificaret mundas eam lauachio aque in vbo vite. **Quarto** dicit xps in cruce. Deus meus vt quid dereliquisti me. In hoc vbo instituit sacramentum penitentie. In pnia ei ita res gesta fit q aliud signat tam ex parte peccatoris penitentie: q ex parte sacerdotis absoluens. Nam peccator: penitens p ea que dicit vel facit ostendit cor suu a peccato recessisse. Unde materia huius sacramenti sunt peccata no acceptanda s detestanda de quibus dolet et que pntet et p quibus satisfaciunt fm illd. i. Corinth. xij. Egerit pnia sup imunditia et fornicatione et ipudicitia quas gesserit ppe q peccata de dereliquit peccatore. ps Longe a peccatoribus salus: ideo dicit me dereliquisti. In sup etia sacerdos p ea que agit dicit circa penitentem signat opus dei remittentis peccata. quia hoc sacramentum non consistit in psecratione alicuius materie neq in vtu alicuius materie sanctificat: sed magis i remotione alicuius materie. s. peccati. put peccata dicitur ee materia pnie. **2a** aut remotionis signatur a sacerdote cu dicit. Ego te absoluo. cum peccata sint quedam vincula fm illud Prover. v. Iniquitates sue capiunt impiu et funibus peccatorum suorum quisq pstringit. Solus autem deus p auctoritate et a peccato absoluit et peccata remittit. Sacerdotes autem vtriusq faciunt p ministerium in qruum. s. xpa sacerdotis operant in virtute diuina que interiorius operat i omnibus sacramentis. ideo ad hoc designandū dicit deus meus. hoc sacramentum est ostensum in quarto miraculo quod fecit xps in cruce: quia petre scisse sunt et terra mota est. de iure enim natura si est q aliquis peniteat de malis que commisit qruum ad hoc q doceat se fecisse et post dolorem remediū querat p aliquo modū: et q si aliqua signa doloris ostendat q dolor magis debet esse in corde q in exterioribus signis fm illud Iob. ii. **Secundū** corda vestra et non vestimenta vestra. hec quarta vox christi designat p illud ps. Vox dñi confringentis cedros. i. vox illa dñi est ad institutionem sacramenti pnie. vbi soliditas peccatorum pnu-

gitur. Clamat ergo xps et dicit. Pater in manus tue equitatis confusus commendo et pto vt meritum et vtu mee passionis applicetur peccatoribus iustificari a peccatis vt penitentia est. cacia habeat ad remissionem peccatorum per spm meu sanctificantem penitentem ex dono scie cum proposito subijci di se clauibus ecclesie per confessionem et satisfactionem sub spe consequende venie: fm illud Luce ultimo. **Portebat** p dicitur in nomine iesu xpi penitentiam et remissionem peccatorum in omni gentes. **Quinto** dicit xps in cruce. Sicut. In hoc vbo instituit sacramentum eucharistie. Sacramenta enim ecclesie ordinant ad subueniendum homini in vita spuali. Vita vero spualis vite corporali conformatur eo q corporalia spualium similitudines gerunt. ideo sicut ad vitam corporalem requiritur alimentum quo homo conseruet in vita sic ad vitam spualem oportuit esse sacm eucharistie quod e spuale alimentum. hoc autem sacramentum perficit in consecratione materie: sic fuit i xpo institutum in cena: quia tamen ad quandam perfectionem sacramenti pntet materie consecrati vsus. sicut operatio non est pma: sed secunda perfectio rei ideo cum dicit Sicut de notat vsu huius sacramenti ad qd homo debet accedere cum magno ardore charitatis: vt xpo vnietur et ei incorporet. **Hoc** enim vbiu srio componitur ex hoc vbo fit et his duab litteris vocalibus. i. o. que si diuisim sumantur. i. signat vnitatem. et o. quod est figure spherice significat plenitudinem pfectionis quia coniungit finem pncipio. et sic denotant perfectionem charitatis quo ad deum: et vnitatem charitatis quo ad proximum. i. Augustinus super Iohannem: vt habet de consecratione. distinctione secunda dicit. **2a** sacramentum pietatis. **3a** signum vnitatis. **4a** vinculum charitatis. Si autem sumantur coniunctim significant io. hoc est de cem cum sint quedam figura algorismi. quasi diceret christus. Qui hoc sacramento salubriter vti voluerit sit. scilicet in present obseruationis decem preceptorum decalogi cum plenitudine dilectionis dei et proximi. **Hoc** sacramentum est ostensum in quinto miraculo quod fecit christus in cruce. Nam de latere christi in cruce pendentis profluxit sanguis. et hoc pertinet ad sacramentum eucharistie. fm illud Iohannis sexto capitulo. Sanguis meus vere est potus. **Christus** enim sanguinis christi effusi in passio-

ne eius operat in hoc sacro **Q**ru ad tria cir-
ca sumentes ipsum. pmo qde & pncipali ad
adipiscenda eterna hereditate. fm illud Heb.
x. **N**abem? fiducia in introitu scroz per san-
guine eius. secundo ad acquisitione gratie p fi-
dem ipsius. fm illud. Ro. iij. **Q**ue pposuit
deus ppteratorem p fide in sanguine eius: vt
fit ipse iustus & iustificans eu q ex fide est ie-
su xpi. **T**ertio ad remouendu impedimenta vtri-
usq; predictoz. s. pta fm illud. Heb. ix. **S**a-
guis xpi emundauit conscientias nostras ab
operibus mortuis. l. a peccis. **N**ec qnta vox
xpi designat per illud ps. **V**ox dñi intercede-
tis flama ignis. **S**up quo **D**ama. li. iij. dicit
Ignis qd in nobis est desiderij assumens eas
q ex carbone. l. hoc sacro est ignitione cobu-
ret nostra pta & illuminet nra corda & pti-
patione ignis diuini igniamur & deficemur
Sed ignis nostri desiderij vel amoris impe-
dit p pta venialia q impediunt feruore chari-
tatis & remouent per hoc sacm. **E**lamar g
xps & dicit. **P**ater in manus tue maiestatis
comendo & peto vt merito mee passionis di-
gne coicantes habitu gratie & doni sapie p
spñi mei perficiant vt reparati & sustentati
inebriant dulcedine bonitatis dñe in socie-
tate pfecta vbi pax est & veritas plena atq;
perfecta. **S**exto xps in cruce dicit. **E** osum-
mari est. **I**n hoc verbo instituit sacramentus
ordinis. **N**am sacramenta ecclesie ad duo or-
dinant. scz ad perficiendu hominem in his q p-
tinent ad cultu dei fm religionē xpiane vite
& in remediū cōtra defectū peccati. **P**erficiat
aut homo nō solū quo ad psonā ppriā: sed
etiā quo ad torā cōitatē societatis in qua vi-
uit: q; hō naturalr est aīal sociale & sic pficiat
homo p hoc q accipit pātem regendi mul-
titudines & exercendi actus publicos & loco
huius in spūali vita est sacramentū ordinis
fm illud. Heb. vij. **S**acerdotes hostias offe-
runt non solū p delictis: sed etiā p populo.
Et hoc cōtra dissolutionē & expiationē pecc-
multitudinis. **I**n actionib; aut hierarchicis
cōsiderant agentes & suscipiētes actiones.
Agētes aut sunt ministri ecclesie ad quos p-
tinet ordinis sacramentū. **S**uscipiētes aut
sunt illi q ad sacramēta accedūt. **P**assio aut
xpi est cā finalis veterū sacramētorum q scz
ad ipsam significandā sunt instituta: dicit
Aug. lib. ix. **I**nfauit q sacramēta veteris le-
gis sunt ablata q impleta & alia sunt insti-
tuta virtute maiora: actu faciliora: & nume-
ro pauciora. **N**ec sacramentū est qñsum in

sexto miraculo qd fecit xps in cruce q; velū
templi scissum est in duas partes a summo
vsq; deorsum & hoc pertinet ad sacramentū
ordinis. **N**am sicut paterfamilias nō ex hoc
hīe mōstrat mirabile voluntatē q diuersa
precepta familie sue pponit p tēpor variet-
tate: nō eadē precipiēs hyeme aut estate sic
nō oñdit aliqua mutatio circa teū ex hoc q
aliqua sacramenta instituit post xpi aduen-
tū & alia tpe legis: q illa fuerunt pgrua grē
pfigurande. **N**ec aut sunt pgrua grē pncipa-
liter demonstrāde: ideo de illis dicitur summa-
tū. de istis aut dicitur est. **N**ec sextavox xpi desi-
gnat p illud ps. **V**ox dñi pcutientis desertū
q; hec vox in institutione ordinis facit ritus
veteris legis esse desertū & ritū noue legis eē
pcutientē quo ad actus q sunt purgatio illu-
minatio & perfectio. **E**lamar ergo xps & dicit.
Pater in manus tue sanctitatis comen-
do & peto vt ministris ecclesie tantā grē pleni-
tudine ex dono spñi per spñi meū tribuas
vt sacris admonitionibus disponant cetum
sibi creditū ad sacramentoz susceptionem.
Septimo xps in cruce dicit. **P**ater in ma-
nus tuas comendo spñi meū. **I**n quo xbo
instituit sacramentū extreme vnctionis. hō
em inquit interdū corporalem & spūalem
firmitatē non solum q sanitatē restituit qd
fit p pñiam per puenientē dietā: & exercitiū
& loco eius in spūali vita est extrema vnctio
q remouet peccoz reliqas & hominem paratum
reddat ad finalem glie perceptionē. vñ dicit
Iacobi. v. **E**t si in pcis sit dimittent ei. **N**ec
sacramentū est oñsum in septimo miraculo
qd fecit xps in cruce q; monumēta nullo au-
xilio humano cōcurrere apta sunt & hoc pti-
net ad extremā vnctionē q remouet reliqas
peccoz q non sunt sufficienter p pñiam sub-
late. **N**ec septima vox xpi designat per illud
ps. **V**ox dñi pparatis cedros. q; hoc sacra-
mentū sublata pñitate ad malū & difficulta-
te ad bonū per gratias operantē postea per
gratiam cooperantē preparat se ad citanda
pctā venialia & abstinere a singulis pñijs q
uis infirmitas hui? vite nō pariat vt absti-
near ab oībus. **E**lamar ergo xps & dicit. **P**ater
in manus tue benignitatis comendo & pe-
to vt homī in extremis constituto gratiam
& donum pietatis per spñi meum tribuas q
operetur in homine iustificando ipsum virtu-
te & merito mee passionis & cooperet homī
ad recte operandū. **Q**uidei contumaces &
impij aperta est vobis ianuā paradisi & i-

In die veneris sancta Sermo XLIII

gredi nō vultis. Videte ergo si est dolor rē:
 Quadagesimū sextū signū doloris xpi in
 passione ei⁹ ē causalitas pauoris cēturionis
 admiratiōe. Nam vt xps oīderet q̄ passio
 illata per violentiā eius aīam nō eripiebat
 naturā corporālē in sua fortitudine cōserua
 uit. vt etiā in extremis positus voce magna
 clamaret: qd̄ iter alia miracula mortis eius
 cōputat. vñ Athab. xxvij. dī. Videns autē
 centurio q̄ ec aduerso stabat: sic clamans
 expirasset ait. Vere filius dei erat homo iste
 Fuit etiā mirabile in xpi morte q̄ velocius
 mortu⁹ fuit q̄ alij latrones q̄ simili pena af
 ficiēbant. vñ dicat Job. xix. q̄ eorū q̄ cū xpo
 erant frēgerāt crura vt cito morerent: ad ie
 sum autē cū venissent inueniūt eū mortuū
 vnde non frēgerūt eius crura vt impleret il
 la pphā. Vs nō cōmūitatis ex eo. r Athab.
 ci. xv. dī. Q̄ pylatus mirabatur si iam obij
 set. Clamat ergo iesus r dicit. Q̄ ceci iudei si
 cur mea voluntate natura corporalis cōser
 uata est in suo vigore vsq̄ ad extremum: sic
 etiā qñ volui subito cessi nocumēto illato
 Q̄ indurati iudei nemo tollit aīam meā me
 inuito. Q̄ opungunt alieni vñs signis mira
 bilib⁹ r vos in malicia pseruat. Videte rē.
 Quadagesimū septimū signū doloris
 xpi in passione ei⁹ est placabilitas doloris
 lateris transitiōe. Dicit em̄ mag⁹ hystoria
 rū q̄ miles q̄ latus xpi transfixit lancea cū
 fere caligassent eius oculi r oculos suos san
 guine xpi limiūssit clare visum recuperauit.
 Et Jfido. dicit. Nullus de dei pietate despe
 reret: sed ventā cordis querat r inueniet. rece
 pit dauid r psal. cantauit. recepit manasses
 r regnū recuperauit. petrus zachēus ac magi
 dalena. r latro vñico verbo paradīsum recu
 perauit. lancea longin⁹ latus xpi aperuit r
 non solum veniā: sed epatus honorē ac mar
 tyrij coronas est adeptus. Clamat ergo xps
 Q̄ iudei impij nōne sufficit vobis mora: cur
 latus aperit in quo ingredi nō vultis? Cur
 sanguinem effunditis cuius collirio perungi
 subterfugitis. Pendet pectus denudatū. La
 tus rubet cruentatū. r enī ara viscera deco
 ra languent lumina splendoriora. Ora pal
 lent regia. procera rigent brachia. Crura pē
 dent marmorea. Pedes rigat sanguinis vn
 da. Videte ergo si est dolor rē. Quadage
 simū octauū signū doloris xpi in passione
 eius est obseruabilitas mortis sepulchri in
 clusione. Xpus em̄ voluit sepeliri vt compro
 baret veritatē mortis sue. Nam corpus eius

non fuit positū in sepulchro nisi qñ iam coti
 stitit de morte eius. vnde Athab. xxvij. legat
 Q̄ pylatus anteq̄ concederet xpm sepeliri
 diligenti habita inq̄sitione cognouit eum
 mortuū esse. vbi etiā cōmendat pietas eorū
 q̄ ipsū de cruce acceptū diligenter atq̄ ho
 norifice regendū r sepeliendū curauerunt
 sicut mos erat iudeis sepelire. Clamat ergo
 xps r dicit. Q̄ maligni iudei cur mortuū per
 sequimini quē viuēte abiectissimo suppli
 cio interemistis. Q̄ ur nō me inuoluitis syn
 done munda vt pura mente filiū dei me esse
 credatis. Q̄ ur non me sepelitis in cordibus
 vestris per amaritudinem pñie in myrra r
 aloē designatas vt preseruemini a corruptio
 ne peccati. Ecce in horto sepelitis vt a morte
 quā incurristis ex petō ade in horto paradī
 si cōmisso liberemini. Ecce in alieno depo
 nit sepulchro q̄ p alioz mortu⁹ sum sepul
 chro. Ecce nouū mihi paraf monumentum
 q̄ oēs innouabimini: morte r corruptione
 destructa. Q̄ ur aduoluitis saxum magnū ad
 ostium monumenti: ne furto sublatū dicar
 Q̄ ur adhibetis militib⁹ custodā: Aduertite
 qñ sapientia vincit maliciā: r que pcedunt
 de labijs meis non faciam irrita. Tertia em̄
 die resurgam: non ad vestri saluationes: sed
 cōdēnationē. Videte ergo si est dolor rē.
 Quadagesimū nonū signū doloris xpi in
 passione eius est cōfusiōe pudoris san
 ctroz liberatione. Nam sancti patres operan
 do opera iusticie meruerūt introitū regni ce
 lestis p fidem passionis xpi: sñ illud. Heb.
 xi. Sancti per fides vicerunt regna: operati
 sunt iusticiā: adepti sunt repromissiones. per
 quā etiā vnusquisq̄ a peccato purgabat q̄
 tum pertinet ad emundationē pprie psonē
 Non tñ alicuius fides vel iusticia sufficiebat
 ad remouendū reatu⁹ torinis humane natu
 re q̄ quidē remotus est precio sanguinis xpi
 r ideo ante passionē xpi nullus intrare pote
 rat regnū celeste adipiscendo scz beatitudi
 nē eternā q̄ consistit in plena dei fruitione.
 Vnde xpus descendens ad inferos virtute
 sue passionis ab hoc reatu serōs exoluit quo
 erant a vita glorie exclusi. ideo dicit. Zach.
 ix. Tu hō in sanguine testamēti tui eduxisti
 vinctos de lacu in qua nō erat s̄q̄. Clamat q̄
 xps r dicit. Q̄ prinaces iudei patres vestri
 quos ab inferis liberaui testimoniū pbibue
 rit de me: quos tñ repellitis. q̄bus nec crede
 re voluistis. peiores estis lucifero q̄ me viso
 veneratus est me verū dñm r iustū iudicē

Vos aut fecistis me in derisionē oī pplo ac sine vilo pudore me pfunditis. Ecce ego ille sum quē in synagogis vestris iugiter inuocatis dicētes. Adonay sabaorh Anna. Scīendum q̄ aleph in principio simul cum fine alicuius dictionis positi valet berthideo duplex a in hac dictione annavalet b idem emi est dictu anna q̄ ben: sed ben idem est q̄ filiū apud heb: eos. Adonay est pprium nomen dei: fm illud Exo. vi. Nomen meū adonay nō indicauī eis. Sabaorh i miserere nobis: quasi velint dicere fili dei miserere nobis. Sed in vobis implef illud Esa. i. Populus hic labijs me honorat cor autē eorū longe est a me. Videte ꝛc. Quinquagesimū signum doloris xpī in passione eius est infructuositas laboris dānatorū ereptione. Xps em de scendens ad inferos operatus est in virtute sue passionis ꝛ ideo descensus eius ad inferos illis solū liberationis obtulit fructum q̄ fuerūt passione xpī pūcti p fidem charitate formatā per quā pctā solūunt. Illi autē q̄ erāt in inferno dānatorū: aut fides passionis xpī non habuerūt penitꝫ sicut infideles: aut si fidē habuerant nullā pformitātē habebāt ad charitatē xpī patientis. Un nec a pctis suis erāt mūdātī ꝛ ppter hoc descensus xpī ad inferos non cōtulit eis ereptionē a reatu pene infernalis. Clamat ergo xps ꝛ dicit. O pueri iudei electos ab inferno eduxi ad eorū cōsolationē. reprobos ibidē reliq̄ ad ipsorum cōdēnationē ppter eorū infidelitates ꝛ obstinationē suā aduertite qm̄ visitabo sup viros defixos in fecibꝫ suis. Et q̄ infructuosus est labor mee pgnationis in hoc mūdo ꝛ passionis mee p vobis: ideo videte si est dolor similis sicut dolor meus. Rogemꝫ ergo dei patres omnipotentē vt nobis mīstet spū sanctū q̄ nos doceat omīa misteria passionis xpī firmiter credere ꝛ deuote meditari vt ex hac meditatione cōpungamur: remittentes inuicē offensas sicut xps indulget suis crucifixoribus. Conteramur de peccatis nostris sicut petre hodie cōmūte sumus. Aperiamus sepulcha per pfessionē oris: surgamus a mortuis per satisfactionē operis: Doleamus cū xpo hic p iugē meditationes, vt tandē cōsolemur cū eo p sempiternā fruitionē. quā nobis pcedat ipse xps q̄ cum pte ꝛ spū sancto viuūt ꝛ regnat p infinita seculorum secula. Amen.

In sabbato scō. fmo de lite q̄ versa ꝛ agitata est inter brām xginē mariā ꝛ belial sup

liberatione generis humani. coram xpo xpi stante in limbo sanctorū patrum.

Nolite timere vos: Adh. vlt. ꝛ in euāgelio pūris solennitatis. Bñs Aug. in fmo ne de passiōe dñi dicat sic. Vidēs dyabolus mirabilia q̄ fecit xps in cruce surgit ad infernū ꝛ dicit. Tu mihi misero succurre adiūua me miserere mei. Claudamꝫ ostia ne suscipias eū: ne introeat huc serua vetes ꝛ ex tota xruite resistamꝫ ne suscipiamꝫ eū huc hec ille. Tūc apparuit subito in morte xpī q̄ dam lux mirabilis in inferno quā demones sustinere non poterāt: q̄ oculis egris odlosa est lux q̄ scris pūbus est amabilis. de qua dixit. Esa. pp̄ba. Viri fideles de hac luce ppheraui i mūdo extis. Ppls q̄ ābulabat in tenebris: vidit lucē magnā: habitābꝫ in regione ymbre mortis lux orta est eis. Et sic gausi sunt sancti ptes q̄ erāt in limbo. temones autē hoc vidētes dixerūt. Illusus est pnceps noster pugnas cū mūdo ꝛ nescit quantā stragē pcrauerit inferno. O crux illa saliens gaudia nostra ꝛ pcuriens dāna nostra. Per lignū vitati sumꝫ ꝛ p lignū evertimur. Perijt ptas nostra cūctis ppls formidāda Nullus sub prāte nostra palpitaret: qd est gemendū: magis insultat. Nunq̄ in hac habitatione nigra ꝛ semp fuligine ceca locundū lumē apparuit. An forte sol de mūdo mīgrauit: sed nec celū nec astra parent ꝛ tñ infernus lucet. Quid agimus: quo vertimur: nos tantas lucē obtenebrare nequimus. **S**acti ptes q̄ erāt in limbo timētes ne dū tenerent ibidē captiui gregato pcillo elegerūt qnq̄ pphas. i moysen esaiā: ofec: zachariā: ꝛ dauid. q̄ in spū ascendāt ad patrē celestē vt dignetur mittere filiū suū ad infernū nō ad penā sustinēdā: s̄ ad eorū liberationē erequendā. Non tanq̄ ipse sit debitor: penerit vt eos q̄ sunt pene obnoxi liberet. Sic em̄ dixerat iacob p̄farcha. Gen. xli. Descēdas in infernū ꝛ expectabo salutare tuū dñe. Et ecce subito moyses ascēdit cū reuerētia ad patrē ꝛ dixit. Obsecramꝫ inenfas demētiā tuā vt filiū tuū q̄ suscepas p nobis humilif mo: tē mox sublimiter supaul: ad nos capti uos de morte ad vltā eripēdos migrare cōcedas quēadmodū antiquo tuo pplo p me mystice designasti. Nos vt dicit Beda in homelia. i. Cum idēs ppls diu fuisset egyptia seruitute grauatus nec cū dimittere vellente

In sabbato sancto Sermo XLV

egyptij ad liberū suū p̄ditoris exire seruitiū:
tandē p̄ceptū in nobis dñe in celebratiōe pas-
che inolare agnū eiusq; carnes sub hac no-
cte assare ⁊ edere ⁊ sanguine q̄ eēt fusus in li-
mine postē domoz suarū vtrūq; ac sup̄limi
nore punge: atq; inrus paratū ac vigilante
hora sue expectare redeptiōis. Qd̄ dū face-
ret ecce noctē hui⁹ medio tu de⁹ aduciēs p̄ci-
sis egyptioz p̄mogeniē liberaſti pplm tuū a
pōdere lōge fuitū: atq; ad terrā p̄miſſe oli-
parrie p̄duxisti: iubēs eū hāc noctē in mēo-
riā sue ſaluatiōis oib⁹ aīis imolatiōe agni
paſchalis agere ſolēne. Que p̄fecto redeptō
pplū illū p̄ualis n̄re redeptōis q̄ reſurgēte a
mortuis filio tuo hac nocte cōpleri dy: typū
geſſit. Sic etiā carnalis ei⁹ ſide ppli oppoſi-
res egyptij duriora neq̄tie ſpūalis arma de-
ſignant q̄b⁹ ſubieci ſibi gen⁹ humanū ipia
dūatiōe p̄nebar: ſi venies agn⁹ immaculat⁹
dign⁹ imolari p nob⁹ dedit ſanguine ſuū n̄re
ſalutē p̄ciū q̄ morte hodie ſuſcepta mori ſipe-
riū p̄petuo dānauit. Sicut q̄ hac nocte imo-
lato agno in egypto ſignat⁹ eius ſanguine do-
mibus ſidelū: comēſtis ei⁹ carnib⁹ veniſti re-
pente ⁊ eos q̄ myſterij celeſtis exortos ma-
nebat puniēs e⁹ pplm quē ſac⁹ ſalutarib⁹
vidiſti ibitū redemiſti. Sic nimirū: ſic dñs
⁊ redeptor n̄r cū ſuū p nobis corp⁹ ⁊ ſanguī-
nē hoſtiā tibi obtulit: ſubuerit potētiā
dyaboli ⁊ ſarellitū ei⁹: deiſciat clauſtra ſterni
electos q̄ ibidē q̄uis in tranſlita q̄ ſinu tene-
ant eruat ⁊ hac ipſa nocte reſurgēs a mortui-
ſis ad celeſtis regni gaudia p̄ducatur. Signū
victorie quo ab hoſtū infidijs muniremi pa-
uit vite p̄enis iter qd̄ ſc̄q̄mur ap̄iar. hec ille.
Et q̄ moyses h̄ba cōp̄euiſſet: ecce Eſaias
p̄p̄ba poſt debita reuerētie obſeq̄a dixit. Sic
xps fili⁹ tu⁹ venit penā n̄ram portare vt nos
a pena eriperet: put reuelauit mihi ſpūs tu⁹
lij. ca. p̄p̄bie mee dicēs. Vere languores no-
ſtros ipſe tulit ⁊ dolores n̄ros ipſe portauit
disciplina pacis n̄re ſup eū cur⁹ liuore ſanari
ſum⁹. Sz ex pctō p̄mi n̄ri parent⁹ incurrim⁹
nō ſolū mortē corp̄is: ſi etiā deſcenſum ad in-
feros q̄ ſicut cōueniēter eū mori voluiſti vt
nos liberaret a morte: ita pueniētes debēs eū
ad nos in inferno poſtros mittere. vt ſic nos
a deſcenſu ad inferos liberet. Sic enī mihi
p̄miſti dicēs. Ideo diſpartit ei plurimos: ⁊
fortium diuidit ſpolia: pro eo q̄ tradidit in
morte aīam ſuā. Dixit⁹ pater Eſaie. Que
p̄uentio lucis ad tenebras: q̄ p̄uentio xpi ad
belial. vt dr̄. ij. Corin. 5. vi. Ergo non eſt p̄ue-

niens vt mittā eum ad vos put petis. Rñ-
dit Eſaias p̄p̄heta. Etia dñe deus: ſed dico
ſplendidiffimus oīno fuerit vbi ſaluator n̄r
ſpluxerit. Vñ cācellari⁹ noui teſtamēti iohe-
euāgelīſta ſcripſit. i. c. Lux in tenebris lucet
⁊ tenebre ei⁹ non cōprehēderūt. Quia cū ad
tenebras fili⁹ tu⁹ deſcēderet tenebrarū tñ ob-
ſcura nō ſentiet. Tenebit i illo noctē horrore
inuiolabile maiest⁹ ſue ſplendorē. Lux ei⁹
eſt ſempiternae naturae: ac ſic nō lux a nocte: ſi
nox a luce ſupabit. Sic nāq; nobis p̄miſti
p̄p̄bie mee. xxij. ca. Congregabunt p̄grega-
tione vni⁹ ſaciis in lacū: ⁊ claudēt in carce-
rē ⁊ poſt multos dies viſitabunt. Vñ Eſai-
as h̄ba ſinierat ⁊ ecce Vñ p̄p̄heta orauit
ad dñm dicēs. Dñe deus patris n̄roz fili⁹
tu⁹ ita nobis in inferno poſtq̄ p̄miſti. xi. c. p̄-
phetie mee dicēs. Ego q̄ ſi nutritius effraim
portabā eos in brachijs meis ⁊ neſciuerit
q̄ curarem eos. In funiculis adā trahā eos
in vinculis charitatis. Et. xij. cap. Ego dñs
deus tu⁹ ex terra egypti. Adhuc federe ſe fa-
ciam in tabernaculis ſicut in diebus feſtiuita-
tis. Et locutus ſum ſuper p̄p̄hetas: ⁊ ego
viſionē multiplicauit eis ⁊ in manibus p̄p̄he-
tarū aſſimilauit ſuz. Et. vi. c. Propt̄ hoc dola-
ui in p̄p̄hetis. occidi eos in verbis oris mei
⁊ iudicia mea quaſi lux egredient. Et. xij. c.
Ero mors tua o mors mortuus tuus ero in
ferne. Itaq; pater ſanctiſſime ſicut fili⁹ tu⁹
p̄p̄ria voluntate ſe ſuſpēdi in ligno pennis
ſit: clauis corpus ſuum perforari non renuit
aīam ponendo mortem ſuſtinuit: ſic anima
ſecus comitante ad inferna deſcendar. tene-
brarum ⁊ mortis principem liget: legiones
illius perturbet: portas inferni ⁊ vectes ſer-
reos confringat: oēs iuſtos q̄ originali pctō
tenent aſtricti abſoluat: captiuos in libera-
tē p̄ſtinā reducat: pctōz tenebris excecatos
ſplendida luce p̄fundat. Tunc ſubito aſcen-
dit Zacharias p̄p̄heta ⁊ p̄cidenſ ad pedes
dei patris ſic loqui exorſus ē. Dupliciter ho-
mines reatu pene ſunt aſtricti. vno modo p
pctō actuali qd̄ quiſq; in p̄p̄ria perſona cor-
miſit. alio modo p pctō tot⁹ nature huma-
ne qd̄ a p̄mo parente in oēs originaliter trāſ-
iit: cui⁹ q̄dez pcti pena eſt mors corporalis
⁊ excluſio a vita glorie. Sz ppter hoc ſc̄ti pa-
tres detinent in inferno q̄ eis ad vitā glie. p
pter pctū p̄mi p̄mi adit⁹ nō parz. q̄ pueni-
ens eſt xpm ad nos in infernū deſcendere vt
ad regnum glorie nos deducat. Sic enī de
eo p̄p̄heta ſi libri mei. capi. ix. Tu quoq;

In sanguine testamēti tui vincitos tuos emi-
sisti de lacu in quo nō erat aqua. & videt cō-
ueniēs q̄ post q̄ vici dyabolū p passionem
nos vincitos ab eius prāte eripiat. Ultimo
ascendit dauid & dicit. Usq̄quo pēdēs do-
mine vsq̄quo pēdēs gloriabunt. i. demo-
nes sup nos. Et stabunt & loquent iniquitates
loquent omēs qui operant in iustitiā. i. accu-
sant peccā nostra ppter que dānati sum⁹.
Populū tuū dñe humiliauerūt & heredita-
tem tuā verauerūt & dixerunt. Non videbit
dñs nec intelliget dens iacob. Itaq̄ dñe de-
us pater sicut filius tuus ostendit prāte suā
in terra viuēdo & moriēdo. ita cōueniēs est
vt ptestatē suā ostendat in inferno ipm visi-
tando & illuminādo: qm̄ mīa tua magna est
sup me & eruiisti aīam meā ex inferno inferi-
orū. Sic em̄ pmissit nobis filius tuus. Eccl̄i.
xxiii. Penetrabo inferiores pres terre et in-
spiciam omēs dormiētes & illuminabo omēs
sperātes in dño. Et ego sic sciendū pphetoui
dicens. Et clamauerūt ad dñm cū tribulāre-
tur: & de necessitatibus eoz liberauit eos. Et
eduxit eos de tenebris & ymbra mortis & vin-
cula eoz dirupit. Cōfiteant dño mie eius &
mirabilia eius filijs hominū. Et cōruit por-
tas ereas & vectes ferreos confregit. **A**
Adētes autē demones infernales qm̄ gloria-
bant scī ptes sup morte xpī liberatōe ipso-
rum ab inferno statim cōgregauerūt. Delitū
vt mitteret pcuratōrē ad pñias dei pñio sus-
ficiēter influent ad pēdendū q̄ genus hū-
manū in pristina remaneat vinitū. Et deli-
berauerūt mittere belial qui pcurator legiti-
me constitutus & assumptus ad pñiam dei
patriis accēdes. dixit creator celis terre. Do-
mine deus pater ego sum pcurator neq̄tie in-
fernalis. vos autē estis iustitiarū de avobis
iusto iudice pto mibi iustitiā exhiberi. De-
to nāq̄ genus humanū in ius vocari euz ab
ea pte incipit ius vt iustitiā de pena temere
ligantū. §. si. & ex de pba. c. qm̄ ptra falsam
Et ipm gen⁹ humanū cōpareat corā iudice
legitimo p vos nobis assignato ad diē vtilē
ad rñdendū mibi pcuratorū neq̄tie infernal-
& ecce pcuratorū meū mandatū qd coras
vobis allego & pduco als admitti nō debeo
vt. C. de pcura. li. i. & ex de pcur. c. i. Quo inspe-
cto cū belial careret tūc omni calūniā dixit.
de⁹ pater. ecce iudice cōstinuo inter vos iesus
xpī filius me⁹: & cū ad me pñeat diē pñib⁹
assignare. vt ex de iure patro. c. euz autē & ex
de officio delegati. c. de causis. iō nos tibi hu-

mano generi assignam⁹ diē sabbati scī crasti-
nam tāq̄ vtilē. & dixit angelo gabriel iesus
xpō pñiēdo notificare cū tuba ferreavt ex
de pba. c. cū pati. & C. de feriis. l. dies. vt ad
diē diē gen⁹ humanū veniat rñsurū coras
nobis & pcuratōrē neq̄tie infernalis. Quib⁹
pactis recessit tem⁹ & iuit ad inferos cū his
nouis & oia q̄ gesserat reuelant. Audiētes
autē demones q̄ gen⁹ humanū nullos hēbat
amicos in regno celoz & q̄ xpō debebat in-
dicare sū rigore legis nullū guamē nullam
iniuriā sibi fieri iudicauerūt: sed bito cōsilio
statuerūt eundē pcuratōrē ad diē statutam
mittere: vt videret iustitiā iudicātis. Tūc scī
ppbe q̄ ad deū pñem missi fuerāt p mīa: au-
diētes qm̄ liberatio eoz ab inferno debebat
fieri de rigore iusticie apli rñmuerūt accepta
licētia ab eo redierūt ad suos significātes q̄
acta fuerāt. statimq̄ dñs iesus xpō venit ad
infernū comitār frequētiā & multitudinē an-
geloz & ecce portas inferni pullabāt dicētes.
Tollite portas pñcipales & eleuamī por-
tas eternas & introibit rex glie. Dixerunt de-
mō & infern⁹. Quis est iste rex glie. Rñde-
rūt āgeli dicētes. dñs vñtū ipse est rex glie.
Die ē q̄ pñitur cā deo pte iudex viuozum &
mortuoz. Et statim pñach vectibus inferni
etna ei⁹ nox xpō descēdere respēdit: & ois
sil⁹ officina impij pñemuit. cū xpī regente
in suis sedib⁹ vidit. Quis nā indūm ē iste tā
splēdidus tanq̄ terribil. Nunq̄ talē nū exce-
pit tartarus. Nunq̄ in nram cauernā tales
cuomuit mūdus: inuasor est iste nō debitor.
effractor nō pēdōr iudicē videm⁹ nō supplicē
pugre vēit nō succubē: erige nō manere: iste
si reus esset audax nō esset. si eū aliq̄ delicta
fufcarēt nūq̄ nras tenebras suo fulgore dis-
siparet. Si de⁹ est: qd in sepulchro mortuoz
facit: si hō ē qd pñumit. si de⁹ ē qd hucvōit
si hō ē vt qd caprinos solucidos rēat. Illu⁹
ē pñeps nī pugnās in mūdo & nescit q̄ra
stragē pcurauerit inferno. **A**dane autē
scō. i. diē sabbati bodierni fuit māg alē carō
i libro apō scōs pñes. i. q̄s eēt pcurator & ad
uocar⁹ gñis hūani int eos nī mēiebat q̄ esset
imūnis a pēdō i mūdo oēs apli & discipuli xpī
relicto eo fugerūt. Tādē deliberauerūt ei gen⁹
gine glōsā mīez iesu xpī cū eēt oio imūnis
a pēdō rī ea sola remāserat fidel. vñ dñr dō
pba illd qd pñit berni: §. i. sup cārica. Ad
brās vñgīez marīā scē ad mediū: sic ad arc. nū
te: sic ad rerū cāg: sic ad negociū scēloz respi-
ciūt: & q̄ celo sūt q̄ i inferno pñat: & qui nos

In sabbato sancto

Sermo XLV

precesserunt: et nos qui sumus: et qui sequentur:
et nati natoz: et qui nascuntur ab illis. Illi qui sunt
in celo et resurgent: nos qui sumus in inferno
et eripiamur: qui precesserunt: propter ut fideles
inueniantur: qui sequentur ut gloriam consequantur. Hic
ille. Tunc miserunt quatuor principes prophas
ad eam in mundum. Saron: samuele: dauid: et
doniele. qui ad eam venientes legentes illi psalmum.
Dñe deus salutis mee in die clamavi nocte
coram te. usque in fine per se reppererunt. quia sic
genibus flexis salutauerunt dicentes. Salve re
gina misere vita dulcedo et spes nostra salve. Ad
te clamamus exules filii eie. Ad te suspira
mus gemetes et fientes in hac lachrymarum
valle. Eya ergo aduocata nostra illos tuos
misericordes oculos ad nos conuertere. Et iesus
benedictum fructum ventris tui nobis post hunc
lunum ostendit. O demēs. O pia. O dulcis maria
Virgo regia tu es via per quam saluator venit
pedes de tuo utero tanquam sponsus de tha
lamo suo per te accessum habeamus ad filium.
Benedictum inuenit gratia: genitrix vite: mater
salutis. Suscipiat nos qui per te datus est nobis. Ex
cuser apud ipsum tua integritas nostre cor
ruptionis culpas: et tua humilitas deo grata
nostre venia impetret vanitati copiosa cha
ritas tua nostrorum cooperat multitudinem peccatorum:
et fecunditas gloriosa fecunditate nobis
conferat merito: unum. Tunc virgo gloriosa
copatibus humano generi cōfēsit descendere
ad limbum in spiritu cum sanctis patribus et dixit
Ecce enim ex hoc fratrum me dicent omnes genera
tiones. Et cum peruenisset ad limbum innumera
bilis multitudo sanctorum occurrit obuiam ei: et sa
lutantes cataverunt. Ave regina celorum: ave
dñs angelorum: et salve radit sancta: ex qua mun
do lux est orta: gaudet gloriosa: super omnes spe
ciosa vale valde decora: et per nobis semper christus
eterna. Atque in hunc modum reuerenter associa
ta processit ad christum. **De** ecce belial pec
cator nequie infernalis subito comparuit cor
am christo iudice: quia iam erat hora iudicii. Sedens
itaque per tribunal christus iudex dixit demoni.
Alidodo dicas quicquid habes dicere de genere
humano. Respondit belial. Sancte pater et dñe non
moveat te caro et sanguis tuus cum sis homo: nec
etiam amor matris tue. argumentum est de per beatum
c. g. ubi carnaliter sequentes effectum et hanc sola
iusticia: quia scribit iustus dñs et iusticias dile
xit: equitate vidit vultus eius. ego dicam causas
meas: sed non video cum quo loquar: quia ut no
scis iudicium consistit ex tribus partibus. ut ex deo
deus. signis. foris. non enim video personam rei

seu pueri: et quia non habeo respondente legitimum quod
precedat. **De** ergo stans ex adverso respondit. Di
ctum demonis facit per me. dicit enim quod constat ex
tribus personis. scilicet iudicis actoris et rei. sed ego
non video personam actoris quod est primum funda
mentum. ut. ff. si per hereditatem petat. l. i. §. i. et ff.
de iure codicillorum. l. quidam referunt. Ergo demon
audisti non deus: hoc per te declarari et pronuncia
ri cum iusticia Christi possis. Ipse enim quod de seip
so deberet dicere de alijs attestat quod est de le
ge in arena in fine. Et de ioffi. testa. Dicit be
lial fundata est iusticia actoris. scilicet ex pcur
atorio meo iam super allegato et pducto et scripto
manu hominum publici anno natiuitatis domini. xxxij.
mense. cum dimidio idcirco contra prout mittit
eaco et radhameto et copuluribus adhibitis roga
tis et vocatis ad chartam pcuratoris. ita quod amo
fundata est persona actoris maxime cum ex persona
iudicis ad mei pcuratoris legitimi petitiones
citatio emanauerit. **De** ergo respondit dicens. mo
res mulierum leuiter offendantur. ex de verbo.
signi. c. foris. et. de sponsalibus. l. iij. unde
ne teneamur die in longo sermone per copiam
citationis in exhiberi quia sic oportet fieri atque ad
alia precedam. ut ff. de pcur. l. ij. ex de pba. c.
quoniam falsas. Demos ait. cui fieri copia: prout enim
puerum qui iudicio deberet iterum non video. **De**
ergo respondit. Ecce me qui susaduocata humani
genus: et per ipso humano genere parata sum stas
in iudicio et tibi iudice respondere. Dicit belial.
Dñe iudex audi et respice vitare quia mater tua
excludit ab omni aduocatus officio. Aduerte
primo quod mulieres per aliquam postulare prohibe
tur: quia virile officium est. ut ff. de postula. l. i. et
in. q. vij. c. infames. §. sunt autem tres. in fi. Se
cundo cum sit mater tua reddo suspecta. ut ex
de appel. c. postremo. et c. cum spali. et. de as
sessoribus et domesticis. l. domesticus. Nam
si mater tua admitteret ad officium aduocandi
per humano genere facilliter inclinaretur ad pre
eius: et sic ius et iusticia a suis terminis tollere
tur. ex quibus dico non esse admittenda et ita
pronunciari peto. **De** virgo respondit. Ave fili
mi ne fraus huius versuti te circumueniat. primo
dicit me non esse aduocata per humano gene
re admittenda. In hoc dicit de vitare: quia me
dax est et pater eius. scilicet medaci. Secundo dicit
de iura licet mulieres non admittantur ad offi
cium aduocationis: tamen per miserabilibus personis
punctis pupillis et viduis bene admittuntur
ut extra de pcurato. c. finali. et. in. q. vij. dicto
§. sunt autem. et. de aduocatus diuerso. iudi. l.
petitione. §. licentibus. et ff. de pcur. l. seruimus

quoque vile est. Et si bene inspiciamus fili mi
 q sunt magis miserabiles persone q gen⁹ hu
 manu qd pcurator neq⁹te infernalis mitis
 suo dño ppetuo subiugare qd est 3 mores
 2 iusticia 2 3 iura naturalia. vt. ff. de iusticia
 2 iure. l. manumissiones. Secundo dicit 2 alle
 gat q ego sum mater tua. Et tanq⁹ mater
 q suspecta admitti nō deo in iudicio rideo
 q oino admitti debeo. q adhuc si eez iudea
 excōicata defensiones mee mihi salue essent
 2 audiri deberē. vt. ff. de excep. c. cū iter porē
 2. c. dilect⁹ filius. q nullo magis admitti de
 beo q nullo crimine detineor. Preterea tres
 sunt ordines approbati. scz virginum cōiū
 gator 2 viduarū qbus sum inferrati qm ego
 fui ante partū in partu 2 post partū. vt ipse
 mer belial fatef. Coniugata fui ioseph viro
 meo nūc aut vidua sum. Sz in toto humano
 gēie nō ē q subterfugiat aliquē ex his ordi
 nibus q iuste possit esse aduocata humani
 generis. 2 sic admitti postulo tanq⁹ factū p
 priū psequens. vt. l. de pcur. l. q stipendia. 2
 ff. de pcur. l. feminas. Dixit demon iuste iu
 der p nūc peto p vos interloq⁹ vt legitimē
 psonē. 2 tūc ipse tanq⁹ iudex interlocut⁹ est
 2 pñciante 2 declarauit qginē glōsā esse
 legitimā psonā 2 aduocatā 2 admitti 2 au
 diri debere. 3 pspz belial pcuratorē neq⁹te in
 fernalis esse etiā admittendū: 2 sic ambo ad
 missi sunt. Et tūc pcuratiōis 2 citatiōis cō
 piā bē virgini exhiberi iussit sic factū est.
 vt. l. de eden. l. ij. Et cū in nullo posset redar
 gui aduocata dixit. Si pcurator neq⁹te iser
 nalis vult dicere aliqd dicat. Proponit itaq⁹
 belial in hūc modū. Adoris est 2 discretiōis
 2 cautele cuiuslibet sapiens viri volentis 3
 aliū agere pmo defendere qd sibi de iure cō
 petit. vt. ff. de rei vendi. l. i. 2 l. is q destinauit
 2 vt scitis dñe melior est cōditio possidentē.
 vt. ff. de rei vendi. l. i. 2 l. i. in situ. de interdic. §. i.
 2 ex de fide instru. ca. inter dilectos. 2. ff. de h
 bo. ob. l. si seruū. Quare ego belial pcurator
 pcuratorio noie peto. pmo 2 pncipalr mihi
 relaxari possessionē gnis humani tuz prāte
 ipsum tormentādi 2 torquendi cruciandi. vt
 batenus vsq⁹ nunc feci. **¶** Super quo
 adduco qtuor rōnes fortissimas ad qas si
 gillatim volo mihi rñderi q sunt iste. Prima
 rō est q iā a principio mādī circa habui pos
 sessionē generis humani tranquille 2 pacifice
 ergo cū appareat pscriptio nullo modo sup
 ista possessione debeo turbari nec molestari
 vt ex de restitutionibus spoliator. ca. olim.

2 ex de offi. delega. c. cū cōsultationib⁹. **¶** Be
 virgo rñdit. Dñe iudex ista iura loquunt in
 rebus spoliatis restituendis eis inq⁹ q non
 vi non clam nō precario noie: sed iusto citu
 lo 2 bona fide possederūt. vt. ff. qd vi aut clā
 per totū. Et ex de prescrip. c. vigilantī. demo
 nes aut nūq⁹ possederūt gen⁹ humanū: sed
 velut custodes carceris inferni deputati sūt
 vt statet ad ianuā. l. betellus grasscus 2 cer
 berus dyaboli infernales. An de cū nō pos
 sederūt: si solū simplices custodes fuerit ge
 neris humani 2 iste belial vna cū alijs custo
 dierit merito eis nō dz admitti gen⁹ hūma
 nū: sed ab isto loco absoluti 2 ita pñciari pe
 to. Facit ad hoc lex. ij. §. si. ff. de acquen. pos.
 Confirmo dictū meū sic. Illi possident quo
 rū noie possident. vt ex de restitu. spolia. ca.
 cum venisset. in fi. 2. l. de prescrip. xix. vt. xl.
 annoz. l. male agit. 2 in fi. de interdic. §. pos
 sidere. Sed sic est q vos dñe iudex homines
 possedistis 2 possidet cum hoies creauerit.
 ergo non potuit demon habere bonam fidē
 quantociq⁹ tēpoze possederit vel detinuerit
 cum nulla diēri pscriptio iuuet male fidei
 possessorē. vt ex de prescrip. ca. vigilantī. vñ
 demon caruit 2 caret bona fide ergo non de
 bet dici possessor: si male fidei detentor. Nā
 aliud est possidere: aliud est detinere. vt. ff.
 de rei vendi. l. officium. in fine. 2 ff. de acqui
 renda pos. l. ij. §. finali. ergo nulla fuit posse
 sio. vt. ff. de hbo. signi. l. fi. 2 lunc sic. vbi nul
 la est bona fides tibi nullus est titulus pre
 scriptionis ergo non habet locū relaxatio. 2
 ita pñciari peto per iura superius allega
 ta. Elidens belial qm superabaf 2 confun
 debaf missa manu ad iurumenā **extraxit**
 bellum 2 pduxit multas rōnes quarū secun
 da in ordine fuit hec in Bēñ. ij. Dixit dñs
 ade 2 eue. De omī ligno qd est in paradiso
 comedite. de ligno autē scientie boni 2 mali
 videte ne comedatis: quacūq⁹ die comedes
 ritis et eo: morte moriemini. vt habef. i. q.
 iij. cap. iam itaq⁹. 2. xxiij. q. iij. ca. experief.
 Unde peto ista verba stare in veritate: sed
 Adam 2 eua vt noīssis fuerunt transgres
 sores huius mandati dum contra voluntā
 tem dei pomum comederunt: ex quo omēs
 posterī eozum merito facti sunt leprosi. vt
 xxiij. q. iij. cap. si habes. Et de consecratione
 distin. iij. ca. placuit. Et in Ezechiel. dicitur.
 Patres vestri comederunt vūā acerbam 2
 dentes filioz obstrupuerunt. vt in Auten. vt
 omēs obediat iudici pñciē. circa principū

Sanctus Belial

colla. vi. Quare peto dñe iudex vt genus hu
manum mecum remaneat in dñatione cuz
fueris iustus iudex. Beata virgo respo
dit. Iste versutus belial allegauit eandam et
non caput qd est contra legē iuris ciuili. ff.
de legibus. pretermisit em̄ verba qbus indu
xit eos ad peccandū. vñ dicit ibidē. Dixit au
tem serpens ad mulierē. nequaq̄ moriemini
nisi scit em̄ deus q in quocūq̄ die comederis
tis ex eo aperientur oculi vestri: et eritis sicut
dij scientes bonū et malum. Et quibus ver
bis apparet qd demon dedit occasionē dam
ni scilicet qui dedit occasionem dāni: dānum de
disse videtur. vt. ff. ad legem aequilam. l. qui
occidit. §. p̄uulimo. Non ergo est audien
dus belial: licet adam et eua peccauerint. qz
fraus et dolus nulli debent patrocinari. vt
extra de rescriptis. capitulo. sedens. et extra de
dolo et contumacia. ca. ex litteris. circa fines.
Extra de clerico non residente in ecclesia vel
prebenda. ca. fraternitati. Ergo belial nō de
bet audiri. Tertia ratio quam adduxit belial
est ista. Ego prodito textum euangelij.
Job. xiiij. ca. Qui si bene inspicitur facit p
me. Ibi em̄ dicitur. Venit em̄ princeps mun
di huius. vos scitis dñe iudex qd hūc tex
tum ego sum princeps huius mundi et maxi
me peccator: vos autem bonorū. Sed in hu
mano genere omnes declinauerūt simul in
utiles facti sunt non est qui faciat bonus nō
est vsq̄ ad vnum: scz te solum. Ergo placeat
vobis mihi assignare genus humanū quan
do verba sunt intelligenda cuz effectu. vt. ff.
ne quis eū in ius vocauerit. l. eū qui. §. doce
re. extra de clerico non residente. ca. relatum
circa mediū. extra de verbo. signi. ca. preterea
Et de pñia distin. i. ca. hec autem verba. Si
ergo sup̄ pñceps malorū facite me cū effectu
principem et non auf. ratio mihi qd meū est
Et ita peto iudicari et pronuciari in hoc iu
dicio. Beata virgo respondit. Verum est q
iste versutus demon fuit pñceps huius mun
di quousq̄ fuit satisfactū deo patri p pecca
to generis humani. Sed per passionē tuam
quam heri sustinisti in cruce fuit sufficiēter
satisfactū ergo ab isto debz auferri ista pñas
quē admodū tu dixisti. Job. xij. Nunc iudici
um est mundi nūc princeps huius mudi ei
cietur foras. Et ego si exaltatū fuero a terra
omnia trahā ad meipsum. Ergo amodo ista
transiit in rem iudicatā. vt ex de re iudicata
ca. cum inter vos. Videt ergo qd rō sua sit
magis contra eum qd p eo vt iam clare pōt

intelligere. Quarta rō quā adduxit belial ē
ista. Deus viuit in iusticia et iusticia. vt extra
de iururando. ca. et si xpus. §. iacobus. Et
go merito debet punire magnū sicut et par
uū cū apud deū non sit acceptio personarū.
Ite debet punire cōiunctū sicut extraneum
vt. ff. de re. diuisio. l. si. cum glo. quare instan
ter peto hoiem mecum dānari: qm̄ ego qui
peccaui nullo habito mandato ppter quod
dicar inobediens dānatus sum: a fortiori a
dam et eua debent ppter dānari velut tras
gressores pcepti haberi: qz fortius est cōtra
preceptum facere. vt. L. de negocijs gestis.
l. si. Et sic dico humanū gen^{us} debere dānari
mecum aut vtrūq̄ saluemur per te iudicem
iustum. Beata virgo respondit ista similiter
do quam adducit non est ad propositum qz
ipse peccauit non aliqua infirmitate: sed ma
lignitate deliberata. xvi. q̄stione. l. capi. qd au
tem. de pñia distin. ij. capi. sciendum. Et
ita nullo precepto indigeat: quia nūq̄ infir
mū in se habebat quod induceret ipsum ad
peccandū. Ille autem cum peccauit ha
buit corpus fragile inclinans eum ad peccā
dum. vt habetur de penitētia distin. ij. capi.
ille. et distin. ij. ibidem. capit. sed nunquid
Irem angelus primus nullo precepto indig
uit cum a natura scientiā omnium rerum ha
buerit: ac certitudinem boni et mali. vt de pe
nitētia distin. ij. capi. principū. Unde ha
bito respectu ad hanc certitudinem supradī
ctā grauius peccauit angelus qd homo: ideo
de altiori gradu cecidit. vt de penitētia dis
tinc. ij. capi. finali. et sic nulla est similitudo.
Et conuersa ad filium ait: equissime iudex iu
dica: quia iusticia et iudicium preparatio ses
dis tue. Idē versutus: belial falsis cauillas
tionibus suis vult genus humanum sue pos
testati deputari: quod est contra illud. Exo
di. xvi. vbi dicitur sic. Iheroduces eos et plā
rabis in monte hereditatis tue firmissimo
habiraculo tuo quod operatus es domine:
sanctuarium tuum dñe quod firmauerunt
manus tue. Ex quibus apparet qd sanctos
partes qui hīc detinentur capitiū debes em
ere a potestate tenebrarum harum et trans
ferre in tuum lumen et regnum et ita peto de
clarari et pronuciari. Nunc christus dixit
matri sue. Sine videamus an iste versutus
velit iusticiam postulare: quia cum sum ius
ticia necesse est me ius suū vnicuiq̄ tribue
re. vt. ff. de iusti. et iure. l. iusticia. et instituta
eqdē. in pñ. et in decr. di. ci. i. Iudicam^{us} ergo

an demon foueat iustā cām. Beā ſgo pſens
rio dicto iudicis ait: die ergo dānate Belial
qđ dicere intēdis. Demon autē assumpta ſi
ducta ſic cōcluſiue arguit dicēs. hō peccauit
cōtra bonitātē infinitā ⁊ nō curo cui⁹ culpa
peccauerit an ſua an aliena: qđ dato qđ ego
ipſum induxerim ad peccādū: tñ equaliter
mecū puniri dē: qm̄ agens ⁊ cōſentiens pa
ri pena puniunt. vt extra de ſua excoī c. nup
cū ſequeti. ⁊ ca. mulieres. in fine. Et. xi. q. iij.
ca. qm̄ multos. ⁊ ff de furis. l. is q̄ opez. vñ
ſufficit mibi qđ homo peccauerit: ſed pena de
bet correfpondere culpe: qđ dicit. Deutero.
xxv. Pro menſura pēti erit plagari mod⁹
quare peto ad hoc vt ſeruetur equalitas qđ
ſicut p pēti me⁹ ego ſum dānatus: ſic hō
qđ peccauit dānet. Cōfirmat rō: qđ homo cō
miſit crimen leſe maiestatis qđ cum heredib⁹
ſuis merito eſt cōdēnandus. Scriptū ē em̄
qđ filij paterno debēt perire ſupplicio. in qui
bus hereditarij criminis exēpla meruit. vt
C. ad legem in leſa maiestate. l. q̄ſquis. circa
pn. ex de homicidio. ca. ſicut dignū. Preter
ea hō peccauit infinite. vñ olim ⁊ hodie extē
diſ pena ſua qđ eſt hodie puniendus: qđ lex
cū die loquit. vt. l. de heretico. l. arriani. Ad
huc deus creauit boiem cū ſapiētia: ſi qđ ipſe
habebat ſapiētia ergo i ſapiētia peccauit.
⁊ ſic ſapienter ⁊ dolose peccauit. Et ita do
lus ſuus ei patrocinari nō debet. vt ex de do
lo. ca. ex l. is. circa finē. Ergo venit puniēdus
⁊ ſic pnunciari peto ⁊ declarari. Beata vir
go rñdit ad iſtos quattuor rōnes. Ad p̄mā
dico qđ vos fili mi iuſte iudex eſtis deus ⁊
homo ⁊ bonitas infinita. vñ homo peccauit
⁊ vos ergo vobis ē iniuria illata quā remitte
re potēſtis. vt. l. ſi qđ impatori maledire
rit. l. i. Ad confirmationē qđ erat ſecunda rō
dico qđ homo aut pceſſit ad peccandum ex
leuitate. ⁊ ſic eſt cōdēnandus. Aut ex inſa
nia ⁊ tunc eſt ſibi iniuria remittēda. Ad cer
tiā rōnē dico qđ non p̄baſ a deſſe qđ nō con
tingit abeſſe. vt. l. de p̄bationibus. l. nō nu
dis. l. non eplis. l. neq; naturalis. Unde ſi a
liqua culpa fuit in boie heri p̄miam ⁊ iuſti
ciam iudicis in cruce fuit cancellata ⁊ abole
ta ergo non eſt puniendus. Ad quartā rō
nem dico qđ homo fuit inductus ad peccan
dum ex fragilitate mulieris. Unde non eſt
puniēdus ⁊ maxime: qđ tu rediſti occaſionē
huius dāni. vt ſupra dixi. Nec eſt honoꝝ inſi
ſtere amplius ſuper hoc. Etia oia tua argu
menta cauillatoꝝ ſatis cognoscunt: qđ co

gnito vno cōtrarioꝝ cognoscit ⁊ reliquū: vt
inſtitutus de hijs qui ſunt ſui vel alieni iuris
in p̄ncipi. ⁊ ff. de verbo. oblig. l. vbi autē nō ap
paret. ⁊ xxij. q. i. c. cū renunciat. Peto qđ fili
chariſſime rex glorie ⁊ mundi ſaluator: vt in
ſauore generis humani ſuam pferatis ipm̄
genus humanū ab impetitione pcuratoris
neq̄tie infernalis penitus abſoluendo. Tūc
dixit x̄p̄s demōi. Sile amodo qđ vt noſti be
ri pendit in cruce p redēptione generis hu
mani qđ ſemel ppter pēti dānatum fuerat
Unde non eſt iuſtū vt de eodez pēto bis ⁊
genus humanū ſuam pferamus. vt. ff. de
non. ca. ſta. l. licet gratis. §. finali. in fine. vbi
dicit qđ non debet ſepius de crimine ei⁹ dē
hois queri. Et tūc pcepit angelo gabrieli vt
cū tuba aurea citaret beatā v̄ginē aduoca
tam humani generis ex vna pte ⁊ pcurato
rē neq̄tie infernalis ex alia ad audiēdam
ſuam hora tertiariū hac die. ⁊ ita factus eſt.
Nā archā gelus gabriel tuba cecinit p̄uocās
ambas ptes. in cui⁹ ſignū hodie in miſſa dū
cantaret. Gloria in excelsis deo ⁊ c. cāpane
pullabāt ad denotandā ſnāz datā p nobis
cōtra demonē. Tunc x̄p̄s ieſus ſedēs
p tribunali circūſtate angeloz multitudine
⁊ ſcis p̄bibus qđ in limbo erat ſuam p̄ſulit
hoc modo. In oipotentis ⁊ eterni dei noīe
Amen. Nos ieſus x̄p̄s mūdi ſaluator. p̄mo
viſa p̄titione cōtra genus humanū facta. vi
ſa etiā charta pcuratoris pducta ⁊ allegata
p belial pcuratoꝝ neq̄tie infernalis. viſis
etiā allegationib⁹ factis p Adariā v̄ginem
aduocā humani generis. viſiſq; p̄comib⁹
r̄ſionibus: exceptionib⁹ replicationib⁹ pro
viri⁹ ambatū p̄ſū. ⁊ hijs oib⁹ viſis ⁊ cō
ſideratis que in predictis ⁊ circa predicta vi
denda ⁊ cōſideranda fuerūt ſedentes p tri
bunali ad bancē iuris a deo patre nobis de
putatū in limbo ſanctorū patrū vbi reſiden
tiā facimus perſonale humanū gen⁹ hac no
ſtra diffinitiuā ſua abſoluimus ⁊ ab impe
titione pcuratoris neq̄tie infernalis reddi
mus abſolutū: cū hoc cōſter ſanctiſſimis ſcri
pturis iuridice v̄itatē quā in hoc ſeq volum⁹
Ipſumq; pcuratoꝝ neq̄tie infernalis ex nūc
p̄cipim⁹ ad dānationē inferni ppetuā peni
tus ambulare vbi eſt ſer⁹ ⁊ ſtridor dentiū
inſinitus. Zata data ⁊ in hijs ſcriptis p̄nūcia
ta ⁊ p̄mulgata fuit ſup ſcripta ſua in oib⁹
⁊ p oia put ſupius dñef ⁊ ſupraſcriptū eſt
p ſupraſcriptū dñm n̄m ieſum x̄p̄m p tribu
nali ſedentes in ſupraſcripto loco p̄bibus

superscriptis paribus. et lecta et vulgarizata
 fuit p me Johanne euangelista notarium et
 scriba dicti dñi nostri iesu xpi et curie noui re
 stamēti pñribus hierarchis ordinib⁹ et cho
 ris angeloz testibus ad hoc vocat⁹ adhibitis
 rogatis anno dñi mccc. lxxiiij. et dimidio indicione
 liij. die xvi. mensis martij. **L**ata sententia
 dicit Aug. smone. iij. in sabbato sancto. nec
 mora postq̄ audita est postulatio atq; aliter
 ratio innumerabiliū ppos captiuoz statim
 dñi iulij. omis atq; iusti iura pñq̄ accepit
 atq; in suos tortores prius tormēta puer
 runt humili supplicatione cū ineffabili gau
 dio clamantes dño atq; dicētes. **A**duenisti
 redemptor noster aduenisti redēptor mūdi
 quem quotidie desiderātes expectabamus
Aduenisti quē nobis venturū lex nūciaue
 rat. pphē. **A**duenisti donās i carne uiuis
 pñribus mūdi indulgentiā hic soluere de
 fūctos captiuos inferni. **D**escēdisti p nob
 ad inferos noli nobis desse tū conuersus
 fueris ad supēros. **P**osuiti tū uolum glorie
 tue in seculo. pone signū victorie in inferno.
Ascende dñe iesu expoliato inferno et aucto
 re mortis suis uinculis irretitos. **R**edde iaz
 letitiā mūdo. **F**ocundens in ascensu tuo fide
 les tui aspiciētes caritātes corporis tui. **E**t
 mone pmo de resurrectione dñi dicit Aug. sic
 Et subito captiuoz disrupta sunt uincula.
 non ipsa infernusq; respēdit: romuerūt an
 fracta et cauēre captiuos et aīas labe dolo
 rum iam tenues de suis custodibus laxaue
 rūt. **E**cce dñs feras ille cruceq; man⁹ at
 q; rubiginosi tortores audito dño premue
 rūt. **E**xert sentire qd fecerāt et suis se pñis
 camifices torquerē mox resolutos ppos re
 ducit xps i luce. alloquit saucios. reficit sati
 garos. **D**is inq; creatura opificiū meū non
 te ea sorte piderā vt in has plagas et i hec
 exitis puenires. **P**aradisum tibi parauerat
 nō infernū. **D**elicias tibi pparauerā. vitamq;
 beatā nō morte dñitū. **E**cce quo te pdux
 i et quo me descēdere cōpulsisti. vt paululu
 de maiestate humilis usq; ad hūc carcer ēve
 niret vt p me te de his tormētis et tenebris
 liberarē iudicē me eē tua culpa fecit vt te ita
 derelinquerē necessitas delicti tui compulit.
Quid agere iustis si te p potentia eriperem
 iustitia vitz amissam. **C**oact⁹ sum amore
 tui pugre euz aduersario tuo. **S**ustinui glo
 bos vteri vgnalis accepi forē: auspicar⁹ suz
 infantia: iacui in pñpio Remi. do. mi. int. creui
 eturē. **A**rimq; sustinui. **Q**ue fuit rogo tanta
 cupiditas pñit meoz pceptoz oblit⁹ lter
 ipsa pñordia pñit. **D**ebui qdē ingratos et
 his dānare supplicia: h̄ fateor: vicit me pie
 tas: nō angelū misit. **E**go ipse ppter vos de
 scēdi: pñit me occidi et sic ad inferos veni.
Exite nūc vici. **E**xite miseri. **R**espirate captiui
Ecce nūc vobis ignota lux fulgeo. **E**cce rores
 infūdo. **E**cce nodos oēs cathenasq; disrūpo
 ecce tartari sedes. **N**ocēq; pfunda. **S**etidūq;
 cabos exterminio. **S**ufficiat exatē pñe. **S**oue
 bit vos semp maiestas mea: tūz in celo fue
 rit caro mea: h̄ aug. **E**ūq; belial in pfundus
 inferni descēdisset et ea q; acta fuerant reu
 lisset tartaree legiōes audita snia iudic⁹ con
 uerse sūt ad tartanā pñcipē inferni lamētā
 tes et dicētes illud Aug. smō. iij. in sabbato
 scō. **P**ñiceps n̄ h̄ est ille de cui⁹ tibi sp̄ futu
 ra morte plaudebas. **I**pse est i cui⁹ cruce oēs
 mūdi tibi subiugādū eē credebas. **I**pse ē in
 cui⁹ cū nobis rara spolia pmittebas. **Q**uid
 est qd egisti: qd est qd facere voluisti. **E**cce
 iā tibi totas tenebras suo splēdore fugauit:
 et oēs carcēs fregit captiuos eiecit: ligatos
 soluit. **L**uctū eoz in gaudiū cōmutauit. **E**cce
 ipsi q; sub nris suspirare solebāt tormētis in
 fultāt nobis de pñpñe salutē et nō solū iaz
 nos nō verent. **S**ed insup minantur. **N**ūq;
 sic supbi erāt mortui nec sic poruerūt leti eē
 captiui: vt qd huc istū adducere voluisti quo
 veniēre oēs sunt letitiae restituti q; aī fuerāt
 desperati. **N**ull⁹ h̄ iā sonit⁹ eoz aut mugitus
 audiri nullus resonat gemit⁹. **P**ñiceps n̄
 illas tuas diuitias q̄s pmo acq̄stueras p pa
 radisi amissionē: nūc pdidisti p cruce huius
 et passionē. **P**erijt oīs letitia tua in luctum
 puerfa sūt gaudia tua dñi tu xpm suspendis
 in ligno ignoras q̄ra dāna sustineas in in
 ferno. **P**undere bñ poteras q; cuersorē regni
 tui in morte sine reatu aliq; pducebas. **A**trē
 deres cām. inq; res culpā in q; nihil mali co
 gnouerās q̄re eū ad necē pducebas. **I**stū libe
 rā adduxisti et tot obnoxios pdidisti: h̄ ille.
Post istas demonū infernalū voces et q̄rē
 monias xps animās serōs pñes dixit. **N**oli
 te timē vos. q̄si dicat rāra ē efficacia passio
 nis mee p quā vos redemi vt nō bēat cās
 vll⁹ timoris sed spes salutis et glie. **E**t ppter
 causas. et nolite timere vos. qd fuit thema.
Primo q; spūs malignos supauit. **C**olos. iij.
Expoli. is pñcipatus et pñates traduxit illas
 pñdēt. **S**ecdo q; locū tenebrarū illuminauit.
 pñi **C**orin. iij. **V**eniat dñs q; et illumina
 bit obfco dñta tenebrarū. **T**ertio q; sanctos

patres recreauit. Esa. xxxij. Regē in decore suo videbūt. Quarto qz sanctorū aīas beatificauit. Job. viij. Abrahā exultauit vt videret diem meū: vidit et gauisus est. Quinto qz a dyaboli manibz vos liberauit. Job. xij. Nūc princeps huius mūdi eiiciet foras. Sexto quia et illū meū terminauit. Roma. iij. Quē ppo: fuit deus ppeccatore: p fidē in sanguine ipius Septimo qz hūc locū obferauit. Job. x. Non reuertar in terrā tenebrosam: optā mortis caligine. Octauo qz vestrā redemptionē declarauit. Gal. iij. E hūst? nos redemit de maioredico legis. Nono qz vos pī meo recōciliāuit. Roma. v. Recōciliati sum? deo p mortē filij eius. Decimo qz ingressum celī vobis demonstrauit. Heb. x. Habētes fiduciā in introitu sanctorū in sanguine xpī. Tūc ait xps oībus qui erāt in limbo. Eps est vt reuertar scz p resurrectionē ad eū. s. pī meo oīpotentēz q me misit in mundū p vestra redēptōe quā pfecti. vos aut bndicite dñm et enarrate oīa mirabilia eius. Thobie. xij. Et cū hec dixisset ab aspectu eorū ablat? est et vltra eūz videre nō poterūt quousqz a mortuis resurrexit. Tūc pstrati in facies suas bndixerūt deū et exurgētes narrauerūt oīa mirabilia eius. Post hoc archagelus michael traduxit eos in paradīsum terrestrē. de quo dicit sanctus Th. ij. ij. q. c. liij. art. ij. in r. n. ad qrtū dicēdū dicens. Locus ille paradīsi terrestris quīs nō fuit hominī ad vsum fuit et ei ad documētū dū cognoscit ppter peccatū se tali loco fuisse pnatū dū p ea que corpali in illo paradīso sunt instruit de his q pīnēt ad paradīsum celestē quo aditus hominī pparet p xpm: hec ille. Et sic amota fuit pena illa ppter quā erat clausus paradīsus terrestris ibiqz remanserūt vsqz ad diē ascēssionis Iesu xpī cū q ascenderūt in celū. vt cū eo regnent per infinita secula. Amen.

In festo resurrectionis dñi nostri iesu xpī
Sermo pulcherimus numero. xlvj. an. 17.

Resurrexi. ps. cxxxviii
Hodie valde mane genus hūanū cū tribus maris et aplis venit ad sepulchrū xpī et cōquerit plorando mortē xpī iesu quasi desperas de resurrectione eius. unde dicit illud ps. Exurge qre obdormis dñe. exurge et ne repellas. s. nos in finem. nullo mō adiunādo: solando instrue. do cuius doctrinā tanta auiditate suscipiebamus: qm pba vite eterne hēbas ad quēz

sbim? qd nobis reſabit myſteriu regni dei? Quare facie tuā auertis: obliuisceris i opie noſtre et tribulationis nre. qui tñ ppter nos egenos et infirmos redimēdos veniſtiſi iā deſperauimus: qm humiliata eſt in puluere anima nra pglutinatū eſt in terra veteſ nre p eo q clauſus manes in ſepulchro: ſed ne obliuiscaris noſtri. Exurge dñe adiuna nos et redime nos ppter nomē tuū. Hūc planctus generis hūani ad ſepulchrū xpī pſequit augu. ſmo. liij. de reſurrectione di. Cū nā q dixit marie. Quid ploras? Quid qris. Sic etiam nobis diceret. Quē queritis? Quē ploras? diceremus te plāgim? te qrim? ſine q nihil valem? qz in te mouemur viuim? et ſumus. te querim? Quare viuos reppuliſti q moruos ſuſcitaviſti? Petre ecce ppuerit plantaria mortuorū et ſulci terrā induratis viſceribz ſegetū neſciūt ornāmētū. te dñe qrimus a q queſiti ſum? qz pueri ſunt dies feſti noſtri in luctu et cārica in lamentationē. Alleluia q eſt delectatio angelorū cū timore cātā pīratū: cythara nra ſacta eſt lugubre tantum inter lachrymas elurictū dicim? et nos cum maria. Suſtulerūt dñm de monumētō neſciūsvbi poſuerūt eū. dic nobis dñe. quid ploratis? qz inſtrogatio tua ſolatio nra eſt. Quid ſi dicat medic? egrotāti. noli flere. nō ne dat ei ſecuritates de ſacili ſanitate. ſ. ille. Cūqz natura humana circa ſepulchrū chriſti ploraret: ſtatim affuerūt qnqz dñe valde honorabiles. ſ. iuſtitia. fides. ſpes. caritas. et ſapīa. de qbus dicit ps. Adia et caritas obuiauerūt ſibi: iuſtitia et pax oſculatē ſūt. Que audita cā ploratus dixerūt. E ſortamini et nolite timere: qm dñs dabit benignitatem et terra nra. ſ. ſepulchrū dabit fructū ſuū. ſ. iesū ſum xpm. Perqrens aut hō quāl id fieret qm deus p dereliqrat oīno filiū ſuū quē ad modū ipe xps in cruce pendēs voce magna clamauit dicens. Deus meus vt qd dereliqſti me. Sicut aut tūc in cruce dereliq? eſt a pfe: ita nūc in ſepulchro: qz nos ſperabamus q ipe eſſet redēpturus iſrl p ſuā reſurrectionē et nūc terra dies eſt hodie q b acta ſunt. Luc. vlti. Rñderūt dñe et dixerūt. Forti aio eſto in pximo eſt vt a deo aueris. Nos aſcēdemus ad deū pſent p ſillo nro ſuadebim? xpi reſurrectiones. vos aut bndicite dñm et enarrate oīa mirabilia eius. Que aut prima ad deū accedat dubitatio erat. ſ. tñ de pelus ſum eſt p alias. Iuſtitia aut en. ambulabit et ponet in yſio greſſus ſuos. Iuſtes dicebat no

fura humana. Deus misereatur nri et bndicat nobis illuminet vulsu suu sup nos et misereatur nostri. **R.** Surrexit pmo dñs iusticia q̄ ita locuta est. Om̄ps et iustissime deus: si me vis regnare in mūdo imple qd̄ de me p̄p̄he tavit. Adhuc eas p̄p̄ba. vii. c. Sup̄ resurrectione iesu filij tui: dices. Ego aut̄ ad dñm aspiciat̄ et expectabo deus saluatorē meū. Audiet me deus meus: ne leteris inimica mea. sup̄ me: q̄ cecidi. Confurgā cum sedero in tenebris dñs lux mea est. Frā dñi portabo qm̄ peccasui et donec iudicet causas meā faciat iudiciū meū et ducet me in lucē et videbo iustitiam eius. et aspiciet inimica mea et opriet cōfusione que dicit ad me. vbi est dñs deus tuus. **Oculi mei videbūt in cā: pec ibi.** Sup̄ h̄ adduco testimoniū dauid. ps. cxxviii. ex p̄sca xpi vbi dicit. Tu cognouisti sessionē meā. i. approbasti humilitatē et passionē meā: et resurrectionē meā. i. glificationē in resurrectione sicut tu dixisti p̄ Amos p̄phetā. i. ix. In die illa suscitabo tabernaculū dauid qd̄ cecidi. corpus xpi qd̄ mortuū est: et reedificabo apturas murorū eius. i. vulnera p̄ glorificationē: et ea que conuerit in iustitiam. i. reuocā corpus et aliam: et reedificabo eū sicut in diebus antiq̄. i. sicut añ fuerat: s̄ in maiori glia ita ut exgrānt me residui hoim̄: et om̄s gētes in qbus inuocātū est nomē meus sup̄ eos dicit dñs facies h̄. s̄ ille. Secdo adduco testimoniū ipsius m̄is xpi. Luc. i. De posuit potētes de sede: et exaltauit hūiles: s̄ xps p̄p̄t obediā et charitatē dei se hūiliauit vsq̄ ad mortē crucis. q̄ dz exaltari vsq̄ ad gliosam resurrectionē. Et ei meritiū imporet quādā equalitatē iusticie. vñ ap̄ls dicit. Ro. iiii. Et q̄ operat̄ merces nō impurat̄ s̄m grām: s̄ s̄m debitiū. Et āt aliq̄ ex iustia sua volūtate sibi attribuit plus q̄ debeat et nō solū suū s̄ etiā alienū p̄p̄a anctē. ut ex de restitit. spoli. c. Fre: qucs. sup̄ illo xbo Promittit. lib. vi. c. l. vii. vi. l. si q̄s intantū et. Iustū est qd̄ diminuaf etiā q̄tū ad id qd̄ sibi debebat. sicut cū furat̄ q̄s vñā ouē reddet q̄tuor. Exo. xxi. Et h̄ dñs mereri in q̄tū p̄ h̄ punit ei? in q̄ volūtate: ita et cū aliq̄ ex iustia volūtate subtrahit qd̄ de bebat h̄z meret̄ se sibi ampli aliquid supad: dat q̄ si merces iuste volūtate. iō dz. Lu. xiii. ois q̄ se hūiliauit exaltabit: s̄ xps i sua passiōe seip̄s hūiliauit infra suā dignitatē q̄ ad q̄tū. **Primo qd̄ q̄tū ad passionē et mortē** aut̄ debitor nō erat. Secdo q̄tū ad locum: q̄ corpus eius positū est in sepulchro. ois in in

femo. Tercio q̄tū ad p̄sionē et opprobria q̄ sustinuit. Quarto q̄tū ad h̄ q̄ est tradit̄ hūane p̄tati s̄m qd̄ ip̄e dicit p̄ylato s̄m illō Job. xix. Nō haberes p̄tate aduersū me et c. iō p̄ suā passiōē meret̄ exaltationē q̄tū ad q̄tuor. Primo qd̄ q̄tū ad resurrectionem gliosā. put̄ testificat̄ dauid. Ego dormitū et soporāt̄ sum p̄ hūilitatē passionis mee et exurrexi: qm̄ dñs suscepit me p̄ resurrectionē. Secdo q̄tū ad ascensionē in celū. put̄ testificat̄ paulus Ep̄he. iiii. Descēdit p̄mū in inferiores p̄tes terre: q̄ aut̄ de scēdit ip̄e est et q̄ ascēdit sup̄ om̄s celos ut adimpleret offiā. Tercio ad p̄sionē p̄mē de xre et manifesta tione dñitatis ipsius. put̄ testificat̄ Esa. lii. c. dicens. Exaltabit̄ et eleuabit̄ et sublimis erit valde: sicut obstruuerūt sup̄ eū multi: sic in gloriā erit inter viros aspectus ei. et paul? Phil. ii. idē testificat̄ dices. Faci? est obediens vsq̄ ad mortē: mortē aut̄ crucis. p̄pter quod et deus exaltauit illū et dedit illi nomē quod est sup̄ om̄e nomē ut sc̄z ab oibz nō minet̄ deus et oēs sibi reuerentiā exhibeāt. sicut deo. iō dicit. Et i noie iesu. om̄e genuflectat̄ celestij terrestrij et inferior. Quarto q̄tū ad iudiciariā p̄tate. prout testificat̄ Job. xxxvi. c. dices. Causa tua q̄tū impij iudicata est cām iudiciū q̄ recipies. Itaq̄ pater om̄ps iustū est ut corpus iesu xpi qd̄ fuerat ex charitate passioni subiectū accipiat nunc recōpensationē in glia p̄ resurrectionē ut p̄phete tui fideles inueniant̄ et c. **Secdo** accēssit dñs fides talib? h̄bis suspiras deo p̄ti. Ad te dñe clamabo: et ad deū meū depcabor. Querit̄ litas i sanguine meo. i. iesu xpi mei q̄ sanguinē suū fudit p̄ redēptōne glia hūani: dñi descēdo in corruptionē. i. si manet in mōte caluarie ut p̄culcet a p̄fidis iudeis. Nunq̄d p̄fitebif tibi puluis. i. si corp? clausus in sepulchro redigat̄ in pulueres. Nunquid gen? hūianū p̄fitebif xps fuisse verū deū: aut q̄s ap̄loz ei? anūciabit̄ p̄tate tuā. i. si dēverā de dñitate filij tui: sed ecce fides recessit ab eis qm̄ om̄s relicto eo fugerūt. Etia petrus ad vocē ancille se negauit nosse illum. Quō ḡ stabit̄ testimoniū dauid p̄phete dicentis. In oēm terrā exiuit sonus eoz: et in finē orbis terre vba eoz. Si em̄ statim nō resurgit corruptiq̄ fuerit corpus eius: nemini annūciabo dñitatem eius: nullū lūchor in sup̄ p̄co me? paul? testificat̄ p̄mē. Corint. xv. Si xps nō resurrexit inanis est p̄dicatio: inanis est et fides nostra. Rō est quia fides nostra est

te diuinitate et humanitate xpi. Non enim sufficit alteri sine altero credere. ideo ad hoc qd confirmet fides diuinitatis ipsius oportet qd cito resurgat et eius resurrectio non differatur vsq; ad finem mundi. Ad hoc aut qd confirmet fides diuinitate humanitatis et mortis eius oportuit mori esse inter morte et resurrectio. Si enim statim post morte resurrectus videri posset qd eius mors non fuisset: quia sicut modica res per nihil computatur. vt beatus dicitur. dist. ij. c. reuera. Ita modicum tempus pro non tempore computatur. et per consequens nec eius resurrectio fuisset. Ad diuinitatem aut mortis xpi manifestanda sufficit qd vsq; ad tertiam diem eius resurrectio dilata sit: qd non puenit qn intra hoc tempus in hunc qd mortuus videtur esse non viuere appareat aliqua idicia vite. propterea cum hodie sit tertia dies mortis eius: rationale est vt hodie resurgat propter tres rationes quas sanctus Thomas illuminator meus ponit in 3. parte. q. liij. art. ij. in 1. 2. Primo qd per hoc commendat perfectio numeri ternarii qd est numerus omnis rei: vt ipse habens principium medium finem. vt dicitur primo de celo. Per hunc enim numerum adhibuimus nos magnificare deum omnipotentem. Secundo propter mysterium qd xpus vna sua morte quod fuit lux propter iustitiam duas nostras mortes destruere debebat. scilicet corporis et anime que sunt tenebre: osee propter peccatum. ideo vna die integra et duabus noctibus permanere debebat in morte. Tertio qd per hoc signat qd per resurrectionem xpi tertium tempus debet incipere. Nam primum fuit ante legem: secundum sub lege: tertium sub gratia. Incipit aut in resurrectione xpi tertius status sanctorum. Nam primum fuit sub figuris legis. secundum sub veritate fidei: tertius debet esse in eternitate glorie quam xpus resurgendo debet inchoare. hec ille. Itaque per omnia vt Augustinus defensor meus ait super psalmum. Non est laus fidei christianorum: quod credunt christum mortuum: sed quod credunt resurrectisse christum. Nos mortui et pagani credimus et hoc christianis per criminem obijcit quod in mortuum credunt. quod est falsum. Laus christianorum: credere resurrectisse christum et se resurrecturos per christum. hec est laus. Si itaque ex impleri scripturas nonne sanctorum figurabat hanc christi resurrectionem. Sanctorum enim fortitudine habuit non ex natura: sed ex gratia. Nam si ex natura esset fortis: fortitudo eius non adimeret cum capillis: sed ubi erat illa potestissima fortitudo nisi in eo quod scriptura dicit. Incedebat cum eo spiritus domini ad domini et ipsi perirent illa fortitudo. Et ideam? et allophili

quale parabola? posuit sanctorum. De comedente exiit cibus: et de forti egressa est dulcedo. Hec parabola dilata est ad amicos: soluta est victus est sanctorum. Si si iustus est later valde eius iustitia. Nam legitur quod victus blandicia mulieris fuit et quod ad meretricem intravit. Si se cretū est xitatis. Nam et propheta vxorem meretricem propter tunc pro omni po iudex accipe. Iste quidam est victor p dens secretus paras bole victus est. Quid significabat quod intras ad meretricem vulpes accipies et caudis vulpium igne alligas inimicorum segetes incendit quod aliter potuerit incendi. Quis ergo erat sanctorum? si dica quod xpus: occurrat cogitationibus. quod intelligit quod ad meretricem intravit: quod capite nudat: capillis radit: hunc spiritus alligat et cecat. Euigila fide: attende quis sit xpus fortis et infirmus: filius dei et filius hominis. Scriptura commendat christum caput et corpus: et ecclesia eius corpus fortis habet et infirmos. Quid ergo fecit sanctorum? Et per na capitis christi figuravit ideo xpus et mirabilia operatus est. in eo quod prudenter fecit illos qui in ecclesia iuste viuunt ymaginem gessit. Elbi homo incaute fecit eos qui in ecclesia infirmi sunt figuravit. meretricis quam sanctorum in coniugio sumpsit ecclesia est qui aret cum ydolis fornicata est. et postea a christo assumpta: per fidem illuminata: meruit saluam sacramenta cognoscere. Nam questio illa quod corruerit de comedente exiit cibus etc. Quid aliud significat quod christum a morte resurgente que cuncta deuorat dicens. Ego sum panis viuus et cui acceri et sellis amaritudinem iudeorum. iniquitas propter iniquitatem eo plebs gentium conuersa vite dulcedinem suscepit. Quia aut dicit non inueni miseris parabola mea nisi araseris in vitula mea. Hec vitula est ecclesia quod fide diuinitatis resurrectionis: regni celestis: apostolorum et sanctorum doctrina atque predicatione vulgauerit. Sequitur iratus sanctorum sodales vxoris etc. sodales isti omnes hereticos figurat tenet qui fidei segetes in parte cognoscere vxorem domini sui. i. ecclesiam diuidere conati sunt: sed misit iste sanctorum cepit vulpes. i. adulterantes sodales. de quibus dicit in cantico. Capite nobis vulpes quid est vulpes capere nisi hereticos diuine legis antea punire: et sanctorum scripturarum testimonijs velut vinculis alligare et destringere. Quid sibi voluit: conde vinum: nisi postiora hereticorum: qui priores habent blanda et vltima deceptoria. Retro enim est ignis: quod post se ad ignem trahit. Quid autem est quod intras ut ad meretricem. et illi expectabant vt compa

*diecia
resurrex
it*

1. 2. 3.

In die sancto pasche : Vermo XLVI

henderet eū: qui surrexit media nocte & portas civitatis cum ieris abstulit & in cacumē montis portavit & ab allophiliis teneri non potuit. Agnoscamus hoc loco iesu xpi opa quē synagoga ad quā venerat quasi decalnavit: cum in loco calvarie crucifixus tūc ad inferna descendit: inimici custodiētes locum domini i. sepulchri cape volebāt: quē videre non poterant. dormiebat em̄ quia vere mors erat: media nocte surrexit q̄ ap̄te passus est. sed solis discipulis & eis qui cū illis erant q̄ resurgat manifestari debet portas inferni tulit: quia mortis imperium removit eacumen mōtis ascendit: quia in celū ascendit. **De** feres ionas pp̄ba nō tā s̄mone xpm̄ q̄ sua quadā passione p̄phetavit p̄fecto ap̄tus q̄ si eius mortem & resurrectionē voce clamaret. Et quid em̄ exceptus est vētre beluino? die tertio reddit: nisi ut significaret xpm̄ de p̄simo inferni die tertio resurrecturum. p̄t defensor meus aug. lib. xvi. de ciuit. dei. c. xxi. declarat. q̄ s̄ sp̄s sancto inspirati sunt sancti dei hoīes iustiter peto ut christus resurgat a mortuis ne p̄ea aut oīno deficiat a mētibz hoīm s̄ t̄c. Deus pater auditis s̄monibus fidei inclinatur? est adimplere sacramētū resurrectionis dicēs. Renouabis ut aquile iuuenis tua: fides autē rediens ad fortias ait. Audiuisti dñs & misit me? Conuertisti plantū meū in gaudiū mibi. Concidisti faciem meā & circumdediti me letitia. Et cātey tibi gloria mea & nō cōpungat dñe deus in eternū cōfitebor: ut dicit dauid. **De** tercio accessit dñs spes magno gaudio tripudians in p̄spectu dei p̄tis dicēs. Propter h̄ q̄ sc̄s rettulit dñs spes. Letatū est cor meum & exultauit lingua mea in sup̄ et caro mea. id ē xps requiescet in sepulchro i spe resurrectionis. Qm̄ nō derelinqs atqz meā. i. iesu xpi i inferno. nec dabis sc̄m tuū. i. filiū tuū. videre corruptionē. Hoc em̄ testificat vir ille simplex. Job. xix. dicēs. Scio sc̄s p̄ certitudiney fidei. q̄ redēpro: meus. i. xps viuit. a mortuis resurgēdo. Et ideo i nouissimo die de terra surrecturus suz & in carne mea videbo deum. **Re**posita est hęc spes mea in sinu meo. idem testificat paulus p̄mē Corin. xv. dicēs. Si xpus p̄dicat q̄ resurrexit a mortuis quomodo quidā in vobis dicūt: quomodo resurrectio mortuoz nō est. Si em̄ gen̄ humanū viderit xpm̄ resurgere q̄ est caput

eius: sperabit et se resurrecturū. put Aug. meus dicit sup̄ psalteriū. Senus humanus mortui hoīem nouerat: resurgere nō nouerat. ideo quid timeret hēbat: quid speraret non habebat. Et s̄ ille qui p̄t disciplinā abstulit timorē mortis p̄pter premiū future vite daret etiā spem resurrectionis p̄t resurgē debet ante multos: hęc ille. Nam sicut dormienti ade costa detrahif. ut cōiunx efficiatur. ita & xpo morienti ex eius latere sanguis effundit ut ecclesia construat. dormit adam ut fiat eua: morit xpus ut fiat ecclesia. dormienti ade sit eua: de latere mortuo xpo lancea percussit ut p̄fluant sacramēta q̄bus formet ecclesia. Unde merito ap̄s ip̄m adam formā dicit fuisse futuri: qm̄ dormitio Ade figura bat passionē xpi & exp̄gfactio eius figura bat resurrectionē xpi. Etia noē denudatus in tabernaculo suo dormiēs p̄pter ebrietatē significat xpm̄ infinita charitate ebriū dāntem in ligno crucis oīno denudatus suis vestimētis quas milites diuulerūt iter se. Et sicut cham derisit p̄m suū: ita iudei p̄terentes blasphemabāt xpm̄ in cruce: sed Noē exp̄gfactus cognita neq̄tia cham maledixit chanaan filio eius. Ita xps exp̄gfactus a fomino mortis p̄ resurrectionē imprecatus est maledictionē filiis iudeoz & nō illis qui eum crucifixerūt p̄ q̄bus in cruce dicit uicicens. Pater ignosce illis t̄c. Itaqz de pater. Auditis s̄monibus dñe sp̄i p̄posuit resuscitare iesum xpm̄. Illa autē gr̄as agens dixit. Notas mihi fecisti vias vite p̄ resurrectionē iesu xpi adimplebis me letitia cū vultu tuo. Delectatōes in dextera tua. Per ascensionē eius in celū vsqz in finē. **Re**dicēs ad socias ait. **R**efloruit caro mea & ex volūta te mea cōfitebor illi. Dñs fortitudo plebis sue: & protector saluationū xpi sui est. Que oīs hylari voce gr̄as agentes dixerūt deo patri. Saluū fac pplm̄ tuū dñe: & bñdic hęc reditati tue. Illis qui sperāt resurrectionē filij tui dñi nostri iesu xpi: & rege illos vsqz i eternū put speramus: s̄ t̄c. **Qu**arto accessit domina charitas talibus s̄monibz alloquēs p̄m & dicēs illō. Aba nath. p̄mo. **U**sqz quo dñe clamabo & nō exaudies: vociferabor ad te vīm patiens & nō saluabis. q̄ ostendisti mihi iniquitatem: iudeoz accusatōnem xpi. & laborem. i. sollicitudinē clamantium crucifigat: videre predam & iniusticiā & me dicentium. Non habemus regem nisi

cesarem. Et factum est iudicium et dictio potestior. Cum tradidit pilatus iesum flagellatus ut crucifigeretur, propter hoc lacerata est lex que dicit innocentem et iustum non condemnabis. quando dixerunt. Nos legem habemus et hanc legem debet mori: et non puenit usque ad finem iudicii quia saltem pilatus debebat cedere induci ad decem dierum ad sui defensionem maxime cum sciret quod per inuidiam tradidissent eum. Quia impius pualet aduersus iustum cum diceret. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. propterea egredis iudicium puerum. Aspicere in gentibus et videte et admiramini et obstupescite. quia opus factum est in diebus vestris quod nemo crederet cum enarrabitis. scilicet quod crucifixus sit deus et homo. Sed ecce sol obscuratus est: velum templi scissum est: petre scisse sunt: monumeta aperta sunt: mortui surrexerunt: venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis. Nunc quid non tu a principio domine deus meus. Domine in iudicio posuisti eum a forte: quia ibi confregisti potestas cum iudei volentes eum ducere caputuum ceciderunt in terram. solo verbo eius cur dixit. Quae queritis: ut corripes. scilicet potestatem demonis super humano genere: fundasti enim: quia disciplina pacis nostre super eum cur? luto re sanati sumus. Audi sunt oculi tui domine ne videas malum et respicere ad iniquitates non poteris: quod non respicias in iustioribus. Sequitur. sicut et Christus iesus mala sustinuit moriendo ex infinita charitate ut genus humanum liberaret a malis. ita glorificari debet resurgendo ut promoveat ad bona. et sic perficit charitatem suam in hominibus. Doctestificat Sophonias. iij. c. dicens in persona Christi. Expecta me dicit dominus in die resurrectionis mee in futurum: quia iudicium meum ut congreges gentes et colligam regnum. quia tunc reddam populo labium electum ut inuocet omne nomen domini et huiusmodi ei humerum vno. scilicet charitate que faciet eos vnum. put ipse dixit. Ignem. scilicet charitatem veni mittere in terram et quid volo nisi ut ardeat. Et Paulus Roma. iij. testificat dicens. Traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram. Unde sicut in dormitio Jacob super lapidem figurabatur mors Christi in sepulchro lapideo. sic in eius enigilatione figurabatur Christi resurrectio. Gen. xxv. Nec fuit benedictio iude de cuius tribu fuit iuxta illud Apoc. v. Ecce victor leo de tribu iuda. Cui dictum est. Gen. xlii. Carulus leonis iuda. Ad Adam ascendisti fili mi rediens accubisti iuxta leo quis suscitabit eum. Dicitur naturalis quod leo

parit catulos suos mortuos: et die tertia resurgens super eos spiritum vivere accipit et vivit. Cuius et tertia dies sit mortis Christi: tunc prout suscitatus illum. Cui respondit deus pater. Lapis de pariete clamabit et lignum quod inter iuncturas edificiorum est respondebit. quasi dicat Christus qui est lapis iuxta illud psalmi. Lapidem quem reprobaue runt edificantes hoc factus est in caput anguli: clamabit de sepulchro quia terra tremuit et quod nunc dum resurget in iudicio dens. Hoc etiam est lignum vite offerens fructus. xij. p. singulos menses: qui exibat de clauis sepulchro. Tandem redies ad socias atque. Ad vespertum demonstrabis fletus: et ad matutinum letitia propter resurrectionem Christi que est causa resurrectionis nostre et anime in presentia et corporis in futuro: quia remissio culpe et novitas vite est per gratiam Christi in resurrectione etc. Quinto accedit divina sapientia his verbis alloquens deum patrem: et dicit. Omnia in sapientia fecisti impleta est terra possessione tua. Quando parabas celos aderam tecum compones: quoniam ego ex parte pro diu progenita ante omnem creaturam. Ego prophetas lumine veritatis et intelligentie impleui. patriarchas in eorum operibus direxi: viros sanctos et tuos mandatis confirmasti: filium tuum misi in mundum ut saluaret mundum per ipsum: quia ipse dicit. Et locutus sum super prophetas: et egovisi omnem multiplicavi eis et in manibus prophetarum assimilatus sum. Et ergo impleantur scripture. Peto domine resurrectionem iesu Christi iacere in sepulchro. Nam ecce prius duos decem prophetarum de resurrectione eius testificatus est dicens. xij. c. dicit filius meus sapiens. Nunc enim non stabit in perditione. tribulatione filiorum de manu mortis liberabo eum et de manu inferorum eruam eum. Ubi est iudicium tuum mors: aut ubi est aculeus tuus? Ero mors tua o mors: ero mors tua inferne. etc. vi. Vivificabit nos post duos dies i die tertia suscitabit nos et veniemus in conspectu eius. scimus sequemurque ut cognoscamus dominum. Quasi diluculum parat? est egressus eius. de sepulchro: et venit quasi ymber nobis temporaneus et serotinus. Ideo testificatur Esa. xi. dices. In die illa erit radix iesu qui stat in signum propter gentes deprecabunt. erit sepulchrum eius gloriosum. scilicet per resurrectionem eius a mortuis. Ideo sybilla impostura eam morti terminum dixit post tridui somnum. put allegat lacrimas et Aug. lib. xvij. de civi. dei. c. xij. Et morte morietur tribus diebus somno suscepro. et tunc ab inferis regressus ad lucem veniet prius resurrectionis principio renovatus

his ostenso. Nec fuit sybilla tyburtina: seu albunea, sed sybilla Eribrica babylonica ita testat diceas. Et cū mactabāt vinet et regna: bit et. Dixit autē deus pī sapie. In tempore placito exauduit remunc autē oculus me⁹ vi det te. Tu scis qm̄ ego oia disposui in mīcro pondere et mensura: idcirco dic omne tuum consiliū circa tñm factū quo gen⁹ humanum fidelit̄ instaurat: qz scio multos incredulos fore qui et si xps resurrexerit nō credent. **Quartū** qz ad hunc diē mibi q̄ mēse: quo die, qua hora hec resurrectio fieri debeat. Hoc dicit deus pī nō tā q̄ ignarus h̄t nos instructiores et cautiores reddat: sicut et tempavit abrahā. Quātum ad mēsem dicitur do mina sapia mibi videt q̄ mēse martij p̄p̄ quattuor rōnes. Prima qz sicut hoc mēse fuit mūdus p̄mo creatus, sic p̄ xpi resurrectio nem debet esse p̄mo reparatus. Secūda qz sicut hoc mēse fuit p̄mo hō a dyabolo decēpt⁹ et eidē subingatus, sic hō mēse debet esse per xpi resurrectionē liberatus. Tertia qz sicut hoc mēse filij isrl̄ pharaone submersi sunt ab egip̄o extracti, sic h̄ mēse scī p̄fes a limbo p̄itro lucifero debet esse educti et separati. Quarta: quia h̄ mēse filij isrl̄ cāticum cecit̄ nērit p̄ l̄ta liberatōe, sic scī p̄fes christo trīū pharozū laudes debet p̄soluere p̄ eoz gloriā carit̄e. **Quātū** ad diē mibi videt q̄ fiat die dñico p̄pter quattuor rōes. Prima qz sicut hac die fuit mūd⁹ creat⁹: sic hac die p̄ xpi resurrectionē debet eē renouat⁹. Secūda qz sicut hac die fuerūt angeli creati: sic hac die scī q̄ sunt in limbo angeloz choriz debet eē associati. Tertia qz sicut hac die lex fuit data populo hebreoz: sic hac die lex xpi viuētis debet eē firmata in mētrib⁹ discipuloz. Quarta qz sicut hac die mūdus accepit lucē p̄ sua viuificatōe, sic hac die mūdus debet accipere nouā lucē p̄ sui iustificatōe. **Quātū** ad horā videt mibi q̄ in aurora p̄p̄ duas rationes. Prima qz in vigilia matutina populo israel p̄ moysen fuit liberat⁹. Exo. xiiij. sic ista hora populi electozū p̄ xpi resurrectionē dē esse ab inferno abstract⁹. Secūda qz ista hora xps mane scō. vt dicit albat. xvi. fuit pylato ad iudiciū p̄treat⁹, sic ista hora dē eē glificat⁹. h̄ q̄a fidelit̄ sapiētē dicit de⁹ p̄ rñdisti ad nūerū nūc rñde ad pōdus. san sit meli⁹ vt sol⁹ resurgat an clī societate. Rñdit dñā sapia diceas. Pater clarificat filij tuū vt filius tu⁹ clarificet te qd̄ duplicē societate ei dabit ad hāc claritatem. Prima est p̄tarchatū ab Adāz p̄grediētū. Secūda ē p̄p̄batū a moysē descē:

dētū. Tertia ē sacerdotū ab aarō succedētū. Quarta ē regū a dauid p̄fuerūtū vt dicitur illud ps. Rñdisti in altu⁹ et illud Pauli Epistolās p̄ncipat⁹ et p̄tates traduxit illos cōfideret. Adirabat autē de⁹ p̄ sup̄ p̄ndētia feromonis sapie et ait tā dē ap̄tios tuū sup̄ mēsurā. an. s. illa resurrectio debeat oib⁹ manifestari et q̄ dē fieri ad vlem oim̄ utilitatem. Rñdit dñā sapia diceas. Eoz q̄ cōfiscunt q̄ dā cōfiscunt cōi lege natiuit̄e qd̄ aut cognoscunt sp̄ali munere gr̄e sic ea q̄ dñit reuelatur. Quoz qd̄ ē lex dñit iustit̄a: vt a deo imēdiatē sup̄iorib⁹ reuelent q̄b⁹ mediātibus deferant ad inferiores sic p̄ i ordiatōe celestij sp̄s. Exo. q̄ p̄niet ad futurā gloriā cōem hoim̄ cōgnitiōe excedit h̄m̄ illud Esa. liiij. Ocul⁹ n̄ vidit de⁹ absq̄ te q̄ p̄p̄asti diligētib⁹ re. iō h̄m̄i ab hoie nō cōfiscunt n̄ si dñit reuelatur: sicut apls dicit. i. Corint. ii. Nobis reuelauit deus p̄ sp̄m̄ suū. Qz q̄ xps dē resurgē gl̄iosa resurrectiōe. iō nō oī populo dē manifestari: sed q̄busdā quoz testimonio in alioz deferat notitiā vt ip̄cat illud petri Act. x. Dedit cū manifestū fieri nō oī populo s̄ testib⁹ p̄ordinat⁹ a deo. h̄ sic dicit apls i Ro. xiiij. Que a deo sūt ordiatā sūt. Et autē h̄o do dñit iustit̄a: vt ea q̄ sup̄ hoies sūt p̄ angelos reuelēt. Xps autē resurgēs nō dē redire ad vitā cōit oib⁹ notā. h̄ ad vitā quādā i mortālē: et tibi deo p̄i sformē. put dicit pau. i Ro. vi. Qu cū viuit: viuit deo. iō ip̄a xpi resurrectionē n̄ dē imēdiatē ab oib⁹ videri h̄ eis ob̄ agel nūciari. vñ h̄yla. dicit sup̄ mat. iō age l̄p̄m̄ resurrectionis ē indetv qd̄ famulatu p̄nerollitāt resurrectio nūciat. h̄ iust hoies pus dē manifestari mulierib⁹ p̄p̄ duas rōes. Prima qz mulier q̄ p̄mo iustū mort ad hoim̄ detulit. p̄ma ē vitā resurgēt xpi gl̄ia nūcia ret. vñ Eyril. dicit. Femia q̄ qd̄amō fuit mortā mistra uenerat ad resurrectiōis mīsteriū p̄ma p̄cepit et nūciat. adeptū est femineū gen⁹ et i gminie absoluit de⁹ maledictiōis repudiū. Secūda qz q̄tū ad statū gl̄ie nullū detrimētū dē p̄tā lex femie h̄ si maiori charitate femine bunt maiore gl̄iaz ex vīsiōe dñā hēbūt: h̄ mulieres dñm acius amauerūt tantū vt ab eius sepulchro etiā discipulis recedētib⁹ nō recedebant. ideo dñm in gl̄ia resurgētē p̄mo videre debet. Audidit simonibus sapie clamauit p̄ ad filiū iactētē i sepulchro diceas illud ps. Exurge gl̄ia mea. exurge psalteriū et cythara. Et ui respondit filius de sepulchro Exurgam diluculo. Venientes itoz q̄ de dos mūne ad genus humanum dixerunt. pusillo:

An debuit
tunc
Pau

infia
6

hines confortamini et nolite timere: quoniam hec est dies quam fecit dominus: exultemus et letemur in ea. Et ecce subito terremor factus est magnus pro cuius timore totum genus humanum una cum custodibus sepulchri exterritus est et facti sunt velut mortui. Que dixerunt nolite timere hoc signum magni regis est: eamuse ad sepulchrum et inquiramus: quoniam surrexit dominus vere. Dum ergo inclinant se et prospicerent in monumentum viderunt unum angelum sedentem in dextris supra sepulchrum cooperitum stola candida: cuius aspectus erat sicut fulgur et vestimenta eius sicut nix. Viderunt et alium angelum intra sepulchrum. Interum viderunt duos angelos unum ad caput et alium ad pedes. Qui omnes dixerunt nolite expavescere. Scitum est enim quoniam christum qui crucifixus est queritis: non est hic surrexit sicut dixit: et ecce locus ubi posuerunt eum. Custodes autem sepulchri venerunt in sanctam civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum senioribus consilio accepto pecunias copiosas dederunt militibus dicentes. Dicite quod discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum vobis dormientibus. Et si auditum fuerit tibi a prefide nos suadebimus ei et securos vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti. Et divulgatum est verbum istud apud iudeos usque in hodiernum diem. Ut dicit Adarh. vlti. Sed quod scriptum est. In insidijs suis capiantur iniqui statim affuerunt iste quinquaginta domine eos corripientes atque dicentes. Ut Augustinus dicit. In sermone in pascale. Adhuc estis custodes qui veritatem absconditis et mendacium venditis non tamen mirum quia cecis venditis: vanis vanitatem. Si dormiebatis: unde scire potuistis quod illud tulerit de sepulchro? Si vigilabatis: cur aufert dimissistis? Malo pessimi. Aut vigilabatis et custodire debuistis: aut dormiebatis et quid si nescitis? hec ille. Venit autem humanum ab angelis edocuit dubitabat nesciens an verum esset quod revelabatur ab angelis. Et exevnente de monumento simul cum mulieribus ecce iesus occurrit eis dicens. Quete: illi vero accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum. Et ait illis iesus. Nolite timere. Ecce quod magno desiderio cupiebatis adimplerum est. Ad alii reges et prophete voluerunt videre quod videritis et non viderunt: quod vobis datum est nosse mysterium regni quod eo clarior et excellentior redditur: quoniam impletum sunt omnia que scripta sunt in lege psalmis et prophetis de me. Jam ergo nolite esse inere-

duli sed fideles. quoniam iam resurrexit et dicatur verba posita. Quasi ipse non effectus denotet ex sua resurrectione semper resuscitando primam litteram theomatis dicebat enim iesus generi humano. Ego de mortuis et leti privatione ad habitum sum regressus vitalis: quoniam resurrexi. Nam resurrexi a mortuis. Act. x. Ego de portu sepulchri post rationem aditum sum progreffus triumphalem quoniam exurrexi. Ego dormivisse soporatus sum et exurrexi. psalm. iiij. Ideo inquit exurge gloria mea. psalm. lvi. Ego de crucis et patibuli sessione reditum sum congressus innotale quoniam surrexi. Nam surrexit ipse vere. Luc. xxiij. Item resedit qui erat mortuus. Luce. vii. Imiditas reungit in intrinsecam et frigiditas applica exardescit: quoniam vixit. Facis minus stros tuos ignem venere. psalm. ciiij. Nonne cor nostrum erat ardens in nobis? Luce. xvi. Rapacitas tepescit tyrannica: et humilitas dominica vos direxit: quoniam rexi. Nam quod ad demones dicit psalm. ii. Reges eos in virga ferrea. Sed quo ad nos dicit psalm. xxi. Dominus regit me: nihil mihi deerit. Captivitas decrevit terrifica: et vtilitas salvifica sic processit: quoniam Exi. Exhibet spiritus eius: scilicet de limbo et reuertet in terram suam scilicet in paradysum. psalm. cxiij. Qualitas allecit veritatem et charitas certifica sic processit: quoniam xi. Littera x. continet in se et si ideo resoluendo dicit. Si quis sermonem meum servauerit mortem non gustabit in eternum. Job. ix. Et quantas patet parvitas et humilitas mirifica me erexit: quoniam I. Iban per loca humilia. I. Adhuc vi. Luce enim I. sic modi imperatorum de eo is it. Est tamen minima littera alphabeti ad denotandum quod precipue humilibus est commendandum officium imperandi. Luce. xxiij. Qui maior est in vobis erit minister vester. Job. xiiij. Si ego dominus et magister vester laui vestros pedes et vos etc. Auctoritas grandescit dignificat sublimitas mirifica mihi accessit quoniam resurrexi. In hoc enim mortuus est et resurrexit ut vivorum et mortuorum dominetur. Ro. xxiij. c. Et Adarh. vlti. Datus est mihi omnis potestas in celo et in terra: quoniam Luce. xxiij. Quod oportebat christum pati et resurgere: et ita intrare in gloriam suam. Sic ergo videtis quoniam verum est quod resurrexit. ut dicit thema. In quo notatur tria. Nam christi resurrectio parat veritatem. Contra fictionem poetarum ceterarumque fabularum: quoniam res. Quilget claritate per obscuritatem dubiorum scientiarum humanarum: quia verum. Adulcer utilitate iuxta affectionem aiorum nostra in aiorum. quoniam inquit Exi. ergo resurrexi.

In die sancto pasche **Sermo XLVI**

Quantū ad primū scien-
tū q̄ p̄p̄te fingunt quāsdā resurrectiones
corporū factas a dijs de q̄bus recitabo tantū
quattuor. Prima fuit resurrectio pelopis fi-
lij tantali. Nam cū iupiter semel cōuocasset
deos ad prandū p̄cepit tātalō suo pincer-
ne ut emeret carnes: sed fuit ita auarus q̄
potius interfecit filiū & fecit eum decoq̄: dū
autē essent in mensa dii abstinerūt a come-
dendo videndo carnes humanas p̄ter do-
minā. Ererē gulosaz q̄ comedit humerū s̄-
nistri dii q̄ acceperūt omnia membra simul &
resuscitauerunt eum: sed quia deficiebat hu-
merus sinister fecerunt unus de eborē: put-
recitat Quidius lib. vi. methamor. phoeos.
dicens his versib⁹. Hanc tunc quoz dē vn⁹
flesse pelops humerūq̄ suas a pectore
postq̄. Deduxit vestes. ebur offidisse sinistro
Ecolor: huic humerus nascendi tpe dextro
Corporū: cūq̄ fuit manibus mort cesa p̄nis.
Adembra ferunt iunxisse deos alijsq̄ reperit
Qui locus est iuguli medius summiq̄ lacer-
ti. Defuit impositū est nō cōparendū in vsum
Parris ebur factoz pelops fuit iteger illo.
Secūda resurrectio fuit glauci filij minoyā
q̄ mortuus fuerat a serpente. Naz esculapius
dū semel iret per pratu vidit vnū serpentem
mortuū & q̄dam alius serps iuit ad eū cum
quādā herba & eū suscitauit. esculapius hoc
vidēs infecutus est illū serpentē & herbā illā
accepit. Cum ergo rex minos misisset p̄ illo
ut suscitaret filiū tunc esculapius iuit cū her-
ba illa & eū suscitauit. Similit̄ suscitauit hyp-
politū. Naz hyppolitus fuit filius thesei filij
egei q̄ theseus dūz iret ad minotaurū: & eua-
fisset auxilio fedre filie regis minoyā. pater
egeus credēs illum mortuū q̄ non mutauit
vela deiecit se in mare. theseus postea ac-
cepit fedram in vxorem & regnauit. Illa autē
fedra videns hyppolitū pulcherrimū phylo-
capra est de eo & multa verba fecit ei dici. ut
recitat Quidi⁹ lib. eplary. & Seneca. v. tra-
gedia. sed tan dē cū inueniret eum semel am-
plexata est eū. Iste irar⁹ euaginato ense vo-
luit eam interficere: sed illa cōtentabaz poti⁹
velle mori suo ense q̄ cruciari amore. Ille au-
tē deiecto ense recessit & illa cepit clamare di-
cens hyppolitū voluisse eam violare. Cum
autē theseus hoc audiuisset iuit ad eam & in-
terrogauit q̄s fuerat: & ipa noluit manifesta-
re eū. Sed ipse respiciēs in terrā vidit enses
cuius p̄mo erat sculptus clipeus in quo

erat arma suaynde cognouit fore enses hyp-
politū. Incepit ergo inseq̄ hyppolitū. cū autē
non posset inuenire rogauit patrē suū egeū
ut vltionē faceret. Dum ergo hyppolit⁹ iret
per mare troheten sup curru a quatuor ductū
eq̄s egeus misit phocas de mari p̄ eum & p̄
equ⁹. Equi vero exterriti incurrunt vnus hor-
sum alius morsum sic p̄ totū hyppolitū las-
niauerūt. Dñs autē dyana dea castitatis eius
videret hyppolitū mortuū p̄pter castitatem
& virginitatē misera est cius & vocauit escu-
lapiū ut eū suscitaret. Esculapius autē p̄cib⁹
& auxilio dñe dyane eū suscitauit. Quap̄o:
p̄ter videns iuppiter istū suscitare mortuos
quos interfecerat indignat⁹ accepto fulmine
eū fulminauit hoc totū vaticinata est. Et hy-
te filia chyronis. sicut Quidi⁹ lib. ij. methas-
morp̄. dicit. Cresce puer dixit tibi se morta-
lia sepe. Et opora debūt aīas tibi reddere ad-
emptras. Fas erit idq̄ semel dijs indignat⁹
bus ausus. Posse dare hoc iterum flāma p̄-
hiberis auita. Et q̄ deo corpus fies et angue
deusq̄. Qui mō corpus eras sero tua fata
nouabis. Quarta fuit resurrectio esonis pa-
tris Iasonis quē medea cōiunx iasonis occi-
didit & extraxit sanguinē senilē & iposuit suc-
cū quārdam herbarū & statim vīsus est re-
iuuene scere. put Quidi⁹. tradit. vij. li. methas-
morp̄. Sed iste resurrectiones longe defi-
ciunt a resurrectione xpi. Nam in prima defi-
cit humerus carne. In nra autē resurrectio-
ne de qua loq̄mur nihil deficit. vñ dicit apl̄s
Videte manus meas & pedes meos q̄ ego
ipse sum. Luce xlii. Secūda deficit q̄ fuit vir
tute herbarū & ita x̄ute creature. & sic seq̄:
q̄ resurrectio esset naturalis q̄ negant oēs
pbi. resurrectio autē xpi facta est x̄ute dñi-
tatis sue. ut declaratū est. Tercia deficit q̄
hyppolitū suscitatus ab esculapio fuit aus-
tilio dyane. xps autē resurrexit x̄ute pp̄ia.
Præterea quō dñ fuerūt dñi? q̄ iupiter no-
luit q̄ dyana voluit. Præterea esculapi⁹ se
ipsum suscitare non potuit. xps autē dixit de
se indeis. soluite templū hoc & in tribus die-
bus reedificabo. illud Job. ij. Quarta deficit
q̄ fuit p̄ incatationes. ut dicit Qui. ibidē. h
aut xpi resurrectio x̄ute dei. psal. Dextera
dñi fecit virtutē dextera dñi exaltauit me. Nō
moriar sed vivā: & narrabo opera dñi. Præ-
terea si gētilēs & pagani credūt istas viles &
miserabiles resurrectiones ad vitā mortālē
& ignominiosaz quare nō credunt illā resur-
rectionē xpi ad vitā immortalē & gloriosā

Non ergo reprehendant nos xpianos qui hunc articulum credimus.

Quantū ad secundum te-nebo istum modū: q̄ quilibet scientia p̄pōnet suū dubiū & suas rōnes p̄tra nostrā resurrectionē & quilibet scientia habebit secus in ligā aliquā cōditionē personarū & iste sciētie erunt concarbenate q̄ quilibet scientia post primā in suis rōnibus conabit luare p̄cedentem quā videro & responsiones dubiorū erunt: ita cōtinuate adinūcem & cōiuncte q̄ responsio quā faciā secunde scientie sequat̄ ex responsione facta prime scientie: & ita cōsequenter de alijs semp̄ quilibet sequet̄ ex p̄cedenti. Et in qualibet scientia declarato suo dubio faciam venire ad p̄positū aliquā rez de resurrectione xpi & vnam p̄prietatē & auctoritatem de luce: p̄ quo concludas: q̄ resurrectio nostra debet vocari v̄. i. lumen. **Pri-**ma ergo scientia sc̄y grāmatica euz qua sunt colligat̄ dñe p̄nt videbitis incipit bellum & p̄ponit dubiū sue scientie. s. de noīe & de verbo isto modo. Tu dicis resurrexi & subintelligit ego. s. homo mō peto a te tpe resurrectionis cui⁹ generis erit hoc nomē hō. Hos sciū q̄ s̄m grāmaticā hō h̄alit significat viros & feminas q̄ est gñis cōis q̄ vtrūq̄ significat iō perit grāmatica & dñe cū ea an h̄ nomen hō in resurrectione erit similē gñis cōis: v̄. i. mutabit. s. q̄ sit solus gñis masculini. i. si resurgent viri & mulieres vel solum viri. Si dicis q̄ erit gñis masculini tūc sequit̄ q̄ resurrectio non erit gñalis q̄ non resurgent dñe. Si dicis q̄ erit generis cōis sicut modo est q̄ viri & mulieres resurgēt. Cōtra dñe gñatur & intentionē oīm. p̄mo & intentionē p̄is q̄ veller generare filiū & non filiā. secundo & intentionē matris q̄ habet similē voluntatē tertio & intentionē nature: q̄ natura conat̄ bene disponere materiam q̄tūm p̄t ve sit apta ad suscipiendū formā seu nām masculinā. Et q̄ & oīm talē intentionē generet dñs. h̄ est ex defectu forme informatiue semis de quo d̄y gñat vir: q̄ illa forma non p̄t disponere ita nobiliter illam materiā semis q̄ sit habilis ad suscipiendū naturā masculinam. **S̄y** in resurrectione deus reparabit oīm defectū: ergo tunc tollet ille defectus naturalis a quo p̄cedit q̄ & intentiones p̄is & matris & nature generet dñs: ergo nō resurget aliq̄ dñs. Et si resurget ipsa resurget in forma viri & nō dñe. Et ita dicit dñs sanctus Paulus.

Ephe. iij. Occuramus oēs in virū p̄fectū. i. in resurrectione occurremus oēs nro saluatori iesu xpo in formā viri p̄fecti: & non resurgēt dñe in forma dñarum: s̄ in forma viroz & ita istud nomē hō non erit tunc gñis cōis: sed masculini: q̄ solum significabit viros & non mulieres. Ad istud dubiū respondeo & dico q̄ hoc nomē homo erit gñis cōis: q̄ resurgent v̄. i. viri & mulieres. Ratio est. in resurrectione deus reficiet oīa in natura humane gñationis q̄ ipse fecit in creatiōe mundi: sed tūc fecit virū & mulierē. **Gen. ij.** Adasculum & feminā creavit eos: ergo vtrūq̄ reficiet in resurrectione. **Confirmat p̄ Aug. xij. lib. de ciui. dei. ca. xij.** dicentē sic. Adasculum p̄pere videt̄ q̄ vtrūq̄ secū resurrectorū esse non dubitant. **Et ap̄lus. i. Corin. xv.** Oēs q̄dem resurgemus. Tunc ad rōnem q̄ dicebas q̄ mulier gñat & omne intentionē p̄is matris & nature. Dico q̄ duplex est intentio sc̄y gñalis & particularis. Intentio particularis est q̄n desideras solum illa que p̄tinent ad teipsum. Intentio gñalis est q̄n tu desideras illa que p̄tinent ad cōitatem & bonū cōe. Adodo peto te q̄ vis generare filiū & non filiā: velles tu q̄ i mundo non essent. nisi viri & non femine. Certe tu m̄debis q̄ nō: & diceret quō staret natura humana: nō ne generatio deficeret? Ecce cum intentionē p̄ticulari non vis generare mulierē: & tamē cum intentione generali vis eā gñare. Sed deus in resurrectione generali non respiciet solū ad intentionē p̄ticularē: sed etiā ad gñalem: ut gñalitas sp̄ei humane sit p̄fecta resuscitabit viros & feminas. Ad dictū pauli dico q̄ intelligit q̄ dñe non erunt sicut nunc imperfectiores hominibus q̄tūm ad fortitudinem corporis & animi: & quantū ad alia corporalia & sp̄ialia: sed erunt p̄fecte & habebunt magnū & altum intellectū & erunt fortes sicut viri. Ipse ergo erūt femine s̄ resurgent in forma viri q̄tūm ad conditiones iā dictas: q̄ vir dicit̄ a virute. Et ita hoc nomē hō erit generis cōis sicut modo est. ut patet de nomine modo p̄ponunt dubiū suū de verbo & dicunt mihi resurrexi cuius p̄sona? Si tu dicis q̄ sit p̄sona prime. i. q̄ xps fuit primus q̄ resurrexit. Contra. in veteri testamento legimus q̄ Ihesus suscitauit aliq̄ mortuos. **ij. Reg. iij. & xij. c.** In nouo testamento xpus suscitauit lazaram. **Joh. xi.** Et q̄ mortuus est in monumenta apta sunt

et multa corpora que dormierant resurrexerunt. *Albath. xxv.* Ergo ante xpm multi resurrexerunt: ergo ipse non est prima persona que resurrexit. Si tu dicis quod non sit persone prime ergo nihil noui afferas dicendo resurrexi. Ad istud dubium respondeo et dico quod resurrectio sumitur dupliciter. Uno modo pro resurrectione falsa et ficta seu apparenti ut dictum est in prima parte. Alio modo pro resurrectione vera de qua loquitur sacra scriptura. Et hec est duplex. Quedam imperfecta: sicut quando aliquis resurgit ad vitam mortalem: ita quod iterum debet mori. Exemplum si tu esses liberatus a carcere et tormentis cum illa conditione quod in sequenti septimana deberes redire ad easdem penas nonne diceres quod illa liberatio esset imperfecta: certe sic. Sed si tu non deberes redire deinceps illuc tu diceres quod illa liberatio esset perfecta. Eodem modo est de resurrectione: quia alia est resurrectio vera et perfecta: sicut est illa que reducit hominem ad vitam inmortalem: ita quod non debet deinceps mori. Quando ergo posui resurrexi ego intellexi de resurrectione vera et perfecta cuiusmodi est resurrectio hominis: quia christus resurrexit sic quod non debet amplius mori. Unde dicit apostolus. *Romano. vi.* Huius resurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur. Et quando tu petis an resurrexi sit prime persone, dico quod sic: quia nunquam fuit aliquis ante resurrectionem xpi qui perueniret ad resurrectionem veram et perfectam. Et quando tu dicis de alijs que resurrexerunt Dico quod illi post illam resurrectionem iterum mortui sunt. Ideo illa resurrectio quibus fuerit vera: fuit tamen imperfecta. Sed de illis qui resurrexerunt in morte xpi respondeo dupliciter: scilicet quod dicit sanctus. *2. ho. iii. parte. q. ij. artic. iij.* sunt due opiniones. Prima est beati Angeli dicentis. Quod illi qui resurrexerunt quando xps mortuus est iterum mortui sunt: et ita hec resurrectio fuit imperfecta. Secunda est beati Hieronimi dicentis quod in morte xpi bene aperta sunt monimenta. sed nullus tunc resurrexit sed resurrexerunt statim post resurrectionem xpi et ex post non sunt mortui: sed ascenderunt ad celum cum xpo cum corpore et anima. Et confirmat opinionem suam per illud. *Albath. xxvij.* et exiuntes de monimentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem. Et sic fuit Hieronimi. xpus resurrexit ante illos: ergo xps fuit primus, ideo

apostolus. *i. Corinth. xv.* dicit. Christus resurrexit primus de dormientibus. propterea illa resurrectio vocatur *vi. i.* lumen: quod sibi correspondet vna proprietate lucis eo quod primum creatum in entibus et prima die fuit lux. Ideo de illa resurrectio ne benedicta dicit. *Sapie. vij.* Luci comparata: nuntius prior. Ecce ergo dominus grammaticus quod vestra scientia in nullo deuasat et nostra resurrectio remanet *vi. i.* lucida et clara. **R**

Secundo venit logica cum

qua colligari sunt iuvenes tanquam intelligentes et proponit dubium suum et dicit. Si corpus quod resurget vel homo erit idem per numerum cum homine vel cum corpore quod fuit primo generatum in hoc mundo. Vos debetis scire quod logica in libro predicamentorum docet quomodo aliqua sunt vnum in communi seu in generali. Exemplum: tu et ego sumus vnum in specie humana: quia tu vocaris homo et ego vocor homo: ita et ego et equus sumus vnum in generali: quia equus vocatur animal et substantia: et ego vocor animal et substantia. Aliqua alia sunt vnum per numerum. id est quod est ita vnum quod non facit numerum et sic tu non potes illud numerare: quia tu non potes dicere vnum et duo quod illud non est nisi vnum. Exemplum: ego vocor Leonardus et sum frater et sum predicator: et oia ista. Leonardus frater et predicator sunt vnum per numerum: quia tu non potes dicere vnum duo tres: quia ego Leonardus frater et predicator non sum nisi vnum. si de te et de me bene dicit vnum et duo: et ita de me et equo quod sumus vnum in generali. Petit ergo logicus et dicit. Si corpus primo generatum et corpus quod resurget faciet numerum: et ita quod possem dicere de corpore primo et de corpore quod resurget vnum et duo: vel si erunt vnum et idem per numerum. Si tu dicis quod non: et velis quod aliud corpus sit primo generatum et aliud sit corpus quod est resuscitatum. Tunc ista resurrectio esset naturalis: quia aliud est granum quod seminatur et marcescit et aliud granum est illud quod nascitur et resurgit. Sed in prima parte tu dixisti quod illa non est resurrectio vera et realis. Si tu dicis quod illud idem corpus resurget. Contra te ego arguam rationibus valde difficultibus. primo pro eo quod contra ad eam quod fuit facta prima dominus. scilicet eua si illa resurget in adam vel non. Si tu dicis quod sic: non resurgente dominus: et ita male respondisti grammaticus dicendo quod dominus resurgente. Ecce cathena: quod logicus vult innuere grammaticum qui fuit victus. Et

Illud dicit logicus est manifestum: quia ista co-
 sta est fundamentum unde precesserit omnis do-
 mitor: et si illa rediret in adam dñe non essent.
 Si tu dicis quod illa costa non resurget in ad-
 am: tunc non resurget illud idem corpus quod fuit
 primo creatum. Exemplum si tu dares mihi ad
 uandam unum corpus sanctum vel unum corpus de
 auro. Et ego restituerem tibi illud corpus cum
 una costa minus: tu reclamares et diceret istud
 non est corpus quod dedi tibi ad seruandum:
 quia deficit una costa. ego nolo istud corpus
 reddere tibi illud corpus quod dedi tibi. Ita
 i. pposito adam qui resurget si ei deficiet illa co-
 sta: dicit illud corpus non est istud quod fuit
 mihi datum quando fui creatus: deficit una costa:
 ego nolo istud corpus: sed volo corpus meum
 totum completum. § 76. Secundo arguo sic. Po-
 no in casu quod aliquis in toto tempore vite sue male
 fecerit cum manibus suis: et per iudicium sit illi
 abscissa manus. quero an illa manus resurget
 vel non. Si tu dicis quod sic. quero tunc an illa ma-
 nus erit in paradiso an in inferno. Non in i-
 ferno quia semel fuit punita in hoc mundo.
 et non debet puniri duabus vicibus: quod deus non
 iudicat bis in idipsum. Nec in paradiso: quia
 nunquam fecit aliquod bonum. Preterea si illa
 manus debet esse in inferno: et iste homo ve-
 niret ad penam et moreretur in gratia sequitur quod
 homo esset in paradiso et manus sua in in-
 ferno. Si tu dicis quod erit in paradiso. et iste ho-
 moreretur in peccato mortali sequitur quod homo esset
 in inferno et manus sua in paradiso quod non est
 duentis. Si tu dicis quod illa manus non resur-
 get. et clamabit iste plus quam adam dicens. Iste
 non est corpus meum quia deficit ei manus. et sic
 non resurget idem corpus quod fuit primo ge-
 neratum. Tertio arguitur sic et facio argumentum
 de statua aurificis quod si ille fundit eam et reficit
 de illo metallo argenteo de quo erat alia. tunc iterum
 doctoris ista statua non est eadem refecta cum
 illa que erat ante: sed est una alia statua licet
 sit similis illi forme. et corpus hominis corruptum
 et postea refectum non est idem corpus sed est unum
 aliud: et ita non resurget illud idem corpus nu-
 mero. Quarto arguitur iuuenes colligari cum
 illa scia et dicitur ceteris nos iuuenes magis ri-
 memus mortes quam alij: quia valde grane est
 mori in flore iuuetutis. et si resurget idem ho-
 mo qui prius fuit genitus: sequitur quod resurgemus ad
 vitam mortalem iterum moriamur: illa non erit
 resurrectio nostra et perfecta ut dixisti grammatice
 Et illa est alia carbena que innat secundum
 primo quod sequatur: quia tunc homo erit compositus ex

prius que de sui natura bellat inter se in tantum
 quod deducit hominem versus ad mortem. Sed secundum hominem
 nam logicam diffinitio hominis est illa. homo est
 animal rationale mortale. Unde si resurget idem
 homo qui est nunc ille erit animal rationale mortale
 sicut est nunc. si tu dixisti grammatice prius. s.
 quod nostra resurrectio erit ad vitam immortalis. quod
 re alterum duorum dicere. vel quod corpus quod resur-
 get erit mortale sicut prius. vel quod illud corpus
 quod fuit primo generatum est unum: et illud quod
 resurget erit aliud: et ita facitur numerus quod erit
 duo corpora. § 77. Proinde istius dubij no-
 ta quod quando errauerunt circa resurrectioem quod ad
 modum resurrectiois dicentes quod in capite ma-
 gni anni qui est spatium. xxxvi. milium annorum oes
 debemus generari alia vice. Alii alij dicebant de
 minori tempore. quod nichodemus reputat impossi-
 bile dicit. Nunquid potest homo in ventre matris
 sue iterato introire et renasci. Job. iii. Alii er-
 rauerunt prius ad factum resurrectiois dicentes quod
 anima transferretur de corpore unum hominis in corpus alie-
 rius. et aliqui de corpore unius hominis in corpus
 unius animalis bruti secundum quod meruissent vel tene-
 ruissent. unde dicebant quod anima unius clamosi itra-
 bat corpus unius canis eo quod non facit nisi
 latrare. Anima gulosi et ineducatoris in cor-
 pus lupi. Anima furio si in corpus vesali. Anima
 amatoris iustitie in corpus unius doctoris le-
 gum vel unius magni principis. Anima pnone-
 deuote in corpus unius magni religiosi: vel
 alicuius episcopi vel cardinalis vel pape secundum
 meritum: ita de alijs. Cuius opinionis fuit em-
 pedocles et pythagoras. ut de primo de anima. si
 iste opinionibus precesserunt ex duobus falsis fun-
 damentis. Primum fuit: quod credebatur quod intellectus
 et spiritus. id est et sensualitas essent unam rem
 et quod anime humane non essent nobiliores quam anime
 animalium brutorum: sed tota nobilitas hominis esset
 ex parte corporis. quia dispositio nobilissima
 quam habet corpus hominis est causa propter quam
 sensus noster est ita subtilis. quod per illum sensum
 discernimus bonum a malo. Ideo dicebat illa
 opinio quod anima nostra poterat esse anima unius
 animalis bruti. et quod anima unius animalis bruti po-
 terat esse anima unius hominis. Secundum fundamentum
 fuit: quod credebatur quod anima esset in corpore sicut homo
 in vestimento: ita anima poterat mutare multa
 corpora. Et per illam modum omni vice qua homo
 moreretur. resurgeret intrante anima in aliud
 corpus. Nec expedit ad resurrectionem quod
 resurgat idem corpus: quia esset sicut de illo
 lo qui expoliatur se uno vestimento. et statim

In die sancto pasche Sermo XLVI

se induit alia veste: sed ista opinio est heretica et derogans veritati sacre scripture. ut declaratur sanctus Thome. iij. sententiarum. di. xliij. Etiam prius primo de aia reprobatur istas opiniones per multas rationes. Et ideo respondendo ad questionem dico quod ex quo omnes viri et mulieres resurgunt resurrectione vera et perfecta sicut dictum est grammaticis: ideo resurget idem corpus et idem homo et erit unus per numerum: quod alter non proprie resurgeret cum resurgere sit iterum surgere. Unde Damascenus. lib. iij. dicit. Resurrectio est eius quod cecidit secunda resurrectio: ideo necesse est quod persona quod surgit primo et nascitur in hoc mundo per generationem quod eadem numero surgat et habeat vitam per resurrectionem. unde Job. xix. dicit. Resursum arcu dabo: pelle mea et in carne mea videbo deum quem visurus sum ego ipse et non alius. Resurget ergo illud idem corpus et illemet unus homo per numerum ut dictum est. Ad primam rationem de costa ade respondendo dico quod illa costa resurget ieva et non in adam: et quoniam tu dicis ergo non resurget illud idem corpus: quod deficiet una costa. dicit sanctus Thome. quod deus posuit illam costam de superfluo ad istum finem quod de illa fieret eua: sicut quoniam fit massa per pane fiendo: fit tantum de massa quod superfluit fermentum per alio pane fiendo alia vice. Exemplum huius habemus in generatione hominis: quod semen unde generatur homo procedit ex superfluitate cibis ut dicunt doctores coiter: et ita deus disposuit et ordinavit quod in quolibet hominis esset aliquid de superfluo de quo posset generari alius homo vel una alia mulier. Ita deus voluit in primo homine creare aliquid de superfluo de quo produceretur domina: et istud fuit illa costa ideo corpori ade non deficiet aliqua sua costa: quia illa costa que non resurget in adam: si in eua non fuit de essentia corporis sui: sed ibi fuit posita de superfluo ut ex illa fieret mulier equalis viro ut coiter dicitur doctores nostri.

Ad secundam rationem de manu: dico quod nec manus nec pes nec alia membra merentur: sed homo meretur se per omnes suos membris quod operationes sunt suppositorum. ut dicit primo methaphisice. et non suorum membrorum. Ideo illud quod ille homo meretur pro se siue infernus siue paradysus: meretur etiam per illam manu absconditam propter quod manus simul cum corpore erit ubi erit ille homo. et sic patet.

Ad tertiam rationem de statu sciendum quod forma artificialis quod habet statua quando illa funditur redit in nihil et quando statua

reficitur habet unam aliam formam similem primae: sicut si dico Leonardus bis. secunda vice tu dicis quod ego dixi illud idem verbum quod prius: non est verum sed dixi simile: quia statim ut dixi primum verbum abiit in nihil ita et prima forma statue vadit in nihil: et introducit una alia forma: et quia in statu refecta non est eadem forma que erat ante ideo non est eadem statua una per numerum cum prima. Sed non est sic de anima hominis quod quando homo moritur anima non vadit in nihil sed remanet: et quando homo resurgit illa eadem anima redit in idem corpus: ideo homo qui resurgit est illemet unus homo per numerum cum eo qui est mortuus: quod non potest dici de statu: quod recipit novam formam. Etiam de statu refecta hoc accidit ut de oculo prime statue fiat pes secunde: et de pede prime fit auris secunde. et ita de alijs membris quia in statu fusa membra confunduntur simul et esset nimis difficile quod partes argenti redirent ad eadem loca in quibus prius erant: sed in homine qui resurget illa eadem materia que erat in oculo redibit ad oculum et illa que erat in pede redibit ad pedem: et ita de alijs membris: et sic non resurget solum illemet unus homo per numerum et idem per corpus: sed etiam in corpore resurgent illa membra per numerum. Propterea dicit Job. Et oculi mei conspiciuntur sunt. Sed de partibus non essentialibus corporis seu hominis non est ita: quod si omnes capilli qui nascuntur in capite hominis a principio natiuitatis sue usque ad finem vite deberent in resurrectione redire in caput hominis: et si omnes vngues que sciuntur reciderent in vnguibz vnde sunt abscisse: homo haberet nimis magnam multitudinem vel excessivam longitudinem capillorum et vnguium. Ideo dicit Augustinus. xxiij. de civitate dei. Quod illud quod erat superfluum de capillis et vnguibz deus convertit in corpus hominis per illum modum: et in ea parte corporis sibi quod apparebit sibi convenientius. Abacteria sunt membrorum partium essentialium redibit ad eadem loca et membra ubi ipsa erat antequam homo moreretur. Propterea non dicit saluator noster. Videte capillos meos et vngues meos: sed solum dicit. Videte manus meas et pedes meos: quod ego ipse sum. Unde noluit Christus quod corpus suum converteret in terram et cinerem ut daret intelligere quod illa membra resurgerent in eo et in nobis: quia sua resurrectio est

nec etiam possumus habere mensuram ex consideratione loci unde transiunt: quia licet habeat corpora magna per quolibet partem futuram ipsa transiunt sicut vnus magnus ventus et tota quantitas aeris que est in ista magna ecclesia per vnam partem futuram facilius transiret. Illius opinionis tempore Gregorius fuit episcopus constantinopolitanus qui vocabatur Eutimius. cum quo disputauit sanctus Gregorius in presentia Theodori imperatoris constantinopolitani: et ipsum vicit: ita quod imperator fecit comburi librum in quo erat scriptus iste error. Et deus ostendit miraculum: quia statim Eutimius infirmatus est et licet eum penitus sciret sui errorem et fateretur veritatem in infirmitate sua dicendo, Confiteor quod omnes in hac carne resurgemus demonstrando pellem manum sue quam palpabat et tenebat: tamen alij presumerent tenere hunc errorem de illa infirmitate mortuus est disponente diuina iustitia hoc narrat beatus Gregorius decimo quarto libro moralium circa finem. Nunc etiam errorem reprobat Christus dicens. Palpare et videre. ideo aliud oportet intelligere per istam dotem subtilitatis: dico ergo quod per illam subtilitatem debet intelligi vna nobilis dispositio corporis quam habebit homo in resurrectione. Nec mirum quia si elementa contraria sic obediunt anime quod non facient nisi illud quod est salus hominis ut dixi logice non est dubitandum quin illud corpus erit nobilissime dispositum et ordinatum: et sic ad primam dotem que est impassibilitas. sequitur secunda dos que vocatur subtilitas: id est valde nobilis dispositio corporis. Nam si homo in resurrectione haberet dotem impassibilitatis: sed esset macer et esset rugatus facie: et esset brevis sicut sunt gnomi certe talis resurrectio esset valde turpis ideo vltra dotem impassibilitatis addetur nobis in resurrectione vna alia dos per quam homo erit sufficienter magnus: sufficienter pinguis: sine ruga: habebit bonum visum: mobile audiri: tactum delicatum: et in omni parte erit ita bene proportionatus quod erit vna delectatio videre eum. In cuius exemplum talis fuit Christus in sua persona. Unde in libris annalibus romanorum ita legitur de eo. Dominus Iesus Christus qui datus fuit gentibus propheta venturæ stature fuit procerus: mediocris aspectus: bilis vultus: venerabilem habens quem possunt intueri

tes et diligere et timere: capillos habens coloris nucis ouellane primature ac planos vsque ad aures: ab omnibus cinctos crispas et liquantulum cerniores et fulgentiores: Ab humeris ventilatos. discrimen habens in medio capitis iuxta morem nazareorum: frontem planam et serenissimam cum facie sine ruga et sine macula: quam rubor moderatus venustauit. Nasti et oris nulla pro: sus reprobensio. barbam habens copiosam et impuberem: capillis concordem non longam sed bifurcatam in mento: aspectum simplicem et maturum: oculis glaucis et varijs extrantibus in statura corporis propagatus et rectus: manus et brachia visui delectabilia. Ideo in canticis dicitur de eo sic. Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus. Et iterum. Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus. Talem autem pulchram et nobilem dispositionem habebimus et nos in resurrectione. Et istud intelligitur per dotes subtilitatis. Ad confirmationem istius intellectus est communis modus loquendi: quia dicimus aurum subtile et visus subtilem: et auditum subtilem: et ingenium subtile: quando est in eis singularitas perfectionis plusquam in alijs similibus rebus. In proposito illa dispositio corporis erit nobilissima: ideo dico quod homo habebit dotem subtilitatis. Quando ergo tu geometria et tu infans queris cuius longitudinis et cuius latitudinis et cuius grossicie erit homo in resurrectione. Respondeo quod erit illius magnitudinis et quantitas ad quam perduxisset eum natura si non fuisset defectus. Unde quod infans vel homo sit paruus vel macer: vel nimis grossus: et pinguis. iste est defectus nature. quod prius secundo de animalia dicit sic. Omnis natura constantius terminus est et ratio magnitudinis et augmenti. quasi dicat quod natura habet vnam mensuram longitudinis: latitudinis: et grossicie ad quam omnis homo perueniret si natura non esset impedita per aliquem defectum. Sed in resurrectione deus auferet istum defectum: ideo quilibet homo habebit suam debitam magnitudinem naturalem ad quam natura eum perduxisset si non fuisset impedita per aliquem defectum. Et aduertendum quod illa mensura naturalis non mensuratur ad vnum punctum sed ad vnam quantitatē quod prius si dicere quod mensura pueniens et naturalis longitudinis hominis esset mensura quodque pedum et dimidij vsque ad sex ita quod quilibet homo ut sit debite longus oportet quod sua longitudo non ex-

maior mensura sex pedū nec minor mensura quāq; pedū et dimidiata q̄ natura faceret vere nire oēm hominē ad tale magnitudinem si non esset defectus: et tamen vnus esset maior alio. Sed maior mundi non esset maior minore hoīe mundi ultra q̄ritatez mediū p̄dis. et sicut dico de longitudine ita intelligēdum est de latitudine et p̄funditate q̄ iste debent esse p̄portionate longitudini: et ita erit in resurrectione qm̄ q̄libet homo habebit suā magnitudinem et quātitatē cōuenientē et sufficientē et p̄portionatā. sc̄z illam quā de dīss̄ ei natura si non fuisset defectus. ideo vn⁹ homo erit longior latior et grossior alio s̄m qd̄ habebit diuersam cōplexionē: q̄ alia erit cōplexio naturalis vnus et alia cōplexio naturalis alterius sicut et nunc. S̄z erit p̄ua dīsa magnitudinis vn⁹ ad magnitudinē alteri⁹ q̄ q̄libet erit sufficienter magnus. Itaq; tu infans et tu gnane nō timeas: q̄ deus in resurrectione supplebit tuū defectū et te faciet p̄portionatū et sufficienter magnū. Et tu q̄ es longus sicut vna perica vel grossus sicut vnus caretillus: nō timeas: q̄ deus in resurrectione refecabit de illa tua magnitudine et grossitie q̄ est nimia et te reducet ad debitāz quantitatē et p̄portionez. Ad rōnem in cōtrariū quādo tu dicis. Ergo non resurgent eadem corpora ex quo deus infantibus addet plusq; triplam quantitatē ei quā habebat illis q̄ sunt longiores abscedit satis de sua quantitate. Respondeo sic. Tu vides q̄ homo est primo infans et paruulus et postea naturaliter crescit et fit magnus et tū quādo est magnus est idem homo qui erat quādo fuit infans: et habet idem corpus. qd̄ habebat tunc: et hoc facit natura in spacio temporis: q̄ non pōt citius: sed deus q̄ est infinite potentie. hoc idem faciet subito. ideo licet deus suppleat defectus breuitatē vel abscondat excessiua magnitudinē. Nihilomin⁹ erit idē homo et habebit idem corpus vt dictum est. Sciendum est q̄ corpora non conuertēt in sp̄ritus nec erunt subtilia ad modum venti vel aeris sed erunt bene longa et grossa et poterūt valde bene palpari et videri. Etiam in resurrectione murus vel paries non impediet iter hominis q̄ ipse poterit ire transgrediendo parietē vel murū. Juxta illud ps̄ In dco meo transgrediar murus: sed hoc nō habebit homo per virtutez huius dotis. que vocatur subtilitas: quia vt dixi corpora habebūt ossa et carnem et erunt densa ita q̄ nō

bilis dispositio que dicitur subtilitas nō posset eis dare virtutez transgrediendi per murum solidū. Sed hoc habebunt ultra dotes ex speciali miraculo dei: sicut habuit corpus beati petri q̄ vmbra sua sanabat infirmos. Ideo non per dorem subtilitatis: sed per singulare miraculum. X̄pus in resurrectione exiuit de sepulchro clauso et intrauit ad discipulos in huius clausis: ita per singulare miraculum et donum poterimus nos facere quādo resurgemus. Et sic nostra resurrectio est vt. l. lumen quia ipsa appropriatur luci. p̄vmo p̄pter illam nobilem dispositionē quas habebit corpus humanum ita q̄ videre ipsum erit dulcis res et magna delectatio: sicut videre lucem quando est bene p̄portionata et clara. Juxta illud. Eccles. xi. ca. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solē. Secundo p̄pter illam singularem virtutem q̄ facit transire corpus humanum per poras clausas et solidas: quia et lux transit per fenestras de vitro clausas et solidas: et sic remanent geometrie sue mensure salue in infans tibus et in alijs et nostra resurrectio est vt. l. lucida et clara. ¶

Quarto venit arithmetica cum qua colligati sunt senes. Arithmetica est scientia de abacho que docet facere ratiociniū et leuare summam. proponit ergo arithmetica et senes cum ea. Istud dubitū. Si omnes resurgemus in eadem etate vel vnus in vna etate et alius in alia. Si dicis q̄ omnes resurgent in eadem etate: sed eadem ratio est de magnitudine etatis que est quantitas discreta: sc̄z numerus aliorū et de magnitudine q̄ritatis p̄tineat p̄ quā hō est longus latus grossus ergo et oēs resurgēt equaliter longi et grossi et sic male respōdisti geometrie cui dixisti q̄ in resurrectione vn⁹ erit maior alio. Ecce caribena q̄ arithmetica vult inuare geometriā q̄ erat victa. Secūda rō quā facit arithmetica est illa. hō q̄ in morte sua habuit. lxx. ānos in etate non poterit non habere illos in resurrectione: quia deus nō posset facere q̄ ille nō vixisset. lxx. ānis cū preterierit et deus nō pōt facere preterita non fuisse. ergo ille resurget. lxx. ānoz. et sic q̄libet resurget in etate in qua est mortuus: ergo non oēs resurgemus in equali etate: s̄ potius vnus in vna etate et alius in alia. Si tu dicis q̄ resurgemus in diuersis etatibus. Contra accipe duas etates q̄s volueris. i. vna

Martiri habet hō impfectionē cū solū in etate
iuvēntiā natura dei hōi cōpletā pfectōez: si
resurgēt in diversis etatib⁹ multi resurgēt
in statu impfectionis: et sic resurrectio nostra
quā tantū laudas dicēs qd est multū pfecta
esset defectuosa. qd oīno repugnat ei qd dixi
sti logice i respōsiōe rē. Ad istud dubiū rñ
deo et dico qd duob⁹ modis hō i vita p̄senti
h̄z impfectionē. Pr̄o qz nō puenit ad p̄fecti
onē: et sic hō h̄z impfectionē in etatib⁹ infan
tie pueritiē et adoleſcentiē. Sed deus auferet
istū defectū qz si auferet defectū breuitatē ab
infātib⁹ et paruis faciēdo eos magnos mul
to magis auferet defectū impfectionis etatē dā
do nob⁹ dotē subtilitatē qd p̄s eos qd sunt par
ue fortitudinis et modice cognitionis faciet
fortes et grādīs cognitōis: vt dictū ē geome
trie. Scdō hō h̄z impfectionē qd post qd pue
nit ad p̄fectionē recessit ab illa. Et sic hō est
imperfect⁹ in etate senectutis et decrepit⁹. Et
istū defectū de⁹ tollit dādo nob⁹ dotē impas
sibilitatē per quā hō erit immortalis: vt dictū ē
logice. qz senect⁹ et decrepit⁹ sūntia ad mor
tem: qz in resurrectiōe null⁹ erit senex nec de
crepit⁹. Idō oēs resurgēt in etate iuuentutis qd
durat a .xv. annor⁹ usq; ad annū .xl. Et qz illa
etas est maxie pfecta circa mediū qz in suis
extremitatib⁹ p̄cipat aliquāntulū de defecti
bus etatis p̄xime s. senectutis et adoleſcentiē: nō
oēs resurgēt in etate florida saluatoris n̄ri
iesu xpi qd est circa mediū iuuentutis et ē in illo
p̄ucto in qd h̄z maiore p̄fectionē naturālē
in hoc mūdo: qz fuit et xpus. etatis r̄igin
ea et triū annor⁹. vt dīc m̄gi sentē. lib. iiii. Et
Paul⁹ Ep̄s. iiii. dīc. Occurem⁹ oēs in mēsu
ram etatē plenitudinis xpi. Et sic p̄s qd oīs
resurgēt i eadē etate. Iad quā puenit xps
in hō mūdo. Ad rōnē i dīcū dico qd nō ē eadē
rō de magnitudie hoīs et de etate ei⁹: qz nos
videm⁹ qd idie qd vn⁹ hō parū valet plus qd
vn⁹ hō magn⁹ in fortitudine et cognitiōe: et
alijs reb⁹: s. nō est ita de etate qz nūq; possit
esse qd vnus infans esset fortior vno iuvene
An etas nimis parua aut nimis magna sp̄
denotat impfectionē: s. magnitudo vel breui
tas hoīs nō sic iō in resurrectiōe vn⁹ hō erit
parū alio maior sine corp⁹ impfectionē: s. null⁹
habebit maiore vel minore etatem alio: qm̄
oēs erit ei⁹ dē etatis. Ad aliā rōnem de an
nis pcedo qd hō in resurrectiōe habebit oīs
illos annos qd vixit: nō tñ sequit⁹ qd erit se
nex: qz angeli habēt plures annos et tñ non
sunt senes: s. sunt in illo vigore in quo fure

creati. Et ita i resurrectiōe viuem⁹ m̄le m̄sib⁹
annor⁹ et tñ semp iuvenes erim⁹ qz senesces
re et deficere p̄p̄t annos euenit nob⁹ ex p̄ctō.
Sicut dīc. B̄re. xxi. li. moral. Idō ita cōdit⁹
fuit vt manere illo deāderet t̄pa nec cū tēpo
rib⁹ ip̄e trāsiret. Stabat em̄ momētis decur
rentib⁹ qz nequa qd ad vite terminū p̄ dīcū
incremēta tendebat. At vbi vetitū p̄git ei⁹
bum mor cepit ire cū t̄pe statu videlz limor
talitatē amisso: curuz etiā mortalitatē abso
buit: et dñ a iuuentute ad senū senex trahitur
ad mortē trāsēndo didicit: stando qd fuit.
S. illz. S. in resurrectiōe erit ablatū p̄ctū. s.
p̄ mortē et resurrectiōe iesu xpi. Idō trāsīt⁹
annor⁹ nō nocebit nob⁹ sicut modo facit. Tu
ergo arithmetica facias oēm sūmā annorū
quā volueris nō curo: qz sp̄ hō erit iuuenis
et in etate quā dixi. Un saluator: n̄ ies⁹ xps
h̄z fuerit in etate infantie: pueritiē: adoleſcen
tie et. Et poruisset resurgere in oī etate quā
voluisset. tñ noluit resurgere nisi i dicē etas
te iuuentutis quā ip̄e elegit. In cui⁹ signū ange
lus qd venit in sepulchrū xpi ad testificandū
resurrectiōe suam venit in forma iuuenis.
Un euāgeliū hodiernū dīc sic. Et introcu
tos in monumentū viderūt iuuenē sedentē
in dextris. Adact. xvi. Nostra qz resurrectiō
debz vocari vt. i. lumē p̄p̄t p̄petatē lucē quā
babz. Nā sol h̄z plus qd sex milia annor⁹ et ad
huc nō ē senex s. iuuenis et vigorosus. Ecclē
xxiii. Ego feci in celis vt ouiret lumē indefi
ciens. Et ita erit de nob⁹ in resurrectiōe qz qd
tolcūq; et quorūq; annos habuerim⁹ semp
erim⁹ in eodē flore iuuentutis. Sic qd nihil de
struxit de arithmetica et n̄ra resurrectiō rema
net. vt. i. lucida et clara. Q

Quinto venit scientia.

perspectiue cum quā colligati sunt decrepiti
Sciētia p̄spectiue docet additionē corporū
lucidor⁹ et vtrūq; visūe. Proponit qd ista sci
entiā et decrepiti cū ea istud dubiū. si illi qui
mortui sunt decrepiti resurgēt cū illa nigredē
ne et obscuritate corporali in quā p̄p̄t grādē
verustatē incurrūt in hō mūdo. vel si resurgēt
lucidi et clari. Si tu dicis qz resurgēt obscuri
tūc dicet⁹ decrepito. Amice quō huc intrasti
nō habēs vestē nuptialē: mittite eū in tene
bras exteriores. Adact. xxi. Etia sequit⁹ qd
isti nō resurgēt in statu et flore iuuentutis: qz in
necēs s. habēt istā obscuritatē et sic male re
spōdisti. Arithmetici dicēdo qd oēs resurge
mus in etate iuuenili. Ecce cathena qz pec

scia iuuat arithmeticam que est victa. Si tu dicis qd resurgent lucidi tunc sequit qd in resurrectione non habebim colorē vel saltē nō videbit color noster corporalis: et psequit vñ hō nō videbit aliū: cū obiectū visus sit color ergo ignis et qlibz magni splēdo: impedit ne res q est post se bene videat. Sz illa red dunt resurrectionē nostrā impetrā: q nō resurgem lucidi et clari. Pro responsione dubij sciendū est qd vltra pāctas duas dotes. scz impossibilitatē et subtilitatis habebim in resurrectione vñā aliā dotē q vocat claritas: qz corpora hūana erūt lucida et splēdida. Sed pulchru est videre fundamentū et originē huius dotis. s. vnde pcedit q corpora nostra sint lucida. Alij nescientes inuenire radicē huius errauerūt dicētes q corpora hōis in resurrectione cōneret in corpore celesti: idō erūt lucidū vel qd aliqd de corpore celesti veniet in cōpositione corporis hūani: qd reddet totū corpus hūanū lucidū. Sz hō nō pot esse duabz rōnibus. Prio qz tūc nō resurget idē corpus p numerū: sicut declarant logice. Secūdo qz tūc corpus celeste haberet p naturā suā illud qd corpus hūanū habebit p dotē glie: qz nemo dat qd nō habz. Idō dico alit. s. qd fundamentū huius claritatē nō est aliud nisi reddāntia glie: aīe in corpore hūanū. Vos videtis qd qñ hō est puenient pinguellus et sentit se bene et venit a nuptijs etiaz est letus et iocundus tūc dī de eo videas quōd lucet illi pellis: qz videt qd totū corpus suū luceat et rideat. Adul to magis aīe erit in resurrectione: vbi hō se sentiet optime p dotē impossibilitatē. Sū qd dictū est logice: et erit pinguellus et bñ ppor tionat p dotē subtilitātē: vt dixi geometrie. et erit totus letus p florē etatis iuuenili: vt dixi arithmeticē: et veniet a nuptijs de quibus dī Apoē. xix. Gaudeam et exultem et deimus gloriā et qñ veniet nuptie agni. Tūc erit corpus nostrū lucidū et splēdidū. vñ illa dos claritatē videt seq ex dotibz pcedentibz impossibilitatē et subtilitātē et pāpue a redim dāntia glie aīe in corpore: qz animus gaudēs etatē floridā facit et spūs tristis defecāt ossa. Proverb. xvij. Quia sicut hō q est in carceribus et in multis afflictionibz videt pallidus et obscurus: ita leticia impiguar hōies et reddit eū splēdidū et lucētē. Idō de illis q resurgent et erūt multū pfolari et pñti dī Sapie iij. Fulgebūt iusti sicut sol. Idō gaudeāt de crepti qz nō resurgēt cū sua obscuritate: sed cū multo splēdore et claritate. Ad rōnē in

cōtrariū dico qd ille splendor nō impedit qd vñ homo videat aliū: imo iuuabit vt homo melius videat: sicut est de armis que respic dēt et tū videat color armorū. Iuxta illud. i. Mach. vi. Resursit sol in clipeos aureos et respic duerūt montes ab eis. Istud demon strauit xps in sua transfiguratione: de q scribitur Mach. xvij. Resplēdit facies ei sicut sol: vestimenta autē sua sacra sunt alba sicut nix. Ecce qd corpus suū fuit ita lucidū et tū color nūc vestimentorū suoz bene videbatur. Similiter idē ostendit in angelo q venit ad testificandū resurrectionē hōiemā. de quo dī Mach. vli. Erat autē aspectus eius sicut fulgur vestimēta eius sicut nix. Ecce qd ille splendor nō impedit quin videat color noster: imo iuuabit sū vñā ppteraret lucia quā habebit resurrectione nostra ppter quā vocatur vñ. i. lumen. Nā videm qd in fenestris de vitro pictis qñ sūt splēdide ille splendor nō impedit imo iuuat vt videant illi colores qui sunt in picturis fenestre. Et ita erit de splēdore corporis nostri in resurrectione. ppter qd rō illa in cōtrariū nō pcedit. Nam tu ppteretayides qd immo hūitē visūā vt videat colores corporis hūani et lucē facere operatiōe sūā. i. luce qz lux i tenebris lucet. Job. i. Et ppter hanc ppteraret resurrectione nostra remanet vñ. i. lumen: qz de ea verificat illud ibidē. Erat lux vera q illuminat oēs hōies: tali scz dote gloriificatū. Et sic patet. P

¶ Sexto venit sciētia musi

ce cū q sūt colligati angeli. Adusca ē scia cā tis et sonoz: idō illa scia et angeli cū ea pponunt istud dubiū. Si resurrectionē nō pcedet aliq vox vel aliq sonus? Si dicis qd nō: ptra te ē illud dictū apli 2. thessal. iij. Ipe dñs in iussu et in voce archageli et i tuba dei descēdet de celo et mortui resurgēt. Si tu didi qd sic cōtra vel mortui audiet talē vocē et sonum vel nō. si nō: q talis sonus fiet in vanū. Idō dī Eccl. xxij. Non impedias musicā: et vbi audit nō est nō effundat simonē. Etiam ptra te ē illud verbū xpi. Job. v. Ador tui audiet vocē filij dei: et qui audierint viuēt. Si tu dicis qd mortui audient talē sonū: ergo corpora illorū qui resurgent nō erūt lucida: sicut tu dixisti ppteretayides. Ecce carthēna qz musica iuuat ppteretayides vñā. probō qd hoc sequat: quia si corpora erūt ita lucida ergo si audient et videbunt dispositionē ad iudiciū: cū maior noticia sit illa que habetur

per visum q̄ illa que habet per auditū: ergo si talis sonus fieret ad notificandū illud q̄ mortui tanta claritate viderentur: talis sonus esset superfluus. vel si non est superfluus illa claritas corporū nō erit: de q̄ dixisti per speciem. Secundo p̄bo q̄ talis sonus tube non erit: q̄ nō fiet subito eo q̄ de ratione scie mus sic sit tempus. i. q̄ sonus et cantus fiant in tempore. Et cantores dicunt ad pulsatores. Leueas mihi tenore ad unū tempus vel duo tempus: q̄ melodia sit cum proportionē et conuenientia debite mensure: ergo talis sonus nō poterit fieri subito: nec etiā p̄terit ista tuba pulsari in tempore eo q̄ tunc nō erit tempus: cū tēpus sūm p̄būm nūl aliud sit q̄ mensura motus celi. Sed celū post resurrectionē nō mouebitur sed stabit firmus: ergo tūc non erit tempus. et ita sonus tube nō poterit fieri in tempore nec etiā subito: ut monstrauit: ergo talis sonus nō erit. Ad istud dubiū dico q̄ q̄n alius quis dñs vult cōgregare populum sine p̄ festo sine p̄ nuptiis. s. vel conuiuii vel p̄ alia causa: facit hoc p̄nunciari p̄ sonū tube et vocē preceptoris. et ita fiebat in veteri testamēto. Et nūc. i. dñs. Et p̄gregat: ē p̄p̄s simplex tubarū clāgor erit. Item. i. iij. In q̄cūq̄ loco audieris clāgorē tube illuc p̄currite. Et q̄ de resurrectione cōgregabitur tanta humana generationē. scilicet viros et mulieres sicut dicitur est grāmatice et faciet festū et conuiuiū suarū nuptiarum in quibz sponfam suā scz humanaz generationē dotabit dotibus impossibilitatibz: de qua dictus est logicus: et subtilitatis de qua dictū est geometrie: et claritatis de qua dictū est perspective: et agilitatis de qua dicitur phisice. Etiam illam suam spōsam induet vestē pulcherrimā nuptiali. scz etate florida iuuentutis: de qua dictū est arithmetice. Idco valde rationabile est q̄ tanta cōgregationē et tam sollemnissimū festū et tam pretiosissimas nuptias precedat sonus tube et clamor vocis. Sed pulchriū est scire quo modo erit facta tuba et ista vox: et quis pulsabit istam tubā: et p̄feret istam vocē. Pro intellectū huius sciendū est q̄ erit duplex sonus tube et similis vox. Prima tuba erit preparatoria ad resurrectionē. et iste sonus tube et vox non erit aliud nisi collectio pulueris corporum nostrorū: et istam primā tubam et vocem pulsabunt et p̄ferent angeli. Nam angelicū ministeriū resurrectionis quātū ad hoc quia colligent pulueres in quos cōuersa sūt corpora humana. Et istud ministeriū erit

p̄ncipaliter vntus archangelus scilicet michaelis qui est princeps ecclie sicut fuit princeps synagoge iudeorum. vt dicitur Danielis. i. iij. Amen iste archangelus faciet per influentiam angelorum qui sunt superiores eo qui eodē modo operabuntur ad illam collectionem cinerū. Similiter angeli inferiores operabuntur ad collectionē materie illorum hominū quos habuerūt custodire. Sed q̄ michael hoc ager p̄ncipaliter ideo illa vox dicitur vox vni archangelis. Propterea dicit in auctoritate allegata. in voce archangelis. Et in q̄m alij angeli operantur idem: scz nō ita p̄ncipaliter dicit vox plurimū angelorū. sicut dicitur. Alar. xliij. Aditer angelos suos cum tuba et voce magna et congregabūt electos eius a quattuor ventis et a summis celorum vsqz ad terminos eorū. Secūda tuba erit p̄ceptoris et effectiua resurrectionis. vñ mgi sententia. in. iij. dicit sic. Causa resurrectionis erit vox tube que in aduētū iudicis ab omnibz audietur: et ista tubam pulsabit ipse deus. Idco Zach. ix. scribit sic. Deus tuba canet. Et ap̄lus. i. cor. xv. Omnes quidē resurgemus in momento: in ictu oculi in nouissima tuba. canet cū tuba et mortui resurgent. Et in auctoritate in p̄ncipio dubij allegata dicit sic. In tuba dei descendet de celo et mortui resurgent. Nam vt dicit Grego. Tubam istam sonare nūl aliud est q̄ mūdo vtrū dicem filium presentare. Est ergo iste sonus tube et ista vox determinatū velle dei quod alio nomie dicit iussus. Unde in auctoritate p̄ma istius dubij dicit. Ipse dñs in iussu descendet. Aliquādo dicit clamor: sicut dicit Alar. xvj. Albedia nocte clamor factus est. Et non intelligatis media nocte pro illa hora noctis. quia vt dicit Augu. hic accipitur media nox pro hora insperata. Aliquādo dicitur vox obediendo audiri: sicut illud Jobis. v. Omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius. Et sic habetis q̄ non erit sonus alicuius tube enee vel argenteę: nec etiā aliqua vox corporalis. Sed per sonum et vocem intelligitur aliquando ipsum dēminatū velle dei et aliquando ipsa collectio cinerum. Erit ergo sonus tube et vox ad intellectum predictum. Istam sententiā determinat magister. i. iij. sententia. dist. xliij. vt patz. Ad p̄mā rōnē in p̄rariū si mortui audient dico q̄ sicut determinatū velle dei versus creaturā ē impare: ita obedire creature est audire. Istō modo intelligit illd. oēs q̄ in

monumentis sunt audiet vocē filij dei. i. obediet cū ad nutū dei resurgent. Et nō sequit qd vinat: qz nō dico qd audiet aliqd corpo: alit qz si audiret nō essent mortui. Ad secūdā rationē si talis son⁹ aut vox fiet in tpe vel subito dico qd intelligēdo tertio modo. i. qd talis son⁹ ⁊ vox sit determinatū velle dei vel ipa pre sentatio iesu xpi ad illū intellectu talis vox ⁊ son⁹ fiet subito: si intelligēdo pmo modo. i. qd talis vox ⁊ son⁹ sit collectio cinerum vel puluerū corporū nroz quā faciet angeli: tūc illa vox ⁊ son⁹ fiet in tpe si valde paruo ⁊ in perceptibili. Et qn tu dicis tps nō erit qz celum nō mouebit. istud nō est verū qz celum mouebit vsqz ad finē ist⁹ collectōnis nroz puluerū. Et simul erit finis mor⁹ celli ⁊ ist⁹ collectōnis puluerū. Istō modo pulsauit tubam ⁊ pulit vocē iesus xpus isto mane qn virtute ppria resuscitauit corp⁹ suū. Nā scribitur Luc. viij. Clamauit surge ⁊ surrexit continuo: Ideo resurrectio hodierna ⁊ nūc nra dī vs. i. lumē qz isto modo pulsar tubā ⁊ dat vocē suā lumē. i. sol. qz vt dī. ij. phicoz. lld ⁊ sol generat hoies: eo qd virtute solis generat hō: ⁊ pducunt frumētū: vinū oleū: ⁊ aliq boni fruct⁹. Iuxta illd Ep̄. v. Fruct⁹ em lucis est in ei bonitate. verū ē qd sol pulsar istā tubam in bono spacio tps: si dē pulsar eā subito. qz vt dī ps. clviij. Ipe dixit ⁊ facta sunt ipe mādauit ⁊ creata sunt. Ita ⁊ de subito pulsabit istā tubā ⁊ pferet illā vocē in resurrectionē nra. Vbi in exēplū hui⁹ in resurrectione lazari dī. Iesus clamauit voce magna. Lazare veni foras. Et statim pdijt qd mortu⁹ fuerat. Job xi. Tu si musce habes qd resurrectionē nostrā pcedat duplex son⁹ tube ⁊ duplex vox ⁊ in nullo derogat tū nec qd ad mensuras nec qd ad melodias. ⁊ nra resurrectio remanet vt. i. lucida ⁊ clara a deo vt pferet fides ei⁹ in te. ⁊ sic pz.

Septimo venit philosophia seu phisica cum qua colligati sunt pueri. Philosophia est sciētia que tractat de motu: ⁊ ideo ista scia ⁊ pueri qd libent⁹ discunt ⁊ mouent cū ea pponit istud dubiū. Si in resurrectione hoies mouebunt. Si tu dicis qd nō: dicet pueri qd semper stabim⁹ firmi sic modo stam⁹ in tholis: ⁊ sic nūq̄ habebim⁹ festum in qd possim⁹ bñ ad nostrū placitū mori: qd male respondisti musicis dicēdo qd in resurrectione erit solēnissimū festū: ita qd merito ipz pcedat son⁹ tube ⁊ pconizatio vocis

Ecce cathena qz philosophia iuuat musicā qd precessit. Si tu dicis qd in resurrectione hoies mouebunt cōtra te facio illā rationē. Si mouebunt ergo mouebunt ppter aliquē finē quē nō habet ⁊ si aliquo indigeret ⁊ psequēs nō essent bñ. qz vt Aug. dī. Beatus ē qui habz qdquid vult ⁊ nihil malū vult sed istud psequēs ē falsus ⁊ hereticū: qd in resurrectione hoies nō mouebunt. Scdō sic: si hoies mouebūt qd subito vel in tpe: nō subito: qz isto modo destrueret nra sciētia philosophie. qz fm phm. iij. phicoz. Null⁹ mor⁹ pōt fieri subito. i. in instanti. nec mouebunt in tpe: qz tūc nullū tps erit eo qd celū tūc nō mouebit. Et sicut dixisti musicis cōpleta collectione puluerū nroz corporū cessabit motus celi. Ecce alia cathena. qd cessabit tps ⁊ sic mor⁹ nō poterit fieri in tpe: nec subito viderit ē. qd in resurrectione hoies nō mouebūt. Ad istud dubiū dico qd vltra tres doctas p̄dictas. i. impassibilitatē: subtilitatē: ⁊ claritatē de⁹ dabit nob⁹ quartā doctē qd vocat agilitas p quā corpora nra erūt multū agilia ⁊ poterunt trāsire p spaciū mille dierū in vna minima pte hore ⁊ inceptibili. Et si tu dicis vnde h⁹ pueniet hōi qd sit ita agilis: Dico qd in parte pueniet qd hō erit bñ san⁹ ⁊ longe ab oī infirmitate p dorē impassibilitatē. vt dī xi logice. Et qd erit bñ pportionat⁹ ⁊ cū bōa pporiōe corporali ⁊ dispo sitōe p dorē subtilitatē: vt dixi geometrie. Et qd erit in statu vigoroso florētis iuuetū: vt dixi arithmetice ⁊ let⁹ locut⁹ ita qd ex multo gaudio totus lucebit p dorē claritatē: vt dixi p̄spective. S⁹ pncipalit⁹ iste doctes pueniet ex p̄ditiōe glie p quā corp⁹ est: i. oib⁹ obediet aie. Vnde nos videm⁹ qd pueri naute ⁊ marāgoni vadunt recti sup archēnas nauū ⁊ sup alia ligna stricta ⁊ in magna altitudine: vbi alij cū manib⁹ ⁊ pedib⁹ amplexādō tale lignū fere morerent⁹ ex precipitiū timore. Et ita aliq al fuerit ad cursum vel ad salt⁹ foris currunt ⁊ saltant qd alij ⁊ h⁹ accidit p frequēs exercitiū. Vbi corp⁹ magis syncerum est magis subiectum volūtati aie. Adulto qd magis in resurrectione vbi erit corpus oīno obediet aie erit multū agile: bō beat⁹ Aug. dī sic. Vbi cūqz voluerit sp̄s: ibi erit ⁊ corpus. Ipsa ergo obedientia corporis qd pcedit ex cōditiōe glie est pncipalis ⁊ totalis causa. Fundamētū ⁊ radix hui⁹ doctis que vocat agilitas est: qd in resurrectione erit magnū festū: erit solēnissimū nuptie ⁊ maximū cōtinuū: vt dixi musi

re in quib' asuenerit hoies ostendere agili-
tate. i. de trinitate sua in tripudis: in hastili-
dis: et alijs locis in quib' homines mouent:
no ppter aliquam necessitate si solum ppter delecta-
tionem qua habebunt et alacritate: ita etiam erit
pueris q' hoies moueant tunc no ppter ali-
quam indigentiam si ppter delectationem qua ha-
bebunt in videndo varietatem et pulchritu-
dine creaturarum. Etiam vt ista dos agilitatis
sit euident: si hoies no mouerent no cognos-
ceretur sed esset supflua: q' frustra est po-
tentia que no reducit ad actum vt dicit phs.
Ideo Esa. xl. dicit. Eurrent et no laborabunt:
ambulabunt et no deficient. Et sic hoies velo-
cissime et leuissime in resurrectione mouebun-
tur. Ad primam rationem in petri dicit q' scri no
mouebunt ppter indigentiam sed ppter delecta-
tionem vt dictum est. Ad secundam rationem dico q'
mouebunt in tpe multo paruo et impceptibi-
bili. et qui tu dicis q' tunc no erit tep' q' non
erit mor' celis: pcedo q' no erit tepus qd est
mensura mor' celis: erit temp' qd erit mensu-
ra alicui' alteri' mor'. Exempla temp' vnus
dicit est spaciuz intra qd sol circuit vna vice
ab oriente in occidentem: ita si tu dices famu-
lo tuo vade et fac tale rem et ille rediret itera
revolutione vna qua tu daret circa claustru
fratru vel circa platea: tunc spaciuz intra quod
daret illa revolutione esset tps et mensura il-
lius mor' famuli tui. Ita in resurrectione mo-
tus vni' erit mensura mor' alteri' qm qd pla-
cebit nobis: et illo modo erit tps qd est me-
sura mor' alicui' rei: vel salte erit tps qd erit
numerus prioris et posterioris in quolibz mo-
tu. Quid agit talis mor' sic agilis et velox erit i
resurrectione: ostendit xps in sua resurrectione: q'
modo erat in castello emaus: modo in ciui-
tate hieruz: et velocissime ad varia loca se tras-
ferebat: put volebat. Ideo Luc. vlt. dicit. Ena-
nuit ex oculis eoz. Etiam ostendit sua agilitatez
q' multis videntib' ascendit in celum: ergo re-
surrectio nostra est vt. i. lumen. q' suus mo-
tus agilis assimilatur motui veloci scintillarum
ignis: que ita velocit' saltant q' no potes ra-
tione fugere qm sup te veniant. Ideo dicitur
Sapie. iij. Fulgebunt iusti et tanq' scintille i
arundineto discurrunt. Ecce o philosophia
et vos pueri in resurrectione nostra hoies mo-
uebunt in tpe paruo et impceptibili pro suo
solatio et delectatione: et sic pbia remanet sal-
ua et nra resurrectio e' vt. lucida et clara. IR

C Octauo venit politica

cum qua colligantur status hominum. scz dñi
nobiles mercatores artifices et dñe: et ita ge-
neraliter viri et mulieres. Scientia politica
docet dispositione status ciuitatis et multi-
tudinis popularis: ideo ista scientia et oēs co-
ditiones viroz et mulieru cum ea pponunt
istud dubiu. Si in resurrectione vn' homo
erit in maiori et meliori statu q' alter. Con-
siderant isti q' in hoc mundo vn' dñs est ma-
ior dñs altero: vn' mercator est maior al-
tero: vn' artifex est plus ante in arte sua q' al-
ter. Ita est de dominab' q' vna habet maio-
rem dote vel est maior altera. et ita putat ipsi
si ita erit in resurrectione q' vn' homo sit ma-
ior altero: et si dotes pcedentes erunt in oib'
equaliter ita q' omnes sint equaliter agiles:
equaliter lucide equaliter subriles: et equaliter im-
passibiles: vel si in vno iste dotes erunt mas-
iores q' in alio. Si tu dicis q' omnes erunt in
equali statu: contra te est illud pph. ps. lxi.
Tu reddes vnicuiq' iuxta opa sua: sed opa
vni' in ista vita sunt meliora q' opera al-
terius: ergo etiam in vita beata status vni' erit
melior q' status alteri'. Etiam dixisti geome-
trie q' vnus erit longior et grossior alio: ergo
vn' erit agilior altero: et sic dos agilitatis est
maior in vno q' in altero. Si tu dicis q' vn'
erit maior alio: et q' iste dotes erunt maiores
in vno q' in altero: contra te est illud qd scri-
bitur in glosa super ca. xv. ad Cor. i. de dote
impassibilitatis: que dicit sic. Omnes equa-
liter habent q' pari non possunt. Et hoc est
rationabile: quia negationes et priuationes
non habent plus et minus. quia videmus de
mortuis et de insensibilib' q' vnus non est
magis mortuus et insensibilis q' alius: et ita
de illis qui erunt immortales: vn' non erit
magis immortalis q' alius. Secundo de dote
agilitatis si ipsa esset maior in vno q' in alio
no esset veru q' tunc mouerent hoies in te-
pore imperceptibili sicut dixisti philosophie
Ecce cathena q' politica iuuat philosophia
que precessit. Nam si omnes mouerent et per-
transirent spacia quancunq' magna in te-
pore imperceptibili: ergo in tempore equali
et ita qlibet esset agilis sic alius et dos agili-
tatis non esset maior in vno q' in alio: et sic po-
test argui de alijs dotibus. Ad istud dubiu
respondeo et dico q' aliqui esse maiore alio
in resurrectione et vita beata potest intelligi
duplitter. Vno modo per actum presidencie
et sic non habebit vnus maiore statum alio
quia nullus habebit presidentia super alios

nam quia nullus homo sibi erit dñs: nisi so-
lus iesus xps. Apostolus. i. Cor. xv. Eua-
n- uir omne principatum et potestatem et vir-
tutem. Alio modo potest intelligi ista maio-
ritas quum ad predictas doctas et preroga-
tiuas corporales: quia loquendo proprie ad
propositum resurrectionis oportet considera-
re conditiones corporis quod resurgit plus
anime que non resurgit: et hoc modo dico quod
omnes quattuor doctas procedunt ex condi-
tione glorie et ex redundantia glorie anime
in corpus: sed gloria vnus est maior gloria
alterius. prout dicitur Albarb. v. Qui soluerit
vnu de mandatis istis minimis et docuerit
sic homines minimus vocabitur in regno celo-
rum: qui autem fecerit et docuerit hic magnus
vocabitur in regno celorum. Ex quo sequitur
quod doctas predictas sint maiores in vno quam in
alio. id est quod vnus sit magis impassibilis:
subtilis: lucidus: et agilis quam alius: vnde quod plus
vel minus meruit. Iuxta illud Ecclesiastici xvi. Fa-
ciat locum unicuique secundum meritum operum suo-
rum. ideo illis qui plus meruerunt dicitur
sic. Augere dotem munera postulat et libes
tribuat. Genesi xxxiiij. Et sic in resurrectio-
ne vnus erit in maiori et meliori statu quam al-
ter. Ad primam rationem in contrarium dico quod
negationes et priuationes possunt conside-
rari dupliciter. Vno modo in seipso: et sic nullus
potest habere plus et minus sed solum equaliter.
vnde dicitur gloria. Secundo modo in suis causis
et sic vnus potest habere plus et minus quam alius.
Exemplum volo tu claudas vnam capsam clausam in
duabus alijs capsis: ita quod secunda capsula sit in
prima et tertia in secunda: modo in qualibet ista-
rum est equaliter obscuritas considerando ob-
scuritatem in seipso: quia in nulla istarum est aliquid
de luce: et tamen considerando obscuritatem in sua cau-
sa vna obscuritas est maior alia: quia causa vni
obscuritatis est clausura trini capsum et cau-
sa alteri obscuritatis est clausura vnus vel
duarum capsum. Et ostendit in proposito nostro
quod impassibilis considerando eam in seipso est
equalis in omnibus vnde dicit illa gloria. sed consideran-
do eam in sua causa que est conditio glorie et obedi-
entia aie: sic quod gloria erit maior tanto impas-
sibilitas erit maior in vno quam in alio. Ad se-
cundam dico quod illa ratio non valet: quia si est
aliqua parua res quam tu non potes videre ad
huc poteris esse vna res minor quam tu minus
poteris videre cum eandem rem quam tu non
potes videre possit deus diuidere per medi-
um et fieri due res minores eam: quia oēs

res moueant in tempore imperceptibili cum
hoc stat quod vnus mouetur in minoritate
potest: quia omne tempus licet sit paruum quum
volueris adhuc potest diuidi et parti: et ita
ratio non preedit. Pro declaratione vnus
puncti quod dixi supra scilicet quod vnus homo erit lo-
gior et grossior alio: ergo vnus lenior erit alio:
quia magis grossus debet plus ponderare.
Sciendum est quod dos agilitatis non attendit
tur penes grossiciem maiorem vel minorem:
quia aliquis magis grossus erit magis agi-
lis quam ille qui erit minus grossus: puta si grossi-
sior habebit maiorem gloriam: quia tunc cor-
pus suus erit magis obediens anime et erit
magis expeditus et agilis: et hoc est quia grossi-
sities maior vel minor procedit ex naturali
completionem corporis. Sed dos maior vel
minor procedit ex conditione glorie que est
premiu nostrum meritorium. Ideo quod ali-
quis magis meruit tanto erit maior in istis
dotibus et alijs in regno celorum. Et te dote agi-
latis in resurrectione christi pur offensum fu-
it in duobus apostolis scilicet petro et iohanne qui
perquirentes de resurrectione cucurrerunt
simul. Sed ille alius discipulus precucurrit ci-
tius petro et venit prior ad monumentum.
Iob. xvi. Et te christo dicit sic. Precedet vos
in galileam. Albarb. vii. Et ad Iob. i. Se-
der ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto
melior angelis effectus quanto pre illis differ-
tius nomine hereditatur. Et ibidem ca. iij. dicit.
Amplioris glorie pre moysen dignus habetur.
Et. Paralip. xxi. dicit. Dedit illi gloriam regni
qualem nullus habuit: et hoc iuste ei contigit quia
meruit super omnes. Et ita alij habebunt glo-
riam maiorem vel minorem et consequenter do-
tes predictas vnde quod plus vel minus merue-
runt in vita ista. Ideo resurrectio nostra est
vnde. i. lumen propter illam proprietatem lucis
quam apud appropinquat resurrectioni dicens.
Stella a stella differt in claritate: sic et resur-
rectio mortuorum. i. sicut vna stella est magis
lucida quam alia: ita vnus homo in resurrectione
habebit dote claritatis plus quam alius: et ita de
alijs dotibus. Tu ergo politica habebis in re-
surrectione ordinem tuum. scilicet quod vnus erit maior alio
et nostra resurrectio remanet vnde. id est lucida
et clara. S

Nono venit scientia me-
dicine cum qua colligati sunt adolefcentes
Scientia medicine tractat de dispoſitione cor-
poris humani humorum: et conuerſione cibi et po-

tus in carne et sanguine et in aliis humoribus et qui adolescentia pape bene comedunt et in eis bullit fortiter sanguis et ceteri humores. Unde adolescentia est etas animi, antequam usque ad viginti annos. ideo ista scientia cum adolescentibus perit istud dubium. Si totum illud quod ex cibo vel potu vel ex semine unde generatur homo conuertitur in carnem et sanguinem aut alium humorem hominis resurgit. id est si totum illud quod in isto mundo inuenitur esse quocumque tempore caro et sanguis aut alius humor hominis resurgit in hominem. Si tu dicis quod sic sequitur quod in resurrectione dotes non essent perfectius in uno quam in alio secundum portionem glorie sicut tu dixisti in polirice. Ecce cathena consueta. proba quod sequatur quod aliqui humores sunt mali et nocui quos natura mittit foras per sudorem aut alium modum: et isti maxime fuerint in multis sanctis diuersimode infirmis: ergo illi sancti licet haberent maiorem gloriam tamen haberent peiorem dispositionem: quia sic subtilitas scilicet perfecta dispositio corporalis esset in hominibus in resurrectione plus et minus a conditione naturali. scilicet secundum quod plus et minus haberet de illis malis humoribus et non pueriret istud plus et minus ex conditione glorie sicut tu dixisti polirice. Secundo arguo sic. pono quod iohannes toto tempore vite sue comedit carnem humanam et non aliud: tunc peto si ista caro humana comesta resurgit in persona comesta vel in iohanne comedente. Si in persona comesta ergo iohannes in quo non resurgit aliquid de eo quod comedisset remaneret quasi vniuersum nihil: quod si tota quantitas corporis auferretur: et ita non esset debite proportionata per dotes subtilitatis: ut dixisti in geometria. Si tu dicis quod resurgit in iohanne comedente: tunc sequitur quod illi homines comesti non resurgerent: et ita resurrectio non esset generalis: ut dixisti in grammatica. Tertio sic: si totum illud quod comedit et bibit debet resurgere in hominibus et in toto tempore vite sue comedisset multos arietes boues et alia animalia et maris et terre et aeris: sequitur quod ille erit magnus per decem hominibus et adhuc plus et non esset debite proportionatus. Quarto sic apostolus I. Cor. xv. dicit. Caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Si tu dicis quod non resurgit totum illud quod prout est in carne et sanguine tunc aliud esset illud corpus quod modo habemus in isto mundo: et illud quod resurgit: cuius contrarium dixisti in logicis. Ad istud dubium respondet diuersimode. Quidam dicunt quod nihil de cibo vel potu conuertitur in carnem et sanguinem vel

alium humorem hominis si quod semen unde generatur homo multiplicabatur et ita etiam homo veniebat esse magnus: et illo modo nihil est in homine nisi illud quod fuit in adam et per successionem et multiplicationem transiit in nos. Et dicitur quod causa propter quam homo comedit et bibit est illa res calor stomachi non presumat in totum istud semen quod multiplicatur: quod calor consumit potum et cibum: et illo modo conseruat homo per cibum et potum sine quo moritur cito. Et ita facit artifex de argento qui fundit argentum: quod apponit plumbum vel stagnum ut ignis consumendo de plumbo consumat minus de argento. In homine argentum est semen: et illud quod procedit ex eo. plumbum est illud quod procedit ex cibo et potu. et sicut nihil de plumbo simul cum argento conuertitur in argentum licet liquefiat: ita nihil de cibo vel potu conuertitur realiter in carnem vel sanguinem vel in aliam substantiam hominis: et secundum istos in resurrectione non resurgit aliquid quod conuertatur vel generetur de cibo vel potu sed solum quod procedit ex semine unde generatur homo: quod solum de illo fit sanguis et caro et alii humores hominis. Sed illa opinio non est vera: quod illud quod naturaliter multiplicatur efficitur magis rari. vnde si vna petra parua quadraginta brachiorum tu extrahas: ita quod veniant duodeviginti brachiorum parua efficitur magis rarus et per illam modum homo si non veniret in eam alia substantia nisi illa quam habet in principio sue natiuitatis quoniam est magnus esset multum rarus: cuius contrarium videmus ad oculum. Propter alij dixerunt quod cibus et potus conuertitur in carnem et sanguinem hominis cum faciat magnam differentiationem in carnem et sanguinem que procedunt ex semine vnde generatur homo: quod ipsi vocant humida radicales: et carnem et sanguinem que procedunt ex cibo et potu quod vocant humida nutrimentales. primi dicunt ad veritatem nature humane primario et secundum secundario. Exemplum primum est grana de copo. secundum est grana de brodeis. primum est vinum purum et perfectum. secundum est aquaticum. Sciendum est secundum istos quod de grana de brodeis fit grana de copo: et de aqua fit vinum purum et perfectum: quod de supfluitate cibi et potus seu humidi nutrimentalis quod diffunditur de grana de brodeis et aquaticum in patre veniunt semen quod est humidum radicale in filio vocatum grana de copo seu vinum perfectum et purum. Quia de nature puritate sic quod illud quod est supfluum in genere fit essentialis perfectio et necessaria in genere: et sic omnia illa caro et sanguis et totum illud quod procedit ex semine vnde generatur

homo scz totū humidū radicale resurget. Sed de eo qd procedit ex cibo et potu. scz de humido nutrimentali resurget. non totū s; illud qd sufficit ad faciendū hoīem sufficientē et proportionabilē magnū. Et illa opinio nō est vera: qz nō ē aliq; ratio qre aīa psonē generans habeat pntē faciēdi de semine qd ē superfluitas cibi et potus pfectā carnē et sanguinem psonē gēare: et aīa psonē gēare nō sit potēs ad faciendū de cibo et potu eque pfecte carnē et sanguinē sūpī: cū hō naturalit; debeat ēē potērior ad pficiendū sibi pī q; alteri. Et sū illa opinione hō de cibo et potu faceret in filio bonā carnē et sanguinē: et in seipso faceret malā carnē et sanguinē: qd nō est dicendū. 3do ē tertia opinio quā reputo verā dicēs qd de cibo et potu fit in hoīe caro et sanguis et alij humores perfecte et pncipalit; et vocat humidū radicale siue pcedat ex semine vñ generat hō: siue pcedat ex cibo et potu illud qd puenit ad terminū gēarōis p actum virtutis gēarū vel etiā nutritiue. Et humidū nutrimentale vocat illud qd nodū puenit ad illū terminū: s; est adhuc in viā pueniēdi ad pfectionē illā. Tercū ista opinio ponit talem differentia qz dīc qd illud qd pcedit ex cibo si debz esse pfecte de natura hoīs oportet qd veniat ad figurā: sūū et ordinē quē habz illud qd pcedit ex semine vñ generat hō. Et ita totū qd pcedit ex semine remanet semp q̄rum ad formā et speciem: s; non q̄rū ad materiā. qz q̄rū ad materiā fluit et resluit. Et ponit exemplū scilicet 2° hominū. sūū li. sentē. de ciuitate in q sunt multi officiales. Nā q̄rū ad formā officiorū illi officiales semp manēt: qz ipi vñ alij sunt in illo officio vñ semp sūt dñi duces cōsiliarij: et tñ q̄rum ad materiā nō semp manēt qz vñ morit; et alij remouet; ab officio. Ita in pposito illud qd pcedit ex semine humano semp manet quo ad formā et speciem. i. quo ad figurā sūū et ordinē s; nō quo ad materiā. Secūdu exemplū ē de nauigio qd durat q̄rū silua: vt vulgo dī. quia modo renouat vna pars modo alia: ita qd finalit; nihil ē in nauigio de pmo lignis: et tñ est illud idē nauigiū qz remanet eadē figurā: idē firmus et ordo partium: et ita pma lignamina remanēt q̄rum ad figurā quē resuitabat ex ipis: sed q̄rum ad materiā illa lignamina sunt oblata. s. pma. Tercū exemplū est de domo a q auferit vñ lapis et ponit alē loco eius: et sic vltē paulatim pōt fieri de omnib; lapidib; et lignaminib; et ferramentis: ita qd finaliter

nihil esset in domo qd fuisset pmo: et tamen esset eadē dom; qz semp remanet figura sūū et ordo partium. sūū qd habuit a pncipio p pmos lapides lignamina et ferramenta. Quartū exemplū est de igne fornacis qz cōbusto vno ligno apponit; aliud: ita qd finalit; nihil est de pmo ligno nec de materia pmo: rñ lignoz: sed solū pntue remanet figura sūū et ordo partium ignis facti p pma ligna et ita ignis pmoz lignoz remanet sūū speciem. i. q̄rū ad figurā sūū et ordinē partium et deficit q̄rū ad materiā: et hoc modo osteratur vñ ignis nūero. Ita in hoīe remanet figura: sūū et ordo carnis ossū et aliarū partium sūū qd pcelleret a semine: s; materia fluit et loco illi; ponit; illud qd cōuertit; ex cibo et potu. Ideo illud qd pcedit ex semine remanet q̄rū ad speciem. i. figurā sūū et ordinē: et recedit q̄rū ad materiā et loco eius ponit; et supplet p uersionē cibis et potu. Sed tu arguis pta: qz isto modo hō semp viveret qz illud qd psumit p calorē stomachi: restaurat; per cibū et potū: et homo quotidie comedit et bibit: ergo nūq; deficit. Dico qz vñ que cōuertit; cibū et potū in carnē et sanguinē in pncipio est ita fortis qd conuertit; tantū qd sufficit ad restaurandū illud qd cōsumit; p calorē stomachi et sufficit ad augmentū vt apparet in etatib; infantie et pueritie et adolescentie. Postea qz omne agens in agendo repatit; ista vñ debilitat; ita qd nō pōt puertere nisi q̄rū sufficit ad restaurandū de pcedit; vt apparet in iuuēntute: qz s; tñ hō comedat q̄rū vñ tñ nō crescit. Demū illa vñ magis debilitat; ita qd nō pōt puertere tantū qd sufficit ad restaurandū totū illud qd cōsumit; calorē stomachi propterea hō testificat; et sic manet; vt p; in antrō et decrepiti: et ita paulatim deficit illa pture hō morit;. Exemplū hui; ponit; pbs. i. de gēarōne de vino porenti cui; vñ sufficit cōuerrere paulatim satis de aqua in vinū: s; pntuādo ponere aquā vñ tus vini paulatim debilitatur et deficit ita qd finalit; efficit; totus aquosum seu aqua. Ita etiā est in hoīe. Nā illud qd de semine hūano dat formā hoīs: et illud qd puenit ex cibo et potu augmētāt eā: et pseruat; vsq; dñ virtus cōuertit; cibū et potum nō deficit: et qz remanet eadē forma: idō ē pntue idē corp; et idē homo. Unde sū istam opinionē dico ad dubium. ppositū qd in homie resurget totū illud qd pcedit ex semine: q̄rum ad formam et tantū de eo qd est cōuertit; de cibo et potu

Quum sufficiat ad debitam quantitatem. ita q̄ resurget illa figura: ille situs & ille ordo & illa quantitas que data sunt homini. primo ex semine deinde per augmentum ex cibo: vel que data fuissent si natura non invenisset aliquem defectum. Sed quum ad materiam resurget tunc quum sufficiat ad sustinendum & persequendum ipsam figuram suam & ordinem & quantitatem. siue talis materia precesserit ex semine siue ex cibo: quod hoc in homine non facit varietatem: sicut natura viginti pbrum vel domus destructa aut civitatem postea quis refecit: & reparare siue de primis lignaminibus & lapidibus: siue de alijs dummodo repararet eadem quantitas & figura situs & ordo partium que erant in eiectione rebus: quod quum ad materiam siue de istis siue de illis repararetur non propter hoc variatur res. Et ita erit de homine in resurrectione. Responsio ergo dubij est quod totum illud quod conerit in homine resurget quum ad spiritum: sed non totum quo ad materiam. Et hoc est rationale: quod dictum fuit supra scilicet politice quod doctores erunt in corpore humano plures & minus secundum proportionem glorie: & proportio glorie erit secundum quod homo meruit plus vel minus: si meritum conerit totum hominem & partes eius formales & non materiales: ideo per gloriam & doctores eius perfecti omnes pres erunt secundum formam & non secundum materiam: non curio quicquid materia resurgat siue precat ex semine siue ex cibo: ideo beatus dicit Job. Rursum circumdabor pelle mea: & in carne mea videbo deum: quod visum sum ego ipse & non alius & oculi mei aspexerunt suum. Per ista verba nota partes sui corporis nomine formali & non aliquo nomine materiali. Non ergo resurget in homine totum illud quod conerit ipsi. Quod si tota talis materia quod conerit ex cibo & potu resurgeret homo esset mirabilis magnus & grossus. Sed bene resurget totum secundum formam: puta iam declaratum fuit. Ad primam rationem cum dicitur quod dos subtilitatis. id est perfectio dispositio corporalis non esset magis & minus secundum proportionem glorie: quod de humoribus nocivis plures resurgeret in eis quod fuissent leprosi aut aliter infirmi in ista vita licet fuerint magnifici. Dicendum est quod in homine est humiditas duplicis aditionis. Una est que recedit alia est que remanet. Illa que recedit est duplicis conditionis: quod una recedit eo quod est mala & nociva homini: & ideo abijcitur a natura: ut individui conservet. Exemplum sudor: fabies sanies: & similia. Alia recedit propter conservationem speciei. scilicet generationis humane per actum virtutis generative sicut est semen. Et per actum virtutis nutritive sicut est lac mulieris.

Prima humiditas non resurget: quum venit ex defectu nature que in resurrectione reparatur: tunc homo erit in illo statu quem ad ista que habet naturaliter si non esset aliquis defectus vel dixi supra. Secunda humiditas non resurget in persona generata: quia illa non est de essentiali perfectione generantis: ergo est ei superflua. Et deus & natura illam posuit et quotidie ponit in generante non pro eo: sed pro multiplicatione & conservatione generationis humane: ut de illis rebus possit produci generandus & conservari & crescere: ideo est de essentiali perfectione persone generate sicut dictum est supra de costa. Adde. Humiditas que remanet est duplicis conditionis. Una est que habet formam determinatam secundum quam continetur inter partes corporis. Ideo iste humiditates resurgent cum alijs partibus hominis: sicut & resurrexerunt in christo. Unde Augustinus ad consentum dicit sic. Si sanguis in corpore christi resurrexerit: cur non epymata. id est fleugmata. cur non fel flava. id est colera & fel nigra. id est melancolia: quibus quatuor humoribus natura carnis reparatur: & medicine disciplina restatur. hec ille. Illa humiditas est que est in via: transcendit de forma humoris in formam alicuius membri. Et ista est triplicis conditionis: quod quum est in principio sue transmutationis. scilicet illa que est in foraminibus parvarum venarum: vocatur ros. Et quum est in progressu transmutationis & incipit iam dealbari vocatur cambium. Et quando pervenit ad ultimam perfectionem quam natura intendit in corpore individui: & est iam dealbata & incorporata membris vocatur gluten. Et ista humiditas resurget si pervenit ad istum certum modum. scilicet sit gluten. Sed si sit tantum ros vel cambium non resurget: quod non est adhuc de substantia hominis. Quis ipsa sit in via ad hoc. Et sic habes qui humores resurgent: et qui non: & quod humores nocivi non resurgent. Ad secundam rationem de homine qui non comedit nisi carnem humanam. dico quod illa caro resurget in corporibus comestis & non in homine qui comedit. Et quando tu dicis: ergo ille qui comedit remanebit unus nihil. Respondet quod deus supplebit sicut dixi geometrie de infantibus quod in eis deus supplebit sufficientem quantitatem & magnitudinem. Et illud quod facit natura in spacio temporis cum adiutorio cibi & potus: deus faciet cito infantibus et grandis. Et ita faciet isto qui comedit semper per carnem humanam: & hoc modo iohannes

nes nō erit vnus nihil sed erit sufficiēter ma-
gnus et grossus. Ad tercia rationē cū dicit
q̄ si totū qd cōuertitur in hoīe resurget in eo
tunc ipse esset magn⁹ p multis hoīb⁹ ppter
multitudinem cibi et potus que sumit a prin-
cipio vite vsq; ad finem. Jam est responsus
q̄ nō resurget totū totalitate materie: s̄ be-
ne resurget totū totalitate speciei et forme
habite vel habēde s̄ nō adesset aliquis defe-
ctus: idco nō habebit homo nisi pportiona-
tam quantitatem. Ad quartam rationem. s̄
ad auctoritatem apli qui dicit: q̄ caro et san-
guis regnū dei nō possidebūt. Intelligēdū ē
de hoīb⁹ carnalib⁹ qui viuūt inordinate s̄
q̄ ducuntur a carne et sanguine. vel s̄m q̄ di-
cit Aug. ad cōsentū. Caro et sanguis accipi-
unt ibi p corruptione mortis que dñatur
hic in carne et sanguine. idco sequitur in verbis
apli sic nec corruptio incorruptelam posside-
bit. Et sic hec auctoritas p nostrū ppositum
nō pcedit vt patet. Ad vltimā rōnem cum
dicit si totū nō resurget q̄ nō resurget idē
corp⁹ nūero: imo aliud corpus habēmus in
hac vita et aliud habēmus in resurrectione. Rū-
deo s̄m p̄m. i. de generatione. Si quis au-
ferret siml oīa ligna de igne et postea de alijs
lignis faceret ignē ille esset alius ignis a pri-
mo: quia prima forma ignis fuit destructa et
nō pōt natura eandē formā reparare: licet pos-
sit siml deo nouo facere: sicut dixi supra lo-
gic: de statu. Sed si facto igne auferat vñ
lignū et loco ill⁹ apponatur aliū lignū et ita
paulatim p̄ter fiat de alijs lignis tūc et sub-
tractis hoc modo primis lignis ignis rema-
net idē numero q̄ fuit a principio: et tamen
nihil est in igne de materia q̄ fuit a principio
s̄ solum prima forma ignis remanet. Ideo
dicit p̄s q̄ prima ligna faciunt ignem et se-
cūda nutriunt ignē. sic in pposito Semē fa-
cit corpus hominis: sed cibus et potus nu-
trunt corpus hoīs. Et licet in corpore hoīs
nō sit cōtinue totū illud materialit̄ qd fuit a
principio natiuitatis: q̄ est consumptū pau-
latim per calorem stomachi: nihilomin⁹ est to-
tū formaliter sicut videm⁹ in igne q̄ substra-
ctis paulatim lignis et alijs appōitis semp
remanet idem ignis formaliter et subtrahit
materialiter: idco homo cōtinue est idē nū-
ero et h̄z idē corpus nūero sicut etiā est idem
homo et h̄z idē corp⁹ q̄ h̄z pū corpus i in-
fantia et q̄ habet magnū corp⁹ in iuuetute
Et sic ista ratio nō pcedit: q̄ in resurrectione
ne resurget totū qd fuit in hoīe formalit̄. licet

autē nō resurget totū materialit̄ nō tollit p̄-
pter hoc q̄ nō sit idē hō numero et nō habe-
at idē corp⁹. Et ita est dicendū de resurrecti-
one xpī q̄ in eo resurrexit caro et sanguis.
Vñ in sacramento altaris panis et vini cō-
uertitur in suā carnē et suū sanguinē et illud
nō pōt esse nisi in eo resurrexisset caro et san-
guis: imo s̄m sanctos doctores totū sangui-
nē quē effudit pro nobis in circūcisione et in
sua passione et in cruce: reassumpsit in corpe
suo in resurrectione. Et ita p̄ter dicendū ē de
oīb⁹ p̄ibus formalib⁹ corporis sui. idco to-
tū illud qd fuit in eo formalit̄ resurrexit: s̄
nō totū materialit̄ q̄ in eo fuit flux⁹ et refu-
sus per calorem stomachi. Si em totū qd fu-
it cōuersum in eū de cibo et potu resurrexisset:
tunc ipse esset nimis magn⁹ et grossus. Sos-
lum ergo totū resurrexit in eo formalit̄ et ma-
terialiter quantum sufficit ad suā pportione
quantitatis: et sic erit de nobis in resurrectione
Ideo resurrectio nostra digne vocat vñ. i. lu-
men: q̄ frigus facit fluere et defecare flores
et fructus arboris. ita q̄ arbor in hyeme vi-
det quasi ficea et mortua: et postea sol in esta-
te facit in ea flores et fructus: et sic quasi eam
resuscitat. sicut illud Boetij. Et q̄s boree spi-
ritus aufert reuebat mita zephirus frōdes
Quēq; arbor⁹ semina vidit syrius altare
segetea. Ideo deus. xxxij. Adōphes benedi-
cendo Ioseph dicit sic. De pomis fructuum
solis ac lune et. Ita frig⁹ mortē facit in hoīe
deficere carnem et sanguinem et totā pulchri-
tudinem sue forme corporalis. Sed sol i. lux
resurrectionis facit redire carnē et sanguinē et
totū illud qd est pulchritudinis formalis ho-
minis et sue salutis corporalis et spūalis. vñ. i.
Reg. i. Erat vobis salus cū incaluerit sol.
Vos q̄ medici et adolefcētes habebitis i res-
urrectione carnē et sanguinē et oēs alios hu-
mores q̄ debent esse in hoīe pfecto s̄m scien-
tiam medicine: nec de vestra scia aliquid des-
truitur. s̄ nostra resurrectio remanet vñ. i. lu-
cida et clara. T

Decimo et vltimo venit

astrologia cū qua colligati sunt celi et totus
mūdus. s̄ terra: aqua: aer: ignis. Astrologia
est scia que docet puidere futura etiā signā-
do rēpus determinatū. s̄ quid erit āno sequē-
ti aut alio āno et q̄tū durabit. Id ista scia et
mūd⁹ cū ē pponit istud dubiū: si scit a nob
ēps et hora q̄ nra resurrectio erit: p̄ter q̄
mor⁹ celoz et iste mūd⁹ hēbit finē eo q̄ nū

fiet qñ aliud: qñ cessabit mor⁹ celi ⁊ finiet
mūdus tūc erit resurrectio nra vt dictū ē. Si
tu dicis qñ non scis qñ nec aliqd cor⁹ qñ dixisti
sup⁹ scis: ⁊ sic male rñdisti oib⁹ superioribus.
Ecce carbena qñ ista scia est vltima ⁊ fac vlti
mū nodū ⁊ ligat secū oia premissa iuanan
do oēs scias pmissas. Et ista carbena ē ro
tūda cū ista vltima sit cōnodata cū precedē
ti, ⁊ cū prima ⁊ mīter cū oibus. Sed qñ b se
quas parer. Nā qñ nescit illud qd est min⁹ ē
nescit illud qd est maius. Sz min⁹ est tps ⁊
hora resurrectionis qñ gloria resurrectionis ⁊
dotes ei⁹ ⁊ pditiones altissime de quib⁹ locu
tus es superiorib⁹ scientijs ⁊ medicine: qñ tē
pus ⁊ hora nescit nec etiā que dixisti sup⁹ sci
untur: ito modo nesciuit qd dixeris. Se
cūdo sic quādo principiū alicui rei scit etiā
finis eius scitur: cū autē habeant suā periodū
vt dñ. ij. de gñatione. qd. qñ oia que habent
principiū habent certū tps per qd pñt dura
re: qñ homo nō pōt semp viuere. Etia ciuita
tes maxime veniūt ad finē suū. Sz pncipiū
mūdi scit: ergo pōt sciri tēpus per qd pōr du
rare. Etia scitur finis su⁹ ⁊ mīter scitur tēp⁹ ⁊
hora nostre resurrectionis. Tercio sic apoc. xij.
scribit sic. Mulier habet locū paratū a deo:
vbi pascet eā dieb⁹ mille ducentis sexaginta
Per istā mulierē intelligūt doctores sancta
matres eccliam in statu vite pñtis: ⁊ p illos
dies intelligūt anni iux illud Ezech. liij. Die
pro āno dedi tibi. Et Daniel. xij. dñ. Dies mil
le ducēti quadraginta. Bñis q expectat ⁊ p
uenit ad dies mille trecētos triginta qñq: qñ
scitur finis noui testamēti: ⁊ sic finis mundi
⁊ tps nostre resurrectionis scit. Forte ppf
istas rōnes pcedis qñ tps nostre resurrectio
nis scit. Contra: tps dixit apls Athab xliij.
De die aut illo ⁊ hora nemo scit neq; angli
celoz nisi sol⁹ pñ. Et Athab. xliij. De die autē
illo ⁊ hora nemo scit neq; āgeli in celo neq;
fili⁹ nisi pater. Et nō debetis itelligere p hec
verba qñ filius dei nesciat diē iudicii ⁊ nostre
resurrectionis: qñ pater omne iudiciū dedit
filio. Job. v. Sed per filium debetis itellige
re nos qui sum⁹ filij dei. volumus Job. i. c.
Dedit eis potestatem filios dei fieri. Jo pñ
mo nominat angelos: ⁊ postea filium dicē
do: neq; angelū in celo: neq; filium: quia ange
li sunt nobiliores nobis: ergo nec finis mun
dā nec tēpus resurrectionis nostre scitur a no
bis quod erat pbandum. Pro rēspōsione
dubij sciendum est pur dicit Augusti. xx. lib.

de ciuitate dei. Aliqui post ascensionem dñi
voluerunt querere per quantum tempus de
bebat mūdus durare ⁊ opinati sunt qñ dura
ret post ascensionem dñi per quadringentos
annos. Et aliqui dixerūt qñ duraret per quin
tos annos ⁊ aliqui qñ duraret per mille an
nos. ⁊ oēs isti errauerūt vt apparet per erpe
rientiā: qñ totum illud tēpus est transactum
⁊ adhuc nō est finis mundi. Ideo dicunt ali
qui aliter. s. qñ finis mundi ⁊ tēpus nostre re
surrectionis nescitur a nobis. Primo qñ non
scitur naturali ratione: qñ quando cognoscit
mus naturaliter finem alicuius rei cognoscā
mus naturalr mensurā ⁊ tēpus durationis
illius rei. s. numerum motus celi per quē ta
lis res durat: sed mensura illiusmet duratio
nis ⁊ motus celi nō est nisi dispō dīna quas
naturalr cognoscē nō possum⁹. maxie qñ mo
tus celi ex b qñ ē circularis h⁹ ex sua natura
qñ pōt durare in ppetuū: vt declarat pbs. viij.
philoz: ergo nō possumus naturalr cognoscē
tps finis mūdi: ⁊ nre resurrectionis. Secūdo
qñ nō cognoscit per reuelationē: qñ pncipalit
xps reuelasset h aplis qbus dicit. Eos autē
dixi amicos: qñ oia quēcūq; audiuī a patre
meo nota feci vobis Job. xy. Sed xpus no
luit eis reuelare hoc: imo eis pntentibus sci
re hoc dixit sic. Non est vestrum nosse tēpo
ra vel momenta que pater posuit in sua po
testate actu. i. in quo vt Augu. dicit. xx. libro
de ciui. dei oīum de hac re calculantium digi
tos resoluit ⁊ qñscere iubet. Quod em apls
querentibus indicare noluit nec alijs reues
labit. Et hoc potest videri qñ sit rationale
ex precedentibus. Nam dixi scientie medici
ne qñ oēs partes formales hominis resur
gent: qñ per omnes illas partes homo mere
tur in hac vita: ⁊ ideo vt toto tempore huius
vite mereamur ⁊ sim⁹ boni rationale fuit
ir qñ nesciremus finem vite nostre: sed sem
per vigilemus oremus ⁊ mereamur iuxta il
lud Athab. xliij. Vigilate ⁊ orate. Nescitis
enim quando tempus sit. Ideo licet sciatur
finis etatis infantie: puericie: adolescentie iu
uentutis: senectutis. tñ nescit finis decrepte
etatis: ⁊ in qñ etate sp sciam⁹ in piculo mor
tis. Quā homo sciret finē vite sue tūc posset
secure diuidere tps suū dādo maiore pte de
lectatōibus corporalib⁹ hominidijis suis ⁊
alijs malis: et minorem partem deo. et sic
minus mereret: et propter hoc rationale
est qñ homo nesciat finem vite sue. Si autē

sciret finē mundi tunc illi hoies qui essent p
pe finem mudi scirent finem vite sue eo qd sci
rent se nō posse viuere nisi vsqz ad finē mun
di & haberet occasionē faciendi multa mala
& merēdi min⁹. Ideo dē voluit qd sciret vltima
etas nostra. scetas decrepta haberet finē q
nescit a nobis: ita & finis vltimē etatis mū
di qd incepit ab incarnatōe xpi nesciat a nob
is illud. Ad. ar. xxv. Vigilate itaqz & orate
qz nescitis hora nēqz diē. Et sic p̄ respōsio
Ad primā rationē dico qd p̄ multos auctori
tates sacre scripture & vba iesu xpi qd allega
ui sup̄ scim⁹ qd corp⁹ nrm repabit in resurre
ctōe oblat defectib⁹ nature. Sed de tēpore si
ue sit motus siue min⁹ scire habemus oppo
sitū quia xpus dixit qd nō scitur. Unde dicit
Zuce. xij. Estote parati qz qua hora nō puta
tis filius hominis veniet: ideo sup̄ locut⁹
sum scienter. Si autē vellē dicere tēpus resur
rectionis nostre tūc nesciret qd diceret: & iam
resurrectio nostra scitur quo ad multa p̄ exē
plū resurrectionis xpi: ad cui⁹ similitudinē nos
resurgem⁹: & qd in tēpore resurrectionis nō hēim⁹
similitudinē cū eo: eo qd nō distulit resurrectio
nē suā sicut differit nra: ideo sup̄ dicta scim⁹
nō autē tēpus nre resurrectionis: qd deus istud
sibi soli reſeruat: vt dictū est. Ad secundā ra
tionē cū dī qd scitur principii alicui⁹ rei etiā
scitur finis ei⁹. dico qd hoc nō est verū: qz pos
set aliqis scire principii vni⁹ angeli & nō scire
finē eius. etiā si deus veller eū annihilare
Sed ad sciendū finem alicui⁹ rei oportet qd sci
atur principii ei⁹: & mensura p̄ quā dī dura
re. Et sic intelligit pbs in libro allegaro. Q
vero mēſura duratōis mortis celi est sola dis
positio diuina que est nobis occulta. Sic eti
am esset nobis occultum si veller annihilare
vni⁹ angelū & nulli reuelassz qd veller agere
hoc: ideo finis mundi nō scitur a nobis: nec
hora in qua fiet nra resurrectio. Ad tertiā
rationē qd tu allegas apocalipsz dicentē: qz
mulier. i. sancta mater ecclesia debet pasci. i.
vinere in hac vita p̄ mille ducētos sexaginta
dies. i. ānos dico qd ista expositio fuit abbas
ioachim qd in hoc valde reprehenditur eo qd
istud tēpus iam preterierit. Sed debet expo
ni sic pascatur. s. verbo predicationis iesu xpi
qz nō i solo pane viuit homo: si in omni ver
bo quod procedit de ore dei. Ad. ar. iij. capi.
Et per dies nō intelliguntur anni: sed dies q
bus predicauit christus & sic pauli sanctam
ecclesiam cibo quo firmatur et sustentatur
nouum testamentum. Nam predicti dies cō

tinēt quasi tres annos cum dimidio quod
est tempus per quod durauit predicationis do
mini nostri iesu xpi. Similiter nūc dīerz
qui ponit in danielē nō sige numerū annorū
qui debent esse vsqz ad finē mundi sed sige tē
pus quo p̄dicabit antixps & quo durabit sua
persecutio. Ideo saluator noster iesus xpus
post p̄ per suam resurrectionem docuerat qd
ter debebat esse nostra resurrectio: ne errare
mus aut frustra laboraremus in inqrendo
tēpus nostre resurrectionis. vltio cūz vel
let celum ascendere dixit hec verba. Non est
vestrū nosse tēpa & momenta que pater pos
sunt in sua potestate. Act. i. Et cū hoc dixisset
vidētibus illis eleuatus est. & p̄per hoc res
urrectio nostra digne est vt. i. lumen: quia si
cut nō possumus scire quādo incipiet quiesce
re lux. i. quādo cessabit incurre sol & quiescat
eo qd semper circuit & mouetur: sed tunc ha
bitabit & quiescet: sed quādo istud incipiet ef
fe nescimus. Ideo dicit Job. xxxviii. Indis
ca mihi si nosti oīa in q̄ via lux habitet. i. q̄
scat sol. & ita nullus scit determinare quādo
siet resurrectio nostra: sic ergo tu astrologer
tu mūde nō graueris si nescis finem mortis
celi & tempus nostre resurrectionis: qz hoc
nō dependet a tuis stellis nec in eis designa
tur istud: sed dependet a sola dispositione dī
uina. & in ea sola relucet hec: ideo istud non
pertinet ad te scire & querere. Ita non dimi
tuo quicqz de tua scientia: & nostra resurre
ctio remanet vt. i. lumen: quia sicut lux tūc
quiescet & erit multum lucida & clara. Sic er
go videris domini & domine quo modo res
urrectionem hodiernam et nostram clare
docui grammatice: logicam: geometriam: as
tronicam: peripateticam: mathematicam: politice
cam: pbificam: astronomiam. etiā docui do
minas: hoies: infantes: pueros adoleſcentes:
iuuenes: senes: decreptos: angelos omnes
status hominū & domū nrm & totū mundū.
Et quātum clare declarauī omnes obscurita
tes dubiorum predicationis scientiarū & suo
rū colligationum. Ideo bene dixi qz nostra re
surrectio est vt. i. lux quia de ipsa verificat il
lud. Ecclesia. xlii. Illuminās per omnia respec
xit & gloria dīni plenum est opus eius. Et p̄
concordantia huius verbi vt. de resurrectione
ne hodierna & nostra possum concludere illū
qd dixit Moyses Exo. xxxiii. Habebis Ba
ron & vt vobiscum si quid natum fuerit que
lionis: referetis ad illos. Nam Baro obre
lit sacrificia sed animalū: & xps fuit Baro

in sua passione offerens seipsum in sacrificiū
Etia xps est vi. i. lumen in sua resurrectione eo
q in sua passione abstulit oēm q̄stionē que
erat in deū et hoīez iter q̄s fecit pacē. Et

¶ **Quantū ad tertium prin-**
cipale sciendū est q̄ mox vt xps patri spm
tradidit vīta sue diuinitati aīa ad infernū p
funda descendit. Quā tenebrarū terminū q̄
si quidā de p̄dator sp̄l̄idus et terribilis at
tigisset subitō factū est aure solis color: pur
pureaz et regalis lux: sup sanctos patres q̄
in lybō erant. Statimq̄ adā generis hūani
pater exultant dīcēs. Lux ista auctoris est
luis sempiterni q̄ nobis p̄misse mittere coe
ternū lumen suū. Et exclamauit Eīa. dicens.
Hec est lux filij dei de qua p̄phetauit in terris
Populū q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē
magnā habitātib⁹ in regione ymbre mortis
lux orta est eis. Tunc symeon exclamās di
xit. Glorificare dñm q̄ ego xpm natū ifan
tem in manib⁹ suscepi in templo et cōpulsus a
sp̄i sancto digi. Nunc dimittē seruū tuū dñe
b̄m verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei
salutare tuū. Quod passi ante faciē oīm po
puloz. Lumen ad reuelationē gentiū: et glo
riam plebis tue israel. Post hos surrexit Jo
hānes baptista dīcēs. Ego sum iohes q̄ xps
baptizauit et ante faciē ei⁹ pare vias ei⁹ p̄re
iūi quē digito remōstrauit dīcēs. Ecce agnus
dei ecce q̄ tollit p̄cā mūdi. Et de cēdi nūciare
vob qm̄ ipse est q̄ vētur⁹ erat ad nos. Tūc sa
than princeps et dux mortis dīxit ad infernū
preparate suscipere iesum q̄ gloriā se filium
dei esse et homo est timēs morē dīc. Tristis
est aīa mea vsq̄ ad morē. Respondit in
ferus dicens. Si potens es tu qualis est hō
ille iesus: q̄ timēs morē potencie tue aduer
sas. Naz si dicis se timere morē cape te vult
et ve tibi in eternū erit. cui sathan. Ego eum
rēp̄raui et pplm̄ aduersus ipm̄ p̄cāuī. I lā
ceam exacui: fel et acutū miscui: lignū crucis
preparaui: et in pximo est mors ei⁹ vt p̄dū
cam ipm̄ ad te. cui infer⁹. Ipse ne est qui sus
citauit lazariū quē tenebam⁹? Cui sathā. Ip
se est. Cui infer⁹. Eōiuro te p̄ virtutes tuas
et meas ne perducās illū in ad me. Ego enī
cum audiui verbū in p̄erij eius cōremui: nec
lazariū tenere potui: sed excutens se vt aq̄i
la super omnē agilitatem saliens exiit a no
bis. Cum autēz hec loqueretur subito facta
est vox tonitruū dicens. Tollite portas prin
cipes vestras: et eleuauit in porte eternales et

introbibit rex glorie. Ad hanc vocem curre
runt demones et ostia erā cum vetricibus fer
reis clausurunt. Tūc dixit dauid. Nōne ego
prophetaui dicens. Consecrantur domino
mie eius: et mirabilia eius filijs hominū: q̄a
contriuit portas ereas et vectes ferreos p̄re
git. Facta est iterum vox magna dīcēs. Tol
lite portas principes vestras et videns in ses
sus q̄ bis exclamauerat. Quasi ignorās dī
xit. Quis est iste rex glorie? Cui dauid. Do
minus fortis et potens: dñs potēs in p̄elio:
dñs virtutū ipse est rex glorie. Statimq̄ rex
glorie superuenit et eternas tenebras illustra
uit. Quē aspicientes impij actartaree legio
nes territi inquirere ceperunt dīcētes. En
de est iste tam fortis: tam terribilis: tā splen
didus: tam p̄clarus. Abundus ille qui no
bis sub dñis fuit nū p̄ nobis talē mortuum
miserū: nūq̄ inferis talia munera destinauit.
Quis est ergo iste q̄ sic intrepid⁹ fines no
stros igredit⁹: et nō solū nostra supplicia nō
veretur. Verūctiam et alios de vinculis nris
absoluit? Ecce ip̄i qui sub nostris suspirare
solebant tormentis: insultant nobis de p̄ce
p̄dē. saluē: et nō solū nra supplicia: nō verē
si in super nobis minātur. Nunq̄ hīc mortui
sic superbiērūt: nec aliquando sic leti captiui
esse potuerunt. Principes noster vt qd hīc
istū adducere voluisti? Perije oīs leticia tua
et in lacum cōuersa sunt gaudia tua: dum tu
xpm̄ suspendis in ligno: ignoras quanto dā
na sustineas in inferno. Ecce innumerabiles
sanctorum populi eius genibus prouoluti la
chrymabili voce dicebāt. Aduēisti redēptor
mūdi. Aduēisti quē quoridie expectabam⁹
desiderantes: descendisti pro nobis ad infer
ros noli nobis deesse cuz reuersus fueris ad
superos. Ascēde dñe expoliato inferno: et au
ctore mortis suis vinculis irrito redde iaz
leticiam mundo. Succurre tam seuas extor
guere penas et miserando resolue captiuos.
dum hic es iam absolue reos: cum descende
ris defende tuos. Tunc dñs extendens mia
num et tenens dexteram Ade dicit. Pax tibi
bi cum omnibus filiis tuis iustis meis. Et
ascendit domin⁹ ab inferis et omēs sancti se
cuti sunt eum. Ideo Petrus damian⁹ in ser
mone presentis diei dicit. Omnipotens i
perator: bellator: fortissim⁹: victor egregie: di
gnissime triumphator: q̄ potenter hostē stra
uisti: carcerem cōnregisti: captiuos eduxisti
Et ecclesia cantat dīcēs. Vere hostia digna
per quam fracta sunt tartara: redēpta plebs

De iudicio pestis et causis eius. Sermo XLVII

captiuitate: redit ad vice premia ps. cxi. Sedentes in tenebris et ymbra mortis: vinclos in mendicare et ferro se adduxit. Et Paulus Ephe. iiii. Captiuam duxit captiuitatem. Iohannes sancti patres in limbo existentes exterius cito cum gaudio magno occurrentes et dicentes. Ratione ergo nostri profectus tam inmensi? Ego inquit xpus resurrexi: quia ego sum resurrectio et vita. Ioh. xi. capi. Dic per gratiam in futuro per gloriam. Ad quam xpus hodie resurrexit: viues cum deo patre in unitate spiritus sancti. Amen.

Sermo. xlvij. de iudicio pestilencie et de causis eius.

Iudicia dei abissi? in ta ps. cxxv. Ezechiel. xliij. ca. dicit dñs. Si pestilentiam imiseri super terram illam et effundero indignationem meam super eam in sanguine: ut auferas ex ea hominem et iumentum et Noe et Daniel et Iob fuerint in medio eius. Eius ego: dicit dominus deus: quia filium et filiam non liberabunt: sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas. **S**uper quo talem moueo questionem. Secundum iudicium pestis maxime seueritatis possit repellere stante immutabilitate diuine voluntatis. Ad istam questionem respondunt tres doctores veteris testamenti. Primo est David ps. dicens. Quo modo miseretur pater filiorum: miser? est dominus timens tibi? se. qui ipse cognuit figuratum nrm. Secundus est Iohel ij. ca. dicens. Couertimini ad dominum deum vestrum. quia benignus et misericors est et prestabilis super malitia. Tertius est Ezech. xliij. ca. dicens. Quia si quatuor iudicia pessima gladii et fame et bestias malas et pestilentiam imiseri in iherusalem et interficiam de ea hominem: et pecus eius relinquetur in ea saluatio educit filios et filias. **S**ciendus quod iudicium pestis est pessimum propter decem rationes. Primo ratione euersionis. Cum enim homo inuisibiliter vulneratur a principio interius seco vel extrinseco veneno: tam subtili: tam penetratiue: tanquam repentine actiois quam antequam medicina pareat homini interficitur: ab omnibus euitatur: si medici abhorrent ad pestiferum accedere: medele et remedia non parant: clerici timet amici fugiunt: parentes raro visitant tanquam suspecti de morte. Secundo ratione repulsionis. Ab his enim pestilens solus in lecto iacens: quos amat filios: parentes: amicos: sodales: ne ab ipso tantum iunio vulneretur: oes repellit. **M**ors

pessima. **M**ors miserabilis. **D**e iudiciis dei pessimi: per quod corpora miserabiliter mouentur ps. Adhuc peccator pessima. Tertio ratione damnationis. Infelices enim anime non possunt: non debent: non possunt: diuinis verbis: non adiuuantur orationibus: peccatorum suorum non remittuntur acerrimo morbo vexantur: irremediabili languore perimunt. unde infelicitatem damant. Quarto ratione derelictionis. Domus enim remanet vacua: ciuitates oppida: castra: ville deserunt: sicut illud Iere. liij. Aspexit terram et ecce vacua erat et nihil. et Adarb. xliij. Relinquitur vobis domus vestra deserta. Quinto ratione dissipationis. Nam mercatores negotia non exercent artifices parui vel nihil lucrant et qui lucro congregata sunt in medicinis expeditur vel sepulchris: et sic filii percuti honores et opes. Sexto ratione vagationis. Quia propter iudicium mortisere pestis viri et mulieres patres et filii et peregrini vagi et profugi hinc inde fugiendo discursant et pigrinando sua et se consumunt Gene. liij. Fugus et profugus eris super terram. Septimo ratione accelerationis. Quia cum enim terribile est videre hodie hominem sanum et crastina die sepulchrum. Videre floridam iuuentutem de sero in tripudis locis et solariis: et de mane iacere in lecto cum angustia Seneca in tragedia dicit. Erro veniunt ordine parce nulli iusto cessare licet. Octauo ratione fatigationis. Quia cum putas horribile est videre clericos et laicos: mane meridie sero: et in nocte cum sacramentis et cruce anxios et fatigatos discurre per ciuitatem et extra ciuitatem comunicando: inuagando: sepeliendo infirmos morti propinquos: mortuosque non sit eis spatium comedendi aut quiescendi.

Nono ratione locariorum: heu quam flebile: quam lachrymosum est videre patrem cum filio: matrem cum filia: virum cum uxore: fratrem cum fratre: sororem cum sorore locatos in eodem lectulo: filii mortui: filii in eodem loculo portari ad sepulchrum. plura corpora iactari in eadem sepultura absque villo ordine: absque officio sepeliri: vox non sufficit narrare: aures stupent audire: mentes ipsa fatigant cogitare: oculi caligant in lacrimis: ora raucescunt clamoribus et singulis. ps. Formido mortis occidit super me. Decimo ratione alienationis. Stulticia hominum et temeraria viroz. Ipsi non videntur plectras comorantium: si flumen cresceat: oes currerent ad puidendum ne terra submergeretur. Si accedat ignis: oes currerent ad extinguendum ne domus combureretur. Si armati manu circundarent inimici ciuitates

oro se
tur: et
silencia
de nem
q alien
cogit
ego fug
terre?
mors a
tua mo
de: ecce
sto ven
nugit
rem au
domo
liar: al
q puid
rellige
enide
no est
thie reg
us alit
nuine
patet
enim
ma pest
dicia
flores.
M
pestis q
laues
Si fuer
De: no
creni
q pecc
ppba
ta sua
reuelat
remot
sicut
pecc
spus
loquet
eco fact
das
vilitate
mini
re: et
velo
aut in
in p
ra quid

De iudicio pestis et causis ei? Sermo XLVII

oēs se parare ad bellū ne ciuitas subiugare
tur: et ecce cū ciuitas aliqua circūdat viuis pe
sti lentiā. Cum ciuitas succēdit igne furoris
dei nemo puidet de remedio oportuno: s̄ tan
q̄ alienari a sensu et mente fugā ipudentes
cogitāt dicentes. Eū. dero alios morientes
ego fugiā alteri? dolore et pp̄io timore per
terret. Miser et stulte. Tu em̄ nescis an
mors alteri? debeat te cōcitare ad fugam: an
tua mors alii comoueat ad fugā. O iproui
de: ecce q̄ in sp̄iēter cogitas. Dicis em̄ hau
sto veneno fugiā venū: sicut ignē gerens in si
nū ignē fugiā. astricti vinculis mortis mor
rem aufugiā. pp̄iū lectū dimittas: in aliena
domo me recipiam: in alieno sepulchro sepe
liar aliorū manib? cōcreabor. Q̄ gens abs
q̄ puidētia et absq̄ s̄ilio. Utinā saperēt et i
relligerent ac nouissima puidērent. Ecce q̄
crudele q̄q̄ flebile est iudiciū pestis qd̄ m̄
nō est oīno necessarium. Sicut et mors Eze
chie regis iuda nō fuit adeo necessaria qn̄ de
us aliter disposuerit. Etia subuersio ciuitatis
niniue qd̄ de? p̄ccerit: vīsa eon penitētia: vt
pater Esa. xxiij. Et Jone iij. Si autē nolu
erim? cōuertitūc imminet nobis iudiciū pesti
ma pestis: p̄ccerea dicit verbū propositū. Ju
diciū dei abissus m̄litiā: in q̄ notant quattuor
flores. E

Primus flos Iudiciū

pestis qd̄ de? nobis cōminat p̄ causas reue
lantes nobis significat. P̄ p̄ illō amos. iij.
Si fuerit malū in ciuitate qd̄ dñs nō fecerit
Q̄ nō faciat dñs de? vbi nūc reuelauerit se
cretū suū ad seruos suos p̄phas. Sciendū
q̄ deē sunt cause idicatiue pestis. Prima est
p̄pha dei. volēs em̄ de? reuelare alicui secre
ta sua. primo erigit mētē eius sup̄ rōem per
reuelationē occultam et sic dat intelligentiā
remouēdo velamē obscuritatis et ignorācie:
sicut dicitur fuit Ezech. iij. ca. Fili hoīs sta sup̄
pedes tuos et loq̄r tecū. Et ingressus ē in me
spūs et statuit me sup̄ pedes meos et audiui
loquentē ad me. secreta dei. Reuelā igit a
deo futuris secretis p̄ sp̄iū s̄c̄m alicui p̄phe
dā sibi facultas loquēdi reuelādi ceteris ad
vtilitatē. Mat. x. Nō em̄ vos estis qui loqui
mini: s̄ spūs p̄ris v̄s q̄ loquit in vob. et l̄ die
re. xxi. d̄. In h̄itate misit me dñs ad vos:
vt loq̄r in aures v̄sas oīa v̄ba hec. Sicut
autē in dīna p̄feta nō cadit aliqd̄ falsū: sic nec
in p̄phica reuelatōe. Unde sic eueniēt futu
ra quē admodū a p̄pha p̄nūciat. Sytriplex

est p̄phia. s̄. p̄destinatōis qn̄ p̄phetant alis
qua p̄uīsa in seip̄s: vt est illa p̄phetia Esa.
vij. Ecce v̄go p̄cipiet et p̄iet filiū. Et talia p̄
phetata oīno euenire n̄cē ē. Quēd ē p̄phia
cōminatōis in malū: vt est illa p̄phia Esa. y.
xxxvij. Dispone domui tue: q̄ morieris et nō
viues. i. talis est dispositio tui corp̄is egrātis
q̄ morieris s̄m corp̄is et nō viues in filio nec
in semine tuo: q̄ nō hēbis filiū. Et q̄ illa p̄
phetant p̄ vt sūt futura in suis cāis natura
lib? corporalit̄ vel sp̄ialit̄: ideo illa nō ē necesse
euenire: eo q̄ cāc p̄nt remoueri: et s̄lī effect?
ab eis dependēs p̄nt ip̄dēdi. Quēd est p̄
phetia p̄missionis qn̄ p̄dicat aliqd̄ bonū fu
turū. v̄n q̄ idē Ezechias corde cōrito fleuit
fletu magno q̄ timuit culpā q̄ est cā p̄ne: re
mota fuit etiā dispositio corp̄is ad mores
An sup̄uixit q̄ndecim ānis et genuit filiū
quē vidit in decimoq̄to anno ante q̄ mores
ref. An deus qui nō mutat s̄iliū mutat des
cretū: q̄ p̄p̄cit ei remouendo penā qn̄ ille re
mouit cām. s̄. culpam agendo penitētiā.
Ad p̄positū cū de? iustus iudex nulli inferat
penā sine culpa: si tēns cuiq̄ p̄dixit pestem
futurā cōminat nobis p̄pter p̄cā que intra
nos regnāt. Scd̄s causa indicatiua pestis ē
angel? Que em̄ a deo sunt ordiata sūt. Ro.
xij. Est autē hic ordo diuinit? institut? vt sic
vni mēbru corp̄is mouetur p̄ aliud: et oīa
mēbra mouent p̄ aīam: sic etiā deus illumi
narynū hoīez p̄ aliū sic discipulū per magist̄
et p̄p̄m per p̄pham: et p̄phas p̄ angelū quē
admodū illuminat orbē terrarū p̄ stellas et
stellas p̄ solem. Hec autē illuminatō anglica
est nō solū reuelatio de agēdis a nobis: s̄ et
de futuro eueniēdis nobis. Inf̄ q̄ futura est
iudiciū pestis sicut reuelatum fuit per ange
lum ad Gad p̄phetam: et per ipsū ad Da
uid iudiciū pestis. secūdi Regū. xxiij. ca.
Tercia causa indicatiua pestis est demō. Nā
diabolus potest reuelare futura tripliciter.
primo diuina inspiratione: quia licet sit ma
lus per culpam tamen deus cum sit sūme bo
nus et ex malis sciat elicere bona vtitur ma
lo sp̄iū ad bonum: et sic v̄sus fuit caypha
ad p̄phetandū de x̄po morturo Joh. xi. ca.
Etiā demō suggellit balā in cātōri et ma
go ad predicandā natiuitatem x̄pi cū dicit.
Quenit stella ex Jacob et. M̄m̄ci. xxiij.
Secundo angelica reuelatione: q̄ sicut an
gelus videt in deo vt illuminet mētes iustorū
ad p̄nūciandū futura i h̄itate sic p̄cepto dei
reuelat secreta sua de demōib? et de oīo hoīb?

De iudicio pestis et causis eius: Fermo XLVII

et maxie pcorib⁹. demoniad vel arrepticis
 Terrio naturali cognoscit: put suo lumie na-
 turali dari⁹ agnoscit futuros euentus in suis
 causis q⁹ astrologi vel pbi. et sic gēlib⁹ suis
 cultorib⁹ demones reuelabāt multa futura. s.
 bella famēs pestilēcias aut deo inspirāte: aut
 angelo reuelāte: aut ipso demōe in suis caus
 naturalib⁹ futuros effect⁹ pvidente: aut ipo
 mer auctore maloz mala parāte et c. Quar-
 ta cā indicatiua pestis est astrolog⁹. Decem
 corpa inferiora regūt⁹ p corpa celestia supe-
 riora q⁹ sicut sūt cāe generatois et corruptiois
 et alteratiois corpoz inferior⁹. ita sū varias
 planetaz pūctiones pnt cāre diuersas egi-
 tudines in diuersis aialib⁹. Vñ sicut astrolo-
 gus pfer⁹ p in ipsis corpozib⁹ celestib⁹ co-
 gnoscere et pdicere effectus gñales: puta bu-
 miditates: sūdatōes aquarū: estares intēse
 calidas: frigora excessiua: tēpestates: eclipses
 solis et lune: terremotus et c. ita pōt in eisde
 corpozib⁹ celestib⁹ tang⁹ in causis naturalib⁹
 cognoscere et pdicere effect⁹ pñculares pñ-
 nētes singularit⁹ ad vnā partem: ad vnā do-
 minā: ad vnā psonā: ad vnā spēm rerū corpoz
 raliū. et sic aliqui pdicūt abundantiā vel penū-
 riā frumētū: vini: fructū: mortalitatē aialū:
 annū. in hac vel illa spē: et pestilēcias in citati-
 bus et c. Quinta cā indicatiua pestis ē pbs
 naturalis q⁹ pñderat mor⁹ aialium et garrē
 annū q⁹ sunt effect⁹ vñum carū q⁹ insuūt quos-
 dam instinctus quibus animalia mouentur
 in morū nature. hic autē instinct⁹ cātū qñq⁹
 ex planetis celestib⁹ qñq⁹ ex aeris cōtinen-
 tis inmutatiōe que mouent aialia ad diuer-
 sos effectus pñiciandos. Pbs naturalis p
 morū istoz aialium pñipit et pñiciat futu-
 ros euentus: q⁹ aia sensitiua istoz aimahū
 subiacer influēcie corpoz celestū et dispo-
 nēti elementoz pñinentiū. Unde vidēs aialia cō-
 sueta habitare in cauernis ēre vt serpētes et
 drachōes inde abscedere et volare in aerem
 vel aliā regiōē migrare: cōiecturāt q⁹ fra sit
 corrupta ex cōmītōe vaporū p aliquā putre-
 factōem vel saltē psumit q⁹ regio illa sit p-
 ticult⁹ infecta. Si vñ ques et aialia reliquit
 planicies et querūt montes: vel fugiūt mon-
 tes et habitāt in planicie aut ab aere descen-
 dunt ad terrā seu de terra ascendūt ad aerem
 p signa horum morū cognoscit pbs q⁹ lo-
 ca ab aialibus derelicta sunt infecta: et sic ha-
 bitātes in regionibus illis disponūt⁹ ad pe-
 stem. Et q⁹ isti mor⁹ causantur a pñmo mo-
 tore. s. deo: ideo instrumit hmoi loca debere

Sexta causa est fatu⁹. homo em quātomi-
 nus pñcipat de ratione tantomagis subijciē
 constellationi stellarū a quib⁹ causant sepe
 ppter varias cōiūctiones diuersarū specie-
 rum pestilentie: quas insticu quod per mo-
 tum ymaginōis pñunciant fatu⁹ verbis
 vel gestib⁹ et istas cognoscunt sapientes et c.
 Septima causa indicatiua pestis est puer
 q⁹ minus rōne viger: ideo a causis celestib⁹
 a quibus ymaginatio et fantasia eius inu-
 rat⁹ ad gestu⁹ verba et motus cōmouetur.
 vñ futuri euentus cognoscuntur. Et em magi
 iohānes de durachio ordinis nostri predica-
 torum audiūsser q⁹ ferrarie et padue pueri
 ibant per ciuitatem vini et vini in modū pro-
 cessionis modo suo cantātes exequias mor-
 tuoz ex inde accipiebant vexilla circūdo-
 muros ciuitatis bellando cōtra inimicem ma-
 gnis clamorib⁹. Alterius hostiati pergebāt
 mendicando panē more fratū et alioz mē-
 dicantiū predictus magister suspirādo dice-
 bat. Iste due ciuitates simul patiētur tria ma-
 gna infortunia. s. famem: guerram: et pestem.
 Eodē anno iste ciuitates habuerunt guerrā
 cum venetiis: et alia duo et c. Decima causa
 indicatiua est somnias: mani sōnia a pñcē-
 pio causant extrinsecō: qñq⁹ ab aere: quādo
 q⁹ celesti corpoz: ex qñbus aliquē ymagina-
 tiones et fantasie in dormiente formāt⁹ cō-
 formes dispositionib⁹ aeris vel corpoz cele-
 stium: qñq⁹ a deo qui ait numeri. xij. Si quis
 fuerit inter vos ppheta dñi in visione appa-
 rebo ei: vel per somnū loquar ad eum: et sic
 Joseph pñūciāuit se adorandū a patre et
 matre et a fratribus Gen. xxxvij. Et famem
 septem annis futuram Gen. xli. Nona cau-
 sa indicatiua pestis est moriēs: nā vt dicit An-
 gusti. xij. super Gene. ad litteram. Anime hu-
 mane sū q⁹ a sensibus corporis abstrahit⁹
 cōpetit futura pñuidere. Quia anima hu-
 mana quādo abstrahitur a corporalibus est
 aprior ad pñciendū subtiles motus qui et
 impressiōib⁹ causarum naturalium in hu-
 mana ymaginatione relinquūt⁹ a quibus
 pñciendis ipeditur circa sensibilia occupā-
 ta. Et autem in morte sit maxime a sensibē-
 lib⁹ expedita cū appropinquat mortī agno-
 scit quedā futura subtilitate sue nature vñ re-
 uelātōe angelica. Vñ morientes et pestē: qñ-
 dā vocant vt sequāt⁹ vel multos predictie
 morituros qui oēs cito moriūt⁹. Decima
 causa indicatiua pestis est medic⁹: de quo dicit
 Eccl. xxxvij. Ad honora medicum ppter neces-

De iudicio pestis et causis eius   Sermo XLVII

fiatrem. Item illū creauit altissim⁹. Ad deo est cū omnis medela. qm̄ altissimus creauit de terra medicinā. Ad medicū ei⁹ considerat temp⁹ qualitates nō procedere s̄m cōsuetum ⁊ naturalē cursum. s. quia est nimia siccitas in auriño: nimia humiditas in vere: nimia frigiditas in hyeme: nimia caliditas in estate. ⁊ tpe quo debet esse caliditas est nimium frigus ⁊c. Etia nutrimenta corporū sūt magis apta ad putrefactionē. ⁊ sunt generatiua malorum humorū. Insuper hoies potant aquas corruptis vaporibus infectas: ⁊ replent humida corpora opulentiā vel ap̄ ad corruptōes nimio vsu fructuū holerū piscinū carnū infectarum p̄cipue qñ pestis est in illis animalibus. Preterea quia fames fuit in patria p̄sumit malū regimen in olendis corporibus ⁊ nimia carētia ciborū tempore famis. vel nimia repletionē supueniente obūdātia. Ampli⁹ scrutat si tpe guerre fuerint hoies inordinate occupati in laboribus ⁊ vigiliis. adhuc si multa corpora hoim̄ aut animalū insepulta remanserūt sup̄ terrā aerem suo fetore inficiendo. Item si abundātia iste infirmitates. scz feruor variolū bugones dissimulē casus inopina ti hoim̄ decedentiū morte repentina. Ar̄ho q̄bus uetis aer regionis agitat an ipsi transeant p̄ loca corrupta ⁊ infecta. demū si uiri pestilentiā puerant i sua regiōe v̄l si hoies regionis sue puerant cū uiris pestilentiis vel in patria pestilentiata ostellariōe syderum aut aeris infectione. Et sic p̄m⁹ hos D

Secundus flos est iste. Bi

mina iustitia iniuste blasphematur: si cāe iduatiue pestis cognoscant qbus p̄p̄s flagellatur. p̄s p̄mi I Reg. ij. Dñs mortificat r̄uissim⁹ car: deducit ad inferos ⁊ reducit. ⁊ Deutero. xxxij. Ego occidā ⁊ ego uiuere faciā: p̄cutiā et ego sanabo: ⁊ nō est q̄ de manu mea possit erui. Sciendū q̄ cause inductiue pestis sunt septē in genere: ut patebit. Prima causa inductiua pestis est deus. qui h̄ nō sit causa culpe. Job. p̄mo. Sine ip̄o factū est nihil id est p̄ctū s̄m Aug. Est tū causa pene s̄m illud Esa. xlv. Ego dñs ⁊ nō est alter fornās lucem ⁊ creans tenebras: faciens pacē ⁊ creans malū. s. pene inter que mala pene est pestis. Quā inimitis deus p̄pter multa. Prius ad ostendendū suā omnipotentia dū se facit erorē ⁊ recedē nō solū inuisibilū spiritus sed etiā uisibilū corporū manifestat cōtinue p̄seruādō sp̄m humanā in tanta strage tot

pestilentiā ne deficiat: sicut in peste diluuij cōseruauit octo hoies ex qbus p̄pagatum ⁊ multiplicatū est genus humanū. ⁊ in peste ignis sup̄ sodomā p̄seruauit lōth cū duab⁹ filiabus ne periret semen humanū. Secūdo ad ostendendā suā clementia dū nō omnes hoies intererūt ut merent sed mltos p̄seruauit sicut in peste egypti in qua nō intererūt nisi p̄mogenita. ps. Percussit omne p̄mogenitū in terra egypti p̄mittis oīs laboris eorum. Tertio ad ostendendā suā sapiā qua scit ex malis bona elicere dū tēpe pestis multi p̄ timore cōuertunt q̄ sine peste p̄sumptuosa audacia sine p̄no damnarent. Et dūz multi iusti in peste puniant binc transeūdo corōnandi in celo q̄ sine peste descenderēt cruciā di in purgatorio. Quarto ad ostendendā suā miā dū innocētes pueri a deo per pestē de sinu matrū auferunt ne p̄cipes ⁊ imitatores p̄ne malicie efficiant. Ip̄i hō p̄es peccatores diuinā inplorātes miā benigne ab ip̄o deo exaudiunt. Secūda cā inductiua pestis ē angelus nō tāq̄ diuine iusticie executor: sed diuinā uoluntatē agē mal⁹ iudicādo. Unde sp̄s malignus tm̄ potest ⁊ nos q̄tum habet ab angelo. Angelus hō dat potestates sp̄ui malo senedi in nos tribus modis. Primo p̄mittēdo: qm̄ sicut diabolus nihil p̄t supra facultatē sue nature ita nō oīa potest ad que⁹ sue nature se extendit. vñ cum nō p̄mittit agere s̄m suā malitia dicit ligari. Cum aut p̄mittit aliqua agere d̄: solui: ut innuit Apoca. xx. Qñ itaq̄ nō p̄mittitur s̄m causas naturales sibi notas inducere pestem sic dicit ligari. Qñ aut p̄mittit d̄: solui. Secūdo reuelādo. Nam angelus multa de diuinis mysterijs reuelat demonib⁹ cū diuina iusticia exigit ut p̄ demones aliqua fiant ad punitionē malorū vel ad exercitiū bonorū sicut in rebus humanis assessores iudicis reuelant torporibus eius suā. Nam quidā angeli dicunt potestates quorū ditiōi⁹ h̄ntes aduerse subiecte sūt: eo q̄ q̄dū mūdus durat angel⁹ angelis: hoies hominib⁹: demones demonibus p̄sunt. ut dicit glo. sup̄ illud. ij. ad Corin. xij. Nōne eodē sp̄u ambulauimus: multo magis sp̄us uite debet atq̄ p̄cōr: diabolus regit p̄ sp̄m uite rōnalem purum ⁊ iustum. Tertio p̄cipiendo. Nam quo ad ultimā executionē angel⁹ non adducit iudicia dei iustitia: sed demon s̄m illud Ezech. xxx. Dissipabo terrā ⁊ plenitudinem eius in manibus alienorū. i. demonum

De iudicio pestis et causis ei? Sermo XLVII

et ps. Adhuc eos i iraz indignationis sue indignatione i iraz i tribulatione. Immissionem p angelos malos angelus bon? est ca inducitur piciendo. vii Act. vij. inqt Stephan?.

Unde g. i. moysen deus pncipit i redeptores misit in manu angeli q apparuit illi in rubo: b eduxit illos facies signa i pdigia magna in egypto i in mari rubio i in deserto qdraginta annis. In qbus signis legunt multa iudicia dei pessima: piciue pestis pmo genitorz egypti que fuit ab angelo piciere demoni. filii i. Reg. xliij. habet q dñs pcepit p angeluz dyabolo cedere pplm peste triduanam q vltimus non pcederet. Duo ei erant angeli cedentes. vnus malus q sedebat pplm. i. demon: alius bonus q loquebat in psona dei i precipiebat malo angelo vt cederet pplm vel et vt desisteret. Tertia ca inducitur pestis e demon non pteus cruciare alas in inferno nisi etia torqueat hoies in hac vita: velox ad perficiendu que sue facultati pmittunt. vel precipiant sibi a deo p angelu bonu q qñqz pcepit quosda feriri peste quosda no: si saluari. vnde Exo. xij. Egypti peste moriebantur hebrei aut a peste pphabant. Non ei potest demon sentire in hoiem nisi qñm sibi pmittit: vt ps de Job. i. c. Eū aut dyabolus habebat cognitione naturale motus celestiu corporum i seminu naturaliu qbus mūdus est plenus. i. cum nouerit actiua i passiua inuicem applicare ita vt subito interus per eum sequat effectus. ps q rana i cinipbes itaqz executor diuine iustitie iussu i pmissioe boni angeli pcreauerit ad flagellatione egyptiorum. etia pestem pmo genitorz egypti q non fuit a celo naturali: nec ab aere conterisecto cum illa mors fuerit tam cito secuta nec ceteri gerit quicqz et hebreis: nec vulnerauit egyptios ppter pmo genita. Adulteru em dyabolus causat pestem. qñqz hntur seminale inficendo. qñqz bestias venenosas de loq i carnem suis vt aerem inficiat educendo. qñqz elemēta vt frani aerem i aqua agitando i cōtaminādo: quia mouēdo aerem cauando ventu partes aeris infectas impellit de loco ad locum: et sic p contagione aer sanus inficit quo homines disponunt ad pestē. qñqz spūs i humores cōmouēdo i actū potente nutritiue sensitiue i appetitiue immutando ex qua immutatione homines infirmant i intrinsecus humores corrūpūt a quib? eleuant vapores venenosos ad membra vitalia: vnde homines peste moriunt. qñqz ad pec-

catum inducēdo quo nouit deus grauissime irasci etc. Quarta causa inducitur pestis est celum cum suis corporibus. Regurris eniz naturalibus sic iudic deus vt nō solus moueat eos ad actus naturales sed etia largiet eis formas i virtutes quasda q sunt pncipia actū vt sim seipos inclinent ad hmoi mē? i sic motus qbus a deo mouent fiunt creaturis generales i faciles. Unde corp? sic dispositum a deo p angelu: morte corporis sim q est actu agit in aliud corpus sim q est in potētia. Sed q Dyonysius dicit q lumē solis ad corporz generatiōes cōfert i ad vitaz mouet nutrit i auget pfiat mundat i renouat. Si aut alia corpora inferiora mouent per corpora supiora ab angelis mota: nō debēt corpora humana talibus influētijs priuari. i sic corpora humana subiacēt celestibus motibus sim illud Aug. li. x. de ciuit. dei. Nō vltz qz absurde dici pōt ad solas corporz differentias afflatus quosda valere sydercos. et dicit q alij i alij planete diuersas cōplexiones i habitus i dispositiōes pstituit. Sicut g corpora humana p singulares influētijs syderuz disponunt: ita p diuersas i varias planctarum cōiunctiōes in diuersis domibus et signis diuersimode alterant. vnde fiunt cōiunctiōes causantes abundantia tristicii: vini: i alioz seminu: vel penuria mortē aialium: discordias hoim i moue: aut etia pestilentiam vt satis deducit astrologi vt dictū est.

Quinta ca inducitur pestis sunt elemēta i piciue aer q potest infici multipli. Primo q tpe estatis subtilis ab intensa estatis caliditate ex qua fit aptior ad recipiendum impressione a corporibus celestibus i a vaporib? i fumis a terraz ab aqua eleuatis i secū cōmixtis. Et si tales vapores in aere existētes putrescūt. tunc totum aggregatū ex ipsis et aere putrescit. ideo homines magis moriūt de peste in fine estatis q in pncipio: qz caliditas estimalis exsiccat i resoluēdo vapores pdictos phibet putrefactionē. Tempore hō autūni remittūt caliditas i siccitas. vnde ipsi vapores aggregant i putrescūt. ideo tpe autūni magis viget pestilentia. Secūdo qz aer qñqz efficit rabiosus sim aliquā vel aliquas de pmiis qualitatibus que qñqz sunt ita intrinsecū se q p dunt semina i fructus: impediunt generationes: egrotant hoies diuersis egritudinibus. Tercio qz in aere fit pmixtio vaporum corruptoz ad aliquas pres eius i paulatim totū aggregatū corrūpit. etiam fit pes

De iudicio pestis et causis eius. Sermo XLVII

silencia eo qd aer sic infectus agit in corpora ad pestem indispofita disponendo ea: que ias difpofita corrumpit. pferunt qm hō pferit longam morā in aere corrupto cū continue pl^u relinquat de fui malicia in humano corpore. Quarto q: in aere fiūt multe difpōnes: in preffioēs a caufis vltis que pueniūt ex for mis et ymaginibus: ita putrefcūt aq̄ et fiūt putredines in vifceribus terre qbus aqua et terra euaporatib^{us} aer putrefcit p̄cile ex eclipsi folis et lune ex cōiunctiōe planetarū. f. fatu^r nūz maris in domovite. Quinto q: aer cor rumpt^{us} ab aqua et terra qm fiūt terremorus et apuunt cauerne et exhalāt vapores fetidi. Sexto q: efurgunt vapores ab aqua in qua immerfa fuerint corrupētia vt linū campi seu arbores malarū complexionū: vt nuce^s et corpora hoīm mortuorū et animalium: aut flatus animalū venenoforū ficut draconū. Septimo aer corrumpt^{us} ab aere infecto per vērōs flantes: que admodū narrat orosius libro qnto qd per totā africanā tanta fuit m^u titudo locustarū qd nō solū oēm spēm frugū abstulit sed et herbas omēs cum pte radicūz folia etiā arborū cum tēneritudine ramorūz conlumpsit. subito autē rapte ayēro in mari affricano simul fuerūt submerfe. cum autēz fluctus maris immēfos aceruos earum ad terram ppulsiſſet et ille putrefcerēt pestiferūz odorem exalauerūt. vnde aīalium maxima pestilentia fecuta est: que putrefacta sup ter ras cadauera corrupta infectionē auxerūt ex quo scā est hoīm tāra lues vt sola numidia vbi regnabat rex massiniffa ocringēra milia hoīm circa 40 maritimā que cartaginēſi et vticēſi littorē adiacet plus qd ducēra milia pierūt. et sic in alijs regionibus adiacētibus. Sexta cā inductiua pestis est homo qui est sibi pncipal^r cā putrefactionis et mori: et b^u multipl^r. Primo homo disponit seipum ad suscipiendū impſionē pestilentiale qz nō vti tur euacuatiōe a supfluis humiditatib^{us}: aut vtiſ humidis vel opilātibus vſ balneo aque dulcis et calide que humectat corpus: et ape rit poros cutis et calefacit nimis. vñ si nimij humores et supfluitates nō resoluunt opila tiones inducūt et reddūt corpora qlitatib^{us} pu tridis sſia: aut vtiſ nimio coitu vel nimio la bore. Scdo homo infectus suo anhelitu est sufficiens inficere maximā multitudinē nō so lum viuens sed etiā moriens dū emittit spi rando et exprādo aerem vaporibus veneno sis mixtus: immo postq sepultus est reliq̄e

sue infectionis remanēt in camera vestib^{us} et lectisterniis qbus vrētes moriunt^{ur} peste. p^{er} de magfo frācisco de forliuo ordinis miorū q vadens bononiā moratus fuit in camera cuiusdā fratris mortui de peste p plures mē ses subito infectus fuit et mortuus. patet de quodā sclauone q in navi mortu^s fuit peste in quadā sclauia q cū venetijs delata vēdita fuisset infecti emenē et p ipm tota ciuitas venetiariū infecta fuit. p^{er} de fratre arbonio de gazo ordinis nri pdicatoz q induens se quādā vestē cuiusdā infecti mortui p omniūz aīi fuit infectus et mortu^s de peste bononie cū ciuitas eērvalde sanā et nemo ali^{us} mortu^s fuit de peste ibidē. Tercio hō iniqu^s et ipi^s p curat ciuitatē sanā inficere et peste dissipare aduocādo arte magica demones qvenientes p loca infecta euz magno impulsu acris ab eis pcurati inficiūt regioēz sanā. Quarto hō pficit cibaria et potagia infecta et mortifera p que multi moriant^{ur}. Vñ narrat tit^{us} liuius lib. viij. de origine vrbis q cū rome maiores ciuitatis morbo pſſi morerent^{ur}: ancilla qdas fabio maximo edili pmissa sibi pūs impunt tare cām indicauit dices matronas venenā coquere qd ita fore inuētū est. Vñ h^{ic} Hale rium centū viginti bānate fuerūt ly ali^{us} dicāt nſtro plures. S^{exta} Septima cā inductiua pe stis est pcrim. Sūt autē numero triginta parā q inducūt pestē in mundo. Primū est pcrim originale de quo d^{icitur} Iho. v. Per vñū hoīem pcrim intrauit in hūc mūdū et p pcrim morē. Nā sicut remouēs colūmā p acris remouet lapidē sibi suppositū. sic ille q est causa per ditionis colūne originalis iustitie est causa puatōis vite et sanitatē q conseruabant in ho mine p originale iustitiā. sed quia peccatum pmi hominis fuit causa pditionis original^{is} iustitie. ideo decidit ipe cū tota sua posterita te in infirmitates et mortē ieuitabilē. vñ oēs subijcitur mortē. eo q sic dicitū fuit p oibus Gen. iij. Puluis es et in puluere reuerteris. Ex quo peccato orta est pestis et alia iudicia pessima. Secunduz est peccatū luxurie ptra quod deus ordinauit sacramentū mīmonij cui^{us} sunt tria bona. f. sacm fides et proles. Cōtra sacm peccāt cōcubinarij publice te nentes siue occulte siue ad liberos suscipien dos siue nō. Peccāt ē sacrilegi ficut clerici mulieribus copulati. et layci xpi sponsas fol luentes: siue in sacris ordinibus constituti religioſas cōmaculantes. Cōtra fidez ma trimonij peccat adulteri siue occulte siue

im pcrim originale

27 pcrim luxurie

De iudicio pestis et causis eius Sermo XLVII

publice sicut dauid cum bersabee. ij. Regū
 xi. Contra prolem peccant sodomite q̄ no-
 cte natiuitatis dñi peste extincti sūt. vt dicit
 bñs Hiero. Peccant abutētes vasculoyxo-
 rum sicut her fecit cū thamar qui peste mor-
 tuus est ppe ipam. Bñi xxviij. Peccant se-
 men fundētes in terram: sicut onan qui ful-
 mine interijt. Bñi xxviii. Tertiu pccū est
 sacrilegiū. In ecclias in psonas ecclesiasticas
 supponēdo eas angarijs et guaminibus im-
 positionibus et collectis: vt bñ laic⁹ soluit pa-
 rum ecclia soluit multū diues soluit q̄t nihil
 et paup quasi totum. ideo inqt dñs Esa. iij.
 Vos em depasti estis vineā meā et rapina
 pauperū in domo vestra q̄a attraxistis pplē
 meū et facies pauperū cōmilitis dicit dñs
 exercitū. et p isto pccō ecce pñā. Ezech. vii.
 Alio ego dicit dñs p eo q̄ scū meū viola-
 sti in oib⁹ effusionibus ruis. ego quoq̄ te
 confringā et nō pareat oculus meus et non
 miserchor: tertia pars tui peste moriet et fa-
 me consumet in medio tui. et tertia pars tui
 gladio cadet in circuitu tuo. tertia nō parē
 tuā in oēs ventū dispergā: et immittā in vos
 famē et bestias pessimas vltq̄ ad iternitōes
 et pestilentia et sanguis trāsibit p te. Quartū
 pccū est transgressio festiuitatū. vult em de⁹
 celebrari obuari festitates. Exo. xx. Alie-
 mēto vt dñs sabbati sanctifices. nō obuari
 bus aut festiuitates cōminat deus flagellū
 pestis. Deut. xxiij. Adiuget tibi dñs pestile-
 tiam donec consumat te de terra. Percutiet te
 dñs egestate febre et frigore ardoet et estu ae-
 re corrupto ac rubigine et psequor donec pe-
 as. Quintū pccū est symonia p quā diuina
 donā et spūalia nō nisi pccō aut pce dispen-
 sant beneficia pccō amicor magi q̄ suffra-
 gio meritor acquirunt et pccitate pecuniarū
 magis q̄ salute aiarū cōferunt. Surgūt in-
 docti rapiūt ecclesiastica culmina: docti vero
 eū suis doctrinis demergunt in yma: vitioli
 honorant: virtuos suppeditant. ppter ea dñs
 Ezech. vi. Nec dicit dñs deus. Percute
 manū tuā et allide pedē tuū et dic ben ben
 ad oēs aboationes maloz domus israel q̄
 gladio: fame: peste ruituri sunt: et complebo
 indignationē meā in eis. Sextū pccatū est
 ydolatria p quā hoīes et mulieres deo terga
 trāt et facies ad sidera et ad alias mūdi cre-
 aturas p supstitiosas ceremonias. et q̄ de-
 ter⁹ est p laicos et clericos ac religiofas per-
 sonas diuinat spūalia sacramenta pessimo
 abusu dyabolo offerunt. put ipe dyabolus

artem magicā et incantatoriam hominibus
 eradicat et maleficā maleficis mulieribus q̄
 bus xpianitas ita repleta est vt quasi nemo
 reperiat qui nō publice vel occulte agendo
 vel cōsentiedō sit pollutus. ideo dñs Zenitici
 xxi. Ego dñs deus vester. Non facietis vo-
 bis ydoliū et sculptile nec titulos erigēt: nec
 insignem lapidez pōnetis in terra vestra: vt
 adoreris eū. Et si nolueritis accipere discipli-
 nas sed ambulaueritis ex aduerso mihi: ego
 quoq̄ aduersus vos incedā et percutiam vos
 septies ppter pccā vestra: inducāq̄ sup vos
 gladium vltorē federis mei. Eūq̄ pūgerit
 in vires immittā pestilentia in medio vestri
 intantū vt vires vestras redigā in solitudi-
 nem et destiticiā sanctuarii vestra nec recis-
 piam vltra odorē suauissimū disperdamq̄
 terram vram et c. Septimū est in honozatio
 parentū. vnde eccl. iij. dñ. Honora p̄rem tuā
 et supueniat tibi benedictio a deo et benedi-
 ctio illius in nouissimo manet. Benedictio
 p̄fīs firmat domū filioz: maledictio ar mis
 eradicat fundamentū. et Hiero. xxi. dñ. Nec
 dicit dñs exercitū. Ecce mittā in eis gladiū
 famē et pestem et ponam eos quasi fic⁹ malas
 que comedi nō possunt eo q̄ pessime sine p
 sequar eos in gladio in fame et in pestilētia:
 et dabo eos in vexationē vniuersis regnis i
 maledictionē et stuporem in sibilis et in op-
 probrium cūctis gentibus eo q̄ nō audierint
 vba mea que misi ad eos per suos meos p
 phetas. Et autū est fraudario decimarum.
 vnde Malac. iij. dñ. Reuertimini ad me et
 ego reuertar ad vos dicit dñs exercitū.
 Et dixistis. In quo reuertemur. Si affiget
 homo deum q̄a vos configitis me. et dixistis
 In quo configimus vel fraudamus te. In
 decimis et in p̄mitis. Et in p̄mitis vos male-
 dicti estis a me vos configitis gens tota.
 Que vba exponuntur a beato Hieronymo
 vt habetur. xvi. q. i. c. Reuertimini. et Hiero.
 xxi. dñ. Ad populum hunc dices. Nec dicit
 dominus. Ecce ego do coram vobis viā vi-
 te et viam mortis. Qui habitauerit in vbe
 hac morietur gladio fame et peste. posui em
 faciem meam super ciuitatem hanc in mōiū
 et non in bonum ait dominus. Nonū peccatū
 tum est obstinatio vnde. Exodi. nono dicit.
 Dixit dominus ad Moysen. Ingredere ad
 pharaonem et dices ad eum: hec dicit domi-
 nus deus hebreozum Dimitte pplm meum
 vt sacrificet mihi q̄ si adhuc renuis et reties
 eum; ecce manus mea erit sup agnos tuos

*Item p̄m
 caput*

*4ta p̄m
 p̄m*

5ta p̄m

signū / soluta

*7ta
 p̄m*

9ta

De iudicio pestis et causis eius Sermo XLVII

et sup equos et asinos tuos et sup camelos
et boves et oues pestis valde gradis fecit er
go dominus hoc altera die: mortuq sunt
omnia animantia egyptioz. Decimus pñm
est homicidiu. Quia em pharao rex egypti
iussit vt interficerent pñogenita masculini
sexus hebreoz. ppter ea occidit dominus oia
pñogenita egyptioz pestilentia grauissima
Unde dicit Ego. xij. factu est aut in nocte me
dio percussit dñs omne pñogenitu in terra
egypti a pñogenito pharaonis qui sedebat
in solio eius vsq ad pñogenitu captiue q
erat in carcere: et omne pñogenitu iumentor
um. Unde decimū pñm est gula. Nam iudei
in deserto escauerunt esu carniu murmuran
tes contra moysen. Unde dicit Numeri. xj.
Surgens g populus toto die illa et nocte et die
altero cōgregauit coturnices qui parum. x.
choros et escauerunt eas p gñum castrorum
Adhuc carnes erant in dentibus eorum nec
descebat buiuscemodi cib⁹: et ecce furor dñi
cōcitatus in pplm. Percussit eū plaga ma
gna nimis. i. peste. vt dicit glosa. Vocatusq
est locus ille sepulchra cōcupiscentie. ibi em
sepeliert popu um qui desiderauerat carnes
Duodecimū pñm est diffamatio. Cum em
vt dicit Nume. xiiij. Moyses de mandato dñi
misisset ad explorandū terrā pmissionis du
odecim pñcipes duodecim tribus israel illi
reuerſi retulerūt tam incept⁹ obliq q totus
populus fuit cōcitatus et tractauerūt inter se
constituere vnū ducem qui reduceret eos in
egyptum. Uolebantq lapidare Josue et ca
leph qui recte retulerāt sicut viderāt in explo
rando. Unde dñs dixit ad moysen. Quous
q detraher mihi ppl⁹ iste. feriam igit eos
pestilentia et consuma. Moyses aut rogauit
p populo ad dñm qui peccat eis: s. adiecit i
solitudine hac iacebūt cadauera v̄ra. Om̄s
qui numerati estis a vīginti annis et supra
murmurastis p̄ra me. nō introibitis in trā
sup quas leuaui manū meā: vt habitare vos
facerem p̄ter Josue et caleph. filij vestri va
gabunt in deserto quadraginta annis dñe
consumens cadauera p̄m in deserto iuxta
num̄u. xl. dierum qñbus considerastis terrā
annus p die impurabit. Et quadraginta an
nis recipietis iniquitates vestras et scietis vi
tionem. Decem aut viri exploratores q dif
famauerūt et ras illas et fecerūt murmurare
omne multitudinē percussī sunt a dño morte
repentina. Qui autem mortui sunt in deser
to fuerunt sexcenta tria milia qñgēti ququa

ginta. Unde hec pestis que durauit quadra
ginta annis absorbit quolibet anno qñde
cim milia octoginta octo viros excepto vno
anno in quo mortui sunt qñdecim milia cē
tum decem et octo cōputando vnū annū cū
alio anno. Decimūtertū pñm est incredul
itas. s. nō credere diuine potētie in miracul
eius. Unde Nume. xx. c. dicit q cum populus
hebreoz in deserto murmurasset p̄ra moysen
ob defectū aque et bis percussisset filicē moy
ses dicens. Audite increduli et rebelles. Nū
de petra hac poterimus vobis eijcere aquas.
Dixitq dñs ad moysen et aaron q nō cre
didistis mihi vt sacrificaretis me corā filiis
israel nō introducetis hos p̄plos in terram
quā dabo eis. s. est em aqua. Idcirco nō vbi
iurgari sunt filij israel. Decimūquartū pec
catum est supbia. Unde dicit. i. Reg. xxiij. c.
q cum dauid ob supbiā fecisset dinumerari
pplm suū s. mō dñi factus est ad Bad. pphe
tam dicens. Vade et loquere ad dauid hec di
cit dñs. Rrū tibi daf optio: elige vnū quod
volueris ex his vt facias tibi. Et qz venisset
gad ad dauid nūciavit ei dicens. Aut septe
annis veniet tibi fames in terra tua aut tri
bus mēſibus fugies aduersarios tuos et illi
psequētur te aut certe tribus diebus erit pes
tilētia in terra tua. Nunc g delibera et vide
qd rīdeas ei q me misit. Immisitq dñm
pestilentia in israel a mane vsq ad tempus
constitutu et mortui sunt. lxx. milia viro: um
Decimūquintū pñm est auaritia. Unde dicit
iij. Reg. vi. Q. facta est fames magna in sa
maria ppter auaritiā et opp̄sione quā fece
rant diuites p̄ra paupes intrantū q n̄ res
cōcederant filios suos. vnde nō solū fame: s.
etiā peste maxima multitudo ciuitatis corru
it. Decimū sextū peccatum est vsura que
muleū inuoluit in ciuitatibus s. m̄ illud ps.
Tota die circūdabit eam sup muros ei⁹ inis
quitas et labor in medio eius: et iniustitia et
nō defect de placeis eius vsura et dolus. Jo
Ezech. vij. dicit. Ira em mea sup vniuersū po
pulū ei⁹ gladi⁹ fortis pestis et fames interin
secus. Qui in agro est gladio moriet. et qui
in ciuitate pestilentia et fame deuorabit. oēs
trepidi vnusquisqz in iniquitate sua. Decimū
septimū peccatum est usurpario. vnde Eze.
xxvij. dicit. Nunquid ad sumēda spolia in ve
nis? ecce ad diripiendā p̄dā cōgregasti ml
titudinem tuam vt tollas argentum et aurū
et auresas suppellectilē atqz substantiam et
diripias manubias infinitas: idcirco gladi

De iudicio pestis et causis ei? Sermo XLVII

us vnus cuiusq; in fratrem suū diriget et tu
dicabo eos peste et sanguine et imbre vehemē
ti ignem et sulphur pluaz sup eos et sciet qd
ego dñs. Decimū octauū pctm est fraus em
pionis et venditionis. Nam modo cogūtur
artifices et mechanici et mala et longa cōsue
tutine malorum viuere de suis fraudib? in
pondere numero mensura factis seu in substa
tiar qualitate vnde xificat pbia. Apo. xij.
Et faciet omis pūstillos et magnos diuites et
paupes liberos et suos habere charactērem
in manu dextra aut in frontibus suis: vt ne
quis possit videri aut emere: nisi qui habet
characterē nominis bestie. s. fraudes aut nu
merum nominis eius. Et eiusdem. xvi. c. dñ.
Primus angelus effudit pbiā suā in
terram et factum est vlnus seu ac pessimū
id est pestis in hoies qui bebāt characterē
bestie et eos qui adorauerūt ymaginē eius.
Decimū nonū pctm est oppōitio in accepta
pōne psonarū dum cōmuni bono postpositū
et pposito puato et piculari cōmodo: extri
eto igne diuini amoris et igne amoris cōmu
nitatis: officia distrabunt: honores et bene
ficia pferunt: sine respectu dei: sine rōe: motu
passionū puati amoris: odiū: aut prauū desi
deriū. Et quo sequunt prialitates: odia: ire:
rite: inuidie: dissensiones: seditiones ppoloz
contra dños: partū ppli contra alias pres
vna pars alia in depmit: depssa et iurges ali
am deiicit: deiecit a subintrans aliam disper
git hinc inde in cōsūbus ligat: bona exulū
distribuit: sanguis tandem effundit: non re
mittunt iniurie: ad vindictā omis attendūt:
ad guerras parant: vexillum xpi portant in
manu et vexillum dyaboli in corde: dom? su
pra domū cadit: familia familiā destruit:
ciuitates destrunt: corpora moriuntur: ani
me damnant. ideo dñ. Aldar. xliij. Cōsurget
gens contra gentē: et regnū aduersus regnū
et erunt pestilētie et fames et terremotus per
loca. Vigesimū pctm est pueritas iudicioz
Vnde dñ. Esa. pmo. Quomodo sacra ē me
retrix ciuitas fidelis plena iudiciū: iustitia ha
bitauit in ea: nūc autē homicide. Argentum
tuum dñum est in scoriā: vinū tuū mixtur
est aqua: principes tui infideles socij futuri
omnes diligunt munera: sequunt retributio
nes: pupillo nō iudicant: et cāvidue nō igre
dit ad eos. Et. c. x. Et qui cōducit leges ini
quas: et scribēs iniustitiā scripserūt: vt op
primerent in iudicio paupes: et vim faceret
cause humilium populi mei: vt essent ydūe

preda eorum: et pupillos diriperent. Et. c. v.
Et qui cōiungitis domū ad domū: et agrū
ad agrū copularis vsq; ad terminū loci. Nū
quid habitabis solus in medio tre? Do
mus multe deserere sicut grandes et pulchre
absq; habitatore. s. ppter pestem. Vigesimū
primum pctm est negociatio dolosa. Vnde
Ezech. xlvij. dñ. In sapiat prudentia tua se
cisti tibi fortitudinem: et acquisisti tibi aurū
et argentum in thesauris tuis: in multitudi
ne sapie tue: et in negociatione tua multipli
casti tibi fortitudinem: et eleuati est cor tuum
i robore tuo: ppter ea hec dicit dñs de? Im
mittam ei pestilētiā et sanguinē in plateis
eius et cōuertet intersecti in medio eius gla
dio per circuitum et scienē quia ego dominus.
Vigesimū secundū pctm est pūritas. vii. Dies
remie quarto dñ. Et iurabis viuūt dominus
in veritate in iudicio et iustitia: et bñdicet eum
gentes ipm qz laudabunt. Zana a malitia
cor tuum hierlm. i. a pūritate salua fias: alio
quin vt dñ. eiusdem. xxi. c. Debello ego vos
in manu extentā: in brachio fortis in indi
gnatione mea et in ira grandē: pūritā ha
bitatores ciuitatis huius. homines et bestie
pestilētia magna morient. Et. Vigesimū
tertium pctm est blasphemā. vnde Esa. i. c.
dñ. Et genti peccatrici: ppolo graui iniquitate:
semini neq; filijs sceleratis. Dereliquerunt
dñm: blasphemauerūt sanctū dñm: ab aliena
ti sunt retrosum. Sup quo pūritā vos vl
tra addētes pūricationē. ideo ps. dicit. In
uentia manus tua omnibus inimicis tuis.
dextera tua inueniat omnes qui te oderunt.
Pones eos vt cibū ignis in tempe vult?
tuit: dominus in ira sua conturbabit eos et de
uorabit eos ignis. Fractum eorum de terra
perdes: et semen eorum a filijs hominū. s. p
pestem: qm declinauerūt in te mala et. V
gesimū quartū pctm est consensus in malū
si em clues alicuius ciuitatis consentiunt in
aliquo actu peccati quo pctm ipm perficitur
debent etiam cōmunicare in pena. Vnde sa
cerdotes et pncipes sacerdotum quis cōmu
nicauerūt in mortem xpi et populus etiā cō
sensit pēdo barrabā et clamans ptra xpm:
crucifige eum. ideo tota ciuitas punita fuit
per pestē. vt dicit Iosephus. Propterea dñ.
Diere. vii. Nonne vides quid isti faciunt in
ciuitatibus iuda et in plateis hierl? filij collā
gunt ligna et patres succendūt ignem: et mu
lieres conspergunt adigem vt faciant placen
tas regine celli et libēt dijs alicuiq; et me ad

de fructu

de fructu

de fructu

24

De iudicio pestis et causis eius Sermo XLVII

tractandiam puoent. Ecce quomodo conu
nium in peccatum quasi omnes deyna fami
lia. ideo lequit. Ecce furor meus ⁊ indigni
tas mea confiat super locum istum super vi
ros ⁊ iumenta. s. per pestem. Tigesimūquin
tum peccatum est negligentia correctionis
Nam vt habet. xliij. q. iij. c. ccc. dicit Augu
stinus, Quocirca habet inter vos qui ad
duc a more seculi pregrauiant sauiros; periu
ros; adu lerios; in speciores nugurum; cōsū
ptos machinatorum; pbatoricoz angurum;
aruspiciam; ebriosos; luxuriosos. quicquid in
ter vos malorum nobis quasque potestas im
probare vt coide recedatis: ⁊ redarguite vt
inde exeatitis: ⁊ nolite consentire ⁊ immundū
ne rāgatis; be ille. In ecclesia dei quā om
nes negligent correctione ⁊ sunt. xv. nume
ro. Primo pater ⁊ mater consentientes cri
mini filij vel filie. Secundo parochialis qui
sciens suum parochianum ysurarium publicū
um vel adulterum aut alio crimine irretitū
tamen negligit corrigere. Tercio dyocesan⁹
in sua dyocesi. Quarto abbas si sua abbatia
Quito index seu prelati circa subditos su
os. Sexto confessor circa peccatores. Septi
mo aduocatus vel parator circa clientulaz
suam. Octauo dominus. potestas. capitane
us armigerorum. paterfamilias. ⁊ materfa
milias inbentes sibi subitos peccare. Nono
mali confuzores in spūalib⁹ ⁊ temporalib⁹
in carnalibus vt verule ruffiane. Decio adu
laro qui blanditur laudando hominem de
malefactori: v. malefactori de: vel laudat mali
pro bono: aut reprobat bonū sub specie ma
li. Undecimo fautor qui dat recursum ypu
ta si quis non possit committere furtum vel
adulterium vel homicidium sine tuo dmini
culore vel conferuando rem furatam: vel dan
do locum vel associando. Duodecimo tacēs
qui tenetur ex officio non tacere. vt predica
toz qui tenetur predicare contrarietia ⁊ non
predicari: vt accusator qui tenetur accusare
et non accusare: vt testis qui tenetur ad red
dendum testimonium ⁊ non facit. Tercio de
cimo non contradicens: vt qui tenetur impe
dire peccata ex officio ⁊ negligit. Quarto de
cimo non manifestans: vt qui scit personaz
reum ⁊ alius condemnatum et non manife
stat veritatem. Quinoddecimo negligens
correctionem fratremam. vt habet 2da 2a. b.
xviij. Non ergo mirum si deus puniat per pe
stem iustos cum impijs. Unde Augustin⁹
libro pmo de ciuitate dei. capitulo nono dicit

hic. Plerūq; enim ab eis docendis admonendi: aliquando etiam obiurgandis et corripiendis male diffinuntur: vel cum laborum peger: vel cum eo eorum coram verecundamur offendere: vel cum eorum ininicitias deuitamus: vel ne impediatur et noceatur in istis temporalibus rebus: siue quas adipisci adhuc appetit nostra cupiditas: siue q̃s amittere formidat infirmitas. ita vt q̃uis b̃ his malorum vita displiceat: Ideo cum eis non incidat in illam damnationem que talibus preparatur post hanc vitam: tamē q̃a ppter peccata eorum damnabilib; parciuntus ea licet in suis leuib; et remaliibus metuit. iure tamen eis temporaliter affliguntur. Q̃uis in eternis minime puniatur iure tamen istam vitam quando diuinitus flagellatur cum eis amarum sentit cuius amando dulcedinem peccantibus eis amari esse noluerunt: hec ille. Vigintiū septimum peccatum est inordinata dilectio. Nam de⁹ volens flagellare peccatorem percutit eum in omnibus que ipse diligit et ad que officit et quia animā afficitur ad corpus. amans longam vitam et sanitate: ideo ppter peccata anime deus flagellat corpus infirmius: et morte. Quia vero amat bona naturalia vt filius. ideo deus punit eum in filiis: sicut cham peccante maledictus filius eius ebonan. Genesim nono. et sic et ceteris. Vigintiū septimum peccatum est rapina. scilz iniuste detrahēdo bona defunctorum que ipsi mandauerūt in suis testamētis dispensari p remedio animarū suarum p̃me Corin. iij. Sed hic iam querit inter dispensatores vt si delis quis inueniat. Elamane enim anime in purgatorio dicentes illud Job decimono po capitulo. Audieramini mei misemini mei alteri vos amici mei quia manus domini tetigit me. Quare persequimini me sicut deus et carnis mei latruramini: Ideo deus vindictam huius peccati mittit p̃sterni super filios hominum. Dicemie vigintiū octo capitulo. Dabo populos qui sunt in ciuitate hac vt consumantur peste gladio et fere. et non parcer oculus meus neq; misereor. Vigintiū octauum peccatum est crudelitas in pauperes. Nam hospitalarij circa pauperes hospitalium male se habent. Prius ubi debent tenere viginti pauperes tenent decem: et deus diminuit numerū sed diuinitus victi debent dare q̃tuor vicib; carnes et dant bis et tertio paratas et canes

卫 翊

De iudicio pestis et causis eius Sermo XLVII

non comederet. etiam non indigentē pponunt indigētē. secūdo de bonis hospitalis faciunt laura cōiūia amicis non indigētib⁹: et stringunt corrigiā pauperib⁹. tertio visitant infirmos facile turbata cū iniurijs et si qui rīdēt expellunt eos de hospitalit. inuenientes non cām. p. cā. q̄to nō reparat edificia imo p̄sentant q̄ ruant ne habeat cām. tenendi infirmos tenet equos canes famulos: induit̄ur pōpōse. possēdēs ruit et dissipat. iō. Diere. ix. dicis. Ecce ego cibabo p̄p̄s istū abstinēdo et potū dabo eis aquā fēllis. Et paulopost. Deducant oculi nostri lachrymas et palpebre nostre defluant aq̄s: q̄ vox lamentatōis audita est. ascendit mors per fenestras et in gressa est dom⁹ nostras disperdere puulos de foris: et iuvenes de plateis. Eligimūno nū p̄m̄ est adulterū. Unde Ezech. xxxij. dicit. Hec dicit dñs deus scilicet aboiatōes et vniūsq̄q̄ vxorē p̄ximi sui polluit. idcirco q̄ in p̄dijis sunt peste morient̄. Trigesimum p̄m̄ est p̄p̄tus sacramētoz ecclē q̄ allata sunt hōi ad salutē mentis et corporis. Plures em negligunt p̄ficere: aut indigne cōicāt aut non satisfaciunt: aut iniurias non remittūt. Unde tpe beati Greg. p̄pter istas causas rome secuta est maxima pestis tpe paschali. p̄pterea instituit vt cātaret iste x̄pus. Quēsumus auctor: oim in hoc paschali gaudio ab omni mortis impetu se pestis tuum defende populum.

Tertius flos. Iusticia dei

in nostri vindicatione placanda est deuotissī supplicatōe. Sciendū q̄ deus in seuisima peste reconciliat nobis multipliciter: si deuoti fuerim⁹. p̄mo p̄nia. effecit em dñe p̄uidētē et gubernationis est directio hōis in finem ad quē post p̄m̄ hō redit per p̄niam vt sic de⁹ p̄nā quā sibi cōminatus fuerat indulgeat. Et deus vocauit dñem iudā cui reuelauerat multa mala penalia futura p̄p̄o suo nisi ageret p̄niam et dixit ei illud. Diere. xxxvi. Ole volumē libri et scribes in eo oīa que locutus sum tibi aduersus israel et iudā: et aduersus oēs gētes si forte audiente domino iuda vniuersa mala q̄ ego cogito facē eis reuertat vniūsq̄q̄ a via sua mala et p̄piciat ero iniquitatis et p̄tō cor. hec ibi. Consilr. i. de⁹ minas nobis pestē aut iudicia mala et pestis hoc facit tanq̄ paterfamilias suis filiis quos intendit corrigere. Et dicit p̄ Amos v. Querite bonū et nō malū vt viuatis. odi-

te malum et diligite bonū et cōstituite in portis iudiciū si forte miseret dñs deus exercitū reliquijs ioseph. Ecce quō per deuotam p̄niam deus placat nobis in seuisima pestilentia. Secūdo recurrit ad dñm verū. Unde Aug. xvi. q. ij. ca. q̄ fine. dicit. Qui sine saluatore salutē vult hēre non san⁹ si eger egri tudine assidua laborabit. Ideo Esa. xliij. d. Admemento iacob qm̄ seru⁹ meus es tu: non obliuiscaris mei. Deleui vt nubē iniquitates tuas: quasi nebula p̄tā tua. Reuere ad me qm̄ redemi te. 2. gens misera. 2. populus stulte et insipiens: in seuisima pestē das te totū dyabolo in cōfessionib⁹ et ebrietas tibi in impudicijs et lasciujs. Nunq̄ dya bolus liberauit Romanos a peste: q̄ instituerūt ludos scenicos. Rege Aug. lib. i. de ciuitate dei. ca. xxxij. Nec a peste liberant romanos Esculapius quē ideo romā deduxerūt. vbi sup. lib. iij. ca. xij. et ca. xvij. et ca. xvij. Ideo clamat dñs Esa. xlvij. Veniet super te malū et nescies oriū eius: et irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Veniet super te repente miseria quā nescies. Ita cum incantatorib⁹ tuis et cū multitudine maleficorū tuoz in q̄b⁹ laborasti ab adolescētia tua: stent et saluēt angures celi q̄ p̄p̄labantur sydera et suppurabant mēses vt ex eis annūciarent ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipulis: ignis cōbussit eos: non liberabūt aīas suā de manu flāme. Pestilentie. Iste autē recurrit ad deū debet esse p̄ cognitionē p̄tā cōrrectionē et dolores de eo et tanq̄ infirmū recurrere debemus ad ipsum: veluti ad medicū: dicentes illud psal. Dñe nō sū p̄tā nostra facias nobis: neq̄ sū iniquitates nostras retribuas nobis. Dñe ne memineris iniquitatum nostrarū: cito anticipent nos miserie q̄ pauperes facti sumus nimis. 2. diuina nos deus salutaris noster: et p̄pter gl̄iam nois tui dñe libera nos et p̄picius esto peccatis nostris p̄pter nomen tuum. Non debemus autē currere ad ipsum sicut p̄barisens q̄ iustificabat seipsum. Luce. xviij. Ideo dicitur. Esa. lyij. Ade autē de die in die qm̄ quā si gens que iusticiā fecerit que iudicijs dei sui non deliquerit. Rogant autē me iudicia iusticie et. Tertio p̄tione deferēdo cor p̄ xpi. Nam p̄tessio fit aliq̄ ad gl̄iam actiōes p̄pter aliquod beneficiū a deo susceptū. s. p̄ victoria p̄ pace: p̄ sanitate: p̄ libertate: p̄o natiuitate principis. Aliq̄ p̄pter malū iminentia. s. p̄pter inundationē aquarū p̄p̄

29 p̄chij

30 p̄chij

31 p̄chij

32 p̄chij

De iudicio pestis et causis eius. Sermo XLVII

Accitatem ppter bella ppter obsidionem p
 pter pestē. Unde tpe Greg. pape fluit
 riberis adeo excreuit qd sup muros ciuitat
 ascendit: et multas domos subuertit. dracho
 aut magnus cū multitudīne serpentū exē
 tū de cauernis suis per fluiū in mare descē
 derunt vbi suffocati ad litus maris pieci
 suo fetore aerē infecerūt. Unde pestis igui
 naria secuta est ita vt visibiliter sagitte celis
 rus misse oēs ferire viderent. ppter qd mul
 te domus derelictę fuerūt et deserte: merito
 qd ēz: qd in precedenti quadagesima roma
 ni qd pudice et caste vixerant post sacrā cōio
 nē in paschate vanitatis ludis et lasciujs se
 dederunt ita qd deus puocatus ad irāz tali
 peste ipsos puniuit: imo qd plus est: hoies
 ambulando: sedendo: qd sedendo ludendo: col
 loquendo subito moriebant: sternutādo spi
 ritū et balabant: ideo inducta est cōsuetudo
 dicere sternutāti Alue vel salue. Etā oscitā
 do qd illico moriebant ppter qd inoleuit cō
 suetudo qd oscitantes faciūt sibi crucē sup os.
 Ad placandū autem irāz dei bñs Grego.
 instituit pcellionē cum letantijs in qua fecit
 portare ymaginē beate xginis quā beatus
 Lucas depinērat: et sic aeris infectio defecit
 et vidit supra castrum sancti angeli angelus
 tergenē gladium cruentatū et reponēte in
 vaginā: qz pestis iam cessauerat. Quarto p
 dicatione verbī dei qd sic se habet ad pestem:
 sicut sapor incitatur ad sanitarē et vitā. Nā
 sicut suppus digerit et maturat humores in
 corpore egrotantis et naturā facit obediē
 tē medicinis purgatiuis qd purgāt corpus a
 malis humoribus cātibz infirmitates et
 mortē ita p dicatione diuini verbī hoies dispo
 nit ad pñiam qd purgat a pñis cātibz pe
 stem et mortē. Ideo dicit. xvi. dicit. Noli
 subtrahere verbum si forte cōuertatur a via
 sua mala et peniteat me mali qd cogitauit vt
 facerem eis ppter maliciā studior eoz.
 Exemplum de niniuitis qd penituerunt ad p
 dicationē Jone. Quinto accessu populi ad
 templū dei iad eccliam. Unde Salomon
 volens ostendere quantū populus sit a deo
 exaudibilis edificato templo stans ante al
 tare expansis manibus ad dñm dixit. Qui
 cūqz orauerit in loco isto exaudies in loco ta
 bernaculi tui in celo: et cum exaudieris ppi
 cius eris: si fames oborta fuerit in terra aut
 pestilentia aut corruptus aer et exanderit
 manus suas in domo hac: tu exaudies in ce
 lo. Sexto sanctorū deprecatione. Nam san

cti in patria nos iuuant in hac vita suis ora
 tionibus vt prj de Hierem. ij. Adachab.
 xv. pater de beato Petrosabblo qui dicit. De
 lox est depositio tabernaculi mei. dabo autē
 operam frequenter habere vos post obitus
 meum. ij. Petri i. Septimo deuotissimo po
 puli clamore: sū illud. Neemie. ix. In tempo
 re tribulationis sue clamauerunt ad te: et tu
 de celo exaudisti: et sū miserationes tuas
 multas dedisti eis saluatores. Et illud psal.
 Ad dñm cum tribularet clamauit et exaudi
 uit me. Nūc em clamor est cordis desiderij
 et seruo: mentis diuina beneficia postulans
 et hic seruo est promptitudo voluntatis
 in bonis. Octauo vite correptione
 sū illud psal. Reges eos in virga ferrea et
 ranqvas figuli confringes eos. Et nunc re
 ges intelligite crudimini qui iudicatis terrā
 et vsqz beati omnes qui confidunt in eo.
 Nonno mandatorū dei obseruatione. Unde
 moyses post qd dedit mandata dei populo
 israel dixit illud. Deuter. xxx. Testes inuo
 co hodie celum et terrā qd ppoluerim vobis
 mortem et vitam: bonū et malum benedictio
 nem et maledictionē. Elige ergo vitam vt vi
 ues tu et semen tuū. Ipse est em vita tua et
 longitudo dierum tuorū. Decimo voti ad
 implementationē sū illud psal. Clouere et reddite
 dño deo vestro. Primo em quilibet debet vo
 uere p seipso singulariter sicut iacob. Gen.
 xxviii. Secundo pater vel mater familias p
 filijs sicut Anna i. Reg. i. Tertio principes
 p toto populo sicut iepre. Judic. xi. Quarto
 totus populus sicut fecerunt populi israel.
 Numeri. xxi. Et hij omnes exauditi sunt. Sz
 quattuor sunt vota non exaudibilia. Primo
 voravā vt mulierū vuentiū non lavare
 caput tali vel tali die aut non leuare cineres
 de canino: aut non permittēre ossa cōburē
 in igne ob reuerentiā sancti laurentij: aut qd
 digito extenso nullam ostendēt figurā: aut
 qd non filabunt die iouis de sero. que omnia
 sunt superstitiones et ydolatrie. Secundo vo
 ta indiscreta que licet in se non videant mas
 la: enentus tamē eoz sunt mali: vt mulieres
 vuentes castitatem vel peregrinationem
 cōtra permissum mariti et inamentū vt vo
 tum iepre. Judic. xi. Et votum herodis ad
 filiam de capite iohānis baptiste. Athet.
 xlii. et Athet. vi. Tertio vota iniqua vt vo
 nentes non radere barbā: vel non portare
 caputiū: vel non sedere ad mensam: vel fran
 gere castitatem et nisi faciant vindictam de

De iudicio pestis et causis ei? Sermo XLVII

inimico suis. Quarto vota sacrilega ut vor-
gites aliquid boni et non obseruantes.

¶ Undecimo sacrificij placatione. de quo di-
citur. Offertur in ecclesia pyuis et mortuus
ut omnibus pñt qđ est p salute oium insti-
tutum. Etiam psal. dicit. Sacrificare sacrifi-
cium iusticie et sperare in dño. Et iterum. Sa-
crificium deo spñs contribulatus cor contri-
tum et humiliatus deus nō despiciet. Duo
decimo peccatorū confessione. Extra de pe-
nitentia et remis. ca. Cum infirmitas mada-
tur medico corporali ut visitans infirmum
primo suadeat ei confessionem peccatorū: al-
ter medicus incidit in sinam excoicationis.
Unde quia multi perirent sine confessione et
contritione peccatorū mittit deus pestilentia
per quā multi redeunt ad veram pñiam suo-
rum delictorū infundens eis lumen verum
gratie et agnitionis cum confidentia diuini
auxilij. Decimotertio ieiuniorū maceratio-
ne. fm illud. Jobel. ij. Conuertimini ad me
in toto corde vestro in ieiunio fletu et plan-
ctu: et scindite corda vestra. quo ad odiorū et
inimicitiarū depositionem per vestra reconci-
liationē cordis. Decimoquarto fuge prepa-
ratione. Apocal. xvij. Exite de illa ppñe me-
us et ne participes sitis delictorū eius: qm p-
uenerunt pñā eius vsq; ad celus. Et l. iere.
li. Egredimini de medio babilonis populus
meus ut saluet vñusquisq; aiam suā ab ira
furoris dñi. Et circa hanc fugam ponunt tres
regule. Et ito: longe et tarde. de pñna habet
Gene. xix. De angelis q cohebant loth cito
exire de sodomis. de secunda habetur. Num-
mer. xvi. De moyse q precepit populo ut lon-
ge fugerēt a tabernaculis chore dathan et a-
byron. de tertia habet. l. iere. xix. Ubi de-
mandauit populo suo ut post . lxx. annos
rediret in iherusalem: sed q; multi fugiunt si-
ne penitentia et correptione: ideo non plunt
eis iste regule. Unde dicitur Amos. ix. Nō
erit fuga eis qui fugient si descenderint vsq;
ad infernum: inde manus mea educet eos
si ascenderint vsq; ad celum inde deerrabam
eos: et si absconditi fuerint in vertice carme-
li: inde scrutans auferam eos. et si celauerint
se ab oculis meis in fundo maris: ibi man-
dabo serpenti et mordebit eos: et ponas ocn-
los meos super eos in malum et non in bo-
num. Et l. iere. xxi. ca. dicitur. Nolite flere
mortuū: nec lugeris super eum fletu. Plan-
gite eum qui egredit q; nō reuertetur ultra
nec videbit terram natiuitatis sue. Ecce q;

fuga nihil valet sine penitentia. **¶** Des-
cimoquinto diete obseruatione. Nam sicut tē-
pore pestis dieta corporalis est obseruanda
ita dieta spūalis que multo melior est. Dies
ta enī corporalis debet fieri circa octo: sicut
dieta spūalis. Primo d; fieri dieta circa regi-
men corporis tempore pestis debet pcurari
ri rectificatio aeris per ignem eleuante flām
mā: que fiat de lignis optimis et bene siccis
pura de sarmenis lauro et. et fiant suffumi-
gationes in ortu solis et occasu et meridie as-
pergendo loca aceto fufis naturalibus sua-
uissimis odoramentis. Dieta vero spūalis
fiat rectificando homines igne charitatis ele-
uando flāmā ad deū supra oia diligendo et
primū sicut seipsum: cū suffumigationi-
bus deuoris et contrēplatiōib; diuinis. bono
rum: cū odore bone fame. Secūdo debet fie-
ri dieta a cibis. precauendū est enī a nimia
repletionē ciborū q; ab sunt minuendi circa
quantitatē qualitatem et diuersitatē: imo ab-
stinendum est sepius. Dieta vero spūalis fi-
at per ieiuniū aliquibus diebus: ut fecerunt
niniuite. Jone. lii. Et conscientia debet bene
purgari per assiduam confessionem sepe res-
cogitando peccata cum dolore et displicen-
tia. Tercio dieta fieri debet a delicijs. precau-
endum siquidem est a lacte: vrendum est
cepe cum aceto: porro cum melle sale parus:
alio p rusticis. Nam homo munif cepe cō-
tra venenū: porro mundificatur pectus: sa-
le efficiātur humiditates. Dieta vero spūa-
lis fiat per obliuionem peccatorū alienorum
ne scz homo delectetur in illis assuando
asperitatem penitentis cū dulcedine mentis
et spei fructuose. Quarto debet fieri dieta a
lasciujs. precauendum in q est a coitu et bal-
neis. Dieta vero spūalis fiat per contritio-
nem aie cum lachrymis per asperitatem cul-
tus in cinere et cilicio: per castigacionem sen-
sui: per euirationē cōmōdi ad malum. p cor-
poris flagellationes. Quinto debet fieri die-
ta a scandalosis. precauendum qppe est a la-
bore in aere discooperto a cōuersatione ho-
minū precipue infectorū. Dieta vero spūalis
fiat per abstinentiā non solus a malo sed ab
omni specie mali: et precipue a cōuersatione
peccatorū. psal. Cum sancto sanctus eris et.
vsq; peruerteris. Sexto debet fieri dieta ab
iniurijs et inimicijs. precauendū porro est
ab herbis crudis: ab ira: tristitia: et timore:
gaudendum et letaniam est in bystous et
melodijs. Dieta vero spūalis fiat per absti-

De iudicio pestis et causis eius **Sermo XLVII**

nentiam ab ira et inimicitia: et gaudendum in canticis spiritualibus. Septimo debet fieri dieta a diuitijs. tempore pestis utendum est flebotomia. Dieta vero spiritualis fiat per alienarum rerum restitutionem per liberalitatem et misericordiam sua propria largiendo. Octavo dieta debet fieri a fastigijs. quia utendum est pillulis de aloë rhyriaca et mitridato. Dieta vero spiritualis fiat per humilitatem per mansuetudinem que nos a superbis praesent. In principio autem pestis corporalis hoc regulare et expectatissimum est. Primo fiat flebotomia ex parte glandule. si glandula est circa fauces: fiat flebotomia de vena capitis in manu iuxta pollicem. si est sub axilla fiat de media na in brachio. Si est in inguine fiat de vena que est iuxta cauilam pedis intus extrahatur bona quantitas sanguinis et fiat flebotomia immediate post apparitionem glandule. Secundo dum fit flebotomia detur infirmo talis potus. R. aquarum rosacearum nenupharis: endiuie: et acetose. añ. 3. ij. aceti modicum propter saporem. adde rhyriace optime modicum. vt. 3. i. et prohibe infirmus a somno quantum potes: scilicet adminus viginti quattuor horis: vel saltem vsq; ad perfectam euacuationem medicine quam dat medicus vt post videbitur. Tercio facta flebotomia et dato potu si glandula est sub axilla pone ruptorium super brachium vbi tangitur pulsus. Si glandula est sub faucibus pone ruptorium super aures. Si glandula est in inguine pone ruptorium iuxta cauilam pedis semper ex eadem parte. Ruptorium tale est. R. cantharides pista et misce cum fermento et appone et misce et dimitte donec in circuitu appareant vesice parue: et hoc erit ante duodecim horas. tunc remoue ruptorium et eleuabitur vesica magna in medio: quam perforabis et exibit materia pestilens et venenosa. Qui vesice sic perforate apponas spongiam mundam madefactam in hac decoctione. R. camonille bethonice meliloti. añ. 3. i. et bullias in sex botijs aque vsq; ad consumptionem medietatis: et stet ibi saltem duodecim horis vel vsq; ad finem quousq; in spongiam intrabit multum de illa materia venenosa. Quarto post positionem ruptorii non expectetis vesicam venturam: vel vesicas venturas. sed statim patienti detur medicina laxatiua talis. R. ellebori. vigni pre parati pulueris siue cynanomi ele

cti. añ. 3. v. dyagridij. 3. v. ponantur hec oia in 3. quattuor vini granatorum et adde zuchari. 3. i. colentur per pannu lincum subtilē cotiens q; virtus illarum medicinarum bene transeat in vino et si starent in vino per nos cret melius esset. postea exprimas et detur ad bibendum infirmo. Et debet dari illa medicina anteq; infirmus dormiat post apparitionem glandule. Nec preparatio ellebori talis est. R. ellebori nigri: scindas per frustra minuta in longus et ponatur in pomo comuni et inuoluas in stuppis madefactis in aqua rosacea et coque sub cineribus calidis: post decoctionem proijce pomum et iterum de quoque ellebori in secundo pomo eodem modo et serua ellebori et secundum pomum: quia pueris et debilibus sufficit dare de tali secundo pomo loco ellebori. Aliarum supradictarum medicinarum si post euacuationem factam a tali medicina bibat paries quantum vult de isto potu. R. aquarum supradictarum. añ. lib. i. zuchari. 3. viij. vini granatorum aut aceti quantum vis ad saporem et cum albumine oui clarifica vt clarificant syrapi et da ei bibere. Iste regimine multi liberati sunt a peste. 3

Quartus flos est iste. Iudicium pestis non est simul et semel vbiq; et vniuersaliter nec omnes simul inhabitantes inficit equaliter. Sciendum q; vt astronomi volunt cause pestis sunt duplices. scilicet vniuersales et particulares. Vniuersales et remote sunt coniunctio saturni et iouis in aquario qui est domus saturni et saturnus ascendit supra iouem: quod significat mortalitatem hominum cum sit signum humanu. significat etiam siccitatem aeris et inflammationem et grossitatem eius. etiam coniunctio saturni et martis in aquario: et siccitatem alterationem in aere et adustionem in humoribus. et coniunctio iouis et martis in aquario que idem significat. Nam saturnus est effectiue frigidus et siccus. Frigiditas autem et siccitas sunt nobis mors. vt dicit philosophus libro de longitudine et breuitate vite. Marsa est calidus et siccus per viam adustionis que opponitur omnibus digestionibus et ad corruptionem adducit corpora nostra. vt dicit philosophus liij. Alberti aurore. c. xviij. et quia actiones istorum inferiorum necessario dependent ab actionibus superiorum cuius omne quod mouet ab alio moueatur: ideo in istis coniunctionibus cum stellis fixis quotidie causant noue figure in

relo ex quibus fit una potentia effectiva in stellis inferioribus: et iste stelle inferiores in myelocitatem sui motus producant in istis inferioribus actione superiorum. et maxime luna que de se non illuminat nisi per receptionem radiorum solis et aliarum stellarum. Corpus autem recipiens radios corporum superiorum fortissime agit in natura luminis recepti. Actio autem in istis elementis et elementis dupliciter introducit per superiores stellas. Uno modo per reflexionem radiorum calefacientium et facientium vapores eleuant ab inferioribus elementis ad partes superiorum elementorum. Et uno modo ex istis fiat quoddam elementarium unum agit in aliud et potenter convertit aliud in sui naturam finalem. Aliquid in agente non est tantus excessus quod possit pervenire et ex istis remanere una forma impressionis que fit causa corruptionis corporum. Nam quedam pars igneitatatis illarum impressionum expandit per aerem nos cremantem et illo attracto ignescit spiritus et sanguis educendo humidum. et sic corrumpit individuum. et aliquis est tanta potentia agentis quod istos vapores convertit in spiritum suum. et sic fit augmentum in illo elemento in tanta quantitate quod facta mixtione elementorum in isto non medio excedit proportionem latitudinis nostri elementi. et sic causat corruptionem individuum illius spiritus et maxime quorum illa latitudo est multum disproportionata ratione loci et ratione compositionis seu individui: quia quilibet spiritus habet certam latitudinem sub qua potest stare et conservari. ut dicit philosophus primo physicorum. Alio modo propter magnam attractionem vaporum in aere et stute stellarum punctarum ingrossat aer. Deinde radii reflectunt et in dicto aere grosso refringunt in qua refractione anguli acciunt. et sic fit incensio et adustio. Exemplum si fiala plena aqua ponatur ad radios solis propter illorum refractionem in loco reflexionis aduret lana vel aliud rarum. Cause particulares et promittunt pestis sunt humidi. Nam propter unionem illarum stellarum vapores multi elevantur a coelo et superficie terre et fiunt grossi ingrossantes aerem et incendunt et ignescunt aliquas partes medij. Nobis autem est necessarium attrahere aerem propter tria. scilicet propter refrigerare spiritum in corde et arterijs et propter sublimare ipsum ut facilius penetraret: cum expiratione secum emittere fumos corruptos. sed exire dicta dispositione aeris facit iste aer totum primum inuamentum predictis. Nam primum inuamentum est refrigerare: sed talis aer facit ignire spiritum et sanguinem. Secundum est sublimare: sed adurens

do ingrossat spiritum et sanguinem et sic non facile penetrat. Tertium inuamentum destruit quod tali adustione desiccant tunice arteriarum et panniculi. et ita efficiunt impotentes ad expellendum. unde consumit individuum. Quod autem ex istis radijs aer ingrosset et ignat per quod in locis ubi est pestis aer semper est nebulosus et sol apparet nobis sanguinolentus ratione aeris medij: quod admodum si radii solares penetrarent per vitrum croceum appareret sanguinolenti. Ingrossato autem isto aere fit refractione radiorum in illo. et aliqua pars medij facit ignire et non omnem: quia reflexio fit ad angulos dissiles angulicidie ut dicitur per speculum. Et autem angulicidie fit in uno loco sic reflexio fit in uno loco et non in toto medio et ubi fit reflexio istorum radiorum refractorum in medio: ibi est maior pestis. et quia illa refractione fit in medio grosso incidit aliqua pars que attrahit per habitantes illum locum: adurit spiritum et sanguinem et humores effusos in corpore incendunt et alij putrescunt ex resolutione calorum interiorum et maxime si corpus fuit excessive humidum. et quia materia primo adurit circa partes cordis propter aerem attractum. ideo consumit individuum. Ex his patet quod pestis non est ubique simul: sed in quodam radij directi aspiciunt. Respondetur viginti dubia. Primum dubium est quare in aliquibus partibus est pestis et in aliquibus non: cum totum hemispherium illuminetur a radijs stellarum. Respondetur quod actio superiorum in inferioribus est duplex una ex reflexione et refractione radiorum: alia ab alteratione corruptione elementorum ut dictum est si radij istarum stellarum refranguntur in aliquo loco: tunc reflexio fit ad illum locum: et ubi fit reflexio ibi fit fortis actio: ut patet de vase aque posito ad solem in experientia superiori. Quia vero reflexio luminis est in uno loco et non in omni parte medij: cum incidentia et reflexio radiorum fit ubi directius inspicunt ideo alicubi est pestis: et alicubi non. Secundum dubium est quare in partibus aquis et concavis maris pestis est vehementior. Respondetur quod duplex est ratio. Prima quia in istis locis refractione radiorum fit in uno puncto et omnis virtus unita fortior est quam ipsa dispersa: sicut patet in speculo concavo. Secunda quia ubi est aer grossior ibi fit maior incensio: quia maior adustio fit in materia grossa quam in materia subtili. ut clare patet in ferro

posito
glanar
adustio
tum du
est pestis
ha cum
quod in loc
licet per
vapores
aeris quod
tuola p
nua ista
tpe ibi e
vno loco
ps de fun
ignis cau
fumi: qm
Quartum
diversa
positi
cunctis ad
fuit agn
versos ha
effectus
tarum sim
tus. ut
dum est q
ribus. H
tum inter
dum gro
inflamat
in posito
vntus: id
vero quod
magis indi
tione aial
flamat et
lica et adu
passioni
grossior
tus in cu
monica
ti dicere
dior: cor
refractio
luto calo
mido rem
sat talis p
dus a den
solus add
fuit ab illa
tice cuius
minus by

De iudicio pestis et causis eius. Sermo XLVII

posito ad radios solares qđ fortius calefit
glana: et hoc quia densius, et vbi incensio et
adustio fit ab istis stellis ibi est effectus. Respon-
dum dubium est quare in eadē puincia simul
est pestis in locis aquosis et cōcauis et mōtuo-
sis cum dispositio aeris sit diuersa. Respondet
qđ in locis montuosis ideo accidit pestis: quia
licet per istos radios fiat incensio vaporū istī
vapores igniti ascendunt ad partes superiores
aeris qđ calidi est ascendere. Cum vero mon-
tuosa p̄p̄inqua locis infectionis sunt conti-
nua istis vaporibz ignitis et eleuatis et eodē
tpe ibi est actio nec differit specie: nisi qđ in
vno loco generantur et in alio exportantur: sicut
p̄z de fumo cāto ab igne qui p̄ eandē r̄rutes
ignis causat et supra portat et eadē est actio
fumi: qm̄ vna est essentia ipsius vt dicit p̄bi
Quartum dubium est quare p̄tingit pestis in
diuersis p̄incijs diuersarū latitudinū et dis-
positionū. Respondet qđ diuersę p̄iunctiones cō-
currunt ad istum effectus. Cum vero diuersa
sint agentia cōcurrentia ad vñū effectū et di-
uersos habeant situs in diuersis partibus est
effectus. nam si fuisset cōiunctio oīm plane-
tarū simul et cā simul fuisset vniuersalis effe-
ctus. vt p̄z de diluuiō tpe noe. Quintū du-
bium est quare pestis incipit a pueris et mulie-
ribus. Respondet qđ pueri habent calozē mul-
tū intensum et non extensum: et habēt humi-
dum grossum et indigestum. Cum vero talis
inflammatio fiat in spū et sanguine: maior sit
in passo grosso: et calor puerorū est multus
vntus: ideo facilius inflammatur. In mulieribz
vero qđ cōiter habent sanguinē grossiores et
magis indigestū. vt dicit p̄bi libro de genera-
tione animalium. Et qđ est grossius fortius in-
flamatur et citius cōuertitur ad naturā melanco-
licā et adustāz qđ est causa immediata istarū
passionū. Et qđ mulieres habeant sanguinē
grossiorē declarat ipsarū euacuatio: et qđ faci-
lius incurunt melancolicas passiones vt de
montacā et c. Unde in hoc multū errāt medi-
ci dicētes. qđ pueri et mulieres sunt humi-
diores: ideo facilius putrefiunt. Est autē pu-
trefactio vt declarat iiii. meteororū. Refor-
lurio caloris natura līs p̄ calozē cōmētez hu-
mido remanente irregularo. Cum vero cau-
sat talis putrefactio corpus remanet humi-
dus et tendatur calozē naturali licet calor re-
soluitur addat in calozē naturali passionē qđ
fuit ob illa putrefactio: sicut febres fleuma-
tice cuius mīnera est remota a p̄tibz cordis qđ
minus humide. Contingit itē aliqui qđ superue-

niente ista caliditate extranea in corporibz
humidis erit putrefactio humidi et intrinseco
calidi. et sic erit spēs passionis mixte. scilicet gñe
pestilentiali ex putrefactione et adustione: et
passiones cōiter occurrētes tpe mortalitatis
sunt ex materia adusta sicut carbūculi et gla-
dule. hoc declarat accidentia passionū qđ ve-
niunt cū vehemētissima siti et adustione lin-
gue et nigredine: et cito corrumpunt: et ista op̄-
ponunt humiditati putrefacere: vt p̄z. Sciēs
dum qđ stelle non agunt in corpora nostra
solū mediantibz elementis: imo etiā p̄ radios
suos. vt p̄bat Alchindi. tractatu de radijs. et
p̄z p̄ experientia: videbo hoīem mibi in-
micū: et statim receptis radijs suis mouebor
ad iras et calefactionē. et tñ nullus erit mor-
tificationis. et talis sit in tpe veris in instā-
ti. Sed qđ istud solū fiat ex receptione radio-
rum hoīs p̄bat p̄bi. ij. de aīa. ca. de visu. vbi
dicit. Qđ visio fit intrinseco suscipiēdo ita qđ ad p̄-
positū p̄pter multum humidum grossum in
mulieribus et pueris sit magna refractio ra-
diōz qđ sit maior actio p̄pter actiuitatē radi-
ōz et forte radio stelle agente ita cito in tali
corpore sicut in medio elemento vel citius
nec abundantiā humiditatis in mulieribz est
causa resistentie inflammationis per radios:
immo maioris incensiois qđ maior sit refractio
sicut circa mare maior est caliditas qđ in aē-
re subtiliori: et tñ est locus humidior. Sextū
dubium est quare pestis inuadit fortiores in
cōplexione et iuniores. Respondet qđ dum mor-
talitas est in aliquo loco iam multiplicatur
in illa regione vapores igniti et hoīes fortio-
res et calidiores magis attrahūt de tali aere
ideo magis leduntur et qđ sunt calidiores ideo
sunt magis inflammabiles. In principio autē
non p̄tērant tales vapores inflammare cum
sint debiliores nisi recolligāt in materia gros-
sa que sit causa sue inflammationis maioris.
Septimū dubium est: quare incarcerati mi-
nime leduntur. Respondet qđ ratio est triplex.
Primo qđ magis carent lumine. scđo qđ mi-
nus participat cum hoībuz. tertio qđ sunt in
maiori q̄ere que omnia sunt causa minoris in-
flammationis vt constat. Octauū dubium
est quare talis pestis accidit hoībuz et non
alijs animalibus. Respondet qđ boīes sunt ca-
lidiores alijs animalibus: et sunt magis expira-
tes et respirantes: ideo magis attrahunt de
aere ideo magis leduntur. Cum vero sint cali-
diores citius et fortius inflammantur: ideo ma-
gis patiuntur. tertio qđ sunt rariores: ideo tales

De iudicio pestis et causis ei⁹ Sermo XLVII

vapores facilius penetrant et magis alterant. Nonum dubium est quare tempore pestis homines cōter efficiunt debiliores. Respondetur quod isti vapores igniti consumunt nostram humidū fluens et radicale: ideo efficiuntur debiliores. Paucitas ergo humidū est causa debilitatis. ut dicit philosophus libro de longitudine et breuitate vite. Et ideo pueri nati post inceptionem mortalitatis cōter carent duobus dentibus. Decimum dubium est: quare post impressiones pestis homines in cōplexionibus et compositionibus sunt debiliores. Respondetur quod propter cōsumptiones humidū sumus debiliores: et debile agens debilem producit effectum: ideo illi qui post pestem producantur generantur a nobis sunt debiliores. Et carent duobus dentibus. Undecimum dubium est quare opus medici modicum valet et in quo errant complures medici. Respondetur quod quia talis aer cum pauca alteratione immediate vadit ad partes cordis et medicine antequam vadat ad locum lesum multas alterationes recipiunt. secundo sepiissime attrahit aer et velocissime operatur: sed cibus et medicina tarde operatur: quod oportet quod medicina deducat de potentia ad aerem per calorem nostrum et hoc non fit in breui tempore. cum non maior sit potentia agentis quam resistentis modicum valet inuamentum nisi in rectificatione aeris et loci: et aer est nobis locus ideo magis ledit. Duodecimum dubium est quare pestis est ossitpe anni: nec magis vni partem anni determinat sibi quam aliam cum pueniat in vere estate autumno et hyeme. Respondetur quod quia propter refractionem et reflexionem istorum radiorum ignitur vapores eleuantur et huic ignitioni non cōradicunt qualitates temporis: quia si aer sit frigidus sicut est tempore hyemis propter frigus illi vapores magis vniuntur ex quo fortius agunt: sicut radii quando reflectunt in aqua in loco reflexionis fortius calefaciunt et similiter quando vapores igniti eleuantur et inter nubes includuntur vniuntur et condensantur et rarefaciunt vapores propinquos quibus rarefactis appetunt maiorem locum et frangunt nubes et causatur tonitruus et fulgur. ut dicit philosophus. ij. Meteororum. Et sic est de ignitione istorum vaporum tempore hyemali. Tempore estatis isti vapores similiter eleuantur et in ipsis franguntur isti radii et incedunt et aduolunt humidum circa partes cordis eos cuius aere attrahitis. Similiter tempore autumni quod aer de sui natura est grossior partes aliquae infla-

mantur et adurunt et producant in nihil tales effectum. Et tempore veris propter rarefactionem terre multiplicantur vapores etc. Nec est verum ut putant aliqui quod primo superiora alterent elementa que alterata alterant corpora nostra ut semper imo ipsi radii non mutata qualitate elementi adurunt et calefaciunt in loco sue reflexionis ut dictum est de radijs reflectis in ampulla aque que in loco sue reflexionis adurunt non calefacta aqua et in multis alijs experientis: ergo non propter frigus vel calorem humidum vel siccus ipsius elementi vel spiritus hoc accidunt: sed propter interfectiones refractionem reflexionem illorum radiorum hoc euenit. Et redeamus dubium est quare in illis locis in quibus est pestis cōter flant venti meridionales reflecti vel collaterales. Respondetur quod multi vapores inflantur propter unionem radiorum qui inflammati ascendant versus partem meridiāalem: cuius ipsa sit calidior et rarior. et sic ascendant versus ad medium aeris quod est frigidum. et quod contraria mutuo se expellant. expelluntur isti vapores ad partem contrariam: scilicet ad partem septentrionalem ita quod motus est a parte meridionali ad septentrionalem. et quia vapor ille est siccus causat ventum australem. Decimum quartum dubium est quare aer tunc est cōmuniter grossus et nebulosus in locis in quibus est pestis. Respondetur quod propter multiplicationem vaporum eleuatorum: et propter multiplicationem ventorum australium: quibus rarefacientibus terram multi vapores eleuantur. ut declarat philosophus. xvi. particula pbleumatiz etc. Decimum quintum dubium est quare iste pestes sunt contagiose. Respondetur quod alteratio et aduolatio est maxime facta circa partes cordis: et aer qui transmittitur per anhelum recipitur a propinquis unde ipsos alterat: cum etiam ipse aer sit alteratus ut constat. Decimum sextum dubium est: quare illa loca post mortalitatem sunt saniora ceteris paribus alijs locis. Respondetur quod propter multitudinem illorum radiorum et vaporum ignitorum et propter moram consumuntur humiditates extraneae et ipsarum subiecta: sicut ignis in candela quibus consumptis aer remanet purificatus: et ita sanus. Decimum septimum dubium est quare in illo loco post mortalitatem homines sunt generatui. Respondetur quod aer remanet purificatus et siccus: et talis aer maxime valet ad generationem per philosophum libro

pbleum
cōdusio
in quibus
liratu ele
ex qua in
res eleu
rari vel in
nem et ip
et magis
causant
stemata
dicitale
Decim
do pestis
illos qui
sa. Respo
res qui a
stibus fac
euenio
neacere
medico ig
ra occasi
fluerunt
pra contra
deportat
aeratur
ludum ve
tionem
farum se
et alioq
sunt para
admodum
nubis a ven
uacit h
humores
malitiaz
panitiaz
te pdispo
cipalissim
nus est pa
ra antea
illa que in
lo reuer
hmo dill
paginem
lentali. T
potarij a
ob egr. tud
ne incurru
medio ad
infimo p
fere apof
prie ppari

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

pleumatur. particula. xvi. Ex istis sequitur ista conclusio quod in principio mortalitatis in locis in quibus est non apparet aliqua mutatio qualitatibus elementorum sed solum siccatio radiorum: ex qua in processu temporis incidunt vapores eleuari qui intrusi per anhelitum inspirati vel intrantes per poros inflant sanguinem et spiritus in corporibus nostris tunc magis et magis secundum corporum dispositionem. et sic causant febres acutissimas: carbunculi et apostemata ex adusta materia: ideo antiqui medici talem pestem vocant occultam et celestem.

Decimioctauum dubium est quare egritudo pestilentialis ipsa sola quandoque inficit illos qui approximant hijs qui curant ab ipsa. Respondetur quod cause pestilencie sunt plures quoniam aut contingit ab ymaginibus celestibus facientibus illud nocumentum cuius euentus ignoratur: vel ab aliqua constellatione aerem corrumpente cuius causa: ut sic a medico ignoratur. Aliquando propter corpora occulta non tumulata: sicut ex ethiopia influxerunt quedam inquinamenta putrida a parte corrumpere corpora: et ex illis vaporibus deponatis per ventos infectus fuit omnis aer: aut propter putrefactionem lacuum et paludum vel propter aliquam canernam apertionem exufflantium longo tempore conclusarum seu propter herbas et loca serpentium et aliorum animalium venenosorum. Quidam enim non sunt parati infici et tales non patiuntur quemadmodum domus antiqua et imbecillius celestius a vento ruit vehementius fortis et noua: sic hijs pestilentia. Alij autem habentes humores laudabiles naturales contingunt malicias aeris infecti in ipsos exufflare: nec patiuntur: quoniam agentium actus sunt in patiente dispositio. ut dicitur secundo de anima. vbi principalissima particula generationis egritudinis est passiva corporis preparatio. Corpora autem ad hanc egritudinem preparata sunt illa que malis cibarijs et vniuersaliter se male reuerunt regimine: vel labore: multo coitu: et humidi dissoluentibus corporis virtute et compositione: et disposita huic dispositioni pestilentiali. Unde propter quandam adustionem evaporatam aerem corrumpentem ad modum basilici ab egritudine materia illorum qui curant egritudinem incurrunt: aerem sic corruptum ipse fere sine medio ad cor igreditur quod aerem velim? nolum? infirmo procedim? in iudicio huius aeris interdum febrem apostematam pestilentialia: carbunculos prites: variolas: lepra: probrum: et precipue quod

domus fuerint stricte et astantes talibus infirmis fuerint expositi sub vento: ita quod ipsius recipiant ex opposito. Et hec a medicis vocantur egritudines praeiosae. Decimnonum dubium est quare est quod si fuerit hyems frigida et sicca: verum sit calidum et humidum et estas fiat sicca: autem sequens est pestilentialis nocumentum inferens omnibus et precipue pueris: et adhuc pueris fleumatis principalissime alijs non ab istis contingit differere in autumno: post quas superueniunt quartane longe. Respondetur quod ista constitutio est contraria constitutioni anni saluberrimi postea ab ypostrate in libro de aere et aqua. et est quod annus est saluberrimus quando sunt ortus et occasus stellarum: sicut debent in autumno aquae multe: hyeme non paucae: neque serenum multum: neque frigidum plus opportuno vere quoque et estate aquarum temperatarum: propter quod cum dispositio proposita sit aduersa dispositioni praedicte: sitque et prima et subita mutatio et gradus non est mirum si sit inferens pestilentiam in autumno. Vigintiimum dubium est quare est quod quoniam vapor multus eleuatur cum sole de mane cumque nunc solis obregetur: nunc autem dimittendo a terra. a loco primere nos hic inferi? ab ipsa aqua aquae commixta et aere puluerulento putredinali an? ille erit pestilentialis et mortifer. Respondetur enim vniu de signis pestilentie. ut dicitur primo libro pleumatur. Respondetur quod humidum vaporosum necessarium habet deotare annum pluuiosum. non enim huiusmodi vapor eleuatur nisi a locis humorosis multum aquatis et ideo in temporibus siccis et locis non eleuatur propter quod contingit fieri pluuiam sicut apparet primo methauro. Unde egritudines primas fieri contingit pluuialibus temporibus: et constitutiones siccas pluuialibus saniores existere. et sic contingit in estate pluuiosa fieri humiditatem superflua: et prosequens mortiferam. Rogemus ergo dominum vniuersi ut constitutione anni sic rectifiet ut salutate corporum adepti solliciti operibus spiritus insistamus ut tamen gaudia eterna mereamur. Amen.

In festo sancti Thomae de aquino. de ordine predicatorum. Sermo. XLVIII.

Cum solvere. Scribunt haec verba. Math. v. et in euangelio primum solennitatis beatus Math. iij. dicit sic. Nunquid lucerna venire sub modio potest. Super quod Evangelium de sermone domini dicit. Sub modio lucerna potest quod lucis doctrinae bonae primis rationibus obscuratur et regit

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

Super candelabrum autem ponit quod corpus suum ministerio dei subiecit. ut superior sit predicatio veritatis et inferior servitus corporis: per ipsam corporis servitutem excellentior luceat doctrina quod per officia corporalia. id est per vocem et linguam et ceteros corporis motus in bonis operibus insinuat discipulis. hec ille. Super quibus verbis tale moveo questionem. **¶** An beati Thomae vita et doctrina in ecclesia dei fuerit clarior quanto ab omni iniqua mentio et errore fuit purgatio? Ad istam questionem respondet duo doctores veteris testamenti et duo novi testamenti scilicet. Primum est Salomon. Eccl. i. dicens sic. Quasi stella matutina in medio nebule lucet: et quasi sol refulgens: sic iste refulsit in templo dei. Quasi si arcus refulgens inter nebulas glorie: et quasi flos rosarum in diebus vernis. Quasi lilia que sunt in transiitu aq: et quasi thymus redolens in diebus estatis. Quasi ignis effulges et thymus ardens in igne. Quasi vas auri solidum ornatum ex lapide precioso. Quasi oliva pullulans et cypressus in altitudine se tollens. hec ille. Secundus est Esaias. xxxij. dicens sic. Ubi est litteratus: ubi verba legis ponderans? Ubi doctor parvulorum? Et praevidens in spiritu doctrinam et vitam sancti thome instruente populum dei respondit sic ad questionem propositam. Populum ipsum dicentem non videbis: populum autem alii sermonis. hec ille. Tertius est Prosper libro de vita contemplativa. Qui licet dixerit de beato Augustino: tamen potest applicari sancto thome quod Augustinus testatur dicens. Thomas mihi est par in gloria et dicit sic. Acer erat ingenio suavis eloquio: in secularibus litteris peritus: in ecclesiasticis laboribus studiosus: in quotidianis disputationibus clarus: in omni sua actione compositus: in questionibus solvendis acutus: in convincendis hereticis circumspectus: in expositione fidei nostre catholicus: in explanationandis scripturis canonicis cautus. hec ille. Quartus est Papianus in quadam epistola ad Augustinum dicens sic. Vere sal terre quo percordia nostra ne possint seculi errore vanelescere condunt. Quod lucerna digne super candelabrum ecclesie posita: que late ecclesiasticis verbis de seipso: mi ligno pastum oleo lenticie lumine effundens: tentas licet hereticorum caligines discutis: et lucem veritatis a consusione tenebrarum splendore clarifici sermonis emittas. hec ille. Ista patet in ista canonizationis sue. **¶** Tamen per maiorem declarationem huius: scilicet quante fuerit utilitatis in ecclesia dei san-

ctus Thomas. Sciendum quod Iohannes Apocalyp. dicit sic. Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius in capite eius corona stellarum duodecim et in vtero habens et clamans ut parturiret et cruciatur ut pariat. Et drachio sterit ante mulierem que erat paritura: ut cum peperisset filium eius deutoraret. Et peperit filium masculum qui recturus erat omnes gentes in virga ferrea: et raptus est filius eius ad deum et ad thronum eius. Et mulier fugit in solitudine ubi habet locum paratum a deo. Et drachio persecutus est mulierem que peperit masculum. Et daret sunt mulieri due ale aquile magne ut volaret in desertum in locum finis a facie serpentis. Et misit drachio post mulierem ex ore suo aquam tanquam flumen ut ea faceret trahi a flumine. Et adiunxit terra mulierem: et aperuit terra os suum: et absorbit terra flumen quod misit drachio de ore suo. hec ibi. Sciendum quod hec mulier est ecclesia: ratione secunditatis: quod ad instar mulieris non cessat parere filios: sicut Augustinus in epistola. xxxij. ad letum dicit sic. Ecclesia mater est que nos christo concipit: martyrum sanguine parturit: in semper eterna eternam vitam peperit: et fidei lacte nutrit et nutrit. hec ille. Hec mulier est amicta id est vestita sole: quod ornata christo et spe beatitudinis eterne. Unde apostolus. Gal. iii. ea. Quicumque in christo baptizati estis. christum induistis. Et ad Gal. iiij. Brief vobis timentibus nomen meum: sol iusticie luna est sub pedibus eius. id est mundana mutabilitas. Phil. iij. Que mihi fuerunt lucra hec arbitratum sum propter christum detrimenta. Utrum tamen existimo omnia de trimentum esse propter eminentes scientia iesu christi domini nostri: propter que omnia detrimenta feci: et arbitror ut stercora ut christum lucrificam. h. ibi. Erat autem in vtero huius. v. Aug. sermone. iij. in dedicatione ecclesie dicit sic. Recte ecclesie festa colunt quod se filios ecclesie esse cognoscunt. hec enim omni creditum mater est quod paros ad mortem regnat ad salutem. h. est quod post synagogam quod demerata: sed ante fuit promissa. h. enim ita in primo homine figurata est. Sicut ex latere ade fabricata est eua: ita ex christi corpore et vulnere redempta crevit ecclesia. Hec intra archas deluvio erundante servata: crucis beneficiis et baptismatis mysterium presignavit. Hanc sacra sterilis et desperata in senectute unico primogenito secundaria prodidit. Ecclesia enim vni cum: id est deo dilectissimum populum seculo senescente progenit. Hec est regina illa: de

de qua ad dñm dñ. *A*stitit regina a dextris
tuis in vestitu deaurato circūdata varietate
id est diversarū circumdata decore virtutum.
Hec est illa regina q̄ venit a partibus ethio-
pie audire sapiam salomonis. si hec nō tam
ex vna regione q̄ ex vniuersa mūdi parti-
tibus reges paritura cōueniunt sicut et euāge-
lista cōmemorat. Regina austri venit a fini-
bus terre audire sapiam salomonis. Venit
ecclesia ad redemptorem et eruditorem suum:
vt de stulticia sui erroris doctrinā perciperet
nitatis: hec ille. *C*lamabat autē pdicando et
cruciabat se in ieiunijs et vigilijs macerādo
Et habebat in capite coronā stellarum duo
decim: qm̄ ecclesia habet duodecim stellas. i.
duodecim domicellas que cingūt eā in mo-
dum corone ppter quas desponsat xpo. ps.
Adducit regis regines post eam et. Prima
domicella et stella est dñia puritas de qua dñ
Ephē. v. Christus dilexit ecclesiam et tradidit
semetipm̄ p ea vt illas sanctificaret: mūdās
lauando aq̄ in vbo vite: vt exhiberet ipse si-
bi gl̄iosam ecclesiam nō habentē maculā aut
rugam aut aliquid huiusmodi: sed vt sit sancta et
immaculata. Sup̄ quo illud. vt habetur.
xliiij. q. i. c. omnibus dicit sic. Omnibus p̄fi-
deratis puto me nō temere dicere aliquos
ita esse in domo dei: vt ipsi finet domus eadē
dei que dicit edificari supra petram q̄ vnica
columba appellat: q̄ p̄p̄ta pulchra sine ma-
cula et ruga. Quis cōclusus et fons signat⁹
et puteus aquę viue et paradisus tuz fructu
p̄mox. Que dom⁹ ē clausus accepit ac po-
testatem soluēdi et ligandi. Hanc domum si
quis corrigentes corripientēq̄ cōtempserit
sit tibi inquit sicut ethiōcus et publicanus. de
hac domo dñ. Dñe dilexi decore domus tue
et locum habitationis gl̄ie tue. Et qui habi-
tare facit vniuersos in domo. Et letati sum⁹
in his que dicata sunt mihi in domū domini
ibimus. Et beati qui habitant in domo tua
dñe in secula seculorum laudabunt te: ille
Et augustinus libro de p̄fectione iustitię ho-
minis. c. xvj. dicit sic. Abundat deus ecclesiaz
nunc lauando in xbo vite abluens peccata
p̄terita et pellens ab ea dominationē maloz
angelorum: deinde p̄ficiēs eius sanitate fa-
cit eam occurrere in illam gl̄iam sine macula
et ruga. Quos enī p̄destinavit illos et voca-
tavit: et quos vocauit ipos et iustificauit. q̄s
autē iustificauit illos et gl̄ificauit. In hoc ei
mysterio arbitror dictum. Ecce enīc demo-
nia et sanitates p̄ficio hodie et tras et terrā

die consumor. i. p̄ficio. Dicit enī hoc ex p̄p̄o
corporis sui quod est ecclesia dies ponens. p̄
distinctis ordinat⁹q̄ temporibus: qd̄ etiam
in sua resurrectione significauit triduo: ille
Secūda domicella est domina v̄ginitas de
qua dñ. ij. Corin. xi. Respondi enī vos vni
viro v̄ginē castā exhibē xpo. Sup̄ q̄ Augu-
stinus vt habet. xviij. q̄one p̄ma. c. nuptiarū
dicit sic. Ecclesia ip̄a cuius fideles mēbra sūt
cōiungit xpi est que fidei sp̄s: charitatis inre-
gritate nō solum in v̄ginibus sacris sed etiā
in cōiugatis fidelibus tota v̄go est. Vniuer-
se quippe ecclesie cuius omnia illa mēbra sūt:
Paulus Apostolus dicit. Apraui vos vni
viro v̄ginem castā exhibere christo. Nouit
autē ille v̄ginem coniugem sine corruptione
ferare que in ip̄a etiā carne potuit mar sine
corruptione p̄creare: hec ibi. Et libro de castā
v̄ginitate. c. v. dicit sic. Seruat in fide iūo-
lara quedam castitas v̄ginalis qua ecclesia
vni viro v̄go coaptat. hec ille. Tertia domi-
cella et stella est domina fides. de qua dicit
Augustinus sup̄ p̄ma canonica Johannis
homic. x. sup̄ illud. Tu es petrus et sic. Quid
est super hanc petram edificabo ecclesiam
meā. i. sup̄ hanc fidem ppter illud qd̄ dictus
est. Tu es filius dei viui. sup̄ hanc petra edifi-
cabo: viui fundabo ecclesiam meā. Et Grego-
rius in pastorali. c. xvj. vt habet dist. xliij. c. Sit re-
cor. dicit sic. Hinc in exodo in sacerdotis ve-
ste iuxta dñā vocē cinctibilis mala pūica
cōiungunt. Quid enī p̄ mala pūica nisi fides
vnitas designat⁹. Nam sicut in malo pūis
co vno exterius cortice multa interius gēna
vniunt: sic et numeros sancte ecclesie p̄p̄os
vnitas fidei cōregit: quos intus diuersitas
meritorū tenet. hec ille. Quarta domicella
et stella est domina vnitas de qua cypanus
papa vt habetur. xliij. q. i. c. loquit. dicit sic.
Loquitur dominus ad petrum ego dico ti-
bi quia tu es petrus et super hanc petra edi-
ficabo ecclesiam meam. Super vnus edificat
ecclesiam. Et quis apostolis omnibus post
resurrectionem suam parem potestatem tri-
buat: et dicat. Sicut me misit pater et ego mite-
ro vos accipite sp̄m sanctum: tamen vt vni-
tatem manifestaret: vnitatis eiusdem ori-
ginem ab vno incipientē sua auctoritate dis-
posuit. hoc erant vtiq̄ ceteri apostoli quod
petrus fuit pari consortio predicti honoris
et potestatis: sed ab vnitatis exordium p̄fisi-
ficatur vt ecclesia christi vna mōstret. Quā
vna ecclesia in cantico quoq̄ canticorū

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

spūs sanctus ex p̄sōa xpi dñi designat dicens
 Una est columba mea p̄fecta mea, vna est
 m̄ris sue electa genitricis sue. Hanc ecclesie
 vnitatem etiam beatus apostolus docet et
 sacramentū vnitatis ostendit dicens. Vnus
 corpus et vn̄ spūs: vna spes vocatōis vestre
 vnus dominus: vna fides: vnus baptisma:
 vnus deus. Ecclesia vna est que in multitu-
 tudine latius incrementō fecūditatis extēdit.
 Quo modo multi radij sunt: sed vnū lumen
 et rami arboris multi sunt: sed robur vnum
 radice tenaci fundatū. Et quomodo de fons
 te vno riuī plurimi defluūt: et numero sitas ly
 diffusa videat exūdātis copie largitate. vni-
 tas tamen seruata in origine. Buelle radij
 solis a corpore: diuisione vnitatis nō caput. ab
 arboze frange ramum: fructus gemmare nō
 poterit. a fonte precide riuum: p̄cūsus arefcit.
 Sic ecclesia domini perfusa luce per totum
 orbem radios suos porrigit. vnum tamē est
 quod vbīq; diffunditur: nec vnitatis corpis
 separatur ramos suos per vniuersum orbem
 copia vberitatis extēdit. per fluentes largit̄
 riuos latius pandit: tamen vnum caput est
 et vna origo. et vna mater copiose fecūditatē.
 Adulterari nō pōt sponsa christi: icorrupta
 ē et pudica: vna domū nouit: vnus cubile
 sanctitatem casto pudore custodit: sibi vbi
 parat. Quia domicella et stella est dñā ve-
 ritas de qua dicit Gregorius in moralibus
 vt habet. xliij. questione p̄ma. c. q. dicens
 sic. Quia ex sola ecclesia catholica veritas cō-
 spicitur apud se esse locum dominus perhi-
 bet de quo videat. In petra moyses ponit
 vt dei facie contemplet: quia nisi quis fidei
 soliditate tenuerit diuinā p̄ficiam nō agno-
 scit. de qua soliditate dñs dicit. Sup hanc
 petram edificabo ecclesiam meam: hec ille. Et
 Augustin⁹ in paruo libello de simbolo dicit
 sic. Sancta quoq; ecclesiam matrem nostram
 tanq̄ supnam hierl̄m sanctā ciuitatem dei
 honorare. diligite. predicate. ipsaq; in hac fi-
 de quam audistis fructificat: et crescit in vni-
 uerso mundo: ecclesia dei viui columna et
 firmamentū veritatis: hec ille. Sexta domi-
 cella et stella est dñā sapia. de qua dicit Ana-
 cletus: vt habet distinctione. lxxxiij. c. porro
 sic. Porro moysi precipit vt eligat p̄sbyte-
 ros. i. seniores. Unde in puerijs dicit. Glo-
 ria senum est canities. Hec vero canities de-
 signat sapiam de qua scriptus est. Canities
 hominū prudētia est. Et vnq; nō gentis et eo
 amplius annis q̄ adam vsq; ad abrahā

viuissē homines legimus: nullus alius p̄mus
 appellat⁹ est p̄sbyter. id est senior nisi abra-
 ham. Qui multo paucioribus viuisse annis
 conuincitur: hec ibi. Et Augustinus libro de
 ciuitate dei. vt habetur. xvi. questione scōa
 c. qui sine dicit sic. Qui sine saluatore saluē
 vult habere et sine vera sapientia estimat se
 prudentem fieri posse: non sanus sed eger:
 non prudens sed stultus in egritudine assis-
 dua laborabit: et in cecitate noxia stultus et
 temens permonebit: hec ille. Hec autē sapi-
 entia non habetur nisi per intellectum sacre
 scripture: et hoc in ecclesia dei. vt habet disti-
 trigesima septima. c. relatum. Septima domi-
 cella et stella est domina iustitia de qua Au-
 gustinus libro de moribus ecclesie. c. xxxij. di-
 cit sic. Aliter tu catholica ecclesia mater xpi
 anorum verissima non solum ipsum curādo
 prio vite breuissima est purissime atq; cau-
 tissime colendum predicas: non solum dei:
 sed et p̄ximi dilectionem atq; charitatem ita
 complecteris vt variorum morborum q̄bus
 pro peccatis suis anime egrotant: ois apud
 te medicina p̄p̄leat: pueriliter pueros: forti-
 ter iuuenes: quere senes put cūctos nō cor-
 poris tñi sed et animi eras ē exerceas et doceas
 Tu feminas viros suis non ad complendaz
 libidinem: sed ad p̄pagandam prolē ad rei
 familiaris societatem casta et fidei obedia
 subijcis. Tu viros cōiungibus nō ad illudēdū
 fragiliore sexū sincerivinctis amoris p̄ficiis
 Tu parētibz filios libera quadā seruiente
 iugis et penes filijs pia dilectōne p̄ponis.
 Tu fratres fratribz religionis vinculo firmio-
 ri atq; arciori q̄ sanguinis necris. Tu oēm
 generis p̄p̄inquantē affinitatē necessitudine
 suarū nature volūtatēq; nexibus mutua
 charitate p̄stringis. Tu dñis suos non taz
 cōditionis necessitate q̄ officij delectatione
 doces adherere. Tu dominos suis summi
 dei cōmūis dñi consideratione placabiles
 et ad consulendū q̄ ad coerendum p̄p̄n-
 ores facis. Tu ciues ciuibz: gētes gētibz
 et prius omnes homines p̄morum parē-
 tum recordatione non societate tantuz. se d
 quadā etiā fraternitate cōiungis. Tu doces
 reges p̄cundo proficere populis. Tu mo-
 nes p̄p̄ulos se subdere regibus. Quib⁹ ho-
 nor debeat quibus affectus: quibus reuerē-
 tia: q̄bus timor: q̄bus consolatio: quibus ad
 monitio: quibus coertio: quibus disciplina:
 quibus obliuio: et quibus supplicium se-
 dulo doceas: hec ibi. Ecce iustitia. Quia

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

domicella et stella est domina charitas, de qua dicit Aug. lib. iij. contra donatistas sic. Hoc intelligi maiores nostri voluerunt quod ap[osto]ls ait. Quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ipsa est enim charitas quam non habent qui ab ecclesie catholice co[m]munione prece[ss]i sunt. Ac per hoc etiam si linguis hominum et angelorum loquantur: si scientiam omnia sacramenta et omnem scientiam et omnem prophetiam: et omnem fidem: ita ut montes transferant: si distribuunt omnia sua pauperibus: si tradant corpus suum ita ut ardeant: nihil prodest eis. Non habent autem dei charitatem qui ecclesie non diligunt unitatem. Ac per hoc recte intelligitur non accipi nisi in ecclesia catholica spiritus sanctus, hec ille. Et ut habetur de consecra. dist. iij. ca. ecclesie, idem dicit sic. Ecclesia charitas que per spiritum sanctum diffunditur in cordibus eorum qui participes sui sunt peccata dimittit: eorum qui non sunt tenet. hec ille. Nonna domicella et stella est domina humilitas: de qua dicit E. y priamus papa. ut habet de consecra. dist. iij. ca. dominus sic. Dominus noster iesus christus rex et iudex et dominus noster usque ad passionis dies servavit honorem pontificatus: quis illi nec timorem dei: nec agnitionem christi servassent. Nam cum leprosum mundasset dixit illi. Ego de te ostende te sacerdotibus et offer donum. Humilitatem nos humilis docuit: sacerdotem adhuc appellans quem sciebat esse sacrilegum. Item subditus passioni cum alapas accepisset et ei diceretur. Sic respondes pontifici. Nihil ille contumeliose locutus est in personam pontificis: sed sic magis innocentiam suam tutus est: dicens. Si male locutus sum exp[ro]be de malo: si autem bene quid me cedis? Que omnia ab eo ideo facta sunt humiliter atque patienter: ut nos in ecclesia dei humilitatis ac patientie haberemus exemplum. hec ibi. Ecce humilitas. Decima domicella et stella est domina obedientia. de qua Gregorius in moralibus. ut habet. viij. q. i. ca. sciendum. in fine dicit sic. Sola est que fide et ecclesie meritum possidet obedientia sine qua quisque infidelis convincitur: etiam si fidelis esse videatur. hec ibi. Et libro. iij. moral. dicit sic. Obedientia sola virtus est que mentis virtutes ceteras inserit: insertasque custodit. Melior est enim obedientia quam victima. Obedientia victimis preponitur: quia per victimas caro aliena: per obedientiam vero et caro et voluntas propria immolatur.

Exemplum de saule qui propter inobedientiam regno priuatus est. i. Reg. xv. Undecima domicella et stella est domina paupertas. de qua Hieronimus. ut habet. xij. q. ij. c. gloria dicit sic. Nunc vero cum paupertatem dominus fecit ecclesie pauper dominus dedicavit portum crucem et delicias latus putemus hec ibi. Sed ut dicit Hugo libro primo de claustro anime. cap. lx. Paupertatis tres sunt species. Sunt enim quidam qui in rebus temporalibus egent sed inuiti: et hec solet egenitas vocari. Egent omnium et etiam bona voluntate qua nihil dictum esse potest. Sunt alij qui rebus abundant: sunt tamen pauperes spiritui: et hec est vera paupertas: qui licet affluant diuitiis nolunt tamen corda apponere. Tertia est mediocritas quam presbiteri vocant frugalitatem que est paupertas voluntaria hec ille. Duodecima domicella et stella est domina perseverantia. de qua dicit Aug. libro de symbolo tractatu secundo sic. Admirabile spectaculum nostrum plane mirabile in quo deus adiuvat. fides vires impetrat: innocentia pugnat: caritas vincit: perseverantia premitur. Neque tale quod ille qui vicerit accipiat: et qui donaverit nihil amittat. Ista spiritualia munera percipiente et cum omni securitate spectanda a laicis ad ecclesias pervenire. Ab omni cupiditate carnali propositum cordis revocare: omnem sollicitudinem vestram deo gubernanda committere: ut adversarius reueratur nihil inveniens suum. hec ille. Ecce quod incipit sancte matris ecclesie respicitur corona stellarum duodecim. ut dixit iohannes vii. 8. **E**t Sed dracho. i. diabolus nititur devorare hanc dominam suis malignis persecutionibus. An ipsa clamat. ut dicit Aug. super psalm. cxxvij. sic. Sepe expugnauerunt me a iuventute mea. Ecclesia loquitur de iis quos tolerat. Et si diceret. Numquid modo? Olim est ecclesia ex quo vocantur sancti. Aliquando in solo abel ecclesia erat et expugnata est a fratre malo et perditio Eayn. Aliquando in Enoch ecclesia erat et translata est ab iniis. Aliquando in sola domo noe ecclesia erat: et pertulit omnes qui in diluvio perierunt et sola archa narravit et evasit ad sicum. Aliquando in solo Abraham ecclesia erat et quanta prulerit ab iniis novum. In solo filio fratris sui israhel in domo eius et in sodomis ecclesia erat: et pertulit solo domorum iniquitates et peruersitates quousque eius deus de medio eorum libaverit. et cepit esse in populo israel ecclesia et pertulit pharaonem et egypcios. Egit et in ipsa ecclesia id est in populo israel numerus sanctorum: ut moyses

et ceteri sancti et pertrulerunt iniquos iudeos populum israel. Venit est ad dominum nomen iesum christum et pertrulerunt iusti iniquos in ecclesia. ideo dicit. Sepe expugnauerunt me a iuventute mea hec ille. Ubi notabim? cum abbate iochim libro de concordantia vtriusque testamenti quod ecclesia passa est septem persecutiones gravissimas in veteri testamento figurantes septem persecutiones gravissimas quas debebat pati in novo testamento. Prima persecutio iudeorum fuit ab egyptiis et pharaone. Exo. xv. dixit inimicus meus persequar et comprehendam divitiam spolia implebit anima mea. Euaginato gladium meum interficiet eos manus mea. Sic herodes arrebat perire christum caput fidelium. Naz ficut illi filios israel multis doloribus afflixerunt. sic iudei apostolos et alios in fide genitos flagellando incarcerando interficiendo multipliciter persecuti sunt. Et ficut ibi moyses et aaron eduxerunt filios israel de egypto. sic paulus et barnabas fidelem populum eduxerunt de synagoga. unde dixerunt illud Act. xii. ca. Vobis oportebat prius loqui verbum dei. sed quoniam vos indignos fecistis et repulistis illud ecce conuertimur ad gentes. Et ficut ibi persequantur moyses per libertatem populi israel. sic paulus ut cessaret servitus legis. unde dicit Gal. v. In libertate vocati estis fratres. Et christus dicit illud Cantico. primo. Filii matris mee pugnaverunt contra me. Secunda persecutio iudeorum fuit a cananeis que figurabat persecutionem christianorum et principum paganorum quorum caput fuit Nero qui apostolorum principes interfecit. ficut enim multi reges insurrexerunt contra filios israel. sic contra apostolos et sanctos martyres insurrexerunt successive multi Romanorum imperatores primo Nero. secundo Domitianus. tertio Traianus. quarto Antoninus. quinto Severus. sexto Alexander. septimo Decius. octavo Valerianus. nono aurelianus. decimo Diocletianus. undecimo Maximianus. duodecimo Constantinus quo ad fidem converso cessavit persecutio. Tertia persecutio iudeorum fuit a Syriis que figurabat persecutionem christianorum per hereticos. ficut enim ibi divisum est regnum israel a regno iuda. sic secta hereticorum divisa est ab ecclesia catholica de quibus apostolus dicit Act. ix. Scio quod post dissolutionem meam intrabunt in vos lupi rapaces: non parcentes gregi. Et ex vobis ipsi exurgent viri loquentes pueria ut abducant discipulos post se. Huius caput fuit pseudochristus antiochus qui cum successibus perfidie sue usque ad tempora

saracenorum afflixit ecclesiam et multe hereses insurrexerunt etiam circa sacramentum corporis christi. Quarta persecutio iudeorum fuit per assyrios que figurabat persecutionem christianorum per saracenos. Sicut enim ibi fuerunt filii prophetarum solitarum vitam ducere ita et heremiter agerent. Et ficut reges assyriorum regnum samarie destruxerunt decem tribubus in captivitate translati. ita illa gens impissima plurimas grecorum ecclesias devastavit. Et ex eo tempore greci a romana ecclesia sunt divisi. Non desinit in eis reliquie querentes deum in toto corde sicut et reliquii israel helie a domino desertum est. iij. Reg. xix. Derelinqua mihi in israel septem milia viros quorum genus non fuit incurvatum ante Baal et cetera. Huius caput fuit cosdros rex persarum cuius regnum post paucos annos datum est in manu saracenorum quorum secta tunc in partibus arabie condebatur: ut patet ex chronica. Quinta persecutio iudeorum fuit per caldeos que figurabat persecutionem christianorum per reprobos qui non cessant viris et corruptionibus impugnare electos statim quod nova babilonia contra ipsam hierusalem insurgens ut cogatur ecclesia dicere. Ecce in pace amara vita mea amarissima. Sicut enim ibi caldeis gravius ceteris afflixerunt iudeos. ita ut paucos relinquerent in iudea quos non transiret in babilonem: sic pauci evaserunt christianorum et nunc evadunt qui non ducuntur in consuetudinem vitiorum. ut satis patet. Sexta persecutio iudeorum fuit sub rege illo superbissimo Nabuchodonosor qui sibi nomen divinum arrogare presumpsit: ut habet in li. Judith. que figurabat persecutionem christianorum per reprobos conspicientes contra ecclesiam electorum ita ut tam iudei quam gentiles saraceni heretici ac superbi christiani insurgant contra electos ut ventilent eos cornibus suis donec si fieri possit deleantur de terra et hoc erit sub sexto rege: de quo dicit. Apoc. xvii. c. Reges septem sunt qui ceciderunt. unus est. scilicet sextus iste et alius nondum venit. scilicet septimus qui erit antichristus de isto sexto rege dicit. Dan. vii. Alius surget post eos et ipse potentior erit prioribus et cetera. Et respiciet dominus de loco sancto suo et armabit electos suos in pugnam et superabit eos gladius crucis sue. Et ficut verus babilon percussa fuit a dario rege medorum. ita huius tempore percutienda est nova babilon ab eodem rege et complicibus suis. de quibus dicit. Apoc. xvii. c. odient fornicaria et desolatam facient illam et nudas et carnes eius manducabunt et ipsam

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

igni cremabuntur. Et sic patet. Septima persecutio indecor fuit sub aman. de q legif in libro Iheser. Nam Aman fuit natione macedo que figurabat persecutionē xpianor futuram sub anitpo vt habet Apo. xii. Et in Daniele vt dictum est in smone de antipho. Videns autē hec mulier. i. sancta mar' ecclesia tot impugnationes cōcitatas per drachonē id est dyabolū et marinē qntam in qua nūc sumus fugit in solitudine i. ad religionē frūm p'dicatorū iuxta illud Osee. ii. Ducam eaz in solitudinē et loquar ad cor eius. Volauit autem duab' aliis. s. vīta actiua tanq' vna ala: et vīta cōtemplatīua tanq' sēda ala. Nam in religionē fratrū p'dicatorū habet vīta cōtemplatīua p' studium: vīta actiua p' p'dicatoris exercitiū. **¶** Dubitat vtrum religio fratru p'dicatorū cōueniēter fuerit instituta ad studendū. Rñdeo fm sanctū tho. ii. q. 187. art. i. in rñ sic. Competit studiū literarum religioni tripliciter. Primo qdē q'm ad id quod est p'prium contemplatiue vīte. Ad quā studiū fratrū dupl'r adiūuat. Vno modo directe coadiūuādo ad cōtemplandū scz illuminādo intellectū. Vita em̄ contemplatiua de qua hic nūc loquimur p'ncipaliter ordinat' ad consideratiōē diuinorū in qua dirigif homo ad considerandū diuina. Vñ in laude viri iusti d'r in ps q' in lege domini meditat' die ac nocte. et Eccl. xxxix. d'r. Sapientiam antiquorū et quirit sapiēs: et i. p'phetis vacabit. Alio modo studium adiūuat cōtemplatiuā vitam indirecte remouēdo cōtemplationis picula.errores q' in cōtemplatione diuinorū frequēter accedūt his qui scripturas ignorant: sicut in collationib' patrus legif q' abbas Serapion. p'pter simplicitatē incidit in errores Anropomorphitarū id est eorum qui deum hūanā habere formā arbitrant'. Unde dicit Greg. in vi moral. q' nonnulli dum plus exquirūt cōtēplando q' capiunt vsq' ad pueria dogmata erumpiūt: et dum xpianis esse discipuli humilif negligunt magistri error' fiunt p'pter hoc dicitur Eccles. ij. Cogitanti in corde meo abstrahere a vīno carnem meā: vt anīmū meū transferrem ad sapiām. deustarem q' stultitiam. Sēdo necessariū est studiū fratrū religioni institute ad predican dū et ad alia h'mōi exercendū. Unde apl's dicit 2 pet' p'mo de epō ad cuius officiū h'mōi actus p'ner. Amplectentē cum qui fm doctrinā est fidelē h'mōi neq' vt potens sit exhortari in doctrina sana

et eos qui contradicūt arguere. Nec obstat q' apli absq' studio literarū ad p'dicandū sūt missi: quia vt Hieronymus dicit in eplā ad paulinū. Quicquid alijs exercitatio q'ridiana in lege meditatio tribuē soler illis spūs sanctus suggererebat. Tercio studiū literarū religioni confert. **¶** Valer em̄ ad vitandū carnis lascīuā. Unde Hiero. dicit ad rusticū cum monachū. Ama scripturarū studia: et carnis vitia nō amabis. Quertit em̄ anīmū a cogitatione lascīuie: et carnem macerat p'pter studiū laborem fm illud Eccl. xxi. Vigilia honestatis tabefaciēt carnes. Valer et ad auferendū cupiditatē diuitiarum. Unde sapie. vii. d'r. Diuitias nihil esse dicit in cōpatione illius. Et p'mo Adac. xii. d'r. Nos autē nullo horum indignimur. i. exteriorū sub fidiorum habentes solario sanctos libros qui in manibus nostris sūt. Valer etiaz ad documentū. Unde Aug. dicit libro de operibus monachorū. Que est ista pueritas lectioni nolle obtemperare dum vult ei vacare. et iō manifestū est q' ista religio cōueniēter ē instituta ad studendū: hec Tho. vbi supra. ecce q' ad vitā cōtemplatiuā. Quo ad vitā actiuā dubitat vtrum religio fratru p'dicatorū cōueniēter fuerit instituta ad p'dicandū et afelliones audiendū. Rñdeo fm sanctū Thomā. ii. q. clxxxviii. art. iiii. in rñsione q' sic p'pter tres rōnes: quia h'mōi opavire actiue ordinant' ad vtilitatē proximorū et ad obsequiū dei et p'seruationē diuini cultus. Adagis em̄. pcurat vtilitas proximorū p' ea que pertinent ad spūalem anīme salutē: q' p' ea que p'inent ad subuiciēdū corpali necessitatī q' to spūalia corporalibus sunt potiora vnde elemosine spūales sunt cor: poralibus potiores. Hoc etiam magis p'inet ab obsequiū dei cui nullū sacrificiū est magis acceptū q' zelus animarū vt Greg. dicit sup' Ezechielem. Adaius etiā est spūalibus armis p'ra errores hereticorū et temptationes demonū fideles defendere q' corporalibus armis populus fidelez tueri. Et ideo cōuenientissimū fuit ad p'dicandū et ad alia que p'ner ad salutē animarū hanc religionē institui: s. thomas vbi supra. Ecce quo ad vitā actiuā quibus aliis volauit sancta mater ecclesia ad hāc religionē fratrum p'dicatorum in qua ructur et defenditur contra insidias et persecutio: nes inimici ne filius eius scz populus xpianus occidatur eius temptationibus et machinationibus. **¶** Que autē sit ista magna

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

aquila de qua loquit iohannes. Dico qd e sanctus thomas de quo hodie solennitate facit. Nam ex ista magna persecutōe ecclesia p̄diderat in mūdo coronam duodecim stellarū quā in religione recuperavit maritine ex operibus huius aquile sicut Ezechiel p̄vidit in spū xviij. c. dicens sic. Aquila grandis magnarum alarum: longo mēbroz ductu plena plumis et varietate venit ad libanū et tulit medullas cedrit: summitatē frondū eius evulsit: et trās portavit eam in terrā chanaan: in vrbē negociatorum: et posuit illam in terra p̄feminē: ut firmaret radicem super aquas multas in superficie posuit illud. Et q̄z germinasset crevit in vineam latiorē: humili statura respicientibus ramis eius ad eam: et radices eius sub illo erant. facta est gvinea et fructificavit in palmites et emisit p̄pagines: hec ille. In hac p̄phetia describitur quasi sanctus thomas recuperavit duodecim stellas corone sancte ecclesie. Primo puritatē ex sui conceptione. iō dicit aquila grandis. Nam sicut deus p̄dixit natiuitatē illorū qui magne excellentie et auctoritatis in populo suo esse debeant: puta ysaac sanfonis: hieremie: iohannis baptiste: beate x̄ginis et xpi. Unde tertia parte. q. xxvij. arti. vi. in rñ. dicit sanctus thomas qd hmoi p̄uilegia gfe que dant aliq̄bus p̄ter legem communē ordinant ad vtilitatē aliorū sū illud p̄me Corint̄b. xij. Unicuiq̄z dat manifestatio spūs ad vtilitatē. Illos autē quos eligit deus ad aliquid ita p̄parat dispositū ut ad id ad quod eligunt inueniant ydonei s̄ illud. ij. Corint̄b. iij. Ydoneos nos fecit ministros noui testamēt: hec thomas. Sed sanctus thomas ad hoc fuit elect⁹ diuinitus ut esset doctor ecclesie sue: ideo deus p̄ suam grām ipm ad hoc ydoneū reddidit s̄m qd Anachorita ille vtr̄ dei dicit ad m̄tem eius. Hic erit magn⁹ in scia et in v̄tate m̄erito possit dicere illud ap̄li. Cum autē complauit ei qd me segregauit ex vtero matris mee et vocauit p̄ grāz suā. ideo credis vere qd fuerit sanctificatus in vtero. Sciendū qd pater sancti thome dictus ē dñs laudulphus nobilis comes de aquino. Abater hō eius dētrā est dñs theodora de nobili p̄genie orta q̄ cū esset in castro rocbeffice: quod castrum est in confinij regni cāpanie cū ipa ignoraret se fore gravidā qdāvir scūs qd diu duxerat vitam heremiticā cum pluribus alijs in vno monte iuxta castrū p̄dictum qd vocabat frat Bon⁹ famosus in sanctitate et v̄tā illūuāt?

Thoma
Thoma

a spū scō venit ad p̄dicatō dñam dices. Gau de dñā q: paries s̄ illi quē vocabis thomas. Et vtr̄ tu cogitabis eū facere monachū in monasterio mod⁹ castri in q̄ corpus sc̄i bñs dicti requiescit habentes spm p̄cipiēdi magnos redditus a monasterio p̄ ipm: s̄ deus aliter ordinauit quia erit frater ordinis s̄m p̄dicatoz in quo ordine erit tante excellentie in scis et in v̄tate: qd in mūdo sibi filius suo tpe nō inuenit. Et vtr̄ dicit dñs. Nō sūz digna parere talem filium. sed fiat voluntas domini. Que oia sicut sacros ille p̄dixerat sunt expleta et. Sc̄do recuperat x̄ginitatē ex sui admirabili cōfirmatōe. ideo dicit. Abagari alarū. s̄ x̄ginitatis sue. Nam vtr̄ dicit sanctus thomas. iij. parte. q. xxvij. arti. v. Ad tertiū dicendū in rebus naturalibus est triplex perfectio. Primo qdādem est perfectio dispositi. puta cū materia est p̄fecte ad formā disposita. Secūdo autē ē p̄fectio forme qd est potior. Na ip̄ calor p̄fectior est qd puenit ex forma ignis qd ille qd ad formā ignis disponebat. Tercio autē est p̄fectio finis sicut ignis habet p̄fectissime suas qualitates cū ad locū suū puenit: hec ille. Sic in b̄o thoma fuit triplex p̄fectio gfe. Prima qdēz dispositiua p̄ quā reddebat ydoneus ad hoc qd ceteris doctor ecclesie: et h̄ fuit p̄fectio sanctificationis. Sc̄da autē p̄fectio gfe fuit in eo qd angeli stringētes renes eius cinxerūt cum cingulo castitatis. Tertia autē p̄fectio est finis quēz h̄z in glia. Quo ad sc̄dam perfectionē sciendum qd b̄us thomas cū esset ingressus ordinem fratū p̄dicatoz inuitis parentibus eius subito a fratribus suis carnalibus raptus et turris custodie mancipat⁹: vtr̄ sic possit animū eius ab ordie p̄posito renouare. Naz ad ipm solū exitem in camera in qd dormiebat et in qua tenebat sub custodia miserū vna puellā pulcherrimā ornata habitu meretricis que aspectu et tactu et alijs modis q̄bus possit ipm alliceret ad peccadū. Que cū intrasset cepit aspicere et tangere et ad peccadū inducere. Sanctus autē iuuenis qd corpus suū sem̄ immaculatū cōseruauerat: et sem̄ sub freno rōnis renuerat cum sentiret carnē suam ad libidinē inflāmarē tali inflammatione cepit dolere et stārim currere ad caminū vbi fiebat ignis cepit vnu titiōnem et cautius illam meretricē cū rōne expulit eā de camera. Et statim inflāmar⁹ feruore diuino accendit ad angulū camere et cū illo rōne faciens signum crucis in pariete

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

posuit se in ofone ⁊ ad terrā pstratus cū la-
chrymis orauit ⁊ petiuit a deo cingulū perpe-
tue virginis. Et q̄ sic orassz subito dormi-
uit quo dormire ecce duo angeli affuerunt
qui ipm a deo dixerūt clemētius exauditus
et hoc dicto acceperū vñ cingulū qđ secus
deportauerūt ⁊ stringentes ipm circa renes
dixerūt. Ex parte dei te cingimus cingulo ca-
stis qđ quod nullatenus de cetero dissolu-
tur. Et cū ipm sic stringerēt sensit dolorē
magnū vnde cepit fortis clamare ⁊ clamās
excitatus est. Ad cuius clamores omnes q̄
erant in domo fuerūt exterriti ⁊ currentes
ad camerā eius interrogauerūt quare sic cla-
masset. Et ille noluit reuelare illis. sed huius-
uit vsqz ppe morte secretū. ⁊ ex tūc nūq̄ sen-
sit venere volupcatē stimulū qđ virginitas in
eo fuit cōfirmata p grām. Unde pōt dicere
illud. ij. Cor. iij. xij. Datus est mihi stimu-
lus carnis mee angelus sathane qui me co-
laphizat. ppter quod dñs rogauit vt discede-
ret a me. et dixit mihi. Sufficit tibi grā mea
hec tibi. Tercio recuperat fidem ex spiritali
cognitōe. ideo dicit iogo mēbroz ductu. nā
qđ iobes baptā i vtero exultauit fuit potētia
spiritalis grē. i. spūs sancti. vnde sanctus tho-
mas certa parte. q. xxiij. arti. vi. in rñ. dicit
sic. Ideo sicut solēt mira cula fieri facta ē di-
uinitus in infante exultatio in vtero matris
nō humanitus ab infante. qđ etiam vsqz
adeo ēēt in illo puero acceleratus vsus ra-
tionis ⁊ volūtatē vt intra viscera mētra iam
posset agnoscere. credere. p̄sentire. ad quod i
alijs puulis eras expectat vt possit etiam b
in miraculis habendū puto diuine potētie
hec ille. Sic bñs Thomas adhuc infans
in oris spiritali grā spūs sancti saluationem
generis hūani factā p iesum xpm cognouit
Sciendū qđ cū puer nobilis Thomas esset
natus ⁊ nutriti traditus q̄ in eodē palatio
cū mte morabatur accidit qđ nū eius irer nea-
polim ad balneaq̄ue cū iussz ⁊ secū nutriticē
cū filio duxisset nutriti posuit infanē ad sedē
dum in loco balnei. Et sic q̄ctus sederet iux-
se inuenit chartulā diuinitus missā quam
infans manu accipiens strictā tenebat ne q̄s
e manibus eius auferret. Nutriti volēs eum
exuere vt ipm balnearē cepit manū volens
auferre chartulā a manu ei⁹. Puer sanctus
tenēs manū clausam cepit eiulare. Cui nu-
trix cōparēs sic cū mā clausa sp̄s spoliāuit
balneauit. reinduit. ⁊ ad domū cū matre re-
portauit manū clausā tenētē. Adhuc vero

manū eius clausam apuit ⁊ lz plāgeret acce-
pit chartulā ⁊ inuenit saluationē virginis ma-
rie scriptā. Quia plectra reddidit infanti char-
tulas quā genuflexus cū magno gaudio ac-
cepit ⁊ illā manibus explicās sic eā legit ac
si dicit⁹ studuisset. O felix puer qđ pma xba
tue infancie initiū sumit a saluatōe virginis
glōse. hāc cōplicitatē ad os posuit. Et itro fi-
gurabat quō illa manu scribere debebat glo-
riose multa ad nostrā salutem pertinētiā ex-
tūc deduxit in p̄suetudinē qđ cū fletet ex aliq̄
causa nō cessabat a fletu donec aliqua char-
tula scripta sibi daret quā accipiens statim
in ore ponebat ⁊ totus letus fiebat. Et hoc
figurabat quō sacra scripturā debebat dilige-
re. ⁊ quō de ipa aīam suā replere debebat. et
quō in sacra doctrina dulcedinē debebat seu-
tire. Unde sicut angelus dedit librum Esē-
chie. vt comederet. ⁊ dedit brō iobāni euan-
geliste vt deuoraret. sic spūs sancti dedit hāc
chartulā sancto thome vt ea que sunt fidelē
salutis nostre plene itelligeret. vnde pōt di-
cere illud. ps. Os meū aperui ⁊ attraxi sp̄s
Ecce cōcupiui mādata tua. Quanto recu-
pauit vnitatē ex fraternali religione. i. deo dicit
Plena plumis ⁊ varietate. Nam religio est
suaue iugum r̄p̄t̄ quā vt Gregorius dicit li-
bro tertio moralū. Quid graue mentis no-
stre ceruicibus imponit qui vitare omne desi-
derium quod perturbat precipit. qui declinare
omnia laboriosa mūdi huius itinera monet.
hec ille. Quia vt dicit sanctus thomas. ij. ij.
q. cxi. arti. pmo. ad scđs dicendū. Religio
nis status pncipalr est institut⁹ ad pfectoz
adipiscendā p quedā exercitia q̄bus tollunt
impedimēta pfecte charitatē. Sublatis autē
impedimētis impfecte charitatē multo magis
excidunt occasionēs pcti. p qđ totaliter tol-
lit charitas. vñ cū ad penitētē p̄tineat cau-
sas pctōrū excidere. ex p̄nti status religiōis
est pueniētissimus p̄ntie locus. Et i decre.
xxxiij. q. ij. c. Ammonere. plulif cuidā qđ vxoz
occiderat vt potius monasteriū ingredias.
qđ dicit esse melius ⁊ leuius qđ p̄ntiam publi-
cam agat remanēdo in seculo. hec ille. Et iā
pueri sunt ad religiōnē inducendū. qñ dñs
aldat. xij. dicit. Sumite puulos ⁊ nolite p̄bi-
bere eos venire ad me. Quod exponēs ori-
genes sup aldat. dicit. qđ discipuli iesu p̄nti qđ
discāt rōes iusticie rep̄hēdūt eos qđ pueros ⁊
infantes offerūt xpo. Dñs autē exhortat di-
scipulos p̄descendere vtilitatibus pueroz.
hoc ergo attendere debem⁹ ne estimatiōne

sapie excellētiōis cōtēnamus quasi magni
pūillos ecclēie p̄hibentes pueros venire ad
iesum: hec ille. Et sanctus Thomas. ij. ij. q.
ultima. ar. v. in r̄sione dicit sic. Licet ante
annos p̄bētat̄is p̄fiteri nō possint: possunt
tamen in religione recipi cum volūtate parē
tū: et nutriant̄ ibidem sicut de iohāne ba
ptista legit. Luce. i. q̄ puer crescebat et cōfor
tabatur spū et erat in desertis. Unde sicut
Greg. dicit libro scō dyalogor̄ beato bene
dicto romani nobiles suos filios op̄p̄renti
domino nutiēdos dare ceperūt. Quid est val
de expediens s̄m illud Trenoꝝ tertio. Bo
nus est viro cū portauerit iugum domini ab
adolescētia sua: hec thomas. Nam illi qui re
ligionem ingrediunt̄ nō confidunt sua: et
te posse subsistere sed auxilio fr̄utis diuine
s̄m illud Esa. xl. Qui sperant in domino mu
tabunt fortitudines in assuetudinem: p̄nas sicut aq̄
le: currentes nō laborabūt: ambulabūt et nō
deficient. Et. Sicut ergo Iohānes baptista
q̄nto anno sue etatis fugit in desertum. sic san
ctus Thomas q̄nto anno etatis sue missus
est ad monasteriū sancti benedicti in mōre
castino vr̄bi in moribus nutrit̄ et i sacris
litteris erudit̄. Sic em̄ erat mos nobiliū
tūc rēp̄s ad quod cū deuenisset tria cōmen
dabilia fecit. Primo quia sic puer cepit solli
citate querere a magistro suo quid esset deus
et cepit ostendere quomodo desiderabat co
gnoscere deum. Secūdo quia societatē nobi
lium qui ibi nutrit̄bant fugiebat: ad ecclēsiā
confugiebat: ibiq̄ orabat: demū lectionem
suam legebat. Tertiū quia maximū silētiū
observabat. Erat em̄ mirabiliter taciturnus
Eus aut̄ esset octo annor̄ mirabiliter p̄ficiē
bat sup̄ om̄s coetaneos suos. Itaq̄ abbas
monasterij suavit̄ dñō lādulpho patri sancti
Thome vt mitteret ip̄m neapolim ad studi
um generale. Quod fecit in quo studio plu
rimū p̄fecit sub magistro martino rectore grā
matice. demū sub magistro Petro de hibernia
p̄fecit in logica et p̄bia intantū q̄ melius et
p̄fundius legebat lectiones q̄ magister ei⁹
vnde traxit om̄s in sui admirationē: cui⁹ sa
tis crescebat maxime per totam ciuitatem:
sed vt dicit Esa. xlyi. Consilium meū stabit et
oīs volūtas mea fiet dicit dominus. Et ad
implerē p̄phetia illi⁹ anachorite quā p̄dixit
rati matri sancti thome. cepit puer nobilis ire
ad audiendū s̄mōnes qui fiebant in ecclēsia
frat̄rū p̄dicatoꝝ de neapoli vbi frater Iohā
nes de sancto iuliano famat̄ opinione clar⁹

tūc t̄p̄is p̄or erat. frat̄ Thomas agn̄ postea
archiep̄s cūsāt⁹ deinde p̄iarcha hierolim
tan⁹. Effect⁹ itaq̄ ad ordinē s̄m p̄dicatoꝝ
rogauit dictum p̄iorem vt ip̄m reciperet ad
ordinem quod et factū est. Nam cū eēt anno
rum quattuordecim ad ordinē receptus est
Adl̄t̄ aut̄ nobiles neapolitani admirati sūt
q̄ tam nobilis iuuenis derelicta domo pa
terna ordinem paup̄tatis intrass̄. Ansalii
hō parētū eius auditis hīs nouis ad m̄fēs
sancti thome cum lachrymis venerūt. Nam
pater eius anno precedenti mortuus erat.
Illa aut̄ cognoscens qm̄ sic de illo p̄phetariū
erat assumpra nobili comitissa cum gaudio
venit neapolim volens filium viderē in or
dine confirmare. Cuius aduentū fratres au
dientes timuerūt ne illum extraheret ab or
dine. ideo miserūt ip̄m terancinā. demū ana
niam tandem roma ad couentum sancte sa
bine. Cui⁹ mater eius venisset neapolim
nō inuenit ip̄m: sed audiens q̄ iuerat roma
illuc vsq̄ secuta est eam. Fratres hō dubitā
tes ne mater eius caperet ip̄m ab ordine mi
serunt ip̄m Parisius. Mater hō p̄uulerat
frat̄ribus nullo modo reuocare ip̄m a p̄po
sito ordinis cui fratres nō crediderūt. An
des indignata contra ordinē scripsit duobus
filijs suis qui erant cū impatore federico in
castro aque pendētis tuscie regiōis narrās
quid thomas frater eor̄ egerat et qualis fra
tres illudēbant eam: et q̄ oīno inuenirēt ip̄s
et mitterēt eum ad eam. Qui satisfaciētes
mandato matris accepta licentia ab impa
tore posuerūt et p̄loratores vndiq̄ p̄ vias et
stratas quē inuenerūt cū quattuor frat̄rib⁹
fatigatum quiescentē iuxta fontem: sicut et
christus. Quo inuento relicto frat̄ribus
multis insunjs et contumelijs affectis aufer
re conabant̄ habitū ordinis ab eo q̄bus pu
er sanctus multa modestia resistit. demū mi
serunt eū matri q̄ erat in castro rochesecce
Cūq̄ venissent fratres eius. s̄m lādulph⁹
et dñs raynaldus adinuenērūt modos q̄b⁹
subuercere possent animū innocētis. Itaq̄
miserūt ad eū duas fortiores ci⁹ vt reuocarēt
ip̄m a p̄posito ordiis. Ipe aut̄ docuit eas ro
tā sacra scripturā legit rotā bibliā et didicit
mētē textū s̄mariū et cōpilauit tractatū de sal
lacijs. sicq̄ exemplis et monitionib⁹ fortiores
suā maiore cōuēnit ad dñm q̄ relicto seculo
monasteriū monialiū sancte marie de capua
sancti benedicti ingressa est: et tantū in san
ctitate profecit q̄ statim fuit facta abbatissa.

De sancto Thoma de aquino Sermo XLVIII

Ipsa autē manēs sub hac custodia rogauit beatam virginē ut imperaret a filio suo tria pro eo. primo qd confirmaretur in proposito ordinis. secundo qd perpetuā virginitatem seruaret. tertio qd eius scientia ad honorem dei et salutem anime sue cederet. Apparuit autē ei beata virgo certificans eam quoniam de omnibus exauditus fuerat. Cumq; nec minus nec blandicijs inuerti posset data fuit licentia fratribus vt ipm visitarent. fuit autē sub hac custodia per bienniu: mater eius videns qd necesse erat impleri qd fuerat. ppebatum de eo nolens impugnare providenti am dei pmissit vt per fenestram castri per funē deponeret et fratribus predicatoribus redderetur. et sic factum est qd possit dicere illud. ij. Cor. xi. Per fenestram in sportam dimissus sum per murum et effugimur eius. Quinto recuperauit veritatē et doctrinā eruditiōe ideo dicit. venit ad libanū. Nam sicut mons libani est mons altissimus: sic doctrina sancti thome est altissima: quia stilus beatus: et grata facundia est in ea. Sunt quidā qui reprehendunt studentes in artibus liberalibus quos reprehendit canon. dist. xxxvij. ca. Regimus. Sed contra. legimus qd moyses et daniel omni scientia egyptiorum et caldeorum eruditi fuerunt. Legit etiam qd precepit dominus filiis israel vt spoliarent egyptios auro et argento. Altoraliter instruens vt siue aurum sapientie siue argentum eloquentie apud poetas inueniunt in vsum salutare eruditionis vertamus. Et in Levitico etiam primitias mellis. id est dulcedinem humane eloquentie domino iubemur offerre. Adag. quocumque tria munera obtulerunt domino in quibus nonnulli tres partes pbe voluit intelligi. Denique vt in expositione psalterij Cassiodorus testatur. Omnis splendor rhetorice eloquentie: omnes modi poetice locutionis: quolibet varietas decore pronuntiationis a diuinis scripturis sumpsit exordia. Hinc et Ambrosius ait super epistolam ad Col. Disratio superne scientie vel terrene creature in eo est qui est caput earum auctor. vt qui hunc nouit nihil ultra querat: quia hic est perfecta virtus et sapientia: quicquid alibi queritur hic perfecte inuenitur. In danielē et salomone ostendit infidelibus se auctorem totius eloquentie et sapientie: quia infideles non putant quia non legunt in euangelijs et in prophetis astrologia et alia humiliter quod respecta sunt quia nihil valent ad salutem mittunt in errorem et dum in his student curā aie non habent. Qui

vero christum nouit thesaurum sapientie et scientie inuenit: quod id nouit quod utile est. hec ibi. Et. c. Turbat. S. Cur ergo: dicit sic. Sed seculares res istas que legunt ad voluptatem poetarum figmentis et verborum ornatu delectari. Quidam vero ad eruditionem eas addiscunt vt errores gentiliū legendo derellent: et vitia que in eis inuenerit ad vsum sacre eruditionis deuoti conuerterent. Tales laudabiliter seculares res addiscunt. hec tibi. Sanctus thomas ita seculares res didicit vt demonstraret eas esse ancillas sacre scripture. Nam illud Proverb. ix. Adhuc ancillas suas vt vocarent ad arcem. Sciebat enim illa secularium litterarum scientia non esse scientiam pietatis: quia vt dicit Hieronymus super epistolam ad Titum. vt habet. xxxvij. dist. c. Si quis scit. Scientia pietatis est nosse legere scripturas: et intelligere prophetas: in euangelio credere: apostolos non ignorare. hec ibi. Sciedum postquam fratres predicatorum recuperauerunt sanctum thomam sanctus iohannes theuronicus tunc magister ordinis accepit eum in filium suum et duxit secum coloniam vt pferret sub fratre alberto theuronicus in omni scientia famosissimo. Et vt melius transferret animum suum ad sapientiam cepit esse in studio assiduus: in opere deuotior: et mirabiliter taciturnus. Cumque alijs nunquam loquabatur nec conferendo nec disputando: nec legendo: nec sermones faciendo: propter quod ab omnibus vocabatur bos mutus. Accidit autem vt frater albertus legeret librum de diuinis nominibus quem attulerat sanctus thomas audiebat. Quidam ex studentibus acutior et melior inter alios copatens sancto thome credens ipse grossum ingenio vocauit eum ad partem et obrulit se reperiturum sibi lectiones magistris. Ipse autem tanquam humilis acceptauit et reddidit gratias ei. Studens autem ille cum in loco secreto repereret defecit. Tunc sanctus thomas accepta licentia loquendi ab eo dixit. Charissime frater magister non dixit sic. Et cepit repetere lectionem tam clare: tam distincte: tam ordinare: et multa subtilia addere quod magister non dixerat quod duxit illum studentem in stuporem. Et ex tunc conuenerunt vt sanctus thomas repeteret illi studenti lectionem: hoc promisso vt rem hanc secretam haberet. Timens vero studens ille ne fieret reprehensibilis apud deum si tantam scientiam occultaret reuelauit magistro studentis seferri facit: quod experimento probauit magister studentis audiens sanctum thomam legentem Cumque id nouit fieri magistro aliter erro valde

De sancto Thoma de aquino   Sermo XLVIII

gavissus est: et voluit quod responderet ad unam questionem super quo sanctus thomas se humiliter excusavit: hanc ex obedientia acceptavit et ad solitum orationis suffragium confugit. In disputatione autem fecit unam distinctionem pulcherrimam per quam respondit ad questionem et ad argumenta credens sibi conclusisse. Et ille tam profunde et tam subtiliter ea evacuavit quod magister miratus dicit. Charissimi nos vocamus istum bonum murum sed talem mugitum dabit in doctrina quod totus mundus contremiscet. Et sic prophetavit de eo ut patet. Postquam autem fuit multis annis sub fratre alberto visum fuit magistro iohanni verzellensi qui tunc erat magister ordinis et de consilio magistri alberti quod sanctus thomas transferret se parisiensem ad legendum sententias per forma et gradu magistrum. Quo cum venisset tantam gratiam infudit deus menti eius ut in suis lectionibus excederet omnes magistros parisienses. Unde cepit scribere super quatuor libros sententiarum tam subtiliter et profunde concordans scientias humanas cum scientia divina et philosophiam cum theologia sic quod ille non nisi per hanc invenire fuisse videretur. ut possit dicere illud Proverbia. viii. Veritate meditabitur guttur meum: et labia mea derestabuntur impium. Sexto recuperavit sapientiam ex supernaturali revelatione: idem dicit. Tunc in medullam cedridi est perfecte cognovit humanitatem et divinitatem christi. Nam ut dicit sanctus thomas libro. i. contra gentiles. c. ij. Inter officia hominum studia sapientie studium est perfectius subtilius: utilius: et iocundius. Perfectius quidem in quantum homo sapientie studio datus: in tantum vere beatitudinis tam aliquam partem habet. Unde sapiens dicit Ecclesiastes. xiiij. Beatus vir qui in sapientia morabitur etc. Sublimius autem est quod per ipsum homo precipue ad dei similitudinem accedit: qui omnia in sapientia fecit. Unde quia similitudo est causa dilectionis sapientie studium precipue deo per amicitiam coniungit. propter quod Sapientia. vii. dicit quod sapientia infunditur thesaurus est hominibus: quo qui usi sunt participes facti sunt amicitie dei. Utilius autem est quia per ipsam sapientiam ad immortalicis regnum perveniunt. quia ut dicitur Sapientia. vi. Occupascentia sapientie deducet me ad regnum perpetuum. Iocundius autem est quia non habet amaritudinem contrarietatis illius nec redit contritus illi: hanc letitiam et gaudium. Sapientia. vii. hec ibi. Sed san-

ctus thomas maxime cupiebat studium humanis sapientie dicens. Preavi et datus est mihi sensus et invocanti et venit in me spiritus sapientie: ut dicit in epistola hodierna. Unde confiteatur de seipso libro. i. contra gentiles. ca. ij. sic. Assumpta ex divina pietate fiducia sapientis officium prosequendi: Quis proprias vires excedat: propositum nostre intentionis est veritatem quam fides catholica profitetur pro nostro modulo manifesta re: errores eliminando contrarios: ut enim verbis hylarii utar. Ego hoc precipue vires meae officium debere me ideo consensum sum: ut enim omnis sermo meus et sensus loquatur. hec ibi. Sciendum quod quando cancellarius parisiensis audivisset famam doctrine sancti thome coegit ipsum ad gradum magistrum suscipiendum: deo humiliter renuente quasi non esset ad hoc sufficiens. Datus vero ex obedientia eidem impo sita per priorem iuit ad solitum orationis suffragium. Cui cum laqueis oranti apparuit senex quidam reuerens personam in habitu fratrum predicatorum dicens. Ne dubites orationem magistrum suscipe quod de te est ut postulasti. Sed pro tuo principio propones illud per. Rigans montes de superioribus tuis de fructu operum tuorum satiabitur terra. Quo dicto disparuit et in celum rediit. die autem sequenti presentatus cancellario factus est magister in theologia proponens thema sibi a deo revelatum. Et convenientissimum fuit istud thema: quia a deo illuminatus illuminavit sua doctrina totam sanctam matrem ecclesiam ut merito possit dicere illud Sal. i. Quod evangelizatum est a me non est finis hominem. Neque enim ego ab homine accepi illud neque didici: sed per revelationem iesu christi. Ecce quomodo recuperavit sapientiam divinarum scripturarum. Septimo recuperavit iustitiam ex virtuali curatio: idem dicit: et summam frondem eius auulsi. Nam ut Augustinus dicit in libro de civitate dei. Aliiter magi faciunt miracula aliter boni christiani et aliter mali christiani. Magi per privatos contractus cum demonibus. boni christiani per publicam iustitiam. mali christiani per signa publicae iusticie. Ideo non omnibus sanctis ista miracula attribuunt ne perniciosisimo errore decipiant infirmi estimantes in talibus factis esse maiora bona quam in operibus iusticie quibus vita eterna comparatur. hec ille. Ut ergo appareat iusticia. i. sanctitas ecclesie que obfuerat fuerat ex persecutioe dragonis contra eam.

De sancto Thoma de aquino Sermo XLVIII

Ecce sanctus Thomas claret miraculis in vita non solum in morte. Semel cum predicaret in ecclesia sancti petri in die veneris sancta et pronocasset populum ad letum et induxisset populum in die pasche illuc conuertere ad cogitandum beate virginis de resurrectione filii sui post predicationem diei pasche: eo descendente de pulpito mulier quedam que pluribus annis fluxum sanguinis patiebatur tetigit fimbriam capite eius et statim per fectre curata est coram illa multitudine. Similiter cum socius eius febricitaret grauerentem sanctus Thomas ad visitandum eum in qua visitatione ad tactum eius statim infirmus liberatus est et surrexit sanus: et sic de multis alijs ut merito possit dicere illud Act. iij. cap. p. q. v. des que per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. Et tunc recapitulat charitatem ex cordiali passione: id dicit. Et transportauit eam in terram chanaan in urbem negotiatorum. hec enim transportatio significat compassionem de miseria aliorum. Negotiatores sunt omnes qui sunt in hoc mundo iuxta illud Luc. xix. Negotiamini dum venio. unde Innocentius de visitatione conditio nis humane dicit sic. Eius peccata tam feruunt: cuius cor tam lapideum: ut gemitus non ex primarum lachrymarum non effundat: cum prius vel amici morbum vel interitum intuetur: ut patienti non compatiatur: et dolenti non condeat. Ipse iesus cum vidisset mariam et iudeos plorantes infremuit spiritu et turbauit semetipsum et lachrymatus est: ille. Et Gregorius li. xxiij. moralium dicit sic. Tunc plena cordis nostri compassio est cum mala inopie propter prius suscipere non metuimus: ut eum a passione liberemus. Plus est enim aliquando compati ex corde quod dare. quia quisquis indigenti profecte compatiatur minus estimat omne quod datur: et aliquando non dando plus meretur quod dando ei qui non patitur. hec ille. Nec namque compassio defecerat in ecclesia quam refriguerat charitas in cordibus multorum. Erant enim homines seipsos amantes. Sicut Thomas hac recuperauit: quia cum constabat sibi quod aliquis ex infirmitate peccasset: sic peccata eius flebat ac si fuisset eius propria. Difficilis erat tamen ad credendum quod aliquis peccaret: quod omnes meliores se vel sibi similes in innocentia reputant. In conuersatione et colloquio tam dulcis benignus erat quod omnes a fletibus consolabatur ut merito possit dicere illud Job xxx. ca. fletbam ego super eo qui a fletibus erat

Nono recuperauit humilitatem ex obedientia subiectione: ideo dicit et posuit illas iterum pro semine ut firmeret radicem super aquas multas: in superficie posuit illud. Nam ut dicit sanctus Thomas. iij. q. xviij. ar. l. ad l. domus sicut dicit ysidorus libro etymologici. humilis dicitur quasi humi accliuus. i. ymis ad herens. Ad quod contingit dupliciter. Uno modo ex principio extrinseco puta cum aliquis ab alio deicitur: et sic humilitas est pena. Alio modo a principio intrinseco. Et hoc potest fieri quod quidam bene puta cum aliquis considerans suum defectum tenet se in infinitis humum modum. Sicut Abraham dixit ad dominum Gene. xviij. Loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis: Et hoc modo humilitas ponit virtutem. Quandoque autem potest fieri male. puta cum homo honorem suum non intelligens comparat se iumentis insipientibus et sic similis illis. Humilitas autem humi quod est virtus in sua ratione importat quandam laudabilem defectum ad imitandum. Hoc aliquando fit solum humi si gra exteriora humi fictionem. Unde hec est falsa humilitas de qua Augustinus dicit in quadam epistola quod in magna superbia quod videtur tendere ad excellentiam glorie. Quandoque autem fit humi interiorum motum anime humi hoc humilitas proprie ponitur virtus: quia virtus non consistit in exterioribus: sed principaliter in interiori electione mentis: ut patet per philosophum in libro ethicorum. hec Thomas. Nec enim humilitas est semen illud posuit in terra. Firmat autem radicem super aquas multas. Quia ut dicit Basilus in suo hexameron tria sunt que radicata nutriunt humilitatem. assiduitas subiectionis: consideratio proprie fragilitatis et consideratio rei melioris. hec ille. Sed hanc virtutem humilitatis recuperauit sanctus Thomas que predicata erat. Cum enim quidam vice transiret per bononiam et in conuictum fratrum aliquot diebus moratus fuisset: contigit ut quidam die deambularer per claustrum contemplatiuum. Et dum sic iret ecce quidam frater alterius conuentus: qui enim non nouerat accepit licentiam a priore ut cum primo fratre sibi occurrere posset ire ad ciuitatem ad quedam negotia pagenda. Eo autem perquirente focum prius occurrit ei sanctus Thomas. Et accedens ad eum dixit. Bone frater prior mada quod ventas mecum. Sicut Thomas inclinans caput suum secutus est eum post quem cum non posset sic festinaret ire frequenter arguit a socio se humiliter excusabat. Quibus vero et scholares qui nouerant predicata

De sancto Thoma de aquino Secundo XLVIII

etiam doctorē admirari quod tantus doctor sequere
 fratrem tam viliis conditionis: ite pauperum fra-
 trem illi dicitur. Frater caris plane. Nescitis
 vos cum quod vaditis. Respondit frater. Nescio: si vi-
 des mihi quod sit frater hospes sicut ego sum. De-
 xerunt illi. Iste est frater Thomas de aquino
 maior doctor mundi quod preceperitis eum: Et
 statim fecerunt sancto Thome magnam reverentiam
 et ratum autem ille perfratorem coram sancto Thoma humi-
 liter ab eo petiit veniam quam ignoranter fece-
 rat. Et vires vero petierunt a sancto Thoma quod
 hunc fratrem sequeretur. Respondit sanctus Thomas.
 Dis religio perficitur ex obedientia humilitate quod
 homo homo propter deum se subiicit: sicut deus homo propter
 hominem obediuit ut merito possit dicere illud
 primo corinthios ix. Non essey liber ex omnibus oim me
 servum fecit: ut plures lucrificaret. Decimo re-
 cupavit obedientiam ex internali preparatione
 id dicit. Et quod germinasset crevit in vinea la-
 tior: humilis structura: respicienda ramis elus
 ad eam. Nec namque vinea latior est religio fratrum
 predicatores ad quam missi sunt operarii. Predicatores
 et alij fratres tenori et sancti. Ramus eius
 sunt religio in eam viventes sub merito saluta-
 ris obedientie ex internali preparatione animi ad
 perficienda mandata superiorum. Unde sanctus Tho-
 mas. ij. ij. que. lxxviii. arti. vii. in ff. dicit sic.
 Votum obedientie est precipuum iter tria vota
 religionis. Et hoc triplici ratione. Primo quod
 quod per votum obedientie aliquid maius homo offert
 deo. scilicet ipsam voluntatem que est prior quam corpus
 proprium: quod offert homo per continentiam: et res
 exteriores quas offert homo deo per votum pau-
 peritatis. Unde illud quod fit ex obedientia est magis
 deo acceptum quam est quod fit per propriam voluntatem
 secundum quod Hieronymus dicit ad rusticum monachum. Ad
 istud offo: ut doceam te non tuo arbitrio vine
 dum et post pauca. Non facias quod vis: comedas
 quod inebis: quantum acceperis habes: vestia
 ris quod datur. Unde et ieiunium reddit minus
 acceptum cum per propriam voluntatem secundum illud Esay.
 lviij. Ecce in diebus ieiunij vestri invenitur vo-
 luntas vestra. Secundo quod votum obedientie conti-
 net sub se alia vota: non convertit. Nam reli-
 giosus et si teneat ex voto continentiam serva-
 re et pauperatē. tamen hec etiam sub obedientia ca-
 dent ad quam pertinet multa alia preter continen-
 tiam et pauperatē. Tercio quod votum obedientie per-
 pue se extendit ad actus propinquos fini reli-
 gionis. Quato autem aliquid propinquius est fini
 tanto melius est. Unde enim est quod votum obedi-
 tie est religioni essentialius. hec Thomas.
 unde Bernartus super cantica dicit sic. Pri-

mo in moribus dicitur quod est in nullo prius resti-
 tui potest: aut subiectis in supbia prefit: pre-
 latis obediens. loquens agnus: subdit viliis co-
 descendens: deo tenor: magno subdit: seniori-
 bus obediens: minoribus obtemperans: singulis pla-
 cens: verbo viliis: corde per humilis omnibus man-
 suetus. hec ille. Sanctus Thomas hac virtute
 obedientie recuperavit quod neque per operationis
 instantiam neque per oculi de fidei sui potest
 fuit medari. Nam tunc quod scribebat per opus suum
 me in theologia sanctus ludovicus rex fratri iui-
 tavit ipsum ad prandium secum quod se humiliter excusa-
 vit per opus quod seceperat: rex autem mandavit po-
 ri per se ipsum ab omni excusatione secum du-
 ceret: tunc prior mandavit sancto Thome in meri-
 tu salutaris obedientie ut secum iret ad prandium
 cum rege: quod de ore obediens disso studio cum illa
 ymaginatio quod scilicet deceptor: iuit cum potest
 ad regem: iuxta que sedes in mensa subto dicit
 nunc inspirata sibi quadam virtute fidei mensa per-
 cussit et dixit modo conclusus est hereticus machet
 Que prior tetigit et dixit. Advertat magister: quod
 nunc estis in mensa regis francie et traxit ap-
 sum per cappam fortiter: ut abstractum a sensu
 excitaret. Quo excitato inclinans se coram re-
 ge rogavit eum quod sibi peccaret: quod sic abstractus
 fuerat in mensa regia. Rex autem admiratus fuit
 valde edificatus: quod cum sanctus Thomas esse
 nobilis ita quod talis iuvitator debuisset esse sibi
 ad delectationem: tamen elevatio mentis sue fuit
 fortior quam consolatio de tali prandio. Unde rex
 fecit statim vocari scriptorem suum qui redegit in
 scriptis quod in illa elevatione mentis conceptum hunc
 rat dicitur: ut merito possit dicere illud. Tob. xij.
 Videbar quidem vobiscum manducare et bis
 beres: sed ego cibo et potu inuisibili vrorum.

Unde decimo recuperavit paupertatem ex mentali
 respectu dicit. Radices eius sub illa erant
 quia virtutes suas conservabat sub voto pau-
 peritatis eo quod mentaliter despiciebat digni-
 tates et opes temporales. Unde sanctus Thomas.
 ij. ij. q. clxxxvi. ar. ij. ad tertium dicitur dicit sic.
 Medium virtutis secundum philosophum in
 secundo ethicorum accipitur secundum rationem rectam
 non secundum quantitatem rei Et ideo quicquid po-
 test fieri secundum rationem rectam non est viciosum
 ex magnitudine privationis: sed magis virtuosum
 Et sic autem propter rationem rectam si quis omnia sua
 presumet in interpretata vel abstracta vilitate
 re. Est autem secundum rationem rectam aliquid dicitur ob-
 jectum ut preceptor vacet. Sed et per hoc quod fecisse
 legum dicit ei in epistola ad paulinum. So-
 crates ille thebanus homo quid dicitur

De sancto thoma de aquino ¶ Secundo XLVIII

et ad philosophia de pgeret arbenas magnū
auri pōdus abiecit nec putauit se posse siml
diuitias et virtutes possidere. Et multo ma
gis sū rōnem rectas est vt homo oīa sua re
linquat ad hoc vt xpm recte sequat. Unde
Hieron., dicit in ep̄la ad rusticū monachū
Nudus xpm nudus sequere. hec thomas vt
ergo sanctus thomas liberius vacaret cōte
plationi diuitias et dignitates mūdanas to
taliter contēnebat: reputans sibi ad gloriā
seq̄ xpm pauperē et humilē magis q̄ hono
re et diuitiis abundare. Cum em̄ semel redi
ret a sancto Dyoniso ad quem iuerat cā vi
sitrādi reliquias sanctorū: et appropinquaret
parisius dixerunt ei studentes qui erant cū
eo. Magister videte q̄ pulchra ciuitas: vel
letis esse dominus huius ciuitatis? Qui r̄s
dit. Libentius velles cōmentū et homelias
beati Johannis cryostomi super Alarbei
q̄ hec ciuitas esset mea. Nam contempla
tionē diuinorū mihi auferret: et consolationē
animi impediret. Quanto em̄ quis ampli
us amore tēporalium premittitur: tanto periculo
suis a celestibus disungitur. Item cum pa
pa clemēa quartus offerret sibi archiepisco
patum neapolitanū cum aditione redditiū
monasterij sancti petri et misisset eidem bul
las super hoc: sanctus thomas renuit et re
scripsit pape q̄ tēnceps non molestarer eū
super vlla p̄mōtione. Et q̄ super hoc valde
orabat sanctitatem eius q̄ liberius vacabat
contemplationi diuinorum scripturarum: vt
merito possit dicere illud. Sapient. vii. Pre
posui illam sc̄ sapientiam regnis et sedibus
et diuitias nihil dixi in comparatione illius
et. Duodecimo recuperauit perseverantiā
ex diuinali certificatione: ideo dicit facta est
ergo vinea: fructificauit in palmitibus: et emi
sit p̄p̄agines. Nam vt dicit sanctus Tho. se
cunda secūde. q. cxxvij. artic. iij. in r̄sione.
Perseuerantia dupliciter dicit. Vno modo
p̄ ipso habitu perseverantie sū q̄ est virr
et hoc modo indiget dono habitualis gratie
sicut cetera vtutes infuse. Alio modo potest
accipi p̄ actu perseverantie durante vsq̄ ad
mortem. Et sū hoc indiget non solum gra
tia habituali: sed etiam gratuito dei auxilio
seruantis hominē in bono vsq̄ ad finem vi
te. Quia cum liberū arbitriū sit de se vertibi
le: et ei hoc non tollatur per habitualem gra
tiam presentem: ite non subest potestati libe
ri arbitrij etiam per gratiā reparati vt se im
moduliter statuat licet sit in potestate eius q̄

hoc eligat. Plerūq̄ enim cadit in potesta
te nostra electio: non autem executio. Nec
Thomas. Et Bernardus in quadā ep̄sto
la dicit sic. Absq̄ perseverantia neq̄ pugna
victoriam: neq̄ victor consequitur palinam
Victrix em̄ est et meritum: mediatrix et pres
mium. Soror patientie. filia constantie: ami
ca pacis: amicitiarum nodus: vnitaris vin
culum: sanctitatis propugnaculum: cōplens
et perficiens omne bonum. Tolle perseverā
tiam: non obsequium mercedem habet: nec
beneficium gratiam: nec fortitudo laudem.
Sola est cui eremitas reconditur: vlt̄ potius
per quam eremitati homo et saluti redditur
dicente domino. Qui perseuerauerit vsq̄ in
finem et. hecille. Sanctus vero Thomas
fuit certit̄ de perseverantia sua in bo
num diuino oraculo. Nam cum sanctus tho
mas esset neapoli et scriberet vltimāz partē
theologie: omni nocte ante matutinas ibat
ad eccliam ad orandū: q̄ camera sua iuxta
eccliam sic disposita erat q̄ introitum hab
ere poterat cum voluisset: et statim quādo
pulsabatur ad primū signum matutinarum
festinabat ire ad cameram suam ne ab alijs
videretur. Sacrista autem qui dicebatur fra
ter dñicus de casorta conuersus et deo deuotus
cui deus multa reuelauit: duxerat in con
suetudines surgere ante matutinas et tandē
percepit qd̄ sanctus thomas faciebat: et pro
posuit obseruare quomodo sanctus doctor
orabat. Nocte quadam dux oraret sanctus
thomas post capellam sancti nicholai vidit
ipsum quasi duobus cubitis eleuatum a ter
ra cum lachrymis orantes versus ymaginē
crucifixi. Duo orante crucifixus dixit sancto
thome. Bene scripsisti de me thoma: quam
ergo mercedem pro tuo labore recipies? Et
sanctus thomas respondit. Dñe non aliam
mercedem recipiam: nisi te ipsum. Tunc aus
tem scribebar de christi passione et resurre
ctione. Sic ergo certificatus fuit de perseues
rantia. Ecce quomodo sanctus thomas res
cuperauit coronā duodecim stellarum san
cte matris ecclesie. vt patet. ¶ Videns
autem dracho quoniam hec mulier. i. sancta
mater ecclesia recuperauerat coronam duodecim
stellarum per vitam et sanctitates san
cti thome: produxit ex ore suo aquam. i. salu
sam doctrinam vt deuastaret fidem et doctri
nam veram sancte matris ecclesie. vnde Au
gustinus libro de vera religione. ca. vi dicit
sic. Neq̄ in cōfusione paganorū: neq̄ in pur

gamentis hereticorum: neq; in languore scismaticorum: neq; in ceditate iudeorum quenda est religio: sed apud eos solos q; christiani catholici nominant: integritatis custodes: recta sectantes. Nec enim ecclesia catholica per totum orbem valide lateq; diffusa errantibus videtur ad profectus suos: et ad eorum correctionem cum euigilare voluerint. Videtur enim gentibus ad materiam operationis sue: hereticis ad probationem doctrine sue: scismaticis ad documentum stabilitatis sue: iudeis ad comparationem pulchritudinis sue. hec ille. Idq; omnes nituntur deprecuare sinceritate doctrine catholice. Sed ad hunc terra mulierem. i. sanctus Thomas defendit ecclesiam: et aperuit terra os suum. i. sanctus Thomas aperuit intellectum scripturarum. et absorbit flumen id est confutavit omnes falsam doctrinam ut merito possit dicere illud. Sapientia. vii. Quam sine fictio: ne didici sine inuidia comunico: et honestatem illius non abscondo. Sciendum q; iste fluvius falsae doctrine habet quatuor rivulos: scilicet paganorum iudeorum: hereticorum et scismaticorum: quos sanctus Thomas absorbet veritate sue doctrine: quia istorum errores purgat et eos ad veritatem deducit.

In primo rivulo sedent isti pbi pagani resicientes doctrinam suam et quos falsam emoneat. Primus est Thales milesius: primus ex sapientibus grecie: qui voluit aquam esse principium omnium rerum. Quia omnia videntur procreari ex humiditate: ex qua virescunt arbores natiuntur aialia etc. Secundus est Anaximander huius discipulus qui voluit ignem esse principium omnium rerum: quia calor naturalis est fundamentum productionis nutritionis: augmentationis omnium rerum etc. Tertius est Anaximenes huius auditor: qui voluit aerem esse principium omnium rerum: quia aer oia continet. Si enim daretur vacuum oia corruperetur. Etiam aialia vivunt aere propter respirationem. Quartus est Anaxagoras qui voluit intellectum quandam separatum esse principium omnium rerum: quia segregabat ea que erant confusa et mixta in quodam calido: et partes similes adinuabat invicem etc. Quintus est Archelaus qui voluit terram esse principium omnium rerum: quia per aerem et aquam secundabat terra ad producendum omne ens naturale. Sine istis enim nihil conservabat in esse. Sextus est Empedocles qui voluit ultra quatuor elementa amicitiam et licet esse principi-

pia omnium rerum quia elementa erant tanquam materia. Et sic amicitia erat tanquam efficiens causa. ut dicitur. i. metaphysica. Et qui isti reputabant ista principia que ponebant esse deos. ut declaratur Lullius libro. i. de natura deorum: ideo sanctus Thomas ut absorberet ista aqua. i. ut tolleretur hanc falsam doctrinam obrulit istis expositionem super tota philosophia Aristotelis et parvos tractatus de rebus naturalibus quibus re-duxit eos ad viam veritatis. unde dicitur illud Sapientia. v. Et auimus a via veritatis et lumen iusticie. i. lumen et claritas tue doctrine: non luxit nobis. Nunc autem cognoscimus: quoniam venit sol vere. videlicet sanctus Thomas. ut dicitur thema. Post istos sequitur Socrates in cuius schola videtur dicitur Lactantius docet ignorantia et discit: qui ferebat hoc solum se scire: scilicet q; nihil sciret ideo conuersus est ad philosophiam moralem per quam videbatur religionem quandam inter homines adducere. Sed ista aqua absorbit sanctus Thomas offerens librum de prefectione christiane religionis in quo docet perinentia ad vera religionem vnius dei colendi. prout. In hoc rivulo sederunt peripatetici plures: scilicet Aristoteles theophrastus et demetrius eius discipulus: qui voluerunt mundum hunc non habuisse principium: sed fuisse ab eterno et nihil potuisse in esse per creationem: quoniam ex nihilo nihil fit. ut dicitur. i. philosophia. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum de potentia dei: in quo docet qualiter cuncta procedunt a deo per creationem. Et ut maiorem eius deitatem huius rei faceret ex datis a philosophis preceptis sit ad hoc declarandum quo ad singulas creaturas. ut prout. In eadem schola philosophorum sederunt Themistius et Averroes Iohannes grammaticus. In pece quibus durum fuit credere ea que catholica ecclesia docuit. ut prout ex commetatore. i. celi et mundi. et xi. metaphysica. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum de divinis summa theologie faciens satis credibilia ea que sunt fidei. In eodem rivulo sederunt Achademici: scilicet Pseudoepus Senocrates polemon Archelaus Carneadas qui voluerunt q; nihil posset sciri certitudinaliter: sed ad vtramque partem posset

De sancto thomae aquino Sermo XLVIII

disputari. ut dicit Tullius libro de Achademis. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum qui dicitur. Quotlibet in quo de diversis questionibus vniuersibus ad vtramque partem disputans rationes certissimas adducit quid tandem tenendum sit. Post istos sequitur Epicureus et Leucippus democritus Aristipus. qui dixerunt quod deus non curabat de rebus humanis neque habebat providentiam de his inferioribus. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas per expositionem notabilem super Job ad litteram in qua confutat istum errorem introducendo et picturos loquentes. In eodem riuulo sedent Stoeici et Lucretius paucius Seneca et Tullius qui voluerunt omnia provenire de necessitate nec operere homines sollicitari ad aliquid agendum: quod dispositio fati est immobilis. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum qui dicitur prima pars summe in quo reprobat hunc errorem in generali et in particulari. Post istos sequitur Pythagoras qui tradidit quosdam modos vite morales: sed non que tenderent ad eternam beatitudinem. posuit enim felicitatem in solis virtutibus: et non in deo. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum qui dicitur secunda secundae in qua tractat de virtutibus moralibus et theologis. et quomodo deducit ad beatitudinem que in solo deo ponitur. distinguens status hominum et quid unicuique statui conveniat ut ad illam perveniat etc.

In isto riuulo sederunt Pyron et Ariston qui voluerunt omnia esse equalia: nec unum bonum altero maius nec malum aliquod alio deterius. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum qui dicitur prima secundae in quo docet inequalitatem virtutum et vicioz: quo ad singulas virtutes et vicia. Etiam obtulit expositiones super lib. de hebdomadibus. Et in istis vltimo sederunt erasmus: et quid alii voluerunt quod nemo perciperet meritum aut quod obscura essent aut quod sentus nostri impediebantur hanc scire et cognoscere. Sed istam aquam absorbit sanctus Thomas offerens librum qui dicitur questiones de necessitate in quo expugnavit istorum errorem. Illi omnes cognoscere errores suos expugnatos per sanctum thomam dixerunt illud psalmi. Declaratio sermonum tuorum illuminat et intellectu dat parvulis. Et dixerunt inter se. Venit sol vere. et ad illuminationem gentium et per plebem israel.

Ad quos loquens sanctus thomas dixit. Ad deo quoniam inter vos sunt multi dubitantes de istis quae sparsim et diuisim scripti neque omnibus vestris satisfecerunt: sed hoc vni vobis offero in quo singuli errores vestros perspicui et dissoluti. et obtulit eis librum qui vocatur contra errores gentium pulcherrimis rationibus naturalibus ornatum. Sed quia ibi erant gentiles quidam: imo multi et grossi quos vix renocaret ab erroribus eorum vocant ad se et obtulit eis librum parvulum qui vocatur contra errores infidelium. Et illi reuerenter suscipientes dixerunt illud quod ponit Tullius in libro de Achademis et allegat ab Augustino. vi. de ciuitate dei. ca. ij. sic. Nos inquit in nostra urbe peregrinantes errantesque tanquam hospites tui libri quasi domum reduxerunt: ut possemus aliqui qui et vbi essemus cognoscere. Tu etatem patrie tuae descriptiones temporum: tu sacrorum iuramentum: tu domesticam: tu publicam disciplinam: tu fedum regionum locorum: tu omnium diuinarum humanarumque rerum nomina: genera: officia: eas aperuisti. hec ille.

In riuulo secundo sedent iudei in christum non credentes: qui dicunt quod messias nondum venit: et quod religio christianorum est superstitio. Sed ista aqua. scilicet falsam doctrinam absorbit sanctus thomas offerens eis expositiones super Esaiam prophetam. Nam ut dicit Augustinus libro xvij. de ciuitate dei. c. xxix. Esaias grauius iniqua arguit et iusta precepit et peccata populo futura mala predicit. de christo etiam et ecclesia hoc est de rege et ea qua condidit ciuitate multo plura quam ceteri prophetarum. ut ita a quibusdam potius euangelista quam prophetam dixerunt. hec ille. Et libro xx. eiusdem. ca. xxi. ibidem ex Esaiam recapitulat nouum testamentum ex primo saluatoris aduentu usque vltimo iudicio perducens finientem sermonem. hec ibi. Præterea cum Augustinus quereretur a beato Ambrosio. quid sibi de libris sanctis legendum esset quo percipiende christianae gratiae aptior fieret atque paratior. Et ille iussit Esaiam prophetam quod pre ceteris euangelij: vocationisque gentium sit prenuntiator apertior. Sic etiam sanctus thomas aperit intellectum iudeis in expositione Esaiæ et intelligant gratiam iesu christi. Que expositio quod sit vera et fidelis. Sciendum quod cum deuenisset ad quandam partem valde difficultatis super quo non occurrebat expositio litteralis. que ei satisfaceret quod suo ingenio non poterat intelligere: contulit se ad solitum orationis suffragium multo ieiunio affligens corpus. et cum diutius ieiunasset: prout sanctos apostolos.

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

petrū & paulus quos in maxima deuotione habebat vt cor meritis & intercessione clarus sibi fieret ille possus. Qui quadam nocte in camera oranti apparuerunt sancti apostoli Petrus & Paulus: qui tūc ipsum de textu dubio plenissime instruerunt &c. vt merito iudei possint dicere. Nunc cognouimus quoniam venit sol vere &c. Et iam obulit eis expositio nem super psalterium david &c. **I**n tertio niuilo sedent heretici multam aquam id est falsam doctrinam emittentes & quilibet in suo ordine. Primus est Arius qui confudit trinitatē dicēs qd non erat nisi vna persona que dicebatur pater ratione creationis rerum: eadem dicebatur filius ratione redēptionis: eadem dicebatur spūs sanctus ratione sanctificationis. Sanctus Thomas absorbuistam aquam offerens expositiones super libro Boetii de trinitate in qua hunc errorem exterminat. Secundus est Sabellius qui condidit substantiā dei dicēs: qd si cur erant tres persone in deitate: ita erāt tres essentie & nature diuine. Sanctus thomas absorbuistam aquam offerens expositionem super primo libro sententiarum in quo disputat de singulis mysterijs sancte trinitatis aperte lucide & copiose. Tertius est Arianus qui vult duo eē principia rerum vnum bonorū & hoc est deus: aliud malorū & hoc est diabolus. Sanctus thomas absorbuistam aquam offerens librum qui dicitur questiones de malo. vt pater. Quartus est Pelagius qui vult qd homo ex libero arbitrio sine auxilio gratie celestis posset mereri vitam eternam ex proprijs meritis. Sanctus Thomas absorbuistam aquam offerens expositionem super secundo libro sententiarum ubi hoc reprobat. Quintus est Apollinaris & eius complices: qui dixerunt qd xpūs non assumpsit corpus de virgine: sed aliqd diuinitatis in carnem fuisse conuersum. Sanctus thomas absorbuistam aquam per tertium librum sententiarum in quo clare & fideliter eliminat omnes errores hereticorū circa mysterium incarnationis passionis resurrectionis iesu xpi. Sextus est Origenes cum & y priano quorum primus voluit tam angelos malos: qd damnatos homines in fine mundi saluari. Secundus voluit illos esse rebarpitandos: qui ab heretica prauitate redierint. Sed sanctus Thomas absorbuistam aquam offerens eis quartum librum sententiarum in quo de omnibus ecclesie sacramē

tis omnium iudicio fidelissime disputat. Unde in hijs libris omnes hereticos mirabiliter confutat vt fateant se cognoscere errorem suum. Juxta illud psal. Extrauerunt ab vterio id est recedētes a fide catholica locuti sūt falsa. Nunc autem ex presentia sancti Thomae dicunt. Venit sol vere &c. **I**n quarto niuilo sedēt scismatici: scilicet greci qui ab obedientia sancte matris ecclesie romane recesserunt dicentes: qd spūs sanctus non pcedit a patre & filio. & qd romanus pontifex non est caput totius orbis: & multam falsam doctrinam seminauerunt. Sed istam aquam absorbuist sanctus Thomas offerens librum contra errores grecorū in quo validissimis rationibus confutat omnes errores eorū. Ita vt confiteantur: quoniam venit sol vere &c. Sequitur autem in fine capituli. xij. Apocal. sic. Et iratus est dracho in mulieres: & misit facere prelium cum relijs de semine eius: qui custodiunt mādata dei: habent testimonium iesu. hec ibi. Videns enim dyabolus quoniam sanctus Thomas absorbuistam aquam. id est falsas doctrinas quā miserat & fuderat contra sanctam matrem ecclesiam: conatus est preliari cum fidelibus christianis qui remanserant in ecclesia dei. quibus subuenit sanctus thomas. Primi sunt prelati ecclesie inter quos primo residet papa Urbanus quatuor quibus ad sui defensionem & salubre regimen contra demonem: obulit sanctus Thomas librum de articulis fidei & ecclesie sacris. vt p. 3. & expositionē sup oēs euāgelistas ex dicto scō rō: qd vocat carbenā aureā. Secūdi sunt reges & principes inter quos pmo residet rex cy prius ad sui defensionē & salubre regimen obulit sanctus thomas librum de rege & regno adiungēs parū tractatū ad duas lras brabā rō. Tertij sunt oēs fideles quibus ad eruditionē fidei obulit sanctus thomas e. positionē sup pma rubricā decretalis. & expositionē super eplās sancti pauli. Quarti sunt boies vir tuosi quibus ad morale vitā & honestā obulit sanctus thomas expositionē libri ethicorū. Qui ti sunt ciues quibus ad vitā politicā & ciuilem obulit sanctus thomas expositionē libri politici corū. Sexti sunt gubernatores familiarum quibus ad rectam & ad fidem gubernationem obulit sanctus Thomas librum yconomicon. Septimi sunt Predicatores quibus ad exhortationē populi obulit sanctus Thomas librum de articulis fidei ad magistrum ordinis predicatorū. Et questionēs ad

De sancto thoma de aquino Sermo XLVIII

lectore venerabili. Et questiones ad lectorem bisan-
tinum. Et sermones ad populum. Quatuor sunt
doctores quibus ad profectum fidei christiane:
cum apud ipsos esset dubitatio pariter cir-
ca sacramentum corporis christi obtulit librum de
corpore christi secundum ordinem predicatorum compilans
insuper officium corporis christi secundum ordinem et
consuetudinem cuiuslibet ecclesie catholice ad
mandatum vrbani pape quarti. ut patet. Noni
sunt studentes quibus ad sinceritatem prebie
naturalis obtulit librum questionum de anima. Et
de spiritualibus creaturis. et de substantiis sepa-
ratis. et expositionem libri de causis in quibus
omnia sunt rationi et fidei consona. Decimi sunt
contemplatiui solitariarum vitam agentes quibus
ad altiorum elevationem mentis in deum obtu-
lit expositionem super librum dyonisijs de divinis nomi-
nibus. et de angelica hierarchia ut satis patet.
Undecimi sunt religiosi mendicantes: qui
bus ad sui perfectionem obtulit contra impugnato-
res religionem. **Duodecimi** sunt monachi: qui
bus ad sui refrigerium et solatium obtulit ex-
positionem super cantica canticorum. Nam cum
papa Gregorius decimus ordinasset cele-
brare concilium apud lugdunum mandavit per
litteras sancto thome ut prefato concilio in-
teresset et librum quem fecerat contra errores gre-
corum secum deferret. Qui veniens et transiens
per campaniam infirmatus est: ideo declinavit
ad monasterium fosse noue inuitantibus eius
Abbate et monachis. Qui ingressus mona-
sterium primo intravit ecclesiam ut oraret. post sui
moris erat. Et facta est super eius manus domini
et cum deuenisset ad secundum claustrum propheta-
uit de morte sua dicens. Nec requies mea
in seculum seculi: hic habitabo quoniam elegi eam.
Deuenit autem ad locum infirmorum ubi lectus
decentissime pauerant ei. Et rogatus a mo-
nachis exposuit eis Cantica canticorum ut in ca-
nticu celestis glorie transiret studium celestis
discipline. Completa vero hac expositione ce-
pit languor grauius crescere et tunc deuotissi-
me petijt sibi dari corpus christi. Quod cum
fuisset a monachis reuerenter ad ipsum de-
portatum de lecto posuissent et in terram prostro-
tus sic deuotissime orauit. Summo te precium
redemptionis anime mee. Summo te viaticum pere-
grinationis mee: per cuius amorem studui: vi-
gilanti laboraui te predicanti: te docui. nihil
inquit contra te dixi: sed si quid dixi ignorans
dixi: nec sum pertinax in sensu meo sed si quid
male dixi de hoc sacramento: et alijs totum
relinquo correctioni sancte romane ecclesie

in cuius obedientia nunc transeo ex hac vite
ta. Et hijs dictis cum reuerentia et deuotio-
ne maxima suscepit corpus christi. Sequen-
ti autem die petijt oleum sanctum. id est extremam
unctionem ut ille spiritus unctionis qui eum in vi-
ta vincerat ad celum dirigeret quo tendebat.
Qua cum accepisset conuersus ad celum dixit.
In manus tuas domine commendo spiritum meum.
Et sic animam suam deo reddidit. In hora au-
tem transitus sui apparuit quedam stella in
modum comete super monasterio predicto quod
cum ignoraret quid significaret cum apparuit
ostendit prefati doctoris transitum dum cessa-
uit. Nam sancto thoma deficiente: stella des-
fecit. Eadem etiam hora transitus sancti doctoris
frater donatus de neapoli existens in ca-
mera sua in conuentu fratrum predicatorum de
neapoli: diuinam et prophetiam habuit reuelatio-
nem scilicet. Videbat sibi quod sanctus doctor esset
neapoli in scholis et legeret coram multitudine
ne copiosa tam secularium quam religiosorum: et dum
legeret vidit beatum Paulum eius scholas in-
transitum cum societate sanctorum. Cui cum sanctus
thomas vellet occurrere et descendere de ca-
thedra apertus eidem insinuauit quod lectiones
suas persequeret. Tunc sanctus thomas ro-
gauit sanctum Paulum ut diceret si verum
intellectum in suis epistolis habuisset. Qui respon-
dit quod sic quantum quis viuens in corpore po-
test habere. Et adiecit volo ut mecum venias
et ducam te in locum in quo clarior de his
omnibus habebis intellectum. Videbat quod ip-
sum per cappam extra scholas secum ducere.
Tunc predictus frater cepit fortiter clamare
dicens. Succurrite fratres succurrite: quia frater
thomas tollit a nobis. Ad cuius clamorem
fratres excitati et a dicto fratre visionis
serie audientes inuenerunt quod eadem hora vi-
sionis sanctus doctor ex hac luce migrauit
ad christum. Obijt autem felix doctor. Anno domini
mil. cc. lxxiij. die. vij. Martij hora matutina
li. Anno vero vite sue. xlix. completo. ut sic in
anno iubileo ad patriam propriam rediret. Et
sic in morte sua non defecit. prodigia et signa
miranda que eius sanctitatem indicarent.
Nam frater Johannes de ferentino superior
predicti monasterij cum ei visus defecisset:
ponens faciem suam super faciem sancti do-
ctoris recuperavit prefatissime visum omni-
bus videntibus cum corpus sancti doctoris
esset in ecclesia per exequijs celebrandis ad tu-
mulationem. Absulus autem cui sanctus doctor
insederat auditis ciuitatis magnos fieri fra-

Sermorum floridorum Finis

cto fume quo ligatus erat de stabulo exiit: et
appropias feretro in quo corp^s sancti docto-
ris facebat cū ipsum vidisset p^{er}stratus ad ter-
rā subito mortu^s est. Odor aut maximus ex
ei^s corp^e exalabat ita ut totā eccl^{esi}am et mona-
steriū redderet odoriferū. Tandē bonozifice
sepultus est ad laudē et gloriā noīis iesu xpī.
Ita ut oēs iste generationes possint dicere
verbum primo p^{ro}positū: scilicet. Venit sol vere,
Eius claritate et splendor atq^{ue} gloriā. Vi-
dit frater Albertus de britia cū oraret in ec-
clesia ad altare b^{ea}tę virginis. ut p^{re}s in legen-
da. Ecce quomodo sancti thome vita et do-
ctrina in eccl^{esi}a dei tanto fuit clarior: quanto
ab omni inquinamento et errore fuit pur-
gator. Ita ut de eo dicat. Job. i. Erat lux ve-
ra que illuminat oēm hominē venientes in
hunc mundū. Et sancta mater eccl^{esi}a hodie
festivat: q^{uia} venit sol vere. Per cuius clarita-
tem illuminari: perducti mereamur ad celos
beati. Prestante eo qui vivit et regnat in se-
cula seculorū. Amen.

Habes itaq^{ue} lector optime sermones flo-
ridos quos cōposuit ac predicavit reueren-
dus Abagister Leonardus de Urino sacre
theologie doctor excellentissimus: ac sacri
ordinis predicatorū p^{re}ceptor observantissim^{us}.
Quo et plurimos predicavit: florentie coras
tota curia romana ibidem tunc temporis re-
sidente tēpore sanctissimi dñi Eugenii pape
quarti. Nonnullos autē venetis ut ipse ali-
bi p^{re}stet. Neq^{ue} vero vno sed diversis annis
eos declamavit: sed nequis graue^r in inq^{ui}-
rendis de vno tēp^{or}e in diversis locis sermoni-
bus: quicūq^{ue} circa idem tēp^{or}e sunt cōtigni im-
pressi sunt. Impressit autē eos arte atq^{ue} ipen-
dio solertissimus vir Abagister Johannes
Rechsel alemānus in civitate Lugdunensi.
Anno dñi. MD. ccccxi. die vero. xv. Julij.

Deo gratias.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z.
A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. sunt qua-
terna ad quaternum.

Ad dñm thomam de aquino quo cōtra-
tristia atq^{ue} doctrine sue amantissimos atq^{ue}
obstantissimos sanctissimo p^{re}sidio suo
tueri dignet^{ur} merita precatio.

Splendor agnati: dñi sator optime verbi
Instar p^{re}bee lampadis irradians:
Omnib^{us} angelice p^{re}fulgens lumine vite:
Divini eloquiū flumine atq^{ue} doces.
Hereticos vrens: errorē gentibus auferens:
Fidaq^{ue} xpī colū pectora lacte foves.
Doctores alios stellas si dico nitentes:
Te solem in terris quisq^{ue} vocare potest.
Deq^{ue} tuo (sateor) splēdore accepimus oēs:
Quo valeamus iter carpere et ydolum.
Proinde dec^{us} n^{ost}ra: doctor scilicet thoma:
Declamator gloria precipua:
Qui xpī sponsam (que mater nostra) fideli
Ne labet aut titubet: ducis ad astra gradu
Ecce leonardus vtinensis: magnus amator
Doctrinę: cultus: eloquiūq^{ue} tui
Seq^{ue} suosq^{ue} tibi cōmendarē n^{ost}re labores
Dans sua p^{re}sidio dogmata cuncta tuo.
Ergo sinu placido confratrem suscipe charū
Florida qui nobis hec dedit eloquia
Nos quoq^{ue} si q^{ui}q^{ue} meruisse p^{ro}babimur ere
Ac studio sanctos multiplicando libros:
Et quicūq^{ue} tui fuerit studiosus amator
Ordinis: ad superos duc p^{re}stet alme choros.

BIBLIOTHECA
VNI.VERSIT.ATIS
CRACOVENSIS

o cōtra
os atq
dio suo

ne vati

p:

ne vici:

s,

ufus:

p.

prest.

us oēs:

cum.

phoma:

) fideli

a gradu

amator

es

a suo.

e chanū

a

pur ere

ubros:

pro:

ex oēs.

